A. CHINA. — Conflict met Japan. - Het Japansche antwoord aan Engeland in zake de „Lady Bird". - Tsinan.- Tsjang Kai-Sjek uitsluitend legerleider. —

Het Japansche antwoord op de Britsche nota in zake het incident met de „Lady Bird" werd 30 Dec. 1937 te Londen gepubliceerd. Allereerst wordt gezegd, dat aan de verontschuldiging en het aanbod tot schadeloosstelling van 14 Dec. niets behoefde te worden toegevoegd.

Ten aanzien van de garanties voor de toekomst verklaarde de Japansche opperbevelhebber, dat strenge opdrachten waren gegeven geen schepen op den Jangtse aan te vallen tenzij duidelijk blijkt, dat zij dienen voor militaire doeleinden van de Chineezen. Deze opdrachten zijn thans herhaald; de grootst mogelijke zorg moet in acht worden genomen, dat geen aanvallen worden gedaan op de levens en eigendommen van Britten en andere buitenlanders.

Voorts wijst de Japansche nota er op, dat de verklaringen in de Japansche nota van 14 December '37 uiteraard ook van toepassing zijn op Britsche koopvaardijschepen, die onder gelijke omstandigheden worden aangevallen.

De bewuste incidenten zijn volgens de nota in ieder geval veroorzaakt door het feit, dat de betrokken eenheden hadden aangenomen, dat onder de heerschende omstandigheden er in deze omgeving geen andere schepen konden zijn achtergebleven dan schepen van vijandelijken aard, en door het feit, dat tengevolge van den dichten mist het zicht slecht was.

Er kan niet aangenomen worden, dat zij opzettelijk, wetende met Britsche schepen te doen te hebben, tot den aanval zijn overgegaan.

Wat de maatregelen betreft jegens de verantwoordelijke personen is de Japansche regeering naar behooren opgetreden tegen de bevelvoerende en andere betrokken officieren, omdat deze in gebreke zijn gebleven volledige voorzorgsmaatregelen te nemen, zulks teneinde waarborgen te bieden tegen de mogelijkheid van een herhaling van soortgelijke vergissingen.

Na vervolgens een opsomming te hebben gegeven van de maatregelen, die genomen zijn ter voorkoming van een herhaling, wijst de Japansche nota er met nadruk op, dat de Japansche regeering al deze maatregelen slechts heeft genomen in den oprechten wensch om haar waarborg van de rechten en belangen van Groot-Brittannië en andere derde mogendheden doelmatiger en krachtiger te maken.

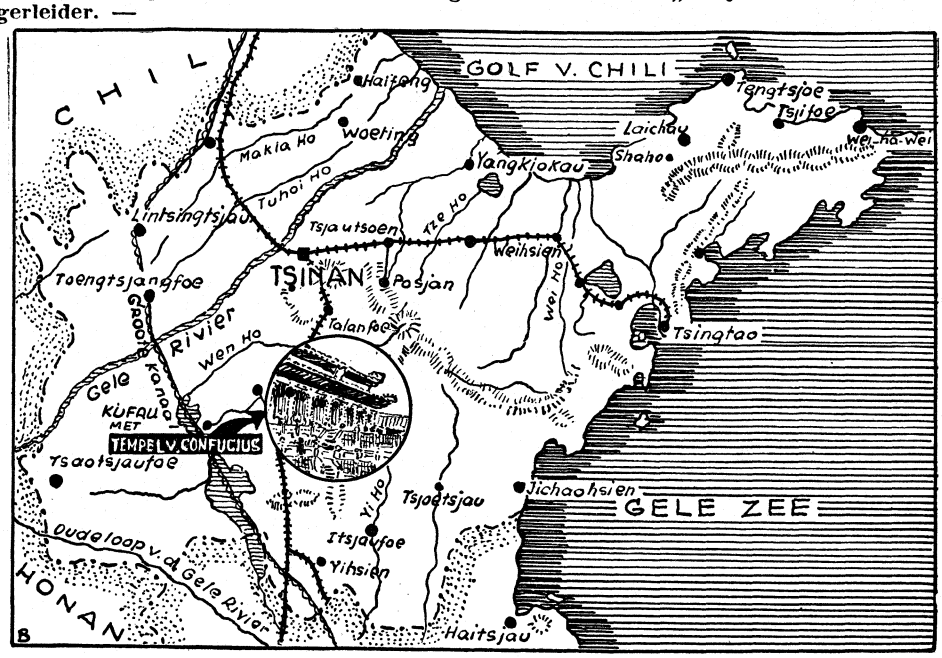

Shantoeng.
(Overname zonder bronvermelding verboden)

Tsinan. — Men kondigt officieel aan te Tokio, dat de Japansche troepen Tsinan ingenomen hebben.
(Tsinan is de voornaamste plaats in de provincie Sjantoeng, provincie die ten Noorden van Shanghai gelegen is.)

Het reeds eenigen tijd geleden aangekondigde aftreden van maarschalk Tsjang Kai-Sjek als premier van China is thans een feit geworden. De minister van Financiën, Koeng, is benoemd tot zijn opvolger als voorzitter van den uitvoerenden joean. Deze maatregel stelt Tsjang Kai-Sjek in staat zich geheel aan militaire operaties te wijden. Hij heeft reeds de nieuwe Japansche vredesvoorwaarden van de hand gewezen.
(Telex-A. N. P. - Domei - Daily Telegraph)
(V. b. China-Japan 3068 D.; Tsj. Kai-Sjek 3059 D.)

B. RECHTSZAKEN. — De Haagsche journalist Hansen uit de gijzeling ontslagen. —

Op 29 Dec. '37 heeft de Haagsche rechtbank een speciale zitting gehouden ter behandeling van de zaak van den journalist Hansen, die 23 dagen in gijzeling is geweest wegens weigering verklaringen af te leggen in verband met een publicatie over het behandelde in een geheime vergadering van den raad van 's-Gravenhage. De Officier van Justitie heeft de vrijlating van den heer Hansen gevraagd. Hierop heeft de rechtbank besloten de gijzeling op te heffen op grond dat de getuigenis van den heer Hansen voor de instructie in deze zaak niet meer strikt noodzakelijk was. De heer Hansen is hierop dadelijk in vrijheid gesteld. (Het Vaderland)
(Vorig bericht 3064 D.)

C. ROEMENIE. — Anti-semitische maatregelen van minister Goga. —

Het nieuwe Roemeensche kabinet heeft op 29 Dec. 1937 zijn eerste vergadering gehouden, waarin eenige maatregelen werden opgesteld met betrekking tot de toepassing van het program der nationaal-christelijke partij.

1. Nationalisatie en zuivering van de pers, die zal beschouwd worden als een staatsinstelling. Het beroep van journalist zal bij de wet worden geregeld.
2. Ondernemingen, welke met Joodsch kapitaal of met Joodsch personeel werken, zullen van leveranties aan den staat worden uitgesloten.
3. De Joden zullen uit alle openbare bestuurscolleges worden verwijderd.
4. De particuliere ondernemingen moeten hun personeel samenstellen in verhouding tot de sterkten der bevolkingsgroepen.

De regeering heeft besloten de dagbladen „Adeverul", „Dimineatza" en „Lupte" voor onbepaalden tijd te verbieden. Deze bladen zijn eigendom van Joodsche ondernemingen en worden door in hoofdzaak Joodsche journalisten geredigeerd, die een anti-fascistische politiek bepleitten. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Goga 3073 C.)

1 JANUARI 1938

D. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —

Amerikaansch: Mari Sandoz — „Slogum House." (Little, Brown & Co., Boston) **(Vor. ber. 3068 B.)**

Duitsch: Philipp Faust — „Der glühende Herd." (Eckart-Verlag, Berlin-Steglitz) **(Vor. ber. 3068 B.)**

Engelsch: Virgina Woolf — „The Years." (The Hogart Press, London) **(Vor. ber. 3068 B.)**

Fransch: Jean Prévost — „La Chasse du Matin." (Gallimard) **(Vor. ber. 3068 B.)**

Friesch: A. M. Wybenga — „It Soenhus." (Brandenburgh & Co., Sneek) **(Vor. ber. 3059 E.)**

Italiaansch: A. Consiglio — „Scipione e la Conquista del Mediterraneo." (Treves - Milano) **(V. b. 3068 B.)**

Nederlandsch: „Beterschap." (Zeven Auteurs op ziekenbezoek) (Uitg. Bigot & v. Rossum) **(3068 B.)**
(Red. K. H. A.)

A. **Hoe China den oorlog financiert. —**
Sedert de tweede helft van November hebben de Chineesche staatsbanken wissels en chèques waarmede betalingen in het buitenland voor rekening van den staat plaats hadden, voorzien van de clausule „Betaling behoudens Moratorium". Dit is ook reeds tijdens vroegere crises in China geschied, zonder dat evenwel een moratorium gevolgd is, maar, zoo wordt aan de N. Z. Ztg. uit Shanghai bericht, wanneer niet alle teekenen bedriegen, dan is toch een voorloopige, gedeeltelijke of geheele stopzetting van de betalingen van den Chineeschen staat op zijn buitenlandsche verplichtingen, niet meer zoo ver verwijderd.
Tot nu toe is China zijn verplichtingen punctueel nagekomen, maar de voornaamste bron van inkomsten, n.l. de Maritieme Douane, de Gabelle en de spoorwegontvangsten in groote en belangrijke deelen des lands zijn thans in handen van de Japanners gevallen en in de rest van China leveren deze belastingen slechts een fractie van normaal op.
De practijk van de Chineesche oorlogsfinanciering verdient echter niet slechts de opmerkzaamheid van China's buitenlandsche crediteuren, maar is ook uit algemeen oogpunt interessant. China heeft geen moratorium afgekondigd en evenmin door deviezenrestricties zijn valuta beschermd. De Chineesche financieringskunst is er in geslaagd om de stijgende oorlogskosten het hoofd te bieden. In Juli en Augustus bedroegen deze nog geen 100 millioen Chin. dollars per maand, maar in de volgende maanden zijn ze geleidelijk toegenomen tot 175 millioen in November. De totale oorlogskosten tot het eind van 1937 zullen ongeveer 800 millioen Chin. dollars bedragen, d.i. niet veel meer dan één derde van de Japansche oorlogskosten.
De Chineesche begrooting voor 1937-'38 was in evenwicht; toen de oorlog uitbrak had men een reserve van ongeveer 150 millioen, terwijl de regeering nog ca. 300 millioen onuitgegeven obligaties van de herstelleening-1936 in portefeuille had, waarop zij geld kon opnemen. Een belangrijk deel van deze obligaties schijnt heel spoedig bij het publiek te zijn geplaatst, dat groote nationale opofferingsgezindheid toonde. Voorts heeft de regeering in September de inschrijving opengesteld op 500 millioen 4% vrijheidsleening, welke 30 jaar loopt, doch overigens ongunstiger voorwaarden heeft dan de vroegere binnenlandsche leeningen; hieruit blijkt ook wel dat de regeering nog niet tot elken prijs geld behoefde te leenen. De vrijheidsleening was eind November bijna geheel volteekend en volgestort.
De oorlogskosten zijn intusschen zoodanig gestegen, dat de hierboven opgesomde middelen slechts tot eind Januari 1938 toereikend zullen zijn. In genoemde maand vervallen groote verplichtingen uit binnenlandsche leeningen en verdere oorlogsleeningen zijn noodzakelijk.
De oorlogsuitgaven en de voorloopige financiering hiervan door bankvoorschotten, moet ook een belangrijke stijging van de biljetten-circulatie tengevolge hebben gehad: van Juli tot October is de circulatie van de 4 staatsbanken en van 7 particuliere banken met 179 millioen tot 1656 millioen gestegen, terwijl 50 millioen reeds ingetrokken biljetten weer in circulatie werden gebracht; in de eerste 4 oorlogsmaanden is de geldcirculatie derhalve met 15% gestegen. Tegelijkertijd zijn de prijzen van de meeste bodemproducten welke worden geëxporteerd, belangrijk gedaald, vooral in het dal van den Yangtse, tengevolge van verkeersbelemmeringen. Dientengevolge steeg de geldbehoefte; bovendien is de onzekerheid tengevolge van den oorlog, oorzaak van groote vraag naar baar geld, evenals de sterke beperking van de uitbetalingen van bankdeposito's en spaargelden. De regeering tracht aan die geldvraag ten plattelande te voldoen, door de legerbehoeften zooveel mogelijk rechtstreeks bij de producenten te bestellen.

CHINA

De Chineesche dollar handhaaft zich. —
Aan een en ander is het toe te schrijven, dat de Chineesche valuta tot nu toe niet in koers is gedaald. Wanneer China binnenkort zijn buitenlandsche betalingen staakt, zal dit niet een gevolg zijn van valuta- of deviezen-moeilijkheden, maar eenvoudig omdat de bronnen waaruit die betalingen moeten geschieden, opgedroogd zijn.
De Centrale Bank van China geeft sedert het uitbreken van den oorlog weliswaar geen deviezen op termijn meer af en verhindert daardoor de termijnspeculatie à la baisse tegen den Chin. dollar, maar zij verkoopt zelfs ook te Shanghai elk gevraagd bedrag in deviezen tegen onveranderde koersen.
In bankkringen wordt de vraag, hoe de Chineesche Centrale Bank zich de benoodigde deviezen verschaft, levendig besproken, maar een afdoend antwoord er op is niet te geven. In normale tijden laat de Chineesche handelsbalans een groot passiefsaldo; dit werd in de eerste plaats gedekt door remises van Chineezen, in het buitenland woonachtig, en vervolgens door uitgaven en kapitaalinvesteering van vreemdelingen in China. Sedert het uitbreken van den oorlog is dit laatste geheel opgehouden, maar de remises van Chineezen uit het buitenland en de uitgaven van vreemde staten in China zijn sterk gestegen, doch de buitenlandsche handel is gedaald, zoodat het passiefsaldo van de handelsbalans thans feitelijk veel geringer is dan vóór het uitbreken der vijandelijkheden. Daardoor beschikt de Centrale Bank van China voorloopig over voldoende deviezen om de normale behoeften te dekken en de bijzondere behoefte aan deviezen tot betaling van buitenlandsche leveranties van oorlogstuig wordt bestreden uit de opbrengst der belangrijke zilverexporten, die tot nu toe groot genoeg waren om in het buitenland deviezenreserves voor toekomstige verplichtingen te vormen.
De tot nu toe gevolgde financieele en valutapolitiek van China gedurende den oorlog heeft getoond, dat de regeering er voorloopig met succes in geslaagd is de staatsfinanciën, het staatscrediet en de valuta op het oude peil te handhaven. Ook thans nog zijn de Chineesche financiers vol vertrouwen, dat dit ook in de toekomst zal gelukken.
De toekomst van den Chineeschen dollar wordt te Shanghai zeer verschillend beoordeeld. Tegenover het wantrouwen van den een wegens de kans op een totale ineenstorting van de Centrale Chineesche regeering, staat het vertrouwen van anderen in de gezonde zakelijke grondslagen van de technische valutapositie. Zoo ziet men te Shanghai groote firma's alle Chineesche dollars, waarover zij de beschikking krijgen, omzetten in deviezen, terwijl andere wereldfirma's tegelijkertijd niet geneigd zijn om Chineesche saldi met een verlies van meer dan 1 per mille in Ponden Sterling om te zetten.
In het Chineesche binnenland is het vertrouwen in de Chineesche valuta ongeschokt. Voor zoover van hier uit kapitaalvlucht plaats vindt, geschiedt dit meer uit vrees voor nieuwe belastingen, gedwongen leeningen, confiscatie of plunderingen.
De Japanners hebben voorloopig niets ondernomen tegen de Chineesche valuta en laten ook in het bezette gebied filialen van de Chineesche staatsbanken zonder eenige belemmering voortwerken. Japansche bankiers hoort men argumenteeren, dat Japan de valuta van het bezette gedeelte van China moet handhaven en eerder een daling van den Chineeschen dollar moet tegenwerken, omdat dit de afzetmogelijkheden van Japan in China in de eerste plaats zou verminderen en verder de Chineesche concurrentie tegen Japansche producten op de wereldmarkt zou bevorderen, hetgeen geen van beide in Japan's belang is. Of hier de Japansche militaire gezaghebbers zich door bankiers zullen laten leiden, is evenwel de vraag.
(Alg. Handelsblad)
(V. b. Deviezenverkeer 2900 A.; Geldwezen 2597 A.)

A. CHINA. — In- en Uitvoer. —

(In Chineesche standaard-dollars.)

	Geheel China		Shanghai	
	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
Juni .	114.675.736	84.851.629 .	64.600.905	43.846.904
Juli .	124.365.955	88.820.240 .	77.829.702	52.916.772
Aug. .	55.615.966	45.273.057 .	28.290.953	23.775.202
Sept. .	34.485.615	67.166.579 .	7.467.401	27.932.540

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2781 D.)**

B. BELGIE. — De driejaarlijksche Staatsprijs voor Vlaamsche Tooneelletterkunde. - Toegekend aan Cyriel Verschaeve. —

Op 27 Dec. '37 deed de jury voor den driejaarlijkschen staatsprijs voor Vlaamsche tooneelletterkunde, loopende over de periode 1934-'35-'36, uitspraak.

De prijs werd toegewezen aan Cyriel Verschaeve, voor zijn bijbeltragedie „Elijah".

De jury bestond uit de heeren L. Monteyne, dr. Th. de Ronde, dr. P. van Aerde, H. van Overbeke en J. Poot. (Het Laatste Nieuws)

(Vor. ber. Vlaamsche letteren 3026 B.)

C. HAITI. — Incidenten met de Dominicaansche republiek. - 12.000 Haïtianen gedood. —

De legatie van Haïti te Washington heeft medegedeeld, dat naar schatting 12.168 personen zijn gedood bij het bloedbad op de grens van Haïti en San Domingo in October 1937. De republiek San Domingo wordt beschuldigd het vredesverdrag van 1874 en het vriendschapsverdrag van 1929 te hebben geschonden.

President Roosevelt heeft den oprechten wensch geuit, dat de crisis tusschen de Dominicaansche Republiek en Haïti naar aanleiding van de bloedige grensgevechten een spoedige, rechtvaardige en vreedzame oplossing moge vinden, door gebruikmaking van de inter-Amerikaansche vredes-instrumenten.

(New York Times) **(Vor. ber. 3008 F.)**

D. ENGELAND. — Radio-uitzendingen in het Arabisch. —

De Britsche radiodiensten deelen mede, dat hun eerste nieuwsuitzending in vreemde talen op 3 Januari in het Arabisch geschieden zal, van 18 uur tot 18 uur 15 op een golflengte van 31,32 M. Na dien datum zullen dagelijks op hetzelfde uur nieuwsuitzendingen gegeven worden. (Manchester Guardian)

(Vor. ber. 232 D.; Luisteraars 2840 F.)

2 JANUARI 1938

E. NEDERLAND. — Schoenindustrie - Collectieve arbeidsovereenkomst verbindend verklaard. —

De Regeeringspersdienst meldt:

In de Nederlandsche Staatscourant van 24 Dec. '37 is opgenomen de beschikking van den minister van Sociale Zaken van 24 Dec. 1937, no. 4077, afdeeling arbeid, waarbij een aantal bepalingen van de collectieve arbeidsovereenkomst voor de schoenindustrie algemeen verbindend zijn verklaard voor de werkgevers en arbeiders in die industrie.

De verbindendverklaring is geschied voor het tijdvak van 10 Januari tot en met 30 Juni 1938.

(Regeeringspersdienst) **(V. b. Schoenindustrie 2055 E.)**

F. PROF. MR. I. H. HIJMANS OVERLEDEN. —

12 Dec. '37 is te Amsterdam prof. mr. I. H. Hijmans, oud-hoogleeraar aan de universiteit van Amsterdam, in den ouderdom van 68 jaar plotseling overleden.

Prof. Hijmans, een in de academische wereld en daarbuiten zeer gezien man, is tot in het begin van 1934 hoogleeraar in het Romeinsche recht aan de Amsterdamsche universiteit geweest; tegen het bereiken van zijn vijf en zestigste jaar achtte hij zelf den tijd gekomen om zich uit zijn voornaamsten werkkring terug te trekken. Hij had de Amsterdamsche universiteit toen vier en twintig jaren gediend, zich niet alleen een groote populariteit maar ook een groot gezag verworven; de bijzondere lof, dien men hem naar aanleiding van zijn aftreden toegekend heeft, was stellig ten volle verdiend. (Alg. Handelsblad)

G. ROEMENIE. — Goga's buitenlandsche politiek. - Telegramwisseling met den Franschen minister van Buitenlandsche Zaken, Delbos. —

In den aanvang van zijn groote radio-rede heeft de nieuwe Roemeensche minister-president Goga allereerst verklaard, dat Roemenië zijn bondgenootschappen en bestaande vriendschappen zal eerbiedigen, evenals die der minderheden.

Delbos heeft van Micescoe, den Roemeenschen minister van Buitenlandsche Zaken, een telegram ontvangen, waarin deze zijn groote voldoening uitdrukt met hem te kunnen samenwerken aan de handhaving van de traditioneele betrekkingen van vriendschap, die Roemenië en Frankrijk binden in het belang van den vrede, en aan de versteviging van de gemeenschappelijke belangen. In zijn antwoord-telegram verklaarde Delbos zeer gevoelig te zijn voor de gevoelens van vriendschap, die in het telegram tot uitdrukking worden gebracht. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Delbos—Roemenië 3051 E.; Goga 3076 C.)

H. AMSTERDAM. — Dr. L. Heyermans verlaat den Gemeentedienst. —

De heer L. Heyermans, arts, die als directeur van den Gemeentelijken Gezondheidsdienst van Amsterdam op 28 Dec. '37 afscheid nam, is benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Uit de rij van gemeentedienaren, die de bemoeiingen van de gemeentelijke overheid op verschillende gebieden op hoog peil hebben gebracht, treedt daarmede een man, die zich voor het welzijn van de Amsterdamsche bevolking wel zeer bijzondere verdiensten heeft verworven. (De Maasbode)

I. NEDERLAND. — Dr. H. Colijn over de vooruitzichten van Nederland voor 1938. —

Minister-president dr. H. Colijn heeft in een onderhoud met den vertegenwoordiger van de „Agence Economique et Financière" zijn indrukken weergegeven ten aanzien van de belangrijkste problemen in verband met de vooruitzichten voor 1938 op politiek en economisch gebied in Nederland, Nederl.-Indië en de wereld. De internationale economische positie, aldus minister Colijn, is in vergelijking met die van einde 1936, achteruitgegaan.

Antwoordend op de vraag of de handelsbelemmeringen in de wereld binnen afzienbaren tijd zouden kunnen worden verlicht of opgeheven, verklaarde dr. Colijn: „Het streven naar nationale zelfvoorziening neemt hier en daar op beslissende wijze toe en dit kan geen ander gevolg hebben dan dat het wereldgoederenverkeer nog meer zal worden afgesnoerd en de verarming der volkeren toeneemt. Het uittreden van Italië uit den Volkenbond kan wel als het overlijdensbericht van de collectieve veiligheid worden beschouwd.

Op economisch gebied valt over den toestand van Nederland niets nieuws te zeggen. Invoer en uitvoer zijn beide belangrijk toegenomen, al hebben we het peil van 1929 nog lang niet bereikt. Let men hierop alleen, dan is de toestand in Dec. 1937 beter dan in Dec. 1936. Waagt men zich eind 1937 aan bespiegelingen voor de toekomst, dan heb ik evenwel het gevoel, dat wij blij mogen zijn indien de lijn in 1938 van nu aan horizontaal blijft loopen.

De economische situatie in Indië is zeer sterk verbeterd al ziet het er momenteel lang zoo rooskleurig niet meer uit als enkele maanden geleden. Gelukkig echter zijn er in de afgeloopen jaren enkele internationale regelingen voor sommige belangrijke stapelproducten tot stand gekomen (tin, thee, rubber, suiker), die een terugval tot onremuneratieve prijzen zullen voorkomen. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Dr. Colijn 3017 D.)

A. LUCHTVAART. — De vliegboot „Maia" draagt het watervliegtuig „Mercury" de lucht in. — Het door Major Mayo uitgedachte en door Short Bros gebouwde gecombineerde vliegtuig de „Mercury" en de „Maia" is een geniaal project, waardoor het watervliegtuig „Mercury", met 9000 K.G. volbeladen — zoodat het op eigen kracht onmogelijk van het water zou kunnen loskomen —, op den rug van de vliegboot „Maia" wordt genomen, dan op groote hoogte wordt gebracht, die het met zijn zwaren last niet zou kunnen bereiken en vervolgens wordt losgelaten.

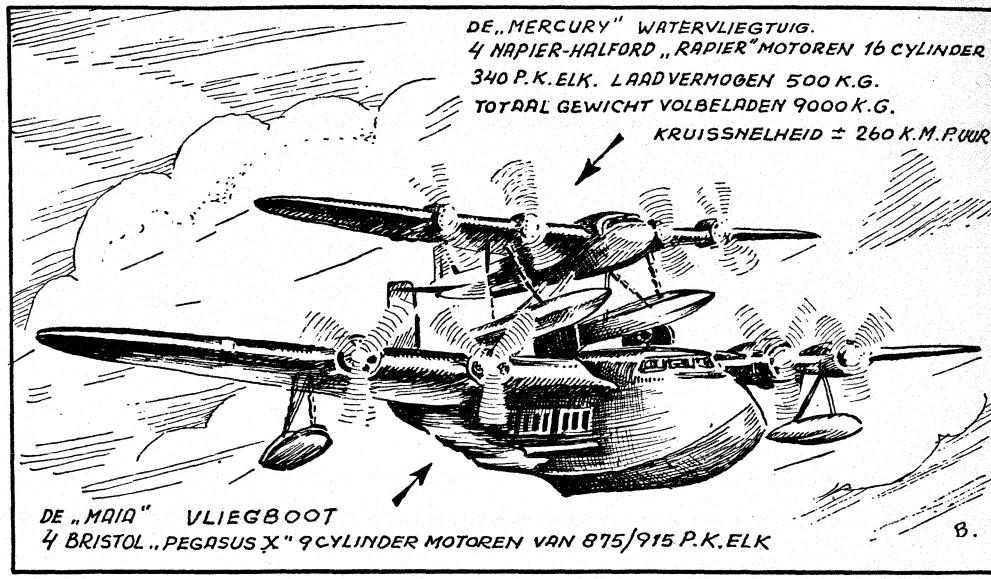

(Overname zonder bronvermelding verboden)

B. CUBA. — Amnestie. - Oud-president Machado. — Op grond van de amnestie voor alle politieke gevangenen van Cuba, die ook geldt voor oud-president Machado en de leden zijner regeering, heeft de Cubaansche regeering alle beschuldigingen tegen Machado ingetrokken. De oud-president, die te New York in een ziekenhuis lag, nadat hij naar aanleiding van een uitleveringsverzoek in hechtenis was genomen, is dan ook onmiddellijk in vrijheid gesteld. (N. Y. Herald Tribune) **(Vor. ber. Machado 926 G.)**

C. NEDERLAND. — Onderwijs. - Inaugureele rede van Prof. Dr. B. H. J. Weerenbeck over: „Remarques sur la linguistique et la langue française". —
Dezer dagen heeft prof. dr. B. H. J. Weerenbeck het ambt van buitengewoon hoogleeraar in de Fransche en Provinciale taalkunde aan de R.K. Universiteit te Nijmegen aanvaard met een rede over: „Remarques sur la linguistique et la langue française". De bewonderaars van de schoone letteren, aldus spr., komen er soms wel eens toe, de linguistiek te beschouwen als een wetenschap, die zich slechts bezig houdt met punten en komma's; er bestaan zelfs menschen, die zich met de algemeene linguistiek bezig houden en desniettemin nog zeer weinig achting hebben voor degenen, die bijvoorbeeld een of eenige Germaansche of Romaansche talen bestudeeren. Terecht heeft F. de Saussure gezegd, dat de taal in het leven van enkelingen en gemeenschappen een belangrijker factor is dan welke andere ook. Daarom mag de taalstudie niet de aangelegenheid van enkele specialisten blijven.
Er is echter geen terrein, waar meer dwaze denkbeelden, meer vooroordeelen, meer zinsbegoochelingen of ficties zijn opgegroeid; men waant zich gemakkelijk linguist of philoloog bij een min of meer oppervlakkige studie van een of meer talen en anderzijds is het zeer moeilijk een taal, zelfs één enkele, methodisch, wetenschappelijk en volledig te bestudeeren.
De Saussure ziet dan ook slechts één middel om uit al de moeilijkheden te komen, n.l. zich eerst plaatsen op het terrein van de taal, die volgens hem niet mag worden verward met de spraak, van welke zij slechts een vastomschreven deel is. De Saussure onderscheidt de spraak, de taal en het woord. De spraak bestaat werkelijk, hetzij als vermogen van den mensch, hetzij als het geheel van alle manifestaties der menschelijke spraak, maar de taal, het woord, bestaan niet als realiteit, er bestaat deze of die taal, er zijn talen, er bestaat dit of dat afzonderlijk woord en er zijn meerdere zelfstandige woorden. M. Ch. Bally zegt: „De talen veranderen zonder ophouden en kunnen slechts functionneeren, wanneer wij niet veranderen. Op ieder oogenblik van haar bestaan zijn zij het product van een voorbijgaand evenwicht". Derhalve is het niet verwonderlijk, dat de linguistiek en zelfs de wetenschappelijke studie van een enkele taal slechts een beperkt aantal geleerden aantrekt. Ondanks den arbeid van Whitney, Brugmann, Osthoff, Braune, Sievers, Paul, Leskien, Gaston Paris, Meyer, Lübke e.a. blijven de fundamenteele problemen van de algemeene linguistiek onopgelost.
Dit heeft ook De Saussure opgemerkt. Een aanzienlijk aantal problemen van de Romaansche linguistiek heeft nog steeds geen bevredigenden uitleg gevonden. Bovendien heeft ook de invloed van de wijsbegeerte op de linguistiek, die nog steeds voortduurt, zooals M. F. Brunt zegt, meer dan een eeuw lang verkeerden invloed gehad.
Spr. behandelde voorts nog o.m. de psychologische karakteristieken bij het verschillend gebruik van den subjonctif, die overigens reeds het voorwerp van uitgebreide studies is geweest. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 3056 D.)

D. NEDERLAND. — Bond van Ned. Onderwijzers. — Het congres van den Bond van Nederlandsche Onderwijzers te Rotterdam heeft na korte bespreking goedgekeurd een motie van de landelijke jongerenorganisatie, luidende:
„de algemeene vergadering, kennis genomen hebbende van de volgende passage in de millioenennota:
„het zal dus duidelijk zijn, dat voorshands ook de mogelijkheid ontbreekt tot het doen van allerlei belangrijke uitgaven, die op zich zelf gewenscht of nuttig zouden zijn, zooals: verhooging van salarissen en loonen, verlaging van de leerlingenschaal bij het lager onderwijs, uitbreiding van de gelegenheid tot opneming in de ouderdomsverzekering en meer andere",
verzoekt het hoofdbestuur een versterkte actie te voeren voor verlaging van de leerlingenschalen, en verder alle maatregelen te nemen, die noodig zijn om te komen tot ordening van de onderwijzersopleiding".
Eveneens werd aangenomen een motie van het landelijk groepsbestuur voor het voorbereidend onderwijs betreffende den meer dan chaotischen toestand van genoemd onderwijs.
Tot slot werd behandeld een motie, luidende: De Bond van Nederlandsche Onderwijzers, in congres bijeen op 28 en 29 December te Rotterdam, kennis genomen hebbende van de verklaring van de regeering, dat zij het tijdstip, om te komen tot verlaging der leerlingenschalen, nog niet gekomen acht, spreekt over deze verklaring zijn diepe teleurstelling uit, handhaaft zijn bezwaren tegen de bestaande leerlingenschalen, die voor de zedelijke en intellectueele vorming der schooljeugd fatale gevolgen hebben en draagt het hoofdbestuur op met alle ten dienste staande middelen en onverminderde kracht de actie tot verbetering voort te zetten. Deze motie werd met groot enthousiasme goedgekeurd. (Vaderland)
(Vor. ber. Bond v. Ned. Onderwijzers 1633 F.)

3 JANUARI 1938

A. POOLONDERZOEK. — Prof. O. J. Schmidt's Noordpool-expeditie. —

De bladen publiceeren een interview met prof. O. J. Schmidt, den leider van de administratie van den Noordelijken Zeeweg, over den tocht der vier Sovjet-geleerden op de ijsschots.

Schmidt vertelde, dat Papanin, Krenkel, Sjirsjof en Fjedorof, sedert zij per vliegtuig naar de Noordpool werden gebracht, 1500 K.M. hebben afgelegd in Zuidelijke richting. „Zij hebben in dien tijd zeer veel arbeid verricht, die kan bijdragen tot een betere kennis van het centrale Poolbekken. Zooals verwacht werd drijft de ijsschots via de Groenland-Zee naar den Atlantischen Oceaan, maar het tempo van die drift was sneller dan wij hadden gedacht. Een van de gevaarlijkste sectoren is men reeds voorbij.

De machtige stroom, die van Noord naar Zuid langs de kust van Groenland loopt in de richting van Denemarken-straat (tusschen Groenland en IJsland), en die zich vereenigt met den stroom, die uit het midden van de IJszee komt, voert thans de ijsschots

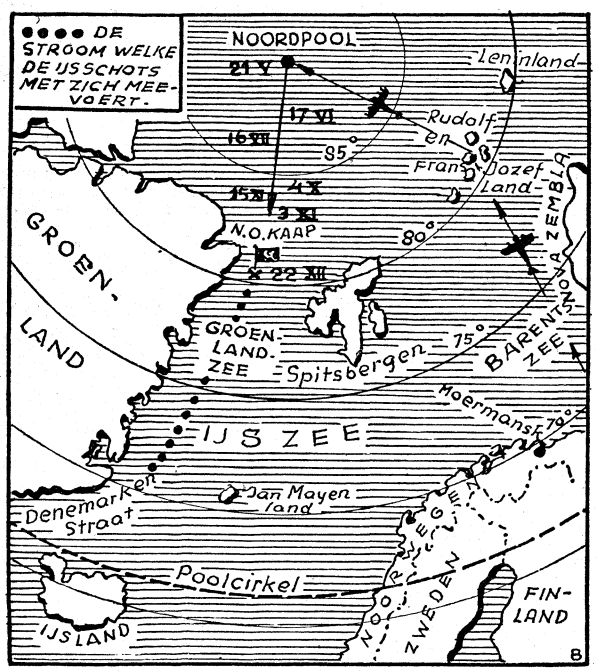

(Overname zonder bronvermelding verboden)

mee. Zij is reeds, evenals de overige in beweging zijnde ijsmassa, om Groenlands N.O. Kaap gezwenkt en drijft thans op 70—80 K.M. van de kust. Bij helder maanlicht zullen de vier geleerden stellig de steile kusten kunnen onderscheiden.

Het arbeidsplan der expeditie was op een jaar berekend, en daar het deel van de Groenland-Zee, waar de ijsschots thans drijft, ook weinig bekend is en zeer belangrijk, willen de vier Poolreizigers hun werk voortzetten. Wij zijn dan ook niet voornemens, vóór April/Mei de expeditie van het ijs te halen. Wij zijn echter paraat om op elk moment hulp te bieden aan de overwinteraars.

De taak hen van het ijs te halen zal vermoedelijk worden toevertrouwd aan den grooten ijsbreker „Jermak", die ook vliegtuigen aan boord heeft. Weldra zal de „Moermanets" van den hydrografischen dienst zich van Moermansk naar de Groenland-Zee begeven om den toestand van het ijs te observeeren. Het schip zal direct contact zoeken met de overwinteraars en zoo noodig zullen de opvarenden helpen bij het aanleggen van een vliegveld op de ijsschots."

(Tass) **(Vor. ber. 2825 A.)**

B. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging land- en tuinbouw-ongevallenwet. —

Bij de Tweede Kamer zijn ingediend wetsontwerpen tot wijziging van de land- en tuinbouwongevallenwet 1922 en tot wijziging van de ongevallenwet 1921.

De wetsontwerpen beoogen de noodige aanpassing te bevorderen aan internationale overeenkomsten.

Van de geboden gelegenheid is tevens gebruik gemaakt om de regeling, welke hoofdstuk IXa der Ongevallenwet 1921 bevat betreffende beroepsziekten, te herzien in verband met leemten en onvolkomenheden van de thans geldende wettelijke regeling, waarop de practijk het licht heeft doen vallen.

Volgens de nieuw voorgestelde redactie zal aanspraak hebben op schadeloosstelling, ieder werkman, werkzaam of werkzaam geweest in een bedrijf, waarin werkzaamheden worden verricht, die tot een der in de wet genoemde beroepsziekten kunnen leiden, bij wien zich gedurende de dienstbetrekking of binnen den bij algemeenen maatregel van bestuur vastgestelden termijn na het einde der dienstbetrekking een beroepsziekte openbaart, voor zoover niet blijkt, dat dit zich openbaren geen verband houdt met de dienstbetrekking van den betrokken arbeider. In het bijzonder is bij deze wijziging gedacht aan het kantoorpersoneel, dat door zijn werkzaamheden in het bedrijf aan de inwerking der gevaarlijke stoffen of gassen kan zijn blootgesteld, hoewel het niet rechtstreeks met die stoffen of gassen omgaat. (N.R.Crt.)

(Vor. ber. Ongevallenwet 2417 A.)

C. HONGARIJE. — Inhoud van het nieuwe ontwerp-kieswet. —

Omtrent de bepalingen van het nieuwe kieswetsontwerp, dat heden bij de Kamer zal worden ingediend, meldt de Az Est:

Het actieve kiesrecht voor mannen is aan de volgende voorwaarden verbonden:

De stemgerechtigde moet den 26-jarigen leeftijd hebben bereikt, 10 jaar Hongaarsch burger zijn, zes jaar in dezelfde gemeente hebben gewoond en de 6-jarige lagere school hebben doorloopen.

Verdere hoedanigheden, die recht geven op de uitoefening van het kiesrecht, zijn o.a. het kostwinnerschap en zekere in den wereldoorlog verworven onderscheidingen. Landarbeiders moeten ten minste zes jaar in dienst geweest zijn van denzelfden werkgever. Een universitaire opleiding geeft in elk geval recht op het actieve kiesrecht. De vrouw moet 30 jaar zijn om te kunnen stemmen en overigens aan dezelfde voorwaarden voldoen.

Tot rijksdagafgevaardigde kan worden gekozen ieder, die het dertigste levensjaar heeft bereikt en aan zekere voorwaarden voldoet.

Het wetsontwerp behelst strenge bepalingen, waardoor de verkiezingsactie aan banden wordt gelegd en excessen bij de propaganda worden tegengegaan. Gedurende de week vóór den verkiezingsdag is elke propaganda ten strengste verboden, tijdens de verkiezingscampagne worden slechts vergaderingen van politieke partijen toegestaan, waarvan slechts leden van de regeering, van den Senaat en de bestaande Kamer, alsmede de candidaat en de kiezers van het betrokken district het woord mogen voeren, dus geen personen, die niet wonen in het district, waar de vergadering is belegd. Iedere afgevaardigde is verplicht in zijn kiesdistrict een uitvoerige mededeeling over zijn persoon en zijn levensloop te doen aanplakken. (Az Est)

D. NEDERLAND. — Economische Zaken. - Minister Steenberghe schetst zijn beleid. —

In twee memories heeft minister Steenberghe de hoofdlijnen van zijn beleid uiteengezet. De eene is de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer over de begrooting van zijn departement, de andere is de memorie van antwoord in zake de begrooting van het Landbouwcrisisfonds.

Bij 's ministers uiteenzetting van zijn economisch beleid kan men negatieve en positieve mededeelingen onderscheiden.

Wat de negatieve betreft: van den minister is niet te verwachten eenige maatregel tot verlaging van vaste lasten, geen landnationalisatie, geen staatshypotheekbank. Wat de positieve betreft: hij streeft naar bevordering van industrialisatie, naar bevordering van uit het bedrijfsleven zelf opkomende ordening, en naar verruiming der werkgelegenheid. De minister ontkent eenige protectionistische of autarkische tendenz bij zijn handelspolitiek; de tariefmachtigingswet zal dan ook zeker niet gebruikt worden voor de instelling van vechttarieven.
Zijn handelspolitiek is gericht op de afsluiting van bi-laterale verdragen, zoolang het streven naar multi-laterale verdragen zonder veel resultaat blijft.
Als concrete maatregelen kondigt de minister o.m. aan: verruiming van de credietverleening aan den kleinen middenstander, spoedige afkondiging der vestigingseischen, onderzoek naar het cadeaustelsel, een wetsontwerp tot regeling van den markt- en straathandel, spoedige invoering der nieuwe IJkwet, en wettelijke regeling van het accountantsberoep.
Zijn landbouwcrisisbeleid is als volgt samen te vatten: vasthouden aan de tot dusver gevolgde grondbeginselen van de landbouwcrisispolitiek (directe financieele steun, regeling van het binnenlandsche prijspeil en teeltregeling). Echter zal beperking en eventueel opheffing van de directe steunuitkeering plaats vinden zoodra voor eenig product een prijspeil is bereikt, dat de directe productiekosten goedmaakt. (Telegraaf)
(Vorig bericht Min. Steenberghe 2873 A.; Begrooting Econ. Zaken 1711 C.; Landb. Crisisfonds 2733 G.)

4 JANUARI 1938

A. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Evenredige vrachtverdeeling in de binnenscheepvaart. —**
Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp tot wijziging van de wet van 5 Mei 1933 houdende tijdelijke maatregelen ter bevordering van een zooveel mogelijk evenredige vrachtverdeeling in de binnenscheepvaart. (Standaard)
(Vor. ber. Binnenscheepvaart 2352 G.)

B. **LOUIS FRANCK OVERLEDEN. —**
De gouverneur van de Belgische Nationale Bank, Louis Franck, is op 31 Dec. '37 overleden.

Louis Franck.

Louis Franck werd 27 November 1868 te Antwerpen geboren. Hij studeerde rechten en als advocaat wijdde hij zich voornamelijk aan het zeerecht.
In 1906 werd hij tot lid van de Kamer gekozen in het kiesdistrict Antwerpen. In de Kamer werd hij leider van de Vlaamsch-Liberalen.
Toen in 1914 de wereldoorlog uitbrak, bevond hij zich op een studiereis in de Congo. Hij keerde naar zijn vaderland terug.
Gedurende de bezetting was Franck een van de leiders van het burgerlijk verzet. Ook verzette hij zich tegen de Duitsche inmenging in den taalstrijd en in Januari 1918 werd hij veroordeeld en naar Duitschland gevoerd.
Na het sluiten van den wapenstilstand werd Louis Franck minister van Koloniën in het kabinet-Delacroix, welke functie hij gedurende vijf en een half jaar bekleedde. Behalve zijn werkzaamheden op koloniaal gebied, had hij een actief aandeel in de vervlaamsching van de hoogeschool van Gent.
In September 1926, na de instorting van den Belgischen franc, werd hij benoemd tot gouverneur van de Nationale Bank van België om den franc te stabiliseeren.
Toen in October van dit jaar het kabinet-Van Zeeland aftrad in verband met de incidenten inzake de Nationale Bank, vroeg Franck den koning een verlof van drie maanden, hetgeen hem werd verleend. (Agence Belga) **(Vor. ber. 2988 D.)**

C. **ZUID-AFRIKA. — Eerste vergadering van het inboorlingen-parlement. —**
De kamer der Zuid-Afrikaansche inboorlingen, de „Natives Representative Council", is voor het eerst bijeengekomen en hierdoor wordt een nieuwe phase ingeluid in het rassenprobleem in de Zuid-Afrikaansche Unie.
De Zuid-Afrikaansche inboorlingen hebben uiterst weinig invloed op de landsregeering. Het is dan ook niet te verwonderen, dat er onder hen eenige activiteit ontstaan is, en een aanzienlijke ontevredenheid. Om aan deze ontevredenheid tegemoet te komen, is in 1936 de „Natives Representation Act" aangenomen, tengevolge waarvan thans hoogergenoemde kamer bijeen heeft kunnen komen. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Naturellenkwestie 2949 C.)

D. **IERLAND (EIRE). — Nieuwe grondwet. —**
Dezer dagen is de nieuwe Iersche grondwet in werking getreden, waarbij de Iersche Vrijstaat den naam heeft gekregen van Eire (Ierland). Bij de nieuwe grondwet wordt Ierland verklaard te zijn een souvereine onafhankelijke democratische staat. De nationale vlag is de driekleur, groen-wit-oranje. De Iersche taal is als nationale taal de eerste officieele taal. De Engelsche taal wordt als tweede officieele taal erkend.
De president van Ierland wordt bij rechtstreeksche verkiezing voor 7 jaar gekozen door het volk. Hij roept de Dail Eireann (het Huis van Afgevaardigden) bijeen op advies van den Taoiseach (den premier). Het parlement bestaat uit den president en de twee huizen, de Dail en den Senaat. Laatstgenoemd lichaam bestaat uit 60 leden, van wie 11 door den premier worden benoemd en 49 gekozen.
Er is voorts een Raad van State, een adviseerend lichaam voor den president.
De koning van Engeland zal gemachtigd zijn op advies van de Iersche regeering diplomatieke en consulaire vertegenwoordigers aan te stellen en internationale verdragen te sluiten zoolang Ierland deel blijft uitmaken van het Britsche gemeenebest. De rechtspraak wordt opgeëischt voor geheel Ierland, maar zal niet worden uitgeoefend in de zes graafschappen van Noord-Ierland (Ulster). (Irish Times)
(Vor. ber. Grondwet 2865 F.)

E. **VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt verdedigt de democratie - De Binnenlandsche toestand. —**
In zijn boodschap aan het Congres heeft Pres. Roosevelt op 3 Januari 1938 o.m. het volgende gezegd:
De huidige feiten en de toekomstige kansen eischen, dat ik duidelijk en ernstig spreek over de oorzaken, ten grondslag liggende aan de gebeurtenissen, die ernstige bezorgdheid bij allen wekken. Ondanks de vastbeslotenheid van deze natie ten opzichte van den vrede wordt het duidelijk, dat de daden en de politiek van volkeren in andere deelen der wereld verstrekkende gevolgen hebben, niet alleen voor hun onmiddellijke naburen maar ook voor ons.
Ik ben er dankbaar voor, dat ons volk rustig is gebleven, ondanks de provocaties, die in andere tijden door haar ernst zeer wel een oorlog zouden hebben kunnen verwekken. Het volk en de regeering der Ver. Staten hebben getoond in staat te zijn zich te beheerschen en beschaafde stappen te doen ten behoeve van den vrede, terwijl zij terzelfdertijd de onaantastbaarheid zullen handhaven, die een onverbrekelijk deel vormt der souvereiniteit van een volk van 130 millioen menschen, tenzij wij verzwakken, onzen invloed ten gunste van den vrede vernielen en de souvereiniteit zelve in gevaar brengen.
Het is onze traditioneele politiek in vrede te leven met de andere volkeren. Wat meer is, wij hebben een leidende rol

gespeeld bij het bepleiten van het gebruik van vreedzame methodes van bespreking en verzoening bij internationale geschillen. Wij hebben gestreefd naar beperking der militaire strijdkrachten, maar in een wereld van hoogspanning en wanorde, waar de stabiele beschaving thans wordt bedreigd, wordt het een verantwoordelijkheid voor iedere natie, die naar vrede streeft in het binnenland en naar vrede met en onder de anderen, sterk genoeg te zijn om de inachtneming te verzekeren van die fundamenteele eischen eener vreedzame oplossing van conflicten, die de eenige en laatste basis van een ordelijk bestaan vormen. Vastberaden in onzen wil om de rechten van anderen te eerbiedigen en eerbied af te dwingen voor onze eigen rechten, moeten wij ons evenredig sterk houden in de zelfverdediging. Wij stellen ons voor onze verdragsverplichtingen na te komen, zooals wij dit in het verleden hebben gedaan. Wij kunnen echter niet zeker zijn van wederkeerigheid van den kant der anderen. Het niet in acht nemen van verdragsverplichtingen schijnt gevolgd te zijn op de oppervlakkige neiging zich af te wenden van den democratischen, vertegenwoordigenden regeeringsvorm. Daaruit zou men kunnen afleiden, dat de wereldvrede door middel van internationale overeenkomsten het veiligst is in handen van de democratische, vertegenwoordigende regeeringen — met andere woorden, de vrede wordt ten hoogste in gevaar gebracht in en door die naties, waar de democratie op zijde gezet of nooit tot ontwikkeling gekomen is. Ik gebruik de woorden „oppervlakkige neiging" want ik geloof nog steeds, dat de beschaafde mensch in toenemende mate vasthoudt en op den langen duur zal vasthouden aan werkelijke deelneming aan zijn eigen regeering. Ons volk gelooft, dat in den loop der jaren de democratie hersteld of ingesteld zal worden bij die volkeren, die haar thans niet kennen.

De Binnenlandsche toestand. — President Roosevelt wenscht de begrooting zoo spoedig mogelijk in evenwicht te brengen. Dit is echter afhankelijk van drie voorwaarden:

1. Er moet werk verschaft worden aan iederen Amerikaan, die behoeftig is en wil werken.
2. Iedere onnoodige federale activiteit moet zooveel mogelijk besnoeid worden.
3. De koopkracht van de natie moet verhoogd worden, zoodat de daaruit voortvloeiende belastingen voldoende zullen zijn voor de dekking van de noodzakelijke uitgaven der regeering, die — aldus Roosevelt — niet veel beneden 7 milliard dollar per jaar gebracht kunnen worden zonder essentieele functies te vernielen of het volk te laten verhongeren.

Voortgaande legde Roosevelt den nadruk op de noodzakelijkheid van samenwerking tusschen kapitaal en arbeid. „Het misbruik van de macht van het kapitaal, of de egoistische opschorting van kapitaalgebruik, moet beëindigd worden, anders zal het kapitalistische systeem zichzelf door zijn eigen misbruiken vernielen."

De president voegde hieraan toe, dat hij een speciale boodschap aan het Congres zal richten over den wederopbouw van de bestaande wetten ten aanzien van de betrekkingen tusschen de regeering en zekere zakenprocessen. Hij sprak de hoop uit, dat de zakenwereld de regeering zal helpen bij haar pogingen om de zakenwereld bij te staan.

Wat de arbeiders betreft zeide Roosevelt de ongelukkige verdeeldheid onder de arbeiders te betreuren. Deze vertraagt de productie in zekere industrieën. De president bepleitte de onmiddellijke wenschelijkheid van verhooging der loonen der laagstbetaalde groepen in alle industrieën. Tevens beval hij aan, meer te denken aan wat de arbeiders in het geheel jaarlijks verdienen dan aan hun belooning per uur en per dag.

Roosevelt eindigde zijn toespraak met een krachtig pleidooi ten gunste van samenwerking tusschen kapitaal en arbeid, waarbij hij er den nadruk op legde, dat geen regeering samenwerking kan voorschrijven. Het is echter de plicht van allen, die vertrouwen hebben in de democratische methodes, zooals die toegepast worden op de industrie, den landbouw en de zakenwereld, het uiterste te doen om samen te werken met de regeering in welk program ook, dat gesanctionneerd is door de door het volk gekozen vertegenwoordigers.

„Ik ben niet van plan het volk te desavoueeren en ik ben er zeker van, dat het Congres der Vereenigde Staten dit evenmin zal doen." (New York Herald Tribune)

(Vor. ber. President Roosevelt 3013 C.)

A. NEDERLAND. — Bruggenbouw. - Nieuwe brug te Hedel opengesteld. —

Een uiterst belangrijke schakel in de verbinding Noord-Zuid, meer in het bijzonder Amsterdam—Zuid-Limburg, de nieuwe brug over de Maas bij Hedel, is op 29 Dec. '37 voor het verkeer opengesteld. De gezamenlijke wijdte van de openingen dezer brug is 400 meter, tegen 680 meter bij de 400 meter bovenstrooms liggende spoorbrug. In verband met de vernauwing van het zomerbed is de hoofdoverspanning 120 meter, voorts bevat de brug 5 openingen van 40 meter ten Noorden en 2 openingen van 40 meter ten Zuiden hiervan. De onderkant der constructie bevindt zich, evenals bij de spoorbrug op 11.40 meter + N.A.P.

De breedte van het rijdek is 11 meter, met 4 verkeersstrooken, gelijk aan die der bruggen bij Vianen en Zaltbommel. Aan weerszijden is naast den rijweg een verhoogd pad van 2.50 meter breed voor wielrijders en voetgangers.

De bovenbouw vertoont den vorm van de brug bij Vianen. De onderbouw bestaat uit twee stroompijlers, vijf kleine pijlers en twee landhoofden, het Noordelijke is in den ouden Maasarm gebouwd.

(Telegraaf) **(Vor. ber. Bruggenbouw 2579 A.)**

B. PARAGUAY. — Leider van het communistisch complot gedood. —

De communistische samenzwering in Paraguay werd geleid door den vroegeren commandant Estigarribia. De samenzweerders trachtten zich dezer dagen meester te maken van een militaire post van de intendance van het departement van Oorlog. Na een hevig vuurgevecht werden de opstandige elementen verdreven. Estigarribia werd gedood. Hij heeft indertijd groote vermaardheid verworven, door de wijze, waarop hij den strijd tegen de Bolivianen in den Gran Chaco-oorlog volhield en zijn leger ten slotte zelfs de overwinning deed behalen over den sterkeren tegenstander. Zijn eere-naam was de „Napoleon van den Gran Chaco." (El Progeso, Ansuncion)

(Vor. ber. Opstand 2184 C.)

5 JANUARI 1938

C. DUITSCHLAND. — De Britsch-Duitsche Vlootovereenkomst. —

In het Duitsche Staatsblad is de tekst afgekondigd van de aanvullende Britsch-Duitsche vlootovereenkomst, welke in Juli '37 gesloten is en begin November in werking trad.

Deze overeenkomst werd gelijktijdig gesloten en gewijzigd met de Britsch-Russische vlootovereenkomst. De accoorden zijn bijna gelijk van vorm en hebben ten doel, de principes omtrent uitwisseling van inlichtingen, neergelegd in het Londensche vlootverdrag van 1936, dat tusschen Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten en Frankrijk werd gesloten, uit te strekken tot Duitschland en Sovjet-Rusland. Bij de thans gepubliceerde overeenkomst heeft Duitschland zich verbonden, op grondslag van wederkeerigheid, aan de Britsche regeering zeer gedetailleerde inlichtingen te verstrekken over vlootaanbouw en vlootprogramma. Hierdoor is de mogelijkheid van geheimen bouw van oorlogsschepen uitgesloten.

Overigens bevat de overeenkomst met Duitschland nog bijzondere besluiten, waarin voorbehoud gemaakt wordt voor het geval de Sovjetvloot bepaalde grenzen te boven zou gaan. (Berliner Tageblatt)

(Vorig bericht 2868 B.)

D. NEDERLAND. — Mond- en Klauwzeersterfte stijgt. - Totaal aantal bedraagt reeds ± 13.000. —

Wij vernemen, dat sedert het begin van de huidige epizoötie door de drie groote destructoren (Bergum, Son en Overschie) reeds 12.430 dieren zijn vernietigd, welke zijn gestorven als direct of indirect gevolg van mond- en klauwzeer.

	Bergum	Son	Overschie
Tot 27 Oct.	320	450	1800
27 Oct.—18 Nov. . . .	2280	900	575
18 Nov.—2 Dec. . . .	2000	700	175
2 Dec.—Dec.	2050	1000	180
Totaal	6650	3050	2730

Tijdens de groote mond- en klauwzeer-epizoötie van 1911 stierven 17.400 runderen en varkens.

(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. 3054 G.)**

E. NEDERLAND. — Ouderdomsverzekering. —

Bij de door hem voorgenomen tot stand te brengen wettelijke maatregelen op het gebied der sociale verzekering stelt Minister Romme zich voor, zooveel mogelijk aansluiting tusschen de onderscheiden takken dier verzekering te bevorderen.

Een voorstel tot betreding van den weg naar Staats-

pensioen, die overigens door den wetgever te onzent afgesloten is, is van den Minister niet te verwachten. Iets anders is het treffen van een voorziening voor degenen, die niet door eigen verzuim buiten de werking der Invaliditeitswet en Ouderdomswet zijn gebleven, maar die tengevolge der maatschappelijke crisis-verschuivingen thans een risico loopen, dat zij bij de letter der huidige wettelijke regelingen niet hebben kunnen ondervangen, doch dat die wettelijke regelingen in het algemeen bedoelen te dekken. Het ligt in het voornemen van den Minister, de voorbereiding dezer aangelegenheid verder ter hand te nemen, opdat voorstellen ter zake aan de Staten-Generaal kunnen worden gedaan, zoodra zulks in verband met den financieelen toestand des Rijks oirbaar kan worden geacht. (Orgaan P. T. T).

(Vor. ber. Invaliditeits- en Ouderdomsrente 300 K.)

A. VEREENIGDE STATEN. — Begrooting 1938-'39.

Bij het indienen van de begrooting voor het jaar, dat op 1 Juli 1938 aanvangt, heeft president Roosevelt op 5 Jan. 1938 een rede uitgesproken, waarin hij zeide, dat hij besnoeiing zou willen aanbevelen der regeeringsuitgaven voor plannen, betreffende aanleg van groote wegen, havenwerken en rivierverbeteringen, benevens van de uitgaven voor nieuwe openbare gebouwen en voor plannen tot landaanwinning, aangezien hij verwacht, dat de rijksinkomsten geringer zullen worden, terwijl uitvoerig is aangetoond, dat deze uitgaven niet zoo veel werkgelegenheid doen ontstaan als andere methoden om zorg te dragen voor de werkloozen. Voorts drong president Roosevelt aan op beperking van een aantal werken, teneinde meer geld beschikbaar te maken voor werkzaamheden ter bestrijding van overstroomingsrampen.

Volgens de ramingen zullen de uitgaven in het begrootingsjaar 1938-'39 $ 6.869.000.000 en de inkomsten $ 5.919.000.000 groot zijn, vergeleken met $ 7.408.000.000 en $ 6.320.000.000 voor het loopende begrootingsjaar. Het deficit zou $ 950.000.000 groot zijn, d.w.z. $ 138 millioen minder dan het tekort dat op de loopende begrooting verwacht wordt. Voor het derde jaar, aldus president Roosevelt, zouden wij dus voortgaan met de vermindering van het begrootingstekort. De ramingen der inkomsten omvatten $ 2.414 millioen, die opgebracht moeten worden door de inkomstenbelasting en $ 390 millioen, die uit invoerrechten moeten komen. De geraamde uitgaven behelzen o.m. $ 991 millioen voor de landsverdediging, $ 539 millioen voor oudstrijders-pensioenen, $ 976 millioen rente op de staatsschuld, $ 691 millioen voor openbare werken, $ 1.266 millioen voor werkloozensteun en $ 932 millioen voor uitgaven volgens de wet op de sociale veiligheid. Naar schatting zal de openbare schuld op 30 Juni 1939 in hoofdzaak gestegen zijn tot $ 38.528 millioen.

Aan het einde van zijn rede beval de president aan, de Civilian Conservation Corps aldus te reorganiseeren, dat zij voorzien wordt van een evenredig kapitaal en gemachtigd zal zijn eigen obligaties, gewaarborgd door de Ver. Staten, uit te geven.

(New York Herald Tribune)

(V. b. Begrooting 2856 F.; Pres. Roosevelt 3081 E.)

B. ABESSYNIE. — Patriarch geëxcommuniceerd. —

De Heilige Synode der Koptische kerk te Cairo heeft in plenaire zitting de excommunicatie van den aboena Abraham te Addis Abeba uitgesproken en het besluit der Italiaansche autoriteiten, waarbij hij tot patriarch der Koptische kerk benoemd is, van nul en geener waarde verklaard. Derhalve blijft de aboena Cyrillos het eenige erkende hoofd der Koptische kerk in Abessynië. (Akcham)

(Vor. ber. Abessynië 2978 B.)

C. ROTTERDAM. — Kamer van Koophandel en Fabrieken - Afscheid van den voorzitter, den heer W. A. Engelbrecht. —

De openbare vergadering, waarin de heer W. A. Engelbrecht op 30 Dec. afscheid heeft genomen als voorzitter der Kamer, werd bijgewoond door mr. dr. A. A. van Rhijn als vertegenwoordiger van den minister van Economische Zaken, en door mr. P. Droogleever Fortuyn, burgemeester, alsmede door de heeren J. Brautigam, J. B. J. Ratté, wethouders, en mr. M. Smeding, gemeente-secretaris.

De minister van Economische Zaken, mr. M. P. L. Steenberghe, heeft na afloop van de openbare receptie den heer W. A. Engelbrecht in een van groote waardeering getuigende toespraak medegedeeld, dat het H. M. heeft behaagd hem te benoemen tot commandeur in de orde van Oranje-Nassau. (De Maasbode)

(Vor. ber. Kamer v. Koophandel 2751 D.)

6 JANUARI 1938

D. NEDERLAND. — Tweede Kamer - De begrooting van Economische Zaken. —

De begrooting van het Dep. van Economische Zaken is z. h. stemming aangenomen (aanteekening dat de communisten tegen zijn). (N. Rott. Crt.)

(Vorig bericht 3080 D.)

E. NEDERLAND. — Erkenning Koning van Italië als Keizer van Abessynië - Telegramwisseling tusschen Negus Haile Selassie en H. M. de Koningin - Italiaansch commentaar. —

Naar aanleiding van het bericht, dat de Negus Haile Selassie in een telegram aan de staatshoofden der Oslolanden er zijn ongerustheid over heeft uitgesproken, dat op uitnoodiging van de Nederlandsche regeering deze staten in overweging zullen nemen de bezetting van Ethiopië door Italië „de jure" te erkennen, wordt van bevoegde zijde er op gewezen, dat het Nederlandsche voorstel betrekking heeft op een erkenning „de facto", doch dat van een erkenning „de jure" nimmer sprake is geweest.

De Abessynische legatie te Londen heeft een mededeeling gepubliceerd, volgens welke H. M. Koningin Wilhelmina een telegram heeft gezonden aan den Negus, waarin o.m. gezegd wordt, dat Nederland, terwijl het zich houdt aan de politiek van het volkenrecht, rekening moet houden met de verovering van Abessynië, welke de Volkenbondsmaatregelen, waaraan Nederland heeft deelgenomen, niet hebben kunnen verhinderen. Het telegram voegt hieraan toe, aldus deze mededeeling van de legatie van Abessynië, dat de Nederlandsche regeering zich in verbinding heeft gesteld met de andere mogendheden, ten einde haar te raadplegen over „een regularisatie van de betrekkingen met Italië. Mijn regeering heeft niet het voornemen over te gaan tot een erkenning de jure."

De Negus heeft op dit telegram een antwoord gezonden, waarin hij o.m. zegt, dat hij dankbaar is voor de getrouwheid, waarmede Nederland de Volkenbondsmaatregelen heeft toegepast. De Negus voegt hieraan toe, dat het Abessynische volk er nooit in zal berusten, zich te onderwerpen aan de Italiaansche overheersching. „Ik begrijp wel", zoo gaat de Negus verder, „de zorgen van diplomatieken aard, die de regeering van Uwe Majesteit bezighouden, maar ik heb de vaste hoop, dat zij geen oplossing zal aanvaarden, die zou kunnen worden uitgelegd als een aanvaarding van een algemeen veroordeelden toestand."

Italiaansch commentaar. — Het initiatief van Nederland ten gunste van een erkenning van het Italiaansche keizerrijk, wordt door Virginio Gayda in de Voce d'Italia besproken.

„Het zijn niet de kleine landen," schrijft Gayda, „die de agressiviteit van Italië duchten en die probeeren er zich tegen te verdedigen door te weigeren de vruchten der beweerde Italiaansche agressie in Abessynië te erkennen, het zijn zekere groote mogendheden, die hun politiek voeren, vijandig aan de wettige rechten van Italië, en die, na de kleine landen bij deze politiek te hebben gehaald, thans door intimidatie de heilzame deserties der laatste tot een terugkeer tot een vrije beoordeeling hunner nationale belangen verhinderen."

(Telex-A. N. P. - Voce d'Italia)

(Vor. ber. 3074 C.; Haile Selassie 2467 A.; Koningin Wilhelmina 2950 C.)

F. VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt verdedigt de Democratie. - Indrukken in het buitenland. —

Engeland. — De toon en de inhoud van de redevoering van president Roosevelt worden in gezaghebbende Britsche kringen ten zeerste toegejuicht. De opmerkingen van president Roosevelt over de democratie worden in het bijzonder van pas geacht en haar strekking wordt, evenals zijn verwijzingen naar de verdragsverplichtingen, geheel gedeeld. Het is duidelijk, dat de Britsche en Amerikaansche staatslieden dezelfde opvattingen hebben.

Duitschland. — De rede van president Roosevelt is ongunstig in Duitschland ontvangen. Men acht het begrijpelijk, dat hij het democratische régime van zijn land prijst, maar vindt het verwaandheid te spreken over andere politieke systemen in de bewoordingen waarvan president Roosevelt zich bediend heeft.

Italië. — De rede van president Roosevelt heeft in Italië eveneens een slechten indruk gemaakt, maar geen verrassing gewekt. Men merkt op, dat Italië veel democratischer is dan de „groote democratieën".

(Vorig bericht 3081 E.)

G. DUITSCHLAND. — Legeruitbreiding met 2 millioen 400.000 man. —

Volgens de „Daily Telegraph" heeft in de Duitsche pers een aankondiging gestaan, dat mannen, geboren in de jaren 1893 tot 1900, en dus thans tusschen de

37 en 45 jaar oud, zich moeten melden voor een medische keuring, welke voorafgaat aan hun oproeping voor den militairen dienst.
In Oost-Pruisen, waar speciale regelingen van kracht zijn, aangezien dit gebiedsdeel van de rest van het Rijk is gescheiden, strekt deze oproep zich uit tot den jaargang 1883, dus tot mannen van 54 jaar.
Deze maatregelen zouden het eventueel mogelijk maken, afgescheiden van de gepantserde divisies, die buiten het kader van de 13 legerkorpsen staan, onmiddellijk 2.400.000 man te mobiliseeren.
De lichtingen van 1914 af hebben, gelijk bekend, een diensttijd van twee jaar. Bovendien moeten nu alle mannen beneden de 45 jaar — in Oost-Pruisen 55 — acht weken dienen. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2979 D.)

A. ROEMENIE. — Een verklaring voor het plotselinge bewind van Goga. - Démarches van Engeland en Frankrijk in zake de minderheden. —
Welk geheim er schuilt achter den plotselingen zwaai naar rechts in Roemenië, welke een der felste anti-semietische groepen des lands aan het bewind heeft gebracht, wordt slechts heel geleidelijk onthuld. De buitenwereld was over deze zwenking niet meer verrast dan de Roemenen zelf, met uitzondering van enkele ingewijden. Men gelooft thans, dat de invloed van het leger te elfder ure koning Carol er toe gebracht heeft de regeering-Tatarescu weg te zenden, en de partij van Goga aan het bewind te brengen.
Vier jaar lang had de groep-Tatarescu geregeerd, en steeds ten nauwste met den koning samengewerkt. Plotseling ontdekte de koning echter, aldus de verklaring van een gezaghebbend persoon, dat de fascistische beweging der IJzeren Garde in het leger vele aanhangers had gekregen, vooral onder de jongeren. Bij de jongste verkiezingen verkreeg deze beweging 66 afgevaardigden en verwierf zij in het bijzonder op het platteland grooten aanhang. Haar leider, kolonel Codreau, sprak zich uit tegen den Volkenbond, tegen de democratie en voor samenwerking met Berlijn en Rome.
De leiders der Nationaal-Christelijke partij welke thans aan het bewind is, zijn in staat aan de IJzeren Garde veel wind uit de zeilen te nemen. Hun programma's vertoonen immers veel gelijkenis, maar verschillen in zooverre, dat terwijl de partij van Goga met de andere groepen wil samenwerken, Codreau de macht geheel voor zich alleen opeischt. Goga heeft niet slechts leden van de Democratische partij, met name pro-Fransche en pro-Engelsche ministers in zijn kabinet opgenomen, maar tevens Antonescu, den bijzonder Fransch-gezinden minister van Oorlog, die de afgod is van het Roemeensche leger.
Zijn positie wekt eenige bevreemding, want als afgod van het Roemeensche leger en vriend van Frankrijk, is hij tevens een gunsteling van de IJzeren Garde en vriend van kolonel Codreau, terwijl hij voorts den volledigen steun bezit van koning Carol en van den eersten minister; generaal Antonescu, die vroeger chef van den generalen staf was, heeft toegezegd niet slechts de sterke man te zijn, maar tevens een sleutelpositie in te nemen ten aanzien van de toekomst, nu de tegenwoordige toestand des lands voor velen nog vol onzekerheid is.

Minderheden. — De Britsche gezant te Boekarest heeft opdracht ontvangen, de Roemeensche regeering op de meest vriendschappelijke wijze te herinneren aan de belangstelling van de Britsche regeering voor het Parijsche minderhedenverdrag, onder de oorspronkelijke onderteekenaars waarvan ook Roemenië zich bevond, en voor de procedure ten opzichte van de minderheden in het algemeen.
Gemeld wordt, dat de Fransche regeering een soortgelijken stap heeft gedaan.
Aan het einde van den wereldoorlog zag Roemenië zijn territorium en bevolking meer dan verdubbeld. Het kreeg de provincie Transsylvanië en daarmede een vierde deel van de tegenwoordige Joodsche bevolking. In ruil voor deze groote gebiedstoeneming ging Roemenië het minderhedenverdrag van 9 Dec. 1919 aan met de Vereenigde Staten, het Britsche Imperium, Frankrijk, Italië en Japan, welk verdrag door den Volkenbond werd gewaarborgd. Art. 8 van dit verdrag garandeerde volledige gelijkheid in burgerlijke en politieke rechten voor alle Roemeensche staatsburgers, onverschillig van welk ras, taal of godsdienst. In het verdrag wordt bepaald, dat geen persoon van Roemeensche nationaliteit eenige moeilijkheid zal ondervinden wegens zijn godsdienst of ras, wat betreft het genot van burgerlijke en politieke rechten en in het bijzonder wat betreft de toelating tot den overheidsdienst en tot bepaalde beroepen en industrieën. Art. 7 van het verdrag stelt nog eens nadrukkelijk vast, dat Roemenië alle Joden, die op eenig deel van het Roemeensche territorium wonen, en geen andere nationaliteit bezitten, zonder eenige formaliteit als Roemeensche staatsburgers zal erkennen.

Politieke partijen. — De politieke partijen beginnen thans hun houding ten aanzien van de regeering-Goga te bepalen. De Nationale Boerenpartij heeft een krachtige oppositie aangekondigd. De Liberalen staan wantrouwend ten aanzien van het rassen-experiment doch blijven voorloopig gereserveerd. De „IJzeren Garde" heeft de eerste maatregelen van de nieuwe regeering met sympathie ontvangen, doch neemt verder een afwachtende houding aan. De onafhankelijke liberalen onder leiding van Bratianu staan vijandig tegenover de regeering.
Alleen het „Roemeensche Front" onder Vaida Voivode en de Nationaal Democraten onder Jorga zijn de regeering welwillend gezind.
Alle departementale en gemeenteraden zijn bij decreet ontbonden en zullen door voorloopige commissies vervangen worden tot dat de nieuwe verkiezingen zullen zijn gehouden. Bij koninklijk decreet is de politiecommissaris van Boekarest, generaal Marinescu, bekleed met gelijke macht als een onderstaatssecretaris van binnenlandsche zaken. De generaal is een der vertrouwenslieden van den koning. In het vorige kabinet bekleedde hij de functie van onderstaatssecretaris van binnenlandsche zaken en hij verzorgde de politiemaatregelen bij de jongste verkiezingen.
(Agence Belga - Le Temps - Reichspost)
(Vor. ber. Min. Goga 3078 G.)

B. JAPAN — Een interview met Admiraal Soetsoegoe. - „Verwijdering van de blanken uit het Verre Oosten"
Het Japansche politieke tijdschrift „Kaizo" publiceert een interview met admiraal Soetsoegoe, waarin de Japansche minister van Binnenlandsche Zaken de Japansche plannen ten aanzien van China onomwonden uiteenzet. Op het oogenblik wordt minister Soetsoegoe als een der leidende personen in de regeering en zelfs als de toekomstige minister-president beschouwd.
De minister zeide, in antwoord op de vraag, of de radicale elementen van het leger bezetting van Noord-China eischen, dat in Noord-China een regeering met een bijzonder karakter noodzakelijk is.
Deze regeering zal anders zijn dan die van Mandsjoekwo. Zij zal rekening houden met de Chineesche zeden en het geluk van de bevolking. Natuurlijk zal deze regeering anti-communistisch zijn.
Vervolgens zullen de regeeringen van Peking en Nanking worden samengevoegd tot één regeering van China.
De Britsche minister-president heeft verklaard, dat Japan een bewind naar eigen smaak in China wil stichten; dat is miskenning van de Japansche bedoelingen. Japan wil een duurzamen vrede in het Verre Oosten vestigen. De handelsbelangen der blanken moeten verbleeken voor de zon van Japan.
Soetsoegoe verklaarde verder, dat Japan, China en Mandsjoekwo een politiek, economisch en ideologisch blok moeten vormen.
Ten aanzien van een eventueele verwijdering van de blanken uit het Verre Oosten, zei hij, dat de menschheid op het oogenblik een tijd beleeft, waarvan de gevolgen niet te overzien zijn. De minister is vast overtuigd, dat het gele ras het geluk zal verwerven, dat de hemel voor hem heeft weggelegd. Het juk der blanken op de schouders van de gele rassen moet verdwijnen. Dit zal een algemeene strijd ten gevolge hebben.
Op de vraag over de Engelsche en Russische hulp aan China en de Japansche expansie naar het Zuiden, zeide de minister, dat om den tegenstand van China te breken, de hulp van Engeland noodzakelijk moet ophouden. Dit moet; zelfs als een oorlog er het gevolg van zou zijn. Hij vraagt zich af, waarom Engeland niet de nuttelooshеid van zijn actie in China wil zien en hij gelooft niet, dat Amerika zich door Engeland in een oorlog zal laten meesleepen.
Tenslotte verklaarde Soetsoegoe, dat China en de blanken zich de economische kracht van Japan niet kunnen voorstellen; Japan zal nooit een tijdperk beleven, als Duitschland na den oorlog.
Het Japansche nieuwsagentschap Domei meldt, dat het interview van admiraal Soetsoegoe door de buitenlandsche pers geheel verkeerd is weergegeven. De minister had gezegd, dat het doel van Japan's actie is, de samenwerking tusschen Japan en China.
(Kaizo - Domei) **(Vor. ber. China-Japan 3076 A.)**

C. PALESTINA. — Witboek van de Britsche regeering - Het verdeelingsplan. —
Te Londen is op 4 Januari 1937 gepubliceerd het witboek in zake Palestina, waarin bijzonderheden worden vermeld over de technische commissie, die naar Palestina zal gaan. De functies dezer commissie zullen beperkt blijven tot het vaststellen van de feiten ter plaatse en tot het onderzoeken in bijzonderheden van de practische mogelijkheid van het verdeelingsplan. De mededeelingen betreffende de commissie zijn

vervat in een missive van den minister van koloniën aan den Hoogen Commissaris voor Palestina, waarin de minister o.m. zegt:
In een verklaring door de regeering in Juli '37 afgelegd, heeft zij haar goedkeuring gehecht aan de conclusies van de koninklijke commissie en haar voorstel tot een verdeeling van Palestina in drieën. In verband met de publieke belangstelling voor de critiek op het verdeelingsplan hecht de minister eraan in het licht te stellen, dat de regeering geenszins gebonden is door een uiteindelijke toestemming in het plan en met name heeft de regeering niet het voorstel van de commissie aanvaard inzake een gedwongen overbrengen van Arabieren van Joodsche naar Arabische districten.
Naar het oordeel van de Engelsche regeering is het op grond van de discussies te Genève gerechtvaardigd, nadere onderzoekingen in te stellen om te komen tot een meer gedetailleerd schema. Een uiteindelijke beslissing kan niet genomen worden in uitsluitend algemeene termen en een nader onderzoek zal zonder twijfel het noodige materiaal opleveren om, nadat een zoo goed mogelijk schema zal zijn vastgesteld, een oordeel te vellen over haar billijkheid en practische geschiktheid.
De minister wijst er dan nog eens op, dat een speciale commissie is benoemd om Palestina te bezoeken ten einde aan de regeering voorstellen te doen voor een gedetailleerd verdeelingsplan. Ook zal de commissie tot taak hebben financieele en andere onderzoekingen in te stellen, waarvoor de koninklijke commissie een afzonderlijke financieele commissie had gedacht. Indien als resultaat van de werkzaamheden der technische commissie, die ongetwijfeld vele maanden in beslag zullen nemen, een verdeelingsplan tot stand komt dat als billijk en practisch is te beschouwen, dan zal dit aan den Volkenbondsraad worden voorgelegd. Is het door dit lichaam goedgekeurd, dan zal een verdere periode gemoeid zijn met de instelling van de nieuwe mandaatsregeering in de betrokken gebieden en zoo noodig voor het sluiten van verdragen tot het vestigen van onafhankelijke staten.
Verdere aandacht zal de Engelsche regeering ook moeten besteden, in het licht van het rapport van de commissie, aan het voorstel van de permanente mandatencommissie omtrent een tijdelijk stelsel van cantonisatie of van afzonderlijke mandaten voor de Joodsche en Arabische gebieden.
De minister komt dan tot de slotsom, dat voorloopig iedere actie in deze slechts van onderzoekenden aard kan zijn.
(Vor. ber. Verdeeling 2940 B.)

7 JANUARI 1938

A. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Edwin Lanham — „Banner at Daybreak". (Heinemann 1937) **(Vor. ber. 3076 D.)**
Duitsch: Max René Hesse — „Dietrich und der Herr der Welt". (Wolfgang Krüger, Berlin 1937)
Franz Spunda — „Alarik". (Paul Zsolnay Verlag 1937) **(Vor. ber. 3076 D.)**
Engelsch: Florence Kilpatrick — „What a liberty!" (John Long)
Frank Vernon — „Journey on the way". (Harrap) **(Vor. ber. 3076 D.)**
Fransch: Jean Cocteau — „Les Chevaliers de la Table ronde, Pièce en 3 actes". (Gallimard)
Ignace Legrand — „Virginia". (Gallimard) **(3076 D.)**
Italiaansch: M. Fubini — „Vittorio Alfieri". (Sansoni, Firenze) **(Vor. ber. 3076 D.)**
Nederlandsch: Simon Koster — „Storm in 't Paradijs". (Nijgh & v. Ditmar)
Dr. J. A. Nederbragt — „De wereld . . . . . een chaos". (J. H. Kok, Kampen) **(Vor. ber. 3076 D.)**
Russisch: O. Lepesjinskaya — „Zeljony Sjoem". (Gosizdat, Moskwa) **(Vor. ber. 3059 E.)**
(Red. K. H. A.)

B. **NEDERLAND. — Z. K. H. Prins Bernhard's toestand. —**
Prins Bernhard heeft op 5 Januari 1937 het Burgerziekenhuis te Amsterdam verlaten en is in gezelschap van dr. Van Valkenburg per auto naar Soestdijk vertrokken.
Dr. C. T. van Valkenburg heeft na het vertrek van Prins Bernhard uit het Burgerziekenhuis de volgende verklaring afgelegd:
„Z. K. H. Prins Bernhard is vanochtend zonder eenige stoornis verhuisd van het Burgerziekenhuis te Amsterdam naar het paleis Soestdijk.
De toestand van Z. K. H. geeft in elk opzicht reden tot groote tevredenheid. Lichamelijk zijn de gevolgen van het ongeluk bijna geheel geweken. Psychisch is er van den beginne af aan geen spoor van eenige afwijking geweest. Niettemin brengt de aard van het ongeluk, dat Z. K. H. getroffen heeft, mede, dat vooralsnog zekere beperkingen moeten gelden, die in het bijzonder inspanning van allerlei aard betreffen."
(Vorig bericht 3070 B.)

C. **FRANKRIJK. — De veertig urige werkweek. —**
De Fransche staatscourant bevat drie decreten over de toepassing van de veertig urige werkweek. Deze decreten voorzien in een afwijking van de toepassing van de wet in die bedrijven, waar geen voldoende geoefende arbeiders werken. Het inhalen van verloren uren in seizoenbedrijven. Het inhalen van verloren uren in andere bedrijven tengevolge van verslapping in het bedrijf. (Moniteur Officiel)
(Vorig bericht 2827 A.)

D. **WERELDWERKLOOSHEID. — September-December 1937. —**
Volgens de driemaandelijksche statistieken van het Internationale Arbeidsbureau is de werkloosheid gedurende de laatste vier jaren in bijna alle landen in een regelmatig rhythme afgenomen. Alleen in de Vereenigde Staten, waar drie maanden geleden het indexcijfer voor de tewerkstelling een verbetering van tien punten te zien gaf, boekte men het laatste kwartaal een verbetering van slechts 3½ punt.
De verschillende cijfers voor de landen individueel kunnen niet aan een nauwkeurige vergelijking worden onderworpen gezien de afwijkende statistische methodes welke er worden toegepast.
Volgens de statistieken van het Arbeidsbureau of volgens de gegevens van andere instanties zijn de cijfers in de voornaamste landen als volgt:
Duitschland telde in November 1937 572.557 werkloozen tegen 1.197.140 in November 1936;
Groot-Brittannië 1.499.203 (1.623.602);
Frankrijk 362.551 (453.821);
Nederland 378.000 (419.480);
Tsjecho-Slowakije 332.981 (510.205);
Zwitserland 71.000 (96.541);
Noorwegen 32.239 (35.119);
Roemenië 6343 (9549);
Denemarken 121.363 (96.492), het eenige land waar de werkloosheid is toegenomen).
In October 1937 en October 1936 waren de cijfers respectievelijk: voor Oostenrijk 277.749 (317.201), Bulgarije 5012 (7689), Danzig 3800 (9243), Hongarije 45.187 (50.655), Polen 262.954 (282.239), Zweden 12.411 (24.712), Chili 2928 (5737). In Japan waren op 1 September 1937 277.200 werkloozen tegen 330.290 op denzelfden dag van 1936. Nieuw-Zeeland telde in Augustus 1937 37.316 werkloozen vergeleken met 44.463 in Augustus 1936.
(Intern. Arbeidsbureau Genève) **(V. b. 2979 C.)**

E. **SPANJE. — Burgeroorlog. - Ontruiming der burgerbevolking van Madrid. - Drie journalisten gedood. - Teruel. —**
De Spaansche minister-president prof. Negrin heeft een decreet uitgevaardigd, waarbij allen burgers, wier aanwezigheid voor militaire doeleinden niet vereischt is, bevolen wordt, Madrid binnen dertig dagen te verlaten.
Drie bekende oorlogscorrespondenten, Richard Sheepshanks van Reuter, Edward Neil van de „Associated Press" en Johnson, correspondent van de „New York Weekly", zijn nabij het front van Teruel het slachtoffer van hun beroep geworden. Toen zij zich op 30 Dec. '37 aan de zijde van Franco van Saragossa naar het front begaven, werd hun auto door een granaat van het regeeringsgeschut getroffen; zij werden gedood.
Teruel. — Op 8 Jan. '38 is Teruel geheel in handen van de regeeringstroepen gevallen. De zender van Franco heeft dit bericht bevestigd. De beide partijen zouden in den strijd om Teruel ongeveer 60.000 dooden en gewonden hebben.
(Vor. ber. Burgeroorlog 3075 H.)

F. **BELGIE. — De spoorwegtarieven zullen met 5% worden verhoogd. —**
Uit een mededeeling van het Belgische ministerie van Verkeer aan den kabinetsraad blijkt, dat de spoorwegtarieven voorloopig met 5% zullen worden verhoogd. Dit geldt zoowel voor de reizigers- als voor de goederentarieven. (Le Soir)
(Vor. ber. Spoorwegen 2289 D.)

A. LATIJNSCH-AMERIKA. — Politieke Aspiraties in 1937.

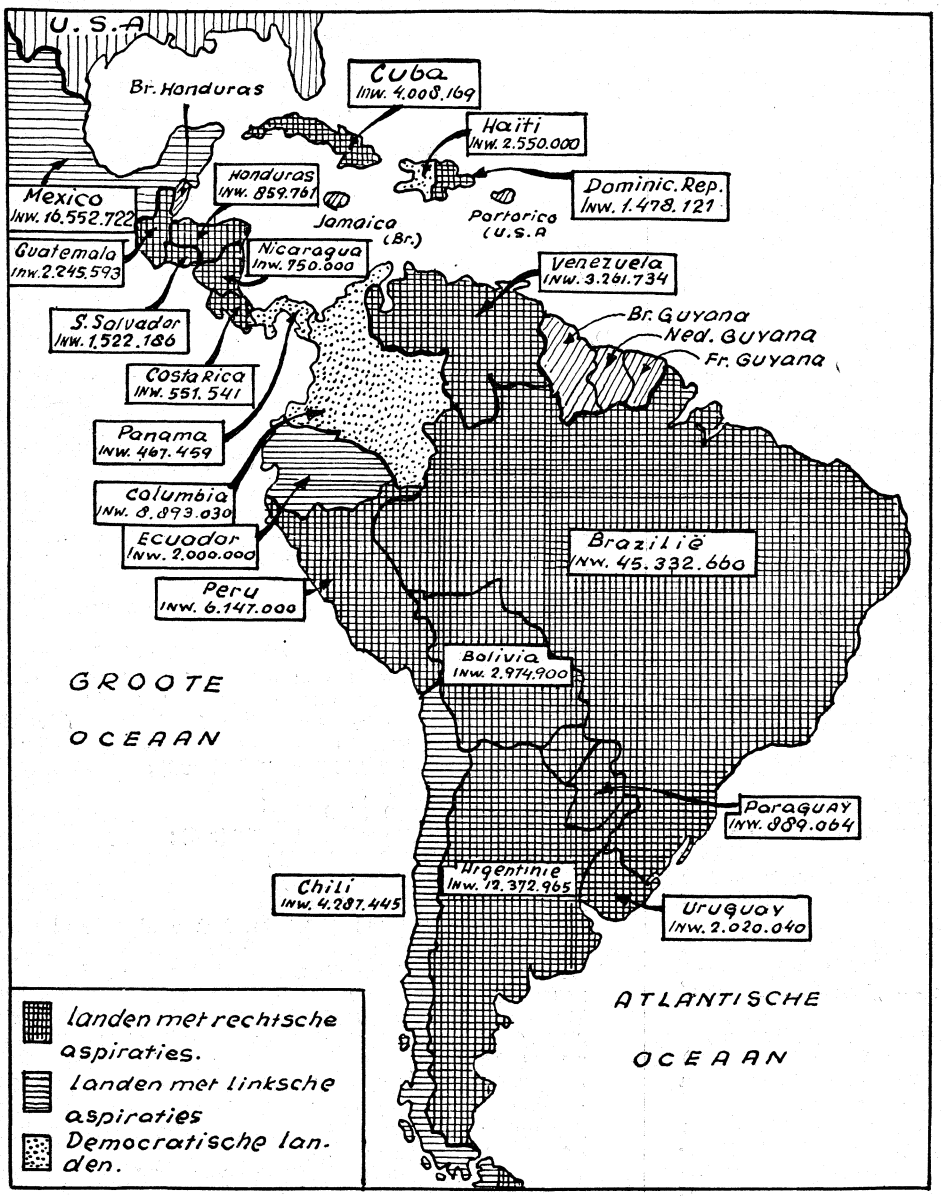

Vrij ontleend aan de New York Times.

Volgens „The Foreign Policy Association" mist in Latijnsch Amerika het fascisme de soc. en econ. basis, die zijn ontwikkeling in Europa mogelijk maakte. Het kapitalisme bevindt zich daar nog in een beginstadium van expansie eerder dan van concentratie, de middenstand is er minder talrijk dan in de Europeesche landen.

In Argentinië is de fascistische beweging onderling verdeeld, in Chili vormt zij meer een eenheid en treedt zij ook agressiever op; zij is hier echter nog heel klein. In Brazilië groeit de beweging sneller, maar dit is gedeeltelijk het gevolg van de groote Duitsche en Italiaansche kolonies in dat land.

Behalve in deze drie landen heeft het fascisme geen belangrijke vorderingen gemaakt. Nòch het fascisme — behalve dan in Brazilië — nòch het communisme schijnen op het oogenblik sterk genoeg om een ernstige uitdaging te vormen voor de bestaande half-democratische of dictatoriale staatsvormen in Zuid-Amerika.

(The Foreign Policy Ass.)

B. CHINA. — Conflict met Japan. - Duitsche bemiddeling. - Vredesvoorwaarden. - Japansche censuur te Shanghai. —

Van betrouwbare zijde wordt vernomen, dat de Duitsche ambassadeur te Tokio van de Japansche regeering de volgende vredesvoorwaarden heeft ontvangen, welke door den Duitschen ambassadeur in China aan de Chineesche regeering zouden kunnen worden voorgelegd:

1. Het sluiten van een Chineesch-Japansche economische overeenkomst, waarbij Japan aandeel wordt gegeven in de nationale inkomsten van China uit douane-rechten, verbindings- en transportmiddelen.
2. Het toetreden van China tot het anti-kominternverdrag.
3. Het leggen van een permanent Japansch garnizoen in China.
4. Het instellen van gedemilitariseerde zônes in door Japan aan te wijzen gebieden.
5. Het vormen van een onafhankelijke regeering in Binnen-Mongolië.
6. Het doen van herstelbetalingen door China.

Maarschalk Tsjang-Kai-sjek heeft deze voorwaarden van de hand gewezen.

Shanghai-censuur. — Het Japansche leger heeft met ingang van 5 Januari '38 censoren benoemd bij de „Eastern" telegraafmaatschappij en bij de Deensche „Store Nordiske" telegraafmaatschappij, ten einde toezicht te houden op alle inkomende en uitgaande telegrammen.

Het geheele Chineesche personeel van het internationale radio-station heeft ontslag genomen. De radiodienst is hierdoor ontwricht.

Herhaaldelijk hebben incidenten tusschen de Engelsche en Fransche troepen van de buitenlandsche concessies met Japansche soldaten plaats. Engeland en Frankrijk hebben te Tokio geprotesteerd.

(Domei - Telex-A. N. P.) **(V. b. China.-Jap. 3084 B.)**

A. Belangrijke ziekten. —
Wij ontleenen aan het overzicht, dat dr. L. Heyermans van het verslag van den Dienst der Volksgezondheid in Nederl. Oost-Indië gaf, o.a. het volgende:

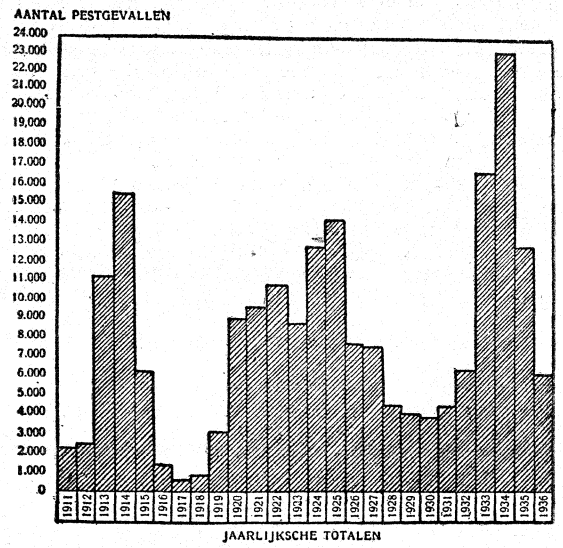

Pest. — Zooals uit bovenstaanden staat blijkt, wordt de pest thans teruggedrongen, mede in verband met de sedert een paar jaar toegepaste vaccinatie. Deze ziekte tast personen aan zonder onderscheid van leeftijd en geslacht; alleen zeer jonge zuigelingen worden niet aangetast. De pest is een „woningziekte", wordt overgebracht door de huisrat, waarvan de vloo na den dood van het dier, zijn honger tracht te stillen bij den mensch. De vloo is geïnfecteerd en de gang van zaken is allang bekend. In Indië is de huisrat nog inheemsch, huist tusschen het bamboe der kampongwoning; in Europa overheerscht de rioolrat.
In hoofdzaak komt builenpest voor; longenpest in 6 tot 8 pct. der gevallen; de kwaadaardigheid is groot: 60 tot 70 pct. der aangetasten sterven, voor longenpest bedraagt dit cijfer 90 tot 100 pct., duur der ziekte 4 tot 6 dagen als de dood verlossing brengt uit het vreeselijk lijden. Het totaal aantal sterfgevallen bedroeg in den loop der jaren meer dan 200.000.
De strijd wordt gevoerd door woningverbetering en door de vaccinatie. In 1935 zijn 2.391.084 vaccinaties verricht en het resultaat was de daling van het aantal sterfgevallen, dat in 1934 23.239 bedroeg; in gevolge de vaccinatie ging dit cijfer terug tot 12.995 in 1935 en tot 6.187 in 1936. „Er zijn geen redenen," zegt het verslag, „om de oorzaak van deze daling in de afneming der epidemie te zoeken."

Mijnwormziekte. — De moeilijkheid van de bestrijding van de mijnwormziekte ligt weer bij de woningtoestanden, het ontbreken van W.C. en rioleering, zoodat de faeces gedeponeerd worden op den grond, waardoor de laatste sterk verontreinigd wordt. De onderzoekingen ten plattelande leerden, aldus het verslag, dat soms 80 tot 90 pct. der bevolking met deze darmparasiet, welke zich voedt met het darmslijmvlies, is geïnfecteerd. Waar de bewoners hun ontlasting deponeeren in kleine beekjes, daar is de toestand veel gunstiger, ook in Bali, waar volgens de mededeelingen, de varkens en honden de ontlasting eten, zoodra deze op den grond is achtergelaten.

Tuberculose. — Long-tuberculose komt in Indië veel voor. Cursief gedrukt staat in het verslag: Als primairen eisch moet worden gesteld, dat de directe bestrijding niet mag worden gevoerd ten koste van de indirecte bestrijding.
Onder directe bestrijding verstaat men het dooden van de t.b.c.-bacillen in het sputum, het isoleeren van aangetasten, die beschouwd worden als infectiebron. Indirecte en directe bestrijding moeten hand in hand gaan en steeds hebben we gestreden tegen het achterstellen, om de kosten, van de sociale maatregelen, zonder welke men er niet komt.
In Indië wordt op de lagere scholen eenig onderwijs gegeven om den kinderen eenig begrip bij te brengen omtrent de besmettelijkheid.

Lepra. — Lepra is een weinig besmettelijke ziekte, waarbij lang en nauw contact noodig is om geïnfecteerd te worden. In het algemeen wordt isoleering toegepast, hetzij in een instituut, hetzij in de woning.
De verspreiding van Lepra is als volgt:

Sumatra . . .	3268	Celebes	4518
Java	5708	Halmaheira . . .	957
Borneo	373		

Men vindt op een bevolkingssterkte van 60.731.025 inwoners 17.425 lepra-gevallen.

Krankzinnigenwezen. — Ernstige klachten worden geuit over het ontoereikend aantal plaatsen in krankzinnigengestichten. Een groot aantal patiënten, waarvoor een dringende indicatie bestaat voor opneming, kunnen niet worden geplaatst en worden dan tijdelijk ondergebracht in gevangenissen, politieposten, enz. Dit staat vermeld in het officieele verslag met de toevoeging, dat het aantal storende geesteszieken vele malen grooter is dan het aantal der maximaal beschikbare plaatsen (ruim 9000) in de genoemde inrichtingen.

Opiumschuivers. — Belangwekkend zijn de opmerkingen over het gebruik van opium. Het verslag vermeldt woordelijk:

NEDERL. OOST-INDIË

In Ned.-Indië wordt jaarlijks voor ƒ 9.526.584 (1935) aan regie-opium verbruikt; een groot bedrag schijnt tevens aan smokkelopium besteed te worden. Per hoofd der totale bevolking werd gemiddeld in geheel Ned.-Indië 16 cents per jaar aan regie-opium besteed.
Er zijn drie categorieën opiumgebruikers: zij die het als genotmiddel matig rooken, verder de chronische zieken, die pijn lijden en in het opium verlichting vinden, en tenslotte de psychopathen, die er misbruik van maken.
Wat de eerste, verreweg de grootste groep aangaat, is het opiumvraagstuk geen medisch, maar een sociaal-economisch probleem: geneeskundig gesproken is het opium met mate gerookt een betrekkelijk onschuldig geneesmiddel, door den hoogen prijs echter bezwaart het onevenredig het budget der gebruikers.
Voor de tweede categorie kan in dit land, waar nog zoovelen medische hulp moeten ontberen, of waarvoor geneeskundige hulp niet meer kan baten, het opium een zegen zijn.
De misbruikers, de eigenlijke toxicomanen, zijn naar mijn en anderer ervaring gering in aantal. Er zijn enkele plaatsen, waar zij met ontwenningskuren geholpen kunnen worden. Uit den aard der zaak is echter het aantal recidiven bijzonder groot en het is de vraag, of de publieke uitgaven voor deze psychopathen wel verantwoord zijn.
Ook een inperking van het opiumdebiet werkt averechts, omdat dan direct het gebruik van veel ergere vergiften: morfine, cocaïne, heroïne, gaat stijgen.
Samenvattend kan men zeggen, dat de toxicomanieën — beschouwd in verband met de landelijke hygiëne — geen rol van beteekenis spelen.
Hetzelfde geldt ten opzichte van het alcoholmisbruik: het voortgezet misbruik van alcoholische dranken (als palmwijn, toewak, jenever en andere importalcohol) is — met uitzondering van individueele gevallen in geïsoleerde streken — als algemeen verschijnsel van verslaving in Ned.-Indië onbekend.
(Vor. ber. Pestvaccinatie 2912 C.; Lepra 2037 C.; Opium 1952 A.)

9 JANUARI 1938

A. SPANJE. — Uitvoer - Sinaasappelproductie in 1936-37 900.000 ton. —

De buitenlandsche handel van Spanje staat, wat het regeeringsgebied betreft, onder volledige contrôle van den staat. Voor elken in- of uitvoer is een vergunning noodig. Wat den uitvoer betreft zijn voor de verschillende artikelen exportcentrales gevormd. Alle directe ruiltransacties van goederen tegen goederen met het buitenland zijn verboden.

In de Spaansche uitvoerstatistiek over 1935 nemen de sinaasappelen met 104 millioen Pesetas de eerste plaats in, de olijfolie met 54 millioen de tweede; daarop volgen wijn, amandelen, ijzererts. De sinaasappelproductie komt bijna geheel voor rekening van het crediet van het Volksfront: in geheel Spanje werden in het jaar 1935-36 900.000 ton sinaasappelen gewonnen, waarvan 860.000 ton op het gebied waarover de regeering te Barcelona nog de macht heeft. De provincie Valencia leverde 350.000 ton, Castellon 250.000, Murcia en Alicante elk 100.000 ton. Ter bevordering van den export van dit voor Volksfront-Spanje zoo belangrijke artikel is de Central de Exportacion de Agrios in het leven geroepen. De sedert 1935 bestaande Junta Naranjera Nacional is opgeheven. Men wil, zoo lezen wij in een correspondentie uit Barcelona in de „N. Z. Ztg.", den geheelen sinaasappelhandel, de financiering, het vervoer en de reclame, centraal onder staatsleiding organiseeren, evenals de verdeeling over de binnenlandsche markt, de conservenfabrieken en den export. Slechts de genoemde centrale mag sinaasappelen uitvoeren; elke particuliere uitvoer van sinaasappelen is verboden. Ter bevordering van den export zullen in het buitenland agentschappen worden opgericht.

Van de 900.000 ton sinaasappelen, welke in 1935 werden gewonnen, werd ongeveer 700.000 ton geëxporteerd; op het oogenblik zal deze verhouding nog wel ongeveer dezelfde zijn, al vielen de door Franco bezette gebieden, waartegenover weer staat dat de binnenlandsche markt misschien meer verbruikt dan in vroeger jaren. Het ministerie van Landbouw raamt de productie over 1936-37 op bijna 900.000 ton tegen 860.000 ton in het vorige jaar.

Wat de andere exportproducten betreft hebben ijzerertsen, lederwaren en vischconserven voor Volksfront-Spanje weinig of geen belang; katoenen goederen en kalizouten, welke laatste in 1935 tot een bedrag van 14 millioen pesetas werden geëxporteerd, zijn voor het Volksfrontgebied van groot belang; het zijn bijna uitsluitend Katalaansche exportproducten. De uitvoer van katoenen goederen wordt belemmerd door grondstoffenmoeilijkheden; bovendien worden in de eerste plaats de behoeften van het leger gedekt. De productie der katoenindustrie is in het eerste halfjaar van 1937 tot ongeveer een kwart van de normale gedaald, tegenover 70% van de normale productie in het eerste halfjaar van 1936.

De kali-uitvoer heeft met de bekende moeilijkheden te kampen, omdat het buitenlandsche — Fransche en Belgische — kapitaal den export naar andere landen tracht te verhinderen; naar het schijnt, heeft de regeering het plan den export thans zelf ter hand te nemen onder eigen verantwoordelijkheid, waarbij zij het risico neemt, dat de geëxporteerde kali in het buitenland in beslag genomen wordt door de rechtmatige eigenaren.

(Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht 1816 C.)

B. EGYPTE. — Scheuring in de Wafd-partij. —

De voorzitter der Egyptische Kamer, dr. Achmed Maher, oud-minister Nokrasji Pasja en Hamed Mahmoed hebben thans besloten een nieuwe Wafdgroep op te richten, die buiten de partij van Nahas Pasja zal staan. (Akcham) **(Vor. ber. Wafdpartij 3075 G.)**

C. SCHAKEN. — Tournooi te Hastings. —

Het eindresultaat van het te Hastings gehouden schaaktournooi luidt als volgt:

1. Reshevsky 7 pnt.; 2. en 3. Keres en Alexander ieder 6½ pnt.; 4. en 5. Flohr en Fine ieder 6 pnt.; 6. Mikenas 5 pnt.; 7. en 8. Sir G. Thomas en Tylor ieder 3 pnt.; 9. en 10. Fairhurst en A. R. B. Thomas ieder 1 pnt.

In het Premier-Reserves-tournooi eindigde de Nederlandsche kampioen Landau als eerste in groep B. Hij behaalde 7 pnt., Van Doesburgh, die als derde eindigde, behaalde 6 pnt. (Red. K. H. A.)
(Vorig bericht 2120 C.; Schaaktournooi 2958 B.)

D. VEREENIGDE STATEN. — Bewapening. - Militaire effectieven. —

In een door de „Coast Artillery Journal" gepubliceerd artikel bespreekt kolonel Johnson van het Amerikaansche departement van Oorlog den tegenwoordigen toestand van het Amerikaansche leger, alsmede de snelheid, waarmede in geval van oorlog zou kunnen worden gemobiliseerd. Kolonel Johnson schrijft: „Indien morgen vijandelijkheden zouden uitbreken, zouden de Ver. Staten kunnen beschikken over 300.000 man, en over een maand over 500.000 man; na vier maanden over 1.230.000 man."

De „New York Times" verklaart, dat zeer binnenkort de eerste basis voor watervliegtuigen zal worden ingericht op Alaska. Een andere basis zal worden ingericht bij Sitka, waar zich reeds sinds twee maanden een escadrille van zes patrouille-vliegtuigen met een groot vliegbereik bevindt. Voorts zal volgens het blad later op het Kadiak-eiland een basis worden ingericht. Ook is het mogelijk, dat op de Aleoeten luchthavens zullen worden gevestigd.

Volgens de „New York Herald Tribune" zal president Roosevelt in een speciale boodschap aan het congres machtiging vragen voor den bouw van oorlogsschepen tot een totale tonnage van 237.000 ton, te verdeelen over de jaren 1937 tot 1939. De marine heeft het volgende programma, dat boven de Vinson-Trammellwet van 1934 uitgaat, aanbevolen:

drie slagschepen, twee vliegkampschepen, drie of vier zware kruisers, drie of vier lichte kruisers, twintig torpedobootjagers en zes duikbooten.

(Coast Artillery Journal - N. Y. Times - N. Y. Herald Tribune) **(V. b. Leger, Vloot en Luchtm. 3027 B.)**

E. FRANKRIJK. — Begrootingsontwerp aangenomen.

De Senaat heeft in vierde lezing met 276 tegen 20 stemmen het begrootingsontwerp aangenomen. De Kamer nam het vervolgens met de door den Senaat aangebrachte wijzigingen aan, in vijfde lezing, met 527 tegen 63 stemmen. Het begrootingsontwerp geeft een overschot van ongeveer 37 millioen francs.

(Le Temps) **(Vor. ber. Begrooting 3063 E.)**

F. VEREENIGDE STATEN. — Volksstemming in geval van Oorlog. —

Het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden heeft met 208 tegen 188 stemmen besloten het amendement-Ludlow, strekkende tot het instellen van een volksstemming voor het deelnemen aan een oorlog door de Ver. Staten, niet in behandeling te nemen.

Tevoren was in het congres een schrijven van president Roosevelt voorgelezen, waarin hij waarschuwt, dat het aannemen van het amendement op de grondwet in zake het referendum over een oorlog, iederen president in zijn buitenlandsche politiek zou hinderen.

(New York Herald Tribune)

G. NEDERLAND. — Beperking arbeid gehuwde vrouw. - Commissie zal prae-advies uitbrengen over het voorontwerp. —

De voorzitter van den Hoogen Raad van Arbeid heeft benoemd tot voorzitter, leden en plaatsvervangende leden van de commissie, welke prae-advies zal hebben uit te brengen over het voorontwerp van een wet, houdende beperkende bepalingen in zake arbeid van gehuwde vrouwen: Lid en voorzitter: mr. T. J. Verschuur.

Leden en plaatsvervangende leden: H. B. Berghuys (N.V.V.), mr. A. M. Engels, dr. ir. A. H. W. Hacke (pl.vv. ir. N. C. Winkel), mej. M. Heinen, mr. A. Hoekema (pl.vv. mr. W. Noordijk, Chr. Werkg. Ver.), W. de Jong (C.N.V.), mevr. A. Knoppers-Valkenier (Ned. Chr. Vrouwenbond), prof. mr. A. C. Josephus Jitta, F. L. v. d. Leeuw (Kon. Ned. Middenstandsbond), C. v. d. Lende (N.V.V.), prof. mr. P. Lieftinck, mevr. baronesse C. W. F. Mackay, mevr. Ch. L. Polak-Rosenberg (Ned. Ver. van Vrouwenbelangen en gelijk staatsburgerschap), ir. A. L. H. Roebroek (pl.vv. mr. J. J. Wintermans), mej. M. Romme (Fed. van R.K. Vrouwenbonden in Nederland), mr. B. C. Slotemaker (pl.vv. mr. P. Steinz) (Verbond van Ned. Werkgevers), mr. B. J. M. van Spaendonck (pl.vv. mr. F. Janssens) (Alg. R.K. Werkgeversvereeniging), dr. J. v. d. Tempel (Soc.-Dem.), G. J. Teppema, J. Veldman (R.K.W.V.), ir. R. A. Verwey en mevr. A. E. J. de Vries-Bruins (Soc.-Dem. Vrouwenclubs).

(Het Vaderland) **(Vorig bericht 3042 A.)**

A. GROENLAND. — Opening van de haven van Færingehavn. - Toevluchtsoord voor Groenlandvisschers.
De opening van de haven van Færingehavn aan de zuidwest-kust van Groenland is een gebeurtenis van groot belang geweest voor de visschers van vele landen. Deensche, Noorsche en ook andere schepen hebben in het afgeloopen seizoen van de gelegenheid om daar binnen te loopen, druk gebruik gemaakt.
Færingehavn ligt op ongeveer 32 K.M. afstand van Godthaab, de hoofdstad van Zuid-Groenland. De haven is tamelijk groot, heeft een behoorlijke diepte en is vrij van pakijs. Ten gerieve van de visschers heeft het Groenlandsche „Styrelse" (bestuur), havenlichten laten aanleggen en ijzeren ringen in de kademuren laten metselen, aldus schrijft de „Times"-correspondent in zijn blad. Van het meeste belang is echter, dat er een draadloos station is opgericht en een ziekenhuis gebouwd, waar gedurende het geheele vischseizoen, van Juni tot October, een dokter en een verpleegster verblijf houden.
Hoe verlaten deze plek van de aarde is, blijkt hieruit, dat als bijzonderheid wordt gemeld, dat er ook een motorherstelplaats is gekomen en een winkel voor scheepsbenoodigdheden.
In deze wateren schijnt ontzettend veel visch te zitten. Een Portugeesche schoener b.v. ving in zes dagen tijds 48.000 stuks kabeljauw.
De westelijke kant van Groenland is zeer gevaarlijk. Zeekaarten zijn onvolledig in hun opgaven van klippen en banken. Een groot ongemak vormen voorts de drijvende ijsbergen, die tijdens mistige dagen en des nachts zoo moeilijk zijn te ontwijken. Zij bevinden zich daar ook juist in de streken, waar de afbrokkeling door het smelten steeds sneller voortgang vindt, zoodat de schepen elk oogenblik gevaar voor averij oploopen of door een lawine worden verrast.
(The Times)

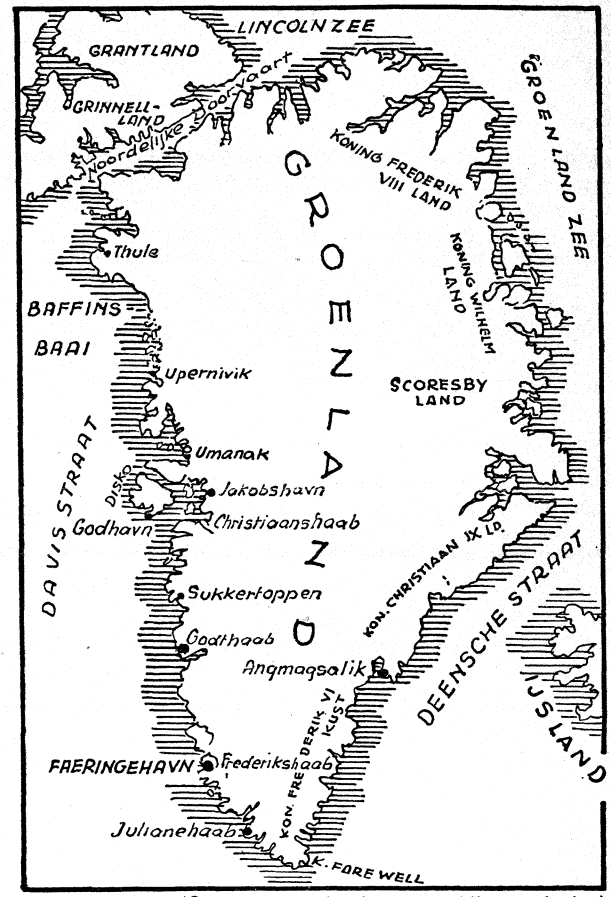

(Overname zonder bronvermelding verboden)

B. SCHEEPVAART. — Rotterdam, Antwerpen, Hamburg, 1936-1937. —
De vergelijkende cijfers van de scheepvaartbeweging in de havens van Rotterdam, Antwerpen en Groot-Hamburg (Hamburg, Harburg, Wilhelmsburg en Altona) luiden als volgt:

	Dec. 1937		Dec. 1936		Jan./Dec. 1937		Jan./Dec. 1936	
	Aantal schepen	Netto tonnenmaat	Aantal schepen	Netto tonnenmaat	Aantal schepen	Netto tonnenmaat	Aantal schepen	Netto tonnenmaat
Rotterdam *)	1240	1.919.632	1180	1.913.756	14.389	23.421.891	12.640	20.442.891
Antwerpen †)	1093	1.825.883	996	1.674.498	12.386	20.596.762	11.429	18.895.376
Groot-Hamburg	1598	1.598.092	1355	1.519.528	18.681	19.744.709	16.721	19.217.702

*) Het cijfer van Rotterdam betreft alle zeeschepen, welke daar zijn aangekomen, zoowel uit zee als van binnenlandsche havens.
†) Na aftrek van 18 % in verband met de Belgische berekening van de netto-tonnenmaat. (De Maasbode)
(Vorig bericht Antwerpen 2818 C.; Hamburg 2818 C.; Rotterdam 2818 C.)

10 JANUARI 1938

C. NEDERLAND. — Spaansche vluchtelingen. —
Naar wij van de zijde der Franco-regeering vernemen, is besloten, dat de Spanjaarden, die in Nederland geïnterneerd waren en gevlucht zijn, zoo spoedig mogelijk teruggezonden zullen worden.
(Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht 3049 G.)**

D. NEDERL. OOST-INDIE. — Nieuw uitvoerrecht. —
Naar Aneta verneemt, is op 8 Jan. '38 bij den Volksraad een ontwerp-ordonnantie ingediend tot instelling van een nieuw speciaal uitvoerrecht, hetwelk den naam zal dragen van „Defensie-uitvoerrecht", waarvan de opbrengst over 1938 geschat wordt op 6½ millioen gulden. Deze belasting zal 1% van de waarde van de uitvoerproducten bedragen. Het ontwerp kent geen vrijstelling voor bepaalde producten.
Wel is voorzien in de mogelijkheid, om bij regeeringsverordening bij wijze van hooge uitzondering nijverheidsproducten van heffing vrij te stellen, indien zulks in het economisch belang van Ned.-Indië noodig wordt geacht. Het Defensie-uitvoerrecht treedt met ingang van 25 Febr. '38 in werking, hetgeen samenvalt met het vervallen van het thans bestaande extra-uitvoerrecht ad 2%.
Restitutie van het betaalde Defensie-uitvoerrecht is mogelijk ten behoeve van exporteurs (niet-producenten van het uitgevoerde product) die voor of op den dag van indiening (dus 8 Jan.) reeds de verplichting tot levering naar buiten Ned.-Indië hadden tegen contractueel vastgestelde prijzen en die het aannemelijk maken, dat zij niet gerechtigd zijn betaalde belasting van anderen terug te vorderen. (Aneta)
(Vorig bericht Uitvoerrechten 2920 A.)

E. ITALIE. — Vlootuitbreiding. —
De begrootingscijfers, die 10 Dec. '37 gepubliceerd zijn, komen in het geheel niet overeen met de krachtsinspanning, welke thans begonnen is. De schepen welke thans gebouwd worden, zullen dus op de buitengewone begrooting vallen. In 1940-'41 zal de Italiaansche vloot nu als volgt zijn samengesteld: 4 pantserschepen van 35.000 ton, 4 pantserkruisers

van 24.000 ton, 7 kruisers van 10.000 ton, 12 oceaankruisers, 12 kruisers tusschen 5 en 8000 ton, 12 verkenningsvaartuigen van 2000 ton, 20 groote torpedobootjagers, 24 kleine torpedobootjagers, 32 zware torpedobooten, benevens ruim 100 onderzeeërs en talrijke oude schepen.
Dit vlootprogramma wordt gecompleteerd door een politiek van aanleg van vlootbases. (Agence Belga)
(Vorig bericht 3047 D.)

A. **NEDERLAND. — Nederlandsche textielconventie en de verbindendverklaring. - De conventie verlengd tot 1940. —**
Medio November is gemeld, dat de minister van Economische Zaken, in antwoord op het desbetreffende verzoek der vereeniging „Nederlandsche Textiel-conventie", had medegedeeld, dat hij in beginsel bereid was de algemeen verbindendverklaring van het kartelreglement en de gemeenschappelijke betalings- en verkoopsvoorwaarden der conventie te bevorderen.
Deze z.g. principieele bereidverklaring heeft tot gevolg gehad, dat na twee algemeene ledenvergaderingen, te Arnhem gehouden, en na besprekingen met de vertegenwoordigers van de twee verschillende stroomingen binnen dit kartel, besloten is de Nederlandsche Textielconventie vrijwillig voort te zetten tot 1 Januari 1940. Alle leden hebben zich hiertoe inmiddels verbonden.
De voortzetting van een zoo belangrijk kartel met 67 aangesloten fabrieken en een jaarlijkschen omzet van pl.m. ƒ 46.000.000, is alleen mogelijk gebleken door de door den minister van Economische Zaken toegezegde verbindendverklaring. Met veel waardeering wordt melding gemaakt van de groote medewerking van dezen bewindsman en de afdeeling Nijverheid van zijn departement, waardoor het mogelijk werd gemaakt, het gelukkige resultaat van de voortzetting der vrijwillige samenwerking te bereiken. Een algemeene verbindendverklaring is als gevolg hiervan niet meer noodig, zoodat het verzoek daartoe nu kan worden ingetrokken.
De gewijzigde uniforme verkoopsvoorwaarden der N. T. C. (het resultaat van de overeenkomst met de afnemers-organisaties) zullen waarschijnlijk 1 Maart 1938 in werking treden. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht 1936 G.)

11 JANUARI 1938

B. **FRANKRIJK. — Processen van kolonel de la Rocque tegen vele bladen. —**
De leider van de „Parti Social Français", kolonel de la Rocque, die een strafvervolging tegen de bladen, welke hem beschuldigd hadden geld uit de geheime fondsen ontvangen te hebben, had uitgelokt, heeft zijn processen verloren. Zij werden vrijgesproken.
(Le Journal) **(Vor. ber. Kolonel de la Rocque 3074 A.)**

C. **NEDERLAND. — Verschooningsrecht voor journalist. - Studie-commissie ingesteld. —**
Het bestuur van den Nederl. Journalisten Kring heeft besloten, een commissie in het leven te roepen, welke het bestuur zal rapporteeren over de vraag of het wenschelijk is, dat een wettelijk geregeld verschooningsrecht voor den journalist tot stand komt en zoo ja, hoe een dergelijke wettelijke bepaling zou moeten luiden.
De heer jhr. mr. G. W. van Wierssen Trip, vicepresident van de rechtbank te Rotterdam, oud-redacteur van de „Nieuwe Rotterdamsche Courant", heeft zich bereid verklaard de leiding dezer commissie op zich te nemen.
De commissie bestaat verder uit de heeren: mr. J. F. E. Belinfante, plaatsvervangend directeur van het persbureau Aneta Den Haag; mr. A. J. Hankes Drielsma, advocaat en procureur te Rotterdam; D. Hans, hoofdredacteur van „De Avondpost", Den Haag; mr. dr. G. J. van Heuven Goedhart, hoofdredacteur „Utrechtsch Nieuwsblad", te Bilthoven; G. P. J. van Overbeek, redacteur van „De Arbeiderspers" te Amsterdam; mr. L. J. Plemp van Duiveland, eere-voorzitter van den Kring, te 's-Gravenhage; G. Polak Daniels, parlementair redacteur van „Het Vaderland", te 's-Gravenhage en mr. M. Rooy, secretaris van de hoofdredactie der „Nieuwe Rotterdamsche Courant" te Rotterdam. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht Gijzeling Hansen 3076 B.)

D. **EDUARD VAN BEINUM. - Eerste dirigent van het Concertgebouw-orkest. —**
Het bestuur van het Concertgebouw-orkest te Amsterdam heeft, met ingang van het volgend muziekseizoen, den heer Eduard van Beinum benoemd tot eersten dirigent van het Concertgebouw-orkest.
De positie van prof. dr. Willem Mengelberg ten opzichte van het orkest zal echter ongewijzigd blijven. Ook hij zal als eersten dirigent aan het Concertgebouw-orkest verbonden blijven.

Eduard van Beinum.

Van Beinum, die in 1901 geboren is, begon op 16-jarigen leeftijd zijn muzikale loopbaan als altist in het Arnhemsche orkest. Nadat hij daarna nog eenige jaren aan het Conservatorium te Amsterdam had gestudeerd, werd hij in 1921 dirigent van de afd. Schiedam van Toonkunst, wat hij tot 1930 gebleven is; bovendien werd hij in 1923 als zoodanig te Zutphen benoemd, waarbij hij ook de Zutphensche Orkestvereeniging onder zijn leiding kreeg. In 1927 is hij uit een groot aantal candidaten tot directeur van de Haarlemsche Orkestvereeniging gekozen, welke functie hij tenslotte voor die van tweeden dirigent aan het Concertgebouw te Amsterdam verwisselde.

12 JANUARI 1938

E. **J. W. KERSBERGEN OVERLEDEN. —**
De heer Kersbergen werd geboren 29 October 1857 te Delft, waar zijn vader organist en klokkenist van de Nieuwe Kerk was. Deze gaf hem het eerste muziekonderricht. Later ging hij naar de Koninklijke Muziekschool in Den Haag; ook Bernard Zweers is zijn leeraar geweest.
Na het behalen van het einddiploma in Den Haag, vestigde hij zich in Groningen als pianist, koordirigent en muziekleeraar; in 1880 werd hij directeur van de muziekschool in Zaandam en in 1890 vestigde hij zich te Amsterdam, waar hij geruimen tijd harmonie onderwees aan de Muziekschool van de Maatschappij tot bevordering der Toonkunst en waar hij in samenwerking met verscheidene instrumentalisten, veel propaganda maakte voor de nieuwe Kamermuziek van dien tijd. Van 1912—1923 was hij muziekrecensent van het Nieuws van den Dag. Als com-

ponist is hij bekend geworden door een pianoquartet, pianowerken, orgelwerken, vioolsonaten, cellosonaten e.a.
Bij zijn tachtigsten verjaardag mocht Kersbergen nog vele blijken van belangstelling ontvangen. Ook nadien heeft hij nog gemusiceerd en les gegeven. Met Kersbergen is een zeer bekende en gevierde persoonlijkheid in het Nederlandsche muziekleven heengegaan, die ook als paedagoog grooten naam gemaakt heeft. (Red. K. H. A.)

A. ROEMENIE. — Koning Carol II en de huidige politiek. —
De „Daily Herald" publiceert een onderhoud, dat Koning Carol van Roemenië zijn specialen correspondent, E. Eastermann, heeft toegestaan.
Op de vraag, of de Roemeensche regeering geen „koninklijke dictatuur in constitutioneelen vorm" beteekende antwoordde de koning: „In Roemenië is de vorst de eenige stabiele factor. Hij moet dus voor handhaving van het evenwicht zorgen temidden van de stroomingen der politieke partijen. Dat is de eenige beteekenis, die het woord dictatuur in dit geval kan hebben. De vorst en zijn kabinet handelen in overeenstemming: dat is het beginsel van onze grondwet. Ik weet niet, of de verkiezingen ooit een juist denkbeeld van de openbare meening hebben gegeven. Het is de taak van den koning te beoordeelen, wat eigenlijk de geest van het volk is. Het kan niet ontkend worden, dat die geest op het oogenblik in ons land naar het nationalisme neigt. Het was dus normaal, dat een partij, die deze strekking vertegenwoordigde, aan het bewind werd geroepen. Mijn keuze is slechts opgelegd door de behoeften van het volk. De regeering is autoritair en ik meen, dat dit noodig is.
Het volk moet den indruk hebben, dat er orde in het land bestaat."
Na de verzekering te hebben gegeven, dat de buitenlandsche politiek geen enkele wijziging ondergaat door de binnenlandsche veranderingen, behandelde de Koning de Joodsche kwestie. „Dat in Roemenië een sterke anti-semietische strooming bestaat", aldus zeide hij, „kan niet tegengesproken worden. Dat is overigens niets nieuws. Maar een feit is, dat de laatste jaren een soort invasie van Russische en Galicische Joden, die illegaal binnenkwamen, gekend hebben. Zij naderen het getal 250.000 en vormen geen goed element. Ten aanzien van de Joden die voor den wereldoorlog zijn binnengekomen, zal geen enkele bijzondere maatregel worden getroffen. Maar degenen, die daarna zijn geïmmigreerd, kunnen slechts de rechten van vluchtelingen hebben. Wij zullen nagaan wat te hunnen aanzien zal geschieden. Maar de openbare meening maakt het niet mogelijk, dat wij den indringers staatsrechterlijke bevoegdheden geven. Als wij zekere maatregelen nemen, die den Engelschen onlogisch en weinig in overeenstemming met den geest der beschaving lijken, mag men niet vergeten, dat wij zoo handelen om de Joden, die voor het sluiten van den vrede binnenkwamen, te redden. In dit verband is het van belang op te merken, dat de Joodsche indringers geen beroep kunnen doen op de minderhedenclausules, die slechts betrekking hebben op de bewoners van de na den oorlog overgedragen gebieden." (Daily Herald)

Koning Carol II.

(Vor. ber. Koning Carol 2850 B.)

13 JANUARI 1938

B. POLEN. — Rede van den minister van Buitenlandsche Zaken, Beck, in zake het grondstoffen-, emigratie- en Volkenbondsvraagstuk. —
De Poolsche minister van Buitenlandsche Zaken, Beck, heeft in de Landdagcommissie voor Buitenlandsche Zaken een rede gehouden over den internationalen toestand. Hij noemde de laatste jaren een tijdvak van groote veranderingen in de grondslagen der internationale politiek, gekenmerkt door het wankelen der tot dusverre gevolgde methoden. Het einde van dit proces is echter nog niet bereikt.

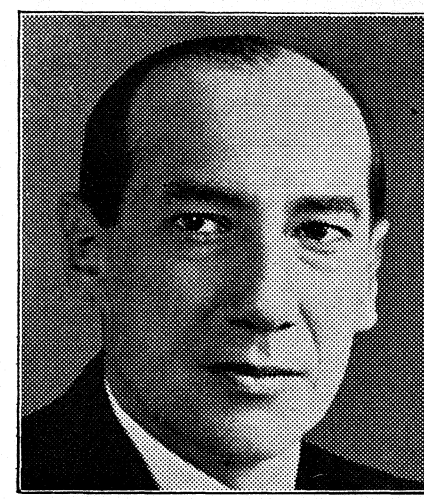

Kolonel Beck.

Onze nabuurbetrekkingen — aldus Beck — waarvan het belangrijkste deel gevormd wordt door de niet-aanvalsverdragen met Sovjet-Rusland en Duitschland, zijn onafhankelijk van eenige instelling of procedure op internationaal gebied.
De bondgenootschappen met Frankrijk en Roemenië, die niet met het Volkenbondspact in strijd zijn, dateeren uit een tijd, dat de organisatie van den Bond nog niet geheel vast stond. Deze bondgenootschappen werden dan ook niet beschouwd als aanvulling op andere overeenkomsten. Het is een feit van beteekenis, dat juist in de twee laatste jaren de strekking dezer overeenkomsten en haar levensvatbaarheid duidelijk aan den dag traden.
Het internationale leven is niet zoozeer in zijn inhoud als wel in zijn vorm verzwakt. Polen houdt zich niet afzijdig van het zoeken naar nieuwe vormen.
De vestiging van ambassades te Tokio en Warschau bewijst, dat er een geest van welwillendheid in de Poolsch-Japansche betrekkingen bestaat. Polen heeft verder een groeiende belangstelling voor de Oostzee-staten en hecht veel gewicht aan de versterking van de samenwerking met het Donaubekken.
De betrekkingen met den H. Stoel zijn versterkt. Het Palestijnsche vraagstuk is naar de meening van de Poolsche regeering een vraagstuk van Europeeschen omvang.

Het Volkenbondsvraagstuk. — De Poolsche politiek heeft geenszins den invloed ondergaan van de verergering der internationale crisis. Deze crisis, aldus de minister, staat vooral in verband met het Volkenbondsvraagstuk. Twee tegengestelde stroomingen komen te Genève tot uiting.
De practijk heeft bewezen, dat de volledige toepassing der beginselen van het pact boven de krachten van den Bond gaat. Tevens kan men een oplaaiing der doctrinaire hartstochten waarnemen, die den Volkenbond steeds moeilijker taken willen opleggen.
De Poolsche diplomatie heeft er naar gestreefd, tegen die gevaarlijke tegenstelling op te treden. Dat wil niet zeggen, dat het zoeken naar betere oplossing van conflicten een vergeefsche onderneming zou zijn.
Maar een toestand, waarbij het statuut van een instituut, dat

als universeel bedoeld is, slechts door zekere staten wordt toegepast, kan niet voortduren. Daar ligt de oorzaak van de Volkenbondscrisis, die nog verergerd werd door het uittreden van verscheidene mogendheden van den eersten rang.
Het is ook niet mogelijk, dat slechts enkele staten de uit het pact voortgroeiende plichten dragen, vooral wanneer het die plichten betreft, die zij eventueel automatisch zouden moeten nakomen.
Ook mag de Volkenbond, zooals Eden zoo juist gezegd heeft, geen tegen andere blokken gericht blok zijn. Wij willen de Volkenbondscrisis niet erger maken, maar wij moeten de plichten kennen, die op ons rusten en de beginselen, volgens welke door de internationale instellingen besluiten worden genomen. Wij respecteeren, aldus Beck, ieders recht tot het regelen van zijn zaken naar zijn eigen opvatting, op voorwaarde, dat hij niet anderen zijn opvattingen wil opleggen. Terwijl Polen een positieve houding aanneemt jegens initiatieven, zooals die van de niet-inmengingscommissie, moet het voorbehoud maken tegen de methode, dat men den Volkenbond beslissingen wil opdringen, die door een groep staten buiten den Bond genomen zijn. De verzwakking van den Volkenbond moet bij de regeeringen een versterkt gevoel van individueele verantwoordelijkheid wekken. (Polska Agencia Telegraficzna)

(Vorig bericht Minister Beck 2768 D.)

A. ITALIE. — De samenwerking tusschen het fascisme en de katholieke kerk. —

Op 9 Jan. '38 heeft Mussolini op het Palazzo Venezia de 60 aartsbisschoppen en de 2000 pastoors en priesters ontvangen, die prijzen hadden verworven in het nationale graanconcours. In optocht, voorafgegaan door twaalf vaandels, trokken de geestelijken eerst naar het altaar des vaderlands, waar zij hun hulde betuigden aan het graf van den Onbekenden Soldaat en naar het monument voor de slachtoffers van de fascistische revolutie. Even voor den middag kwamen zij op het Palazzo Venezia aan, waar zij werden opgesteld in de koningszaal. Met groote geestdrift begroetten zij Mussolini, die vergezeld werd door den minister-partij-secretaris en de ministers van Landbouw en Onderwijs.
Mgr. Nogara, de aartsbisschop van Udine, hield een toespraak. (Corriere della Sera)

14 JANUARI 1938

B. ROEMENIE. — Bezoek van den minister van Buitenlandsche Zaken, Micescoe aan Praag. —

Op 10 Jan. '38 is het volgende officieele communiqué gepubliceerd over de resultaten van het bezoek van Micescoe, den Roemeenschen minister van Buitenlandsche Zaken, aan Praag:
Tijdens de besprekingen hebben Kamille Krofta, de minister van Buitenlandsche Zaken van Tsjecho-Slowakije, en Istrate Micescoe, de minister van Buitenlandsche Zaken van Roemenië, den internationalen toestand besproken in verband met de Januari-vergadering van den Volkenbondsraad. Zij hebben ook een gedachtenwisseling gehad over kwesties, die tijdens de a.s. zitting van den permanenten raad der Kleine Entente aan de orde zullen komen. De beide ministers waren gelukkig te constateeren, dat een volkomen overeenstemming van opvatting bestaat over allerlei vraagstukken, welke besproken zijn, zoomede een volledige instemming met de door de Kleine Entente in de tegenwoordige internationale conjunctuur te volgen politiek. (Prager Presse)

C. NEDERLAND. — Benzineproductie. —

Een aanvang is gemaakt met de commercieele productie van een benzinekwaliteit met octaannummer 95-96. Deze benzine — van zeer groot belang voor de luchtvaart — wordt in Nederland vervaardigd in een installatie, die de eerste op haar gebied in Europa is.
Een samenwerking is tot stand gekomen tusschen de Universal Oil Products Company en de International Hydrogenation Patents Company, welke haar zetel heeft in Liechtenstein en vertegenwoordigd wordt door de Internationale Mij. voor Hydreeringstechniek en Chemie, welke te 's-Gravenhage gevestigd is en gelieerd is met de Koninklijke.
Het octaannummer slaat op de „klopvrijheid" van de benzine. Benzine, die even klopvrij is als isooctaan duidt men aan met het nummer 100. Uit den aard der zaak streeft men er naar, dit octaannummer dus zoo hoog mogelijk op te voeren. Het „kloppen" van den motor immers wijst op te heftige explosies, waardoor slechte energie-effecten ontstaan. die van ongunstige uitwerking zijn op de motoren zelf, terwijl van nog meer belang — speciaal voor de luchtvaart — is, dat van benzine met hoog octaangetal voor dezelfde energie-opwekking minder verbruikt wordt.
In verschillende landen wordt, speciaal voor de luchtvaart, gebruik gemaakt van benzine met octaangetal 87, hetgeen vrijwel het hoogste getal was, dat geëischt werd. (Telegraaf)

(Vorig bericht Benzine 2724 B.)

15 JANUARI 1938

D. PROTOCOLLEN VAN ROME. — Conferentie van Italië-Oostenrijk-Hongarije. - Weenen en Boedapest erkennen Franco de jure. - Erkentelijkheid jegens de as Rome-Berlijn. —

De conferentie der onderteekenaars van de protocollen van Rome is 12 Januari 1938, na drie dagen te hebben geduurd, formeel geëindigd.
Het communiqué dat is uitgegeven heeft den volgenden inhoud:

1. De Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Ciano, de Oostenrijksche bondskanselier, Schuschnigg en minister van Buitenlandsche Zaken, Schmidt, de Hongaarsche minister-president, Daranyi en minister van Buitenlandsche Zaken Von Kanya hebben te Boedapest op 10, 11 en 12 Januari gemeenschappelijke besprekingen gevoerd, overeenkomstig de protocollen van Rome.
2. De vertegenwoordigers van de drie mogendheden hebben opnieuw met tevredenheid de positieve resultaten en de gunstige ontwikkeling van de overeenkomsten van Rome geconstateerd. Zij hebben hun gemeenschappelijke verlangen om in den geest van de protocollen, hun politieke en economische activiteit te versterken evenals hun hartelijke samenwerking bevestigd. De vertegenwoordigers van Oostenrijk en Hongarije brachten in verband hiermede hun sympathie tot uitdrukking voor de intieme samenwerking, welke tusschen twee groote bevriende mogendheden Duitschland en Italië bestaat, een samenwerking die is vastgelegd in de as Rome-Berlijn en die een nieuwe en belangrijke garantie voor den vrede en den wederopbouw vormt.
De vertegenwoordigers van Oostenrijk hebben hun politiek uiteengezet, die zij baseeren op de harmonie tusschen de beginselen van de protocollen van Rome en het Duitsch-Oostenrijksch accoord van Juli 1936. De vertegenwoordigers van Italië en Hongarije betuigden hun instemming met deze politiek.
3. De vertegenwoordigers van Oostenrijk en Hongarije bevestigden hun volstrekte afkeer van het communisme en begroetten met sympathie het anti-komintern verdrag tusschen Italië, Duitschland en Japan dat door dezelfde beginselen geïnspireerd is. Zij bevestigden tevens hun besluit om met alle kracht tegen de communistische propaganda in hun land te strijden.

Erkenning van Franco. — 4. De vertegenwoordigers van Oostenrijk en Hongarije hebben den vertegenwoordiger van Italië in kennis gesteld van hun besluit om de regeering van generaal Franco formeel te erkennen als de wettige regeering van Spanje en al zijn koloniën en bezittingen. De vertegenwoordigers van de drie mogendheden zijn van meening dat een dergelijke beslissing een reële bijdrage vormt tot de terugkeer van normale betrekkingen tusschen de regeering van Spanje en de andere landen en tot de pacificatie van Europa.
5. De vertegenwoordigers van Oostenrijk en Hongarije hebben kennis genomen van de gerechtvaardigde, ernstige redenen, welke de Italiaansche regeering tot uittreding uit den Volkenbond hebben bewogen en hebben, na de ernstige consequenties van een dergelijke beslissing voor de samenstelling, doel en mogelijkheden van den Volkenbond geconstateerd te hebben, verklaard, dat de Volkenbond het karakter van een ideolische groep niet kan en mag aannemen. In een dergelijk geval zouden Oostenrijk en Hongarije zich het recht moeten voorbehouden hun betrekkingen met den Volkenbond aan een nieuw onderzoek te onderwerpen.
6. De vertegenwoordigers van Italië en Oostenrijk hebben opnieuw bevestigd, dat hun regeeringen de totale rechtsgelijkheid van Hongarije op het gebied van bewapening erkennen. De vertegenwoordigers van de drie mogendheden achten onmiddellijke uitvoering van de beginselen hiervan, noodzakelijk.
7. De vertegenwoordigers van Italië en Oostenrijk hebben verklaard dat hun regeeringen met groote belangstelling de ontwikkeling van de betrekkingen tusschen Hongarije en Roemenië volgen. Zij zijn van meening dat een bevredigend resultaat van Hongaarsch-Roemeensche onderhandelingen, in belangrijke mate zou kunnen bijdragen tot de consolidatie van den vrede in het Donaubekken.
8. De vertegenwoordigers van de drie mogendheden hebben de economische situatie bestudeerd en zijn van meening, dat het handelsverkeer tusschen de drie landen op de kortgeleden vastgestelde grondslagen verder geïntensiveerd moet worden.
9. De vertegenwoordigers van de drie mogendheden bevestigen hun gemeenschappelijk verlangen samen te werken met alle mogendheden wier politieke activiteit op reële vredesmogelijkheden en wederopbouw is gericht en op een betere verstandhouding tusschen de naties. **(Vorig bericht 2240 C.)**

A. FRANKRIJK. — Kabinet-Chautemps neemt ontslag. - Resumé der Fransche politiek 1936-'37 tot op heden. —

In den nacht van 13 op 14 Januari '38 heeft het kabinet-Chautemps zijn ontslag bij den president der republiek ingediend nadat de minister-president de overtuiging had gekregen dat hij, nadat hij den communisten hun vrijheid had gegeven, niet meer op de socialisten kon rekenen.

Wij geven een uiteenzetting van den politieken toestand in 1937, die tot de crisis leidde.

Bij de beschouwing van de politieke, economische en sociale ontwikkeling van Frankrijk in het afgeloopen jaar is een scheidslijn te trekken. Gedurende de eerste helft van 1937 toch, tot half Juni, stond een regeering „à direction socialiste" aan het roer, gedurende de tweede helft een regeering waarin de socialistische radicalen het sterkst den koers bepaalden. Onder leiding van Blum c.s. waren in 1936 in een koortsachtig tempo sociale hervormingen uitgevoerd (de overeenkomst van Matignon van 8 Juni: collectieve overeenkomsten, 40-urige werkweek, twee weken vacantie met behoud van loon enz.), welke niet slechts voortvloeiden uit de begeerte verbetering te brengen in de arbeidsvoorwaarden der arbeiders, doch evenzeer uit de verwachting, dat zij economisch herstel ten gevolge zouden hebben. Van haar maatregelen verwachtte de regeering immers stijging van de koopkracht, welke, gepaard gaande met credietverruiming, de industrie zou stimuleeren en daardoor ook den staat over zijn financieele moeilijkheden zou heen helpen.

In begin Maart 1937 wijzigde de regeering den koers en kondigde Blum de z.g. pauze af: voorloopig zou de regeering slechts streven naar consolidatie van de sociale hervormingen. Het egalisatiefonds kwam onder toezicht te staan van vier deskundigen, waaronder zich twee uitgesproken tegenstanders van Auriol's beleid bevonden. Bovendien werd een leening uitgegeven ten behoeve van de defensie. Deze leening slaagde, doch de goede indruk welke hierdoor nationaal en internationaal werd gemaakt, verdween nog geen twee weken later door de bloedige ongeregeldheden te Clichy. De arbeiders, aangesloten bij de Confédération Générale du Travail (C.G.T.) toonden zich voorts allerminst ingenomen met de pauze, getuige de incidenten op de Wereldtentoonstelling, waar de voortgang van het werk herhaaldelijk werd gesaboteerd. Jouhaux, de secretaris-generaal van het vakverbond, kwam eenigen tijd later met concrete wenschen ten opzichte van de uitvoering van groote werken en vroeg de regeering een crediet van tien milliard. Ook verhinderde de pauze noch de C.G.T., noch socialistische leidslieden zich uit te spreken voor wisselcontrôle, nationalisatie van mijnen, van staal- en chemische industrie, van transportmiddelen of van het levensverzekeringbedrijf.

Deze ontwikkeling leidde er toe, dat in de dagen van de viering van het eenjarig bestaan van de regeering van het Volksfront — op 6 Juni — de schatkist op eenige millioenen na was uitgeput.

Het kabinet-Blum viel en Chautemps vormde een nieuw kabinet, waarin Bonnet de portefeuille van Financiën kreeg. Zijn voorganger Auriol ging naar Justitie en Blum werd vice-voorzitter van den ministerraad. De portefeuille van Binnenlandsche Zaken bleef in handen van den socialist Dormoy.

In de eerste weken van haar bestaan ontplooide de regeering, in het bijzonder Bonnet, die van Kamer en Senaat de volmachten had verkregen welke de vorige regeering waren geweigerd, belangrijke activiteit. Hij bezuinigde sterk, o.a. op de uitgaven voor openbare werken, wist een reorganisatie van de spoorwegen tot stand te brengen en overtuigde, voorzoover nog noodig, zijn socialistische collega's van de noodzakelijkheid van belastingverhooging. Zoo was het hem mogelijk voor 1938 een althans op papier sluitende begrooting in te dienen, welke kort voor het einde van het jaar met overweldigende meerderheid werd goedgekeurd.

Chautemps wekte na zijn optreden den indruk krachtiger te willen reageeren op de inbreuken op de vrijheid van arbeid en de aantasting van den eigendom. Deze politiek is uitgesproken (doch niet door overtuigende daden gevolgd) in de z.g. verklaring van Rambouillet van 2 October, waarin de regeering ook wisselcontrôle afwees en een krachtiger houding in zake de aantasting van het overheidsgezag in Noord-Afrika aankondigde door Albert Sarraut te belasten met de coördinatie van de instanties, het bestuur aldaar betreffende. Bovendien bleek een enquête naar de productie een modus, waarop verdere samenwerking tusschen socialisten en radicalen mogelijk was.

Bij de eenige dagen later gehouden kantonnale verkiezingen bleef de verhouding tusschen regeeringspartijen en oppositie nagenoeg ongewijzigd. De radicalen herstelden zich in belangrijke mate van de verliezen, die zij een jaar te voren bij de Kamerverkiezingen hadden geleden. De oppositie kwam wat haar totale aantal zetels betreft ongeschonden uit den strijd.

Tegen het einde van het jaar werd de propaganda van socialistische voormannen voor wissel- en credietcontrôle en voor ingrijpen van de overheid in de industrie steeds sterker. Blum spoorde aan tot bedachtzaamheid, doch de extremisten in de partij en het Vakverbond drongen aan op spoed.

De laatste weken van het jaar brachten een plotselinge toeneming van stakingen en daarmee gepaard gaande bezettingen van fabrieksgebouwen. De overheid heeft van krachtig optreden afgezien, en onwettig optreden van stakers gesanctionneerd door z.g. neutralisatie aan de Goodrich-fabrieken, waar het arbeidsconflict scherpe vormen dreigde aan te nemen.

Op 29 December heeft het geheele Parijsche overheidspersoneel gestaakt. Chautemps toonde een krachtige houding, doch de stakers zagen hun voornaamsten eisch door het Seine-departement ingewilligd.

Op 7 Januari heeft minister-president Chautemps aan de werkgevers, het vakverbond, middenstandsorganisaties enz. een uitnoodiging gestuurd om op 12 Jan. een bespreking in het departement van den premier bij te wonen, waar de maatregelen tot bijlegging en voorkoming der arbeidsconflicten besproken zullen worden.

De Fransche werkgevers hebben op het laatste oogenblik geweigerd, daaraan deel te nemen. De voorzitter van de werkgeversorganisatie, Gignoux, gaf aan Chautemps een verklaring, dat zijn bond niet aan de besprekingen kon deelnemen, aangezien de voorwaarden van den bond niet werden aanvaard. De conferentie is weliswaar zonder werkgevers doorgegaan, maar mislukt.

Chautemps' pogingen op 13 Januari '38 om het economische leven op betere grondslagen te plaatsen en de sociale onrust weg te nemen, die in zoo belangrijke mate tot de remming van den groei van de nationale voortbrenging en de onzekerheid in de monetaire situatie bijdraagt, zijn geëindigd op een wijze, die weinigen hebben voorzien.

Een bewogen zitting was aan dit besluit voorafgegaan. Reeds hadden de socialisten verklaard voor een motie van vertrouwen te stemmen — omdat zij het volksfront wenschten te handhaven —, in welke motie o.m. de monetaire vrijheid was opgenomen, waar de socialistische ministers als minderheid in het kabinet steeds tegen hebben geageerd. Maar toen stond de communistische afgevaardigde Ramette op, die Chautemps verweet niet te hebben verklaard, het program van het volksfront te zullen verwerkelijken en daarbij een lijstje van wenschen voegde. Hij besloot zijn rede met de opmerking, dat indien de communisten niet tegen de motie zouden stemmen, zij dit zouden doen om het volksfront niet te verbreken.

Chautemps heeft den communisten daarop vrijheid van stemming gegeven, hetgeen voor de socialisten reden was om de socialistische ministers uit de regeering terug te nemen op grond van het motief, dat hiermede de grondslag van de volksfrontregeering, die steunt op de overeenstemming van de drie partijen, zou zijn vervallen. De crisis was hiermee een feit.

Het heengaan van de regeering was niet het gevolg van een ongunstig votum der Kamer, want tot een stemming over de ingediende motie van vertrouwen is het niet gekomen. Het zijn de socialistische ministers geweest, die door hun medewerking aan den heer Chautemps te weigeren, het verder aanblijven van het kabinet onmogelijk hebben gemaakt.

Het ontslag van het Kabinet-Chautemps heeft een breuk in het Volksfront veroorzaakt.

FRANKRIJK

De politieke crisis in Frankrijk en de ontreddering op de valutamarkt hebben de Bank van Frankrijk aanleiding gegeven den wissel- en goudhandel op te schorten tot 17 Januari; de arbitragezaken zijn dus niet mogelijk.

Historie van den franc in cijfers.

Datum	£ te Parijs	Fr. fr. te Amsterdam	Banque de France (mill. francs.) goud	biljetten	voorsch. a/Staat
25- 9-'36	76⅞	9.74	50.111	83.749	16.903
10-12-'36	105⅛	8.56	60.358[1]	89.341	17.698
5- 1-'37	105⅛	8.54	60.358	87.490	19.598
9- 4-'37	109⅝	8.17½	57.358	86.934	20.065
24- 6-'37	110⅞	8.10	57.358	85.798	19.979
1-7-'37	128⅝	7.—	54.859	85.985	21.379
22- 7-'37	134	6.72	48.859	87.911	23.886
10- 9-'37	139	6.47	55.717[2]	90.001	26.018
4-10-'37	154¼	5.94½	55.805	91.369	25.998
13- 1-'38	149½	6.01½	58.932	93.437	31.908

1) Herwaardeering. 2) Herwaardeering.

De leiders der Fransche politieke partijen, welke voor deelneming aan de nieuwe regeering in aanmerking zouden komen, hebben gedurende den geheelen Zondag overleg gepleegd.

De eerste, die zich genoopt zag zijn poging tot kabinetsformatie op te geven, was de radicaal Georges Bonnet, minister van Financiën in het demissionnaire kabinet. Na het verlaten van het Elysée zeide hij o.a.: „Aangezien de socialistische fractie mij niet alleen de deelneming aan de regeering, die ik haar aanbood, maar ook haar steun weigerde, kon ik geen regeering vormen."

Daarna ontving Léon Blum, leider der socialisten, de opdracht. Hij beoogde de vorming eener regeering op breeder basis, een „ministerie van nationale eenheid rondom het Volksfront". Na langdurige besprekingen over en weer met de verschillende partij-leiders leverden de pogingen in deze richting echter ook geen resultaat op. Bij het verlaten van het Elysée, verklaarde Blum o.a.: „Ik heb getracht een combinatie tot stand te brengen, die ik zelf stoutmoedig noemde. Wij moeten aannemen, dat zij dat inderdaad was, want ik ben niet geslaagd". President Lebrun ontbood hierop den radicalen oud-ministerpresident Sarraut, die zal trachten een Volksfrontkabinet onder radicale leiding te vormen. (Telex-A. N. P.)

(V. b. Kabinet Chautemps 3018 D.; Franc 2850 D.)

A. CHINA. — Buitenlandsche belangen in China.

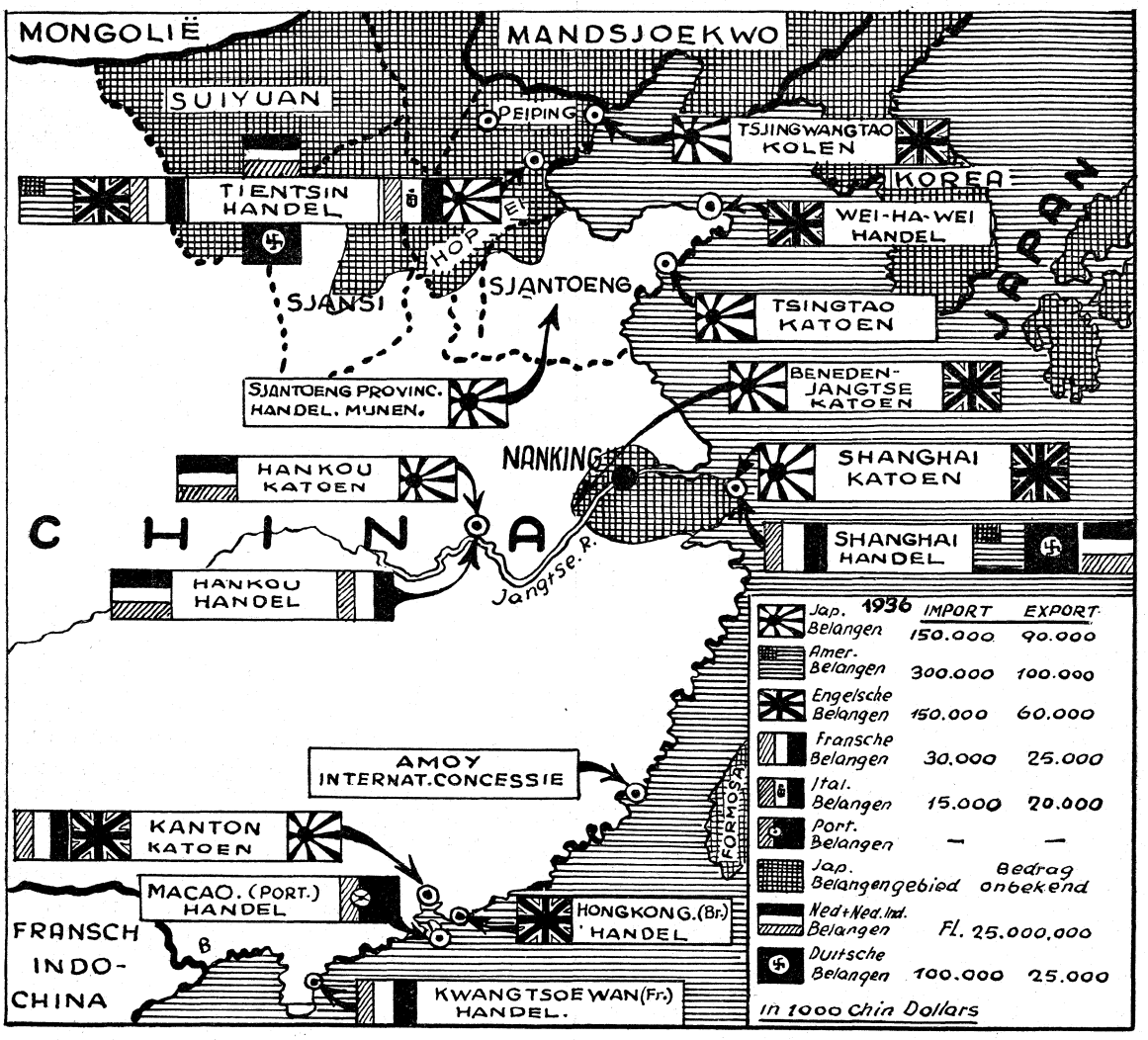

(Overname zonder bronvermelding verboden) **(Vor. ber. Handelsbetrekk. China—Nederland en N.O.I. 2939 C.)**

17 JANUARI 1938

B. NEDERL. OOST-INDIE. — Gepensionneerde officieren weer in dienst. -

Het tekort in verschillende officiersrangen heeft reeds geleid tot het weder in dienst nemen van gepensionneerden in secundaire rangen. Voor dit jaar zijn uit Nederland aangevraagd in totaal 35 nieuwe officieren, inclusief reservisten. Ook voor volgende jaren is aanvulling noodig, zoodat het de vraag is, of er wel voldoende candidaten zijn. (Telegraaf)

(Vor. ber. Leger en Vloot 3006 D.)

C. GRIEKENLAND. — Het huwelijk van kroonprins Paul van Griekenland. —

Op 9 Januari 1938 is te Athene het huwelijk voltrokken tusschen kroonprins Paul (broer van den Koning van Griekenland) en prinses Frederika Louise van Brunswijk.

Na de huwelijksvoltrekking volgens orthodoxen rythus, vond in besloten familiekring een Duitsche Protestantsche huwelijksplechtigheid plaats, waarna de leden der regeering en van het diplomatieke corps hun gelukwenschen kwamen aanbieden.

De kroonprinses zal voortaan in plaats van Frederika den naam Margareta dragen. (Proia)

D. NEDERLAND. — Belastingen. - Opbrengst in 1937. —

De stand der Rijksmiddelen op ultimo December 1937 is verschenen en men kan constateeren, dat het afgeloopen jaar bijzonder gunstig voor de schatkist is geweest. Zoowel bij de directe belastingen als (en vooral) bij de indirecte belastingen is men boven de raming uitgekomen. Onderstaand vergelijkend overzicht spreekt voor zichzelf:

Directe Belastingen:

Op kohier gebracht 1937	ƒ	110.564.848
Raming voor 1937		110.300.000
Voordeelig verschil	ƒ	264.848
Op kohier 1937	ƒ	110.564.848
Op kohier 1936		102.383.819
Voordeelig verschil	ƒ	8.181.029

Indirecte Belastingen:

Opbrengst 1937	ƒ	436.835.901
Raming 1937		373.725.000
Voordeelig verschil	ƒ	63.110.901
Opbrengst 1937	ƒ	436.835.901
Opbrengst 1936		370.925.387
Voordeelig verschil	ƒ	65.910.514

(De Telegraaf) **(Vor. ber. Belastingen 3003 D.)**

TELEVISIE

A. Technische beschouwing en ontwikkeling der televisie en kleuren-televisie. —

Het is juist één jaar geleden, dat in Engeland op grootsche wijze de televisie-uitzendingen begonnen zijn en het telt nu reeds ± 9000 bezitters van televisie-apparaten.

Televisie (vèrzien) is een vorm van beeld-telegrafie, doch met verhoogde snelheid (circa 16 beelden per seconde) en met gewijzigde reproductie. Men maakt daarvoor gebruik van een Nipkowsche schijf (A) of spiegelrad, ook wel van een spiegelschroef, door een electrischen motor (C) in beweging gebracht, die het licht van een spiegel (D) terugkaatst.

De door de Nipkowsche schijf vallende of door het spiegelrad teruggekaatste stralen vallen op een foto-electrische cel (B), waarvan de opgewekte stroomen via een versterker en draadlooze of kabel worden toegevoerd aan den ontvanger, die dus met snel wisselende sterkte gloeit. Het licht dezer lamp wordt op een scherm geworpen, of de lamp wordt met behulp van een lens bekeken door de openingen van een synchroon draaiende Nipkowsche schijf.

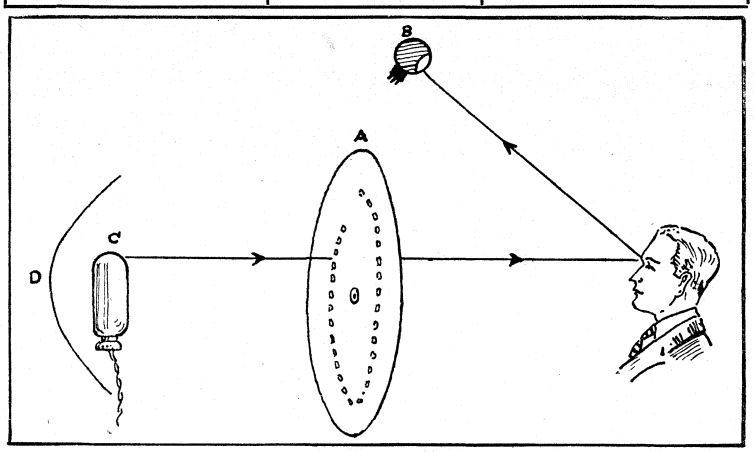

In dezen tijd heeft men er ook naar gestreefd het beeld zooveel mogelijk te vervolmaken. Aanvankelijk bestond het beeld uit 48 lichtlijnen, terwijl het aantal beelden per seconde slechts 12 bedroeg. Thans is men reeds zoo ver gevorderd, dat het beeld in 405 lichtlijnen ontleed wordt, terwijl 25 beeldwisselingen per seconde plaats vinden. De deskundigen zijn van meening, dat het aantal van 441 lichtlijnen het grootste is, wat men tot nu toe bereiken kan. Een nog fijnere beeldontleding zou de zend- en ontvangapparatuur ingewikkelder maken, terwijl het beeld er niet veel beter door worden zou. Bij 441 lichtlijnen bedraagt de duur van één lichtlijn slechts 1/11.025 seconde, zoodat men in dit opzicht reeds heel wat bereikt heeft. Zou men het aantal lichtlijnen nog meer gaan vergrooten, dan zouden de ontvangstkosten te groot worden, zoodat dan veel minder menschen in staat zouden zijn, zich een toestel aan te schaffen.

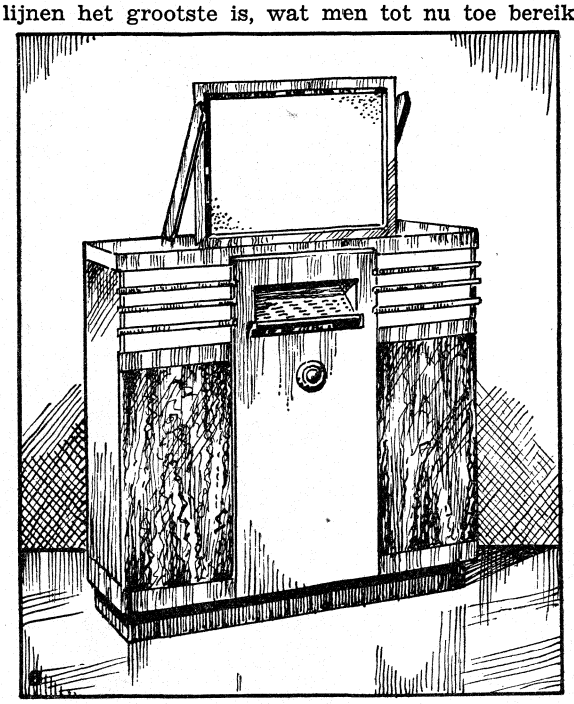

Nieuwste Televisie-toestel van Nederlandsch fabrikaat.

Is dus juist het één-jarig bestaan der televisie-uitzendingen in Engeland gevierd, thans worden wij weder met nieuwe uitvindingen verrast. Het is de geniale uitvinder Baird, die er in geslaagd is, de televisie een reusachtigen stap voorwaarts te brengen: hij heeft nu de kleuren-televisie uitgevonden, waardoor men in de bioscoop een televisie-film in kleuren te zien zal krijgen.

Dit nieuwe systeem op eenvoudige wijze uit te leggen, is evenwel lang niet gemakkelijk. In de eerste plaats toonde Baird met het nieuwe Scophony-apparaat een geprojecteerd beeld van 1.50 M. bij 1.80 M. in kleuren, dat zeer zeker de vergelijking met een gewone bioscoopprojectie kon doorstaan. Een geheele televisie-film is natuurlijk het mooiste, wat men bereiken kan. Ook hiervan heeft Baird, met behulp van technici, een demonstratie gegeven. Men gebruikte daartoe wapperende vlaggen in verschillende kleuren, als ook personen, in kleurige kleedingstukken gestoken. Het succes was buitengewoon groot, zoodat binnen afzienbaren tijd, volgens de voorspellingen van Baird zelf, de gekleurde televisie-film werkelijkheid zal worden. Het principe van het nieuwe Scophony-apparaat is gebaseerd op dat van driekleurendruk, althans voorloopig. Naderhand kan men misschien het aantal kleuren nog uitbreiden. Voorloopig bepaalt men zich er evenwel toe, afwisselend een rood, blauw of groen beeld te projecteeren, waardoor men de optische illusie krijgt een veld in kleuren te zien. Via drie afzonderlijke lichtbronnen wordt het beeld uitgezonden en ook het ontvangtoestel werkt met drie verschillend gekleurde stralenbundels. Natuurlijk wordt evenwel alles op één radio-golf uitgezonden, daar de beelden anders niet gelijktijdig het doek bereiken zouden en het geheel uit elkaar zou vallen.

Tot zoover deze kleuren-televisie. Inderdaad een schitterende ontdekking, maar in Engeland is men nu eenmaal op dit gebied zeer actief. Toch blijft Amerika niet achter. Ook hier legt men zich op de kleuren-televisie toe, en met succes. Tevens streeft men er daar naar, de actie-radius van de televisie-uitzendingen grooter te maken. Tot nu toe was men beperkt tot een actie-radius van 25 mijl, maar onlangs werd in Amerika een uitzending over 100 mijl gegeven, die bijzonder goed verliep. Van uit New York werd een actualiteiten-film naar Philadelphia overgezonden, dus over een afstand van ongeveer 100 mijl. Na deze uitzending verklaarde de directeur van de Bell-telefoon-centrale in New York, dat men met behulp van het kabelnet, dat nu sterk uitgebreid zou worden, uitzendingen over geheel Amerika zou organiseeren. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Televisie 2979 A.)

18 JANUARI 1938

A. NEDERLAND. — Uitgesproken faillissementen 1934—1937. —

Onderstaand staatje geeft een overzicht van het aantal der in Nederland uitgesproken faillissementen gedurende

	1937	1936	1935	1934
Januari	287	427	427	337
Februari	265	393	382	365
Maart	297	352	388	441
April	305	329	412	334
Mei	262	396	394	401
Juni	279	417	437	449
Juli	262	375	349	290
Augustus . . .	207	317	321	325
September . . .	276	388	407	443
October	289	356	426	452
November . . .	220	343	398	395
December . . .	232	403	347	415
Totaal	3.181	4.496	4.688	4.647

(Keesings Financieel Archief) **(V. b. 2975 A.)**

B. NEDERLAND. — Spaarbanken - 1934—1937. —

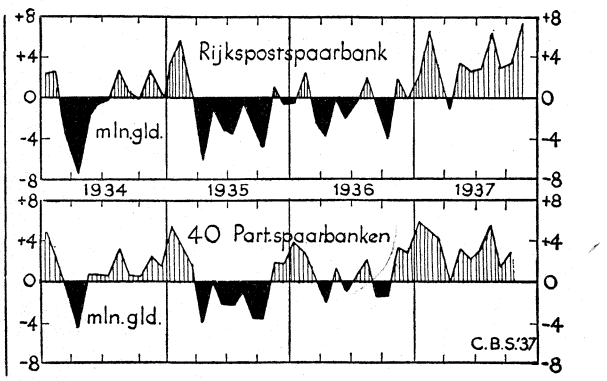

Het jaar 1937 is ook voor de spaarders gunstiger geweest dan zijn voorgangers. Dit blijkt duidelijk uit bovenstaande grafiek waarin de loop is voorgesteld van het inlegsaldo (maandcijfers in millioenen guldens) bij de Rijkspostspaarbank en bij de 40 belangrijkste particuliere Spaarbanken. Terwijl in de jaren 1933-1936 vooral in de zomermaanden de terugbetalingen de inlagen overtroffen, is in 1937 het inlegsaldo bijna steeds positief geweest, vooral als gevolg van de sterke toeneming van de inlagen.

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2592 G.)**

C. ROEMENIE. — Ontbinding van het parlement. - Nieuwe verkiezingen 2—4 Maart. —

Het nieuwsagentschap Rador meldt, dat bij een op 18 Jan. '38 uitgevaardigd decreet het Roemeensche parlement ontbonden is. Op 2 Maart 1938 zullen nieuwe verkiezingen gehouden worden voor de Kamer en op 4 Maart voor den Senaat, waarna het nieuwe parlement op 10 Maart bijeen zal komen.

(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Parlement 1578 F.)**

D. WEERT. — Garnizoensplaats. —

Bij ministerieele beschikking is Weert aangewezen tot garnizoensplaats.

De kazernes zullen gebouwd worden op een terrein van Oud-Weert ten Zuiden van Weert. Het garnizoen zal bestaan uit twee bataljons infanterie, d. i. ongeveer duizend manschappen.

De gemeente Weert heeft een oefenterrein van 500 à 600 h.a. beschikbaar gesteld. (N. Rott. Courant)

(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2999 D.)

E. DUITSCHLAND. — Uitbreiding der sociale verzekering. —

De Duitsche regeering heeft de wet afgekondigd tot uitbreiding van de sociale verzekering. De invaliden- en mijnwerkersverzekeringen worden in het vervolg door het rijk gewaarborgd. Er worden bovendien nieuwe gelden beschikbaar gesteld voor huwelijksleeningen en kindertoeslag aan kroostrijke gezinnen. Door deze uitbreiding met ruim een half milliard mark per jaar worden noch de verzekerden, noch de werkgevers zwaarder belast. Men kan thans, zoo wordt verklaard, den levensavond der Duitsche werknemers als gewaarborgd beschouwen. Alle Duitschers hebben verder het recht, zichzelf te verzekeren voor ouderdomspensioen.

In een toelichting wijst staatssecretaris Krohn er op, dat generaal Goering nog pas de uitbetaling van feestdagen heeft bevolen. De mijnwerkers moesten tot nu toe behalve voor de sociale verzekering, ook voor het mijnwerkersfonds en de pensioenverzekering betalen, waardoor zij vijf tot zes procent meer betaalden dan de andere arbeiders. Doordat die bepalingen vervallen, worden in feite de loonen der mijnwerkers met ongeveer zes procent verhoogd, hetgeen op een totaal van zestig millioen mark neerkomt.

(Berliner Tageblatt) **(V. b. Sociale Verzek. 117 D.)**

F. DUITSCHLAND. — Mond- en klauwzeer. —

Blijkens de officieele Duitsche statistiek waren op 1 Januari 20.699 boerderijen besmet met mond- en klauwzeer, tegen 17.537 op 15 December.

De epizoötie, welke haar zwaartepunt heeft in het Westen des lands, breidt zich uit naar het Oosten. In Oppeln, Silezië, zijn reeds 201 boerderijen aangetast.

(Berliner Tageblatt) **(Vor. ber. Veestapel 2183 F.)**

G. NEDERLAND. — De Nederlandsche Heidemaatschappij. - 1888—1938. —

Den 5den Januari was het vijftig jaar geleden, dat de Nederlandsche Heidemaatschappij werd opgericht, dank zij het initiatief der Geldersch-Overijselsche maatschappij van Landbouw, meer in het bijzonder door de krachtige voorbereiding en propaganda in woord en geschrift van den toenmaligen voorzitter dier Maatschappij mr. C. J. Sickesz, die ook de eerste voorzitter werd van de Ned. Heidemaatschappij.

Zelfs de meest enthousiaste onder de oprichters heeft zeker nooit kunnen hopen dat de vereeniging, die na zooveel overleg na jaren tot stand kwam, zou uitgroeien tot een organisatie, die na 50 jaren van zoo groote beteekenis zou zijn voor onze bodem-cultuur en voor het Nederlandsche volk in zijn geheel, doordat zij in staat is, niet alleen in deze abnormale tijden, maar ook in andere jaren duizenden arbeid te verschaffen.

Op de drukbezochte bijeenkomst te Arnhem hield o.a. de minister van Economische Zaken, mr. M. P. L. Steenberghe een rede, waarin hij het werk van de Nederlandsche Heidemaatschappij belangrijk noemde.

In het slot van zijn rede deelde de minister mede, dat het Hare Majesteit heeft behaagd te bevorderen tot officier in de Orde van Oranje-Nassau den heer A. A. Nengerman te Doorn, als directeur en lid van het dagelijksch bestuur der Nederlandsche Heidemaatschappij, te benoemen tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau den heer D. van Maaswinkel, lid der directie en tweeden secretaris van het bestuur der Ned. Heidemij., en toe te kennen de eere-medaille, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau aan den heer W. Foks, vischkweeker der Ned. Heidemij. te Emst, gemeente Epe. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Ned. Heidemaatschappij 2737 D.)

H. ENGELAND. — Radio-uitzendingen in het Arabisch - Italiaansch commentaar. —

In het „Giornale d'Italia" heeft Gayda een hoofdartikel geschreven, waarin hij o.m. betoogt, dat „dergelijke uitzendingen van de Britsche radio in werkelijkheid slechts ten doel hebben, een zwijgenden positie-oorlog te bemantelen".

„De uitzendingen beginnen juist op den eersten verjaardag van het gentlemens agreement en onmiddellijk na de mutaties op het Foreign Office, die den strijdlustigen minister Eden de vrije hand moesten verschaffen".

Gayda ontkent nogmaals, dat Italië een anti-Britsche propaganda in Palestina voert. „Wat de berichten betreft, die de Italiaansche pers over Engeland verspreid heeft, valt op te merken, dat zij, zelfs als zij valsch zouden zijn — hetgeen nog bewezen moet worden — in het niet vallen bij de schurkachtige vervalschingen, die dagelijks door een groot deel van de Britsche pers bedreven worden en die een aanslag beteekenen op al wat in het leven van de Italiaansche natie waarde heeft." (Giornale d'Italia) **(3078 D.)**

A. FRANKRIJK. — Vierde Kabinet-Chautemps gevormd. —

De heer Camille Chautemps is 18 Januari 1938 er in geslaagd zijn ministerie te vormen. De vorming van dit kabinet, dat met slechts enkele uitzonderingen uit radicaal-socialisten bestaat, is mogelijk geworden door een besluit der socialisten, het kabinet in Kamer en Senaat te zullen steunen, wanneer het zich houdt aan het Volksfront-program. Toen dit besluit eenmaal genomen was, had de formatie verder een zeer vlot verloop, en Chautemps kon in den loop van den avond een volledige ministerlijst aan den president der republiek voorleggen. De volgende personen maken deel uit van het nieuwe gouvernement:

Voorzitter van den ministerraad: Camille Chautemps (rad. socialist).
Vice-president van den ministerraad en minister van Nationale Verdediging: Daladier (rad. socialist).
Minister van Staat, belast met de coördinatie der economische en financieele politiek: Georges Bonnet (rad. socialist).
Minister van Staat, belast met de diensten van het ministerpresidium: L. O. Frossard (soc. rep. unie).
Justitie: Campinchi (rad. socialist).
Buitenlandsche Zaken: Yvon Delbos (rad. socialist).
Binnenlandsche Zaken: Sarraut (rad. socialist).
Financiën: Marchandeau (rad. soc.).
Marine: William Bertrand (rad. socialist).
Luchtvaart: Guy la Chambre (rad. socialist).
Onderwijs: Jean Zay (rad. socialist).
Openbare Werken: Henri Queuille (rad. socialist).
Handel: Pierre Cot (rad. socialist).
Landbouw: Chapsal (rad. socialist).
Arbeid: Ramadier (soc. rep. unie).
Koloniën: Steeg (rad. socialist).
Pensioenen: Lassalle (rad. socialist).
Openbare gezondheid: Rucart (rad. socialist).
Posterijen: Gentin (rad. socialist).
Koopvaardij: Elbel.

Onderstaatssecretarissen:
Minister-presidium: Laurens (rad. socialist);
Idem, doch belast met de immigratie en den vreemdelingendienst: Philippe Serre (jong republikein);
Buitenlandsche Zaken: De Tessan (rad. socialist);
Binnenlandsche Zaken: Raoul Aubaud (rad. socialist);
Financiën: Hymans (soc. rep. unie);
Marine: Delom Sorbé (onafh. radicaal);
Lichamelijke opvoeding: Courson (rad. socialist);
Technisch Onderwijs: Julien (rad. socialist);
Openbare Werken: Jaubert (rad. socialist);
Handel: Maxence Bibier (soc. rep. unie);
Landbouw: Liautey (rad. soc.);
Koloniën: Monnerville (rad. socialist);
Arbeid: Lafaye (soc. rep. unie).

Om halftien begaf Chautemps zich met zijn medewerkers van het hotel Matignon naar het Elysée om de nieuwe ministers en onderstaatssecretarissen aan president Lebrun voor te stellen.

Het nieuwe ministerie. — Het nieuwe ministerie telt twintig ministers en dertien onderstaatssecretarissen, terwijl zijn voorganger uit een en twintig ministers en veertien onderstaatssecretarissen bestond. De verdeeling der portefeuilles is overigens vrijwel geheel dezelfde gebleven.

Alleen de post van onder-voorzitter van den ministerraad zonder portefeuille, welke in het vorige ministerie door Léon Blum bekleed werd, is uitgevallen. Hetzelfde is het geval geweest met het onderstaatssecretariaat voor de Luchtvaart.

De radicalen bezetten thans niet minder dan achttien ministerszetels en negen onderstaatssecretariaten. De socialistisch-republikeinsche unie heeft er zich respectievelijk twee en drie zien toegewezen, terwijl de jong-republikein Serre zijn post als onderstaatssecretaris behield.

In het vorige ministerie hadden twaalf radicalen als minister en zes als onderstaatssecretaris zitting, negen socialisten als minister en vijf als onderstaatssecretaris, twee leden der socialistisch-republikeinsche unie als onderstaatssecretarissen en één jong-republikein in dezelfde functie.

(Le Temps - L'Intransigeant - Telegraaf)
(Vorig bericht 3093 A.)

B. CHINA. — Conflict met Japan - Een half jaar „oorlog". —

Precies zes maanden is het nu geleden, dat de strijd in het Verre Oosten is ontbrand.

Aanvankelijk trachtten de Japanners het op zich zelf tamelijk onbeduidende geschil op de in die streken gebruikelijke wijze te regelen, door een overeenkomst met de plaatselijke Chineesche autoriteiten, welk accoord dan later de stilzwijgende of soms uitgesproken instemming van de centrale Chineesche regeering te Nanking kreeg. Zoo hadden de Japanners reeds een aanmerkelijk deel van China „veroverd", er zich ten minste bijna hegemonistische invloedssferen verworven.

Bij het manoeuvre-incident van Juli 1936 deed zich echter het merkwaardige geval voor, dat de plaatselijke autoriteiten tamelijk onwillig waren en bovendien het centrale gezag absoluut verbood een overeenkomst met de Japanners te sluiten. Er zou nu eens onderhandeld worden tusschen Tokio en Nanking rechtstreeks. Er is ook onderhandeld, maar de Chineesche generalissimus, de premier Tsjang Kai Sjek, hield voet bij stuk. En zoo groeide het locale incident tot een grootsch opgezette „strafexpeditie" van Japan tegen China, tot een geweldige actie van Tokio tegen de centrale Chineesche regeering, tot een.... We mogen het woord „oorlog" niet, nog niet neerschrijven, want Japan heeft China den oorlog nog niet verklaard, en we weten ook niet, of uit de mikadoconferentie — de eerste keizerlijke conferentie van Japan sinds 1904, bij het uitbreken van den Russisch-Japanschen oorlog — de oorlogsverklaring zal voortkomen.

Maar, oorlog of geen oorlog, Japan heeft in dezen strijd reeds geheel Noord-China met Peking, de prachtige havenstad Shanghai, de Chineesche hoofdstad Nanking genomen. Het werpt begeerige blikken in de richting van Canton. Het heeft het Westersche prestige in het Verre Oosten een onnoemelijke schade weten toe te brengen; het is er niet voor terug geschrokken de betrekkingen met de Vereenigde Staten, Engeland, Frankrijk en Sovjet-Rusland ten uiterste toe te spitsen, die met Duitschland aan een zware proef te onderwerpen. Het heeft een Amerikaansch oorlogsschip tot zinken gebracht, een Engelsch oorlogsschip gebombardeerd; het heeft de financieele en economische belangen van „het Westen" grondig ondermijnd. Maar nog steeds is er geen oorlog noch tusschen China en Japan noch tusschen Japan en eenige andere mogendheid. De „vrede", een vrede tusschen aanhalingsteekens, is behouden gebleven.

En wat Japan betreft, groote geldelijke offers worden geëischt. Zoo juist wordt een buitengewone begrooting ten bedrage van 4 milliard yen aangekondigd.

(Nieuwe Rott. Crt. - Shanghai Times)
(Vor. ber. China-Japan 3086 B.)

C. ENGELAND. — Sir Robert Vansittart diplomatiek adviseur van het Foreign Office. —

Sir Robert Vansittart, de permanente onderstaatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken te Londen, is benoemd tot voornaamsten diplomatieken adviseur van het ministerie van Buitenlandsche Zaken. Sir Alexander Cadogan, thans plaatsvervangende onderstaatssecretaris aan dat ministerie, is tot zijn opvolger benoemd.

De functie van diplomatiek adviseur van het Foreign Office is nieuw en door Eden in overleg met Chamberlain ingesteld, voornamelijk als gevolg van den gespannen internationalen toestand.

(Daily Telegraph)

D. NEDERLAND. — Erkenning Koning van Italië als Keizer van Abessynië - Eerste Kamer-Debat. —

Het Eerste Kamer-debat over minister Patijn's initiatief inzake de erkenning van den Koning van Italië als Keizer van Abessynië heeft plaats gehad in rustige en waardige bewoordingen. De interpellatie-Vorrink heeft ook den vrijzinnig-democratischen senator Prof. Van Embden bewogen het strijdperk te betreden. Hij meende, dat het volstrekt nog niet zoo zeker zou zijn dat de Italianen nu heer en meester waren in Abessynië. Het gaat echter in de eerste plaats om het principe, of een onrecht als een gevestigd recht erkend moest worden, en in de tweede

plaats, of het moment daarvoor wel verstandig gekozen was. Het anti-revolutionnaire Eerste Kamer-lid, professor Anema, gaf een doordachte juridische uiteenzetting. De heer Van Lanschot sprong den minister trouwhartig bij. Maar wie tusschen zijn woorden dóór kon luisteren, hoorde wel dat hij het beleid van den minister van Buitenlandsche Zaken eigenlijk hoogst verkeerd vond en dat hij hem alleen ter zijde stond omdat het nu eenmaal zoo duidelijk is als glas, dat dit initiatief, dat zóózeer op een verkeerd tijdstip is begonnen, gedoemd is om in vriendschappelijke correspondentie met andere ministers van Buitenlandsche Zaken te verzanden.
(Telex-A.N.P. - De Telegraaf - Het Volk) **(3083 E.)**

19 JANUARI 1938

A. SPANJE. — Teruel. - Het Nederlandsche s.s. „Hannah" getorpedeerd. —
Hoe weinig betrouwbaar de berichten over de gevechten in Spanje zijn is thans wel zeer duidelijk aan den dag getreden bij den strijd om het bezit van Teruel. Terwijl eerst werd gemeld, dat de stad vrijwel weer geheel in handen der rechtsche troepen was gekomen, is nu gebleken, dat juist de regeeringstroepen er heer en meester zijn; het rechtsche garnizoen, dat zich in het hospitaal had verschanst, heeft zich overgegeven, waarvoor de onderhandelingen gedeeltelijk per telex werden gevoerd. In de omgeving van de stad hebben de rechtschen twee belangrijke hoogten veroverd, welke de stad beheerschen; volgens de laatste berichten trachten de regeeringstroepen deze punten weer te heroveren. Hoe fel er gevochten wordt moge blijken uit het bericht, dat gedurende de eerste 23 dagen van den strijd in dezen sector 60.000 dooden en gewonden zijn gevallen. De onbekende duikboot is, na eenige maanden niets meer van zich te hebben laten hooren, weer opgedoken. Het Nederlandsche s.s. „Hannah" is op 47 mijl van Valencia, op weg naar deze stad, getorpedeerd, waarna de onderzeeër onmiddellijk weer in de onbekendheid vluchtte. Alle opvarenden, 31 in totaal, konden in veiligheid worden gebracht.
(Times) **(V. b. Burgeroorlog 3092 D.; Teruel 3085 E.)**

B. CURAÇAO. — Statenleden-verkiezing. —
Wij lezen in de „Amigoe di Curaçao" van 22 December '37 o.m.:
De nieuw gekozen Statenleden zijn:
Voor Curaçao:
Mr. Da Costa Gomez, Mr. Desertine, J. Capriles, E. Martijn, Dr. Maal en J. Rustige.
Voor Aruba:
J. R. Arends en J. M. de Cuba.
Voor Bonaire:
J. de Jongh.
Voor de Bovenwinden:
J. Plantz. (Amigoe de Curaçao)
(Vor. ber. Koloniale Raad 2737 A.)

C. ROTTERDAM. — Mr. K. P. van der Mandele tot voorzitter van de Kamer van Koophandel benoemd.
Op de 4 Jan. '38 gehouden vergadering der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rotterdam is als opvolger van den heer Engelbrecht tot voorzitter gekozen de heer mr. Karel Paul van der Mandele, directeur der Rotterdamsche Bankvereeniging.
De heer Van der Mandele, die in de Rotterdamsche zakenwereld om zijn groote capaciteiten algemeen geacht en geëerd wordt, werd geboren te Delft op 1 November 1880; hij genoot zijn universitaire opleiding te Lausanne en te Leiden, waar hij op 30 Mei 1902 promoveerde. Na voltooiing zijner studie was de heer Van der Mandele enkele jaren werkzaam in de advocatenpraktijk te 's-Gravenhage, waarna hij zich in 1906 te Rotterdam vestigde, in welk jaar hij werd benoemd tot secretaris der directie van de toenmalige Rotterdamsche Bank.
Sedert 1 Maart 1910 trad de heer Van der Mandele als directeur van genoemde instelling op. Behalve commissaris van talrijke industrieele, handels- en scheepvaartondernemingen, is de nieuwe voorzitter der K. v. K. lid van verschillende commissies en bestuurslid van verscheidene vereenigingen op cultureel en sociaal gebied, onder meer voorzitter van den Raad van Beheer der Ned. Vereeniging voor Hooger Handelsonderwijs. Voorts is de heer Van der Mandele consul-generaal van Finland. Sedert 1932 is hij lid van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rotterdam. (Nieuwe Rott. Courant)
(Vor. ber. Kamer van Koophandel 3083 C.)

D. ROEMENIE. — Erkenning van het Italiaansch imperium. —
De Roemeensche regeering heeft den Italiaanschen gezant te Boekarest officieel medegedeeld, dat zij besloten heeft tot benoeming van een nieuwen gezant bij het Quirinaal, wiens geloofsbrieven gericht zullen zijn tot den koning van Italië, keizer van Abessynië. (Corriere della Sera)
(Vor. ber. Erkenning van Abessynië 2600 F.; Roemenië-Italië 95 H.)

E. AMSTERDAM. — Natura Artis Magistra. - Comité voor instandhouding. —
Uit de burgerij van Amsterdam heeft zich een comité gevormd, dat zich ten doel stelt „Artis" van den ondergang te redden.
Het comité verwacht uit alle kringen en plaatsen van Nederland steun te zullen krijgen om de gelden te fourneeren, welke noodig zijn voor een verjonging, mits eerst de drukkende last van de obligatie-leening door overheidshulp zal zijn afgewenteld.
Het dagelijksch bestuur van dit comité, waarin een aantal vooraanstaande personen zal worden uitgenoodigd zitting te nemen, is als volgt samengesteld: mr. Chr. P. van Eeghen, voorzitter, mr. dr. C. Sleeswijk, ondervoorzitter, jhr. J. Six van Hillegom, ondervoorzitter, jhr. mr. E. W. Röell, penningmeester, W. H. G. Jacobs, secretaris. De drie laatstgenoemde heeren zullen het uitvoerend comité vormen, hetwelk is gevestigd Mauritskade 14, te Amsterdam. (Alg. Handelsblad)

F. NEDERLAND. — Openbaar lichaam „De Wieringermeer". - Ir. S. Smeding. —
De minister van Waterstaat, mr. dr. ir. J. A. M. van Buuren, heeft dezer dagen op zijn departement den raad van het openbaar lichaam „De Wieringermeer" geïnstalleerd met een rede, waarin hij o.m. er de aandacht op vestigde, dat bij het in werking treden van het openbaar lichaam „De Wieringermeer" op 1 Januari een mijlpaal is bereikt op den weg, welke moet worden afgelegd bij het tot stand brengen van de afsluiting en de gedeeltelijke droogmaking van de Zuiderzee.
Hoe belangrijk uit technisch oogpunt de afsluiting ook moge zijn, deze brengt in hoofdzaak slechts verbetering in bestaande toestanden. De droogmaking stelt ons daarentegen naast de technische problemen van den bouw van den polder, voor het vraagstuk, hoe van een zouten, slappen zeebodem goeden cultuurgrond te maken, hoe van een schier eindelooze, kale vlakte een bewoonbaar en normaal beheerde landstreek te vormen. Door de gedeeltelijke droogmaking van de Zuiderzee zal de oppervlakte van ons cultuurland met ongeveer 10 pct. vermeerderen en dit enkele cijfer doet reeds inzien, van hoe groote beteekenis dit zal zijn voor de economische gesteldheid van ons land.
Het ligt in den aard van ons volk bij verreikende maatregelen als deze, vastberaden, maar toch voorzichtig stap voor stap voort te gaan.
Bij Kon. besluit is, met ingang van 1 Jan. 1938, in vasten dienst benoemd tot directeur van het openbaar lichaam „De Wieringermeer", ter standplaats Alkmaar, ir. S. Smeding, directeur van den Wieringermeerpolder. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Wieringermeer 1205 D.)

G. DUITSCHLAND. — Anti-semitisme. - Joodsche artsen en ziekenfondsen. —
De vereeniging van ziekenfondsen voor employé's, heeft met ingang van 1 Januari alle Joodsche geneesheeren, die aan deze ziekenfondsen verbonden waren, uitgestooten. Dit geldt ook voor Joodsche geneesheeren, die oudstrijders zijn of hun kinderen in den oorlog verloren. Hierdoor worden 3.000 artsen getroffen, waarvan alleen al 800 te Berlijn.

Daarentegen kunnen sommige Joodsche geneesheeren, die aan overheids- en bedrijfsziekenfondsen verbonden zijn, hun praktijk evenals voorheen voor de leden dezer fondsen blijven uitoefenen; dit geldt echter alleen voor die geneesheeren, die in den wereldoorlog gediend hebben, of reeds voor 1914 als arts werkzaam waren, of hun kinderen in den wereldoorlog verloren hebben.
Het nieuwe verbod geldt niet ten aanzien van die ziekenfondsen, waarin men vrije artsenkeuze heeft.
(Joodsche Perscommissie)
(Vor. ber. 2751 E.; Anti-Semitisme 3072 C.)

20 JANUARI 1938

A. NEDERLAND. — Diplomatie. - Onze nieuwe gezant te Brussel. - Benoeming van mr. B. Ph. Baron van Harinxma thoe Slooten. —
Mr. B. Ph. Baron van Harinxma thoe Slooten, thans zaakgelastigde der Nederlanden in Turkije en Bulgarije, is 4 Jan. '38 tot H.M.'s buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister in België en Luxemburg benoemd.

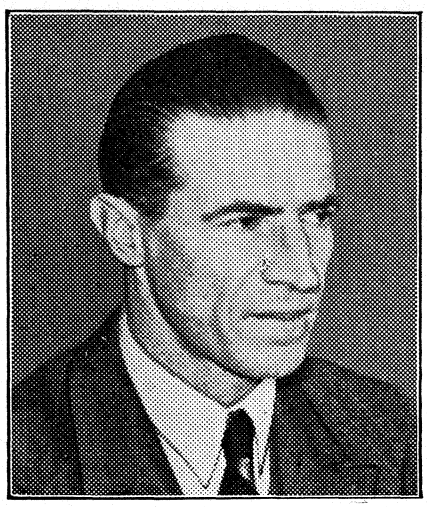

Mr. B. Ph. Baron van Harinxma thoe Slooten.

Baron van Harinxma thoe Slooten is 2 Juni 1893 te Olterterp (Fr.) geboren. Zijn vader was kantonrechter te Beetsterzwaag. Hij heeft te Leiden gestudeerd, is in den diplomatieken dienst getreden en o.a. ook zaakgelastigde in Noorwegen geweest. Als jager voor de voedselvoorziening en voor zoölogische doeleinden heeft hij deel genomen aan de expeditie van den heer Ph. C. Visser naar het gebied tusschen Kara-Koroem en Hindoe-Koesj (1924). Voorts schreef hij (1930) een boek „Dwars door Azië" (bij Bigot en V. Rossum, Amst. verschenen). Hij had een reis door Afrika willen maken van Addis Abeba naar Nairobi in Britsch Kenya, om zoogdieren en vogels te verzamelen voor het Rijksmuseum van natuurlijke historie te Leiden en zou die reis met den heer G. Brouwer ondernemen, toen hij aan het departement van Buitenlandsche Zaken vernam, dat hij en de heer Brouwer op eigen kosten deel zouden kunnen uitmaken van een onder leiding van jhr. mr. Van Haersma de With staande Nederlandsche delegatie bij de Kroning van Haile Selassie tot keizer van Ethiopië. Een boek beschrijft de kroning en den tocht van Addis Abeba naar Nairobi. (N. R. Crt.)
(Vor. ber. Diplomatie 2808 D.)

B. NEDERLAND. — 3-3½% Nederlandsche Staatsleening 1938. - Groot nominaal ƒ 1.672.000.000. - Koers van uitgifte 99½%. —
Wij ontleenen aan het emissieprospectus het volgende:
De noteering ter beurze van Amsterdam en Rotterdam zal worden bevorderd.
De leening zal zijn verdeeld in elf seriën van gelijke grootte, elk omvattende hetzelfde aantal schuldbewijzen groot ƒ 1000, ƒ 500 en ƒ 100. De schuldbewijzen luiden aan toonder; zij dragen tot 1 Maart 1948 een rente van 3% en van dien datum af 3½% 's jaars.
De leening wordt afgelost in 38 jaarlijksche gelijke termijnen. Te beginnen met het jaar 1939 wordt telkenjare op 1 Maart van alle seriën een gelijk aantal schuldbewijzen, bij loting aangewezen, à pari afgelost. Jaarlijks wordt per serie voor deze aflossing besteed een bedrag, gelijk aan 1/38e deel van het oorspronkelijk bedrag der serie. Versterkte en algeheele aflossing kan te allen tijde plaats hebben, ook door uitloting van één of meer series in haar geheel.
De schuldbewijzen met de daarbij behoorende coupons zijn vrijgesteld van alle Nederlandsche belastingen, welke van schuldbewijzen ten laste van Nederland en van de daarbij behoorende coupons mochten worden geheven.
(Deze bepaling sluit niet in een vrijstelling van de bestaande belastingen naar inkomen en vermogen).
De inschrijvingen moeten beloopen bedragen van honderd gulden of veelvouden daarvan.
De tot storting te bezigen oblig. behooren, per leening afzonderlijk, te worden vermeld op onderteekende nummerlijsten. Exemplaren van deze lijsten zijn bij de kantoren van storting kosteloos verkrijgbaar.
Bij de storting wordt, ter verrekening van het koersverschil en de verschuldigde rente, uitgekeerd per obligatie:

Stukken van:	1931	4% 1931 I	1933 II	1934	1936
ƒ 1000	ƒ 13.33	ƒ 6.67	ƒ 16.67	ƒ 16.67	ƒ 6.67
ƒ 500	ƒ 6.67	ƒ 3.33	ƒ 8.33	ƒ 8.33	ƒ 3.33
ƒ 100	ƒ 1.33	ƒ 0.67	ƒ 1.67	ƒ 1.67	ƒ 0.67

Na den dag van storting worden geen stortingen meer aangenomen, dan na bekomen machtiging van den minister van Financiën.
De biljetten van inschrijving en de nota's van toewijzing zijn vrij van zegelrecht.
De inschrijving geschiedt op 27 Januari '38.
(Keesings Fin. Archief) **(V. b. Leeningen 2540 F.)**

C. VEREENIGDE STATEN. — Handelsbesprekingen met Italië geschorst. - V. S. weigerden den koning van Italië als keizer van Abessynië te erkennen. —
De weigering van de regeering der Vereenigde Staten, den koning van Italië te erkennen als keizer van Abessynië, heeft geleid tot een schorsing van de Amerikaansch-Italiaansche onderhandelingen voor een handelsverdrag. Gemeld wordt, dat Mussolini wenschte, dat het nieuwe accoord werd afgesloten in naam van den koning van Italië en keizer van Abessynië.
Men geraakte op het doode punt door het mislukken van een démarche, ondernomen door den Amerikaanschen ambassadeur te Rome, om aan het verdrag een paragraaf toe te voegen, waaruit zou blijken, dat het onderteekenen van het verdrag door Washington niet beschouwd mocht worden als een erkenning de facto of de jure van het Italiaansche keizerrijk.
Officieele persoonlijkheden te Washington vestigen er de aandacht op, dat de erkenning van de Italiaansche bezetting de Vereenigde Staten in moeilijkheden zou brengen, gezien het feit, dat zij geweigerd hebben Mandsjoekwo te erkennen en gezien ook de verplichtingen, welke worden opgelegd door het pact van Saavedra Lamas. (New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Erkenning v. Abessynië 3098 D.)

D. JOODSCH WERELDCONGRES TE GENEVE. — Protest tegen de politiek van de Roemeensche regeering (Goga). —
Het Uitvoerend Comité van het Joodsche Wereldcongres heeft een resolutie aangenomen, die ter kennis is gebracht van alle leden van den Volkenbond en van de Vereenigde Staten en waarin krachtig wordt geprotesteerd tegen de anti-Joodsche politiek van de nieuwe Roemeensche regeering, welke politiek het resultaat wordt genoemd van de propaganda, die sinds enkele jaren in alle landen ter wereld troebelen

verwekt. Het comité heeft den Volkenbondsraad, die 17 Januari te Genève bijeengekomen is, een petitie doen toekomen met het oog op de handhaving van de rechten der Joodsche bevolking in Roemenië.
Voorts protesteert het comité er tegen, dat de regeering te Boekarest 500.000 Joden de eigenschap van Roemeensche burgers ontzegt en hen met uitwijzing bedreigt en het constateert, dat met uitzondering van eenige duizenden vluchtelingen, die trouwens voor een deel genaturaliseerd zijn, de 500.000 door de nieuwe regeering bedoelde Joden krachtens de verdragen de Roemeensche nationaliteit bezitten, aangezien zij met de gebieden, waarin zij woonden, door Roemenië zijn geannexeerd.

(Journal de Genève)
(Vor. ber. Joodsch Wereldcongres 2420 A.)

21 JANUARI 1938

A. JAPAN. — In- en Uitvoer Jan.—Sept. 1937. —
De onderstaande tabel geeft een beeld van den buitenlandschen handel van Japan met de voornaamste landen (benevens Nederland) gedurende de eerste 9 maanden van 1937, vergeleken met de overeenkomstige periode van 1936:

	UITVOER naar (in 1.000.000 yen)		INVOER van (in 1.000.000 yen)	
	1937	1936	1937	1936
Ver. Staten	501	405	962	602
Mandsjoekwo en Kwantoeng	428	364	218	175
Britsch-Indië	209	186	423	316
China en Hongkong	195	143	136	103
Nederlandsch-Indië	165	92	119	87
Groot-Brittannië	118	107	82	57
Australië	48	56	145	177
Canada	—	—	78	56
Duitschland	—	—	131	92
Straits Settlements	57	43	—	—
Philippijnen	44	37	—	—
Siam	41	32	—	—
Nederland	13	12	5,9	3,4
Unie van Zuid-Afrika	—	—	87	8

(Nitsji-Nitsji) **(Vorig bericht 2601 B.)**

B. ZWEDEN. — De Begrooting. —
Direct na de opening van het parlement is op 11 Jan. 1938 de begrooting bij de kamers van den Rijksdag ingediend. De begrooting is dit jaar in twee geheel afzonderlijke deelen gesplitst. Het eerste deel heeft betrekking op de uitgaven voor de algemeene diensten der ministeries, de delging van de openbare schuld en de voorzieningen voor verliezen in verband met het uitgeven van obligatiën in het verleden of met de waardevermindering van dergelijke uitgiften.
Het andere deel betreft de uitgaven voor de belegging van kapitalen bijv. in staatsbedrijven (P. T. T., Spoorwegen, Staatsdomeinen, Electrische Centrales e. d.).
De begrooting voor de diensten e. d. is vastgesteld op 1.208.599.900 kr. en daar de ontvangsten op 1.227.600.700 kr. geraamd worden, zal er een overschot zijn van meer dan 19 millioen, dat gevoegd zal worden bij speciale fondsen.
De begrooting voor den kapitaalsdienst beloopt 208.842.100 kr. De minister constateert evenwel, dat het niet noodig zal zijn dit bedrag geheel te leenen, daar de schatkist over liquide middelen beschikt.
De beide deelen der begrooting bedragen dus in totaal 1.436.442.000 kr., terwijl de begrooting over 1937/'38 door den Rijksdag was vastgesteld op 1.315.588,300 kr.
De begrooting voor het ministerie van Sociale Zaken beloopt dit jaar 316 millioen d. i. 30 millioen meer dan verleden jaar. Deze verhooging houdt verband met verschillende sociale verzekeringen en andere sociale maatregelen.
De begrooting voor landsverdediging is met zes millioen verhoogd tot 180 millioen, waarvan 101 millioen voor het leger, 49 millioen voor de vloot en 27 millioen voor de luchtmacht. De minister van landsverdediging vraagt voor de uitbreiding der verdediging tegen aanvallen uit de lucht een bedrag van 20 millioen, in hoofdzaak voor aanschaffing van nieuw materiaal. Dit bedrag zal pas in de dienstjaren 1939—1941 worden uitgegeven, daar de Zweedsche wapenfabrieken tot 1939 orders hebben op grond van de in 1936 goedgekeurde reorganisatieplannen.
Het crediet voor de betaling van rente en schulddelging wordt geraamd op ongeveer 90 millioen kronen. (Svenska Dagbladet)
(Vorig bericht Begrooting 2435 C.)

C. VEREENIGDE STATEN. — De versterking van de Amerikaansche vloot en de luchtmacht van de marine.
Het luchtvaart-bureau van de vloot der Vereenigde Staten heeft het voornemen voor 1941, 2050 vliegtuigen te bouwen in plaats van 1910, zooals eerst het plan was, volgens een mededeeling van vice-admiraal Cook, den chef van het bureau in de desbetreffende subcommissie van het Huis van Afgevaardigden. Admiraal Cook deelde voorts mede, dat sommige escadrilles van de marine-luchtmacht van twaalf op achttien machines gebracht zullen worden. Ook zal het aantal lestoestellen vergroot worden. Het aantal toestellen van de vloot zal niet aanmerkelijk worden vermeerderd. Het nieuwe plan is nog niet door het departement van Marine goedgekeurd.
Ook zeide Cook, dat, hoewel op het programma voor het komende jaar 1920 vliegtuigen stonden, men verwachtte, dat tegen het einde van deze periode slechts 1870 toestellen zouden gereed zijn gekomen, ten gevolge van beperking van de beschikbare gelden.
De commissie voor het toestaan van gelden van het Huis van Afgevaardigden heeft aanbevolen 553.266.494 dollar ter beschikking te stellen voor de vloot in het komende belastingjaar. Dit is 26.723.186 dollar meer dan in het afgeloopen jaar en hierdoor zal het mogelijk zijn 22 nieuwe schepen op stapel te zetten, hierbij inbegrepen twee slagschepen, die elk meer dan zeventig millioen dollar kosten, verder twee kruisers, acht torpedojagers, zes onderzeeërs en vier hulpschepen.
Bovendien stelde de commissie voor, gelden ter beschikking te stellen voor het afbouwen van meer dan zeventig schepen, die reeds op stapel staan.
(New York Herald Tribune) **(Vor. ber. 3088 D.)**

D. ENGELAND. — Hadramaut. - Macht bij Aden uitgebreid. —
De vermaarde Britsche ontdekkingsreiziger en oriëntalist, St. John Philby, deelt in een in de „World Review" gepubliceerd artikel mede, dat Engeland

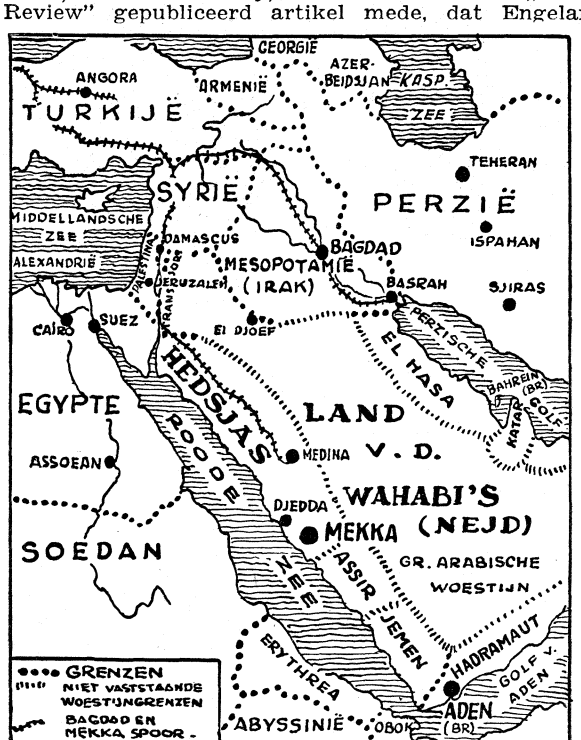

„door een simpele Order of Council tien maanden geleden en", aldus de auteur van het artikel, „in weerwil van verdragen die het reeds geruimen tijd met verscheiden Arabische leiders en vorsten gesloten had, 200.000 K.M.² grondgebied in Zuid-Arabië geannexeerd heeft. Engeland gaat snel den weg op van van een algeheele bezetting van Hadramaut."

(World Review)

A. FRANKRIJK. — 24 Ministeries in 10 jaar. —
Wij geven onderstaand een lijst van de 24 ministeries, die in de laatste 10 jaar Frankrijk hebben bestuurd.

Rangschikking naar den duur.

Raymond Poincaré: van 23 Juli 1926 tot 11 November 1928. (2 jaar, 3 maanden, 18 dagen.)
Léon Blum: van 15 Juni 1936 tot 21 Juni 1937. (1 jaar, 6 dagen.)
Pierre Laval: van 27 Januari 1931 tot 12 Januari 1932. (11 maanden, 16 dagen.)
André Tardieu: van 12 Maart 1930 tot 13 December 1930. (9 maanden, 2 dagen.)
Gaston Doumergue: van 7 Februari tot 8 November 1934. (8 maanden, 29 dagen.)
Edouard Daladier: van 28 Januari tot 24 October 1933. (8 maanden, 24 dagen.)
Raymond Poincaré: van 11 November 1928 tot 29 Juli 1929. (8 maanden, 18 dagen.)
Pierre Laval: van 4 Juni 1935 tot 22 Januari 1936. (7 maanden, 18 dagen.)
Etienne Flandin: van 8 November 1934 tot 30 Mei 1935. (6 maanden, 23 dagen.)
Camille Chautemps: van 21 Juni 1937 tot 14 Januari 1938. (6 maanden, 23 dagen.)
Edouard Herriot: van 10 Mei tot 13 December 1932. (6 maanden, 12 dagen.)
Albert Sarraut: van 22 Januari tot 5 Juni 1936. (4 maanden, 14 dagen.)
André Tardieu: van 3 November 1929 tot 21 Februari 1930. (3 maanden, 18 dagen.)
Aristide Briand: van 29 Juli tot 3 November 1929. (3 maanden, 5 dagen.)
André Tardieu: van 16 Februari tot 10 Mei 1932. (2 maanden, 24 dagen.)
Camille Chautemps: van 24 November 1933 tot 27 Januari 1934. (2 maanden, 3 dagen.)
Paul-Boncour: van 13 December 1932 tot 28 Januari 1933. (1 maand, 15 dagen.)
Steeg: van 14 December 1930 tot 27 Januari 1931. (1 maand, 13 dagen.)
Pierre Laval: van 12 Januari tot 16 Februari 1932. (1 maand, 4 dagen.)
Albert Sarraut: van 24 October tot 24 November 1933. (1 maand).
Edouard Daladier: van 27 Januari tot 7 Febr. 1934. (10 dagen.)
Bouisson: van 30 Mei tot 4 Juni 1936. (5 dagen.)
Camille Chautemps: van 27 Febr. tot 2 Maart 1930. (3 dagen.)
Camille Chautemps: van 18 Januari 1938 tot . ?
(Paris Soir) **(Vorig bericht 1581 B.; Kabinet 3097 A.)**

B. NEDERLAND. — Verzekering tegen geldelijke gevolgen van werkloosheid. —
De minister van Sociale Zaken heeft bij den Hoogen Raad van Arbeid aanhangig gemaakt een voorontwerp van wet in zake de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van werkloosheid. Uit de toelichting op het voorontwerp blijkt, dat de minister een stelsel van verplichte werkloosheidsverzekering voor normale werkloosheid in de plaats wenscht te stellen van de bestaande vrijwillige verzekering en wel op de volgende gronden:
Onder het systeem van vrijwillige verzekering blijkt slechts een deel van de arbeiders bereid, de daarvoor noodige offers te brengen. Degenen, die zich buiten de vrijwillige verzekering plaatsen, hebben echter bij werkloosheid van de gevolgen daarvan te lijden en moeten alsdan een beroep op de overheid doen, die voor groote lasten geplaatst wordt, vooral in een tijd van dalende conjunctuur. (Het Vaderland)
(V. b. Werkloosh.verzek. 1577 C.; Werkloosh. 3050 D.)

C. NEDERL. OOST-INDIE. — Gemeenschappelijke taak van Engeland en Nederland. - Rede van onzen gezant te Londen. —
Op 18 Januari '38 heeft de Nederlandsche gezant, mr. J. P. Graaf van Limburg Stirum, op het diner van de Royal Empire Society te Londen een rede gehouden, waarin hij o.a. sprak over de bezorgdheid, die zoowel Nederland als Engeland vervult als gevolg van de gebeurtenissen in het Verre Oosten.
Na gewezen te hebben op het groeiende bewustzijn, dat de Nederlandsche en Britsche belangen in Oost-Indië onderling afhankelijk zijn, verklaarde graaf van Limburg Stirum:

„Het is beslist zeker dat, indien de regen door ons dak dringt, het uwe eveneens zou beginnen te lekken. Eeuwen van cultureelen arbeid liggen achter onze beide landen en ieder zal vastberaden het zijne bijdragen om de vernietiging te voorkomen van wat met zooveel succes en ijver is opgebouwd. Wij mogen in vroegere tijden mededingers zijn geweest, het is duidelijk dat de bescherming van ons cultureele werk in die gebieden een gemeenschappelijk vraagstuk is. Laat men echter niet denken, dat wij ons in slaap laten wiegen door het zekere vooruitzicht op steun van den grooten broer. Neen, ook wij zijn een volk dat het hoofd koel houdt en met sterke zenuwen. Wij zijn terdege waakzaam en brengen groote offers om ons huis te bewaken. Dit doen wij zeker niet uit vrije verkiezing. Wij kunnen niet anders en wij worden er toe gedwongen door wat wij rondom ons zien gebeuren. Wij gaan uit van de veronderstelling, dat wij wel eens geheel op ons zelf zouden kunnen zijn aangewezen." (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Graaf v. Limburg Stirum 2847 D.)

D. ESTLAND. — Nieuwe Grondwet. —
Op 1 Jan. 1938 is de nieuwe grondwet (pag. 2888 D) in werking getreden. (Päeveleht, Tallinn) **(2888 D.)**

22 JANUARI 1938

E. DANZIG. — Socialistische leden van den Volksdag treden toe tot de Nat.-Soc. fractie. —
De tien sociaal-democratische afgevaardigden in den Volksdag van Danzig zijn overgegaan tot de nationaal-socialistische fractie. De officieele mededeeling hiervan zal geschieden in de eerstvolgende vergadering van den Volksdag.
Op het oogenblik bevinden zich dus alleen nog de beide Poolsche afgevaardigden en de vier leden van de ontbonden katholieke partij, het Centrum, in de oppositie. (Agence Belga)
(Vor. ber. Volksdag 2978 F.)

F. TURKIJE. — Luchtmacht. - Uitbreiding. —
De Turksche luchtstrijdkrachten zullen in dit jaar een groote uitbreiding ondergaan, hetgeen mogelijk is door de geldmiddelen, welke de Turksche Luchtverdedigingsbond zich heeft verworven. In het tweede halfjaar van 1936 heeft de bond 2 millioen Turksche ponden ingezameld, waarbij de opbrengst van de z.g. vliegtuigloterij van 600.000 Turksche ponden is inbegrepen. De bond heeft aan de Turksche regeering 26 nieuwe vliegtuigen ten geschenke gegeven. Verder is de bond bezig met plannen tot vervaardiging van parachutes van Turksche zijde. Indien het leger deze parachutes wil aanschaffen zal de bond zich de licentie-rechten van de Engelsche Irvin-fabriek verwerven, teneinde de valschermen in Turkije zelf te maken.
De Turksche luchtstrijdkrachten, welke thans uit ongeveer 200 vliegtuigen bestaan, zullen verder met moderne vliegtuigen worden uitgebreid. Zoo zullen er 40 in Polen vervaardigde P.Z.L.-jachtvliegtuigen van het type P. 24, voorzien van een Gnome Rhonemotor worden aangeschaft. Deze jachtvliegtuigen zijn uitgerust met twee kanonnen en twee machinegeweren óf met vier machinegeweren. Wat de bombardeervliegtuigen betreft zal nog een keuze worden gedaan uit de Engelsche Blenheim, de Amerikaansche Vultee V II en Martin 139 W. en de Duitsche Heinkel He III.
Ook de burgerlijke luchtvaart in Turkije breidt zich uit. Het luchtverkeer in het Ottomaansche rijk is, vergeleken bij andere landen, ten achter gebleven. In het voorjaar zal een aantal nieuwe binnen- en buitenlandsche luchtlijnen in gebruik worden genomen, n.l. Istanboel—Izmir, Istanboel—Adana, Izmir—Adana, Izmir—Ankara en Ankara—Adana, als binnenlandsche luchtlijnen en Ankara—Belgrado, Ankara—Athene en Ankara—Boekarest wat de buitenlandsche luchtlijnen betreft. In projectie is een luchtlijn Ankara—Teheran. Als verkeersvliegtuigen worden gebruikt De Havilland-vliegtuigen, n.l. vier D.H. 86 B. en vier D.H. 89 A. (Akcham, Istanboel)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2986 B.)

A. BEWAPENING. — Uitgaven 1913—1937. —

In een boek van ruim 1100 pagina's heeft de Volkenbond een uitvoerig overzicht gegeven van de statistische gegevens omtrent de bewapeningscijfers van 64 mogendheden. Onze teekening wijst op de enorme uitgaven voor de oorlogsindustrie in 1937, die driemaal zooveel bedragen als vóór 1914.

(Vor. ber. Bewapening 3040 A.)

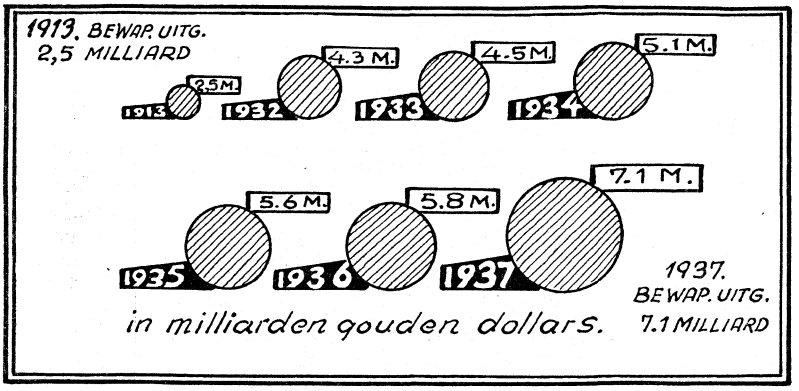

(Overname zonder bronvermelding verboden)

B. NEDERLAND. — Buitenlandsche handel, 1936—1937. —

Waarde van den buitenlandschen handel (zonder goud en zilver):

	(In millioenen guldens) Invoer		Uitvoer		% v. d. invoer gedekt door uitvoer	
	1937	1936	1937	1936	1937	1936
Januari . .	106	79	73	50	68.8	63.6
Februari . .	105	74	79	50	75.1	68.0
Maart . . .	125	79	94	55	75.3	69.3
April . . .	142	81	101	57	71.1	70.7
Mei	128	76	90	53	70.3	69.9
Juni . . .	140	77	95	53	68.0	68.9
Juli	146	80	102	60	69.7	74.9
Augustus . .	123	82	99	63	78.2	77.3
September .	130	82	113	72	86.8	87.7
October . .	149	92	106	75	71.5	81.6
November .	130	101	98	77	75.1	77.0
December .	128	114	98	80	76.8	69.8
Totaal . . .	1552	1017	1148	745	74.0	73.4

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2646 A.)**

C. POLEN. — Kolonel Koc wordt vervangen door Generaal Skwarczinski. —

Generaal Stanislas Skwarczinski zal worden benoemd tot opvolger van kolonel Koc als leider van het Poolsche kamp der Nationale Unie, dat in Februari 1937 werd gesticht. (Polska Agencia Telegraficzna)

(Vor. ber. Kolonel Koc 2873 C.)

D. VEREENIGDE STATEN. — Opperste Gerechtshof. - Stanley Reed. —

President Roosevelt heeft den solicitor-general Stanley Reed tot rechter in het Opperste Gerechtshof benoemd ter opvolging van den onlangs afgetreden Sutherland. Reed is 53 jaar oud en er zitten thans nog slechts drie rechters boven de 70 jaar in het Hof. De benoeming van Reed werd al lang verwacht. Hij was met de zware taak belast, vele maatregelen van de New Deal voor het Hooggerechtshof te verdedigen, wanneer deze instantie uitspraak moest doen over de grondwettigheid. Hoewel men verwacht, dat zijn benoeming door den Senaat als aanvaardbaar zal worden beschouwd, gelooft men toch, dat evenals bij de keuze van Black tot rechter, ook deze benoeming heel wat discussies zal uitlokken.

(New York Herald Tribune)

(Vor. ber. Opperste Gerechtshof 2965 E.)

E. JOEGO-SLAVIE. — Bezoek van premier Stojadinowitsj aan Berlijn. —

Op 17 Jan. '38 is over het bezoek van den ministerpresident van Joego-Slavië aan Berlijn een communiqué gepubliceerd, waarin o.a. werd medegedeeld, dat Stojadinowitsj besprekingen heeft gevoerd met den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken, Von Neurath, over vraagstukken, welke beide landen betreffen, alsmede over vraagstukken van de algemeene politiek. Bovendien werden besprekingen gevoerd met generaal Göring, alsmede met andere leidende personen van staat en partij. Deze besprekingen werden besloten met het onderhoud met Hitler. De besprekingen bevestigden, dat tusschen beide staten de mogelijkheden bestaan voor een duurzame vriendschap en een samenwerking, welke den vrede in Europa zal dienen. Aan beide zijden kwam de wensch tot uiting, de betrekkingen tusschen beide landen in de toekomst te bevorderen.

(Vreme, Beograd) **(Vor. ber. Stojadinowitsj 3049 H.)**

F. BELGIE. — Degrelle versus Van Cauwelaert. —

In een vorig proces had Degrelle, de leider der Belgische Rexisten-partij, beweerd, dat Van Cauwelaert, die toen burgemeester was van Antwerpen, bij wijze van geschenk een bedrag van 63.817 francs had ontvangen, als commissie op een leening van 100 millioen, die door de stad Antwerpen was aangegaan. Op grond hiervan had Van Cauwelaert Degrelle een proces aangedaan, waarin thans uitspraak gedaan is. De rechtbank is tot de slotsom gekomen, dat de bewering van Degrelle beleedigend en in hooge mate schadelijk is; weshalve hij veroordeeld wordt tot betaling van een schadeloosstelling ten bedrage van 25.000 francs en tot de publicatie van het vonnis in „Le Pays Réel" en in „De Nieuwe Staat", de beide Rexistische dagbladen, benevens in een tiental andere bladen, naar keuze van den eischer.

(Het Laatste Nieuws)

(Vor. ber. Van Cauwelaert 2242 F.; Degrelle 2862 B.)

23 JANUARI 1938

G. NEDERLAND. — Ruim 93.000 vrijwillige Landstormers. —

De nimmer onderbroken vooruitgang in de sterkte van den Bijzonderen Vrijwilligen Landstorm heeft zich, blijkens het jaarverslag, ook in 1937 voortgezet. Het aantal vrijwilligers is thans gestegen tot 93.223; de toeneming bedroeg 5313 vrijwilligers.

Het aantal aangesloten reserve-officieren kon worden uitgebreid tot 2720.

Ten aanzien van de belangrijke toeneming der sterkte doet de Nationale Landstorm Commissie uitkomen, dat evenals steeds in het verleden, ook in het voorbijgegane jaar met groote zorgvuldigheid en nauwgezetheid is te werk gegaan bij de aanwerving van nieuwe vrijwilligers. Slechts te goeder naam en faam bekend staande mannen, die zich aanmelden, worden tot den Bijzonderen Vrijwilligen Landstorm toegelaten, terwijl uitgesloten zijn al degenen, die behooren tot organisaties, waarvan de regeering het lidmaatschap voor haar burgerlijke en militaire ambtenaren heeft verboden. (De Telegraaf)

(Vor. ber. Bijz. Vrijw. Landstorm 1314 F.)

A. VEREENIGDE STATEN. — Het jaar 1937 in groote lijnen. —

Een staking in de automobielindustrie — trouwens slechts één uit vele — bracht beroering in het economische leven van de Ver. Staten. Hiermee ging in de kringen der arbeidersorganisaties een bittere strijd gepaard tusschen de Amerikaansche federatie van den arbeid onder leiding van Green en de Committee for Industrial Organisation onder leiding van Lewis.

President Roosevelts prestige is niet meer wat het geweest is; een normaal verschijnsel voor een president van de Ver. Staten in zijn tweeden termijn. In zakenkringen begint men zich in toenemende mate ongerust te maken over de reusachtige tekorten op de financieele huishouding, welke geen neiging vertoonen sterk te verminderen. Het verzet tegen het financieele beleid van den president en zijn maatregelen tot bestrijding der werkloosheid door het doen uitvoeren van openbare werken, die bezwaarlijk gefinancierd kunnen worden, neemt geenszins af. Toen de president ook bij de hoogste instanties der rechterlijke macht tegenwerking meende te moeten constateeren door onwettig verklaring van door hem doorgedreven wetten, bracht hij wijziging in de samenstelling van het Opperste Gerechtshof der Ver. Staten. Dit ontketende een storm van verzet, welke echter weer is geluwd, en de president wist zijn wil in hoofdzaak door te zetten. De benoeming van Black in het Opperste Gerechtshof gaf aanleiding tot veel geschrijf en verwijt, wijl bewezen kon worden, dat deze rechter zich in vroeger jaren had afgegeven met de Ku Klux Klan. Ook hier echter behield de president de overhand.

Tegen het einde van het jaar ontstond een groote verbolgenheid in de Ver. Staten tegen Japan wegens de onmiskenbare schending door Japan van het Negen Mogendheden-verdrag.

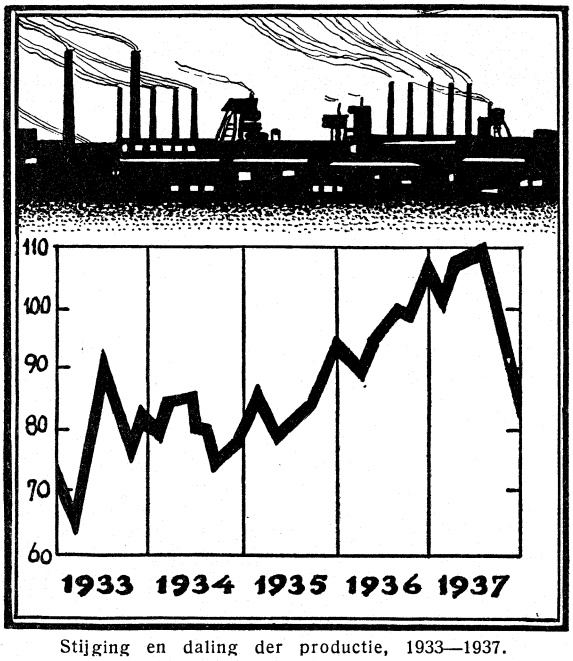

Stijging en daling der productie, 1933—1937.

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Een zeer belangrijke mededeeling was die van Roosevelt te Chicago op 5 October, waarin de president de verklaring aflegde, dat de vredelievende democratische naties schouder aan schouder moeten staan ter bestrijding van de schending van verdragen, waardoor internationale anarchie en onzekerheid werden teweeggebracht. In de laatste weken van dit jaar heeft een incident op de Jangtse — de beschieting en het tot zinken brengen van een Amerikaansch oorlogsschip door Japansche vliegtuigen en soldaten — geleid tot opleving van de actie voor een boycot van Japansche waren.

Groote rampen bleven het land niet bespaard. Geweldige overstroomingen in de dalen van Ohio en Mississippi leidden tot groote gevaren voor het leven van millioenen menschen — meer dan 350 menschen zijn om het leven gekomen — terwijl een ontzettende stoffelijke schade werd aangericht. Op den duur konden de waterbouwkundigen, geholpen door de belanghebbende boeren, den toestand beheerschen en een betere regeling van den waterstaat in de Ver. Staten wordt georganiseerd.

Voor vier van de negers uit de zaak Scottsboro werd ontslag van verdere vervolging bevolen; van een hunner werd het doodvonnis voor de zooveelste maal uitgesproken.

De Philippijnen zijn in het afgeloopen jaar herhaaldelijk geteisterd door hevige taifoens. (Nieuwe Rotterd. Courant)

(V. b. Econ. Herstel 3049 B.; Btl. Politiek 2859 A.)

B. NOORWEGEN. — Koning Haakon opent het parlement. —

Op 13 Jan. '38 heeft Koning Haakon met het uitspreken van een troonrede de zitting van het Storting (parlement) geopend. De Koning zeide o.a., dat de internationale spanning is toegenomen en dat het arbeidsveld van den Volkenbond door het feit dat Italië Genève verliet, is verminderd. Ik hoop, dat de naties zullen streven naar internationale samenwerking met het oog op een algemeenen vrede, voegde de Koning hieraan toe. Noorwegen zal zooveel mogelijk tot dat doel bijdragen.

De ontwerp-begrooting voor 1938-'39 vermeldt, dat 1937 een zeer gunstig jaar was. De nieuwe begrooting sluit op een bedrag van 562 millioen kronen, hetgeen een verhooging beteekent met 30 millioen tegenover 1937. Belastingverhooging wordt niet voorzien, behalve voor benzine e.d., ter bestrijding van den aanleg van nieuwe wegen. (Aftenposten)

(Vor. ber. Storting 2503 F.)

C. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Grondwetswijziging. —

De Eerste Kamer heeft op 18 Januari 1938 zonder hoofdelijke stemming de ontwerpen (zie pag. 2985 C.) aanvaard; alleen wenschten de N.S.B.-leden bij alle ontwerpen, behalve bij dàt betreffende het inkomen der Kroon en dàt betreffende het overgangsrecht, aanteekening van hun tegenstemmen.

(Het Vaderland) **(Vorig bericht 2985 C.)**

D. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —

Amerikaansch: Don Tracy — „How sleeps the beast." (Constable) **(Vor. ber. 3085 A.)**

Duitsch: F. Lampe — „Septembergewitter." (Rowohlt, Berlin)

P. Neubauer — „Das fehlende Kapitel." (Tiefland Verlag) **(Vor. ber. 3085 A.)**

Engelsch: Joan Grant — „Winged Pharaoh." (Arthur Barker, London)

I. S. Williams — „Snow in Eden." (Cape) **(3085 A.)**

Fransch: Maurice Bedel — „Monsieur Hitler." (Gallimard)

Gabriel Chevallier — „Sainte-Colline." (Rieder) **(Vor. ber. 3085 A.)**

Nederlandsch: M. ter Braak — „Multatuli en zijn zoon. Brieven aan J .v. d. Hoeven." (Holkema & Warendorf)

Dr. H. Brugmans — „Diderot 1713—1784." (Holkema & Warendorf)

Mr. Roel Houwink e.a. — „Volk bij den Weg." (Callenbach, Nijkerk) **(Vor. ber. 3085 A.)**

Russisch: M. Zosjtsjenko — „Gholobaja Knigha." (Sov. pissatel, Moskou) **(Vor. ber. 3085 A.)**

(Red. K. H. A.)

E. SOVJET-RUSLAND. — De Hoogste Raad vergadert te Moskou. - Kalinin voorzitter. - Samenstelling van het Sovjet-parlement. —

Op 13 Jan. '38 is in de zittingszaal van het groote Kremlinpaleis te Moskou de eerste zitting van den Hoogsten Raad geopend.

Samenstelling van het parlement. — De voorzitters van de geloofsbrievencommissies in de twee kamers van het Sovjet-parlement hebben in de plenaire zittingen mededeelingen gedaan over de samenstelling dezer lichamen.

Van de 569 leden van den Raad der Unie zijn er 39 beneden de 25 jaar, 347 zijn van 26 tot 40 jaar en 183 zijn ouder dan 40. Bijna 68 % der leden is dus veertig jaar of jonger.

In den Unieraad zitten 247 arbeiders, 130 boeren en 169 intellectueelen en employé's; 461 leden oftewel 81 % zijn lid van de communistische partij, 108 (19 %) zijn partijloos. Er zijn 492 mannen en 77 vrouwen in deze kamer.

In den Raad der Nationaliteiten werd medegedeeld, dat daarin 54 volken vertegenwoordigd zijn. Van de 574 leden zijn o.a. 146 Russen, 34 Oekrainers, 15 Wit-Russen, 34 Azerbeidzjaners, 33 Georgiërs, 30 Armeniërs, 17 Turkmenen, 26 Oezbeken, 24 Kazachen, 17 Kirgiezen, 16 Tadzjieken, 15 Joden, 6 Jakoeten enz.

Kalinin voorzitter van den Hoogsten Raad. —
Kalinin is eenstemmig tot voorzitter van den Hoogsten Raad gekozen en blijft daarmede practisch staatshoofd in Sovjet-Rusland.
Molotof is afgetreden als voorzitter van den raad van volkscommissarissen. Onmiddellijk hierna heeft hij opdracht ontvangen een nieuwe regeering te vormen, die als volgt werd samengesteld:

Voorzitter van den Raad van Volkscommissarissen: Wjatsjelaf Molotof. Vice-voorzitters van den Raad van Volkscommissarissen: Wlass Tsjoebarj en Anastass Mikojan.
Vice-voorzitter van den Raad van Volkscommissarissen en voorzitter van de contrôlecommissie: Stanislaf Kossior.
Voorzitter van de plannencommissie: Nikolai Wosnessenski.
Buitenlandsche Zaken: Maxim Litwinof.
Binnenlandsche Zaken: Nikolai Jesjof.
Defensie: Kliment Worosjilof.
Marine: Pjotr Smirnof.
Zware Industrie: Lasarj Kaganowitsj.
Machinenbouw: Alexander Broeskin.
Defensie-industrie: Michail Kaganowitsj.
Levensmiddelenvoorziening: Abram Gilinski.
Lichte industrie: Wassilij Sjestakof.
Houtindustrie: Michail Rysjof.
Verkeerswezen: Alexei Bakoelin.
Scheepvaart: Nikolai Pachonof.
Posterijen: Matweij Berman.
Landbouw: Robert Eiche.
Collectieve boerenbedrijven: Tichon Joerkin.
Leveranties: Michail Popof.
Financiën: Arsenij Sweref.
Handel: Michail Smirnof.
Buitenlandsche Handel: Jefgeni Tswajalef.
Justitie: Nikolai Rytskof.
Openbare Gezondheid: Michail Boldyrewa.
President van de staatsbank: Alexiej Gritsmanof.
Voorzitter van de commissie voor universiteiten: Sergej Kaftanof.
Voorzitter van de commissie voor kunstzaken: Alexej Nasarof.

(Vorig bericht Hoogste Raad 3066 G.)

24 JANUARI 1938

A. FRANKRIJK. — Vierde Kabinet-Chautemps. - Regeeringsverklaring. —
De Fransche Kamer heeft de motie van vertrouwen, welke door de radicaal-socialistische fractie op 21 Jan. '38 was ingediend, aangenomen met 501 tegen 1 stem. Deze motie luidde als volgt:
„De Kamer keurt de verklaring van de regeering goed, als programma voor den socialen vooruitgang, economisch en financieel herstel, van vrede, van verdediging van het regime, hetgeen in overeenstemming is met den wil van het land, welke tot uiting is gekomen bij de algemeene verkiezingen. Zij heeft vertrouwen in de regeering om dit programma tot uitvoer te brengen, en gaat, iedere toevoeging verwerpend, over tot de orde van den dag."
Bij de debatten zeide de frontist Bergery (hij was de eenige tegenstemmer), dat hij voor het eerst tegen een regeering van het volksfront zal stemmen, aangezien deze regeering geen juiste afspiegeling is van het volksfront.
Bergery analyseerde vervolgens het aftreden van Chautemps. „Gij trachttet u te ontworstelen aan de voogdij van Moskou, en hierom laak ik u niet; doch hierdoor vielt gij in de voogdij van de banken."
Bergery geloofde niet, dat Chautemps zijn doel zal bereiken. (Le Temps)

(Vorig bericht 3097 A.; Overzicht 3101 A.)

B. CHINA. — Conflict met Japan. - Japansche en Chineesche gezanten. —
Bevestigd wordt, dat de Japansche gezant in China, Kawagoe, instructie heeft gekregen naar Japan terug te keeren.
De Chineesche gezant te Tokio heeft eveneens zijn post op 20 Jan. '38 verlaten. (Telex-A. N. P.)

(Vorig bericht China-Japan 3097 B.)

C. EGYPTE. — Koning Faroek in het huwelijk getreden. —
Op 20 Jan. 1938 is te Caïro de jonge Koning Faroek met de 17-jarige Safinaze Zoelfikar, dochter van Joessoef Bey Zoelfikar, vice-president van het Hooggerechtshof te Alexandrië, in het huwelijk getreden. (Agence Belga)

(Vorig bericht Koning Faroek 2888 A.)

D. ANTHROPOLOGIE. — De vondst van Dr. Königswald. - Pythecanthropus Erectus. —
De Batavia-redacteur van het „A. I. D." had een onderhoud met dr. Van Stein Callenfels omtrent de jongste vondst van dr. Königswald: overblijfselen van den Pythecanthropus Erectus. In zijn blad deelt hij hieromtrent o.m. mede, dat dr. Van Stein Callenfels tot de conclusie kwam, dat deze nieuwe vondst wel de meest belangrijke is van tal van jaren.
De pas-gevonden schedel toont aan, dat de Phythecanthropus wel ergens thuis hoort in een tak van de menschelijke ontwikkeling en niet in die van de aap, maar de meest primitieve is die ooit gevonden werd inclusief den beroemden Pekingmensch.
Wat echter voor dr. Van Stein Callenfels het meest belangrijke is van deze nieuwe vondst, is de onderkaak.
Deze onderkaak vertoont betrekkelijk veel overeenkomst met die van den Peking-mensch, doch de nieuwe kaak toont, zooals dr. Von Königswald reeds concludeerde, duidelijk een grootere verwantschap met de fossiele kaken uit Europa aan, zooals b.v. de beroemde Heidelberg-kaak, dan met den Peking-man.
De bekende palaeontoloog dr. Grabau en de later op zijn spoor getreden David Black, de ontdekker van den Peking-man, hebben jaren geleden gemeend, dat het ontstaan in het middentertiair van de Himalaya, het Noord-Perzisch gebergte, de Kaukasus enz. van grooten invloed moet zijn geweest op de ontwikkeling van den mensch.
Anthropologisch heeft prof. Von Eichstadt deze hypothese nader uitgewerkt en hij kwam daarbij tot de conclusie, dat de gezamenlijke voorvaderen van den mensch in Indië, Tibet en Centraal Azië woonden, voor het ontstaan van bovengenoemde gebergten en dat de vorming van deze bergen de midden-tertiaire voorvaderen der menschheid in drie groote groepen verdeeld heeft, die elk een afzonderlijken ontwikkelingsgang gevolgd hebben en tot de drie oerrassen der nu bestaande menschheid geleid hebben.
Von Eichstadt heeft dezen drie oerrassen de namen gegeven van Europied, Mongolied en Negried.
De laatste onderzoeking van prof. Franz Weidenreich, opvolger van Davidson Black te Peking leverde aanwijzingen op, dat de Peking-mensch moet worden beschouwd als te behooren tot het Mongoliede ras.
De voorloopige onderzoekingen van dr. Von Königswald hebben uitgewezen, dat de onderkaak van den Pythecanthropus meer verwantschap vertoont met de onderkaken van de fossiele rassen uit Europa (de Heidelberg-man, de Neanderthaler, enz.). terwijl deze rassen volgens Von Eichstadt niet tot het Europiede maar tot het Negriede ras behooren.
De mogelijkheid bestaat dus, dat ook de Pythecanthropus tot de Negrieden gerekend moet worden, hetgeen klopt met de theorie, dat dit oerras oorspronkelijk in Britsch-Indië zou zijn ontstaan en vandaar gedeeltelijk naar Afrika, gedeeltelijk door onzen Archipel naar Australië zou zijn geïmmigreerd, waardoor wij dus als oudste inwoners van Java Negrieden moeten verwachten. (Alg. Ind. Dagbl. de Preangerbode) **(2938 B.)**

E. SOVJET-RUSLAND. — Handelsconflict met Italië.
Volgens mededeelingen uit Moskou is er tusschen Italië en de Sovjet-Unie een handelsconflict ontstaan. Italiaansche firma's en instellingen hebben reeds geruimen tijd de betalingen van Russische goederenleveringen gestaakt; zelfs het ministerie van Marine zou hiertoe zijn overgegaan. Voorloopig mogen de Russen nu ook geen Italiaansche rekeningen meer betalen. Italië ontkent deze feiten. (Prawda)

(Vor. ber. Sovjet-Rusland—Italië 3030 B.)

25 JANUARI 1938

F. OSLO-CONVENTIE. — Bijeenkomst te Kopenhagen. —
De Regeeringspersdienst meldt:
Men herinnert zich, dat de staten die deel uitmaken van de Oslo-Conventie, te weten België, Denemarken, Finland, Luxemburg, Noorwegen en Zweden, op 28 Mei 1937 te 's-Gravenhage een overeenkomst ter bevordering van het handelsverkeer hebben gesloten. Overeenkomstig het protocol betreffende de economische samenwerking, dat op denzelfden dag als deze overeenkomst geteekend werd en dat periodieke samenkomsten voorziet, zijn experts van bovengenoemde staten op uitnoodiging van de Deensche regeering te Kopenhagen samengekomen.
Thans hebben zij hun werkzaamheden beëindigd, die zich bij voortduring onder het presidium van den heer Waerum, chef van de economisch-politieke afdeeling van het Deensche ministerie van Buitenlandsche Zaken, door een geest van wederzijdsche samenwerking en vriendschap hebben gekenmerkt.
In den loop van deze samenkomst hebben de experts de vraag onder het oog gezien in welke mate de overeenkomst van Den Haag een ontwikkeling der handelsbetrekkingen tusschen hun landen heeft bevorderd. Na maatregelen in beschouwing te hebben genomen, welke een einde zouden kunnen maken aan practijken van abnormale concurrentie in hun buitenlandsche handelsbetrekkingen, hebben zij het in hun landen bestaande stelsel van openbare aanbestedingen en inschrijvingen bestudeerd.
Ten slotte hebben tevens voorloopige besprekingen plaats gehad betreffende de verlenging of de eventueele herziening van de overeenkomst van Den Haag. Deze verschillende problemen zullen waarschijnlijk op een samenkomst van gedelegeerden die binnenkort te Oslo zal plaats hebben, onderwerp van bespreking uitmaken. (Regeeringspersdienst)

(Vor. ber. Oslo-Conventie 3057 C.)

A. De hervorming van den Belgischen staat. - Een belangrijke publicatie over de mogelijke herzieningen van de staatsinrichting. —

Onder bovenstaanden titel heeft kortgeleden een lijvig rapport (711 blz.) het daglicht gezien, opgesteld door het „studiecentrum tot hervorming van den staat", bestaande uit acht commissies.

De eerste commissie heeft o.m. het onderwerp van de verdeeling der werkzaamheden over de ministeries aangesneden. In België is, meer nog dan in ons land, den laatsten tijd nog al eens wat wijziging gebracht in de werkzaamheden der ministeries, wanneer redenen van politiek zulks wenschelijk deden zijn. In het rapport wordt deze handelwijze afgekeurd en een rationeele verdeeling der werkzaamheden vastgesteld, die om nieuwe wijzigingen te voorkomen in de wet zou moeten worden vastgelegd. Daarnevens heeft men licht doen schijnen op de bijzondere functie van den minister-president, aan wiens leiding het studiecentrum geen speciaal kabinet zou willen toevertrouwen om den voorzitter van den ministerraad gelegenheid te geven zich geheel aan de laatste taak te wijden.

De tweede commissie, die de wetgevende macht tot onderwerp van haar studiën maakte, is tot de conclusie gekomen, dat de aard van het werk het noodzakelijk maakt de wetgevende lichamen kwantitatief en kwalitatief te hulp te komen. Een drietal middelen wordt daartoe voorgedragen. Het eerste middel is de z.g. kaderwet, een wet, waarin slechts de hoofdlijnen van de behandelde stof vastgelegd worden, terwijl aan de regeering uitdrukkelijk het recht verleend wordt bij Koninklijke Besluiten aanvullende of uitvoeringsmaatregelen te treffen. Het tweede middel is dat der bijzondere volmachten, waarvan slechts in bijzondere omstandigheden gebruik gemaakt zou moeten worden, tot welk doel beperkingen zouden moeten worden ingevoerd. Het derde middel, dat wordt voorgesteld, heeft ten doel het aantal zaken, dat rechtstreeks door de Kamers behandeld wordt, te verminderen en haar de noodzakelijke technische medewerking te verschaffen. Een zestal consultatieve lichamen, Raden van Bijstand genaamd, zouden tot dit doel worden opgericht. Deze door den Koning te benoemen organen zouden worden samengesteld uit personen, welke door de beroepsorganisaties worden voorgedragen.

De derde commissie bepleit de vorming van een Raad van State, terwijl door haar ook de wenschelijkheid naar voren is gebracht van een wet betreffende de bedrijfsorganisatie. „Deze bedrijfsorganisatie", aldus het rapport, „moet zoo worden ingericht, dat zij de corporatieve hebzucht niet in de hand werkt, maar de ordening verzekert van alle bedrijfsactiviteiten met het oog op het algemeen belang en het gemeenschappelijk welzijn, zonder te vervallen in de gebreken van het etatisme of functionarisme en zonder af te breken met de grondwettelijke, monarchistische en parlementaire instellingen van België".

Wat betreft den arbeid van de zesde commissie zij vermeld, dat zekere wetgevende hervormingen in zake het bestuur der gemeenten noodzakelijk worden geacht, ten einde het centrale gezag beter te wapenen tegen inertie van het Gemeentebestuur. „De autonomie", aldus het rapport, „moet volledig blijven, doch de voogdij mag nooit machteloos gemaakt worden." Meer dan 100 bladzijden, te veel dus om dit hier te vermelden, heeft de achtste commissie aan het kiesrecht gewijd.

Wat uitvoeriger willen wij ten slotte stilstaan bij den arbeid der vijfde commissie, die de structuur van den Staat en meer de dualiteit van de Belgische bevolking heeft behandeld.

Het verslag gaat uit van het bestaan van twee volksgemeenschappen in België. Dit concept van een cultuurgemeenschap wordt niet ex professo uitgelegd door de commissie, maar uit de voorgestelde oplossingen kan men opmaken, dat zij het als volgt opvat: De dualiteit van de Belgische bevolking berust niet op rasverschil. Tevergeefs hebben anthropologen getracht de karakteristieken van een Vlaamsch en een Waalsch ras te bepalen. Moest men b.v. rekening houden met de afkomst, dan zouden een aantal vooraanstaande leiders van de Vlaamsche beweging bij de Walen moeten geteld worden. Anderzijds mag de tweeledigheid van de bevolking niet beschouwd worden als een eenvoudige kwestie van talen. In werkelijkheid is de dualiteit van de Belgische bevolking er een van cultureelen aard: eenerzijds de Germaansche, anderzijds de Latijnsche cultuur. Bij alle verschil in cultuur, hebben echter de Belgen tal van gemeene belangen, b.v. op het gebied van landsverdediging, op economisch en op internationaal gebied.

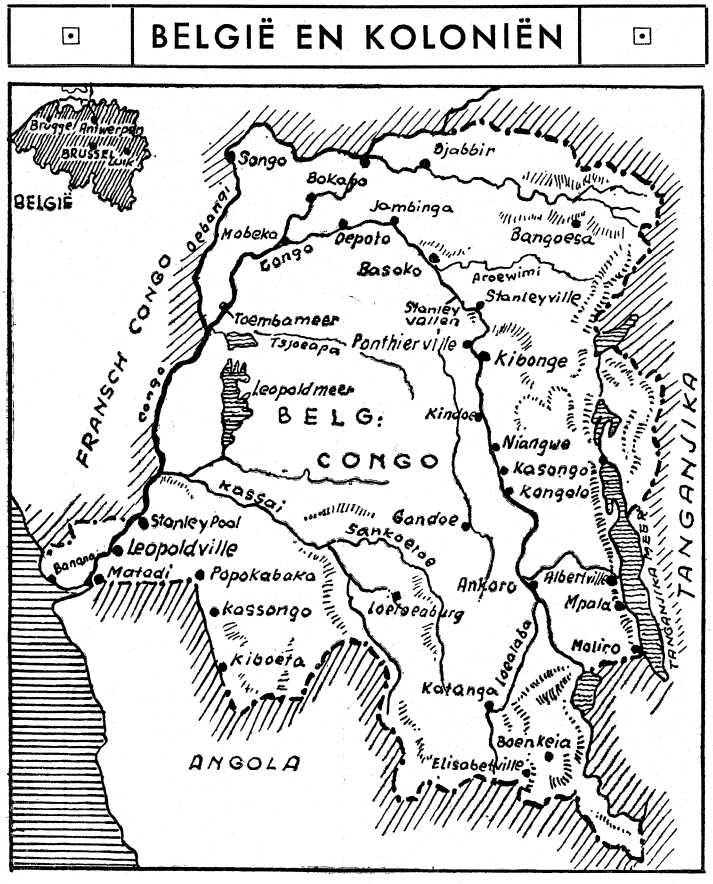

Wanneer men de kwestie zóó opvat, is de vraag niet uitgesloten of het bestaan van de Vlaamsche volksgemeenschap of wel die van den Belgischen Staat dient verkozen te worden. De Staat heeft tot plicht niet alleen de volksgemeenschappen te beschermen, maar ook de ontwikkeling van de beide cultureele groepeeringen te behartigen.

Uitgaande van deze principes, stelt de Commissie een reeks hervormingen voor, waarvan sommige onmiddellijke resultaten zouden kunnen opleveren, terwijl de andere diepere en verder reikende uitwerkingen zouden kunnen hebben.

De administratie van den Staat zou in zekere mate gedecentraliseerd moeten worden. Dit beteekent dat de bevoegdheid van de buitendiensten van het centraal bestuur uitgebreid wordt, zoodat zaken, die vroeger rechtstreeks aan het centraal bestuur onderworpen werden, volledig ter plaatse behandeld zouden worden.

De bestuursdecentralisatie biedt een dubbel voordeel. Eenerzijds, daar de plaatselijke besturen reeds nu uitsluitend de taal van de streek gebruiken zou automatisch een groot aantal zaken in de taal van de belanghebbenden behandeld worden. Anderzijds zou het centraal bestuur ontlast worden van een aanzienlijk getal zaken van zuiver plaatselijk belang, die niet aan het algemeen administratief beleid raken. Wat het centraal bestuur zelf betreft, wordt de splitsing aanbevolen van de diensten van uitvoering en van toezicht, in Nederlandsche en Fransche afdeelingen. Vermits dit deel van de administratie een groot aantal ambtenaren telt en talrijke kwesties behandelt, kan deze maatregel in ruime mate voldoening schenken op gebied van het gebruik der talen.

De commissie is echter van meening dat er geen sprake kan zijn van splitsing van de diensten van leiding en conceptie. Een lichaam heeft twee armen, maar één hoofd. De hoogere administratie is eigenlijk de medewerkster van het parlement. Zij is het die de wetten moet toepassen in de practijk; zij is het ook, die de leemten en de gebreken ervan ontwaart en ze doet aanvullen of verbeteren door de ontwerpen, die zij voorbereidt. De wetten moeten in geheel het land op dezelfde wijze toegepast worden. Eén enkel parlement onderstelt één enkele hoogere administratie.

Van de hoogere ambtenaren echter wordt geëischt, dat zij goed de beide landstalen zouden kennen. Zoo is het mogelijk elke zaak in de oorspronkelijke taal te behandelen, op al de trappen van de administratie. Na de organisatie van het bestuur aldus geregeld te hebben, bepaalt de commissie zekere regels strekkende om de gelijkheid van beide culturen tot haar recht te laten komen in de samenstelling van het ambtenarenkorps.

Bestaan er talrijke factoren van eenheid van de Belgische bevolking, als b.v. de diepe gehechtheid aan het Vorstenhuis, dan spreekt haar tweeledigheid zich toch duidelijk uit op cultureel gebied. De commissie was eensgezind van meening dat, zonder aan de politieke en economische eenheid van het land te raken, een ruime autonomie aan de beide volksgemeenschappen dient te worden verleend op cultureel gebied. Logischerwijze moeten de administratieve instellingen, die verband houden met het cultureele leven, bij deze dualiteit aangepast worden.

De commissie is van meening dat de splitsing van de besturen ver doorgedreven moet worden in het ministerie van Openbaar Onderwijs, dat niet slechts het onderwijs, maar ook kunsten en wetenschappen onder zijn bevoegdheid heeft. Verder stelt de commissie voor een cultuurraad op te richten bij het ministerie van Openbaar Onderwijs. Deze raad zou een Vlaamsche en een Fransche kamer bevatten; bevoegd elk voor zaken die haar cultuur betreffen. De minister zou verplicht zijn het advies van de bevoegde kamer in te winnen over alle belangrijke aangelegenheden van taal, cultuur en onderwijs.

(V. b. Taalkwestie 2953 C.; Taalverhouding 2150 F.; Regeeringsverklaring 3039 E.)

A. ASTRONOMIE. — De Epsilon, een ster, 3000 maal zoo groot als de zon. —

Dr. Otto Struve, verbonden aan het Yerkes-observatorium, gelegen in Noord-Wisconsin (Vereenigde Staten), heeft een astronomische ontdekking van groote beteekenis gedaan: de ster Epsilon in de groep Wagenman blijkt 3000 maal zoo groot te zijn als de zon, hetgeen wil zeggen, dat de doorsnede van dit verbijsterende hemellichaam 40 maal den afstand tusschen zon en aarde bedraagt. Het volume is derhalve omstreeks 27 milliard maal zoo groot als de zon.

Er is niet zoozeer sprake van de ontdekking van een nieuwe ster; dr. Struve's onderzoek heeft evenwel een juister inzicht gegeven betreffende een soort dubbelster, die reeds lang bekend was, al had men geen vermoeden van haar gigantische afmetingen. De grootste der beide sterren kon men wegens haar lage temperatuur slechts waarneembaar maken door het gebruik van fotografisch materiaal, dat gevoelig is voor de infra-roode stralen, die zij uitzendt. Eens per 27 jaar verduistert zij haar heldere zuster, die met het bloote oog waar te nemen is. Het staat nog niet geheel vast, of de opgegeven afmetingen betrekking hebben op de geheele dubbelster, of slechts op de „donkere" helft. (Red. K. H. A.)

B. AMERSFOORT. — Sterke uitbreiding van het garnizoen. —

Naar wij vernemen, zal het garnizoen te Amersfoort — het grootste in ons land — dat op het oogenblik ruim 2100 man telt, met de uitbreiding gebracht worden op ruim 6000 man. Tal van nieuwe kazernementen zijn hiervoor noodig.

Inmiddels is men reeds met den bouw van enkele begonnen. (Alg. Hbld.) **(V. b. Garnizoenspl. 3096 D.)**

C. NEDERLAND. — Werkloosheid 1930—1937. —

Over de jaren 1930 t/m. 1937, waarbij zij, die een gedeelte van de week werkloos waren, voor een derde zijn medegerekend, bedroeg het gemiddelde werkloosheidspercentage: in 1930 7.7, 1931 14.8, 1932 26.7, 1933 27.7, 1934 27.3, 1935 31.6, 1936 32.2, 1937 26.7 Deze cijfers doen zien, dat de werkloosheid, na gedurende vier jaren hooger te zijn geweest dan in 1932, over 1937 weer tot het peil van 1932 is gedaald.

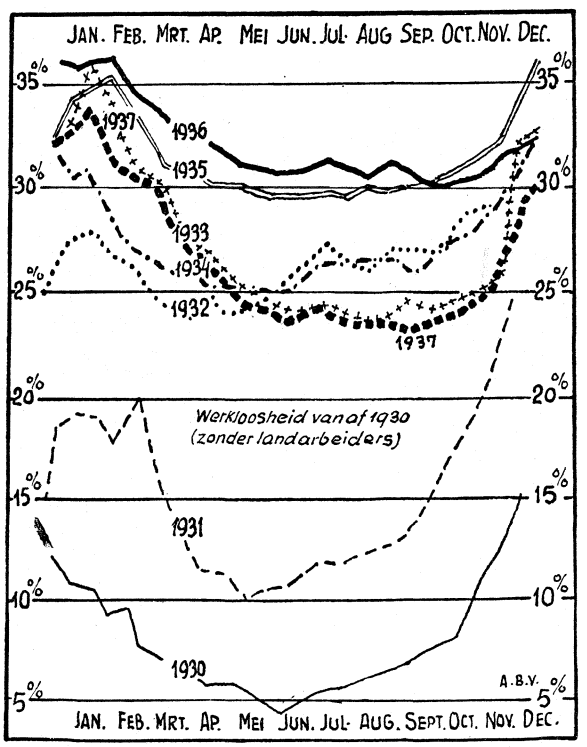

Bij de organen der openbare arbeidsbemiddeling stonden op 25 December 1937 in totaal 449.615 werkzoekenden ingeschreven, onder wie 425.264 mannen. Van deze werkzoekenden waren er 429.983 werkloos, onder wie 411.828 mannen.

Wij voegen hieraan toe, dat het aantal geregistreerde werkloozen van 28 November 1936 tot 26 December 1936 van 414.540 tot 451.392, of met 36.852 is gestegen. In de overeenkomstige periode van 1937 steeg de werkloosheid van 378.011 tot 429.983, of met 51.972. Deze stijging was dus belangrijk grooter, hetgeen moet worden toegeschreven aan de inmiddels ingetreden verslechtering van de conjunctuur.

Het aantal geregistreerde werkloozen was op 25 December 1937 21.409 lager dan op 26 December van het voorgaande jaar. (Centr. Bureau v. d. Statistiek)

(Vorig bericht 3050 D.)

A. **JAPAN EN MANDSJOEKWO. — Voornaamste industrieën. —**

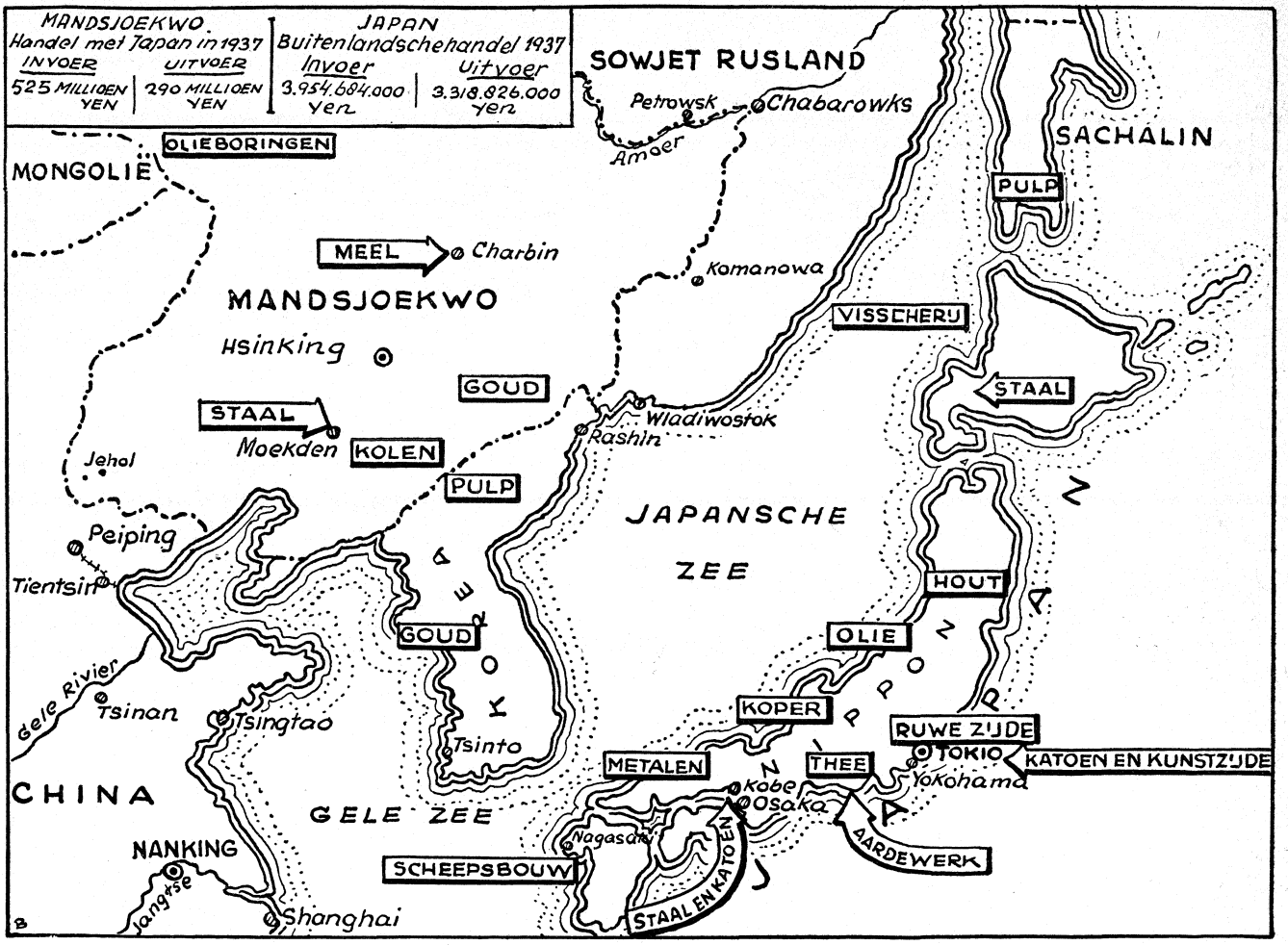

(Vrij ontleend aan de New York Times)

26 JANUARI 1938

B. CHINA. — Conflict met Japan. - Chineesche tegenaanvallen. - Rede van Premier Konoje. —

Tokio wil thans niets meer met de regeering van Tsjang Kai-Sjek te maken hebben; het wacht op de vestiging en ontwikkeling van een nieuw Chineesch regiem, dat met Japan zou kunnen samenwerken om de Chineesch-Japansche betrekkingen te regelen en een nieuw China op te bouwen. Aldus heeft de Japansche regeering verklaard in een publicatie welke het resultaat was van een verbindings-conferentie tusschen de regeering en het keizerlijk hoofdkwartier. De Chineesche regeering is hardnekkig verzet blijven bieden zonder rekening te houden met den beklagenswaardigen toestand van het Chineesche volk of de handhaving van den vrede in het Verre Oosten, zoo wordt voorts gezegd. De Japansche regeering blijft vastbesloten de territoriale onschendbaarheid en souvereiniteit van China te eerbiedigen, evenals de rechten en belangen van derde mogendheden.

In feite beteekent deze regeeringsverklaring het verbreken der diplomatieke betrekkingen tusschen Japan en de regeering van Tsjang Kai-Sjek, ofschoon Japan op het oogenblik niet voornemens is China den oorlog te verklaren. Ambassadeur Kawagoe is van zijn post teruggeroepen; voor den vorm zal echter een Japansch zaakgelastigde in China achter blijven. De Chineesche ambassadeur te Tokio is nu ook maar naar huis afgereisd.

Intusschen zijn de gevechten op verschillende fronten in hevigheid toegenomen. Aan het Keizerkanaal worden de Japanners nog steeds tegengehouden door een sterke Chineesche macht; speciaal om het strategisch van groot belang zijnde Tsining wordt fel gestreden en ettelijke malen is de stad van bezetting gewisseld; thans zouden de Japanners haar voor den vijfden keer veroverd hebben. Sterke Japansche versterkingen zijn gezonden naar Hangtsau, welke stad met herovering door de Chineezen bedreigd wordt. Andere Chineesche strijdkrachten zijn een offensief begonnen tegen Woehoe, gesteund door een aanzienlijke luchtmacht. Tot dusver is hier de strijd in het voordeel der Chineezen verloopen. In de naaste omgeving van Sjanghai opereeren ongeregelde Chineesche troepen, die door plotseling overvallen den Japanners verliezen hebben toegebracht, zoodat deze thans besloten hebben tot een grondige „zuiveringsactie". Ook in het Noorden zijn de Chineezen tot een guerilla-tactiek overgegaan, welke voor de Japanners reeds ernstige verliezen moet hebben opgeleverd. Een en ander bevestigt, dat de Chineezen hun defensieve houding beginnen te verlaten om zelf tot het offensief over te gaan. Al zijn dan de tijd en de uitgestrektheid van het Chineesche grondgebied machtige bondgenooten van den generalissimus, hij kan het toch niet stellen zonder aanvoer van oorlogsmateriaal uit het buitenland. De Chineesche regeering zou plannen hebben tot het aanleggen in record-tempo van een spoorweg van Tsjoenking naar de Russische grens om den materiaalaanvoer te vergemakkelijken. Thans is zij hoofdzakelijk aangewezen op Hongkong. Het vervoer over deze Britsche bezitting is den Japanners dan ook een doorn in het oog en vooral de laatste dagen maakt de Japansche pers op opvallende wijze melding van aanvoer van oorlogsmateriaal voor de Chineezen via Hongkong. De Japanners beoogen dezen af te snijden door het vernielen der spoorweg- en andere verbindingen tusschen deze stad en Kanton en het achterland. Daartoe hebben zij een massalen luchtaanval uitgevoerd, waarbij honderden bommen werden uitgeworpen.

Bij de opening van den Landdag op 22 Januari heeft ministerpresident Konoje een rede gehouden, waarin hij zeide, dat de Japansche politiek gericht is op den vrede in het Verre Oosten op den grondslag van een onverbrekelijke samenwerking tusschen Japan, China en Mandsjoekwo.

Er behoeft niet de nadruk op gelegd te worden, zeide Konoje, dat de Japansche politiek ten aanzien van de souvereiniteit en de territoriale onschendbaarheid van China en ten aanzien van de uit de verdragen voortvloeiende rechten van derde mogendheden in China niet veranderd is.

Japan erkent niet alleen de rechten en belangen van derde mogendheden in de bezette gedeelten van China, doch wil ook de deur voor alle mogendheden open laten en het zal de cultureele en economische medewerking van die staten welkom heeten. Het hoopt op de daadwerkelijke medewerking der vreemde mogendheden in het Verre Oosten.

De minister verklaarde verder de handhaving van vriendschappelijke betrekkingen met de Vereenigde Staten en Engeland te wenschen. Japan hoopt, dat Engeland de Japansche positie in Azië begrijpt. Hirota wijdde hartelijke woorden aan de betrekkingen met Duitschland.

(Daily Telegraph - Domei - De Nieuwe Eeuw)

(V. b. China-Japan 3104 B.; Premier Konoje 2816 D.)

A. **SPANJE. — Burgeroorlog. - Barcelona. - Valencia. - Sevilla. - Salamanca en Puigcerda gebombardeerd.**
De laatste dagen hebben in Spanje weer bombardementen van steden plaats gehad. Zoowel van de zijde der nationalisten als van de zijde der regeering werden luchtaanvallen gedaan, die vele honderden slachtoffers eischten. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Burgeroorlog 3098 A.)

B. **LANITAL (MELKWOL). — Productie van Textielcaseïne in Nederland. —**
Naar wij vernemen, produceeren op het oogenblik reeds vier zuivelfabrieken, die in de afgeloopen maanden zijn voorzien van een installatie daarvoor, textielcaseïne, de grondstof van lanital of melkwol; de inrichting van vijf andere fabrieken komt binnenkort gereed, terwijl bij nogmaals vijf fabrieken met de installatie binnenkort een begin zal worden gemaakt. Al deze fabrieken — overwegend niet-coöperatieve — hebben of krijgen een dagcapaciteit van één ton textiel-caseïne, dat is 30.000 à 35.000 kilo ondermelk per dag. De caseïne wordt tot dusver geëxporteerd. (Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht 2866 F.)**

C. **DUITSCHLAND. — De Rijksvertegenwoordiging der Joden wendt zich tot de regeering in zake haar moeilijkheden. —**
De „Reichsvertretung der Juden in Deutschland" welke de onderscheidene Joodsche vereenigingen, de Joodsche gemeenten en Joodsche emigratie, en buitenlandsche organisaties, met name die in Engeland en Amerika, vertegenwoordigt, heeft een resolutie aangenomen, welke den vorm heeft van een verzoek aan de rijksregeering.
In dit verzoek aan de rijksregeering wordt eerst een overzicht gegeven van de toenemende moeilijkheden, welke de emigratie van Joden uit Duitschland in den weg staan: de mindere bereidwilligheid der buitenlandsche staten, met name van Zuid-Amerika, om Joodsche emigranten uit Duitschland op te nemen, de troebelen in Palestina.
De Reichsvertretung herinnert dan aan de ambachtscursussen en landbouwcursussen, welke zij voor jonge Joden heeft ingericht, om hun emigratie mogelijk te maken en merkt dan op, dat de Joden in Duitschland, nu zij buiten de politieke en cultureele werkzaamheden zijn gesloten, en de leidende economische posities hebben verloren, alleen nog door individueel zakendoen in hun onderhoud kunnen voorzien. Zij verzoekt dus de rijksregeering er van af te willen zien deze mogelijkheid van levensonderhoud nog meer te beperken dan reeds het geval is, omdat dan een Joodsch proletariaat dreigt te ontstaan, wat niet alleen op de armenzorg zou drukken, maar bovendien de verdere emigratie bij gebrek aan middelen nog weer moeilijker zou maken.
Bij de taxatie van den indruk, dien dergelijke uitlatingen zullen maken, moet men er rekening mede houden, dat zij in de Duitsche pers niet kunnen worden gepubliceerd. Dit is overigens, na een request naar aanleiding van een nummer van de „Stürmer", de eerste maal dat de Reichsvertretung zich rechtstreeks tot de regeering wendt. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 3098 G.)

D. **VEREENIGDE STATEN. — Oud-Ambassadeur Dodd en zijn grieven tegen Duitschland. —**
De vroegere ambassadeur van de Ver. Staten in Duitschland, Dodd, is te New York teruggekeerd. Hij heeft de redenen uiteengezet, waarom hij Duitschland heeft verlaten.
„Wat kan een vertegenwoordiger van de Ver. Staten doen in een uitgestrekt gebied, waar men geen godsdienstvrijheid erkent, waar intellectueel initiatief en intellectueele ontdekkingen niet worden toegestaan, waar rassenhaat iederen dag wordt aangekweekt?"
Hij voegde hier aan toe, dat vele eminente Duitschers het met hem eens waren toen hij in den afgeloopen zomer weigerde het partijcongres te Neurenberg bij te wonen. Verder verklaarde hij, dat het logische gevolg van de uitgebreide oorlogsvoorbereidingen een nieuwe oorlog zal zijn.
Tenslotte beschuldigde Dodd de groote Duitsche commercieele en industrieele groepen ervan, dat zij de noodzakelijkheid van internationale samenwerking niet inzien. (New York Times)

E. **PORTUGAL. — Communisme. —**
De Portugeesche staatspolitie heeft te Lissabon het voltallige hoofdbestuur der communistische partij en te Oporto het gewestelijke bestuur dezer partij gearresteerd. In laatstgenoemde stad slaagde slechts één der leden, een arts, er in de vlucht te nemen. Er zouden nog meer arrestaties op handen zijn.
(O Seculo) **(Vor. ber. Communisme 2443 F.)**

F. **ZWEDEN. — Geen erkenning van het Italiaansch Imperium. —**
„Als gevolg van Zwedens deelneming aan de sancties tegen Italië, bestaat er nog altijd een zekere onregelmatigheid in de Zweedsch-Italiaansche betrekkingen. De Zweedsche regeering staat evenwel op het standpunt, dat een dergelijke aangelegenheid niet door geïsoleerd optreden uit de wereld geholpen kan worden, doch dat zij een gemeenschappelijke zaak is van alle landen, die in dezelfde situatie verkeeren en met welke Zweden gestadig te Genève samenwerkt."
Aldus verklaarde de Zweedsche minister van Buitenlandsche Zaken, Sandler, in een in den Rijksdag gehouden rede. (Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Erkenn. Imperium 3099 C.)

G. **SOVJET-RUSLAND. — Vlootbouw te Wladiwostok.**
Het Japansche telegraafagentschap „Domei" meldt van betrouwbare zijde te hebben vernomen, dat het Russische volkscommissariaat van Marine besloten heeft een reusachtige marinewerf te bouwen in Wladiwostok, waar slagschepen, kruisers en andere schepen zouden worden gebouwd.
Het agentschap voegt hieraan toe: De Russische marine streeft er op het oogenblik naar haar bewapening in het Verre Oosten uit te breiden en verwacht van Engeland daarbij de levering van onderzeeërs en andere hulpschepen. (Domei)
(V. b. Vloot 1888 I.; Leger, Vl. en Luchtm. 2795 A.)

H. **FRANKRIJK. — Reorganisatie der Fransche Defensie. - Generaal Gamelin algemeen chef van den Generalen Staf. —**
De Fransche ministerraad heeft drie door den minister van Defensie, Daladier, voorgestelde decreten goedgekeurd ter verhooging van de doeltreffendheid van de defensie-organisatie, waartoe in Juni 1936 werd besloten.
Uit de ervaring van de afgeloopen anderhalf jaar is gebleken, dat het noodzakelijk is, met handhaving der verantwoordelijkheid van elk der betrokken ministeries, den minister van Defensie volmacht te geven, meer rechtstreeks tusschenbeide te komen in de gemeenschappelijke actie der drie departementen. Overeenkomstig die opvatting is het noodzakelijk gebleken, reeds in vredestijd nauwere relaties tot stand te brengen tusschen de generale staven en generaal Gamelin te benoemen tot chef van den staf der nationale verdediging. De secretaris-generaal van het ministerie van Nationale Defensie en Oorlog zal zorgen voor de financieele aangelegenheden, zooals het bouw- en fabricageprogram.
Daar het materieel op het oogenblik van het grootste belang is, heeft de regeering een productie-commissie ingesteld; daarin hebben de technici zitting, die aan het hoofd staan van de industrieele diensten der drie ministeries. Deze commissie zal eenheid brengen in de methodes en leiding dezer diensten en de productie van oorlogsmaterieel uitbreiden. (Le Temps)
(Vor. ber. Defensie 2793 A.; Gen. Gamelin 2418 B.)

27 JANUARI 1938

A. **NEDERLAND — De bisamrat. —**
Wat al jaren werd gevreesd, waartegen in 1930 al een wet werd uitgevaardigd, is thans een feit geworden: de in het wild levende bisamrat heeft den weg over onze grens gevonden.
De herkomst van het dier, dat de rattenvanger van Maastricht bij Budel in zijn val wist te lokken met een stuk peen, is al heel duidelijk. Toen de bontprijzen een tiental jaren geleden steeds meer stegen werd in België o.a. een groote kweekerij gevestigd te Begijnnendijck, een dorpje tusschen Mechelen en Aerschot, 40 kilometer van onze grens. En toen een jaar later het houden van de dieren in België wettelijk werd verboden, had een aantal van de beesten al kans gezien of zag die nog, om uit de kweekerij te ontsnappen. Zoo hebben zij zich langzamerhand uitgebreid in een kring rondom met scherpe uitloopers, nu eens hier, dan eens daar en een daarvan heeft nu ook ons land bereikt.
Het feit, dat in Budel een bisamrat is gevangen, behoeft intusschen nog niet te bewijzen, dat daar al een kolonie is gevestigd. Het is heelemaal niet onmogelijk, dat het nu gevangen exemplaar een eenling, een voorlooper was, maar toch zal men veilig doen, daarop niet al te zeer te vertrouwen, doch integendeel met de mogelijkheid van de aanwezigheid van een grooter gezelschap rekening te houden. Als ze er nog niet zijn, dan kan men ze thans toch elken dag verwachten.

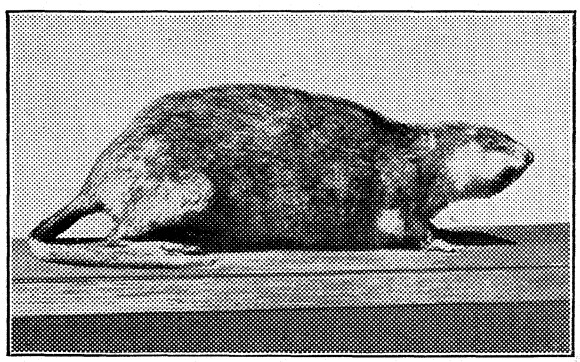

De Bisamrat.

Hier te lande — zoo memoreert dr. H. N. Kluyver in de studie, welke hij in de Decemberaflevering van het Tijdschrift v. Plantenziekten 1936 aan de bisamrat wijdde en waaraan we een aantal bijzonderheden ontleenen — hebben we in 1928 eveneens fokkerijen gekend en wel in Apeldoorn, Soesterberg en ergens in N. Brabant, maar hier zijn de dieren allemaal aan een bepaalde ziekte gestorven.
Waarom het dier hier zoo vervolgd en gevreesd wordt? Zeker niet om haar eigen waarde. Want haar vel levert ook hier waardevol bont en haar vleesch moet heel goed smaken, zoo ongeveer als varkensvleesch, al wagen restaurateurs hier en daar in Duitschland het toch maar liever niet, het onder den naam rattenvleesch op te disschen, maar doopten ze het liever „waterkonijn". Ook de schade, welke het dier aan land- en tuinbouw, visch- en pluimveeteelt toebrengt, schijnt niet zeer groot te zijn. Het is zelfs heel goed mogelijk, dat daartegen de waarde van haar vacht en haar vleesch ruimschoots opweegt.
Waarom we dan op 't beest zoo gebeten zijn? Dat is zijn leefwijze, welke het tot een bijzonder gevaar maakt juist in ons land. Het heeft namelijk de voor ons onhebbelijke gewoonte te wonen in flinke holen, waarvan de ingang een eind onder water is en welke het in de oevers graaft van slooten, rivieren en meren, wat voor ons land beteekent: in de dijken. En waar de bisamratten ietwat veelvuldig voorkomen, heeft de ondervinding geleerd, dat ze wegen en dijken totaal ondergraven en zoodoende zijn zij zéér schadelijk.
Dr. Kluyver meent, dat het gevaar van doorbreken van onze zware zee- en rivierdijken tengevolge van deze graverij als zeer gering mag worden aangemerkt. Echter, als de bisamrat in ons land een algemeen voorkomend dier wordt — en wanneer zij niet wordt bestreden zal het zeker zoover komen — zijn nu hier, dan daar verzakkingen en zelfs doorbraken te wachten bij de tallooze kleine dijken en paden, die ons waterland doorsnijden en die voor de terreinen, welke zij beschermen, van het grootste belang zijn. Overal, waar spoor- en andere verkeerswegen begeleid worden door begroeide slooten, zal het woelen van bisamratten, met plaatselijke verzakkingen als gevolg, te vreezen zijn.
(Tijdschrift voor plantenziekten)
(Vor. ber. Bisamrat 2720 B.)

B. **MEXICO. — Petroleum. - De regeering en de petroleum-maatschappijen sluiten een compromis. —**
Volgens de jongste berichten uit Mexico zou een compromis zijn bereikt in het conflict tusschen de buitenlandsche maatschappijen eenerzijds en de Mexicaansche arbeiders en de Mexicaansche regeering anderzijds. De Federale Commissie van Arbitrage voor Arbeidsgeschillen van het land heeft de uitvoering van het vonnis, waarbij de loonen, enz. in totaal met 26 mill. pesos per jaar worden verhoogd, opgeschort, tot het Hoogste Gerechtshof dienaangaande een uitspraak zal hebben gedaan.
(Universal, Mexico-City) **(V. b. Petroleum 2688 A.)**

C. **SIAM. — Bewapening. —**
De Siameesche minister van Defensie, Luang Bipal, deelde in een interview het volgende mede, omtrent de voorgenomen uitbreiding van Siams lucht- en zeemacht.
Voor de naaste toekomst staan de volgende maatregelen op het program:
1. de oprichting van een vlootbasis in het 240 K.M. van Bangkok verwijderde Satahib.
2. De oprichting van een groot garnizoen in Lobburi, ongeveer 250 K.M. van Bangkok gelegen, waar eveneens een kadettenschool en een exercitieveld zal komen.
3. De uitbreiding van de luchtbasis van Bangkok, waar een grooter aantal bommenwerpers met grooten actieradius zal komen (Bangkok Times)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 2920 C.)

D. **IERLAND. — De Valera's bezoek aan Chamberlain. —**
Een Iersche delegatie onder leiding van president De Valera heeft 17 Januari '38 een conferentie gehad met de Engelsche staatslieden Neville Chamberlain, Simon, Hoare, en McDonald. De onderwerpen, die men besproken heeft zijn: Defensie, Financiën en de z.g. Steenkool- en Vee-overeenkomst. De resultaten dezer besprekingen zijn niet bekend. (Irish Times)
(Vor. ber. De Valera 2873 F.)

E. **AMSTERDAM. — Een garnizoen. —**
De gemeenteraad van Amsterdam heeft de voordracht aangenomen om voor het gereedmaken van een militair oefenterrein in den Riekerpolder een crediet (*f* 1.200.000), beschikbaar te stellen en om in beginsel te bepalen, dat het oefenterrein met bijkomende nog nader aan te wijzen terreinen voor militaire doeleinden op nader te bepalen voorwaarden ter beschikking van het Rijk zal worden gesteld.
(Vor. ber. Garnizoensplaats 3106 B.)

F. **NEDERLAND. — Overeenstemming in het bloembollenbedrijf. —**
Naar wij vernemen is thans algeheele overeenstemming verkregen tusschen de werkgevers- en werknemers-organisaties in het Bloembollen-bedrijf betreffende nieuwe collectieve arbeidsovereenkomsten.

Alhoewel de definitieve redactie van het contract nog niet is vastgesteld, kunnen wij het volgende daaromtrent meedeelen:
Gedurende het zomerhalfjaar (half Mei—half November) wordt het loon met *f* 1.50 per week verhoogd en gedurende het winterhalfjaar (half November tot half Mei) met *f* 0.50.
Gedurende het geheele jaar zal des Zaterdags gewerkt worden tot 1 uur. Tot nu toe was het geoorloofd tot 4 uur te laten arbeiden in de maanden Juli en Augustus.
De arbeidstijd in de Meimaand wordt teruggebracht van 6 uur v.m. tot 7 u. n.m. op 4 uur v.m. tot 7 uur n.m.
Een verbod van overwerk voor vrouwen en jeugdige personen zal eveneens in het nieuwe contract worden opgenomen.
Wij kunnen hieraan nog toevoegen, dat aanvankelijk was voorgesteld, dat de *f* 0.50 verhooging gedurende het winterhalfjaar door de werkgevers zou gestort worden in het kindertoeslagfonds.
Tenslotte is het aldus geworden, dat *f* 0.50 loonsverhooging zal worden gegeven, terwijl de patroons *f* 0.25 voor elken in dienst zijnden arbeider in het kindertoeslagfonds storten. (De Tijd)
(Vor. ber. Bloembollen 2599 A.)

28 JANUARI 1938

A. **POLEN. — Het Jodenvraagstuk. - Beroep op Frankrijk en Engeland om emigratie. —**
In de commissie voor Financiën van den Poolschen Landdag heeft de rapporteur van het budget van het ministerie van Binnenlandsche Zaken, Wojtsjechofski, de joodsche kwestie behandeld.
Hij deed een beroep op Frankrijk en Engeland, tot wie de Poolsche joden herhaaldelijk klachten hebben gericht over hun toestand. In het bijzonder vroeg spreker aan Engeland, welks menschlievende gevoelens bekend zijn, een mogelijkheid te scheppen voor joodsche emigratie naar Palestina en andere weinig bevolkte koloniën.
De koloniale mogendheden moeten materieel en financieel helpen om het vraagstuk der joodsche emigratie op te lossen met hulp van de joden zelf.
Spreker verklaarde vervolgens, dat Polen na den oorlog een schuilplaats heeft aangeboden aan eenige honderdduizenden joden, die uit Rusland waren gevlucht. Hierdoor is het joodsche vraagstuk in Polen moeilijker geworden.
Ten slotte zeide spreker, dat de Poolsche regeering zich met alle ten dienste staande middelen zal verzetten tegen een strijd met messen en gummiknuppels en hij verzekerde Engeland, dat op het oogenblik, dat Polen verlost zal zijn van zijn joodsche bevolking, de reacties van het wanhopige Poolsche volk een einde zullen nemen. (Polska Ag. Telegraf.)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 2827 C.)

B. **GEESTELIJK LEVEN. — Reorganisatie van de Hervormde Kerk. —**
Naar wij vernemen, heeft de Algemeene Synode der Ned. Herv. Kerk in haar te 's-Gravenhage voortgezette buitengewone zitting het reorganisatie-ontwerp onveranderd voorloopig aangenomen met 10—9 stemmen.
Het ontwerp moet om wet te kunnen worden, nogmaals in de Synode behandeld worden, nadat men het advies van de classicale vergaderingen van Juni heeft ingewonnen; het komt dezen zomer, Augustus, weer in de Synode. Wanneer deze het dan opnieuw aanvaardt, berust de eindstemming bij de provinciale kerkbesturen, welker leden dan hoofdelijk hun stem erover uitbrengen. (Alg. Handelsblad) **(2963 A.)**

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — Japansche visschers in verboden wateren. —**
In verband met het voortdurend onwettig optreden van Japansche visschers in de Indische wateren, wordt verscherping van de bestaande maatregelen overwogen, waarbij vooral aandacht zal worden geschonken aan die kringen, die uit defensie-oogpunt belangrijk zijn.

(Het is wel zeker, dat men op de departementen van Oorlog en van Marine in Nederl.-Indië de overtuiging heeft, dat er onder de Japansche vaartuigen, die al sedert jaren, maar vooral den laatsten tijd, binnen de territoriale wateren in de Molukken, in de omgeving van Nieuw-Guinea en in den Riouw-Archipel, werden aangetroffen, ook wel waren, die niet alleen ter visschvangst waren uitgevaren. „Behalve de door de „Kortenaer" in beslag genomen motorbooten — in den Riouw-Archipel — zijn ook nog grootere Japansche visschersbooten werkzaam, welke vaartuigen zijn uitgerust met een goede radio-installatie. Van particuliere zijde werd vernomen, dat de gezagvoerders van deze visschersbooten tot een ontwikkelde groep behooren," zoo meldde Aneta op 15 Januari. En wij herinneren ons wel meer berichten van de laatste jaren omtrent verdachte schepen in onze Groote Oost, uitgerust met instrumenten, die nu niet bepaald voor de visschvangst noodig waren.
Scherpere contrôle op Japansche visschers in de Indische wateren vooral in die gebieden, welke uit defensie-oogpunt belangrijk zijn, lijkt ons geen overbodige luxe. En daartoe zijn onze nieuwe politiekruisers en onze torpedobootjagers, mits geassisteerd door verkenningsvliegtuigen, wel in staat. Twee nieuwe politiekruisers worden resp. gestationneerd te Hollandia — ter N.-kust van Nieuw-Guinea — en te Seroei aan de Zuidkust van het eiland Japan — in het Noorden der Geelvinkbaai. Twee nieuwe kruisertjes van hetzelfde type komen einde Januari gereed. Twee andere zullen dan op stapel worden gezet. Wij konden er misschien wel tienmaal zooveel gebruiken in ons uitgebreide Indische eilandenrijk. Maar wij hebben ook hier, om een scheepsterm te gebruiken, te roeien met de riemen die wij hebben. (De Telegraaf)
(Vor. ber. 2987 A.)

D. **NEDERLAND. — Handelsverkeer met de Clearinglanden in 1937. —**

1937	Invoer (in *f* 1000)	Uitvoer (in *f* 1000)	Saldo-invoer 1937	Saldo-invoer 1936
Duitschland . .	327.412	176.474	150.938	120.599
Roemenië . .	10.278	2.957	7.321	2.793
Chili	3.744	885	2.857	1.851
Italië	12.577	11.743	834	— 824
Bulgarije . . .	1.996	1.067	929	450
Turkije . . .	1.820	1.795	25	562
Spanje	8.098	19.163	—11.066	3.532

(Vor. ber. 2992 C.; Italië 3074 F.)

E. **FRANKRIJK. — De C.S.A.R. - Wandaden. —**
In de afgeloopen vier weken zijn in kelders en leegstaande woningen te Parijs en in de provincie een groot aantal wapens en ook ammunitie gevonden. De politie meent nu stellig te kunnen bewijzen, dat de leden van de C.S.A.R. de wapendépôts hebben aangelegd die, naar zij beweren, bij een strijd tegen een eventueele putsch van communistische zijde van grooten dienst konden zijn. Vele arrestaties zijn geschied. Met zekerheid weet men, dat de daders van den aanslag bij de Place de l'Etoile te Parijs ook leden der C.S.A.R. zijn, eveneens zijn de moordenaars op de anti-fascistische gebroeders Roselli ook C.S.A.R.-leden. Naar verluidt zou een vreemde mogendheid de bewapening der C.S.A.R. hebben gefinancierd.
Twee ingenieurs van de bekende Michelin-bandenfabriek zijn gearresteerd. (Le Temps)
(Vor. ber. C.S.A.R. 3029 D.)

F. **VEREENIGDE STATEN. — Diplomatie. - Nieuwe Ambassadeurs. —**
President Roosevelt heeft Joseph Kennedy tot ambassadeur in Engeland en Hugh Wilson tot ambassadeur in Duitschland benoemd. Voorts is bekend gemaakt, dat de Amerikaansche ambassadeur te Moskou in het voorjaar als zoodanig naar België zal worden overgeplaatst. (New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Diplomatie 2862 I.)

G. **NEDERLAND. — Dr. F. H. Fentener van Vlissingen over den toestand. —**
De voorzitter der Utrechtsche Kamer van Koophandel, de heer Fentener van Vlissingen, die beschouwd kan worden als een der best economisch-geörienteerde zakenmenschen van ons land, ziet den toestand donker in. Volgens hem bevindt ons maatschappelijk leven, nà de zeer beperkte opleving van het vorig

jaar, zich weer op een hellend vlak naar een nieuwe economische inzinking. Alleen door het overwinnen van het autarchisch streven ziet hij kans om daaraan te ontkomen. En, merkt hij op, de autarchie in dezen tijd is niet in hoofdzaak een economische kwestie, maar een politieke en ideologische, die zich op economisch terrein openbaart. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Fentener v. Vlissingen 2170 C.)

29 JANUARI 1938

A. NEDERLAND. — Noorderlicht. —

Een op zichzelf reeds zeldzaam natuurverschijnsel heeft zich in den avond van 25 Januari '38 op zeldzaam fraaie en indrukwekkende wijze aan de oogen van de verbaasde en aanvankelijk soms wantrouwende toeschouwers voorgedaan.

Immers, vooral in de steden, waar men gewoon is kleuren aan den hemel te zien door de lichtreclames, waren er bijzondere overwegingen bij noodig voordat men geloofde met een natuurverschijnsel te doen te hebben. Wanneer men echter bedacht, dat er een absoluut heldere sterrenhemel was — dus zonder wolken, die kunstlicht reflecteerden — en dat zich bovendien ten Noorden van Amsterdam geen grootsche lichtreclames bevinden, dan was de conclusie van Noorderlicht de eenig mogelijke.

Buitengewoon gunstig was de plotselinge totale opklaring tusschen 18 en 19 uur. De snel passeerende as van de depressie, die 's middags regen had gegeven, gaf aan de achterzijde een geheel wolkenloos gebied. Waarschijnlijk was het Noorderlicht er reeds voor de onderwolken verdwenen waren. De zeer merkwaardige tinten, die de wolken na zonsondergang hebben aangenomen, zijn vermoedelijk ontstaan door reflectie en verstrooiing van de door het Noorderlicht uitgezonden lichtstralen. Hoe dit ook zij, de aanblik van den onbewolkten sterrenhemel omstreeks 20 uur was ongeloofelijk mooi. Zelfs midden in de stad, dus met hinder van het kunstlicht, zag men den grooten lichtgroenen sector in het N.W.-N., daarboven een wijnrooden gloed, waaruit vooral in het W.N.W. en N.O. tot hoog aan den hemel roode bundels uitschoten.

Men zal gemerkt hebben, dat het Noorderlicht zeer variabel van uiterlijk is. Nu en dan dooven er plekken uit, dan schieten weer stralen ver naar boven, dan wordt alles weer zwakker — men meent dat het voorbij is, doch eenige minuten later keert het in volle pracht terug.

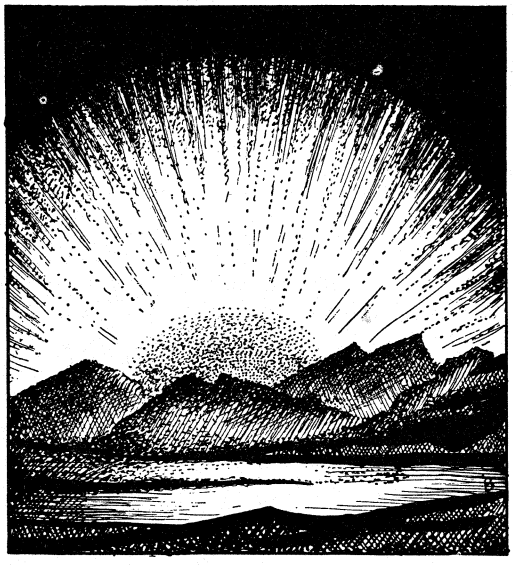

Noorderlicht.

Te Amsterdam was het den geheelen avond te zien: ook die lange duur is een zeldzaamheid. Hier in Nederland wordt Noorderlicht in zwakken vorm in de meeste jaren slechts enkele nachten en dan nog alleen in het Noorden des lands waargenomen. Zooals men weet is het verschijnsel in Noordelijker landen algemeener. Bekend zijn de onderzoekingen van prof. Carl Störmer in Noorwegen, waar men over veel meer gegevens kan beschikken. Waarschijnlijk zal de buitengewone ontwikkeling die het Noorderlicht op dezen 25sten Januari '38 heeft vertoond, een groot aantal waardevolle waarnemingen opleveren. Uit het feit, dat het ook te Weenen zoo duidelijk te zien was, blijkt wel, dat het dezen keer een intensiteit en uitgebreidheid had, die zeker in geen tientallen jaren is voorgekomen.

Tegen één uur werd het Noorderlicht opnieuw zichtbaar; in het Westen straalde het in vollen gloed.

Iets over den aard van het Noorderlicht. — Nu dit verschijnsel zoo de algemeene aandacht heeft getrokken, wordt er ook naar de verklaring gevraagd. Heel in het kort kan men er dit van zeggen:

Uit proeven met electrische stroomen door bijna luchtledige buizen weet men, dat gassen in zeer verdunden toestand als er stroom door passeert gaan licht geven — en wel in kleuren afhankelijk van den aard van het gas. Feitelijk berusten de neon- en kwikbuizen onzer lichtreclames daar op.

Nu doet zich soms het geval voor, dat heel hoog in den dampkring, waar de dampkringgassen dus een zeer lagen druk hebben, stroomen van electronen (dus electrische stroomen) passeeren, welke electronen afkomstig zijn van de zon. Dit is altijd in meer of mindere mate zoo, doch wanneer het oppervlak van de zon bijzondere roerigheid vertoont — n.l. wanneer er veel zonnevlekken te zien zijn — worden deze electronenstroomen bijzonder sterk. Dit is op allerlei wijzen op aarde merkbaar en wel doordat er magnetische storingen optreden. Sinds de mensch zooveel gebruik maakt van electrische en magnetische apparaturen bemerkt hij dit eerst goed: storingen bij telegrafie waren het meest bekende gevolg van de aanwezigheid van zonnevlekken. Hoog in de zeer ijle atmosfeer brengen deze electronenstroomen nu de daar aanwezige gassen aan het lichten. Juist het onderzoek van de kleuren (spectraal-lijnen) van het Noorderlicht, heeft belangrijke conclusies mogelijk gemaakt omtrent de samenstelling der atmosfeer op groote hoogten: men weet thans, dat ook daar zuurstof en stikstof voorkomen, zij het ook in geioniseerden toestand. Tengevolge van de magnetische eigenschappen van de aarde komen de electronen niet zoo maar op de atmosfeer af, doch worden in eigenaardige banen geleid en geconcentreerd op de magnetische polen. Vandaar, dat men meer naar de Zuidpool ook evengoed Zuiderlicht kan waarnemen en de naam Poollicht dan ook de meest juiste is.

Het is bekend, dat de electronen-laag ook van beteekenis is voor de voortplanting van de radio-golven en daardoor bestaat er nauwe samenwerking tusschen den Noorderlicht-onderzoeker prof. Störmer en dr. V. d. Poll van het Philips-laboratorium te Eindhoven.

Het zal ieder duidelijk zijn, dat wij hier te doen hebben met een verschijnsel, dat zich zoo hoog in de atmosfeer afspeelt (100—1000 K.M.), dat het met het „weer" niets te maken heeft. Van verschillende zijden vernamen wij, dat er dezer dagen vele en groote zonnevlekken zijn gezien (zelfs met het bloote oog). Wij leven trouwens in een vlekkenrijk gedeelte van de elfjarige zonnevlekken-periode. Ook deelde het Kon. Ned. Meteor. Instituut mede, dat er Maandag sterke magnetische storingen waren. Een gelukkige samenloop van omstandigheden heeft ons nu een volgende storing juist in den avond en bij helderen hemel gebracht. (Red. K. H. A.)

B. AMSTERDAM. — R.A.I.-tentoonstelling. —

Onder groote belangstelling is op 21 Jan. '38 te Amsterdam de 26e R.A.I.-tentoonstelling door den minister van Waterstaat, mr. dr. ir. J. A. M. van Buuren, geopend. (De Telegraaf)

(Vor. ber. R.A.I.-tentoonstelling 2157 D.)

C. DUITSCHLAND. — Handelsbalans over 1937. —

De Duitsche buitenlandsche handelsbalans over het jaar 1937 sluit met een uitvoeroverschot van Mk. 443 millioen tegenover Mk. 550 millioen over 1936. De vermindering van het uitvoeroverschot is uitsluitend veroorzaakt door een vermeerdering van den invoer van noodzakelijke voedingsmiddelen en grondstoffen. De waarde van den invoer over 1937 bedroeg Mk. 5468 (v. j. Mk. 4218) millioen en die van den export Mk. 5911 (4708) millioen. Tegenover het voorgaande jaar is de waarde van den invoer met Mk. 1250 millioen of ca. 30% gestegen en is de waarde van den export met Mk. 1143 millioen, of niet geheel 25% toegenomen.

In December is zoowel de export als de import toegenomen. Het sterkst was de stijging van den invoer. De waarde van den invoer bedroeg n.l. Mk. 531 millioen. Dit is Mk. 49 millioen of ongeveer 10% meer dan in November. De waarde van den uitvoer bedroeg in December Mk. 552 millioen, hetgeen Mk. 20 millioen of 3,7% meer is dan in November.

(Berl. Tageblatt) **(V. b. 1812 G.; In- en Uitv. 2656 B.)**

D. CHINA. — Conflict met Japan. - De Internationale Concessies te Shanghai. —

Het politieke tijdschrift „Kaizo" publiceert een interview met generaal Matsoei, den chef der Japansche troepen in China, die daarin een overzicht geeft van zijn voornemens ten aanzien van Shanghai en van de organisatie in midden-China.

In beginsel, aldus Matsoei, erken ik niet de neutraliteit der buitenlandsche concessies, maar ben ik wel in staat zelf de souvereiniteit over die concessies uit te oefenen. Alles wat hier gebeurt speelt zich af onder mijn volkomen verantwoording. De vreemdelingen, zoo vervolgde hij, zullen gedwongen worden het Japansche gezag te erkennen, wanneer de Japan-

ners met vastberadenheid gaan optreden. Onder de Chineezen van Shanghai was reeds een neiging ontstaan om het voldongen feit te erkennen, toen het ongelukkige incident met de „Panay" plaats greep, dat een hinderpaal vormde voor de verwezenlijking van mijn plan. Ik denk evenwel, dat de groepen, die zich binnenkort zullen vormen, deze politiek zullen begunstigen.
Wij behoeven de vreemdelingen niet onnoodig in hun gevoeligheden te kwetsen, maar wij behoeven hen ook niet te vreezen. Japan moet zijn kracht toonen, zooals het dit deed tijdens het défilé zijner troepen in de concessies. In de toekomst zal het de gunstige gelegenheid aangrijpen om iets van dezen aard te doen.
De vertegenwoordiger van de „Kaizo" vroeg vervolgens aan Matsoei, of hij de autoriteit van de nieuwe regeering te Peking wilde uitbreiden tot Centraal China. Matsoei antwoordde hierop, dat dit onmogelijk was. (Kaizo)

(V. b. China-Japan 3107 B.; Gen. Matsoei 2917 A.)

A. **FINLAND. — Geen erkenning van het Italiaansch Imperium. —**
De Finsche regeering heeft de Nederlandsche regeering in kennis gesteld van haar besluit, zich te onthouden van erkenning van het Italiaansche Keizerrijk, omdat een aantal landen in deze aangelegenheid een afwijzende houding heeft aangenomen.
(Hufvudstadtsbladet)

(Vor. ber. Erkenn. Imperium 3108 F.)

30 JANUARI 1938

B. **FRANKRIJK. — „Modern Statuut van den Arbeid". - Ontwerp. —**
De arbeidscommissie van de Kamer heeft op 27 Jan. 1938 de ontwerpen in zake het „moderne statuut van den arbeid", welke door de regeering zijn ingediend, behandeld. Deze ontwerpen betreffen:

1e. Een wet op het aannemen en ontslaan van arbeiders.
2e. Een wet op het plaatsen van arbeiders.
3e. Een wet op de collectieve arbeidsovereenkomsten.
4e. Een wet op de procedure van verzoening en arbitrage.
5e. Een wet op de wettigheid van staking.
6e. Een wet op de instelling van arbeiders-vertegenwoordigers.

Het eerste ontwerp heeft ten doel de vrijheid van arbeid en de vrijheid van vereeniging te waarborgen.
Het bevat verder bepalingen in zake de te volgen procedure bij het ontslaan van arbeiders. Deze moet hetzij in een collectieve overeenkomst, hetzij door een afspraak tusschen ondernemers en arbeiders in elk bedrijf afzonderlijk geregeld worden.
Het tweede brengt belangrijke wijzigingen. Het moet zorgen voor een betere regeling van de betrekkingen tusschen de verschillende organen en toch de noodige soepelheid garandeeren.
Het vierde ontwerp moet de procedure van verzoening en van scheidsrechterlijke uitspraken vereenvoudigen, terwijl het wetsontwerp op de wettigheid van stakingen poogt een zekere reglementeering te brengen in eventueele stakingen.
Dit laatste ontwerp gaat uit van het beginsel, dat over het al of niet afkondigen van een staking zoo spoedig mogelijk door de betrokken arbeiders in geheime stemming beslist moet worden. De meerderheid van stemmen geeft den doorslag. Indien deze vóór een staking is, zullen de arbeidscontracten buiten werking worden gesteld, terwijl het geschil zoo spoedig mogelijk aan een scheidsrechterlijke uitspraak moet worden onderworpen.
Blijkt daarentegen, dat de meerderheid der arbeiders tegen staking is, dan kunnen strafmaatregelen worden genomen tegen diegenen, die getracht hebben de vrijheid van arbeid te belemmeren en vooral, die vóór de bezetting der bedrijven hebben geageerd.
Het laatste ontwerp voorziet in bepalingen in zake de verkiesbaarheid van arbeiders-vertegenwoordigers en de wijze waarop zij gekozen moeten worden, terwijl verder hun functies nauwkeurig omschreven worden. (Le Temps)

(Vorig bericht 3093 A.)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Bewapening. - Boodschap van president Roosevelt. - Extra-vlootprogram: 69 schepen, 1000 vliegtuigen. —**
De met spanning verwachte boodschap van president Roosevelt in zake de Amerikaansche bewapening, is op 28 Januari '38 aan het Congres overhandigd. De boodschap begint met te herinneren aan de pogingen van de regeering om een weg te vinden tot beperking van de bewapening en om tenminste de waarschijnlijkheid van een wereldvrede te scheppen.

Aangezien het opstapelen van strijdkrachten te land en ter zee in de andere landen den wereldvrede en de veiligheid bedreigen, stelt de president aan het Congres het volgende voor:
1. dat het zal toestemmen in het uitgeven van 6.800.000 dollar voor het aanschaffen van materiaal tot het bestrijden van aanvallen uit de lucht. Deze som zal voorkomen op de begrooting van 1939;
2. dat het zal toestemmen in een betere organisatie van de leger-reserve, hetgeen 450.000 dollar zal kosten;
3. dat het zal toestemmen in het uitgeven van 6.800.000 dollar voor het aanschaffen van machinerieën voor het vervaardigen van legermateriaal. Hiervan zal 5 millioen voorkomen op de begrooting van 1939;
4. dat het zal toestemmen in het uitgeven van twee millioen dollar voor het vervaardigen van munitie;
5. dat het zal toestemmen in het uitbreiden van het bestaande programma voor het bouwen van oorlogsschepen met 20 %;
6. dat het zal toestemmen in het bouwen van twee slagschepen en twee kruisers boven het bestaande programma in het kalenderjaar 1938, hetgeen gedurende het belastingjaar 1939 een uitgave van een kleine som zal eischen;
7. dat het zal toestemmen in het uitgeven van 15 millioen dollar voor het bouwen van een aantal kleine schepen van een nieuw type voor proefnemingen, waarbij ingesloten het maken van plannen voor kleine schepen van een ander type, indien dit noodig mocht blijken.

President Roosevelt verklaarde verder van meening te zijn, dat thans voor het Congres de tijd komt om wettelijke maatregelen te nemen om te voorkomen, dat in tijden van oorlog onredelijke winsten worden gemaakt en dat voor een mogelijken oorlog de lasten zooveel mogelijk over de bevolking worden verdeeld naar draagkracht.

De uitbreiding van de vloot. — Tegelijk met de boodschap van den president is de wet-Vinson, waarbij de regeering wordt gemachtigd de vloot met twintig procent te vergrooten, in het Huis van Afgevaardigden ingediend. In het ontwerp wordt voorgesteld 47 oorlogsbodems en 22 hulpschepen te bouwen, benevens nog duizend vliegtuigen. Er is voorzien, dat ingeval van een internationale overeenkomst tot beperking der bewapening, waarbij Amerika betrokken is, de president den vlootbouw kan opschorten, voor zoover noodig.
De schepen, welke gebouwd zouden moeten worden, zijn drie slagschepen, waardoor het totaal wordt gebracht op achttien, acht kruisers, waardoor het totaal komt op 47, 25 torpedojagers, waardoor het totaal wordt gebracht op 147, negen onderzeeërs, waardoor het totaal aantal onderzeeërs wordt gebracht op 58, ten slotte duizend vliegtuigen, waardoor het totaal aantal bruikbare vliegtuigen drieduizend wordt. Voor bemanning van deze nieuwe schepen en vliegtuigen zal een vermeerdering van personeel van twintigduizend man en twaalfhonderd officieren noodig zijn.
De 15 millioen dollar, welke door president Roosevelt worden verzocht voor proefnemingen, zijn bestemd voor schepen met een maximum van drieduizend ton. Het totale tonnage voor de drie slagschepen is 105.005 ton en voor de acht kruisers 68.500 ton. In 1938 zullen slechts twee slagschepen op stapel worden gezet, het derde zal later volgen.
Het departement van marine heeft medegedeeld, dat de totale kosten van de vermeerdering der vloot met 20 % ongeveer 800 millioen dollar zullen bedragen. (New York Times)

(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3100 C.; Pres. Roosevelt 3083 F.)

D. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**

Amerikaansch: Fred. Prokosch — „The Seven Who Fled". (Chatto and Windus) **(Vorig bericht 3103 D.)**

Duitsch: Michael Bauer — „Christian Morgensterns Leben und Werk". (R. Piper, München)
Josef Maria Frank — „Die kleinen Romane von törichten Herzen" (verhalen) **(Vor. ber. 3103 D.)**

Engelsch: Dave Marlowe — „Coming Sir" (The Autobiography of a waiter) (Georg Harrap)

(Vorig bericht 3103 D.)

Esperanto: V. Bleier kaj F. Szilagyi — „Argenta Duopo". (Literatura Mundo, Budapest) **(2867 E.)**

Fransch: Jean Rogissart — „Mervale". (Ed. Denoël, Paris) **(Vorig bericht 3103 D.)**

Italiaansch: Silvio Guarnieri — „Saggio su d'Annunzio". (Fratelli Parenti, Firenze) **(Vor. ber. 3085 A.)**

Nederlandsch: Clare Lennart — „Tooverlantaarn". (A. W. Bruna & Zn., Utrecht)
Maurice Roelants — „Alles komt terecht". (Nygh & v. Ditmar) **(Vor. ber. 3103 D.)** (Red. K. H. A.)

A. Resumé. - Adviezen tot herstel van den economischen toestand. —
De Romeinsche „Messagero" publiceert een resumé van het rapport-Van Zeeland, waarop op 27 Jan. '38 een afschrift is verstrekt aan alle te Brussel geaccrediteerde diplomatieke vertegenwoordigers. Dit rapport, dat, zooals bekend is, het resultaat is van de enquête, door den Belgischen ex-premier op verzoek van Londen en Parijs naar den economischen toestand der wereld ingesteld, komt, wat de verbetering van dezen toestand betreft, tot de volgende adviezen en conclusies:

1. Tusschen de Ver. Staten, Engeland, Frankrijk, Duitschland en Italië moeten voorbereidende besprekingen gehouden worden over de vraag, of zij bereid zijn op de grondslagen van het rapport mede te werken aan een herstel der internationale economische samenwerking;

2. Te Brussel moet een internationaal economisch bureau gesticht worden waaraan alle wenschen en opmerkingen der mogendheden met betrekking tot een dergelijke samenwerking kenbaar gemaakt kunnen worden, waarna dit bureau een program zal opstellen voor een later bijeen te roepen internationale conferentie.

Tot bereiking van het doel beveelt Van Zeeland verder aan:

A. Geleidelijke verlaging der douane-barrières.
B. Inkrimping der contingenteeringsbepalingen.
C. Consolidatie der handelsschuld en liquideering der clearings.
D. Schepping van financieringsfonds voor handelstransacties met medewerking der B.I.B.
E. Terugkeer naar den gouden standaard op gewijzigden grondslag.

RAPPORT VAN ZEELAND

Het rapport, dat in drie deelen gesplitst is, vermeldt in het eerste deel, dat aan een economische samenwerking tusschen de volken de voorkeur niet kan worden gegeven boven de autarkie.
Het tweede deel behandelt de moeilijkheden welke den wereldhandel belemmeren, alsmede de mogelijkheid om deze moeilijkheden uit den weg te ruimen. In verband hiermede worden ook de douane-barrières behandeld. Van Zeeland geeft hier als zijn meening te kennen, dat het voorloopig voldoende zou zijn, de bestaande douane-tarieven niet te verhoogen en de buitengewoon hooge tarieven geleidelijk te verlagen. Ook dienen de belemmeringen ten opzichte van den uitvoer van grondstoffen verminderd te worden.
Deze algemeene ontspanning, aldus Van Zeeland, moet gebaseerd worden op den grondslag der meestbegunstiging, waarbij echter de opheffing van deze clausule ten opzichte van landen, die aan het plan deelnemen, niet uitgesloten moet zijn. Ook verdient het aanbeveling, aldus Van Zeeland, de contingenteeringsbepalingen, die thans voor den handel de ernstigste belemmering opleveren, geleidelijk te beperken, hetgeen echter geenszins uitsluit, dat maatregelen tegen dumping gehandhaafd kunnen blijven.
Met betrekking tot het valuta-probleem is Van Zeeland uitdrukkelijk van oordeel, dat een terugkeer tot den gouden standaard op gewijzigde basis aanbeveling verdient. Hij geeft echter toe, dat dit eerst mogelijk zal zijn na het herstel van zeker economisch en financieel evenwicht en dus slechts als slotphase.

Overgangsperiode. — Voor de overgangsperiode oppert Van Zeeland een aantal tijdelijke regelingen met deelneming van de Bank voor Internationale Betalingen, waarbij in de eerste plaats gestreefd wordt naar een consolideering van de handelsschulden en een liquidatie der loopende clearings, alsmede naar het scheppen van een gemeenschappelijk financieringsfonds voor normale handelstransacties bij de B.I.B.

In het derde deel van het rapport verklaart Van Zeeland, dat uit een politiek oogpunt beschouwd, de huidige toestand de ongunstigste is welke zich sedert 1918 heeft voorgedaan. Ook van een economisch standpunt beschouwd is het gunstige oogenblik reeds voorbij, zoodat hij herhaaldelijk op het punt heeft gestaan de hem opgedragen taak neer te leggen.
Gunstig is alleen het feit, dat men overal in de wereld in verzet komt tegen de economische situatie zooals die op het oogenblik is.
Na een opsomming van de oorzaken, waaraan men de diverse moeilijkheden van den huidigen economischen toestand toeschrijft, zoo b.v. de ongelijke verdeeling van de grondstoffen en koloniën, het vraagstuk van de oorlogsschulden, de overdreven uitgaven voor de bewapening en de onzekere politieke toestand, somt het rapport de maatregelen op die tot opheffing van deze moeilijkheden het meest aan te bevelen zijn, o.a. een herziening van het mandatensysteem, een open-deur-politiek in de koloniën, de internationalisatie van bepaalde maatschappijen en het uitwisselen van koloniale producten tegen industrieele artikelen.

Economisch pact. — Hierbij aansluitend dringt Van Zeeland aan op een „pact van economische samenwerking", waaraan een zoo groot mogelijk aantal staten moet deelnemen.
De deelnemers moeten zich van den eenen kant verplichten, bepaalde, niet nader aangegeven handelingen, die met de algemeene richtlijnen van het pact in strijd zijn, na te laten en van den anderen kant in den geest van wederkeerig begrijpen het onderzoek naar de economische moeilijkheden aanvatten.

Van Zeeland's voorstellen. — Ten einde het pact te verwezenlijken stelt Van Zeeland de volgende etappes voor:

1. Voorbereidende besprekingen tusschen de vijf groote mogendheden, Ver. Staten, Engeland, Frankrijk, Duitschland en Italië, aan welke de volgende vragenlijst moet worden voorgelegd:

A. Of zij bereid zijn aan een poging tot internationale economische samenwerking deel te nemen.

B. Of zij bereid zijn met dit doel de voorstellen van Van Zeeland als grondslag der discussies te aanvaarden.

C. Of zij wenschen dat bepaalde punten van het rapport worden weggelaten of dat daarop sterker den nadruk wordt gelegd.

D. Of andere niet in het rapport behandelde kwesties in beraadslaging genomen dienen te worden.

2. Stichting van een centraal bureau waarbij elke staat voorstellen kan indienen of zijn bezwaren en behoeften kenbaar kan maken. Na ontvangst dezer mededeelingen zou dan te Brussel een internationaal economisch bureau opgericht kunnen worden, dat zou kunnen overgaan tot de uitwerking van een program, hetwelk na goedgekeurd te zijn, voorgelegd zou kunnen worden aan een eerst later bijeen te roepen economische wereldconferentie.

Duitsch commentaar. — Men juicht het in Berlijn bijzonder toe, dat Van Zeeland positieve voorstellen doet. De „Völkischer Beobachter" zegt: „Daardoor is een basis voor de discussie ontstaan, wat zeker algemeen met ingenomenheid begroet zal worden". „Dergelijke onderzoekingen op het gebied der wereldeconomie zijn ongetwijfeld van waarde", meent de „Deutsche Allgemeine Zeitung". „In het rapport-Van Zeeland komen zeer goede ideeën voor. Zoo onder meer waar hij onderstreept, dat men in de wereldeconomie de staten niet in twee groepen mag verdeelen."

(Vor. ber. Econ. Oorlog 2281 E.)

'N PRINSES OP SOESTDIJK GEBOREN

H. K. H. Prinses Juliana.

31 JANUARI 1938

Het officieele communiqué, dat op 31 Januari 1938 over de blijde gebeurtenis is verschenen, luidt:

H. K. H. Prinses Juliana heeft heden, den 31sten Januari 1938, des voormiddags te 9.47 uur het leven geschonken aan een flinke dochter.

De toestand van Moeder en Kind is op het oogenblik zeer bevredigend.

Dr. J. de Groot.
Dr. C. L. de Jongh.

Z. K. H. Prins Bernhard.

Met 51 saluutschoten en met het luiden der klokken van de stads- en kerktorens is op 31 Jan. '38 tusschen tien uur en half elf in den morgen het blijde bericht van de geboorte eener Prinses in stad en land, tot in de verste uithoeken, bekend gemaakt.

Een Prinses geboren!

In den nacht van 29 op 30 Januari '38 is, naar officieus werd medegedeeld, de bevalling begonnen, zij heeft een volkomen normaal verloop gehad. Het Prinsesje weegt zeven pond en heeft een lengte van 52 cm. De gezondheidstoestand van Prinses Juliana is gunstig, H.K.H. is zeer rustig.

Prins Bernhard heeft zelf telefonisch het blijde bericht der geboorte van zijn dochter aan vele bekenden medegedeeld.

En door de straten van steden en dorpen trokken de herauten en staken de bazuinen, de radio verspreidde het groote nieuws over de geheele wereld, overal ontplooiden zich de vlaggen, de schooljeugd kreeg vrij-af, men tooide zich met Oranje en één feestgejubel weerklonk van Dollard tot Schelde.

De berichten uit Soestdijk, welke een goeden gezondheidstoestand van Moeder en Kind verkondigden, werden alom met vreugde vernomen en de extra-edities der bladen, die in snelle opeenvolging op straat werden gebracht, vlogen weg uit de handen der verkoopers.

Aan zaken en het gewone dagelijksche leven werd niet meer gedacht, — de straten vulden zich met opgewekte menschenmassa's, er vormden zich zingende en dansende groepen en vreemden drukten elkaar de hand, wenschten elkaar, blij-ontroerd, geluk.

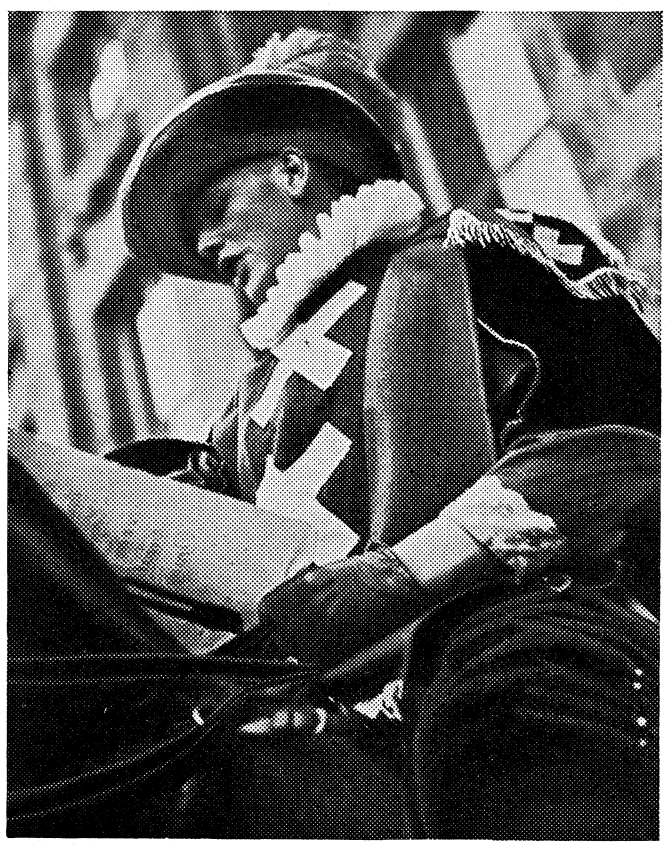

Een der herauten, welke de blijde mare verkondigde.

De weersgesteldheid vormde geen beletsel voor de uitingen van vreugde, in de middaguren was het overal vol op de pleinen en in de straten van steden en dorpen, geïmproviseerde optochten gingen rond, het Oranjefeest was dadelijk in vollen gang, al wordt eerst 1 Februari 1938 de nationale feestdag officieel gevierd.

1 FEBRUARI 1938

Op 1 Februari 1938 om half zes in den namiddag heeft de officieele geboorte-aangifte van Prinses Beatrix ten paleize Soestdijk plaats gehad ten overstaan van den burgemeester der gemeente Baarn, Jhr. mr. G. C. J. van Reenen, in tegenwoordigheid van twee getuigen, den minister-president dr. H. Colijn en den vice-president van den Raad van State, Jhr. mr. F. Beelaerts van Blokland.

De namen, welke de jonggeboren Prinses verkreeg zijn:

BEATRIX
WILHELMINA
ARMGARD.

Ter toelichting diene, dat de laatste twee namen die der beide grootmoeders zijn. De eerste naam staat niet in verband met eenig familielid, doch is uitsluitend gekozen om de mooie beteekenis van dezen naam.

(Beatrix beteekent „gelukaanbrengende".)

De Prinses zal genoemd worden: Prinses Beatrix.

Wanneer Prinses Beatrix eenmaal geroepen zal worden den troon te bestijgen, zal zij desverkiezende dit kunnen doen onder haar tweeden naam: Wilhelmina.

(Voor verdere berichten zie men onze uitgave No. 347.)

(Vor. ber. Prinses Juliana 2995 C.; Prins Bernhard 3085 B.)

A. Rede van minister-president Dr. H. Colijn. —
Op 1 Februari '38 heeft dr. Colijn de volgende rede voor de microfoon uitgesproken:
„Geachte luisteraars, landgenooten hier en overzee, Heb ik mij in den loop der laatste jaren via de radio enkele malen tot u gericht, de aanleiding daartoe was niet altijd van vroolijken aard. Meestal betrof het aangelegenheden van regeeringsbeleid, waaromtrent voorlichting en verklaring op breede schaal wenschelijk geoordeeld werden. Ik sprak dan als woordvoerder van de Regeering.
Thans richt ik mij bij vernieuwing langs dezen modernen weg tot de bewoners van Nederland en van overzeesche gebiedsdeelen van het Koninkrijk, maar ditmaal niet als woordvoerder van de Regeering, om tekst en uitleg te geven van bepaalde regeeringsdaden, doch enkel en alleen, omdat wij elkaar van hart tot hart iets te zeggen hebben, nu wij allen vervuld zijn met blijdschap over den goeden afloop van de verwachte gebeurtenis in het paleis te Soestdijk.
Het is toch eigenlijk een wonderlijk ding, dat een heel volk in angstige spanning het oogenblik verbeid heeft, dat een Kind zou geboren worden, een gebeurtenis, die elken dag in ons land eenige honderden malen plaats grijpt, die wij zelfs in eigen familiekring nauwelijks met grooter belangstelling tegemoet zien dan thans het geval is geweest. Een wonderlijk ding, dat we geneigd zijn onze huizen te verlaten en het elkaar op straat toe te roepen, dat een nieuwe Oranjetelg geboren werd.
Er zullen er wel zijn, die dit warm gevoel van nagenoeg de geheele natie zullen bestempelen als een soort van Byzantinisme, als ongemotiveerde vorstenverheerlijking, als bewierooking van wie in hoogheid gezeten zijn. Wie zoo oordeelen, hebben het intusschen glad mis. Daarvoor zijn de gevoelsuitingen te warm en te innig, daarvoor zijn zij ook te algemeen. In de dagloonershut op het platteland wordt niet minder hartelijk meegeleefd met onze Kroonprinses, met Haar Gemaal en de Jonggeboren Spruit, dan in de huizen uit de kringen van Hof, Regeering en deftige burgerij. In alle kringen van ons volk werd gejuicht tot uitbundigheid toe, toen de verloving van de Prinses bekend werd. Bij de voltrekking van het huwelijk deelde heel het volk in de huwelijksvreugde. Toen de eerste geruchten begonnen te loopen omtrent de moederverwachting van de Prinses, was het of een golf van teerheid over het land ging. En als Prins Bernhard op den Muiderstraatweg een ernstig ongeval overkomt, hoe gaan de gedachten dan ook uit naar de aanstaande Moeder van een nieuwe Oranjespruit. En wie zal de gebeden tellen, die in zoo menigen huiselijken kring zijn opgezonden tot Hem, in wiens handen ons leven en bij wien al onze paden zijn.

PRINSES BEATRIX

Dit alles is niet gewoon. Er schuilt iets bijzonders achter, iets, dat niet alledaagsch is, iets, dat men elders niet zoo, dat wil zeggen: niet in die mate waarneemt. Ook in andere landen zijn eerbiedwaardige en gerespecteerde vorsten, ook elders hebben vorstenkinderen de geboorte van hun eersteling tegemoet gezien.
Ook daar was vaak belangstellende verwachting.
Maar wat men er miste, was de spanning, die zich bij ons om deze geboorte ontwikkeld heeft. Voor die tot spanning gestegen belangstelling moet een bijzondere oorzaak bestaan. Een oorzaak, die niet uitsluitend ligt in gehechtheid aan personen, doch ook rust op andere overwegingen.
En dan tast ik niet mis, als ik die bijzondere oorzaak zoek in den zeer bijzonderen band, die Nederland en Oranje met elkaar verbindt.
Soms is een Vorstenhuis van buiten af door een sterker macht aan een volk opgedrongen. Soms heeft de erfopvolging aan het land volmaakt vreemde personen op den troon gebracht. Elders zien wij landen op zoek naar een Vorst. Niets van dat alles bij ons. Nederland en Oranje zijn samen geworden, saamgegroeid tot wat zij nu zijn. Zij wortelen in dezelfde aarde en hun wortelen hebben zich in die aarde onder den grond ineengestrengeld, zoodat zij tot één wortel geworden zijn.
Dat verklaart het zeer bijzondere en eigenaardige karakter van de twee-eenheid Nederland-Oranje. Zij zijn onafscheidelijk van elkaar geworden. Maar juist om deze reden valt het ons zoo moeilijk, ons in te denken in een toestand, waarbij die enge band niet meer bestaan zou. De vrees daarvoor — al spraken wij het liever niet uit — is ons niet vreemd geweest, heeft ons van tijd tot tijd zelfs wel beklemd. Van 1890 tot 1909 was onze huidige Koningin de eenige telg uit het Oranjehuis, waarin die aloude band met Nederland tot uitdrukking kwam. En wel schonk de geboorte van Prinses Juliana in 1909 verlenging van hoop en verwachting, de band bleef toch bijna 50 jaren lang erg broos, want het hing tusschen 1890 en 1938 alles aan een tweetal sterfelijke menschen.
Die vage beklemming is nu weggevallen, nu het huwelijk van Prinses Juliana den kinderzegen mocht ervaren en daarin schuilt de nationale zin van de algemeene volksvreugde. Zeker, wij zijn ook blij om de blijdschap van het Jonge Ouderpaar, wij verheugen ons met de Koninklijke Grootmoeder, nu zij de derde generatie in Haar geslacht aanschouwen mocht, maar de vreugde van het volk als geheel draagt nog een anderen stempel. Die vreugde is sterk gemengd met historisch besef.
God heeft als het ware een venster geopend, waardoor wij weer over wijde vlakten naar buiten blikken, weer in de toekomst durven staren. Oud en jong, rijk en arm, hooggeplaatsten en zij, die in nederiger sferen verkeeren, die allen voelen zich in deze dagen als het ware leden van één gezin, die tezamen vreugde bedrijven en die hun blijdschap in verschillende vormen uitjubelen. Als wij konden, zouden wij elkaar allemaal de hand willen drukken, elkaar deelgenoot willen maken van onze innerlijke gevoelens. Dat kan nu eenmaal niet en ik weet, dat een poging om door de radio uitdrukking te geven aan wat in ons hart leeft en in ons hoofd omgaat, slechts een mager surrogaat is van wat wij zouden doen, als wij allen eens bijeen konden zijn. Wij kunnen niet eens samen ons Wilhelmus zingen, althans niet zoo, dat wij elkaar kunnen hooren. Toch is het wel iets, als deze schare van luisteraars van noord tot zuid en van oost tot west — een schare, die als de concentratie van de natie gezien mag worden — zich er enkele minuten toe heeft willen zetten om gelijktijdig de gedachten te richten op dezelfde nationale gebeurtenis.
Ongetwijfeld heb ik uw gedachten slecht vertolkt, maar het gaat niet hierom, of ik vandaag goed of minder goed gesproken heb, het gaat hierom, dat wij allen enkele oogenblikken ons vereenigd hebben om gezamenlijk onze gedachten te bepalen op een nationale gebeurtenis van groote beteekenis. In veel is ons volk verdeeld. Laat ons daarom te sterker waardeeren die momenten in ons volksleven, waarin wij één zijn, waarin alle verschillen wegvallen, althans overkoepeld worden door wat wij gemeenschappelijk in hooge waardeering houden. Zulke oogenblikken hebben wij thans, nu wij ons samen verheugen over het geluk in het Koninklijk Gezin, nu wij ons allen verblijden over de versteviging van den band, die Oranje met Nederland verbindt, nu wij ervoeren, dat er toch ook wel wat is, waarin wij eensgezind kunnen zijn.
Ik sprak tot u als een dergenen, die met u de volle feestvreugde deelen. Ik eindig met een woord uit naam der Regeering. Geve de Almachtige God, dat Zijn Zegen ook verder ruste op ons Koninklijk Huis en op het aan dat Huis zoo zeer verknochte volk van Nederland."

BUITENGEWONE

NEDERLANDSCHE STAATSCOURANT

MAANDAG 31 JANUARI

OFFICIEELE UITGAVE VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

SOESTDIJK
DEN 31STEN JANUARI 1938

HARE KONINKLIJKE HOOGHEID
PRINSES JULIANA
DER NEDERLANDEN
IS HEDENMORGEN DOOR GODS
GOEDHEID BEVALLEN VAN EENE
DOCHTER

HARE KONINKLIJKE HOOGHEID
PRINSES JULIANA
HEEFT HEDEN
DEN 31STEN JANUARI 1938
DES VOORMIDDAGS TE 9 UUR 47 MINUTEN
HET LEVEN GESCHONKEN AAN
EENE FLINKE DOCHTER
DE TOESTAND VAN MOEDER EN KIND IS OP
HET OOGENBLIK ZEER BEVREDIGEND
(Get.) DR. J. DE GROOT
(Get.) DR. C. L. DE JONGH

Afkondiging van de geboorte der Prinses in de Buitengewone Nederlandsche Staatscourant.

Ned. Oost- en West-Indië. — Onmiddellijk na ontvangst van de heugelijke tijding in Indië verzond de Gouverneur-Generaal de volgende telegrammen:

Aan H.M. de Koningin.

„Met innige vreugde heeft de bevolking van Ned.-Indië het bericht ontvangen van de voorspoedige bevalling van H.K.H. Prinses Juliana. Uwe Majesteit moge mij veroorloven hoogstderzelve mede namens de bevolking dezer gewesten de meest eerbiedige wenschen aan te bieden voor het welzijn van Moeder en Kind.

Starkenborgh

Aan de Prinses.

„Mede namens de bevolking van Nederl.-Indië moge ik Uwe Koninklijke Hoogheid de gevoelens vertolken van innige dankbaarheid voor het geluk dat Haar en der natie is geschonken en eerbiedig uiting geven aan de diepgevoelde wenschen voor het welzijn van Uwe Koninklijke Hoogheid en de jonge Prinses.

Starkenborgh

De Gouverneur-Generaal ontving daarop het volgende telegram:

„Ik betuig U en de bevolking van Ned.-Indië mede namens Prinses Juliana den meest oprechten dank voor de goede wenschen bij de geboorte onzer dochter.

Bernhard

Te Paramaribo werd het heugelijk nieuws bij het ochtendgloren ontvangen. Het bulderend kanon wekte iedereen uit den slaap; het was het mooiste weer. Overal was het enthousiasme geweldig. Spontaan barstte het uit. De stad prijkte in enkele momenten in vlaggentooi.
Op het plein voor de Gouverneurswoning drong een enorme menigte samen om een militaire parade te aanschouwen.

Het buitenland. — Overal in het buitenland leeft men mede met het groote geluk, dat onze Koninklijke Familie, ons land en ons volk ten deel is gevallen. Gelukwenschen zijn binnengekomen van alle staatshoofden van Europa.

Staten-Generaal. — In verband met de blijde gebeurtenis in ons Vorstenhuis kwam op 2 Februari 1938 onze Volksvertegenwoordiging — de Eerste Kamer in gewone, de Tweede Kamer in buitengewone zitting — bijeen.

De voorzitters van beide Kamers hebben daarbij in een korte rede de gevoelens vertolkt, welke hen en heel ons volk bezielen bij de geboorte van Prinses Beatrix.

In de Eerste Kamer sprak W. baron de Vos van Steenwijk en besloot met een driewerf „Leve Prinses Beatrix!"

De minister-president dr. Colijn sloot zich namens de raadslieden van de Kroon van harte bij zijn woorden aan.

Met heel het Nederlandsche volk dat hier en in de overzeesche gewesten met spanning uitzag naar de lang verwachte blijde mare, verheugt ook het kabinet zich over de weldaad aan ons Vorstenhuis bewezen, nu aan het Prinselijk Paar een dochter geboren werd.

Niet minder deelt het kabinet in de blijdschap van het Nederlandsche volk in het vooruitzicht op de bestendiging van het ongestoord behoud van den band die Oranje en Nederland reeds zoovele eeuwen heeft samengesnoerd.

Ons aller gedachten — aldus spr. — gingen de laatste weken rondom Soestdijk. Menige innige bede om bijstand in de moeilijke ure is ten hemel gestegen. In de blijdschap van Nederland deelt ook het kabinet, dat hoopt, dat God geheel het Nederlandsche volk zal blijven zegenen ook in ons nationaal Koningshuis.

Oud-minister mr. J. van Schaik heeft in de Tweede Kamer, nadat de officieele mededeeling van de geboorte van Prinses Beatrix hier was gedaan, eveneens een rede gehouden, die hij als volgt besloot:

Terwijl wij vurig hopen, dat Prinses Juliana spoedig zelve getuige zal zijn van de warme geestdrift, welke haar moederschap alom heeft gewekt, spreken wij onze hartelijke wenschen uit voor den voorspoed der jonggeborene. Met den wil des Allerhoogsten valle die voorspoed Haar rijkelijk ten deel.

Welke bestemming ook in den loop der jaren voor Prinses Beatrix zal zijn weggelegd, wij vertrouwen, dat zij, door het leven geleid in eenvoud en in ware liefde tot ons volk, de beste tradities van Haar geslacht zal voortzetten en aan Haar vaderland geluk zal brengen.

Moge het Nederlandsche volk uit het ontluiken van dit jonge leven verjongende kracht putten ter versterking van de nationale eenheid en vrede, de onmisbare voorwaarden voor zijn geestelijken en stoffelijken vooruitgang."

(Telex-A.N.P. - Aneta - Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Geboorte Prinses Beatrix 3114)

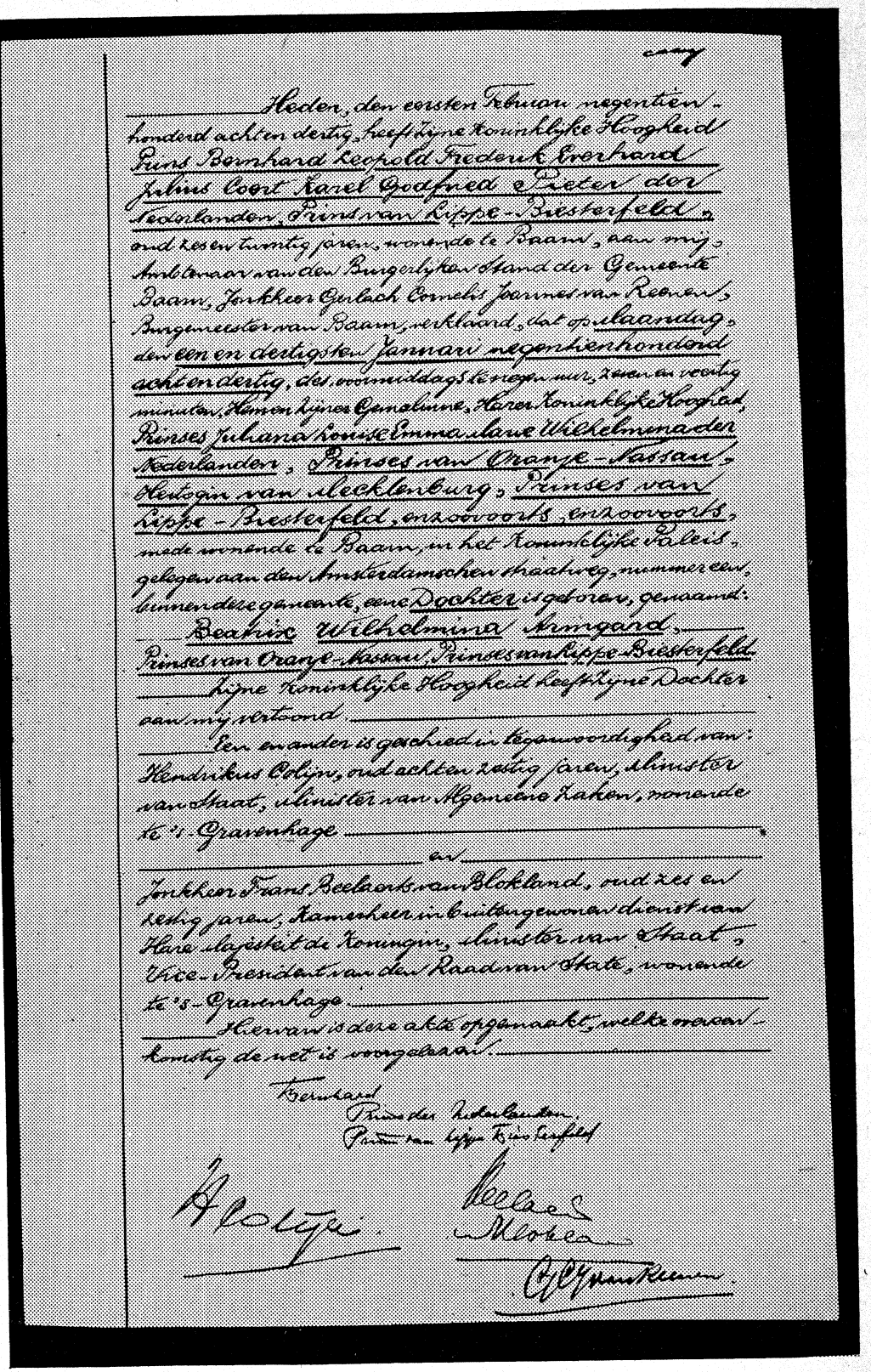

Heden, den eersten Februari negentienhonderd achtendertig, heeft Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter der Nederlanden, Prinses van Lippe-Biesterfeld, oud zes en twintig jaren, wonende te Baarn, aan mij, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Gemeente Baarn, Jonkheer Gerlach Cornelis Jasper van Reenen, Burgemeester van Baarn, verklaard, dat op Maandag, den een en dertigsten Januari negentienhonderd achtendertig, des voormiddags te negen uur, twee en vijftig minuten, Hunne Lijnes Gemalinne, Hare Koninklijke Hoogheid, Prinses Juliana Louise Emma Marie Wilhelmina der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, Hertogin van Mecklenburg, Prinses van Lippe-Biesterfeld, en zoovoorts, en zoovoorts, mede wonende te Baarn, in het Koninklijke Paleis, gelegen aan den Amsterdamschen straatweg, nummer een, binnendijksgemeente, een Dochter is geboren, genaamd:

Beatrix Wilhelmina Armgard,

Prinses van Oranje-Nassau, Prinses van Lippe-Biesterfeld.

Hare Koninklijke Hoogheid heeft Hare Dochter aan mij vertoond.

Een en ander is geschied in tegenwoordigheid van: Hendrikus Colijn, oud achtenzestig jaren, Minister van Staat, Minister van Algemeene Zaken, wonende te 's-Gravenhage,

en

Jonkheer Frans Beelaerts van Blokland, oud zes en zestig jaren, Kamerheer in buitengewonen dienst van Hare Majesteit de Koningin, Minister van Staat, Vice-Président van den Raad van State, wonende te 's-Gravenhage.

Hiervan is deze akte opgemaakt, welke na voorlezing door de meergenoemden en mij, Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, is ondertekend.

Bernhard
Prins der Nederlanden
Prins van Lippe-Biesterfeld

Colijn
Beelaerts
Mollema
Gerlach van Reenen

Geboorte-acte van Prinses Beatrix Wilhelmina Armgard.

2 FEBRUARI 1938

A. Verhouding tot Engeland. —

Zoo dikwijls hoort men zeggen: hoe zit dat toch precies, is Ierland nu eigenlijk nog Britsch of niet, vormt het nog een deel van het Britsche Rijk, of is het een buiten dit verband staande natie geworden en zoo ja, sinds wanneer is dat dan het geval.

Laten wij een retrospectieve beschouwing vastknoopen aan het heden. Waarover gingen de besprekingen te Londen? In enkele woorden gezegd: over de verdeeling van het Iersche eiland in twee politiek volkomen gescheiden stukken, over den tarievenstrijd tusschen Engeland en den Vrijstaat en over de wederzijdsche en gemeenschappelijke defensie. Uiteenloopende onderwerpen, zoo het schijnt, maar, gelijk zal blijken, historisch en logisch ten nauwste samenhangend. Om met het eerste te beginnen zij als redenen, dat zich een tegenstelling tusschen Noord en Zuid in Ierland heeft gevormd en in den loop der tijden gehandhaafd, genoemd, dat in het Zuiden Kelten wonen, in het Noorden voor een groot deel nakomelingen van Schotsche kolonisten, dat het Zuiden katholiek gebleven is tegenover het protestantsche Noorden, dat als weerslag van de Engelsche uitbuitingspolitiek van vorige eeuwen in het Zuiden het Iersche nationalistische streven steeds krachtiger is geworden, terwijl het Noorden „imperialistisch" gezind was en bleef, zich een deel voelde van Groot-Brittannië. Dit zijn de invloeden, die tot op dezen dag Noord en Zuid onverzoenlijk verdeeld houden en die in het verleden meermalen tot conflicten hebben geleid. Wanneer wij niet verder dan een kwart eeuw teruggaan, dan zal menigeen zich die gespannen episode herinneren, toen aan den vooravond van den wereldoorlog Noord-Ierland, Ulster, onder aanvoering van Carson te wapen liep om zich te verzetten tegen een mogelijke toepassing van de Home Rule-wet. Het Hoogerhuis, onschadelijk gemaakt door de Parlementswet van 1911, zou op den duur geen weerstand meer kunnen bieden aan deze zooveelste poging om de Iersche kwestie op te lossen. Maar de nieuwe wet moest geheel Ierland onder één eigen bestuur brengen, dit was iets onduldbaars voor Ulster, dat besloot in Belfast een eigen regeering te vestigen, vrijwilligers zouden het gezag daarvan verdedigen. Tegenstanders van het Home Rule-beginsel in Engeland hebben het vuurtje nog aangestookt, doch de vloedgolf van den grooten oorlog overspoelde het: het veel bestreden ontwerp, hoewel nog wet geworden, werd in zijn werking tot nader order opgeschort.

In haar voormalig Iersch beleid treft de Engelsche regeering in verschillende opzichten blaam. De tijd, die aan de gebeurtenissen haar partijdige gekleurdheid heeft ontnomen, laat dit nu duidelijk onderkennen. Eén punt is, dat de regeering Ulster's gewapend dreigement heeft toegelaten en zoo het Zuiden weer vertrouwd gemaakt met het geweld. Het is een der dingen, die meetellen als oorzaak van den snellen was der nationalistische, separatistische beweging, welke tenslotte uitliep in een guerilla tegen de Engelsche strijdmacht. Intusschen, de les van 1914 heeft gewerkt; kort na den oorlog komt een nieuwe Home Rulewet tot stand, Ierland zal verdeeld worden in twee stukken, een Noordelijk, Ulster, omvattende 6 graafschappen en een Zuidelijk, dat uit de overige 26 bestaat. Die verdeeling geldt ook vandaag nog en het is daartegen dan, dat de diepst liggende bezwaren van den Vrijstaat zijn gericht. Aan de troebelen in het Zuiden is inmiddels een eind gekomen door het befaamde verdrag tusschen Groot Brittannië en Ierland, resultaat van de gezegde onderhandelingen van 1921. Ierland, voortaan Iersche Vrijstaat geheeten, wordt dezelfde practisch onbeperkte zelfstandigheid toegekend, die de groote Britsche gebieden overzee, gelijk Canada, reeds bezitten, maar met de aanzienlijke begrenzing, dat de macht van het parlement en de regeering van den Vrijstaat zich niet over Ulster zal uitstrekken, wanneer dat gebied daar bezwaar tegen heeft. Ulster haastte zich van zijn bezwaren blijk te geven en aldus bleef het bestuur onder de vigueur van de Home Rule-wet van 1920, tot op den huidigen dag. Het heeft een eigen parlement en bovendien een vertegenwoordiging in het Engelsche parlement. De instanties te Londen hebben meer in te brengen in Ulster dan in den Vrijstaat en de Dominions, maar dat strookt volkomen met zijn gevoelens van verbondenheid aan Groot-Brittannië. De situatie komt tot uitdrukking in de terminologie: wanneer men spreekt over het Vereenigd Koninkrijk, dan wordt daarmee een gebied bedoeld, dat naast Engeland en Schotland, Noord-Ierland mede omvat.

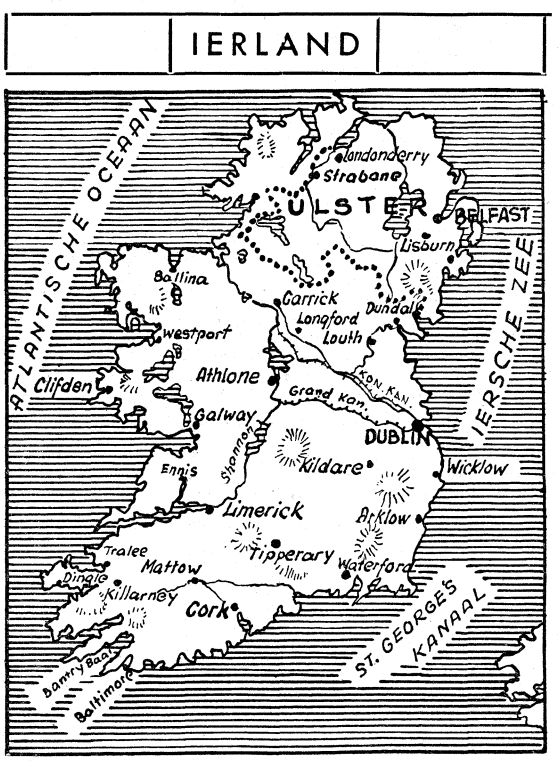

Ruim twee weken geleden is in den Vrijstaat een nieuwe grondwet in werking getreden. De oude was met haar kleine dertig wijzigingen in 15 jaar een eenigszins moeilijk instrument geworden, maar bovenal schonk een nieuwe constitutie De Valera een gelegenheid tot verwezenlijking van bijna al zijn oude nationalistische idealen. Alle, op één na: een vereenigd Ierland. Wel doet de grondwet, alsof zij geldt voor het geheele Groene Eiland, maar op een bepaalde plaats moet zij toch wijken voor de feiten en verklaren, dat „hangende de hereeniging van het nationale gebied" het parlement te Dublin geen wetten kan geven voor Ulster. Intusschen, feit of geen feit, in de letter ligt hier een bedreiging, die in het Noorden als zoodanig is opgevat. Een geruststelling is De Valera's verklaring geweest, dat de Vrijstaat nimmer zijn macht over Ulster zal uitbreiden zonder de vrijwillige toestemming daarvan. Nu kwam als een groote verrassing de aankondiging van formeele besprekingen tusschen Engeland en den Vrijstaat ten einde de betrekking tusschen beide landen op beteren grondslag te stellen. Waar dit plan ook verheugenis wekte, niet in Ulster. Was niet gemeld, dat de zeldzaam vasthoudende De Valera zijn verlangen naar Iersche eenheid op den voorgrond der besprekingen zou stellen? Viel niet te verwachten, dat hij dit als ruilobject zou aanwenden tegenover de Engelsche desiderata nopens de verdediging van het eilandenrijk? Een officieel communiqué van Londen, verspreid na de van kracht wording van de nieuwe Iersche grondwet, had hier niet minder een geruststelling kunnen zijn dan de verklaring van De Valera. De Engelsche regeering toch had zooveel gezegd als

een theoretische insluiting van Ulster in den Vrijstaat, niet te kunnen erkennen. Vereeniging van Ierland kon alleen tot stand komen door vrije toestemming van beide betrokken partijen, aldus ook het standpunt van Whitehall. Desondanks heeft de regeering van Ulster zich gehaast een tegenzet te doen. Verkiezingen, die tegen Mei waren uitgeschreven, zijn in allerijl tot het begin van de volgende maand vervroegd, opdat getoond worde, dat het volk van Noord-Ierland nog in zijn groote meerderheid achter de regeering staat, d.w.z. tegen een vereeniging met het Zuiden gekant is. Over het algemeen wordt deze overhaaste demonstratie een vrij dwaas besluit gevonden. Men verwacht niet, dat er veel Protestanten meer om vóór, of veel Katholieken meer om tégen de vereeniging zullen stemmen. Maar hoe wanneer er dan geen medewerking van Ulster is, tot een bevredigende oplossing te komen?

In de huidige conferentie werd getracht niet alleen den economischen oorlog, maar ook de meeste andere geschilpunten nader tot een oplossing te brengen. Het voornaamste punt van de besprekingen was ongetwijfeld de kwestie van de „land-annuities", waaruit de economische oorlog is ontstaan. Men mag wellicht aannemen, dat de minister voor de dominions, Malcolm MacDonald, bij de verschillende informeele gesprekken, die hij in het afgeloopen jaar heeft gehad, een zekere basis voor een overeenkomst op dit punt heeft gemeend te ontdekken, daar het voor de afbakening van een dergelijke basis nauwelijks zin zou hebben zulk een opzienbarende conferentie bijeen te roepen. De eerste stap voor een dergelijke overeenkomst zal waarschijnlijk moeten worden gezocht in een accoord tot samenstelling van een arbitragecommissie.

De defensie. — Het tweede meest belangrijke punt gaat over de defensie. De bestaande situatie dienaangaande is vrij verward. Engeland heeft zich onder het Engelsch-Iersche verdrag van 1922 bepaalde rechten voor het gebruik en de bezetting van Iersche zeehavens gereserveerd, die De Valera niet ten volle schijnt te erkennen. De oorspronkelijke bedoeling van het verdrag, dat Ierland als dominion een eigen vloot zou bouwen, is tot nu toe niet verwezenlijkt. Ierland blijft daarom voor zijn veiligheid nog geheel op Engeland aangewezen. De moeilijkheid, die bij al deze vragen steeds weer naar boven komt, is, dat zij onverbrekelijk met de Iersche eischen voor erkenning van absolute zelfstandigheid en onafhankelijkheid samenhangen.

De „scheiding". — Het derde punt van de bespreking zal gaan over wat men hier de „scheiding" noemt. De Vrijstaat wil een vereenigd Ierland en beoogt op den langen duur de provincie Ulster in de Iersche republiek te brengen. De Valera heeft zelf echter erkend, dat dit alleen op vreedzame wijze en met toestemming van Ulster zal kunnen geschieden. Het protestantsche Ulster voelt er echter op het oogenblik nog bitter weinig voor de banden met Engeland los te maken, en voor een aansluiting met den Vrijstaat te ruilen. Voorts heeft ook de Engelsche regeering kort geleden nog duidelijk gemaakt, dat zij De Valera's aanspraak, voor heel Ierland inclusief Ulster te spreken, niet erkent.

(Nieuwe Rott. Crt. - Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Engeland—Ierland 3109 D.)

A. **ITALIE. — Handelsbalans over 1937. —** Ondanks de heroïsche pogingen om tot nationale zelfgenoegzaamheid te geraken, sluit Italië's handelsbalans over 1937 met een passiefsaldo van 5.639.996.000 lire, vergeleken met 2.555.367.000 lire over 1936. Het deficit is grootendeels ontstaan door den aankoop van meer dan ½ millioen ton buitenlandsche tarwe ter waarde van 1.392 millioen lire, hoewel ook de import van grondstoffen voor de wapenfabricage een belangrijke factor vormde. Het grootste deel van de tarwe werd uit Argentinië ingevoerd. De import was veel grooter dan in het vorige jaar, daar de oogst in 1936 ongunstig was uitgevallen. De oogst van 1937 is echter voldoende, om de binnenlandsche behoefte te dekken.

De rol, die de koloniën thans in het economische leven van Italië spelen, blijkt uit de im- en exportcijfers van het keizerrijk. In het afgeloopen jaar importeerde Italië goederen ter waarde van 348 millioen uit de koloniën, vergeleken met 156 millioen lire in 1936. De export naar de koloniën bedroeg 2.005 (1.717) millioen.

Hoewel de handelsbalans over 1937 niet bemoedigend kan worden geacht, wijzen de autoriteiten op andere statistieken, die een meer bevredigend beeld te zien geven. Zoo is het aantal faillissementen met 33.9% gedaald, terwijl de productie-index van 102.7 over 1936 tot 115.2 in 1937 steeg. Ook de landbouwproductie en de bankdeposito's hebben een opmerkelijke stijging te zien gegeven. (Telegraaf)

(Vor. ber. In- en Uitvoer 2905 A.)

B. **MGR. PROF. DR. J. K. F. H. SCHRIJNEN OVERLEDEN. —**

Op 26 Januari '38 is Mgr. prof. dr. J. K. F. H. Schrijnen, hoogleeraar aan de R.K. Universiteit te Nijmegen, overleden.

Mgr. prof. dr. J. K. F. H. Schrijnen.

Prof. Schrijnen werd 1869 te Venlo geboren. In 1894 werd hij tot priester gewijd en promoveerde hij te Leuven tot doctor in de klassieke letteren. Van 1894 tot 1912 was hij leeraar aan het Bisschoppelijk College te Roermond, daarna werd hij lector en vervolgens bijzonder hoogleeraar vanwege de St. Radboudstichting aan de rijksuniversiteit te Utrecht. Sinds 1921 was hij buitengewoon hoogleeraar in de algemeene taalkunde en bij de oprichting van de R.K. Universiteit te Nijmegen was hij de eerste rector-magnificus.

Prof. Schrijnen is lid van den Onderwijsraad en heeft als zoodanig het Academisch Statuut mede ontworpen en tot stand gebracht, met name de klassieke afdeelingen. Op internationaal wetenschappelijk gebied zoowel als op dat van de taalwetenschappen bezat hij een bijzonderen naam.

Zijn voornaamste werken zijn: Etude sur l's mobile dans les langues classiques (dissertatie); Nederlandsche Volkskunde (1930—1933); Essays en Studiën (1910); Uit het leven der oude Kerk (1919); Handleiding bij de studie der vergelijkende Indogermaansche taalwetenschap (2e druk 1924, ook in het Duitsch); Romeinsche Antiquiteiten (6e druk 1922); Characteristik des altchristlichen Latein (1932).

Wat de opleiding van den overledene betreft, kan nog worden vermeld, dat prof. Schrijnen na het R.K. gymnasium te Roermond te hebben doorloopen, wijsbegeerte studeerde te Roldu(en letteren aan de universiteit te Leuven van 1887 tot 1891, alsook te Parijs. Ook studeerde hij godgeleerdheid aan het Bisschoppelijk College te Roermond. Als hoogleeraar te Utrecht doceerde hij cultuurgeschiedenis der Christelijke oudheid en vergelijkende klassieke taalwetenschap. Als buitengewoon hoogleeraar van staatswege, sinds 1921, doceerde hij te Utrecht algemeene taalwetenschap en het vulgair-latijn. Te Nijmegen was hij hoogleeraar in de Grieksche en Romeinsche taalkunde, de algemeene taalwetenschap en de volkskunde.

Mgr. Schrijnen was voorts o.m. Geheim Kamerheer en Huisprelaat van Z. H. den Paus, ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw, Commandeur in de Leopoldsorde, Officier in de Belgische Kroonorde, Officier in het Legioen van Eer en begiftigd met de médaille du Roi Albert. (De Tijd - N. Rr. Crt.)

A. PEKING-HANKAU-SPOORBRUG. —

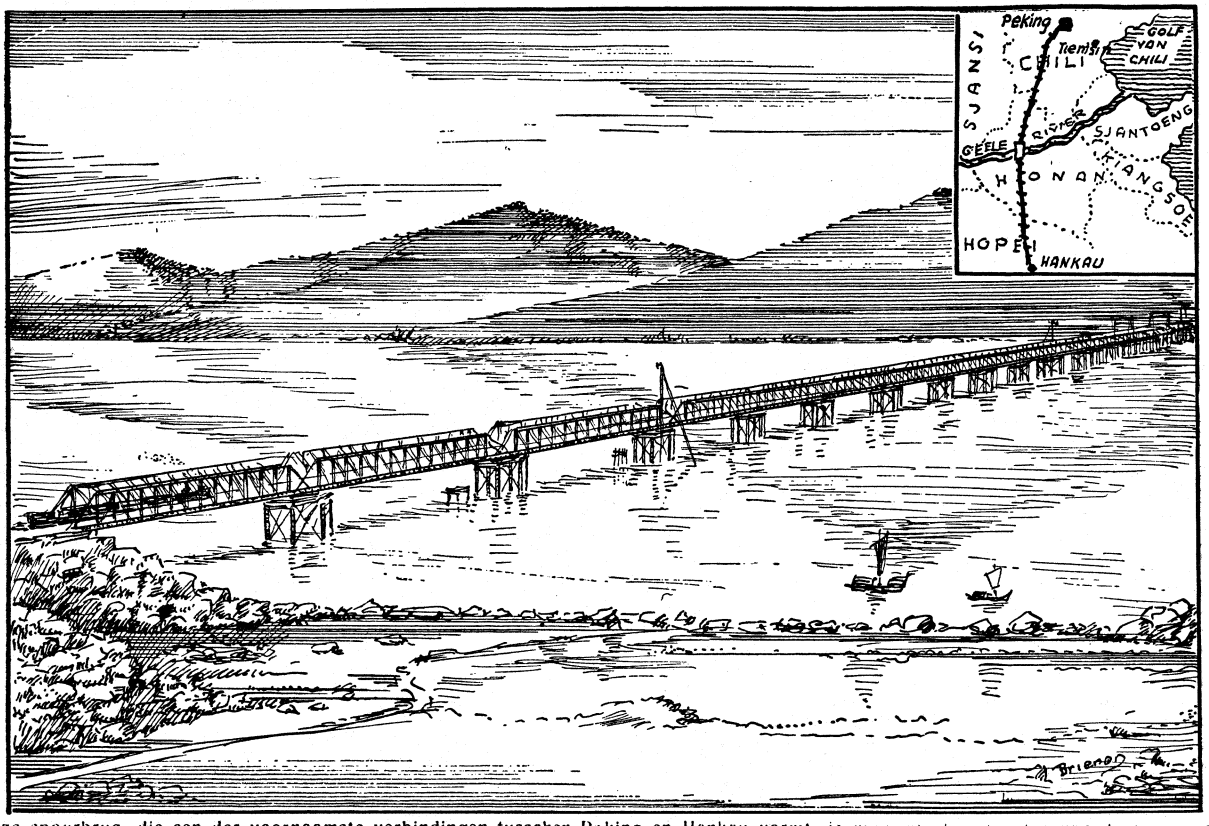

Deze spoorbrug, die een der voornaamste verbindingen tusschen Peking en Hankau vormt, is momenteel in handen van de Japanners.
(Overname zonder bronvermelding verboden) **(Vor. ber. China-Japan 3111 D.)**

3 FEBRUARI 1938

B. VOLKENBOND. — De gebeurtenissen in 1937. —

De Volkenbond heeft in het jaar 1937 formeel zijn 58 leden behouden: tegenover het ophouden van het lidmaatschap van Paraguay stond de toetreding van Egypte, dat door de buitengewone Volkenbondsvergadering van Mei tot lid is toegelaten. Intusschen bevinden zich onder de 58 staten, die bij het einde van het jaar officieel nog deel van den Volkenbond uitmaken, niet minder dan 5 (Guatemala, Nicaragua, Honduras, Salvador en Italië), die hun lidmaatschap reeds hebben opgezegd en Abessynië, dat officieel nog lid van den Volkenbond is, doch door verschillende staten niet langer, feitelijk of rechtens, als zelfstandige staat erkend wordt. Het heengaan van Italië zal tot verwikkelingen leiden, die thans nog niet ten volle zijn te overzien. Tal van politieke kwesties zijn ook in den loop van dit jaar weder door de Volkenbondsorganen besproken: de strijd in Spanje, de strijd in het Verre Oosten, de toekomst van het sandzjak Alexandrette, de toekomst van Palestina, het grondstoffenvraagstuk, de Volkenbondshervorming. Het gebrek aan universaliteit van den Volkenbond maakte een vruchtbare behandeling van de gebeurtenissen met betrekking tot Spanje en China niet mogelijk. De besprekingen in het Turksch-Fransche geschil over de toekomst van het sandzjak Alexandrette, na de zelfstandigwording van het tegenwoordige mandaatgebied Syrië, toonden echter wederom van hoeveel nut de Volkenbond en zijn methode van de behandeling van internationale geschillen zijn kunnen, indien de beide geschilhebbende partijen beide lid van den Volkenbond en beide met den goeden Volkenbondsgeest bezield zijn. Een wekenlange bespreking in de Permanente Mandatencommissie van den Volkenbond en een daarop volgend debat in den Volkenbondsraad en in de Volkenbondsvergadering hadden tot resultaat, dat de Volkenbond zich niet principieel tegen het Engelsche plan tot verdeeling van Palestina verzette en goedkeurde (onder volledig voorbehoud van zijn latere eindbeslissing), dat de Engelsche regeering dit denkbeeld nader in bijzonderheden zal uitwerken. Wat de behandeling van het grondstoffenvraagstuk betreft, deze leed natuurlijk zeer onder de omstandigheid, dat het land, dat het meest over het gemis aan grondstoffen klaagt, n.l. Duitschland, geweigerd had aan de Geneefsche besprekingen hierover deel te nemen. Wellicht zal de behandeling van het grondstoffenvraagstuk op den duur tot een technische vergemakkelijking van het verkrijgen van grondstoffen leiden, een internationale ontspanning is uit de beraadslagingen niet voortgevloeid. Diepgaande meeningsverschillen konden de kwestie der Volkenbondshervorming niet voorwaarts brengen. Een onderwerp, dat tot dusverre slechts als van humanitairen aard beschouwd was, kreeg in den loop van het jaar, door toedoen van de Sovjetregeering, een politieke beteekenis: het Volkenbondswerk ten nutte van de Russische en Armeensche vluchtelingen door tusschenkomst van het Volkenbondsbureau-Nansen. De voortzetting van dit humanitaire werk is onzeker geworden door het verzet uit Moskou, dat dit Volkenbondswerk als een ondersteuning der Russische oppositie tegen het Sovjet-bewind beschouwt.

Behalve de gewone bijeenkomsten van de Volkenbondsvergadering, den Volkenbondsraad, de Internationale Arbeidsconferentie, den Raad van Beheer van het Internationale Arbeidsbureau en de talrijke technische commissies heeft de Volkenbond dit jaar vier speciale conferenties georganiseerd, waarvan er merkwaardigerwijze twee in Nederl.-Indië, te Bandoeng, werden gehouden en slechts één enkele te Genève plaats vond. De Bandoengsche conferenties over de bestrijding van den vrouwenhandel in het Verre Oosten en over de verbetering der volksgezondheid op het land in het Verre Oosten leidden tot aanbevelingen, die in de toekomst een nuttige uitwerking zullen kunnen hebben. De door het Internationale Arbeidsbureau georganiseerde conferentie van Washington over de sociale en economische toestanden in de textielnijverheid heeft de aanneming, zij het ook niet zonder grooten strijd en zonder veel kans op ratificatie, door de Internationale Arbeidsconferentie vergemakkelijkt van de conventie over de 40-urige arbeidsweek in de textielindustrie. De Geneefsche conferentie voor de internationale bestrijding van het terrorisme had de onderteekening van twee conventies tengevolge, waarvan de één de schepping van een Internationaal Gerechtshof voor Strafzaken te 's-Gravenhage ten doel heeft. Van de vele technische Volkenbondscommissies heeft vooral het hygiënische comité veel arbeid verricht door de opstelling van een „hygiënisch drie-jaren-plan" (verbetering der volksvoeding, der volksgezondheid op het land, der volkshuisvesting en der zorg voor de lichamelijke opvoeding) en de organisatie van een plan ter bestrijding van de besmettelijke ziekten in China.

Ten slotte vallen nog te vermelden de inwijding van het gebouw voor de Volkenbondsvergadering en andere groote Volkenbondsconferenties, waardoor de nieuwe Volkenbondspaleizen thans alle in gebruik genomen zijn, en de reis van den directeur van het Internationale Arbeidsbureau, Harold Butler, naar het Verre Oosten, waarbij hij ook een bezoek aan Nederl.-Indië heeft gebracht. (Journal de Genève)

C. GRIEKENLAND. — Proclamatie. - Dictatuur van Metaxas. —

Volgens de Proia zou minister-president Metaxas in Griekenland de absolute dictatuur hebben ingesteld. De verklaring in de Proia is als volgt:

Het dictatoriale regiem van Metaxas treedt met een periode van gestrengheid in. Het zal zonder pardon

optreden tegen al degenen, die gedacht hebben of in de toekomst mochten denken, de rust der bevolking te verstoren.
Indien noodig, zullen onverwijld andere, zelfs nog strengere maatregelen worden genomen. (Proia)
(Vor. ber. Metaxas 3008 D.; Dictatuur 2896 D.)

4 FEBRUARI 1938

A. CENTRAAL-AZIE. — Aardmagnetische onderzoekingen van dr. Filchner. —
Dr. Filchner, die enkele weken geleden uit Azië is teruggekeerd en op 30 Januari '38 uit de handen van Hitler den Duitschen nationalen prijs heeft ontvangen, heeft mededeelingen gedaan over zijn onderzoekingsreis, die drie en een half jaar duurde.

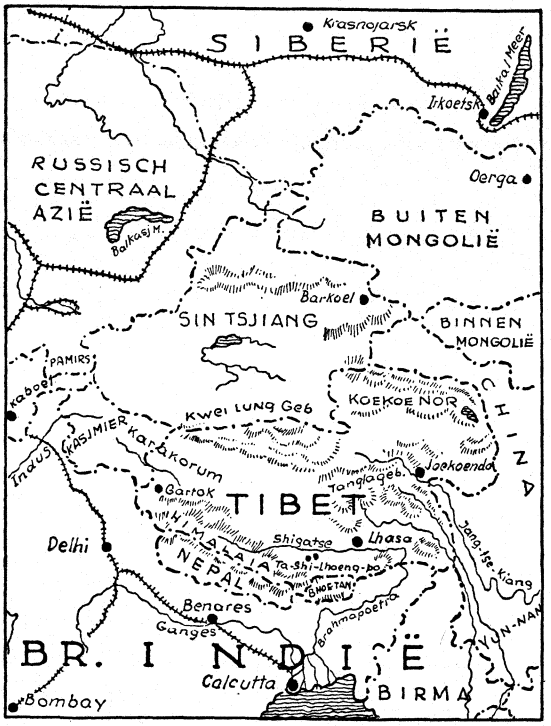

(Ontleend aan Pacific Affairs)

Het doel van zijn expeditie was bereikt: Centraal-Azië is thans, wat de aardmagnetische gesteldheid betreft, bekend, maar de verzamelde waarnemingen moeten nog definitief worden uitgewerkt en dat zal wel een jaar of twee duren. Hij zelf zal die uitwerking niet verrichten, want reeds dezen herfst gaat hij opnieuw naar Britsch-Indië om zijn werk en in het bijzonder zijn metingen te Dehra-Dun voort te zetten. Hij hoopte, dat tegen dien tijd zijn gezondheid weer in orde zou zijn, want op het oogenblik lijdt hij aan een dubbele liesbreuk en aan een nekkwetsuur.
Feitelijk heeft Filchner twee verschillende expedities uitgevoerd, waarbij de magnetische metingen in Centraal-Azië hoofdzaak waren. Op de eerste expeditie werd een reeks metingen gedaan van Tasjkent over Tihoa naar Lantsjou, vandaar naar Lhasa en tenslotte Westwaarts naar Leh in Kasjmir. De laatste expeditie had tot doel langs een groote lus, uitgaande van Lantsjou naar het Westen over Khotan, waar de Toenganen baas waren, een nieuwe reeks metingen uit te voeren. Hij reisde van Dehra-Dun over Sjanghai, Nanking en Sian-foe met een vliegtuig naar Lantsjou, de hoofdstad van de Chineesche provincie Kansoe. In laatstgenoemde plaats ontving hij veel steun van de Duitsche zending.

B. ROEMENIE. — Sovjet-Rusland en Bessarabië. —
In zijn commentaar op de vorming van het kabinet-Goga en de gevolgen, welke deze gebeurtenis op het gebied der buitenlandsche politiek zal kunnen hebben, geeft het „Journal de Moscou" te verstaan, dat Sovjet-Rusland de kwestie van Bessarabië, welke thans sluimert, zou kunnen oprakelen, ingeval Roemenië zich definitief zou scharen in het kamp der fascistische mogendheden tegen Sovjet-Rusland.
Dank zij de Sovjet-Russisch—Roemeensche toenadering, welke door Titulescu werd nagestreefd, had Sovjet-Rusland, zonder af te zien van zijn rechten op Bessarabië, deze kwestie sluimerend gelaten, doch reeds onder de regeering van Tatarescu had, aldus vervolgt Havas, hetzelfde blad de eerste waarschuwing in denzelfden geest van die van vandaag doen hooren.
Het blad is van meening, dat de vorming der regeering-Goga niet alleen Frankrijk moet alarmeeren, doch alle vreedzame landen, in de eerste plaats Tsjecho-Slowakije.
De nieuwe koers der buitenlandsche politiek van Roemenië, aldus het blad, waarbij nog komen pro-Italiaansche en pro-Duitsche manoeuvres van Stojadinowitsj, berooft de Kleine Entente nog van een zijner steunpilaren. (Journal de Moscou)
(Vor. ber. Roemenië—Sovjet-Rusland 1626 F.)

C. NEDERLAND. — Handelsovereenkomst met Nieuw-Zeeland. —
Naar uit Wellington (N.-Z.) wordt gemeld, is tusschen Nieuw-Zeeland en Nederland een handelsovereenkomst tot stand gekomen. De belangrijkste concessie van Nederlandsche zijde heeft betrekking op appelen, terwijl Nederland behandeld zal worden op voet van de meest begunstigde natie ten aanzien van electrische apparaten en andere goederen.
(Telex - A.N.P.)

D. ENGELAND. — Het jaar 1937. —
Engeland heeft een moeilijk jaar achter den rug; ditmaal vloeiden de moeilijkheden voort uit de buitenlandsche politiek; de constitutioneele kwestie, welke het vorige jaar het Rijk tot in zijn grondvesten scheen aan te tasten, is dank zij het tactisch en rustig, streng constitutioneel optreden van koning George VI volledig overwonnen.
Thans staat men voor buitenlandsche bezwaren en gevaren, welke vaak het grootste beleid van de regeering vergden en een aansporing waren de herbewapening met meer kracht dan ooit voort te zetten.
Bij de moeilijkheden in de Middellandsche Zee is de Chineesche kwestie gekomen. Menige vernedering heeft het Britsche Rijk te verstuwen gekregen, doch zijn regeerders weten met een onuitputtelijk geduld telkenmale de spanning te verminderen en den vrede te bewaren. Zij staan daarbij vaak bloot aan een scherpe critiek uit een hoek, waarin men vroeger het pacifisme à tort et à travers trachtte te verdedigen en waar men aanvankelijk schroomde zijn steun aan de herbewapening te verleenen. Thans ziet men ook daar in, dat onder de huidige omstandigheden het land zich zoo krachtig mogelijk dient te wapenen, niet om de rol van super-arbiter te spelen, welke Engeland zich zoo gaarne toekent, maar louter en alleen ter verdediging van zijn eigen belangen, van het kostbare imperium en zijn levenskracht, zijn handel.
De geduldige politiek ten overstaan van Spanje heeft vrucht gedragen. Men heeft er door weten te voorkomen, dat Franco c.s. een willoos werktuig werden van Mussolini en bovendien zijn belangen zoowel in het rechtsche als het linksche Spanje veilig gesteld voorzoover dat maar eenigszins mogelijk was. Het dreigement van een krachtig gezamenlijk optreden met Frankrijk tegen de „onbekende" duikbooten welke de Middellandsche Zee onveiliger maakten, dan zij sedert de tijden van de Algerijnsche en Barba-

rijsche zeeroverij geweest was, heeft geholpen. De koopvaardij is in de Middellandsche Zee thans afdoende beschermd, al kunnen zich aan de Spaansche kust nog wel eens onverwachte moeilijkheden voordoen. Het feit, dat Engeland, dank zij de herbewapening hier kon dreigen en men aan den anderen kant besefte, dat het zijn bedreigingen ook ten uitvoer kon brengen, hebben tot dit resultaat veel bijgedragen.

In het Verre Oosten moet Engeland voorloopig nog den pas markeeren. Alleen met de Ver. Staten en Frankrijk samen zou het hier in staat zijn tot een krachtig optreden. De dag lijkt echter niet ver meer, dat het ook met Frankrijks steun alleen in staat zal zijn, zoowel in Europa als in Azië voor zijn belangen op te komen. De groote krachtsinspanning, welke dit vereischt, wordt door de bevolking met meer dan gelatenheid gedragen, omdat in alle kringen het besef is doorgedrongen van de noodzaak.

De kroning van George en Elizabeth heeft het Londensche seizoen dit jaar een ongekende praal verleend. Spoedig daarna achtte Baldwin den tijd gekomen zich uit de actieve politiek terug te trekken. Zijn positie was door de behandeling van de constitutioneele kwestie weliswaar aanzienlijk versterkt, maar de inspanning van den politieken arbeid van zooveel jaren liet zich gevoelen. De Koning eerde den trouwen dienaar van de Kroon door hem tot graaf te verheffen. Chamberlain heeft sindsdien het roer van staat overgenomen, met een verjongd kabinet, dat met name ten aanzien van de verdediging een vasten koers volgt. Eden bleef de leiding van de buitenlandsche politiek behouden. Ramsay MacDonald, die van het nieuwe kabinet geen deel meer uitmaakte, is aan het einde des jaars op een reis, welke hem herstel van krachten had moeten bezorgen, overleden. Bij zijn dood bleek de waardeering voor deze figuur grooter dan hem zijn laatste levensjaren getoond was.

Ter gelegenheid van de kroning is te Londen weer eens een Rijksconferentie gehouden, welke ongetwijfeld de banden tusschen de toch immer heterogene deelen, waaruit het Rijk is opgebouwd, heeft versterkt. Ierland blijft nog steeds een buitenbeentje, zooals het nog dezer dagen toonde door den koning van Italië de facto als keizer van Etiopië te erkennen. In Britsch-Indië lijkt men, ondanks de aanvankelijke bezwaren, met de toepassing van de nieuwe constitutie op den goeden weg. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Buitenl. Politiek 2991 B.)

5 FEBRUARI 1938

A. FRANKRIJK. — In- en Uitvoer 1936-'37. - Werkloosheid. —

In- en Uitvoer:	Gewicht (in duiz. tonnen) 1937	1936	Waarde (in mill. francs) 1937	1936
Invoeren . . .	57.388	47.960	42.316	25.414
Uitvoeren . . .	30.368	28.957	23.935	15.492
Nadeelig saldo .			18.381	9.922

Werkloosheid:		Werkloozen	Verschil met twaalf maanden tevoren
Gemiddelde	1934 . . .	342.000	
Idem	1935 . . .	426.000	
Idem	1936 . . .	434.000	
December	1936 . . .	411.000	— 8.000
Maart	1937 . . .	389.000	— 76.000
Juni	1937 . . .	322.000	— 108.000
September	1937 . . .	305.000	— 103.000
December	1937 . . .	365.000	— 46.000

(Le Temps) **(Vor. ber. In- en Uitvoer 2921 A.; Werkloosheid 2694 E.)**

B. NEDERLAND. — Steenkool. - Recordproductie der mijnen in 1937. —

Gedurende de afgeloopen maand December zijn door de gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg geproduceerd: 1.223.971 ton steenkolen. De totale productie over het geheele jaar 1937 is daarmede gestegen tot het recordcijfer van 14.321.269 ton, hetgeen ruim anderhalf millioen ton hooger is dan over 1936; toen bedroeg de productie nl. 12.802.538 ton.

Het aantal arbeiders steeg regelmatig en nam toe met 2600. Op 1 Jan. 1938 waren er in dienst 32.163, tegen 29.574 op 1 Jan. 1937. (Limburger Koerier)

(Vorig bericht 2647 H.)

C. NEDERLAND. — Eenheid door Democratie - Jaarvergadering. —

Op de derde jaarvergadering van de Nederlandsche Beweging voor Eenheid door Democratie te Utrecht werd, na de inleiding door den voorzitter, dr. H. Faber, het woord verleend aan den secretaris der beweging, ir. W. Ritmeester voor het uitbrengen van zijn jaarverslag.

Het aantal van ruim 10.000 leden, waarmede wij dit jaar zijn aangevangen, aldus spr., moge voor een vereeniging wellicht indrukwekkend zijn, voor een beweging is het zeer gering.

Naarmate de verkiezingsdatum naderde, groeide het aantal leden sneller. Bij de jaarwisseling bedroeg het aantal leden 21.567.

Op 1 Januari 1937 waren er 22 afdeelingen; er kwamen er in het afgeloopen jaar niet minder dan 39 bij.

De taak der beweging heeft na de verkiezingen geen verandering ondergaan. Wellicht was het noodig het accent te verleggen, doch de tweeledigheid van het doel — defensie eenerzijds en constructie anderzijds — kon zuiver worden gehandhaafd.

Hierop werd het algemeene beleid van het hoofdbestuur uitvoerig besproken, waarbij twintig sprekers het woord voerden.

Des avonds bracht de penningmeester, de heer H. M. van Gelder uit Amsterdam, zijn jaarverslag uit. De ontvangsten aan contributies gedurende het vereenigingsjaar zijn gestegen van ƒ 23.144,41 over 1936 tot ƒ 61.510,91 over 1937.

Nadat was kennis genomen van het rapport van de commissie tot nazien van de rekening en verantwoording, van den penningmeester voor 1936, werd aan het hoofdbestuur décharge verleend voor deze periode van beheer, terwijl een nieuwe commissie voor contrôle op de rekening 1937 werd benoemd.

Bovendien deed de heer Van Gelder, onder instemming van de vergadering, reeds voorlezing van het accountantsrapport over 1937.

Nadat nog eenige voorstellen der afdeelingen van technischen aard waren besproken, werd de vergadering, omdat het vereischte minimum aantal afdeelingen niet langer aanwezig kon blijven, verdaagd. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Eenheid door Democratie 2856 A.)

D. LUCHTVAART. — Oceaanvluchten. - Rome—Rio de Janeiro. - Groene muizen. —

De „Stampa" meldt: Bruno Mussolini, kolonel Biseo en kapitein Moscatelli hebben met hun bommenwerpers (Groene muizen) niet slechts de vlucht van Dakar in Fransch West-Afrika over den Zuidelijken Atlantischen Oceaan op glansrijke wijze volbracht, doch de twee eerstgenoemden hebben zelfs geen gevolg aan hun oorspronkelijk voornemen gegeven, te Natal aan de Braziliaansche kust een tusschenlanding te verrichten; zij zijn onmiddellijk doorgevlogen naar Rio de Janeiro, waar Biseo 's avonds om 6 uur 57 en Mussolini om 6 uur 59 een vlotte landing maakte. Zij volbrachten op 25 Januari '38 de tocht Rome—Rio de Janeiro in ± 39 uren.

Kapitein Moscatelli is eenige dagen te Dakar achtergebleven. (Stampa) **(V. b. Oceaanvluchten 2867 D.)**

E. VEREENIGDE STATEN. — Volksinkomsten. —

	1929	1933	1935	1936
		in Mill. Dollar		
Arbeid	51.204	29.296	36.318	41.250
Dividenden	5.969	2.213	3.072	4.573
Renten	5.089	4.634	4.467	4.378
Ondernemingswinsten	12.342	7.258	8.891	9.783
Huur en royalties .	3.419	1.337	1.848	2.131

(New York Times) **(V. b. Groote Inkomens 1860 D.)**

F. NEDERL. OOST-INDIE. — Passief kiesrecht voor vrouwen. —

Bij den Volksraad is ingediend een ontwerp-ordonnantie tot toekenning van een passief kiesrecht aan vrouwen voor stadsgemeenteraden.

Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat de Regeering instemt met het voorstel van de Kiesrechtcommissie, om het passief kiesrecht voor genoemde raden toe te kennen aan vrouwen van alle landaarden.

De Memorie wijst er op, dat het lidmaatschap van de vrouw meer in het bijzonder van waarde zal zijn bij de behartiging van de gemeente-taak op sociaal gebied, onderwijs en gezondheidszorg. (Aneta)

A. NEDERLAND. — Hofjager Spek hersteld. —
Hofjager Spek is op 29 Januari 1938 nagenoeg hersteld van het ongeluk met den auto van Prins Bernhard, naar huis teruggekeerd. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht 3052 E.)

B. NEDERLAND. — Onze handel met Frankrijk. —

	mill. kg.		mill. gld.	
	1936	1937	1936	1937
Invoer	485	603	42	60
Uitvoer	1.917	2.371	55	76
Uitvoersaldo . .			13	16
Pct. van den invoer, gedekt door uitvoer			131,0	126,7

Evenals bij het handelsverkeer met de meeste andere landen doet de terugslag van de conjunctuur na de opleving in het eind van 1936 en de eerste helft van 1937 zich bij den handel met Frankrijk, bezien over het geheele jaar 1937 en vergeleken met 1936, nog niet gevoelen. Ook hier zijn zoowel de invoer als de uitvoer beide niet onaanzienlijk in omvang toegenomen.
In de eerste plaats verdient bij den import uit Frankrijk de aandacht, dat die van salpeter en kunstmest vermeerderde van 126.3 tot 144.9 mill. kg., terwijl die van chemicaliën steeg van 60.6 tot 78.3 mill. kg. Daarentegen nam de invoer uit Frankrijk af van tarwe (van 2.2 mill. kg. tot nagenoeg nihil), van tarwemeel (van 10.3 tot 8.1 mill. kg.).
Speciale vermelding verdient het feit, dat de invoer van ijzererts, e.d. uit Frankrijk vermeerderde van 79.3 tot 109.5 mill. kg.
De uitvoer van kolen en cokes naar Frankrijk steeg van 1936 op 1937 van 1.660.2 tot 2.113.6 mill. kg. (resp. 12.8 en 21.2 mill. gld.). Voorts nam de export van visch enz. toe van 19.7 tot 25.1 mill. kg. (waarvan 17.8 mill. kg. mosselen), die van afval der cacao- en chocoladenijverheid van 3.8 tot 5.6 mill. kg., die van plantaardige oliën van 7.2 tot 10.3 mill. kg.
Een vermindering deed zich o.m. voor bij den export naar Frankrijk van erwten en boonen (resp. 7.1 en 1.2 mill. kg.), aardappelen (resp. 64.2 en 58.5 mill. kg.) en ijzer en staal (resp. 20.8 en 9.3 mill. kg.). Het betreft hier vrijwel uitsluitend den uitvoer van ruwijzer. (Het Vaderland) **(Vor. ber. 2747 E.)**

6 FEBRUARI 1938

C. OOSTENRIJK. — Een Nationaal-Socialistisch Complot. - Dr. Tavs gearresteerd. —
Het schijnt, dat met de ontdekking van het nationaal-socialistische complot in de kanselarij van de nationale verzoening in de Tainfaltstrasse in de Weensche binnenstad die dezer dagen plaats heeft gehad, een tamelijk ernstige actie is verijdeld. Volgens de officieele Wiener Zeitung zijn er bewijzen, dat de vertegenwoordigers van dezen kring (bedoeld zijn de onwettige nationaal-socialisten) — klaarblijkelijk tevergeefs — getracht hebben, krachten van buiten Oostenrijk te bewegen, invloed op den loop van de binnenlandsche politiek uit te oefenen door dreiging of geweld.
Wat is er nu gaande? Men heeft o.a. in de Tainfaltstrasse een volledig nationaal-socialistisch plan van actie voor 1938 gevonden, waaruit blijkt, dat de actie tot verzoening, waarop men zulke groote verwachtingen bouwt, op zijn minst ook haar keerzijden heeft. Men weet natuurlijk niet, wat er in dit plan staat, want de overheid is met haar inlichtingen begrijpelijkerwijze zeer karig. Het bureau in de Tainfaltstrasse is op zichzelf al een curiosum, dat de tegemoetkomendheid of de naïeve hoop van de Oostenrijkers typeert. Daar had een commissie van zeven zitting, welke zichzelf had gevormd om de nationale elementen tevreden te stellen, wat neerkomt op toenadering tot de regeering en toetreding tot het vaderlandsche front.
Het zevental bestond uit dr. Tavs, die thans wegens hoogverraad in hechtenis is genomen, den journalist Iindermauer, oudhoofdredacteur van de Duitsch-nationale Wiener Neueste Nachrichten, die zich eveneens sinds eenigen tijd in hechtenis bevindt, dr. Seyss-Inquart, die eenige maanden geleden van den bondskanselier de speciale opdracht kreeg tot het bevredigen van de nationalisten en die daartoe tot lid van den raad van state werd benoemd, die zoo pas een aantal eischen heeft gesteld, doch op den dag van de ontdekking van het complot vier weken verlof heeft genomen, vervolgens prof. Menghin, oud-rector van de universiteit te Weenen, den specialen apostel van de nationalistische studenten, de groot-industrieelen Berghammer en Mannlicher, en Wolsegger, den oud-burgemeester van Klagenfurt, drie mannen, wier nationalistisch extremisme of, zooals men thans weer zegt, pan-Germanisme, algemeen bekend is en die indertijd het befaamde nationale manifest hebben geteekend, dat van de regeering uitgebreide politieke concessies eischte van de nationaal-socialisten.
Men vroeg zich reeds lang af, hoe het mogelijk was, dat dit bureau zijn gang maar kon gaan, en of dan alleen de Weensche overheid niet wist, wat overigens in de geheele stad bekend was, wat en hoe daar tevreden werd gesteld.
Onder de aangehoudenen bevinden zich verscheidene Duitsche aristocraten. Dr. Tavs is een Sudetenduitscher, die chemicus van beroep is, vroeger in staatsdienst is geweest en herhaaldelijk wegens zijn nationaal-socialistische actie in hechtenis is genomen.
Het schijnt, dat de overheid slechts toevallig op het spoor van het complot is gekomen, dat zich ook over de provincie uitstrekt.
Volgens het Weltblatt, dat der regeering na staat, was het doel van het bureau het herstel van de verboden nationaal-socialistische partij, de oprichting van een S.A.-corps in Oostenrijk en een gecentraliseerde organisatie van daden van terreur. De regeering kreeg pas een juist inzicht in de bedoelingen, toen bij het onderzoek de sleutel werd gevonden van den geheimen code van de in beslag genomen stukken.
(N. Rott. Crt. - Wiener Zeitung - Weltblatt)
(Vor. ber. Nationaal-Socialisme 2592 D.)

D. BULGARIJE. — Kabinetscrisis. - Drie ministers afgetreden. —
Drie ministers van de Bulgaarsche regeering zijn afgetreden; het zijn de minister van Binnenlandsche Zaken, Krasnowski, de minister van Oorlog, generaal Lukof en de minister van Handel, Barof. Men verwacht, dat de minister van Justitie eveneens zal aftreden.
De meeningsverschillen tusschen de ministers onderling dateeren reeds van geruimen tijd. Met name zouden de ministers van Oorlog en Binnenlandsche Zaken reeds verscheidene weken het niet met elkander eens zijn over de a.s. verkiezingen. In December '37 heeft de koning een crisis kunnen voorkomen door persoonlijk in te grijpen. In de laatste weken was het meeningsverschil echter van dien aard, dat beide ministers zelfs niet meer aan den ministerraad deelnamen. In het feit, dat beiden thans zijn afgetreden, ziet men een teeken, dat de koning geen partij heeft willen kiezen. (Vreme)
(Vorig bericht Kabinet 2507 A.)

E. BOKSEN. — Braddock versus Farr. —
De Amerikaan James J. Braddock won op punten van den Engelschman Tommy Farr in den te New York op 22 Januari gehouden bokswedstrijd.
(Telegraaf) **(V. b. Boksen 3059 G.; Braddock 2841 C.)**

F. NEDERLAND. — Prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne eere-doctor. —
Onze minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, prof. dr. Slotemaker de Bruïne, is op 27 Jan. '38 gepromoveerd tot doctor honoris causa van de Evangelische Jan Huss-faculteit te Praag.
De plechtigheid geschiedde in de rechtskundige faculteit van de Karel IV Universiteit. (Prager Presse)
(V. b. Prof. Dr. J. R. Slotemaker de Bruïne 2834 A.)

G. SOVJET-RUSLAND. — Leningrad wordt marinebasis. —
De diplomatieke correspondent van de Londensche „Daily Herald" schrijft, dat Leningrad, na Moskou de grootste stad der Sovjet-Unie, een groote marinebasis zal worden met werven en een arsenaal.
(Daily Herald) **(V. b. Leger, Vl. en Luchtm. 3108 G.)**

H. CHINA. — Conflict met Japan. - Generaal Matsoei waarschuwt Engeland. —
Het Verre Oosten heeft in de afgeloopen week minder de aandacht gevraagd vanwege de krijgsbedrijvigheid dan wel door de woorden, welke vandaar tot ons zijn doorgedrongen. Het na de verovering van Nanking opgeschorte Japansche offensief is nog steeds niet hervat, althans niet in die hevigheid, welke de Japanners tot dan toe aan den dag legden. De reeds weken geleden verwachte aanval in het

Zuiden, met name op Kanton, is tot dusver uitgebleven en er zijn momenteel zelfs geen teekenen in die richting waar te nemen.
In een interview met een verslaggever van het tijdschrift „Oriental Affairs" heeft de Japansche opperbevelhebber, generaal Matsoei, verklaard: „Ik ben bang, dat indien Groot-Brittannië zich niet uitsluitend houdt aan de bescherming van zijn belangen in China en zijn politieke en economische betrekkingen met de Kwo Min Tang handhaaft, er een conflict van zeer ernstigen aard tusschen Japan en zijn vroegeren bondgenoot kan ontstaan." Matsoei wees voorts op de noodzaak van het instellen van een nieuw Chineesch bewind. (Domei - Oriental Affairs)
(V. b. China-Japan 3120 A.; Gen. Matsoei 3111 D.)

7 FEBRUARI 1938

A. SPANJE. — Burgeroorlog. - Franco vormt een regeering. —
Generaal Franco heeft op 31 Jan. '38 een wet geteekend, waarbij de nieuwe structuur van den Spaanschen staat wordt geregeld. Krachtens deze wet wordt een regeering gevormd, met Franco als president. De staatsinrichting vertoont groote overeenstemming met die van Argentinië, echter met dit verschil, dat Spanje geen parlement krijgt. Volgens de nieuwe wet heeft Franco ook het opperbevel van het leger, met onder zich een minister van Defensie, die aan het hoofd der departementen van Oorlog, Marine en Luchtvaart staat.
Deze wet werd bij officieel bulletin uitgevaardigd.
Generaal Franco heeft zijn kabinet als volgt samengesteld:
Premier: Generaal Franco.
Buitenlandsche Zaken: Generaal Jordana.
Onderwijs: Sainz Rodriguez.
Justitie: Graaf Rodezno.
Openbare orde en veiligheid: Gen. Martinez Anido.
Binnenlandsche Zaken, Pers en Propaganda: Sarrano Suner.
Financiën: Amado.
Oorlog: Generaal Orga.
Marine: Admiraal Cervera.
Luchtvaart: Generaal Kindelan.
Industrie en handwerk: Suances.
Openbare Werken: Pena Boeuf.
Arbeid en Landbouw: Gomez Pou.
Minister zonder portefeuille: Raimundo Fernandez Cuasta.
In een interview met de te Buenos Aires verschijnende „Prensa" heeft Franco zijn denkbeelden omtrent den nieuwen Spaanschen staat uiteengezet.
Het nieuwe régime, aldus Franco, zal traditioneel Spaansch zijn: één staat, één vaderland, één geest en één macht. De staat zal een nationaal-syndicalistisch karakter dragen. De corporaties zullen de raadgevende en constructieve organen zijn; het ideaal: Spanje groot, sterk, rechtvaardig en humaan te doen zijn. (Telex-A.N.P. - Prensa)
(Vor. ber. Burgeroorlog 3108 A.; Franco 3092 D.)

B. SPANJE. — Burgeroorlog. - Britsch steenkoolschip getorpedeerd. —
Radio Barcelona deelt mede, dat de chef van de vlootbasis te Cartagena op 31 Januari 1938 ter kennis heeft gebracht, dat een onderzeeër op zestien mijl van de kust een Engelsch steenkoolschip, dat zich naar Cartagena begaf, tot zinken heeft gebracht.
Onder de slachtoffers bevindt zich een contrôle-agent van de niet-inmengingscommissie, een Zweed, en elf opvarenden onder wie de gezagvoerder van het schip, een officier en de tweede machinist.
De Italiaansche regeering heeft op 4 Februari 1938 door haar gezant te Londen laten weten, dat zij instemt met de maatregelen, die de Engelsche regeering zich voorstelt te nemen ter beveiliging van de neutrale scheepvaart in de Middellandsche Zee. Zij heeft tevens verklaard soortgelijke maatregelen te zullen toepassen in de zones, waarin volgens de overeenkomst van Nyon door de Italiaansche vloot wordt gepatrouilleerd. Van bevoegde Italiaansche zijde wordt voorts bevestigd, dat bovenbedoelde maatregelen erin zullen bestaan dat de patrouilleerende Engelsche, Fransche en Italiaansche vloten elk in zijn eigen gebied iedere duikboot, die onder water wordt aangetroffen, als een zeeroover zullen beschouwen en als zoodanig zullen aanvallen en trachten te vernietigen.
Uit deze mededeeling blijkt, dat het Engelsch-Fransch initiatief ook door Italië wordt gesteund. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Burgeroorlog 3124 A.)

C. VOLKENBOND. — 100ste zitting. - Derde zitting van de Commissie van 28. - Resolutie inzake het conflict in het Verre Oosten. —
De honderdste zitting van den Volkenbondsraad en de derde zitting van de commissie van 28 voor de Volkenbondshervorming zijn op 2 Februari 1938 geëindigd.
Ofschoon geenerlei belangrijke beslissingen zijn genomen, zijn de Geneefsche besprekingen, die bijna tien dagen geduurd hebben, toch nuttig geweest en hebben zij tot de verbetering van de atmos'eer onder de Volkenbondsstaten bijgedragen. Zij hebben de bevestiging van de stelling van den Volkenbond gebracht en duidelijk getoond, dat de tegenwoordige Volkenbondsleden aan het voortbestaan van den Bond en aan de Volkenbondsbeginselen gehecht blijven, ondanks het uittreden van Italië en het „nooit meer terug" van Duitschland.
Vooral de verklaringen, die in de commissie van 28 zijn afgelegd, hebben dit duidelijk doen blijken. De Engelsche en Fransche regeeringen, die een verdere afbrokkeling van den Volkenbond trachtten te verhoeden mogen den Oslo-staten wel dankbaar zijn dat deze, ondanks den aanvankelijken tegenstand van Delbos en Eden, hebben doorgezet, dat een algemeene discussie over de collectieve veiligheid heeft plaats gevonden, want juist in de commissie van 28 is bij deze, door Delbos en Eden zoo gevreesde discussie de algemeene wil tot vasthouden aan den Volkenbond en zijn beginselen het duidelijkst tot uiting gebracht, ook al hebben de verschillende leden hierbij verklaard, dat zij de beginselen onder de tegenwoordige omstandigheden niet alle voor volledige toepassing vatbaar achten. Men kan wel zeggen, dat eigenlijk alleen Polen een zekere onverschilligheid jegens den Volkenbond heeft getoond, doch, zooals bekend, is Polen toch niet voornemens, den Volkenbond te verlaten. Voorts sloeg Chili nu en dan een wat dreigende toon aan, maar toch reeds minder scherp dan verleden jaar.
De Geneefsche besprekingen in en buiten de commissie hebben voorts het vertrouwen gewekt, dat de Zwitsersche wensch naar herstel der volstrekte neutraliteit in den Volkenbond zal ingewilligd worden, zoodat ook deze moeilijkheden geen groote gevaren meer schijnen op te leveren.
Voor de kleine staten was verder de redevoering van Paul Boncour over hun verplichting tot medewerking aan voor hun neutraliteit gevaarlijke sancties geruststellender dan zij hadden durven hopen, zoodat ook dit op de creditzijde van de Geneefsche besprekingen geschreven kan worden, evenals het feit, dat van alle zijden opnieuw verzekerd is, dat de Volkenbond geen alliantie tegen buitenstaanders is, noch zal mogen worden.
Alles tezamen genomen, kan men dus met de slotwoorden van professor Bourquin als voorzitter der commissie van 28 instemmen, die verklaarde, dat de besprekingen niet zonder nut waren geweest en dat de verkondigde uitingen van trouw aan den Volkenbond er toe hebben bijgedragen, den Bond door deze overgangsperiode heen te helpen en dat de verschillende verklaringen de mogelijkheid hebben opengehouden dat de Volkenbond in de toekomst, wanneer bepaalde internationale vraagstukken buiten den Volkenbond om zullen zijn geregeld, weder het instrument van internationale samenwerking en bevrediging zal worden, waarvoor hij in het leven is geroepen.
De Volkenbondsraad heeft vandaag slechts de resolutie in zake het conflict in het Verre Oosten te behandelen gehad, welke met stemonthouding van Polen en Peru werd aangenomen.
Wellington Koo aanvaardde eveneens deze resolutie, ofschoon hij ze eigenlijk onvoldoende achtte, doch hij deed dit in de hoop, dat de Volkenbondsstaten aan deze nieuwe aanbevelingen meer aandacht zullen schenken dan zij aan de vorige resolutie gedaan hadden. Hij behield zich echter het recht voor, zich later nogmaals tot den Volkenbondsraad te wenden met het verzoek om een meer daadwerkelijken steun en verlangde, dat in ieder geval het beroep van China op den Volkenbond op de agenda van de zitting van de maand Mei zal blijven staan.
De Commissie van 28 nam het rapport aan de Volkenbondsvergadering over de tot dusverre verrichte werkzaamheden aan. Het rapport geeft slechts een feitelijk overzicht van het besprokene zonder eenig oordeel hierover te vellen.
De vertegenwoordiger van Chili verklaarde, dat zijn land geacht wilde worden, te hebben tegengestemd. Daar echter niemand anders bezwaren maakte, kon de voorzitter Bourquin het rapport voor aangenomen verklaren en hierna de derde zitting der commissie sluiten.

De tekst der resolutie. — De Volkenbondsraad, na den toestand in het Verre Oosten in overweging te hebben genomen:
1. stelt met leedwezen vast, dat de vijandelijkheden zijn voortgezet en nog intensiever zijn geworden sedert de laatste zitting van den Volkenbondsraad;
2. betreurt deze verscherping van den toestand des te meer met het oog op de aangewende pogingen en reeds bereikte resultaten van de nationale regeering van China voor den politieken en economischen herbouw van het land;
3. herinnert er aan, dat de Volkenbondsvergadering door haar resolutie van 6 October 1937 aan China de verzekering van haar zedelijken steun heeft gegeven

en den leden van den Volkenbond heeft aanbevolen zich van iedere handelwijze te onthouden, die de weerstandskracht van het land zou kunnen verzwakken, terwijl den Volkenbondsstaten tevens werd aanbevolen na te gaan in welke mate zij individueel hun hulp aan China zouden kunnen toestaan;

4. vestigt de meest ernstige aandacht der Volkenbondsstaten op de woorden van deze resolutie der Volkenbondsvergadering;

5. spreekt het vertrouwen uit, dat die Volkenbondsstaten, voor wie de toestand in het Verre Oosten van bijzonder belang is, geen gelegenheid zullen laten ontsnappen om in overleg met de andere mogendheden, die eveneens daarbij belangen hebben, de mogelijkheden te onderzoeken van alle middelen, die geschikt zouden zijn om bij te dragen tot een rechtvaardige regeling van het geschil.

(Maasbode - N. Rott. Crt. - Telex-A.N.P.)
(V. b. Commissie v. 25 2969 E.; China-Japan 3123 H.)

A. **EGYPTE. — Parlement ontbonden. —**
Koning Faroek heeft op 2 Februari '38 een decreet uitgevaardigd, waarbij het Egyptische parlement ontbonden wordt. Er zijn nieuwe verkiezingen uitgeschreven.

Onmiddellijk nadat het decreet was uitgevaardigd, stormde een aantal afgevaardigden van de Wafdistenpartij, met den ex-premier Nahas pasja aan het hoofd, het parlementsgebouw binnen. Zij hadden verpakte levensmiddelen, sandwiches e.d. bij zich, waaruit men afleidt, dat zij een sit down-staking binnen de muren van het parlementsgebouw zijn begonnen. De politie, die in allerijl ontboden werd, staat thans voor het gebouw gepost en weigert iemand binnen te laten. (Journal du Caire)
(Vor. ber. Parlement 2562 C.; Koning Faroek 3104 C.)

B. **VATICAAN. — Concordaat met Letland.**
Op 25 Jan. '38 werd in de appartementen van Z. Em. den Kardinaal Staatssecretaris de additioneele overeenkomst geteekend bij het in 1922 tusschen den H. Stoel en Letland gesloten Concordaat.
De overeenkomst houdt bepalingen in omtrent de oprichting van een Katholieke theologische faculteit aan de Universiteit van Riga. Bovendien treft ze ook regelingen in verband met de verheffing van het aartsbisdom Riga tot metropolitaan bisdom, terwijl tevens regelingen getroffen zijn tot oprichting van een nieuw bisdom Lipaya. (Osservatore Romano)

C. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**

Deensch: J. Buchholtz — „God lille". (Gyldendal, København) **(Vor. ber. 3032 D.)**

Duitsch: A. Zweig — „Einsetzung eines Königs". (Querido, Amsterdam) **(Vor. ber. 3112 D.)**

Engelsch: V. S. Pritchett — „You make your own Life". (Chatto and Windus) **(Vor. ber. 3112 D.)**

Fransch: R. Dumesnil — „L'Ame du Médecin." (Plon) **(Vor. ber. 3112 D.)**

Italiaansch: Titta Rosa — „I racconti della fortuna." (Corticelli, Milano) **(Vor. ber. 3112 D.)**

Nederlandsch: Diet Kramer — „Rolland Westwoud." (Uitg. „Holland", A'dam)
Irma Meijer — „5 rondom Moeder." (Het Spectrum, Utrecht) **(Vor. ber. 3112 D.)**

Noorsch: S. Boo — „En dag kom hun tilbake." (Aschehoug, Oslo) **(Vor. ber. 3059 E.)**

Zweedsch: Sven Hedin — „Den Vandrande sjön." (Bonnier, Stockholm) **(Vor. ber. 3012 A.)**

(Red. K. H. A.)

D. **H.K.H. PRINSES BEATRIX. —**

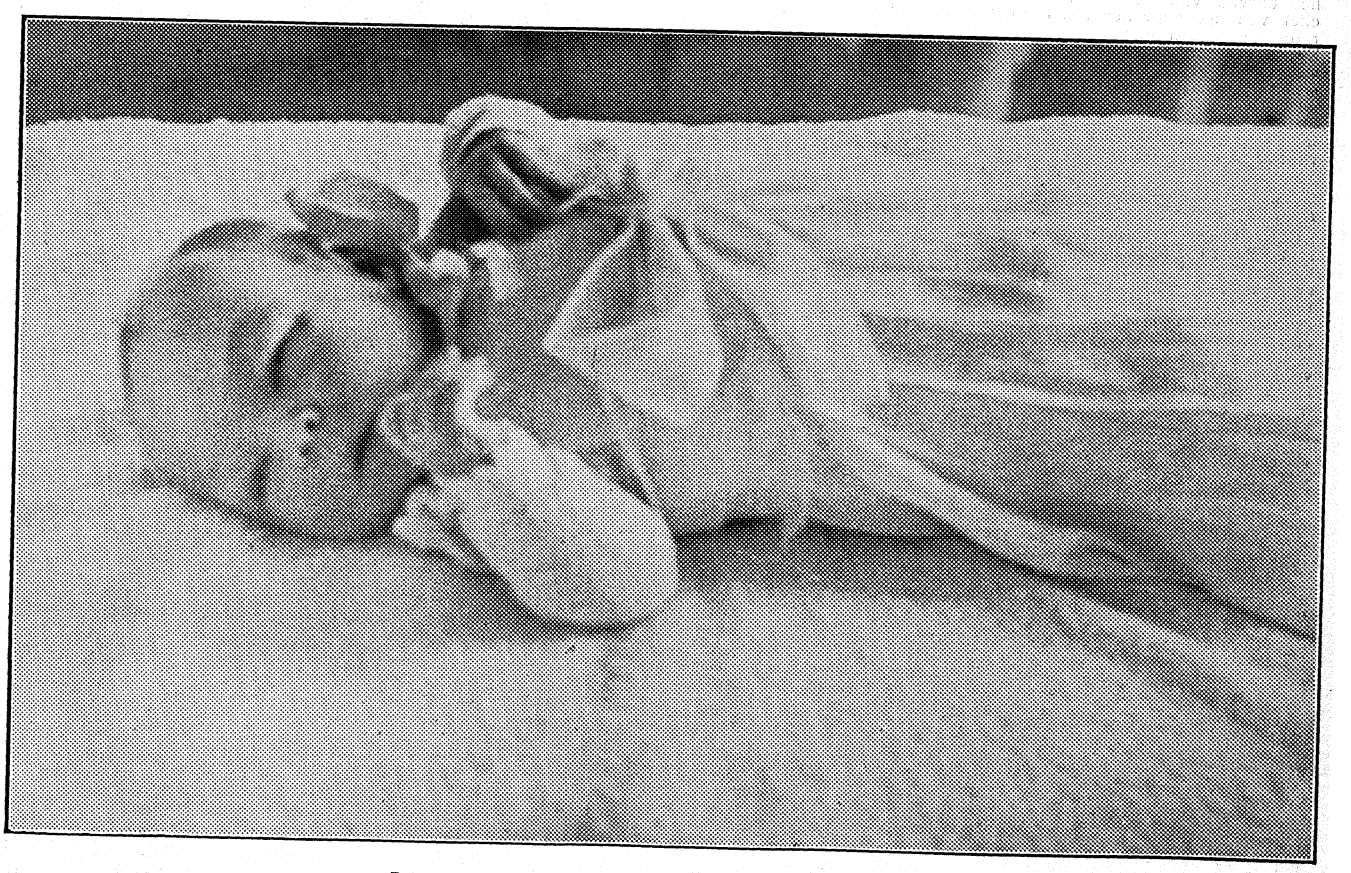

Prinses Beatrix, 48 uur oud, 's ochtends 2 Februari 1938.

8 FEBRUARI 1938

A. DUITSCHLAND. — Adolf Hitler reorganiseert leger, regeering en diplomatie. —
Rijkskanselier Hitler heeft besloten tot ingrijpende mutaties in de regeering, de leiding der landsverdediging en de diplomatie, welke als volgt kunnen worden samengevat:

Generaal-veldmaarschalk von Blomberg is afgetreden als opperbevelhebber van de Duitsche weermacht. Het oppercommando van de weermacht komt in handen van Hitler, bijgestaan door een chef van het oppercommando, generaal Wilhelm Keitel. Veertien generaals worden op wachtgeld gesteld.
Von Fritsch, de opperbevelhebber van de landmacht, is afgetreden. Von Brauchitsch is tot opperbevelhebber van het leger benoemd.
Er is een geheime kabinetsraad ingesteld onder voorzitterschap van von Neurath. Deze is afgetreden als minister van Buitenlandsche Zaken en opgevolgd door von Ribbentrop, tot dusverre ambassadeur te Londen.
De ambassadeurs von Hassell (Rome), von Dircksen (Tokio) en von Papen (Weenen) zijn teruggeroepen van hun post en moeten zich ter beschikking houden.
Generaal-overste Göring is tot veldmaarschalk benoemd.
De Rijksdag is tegen Zondag 20 Februari bijeengeroepen.

Tekst der decreten. — Hitler heeft van de reorganisaties gisteravond mededeeling gedaan in een aantal decreten. Het decreet in zake de nationale verdediging luidt als volgt:

„Van nu af aan belast ik mij rechtstreeks persoonlijk met het opperbevel over de geheele weermacht. Het bureau van de weermacht, dat tot dusver aan het ministerie van Oorlog was verbonden en dat belast was met het opperbevel over de weermacht, komt als mijn militaire staf rechtstreeks onder mijn bevel te staan. Aan het hoofd van den staf van het opperbevel der weermacht staat de chef van het bureau van de weermacht (generaal Keitel) als chef van het opperbevel der weermacht. Hij staat in rang gelijk aan een rijksminister.
Het opperbevel der weermacht neemt tevens de zaken van het ministerie van Oorlog waar; de chef van het opperbevel der weermacht is namens mij belast met de bevoegdheden, die tot dusver de rijksminister van Oorlog heeft bezeten. Het opperbevel der weermacht is in vredestijd, volgens mijn instructies, belast met de gecoördineerde voorbereiding van de rijksverdediging op elk gebied.

DUITSCHLAND

Geheime raad. — Over de vorming van een geheimen kabinetsraad is het volgende decreet door Hitler gepubliceerd:

„Ik stel een geheimen kabinetsraad in, die mij van advies moet dienen bij de leiding van de buitenlandsche politiek. Ik benoem tot voorzitter van den geheimen kabinetsraad, rijksminister Freiherr von Neurath. Ik benoem tot leden van den geheimen kabinetsraad den rijksminister van Buitenlandsche Zaken Joachim von Ribbentrop, den Pruisischen premier, rijksminister van Luchtvaart en opperbevelhebber van het luchtwapen generaal-veldmaarschalk Hermann Göring, den plaatsvervanger van den Führer, rijksminister Rudolf Hess, den rijksminister van Volksvoorlichting en Propaganda dr. Josef Göbbels, den rijksminister en chef der rijkskanselarij dr. Hans Heinrich Lammers, den opperbevelhebber van het leger General-Oberst Walther von Brauchitsch den opperbevelhebber der marine admiraal dr. Erich Räder, den chef van het bureau der weermacht, generaal der artillerie Wilhelm Keitel.
De loopende zaken van den geheimen kabinetsraad worden behandeld door den rijksminister en chef der rijkskanselarij."

Voorts heeft Hitler bepaald, dat minister von Neurath van zijn functie van minister van Buitenlandsche Zaken wordt ontheven, doch rijksminister blijft. De tot dusver gebruikelijke toevoeging „zonder portefeuille" vervalt en ook de andere ministers, die niet de leiding van een ministerie hebben, zullen zonder meer „rijksministers" worden genoemd. Hitler is van oordeel, dat de toevoeging „zonder portefeuille" onnoodig en onjuist is. Ook deze ministers hebben immers als raadgevers van den Führer bepaalde belangrijke opdrachten, hetgeen speciaal geldt voor Hitler's plaatsvervanger, rijksminister Hess.
Ontslagen gezanten. — Tot opvolger van von Neurath als minister van Buitenlandsche Zaken is benoemd de ambassadeur te Londen von Ribbentrop, die als ambassadeur wordt teruggeroepen.
Tegelijkertijd heeft de Führer en rijkskanselier den ambassadeur te Rome, von Hassell, dien te Tokio, von Dirksen, en dien te Weenen, von Papen, uit hun functies ontslagen en ter beschikking gesteld.
Hitler heeft voorts von Brauchitsch tot opperbevelhebber van het leger benoemd en hem bevorderd tot „Generaloberst". Uit bovenstaande decreten blijkt, dat von Blomberg niet door een nieuwen rijksminister van Oorlog wordt opgevolgd. Zijn functie als opperbevelhebber der geheele weermacht (leger, vloot en luchtmacht) wordt thans overgenomen door Hitler, zijn andere werkzaamheden door generaal Keitel, die echter niet den titel van minister van Oorlog krijgt.

Adolf Hitler dankt von Blomberg. — Hitler heeft generaal-veldmaarschalk von Blomberg naar aanleiding van zijn aftreden uit de functie van rijksminister van Oorlog en opperbevelhebber van de weermacht den volgenden brief gericht:
„Sedert het in 1936 voltrokken herstel van de volledige Duitsche souvereiniteit in militair en territoriaal opzicht, hebt gij mij herhaaldelijk verzocht ontlast te worden van een dienst, die aan uw gezondheid de zwaarste eischen stelt. Ik wil thans na het einde van het vijfde jaar van den wederopbouw van ons volk en zijn weermacht voldoen aan uw wederom ingediende verzoek. Moogt gij in den voor u liggenden tijd van kalmte het herstel vinden, waarop gij meer dan vele andere menschen aanspraak kunt maken.
Op den dertigsten Januari 1933 hebt gij, als eerste officier van het nieuwe rijk, den eed van trouw aan de nationaal-socialistische staatsleiding voor mij afgelegd. Vijf jaar lang zijt gij dien eed onwrikbaar trouw gebleven. In dit tijdperk voltrok zich de meest unieke militaire reorganisatie, die de Duitsche geschiedenis kent.
Met dit werk echter zal ook uw naam in de geschiedenis voor altijd verbonden zijn. Namens mijzelf en namens het Duitsche volk breng ik u ook op dit oogenblik de uitdrukking van diepbewogen dankbaarheid."

Adolf Hitler dankt von Neurath. — Ter gelegenheid van zijn benoeming tot president van den geheimen kabinetsraad heeft Hitler aan von Neurath een brief gezonden van den volgenden inhoud:
„Bij gelegenheid van het einde van het eerste halve decennium der nationaal-socialistische staatsleiding hebt gij mij weder verzocht met pensioen te mogen gaan, zooals gij dit hoopte. Ik kan met het oog op uwe voor mij onontbeerlijke diensten, al houd ik rekening met het feit, dat gij zooeven 65 jaar zijt geworden, en een veertigjarig dienstjubileum hebt gevierd, dit verzoek niet inwilligen.
In de vijf jaar van een gemeenschappelijke samenwerking zijn mij uw raad en uw inzicht onontbeerlijk geworden.
Wanneer ik u derhalve, met vrijmaking van de loopende zaken van het rijksministerie van Buitenlandsche Zaken, benoem tot president van den geheimen kabinetsraad, geschiedt dit om mij ook in de toekomst een raadgever aan den hoogsten top van het rijk te houden, die mij in vijf zeer moeilijke jaren in loyale trouw ter zijde gestaan heeft. Daarvoor thans dank te zeggen, is mij een diepe behoefte des harten."

Adolf Hitler bedankt von Fritsch. — Hitler heeft den aftredenden opperbevelhebber van het leger, generaal-overste von Fritsch, een brief gezonden van den volgenden inhoud:
„Met het oog op uw minder gunstige gezondheid hebt gij u gedwongen gezien mij te verzoeken u ontslag te verleenen uit uw functie. Nu een eerst kort geleden in het Zuiden doorgebracht verblijf niet de gehoopte uitwerking heeft gehad, heb ik besloten thans gevolg te geven aan uw verzoek. Ik maak gebruik van de gelegenheid van uw uittreden uit de actieve weermacht om in diepe dankbaarheid waardeering uit te spreken voor uw uitmuntende prestaties in dienst van den wederopbouw van het leger. Want met deze vernieuwing en her-versterking van het Duitsche leger van Maart 1935 tot Februari 1938 zal uw naam voor altijd in de geschiedenis verbonden zijn."
(Berliner Tageblatt - Telex-A.N.P.)

PERSCOMMENTAREN.

Engeland. — De „Times" bepaalt zich tot uitvoerige vermelding en uiteenzetting van de feiten, en is van oordeel, dat de beteekenis er van niet kan worden begrepen, alvorens men den officieelen Duitschen commentaar heeft gelezen. Eerst dan kan men weten, of in de toekomst de werkelijke macht in Duitschland zal berusten bij Hitler, wiens invloed door deze verandering zoo mogelijk nog wordt verhoogd. Het lijkt, volgens de „Times", dat de contrôle van de nazi-partij over het leger belangrijk is vergroot.

Frankrijk. — De „Echo de Paris" schrijft: „Het ziet er naar uit, dat het rationeele element terrein verliest. Hitler verwacht waarschijnlijk de twee groepen in evenwicht te hebben gebracht in het stelsel, dat hij heeft geschapen. De hervorming moet echter ook uit ander oogpunt worden beschouwd. Zij beteekent een poging tot vereeniging van staat, partij, leger en economisch leven om de moreele en stoffelijke mobilisatie van het Duitsche volk en de oorlogsvoorbereidingen tot een maximum op te drijven."

Italië. — Mussolini heeft Hitler het volgende telegram gezonden: „In mijn qualiteit van minister van Italië's gewapende macht en ook persoonlijk wensch ik uiting te geven aan mijn voldoening en aan die van het Italiaansche volk over het feit, dat Uwe Excellentie zich belast heeft met het oppercommando van de geheele gewapende macht van het Rijk. Ik beschouw dezen maatregel als te zijn bestemd om de kameraadschappelijke betrekkingen tusschen onze gewapende machten en onze regeeringsvormen te versterken. Mijn hartelijkste gelukwenschen."

(Vor. ber. Hitler 3031 A.; von Blomberg 2821 C.; von Papen 2395 F.; von Ribbentrop 2695 B.; von Fritsch 1111 E.; von Neurath 3001 B.; Diplomatie 2938 D.; Leger, Vloot en Luchtmacht 3083 G.; Kabinet 3038 A.)

A. Rijksweer en de totaliteit van den Duitschen Staat.

In de oude Pruisische legerberichten leest men nu en dan in den stijl van den ouden Fritz: „Der König hat eine Bataille verloren". Dit woord is thans ten volle toepasselijk op de „traditioneele" Reichswehr. Tijdens de republiek van Weimar was het traditie geworden, dat de Rijksweer geheel buiten de politiek bleef, al maakten verschillende politiseerende generaals daar dikwijls uitzonderingen op, zooals generaal Von Lütwitz tijdens den Kapp-putsch en generaal Von Schleicher onmiddellijk vóór de machtsovername door Hitler. Het lot van deze generaals is niet benijdenswaardig geweest: Von Lütwitz werd verbannen en Schleicher werd op 30 Juni 1934 bij gelegenheid der revolte van Röhm vermoord. Thans is generaal Von Fritsch, de opperbevelhebber van het leger, aan den dijk gezet en veertien generaals zagen zich op wachtgeld gesteld. Tot goed begrip van wat er thans in Duitschland is gebeurd, moet men zich de positie van de Rijksweer in den lande in het geheugen terugroepen. Toen Hitler aan de macht kwam, juichten de generaals van de Rijksweer dit warm toe. Maar uit eigen belang. Uit het program van Hitler wisten zij, dat hij het verdrag van Versailles wilde verscheuren en dat daardoor de vernederende bepaling zou wegvallen, dat de Rijksweer slechts een soldeniersleger van niet meer dan 100.000 man mocht zijn. Tevens wisten zij, dat de oud-frontsoldaat Hitler al hun bewapeningswenschen grif zou vervullen. Vandaar hun vreugde over Hitler's optreden. Zij hadden zich niet vergist, zij kregen alles, wat zij verlangden, zelfs meer dan zij hadden verwacht. De Duitsche armee werd machtiger dan weleer. Zij waren dankbaar. Maar die dankbaarheid had grenzen. De meeste generaals waren conservatief en in hun hart tegenstanders der nationaal-socialistische beweging, die in alles naar totaliteit streeft. Zij poogden dus de oude traditie voort te zetten en pijnlijk alle politiek buiten het leger te houden en een macht in den totalen staat te blijven. Röhm zag in 1934 het gevaar, dat het leger voor de partij zou kunnen worden, helder en klaar in. Tevergeefs poogde hij Hitler voor zijn plan te winnen, het leger nationaal-socialistisch te maken door de S.A. er in op te nemen. Hitler voelde zich toen nog niet sterk genoeg. En hij koos de zijde der Rijksweer. Röhm viel. Thans echter heeft Hitler, vol machtsbewustzijn, den door Röhm gewezen weg ingeslagen. Hij heeft de traditie-generaals afgezet en op de hoogste posten in het leger zich zelf en generaals met nationaal-socialistische mentaliteit geplaatst. Als gelegenheid gebruikte hij het feit, dat de traditie-generaals min of meer rebelleerden tegen de buitenlandsche politiek, vooral tegen de vriendschap met Italië en het daarmede samenhangende Spaansche avontuur en tegen Hitler's afwijzende houding in zake toenadering tot Engeland. Hitler heeft door de benoeming van Von Ribbentrop tot minister van Buitenlandsche Zaken direct geaccentueerd, dat de buitenlandsche politiek dezelfde zal blijven. Men kent hem uit zijn opponeerend werk (tezamen met Grandi) in de Non-Interventie-Commissie en men kent zijn antipathie tegenover Engeland, waarvan hij als ambassadeur op kleineerende wijze dikwijls blijk gaf. De huidige ontwikkeling beteekent dus ook versterking van de as Rome—Berlijn. Of de traditie-generaals werkelijk van plan zijn geweest een soort staatsgreep uit te voeren, is onbekend. Waren ze het van plan geweest, dan hebben ze al te voren de „bataille" verloren. Hitler is thans machtiger dan ooit. Het nationaal-socialisme zal nu ook het heele leger doordringen en het laatste nog onafhankelijke bolwerk zal in de totaliteit worden opgenomen. Dit is de kern van het heele geval. Het huwelijk van Generaal-Veldmaarschalk Von Blomberg met een dame uit den gewonen burgerstand is slechts bijzaak.

Er is groote schoonmaak gehouden. Niet alleen in het leger, maar ook onder de diplomaten. De bezadigde Von Neurath is bijgezet in den Geheimen Raad. Hij werd er president van. De benoemde leden van dit conventiculum zijn allen felle nat.-socialisten en vertrouwde opperofficieren. Aldoor komen nu in de hoogste posities dezelfde namen terug: Hess, Goebbels, Göring, Von Ribbentrop, Lammers. Opvallend is dat Alfred Rosenberg bij de mutaties niet wordt genoemd. Hij blijft blijkbaar leider van het buitenlandsche politieke bureau van de partij, dat echter alle beteekenis verliest, nu Von Ribbentrop in de Wilhelmstrasse is binnengetrokken. De mutaties te Tokio en te Rome zijn van minder belang. Von Dircksen was al lang ziekelijk, Von Hassell stond reeds geruimen tijd op de nominatie om teruggeroepen te zullen worden. Van des te grooter belang zal zijn, wie hun opvolgers zullen worden. Men kan er van op aan, dat er nationaal-socialisten van het zuiverste water zullen worden benoemd, die de aspolitiek tot in de perfectie zullen voortzetten. Zorg baart, dat ook Von Papen als ambassadeur te Weenen is teruggeroepen. Hij werkte daar min of meer als rem en bracht ten slotte de verzoeningsovereenkomst van 11 Juli 1937. Te Weenen is men eenigermate ongerust en a priori beroept men zich reeds op deze overeenkomst tegenover den nieuw te benoemen ambassadeur. Wat er ook moge gebeuren, aldus redeneert men, het accoord van 11 Juli 1937 blijft bestaan, het draagt de handteekening van Hitler onder de erkenning van Oostenrijks onafhankelijkheid, welke de basis blijft der relaties tusschen beide landen. Maar heel gerust is men er niet op.

Ook op economisch gebied zijn er mutaties. Eén ding is zeker, dat het stelsel-Schacht nu voor goed heeft afgedaan.

Op grond van de volmacht, die Hitler aan Göring als lasthebber voor het vierjarenplan gegeven heeft, is in het Rijksministerie van Economische Zaken een reorganisatie tot stand gebracht, waarbij dit ministerie in vijf hoofdafdeelingen en een centrale afdeeling wordt ingedeeld.

(Le Temps - Daily Telegraph - De Tijd) **(3126 A.)**

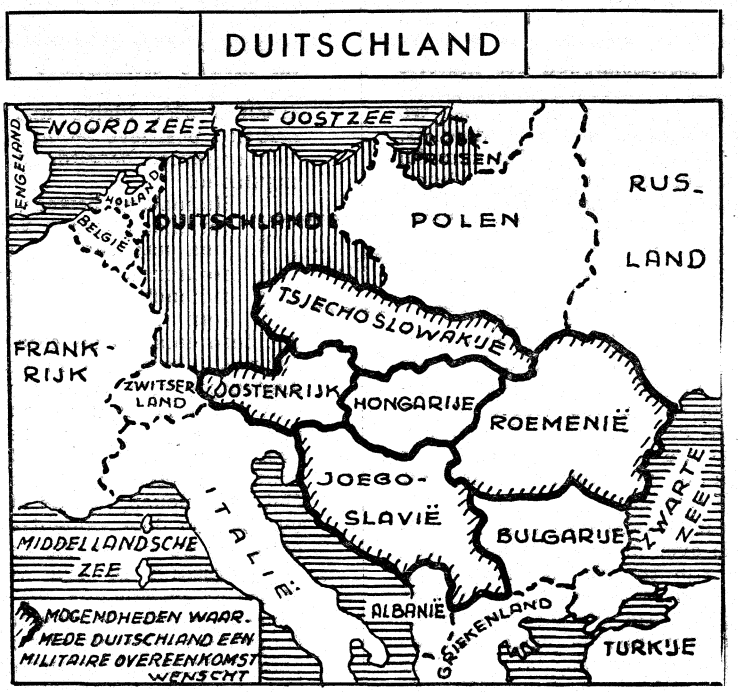

(Overname zonder bronvermelding verboden)

A. Wat is materie? - Nieuwste verklaring. —

Dezer dagen heeft Prof. dr. H. A. Kramers in het Genootschap ter bevordering van natuur-, genees- en heelkunde te Amsterdam een voordracht gehouden over het onderwerp: „Wat is materie?" waaraan wij o.a. het volgende ontleenen:

De vraag „Wat is materie" is door de natuurphilosophen in den loop der eeuwen steeds weer gesteld, doch hoe verder men met het natuurwetenschappelijke onderzoek vorderde, des te verder bleef men van een antwoord op deze vraag verwijderd. Men kan er tegenwoordig in vollen ernst aan twijfelen, of de vraag „Wat is materie" überhaupt zin heeft. Zij is waarschijnlijk niet te beantwoorden. Het begrip materie is niet denkbaar zonder de ruimte waarin zij zich bevindt en die zij gedeeltelijk vult. Het eene begrip ontleent zijn bestaan aan het andere. Soms interesseert ons de ruimtelijke uitbreiding der stof niet, doch slechts de smaak of de chemische eigenschappen daarvan. We bewegen ons dan op het gebied der chemie. Voor den physicus is het begrip ruimte van groot belang, evenals het begrip tijd, dat we onmiddellijk moeten gebruiken, als we willen nagaan, wat er met de stof gebeurt.

Een van de voornaamste eigenschappen der materie is de massa. De klassieke mechanica onderscheidt trage en zware massa. Het begrip massa hebben we niet noodig, als het er ons slechts om te doen is, de beweging van de stof te beschrijven. Het verschil in massa tusschen overigens gelijke lichamen komt echter bij botsing naar voren. Lichamen met een groote massa zullen sterker geneigd zijn na de botsing de beweging in de oorspronkelijke richting voort te zetten, dan lichamen met een kleine massa. Het op deze wijze gevormde begrip massa noemt men de trage massa van een lichaam. Wat we bepalen, als we het lichaam gaan wegen is de sterkte, waarmee de aarde het lichaam aantrekt, dus de grootte van de zwaartekracht, die op het lichaam werkt. We noemen dit de zware massa. Men heeft de mogelijkheid van een verschil tusschen deze zware en trage massa nooit uit het oog verloren, doch aan den anderen kant nooit eenig verschil kunnen aantoonen.

PHYSICA

De gelijkheid van trage en zware massa is het uitgangspunt van de theorie over de zwaartekracht van Einstein. Einstein heeft zijn theorie zoodanig opgesteld, dat de gelijkheid van zware en trage massa er noodzakelijk uit volgt. Deze nieuwe gravitatietheorie, die door eenige astronomische proefnemingen bevestigd is, kan men zoo samenvatten, dat niet meer zooals in de klassieke opvatting ruimte en tijd onafhankelijk zijn van de materie, maar dat daarentegen de materie de ruimte en tijd om zich heen schept.

Prof. Kramers besprak vervolgens de vraag naar het wezen der materie vanuit het gezichtspunt der atoomtheorie. Reeds de Grieksche Atomisten poneerden de stelling, dat de materie niet steeds in kleinere stukken te splitsen zou zijn, doch dat men tenslotte zou stuiten op zeer kleine ondeelbare eenheden, de atomen. Later bewees Dalton, dat men de groote verscheidenheid van chemische stoffen kon verkrijgen door combinatie van slechts een betrekkelijk gering aantal atoomsoorten en dat men de specifieke eigenschappen van de chemische stoffen kon terugbrengen tot de specifieke eigenschappen dier atoomsoorten.

In 1911 ontdekte Rutherford, dat de atomen opgebouwd zijn uit een positief geladen kern, waarom zich negatief geladen deeltjes, de electronen, bewegen. Bohr bewees eenigen tijd later, dat de specifieke chemische eigenschappen van het atoom slechts van de kernlading afhingen. Alle materie bleek dus opgebouwd te zijn uit dezelfde elementaire deeltjes, de electronen en de atoomkernen. Deze deeltjes bleken nu echter niet te gehoorzamen aan de wetten der klassieke mechanica. Er werd een nieuwe mechanica opgebouwd, de golfmechanica, waarvan de oude een grensgeval is. Intusschen bleek, dat men de atoomkernen niet als elementaire deeltjes mag beschouwen, doch dat deze weer samengesteld zijn.

Bij het verschijnsel der radio-activiteit valt de atoomkern spontaan in eenvoudiger deeltjes uiteen. Tot ongeveer 8 jaar geleden dacht men, dat de kern opgebouwd was uit positief geladen protonen (waterstofkernen) en electronen. Men heeft deze opvatting evenwel moeten verlaten toen in 1932, het jaar van de groote ontdekkingen in de natuurkunde, een tweetal nieuwe elementaire deeltjes werd ontdekt, n.l. het positieve electron of positron, een deeltje van dezelfde zéér kleine massa als het electron maar met een positieve lading, en het neutron, een deeltje met ongeveer dezelfde massa als het proton, doch ongeladen.

Heisenberg bewees, dat men de eigenschappen der atoomkernen veel beter kan verklaren als men aanneemt, dat zij opgebouwd zijn uit neutronen en protonen. Weliswaar worden bij radioactieve processen vaak electronen van de kern uitgezonden, doch men moet aannemen, dat deze eerst in de kern zijn gevormd, doordat een neutron uiteen valt in een proton en een electron. Anderzijds komt het ook voor, dat een proton uiteen valt in een neutron en een positief electron. Men kan dus niet zeggen, dat het neutron is opgebouwd uit een proton en een electron. Zoowel het proton als het neutron moeten wij als elementaire deeltjes opvatten. Het is gebleken, dat de elementaire deeltjes electron en positron door samentreffen spontaan kunnen verdwijnen. De massa die daarbij verdwijnt, komt dan te voorschijn in den vorm van stralingsenergie. Massa en energie zijn dus aequivalent, wat een voortvloeisel is van de relativiteitstheorie van Einstein. Omgekeerd kan uit stralingsenergie een electronenpaar ontstaan. Bombardeert men atoomkernen met elementaire deeltjes zooals protonen, neutronen, e.a. dan kunnen deze in de kern worden „ingevangen" of zij kunnen de kern stukslaan, waardoor andere atoomkernen, dus andere stoffen ontstaan. Zoo gelukte het b.v. stikstof op deze wijze in zuurstof om te zetten. Deze kunstmatige atoomverbrijzeling is een van de voornaamste onderwerpen van het natuurwetenschappelijk onderzoek van de laatste jaren. Spreker roerde ten slotte de nieuwste theorie van Dirac aan, volgens welke het begrip materie elke scherp omlijnde beteekenis heeft verloren.

(Vor. ber. Atoomsplitsing 2925 A.)

B. GLASWOL. — Fabriek te Delft. —

Op een fabriek te Delft is de fabricage van glaswol ter hand genomen. Daarvoor is een aparte afdeeling in gebruik genomen, waarin reeds proef is gedraaid. In het twee verdiepingen hooge gebouw staat een groote oven die door stookolie wordt verhit en waarin voor de bereiding van glas benoodigde grondstoffen worden gesmolten bij een temperatuur van 1500° C. Wanneer de massa zoodanig verhit is, dat deze vloeibaar is, wordt het glas onder hoogen stoomdruk met groote snelheid door uiterst fijne poriën geperst. De microscopisch dunne glasdraadjes worden dan verder getransporteerd door geleidtorens, naar de benedenverdieping, waar verschillende machines al deze draadjes opvangen en samenstellen tot een dikke glaswolvacht. Op een loopenden band wordt tegen de onderlaag dik papier geplakt en op het einde daarvan worden gelijke deelen afgesneden, waarna een arbeider er een rol van maakt.

Deze glaswol is bestand tegen atmosferische invloeden, het wordt door niets aangetast, het ongedierte heeft er geen vat op en het is onbrandbaar. Ook absorbeert het geluiden. (Nieuwe Rott. Courant)

(Vor. ber. Kunstwol 3108 B.)

A. PRINSES BEATRIX. — Wapens Harer Ouders. —

(Ontleend aan de Telegraaf)

Ter weerszijden van de namen van onze Prinses staan de wapens Harer ouders. Daaronder die van haar grootouders en geheel beneden staan de wapens van de overgrootouders.

(Vor. ber. Prinses Beatrix 3116; Photo 3125 D.; Wapen Prins Bernhard 2780 E.)

---

9 FEBRUARI 1938

B. DUITSCHLAND. — Vijf jaar nationaal-socialistisch bewind in Duitschland. - Overzicht van het „Institut für Konjunkturforschung". —

Het Nationaal-Socialistische bewind vierde 30 Januari '38 zijn vijfden verjaardag. Het „Institut für Konjunkturforschung" publiceert voor deze gelegenheid een overzicht van de verbeteringen op economisch gebied, welke in dit tijdperk tot stand zijn gekomen. Wij ontleenen hieraan het volgende:

Het aantal arbeiders en bedienden in dienst van het bedrijfsleven steeg van 12.58 tot 18.37 millioen. De bruto productiewaarde steeg van 37.8 tot 75 à 80 milliard mark. De productiewaarde van den landbouw steeg van 8.7 tot 11.9 milliard mark in 1936. Het volumen van de industrieele productie steeg van 58 tot 119 (1928 = 100), het volume van de landbouwproductie van 106 tot 113 (1928 = 100). De staalproductie is van 5.65 tot 30 millioen gestegen, de cementproductie van ongeveer 3,25 tot 12,5 millioen. De investaties namen van 3,5 tot 15,5 à 16 milliard mark toe. Het indexcijfer voor binnenlandsche productie van machines steeg van 27 tot 123 (1928 = 100). Het aantal nieuw gebouwde woningen nam van 131.000 tot 290.000 à 300.000 toe. De handelsschepen, welker bouw werd begonnen, hadden een tonnage van 367.000 br.r.t. tegen 5000 br.r.t. Het aantal arbeidsdagen aan den aanleg van autowegen steeg van 100.000 tot 25,4 millioen. Het aantal toegelaten vrachtauto's steeg van 7000 tot 502.000, het aantal toegelaten personenauto's van 41.100 tot 116.000, het totale aantal personenauto's van 490.000 tot 1,11 millioen, dat van vrachtauto's van 150.000 tot 320.000, motorfietsen van 820.000 tot 1,33 millioen.

De rijksinkomsten uit belastingen en uitvoerrechten stegen van 6,65 tot ongeveer 14 milliard mark. De inleggelden bij de spaarbanken namen toe van 11,4 tot 16,1 milliard, het volksinkomen van 45,2 tot 67 à 69 milliard mark. De omzet van den detailhandel steeg van 22,7 tot bijna 31 milliard mark.

Het volumen van den invoer was in 1936 nog bijna 40 pct. kleiner dan in 1928 en zelfs in 1937 bedroeg het nog slechts 71 pct. van den toenmaligen stand. Te oordeelen naar het bedrag op de handelsbalans is de invoer van 19 pct. in 1928 tot 17 pct. in 1933 en tot 14 pct. in 1937 gedaald. De voornaamste

oorzaak voor de daling van den uitvoer was de geringe afzetmogelijkheid op de buitenlandsche markten en de moeilijkheden, welke voor den Duitschen uitvoer voortspruiten uit de concurrentie der landen met een gedevalueerde valuta.
(Institut für Konjunkturforschung)
(Vor. ber. 2158 C.; Nationaal-Socialisme 3056 F.; Econ. Toestand 2648 E.)

A. TELEFOONS IN DE VOORNAAMSTE STEDEN DER WERELD. - 1937. —

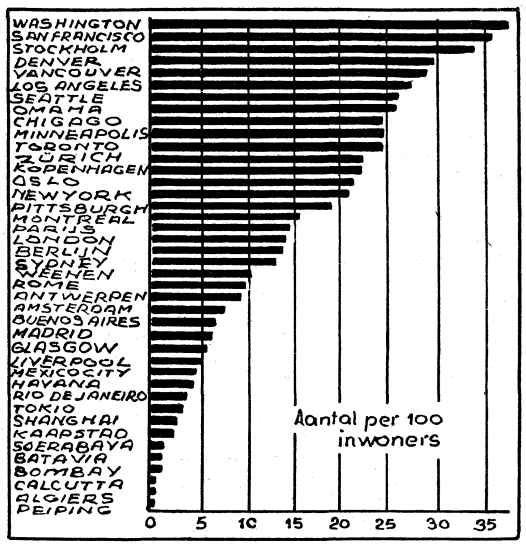

(Vor. ber. 658 A.; Telefonie 1219 F.)

B. ITALIE. — Anti-semitisme. —
De Italiaansche radio mag in het vervolg geen muziekwerken van Joodsche componisten uitzenden. De „Tevere", die steeds aan het hoofd van het antisemitisme heeft gestaan, heeft een fel artikel gewijd aan de „ernstige toestand, welke in de laatste twintig jaar is ontstaan door de Joodsche propaganda in Italië". Het blad stelt voor een „onoverwinnelijke openbare meening te scheppen tot verdediging van de Italiaansche muziek, welke wordt beschouwd als een uiting van het volk en het ras". (Agence Belga)
(Vorig bericht Anti-semitisme 787 D.)

C. POOLONDERZOEK. — Zuidpool. - Koning George VI Sound. —
De Britsche Graham Land-expeditie naar het Zuidpoolgebied onder leiding van John Rymill, heeft van koning George toestemming gekregen om haar voornaamste geographische ontdekking — een zeeëngte — naar hem King George VI Sound te noemen.
Deze zeeëngte heeft groote beteekenis. Zij scheidt Graham Land van Alexander I Land, heeft bij de monding een breedte van 25 K.M. en strekt zich omstreeks 400 K.M. in Zuidelijke richting uit alvorens naar het Westen om te buigen. Het is nog onbekend of de King George VI Sound Alexander Land geheel scheidt van het Antarctisch vasteland.
Ook geologisch is de zeeëngte belangwekkend: aan de zijde van Graham Land is de bodem vulkanisch, aan den overkant bestaat hij uit sedimentair gesteente. Hierin zijn fossielen gevonden, waarvan thans specimina zich in het Britsch Museum bevinden. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. Zuid-Poolonderzoek 1692 G.)

D. PORTUGAL. — Marranen-Synagoge te Oporto ingewijd. —
Op plechtige wijze is een monumentale synagoge ingewijd, welke de Joodsche gemeente „Melcour Chajiin" (Bron des Levens) ten geschenke is aangeboden door den Britsch-Indischen philanthroop Kadoorie.
Sinds 440 jaren heeft er in Oporto geen synagoge bestaan, omdat er na de groote verdrijving der Joden uit Portugal op het einde der 15e eeuw, geen Joden zich in deze stad gevestigd hebben.
Het laatste Joodsche Godshuis werd in een kerk veranderd, welke nog te herkennen is in de huidige Igreja de S. Bento da Vitória. In een zijstraat staat het oude patriciërshuis, waarin waarschijnlijk Uriël d'Acosta geboren en opgegroeid is. En zoowel in Oporto zelf als in de voorsteden vindt men nog overblijfselen van oude synagogen. Vele inwoners dragen nog Joodsche namen.
De huidige Joodsche gemeente bestaat voor een groot deel uit Marranen, die uit het Katholicisme naar het Jodendom zijn teruggekeerd, onder leiding van den bekenden kapitein Arthur Carlos de Barros Basto.
Het thans ingewijde bedehuis is van zee uit reeds te zien en ligt in het mooie, nieuwe stadsdeel Boa Vista. (O Seculo) **(Vor. ber. Marranen 346 A.)**

E. NEDERLAND. — Justitieele Statistiek over 1936.
De door het Centraal Bureau voor de Statistiek jaarlijks gepubliceerde statistiek, waarvan zoo juist jaargang 1936 is verschenen, geeft overzichten van den omvang en aard der werkzaamheden van de rechterlijke macht en verschaft bovendien tal van gegevens betreffende de toepassing van procesrechtelijke bepalingen. In kort bestek zij het volgende aan deze statistiek ontleend.
Het aantal bij den Hoogen Raad aanhangig gemaakte strafzaken steeg in 1936 van 1082 tot 1338 (256 of 22.8% meer). Ook werden veel meer zaken afgedaan, nl. 1315 tegen 1088 in het voorafgegane jaar. Het aantal bij de gerechtshoven aangebrachte voorzieningen in hooger beroep vermeerderde, wat de strafzaken betreft, in de jaren 1927 tot en met 1936 allengs van 1801 tot 3401. Ook het aantal arresten in hooger beroep nam in het genoemde tijdsverloop sterk toe, nl. van 1804 tot 3276.
De in de laatste jaren geconstateerde stijging van het aantal strafzaken in eersten aanleg bij de arrondissementsrechtbanken aangebracht en door deze gerechten afgedaan, duurde in 1936 niet voort: het aantal gewezen eindvonnissen in 1935 was 39.118, in 1936: 38.304. Wederom waren de cijfers betreffende rechtspraak van den politierechter lager. Ongetwijfeld zijn hierbij van invloed geweest de wijzigingen der bepalingen omtrent de rijwielbelasting.
De velerlei bijzonderheden betreffende de strafrechtspraak, die deze statistiek bevat, leeren o.a., dat de toepassing van voorwaardelijke veroordeeling ten aanzien van de geheele straf in 1936 vrij sterk toenam; per 100 veroordeelden door meervoudige kamer en politierechter, bedroeg het aantal voorwaardelijk veroordeelden in 1936 9.3 tegen 7.6 in 1935. Het percentage van de door den kinderrechter voorwaardelijk veroordeelden en ter beschikking gestelden te zamen kwam van 39.3 op 41.4. Het aantal deels onvoorwaardelijk, deels voorwaardelijk veroordeelden was in 1936 1473. (Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. Criminaliteit 2930 G.)

F. ALBANIE. — Koning Zogoe verloofd. —
Koning Zogoe van Albanië heeft zich verloofd met Gravin Géraldine Apponyi, dochter van den voormaligen groot-kamerheer van Keizer Frans-Jozef van Oostenrijk. (Reichspost)
(Vor. ber. Koning Zogoe 3050 C.)

G. NEDERLAND. — Onze Handel met Nederl. Oost-Indië. —
De vermeerdering van den invoer uit Nederl.-Indië is ditmaal niet toe te schrijven aan de van ouds althans kwantitatief belangrijkste goederensoort: de copra. De invoer hiervan n.l. verminderde van 70,8 tot 39,9 mill. kg. Deze vermindering werd echter meer dan gecompenseerd door een aantal — op zich zelf minder belangrijke — vermeerderingen, zooals van mais (resp. 33,1 en 37,8 mill. kg.), ongepelde

rijst (resp. 13,8 en 19,9 mill. kg.), palmpitten (resp. 5,1 en 8,3 mill. kg.), tinerts e.d. (resp. 28,8 en 32,1 mill. kg.), plantaardige oliën (resp. 19,9 en 41,4 mill. kg., waarvan 26,5 mill. kg. palmolie en 12,8 mill. kg. cocosolie), petroleum (resp. nagenoeg nihil en 2,3 mill. kg.), benzine (resp. 5,7 en 8,2 mill. kg.), djati (resp. 5,2 en 7,0 mill. kg.), koffie (resp. 13,6 en 16,6 mill. kg.).

Handel met Nederl.-Indië.

	mill. kg.		mill. gld.	
	1936	1937	1936	1937
Uitvoer	137	220	44	94
Invoer	305	402	79	126
Invoersaldo			35	32
pCt. van den invoer, gedekt door uitvoer			55,7	74,6

Naast al deze toenemingen van ingevoerde hoeveelheden Indische producten dienen echter nog enkele vermeld te worden en wel in de eerste plaats de hoeveelheid van 59,6 mill. kg. ruwe rietsuiker (in 1936 nagenoeg niets) en de geraffineerde suiker, die steeg van 15,9 op 24,5 mill. kg.
Ook de uitvoer naar Nederl.-Indië bleef in 1937, vergeleken bij 1936, toenemen. Melkproducten stegen van 10,5 tot 14,7 mill. kg.; ijzer, staal en werken daarvan van 12,1 tot 25,0 mill. kg., manufacturen van 10,4 tot 21,5 mill. kg. (resp. 14,1 en 36,5 mill. gld.), papier en papierwaren van 8,9 tot 11,7 mill. gld., werktuigen en machinerieën van 6,6 tot 13,1 mill. kg., bewerkte tabak van 1,5 tot 2,5 mill. kg. Voorts nam de export van chemicaliën toe van 2,3 tot 4,5 mill. kg., die van verfwaren e.d. van 1,6 tot 2,4 mill. kg. en die van hout en koolteerpek e.d. van 0,5 tot 3,2 mill. kg.
(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2646 A.)**

10 FEBRUARI 1938

A. **NEDERLAND. — Burgerwachten. - Nieuwe inspecteur. —**
Bij K.B. van 3 December 1937 is met ingang van 1 Februari 1938 de gepensionneerde generaal-majoor-titulair G. J. D. Baudien op zijn verzoek eervol ontheven van de waarneming van de functie van inspecteur der burgerwachten, onder dankbetuiging voor de in die functie bewezen diensten en is met ingang van denzelfden datum belast met de waarneming van de functie van inspecteur der burgerwachten, de reserve-kolonel b.d. der infanterie W. Froger, adjudant van Hare Majesteit de Koningin in buitengewonen dienst. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Vrijw. Landstorm 1151 D.)

B. **VEREENIGDE STATEN. — Niagara-waterval. - „Falls View"-brug ingestort. —**
De „Falls View"-brug over de Niagara is op 27 Jan. '38 als gevolg van den ijsgang ingestort.
De arbeiders, die den geheelen dag hadden gewerkt aan de versterking van de brug, hadden enkele minuten voordat de brug instortte, het werk gestaakt, zoodat er geen slachtoffers te betreuren zijn.
(New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Bruggen 2552 G.)

C. **SOVJET-RUSLAND. — Molotov's politieke rede in zake Japan en Frankrijk. —**
Molotov heeft op 19 Jan. '38 in het parlement de opmerkingen door verschillende afgevaardigden gemaakt, beantwoord.
Ten aanzien van de verhouding tot Japan merkte Molotov op, dat de Sovjetregeering zich meermalen tegen ontoelaatbaar optreden van Japansche overheidsorganen heeft moeten verzetten. Niemand in Sovjet-Rusland is niet verontwaardigd over het meermalen onbehoorlijk optreden van de Japansch-Mandsjoerijsche autoriteiten. Zoo bijv. ten aanzien van een burgerlijk postvliegtuig, dat onderweg verdwaalde en in Mandsjoekwo landde. Juist een maand geleden — op 19 Dec. — werd de bemanning van dit vliegtuig vastgehouden en werd op de post beslag gelegd. Niettegenstaande tal van protesten onzerzijds worden de bemanning en de post nog steeds vastgehouden. Op 16 Januari hebben wij een officieele nota aan de Japansche regeering gericht, waarin de onmiddellijke vrijlating der bemanning en teruggave van het vliegtuig worden geëischt. Zoo aan dezen eisch geen gevolg zou worden gegeven, zullen represaillemaatregelen worden genomen.
Ten aanzien van de verhouding tot Frankrijk verklaarde Molotov: „In weerwil van onze vriendschap met de Fransche republiek bevinden op het territorium van deze republiek zich broeinesten van terroristen en saboteurs, die openlijk en onder bescherming van de Fransche overheid een vijandelijke actie tegen Rusland voeren. (Prawda) **(V. b. Molotov 2237 D.)**

D. **BELGIE. — Cultureele raden ingesteld. —**
De Belgische koning heeft op 7 Febr. '38 een decreet onderteekend, waarbij aan het ministerie van Openbaar Onderwijs twee cultureele raden, een Vlaamschen een Franschtalige, worden ingesteld.
In verband met het streven der regeering, de ontwikkeling van de nationale cultuur te bevorderen en het geestelijk leven des lands te stimuleeren, heeft de regeering den Koning voorgesteld de overheid te verzekeren van de medewerking van vooraanstaande persoonlijkheden op het gebied van kunsten, wetenschappen en letteren, die in deze cultureele raden zullen worden vereenigd. De cultureele raden zullen de regeering op de hoogte houden van de behoeften van het cultureele leven der beide nationale taalgemeenschappen. (Agence Belga)

E. **NEDERLAND. — Pleidooi van Mr. L. J. A. Trip, den President van de Nederlandsche Bank, voor den Gouden Standaard. —**
In een vergadering van het departement Amsterdam der Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel heeft op 9 Febr. '38 de president van de Nederlandsche Bank, mr. L. J. A. Trip, een rede gehouden over „eenige gezichtspunten ten aanzien van den monetairen toestand".
De onzekerheid, welke zich vooral op internationaal terrein doet gevoelen, maakt het helaas onmogelijk vaste lijnen te trekken, waarlangs de monetaire ontwikkeling, die vóór alles een internationaal karakter draagt, zich zal bewegen.
Het belangrijkste voordeel, dat het systeem van den gouden standaard medebrengt, is gelegen in de stabiliteit der wisselkoersen. Dit voordeel, deze stabiliteit der wisselkoersen, is het gevolg van de functie, die het goud als ruilmiddel vervult.
Waardemeter. — Uit deze hoofdtaak van te fungeeren als internationaal betalingsmiddel, welke het handhaven van vaste goudprijzen impliceert, vloeit tevens voort, dat het goud als waardemeter arbeidt. Erkend moet worden, dat in dit opzicht de gouden standaard een zwakke zijde vertoont, doch alleen in zooverre de mogelijkheid bestaat, dat de goudproductie in belangrijke mate de behoeften van voortbrenging en verkeer overschrijdt, dan wel er beneden blijft.
De tot dusver verkregen ervaring heeft wel boven twijfel gesteld, dat het agreement, hetwelk voor den gouden standaard in de plaats is getreden, niet kan gezien worden als een instrument, dat den gouden standaard zou kunnen vervangen en de zoozeer noodige rust en orde op monetair terrein zou kunnen herstellen. Maar ook hier geldt: beter iets dan niets, en ontkend kan niet worden, dat tot op zekere hoogte het agreement een nuttigen invloed heeft uitgeoefend. Deze invloed is intusschen uitsluitend te danken aan den band met het goud.
Zulks neemt niet weg, dat, zooals spreker het ziet, aan den huidigen toestand ernstige gevaren verbonden zijn.
Onrust en angst. — Het eerste bestaat hierin, dat de onrust en angst, die zich telkens weer doen gevoelen, niet zullen verdwijnen, zoolang die toestand blijft bestaan. Het geldt hier het probleem van de z.g. „Hot-money". Groote kapitalen, vele milliarden guldens uitmakende, worden in liquiden vorm aangehouden. Zij trekken, op het eerste teeken van gevaar, van land tot land. Wordt een depreciatie gevreesd van de valuta, waarin zij belegd zijn, dan vluchten zij in het goud. Richt zich de vrees op een prijsdaling van het pond, dan wordt dit op de markt gegooid en valuta's of aandeelen gekocht. Voortdurende schokken en moeilijkheden zijn hiervan de gevolgen.
Het tweede gevaar is gelegen in de neiging om, nu de gouden standaard niet meer werkt, den tijd rijp te achten voor experimenten op monetair gebied.
Schommelen der wisselkoersen. — Ook in Nederland staan groote geesten gereed om ons land liever vandaag dan morgen aan de meest drastische experimenten te onderwerpen. Veel behoeft hierover niet gezegd te worden, aangezien vertrouwen mag gekoesterd worden in het gezonde en nuchtere verstand

van overheid en volk, terwijl ook internationaal bij de verantwoordelijke autoriteiten geen bereidheid tot het volgen van dergelijke opgeblazen adviezen kan geconstateerd worden.
Grooter is wellicht het gevaar te achten, dat ook in meer bezadigde kringen eenige sympathie getoond wordt voor het denkbeeld om het doen schommelen van de wisselkoersen tot systeem te verheffen, als instrument voor de overheidspolitiek om de conjunctuur te beïnvloeden. Dit denkbeeld is daarom gevaarlijk, omdat het in het gevlij komt van de velen, die steeds bereid zijn den weg van den minsten weerstand te volgen en hopen, door toepassing van dat denkbeeld, de gevreesde en gehate aanpassing te kunnen vermijden.

De toekomst. — Welke moeten dan de desiderato voor de toekomst zijn?
Hierbij staat voorop het wegnemen van de fundamenteele oorzaken van de bestaande onrust en van het gebrek aan vertrouwen. Vóór alles is hiertoe noodig, dat de overtuiging gevestigd worde, dat de politieke verhoudingen op vreedzame wijze een bevredigende regeling zullen vinden. Daarna zal een duurzame stabiliteit der voornaamste wisselkoersen niet ontbeerd kunnen worden.
Wanneer dan de regeeringen in de individueele landen doen blijken, dat zij geen maatregelen wenschen te treffen, die de rentabiliteit van het eigen bedrijfsleven bedreigen en samenwerken voor een geleidelijke vermindering van de handelsbelemmeringen, dan zullen de grondslagen, waarop kan voortgebouwd worden voor het wereldherstel en voor de algemeene welvaart, gelegd zijn.
Ook Nederland zal goed doen zijn huidige monetaire politiek te handhaven, zoolang internationaal geen stappen op den weg naar grootere stabiliteit gedaan worden. In groote trekken komt die politiek hierop neer, dat, zoolang de groote mogendheden zich niet binden, ook Nederland zich daarvan dient te onthouden, terwijl anderzijds met behulp van het egalisatiefonds een zekere stabiliteit ten opzichte van de valuta's der groote landen wordt nagestreefd.
Af en toe gaan enkele stemmen op, die blijk geven van ongerustheid over de sterke toeneming van den Nederlandschen goudvoorraad, en die zich afvragen of de doeleinden, waarvoor in 1936 het egalisatiefonds werd geschapen, wel voldoende in het oog zijn gehouden.
Het staat volgens spr. vast, dat het egalisatiefonds gewerkt heeft in overeenstemming met de aan het fonds, bij zijne instelling, opgedragen taak, die in de Memorie van Toelichting op het betrokken wetsontwerp met zoovele woorden is omschreven als het voorkomen van ongewenschte schokken als gevolg van speculatieve en andere kapitaalsbewegingen.
Spr. eindigde met het uitspreken van de beste verwachtingen over de toekomst van ons land. (Algem. Handelsblad)
(Vor. ber. Mr. L. J. A. Trip 1827 E.)

11 FEBRUARI 1938

A. NEDERLAND. — Woningbouw in 1937. —
Het Centraal Bureau voor de Statistiek deelt de volgende cijfers mede omtrent den woningbouw in Nederland:

		Met den bouw begonnen	Gereed gekomen woningen	Onbewoonb. verkl., gesl. en aan haar bestemming onttrokken	Netto vermeerdering
Dec.	1937	2.689	2.582	456	2.126
Nov.	„	3.021	2.724	584	2.140
Oct.	„	2.814	2.915	531	2.394
Sept.	„	2.591	2.894	509	2.385
Aug.	„	2.720	3.043	426	2.617
Juli	„	2.498	2.825	409	2.416
Juni	„	2.881	2.768	338	2.430
Mei	„	3.187	2.757	445	2.312
April	„	3.122	2.809	524	2.285
Maart	„	2.938	1.971	553	1.418
Febr.	„	2.887	1.358	350	1.008
Jan.	„	2.102	1.659	200	1.459
Dec.	1936	2.549	1.884	409	1.475

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2760 A.)**

B. DUITSCHLAND. — Joden mogen hun naam niet veranderen. —
Bij Rijkswet is het recht tot verandering van naam voor geheel Duitschland geregeld. Verzoeken van Joden en „Mischlinge" betreffende verandering van naam worden principieel afgewezen, aangezien daardoor de afkomst bemanteld zou kunnen worden. Verzoeken van personen, die weliswaar eenig Joodsch bloed hebben, maar geen „Mischling" zijn, kunnen worden ingewilligd. Principieele tegemoetkomendheid wordt getoond voor verzoeken van buitenechtelijke kinderen, welke ten doel hebben de buitenechtelijke geboorte niet opvallend te maken. Hetzelfde geldt voor stief- en pleegkinderen. Adellijke namen worden ook op het gebied van naamsverandering gelijkgesteld met burgerlijke. Degenen, die een adellijken naam op deze wijze verwerven, worden daarmede niet in den adelstand verheven. De grootste reserve zal hierbij echter betracht worden. Buitenlandsche of anderszins niet-Duitsche namen worden principieel niet toegestaan. Verduitsching van buitenlandsche namen is, voorzoover het vertalingen betreft, mogelijk. (Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 3098 G.)

C. NEDERLAND. — Statistiek der motorrijtuigen in 1937. —

Soorten van motorrijtuigen	Opbrengst der motor.bel. in duizendtallen guld. 1937
Motorrijwielen	973
Motorrijtuigen op 3 wielen	138
Pers.motorr. op meer dan 3 wielen	8.875
Autobussen	1.476
Vrachtmotorr. op meer dan 3 wielen	10.388
Totaal	21.850

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2826 B.)**

D. NEDERL. OOST-INDIE. — Aanvullende begrooting voor Defensie. —
Bij aanvullende begrooting zijn verschillende verhoogingen aangevraagd ten behoeve van het departement van Oorlog tot een totaal van ƒ 10.404.000 ten laste van de uitgaven in Nederland en van ƒ 4.740.700 ten laste van de uitgaven in Indië.
Bij aanvullende begrooting van het departement der Marine zijn de uitgaven in Nederland, ten behoeve van de marine, verminderd met ƒ 7.392.000, waartegenover echter staat vermindering van middelen in Nederland met ƒ 8.926.000.
Een en ander houdt verband met de in behandeling zijnde nieuwe regeling der vlootkostenverdeeling.
In de Memorie van Toelichting is het volgende vermeld:
De voorgenomen regeling van de verdeeling der vlootkosten steunt op de volgende hoofdbeginselen. Ten laste der rijksbegrooting komen:
a) de kosten van aanbouw en afschaffing en van eerste uitrusting van schepen en vliegtuigen, met uitzondering van het materieel dat niet tot de oorlogsmarine in Indië behoort;
b) de kosten van moderniseering enz.;
c) de kosten voor aanschaffing van materieel, welke niet vallen onder a. voor aankoop, inrichting en huur van gebouwen en terreinen en bedrijfskosten;
d) de kosten, voortvloeiend uit de Nederlandsche Pensioenwetgeving.
Ten laste van de Indische begrooting komen:
a) de kosten aan aanbouw enz. van dat deel van de zeemacht, dat onder opperbevel van den gouverneur-generaal staat en niet behoort tot de oorlogsmarine in Indië, benevens de kosten voor aankoop enz. van gebouwen, terreinen en bedrijfskosten;
b) uitzending en terugzending van personeel van de zeemacht;
c) de kosten, voortvloeiende uit de Indische Pensioenwetgeving.
(Aneta) **(Vor. ber. 2558 B.; Begrooting 2890 F.)**

E. BULGARIJE. — Nieuwe verkiezingen in Maart. —
De Koning heeft het ukase geteekend, waarbij besloten wordt, dat de eerstvolgende verkiezingen zullen plaats hebben, in de zeven districten, vanaf 6 Maart, gedurende de vier elkaar opvolgende Zondagen. Elken Zondag zullen in twee districten verkiezingen gehouden worden.
Deze verkiezingen beteekenen de laatste stappen naar de normaliseering van het politieke leven van het land, na een extra-parlementair regiem, dat bijna drie jaren geduurd heeft.
Tegelijkertijd is een wijziging van de verleden jaar in October verschenen nieuwe kieswet afgekondigd, volgens welke personen, die op grond van de wet op het verbod van partijen veroordeeld zijn of nog worden vervolgd, eveneens het passieve kiesrecht krijgen. Hierdoor wordt aan de oude partijleiders, met uitzondering van de communisten, de gelegenheid geopend, om als candidaat bij de verkiezingen op te treden.
Rijks- en gemeente-ambtenaren, met inbegrip van de ministers, kunnen zich candidaat stellen.
Voor de mannelijke kiezers geldt de stemplicht; de vrouwen zijn daarin vrij.
Te Sofia leidt men uit een en ander af, dat afgezien is van de oprichting van een Staatspartij, waarvan geruimen tijd sprake is geweest. (Mir, Sofia)
(Vor. ber. Kieswet 2993 B.)

12 FEBRUARI 1938

A. SPANJE. — Burgeroorlog. - Middellandsche Zee. - Waarschuwing aan Franco. —

Engeland heeft op duidelijke wijze aan de regeering van generaal Franco te verstaan gegeven, dat zijn geduld niet onuitputtelijk is. Het den laatsten tijd toenemend aantal aanvallen op Engelsche schepen in de Middellandsche Zee — in de afgeloopen week werd de „Alcira" in de buurt van Barcelona door twee watervliegtuigen tot zinken gebracht — heeft de Britsche regeering aanleiding gegeven door haar agent te Salamanca de nationalistische autoriteiten mede te deelen, dat zij thans den tijd gekomen acht voor eens en voor altijd duidelijk te maken, dat zij niet kan doorgaan met deze aanvallen alleen af te doen met protesten en eischen tot schadevergoeding, maar dat zij zich het recht voorbehoudt voortaan zonder voorafgaande waarschuwing represaille maatregelen te nemen. Van nationalistische zijde ontkent men, dat de aanvallen op Engelsche schepen door de rechtschen zijn verricht, beweert men zelfs, dat de linkschen de schuldigen zijn.

In den strijd om Teruel is het succes in de afgeloopen week aan den kant der nationalisten geweest. Zij zijn er in geslaagd de republikeinsche bedreiging van den weg van Teruel naar Saragasso af te wenden, waarbij zij grooten steun ondervonden van hun luchtmacht.

Voorloopig heeft de regeering van Barcelona het bombardeeren van steden achter het front aan haar vliegers verboden. Aan het front van Granada hebben de regeeringstroepen weer eenige activiteit ontplooid. (Agence Belga)

(Vor. ber. Burgeroorlog 3124 B.)

B. BELGIE. — Kabinet-Janson. - Van Isacker, minister van Economische Zaken, afgetreden. —

De Belgische minister van Economische Zaken, Van Isacker, heeft op 4 Februari 1938 zijn functies van vice-president van den Raad van Beheer van de Kredietbank voor Handel en Nijverheid aanvaard. Hij heeft minister-president Janson zijn ontslag aangeboden als minister van Economische Zaken. Eveneens is hij afgetreden als Kamerlid.

Du Bus de Warnaffe krijgt ad interim de portefeuille van Econ. Zaken. (Het Laatste Nieuws)

(Vor. ber. Kabinet 3039 E.; Van Isacker 2151 A.)

C. DUITSCHLAND. — Geruchten en tegenspraak. —

De Duitsche bladen, geïnspireerd door het Deutsche Nachrichten Bureau, melden:

Een deel der buitenlandsche bladen en ook een aantal buitenlandsche persbureaux hebben in de laatste dagen een groot aantal tendentieuze berichten over Duitschland verspreid. Hiertegenover kan worden geconstateerd, dat alle berichten leugenachtig zijn.

(Vor. ber. Reorganisaties 3126 A.)

D. CHINA. — Conflict met Japan. - Kanton. - De strijd in Noord-China. —

Nog steeds zijn de Japanners niet tot een werkelijken aanval op Zuid-China overgegaan. Wel hebben zij een poging gedaan door omkooping in Kanton vasten voet te krijgen, doch deze is mislukt. Volgelingen van Tsjen-tsji-tang, een vroegeren tegenstander van Tsjang-Kai-sjek, trachtten de provinciale regeering omver te werpen, maar zijn daar niet in geslaagd. Eenige dagen is de staat van beleg in de stad afgekondigd en de Parelrivier geblokkeerd geweest.

Terwijl de Japanners in de provincie Anwhei hun tegenstanders hebben teruggedreven tot over de Hwairivier, zijn de Chineezen aan het Zuidelijk gedeelte van de spoorlijn Poekau—Tientsin tot een nieuw tegenoffensief overgegaan. Op hun beurt hebben de Japanners in Noord-China weer een offensief ingezet, klaarblijkelijk met het doel de Chineezen, die hier het belangrijke kruispunt van den Loenghai-spoorweg en van den Tientsin—Poekau-spoorweg verdedigen, te omsingelen. (Telex-A.N.P.)

(Vor. ber. China-Japan 3124 C.)

E. ROEMENIE. — Kabinet-Goga wordt door den Koning gedwongen af te treden. - Kabinet-Miron Christea gevormd. - Proclamatie van den Koning. - Goga's benoemingen ingetrokken. - Perscommentaren.

Koning Carol heeft den Roemeenschen premier Octavian Goga op 10 Febr. '38 gedwongen, het onslag van het kabinet in te dienen. De reden van dit ontslag is in hoofdzaak gelegen in het feit, dat de drastische maatregelen in zake de financiën, het land binnen 6 weken op den rand van een bankroet heeft gebracht. De anti-semietische maatregelen hebben bovendien het Roemeensche volk en vooral het buitenland zeer ontstemd.

Op 11 Febr. '38 is de nieuwe regeering, die bijna geheel uit oud-minister-presidenten bestaat, definitief als volgt samengesteld:

Minister-president: Miron Christea, patriarch van de Orthodoxe kerk.
Vice-president en Buitenlandsche Zaken ad interim: Tatarescu.
Handel en Nijverheid: Argetoianu.
Binnenlandsche Zaken: Galinescu.
Landbouw en Coöperatie: Ionescu Sisesti.
Arbeid: Nitzescu.
Leger en ad int. Luchtvaart en Marine: Antonescu.
Minister zonder portefeuille zijn Jorga, Angelescu, Vaido Voivod, generaal Vaitoino en Mironescu, allen oud-minister-president.
Generaal Theodorescu, die benoemd is tot onderstaatssecretaris aan het ministerie van Oorlog, neemt ad interim de zaken van Justitie waar. Onder-staatssecretaris van Gezondheid is Continescu, onder-staatssecretaris van Onderwijs Diamandi.

De nieuwe regeering kondigt zich aan als een regeering van nationale concentratie, die het land zal besturen zonder de hulp van het parlement. De activiteit der politieke partijen wordt geschorst, de verkiezingen worden voor onbepaalden tijd uitgesteld.

De regeering bestaat uit leden van de liberale partij en van verschillende rechtsche partijen. Zeven vroegere eerste ministers hebben zitting in het kabinet. Ook drie van de christelijk-nationale ministers van het vorige kabinet maken deel uit van de regeering, n.l. Antonescu, de minister van Defensie, Calinescu, de minister van Nijverheid en Sisesti, de minister van Landbouw.

De proclamatie des Konings. — De Koning heeft de volgende proclamatie uitgevaardigd:

Acht jaar lang heb ik mijn gedachten en bemoeiïngen in dienst gesteld van de taak om het land te regeeren, gesteund op de politieke organisaties. De propaganda welke in den loop der verschillende verkiezingen echter gemaakt is, heeft bij haar streven om zooveel mogelijk stemmen te winnen een eindelooze onrust en storingen in leven en geest van mijn volk te weeg gebracht. Deze psychische onrust was schadelijk en ondermijnde den werkelijk goeden geest van mijn volk. Roemenië moet gered worden en ik ben besloten dit te doen, geleid door slechts een enkele gedachte: de blijvende belangen van het vaderland te dienen en deze te sterken. Ik zal dus een einde maken aan den huidigen gevaarlijken toestand en zonder aarzelen maatregelen nemen voor de verbeteringen, die zoo dringend noodig zijn geworden.

Om hiertoe te geraken heb ik onder voorzitterschap van den patriarch een regeering van verantwoordelijke mannen gevormd, die bezield zijn van de grootste vaderlandsliefde en bevrijd zijn van alle partij-actie, wat hun voldoende respijt zal schenken om uitsluitend voor het welzijn van het vaderland te arbeiden. Deze regeering zal het staatsbestuur aan politieke invloeden onttrekken. Zij zal veranderingen in de grondwet brengen, die beantwoorden aan de nieuwe behoeften en aan de verlangens van de natie. Ik ben besloten dezen nieuwen weg vastberaden te betreden in de overtuiging, dat daarin het heil van het vaderland ligt besloten.

Ik ben hiertoe gebracht door het gevoel van grenzenlooze liefde voor mijn land. Ik ben overtuigd, dat deze eisch des tijds niet alleen geboden is door de zichtbare behoeften, maar ook door de geestelijke gesteldheid van alle goede vaderlanders. In moeilijke tijden zijn heldhaftige maatregelen de eenige, welke Roemenië kunnen sterken en de redding van Roemenië is voor ons het hoogste gebod, een gebod dat wij zonder aarzelen zullen opvolgen.

De staat van beleg afgekondigd. — Een der eerste daden van de nieuwe regeering was de uitbreiding van den staat van beleg, die na den moord op Duca voor Boekarest en de meeste groote steden in de provincie was afgekondigd, tot het geheele land. Alle bevoegdheden, die de wet en de reglementen toekennen voor de handhaving van de openbare orde, worden door de militaire autoriteiten uitgeoefend. De commandanten der departementen hebben de functie van prefect gekregen. De censuur op de pers is strenger geworden. De politie blijft overigens onder commando van den minister van Binnenlandsche Zaken.

Alle benoemingen zijn ingetrokken. — Het nieuwe Roemeensche kabinet heeft alle benoemingen en overplaatsingen, die onder het kabinet-Goga geschied waren, ingetrokken.

Voorts zijn alle gemeentelijke bestuurscommissies, die door de vorige regeering ingesteld waren, van haar functies ontheven. Krachtens een decreet van den nieuwen minister van Binnenlandsche Zaken zul-

len in de plattelandsgemeenten volksvergaderingen gehouden worden, bij welke gelegenheid vertegenwoordigers der regeering voor elke gemeente drie te goeder naam en faam bekend staande mannen zullen aanwijzen, die belast zullen worden met de samenstelling van een nieuw gemeentebestuur. In de steden zullen vooraanstaande persoonlijkheden, bij voorkeur reserve-officieren of hoofdambtenaren, met de leiding van het bestuur worden belast.

Levensloop van Miron Christea. — De nieuwe minister-president, patriarch Miron Christea, is 70 jaar. Hij is in Transsylvanië geboren en heeft, toen dit gebied nog onder Oostenrijksche heerschappij stond, actief deelgenomen aan de nationalistische beweging. Reeds eerder vervulde hij een politieke functie; hij is n.l. president van den regentschapsraad geweest, welke het bewind over Roemenië heeft gevoerd van Juli 1927 tot Juli 1930, de periode gedurende welke de minderjarige Michael Koning van Roemenië was. In Juli 1930 keerde koning Carol, die in het buitenland vertoefde, weer in Roemenië terug en werd tot Koning geproclameerd. (Telex-A.N.P.)

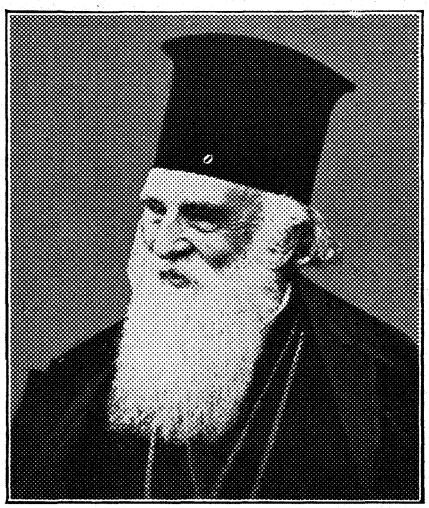

Patriarch Miron Christea.

PERSCOMMENTAREN.

ROEMENIE. — Stefani zendt een overzicht van de eerste Roemeensche persstemmen, alle afkomstig van min of meer nationalistische bladen. De **Universul** schrijft, dat zich een ongekend vooruitzicht opent voor de nieuwe regeering. De **Timpul** schrijft, dat zij nimmer aan een overwinning van Goga heeft geloofd, maar dat zijn val geen vermindering beteekent van de nationale gedachte. De **Curentul** zegt, dat drie oorzaken den val van Goga bewerkten, de verkiezingen, de financieele toestand en de internationale toestand. De Curentul schrijft, dat zelfs al heeft het ministerie Goga fouten begaan, het toch zeker is, dat het een nieuwen geest heeft gebracht in het beheer van de openbare zaak, een geest, waarvan niemand zich meer zal kunnen verwijderen. De nieuwe regeering heeft een moeilijker taak, dan men zich in kan denken, maar tegenover deze nationale eendracht zal niemand moeilijkheden scheppen.

JOEGO-SLAVIE. — De **Politika** schrijft, dat het heengaan van Goga en Micescu door de Regeering wordt betreurd.

TSJECHO-SLOWAKIJE. — De **Ceske Slovo** schrijft: „De regeering Goga heeft Roemenië in een onmogelijke positie gebracht".

DUITSCHLAND. — Het **Berliner Tageblatt** meent te weten, dat Engeland en Frankrijk den Koning gedwongen hebben Goga ontslag te geven.

FRANKRIJK. — **Le Petit Parisien** schrijft, dat het kabinet-Goga jammerlijk is ineengestort onder den druk van de verontwaardigde meening.

ENGELAND. — De **Daily Telegraph and Morning Post** bevat een hoofdartikel waarin zij de crisis toeschrijft aan de Russische nota.

ITALIE. — De **Corriere della Sera** beweert, dat de ontreddering aan het Israëlitische element ter beurze te wijten is.

(Vor. ber. Kabinet 3073 C.; Goga 3084 A.; Koning Carol 3091 A.)

13 FEBRUARI 1938

A. **JAPAN. — Nota's van Engeland, de Ver. Staten en Frankrijk in zake de grootte der slagschepen. - Antwoord van Japan. —**
Ondanks de herhaaldelijke officieuze Japansche verklaringen, dat Tokio heelemaal geen plannen heeft slagschepen te bouwen, welke in grootte de limiet van de Londensche conferentie zouden te boven gaan, hebben de regeeringen van Engeland, de Ver. Staten en Frankrijk op 5 Febr. '38 nagenoeg gelijktijdig een nota aan de Japansche regeering doen toekomen, waarin zij mededeelen, dat tenzij vóór 20 Febr. wordt verzekerd, dat Japan niet overgaat tot het bouwen van slagschepen of kruisers boven de maat, zij gedwongen zullen worden de „escalator clause" van het Londensche vlootverdrag toe te passen en over te gaan tot het bouwen van zulke groote schepen als noodig is om met Japan te kunnen concurreeren. Daaraan werd de bereidverklaring toegevoegd de kwestie van tonnage en kaliber te bespreken met de Japansche regeering indien deze zich bereid toonde terstond kennis te geven van de tonnage en het geschutskaliber, ook indien zij bezig is of voornemens is tot den aanbouw van dergelijke bij verdrag verboden vaarutigen over te gaan.
Tokio bleek door deze nota's min of meer verrast, want daaruit sprak duidelijk, dat Londen, Washington en Parijs zeer sterke vermoedens hebben — zoo niet de zekerheid — dat Japan met den aanbouw van grootere oorlogsbodems bezig is en dat ondanks de geheimhouding, welke de Japanners betrachten.
De Japansche minister van Buitenlandsche Zaken, Hirota, heeft aan de gezanten van de Ver. Staten, Groot-Brittannië en Frankrijk in hoofdzaak gelijkluidende nota's overhandigd, in antwoord op de nota's van 5 Februari.
De Japansche regeering spreekt als haar oordeel uit, dat een uitwisseling van inlichtingen omtrent het bouwprogram, zonder dat tevens tot kwantitatieve vermindering der bewapening wordt overgegaan, niet kan bijdragen tot ontwapening. Vandaar dat Japan zich niet in staat acht aan de gedane verzoeken te voldoen. (Le Temps - Times - Domei)

(Vor. ber. Vlootbouw 2919 A.; Jap. aanbouw van slagschepen 2732 A.; Vlootconferentie 2242 B.)

B. **OOSTENRIJK. — Een bezoek van den Oostenrijkschen bondskanselier, dr. von Schuschnigg, aan Adolf Hitler te Berchtesgaden. - Een onofficieele ontmoeting.**
Het Duitsche Nieuwsbureau publiceerde op 12 Febr. 1938 het volgende bericht:
De Oostenrijksche bondskanselier, dr. von Schuschnigg, heeft op 12 Febr. in gezelschap van den Oostenrijkschen staatssecretaris van Buitenlandsche Zaken, dr. Guido Schmidt, en van den Duitschen ambassadeur Von Papen, in tegenwoordigheid van den rijksminister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, den Führer en Rijkskanselier op zijn uitnoodiging een bezoek gebracht op den Obersalzberg.
Deze onofficieele ontmoeting vond haar oorsprong in den wederzijdschen wensch, over alle kwesties, welke de betrekkingen tusschen het Duitsche Rijk en Oostenrijk betreffen, van gedachten te wisselen.

Schuschnigg is na, met enkele onderbrekingen voor de maaltijden, elf uur lang met Hitler besprekingen te hebben gevoerd, naar Weenen teruggekeerd.
Het bezoek van von Papen aan den Führer in Berkhof op den Obersalzberg gold de voorbereidingen van het bezoek, dat de Oostenrijksche bondskanselier Schuschnigg op 12 Febr. '38 aan den Führer heeft gebracht.
Het entrevue diende om vraagstukken te bespreken, welker regeling van belang is voor de toepassing van de bekende Duitsch-Oostenrijksche overeenkomst van 11 Juli 1936.
Het vriendschapsverdrag van 11 Juli 1936 heeft tot dusver veel oneenigheid gebracht over de consequenties, welke het in de practijk moest hebben en over dingen, welke volgens een van de twee participanten met dit verdrag niet vereenigbaar waren. In hoeverre nu het vriendschapsverdrag na de consolidatie van heden beter zal functionneeren, kan eerst mettertijd blijken.

(Vor. ber. Dr. v. Schuschnigg 2970 E.; Hitler 3126 A.; Verdrag van 11 Juli 1936 2376 C.)

A. Luchtschepen en hun ontwikkeling. —

Duitschland behoort tot de weinige landen, waar de bouw van luchtschepen zich heeft weten te handhaven. De oorzaak daarvan is, dat graaf Ferdinand von Zeppelin van alle ingenieurs en technici, die zich met het construeeren van luchtschepen hebben bezig gehouden, het meeste succes heeft bereikt. Zeppelin is de eerste geweest, die zijn luchtschepen van een met geprepareerd katoen bespannen geraamte voorzag, waarin met waterstof gevulde gaszakken waren bevestigd, welke het luchtschip het noodige stijgvermogen verleenden. Het geraamte werd door Von Zeppelin uit het lichte metaal, aluminium, gebouwd, waartoe hij eigenlijk een metaalmengsel gebruikte, in hoofdzaak uit aluminium bestaande, waaraan o.a. koper was toegevoegd om de broosheid van het aluminium te verminderen en de taaiheid van het mengsel te vergrooten.

Von Zeppelin, die in 1838 is geboren en in 1917 overleden, was al op leeftijd toen hij met practische proefnemingen begon. Dat was in 1900 en Von Zeppelin was toen 62 jaar. Hij had juist pensioen gekregen als Duitsch cavalerie-generaal en kon zich ten volle aan de verwezenlijking van zijn idealen, welke hem van kindsbeen af hadden vervuld, wijden. Nu heeft Von Zeppelin een groot geluk gehad. Er was, toen hij met zijn proefnemingen begon, in Duitschland een lichte benzinemotor uitgevonden, welke hij juist noodig had om als voortstuwingsmiddel voor het door hem ontworpen luchtschip gebruikt te worden. In Frankrijk had men te voren reeds proefnemingen met bestuurbare luchtschepen ondernomen, maar het resultaat was niet groot, omdat men niet over een behoorlijk voortstuwingsmiddel beschikte om het luchtschip eenige snelheid te geven, vooral bij tegenwind, die op de ruime oppervlakte welke het omhulsel van een luchtschip biedt, groote kracht kan uitoefenen.

De Zeppelin-luchtschepen zijn van den aanvang af uit ronde, metalen ringen samengesteld, welke volgens bepaalde berekeningen zijn opgebouwd en door metalen lengte-balken zijn verbonden. Zoo is van den aanvang af de welbekende starre sigaarvorm ontstaan. Daarin zijn de gaszakken opgehangen, die het voordeel boden, dat wanneer het luchtschip werd beschadigd, er slechts een of twee gaszakken leeg liepen en dus niet het geheele luchtschip als een luchtballon in elkaar zakte. Op 2 Juli 1900 heeft het eerste Zeppelin-luchtschip bij Friedrichshafen aan het Bodenmeer proef gevlogen. Dit was het meer, waar Von Zeppelin in zijn jongensjaren dikwijls had gezeild, want hij was geboortig uit Konstanz. Dit eerste luchtschip had ter verhooging van zijn stabiliteit in de lucht een zwaar gewicht onder aan den romp hangen, welks werking met die van een verstelbare kiel van een zeilboot overeenkomt. Dit gewicht — het is op de teekening (1) zichtbaar — kon eveneens versteld worden met den kabel, waaraan het was opgehangen. Het eerste Zeppelin-luchtschip was 128 meter lang, had een inhoud van 11.000 M³. en had twee benzinemotoren elk van 16 p.k. Wegens geldgebrek moest Von Zeppelin, die een onderneming had gesticht, waarin hijzelf de voornaamste aandeelhouder was, zijn proefnemingen staken. Een paar jaar later werden zij, dank zij de opbrengst van een loterij, voortgezet en een nieuw luchtschip gebouwd, dat bij den eersten proeftocht werd beschadigd. Weer volgde een nieuw luchtschip, waarin verbeteringen werden aangebracht, het derde, dat in 1906 gereed kwam. Dit luchtschip voldeed en de Pruisische regeering gaf geldelijken steun voor den bouw van het vierde luchtschip; bovendien kreeg graaf von Zeppelin 1½ millioen mark schadeloosstelling als tegemoetkoming in de onkosten, die hij gedurende tien jaren had gemaakt. Het vierde luchtschip, de LZ 5 — een der ontwerpen werd niet uitgevoerd, vandaar het verschil in de nummering — is op 4 Augustus 1908 bij Echterdingen verbrand, toen het een tocht van 24 uur, door de Pruisische regeering als voorwaarde gesteld, zou ondernemen. Een nationale inzameling werd daarna gehouden, die zes millioen mark opbracht. Daarmee kon Von Zeppelin, die met zijn eenige dochter, gravin Hella, in een van zijn eerste luchtschepen enkele jaren tevoren had gevaren, om de wereld te toonen, dat hij vertrouwen in zijn schepping had, zijn arbeid voortzetten. In 1913 werd een Duitsche verkeersonderneming opgericht, die met drie luchtschepen het binnenlandsche luchtverkeer in Duitschland ter hand nam.

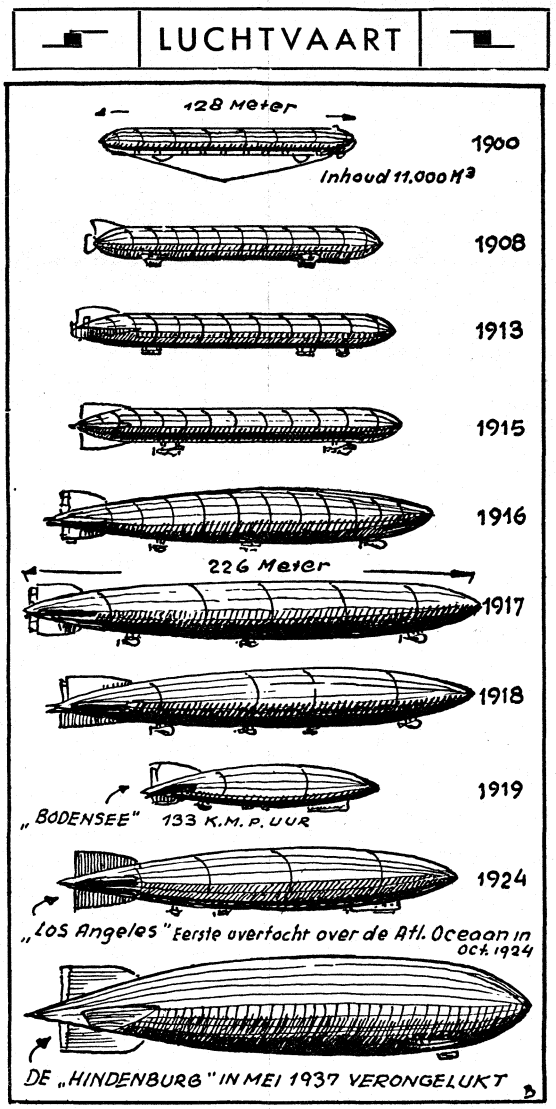

Gedurende den wereldoorlog zijn de luchtschepen in grooten getale voor militaire doeleinden gebezigd, hetgeen evenwel nimmer de bedoeling van Von Zeppelin, die in 1917 te Charlottenburg is overleden, is geweest. Na den wereldoorlog zijn groote en kleine luchtschepen op de werf te Friedrichshafen gebouwd. Tot de kleine behoorden de in 1919 gebouwde Bodensee en Nordstern, welke een groote snelheid, 133 km. per uur, konden ontwikkelen en volgens het verdrag van Versailles werden uitgeleverd. Tot de groote luchtschepen behoorden de aan Amerika uitgeleverde, nog bestaande Los Angeles, de Graf Zeppelin (LZ 127) en de in Mei 1937 verongelukte Hindenburg (LZ 129). Op stapel staan thans de LZ 130, die het volgende jaar gereed zal zijn en de LZ 131, welker kiel kort geleden is gelegd.

Na den wereldoorlog heeft dr. Eckener, oorspronkelijk tegenstander van de plannen van Von Zeppelin, doch later een van zijn trouwste medewerkers, veel voor den bouw van en het verkeer met Zeppelin-luchtschepen verricht.

De Graf Zeppelin, die in 1929 haar tochten naar Zuid-Amerika is aangevangen, heeft de belangrijkste tochten van alle luchtschepen gedaan. Het luchtschip is de wereld rondgevaren, zoowel boven de tropen als

boven het Noordpool-gebied. De in aanbouw zijnde Zeppelin zal gevuld worden met heliumgas, dat onbrandbaar is in tegenstelling met het gebruikelijke waterstofgas, dat brandbaar is en vermengd met lucht het zoo gevaarlijke knalgas oplevert.
Andere landen, met name Engeland, de Ver. Staten, Frankrijk en Italië hebben zich met luchtscheepsbouw bezig gehouden. Hun pogingen hebben evenwel geen succes opgeleverd. Engeland verloor in 1930 een luchtschip, dat bestemd was voor een dienst tusschen Engeland en Britsch-Indië en liet daarna alle andere plannen varen. De Ver. Staten verloren in de laatste jaren, waarschijnlijk tengevolge van foutieve berekeningen bij de constructie, twee luchtschepen, de Akron en de Macon, en schortte daarna den bouw van luchtschepen op, het luchtverkeer aan landvliegtuigen en vliegbooten overlatende. Frankrijk heeft weinig succes gehad met de na den wereldoorlog uitgeleverde luchtschepen en Italië heeft een luchtschip gebouwd voor pool-onderzoek, hetgeen met een ramp is geëindigd. (Nwe Rott. Crt. - Red. K.H.A.)
(Vor. ber. Luchtschip 3037 B.)

A. EGYPTE. — Nederlandsche tentoonstelling te Caïro. —
Op 5 Febr. '38 is te Caïro, in tegenwoordigheid van tal van autoriteiten, waaronder een vertegenwoordiger van koning Faroek van Egypte, de Nederlandsche tentoonstelling geopend, welke ten doel heeft een indruk te geven van de plaats, welke Nederland op velerlei gebied in de internationale samenleving inneemt, en de zakelijke betrekkingen tusschen Nederland en Egypte te versterken.
De Egyptische minister van Handel en Industrie heeft daarbij een toespraak gehouden, waarna de Nederlandsche minister van Economische Zaken, mr. M. P. L. Steenberghe, door de radio een openingsrede heeft uitgesproken. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Tentoonstellingen 2928 B.)

B. NEDERLAND. — Vaccinatieplicht. - Staatscommissie ingesteld. —
Bij Kon. Besluit van 26 Januari 1938 is ingesteld een staatscommissie, aan welke is opgedragen te onderzoeken:

1. of het wenschelijk is de bestaande bepalingen betreffende den vaccinatieplicht, waarvan de werking is opgeschort, hetzij terstond, hetzij geleidelijk, weder in werking te doen treden en zoo deze vraag ontkennend wordt beantwoord
2. of het wenschelijk is deze bepalingen te doen vervallen, zonder dat tot eenige nieuwe regeling van vaccinatie wordt overgegaan, dan wel
3. of het wenschelijk is ten aanzien van de vaccinatie een nieuwe regeling te treffen, en zoo ja, hoe zij behoort te luiden.

Benoemd zijn:
tot lid, tevens voorzitter van deze staatscommissie prof. mr. C. P. M. Romme, minister van Sociale Zaken;
tot leden: prof. mr. P. J. M. Aalberse, minister van staat, lid van den Raad van State, e.a. (De Tijd)
(Vor. ber. Vaccinatiewet 3072 E.)

C. VEREENIGDE STATEN. — Werkloozensteun. - Speciale boodschap van President Roosevelt. —
President Roosevelt heeft op 10 Febr. een speciale boodschap tot het congres gericht, waarin hij verzoekt het bedrag van den werkloozensteun met $ 250.000.000 te verhoogen in verband met de vermeerdering der werkloosheid in den laatsten tijd.
In de boodschap wordt verklaard, dat in de laatste drie maanden ongeveer drie millioen personen hun betrekking bij particuliere ondernemers hebben verloren.
Bovengenoemd bedrag zal voornamelijk besteed worden aan werkloosheidsondersteuning in de industrieele centra, en met name in de steden, waar groote automobielfabrieken gevestigd zijn, aangezien volgens een recente schatting, meer dan 70 procent van de arbeiders in de automobielindustrie geheel of gedeeltelijk zonder werk zijn.
Roosevelt zegt in zijn boodschap ten slotte nog, dat op het oogenblik bijna twee millioen werkloozen door de regeering gesteund worden.
Men schat dat door deze nieuwe uitgaven voor werkloozensteun het begrootingstekort aan het einde van dit jaar gestegen zal zijn tot $ 1.544.000.000 tegen $ 2.811.000.000 in het voorgaande jaar.
(N. Y. Herald Tribune) **(Vor. ber. Roosevelt 3112 C.; Werkloosheid 2656 C.; Steun 2796 A.)**

D. ENGELAND. — Handelsbalans 1937. —
De invoer over het heele jaar 1937 bedroeg £ 1.029.740.236, hetgeen £ 180.324.952 meer is dan in 1936. De uitvoer bedroeg in 1937 £ 521.861.846, of £ 81.092.061 meer dan in 1936.
De heruitvoer bedroeg in 1937 £ 75.203.009, of £ 14.407.278 meer dan in 1936. (Daily Telegraph)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 2898 A.)

E. GRIEKENLAND. — Verklaringen van Metaxas en Maniadakis. —
De Grieksche minister-president Metaxas heeft een verklaring afgelegd, waarin hij o.m. zeide: „wij zijn niet van zins door wien dan ook de rust van het Grieksche volk te laten verstoren. Wij zijn vastbesloten het aangevatte werk tot een einde te brengen en wij zullen iederen hinderpaal, waar deze zich ook voordoet, opruimen. De koning en het Grieksche volk zijn het met ons eens.
Overigens waren het slechts enkele personen, die probeerden de rust te verstoren en dat alleen bewijst reeds, hoezeer het Grieksche volk het werk der Grieksche regeering steunt.
De minister van openbare veiligheid, Maniadakis, heeft verklaard, dat de politici tegen wie de maatregelen zijn genomen, door pamfletten, welke op illegale wijze waren gedrukt en verspreid, geruchten in omloop hadden gebracht, dat de rust van het Grieksche volk was verstoord. Hoewel deze geruchten niet den minsten weerklank hebben gevonden, heeft de regeering toch moeten ingrijpen, daar zij niet bereid is de rust van Griekenland te laten verstoren. In het geheel zijn 23 personen verbannen, o.m. Kaphandaris, Theoto Mylonas, Polychronos, Melas en Markos. (Proia)
(Vor. ber. Metaxas 3120 C.)

14 FEBRUARI 1938

F. NEDERLAND. — Goudclausuleproces. —
De Hooge Raad heeft arrest gewezen in de procedure van de Vereeniging voor den Effectenhandel tegen de gemeente Rotterdam, waarin voornoemde Vereeniging uitbetaling op goudbasis geëischt heeft van coupons, behoorende tot obligaties, deel uitmakende van de 6% dollarleening 1924 der gemeente Rotterdam met goudclausule.
De Rechtbank heeft de eischeresse in haar vordering niet ontvankelijk verklaard, welk vonnis werd bekrachtigd door het Haagsche Gerechtshof, waarop de Vereeniging voor den Effectenhandel in cassatie is gekomen.
Overeenkomstig de conclusie van den procureur-generaal, mr. Besier, heeft de Hooge Raad het cassatieberoep verworpen. (Nwe. Rott. Courant)
(Vor. ber. Goudclausule 2793 E.; Proces 2630 C.)

G. AUTOMOBILISME. — 17e Rallye de Monte Carlo. - Bakker Schut winnaar. —
Met het bekend maken op 31 Jan. '38 van den officieelen uitslag van den 17den Rallye de Monte Carlo is de overwinning van de Nederlandsche equipe Bakker Schut met Ford definitief vastgesteld.
(L'Auto) **(Vorig bericht 2174 B.)**

A. BEWAPENING. — Engeland versterkt zijn empire. - Trincomali, Singapore, Port Darwin. —
Reeds ruim een jaar wordt door 30.000 man gewerkt aan de verdedigingswerken van Trincomali, in het Noordoosten van Ceylon. Trincomali wordt een der belangrijkste strategische sleutelbases van het Britsche Empire en is een der hoeken van den geweldigen driehoek Trincomali-Singapore-Port Darwin.
(Vor. ber. Bewapening 3102 A.; Singapore 2691 F.)

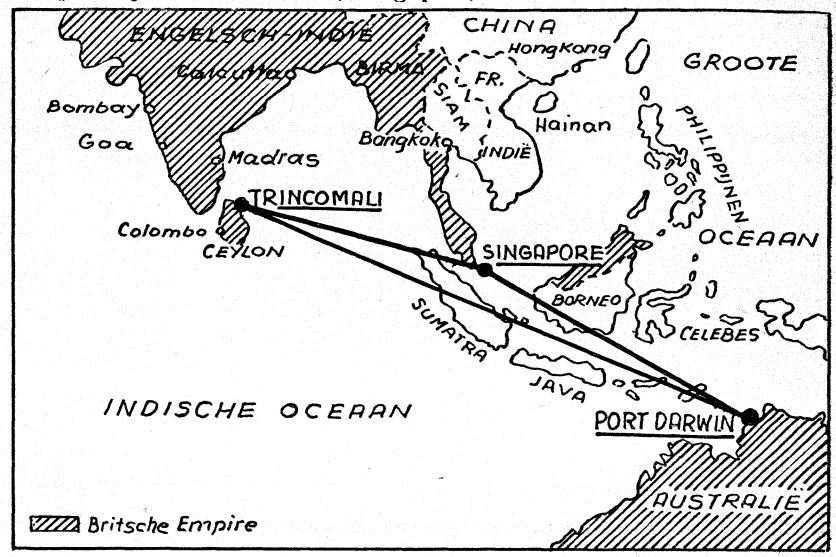

(Overname zonder bronvermelding verboden)

B. DUITSCHLAND. — Werkloosheid gestegen. —
Het aantal werkloozen in Duitschland is gestegen tot een millioen, maar de autoriteiten maken zich niet ongerust, daar het aantal werkloozen in Januari van het vorige jaar meer dan 1.8 millioen bedroeg. Als reden voor de betrekkelijk groote werkloosheid wordt het slechte weer opgegeven. Gezegd wordt, dat ongeveer de helft van de werkloozen weer aan den arbeid zal kunnen gaan zoodra het beter weer wordt. (Berl. Tageb att)
(Vor. ber. Werkloosheid 2790 A.)

C. NEDERLAND. — Collectieve arbeidsovereenkomst voor het bouwbedrijf aanvaard. —
De Nederl. Aannemersbond en Patroonsbond voor de Bouwbedrijven in Nederland heeft in zijn 19 Jan. te Amsterdam gehouden ledenvergadering de nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst voor de bouwbedrijven aanvaard.
De overeenkomst zal ingaan op 1 Maart '38 en bevat in hoofdzaak een loonsverhooging van twee cent per uur, zoowel voor den burgerlijken en utiliteitsbouw als voor den water-, spoor- en wegenbouw.
De vergadering sprak uitdrukkelijk als haar oordeel uit, dat de economische omstandigheden voor het bouwbedrijf zich verzetten tegen elke loonsverhooging, maar dat dit offer door de werkgevers aanvaard is terwille van den bedrijfsvrede.
De arbeidersorganisaties hebben nog geen beslissing genomen. (Alg. Handelsblad)
(V. b. Coll. Arb.overeenk. 2902 A; Bouwbedr. 2564 B.)

D. CHINA. — Conflict met Japan. - Het Allison-incident gesloten. —
Het Amerikaansche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft bekend gemaakt, dat het de Japansche verontschuldigingen voor het incident met haar diplomatieken vertegenwoordiger te Nanking, Allison, heeft aanvaard. (Allison werd door een Japanschen soldaat in het gezicht geslagen.)
(N. Y. Herald Tribune) **(V. b. China-Japan 3133 D.)**

E. FRANKRIJK. — Tegen de Duitsche koloniale eischen. - Manifest van het Koloniaal Instituut. —
Het Fransche Koloniale Instituut heeft een oproep tot „alle levende krachten der natie" gericht, waarin betoogd wordt, dat zoo spoedig mogelijk een campagne door het geheele land gevoerd moet worden om het volk, zoowel als de hoogere standen, er van te overtuigen, dat toegeven aan de koloniale eischen van Duitschland beteekent, Duitschland de gevaarlijkste oorlogsmiddelen verschaffen. De oproep is geteekend door generaal Gouraud, Henry Bérenger en verscheidene andere vooraanstaande personen. In het manifest staat verder te lezen: „Het is niet genoeg bekend, dat de vestiging van Duitschland in de gevraagde gebieden niet de handhaving van den vrede zou vergemakkelijken, doch een bedreiging te meer voor dien vrede zou zijn, doordat men Duitschland militaire bases zou verschaffen."
(Le Temps) **(Vor. ber. Duitsche Koloniën 3031 A.)**

F. FRANKRIJK. — Begrootingstekort: acht milliard.
De rapporteur van de financieele Senaatscommissie, Gardey, heeft in een verslag over de opening en de schrapping van de credieten van 1937 verklaard, dat het tekort van 1937, dat op vier milliard werd geschat, in werkelijkheid acht milliard bedraagt."
De minister van Financiën, Marchandeau, verklaarde, dat het door Gardey aangeduide tekort van acht milliard juist is. (Agence Belga)
(Vor. ber. Begrooting 3088 E.)

G. LETLAND. — Belangrijke wetten aangenomen. —
Het Letlandsche kabinet heeft een reeks belangrijke wetten aangenomen, o.a. een wet op de veiligheid van den staat, een wet op de vereenigingen en een wet op de pers.
De wet op de veiligheid van den staat geeft den minister van Binnenlandsche Zaken grootere volmachten.
Het kabinet heeft besloten den sedert 15 Mei 1934 van kracht zijnden staat van beleg niet meer te vernieuwen.
Volgens de nieuwe wet op de vereenigingen moeten, met slechts enkele uitzonderingen, alle in Letland bestaande vereenigingen en bonden zich opnieuw bij het nieuwe ministerie voor Openbare Aangelegenheden laten inschrijven.
De nieuwe wet op de pers eischt een positieve houding jegens den staat. Verboden wordt opruiing in het binnenland, aanvallen op staatshoofden, regeeringsleden en diplomatieke vertegenwoordigers van bevriende staten, voorts smaad van dagbladen jegens elkander en verspreiding van onjuiste berichten over Letland.
President Ulmanis heeft in plaats van den aftredenden plaatsvervangenden premier Skujeniek den minister van Oorlog, generaal Balodis, aangesteld. (Sevodnia)

15 FEBRUARI 1938

A. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Begrooting van Financiën voor 1938 aangenomen. —
Op 10 Februari 1938 heeft de Eerste Kamer de begrooting van Financiën voor 1938 aangenomen.
(Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht 1697 A.; Begrooting 3083 D)**

B. NEDERLAND. — Onze handel met Engeland. —
Ook wanneer men rekening houdt met de omstandigheid, dat de waarde van het geld zich heeft gewijzigd, valt het op, dat de invoer uit Groot-Brittannië ondanks een vrij aanzienlijke gewichtsvermindering een even aanzienlijke waardevermeerdering te aanschouwen geeft. Er moet dus een verschuiving in de samenstelling van den invoer zijn opgetreden en wel in de richting van een relatief verminderden invoer van laagwaardige goederensoorten. Zoo behoeft het dan ook niet te verwonderen, dat een vermindering van den steenkolenimport van 1.137,9 tot 895,8 mill. kg. kan worden vastgesteld.

Handel met Groot-Brittannië.

	mill. kg. 1936	mill. kg. 1937	mill. gld. 1936	mill. gld. 1937
Invoer	1.479	1.285	94	129
Uitvoer	1.289	1.500	165	248
Uitvoersaldo			71	119
pCt. van den invoer, gedekt door uitvoer			175,5	182,2

Tegenover al deze verminderingen staan evenwel ook vermeerderingen. Zoo steeg de invoer van ijzer, staal en werken daarvan van 47,6 tot 74,9 mill. kg.; blik en blikwaren liepen op van 24,9 tot 32,3 mill. kg., n.a.g. mineralen enz. van 44,8 tot 61,0 mill. kg.
Tot de vergrooting van den uitvoer naar Engeland in 1937, in vergelijking met 1936, droegen tal van goederengroepen bij. Als de voornaamste daarvan zijn wel te noemen ijzer en staal met resp. 57,2 en 99,6 mill. kg., n.a.g. mineralen met resp. 85,5 en 106,8 mill. kg. (meest aarde, klei, e.d.), zemelen met resp. 67,7 en 70,7 mill. kg., meel n.a.g. met resp. 90,7 en 106,0 mill. kg., plantaardige oliën met resp. 26,6 en 39,4 mill. kg., geharde traan met resp. 29,9 en 42,3 mill. kg., koolteerproducten met resp. 0,2 en 5,1 mill. kg., baksteen met resp. 28,2 en 39,7 mill. kg., en papier en papierwaren met resp. 210,9 en 256,3 mill. kg. De uitvoer van aardappelen naar Engeland verminderde van 70,7 tot 50,7 mill. kg. en die van melkproducten van 92,4 tot 86,3 mill. kg. Boter daalde van 41,0 tot 39,6 mill. kg.
(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vorig bericht 2898 A.)

C. DUITSCHLAND. — Protest van Kardinaal Faulhaber tegen de opheffing van de R. K. Jeugdvereenigingen. —
In alle R. K. kerken te München is een gemeenschappelijk herderlijk schrijven van kardinaal Faulhaber en andere Beiersche bisschoppen voorgelezen, waarin zij protesteeren tegen de opheffing van de R. K. jeugdvereenigingen. (Telex-A.N.P.)
(V. b. Kerkstrijd 3053 B.; Kard. Faulhaber 2857 B.)

D. LUCHTVAART. — Vliegongelukken. - De „U.S.S.R. —W 6" neergestort. —
De Russische luchtvaart heeft op 9 Febr. 1938 een zwaar verlies geleden door het vergaan van haar grootste luchtschip. Bij een proefvlucht kwam de „U.S.S.R. — W. 6" niet ver van Kandalaksja, ten Zuidwesten van Moermansk, in botsing met een bergtop, en stortte vervolgens neer. Dertien leden van de uit negentien koppen bestaande bemanning kwamen om het leven. (Prawda)
(Vor. ber. Vliegongelukken 2978 D.)

E. JOEGO-SLAVIE. — Concordaat geweigerd. —
De Joegoslavische regeering heeft medegedeeld, dat zij het concordaat met het Vaticaan niet meer ter bekrachtiging aan de volksvertegenwoordiging zal voorleggen, maar dat zij anderzijds ten opzichte van de Katholieke Kerk volledig het gelijkheidsbeginsel zal respecteeren, hetwelk de constitutie aan alle wettig erkende godsdiensten van het land garandeert.
(Wreme) **(Vor. ber. 2978 E.)**

F. MAURITS SABBE OVERLEDEN. —
Op 12 Februari is de Vlaamsche letterkundige Maurits Sabbe op 65-jarigen leeftijd te Antwerpen overleden.
Aanvankelijk bij het middelbaar onderwijs werkzaam, werd Sabbe in 1909 benoemd tot conservator aan het museum Plantijn te Antwerpen, welke functie hij tot zijn dood toe heeft bekleed. In 1923 werd hij benoemd tot prof. in de Nederlandsche letterkunde aan de Vrije Universiteit te Brussel. Voorts was hij lid van de Koninklijke Vlaamsche Academie, voorzitter van den cultureelen raad en lid van den raad van beheer van het nationaal instituut voor radio-omroep, alsmede doctor honoris causa aan de universiteit te Utrecht.
Van Sabbe's romans en novellen noemen wij „Aan 't Minnewater" (1898); „Een Mei van Vroomheid" (1903); „De Filosoof van 't Sashuis" (1907); „Vlaamsche wenschen" (1907); „De nood der Bariseele's" (1912); „In 't gedrang" (1915); „'t Pastoorke van Schaerdycke" (1919) en „'t Kwartet der Jacobijnen" (1920).
Sabbe schreef verscheidene tooneelstukken en literaire studies: o.a. „Het leven en de werken van Michiel de Swaen" (1903); „Het proza in de Vlaamsche letterkunde" (1909); „Mozaiek" (1912); „Dierkennis en Diersage bij Vondel" (1917); „Redevoeringen en studies" (1924). Hij publiceerde in 1925 een werk over Peter Benoit en in 1928 een over „De muziek in Vlaanderen". (Het Laatste Nieuws)

G. DUITSCHLAND. — Walther Funk als minister van Economische Zaken geïnstalleerd. —
Bij gelegenheid van de installatie van minister Funk op 7 Februari 1938 op het departement van Economische Zaken heeft minister-president Göring een toespraak gehouden, waarin hij wees op de beteekenis van de taak, welke hem door den Führer op de schouders is gelegd. Deze taak bestaat hierin, zoowel het Pruisische als het rijksministerie van Economische Zaken zoodanig te reorganiseeren, dat deze departementen in elk opzicht in staat zijn het Vierjarenplan tot in zijn uiterste consequenties uit te voeren. (Völkischer Beobachter)
(V. b. Kab. 3038 A.; Goering 2924 B.; Funk 3031 D.)

H. RAPPORT VAN ZEELAND. — Geen credieten voor aan agressie schuldige Staten. —
Minister Eden heeft in het Lagerhuis verklaard, dat de credietfaciliteiten, zooals die opgenomen zijn in het rapport van Van Zeeland, niet zouden worden toegekend door de Britsche regeering aan de Staten, welke Genève aangewezen heeft als schuldig aan agressie, ingeval de Volkenbond zich zou uitspreken tegen faciliteiten te hunnen opzichte. (Times)
(Vor. ber. Rapport Van Zeeland 3113 A.)

I. GEESTELIJK LEVEN. — Wat is Vrijzinnig Christendom? —
Dezer dagen heeft ds. B. J. Aris de laatste van zijn vijf lezingen gehouden over het Vrijzinnig Christendom. De Waalsche Kerk was ook thans geheel met belangstellenden gevuld. Spr. gebruikte dezen laatsten avond om te spreken naar aanleiding van de vele vragen, die hem in den loop der weken hadden bereikt.
De meeste vragen hadden betrekking op de pre-destinatie en het gebed, doch alvorens tot die beide onderwerpen over te gaan zeide ds. Aris eerst nog zijn persoonlijke meening over enkele andere vraagstukken. Over de verhouding van het Christendom tot andere godsdiensten zeide hij, dat wij er nooit hoogmoedig tevenover kunnen staan, omdat het Christendom dien hoogmoed niet verdraagt. Over den dood zeide ds. Aris, dat die in God gelooven ook in God sterven. Zij geven zich in dien dood aan God over. Meer kon spr. onmogelijk zeggen over de persoonlijke onsterf'lijkheid. De re-incarnatie is een poging, om wat wij niet weten te weten te komen. De theorie berust louter op theorie en spr. gelooft er absoluut niet in. Spr. is voorstander van crematie als een kwestie van eerbied voor het lichaam.
Tot de pre-destinatie komende las spr. voor wat er in de oude Nederlandsche geloofsbelijdenis over de leer van erfzonde en voorbeschikking wordt gezegd. Spr. noemde deze zienswijze goddeloos. Hier wordt te kort gedaan aan alles, wat mij in God bekend geworden is. Het is volkomen liefdeloos. Het is God voorstellen als een God van de wraak. Maar hoe staat het met het afschuwelijk lijden van kleine onschuldige kinderen? Wij weten en begrijpen het niet en het is fout, er een oplossing voor te willen geven. Hier raken wij het mysterie van het leven, waar we nooit uitkomen. Er zit wel iets in de leer der pre-destinatie, dat positieve waarde voor ons geloof van dezen tijd heeft: De hoogheid van God, die we niet kunnen begrijpen en verklaren en waarvoor we slechts kunnen

buigen en bidden. De pre-destinatie leert ons deemoed en doet verbondenheid gevoelen.
Het gebed tenslotte is het meest religieuse vraagstuk hier. Vorm en inhoud zijn van geen overwegend belang. De mensch storte zijn hart waarachtig uit voor God. We veranderen zelf door het gebed en komen dan anders tegenover dezelfde omstandigheden te staan. (N. R. Crt.)
(Vor. ber. Vrijzinnig Christendom 2906 D.)

16 FEBRUARI 1938

A. ANTON TIERIE OVERLEDEN. —
Op 10 Febr. '38 is te Amsterdam, op 67-jarigen leeftijd overleden Anton Tierie, die zoo een belangrijke plaats in het Nederlandsche muziekleven heeft ingenomen. De overledene heeft vooral grooten roem verworven als dirigent van de Koninklijke Oratoriumvereeniging. Hij was ook een uitstekend organist.
Anton Hildebrand Tierie werd op 4 April 1870 te Wageningen geboren. De aanvang ging van Amsterdam uit, waar Tierie als leerling van het Conservatoirum de aandacht trok van den grooten organist De Pauw.
Na den cursus te hebben beëindigd, begon Tierie les te geven en werd hij directeur van Kunst en Broederschap, de zangvereeniging, die tal van uitstekende krachten telde, waarmede Tierie op de destijds zoo sterk in zwang zijnde wedstrijden de eene overwinning na de andere behaalde.
Vervolgens werd Tierie directeur van de gemengde zangvereeniging Excelsior te Den Haag, van Toonkunst te Alkmaar en organist aan de Vrije Gemeente te Amsterdam.
In die jaren werd hij tevens leeraar aan de hoofdstedelijke muziekschool van de Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst.

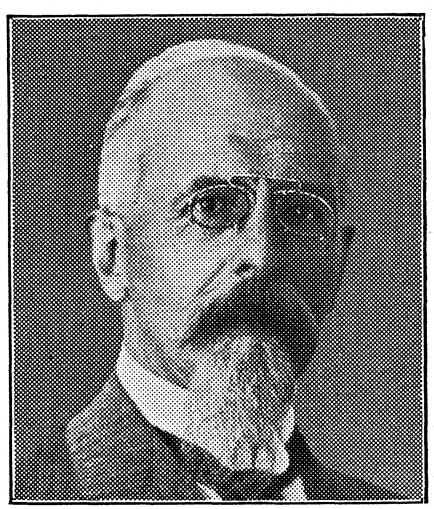

Anton Tierie.

Een zeer gewichtig jaar was 1898 in de loopbaan van Tierie: de stichting van de Oratorium-vereeniging, die later het praedicaat Koninklijke zou verkrijgen, had plaats.
Tal van belangrijke kunstenaars werden door Tierie uitgenoodigd om de Koninklijke Oratorium-vereeniging in hun werk te betrekken. Persoonlijkheden als Gabriel Pierné, Georg Henschel, Vincent d'Indy en Felix Weingartner hebben herhaaldelijk met het koor gemusiceerd. Maar die hartelijke buitenlandsche connecties konden Tierie niet van zijn ideaal afhouden: het bevorderen van de Nederlandsche toonkunst. En menig belangrijk werk van prominente Nederlandsche componisten werd door Tierie in première gegeven.
Gedurende de laatste jaren kon men meermalen lezen, dat Anton H. Tierie zich gaandeweg van diverse functies terugtrok. In het begin van dit seizoen werd medegedeeld, dat Anton Tierie den laatsten band, die hem met het Nederlandsche openbare leven verbond, wenschte te verbreken: hij gaf er de voorkeur aan de hem restende jaren in het Overijselsche Rijssen door te bregen. Zich gevend aan de herinneringen, die van zooveel triomfen verhaalden, zich gevend aan de rust, die hem eindelijk werd toegestaan.
(Red. K. H. A.)

B. LUCHTVAART. — Vliegongelukken. — Het grootste Duitsche vliegtuig Ju 90 „Der grosse Dessauer" verongelukt. —
Het nieuwste en grootste Duitsche vliegtuig Ju 90 „Der grosse Dessauer", is tijdens een proefvlucht nabij Dessau van groote hoogte neergestort en verongelukt. Drie leden der bemanning konden zich met hun valscherm redden. De bestuurder werd gedood. Verder is er één gewonde.
De viermotorige Ju 90 kon 40 passagiers vervoeren in vijf ruime cabines en was verder uitgerust met garderobe, toiletten, pantry enz. Het toestel kon een snelheid ontwikkelen van 350 tot 380 K.M. bij een actieradius van 1600 tot 2000 K.M. De spanwijdte bedroeg 35 Meter, de lengte 26 Meter.
(Berl. Tageblatt) **(V. b. Vliegongelukken 3138 D.)**

C. HONGARIJE. — Bezoek van den Hongaarschen rijksbestuurder Horthy aan Polen. —
In een officieel communiqué wordt verklaard, dat het bezoek van den Hongaarschen rijksbestuurder Horthy aan den president der Poolsche republiek een bevestiging vormde van de vertrouwelijke vriendschap, gebaseerd op een duizendjarige traditie, die de beide landen verbindt en die een der kostbare en opbouwende elementen van stabilisatie van het evenwicht en den vrede in dit deel van Europa vormt.
(Az Est) **(Vor. ber. Horthy 2560 D.)**

D. VEREENIGDE STATEN. — Tentoonstelling te New York in 1939. — Nederlandsche deelneming. —
De algemeene commissie voor de Nederlandsche deelneming aan de wereldtentoonstelling te New York in 1939 heeft op 7 Febr. '38, onder leiding van haar voorzitter, jhr. mr. A. C. D. de Graeff, die tevens Commissaris-Generaal voor de Nederlandsche deelneming aan deze tentoonstelling is, haar eerste vergadering gehouden in de Rolzaal te 's-Gravenhage. Vice-voorzitter van deze algemeene commissie is jhr. O. C. A. van Lidth de Jeude, oud-minister van Waterstaat en penningmeester is mr. H. L. Woltersom, directeur van de Rotterdamsche Bankvereeniging.
(Nwe. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Wereldtentoonstelling San Francisco 3026 A; Parijs 3034 C.)**

E. POLEN. — Legerbegrooting van 800.000.000 Zloty. —
De defensiebegrooting zal voor het jaar 1938/'39 800 millioen zloty bedragen, hetgeen ongeveer een derde van de totale begrooting is, tegen 768 millioen in het vorige begrootingsjaar. De begrootingscommissie heeft het desbetreffende ontwerp heden aangenomen.
Generaal Kasprzycki, de minister van Oorlog, heeft in de commissie op de noodzakelijkheid van verhooging der defensie-uitgaven gewezen, en een beroep gedaan op het land om het leger te steunen in zijn taak, de veiligheid van den staat te waarborgen.
Uit naam der drie millioen Joden in Polen gaf de Joodsche afgevaardigde Sommerstein de verzekering der gehechtheid der Joodsche bevolking aan het leger. Wij zijn, zeide hij, bereid tot alle offers om de sterkte der landsverdediging en het leger op te voeren.
Namens de Oekrainers verklaarde de afgevaardigde Celewicz: Wij wenschen oprecht, het Poolsche leger sterk te zien, wij arbeiden tegen de actie van de Komintern, niet alleen voor het Oekrainsche volk, doch ook in het belang van de verdediging van Polen.
(Polska Agencia Telegraficzna) **(Vor. ber. 2134 B; Begrooting 3044 D.)**

A. ROEMENIE. — Minderheden. —

Verklaring: De tusschen haakjes geplaatste cijfers geven het percentage der stadsbevolking aan.
De cijfers zijn gebaseerd op de volkstelling van 29 December 1930. Roemenië had destijds een totale bevolking van 18.053.000 inwoners, waarvan 3.632.000 stadsbevolking.

(Vor. ber. Minderheden 3084 A.)

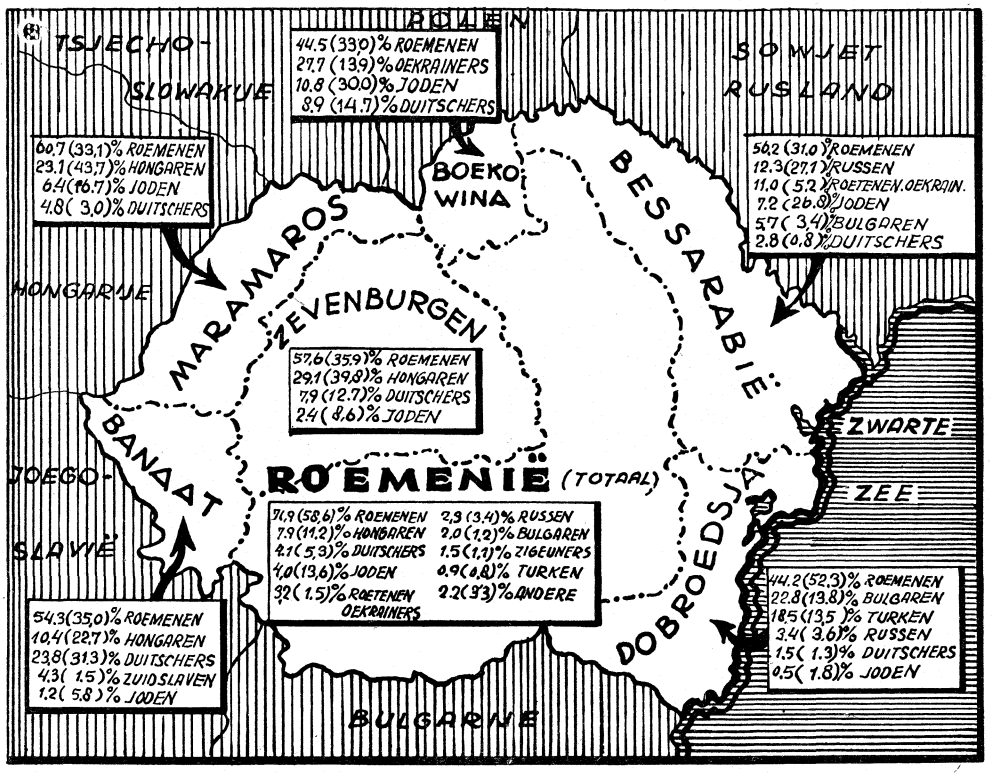

(Overname zonder bronvermelding verboden.)

B. VEREENIGDE STATEN. — Geen internationale verplichtingen noch isolatiepolitiek. — Verklaring van minister Cordell Hull. —

In een brief aan den democratischen afgevaardigde Ludlow, die de vraag gesteld had of de nieuwe oorlogsschepen, die de Vereenigde Staten gaan bouwen, uitsluitend noodig waren voor de verdediging of dat zij gebruikt zouden worden voor een actieve samenwerking met eenig ander land, heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, Hull, verklaard, dat de buitenlandsche politiek der Vereenigde Staten noch gebaseerd is op een extremistisch internationalisme en internationale overeenkomsten, noch op een tot het uiterste doorgevoerde isolatiepolitiek, die de wereld zou kunnen doen gelooven, dat Amerika bang was.
Hull beschreef de Amerikaansche politiek als een zaak van gezond verstand. De nieuwe oorlogsschepen — aldus Hull — zijn naar mijn meening alle noodig voor de nationale verdediging der Vereenigde Staten en hun bezittingen. Het is de wensch van het volk en de regeering der Vereenigde Staten, dat ons land niet in een oorlog betrokken zal worden. De regeering, die met het volle besef van haar verantwoordelijkheid deze vermeerdering van de vlootsterkte bepleit is er van overtuigd, dat het versterken van de vloot zal bijdragen tot de verwezenlijking van dit doel.
Het is evenwel natuurlijk, dat de Vereenigde Staten parallel te werk gaan met regeeringen met wie zij gemeenschappelijke belangen en gemeenschappelijke doeleinden hebben. De Vereenigde Staten hebben zich echter altijd de volle vrijheid van oordeel, alsmede het recht van een onafhankelijk optreden voorbehouden.
Indien, zoo vervolgde Hull, iedere vredelievende natie zich hardnekkig afzijdig zou houden van andere vredelievende landen, dan zou het onvermijdelijk gevolg zijn, dat andere landen, die de neiging vertoonen, zich niet aan de internationale wetten te storen, hierdoor aangemoedigd zouden worden. De landen, die den vrede wenschen, dienen op bevredigende wijze samen te werken voor de handhaving van den vrede.
(New York Herald Tribune)

(V. b. Cordell Hull 2948 A; Buitenl. Politiek 2859 A.)

C. NEDERLAND. — Arbeid van gehuwde vrouwen. - Protestvergadering te Amsterdam. —

Op 7 Februari '38 werd te Amsterdam vanwege het Comité tot verdediging van de vrijheid van Arbeid voor de vrouw een protestvergadering gehouden, die gericht was tegen minister Romme.
Vele spreeksters voerden het woord, w.o. mej. E. Ribbius Peletier, mevrouw Ch. L. Polak-Rosenberg, mej. dr. Tellegen, mevr. v. Amstel-van Löben Sells, mej. dr. Nicolette Bruining.
Mej. dr. Tellegen sloot de bijeenkomst met erop te wijzen, dat de minister blijkbaar geen vertrouwen meer heeft in de geestelijke en zedelijke krachten van het Nederlandsche volk; en dit motiveert hij niet. Het ontwerp is verdedigd met woorden en variaties op woorden, die men vindt in elk fascistisch handboek. De zaak waar het om gaat, is niet zoo belangrijk voor de vrouwen alleen, maar voor het heele Nederlandsche volk. Zulk een aantasting van persoonlijke vrijheid heeft ons land nog niet gekend. Men moet, zoo zeide zij, de krachten der vrouw niet onderschatten als zij strijden voor een rechtvaardige zaak. Zij willen vechten om er voor te zorgen, dat de eerste stap op den weg van die aantasting niet worde gedaan.
De vergadering betuigde haar instemming met het verzenden van een telegram aan minister Romme, waarin wordt aangedrongen het voorontwerp niet bij de Staten-Generaal aanhangig te maken.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. 3088 G.)**

D. NEDERL. OOST-INDIE. — Onze weermacht. —

In het eerste nummer van dit jaar van het Indisch Militair Tijdschrift is een „Terugblik over 1937" verschenen van de hand van luit.-generaal M. Boerstra, Commandant van het Kon. Ned.-Ind. leger.

Wij ontleenen hieraan het volgende:
De belangstelling voor de weermacht is in 1937 nog toegenomen. Een krachtige weermacht is men noodzakelijk gaan achten. De Inheemsche bevolking denkt er evenzoo over — in beginsel — als de Europeesche. Als er eenig verschil is, bepaalt zich dat tot de wijze waarop. Het zal, met de ervaring van Spanje en China voor oogen, thans een ieder wel duidelijk zijn, dat een leger, wil het met kans op succes den strijd opnemen en volhouden, deugdelijk modern uitgerust dient te zijn. Zoo is het dan ook vóór alles noodig, ons bescheiden leger materieel krachtig te versterken. Versterking der luchtstrijdkrachten en vermeerdering der luchtafweermiddelen vallen wel in de eerste plaats te noemen. Doch infanterie-mitrailleurs in groóten getale, pantser-afweergeschut, infanterie-mortieren, vechtwagens, pantserauto's mogen niet ontbreken.
Het is in deze richting, dat met alle macht wordt gearbeid. Het personeel-vraagstuk heeft nog een bijzondere zijde. Personeel veroorzaakt doorloopend hooge kosten, voor bezoldiging enz., en later voor pensioen.
Het ligt dus voor de hand, dat wordt gezocht naar een oplossing, welke het mogelijk maakt, een ruim opgezette oorlogs-

organisatie te „bemannen", zonder nochtans in vredestijd al dit personeel onder de wapenen te hebben. De mogelijkheid hiertoe wordt geboden door een „kort verband"-systeem, waarbij naast handhaving van beroepspersoneel tot de sterkte, die doorloopend noodig wordt geacht, manschappen een oefentijd van zegge 3 jaren doorloopen, om daarna in reserve te treden, met verplichting tot herhalingsoefening. Zulk een systeem stelt ons in staat in tijden, waarin het niet mogelijk is, zeer hooge personeelskosten voor de weermacht te dragen, deze kosten te drukken, zonder nochtans de organisatie aan te tasten.
Met de versteviging van de weerkracht van het leger zijn aanzienlijke sommen gemoeid. Hierbij wordt echter groote zuinigheid betracht.
De luchtvaartafdeeling toont wel zeer zichtbaar vooruitgang.
Aan de grondorganisatie wordt met voortvarendheid gewerkt.
De kustverdedigingswerken werden op verschillende plaatsen verbeterd. Op andere plaatsen werd de bouw van batterijen ter hand genomen. Een deel der mobiele artillerie won door doelmatiger uitrusting aan waarde.
De pantserauto's voor de cavalerie kunnen eerstdaags worden verwacht.
Bij de infanterie is een aanzienlijke uitbreiding van automatische wapens en mortieren aanstaande. Vechtwagens zijn op komst.
De vorming van kader, welke met een en ander hand aan hand moet gaan, eischte op zich zelf weer instructie-personeel. De laatste cursus aan de kaderschool der infanterie te Magelang begon met 1000 leerlingen!
Bij al hetgeen er gaande en nog te verwachten is, kan een uitbreiding van het officierskorps niet uitblijven. Het is echter uiterst bezwaarlijk, in deze behoefte te voorzien op zoo korten termijn, als wel vereischt wordt.

Het artikel besluit aldus:

Moge het geheel de overtuiging schenken, dat aan de versterking van het leger wordt gearbeid met ernst en toewijding, met voortvarendheid en naar een wèloverwogen plan.
(Indisch Militair Tijdschrift)
(Vor. ber. Propaganda Comité 2466 D; Leger en Vloot 3094 B.)

17 FEBRUARI 1938

A. BELGIE. — Kabinet-Janson. — Prof. P. Desmet tot minister van Economische Zaken benoemd. —
Op 15 Februari 1938 is als opvolger van mr. Van Isacker, Prof. P. Desmet tot minister van Economische Zaken benoemd. (Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Kabinet 3133 B.)

B. NEDERLAND. — Minister Goseling's plannen. — Pachtwet. — Echtscheiding. — Werkkampen tegen jeugdcriminaliteit. — Zaakwaarnemers. —
In zijn Memorie van Antwoord aan de eerste Kamer over de begrooting van Justitie deelt de minister, mr. Goseling, o.a. mede:
dat de Pachtwet zeker niet vóór 1 Juni 1938 in werking zal treden;
dat hij binnen bekwamen tijd een voorstel hoopt te doen om aan de gelaakte practijk der verstekprocedures bij echtscheiding een einde te maken;
dat hij ook veel voelt voor een zuiver nationale balie;
dat een grondslag is gevonden om met de werkkampen ter bestrijding van jeugdcriminaliteit een proef te nemen.
dat hij naast de notarissen een gevestigden stand van zaakwaarnemers niet wenschelijk acht.
(De Telegraaf) **(Vor ber. Minister Goseling 3058 D.)**

C. JAPAN. — Bevolkingsaanwas sinds 1815. —

In 1815	25.000.000	inwoners
„ 1910	45.000.000	„
„ 1918	57.000.000	„
„ 1930	64.000.000	„
„ 1935	69.251.000	„
„ 1938	71.260.000	„

Er worden in Japan ieder jaar 2.100.000 kinderen geboren. Het geboortecijfer overtreft het sterftecijfer iederen dag met ± 3000. (Paris Soir)
(Vor. ber. 2537 C.)

D. UTRECHT. — Een nieuw Schouwburg-Plan Dudok aangenomen. —
De gemeenteraad van Utrecht kwam op 6 Jan. '38 bijeen ter behandeling van de voordracht tot den bouw van een nieuwen schouwburg volgens de plannen van architect W. M. Dudok.
Na een bespreking van ruim zeven uur — nadat nog een voorstel van mr. Van Maarseveen, om een anderen architect gelegenheid te geven met een ander plan te komen, was verworpen — werd het voorstel van het college van B. en W. om het plan van architect Dudok te aanvaarden met 30 tegen 9 stemmen aangenomen. (Het Vaderland)
(Vor. ber. 2774 B.)

E. IJZER EN STAAL. — Wereldproductie 1936—1937. —

	Ruw ijzer (in 1000 tons)		Ruw staal (in 1000 tons)	
	1936	1937[1])	1936	1937[1])
Duitschland . . .	15.303	15.900	19.208	19.800
Frankrijk	6.230	7.900	6.708	7.850
Groot-Brittannië .	7.845	8.600	12.209	13.400
België	3.207	3.900	3.175	3.900
Luxemburg . . .	1.987	2.550	1.981	2.550
Tsjecho-Slowakije .	1.140	1.650	1.559	2.300
Polen	584	700	1.141	1.400
Rusland	14.093	14.600	16.083	17.400
Italië	806	750	2.025	2.100
Zweden	625	650	1.003	1.150
Oostenrijk	248	400	418	680
Hongarije	306	350	520	600
Overige landen . .	886	1.050	860	1.270
Europa	53.260	59.000	66.890	74.400
Ver. Staten van Noord-Amerika	31.526	38.500	48.737	52.000
Canada	759	950	1.097	1.450
Japan, Korea en Mandsjoerije . .	2.850	3.300	5.260	6.000
Britsch-Indië . . .	1.550	1.600	900	900
Andere landen . .	1.280	1.250	1.200	1.350
Buiten Europa . .	37.965	45.600	57.194	61.700
Wereldproductie . .	91.225	104.600	124.084	136.100

[1]) Ten deele geschat. (Stahl und Eisen)
(Vor. ber. 1641 C; IJzer en Staal 2551 K.)

F. NEDERLAND. — Eerste Kamer. — Begrooting van Binnenlandsche Zaken. —
Op 4 Februari 1938 werd in de Eerste Kamer de begrooting van Binnenlandsche Zaken zonder hoofdelijke stemming aangenomen. (N. Rott. Ct.)
(Vor. ber. 3030 C; Begrooting 3138 A.)

G. ENGELAND. — Het Britsche Koningspaar naar Parijs. —
Officieel wordt medegedeeld, dat de koning en de koningin van Engeland van 28 Juni tot 1 Juli '38 een officieel bezoek aan den president der Fransche Republiek zullen brengen.
Tijdens zijn bezoek zal de koning het oorlogsgedenkteeken voor de Australische troepen te Villers-Bretonneux onthullen. (Times)
(Vor. ber. Koning George VI 3002 C.)

H. OOSTENRIJK. — Nieuw Kabinet. — Officieel communiqué in zake de besprekingen Hitler-Schuschnigg. —
Omtrent de verhouding tusschen Duitschland en Oostenrijk, zooals die geworden is na de bespreking tusschen Hitler en Schuschnigg, is thans zekerheid verkregen. Reeds op 15 Febr. '38 werd te Berlijn en te Weenen een officieel communiqué gepubliceerd, waaruit bleek, dat de besprekingen tot een concreet accoord geleid hadden.
Dit communiqué luidt als volgt:

„Tijdens het onderhoud, dat dr. v. Schuschnigg op 12 Februari jl. op den Obersalzberg met den Führer en Rijkskanselier heeft gehad, zijn alle vraagstukken betreffende de betrekkingen tusschen Duitschland en Oostenrijk aan een diepgaand onderzoek onderworpen. Het doel van dit onderhoud was, de moeilijkheden, die bij de uitvoering van het op 11 Juli 1936 gesloten accoord ontstaan waren, te vereffenen.
Daarbij is gebleken, dat beide partijen besloten zijn, aan de grondbeginselen van het accoord vast te houden en dit accoord

beschouwen als het uitgangspunt van een bevredigende ontwikkeling van de betrekkingen tusschen beide staten.
In dien zin hebben beide partijen na het onderhoud van 12 Februari besloten, onmiddellijk die maatregelen te nemen, welke waarborgen, dat tusschen beide staten een verstandhouding ontstaat, zoo nauw en vriendschappelijk als aan de geschiedenis en de gemeenschappelijke belangen van het Duitsche volk beantwoordt. Beide staatslieden zijn er van overtuigd, dat de maatregelen, waartoe zij besloten hebben, tevens een daadwerkelijke bijdrage vormen voor de vreedzame ontwikkeling van den toestand in Europa."
Inmiddels hebben de volgende veranderingen in het Oostenrijksche Kabinet-Schuschnigg plaats gehad, hieruit blijkt, dat een Nationaal-Socialistische minister is benoemd:

Kanselier: v. Schuschnigg (onv.)
Vice-kanselier: Hülgerth (onv.)
Binnenlandsche Zaken en Openbare veiligheid: Seyss-Inquart (nationaal)
Buitenlandsche Zaken: Guido Schmidt (onv.)
Justitie: Adamovich (zeer gematigd nationaal)
Onderwijs: Pernter (onv.)
Oorlog: Zehner (onv.)
Handel: Raab (Christen-sociaal)
Financiën: Neymayer (onv.)
Landbouw: Mandorfer (onv.)
Sociale Zaken: Resch (onv.)
Ministers zonder portefeuille: Zernatto, secretaris-generaal van het Vaderlandsche front en staatssecretaris in het vorige kabinet; Glaise-Horstenau en Rott, staatssecretarissen in het vorige ministerie.
Onderstaatssecretarissen:
Arbeid: Adolf Watzek.
Boschbouw: Franco Matschnigg (pro-nationaal-socialistisch)
Nijverheid: kolonel Stepsky Doliva (pro-nationaal-socialistisch)
Veiligheid: Skubl.

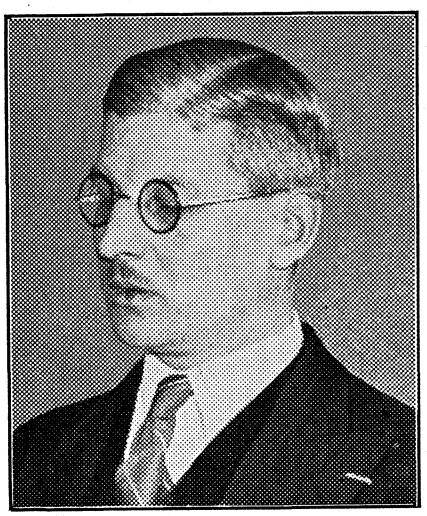

Dr. Kurt von Schuschnigg.

In het nieuwe Ootenrijksche kabinet hebben, slechts twee „geprononceerde nationalen" zitting, n.l. Seyss-Inquart en Gleise Horstenau.
De titel van „minister van binnenlandsche zaken en veiligheid", welken Seyss-Inquart heeft gekregen, geeft slechts den toestand van voor de samenstelling van het nieuwe kabinet weer zonder nieuwe bevoegdheid toe te kennen.
Met het oog op het succes van de zoogenaamde „nationale oppositie" is het zeer kenmerkend, dat een plaats in het kabinet wordt ingenomen door den arbeider Watzek, vroeger sociaal-democraat, die staatssecretaris voor de bescherming der arbeiders is geworden. Ook een tweede arbeider heeft zitting in de regeering, de christen-socialist Hans Rott.
Adamovich, de nieuwe minister van Justitie, is een belangrijke figuur in den Raad van State en is voorstander van de politiek van Schuschnigg. Raab, de minister van Handel, een ingenieur, die president van den bond voor handnijverheid is, is uit de vroegere christen-socialistische partij afkomstig en was de meer democratische richting in die partij toegedaan.
Schuschnigg heeft staatssecretaris Skubl bevorderd tot inspecteur-generaal van politie en gendarmerie.
Dr. Seyss-Inquart is geboren in 1892.
Hij heeft rechten gestudeerd en heeft te Weenen het beroep van advocaat uitgeoefend. Door zijn denkbeelden werd hij naar het Groot-Duitsche kamp gedreven en werd hij vice-voorzitter van den Oostenrijksch-Duitschen bond.
Seyss-Inquart heeft groote sympathie voor het nationaal-socialistische Duitschland en is tevens een overtuigd katholiek. Dit laatste schonk hem het vertrouwen van Schuschnigg, die hem geschikt scheen te achten om een verzoening tot stand te brengen en hem lid van den staatsraad maakte. Het schijnt, dat Seyss-Inquart ook groot vertrouwen geniet van Adolf Hitler. Hij heeft verscheidene malen een bezoek gebracht aan Berlijn.

Amnesties. — In den nacht van 16 Februari 1938 heeft het nieuwe kabinet zijn eerste ministerraadszitting gehouden. Besloten werd den Bondspresident voor te stellen, amnestie af te kondigen voor alle vóór 15 Februari gepleegde politieke delicten. Voorgesteld werd kwijtschelding van straf te schenken en loopende processen te staken.
De kwijtschelding van straf is verbonden aan de voorwaarde, dat de betrokkenen zich goed gedragen tot eind Febr. 1941.
De bondsregeering heeft deze door den geest van verzoeningsgezindheid ingegeven maatregel genomen, teneinde alle staatsburgers, die tot dusverre ter zijde hebben gestaan, den weg te banen tot medewerking aan den opbouw van het vaderland en daarmede den vrede des lands in binnenland en naar buiten veilig te stellen.
De politieke amnestie strekt zich tot de zwaarste veroordeelingen uit. Onder meer zullen Rintelen, de terrorist Woitsche, de politiebeambten, die betrokken waren bij den aanval op de bondskanselarij, waarvan Dollfuss het slachtoffer werd, en ingenieur Tavs, die onlangs gearresteerd werd bij de sluiting van het Bruine Huis er van profiteeren. Behalve Rintelen, die ziek is, zullen alle geamnestieerden, die ernstige misdrijven hebben gepleegd, Oostenrijk moeten verlaten. Zij zullen in Duitschland worden toegelaten.
De amnestie geldt ook voor sociaal-democraten. Zij brengt geen recht tot herstel in openbare functies mede.

Een persovereenkomst. — Op grond van een nieuwe persovereenkomst, die tusschen Oostenrijk en Duitschland tot stand gekomen is, verplichten beide landen zich met politiemaatregelen op te treden tegen elk persdelict, dat de strekking heeft de betrekkingen tusschen beide landen te schaden. Bij derde herhaling van een persdelict zou het beroep niet verder uitgeoefend mogen worden. Straffen tot vijftien dagen gevangenis kunnen worden opgelegd.

Indruk in Oostenrijk. — De totale indruk is, dat men ver-gaande concessies aan Duitschland heeft moeten doen, doch dat deze concessies niet zoover gaan als men aanvankelijk meende te moeten veronderstellen.
Bijzonder opmerkelijk vindt men de groote terughoudendheid van Italië in deze zaak.

Von Papen. — Stichting „Deutsch-Oesterreichische Arbeitsgemeinschaft". — Op 16 Febr. '38 reeds werd in bijzijn van de voornaamste nationalistische figuren te Weenen de nieuwe vereeniging gesticht, welke den naam van „Deutsch-Oesterreichische Arbeitsgemeinschaft" draagt, ter gelegenheid waarvan Von Papen een toespraak hield. Hij zeide o.a. dat hij binnenkort na het voltooien van zijn vredestaak, op bevel van den „Führer" Oostenrijk zal verlaten. Het tot stand brengen van de Duitsche eenheid geschiedt thans langs vreedzamen weg. „Ik heb kunnen voorkomen, dat de tragiek van de Duitsche geschiedenis met een nieuw noodlottig hoofdstuk werd vermeerderd. Oostenrijk kan zijn taak als onafhankelijke staat slechts vervullen binnen het kader van de gezamenlijke Duitsche ontwikkeling. Met de nieuwe aera tusschen Duitschland en Oostenrijk wordt de Europeesche vrede gediend. Zoo zeker als de wereld draait om haar as, zoo zeker nadert voor Duitschland een nieuwe lente."

PERSCOMMENTAREN EN INDRUKKEN.

DUITSCHLAND. — Het **„Berliner Tageblatt"** schrijft: De „Führer" heeft weer eens metterdaad bewezen, dat Duitschland steeds vooraan staat, wanneer het er om te doen is, practische maatregelen voor het behoud van den vrede te nemen. Voor de stabilisatie der toestanden in Centraal Europa en in geheel Europa, zullen de afspraken van 12 Februari van fundamenteele beteekenis kunnen worden. De Duitsche politiek volgt daarmede welbewust de lijn van opheffing der aanwezige spanningen, waarmede, sinds de nationaal-socialisten aan het bewind zijn, reeds zoo vaak een gevaarlijke haard van onrust is weggenomen.

TSJECHO-SLOWAKIJE. — Het Duitsch-Oostenrijksche communiqué heeft te Praag verrassing gewekt en de ongerustheid versterkt. Politieke kringen doen opmerken, dat niet alleen het woord onafhankelijkheid niet genoemd is in het communiqué, maar dat de toespeling op de eenheid van belangen van het Duitsche volk niet nalaat verontrustend te zijn. Dezelfde kringen zijn van meening, dat de Duitsche penetratie in Oostenrijk door de recente actie van Hitler ophoudt een vreedzaam karakter te dragen. Men is van oordeel, dat de positie van Schuschnigg nooit zoo critiek was als op dit moment.

ENGELAND. — De Weensche correspondent van de **„Daily Telegraph and Morning Post"** schrijft, dat Oostenrijk aan de eischen van Hitler heeft toegegeven en daarmede feitelijk zijn onafhankelijkheid heeft prijsgegeven.
Ook de andere bladen zijn allerminst optimistisch gestemd.

FRANKRIJK. — De **„Petit Parisien"** schrijft: „Met het mes op de keel heeft Oostenrijk zich moeten onderwerpen. Het democratische en vredelievende Europa heeft een tweeden slag ontvangen, zeker minder hard dan dien van de bezetting van het Rijnland, maar die voor Engeland en Frankrijk en voor alle vrije landen een veelbeteekenende waarschuwing moet zijn."
In de **„Echo de Paris"** schrijft Pertinax: „Wij staan hier tegenover een der groote gebeurtenissen uit de hedendaagsche

geschiedenis, een gebeurtenis, welker gevolgen niet overzien kunnen worden. Hitler, die zeer fel tegenover Schuschnigg is opgetreden, stelde Oostenrijk een ultimatum, te vergelijken met dat aan België in 1914. Zullen Frankrijk en Engeland de vorming van een Mittel-Europa niet verhinderen?"
Volgens de **„Figaro"** heeft Italië zijn eerste groote diplomatieke nederlaag geleden. Het eerste resultaat, waartoe de politiek van de spil Rome-Berlijn geleid heeft, is een overduidelijke loochening van de Italiaansche actie in Midden-Europa."

ITALIE. — De te Weenen genomen beslissing wordt in Rome beschouwd als een teeken van ontspanning tusschen Oostenrijk en Duitschland. Het officieele standpunt is, dat men alle maatregelen goedkeurt, die in overleg tusschen Duitschland en Oostenrijk worden genomen, zooals men zijn goedkeuring heeft gehecht aan het accoord van 11 Juli en aan de benoeming van het eerste lid der oppositie in een regeeringsfunctie in April '37.

OOSTENRIJK. — De officieuse **„Reichspost"** schrijft: „Het is thans nog de vraag, of de steeds ongedisciplineerde nationalisten na het accoord tot inkeer zullen komen. In ieder geval beteekent de overeenkomst vrede. Wie dien vrede wil verstoren, zal door beide landen verloochend worden."
Het **„Neues Wiener Tageblatt"** schrijft: „Wij hopen, dat de nieuwe poging tot het stichten van vrede een beter lot dan de vorige zal hebben. De Oostenrijksche bevolking wenscht eindelijk de offers, die sedert de dagen van Dollfuss gebracht zijn, vergoed te zien door duurzamen vrede."
Het vierde kabinet van Schuschnigg noemt de **„Wiener Zeitung"** een concentratie van de krachten, die opbouwend werk wenschen te leveren.
De **„Neue Freie Presse"** doet het belang uitkomen van het feit, dat Schuschnigg aan het hoofd der nieuwe rgeering blijft, omdat zulks den waarborg geeft, dat ook voortaan de oude politiek zal worden geëerbiedigd. Voorts wijst de benoeming van Zernatto er op dat de taak en het werk van het Vaderlandsche Front geen wijzigingen zullen ondergaan.
(Vor ber. 3134 B; Kabinet 2719 E; Amnestie 2391 A; Persovereenkomst met Duitschland 2862 A; Von Papen 3126 A.)

18 FEBRUARI 1938

A. IERLAND. — Verkiezingen in Noord-Ierland. —
Blijkens den definitieven uitslag der verleden week in Noord-Ierland gehouden verkiezingen hebben de unionisten 39, de nationalisten (die aansluiting bij den Ierschen Vrijstaat willen) 8, de onafhankelijke unionisten 2, de arbeiderspartij 2 en de onafhankelijken 1 zetel behaald. De unionisten (regeeringspartij) hebben sinds 1922 niet zulk een groote meerderheid in het parlement gehad.
(De groote overwinning van de unionisten beteekent, dat Ulster niet met het overige Ierland vereenigd wil worden). (Irish Times)
(Vor. ber. Verkiezingen 2857 K.)

B. NEDERLAND. — Erkenning Koning van Italië als Keizer van Abessynië. —
De regeeringspersdienst meldt, dat weldra uitvoering zal worden gegeven aan het voornemen der regeering, de diplomatieke betrekkingen met Italië te regulariseeren. De geloofsbrieven van Hr. Ms. benoemden gezant (dr. J. B. Hubrecht, te voren als zoodanig te Boekarest werkzaam) zijn gereedgemaakt en de nieuwe titularis zal 25 Februari 1938 naar Rome vertrekken.
(Uit de mededeeling van den regeeringspersdienst blijkt, dat het in de bedoeling ligt, de geloofsbrieven van onzen gezant, dr. Hubrecht, te richten aan Z.M. den koning van Italië, keizer van Ethiopië.)
(Regeeringspersdienst) **(Vor. ber. 3097 D.)**

C. SOVJET-RUSLAND. — Stalin en de wereldrevolutie. —
In de „Prawda" wordt een schrijven gepubliceerd van een propagandist en jong-communist uit het district Mantoerowo in het gebied Koersk, Iwanof genaamd, die Stalin verzoekt hem opheldering te geven over het probleem van de overwinning van het socialisme in één enkel land. Het antwoord van Stalin wordt daaronder afgedrukt.
Hierin komt Stalin tot de volgende conclusies:
De kwestie omvat twee verschillende problemen:
1e. Het probleem der overwinning op de binnenlandsche bourgeoisie en van den opbouw van een volledig socialisme; en
2e. het probleem van de volledige beveiliging van Rusland tegen de gevaren der militaire interventie en restauratie.
Het eerste probleem — aldus Stalin — is door ons reeds opgelost, aangezien onze bourgeoisie reeds geliquideerd is. Daar wij echter niet op een eiland leven, maar in een „systeem van staten", waarvan een belangrijk gedeelte vijandig staat tegenover het land van het socialisme en het gevaar van interventie en restauratie doet opkomen, zeggen wij open en eerlijk, dat de overwinning van het socialisme in ons land nog niet definitief is.
Het tweede probleem kan slechts langs den weg van vereeniging van oprechte pogingen van het internationale proletariaat met nog oprechter inspanning van ons geheele Sovjet-volk tot oplossing worden gebracht.
Men moet de internationale verbindingen van de arbeidersklasse der U.S.S.R. met de arbeidersklassen der burgerlijke landen versterken en hechter maken.
Men moet den politieken steun van den kant der arbeidersklasse der burgerlijke landen aan de arbeidersklasse van ons land organiseeren, voor het geval van een oorlogsoverval op ons land, gelijk ook iedere steun van den kant van de arbeidersklasse in ons land aan de arbeidersklasse der burgerlijke landen georganiseerd moet worden.
Men moet ons geheele volk in een toestand van gereedheid voor mobilisatie ten aanzien van het gevaar van den oorlogsoverval houden, opdat geenerlei „toeval" en geen kunstgrepen van onze buitenlandsche vijanden ons kunnen overrompelen. (Prawda)
(Vor. ber. Stalin 2559 G.)

D. NEDERL. OOST-INDIE. — Defensie-uitvoerrecht aangenomen. — De Volksraad heeft het ontwerp tot bijzondere heffing aangenomen. —
In de vergadering van den Volksraad van 14 Februari 1938 heeft de regeeringsgemachtigde de sprekers over het Defensie-uitvoerrecht in tweeden termijn beantwoord.
Het ontwerp werd aangenomen met 44 tegen 5 stemmen, n.l. van de leden van de Economische groep, den heer Hildebrand (I. K. P.) en den heer Coolhaas, (Vereeniging van Inheemsche Bestuursambtenaren).
(Aneta) **(Vor. ber. 3089 D.)**

E. ARGENTINIE. — Kabinet-Ortiz gevormd. —
Het nieuwe kabinet in Argentinië, met Ortiz als premier, is als volgt samengesteld:
Buitenlandsche Zaken: José Maria Cantilo. Deze was tot voor kort Argentijnsch gezant te Rome en vertegenwoordiger bij den Volkenbond.
Financiën: Pedro Groppo.
Binnenlandsche Zaken: Diagene Taboada.
Justitie en Onderwijs: Jorge Edwardo Coll.
Landbouw: José Padilla.
Publieke Werken: Manuel Alvarado.
Oorlog: Generaal Carlos Marquez.
Posterijen: Barberis.
Marine: Seasso.
President der Centrale Bank: Santa Marina.
(Telex-A.N.P.) **(Vor. ber. President Ortiz 2987 G.)**

F. FRANKRIJK. — De anti-Nazi-tentoonstelling te Parijs. — Duitsche protesten. —
Onder het opschrift: „Een schandaal in Parijs" keert zich de „Völkischer Beobachter" scherp tegen het feit, dat de anti-Duitsche tentoonstelling in Parijs, ondanks de officieele Duitsche protesten, tot 18 Maart is verlengd.
Het blad schrijft o.a.: In Parijs wordt een tentoonstelling geduld en zelfs verlengd, welker eenige doel is het nat. socialistische Duitschland te beleedigen en te belasteren, en daarmede de politieke spanning in Europa te vergrooten.
De houding der Fransche regeering is ons onbegrijpelijk. Als in Berlijn een tentoonstelling zou gehouden worden, welke zich uitsluitend zou bezig houden met het Frankrijk en het volksfront, en zijn marxistische en communistische elementen, dan zou de Fransche regeering vermoedelijk aanvoeren, dat in Duitschland zulk een tentoonstelling niet mocht worden geduld, omdat de Duitsche regeering krachtens haar autoritaire macht voldoende mogelijkheden bezit om haar te verbieden.
En hier ligt de kern van de zaak.
De Duitsche openbare meening moet er ten sterkste tegen pro-

testeeren, dat democratische landen op grond van hun democratie, voor zich de vrijheid van laster opeischen, terwijl autoritaire landen de plicht zouden hebben zich behoorlijk te gedragen omdat zij de middelen bezitten hun burgers tot fatsoen te dwingen.
De Fransche partijen en persorganen welke tot dusver systematisch de Duitsch-Fransche betrekkingen hebben pogen te verstoren, moeten tot de orde geroepen worden en wanneer men dat in Parijs niet kan of niet wil, zullen onze organen der openbare meening hierop op dezelfde wijze van repliek dienen. Ook op dit gebied willen wij de absolute rechtsgelijkheid van het Duitsche volk met alle ons ten dienste staande middelen heroveren. (Völkischer Beobachter)

19 FEBRUARI 1938

A. SOVJET-RUSLAND. — Sluiting van consulaten te Leningrad. —
Eenige weken geleden heeft Rusland er bij de regeeringen van verschillende landen op aangedrongen hun consulaten te Leningrad binnen den tijd van twee maanden te sluiten. Het heet, dat Rusland zijn verzoek gedaan heeft, omdat het wederkeerigheid in de consulaire vertegenwoordiging wenscht. Maar, naar men in het buitenland vermoedt, staat het verzoek in verband met de militaire werkzaamheden, die in de Finsche Golf plaats hebben ter versterking van de handels- en oorlogshaven van Leningrad en Kroonstad. Rusland verdenkt buitenlandsche consuls van ongewenschte en ontoelaatbare dwarskijkerij.
De Britsche regeering heeft tot sluiting van haar consulaat reeds besloten.
Vreemdelingen moeten Leningrad verlaten en mogen zich er in de toekomst niet vestigen.
(Agence Belga) **(Vor. ber. Consulaten 3030 B.)**

B. ROEMENIE. — De Russische zaakgelastigde Boetenko bevindt zich te Rome. —
De „Giornale d'Italia" meldt, dat Boetenko, de Sovjet-zaakgelastigde te Boekarest, zich te Rome bevindt. Zijn verdwijning had groot opzien gebaard en de Sovjet-Regeering had bij de Roemeensche regeering om inlichtingen gevraagd in den vorm van een energiek protest. Het blad publiceert een interview met Boetenko waarin deze vertelde, onder welke omstandigheden hij Roemenië had verlaten.
Boetenko had in een brief aan het gezantschap medegedeeld, gedwongen te zijn geweest naar het buitenland te vluchten. (Giornale d'Italia)

C. ITALIE. — Anti-semitisme geloochend. — Officieuze mededeeling.
De (officieuze) „Informazione Diplomatica" meldt het volgende: Eenige perspolemieken van den jongsten tijd hebben in zekere buitenlandsche kringen den indruk kunnen wekken, dat de fascistische regeering bezig zou zijn een aanvang te maken met een anti-semietische politiek. In verantwoordelijke kringen te Rome is men in staat mede te deelen, dat deze indruk volkomen onjuist is, en men acht bovenbedoelde polemieken voornamelijk een gevolg van het feit, dat stroomingen in het wereld-antifascisme geregeld afhankelijk zijn van Joodsche elementen.
In verantwoordelijke kringen te Rome is men van oordeel, dat het Joodsche wereldprobleem slechts op één manier kan worden opgelost: door ergens op de wereld, maar niet in Palestina, een Joodschen staat te stichten, een staat in de volle beteekenis van het woord, die dus langs normalen diplomatieken en consulairen weg alle Joodsche massa's, die in de verschillende landen verstrooid leven, kan vertegenwoordigen en beschermen. Het feit, dat er ook in Italië Joden wonen, brengt niet noodzakelijkerwijs mee, dat er een specifiek-Italiaansch Jodenvraagstuk bestaat. In andere landen telt men de Joden bij millioenen, terwijl in Italië dat thans 44 millioen inwoners heeft, het aantal Joden schommelt tusschen 50 en 60.000. De fascistische regeering heeft er nooit over gedacht, en denkt er ook nu niet over, politieke, economische of maatschappelijke maatregelen te nemen, welke tegen de Joden als Joden gericht zijn, behalve natuurlijk in die gevallen, dat het elementen betreft, die vijandig staan tegenover het regime.
De fascistische regeering is bovendien ten sterkste gekant tegen elke rechtstreeksche of indirecte pressie om Joden tot het afzweren van hun godsdienst of tot kunstmatige assimilatie te brengen. De wet, die het Joodsche gemeenteleven ordent en controleert, werkt goed en blijft ongewijzigd.
De fascistische regeering behoudt zich evenwel het recht voor, toezicht te houden op de activiteit van de Joden, die den laatsten tijd ons land zijn binnengekomen, en er voor te zorgen, dat de rol der Joden in het totale leven der natie niet onevenredig is aan de intrinsieke verdiensten der enkelingen en de getalsterkte van hun gemeenschap. (Informazione Diplomatica)
(Vorig bericht 3130 B.)

20 FEBRUARI 1938

D. DUITSCHLAND. — Rijkskanselier Adolf Hitler's rede. - Perscampagne. - Mandsjoekwo. - Koloniën. - Volkenbond. - Oostenrijk. —
De met zooveel spanning tegemoet geziene rede van Adolf Hitler werd op 20 Febr. '38 in de Kroll-Opera te Berlijn uitgesproken.
De rede kan in twee gedeelten worden gesplitst. Het eerste was gewijd aan een met tal van cijfers gestaafde opsomming van hetgeen in vijf jaren tijds door het Hitler-régime in Duitschland tot stand gebracht werd.
Het tweede gedeelte, waarvoor uiteraard de grootste internationale belangstelling bestond, betrof de verhouding van Duitschland tot het buitenland.

De perscampagne. — Hier keerde de Führer zich allereerst met groote scherpte tegen dat gedeelte der internationale pers, dat zich er op toelegt, door het verspreiden van onjuiste berichten omtrent Duitschland een gespannen verhouding tusschen de mogendheden van Europa teweeg te brengen. Wij zullen dat niet meer lijdelijk dulden riep Hitler uit, doch voortaan met nationaal-socialistische grondigheid antwoorden.
Van belang was hierbij, dat Hitler de gebeurtenissen van den 4den Febr. '38 kenschetste als een versterking van Duitschlands weermacht, noodzakelijk geworden als gevolg van de door deze perscampagne ontstane situatie in Europa. Met nadruk verklaarde Hitler, dat von Blomberg, von Fritsch en de andere afgetreden legerleiders uitsluitend waren heengegaan om plaats te maken voor jongeren, waarbij hij den beiden eerstgenoemden warmen dank bracht voor hun arbeid.

Mandsjoekwo erkend. - Nooit meer Volkenbond. - Koloniën. — Na van de door hem gehekelde persberichten een opsomming gegeven te hebben — Hitler noemde daarbij o.m. het gerucht, dat Japan en Duitschland de afspraak zouden hebben gemaakt, Nederlands koloniën onderling te verdeelen — besprak de Führer de betrekkingen tot de verschillende landen. Hij verklaarde, dat Duitschland zich onder geen beding ooit meer voor een toetreding tot den Volkenbond zou laten vinden. En in dit verband verklaarde hij, dat de rijksregeering besloten heeft, de regeering van Mandsjoekwo te erkennen. Hitler stelde voorts opnieuw den eisch tot teruggaaf der vroegere Duitsche koloniën, waarbij hij intusschen opmerkte, geen aanspraak te maken op die, welke in Oost-Azië liggen.
Duitschland wil samenwerken met alle staten, behalve met Sovjet-Rusland en Hitler wees met nadruk op de pogingen tot bolsjewiseering van andere landen, waarbij hij tevens de hechte vriendschap met Italië en het bondgenootschap zoowel met dat land als met Japan in den strijd tegen de Komintern memoreerde.

Waarschuwende woorden. - Oostenrijk. — Ten slotte besprak Hitler de verhouding tot de Duitschers buiten het rijk. Met Polen, waar eveneens een Duitsche minderheid woont, zijn de betrekkingen vriendschappelijk. Maar aan het adres van Tsjecho-Slowakije — zonder dat land te noemen — zeide de Führer met den grootsten nadruk, dat „Duitschland de belangen van de Duitsche volksgroep zal weten te vertegenwoordigen en zoo noodig te verdedigen". Ten opzichte van Oostenrijk merkte de rijkskanselier o.m. op: de moeilijkheden, die zich bij de tenuitvoerlegging van het verdrag van 11 Juli hebben voorgedaan dwongen er toe een poging te doen, misverstanden en hindernissen voor een definitieve verzoening terzijde te stellen. Want het was duidelijk, dat een op zichzelf ondragelijk geworden toestand op zekeren dag gewild of niet gewild de omstandigheden zou hebben kunnen ontwikkelen voor een zeer ernstige catastrofe. De gedachte en de bedoeling bij de uitnoodiging aan bondskanselier Schuschnigg waren een ontspanning in onze betrekkingen teweeg te brengen door het naar zijn opvatting en wereldbeschouwing nationaal-socialistisch denkend deel van het Oostenrijksche volk binnen het kader der overigens geldende wetten, gelijke rechten te geven, zooals ook andere staatsburgers die hebben. De Führer dankt den Oostenrijkschen bondskanselier, dat hij er naar streefde tezamen met hem een weg te vinden, die „evenzeer in het belang der beide landen als in het belang van het geheele Duitsche volk ligt, van dat geheele Duitsche volk, welks zonen wij allen zijn, geheel om het even waar in ons vaderland onze wieg staat. Ik geloof, dat wij daarmede ook een bijdrage hebben geleverd tot den Europeeschen vrede". (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Hitler 3141 H.; Rijksdagrede 2651 A.)

A. SINGAPORE. — De nieuwe vlootbasis geopend. —

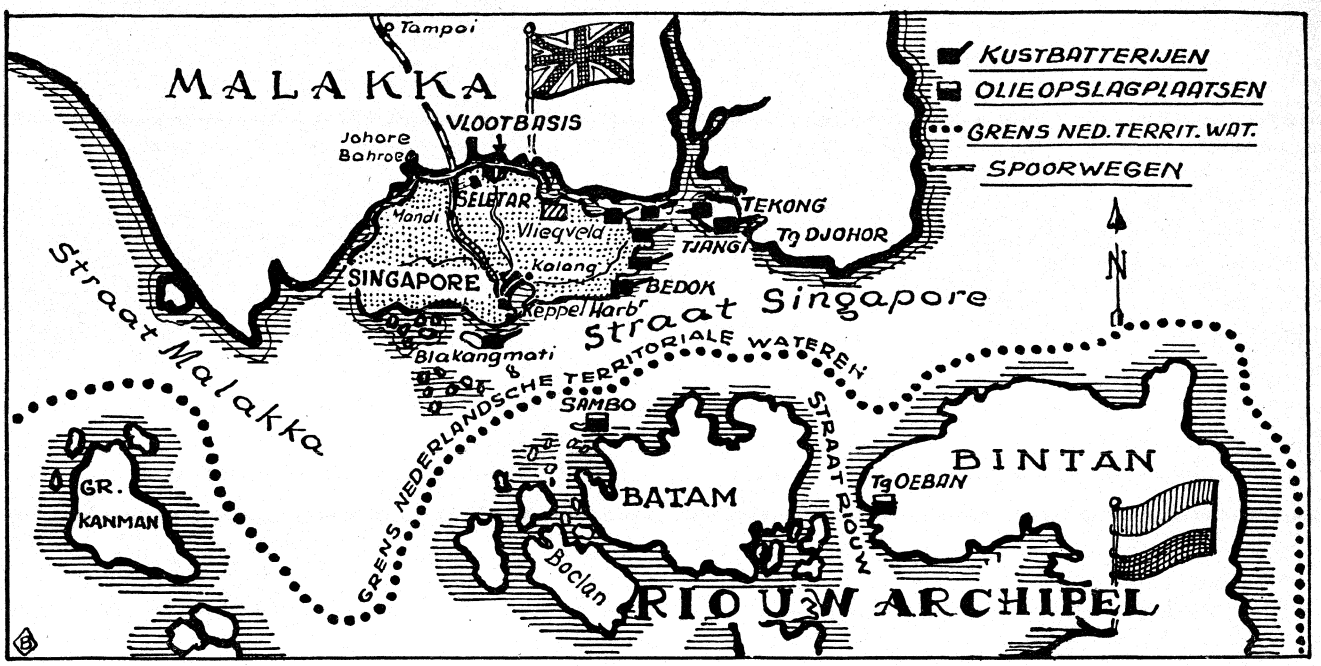

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Op 14 Februari 1938 is de nieuwe Britsche vlootbasis in het Verre Oosten te Singapore geopend. Tot groote voldoening van Amerika, doch Japan ontstemmend, omdat men het te Tokio gevoelt als tegen Japan gericht. Terwijl n.l. tot de 12.000 gasten, die men tot bijwoning der plechtigheid uitgenoodigd had, ook 4000 Indiërs uit de Straits Settlements behoorden, was de eenige Japanner, wien men toegestaan had de plechtigheid bij te wonen, de Japansche consul-generaal Okamoto, die om redenen van diplomatieke hoffelijkheid uitgenoodigd werd. Niet één Japansch journalist was uitgenoodigd.

De nieuwe vlootbasis van Singapore beteekent: groote efficiency voor de Britsche vloten, die Oostelijk van Aden opereeren en over eenigen tijd: veiligheid voor alle vloten van Engeland en Engeland's vrienden, die Oostelijk van Ceylon en ten Noorden van Australië hun werkingssfeer hebben liggen. Alles wat kapot gaat, lek slaat of reparatie behoeft, gaat niet meer naar het verre Europeesche moederland terug, doch kan te Port Darwin en Trincomali binnenvallen en nu vooral te Singapore.
Bij de feesten, welke Singapore niet kon nalaten te vieren, o.a. ter eere van zijn mooie nieuwe reuzendroogdok en zijn prachtige afweermiddelen, waren drie Amerikaansche oorlogsschepen aanwezig. Andere buren waren met minder opvallende vertegenwoordigingen verschenen.

De Amerikaansche admiraal heeft een toespraak gehouden, waarin hij o.m. zei:

„Wij Amerikanen zijn hier slechts als gasten en toeschouwers. Men moet er geen bijzondere waarde aan hechten, dat wij met oorlogsschepen op het feest zijn verschenen. Men moet dat alleen als een Amerikaansche correctheid beschouwen: wij komen zooals onze strategische gastheer ons het liefst ziet."
Lord Grey verklaarde indertijd in het Hoogerhuis, dat de eenige rechtvaardiging voor de basis te Singapore de mogelijkheid van een oorlog tegen Japan was, en zoo is het dan ook inderdaad. Nu is Engeland echter langen tijd Japan's bondgenoot geweest en het heeft lang geduurd voordat men inzag, dat Japan's expansie onvermijdelijk tot gevolg moest hebben, dat Britsche belangen in Azië werden geschaad. Toen dan ook in 1924 de Arbeiderspartij aan het bewind kwam, werden direct de werkzaamheden te Singapore uit bezuiniging gestaakt. Groote verontwaardiging bij de Dominions was hiervan het begrijpelijke gevolg.
Nauwelijks was de Arbeidersregeering gevallen (in 1925) of het werk te Singapore werd hervat. In 1928 ontstond opnieuw vertraging: het Kellogg-pact bracht zijn belofte van wereldvrede. In Juni 1930 overwoog Ramsay MacDonald om de uitrusting van Singapore opnieuw stop te zetten als bewijs van goeden wil om tot beperking der maritieme bewapening te komen. Doch geen der schoone beloften werd vervuld, instede van te ontwapenen is de wereld zich na 1932 gaan herbewapenen in een tempo als nog nimmer is vertoond. Van vertraging of stopzetting van de gereedmaking van Singapore is sedert dien dan ook geen sprake meer geweest.
En ook zal dan eindelijk de vlootbasis (waaraan voor ruim 100 millioen gulden is verwerkt; met de reparatiewerkplaatsen, barakken, enz. enz. mede voor ± f 250 millioen) zijn voltooid. De op diepte gebrachte zee-arm benoorden het eiland Singapore kan een veilige ligplaats bieden aan tal van schepen, de eilandjes voor den ingang zijn zwaar versterkt met kanonnen van 34 cm. en op Tg Tjangi is geschut van 45 cm. geplaatst. Deze kanonnen, die 18 m. lang zijn en 150 ton zwaar, werden in 1928 naar Singapore vervoerd. Mijnversperringen kunnen den toegang tot de vlootbasis te Seletar, waar ook de dokken, reparatiewerkplaatsen, arsenalen en barakken liggen, afsluiten. Voorts werden er hellingen voor watervliegtuigen en een groot vliegkamp aangelegd. Een zwak punt is echter, dat er nog niet voldoende ondergrondsche olievoorraden zijn.
In Nederland kan men niet over het gereedkomen van de vlootbasis van Singapore spreken, zonder te herinneren aan een zóó geweldige nationale prestatie, als de overbrenging van het groote dok van Singapore, dat linieschepen van 50.000 ton kan bevatten. Het waren Nederlandsche kapiteins op Nederlandsche sleepbooten, die het ontzaglijk gevaarte van de Tyne naar Singapore hebben gebracht: een moeilijke sleepreis, waaraan in totaal acht booten te pas zijn gekomen en die drie maanden heeft geduurd. De officieele naam van het dok te Singapore is Dok IX; het ligt gemeerd bij Seletar.

(Times - Alg. Handelsblad - Red. K. H. A.)

(Vorig bericht Singapore 3137 A.)

B. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —

Amerikaansch: Upton Sinclair — „Flivver King". (Pasadena) **(Vorig bericht 3112 D.)**

Duitsch: Wilhelm Dorn — „Der Kampf mit dem Schatten". (Fünf Novellen) (Grote Verlag, Berlin) **(Vorig bericht 3125 C.)**

Engelsch: Emily Brontë — „Gondal Poems". (Unpublished verses) (Basil Blackwell, Oxford) **(Vorig bericht 3125 C.)**

Finsch (in het Nederlandsch): F. E. Sillanpää — „De weg van een man", vert. door S. v. Praag (J. M. Meulenhoff, Amsterdam 1937) **(V. b. 2431 D.)**

Fransch: Jean Vaudal — „Le Tableau Noir", Roman. (Edit. de la Nouv. Revue Française 1937) **(3125 C.)**

Nederlandsch: Henri 't Sas — „Jacob Janson's liefde". (Uitg. Pax, 's-Gravenhage) **(Vor. ber. 3125 C.)**

Russisch: Iwan Makarof — „Misja Koerbatof". (Roman Staatsuitgeverij Moskou) **(Vor. ber. 3103 D.)**

C. LITAUEN. — Twintigste verjaardag van de onafhankelijkheid. - Amnesties w.o. Prof. Woldemaras.

Onder degenen, die geprofiteerd hebben van de ter gelegenheid van den twintigsten verjaardag der onafhankelijkheid van Litauen afgekondigde amnestie behooren ook de nationaal-socialistische leiders Neumann en van Derropp uit het Memelgebied en oud-minister-president Prof. Woldemaras.
(Bango, Kaunas) **(Vor. ber. Woldemaras 1355 C.)**

21 FEBRUARI 1938

A. ENGELAND. — Kabinet-Neville Chamberlain. - Anthony Eden afgetreden. - Lord Halifax voorloopig met Buitenlandsche Zaken belast. —

De geruchten over ernstige meeningsverschillen in het Britsche kabinet zijn op 20 Februari 1938 bewaarheid. De meerderheid van de ministers kon zich niet meer vereenigen met de opvattingen van den minister van Buitenlandsche Zaken, Eden. Daar premier Neville Chamberlain aan de zijde van die meerderheid stond, meende Eden te moeten heengaan. Lord Cranborne, de onder-staatssecretaris van Buitenlandsche Zaken, heeft zijn voorbeeld gevolgd. Het geschil liep vooral over de Engelsch-Italiaansche betrekkingen, waarin naar Edens oordeel de Engelsche toegeeflijkheid te ver gaat.

Thans is Lord Halifax voorloopig met de behandeling van Buitenlandsche Zaken belast. Men neemt echter aan, dat voortaan, wie ook definitief Edens opvolger zal worden, Chamberlain zelf de feitelijke leiding van de buitenlandsche politiek in handen zal nemen.

Te Berlijn verheelt men zijn blijdschap niet over het aftreden van Eden. Rome is wat terughoudender, doch geeft toch ook te kennen, dat men er Eden liever ziet gaan dan komen.

In Frankrijk vergelijkt men Edens aftreden met dat van Delcassé in 1905 en verwacht men, dat de Engelsche regeering eerlang noodgedwongen tot Edens politiek zal terugkeeren.

Ook in de Vereenigde Staten heeft Edens heengaan een slechte pers.

Men verwacht nu verdere stappen in zake de Engelsch-Italiaansche toenadering. Op verzoek van Chamberlain heeft Grandi op 21 Februari 1938 een bespreking gevoerd met den premier, Lord Halifax en Sir Alexander Cadogan, die onlangs Sir Robert Vansittart is opgevolgd als permanent onder-staatssecretaris van Buitenlandsche Zaken.

Edens verklaring. — Eden heeft op 21 Februari zijn verklaring in het Lagerhuis afgelegd. Hij deelde mede, dat volgens hem de omstandigheden niet geschikt zijn om besprekingen met Italië te openen. Italië heeft voortdurend internationale afspraken geschonden en wel veel goeds beloofd, maar niets van deze beloften gehouden. Eerst moet Italië door een aanzienlijke terugtrekking van vrijwilligers uit Spanje laten zien, dat de goede wil bestaat, die voor een succes der besprekingen noodzakelijk is. Besprekingen thans zouden den indruk wekken, dat Engeland onder pressie handelt. Engeland moet thans juist een ferme houding aannemen. Ook over de te volgen gedragslijn in Oost-Azië was hij het met den premier niet eens.

Lord Cranborne sloot zich bij Eden's woorden aan.

Premier Neville Chamberlain's verklaring. — Premier Neville Chamberlain verklaarde in het Lagerhuis, dat de vrede in Europa afhankelijk is van de houding van vier groote mogendheden: Duitschland, Italië, Frankrijk en Engeland. Als wij die vier landen tot vriendschappelijke besprekingen en tot bijlegging van hun geschillen brengen, dan hebben wij den vrede van Europa voor een generatie gered.

De Britsche premier noemde de besprekingen tusschen Engeland en Italië, die weldra te Rome zullen beginnen, een belangrijken stap naar de verwezenlijking van dit doel. De regeling der Spaansche kwestie zal een hoofdbestanddeel van het te Rome te bereiken accoord moeten zijn en voor elke Britsch-Italiaansche overeenkomst zal de toestemming van den Volkenbond moeten worden verkregen.

Chamberlain zeide voorts, dat de Italiaansche ambassadeur Grandi hem had medegedeeld, dat Italië de Britsche formule over het terugtrekken van de vrijwilligers uit Spanje aanvaardt. (Times)

(V. b. Anth. Eden 3066 E.; Nev. Chamberlain 3066 E.; Cranborne 3072 G.; Halifax 3030 F.; Kabinet 2801 C.)

B. DUITSCHLAND. — Rijkskanselier Adolf Hitler's rede. - Commentaren. —

ENGELAND. — De **Times** vindt, dat de zinsneden in de rede, handelende over de Duitsche Oostgrens, den indruk maken als zou Engeland zich niets aantrekken van wat er in Centraal Europa gebeurt. In sommige andere landen schijnt de publieke opinie eenzelfde overtuiging te hebben gekregen.

Er is nooit eenige aanleiding geweest voor de veronderstelling, dat Engeland in Centraal Europa zou intervenieeren. Dat beteekent echter niet, aldus de „Times", dat Engeland, dat nooit geïsoleerd kan worden van Europa, niet ten nauwste betrokken is bij het lot van Oostenrijk. Engeland is gewaarschuwd door de methodes waardoor de overeenkomst van Berchtesgaden tot stand schijnt te zijn gebracht. Indien Duitschland deze methodes wil gaan toepassen op elk gebied waarop het onvervulde ambities heeft, kan dat alleen maar uitloopen op een catastrophaal conflict, waar Engeland zich niet buiten zal kunnen houden. De neiging om deze methodes toe te passen, kan versterken in gelijke mate als het succes, dat er mee wordt behaald.

FRANKRIJK. — De **Petit Parisien** schrijft, dat Hitler's rede zonder verrassing in Fransche kringen is aangehoord. Een politiek van staal is meer dan ooit geboden.

Volgens de **Epoque** moet Frankrijk in nauw contact met zijn bondgenooten blijven.

Volgens de **Oeuvre** zijn de hoofdsteden over het algeheel van meening, dat Hitlers rede dreigender was dan gewoonlijk. Deze rede beteekent: Voortzetting van den Spaanschen oorlog, versterking van de actie in Oostenrijk, bedreiging van Tsjecho-Slowakije, versterkt samengaan met Italië en Japan, en bovenal: Bevestiging van de eindoverwinning van het nationaal-socialisme.

De **Populaire** schrijft, dat Hitlers rede een bedreiging voor den vrede en voor Europa is. De democratieën moeten zich vereenigen om te voorkomen, dat de beschaving onder gaat.

De **Humanité** schrijft, dat Hitler den oorlog verklaard heeft aan 90% van de menschheid.

ITALIE. — Het **Giornale d'Italia** is van oordeel, dat de inhoud en de toon van de rede van Hitler aan Europa een duidelijken indruk geven van de macht, waartoe het nationaal-socialistische Duitschland is gestegen. Over deze macht kan het Italiaansche volk zich volgens het blad slechts verheugen.

OOSTENRIJK. — Over Hitlers rede zelf zeggen politieke kringen te Weenen het volgende. De verklaringen over Oostenrijk waren in toon en hartelijkheid zeer zeker waardevol, maar hielden niet de verwachte categorische vaststelling van Oostenrijk's onafhankelijkheid en de Duitsche niet-inmenging in. Dit stelt teleur en wekt verdere combinaties op, vooral daar Hitler meermalen van „Duitsch-Oostenrijk" sprak, welke uitdrukking hier bij de wet verboden is en ook van de „Duitsche menschen" aan de andere zijde der grenzen, waar tegenover men hier sinds Dollfuss bewust „den Oostenrijkschen mensch" stelde, anderzijds wijst men er op, dat Hitler met twee concrete opmerkingen met het Oostenrijksche standpunt overeenstemde en wel dat de overeenkomst van Juli de basis van de nieuwe verzoening blijft (in deze overeenkomst is de onafhankelijkheid en de niet-inmenging expressis verbis neergelegd), en in de tweede plaats toen hij zei, dat de nu vrije activiteit der nationaal-socialisten zich voortaan binnen het kader van de in Oostenrijk geldende wetten zou afspelen.

Overigens wijst men er op, dat Hitler meer als partijman heeft gesproken. Hij heeft rekenschap moeten afleggen, waarbij hij zich tegen vele aanvallen moest weren.

TSJECHO-SLOWAKIJE. — Omtrent de indrukken, die de redevoering van Hitler te Praag gewekt heeft, wordt verklaard, dat de redevoering het gevoel van onbehaaglijkheid, dat gewekt was door de gebeurtenissen in Oostenrijk niet verdreven heeft. In de eerste plaats is teleurstelling gewekt doordat Hitler geen formeele verklaring heeft afgelegd over de Oostenrijksche onafhankelijkheid. Vervolgens wijdt men te Praag vooral aandacht aan een passage waarin Hitler het recht opeischt tot verdediging van de vrijheden der buiten Duitschland wonende Duitschers. Het is duidelijk, dat sommige toespelingen van Hitler het wetsontwerp op het oog hebben, dat de Henlein-partij betreffende de autonomie der Sudeten-Duitschers bij de kamer heeft ingediend. Men merkt op, dat Hitler voor de eerste maal over de Sudeten-Duitschers gesproken heeft gelijk over de Oostenrijkers en in een vorm, die nieuw is voor Tsjecho-Slowakije.

Intusschen beschouwt men den toestand als ernstig.

CHINA. — **Ta Koeng Pau,** de belangrijkste Chineesche krant, verklaart, dat Hitler de illusie heeft vernietigd, die China zes maanden lang ten aanzien van de houding van Berlijn heeft gehad en dat China zich daarom definitief zal aansluiten bij het anti-fascistische front.

In Chineesche kringen te Berlijn heeft de redevoering een zeer slechten indruk gemaakt. Na de erkenning van Mandsjoekwo door Duitschland verwacht men, dat het rijk binnenkort zijn militaire raadgevers bij de Chineesche centrale regeering zal terugroepen.

Ook is gezegd, dat China geen aankoopen meer zal doen in Duitschland.

JAPAN. — De redevoering van Hitler heeft in Japansche kringen te Berlijn een zeer goeden indruk gemaakt. Na de erkenning van Mandsjoekwo door Duitschland verwacht men in Japansche kringen de tot stand koming van Duitsch-Japansche economische overeenkomsten voor de exploitatie van Noord-China, dat onder contrôle van Japan is gekomen. Voorts denkt men thans, dat de weg open is voor een nog nauwer samenwerking tusschen de drie landen, die het anti-kominternpact hebben onderteekend: Japan, Italië en Duitschland.

(Vorig bericht 3144 D.)

A. Inaugureele rede van Prof. Mr. A. N. Molenaar over „Naleving van Arbeidsconventies". —

Op 11 Febr. '38 heeft prof. mr. A. N. Molenaar, vanwege de stichting „Labor" benoemd tot bijzonder hoogleeraar in de sociale wetgeving in Nederland aan de universiteit te Leiden, zijn ambt aanvaard met een rede, over: „Naleving van Arbeidsconventies". Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:

Vóór alles belangrijk, aldus spreker na een inleiding, is de vraag, of wat tot stand komt ook door de leden van den Volkenbond als recht wordt aanvaard, en of het aanvaarde recht ook wordt nageleefd. Spr. ging achtereenvolgens na wat er in beide opzichten aan de efficiency van het werk van Genève ontbreekt. Stel: de ratificatie van een conventie in een bepaald land heeft plaats gehad en de inhoud van de nationale wetgeving stemt volkomen met den inhoud van de conventie overeen. Dan rijst allereerst de vraag op welke wijze gecontroleerd kan worden of de betrokken Staat geen overtredingen van de bepalingen der conventie toelaat. En zoo dit het geval mocht zijn, staan wij voor de niet minder gewichtige vraag of en zoo ja hoe de betrokken Staat kan worden verplicht om zijn internationale verplichtingen ook in de werkelijkheid na te komen. Prof. Molenaar wees er in de eerste plaats op, dat elk lid van de Internationale Arbeidsorganisatie jaarlijks aan het Internationale Arbeidsbureau een rapport moet indienen omtrent de maatregelen, die het genomen heeft om de conventies, waartoe het is toegetreden, uit te voeren (artikel 408). Daarnaast bestaan twee mogelijkheden om het Internationaal Arbeidsbureau te saisisseeren van klachten over de niet-naleving door een der leden van eenige conventie, waartoe dat lid is toegetreden. Beide vormen van klachten — een reclame en een formeele klacht — worden onderzocht. Een klacht kan leiden tot instelling van een enquêtecommissie (art. 411—413); deze brengt een rapport uit, waarin zij eventueel de maatregelen aanbeveelt, welke genomen moeten worden om de klagende regeering voldoening te schenken. Daarbij kan zij b.v. de economische sancties aangeven, welke de andere regeeringen tegen den Staat, die in overtreding is, kunnen toepassen (artikel 414). De gansche procedure is vrij uitvoerig geregeld en vormt een goed sluitend geheel... althans op papier. Maar in de practijk beteekent dit samenstel van bepalingen naar zijn oordeel niet heel veel. Te meer niet omdat de procedure van de artikelen 409 v. zeer tijdroovend is en dat er buitengewone lankmoedigheid bij wordt betoond.

Bij het bevorderen van de naleving van conventies moet misschien het zwaartepunt wel bij het oefenen van moreelen invloed gelegd worden. Daarbij zijn de rapporten, die krachtens artikel 408 jaarlijks bij het Intern. Arbeidsbureau moeten worden ingediend en die de Arbeidsconferentie tot opmerkingen aanleiding geven, van groote beteekenis. Spr. stelde daarna in het licht hoe een dubbel onderzoek van de jaarrapporten aan de definitieve behandeling door de Conferentie zelf vooraf gaat en welk een gunstigen invloed het heeft openlijk tekortkomingen van staten te signaleeren. Daarna kwam spr. tot een anderen vorm van toezicht op het al of niet naleven van conventies, n.l. de contrôle in den eigenlijken zin des woords, het geregelde toezicht ter plaatse op de feitelijke naleving van de conventies en de wetten en regelingen ter uitvoering daarvan. Als vanzelf denkt men hier aan de vraag, of er wellicht een internationale contrôle uit het centrale punt, het Internationale Arbeidsbureau, bestaat. Zulks is niet het geval; een inernationale arbeidsinspectie bestaat niet en spr. zal er ook niet voor pleiten. Internationale contrôle op de naleving van conventies, van Genève uit, ware een te delicate aangelegenheid.

Het eerst noodige is, dat een arbeidsinspectie wordt ingesteld in alle landen, die haar niet hebben. Van den aanvang af hebben de scheppers van de Internationale Arbeidsorganisatie de groote beteekenis van een goede arbeidsinspectie voor een doeltreffende uitvoering van de sociale wetgeving ingezien. Spr. ging na, wat internationaal aan de organisatie der arbeidsinspecties wordt gedaan.

Professor Molenaar stond nog stil bij de vraag wat Genève nog kan doen op het gebied van de beveiliging en de hygiëne, terwijl hij aantoonde, dat ook op het gebied van sociale verzekering door voorlichting de goede naleving van conventies kan worden bevorderd. Met enkele voorbeelden verduidelijkte hij zijn meening. Daarom heeft spr. zich bezig gehouden met de verplichtingen van de staten na het oogenblik, dat de arbeidsconferentie het ontwerp van een conventie met de door het Vredesverdrag voorgeschreven gekwalificeerde meerderheid van twee-derde der stemmende gedelegeerden heeft aangenomen.

Krachtens het XIIIe deel van het Vredesverdrag, moet een staat een conventie die is aangenomen, voor leggen „aan de autoriteit of autoriteiten in zijn land tot wier bevoegdheid de aangelegenheid behoort, teneinde het ontwerp-verdrag om te zetten in een wet of maatregelen te nemen van anderen aard".

Spr. toonde aan hoe deze zinsneden tot veel verschil van gevoelen aanleiding hebben gegeven.

Spr. concludeerde, dat de Engelsche practijk, die door dr. Macnamara is ingeluid, en de Nederlandsche gewoonte om eenvoudig aan de Staten-Generaal mede te deelen, dat de regeering in een bepaald geval geen goedkeuringswetsontwerp zal indienen, met den geest van artikel 405 in overeenstemming is. Zoowel in Engeland als in Nederland kent het parlement dan het regeeringsstandpunt, en spr. zou zich zeer wel kunnen voorstellen, dat bijv. de Tweede Kamer te onzent door het aannemen van een motie, der regeering kenbaar zou maken, dat zij het regeeringsinzicht niet deelt, c.q. ook haar beleid in dezen niet goedkeurt.

SOCIALE WETGEVING

Ten slotte betoogde spr., dat het Internationaal Arbeidsbureau nu bijna twintig jaar bestaat, en dat de tijd gekomen is om den verkregen socialen vooruitgang te consolideeren. Naar reëele ratificaties moet worden gestreefd, de tijd is voorbij om een zoo groot mogelijk aantal „ratificaties de façade" binnen te halen. Herziening en verscherping van artikel 405 van het Vredesverdrag moet dus voorop gaan; voorts moet naar een vereenvoudiging van de interpretatie-procedure worden gestreefd, waarbij echter zorg worde gedragen, dat de uitspraak zich door de grootst mogelijke objectiviteit blijft kenmerken. Is aldus de grondslag voor de toepassing der arbeidsconventies verstevigd, dan kan met kracht een doeltreffende contrôle op de naleving worden ter hand genomen. Goed ingerichte arbeidsinspecties in de onderscheidene landen, openbare rapporten over haar bevindingen, uitwisseling van ervaring en documentatie van het Internationaal Arbeidsbureau zullen afwijkingen van het internationale arbeidsrecht steeds zeldzamer doen voorkomen. In de 42ste zitting van den Raad van Beheer van het Internationaal Arbeidsbureau, in 1928, heeft de Britsche Regeeringsgedelegeerde Wolfe het zoo treffend gezegd: „Vóór alles is noodig, dat de geratificeerde conventies scrupuleus en uniform worden toegepast. Dat is de hoeksteen van heel het gebouw van de Internationale Arbeidsorganisatie."

(Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 3079 C.)

B. Internationaal Arbeidsbureau. — Stichting van een Permanent Landbouw-comité. —

Op 7 Febr. '38 heeft te Genève de eerste bijeenkomst plaats gehad van het nieuwe Permanente Landbouwcomité, dat ten doel heeft de problemen van den arbeid in den landbouw te bestudeeren. Dit comité is samengesteld uit vertegenwoordigers van 22 landen.

(Journal de Genève)

(Vor. ber. Int. Arbeidsbureau 3059 B.)

A. NEDERLAND. — Bloembollen. - Uitvoer. —

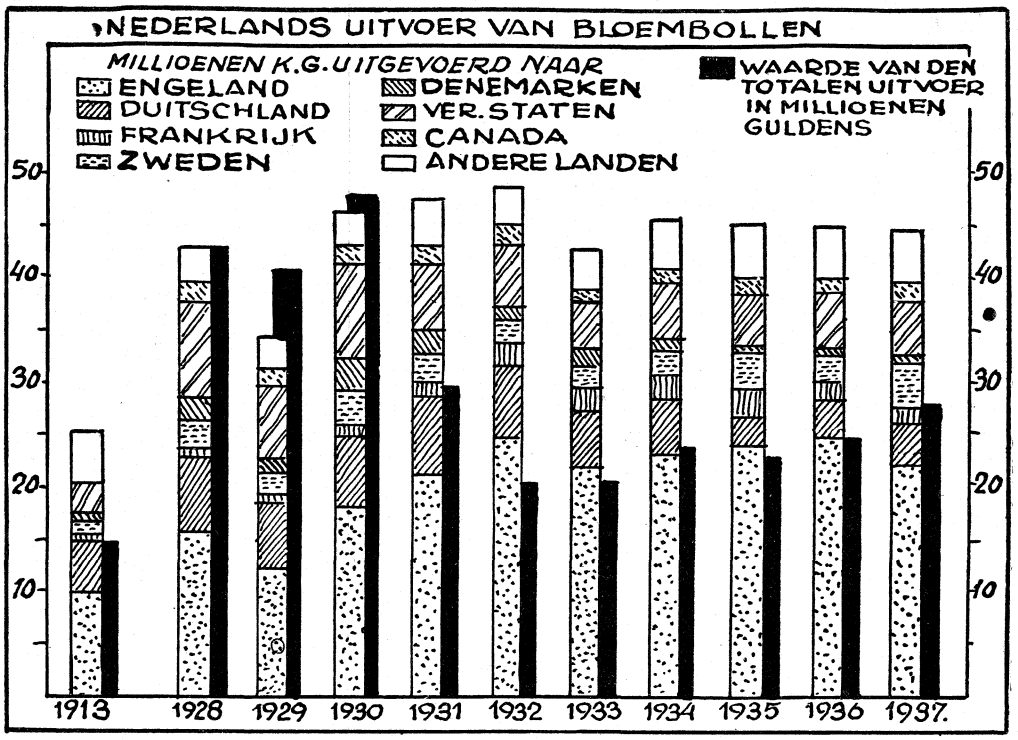

De Continentale Handelsbank wijdt haar laatste Market Letter aan de bloembollenteelt in ons land. In het bijzonder is belangrijk, wat daarin wordt gezegd over den uitvoer en de positie op de wereldmarkt van de Nederlandsche bloembollen.

De Engelsche markt is verreweg de voornaamste, wat al dateert van de jaren vóór den wereldoorlog. Ongeveer de helft van den geheelen uitvoer gaat naar Groot-Brittannië, welk land dezen invoer geen andere belemmeringen in den weg legt dan een invoerrecht van 10%. Voorts is de productie van bollen in Engeland geen belangrijke concurrent.

Na Engeland zijn de Vereenigde Staten de voornaamste afnemers. Weliswaar is gedurende de laatste twaalf jaren de afzet naar dit land verminderd, waarschijnlijk tengevolge van het, eenige maanden geleden verzwakte, invoerverbod van narcissebollen, dat in 1926 werd ingesteld. In het Nederlandsch-Amerikaansche handelsverdrag van 1935 werd het Amerikaansche invoerrecht voor tulpebollen met 50% verlaagd. Sedert 1933 neemt de invoer naar Amerika weer toe. Zooals uit bovenstaande grafiek blijkt, is verder vooral de uitvoer naar Duitschland en Denemarken gedaald.

Op de wereldmarkt bezit Nederland, wat tulpen en hyacinthen betreft, vrijwel een monopoliepositie. Wel kweeken de Ver. Staten en Engeland bloembollen, maar dit zijn veelal narcissen. Nederlands voorraanstaande plaats is ten deele te danken — dit geldt vooral voor hyacinthen — aan den bodem. Daarnaast zijn er echter nog enkele belangrijke factoren, t.w. het feit, dat de bloembollenkweekerij veel handwerk vereischt, waardoor landen met hooge loonen, zooals de Ver. Staten, in het nadeel zijn. Bovendien beschikken de Nederlandsche kweekers over een eeuwenlange ervaring.

Tenslotte laten wij hier nog een staatje van den Nederlandschen uitvoer volgen, waaruit duidelijk blijkt, hoezeer deze tak van bedrijf de ongunst der tijden heeft ondergaan.

	In millioenen k.g.	In millioenen glds.	Prijs in gld. per k.g.
1928	42.6	42.7	1.0
1929	34.2	40.3	1.18
1930	45.5	46.4	1.02
1931	45.9	29.1	0.63
1932	47.4	19.1	0.40
1933	42.4	19.3	0.45
1934	44.7	22.2	0.50
1935	44.1	21.6	0.49
1936	43.7	23.1	0.53
1937	43.1	28.0	0.65

(Continentale Handelsbank)

(Vor. ber. Bloembollen 3109 F.; Uitvoer 2146 F.)

B. ARGENTINIE. — In- en Uitvoer in 1937. — Handel met Nederland. —

De waarde van den buitenlandschen handel van Argentinië in het afgeloopen jaar bedroeg met uitzondering van goud en zilver, $ m/n 3.865.979.000 (v. j. $ 2.770.194.000).

De invoer vermeerderde met 39.5%, de uitvoer met 39.6%; de cijfers zijn als volgt (in duizenden pesos): Invoer 1.557.684 (v. j. 1.116.711). Uitvoer 2.308.295 (v. j. 1.653.483). Uitvoersaldo 750.611 (v. j. 536.772). Het groote actief saldo van het afgeloopen jaar moet worden toegeschreven aan den zeer aanzienlijken uitvoer in de eerste maanden van 1937

Onder de naar Argentinië leverende landen neemt Nederland de tiende plaats in met een invoer van 48.538.020 pesos in 1937, hetgeen in vergelijking met 1936 een stijging beteekent met ruim 15 mill. pesos. Wat de uit Argentinië importeerende landen betreft, is Nederland door België van de derde naar de vierde plaats gedrongen.

Er zijn in Argentinië teekenen, die er op wijzen, dat de industrieele bedrijvigheid afnemende is. Met name geldt zulks voor de textielindustrie, welke de voornaamste nijverheid van Argentinië is. De prijzen werden aanzienlijk verlaagd; desniettegenstaande schijnen de voorraden nog zeer groot te zijn.

(La Prensa - Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. In- en Uitvoer 1918 F.; Handelsbetr. m. Nederl. 2381 G.)**

22 FEBRUARI 1938

C. FRANKRIJK. — Bijna geen bevolkingstoename in 1937. —

Volgens de juist gepubliceerde cijfers is de bevolking van Frankrijk in de eerste negen maanden van het afgeloopen jaar met slechts elf personen toegenomen. In deze periode werden 13.000 kinderen minder geboren dan in het daaraan voorafgaande jaar en ook het aantal huwelijken was 4.000 minder.

Op het oogenblik wordt de achteruitgang der geboorten druk in den Senaat besproken, daar men den toestand als zeer ernstig beschouwt.

(L'Intransigeant) **(V. b. Bevolking 2953 D.)**

A. **NEDERLAND. — Levensverzekeringstarieven per 1 April verhoogd. —**
De levensverzekeringmaatschappijen die alle met ingang van 1 Januari '38 haar lijfrentetarieven belangrijk hebben verhoogd, zullen thans met ingang van 1 April '38 alle overige tarieven met een gelijk bedrag verhoogen, in verband met de daling van den rentevoet. De nieuwe tarieven zullen berekend zijn op de rentebasis van 3%. (Telegraaf)
(Vor. ber. Levensverzekering 2787 A.)

B. **NEDERLAND. — Bronbeek's 75-jarig bestaan. —**
Op 19 Februari werd het 75-jarig bestaan van Bronbeek officieel herdacht en gevierd. Talrijke autoriteiten woonden de plechtigheid bij. Het heeft H. M. de Koningin behaagd vele onderscheidingen te verleenen, o.a. aan den Commandant van Bronbeek, Generaal-Majoor C. A. Rijnders, die tot Luitenant-Generaal werd bevorderd. (Alg. Handelsblad)

C. **NEDERLAND. — Eerste Kamer - Begrooting van Defensie voor 1938 en de Wijziging van de Dienstplichtwet aanvaard. —**
Op 18 Februari '38 heeft de Eerste Kamer de begrooting van het Departement van Defensie voor 1938 en de Wijziging van de Dienstplichtwet aanvaard. Het begrootingsontwerp werd aangenomen met 37—4 stemmen. (Tegen de Soc.-Democraten de La Bella, Moltmaker en Ribbius Pelletier, en de Vrijz.-Dem. prof. van Embden). De wijziging van de dienstplichtwet is aangenomen met 28—13 stemmen. (Die van de Sociaal-Democraten en de Vrijz.-Democraten tegen).
De minister van Defensie, J. J. C. van Dijk, antwoordde o.a. den heer Van Vessem (N.S.B.).
Indien de heer Van Vessem had gevraagd of er een geheim militair verdrag met Engeland bestaat, had spr. hem kunnen verwijzen naar zijn ontkenning in de Tweede Kamer, doch ter geruststelling van een deel der bevolking wil spr. zeggen, dat er schijn noch schaduw bestaat van eenig militair verbond, in welken vorm ook.
Verder zeide de minister tot den heer Van Embden, dat er een regeling is, welke de aanwezigheid van voorraden in oorlogstijd verzekert.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Begrooting van Defensie 3050 F.; Dienstplichtwet 3057 E.)**

D. **OOSTENRIJK. — Het bezoek van den minister van Binnenlandsche Zaken, Seyss-Inquart, aan Hitler - Rede voor zijn vertrek. —**
In de rede, die minister Seyss-Inquart vóór zijn vertrek naar Berlijn voor de vertegenwoordigers van politie en gendarmerie heeft gehouden, zeide hij o.a. dat hij de politie als hoogste doel voor oogen stelt bij de uitoefening van haar functie vast te houden aan de wet, streng objectief te werk te gaan en zoo groot mogelijke menschelijkheid te betrachten.
Houdt u vooral aan dat beginsel, aldus de minister, wanneer gij tegenover menschen staat, die zich door subjectief rechtsfanatisme tot de verkeerde meening laten verleiden, dat zij zich tegen de orde kunnen verzetten. Voor een andere opvatting van dien plicht, in het bijzonder voor het rekening houden met een politieke overtuiging, zal ik nooit het minste begrip toonen. Ik geef niemand in Oostenrijk het recht, scherper en zorgzamer op de handhaving der nationale belangen te zien, dan ik zelf.
Op 17 Febr. '38 heeft Seyss-Inquart langdurige besprekingen met Adolf Hitler en het hoofd der geheime staatspolitie, Himmler, te Berlijn gehad. Terwijl het gesprek met den Führer hoofdzakelijk ging over de opneming der Oostenrijksche nationaal-socialisten in het Vaderlandsche Front en de toekomstige positie der nationaal-socialisten in Oostenrijk in het algemeen, heeft Seyss-Inquart met Himmler geconfereerd over de tenuitvoerlegging der groote politieke amnestie. (Agence Belga - Telex-A.N.P.)
(Vorig bericht Seyss-Inquart 3141 H.)

E. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Scheuring in de partij van Henlein. - Duitsch-Socialistische partij opgericht.**
De oppositievleugel van de Sudeten-Deutsche partij, bekend als de „Aufbruchkreis" en bestaande uit leden van de oorspronkelijke partij, die daaruit zijn gezet of deze vrijwillig hebben verlaten, heeft een nieuwe beweging opgericht onder den naam van „Duitsch-socialisten", aldus meldt de Praagsche correspondent van de „Times".
In een oproep aan de Duitsche bevolking van Tsjecho-Slowakije, geteekend door 14 vooraanstaande exleiders van de Sudeten-Deutsche Partij, wordt verklaard, dat Duitsch-socialisme een beweging beteekent en geen politieke partij is. Het is de bedoeling van de nieuwe beweging de leiding van de Sudeten-Duitschers van persoonlijke intriges te bevrijden en te strijden voor de rechten van de werkende klasse, die onder Henlein's regime schaamteloos geëxploiteerd is.
Hoewel het moeilijk is thans de belangrijkheid te beoordeelen van de scheuring in de Henlein-partij, kan men toch veilig voorspellen dat de partij verzwakt zal worden, al is het alleen al, omdat twee van haar afgevaardigden zich bij de nieuwe beweging hebben aangesloten. (Times)
(Vor. ber. Sudeten-Duitschers 2994 C.)

23 FEBRUARI 1938

F. **HELIUM. — Amerikaansche herkomst. —**

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Te Berlijn zijn de eerste stalen flesschen met helium uit Amerika aangekomen, bestemd voor de nog in aanbouw zijnde „L. Z. 130", waarvoor ± 200.000 kubieke meter helium benoodigd zal zijn.
Helium wordt voor zoover bekend uitsluitend in de Ver. Staten, in den Staat Kansas, gevonden en wordt alleen bij speciale toestemming van de Amerikaansche legerautoriteiten geëxporteerd. In 1936 was de productie ong. 4½ millioen cub. feet. (Red. K.H.A.)
(Vor. ber. Helium 2860 C.)

G. **GEESTELIJK LEVEN. — Emanuel Swedenborg.**
Op 29 Januari '38 is het tweehonderd vijftig jaar geleden, dat Emanuel Swedenborg, die eigenlijk Swedberg heette, te Stockholm werd geboren. Na groote reizen in het buitenland te hebben gemaakt werd hij in 1716 assessor van het Berg-college te Stockholm. Daarna woonde hij in de Nederlanden, in Engeland en Zweden. Te Londen is hij overleden, den 29sten Maart 1772.

In zijn „Opera philosophica et mineralogica", uitgegeven in 1734, ontvouwde hij een philosophische beschouwing, waarin de natuur als een groot organisme werd opgevat, waarin ook de menschelijke ontwikkeling haar plaats ontving. Tevens bevat het resultaten van een exact-onderzoek. Over het organische leven handelt voorts zijn „Oeconomia regni animalis"; „De cultu et amore Dei" betreft de betrekking van den mensch tot God.

Swedenborg was op physisch en physiologisch terrein zijn tijd vooruit. Men treft bij hem b.v. reeds denkbeelden aan over de inwendige secretie. Later werd zijn denken geheel in beslag genomen door theosophische bespiegelingen. Zijn hoofdwerk te dien aanzien is „Arcana coelestica" in 8 deelen te Londen verschenen in 1749. Hij schreef voorts o.a.: „De coelo et inferno" (over den hemel en de hel) en „Vera christiania religio". Swedenborg's religieuze werken waren gegrond op zijn vizioenen. Hij vond veel aanhang maar ook veel tegenstand. Hij zelf stelde zich niet ten doel een secte te stichten, maar in de 19de eeuw is, vooral in Amerika, een Swedenborg-beweging ontstaan „The New Church", die ook in verschillende tijdschriften tot uiting is gekomen.

Bekend is het feit, dat Swedenborg, toen hij in September 1756 te Gothenburg aankwam uit Engeland, des avonds in een gezelschap mededeelde, dat er te Stockholm een hevige brand woedde. Hij deelde zelfs verschillende bijzonderheden mede over het verloop daarvan. Eenige dagen later bevestigden uit Stockholm ontvangen brieven de toedracht der feiten gelijk zij door hem was verteld. Swedenborg heeft — gelijk later Jules Verne — van bepaalde uitvindingen en methoden een zeker voorgevoelen gehad, zooals van de onderzeeboot, de pianola, de photografie, het vliegtuig en de psycho-analyse. Hij is ongetwijfeld een geniaal mensch geweest. (Red. K. H. A.)

A. EDUARD ANSEELE OVERLEDEN. —

Op 18 Februari 1938 is minister van staat Eduard Anseele, een der pioniers van het socialisme in Vlaanderen, oud-Kamerlid, oud-minister, in den ouderdom van bijna 82 jaar te Gent overleden.

Anseele was op 6 Juni 1856 als zoon van een Gentsch schoenmaker geboren, sloot zich reeds op zeer jeugdigen leeftijd aan bij de Gentsche afdeeling van de Internationale en wijdde zich van zijn 18de jaar af geheel aan de propaganda van de Marxistische theorieën. In 1885 behoorde hij mede tot de oprichters van de Belgische Werkliedenpartij.

Als redacteur van het door de gelijknamige coöperatie uitgegeven dagblad „Vooruit" schreef hij, tijdens een groote mijnwerkersstaking in 1884 in het Walenland, een brief aan de moeders van de soldaten, waarin door hem werd aangespoord haar zoons aan te zetten, niet op hun broeders te schieten. Daarvoor werd hij tot zes maanden gevangenisstraf veroordeeld. Tevens was Anseele een der oprichters van de Bank van den Arbeid, die hij jarenlang vrijwel als alleenheerscher heeft bestuurd en die eenige jaren geleden met een deficit van vele millioenen haar loketten moest sluiten.

In 1894 werd hij tot Kamerlid gekozen, in 1896 werd hij lid van den gemeenteraad en eenigen tijd later wethouder en waarnemend burgemeester van Gent.

In 1921 werd Anseele voor de eerste maal minister, destijds van Openbare Werken, vijf jaar later werd hem de portefeuille van Spoorwegen en P. T. T. toevertrouwd. In deze qualiteit nam hij het initiatief tot den verkoop van de toenmalige staatsspoorwegen aan een particuliere onderneming, de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. In 1930 benoemde koning Albert hem tot minister van Staat.

Eduard Anseele was een volkstribuun in den waren zin des woords, een redenaar van uitzonderlijke gaven, die op de arbeidersmassa een fascineerenden invloed oefende en gedurende een halve eeuw de stempel van zijn persoonlijkheid op de ontwikkeling van het socialisme in Vlaanderen heeft gedrukt.

(Het Laatste Nieuws)

B. VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt streeft naar evenwicht in Prijsstructuur. —

In een persconferentie heeft president Roosevelt op 18 Februari 1938 verklaard, dat hij een evenwicht tot stand poogt te brengen in de prijsstructuur. Hij is van oordeel, dat de geest van deflatie van het afgeloopen halfjaar moet worden tegengegaan. Evenwicht van de prijzen is volgens hem noodzakelijk voor het verschaffen van arbeid en verhooging van het nationale inkomen. De politiek van de regeering is er op gericht de prijzen een weinig op te voeren en meer overeenstemming te brengen tusschen de vrije en vastgestelde prijzen. Dit beteekent evenwel geen inflatie of verdere devaluatie van den dollar. Het afschaffen van de goudsterilisatie was eveneens op dit doel gericht.

President Roosevelt verwacht het handhaven van het ruime crediet met medewerking van de schatkist en het Federal Reserve-systeem. Volgens zijn meening moet ten slotte een verlaging van de productiekosten eerder worden gezocht in een vergrooting van de productie dan in verlaging van de loonen.

(New York Herald Tribune)

(Vor. ber. President Roosevelt 3136 C.)

C. PROF. DR. A. KLUYVER OVERLEDEN. —

Te Groningen is 15 Februari 1938 op 79-jarigen leeftijd overleden prof. dr. A. Kluyver, oud-hoogleeraar in de Nederlandsche taal- en letterkunde aan de rijksuniversiteit aldaar.

Albert Kluyver werd in December 1858 te Koog aan de Zaan geboren en promoveerde op 26-jarigen leeftijd te Leiden tot doctor in de Nederlandsche letteren. In 1883 begon zijn werkzaamheid bij de redactie van het Woordenboek der Nederlandsche taal; later werd hij tot lid van die redactie benoemd. Van 1922—1933 was hij voorzitter van de rijkscommissie van bijstand voor dat woordenboek.

Van 1911 tot 1929 is hij hoogleeraar geweest. Als zoodanig werd hij opgevolgd door prof. dr. G. S. Overdiep.

Prof. Kluyver was sinds 1892 lid van de Kon. Akademie van wetenschappen. (Nwsbld. v. h. Noorden)

24 FEBRUARI 1938

D. NEDERLAND. — Onze handel met Duitschland. —

Volgens het gewicht, doch vooral volgens de waarde was de invoer uit Duitschland in 1937 aanmerkelijk belangrijker dan in 1936. Voor zoover betreft de waarde is dit voor een deel toe te schrijven aan de bekende maatregel van Nederland, waarbij de gouden standaard werd losgelaten; voor zoover betreft het gewicht waarschijnlijk aan de omstandigheid, dat van enkele massale goederen de invoer wel is waar afnam, doch dat daartegenover andere goederengroepen zeer aanzienlijke vermeerderingen vertoonden. Zoo steeg de invoer van steenkolen enz. van 4,077,0 tot 4,758,6 mill. kg.

Handel met Duitschland.

	mill. kg.		mill. gld.	
	1936	1937	1936	1937
Invoer	7.220	8.385	237	327
Uitvoer	2.060	2.327	117	176
Invoersaldo			120	151
pCt. van den invoer, gedekt door uitvoer .			49,4	53,8

(Centr. Bur. v. d. Statistiek) **(Vor. ber. 2992 C.)**

E. NEDERLAND. — De Liberale Staatspartij. - Jaarvergadering. - Vaststelling van nieuwe richtlijnen. —

Dezer dagen heeft de Liberale Staatspartij haar jaarlijksche vergadering te Utrecht gehouden.

Nadat de jaarverslagen van den secretaris en den penningmeester zonder debat en zonder hoofdelijke stemming waren goedgekeurd, kwamen aan de orde de voorstellen, welke de commissie van voorbereiding onder voorzitterschap van jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude, ingevolge opdracht van de algemeene vergadering van 16-17 October 1937 had opgesteld.

De voorstellen van de commissie waren neergelegd in een rapport, houdende concepten van een beginselprogram en een aanvullend algemeen program, en in een nota betreffende de organisatie van de partij. De commissie van voorbereiding was als volgt samengesteld: jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude, voorzitter; E. H. Ebels, mevrouw Jeanne Fortanier-de Wit, L. de Groot, J. Smid, ir. S. H. Stoffel, A. C.

Wessels, H. P. C. M. de Witt Wijnen, leden, en H. A. Korthals, lid-secretaris.
De commissie was van oordeel, dat de geldende beginselverklaring ongewijzigd moest worden gelaten, omdat in de bestaande grondslagen van het Nederlandsche liberalisme haars inziens geen verandering dient te worden gebracht. De algemeene vergadering heeft zich met deze zienswijze vereenigd.
Zij was echter met de commissie van oordeel, dat voor de instandhouding van het liberalisme een voortdurende herziening van haar staatkundige taak in vooruitstrevenden zin noodig is, in verband met de zich steeds wijzigende maatschappelijke structuur. Daarom meende zij, dat in dezen tijd het accent van de liberale politiek verlegd diende te worden.
Als grondslagen van het liberalisme had de commissie samengevat:
1. de erkenning van het Christelijk karakter van ons volksleven;
2. de historische vrijheidsgedachte op geestelijk en stoffelijk gebied;
3. het besef van persoonlijke bestaansverantwoordelijkheid.
De partij wenschte het voeren van een principieele liberale politiek en in verband daarmede werd de naam verkort tot „De Liberale Staatspartij".
(Verslag Liberale Staatspartij)
(Vor. ber. Vrijheidsbond 2309 G.)

A. Mgr. Dr. H. A. POELS ZEVENTIG JAAR. — Mgr. dr. H. A. Poels, hoofdaalmoezenier van Sociale werken te Heerlen, werd 14 Februari 1938 70 jaar.

Mgr. Dr. H. A. Poels

De geschiedenis van de mijnstreek in de laatste 25 jaren is samengeweven met die van Mgr. Poels. Met een vooruitzienden blik schouwde hij in de toekomst. Hij bereikte, bijgestaan door een leger van priesters en leeken, dat de mijnwerker in het algemeen gesproken trouw bleef aan zijn geloof en den eerbied voor den priester niet verloor. Daarnaast waakte en zorgde hij voor de materieele belangen van den arbeider. Woonhuizen en gezellenhuizen bouwde hij evengoed als scholen en kerken. Nuttige en noodzakelijke vereenigingen en instellingen werden in het leven geroepen. Het aantal aalmoezeniers werd belangrijk uitgebreid. En aan de door hem in het leven geroepen contact-commissie voor de mijnindustrie is het mede te danken, dat de Zuidlimburgsche mijnstreek het meest rustige industriegebied van Europa is gebleven en dat de arbeiders aanmerkelijke verbeteringen in hun levenspeil verkregen, vastgelegd in de collectieve loon- en arbeidsovereenkomsten.
Onze mijnstreek gaat trotsch op hem. Iedereen kent hem. (De Tijd)
(Vor. ber. Mgr. Dr. H. A. Poels 2160 A.)

B. DR. HENRI POLAK ZEVENTIG JAAR. — Ter gelegenheid van zijn zeventigsten verjaardag, die op 22 Februari 1938 plaats had, heeft het H. M. de Koningin behaagd dr. Henri Polak tot ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw te benoemen.
Wij ontleenen het volgende aan het Volk van 22 Februari 1938:

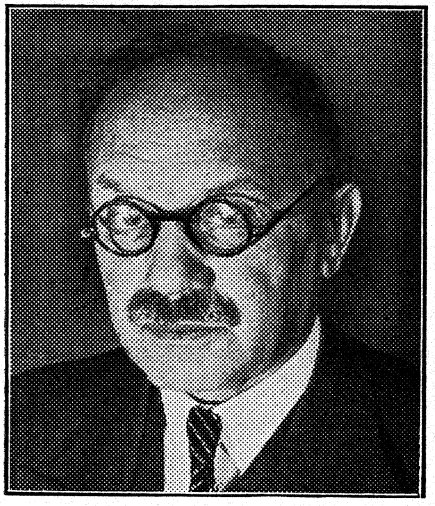

Dr. Henri Polak

Eén van de allergrootsten uit de beweging van de „naamloze werkers voor hun dagelijks brood" is Henri Polak. Nu hij zijn zeventigste verjaardag viert, zijn er — en men neme dit letterlijk — duizenden in de kringen van S.D.A.P. en N.V.V., die met warme persoonlijke genegenheid denken aan dezen onvermoeibaren en dapperen kameraad in de strijd voor een betere wereld. Want ook de jongeren, die niet alle feiten uit de geschiedenis kennen, en die eerst dezer dagen zich hebben kunnen waarmaken, dat Henri Polak zowel bij de oprichting van de S.D.A.P. als bij de stichting van het N.V.V. vooraan ging, — zij zagen toch in hem den pionier. En als op deze zeventigste verjaardag ook tallozen buiten de kring van de sociaal-democratische arbeidersbeweging, in de pers en in persoonlijke gelukwens, zich geroepen gevoelen, van hun bewondering en vriendschap te getuigen, dan eren zij daarmede niet slechts de uitzonderlijke persoonlijke kwaliteiten van den jubilaris, doch dan geldt hun waardering mede, den man, die, met enkele anderen, de verpersoonlijking is van „wat de verworpenen der aarde" zich in en door strijd voor de ontvoogding hunner klasse aan maatschappelijk en staatkundig inzicht, aan culturele zin hebben verworven.
In de strijd tegen de anti-democratische opvattingen van anarchisme en syndicalisme heeft Henri Polak zijn leidersgaven getoond en gevormd. Als socialist én als democraat is hij zichzelf getrouw gebleven; en waar hij tot schrijven of tot spreken geroepen wordt, keert hij zich met zijn helder en scherp woord tegen de belagers van vrijheid en menselijkheid.
Want als één van de grote krachten, die dit vruchtbaar leven droegen en dragen, zien wij de vaste wil, het leven van de medemensen schoner te maken; strijd voor verbetering van de arbeidsvoorwaarden, die daartoe als nummer één op het program moet staan; strijd voor de gelijkberechtiging van de niet-bezitters als staatsburgers; strijd voor de geestelijke ontwikkeling, die de massa der werkers in staat stelt, van de verworven practische mogelijkheden én van de staatkundige invloed het beste gebruik te maken.
Er zijn er meer, die zich door eigen gaven wisten „op te werken", met taaie vlijt in vrije uren aanvullend, wat zij aan schoolontwikkeling te kort waren gekomen. Och, Henri Polak had zichzelf een schitterende maatschappelijke positie kunnen verwerven. Maar de groten, wier namen geboekstaafd zullen blijven in de geschiedenis, zijn zij, die al wat zij vermochten in dienst hebben gesteld van de anderen.
Tot dezulken, die het geluk van hun medemensen tot inzet van hun leven maakten, behoort Henri Polak. Daarom, op deze dag, voor hem persoonlijk, onze gelukwensen, (Het Volk)
(Vor. ber. Dr. Henri Polak 2283 A.)

25 FEBRUARI 1938

C. BELGIE. — De economische toestand in 1937. — Uit het verslag van het instituut voor economische wetenschappen te Leuven, blijkt, dat gedurende de laatste drie maanden van 1937 de economische toestand van België van een periode van spanning is overgegaan in een periode van achteruitgang. Deze achteruitgang is echter noch wat zijn grootte, noch wat zijn karakter betreft, met dien van 1929 te vergelijken.
De voornaamste verschilpunten zijn o.a. het lage peil van den rentestandaard, de kleine voorraden en het geringe volume van de nieuwe industrieele beleggingen.

Ondanks de financieele moeilijkheden in Frankrijk bleef de toestand van de Nationale Bank van België gezond en de positie van de Belga op de wisselmarkt onverzwakt. Het indexcijfer voor de koersen van aandeelen is van Augustus tot Januari gedaald van 50 tot 39, aangenomen 1928 = 100. Sindsdien bestaat er een stijgende tendenz. Het particuliere disconto steeg van 1 pct. in September tot 1.78 in December, terwijl het officieele disconto onveranderd 2 pct. bleef.
De groothandelsprijzen zijn in overeenstemming met de wereldprijzen gedaald. De index bedroeg in Augustus 700, in December 659 (1914 = 100).
De staat is er in geslaagd verscheidene buitenlandsche leeningen te converteeren, waardoor zijn financieele verplichtingen zijn verminderd. De industrieele productie vertoont in verschillende takken van industrie voornamelijk in de textiel-, meubelen- en glasindustrie, een achteruitgang. De ontwikkeling van den buitenlandschen handel blijft gunstig. Uit de gegevens voor het vierde kwartaal blijkt, dat het in- en uitvoerpeil gelijk is aan dat van het derde kwartaal, zoowel naar waarde als naar hoeveelheid. Voor het geheele afgeloopen jaar bedroeg de stijging van den invoer 27 pct. en van den uitvoer 30 pct.
(Instituut voor Econ. Wetenschappen te Leuven)
(Vor. ber. Economische Toestand 2918 C.)

A. LUCHTVAART. — Luchtramp te Batavia. - Vijf dooden. —
Tijdens de groote oefening voor de luchtbescherming, welke op 21 Febr. '38 te Batavia voor de eerste maal werd gehouden, is een Glenn Martin niet ver van het vliegveld Tjililitan neergestort. Het toestel, waarin zich vijf personen bevonden, is in een vrille geraakt en vervolgens in brand gevlogen. Op de plaats des onheils werden de verkoolde lijken van de 5 inzittenden aangetroffen.
De inzittenden waren:
De bestuurder onder-luitenant Vermeulen.
De marconist van Riel.
Het hoofd van den foto-technischen dienst van de K.N.I.L.M. Hermanides.
De bekende Chineesche vlieger Khouw Khe Hien, die eenige jaren geleden een vliegtocht naar Nederland en terug maakte.
De redacteur van Aneta de Hondt. (Aneta)
(Vor. ber. Vliegongelukken 3139 B.)

B. NEDERLAND. — Herziening van de Grondwet. — De plechtige afkondiging. —
Op den 22sten Februari 1938 half drie uur wettelijken tijd in Nederland, zijn uitgegeven de navolgende staatsbladen:
no. 100, wet van 19 Januari, tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende het inkomen der Kroon.
no. 101, wet van 19 Januari tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende de schadeloosstelling en het pensioen van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
no. 102, wet van 19 Januari, tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het openen van de mogelijkheid, ministers te benoemen, niet belast met de leiding van een ministerieel departement.
no. 103, wet van 19 Januari, tot verandering in de Grondwet, strekkende tot aanvulling van de bepalingen betreffende het kiesrecht.
no. 104, wet van 19 Januari, tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het openen van de mogelijkheid, openbare lichamen voor beroep en bedrijf in te stellen.
no. 105, wet van 19 Januari, tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen van het overgangsrecht.
De bepalingen, welke gewijzigd zijn, hebben vrijwel geen politieke beteekenis. Vooral sinds bij de tweede lezing van de voorstellen in de Tweede Kamer de mogelijkheid van wering van revolutionnaire volksvertegenwoordigers en inperking van de parlementaire immuniteit de vereischte meerderheid niet konden verwerven.
De wijziging van het inkomen van de Kroon beteekent een aanpassing van dit inkomen aan de gewijzigde koopkracht van het geld en verzekert voorts den Prins-Gemaal een zelfstandig inkomen. De schadeloosstelling van de Tweede Kamerleden wordt van *f* 5000 tot *f* 4500 's jaars teruggebracht; het maximum pensioen van *f* 3000 tot *f* 2700.
Voorts wordt de mogelijkheid geopend, dat ministers worden benoemd, welke niet hoofd van een departement zijn. Daarbij is vooral gedacht aan de positie van den leider van het Kabinet, doch ook aan de benoeming van nieuwe ministers in tijden van beroering, om het dan zittende kabinet een nationaal karakter te kunnen geven.
De wijziging van het kiesrechtartikel handhaaft de evenredige vertegenwoordiging, doch geeft den wetgever bij de uitwerking van het stelsel van de Kieswet wat meer „armslag" dan tot dusverre het geval was. De veranderingen in het overgangsrecht tenslotte zijn van formeelen aard en geven aan de additioneele artikelen, welke blijvende beteekenis hebben, een vaste plaats in de Grondwet zelve.
(Vor. ber. Grondwet 3103 C.)

C. NEDERLAND. — Wijziging Woningwet. - Staatscommissie ingesteld. —
Bij K. B. van 16 Februari 1938 is ingesteld een staatscommissie ter voorbereiding van een wijziging van de woningwet met de opdracht: beantwoording van de vraag, of, en zoo ja, in welke mate de Woningwet op het stuk van hare hoofdbeginselen wijziging, c.q. aanvulling behoeft.
Onderzoek nopens moeilijkheden, waartoe het systeem en de tekst van de wet bij hare toepassing aanleiding geven.
Dit onderzoek zal niet betreffen de financieele paragrafen der wet. (De Standaard)
(Vor. ber. Woningwet 1349 B.)

26 FEBRUARI 1938

D. CHINA. — Conflict met Japan. - Generaal Matsoei vervangen door luitenant-generaal Hata. - Krijgsverrichtingen. —
Generaal Matsoei is naar Tokio teruggeroepen. De 58-jarige luitenant-generaal Hata, die tot verleden jaar bevelhebber van het Koreaansche leger was, zal Matsoei opvolgen.
De overwegingen, die tot deze verandering hebben geleid, zouden zijn, dat Hata meer diplomaat is dan Matsoei en dat het Japansche kabinet besloten zou hebben, de buitenlandsche belangen in het douanegebied van de Yang Tse meer te ontzien en de diplomatieke kwesties te Shanghai op verzoenender wijze te behandelen.
De Japanners zijn er na hevige gevechten in geslaagd bij hun opmarsch langs den Poekau—Tientsin-spoorweg de Hwairivier over te steken en de Chineezen van den Noordelijken oever te verjagen. Zij moesten zich een dertig kilometer terugtrekken. Hierdoor wordt Sjoetsjau, aan het kruispunt van de Loenghai- en de Tientsin-Poekau-spoorlijn meer en meer bedreigd. Toch kan de strijd hier nog lang duren, daar de Chineezen door het vernielen van den spoorweg over grooten afstand en het doorsteken van dijken het terrein zeer moeilijk begaanbaar hebben gemaakt voor de zware Japansche artillerie. Maar ook uit het Noorden komen de Japanners opzetten; zij staan thans aan den oever van de Gele rivier. Zij hebben een hevigen luchtaanval ondernomen op Tsjengtsjau, waarbij honderden dooden zouden zijn gevallen. (Domei - Telex-A. N. P.)
(V. b. China-Japan 3137 D.; Gener. Matsoei 3123 H.)

E. HONGARIJE. — Weerslag op Rijkskanselier Hitler's rede van 20 Februari 1938. —
De rede van Hitler en de gang van zaken in Oostenrijk en Hongarije worden officieel optimistisch beoordeeld. Toch is de zorg onmiskenbaar, dat, voornamelijk naar aanleiding van de passage over de Duitschers in het buitenland, ook een zekere druk op Hongarije zou kunnen komen, waar de pangermanistische agitatie snel toeneemt. De nieuwe voorzitter van de eenheidspartij, dr. Andreas Tasnady-Nagy, heeft in een redevoering voor zijn kiezers uiteengezet, waarom hij van de functie van staatssecretaris had afgezien en de partijleiding op zich had genomen. Hij werd in deze vergadering begroet door Fay, die er den nadruk op heeft gelegd, dat alle krachten moeten samenwerken, wil het land zich niet weer als voor 20 jaar in het graf storten.
Wat het vraagstuk van de minderheden betreft, kan gewezen worden op een rede van het Kamerlid Ja-

ross, die daarin heeft gezegd, dat alle landen met Hongaarsche minderheden eindelijk moeten inzien, dat men dezen de vrijheid niet ontnemen mag.
Overigens geeft de Boedapester beurs in den laatsten tijd depressieverschijnselen te zien, die in verantwoordelijke kringen gemotiveerd worden met de Oostenrijksche crisis. In een beschouwing over de situatie ter beurze meent „Pesti Hirlap", dat Schuschnigg ook indirect voor de onafhankelijkheid van Hongarije vecht, omdat een beperking van de Oostenrijksche onafhankelijkheid ook die van Hongarije zou moeten bedreigen. (N. Rott. Crt. - Pesti Hirlap)
(V. b. Hitler's Rede 3144 D.; Persstemmen 3146 B.)

A. **POOLONDERZOEK. — Prof. O. J. Schmidt's Noordpool-expeditie. - Onderzoekers verlaten ijsschots. —**
De vier Russische poolonderzoekers Papanin, Krenkel, Chirkof en Fedorof hebben op 19 Februari '38 met hun geheele uitrusting de ijsschots verlaten en hebben zich aan boord van de ijsbrekers Moerman en Tajmyr begeven.
De ijsbrekers moesten met behulp van dynamiet hun weg banen naar het kamp van de poolreizigers.
Drie maanden hebben Papanin en zijn metgezellen doorgebracht op hun ijsschots, welke in dien tijd tweeduizend kilometer is afgedreven van de Pool tot aan de kust van Groenland. (Prawda)
(Vorig bericht 3080 A.)

B. **OOSTENRIJK. — Bondskanselier von Schuschnigg's rede in zake Oostenrijk's onafhankelijkheid en de verdragen met Duitschland. - Vaderlandsche Front.**
In de groote zaal van het voormalige parlement te Weenen, die sedert 1918 niet meer gebruikt is, heeft bondskanselier von Schuschnigg op 24 Februari 1938 zijn met groote spanning verwachte rede gehouden.
De hoofdpunten van zijn rede waren:
1. de vaststelling, dat de Juli-overeenkomst met Duitschland voor beide verdragspartijen toonaangevend blijft.
2. dat Hitler te Berchtesgaden Oostenrijks souvereiniteit ten volle erkend heeft en zich tegenover Schuschnigg heeft verplicht iedere poging van de nat.-socialistische partij om in Oostenrijk in te grijpen algeheel te onderdrukken.
3. dat Oostenrijk tot aan de uiterste grens van zijn tegemoetkoming aan Duitschlands verlangen gegaan is, dat het echter nimmer verder zal gaan.
4. dat Mussolini nimmer een poging ondernomen heeft zich in de Oostenrijksche aangelegenheden te mengen.
5. dat alle leden der regeering zich op de grondwet van 1934 baseeren en als eerste plicht beschouwen de onafhankelijkheid van Oostenrijk te behouden.
6. dat de Oostenrijksche grondwet geen partijen kent en ook geen partijstaat is. Oostenrijk is een corporatieve staat, te vergelijken met Portugal. Vandaar, dat er ook geen coalities zijn, noch in het politieke leven, noch in de regeering. In Oostenrijk is slechts plaats voor een concentratie van alle positieve krachten. Zonder vrees verkeerd te worden begrepen, verklaarde hij, dat de beginselen van een Volksfront in Oostenrijk evenmin bruikbaar zijn als hun tegenpool, de dictatoriale grondwet.
7. dat Oostenrijk slechts gelijkgerechtigde staatsburgers kent.
8. dat hij aan alle Oostenrijkers de vredeshand biedt, ook aan de eerlijke strijders, die met de wapens in de hand en met een geloovig hart op de barricaden hebben gestaan.
Na op de verbetering in den economischen toestand te hebben gewezen, duidde Schuschnigg de mogelijkheid van vrije verkiezing aan, doordat hij zeide, dat op het juiste oogenblik der ontwikkeling de drie millioen volwassen leden van het Vaderlandsche front zouden opgeroepen worden om hun meening te kennen te geven.
Schuschnigg erkent het Vaderlandsche front als de eenige partij.
De inhoud van Schuschnigg's rede stelde allen schadeloos, die niet voldaan waren over de passage betreffende Oostenrijk in de rede van Hitler. Talrijke malen legde Schuschnigg er den nadruk op, met een bijna demonstratieve scherpte, welke telkenmale door luid bijvalbetoon beantwoord werd, dat Oostenrijk bij alle vanzelfsprekende verbondenheid met Duitschland, een onafhankelijke souvereine vrije staat is, welke zich van zijn speciale Duitsche missie bewust blijft.
Wij geven nog het program van het Vaderlandsche front zooals dit in een op 21 Febr. '38 uitgegeven strooibiljet vermeld staat:
Wij wenschen, dat het recht onze vrijheid bepaalt!
Wij willen aan de autonomie vasthouden!
Wij willen slechts één God kennen! Dat is niet de staat of de natie of het rekbare begrip van ras!
Wij verafschuwen de terreur! Oostenrijk is steeds een humanitaire staat geweest.
Als volk zijn wij van nature verdraagzaam!
Wij willen den status quo!
Wij willen niet vegeteeren op het sleeptouw van welken staat ook!
Wij willen ons eigen leven leiden!
Wij willen geen tweede Beieren worden en tot den rang van een provincie of kolonie afdalen!
Wij willen geen aansluiting!
Wij willen en zullen zelfstandig blijven!
Zoo willen wij zijn en leven! Want:
Een afgrond scheidt Oostenrijk van het nationaalsocialisme. (N. R. Crt. - Telex-A.N.P. - Reichspost)
(V. b. Schuschnigg 3141 H.; Onafhankelijkh. 2965 D.; Vaderlandsche Front 2498 E.)

C. **FRANKRIJK. — Defensie-credieten gevraagd. —**
De Fransche ministerraad heeft besloten het parlement te vragen om buitengewone credieten voor de defensie, ten beloope van ruim 3,2 milliard francs, die door een leening zullen worden gedekt. Voor de luchtmacht wordt 1,8 milliard gevraagd, daar de ministerraad van oordeel is, dat, in het belang van de veiligheid van het land, in de eerstvolgende maanden vóór alles gestreefd moet worden naar een machtige luchtvloot.

Het ministerie van Marine krijgt 800 millioen ter dekking van de uitgaven voor het vlootprogram voor 1937 en voor het maken van een begin met de uitvoering van het program voor dit jaar. Er zullen schepen met een totale tonnage van 58.000 ton op stapel worden gezet, waarvan de kosten op 500 millioen worden geraamd.
Verder hebben de ministers besloten twee pantserschepen van 35.000 ton op stapel te zetten, aangezien Italië ook dergelijke schepen gaat bouwen. Hiervoor is voorloopig 300 millioen uitgetrokken.
Voor het ministerie van Oorlog wordt 600 millioen toegestaan voor materieelaankoopen, voornamelijk voor den luchtafweer.
De wetsontwerpen, waarbij de credieten worden gevraagd, zullen zoo spoedig mogelijk bij de Kamer ingediend worden. De noodige gelden zullen door een leening worden verkregen, waardoor het z.g. beleggingsfonds voor de defensie van 11 milliard tot 15 milliard zal stijgen. De ministerraad is echter van oordeel, dat Frankrijk zich onder de huidige omstandigheden nog meer moet inspannen, hoe moeilijk dat ook moge zijn, om de veiligheid van het land te verzekeren. (Le Temps)
(Vor. ber Leger, Vloot en Luchtmacht 3056 C.)

27 FEBRUARI 1938

D. **ROEMENIE. — De nieuwe grondwet. - De „IJzeren Garde" ontbonden. —**
Het telegraafagentschap „Rador" verklaart, dat de geest van verdraagzaamheid ten opzichte van de Ethnische minderheden, waarin de nieuwe Roemeensche grondwet opgesteld is, een uitmuntende indruk heeft gemaakt in economische en financieele Roemeensche kringen, benevens in breede lagen van de bevolking. De geheele openbare meening, aldus het telegraafagentschap verder, is van opvatting, dat deze verdraagzaamheid het beste middel vormt om de geesten te kalmeeren en het Roemeensche openbare leven in Europeeschen geest te leiden.
De nieuwe grondwet geeft den koning een doeltreffend toezicht op het wetgevende lichaam. Het statuut van het Koninklijk Huis is in de grondwet vastgelegd en zal slechts door den wil des Konings kunnen worden gewijzigd.
De nationale boerenpartij heeft haar leden opgewekt, niet aan de verkiezingen deel te nemen.

De „IJzeren Garde" ontbonden. — Godreance, de aanvoerder der legionarissen van de „IJzeren Garde" heeft aan verschillende dagbladen een tekst doen toekomen van een circulaire, die hij aan zijn partijgenooten heeft gericht. De censuur heeft de publicatie van dit document toegestaan, aangezien hierin de leider van de uiterste rechtsche partij in Roemenië op onverwachte en sensationeele wijze kennis geeft van zijn voornemen zich uit de politiek terug te trekken.
Godreance bevrijdt de legionarissen van den eed van trouw, welke zij hebben afgelegd. De partij „Alles voor het vaderland" wordt ontbonden en de zetel der organisatie wordt gesloten. „Het uur onzer overwinning heeft niet geslagen", schrijft Godreance, die zijn vrienden den raad geeft zich te wijden aan een diepgaande studie van hun eigen beroep. Wat zijn eigen persoon betreft, verklaart hij, dat hij over een maand uit Roemenië vertrekt naar Rome, waar hij zijn boek: „Aan de legionarissen" in het Italiaansch en Fransch zal vertalen. Godreance besluit zijn schrijven met eenige ironische woorden aan het adres der politici. (Rador - Agence Belga)
(Vor. ber. IJzeren Garde 2463 E.)

A. SPANJE. — Burgeroorlog. - Teruel. —
Teruel is door de troepen van Generaal Franco heroverd; niettegenstaande de stad geheel omsingeld

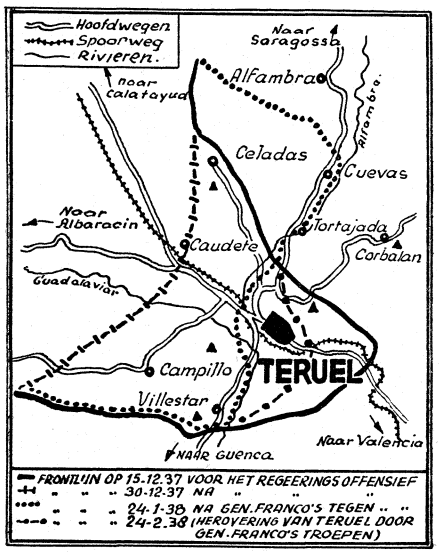

was, wisten de verdedigers zich door den vijandelijken gordel heen te slaan en de stad te verlaten. Teruel is geheel vernield. (Telex-A. N. P.) **(V. b. 3133 A.)**

B. ENGELAND. — Anthony Eden's aftreden in het Lagerhuis. - Motie van wantrouwen in Chamberlain verworpen. - Lord Halifax vervangt Eden. —
Tijdens de Lagerhuisdebatten, die 22 Februari '38 zijn gehouden over de door de Labour-party ingediende motie tegen het buitenlandsche politieke beleid van Chamberlain, heeft de minister-president zijn meening te kennen gegeven over de positie van den Volkenbond in verband met de collectieve veiligheid.
Chamberlain vroeg, of iemand nog geloofde, dat de Bond zooals deze thans is, de collectieve veiligheid zou kunnen garandeeren.
Men moet niet trachten — aldus de minister-president — zichzelf en anderen een rad voor de oogen te draaien of kleine mogendheden te doen gelooven, dat zij door den Bond beschermd zullen worden tegen een aanval, wanneer men weet, dat iets dergelijks niet kan worden verwacht.
Chamberlain wenscht, dat Engeland lid blijft van den Bond, omdat hij vertrouwt, dat deze hervormd zal worden en dat deze hervorming mogelijk zal maken, dat de Bond de doelstellingen zal kunnen bereiken, die hij zich heeft gesteld.
Tijdens de debatten, die op de rede van Chamberlain volgden, verklaarde Churchill weinig vertrouwen te hebben in de besprekingen met Italië, terwijl Lloyd George een scherpen aanval deed op het beleid van den minister-president. Hij is overtuigd, dat de dictators besloten hadden den minister van Buitenlandsche Zaken te verdrijven, omdat hij de eenige man in de regeering was, die hen kon weerstaan.
Na afloop der debatten werd de door de Labour-party ingediende motie van wantrouwen verworpen met 330 tegen 168 stemmen.
Lord Halifax benoemd. — De Koning hechtte op 26 Februari zijn goedkeuring aan de benoeming van lord Halifax tot minister van Buitenlandsche Zaken in de plaats van Eden, benevens aan die van den heer R. A. Butler, den huidigen onderstaatssecretaris van Buitenlandsche Zaken in de plaats van lord Cranborne. (Times)
(Vor. ber. Nev. Chamberlain 3146 A.; Lord Halifax 3146 A.; Kabinet 3146 A.)

C. OOSTENRIJK. — Tijdelijk verbod van politieke betoogingen in Oostenrijk. - Commentaren op von Schuschnigg's rede. —
Het Oostenrijksche kabinet heeft een decreet uitgevaardigd, waarbij alle betoogingen en optochten, met uitzondering van die welke door het Vaderlandsche front georganiseerd zijn, voor den tijd van vier weken, te rekenen van 22 Februari te middernacht af, worden verboden. (Reichspost)
Commentaren op von Schuschnigg's rede. — In alle landen, zoowel binnen als buiten Europa heeft von Schuschnigg's rede van 24 Febr. een diepen indruk gemaakt. De democratische pers vindt haar over het algemeen „een moedige rede", zelfs Rome laat zich in dien geest uit. In Duitschland werd de rede gepubliceerd, maar zonder eenig commentaar.
(Vor. ber. Von Schuschnigg's Rede 3153 B.)

28 FEBRUARI 1938

D. FRANKRIJK. — Minister-president Chautemps in zake de buitenlandsche politiek. - Delbos. - Vertrouwensmotie. —
Als conclusie van de debatten over de buitenlandsche politiek heeft de Fransche Kamer op 26 en 27 Februari '38 een motie van wantrouwen in het kabinet-Chautemps aangenomen met 439 tegen 2 stemmen en circa 150 onthoudingen. In deze motie wordt vertrouwen in de regeering uitgesproken om Frankrijks waardigheid te verzekeren en den vrede te handhaven in het kader der collectieve veiligheid en het Volkenbondspact.
Bij de stemming hebben de rechterzijde en een deel van het centrum zich onthouden. Daarentegen kreeg het gouvernement den steun van alle Volksfrontgroepen, de communisten inbegrepen, alsmede van een deel van het centrum.
De heer Chautemps zeide o.a.: „Mijn regeering is bereid het veld te ruimen voor een gouvernement van nationale eenheid, zoodra dit tot stand komen kan. Ik heb dit reeds bij mijn eerste optreden verklaard en herhaal dit nogmaals.
In die omstandigheden vraag ik, dat men zich om mijn regeering schare."
Chautemps verklaarde nog, dat hij onvoorwaardelijk vertrouwen had in het buitenlandsch beleid van minister Delbos.
De minister van Buitenlandsche Zaken, Delbos, zeide o.a., dat Frankrijk trouw zal blijven aan al zijn vriendschappen, o.a. met Groot-Brittannië. Het wil zijn erfdeel gewaarborgd zien en het wil zijn krachtsinspanning doen samengaan met die van alle volken, welke den vrede willen handhaven.
Vervolgens verklaarde Delbos, dat de onafhankelijkheid van Oostenrijk een essentieel element voor den Europeeschen vrede is.
De aanwezigheid van een kleine minderheid in Oostenrijk kan een inmenging van buiten niet rechtvaardigen.
„Ik wil eveneens nog eens verklaren, dat de verplichtingen, welke Frankrijk jegens Tsjecho-Slowakije op zich heeft genomen, zoo noodig getrouw zullen worden nagekomen."
De Fransche regeering staat volgens Delbos trouw in de eerste gelederen van de verdedigers van den Volkenbond en dit zal zoo blijven. De Volkenbond heeft moeilijkheden ontmoet, maar de Fransche regeering ziet in die moeilijkheden bewijzen van gemaakte fouten. (Le Temps - L'Intransigeant)
(Vor. ber. Chautemps 2990 C.; Delbos 2078 G.; Kabinet 3104 A.)

E. VOETBAL. — Nederland—België. —
In het Feyenoord-stadion te Rotterdam heeft op 27 Febr. '38 het Nederlandsche elftal een onverwachte 7—2 overwinning op het Belgische elftal behaald. Met rust was de stand 1—0 voor Nederland. De doelpunten werden gescoord door Smit (4), Vente, Van Spaendonck en Wels. (Red. K. H. A.) **(2770 B.)**

A. **Economisch herstel in 1937.** —
Aan de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer over de Indische begrooting is het volgende ontleend:
De minister deelt mede, dat hij voor het oogenblik niet de wenschelijkheid en veel minder de noodzakelijkheid inziet tot wijziging van de bestaande verhouding tusschen Nederland en Indië.
Algemeene toestand. — Blijkens de nieuwste gegevens had de uitvoer van geheel Nederlandsch-Indië in de eerste 10 maanden van 1937 een waarde van ruim *f* 828 millioen, terwijl de invoer een waarde van ruim *f* 411 millioen had (over de eerste 10 maanden van 1936 waren deze cijfers resp. ruim *f* 473 millioen en ruim *f* 223 millioen). Zonder twijfel kan men hier spreken van een duidelijk teeken van een krachtig economisch herstel.
Inderdaad is de economische toestand in Indië in sterke mate afhankelijk van de conjunctuur op de wereldmarkt. In verband daarmede wordt dan ook sedert jaren met succes gestreefd naar versterking van niet voor den export werkende bedrijven, met name van de kleine nijverheid.
Economisch beleid. — Wat de voor de inheemsche bevolking te voeren welvaartspolitiek aangaat, zal in de eerstvolgende jaren worden gestreefd naar verbreeding en versterking van de economische basis, ten einde deze voor de toekomst beter bestand te doen zijn tegen schokken, als welke in de laatste jaren werden ondervonden.
De aan de Westersche bedrijven verleende steun heeft zich in hoofdzaak kunnen bepalen tot crisismaatregelen. De inheemsche bedrijven daarentegen vereischen dikwerf een meer directen bijstand, zoodat de Indische regeering dan ook reeds gedurende vele jaren doende is op verschillende wijzen in die behoefte te voorzien.
De welvaartsmaatregelen zullen in de naaste toekomst op breedere schaal moeten worden voortgezet. Naar het inzicht van den minister verdient het vooral aanbeveling om met kracht te streven naar alles, wat er toe kan leiden, op economisch gebied het hoofd te bieden aan den snellen bevolkingsaanwas van Java, zoomede om verbetering te brengen in de economische structuur van Nederlandsch-Indië, ten einde dat gebiedsdeel minder afhankelijk te doen worden van den uitvoer van een aantal producten van land- en mijnbouw.
Samenwerking met Nederland. — Als criterium zal ook in de toekomst moeten gelden, dat met de belangen van Nederland en van Indië gelijkelijk wordt rekening gehouden, zoodat de samenwerking op een voor beide deelen billijke en voordeelige wijze geschiedt.
De minister merkt op, dat hij over den meest geschikten vorm, om in de toekomst de economische samenwerking tusschen beide gebiedsdeelen te bevorderen, overleg pleegt met de Indische regeering en met zijn ambtgenoot van Economische Zaken.
Een zeer geschikt middel daartoe lijkt hem regelmatige dienstreizen van eenige deskundige Indische en Nederlandsche hoofdambtenaren in commissie, onderscheidenlijk naar Nederland en naar Nederlandsch-Indië. Daaraan zullen, voor zoover noodig, ook personen uit het economisch leven in beide gebiedsdeelen kunnen deelnemen. In beginsel heeft de minister hierover reeds overeenstemming verkregen met zijn ambtgenoot van Economische Zaken en met den gouverneur-generaal, zoodat een begin van uitvoering van dit denkbeeld spoedig mag worden tegemoet gezien.
Financieel beleid. — Het verloop van ontvangsten en uitgaven blijkt nog gunstiger te zijn geweest dan in October werd verwacht en de gewone dienst 1937 zal waarschijnlijk een overschot opleveren van ten naastenbij *f* 9 millioen. Dit gunstig resultaat is geheel te danken aan de middelen, die rond *f* 91 millioen meer hebben opgebracht dan de raming, waaraan de groep belastingen met niet minder dan *f* 68 millioen heeft bijgedragen. Daartegenover vertoonen de uitgaven een accres van *f* 43 millioen.
Na uitschakeling van de welvaarts- en defensie-uitgaven, welke uiteindelijk door Nederland zullen worden vergoed, vermindert het tekort op den buitengewonen dienst tot *f* 12.7 millioen, waarna een tekort op den geheelen dienst overblijft van rond *f* 4 millioen.
Vlootkosten. — De minister zal thans niet ingaan op de opmerkingen met betrekking tot de verdeeling van de vlootkosten tusschen Nederland en Indië, aangezien deze aangelegenheid eerlang afzonderlijk aan het oordeel van de Kamer zal worden onderworpen, nadat de Volksraad zich ter zake zal hebben uitgesproken. Voor het oogenblik moge worden volstaan met de mededeeling, dat blijkens de thans bij dat college in behandeling zijnde voorstellen Nederland in 1938 nog een bedrag van *f* 5 millioen in de bedrijfskosten der marine zal bijdragen. Tegenover de uit de vermindering tot dit bedrag van de aanvankelijk verwachte Nederlandsche bijdrage voortvloeiende verlaging van inkomsten met *f* 8.9 millioen, staat echter een verlichting van uitgaven voor aanbouw enz. met *f* 7.4 millioen (waarvan *f* 6.2 millioen op den buitengewonen dienst).
Van inheemsche krachten wordt reeds in steeds toenemende mate voor 's Lands dienst gebruik gemaakt. De minister betwijfelt, of losmaking van de Indische monetaire politiek van de Nederlandsche technisch en economisch uitvoerbaar zou zijn.
Internationale politieke toestand. — Ongetwijfeld kan de ontwikkeling van den internationalen politieken toestand rondom den Pacific gevaren medebrengen voor de veiligheid van land en volk van Nederlandsch-Indië. Dat onder deze ernstige omstandigheden zelfs extremistisch gezinde leiders der nationalistische beweging op Java tot meer waardeering van het Nederlandsche bewind zijn gekomen dan zij tot nog toe aan den dag hadden gelegd, acht ook de minister van groote beteekenis.

NEDERL. OOST-INDIË

Inwendige politieke toestand. — Met het oog op de bijzondere omstandigheden en verhoudingen in de heterogene Indische samenleving, acht de minister het in het algemeen belang noodzakelijk, dat het centraal en locaal gezag krachtig gehandhaafd blijft, opdat de ontwikkeling der nationalistische beweging worde gehouden binnen de door wet en orde gestelde grenzen.
Vooralsnog zouden geen termen kunnen worden gevonden om het interneeringsoord Boven-Digoel als zoodanig op te heffen.
Geen verbod van N.S.B. — De minister schaart zich aan de zijde van de leden, die van oordeel waren, dat voor het behoud van den band tusschen Nederland en Indië de geestelijke en politieke weerbaarheid van het Indische volk doelbewust versterkt moet worden tegenover anti-democratische en anti-Nederlandsche propaganda. Vooralsnog acht de Indische regeering het niet noodzakelijk om aan ambtenaren het lidmaatschap der N.S.B. te verbieden.
Geen emigratie naar Nieuw-Guinea. — Wat de kolonisatie in Nieuw-Guinea betreft moge het volgende worden medegedeeld: In de gewesten buiten Java en Madoera zijn beter en dichter bij die eilanden gelegen streken beschikbaar voor kolonisatie door inheemschen, zoodat emigratie naar Nieuw-Guinea voorshands nog niet aan de orde behoeft te worden gesteld. De rapporten, welke den minister met betrekking tot den stand der kolonisaties van Europeanen op dat eiland regelmatig bereiken, zijn dermate teleurstellend, dat zeker voor de naaste toekomst daarvan geen bevredigende resultaten zijn te verwachten.
Onderwijs. — Dat het onderwijs gedurende de crisis ernstige schade zou hebben geleden, waarbij vooral zou te denken zijn aan de hoedanigheid van het

onderwijs, kan de minister niet onderschrijven.
Herstel, op onderwijsgebied, van den toestand van voor de crisis acht de minister uitgesloten, wijl zulks zou beteekenen een terugvallen in de fouten, welke reeds eerder waren onderkend en welke, ook afgezien van de crisis, een gezonden, met de behoeften der maatschappij correspondeerenden groei van de onderwijsvoorziening in den weg stonden.
De meest dringende plicht van Nederland ten aanzien van het onderwijs in Indië is: bestrijding van het analphabetisme.
Economische Zaken. — Het ligt in de bedoeling om, nadat de desbetreffende besluiten van den gouverneur-generaal bij de wet zullen zijn goedgekeurd, een eerste storting ten bedrage van ƒ 14.716.110 te doen in het bij de wet van 2 April 1937 ingestelde Rubberfonds.
Departement van Oorlog. — Wat de verdediging van de vlootbasis Soerabaja betreft, zij medegedeeld, dat de voor dit marinesteunpunt ontworpen defensiemaatregelen nagenoeg zijn voltooid en dat, in verband met de thans reeds voorhanden middelen, een aanval op deze versterkte basis op zéér krachtigen tegenstand zal stuiten.
Dat de oefentijd van de Europeesche militie totaal onvoldoende zou zijn, kan de minister allerminst toegeven.
Geen vliegtuigindustrie. — Het in het leven roepen van een vliegtuigindustrie in Nederlandsch-Indië, met medewerking van de K.N.I.L.M., heeft inderdaad veel aantrekkelijks. De omstandigheid echter, dat aanzienlijke bedragen geïnvesteerd zouden moeten worden in een industrie, welke van den grond af moet worden opgebouwd en ook het feit, dat het hierdoor tal van jaren zou duren voor en aleer het eerste vliegtuig zou kunnen worden afgeleverd, maken voor het tegenwoordige verwezenlijking van dit denkbeeld onuitvoerbaar. (Telegraaf - De Tijd - Nwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Econ. Toestand 2789 C.; Begrootingsdebatten 2890 F.)

1 MAART 1938

A. FRANKRIJK. — Vakverbond (C.G.T.) blijft trouw aan het Volksfront en gaat accoord met Modern Statuut van den Arbeid. - Resolutie aangenomen. —
Aan het slot van zijn besprekingen over het statuut van den Arbeid heeft het Nationale Comité der C.G.T. een in vijf paragrafen verdeelde resolutie aangenomen. In deze resolutie betuigt het zijn trouw aan het Volksfront en spreekt het zich uit tegen pogingen tot omverwerping der democratische instellingen door geweld. De tweede paragraaf heeft betrekking op den economischen toestand en in de derde wordt, met het oog op dien toestand, volledige toepassing van het Volksfrontprogram gevraagd. De vierde paragraaf eischt waarborgen voor de bescherming der sociale hervormingen, welke na Juni 1936 verkregen zijn. Het comité verklaart geen tegenstander te zijn van de uitwerking van een arbeidsstatuut, waarbij de nieuwe sociale wetten tot alle gesalarieerden uitgebreid worden, waarbij een wetgeving wordt opgesteld die een vrije ontwikkeling van het vakvereenigingsleven toestaat, en waarbij de salarissen en loonen aan de schommelingen van de kosten van het levensonderhoud worden aangepast. Verder worden ouderdomsvoorzieningen en stichting van een nationaal fonds voor de werkloosheid geëischt. Uiting wordt gegeven aan de solidariteit met alle arbeiders der wereld.
De vijfde paragraaf, die betrekking heeft op den internationalen toestand, veroordeelt de politiek van isolement en bewapening. De C.G.T. is trouw aan den Volkenbond. Toepassing van economische en financieele sancties is een der belangrijkste factoren bij het tot staan brengen en verhinderen van conflicten. Het Volksfront moet het initiatief nemen voor een oproep tot de wereld, waarin tot staking van den wapeningswedloop wordt gemaand. (L'Intransigeant) **(Vor. ber. C.G.T. 1977 D.; Modern Statuut van den Arbeid 3112 B.)**

B. CHINA. — Internationale Conferentie te Londen tot hulp aan China. —
De wereldconferentie tot hulp aan China en voor een boycott tegen Japan, is op 13 Febr. '38 gesloten. Eénstemmig werd een motie aangenomen, waarin „de Japansche aanval, die den vrede in gevaar brengt", veroordeeld wordt. De conferentie heeft verschillende commissies benoemd en de volgende besluiten genomen:
1. Boycott tegen Japan door de vakorganisaties, voor zoover de nationale wetgevingen dat toelaten (deze aanbeveling werd door de Noorsche en Zweedsche vakvereenigingsvertegenwoordigers niet gesteund);
2. Instelling van een permanente commissie tot bestudeering der organisatie van den boycott in ieder land;
3. Staking van het verleenen van credieten aan Japan, doch verleening van credieten aan China;
4. Parlementaire actie tot het verkrijgen van den steun der regeeringen;
5. Boycott door coöperatieve vereenigingen;
6. Embargo op den uitvoer van petroleum, die voor Japan bestemd is;
7. Uitbreiding van de individueele boycottbeweging, vooral door vrouwen, die veel Japansche artikelen, zooals zijden kousen, gebruiken;
8. Oprichting door China van een persbureau, dat bij de wereldpropaganda moet helpen.
(Daily Herald)

C. CATO ENGELEN-SEWING. — Huldiging te Amsterdam. —
Op 14 Februari '38 heeft Amsterdam Mevrouw Engelen-Sewing op waardige wijze ter gelegenheid van haar 70sten verjaardag gehuldigd. Zij zong voor haar talrijke vereerders de aria, waarmede zij tientallen jaren haar publiek heeft verrukt: de aria uit de eerste akte van Traviata. Haar nog immer klankrijke stem ontroerde velen en het publiek bracht haar een grootsche hulde, die zij geroerd aanvaardde.
(Red. K. H. A.)

D. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Begrooting van Justitie voor 1938 aanvaard. —
Op 16 Februari 1938 heeft de Eerste Kamer de begrooting van justitie voor 1938 zonder hoofdelijke stemming aanvaard. (N. Rott. Crt.)
(Vorig bericht 3035 B.)

E. ALIDA TARTAUD-KLEIN OVERLEDEN.
Op 18 Febr. is in het Diakonessenhuis „Bronovo" te 's-Gravenhage op 64-jarigen leeftijd overleden mevrouw Alida Tartaud—Klein.
Mevr. Tartaud—Klein is één onzer meest bekende tooneelspeelsters geweest, vooral in de roemvolle jaren van het Rotterdamsch Tooneel. Zij is geboren te Amsterdam in 1874 en bezocht daar de Tooneelschool. In 1890 trad zij voor het eerst op bij het gezelschap Le Gras en Haspels. In 1910 kwam dit gezelschap onder directie van den heer P. D. van Eysden onder den naam van „Rotterdamsch Tooneel". Later trad ook de heer F. H. Tartaud als directielid op. In 1920 associeerde dit gezelschap zich met het „Hofstad Tooneel" en ontstond het „Rotterdamsch Hofstadtooneel", dat onder één raad van beheer stond, doch een Rotterdamsche en een Haagsche afdeeling telde. In 1923 trad de heer Van Eysden uit de directie, waarna de samenvoeging der beide tooneelgezelschappen nog voortduurde tot 1926.
Al die jaren heeft mevr. Tartaud onder deze verschillende directies hard gewerkt, tegelijk met haar trouwe medespeelster, mevrouw Van Eysden—Vink. Na het uiteen vallen der associatie was mevr. Tartaud nog eenige jaren verbonden aan het door haar echtgenoot, den heer F. H. Tartaud, opgerichte „Nieuw Rotterdamsch Tooneel", dat wegens gebrek aan levensvatbaarheid in 1929 werd opgeheven.
Op haar 60sten verjaardag is mevr. Tartaud van vele zijden gehuldigd. Zij speelde toen de titelrol in „Hedda Gabler" van Ibsen.
In 1932 heeft mevr. Tartaud nog een tournée gemaakt met het gezelschap van Willem van der Veer in het stuk „De medailles van de Oude Vrouw". Later is zij nog sporadisch opgetreden.
In Augustus is zij voor het laatst opgetreden als declamatrice en wel in het Kurhaus te Scheveningen.
(Red. K. H. A.)

A. **FRANKRIJK. — De buitenlandsche politiek. - Controverse Flandin—Reynaud. —**
Uit de Kamerdebatten van 26—27 Februari memoreeren wij nog de controverse Flandin—Reynaud.
Beiden willen voor alles de handhaving van den vrede, beiden willen ook een sterk en eensgezind Frankrijk en dringen aan op de noodzakelijkheid van spoedige krachtige herstelmaatregelen op financieel en economisch gebied. Beiden willen ten slotte ook een nauwe vriendschap met Engeland handhaven. Au fond is vrijwel de geheele Kamer het hiermede eens en de verdeeldheid in het parlement is dus minder groot dan men na een oppervlakkige beschouwing zou meenen.
Slechts wat betreft de methode om tot het groote doel, de handhaving van den vrede te geraken, bestaat verschil van opinie. Flandin wil voor alles den tijd laten spreken en onderhandelingen met Duitschland en Italië openen. Reynaud is daarentegen vooral bedacht op de handhaving van het evenwicht in Europa en gelooft niet of nauwelijks aan het nut van onderhandelingen, althans voor zoover het Duitschland betreft.
Paul Reynaud ging de middelen tot het behoud van den vrede na en verklaarde, dat Frankrijk, dat in de afgeloopen jaren 372 milliard heeft uitgegeven voor zijn bewapening niet zwak is.
Tijdens den oorlog heeft Frankrijk België, Servië en Amerika van wapenen voorzien. Dat kan Frankrijk wanneer het wil.
Reynaud zeide verder, dat Duitschland niet voor de helft genoeg officieren heeft, om zijn divisies te encadreeren en Frankrijk zou niet alleen staan. Polen zou ineenvallen, wanneer Frankrijk niet meer bestaat. Het Tsjechische leger is goed uitgerust en wat Rusland betreft, zij, die klagen over de krachtige hulp van Rusland aan Spanje, zijn dezelfden, die zeggen, dat Rusland in geval van oorlog niet zou kunnen helpen.
Reynaud zeide vervolgens, dat hij er voor is met Duitschland te praten. Doch wat moet gebeuren, wanneer Duitschland de vroegere rol van Pruisen zou willen spelen. Hierop antwoordt „Mein Kampf": Een groot Germaansch Europa zou Frankrijk isoleeren. Engeland is van meening, dat de verdediging van zijn rijk bij den Rijn moet beginnen en het aftreden van Eden beteekent geen wijziging van deze politiek.
Wil Frankrijk werkelijk bijdragen tot den vrede, dan moet het zijn economische kracht herstellen.
Spreker is van meening, dat een samengaan van alle Franschen mogelijk is.
Deze rede van Reynaud werd luide toegejuicht door vrijwel de geheele kamer. (Le Temps - Le Journal)
(Vor. ber. 3154 D.; Flandin 2692 B.)

2 MAART 1938

B. **FRANKRIJK. — Wijzigingen in de Code Civil ten opzichte der vrouwen. —**
De wet tot wijziging van de Code Civil ten opzichte der vrouwen is op 11 Febr. '38 door de Kamer en Senaat aangenomen.
Het zijn in de eerste plaats de termen die gewijzigd zijn. De vrouw is geen gehoorzaamheid meer verschuldigd. Ze behoeft niet méér te geven dan de wederzijdsche trouw, hulp en bijstand, waarvan art. 212 voor beiden spreekt. Evenwel, de nieuwe tekst zegt toch, dat de man „chef" is. Dat brengt mee, dat hij de woonplaats bepaalt, en dat hij zijn vrouw kan verbieden een eigen beroep uit te oefenen. In beide gevallen echter behoeft de vrouw zich in zijn beslissingen niet langer te schikken, maar staat haar voortaan een beroep open op de rechtbank tegen besluiten van den man, die in strijd zijn met de redelijkheid. De rechtbank beslist in raadkamer, en volgens een versnelde procedure van 10—12 dagen.
Verder houden de nieuwe bepalingen onder meer in, dat ook de vrouw, die immers niet langer rechtelooze slavin is, moet bijdragen tot de kosten van de huishouding als ze daartoe in staat is, en vooral dat zij de volledige beschikkingsbevoegdheid krijgt over haar burgerlijke rechten. Ze mag voortaan zonder eerst permissie te vragen in rechten optreden, beheerschdaden doen, schenkingen of erfenissen aanvaarden, als executrice optreden, en zoo meer. Haar bevoegdheid wordt alleen beperkt door het gekozen régime van het huwelijks-goederenrecht, dat zelf onveranderd blijft. (Le Moniteur)

C. **NEDERLANDSCH OOST-INDIE. — De Salarisregeling. - Geen terugwerkende kracht. - Geen verhooging met 5%. —**
De regeering heeft op 19 Febr. '38 de beide moties, die beoogen terugwerkende kracht aan de salarisregeling te verleenen niet overgenomen evenmin als de motie tot algemeene verhooging der salarissen met 5%. Het ligt in de bedoeling van de regeering om aan de nog wel aan te brengen wijzigingen in staten en schalen terugwerkende kracht tot 1 Jan. '38 te verleenen. (Aneta)
(Vor. ber. Salarisregeling 3064 E.)

D. **HET WAPEN VAN PRINSES BEATRIX. —**

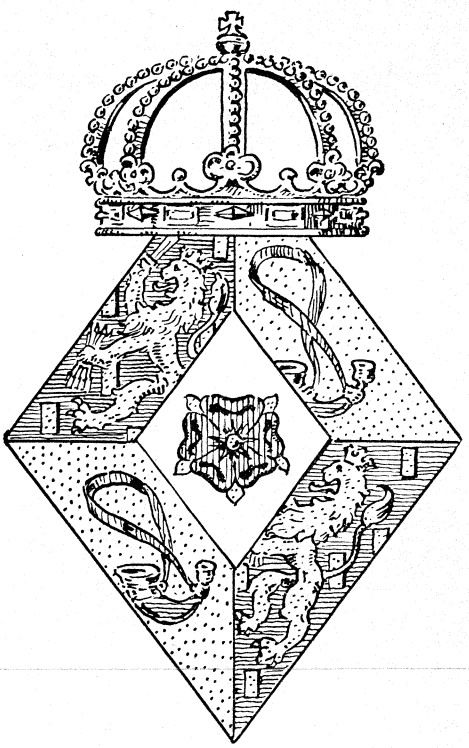

Bovenstaand geven wij een afbeelding van het wapen, vastgesteld voor de nakomelingen van H. K. H. Prinses Juliana en Z. K. H. Prins Bernhard. Het schild voor de vrouwelijke afstammelingen is gedekt met de koninklijke kroon, terwijl dat voor de mannelijke in plaats daarvan twee helmen heeft.
(Vor. ber. Prinses Beatrix 3129 A.)

E. **DUITSCHLAND. — Nederlandsche week te München. —**
Tijdens de Nederlandsche week te München, die van 27 Januari—8 Februari '38 werd gehouden onder auspiciën van den Nederlandschen Consul-generaal aldaar, den heer Dyserinck, heeft Prof. Willem Mengelberg een concert van het Münchener Philharmonisch Orkest gedirigeerd. De pianiste Elly Ney verleende haar medewerking. De heer D. J. van der Ven hield bij de Zuiderzee-film een lezing, terwijl mevrouw Van der Ven composities van wijlen Julius Röntgen ten gehoore bracht. Op 7 Febr. hield mevrouw Jo van Ammers-Küller een lezing over Neder-

land en haar eigen literair werk. Prof. dr. J. v. Loor uit Utrecht hield een lezing over Hugo de Groot. De Duitsche autoriteiten hebben veel moeite gedaan deze Nederlandsche week succes te verzekeren.
(De Telegraaf)

A. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging van de Mijnwet. —
Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging van de Mijnwet. De niet in werking getreden wijzigingswet van 1920 is ingetrokken. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Mijnbedrijf 2767 B.)

B. SIAM. — Japansche penetratie. —
Japan is gestadig en onafgebroken doende om de politiek van Siam onder zijn contrôle te krijgen, hetgeen groote gevaren met zich zou sleepen voor Birma en Fransch Indo-China. Deze bewering treft men aan in de Petit Bleu in een artikel van een deskundige op koloniaal gebied, Bartholi-Sabad. Japan heeft twee rechtstreeksche oogmerken met zijn penetratiepolitiek in Siam: 1. Indo-China te intimideeren en 2. van de huidige omstandigheden gebruik te maken om het prijsgegeven idee van het graven van het kanaal door de landengte van Kra precies ten Zuiden van Birma weer op de proppen te brengen. Men zou daarmede een Panama-kanaal van het Verre Oosten krijgen, dat zoowel commercieel als strategisch nadeel zou toebrengen aan Singapore.
Om zich een oordeel te vormen over de kwestie, of de Japanners met hun langzame, maar zekere uibreiding van invloed op de Siameesche politiek succes hebben, is het al voldoende, schrijft Bartholi-Sabad, te letten op de verandering in houding van Siam vóór, gedurende en na den wereldoorlog. In 1896, toen Siam op allervriendschappelijksten voet was met Engeland en Frankrijk, sloot het met Frankrijk een verdrag waarbij het drie provincies aan Frankrijk afstond, gelegen ten Westen van Kambodsja. De bewoners van dat gebied waren geruimen tijd gewikkeld geweest in een onderlingen uitroeiïngsoorlog, maar het Fransche gezag bracht hun den vrede en ook rust langs de geheele grens. Siam was daarvoor erkentelijk. Gedurende den wereldoorlog was Siam begeerig zijn dankbaarheid te toonen en het zond 300 man hulptroepen naar Frankrijk. Bovendien bleef Siam geruimen tijd veel goederen uit Frankrijk invoeren. De laatste jaren echter, aldus de schrijver van het artikel, is de Japansche immigratie in Siam aanzienlijk toegenomen, hetgeen gepaard ging met zooveel behendig gewroet, dat onlangs een Siameesche minister openlijk verklaarde, dat het in Siams bedoeling lag de drie aan Frankrijk afgestane provincies terug te eischen en ze zoo noodig gewapenderhand terug te nemen. Ook wilde Siam de Mekong-rivier niet langer als grensrivier erkennen. Er zijn voor die rede geen excuses gemaakt. Maar het is waar, dat een gemengde grenscommissie tot overeenstemming is gekomen.
De schrijver besluit zijn artikel met de bewering, dat de Japansche politiek erop uit is Siam onder haar contrôle en overheerschende leiding te krijgen, zoodat Siam later eventueel te gebruiken zou zijn voor een aanval in den rug (door Japan) op Fransch Indo-China. (Petit Bleu)
(Vorig bericht 2249 D.)

3 MAART 1938

C. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging van de Lager-Onderwijswet 1920. - Onderwijzersopleiding.
Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging van de Lager-Onderwijswet 1920, in hoofdzaak met betrekking tot de onderwijzersopleiding. Het voornaamste punt uit dit ontwerp, dat in de troonrede bereids werd aangekondigd, is, dat wordt voorgesteld den duur der kweekschoolopleiding weder op vier jaren te stellen. (Nwe Rott. Crt.)
(V. b. L. O.-wet 2536 G.; Onderwijzersopl. 3063 F.)

D. NEDERLAND. — Filmkunst. - Nederlandsche Bioscoopbond. - Twintigjarig bestaan. —
Zeer velen uit de kringen van het bioscoopbedrijf in Nederland, nog meer buitenstaanders die ermede in zakelijke aanraking komen, zijn op 14 Febr. '38 op een feestelijke ontvangst in Carlton Hotel te Amsterdam hun gelukwenschen komen aanbieden aan het hoofdbestuur van den Ned. Bioscoopbond ter gelegenheid van de herdenking van het twintigjarige bestaan. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Ned. Bioscoopbond 1693 E.)

E. ZWITSERLAND. — Het Retoromaansch. - Referendum. —
Met 255.000 tegen 20.000 stemmen heeft het Zwitsersche volk bij plebisciet het regeeringsvoorstel goedgekeurd om van Retoromaansch de vierde officieele taal te maken. (Neue Zürcher Zeitung)
(Vor. ber. 3066 F.; Referendum 3040 C.)

F. ENGELAND. — Lord Halifax. - Levensbeschrijving. —
Wij geven de volgende levensbeschrijving van Lord Halifax, den nieuwen Engelschen Minister van Buitenlandsche Zaken.
Lord Halifax heeft zijn land reeds in tal van regeeringsfuncties gediend. Edward Frederick Lindley Wood, zooals zijn oorspronkelijke naam is, werd op 16 April 1881 geboren en is dus thans 56 jaar oud. Na in Eton en Oxford gestudeerd te hebben was hij in 1910 als conservatief tot lid van het Lagerhuis gekozen. Zijn eerste ministerieele functie was die van parlementair onderminister van koloniën in 1921, in het kabinet Bonar Law. Reeds het volgende jaar werd hij minister van onderwijs en in 1924 minister van landbouw. Het volgende jaar werd hij tegen de verwachting in als opvolger van lord Reading tot onderkoning van Britsch-Indië benoemd. Nog vóór hij deze functie aanvaardde kreeg hij den titel van lord Irwin of Kirby Underdale.

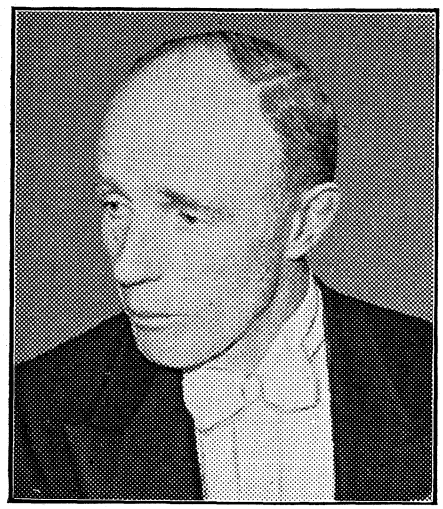
Lord Halifax.

Tot 1931 is lord Irwin onderkoning van Indië geweest; hij heeft in zijn ambtstijd de bewogen dagen meegemaakt van de commissie-Simon en van Gandhi's actie voor burgerlijke ongehoorzaamheid welke tot de interneering van den Mahatma leidde. Het was ook in zijn regeeringsperiode dat de rondetafel-conferentie tot stand kwam. De toestand in Indië was tijdens zijn onderkoningschap op een oogenblik zoo gespannen geworden, dat hij het bij het aan het bewind komen van de tweede Labour-regeering in 1929 noodzakelijk achtte den premier Mac Donald persoonlijk rapport te gaan uitbrengen. Op 23 December 1929 werd er in Indië een bomaanslag op lord Irwin gepleegd, die echter mislukte.
Kort voor zijn heengaan als onderkoning onderhandelde hij rechtstreeks met Gandhi, hetgeen leidde tot een vredesverdrag dat op 4 Maart 1931 door lord Irwin en Gandhi onderteekend werd. In April 1931 werd lord Irwin na het verstrijken van zijn ambtstijd opgevolgd door lord Willingdon.
Het volgende jaar werd hij opnieuw minister van onderwijs en in 1935 verwisselde hij deze portefeuille voor die van oorlog. Na de verkiezingen van dat jaar werd hij lord Privy Seal en toen Chamberlain Baldwin in Mei 1937 als premier opvolgde werd lord Halifax (hij erfde dezen titel in 1934 van zijn vader) lord president of the council. Het was in laatstgenoemde hoedanigheid dat hij, in November 1937, zijn veelbesproken bezoek aan Duitschland bracht, waarbij hij te Berchtesgaden besprekingen voerde met rijkskanselier Hitler.
Omtrent de resultaten van dit bezoek zijn in het openbaar nooit mededeelingen gedaan. (Times)
(Vor. ber. Lord Halifax 3154 B.)

G. VEREENIGDE STATEN. — Verzet tegen Anti-Lynchwet. —
De Senaat heeft met 58 tegen 22 stemmen besloten de debatten over het anti-lynchwetsontwerp niet voort te zetten. (New York Herald Tribune)
(Vorig bericht 2798 D.)

H. ROEMENIE. — De nieuwe grondwet aanvaard. —
Het Roemeensche ministerie van Binnenlandsche Zaken heeft op 24 Febr. '38 den definitieven uitslag van het volksreferendum over de nieuwe grondwet medegedeeld.
In totaal hebben 4.298.888 Roemenen gestemd. Van hen hebben zich 4.283.398 vóór en 5.413 tegen de grondwet uitgesproken. 99.87% van de stemmers antwoordde met „ja". 0.13% met „neen".

Van het aantal kiesgerechtigden is 92% opgekomen; het percentage onthoudingen bedraagt dus 8. Bij de laatste verkiezingen bedroeg het aantal onthoudingen steeds circa 30%, in weerwil van het feit, dat ook toen de stemming verplicht was.
Volgens het Staatsblad behelst de nieuwe Grondwet o.a. de volgende punten:
Er wordt een einde gemaakt aan het optreden der politieke partijen. Het parlementarisme in zijn huidigen vorm wordt opgeheven en een corporatieve vertegenwoordiging wordt georganiseerd.
De Assizenhoven worden opgeheven. Het is parlementsleden en ministers volgens de nieuwe grondwet verboden tegen den staat te pleiten of deelgenoot te zijn in maatschappijen, die een contract met den staat sluiten. De bescherming van de Roemenen „van ras" wordt georganiseerd doordat voor hen de staatsbetrekkingen gereserveerd worden. Een streng toezicht wordt ingesteld op de bestuurscolleges, en strenge straffen worden ingevoerd tegen ontrouwe ambtenaren.
De persoonlijke invloed van den Koning wordt versterkt.
De nationale partijen worden tevreden gesteld en de opheffing der Assizenhoven zal het mogelijk maken misdaden strenger te straffen. Deze actie heeft in het bijzonder ten doel op te treden tegen de illegale IJzeren Garde.
Wat de minderheden betreft, gelijke rechten worden verzekerd aan personen van andere rassen, welke sinds eeuwen op Roemeensch gebied wonen.
Koning Carol heeft persoonlijk in een proclamatie aan het volk de nieuwe bepalingen van de grondwet bekend gemaakt. Dit document eindigt als volgt:
„De Koning legt het volk deze nieuwe grondwet voor."
Volgens het Italiaansche Tel. Ag. Stefani bepaalt de nieuwe grondwet onder meer nog, dat het aantal Senatoren en Afgevaardigden verminderd wordt en dat in het parlement een billijker vertegenwoordiging van landbouwers, arbeiders en intellectueelen en andere leidende factoren des lands komen zal. Streng zal worden opgetreden tegen hen, die verantwoordelijk zijn voor de verspilling van de openbare financiën en een strengere contrôle zal worden ingevoerd op de openbare fondsen en uitgaven. De rechten der plattelandsbevolking worden vastgesteld.
De nieuwe grondwet zal de regeering de bevoegdheid geven te beslissen of de doodstraf, die in Roemenië is afgeschaft, alsnog zal worden toegepast in geval van aanslagen en politieke misdrijven. (Agence Belga - Stefani)
(Vor. ber. Grondwet 3153 D.)

A. SOVJET-RUSLAND. — 20 jaar rood leger. - Executies. —
In het groote staatstheater te Moskou heeft op 22 Februari '38 een feestvergadering plaats gevonden van de Moskousche sovjets, ter gelegenheid van den twintigsten jaardag van het roode leger en de krijgsmarine.
De plechtigheid werd bijgewoond door Stalin, Molotof, Worosjiloff, Kalinin, Mikojan, Smirnof, Dimitroff en andere kopstukken, legerdelegaties etc.
Worosjiloff hield de feestrede. Hij sprak o.a. over „de kort geleden ontdekte verraders in leger en marine". Hij noemde o.a. Toekatsjefski, Gamarik en admiraal Orlof. Laatstgenoemde werd enkele maanden geleden vervangen en sinds heeft men niets meer van hem of over hem vernomen.
Worosjiloff verklaarde echter in zijn feestrede, dat „alle verraders vernietigd zijn", zoodat men over het lot van den admiraal nu wel voldoende is ingelicht. Maarschalk Worosjiloff gaf verder in zijn rede te verstaan, dat de Sovjet-Unie even goed als welk ander land ook voor den chemischen en bacteriologischen oorlog is voorbereid. (Prawda)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3123 G.; Zuiveringsactie 3067 D.)

4 MAART 1938

B. BRITSCH-INDIE. — Constitutioneele crisis geëindigd. —
Het geschil tusschen de regeering van de Vereenigde Provincies en den gouverneur over de vrijlating van politieke gevangenen, is op 25 Febr. '38 met een compromis geëindigd. De ministers, die afgetreden waren, hebben zich weer met hun portefeuilles belast en de gouverneur heeft bereikt, dat de politieke gevangenen niet zonder oordeel des onderscheids in vrijheid zullen worden gesteld, maar dat geval voor geval zal worden onderzocht of het wel wenschelijk is de delinquenten uit de gevangenis te ontslaan.
Te Delhi heerscht groote vreugde over deze oplossing van de crisis. De oplossing, welke is gevonden, volgt de lijn, welke Gandhi heeft aangegeven en er blijkt weer uit, hoe groot zijn invloed op de politiek van de Congrespartij nog altijd is.
(Alg. Handelsblad - Times) **(V. b. Grondwet 2738 D.)**

C. NEDERLAND. — Roomsch-Katholieke Staatspartij. - Mr. T. J. Verschuur partijvoorzitter. —
Onder leiding van den waarnemend voorzitter, mr. J. J. A. Houben, ving op 25 Febr. '38 de Partijraad van de Roomsch-Katholieke Staatspartij zijn vergadering in het Jaarbeurs-restaurant te Utrecht aan. In zijn openingswoord herinnerde mr. Houben aan de heugelijke gebeurtenis ten Paleize Soestdijk.
Vervolgens ging men in geheime vergadering. Hier werd na een korte beraadslaging mr. T. J. Verschuur tot partijvoorzitter gekozen met 82 van de 116 stemmen.
Tot lid van het dagelijksch bestuur werden gekozen: de heeren mr. dr. P. J. Witteman te Overveen, A. C. de Bruin te Utrecht, mr. E. H. J. baron van Voorst tot Voorst te Ubbergen en mr. J. J. A. Houben te Breda. (De Tijd) **(V. b. R.K. Staatspartij 2537 F.; Mr. T. J. Verschuur 2526 D.)**

D. GABRIELE D'ANNUNZIO OVERLEDEN. —
De bekende Italiaansche dichter en patriot Gabriele d'Annunzio is op 1 Maart '38, 74 jaar oud, op zijn landgoed „Il Vittoriale" overleden.
Gabriele d'Annunzio, wiens eigenlijke naam Gabriele Ugo Rapagnetto was en die in 1924 door den koning van Italië in den adelstand werd verheven met den titel van hertog van Montenevoso, werd in 1864 geboren te Pescare (Abruzzi).

Gabriele d'Annunzio.

De schrijver en dichter heeft van zijn zeventiende jaar af medegewerkt aan tal van te Rome verschijnende bladen. Ook als politicus is d'Annunzio bekend geworden. Van 1890 tot 1900 was hij lid der Italiaansche Kamer van Afgevaardigden. Hij woonde in verschillende deelen van Italië en Frankrijk. In 1912 trad hij op als leider van het Italiaansche nationalisme.
In 1915 keerde hij van Parijs, waar hij zich bij het uitbreken van den wereldoorlog bevond, naar zijn land terug, waar hij een vurig pleitbezorger was van de inmenging van Italië in den oorlog. Hij nam dienst bij de gewapende macht en diende achtereenvolgens bij de cavalerie, de infanterie en de marine. Tenslotte kwam hij bij de luchtmacht en bracht het tot overste. Hij werd in den oorlog gewond.
Na den oorlog, toen hij in de oplossing der aristocratische kwestie een gevaar zag, verzamelde hij een aantal aanhangers, waarmede hij in openlijken tegenstand tegen de Italiaansche regeering in September

1919 Fiume bezette en de annexatie daarvan afkondigde. Zijn verdere plannen tot verovering van Dalmatië werden niet verwezenlijkt.
D'Annunzio was verontwaardigd over de houding der geallieerden en tijdens de regeering van Nitti personifieerde hij de patriottische reactie tegen de politiek der regeering. In 1920 moest d'Annunzio capituleeren en de leiding over Fiume opgeven. Van een vervolging tegen hem wegens hoogverraad werd afgezien en d'Annunzio vertrok naar Gardone aan het Gardameer, waar hij zich in zijn villa „Il Vittoriale" terugtrok. Hij was een der eerste aanhangers van Mussolini.
Zijn eerste werk, een verzenbundel „Primo Vere", publiceerde hij in 1879, toen hij nog op school was. Van zijn werken noemen we: „La Canzani della Gesta d'Oltremare" (1912), „Novelle della Pescara" (1886), „Il Piacere" (1889), „Il Fuoco" (1900), „Notturno" (1921), „La Gioconda" (1899), „La Nave" (1908) en „Il Ferro" (1914). Verder nog: „Canto Novo", „Intermezzo di Rome", „Il Trionfo della Morte", „Giovanni Episcopo", „L'Innocente", „Le virgini delle rocce", „La Citta Morte", „Francesca da Rimini", „La Figlia di Jorio" e.a. (La Stampa)

A. NEDERLAND. — Diplomatie. - Dr. J. B. Hubrecht te Rome. —
De nieuwe Nederlandsche gezant te Rome is aldaar op 26 Februari '38 aangekomen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 3143 B.; Diplomatie 3099 A.)

B. NEDERLAND. — Tijdelijk vestigingsverbod Kantoorboekhandel. —
Nadat achtereenvolgens voor het slagersbedrijf, het broodbakkers- en broodverkoopersbedrijf, het schoenherstellersbedrijf, het schoenmakers- en het schoenverkoopersbedrijf en het bedrijf van orthopaedisch-schoenmaker een tijdelijk vestigingsverbod is ingevoerd, heeft de minister van Econom. Zaken thans een tijdelijk vestigingsverbod uitgevaardigd voor den kantoorboekhandel.
Het is derhalve van 23 Febr. '38 af verboden zonder vergunning van den minister een inrichting te vestigen waarin de kantoorboekhandel wordt uitgeoefend. (N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Vestigingswet 2712 D.)**

C. FILMKUNST. — Tien jaren Filmkeuring. —
Onder den titel „Tien jaren filmkeuring in Nederland" is een boekje van 46 pagina's druks verschenen, waarin tevens het verslag van de centrale commissie voor de filmkeuring over 1937 is opgenomen.
In een overzicht over de afgeloopen tien jaren, van den arbeid der commissie, wordt door haar voorzitter, eenige beschouwingen over de beteekenis der rijksfilmkeuring en over diverse medewerkers gegeven, terwijl vermeld wordt, dat in totaal 27.208 films met een totaallengte van 19.470.354 meter werden gekeurd.
(Vor. ber. Centr. Comm. v. Filmkeuring 2739 E.)

D. NEDERLAND. — Vriendschapsverdrag met Siam.
Op 1 Febr. '38 heeft Hr. Ms. gezant te Bangkok een verdrag van vriendschap, handel en scheepvaart met Siam onderteekend. (De Telegraaf)

E. SCHEEPSBOUW. — Overzicht 1937. —
Per ultimo December '37 waren in aanbouw op alle werven der wereld aan schepen van 100 B.R.T. en daarboven 763 schepen, metende 2.900.184 B.R.T. tegen 618 schepen met 2.251.221 B.R.T. op 31 Dec. 1936. Bij de samenstelling der statistiek kon geen rekening worden gehouden met den aanbouw in Sovjet-Rusland. De opgave van Spanje is niet compleet. Van de in aanbouw zijnde schepen waren:

	Ult. Dec. 1937 Aantal	B.R.T.	Ult. Dec. 1936 Aantal	B.R.T.
Stoomschepen . . .	308	1.197.017	249	952.924
Motorschepen . . .	430	1.693.787	343	1.286.507
Zeilschepen en lichters	25	9.380	26	11.790
Totaal	763	2.900.184	618	2.251.221

Het aantal in aanbouw zijnde motorschepen is dus 122 grooter dan het aantal stoomschepen, terwijl de tonnage 496.770 B.R.T. grooter is.

In aanbouw zijnde tonnage:

	Ult. Dec. 1937 Aantal	B.R.T.	Ult. Dec. 1936 Aantal	B.R.T.
Argentinië	1	550	1	2.550
België	17	27.935	10	40.295
Britsche Dominions .	20	34.944	4	2.825
Danzig	14	48.999	3	21.000
Denemarken	20	100.156	17	75.950
Duitschland	114	369.354	115	408.465
Estland	3	625	2	450
Finland	8	19.910	2	3.415
Frankrijk	9	69.330	12	66.876
Gr. Brittannië en Ierl.	256	1.125.426	237	963.642
Hongarije	4	2.000	—	——
Italië	11	106.850	7	33.830
Japan	83	305.460	63	203.146
Nederland	92	288.938	53	150.850
Nederl.-Indië	1	120	—	——
Noorwegen	26	42.805	19	19.762
Oostenrijk	1	400	—	——
Portugal	1	900	—	——
Spanje	4	21.270	7	23.913
Turkije	1	150	—	——
Ver. Staten	45	204.134	37	110.356
Joego-Slavië	2	948	1	100
Zweden	30	128.980	28	123.796
Totaal	763	2.900.184	618	2.251.221

De bedrijvigheid op de Nederlandsche werven is in de afgeloopen drie maanden aanzienlijk toegenomen.

In aanbouw zijnde tanktonnage, zoowel stoom- als motorschepen:

	Ult. Dec. 1937 Aantal	B.R.T.	Ult. Sept. 1937 Aantal	B.R.T.
Argentinië	—	——	1	2.550
Danzig	2	13.000	2	13.000
Denemarken	5	39.324	5	42.650
Duitschland	15	128.931	18	141.720
Gr.-Brittannië en Ierl.	23	169.455	20	140.581
Italië	8	68.050	4	37.250
Japan	5	60.000	7	75.300
Nederland	14	90.790	11	71.790
Spanje	3	20.220	3	20.220
Ver. Staten	6	55.800	4	36.200
Zweden	16	123.361	20	147.788
Totaal	97	768.931	95	729.049

In het 4e kwartaal 1937 werd de kiel gelegd van 267 schepen, metende 713.650 B.R.T. tegen 129 schepen met 648.342 B.R.T. in het derde kwartaal van 1937. In Nederland werd de kiel gelegd van 36 schepen metende 77.221 B.R.T. tegen 30 met 53.865 B.R.T. Te water werden gelaten 269 schepen met 774.029 B.R.T. tegen 291 met 675.710 B.R.T., waarvan in Nederland 27 met 41.505 B.R.T. tegen 30 met 41.988 B.R.T. (Lloyd's Register of Shipping)
(Vor. ber. 2920 E.; Scheepsbouw 3071 A.)

5 MAART 1938

F. TSJECHO-SLOWAKIJE. — De buitenlandsche politiek. - Verklaring van Dr. Benesj. —
A. L. Easterman, de speciale correspondent van de „Daily Herald", heeft een onderhoud gehad met dr. Benesj, den Tsjecho-Slowaakschen president.
In den loop van dit gesprek verklaarde dr. Benesj o.m.: „Wij willen zijn als Nederland en België, onafhankelijk en vrij."
Voorts verklaarde Benesj o.m., dat hij een oorlog in Europa noch dreigend noch onvermijdelijk achtte. Tsjecho-Slowakije heeft getoond werkelijk te wenschen met Duitschland tot een overeenstemming te voort, en wenscht oprecht en vriendschappelijk sakomen. Het zet de politiek van samenwerking met West-Europa, den Volkenbond en de democratie

men te werken voor den vrede met al zijn buren. Inmenging in binnenlandsche aangelegenheden moet echter achterwege blijven. „Onverschillig wat er gebeurt", aldus Benesj, „wij zullen onze parlementaire democratie niet laten varen". (Daily Herald)
(Vor. ber. Dr. Benesj 2747 A.)

A. **BALKAN-ENTENTE. — Conferentie te Ankara. - Volkenbond. - Italië. - Spanje. —**
De raad der Balkan-Entente heeft op 28 Februari '38 een communiqué gepubliceerd, waarin gewezen wordt op de solidariteit, die Roemenië, Joego-Slavië, Turkije en Griekenland vereenigt, en waarin de trouw dezer staten aan den Volkenbond bevestigd wordt. Voorts wordt verklaard, dat voor de Balkan-Entente een Abessynische kwestie niet meer bestaat en dat bijgevolg, na Joego-Slavië, ook Roemenië het Italiaansche keizerrijk erkent, terwijl Turkije en Griekenland zich binnenkort bij deze houding zullen aansluiten.
Ten slotte deelen de leden van de Entente mede, dat zij, voor het tot stand brengen van contact met de regeering Franco om zoodoende hun economische belangen te beschermen, agenten zullen kunnen afvaardigen en ontvangen. (Akcham)
(Vor. ber. Balkan-Entente 2680 A.)

B. **VOLKENBOND. — Duitsche vluchtelingen. - Conventie. —**
De Volkenbondsconferentie voor het maken van een conventie inzake den rechtstoestand der Duitsche vluchtelingen, die op 7 Februari geopend werd en die den Nederlandschen gedelegeerde dr. A. Loudon, gezant te Bern, tot voorzitter koos, is op 10 Februari geëindigd met de onderteekening der uit de beraadslagingen geboren conventie door 7 van de 14 vertegenwoordigende staten. De zeven staten, wier gedelegeerden de conventie onderteekenden, waren België, Denemarken, Engeland, Frankrijk, Nederland, Noorwegen en Spanje. De andere aan de conferentie deelgenomen hebbende staten, wier onderteekening echter nog op zich zal laten wachten, waren Cuba, Luxemburg, Polen, Portugal, Tsjecho-Slowakije, Zweden en Zwitserland. De conventie van 10 Februari 1938, die bestemd is de voorloopige regeling van Genève van 4 Juli 1936 te vervangen, brengt geen groote wijziging in den rechtstoestand der Duitsche vluchtelingen. De conventie geeft den Duitschen vluchtelingen het recht op het grondgebied der staten, die de conventie ratificeeren, verblijf te houden en zich daar te bewegen „overeenkomstig de nationale wetgeving en reglementen van dat land". Zij verleent aan die Duitsche vluchtelingen, die regelmatig in een der tot de conventie toegetreden landen verblijf houden, het recht een identiteitsbewijs te verlangen, dat hun het recht zal geven na het verlaten van het grondgebied, wederom erin terug te keeren. Zij bevat eenige bepalingen, om de vluchtelingen tegen uitwijzing uit het land en tegen terugleiding naar Duitschland te vrijwaren, enkele uitzonderingsgevallen voorbehouden. Zij geeft den vluchtelingen het recht op rechtsbijstand voor de rechtbanken van het land van verblijf.
(Journal de Genève) **(Vorig bericht 2755 C.)**

6 MAART 1938

C. **BELGIE. — Verklaring van den premier Paul Emile Janson in zake Italië en den Volkenbond. —**
Aan een déjeuner, dat hem was aangeboden door de buitenlandsche persvereeniging in België, heeft de Belgische minister-president, Paul Emile Janson, op 28 Februari '38 een verklaring van den volgenden inhoud afgelegd:
„Op dit oogenblik doet zich voor België het probleem voor van hervatting der normale betrekkingen met Italië. Naar onze meening wordt deze hervatting door het grootste deel der openbare meening gewenscht
Zij ziet het gevaar in van een inzinking in onze handelsbetrekkingen op een oogenblik, waarop alles er op wijst, dat men in het belang van alle klassen der bevolking de gelegenheden tot dergelijke betrekkingen uitbreiden moet. Zij vreest tenslotte dat, wanneer Europa door een conflict zou worden bedreigd, België niet met een voldoende autoriteit te Rome vertegenwoordigd zou zijn om daar zijn stem te doen hooren en allen invoed uit te oefenen, noodig voor de bescherming van zijn rechten.
Te dien einde behoudt de regeering zich voor de gepaste maatregelen te nemen op een oogenblik, waarop haar initiatief te voorschijn zal treden als een bijdrage tot de algemeene ontspanning."
Verder heeft minister-president Janson o.m. nog gezegd, dat België voornemens is trouw te blijven aan de onafhankelijkheidspolitiek, zooals die gedefinieerd is in de koninklijke redevoering van October 1936.
De Volkenbond staat niet in de gunst; de verwachtingen, die hij gewekt had, zijn niet verwerkelijkt. Niettemin blijft hij voor de kleine naties en in het bijzonder voor België een spreekgestoelte, dat de stem nog hoorbaar kan maken, en een punt van samenkomst, waar omheen alle naties, die als de Belgische den ernstig in gevaar zijnden algemeenen vrede willen redden, in het uur van het werkelijke gevaar haar streven zouden groepeeren. Wij blijven trouw aan het Volkenbondshandvest en aan de verplichtingen, die het medebrengt, zooals wij ze loyaal geïnterpreteerd hebben. (Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Paul Emile Janson 3030 D.)

D. **NEDERL. OOST-INDIE. — Excepties defensie-uitvoerrecht. —**
De volgende artikelen zijn vrijgesteld van de heffing van het defensie-uitvoerrecht:
1. Boëem-producten, koffie en witte peper.
2. de volgende voortbrengselen van nijverheid, indien vervaardigd uit niet door het betrokken bedrijf zelf gewonnen grondstoffen: arak, automobielen, bamboehoeden, batikgoederen, caoutchoucbanden voor vervoermiddelen, electrische batterijen, glazen flesschen, glycerine, leder en lederwerk, machines, werktuigen, toestellen en gereedschappen ten dienste van den landbouw, margarine en andere kunstboter, slaolie en andere bak- en braadvetten en oliën, bestaande uit geraffineerde plantaardige vetten of oliën (ook indien dierlijk vet is toegevoegd) zooals dulcine, palmine, royola, delfia e.d., pandan-hoeden, portlandcement, spiritus, verf, verfwaren, kleurstoffen en vernissen, vuurvaste cement, ijzeren constructiewerken, ijzeren vaartuigen en zeep. (Aneta)
(Vorig bericht 3143 D.)

E. **PALESTINA. — Verdeelingscommissie benoemd. —** In het Britsche Lagerhuis heeft minister Ormsby Gore op 28 Februari '38 medegedeeld, dat de deelingscommissie voor Palestina bestaan zal uit sir John Woodhead, voorzitter; Sir Arthur Russell en A. P. Waterfield. De aanstelling van een vierde commissielid is nog in overweging. (Times)
(Vor. ber. Verdeelingsplan 3084 C.)

F. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Lewis Sinclair — „The Prodigal Parents". (Doubleday Doran and Co., New York 1938)
(Vorig bericht 3145 B.)
Belgisch-Fransch: Jean Tousseul — „La Roche de la Mère—Dieu". (Les Editions de Belgique, Bruxelles '37) **(Vorig bericht 2980 C.)**
Duitsch: Edgar Maass — „Werdelust". (Propyläen Verlag, Berlin 1937)
Stefan Zweig — „Begegnungen mit Menschen, Büchern, Städten". (Herbert Reichner Verlag, Wien—Leipzig—Zürich) **(Vorig bericht 3145 B.)**
Engelsch: Daniel Vare — „The gate of the happy sparrows". (Methuen & Co., London 1937) **(3145 B.)**
Fransch: Claude Farrère — „Les Imaginaires". (Flammarion, Paris 1938)
Marcelle Vioux — „Anne de Boleyn". (Fasquelle, Paris) **(Vorig bericht 3145 B.)**
Nederlandsch: Emil Buysse c.s. — „Vlaanderen roept", Vlaamsche uitgave (Bosch & Keuning, Baarn)
Jo Kalmijn-Spierenburg — „Een huis vol zon". (Bosch & Keuning, Baarn) **(Vor. ber. 3145 B.)**
Russisch: Sergej Gornyj — „Tolko o wesjtsjach" (Alleen over dingen.) (Petropolis Verlag, Berlin '37)
(Vorig bericht 3145 B.)
(Red. K. H. A.)

G. **ENGELAND. — Witboek in zake de Defensie. —**
Op 2 Maart '38 is te Londen een witboek over de Britsche defensie gepubliceerd, waarin melding wordt gemaakt van de vorderingen in het verdedigingsprogramma.
De defensie-ramingen voor het loopende financieele jaar voorzagen in uitgaven door de drie defensie-departementen tot een bedrag van 278.250.000 pond sterling, waarvan tachtig millioen gevonden moest worden uit het „consolidated fund".
Verder was een bedrag van £ 5.250.000 uitgetrokken voor de luchtbeschermingsplannen. Voor het jaar 1938 zijn voorzieningen getroffen voor een totale uitgave van 343.250.000 pond sterling, waarvan men zich voorstelt een bedrag vaan 90 millioen in het „consolidated fund" te vinden. Verder wordt bijna 8½ millioen voor den luchtbeschermingsdienst uitgetrokken. Het laat zich aanzien, dat de bestaande defensie-programma's in 1939 meer zullen kosten dan in 1938.

Onder de bestaande internationale omstandigheden moet verwacht worden, zelfs wanneer men aanneemt,

dat 1939 het topjaar der defensieuitgaven zal zijn, dat de defensiekosten over de vijf financieele jaren 1937—1941 meer dan 1500 millioen pond sterling zullen bedragen.

Vloot. — De groei van de vloot blijkt hieruit, dat op 1 Januari 1935 schepen tot een tonnage van 139.345 ton in aanbouw waren; op 1 Januari 1936 281.925 ton, op 1 Januari 1937 375.740 ton en op 1 Januari 1938 547.014 ton. Gedurende het op 1 April beginnende financieele jaar zullen, naar men verwacht, ongeveer zestig eenheden van alle klassen in dienst worden gesteld; zij hebben tezamen een tonnage van meer dan 130.000 ton. In 1938 zullen onder meer op stapel worden gezet: twee slagschepen, een vliegkampschip, vier zware kruisers, drie lichte kruisers en drie duikbooten.

Luchtmacht. — Voor de eerste maal sinds den oorlog is de begrooting van de Engelsche luchtmacht tot over de 100 millioen pond sterling gestegen. Het totaal bedraagt thans 102.720.000 pond sterling, dat is zesmaal zooveel als in 1934, vóór de uitbreiding van de luchtmacht begon.

In de laatste vijf jaren zijn de begrootingscijfers gestegen: 1934: £ 17.761.000; 1935: £ 27.596.000; 1936: £ 50.700.000; 1937: £ 82.500.000; 1938: £ 102.720.000. De sterkte van de luchtmacht in Engeland bedraagt thans 123 eskaders tegen 52 in 1935.

Sinds 1935 zijn 4500 nieuwe piloten en 40.000 man ander personeel tot de luchtmacht toegetreden. Er zijn 30 nieuwe vliegvelden aangelegd en 29 andere zijn in aanleg. (Times)

(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3071 C.)

A. DUITSCHLAND. — Generaal-veldmaarschalk Göring ontvangt den maarschalkstaf. - Hij doet een beroep op de luchtmacht. —

Op den „dag der luchtvaart" is den organisator van de nieuwe Duitsche luchtmacht, generaal-veldmaarschalk Göring, door Hitler de maarschalkstaf overhandigd. Vervolgens heeft Göring een rede gehouden over hetgeen voor de luchtmacht in Duitschland is gedaan. Aan het slot van die rede zeide hij o.a.:

De Führer heeft in zijn Rijksdagrede gezegd, dat wij niet langer zullen dulden, dat tien millioen Duitschers over de grenzen slecht behandeld worden; het is, zoo noodig, de taak der leden van de luchtmacht, dat woord van den Führer gestand te doen. De Führer heeft ook gezegd, dat het vaderland thans beschermd wordt door een schitterende luchtmacht. Wij zijn dan ook verplicht steeds gereed te zijn voor de bescherming van het land. Ons wapen wordt bezield door ongebreidelden strijdlust, door zekerheid van de overwinning. Al wenschen wij als Duitschers en menschen, aldus besloot Göring, den vrede, als leden der luchtmacht verlangen wij er naar te bewijzen, dat het Duitsche luchtwapen onoverwinnelijk is. (Berl. Tageblatt) **(Vor. ber. Göring 3138 G.)**

B. DUITSCHLAND. — Kerkvervolging. - Ds. Niemöller gevonnist. —

Het bijzondere gerechtshof te Berlijn heeft op 2 Maart '38 het vonnis tegen ds. Martin Niemöller geveld.

De beklaagde werd wegens voortgezet vergrijp jegens paragraaf 130a, artikel 1 van het wetboek van strafrecht veroordeeld tot zeven maanden vestingstraf. Voorts werd hij wegens vergrijp tegen de verordening van 28 Februari 1933 veroordeeld tot een geldboete van 500 R.M. en wegens een verder, gelijk vergrijp, tot een geldboete van 1500 R.M.

De vestingstraf en de 500 R.M. geldboete worden geacht door het voorarrest te zijn voldaan. In plaats van de boete van 1500 R.M. komt, ingeval van niet betaling een gevangenisstraf van drie maanden.

De „Kanselparagraaf". — Paragraaf 130a artikel 1 van het wetboek van strafrecht is de zgn. kanselparagraaf. De tekst hiervan luidt als volgt:

„Een geestelijke of ander bedienaar des woords, die in uitoefening of naar aanleiding van de uitoefening van zijn beroep in het openbaar voor een menschenmenigte, in een kerk of op een andere voor religieuze bijeenkomsten bestemde plaats voor verscheidene toehoorders aangelegenheden van den staat op een, den openbare vrede in gevaar brengende wijze tot onderwerp maakt van een proclamatie of bespreking, wordt bestraft met gevangenis- of vestingstraf tot ten hoogste twee jaren".

De verordening van 28 Februari 1933, op grond waarvan Niemöller tot geldboeten veroordeeld is, is de verordening tot bescherming van den staat.

Naar verluidt zou ds. Niemöller naar het concentratiekamp Sachsenhausen bij Oranienburg ten Noorden van Berlijn zijn vervoerd, waar hij zich van 4 Maart af in een éénpersoons-cel in „Schutzhaft" bevindt. Dit zou geschied zijn ter bescherming van den predikant, maar voornamelijk ook, omdat hij gedurende het proces duidelijk te verstaan had gegeven, dat hij voornemens was zijn actie tegen den staat en zijn agitatie, welke de openbare orde en rust in gevaar brengt, voort te zetten.

Het was daarom te vreezen, dat ds. Niemöller zich binnen korten tijd een nieuwe aanklacht op den hals zou halen, door zich aan hetzelfde vergrijp schuldig te maken, waarvoor hij thans is veroordeeld. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. ds. Niemöller 2865 C.; Evangelische Kerkenbond 3053 C.)

C. FRANKRIJK. — Statuut van den Arbeid. - Verzoenings- en Arbitrageprocedures door Kamer en Senaat aangenomen. —

Het wetsontwerp in zake de verzoenings- en arbitrageprocedure van het Statuut van den Arbeid werd op 4 Maart '38 door de Fransche Kamer met 424 tegen 134 stemmen (in zesde lezing) aangenomen.

De Senaat heeft eveneens in zesde lezing dit wetsontwerp met 191 tegen 71 stemmen aangenomen.

(Le Temps) **(Vorig bericht 3156 A.)**

7 MAART 1938

D. NEDERLAND. —

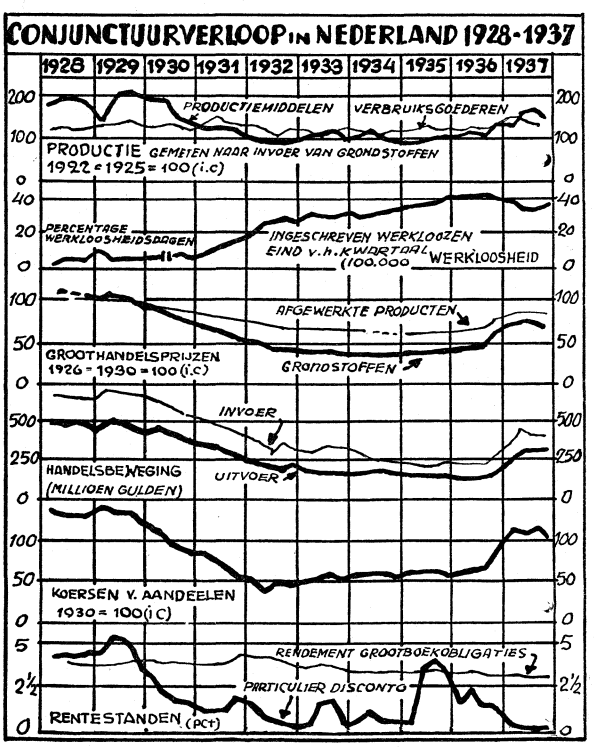

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2972 B.)**

E. OOSTENRIJK. — Nationaal-socialistische betoogingen. - Legermutaties. —

Te Graz hadden de nationaal-socialisten op 27 Februari groote betoogingen willen houden. Zij hadden den burgemeester gedwongen, de swastika-vlag op het stadhuis te hijschen. Dit heeft den burgemeester zijn ambt gekost en Schuschnigg heeft de betoogingen weten te onderdrukken. Ook te Linz poogden de Oostenrijksche nazi's tegen de regeering te betoogen, maar dr. Seyss-Inquart, die blijk heeft gegeven loyaal aan de zijde van Schuschnigg te staan, wist de rebellie te beteugelen.

De chef van den generalen staf, generaal Jansa, is met ingang van 1 Maart '38 met pensioen gegaan. Hij wordt vervangen door generaal Boehme.

(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Nat. Socialisme 3123 C.; Leger 2253 A.)**

A. Economische Toestand. —

Naar bekend, is een der geschilpunten omtrent Engeland's houding tegenover Italië bij de Engelsche politici het inzicht omtrent den economischen toestand van Italië: de politici die met Eden van oordeel zijn, dat men geen tegemoetkomende houding tegenover Mussolini moet aannemen, gronden deze opvatting o.a. ook op de overweging, dat het in Italië economisch steeds ongunstiger wordt en dat Mussolini door de economische noodzaak wel gedwongen zou worden wat in te binden. Anderen daarentegen zijn daar niet zoo zeker van en voorts misschien van oordeel, dat ook niettegenstaande het ongunstiger worden van de economische situatie Mussolini zijn huidige politiek nog onbepaalden tijd zou kunnen voortzetten.

De verarming komt bijv. in Duitschland reeds zeer duidelijk tot uitdrukking door vermindering van de voor behoefte beschikbare hoeveelheid grondstoffen en goederen of de daling van de kwaliteit der verbruiksgoederen. In Italië nu zijn verschillende aanwijzingen, dat ook aldaar dit verschijnsel zich voordoet. Wanneer men de verschillende indices der economische bedrijvigheid welke op een zelfde tendenz wijzen, nauwkeurig nagaat, dan bemerkt men, dat de industrieele productie in het afgeloopen jaar weer het peil van 1929 heeft bereikt: voor 1933 bedroeg dit (1929 = 100) 66,9; in 1935 was het gemiddeld 93.8; in 1937 was het reeds gestegen boven 100; in September 1937 bereikte het een peil van 108, in October van 107.3.

Het index-cijfer van de productie van machinerieën is evenwel sterker gestegen dan het totaalcijfer. Terwijl dat in 1933 gedaald was tot 68.8, bereikte het in Januari 1937 al een peil van 120.3, in October 1937 zelfs een peil van 126.4. Hieruit blijkt dus wel, dat de productie van kapitaalgoederen is gestegen en wel in sterker mate dan de productie van verbruiksgoederen. De productie van verschillende grondstoffen wordt gestimuleerd en niet zonder succes, zooals uit onderstaand overzicht blijkt:

(in duiz. t.)	Ruw ijzer	Ruw staal	Aluminium	Bruinkool *)	Kunstm. vezelst.*)
1935	626	2210	14	546	72
1936 (11 mnd.)	700	1872	15	663	77
1937 „	722	1938	21	833	102

*) 10 maanden.

Deze ontwikkeling doet vermoeden, dat wij hier met een zelfde conjunctuur te doen hebben als in Duitschland: het verbruik van de bevolking wordt teruggedrongen ten bate van gedwongen kapitaalvorming om te voorzien in het autarkisch-politieke investeeringsprogram.

Ook door andere aanwijzingen wordt deze opvatting bevestigd. De „Frankfurter Zeitung" bevatte dezer dagen een correspondentie uit Rome, waarin er de aandacht op werd gevestigd, dat de eigenlijke grondslag voor de industrieele bedrijvigheid te zoeken is bij opdrachten voor rekening van den Staat, maar dat daarnaast de stijging van het verbruik binnen zeer enge grenzen blijft. In ieder geval blijft de stijging van het verbruik overal achter bij de economische opleving; op velerlei gebied daalt zelfs het verbruik. Een aanwijzing vormt de index, welke wordt opgemaakt van den omzet in 58 zaken in levensmiddelen te Milaan. Deze omzetten bewogen zich in de jaren 1936 en 1937 naar hoeveelheid tusschen de 70 en 85 % van Januari 1934. Zelfs in de maanden van het grootste verbruik kan men geen stijging van den omzet in levensmiddelen waarnemen. Zoo duidt alles er op, aldus de „Frankfurter Zeitung", dat de eigenlijke opleving, voor zoover zij niet rechtstreeks voortvloeit uit staatsopdrachten, in de eerste plaats bewapening, veroorzaakt wordt door de productie van kapitaalgoederen, mede ten gevolge van de aanmoediging tot autarkie.

Prijzen en kosten van levensonderhoud:

		Groothandel Nationaal	Te Milaan	Kosten van levensonderh.
		(1929 = 100)		
October	1936	80.8	78.2	84.3
Januari	1937	85.5	81.8	85.7
Juli	„	94.7	92.5	91.8
October	„	97.5	96.7	94.9
November	„	99.7	97.3	95.8
December	„	101.0	—	97.1

De stijging der prijzen zonder evenredige stijging der geldinkomens — de loonen in verschillende takken van industrie zijn in 1937 met circa 10 % verhoogd — heeft het economisch bestaan verzwaard, doch tegelijkertijd is het ook voor particulieren een aansporing geweest om zich kapitaalgoederen aan te schaffen. In de eerste 11 maanden van 1937 is het kapitaal van de Italiaansche N.V.'s met 2845 millioen lire toegenomen tot 47.650 millioen. Men zal misschien denken aan kapitaalverhoogingen in verband met de devaluatie en revalorisatie van activa, maar dit is niet het geval: niet minder dan 2.260 millioen lire van deze toeneming komt voor rekening van nieuwe N.V.'s, hetgeen een record beteekent. Niettegenstaande dus de Staat in toenemende mate beslag heeft gelegd op de beschikbare kapitalen en spaargelden van het Italiaansche volk, vindt dit daarnaast toch nog middelen om zelf ook te investeeren. Wellicht echter is deze particuliere investeeringsdrang slechts een gevolg van de vrees voor verdere prijsstijging en waardevermindering van de lire, dus een streven naar het bezit van „Sach-werte". Men heeft daar ook het gebruik van metalen al beperkt om dien grooten investeeringsdrang tegen te gaan.

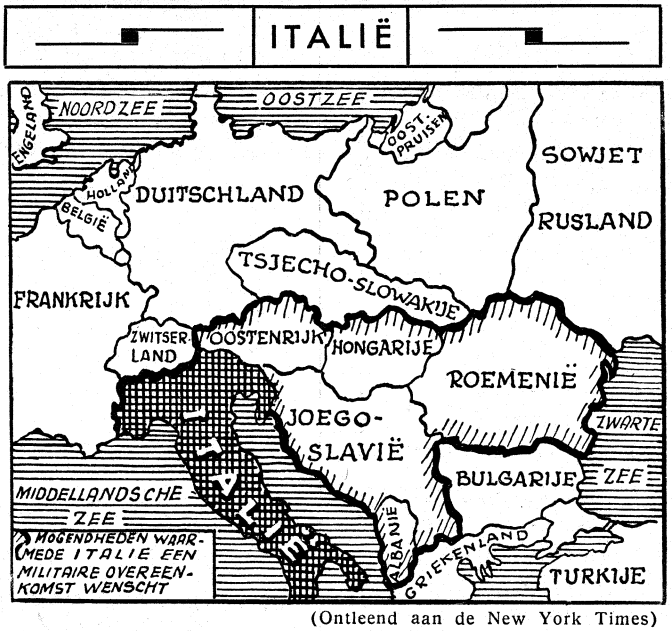

(Ontleend aan de New York Times)

Niet alleen de staatsopdrachten, maar ook de stijging van den uitvoer tengevolge van de devaluatie heeft tot de opleving bijgedragen, maar in den laatsten tijd is dit devaluatie-voordeel belangrijk verminderd tengevolge van de sterke prijsstijging in het binnenland en van de grondstoffenmoeilijkheden door de schaarschte aan deviezen, welke ook een reden is voor het autarkisch streven.

Stellig verkeeren de staatsfinanciën op het oogenblik in een vrij deplorabelen toestand: Over 1935-'36 bedroegen de uitgaven in totaal ruim 33 milliard lire, de inkomsten 20.4 milliard en het tekort ruim 12.6 milliard. Voor 1936-'37 zou op papier een overschot bestaan van 1.290 millioen lire, maar dit heeft alleen betrekking op de gewone begrooting. Gayda zelf heeft in de „Giornale d'Italia" onlangs medegedeeld, dat de nieuwe buitengewone begrooting voor dit jaar 17½ milliard lire bedroeg. De belastingen vormen reeds een groote hindernis voor de economische ontwikkeling. Voor den wereld-oorlog werd het nationale inkomen geschat op 20 milliard, waarvan de Staat ongeveer 3 milliard of 15 % aan belasting eischte. Op het oogenblik bedragen de belastingen in totaal ongeveer 30 milliard per jaar, terwijl het nationale inkomen volgens de hoogste ramingen 120 milliard per jaar zou bedragen, zoodat de lasten belangrijk verzwaard zijn en de Staat op het oogenblik aan be-

lastingen meer dan 25 % van het nationale inkomen zou eischen. De Schatkist heeft zich tot nu toe op zeer handige wijze weten te redden uit financieele moeilijkheden door allerlei bijzondere maatregelen als de gedwongen heffingen op huizenbezit en van maatschappijen, maar uit deze bronnen kan men niet permanent putten zonder ernstige economische schade voor het land. In ieder geval zal het niet mogelijk zijn hierdoor buitengewone uitgaven van 17½ milliard lire te dekken. Het is niet bekend of in dit bedrag reeds begrepen zijn de 3 milliard lire voor den nieuwen vlootbouw, welke in 4 of 5 jaar zullen worden besteed. Uit een en ander blijkt wel, hoe zware lasten de huidige politiek op het Italiaansche volk legt.
Of tenslotte dit door de regeering opgelegde gedwongen sparen (door minder goederen of goederen van mindere kwaliteit te gebruiken) en de bestemming van een steeds toenemend deel van het inkomen van het toch niet zoo rijke Italiaansche volk voor politieke doeleinden (bewapening en autarkie) langen tijd voortgang kan hebben, is niet naar economischen maatstaf te beoordeelen.
(Alg. Handelsblad - Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Financiën 2990 E.; Econ. toestand 2705 D.)

A. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Begrooting van Buitenlandsche Zaken. - De Volkenbond. —**
De Eerste Kamer heeft op 2 Maart '38 de begrooting van Buitenlandsche Zaken afgehandeld en z. h. s. goedgekeurd. Alleen de N.S.B. verklaarde geacht te willen worden tegen de begrooting te hebben gestemd.
Aan de Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer ontleenen wij in zake den Volkenbond het volgende: De minister acht de universaliteit van den Volkenbond van groot belang en hij zou bereid zijn, ter bereiking van dat doel, zekere op zichzelf waardevolle voorschriften in zake de collectieve veiligheid voorloopig buiten werking te stellen. Nogmaals zij hierbij echter herhaald, dat deze bereidheid niet zoo ver gaat, dat hij andere fundamenteele beginselen, die aan het pact ten grondslag liggen, zou willen opofferen.
(De Tijd) **(Vor. ber. Begr. Buitenl. Zaken 3039 D.)**

B. **PALESTINA. — Nieuwe Hooge Commissaris legt den eed af. —**
Op 3 Maart '38 is sir Harold MacMichael, de nieuwe (vijfde) Britsche Hooge Commissaris, die Sir Arthur Wauchope vervangt, te Haïfa aangekomen aan boord van den kruiser „Enterprise".
De opperrechter nam sir Harold zijn ambtseed af en zeide in zijn rede, dat aller oogen afgewend van de moeilijkheden in het verleden, thans vol hoop gevestigd waren op de toekomst (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Hooge Commissaris 3045 C.)

C. **DUITSCHLAND. — Von Brauchitsch en Räder minister. —**
Adolf Hitler heeft bij decreet generaal von Brauchitsch en admiraal Räder den rang van minister toegekend. Beiden zullen, voor zoover dit noodig is, aan de bijeenkomsten van het kabinet deelnemen.
(Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Reorg. Leger en Kabinet mutaties 3126 A.)

D. **ENGELAND. — Neville Chamberlain over Praag en Weenen. —**
In het Lagerhuis heeft op 2 Maart de arbeidersafgevaardigde Henderson, Chamberlain de volgende vraag gesteld: „Is de minister-president met het oog op de verklaring van Delbos, volgens welke Frankrijk Tsjecho-Slowakije te hulp zou komen, indien dat land door Duitschland zou worden aangevallen, bereid te verzekeren, dat de Britsche regeering krachtens artikel 16 van het Volkenbondspact Frankrijk en Tsjecho-Slowakije in dat geval zou bijstaan?"
Chamberlain antwoordde: „De houding van ons land, in het bijzonder met betrekking tot Midden-Europa, is op 25 Juni 1937 door Eden in het Lagerhuis uiteengezet. Ik heb daaraan niets toe te voegen".
In de rede, waarop Neville Chamberlain zinspeelde, had Eden gezegd: „Wij zouden de gebeurtenissen in Midden-Europa, evenmin als elders, langs ons heen kunnen laten gaan, gezien de situatie, waarin wij ons bevinden. Het belang, dat wij in den vrede stellen, is een universeel belang. (Times)
(Vor. ber. Neville Chamberlain 3154 B.)

E. **NEDERLAND. — S.D.A.P. - Kwestie Paul Kiès.**
De Partijraad der S.D.A.P. heeft in September van het vorig jaar een commissie benoemd, die een onderzoek moest instellen naar het conflict in het gewest Friesland.
Het rapport dier commissie is dezer dagen met groote meerderheid aanvaard en thans volledig in Het Volk gepubliceerd. Allereerst is een onderzoek ingesteld naar de gedragingen van Paul Kiès. De commissie was eenstemmig van oordeel, dat Kiès niet slechts ongeschikt is als volksvertegenwoordiger, maar ook onwaardig om lid van de partij te zijn. Dit oordeel wordt breedvoerig gemotiveerd. De meening over de gestie van het Partijbestuur in deze zaak luidt niet gunstig.
Uitvoerig wordt uiteengezet, dat de passieve houding van het bestuur, waarin het vier jaar volhardde, zich ernstig gewroken heeft. Tegenover de aanhangers van Paul Kiès acht de commissie de grootst mogelijke clementie noodig. (Het Volk)
(Vor. ber. Royementen 3019 B.)

F. **OOSTENRIJK. — Hitlergroet en swastica voorwaardelijk toegestaan. - Horst-Wessellied blijft verboden. —**
De autoriteiten hebben de kwestie van het hakenkruis en den Hitler-groet voorloopig geregeld. In het particuliere leven is het geoorloofd een hakenkruis te dragen, mits het niet het insigne is van een bepaalde partij. Ook is het in het particuliere leven geoorloofd met „Heil Hitler" te groeten, doch tegenover overheidspersonen mag dit niet geschieden.
Het Horst-Wessellied mag niet worden gezongen, wel het „Deutschland, Deutschland, über alles", mits het wordt voorafgegaan door het eerste couplet van het Oostenrijksche volkslied.
Ten slotte is geoorloofd het portret van Adolf Hitler te verkoopen. (Reichspost)
(Vor. ber. Nat. Socialisme 3162 E.)

G. **NEDERL. OOST-INDIE. — Comité „Strijders voor den Islam". —**
Het comité Ancar Al Islam (De strijders voor den Islam) heeft dezer dagen te Batavia een openbare vergadering gehouden, die door ongeveer 800 personen werd bijgewoond. Onder de aanwezigen bevonden zich vele Arabieren.
De vergadering werd geopend door den heer A. M. Sangadjie, die den aanwezigen de oprichting van het comité Ancar al Islam te Batavia mededeelde, welk comité zich tot taak stelt de belangen van den Islam te behartigen en dezen godsdienst tegen aanvallen te verdedigen.
Hadji A. Salim sprak vervolgens over „De kwestie van Palestina". Hij las daarna een motie voor, waarin critiek wordt uitgeoefend op de politiek van Engeland ten aanzien van Palestina en een oproep aan de Islamieten over de geheele wereld, benevens aan den Volkenbond wordt gericht om de handelingen van Engeland tegen te gaan, omdat deze in strijd zijn met het heilige recht van de Palestijnsche Arabieren.
Aan ieder Islamiet wordt verzocht bij ieder gebed de moeilijkheden van de geloofsgenooten in Palestina te gedenken en een bijdrage te offeren ter leniging van hun leed.
De motie zal zoo spoedig mogelijk bij den Volkenbond worden ingediend. (Aneta)

A. GOUD. — Voorraden bij de Centrale Banken in Europa en de Ver. Staten. —
(in millioenen)

MAANDEN	Tsjecho-Slowakije Kc	Engeland [1] £	België Frs.	Bulgarije Leva	Denemarken Kr	Estland Kr	Finland F. Mk.	Frankrijk Frs.	Danzig Gld.	Nederland Gld.	Italië Lire	Joego-Slavië Dinar
1937 Ulto.												
Juni	2.579	326.4	18.441	1.797	118	34	693	54.859	28	1.246	§)	1.678
Juli	2.577	326.4	18.212	1.801	118	34	640	55.677	28	1.266	§)	1.686
Augustus . .	2.574	326.4	17.910	1.833	118	34	640	55.718	28	1.266	§)	1.692
September .	2.571	326.4	17.415	1.834	118	34	635	55.805	28	1.266	§)	1.704
October . .	2.569	326.4	16.886	1.871	118	34	635	55.805	28	1.331	§)	1.749
November .	2.582	326.4	16.810	1.900	—	34	635	58.982	28	1.382	§)	1.758

MAANDEN	Litauen Litas	Letland Lat	Hongarije Pengö	Duitschland [2] R.M.	Noorwegen Kr.	Polen Zloty	Oostenrijk Sch.	Roemenië Lei	Spanje Peseta	Zweden Kr.	Zwitserland Frs.	Ver. Staten [3] $
1937 Ulto.												
Juni	77	77	84	69	195	423	243	15.863	§)	533	2.624	12.318
Juli	77	77	84	69	189	427	243	16.016	§)	534	2.594	12.446
Augustus . .	77	77	84	70	189	429	243	16.128	§)	535	2.544	12.567
September .	77	77	84	70	189	431	243	16.168	§)	536	2.531	12.741
October . .	2.569	326.4	16.886	1.871	118	433	243	16.258	§)	537	2.672	12.803
November .	77	77	84	70	119	434	243	16.343	§)	538	2.663	12.774

[1]) Goud in „Issue Dept.". [2]) Incl. de andere circulatiebanken. [3]) Goudvoorraden bij de Schatkist. §) Officieel niet bekend.
(Banknummer Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Goud-voorraden 2904 A.)

9 MAART 1938

B. AUSTRALIE. — Politiek van het Britsche gemeenebest wordt niet gewijzigd. - Verklaring van minister-president Lyons. —
In verband met de onrust, die in Australië is ontstaan over de hervatting van de besprekingen met Italië, heeft minister-president Lyons een verklaring afgelegd voor de pers. Lyons zeide, dat er geen wijziging van beteekenis was gekomen in de Britsche buitenlandsche politiek en het feit, dat de onderhandelingen met Italië zijn hervat is niet in strijd met de politiek van het Britsche gemeenebest. De politieke richtlijnen, zooals deze tijdens de laatste Rijksconferentie zijn vastgesteld, zullen van kracht blijven, aldus besloot Lyons zijn verklaring. (Times)

C. NEDERLAND. — Eerste aluminium-industrie in ons land. —
Naar wij vernemen is te Amsterdam opgericht de N.V. Nederlandsche Aluminium Maatschappij met een maatschappelijk kapitaal van een millioen gulden, met het doel aluminium te produceeren langs electrolytischen weg. De oprichters der vennootschap zijn de Rotterdamsche Bankvereeniging N.V. en de heer G. J. J. Both te Overveen, oud-directeur der Nederlandsche Ford-fabrieken.
Hiermede is dus de grondslag gelegd voor de eerste aluminium-industrie in ons land. (De Telegraaf)

D. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Rede van minister-president Hodzja. —
In zijn redevoering van 4 Maart in de Kamer heeft minister-president Hodzja o.m. gewezen op de vitaliteit van de Kleine Entente.
Ten opzichte van de betrekkingen met Engeland zeide hij: „Met voldoening heeft de Tsjecho-Slowaaksche openbare meening, evenals het grootste deel van de Europeesche meening, kennis genomen van de recente verklaring van den Britschen Premier, waarin deze geheel voor zijn rekening heeft genomen de woorden, die op 24 Juni 1937 door Eden zijn uitgesproken. Deze nieuwe betooging van politieke stabiliteit van het Britsche rijk vormt ontegenzeggelijk een der beslissende elementen van den Europeeschen vrede. Tsjecho-Slowakije moet zijn betrekkingen met Duitschland met des te meer zorg herzien, omdat de chef der Duitsche luchtmacht op 1 Maart de rede van Hitler heeft aangevuld. Hitler heeft er melding van gemaakt, dat „in twee aangrenzende landen tien millioen leden van het Duitsche volk wonen".
Het spreekt van zelf, dat Tsjecho-Slowakije, zich ten volle bewust van de strekking dezer verklaring, er op wijst, dat zijn grenzen volkomen onschendbaar zijn. Indien de verklaring van Hitler een poging beteekent, die onvereenigbaar is met het beginsel van erkenning van onzen staat, zou de Tsjecho-Slowaaksche regeering dat oprecht betreuren, omdat dit de eerste poging van dien aard sedert de hernieuwing der onafhankelijkheid zou zijn, die in het werk gesteld zou worden op het oogenblik, dat Praag de betrekkingen met Duitschland wil regelen op den ernstigen grondslag van correcte samenwerking. Wij willen den vrede, doch indien het noodlot ons oorlog oplegt, zou Tsjecho-Slowakije zich tot het einde verdedigen." (Prager Presse)
(V. b. Verkl. Chamberlain 3164 D.; Göring 3162 A.)

E. EGYPTE. — Premier over program van zijn regeering. - Handhaving der onafhankelijkheid. —
Minister-president Mohammed Mahmoed-Pasja heeft op 2 Maart '38 voor een groot aantal aanhangers een rede gehouden, waarin hij de belangrijkste punten van het program van zijn kabinet bekend maakte. Deze zijn: geen salariskorting voor ambtenaren, agrarische hervormingen, rechtvaardige belastingpolitiek, bouw van arbeiderswoningen, bestrijding der werkloosheid onder intellectueelen, vermijding van godsdienstwisten, bestendiging van de vriendschappelijke betrekkingen met alle mogendheden, in het bijzonder met Engeland, evenwel bij een volledige handhaving van de onafhankelijkheid.
De minister-president legde den nadruk op het nationale karakter van zijn ministerie. (Akcham)
(Vor. ber Kabinet 3075 G.)

F. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Uitoefening der geneeskunst. - De positie van opticiens en masseurs. —
Ingediend is een wetsontwerp, houdende een aanvulling van artikel 1 van de wet van 1 Juli 1865, zooals die wet bij latere wetten is gewijzigd, regelende de uitoefening der geneeskunst.
In de eerste plaats wordt hierbij gelet op de praktijk der opticiens, zooals deze zich in de laatste jaren heeft ontwikkeld. Een steeds aangroeiend aantal van hen, die zich opticien noemen, bepaalt zich niet tot het vervaardigen en verkoopen van brillen, maar strekt zijn bemoeiingen uit tot het onderzoeken van de oogen met refractometers — zelfs wel met oogspiegels — en adviseert op grond van dit onderzoek tot het nemen van een bepaalden bril.

Een dergelijk verschijnsel doet zich voor in de praktijk van massage en heilgymnastiek. Gelukkig zijn er verscheidenen van dezen, die alleen op medisch advies iemand willen behandelen, maar velen onderzoeken zelfstandig lijders aan een gebrek in eenig bewegingsorgaan of lichaamsdeel en gaan vervolgens over tot een behandeling. Ook deze gebreken kunnen het gevolg zijn van ziekelijke aandoeningen en afwijkingen, daarom is onderzoek en behandeling buiten medisch advies en toezicht om in zulke gevallen gevaarlijk. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

10 MAART 1938

A. AMSTERDAM. — Interlocaal automatisch telefoonverkeer. —
Van 28 Februari '38 af is de hoofdstad rechtstreeks opgenomen in het interlocaal automatisch telefoonverkeer en kunnen de geabonneerden van het gemeentelijk telefoonnet Amsterdam zich door het kiezen van het kengetal van het gewenschte kantoor en vervolgens door het draaien van een telefoonnummer zelf in verbinding stellen met de aangeslotenen van 67 telefoonkantoren.
Door het overhalen van een schakelaar — een symbolische handeling overigens na jarenlange technische voorbereidingen — heeft de burgemeester van Amsterdam, dr. W. de Vlugt, op verzoek van den directeur-generaal van P.T.T., dr. ir. M. H. Damme, de hoofdstad op 28 Febr. '38 rechtstreeks op het interlocaal telefoonverkeer ingeschakeld.
(Alg. Handelsblad)

B. NEDERLAND. — Onderscheidingen voor de geneesheeren van het Prinselijk Paar. —
H.M. de Koningin heeft benoemd tot commandeur in de Huisorde van Oranje: 1e. bij bevordering dr. C. L. de Jongh, te 's-Gravenhage, 2e. dr. C. T. van Valkenburg, te Amsterdam, 3e. dr. J. de Groot te 's-Gravenhage.
Naar men zich herinneren zal, hebben dr. De Jongh, lijfarts van H.K.H. Prinses Juliana, en dr. De Groot bij de geboorte van Prinses Beatrix aan H.K.H. Prinses Juliana ten paleize Soestdijk geneeskundige en verloskundige hulp verleend, terwijl dr. Van Valkenburg met de zorg voor de verpleging van Prins Bernhard in het Burgerziekenhuis te Amsterdam na diens ongeval belast is geweest.
(Vor. ber. Onderscheidingen 2923 A.)

C. SUIKER. — Wereldproductie.. —

Rietsuiker	1928-1929	1932-1933	1935-1936	1936-1937
	(in tonnen)			
Ver. Staten (Louisiana, Florida, Porto-Rico, Hawaii, W. Indië-Virg. eil.)	1.493.655	1.909.779	2.079.398	2.202.102
Cuba	5.156.315	1.995.079†)	2.588.395	3.012.968
Britsch W.-Indië en Britsch Guyana	246.814	328.015	413.219	454.162
Overig Centr. Amerika	649.343	789.340	989.097	971.632
Zuid-Amerika	1.872.396	1.853.369	2.044.909	1.985.053
Amerika, totaal	9.418.523	6.875.582	8.115.018	8.625.917
Br. Indië	2.735.000	4.684.000	6.102.000	6.932.000
Java (1937-'38, 1400.000)	2.894.859	1.378.804†)	583.028	1.400.000
Formosa en Japan	903.652	797.678	1.089.884	1.192.523
Philippijnen	740.987	1.145.341	876.983	1.001.293
Azië, totaal	7.274.498	8.005.823	8.651.895	10.525.816
Australië	534.383	538.022	651.658	788.441
Fidzji eilanden	111.307	135.241	131.240	149.300
Afrika totaal	748.468	881.570	944.825	976.537
Europa (Spanje)	11.610	19.671	19.619	18.000
Totaal, Rietsuiker	18.098.789	16.455.909	18.514.255	21.084.011
Bietsuiker. **)				
Europa				
Duitschland	1.851.263	1.106.099	1.692.369	1.803.784
Tsjecho-Slowakije	1.055.570	627.596	564.798	709.652
Oostenrijk	107.322	164.905	205.870	146.743
Hongarije	220.062	103.410	116.960	143.783
Frankrijk	904.047	1.015.370	932.520	870.283
België	279.290	264.254	240.947	239.541
Nederland	319.937	243.008	239.224	237.141
Rusland en Oekraine	1.446.000	800.000	2.600.000	2.000.000
Polen	756.839	422.139	449.461	458.479
Zweden	160.860	235.351	294.501	299.196
Denemarken	159.492	191.770	244.800	226.200
Italië	391.684	322.875	327.618	331.198
Spanje	266.246	263.533	180.475	226.000
Zwitserland	7.300	6.900	8.200	9.200
Bulgarije	29.870	29.311	18.428	11.821
Roemenië	131.774	48.710	134.573	71.841
Gr. Brittannië en Ierland ***)	207.526	336.362	550.615	608.069
Joego-Slavië	128.840	85.883	89.816	100.746
Andere landen	39.387	103.075	143.228	166.468
Europa, totaal *)	8.463.309	6.370.551	9.034.403	8.660.145
Ver. Staten van N.-Amerika ***)	938.640	1.206.656	1.052.207	1.167.530
Canada ***)	28.857	57.279	53.508	67.783
Totaal bietsuiker	9.430.806	7.634.486	10.140.118	9.895.458
Algemeen totaal	27.529.595	24.090.395	28.654.373	30.979.469

*) Raming, alléén voor Bietsuiker in Europa. **) Opgave van Licht. ***) Geraff. suiker. †) Onder Int. Overeenkomst. (Willet & Gray)
(Vor. ber. Suiker-Wereldproductie 1752 D.)

A. CHINA. — Japansche penetratie 1910—1938. —

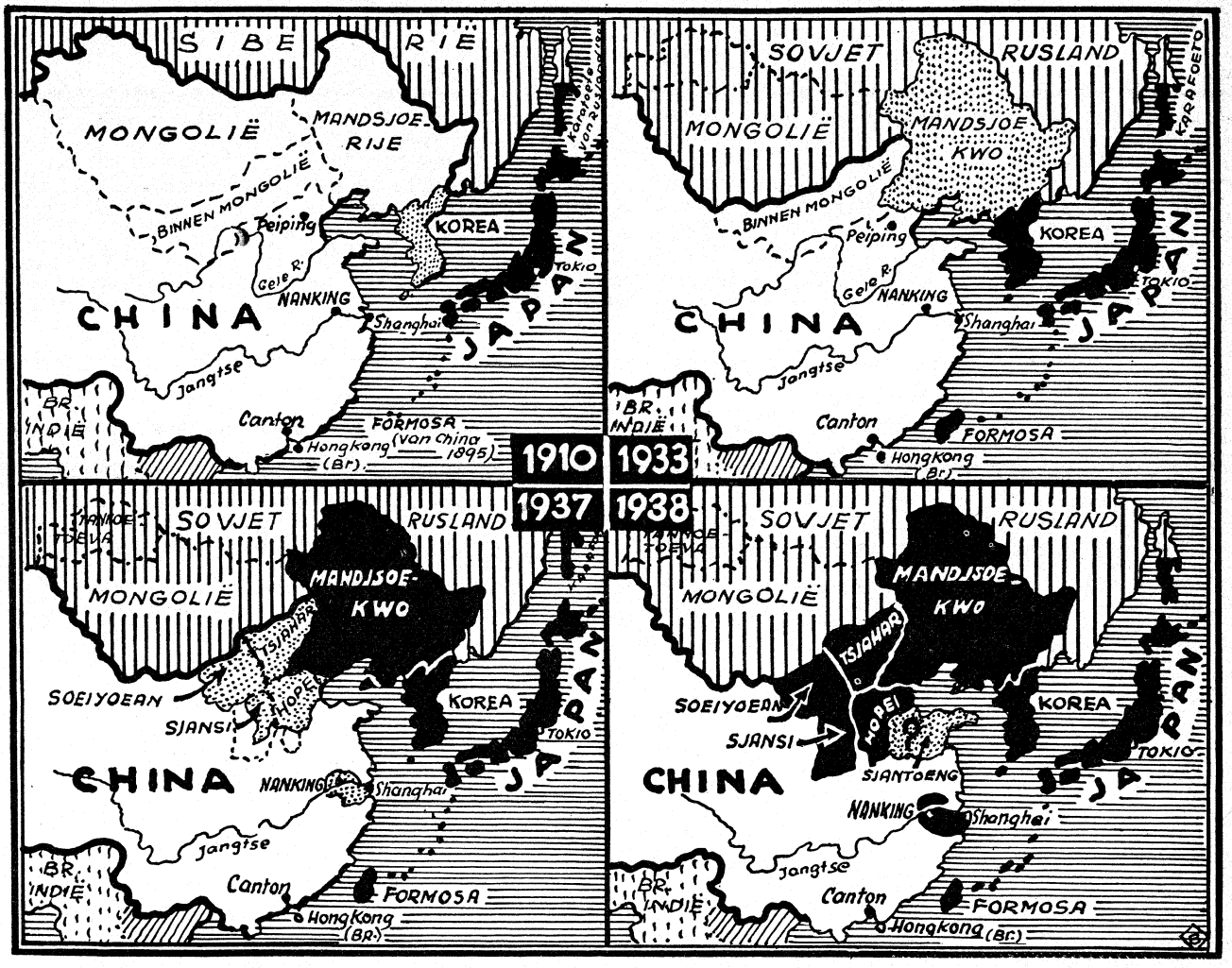

(New York Times) **(Vor. ber. China—Japan 3152 D.)**

B. CHINA. — Staatsbudget 1938, beleggingen, buitenlandsche leeningen, douane inkomsten in 1936. —

STAATSBUDGET 1938.

(In millioenen Shanghai $)

Inkomsten.		Uitgaven.	
Totaal	1000	Totaal	1000
Daarvan:		Daarvan:	
Invoerrechten .	369	Defensie	392
Zoutbelasting .	228	Schuldendienst .	324
Consolid. belast.	175	Civiele diensten .	283

BELEGGINGEN IN HET CHINEESCHE BEDRIJFSLEVEN.

(in millioenen goudguldens)

	Engel.	USA.	Frankr.	Jap.	Tot.	in %
Mijnbouw . . .	48	—	—	12	60	1,9
Industrie	433	51	—	288	773	23,9
Banken	289	63	—	80	432	13,4
Grondeigend. . .	505	21	—	—	527	16,3
Handel-mijen. . .	602	119	—	307	1029	31,9
Diversen	72	5	237	89	404	12,6
Totaal	1949	259	237	776	3225	100

China's buitenlandsche leeningen, meestal in ponden sterling of dollars luidend, zijn de volgende:

	Uitstaande 1-1-37	Aflosbaar 1938
Staatsleeningen in £ . . .	49.531.475	3.324.256
Staatsleeningen in $ . . .	51.903.524	6.351.968

Het directe Nederlandsche aandeel in deze leeningen is betrekkelijk gering. Het beloopt £ 74.000 Boxer schadeloosstellingen, waarop in het jaar 1938 £ 14.000 afgelost moet worden.

DOUANE-INKOMSTEN 1936.

(Shanghai $).

Shanghai	148.869.136	46%
Tientsin	35.518.115	11%
Hankau	23.874.359	7%
Canton	10.925.799	3%
Kowloen	9.120.867	3%
Swatau	6.828.894	2%
Andere	89.446.121	28%
Totaal	324.583.291	100%

(East Asiatic Review)

(Vor. ber. Begrooting 3077 A.; Beleggingen 3077 A.; Leeningen 2931 B.; Douane 3067 F.)

A. FRANKRIJK. — Kas voor defensie door Kamer en Senaat goedgekeurd. —
De Fransche Senaat heeft op 5 Maart '38 met algemeene stemmen (298) het wetsontwerp in zake de vorming van een autonome kas voor de Landsverdediging aangenomen.
Marchandeau, de minister van Financiën, verklaarde, dat in het afgeloopen jaar 10.255.000.000 francs besteed waren aan de nationale verdediging, en dat hij voor dit jaar een bedrag voorziet van 11.200.000.000 francs. Op het oogenblik, zoo voegde hij hieraan toe, moeten alle ter beschikking staande hulpmiddelen des lands gereserveerd worden voor de Landsverdediging. (Le Temps) **(Vor. ber. Defensie 3108 H.)**

11 MAART 1938

B. ZUID-AFRIKA. — Minister-president generaal Hertzog in zake Zuid-West-Afrika. —
Generaal Hertzog, de minister-president der Unie van Zuid-Afrika, heeft op 2 Maart '38 aan een deputatie in Kaapstad medegedeeld, dat het „koloniale vraagstuk" binnen vier jaar zal zijn opgelost.
Dit werd onthuld door kolonel Hamman, den leider van de Vereenigde partij in Zuid-West-Afrika (vroeger een Duitsche kolonie), die aan het hoofd stond van de deputatie. In een openbare vergadering te Windhoek zeide hij: „Generaal Hertzog heeft ons verzekerd, dat het koloniale vraagstuk binnen vier jaar zal zijn geregeld en met dit antwoord zijn wij bijzonder ingenomen."
Een ander lid der deputatie voegde hieraan toe, dat de volle omvang der besprekingen met den eersten minister thans niet kon worden onthuld, maar, zoo zeide hij, onze toekomst is definitief verbonden met de Zuid-Afrikaansche Unie en deze zal nooit Zuid-West-Afrika afstaan. (Die Burger)
(Vor. ber. Zuid-West-Afrika 2984 B.)

C. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Evenredige vrachtverdeeling. —
De Tweede Kamer heeft het wetsontwerp houdende tijdelijke maatregelen ter bevordering van een zooveel mogelijke evenredige vrachtverdeeling in de binnenscheepvaart z. h. s. aangenomen. (N. R. Crt.)

D. LUCHTVAART. — De Indische sportvliegers W. O. Rous en H. A. Souman behouden op Ypenburg aangekomen. —
De Indische sportvliegers, de heeren W. O. Rous en H. A. Souman, die 19 Februari met hun De Havilland Horneth-Moth sportvliegtuig van Batavia naar Nederland zijn vertrokken en die vanochtend om 8 u. 24 van het vliegveld te Dijon zijn vertrokken voor de laatste etappe, zijn op 2 Maart '38 om 12 u. 14 op het vliegveld Ypenburg aangekomen.
(De Telegraaf) **(Vor. ber. Ned. Oost-Indië 2878 A.)**

E. VEREENIGDE STATEN. — Duitschers geen lid der Amerikaansche nationaal-socialistische organisaties. —
De Duitsche Ambassade te Washington heeft bekend gemaakt, dat de rijksregeering haar in de Vereenigde Staten wonende onderdanen heeft bevolen zich te onthouden van aansluiting bij Amerikaansche nationaal-socialistische organisaties. Zij, die zich reeds bij dergelijke organisaties hebben aangesloten, moeten hun lidmaatschap direct opzeggen.
(New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Nat.-Socialisme 2736 C.)

F. CHILI. — Drankbestrijding. —
De regeering van Chili heeft een drankbestrijdingsprogramma ingezet met het doel een zekere hoeveelheid wijn per hoofd der bevolking vast te stellen en alle overschotten zwaar te belasten. Hiertoe is de Kamer van Afgevaardigden bijeengeroepen, welke het wetsontwerp voor de restrictie der productie van alcohol aannam en tevens een nieuwe clausule goedkeurde, welke voorziet in den vrijen verkoop van bier. De regeering heeft echter haar zaak gewonnen wat betreft de productie van wijn, door een restrictie toe te passen op de wijngaarden en een hoogere belasting te heffen op de wijnsoorten. Faciliteiten zullen worden verleend voor den uitvoer der overschotten. (Diario Oficial)

G. FRANKRIJK. — Kolonel de la Rocque ziet van processen af. —
Op 7 Febr. '38 zou voor de strafrechtbank te Parijs een aanvang gemaakt worden met de behandeling van een nieuwe reeks processen, die kolonel de la Rocque tegen een aantal bladen zou voeren, wijl hij zich door de in deze bladen verschenen artikelen beleedigd achtte. Tot deze bladen behoorden o.m. de „Action Française", de „Humanité", de „Populaire", de „Oeuvre" e.d. De la Rocque heeft echter in zijn blad, het „Petit Journal", medegedeeld, dat hij van deze processen afziet. In de rechtszitting van 7 Februari is dan ook besloten, de processen definitief van de rol af te voeren. (Le Temps)
(Vor. ber. De la Rocque 3090 B.)

H. NEDERLAND. — C.A.O. in typografie en rasterdiepdrukbedrijf. - Overeenstemming over nieuwe overeenkomst. —
De onderhandelingscommissie der werkgevers- en werknemers-organisaties in de typografie en het rasterdiepdrukbedrijf heeft in de maanden Januari en Februari verschillende vergaderingen gehouden over de herziening van de begin April eindigende collectieve arbeidsovereenkomst.
Deze commissie is thans tot overeenstemming gekomen over den inhoud van een nieuwe overeenkomst, voor het tijdstip van 11 April 1938 tot 12 April 1941. Behalve eenige technische details is de voornaamste wijziging die der loonen, welke ten deele zijn aangepast aan de sinds April 1936 plaats gevonden stijging der kosten van levensonderhoud. De volwassen werknemers ontvangen een loonsverhooging van drie cent, de jongeren van twee en één cent.
De leden der onderhandelingscommissie hebben op zich genomen, het resultaat der onderhandelingen bij hun resp. organisaties te verdedigen. (Het Volk)

I. BELGIE. — Vlaamsche academie komt. —
Maandenlang is in de Vlaamsche pers en in Vlaamsche wetenschappelijke kringen te doen geweest over de oprichting van een Vlaamsche Academie voor Wetenschap. Aanvankelijk werd er naar gestreefd de huidige Koninklijke Academie van België in twee autonome afdeelingen te splitsen. Uit den boezem van deze Academie zelf kwam verzet tegen deze plannen en op voorstel van den minister van Onderwijs, Hoste, heeft de regeering thans besloten een nieuwe Academie ten behoeve van de Vlaamsche wetenschap op te richten.
Deze Vlaamsche Academie voor Wetenschappen zal drie klassen tellen. Zij zal den naam dragen van „Koninklijke Vlaamsche Academie van België". Elke klas zal bestaan uit ten hoogste dertig leden. De eerste tien leden, de kern dus van de drie klassen, zullen door den koning worden benoemd, vervolgens nog tien leden door coöptatie en de resteerende tien door de eerste twintig leden. Elke klas zal een bestuurder krijgen, die benoemd wordt door de leden van de klas.
De koning kiest den algemeenen bestuurder der Academie uit de drie bestuurderen, die aangesteld worden door de leden der Academie. Er zal voor levenslang een algemeen secretaris worden benoemd. Iedere klas kan vijf correspondeerende leden in België benoemen en de drie klassen te zamen kunnen ten hoogste vijftig buitenlandsche leden tellen. De zetel der Vlaamsche Academie zal te Brussel worden gevestigd. De Koninklijke Vlaamsche Academie voor Geneeskunde zal naderhand worden opgericht onder ressort van het ministerie van Volksgezondheid.
(Telegraaf)

K. OPGRAVINGEN. — Het graf te Sakkara. —
Berichten over de opgravingen te Sakkara, onder leiding van den Britschen archeoloog Walter Emery, behelzen, dat tallooze opschriften zijn gevonden. Deze zullen vermoedelijk buitengewoon veel nieuws verschaffen over de taal en de geschiedenis van Egypte ongeveer 5000 jaar geleden. Er schijnt inderdaad kans te zijn, dat men het graf gevonden heeft van den eersten pharao, Menes. Het graf bevat vijf ver-

trekken en twaalf bergruimten. Alle kamers, enz. zijn door dieven leeggehaald. Van de ettelijke honderden vazen, w.o. er zijn van tot dusver onbekende vormen, is nog maar heel weinig meer heel. Wel zal nog heel wat kunnen worden gekramd en gelijmd. Een van de bergruimten bevatte een open vuurpot, waarin steenkool heeft gebrand. Over de kolen lag nog het zand, waarmee het vuur gebluscht was.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Opgravingen 2871 F.)**

A. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging tabakswet. —
Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging van de Tabakswet.
Aan de toelichting is het volgende ontleend:
De thans voorgestelde wijziging van de Tabakswet vloeit in de eerste plaats voort uit de in de laatste jaren naar voren getreden wenschelijkheid, de werking van het verbod van verkoop van tabaksfabrikaten beneden den kleinhandelsprijs beter tot haar recht te doen komen. Van deze gelegenheid is tevens gebruik gemaakt eenige andere wijzigingen van zuiver technischen aard in het wetsvoorstel op te nemen.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Sigaren enz. 2939 A.)**

B. HONGARIJE. — Premier Daranyi over binnen- en buitenlandsche problemen. —
De Hongaarsche premier Daranyi heeft op 5 Maart '38 voor de regeeringspartij een rede gehouden over de binnen- en buitenlandsche problemen.
De regeering, aldus de premier, bereidt een herstelprogram voor, voor welks uitvoering een bedrag van een milliard pengö (circa 260,000,000 gulden) noodig is. Het grootste deel daarvan zal dienen voor de verbetering van de landsverdediging.
De regeering is vastbesloten te blijven werken voor den grondwettelijken vooruitgang en de politiek van den overleden premier Gömbös voort te zetten, waarbij zij zal streven naar den opbouw van den Christelijken, nationalen en socialen staat. De regeering zal zich krachtig verweren tegen alles, waardoor het bolsjewisme wordt bevorderd. Evenmin zal zij toelaten, dat door een revolutionnaire behandeling der sociale vraagstukken de bevolking revolutionnair wordt beïnfluenceerd. Door het voeren van een nationale politiek zullen de sociale vraagstukken opgelost worden.
De oplossing van het Jodenvraagstuk, vervolgde de premier, kan slechts langs wettelijken weg geschieden. De concentratie van Joden in de steden, en vooral te Boedapest, ziet men in het cultureele en economische leven der natie op een wijze, die niet steeds in overeenstemming is met het streven der Hongaren. Daarom moet een einde gemaakt worden aan de sociale wanverhoudingen en moet de invloed van het Jodendom tot redelijke grenzen beperkt worden. Een dergelijke regeling is ook in het belang van het Jodendom, omdat daardoor het anti-semitisme wordt verminderd.
De buitenlandsche politiek. — Overgaande tot de buitenlandsche politiek zeide de premier, dat de regeering met groote belangstelling de ontwikkeling van de betrekking tusschen Oostenrijk en Duitschland volgt. Hij hoopt, dat de onlangs tot stand gekomen regeling duurzaam zal zijn. Door het bezoek van den rijksbestuurder aan Warschau is de Poolsch-Hongaarsche vriendschap verstevigd. De vriendschappelijke verhouding met Italië, Oostenrijk en Duitschland is inniger geworden.
Reeds een jaar geleden, aldus de premier, heb ik er op gewezen, dat Hongarije bereid is tot een zakelijke betrekking met die staten, waarmede min of meer groote geschillen bestaan. Tot nu toe heeft de tegenpartij echter niets gedaan ten gunste van een dergelijke regeling, hoewel Hongarije's bereidwilligheid onveranderd is gebleven.
Voorwaarde voor een concrete verhouding met de buurstaten is de bescherming der Hongaarsche minderheden. Hongarije's vreedzame plannen zijn algemeen bekend.
De staten, die Hongarije omringen, en de mogendheden in het algemeen, hebben in de laatste jaren de uitgave voor bewapening aanzienlijk verhoogd, waardoor de wanverhouding ten opzichte van Hongarije nog is toegenomen. Voor de uitbreiding van het leger zullen, als gevolg daarvan, nog meer offers gevraagd moeten worden. (Az Est)
(Vor. ber. Daranyi 3049 A.)

C. SOVJET-RUSLAND. — Proces tegen het „blok van rechtschen en Trotzkisten". - Zuiveringsactie. —
Na de uitroeiing van het „blok van Zinowjew" en „het blok van Trotzki-Zinowjew", ontdekt in 1936 en 1937, is thans een nieuw blok aan de beurt. De nieuwe beklaagden worden aangeduid als de groep van de Trotzkistische rechterzijde, die voor rekening van een niet genoemde buitenlandsche mogendheid heeft gewerkt.
Tot de voornaamste beklaagden behooren in de eerste plaats Trotzki zelf, die thans in Mexico vertoeft; verder Boecharin, gewezen secretaris van de Derde Internationale en oud-hoofdredacteur van de bolsjewistische „Iswestija", geruimen tijd in het buitenland beschouwd als de theoreticus van het Russische bolsjewisme;
voorts Rykow, oud-voorzitter van den raad van volkscommissarissen en gewezen volkscommissaris van het verkeerswezen;
Krestinsky, ex-ondervolkscommissaris voor buitenlandsche zaken;
Rakowsky, vroeger gezant van Rusland in Londen en later in Parijs;
Bessonow, gewezen adviseur bij het Russische gezantschap in Berlijn.
Van de overige beklaagden kunnen nog worden genoemd Jagoda, gewezen volkscommissaris van binnenlandsche zaken;
Rosengol, gewezen volkscommissaris van den buitenlandschen handel;
Ivanow, Tsjerno en Grinko, allen vroeger volkscommissarissen en einde 1937 gearresteerd. Andere beklaagden zijn vroegere partijsecretarissen in de provincies, gewezen voorzitters van raden in diverse provincies enz.
Ook zijn vier geneesheeren in arrest gesteld, o.m. Levine, directeur van de kliniek in Moscou.
Het officieele communiqué deelt mede, dat de beklaagden verraad hebben gepleegd en dat zij sedert 1918, dus sedert het teekenen van den vrede van Brest Litowsk, gecomplotteerd hebben tegen den vrede en het Sovjet-bewind. Zelfs kwam het in hun brein op om Lenin te vermoorden.
Het proces is op 2 Maart '38 begonnen.
In een hoofdartikel over „het blok van rechtschen en Trotzkisten", „samengesteld uit moordenaars, spionnen en verraders", schrijft de „Prawda", dat de beklaagden duivelsche plannen hadden om Rusland aan het kapitalisme uit te leveren en Rusland's beste leiders te vermoorden. „De misdaden van deze gedegenereerden zijn inderdaad monsterachtig. Zij zullen van de bolsjewistische rechtbank krijgen, wat zij verdienen". (Prawda)
(Vor. ber. Zuiveringsactie 3159 A.)

D. NEDERLAND. — De Bilt. - Mutaties. —
Bij K.B. is met ingang van 1 Juli 1938 benoemd tot hoofdredacteur van het Kon. Nederlandsch Meteorologisch Instituut in vasten dienst de directeur bij dat Instituut dr. H. G. Cannegieter.
Prof. dr. E. van Everdingen, wien met ingang van 1 Maart 1938 eervol ontslag is verleend als hoofddirecteur van het Kon. Nederlandsch Meteorologisch Instituut zal die betrekking blijven waarnemen tot 1 Juli 1938, met ingang van welken datum zijn opvolger, dr. H. G. Cannegieter, in functie zal treden.
(De Tijd)

E. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Een verklaring van president Benesj in zake het minderheden-vraagstuk.
De diplomatieke correspondent van de Sunday Times heeft een interview gehad met den president der Tsjecho-Slowaaksche republiek, dr. Benesj, waarin Benesj verklaarde:
1. Nimmer rechtstreeks met een vreemde mogendheid te kunnen onderhandelen over het minderhedenvraagstuk, doch
2. het moreele recht van Europa te erkennen belangstelling te hebben voor zoo een belangrijke zaak als den vrede;
3. Benesj beschouwt de verbeteringen in de betrekkingen met Duitschland van vitaal belang;
4. daarom is Tsjecho-Slowakije bereid bij te dragen tot iedere algemeene Europeesche regeling, hoewel het federale autonomie voor drie millioen Duitschers binnen zijn grenzen, als onmogelijkheid uitsluit.
Ten aanzien van de Westersche mogendheden zeide Benesj: „Natuurlijk zullen wij nimmer de Westelijke mogendheden, met wie wij door de gemeenschappe-

lijke democratie verbonden zijn, prijs geven. Wij hopen, dat zij ons niet zullen prijs geven. Wij zijn een Westersch land en verbonden aan de evolutie van West-Europa. (Sunday Times)

(V. b. Benesj 3160 F.; Sudeten-Duitschers 3149 E.)

A. DUITSCHLAND. — Kerkvervolging. - Ds. Niemöller. - Protesten. —

Het hoofd van de voorloopige synode van de Belijdeniskerk, dr. Müller, heeft op 6 Maart '38 in de kerk van ds. Niemöller in Dahlem (Berlijn) den dienst geleid. Hij las het in zeer grooten getale opgekomen gehoor het vonnis van 2 Maart '38 voor en zei, dat ds. Niemöller zich in het concentratiekamp Sachsenhausen bevindt. Hij voegde er op bedroefden toon aan toe, dat ds. Niemöller invloedrijke vrienden had gehad, maar dat velen van deze vrienden zich van hem afwenden nu hij naar een concentratiekamp is gestuurd.

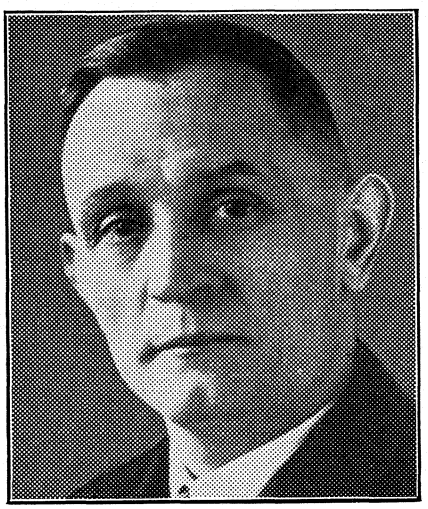

Ds. Niemöller.

Ds. Boegner, voorzitter van de protestantsche federatie Frankrijk heeft een telegram tot de vertegenwoordigers der hervormde kerken in Groot Brittannië gericht, in verband met een gemeenschappelijk protest tegen de behandeling, welke ds. Niemöller ondergaat.

Uit New-York wordt meegedeeld, dat daar de Amerikaansche Liga voor Vrede en Democratie door tusschenkomst van den ambassadeur in Duitschland een door meer dan 100 geestelijken der Vereenigde Staten onderteekend schrijven aan Hitler zal worden gezonden, waarin wordt geprotesteerd tegen het vasthouden van ds. Niemöller. (Telex-A. N. P.)

(Vorig bericht 3162 B.)

B. NEDERLAND. — Onderwijs. - Chirurgie. - Inaugureele rede prof. dr. L. D. Eerland over „de beteekenis der voorzorg in de heelkunde". —

Met een aan zijn vroegere medewerkers en medewerksters in N.O. Indië opgedragen inaugureele rede over „de beteekenis der voorzorg in de heelkunde" heeft de nieuw benoemde hoogleeraar in de chirurgie te Groningen, prof. dr. L. D. Eerland, op 19 Febr. '38 zijn ambt aanvaard.

Hetgeen spreker gedurende zijn verblijf in de tropen op heelkundig gebied heeft ervaren, zal niet vreemd zijn aan de beteekenis, die hij aan maatregelen van voorzorg hecht. De Javaansche bevolking roept bij chirurgische afwijkingen helaas ook thans nog vaak zoo laat en in zoo'n labiel lichamelijk evenwicht onze hulp in, dat na een noodig geoordeeld ingrijpen, technisch volmaakt uitgevoerd, een doodelijke afloop niet tot de zeldzaamheden behoort.

Door dit jobsgeduld geraakt men in Indië wel ten volle overtuigd van het belang van den factor „tijd" in de heelkunde. Na enkele algemeene beschouwingen over de prophylaxis, die een chirurg bij elken operatiepatiënt neemt, haalt spreker eenige voorbeelden aan, waaruit het belang der voorzorg blijkt. Het vraagstuk der thrombose en embolie wordt besproken o.a. in verband met de tegenstelling der frequentie van deze verwikkeling hier en in de tropen.

De verschillende maatregelen, die gewoonlijk tegen deze complicatie worden voorgesteld zijn helaas nog steeds niet in staat de emboliën geheel uit de heelkundige klinieken te verbannen, zoodat het gewenscht blijft de studie dezer verwikkeling voort te zetten.

Na de beteekenis der voorzorg bij verschillende orthopaedische afwijkingen in het licht te hebben gesteld, brengt spreker de prophylactische antitetanusserum toediening bij verwondingen ter sprake. Bij de hiermee bereikte resultaten heeft de moderne wondbehandeling zeker ook een belangrijk aandeel gehad.

Een andere ziekte, de diabetes mellitus, waarbij de chirurg tegenwoordig veel vaker dan vroeger opgetreden complicaties moet behandelen, daar de diabetici door de moderne interne therapie ouder worden en minder snel in coma sterven, is aanleiding er op te wijzen, dat men in Amerika zelfs een speciale voethygiëne propageert.

Daar worden diabetespatiënten in verschillende klinieken, uit voorzorg, geregeld onder chirurgische supervisie, door vakkundige pedicures behandeld, terwijl tevens de toestand der bloedvaten door oscillometrisch en huidtemperatuuronderzoek wordt gecontroleerd.

Spr. bespreekt dan de beteekenis der prophylactische intraveneuse toediening van NaCl, voor men lijders met darmafsluiting opereert.

Een ander typisch voorbeeld van het nut der prophylaxis in de heelkunde levert de bestrijding der endemische krop, waar met uiterst kleine doses jodium gunstige resultaten zijn bereikt. In de kropstreek Kediri (Oost-Java) werd door spr. hierover een ruime ervaring opgedaan. Nadat de ernst der endemie duidelijk was komen vast te staan (op 2.600.000 inwoners werden ongeveer 60.000 schildkliervergrootingen geregistreerd) is sinds 1934 de joodzoutphrophylaxe aldaar ingevoerd.

In de toekomst zal hierdoor de kropendemie met de adhaerente gevaren van cretinisme, doofstomheid en kwaadaardige struma verdwijnen. Hetgeen men in andere landen hierover waarnam, wettigt deze veronderstelling; te meer, omdat reeds nu in Kediri door spr. kon worden vastgesteld, dat het aantal gevallen van thyreotoxicose sedert 1934 tot de helft verminderd is.

Hetzelfde heeft Eggenberger in Appenzell gezien toen de joodzoutprophylaxe daar een paar jaren in werking was.

De resultaten der bestrijding van de endemische krop toonen aan, dat publieke gezondheidszorg en heelkunde, door nauwe samenwerking, veel hebben bereikt.

Maar ook de thyreotoxicosepatiënten (ziekte van Basedow) kunnen door een praeoperatieve jodiumkuur in een gunstiger phase gebracht worden.

Als laatste voorbeeld van prophylaxe in de heelkunde, waar wellicht in de toekomst voorbehoedende maatregelen, althans voor bepaalde vormen, met succes zullen worden bekroond, noemt spreker de kwaadaardige gezwellen.

Zonder naar volledigheid te hebben gestreefd meent spr., dat de beteekenis der voorzorg in de heelkunde uit het meegedeelde zeer duidelijk blijkt; bij velerlei afwijkingen zal slechts door groote aandacht aan de prophylaxe te schenken verbetering in de thans bereikte resultaten kunnen worden gebracht.

(Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 3147 A.)

C. NEDERLAND. — De tochten van prof. dr. ir. F. A. Vening Meinesz. - Monument onthuld te Den Helder. —

Op het terrein van den Onderzeedienst te Den Helder had op 21 Febr. '38 in tegenwoordigheid van vele Marine-autoriteiten en belangstellenden de aanbieding plaats van het monument, door het comité „Onze Marine" aangeboden ter herinnering aan de samenwerking tusschen de Marine en de wetenschap.

Het monument bestaat uit een baksteenen bouwsel, in het midden waarvan een groote bronzen plaquette ter grootte van 70 bij 50 centimeter is aangebracht, vervaardigd door de Koninklijke Begeer te Voorschoten naar het ontwerp van den Utrechtschen teekenaar Van der Zweep.

Deze plaquette bevat als tekst:

Samenwerking marine en wetenschap.
zwaartekracht-
metingen
in alle Oceanen
over 100.000 zeemijlen
per onderzeeboot door
prof. dr. ir. F. A. Vening Meinesz
1923 1937

(Vor. ber. Prof. Vening Meinesz 2746 E.)

D. NEDERLAND. — Nieuwe Economische Raad. —

Dezer dagen is bij Koninklijk Besluit in een nieuwe samenstelling van den Economischen Raad voorzien. Aanleiding daartoe vormde de omstandigheid, dat het thans zitting hebbend college eenigen tijd geleden collectief ontheffing uit zijn functie heeft gevraagd, ten einde het nieuwe kabinet de gelegenheid te geven, een samenstelling van den Raad naar zijne inzichten te bevorderen.

In de eerste plaats moge melding worden gemaakt dat H. M. de Koningin Z. K. H. Prins Bernhard tot lid van den Economischen Raad heeft benoemd.

Voorts is van de gelegenheid, door de collectieve

ontslagaanvrage der zitting hebbende leden geboden, gebruik gemaakt, om na te gaan, in hoeverre de mogelijkheid bestond den Raad een meer organische samenstelling te geven.
Tot op zekere hoogte bleek hierin te kunnen worden voorzien, doordat drie van de leden werden benoemd naar aanleiding van desbetreffende voordrachten, ontvangen onderscheidenlijk van den Middenstandsraad, den Nijverheidsraad en de arbeidersgroep uit den Hoogen Raad van Arbeid.
De Regeering stelt zich op het standpunt, dat, al moge op den duur een meer rechtstreeksche inschakeling van deze en eventueel andere organen en dan op grooter schaal, nuttig blijken, in dit stadium, waarin men nog geen ervaring rijk is, met een beperkten opzet dient te worden volstaan.
Bij Kon. Besluit zijn benoemd in den Economischen Raad tot lid en voorzitter prof. ir. I. P. de Vooys, te Arnhem en vele andere vooraanstaande personen.
De Economische Raad werd op 4 Maart '38 door den minister van Econ. Zaken, mr. M. P. L. Steenberghe geïnstalleerd. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Economische Raad 1229 C.)

12 MAART 1938

A. HONGARIJE. — Kabinet-Daranyi gereorganiseerd.
In de op 9 Maart '38 gehouden zitting van het Hongaarsche kabinet werd met algemeene stemmen besloten, het ministerie te reorganiseeren, alvorens de wetsontwerpen in te dienen, die betrekking hebben op het aangekondigde opbouw-programma.
De premier Daranyi begaf zich, toen dit besluit gevallen was, naar den rijksregent en bood daar het ontslag van de regeering aan. De regent heeft het ontslag geaccepteerd. Hij verzocht Daranyi, een nieuw kabinet te vormen en den afgetreden ministers, de loopende zaken af te wikkelen.
In het nieuwe kabinet zullen de ministers von Kanya (Buitenlandsche Zaken), Röder (Landsverdediging), Szell (Binnenlandsche Zaken), Homan (Onderwijs) en Bornemisza (Industrie) gehandhaafd blijven. De nieuwe leden van het kabinet zullen zijn: minister van Landbouw: dr. Marschall (tot dusverre staatssecretaris aan dit departement), minister van Justitie: dr. Mikecz (tot dusverre staatssecretaris) en minister van Financiën Remenyi-Schneller (tot dusverre president van het Grondcrediet-instituut). De president van de Nationale Bank, Imredy, is benoemd tot minister zonder portefeuille. (Az Est)
(Vor. ber. Kabinet-Daranyi 2508 A.)

B. CHINA. — Conflict met Japan. - Formosa. - Japansche verliezen. - Moeilijkheden. - Mevr. Tsjang Kai-sjek. - Sociale Massa. —
Het Japansche offensief heeft aanzienlijke successen opgeleverd. Lingsi, dat den toegang tot het zuiden der provincie bewaakte, moest door de Chineezen, ondanks hardnekkig verzet worden prijsgegeven. De Japanners hebben nu de Gele River op vele punten bereikt.
Inmiddels hebben de Chineezen een luchtaanval op Formosa met veel succes gedaan en naar verluidt zouden 40 Japansche vliegtuigen vernield zijn. Een tweede luchtraid tegen Formosa was vruchteloos. Verder hebben de Chineezen 2 Japansche oorlogsbodems in de buurt van Woehoe (op de Jangtse) tot zinken gebracht.
In den Japanschen Landdag heeft de regeering een wetsontwerp ingediend, dat de nationale mobilisatie beoogt. Het is echter reeds den eersten dag de beste op hevig verzet gestuit in het parlement. De afgevaardigden van de Minseito en Sayoekai zien er een poging der regeering in om blanco volmacht te verkrijgen en daardoor een min of meer dictatoriaal regiem in te voeren. Bij de debatten ging het nog al warm toe, zelfs moest de zitting geschorst worden.
In Japan vallen allerlei verschijnselen van wrevel en gebrek aan overeenstemming waar te nemen. Soegijama, de minister van Oorlog, heeft er op gewezen, dat de oorlog nog lang zal duren. Ook Hirota, de minister van Buitenlandsche Zaken, sprak van groote moeilijkheden, die te wachten staan.

Mevr. Tsjang Kai-sjek afgetreden. — Een van de redenen voor het aftreden van mevrouw Tsjang Kai-sjek als voorzitster van de luchtvaartcommissie was „een staking met gekruiste armen" van de Russische vliegers, die onder haar bevel stonden.
De Sovjet-Russen weigerden onder commando van een vrouw te staan.
Naar verluidt was een tweede reden, dat mevrouw Tsjang Kai-sjek verlangde dat Chineesche mitrailleurs zouden worden gemonteerd in vliegtuigen, welke door buitenlanders worden bestuurd.

Verliezen. — De Japansche militaire autoriteiten schatten de verliezen van de Chineezen in Centraal Sjansi op 123.000 man. Het stoffelijk overschot van 20.000 gesneuvelden is door de Japansche soldaten begraven na de gevechten bij Lingsji, Linfen en andere punten in Zuid-Sjansi.

Sociale Massa. — De voorzitter van de „partij der sociale massa", Iso Abe is op 3 Maart '38 in zijn woning door vier onbekenden overvallen en zwaar gewond.
(Domei - Asahi Sjimboen - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. China—Japan 3167 A.)

C. BELGIE. — Kabinet-Janson. - De minister van Financiën, De Man, afgetreden. —
De leden van het Belgische kabinet zijn 9 Maart '38 bijeen geweest om de financieele situatie te bespreken, vooral in verband met den gezondheidstoestand van minister De Man.
Minister De Man, die de portefeuille van Financiën beheerde, heeft namelijk om die redenen bij den premier Janson zijn ontslag ingediend, hetgeen deze heeft aanvaard. Daar het juist onder de huidige omstandigheden dringend gewenscht is, dat de minister van Financiën zich met heel zijn krachten aan zijn taak wijdt, hebben de besprekingen over een plaatsvervanger van De Man geloopen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Kabinet 3141 A.)

D. FRANKRIJK. — Kabinet-Chautemps afgetreden. - Volmachten en verklaring van Chautemps. —
Het Fransche Kabinet is op 10 Maart '38 voor de Kamer verschenen teneinde een verklaring af te leggen. Aangezien echter op 9 Maart '38 tijdens de bijeenkomst van de „délégation des gauches" Albert Serol, de voorzitter der socialistische fractie, medegedeeld had, dat de beide meerderheidsgroepen van socialisten en communisten gekant waren tegen de verleening van volmachten onder de bestaande omstandigheden, baarde het geen verwondering, dat toen Chautemps zijn rede beëindigd had, hij zich niet naar de regeeringsbank begaf, maar de zaal verliet, waarbij hij zijn mede-ministers beduidde hem te volgen. Onmiddellijk verlieten alle ministers de regeeringsbank. De voorzitter der Kamer, Herriot, hief toen de bijeenkomst op.
De leden der regeering begaven zich van de Kamer rechtstreeks naar het Elysée, waar zij den president der republiek, Lebrun, het collectieve ontslag van het kabinet aanboden.
Chautemps had de volgende volmachten gevraagd:

1) Ministerieele stabiliteit, verzekerd door een trouwe meerderheid.
2) Diepgaande financieele hervorming, welke volbracht kan worden dank zij de volmachten.
3) Voorzichtigheid in het rhythme van de sociale hervormingen: o.a. zou het pensioen voor oude arbeiders worden uitgesteld.
4) Versnelling van de productie door toepassing van de werkweek van veertig uur.
5) Versterking van den socialen vrede, arbeidsconflicten moeten worden geregeld overeenkomstig de wet op verzoening en arbitrage.

Deze punten schijnen evenwel door socialisten en communisten niet gunstig te zijn ontvangen.
Alvorens zijn ontslag te nemen, heeft Chautemps nog de volgende verklaring voor de Kamer afgelegd:
„Nauwelijks vier dagen geleden vroeg ik aan deze vergadering twee verschillende moties van vertrouwen, en de Kamer zoowel als de Senaat schonken mij eensgezind dit vertrouwen. Thans echter doen zich moeilijkheden voor, die volledige opheldering vereischen. Er zijn delicate vragen gerezen. Na besprekingen te hebben gevoerd met eenige personen kwam ik tot de meening, dat het in overeenstemming met de grondwet was, opheldering aan de Kamer, en door middel van haar, aan het land te verschaffen. Deze opheldering zijn te noodzakelijker, daar geruchten over een catastrophe — de regeering zou door de gebeurtenissen verjaagd worden — de ronde deden.
Dit is geenszins het geval. Bij de schatkist doen zich geen directe moeilijkheden voor, de vervaldata zijn verzekerd door verscheidene milliarden aan voorschotten. Van een valuta-crisis is evenmin sprake. De valuta is stabiel gebleven tot de jongste drie dagen. De regeering is in staat gemakkelijk het hoofd te bieden aan de bewegingen der wisselkoersen in de laatste dagen.
Het probleem, dat de regeering bezig houdt, is niet nieuw: Léon Blum heeft het verleden jaar reeds uiteengezet. Het is niet mogelijk telken jare voort te leven met leeningen van 38 tot 40 milliard en met verhoogingen van den schuldenlast met twee milliard achterstand.

De begrooting is in evenwicht gebracht, dat is de eerste etappe. Er is een Autonome Kas in het leven geroepen en het parlement wilde deze kas een onaantastbaar karakter geven. De kas moet over middelen beschikken. Het middel om aan de Autonome Kas de waarborgen te geven, die zij noodig heeft, is: de algemeene politiek der regeering zóó te doen zijn, dat de overige behoeften der Schatkist met gemak verzekerd worden. Het zou zeer ongunstig zijn voor ons land in de oogen van het buitenland, indien de leening van de Autonome Kas niet verzekerd zou zijn. Wij hebben in den tijd van één semester vier leeningen uitgegeven. De militaire uitgaven zijn gestegen van 1800 tot 3200 millioen. De vertraging bij het innen van de belasting, alsmede de vermeerdering van de uitgaven waartoe de regeering verplicht is, hebben ons genoopt onze toevlucht te nemen tot voorschotten van de Nationale Bank. Dit alles is zeer normaal."
(Le Temps) **(Vor. ber. Kabinet 3154 D.)**

A. ENGELAND. — Verklaring van premier Neville Chamberlain in zake de defensie. - Labour-amendement verworpen. —

In het Britsche Lagerhuis zijn op 7 Maart '38 de debatten over de Defensie begonnen. Chamberlain stelde voor om de verklaring betreffende de Defensie, zooals deze naar voren gebracht wordt in het witboek over de Defensie, goed te keuren. Wij moeten, aldus vervolgde Chamberlain, onze defensievraagstukken als een geheel beschouwen en de gezamenlijke waarde van onze hulpbronnen vaststellen. Wij zijn tevreden, omdat we het beste gebruik van deze hulpbronnen maken.
De hoeksteen van onze defensiepolitiek, zoo vervolgde de premier, moet de veiligheid van het Vereenigd Koninkrijk zijn.
Onze grootste inspanningen moeten gericht zijn op twee punten: de bescherming van het land en de handhaving van de handelswegen, waarvan we afhankelijk zijn voor de aanschaffing van voedsel en grondstoffen.
Dan is er een derde doel: De verdediging der Britsche overzeesche gebieden tegen een aanval ter zee, te land en uit de lucht. Het vierde doel ten slotte moet zijn de samenwerking bij de verdediging van grondgebied der bondgenooten.
Sprekende over de kosten zeide Chamberlain: „Met zekerheid kunnen wij zeggen, dat het bedrag van 1500 millioen pond, hetwelk we nog pas kort geleden als voldoende beschouwden voor de herbewapening, thans voor onze doeleinden ontoereikend is.
Het is nog te vroeg om een cijfer te noemen, doch ik vrees, dat het Huis moet verwachten, dat dit cijfer de 1500 millioen aanzienlijk te boven zal gaan.
Ik behoef niet te wijzen op den ernst van deze cijfers en van de vooruitzichten, indien de toestand niet beter wordt.
Hoewel wij zullen blijven streven naar verbetering van den toestand, moet men zich bewust zijn, dat ons verlangen naar den vrede niet beteekent, dat wij bereid zijn vandaag een vrede te koopen ten koste van den lateren vrede. Ook kunnen wij onze verantwoordelijkheden jegens ons volk en jegens de menschheid in het algemeen niet vergeten. Het is niet mijn begeeren of mijn voornemen mij te bemoeien met de aangelegenheden van andere volken, doch van tijd tot tijd, indien het onze plicht is, zullen wij onze stem verheffen ten gunste van vreedzame onderhandelingen, tegenover geweld of bedreiging. Wij zullen vol vertrouwen dien weg volgen, omdat wij er van overtuigd zijn, dat onze doeleinden in het grootste deel der wereld sympathie vinden.
Indien, ondanks dit alles, vertrouwen en vrede niet hersteld zouden kunnen worden, zullen wij niet aarzelen het bewapeningsprogram en het tempo daarvan te herzien. Wij vertrouwen daarbij den steun van het land te zullen hebben, welke offers ook gevraagd zullen worden.
Bij de debatten over de defensie in het Britsche Lagerhuis diende de afgevaardigde der Labourpartij, Lees Smith, namens zijn fractie een amendement in, waarbij o.m. wordt verklaard, dat de veiligheid van Groot-Brittannië slechts verkregen kan worden door collectieve veiligheid onder den Volkenbond en dat het Lagerhuis bereid is de wapens, noodig voor de ten uitvoerlegging van een dergelijke politiek, te verschaffen, doch er tegen is onmetelijke bewapening voor een verdere, gevaarlijke, ongezonde politiek te verschaffen, welke de regeering voert met voorbijzien van haar verkiezingsbeloften.
Naar aanleiding van het Labour-amendement zeide Chamberlain: „Het is thans niet de tijd om werkeloos te staan, terwijl de boot naar den waterval afdrijft."
Het amendement van Labour werd verworpen met 351 tegen 134 stemmen.
De door den minister-president ingediende motie, waarbij de verdedigingspolitiek der regeering wordt goedgekeurd, werd aangenomen met 347 tegen 133 stemmen. (Times)
(Vor. ber. Neville Chamberlain 3164 D.)

13 MAART 1938

B. FRANKRIJK. — Kabinet-Léon Blum gevormd. —

Léon Blum heeft op 13 Maart '38 in den loop van den dag het vierde Volksfront-ministerie gevormd en de volgende ministerlijst bekend gemaakt:
Minister-president en Schatkist: Léon Blum (soc.).
Begrooting: Spinasse (socialist).
Buitenlandsche Zaken: Paul-Boncour (soc. rep. unie).
Ministers van Staat: Paul Faure (socialist), Albert Sarraut (radicaal), Violette (soc. rep. unie en Steeg (radicaal).
Propaganda: Frossard (soc. rep. unie).
Minister, belast met de diensten van het ministerpresidium: Vincent Auriol (socialist).
Binnenlandsche Zaken: Dormoy (socialist).
Justitie: Rucart (radicaal).
Nationale verdediging en onder-voorzitter van den ministerraad: Daladier (radicaal).
Luchtvaart: La Chambre (radicaal).
Marine: Campinchi (radicaal).
Handel: Pierre Cot (radicaal).
Posterijen: Lebas (socialist).
Pensioenen: Rivière (socialist).
Onderwijs: Jean Zay (radicaal).
Landbouw: Monnet (socialist).
Openbare werken: Moch (socialist).
Arbeid: Serol (socialist).
Koloniën: Moutet (socialist).
Openbare Gezondheid: Gentin (radicaal).
(Le Temps) **(Vor. ber. Kabinet 3171 D.)**

C. SPANJE. — Burgeroorlog. - Teruel. - Kruiser Baleares getorpedeerd. - Bestuur rechtsche regeering. —

De Spaansche regeering heeft nu al het terrein, dat zij met haar groot offensief van het vorige jaar gewonnen had, opnieuw verloren. En nog eenige zeer belangrijke stellingen, welke zij tevoren bezat, erbij. Van nationalistische zijde wordt beweerd, dat de regeering 15000 man aan gevangenen en dooden bij Teruel heeft verloren. Franco zou met een wapenstilstand genoegen nemen, mits alle regeeringsartillerie en vliegtuigen worden uitgeleverd en alle gevangenen worden vrijgelaten. Volgens Franco zou het aantal dooden der regeeringstroepen 400.000 man bedragen.
Op 6 Maart in de vroegte heeft zich op zestig mijl van Kaap Palos een zeeslag afgespeeld, die den nationalisten op het verlies van een hunner beste oorlogsbodems — de „Baleares" — is komen te staan. Een torpedo, afgevuurd door een der schepen van de republikeinsche vloot, trof den kruiser. Een enorme rookzuil steeg omhoog. Twee Britsche torpedojagers, de „Kempenfelt" en de „Boreas", schoten te hulp. Volgens de laatste berichten zijn circa 600 leden van de bemanning van den zinkenden oorlogsbodem omgekomen.
Terwijl de Britsche torpedojagers met het reddingswerk bezig waren, ondernamen republikeinsche oorlogsvliegers een aanval op het brandende schip. Een der projectielen ontplofte in de onmiddellijke nabijheid van de „Boreas". Een splinter kwam op den torpedojager terecht en doodde een der matrozen, drie anderen kregen lichte kwetsuren.
(De „1ste klas kruiser" Baleares, die 10.000 ton mat, was 190 M. lang en 19 M. breed. Het schip was bewapend met acht stukken van 20 c.M., acht stukken van 12 c.M. en acht kanonnen van kleiner kaliber, het had twaalf torpedolanceerbuizen en twee vliegtuigen aan boord. De kruiser was ontworpen door Sir Philips Watts en in Augustus 1928 te Ferrol op stapel gezet. In 1937 werd hij in dienst genomen, alhoewel een der geschuttorens op het achterschip ontbrak).
Rechtsche regeering. — Het bestuur is thans over 3 steden verdeeld. Te Valladolid bevindt zich het ministerie van Openbare Orde en Veiligheid, Victoria is de zetel van de ministeries van Justitie en Onderwijs. Alle andere departementen bevinden zich te Burgos. Salamanca blijft de diplomatieke hoofdstad.
(O Seculo - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Burgeroorlog 3154 A.)

D. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —

Amerikaansch: Lyle Saxon — „Children of Strangers." (John Lane The Bodley Head, London 1937) **(Vorig bericht 3161 F.)**

Deensch (in het Nederlandsch):
Martin Andersen Nexö — „Onder de wijde hemel." (De Nieuwe Tijd, Laren 1937) **(V. b. 3125 C.)**

Duitsch: A. Neumann — „Die Goldquelle." (Albert de Lange, Amsterdam)
Erich F. Podach — „Friedrich Nietzsche und Lou Salomé." (Max Niehans-Verlag, Leipzig (Zürich) **(Vorig bericht 3161 F.)**

Engelsch: Osbert Sitwell — „Those were the days." (Macmillan)
Sylvia Thompson — „Recapture the Moon." (William Heinemann Ltd., London, 1937) **(V. b. 3161 F.)**

Esperanto: Julio Baghy — „La Verda Koro." (Nederl. Esperanto-Centro, Rotterdam, 1937) **(V. b. 3112 D.)**

Fransch: F. Carco — „L'Homme de Minuit." (Michel)
E. Esclangon — „La Notion de Temps" (Gauthier-Villars, Paris) **(Vor. ber. 3161 F.)**

Italiaansch: G. Milanesi — „La sera di Santa Barbara." (Mondadori, Milano) **(V. b. 3125 C.)**
(Red. K. H. A.)

A. „ANSCHLUSS" MET DUITSCHLAND. —

9 Maart. —

Bondskanselier Von Schuschnigg verlangt plebisciet.

In zijn redevoering te Innsbruck deed Bondskanselier Von Schuschnigg op 9 Maart '38 een beroep op het volk. Hij zeide met name:

„Voor den eersten keer in de geschiedenis van ons vaderland vraagt de regeering van den Oostenrijkschen staat een openlijke uitspraak voor het geboorteland. Gij allen, mannen en vrouwen van het vrije Oostenrijk, welk beroep gij ook uitoefent en tot welke klasse der maatschappij gij ook behoort, zijt geroepen u voor de geheele wereld uit te spreken. Gij moet zeggen of gij bereid zijt met ons den weg te vervolgen, dien wij zijn betreden en die beoogt een sociale eensgezindheid en rechtsgelijkheid, het definitief wegnemen van alle partijgeschillen, een Duitschen vrede naar binnen en buiten, een politiek van arbeid.

De leuze is: voor een vrij, Duitsch, onafhankelijk, sociaal, christelijk, eensgezind Oostenrijk, voor vrede en arbeid en rechtsgelijkheid voor allen, die volk en vaderland liefhebben. Dat is het doel van mijn politiek," aldus Schuschnigg.

„Zij, die bevestigend zullen antwoorden, dienen de belangen van allen en in de eerste plaats den vrede. Toont dus, dat uw wil, een nieuw tijdvak van eensgezindheid in te leiden in het belang van het vaderland, ernstig is. De wereld wil uw bereidheid te leven zien. Verheft u daarom als één man, volk van Oostenrijk, en stemt: Ja!" (Reichspost)

(Vor. ber. Von Schuschnigg 3154 C.)

11 Maart. — Schuschnigg afgetreden. —

Duitsch ultimatum aan Oostenrijk. Aftreden van Bondskanselier Von Schuschnigg en regeering geëischt.
Volksstemming, welke op 13 Maart zou worden gehouden, uitgesteld.
Duitschland acht het accoord van Berchtesgaden vervallen.
Tweede ultimatum van Duitschland aan Oostenrijk.
Bondspresident Miklas weigert een nieuwe regeering te vormen. Indien het ultimatum niet wordt ingewilligd zullen Duitsche troepen Oostenrijk binnenrukken.
Bondskanselier Von Schuschnigg treedt af.

Afscheidsrede van dr. Von Schuschnigg. —

Bondskanselier Von Schuschnigg heeft op 11 Maart door middel van de radio de volgende toespraak gehouden tot het Oostenrijksche volk:

„De dag van heden heeft ons voor een toestand geplaatst, waarin het moeilijk was een beslissing te nemen. Ik heb opdracht het Oostenrijksche volk in te lichten over de gebeurtenissen van vandaag. De Duitsche regeering heeft den Bondspresident een ultimatum gesteld, dat op een bepaald uur was afgeloopen. In dit ultimatum werd geëischt, dat de Bondspresident op voorstel van de Duitsche regeering een Bondskanselier zou benoemen. Indien hieraan geen gevolg zou worden gegeven, zouden de Duitsche troepen op dit uur Oostenrijk binnenrukken.

Ik stel vast, dat de geruchten, welke in Oostenrijk de ronde hebben gedaan, dat arbeidersonlusten zouden zijn uitgebroken, dat stroomen bloeds gevloeid zouden hebben, dat de regeering den toestand niet meester was en dat zij uit eigen kracht geen orde zou hebben kunnen scheppen, van A tot Z gelogen zijn.

De Bondspresident heeft mij opdracht gegeven het Oostenrijksche volk mede te deelen, dat wij voor geweld wijken. Wij hebben, aangezien wij tot geen prijs, ook niet in dit ernstige oogenblik, Duitsch bloed vergieten, onze weermacht opdracht gegeven in geval van het binnenrukken van troepen, zonder tegenstand te bieden, terug te trekken en de beslissingen van de komende uren af te wachten.

De Bondspresident heeft den generaal der infanterie Schilhawsky belast met het bevel over de weermacht. Hij zal verdere opdrachten aan de weermacht geven. Ik neem op dit oogenblik afscheid van het Oostenrijksche volk met een Duitsch woord en een hartewensch: „God bescherme Oostenrijk".

OOSTENRIJK

Duitsche troepen overschrijden de Oostenrijksche grens bij Salzburg en andere steden.
Duitsche delegatie onder leiding van Bürckel te Weenen aangekomen.
Fransche regeering informeert naar mogelijkheid tot samenwerking met de Italiaansche regeering. Italië acht deze mogelijkheid niet aanwezig.
Telefoonverbindingen tusschen Berlijn en Weenen voorloopig onderbroken. De inspecteur van het leger, generaal der infanterie S. Schilhawsky, benoemd tot Opperbevelhebber van de geheele Oostenrijksche weermacht.
Minister Seyss-Inquart verzoekt Duitschland troepen naar Oostenrijk te sturen.
Bondspresident Miklas belast minister Seyss-Inquart met de leiding van de bondsregeering.
De Ver. Staten doen geen stappen te Berlijn ten aanzien van de Oostenrijksche kwestie.
Duitsche geheime raad vergadert permanent.
Seyss-Inquart wordt belast met de vorming van een nieuwe regeering.
Radio-rede van Seyss-Inquart. Rust en orde moeten gehandhaafd blijven. Geen tegenstand, indien het Duitsche leger binnenrukt.
Nationaal-Socialisten eischen het aftreden van Bondspresident Miklas, hetgeen deze weigert.

12 Maart. —

Britsche en Fransche regeeringen protesteeren krachtig tegen den Duitschen dwang ten aanzien van Oostenrijk.
Reeds twee vroegere Oostenrijksche ministers, n.l. Stockinger en Zernatto, uitgeweken naar Bratislawa. De burgemeester van Weenen, Schmitz, is gearresteerd, evenals de leiders van het Vaderlandsche Front.
Kettler wordt Duitsch gezant te Weenen.
Hess, plaatsvervanger van Hitler, te Weenen aangekomen.
Nationaal-Socialistische regeering in Oostenrijk gevormd. Seyss-Inquart bondskanselier. Verdere leden zijn: Franz Hüber: minister van Justitie; Prof. Menghin: Onderwijs; Dr. Jury: Sociale Voorzorg; Rudolf Neumayer: Financiën; Remthaler: Landbouw; Fischböck: Handel en Verkeer. De portefeuille voor de Landsverdediging is eveneens in handen van Seyss-Inquart, met den vroegeren leider der politie Skubel als staatssecretaris.
Tsjecho-Slowakije wenscht geen stappen te doen, teneinde een troebele atmosfeer te vermijden.
In vele steden, w.o. Graz, Linz, Innsbruck en Salzburg, hebben Nationaal-Socialisten het bewind in handen genomen.
Ministerraad in Tsjecho-Slowakije bijeengeroepen.
Engelsche pers veroordeelt het optreden van Duitschland in Oostenrijk.
Italiaansche pers tevreden over den gang van zaken in Oostenrijk.
Duitsche troepen zijn de Oostenrijksche grens gepasseerd.
De Amerikaansche pers veroordeelt eveneens het optreden van Duitschland in Oostenrijk.
Hitler uit Berlijn per vliegmachine naar München vertrokken.
Hongarije sluit de Oostenrijksch-Hongaarsche grens om toestrooming van vluchtelingen te beletten.
Schuschnigg en de overige leden van het oude kabinet bevinden zich onder politiebewaking in de bondskanselarij.
Duitsche troepen trekken Innsbruck binnen.
Gouverneur en plaatsvervangend gouverneur van Innsbruck gearresteerd en door Nationaal-Socialisten vervangen.

Proclamatie van Hitler. —

Dr. Göbbels heeft voor alle Duitsche zenders een proclamatie van Hitler voorgelezen, waaraan wij het volgende ontleenen:
Eeuwige en historische verbondenheid, die eerst door het jaar 1866 losgemaakt werd, doch in den wereldoorlog opnieuw werd bezegeld, voegt Oostenrijk van oudsher in de Duitsche volks- en lotsgemeenschap. Duitschers, ik heb de laatste jaren getracht de leidende machthebbers in Oostenrijk te waarschuwen voor den door hen bewandelden weg. Slechts een waanzinnige kon gelooven door onderdrukking en terreur de menschen op den duur de liefde tot het volk, waarmede zij een stam vormen, te doen behouden. De Europeesche geschiedenis bewijst, dat in zulke gevallen slechts een des te grooter fanatisme wordt gekweekt.
Wij als groot volk konden beleven, dat meer dan 6 millioen menschen van onze eigen afkomst door een naar het aantal kleine minderheid werden onderdrukt, welke minderheid er eenvoudig kans toe gezien had, zich in het bezit te stellen van de daartoe noodzakelijke machtsmiddelen. Tezamen met de politieke ontrechting en kneveling ging een politiek verval, dat in vreeselijke tegenstelling stond tot den bloei van het nieuwe leven in Duitschland. Ik heb er in 1936 naar gestreefd een weg te vinden, die de kans kon bieden om de tragiek van het lot van dit Duitsche broederland te verzachten, teneinde aldus misschien te kunnen komen tot een werkelijke verzoening.
De overeenkomst van den elfden Juli werd echter slechts onderteekend om reeds in het eerstvolgende oogenblik verbroken te worden. Wie zich openlijk uitsprak voor het Duitsche volk, bleef vervolgd, onverschillig of hij een nationaal-socialistisch wegwerker of een oude verdienstelijke legeraanvoerder van den wereldoorlog was.
Ik heb nu nog een tweede maal getracht een overeenstemming tot stand te brengen.
Ik wilde derhalve in een nieuwe overeenkomst er toe komen, dat in dit land aan alle Duitschers dezelfde rechten toegewezen en dezelfde plichten opgelegd zouden worden. Deze overeenkomst zou een vervulling zijn van het verdrag van 11 Juli 1936.
Enkele weken later moesten wij helaas constateeren, dat de mannen der toenmalige Oostenrijksche regeering er niet aan dachten deze overeenkomst naar den inhoud na te komen.

Teneinde echter voor haar voortdurende inbreuken op de gelijke rechten der Oostenrijksche Duitschers voor zich een alibi te verschaffen, werd nu een plebisciet verzonnen, dat ten doel had de meerderheid van dit land definitief te ontrechten. Een land waar sedert vele jaren in het geheel geen verkiezingen meer geweest zijn, waar alle bases voor het bereiken der stemgerechtigden ontbreken, schrijft een verkiezing uit, die binnen nauwelijks 3½ dag moet plaats vinden. Er zijn geen kieslijsten, geen kiezerskaarten, er is geen mogelijkheid de kiesgerechtigdheid na te gaan, er is geen verplichting tot geheimhouding der verkiezing, er is geen waarborg voor de onpartijdige uitvoering der verkiezing, er is geen zekerheid voor de telling der stemmen, enz.
Wanneer ook ditmaal het regime nu weer het voornemen had met middelen van geweld de protestbeweging eenvoudig neer te slaan, dan kon het resultaat slechts een nieuwe burgeroorlog zijn. Het Duitsche rijk duldt echter niet, dat in dit gebied van nu af aan nog Duitschers vervolgd worden wegens hun toebehooren tot onze natie of wegens het feit, dat zij bepaalde opvattingen aanhangen. Ik heb derhalve besloten den millioenen Duitschers in Oostenrijk thans de hulp van het rijk ter beschikking te stellen. Sedert hedenmorgen marcheeren over alle grenzen tusschen Duitschland en Oostenrijk de soldaten van de Duitsche weermacht.

13 Maart. — „Anschluss"-wet. - President Miklas afgetreden. - Seyss-Inquart bondskanselier. - Volksstemming 10 April 1938. - Decreet in zake het Oostenrijksche leger. - Hitler, Mussolini, Von Papen, Bürckel. - Görings legeruitbreiding. —

Van het balcon van de bondskanselarij aan den Ballhausplatz is op 13 Maart '38 een proclamatie voorgelezen, waarbij Oostenrijk officieel bij het Duitsche rijk wordt ingelijfd. Op 10 April wordt hierover een volksstemming gehouden.
President Miklas is op verzoek van Seyss-Inquart afgetreden. Overeenkomstig de Oostenrijksche grondwet heeft Seyss-Inquart zijn functie overgenomen.
Hitler heeft den nacht te Linz doorgebracht.
De Oostenrijksche gezanten te Parijs, Londen en Praag zijn met verlof gezonden.
Dr. Skubl, onderstaatssecretaris voor de Veiligheid, is om politieke en persoonlijke redenen afgetreden.

OOSTENRIJK

De „Anschluss"-wet. — De wet, waarbij de „Anschluss" geproclameerd werd, en die in de Oostenrijksche constitutie is opgenomen, bestaat uit vijf artikelen, die als volgt luiden:
Art. 1. Oostenrijk is een land van het Duitsche Rijk.
Art. 2. Op Zondag, den tienden April 1938, wordt een vrije en geheime volksstemming gehouden van alle Duitsche mannen en vrouwen in Oostenrijk, die den twintigjarigen leeftijd bereikt hebben. Deze volksstemming heeft betrekking op de hereeniging met het Duitsche Rijk.
Art. 3. Bij het referendum beslist de meerderheid der uitgebrachte stemmen.
Art. 4. De voor de toepassing en aanvulling van deze constitutioneele wet vereischte bepalingen worden bij verordening getroffen.
Art. 5. Deze constitutioneele wet wordt van kracht op den dag der afkondiging.
Met de tenuitvoerlegging van deze constitutioneele wet is de bondsregeering belast. Vastgesteld wordt, dat deze wet in overeenstemming met de grondwet tot stand gekomen is.

(w. g.) Seyss-Inquart, Glaise-Horstenau, Wolf, Hüber, Menghin, Jury, Neumayr, Reinthaler, Fischböck.

Telegram van Hitler aan Mussolini. —

In verband met het besluit van den Grooten Fascistischen Raad, waarbij Italië het gebeurde in Oostenrijk volkomen aanvaardt, heeft Hitler uit Linz het volgende telegram aan Mussolini gezonden:
„Aan Z.Exc. den Italiaanschen minister-president en duce van het fascistische Italië, Benito Mussolini. Ik zal dit nooit vergeten.
Adolf Hitler."

Von Papen lid der N.S.D.A.P. —

De nationaal-socialistische partij-correspondentie meldt uit Linz: „De Führer heeft ambassadeur Franz von Papen uit waardeering voor diens kostbare medewerking in de N.S.D.A.P. opgenomen en hem het gouden eereteeken verleend."

Gouwleider Bürckel. —

Adolf Hitler heeft verder de volgende verordening te Linz uitgevaardigd:

1) Ik belast Bürckel, gouwleider van de Saarpfalz, met de reorganisatie van de N.S.D.A.P. in Oostenrijk.
2) Gouwleider Bürckel is derhalve belast met de commissarische leiding van de N.S.D.A.P. in Oostenrijk. Ook moet hij de voorbereiding voor de volksstemming treffen.
3) Ik heb gouwleider Bürckel gemachtigd de maatregelen te nemen, die hij voor zijn taak noodig oordeelt.

Göring kondigt leger-uitbreiding aan. —

Generaal-veldmaarschalk, minister-president Göring heeft op 13 Maart '38 tijdens de viering van den heldengedenkdag in de Staatsopera een rede gehouden, waaraan wij o.a. het volgende ontleenen:
Wie heeft hier het recht tot inmenging, zeide Göring, wanneer Duitschers met Duitschers willen samengaan. Welke staat is hier soms getroffen of benadeeld? Hier heeft slechts het Duitsche volk in zijn geheel alleen te beslissen. Thans wordt het Duitsche volk in Oostenrijk voor de eerste maal sedert de vreeselijke vredesverdragen de gelegenheid gegeven zich vrij en eerlijk en in volle openbaarheid zonder eenige beperking voor de geheele wereld uit te spreken hoe het zijn leven wenscht te vormen.
Hoe echter ook zijn uitspraak zal uitvallen, de wereld, die dit gejubel hoort en deze heilige ontroering beleven kan, weet het reeds.

Onschendbaar zullen wij verbonden blijven. Geen macht ter wereld kan ons scheiden. Het zou denkbaar zijn, dat Duitschland ondergaat. Ondenkbaar echter zal het zijn, dat het zich ooit weer uiteen laat scheuren.
Duitschland wil en zal zich niet mengen in de toestanden van een ander land. Vastgesteld moet echter ook worden, dat Duitschland zich beschouwt als behoeder en beschermer van alle Duitschers, ook buiten de grenzen van het rijk.
Duitschland heeft derhalve besloten zijn weermacht verder te versterken en sterk te houden als waarborg voor den vrede in de wereld.

Het aftreden van President Miklas. —

Het aftreden van bondspresident Miklas, zoo wordt vernomen, is een gevolg geweest van zijn houding tegenover het nieuwe nationaal-socialistische bewind. Miklas heeft volgens deze berichten te kennen gegeven, dat hij er geen prijs op stelde rijkskanselier Hitler bij zijn komst te Weenen te ontvangen. In verband hiermede was ook de aankomst van Hitler in de Oostenrijksche hoofdstad uitgesteld.

Hitler's decreet in zake het Oostenrijksche leger. —

De volledige verordening over het Oostenrijksche leger, welke Hitler tijdens zijn verblijf te Linz heeft uitgevaardigd, luidt als volgt:

1) De Oostenrijksche bondsregeering heeft bij wet besloten zich met het Duitsche rijk te hereenigen. De Duitsche rijksregeering heeft dit besluit op 13 Maart '38 wettelijk erkend.
2) Op grond hiervan wordt door mij bepaald: het Oostenrijksche bondsleger wordt als bestanddeel van de Duitsche weermacht onder mijn commando geplaatst.
3) Met het bevel over de Duitsche weermacht binnen de Oostenrijksche landsgrenzen belast ik den generaal van de infanterie von Bock, opperbevelhebber van het achtste leger.
4) Alle militairen van het Oostenrijksche bondsleger leggen onverwijld op mij, als hun hoogsten bevelhebber, den eed af. Generaal von Bock treft onmiddellijk de noodige maatregelen. Hitler.

100.000 Duitsche militairen. —

Het totaal aantal Duitsche soldaten, dat zich te Weenen bevindt, wordt op 18.000 geschat. In de omgeving van Weenen staan 200 bommenwerpers, te Graz 15 en in eenige andere plaatsen tezamen veertig. In geheel Oostenrijk bevinden zich thans naar raming 100.000 Duitsche militairen, waarbij inbegrepen zijn 40.000 man van het Oostenrijksche legioen.

Vredesverdrag geannuleerd. —

Hitler heeft den Oostenrijkschen Bondskanselier, Seyss-Inquart, medegedeeld, dat art. 88 van het vredesverdrag, waarin de onafhankelijkheid van Oostenrijk is neergelegd, is geannuleerd. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Schuschnigg Plebisciet 3173 A.; Nationaal-Socialisme 3164 F.)

A. Exit Oostenrijk. — Politiek en Historie. —

Adolf Hitler heeft op 12 Maart 1938 te Linz den grootsten dag van zijn leven gevierd. Hij voegde zijn geboorteland, de Duitsche resten der Oostenrijksch-Hongaarsche dubbel-monarchie, bij het Duitsche Rijk, waarvan een grondeloos diepe revolutie hem tot heerscher maakte.

Misschien kan men zeggen, dat Hitler 12 Maart 1938 zijn levensdoel heeft bereikt.

Het zal nu wel eeuwig een vraag blijven, of Schuschnigg, indien zijn volksstemming ware doorgegaan, daarmee de vrucht zou hebben geplukt van dien even harden als vreugdeloozen arbeid, die hem tot den meest bewonderens- en beklagenswaardigen staatsman van Europa maakte. Het zal een vraag blijven, of de Oostenrijksche zelfstandigheid, alléén door zijn beleid, op Zondag 13 Maart voor het eerst van een verloren tot een gewonnen zaak zou zijn geworden. Het schielijke ingrijpen van het nationaal-socialistische Duitschland schijnt op die vraag een bevestigend antwoord te suggereeren.

De „Anschluss" van het Duitsche restant der Donaumonarchie bij het verslagen, maar héél gebleven Duitsche rijk lag terstond na den oorlog voor de hand als een tegenwicht tegen den druk van den verloren krijg. Reeds de eerste nationale vergadering van den Duitsch-Oostenrijkschen vrijstaat nam daartoe op 12 Nov. 1918 het besluit. Maar in het vredesverdrag van St. Germain (10 Sept. 1919) werd de „Anschluss" uitdrukkelijk en onvoorwaardelijk door de geallieerden verboden en tien dagen later werd ook artikel 61 in de grondwet van het Duitsche rijk, dat dien „Anschluss" voorzag en regelde, op eisch der geallieerden afgeschaft.

Oostenrijk moest zelfstandig blijven. Maar het was in economisch en politiek opzicht zwak. De wensch naar den „Anschluss" bleef leven. Nog in 1931 besloten de beide regeeringen tot een tolunie, maar de Volkenbond en het Haagsche gerechtshof verboden de uitvoering.

Duitschland — Italië

Intusschen is Oostenrijks geschiedenis van deze jaren een geschiedenis van steunzoeken. De Volkenbond laat het niet sterven, maar geeft het ook geen kracht. Tegenover de redelijkheid van de Anschluss-gedachte helpt niemand een andere redelijkheid stellen, die bezielde Oostenrijkers vinden in de historische roeping van hun land, volkenverbindend te werken door bovennatuurlijke cultuur. Hoe die idee levend te houden in een krachteloos lichaam? De komst van het nationaal-socialisme in Duitschland en vooral zijn spoedig geopenbaarde ras- en godsdienst-politiek komen weliswaar in 1933 die Oostenrijksche roeping tot sterker bewustzijn wekken en concretiseeren haar in de gedachte van den Duitschen christelijken standenstaat. De Kerk biedt moreelen steun; materieele hulp blijft ontbreken.

Tusschen Italië en Duitschland zoekt de republiek haar heil. Dollfuss, die vooral bij Italië steun zoekt en in de Romeinsche protocollen van 17 Maart 1934 een stelsel van samenwerking met Italië en Hongarije aanvaardt (en die daarom het verwijt moet hooren, dat hij de Oostenrijksche stambroeders in Zuid-Tirol verraadt) voert een autoritair bewind en sneuvelt op 25 Juli 1934. Mussolini zendt troepen naar den Brenner en redt Oostenrijks bestaan. De mogendheden zijn verheugd, maar tegenover den economischen druk, dien Duitschland uitoefent, stellen zij geen tegenwicht. Schuschnigg, kanselier sedert 30 Juli 1934, zoekt een balans tusschen Italiaanschen en Duitschen invloed en sluit op 11 Juli 1936 een verzoeningsovereenkomst met Berlijn. Tusschen dit verdrag en de Romeinsche protocollen hangt verder Oostenrijks hachelijk bestaan. De politiek van de as Rome-Berlijn schijnt op Oostenrijks onafhankelijkheid als voorwaarde gegrond, maar doet in werkelijkheid de spanning van het koord, waarop Oostenrijk danst, verslappen. Schuschnigg tracht de inwendige kracht van het land met een uiterste inspanning te consolideeren. Met succes? Op het oogenblik, dat hij de proef probeert, marcheert Hitler; Mussolini ziet toe, de mogendheden protesteeren met woorden.

Duitsch-Oostenrijk is verdwenen en daarmee — voor het oog althans — een groot ideaal.

In den nu voltrokken „Anschluss" vindt echter ook een grooter historisch proces dan het bestaan en vergaan van het na-oorlogsche Duitsch-Oostenrijk zijn voltooiing. Opnieuw is een groot Duitsch rijk tot stand gekomen, zooals Europa dat sedert Karel den Grooten in diverse vormen heeft zien worden en verworden.

In 1740, bijna tweehonderd jaar geleden, begon Frederik de Groote, bondgenoot van Frankrijk, als derde koning van het twee-en-een-half millioen inwoners tellende Pruisen, den eersten van een reeks oorlogen tegen het rijk van Maria Theresia, het rijk, welks glorie eenmaal werd geformuleerd in het befaamde A. E. I. O. U.: Austriae Est Imperare Orbi Universo, Oostenrijks deel is het, te heerschen over het gansche aardrond. In 1866 streed Bismarck, verbonden met Victor Emmanuel II van Italië, den laatsten. In 1870 ontstond het Duitsche Rijk onder Pruisische hegemonie; het doorstond den wereldoorlog en absorbeerde op 13 Maart 1938 de laatste rest van het oude Duitsche rijk.

Daarmede erft het nieuwe Duitsche rijk ook een politieke nalatenschap.

Om van die erfenis slechts het meest actueele deel te vermelden: het Duitsche rijk wordt, door de „Angliederung" van Oostenrijk, erfstaat van de oude Donaumonarchie. Het wordt de grootste onder die successiestaten, aanzienlijk machtiger dan Italië, dat tot nog toe die positie innam. De rol van de Donaumonarchie in Oost-Europa — een rol, wier grootte men weer is gaan beseffen, toen de speler haar onbezet liet — valt, zij het in gewijzigde omstandigheden, het nieuwe rijk ten deel.

De geschiedenis van de wording der naties in de negentiende eeuw, nadat Napoleons ploeg over Europa gegaan was, is voor Italië een geschiedenis van opstanden eerst en later oorlogen tegen Oostenrijk, meest in verbond met Pruisen, of met Frankrijk. Geleidelijk brak Italië het Oostenrijksche gezag over zijn noordelijke landstreken af. De erfvijandschap tegen Oostenrijk was ook de grond, waarom Italië in 1914 zijn bondgenooten niet volgde en zich in '15 bij de geallieerden aansloot. Het groote effect van den wereldoorlog was de vernietiging der Donaumonarchie; daarom beschouwen de Italianen zich als de groote overwinnaars in dien oorlog. Na St. Germain en Trianon zocht Italië over Oostenrijk en Hongarije heen de rol der oude dubbelmonarchie in Oost-Europa en Donaugebied over te nemen. De „Anschluss", waardoor opnieuw een groot Duitsch rijk dicht bij de Adriatische Zee en den Brenner zou komen te liggen, was dan ook het schrikbeeld, dat Mussolini's Europeesche politiek beheerschte en hem nog in Juli '34 bewoog om den oorlog tegen Duitschland te riskeeren. De Italiaansche bladen herinnerden zich destijds, dat de Duitsche keizers der middeleeuwen hun burchten over heel Zuid-Italië bouwden en zich in Palermo lieten kronen, maar — schreven zij — het was hun slecht bekomen.

Toen Mussolini tot uitvoering van zijn Abessynische plannen schreed, dacht men vooral in Parijs, dat de zorg om Oostenrijk hem ervan zou weerhouden, in àl te diep water te gaan. De Duce deed toen echter de gedenkwaardige verklaring, dat Italië zich niet voor eeuwig als waakpost liet vastnagelen aan den Brenner. De Abessynische oorlog bracht vervreemding van Engeland en Frankrijk en noodgedwongen heul bij Duitschland. De „as" kwam tot stand en zij draaide zóó glad en snel, dat zelfs de Duce — met Rome in bouwkoorts voor Hitlers bezoek — haar wenteling niet kon stoppen en omkeeren, toen Juli '34 zich herhaalde en Oostenrijk wankelde. Hij betaalde 11 Maart 1938 den prijs van Abessynië.

Italië heeft nu tachtig millioen Duitschers als buren gekregen, terwijl het zelf bovendien eenige honderdduizenden van hun stamgenooten regeert, op wie menige passage uit Hitler's proclamatie van toepassing zou kunnen worden. Daaraan verandert het vriendenbriefje, dat Hitler door den prins van Hessen naar Rome liet brengen, weinig of niets. Duitschland erft de rol van Oostenrijk en politieke erfenissen gaan over zonder beneficie van inventaris. De betuigingen van „heeren onder elkaar" beteekenen in den loop der jaren niet veel tegenover historische en geografische feiten. Men zou Hitler's briefje, dat den feodalen wil van den heerscher stelt boven de natuurlijke gegevens en den historischen drang van rassen en volken, zelfs merkwaardig on-nationaalsocialistisch kunnen noemen. De nieuwe verhouding tusschen Italië en het Duitsche rijk is een feit, ook al draait de as, op kracht van de fascistische ideologie, voorloopig vroolijk voort.

Uit Oostenrijks schielijk einde — zonder twijfel het grootste gebeuren sinds den wereldoorlog — van welks historischen achtergrond wij enkel aspecten hebben trachten te belichten, is voor de Europeesche politiek menige les te trekken. Hier mogen nog twee overwegingen kort worden aangestipt.

De eerste is de onvruchtbaarheid van een negatieve politiek, die zich uitput in een niet-willen. Tegenover den drang tot aaneensluiting, die machtig bleef, óók toen hij slechts van één kant kwam, hebben de mogendheden, wien Oostenrijks bestaan zoo dierbaar heette, slechts een verbod gesteld, maar niet de schepping van positieve krachten — zooals de restauratie dat zou geweest zijn — toegelaten. Het resultaat kenmerkt de methode.

De tweede is, dat een conservatisme, dat minder op een onwrikbaar besluit dan op traagheid berust, slechts triomfen bereidt aan het geweld van den tegenstander. Mussolini en Hitler hebben een reeks triomfen gekend, omdat de andere mogendheden — de „democratische en vredelievende" — hun weigerden, wat zij toch niet vast besloten waren hun te onthouden. Zij verzetten zich juist genoeg, om het breken van dit verzet tot een roemrucht evenement te maken, en lieten het dan inderdaad breken. Tot de glorie van het geweld hebben zij op die wijze het hunne bijgedragen. Kan men zich indenken, hoe Europa er uit zou zien, als men aan Brüning de helft had gegund van wat men Hitler heeft laten nemen?

Welke is de toekomstige positie van Engeland tegenover Italië? Zal Italië van Duitschland den noodigen steun voor zijn Middellandsche Zee-politiek ten koste van Engeland verkrijgen? Het woord is nog altijd, en thans naar het schijnt méér dan ooit, aan Rome. Is de Duce voor- of tegenstander van een nieuwe „historische fataliteit"?

Duitschland — Italië

Bevolkingsproblemen. - Duitschland en Italië. — De Februariaflevering van De Economist bevat o.a. een artikel van mr. dr. J. Meerdink, getiteld: De daling der geboorten. Tegenmaatregelen en hun resultaten in Duitschland en Italië. Allerwegen neemt de bevolking nog toe, doch dit dient in hoofdzaak te worden toegeschreven aan het proces van levensverlenging, waaraan de bevolkingen der verschillende landen onderhevig zijn. Berekent men volgens de bekende methode van Kuzcynski de z.g. „net reproduction rate", d.w.z. gaat men na, of de in een zekere periode geboren vrouwen zich per duizend in den loop der tijden reproduceeren in tenminste wederom 1000 vrouwen, dan blijkt bij vele landen (Nederland behoort daartoe nog niet, maar nadert de grens wel), dat deze „reproduction rate" beneden één is gedaald, en dat de bevolking zich dus in den loop der tijden op grond der actueele procreatie niet in stand zal houden. Van de groote Europeesche landen beloopt de „reproduction rate" voor 1933: Engeland 0.73, Frankrijk 0.82, Duitschland 0.70, Italië 1.18.

Deze achteruitgang van de reproductieve kracht der bevolking wordt om meer dan één reden ongewenscht geacht. Sociaal geeft een achteruitgaande bevolking veelal aanleiding tot zekere verslappingsverschijnselen, terwijl economisch aanzienlijke storingen in de bestaande omstandigheden intreden. Men denke aan het bouwbedrijf.

In Frankrijk en België heeft men met een stelsel van kindertoeslagen gewerkt, echter zonder aanwijsbaar succes. Veel „actiever" was de Duitsche bevolkingspolitiek, inzonderheid door het stelsel van huwelijksleeningen; ook op fiscaal gebied heeft Duitschland maatregelen getroffen, zoo o.a. door een wijziging van de successiebelasting ten behoeve van groote gezinnen en door een systeem van vrijstelling van inkomstenbelasting in verband met de opvoeding van de kinderen.

Minder ingrijpend zijn de Italiaansche maatregelen, welke in hoofdzaak van fiscalen aard zijn geweest.

De resultaten zijn niet overal dezelfde geweest. Wij wezen er reeds op, dat in Frankrijk en België het resultaat der kindertoeslagen niet positief aanwijsbaar was. Ook in Italië is het resultaat twijfelachtig, zooals dr. Meerdink uiteenzet. Wil men in dat land de bevolking doen toenemen, dan ligt in de eerste plaats een taak op het gebied der zuigelingensterfte, die in Italië nog bijzonder hoog is. Daar is veel eerder een resultaat te bereiken dan door fiscale maatregelen, waarop de bevolking niet reageert.

Anders is de toestand in Duitschland. Daar hebben de huwelijksleeningen stimuleerend gewerkt, ook al is de „reproduction rate" voor 1934—'36 nog op 0.90 gebleven. Uitvoerig maakt de schrijver melding van de desbetreffende onderzoekingen van den Duitschen statisticus Burgdörfer. De schrijver vat zijn beschouwingen over Duitschland als volgt samen:

„Het stelsel der huwelijksleeningen heeft ongetwijfeld de nuptialiteit gestimuleerd, hoewel op zichzelf de politieke en sociale koerswijziging in 1933 en de lange, daaraan voorafgegane depressieperiode met haar huwelijksuitstel, gunstige omstandigheden voor een toeneming van de huwelijksfrequentie vormden. De nuptialiteit blijkt over het algemeen vrij conjunctuurgevoelig te zijn. Een sterke stijging in het aantal der eerstgeborenen kunnen wij als gevolg van een en ander vaststellen. Bij het gestadig stagneeren van de toeneming in nuptialiteit, een stagnatie waarbij mogelijk ook de in de vruchtbare leeftijdsklasse tredende, zwak bezette oorlogsjaargangen een rol spelen, gaat ook het aantal eerstgeborenen weer achteruit. Hierdoor wordt de toeneming van het totale geboortenaantal gedrukt. Slechts een stijging van de tweede en later geborenen, die in niet onaanzienlijke mate plaats vond, kan hier eenigszins als compensatie dienen. Het is duidelijk, dat men door het stimuleeren van de nuptialiteit niet zonder meer en voor geruimen tijd de nataliteit zal doen toenemen. Al vinden de eerste geboorten meestal korten tijd na de huwelijkssluiting plaats, bij de verdere geboorten, die juist voor ons probleem van de grootste beteekenis zijn, dringen zich de overwegingen omtrent het al dan niet gewenscht zijn van een volgend kind met groote intensiteit naar voren. Het tegenwicht, dat men hier tracht te vormen door het kwijtschelden van maximaal 250 mark der huwelijksleening bij de geboorte van ieder kind en alle andere begunstigingen voor groote gezinnen, kan, den aard van deze motieven in aanmerking genomen, slechts zeer gering zijn."

Tenslotte zal slechts een algeheele mentaliteitsverandering tot een duurzame verhooging van de nataliteit kunnen leiden. De tijd is nog niet gekomen om een oordeel uit te spreken over de vraag, of de beide grootste bevorderaars van bevolkingstoeneming onder de Europeesche volken tot zulk een verandering van mentaliteit zijn gekomen; dit is een kwestie van zeer langen duur.

(De Economist)

Hitler's wenschen en successen. — Balans.

Wenschen		Bereikt	
Over Duitschland regeeren	30	Jan.	1933
Onderdrukking van het communisme	27	Febr.	1933
Verbod van oppositie (Concentratiekampen)	28	Febr.	1933
Regeeren door decreten	23	Maart	1933
Eenwording van het Rijk	7	April	1933
Volledige contrôle over de pers . .	4	Jan.	1933
Arbeidsfront in plaats van vakvereenigingen	10	Mei	1933
Titel „Staatshoofd" voor Hitler . .	19	Aug.	1934
Dienstplicht	16	Maart	1935
Terugkeer van de Saar	13	Jan.	1935
Neurenbergwetten	15	Sept.	1935
Swastikavlag als rijksembleem . .	7	Sept.	1935
Remilitarisatie van het Rijnland . .	7	Maart	1936
Groote vloot (vlootpact met Engeland)	18	Juni	1935
Economisch vierjarenplan	1	Jan.	1937
Nazi-overheersching van Danzig . .		Aug.	1937
Anti-communistisch pact met Japan	25	Nov.	1936
Toevoeging van Italië's handteekening	6	Nov.	1937
Contrôle over de Rijksweer . . .	4	Febr.	1938
Binnendringen in Oostenrijks regeering	16	Febr.	1938
Anschluss van Oostenrijk	13	Maart	1938
Teruggave der koloniën	nog niet bereikt		
Teruggave van den Poolschen Corridor	nog niet bereikt		
Anschluss met Sudeten-Duitschers .	nog niet bereikt		
Contrôle over de kerk volgens nazibegrippen	nog niet bereikt		

(Red K. H. A. - De Tijd)

(V. b. Anschluss 3174; Duitsche bevolking 2818 D;. Italiaansche bevolking 2755 B.)

15 MAART 1938

A. NEDERLAND. — Werkloosheid. —

Wij geven het volgende vergelijkende staatje der werkloosheid van December en Januari 1935—1937:

Dec. 1935	471.900	Jan. 1936	475.900	+ 4.000
„ 1936	455.200	„ 1937	466.200	+ 11.000
„ 1937	437.400	„ 1938	439.000	+ 1.800

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 3106 C.)**

B. SUEZ-KANAAL. — Geen buitenlandsche inmenging. - Italië's ontkenning. —

„Egypte zal geen buitenlandsche inmenging dulden, wat zijn defensiewezen betreft", verklaarde dr. Ahmed Maher, leider der dissidente Wafdisten, dezer dagen in verband met de geruchten, dat Italië aandeel wilde hebben in de verdediging van het Suezkanaal. „Het Britsch-Egyptische verdrag," zoo vervolgde hij, „bepaalt, dat alleen Egypte verantwoordelijk is voor de verdediging van het kanaal. De Britsche troepen assisteeren Egypte op het oogenblik bij het vervullen van die taak, doch hieraan zal een einde komen, als de reorganisatie van het Egyptische leger voltooid is.

Italië heeft ontkend, dat het Engeland om deelneming aan de verdediging van het Suez-Kanaal heeft verzocht. (Giornale d'Italia)

(Vor. ber. Suez-kanaal 2710 C.)

C. EINDHOVEN. — De nieuwe sterrenwacht. - Een geschenk van dr. A. Philips. —

Op 8 Januari 1938 heeft minister Slotemaker de Bruïne het Eindhovensch Sterrenkundig Observatorium officieel geopend. Het is thans ruim een jaar geleden dat Z. K. H. Prins Bernhard den eersten steen legde voor deze Sterrenwacht. Zooals bekend is, werd deze inrichting door Dr. A. F. Philips aan de Afdeeling „Eindhoven en Omstreken" der Ned. Vereeniging voor Weer- en Sterrenkunde, die in Januari 1935 werd opgericht, ten geschenke gegeven.

Het gebouw omvat vier boven elkander gelegen vertrekken, waarvan het eerste geheel stofvrij is uitgevoerd en voor het slijpen en polijsten van den definitieven 50 c.M. spiegel gebruikt zal worden. Daarboven bevindt zich een dubbelhooge kamer met officieeler karakter, de eere-hal.

De volgende verdieping is ingericht als werkkamer en bibliotheek, terwijl hier ook het drijfwerk van den telescoop is ondergebracht. Daarna volgt de eigenlijke observatiekamer, waar de groote telescoop op een betonnen voetstuk is opgesteld en door het openschuifbare segment in den koepel den loop der hemellichamen volgen kan.

Deze koepel, die een diameter van ongeveer vijf meter heeft, is door middel van een rail en van kogellagers voorziene rollen geheel draaibaar. Ondanks het enorme gewicht van 1800 K.G. kan men hem gemakkelijk met één hand bewegen. Aan den koepel bevindt zich een metalen sleepring met geaard contact, waarop de bliksemafleiders zijn aangesloten.

Ook aan de outillage van het gebouw is zeer veel aandacht besteed.

De telescoop. — De nieuwe telescoop van het Eindhovensche observatorium is ontworpen voor een spiegel met een middellijn van niet minder dan 50 c.M. en een brandpuntsafstand van 325 c.M. De reeds vervaardigde spiegel van 30 c.M. zal slechts provisorisch in den kijker worden ingebouwd en gebruikt worden tot men met het polijsten van den nieuwen grooten spiegel gereed is. De telescoop behoort tot de allergrootste van ons land. De vier meter hooge telescoop weegt meer dan 1500 kilogram. De geheele telescoop werd in de Philipsfabrieken zelf ontworpen en uitgevoerd. Met dezen telescoop zal ongeveer een 650-malige vergrooting bereikt kunnen worden. Bij een dergelijke vergrooting vult een klein gedeelte van de maanschijf reeds geheel het beeldvlak!

De telescoop is verder ingericht voor fotografische doeleinden.

(Red. K. H. A.)

D. IRAN. — Alleen Perzische letterteekens. —

Van 1 April '38 af zal het gebruik van buitenlandsche letterteekens of vreemde talen in Iran verboden zijn. Geen bank, openbare instelling of handelsonderneming mag meer iets anders dan Iraneesch (Perzisch) schrijven en alle in vreemde letters of talen geschreven stukken moeten eind Maart vertaald zijn. Een uitzondering wordt slechts gevormd voor wetenschappelijke uitdrukkingen, doktersrecepten, filmteksten, douaneverklaringen en passen.

Het decreet bevat voorts de bepaling, dat alle handelsmerken op Iraneesche producten in het Iraneesch geschreven moeten zijn. Handelshuizen en winkels mogen geen vreemde namen dragen.

(Message de Teheran)

E. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Tien extra opcenten op de Inkomstenbelasting. —

Bij de Tweede Kamer is op 9 Maart '38 een wetsontwerp ingediend houdende tijdelijke voorziening tot versterking van de opbrengst van de inkomstenbelasting en van de dividend- en tantième-belasting tot gedeeltelijke dekking van uitgaven voor de Defensie.

De Regeering heeft twee maatregelen voorgesteld, welke naar zij vertrouwt ter gedeeltelijke dekking van de uitgaven voor de Defensie, ruim tien millioen gulden zullen opbrengen.

Het betreft hier: een verhooging van de opcenten op de Inkomstenbelasting met 10. De opbrengst hiervan wordt geschat op ƒ 4.700.000. Verder een verhooging van de Dividend- en Tantième-belasting met 40 opcenten, waardoor het tarief dezer belasting van 10.05% op 12.05% wordt gebracht. De geschatte opbrengst van dezen maatregel bedraagt ƒ 5.500.000.

De maatregelen gelden voor het belastingjaar 1 Mei 1938—1 Mei 1939. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Belastingen 3094 D.)

F. NEDERL. OOST-INDIE. — Hof van Islamitische zaken. —

Op 7 Maart '38 is het Hof voor Islamitische Zaken voor het eerst in plechtige zitting bijeengekomen. De Directeur van het Departement van Justitie voerde hierbij het woord, waarop de President van het nieuwe rechterlijke college antwoordde. Deze zitting werd bijgewoond door het lid van den Raad van Ned.-Indië Prof. Hoesein Djajadiningrat, den President van het Hooggerechtshof, den voorzitter van den Volksraad, den adviseur voor Inlandsche Zaken, verschillende hoogleeraren van de Rechtshoogeschool, door den resident namens den Gouverneur van West-Java, door verschillende regenten en door vertegenwoordigers der Islamitische gemeenschap. (Aneta)

(Vor. ber. Islam 3164 G.)

G. DUITSCHLAND. — Walther Funk bepleit de economische beteekenis. - Koloniën. - Staatsleeningen.

Ter gelegenheid van de opening der „Leipziger Frühjahrsmesse" heeft de rijksminister van Economische Zaken, Walther Funk, op 5 Maart '38 een rede gehouden over de beteekenis van de nationaal-socialistische economische opvattingen, voor het economische wereldgebeuren.

De economische beteekenis van Duitschland, aldus de minister, is geweldig toegenomen, hoewel Duitschland weinig van de verbetering der wereldconjunctuur geprofiteerd heeft. Met nadruk verklaarde Funk, dat de nat.-soc. economische politiek zeer veel prijs stelt op uitbreiding van den buitenlandschen handel en een verbetering van de handels- en betalingsbetrekkingen met het buitenland. Buitenlandsche economen hebben den laatsten tijd er geen geheim van gemaakt, dat de Duitsche economische methode de beste is, daar het economische leven thans volkomen gezond en onaantastbaar is. Een terugkeer tot de vroegere automatische methode op de basis van den gouden standaard wordt door de autoritair bestuurde landen afgewezen in verband met de daarmede gepaard gaande internationale afhankelijkheid. Het is mogelijk, dat zich langzamerhand een nieuw stelsel van internationaal handels- en betalingsverkeer ontwikkelt. In ieder geval zal het herstel van normale betrekkingen tusschen de staten niet eenvoudig bereikt kunnen worden door terugkeer tot de oude methode van den vrijhandel of de meest begunstiging en den gouden standaard. Daarvoor is noodig, dat er een verandering van denkwijze komt bij de landen, welke thans discriminatie brengen in het handelsverkeer met de staten, die tot een door de overheid geregeld handelsverkeer moesten overgaan om leven en welvaart van het volk te beschermen.

Als ondanks alles de Duitsche buitenlandsche handel nog onbevredigend is, moet dat geweten worden aan het feit, dat de laatste overblijfselen uit het tijdperk van den politieken en economischen vernielingswaanzin nog niet verdwenen zijn. Daartoe behooren de onopgeloste schuldenkwestie en de koloniale kwestie. Schacht heeft er op gewezen, dat het transferprobleem gemakkelijker zou zijn, indien Duitschland koloniën had. De koloniale kwestie is voor Duitschland in de eerste plaats een politiek vraagstuk.

Funk constateerde verder, dat de tegenwoordige wereldpositie van Duitschland niet verdraagt, dat Duitsche staatsleeningen in het buitenland in een onwaardigen toestand verkeeren. Duitschland behoeft en wil geen nieuwe staatsleeningen in het buitenland, doch voor de bestaande leeningen moet een regeling gevonden worden, die rekening houdt met de politieke en economische positie van het nationaal-socialistische Duitschland.

(Berliner Tageblatt)

(V. b. Walther Funk 3138 G.; Econ. Toestand 3129 B.)

A. LUCHTVAART. — Stratosfeer. —

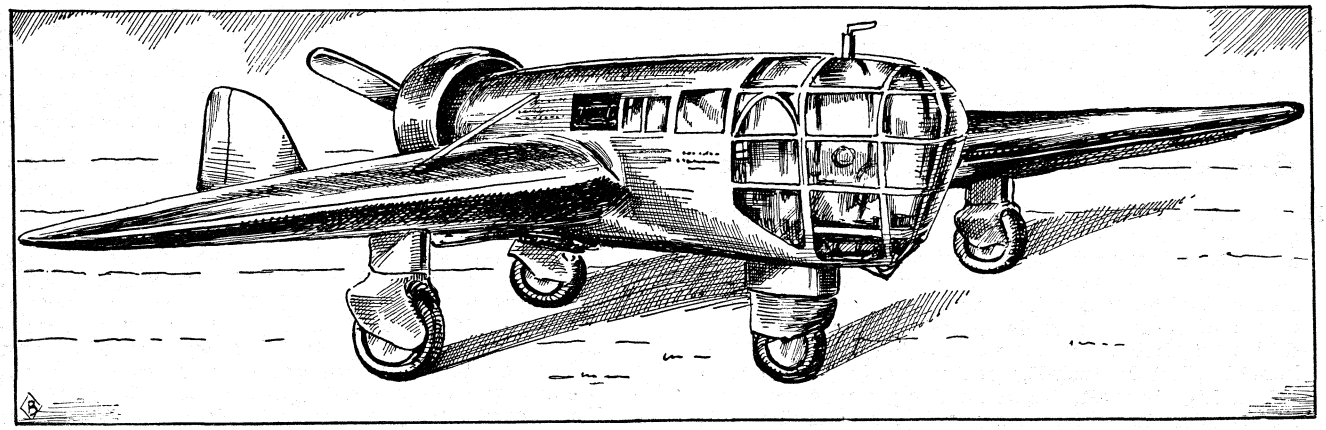

Het nieuwste stratosfeervliegtuig, dat een hoogte van 6500 meter kan bereiken met een snelheid van 320 kilometer per uur.
(Vor. ber. Stratosfeer 2873 G.)

B. ENGELAND. — Verklaring van premier Neville Chamberlain in het Lagerhuis nopens de gebeurtenissen in Oostenrijk. —

Premier Chamberlain heeft op 14 Maart '38 in het Lagerhuis een rede gehouden naar aanleiding van de gebeurtenissen in Oostenrijk, waaraan wij het volgende ontleenen:

„De Britsche Minister van Buitenlandsche Zaken had op 10 Maart een onderhoud met den Duitschen Minister van Buitenlandsche Zaken. Hij richtte een ernstige waarschuwing tot dezen, zeggende, dat de Britsche regeering het grootste belang er aan hechtte, dat alle maatregelen zouden worden genomen, dat de volksstemming zonder tusschenbeide te treden of intimidatie zou plaats vinden."

Op deze protesten antwoordde de Duitsche regeering o.m., dat de Britsche regeering niet het recht heeft aanspraak te maken op de rol van beschermer van de onafhankelijkheid van Oostenrijk, daar de betrekkingen tusschen Oostenrijk en het Duitsche rijk slechts als een binnenlandsche aangelegenheid van het Duitsche volk kunnen worden beschouwd, die een derde mogendheid niet raken.

Vandaar, dat de Duitsche regeering het Britsche protest als ontoelaatbaar verwierp.

Zeer nadrukkelijk richtte Chamberlain zich tegen dit standpunt. De belangen der Britsche regeering in deze kwestie kunnen niet worden ontkend. In de eerste plaats zijn Groot-Brittannië en Oostenrijk beide leden van den Volkenbond en, met de Duitsche regeering, onderteekenaars van verdragen, waarin is vastgelegd, dat Oostenrijk's onafhankelijkheid onaantastbaar is, tenzij met toestemming van den Volkenbondsraad.

Gedurende deze gebeurtenissen is de Britsche regeering steeds in het nauwste contact gebleven met de Fransche.

Het komt ons voor, aldus de premier, dat de methodes, welke gedurende deze gebeurtenissen zijn toegepast, de scherpste veroordeeling verdienen en een diepen schok hebben toegebracht aan allen, die bij het behoud van den Europeeschen vrede zijn geïnteresseerd. Hieruit volgt, dat het gebeurde de pogingen van Groot-Brittannië tot het uit den weg ruimen van misverstanden tusschen de naties en het tot stand brengen van betere internationale samenwerking, ernstig heeft geschaad.

Mij is medegedeeld, aldus Min. Chamberlain, dat Göring op 11 Maart de algemeene verzekering heeft gegeven aan den Tsjecho-Slowaakschen gezant te Berlijn, dat de Duitsche regeering krachtig zal streven naar een verbetering der betrekkingen tusschen Duitschland en Tsjecho-Slowakije.

„Het harde feit is, dat niets dit optreden door Duitschland zou hebben kunnen tegenhouden, tenzij wij en anderen met ons bereid zouden zijn geweest om machtsmiddelen aan te wenden ten einde het te verhinderen."

De Britsche regeering kan tegenover deze gebeurtenissen niet onverschillig staan of deze goedkeuren. Ze zullen noodzakelijkerwijs gevolgen hebben, die nog niet kunnen worden overzien. Het resultaat, verklaarde Chamberlain, zal zijn, dat de onzekerheid en onveiligheid in Europa toenemen.

Wij hebben besloten ons defensieprogramma te herzien. (Alg. Hbld. - Telegraaf - Telex A.N.P.)

Na Min. Chamberlain nam de leider der liberale oppositie, Sinclair, het woord en zeide o.m.:

Dit is niet de gelegenheid voor een partijredevoering. Oostenrijk is geroofd door een leger van tienduizenden, begeleid door tweehonderd bommenwerpers.

Laten wij ons de verklaring van Hitler na de bezetting van het Rijnland herinneren, toen hij zeide, dat er geen verrassingen meer zouden komen.

Natuurlijk moeten wij herbewapenen, maar een herbewapening is niet voldoende. Wanneer wij niet tegen een agressie alle krachten der mogelijke slachtoffers kunnen aaneensluiten, zullen zij één voor één opgeofferd worden, totdat het onze beurt wordt en wij zonder vrienden en alleen staan.

Sinclair voegde hieraan toe: „Laten wij schouder aan schouder staan tegen de Italiaansch-Duitsche samenzwering tot overheersching van Spanje. Tsjecho-Slowakije is niet het eerstvolgende slachtoffer; dat is Spanje. Wij behooren er op te staan, dat de interventie in Spanje tot staan komt, of dat de niet-inmenging wordt afgeschaft; anders zullen alle hulpbronnen van Spanje in handen komen van Duitschland en Italië en gebruikt worden voor de versterking van de structuur hunner oorlogsmachines. Laten wij besluiten Frankrijk te steunen ten opzichte van Tsjecho-Slowakije, laten wij ons nauwer aansluiten tot de Ver. Staten en Rusland niet buiten beschouwing laten. (Times)
(V. b. Nev. Chamberlain 3172 A.; Anschluss 3175 A.)

C. ZWITSERLAND. — Het Communisme in 5 Kantons verboden. —

In vijf van de 22 Zwitsersche kantons is de communistische propaganda thans reeds verboden, n.l. in de kantons Neuchâtel, Genève, Fribourg, Schwyz en Aargau. (Neue Zürcher Zeitung)
(Vor. ber. Communisme 2826 F.)

D. NEDERLAND. — Tweede Kamer - Nieuwe ruilverkavelingswet aangenomen. —

De Tweede Kamer heeft op 8 Maart de nieuwe ruilverkavelingswet aangenomen.

(Ruilverkaveling is een stelsel, dat — indien in een streek de grond in kleine perceelen versnipperd is en de aan elk der eigenaars toebehoorende stukken verspreid liggen, zóó dat goede bodemexploitatie bemoeilijkt wordt — de gronden volgens een goed plan kunnen worden samengevoegd en opnieuw ingedeeld, waarbij dan tevens voor doelmatige wegen en afwatering kan worden gezorgd.) (Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Ruilverkaveling 1737 D.)

16 MAART 1938

A. JOEGO-SLAVIE. — Verklaring van Premier Stojadinowitsj over de buitenlandsche politiek. —
Minister-president Stojadinowitsj heeft op 9 Maart '38 in de Kamer een uiteenzetting gegeven van de buitenlandsche politiek en verklaard, dat een der belangrijkste fundamenten hiervan de vriendschap en samenwerking met Frankrijk is.
Stojadinowitsj noemde de drie beginselen van de buitenlandsche politiek zijner regeering: deelneming aan iedere internationale actie, die op samenwerking en vrede gericht is, handhaving en ontwikkeling van de traditioneele vriendschappen en bondgenootschappen en verwerving van nieuwe vriendschappen overal waar het belang van Joego-Slavië dit eischt.
Spr. betuigde de trouw van zijn land aan de vrienden bondgenootschappen met Frankrijk, Engeland, de Kleine Entente en de Balkan-Entente.
Hij besprak de nieuwe vriendschapsbetrekkingen, die met Duitschland, Italië en Bulgarije aangeknoopt zijn, en stelde vooral de waarde in het licht van het Italiaansch—Joego-Slavisch accoord van Maart 1937, als de liquidatie van het verleden en als het begin van een economische en politieke samenwerking, niet alleen nuttig voor beide partijen doch ook voor den Europeeschen vrede. (Politika)
(Vor. ber. Stojadinowitsj 3102 E.)

B. FRANKRIJK. — Rede van premier Blum voor de Radio. —
De nieuwe Fransche minister-president heeft op 13 Maart in den avond een toespraak tot het Fransche volk gericht door middel van de radio. Hij zeide o.a.:
Ik heb zoo juist de nieuwe regeering aan den president der republiek voorgesteld. De nieuwe regeering zal zich 17 Maart '38 aan Kamer en Senaat voorstellen en op het oogenblik stel ik de regeering voor aan alle Franschen, die luisteren.
Léon Blum wees er op, dat de nieuwe regeering niet is samengesteld, zooals de openbare meening dit verlangde, doch zooals de omstandigheden het bepalen. Al mijn collega's weten zulks. Het blijkt duidelijk uit de moties, welke de socialistische en radicale partijen hebben aangenomen.
Blum zeide oprecht gestreefd te hebben naar de vorming van een nationale regeering en verklaarde verder, dat hij bereid is opnieuw te pogen een regeering te vormen, welke de openbare meening verlangt, zoodra deze er in geslaagd zal zijn, den tegenstand, welke spreker onbegrijpelijk is, te overwinnen. Ondertusschen is in de huidige regeering evenwel de meerderheid van het land vertegenwoordigd.
Het oogenblik is gevaarlijk, zoo zeide Blum verder, en de regeering zal de situatie, waarin Frankrijk is geplaatst, bestudeeren en zijn plicht doen met voorzichtigheid en wijsheid en rustige vastberadenheid.
Het doel blijft hetzelfde als in Juni 1936: te bewijzen, dat een regeering van het volksfront kan en moet zijn een regeering tot algemeen welzijn en vertrouwen kan geven aan het werkende Frankrijk en aan het vreedzame Europa. (L'Intransigeant)
(Vor. ber. Kabinet-Blum 3172 B.; Léon Blum 3007 B.)

C. NEDERLAND. — Dienstplicht. - Lichting 1938 blijft onder de wapenen - Dr. H. Colijn's radiorede.
De minister-president, dr. H. Colijn, heeft 15 Maart om 19.50 u. over beide zenders een radio-rede uitgesproken.
Z. Exc. sprak als volgt:
De gebeurtenissen van de laatste dagen in het buitenland hebben ook op het Nederlandsche volk een diepen indruk gemaakt. Ook onze zorgen en moeiten zijn er door vermeerderd.
Want al is het nu zóó, dat geen onmiddellijk oorlogsgevaar dreigt, al mag men er voor danken, dat ook deze wolk voorbijdreef zonder ravage over ons werelddeel aan te richten, het is niettemin juist wat de Engelsche minister-president Maandag in het Lagerhuis getuigde, dat de jongste gebeurtenissen een effect moeten hebben, dat men thans nog niet met nauwkeurigheid bepalen kan, maar dat toch hierop neerkomt, dat het gevoel van onzekerheid en onveiligheid in Europa in sterke mate verhoogd is.
Juist is ook wat de heer Chamberlain opmerkte, dat men zich weliswaar behoort te onthouden van al te haastige besluiten en van achtelooze woorden, maar dat zulks niet mag leiden tot veronachtzaming van de noodzakelijke voorzorgen.
Het is niet nu voor het eerst, dat ook de Nederlandsche regeering zich verplicht achtte om rekening te houden met de politieke spanningen om ons heen en om de voorzorgen te treffen, die noodig werden geacht.
Het feit, dat wij niet het geheele jaar door de beschikking hebben over geoefende militairen noopte reeds éénmaal — nu twee jaren geleden — tot een buitengewone voorziening van tijdelijken aard. Daarna heeft de regeering een wijziging van ons legerstelsel in overweging genomen, die er op gericht was deze zwakke stee in ons defensiestelsel te doen verdwijnen en in gemeen overleg met de Staten-Generaal is de wet van 21 Februari 1938 tot stand gekomen, waarbij de duur van de eerste oefening voor de infanterie van 5½ maand tot 11 maanden werd verlengd. De aldus gewijzigde Dienstplichtwet is 5 Maart 1938 in werking getreden en daardoor is de weg gebaand om het geheele jaar te kunnen beschikken over eene, zij het niet zeer sterke, voldoend geoefende troepenmacht, die in staat is het eerste verzet te bieden tegen aantasting van ons grondgebied. Tot nu toe waren er vele maanden in het jaar, dat geen enkel verzet tegen plotselinge verrassingen mogelijk was. In het licht van het zeer snelle verloop van militaire acties als thans mogelijk bleek, mag zulk een toestand onder de huidige omstandigheden geen dag langer bestendigd worden.
Het is daarom, dat de regeering besloten heeft gebruik te maken van de bevoegdheid, die zij krachtens de gewijzigde Dienstplichtwet bezit, om den verlengden eersten oefentijd reeds te doen gelden voor de lichting 1938, dus ook voor dat deel er van, dat in het begin van October 1937 voor eerste oefening onder de wapenen is gekomen.
Het gevolg hiervan is derhalve, dat dat deel der lichting 1938, dat 25 Maart a.s. met groot verlof naar huis zou zijn teruggekeerd, na dien datum onder de wapenen zal blijven.
Aanvankelijk was dit de bedoeling der regeering niet. Zij hoopte, om allerlei redenen, dat zij de verlenging van den eersten oefentijd eerst zou behoeven toe te passen op de lichting 1939, waarvan het eerste deel in October a.s. onder de wapenen moet komen.
De omstandigheden dwingen ons thans dat voornemen prijs te geven. De hoogste belangen van het land nopen daartoe. Voor sommigen zal dit regeeringsbesluit ongetwijfeld een teleurstelling zijn, maar ook zij zullen begrijpen, dat de algemeene politieke toestand niet toelaat om op-zien-komen te spelen. Ook zij zullen inzien, dat het treffen van voorzorgen in dezen tijd niet mag worden nagelaten.
En voor het overige ligt het in het voornemen van den minister van Defensie, om met ernstige persoonlijke belangen met inbegrip van die van verwanten, zooveel als 's lands belang toelaat, terdege rekening te houden.
Ten slotte doe ik een beroep op het geheele vaderland om kracht te toonen door rustige aanvaarding van wat noodzakelijk is. En ik besluit met de bede, dat de Almachtige God ons werelddeel en daardoor ook ons vaderland behoede voor een nieuw armageddon.
(De toepassing der verlenging van den eersten oefentijd op de dienstplichtigen van de winterploeg der lichting-1938 beteekent, dat ongeveer 8000 man infanterie en 400 man wielrijders, die in October '37 zijn opgekomen, en 25 Maart '38 met groot verlof zouden gaan, nog 5½ maand onder de wapenen zullen blijven.)
(Algemeen Handelsblad)
(Vor. ber. Dr. H. Colijn 3078 I.; Dienstplicht 3149 C.)

D. NEDERLAND. — Experimenteele televisie-uitzendingen - Voorstellen der commissie goedgekeurd. —
De televisie-commissie, ingesteld bij beschikking van den minister van Binnenlandsche Zaken van 18 April 1936 (voorzitter mr. J. Terpstra) bracht in Mei 1937 het eerste gedeelte van haar verslag uit, waarin zij een uiteenzetting gaf over den stand van het televisie-vraagstuk en voorstelde het doen van experimenteele televisie-uitzendingen voor te bereiden.
Nadat de minister van Binnenlandsche Zaken zich met dit laatste heeft kunnen vereenigen, heeft de commissie thans hare voorstellen aangeboden omtrent de wijze, waarop naar hare meening de experimenteele televisie-uitzendingen dienen te worden uitgevoerd.
Op grond van nader ontwikkelde overwegingen heeft de televisiecommissie een regeling voorgesteld voor de verzorging van experimenteele televisie-uitzendingen in Nederland. Het overleg, hieromtrent gepleegd met de instanties, welke hier te lande op het gebied van den radio-omroep een taak vervullen, heeft tot

volledige overeenstemming geleid, terwijl de met de verzorging te belasten organisaties zich bereid hebben verklaard in de financiering van het experiment geheel zelfstandig te voorzien.
In deze regeling, waarmede de minister van Binnenlandsche Zaken zich heeft kunnen vereenigen, staat o.a. het volgende:
De technische verzorging van de experimenteele televisie-uitzendingen geschiedt door de Nederlandsche omroep-zender-maatschappij „Nozema" N.V.
De programma-verzorging gedurende de experimenteele periode geschiedt door de Nederlandsche Radio-omroepvereenigingen.
Terzake van de ontvangst wordt er naar gestreefd: Eenerzijds deze te doen plaats vinden in openbare gelegenheden, waar publiek komt, dat geacht kan worden in beeldomroep belang te stellen. Anderzijds huisontvangst op zoo ruim mogelijke schaal mogelijk te maken.
Ter voorbereiding van de practische uitvoering heeft zich een contact-orgaan gevormd, onder voorzitterschap van mr. J. Terpstra. Hierin hebben zitting: namens de televisie-commissie: prof. dr. ir. W. Th. Baehler, mr. G. H. Dijkmans van Gunst, de heer W. Graadt van Roggen en dr. C. C. Gruetzner, tevens secretaris; namens de Nozema: prof. mr. P. S. Gerbrandy, ir. H. J. Boetje en ir. A. Dubois; namens de omroep-organisaties: de heeren G. de Clercq, J. W. Lebon, P. Speet en mr. A. van der Deure. (De Maasbode) **(Vor. ber. Televisie 3095 A.)**

17 MAART 1938

A. ENGELAND. — Lord Halifax in het Hoogerhuis. - Verklaring inzake den internationalen toestand. — Tijdens het debat over den internationalen toestand in het Hoogerhuis heeft lord Halifax op 17 Maart '38 gezegd, dat hij bij zijn Berlijnsche besprekingen slechts is uitgegaan van het standpunt, dat terwijl hij niet geloofde, dat iemand in Engeland den status quo in Europa voor altijd wenschte te handhaven, men er op stond, dat geen veranderingen tot stand zouden komen door geweld, hetwelk tot onberekenbare gevolgen zou kunnen leiden.
De meedoogenlooze toepassing van de machtspolitiek heeft de wereld diep geschokt en is verantwoordelijk voor de groote ongerustheid in vele kringen. De wereld staat tegenover de uiterst droeve waarheid, dat noch de verdragsteksten noch het internationale recht eenigen invloed op de machtspolitiek hebben en dat in die sfeer het geweld alleen beslist.
Men werd voor een voldongen feit gesteld, dat zijn weerga in de geschiedenis niet heeft. Halifax zeide tot de slotsom te zijn gekomen, dat de Volkenbond, hoewel hij volkomen het recht heeft belang in het vraagstuk te stellen, op het oogenblik niets kan doen, waardoor het nationaal-socialistische Duitschland zou worden teruggebracht van den koers, welken het heeft ingeslagen.
De Britsche regeering is dan ook verplicht te erkennen, dat de Oostenrijksche staat thans is verdwenen als internationalen factor en geheel in het Duitsche rijk wordt opgenomen.
Halifax sprak verder de verwachting uit, dat de Duitsche regeering zich zal houden aan de verzekeringen, die zij aan de regeering te Praag heeft gegeven.
(Times) **(Vor. ber. Lord Halifax 3158 F.; Duitschland 3175 A.)**

B. FRANKRIJK. — Verklaring van premier Blum. - Beroep op eenheid. - Tsjecho-Slowakije. —
Na een debat, dat slechts enkele uren duurde, heeft het kabinet-Blum op 17 Maart bij zijn eerste optreden voor de Kamer met 369 tegen 196 stemmen en een veertigtal onthoudingen een vertrouwensvotum verkregen. De stemming vond niet plaats op basis van een ingediende motie, maar op het door het gouvernement gevraagde uitstel der behandeling van de ingediende interpellaties.
Blum legde een zeer lange verklaring af, die ten doel had de oppositie tot deelneming aan een kabinet van nationale eenheid te bewegen.
Hij betoogde, dat de interpellaties in drie groepen verdeeld kunnen worden, al naar zij betrekking hebben op: 1e. de financieele politiek; 2e. de buitenlandsche politiek en 3e. het algemeene beleid van het gouvernement.
Hij wenschte heden geen enkele interpellatie behandeld te zien, omdat de financieele toestand volgens hem niet onrustbarend is, de franc zich zonder eenige interventie van het egalisatiefonds de laatste dagen goed heeft kunnen handhaven en de buitenlandsche politiek Dinsdag a.s. het onderwerp van een debat zal kunnen uitmaken, waarbij Blum echter op de noodzakelijke beknoptheid en waardigheid der discussies aandrong. De bespreking der kwesties van algemeen regeeringsbeleid wenschte de premier voor onbepaalden tijd te zien uitgesteld.
Ten opzichte van Tsjecho-Slowakije zeide Blum — wanneer dit land bedreigd mocht worden, welke hypothese hij overigens verwerpt — wanneer Frankrijk om die reden zich zou moeten opmaken om de aangegane verplichtingen na te komen, dan zou Frankrijks woord ook de goedkeuring van allen behoeven en de natie in haar geheel moeten verbinden. Wanneer de catastrophe mocht komen, zou men wèl de eenheid van het land weten te bewerkstelligen om den oorlog te voeren. Waarom dan niet op dit oogenblik, om den oorlog te verhinderen?
(Le Temps) **(Vor. ber. Léon Blum 3179 B.; Sudeten-Duitschers 3169 E.)**

C. BELGIE. — Minister Spaak over den internationalen toestand. —
In de Belgische Kamer is op 16 Maart '38 het debat begonnen over de begrooting van Buitenlandsche Zaken.
Minister Spaak zeide, dat Europa een bewogen tijd beleeft sinds een maand. Het is noodig, dat België duidelijk zijn houding bepaalt. Deze is op 14 October 1936 door den koning aangegeven en zijn verklaring is door het geheele land bekrachtigd: de onafhankelijkheidspolitiek blijft onaangetast.
Wij hebben, zoo ging de minister voort, geen verbintenis verloochend. Wij hebben bevestigd, dat wij vastbesloten zijn ons te verweren, als wij worden aangevallen. Wij voeren een louter Belgische politiek. Wij willen handelen, zooals het België betaamt, dat in andere omstandigheden verkeert dan Nederland of Zwitserland bijvoorbeeld. Daarom is het, dat wij onze vrijheid van handelen willen behouden.
Onze politiek is er niet een van overdreven optimisme: evenals mijn voorgangers heb ik de noodzakelijkheid aangetoond, er een sterk leger op na te houden. Wij moeten zoo goed mogelijke betrekkingen hebben met al onze naburen; maar dat verplicht ons niet, oude vrienden te vergeten en verwantschap te ontkennen.
Ik geloof nog steeds in het beginsel van den Volkenbond. Ik geloof, dat dit beginsel de laatste jaren heeft gefaald. Ik geloof, dat dit verval van tijdelijken aard is, maar men moet er rekening mee houden.
Ten aanzien van Oostenrijk zei Spaak, dat Engeland, noch Frankrijk, noch Italië gemeend hebben te moeten ingrijpen. De „Anschluss" lag in den aard der dingen. Maar beangstigend is de manier, waarop hij verwezenlijkt is; en de les, die wij er uit trekken, is, dat een klein land eendrachtig moet zijn. Wat beteekenen de kleine binnenlandsche vraagstukken tegenover de groote problemen, die ons bestaan in gevaar kunnen brengen? Aanschouwende wat er thans is voorgevallen, roep ik u, mijne heeren, toe: „Weest eendrachtig!" (Het Laatste Nieuws)
(V. b. Minister Spaak 2769 C.; Duitschland 3175 A.)

D. POLEN. — Erkenning „de facto" van Abessynië.
De Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, heeft op 7 Maart '38 ter eere van de Poolsche gasten een diner aangeboden.
Minister Beck stelde een dronk in op de gezondheid van den koning en de koningin van Italië, keizer en keizerin van Ethiopië en den Duce.
Deze woorden van Beck worden beschouwd als een Poolsche erkenning de facto van de verovering van Ethiopië door Italië. (La Stampa)
(Vor. ber. Erkenning Imperium 3112 A.)

E. VEREENIGDE STATEN. — Dienstplicht. - Regeeringscontrôle op de industrie in geval van oorlog. —
De militaire commissie van het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden heeft op 8 Maart '38 een wet goedgekeurd tot invoering van den dienstplicht en regeeringscontrôle op de industrie, onmiddelijk na een oorlogsverklaring.
In zijn jongste boodschap in zake de bewapening, had president Roosevelt een dergelijken maatregel aanbevolen, omdat daardoor uit den oorlog geen winst meer kan worden gemaakt. Eenige aanhangers van den president, die tot den linkschen vleugel behooren, zooals de afgevaardigde Maury Maverick van San Antonio in Texas, hadden bezwaren, omdat tijdens den oorlog automatisch een tijdelijke dictatuur zou worden ingesteld.
Het door de commissie goedgekeurde wetsvoorstel machtigt den president, na een oorlogsverklaring door het Congres:
1o. Alle mannen tusschen de 21 en 31 jaar op te roepen; de president kan echter uitzonderingen vaststellen.
2o. Bij proclamatie maximumprijzen vaststellen voor alle artikelen, diensten, rechten of belangen in eigendommen.
3o. Regeeringscontrôle in te stellen op de effectenbeurzen, goederenmarkten, openbare diensten, industrieele organisaties en grondstoffen.
4o. De inschrijving te gelasten van personen, die belast zijn met de leiding of contrôle van industrieele ondernemingen.
5o. Een vergunningsstelsel in te voeren voor verschillende soorten zaken en ondernemingen.
De wet bevat geen gedetailleerde bepalingen, die een einde maken aan oorlogswinst. Het voorstel spreekt slechts van een belastingstelsel, waardoor de staat alle winsten krijgt boven een redelijke normale winst, die door het Congres vastgesteld moet worden. Aan het begin van de volgende zittingsperiode zal de minister van Financiën het Congres voorstellen moeten doen voor een dergelijk belastingstelsel. (New York Herald Tribune)

A. ARGENTINIE. — Ortiz president. —
De afgetreden president van Argentinië, generaal Justo, heeft onder groote plechtigheden zijn ambt overgedragen aan Ortiz, den nieuwen president der republiek (La Prensa)
(Vor. ber. 2987 G.; Ortiz 3143 E.)

18 MAART 1938

B. PHILIPPIJNEN. — Onafhankelijkheid. - Afwachtende houding der Ver. Staten. —
Paul V. McNutt, de hooge commissaris voor de Philippijnen, heeft zich op 14 Maart uitgesproken voor een onbepaald uitstel der volledige onafhankelijkheid van de Philippijnen, teneinde den Vereenigden Staten een uitkijkpost in Azië te verzekeren en volledig te doen deelnemen aan de diplomatie van het Verre Oosten. (New York Times) **(Vor. ber. 2922 A.)**

C. VEREENIGDE STATEN. — Staatssecretaris van Buitenlandsche Zaken, Cordell Hull, over Amerika's buitenlandsch beleid. - „Isolatie is een bron van onveiligheid".
De Amerikaansche staatssecretaris van Buitenlandsche Zaken, Cordell Hull, heeft op 17 Maart '38 te Washington het woord gevoerd voor de leden van de National Pressclub, over de buitenlandsche politiek van de Vereenigde Staten.
Door instinct en traditie — aldus Hull — is ons land tijdens zijn geheele geschiedenis oprecht toegedaan geweest aan de zaak van den vrede.
In samenwerking met alle andere naties hebben wij plechtig de verplichting aangegaan niet onze toevlucht te zullen zoeken tot geweld als instrument voor onze nationale politiek.
Dit alles geeft ons het moreele recht onze diepe bezorgdheid uit te spreken over de toeneming van de wetteloosheid, de groeiende veronachtzaming van verdragen, het vaker voorkomen van gewelddoleging en tal van andere onheilspellende strevingen, die opkomen in de sfeer der internationale betrekkingen.
Na herinnerd te hebben aan de reeds zoo vaak herhaalde verzekering, dat het niet de bedoeling is de Amerikaansche burgers en belangen in China in den steek te laten, hield Hull staande, dat het afstand doen van rechten, en te dulden, dat belangen verloopen met het oog op de feitelijke of dreigende schending in eenig belangrijk gebied van de wereld, slechts een veronachtzaming van de wet en de grondbeginselen van de internationale orde kan aanmoedigen, en aldus bijdragen tot de onvermijdelijke verbreiding van de anarchie over de geheele wereld.

Geen politiek zou rampspoediger zijn, dan wanneer een belangrijke natie er in zou te kort schieten op de juiste manier te wapenen, wanneer de internationale wetteloosheid hoogtij viert.
De wereldschokkende ontwikkeling in de laatste jaren, en de plotselinge gebeurtenissen in de afgeloopen weken geven een tragische demonstratie, hoe snel de besmettelijke bron van verdragsschending en gewapend geweld zich van het eene gebied naar het andere verbreidt. Een afzijdig blijven staan zou onontkoombaar de geheele wereld terugbrengen tot den toestand van middeleeuwschen chaos en toestanden, werwaarts eenige deelen van Oost en West zich reeds bewegen.
Dat is het lot, waarin de verblinde isolationnisten tot het uiterste de Ver. Staten en de wereld zouden willen storten. De vraag is voor het oogenblik, of de leer van het geweld opnieuw zal worden onttroond, of deze en andere vredelievende naties ononderbroken, hetzij alleen of in samenwerking, zullen werken aan wet, orde, moraliteit en rechtvaardigheid, de bevordering van den vrede en het behoud als onschokbare bases der geciviliseerde internationale betrekkingen.
Wij kunnen ons onttrekken aan deelneming in de wereldaangelegenheden, maar wij kunnen ons niet aan de wereld zelf onttrekken. Isolatie is geen middel tot veiligheid, doch een krachtige bron van onveiligheid.

Wij wenschen te leven in een wereld, waarin vruchtdragende constructieve internationale betrekkingen kunnen dienen als middel om over de geheele wereld de voordeelen te zaaien van stoffelijken, geestelijken en zedelijken vooruitgang van den mensch, en te dien einde zullen wij voortgaan volledigen en oprechten steun te verleenen aan de fundamenteele principes, die den grondslag vormen van de internationale orde.
Wij zullen voortgaan, waar ook noodig, en op iedere uitvoerbare en vreedzame wijze, samen te werken met andere naties, die worden gedreven door dezelfde wenschen en dezelfde doeleinden beoogen.
Slechts door onze redelijke bijdrage te leveren aan de stevige vestiging van een wereldorde, gebaseerd op de wet, kunnen wij, aldus besloot Hull zijn verklaring, het probleem van onze eigen veiligheid in het juiste perspectief houden en ons aldus van onze verantwoordelijkheid jegens onszelf kwijten.
(New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Cordell Hull 3140 B.; Duitschland 3175 A.)

D. UTRECHT. — 38ste Jaarbeurs. —
De 38ste jaarbeurs werd op 15 Maart '38 officieel geopend. Wij ontleenen de volgende gegevens aan de openingsredevoeringen van dr. F. H. van Fentener van Vlissingen, voorzitter, en den heer W. Graadt van Roggen, secretaris van de Nederlandsche Jaarbeurs.
Met deze voorjaarsbeurs slaat de jaarbeurs haar records van tot dusver. Zij heeft het grootste aantal deelnemers, dat ooit is bereikt: 2005 (voorjaarsbeurs 1937: 1779) en het hoogste aantal vierkante meters verhuurde ruimte: 17.310 (voorjaarsbeurs 1937: 15.000). Men ziet, de sprong vooruit is zeer belangrijk!
Iets nieuws voor de jaarbeurs is een inzending van de Nederlandsche Vereeniging voor Luchtbescherming, een propagandastand, waarvan men mettertijd het middelpunt wil maken van een nieuwe groep luchtbescherming, alle industrieën omvattende, die zich met een of ander artikel op dit terrein bewegen en thans nog over verschillende afdeelingen verspreid zijn.
Een belangrijke primeur van de jaarbeurs is bij Philips te vinden. De jaarbeurs heeft indertijd de eerste radio-uitzendingen gebracht. Philips vertoont er thans voor het eerst (in het openbaar) proefzendingen op het gebied van de meest-verrassende der moderne uitvindingen, de televisie.
Een nieuwe hal, de Beatrixhal, heeft tevens aanleiding gegeven tot een nieuwe groepsvorming: voor de eerste maal n.l. zijn in belangrijke mate de machinerieën voor het grafisch bedrijf aanwezig.
Z.K.H. prins Bernhard, Koninklijk Commissaris der Nederlandsche jaarbeurs heeft de beurs en de Beatrixhal officieel geopend. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Jaarbeurs 2931 H.; Televisie 3179 D.)

E. POLEN. — Spanning met Litauen. —
De Poolsche minister van Buitenlandsche Zaken, kolonel Beck, is op 15 Maart '38 spoedeischend uit Rome naar Warschau ontboden, waar hij, zooals men in welingelichte kringen aldaar verklaarde, onverwijld maatregelen zal treffen met het oog op den abnormalen toestand aan de Poolsch-Litausche grens.
Bovenstaande motiveering van Beck's plotseling vertrek uit Italië is ontleend aan een officieele Poolsche verklaring omtrent het grensincident van 11 Maart 1938, waarbij een Poolsch soldaat, Serafim genaamd, door Litausche politie werd neergeschoten.
De van hoogerhand geïnspireerde nieuwsbladen, welke te Wilna verschijnen, geven duidelijk te verstaan, dat militaire operaties tegen Litauen tot de mogelijkheden behooren. Het bloed van onze soldaten, dat aan de Poolsch-Litausche grens werd vergoten, moet gewroken worden, schrijft de Wilenski Kurir.
Wij moeten Litauen onze eischen voorleggen in krachtigen ultimatieven vorm, aldus verklaart de Wilenski Slowo. Engeland, Frankrijk en andere leden van den Volkenbond moeten nu kiezen: ofwel Litauen aansporen, normale betrekkingen met Polen aan te knoopen of de niet te voorziene gevolgen onder de oogen zien. Versterking van onzen buur zonder een gelijktijdige versterking van Polen zou een catastrophe beteekenen, waartegen wij ons moeten verdedigen.
De Litausche minister van Buitenlandsche Zaken, Lozoraitis, die in Zwitserland met vacantie vertoefde, is door zijn regeering in verband met deze kwestie eveneens spoedeischend teruggeroepen.
De Litausche Landdag is voor 19 Maart '38 bijeengeroepen om een beslissing te nemen over het antwoord op het Poolsche ultimatum.

De eischen in dit ultimatum gesteld, zijn:

1. de Litausche regeering heeft 48 uur om te antwoorden; deze termijn loopt 19 Maart om 21 uur af;

2. voor 31 Maart moet Litauen normale diplomatieke betrekkingen met Polen hersteld hebben;
3. alle verbindingen moeten hersteld zijn voor 31 Maart;
4. de Poolsche regeering zal weigeren te discussieeren over de voorstellen, die door de Litausche regeering aanvaard moeten worden;
5. over Wilna kan niet gediscussieerd worden.

De kwestie van den gedooden Poolschen soldaat wordt niet genoemd. (Polska Agencia Telegraficzna)

(Vor. ber. Polen—Litauen en kaartje 3033 A.)

19 MAART 1938

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Krachtige actie aangekondigd. - Verklaring in de Kamer. —

Frank, een afgevaardigde der partij van Henlein, heeft op 15 Maart '38 in de Kamer een verklaring afgelegd namens de partij der Sudeten-Duitschers.

Hij zeide o.m., dat het volk der Sudeten den zeer sterken wil heeft te leven en zich door de Sudetenpartij een instrument heeft geschapen voor zijn politieken strijd. De leiders van den Tsjechoslowaakschen staat blijven zich over deze realiteit een illusie maken. In plaats van de wettige eischen van het Sudetenvolk in te willigen en het aldus voor den staat te winnen, voeren zij een politiek, die de betrekkingen steeds meer gespannen en instabiel maakt. De partij der Sudeten-Duitschers verklaart, dat het realistischer en daarom een betere staatspolitiek zou zijn zich minder bezig te houden met het lot van het Duitsche rijk en met het lot van dat deel van het Duitsche volk, dat buiten de grenzen van Tsjecho-Slowakije woont en een stand van zaken te scheppen, welke geen enkel motief voor klachten overlaat.

Wij verklaren plechtig, aldus spr., dat wij ons niet scharen achter den Tsjechoslowaakschen nationalen staat, en tevens, dat wij ons niet tevreden stellen met den schijn van de overeenkomst van 18 Februari 1937 en dat wij gedwongen en vastbesloten zijn op nog grooter schaal te strijden voor onze politieke rechten, voor onze cultureele vrijheid en voor onze sociale en economische waarborgen. (Prager Presse)

(Vor. ber. Sudeten-Duitschers 3169 E.)

B. ITALIE — Mussolini's verklaring in zake Oostenrijks Annexatie. —

„Wanneer een gebeurtenis noodlottig is, is het beter, dat zij zich voordoet met u, dan ondanks u of erger nog tegen u." In deze bewoordingen heeft Mussolini de houding van Italië nopens de gebeurtenissen in Oostenrijk uitgelegd.

In zijn in de Kamer gehouden redevoering van 16 Maart '38 heeft Mussolini een overzicht gegeven van het Oostenrijksche drama, waarbij hij een parallel trok tusschen de eenheid van Duitschland en die van Italië.

Mussolini gaf vervolgens een overzicht van de verschillende gebeurtenissen der internationale politiek, met name de totstandkoming van de as Rome-Berlijn. De nationaal-socialistische beweging ontwikkelde zich in Oostenrijk snel. Dat was het oogenblik, waarop Italië Oostenrijk aanried toenadering tot Duitschland te zoeken, omdat een staat, welke zich als Duitsch proclameert, niet kan bestaan in een anti-Duitsche functie.

Tijdens mijn ontmoeting met Schuschnigg, aldus vervolgde Mussolini, heb ik in April 1937 den bondskanselier duidelijk te verstaan gegeven, dat de onafhankelijkheid van Oostenrijk een kwestie is, welke in de eerste plaats den Oostenrijkers aangaat, en dat de as Rome—Berlijn het fundament is der Italiaansche buitenlandsche politiek.

De afgezant van bondskanselier Schuschnigg vroeg mij op 7 Maart, omstreeks het middaguur, voor den eersten keer sinds eenige maanden, wat ik van het plebisciet dacht. Ik antwoordde hem op de meest afdoende wijze, dat dat een vergissing was: „Deze helsche machine zal in uw handen tot ontploffing komen."

In min of meer officieuze kringen aan de overzijde der Alpen heeft men mij gevraagd, waarom wij niet tusschenbeide zijn gekomen. Wij antwoorden, dat wij nimmer verplichtingen hebben aangegaan. Oostenrijk heeft ons nimmer gewapende inmenging gevraagd, om met geweld zijn eigen onafhankelijkheid te verdedigen. Een land, dat militaire hulp noodig heeft tegen zijn eigen volk, is niet meer waard zich zoo te noemen.

Hetgeen zich in Oostenrijk afspeelt is het bewijs van de innige aspiratie van het Oostenrijksche volk om Anschluss.

Er zijn op de wereld individuen, die zoo oppervlakkig, zoo onwetend zijn van de omstandigheden van het fascistische Italië, dat zij meenen indruk op ons te maken met een globaal cijfer van de millioenen Duitschers, en met hun aanwezigheid aan onze grenzen.

Wij zijn zoo weinig onder den indruk, dat wij rustig toegeven, dat over eenige jaren de Duitsche bevolking langs den weg der natuur, zal zijn toegenomen tot 80 millioen zielen, terwijl wij dan een bevolking van 50 millioen zullen hebben.

Voor ons, fascisten, zijn de grenzen heilig, men discuteert er niet over, doch verdedigt ze.

Toen het Oostenrijksche drama gebeurde meenden de tegenstanders van het fascisme, dat zich eindelijk een goede gelegenheid had voorgedaan om den eenen totalitairen staat tegen den anderen op te zetten. Deze berekening der democratieën, loges en derde internationale was onjuist.

Het uur is gekomen, van wat men zou kunnen noemen de op de proefstelling van de as. Welnu, de Duitschers weten, dat de as geen diplomatiek maaksel is, dat alleen doeltreffend is voor normale gelegenheden, doch zich vooral hecht heeft betoond in dit uitzonderlijke uur in de geschiedenis van de Duitsche wereld en van Europa.

Twee naties, waarvan de formatie en eenheid parallel liepen, kunnen gezamenlijk opmarcheeren, om ons bewogen continent een nieuw evenwicht te geven, dat tenslotte een vreedzame en vruchtbare samenwerking der beide volken zal veroorloven. (Corr. della Sera)

(Vorig bericht 3173 A.)

C. SPANJE. — Burgeroorlog. - Maritieme strijdkrachten. —

Na het verlies van de Baleares heeft de Franco-regeering nog de volgende schepen:
3 kruisers in gevechtsconditie, de „Canarias", de „Navarra" en de „Almirante Cervera";
2 torpedojagers;
5 torpedobooten;
4 onderzeeërs;
2 kanonneerbooten;
6 mijnenleggers en
11 hulpkruisers, voornamelijk gewapende handelsschepen, w.o. de „Mar Cantabrico".

De Barcelona-regeering bezit:
2 kruisers, de „Miguel de Cervantes" en de „Mendez Nunez", elk 7850 tonnen, bewapend met kanonnen van slechts 6 inches;
10 torpedojagers;
4 goede torpedobooten;
4 zeewaardige onderzeeërs. (Times)

(Vor. ber. Burgeroorlog 3172 C.)

D. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Verklaringen van Duitschland, Frankrijk, Sovjet-Rusland en Engeland in zake zijn veiligheid. —

Duitschland. — Generaal-Veldmaarschalk Göring heeft op 12 Maart '38 in tegenwoordigheid van Von Neurath, den Tsjechoslowaakschen gezant te Berlijn, Mastny verzekerd, dat Duitschland geen vijandige bedoelingen koestert jegens Tsjecho-Slowakije. In overeenstemming met den door Groot-Brittannië geuiten wensch, heeft de Tsjechoslowaaksche regeering door haar legatie te Londen aan de Britsche regeering de strekking meegedeeld van de verklaringen van de Duitsche regeering.

Frankrijk. — Paul-Boncour, de nieuwe minister van buitenlandsche zaken, heeft een onderhoud gehad met Sir Eric Phipps, den ambassadeur van Groot-Brittannië en duidelijk gepreciseerd dat Frankrijk vastbesloten is, indien noodig, Tsjecho-Slowakije, op grond van het verdrag, dat beide landen vereenigt en dat onder alle omstandigheden zal worden gestand gedaan, hulp te verleenen.

Sovjet-Rusland. — Op 15 Maart werd medegedeeld, dat de Sovjet-Unie Tsjecho-Slowakije in geval van een aanval zal steunen, mits Frankrijk, overeenkomstig het verdrag van wederkeerigen bijstand, eveneens zal helpen.

Engeland. — Er is, zeide Chamberlain op 15 Maart in het Lagerhuis, een nieuwe toestand ontstaan, die de volle aandacht van de regeering zal krijgen; maar ik zou mij niet gaarne verbinden aan een nieuwe kant en klare politiek op eenigerlei oogenblik. (Berl. Tageblatt - Le Temps - Prawda - Times)

(Vor. ber. Sudeten-Duitschers 3182 A.)

A. DUITSCHLAND. — Annexatie van Oostenrijk. - Perscommentaren en indrukken. —

ENGELAND. — Onder den titel „Wijken voor geweld" schrijft de „Times" in een hoofdartikel a.o.: Door een openlijk vertoon van overmachtig geweld heeft de Duitsche regeering de Oostenrijksche gedwongen te wijken. De voorwendselen voor dit vertoon van overhaasten dwang maken de zaak niet beter. Een verzoek om garantie voor onpartijdigheid bij de volksstemming zou nog te eerbiedigen zijn geweest, maar het is duidelijk en er is geen andere conclusie mogelijk, dat Duitschland het resultaat vreesde van datzelfde plebisciet, dat de nazi's al zoo lang hebben geëischt. Het tweede voorwendsel, dat van de bescherming der nationaal-socialisten in Oostenrijk, tegen „marxisten" is een uitbreiding van het recht van interventie, welke verre uitgaat boven de bijzondere betrekkingen, die de twee Duitsch sprekende staten verbinden, en het is bovendien vergezeld gegaan van een algeheele verdraaiïng van de waarheid in de Duitsche pers, zoowel van Schuschnigg's politiek als van de gebeurtenissen in de afgeloopen dagen.
Deze nieuwste en slechtste demonstratie van de methoden der Duitsche buitenlandsche politiek kon in Engeland alleen het wantrouwen en de verontwaardiging versterken, gewekt door de manier waarop het accoord van Berchtesgaden tot stand is gebracht. Dit geschiedt op een tijd dat zooals velen hoopten, het bezoek van Von Ribbentrop aan Londen een gelegenheid bood voor een nieuwe poging om te komen tot een regeling van de Engelsch-Duitsche betrekkingen, en het beteekent een slag tegen de politieke verzoening, doordat het meer dan twijfelachtig is geworden of verzoening wel mogelijk is op een vasteland, dat opengesteld is voor een bezoeking door geweld.
De Britsche regeering heeft in de meest krachtige termen geprotesteerd. Duitschland en de wereld weten, en de geschiedenis leert het, dat geen grens gesteld kan worden aan de gevolgen van een handeling, welke een Europeesche uitbarsting riskeert.
De imperialistische „Daily Express" (Lord Beaverbrook) is van meening, dat Oostenrijk een waarschuwing is voor Engeland om van zijn regeering te eischen, dat de Britsche luchtmacht de sterkste van de wereld wordt.
De „Daily Herald" (arb. partij) wijst erop, dat de Duitsche diplomatie wederom den aanval tot wapen heeft gekozen. Tenzij paal en perk kan worden gesteld aan deze verschrikkelijke heerschappij van het geweld, zal een oorlog in Europa losbarsten, welke door de geheele wereld zal worden gevoeld. Het blad dringt aan op het vormen van een collectief stelsel.
De „News Chronicle" (lib.) schrijft, dat Nazi-Duitschland de wereld wakker heeft geschud voor zijn methoden, en dat geeft Engeland een nieuwe, wellicht de laatste kans de leiding in de wereld in handen te nemen. De Nazi-methode is een uitdaging aan de beschaafde gedachtenwereld en handelwijze. Het vooruitzicht dat zich opent, is zoo fnuikend voor de beschaving, dat de tijd gekomen is om ronduit te zeggen, dat zooiets niet moet en niet zal worden herhaald. Wij zijn er zeker van, dat de regeering den steun van het geheele land heeft in het protest dat zij te Berlijn heeft ingediend.
De „Daily Mail" (Rothermere) wijst er op, dat de politiek van het brute geweld opnieuw gezegevierd heeft, hetgeen een nieuwe ontstellende les is voor het Britsche volk. Wij hebben, aldus het blad, steeds gehamerd op de besliste noodzakelijkheid de Britsche bewapening tot de uiterste grenzen van ons vermogen te versterken. Het eerste, waartoe het Britsche volk zou dienen te besluiten, is niets van doen te willen hebben met den toestand in Midden-Europa.

DUITSCHLAND. — De „Deutsche Allgemeine Zeitung" juicht: Nu is de baan vrij. Duitschers zullen in Duitsch-Oostenrijk orde scheppen. De reactie in het buitenland zal bij alle zuiverdenkenden van het onveranderlijke feit moeten uitgaan, dat wij alle grondslagen van het volkenrecht in deze kwestie hebben ontzien, dat een annexatie van Oostenrijk door Duitschland niet in aanmerking komt. Ja, wij zijn zelfs betere democraten dan Schuschnigg. Terwijl hij een afstempelingscomedie voornemens was, zal de regeering-Seyss-Inquart een vrije en eerlijke volksstemming houden.
De „Berliner Lokalanzeiger" schrijft, dat de leider loyaal heeft gehandeld. Dit kan evenwel van Schuschnigg niet gezegd worden, hij en zijn helpers hebben den Duitschen vrede gesaboteerd. Thans zullen alle Duitschers hand in hand over hun lot beslissen. Dit richt zich evenwel tegen niemand.
Alle ochtendbladen maken met veel ophef melding van het overnemen van de macht in Oostenrijk door de nationaal-socialisten. De „Völkischer Beobachter" schrijft onder het opschrift „Volk will zu Volk", dat de beslissing thans is gevallen. De onweerstaanbare kracht van de nationaal-socialistische idee is ook in Oostenrijk ter overwinning gevoerd. Het was te lomp en een miskenning van het oogenblik van Schuschnigg te meenen, dat hij de Duitschers ten Oosten en ten Westen van de Salzach dacht te kunnen scheiden.
Deze elfde Maart is de afrekening voor een stelsel, dat zijn heerschappij op een binnenlandsche stelling meent te grondvesten. Thans wordt het Duitsche lot door het nationaal-socialisme bepaald. De dag van elf Maart zal in de geschiedenis voortleven als een bewijs, dat de Führer zijn vaderland niet heeft vergeten en als een bewijs dat hij dit geplaagde land eindelijk de rust en den vrede wil brengen, die het zoo lang ontbeerd heeft. Volk wil tot volk. Dit verlangen van millioenen Duitschers gaat zijn vervulling tegemoet.
De „Berliner Börsen Zeitung" schrijft, dat overeenkomstig den wensch van de Duitsche menschen een nieuw Duitsch georiënteerd Oostenrijk zal ontstaan. Duitschland denkt er niet aan Oostenrijk te annexeeren, het wenscht, dat het Oostenrijksche volk vrijwillig en zonder vreemden invloed over zijn toekomst zal kunnen beslissen. De vrede in Europa is meer verzekerd naarmate de wil van het volk op de brandpunten van het politieke leven van Europa duidelijker tot uiting komt, derhalve kan ook het tot uitdrukking komen van den wil van het Oostenrijksche volk een groote bijdrage tot den algemeenen vrede zijn.

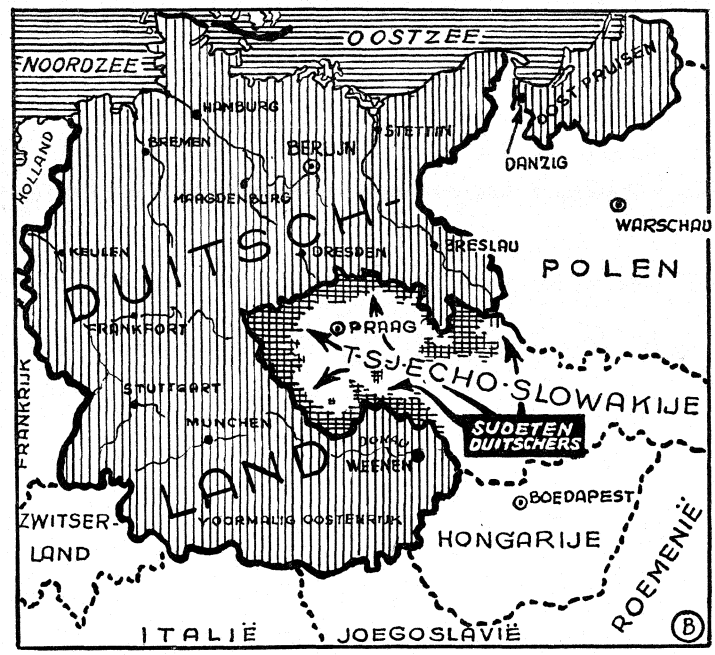

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Het Duitsche rijk met het voormalige Oostenrijk vereenigd.

WAT DUITSCHLAND OP EEN DAG ANNEXEERDE.

Inwoners: 6.760.000 (volkstelling van 1934) waarvan 96.2 procent van het Duitsche ras, 1.9 procent Tsjechen en 1.9 procent Slovenen en Kroaten. In Oostenrijk zijn 6.100.000 katholieken, 300.000 protestanten, 200.000 joden; de rest behoort tot geen enkelen godsdienst.
De voornaamste steden zijn: Weenen (1.860.000 inwoners), Graz (153.000 inw.), Linz (102.000 inw.), Innsbruck (56.000 inw.).
Grondgebied: 83.853 K.M.2, verdeeld over de stad Weenen en acht federale provincies, Beneden-Oostenrijk (Weenen). Burgenland (Eisenstadt), Karinthië (Klagenfurt), Stiermarken (Graz), Tirol (Innsbruck), Opper-Oostenrijk (Linz), Voralberg (Bregenz), Salzburg (Salzburg).
Financiën: Een jaarlijksch budget van 1.400.000.000 schilling aan uitgaven.
Handel: Invoer voor 1 milliard, 300 millioen schilling. Uitvoer voor een milliard schilling aan hout, papier, manufacturen, wollen en katoenen weefsels, zijde.
Leger: Beperkt door het verdrag van Saint Germain tot 30.000 man, maar door Duitschland gereorganiseerd, zoodat het in vredestijd meer dan 100.000 man telt.

ITALIE. — Het Duitsche Nieuwsbureau meldt uit Rome: De vorming van een nat.-socialistische regeering in Oostenrijk wordt door de Italiaansche pers welkom geheeten als de „nat.-socialistische oplossing in Oostenrijk."
De „Messagero" schrijft, dat de groote betoogingen te Weenen, onmiddellijk na het bekend worden van het aftreden van Schuschnigg, er op wijzen, wat het Oostenrijksche volk wezenlijk verlangde en dat het zijn moreel en politiek evenwicht vindt in een ideale beweging, welke niet te weerstaan was. Italië heeft een absoluut objectieve houding aangenomen en zich onthouden van iedere inmenging in de binnenlandsche zaken van Oostenrijk. Italië heeft den loop der geschiedenis niet willen tegenhouden, het ziet in de huidige gebeurtenissen in Oostenrijk de oplossing voor den binnenlandschen toestand.

FRANKRIJK. — Met betrekking tot de gebeurtenissen in Oostenrijk schrijft Pertinax in de „Echo de Paris":
Italië heeft er in berust, dat zich in Centraal-Europa een Mitten-Europa vormt, met de gedachte, dat een economisch en militair sterker Duitschland het zal helpen, om in de Middellandsche Zee compensaties te vinden. Indien Frankrijk en Engeland niet in de krachtigste bewoordingen verklaren, dat Tsjecho-Slowakije verdedigd zal worden, zal de Duitsche hegemonie spoedig verwezenlijkt zijn. Als Hitler over Oostenrijk beschikt zal hij gemakkelijk Hongarije de wet kunnen stellen.
D'Ormesson schrijft in de „Figaro": Een drama, waarvan de gevolgen niet te overzien zijn, keert Oostenrijk onderstteboven. De gruwelijke feiten spreken voor zichzelf. Elk commentaar kan ze slechts verzwakken.
De „Petit Parisien" zegt, dat Oostenrijk van nu af aan door

Berlijn als een soort kolonie geregeerd zal worden. Het zal niet lang duren of de Duce zal bemerken, dat hij in deze pijnlijke zaak moreel even getroffen is als Frankrijk en Engeland.
„L'Oeuvre" (mevrouw Tabouis) meent, dat Italië een zonderlinge verantwoordelijkheid draagt in een gebeurtenis, waarvan het het eerste slachtoffer zal zijn, doch ongelukkigerwijze niet het laatste. Men heeft het gevoel, een „generale repetitie" te hebben bijgewoond voor een nieuw stuk, dat Parijs en Londen niet zullen kunnen dulden, hoe zeer zij ook naar Europeesche saamhoorigheid en samenwerking verlangen.
De (soc.) „Populaire" meent, dat de overwinning van Weenen den ernst van de eischen van het Derde Rijk en van de spil Berlijn—Rome zal doen toenemen. Oostenrijk dient het laatste slachtoffer van de politiek van het „voldongen feit" te zijn.

SOVJET-RUSLAND. — In Sovjet-Russische Kringen is men van oordeel, dat de bezetting van Oostenrijk door Duitsche troepen het gevaar voor een oorlog vergroot. Er wordt op gewezen, dat de Sovjet Unie met Oostenrijk geen verdrag van bijstand had gesloten en dat de toepassing van dit verdrag met Tsjecho-Slowakije afhankelijk is van het verdrag tusschen Frankrijk en Tsjecho-Slowakije.

JOEGO-SLAVIE. — Officieel wordt o.m. medegedeeld:
De vereeniging van Oostenrijk met Duitschland wordt door Zuid-Slavië beschouwd als een zuiver binnenlandsche aangelegenheid van het Duitsche volk, waarin Zuid-Slavië zich niet mengt.
Zuid-Slavië staat in vriendschappelijke betrekkingen met het Duitsche rijk. Door deze vriendschap wordt ook thans zijn houding geleid, nu het rijk zijn onmiddellijke buur is geworden.

BELGIE. — De „Nation Belge" meent, dat alleen de monarchie Oostenrijk had kunnen redden. Frankrijk, gedreven door de Kleine Entente, verzette zich daartegen. Thans heeft de Kleine Entente Frankrijk in den steek gelaten. In 1935/36 was het gemakkelijk 52 staten bij elkaar te brengen tegen Italië, toen er van Abessynië sprake was. Thans zou men geen twee staten vinden om tegen Duitschland in te gaan nu er kwestie is van Oostenrijk.
De sociaal-democratische Peuple constateert eveneens, dat Frankrijk en Engeland slechts treuzelend een diplomatieken stap hebben gedaan. Italië beweegt zich niet. Tsjecho-Slowakije is ter neer geslagen. Wat zal er morgen gebeuren?
Het „Laatste Nieuws" legt meer het accent op de binnenlandsche gebeurtenissen in België en schrijft: Hoe men ook moge denken over de gebeurtenissen in Midden-Europa, men zal begrijpen, dat al onze kracht dient vereenigd te blijven om binnenlandsche verwikkelingen te vermijden en om te beletten, dat wij in internationale tegenstellingen zouden worden meegesleurd.

HONGARIJE. — In bevoegde Hongaarsche kringen verklaart men, dat de Hongaarsche regeering de gebeurtenissen in Oostenrijk met groote belangstelling volgt. Men wijst er op, dat deze gebeurtenissen de Hongaarsche politiek in geen enkel opzicht zullen wijzigen. De officieuze pers geeft de gebeurtenissen zonder eenigen commentaar weer. De Katholieke en legitimistische organen toonen groote bezorgdheid, gemengd met verontwaardiging. De conservatieve, nationalistische en liberale organen brengen hulde aan bondskanselier Schuschnigg. De Duitschgezinde bladen schrijven, dat de Duitsche houding nauwkeurig in overeenstemming is met de belangen van Hongarije.

OOSTENRIJK. — Naar Havas uit Weenen meldt, beperken de Oostenrijksche ochtendbladen zich tot het weergeven van de gebeurtenissen. Alleen de Wiener Neueste Nachrichten geeft den volgenden commentaar: „Het is waar, dat Schuschnigg de uitgestoken hand van Hitler heeft aanvaard, doch hij heeft zich geen rekenschap kunnen geven van den geest van het Oostenrijksche volk. Hij heeft het beslissende oogenblik voorbij laten gaan, hij begreep niet, dat het noodzakelijk was zich aan het Duitsche initiatief te onderwerpen. In plaats van de kans tot het scheppen van een waren vrede tot het uiterste te gebruiken, stelde hij het Oostenrijksche volk een vraag, waarvan nooit sprake was geweest. De vraag van de onafhankelijkheid van Oostenrijk was alleen door buitenlandsche elementen opgeworpen.
De Duitsche vrede, dat is het, wat de vijanden van het Duitsche volk steeds het meest hebben gehaat, en het meest hebben gevreesd. Alle middelen waren goed om zich hiertegen te verzetten. Alleen de wil van het volk heeft op het laatste oogenblik een ramp kunnen voorkomen."

TSJECHO-SLOWAKIJE. — De te Praag verschijnende „Narodni Osvoboseri", die nauwe relaties met het Tsjecho-Slowaaksche ministerie van Defensie onderhoudt, wijst er op, dat de veiligheidsgaranties, waarover Tsjecho-Slowakije beschikt, niet aangetast zijn. Kalmte en gezond verstand moeten den boventoon blijven voeren.
De „Ceske Slove" schrijft: Voor ons is de toestand slechts in zooverre veranderd, dat wij voortaan grenzen aan twee landen, die onder één regeering staan. Hongarije, Joegoslavië en Italië echter staan thans niet meer tegenover een vredelievend Oostenrijk met zijn 6.8 millioen inwoners, doch tegenover een Duitsch rijk van 73 millioen menschen, die naar uitbreiding streven.
Vooral voor Italië beteekent dit een enorme verandering. De voornaamste winst, die dit land uit den wereldoorlog verkreeg, was de versnippering der Oostenrijksch-Hongaarsche monarchie met haar 50 millioen zielen. Dit stelde Mussolini in staat zijn imperialistische politiek te voeren. Thans heeft Italië in Duitschland een buurstaat gekregen met een bevolking, die anderhalf maal zoo groot is als die van de vroegere dubbelmonarchie.

POLEN. — De Poolsche regeeringsbladen leggen een vrijwel volkomen afzijdigheid aan den dag. De „Kurjer Poranny" zegt: Het spontane karakter van de gebeurtenissen in Oostenrijk zal naar alle waarschijnlijkheid elke inmenging van buiten uitsluiten. Het zou inderdaad onvoorzichtig zijn, den Europeeschen vrede in gevaar te brengen ter wille van een voldongen feit, dat in overeenstemming is met den wensch van het betrokken volk.
Daarentegen schrijft de democratische „Kurjer Polski": De versterking van de macht van het Duitsche rijk kan Polen niet onverschillig laten. De volgende etappe van Duitschlands expansie zal ongetwijfeld Tsjecho-Slowakije zijn.

ROEMENIE. — De Roemeensche „Cuvantul", die uiterst rechts georiënteerd is, bestempelt het gebeurde als een schending van den territorialen status van Europa. Het evenwicht der krachten is op grove wijze verstoord. Hongarije, Joego-Slavië, ja zelfs Italië grenzen thans aan Duitschland.

VER. STATEN. — Verontwaardiging en verbazing komen in de New Yorksche bladen tot uiting.
De ruwheid, waarmede Hitler te werk gaat, schrijft de „New York Times", zal de oogen der wereld openen voor het gevaar, dat de methoden der totalitaire staten voor de internationale betrekkingen vormen. De annexatie van Oostenrijk door Duitschland zal het uitgangspunt zijn voor een reeks gebeurtenissen, welker draagwijdte onberekenbaar is.
De „New York Herald Tribune" schrijft:
Na Addis Abeba, Sjanghai, Nanking, volgt Weenen. Wat thans opgeld doet, is de brutaalste bluf, de luidruchtigste en leugenachtigste propaganda en het zwaarste geschut. Ziedaar de toepassing van de totalitaire beginselen in de buitenlandsche politiek. Wij hebben thans een volledig beeld van een totalitairen staat in actie. Het toont aan de overige wereld den aard van den toestand, welken zij onder het oog zal hebben te zien, wanneer zij van aangezicht tot aangezicht zal komen te staan met de tot het uiterste geprikkelde instincten, welke de dictatuur opwekt.

Hitler's rede te Linz. —

Van het balkon van het raadhuis te Linz heeft Hitler op 13 Maart zijn antwoord-rede gehouden. Hij zeide onder meer: „Duitsche volksgenooten. Ik dank vooral ook u, die hier bijeengekomen zijt en getuigenis hebt afgelegd, dat het niet de wil van slechts enkelen is, dit groote „volks-Duitsche Rijk" te stichten, maar de wensch en de wil van het Duitsche volk zelf. Mogen hier eenige van onze bekende internationale zoekers naar de waarheid de werkelijkheid niet alleen zien, maar haar later ook toegeven. Toen ik eens uit deze stad vertrok, droeg ik in mij dezelfde belijdenis, die mij thans nog vervult.
Denkt u zich eens in, hoe bewogen ik ben, nu ik na zooveel jaren die belijdenis werkelijkheid gemaakt heb. Toen de voorzienigheid mij eens uit deze stad riep om de leiding van het rijk op mij te nemen, moet zij mij daarmede een opdracht gegeven hebben en die opdracht kan slechts geweest zijn, dat ik mijn geboortegrond aan het Duitsche Rijk moest teruggeven. Ik heb aan die opdracht geloofd, er voor geleefd en gestreden en ik geloof, dat ik haar thans vervuld heb. Gij allen zijt daarvoor getuigen en borgen. Gij weet niet, op welken dag gij opgeroepen zult worden. Ik hoop, dat die dag niet ver zal zijn. Dan zult gij uiting moeten geven aan uw eigen belijdenis en ik geloof, dat ik dan met trots op mijn vaderland zal kunnen wijzen. Dan moet voor de wereld bewezen worden, dat iedere verdere poging om dit volk te verscheuren, vergeefsch zal zijn.
Zooals gij verplicht zult zijn voor de Duitsche toekomst uw bijdrage te leveren, zoo is geheel Duitschland bereid bij te dragen en het doet dat reeds vandaag. Ziet in de Duitsche soldaten, die uit alle gouwen van het rijk binnenmarcheeren, offervaardige strijders voor de eenheid van het geheele groote Duitsche volk, voor de macht van ons rijk, voor zijn grootheid en zijn heerlijkheid. Thans en voor altijd: Sieg Heil".
De toespraak werd herhaaldelijk door enorme geestdrift onderbroken.

Hitler's rede te Weenen. —

In zijn op 15 Maart '38 te Weenen gehouden toespraak zeide Hitler o.m.:
„Dit land is Duitsch, het heeft zijn missie begrepen, het zal haar uitvoeren en het zal door niemand overtroffen worden in trouw aan de Groot-Duitsche volksgemeenschap. Wij moeten thans in arbeid, ijver en gemeenschappelijk optreden schouder aan schouder de groote sociale, cultureele en economische taken tot een oplossing brengen, vooral echter Oostenrijk

steeds meer ontwikkelen en opbouwen tot een weerstandsburcht van de nationaal-socialistische opvatting en den nationaal-socialistischen wilskracht.
Ik kan op dit uur aan het Duitsche volk het grootste eindrapport van mijn leven uitbrengen. Als Führer en Kanselier van de Duitsche natie en van het Rijk meld ik voor de historie thans het toetreden van mijn Heimat tot het Duitsche Rijk.

De Brenner. —

Minister Alfieri, die mededeeling heeft gedaan van afwijzing van een Fransch voorstel tot interventie heeft bevestigd, dat Mussolini een brief had ontvangen van Hitler. Hitler garandeert hierin de grens aan den Brenner en verklaart, dat zijn actie in Oostenrijk slechts beschouwd moet worden als een handeling van nationale verdediging.
Voorts zegt Hitler: „In een voor Italië kritiek uur heb ik U de diepte van mijn gevoelens bewezen. Ik twijfel er niet aan, dat in de toekomst niets in dit opzicht zal veranderen".
„Wat in de toekomst ook moge gebeuren", aldus vervolgt Hitler, „ik heb de grens met Frankrijk definitief bepaald en nu heb ik hetzelfde gedaan ten aanzien van de grens met Italië. Het is de Brenner. Aan dit besluit zal nooit worden geraakt en het zal nooit in discussie worden gesteld.
Ik nam dit besluit niet in 1938, maar onmiddellijk na het einde van den wereldoorlog."

Oostenrijksche gezantschappen. —

Naar medegedeeld wordt, is het Oostenrijksche ministerie van Buitenlandsche Zaken opgenomen in den Duitschen diplomatieken dienst. De Oostenrijksche gezantschappen in het buitenland hebben opdracht gekregen zich ter beschikking van de Duitsche ambassades of gezantschappen in de plaats van hun residentie te stellen.

Gezant Alexich te Den Haag gaat heen. —

De Oostenrijksche gezant te 's-Gravenhage, de heer Alexich, heeft op 14 Maart '38 een bezoek gebracht aan den minister van Buitenlandsche Zaken, mr. J. Patijn, en dezen medegedeeld, dat hij uit Weenen opdracht had ontvangen, de Oostenrijksche legatie ter beschikking van het Duitsche gezantschap te stellen.

Hitler-Jeugd. —

De Rijksleider voor de jeugd, Baldur von Schirach, is te Weenen aangekomen. Hij is onmiddellijk na zijn aankomst naar het gebouw van de jeugdleiding gegaan om zijn bevelen te geven, ten einde den grooten toeloop van nieuwe leden tot de Hitlerjeugd op te vangen.

Kardinaal Innitzer en de Katholieken. —

De Aartsbisschop van Weenen, kardinaal Innitzer, heeft een oproep gericht tot de Weensche katholieken van den volgenden inhoud: „De katholieken van het bisdom Weenen worden uitgenoodigd God dank te zeggen, dat Hij wel heeft willen toestaan, dat de groote politieke wijzigingen in Oostenrijk zonder bloedvergieten verloopen zijn en te bidden voor een gelukkige toekomst van ons land.
Het ligt voor de hand, dat alle bevelen der autoriteiten vrijwillig en van harte worden opgevolgd."

Hitler's bezoek aan het graf zijner ouders. —

Hitler is op 13 Maart te Leonding, het plaatsje bij Linz, waar zijn ouders begraven zijn, aangekomen. Hij heeft eenige minuten bij hun graven vertoefd en er bloemen gelegd.

Dr. Seyss-Inquart rijksstadhouder. —

De Duitsche Rijkskanselier Adolf Hitler heeft op 15 Maart '38 den Oostenrijkschen Bondskanselier Dr. Seyss-Inquart benoemd tot „Rijksstadhouder" voor het land Oostenrijk.
De nieuwe Rijksstadhouder Seyss-Inquart was op 15 Maart de eerste, die den Führer bij de feestelijke ontvangst door de stad Weenen op den Heldenplatz verwelkomde.

In zijn begroetingsrede zeide Seyss-Inquart o.m.:
„Oostenrijk is thans een land van het Duitsche Rijk. Aan het Duitsche volk, aan heel de wereld verkondig ik, dat Adolf Hitler als Führer en Rijkskanselier zijn intocht heeft gehouden in den burcht van de oude Rijkshoofdstad.
Het ideaal, waar eeuwenlang de Duitsche geschiedenis voor heeft gevochten, waar millioenen der beste Duitschers hun bloed voor vergoten hebben, is vandaag bereikt. De Ostmark is teruggekeerd. Het groote Duitsche Rijk is weder opgestaan, het „volksduitsche" Rijk is geschapen.
Mijn Führer, waarheen ook de weg zal leiden, wij zullen volgen."

Oostenrijksche leger legt eed van trouw aan Hitler af.

Het Oostenrijksche leger heeft den eed van trouw aan het nieuwe regiem afgelegd. De formule luidt: „Ik zweer voor God onvoorwaardelijk te zullen gehoorzamen aan den Führer van het Rijk en van het Duitsche volk, Hitler, opperbevelhebber van het leger en ik verklaar als dapper soldaat te allen tijde mijn leven hiervoor te zullen geven."

Nationale Bank van Oostenrijk. —

De goud- en deviezenvoorraden van de Nationale Bank van Oostenrijk, ten bedrage van totaal 410 millioen schelling, zullen in den loop van deze week naar Berlijn worden vervoerd.
Omgerekend naar den thans vastgestelden koers van de schelling ten opzichte van de Rijksmark (150 Sch. = M. 100), bedragen de bovengenoemde voorraden dus 275 millioen Mark goud.
De Nationale Bank wordt ontbonden.

Kardinaal Innitzer bij Hitler. —

Op 15 Maart '38 is kardinaal Innitzer door Rijkskanselier Adolf Hitler in hotel Imperial te Weenen ontvangen.
De kardinaal heeft hier met den Führer een onderhoud gehad, dat circa twintig minuten duurde.
Uit de beste bron wordt vernomen, dat de kardinaal een goeden indruk van dit onderhoud heeft gekregen.
De volgende aanwijzingen van kardinaal Innitzer zijn in de Oostenrijksche pers verschenen:
„De Führer heeft mij heden ontvangen. Ik geef hier aan de Katholieke zielzorgers en het Katholieke volk van het Aartsbisdom Weenen en van het Burgenland (dat ook onder het Aartsbisdom Weenen behoort) de volgende aanwijzingen:
Het is voor de Christenen, die op grond van Gods Woord Gode geven wat Gode is, vanzelfsprekend, dat zij ook den staat geven, wat den staat is.
1. Zielzorgers en geloovigen stellen zich onvoorwaardelijk achter den grooten Duitschen staat en zijn Führer, want de wereldgeschiedkundige strijd tegen den misdadigen waan van het bolsjewisme en voor de veiligheid van het Duitsche leven, voor de verschaffing van werk en brood, voor de macht en de eer van het rijk en voor de eenheid van het Duitsche volk, is blijkbaar door den zegen van de Voorzienigheid begeleid.
2. De uitsluitende taak der priesters is de zielzorg, het opdragen van het Heilig Misoffer en andere kerkelijke handelingen, als het toedienen van de H.H. Sacramenten, het verkondigen van Gods Woord, zooals Wij dat uit de H. Schrift en door de Overlevering hebben overgenomen.
De zielzorgers moeten zich dientengevolge van zelf van politiek verre houden en de ontwikkeling der dingen met vertrouwen tegemoet zien.
3. Uit het geloof aan de innerlijke verbondenheid der zielen vloeit voor de Christenen de overtuiging voort, dat de natuurlijke gemeenschap der natie geroepen is een goddelijke idee te verwezenlijken, waaruit volgt, dat de beoefening der natuurlijke deugden de vooropzetting van een echt religieus leven is.
4. Ik druk den leiders der jeugdorganisaties op het hart de aansluiting aan de jeugdorganisaties van den Duitschen staat voor te bereiden.
„De Kerk zal haar trouw tegenover den grooten Duitschen staat niet te betreuren hebben" — dit woord van den Führer is een garantie, dat de eigenlijke taak der Kerk vervuld kan worden. En zoo staan de Katholieken in hun geheel het beste in voor den welstand van het rijk en volk en vaderland."

Volksstemming. - Joden hebben geen stemrecht. —

De bondskanselarij heeft allen districts- en gemeentebesturen mededeeling gedaan van de volgende voorloopige bepalingen voor de volksstemming van 10 April:
1. stemgerechtigd zijn alle mannen en vrouwen, geboren vóór of op 10 April 1918, die het Oostenrijksche staatsburgerschap bezitten, of op grond van de verordening van 1933 dat burgerschap verloren hebben, en niet van het stemrecht uitgezonderd of uitgesloten zijn. Joden hebben geen stemrecht.
2. De stemlijst wordt opgemaakt op grond van de gegevens over de inwoners. Zij moet van 27 tot 31 Maart voor het publiek ter inzage liggen.
3. Met het voorbereidende werk moet onmiddellijk begonnen worden.
Hitler, die zich eerst naar Berlijn zal begeven, zal in verband met de aanstaande volksstemming in een aantal plaatsen in Oostenrijk het woord voeren. Te Graz zal hij zijn eerste rede uitspreken.

De Joden. —

Op 16 Maart '38 keerde Weenen voor het eerst sinds de ineenstorting van het regiem-Schuschnigg tot het „normale" leven terug. De meeste winkels, welke niet voorzien waren van een Swastika of ander teeken, dat de eigenaar „Ariër" was, werden in den loop van den dag beschilderd met het woord „Jude" in roode verf. Vele Joodsche zaken zijn gesloten. Vele café's hebben bordjes aangebracht „Joodsche bezoekers niet gewenscht". Joodsche café's zijn gerequireerd voor de S.A., Vele Joodsche zakenlieden hebben bezoek gehad van de S.A., die de woningen doorzochten en al het geld, juweelen en zelfs aandeelen meenamen. Binnen het uur waren deze families op die wijze tot den bedelstaf gebracht. Men is weer begonnen aan de plundering van Joodsche winkels, ofschoon dat formeel is verboden. De vervanging van Joden in alle beroepen door „Ariërs" wordt snel en meedoogenloos ten uitvoer gelegd. De Joden van Oostenrijk kunnen de illusie niet koesteren, welke sommige Duitsche Joden in 1933 nog hadden, dat er voor hen nog wel een plaatsje overgelaten zou worden in den nationaal-socialistischen staat.
Alle Joodsche ambtenaren zijn ontslagen. De nazi-advocaten zijn het heftigst geweest voor de uitsluiting van hun Joodsche collega's.
De Oostenrijksche kranten vertoonen thans even weinig verschil in toon of verschil van meening als de Duitsche. Er plachten vele Joodsche journalisten aan te werken, die allen ontslagen zijn.
Het Weensche tooneel wordt ook van Joden gezuiverd en de opera heeft haar uitvoeringen voor eenigen tijd stopgezet wegens „reorganisatie". Alle gymnastiekvereenigingen zijn „gezuiverd" en zeventig Joodsche scheidsrechters zijn van de 380 leden der Oostenrijksche voetbalscheidsrechtersvereeniging uitgesloten. Vele Joden, die indertijd de Oostenrijksche nationaliteit verkozen boven die van een anderen successiestaat, trachten nu een andere nationaliteit te verkrijgen om het land te kunnen verlaten. De consulaten van Tsjecho-Slowakije, Polen, Roemenië en Hongarije worden met deze aanvragen bestormd. Het Hongaarsche consulaat heeft een extra staf van personeel uit Boedapest moeten laten komen.
Hoewel geen officieele cijfers worden genoemd over het aantal personen, dat in Oostenrijk in Schutzhaft is gesteld, gelooft men algemeen, dat dit aantal op 500 is te schatten.

De Schilling en Mark. —
De „Anschluss" zal op het gebied der muntpolitiek het totstandbrengen van een monetaire unie tusschen Duitschland en Oostenrijk ten gevolge hebben. Zelfs indien de schilling in naam nog gehandhaafd zou blijven, zal deze valuta als zelfstandig betaalmiddel ongetwijfeld niet langer kunnen bestaan.
Volgens berichten uit Weenen wordt de munt-unie tusschen de beide landen opgericht op basis van een koers van 50 Rijksmarken per 100 schilling.

Zelfmoorden. —
Tot degenen, die zich van het leven hebben beroofd, behooren Majoor Fey, de stichter van de Oostenrijksche Heimwehr, zijn vrouw en zijn zoon, de oud-minister van Binnenlandsche Zaken, Neustaedter-Stürmer, Kurt Sonnenfeld van de Neue Freie Presse en de geschiedkundige Friedel.
(Telex-A. N. P. - Agence Belga - Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Anschluss-Voorgeschiedenis 3175 A. en Anschluss 3173 A.)

20 MAART 1938

A. SOVJET-UNIE. — Conferentie in zake Tsjecho-Slowakije gevraagd. —
De regeering der Sovjet-Unie heeft tot alle groote mogendheden een uitnoodiging gericht, om de maatregelen te bespreken, die noodig zijn geworden door de bezetting van Oostenrijk en de bedreiging van Tsjecho-Slowakije. In een toelichting aan de pers, heeft Litwinof de verzekering gegeven, dat de Sovjet-Unie bereid is deel te nemen aan een collectieve actie, die beoogt de verdere ontwikkeling van de agressie tegen te gaan en het toegenomen gevaar van een nieuwe wereldslachting te doen verdwijnen.
De uitnoodiging is, naar Litwinof nog verklaarde, niet tot Duitschland, Italië en Japan gericht, „daar het geen zin heeft met den aanvaller over agressie te praten".
Tenslotte zeide Litwinof: „De Sovjet-Unie zal ook alleen weten op te treden, indien gezamenlijke actie zou mislukken." (Telex-A. N. P.)
(V. b. Sovjet-Rusland—Tsjecho-Slowakije 2927 G.; Litwinof 3048 B.)

B. DUITSCHLAND. — Rede van Adolf Hitler nopens Oostenrijk. - Groot-Duitschland. - Volksstemming in het Rijk. —
Adolf Hitler heeft op 18 Maart '38 in den Duitschen Rijksdag een rede gehouden, welke voornamelijk betrekking had op de aansluiting van Oostenrijk bij Duitschland. Vele Oostenrijksche vertegenwoordigers w.o. dr. Arthur Seyss-Inquart, waren aanwezig.
Hitler betoogde, dat in strijd met het beginsel van het zelfbeschikkingsrecht der volken, millioenen Duitschers zijn verdrukt. De Oostenrijksche romp-staat was een staatkundige constructie, welke het karakter van bewust nationaal onrecht draagt.
Recht moet evenwel, zoo zeide Hitler, ook recht zijn als het voor Duitschers geldt. „Wie zal zich er over verwonderen, dat volken welken dit recht hardnekkig wordt geweigerd, zich eindelijk gedwongen zien, zich zelf hun menschenrechten te verwerven?"
Hitler behandelde vervolgens de bespreking te Berchtesgaden en noemde de door Schuschnigg uitgeschreven raadpleging des volks een aanslag op de in Berchtesgaden getroffen overeenkomsten en op het Oostenrijksche volk. Hij maakte den heer Schuschnigg te Berchtesgaden erop opmerkzaam, dat het de laatste poging zou zijn, die van zijn kant in aanmerking zou komen, en dat hij vastbesloten was, ingeval deze poging mocht falen, de rechten van het Duitsche volk in zijn „Heimat" met die middelen te behartigen, welke op deze aarde van oudsher steeds slechts dan nog overgebleven zijn, wanneer het menschelijk inzicht ontoegankelijk is voor het gebod der normale gerechtigheid.
Het ultimatum, waarover de wereld plotseling begon te klagen, bestond uit niets anders dan uit de harde verzekering, dat Duitschland een verdere onderdrukking van Duitsch-Oostenrijksche volksgenooten niet meer zou dulden, en derhalve in de waarschuwing geen weg in te slaan, die automatisch tot bloedvergieten zou hebben moeten leiden.
„Ik heb," zeide Hitler, „daarom maatregelen genomen, welke geschikt leken Oostenrijk het lot van Spanje te besparen."
Na dank te hebben gebracht aan Mussolini vervolgde Hitler: „Wij weten, wat de houding van Mussolini in deze dagen voor Duitschland heeft beteekend. Wanneer de betrekkingen tusschen Italië en ons een consolidatie hadden kunnen ondergaan, dan is deze nu ingetreden.
Het land en de grenzen van dezen vriend zijn voor ons onaantastbaar. Ik herhaal het: dat ik deze houding van Mussolini nooit zal vergeten. Het Italiaansche volk kan weten, dat achter mijn woord de Duitsche natie staat.
Daarom moet op 10 April voor den eersten keer in de geschiedenis de geheele Duitsche natie aantreden en haar plechtige belijdenis doen. Niet 6½ millioen zullen de vraag moeten beantwoorden, doch 75 millioen.
Hiermede ontbind ik den rijksdag van het oude Duitsche Rijk en bepaal, dat de nieuwe vertegenwoordiging van Groot-Duitschland moet worden gekozen.
Daarvoor stel ik eveneens den tienden April als datum vast.
Bijna 50 millioen stemgerechtigden van ons volk roep ik daarmede op, waarbij ik hun verzoek mij dien Rijksdag te schenken, waarmede het mij onder de genadige hulp van God, onzen Heer, mogelijk zal zijn de nieuwe groote taken op te lossen.
Zooals ik in 1933 het Duitsche volk heb verzocht met het oog op den voor ons liggenden arbeid mij vier jaren tijd te geven voor de oplossing van de groote taken, zoo moet ik thans voor den tweeden keer verzoeken: Duitsch volk, geef mij nog eenmaal vier jaren, opdat ik de uiterlijk thans voltrokken aaneensluiting tot zegen van allen ook innerlijk kan verwezenlijken."

Verordening van Hitler. —
De verordening van den rijkskanselier, waarbij een datum wordt vastgesteld voor volksstemmingen en rijksdagverkiezingen, en die door generaal-veldmaarschalk Goering in den rijksdag is voorgelezen, luidt als volgt:
„Met de bedoeling, het Duitsche volk gelegenheid te geven als geheel zijn instemming te betuigen met het Groot-Duitsche volksrijk, dat ontstaan is door de hereeniging van Oostenrijk met het Duitsche rijk, beveel ik, dat naast de volksstemming in het land Oostenrijk ook in het overige rijksgebied een volksstemming zal worden gehouden over de hereeniging van Oostenrijk met het Duitsche rijk.
Tegelijkertijd ontbind ik den Rijksdag op 9 April, om het den Duitschen volksgenooten in Oostenrijk mogelijk te maken in den Groot-Duitschen rijksdag vertegenwoordigd te zijn.
Volksstemming en verkiezing voor den Groot-Duitschen rijksdag worden gehouden op Zondag 10 April 1938."
(Völkischer Beobachter) **(Vorig bericht 3183 A.)**

C. POLEN. — Spanning met Litauen. - Poolsch Ultimatum aanvaard. —
De regeering van Litauen heeft 19 Maart '38 het Poolsche ultimatum aanvaard. De Litausche plaatsvervangende premier, minister Stanisauskas, heeft daarvan op denzelfden dag in het parlement mededeeling gedaan.

De Litausche gezant te Reval heeft zich 19 Maart '38 naar den Poolschen gezant aldaar begeven en hem het antwoord zijner regeering op de Poolsche eischen overhandigd. Litauen verklaart in dit antwoord, dat het bereid is normale diplomatieke betrekkingen met Polen aan te knoopen en ook mede te werken tot een normaal post-, telegraaf- en telefoonverkeer. Litauen maakt alleen enkele reserves van ondergeschikten aard, welke beoogen Litauens prestige te handhaven.
Litauens aanvaarding van Polens „vredes-ultimatum" zooals de Poolsche bladen het noemden, beteekent, dat beide landen, die sedert achttien jaar in een soort oorlogstoestand leefden, gezanten in elkaars hoofdsteden zullen benoemen. Daar Litauen in zijn grondwet Wilna als hoofdstad vermeldt en deze stad in Poolsch bezit is, komt aanvaarding der Poolsche eischen in feite er op neer, dat Litauen officieel van Wilna afziet.
(Polska Agencia Telegraficzna)
(Vor. ber. Polen—Litauen 3181 E.)

D. SPANJE. — Burgeroorlog. - Barcelona gebombardeerd. —
Op 17, 18 en 19 Maart '38 is Barcelona herhaaldelijk door Franco-vliegers gebombardeerd. Er zouden 1300 dooden zijn. Engeland en Frankrijk hebben tegen het bombardeeren dezer open stad bij Franco geprotesteerd. Franco heeft dit protest van de hand gewezen.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Burgeroorlog 3182 C.; Barcelona 3108 A.)**

E. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: Rose Franken — „Gold pennies." (Constable & Co., London) **(Vor. ber. 3172 D.)**
Duitsch: Emil Lucka — „Die grosse Zeit der Niederlande." (Herb. Reichner-Verlag, Wien) **(3172 D.)**
Engelsch: L. P. Jacks — „The Stolen Sword." (Methuen)
C. Spearman — „Psychology down the ages." 2 Volumes. (Macmillan) **(Vor. ber. 3172 D.)**
Fransch: Edmond Epardaud — „Philosophie pour Tous." 1. Esquisse d'une Philosophie du Bonheur; 2. Les Grandes Morales Antiques et Modernes; 3. Préoccupations actuelles de la Morale. (Editions Nicæa) **(Vor. ber. 3172 D.)**
Nederlandsch: J. Heuff van Houweninge — „Zoo piepen de jongen." (W. L. C. J. Brusse, Rotterdam)
Siegfried E. van Praag — „Een sprookje op aarde." (Em. Querido, A'dam) **(Vor. ber. 3161 F.)**
Russisch (in het Nederlandsch): Konstatin Fedin — „De ontvoering van Europa." (Pochisjtsjenije Jewropï). Vert. door mr. J. Huijts. (Nijgh & v. Ditmar) **(Vor. ber. 3161 F.)** (Red. K. H. A.)

A. Het Oostenrijksche voorbeeld. - Vrees voor Duitsche plannen. —

Staat ons vroeg of laat ook een dergelijk lot te wachten? Dit was de vraag, die menig Zwitser zich op 11 en 12 Maart '38 bij het vernemen van de gebeurtenissen in Oostenrijk stelde. In verschillende bladen is deze bezorgdheid openlijk tot uiting gekomen.

De „Berner Tagwacht", het partijorgaan der Zwitsersche sociaal-democratische partij, bevatte op 15 Maart '38 een sombere toekomstschildering, die men volgens het blad niet meer geheel naar het rijk der fantasie zou kunnen verbannen. Volgens dit socialistische orgaan zou het niet meer ondenkbaar zijn, dat op een goeden morgen een groot aantal Duitsche tanks het Bondsplein te Bern komen oprijden, door infanterie gevolgd, en dat de Zwitsersche regeering dan tot aftreden wordt gedwongen.

Een Seyss-Inquart, om de Duitsche hulp voor de „bevrijding" van het Zwitsersche volk in te roepen en aldus een formeelen rechtvaardigheidsgrond voor dezen intocht van tanks en infanterie te verschaffen, zal ook in Zwitserland wel gevonden kunnen worden. En Hitler zal dan geen moeite hebben, om aan de wereld te verkondigen, dat het noodzakelijk was ook Zwitserland van de Europeesche landkaart te doen verdwijnen en bij Duitschland in te deelen: 1. wegens de Zwitsersche onbetrouwbaarheid; 2. wegens de wenschen van het Zwitsersche volk zelf en ten 3. en 4. om nog zoovele andere voorwendsels meer!

Maar het Zwitsersche leger dan? Zal dit ook in Zwitserland bevel krijgen geen tegenstand te bieden? Het socialistische orgaan gelooft dit niet. Maar het meent, dat men zich toch geen groote illusies over de weerstandskracht der Zwitsersche landsverdediging zal moeten maken. Want voordat de brave Zwitsersche soldaten uit hun bergen en dalen tezamengeijld zullen zijn, om hun bataillons voor den gewapenden tegenstand te vormen, zullen de Duitschers reeds bruggen, wegen en spoorwegstations, alsmede de regeerings- en radiogebouwen hebben bezet. Want de tijd der volkenrechtelijke oorlogsverklaringen en gemoedelijke opmarschen, die aan het aangevallen volk nog 24 of zelfs 48 uur lieten, om hun tegenstand te organiseeren, is voor goed voorbij.

Deze toekomstschildering van het socialistische blad geeft levendig uitdrukking aan de gevoelens, die menig Zwitser, onverschillig van welke politieke richting, beheerschten. Een uiting van anderen inhoud, doch van soortgelijke strekking, was op 15 Maart '38 eveneens in een ander Berner blad, de vrijzinnige „Bund", te lezen, die een artikel van een Zwitsersch student te Weenen plaatste. Deze student beschrijft daar, hoe de Zwitsersche studenten van de Weensche universiteit 11 Maart '38 waren bijeengekomen en hoe bij allen het gevoel bestond, alsof datgene, wat thans in Oostenrijk geschiedt, ook Zwitserland zelf trof. In angstige stilte zaten zij tezamen, totdat eindelijk één hunner de stilte verbrak en aller gevoelens in deze enkele woorden vertolkte: „God helpe ons Zwitserland!"

Het zijn deze gevoelens van bezorgdheid over de toekomst van Zwitserland, die de Zwitsersche regeering ongetwijfeld ertoe bewogen hebben, reeds 12 Maart door den Zwitserschen radio-omroep een geruststellend antwoord te doen hooren. De regeering, zoo luidde de mededeeling, was bijeengekomen en volgde de gebeurtenissen in Oostenrijk natuurlijk met de grootste aandacht, doch alle ministers waren eenparig van oordeel, dat er voor Zwitserland zelf geen gevaar te vreezen was. Voor menigeen zal het een opluchting geweest zijn, dit regeeringswoord te mogen vernemen.

Uit dezelfde overweging heeft ook de nieuwe Duitsche gezant te Bern, de heer Köcher, een nieuwe geruststellende verklaring omtrent de bedoelingen van Duitschland tegenover Zwitserland afgelegd. Reeds in 1933, toen Duitschland nog in den Volkenbond was en de ministers von Neurath en Göbbels de Volkenbondsvergadering bijwoonden, hadden zij te Genève aan Motta verzekerd, dat ook de nieuwe Duitsche regeering vastbesloten is, de Zwitsersche zelfstandigheid te eerbiedigen en dat de rassentheorie van het Derde Rijk geenszins een verlangen naar het opnemen ook van de Duitsch-Zwitsers in het „Groot-Duitsche" Rijk in zich houdt.

Verleden jaar had Hitler persoonlijk aan den oudpresident van Zwitserland, Schulthess, een soortgelijke verzekering gegeven en kort geleden had de nieuwe gezant, Köcher, in opdracht van Hitler de toezegging van de onaantastbaarheid van het Zwitsersche grondgebied en van de Zwitsersche onafhankelijkheid nogmaals herhaald, toen hij zijn gezantschapspost te Bern aanvaardde. De bij de Zwitsersche bevolking dezer dagen gebleken bezorgdheid over de Duitsche bedoelingen jegens Zwitserland hebben Köcher thans aanleiding gegeven nogmaals uitdrukkelijk aan deze verklaringen te herinneren en ze te bevestigen.

Men is in Zwitserland dan ook wel overtuigd, dat althans voor de eerste jaren geenerlei gevaar dreigt. Dit neemt niet weg, dat de bladen van alle richtingen het Zwitsersche volk vermanen, om alles te doen, om een aanwending van de tegen Oostenrijk toegepaste methoden op Zwitserland ook in de toekomst zoo moeilijk mogelijk te maken. Van alle zijden wordt daarbij eraan herinnerd, dat de grootste zwakheid van Oostenrijk tegenover het Duitsche aansluitingsstreven was, dat er in Oostenrijk een niet weg te cijferen nationaal-socialistische partij bestond, die de Duitsche wenschen deelde.

Ook al geloofde men, dat de meerderheid van het Oostenrijksche volk zelfstandig wilde blijven, eenige twijfel omtrent den wil der meerderheid was toch mogelijk. Zwitserland zal thans ervoor moeten zorgen, dat zelfs de zwakste twijfel aan den vastbesloten wil der bevolking, om Zwitsersch te blijven, nimmer zal kunnen opkomen. De ervaring der laatste jaren heeft geleerd, dat het in geen deel van Zwit-

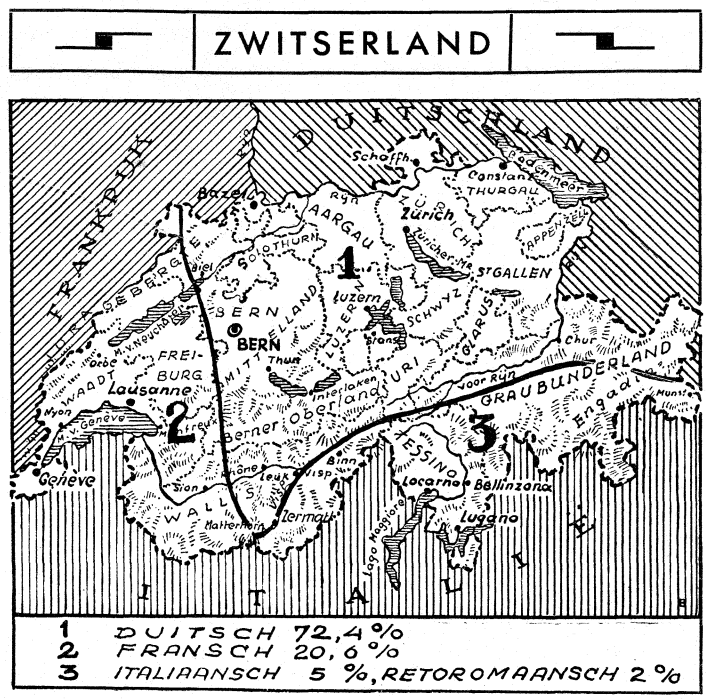

(Overname zonder bronvermelding verboden)

serland mogelijk is een nationaal-socialistische beweging tot eenige kracht te brengen. Zoo zal het moeten blijven.
Tal van bladen, ook van de burgerlijke partijen, geven in dit verband den raad, dat iedere politieke concessie aan het nationaal-socialisme zal moeten achterwege blijven en dat de nationaal-socialistische ideologie met de grootste energie voortdurend worde bestreden. Zwitserland zal ervoor moeten zorgen, dat de zelfstandigheidswil van het volk niet, zooals in Oostenrijk het geval is geweest, geleidelijk wordt afgestompt door nationaal-socialistische propaganda, die niet onmiddellijk krachtig bestreden wordt.
Daarbij zal Zwitserland onverzwakt aan den democratischen staatsvorm moeten vasthouden en niet, zooals de fout der Oostenrijksche regeering geweest is, een autoritair regeeringsstelsel in het leven moeten roepen, dat te weinig van het Duitsche verschilde, om het essentieele onderscheid voor ieder staatsburger duidelijk te doen blijven.
Terwijl men algemeen aanbeveelt, dat op deze wijze de geestelijke landsverdediging van het Zwitsersche volk nog zal worden versterkt en dat vooral ook ervoor gezorgd zal worden, dat de meeningsverschillen over centralisatie en federalisme tusschen Fransch-Zwitserland en Duitsch-Zwitserland niet verbreed worden, vestigen vooral de burgerlijke bladen ook nog met grooten nadruk de aandacht op de noodzakelijkheid van versterking ook van de militaire landsverdediging. Deze zal inderdaad onafwendbaar zijn met het oog op het wegvallen van de zoogenaamd „neutrale" grens in het Oosten in het aan het vroegere Oostenrijk grenzende deel des lands.
Bij de bespreking der militaire verdedigingsplannen kon men tot dusverre van het standpunt uitgaan, dat in het Oosten des lands, van Oostenrijksche zijde, geenerlei aanvalsgevaar dreigde. Thans grenst Zwitserland echter ook daar aan het machtige Duitschland. Zwitserland is thans geheel en al door drie machtige staten ingesloten, door Duitschland, Italië en Frankrijk. Voor driekwart zijner grenzen zijn de twee fascistische totalitaire staten thans de naburen van Zwitserland.
Het Zwitsersche leger zal thans niet alleen met de mogelijkheid van een schending der Zwitsersche neutraliteit in geval van een nieuwen Europeeschen oorlog, van het Westen, het Zuiden of het Noorden uit rekening moeten houden, doch in dezelfde mate moeten bedacht zijn op de uit het Oosten dreigende gevaren. Dit zal de Zwitsersche militaire autoriteiten voor nieuwe problemen plaatsen, waarover stellig later nog wel het een en ander zal te zeggen zijn.
(Berner Tagwacht - Bund - De Maasbode)
(Vor. ber. Anschluss 3173 A.)

A. **BELGIE. — Kabinet-Janson. - Merlot. —**
Merlot, minister van Openbare Werken, is ad interim belast met de portefeuille van Financiën in afwachting van de definitieve benoeming van een opvolger voor den afgetreden minister De Man.
(Het Laatste Nieuws) **(Vor. ber. Kabinet 3171 C.)**

B. **VOLKENBOND. — Oostenrijk uitgetreden. - Mededeeling van Duitschland. —**
De Duitsche regeering heeft op 21 Maart '38 den secretaris-generaal van den Volkenbond een nota doen toekomen, waarin wordt medegedeeld, dat Oostenrijk, daar het opgehouden heeft als souvereinen staat te bestaan, niet langer als lid van den Volkenbond kan worden beschouwd.

De secretaris van den Volkenbond zal de ontvangst bevestigen van de Duitsche nota over den Anschluss, welke hij ter kennis zal brengen van de statenleden van den Volkenbond.
Het pact voorziet niet in de verdwijning van een staat, doch slechts in zijn uittreden met een opzeggingstermijn van twee jaren. Dit artikel schijnt in dit geval niet van toepassing te zijn, daar het voor den duur van twee jaren het bestaan zou veronderstellen van een Oostenrijksche regeering.
Geen enkele Oostenrijksche regeering heeft dan ook een beroep op den Volkenbond gedaan of geprotesteerd tegen de Duitsche wet van 13 Maart. Regeeringen van Volkenbondslanden zullen dus, indien zij dat noodig achten, moeten protesteeren tegen de omstandigheden, waaronder de aansluiting een feit werd, tegen de schending van het verdrag van St.-Germain of de protocollen van 1922 en 1932 en eventueel deze aangelegenheid brengen voor den Raad of de Assemblée. (Journal de Genève)
(V. b. Anschluss 3173 A.; Uittr. Volkenbond 3051 B.)

C. **ZWITSERLAND. — De neutraliteit. —**
Alle groepen der Zwitsersche Federale Vergadering hebben op 21 Maart '38 kennis genomen van de verklaringen van den Bondsraad betreffende de neutraliteit. Zij verklaarden unaniem en plechtig, dat het geheele Zwitsersche volk, zonder onderscheid van taal, godsdienst of partij, bereid is de onschendbaarheid van zijn grondgebied tot den laatsten druppel bloed te verdedigen. Het geheele Zwitsersche volk sluit zich bij deze verklaring aan.
(Neue Zürcher Zeitung) **(Vorig bericht 3187 A.)**

D. **LUCHTVAART. — Engeland—Nieuw-Zeeland. - Clouston en Rickett. —**
De vlieger Clouston en de journalist Rickett zijn op 21 Maart '38 om 16.27 uur (plaatselijken tijd) te Blenheim (Nieuw-Zeeland) aangekomen. Zij hebben daarmede het record Engeland—Nieuw-Zeeland verbeterd, door den afstand af te leggen in vier dagen, acht uur en zeven minuten. Jean Batten heeft den afstand indertijd gevlogen in 5 dagen, 18 uur en 15 minuten.
De vliegers zijn intusschen reeds voor hun retourvlucht naar Sydney vertrokken, waar zij na een vlucht van acht uren vlot landden. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Jean Batten 2988 A.)

E. **NEDERLAND. — Uitvoer van enkele voorname Producten der Nederlandsche Industrie. —**
(in duizenden guldens)

SOORT VAN GOED / Tijdvak:	Katoenen manufacturen	Wollen manufacturen	Kunstzijden garens	Producten der mach.-industrie	Radio-artikelen	Metaaldraad-gloeilampen	Papierwaren	Kunstmest	Margarine	Zuivel-producten
1936										
1e kwartaal .	3.435	227	3.103	4.569	5.518	1.254	4.091	5.552	321	17.820
2e kwartaal .	3.791	208	2.876	4.356	5.545	1.029	3.705	3.479	377	21.895
3e kwartaal .	5.908	193	2.876	3.935	9.364	1.311	3.852	2.683	402	24.428
4e kwartaal .	7.536	269	3.513	4.764	14.010	1.992	4.348	3.908	582	23.215
Totaal . . .	20.670	897	12.368	17.624	34.437	5.586	15.996	15.622	1.682	87.358
1937										
1e kwartaal .	6.742	316	3.791	5.267	10.978	1.703	4.873	6.211	706	23.956
2e kwartaal .	10.862	294	4.567	6.811	10.469	1.937	5.780	6.854	804	33.380
3e kwartaal .	13.272	309	4.663	7.009	14.983	1.828	6.581	4.637	732	34.065
4e kwartaal .	13.835	373	3.886	8.026	16.224	1.909	7.507	6.773	781	31.804
Totaal . . .	44.711	1.292	16.907	27.113	52.654	7.377	24.741	24.475	3.023	123.205

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(Vor. ber. In- en Uitvoer 3102 B.)**

A. WERELDBEVOLKING. — Dichtheid van eenige Staten. —

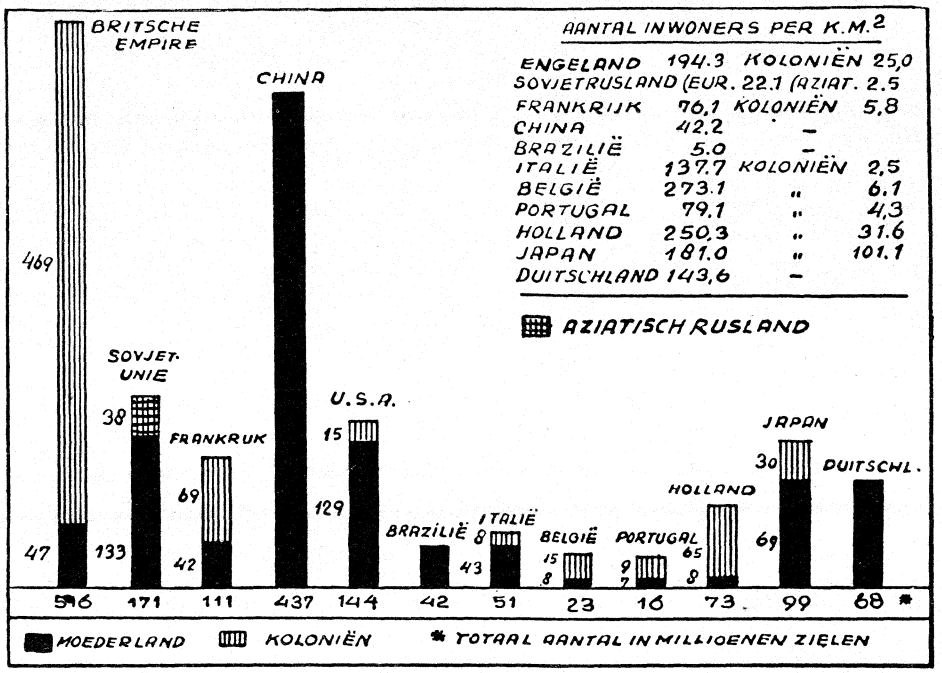

Wij geven een vergelijkend staatje van de dichtheid der volkrijkste staten en koloniale machten.
(Vor. ber. Wereldbevolking 2862 E.)

(Overname zonder bronvermelding verboden)

22 MAART 1938

B. NEDERLAND. — Onderwijs. - Geschiedenis. - Inaugureele rede van Prof. dr. P. Geyl over „Het Nationalisme als factor in de Moderne Europeesche geschiedenis". —

In een openbare vergadering van den senaat heeft prof. dr. P. Geyl op 10 Febr. '38 het ambt aanvaard van buitengewoon hoogleeraar in de algemeene geschiedenis van den nieuwsten tijd aan de Ned. Handelshoogeschool te Rotterdam met het uitspreken van een rede, getiteld: „Het nationalisme als factor in de moderne Europeesche geschiedenis".
Hieraan is het volgende ontleend:
Het saamhoorigheidsgevoel van nationale gemeenschappen en hun drang om hun eigen leven te leiden, nationalisme, behooren tot de oudste factoren in de menschelijke geschiedenis. Op het eind van de achttiende eeuw werd het voor het eerst tegen den staat stelselmatig en theoretisch ontwikkeld en tegen dat verschijnsel beteekende het congres van Weenen een reactie. De herinrichting van Europa werd op het legitimiteitsbeginsel, getemperd door staatsbelangen, gesteld. De bewegingen daarentegen van tekortgekomen nationaliteiten waren eerst met democratische strevingen verbonden. De mislukking van de democratisch-nationalistische pogingen in 1848 dwong het nationalisme tot andere verbindingen.
Na de groote daden van 1864, '66, '70 kwam een schaar van denkers, historici, philosophen, politici de aanspraken van den staat tot een ongekende hoogte opvijzelen. Ook in Frankrijk waren de repercussies onmetelijk. De romantische vrijheids- en nationaliteitenleuze week in het koude licht van den nieuwen tijd voor de begrippen van macht, den staat, het leger; een nobel verzet van rechtsgevoel werd toch in de Dreyfus-zaak nog geboden. Zelfs in Engeland raakte niettemin het nationaal gevoel in nauwer verbinding met de staatsgedachte. Zes groote staten stonden in Europa in een precair evenwicht. Onder de factoren, die de ineenstorting van 1914 teweegbrachten, was ook deze, dat in sommige van die staten het volksnationalisme nog tegen het staatsverband bleef opbotsen. In den wereldoorlog bleek ontevredenheid van volksgroepen met historische staatsformaties een politieke factor van de allereerste grootte. Te Versailles werd het nationaliteitenbeginsel als richtsnoer genomen, althans verkondigd, zooals legitimiteit een eeuw vroeger te Weenen. Wilson's veertien punten (die overigens nog ten zeerste met bestaande verhoudingen rekening hielden) hebben een lange voorgeschiedenis in het Europeesche gedachtenleven. Nog voor de overwinnaars bijeenkwamen, namen de nationaliteiten hun lot in eigen handen en gingen veel verder dan Wilson gewild had. Het congres kwam voor een geweldige taak van Europeesche reorganisatie te staan en schoot jammerlijk te kort.
Ten deele bleek het nationaliteitenbeginsel in de praktijk zijn moeilijkheden te hebben: er waren betwistbare streken, ook kan nationaal besef in overgangstoestanden verkeeren. Maar waar het vooral haperde, was toch bij den ernst van de overwinnaars zelf. Zij dachten nog in termen van den machtsstaat en het is geen wonder dat zoo die geestesthouding bij de overwonnenen (waar Italië zich als het ware moedwillig onder rekende) ook aangewakkerd werd, de laatste remmingen van binnenlandsch federalisme of parlementarisme en van internationaal verband werden verworpen.
Wijst deze ontwikkelingslijn ons regelrecht de toekomst in? Als men het punt van verschillende nationalismen binnen een staatsverband en hun bereidwilligheid om elkaar te erkennen als criterium neemt, zijn er nog wel hoopvolle gevallen. In weerwil van alle reserves en niet zonder twijfel noemt spr. als zoodanig België, Tsjecho-Slowakije en het Britsche rijk. En hij eindigt met de betuiging, dat geen wet van zijn eigen wezen het nationalisme dwingt om met blinde consequentie voort te hollen langs een baan die tot vernietiging leidt. Ontkenning van nationaliteit kan geen grondslag van politieke constructie zijn, erkenning behoeft niet tot omkeer of verscheuring te leiden. (Red. K. H. A.)
(V. b. 2648 G.; Ambtsaanv. i. h. Onderwijs 3170 B.)

C. DUITSCHLAND. — Leipziger Messe. - Een nieuwe „Halle der Werkstoffe". - Eigen grondstoffen. —

Nu de omstandigheden Duitschland hebben gebracht tot de toepassing, voor zoover dit mogelijk is, van eigen grondstoffen en eigen materialen, heeft men op de Leipziger Messe een „Halle der Werkstoffe" gebouwd, welke in haar geheel bestemd is voor de metaalbranche. Andere artikelen, zooals kunstharsen, synthetische rubberproducten en vezelstoffen worden elders aangetroffen. Het ziet er naar uit, dat men met vervangingsmiddelen en een ver doorgezette toepassing van reeds langer bekende materialen op den duur veel zal bereiken. De hiervoor genoemde hal is tot de laatste plaats toe bezet met belangwekkende inzendingen, waaronder zich veel halffabrikaten bevinden. De groote stand van Krupp vormt het middelpunt (meer dan 1000 M².) en is door deze onderneming voor een aantal jaren gehuurd. Hier is o.a. aanschouwelijk voorgesteld, hoe zij een van haar principes „Duitsch staal uit Duitsch erts" in vervulling brengt. Dat wil zeggen betrekkelijk, want geheel ontberen kan men de buitenlandsche soorten niet. Maar toch krijgt men het gedaan, Duitsch ijzererts met een gehalte van slechts 26%, hetgeen erg laag is, volgens speciale methoden zoodanig te verwerken, dat er een geheel aan de eischen beantwoordend staal uit ontstaat. Door verschillende firma's zijn de zoogenaamde lichte metalen tentoongesteld en worden demonstraties van hun toepassing gegeven. Men heeft o.a. aluminium- en magnesium-legeeringen van bijzonder laag specifiek gewicht, verder aluminium, dat ontwikkeld is tot een zuiverheidsgraad van 99,99% en zelfs daarboven, hetgeen dit materiaal uitnemend bestand doet zijn tegen chemische inwerkingen en invloeden van het weer. Deze laatste soort heet „Reinstaluminium" en wordt doorgaans als dunne bovenlaag op gewoon aluminium aangebracht, omdat het afzonderlijk te hoog is in prijs. Bij een der exposanten bleek, dat gestreefd wordt naar een verdere toepassing van aluminium voor rijwielen. Dit zou zich dan uitstrekken tot het frame, met als gevolg een groote gewichtsvermindering en een vermeerdering van snelheid. Naar ons werd medegedeeld, zouden zich deze proefnemingen nog in een voorbereidend stadium bevinden. Elders had men nieuwe electroden voor het lasschen van aluminium, waardoor de lichtboog- in plaats van de autogene laschtechniek kan worden toegepast. Ten opzichte van chemische stoffen kan melding worden gemaakt van perglycerine ter vervanging van gewone glycerine, mits het gaat om technische doeleinden. De

goede eigenschappen zijn, dat het specifieke gewicht hooger en het vriespunt lager is. Van „Buna"-rubber was de grondstof zelf niet aanwezig, maar wel hiervan vervaardigde artikelen, in de eerste plaats voor technisch gebruik. Het product moet minder aan slijtage onderhevig zijn dan gewone rubber, doch hiertegenover staat de hooge prijs, zoodat het in elk geval als exportartikel nog niet in aanmerking schijnt te komen. Evenals kunsthars zijn kunstzijde en andere kunstmatig verkregen vezelstoffen reeds vroeger op de Leipziger Messe geïntroduceerd. Het gebruik gaat steeds vooruit. Nieuw is de luchthoudende Aceta-vezelstof, waarvan het soortelijk gewicht 1 bedraagt, hetgeen aanmerkelijk lichter is dan van wol. Bovendien maakt de luchtkern de warmte-isolatie veel grooter. De vezelstof is zeer soepel en kan gemakkelijk worden gewasschen; zij wordt overigens niet spoedig vuil. Naar de berichten te oordeelen, is het met name een geschikt materiaal voor gebreide goederen. (Berliner Tageblatt)

(Vor. ber. 3177 G.; Leipziger Messe 2202 F.)

A. **NEDERLAND. — Werkstakingen in 1937. —**
Het Centraal Bureau voor de Statistiek geeft een voorloopig overzicht van de werkstakingen in 1937 (uitsluitingen kwamen niet voor).
Het totale aantal arbeidsgeschillen blijkt in dit jaar bijna even groot te zijn geweest als in 1936, doch hun omvang was veel geringer. Bij 92 stakingen waren in 1937 4.850 werknemers rechtstreeks betrokken, bij 96 conflicten in 1936 9.120, terwijl het verlies aan arbeidsdagen in genoemde jaren voor de werknemers resp. 38.100 en 94.800, en voor de ondernemingen resp. 32.100 en 77.400 bedroeg. Deze vermindering moet in hoofdzaak worden toegeschreven aan het ontbreken van eenig arbeidsconflict van grooten omvang.
In veel sterkere mate nog dan in 1936 heeft in het verslagjaar de drang naar loonsverhooging tot het ontstaan van werkstakingen geleid. Niet minder dan 63 pct. der geschillen braken als gevolg daarvan uit, tegen 34 pct. een jaar tevoren. Daarentegen daalde het aantal conflicten, waarbij verdediging van het loonpeil voorzat, en wel van 30 pct. in 1936 tot 14 pct. in 1937.
Uit de cijfers, welke reeds thans omtrent den uitslag van de in 1937 loopende geschillen konden worden gepubliceerd, blijkt, dat een groot deel der stakingen (42 pct.) gewonnen werd, terwijl 37 met een schikking eindigde en 20 pct. ten nadeele van de werknemers afliep. (Voor 1936 zijn de overeenkomstige percentages resp. 39, 27 en 29). Een naar verhouding zeer groot deel (t.w. 70 pct.) der werknemers is ditmaal gewikkeld geweest in geschillen, welke tot een compromis leidden, terwijl voor een betrekkelijk gering percentage der stakers (resp. 13 en 17 pct.) de geschillen eindigden met een volledig verlies of een volledig succes.
(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. Stakingen 2761 G.)

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Bedrijfsvergunningenwet aangenomen. —**
De Tweede Kamer heeft op 11 Maart de Bedrijfsvergunningenwet met een overgroote meerderheid van 71 tegen 10 stemmen aangenomen. (N. R. Crt.)
(Vor. ber. Vestigingswet 3160 B.)

C. **NEDERLAND. — Onze strategische positie. —**
Voor de afdeeling Amsterdam van de Alg. Ver. van Ned. Reserve-Officieren heeft dezer dagen generaalmajoor jhr. J. Th. Alting von Geusau, commandant der 1e divisie, over bovengenoemd onderwerp gesproken, en wel uit het oogpunt van den oorlog te land zoowel als van dien in de lucht en ter zee.
Wat den oorlog te land betreft, aan weerskanten van de Fransch-Belgisch-Duitsche grens bestaan er thans geweldige militaire versterkingen, zooals zij er in 1914 niet waren. Zoo loopt de weg van den minsten weerstand thans over ons land, welks kans om buiten een West-Europeesch conflict te blijven hiermede zeer belangrijk gedaald is. Ditzelfde geldt ook voor den luchtoorlog, want het bezit van onze vliegvelden als tusschenpunten tusschen oorlogvoerende landen is zeer belangrijk voor de operatiën.
Dat het bezit van onze havens en zeegaten voor het voeren van een handelsoorlog van groot gewicht is, is duidelijk gebleken door het mislukken van den Duitschen duikbootoorlog in den wereldoorlog. Hadden de Duitschers zich op onze havens kunnen baseeren, dan ware het resultaat wellicht geheel anders geweest.
Nu het beginsel van de collectieve veiligheid door het volkomen falen van den Volkenbond ons ontvallen is, zijn voor onze gevaarlijke strategische positie eindelijk de oogen van het Nederlandsche volk geopend en is men vrijwel algemeen tot het inzicht gekomen, dat alleen een behoorlijke weermacht ons land buiten den oorlog kan houden. De preventieve werking van onze strijdkrachten staat op den voorgrond en heeft in 1914 ons land buiten den wereldbrand gehouden. Zij zal meer tot haar recht komen naarmate het buitenland onze weermacht als een factor van beteekenis beschouwt, die de balans kan doen doorslaan. Hieraan ontbreekt echter zeer veel, zoowel ten aanzien van de materiëele uitrusting als van de personeele geoefendheid. Moreel is het niet geoorloofd om onvoldoende gewapende en geoefende landszonen tegenover een geheel modern gewapenden en uitmuntend geoefenden vijand te brengen.
Intusschen zijn groote verbeteringen in den allerlaatsten tijd aangebracht. De verlenging van den eersten oefentijd verschaft ons beter geoefende soldaten, beter geoefende reserve-officieren en een zekere strategische veiligheid, terwijl de contingentsuitbreiding ons in staat stelt om de groote gaten, die zich in ons oorlogsleger bevonden, te stoppen.
Al die verbeteringen zullen echter tijd kosten.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Defensie 2687 D.)**

23 MAART 1938

D. **NEDERLAND. - Diamant-industrie. - Bedrijfsraad.**
Bij K.B. is ingesteld een bedrijfsraad voor de diamant-industrie. Tot de diamant-industrie worden geacht te behooren de ondernemingen of gedeelten van ondernemingen, waarin ruwe diamant tot geslepen diamant verwerkt wordt.
Het aantal leden en plaatsvervangende leden van den bedrijfsraad zal bedragen 10. (Alg. Handelsblad)
(V. b. Wereldproductie 2934 C.; Nederland 2857 D.)

E. **WERELDHANDEL. — In 1937. —**
Uit het maandelijksch bulletin van den Volkenbond over Februari blijkt dat de opleving in den wereldhandel, welke in 1933 begon, zich in de volgende jaren, vooral in 1937, verder ontwikkelde. De goudwaarde van den wereldhandel in 1937 was 23.7% grooter dan in 1936, maar beliep desondanks slechts 46.2% van de waarde van 1929. In December 1937 was de goudwaarde van den wereldhandel iets grooter dan in de voorafgaande maand.
De goudwaarde van den wereldinvoer steeg in 1937, vergeleken met 1936, met 24.2%.
Van de 36 voornaamste handelslanden der wereld geeft slechts Algiers een sterken teruggang van den invoer te zien, namelijk met 30%. Van China en van Sovjet-Rusland bleef de invoer even groot als in 1936. In alle overige landen steeg de invoer met minstens 9%. De sterkste toeneming van den invoer was in Italië te constateeren, n.l. 70%.
De invoer van Roemenië, Hongarije en Nederlandsch-Indië steeg met meer dan 50%, van Finland met 44%, Argentinië, Noorwegen, Japan, de Maleische Staten en Brazilië met 34—39%. Toenemingen met 30% vielen te constateeren bij Nederland, Duitschland, Zweden, België en Luxemburg, Britsch-Indië, Joego-Slavië en Nieuw-Zeeland.
De goudwaarde van den werelduitvoer steeg in 1937 met 23.3%. De sterkste stijging vertoont Chili met 75%. Daarop volgt Roemenië met 58%, Italië en de Maleische Staten met 46%, Joego-Slavië met 44%, Nederlandsch-Indië en Argentinië met 41% en de Vereenigde Staten met 36%. Bij Nederland, Tsjecho-Slowakije, Zweden, België en Luxemburg, Finland, Bulgarije, Rusland, Oostenrijk, Ceylon en Duitsch-

land bedroeg de toeneming tusschen de 24 en 33%. De uitvoer steeg met minder dan 10% bij de Unie van Zuid-Afrika en Canada, namelijk met 8%, Frankrijk met 2.5 en Ierland met 0.5. Slechts in Algiers daalde deze met 7%. (Bulletin - Volkenbond)

(Vorig bericht Wereldhandel 2279 A.)

A. NEDERLAND. — Tweede Kamer - Regeeringspersdienst. —

De regeering heeft een wetsontwerp ingediend om de uitgaven van den regeeringspersdienst met een bedrag van *f* 12.500 te verhoogen.

In tegenstelling tot het buitenland — aldus de toelichting — ontbreekt hier te lande een orgaan, geredigeerd in één of meer der in het internationaal verkeer gangbare talen, hetwelk, naast de internationale persberichtgeving over ons land, tegenover het buitenland recht doet wedervaren aan hetgeen ons volk, hier en in de overzeesche gewesten, denkt en doet en aan hetgeen de regeering zoowel nationaal als internationaal voorstaat en verdedigt. Zulk een orgaan van internationale publieke voorlichting, op hoog journalistiek peil, kan in dezen tijd bezwaarlijk worden gemist.

Nu van particuliere zijde een ernstig plan aan de regeering is voorgelegd om in de bestaande leemte te voorzien, is zij van oordeel, dat een proefneming geboden moet worden geacht. Ten einde de uitgave in elk geval te verzekeren voor den duur van een vol jaar, meent de regeering harerzijds dit particulier initiatief te moeten steunen. Zij acht den aangewezen vorm hiervoor het nemen van abonnementen op het blad tot een bedrag, overeenkomend met de som, door particulieren te waarborgen, zijnde *f* 12.500.

Tot dit doel wordt voorgesteld, de uitgaven van den regeeringspersdienst te verhoogen met een bedrag van *f* 12.500.

(N. Rott. Crt.) **(Vorig bericht 407 C.)**

B. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Waarschuwing van de „Völkischer Beobachter". - Duitschers in Staatsinstellingen. - Jezek wordt minister.

De „Völkischer Beobachter" richt een waarschuwing tot Tsjecho-Slowakije in verband met „communistische en chauvinistische Tsjechische provocaties tegen de Sudeten-Duitschers".

Volgens dit blad zouden deze provocaties „gemakkelijk aanleiding kunnen geven tot ernstige botsingen". Het nationaal socialistische orgaan noemt incidenten, die zich zouden hebben voorgedaan te Popaja, waar Henlein gemolesteerd zou zijn door een communistischen betooger, „waaruit bijna een ernstige botsing was voortgekomen tusschen Duitschers aan den eenen en Tsjechen en communisten aan den anderen kant".

Ten slotte sommeert het blad Tsjecho-Slowakije zich ten spoedigste met deze incidenten bezig te houden. De Sudeten-Duitschers zijn niet van zins zich te laten provoceeren door communisten en Tsjechen langs de grens. Wanneer deze niet energiek tot de orde worden geroepen, zouden daar ernstige botsingen uit kunnen voortvloeien. De verantwoordelijkheid daarvoor zou niet ten laste van de Sudeten-Duitschers komen.

Duitschers in Staatsinstellingen. — De ministerraad heeft een decreet goedgekeurd, op grond waarvan in staatsinstellingen 22% Duitschers moeten worden opgenomen. Deze principieele verordening moet volgens de bladen zoo uitgelegd worden, dat daar, waar meer dan 22% Duitschers wonen, ook meer Duitschers in den staatsdienst moeten worden opgenomen en omgekeerd.

Jezek wordt minister. — De Tsjecho-Slowaaksche regeeringscoalitie breidt zich uit naar rechts. Bij decreet van den president der republiek en van den ministerpresident, is n.l. de afgevaardigde Jezek, vertegenwoordiger van de nationaal-democraten, in het kabinet als minister van staat opgenomen.

De partij der nationaal-democraten is de oude partij van Kramar. Zij telt 13 uiterst rechts georiënteerde afgevaardigden. Deze partij was in de oppositie sinds de breuk tusschen Kramar met Benesj en Masaryk, welke breuk kort na den oorlog ontstond. De intrede van de nat. democraten in de regeering beteekent een eersten stap naar de vorming van de Tsjecho-Slowaaksche eenheid, waarvoor Milan Hodza, de minister-president zich veel moeite geeft.

Het agentschap Ceteka publiceert een mededeeling, waarin gezegd wordt, dat de deze week gehouden vergaderingen der leden van de regeering vandaag geleid hebben tot een definitief accoord volgens hetwelk het beginsel van uitwisseling der bevoegdheden zal worden toegepast op alle ministeries. Deze uitwisseling zal geleidelijk plaats vinden. Tevens heeft de ministerraad besloten de meerderheid uit te breiden door opneming van de nationale unie en den president voor te stellen den afgevaardigde Jezek tot minister te benoemen. Een wetsontwerp is in voorbereiding om een nieuw ministerie van economische zaken op te richten en zoodra dit is goedgekeurd, zal den president der republiek worden voorgesteld, de portefeuille hiervan in handen te stellen van Jezek.

(Völkischer Beobachter, Prager Presse, Ceteka)

(V. b. Sudeten-Duitschers 3182 A; Kabinet 2965 B.)

C. ROTTERDAM. — De Haventarieven. —

Naar wij vernemen heeft het gemeentebestuur van de regeering de mededeeling ontvangen, dat zij ten aanzien van den steun van rijkswege inzake de haventarieven geen aanleiding heeft gevonden het standpunt, dat zij op 21 December 1937 ter kennis van het gemeentebestuur heeft gebracht, te herzien. Dit standpunt komt hierop neer, dat de regeering bij wijze van overgang haar speciale uitkeering in verband met de verlaging van de haventarieven over 1937 met 1/3 en over 1938 met 2/3 zal verminderen.

Voor volgende jaren ontvangt de gemeente geen uitkeering meer, die rechtstreeks verband houdt met het nadeel, dat de gemeente door de verlaging van de haventarieven lijdt. Alleen als bestanddeel van het algemeene budgetaire tekort zal dit nadeel evenals tot dusver invloed kunnen uitoefenen op de zoogenaamde bijzondere bijdragen uit het werkloosheidssubsidiefonds.

Het gemeentebestuur zal thans zijn standpunt ten aanzien van eventueele continuatie van de verlaging der haventarieven nader bepalen. (N. Rott. Crt.)

(Vorig bericht Haventarieven 2337 C.)

D. LUCHTVAART. — De K. L. M. in West-Indië. —

Van de verschillende nieuwe luchtverbindingen, die nog op het programma staan en die reeds ten deele zijn voorbereid zullen dezer dagen in bedrijf genomen worden de lijnen Curaçao naar Trinidad en wordt de lijn naar Maracaibo uitgebreid tot Barranquilla en tot Cucuta. In Cucuta geeft de Columbiaansche Luchtvaart Maatschappij aansluiting naar Bogota, welke stad wederom gelegen is aan de groote luchtvaartroute van de Pan. Am. Airl. van midden Amerika naar Peru en Chili. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. 2773 A.; K. L. M. 2967 B.)

24 MAART 1938

E. SOVJET-RUSLAND. — Uitspraak in het proces te Moskou. —

Het militaire college van het Hoogste Gerechtshof der U. S. S. R. heeft op 13 Maart '38 vastgesteld, dat alle beklaagden in het groote proces te Moskou, dat op 2 Maart is begonnen (pag. 3169 C.) schuldig zijn aan het ten laste gelegde.

Zij hebben gehandeld op rechtstreeksche instructies van buitenlandsche spionnagediensten, verraad en terreur gepleegd, een oorlogsoverval van vreemde staten op de Sovjet-Unie geprovoceerd om het gebied te verdeelen met als einddoel het ten val brengen van de in de Sovjet-Unie bestaande socialistische maatschappij en staatsorde en herstel van het kapitalisme en de macht van de bourgeoisie in de Sovjet-Unie.

Derhalve heeft het militaire college alle beklaagden tot de hoogste straf — den dood door den kogel — veroordeeld, met uitzondering van Rakowsky, die 20 jaar, Pletnef, die 25 jaar en Bessonof, die 15 jaar gevangenisstraf krijgen.

Den laatsten drie beklaagden zijn bovendien alle politieke rechten ontnomen voor den tijd van 5 jaar na het einde van hun straf.

Het vonnis is 15 Maart 1938 voltrokken. (Prawda)

(Vorig bericht 3169 C.)

F. POLEN. — Spanning met Litauen. - Het einde van het conflict. - Litausche minister van Buitenlandsche Zaken, Lozoraitis, afgetreden. - Voldoening in Polen.

Zooals gemeld, heeft de Litausche regeering het ultimatum van Polen aanvaard. Alle Poolsche voorwaarden, die bestonden uit hervatting der diplomatieke betrekkingen, werden aangenomen. Vóór den 31sten Maart zal een Poolsch gezantschap te Kaunas en een Litausch gezantschap te Warschau worden ingesteld.

De woordvoerder van het ministerie van Buitenlandsche Zaken te Kaunas heeft medegedeeld, dat Litauen door een bevriende mogendheid was aangeraden het Poolsche ultimatum te aanvaarden.

Naar verluidt is de regeering van Litauen voornemens den Volkenbond mede te deelen, dat zij, niettegenstaande het herstel van de diplomatieke betrekkingen met Polen, haar wettige aanspraken op Wilna niet zal opgeven.

In de door den waarnemend minister-president van Litauen, Stanisauskas, in het parlement afgelegde verklaring, zeide hij o.a., dat Litauen bukte voor geweld. Maar, zoo voegde hij er aan toe, geweld staat niet gelijk met recht. Een motie, waarin de regeering vaststelt, dat zij gedwongen werd het ultimatum te aanvaarden, werd met algemeene stemmen goedgekeurd.

Minister Lozoraitis afgetreden. — De Litausche minister van Buitenlandsche Zaken, Lozoraitis, heeft zijn ontslag ingediend, wegens het aannemen van het Poolsche ultimatum, doch de president der republiek heeft dit ontslag nog niet aanvaard.
Minister Lozoraitis was een voorstander van verzoening met Polen, doch zijn positie is door het ultimatum in gevaar gebracht.

Voldoening in Polen. — De Poolsche openbare meening heeft met voldoening kennis genomen van de Litausche aanvaarding der Poolsche eischen en met vreugde de hervatting der normale betrekkingen tusschen beide landen vernomen.
In welingelichte kringen verklaart men, nu het conflict geregeld is, dat er geen overwinnaars en geen overwonnenen zijn. De eenige overwinnaars zijn de vrede en de rede. Het diplomatieke succes van Polen beteekent een bijdrage tot den vrede. Voor tusschenkomst van den Volkenbond bestaat geen reden, omdat de Bond er in twintig jaar niet in geslaagd was het probleem op te lossen.
Men gelooft te Warschau, dat binnenkort gemengde Poolsch-Litausche commissies benoemd zullen worden, die terstond een aanvang zullen maken met de voorbereiding van overeenkomsten betreffende spoorwegen, douane, consulaire en handelsbetrekkingen. In het bijzonder hecht men belang aan een spoedig herstel der spoorwegverbindingen.
Er liggen drie spoorlijnen tusschen Polen en Litauen, maar geen daarvan kan op het oogenblik gebruikt worden, aangezien de rails over een afstand van verscheidene kilometers weggenomen zijn. Ook zal weer een brug over de Njemen gebouwd moeten worden. (Telex-A.N.P.)

(Vor. ber. 3186 C.; Litausch Kabinet 1939 F.)

A. NEDERLAND. — Staatkundig gereformeerde partij. - Vergadering. - Rede van ds. G. H. Kersten.
Op de dezer dagen te Utrecht gehouden jaarlijksche vergadering van de Staatkundig gereformeerde partij heeft ds. G. H. Kersten, lid van de Tweede Kamer een rede uitgesproken.
Na de beteekenis van de geboorte van Prinses Beatrix te hebben geschetst, herinnerde de heer Kersten aan het feit dat de partij dit jaar haar 20-jarig bestaan viert. Van de figuren, die in die twintig jaar voor de partij hebben gewerkt wilde spr. in het bijzonder gedenken ds. v. d. Vegt, ds. den Hengst en ds. Kieviet, die hun loopbaan reeds sinds enkele jaren hebben voleindigd en ds. Barth.
Het verheugt spr. dat hij ds. Zandt nog steeds aan zijn zijde heeft. Ook wilde hij niet vergeten, de heeren Joh. de Kok die sinds 1919 lid is van het hoofdbestuur, en v. d. Meulen, die zich van den beginne af voor de zaak gegeven heeft en nog steeds penningmeester is.
In twintig jaren is de partij gegroeid; sinds 1925 verdubbelde het aantal kiesvereenigingen; het maandblad De Banier, sedert Mei 1921 uitgegeven, veranderde in 1922 in een veertiendaagsch, in 1923 in een week-, en in 1929 in een dagblad. Er is dus reden tot blijdschap.
Toch is er ook reden tot bezorgdheid. Na een kleine opleving trad opnieuw achteruitgang in. Vooral de staatkundige toestand oefent een ontzaglijken druk uit. (Telegraaf) **(Vorig bericht 1687 K.)**

B. NEDERLAND. — Religieus-socialistisch congres te Amsterdam. —
Voor het te Amsterdam gehouden vijfde religieus-socialistische congres heeft dr. W. Banning uit Bentveld op 27 Februari '38 in een in hotel Krasnapolsky gehouden bijeenkomst het motief tot het houden van de conferentie uiteengezet.
In den politieken strijd, aldus spr., blijkt de godsdienstige levensbeschouwing een overwegende rol te spelen.
Het optreden van het zg. positief-christelijke kabinet noopt de religieus-socialisten om nog eens uitdrukkelijk te ontkennen dat een godsdienstige of christelijke levensbeschouwing noodwendig moet samenvallen met anti-revolutionnaire, chr.-historische of r.k. politiek. Dit congres wil duidelijk zeggen, dat er in de socialistische beweging duizenden zijn, die in oprechtheid christen trachten te zijn en — streven naar een socialistische maatschappelijke orde.
Een laatste motief voor het houden van een congres lag volgens spr. in een besef van eigen begrensdheid en de noodzaak om die te overwinnen. Spr. hoopte dat r.-katholieken en rechtzinnige protestanten willen aannemen, dat de religieuze-socialisten in eerlijke onbaatzuchtigheid uitzien naar een religieus socialisme ook op dien confessioneelen grondslag.
Drs. L. H. Ruitenberg uit Surhuisterveen sprak vervolgens over „godsdienst en politiek". De zg. christelijke politiek achtte deze spr. voor het chr. geloof verwerpelijk: zij doet het christendom in de practijk schade. Als een bezwaar van deze politiek noemde spr., dat zij zich aan het historisch gewordene bindt. De socialistische eischen wijst zij, naar het heet, als niet-christelijk af, in werkelijkheid echter omdat zij principieele veranderingen in de maatschappij brengen.
Voorts deelt men ons nog mede, dat het congres ongeveer 700 deelnemers getrokken heeft en dat men op Hemelvaartsdag een religieus socialistisch „werkcongres" zal houden. Voor het partijbestuur der S.D.A.P. was de voorzitter, de heer Koos Vorrink, aanwezig; mevr. Henriette Roland Holst had een telegram van verhindering gezonden. (Het Volk)

(Vor. ber. 1684 L.; Dr. Banning 2755 E.)

C. ZWEDEN. — In- en Uitvoer in 1937. —
De stijging van in- en uitvoerwaarde van Zweden is zoo gelijk gegaan, dat het importsaldo slechts een millioen Zweedsche kronen lager is dan dat over 1936. De stijging van handelsomzet: invoer en uitvoer bedroeg ca. dertig procent, 29.3 voor den invoer en 31.5 voor den uitvoer, om precies te zijn. De uitvoerwaarde was 1.994 (1.514) millioen kronen. Tot die stijging hebben alle groepen van goederen bijgedragen, in de eerste plaats papier en cellulose — met 591 tegen 445 millioen kronen in 1936, metalen met 319 tegen 244, houtwaren met 262 tegen 195, delfstoffen met 234 tegen 169 en machines met 176 tegen 134 millioen. Een groep waarvoor men zich altijd bijzonder interesseert, wapens en munitie, toont een stijging van de exportwaarde van 11.5 tot 26 millioen kronen, wat echter niet meer dan 1.3 procent van de totale uitvoerwaarde is. Zweden heeft voor 2.111 millioen kronen geïmporteerd of voor 479 millioen kronen méér dan in 1936. Ook hier toonen alle belangrijke groepen een waardestijging. Zoo was de invoerwaarde van delfstoffen 377 (265), die van metalen 325 (207), die van vezelstoffen en textielproducten 317 (281), die van plantaardige producten 224 (177) en die van machines 177 (131) millioen kronen. Tenslotte kan aangestipt worden, dat het volume van den uitvoer, 23.2 millioen ton tegen 19.7 millioen in 1936, het recordcijfer van 1929 met niet minder dan 8 procent overschrijdt, terwijl het volume van den invoer, 14.5 millioen ton tegen 12.6 millioen in 1936, eveneens een record is. (Svenska Dagbladet)

(Vorig bericht 2914 C.)

25 MAART 1938

D. NEDERLAND. — „De sociaal-economische invloed van Nederl. Oost-Indië op Nederland". —
In het kader van den leergang „De sociaal-economische invloed van Nederlandsch-Indië op Nederland" ter gelegenheid van het lustrum der Landbouwhoogeschool, heeft dr. J. B. D. Derksen op 10 Maart '38 gesproken over het onderwerp: „Nederlandsch-Indië als afzetgebied van Nederlandsche arbeidskrachten en de werkverruiming in Nederland door Nederlandsch-Indië".
In 1930 telde men in Nederlandsch-Indië op een totale bevolking van 60 millioen 240.000 Europeanen en met Europeanen gelijkgestelden. Hieronder waren 208.000 Nederlanders, waarvan er 72.000 een beroep uitoefenden. Merkwaardig is de beroepsindeeling van de Nederlanders in Nederlandsch-Indië. Ongeveer een vierde van hen is in overheidsdienst werkzaam, het onderwijs, de P. T. T. en de Staatsspoorwegen hieronder niet begrepen.
Gedurende de depressie is het aantal door Nederlanders bekleede functies belangrijk teruggeloopen.
In de suiker was de achteruitgang in de Europeesche personeelsbezetting ongeveer 75%, in de rubber 50%, bij den gouvernementsdienst 20 à 25%. Zelfs bij een bedrijf als de „Koninklijke" was een sterke achteruitgang waar te nemen, namelijk tot ongeveer de helft.
De economische opleving van de laatste paar jaar bracht vanzelfsprekend wederom uitbreiding van het aantal werkzame Europeanen, al blijven de cijfers uiteraard nog belangrijk beneden die van 1930 en voorgaande jaren.
Bij beschouwing van de toekomstmogelijkheden voor Europeanen in Nederlandsch-Indië dient op verschillende omstandigheden gewezen te worden. In de eerste plaats is er het verschijnsel van de „Indianisatie", het geleidelijk vervangen van Europeesch personeel door inheemschen. De economische factor dwingt tot het aanstellen van de goedkoopere inheemsche werk-

krachten, ook waar het particuliere bedrijf om andere redenen aan Europeesche geëmployeerden de voorkeur zou geven.
Rekening houdend met een matige uitbreidingsbehoefte zou Nederlandsch-Indië jaarlijks 3 à 4.000 Europeesche werkkrachten kunnen opnemen. De Europeesche samenleving in Nederlandsch-Indië levert jaarlijks zelf reeds ongeveer 2.000 jongelieden af, zoodat voor import uit Nederland nog plaats is.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Econ. Toestand 3155 A.)**

A. NEDERLAND. — Dienstplichtigen. - Minister van Defensie doet beroep op de werkgevers. —
De regeeringspersdienst meldt:
Sommige dienstplichtigen, die langer in werkelijken dienst moeten blijven dan waarop zij hadden gerekend, hadden uitzicht, dat zij bij vertrek met groot verlof in hun burgerbetrekking zouden kunnen terugkeeren of spoedig werkgelegenheid zouden vinden.
De langere afwezigheid maakt het echter onzeker, of elke werkgever in staat zal zijn om tot het einde van den oefeningstijd de voor den dienstplichtige bestemde plaats voor hem open te houden.
De minister van Defensie meent een beroep te mogen doen op de goede gezindheid en vooral op den nationalen zin van de werkgevers om, voor zoover het in hun vermogen ligt, in hun bedrijf die maatregelen te willen treffen, die er toe kunnen leiden, dat de dienstplichtige landgenooten, als zij eenige maanden later uit den dienst komen, zoo weinig mogelijk nadeelen ondervinden van de verplichtingen, welke zij in het algemeen belang hebben te volbrengen.
(Regeeringspersdienst) **(V. b. Dienstplicht 3179 C.)**

B. LIECHTENSTEIN. — Agitatie in zake Oostenrijk's annexatie. —
De 12.000 inwoners van het vorstendom Liechtenstein (ten Zuiden van het Bodenmeer, aan de N.-Oost-grens van Zwitserland) op de grens van Oostenrijk zijn verontrust naar aanleiding van de annexatie van Oostenrijk. Het eenige dagblad „Vaterland" dat in de hoofdstad, Vaduz, verschijnt is voor de aansluiting met Duitschland, terwijl de regeerende burgerpartij tegen de aansluiting is.
(Telex-A.N.P.) **(Vor. ber. Anschluss 3173 A.)**

C. OLYMPISCHE SPELEN IN 1940. — Periode 21 September—6 October 1940 definitief vastgesteld. —
Het internationaal Olympisch Comité heeft op 16 Maart '38 in zijn vergadering te Cairo definitief besloten, de Spelen van de twaalfde Olympiade in Japan te doen houden. In verband met de bijzondere klimatologische omstandigheden in Japan zullen de spelen te Tokio worden gehouden in de periode van 21 September tot 6 October 1940. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 2401 D.)

D. NEDERLAND. — Nieuw handelsverdrag met Duitschland. - Enkele afwijkingen van de bestaande regeling. - Betalingscontingenten voor tweede kwartaal gekort. —
De Regeeringspersdienst deelt het volgende mede: van 2 tot 19 Maart zijn te Keulen tusschen een Nederlandsche en een Duitsche commissie onderhandelingen gevoerd over de regeling van het goederenverkeer tusschen Nederland en Duitschland, zulks in verband met het afloopen van de bestaande overeenkomst op 31 Maart 1938.
Er is overeenstemming bereikt over een nieuw verdrag, hetwelk zal loopen tot 31 December 1938, met dien verstande, dat, wanneer dit verdrag niet vóór 30 November 1938 is opgezegd, het tot 31 Maart 1939 zal doorloopen.
De tekst van het nieuwe verdrag, hetwelk op 19 Maart te Keulen werd onderteekend, zal dezer dagen worden gepubliceerd.
Het verdrag wijkt op enkele punten af van de bestaande regeling. Deze afwijkingen hebben in het bijzonder betrekking op een wijziging in de administratie van de contingenten voor enkele belangrijke artikelen, zooals boter, kaas en eieren.
Te Keulen werden tevens besprekingen gevoerd over de vaststelling van de betalingscontingenten voor den uitvoer van Nederlandsche en Ned.-Indische goederen naar Duitschland in het tweede kwartaal van het jaar 1938.
In verband met het feit, dat de clearing-achterstand van het eerste kwartaal 1938 bleef toenemen, was het noodig een verdere korting van de betalingscontingenten toe te passen. Toch bleek het mogelijk deze korting nog binnen beperkte grenzen te houden, zoodat de betalingscontingenten van het tweede kwartaal 1938 over het algemeen niet onbelangrijk hooger liggen dan die in het overeenkomstige kwartaal van het jaar 1937. (Regeeringspersdienst)
(Vorig bericht Clearing- en Handelsverdrag 3067 A.)

E. NEDERLAND. — Vermogensbelasting 1936-'37. - Daling der vermogens in 7 jaar ƒ 4.6 milliard. —
In de eerste aflevering van het maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek worden de voornaamste cijfers betreffende de vermogensbelasting over het belastingjaar 1936-'37 gepubliceerd, welke in vergelijking worden gebracht met de overeenkomstige cijfers over enkele vroegere jaren.
Uit deze cijfers blijkt, dat zich hierbij groote schommelingen voordoen. Zoo werden over het belastingjaar 1920-'21 159.449 personen aangeslagen voor een gezamenlijk vermogen bedragende ƒ 13.589 millioen. Tot 1923-'24 volgde hierop een teruggang met ƒ 1.407 millioen en daarop tot 1929-'30 wederom een stijging met ƒ 3.483 millioen. Daarop is wederom een vermindering gevolgd van ƒ 4.191 millioen tot 1933-'34. Na een kleine stijging van ƒ 129 millioen tot 1934-'35 is hierop wederom een daling gevolgd van ƒ 532 millioen tot 1936-'37. Over laatstgenoemd jaar werden 174.284 personen aangeslagen voor een gezamenlijk vermogen van ƒ 11.071 millioen.
Opgemerkt zij, dat geen rekening kon worden gehouden met de in den loop der jaren gewijzigde waarde van het geld, dat de gegevens alleen betrekking hebben op de vermogens telkens van minstens ƒ 16.000 en dat het bedrag der vermogens telkens den stand van het vermogen aangeeft bij den aanvang van het belastingjaar.
Over 1936-'37 betreffen de gegevens dus den stand dezer vermogens op 1 Mei 1936.
Over het jaar 1936-'37 bezat 48% der aangeslagenen voor vermogens beneden ƒ 30.000 tezamen 16% van het totaal-vermogen en droeg 10% bij tot de totaal-opbrengst der vermogensbelasting in hoofdsom. Daarentegen bezat 0.36% der aangeslagenen voor vermogens van ƒ 1 millioen en hooger, 12% der gezamenlijke vermogens, en betaalde 13% in de totaal-opbrengst der belasting in hoofdsom. Het aantal millionnairs bedroeg over 1936-'37 625.
Het gemiddelde vermogen per aangeslagene blijkt na een daling van ƒ 85.000 over 1920-'21 tot ƒ 74.000 over 1924-'25, over de volgende jaren weer regelmatig te zijn gestegen tot ƒ 81.000 over 1928-'29 en 1929-'30, om daarna weer te dalen tot ƒ 64.000 over 1934-'35 en 1936-'37 en ƒ 63.000 over 1935-'36. Het gemiddelde over 1936-'37 blijft hierdoor nog 21.000 beneden het hoogste cijfer over de voorgaande jaren (1920-'21), doch is ƒ 1.000 hooger dan het laagste dezer cijfers (1935-'36).
(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. Inkomsten en Vermogens 2004 A.; Vermogens 1715 D.)

F. HONGARIJE. — Commentaren in zake Oostenrijk's annexatie. —
De binnenlandsche politieke ontwikkeling in Tsjecho-Slowakije wordt door de openbare meening in Hongarije met belangstelling gadegeslagen. De Praagsche correspondent van de officieuze Pester Lloyd schrijft, dat Praag geen beslissingen kan nemen voor Londen en Parijs het eens geworden zijn over den bijstand in geval van agressie. De „Uj Magyarsag" schrijft, dat de houding van Duitschland in de kwestie der Sudeten-Duitschers de oplossing der Hongaarsche eischen zal vergemakkelijken.
„De regeering", zoo schrijft het blad, „moet de openbare meening der belanghebbende mogendheden richten op de Hongaarsch-Tsjecho-Slowaaksche problemen. De Hongaarsche eischen moeten worden verbonden met de Duitsche. Tsjecho-Slowakije kan er toe gebracht worden zonder revolutie de Sudeten-Duitschers tevreden te stellen en zonder militaire agressie van Duitschen kant. Zestig tot zeventig procent van den buitenlandschen handel van Tsjecho-Slowakije gaat naar Polen, Duitschland en Hongarije. Tsjecho-Slowakije is dus economisch afhankelijk van zijn drie buren en zal slechts moeilijk weerstand kunnen bieden aan een gelijktijdigen boycot, door deze drie mogendheden georganiseerd.
(Vorig bericht Anschluss 3173 A.)

A. **OOSTENRIJK-HONGARIJE. — 1914—1938. —**

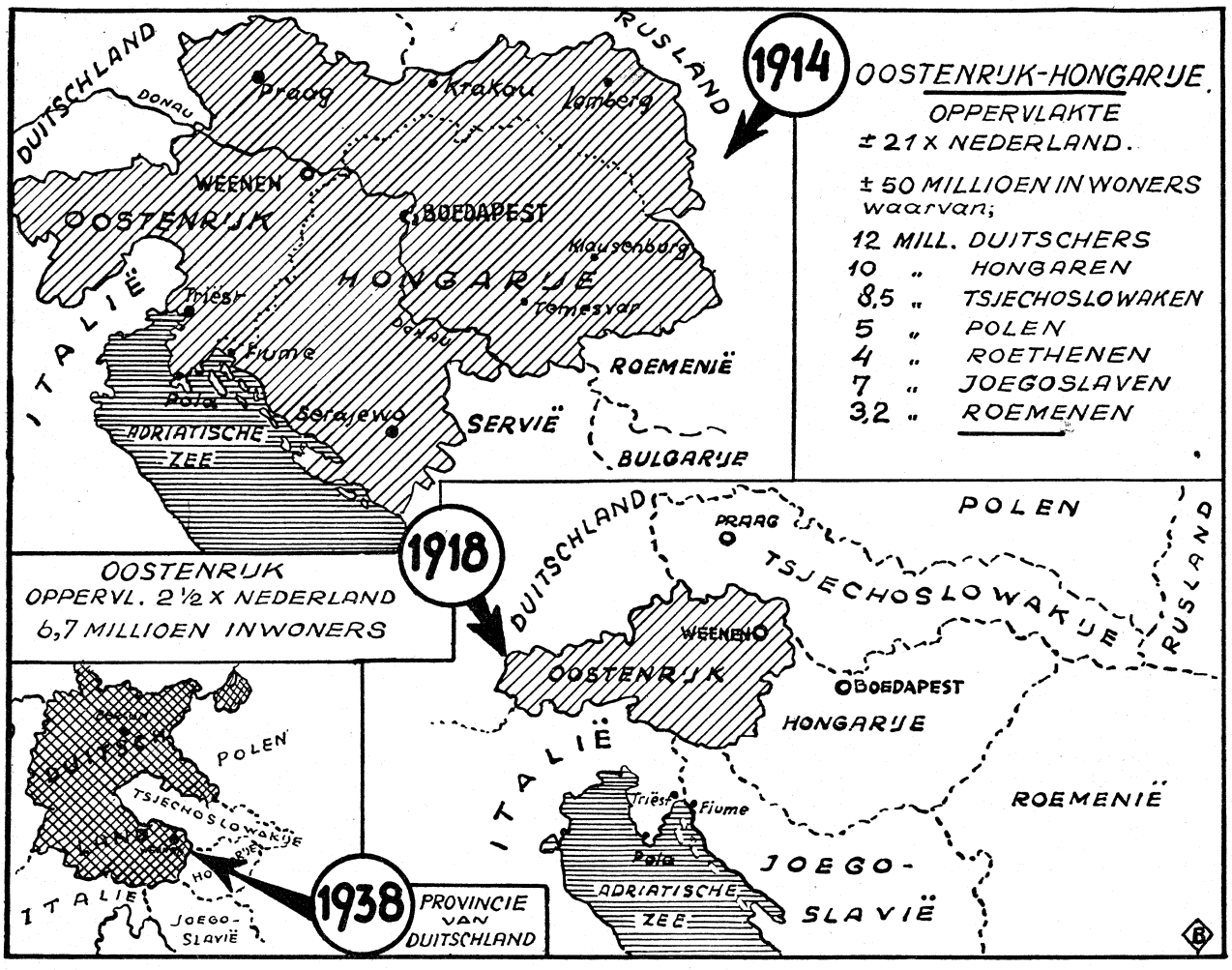

(Overname zonder bronvermelding verboden)

(Vorig bericht Kaart 3183 A.)

B. **NEDERLAND. — Verbond van Protestantsch-Christelijke Werkgevers. - 20-jarig bestaan. —**
In kasteel „Oud-Wassenaar" heeft 8 Maart '38 het verbond van Protestantsch-Christelijke Werkgevers zijn twintigjarig bestaan herdacht. Deze vergadering stond onder voorzitterschap van den voorzitter van het verbond, den heer A. Borst Pzn., die de aanwezige autoriteiten verwelkomde. Ter vergadering waren o.m. aanwezig: de minister-president dr. H. Colijn, de minister van Staat jhr. mr. D. J. de Geer, de ministers Slotemaker de Bruïne, de Wilde, Steenberghe en Romme, voorts mr. dr. van Rhijn, secretaris-generaal van het departement van Economische en Sociale Zaken, vertegenwoordigers van bevriende organisaties e.a.
De voorzitter van het verbond, de heer A. Borst Pzn., hield een openingsrede. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vorig bericht Chr. Werkgeversvereeniging 2446 G.)

C. **FRANKRIJK. — Defensie. - Negen milliard francs voor de nationale verdediging. - Generaal Nollet president der Autonome Kas. —**
De regeering-Blum heeft op 22 Maart '38 in de Kamer twee wetsontwerpen ingediend, waarbij zij negen milliard francs contant geld voor de nationale verdediging vraagt. Vijf milliard vraagt zij aan de Bank van Frankrijk om de schatkist van middelen te voorzien. Verder wil zij vier milliard uit het Egalisatiefonds (wisselsteunfonds) voor de Autonome Kas voor de Nationale Defensie bestemmen. De beide wetsontwerpen werden door de Kamer met 343 tegen 243 stemmen aanvaard.
Generaal Nollet, groot-kanselier van het legioen van eer, heeft zich bereid verklaard als president van den raad van beheer der Autonome Kas voor de nationale verdediging op te treden. Vice-presidenten zullen zijn de chefs der generale staven van land-, lucht- en zeemacht resp. generaal Gamelin, generaal Vuillemin en vice-admiraal Dalan. (Le Temps)
(Vorig bericht Defensie 3168 A.)

D. **NOORWEGEN. — Defensie-leening. —**
De Noorsche regeering heeft, als gevolg van de onderhandelingen tusschen de partijen, een wetsontwerp ingediend bij het parlement om machtiging te verkrijgen, ten behoeve van de landsverdediging, een leening uit te schrijven tot een maximum van 52 millioen kronen. (Aftenposten)
(Vorig bericht Defensie 2840 B.)

26 MAART 1938

E. **ZWEDEN. — Bewapening. —**
In den Zweedschen Rijksdag heeft de minister van Defensie, Hansson, medegedeeld, dat Zweden zijn bewapening onverwijld zal uitbreiden. Deze maatregel is, naar de minister verklaarde, een gevolg van de beroering op internationaal gebied.
(Svenska Dagbladet)
(Vorig bericht Leger, Vloot en Luchtmacht 2957 A.)

A. **BELGIE. — Onrust in Eupen. —**
Volgens te Brussel ontvangen berichten hebben zich te Eupen politieke incidenten voorgedaan. Leden van een zweefvliegclub hebben in de straten der stad betoogd ten gunste van den „Anschluss".
Even zou een aantal andere jongelui door de stad zijn getrokken en Duitsche nationaal-socialistische liederen gezongen hebben.
Volgens de hier ontvangen berichten heeft de politie terstond de betoogers uiteengedreven en vier vreemdelingen gearresteerd, wier identiteit nog niet bekend is.
Den geheelen nacht hebben patrouilles gendarmes de stad doorkruist.
(Vor. ber. Eupen 1717 A.; Anschluss 3173 A.)

B. **BELGIE. — Erkenning „de facto" van Abessynië.**
Naar „Het Laatste Nieuws", het blad van Minister Hoste, meldt, heeft de Italiaansche regeering haar instemming betuigd met de benoeming van Graaf de Kerchove de Denterghem tot Belgisch ambassadeur te Rome.
De nieuwe ambassadeur zal nog voor het einde van de loopende maand zijn geloofsbrieven aan den Koning van Italië, Keizer van Abessynië, overhandigen.
(Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Erkenning Imperium 3180 D.)

C. **NEDERLAND. — Dr. J. Brouwer over den oorlog in Spanje. —**
Voor de studie-vereeniging van officieren der vrijwillige burgerwacht Amsterdam heeft dr. J. Brouwer op 16 Maart '38 een rede gehouden over het onderwerp: „De inzet en het verloop van den Spaanschen burgeroorlog".
In den aanvang van zijn voordracht wees dr. Brouwer er met nadruk op, dat hij in dezen Spaanschen burgeroorlog naar zakelijke, onpartijdige en wetenschappelijke berichtgeving en beoordeeling heeft gestreefd en dat hij daartoe drie langdurige studiereizen door geheel Spanje heeft gemaakt. Als Hispanist meende spr., dat hij zich aan deze taak niet heeft mogen onttrekken. Dr. Brouwer zeide, dat hij politiek niet wil worden ingedeeld bij een of andere partij. Als overtuigd Christen is hij anti-marxist en anti-fascist. Komende tot het eigenlijke onderwerp merkte de spreker op, dat de Spaansche burgeroorlog tot nu toe aan beide kanten in drie phasen is te verdeelen.
De opstand van generaal Franco en zijn volgelingen — zoo zeide dr. Brouwer — was in eerste instantie een poging tot herstel van de oude regeeringsvormen, gebaseerd op het leger, de geestelijkheid en het grootgrondbezit. Tot dezen opstand werd er een coalitie gevormd voor rechtsche partijen.
Deze eerste phase, de eigenlijke Spaansche „pronunciamiento", zoo zeide dr. Brouwer, is een mislukking geworden en wel vanwege de politiek-geografische situatie van Spanje en de onbekwaamheid der leiders. Waar de opstand is gelukt, heeft hij zich gekenmerkt door bloedige vervolgingen en volstrekte rechtloosheid en gewetensdwang.
In tweede instantie begon de Spaansche opstand een onderafdeeling te worden van een internationale fascistische beweging. De reactie hiertegen van de zijde der clericaal-herditionalistische partij, werd verijdeld door den plotselingen dood van haar leider, generaal Mola.
In de derde phase — zoo betoogde de spreker verder — is het „nationalistische" Spanje een provincie van buitenlandsche machten geworden. Franco is slechts een figuur, die door anderen geschoven wordt. Het „nationalistische" Spanje van heden is een caricatuur van het ideaal, waarnaar de opstandelingen — zooals ze zeiden — wilden streven.
De drie phasen aan regeeringszijde — aldus ging dr. Brouwer voort — zijn in de eerste plaats de phase van de algeheele verwarring: rechtloosheid, paniek en bloedige excessen door een wild geworden gepeupel, gemis aan machtsorganen, algemeene verdeeldheid en een poging tot sociale revolutie. Spr. betoogde, dat de strijd achter de fronten grooter was dan aan de fronten. De regeering was machteloos, hulp van buiten bleef uit. Rusland beloofde te helpen, echter tegen zware eischen. De communisten wonnen in den partijstrijd door de Russische wapen-chantage. In deze tweede — of communistische — phase heerschte er een terreur in Russischen geest. De revolutionnaire partijen werden met alle middelen klein gemaakt. Een leger en een regeering kwamen door Russische communistische terreur tot stand. Daarmede eindigde de tweede phase, want door het leger en de openbare machtsorganen wist de regeering zich van den druk der communisten te bevrijden. De invloed van de linksche democraten, gematigde socialisten: liberalen, katholieken en republikeinen neemt weer toe. De eigen wapenindustrie heeft er voor gezorgd, dat men minder afhankelijk is van Rusland.
De derde phase — zoo betoogde dr. Brouwer — loopt uit naar een gematigde volksfrontregeering.
De tragiek van Spanje — aldus besloot de spreker zijn aandachtig beluisterde voordracht — is de volgende: een groot aantal van hen, die het nieuwe Spanje van de laatste 25 jaren in het leven hebben geroepen — Spanje, dat naar vrije ontplooiing streefde — hebben het land in de kritieke oogenblikken niet weten te verdedigen en hebben het geen prestige willen geven door hun naam.
Door hun tactiek van non-interventie door vrees, is de republiek op een bepaald moment in de goot terechtgekomen. Spreker betreurde deze vlucht van vele leidende figuren, zooals Jose Ortega en Yasset, die zich aan „de taak van dezen tijd" hebben onttrokken. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Dr. J. Brouwer 2655 A.; Spaansche Burgeroorlog 3186 D.)

D. **DUITSCHLAND. — Dr. Hjalmar Schacht blijft president van de Rijksbank. —**
Het D.N.B. meldt: „Daar de ambtsperiode van den president van het rijksbankdirectorium, rijksminister dr. Hjalmar Schacht, op 16 Maart 1938 ten einde liep, heeft de Führer en rijkskanselier overeenkomstig art. 6 van de rijksbankwet dr. Schacht opnieuw voor een tijdperk van vier jaar tot president van het rijksbank-directorium benoemd." (D.N.B.)
(V. b. Dr. Hj. Schacht 3031 D.; Rijksbank 2734 C.)

E. **NEDERL. OOST-INDIE. — Landsmiddelen in 1937.**
De opbrengst der landsmiddelen beliep over het geheele jaar 1937 *f* 513.3 millioen, of *f* 112.2 millioen meer dan over 1936. (Aneta) **(Vorig bericht 2890 G.)**

F. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Fusie van den „Bond van Agrariërs" met de Sudeten-Duitschers. - Duitsche bedrijfsliedenpartij. —**
De Duitsche „Bond van Agrariërs", welks voorzitter, Spina, heden uit de Tsjechische regeering getreden is, heeft bekend gemaakt, dat hij zich aansluit bij de partij der Sudeten-Duitschers.
Hierdoor treden de vijf afgevaardigden van den Bond automatisch toe tot de fractie der Sudeten-Duitschers, die reeds 44 zetels hadden, zoodat zij in het geheel met 49 zetels de sterkste fractie van het parlement vormen.
De gevolmachtigde der Duitsche bedrijfsliedenpartij, Alois Stenzl, verklaarde 22 Maart '38 die partij eveneens voor ontbonden.
Hij spoorde de leden zijner partij aan, zich aan te sluiten bij de Sudeten-Duitsche partij, onder leiding van Konrad Henlein. (Prager Presse)
(Vor. ber. Sudeten-Duitschers 3191 B.)

G. **NEDERLAND. — Nederl. Bond van Werkgevers en minister Romme's politiek. —**
In een buitengewone algemeene ledenvergadering te Utrecht heeft het Nederlandsch Verbond van Werkgevers de sociale politiek van minister Romme behandeld.
De algemeene voorzitter, de heer H. P. Gelderman CMzn., hield voor deze bijeenkomst een inleiding waarin hij er in de eerste plaats op wees, dat na de devaluatie de loonen en kosten in de meeste bedrijven zijn verhoogd, zonder dat de regeering de op de bedrijven drukkende lasten heeft verlaagd. Desniettegenstaande gaat minister Romme voort met het indienen van een aantal voorontwerpen en met het dringen van de bedrijven in een bedrijfsgewijze ordening, die de kracht van den individueelen ondernemer ondermijnt.
Van de voorgenomen sociale lasten is nog moeilijk een berekening te maken, zei spreker. Verplichte werkloozenverzekering en kinderbijslag zullen ongeveer 45 à 54 millioen gulden kosten. Wel zal de helft van de kosten van de werkloozenverzekering op het arbeidsloon mogen worden verhaald, doch ook dit loon moet tenslotte door het bedrijfsleven worden opgebracht. Van christelijke zijde heeft men zelfs berekend, dat de verzekering alléén reeds 70 millioen gulden zou kosten — het gaat in ieder geval om ontstellende bedragen. De minister dient duidelijke taal te spreken over het totaal der lasten, die hij aan het bedrijfsleven wenscht op te leggen. Het wordt hoog tijd, dat men zich omtrent de kosten van de sociale politiek van dit kabinet rekenschap gaat geven. (Het Volk) **(Vorig bericht 1473 B.)**

A. BELGIE. — Betrekkingen met Nederland. - Kamerdebatten. —
Tijdens de debatten over de buitenlandsche politiek in de Kamer heeft de afgevaardigde Joris op 22 Maart '38 de betrekkingen tusschen Nederland en België besproken. Hij bracht recente verklaringen van minister Patijn in herinnering en verwonderde zich over den ommekeer in de politiek van Nederland. De belangen van de Antwerpsche haven in het probleem der Rijnscheepvaart behandelend, zeide spr., dat het hem verheugen zou, wanneer een algemeene oplossing tot stand zou kunnen worden gebracht voor de verschillende kwesties, die de beide landen interesseeren.
De volgende spreker, Carton de Wiart, achtte de atmosfeer gunstig voor een vriendschappelijke hervatting van de Nederlandsch-Belgische besprekingen. Op economisch gebied vult de handel van elk der beide landen den handel van het andere aan. De nagestreefde toenadering zou den beiden landen de gelegenheid geven een, zooal niet gemeenschappelijke, dan toch evenwijdige actie te voeren in den zin van den algemeenen vrede. (Handelsblad v. Antwerpen)
(Vorig bericht België-Nederland 2679 D.)

B. NEDERLAND. — Spoorwegen. - Prof. dr. ir. J. Goudriaan tot directeur benoemd. —
In de op 22 Maart '38 te Utrecht gehouden buitengewone algemeene vergadering van aandeelhouders der N.V. Nederlandsche Spoorwegen, is in de plaats van den heer ir. E. C. W. van Dijk met ingang van 1 Juni 1938 tot directeur benoemd de heer prof. dr. ir. J. Goudriaan, thans onderdirecteur N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken te Eindhoven.
(Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht 3017 E.)**

C. EGYPTE. — Hemden-organisaties verboden. —
Koning Faroek van Egypte heeft een decreet onderteekend, waarbij alle vereenigingen met een militair karakter verboden worden. Dit besluit beteekent, dat de organisaties der groenhemden en blauwhemden thans onwettig zijn, en dat haar uniformen, insignes en wapens verbeurd verklaard zullen worden.
(Akcham) **(Vor. ber. Blauwhemden 3075 G.)**

D. ENGELAND. — Premier Neville Chamberlain's rede in zake de buitenlandsche politiek. - Geen uitbreiding van de Britsche verplichtingen. - Bestaande bijstandsverplichtingen gehandhaafd. —
Minister-president Neville Chamberlain heeft op 24 Maart '38 in het Lagerhuis de met veel spanning verbeide rede over Engeland's buitenlandsche politiek gehouden. De belangrijkste punten uit de rede zijn als volgt samen te vatten:

1. **Tsjecho-Slowakije.** — De recente gebeurtenissen in Oostenrijk hebben een nieuwen toestand geschapen en het internationale vertrouwen ten zeerste geschokt.
Een oplossing van het Tsjechische minderhedenvraagstuk zou er veel toe bijdragen dit vertrouwen te herstellen. De Engelsche regeering heeft overwogen of het tengevolge van den nieuw geschapen toestand zijn verplichtingen moet uitbreiden door Tsjecho-Slowakije van te voren tegen elken vorm van agressie te garandeeren of door een verklaring af te leggen, dat Engeland onder alle omstandigheden en in elk conflict over Tsjecho-Slowakije automatisch achter Frankrijk zou staan. De regeering heeft besloten noch het een noch het ander te doen, omdat zij zoodoende niet meer vrij zou zijn van geval tot geval te beslissen of de omstandigheden Engelands deelneming aan het conflict wettigen. De beslissing over oorlog of vrede zou daardoor automatisch in andere dan in Engelsche handen komen te liggen.

2. **Bijstandsverplichtingen.** — Het feit, dat Engeland weigert zijn militaire bijstandsverplichtingen uit te breiden beteekent echter geenszins, dat het alleen zal vechten in die gevallen, (een onuitgelokten aanval op Frankrijk, België, Portugal of Irak) waarin het zich uitdrukkelijk heeft verbonden te vechten. Engeland heeft ook zijn verplichtingen onder het Volkenbondshandvest. Hoewel die verplichtingen niet tot automatischen militairen bijstand aan elk slachtoffer van een onuitgelokten aanval dwingen, zijn er gevallen denkbaar, waarin Engeland zich genoodzaakt zou voelen het slachtoffer te hulp te komen. Tsjecho-Slowakije zou bijvoorbeeld zeer wel een dergelijk geval kunnen worden. Als ergens een oorlog uit zou breken, is het allerminst uitgesloten, dat ook landen, die geen uitdrukkelijke verplichtingen op zich hebben genomen, desondanks vrijwel onmiddellijk gedwongen zouden zijn zich in het conflict te mengen. Dit geldt vooral waar twee landen zoo nauw verbonden zijn als Engeland en Frankrijk.

3. **Russisch voorstel.** — De Engelsche regeering acht het Russische voorstel voor een conferentie om gezamenlijke maatregelen tegen verdere agressie te beramen, onder de huidige omstandigheden niet aanvaardbaar. Een dergelijke conferentie, waaraan uiteraard slechts een beperkt aantal Europeesche mogendheden zouden deelnemen, zou de vorming van twee vijandige statengroepen slechts bespoedigen.

4. **Niet-inmenging in Spanje.** — De regeering blijft van meening, dat de niet-inmengingspolitiek de beste garantie is om een uitbreiding van den Spaanschen burgeroorlog te voorkomen.

5. **Italië.** — Aanzienlijke vooruitgang is reeds bereikt met de Engelsch-Italiaansche besprekingen en de vooruitzichten op een accoord zijn bemoedigend. Vóór de besprekingen begonnen heeft de Engelsche regeering de Italiaansche regeering medegedeeld, dat een strikte vervulling van de verplichtingen, die Italië op zich nam toen het de Britsche formule voor de terugtrekking van de vrijwilligers aanvaardde, een eerste voorwaarde is voor het tot stand komen van een accoord. De Engelsche regeering constateert, dat Italië deze verplichtingen sinds den aanvang van de besprekingen stipt is nagekomen. Een eenzijdige terugtrekking van de Italiaansche vrijwilligers heeft zij nooit geëischt en eischt zij ook nu niet. De Engelsche regeering stelt vol vertrouwen in de hernieuwde verzekeringen van de Italiaansche regeering, dat zij geen territoriale ambities in Spanje of in de Balearische eilanden heeft.

6. **Volkenbond.** — De Volkenbond is op het oogenblik geen doeltreffend instrument voor de handhaving van de nationale veiligheid en den internationalen vrede. De verminderde doeltreffendheid van den Volkenbond beteekent echter geenszins, dat de regeering nooit handelend onder het Handvest zal optreden. De Engelsche regeering blijft trouw aan de Volkenbondsprincipes en blijft streven naar een herleving van den Bond, die hem weer krachtig genoeg zal maken om zijn oorspronkelijke functies te vervullen.

7. **Bewapening.** — De mate waarin Engeland zich met succes van zijn gedefinieerde en ongedefinieerde verplichtingen kan kwijten, is strikt afhankelijk van zijn militaire kracht. Het is derhalve noodzakelijk, de herbewapening nog verder te versnellen en hoogger op te voeren, in het bijzonder in de lucht. De hiervoor noodige maatregelen zullen ten snelste worden uitgevoerd. (Times)
(Vor. ber. Neville Chamberlain, Anschluss 3178 B.; Sudeten-Duitschers 3169 E.; Sovjet-Rusland 3186 A.; Spanje, niet-inmeng. 3054 C.; Engeland-Italië 2604 B.; Volkenbond 987 B.; Eng. Leger, Vloot en Luchtmacht 3161 G.)

E. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Christen-sociale partij in de oppositie. —
De fracties van de Tsjechische Kamer en Senaat van de Duitsche Christen-sociale partij, welke tot nu toe de regeering heeft gesteund, zijn op 23 Maart '38 bijeengekomen en hebben besloten het centraal bureau van de partij te doen vergaderen tot het aan-

nemen van de volgende punten: 1e. Zajisjek, de minister zonder portefeuille, die de partij in de regeering vertegenwoordigde, zal aftreden. 2e. De Christen-Sociale partij zal overgaan naar de oppositie en een onafhankelijke groep vormen. Zij zal zich voorloopig niet aansluiten bij de partij van Henlein. De Christen-Sociale partij beschikt over 55 van de 300 zetels in het parlement. (Prager Presse)

(Vor. ber. Sudeten-Duitschers 3195 F.)

27 MAART 1938

A. GROOT-DUITSCHLAND. — Annexatie van Oostenrijk. —

Vaderlandsche Front. —

Het Vaderlandsche Front werd op 13 Maart '38 ontbonden.

De Schelling en Mark. —

De Rijksbank heeft den koers van de Schelling ten opzichte van de Rijksmark definitief vastgesteld: 150 Schelling = 100 Rijksmark, ingaande op 28 Maart '38.

Nieuwe deviezenbepalingen. —

Volgens een nieuwe deviezenverordening is het in het algemeen verboden te beschikken over waarden ten behoeve van buitenlanders of ze naar het buitenland uit te voeren.
Alle vorderingen, alle betaalmiddelen, al het platina en goud moeten worden aangemeld.
De straffen op overtredingen der bepalingen zijn verzwaard.
Blijkens een andere nieuwe verordening wordt de Oostenrijksche grens gesloten voor alle ongeoorloofde deviezenverkeer, doch het betalingsverkeer in het buitenland blijft geheel vrij.

Neurenberger wetten. —

De Neurenberger wetten voor de Joden zullen na de volksstemming, dus na 10 April '38, in het voormalige Oostenrijk worden toegepast.

Monarchistische leiders in de gevangenis. —

Vrijwel de geheele leiding van de monarchistische beweging in Oostenrijk zit thans in de gevangenis. Het zijn:
Baron Karl Werkmann, oud 60 jaar. Hij was indertijd secretaris van keizer Karl.
Baron Hans Zeisner-Spitzenberg, oud 53 jaar, een der monarchistische leiders binnen het kader van het Vaderlandsche Front.
Generaal Othmar Banesch, oud 77 jaar, een der vooraanstaande figuren uit het voormalige keizerlijke leger.
Graaf Thun, die landgoederen in Tsjecho-Slowakije heeft.
Baron Reischlin-Meldegg, oud-kolonel. Zijn broeder is adjudant van aartshertog Eugenius.
Kolonel Gustav Wolff, oud 60 jaar, die het eerst na de revolutie de monarchistische beweging organiseerde.
De twee zoons van aartshertog Franz Ferdinand, n.l. de hertogen Maximiliaan en Ernst von Hohenberg, resp. 36 en 35 jaar oud.
Prins Karel Emil Fürsterberg, 71 jaar oud, vroeger keizerlijk ambassadeur te Madrid.

Rede van Dr. Schacht te Weenen. —

Dr. Schacht is naar Weenen gekomen, om tegenwoordig te zijn bij het afleggen van den eed door de employé's van de Reichsbank. In een toespraak heeft hij o.a. gezegd: „Wij beleven op het oogenblik een van de grootste oogenblikken van de Duitsche geschiedenis, de weg van de „Nibelungen", van Duitschland naar het Oosten, is opnieuw open en wij zullen niet toestaan, dat deze weg in de toekomst versperd zal worden.
Dr. Schacht kondigde verder aan, dat binnenkort Oostenrijk geheel zal worden ingelijfd in het Duitsche betalingssysteem. Maatregelen zijn genomen om kapitaalvlucht te voorkomen, zoodat binnenkort de beperking op het opnemen van gelden zal kunnen worden opgeheven.

Weduwe van Dollfuss. —

De weduwe van Dollfuss is met haar beide kinderen onverwacht te Brunnen aan het meer van Luzern aangekomen.

Pers gelijkgeschakeld. —

Het weekblad „Deutsche Presse", het officieele orgaan van het „Reichsverband der Deutschen Presse", waarbij thans ook de pers in Oostenrijk is ingelijfd, deelt samenvattend mede, welke wijzigingen tot nu toe in Weenen en elders reeds zijn tot stand gekomen.
Alle Joodsche redacteuren zijn ontslagen. De Oostenrijksche pers publiceert dezelfde artikelen als de Duitsche pers. De meeste bladen hebben aan den kop het hakenkruis.

Rehabilitatie van Planetta, Dollfuss' moordenaar. —

Onder de foto's op de fotopagina van de „Völk. Beobachter" van 19 Maart bevindt zich ook een afbeelding van het graf van Planetta, die op 31 Juli 1934 ter dood werd gebracht wegens moord op bondskanselier Dollfuss.
Rondom het graf, dat geheel bedekt is met bloemen, staat een groep menschen, die den Hitler-groet brengen. Ook uit het opschrift onder deze foto blijkt, dat Planetta's proces zal worden herzien, gelijk „Die Zeit" eenige dagen geleden mededeelde.
Het opschrift luidt:
„Aan het graf van Otto Planetta hoopen zich de kransen op, die ter eere van den tot nu toe verfoeiden Duitsch-Oostenrijkschen strijder voor vrijheid werden neergelegd. Het proces tegen Planetta, die in verband met den nationaal-socialistischen Juli-opstand in 1934 ter dood veroordeeld en op 31 Juli 1934 aan de galg werd opgehangen, zal op plechtige wijze nogmaals worden gevoerd en Otto Planetta zal worden gerehabiliteerd. Het lijk wordt opgegraven en in een eeregraf bijgezet. Otto Planetta stierf als een held. Onder de galg riep hij met luide stem: „Leve Duitschland, leve Hitler".

Vierjaren-plan. —

Bij verordening van minister Göring is de Duitsche minister van Economische Zaken, Funk, belast met het treffen van de noodige maatregelen tot uitvoering van het vierjarenplan in Oostenrijk. Op grond van deze machtiging heeft minister Funk een deviezenbureau in Weenen geopend. Een tweede verordening vormt den rechtsgrondslag voor de aanpassing van het goederenverkeer in Oostenrijk aan dat in het Duitsche rijksgebied.

Volksstemmingen zijn gescheiden. —

Om misverstand te voorkomen wordt er van bevoegde zijde op gewezen, dat de volksstemmingen in het oude Rijksgebied en in het land Oostenrijk, hoewel ze op denzelfden dag gehouden worden en er dezelfde vraag aan ten grondslag ligt, geheel afzonderlijk behandeld worden. Er kan dus geen sprake van zijn, dat de volksstemming in Oostenrijk een onjuist beeld zou geven door deelneming van stemgerechtigden uit het oude rijksgebied.

Dr. Seyss-Inquart. - Levensbeschrijving. —

Dr. Seyss-Inquart, de dezer dagen benoemde Rijksstadhouder van Oostenrijk, is 46 jaar oud, en werd geboren in het Sudeten-Duitsche stadje Stannern. Enkele maanden geleden konden de inwoners van Stannern den grooten slanken man in zijn aardig Sudeten-Duitsch huisje zien werken. Door een oorlogsverwonding eenigszins verminkt aan den voet, werkte hij graag in zijn tuin, en zocht daar ontspanning voor zijn juridische besognes in de bureaux van groote industrieele firma's uit Weenen. Bij de keizerlijke jagers had hij onder den wereldoorlog Oostenrijk verdedigd aan het Isonzo-front, en de toenmalige student in de rechten ontving voor zijn dapperheid vier oorlogsvermeldingen. Na afloop van den oorlog gaf hij zich geheel aan de Groot-Duitsche beweging. Hij nam deel aan de stichting van den Duitsch-Oostenrijkschen volksbond, waartoe indertijd alle Oostenrijksche politici behoorden. Toen Bondskanselier Schober en de toenmalige Duitsche minister van Buitenlandsche Zaken Curtius de Duitsch-Oostenrijksche tol-unie afkondigden, werd Seyss-Inquart algemeen als een van de initiatiefnemers beschouwd.

Dr. Von Schuschnigg en ex-president Miklas. —

Omtrent de toekomstige verblijfplaats van de twee gewezen leiders van Oostenrijk, ex-president Miklas en ex-kanselier Schuschnigg, is nog steeds geen besluit genomen. Terwijl Miklas een zekere bewegingsvrijheid heeft is Schuschnigg niet meer in het openbaar gezien. Het schijnt, dat de autoriteiten niet goed weten, wat er met Schuschnigg moet gebeuren. Eerst heeft het in de bedoeling gelegen hem naar het buitenland te zenden, doch men meent, dat hij zich daartegen heeft verzet en geweigerd heeft te beloven, zich van elke politieke activiteit te onthouden.

Wilhelm Keppler, rijkscommissaris. —

Wilhelm Keppler is tot rijkscommissaris van het voormalige Oostenrijk benoemd.

Nederland en de inlijving van Oostenrijk. —

De vraag blijkt hier en daar te zijn gerezen of de verschillende landen zich thans gesteld zien voor de overweging, of de inlijving van Oostenrijk bij het Duitsche rijk erkend behoort te worden, gelijk ten aanzien van Abessynië het geval is.
Naar wij bij informatie te bevoegder plaatse vernamen, neemt de Nederlandsche regeering het standpunt in, dat zij hier niet voor een dilemma is geplaatst. Het feit van de inlijving van Oostenrijk bij het Duitsche rijk is haar ter kennis gebracht door den thans afgetreden Oostenrijkschen gezant, die aan minister Patijn heeft medegedeeld, dat hij zijn taak als zoodanig heeft neergelegd en dat de belangen van Oostenrijk voortaan behartigd worden door den Duitschen gezant. Van dit feit heeft op zijn beurt ook de Duitsche gezant aan de Nederlandsche regeering kennis gegeven. En dit feit — het ophouden van Oostenrijk als zelfstandigen staat — is aanvaard. Hierbij golden uit den aard van de ontwikkeling der dingen, geheel andere overwegingen dan ten aanzien van Abessynië. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Anschluss 3183 A.)

B. FRANKRIJK. — Defensie. - Oppositie van den Senaat. - Nieuw ontwerp. - Vijf milliard francs aanvaard. —

Minister-president Blum heeft op 25 Maart '38 de financieele commissie van de Kamer voorgesteld den tekst van het financieele ontwerp, zooals deze door den senaat is goedgekeurd en waarbij toestemming wordt verleend tot verhooging van het maximum der voorschotten van de Banque de France aan de schatkist met frs. 5.000.000.000, aan te nemen.
Met vijftien tegen zes stemmen heeft de commissie haar goedkeuring hieraan gehecht.
Eveneens werd goedgekeurd het ontwerp inzake de besteding van de opbrengst uit de liquidatie van het wisselkoers-egalisatiefonds en van het saldo van het steunfonds voor de staatsleeningen aan de definitieve aflossing van de bankvoorschotten aan de schatkist.
De Kamer heeft daarna met 338 tegen 235 stemmen

het ontwerp inzake de verhooging van het maximum der voorschotten aan de schatkist aangenomen, waarna dit ontwerp definitief door het parlement aanvaard is. (Le Temps) **(Vorig bericht 3194 C.)**

A. LITAUEN. — Kabinet Tubelis afgetreden. - Kabinet Vladas Mironas gevormd. —
Het kabinet Tubelis is afgetreden. Het nieuwe Litausche kabinet werd op 25 Maart '38 als volgt samengesteld:
Mironas, minister-president en minister zonder portefeuille;
Lozoraitis, Buitenlandsche Zaken;
Gen. Rastikis, Nationale Defensie;
Masiulis, Justitie;
Tubelis, Landbouw;
Stanisauskis, Verkeer;
Tonkunas, Nationale Opvoeding;
Kol. Leonas, Binnenlandsche Zaken;
Indrisiunas, Financiën. (Elta) **(V. b. Kabinet 3191 F.)**

B. CHINA. — Conflict met Japan. - Chineesche successen. —
Thans wordt, naar het Chineesche persbureau meldt, bekend, dat de Chineesche luchtmacht bij den aanval, dien zij op 19 Maart op het vliegveld van Hangtsjou heeft gedaan, drie Japansche toestellen heeft vernield en 12 vliegers heeft gedood.
Op 25 Maart '38 hebben de Chineezen drie geslaagde luchtaanvallen gedaan. Een escadrille heeft de te Lingtsjen samengetrokken Japanners gebombardeerd, een ander bestookte de mijnstad Tsjianotso in Noord-Honan, waarbij een militaire trein vernield werd, terwijl ook de Japanners te Fengtsjoe aan de Gele Rivier gebombardeerd zijn.
De Japansche troepen blijven heftige tegenaanvallen doen op de Chineesche stellingen in den sector Lini, aan den rechtervleugel van het front langs den spoorweg Tientsin-Poekou. Hun pogingen werden echter verijdeld. Op den linkervleugel wordt intusschen verbitterd gevochten.
Volgens het Chineesche persbureau zijn gedurende de laatste zes maanden aan het front ten Zuiden van den benedenloop van de Jangtse ten minste 180.000 Japanners gesneuveld of gewond. De Japanners hebben daar bijna 700 millioen Yen aan de krijgsverrichtingen besteed. **(V. b. China-Jap. 3171 B.)**

C. SPANJE. — Burgeroorlog. - Franco's troepen in Catalonië. —
Op 27 Maart '38, aldus het officieele oorlogscommuniqué van Salamanca, heeft de nationalistische voorhoede die langs den straatweg van Saragossa naar Lerida oprukt, de Catalaansche grens overschreden. Zij bevindt zich nu op 17 K.M. van Lerida, een der belangrijkste steden van Catalonië.
Tal van stadjes en dorpen in Opper-Aragon zijn in de laatste 24 uur door de nationalisten veroverd, o.a. Sarinena (ten Z.O. van Huesca) en Fraga (aan de Catalaansche grens). De stad Barbastro, die halverwege Huesca en Lerida ligt, is door de republikeinen zoo goed als ontruimd. Van vele huizen wapperen witte vlaggen, ten teeken, dat de stad zich overgeeft.
(Vorig bericht Burgeroorlog 3195 C.)

D. MEXICO. — Onteigening der buitenlandsche Petroleum-Maatschappijen. —
President Cardenas heeft op 20 Maart in een radiorede verklaard, dat de Mexicaansche regeering de buitenlandsche petroleum-maatschappijen zal onteigenen.
Het is tijd, aldus de president, om eens en voor altijd een einde aan den huidigen toestand te maken. Zoo noodig, zeide hij, zullen wij al het constructieve werk, dat de tegenwoordige regeering ondernomen heeft, opofferen, met inbegrip van een mogelijke wijziging van den wisselkoers, teneinde de economische bevrijding van Mexico tot stand te brengen. (Times)
(Vor. ber. Petroleum 3109 B.; Onteigening 2688 A.)

E. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: Edwin Olmstead — „Clip-joint". (Constable) **(Vorig bericht 3186 E.)**
Belgisch-Fransch: Emile Verhaeren, à Marthe Verhaeren — Deux cent dix-neuf lettres inédites. 1889-1916. Présentées par R. Vandevoir. (Ed. Mercure de France, Paris '37) **(Vorig bericht 3161 F.)**
Duitsch: Otto Gmelin — „Das Haus der Träume". (Eugen Diederichs Verlag, Jena) **(Vor. ber. 3186 E.)**
Engelsch: Richard Findlay — „Quest and other stories". (John Murray, London '38) **(V. b. 3186 E.)**
Fransch: André Maurois — „La machine à lire les pensées". (Nouvelle Revue Française) **(3186 E.)**
Nederlandsch: Jan Feith — „La Belle en haar aanbidders". Frankrijk bereisd, gezien, geproefd en genoten. (Z. Holl. U. M.)
P. J. Meertens, A. de Vries c.s. — „De Nederlandsche Volkskarakters". (J. H. Kok, Kampen 1938)
(Vorig bericht 3186 E.)

28 MAART 1938

F. GROOT-DUITSCHLAND. — Veldmaarschalk Göring te Weenen. - Vierjarenplan. - Katholieke Kerk. - De Joden moeten weg. —
Minister-president generaal-veldmaarschalk Göring heeft op 26 Maart '38 in het oude Noord-Weststation te Weenen een redevoering gehouden, welke per radio werd uitgezonden.
Volgens het verslag van het Duitsche Nieuwsbureau heeft Göring in de eerste plaats economische kwesties besproken. Hij verklaarde er voor te zullen zorgen, dat de Oostenrijkers zelf met uiterste krachtsinspanning het Oostenrijksche bedrijfsleven weer in orde zullen brengen.
Duitschland zal slechts in zooverre helpen, dat de centrale leiding ook hier de richtlijnen en aanwijzingen zal geven. Ook in Oostenrijk zal het vierjarenplan worden ten uitvoer gelegd. Ten einde het bedrijfsleven in Oostenrijk hulp te bieden, is o.m. gedacht aan den bouw van kazernes en vliegvelden. Er zullen groote electriciteitswerken worden ingericht. De Donau zal worden gereguleerd, de schatten van den Oostenrijkschen bodem geëxploiteerd.
Er zullen autowegen worden aangelegd ter lengte van 1100 K.M., terwijl over den Donau verscheidene bruggen zullen worden geslagen.
Weenen is wegens de nabijheid van den Balkan van het hoogste gewicht voor den Duitschen export. Het Rijk zal den uitvoerhandel bevorderen. Verder behandelde Göring het Joden-vraagstuk. De stad Weenen heeft nauwelijks nog het recht zich een Duitsche stad te noemen, zoolang 300.000 Joden in deze stad wonen. De Joden moeten er uit. Dat zal echter heel systematisch, weloverwogen en zonder gevoel van haat geschieden.
Göring bestreed vervolgens de bewering, aldus het D.N.B., dat het nationaal-socialisme de religie of de kerk in Oostenrijk zou willen vernietigen.
Het wil slechts, aldus Göring, dat hier een duidelijke scheiding wordt gemaakt. De kerk heeft haar belangrijke en noodzakelijke taken. De staat en de beweging hebben even belangrijke taken.
De beweging zal de kerk de bescherming geven, waarop zij aanspraak mag maken. Maar de kerk mag zich niet mengen in kwesties, welke haar niets aangaan.
Voorts zeide Göring, dat het legitimisme eens en voor al voorbij is. Wie thans nog van onafhankelijkheid van Oostenrijk spreekt, hitst op gewetenlooze wijze op.
Göring besloot: Laat ons nu het verleden vergeten en den weg vrij maken voor een vrij Oostenrijk in het Duitsche Rijk. Niemand kan ons scheiden, niemand kan ons dreigen. Op 10 April roepen wij en geheel Duitschland zal antwoorden.
(Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Anschluss 3197 A.; Göring 3173 A.)

A. Onteigening der buitenlandsche petroleum-maatschappijen. —

De naam Mexico heeft in de wereld van de petroleum nog altijd een zekeren klank. Toch is het land reeds lang niet meer van zoo buitengewoon groot belang voor de productie van petroleum, en men mag zich dan ook afvragen of het besluit der Mexicaansche regeering tot onteigening van de bezittingen der buitenlandsche petroleummaatschappijen in politiek opzicht wel die gevolgen zal hebben, welke men er op het eerste gezicht van zou kunnen verwachten.

De geheele petroleumproductie van Mexico heeft het afgeloopen jaar nauwelijks 7 millioen ton bedragen, terwijl het daarvoor niet meer dan 6 millioen ton was. Daarmede is Mexico op de zevende plaats in de rij der petroleum-produceerende landen gekomen. Het volgt onmiddellijk op Ned.-Indië, dat ruim 7 mill. ton voortbrengt, en op Roemenië, dat met ons Indië, wat de hoeveelheid voortgebrachte petroleum betreft, gelijk staat. Dan komen Iran met 10 millioen ton, Venezuela en Rusland elk met 27 millioen ton, terwijl Amerika verreweg aan de spits staat met niet minder dan 173 millioen ton. De onderstaande graphiek, ofschoon slechts loopende tot en met 1935 brengt de situatie in beeld. Het aandeel in de wereldproductie bleek voor eind 1934 op eind 1935 reeds van ongeveer 2¾% tot 2½% te zijn gedaald.

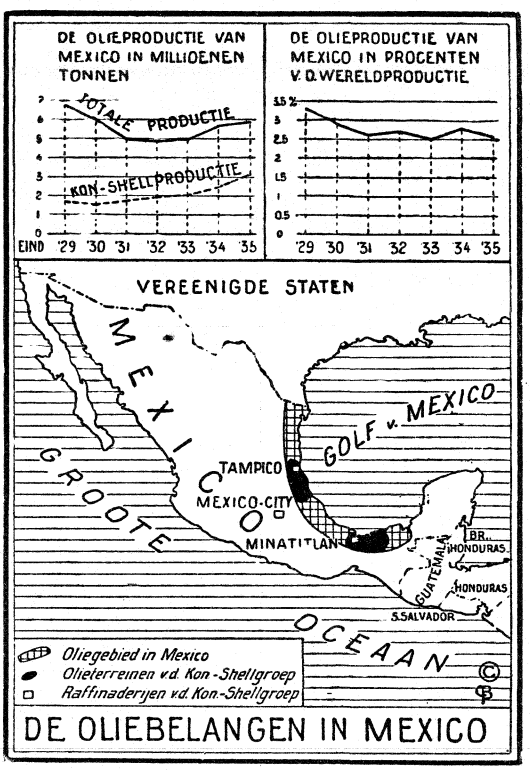

Uit een oogpunt van petroleumstrategie is Mexico derhalve niet bijzonder belangrijk meer.

Het was reeds lang woelig in het land. Het door president Cardenas op 20 Maart '38 geteekende decreet was zelfs min of meer verwacht. Ook in dit geval zal de pap echter wel niet zoo heet gegeten worden als ze wordt opgediend, vooral nu het in de bedoeling van Amerika en Engeland schijnt te liggen om langs diplomatieken weg in te grijpen. Voor het overige zijn de Amerikaansche belangen bij de confiscatie veel minder belangrijk dan de Engelsche, daar de Mexican Eagle — in hoofdzaak Engelsch kapitaal — het grootste gedeelte van de petroleumproductie in Mexico controleert.

Deze maatschappij heeft van de Mexicaansche regeering kort geleden nog concessies voor het rijke Proza-Rica-terrein gekregen. De belangrijke productiestijging van Mexico met ca. 15% — over 1936 bedroeg de petroleumproductie van het land nog niet ten volle 6 millioen ton — moest in hoofdzaak aan het in exploitatie nemen van deze rijke concessies worden toegeschreven.

Men is vermoedelijk niet ver bezijden de waarheid, wanneer men aanneemt, dat de Mexican Eagle (Koninklijke Shell) thans ongeveer twee derde van de Mexicaansche petroleumproductie in handen heeft. Volgens de graphiek was dat einde 1935 nog slechts voor iets meer dan de helft het geval. Dat maakt ingrijpen van Amerika uiteraard minder aantrekkelijk, terwijl het onder deze omstandigheden wel zeer de vraag is of Engeland meer zal doen dan protesteeren.

Daarbij dient niet te worden vergeten, dat Mexico als uitvoerland voor petroleum van weinig belang is. De productie wordt in hoofdzaak in het land zelf verbruikt.

Juridisch schijnt er tegen de onteigening niet zoo veel in te brengen, aangezien de regeering haar transactie baseert op het algemeen belang en zij bereid is, de maatschappijen schadeloos te stellen. Van die schadeloosstelling moet men zich economisch natuurlijk niet te veel voorstellen. Maar dat verandert aan het recht der regeering om te onteigenen uiteraard weinig.

De vraag blijft alleen, of men met die onteigening veel zal opschieten. Voor de exploitatie is n.l. veel geld noodig, en daarover beschikken wel de onteigende maatschappijen, maar niet de regeering van Mexico.

Een nadere regeling van het conflict schijnt daarom niet uitgesloten. Met geld en goede woorden zal er ook nu in Mexico nog veel te bereiken zijn.

Tot welke regeling men echter ook zal komen, dat de betrokken Engelsche en Amerikaansche maatschappijen groote schade zullen lijden, lijdt geen twijfel, voorzoover die schade ten deele niet alreeds was geleden.

Nu is de Mexican Eagle weliswaar een dochtermaatschappij van de groep Koninklijke-Shell, doch de belangen van deze groep bij het kapitaal der Mexicaansche dochter zijn niet zóó groot, als wel eens wordt verondersteld, en in geen geval zouden deze belangen evenredig zijn aan de beheersrechten der groep.

De Bataafsche voert namelijk het volledige beheer — management — over de Mexican Eagle. Hiermede hebben aandeelhouders van de „Koninklijke" echter niet rechtstreeks te maken, daar hun belangen zich bepalen tot de aandeelen, welke de groep van de verschillende dochtermaatschappijen in portefeuille heeft. Het kan een aandeelhouder tamelijk onverschillig laten, welke nevenfuncties de directie hunner maatschappij vervult.

Als een beslissing van het Hooge Gerechtshof te Mexico tegen het regeeringsbesluit inzake de onteigening van de bezittingen der petroleummaatschappijen — voor 90% buitenlandsch — zeer onverhoopt géén voldoening zou schenken, zou Washington het op velerlei andere manieren kunnen probeeren. Wallstreet kan daarbij goede diensten verrichten. Staatssecretaris Hull, die voortdurend telefonisch met den Amerikaanschen gezant in Mexico, Daniels, in verbinding blijft, heeft ook al op zijn departement besprekingen gevoerd met den Britschen gezant te Washington; en met de Nederlandsche regeering, naar alle waarschijnlijkheid. De Mexicaansche regeering heeft tè veel belang bij een goede verstandhouding met Wallstreet en de Londensche City, om een „guerre à outrance", door middel van radicale onteigening, te blijven riskeeren. De strijd tegen de buitenlandsche petroleummaatschappijen zal in elk geval voor de radicale machthebbers in Mexico nooit meer die vruchten kunnen opleveren, welke vroeger, zelfs nog maar tien of vijftien jaar geleden, te oogsten vielen. De buitenlandsche maatschappijen in Mexico hebben daarvoor tè veel leergeld betaald.

Naar verluidt heeft de Amerikaansche regeering een scherpe nota aan de Mexicaansche regeering gezonden. Het Mexicaansche congres is in speciale zitting bijeengeroepen. Deze nota draagt ook de goedkeuring van de Engelsche regeering. (N. R. Crt. - De Tijd)

(Vorig bericht 3198 D.)

A. RUBBER. — Verlenging der Restrictie met 5 jaar.

Het Internationaal Rubber Reguleeringscomité heeft reeds thans zijn „aanbevelingen" ingediend bij de regeeringen der bij de rubberrestrictie aangesloten landen.

De huidige restrictie loopt af per 31 Dec. 1938. Aan het memorandum (toegezonden aan de regeeringen van Frankrijk, Engeland, Siam en Nederland) ontleenen wij het volgende:

Het I.R.R.C. is overtuigd van de groote ongelijkheid, welke nog steeds bestaat tusschen de wereldproductiecapaciteit van rubber eenerzijds en de wereld-consumptie anderzijds; het I.R.R.C. heeft daarom besloten den overeenkomst sluitenden regeeringen voor te stellen de bestaande overeenkomst te verlengen voor een verdere minimumperiode van 5 jaar.

De Rubber Growers' Association in Engeland, de Intern. Ver. voor de Rubbercultuur in Nederland en de Union des Planteurs de Caoutchouc in Frankrijk, zijn alle geporteerd vóór een verlenging van de restrictie.

Het I.R.R.C. heeft geen voorloopige aanbeveling gemaakt t. a. v. Siam, daar omtrent de condities, onder welke Siam bereid is deel te nemen aan een verlenging der restrictie onderhandelingen gaande zijn.

Ten aanzien van het vorige rapport zijn de volgende wijzigingen voorgesteld:

Exporten van Burma naar Britsch-Indië. Gedurende het grootste deel van de huidige restrictie-periode waren Britsch-Indië en Burma een politieke eenheid. Als gevolg hiervan kon Burma rubber naar Britsch-Indië zenden zonder deze te berekenen als deel van de haar toegestane exporten. Voorgesteld wordt dezen toestand, voor zoover het I.R.R.C. betreft, te handhaven. Mocht Britsch-Indië te eeniger tijd besluiten import van deze vrije (niet-quota) rubber van Burma niet meer toe te staan, dan zal laatstgenoemd land een compensatie krijgen voor een toeslag van 3000 tons bij zijn basis quotum.

In overeenstemming met den tekst van de tegenwoordige overeenkomst, zijn geen basis-quota voor Nederl.-Indische ondernemings- en bevolkingsrubber afzonderlijk vastgesteld.

De nieuwe basis-quota worden geacht ongeveer in overeenstemming te zijn met onderlinge relatieve productiecapaciteiten gedurende de komende restrictieperiode.

Bij beschouwing van de nieuwe basis-quota voor Nederl.-Indië moet er rekening mede gehouden worden, dat de totale berekende oppervlakte van rubber in Nederl.-Indië ongeveer gelijk is aan die van Malakka.

De algemeene bepalingen, waaronder Indo-China aan de verlenging der internationale overeenkomst deelneemt, zijn slechts weinig veranderd. De hoeveelheid zijner vrije uitvoeren echter is verhoogd van 30.000 tot 60.000 tons per jaar. Het laatstgenoemde cijfer is ongeveer gelijk aan Frankrijks interne consumptie van rubber.

Nieuwe basis-quota (in duizend long tons).

Straits, F. M. S.,	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
U. M. S. Brunei .	504,0	538,0	569,0	589,0	602,0	632,0	642,5	648,0	651,0	651,5
Nederl.-Indië . . .	352,0	400,0	500,0	520,0	540,0	631,5	640,0	645,5	650,0	651,0
Ceylon	77,5	79,0	80,0	81,0	82,5	106,0	107,5	109,0	109,5	110,0
Britsch-Indië . . .	6,8	12,5	12,5	12,5	13,0	17,5	17,75	17,75	17,75	17,75
Burmah	5,1	8,0	8,5	9,0	9,2	13,5	13,75	13,75	13,75	13,75
Noord-Borneo . .	12,0	13,0	14,0	15,5	16,5	21,0	21,0	21,0	21,0	21,0
Sarawak	24,0	28,0	30,0	31,5	32,0	43,0	43,75	44,0	44,0	44,0
Siam	15,0	40,0	40,0	40,0	40,0	54,5	55,3	55,70	56,0	60,0
Totaal	996,4	1,118,5	1,254,0	1,298,5	1,335,2	1,519,0	1,541,55	1,554,70	1,563,0	1,569,0

De quota tot en met 1938 zijn onveranderd gebleven. De verhouding in de exportquota in de komende vijf jaar is voor Ned.-Indië relatief gunstiger geworden dan zij in de thans afloopende vijfjarige periode was. (Keesings Financieel Archief)

(Vorig bericht 1293 A.)

B. NEDERLAND. — Weermacht. - Giften. —

Op verzoek van verschillende zijden deelt de minister van Defensie mede, dat vrijwillige bijdragen voor de versterking van onze Weermacht kunnen worden gestort op postgiro 114452 van den comptabelen ambtenaar van het departement van Defensie, 's-Gravenhage.

Reeds waren op 26 Maart '38 meer dan *f* 53.000 vrijwillige giften ingekomen. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3106 B.)

29 MAART 1938

C. VEREENIGDE STATEN. — De vlootbewapening. - Marinebegrooting. —

De Vlootbegrooting, welke in het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden en in den Senaat aan de orde zal komen, geeft machtiging tot den bouw van 46 oorlogsbodems, die $ 731 millioen zullen kosten, 22 hulpschepen, die $ 246½ millioen en 950 vliegtuigen, die, naar schatting, $ 106 millioen zullen kosten. $ 25 millioen wordt uitgetrokken voor proeven met kleine vliegtuigen, bommen en torpedo's. Ten slotte wordt $ 3 millioen gereserveerd voor den bouw van een luchtschip ter vervanging van de Los Angeles.

Het Huis van Afgevaardigden heeft de marine-begrooting aangenomen met 291 tegen 100 stemmen. (N. Y. Herald Tribune) **(V. b. Begrooting 3083 A.; Leger, Vloot en Luchtmacht 3112 C.)**

D. FRANKRIJK. — Verklaring van Paul-Boncour in zake de Spaansche kwestie. —

De Fransche senaatscommissie voor buitenlandsche zaken is 23 Maart bijeengekomen onder voorzitterschap van Bérenger. Zij heeft kennis genomen van een verklaring van den minister van Buitenlandsche Zaken, Paul-Boncour. De minister wees op de noodzakelijkheid en de urgentie van een gecoördineerde actie van alle mogendheden, die de vrijheid der volken wenschen geëerbiedigd te zien en voornemens zijn zich te verzetten tegen iedere poging van agressie of inmenging, welke den Europeeschen vrede in gevaar zou kunnen brengen. Hij herinnerde aan de door alle opeenvolgende Fransche regeeringen sedert den oorlog bevestigde politiek en gaf uiting aan den wensch, voor zoover het de aangegane verplichtingen betreft, deze na te komen, met name ten aanzien van Tsjecho-Slowakije.

Paul-Boncour zette daarna de tegenwoordige situatie in de Middellandsche Zee en vooral in Spanje uiteen en wees zonder dubbelzinnigheid op het standpunt der Fransche regeering, waarbij hij den nadruk legde op de vitale Fransche belangen in dit gebied. Hij sprak den wensch uit, dat de Britsch-Italiaansche onderhandelingen vergezeld zullen gaan van een ontruiming van Spaansch grondgebied. „Al wordt de politiek der vorige regeeringen ook door de tegenwoordige regeeringen gevolgd", aldus Boncour, „dit zal allerminst een verzwakking van Frankrijk's positie teweegbrengen, noch een duurzaam of tijdelijk installeeren toestaan van niet-Spaansche strijdkrachten in de nabijheid van Fransch grondgebied of in de Fransche verbindingslijnen". (Le Temps)

(V. b. Paul-Boncour 1044 D.; Niet-inmenging 3196 D.)

E. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Verlenging en wijziging van de omzetbelasting. —

De regeering heeft op 24 Maart '38 een wetsvoorstel bij de Staten-Generaal ingediend tot verlenging van den duur der Omzetbelastingwet, welke 1 Januari 1939 zou afloopen, met vijf jaar.

Van deze gelegenheid is gebruik gemaakt een aantal technische wijzigingen in de wet aan te brengen, waarvan de voornaamste zijn:

1. Met levering krachtens overeenkomst van koop en verkoop wordt gelijkgesteld elke oplevering van een werk in roerenden staat, zulks onverschillig of eigendomsoverdracht plaats vindt of niet.
2. de belastbaarheid van het z.g. „eigen gebruik" wordt uitgebreid.
3. de z.g. verkoopmaatschappijen, opgericht met het doel de belasting te ontgaan, worden tot fabrikanten gestempeld.
4. door verhooging van het bijzonder invoerrecht zal

de binnenlandsche fabrikant bij de heffing van omzetbelasting niet langer achterstaan bij den buitenlandschen producent.
5. de mogelijkheid, vrijstelling van omzetbelasting te verleenen aan handelaren die bijkomstig fabrikant zijn, vervalt.
6. voor gevallen, waarin thans een aanslag wordt opgelegd, zal een heffing door middel van plakzegels worden ingevoerd.
7. het niet in rekening brengen van omzetbelasting op den consument wordt verboden en met boete bestraft.
8. de bestaande bijzondere regelingen voor bepaalde bedrijfstakken worden in de wet vastgelegd.
De regeering verwacht, dat de opbrengst der omzetbelasting ten gevolge van deze wijzigingen met eenige millioenen zal stijgen. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Omzetbelasting 2052 E.)

A. VEREENIGDE STATEN. — Phoenix-eilanden. - Onderhandelingen tusschen Engeland en de Ver. Staten. —

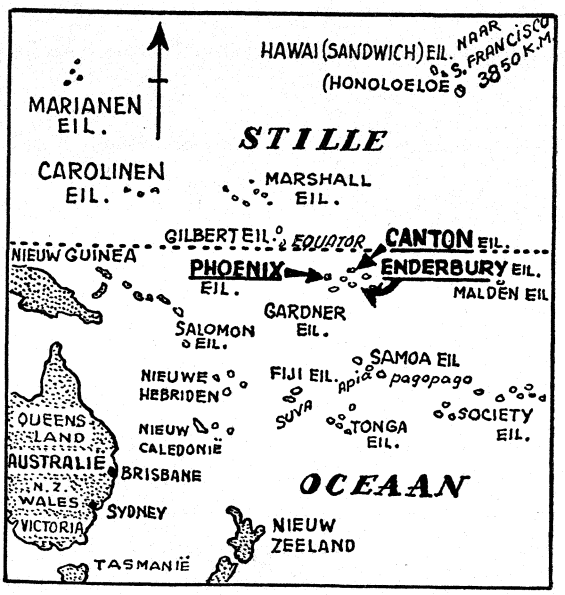

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Tusschen Londen en Washington zijn langs diplomatieken weg onderhandelingen geopend over de juridische strijdvraag, aan wie de twee kleine eilandjes Canton en Enderbury, die deel uitmaken van de Phoenixgroep, toebehooren, aan de V.S. of aan Engeland.
Tot nu toe beschouwde de Britsche regeering zich als de rechtmatige eigenares, doch Roosevelt's decreet, dat deze eilanden eenvoudig onder de jurisdictie van het Amerikaansche departement van Binnenlandsche Zaken plaatste, heeft nu de diplomaten aan het werk gezet.
Te Londen is men echter voornemens, de kwestie langs vriendschappelijken weg op te lossen. Naar United Press verneemt, zal het niet moeilijk zijn, een spoedige regeling te treffen. Voorts zullen ook de regeeringen van Australië en Nieuw-Zeeland aan de besprekingen deelnemen.
President Roosevelt heeft vanavond door zijn secretaris laten mededeelen, dat hij bij het opeischen van de souvereiniteit over genoemde twee eilanden uitsluitend de bedoeling heeft, de civiele luchtvaart te steunen en haar geschikte vlieghavens in den Stillen Oceaan te geven. De president ontkent nadrukkelijk, dat zijn actie iets met defensieplannen te maken heeft.
Om zijn eisch kracht bij te zetten, heeft de president reeds een aantal Amerikaansche kolonisten naar het eiland Canton laten brengen. Binnenkort zullen nog een andere groep kolonisten en een aantal douanebeambten op het eiland gaan wonen. De bevolking van het eiland bestond tot nu toe hoofdzakelijk uit Nieuw-Zeelanders, die daar in Augustus 1937 aan land gingen.
(New York Herald Tribune)

B. DUITSCHLAND. — De Radio-rede van Dr. Colijn van 15 Maart 1938. - Duitsche uiteenzetting. —
De „Deutsche Allgemeine Zeitung" schrijft o.m. over de jongste rede voor de radio van minister Colijn:
Blijkbaar is men in Nederland sterk onder den indruk geraakt van de gebleken paraatheid van de Duitsche weermacht en in het bijzonder van de gemotoriseerde troepen. Zorgen van deze soort verraden een naar het ons voorkomt geheel misplaatst wantrouwen. Bij de debatten, welke onlangs in de Tweede Kamer zijn gevoerd, is er terecht aan herinnerd, dat de Duitsche rijksregeering zich bij herhaling bereid heeft verklaard, met Nederland een niet-aanvalspact te sluiten en de onaantastbaarheid van Nederland op dezelfde wijze te waarborgen als die van België. De regeering in Den Haag heeft daar echter geen belangstelling voor getoond. Het Duitsche Rijk wenscht ook thans, nadat het grooter geworden is, van Nederland niets anders dan vertrouwen, een ruil van goederen en voortzetting van de oude vriendschap.
(Deutsche Allgemeine Zeitung) **(Vor. ber. 3179 C.)**

30 MAART 1938

C. PRINSES BEATRIX. — Doopplechtigheid. —
De doopplechtigheid van Prinses Beatrix zal plaats hebben in de Groote Kerk te 's-Gravenhage op Donderdag 12 Mei. (Algemeen Handelsblad)
(Vor. ber. Prinses Beatrix 3157 D.)

D. SURINAME. — Het eerste vrouwelijke lid van de Surinaamsche koloniale staten. —
Bij de herstemming voor de Koloniale Staten in Suriname is voor het eerst een vrouwelijk lid van dit College gekozen, nl. mevrouw Schneiders.
(Aneta)

E. ENGELAND. — Bewapening. —
Engeland geeft thans voor zijn bewapening 230 millioen gulden per maand uit. Dit is per dag *f* 7.561.454; *f* 315.068 per uur en *f* 87 per seconde. (Times)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3196 D.)

F. NEDERLAND. — Vijf gevluchte Spanjaarden teruggekeerd. —
De vijf door generaal Franco teruggezonden Spanjaarden, die destijds uit ons land zijn ontvlucht, zijn op 23 Maart '38 met het Portugeesche vrachtschip Almirante Alexandrine te Vlissingen aangekomen. Zij zijn daar door de rijkspolitie in ontvangst genomen en in verzekerde bewaring gesteld.
(Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht 3089 C.)**

G. BELGIE. — Nieuwe Spelling. - Verklaring van minister Hoste. —
Minister Hoste heeft op 10 Maart '38 in den Senaat bij de debatten over de begrooting van het departement van Onderwijs het woord gevoerd over de kwestie der schrijfwijze van het Nederlandsch. Hij herinnerde daarbij in de eerste plaats aan hetgeen hij over deze aangelegenheid reeds in de Kamer had gezegd.
De spelling-Marchant heeft den toestand, waarover men zich in Nederland beklaagde, slechter gemaakt in plaats van verbeterd. In België bestaan eenheid en stabiliteit in de spelling en het zou gevaarlijk zijn, deze op het spel te zetten door over te gaan tot een wijziging, welker resultaten meer dan twijfelachtig zijn.
Wij blijven gelooven, dat de tegenwoordige spelling van De Vries en Te Winkel te verkiezen is boven welke andere ook en wijzen dus de verschillende pogingen van de hand, waartoe men in Nederland zijn toevlucht heeft gezocht. (Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. 2828 B.; Nieuwe Spelling 3055 D.)

H. NEDERLAND. — Wijziging der Bedrijfsradenwet. - Nederlandsche werkgevers verzoeken wetsontwerp te verwerpen. —
Het Verbond van Nederlandsche Werkgevers heeft aan de Tweede Kamer naar aanleiding van het wetsontwerp tot wijziging van de bedrijfsradenwet een adres gezonden, waarin allereerst herinnerd wordt aan hetgeen gezegd werd in de Memorie van Antwoord, naar aanleiding van het toenmalige wetsontwerp op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemers-overeenkomsten namelijk dat het in het toenmalige stadium (1935) niet wenschelijk geacht moest worden, den bedrijfsraad te belasten met een reeks nieuwe economische functies. In ieder geval zou men er niet komen met een wijziging der bedrijfsradenwet alleen.

Uit de korte geschiedenis van het instituut der bedrijfsraden is wel gebleken, dat degenen, die met een beperking van de werkzaamheden dezer colleges tot het sociale terrein niet tevreden waren, groote groepen van het bedrijfsleven van zich hebben vervreemd en het goede doel, dat met de bedrijfsraden te bereiken ware geweest, in de waagschaal hebben gesteld.
Zonder dat zelfs van eenige ervaring met deze organen kan gesproken worden, wordt een stap gezet, welken de ondernemers niet kunnen en mogen aanvaarden.
De verordenende bevoegdheid is nog slechts een kwestie van tijd, tenzij de volksovertuiging tijdig gaat inzien, dat de productie in Nederland niet wordt geleid en niet kan worden geleid — ook niet voor een deel — door vertegenwoordigers van arbeidersvakbonden, maar door ondernemers, die van jongsaf op economisch en commercieel gebied hun scholing hebben ontvangen.
Verzocht wordt dan ook, het wetsontwerp te verwerpen.

(Vor. ber. Nederl. Bond van Werkgevers 3195 G.; Bedrijfsraden 1618 D.)

A. NEDERLAND. — Werkloosheid Februari 1938. —
Het Centraal Bureau voor de Statistiek deelt de volgende cijfers mede betreffende het aantal geheel werkloozen, bij alle organen der openbare arbeidsbemiddeling als werkzoekenden ingeschreven.
Opgemerkt zij, dat niet alle werkloozen in Nederland zich als werkzoekenden bij de openbare arbeidsbemiddeling laten inschrijven.

aant. geheel werkloozen o. h. einde van gemeenten met:	Febr. '38	Febr. '37	Jan. '38
100.000 en meer inw.	156.544	161.853	159.127
50.000—100.000 inw.	50.084	51.310	51.670
20.000— 50.000 inw.	54.833	55.069	56.450
mind. dan 20.000 inw.	159.329	171.321	172.031
Totaal	420.790	439.553	439.278

(Centraal Bureau v.d. Statistiek)

(Vor. ber. Werkloosheid 3177 A.)

B. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Henlein eischt verkiezingen. - Bureau voor rechtspolitieke contrôle opgericht. —
De leider der Sudeten-Duitschers, Henlein, heeft op 25 Maart '38 in de politieke commissie van het hoofdbestuur der Sudeten-Duitsche partij een rede gehouden, waarin hij zeide, dat de krachten der Sudeten-Duitschers thans geconcentreerd zijn op één enkelen politieken wil. Zij beschikken over 1.600.000 stemmen en kunnen in het parlement beschikken over 81 zetels.
Voortaan is het onmogelijk den Duitschen wil tot ordening, gerechtigheid, medevorming voor politieke doeleinden te misbruiken en een definitieve oplossing van het nationaliteitenprobleem te ontwijken.
Het is de taak van de leiding van den staat aan den nieuw ontstanen toestand door een radicale wijziging in haar tot nu toe gevolgde politiek recht te doen wedervaren.
Henlein eischt in dit verband de uitschrijving van politieke verkiezingen voor alle wetgevende en bestuursorganen.
Volgens recht en wet moeten alle staatsburgers, vooral echter de Sudeten-Duitschers, de gelegenheid krijgen hun standpunt nopens de gebeurtenissen der laatste weken tot uitdrukking te brengen. Henlein waarschuwt de Tsjecho-Slowaaksche openbare meening zich zonder nadenken te begeven in de gevangenschap van een onverantwoordelijke „Hetzpresse", die niets anders wil dan de handhaving van een noodlottige politiek van illusies, die vroeg of laat moet mislukken.
Naar de persafdeeling van de Sudeten-Duitsche partij mededeelt, heeft Konrad Henlein met het oog op groeiende taken op het gebied van den principieelen rechtstrijd een bureau voor rechtspolitieke contrôle in de partij opgericht.
Tot leider is afgevaardigde dr. Hans Neuwirth benoemd. Tevens is de leider der uitgeversondernemingen van de partij, Eduard Hermann, benoemd tot leider van de persafdeeling en lid van den hoofdraad der partij. (Prager Presse)

(Vor. ber. Sudeten-Duitschers 3195 F.)

C. ITALIE. — Het handelsverkeer in 1937. —
De minister van Handel heeft in het parlement gewezen op de noodzakelijkheid, het invoeroverschot van Italië te verminderen. De minister trachtte de politiek van autarkie te rechtvaardigen en onderstreepte vervolgens, dat men nimmer aan de metaalreserve van de circulatiebank zou komen. Einde 1937 beliep deze reserve 4.28 milliard en hierin kwam geen verandering, ondanks de ongunstige ontwikkeling van den buitenlandschen handel gedurende de eerste twee maanden van dit jaar. Volgens de laatste statistieken bedroeg het tekort op de handelsbalans einde November 3.25 milliard. (La Stampa)

(Vor. ber. In- en Uitvoer 3119 A.)

31 MAART 1938

D. ENGELAND. — Verklaring van premier Neville Chamberlain in het Lagerhuis nopens de gebeurtenissen in Oostenrijk. - Perscommentaren en indrukken. —
Een zeer kalme ontvangst te Berlijn, vreugde te Parijs, ingetogen tevredenheid te Rome en Praag, een gevoel van onzekerheid te Washington, teleurstelling in Genève — aldus kan men de indrukken samenvatten, welke in de hoofdsteden heerschen na Chamberlain's Lagerhuisrede van 14 Maart '38. En wat Groot-Brittannië zelf betreft, kan de stemming in dezer voege worden weergegeven: De Engelschen weten nu, dat Duitschland een waarschuwing heeft gekregen, die niet misverstaan kan worden: als er in zake Tsjecho-Slowakije een conflict uitbreekt, bestaat er alle kans, dat Engeland er bij betrokken wordt.

Arbeiderspartij. — In een communiqué der arbeiderspartij wordt gezegd, dat Chamberlain's verklaringen niet doen blijken van een constructieve politiek voor het vermijden van een oorlog. Opheffing van het embargo op een wapenuitvoer naar Spanje wordt gevraagd en geconstateerd wordt, dat de regeering geen rekening houdt met de noodzakelijke verdediging der democratie. Het aanblijven der regeering is een ernstige bedreiging voor den vrede, aldus het communiqué.
Het Britsche volk wordt opgeroepen samen te werken voor de nationale veiligheid, het internationale recht, orde, vrede en democratie.

DUITSCHLAND. — De „Deutsche diplomatische politische Korrespondenz" schrijft in verband met de redevoering van Chamberlain in het Lagerhuis o.a., dat het jammer is, dat Chamberlain het Sudeten-Duitsche probleem slechts van het beperkte standpunt heeft beschouwd van handhaving der Engelsche vrijheid tot besluiten.
In Engeland heeft men over het algemeen veelal nog niet het juiste standpunt gevonden ten opzichte van de diepere oorzaken van het Sudeten-Duitsche probleem.
Samenvattend kan gezegd worden, aldus gaat dit orgaan verder, dat de Britsche staatsman er klaarblijkelijk naar streeft, alles te vermijden, wat zou kunnen leiden tot een verscherping van tegenstellingen en in het kader van de bekende traditioneele Engelsche politiek te kennen geeft, duidelijkheid tot stand te willen brengen en daardoor een kalmeerenden invloed te willen uitoefenen op zekere kringen.

TSJECHO-SLOWAKIJE. — Het Tsjecho-Slowaaksche agentschap deelt mede:
Bevoegde kringen te Praag hebben met voldoening en goedkeuring de passage in de rede van Chamberlain betreffende Tsjecho-Slowakije ontvangen.
Het feit, dat de Britsche regeering met voldoening de pogingen der Tsjecho-Slowaaksche regeering volgt om binnen het kader van de grondwet van Tsjecho-Slowakije recht te doen wedervaren aan de redelijke desiderata der Duitsche minderheid, wordt gewaardeerd als een belangrijke erkenning van de juridische orde van Tsjecho-Slowakije en van de minderheidspolitiek van dit land, die objectief gebaseerd is op recht en rechtvaardigheid.
De opvattingen van Chamberlain betreffende de Tsjecho-Slowaaksche minderhedenpolitiek wordt door genoemde kringen beschouwd als in staat het standpunt van de regeering-Hodza ten opzichte van de laatste betoogingen van het Duitsche minderhedenkamp te versterken als een rechtvaardige waardeering van de beginselen, waarop deze regeering steunt voor de oplossing van de minderhedenkwesties.

(Vor. ber. 3178 B.; Nev. Chamberlain 3196 D.)

E. NEDERLAND. — Kon. Ned. Middenstandsbond. - Demonstratieve vergadering. - Cadeaustelsel. —
In „Krasnapolsky" te Amsterdam organiseerden de vier Noordhollandsche districten van den Kon. Ned. Middenstandsbond op 24 Maart '38 een demonstratieve vergadering met als doel de onderscheidene wenschen en verlangens, welke leven in den georganiseerden handeldrijvenden en industrieelen middenstand nogmaals te accentueeren.
De bijeenkomst stond onder leiding van den voorzitter der Amsterdamsche Winkeliersvereeniging, den heer J. J. Korff, die in zijn openingswoord een opsomming gaf van de grieven, welke in den middenstand leven.
De heer C. S. Th. van Gink, secretaris van het Nationaal Comité tot beteugeling van het Cadeaustelsel, hield vervolgens een voordracht, waarin hij o.m. betoogde, dat het cadeaustelsel een hoogst ongewenschten invloed uitoefent op de handhaving van eerlijke handelsmethoden. Reeds in 1933 werd een wettelijke regeling van dit voor den middenstand funest geachte systeem in uitzicht gesteld. De uiteindelijke vervulling van de door deze toezegging gewekte verwachtingen staat voorop in de reeks van huidige verlangens van den middenstand ten opzichte van de te zijnen behoeve getroffen en nog te treffen overheidsmaatregelen.

De voorzitter van de vakvereeniging van handelaren in koloniale waren „Eendracht maakt Macht", de heer Joh. G. H. Cornelissen, hield hierna een beschouwing over het vraagstuk betreffende de verstrekking van goederen aan werkloozen en ondersteunden, waarbij hij in een uitvoerig betoog de inschakeling van den winkelstand bij bedoelde distributie bepleitte. Verder spraken nog mr. L. G. van Dam, de heeren F. L. van der Leeuw en dr. I. H. J. Vos resp. over den middenstand, de bedrijfslasten en de ouderdomsverzorging. (De Telegraaf)

(Vor. ber. Kon. Ned. Middenstandsbond 2870 E.; Cadeaustelsel 1752 A.)

A. **POLEN. — Concordaat met het Vaticaan. — Ontwerp-overeenkomst geteekend. —**
Na een onderhoud met den Poolschen minister van Onderwijs, Swientoslawski, heeft Kardinaal Hlond als zaakgelastigde van den H. Stoel een ontwerp-overeenkomst geteekend, waarbij enkele nog hangende kwesties betreffende de uitvoering van het concordaat tusschen Polen en den H. Stoel worden geregeld. (Polska Agencia Telegraficzna)

B. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Absenteïsme. - Vermaning van den Voorzitter. - Begrooting van Sociale Zaken aangenomen. —**
De Eerste Kamer is op 22 Maart '38 weer in vergadering bijeen geweest. Aan de orde was de herstemming over de begrooting van Sociale Zaken. Bij de stemming op 4 Maart waren er niet voldoende leden aanwezig.
De Voorzitter, mr. W. L. baron De Vos van Steenwijk, hield tevoren een rede.
„Een en andermaal heb ik van deze plaats er bij de leden op aangedrongen de vergaderingen van den aanvang tot het einde bij te wonen.
Van zoodanigen aandrang zal ik mij verder onthouden.
Er komt een oogenblik, waarop men moet weten af te laten. Ik bepaal er mij toe vast te stellen, dat op 4 Maart '38 bij de toen vóór 5½ uur in den namiddag gehouden stemming niet minder dan 70% van de leden afwezig was.
Mocht het absenteïsme hieraan te wijten zijn, dat, met het oog op werkzaamheden elders, voor verschillende leden onze vergaderingen allengs te talrijk en te langdurig zijn geworden — mede als gevolg van de zich steeds meer uitbreidende taak van den wetgever — dan moet hieraan worden tegemoet gekomen. Het moet en het kan. Zie ik wel, dan zou dit op tweeërlei wijzen zijn te bereiken.
Vooreerst zou aan allerlei zaken, die toch waarlijk niet verdienen in een Senaat onderwerp van discussie uit te maken, geen plaats meer in onze, laatstelijk menigwerf al te zeer uitgesponnen, voorloopige verslagen — ik denk daarbij o.a. aan het verslag betreffende hoofdstuk VI der rijksbegrooting 1938 — behooren te worden ingeruimd.
Bij de mondelinge behandeling van de betrokken wetsontwerpen zouden zij dan immers, als niet schriftelijk voorbereid, onbesproken blijven.
Ten tweede zou veelal gevoegelijk een kleiner aantal leden aan het debat hebben deel te nemen, met inperking wijders van hunne redevoeringen.
Zoowel de schriftelijke als de mondelinge gedachtenwisselingen zouden, wel verre van door een en ander te lijden, ongetwijfeld er bij winnen.
Wellicht is hier een taak weggelegd voor de fractie-voorzitters en zouden zij te dezen nuttig werk kunnen verrichten. Daartoe doe ik op hen een beroep."
Het begrootingshoofdstuk werd hierna aangenomen met 42 tegen 4 stemmen (die van de N.S.B.). (Het Vaderland)

(V. b. Eerste Kamer 2986 D.; Begrooting 3057 A.)

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — Hoofden van Groot-Atjeh krijgen hooger inkomsten. —**
Naar aanleiding van ontevredenheid, gerezen onder de hoofden der afdeeling Groot-Atjeh, en die haar oorsprong vindt in onvoldoende inkomsten, zullen eenige verhoogingen worden verleend. Het besluit hiertoe is op een rekest gebaseerd, dat indertijd door betrokkenen bij de regeering werd ingediend. (Aneta)

D. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Slowaken eischen autonomie. —**
Het bestuur van de autonomistische Slowaaksche partij, welke onder leiding staat van Mgr. Hlinka, heeft te Bratislava vergaderd om den toestand, welke is geschapen door het uittreden van de activistische Duitschers uit de regeering, te bespreken.
Na de besprekingen werd een communiqué gepubliceerd, waarin wordt gezegd, dat de Slowaaksche volkspartij, welke negentien leden in de Kamer telt, haar front heeft uitgebreid met de Hongaarsche, Duitsche en Roetheensche minderheden in Slowakije.
Een uitvoerend comité is gekozen, dat voortdurend bijeen zal blijven. Na Paschen zullen nieuwe vergaderingen worden georganiseerd, waarop het Slowaaksche volk zijn verlangen naar zelfbestuur naar voren zal kunnen brengen.
Vervolgens heeft het partijbestuur het aanbod van den Tsjecho-Slowaakschen nationalen raad te Praag besproken, die de Slowaaksche volkspartij heeft uitgenoodigd vertegenwoordigers te benoemen in de centrale commissie te Praag en in de Slowaaksche afdeeling te Bratislava. Het partijbestuur heeft dit aanbod van de hand gewezen.
Tijdens de besprekingen heeft mgr. Hlinka verklaard, dat het jaar 1938 voor de Slowaken even belangrijk is als 1918 is geweest. Met genoegen heeft mgr. Hlinka vastgesteld, dat ook de Duitsche, Hongaarsche en Roetheensche minderheden zelfbestuur verlangen en mede willen werken, in de overtuiging, dat hun recht zal worden gedaan. (Prager Presse)

(Vorig bericht 539 B.)

1 APRIL 1938

E. **IERLAND. — De Valera over de Iersche eenheid.**
In een radiotoespraak tot het Iersche volk heeft de minister-president De Valera gezegd, dat elke overeenkomst met Engeland, welke de kwestie der aaneensluiting van Ierland onopgelost laat, gebrekkig is. Geen overeenkomst over kwesties van financiën, handel of verdediging kan het Iersche volk tevreden stellen. Zoo lang de kwestie der vereeniging niet geregeld is, blijft er een open wond, een bittere herinnering aan het verleden en een bron van gevaren in crisistijden. (Irish Times) **(Vor. ber. 3118 A.)**

F. **SCHAKEN. — Wereldkampioenschap. - Aljechin—Capablanca in 1939 te Buenos Aires en Montevideo.**
De wereldkampioen, dr. A. Aljechin, heeft een contract geteekend voor een match tegen Capablanca, waarbij de titel van wereldkampioen den inzet vormt. De match zal waarschijnlijk in Juni 1939 aanvangen. Er wordt gespeeld te Buenos Aires en Montevideo. De voorwaarden voor deze titelmatch zijn geheel anders dan die, welke voor de wedstrijden tusschen dr. Euwe en Aljechin golden, remises tellen n.l. in de match Aljechin—Capablanca niet mee. Wie het eerst zes volle winstpunten heeft is wereldkampioen. Indien de stand 5—5 is, beschouwt men de match als onbeslist. Theoretisch kan deze tweekamp dus na zes partijen reeds beslist zijn. (De Telegraaf)

(Vor. ber. Wereldkampioenschap 3060 A.)

G. **BULGARIJE. — De verkiezingen. - Meerderheid voor de regeering. —**
In de provincie Sofia zijn op 27 Maart in alle orde en rust dertig kamerleden gekozen, waarvan zeventien tijdens de verkiezingscampagne hebben verklaard de regeering te zullen steunen.
De verkiezingen zijn thans geëindigd. Van de honderd en zestig kamerleden, die zitting hebben in de nieuwe kamer, zullen er honderd en drie de regeering steunen. (Mir, Sofia) **(V. b. Verkiezingen 3132 E.)**

H. **VEREENIGDE STATEN. — Politieke vluchtelingen uit Duitschland en Oostenrijk. - Voorstel van Cordell Hull. —**
De minister van Buitenlandsche Zaken, Cordell Hull, heeft voorgesteld een speciaal internationaal comité in te stellen om politieke vluchtelingen uit Duitschland en Oostenrijk te krijgen.
Dit voorstel is gedaan in telegrammen door het departement van Buitenlandsche Zaken, gezonden aan de regeeringen van Groot Brittannië, Frankrijk, België, Nederland, Denemarken, Zweden, Noorwegen, Zwitserland, Italië en aan alle landen van Latijnsch Amerika.
Volgens het plan van Hull zouden de kosten van het vervoer van vluchtelingen uit Duitschland en Oostenrijk gedragen worden door de particuliere organisaties in elk land, dat er in toestemt de vluchtelingen te ontvangen.
In een officieel communiqué wordt gezegd, dat de Vereenigde Staten tot deze actie overgaan wegens de noodzakelijkheid van een spoedige poging tot samenwerking onder regeeringstoezicht om uitgebreid menschelijk leed te voorkomen. Aan geen land

zal worden gevraagd een grooter aantal vluchtelingen te ontvangen dan de bestaande wetten toelaten. (New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Cordell Hull 3181 C.)

A. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Premier Hodza's rede. Statuut voor Duitsch volksdeel aangekondigd. —**
Tsjecho-Slowakije wil op den grondslag der werkelijkheid de gebeurtenissen beoordeelen, die in de onmiddellijke nabijheid van dat land de Europeesche machtsverhoudingen gewijzigd hebben, zoo zeide de premier Hodza op 28 Maart '38 in zijn radiorede. De Tsjechische regeering zal ook blijk geven van begrip van de situatie, welke ontstaan is door de uittreding van een deel der Duitsche vertegenwoordigers uit het kabinet en de regeeringsmeerderheid. Binnen het kader der grondwet zal zij streven naar de oplossing van het minderhedenvraagstuk. In een statuut voor het Duitsche volksdeel zullen alle tot dusver uitgevaardigde wetten en besluiten samengevat worden.
Alle staatsburgers, zoo zeide Hodza, genieten gelijke bescherming door den staat, die geen economische, moreele of politieke pressie zal gedoogen. Ook de Tsjechen en Slowaken mogen niet „ontnationaliseerd" worden.
De Tsjechoslowaaksche premier had veel lof voor de rede van Chamberlain, die, naar hij zeide, 's lands veiligheid vergroot heeft. Nu de politieke crisis in Europa achter den rug is, zeide Hodza, ziet Tsjecho-Slowakije met vertrouwen de toekomst tegemoet, gesterkt door het besef, dat het op zijn vrienden kan rekenen. Internationaal gevaar dreigt er voor het land niet. (Prager Presse)
(V. b. Prem. Hodza 3165 D.; Sud.-Duitschers 3202 B.)

B. **GROOT-DUITSCHLAND. — Volksstemming Anschluss. - Herderlijk schrijven der bisschoppen in de R.K. Kerken van Oostenrijk voorgelezen. - Vóór de aansluiting bij het Duitsche Rijk. —**
In alle katholieke kerken van Oostenrijk is op 27 Maart '38 de volgende verklaring der Oostenrijksche bisschoppen voorgelezen:
„Na diepgaand beraad hebben de bisschoppen van Oostenrijk, met het oog op het groote historische uur, dat het Oostenrijksche volk beleeft, en zich welbewust, dat in onze dagen het duizendjarig verlangen van ons volk naar vereeniging in één groot rijk der Duitschers vervuld wordt, besloten, den volgenden oproep tot al onze geloovigen te richten. Wij kunnen dit doen met des te grootere vrijmoedigheid, nu de vertegenwoordiger van den Führer voor de volksstemming in Oostenrijk, gouwleider Bürckel, de gedragslijn van zijn politiek heeft bekend gemaakt, welke in het teeken zal staan van „Geeft aan God wat God, en aan den keizer, wat den keizer toebehoort".
Uit onze innigste overtuiging en uit vrijen wil, zoo vervolgt het herderlijk schrijven, verklaren wij, ondergeteekenden, bisschoppen der Oostenrijksche kerk-provincie naar aanleiding van de groote historische gebeurtenissen in Duitsch-Oostenrijk het volgende:

Wij erkennen met vreugde, dat de nationaal-socialistische beweging op het gebied van opbouw voor volk en volkshuishouding, alsmede van de sociale politiek, voor de armste lagen der bevolking belangrijk werk heeft verricht en nog verricht. Wij zijn er ook van overtuigd, dat door het optreden van de nationaal-socialistische beweging het gevaar van het alles vernielende goddelooze bolsjewisme werd geweerd. De bisschoppen spreken hun beste zegenwenschen uit voor dit optreden in de toekomst en zullen ook de geloovigen in dezen geest vermanen. Op den dag der volksstemming is het voor onze bisschoppen een vanzelfsprekende nationale plicht ons als Duitschers tegenover het Duitsche rijk uit te spreken en wij verwachten ook van alle geloovige Christenen, dat zij weten, wat zij hun volk verschuldigd zijn".
Deze verklaring was onderteekend door kardinaal Innitzer en door den aartsbisschop van Salzburg, mgr. Waitz.

Een schrijven aan Bürckel. — Het herderlijk schrijven is gouwleider Bürckel toegezonden met het volgende schrijven:
„Ik doe bijgesloten een verklaring der bisschoppen toekomen. U ziet daaruit, dat wij bisschoppen vrijwillig en zonder dwang onzen nationalen plicht vervuld hebben. Ik weet, dat deze verklaring een goede samenwerking tot gevolg zal hebben. Met de meeste hoogachting, heil Hitler!
(w.g.) Th. Kardinaal Innitzer, aartsbisschop.
(Völkischer Beobachter)
(V. b. Anschluss, Kardinaal Innitzer 3183 A.)

C. **LUCHTVAART. — Engeland-Nieuw-Zeeland terugtocht. - Record van Clouston en Rickett. —**
Clouston en Rickett zijn op 26 Maart '38 om 5.51 u. op Croydon gedaald. Zij zijn van Blenheim (Nieuw Zeeland) in vijf dagen 19 uren en 39 minuten gevlogen naar Croydon en hebben den afstand van Gravesend naar Blenheim (Nieuw Zeeland) en terug naar Croydon afgelegd in tien dagen, 21 uren en 21 minuten. (Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. 3188 D.)**

2 APRIL 1938

D. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Congres van de sociaal-democraten. —**
Op 27 Maart is het congres van de sociaal-democratische partij gesloten. In de slotresolutie wordt de leiding van de partij gemachtigd onderhandelingen aan te knoopen op binnenlandsch-politiek terrein, overeenkomstig het door den president Jaksch opgestelde programma.
In zijn rede heeft Jaksch de volgende punten aan de Sudeten-Duitschers in herinnering gebracht:

1. de grenzen van den staat moeten gehandhaafd blijven.
2. de democratische grondwet van Tsjecho-Slowakije moet gehandhaafd blijven.
3. het ontwerp van een totalen staat en de droom van de Sudeten-Duitsche partij kunnen niet verwezenlijkt worden,
4. Praag moet de centrale hoofdstad van de financieele, economische en administratieve activiteit blijven,
5. bij de besprekingen over de vraagstukken van de Sudeten in het kader van de souvereiniteit van den Staat en de democratische grondwet, zullen de Duitsche sociaal-democraten in Tsjecho-Slowakije geen plaats nemen op de banken der Tsjechen,
6. Henlein heeft verklaard, dat de Duitschers hun plaats als tweede volk in den staat moeten veroveren. De Duitsche sociaal-democratische partij is niet alleen aanhanger van deze formule doch heeft haar opgesteld.

De sociaal-democraten verlangen niet, dat de Tsjechische politiek zal wijken voor de bedreiging met brute kracht, doch indien zij verstandig is, zal zij groote concessies doen. (Prager Presse)
(Vor. ber. Sudeten-Duitschers 3204 A.)

E. **NEDERLAND. — Legeruitbreiding. - 25 bataljons.-**
De commandant van het Veldleger deelt mede, dat ingevolge door den minister van Defensie gegeven aanwijzingen op 26 Maart, bij elk der 24 regimenten infanterie en bij het regiment wielrijders is opgericht een tweede bataljon.
Van deze 25 nieuw geformeerde en met infanteriegeschut versterkte bataljons zullen elf in nieuwe infanterie-garnizoenen worden gelegerd.
(Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3200 B.)

F. **BELGIE. — Betrekkingen met Nederland. —**
In de Belgische Senaatscommissie voor Buitenlandsche Zaken heeft op 24 Maart '38 Senator Van Overbergh, vice-president van den Senaat, een redevoering gehouden, welke het grootste deel van de vergadering in beslag heeft genomen. Omtrent de Nederlandsch-Belgische betrekkingen zeide hij van meening te zijn, dat België een politiek van welwillendheid en vriendschap moet voeren ten opzichte van Nederland. Nederland en België hebben dezelfde fundamenteele belangen. Het oogenblik is gekomen, aldus spr., om een algemeene regeling vast te stellen van alle op het oogenblik nog omstreden kwesties.

In economisch opzicht is Nederland het land, waarheen België de meeste fabricaten uitvoert. Spr. bepleit tevens een uitbreiding der Belgische markten in de Scandinavische en Baltische landen.
(Het Laatste Nieuws) **(V. b. België-Nederl. 3196 A.)**

A. **BEWAPENING. — Vergelijking Luchtstrijdkrachten. —**

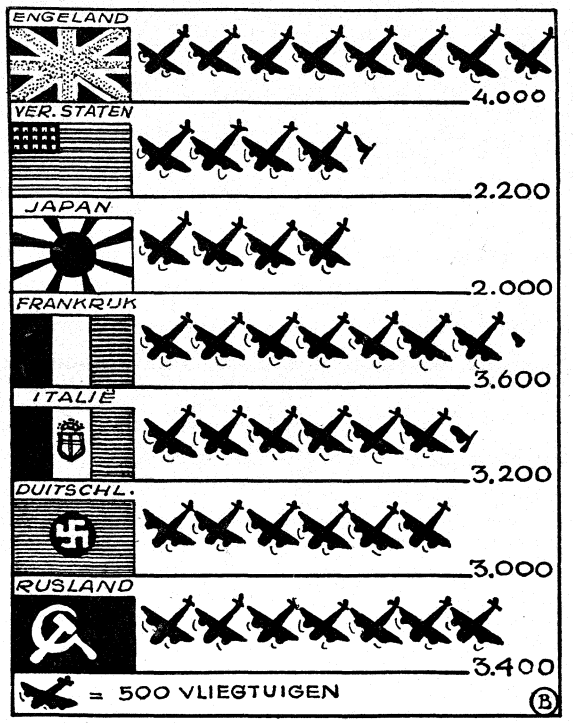

(Overname zonder bronvermelding verboden)
(Vor. ber. Bewapening 3137 A.; Vlootbouw 2919 A.)

B. **ITALIE. — Mussolini's rede. - De Italiaansche Militaire macht. —**
Mussolini heeft op 30 Maart '38 in den Senaat te Rome een rede gehouden over Italië's militaire macht. Na betoogd te hebben dat de beste verdediging vaak de aanval is, behandelde hij de volgende punten:
Het leger: Italië kan zoo noodig 9 millioen man mobiliseeren. De oorlog in Abessynië, de uitzending van twee legercorpsen naar Libye en de deelneming van Italianen aan den Spaanschen burgeroorlog hebben Italië niet verzwakt, maar juist enorm versterkt. In Italië bestaat geen tegenstelling tusschen politieke en militaire oorlogvoering. Een eventueele oorlog wordt geleid door Mussolini, juist als in Abessynië.
De vloot: Italië heeft thans verreweg de sterkste duikbootvloot ter wereld, en het zal moeilijk, zoo niet onmogelijk zijn, het land op dat gebied in te halen. In een toekomstigen oorlog zullen de groote schepen niet in de havens blijven. Italië heeft brandstof, munitie en torpedo's genoeg voor een langdurigen strijd.
De luchtmacht: Die van Italië is thans een van de eerste ter wereld: zij omvat eenige duizenden, bijna uitsluitend nieuwe toestellen. Een aantal verborgen vliegvelden is reeds klaar. De aanmaak van luchtbommen en torpedo's is zeer bevredigend. In een toekomstig conflict zal de luchtoorlog een steeds grooter beteekenis hebben; het hoofddoel is daarbij, verwarring te veroorzaken bij den vijand en het moreel der bevolking te schokken.
De passieve verdediging zal bestaan in de ontruiming der groote bevolkingscentra. Mussolini drong er bij hen, die een bestaan kunnen vinden in de kleinere centra en op het land, op aan, zoo spoedig mogelijk daarheen te verhuizen.
Mussolini zeide, dat hij het grootste deel van zijn dag wijdt aan de militaire problemen. Wie de rechten en belangen van Italië te na komt, zal terstond een krachtig antwoord krijgen van een gewapend volk. De **„Italiaan Buonaparte"** heeft eens voorspeld, dat „de Italianen eens de eerste soldaten ter wereld zullen zijn." Mussolini uitte den wensch, dat deze profetie zal worden omgezet in de „fascistische Romeinsche werkelijkheid van onzen tijd."
(Corriere della Sera) **(Vor. ber. Mussolini 3182 B.; Leger, Vloot en Luchtmacht 3089 E.)**

C. **ITALIE. — Koning Victor Emanuel III en Mussolini eerste maarschalken. —**
Koning Victor Emanuel en Mussolini zijn op 30 Maart '38 benoemd tot eerste maarschalken van het keizerrijk. Het desbetreffende wetsvoorstel, dat bij acclamatie door beide huizen van het parlement werd goedgekeurd, luidt als volgt:
„Artikel 1. De rang van eersten maarschalk van het keizerrijk wordt ingesteld.
Artikel 2. De koning-keizer en het hoofd der regeering, de Duce van het fascisme, zijn tot de eerste maarschalken van het keizerrijk benoemd."
(La Stampa) **(Vor. ber. Mussolini 3205 B.; Koning Victor Emanuel 3195 B.)**

D. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Maatregel tegen ontgaan van inkomstenbelasting door vennootschapsvorm. —**
De eenigen tijd geleden door minister De Wilde aangekondigde maatregel tot wegneming van de mogelijkheid de inkomstenbelasting te ontgaan door den rechtsvorm der naamlooze vennootschap, blijkt te bestaan in een verscherping van de wet op de richtige heffing der directe belastingen.
Wanneer het op 29 Maart '38 bij de Tweede Kamer ingediende ontwerp wet wordt, kan voortaan in geval — bedoeld of niet — de gedragslijn eener N.V. voor de aandeelhouders een aanmerkelijke belastingbesparing meebrengt, bijv. door buitensporige winstreserveering, ten opzichte van de winstgerechtigden het bestaan der vennootschap worden genegeerd. De aandeelhouders kunnen dan belast worden als waren zij firmanten.
De wet zal ook toepasselijk zijn op buitenlandsche naamlooze vennootschappen, alsmede op commanditaire vennootschappen op aandeelen en op coöperatieve vereenigingen met een in aandeelen verdeeld kapitaal.
Voorgesteld wordt de wet in werking te doen treden met ingang van 1 Mei 1938.
In de Memorie van Toelichting verklaart de minister te hopen, dat de voorgestelde regeling een middel kan zijn om een winstbelasting op de vennootschappen — waarvan ook de regeering de bezwaren inziet — tegen te houden. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Inkomstenbelasting 3177 E.)

E. **GROOT-DUITSCHLAND. — Dr. Göbbels' rede te Weenen. - De Joden gehoond. - Lof voor de bisschoppen. —**
Dr. Göbbels heeft op 29 Maart '38 in het Noordwest-Station te Weenen een groote rede gehouden.
Actueele kwesties roerde hij ternauwernood aan. Wat het Joodsche vraagstuk betreft, wees hij slechts de klachten van de hand, die in een deel van de wereldpers voorkomen over het groote aantal zelfmoorden onder de Joden sedert de inlijving van Oostenrijk. „Er zijn," zoo verklaarde dr. Göbbels, „thans per dag niet méér zelfmoorden in Weenen dan vroeger. Alleen, nu zijn het Joden, die zich doodschieten en niet meer, zooals vroeger, Duitschers," hetgeen stormachtige toejuichingen aan zijn gehoor ontlokte.
„Bovendien," zoo ging dr. Göbbels verder, „wij dwingen er de Joden niet toe. Het gaat den Joden in het Rijk goed, veel te goed, jammer genoeg zóó goed, dat zij al weer brutaal beginnen te worden."
In zijn bespreking van het godsdienstvraagstuk maakte dr. Göbbels met voldoening melding van de door kardinaal Innitzer uit naam van de Oostenrijksche bisschoppen aan gouwleider Bürckel overhandigde plechtige verklaring, waarin de katholieke kerkelijke leiders uit innige overtuiging en uit vrijen wil met vreugde erkennen, dat het nationaal-socialisme voor de eenwording van het volk, voor den economischen opbouw van het Rijk en op sociaal gebied uitnemende daden verricht heeft.

De bisschoppen, aldus Göbbels, hebben dit werk voor de toekomst met hun besten zegen willen begeleiden. Maar wij hadden, gezien het feit, dat al dit goede werk in Duitschland reeds vijf jaar verricht wordt door het nationaal-socialisme, deze instemming al vroeger verwacht.
Aansluitend op de verklaring van gouwleider Bürckel en van Göring, stelde dr. Göbbels opnieuw de principieele houding van het nationaal-socialisme tegenover de kerk vast, die een duidelijke scheiding eischt tusschen de verantwoordelijkheid van den staat en die van de kerk. (Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Anschluss 3204 B.; Dr. Göbbels 3009 E.)

3 APRIL 1938

A. POLEN. — Barrière tusschen Sovjet-Rusland en West-Europa. —

Een „cordon sanitaire", dat West-Europa beschermt tegen de Sovjet-Unie en dat zich uitstrekt van de Oostzee tot aan de Zwarte Zee, of precieser van de Noordelijke IJszee tot aan de Zwarte Zee, is het doel dat Polen nastreeft; dit blijkt uit verklaringen, welke de Poolsche gezant te Washington, graaf Potocki, aan de Amerikaansche pers heeft verstrekt en uit een hoofdartikel in de officieuze „Kurjer Poranny".
De beëindiging van het conflict met Litauen is een eerste stap geweest op den weg naar dit doel. Bij zijn wenschen om den „oorlogstoestand" met Litauen te beëindigen is Polen voortdurend gesteund door Estland en Letland, die er bij Litauen op aandrongen de Poolsche verlangens in te willigen.
Naar graaf Potocki heeft medegedeeld, wil Polen thans trachten verdragen te sluiten met Finland, Estland en Letland om de betrekkingen met deze landen te verstevigen. Op die wijze kan een neutraal blok gevormd worden, dat Finland, Estland, Letland, Litauen, Polen en Roemenië bevat en dat een barrière vormt tusschen de Sovjet-Unie en West-Europa.

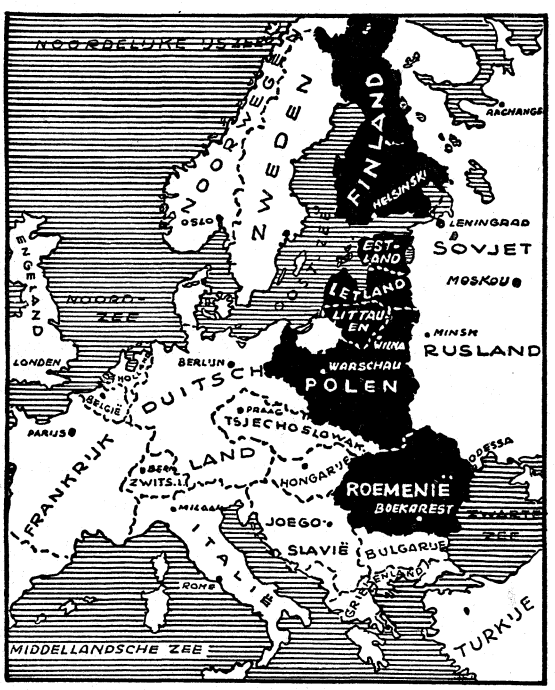

Zoo stelt Polen zich de barrière van neutrale staten voor, welke zich uitstrekt van Finland tot Roemenië en de Sovjet-Unie afscheidt van West-Europa.

De gezant verklaarde verder, dat Polen dit wil bereiken door het sluiten van bilaterale verdragen; evenals kolonel Beck zeide hij niet te gelooven in de doeltreffendheid van collectieve veiligheid, nu de Volkenbond tot werkeloosheid is gedoemd.
Een der kenmerken van de huidige Poolsche politiek is overigens, dat Polen nooit zal toestaan, dat Russische troepen door Poolsch gebied trekken, ten einde Duitschland aan te vallen; de gezant zeide Hitler's bedoelingen eerlijk te achten. Er is geen sprake van geweest, dat Polen in ruil voor Duitsche hulp bij een annexatie van het Memelgebied afstand zou hebben gedaan van zijn rechten op Danzig.
In het hoofdartikel van de „Kurjer Poranny" wordt betoogd, dat de muur van wantrouwen en argwaan, die zoolang tusschen Polen en Litauen heeft bestaan, thans verdwijnen moet en dat nu alle problemen door vriendschappelijke besprekingen geregeld moeten worden.
Het feit, dat Polen en Litauen hun betrekkingen genormaliseerd hebben, moet van gunstigen invloed zijn op de geheele situatie in het Oostzee-gebied, gaat het blad verder. En dat is juist het bijzondere doel der Poolsche regeering. De Oostzee-staten hebben daarvoor ook begrip getoond, want zij hebben het Poolsche streven ten volle gesteund. Hierdoor is de positie van Polen veel sterker geworden. Een factor van belang noemt het blad het verder, dat ook de Roemeensche regeering van haar sympathie met het Poolsche standpunt blijk heeft gegeven.
De regeering van Polen laat intusschen geen gelegenheid voorbijgaan om de verbeterde verhouding met Litauen van theorie tot practijk te maken. Waarschijnlijk zullen reeds heden de besprekingen over diverse kwesties, in verband staande met het herstel van spoorweg-, post- en telegraafverkeer, beëindigd worden.
Het eerste verbindingsmiddel tusschen de hoofdsteden der beide landen zal vermoedelijk een luchtdienst zijn. Over enkele dagen reeds wil men een luchtlijn instellen tusschen Kowno en Wilna, aansluitend op den dienst Wilna—Warschau. De vlucht tusschen de beide hoofdsteden zal twee uur duren.
Te Kowno zijn vele vertegenwoordigers van Poolsche firma's aangekomen, met het doel handelsbetrekkingen in Litauen aan te knoopen.
De regeering van Litauen heeft zich accoord verklaard met de benoeming van den Poolschen gezant Chorwat te Kowno. De Poolsche legatie zal gevestigd worden in het hotel Metropole, dat aan den staat behoort. De Litausche gezant te Warschau zal waarschijnlijk Skirpa zijn, die thans te Berlijn gezant is.
(Telegraaf - Kurjer Poranny)

B. NEDERLAND. — Ons Rijnverkeer. —

Aan een bericht van de Nederlandsche Kamer van Koophandel voor Duitschland te 's-Gravenhage omtrent het Rijnverkeer ontleenen wij het volgende overzicht van de verdeeling van motor- en stoomsleepbooten over de verschillende vlaggen:

	Stoomsleepbooten		Motorsleepbooten	
	aantal	p.k.	aantal	p.k.
Nederland	733	181.331	73	12.247
Duitschland	526	208.802	129	30.691
Frankrijk	80	45.130	10	3.640
België	147	40.799	2	1.100
Zwitserland	5	5.150	4	1.300
Totaal	1.491	481.212	218	48.978

Wat de totale capaciteit betreft, staat Duitschland bij deze beide categorieën op de eerste plaats. Alleen bij de stoomsleepbooten neemt Nederland wat betreft het aantal de eerste plaats in.

Het volgende staatje laat zien hoe de verdeeling is van de vloot van vrachtschepen met eigen drijfkracht over de verschillende landen.

	Motorvrachtschepen		
	aantal	scheepsruimte	p.k.
Nederland	734	159.358 t.	53.777
Duitschland	282	114.774 „	39.743
België	274	82.885 „	18.659
Frankrijk	134	43.183 „	7.105
Zwitserland	65	26.720 „	10.640
Luxemburg	5	2.031 „	695
Niet nader genoemd	1	265 „	
Totaal	1.495	429.216 t.	130.619

	Stoomvrachtschepen		
	aantal	scheepsruimte	p.k.
Nederland	95	44.878 t.	23.584
Duitschland	33	19.787 „	13.950
België	11	4.642 „	2.400
Totaal	139	69.307 t.	39.934

In de vloot van motortankschepen neemt dus wederom Nederland de eerste plaats in. Duitschland volgt eerst op de vierde plaats. Daar tusschen liggen Frankrijk en Zwitserland. Het procentueele aandeel van de genoemde landen in het totale aantal, scheepsruimte en capaciteit van de motortankschepen is voor Nederland 53%, 49% en 55%.
(Kamer v. Kooph. voor Duitschland te 's-Gravenhage)
(Vor. ber. Rijnvaart 2675 I.)

C. NEDERLAND. — De toestand van den tuinbouw. -

De tuinbouw staat nog met den rug tegen den muur en moet de slagen opvangen, die op hem neerkomen. De toestand van den tuinbouw is nog hoogst ernstig. Financieel is hij uitgeput, de laatste reserves zijn verbruikt. Maar de geestkracht, de vaste wil om vol te houden is nog ongebroken.
Aldus de voorzitter, de heer F. V. Valstar in zijn rede ter opening van de algemeene jaarvergadering

van het Centraal bureau van de tuinbouwveilingen in Nederland, welke 24 Maart '38 te Rotterdam gehouden werd. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Tuinbouw 2754 A.)

A. ROEMENIE. — Nieuw Kabinet-Miron Christea. - Decreet van Koning Carol. - Politieke partijen ontbonden. —
Koning Carol heeft 30 Maart '38 na afloop van den eersten ministerraad van een nieuw kabinet Christea, dat was gevormd, eenige belangrijke decreten uitgevaardigd:
1. Alle politieke partijen in Roemenië worden ontbonden.
2e. Er zal een manifest tot het Roemeensche volk worden gericht, waarin de doeleinden der nieuwe regeering worden uiteengezet.
3e. Er zal een kroonraad worden ingesteld.
Deze decreten zullen morgen in het staatsblad worden opgenomen.
De nieuwe regeering was spoedig gereed. De premier van het vorige kabinet, Miron Christea, is ook thans minister-president, doch de vroegere regeeringsleiders, die in het oude kabinet een post bekleedden zijn er uit verdwenen. Zij zullen opgenomen worden in den kroonraad, die door den koning bij decreet is ingesteld.
De samenstelling van het nieuwe kabinet is als volgt:
Minister-president: Miron Christea.
Buitenlandsche Zaken: Petrescu-Comnen;
Binnenlandsche Zaken en Volksgezondheid: Calinescu;
Financiën: Cancikof;
Justitie: Jamandi;
Landbouw: Jonescu Siseschti;
Verkeerswezen: Ghelemgeanu;
Arbeid: Ralea;
Industrie en Handel: Constantinescu;
Kunsten en Wetenschappen: Colan.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Kabinet 3133 E.)**

B. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Duitsch: M. Solomon — „Der Begriff der Geistigkeit bei Aristoteles." (Sijthoff, Leiden).
K. Ziegler — „Mensch und Welt in den Tragödien Friedrich Hebbels." (Junker & Dünnhaupt, Stuttgart) **(Vor. ber. 3198 E.)**
Engelsch: Jack Hilton — „Champion." (Cape)
J. W. N. Sullivan — „Isaac Newton 1642—1727." (Macmillan) **(Vor. ber. 3198 E.)**
Fransch: J. Chardonne — „Le Bonheur de Barbezieux." (Stock, Paris)
E. Rideau — „Descartes, Pascal, Bergson." (Boivin, Paris) **(Vor. ber. 3198 E.)**
Italiaansch: S. Gotta — „I giganti innamorati." (Baldini e Castoldi, Milano) **(Vor. ber. 3172 D.)**
Nederlandsch: R. R. Post — „Joost van den Vondel." (3 deelen)
P. van Steen — „Bevrijding." (Elsevier, A'dam)
(Vor. ber. 3198 E.) (Red. K. H. A.)

C. NEDERL. OOST-INDIE. — Huwelijks-ordonnantie ingetrokken. —
De ordonnantie op het inschrijven van huwelijken waarvan een ontwerp was opgesteld door het Departement van Justitie, is ingetrokken, nadat de regeering deze zaak had onderzocht en van de bezwaren van verschillende zijden, in het bijzonder van godsdienstige, had kennis genomen. De ordonnantie zal dus niet bij den Volksraad worden ingediend. (Aneta) **(Vor. ber. Mohamm. Wet 2885 A.)**

D. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Slowaaksche, Duitsche, Hongaarsche en Poolsche autonomisten. —
In Senaat en Kamer hebben Slowaaksche, Duitsche, Hongaarsche en Poolsche autonomisten op 29 Maart '38 verklaringen voorgelezen, waarin zij voor hun onderscheiden minderheden autonomie opeischten.
De regeeringspartijen hebben op 30 Maart in den Senaat geantwoord op de verklaringen der autonomisten, en wel bij monde van senator Stefanek van de boerenpartij. Deze ontzegde den sprekers van 29 Maart het recht, te spreken uit naam van de nationaliteiten, waartoe zij behooren. Hij wees erop, dat de autonomische partijen niet alleen niet de betreffende nationaliteiten in haar geheel vertegenwoordigen, doch dat zelfs de sprekers niet eens de instemming van al de leden hunner partij hadden. Als voorbeeld haalde hij de tegenstellingen in de partij van Henlein aan. (Prager Presse)
(V. b. Autonomie 3203 D.; Sud.-Duitschers 3204 D.)

E. CHINA. — Conflict met Japan. - Tsinin en Lintsjen. - Voorloopige regeering te Nanking. - De „Panay"-affaire. —
Voor het eerst hebben thans de Japanners in China een werkelijke nederlaag moeten incasseeren. Toen het omtrekkingsoffensief door de provincie Sjansi niet het verhoopte resultaat opleverde concentreerden de Japanners weer al hun aandacht op het front aan den Tientsin-Poekau-spoorweg, waar de Chineezen te Soetsjau nog altijd stand houden en daarmee den Loenghai-spoorweg blijven beheerschen. In de afgeloopen week hebben de Chineezen hier met hun beste troepen een aanval ondernomen, welke volledig succes had. De Japansche troepen konden den druk niet weerstaan en moesten in wanorde vluchten. Tsinin en Lintsjen werden door de Chineezen heroverd. IJlings kwamen nieuwe Japansche troepen hun verslagen makkers te hulp en deze slaagden er in het verloren terrein weer te bezetten, terwijl de Chineezen zich weer op hun hechte stellingen terugtrokken. Practisch is er dus niets veranderd, maar moreel zullen de Chineezen aanmerkelijk gesterkt zijn.
Te Nanking hebben de Japanners eindelijk, nadat zulks herhaaldelijk was uitgesteld, de „vernieuwingsregeering der Chineesche republiek" geïnstalleerd. Zij draagt nog slechts een voorloopig karakter en zal samenwerken met de voorloopige regeering te Peking. De bedoeling is, dat zij later worden samengevoegd. Het behoeft geen nader betoog, dat zij slechts een werktuig is in de handen der Japanners. De Chineesche bevolking schijnt er zoo ook over te denken; bij de „plechtige installatie" hield zij zich geheel afzijdig.
Het Amerikaansche departement van Buitenlandsche Zaken had aan de Japansche regeering een nota doen toekomen, waarin schadevergoeding werd geëischt voor de gezinnen van drie Amerikaansche burgers, die gedood en 40, die gewond werden, alsmede vergoeding van de schade, veroorzaakt door de vernietiging van de kanonneerboot „Panay". Het geëischte bedrag bedraagt 2.214.000 dollar. De Japansche regeering heeft dit bedrag ter beschikking der Amerikaansche regeering gesteld.
(Times - Telex-A. N. P. - De Nieuwe Eeuw)
(V. b. China-Japan 3198 B.; Panay-affaire 3068 D.)

F. GROOT-DUITSCHLAND. — Volksstemming. - Het Vaticaan desavoueert Kardinaal Innitzer. —
De „Osservatore Romano", het officieele blad van het Vaticaan, publiceert de volgende mededeeling:
„Naar aanleiding van de verschillende uitleggingen — vaak tendentieus en ook van zijden, waarvan men dat niet verwacht zou hebben — ten aanzien van de verklaring van het Oostenrijksche episcopaat, zijn wij gemachtigd mede te deelen, dat deze verklaring opgesteld en onderteekend is zonder voorafgaand overleg met den Heiligen Stoel, zonder goedkeuring van het Vaticaan en onder uitsluitende verantwoordelijkheid van het Oostenrijksche episcopaat zelve."
Het radio-station van het Vaticaan heeft op 1 April 1938 in verband met bovenstaande verklaring van de „Osservatore Romano" een causerie in de Duitsche taal uitgezonden, welke causerie tot onderwerp had „Politiek katholicisme". Ook hierin was een formeel desaveu vervat van de aanbeveling aan de Oostenrijksche geloovigen om zich te vereenigen met het nationaal-socialisme en de aanhechting van Oostenrijk aan Duitschland goed te keuren.
(Osservatore Romano) **(Vorig bericht 3204 B.)**

4 APRIL 1938

G. HONGARIJE. — Rijksbestuurder Admiraal Horthy tegen de fascisten. —
„Het is niet voldoende, dat men zichzelf opwerpt als verlosser der wereld en met phrasen en leuzen en een sluwe demagogie de massa der bevolking met inbegrip van de halve intellectueelen in verwarring brengt." Aldus de Hongaarsche rijksbestuurder, admiraal Horthy, in zijn op 3 April '38 gehouden rede, waarin hij, zich voor den eersten keer per radio tot het volk richtend, het optreden hekelde van mannen als Szalasy en Festetics, die zich als de fascistische leiders van Hongarije aangediend hebben,

Hen, die onrust en tweedracht willen zaaien, vervolgde de rijksbestuurder, maak ik met nadruk opmerkzaam op de gevolgen, die dit voor hen kan hebben. In 1919 hebben wij het land gezuiverd van de onverantwoordelijke elementen, en wat wij toen konden, hebben wij nog niet verleerd.
Het vijf-jarenplan, dat de premier onlangs heeft opgesteld, is geen utopie. Het wijst ons den weg, dien wij moeten bewandelen en zijn uiteindelijk doel is economisch herstel en wegneming der werkloosheid.
Met grooten nadruk verklaarde Horthy, dat de Hongaren de vrijheid liefhebben, die de grondwet hun waarborgt. Vrijheid is de schat van het volk. Zonder vrijheid kunnen wij niet leven, maar evenmin kunnen wij gedoogen, dat van de vrijheid misbruik gemaakt wordt.
Tevens heeft onze constitutie gewild, dat slechts mannen van beproefde bekwaamheid en niet demagogen het roer van den staat in handen houden.
In den laatsten tijd zijn er lieden geweest, die gepoogd hebben, de politieke eensgezindheid onzer officieren te verstoren. Ik ben er evenwel van overtuigd, dat de pogingen dezer onrustzaaiers nimmer met succes bekroond zullen worden. Degenen, die onder het mom van idealisten, doch gedreven door eigenbelang willen trachten te experimenteeren, waarschuw ik:
Blijft van onze officieren af. Onze officieren weten, dat het leger aan geen enkele partij, maar aan de geheele natie behoort. Eenigerlei afwijking van dezen stelregel en de invoering van revolutionnaire methoden zal ik nimmer dulden. (Az Est)

(Vor. ber. Horthy 3139 C.)

A. SPANJE. — Burgeroorlog. - Franco's successen. - Lerida. - Negrin. —

Franco's offensief, kort na de herovering van Teruel tegen Catalonië ingezet, verloopt tot dusver voor hem voorspoedig. Tegen zijn geweldige materieele overmacht bleken de toch degelijk versterkte verdedigingslinies der linkschen op geen stukken na bestand en wanneer de infanterie oprukte voor den beslissenden aanval bleken luchtmacht en artillerie reeds zulk een moordende uitwerking te hebben gehad, dat de nationalisten vrijwel geen tegenstand meer ontmoetten. Zoo zijn zij reeds de grens van Catalonië overgetrokken; Lerida wordt ernstig bedreigd en Franco's troepen bevinden zich reeds in de buitenwijken.

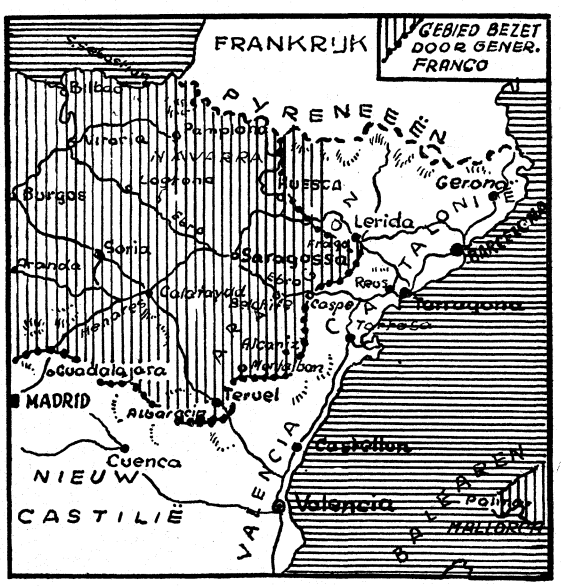

De Spaansche premier Negrin heeft per radio een beroep op alle republikeinen gedaan, thans alle krachten te concentreeren om den tegenstand tot het uiterste voort te zetten, waaruit duidelijk blijkt hoe critiek de situatie voor de regeering begint te worden.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Burgeroorlog 3198 C.)**

B. VOETBAL. — België—Nederland. —

In vele opzichten is de België—Nederland-wedstrijd, die op 3 April te Antwerpen werd gespeeld, teleurstellend verloopen, al eindigde ook de wedstrijd met gelijk spel (1—1). De weersomstandigheden waren van dien aard, dat goed voetbal bijna niet mogelijk was. (Red. K. H. A.) **(Vorig bericht 3154 E.)**

C. WILLEM KLOOS OVERLEDEN. —

Op 31 Maart '38 omstreeks half drie is te Den Haag Willem Kloos op bijna 79-jarigen leeftijd plotseling overleden. Kloos was reeds eenigen tijd lijdende, doch zijn heengaan werd nog niet verwacht. Hij nam in den middag eenige rust te bed, waarvan hij niet meer is opgestaan. Met Kloos is de oudste van de Tachtigers gestorven en alleen Frank van der Goes en Lodewijk van Deyssel zijn van die beweging nog in leven.

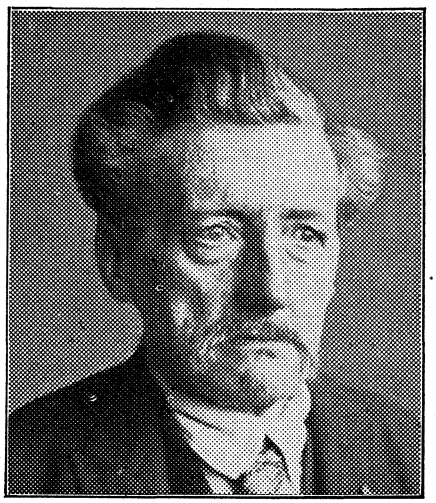

Willem Kloos.

Kloos was een groote figuur in onze literatuur, een man, die een onuitwischbaar stempel heeft gedrukt op onze letterkunde, die zoowel als dichter, als prozaschijver en als leider niet vergeten zal worden.
Willem Johan Theodoor Kloos werd 6 Mei 1859 te Amsterdam geboren. Na de H.B.S. te hebben afgeloopen deed hij staatsexamen en studeerde aan de Amsterdamsche universiteit in de klassieke letteren.
Reeds in zijn studententijd (1879) schreef hij critieken in de Nederlandsche Spectator en De Amsterdammer onder de pseudoniemen Q. N. en Sebastiaan Senior.
Na zijn candidaatsexamen in de letteren gedaan te hebben liet hij de studie geheel varen en wijdde zich uitsluitend aan de literatuur. In 1881 schreef hij het bekende In memoriam aan Jacques Perk, een manifest van de jongeren, om in 1882 de thans klassiek geworden voorrede voor de Gedichten van zijn jonggestorven vriend te publiceeren.
In 1885 verscheen het eerste nummer van De Nieuwe Gids, waarvan hij — met een korte onderbreking — steeds redactiesecretaris is gebleven.
Van hem verschenen drie bundels verzen; Veertien jaar literatuurgeschiedenis (1896); Nieuwere literatuurgeschiedenis en Letterkundige inzichten en vergezichten (23 deelen 1916—1934); Een daad van eenvoudige rechtvaardigheid; studies over onze 18e-eeuwsche dichters (1909); Jacques Perk (1909); bloemlezingen van Heinrich Heine, Rhijnvis Feith, Bilderdijk; vertalingen van de Imitatio, Cyrano de Bergerac, Hanneles Hemelvaart, verschillende Grieksche tragedies en Wagner. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Willem Kloos 1287 B.)

D. NEDERLAND. — Hiswa-tentoonstelling te Amsterdam. —

De Nederlandsche Vereeniging voor Handel en Industrie op het gebied van Scheepsbouw en Watersport heeft van 25 Maart tot 3 April '38 een groote tentoonstelling op het gebied van watersport en kampeeren in de Apollohal te Amsterdam gehouden.
(Red. K. H. A.)

A. **Duitsche gevaren. - Grenzen. - Bevolking. - Leger en luchtmacht. - In- en Uitvoer. —**

Een enkele blik op de kaart (pag. 3183 A.) doet begrijpen hoe ongunstig de situatie geworden is voor een eventueel conflict van Tsjecho-Slowakije met Duitschland, nu van dit langgerekte Rijk een zoo belangrijk deel als het ware in de Duitsche tang genomen is. De getallen kunnen dien indruk slechts bevestigen.

Vergeleken met ons land is het betrekkelijk dun bevolkt. Er wonen 15 millioen menschen op 140.000 K.M.², tegenover de 8.5 millioen op onze 34.000 K.M.² Daarentegen zijn de grenzen er naar verhouding langer — in het bijzonder die met Duitschland. Terwijl ons land 900 K.M. landgrenzen heeft, waarvan 520 met Duitschland, moet Tsjecho-Slowakije rekenen met een totale grenslengte van 4110 K.M., waarvan 2100 met Duitschland. Van de overige 2010 K.M. heeft het er 980 gemeen met Polen, 830 met Hongarije en 200 met Roemenië. Zoo zijn er van heel de 4110 K.M. lange grens slechts 200 K.M., die geen bijzondere zorgen vragen, daar alleen Roemenië mede tot de Kleine Entente behoort. De beteekenis van de lengte der Duitsche grenslijn van Tsjecho-Slowakije bij een eventueel conflict met Duitschland wordt nog duidelijker, wanneer men in aanmerking neemt, dat deze Duitsche grenslijn ongeveer 5/4 maal zoo groot is als de Duitsche grenzen van Nederland, België, Luxemburg, Frankrijk en Zwitserland samen. De defensieve waarde der natuurlijke grenzen wordt niet hoog aangeslagen, met uitzondering alleen van den Donau tusschen Presburg en Hongarije over een lengte van 172 K.M.

Voorts is de breedte van dit langgerekte Rijk betrekkelijk gering: op sommige plaatsen beneden de 100 K.M. Dientengevolge liggen alle industrieën en belangrijke centra dicht bij de grens. Ook is de richting der groote spoorwegverbindingen ongunstig, n.l. loodrecht op de lengte-as — een overblijfsel van de vroegere verbinding met Oostenrijk-Hongarije. De moeilijkheden worden nog vergroot vooreerst door de tegenstelling tusschen het zeer ontwikkelde Westen en achterlijke Oostelijk deel des lands; en nog meer door de heterogene samenstelling der bevolking uit 52% Tsjechen, 24% Duitschers, 13% Slowaken, 5 à 6% Hongaren en verder Roemenen, Roethenen en Polen. Vooral de 3.6 millioen Duitschers baren thans, zooals men weet, veel zorgen. Groote streken: de Sudeten, het Bohemerwoud en het Ertsgebergte zijn nagenoeg geheel Duitsch. Het taalverschil bij de bevolkingsgroepen (in hoofdzaak zijn er drie talen!) accentueert de moeilijkheden — vooral in het leger.

Het kan niet worden ontkend, dat Tsjecho-Slowakije het mogelijke gedaan heeft om zijn verdedigend vermogen tot het uiterste op te voeren. Van de gewone uitgaven voor 1938, die ongeveer gelijk te stellen zijn aan *f* 650 millioen, is *f* 130 millioen bestemd voor defensie. Daarbij komen dan nog *f* 140 millioen voor buitengewone militaire uitgaven.

Alles bijeen moet men volgens de „Deutsche Wehr" de uitgaven voor de defensie voor 1938 op 60% der totale uitgaven stellen. Het land kan de daarvoor vereischte sommen zelfs niet opbrengen: Tegenover de buitengewone uitgaven van *f* 220 millioen staan geen inkomsten.

Dank zij de enorme inspanning voor de defensie is er een groot leger. De vredessterkte wordt geraamd op 180.000 man, hetgeen een oorlogssterkte doet vermoeden van 1½ millioen. De luchtmacht is buitengewoon goed verzorgd: er zijn zeven luchtvaart-regimenten met 1300 à 1350 vliegtuigen; er is een sterk ontwikkelde oorlogsindustrie ook op luchtvaart-gebied, en een uitgebreide grondorganisatie met 66 vliegvelden.

Voor de grensverdediging is langs de geheele grens een zone van 25 K.M. breedte tot militair gebied verklaard. Uit deze zone wil men de industrie zooveel mogelijk verwijderen (waardoor vooral Duitsche arbeiders getroffen zullen worden). De meest bedreigde toegangswegen zijn met beton en staal versperd. Op vele plaatsen zijn versterkingen dicht bij de grenzen in gereedheid gebracht: pantserkoepels, kazematten of loopgraven met prikkeldraad-versperringen. De strategische spoorlijnen (Oost—West) worden verdubbeld en waar noodig omgelegd.

Ten slotte heeft de regeering ook niet geschroomd zware persoonlijke diensten te vorderen: er is algemeene dienstplicht van het 20ste tot het 50ste levensjaar, met een eersten actieven diensttijd van twee jaren. Bovendien bestaat de verplichting tot militaire hulpdiensten van het 17de tot het 20ste jaar en van het 51ste tot het 60ste. Voor de militaire hulpdiensten der vrouwen zorgt het Roode Kruis. De militaire situatie is echter niet gunstig.

De inwendige verdeeldheid is een gevaarlijke factor, die ook in het leger kan doorwerken. De regeering beijvert zich om de gevolgen in het leger te bestrijden: zij verspreidt er een geschrift in drie talen, plaatst de Duitschers in Slowakije enz., en zij heeft de leidende plaatsen, zoomede het grootste deel van het officierskorps, met Tsjechen bezet.

De buitengewone ontwikkeling van zijn luchtmacht, de uitgebreide grondorganisatie met de talrijke vliegvelden, de Slowaaksche „corridor", die via het bevriende Roemenië naar Rusland voert — dit alles schijnt er op aangelegd om van Tsjecho-Slowakije uitgangsterrein te maken voor een aanval op Duitschland.

Ten aanzien van den luchtoorlog is daarbij van beteekenis, dat nagenoeg alle groote Duitsche centra binnen vliegbereik liggen van de Tsjechische vliegvelden.

TSJECHO-SLOWAKIJE

In- en Uitvoer. — De Tsjechische handel in het jaar 1937 toont in vergelijk met het vorige jaar het volgende beeld:

	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
	(in mill. Kc)			
	1937		1936	
Levende dieren	205,3	6,6	241,9	1,7
Levensmiddelen	1.203,2	975,4	979,4	496,9
Onafgewerkte stoffen	6.299,5	2.371,8	4.311,1	1.667,2
Afgewerkte stoffen	3.257,3	8.598,8	2.362,1	5.830,7
Edele metalen	0.9	28,9	20,8	39,9
Totaal	10.966,2	11.981,5	7.915,3	8.036,4
Munten	0,7	10,1	6,3	28,2
Zuiver goederenverkeer	10.965,9	11.971,4	7.908,8	8.008,2

	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
	(in mill. Kc)			
a) Landen met Clearing of Deviezenbeperking:	1937		1936	
Duitschland	1701	1388	1645	1160
Oostenrijk	456	353	878	717
Hongarije	161	143	227	157
Joego-Slavië	410	347	596	430
Roemenië	532	361	654	380
Bulgarije	96	43	86	69
Griekenland	103	67	36	31
Turkije	141	84	121	157
Italië	249	90	353	90
Polen	277	220	228	165
Sovjet-Rusland	125	90	94	180
b) Vrije landen:				
Engeland	701	475	1034	721
Frankrijk	576	479	457	343
Nederland	412	334	500	337
Zwitserland	359	311	457	378
Zweden	418	203	401	242
Noorwegen	132	73	182	108
België	315	234	255	192
c) Overzee:				
Ver. Staten	961	483	1112	730
Canada	40	14	73	55
Brazilië	173	81	85	48
Argentinië	231	166	187	93
Britsch-Indië	471	302	162	78
Nederlandsch-Indië	212	148	46	21
Japan	79	41	60	41
China	46	31	157	57
Egypte	223	171	117	66
Australië	145	78	66	44
Zuid-Afrik. Unie	40	24	145	85

(Telegraaf - Prager Presse - Keesings Archiv der Gegenwart)

(Vor. ber. Veiligheid 3182 D.; Bevolking 1113 F.; Leger en Luchtmacht 85 G.; In- en Uitvoer 637 D.)

A. **NEDERLAND. — Landbouw, Veeteelt. - Indexcijfers. —**
Wij ontleenen aan „De Vrijzinnig Democraat":
Om ook buitenstaanders te laten zien, dat de landbouw nog altijd voor prijzen beneden die van 1910—1914 werkt, terwijl de rest van de maatschappij juist gebaseerd is op veel hoogere prijzen en inkomsten dan in bedoelde jaren, meenen wij goed te doen eenige indexcijfers weer te geven, die in het zoo juist verschenen „Zuiveljaarboek" te vinden zijn:

	1910-14	1921-22	1924-25	1929-30	1933-34	1936-37
Boter	100	157	176	139	82	89
Kaas	100	180	184	140	76	75
Vleesch	100	187	141	127	71	73
Eieren	100	178	156	138	79	68
Veeteeltproducten	100	177	158	137	75	77
Akkerbouwproducten	100	203	166	94	98	82
Landbouwproducten	100	184	161	125	81	78
Arbeidsloonen in den landbouw	100	244	200	204	150	138
Arbeidsloonen in andere takken	100	251	218	222	207	193
Kosten levensstandaard	100	210	179	168	138	137

Bij nadere beschouwing van deze cijfers komt men tot de volgende conclusies:
1e. de thans betaalde prijzen der landbouwproducten zijn beneden die van 1910—1914;
2e. de thans betaalde loonen in den landbouw zijn matig hooger dan die van 1910—1914;
3e. de thans betaalde loonen in andere takken van bedrijf zijn bijna 2 × zoo hoog als die van 1910-1914;
4e. de kosten van het levensonderhoud zijn thans maar matig hooger dan in 1910—1914.
(De Vrijzinnig Democraat)
(Vorig bericht 2754 A.)

5 APRIL 1938

B. **LIECHTENSTEIN. — Prins Frans I doet afstand ten behoeve van zijn achterneef. —**
Prins Frans I van Liechtenstein heeft afstand gedaan van den troon ten gunste van zijn achterneef prins Frans Joseph, een zoon van prins Alois van Liechtenstein.
De nieuwe vorst is 32 jaar oud en ongehuwd.
(Neue Zürcher Zeitung) **(Vorig bericht 3193 B.)**

C. **ENGELAND. — Britsch-Italiaansche besprekingen.**
In welingelichte kringen wordt gemeld, dat de onderhandelingen met Italië bevredigende vorderingen maken, maar dat er geen speciale nieuwe ontwikkeling te constateeren valt.
In Britsche kringen is men van meening, dat de Britsch-Italiaansche besprekingen reeds tot overeenstemming over de algemeene beginselen hebben geleid en dat de onderhandelingen binnenkort met succes bekroond zullen worden. Niettemin gelooft men, dat de onderteekening der overeenkomst uitgesteld zal worden tot een bevredigende regeling van de terugtrekking der vrijwilligers uit Spanje verkregen zal zijn. (Times) **(V. b. Chamberlain 3196 D.)**

D. **DUITSCHLAND. — De weermacht telt achttien legercorpsen. —**
Met ingang van 1 April '38 werden in Oostenrijk twee legercorpsen gevormd als onderdeel van het Duitsche leger, nl. het 17e met zetel te Weenen en het 18e te Salzburg.
Generaal List wordt opperbevelhebber der Oostenrijksche troepen, generaal Kienitz bevelhebber van het 17e en de Oostenrijksche veldmaarschalk Beyer van het 18e corps.
Tot dusver kende men in Duitschland officieel slechts 14 legercorpsen; er bestaan dus ook een 15e en een 16e corps, waaromtrent niets naders bekend is.
Het D. N. B. meldt nog, dat Generaloberst von Bock, die thans opperbevelhebber der Oostenrijksche weermacht is, naar zijn standplaats, Dresden, terugkeert.
(Agence Belga) **(Vorig bericht 3164 C.)**

E. **POLEN. — De Poolsche minderheden in Tsjecho-Slowakije. —**
De toon der Poolsche regeeringspers wordt tegenover Tsjecho-Slowakije steeds scherper.
Tot de regeering te Praag worden twee verwijten gericht, ten eerste, dat zij de Polen als tweede-rangsburgers behandelt en hen voortdurend aan vervolgingen en plagerijen bloot stelt, en ten tweede, dat zij de anti-Poolsche activiteit, welke van de Komintern uitgaat, toelaat.
Het Poolsche regeeringsorgaan „Express Poranny" schrijft: „Indien de regeering te Praag geen einde maakt aan deze anti-Poolsche campagne onder leiding der Tsjechische afgevaardigden, zal zij voor dit optreden de volle verantwoordelijkheid moeten aanvaarden en er zich niet over dienen te verwonderen, dat men haar niet als een element van vrede in Europa beschouwt." (Express Poranny) **(3207 D.)**

F. **NEDERLAND. — De Nederlandsche journalistenkring en de persvrijheid. —**
In de jaarlijksche vergadering van den Nederlandschen journalistenkring, welke op 2 April '38 te Amsterdam is gehouden, is o.m. aan de orde gekomen de kwestie van de persvrijheid in verband met het aan de orde stellen van dit vraagstuk in de Fédération internationale des journalistes (F.I.J.).
Op voorstel van het kringbestuur heeft de vergadering met vrijwel algemeene stemmen de volgende uitspraak aangenomen:
De Nederlandsche journalistenkring verklaart geen prijs te stellen op het lidmaatschap van een internationale journalistenorganisatie, welke het beginsel der persvrijheid, eenmaal in haar statuten opgenomen, daaruit wil schrappen. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 3090 C.)

G. **ENGELAND. — Handelsaccoord met Italië. —**
De Financial Times meldt, dat op alle punten overeenstemming is bereikt in de besprekingen tusschen Engeland en Italië ter herziening van de handels- en betalingsovereenkomst. Het nieuwe pact is op 18 Maart '38 tot stand gekomen.
De oorspronkelijke overeenkomst, welke in 1936 werd opgesteld, bepaalde dat 70% van de opbrengst van den Italiaanschen uitvoer naar Groot-Brittannië gebruikt zou worden om den loopenden handel te financieren, 27% om de handelsschulden te verrekenen en 3% om financieele schulden te vereffenen.
De meeste, zoo niet alle, van de handelsschulden zijn gedelgd, en de nieuwe overeenkomst zal zich bezig houden met de nieuwe toewijzing van de 27% welke voorheen voor dat doel waren gereserveerd. (Times)
(Vorig bericht 2534 E.)

H. **NEDERLAND. — Liberale Staatspartij. - Mr. W. C. Wendelaar tot voorzitter herkozen. —**
In een te Amsterdam bij „Krasnapolsky" gehouden buitengewone algemeene vergadering der Liberale Staatspartij, waarin, ingevolge de partijreorganisatie, de verkiezing van het dagelijksch bestuur aan de orde kwam, is de tegenwoordige voorzitter, mr. W. C. Wendelaar, als zoodanig herkozen. (Telegraaf)
(Vorig bericht 3150 E.)

A. VLOOTBEPERKING. — Opheffing. - Engeland, Frankrijk, Ver. Staten en Japan. —

De formeele nota's, die op 31 Maart '38 uitgewisseld zijn tusschen de Britsche, Fransche en Amerikaansche regeeringen betreffende de z.g. „escalator-clause" in het Londensche vlootverdrag, zijn thans gepubliceerd.

De Amerikaansche en Britsche regeeringen verklaren, dat tengevolge van het ontbreken van eenigerlei verzekering van den kant der Japansche regeering, dat Japan niet bezig is met den bouw of den bouw niet overweegt van kapitale schepen boven de beperkte afmetingen van het Londensche vlootverdrag, zij besloten hebben gebruik te maken van haar recht tot afwijking van de beperkingen ten aanzien van de hoogste limiet voor kapitale schepen, n.l. 35.000 ton.

De Amerikaansche regeering verklaart in haar nota bovendien, dat de voorgestelde afwijking der beperkingen ook betrekking heeft op het kaliber van het geschut, dat op de kapitale schepen gemonteerd mag worden. De Britsche nota maakt van het geschutkaliber geen melding.

De Fransche nota verklaart, dat de Fransche regeering zal voortgaan de kwalitatieve beperkingen, vastgesteld door het Londensche vlootverdrag, te handhaven, zoolang geen andere continentale mogendheid in Europa er van afwijkt.

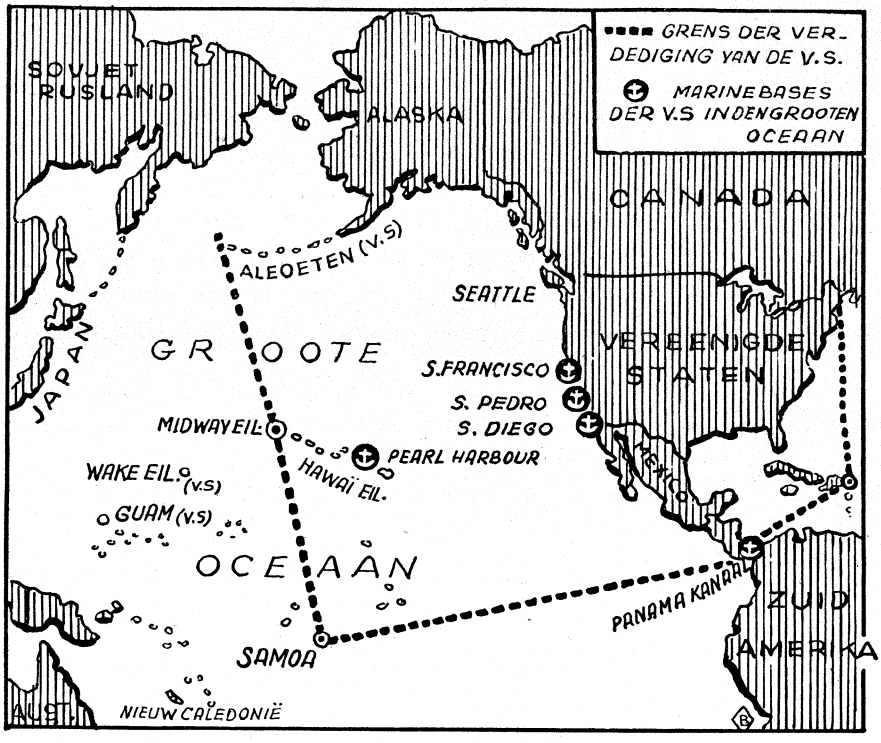

(New York Times)

De Fransche nota voegt hieraan toe, dat de Fransche regeering op grond van het verlangen zoo veel mogelijk den omvang en de eventueele gevolgen van dit eerste afwijken van het verdrag te beperken, den wensch heeft, dat een overeenkomst zoo spoedig mogelijk tot stand zal komen tusschen alle mogendheden, die tot dusverre in overeenstemming waren ten opzichte van hun vlootbouw, met de beperkingen, die thans van kracht zijn.

Met het oog op de bepalingen van de Britsch—Duitsche en Britsch—Russische vlootovereenkomst heeft de Britsche regeering aan de Duitsche en Russische regeeringen gelijksoortige mededeelingen gericht.

Het zal thans noodig zijn voor de verdragspartijen van het Londensche vlootverdrag overleg te plegen en te trachten een overeenkomst tot stand te brengen, met het oog op de beperking tot een minimum van de afwijkingen van het verdrag.

Volgens het Londensche vlootverdrag is het grootst toegestane geschutkaliber zestien duim. Groot-Brittannië heeft alleen zestien-duims-geschut op de slagschepen „Nelson" en „Rodney".

Het zal Duitschland en Rusland uiteraard vrij staan hun vlootbewapening op te voeren in verband met het Britsche besluit. Wanneer een van deze beide landen daartoe echter zou overgaan, zou Frankrijk zijn besluit moeten herzien. Dezelfde invloed zou op het Fransche standpunt uitgeoefend worden, wanneer Italië, dat het Londensche vlootverdrag niet heeft onderteekend, mocht besluiten de tonnage der kapitale schepen te verhoogen. (Times - Le Temps)

(V. b. Vlootconferentie 3134 A.)

---

6 APRIL 1938

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Annexatie van Oostenrijk door Engeland en Frankrijk erkend. —

De Britsche ambassadeur te Berlijn, sir Neville Henderson, heeft op 2 April '38 den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, twee nota's overhandigd, waarin de vereeniging van Oostenrijk met het Duitsche rijk wordt erkend en de bekrachtiging wordt verzocht voor het te Weenen op te richten consulaat-generaal.

De vroegere consul-generaal te München, Gainer, zal dezen post bekleeden. In de tweede nota behoudt de Britsche regeering zich haar houding voor ten aanzien van kwesties, welke betrekking hebben op verdragen en andere aangelegenheden, nadat Oostenrijk heeft opgehouden als onafhankelijke staat te bestaan. Te gelegener tijd zal de Britsche regeering hierover een nieuwe mededeeling verstrekken.

In officieele Parijsche kringen meldt men, dat de Fransche regeering de ontvangst heeft bevestigd van de mededeeling der Duitsche regeering, waarin de nieuwe status van Oostenrijk werd uiteengezet. Deze bevestiging, door middel van een nota aan de Duitsche ambassade te Parijs, neemt acte van de feitelijke gebeurtenissen, zonder een erkenning de jure te beteekenen. Men vernneemt verder, dat de Fransche ambassadeur te Berlijn de Duitsche regeering zeer spoedig een tweede nota zal overhandigen, waarin het exequatur wordt gevraagd voor een consul-generaal te Weenen, daar het Fransche gezantschap in die stad is opgeheven. (Times - L'Intransigeant)

(Vor. ber. Anschluss 3173 A.)

C. NEDERLAND. — De S.D.A.P. en de internationale toestand. —

De Federatie Den Haag der S.D.A.P. en de Nieuwe Haagsche Bestuurdersbond hebben op 28 Maart '38 een „Oostenrijkschen avond" belegd ter bespreking van den internationalen toestand. Wij ontleenen hieraan het volgende:

De heer S. de la Bella, tweede voorzitter van het Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen, voerde als eerste spreker het woord.

Na een pauze sprak ir. J. W. Albarda. Hij waarschuwde, ook na de annexatie van Oostenrijk niet te spoedig nieuwe atlassen te koopen. Oostenrijk, dat door persoonlijke banden met ons land was verbonden, is te niet gegaan.

Wie zegt, dat niet andere landen aan de beurt komen? Zouden Benesj, Stauning of Colijn niet kunnen worden uitgenoodigd voor een bezoek aan Berchtesgaden? Men kan tegenwoordig niets onmogelijk noemen. Doch de drie genoemde staatslieden zouden niet bukken, ook de heer Colijn niet, die — eere wien eere toekomt — voldoende karakter bezit om tegenover elke bedreiging neen te kunnen zeggen. (Het Volk)

(Vor. ber. 3164 E.; Albarda 3071 B.)

D. RECHTSZAKEN. — Coupeeren van hondenooren geen redelijk doel. —

Het Gerechtshof heeft op 23 Maart '38 arrest gewezen in een principieele kwestie: het coupeeren van hondenooren.

Het Hof veroordeelde n.l. een inwoner van Amersfoort, die de ooren van drie Duitsche doggen had gecoupeerd, tot een gulden boete wegens het zonder redelijk doel opzettelijk aan een dier pijn of letsel veroorzaken.

De politierechter te Utrecht had den man tot ƒ 40.— boete veroordeeld. Bij de behandeling voor het Hof eischte de procureur-generaal veroordeeling tot ƒ 1.— boete.

Het Hof overwoog o.a. dat verdachte heeft aangevoerd, dat hij het verkleinen der oorschelpen heeft bewerkstelligd met een redelijk doel, n.l. om in het belang der honden te voorkomen, dat zij later oorontsteking zouden krijgen, dat de oorschelpen zouden stukslaan en dat de punten daarvan in de oogen zouden hangen.

Dit verweer wordt echter door het Hof verworpen, omdat uit het onderzoek niet is gebleken en door deskundigen is weersproken, dat het lichamelijk belang der honden door het coupeeren wordt gediend.

Voorts overwoog het Hof, dat door verd. is betoogd, dat het coupeeren voornamelijk is geschied met het redelijk doel, om

het aesthetisch voorkomen der honden en hun handels- en tentoonstellingswaarde te verhoogen.
Ook dit verweer werd verworpen. Het Hof is van oordeel, dat de aesthetische waardeering en het economisch voordeel de verminking niet tot een redelijk doel kunnen stempelen, te minder nu niet gebleken is, dat de nuttigheid of bruikbaarheid der honden daardoor wordt verhoogd.
Het Hof legde een geringe geldboete op, omdat het hier een principieele kwestie geldt en niet is gebleken, dat verdachte noodeloos hardvochtig heeft gehandeld. (De Telegraaf)

A. CHINA. — Conflict met Japan. - Tsjang Kai-sjek krijgt dictatoriale macht. —

Het belangrijkste nieuws over het Chineesch-Japansche conflict is wel, dat Tsjang Kai-sjek thans dictatoriale bevoegdheden heeft gekregen. Althans in het in spoedzitting bijeengeroepen congres der Kwomintang is hij benoemd tot algemeen uitvoerend bestuurder van de Kwomintang met het recht tot uiteindelijke goedkuering en veto. Deze functie is ingesteld om een eenhoofdige staatsleiding te bezitten, welke als zoodanig in het conflict met Japan kan optreden. (Hongkong Times) **(V. b. Chin.-Jap. Confl. 3702 E.; Tsjang Kai-sjek 3076 A.)**

B. ENGELAND. — Rede van premier Neville Chamberlain nopens Labour-motie van afkeuring. —

De Labourafgevaardigde Greenwood heeft bij het Lagerhuis een motie van afkeuring ingediend, waarvoor hij de volgende drie redenen aangaf:
1. Het democratische volk der wereld moet weten, dat er in dit land krachten zijn, die de schending van plechtige overeenkomsten door Groot-Brittannië niet onderschrijven en niet willen onderschrijven.
2. Millioenen van het Britsche volk hebben steeds de verklaarde politiek van Groot-Brittannië, die gebaseerd is op den Volkenbond en de collectieve veiligheid, welke niet dan zonder strijd mag worden opgeofferd, gesteund.
3. De Labouroppositie spreekt haar algeheele ontevredenheid, afschuw en afkeuring uit over de kortzichtige en fatale politiek, welke de minister-president volgt.
Naar aanleiding van deze ingediende motie van wantrouwen zeide minister-president Chamberlain op 4 April '38 in het Lagerhuis, dat thans het vijftiende debat over Buitenlandsche Zaken in den tijd van negen weken werd gehouden en dat een dergelijke belangstelling voor één onderwerp in de parlementaire geschiedenis zonder weerga is.
De oppositie wil van de moeilijkheden van den internationalen toestand gebruik maken, ten bate van partij-doeleinden. Chamberlain zeide niet te gelooven, dat een beroep op het land naar aanleiding van dit punt de beweringen der oppositie zou rechtvaardigen. Ter ondersteuning haalde hij de rede van Hodza aan, die zijn Lagerhuisrede een grcote daad voor de consolidatie van Europa genoemd had.
Ten aanzien van den Volkenbond verklaarde de minister: „Wij zijn nog steeds van plan, het volledigste gebruik van den Bond te maken binnen de grenzen, die erkend moeten worden.
Wij achten den Bond evenwel op het oogenblik niet in staat de taak te volbrengen, die Baldwin van het grootste belang voor de collectieve veiligheid oordeelde: dat ieder land bereid moet zijn niet alleen voor een oorlog, maar ook om onmiddellijk een oorlog te beginnen. Dit te ontkennen zou slechts bewuste en doorzichtige huichelarij zijn."
De minister verklaarde verder, dat de regeering niet voornemens is haar politiek ten aanzien van de Spaansche kwestie te wijzigen.
De premier zeide zich geen beter onderwerp voor een beroep op het land te kunnen voorstellen dan de tegenstelling tusschen de politiek der regeering en die der oppositie en zich niets te kunnen indenken, dat meer verwarring in de rijen der oppositie zou stichten, dan dat hij haar aan haar woord zou houden. Het is thans niet de tijd onrust te verwekken in het land, dat de weeën van het bewapeningsprogramma doormaakt.
De oppositie, aldus de minister, mag blij zijn, dat zij er vanavond met een gezonde afstraffing afkomt en niet een grootere nederlaag in het land lijdt.
De motie van de Labourpartij werd met 359 tegen 152 stemmen verworpen. (Times)
(V. b. Chamberlain 3202 D.; Labourpartij 2969 B.)

C. GROOT-DUITSCHLAND. — Nieuwe rijksleening van een milliard Mark. —

De rijksregeering heeft een nieuwe leening uitgeschreven van een milliard Rijksmark. De leening zal 4½% rente dragen en uitgegeven worden in den vorm van aflosbare schatkistbiljetten van 1938, tweede serie. De gemiddelde looptijd zal 17 jaar zijn. Rente wordt vergoed van 1 April '38 af.
Er is reeds ingeteekend op 250 millioen. De resteerende 750 millioen zullen worden uitgegeven tegen 98¾%. De inschrijving staat open van 19 April tot 4 Mei '38. De stortingen voor de toegewezen schatkistbiljetten moeten tusschen 13 Mei en 24 Juni '38 geschieden. (Berliner Tageblatt) **(V. b. 3070 E.)**

7 APRIL 1938

D. NEDERLAND. — Verkeersongevallen 1937. —

Blijkens het Centraal Bureau voor de Statistiek bedroeg het aantal slachtoffers van verkeersongevallen in de maand Januari '38, 52 dooden en 306 gewonden. De cijfers van de verkeersongelukken sinds Mei 1937 geven het volgende overzicht:

Maand:		Gedood:	Ernstig gewond:
Mei	1937	61	446
Juni	„	41	453
Juli	„	47	390
Augustus	„	64	471
September	„	61	417
October	„	47	404
November	„	62	329
December	„	45	314
Januari	1938	52	306

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2248 A.)**

E. DR. IR. H. J. LOVINK OVERLEDEN. —

Op 2 April 1938 overleed te Scheveningen in den ouderdom van 72 jaar het oudlid der Tweede Kamer dr. ir. H. J. Lovink.
Dr. Lovink was een self-made man. Hij begon in 1887 als opzichter van de gemeente Zutphen. Na tweejarige studie behaalde hij het middelbaar diploma voor houtteelt.
Al spoedig vestigde hij de aandacht op zich ook buiten ziin werkkring en toen in 1891 de functie van adjunct-directeur der Ned. Heide-Maatschappij openkwam, werd hij als zoodanig en op 15 December 1892 tot directeur benoemd. Bij de Ned. Heide-Mij. kreeg dr. Lovink ruim baan om zijn organisatietalenten te kunnen ontplooien. De Ned. Heide-Mij., die bij zijn benoeming nogal in kwijnenden toestand verkeerde, ontwikkelde zich weldra in de goede richting tot een bloeiende instelling. Als de voornaamste werkzaamheden onder zijn beheer kunnen worden genoemd de bebossching en ontginning van Texel en de beplanting der Schoorlsche duinen. Veel aandacht heeft hij voorts geschonken aan het op een hooger plan brengen der zoetwatervisscherij; de Nederlandsche binnenvisscherij is door hem georganiseerd.
Zoozeer trokken zijn capaciteiten de aandacht dat, toen in 1901 onder het bewind van minister Veegens de directie van den Landbouw werd ingesteld, hij werd aangezocht voor het nieuwe ambt van directeur-generaal van den Landbouw. In die functie heeft hij den grondslag gelegd voor den landbouwvoorlichtingsdienst.
Na een tijd in Ned. Oost-Indië in dezelfde hoedanigheid te hebben gewerkt, keerde hij in 1918 naar Nederland terug. In 1922 werd Dr. Lovink voor de Chr. Historische partij lid der Tweede Kamer.
In 1918 werd hem het eere-doctoraat in de landbouwkunde der Landbouw-hoogeschool te Wageningen verleend. (Red. K. H. A.)

F. NEDERLAND. — Onderwijs. - Inaugureele rede van prof. dr. R. Brinkman over „Aspecten der physiologische chemie toegelicht aan eenige gegevens over haemoglobine". —

Prof. dr. R. Brinkman, benoemd tot buitengewoon hoogleeraar in de faculteit der geneeskunde aan de rijksuniversiteit te Groningen, heeft op 24 Maart '38 zijn ambt aanvaard met een rede over: „Aspecten der physiologische chemie toegelicht aan eenige gegevens over haemoglobine". Terwijl vroeger de physiologische chemie vooral van de chemische zijde bestudeerd werd, aldus spr., is het nu hoe langer hoe meer mogelijk dit ook uit een biologisch en medisch standpunt te doen. Spr. trachtte te laten zien, dat beide opvattingen tot resultaten leiden, en dat de chemische en biologische beschouwingswijze kunnen samengroeien tot een biochemische wetenschap. Spr. beschreef vervolgens hoe het vermogen tot het gebruiken van zuurstof in bijna alle levensstof voor-

komt met behulp van organisch gebonden ijzer- en koperatomen, doch betoogde, dat eerst de verbinding met bepaalde eiwitstoffen het transportvermogen voor zuurstof doet ontstaan. Het haemoglobine wordt reeds bij vele lagere dieren gevonden; het schijnt hier echter dikwijls meer potentieel dan actueel aanwezig te zijn. Eerst bij hoogere dieren wordt van de eigenschappen der roode bloedkleurstof een intensief gebruik gemaakt. Het chemische onderzoek der bloedkleurstof-eiwitten heeft hierbij een zekere „plasticiteit", een variatievermogen aangetoond. Spr. toonde aan, hoe deze chemische plasticiteit in verband gebracht kan worden met de biologisch zoo belangrijke eigenschappen van het ontstaan en den ondergang der haemoglobinemoleculen, en met hun aanpassingsvermogen aan functioneele eischen. Ten slotte noemde spr. na de veranderlijke ook de onveranderlijke eigenschappen der eiwitten in chemisch en biologisch opzicht, daarbij ook het virus-eiwit ter sprake brengend. Bij de genoemde voorbeelden maakte spr. zijn gehoor telkens weer opmerkzaam op de steeds groeiende samenwerking tusschen chemisch onderzoek en biologisch-medische toepassing.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Geneeskunde 2489 D.)**

A. **NEDERLAND. — Procureur-Generaal bij den Hoogen Raad. —**
Bij K. B. van 18 Maart '38 is op zijn verzoek met ingang van 1 April aan mr. L. C. Besier eervol ontslag verleend als Procureur-Generaal bij den Hoogen Raad der Nederlanden, onder dankbetuiging voor de vele en gewichtige diensten door hem in verschillende rechterlijke betrekkingen aan den lande bewezen en is als diens opvolger benoemd tot Procureur-Generaal bij genoemd rechtscollege mr. W. J. Berger, thans Advocaat-Generaal bij dit college.
De aftredende Procureur-Generaal is bevorderd tot commandeur in de orde van den Nederlandschen Leeuw. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Hooge Raad 2379 D.)

B. **GENEES-, HEEL- EN VERLOSKUNDE. — Nieuw gele koorts-vaccin. —**
De Rockefeller Foundation deelt mede, dat men de proef genomen heeft met een nieuw vaccin tegen de gele koorts. In Brazilië zijn 38.000 personen daarmee ingeënt en in Columbia 2000. De resultaten waren uitstekend. (Stefani)
(Vor. ber. Geneeskunde 2946 B.; Gele koorts 1901 A.)

C. **TOP NAEFF ZESTIG JAAR. —**
Top Naeff is 27 Maart '38 in Hotel Wittebrug te Den Haag op bijzonder hartelijke wijze door haar vele vrienden en vriendinnen gehuldigd ter gelegenheid van haar zestigsten verjaardag. Van de Vereeniging van Letterkundigen en de P.E.N.-club was het initiatief tot deze feestelijke bijeenkomst uitgegaan en uit de groote opkomst bleken de groote vriendschap en waardeering, welke men voor de zestigjarige gevoelt. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Letterkunde 2837 A.)

D. **BELGIE. — De weermacht en grensverdediging. - Een uiteenzetting van generaal Denis. —**
In de gemeenschappelijke vergadering van de Kamer- en Senaatscommissie voor de landsverdediging heeft generaal Denis, de minister van Defensie, op 23 Maart '38 een uiteenzetting gegeven van den toestand van de Belgische weermacht en van de grensverdediging.
Spr. wees op het systeem van destructie, dat een inval langs den gewonen weg of per spoor onmogelijk maakt en handelde verder over de plaatsen, die de verschillende legercorpsen bij een eventueelen oorlog zouden hebben in te nemen. Ook handelde hij over de forten en andere permanente verdedigingswerken en legde daarbij speciaal den nadruk op de beteekenis van het Albertkanaal. Dank zij de motorisatie van een aanzienlijk deel van het Belgische leger kunnen sterke troepenafdeelingen in zeer weinig tijd naar de bedreigde punten worden gebracht. De forten op den rechteroever van de Maas bij Luik zijn gemoderniseerd. De forten op den linkeroever zouden eveneens weer in gebruik moeten kunnen komen. Dit zou echter aanzienlijke uitgaven vergen.
Generaal Denis zette verder uiteen, dat de gemotoriseerde troepen heel wat mobieler zijn dan de cavalerie, welke laatste trouwens zoo goed als geheel is verdwenen.
Wat de militaire luchtvaart betreft, verklaarde de minister, dat hij de voorkeur geeft aan kleine, maar sterke en moderne luchtvloten boven een groote luchtmacht, die over verouderde toestellen zou beschikken.
Ook over de eventueele verdediging van het maritieme front, speciaal in den sector Oostende—Zeebrugge, werden bijzonderheden meegedeeld. Een maritieme basis, noodig voor de voedselvoorziening van de bevolking en van het leger is op eenvoudige, maar organisatorische wijze verzekerd.
De conclusie van generaal Denis was, dat het Belgische leger nimmer zoo sterk en zoo paraat is geweest als thans. (Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Defensie 2556 B.)

8 APRIL 1938

E. **EGYPTE. — Verkiezingen. - Nederlaag der Wafdisten. —**
Volgens de laatste berichten hebben bij de verkiezingen in Beneden-Egypte de regeeringspartij 96 zetels, de Saädisten 79, de Wafdisten 12 en de onafhankelijken 59 zetels behaald. In achttien districten moet herstemming worden gehouden.
Oud-minister-president Nahas Pasja en de vroegere minister van Financiën, Makram Beid Pasja, werden niet herkozen.
De Wafd heeft een verpletterende nederlaag geleden. In de ontbonden kamer telde zij 168 zetels.
Volgens latere niet-officieele mededeelingen zijn alle leden van het kabinet van Nahas Pasja verslagen. De minister van Buitenlandsche Zaken, Abd el Fattah Yehia Pasja, is afgetreden. (Al Ahram)
(Vor. ber. Wafdisten 3088 B.)

F. **BELGIE. — Begrooting. - Tekort frs. 1.800 millioen.**
Minister Soudan is bij het onderzoek, dat hij met de ambtenaren van het departement van financiën heeft ingesteld, tot de conclusie gekomen, dat het tekort op het oogenblik reeds frs. 1800 millioen bedraagt en dat de minister doende was om een aantal belastingontwerpen uit te werken, ten einde in dit tekort te voorzien. „Le Peuple" weet thans mede te deelen, dat de minister voornemens is een bedrag van 14- à 1500 millioen door nieuwe belastingen te dekken. Het restant van het tekort gelooft hij te kunnen dekken door op de buitengewone begrooting alle posten met 30% te verlagen. Men neemt aan, dat de kabinetsraad binnenkort deze kwestie zal kunnen behandelen. (Le Peuple)
(Vor. ber. Begrooting 3064 C.)

G. **FRANKRIJK. — Blum's financieel program. —**
Na verscheidene dagen van volkomen onzekerheid, heeft de Fransche regeering op 4 April '38 na afloop van den kabinetsraad de groote lijnen gepubliceerd van de financieele projecten, die bij het parlement zullen worden ingediend. De meest belangrijke bepalingen blijken de volgende te zijn:
1o. Progressieve kapitaalheffing, met een minimum van 4%, naar keuze van den aangeslagene te voldoen in een, vier of tien jaar.
2o. Afschaffing van alle effecten aan toonder, invoering van een nieuw type van effecten op naam met even gemakkelijke verhandelbaarheid, waardoor de couponbelasting, aangezien fraude bemoeilijkt of onmogelijk wordt, van 24 op 18% teruggebracht zal worden.

3o. Herwaardeering van den goudvoorraad van de Banque de France op de basis van de huidige koersen, en een nieuwe redactie der balansen van het emissie-instituut.
4o. Instelling van een „deviezen-centrale" bij de Banque de France, welke centrale op den handel in buitenlandsche wissels toezicht zal uitoefenen en voor alle aanvragen om deviezen overlegging van de justificaties zal vereischen.
5o. Terugkeer tot de „eenheid" van het budget en de opneming van alle permanente uitgaven in de gewone begrooting.
6o. Afschaffing van zekere vrijstellingen van belastingen, waarop de Fransche staatsfondsen tot dusver recht hadden.
7o. Opschorting van de aflossing op de staatsschuld gedurende twee jaar.
8o. Verlenging van den arbeidstijd in de fabrieken, welke voor de landsverdediging werken en in bepaalde andere gevallen.
9o. Invoering eener ouderdomsrente.
10o. Herziening der douanerechten. (Le Temps)
(Vor. ber. Blum 3180 B.; Financiën 3074 D.)

A. **PRIJSVERLOOP. — 1936-1937. —**
De tweede aflevering van het maandelijksch Bulletin, uitgegeven door den Volkenbond te Genève, geeft een overzicht van het prijsverloop van eenige groepen artikelen. Het blijkt voor verschillende grondstoffen zeer uiteen te loopen.
Onderstaande tabel geeft de maxima en minima aan van de noteering gedurende 1936 en 1937 (in % van de noteering in 1929):

	Minimum 1e kwartaal 1936	Maximum 1e kwartaal 1937	Minimum Einde 1937
Tin	114	147	89
Wol	76	93	68
Rubber . . .	72	131	69
Lood	70	138	71
Koper	66	92	51
Katoen . . .	60	76	47
Copra . . .	58	98	61
Zink	58	125	63
Koffie . . .	40	54	39
Zijde	32	41	34

Een andere groep vertoont gedurende de laatste twee kalenderjaren een nagenoeg constante stijging. De ontwikkeling was als volgt:

	1e kwartaal 1936	2e kwartaal 1937	Einde 1937
Tarwe . . .	60	90	101
Rijst	63	70	79
Steenkolen . .	100	120	121
Ruw ijzer . .	100	140	158
Constructiehout	93	140	120
Houtcellulose .	75	140	130

(Bulletin de la Société des Nations)

B. **GROOT-DUITSCHLAND. — Diplomatie. —**
Een aantal diplomatieke posten worden nieuw bezet: Von Papen gaat van Weenen naar Ankara, gezant Von Dircksen van Tokio naar Londen, staatssecretaris Von Mackensen naar Rome, generaal-majoor Ott wordt militair-attaché-gezant te Tokio.
(Vor. ber. Diplomatie 3126 A.)

C. **SURINAME. — Arbeiderspartij. —**
Sedert eenige maanden verschijnt, naar wij in De West lezen, geregeld des Zaterdags de Surinaamsche Volkskrant, die gesteund wordt door het Nederl. Vak-Verbond.
In het jongste nummer wordt medegedeeld, dat in overleg met het N.V.V. het volgende programma is vastgesteld, dat de concrete eischen bevat der Surinaamsche vakbeweging.
Tarief van taken, loonen en werktijden.
Krachtige bestrijding van de werkloosheid door werkverschaffing, bevordering van export en bevordering van het vestigen van nieuwe bedrijven en ondernemingen.
Registratie en ondersteuning van werkloozen.
Krachtige maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid en kostelooze genees-, heel- en verloskundige bijstand aan werkloozen en hun gezinnen.
Verlaging van de invoerrechten.
Ruimere openstelling van overheidsbetrekkingen voor Surinamers.
Verbetering van het onderwijs.
Saneering van het waterleidingbedrijf, met instelling van lage tarieven voor arbeidersverbruikers.
Instelling van een beroepsinstantie in de rechtspraak.
Wering van fascistische propaganda uit het ambtenaren- en politiecorps op straffe van ontslag.
Krachtige actie voor een welvaartsplan voor Suriname door het gouvernement in Nederland.
Vaste aanstellingen voor werklieden, die zich langer dan 2 jaren in gouvernementsdienst bevinden.
Volledige vrijheid van drukpers en vergadering.
Soepele toepassing van belastinginvordering voor achterstallige landbouwers.
Uitvoering van het rapport-Rutgers in zake bacovencultuur.
Aanmoediging van het particuliere Surinaamsche initiatief in zake aanvatting van cultures en industrie.
Krachtige bestrijding van het woekerbedrijf. (De West)

D. **GROOT-DUITSCHLAND. — Staatscontrôle op Joodsche religieuze vereenigingen. —**
De staatscourant publiceert een wet op de rechten van Joodsche religieuze vereenigingen. Ter verdere uitvoering van de Neurenbergsche wetten worden voor het geheele rijk de rechten van Joodsche religieuze vereenigingen uniform opnieuw en in overeenstemming met den toestand geregeld. Zoo wordt bepaald, dat genoemde vereenigingen, die tot dusverre nog op grond van verschillende landsrechtelijke bepalingen de rechten bezaten van openbare lichamen, deze rechten verliezen, en slechts de mogelijkheid hebben, evenals andere vereenigingen door inschrijving in het vereenigingsregister particuliere rechten te verwerven. Voorts behelst de wet de fundamenteele bepalingen voor een staatscontrôle in het geheele rijk op de Joodsche religieuze vereenigingen en organisaties.
Het van kracht worden der wet voor Oostenrijk is voorbehouden. (Berliner Tageblatt)
(V. b. Anti-semistisme 3132 B.; Jodenwetten 2109 D.)

9 APRIL 1938

E. **GEESTELIJK LEVEN. — Stille Omgang. —**
In den nacht van twaalf op dertien Maart, den eersten der beide nachten van den Amsterdamschen Stillen Omgang ter eere van het H. Sacrament van Mirakel hebben dertig duizend mannen hieraan deelgenomen. (De Maasbode)
(Vor. ber. Stille Omgang 2710 B.)

F. **SPANJE. — Burgeroorlog. - Regeeringskabinet-Negrin gereorganiseerd. —**
Officieel is op 5 April '38 medegedeeld, dat het kabinet gereorganiseerd is en thans als volgt is samengesteld:
Negrin: premier en minister van Oorlog.
Del Vayo: Buitenlandsche Zaken.
Aspe: Financiën en economie.
De los Rios: Verkeer.
Velao: Openbare Werken.
Gomez: Binnenlandsche Zaken.
Aguade: Arbeid.
Blasco (S.N.T.): Openbaar Onderwijs.
Uribe: Landbouw.
Pena: (U.G.T.) Justitie.
Giral, Urijo en Rieto: ministers zonder portefeuille.
(V. b. Burgeroorlog 3208 A.; Kab.-Negrin 2786 E.)

G. **VEREENIGDE STATEN. — Politieke vluchtelingen. - Nederland's antwoord. —**
Onder betuiging van haar waardeering voor het door de Amerikaansche regeering genomen initiatief, heeft de Nederlandsche Regeering zich bereid verklaard, zich te doen vertegenwoordigen in het comité, dat op voorstel van de Amerikaansche regeering zal bijeenkomen ter bespreking van de maatregelen, die ten behoeve van politieke uitgewekenen kunnen worden genomen. (Regeeringspersdienst) **(3203 H.)**

A. CHINA. — Conflict met Japan. - Recapitulatie der laatste drie maanden. —

Drie maanden geleden namen de Japanners Nanking in bezit en al dien tijd daarna hebben zij getracht hun troepen van daar in verbinding te brengen met de Japansche afdeelingen, die van het Noorden uit den Chineezen het bezit van den Loenghai-spoorweg bestreden en speciaal met de troepen, die dit langs de spoorlijn van Tientsin naar Poekou (tegenover Nanking) deden. Doch nog altijd scheidt een kleine 200 K.M. deze beide

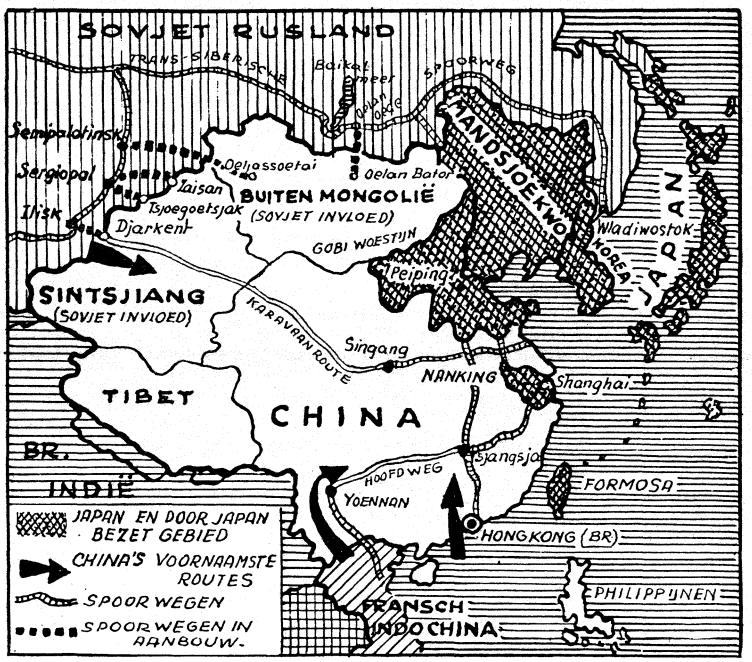

legers en deze afstand is in het begin van de week nog grooter geworden, doordat de Japansche troepen, die ten Noorden van Soetsjou (het kruispunt van de spoorlijn van Tientsin naar Poekou en den Loenghai-spoorweg) opereerden, zijn teruggedreven. Tusschen deze beide Japansche legers staat een groote en naar het schijnt goed georganiseerde Chineesche troepenmacht en deze troepen zullen, zoolang dit mogelijk is, de beide Japansche legers van elkander gescheiden houden, omdat, mochten deze er wel in slagen elkander te bereiken, hun kracht plotseling meer dan verdubbeld zou worden. Belangrijker dan de plannen van de Chineezen om te voorkomen, dat de beide Japansche legers gezamenlijk op kunnen treden, is echter op het oogenblik het feit, dat zij elkander drie maanden na den val van Nanking nog niet bereikt hebben.

Men mag aannemen, dat Japan op het oogenblik een klein millioen soldaten op het vasteland heeft. Ruim 200.000 hiervan opereeren in Midden-China, ongeveer 300.000 strijden in Noord-China en volgens schattingen worden 400.000 man in Mandsjoekwo gehouden als een bolwerk in geval van gewapend optreden van de zijde van de Sovjet-Unie of van Buiten-Mongolië. In Midden-China gebruiken de Japanners zeker een 50.000 man om het „bezette" gebied bezet te houden en vermoedelijk zullen niet veel meer dan 250.000 man betrokken zijn bij het offensief op Soetsjou. Daartegenover staan ongeveer een half millioen Chineezen. Voor het grootste deel slecht gewapend en niet al te best georganiseerd, maar voor een deel ook samengesteld uit zeer goed gedrilde keurcorpsen onder het commando van China's bekwaamsten generaal Li Tsjoeng-jen. Dat deze numerieke meerderheid in het algemeen niet zal opwegen tegen het technische overwicht van de Japanners, spreekt wel vanzelf, maar nochtans doet zich in dezen oorlog thans voor het eerst het feit voor, dat de Chineezen zich gedurende langeren tijd hebben gehandhaafd en dat zij zelfs in staat zijn geweest, verrassende tegenoffensieven te ondernemen, die den Japanners groote schade hebben toegebracht. Op dit oogenblik zendt Japan iederen beschikbaren soldaat in allerijl naar de hoofdfronten en op dit oogenblik leeft Zuid-China nog geheel in vrede.

Het is duidelijk, dat er een verandering in de constellatie van den oorlog gekomen is. Tot voor eenigen tijd verliepen de militaire operaties voor Japan bevredigend, hoewel ook toen prins Konoje, de Japansche premier, moest verklaren, dat het zeker was, dat de oorlog nog langen tijd zou duren. Maar toen het eene Japansche succes op het andere volgde, heerschte te Tokio nog altijd vrees voor de plannen van de machthebbers van de vloot. Toen de oorlog nog een incident was, en geen strijd van de Japansche natie, stonden dezen al te trippelen van ongeduld om mede te helpen het incident uit de wereld te helpen en zegden zij al den steun van hun schepen toe om in de verre binnenlanden van China mede te werken aan een regeling. De vlootautoriteiten namen en kregen hun kans te Shanghai, maar met alle macht wist Tokio hun activiteit daar nog binnen de perken te houden. Maar de regeering volgde den strijd tusschen de hoofden van het leger en die van de vloot met angstige spanning en men vreesde nog altijd, dat de ontevreden admiraals Zuid-China voor zich zouden opeischen. Zij gaven daartegenover den generaals toe en zonden hun troepen en steeds meer troepen. Thans kan de vrees voor de admiraals gekalmeerd zijn, want ook al zouden dezen het ongeduld niet meer kunnen bedwingen en op Zuid-China af willen gaan, Tokio zou aan hun klemmendste eischen geen gevolg kunnen geven, omdat het de troepen voor een dergelijke actie niet meer kan missen. Te Tokio heeft het leger het pleit gewonnen. Zijn eischen hebben zooveel gevergd als men kon vreezen, dat die van leger en vloot samen zouden vergen: Zuid-China leeft tusschen die bedrijven in vrede, terwijl de Japansche natie reeds in haar geheel den last van den oorlog mede moet dragen. Daarbij doet zich dan thans een gemis aan succes voor en begint het groote wapen van China, dat zich met gebrekkige wapens moet verweren: de tijd, te werken.

Japan is er niet in geslaagd om China's tegenstand te breken — eerder neemt deze toe, het is er niet in geslaagd China te beletten nieuwe legers te vormen en het heeft het bewind van Tsjang Kai-sjek niet ten val kunnen brengen na negentig dagen van strijd om Shanghai en eenige weken van strijd om Nanking en het is er evenmin in geslaagd een eigen doeltreffend werkende en met eenig gezag optredende Japansche regeering in het bezette gebied te organiseeren. Het zegde het communisme in China den oorlog aan, maar de invloed van de roode legergroepen tusschen de andere legers in China is in den tijd, dat de oorlog duurt, zeer toegenomen. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3207 E.)

B. FRANKRIJK. — Blum's financieel program. - Kamer neemt ontwerp aan. —

Na vele redevoeringen in de Kamerzitting van 6 April '38, die weinig nieuwe gezichtspunten opleverden en waarvan de laatste eindigde met een oproep tot eenheid, het eenige wat redding kan brengen in de catastrophalen toestand, waarin Frankrijk zich bevindt, besloot de Kamer geheel onverwachts de verdere sprekers niet meer te hooren en tot stemming over te gaan. De uitslag van die stemming was, dat het ontwerp, tot verleening van de uitgebreide bevoegdheden aan de regeering, werd aangenomen met 311 stemmen tegen 249 en 42 onthoudingen.

Deze meerderheid zal ongetwijfeld door Blum als voldoende worden beschouwd, zoodat het weer de Senaat zal zijn die hem omverwerpen moet.

(Le Temps) **(Vor. ber. Financieel Progr. 3213 G.)**

C. GROOT-DUITSCHLAND. — Volksstemming. - Nieuwe verklaring van Kardinaal Innitzer. - Rechten der kerk op elk gebied gehandhaafd. —

De „Osservatore Romano" publiceert op 6 April '38 den Duitschen tekst van een verklaring, welke kardinaal Innitzer voor zijn terugkeer naar Weenen (na zijn bezoek aan den Paus) noodzakelijk achtte namens het Oostenrijksche episcopaat af te leggen, om een einde te maken aan de onzekerheid, bij de openbare meening ontstaan door zijn vorige uitlatingen. In de verklaring staat het volgende:

1e. De plechtige verklaring van de Oostenrijksche bisschoppen d.d. 18 Maart '38 wilde uiteraard geenszins instemming betuigen met datgene wat niet vereenigbaar was of is met de wetten Gods, met de vrijheid en met de rechten der katholieke kerk. Voorts kan deze verklaring niet worden uitgelegd of gebruikt voor propaganda door staat of partij, bij wijze van pressie op het geweten der geloovigen.

2e. Met betrekking tot de toekomst eischen de Oostenrijksche bisschoppen:

a) Geen enkele wijziging in welke aangelegenheid ook, die betrekking heeft op het concordaat met Oostenrijk, zonder voorafgaand accoord met den Heiligen Stoel;

b) Met name een behandeling van alle aangelegenheden van school en opvoeding en elke oriëntatie van de jeugd, waardoor de natuurlijke rechten der ouders verzekerd worden, benevens een godsdienstige en zedelijke opvoeding van de katholieke jeugd naar de

beginselen van het katholieke geloof; een verbod van elke propaganda, die vijandig staat tegenover godsdienst en kerk; het recht der katholieken hun geloof en de Christelijke beginselen te belijden, te verdedigen en uit te oefenen in alle gebieden van het menschelijk leven, met alle middelen, die te hunner beschikking zijn gesteld door de moderne beschaving. (Osservatore Romano) **(Vorig bericht 3207 F.)**

A. **FRANKRIJK. — Blum's financieel program door financieele Senaatscommissie verworpen. —**
De financieele commissie van den Senaat heeft op 7 April '38 bijna zonder debat de financieele ontwerpen der regeering verworpen met 25 tegen 6 stemmen.
(Le Temps) **(Vor. ber. Blum, Kamer 3215 B.)**

10 APRIL 1938

B. **FRANKRIJK. — Kabinet-Blum afgetreden.. —**
Nadat op 8 April '38 de financieele rapporteur van den Senaat, Abel Gardey, Blum's financieel ontwerp bij den Senaat had ingeleid, gold zijn voornaamste critiek de inflatie, waartoe het ontwerp naar zijn meening den weg opende. Zijn tweede punt van critiek was gericht op het feit, dat de grootste offers uitsluitend van de bezitters worden gevraagd, terwijl de arbeiders naar zijn meening grootendeels gespaard bleven. Hij erkende dat offers noodzakelijk zijn, maar eischte deze van beide kanten.
De Senaat hoorde 2 uur lang Léon Blum's verdediging aan. Na Blum sprak Caillaux een kort woord, waarop onmiddellijk gestemd werd over het voorstel, niet tot bespreking van de artikelen over te gaan. Het resultaat dezer stemming was dat de Fransche Senaat met 223 tegen 49 stemmen weigerde aan Blum volmacht voor de uitvoering van zijn financieele plannen te verleenen. Een uur daarna werd bekend, dat het kabinet zich naar den President van de republiek had begeven om zijn ontslag aan te bieden.
President Lebrun, die de demissie aanvaardde, heeft den voorzitter van de radicale partij, Edouard Daladier, met de vorming van een nieuwe regeering belast.
(L'Intransigeant)
(Vor. ber. 3216 A.; Kabinet-Blum 3172 B.)

C. **SPANJE. — Burgeroorlog. - Lerida bezet. —**
Op 4 April '38 werd Lerida door de troepen van Franco bezet. De regeeringstroepen waren machteloos tegenover het numeriek en vooral het technisch overwicht der tegenstanders. De legerafdeeling der nationalisten die in en bij het dal van de Ebro opereert, heeft eveneens belangrijke successen geboekt. Zij heeft de Middellandsche Zee reeds in zicht. Toch schijnen de regeeringstroepen zich bij Tortosa krachtig te verzetten. Op hulp van buiten kan de Catalaansche regeering echter niet rekenen en de toestand schijnt allesbehalve rooskleurig. (Agence Belga)
(Vor. ber. Sp. Burgeroorlog 3214 F.)

D. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Belgisch-Fransch: Jean Tousseul — „Tablettes." (Les Editions de Belgique, Bruxelles '38) **(3198 E.)**
Duitsch: „Stimmen der Völker", die schönsten Verse aller Zeiten und Länder. (Querido, Amsterdam) **(Vor. ber. 3207 B.)**
Engelsch: Louis Bromfield — „The Rains came." (Cassell)
F. D. Ommaney — „South Latitude." (Longmans) **(Vor. ber. 3207 B.)**
Fransch: André Corthis — „Revoltées." (Les Editions de France, Paris '38) **(Vor. ber. 3207 B.)**
Friesch: J. Poortinga — „Noedlik doel." (Brandenburgh & Co., Sneek) **(Vor. ber. 3076 B.)**
Nederlandsch: Elisabeth Zernike — „Morgen weer licht." (Em. Querido, A'dam) **(Vor. ber. 3207 B.)**
(Red. K. H. A.)

E. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Opcenten Inkomstenbelasting. —**
De Tweede Kamer heeft op 6 April '38 het wetsontwerp tot tijdelijke versterking van de opbrengst van de inkomsten- en van de dividend- en tantième-belasting, ter financiering van de defensie-uitgaven, zonder hoofdelijke stemming aangenomen, met aanteekening van tegenstemmen van de N.S.B., de Staatkundig Gereformeerden en de Communisten. (N. R. Crt.)
(Vorig bericht 3177 E.)

11 APRIL 1938

F. **FRANKRIJK. — Kabinet-Daladier gevormd. —**
Het nieuwe Fransche kabinet, dat de heer Daladier op 10 April na ruim anderhalven dag onderhandelen, gevormd heeft, is als volgt samengesteld:
Minister-president en landsverdediging: Edouard Daladier (radicaal);
Ondervoorzitter van den ministerraad en coördinatie der ministerieele diensten: Camille Chautemps (radicaal);
Justitie: Paul-Revnaud (linksch-republikein);
Binnenlandsche Zaken: Albert Sarraut (radicaal);
Buitenlandsche Zaken: Georges Bonnet (radicaal);
Financiën: Marchandeau (radicaal);
Nationale Economie: Raymond Patenôtre (soc. rep. unie);
Luchtvaart: Guv la Chambre (radicaal);
Marine: Campinchi (radicaal);
Koopvaardij: de Chappedelaine (linksch-democraat);
Handel: Gentin (radicaal);
Opvoeding: Jean Zay (radicaal);
Landbouw: Queille (radicaal);
Posterijen: Julien (radicaal);
Openbare Werken: Frossard (soc. rep. unie);
Arbeid: Ramadier (soc. rep. unie);
Gezondheid: Rucart (radicaal);
Oudstrijders en pensioenen: Champetier de Ribes (volksdemocraat);
Koloniën: Georges Mandel (onafh. republikein).
Dit derde kabinet-Daladier is in wezen een homogene radicale regeering, (twaalf radicale ministers), waarin tevens enkele vertegenwoordigers zijn opgenomen van die groepen, welke de radicale partij in het parlement aan de linker- en rechterzijde flankeeren, t.w. resp. de socialistisch-republikeinsche unie (drie ministers) en het centrum (vier ministers).
(Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kabinet 3216 B.; Kab.-Daladier 1164 G.)

G. **GROOT-DUITSCHLAND. — De Volksstemming in zake de annexatie van Oostenrijk. —**
Op 10 April '38 is in geheel Duitschland en Oostenrijk de volksstemming gehouden over de aansluiting of annexatie van het Oostenrijksche gebied bij Duitschland.
De uitslagen van deze stemming luiden als volgt:

Het aantal stemgerechtigden in Duitschland en Oostenrijk samen bedroeg .	49.493.028
Daarvan stemden er . . . (99.57%)	49.279.104
Het aantal ja-stemmen bedraagt . . .	48.751.587
Het aantal neen-stemmen bedraagt . .	452.170
Het aantal ongeldige stemmen bedraagt	75.347

Voor den „Anschluss" heeft 99.08% der gecombineerde bevolking gestemd, in Oostenrijk alleen 99.75%.

In Oostenrijk bedroeg het aantal stemgerechtigden	4.300.177
Daarvan stemden er	4.287.431
Het aantal ja-stemmen bedraagt . . .	4.270.517
Het aantal neen-stemmen bedraagt . . .	11.263
Ongeldige stemmen waren er	5.651

Te Weenen stemden 1.219.331 van de 1.232.745 stemgerechtigden met ja; het aantal neen-stemmers beliep 4939 en het aantal ongeldige stemmen 2316.
Te Berlijn bedroeg het aantal ja-stemmers 3.156.962, het aantal neen-stemmers 24.000 en het aantal ongeldige stemmen 2843. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Anschluss 3215 C.; Volksstemming 3173 A.)

A. Grepen uit de politieke gebeurtenissen van 1918—1938. —

Nu de aansluiting van Oostenrijk bij Duitschland reeds weer bijna een maand achter ons ligt, laat zich uit dit perspectief het verloop der gebeurtenissen al beter overzien. Het kenmerk der eerste reactie van Hongaarsche zijde was ongetwijfeld een groote kalmte en gelatenheid, tevens een zekere opluchting, dat de kogel door de kerk was, d.w.z. dat er een einde was gekomen aan een, reeds sedert jaren, ook hier als onhoudbaar beschouwden toestand. Langzamerhand komt men evenwel tot het besef, dat er toch wel veel veranderd is, en men vraagt zich af, wat nu eigenlijk wel de gevolgen zullen zijn met het oog op het eigen land, het trotsche 1000-jarige Hongarije!

Tot beter begrip van de ontwikkeling der specifiek Hongaarsche vraagstukken diene volgend kort geschiedkundig overzicht.

Na een lange periode van indolentie, waarin het land slechts een rol speelde als het Oostelijk bastion van het gecultiveerde West-Europa tegen de ongeloovige Turksche horden, kwam omstreeks het jaar 1848 eenige teekening in het politieke leven. Hongarije werd zich van zijn eigen positie bewust. Binnen een kort tijdsverloop ontwikkelde zich in het land, ondanks de strubbelingen met het toenmalige Oostenrijk, een nog ongekende periode van bloei. De lijfeigenschap werd afgeschaft, een kleine burgerstand kwam op; groote bouwwerken verrezen. Zoo was de loop van zaken tot den wereldoorlog.

De in Hongarije gehate troonopvolger der monarchie werd te Serajewo vermoord; Hongarije volgde Oostenrijk getrouw in den oorlog: Italië liet de monarchie in den steek. De Hongaarsche soldaten streden dapper, hielden de Russische stoomwals in de Karpathen tegen en bezetten met behulp der Duitschers onder Mackensen, Servië en Roemenië; geen enkel vreemd soldaat had den Hongaarschen bodem betreden. Toen sprak graaf Tisza, Hongaarsche minister-president, die als eenig lid van den kroonraad te Weenen in 1914 zijn stem tegen het van oorlog zwangere ultimatum aan Servië had verheven, in 1918 in het parlement te Boedapest de gedenkwaardige woorden uit: „Wij hebben den oorlog verloren". Het hooge woord was er uit; het gevolg was de grootste consternatie. Niemand begreep het gebeurde recht, de bladen hadden slechts roemrijke wapenfeiten vermeld, de ineenstorting van het Westelijk front was niet tot de groote menigte doorgedrongen.

Wat toen volgde was wel de grootste tragedie, welke het land ooit heeft medegemaakt. Tisza werd voor het débacle verantwoordelijk gesteld en in zijn villa vermoord. De verbitterde en moreel ontredderde troepen stroomden in het berooide land terug. De gebeurtenissen volgden elkander in steeds sneller tempo op. Graaf Károlyi riep de volksrepubliek uit, zond de soldaten naar huis en liet Mackensen gevangen nemen, hetgeen een nadeeligen invloed op Duitschlands houding had.

Op 22 Maart 1919 nam de communist Béla Kun de regeering over. De bolsjewistische terreur begon. Om het aldus geteisterde en innerlijk verdeelde land van zijn overheerschers te „bevrijden", trokken de Roemenen de grenzen over. Béla Kun verliet het land in den vroegeren koninklijken trein; het volk was de kluts kwijt en verzette zich niet; men kwam van den regen in den drop. De plunderingen namen hun loop; de Roemenen traden als hoogmoedige overwinnaars op.

Toen de nood op zijn hoogst was gestegen, stelde de vroegere opperbevelhebber der Oostenrijksch-Hongaarsche vloot, admiraal von Horthy, zich als chef eener contra-regeering ter beschikking en trok aan het hoofd van zijn troepen einde 1919 de hoofdstad binnen om de rust te herstellen. De Roemenen trokken zich onder medeneming van alles wat los en vast was terug. In 1920 volgde de vrede van Trianon, 't eenige nog van kracht gebleven vredesverdrag, dat tot nu toe het land in rouw gedompeld houdt. Tweederde van het gebied met meer dan 3 millioen rasechte Hongaren ging verloren; de vruchtbaarste aarde in het zuiden, wouden en ertsmijnen in de Karpathen, kasteelen en sanatoria in de Tatra. Ook de eenige, ten koste van millioenen voltooide, Hongaarsche haven Fiume moest worden afgestaan, terwijl het zoogenaamde Burgenland, welk een bittere ironie, aan den bondgenoot Oostenrijk ten deel viel. Het op zoodanige wijze geknotte en van zijn levensbronnen beroofde land vond slechts moeizaam den weg tot een normalen gang van zaken terug. Het economische leven was grootendeels ontwricht. Duizenden landgenooten stroomden uit de verloren gebieden naar het moederland terug en kwamen, daar zij alles verloren hadden, ten laste der Hongaarsche schatkist.

Er rest nog de vergeefsche poging te vermelden, welke koning Karel ondernam om in zijn land terug te keeren. Daarop volgde de periode van het ministerpresidentschap van graaf Bethlen. Langzaam herstelde het land zich zoo goed en zoo kwaad als het ging van de slagen van het noodlot.

Het van oudsher feodale Hongarije heeft eigenlijk slechts twee standen gekend, de heeren, welke onmetelijke goederen bezaten, en hun landvolk. Deze toestand doet zich ook thans nog gevoelen. De echte Hongaar van aanzien gaat prat op zijn heer-zijn, ziet dikwijls neer op het onontwikkelde volk, dat van zijn kant bijna Oostersch onderdanig is. Hier komen wij nu aan de twee kardinale punten in het Hongaarsche leven.

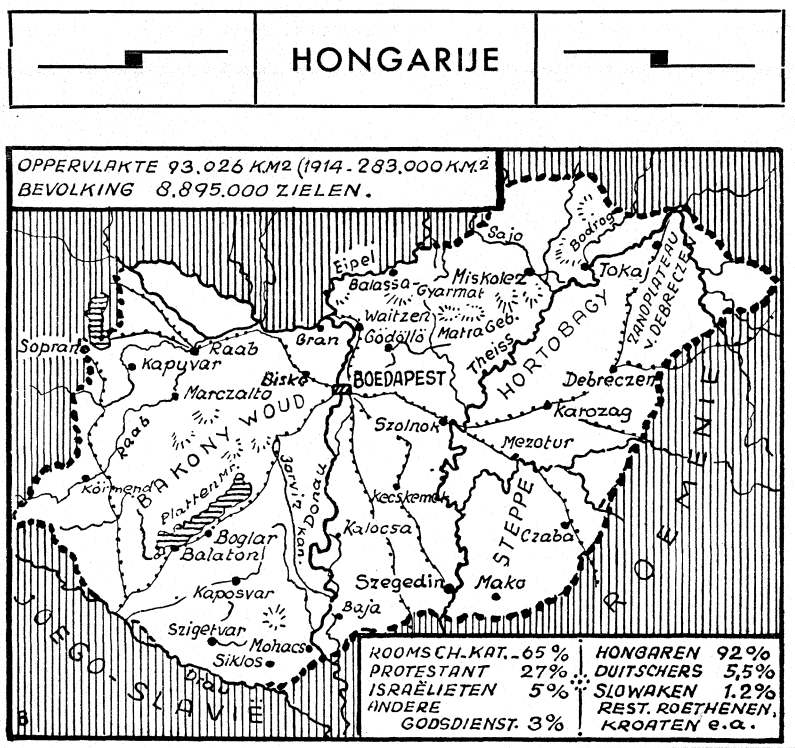

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Door de betere verbindingen tusschen stad en land, de vermindering van het analphabetisme, door toedoen van pers en radio, evenals door de opeenhooping der arbeiders in de fabrieken, is een toestand geschapen, waardoor het in Hongarije numeriek overheerschende proletariaat uit zijn eeuwenlangen slaap zou kunnen ontwaken en op sociaal gebied wel eens eischen omtrent in Westersche landen reeds lang verwezenlijkte menschwaardige bestaansnormen kunnen stellen. Vandaar de groeiende vrees voor de zoogenaamde uiterste richtingen en de daarmede in verband staande talrijke beperkende maatregelen, welke voorkomen in het wetsontwerp in zake het algemeene geheime kiesrecht. Men vreest, dat de reactie te heftig zou kunnen zijn, wanneer de bij vroegere verkiezingen vooral op het platteland op allerlei wijze tot het afgeven van hun stem in voor de regeering gunstigen zin gedwongen bevolking geheel zonder rem haar votum tot uiting zou kunnen brengen. Het communisme wordt sedert de bolsjewistische periode ten strengste onderdrukt en daar het Hongaarsche politie-apparaat op voorbeeldige wijze werkt, wordt het geen kans gegeven het hoofd opnieuw op te steken. Pas enkele jaren geleden zijn de diplomatieke betrekkingen met Sovjet-Rusland hervat.

Het tweede hoofdpunt vormt het helaas zoo actueele joden-vraagstuk. Daar, zooals gezegd, een Hongaarsche middenstand zoo goed als geheel ontbrak en de Hongaarsche gentleman zich, wellicht nog instinctief geleid door zijn uit Azië meegebrachte indolentie, over het algemeen te goed achtte om in den handel te gaan, ging het zakenleven successievelijk bijna geheel in Joodsche handen over. De magnaten, veelal grootgrondbezitters, namen Joodsche rentmeesters in dienst en leefden onbekommerd hun luxueuze grootestadsleven, totdat zij zich op zekeren dag ervan bewust werden, dat hun goederen niet meer aan hen, doch aan den rentmeester toebehoorden, die hen steeds van het noodige geld tegen woekerrente had voorzien, welke leeningen thans de landerijen te zijnen gunste belastten. Ook versmaadden de zoogenaamde „ontwakende Hongaren" als het er op aan kwam meestal niet een huwelijk met een gefortuneerde niet-arische. Aldus is het Joodsche probleem in Hongarije ontstaan. Wilde men thans, nu het reeds lang te laat is, met de befaamde Duitsche methode te werk gaan, dan zoude aan het geheele economische leven een onherstelbare slag worden toegebracht. Arische Hongaren zouden de vrijgeworden plaatsen nauwelijks willen en kunnen innemen. Daarvoor is een opleiding van generaties noodig. Wij Nederlanders zijn b.v. steeds onze eigen kooplieden geweest, wij hadden vreemde hulp niet noodig.

De Jodenhaat is er. Het is zuiver een broodkwestie. Voor iedere plaats, die een Jood verlaat, komt er een vrij voor een christelijk Hongaar. En daar zich vooral ook onder de intellectueelen een schrikbarende werkloosheid doet gevoelen, ligt het voor de hand, dat deze ontevredenen, werkloozenondersteuning immers bestaat niet, zich in de armen van een veelbelovend nationaal-socialisme, hier ook wel partij der „Pfeilkreuzler" genoemd, werpen. Wat echter ontbreekt is een werkelijke leider. Majoor Szalási, waarvan voor korten tijd nog niemand had gehoord, heeft zich wel als zoodanig opgeworpen, doch het is zeer de vraag, of hij voldoende organisatorisch talent bezit. De andere leiders o.a. een graaf Festetich, hebben zich door hun grove optreden niet populair weten te maken. Ook heeft de kleine Duitsche minderheid, de zoogenaamde „Schwaben", sedert 300 jaren in het geheele land verspreid over verschillende dorpen wonend, nog geen blijk van sympathie met de beweging gegeven. De regeering zelf is sedert het premierschap van Gömbös steeds meer naar rechts gezwenkt. O.a. werden er reeds maatregelen genomen, waardoor in alle zaken een verplicht percentage christelijke Hongaren te werk moeten worden gesteld. Ook treedt men steeds energieker tegen immigratie van buitenlanders, speciaal Israëlieten, op. Derhalve wordt ook de grens met Duitsch-Oostenrijk zeer streng bewaakt, opdat geen vluchtelingen het land binnen kunnen komen, hetgeen trouwens door Duitschland eventueel als onvriendelijke geste zou kunnen worden beschouwd.

De Hongaarsche regeering zal bij de Kamer een wetsontwerp indienen, waarbij volmachten worden gevraagd, om bij decreet den invloed der Joden in het economische, cultureele wetenschappelijke, literaire en artistieke leven des lands te beknotten. De deelneming der Joden op deze gebieden zal over het algemeen beperkt worden tot 20%.

Dat Hongarije politiek verdeeld zou zijn, kan niet goed worden beweerd. Daartoe is de oppositie niet genoeg georganiseerd, terwijl de partij der kleine boeren onder leiding van Eckhardt nauwelijks in den waren zin des woords aanspraak op dien titel kan maken. Hoe de ware verhouding der sterkte der partijen is, zal pas na de eerste geheime verkiezingen eenigszins kunnen blijken.

Interessant is nog de Hongaarsche houding ten opzichte van Tsjecho-Slowakije. Nu het oogenblik gekomen schijnt te zijn om tezamen met de Sudeten-Duitsche partij (terwijl in het Zuid-Slavische parlement stemmen opgaan, dat de Kleine Entente in feite reeds is uiteengevallen) op de bres te staan voor de gemeenschappelijke belangen, verneemt men van de zijde der Hongaarsche minderheid nauwelijks iets. Het vermoeden ligt dan ook voor de hand, dat men verwacht, dat het groote Duitschland de kastanjes wel uit het vuur zal halen, waarna het ridderlijke Hongaarsche volk wel vanzelf in het bezit van zijn rechtmatig eigendom, in casu het na den oorlog verloren gebied, zal worden gesteld. Dat intusschen zal de naaste tijd wellicht reeds leeren.

Van de zijde van Duitschland wordt voor Hongarije niet het minste gevaar verwacht. Wel zal het land indirect op economisch gebied steeds meer afhankelijk van zijn grooten nabuur worden, maar daarvan hoopt men ook talrijke voordeelen te kunnen genieten. Veel hangt af van de verdere ontwikkeling van den binnenlandschen toestand. (N. R. Crt.) **(3207 G.)**

A. FRANKRIJK. — Kabinet-Daladier. - Daladier's program. —

Het program van Daladier op 10 April '38 luidt als volgt:

1. Volmachten voor zes maanden.
2. Handhaving van de tegenwoordige buitenlandsche politiek; geen interventie in Spanje.
3. Ontruiming van de bezette fabrieken.
4. 5 milliard voorschot van de Bank van Frankrijk voor de onmiddellijke behoeften van de Schatkist.
5. Later een uitgifte van een leening van 5 milliard voor de nationale verdediging, mogelijk gemaakt door de gunstiger publieke stemming, als gevolg van zijn komst.
6. Indiening van het wetboek voor de arbeidsconflicten, d.w.z. geheime stemming vóór of tegen de staking onder de arbeiders.
7. Het onmiddellijk uit het land zetten van de buitenlandsche agitators. (Le Temps)

(Vor. ber. Kabinet-Daladier 3216 F.)

B. NEDERLAND. — Joodsche vrouwenraad. - Wetsontwerp-Romme. —

De Joodsche Vrouwenraad in Nederland hield 5 April '38 te Utrecht zijn tiende algemeene vergadering. De voorzitster, mevr. A. Schimmer—Vigeveno, hield een openingsrede, waarin zij een overzicht gaf van de positie der Joden in Europa.

Wij, Nederlandsche Joden, aldus spr., behooren tot de uitzonderlijke groepen van Joden, die in volle gelijkgerechtigheid kunnen leven in een land, welks aloude tradities van godsdienst- en gewetensvrijheid ons dagelijks hun zegenenden invloed doen ondergaan.

Vervolgens gaf spr. een overzicht van de positie der Joden in dictatoriaal geregeerde landen. Het centrale probleem is thans het vraagstuk der emigratie. Moge het plan der Amerikaansche regeering tot internationale samenwerking in verband met het Oostenrijksche vluchtelingenvraagstuk, gelukken. Steeds dringender immers wordt de Joodsche nood en steeds geringer de

gebieden waarheen nog emigratie mogelijk is. In het middelpunt van de belangstelling staat Palestina. Ondanks de ontstellende berichten, die wij lezen omtrent de Arabische terreur, is in het laatste jaar het aantal kolonies met 12 toegenomen, is het grondbezit toegenomen met 100.000 Dunam, zijn de landbouwbedrijven uitgegroeid tot 9000. De landbouwbevolking bestaat uit 60.000 zielen, terwijl 100.000 arbeiders werkzaam zijn in de industrie.
Hierna besprak mevrouw Schwimmer de houding van den Joodschen Vrouwenraad in verband met het voor-ontwerp-Romme. Wij, Joodsche vrouwen, aldus spr., hebben diep in ons het besef van de verantwoordelijke taak, die ons vrouw- en moederzijn ons oplegt. Wij weten, dat in de eerste plaats ons gezin recht heeft op onze aandacht en volle toewijding. Doch dit ontwerp beoefent slechts de gezins-bescherming, waar deze niet van noode is en deze gezinsbescherming houdt juist op, waar deze zou moeten beginnen. De minister stelt het verbod van arbeid voor de gehuwde vrouw als een zaak van beginsel. Doch hoe weinig beginsel-vast is deze wet, die voor noodzaak van het bedrijfsleven en voor seizoensdrukte onbezorgd haar beginsel laat varen. Spr. voelt in deze wet, evenals in zoovele, een aantasting van het elementaire recht van den mensch om te werken en van het zelfbeschikkingsrecht, om in eigen gezin zelf het levenslot in handen te nemen.
Nadat de gebruikelijke agendapunten van de jaarvergadering waren afgehandeld, sprak mevrouw M. Pinkhof-Oppenheim over „de taak der Joodsche vrouw ten opzichte van gezin en gemeenschap". Ook deze spreekster motiveerde een afwijzende houding tegen het ontwerp-Romme. Aan het einde van haar rede diende mevrouw Pinkhof, mede namens andere afgevaardigden, een motie in, waarin de wensch werd te kennen gegeven, dat de Joodsche Vrouwenraad zich alsnog zou aansluiten bij de actie tegen het wetsontwerp-Romme.
De vergadering besloot met algemeene stemmen zich bij deze actie aan te sluiten. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Joodsche Vrouwenraad 311 C.; Wetsontwerp Romme 3140 C.)

12 APRIL 1938

A. FRANKRIJK. — Stakingen in de metaalindustrie.
Er is een staking in de Parijsche metaalindustrie uitgebroken, die nu reeds meer dan een week duurt. Volgens de „Petit Parisien" zouden op dit oogenblik 130.000 man staken. Zij hebben de fabrieken bezet. (Petit Parisien) **(Vor. ber. Stakingen 2879 A.)**

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Annexatie van Oostenrijk door Ver. Staten de facto erkend. - Oostenrijksche schulden. —
De Ver. Staten hebben op 6 April '38 de inlijving van Oostenrijk door Duitschland aanvaard en dit te Berlijn medegedeeld.
In een tweede nota, welke Wilson, de ambassadeur van de Ver. Staten te Berlijn, heeft overhandigd, wordt Duitschland uitgenoodigd de Oostenrijksche schulden te betalen.

Wilson deelde voorts mede, dat de Amerikaansche legatie te Weenen is gesloten en dat hiervoor in de plaats een consulaat-generaal is ingesteld.
Het departement van Buitenlandsche Zaken verklaart, dat het aanbieden van deze nota's geenszins de wettelijke erkenning der verovering van Oostenrijk beteekent en dat het instellen van een consulaat-generaal slechts een erkenning de facto en niet de jure beduidt. De Ver. Staten hebben dus geen afstand gedaan van hun grondbeginsel, dat geen erkenning zal geschieden van grenswijzigingen, welke door gewapende macht tot stand zijn gebracht.
Een ambtenaar van het departement raamde de Duitsche schuld aan de Ver. Staten, zonder de Oostenrijksche schuld, op een milliard dollar.
De schuld van Oostenrijk aan de Vereenigde Staten bedraagt 64.493.480 dollar, hierbij inbegrepen de aandeelen, welke in handen zijn van Amerikaansche burgers. (New York Times)

(Vorig bericht 3211 B.)

C. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Minister Czech afgetreden. —
Czech, de minister voor Openbare Gezondheid en Lichamelijke Opvoeding, heeft zijn ontslag ingediend. De president der republiek heeft den minister van Justitie, dr. Iwan Derer, ad interim met de leiding van het onbezette ministerie belast.
Minister Czech, de vertegenwoordiger van de Duitsche sociaal-democraten in het kabinet-Hodza, had reeds twee weken geleden, kort nadat de andere Duitsche ministers Spina (Landbund) en Zajicek (chr.-socialist) uit het kabinet waren getreden, het voornemen te kennen gegeven, eveneens heen te gaan. Iwan Derer is Tsjecho-Slowaaksch sociaal-democraat. (Prager Presse) **(Vor. ber. Kabinet 3191 B.)**

D. NEDERL. OOST-INDIE. — Bezoek van den Gouverneur-Generaal van Australië. —
Op 8 April '38 zijn de Gouverneur-Generaal van Australië, Lord Gowrie, en zijn echtgenoote op Buitenzorg gearriveerd, waar zij de gasten waren van de familie van Starkenborgh.
Des avonds was er een diner ten paleize. Op 9 April 1938 namen de hooge gasten afscheid en vertrokken per vliegmachine in de richting Singapore. (Aneta)

E. GROOT-DUITSCHLAND. — Jodenleed. —
Dezer dagen is het jaarverslag van de Joodsche Gemeente te Weenen over het jaar 1937 verschenen. De gemeente telt rond 170.000 zielen. Er waren in 1937 slechts 720 geboorten, doch 2824 sterfgevallen, waarvan 105 zelfmoorden; 520 personen zijn uit het Jodendom getreden en 262, die het Jodendom vaarwel hadden gezegd, zijn weer tot de gemeente toegetreden. Het zielenaantal der gemeente is dus in totaal met 2362 verminderd. Onder de Joodsche bevolking bevinden zich 40.000 buitenlanders, van wien 25.000 van Poolsche nationaliteit. Het getal ondersteunden is binnen korten tijd van 30.000 tot 60.000 gestegen.
Het aantal Joden in Duitschland, dat eind 1937 nog 360.000 bedroeg (135.000 zijn uitgeweken), is door de annexatie van Oostenrijk tot 550.000 gestegen.
Van de Joden, die Duitschland verlieten, gingen 43.000 naar Palestina, 15.000 naar Noord-Amerika, 21.000 naar Zuid-Amerika, 4000 naar Zuid-Afrika, 30.000 naar Europeesche landen, terwijl 20.000 weer naar hun vroeger vaderland (Polen, Hongarije, enz.) terugkeerden. (Joodsche Perscommissie)

(Vor. ber. 3198 F.; Anti-Semitisme 3214 A.)

F. NEDERLAND. — Nieuwe Spelling. - De regeering bereidt een regeling voor. —
In zijn Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer aangaande de Onderwijsbegrooting heeft minister Slotemaker de Bruïne op 11 April '38 zijn voornemens ten aanzien van de spelling als volgt samengevat:
1. De schrijfwijze, die sinds 1934 voor de examens geldt, blijft voor zooveel betreft e, o en sch gehandhaafd.
2. Een commissie wordt ingesteld, die op de basis van het woordbeeld 1934—1936 zal adviseeren over de schrijfwijze der woorden, waaromtrent twijfel bestaat en der aardrijkskundige namen. Zij adviseert voorts over de bastaardwoorden en de samengestelde woorden.
3. Nadat deze commissie haar advies ter zake heeft uitgebracht en de regeering dienaangaande een beslissing heeft genomen, zal zij de nieuwe schrijfwijze in de van haar uitgaande stukken toepassen.
4. In zake geslacht en voornaamwoordelijke aanduidingen zal De Vries en Te Winkel weder gelden.
5. De bedoelde commissie zal de vraag onder het oog zien, in hoeverre in de toekomst op het stuk van geslacht en voornaamwoordelijke aanduiding wijziging wenschelijk zal blijken.
6. Een wetsontwerp wordt gereed gemaakt, waardoor de bemoeienis der regeering met de schrijfwijze der taal op wettelijke basis zal rusten.
7. Met het nemen der aangegeven beslissingen heeft de regeering niet gewacht, totdat de wet zou zijn tot stand gekomen, omdat het noodzakelijk was, onmiddellijk zekerheid te verschaffen en een vacuum te vermijden.
8. De Belgische regeering zal een commissie instellen, die in zake bastaardwoorden, samengestelde woorden, geslacht en voornaamwoordelijke aanduiding in nauw contact met de Nederlandsche commissie zal arbeiden, terwijl zij zich op de hoogte houdt van hetgeen deze commissie in zake het woordbeeld verricht. (Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vor. ber. België 3201 G.; Marchant 3055 D.)

G. EGYPTE. — Mahmoed Pasja blijft premier. —
Koning Faroek van Egypte heeft op 6 April '38 geweigerd Mahmoed Pasja zijn ontslag als minister-president te verleenen en heeft hem opgedragen de toespraak van den koning tot het nieuwe parlement gereed te maken.
De Koning heeft het ontslag van de regeering-Mohammed Mahmoed Pasja niet aanvaard in verband met de weigering der Saädisten zitting te nemen in een coalitie-kabinet.
Het tegenwoordige kabinet blijft derhalve aan het bewind. Veertig onafhankelijken hebben zich bij de regeeringspartij aangesloten, zoodat deze thans de meerderheid heeft met 135 van de 264 afgevaardigden. (Al Ahram)

(V. b. Verkiezingen 3213 E.; Mahmoed Pasja 3165 E.)

A. NEDERLAND. — Luchtvaart. - Militaire terreinen en burger-luchthavens. —

(Overname zonder bronvermelding verboden) **(Vor. ber. Vliegvelden 2847 B.)**

13 APRIL 1938

B. NEDERLAND. — Onderwijs. - Textieltechnologie. - Inaugureele rede van Prof. ir. A. C. Ouburg over „Rationalisatie in de textielindustrie". —

Prof. ir. A. C. Ouburg, directeur der textielfabriek L. E. van den Bergh te Tilburg, en benoemd buitengewoon hoogleeraar in de textieltechnologie aan de Technische Hoogeschool te Delft, heeft op 5 April '38 zijn ambt aanvaard met het houden van een rede over: „Rationalisatie in de textielindustrie".

Rationalisatie, zoo betoogde spr. eerst, is een nieuw parool voor een oud begrip. Van het handspinnewiel met één spil is men in den loop der eeuwen tot het machinale spinnerijbedrijf gekomen, waarin thans honderden millioenen spillen draaien, die aan honderdduizenden ter wereld werk verschaffen; van het primitieve handweefgetouw met één wever is men gekomen in 1936 op een textielfabriek te Moskou tot het sensationeele cijfer van 216 getouwen, bediend door één weefster. Spr. gaf een historisch overzicht van den ontwikkelingsgang der industrie, die door economische, sociale, politieke, psychologische en technische factoren wordt geremd. Als reactie op de desorganiseerende werking van traditie en empirisme is de rationalisatie een nieuwe toegepaste wetenschap, die richting en leiding geeft. De Int. Economische Conferentie van 1927 te Genève heeft zich over wezen en doel der rationalisatie en haar drie elementen uitgesproken: het technische, het commercieele en het economische element. In het commercieele element zag spreker perspectieven voor de textielindustrie. De commercieele rationalisatie zal coördinatie, concentratie en specialisatie der bedrijven tot stand moeten brengen. Iedere economische zelfstandigheid, ook de textielindustrie, heeft het recht haar eigen vorm van organisatie te kiezen, mits het algemeen welzijn hiervan geen schade ondervindt. De overheid onthoude zich er van de economie te bepalen, zij beschouwe een krachtige en doeltreffende organisatie van belanghebbenden als een steun voor haar economische politiek.

Coördinatie, zoo betoogde spr. verder, is een vorm van rationalisatie, die doelt op een organisatorisch verband tusschen gelijkgestemde, zelfstandige bedrijven om door onderlinge samenwerking te komen tot het regelen van gemeenschappelijke belangen, die o.a. zijn: het opstellen van uniforme verkoops- en betalingscondities, het maken van een uniforme prijscalculatie en het invoeren van een dessin-bescherming. De vorm van concentratie, dien spr. op het oog had, is de samensmelting der belangen van gelijke, hetzelfde doel nastrevende bedrijven of bedrijfsonderdeelen, o.a. een export-verkoopsorganisatie, het instellen van regionale en een centraal research-instituut, dit laatste liefst aan de Technische Hoogeschool, ter waarborging van een algemeen, vrij-wetenschappelijk onderzoek.

Ten slotte behandelde spr. de rationalisatie door specialisatie. De fabriek, die zich op een bepaalde type instelt en zich aan bepaalde normen houdt, kan op de meest rationeele wijze produceeren, waarbij zich nog wegen openen voor verdergaande kartelle ering ten aanzien van omzet en quote. Wil de Nederlandsche textielindustrie zich in de toekomst handhaven, dan

zal niet een volledig vrije, ongebonden toestand, maar een beheerschte gebondenheid in den geest van spr.'s betoog naar zijn meening het richtsnoer voor een betere toekomst moeten zijn, waarvan de werkingssfeer niet de fabrikanten alleen raakt, doch grootere kringen van belanghebbenden, als afnemers en arbeiders. (Red. K. H. A.)

A. **ZWEDEN. — Speciaal Begrootingsontwerp ingediend. —**
De regeering heeft bij den rijksdag een speciaal ontwerp-begrooting ingediend, waarbij volmacht wordt gevraagd deze begrooting ten uitvoer te leggen ingeval van een mogelijke verergering van den economischen toestand des lands of op een ander gebied. Het totale begrootingsbedrag beloopt 257 millioen kronen, waarvan 75 millioen gedekt zullen worden door leeningen en de rest uit gewone staatsinkomsten. (Svenska Dagbladet) **(Vor. ber. Begrooting 3100 B.)**

B. **GROOT-DUITSCHLAND. — Volksstemming. - Adolf Hitler's rede aan den vooravond van de stemming. —**
Op 9 April '38 hield Hitler te Weenen zijn laatste rede tot het geheele Duitsche volk, waarmede de propaganda-campagne voor de volksstemming geëindigd werd.
Hitler verklaarde, dat hij zich wilde richten tot hen, die nog niet gemeend hadden hun vertrouwen te schenken aan het nieuwe Duitschland.
Hij hangt dan een tafereel op van het na-oorlogsche Duitschland, verdeeld, verscheurd, ellendig . . . .
Twee groepen bestreden elkaar, de burgerij, die naar Genève keek en de proletariërs, die maar oogen voor Moskou hadden. Ik besloot de éénheid van het volk te bereiken buiten de politieke partijen om.
Ik heb nooit den strijd opgegeven en ik heb ten slotte het Duitsche volk bevrijd van de dictatuur van het proletariaat en van het kapitalisme.
Sprekende over Schuschnigg, riep hij uit: „Ik ben hier, omdat ik mij bekwamer acht, dan mijnheer Schuschnigg. Ik heb door mijn leven bewezen, dat ik bekwamer ben, dan mijn voorgangers, die dit land tot ondergang gebracht hebben. Ik weet niet, of de Geschiedenis hun namen zal bewaren, maar de mijne zal er in geschreven worden, als die van een groot zoon van dit land.
Hij besloot zijn rede aldus:
„Moge morgen iedere Duitscher het groote belang van het uur erkennen en nederig buigen voor de Goddelijke Voorzienigheid, die in weinige weken tijds een mirakel schonk aan Duitschland". (Berl. Tageblatt)
(Vor. ber. Volksstemming 3216 G.)

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — Volksraad. - Bali's zelfbestuur. - Burgerlijke luchtvaart. —**
De Volksraad heeft op 6 April '38 zonder hoofdelijke stemming het voorstel tot herstel van de zelfbesturen op Bali en tot opheffing van den Karangasemraad aangenomen. Tevens is aangenomen de aanvullende begrooting, ten behoeve van *f* 165.000, tot verbetering van de grondorganisatie der burgerlijke luchtvaart met het oog op de Britsche vliegboot-verbinding met Australië. Ook de ontwerp-ordonnantie betreffende de financieele verhouding tusschen het land en de locale ressorten zijn zonder hoofdelijke stemming aangenomen. (Aneta)
(V. b. Bali's zelfbestuur 3036 A.; Luchtvaart 3168 D.)

D. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Suppletoire begrooting voor 1938 voor werkverruiming. - *f* 30 millioen. —**
Bij de Tweede Kamer is op 9 April '38 een suppletoire begrooting voor 1938 ingediend, waarbij met het oog op de werkverruiming, voor kosten van openbare rijkswerken en voorschotten of bijdragen in de kosten van werken, welke door anderen worden uitgevoerd, een nieuw crediet wordt aangevraagd ten beloope van *f* 30 millioen.
In de memorie van toelichting wordt er aan herinnerd, dat in den loop van 1934 voor werkverruiming een crediet is toegestaan van *f* 66.300.000, welk bedrag in 1937 verhoogd is tot *f* 100 millioen. Dit bedrag is op het oogenblik practisch ten volle geblokkeerd en hieronder is ook begrepen een bedrag van *f* 2 millioen, dat in het dienstjaar 1938 aan de gemeente Amsterdam moet worden uitgekeerd in verband met den bouw van een nieuw raadhuis.
Al stuit bij de voorbereiding van de werken het Werkfonds telkens op zeer groote moeilijkheden, van financieelen en van technischen aard, toch blijft de regeering er naar streven de werkzaamheid van het Werkfonds met grooter kracht voort te zetten, opdat de nog steeds heerschende groote werkloosheid, mede door opvoering van het aantal arbeiders werkzaam bij Werkfondswerken, binnen het raam der financieele mogelijkheden zooveel mogelijk wordt bestreden. In verband hiermede is tot uitbreiding van de outillage van het Werkfonds met twee ingenieurs en administratief personeel besloten.
Het thans aangevraagde crediet acht de regeering noodzakelijk voor de versnelde uitvoering. Indien mocht blijken, dat het onvoldoende is voor de financiering van economisch verantwoorde plannen, zal de regeering een nieuw crediet aanvragen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Werkverruiming 2686 E.)

E. **GROOT-DUITSCHLAND. — Koloniën. - Dr. Göbbels voorspelt oplossing. —**
Rijksminister Goebbels heeft tijdens een verkiezingsrede te Neurenberg op 7 April '38 voorspeld, dat „de Duitsche koloniale kwestie opgelost zal worden".
„Wij kunnen niet zeggen, wanneer", aldus Goebbels, „evenmin als het indertijd mogelijk was, te voorspellen wanneer Oostenrijk bij het Duitsche rijk zou worden ingelijfd, wanneer het Rijnland opnieuw bezet zou worden of wanneer de dienstplicht opnieuw zou worden ingevoerd. Al dergelijke vraagstukken worden een voor een opgelost en wel op het oogenblik dat het risico het geringst is".
Goebbels hekelde voorts de bewering van het buitenland, „dat Duitschland zijn doeleinden met geweld in plaats van door onderhandelingen wil bereiken". „Wij hebben dikwijls genoeg onderhandeld", zoo riep hij uit. „Maar er zijn oogenblikken waarin woorden nutteloos en daden noodzakelijk zijn. Indien de critici meenen, dat Engeland en Frankrijk bereid zijn zich te beteren, dan wil ik het Fransche en Britsche publiek op de hoogte stellen van de problemen die nog niet zijn opgelost; problemen, waarover wij gaarne zouden onderhandelen. Wij hebben deze problemen niet uit het niet te voorschijn geroepen. Zij zijn ontstaan door het feit, dat wij den oorlog verloren hebben en zij zullen opgelost worden, met inbegrip van het probleem, dat Duitschland de eenige groote mogendheid is die geen koloniën bezit".
(Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Koloniën 3137 E.; Göbbels 3205 E.)

F. **NOORWEGEN. — Parlement voor 4 jaren. —**
Het Storting heeft op 8 April een wet aangenomen, waarin de zittingsperiode van het Noorsche parlement van drie tot vier jaren wordt verlengd. De eerstvolgende parlementsverkiezingen zullen derhalve in 1940 worden gehouden.
De reden voor deze hervorming is gelegen in den wensch, het parlementaire regime te stabiliseeren en de kosten der verkiezings-campagnes te verminderen. (Aftenposten) **(Vor. ber. Storting 3103 B.)**

G. **CURAÇAO. — Vooruitgang. - Rede van Gouverneur Wouters in de Koloniale Staten. —**
De gouverneur van Curaçao, de heer G. J. J. Wouters, opende op 6 April '38 in de gerestaureerde zaal van het gebouw der Koloniale Staten de eerste vergadering van het college, welke gebeurtenis van historische beteekenis voor dit gebiedsdeel moet worden geacht.
In zijn rede memoreerde de gouverneur, dat bij de geboorte van Prinses Beatrix op ondubbelzinnige wijze is blijk gegeven van de liefde der Curaçaosche bevolking voor ons Vorstenhuis.
Hij bracht verder in herinnering, dat de eerste verkiezing uitstekend verloopen is, er waren weinig ongeldige stemmen. Men

is voornemens het kiesreglement te herzien, waarbij het aantal kiezers kan worden uitgebreid, door vereenvoudiging van de formaliteiten voor het bekwaamheidskiesrecht en door de invoering van een lijstenstelsel.
De verhouding tot de naburige landen, zoo zeide de gouverneur, is uitstekend.
De gunstige economische ontwikkeling van Curaçao en Aruba teekent zich af door de uitbreidingen, welke de oliemaatschappijen ter hand hebben genomen, door de stijgende havenbeweging en het grooter aantal toeristenschepen, n.l. in het afgeloopen jaar 24 schepen met 12.000 toeristen. Tevens is die vooruitgang gekenmerkt door de instelling van een departement voor Economische en Sociale Zaken. Werkloosheid is in dit gebiedsdeel onbekend.
Spr. memoreerde verder de oprichting van een landbouwvereeniging, van een melkcentrale, van werkkampen voor de opleiding van landarbeiders en de stichting van woondorpen voor kleine landbouwers.
De gouverneur bracht dank aan ir. Verweij voor zijn uitnemend rapport ten aanzien van de plannen op sociaal gebied. Hij memoreerde verder de uitbreiding van de K. L. M.-diensten en bracht dank aan ir. Liefrink voor de waardevolle adviezen en gegevens, waardoor een verbetering van de watervoorziening en een prijsverlaging mogelijk waren.
Verder wees hij er op, dat de verordening tot de reorganisatie van de Kamer van Koophandel nog in behandeling is. Ten slotte maakte de heer Wouters melding van de werken, welke in het afgeloopen jaar zijn gereedgekomen en van die, waarvan de uitvoering is voorgenomen. (Aneta)

(Vor. ber. Curaçao 3098 B.; Wouters 2420 B.)

14 APRIL 1938

A. VEREENIGDE STATEN. — Tentoonstelling te New York in 1939. - Nederlandsche deelneming. - Subsidie ƒ 1.5 millioen. —

Naar wij vernemen heeft de regeering in principe besloten, de subsidie voor de Nederlandsche en Nederlandsch-Indische deelneming aan de Wereldtentoonstelling te New York te verdubbelen, zoodat aan de Staten-Generaal zal worden voorgesteld deze subsidie nader vast te stellen op anderhalf millioen gulden.

Bij Kon. Besluit zijn aan het eere-comité voor de Nederlandsche deelneming aan de in 1939 te New York te houden wereldtentoonstelling als leden toegevoegd de heeren: prof. dr. G. A. van Poelje, directeur-generaal van het Onderwijs en ir. A. L. H. Roebroek, directeur-generaal van den Landbouw en aan de algemeene commissie voor voornoemde deelneming de heeren: Raden Adipati Ario Soejono, werkzaam bij de 8ste afdeeling van het departement van Koloniën, D. Hannema, directeur van het museum Boymans, mr. W. G. F. Jongejan, voorzitter van den Ondernemersraad voor Ned.-Indië, Raden Mas Margono Djojohadikoesoemo, werkzaam bij de 4de afdeeling van het departement van Koloniën, Ph. Mees, voorzitter van de Rotterdamsche Bankiersvereeniging, prof. dr. B. Schrieke, buitengewoon hoogleeraar bij de gemeentelijke universiteit te Amsterdam.
(Algemeen Handelsblad)

(Vor. ber. Wereldtentoonstelling 3139 D.)

B. SCANDINAAFSCHE LANDEN. — Ministers-conferentie. —

Na de conferentie van de ministers van Buitenlandsche Zaken van Noorwegen, Zweden, Denemarken en Finland, welke te Oslo werd gehouden, werd op 6 April '38 een communiqué gepubliceerd, waarin wordt gezegd, dat de ministers den toestand der wereld hebben besproken. Eenstemmig waren zij van oordeel, dat hun landen zich afzijdig moeten houden van alle groepen, welke zich in Europa zouden kunnen vormen en in geval van oorlog alles moeten doen om zich niet te laten meesleepen.
De ministers kwamen overeen hun regeeringen aan te bevelen gelijke regelen van neutraliteit aan te nemen.
Verder waren zij eensgezind over de wenschelijkheid, de handelsbetrekkingen tusschen de noordelijke landen te ontwikkelen. Ook waren zij het er over eens, dat besprekingen moeten worden gevoerd met de Britsche regeering ten einde de Noorsche landen aan te sluiten bij de vlootverdragen van Londen van 1936. (Svenska Dagbladet)

(Vor. ber. Scandinavië 2914 C.)

C. NEDERL. OOST-INDIE. — Weekblad „Indië houzee" verboden. —

Bij gouvernementsbesluit is, op voet van de persbreidel-ordonnantie, het weekblad „Indië hou-zee" aangewezen als periodiek verschijnend drukwerk, welks verschijnen tijdelijk kan worden verboden.

Dit besluit is gegrond op de overweging, dat in den laatsten tijd in verschillende nummers van dit periodiek uitingen zijn voorgekomen, welke de kennelijke bedoeling hebben, gevoelens van minachting op te wekken en van stemming te maken tegen het in Nederland gevestigde gezag en de daar gestelde machten, welke uitingen schadelijk moeten worden geacht ook voor de openbare orde in Indië. (Aneta)

(Vor. ber. Pers 2027 G.)

D. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Minderheden. - De besprekingen met de Sudeten-Duitschers. —

Volgens de „Venkov", het orgaan van de boerenpartij, waarvan Hodza ondervoorzitter is, zijn de grondslagen der besprekingen tusschen de Tsjecho-Slowaaksche regeering en de Sudeten-Duitschers de volgende:
1. Er worden gemeenteraadsverkiezingen gehouden.
2. De kwestie van den invoer van Duitsche bladen en boeken in Tsjecho-Slowakije wordt herzien.
3. Verleening van amnestie, waaronder ongeveer 900 personen zouden vallen.
4. Autonomie op het gebied der scholen.
5. De kwestie van de autonomie in bestuurszaken.
De Duitschers eischen een nieuwe administratieve indeeling, waardoor zuiver Duitsche districten zouden kunnen worden geschapen en Duitsche bestuursgebieden, welke verscheidene streken omvatten. Deze verdeeling zou niet alleen moeten worden uitgevoerd in de gebieden der Sudeten, doch overal waar een aaneengesloten Duitsche bevolking is. Het is echter zeer moeilijk, grenzen tusschen de nationaliteiten te trekken en volgens de berichten van het blad der Sudeten heeft de regeering geweigerd, deze kwestie te bespreken.
6. De Duitschers eischen uitbreiding hunner rechten op taalgebied. (Venkov) **(Vorig bericht 3207 D.)**

E. JAPAN. — Eerste Japansche Aartsbisschop te Tokio gewijd. —

Mgr. Chamban van de Vreemde Missiën te Parijs heeft te Tokio de bisschopswijding toegediend aan Mgr. Doi, den eersten Japanschen Aartsbisschop; wegens het te laat ontvangen der Pauselijke bulle moest de plechtigheid — die oorspronkelijk op 3 Februari '38, den feestdag der Japansche martelaren, zou plaats vinden — uitgesteld worden.
In de kathedraal bevonden zich de Pauselijke Delegaat, alle bisschoppen, Apostolische Prefecten en Oversten der Japansche missie, en een groot aantal kloosterlingen van allerlei nationaliteiten.
De Minister van Openbaar Onderwijs had zich laten vertegenwoordigen, en alle ambassadeurs en consuls van katholieke mogendheden waren aanwezig.
(De Tijd) **(Vor. ber. Kath. Kerk 1630 K.)**

F. BELGIE. — De belastingplannen. —

De Belgische minister van Financiën, Soudan, zal in de Kamer een zevental belastingontwerpen indienen. Hieronder bevindt zich o.a. een wetsontwerp in zake de vorming van een speciaal begrootings-reservefonds. Het gaat hier om een bedrag van 750 millioen belga's, dat bij de Nationale Bank zal worden geblokkeerd.
Voorts een wetsontwerp tot wijziging van de inkomstenbelasting; een betreffende de accijnzen en douanerechten, verder een belasting op de van militairen dienst vrijgestelden en een, op de door den staat toegekende monopolies. (Het Laatste Nieuws)

(Vor. ber. Begrooting 3213 F.; Belastingen 1785 D.)

G. JAPAN. — Oorlogskosten. —

De aanvullende oorlogsbegrootingen zijn de vorige maand door het Japansche Lager- en Hoogerhuis aangenomen. De nieuwe oorlogscredieten bedragen 4850 millioen yen; met de reeds gevoteerde 2½ milliard yen stijgen de uitgaven dus tot 7.3 milliard. In het afgeloopen fiscale jaar is in totaal voor 3390 millioen aan staatsleeningen uitgegeven en in het

volgende fiscale jaar zullen deze volgens de mededeelingen van den minister van Financiën, Kaya, 5 milliard bedragen, dus 400 millioen per maand. De minister wees er op, dat de geleende bedragen geheel in het binnenland zullen worden besteed en dat het inkomen van het volk — aldus zijn betoog — met dit bedrag zal toenemen. Dit is dus geheel iets anders, aldus de minister, dan dat de materialen in het buitenland gekocht worden en daardoor de betalingen aan het buitenland zouden doen stijgen. Er moeten pogingen in het werk worden gesteld hen, wier inkomens zullen stijgen, te brengen tot inschrijving op staatsleeningen, maar hij wilde geen wettelijke dwangmaatregelen in die richting; hij hoopt, dat degenen, die hun winsten zien stijgen, dit vrijwillig zullen doen.

De Bank van Japan heeft een conferentie bijeengeroepen met de leidende banken ter bespreking van de situatie op de geld- en kapitaalmarkt. De betalingen van de schatkist zijn sterk gestegen en in Januari en Februari was er een stijging van 332 millioen tegenover het vorige jaar en in de maand Maart zal deze stijging zelfs 340 millioen bedragen. De Bank van Japan, welke de staatsleeningen overneemt en verkoopt, heeft dit jaar 460 millioen aan staatsfondsen verkocht.

De vice-gouverneur Tsushima zeide, dat de bedrijvigheid in de industrie zeer groot was, hoewel de lichte industrie in het tweede halfjaar teekenen van teruggang toonde. Volgens door de Bank ingesteld onderzoek naar de winsten van 282 ondernemingen is de winstmarge gedaald van 29.8% in het eerste halfjaar tot 19.8% in het tweede (vorig jaar 18.2%). (Domei) **(Vor. ber. China-Jap.-Conflict 3215 A.; Kosten 3002 F.; Begrooting 3075 C.)**

15 APRIL 1938

A. **VEREENIGDE STATEN. — De reorganisatiewet.** Het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden, dat reeds eenige dagen gedebatteerd heeft over het wetsontwerp tot reorganisatie van de bestuurslichamen, heeft op 7 April '38 een democratisch voorstel tot verwerping van het ontwerp met een meerderheid van 22 stemmen van de hand gewezen. Daarop werd een resolutie aangenomen, op grond waarvan het Congres zich het recht voorbehoudt over eventueele maatregelen, die president Roosevelt op grond van de reorganisatiewet neemt, door een eenvoudig besluit met meerderheid van stemmen het veto uit te spreken. Van te voren had het Huis reeds een democratisch amendement aangenomen, volgens hetwelk het reorganisatieprogramma niet mag worden toegepast ten aanzien van het Federaal Bureau voor de Opvoeding. (New York Herald Tribune)

B. **GEESTELIJK LEVEN. — Dr. J. H. Bavinck tot zendingshoogleeraar benoemd. —**
Dr. J. H. Bavinck is door de Algemeene Synode der Geref. Kerken tot hoogleeraar in de zendingswetenschap aan de Theologische School te Kampen benoemd en wordt tevens buitengewoon hoogleeraar aan de Vrije Universiteit. Hij is op 22 November 1895 te Rotterdam geboren. Prof. dr. J. H. Bavinck heeft aan de Vrije Universiteit theologie gestudeerd en is later te Erlangen tot doctor in de wijsbegeerte gepromoveerd. In 1919 is hij hulpprediker der Geref. Kerk te Medan geworden, twee jaar later predikant te Bandoeng, tot 1926, toen hij tijdens zijn verlof een beroep naar Heemstede heeft aangenomen. In 1929 is hij wederom naar Indië gegaan, als missionnair predikant voor den jeugd-arbeid te Solo. Na in deze functie van 1930 tot 1934 te hebben gearbeid, is hij docent aan de Opleidingsschool te Jogja geworden. Van zijn werken, die alle of meerendeels bij J. H. Kok te Kampen zijn verschenen, noemen wij de „Inleiding in de zielkunde", „Persoonlijkheid en wereldbeschouwing", „Levensvragen", „Menschen rondom Jezus", „Christus en de mystiek van het Oosten", en „De strijd op het derde front".
Dr. Bavinck zal te Kampen onderwijs geven in de zendingsgeschiedenis, theorie der zending, land- en volkenkunde van Ned.-Indië, en aan de Vrije Universiteit zal zijn opdracht ongeveer gelijkluidend zijn. (Algem. Handelsblad)

C. **OSS. — De Koninklijke Marechaussee. —**
Op 4 April '38 verscheen in de pers het bericht, dat de geheele brigade van de Koninklijke Marechaussee, tien man sterk, op non-activiteit was gesteld. Later bleek, dat haar alleen maar het vooronderzoek in strafzaken was ontnomen. Door middel van den Regeeringspersdienst heeft de Minister van Justitie als motief voor dit besluit vermeld, dat bij het opsporingsonderzoek door de brigades „methoden werden toegepast, waardoor rechtmatige belangen van burgers op pijnlijke wijze werden geschonden".
De sociaal-democratische afgevaardigde Drop werd op 7 April '38 in de gelegenheid gesteld een interpellatie in de Kamer over deze zaak te houden. De minister kreeg van den interpellant ruim gelegenheid om zijn beleid te verdedigen. Zijn opmerking, dat uiteraard zekere dossiers geheim moesten blijven, heeft de bestaande ongerustheid, die in democratische kringen was gestegen, niet weggenomen. (Telex-A. N. P.)

D. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Deensch (in het Nederlandsch): Johannes Buchholtz — „De Komedie komt." Vert. door Agnes Röntgen. (Bigot en v. Rossum, A'dam 1938) **(V. b. 3172 D.)**
Duitsch: H. Cunow — „Geschichte und Kultur des Inkareiches". (Elsevier, Amsterdam)
E. Ebermayer — „Befreite Hände". (Zsolnay, Wien) **(Vorig bericht 3216 D.)**
Engelsch: Sir Paul Dukes — „The story of the "ST 25", Adventure and Romance in the Secret Intelligence Service in Red Russia". (Cassell and Comp. Ltd. London)
Sir Charles Petrie — „The Chamberlain Tradition". (Lovat Dickson Ltd., London 1938) **(V. b. 3216 D.)**
Fransch: P. B. Gheusi — „La vie et la mort singulières de Gambetta". (Albin Michel) **(V. b. 3216 D.)**
Italiaansch: A Foà — „Il Vortice". (Lattes, Torino) **(Vor. ber. 3207 B.)**
Nederlandsch: J. K. v. Eerbeek — „Asuncion". (J. H. Kok, Kampen)
Marie Schmitz — „Een mensch vindt het geluk". Uitg. Wereldbibliotheek) **(Vorig bericht 3216 D.)**

E. **VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt's boodschap aan het Congres. - Crediet van 1½ milliard dollar gevraagd. —**
In een speciale boodschap aan het Amerikaansche Congres op 14 April '38 heeft president Roosevelt aanbevolen een crediet van anderhalf milliard dollar beschikbaar te stellen voor de steunbureaux.
Een en een kwart millioen van dit crediet zou besteed moeten worden voor een werkverschaffingsprogram in de eerste zeven maanden van het belastingjaar, de rest zou moeten dienen voor steun aan den landbouw en nationale jeugdorganisaties, benevens het z.g.n. Civilian Conservation Corps.
In het vervolg van zijn boodschap over den tegenwoordigen achteruitgang in de zakenwereld beval Roosevelt aan, over te gaan tot onmiddellijke ontdooiing van aanvullende bankmiddelen tot een totaal van ruim 2 milliard dollar, door desterilisatie van bij benadering 1½ milliard dollar goud en door vermindering van de reserve-eischen der banken met ongeveer 75 millioen dollar.
Voorts bepleit Roosevelt hervatting van uitgaven voor openbare werken tot een bedrag van bijna anderhalf milliard dollar, die binnen 12 of 18 maanden moeten worden uitgegeven.
Roosevelt stelde voor, de regeering machtiging te verleenen tot het besteden van een bedrag, groot 45 millioen dollars, voor rechtstreeksche credieten aan staten en gemeenten, en tot het leenen van een milliard zonder interest ten behoeve van plannen voor openbare werken. Tevens vroeg Roosevelt machtiging tot het uitgeven van 300 millioen dollar voor het opruimen van krotwoningen en plannen voor huizenbouw, 100 millioen voor wegenaanleg en 62 millioen voor den bouw van regeeringsgebouwen en regularisatiewerken langs de rivieren.
Volgens de ramingen in Roosevelt's boodschap zullen in de eerstvolgende 18 maanden de totale hersteluitgaven 3.012.000.000

dollar bedragen, met inbegrip van 950 millioen aflosbare leeningen, doch ongerekend de twee milliard, die liquide zullen worden gemaakt door het in het verkeer brengen van goud en het liquide maken van bankreserves.
Tot de noodzakelijke hervormingen behooren, volgens Roosevelt, opheffing van belastingvrijdom voor regeeringsobligaties, wijziging van de inkomstenbelasting, terwijl de vraagstukken van monopolie-bedrijven en prijsvaststelling bestudeerd moeten worden. Roosevelt schreef den achteruitgang in het bedrijfsleven in groote mate toe aan zekere hoogstongewenschte gebruiken, onder meer inflatieprijzen en overproductie, als gevolg van vrees voor inflatie, stakingen en oorlog, hetgeen tot resultaat heeft een herhaling op kleine schaal van wat tusschen 1927 en 1929 gebeurd is.
Wij lijden thans aan onderconsumptie en de voor dit voorjaar verwachte toeneming van de vraag naar arbeidskrachten verloopt niet vlot genoeg om een economisch herstel te bewerkstelligen. Roosevelt voegde hieraan toe, dat het onbetwistbaar is, dat het nationale inkomen, dat in 1937 6.800.000.000 dollar bedroeg, thans is gedaald tot ongeveer 5.600.000.000 dollar.
(New York Herald Tribune)
(Vorig bericht Boodschap aan Congres 3013 C.; Werkloozensteun 3136 C.)

A. FJODOR SJALJAPIEN OVERLEDEN. —
Op 12 April 1938 is de beroemde Russische zanger Fjodor Iwanowitsj Sjaljapien te Parijs overleden. Hij werd 15 Februari 1873 te Kazan geboren en is dus 65 jaar oud geworden.

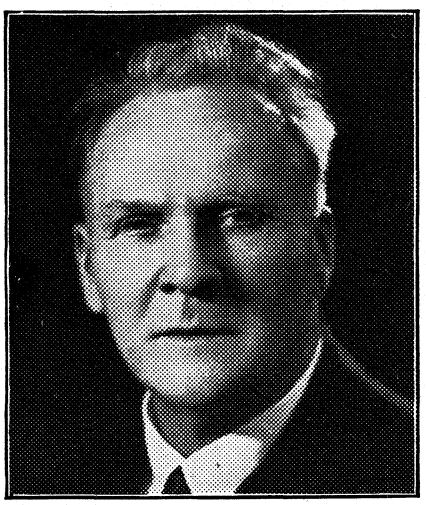

Fjodor Sjaljapien

Het begin van zijn loopbaan was vol verscheidenheid. Hij was afwisselend kruier, schoenmaker, jager en straatveger. Hij kreeg zijn eerste muzieklessen als koorknaap te Kazan, doch pas te Tiflis legde hij zich onder leiding van Oessatof ernstiger toe op de muziekstudie.
Hij trad het eerst voor het voetlicht als jongmensch van een jaar of negentien. Dat was in 1892, toen hij behoorde tot de vertolkers van de opera „Een leven voor den Tsaar". In 1894 zong hij in het zomertheater te St. Petersburg, terwijl hij later optrad in de keizerlijke Opera. Na een bezoek aan Milaan nam hij een belangrijk aandeel in het opera-gezelschap van Mamantoff.
In 1913, in het door Sir Thomas Beecham georganiseerde Russische operaseizoen in het theater aan de Drury Lane te Londen, trad hij op in „Boris Godoenof", „Iwan de Verschrikkelijke" en „La Khowantsjina". Zijn schitterende bas en zijn opmerkelijke acteurscapaciteiten deden hem stormenderhand het publiek voor zich innemen en in „Prins Igor" had hij een dergelijk succes.
Tijdens den wereldoorlog en daarna tot 1923 woonde Sjaljapien in Rusland. Zijn eerste optreden in het buitenland was pas in 1921, toen hij optrad in Albert Hall te Londen.
In 1908 had de beroemde Rus groote successen geoogst in Amerika. Zijn tweede groote tournée door de nieuwe wereld maakte hij in 1922 en 1923.
In Nederland is hij zes jaar geleden (pag. 192 B) ten tooneele verschenen, toen de Wagnervereeniging „Boris Godoenof" door een Russisch ensemble liet uitvoeren.
In 1927 schreef Sjaljapien: „Bladzijden uit mijn leven". Tot zijn beroemdste vertolkingen behooren die van „Iwan de Verschrikkelijke", in de gelijknamige opera van Rimsky Korsakof, Salieri in „Mozart en Salieri", Leporello in „Don Giovanni", Don Basilio in de „Barbier van Sevilla", Mephisto in „Mefistomele." (Red. K. H. A.) **(V. b. Sjaljapien 192 B.)**

16 APRIL 1938

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Annexatie Oostenrijk - Generaal Zehner - Sterilisatie - Echtscheiding niet-Ariërs. —
De „Osservatore Romano" geeft een opsomming van de laatste gebeurtenissen in Oostenrijk en noemt daarbij een geheele reeks arrestaties en verscheidene zelfmoorden, waaronder dien van generaal Zehner. Het blad is van meening, dat de Duitsche wetten geleidelijk in Oostenrijk zullen worden ingevoerd, onder meer die, welke betrekking hebben op verplichte sterilisatie en bescherming van het Duitsche bloed, de Duitsche eer en de zuiverheid van het ras en constateert, dat voor het eerst sedert den „Anschluss" een Weensche rechtbank een echtscheiding heeft uitgesproken op grond van verschil van ras, daar de man ariër en de vrouw jodin was.
(Osservatore Romano) **(Vor. ber. 3219 B.; Zelfmoorden 3183 A.; Joden 3219 E.)**

C. FRANKRIJK. — Daladier's financieel program. - Volmachten. - Vertrouwensmotie door Kamer aangenomen. - Senaat aanvaardt het ontwerp. —
Op 12 April '38 heeft Daladier de regeeringsverklaring in de Fransche Kamer voorgelezen. De maatregelen welke de nieuwe regeering noodig acht tot financieel en economisch herstel omvatten in hoofdzaak het volgende: herstel der begrootingseenheid, het nemen van een aantal gematigde fiscale maatregelen, belastingvermindering in bepaalde gevallen, het aanvragen van nieuwe voorschotten bij de Bank van Frankrijk tot een bedrag van 10 milliard frs., een aantal aanvullende wetsontwerpen tot het bereiken van het economische herstel. In het wetsontwerp dat de regeering thans heeft ingediend, wordt machtiging gevraagd om tot 31 Juli bij decreten de noodzakelijke maatregelen te nemen.
De regeeringsverklaring was geheel door de behoeften der landsverdediging beheerscht. Daladier bracht de arbeidsconflicten ter sprake en deelde mede dat maatregelen genomen zullen worden om de wapenfabricage zonder uitstel te doen hervatten.
Na een kort debat werd een voorgestelde motie van vertrouwen door de Kamer met 576 tegen 5 stemmen aangenomen.
De Senaat nam het ontwerp op 13 April '38 in behandeling. Abel Gardey, de rapporteur van de financieele senaatscommissie, gaf een opsomming van de te nemen maatregelen en vergeleek dit ontwerp, gebaseerd op een beroep op het crediet, met dat van Blum, alleen op inflatie gebaseerd. De financieele commissie vroeg den Senaat voor het ontwerp te stemmen.
Marchandeau, de minister van financiën, zette daarna de groote lijnen van het financieele herstel uiteen. De staat zou, zei hij, bij het beroep op het crediet de verplichtingen eerbiedigen en beoogt dus ook geen enkele monetaire operatie. Hij voegde er aan toe, dat het ontwerp geen einde, maar een begin vormt.
Tenslotte vroeg Daladier den Senaat vertrouwen in de regeering te hebben.
De Senaat heeft het ontwerp daarna aangenomen met 290 stemmen voor. Slechts 13 senatoren onthielden zich van stemming en 8 waren afwezig.
(Le Temps) **(Vorig bericht 3218 A.)**

A. **Bepalingen.** —
De Britsch-Italiaansche overeenkomst is op 16 April 1938 onderteekend in de zaal der overwinning van het Palazzo Chigi. De onderteekening geschiedde voor Italië, door den minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano en voor Engeland, door den ambassadeur te Rome, Lord Perth.
De plechtigheid werd bijgewoond door Dino Alfieri, den minister van Cultuur, Giuseppe Bastiani, den onderstaatssecretaris van Buitenlandsche Zaken, Maurice Ingram van het Foreign Office, den Egyptischen gezant te Rome, verscheidene hooge ambtenaren van het Palazzo Chigi en leden van de Britsche ambassade.

BRITSCH-ITALIAANSCH ACCOORD

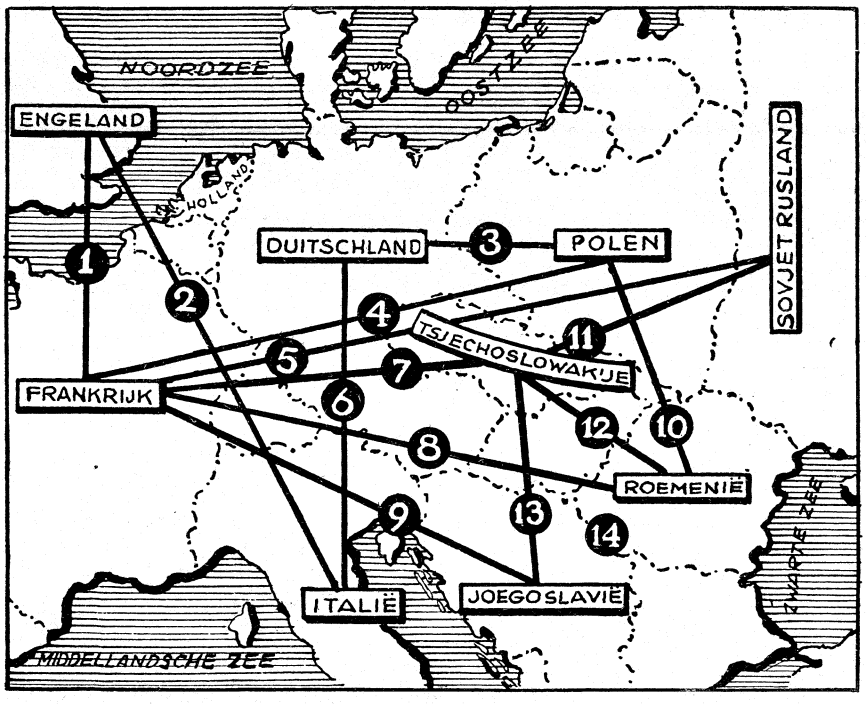

Het kaartje stelt voor: de accoorden of verdragen welke de Europeesche mogendheden hebben afgesloten.
(1) Engelsch-Fransch vriendschapsaccoord (geen schriftelijke overeenkomst).
(2) Engelsch-Italiaansch accoord, afgesloten op 16 April 1938.
(3) Duitsch-Poolsch non-agressie-pact.
(4) Fransch-Poolsch vriendschapsverdrag.
(5)—(7)—(11) Fransch-Russisch-Tsjecho-Slowaaksch verdrag.
(6) Berlijn-Rome „As".
(7)—(8)—(9)—(10)—(12)—(13) Fransch-Tsjecho-Slowaaksch-Roemeensch en Joego-Slavisch verdrag, waarvan de drie laatste de „Kleine Entente" (14) vormen.

Inhoud der overeenkomst. —
De Britsch-Italiaansche overeenkomst bestaat uit:
a. Het protocol met aangehechte oorkonden;
b. de briefwisseling;
c. een overeenkomst over goede nabuurschap.

In het protocol wordt vastgelegd, dat beide regeeringen de Britsch-Italiaansche betrekkingen willen plaatsen op een hechte, duurzame basis en willen bijdragen tot de algemeene zaak des vredes en der veiligheid, weshalve zij besloten hebben besprekingen te openen, teneinde te komen tot een accoord over de kwestie der wederzijdsche bezorgdheid. Het bepaalt, dat de aangehechte oorkonden van kracht zullen worden op een gezamenlijk door beide regeeringen vast te stellen datum. Voorts verklaart het protocol, dat, zoodra de oorkonden in werking treden, onderhandelingen geopend zullen worden (de Egyptische regeering zal worden uitgenoodigd daaraan deel te nemen, voorzoover zij daarbij betrokken is), met het oog op een definitief accoord over de grenzen tusschen den Soedan, Kenya, Britsch Somaliland en Italiaansch Oost-Afrika, benevens over zekere andere aangelegenheden zooals de betrekkingen tusschen die gebieden, voor zoover zij den handel influenceeren.
Aan het protocol zijn acht oorkonden gehecht:
1. De Britsch-Italiaansche verklaring van 2 Januari 1937 betreffende de Middellandsche Zee en de uitwisseling der nota's van 31 December 1936 betreffende den status quo in het Westen der Middellandsche Zee, worden bevestigd.
2. De beide partijen komen overeen periodiek inlichtingen uit te wisselen over de groote toekomstige administratieve bewegingen of herverdeeling van de gewapende macht in haar overzeesche gebieden in of grenzende aan de Middellandsche Zee, de Golf van Aden en in Egypte, den Soedan, Italiaansch Oost-Afrika, Britsch Somaliland, Kenya, Oeganda, het Noordelijk deel van Tanganyika. Ook komen beide partijen overeen, elkander te voren op de hoogte te brengen van iedere beslissing ten opzichte van het inrichten van nieuwe vloot- en luchtbases in de Middellandsche Zee ten Oosten van den negentienden graad Oosterlengte en in de Roode Zee of de toegangen daartoe.
3. Een omvangrijke overeenkomst betreffende zekere streken in het z.g. Midden-Oosten.
Beide partijen verplichten zich de onaantastbaarheid en onafhankelijkheid van Saoedisch Arabië en Yemen te eerbiedigen. Zij komen overeen, dat het een gemeenschappelijk belang is, dat geen andere mogendheid ingrijpt in de onafhankelijkheid en onaantastbaarheid van die landen. De overeenkomst heeft ook betrekking op zekere eilanden in de Roode Zee en geeft opheldering en regeling van de betrekkingen tusschen Groot-Brittannië en Italië ten aanzien van zekere gebieden in Zuid-Arabië, die lang onder Britsche protectie hebben gestaan, in het bijzonder Aden, waar zekere rechten voor Italië gewaarborgd worden.
4. De beide mogendheden verklaren, dat zij geen gebruik zullen maken van de publiciteits- of propagandamiddelen, die te harer beschikking staan om elkanders wederzijdsche belangen te schaden.
5. De Italiaansche regeering bevestigt haar vroegere verzekeringen, volgens welke zij zich volkomen bewust is van haar verplichtingen jegens het Vereenigde Koninkrijk ten aanzien van het Tana-meer. De Egyptische regeering is deelgenoote van deze verklaring.
6. De Italiaansche regeering bevestigt de verzekering, dat de inboorlingen van Italiaansch Oost-Afrika niet mogen worden gedwongen militaire plichten op zich te nemen, behalve plaatselijke politiediensten en verdediging van het gebied.
7. De Italiaansche regeering geeft een plechtige belofte ten opzichte van de vrije uitoefening van godsdienst door Britsche onderdanen in Italiaansch Oost-Afrika en de behandeling van Britsche godsdienstige lichamen op dit gebied.
8. Elk der beide partijen bevestigt het voornemen zich te houden aan de conventie van 29 October 1888, welke voor altijd en voor alle mogendheden het vrije gebruik waarborgt van het Suezkanaal. De Egyptische regeering is bij deze verklaring aangesloten.

De briefwisseling. —
In de bij de overeenkomst opgenomen briefwisseling verklaart de Italiaansche regeering, dat zij bevelen heeft gegeven tot vermindering van de Italiaansche troepenmacht in Libye; de terugtrekking van troepen is reeds begonnen met afdeelingen van 1000 man, waarmede voortgegaan zal worden tot de sterkte voor vredestijd is bereikt. Dit zal een vermindering vormen met niet minder dan de helft van de troepenmacht, die zich in Libye bevond, toen de onderhandelingen werden geopend.
Italië geeft verder het voornemen te kennen toe te treden tot het Londensche vlootverdrag van 1936, zoodra de aan het protocol gehechte documenten van kracht zijn geworden en intusschen op te treden in overeenstemming met de bepalingen van het verdrag.

De vrijwilligers in Spanje. —
De Italiaansche regeering bevestigt tevens de Britsche formule te aanvaarden betreffende de verhoudingsgewijze terugtrekking der buitenlandsche vrijwilligers uit Spanje en neemt op zich, deze terugtrekking toe te passen op het oogenblik en volgens de voorwaarden, die vastgesteld zullen worden door de niet-inmengingscommissie op den grondslag dier formule. Wanneer echter deze terugtrekking niet voltooid is bij de beëindiging van den burgeroorlog zullen alle overblijvende Italiaansche vrijwilligers terstond het Spaansche grondgebied verlaten en zal het Italiaansche oorlogsmateriaal tegelijkertijd worden teruggetrokken. De Italiaansche regeering verklaart, dat Italië geen territoriale of politieke doeleinden heeft, geen bevoorrechte positie nastreeft in of ten opzichte van Spanje, de Balearen, de Spaansche overzeesche bezittingen of Spaansch Marokko, en niet voornemens is gewapende troepen in die gebieden te houden.
Nota nemende van deze verzekeringen betreffende de Italiaansche politiek ten opzichte van Spanje, maakt de Britsche regeering gebruik van de gelegenheid om te herhalen, dat zij een regeling der Spaansche kwestie beschouwt als eerste vereischte voor het van kracht worden van de Britsch-Italiaansche overeenkomst.
Wat Abessinië betreft, is Engeland voornemens om, in den wensch de hinderpalen uit den weg te ruimen, die de staten-leden van den Volkenbond kunnen belemmeren ten opzichte van de erkenning der Italiaansche souvereiniteit over Abessinië, stappen te doen in de a.s. bijeenkomst van den Volkenbondsraad, tot opheldering van de positie der staten-leden in dit opzicht.
Het accoord betreffende de goede nabuurschap, waarbij Egypte deelgenoot is ten aanzien van den Soedan, geldt voor de periode tusschen den datum van de onderteekening der hoofdovereenkomst en de voltooiing van de onderhandelingen betreffende specifieke Oost-Afrikaansche aangelegenheden, waarnaar in het protocol is verwezen. Dit accoord zal derhalve voorzien in een samenwerking met het oog op het voorkomen van ontduiking der wetten tegen de slavernij in de resp. gebieden of indienstneming van onderdanen der eene partij, in militaire formaties van inboorlingen der andere partij. De Egyptische regeering is deelgenoote dezer verklaring.

Een telegram van Chamberlain aan Mussolini. —
Onmiddellijk na de onderteekening der overeenkomst heeft Chamberlain een telegram gezonden aan Mussolini, waarin hij zegt zeer verheugd te zijn over het resultaat. Chamberlain en zijn collega's hebben waardeering gevoeld, aldus het telegram verder, voor den geest van goeden wil en samenwerking, die door Mussolini en Ciano bij de besprekingen is getoond. Hieraan voegt Chamberlain toe: „Ik hoop, dat, wanneer de overeenkomst volledig in werking treedt, zij alle bestaande punten van geschil tusschen ons zal opheffen en met vertrouwen verwacht ik, dat daarna de betrekkingen tusschen onze beide landen wederom hecht gegrondvest zullen blijken op het vertrouwen en de vriendschap, die zoo lang in het verleden hebben bestaan".

Het antwoord van Mussolini. —
Mussolini heeft hierop geantwoord met een telegram, waarin hij zegt, inderdaad verheugd te zijn, dat de besprekingen op gelukkige wijze zijn geëindigd en dat „de overeenkomst, die tot stand is gekomen u evenals mij volledige voldoening schenkt ten opzichte van haar omvang en van den ten grondslag liggenden geest. Het is mij een genoegen u de verzekering te geven, dat ik oprecht den goeden wil en den hartelijken geest van begrip heb gewaardeerd, die gij hebt getoond. Dat de tusschen ons hangende kwesties op zoo openhartige en volledige wijze geregeld zijn, plaatst de betrekkingen tusschen Engeland en Italië op een hechte, duurzame basis. Ik ben er van overtuigd, dat thans tusschen onze beide landen een nieuwe periode kan worden geopend van vertrouwen en vriendschap, hetgeen gij en ik wenschen en hetgeen overeenkomt met onze traditioneele betrekkingen".
(Times - N. R. Crt. - Corriere della Sera) **(3210 C.)**

17 APRIL 1938

A. **NEDERLAND. — De „Nederlandsche Volkspartij" in wording. - Van Duyl—Duys—Dijt. —**
De oprichting van een nieuwe fascistische partij, die den naam zal dragen van Nederlandsche Volkspartij, wordt voorbereid. Het initiatief tot de oprichting is genomen door uitgetreden leden van de N. S. B., onder leiding van ds. Van Duyl, die ook een belangrijke rol zal spelen in de leiding van de nieuwe partij, door mr. J. E. W. Duys (oud-S.D.A.P.) en ir. Dijt. De N.V.P. zal bestuurd worden door een driemanschap, waarvan de samenstelling nog niet bekend is. Het schijnt in de bedoeling te liggen het systeem van driemanschappen als basis voor de geheele organisatie te nemen en op deze wijze ook de afdeelingen te doen besturen. (Het Volk)
(Vor. ber. Ned. Volkspartij 3048 C.)

B. **NEDERLAND. — Anti-lawaai. - Prof. Zwikker's toestel. —**
De rechtbank te Amsterdam veroordeelde in hooger beroep een automobilist, wiens signaalhoorn een sterker geluid geeft dan de wet toelaat, tot een geldboete van één gulden.
De geluidsbron was opgemeten met het toestel van prof. Zwikker. Door deze uitspraak stelt de rechtbank dus vast, dat dit toestel een betrouwbaar instrument is, op grond waarvan tot vervolgingen kan worden overgegaan. (Alg. Handelsblad).
(Vor. ber. Anti-lawaai 2998 B.)

C. **BELGIE. — Nederlandsch-Belgisch-Luxemburgsche samenwerking. - Eerste bijeenkomsten der permanente economische commissie. —**
Na de installatie van de permanente economische Nederlandsch-Belgisch-Luxemburgsche commissie, onder voorzitterschap van den heer Van Isacker, oud-minister van Economische Zaken, heeft de permanente commissie dezer dagen, te Brussel, haar eerste bijeenkomsten gehouden.
Gedurende deze vergaderingen werden de statuten der permanente commissie definitief vastgelegd en werd in een sfeer van hartelijke verstandhouding een algemeen arbeidsprogramma vastgesteld.
(Het Laatste Nieuws) **(Vorig bericht 1178 F.)**

D. **NEDERL. OOST-INDIE. — Pers. - Dagbladenconcentratie. —**
Een belangengemeenschap is gevormd tusschen de volgende dagbladen: „de Locomotief" te Semarang, het Algemeen Indisch Dagblad „De Preangerbode"

te Bandoeng en het „Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië" te Batavia.
Zulks is geschied zonder dat eenige verandering wordt gebracht in het journalistieke karakter van elk blad afzonderlijk.
De directie van het „Nieuws van den Dag" wordt voortaan gevoerd door den mede-directeur van het „A. I. D.", den heer A. W. van Ramshorst.
Tot de nieuwe combinatie behooren ook het „Algemeen Handelsblad" te Semarang met zijn weekblad „Week-Eind" en de courant „Midden-Java", welke te Djokja verschijnt. (Telegraaf)

A. NEDERL. OOST-INDIE. — Arbeidsgeschillen in 1937. - De bemiddeling door de Arbeidsinspectie op Java. —

Omtrent het aantal arbeidsgeschillen op Java in het afgeloopen jaar, waarin de bemiddeling van de arbeidsinspectie werd verzocht en verleend, kan het volgende worden medegedeeld (de cijfers hebben betrekking op bemiddeling welke door werknemers werd aangevraagd).
In de groep der Europeesche werknemers werden in het afgeloopen jaar in totaal 109 zaken voorgebracht.
In 47 gevallen had de bemiddeling, door de arbeidsinspectie verleend, ten volle danwel gedeeltelijk succes, zoodat de werknemers geheel of gedeeltelijk het door hen gewenschte resultaat bereikten.
In 59 gevallen leidde de bemiddeling der arbeidsinspectie niet tot een voor den werknemer gunstig resultaat, terwijl drie gevallen, welke in het afgeloopen jaar werden voorgebracht, nog in behandeling zijn.
Met een percentage van ruim 40, waarin de bemiddeling geheel of gedeeltelijk succes opleverde, kan men dus zeer wel van een gunstig resultaat spreken.
Hierbij dient uiteraard in het oog te worden gehouden, dat in bepaalde gevallen, waarin de bemiddeling der arbeidsinspectie faalde, via den rechter kon worden verkregen, waarop de werknemer recht meende te kunnen doen gelden. De taak der arbeidsinspectie bepaalt zich tot zuivere bemiddeling; verder kan zij natuurlijk niet gaan.
In de 59 gevallen, waarin geen resultaat der bemiddeling kon worden geboekt, faalde ze door de weigering van den werkgever, om aan gegronde aanspraken van den werknemer te voldoen; danwel, de werkgever gaf een lezing, volgens welke de vordering van den werknemer niet gegrond moest worden genoemd. Ook kwamen gevallen voor, waarbij de werkgever wel geneigd was, aan de gegronde vordering van den werknemer te voldoen, doch daartoe financieel niet in staat was.
In weer andere gevallen bleek achteraf de vermeende vordering toch niet gegrond, terwijl het ook is voorgekomen, dat de bemiddeling geen resultaat opleverde, omdat er van den werkgever heelemaal geen antwoord kwam.
Voor de groep der Aziatische werknemers heeft de bemiddeling der arbeidsinspectie een nog gunstiger resultaat opgeleverd. In het afgeloopen jaar werden in deze groep namelijk 158 gevallen voorgebracht. In 83 gevallen kon, geheel of ten deele, een voor den werknemer gunstig resultaat worden bereikt; zes gevallen zijn nog in behandeling, terwijl in 69 gevallen geen resultaat werd geboekt.
Naast de bemiddeling in arbeidsgeschillen werden door de arbeidsinspectie nog tal van adviezen, zoowel aan werkgevers als werknemers verstrekt. Dat geschiedde echter vaak mondeling of telefonisch, zoodat ter zake geen cijfermateriaal beschikbaar is. (Het Nieuws v. d. Dag v. Ned.-Indië)

18 APRIL 1938

B. NEDERLAND. — Spoorwegen. - De tekorten over 1938 geschat op 18 millioen. —

Aan de Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer over de ontwerpen van wet tot vaststelling van hoofdstuk 9 (departement van Waterstaat) der rijksbegrooting voor 1938, de begrooting van het Verkeersfonds en die van de Staatsmijnen in Limburg voor het dienstjaar 1938, is het volgende ontleend:

Ook den minister vervult de omvang van het spoorwegtekort met groote zorg, ook omdat, zooals meermalen in het licht is gesteld, een belangrijk deel van het tekort moet worden toegeschreven aan oorzaken als internationale handelsbelemmeringen e.d., waartegen men weinig vermag.
Over 1936 moest het tekort, bij afschrijvingen volgens de geldende regelen, op ongeveer 36½ millioen worden gesteld. Het zal over 1937, dank zij stijging van ontvangsten en verdere bezuiniging, blijken gedaald te zijn tot ruim 31 millioen. Zonder bij voorbaat verdere stijging van ontvangsten aan te nemen wordt het tekort over 1938 voorloopig geschat op ruim 18 millioen. (De Tijd) **(V. b. 2984 A.)**

C. NEDERLAND. — De wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten. —

In het verslag betreffende de toepassing van de wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935, over het tijdvak 1 Juli—31 December 1937, zegt de minister van Economische Zaken, dat in het tijdvak van 1 Juli 1937—31 December 1937 vier nieuwe verzoeken tot algemeen verbindendverklaring van ondernemersovereenkomsten werden ingediend, met name voor de schoenindustrie, de lederindustrie, de mineraalwaterindustrie en den vleeschhandel te Amersfoort.
Voorts werd de behandeling van zeven reeds eerder aanhangig gemaakte verzoeken voortgezet. Twee ondernemers-overeenkomsten werden in de loopende periode algemeen verbindend verklaard, nl. voor de damesconfectie-industrie en voor het bakkerijbedrijf te Amsterdam, twee verzoeken om algemeen verbindendverklaring werden afgewezen en een werd ingetrokken. Op 31 December '37 waren zes verzoeken nog in behandeling.
Sedert het in werking treden van deze wet op 14 October 1935 zijn tot 31 December 1937 in het geheel 18 verzoeken om algemeen verbindendverklaring van een ondernemersovereenkomst ingediend.
(Nieuwe Rotterd. Crt.) **(Vorig bericht 3008 A.)**

D. DENEMARKEN. - Aanslag op den Minister van Justitie Steinecke. - Nationaal-Socialistisch complot.

Op 13 April '38 heeft de nat.-socialist Westergaard uit Deensch-Sleeswijk twee losse patronen afgeschoten in de richting van minister Steinecke, terwijl ter zelfder tijd een regen van nationaal-socialistische pamfletten van de tribune neerdaalde. De Social-Demokraten heeft bericht, dat Westergaard bij zijn arrestatie heeft gezegd, dat het den volgenden keer ernst zou zijn. Uit het onderzoek is gebleken, dat hier sprake is van een complot tegen de veiligheid van den staat, dat vertakkingen heeft in Denemarken en Sleeswijk. Vier personen zijn gearresteerd, o.a. Peter Petersen, een ingenieur uit Deensch Sleeswijk, die in den oorlog aan Duitsche zijde heeft gestreden, Back Petersen en de secretaris van de nationaal-socialistische partij in Denemarken, Fritz Clausen. Andere nationaal-socialisten, o.a. graaf Knuts, zullen worden vervolgd wegens bedreiging tegen de regeering. (Politiken) **(Vorig bericht 1465 B.)**

E. DENEMARKEN. — Nazi-activiteit. —

Het Deensche blad Social Demokraten meldt, dat in de Kamervergadering ds. Schmidt, Duitsch afgevaardigde uit Deensch Sleeswijk Holstein, heeft verklaard, dat het aan Duitschland en Denemarken staat een tijdstip vast te stellen voor besprekingen over herziening van de grenslijn, zooals die is vastgesteld door het verdrag van Versailles, doch in strijd is met den geest der noordelijke landen.
De minister van Buitenlandsche Zaken, Munch, antwoordde hierop, dat deze grens integendeel is vastgesteld volgens de beginselen, welke de Noorsche landen aanhangen.
Te Haderslev (Denemarken) zal een betooging gehouden worden door de nationaal-socialisten, die daar o.m. autonomie willen opeischen voor de scholen en de opvoeding der Duitsche jeugd, benevens het recht op de Deensche nationaliteit voor alle Duitschers, die in Deensch Sleeswijk wonen.
(Soc. Demokraten) **(V. b. 3227 D.; Sleeswijk 1661 E.)**

F. FILMKUNST. — Bioscoopwezen in Nederland op 1 Januari 1937.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft thans — in samenwerking met den Nederlandschen Bioscoopbond — een statistiek over het bioscoopwezen in Nederland samengesteld en bij de Rijksuitgeverij te 's-Gravenhage in druk doen verschijnen.
Aan deze publicatie, welke cijfers bevat naar den toestand op 1 Januari 1937, ontleenen wij enkele cijfers, welke in het hieronder volgende zijn verwerkt.
Allereerst zij opgemerkt, dat uitsluitend permanente bioscopen

in de statistiek zijn opgenomen. De zgn. reisbioscopen zijn er derhalve buiten gebleven.
Op 1 Januari 1937 telde ons land 333 permanente bioscopen. Bijna de helft van dit aantal was gevestigd in de provinciën Noord-Holland (75) en Zuid-Holland (82). Op eenigen afstand volgen dan Noord-Brabant (37), Limburg (36) en Gelderland (30).
De verdeeling over de gemeentegroepen leert, dat de 7 gemeenten met meer dan 100.000 inwoners tezamen 96 bioscopen tellen. Hiervan heeft Amsterdam er 36, 's-Gravenhage 22, Rotterdam 18, Utrecht 7, Haarlem 5, Groningen en Eindhoven elk 4. In de 7 groote gemeenten vinden we gemiddeld 1 bioscoop per 25.000 inwoners. In de gemeenten met 50.000—100.000 inwoners bedraagt dit gemiddelde 1 bioscoop per 19.000 inwoners; in de gemeenten met 20.000—50.000 inwoners 1 bioscoop per 13.500 inwoners, terwijl in de beide groepen van kleinere gemeenten respectievelijk 1 bioscoop per 26.000 en per 77.000 inwoners wordt aangetroffen. Het landelijk gemiddelde bedraagt 1 bioscoop per 25.000 inwoners.
Ter vergelijking diene, dat Zweden 1 bioscoop per 5200 inwoners heeft en Amerika 1 bioscoop per 5500 inwoners. Het inwonertal per bioscoop bedraagt in België 8000, in Engeland bijna 11.000, in Duitschland 12.200, in Frankrijk 13.500, in Italië bijna 19.000, in Polen 47.000 en in Litauen 55.000. Roemenië sluit de rij met 1 bioscoop per 67.000 inwoners.
Het bioscoopbezoek. — Het Bureau is ook begonnen met een statistiek van het bioscoopbezoek samen te stellen. Thans zijn nog slechts cijfers voor de zeven groote gemeenten beschikbaar, doch het Bureau zal in de toekomst overeenkomstige cijfers voor het geheele land kunnen verstrekken.
In het jaar 1936 werden de navolgende aantallen toegangsbewijzen verkocht: Amsterdam 9,135,312, Rotterdam 5,507,557, 's-Gravenhage 5,125,018, Utrecht 1,230,446, Haarlem 1,156,150, Groningen 610,735 en Eindhoven 649,150.
Dit bioscoopbezoek is gelijk te stellen met een gemiddeld bezoek — eenmaal per week — van de navolgende percentages der bevolking: Amsterdam 22.4 pct., Rotterdam 17.7 pct., 's-Gravenhage 20.3 pct., Utrecht 14.6 pct., Haarlem 16.7 pct., Groningen 10.1 en Eindhoven 11.9 pct. Uit deze opgaven blijkt, dat te Amsterdam en 's-Gravenhage het drukste bioscoopbezoek plaats vindt.
Vergelijken wij de cijfers betreffende het bioscoopbezoek met die, welke het aantal beschikbare zitplaatsen per weekprogramma weergeven, dan krijgen wij een globaal beeld van het gebruik, dat van deze plaatsen gemaakt wordt. Op deze wijze vinden wij, dat te Amsterdam gemiddeld 38.5 pct. der beschikbare zitplaatsen bezet is, te Rotterdam 32.7 pct., te 's-Gravenhage 31.4 pct., te Utrecht 21.4 pct., te Haarlem 34.5 pct., te Groningen 32.5 pct. en te Eindhoven 24.9 pct.
(Vor. ber. Filmkunst 3160 C)

A. **FRANKRIJK. — Werkstakingen in de metaalindustrie. - Werk hervat. —**
Het conflict in de metaalindustrie, dat bij Citroën 23 dagen heeft geduurd, doch bij andere ondernemingen slechts enkele dagen, is bijgelegd. Op 19 April '38 is in de meeste fabrieken het werk hervat.
(Paris-Soir) **(Vorig bericht 3219 A.)**

19 APRIL 1938

B. **TUNIS. — Neodestour ontbonden. —**
De resident-generaal van Tunis heeft het volgende communiqué gepubliceerd: Op 12 April '38 heeft de ministerraad besloten de Tunesische liberaal-constitutionalistische partij Neodestour te ontbinden, aangezien zij gewapende betoogingen in de straten heeft uitgelokt en de rechten van de beschermende macht heeft aangetast. Maatregelen zijn genomen om dit besluit van den ministerraad ten uitvoer te brengen.
(Le Petit Marseillais) **(Vor. ber. Tunis 2960 A.)**

C. **FRANKRIJK. — Wat Blum's beheer kostte. —**
Zonder diep door te dringen in belastingstatistieken en rekeningen van de Schatkist, is het mogelijk een eenvoudige balans van den toestand op te maken aan de hand van de belangrijkste posten.
Indien men de laatste twee jaren beschouwt, d.w.z. het tijdperk tusschen April 1936 en April 1938, dan moet men het volgende constateeren: Tijdens deze periode heeft de Staat in ronde getallen frs. 200 milliard moeten uitgeven; frs. 100 milliard hiervan, werden door de belastingen gefourneerd; frs. 50 milliard door uitgifte van leeningen en frs. 40 milliard door voorschot van de emissiebank. Het overschot, een tiental milliarden francs, dat onbetaald is gebleven, vertegenwoordigt derhalve het bedrag, dat de Staat op het oogenblik aan zijn leveranciers schuldig is.
De belastingontvangsten hebben dus ternauwernood de helft der betalingen gedekt. Verder is op te merken (rekening houdend met aflossingen en consolidaties), dat aan de geldmarkt en den belegger zeer belangrijke bedragen, rond frs. 50 milliard, gevraagd moesten worden. Dat deze sommen niet nog hooger geweest zijn ligt daaraan, dat klaarblijkelijk de krachten van geldmarkt en spaarder niet verder strekten. Verder valt het oog op de enorme afmetingen van het beroep, dat men op de bankbiljettenpers heeft moeten doen, waarbij dan ten slotte nog op te merken is, dat zelfs na alle bronnen van inkomsten, waarover een Staat beschikt, aangeboord te hebben, de verplichtingen nog niet ten volle nagekomen zijn.
(Algemeen Handelsblad)
(Vor. ber. Blum 3216 B.)

D. **RADIO. — Aantallen luisteraars in Europa in 1937.**
In 1937 is het aantal Europeesche radio-omroepluisteraars méér toegenomen dan eenig jaar tevoren. Tot de Europeesche zone worden in dit verband ook gerekend IJsland, de landen om de Middellandsche Zee en Rusland tot 40 gr. O.L.
Ziehier een lijstje der aantallen ontvangtoestellen met het percentage van toeneming in 1937:

		%
Duitschland	9.087.454	11.25
Engeland	8.479.500	7.13
Frankrijk	4.163.692	29.35
Zweden	1.074.473	13.76
Nederland	1.071.869	8.36
Tsjecho-Slowakije	1.044.382	12.52
België	1.018.108	14.35
Polen	861.256	27.14
Italië	795.000	27.61
Denemarken	704.062	7.94
Oostenrijk	619.623	4.34
Zwitserland	504.132	8.57
Hongarije	383.274	4.90
Noorwegen	304.913	26.91
Finland	231.696	30.62
Roemenië	215.808	32.58
Letland	114.305	18.65
Joegoslavië	112.918	16.82
Ierland	112.192	13.38
Algerije	74.445	31.18
Portugal	69.102	28.78
Egypte	67.923	17.85
Estland	48.949	29.49
Litauen	45.437	28.95
Danzig	36.848	13.43
Marokko	34.240	16.28
Bulgarije	34.000	70
Luxemburg	30.000	20
Palestina	28.515	39.86
Turkije	22.000	143.56
Griekenland	17.964	36.95
Tunis	17.684	32.14
IJsland	14.407	11.36
Syrië en Levant	9.291	46.43

(Internationaal Omroepbureau, Genève)
(Vor. ber. Luisteraars-aantal 2840 F.)

E. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Politieke propaganda. —**
In het Leidsch Universiteitsblad is de volgende waarschuwing verschenen van prof. dr. J. A. J. Barge, rector-magnificus der Leidsche Universiteit:
In de afgeloopen week hebben zich verschijnselen voorgedaan, waaruit blijkt, dat sommige studenten zich niet ontzien, binnen de gebouwen der Universiteit, politieke propaganda te maken. Zoo heeft b.v. op een der banken in het klein-auditorium een formeele uitnoodiging gestaan, zich aan te sluiten bij een bepaalde politieke partij, met opgave van het adres, waar men zich heeft te melden en bovendien vergezeld van, voor een deel onzer bevolking, hoogst grievende en beleedigende qualificaties, die zonder twijfel vallen onder de huidige Nederlandsche Strafwet.
Krachtens art. 116 van de wet op het Hooger Onderwijs belast met het handhaven van de tucht onder de studenten, zie ik mij genoodzaakt er op te wijzen,

dat dergelijke uitingen de sfeer onzer Academie vergiftigen en volkomen ontoelaatbaar zijn. Ik waarschuw daarom alle studenten, dat ik in geval van herhaling van deze politieke propaganda binnen de Universiteit, ten behoeve van welke partij ook, zal gebruik maken van alle tuchtmiddelen, die mij ten dienste staan en dat ik beleedigingen aan het adres van eenige groep onzer bevolking onverbiddelijk zal brengen voor den strafrechter. (De Telegraaf)

(Vor. ber. Onderwijs en Politiek 1161 B.)

20 APRIL 1938

A. BRITSCH-ITALIAANSCH ACCOORD. — Persstemmen. —

ENGELAND. — De **Times**, in een hoofdartikel onder het opschrift: ,,Een goede grondslag'', schrijft, dat de veelbelovende eerste termijn van een, duidelijk door Chamberlain uiteengezette, politiek thans gedeeltelijk is uitgevoerd; zij behoort den grondslag te leggen voor een nieuwe en duurzame overeenstemming, op algeheelen voet van gelijkheid, tusschen Groot-Brittannië en het nieuwe Italië.

De **Daily Telegraph** spreekt van een buitengewonen persoonlijken triomf voor den premier en voor de politiek van vrede door rechtstreeksche onderhandelingen, die hij bepleit heeft, het hoofd biedend aan een scherpe oppositie.

De **News Chronicle** is zeer critisch gestemd en betoogt o.m. dat alles, wat Brittannië blijkt verkregen te hebben, voorwaardelijk is.

Volgens de **Daily Herald** heeft Chamberlain het verraad van Abessynië bezegeld, het verraad van Spanje geregeld en den Volkenbond een nieuwen slag toegebracht. Daartegenover staat, naar de meening van het blad, niets, dat het papier waard is waarop het is geschreven.

DUITSCHLAND. — De Duitsche interpretatie komt het duidelijkst tot uitdrukking in een kort hoofdartikel van de **Völkischer Beobachter.** Daarin wordt de overeenkomst ,,een politieke daad'' genoemd, die weer bewijst, dat de regeeringen in Rome en in Londen er naar hebben gestreefd een algemeene schoonmaak te houden, wat alle kwesties betreft, welke den vrede rond de Middellandsche Zee, in Oost-Afrika en in Arabië in gevaar hebben kunnen brengen. Mussolini en Chamberlain hebben er zich niet toe bepaald, de onmiddellijke conflictstoffen, welke het gevolg waren van den oorlog in Abessynië, uit den weg te ruimen, maar zijn verder gegaan en hebben op grootscheepsche wijze alle vèr-strekkende veranderingen onder de loupe genomen, welke zijn ontstaan door de stichting van het Romeinsche Keizerrijk Ethiopië.
,,Wij Duitschers,'' aldus eindigt het Duitsche blad zijn beschouwing, ,,juichen de Engelsch-Italiaansche overeenkomst met onvermengde vreugde toe, want zij beteekent evenzeer als de Duitsch-Italiaansche vriendschap, welke in de as Berlijn—Rome is verwezenlijkt, een mijlpaal op den weg naar den Europeeschen vrede.

SOVJET-RUSLAND. — Het **Journal de Moscou** schrijft naar aanleiding van het Britsch-Italiaansch accoord, aldus meldt ,,Tass'' uit Moskou, dat de voornaamste reden voor Chamberlain, een dergelijk verdrag af te sluiten, een mogelijke verzwakking van de as Rome—Berlijn was. Echter zou Mussolini zijn alliantie met Duitschland toch niet durven verbreken. De Duce zal zich genoopt zien om tijdens Hitler's bezoek te Rome nieuwe bewijzen van zijn trouw aan de as Rome—Berlijn te geven.

JOEGO-SLAVIE. — Het officieuze Joegoslavische blad, de **Samoeprava** schrijft, dat door het Britsch-Italiaansch accoord een geheel nieuwe periode wordt ingeluid, ten voordeele van den vrede.

FRANKRIJK. — Het Britsch-Italiaansche accoord is, naar de meening van het **Petit Journal**, niet maar een nieuw gentlemen's agreement, doch een waar vredesverdrag.

De **Echo de Paris** schrijft: ,,De weg is Frankrijk gewezen. Laten wij snel handelen.''

De **Populaire** constateert, dat in het accoord niets herinnert aan de algemeene richtlijnen der Europeesche politiek van ,,organisatie van den vrede''. Voor een oplossing, die de aanvaarding zou beteekenen van internationale samenwerking zonder beperkingen en een afstand-doen van oorlog, daarvoor — aldus besluit het blad — reserveeren de socialisten hun enthousiasme en streven.

ITALIE. — De accoorden van 16 April '38 bezegelen in de eerste plaats, aldus de bladen, de absolute gelijkheid van Engeland en Italië op het imperieele plan. Deze pariteit, aldus verklaart o.a. de **Messagero,** is het gevolg van den veldtocht in Abessynië en de voorzienende politiek van Mussolini.

De **Gazetta del Popolo** schrijft, commentaar leverend op het Italiaansch-Britsche accoord: ,,hetgeen thans tusschen Engeland en Italië definitief is vastgesteld, is een niet meer traditioneele, maar volkomen nieuwe vriendschap, waarbij Engeland de positie erkent, welke Italië thans inneemt. Tegenover het Italië van 1938, dat meester is in Abessynië en overwinnaar in Spanje, geeft Engeland er zich rekenschap van, dat zijn vroegere opvattingen onhoudbaar zijn, en het heeft ingezien, dat het zijn belang is, met Italië op een anderen voet te komen, een voet van samenwerking tusschen twee koloniale mogendheden.''

In zake Spanje schrijft het blad: ,,het feit, dat Italië er niet naar streeft zich een bevoorrechte economische positie te verzekeren, wil niet zeggen, dat het in Spanje geen werkzaam terrein kan vinden, hetgeen het nieuwe bevriende Spaansche bewind zal toestaan.''

EGYPTE. — In Egyptische regeeringskringen levert men een zeer gunstigen commentaar op de Engelsch-Italiaansche accoorden in zake het Tana-meer, den Soedan en het Suez-kanaal. Men spreekt zijn ingenomenheid uit over de ontspanning in de Engelsch-Italiaansche betrekkingen, welke de Egyptische ongerustheid wegneemt, gewekt door de Engelsch-Italiaansche spanning in zake den Blauwen Nijl en de militaire voorbereidingen in Libye.
De ,,Wafd'' (de onafhankelijkheidspartij) verwijt evenwel aan de regeering, niets te hebben gedaan om deel te nemen aan de onderhandelingen te Rome. In een boodschap aan het volk weigert de ,,Wafd'' de bepalingen van het accoord in zake Egypte te erkennen. Zij maakt er de regeering een verwijt van de onafhankelijkheid van het land niet te hebben verdedigd; aan Groot-Brittannië verwijt zij. de rechten van bondgenoot te hebben overschreden, door op zich te nemen, namens Egypte met de Italiaansche regeering te onderhandelen.

VEREENIGDE STATEN. — De **Evening Star** schrijft, dat de verwachtingen wellicht gerechtvaardigd blijken te zijn wanneer Mussolini woord houdt. Het blad ziet in de overeenkomst vooral een Britsche poging om den driehoek Berlijn—Rome—Tokio te verbreken.

Volgens de **Washington Daily News** bereidt het accoord een Fransch-Italiaansch verdrag voor. Een driezijdig verbond tusschen Rome, Parijs en Londen zou de deur openen voor een algemeene pacificatie van Europa, aldus het blad, doch de deelneming van Duitschland kan niet gemist worden. Het is niet het soort vrede, dat Wilson wilde, het is ver verwijderd van het ideaal van den Volkenbond, maar het is het beste voorteeken, dat de wereld sedert lang gezien heeft.

De **New York Times** noemt het teekenen van het accoord een gebeurtenis van internationale beteekenis, die een keerpunt kan zijn in het afdrijven naar een oorlog.

(Vorig bericht 3225 A.)

B. NEDERLAND. — S.D.A.P. - Paaschcongres. —

Het congres der S.D.A.P., dat 16, 17 en 18 April '38 te Arnhem is gehouden, heeft zich gekenmerkt door een kameraadschappelijke gedachtenwisseling. Dr. J. P. Kruyt en ir. H. Vos hebben over het onderwerp: ,,Stad en Platteland'' boeiende inleidingen gehouden, gevolgd door een debat, waarin de belangstelling van het congres tot uiting kwam. Met algemeene stemmen is een, door het Partijbestuur voorgestelde, motie aangenomen, waarin het congres protesteert tegen den dwang, waaraan werklooze landarbeiders worden onderworpen, om hen te bewegen, naar Nazi-Duitschland te gaan.
Naar aanleiding van de zaak-Kiès is een bezonnen en verhelderende discussie gehouden, waarin zoowel het partijbestuur als de Friesche oppositie, een vriendschappelijke tegemoetkomendheid toonden, die alleszins de verwachting wettigt, dat de sociaal-democratie eendrachtig den goeden strijd ook in Friesland verder zal voeren. De tachtigjarige Gerhard is op indrukwekkende wijze gehuldigd. Het congres heeft het beleid der onderscheidene partij-instanties goedgekeurd.
In het dagelijksch bestuur van het partijbestuur is dr. W. Banning door mr. J. In 't Veld vervangen. Alle overige aftredende leden van het partijbestuur, onder wie dr. Banning, werden herkozen. Evenals de hoofdredacteur van de Arbeiderspers. Aan het slot van het congres heeft ir. J. W. Albarda, voorzitter der sociaal-democratische Tweede-Kamerfractie, over den internationalen en nationalen politieken toestand een rede gehouden, waarin hij het ernstige karakter der omstandigheden in het licht heeft gesteld en tot medewerking aan het groote werk van vrede en welvaart heeft opgewekt.
Voor een ordening in Europa richtte spr. zijn oog op den Volkenbond. Over den binnenlandschen toestand zeide hij, dat Nederland, met 400.000 werkloozen op een bevolking van acht millioen, aan de verkeerde zijde bovenaan staat.
Ook spr. erkent de noodzakelijkheid van uitbreiding der bewapening. Maar deze regeering wil daaraan alles, den socialen welstand en de geestelijke welvaart van ons volk, ten offer brengen. Aldus verliest het aan weerkracht, wat het aan militaire kracht wint.

Er is echter ook een binnenlandsche vijand, die gevoed en versterkt wordt door de werkloosheid, die binnen onze grenzen heerscht. Het is een zedelijke plicht en een economische noodzaak, hieraan een einde te maken.
Werkloosheidsbestrijding is het onmisbare complement van de uitbreiding der bewapening, is landsverdediging in den besten zin des woords.
(Het Volk) **(Vor. ber. S.D.A.P. 3211 C.; Paaschcongres 2259 F.)**

A. NEDERLAND. — Aantal Joden. —
Wij ontleenen aan de „Avondpost" het volgende:
De actie, die door een zekere politieke partij in ons land wordt gevoerd tegen de „volksvreemde" elementen, zou soms doen denken, dat het in ons midden krioelt van de Joden.
Hoeveel Joden wonen er eigenlijk in Nederland? vroeg men ons. Zie hier, volgens de laatste volkstelling, het cijfer: 111.917.
Op een (toenmalig) totaal van 7.935.565 inwoners waren er dus niet meer dan 111.917 Joden in ons land (namelijk 53.685 mannen en 58.232 vrouwen) of, verhoudingsgewijs uitgedrukt, 1.4%.
Van die 111.917 behooren er 106.723 tot de Nederlandsch- en 5194 tot de Portugeesch-Israëlieten, maar wij tellen deze beide groepen voor het algemeen totaal samen.
Men is er nieuwsgierig naar hoe de Joden over ons vaderland zijn verdeeld. Ziehier:

	Ned.-Isr.	Portug.-Isr.
Noord-Holland	68.565	4712
Zuid-Holland	22.191	351
Limburg	5.549	19
Gelderland	5.188	41
Drente	4.538	2
Groningen	4.356	7
Overijsel	3.634	10
Utrecht	1.644	30
Noord-Brabant	1.644	10
Friesland	901	6
Zeeland	187	6

Deze cijfers zijn stellig in velerlei opzicht merkwaardig. Want ..... zij wijzen uit, dat de overgroote meerderheid der Joden woont in de beide Hollanden.
Tellen wij de cijfers voor Noord- en Zuid-Holland bij elkander op, dan zien we, dat in die twee provincies wonen 95.819 Joden. Welnu, dit is 85.6 % van het totaal. Noord-Holland alléén heeft verreweg het grootste deel: ruim 65 % en het is een bekend feit, dat vooral Amsterdam een zeer sterke Joden-bevolking heeft. Van de in ons land wonende Joden wonen er 58.5 % in Amsterdam, dus verreweg meer dan de helft. Maar nog frappanter is, gelijk gezegd, dat de beide Hollanden niet minder dan 85.6 % van het aantal onzer Joden tellen; voor de 9 andere provincies blijft dus slechts 14.4 % over.
In die 9 provincies wonen met elkander niet meer dan 16.098 Joden!
Men ziet uit deze cijfers, hoe totaal verkeerd zij handelen, die in Nederland een Joden-kwestie willen forceeren. (Avondpost)
(Vor. ber. Joodsche problemen 3218 B.)

21 APRIL 1938

B. FRANKRIJK. — Paul-Boncour afgetreden als voorzitter zijner partij. —
Paul-Boncour, de minister van Buitenlandsche Zaken in het vorige kabinet, heeft ontslag genomen als president van de socialistisch-republikeinsche unie. In een brief zet hij de redenen uiteen, die tot zijn heengaan hebben geleid. Hij kon zich niet vereenigen met de houding, die de partij de vorige week in Kamer en Senaat heeft aangenomen, waar volgens Paul-Boncour het Volksfront gebroken werd, zonder bate voor de nationale eenheid.
„Ik spreek niet van de buitenlandsche politiek," zoo schrijft de oud-minister o.a., „hoewel sommigen een politiek van terugwijken aanhangen, waardoor men een oorlog denkt te vermijden, maar die ons integendeel naar den oorlog leidt en waartegen ik genadeloos ten strijde ben getrokken." (Paris-Soir)
(Vor. ber. Paul-Boncour 3200 D.)

C. SOVJET-RUSLAND. — Complot tegen Stalin ontdekt. - Zeven opperofficieren gearresteerd, o.a. maarschalk Jegorov. —
Naar „Svenska Pressen" bericht, zijn op last van den volkscommissaris van Binnenlandsche Zaken en leider van de geheime politie, Jesjov, zeven opperofficieren van het roode leger gearresteerd.
Zij worden beschuldigd een complot te hebben gesmeed om Stalin en Worosjilov te vermoorden. De aanslag zou worden gedaan op 1 Mei '38 tijdens de parade op het Roode Plein.
De gearresteerden zouden hebben bekend, dat zij bommen wilden werpen naar de tribune, waar de leiders van de regeering zouden staan om de parade gade te slaan. Zij zouden hun opdracht uit het buitenland hebben ontvangen.
Gearresteerd zijn: maarschalk Jegorov, generaal Iktorov, generaal Alksnis, generaal Kasjinin, opperbevelhebber van den Kaukasus, generaal Dybenko, bevelhebber van het militaire district Leningrad, generaal Bielov, bevelhebber van het militaire district Minsk, en generaal Garbasjov, die, naar verluidt, in de gevangenis zelfmoord zou hebben gepleegd.
(Svenska Pressen) **(V. b. Zuiveringsactie 3191 E.)**

D. FRANKRIJK. — Onderhandelingen met Italië. —
Italië heeft de voorstellen van Frankrijk tot het aanknoopen van besprekingen, ten einde de bestaande misverstanden uit den weg te ruimen, aanvaard. Na de zaak met Mussolini te hebben besproken, heeft graaf Ciano den Franschen zaakgelastigde te Rome, Jules Blondel, medegedeeld, dat Italië bereid is op deze voorstellen in te gaan.
Vermoedelijk zullen de besprekingen tusschen Ciano en Blondel het geheel der betrekkingen tusschen beide landen omvatten en van Fransche zijde zal men waarschijnlijk trachten een schriftelijke overeenkomst tot stand te brengen, welke een soort bevestiging zal zijn van de Britsch-Italiaansche overeenkomst op die punten, welke in het bijzonder Frankrijk raken. Frankrijk wil pogen gelijke garanties te verkrijgen als Engeland en zal dan het Italiaansche keizerrijk erkennen onder gelijke voorwaarden als Engeland. (Le Temps)

E. ROEMENIE. — IJzeren Garde. - Codreanu veroordeeld. —
De leider der Roemeensche IJzeren Garde, Codreanu, is door den Krijgsraad op 19 April '38 veroordeeld tot zes maanden gevangenisstraf en een boete van 2000 lei, wegens laster jegens den oud-premier, prof. Jorga. Hij is gearresteerd en moet zijn straf in de gevangenis ondergaan. Velen zijner volgelingen, men spreekt van 200, zijn eveneens gearresteerd. Men beschuldigt Codreanu en de zijnen er van, een staatsgreep op touw te hebben gezet. Zij zouden een opmarsch naar Boekarest hebben voorbereid.
(Agence Belga) **(Vor. ber. IJzeren Garde 3153 D.)**

F. LUCHTVAART. — Zweefvliegrecord verbeterd. - Afstand van 220 K.M. afgelegd. —
De jeugdige Haagsche zweefvlieger R. Nauta heeft op 18 April '38 het Nederlandsche record zweefvliegen wat den afstand betreft, verbeterd tot 220 K.M. Het record stond tot heden op naam van den bekenden zweefvlieger Hoekstra, met een vlucht van 120 K.M.
(De Telegraaf)
(Vor. ber. Zweefvliegen 2898 D.; record 2862 K.)

G. OSS. — Publicaties over de affaire-Oss. - Beleediging van den Minister van Justitie. —
De Officier van Justitie te 's-Gravenhage, mr. J. L. Nijsingh, heeft op 21 April '38 de opsporing en het verhoor gelast van de personen, die verantwoordelijk zijn voor bepaalde publicaties over de affaire-Oss, waarin de minister van Justitie (minister Goseling) zou zijn beleedigd, ten einde tegen deze personen een strafrechtelijke vervolging te kunnen instellen.
Het betreft hier publicaties van tweeërlei soort: n.l. brochures, getiteld „De Oss-affaire", waarmede in verschillende steden is gevent, en een artikel in het Nationale Dagblad van Woensdag 13 April '38.
De Leidsche politie heeft opdracht gekregen een onderzoek in te stellen naar den persoon van den schrijver van bovenbedoeld artikel in het Nationale Dagblad. Zij is thans met dit onderzoek bezig.
In de bewuste beschouwing van het Nationale Dag-

blad wordt de minister van Justitie er o.m. van beschuldigd aan de Tweede Kamer, in verband met zijn ingrijpen tegenover de marechaussee te Oss, onjuiste mededeelingen te hebben gedaan.
De leiding van het onderzoek in deze geheele zaak berust bij den substituut-officier van Justitie in Den Haag, mr. P. R. Blok, en bij jhr. mr. L. H. K. C. van Asch van Wijk. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Oss 3223 C.)

22 APRIL 1938

A. SCHAKEN. — Wereldkampioenschap Aljechin-Capablanca 1939 gaat niet door. —
Naar wij vernemen zal de schaakmatch tusschen Aljechin en Capablanca, waarbij de titel van wereldkampioen de inzet zou zijn, geen doorgang vinden, omdat Capablanca zulke hooge eischen stelde, dat de organisatoren in Uruguay van het plan hebben moeten afzien. (De Telegraaf) **(V. b. 3203 F.)**

B. TELEVISIE. — Opname op gramofoonplaten. —
Televisie opgenomen op gramofoon-platen is de nieuwste uitvinding, die in het nog jonge gebied der televisie-techniek haar intrede doet. Een radiotechnicus uit Lancaster heeft in zijn laboratorium te Surrey een aantal wassen platen weten te maken, waarop televisie-uitzendingen, beeld zoowel als geluid, zijn vastgelegd en die naar willekeur opnieuw gedraaid kunnen worden.
Een bijzonder gevoelige, apart gebouwde, pick-up registreert de uiterst fijne trillingen van geluid en beeld, die uit den aether in een ontvangtoestel worden opgevangen, op een wassen plaat. Afgedraaid op een speciale gramofoon, die verbonden is met een televisie-ontvangtoestel, roepen de trillingen op deze plaat — precies alsof ze draadloos waren opgevangen — beeld en geluid op.
Het principe van deze vinding is heel eenvoudig. Evenals het geluid, bestaan televisie-beelden uit trillingen, met dit verschil, dat voor een gewone radio-uitzending een frequentie noodig is van tien- tot dertigduizend trillingen per seconde, terwijl die frequentie voor televisie tot 45 millioen trillingen per seconde bedraagt. Men wist, dat wanneer men er in slaagde die trillingen in was vast te leggen, men — in theorie — een opname van televisiebeelden had.
Tot nog toe was het onmogelijk deze frequentie vast te leggen, evenals het nog steeds onmogelijk is haar op een langere golf uit te zenden dan zeven meter. Dank zij zijn fijne pick-up en andere instrumenten, die hij nog niet wenscht bekend te maken, is deze Engelschman er thans in geslaagd deze electrische trillingen vast te leggen. Het spreekt vanzelf, dat waar televisie nog slechts in de kinderschoenen staat, ook deze vinding nog geperfectioneerd en aangepast moet worden. Wordt deze wonderlijke technische prestatie toegepast in de practijk, dan is daarmede een van de grootste problemen van de televisie-programma's opgelost. De moeilijkheid, dat men niet genoeg materiaal heeft om uit te zenden, wordt aldus ondervangen. Men zal tooneel, zoowel als reportages van tevoren kunnen „opnemen" en ten allen tijde weer kunnen „afdraaien". Men zal in staat zijn een televisie-archief aan te leggen, zooals de radio-studio's dat al bezitten in hun bibliotheek van geluidsfilmstrooken. Deze geluid-in-was documentatie van de eerste televisie-uitzendingen zal vooral voor later interessant zijn. Ook zal men van belangrijke gebeurtenissen televisie-platen kunnen maken, die over de heele wereld verzonden kunnen worden, zooals dat tegenwoordig gebeurt met filmjournaals. (Utrechtsch Dagblad)
(Vor. ber. Televisie 3095 A.)

C. MATUSCHKA. — Doodstraf gewijzigd. —
Matuschka, die indertijd eenige spoorwegaanslagen heeft gepleegd en op 21 November '34 ter dood werd veroordeeld, werd te Budapest gratie verleend, waarbij de tegen hem geëischte doodstraf in levenslang veranderd werd. (Pesti Hirlap)
(Vor. ber. Matuschka 1578 B.)

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Adolf Hitler's verjaardag - Onderscheidingen. —
Het Groot-Duitsche Rijk, en in de eerste plaats, de rijkshoofdstad vierden op 20 April '38 den 49sten verjaardag van Adolf Hitler.
De volgende onderscheidingen werden verleend: Dr. honoris causa Wilhelm Filchner, de bekende ontdekkingsreiziger en onderzoeker op het gebied van het aard-magnetisme, die op den partijdag te Neurenberg in 1937 reeds geëerd werd, omdat hij tot de eerste groep geleerden behoorde, die den „Duitschen Nobelprijs" kregen, is tot professor benoemd. Verder o.a. de directeur van den Berlijnschen dierentuin, dr. Lutz Heck, de leidende geneesheer van het sanatorium „Weisser Hirsch" bij Dresden, dr. Alfred Störmer, de architect van het nieuwe vliegveld in Berlijn, dr. Sagebiel en de karikaturist Thöny van de „Simplicissimus". Tot „staatstooneelspeler" werden benoemd de acteurs en regisseurs Minetti, Ponto, Tresschler en de Burgtheater-spelers uit Weenen Thaller en Marr. (Berliner Tageblatt)

E. CHINA. — Conflict met Japan - Lingji - Japansche tegenspoeden. —
Japan spant opnieuw alle krachten in om de in China aanvankelijk bereikte successen te consolideeren, eventueel opnieuw te bereiken. Soeetsoegoe, de minister van Binnenlandsche Zaken, heeft het zelfs noodig gevonden een min of meer geruststellende verklaring af te leggen. Hij zeide, dat men in Japan niet al te zenuwachtig behoefde te zijn in verband met den toestand in China en voegde er aan toe, dat het land vastbesloten is, zich voorbereid te houden op langdurige vijandelijkheden. Sprekende over de binnenlandsche politiek, betoogde hij de wenschelijkheid van de geboorte van een machtige partij, waarop de regeering zal moeten steunen, doch waarvan de organisatie naar zijn meening niet gemakkelijk zal zijn.
Intusschen blijven de uit China komende berichten voor Japan nog steeds niet rooskleurig, al worden er de laatste dagen ook weer enkele successen gemeld, zooals de herovering van Lingji.
Maar terwijl Japan steeds weer nieuwe strijdkrachten in het vuur werpt zit ook China niet stil. Duizenden nieuwe soldaten worden opgeleid. Reuter verklaart op gezag van een buitenlandschen waarnemer, dat de geheele mannelijke bevolking van de provincies Hoenan, Kwangsi en Kweitsjau, een militaire opleiding schijnt te krijgen. Er schijnt een overvloed van munitie te zijn. Duizenden kisten geweren en andere wapens worden vervoerd naar afgelegen opslagplaatsen die in de heuvelen verborgen liggen. Overal wijzen teekenen op weloverwogen activiteit: vliegvelden worden aangelegd, wegen gebaand, stalen bruggen gebouwd, spoorwegen uitgebreid.
Dit alles wijst er op, dat Japan de moeilijkheden van een verovering van China, want daarom gaat het toch in feite, aan den lijve blijft ondervinden en dat het uiteindelijk succes nog ver af is. (Agence Belga)
(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3215 A.)

F. SPANJE. — Burgeroorlog. - Barcelona geïsoleerd.
Valencia en Madrid zijn van Barcelona afgesneden. Het offensief van Aragon heeft het gestelde doel bereikt en de troepen van Franco zijn de Middellandsche Zee bij Vinaroz genaderd. De nationale troepen hebben op dit oogenblik 65 % van Spanje in hun bezit en een strook van 75 K.M. langs de kust der Middellandsche Zee.

In het Ebro-dal werd in de afgeloopen week nog steeds bloedig gestreden om Tortosa.
In de dalen der Pyreneeën rukken Franco's troepen gestadig voort.
Generaal Miaja, die tot bevelhebber der regeeringstroepen in het Madrid-Valencia gebied is geproclameerd, heeft beweerd, dat er van voedselgebrek geen sprake is. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Sp. Burgeroorlog 3216 C.)

A. BRITSCH-ITALIAANSCH ACCOORD. —

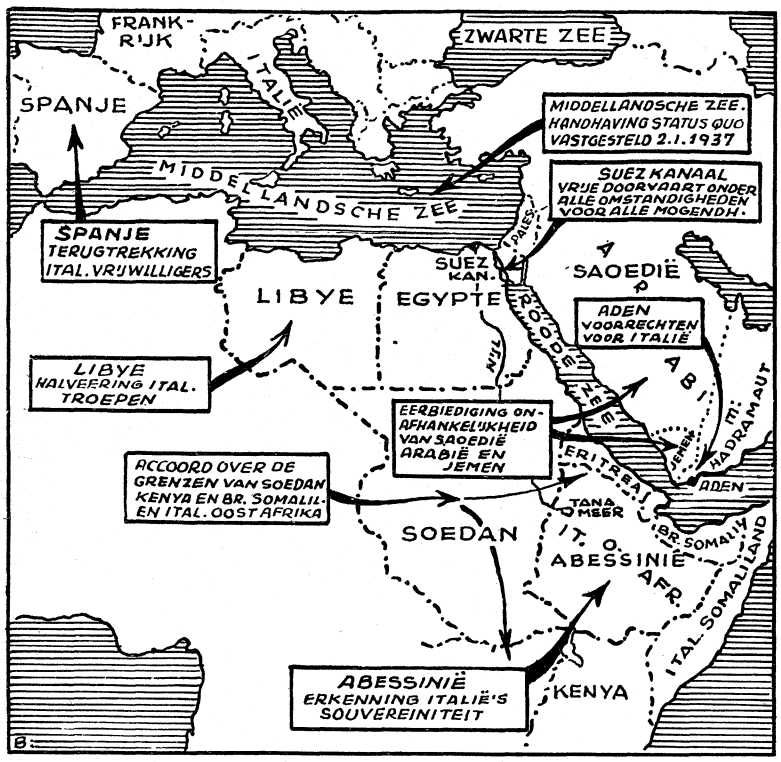

Van welke beteekenis het pas gesloten Britsch-Italiaansche accoord (specificatie op pag. 3225 A) voor de rust der wereld is, en op welke gebieden het betrekking heeft, komt eerst in volle duidelijkheid tot uitdrukking, wanneer men de hoofdpunten van de overeenkomst tegelijk met een kaart dier gebieden in oogenschouw neemt. Tevens blijkt dan, dat het accoord zich in hoofdzaak bezighoudt met de voor beide landen zoo uitermate gewichtige zeewegen door de Middellandsche en de Roode Zee en de verbinding tusschen deze beide zeeën. (Red. K. H. A.)

(Vorig bericht 3225 A.)

(Overname zonder bronvermelding verboden)

23 APRIL 1938

B. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig beoordeeld zijn. - Onze wekelijksche opgave. —

Duitsch: Richard Benz — „Die Deutsche Romantik." (Philipp Reclam jun. Verlag, Leipzig)
R. N. Coudenhove-Calergi — „Totaler Staat - Totaler Mensch." (Paneuropa Verlag, Glarus) **(Vor. ber. 3223 D.)**

Engelsch: William Lamb — „The World Ends." With three woodengravings by John Farleigh. (W. J. M. Dent and Sons, London 1937)
Kate O'Brien — „Pray for the Wanderer." (Heinemann) **(Vor. ber. 3223 D.)**

Fransch: Jean D'Esme — „Que la vie est belle." (Les Editions de la France, 1938)
Amelie Fillon — „André Maurois Romancier." (Soc. Franç. Littéraires et Techniques, Paris 1937) **(Vor. ber. 3223 D.)**

Friesch: J. Piebenga — „Waerglês" (verzen). (Brandenburgh & Co., Sneek) **(Vor. ber. 3216 D.)**

Italiaansch: Titta Rosa — „I racconti della Fortuna." (Corticelli, Milano) **(Vor. ber. 3223 D.)**

Nederlandsch: Willem Ten Berge — „De vreemde Wereld." (Vox Romana, Schiebeek)
Hendrik de Vries — „Atlantische Balladen." (Ursa Minor, A. A. M. Stols, Maastricht) **(V. b. 3223 D.)**

Russisch (in het Nederlandsch): I. A. Gontsjarov — „Oblomov." (Wereldbibliotheek, A'dam) **(3186 E.)**
(Red. K. H. A.)

C. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Herdenking der Tsjechische legioenen aan het Italiaansche front. — Ter gelegenheid van den twintigsten verjaardag van de vorming der Tsjecho-Slowaaksche legioenen in Italië heeft president Benesj op 21 April '38 een dagorder gepubliceerd die in alle garnizoenen aan de troepen zal worden voorgelezen.
„Vandaag", zoo wordt in de dagorder gezegd, „herdenken wij de vorming van het Tsjecho-Slowaaksche leger in Italië, die werkelijkheid werd door de conventie tusschen de Italiaansche regeering en den nationalen Tsjecho-Slowaakschen raad, die 21 April 1918 te Rome werd geteekend.
Deze datum is voor ons historisch, omdat gezegde vorming ons in staat stelde aan de wereld onze militaire waarde te toonen en het krachtige moreel, waarmee de Tsjecho-Slowaaksche natie bezield was. Terwijl Italië aldus de eenheid van ons leger in den vreemde onder geallieerd oppercommando erkende, erkende het tevens politiek de ondeelbaarheid van onze bevrijdingsactie. Ons legioen, dat levendige sympathie en bovenal toegewijde hulp van de zijde der Italiaansche natie ondervond, kon aldus in een minimum van tijd in actie treden.
Wij vergeten geen der politici van toen, die, in den geest van den Italiaanschen risorgimento, tot den onze hebben bijgedragen. De tegenwoordige ministerpresident van Italië, Mussolini, behoort tot hen. Wij zijn nog erkentelijk jegens Italië, voor de opoffering, waarmede het ons vervolgens geholpen heeft, naar onze haardsteden terug te keeren en ons in 1919 tegen de buitenlandsche aanvallen te verdedigen.
Ik spreek den wensch uit, dat de traditie van deze historische samenwerking der Italiaansche natie met Tsjecho-Slowakije en de traditie van onzen gemeenschappelijken strijd voor de vrijheid, een eereplaats in het Tsjecho-Slowaaksche leger zullen innemen."
(Narodny Listy)

D. SCHEEPSBOUW. — De „Nieuw-Amsterdam" officieel overgedragen aan de Holland-Amerika Lijn. — Op 23 April '38 is het vlaggeschip der Holland-Amerika Lijn, het grootste, nieuwste en mooiste schip der Nederlandsche koopvaardijvloot, de Nieuw-Amsterdam, tijdens een eendaagschen tocht op de Noordzee door de bouwers, de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij, officieel overgedragen aan de opdrachtgevers, de Holland-Amerika Lijn.
Een groot aantal genoodigden waren aanwezig, o.m. minister-president Dr. H. Colijn en de ministers van Financiën, Waterstaat, Economische Zaken, Buitenlandsche Zaken, enz. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

(Vor. ber. Nieuw-Amsterdam 2742 D.)

A. **1932—10 April—1938. —**

De vredesproblemen van 1938, het jaar van ongehoorde oorlogstoebereidselen over heel de wereld, zullen den toekomstigen Europeeschen historicus ongetwijfeld confronteeren met de raadselen der werkelijkheidspolitiek van het Derde Rijk. De datum 10 April zal dan waarschijnlijk blijken op twee mijlpalen te staan, elk de beteekenis hebbende van een wegwijzer. Eerstens werd op 10 April 1932 maarschalk Hindenburg, al ver in de tachtig, bij tweede volksstemming herkozen tot Rijkspresident. Zijn tegenstander was Hitler. Deze kon toen wel twee millioen stemmen méér behalen dan bij de verkiezing op 13 Maart — 13.418.547 op een totaal van 36.771.787 stemmen — maar moest het niettemin tegenover het prestige van den ouden maarschalk uit den wereldoorlog en de macht der achter hem staande regeeringspartij nog afleggen.

Deze 10de April, zes jaren later, heeft wéér een historische beteekenis. Dan moet de Duitsche volksstemming feitelijk Hitler op legale wijze aanvaarden als Führer van Duitschland-en-Oostenrijk, nu vereenigd in één Groot-Duitsch Rijk.

Gaan we eerst eens na, hoe de algemeene toestand was in het Duitschland van zes jaar geleden, uit economisch en politiek oogpunt. Heel Europa zat toen midden in de wereldcrisis, maar de toenmalige ontwikkeling van den financieelen chaos in Duitschland en Oostenrijk noemt Scott Nearing „schier onoverzichtelijk". Deze Amerikaansche publicist, een democraat, eerder reeds bekend geworden door „Dollar Diplomacy", geeft in zijn brochure „The decisive year 1931" (in '32 verschenen) daarvan het volgend beeld: Duitschland, tegelijkertijd het industrieel meest ontwikkelde land van Europa èn het land, dat door de nog niet geschrapte oorlogsschulden economisch het minst vrij was in zijn bewegingen, leed dubbel onder de crisis. Onder den druk daarvan zette de democratische en Katholieke rijkskanselier Brüning de eerste stappen op den weg, die zoo'n onverwachte voortzetting zou vinden in de Hitler-dictatuur. Hij vaardigde de eerste van de heele serie noodverordeningen uit, die, naar zijn zeggen, onderdeel waren van een breed-opgezet, helder doordacht plan van blijvende economische saneering, dat op een reeks van jaren berekend was. De omstandigheden hebben Brüning gedwongen reeds in 1931 met zijn plan te komen — op een oogenblik, waarop de crisisstorm niet alleen nog niet de minste neiging vertoonde te gaan liggen, doch integendeel juist begon aan te zwellen tot een orkaan. De tol-unie van Duitschland met Oostenrijk, op 22 Maart 1931 aangekondigd, die wellicht bedoeld was als een eerste stap op den weg der politieke aaneensluiting van beide Duitsche landen, maar waarvan men stellig, zoowel te Weenen als te Berlijn, een verbetering vooral van den economischen toestand gehoopt had, bracht juist het tegendeel teweeg. Scott Nearing ziet een direct oorzakelijk verband tusschen deze poging van Duitschland en Oostenrijk tot samenwerking op economisch gebied en de poging van Frankrijk, om dit te verhinderen. In de ineenstorting van den Oostenrijkschen Creditanstalt op 11 Mei '31 ziet hij het eerste resultaat dier „door Frankrijk ondernomen poging, om beide Midden-Europeesche rijken gescheiden en door die scheiding het grootste, zwak en het kleinste, van zichzelf afhankelijk te houden." Immers, twee maanden later — 13 Juli — volgde de krach van de Duitsche Danatbank. Het heele, zoo uiterst-fijn met handel en industrie en daardoor met het gansche volksleven saamgeweven credietwezen van Midden-Europa zakte met een plof in elkaar. Want het ging nu niet meer om een paar insolvente bankiers, die bij den Creditanstalt betrokken waren, maar om een lichaam, dat naar men zegt 70 procent van de nog altijd uiterst belangrijke bankzaken van Midden- en Zuid-Europa dreef.

Twee dagen nà den Danat-krach brak dan ook de aanval op het Engelsche pond los; de daaruit ontstane verwikkelingen vaagden op 24 Aug. het Britsche Labour-ministerie weg. Onderwijl konden de Fransche banken, volgens Scott Nearing „hun goudreserves tot onwaarschijnlijke hoogte oppotten," terwijl de Fransche politiek der „ochlocratie, met vijf kabinetten in één jaar, gedreven door beurs, bank en een verkochte pers," haar doel bereikte: de Duitsch-Oostenrijksche tol-unie, Brünings plan, moest in September 1931 noodgedwongen worden opgegeven.

Voor Brüning was de mislukking van zijn tol-unie met Oostenrijk een zware slag; voor Hitlers propaganda beteekende zij winst. De nieuwe manier, waarop kanselier Brüning het Danaïdenvat der Duitsche financiën desondanks trachtte te vullen, temidden van politieke convulsies en kuiperijen van allerlei aard, heeft ongetwijfeld een groeiend gedeelte van de Duitsche volksmassa politiek-wanhopig gemaakt — zoodoende werd deze massa een gemakkelijke prooi voor radicale volksmenners. De communisten waren al zóó sterk geworden, dat ze voor de presidentsverkiezing van '32 zelfs met een eigen candidaat, Thaelmann, durfden uitkomen. President Hindenburg verwierf op 13 Maart van de ruim 37.5 millioen geldige stemmen ongeveer 18.5 (49.6 pct.), Hitler 11.339.446 (30.1 pct.), Thaelmann 4.983.341 (13.2 pct.), Hugenbergs „Stahlhelm" en de Nationale Partij, wier candidaat 2.557.729 stemmen haalde, lieten 10 April op Hitler stemmen. Bij vergelijking der cijfers van 13 Maart met die van 10 April, nu de nationalistische elementen achter Hitler stonden, maar de communisten achter diens tegenstander, Hindenburg, kan men in die radicale stemmenverschuiving reeds de héële verdere ontwikkeling van Duitschlands binnenlandsche politiek zien voorspeld. En de heropleving van het nationaal-socialisme in Oostenrijk dateert feitelijk ook van 10 April '32.

Groot-Duitschland

Kanselier Brüning heeft gemeend den uitslag der herverkiezing van 10 April '32 te kunnen gebruiken om de wassende vloedgolf van het nat.-socialisme, zelfs te elfder ure nog, te stuiten. Het was echter al te laat: einde Mei werd het kabinet-Brüning ten val gebracht. Het had zich twee jaar lang op de been gehouden door noodverordeningen in fellen crisistijd. Maar Brünings binnenlandsche kolonisatieplannen, welke door dreigende parcelleering van de noodlijdende latifundiën in Oost-Pruisen, de Junker-partij (èn de Neudeckcamarilla) tegen hem in 't harnas joegen, deden Hindenburg tenslotte Von Papens raad volgen: Brüning ging heen. Tot November zou daarna Von Papen, na de soc. dem. Pruisische regeering Braun-Severing te hebben vervangen door zichzelf, als rijkscommissaris van Pruisen, het kanselierschap bekleeden, om dan plaats te maken voor den „socialen generaal" Schleicher. Algemeen wordt thans wel aangenomen, dat Von Papen slechts Hitler den wind uit de zeilen meende te nemen door hem ondershands te steunen en aldus tot deelname aan de regeering te verlokken. Eenmaal binnen, zou Von Papen hem dan wel naar zijn pijpen laten dansen, dacht hij. Voor het voeren van die politiek diende ook de ontbinding van den Rijksdag op 31 Juli. Naar de meening der regeering-von Papen gaf de oude Rijksdag den politieken wil van het Duitsche volk niet meer weer. Die meening bleek echter géén waan! Van de 608 nieuwe mandaten kregen de Nazi's er nu 230, in plaats van 110, waardoor ze de sterkste partij werden. De soc. dem. vielen van 136 op 133, de communisten stegen van 78 tot 89 en het Centrum kwam van 69 tot 75; het loodje legden de rechtsche en de splinterpartijen. Deze uitslag is dáárom van historisch belang, omdat die geweldige vooruitgang der nationaal-socialisten, met méér dan 100 pct., alleen te verklaren is door een stemmenwinst van volksgroepen, die tot dusverre van alle politiek afzijdig stonden. Dr. Goebbels' verkiezings-propaganda en

Hitler's geweldige oratorische inspanning kunnen dat anders maar ten deele verklaren.
Toen Von Papen op 6 Nov. nieuwe verkiezingen liet houden, aangezien Hitler niet aan de regeering wilde deelnemen dan als rijkskanselier, schenen de nazi's zelfs alweer over hun hoogtepunt heen: zij kregen nu 196 zetels in plaats van 230 (Juli), terwijl de communisten van 89 op 100 kwamen; het Centrum haalde maar 70 zetels. Von Papen moest nu wel aftreden. Hij werd door den rijksweerminister Schleicher opgevolgd, die door een breede coalitie zonder Hitler, dezen schaakmat wilde zetten. Hij verdaagde den Rijksdag tot 15 Jan. 1933.
Maar Von Papen, die Schleicher zijn val niet kon vergeven, hield begin Jan. de historische bijeenkomst met den man, tot wiens bestrijding hij ééns rijkskanselier was geworden: Hitler. Na velerlei geheime onderhandelingen kwam einde Januari '33 de uitbarsting. President Hindenburg, door Von Papen en Hugenberg bewerkt voor een rechtsche regeering, aanvaardt met tegenzin Hitler als rijkskanselier. Dat Hitler onder hun beider hoede géén gekke dingen zal doen, daarvoor staan toch de beide heeren uit de „Herrenclub" in! En de oude Hindenburg geeft toe, Schleicher moet weg. Nu is Hitler dan eindelijk kanselier. De Rijksdag wordt ontbonden, de verkiezing tegen 5 Maart uitgeschreven. Maar vóór den tijd brandt het rijksdaggebouw af; hetgeen den nationaal-socialisten bij de stembus toch nog niet de meerderheid brengt. Eerst toen de communistische mandaten in den Rijksdag ongeldig werden verklaard en hun partij was verboden, kregen de volgelingen van Hitler in den Rijksdag die overmacht, welke hun op 10 April '32 reeds voor oogen stond.
(Scott-Nearing's „The decisive Year 1931" - De Tijd)
(Vor. ber. Historie 3175 A.)

24 APRIL 1938

A. MEXICO. — Resumé van den petroleumstrijd. — Het „Algemeen Handelsblad" was zoo welwillend ons de overname van het volgende artikel toe te staan:

De president der Mexicaansche republiek, Lazaro Cardenas, verklaarde onlangs: „Voortaan zijn alle petroleumbronnen in Mexico nationaal bezit", ... en weinig woorden van staatshoofden zijn zóó ingeslagen als dit ééne zinnetje. Alle Beurzen waren er door van streek, de regeeringen van alle landen met petroleumbelangen schrokken er van, en de directies van de buitenlandsche petroleummaatschappijen, die zoo maar werden geannexeerd, riepen spoedvergaderingen bijeen om over den toestand te beraadslagen. Petroleum is nu eenmaal niet alleen een vloeistof, maar ook een probleem...
Petroleum is brandbaar en meer dan eens heeft het een oorlog ontketend en uitgestrekte gebieden in vuur en vlam gezet. De geschiedenis van Mexico is vol oorlogen en oorlogjes, waaraan de petroleum direct of indirect schuldig is.
De historie harer ontdekking lijkt sprekend op die van de ontdekking van het goud in andere landen. In 1519 kwam een avonturier, Fernando Cortez, aan het hoofd van een groepje volgelingen naar Mexico om het land te exploreeren. Hij sloeg zijn tenten op in het gebied, dat later de provincies Tabasco en Vera Cruz zou worden, en gaf zijn kamp den naam van Villa Rica de la Vera Cruz. Tijdens de expedities, die hij tegen verscheidene stammen — o.a. de Azteken — ondernam, op zoek naar goud, merkte hij op, dat deze stammen zich bij hun religieuze plechtigheden van een bruine, drabbige substantie bedienden, welke zij „tzauc popochli" noemden, hetgeen „geparfumeerde lijm" beteekende. Zij „verspaanschten" het woord, dat voortaan „chapopoteras" luidde. Het merkwaardige was, dat Fernando Cortez en de zijnen, die goud zochten, weinig aandacht schonken aan deze petroleumbronnen. Pas vele eeuwen later, toen in Europa een begin was gemaakt met de petroleumverlichting, herinnerden Europeesche industrieelen zich, dat Mexico ook vele olie-schatten bevatte. In Roemenië en de Ver. Staten werden toen reeds met succes tal van bronnen geëxploiteerd. Besloten werd, de Mexicaansche „chapopoteras" aan te boren en in het gebied tusschen Vera Cruz en Tuxpan werd daarmede een begin gemaakt.
Hiermede was het eerste tijdperk der pioniers ingeluid. Het was een rumoerig tijdperk van strijd om het bestaan, van bloedige gevechten met inlandsche stammen, van menige, heldhaftig gedragen, ontbering. De politieke toestand in Mexico was niet van dien aard dat de rust er door bevorderd werd. Doch temidden der voortdurende revoluties, welke Mexico teisterden, en ondanks de vlucht van den eenen dictator na den anderen en zijn terugkeer aan het bewind, hadden de achtereenvolgende regeerders toch wel oog voor de bronnen van rijkdom, welke de bodem des lands bevatte. En toen het sombere avontuur van Keizer Maximiliaan achter den rug was en er een periode van betrekkelijke kalmte onder het bewind van Porfirio Diaz was ingetreden, begon de werkelijk ernstige wetenschappelijke en industrieele exploitatie. Geologen, chemici, ingenieurs werden door Diaz naar Mexico geroepen, en toen gebeurde het wonderlijke: het grootste gedeelte van de terreinen, die de Golf van Mexico omzoomden, werd bewoond door Indianen en kleurlingen, die er geen recht op konden doen gelden. De regeering bood deze terreinen met hun rijke petroleumbronnen te koop aan!... Het werd een run van Amerikaansche, Engelsche en Nederlandsche gegadigden naar Mexico, en binnen enkele jaren was de productie verdubbeld. In de jaren 1901—1902 werden alleen reeds in den staat Tamaupilas 80 bronnen aangeboord, waarvan er twee meer dan anderhalven kilometer diep waren. Die te Cerro de la Paz gaf gedurende tien jaar 1500 ton per dag. Het gebied van Tampico werd van den eenen dag op den anderen in een industrieel centrum herschapen. De goudzoekers werden vervangen door de petroleumzoekers, en de goudkoorts maakte plaats voor de oilfever. Fortuinen werden verdiend en fortuinen werden verloren. Dezelfde tooneelen van glorie en rampspoed als in de goudvelden speelden zich nu af op de olievelden. Onder de schrikkelijkste omstandigheden werd de arbeid verricht, en duizenden gingen daarbij ten onder.
Met den voorspoed kwamen ook de politieke moeilijkheden. De Indianen en halfbloeden, wier grond was onteigend ten bate der petroleum-exploratie, verzetten zich, en in 1911 brak er een opstand uit tegen het bewind van Diaz. Vijftien jaren lang was Mexico toen bij tusschenpoozen ten prooi aan een reeks revoluties en contra-revoluties, die in bloed werden gesmoord. Op een voorloopige regeering volgde een pronunciamiento, en op een pronunciamiento volgde een boerenopstand. Plunderingen en brandstichtingen wisselden elkaar af, en op de openbare pleinen in dorpen en steden werden de boomen tot galgen getransformeerd en dienden de muren der huizen tot het plaatsen van de ter dood veroordeelden voor het executie-peloton. Het waren deze jaren, die Mexico de reputatie gaven van het land van desperado's, van wreede willekeur en bloeddorst.
Porfirio Diaz, Felix Diaz, La Huerta, Villa, Carranza, Zapata zijn de groote figuren geweest in de moderne Mexicaansche geschiedenis. Zij spaarden elkaar niet en er zijn maar weinig presidenten der republiek geweest, die niet op gewelddadige wijze den dood hebben gevonden.
Doch ondanks dit alles breidden de olievelden zich uit en groeide de industrie tegen de verdrukking in. De productie verwierf de vierde, de derde en ten slotte de tweede plaats onder de productie-landen en men weet, welke ontzaglijke belangen er thans in zijn geïnvesteerd. De politieke ontwikkeling van het land, welke zich in links-radicale richting heeft bewogen en Mexico tot een naar het Sovjet-regime neigenden staat heeft gemaakt, heeft de groote

petroleumondernemingen niet afgeschrikt. Nu echter, tengevolge der nationalisatie, zijn er aspecten geopend, welke niet rooskleurig zijn.
Misschien dat die oude Mexicaansche olie-magnaat gelijk had, die eens tot een hem interviewenden journalist zeide: „Ik weet welk een waarde een zoo rijk petroleumgebied voor ons beteekent, ik ken de macht, welke de petroleum een natie geeft, die haar bezit. Maar als ik bedenk hoe wij er voor geleden hebben en hoe wij er nog om zullen lijden, hoop ik, dat God uw land voor zulk een gave zal behoeden"...
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Petroleum 3199 A.)**

A. **AMSTERDAM. — De IJ-tunnels. —**
Ingevolge de motie Woudenberg in 1935, waarbij de Amsterdamsche Raad zich met 25—11 stemmen uitsprak voor den bouw van een tunnel onder het IJ hebben de ministers van Waterstaat en Sociale Zaken en hun adviseurs op 21 April '38, ten stadhuize een bespreking gehouden, die de oplossing dezer kwestie een stap verder zal brengen.

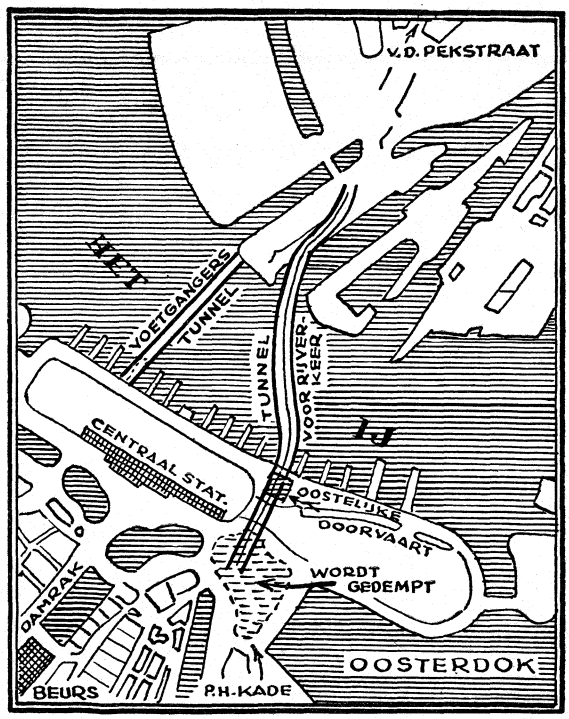

Het meest geschikte plan wordt geacht: een tunnel, uitmondende bij de Van der Pekstraat in Noord en onder het IJ afbuigende naar de Oostelijke doorvaart, welke gedempt zou worden, terwijl dan het begin van de tunnel aan de stadszijde ongeveer bij den Schreierstoren zou komen, waar de Prins Hendikkade als nieuwe verkeersweg, verbreed wordt. Deze tunnel van gewapend beton zou bij de 365 meter lange op- en afritten een helling krijgen van 1 op 20, terwijl zij 17 M. beneden A.P. zou komen te liggen. De tweebaanstunnel zou een capaciteit hebben van 800 auto's per uur in beide richtingen. Mogelijk is ook, daar een trambaan doorheen te leggen. De kosten worden op 10 millioen gulden geraamd.
(Telegraaf) **(Vor. ber. IJ-tunnel 1880 C.)**

B. **NEDERLAND. — Ondernemersraad voor Ned.-Indië. —**
De leden van den Ondernemersraad voor Nederl.-Indië kwamen dezer dagen te Den Haag bijeen voor het houden van de zestiende jaarlijksche algemeene ledenvergadering.
De voorzitter, de heer Mr. W. G. F. Jongejan, hield een rede waaraan wij het volgende ontleenen.
Met betrekking tot de Nederlandsche regeering zeide spr., dat het tot bijzondere verheugenis mag stemmen, dat Nederlandsch-Indië in het opperbestuur zijn belangen ziet toevertrouwd aan een man, wiens kennis van Indië's zaken slechts overtroffen wordt door zijn liefde voor dat wonderland.
Behalve voor hen, aldus spr., die de verhouding tusschen Nederlandsch-Indië en het Moederland niet wenschen te zien als die tusschen twee deelen van eenzelfde rijk, is het onmogelijk te ontkennen, dat de grondwet en de wet op de staatsinrichting van Nederlandsch-Indië een apparaat vormen, dat, mits bediend door kundige mannen, die het stuur wenden naarmate de omstandigheden dit vorderen, aan Nederlandsch-Indië in zeer ruime mate de mogelijkheid biedt van een volledige verzorging van zijn krachten en van een voortreffelijke verzorging van zijn belangen.
Als teekenende maatregelen op het engere gebied van de productie, noemde Mr. Jongejan de suikerregelingen 1936, de nieuwe productencentrales, de voortzetting van de bedrijfsreglementeering en de verschillende handelsreglementeeringen en tenslotte de nijverheidsbevordering.
In tegenstelling met de suikerregelingen, die een voorbeeld zijn van zeer diep ingrijpende bedrijfsregeling, welke in haar ontstaan in hooge mate beïnvloed worden door internationale verhoudingen, en niet uitvloeisel van, doch juist gevolgd werden door een internationale overeenkomst, waren de maatregelen in Nederl.-Indië genomen ten aanzien van de thee, de rubber en het tin, een rechtstreeksch gevolg van de internationale afspraken. (De Tijd)
(Vor. ber. Ondern.raad 2298 D.)

C. **FRANKRIJK. — Besprekingen met Italië. —**
Na het onderhoud, dat Blondel, de Fransche zaakgelastigde op 19 April '38 heeft gehad met Ciano, die hem mededeelde, dat de Italiaansche regeering bereid is, onderhandelingen met het Fransche kabinet te openen, zijn 21 April '38 aan den Franschen zaakgelastigde te Rome instructies gezonden. Deze instructies omvatten het programma, dat aan de Italiaansche regeering zal worden voorgesteld, en de kwesties, die volgens de Fransche regeering bij deze besprekingen onder de oogen dienen te worden gezien.
Het gaat er op het oogenblik voor Frankrijk om, een accoord met Italië te sluiten evenwijdig met dat, hetwelk 16 April '38 met Engeland is tot stand gekomen. Evenwel zullen de problemen, die in het bijzonder voor de beide landen gelden en die nog eenige moeilijkheden opleveren, slechts in algemeene trekken behandeld worden, aangezien de grondige en technische bestudeering er van wordt uitgesteld tot het oogenblik, waarop de Fransche ambassadeur te Rome geaccrediteerd zal zijn, d.w.z. in Mei a.s.
(Le Temps) **(Vor. ber. Besprekingen 3230 D.)**

D. **ZWEMSPORT. — Cor Kint. - Wereldrecord 200 meter rugslag. —**
Op 18 April '38 heeft onze landgenoote Cor Kint te Aarhuus het wereldrecord op de 200 meter rugslag, dat op naam van Ragnhild Hveger stond met 2 min. 41.3 sec., met 0.3 sec. verbeterd. Zij bracht dit op haar naam met een tijd van 2 min. 41 sec.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Zwemsport 2930 A.)**

E. **CHINA. — Conflict met Japan. - Generaal Tsjih Tsjoen Tsjangs verklaring. —**
De sleutel van China's uiteindelijke overwinning over Japan ligt volgens generaal Tsjih Tsjoeng Tsjang, die het vorig jaar het bevel voerde over de Chineesche strijdkrachten te Shanghai, en thans gouverneur is van Hoenan, in de mogelijkheid voor China, het Chineesche leger onafgebroken nieuwe troepen toe te voeren. Tsjih wees in dit verband op de gebiedende noodzakelijkheid, het menschenmateriaal van China te mobiliseeren. Hij zeide, dat

Japan, dat een bevolking van 75 millioen zielen telt, slechts een staand leger van achttien divisies heeft. Door het reeds lang bestaande stelsel van dienstplicht kan het echter minstens vier millioen mobiliseeren, niet medegerekend de soldaten in Korea, Formosa en Mandsjoekwo. Ofschoon Japan dus een staand leger van 513.000 man heeft, kan het in totaal een millioen man naar het front zenden. Wat China betreft, dit heeft tweehonderd divisies, doch hierbij blijft het, doordat de dienstplicht in China laat is ingevoerd.

Tsjih onthulde, dat China in de eerste periode der operaties aan dooden en gewonden een half millioen man heeft verloren. Tenzij wij echter, zoo voegde hij hieraan toe, bereid zijn van vijf tot tien millioen man te verliezen, kunnen wij niet lichtvaardig spreken over het winnen van den oorlog.

(Min Kwo Jih Poh)

(Vor. ber. Chin.-Jap. conflict 3231 E.)

A. ROEMENIE. — De IJzeren garde - Regeeringsverklaring. —

Het Roemeensche agentschap Rador meldt, dat in den ministerraad van 20 April de ministers van Binnenlandsche Zaken en Justitie bijzonderheden hebben medegedeeld over den toestand. Zij hebben herinnerd aan de bedoelingen van de IJzeren Garde in het verleden. Opmerkende, dat ondanks de ontbinding van deze groep de leiders niet hebben opgehouden met samen te spannen, verklaarden de ministers, dat huiszoekingen waren bevolen bij alle verdachten, met het doel, op grond van de stukken, het nauwkeurige bewijs te leveren van den aard der actie tegen de regeeringsbesluiten. De ministers verklaren in hun uiteenzetting verder nog, dat men bij de leiders der beweging een belangrijke hoeveelheid stukken heeft aangetroffen, die het bestaan aantoonden van een uitgebreide spionnageorganisatie, welke stelselmatig de activiteit der landsautoriteiten naging.

Stukken, afkomstig van den leider der beweging, hebben het onweerlegbaar bewijs geleverd van het aanwezig zijn van verklikkers bij de prefectuur van politie, den algemeenen veiligheidsdienst en den generalen staf. Men is ook op het spoor gekomen van credieten, door den leider der beweging toegestaan tot een bedrag van 40 millioen lei, welke in betrekkelijk korten tijd konden worden gebruikt.

Vanwaar kon een dergelijk bedrag afkomstig zijn, was de vraag, die men daarbij stelde.

Voorts heeft men een stuk ontdekt, dat het bewijs leverde, dat verbindingen waren tot stand gebracht met buitenlandsche organisaties. Men had daarbij het doel, voor het land een politiek vast te stellen over de regeering heen.

In de nota wordt verder verklaard, dat tal van te goeder trouw zijnde burgers zich in deze misdadige actie hebben laten meesleepen.

Tenslotte wordt gezegd, dat personen, die bezield waren met zuiver vaderlandlievende overwegingen zich lieten opnemen in een groepeering waarvan de leider met het buitenland samenspande.

Op grond van deze uiteenzetting heeft de ministerraad met algemeene stemmen de volgende besluiten genomen:

1. De partij „Alles voor het Vaderland" en de groepeeringen „Aartsengel Michaël" en „IJzeren Garde" zijn en blijven verboden.
2. De minister van Binnenlandsche Zaken zal lieden, die een actie voorbereiden, welke op grond van de wet op de verdediging van de orde en binnenlandsche rust verboden is, een bepaalde verblijfplaats kunnen aanwijzen.
3. De minister van Justitie en Binnenlandsche Zaken zijn gemachtigd tot vervolging der schuldigen over te gaan. (Rador)

(Vor. ber. IJzeren Garde 3230 E.)

25 APRIL 1938

B. FRANKRIJK. — Werkstaking Metaalindustrie - Uitspraak van den opperarbiter. —

De opperarbiter in het conflict in de Fransche metaalnijverheid, de directeur- generaal van den Arbeid, Giraud, heeft uitspraak gedaan en de looneischen der arbeiders niet ontvankelijk verklaard, daar nog geen zes maanden verloopen zijn, sedert de loonen werden vastgesteld, en de index der kosten van levensonderhoud met niet meer dan 3.67 procent is gestegen. (L'Intransigeant)

(Vor. ber. Stakingen 3228 A.)

C. POLEN. — Koloniën. —

Elk jaar organiseert de Liga voor Zee en Koloniën de zoogenaamde Koloniale dagen, tijdens welke onder de leuze „Wij eischen koloniën voor Polen" in het geheele land propaganda gemaakt wordt voor de idee dat koloniën voor Polen onontbeerlijk zijn en het ook recht hierop heeft. Voor de verdediging van dit standpunt wordt gewezen op het feit dat van alle landen in Europa, Polen de grootste bevolkingstoeneming heeft. In cijfers uitgedrukt, voor 1936, 12 per 1000 inwoners, in Nederland 11.4, in Duitschland 7.2, in Frankrijk 0.3. De bevolking is tusschen 1921 en 1937 van 27.2 millioen tot 34.5 millioen gestegen en deze overbevolking drukt te zwaarder omdat Polen een agrarisch land is. De landbouwende bevolking bedraagt 73 pct. van de totale bevolking en daar een land met een agrarische structuur per hoofd kleinere inkomsten opbrengt en aan minder menschen werk en levensonderhoud kan verschaffen dan een industrieland, is de belangrijkste opgaaf thans van Polen, in plaats van een agrarisch land, een agrarisch industrieland te maken. Dat hieraan hard gewerkt wordt, bewijst het verrijzen van het nieuwe industriegebied in Centraal-Polen hetwelk nog steeds uitgebreid wordt.

(Polska Agencia Telegr.) **(V. b. Koloniën 3054 F.)**

D. NEDERLAND. — Vluchtelingen uit het voormalige Oostenrijk - Maatregelen onzer regeering. —

Op de vragen van het Tweede-Kamerlid Albarda in verband met de voorwaarden voor de toelating van zg. Oud-Oostenrijkers in Nederland heeft minister Colijn op 13 April '38 het volgende geantwoord:

De regeering heeft zich, nadat ons land gedurende de laatste jaren groote bezwaren ondervonden heeft van de toestrooming van uitgeweken onderdanen van een aangrenzenden staat, in het landsbelang genoodzaakt gezien scherpere maatregelen te treffen tegen binnenkomst van een nieuwe categorie vluchtelingen, afkomstig uit een niet aangrenzend land en als regel rechtstreeks naar een ander land dan het onze uitgeweken.

Uit deze verklaring van motief en doel der maatregelen blijkt, dat het asylvraagstuk in den eigenlijken zin zich in dezen slechts zelden zal kunnen voordoen.

De ervaring bij de toepassing leert, dat de maatregelen eenerzijds de beoogde preventieve werking hebben en dat anderzijds beleidvolle hanteering, mede op grond van de in de regeling vervatte uitzonderingsbevoegdheid, passende ruimte laat.

De regeering is zich bewust, dat aan de eischen, welke zij voor binnenkomst in ons land gesteld heeft, niet gemakkelijk kan worden voldaan. Strenge voorwaarden waren in dit opzicht onvermijdelijk, zeker om te voorkomen, dat de gevolgen van een plotseling geschapen nieuwe situatie ons land in grootere moeilijkheden zouden brengen.

De practijk heeft uitgewezen, dat de betrokken vluchtelingen, ofschoon zij afkomstig zijn uit een niet aangrenzend gebied, toch in niet onbelangrijk aantal naar ons land trachten te komen. Het feit, dat zulks niet voor de hand ligt, vormt een argument voor het gestelde, dat in casu ten opzichte van ons land het asylvraagstuk zich niet voordoet. (Algemeen Handelsblad)

E. VEREENIGDE STATEN. — Tentoonstelling te New York in 1939. - Geen deelneming van Duitschland. —

De Duitsche ambassadeur te Washington, Hans Dieckhoff, heeft doen weten, dat Duitschland om financieele redenen niet zal deelnemen aan de internationale tentoonstelling te New York in 1939.

(Berl. Tageblatt) **(Vor. ber. Tentoonstelling 3222 A.)**

F. LUXEMBURG. — Duitschland zal zelfstandigheid eerbiedigen. —

Op een receptie ten stadhuize ter gelegenheid van den Duitschen Dag op de gastronomische tentoonstelling te Luxemburg, verklaarde de Duitsche gezant Von Radowitz, dat het Duitsche Rijk de autonomie en de onafhankelijkheid van het Groot-Hertogdom zal eerbiedigen. Het heeft slechts één wensch: aangename betrekkingen te onderhouden met een naburig volk.

Hij voegde er aan toe, dat aan deze verklaring binnenkort een officieel karakter zal worden gegeven.

(Landeszeitung und Freie Presse) **(V. b. 2574 E.)**

G. PALESTINA. — Commissie voor verdeeling derwaarts vertrokken. —

De commissie voor verdeeling van Palestina is naar Jerusalem vertrokken en heeft details van het plan, dat door de Peelcommissie werd voorgesteld, uitgewerkt, waarin de grenzen tusschen het Joodsch-Arabisch gedeelte en de heilige plaatsen, die onder Britsch mandaat komen, zijn vastgesteld. Ook zijn in dat plan de economische en fiscale vraagstukken opgenomen.

De Britsche regeering had besloten een commissie te zenden, nadat de storm die door beide partijen (Joden en Arabieren) over het verdeelingsvoorstel ontketend was, geluwd zou zijn.
De commissie staat onder voorzitterschap van Sir John Woodhead en telt verder onder zijn leden Sir Alison Russell, A. P. Waterfield, Thomas Reid, secretaris, S. E. V. Luke, ex-kolonel van het ministerie van Koloniën.
Woodhead deelde nog mede, dat de eerste weken benut zullen worden om door het land te kruisen, teneinde vertrouwd te raken met den toestand. Daarna zal men de inzichten van het publiek inwinnen. Hij zeide tenslotte: „Het is mogelijk, dat wij voor 2 à 3 maanden vertrekken". (Times)
(Vor. ber. Verdeelingscomm. 3161 E.)

A. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Congres te Karlsbad. - Henlein stelt achttal eischen.** Op het congres der Sudeten-Duitsche partij, dat te

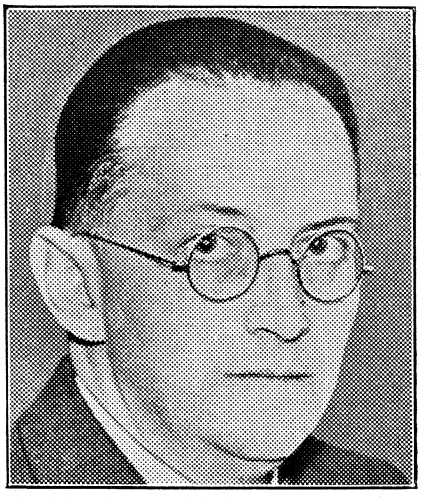

Konrad Henlein.

Karlsbad op 24 April '38 werd gehouden en waaraan 500 afgevaardigden der Sudeten-Duitschers deelnamen, heeft de leider, Konrad Henlein, de volgende eischen gesteld:

1e. Algeheel herstel der gelijkheid van rechten en status der Duitschers met Tsjechen.
2e. Erkenning der Sudeten-Duitsche groep als rechtspersoon.
3e. Vaststelling en erkenning van het Duitsche vestigingsgebied.
4e. Organisatie van Duitsch zelfbestuur voor het geheele openbare leven in het Duitsche vestigingsgebied.
5e. Invoering van wettelijk beschermende bepalingen voor de onderdanen, die buiten het eigenlijke gebied van hun volk wonen.
6e. Herstel der onrechtvaardigheden sedert 1918 tegenover de Sudeten-Duitschers begaan en vergoeding van de door dat onrecht berokkende schade.
7e. Erkenning en toepassing van het beginsel: in Duitsch gebied Duitsche overheidsambtenaren.
8e. Volledige vrijheid zich uit te spreken ten gunste van de Duitsche nationaliteit en de Duitsche wereldbeschouwing. (Prager Presse)
(V. b. Sudeten-Duitschers 3222 D.; Henlein 3202 B.)

B. **NEDERLAND. — Vrouwenarbeid in fabrieken. - Naast een verbod, een vaststelling van het percentage vrouwelijke arbeiders. —**

De minister van Sociale Zaken heeft op 24 Maart '38 bij den Hoogen Raad van Arbeid ingediend een voorontwerp van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 2 en 3 van de wet in zake de verdeeling van den beschikbaren arbeid 1937.

Aan de toelichting wordt het volgende ontleend:
In artikelen 3 tot 8 zijn, krachtens het bepaalde in art. 2 der Wet, in zake de verdeeling van den beschikbaren arbeid 1937, verbodsbepalingen vastgesteld voor vrouwen en meisjes ten aanzien van een aantal werkzaamheden, welke — in tegenstelling met den huidigen toestand — vóór 1 Januari 1934 in fabrieken of werkplaatsen in het algemeen niet door vrouwelijk personeel werden verricht. Daarnaast zijn eenige werkzaamheden verboden, welke ook op het oogenblik nog slechts hier en daar door vrouwen en meisjes worden verricht, maar waarvan het niet onmogelijk is, dat in de naaste toekomst de neiging zal opkomen om hiervoor in meer belangrijke mate van vrouwenarbeid gebruik te maken.
Als voorbeelden van zoodanige werkzaamheden kunnen worden genoemd: het werken in draad- en klinknagelfabrieken, het kloppen van zakken, het aanvochten en mengen van tabak en werkzaamheden in de natappreteerderij in fabrieken van wollen stoffen, alsmede werkzaamheden aan de assortimenten en de selfactors in strijkgarenspinnerijen.
Een vrouw of meisje zal volgens het ontwerp-besluit geen arbeid mogen verrichten in een kisten- of timmerfabriek, en geen anderen arbeid dan inpakwerk in draadnagelfabrieken, fabrieken van stalen- of ijzeren bouten en moeren, inrichtingen voor machinale houtbewerking, klinknagelfabrieken, leerfabrieken en leerlooierijen. In schoenfabrieken zal zij slechts bepaalden, in het ontwerp-besluit omschreven, arbeid mogen verrichten. Voorts somt het ontwerp een aantal categorieën van arbeid op, welke niet door een vrouw of meisje mogen worden verricht. Niet kon worden opgetreden tegen het werken aan de z.g. compleetmachines in sigarenmakerijen, omdat zulk reeds vóór 1 Januari 1934 bijna uitsluitend vrouwenarbeid was.
Naast de mogelijkheid om een verbod van arbeid te geven, houdt art. 2 van de wet de bevoegdheid in om vast te stellen, welk percentage van de arbeiders, die in een fabriek of werkplaats bepaalde soorten van arbeid verrichten, ten hoogste uit vrouwen of meisjes mag bestaan. Als grondslag moet daarbij ook worden genomen de toestand op 1 Januari 1934.
(De Telegraaf) **(V. b. Verd. Vrouwenarbeid 2668 A.)**

C. **FRANKRIJK. — Zuidpoolgebied opgeëischt. —** Den 6en April '38 heeft het Fransche Staatsblad een decreet gepubliceerd, krachtens hetwelk de grenzen van het Fransche gebied in de Zuidpool, het z.g. Adelaïde Land, worden vastgesteld. Bepaald wordt, dat de eilanden, gelegen ten zuiden van 60° zuiderbreedte en tusschen 130° en 142° oosterlengte, Fransch gebied zijn.
De „Manchester Guardian" zegt in een hoofdartikel, dat de Fransche aanspraken een volkomen gerechtvaardigde uiting zijn van nationalen trots. Om historische redenen kan men beweren dat het strookje grondgebied, waar het Adelaïde Land zich bevindt, Fransch is, daar het door Frankrijk werd geannexeerd op den dag der ontdekking, in Januari 1840. Er zal echter lange tijd noodig zijn om zijn minerale bronnen te exploiteeren in dit Zuidpoolgebied, welks belangrijkheid langzamerhand voor de wereldluchtvaart meer en meer blijkt, daar de kortste route tusschen twee rijke en beschaafde continenten er over heen loopt.
Blijkens een bericht uit Oslo heeft de Noorsche minister van Buitenlandsche Zaken, Koht, in een interview met „Aftenposten" verklaard, dat de Fransche aanspraken de Noorsche belangen niet raken.
Kapt. Nüser Larsen, de vermaarde Poolreiziger, die aan eenige van de expeditie van Amundsen deel nam, verklaarde echter, dat het door Frankrijk geëischte gebied reeds door Australië is geannexeerd. Hij bepleitte het bijeenkomen eener internationale conferentie om de grenzen vast te stellen.
(Le Temps - Manchester Guardian - Aftenposten)

D. **PALESTINA. — Onlusten. - Recapitulatie der laatste twee jaren. —**
Gedurende de twee jaar, dat de onlusten in Palestina nu al bijna onafgebroken duren, zijn ongeveer 1800 menschen om het leven gekomen. Bij botsingen met Britsche troepen werden 1500 Arabieren gedood, voorts werden 200 Joden gedood en ruim 500 gewond, terwijl aan Britsche zijde 60 agenten en soldaten werden gedood en een gelijk aantal gewond. Uit een onderzoek is verder gebleken, dat de Arabieren door de onlusten een millioen pond schade hebben geleden, o.a. doordat de Britsche troepen vele huizen van opstandelingen hebben vernield. De directe en indirecte schade der Joden wordt door de banken en verzekeringsmaatschappijen geschat op twee millioen pond.

Ook voor de regeering van Palestina beteekent de onrust een grooten schadepost. Twee jaar geleden was het begrootingsoverschot nog ruim zes millioen pond, thans nog maar de helft daarvan. Dit wordt tevens toegeschreven aan het feit, dat er een einde is gekomen aan de immigratie van kapitaalkrachtige Joden. (Palestine Commercial Bulletin)
(Vor. ber. Onlusten 3075 D.)

A. **NEDERLAND. — Tuinbouwsteun. —**
De minister van Economische Zaken heeft besloten uit het Landbouw-Crisisfonds aan hen, die als teler van gewassen van den tuinbouw zijn aangesloten bij de Stichting Nederlandsche Groenten- en Fruitcentrale, gevestigd te 's-Gravenhage, en op den dag der uitkeering geacht kunnen worden hun bedrijf alsnog uit te oefenen, steun te verleenen tot een bedrag van ten hoogste *f* 215.000. (Nieuwsbl. v. h. Noorden)
(Vor. ber. Tuinbouw 3206 C.; Steun 2536 A.)

26 APRIL 1938

B. **NEDERLAND. — Nationale Vrouwenraad. —**
In de jaarvergadering van den Nationalen Vrouwenraad van Nederland op 8 April '38, zijn de verslagen van de verschillende bij den Raad aangesloten vereenigingen in bespreking gekomen. Meer uitvoerig ging men in op het voorstel van de Vereen. van Vrouwen met Academische Opleiding. De Nationale Vrouwenraad zal een studiecommissie benoemen, die voor de volgende vergadering een praeadvies zal uitbrengen over de vragen: welk aandeel heeft de vrouw in de besteding van het nationaal inkomen; kan deze besteding zoodanig worden beinvloed, dat een grooter nuttig effect wordt bereikt en welke middelen moeten daartoe aangewend worden?
Mej. mr. C. Tendeloo verklaarde in haar toelichting, dat het de bedoeling is een commissie van deskundige economen te vormen, die een voorloopig onderzoek doet. Ook uit onderwijs- en handelskringen zal men personen moeten uitnoodigen het vraagstuk onder de loupe te nemen. Dit voorstel werd door de vergadering aangenomen.
Voorts is aangenomen het voorstel van den plaatselijken raad te Rotterdam, om aan de Rijkscommissie voor de filmkeuring te verzoeken er voor te waken, dat filmjournaals met oorlogsreportage niet voor kinderen beneden de 14 jaar toegankelijk zijn en dat deze filmjournaals voor kindervoorstellingen worden verboden.
Besloten is verder een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid of op een of andere wijze de vertaling en verspreiding van Nederlandsche letterkundige werken in het buitenland kan worden bevorderd. De N.V.R. zal zich schriftelijk in verbinding stellen met bevoegde instanties.
In de middagbijeenkomst kwamen de talrijke voorstellen in bespreking, die op de vergadering van den Internationalen Vrouwenraad te Edinburg aan de orde komen; voorstellen, die door verschillende landen ter tafel zijn gebracht.
Aan het slot der vergadering heeft mej. Christine Doorman, namens de afd. Rotterdam, aandacht gevraagd voor een motie van protest en afkeuring in verband met de Jodenvervolgingen. Deze motie zou zij gaarne te Edinburg willen zien behandeld. Mej. E. Baelde achtte het juister in het algemeen te spreken van barbaarsche vervolgingen, daar niet alleen de Joden maar ook andere rassen het slachtoffer zijn geworden. De presidente beloofde bij het bestuur van den I.V.R. te informeeren, of men al of niet bezwaar had, dat een dergelijke motie zou worden ingediend.
Als plaats van de volgende vergadering werd voorloopig Groningen gekozen. (Algemeen Handelsblad)
(Vor. ber. Nat. Vrouwen Raad 2748 C.)

C. **NEDERLAND. — „Troelstra-beweging". —**
Het hoofdbestuur van de in verband met de kwestie-Kiès opgerichte vereeniging „Het vrije woord" heeft in zijn te Amsterdam gehouden vergadering, gemachtigd door een op 12 December 1937 te Leeuwarden aangenomen resolutie, besloten deze vereeniging te veranderen in een politieke organisatie, onder den naam „Troelstra-beweging".
Een uiterlijk met Pinksteren te houden congres zal programma en doelstelling nader vaststellen.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. kwestie-Kiès 3164 E.)**

28 APRIL 1938

D. **GROOT-DUITSCHLAND. — Otto van Habsburg. - Verklaring in de „Angriff". —**
De „Angriff" bevestigt in een bericht op de eerste pagina, onder een groot opschrift, dat op 29 Maart een bevel tot inhechtenisneming van Otto van Habsburg is uitgevaardigd wegens hoogverraad. Het blad spreekt over den aartshertog als over een „misdadiger" en een „vluchteling". Het schrijft, dat het bevel tegen hem is uitgevaardigd omdat hij „gevlucht is en de hulp van Parijs heeft ingeroepen tegen Hitler voor het arme verdrukte Oostenrijksche volk". Het orgaan gebruikt uiterst heftige termen tegen den aartshertog, evenals tegen keizer Karel en keizerin Zita. (Angriff)
(V. b. Otto v. Habsburg 3057 B.; Anschluss 3173 A.)

E. **ARGENTINIE. — In- en Uitvoer in 1936—1937 - Handel met Nederland. —**
De cijfers van Argentinië's uitvoer naar zijn voornaamste afnemerlanden zijn als volgt:

Land van best.	in 1000 peso's 1937	1936
Engeland	640.955	581.660
Ver. Staten	292.248	201.517
België	201.956	129.522
Nederland	194.572	140.699
Duitschland	146.458	96.649
Italië	141.630	40.726
Brazilië	132.463	103.929
Frankrijk	92.721	88.513
Suriname	186	132
N. W.-Indië	230	163
N. O.-Indië	402	133

De Nederlandsche Kamer van Koophandel te Buenos Aires geeft de volgende opgave van Argentinië's invoer uit de landen welke de voornaamste leveranciers van dien invoer zijn en voegt den invoer uit de Nederlandsche koloniën daaraan toe:

Land van herk.	in 1000 peso's 1937	1936
Engeland	285.658	238.656
Ver. Staten	248.156	170.065
Duitschland	157.528	108.064
België	92.136	74.456
Italië	82.964	61.098
Brazilië	64.499	55.873
Britsch-Indië	60.189	54.958
Japan	49.532	41.855
Nederland	48.538	32.507
Peru	45.295	8.627
N. W.-Indië	44.087	39.033
N. O.-Indië	9.751	5.489
Suriname	6	9

Nederland neemt als leverancier van Argentinië's import de tiende plaats in. De import uit Nederland is, niet alleen absoluut doch ook proportioneel tot den totalen import — welke in 1937 toenam met 39.5% van de waarde — toegenomen, en wel met een bedrag van ongeveer 16 millioen of 50%. Voor een groot gedeelte moet dit toegeschreven worden aan den invoer van consumptieaardappelen, maar ook in andere artikelen nam deze invoer toe.
(Nederl. Kamer van Koophandel te Buenos Aires)
(Vor. ber. In- en Uitvoer; Handel Nederl. 3148 B.)

F. **CEMENT. — Nederland, België, Duitschland, Engeland en Frankrijk - Overeenkomst geteekend tot 1942. —**
Tusschen de Nederlandsche, Belgische, Duitsche, Engelsche en Fransche cementindustrie is een overeenkomst tot stand gekomen, waarbij de door contractanten op de Nederlandsche cementmarkt te leveren hoeveelheden cement nader zijn bepaald.
Deze overeenkomst is aangegaan tot einde 1942. Bovendien is door de Nederlandsche cementindustrie een overeenkomst gesloten met de internationale cementindustrie tot 1 Maart 1942.
De bestaande cementprijzen op de Nederlandsche cementmarkt zullen onveranderd gehandhaafd blijven.
(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Cement-overeenkomst 2738 B.)

G. **FRANKRIJK. — Ongewenschte vreemdelingen. —**
De minister van Binnenlandsche Zaken, Sarraut, heeft in den ministerraad de maatregelen besproken, welke genomen zijn in verband met het probleem

der ongewenschte vreemdelingen. De minister heeft instructies gegeven ter versterking van het toezicht op de vreemdelingen, teneinde de belangen der landsverdediging te beschermen en de openbare veiligheid te verzekeren. 20 ongewenschte vreemdelingen werden in de afgeloopen week uitgewezen, meerendeels Russische oud-generaals. Een commissie van ministers bereidt thans een wetsontwerp voor, waardoor de uitwijzing van dergelijke vreemdelingen op de meest snelle en afdoende wijze kan plaats hebben.
(Le Temps)

A. **NEDERL. OOST-INDIE. — Begrooting 1939. - Veertig millioen tekort. —**
Uit verschillende besprekingen der Begrootingscommissie is voorloopig gebleken, dat de voor 1939 geraamde uitgaven de ontvangsten met rond 50 millioen overtreffen, terwijl besnoeiingsmogelijkheden, door, tijdens de malaise-jaren ontstanen, achterstand en de aanneming van jong personeel, in de plaats van de, ter bezuiniging, te werk gestelde gepensionneerden, betrekkelijk gering worden geacht. Het uiteindelijk tekort wordt geschat op 40 millioen.
(Aneta) **(Vor. ber. Begrooting 3155 A.)**

B. **GEESTELIJK LEVEN. — Drie canonisaties te Rome. —**
Op 17 April '38 is in de basiliek van St. Pieter de plechtige heiligverklaring geschied van den Poolschen martelaar Andreas Bobola S.J., den Italiaanschen pater Giovanni Leonardi en den Spaanschen Franciscaner Salvator da Horta.
De plechtigheid werd bijgewoond door 50.000 personen, afkomstig uit Polen, Frankrijk, Tunis, Tsjecho-Slowakije en alle deelen van Italië. Ook het diplomatieke corps was tegenwoordig.
Na de plechtige heiligverklaring, welke eindigde met een pontificale H. Mis, begaf de H. Vader zich naar de loggia van den Sint Pieter, waar Hij den zegen „Urbi et Orbi" gaf. (Osservatore Romano)
(Vor. ber. Canonisatie 1804 H.)

C. **DUITSCHLAND. — IJzerschaarschte. - Plan van Göring.—**
In een op 21 April '38 uitgegeven circulaire van het ministerie van Binnenlandsche Zaken wordt o.m. gezegd, dat „de bouw van nieuwe fabrieken, die vooral noodig is geworden binnen het kader van het vierjarenplan en de bewapening van het rijk groote hoeveelheden ijzer noodig maken. Door den deviezentoestand en de schaarschte op de wereldmarkt is de import van ijzer en schroot echter beperkt.
Daarom heeft maarschalk Göring alle gemeenten doen uitnoodigen op zijn laatst 1 Augustus alle ijzeren hekken, welker behoud niet onontbeerlijk geacht wordt, af te breken. Aanbevolen wordt de hekken te vervangen door lage steenen muurtjes. De afgebroken hekken zullen aan ijzerkoopers verkocht worden, die zich schriftelijk moeten verbinden het ijzer onmiddelijk te leveren aan voor de bewapening werkende fabrieken. (Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. IJzerproductie 2875 B.)

D. **JAPAN. — Britsch-Italiaansch accoord. —**
De pers is omzichtig in haar commentaren en de meeste bladen negeeren den gang van zaken van den laatsten tijd in Europa of geven alleen de feiten. Een uitzondering hierop maakt de „Jomioeri Sjimboen", die schrijft dat, hoewel zekere betrekkingen tusschen Brittannië en Italië er thans beter uitzien, niet gezegd kan worden, dat de fundamenteele punten van conflict tusschen de twee landen verwijderd zijn. Wij slagen er niet in (aldus het blad) eenige materialiseering van beteekenis te zien van een fundamenteele samenwerking tusschen Brittannië en Italië. Het teekenen van het verdrag (zoo vervolgt het blad) zal geen rechtstreekschen invloed oefenen op de kwesties van het Verre Oosten. Het is ondenkbaar, dat er eenige wijziging zou komen in de houding van Italië jegens Japan. In ieder geval is het zijdelingsche effect van het Engelsch-Italiaansche pact een zaak van ernstige bezorgdheid voor Japan. De politiek van Erittannië in het Verre Oosten zal waarschijnlijk van invloed zijn op de politiek van de Sovjet-diplomatie. (Jomioeri Sjimboen)
(Vorig bericht 3229 A.)

E. **VEREENIGDE STATEN. — Britsch-Italiaansch accoord. —**
President Roosevelt heeft zijn instemming betuigd met de overeenstemming, welke tusschen Engeland en Italië bereikt is, niet, naar hij zeide, wegens de politieke verwikkelingen, maar omdat hiermede bewezen wordt, dat volken hun geschillen kunnen regelen zonder tot een oorlogsverklaring over te gaan. De Vereenigde Staten, aldus de president, slaan het sluiten van een dergelijke overeenkomst met sympathie gade. Het bewijst de waarde van vreedzame onderhandelingen. (New York Herald Tribune)
(Vorig bericht 3229 A.)

F. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Defensie. - Regeering vraagt 3 millioen gulden meer. —**
Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp tot wijziging en verhooging van het achtste hoofdstuk der rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. (Begrooting van Defensie). In totaal wordt een bedrag van ± 3 millioen gulden meer aangevraagd.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Def.-begrooting 3149 C.)**

G. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Erkenning van het Italiaansch Imperium. —**
De gezant van Tsjecho-Slowakije te Rome werd op 19 April '38 door den minister van Buitenl. Zaken, Ciano, ontvangen. De gezant heeft Ciano medegedeeld, dat de regeering te Praag haar vertegenwoordiger te Rome als geaccrediteerd beschouwt bij den koning van Italië en keizer van Ethiopië.
(La Stampa) **(V. b. Erkenning Imperium 3195 B.)**

H. **ROEMENIE. — Vijfjarenplan. —**
Het Roemeensche economische vijfjarenplan is deze week, onder leiding van den minister van Economische Zaken, Constantinescu, in werking getreden. Het bevat een algemeen plan voor de exploitatie van de petroleumvelden. Hierbij is de Britsche petroleumindustrie bijzonder geïnteresseerd, daar hierdoor gunstiger resultaten voor het buitenlandsche kapitaal verkregen kunnen worden.
In verband hiermede is een commissie gevormd, bestaande uit vertegenwoordigers van het Britsche kapitaal en de petroleummaatschappijen, teneinde met de regeering samen te werken bij haar pogingen om de ruwe petroleumproductie te verhoogen en nieuwe bronnen te ontdekken. (Dimineatsa)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 3107 A.)

27 APRIL 1938

I. **MANDSJOEKWO. — In- en uitvoer in 1937. —**
Volgens de douane-statistieken bedroegen de In- en Uitvoercijfers over 1936-1937 de volgende:

	(in millioen Yuans) 1936	1937
Uitvoer	602.7	645.2
Invoer	691.8	887.4
	1294.5	1532.6

(1 Yuan = ± 50 cent). (Nitsji-Nitsji)

K. **VEREENIGDE STATEN. — Een „staand leger" van werkloozen. —**
„Wat kan er gedaan worden voor onze 12 millioen werkloozen" zoo vraagt in het N. Y. Times Magazine, Aubrey Williams, het hoofd van de W.P.A., de werkverschaffing in de Ver. Staten. Voorkomen moet worden, schrijft hij, dat er een „staand leger" van paupers ontstaat. De gedachte schijnt in Ame-

rika te zijn doorgedrongen, dat de man die wil en kan werken, recht heeft op werk, en dat als de particuliere nijverheid hem dit niet kan geven, de gemeenschap verplicht is, daarvoor te zorgen. Deze gedachte ligt ten grondslag aan het werkverschaffingsprogram.
In het op 30 Juni eindigende begrootingsjaar zal bijna $ 2 milliard voor dit doel zijn uitgegeven, een bedrag, dat eer stijgen dan dalen zal. Staten, provincies, steden zijn niet bij machte, voldoende in dezen nood te voorzien; de last valt dus grootendeels op de Bondsregeering. Ziedaar de verklaring van president Roosevelts enorme credietaanvraag voor openbare werken en woningbouw.
Wat tot dusver de W.P.A. (Works Progress Administration) heeft gedaan vertelt Williams in zijn artikel. Deze instelling heeft opgericht 11,000 gebouwen waaraan behoefte was, 30,500 verbeterd of hersteld en 1200 vergroot. Zij heeft 69,600 K.M. wegen en straten aangelegd en 215,200 K.M. hersteld; 19,000 bruggen gebouwd en 13,000 verbouwd; 19,200 K.M. afvoergoten langs wegen aangelegd en 51,200 K.M. verbeterd; 5864 K.M. aan waterleidingen gelegd en 2240 hersteld. Waarbij dan nog komen vele duizenden kilometers aan dammen en riolen.
(N.Y. Times Magazine)
(Vor. ber. Werkloosheid 2656 C.; Werkloozensteun 3223 E.; Werkverschaffing 2796 A.)

A. **NEDERLAND. — Spoorwegen. - Pensioenregeling.** Nieuwe richtlijnen zullen gelden voor de pensionneering van het spoorwegpersoneel. Deze beginselen zijn als volgt:
a. de directie verkrijgt de bevoegdheid, ieder van het personeel op 60-jarigen leeftijd ontslag te verleenen met dadelijk ingaand pensioen;
b. aan wachtgelders van 60 jaar of ouder zal op den datum van inwerkingtreding der gewijzigde Pensioenwet dadelijk ingaand pensioen worden verleend;
c. personeel van 55 jaar of ouder kan op eigen verzoek, door de directie gepensionneerd worden;
d. aan wachtgelders van 55 tot 60 jaar zal, indien zij binnen zes maanden na inwerkingtreding der gewijzigde Pensioenwet daartoe aan de directie het verzoek richten, dadelijk ingaand pensioen worden verleend. (Telegraaf) **(Vor. ber. Pensioen 2225 D.)**

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — Sigaretten-industrie.** Ongeveer vijftien jaar geleden begon de sigarettenindustrie in Ned. Oost-Indië tot ontwikkeling te komen en thans heeft deze industrie den import van sigaretten uit het buitenland tot een minimale marge teruggedrongen, aldus de „Java-Bode".
De teruggang van dezen invoer is in de jaren 1926-1927 begonnen. Het opmerkelijke is, dat de in Indië gefabriceerde sigaretten de markt op geheel normale wijze hebben veroverd: het publiek is in geen enkel opzicht gedwongen om meer Indische dan importsigaretten te rooken.
De productie der sigaretten-industrie in Nederl.-Indië bedraagt nu ongeveer 36 millioen gulden (26 millioen voor de machinale industrie en 10 millioen voor de hand-sigarettenfabrikanten), waarnaast een productie van *f* 12 millioen van de strootjes-industrie staat.
De productie der machinale industrie bedroeg een 10 jaar geleden ongeveer *f* 16 millioen, zoodat zij in dien tijd met *f* 10 millioen is opgeloopen.
Ditzelfde geldt, hoewel nog niet in zoo groote mate, tevens voor de sigaren-industrie in Indië.
(Java-Bode) **(Vor. ber. Strootjes-Ind. 626 F.)**

C. **FILMKUNST. — Nederlandsche Films. - Nationale Film „40 Jaren". —**
In L.C.B.'s Filmstad te 's-Gravenhage zijn op 19 April '38 de opnamen begonnen voor de Nationale Film „40 Jaren", die vervaardigd wordt ter gelegenheid van het 40-jarig regeerings-jubileum van H.M. de Koningin.
Het scenario is geschreven door Ben van Eysselsteyn. Regie: Edmond T. Gréville; dialoog-regie: Johan de Meester; 1e cameraman: Otto Heller; 2e cameramen: Otto van Nyenhoff en Arie Croiset; architect: A. H. Wegeriff; montage: G. J. Teunissen; productie-leiding: Guus Ostwalt.
De hoofdrollen worden vervuld door: Lilly Bouwmeester, Ank van der Moer, Myra Ward, Marthe Posno, Cees Laseur, Matthieu van Eysden, Paul Steenbergen, Cor van der Lugt-Melsert Jr., Eduard Verkade, Adolphe Engers, W. Ohnet, Paul Huf, Sarah Heyblom en Guus Oster. (Red. K. H. A.)
(Vorig bericht Nederl. Films 2950 A.)

D. **NEDERLAND. — Onze handel met de Vereenigde Staten. —**

	1936 (mill. kg.)	1937 (mill. kg.)	1936 (mill. gld.)	1937 (mill. gld.)
Invoer	647	1.079	72	136
Uitvoer	356	352	45	58
Invoersaldo			27	78
pCt. van den invoer, gedekt door uitvoer			62,5	42,6

(Vorig bericht 3008 B.)

28 APRIL 1938

E. **NEDERL. OOST-INDIE. — Gasmaskers en klapperdoppen. —**
Naar de Indische bladen melden, staat het nu vrijwel vast, dat het sedert eenigen tijd hangende project van de Singapore Rubber Works tot oprichting van een fabriek van gasmaskers spoedig verwerkelijkt zal worden.
Uiteraard zijn met dezen tak nog een reeks andere problemen van technischen en economischen aard verbonden, en hierbij staat de vervaardiging van actieve kool niet op de laatste plaats. Dit product speelt reeds een rol in tal van Indische bedrijven en vooral in de petroleumraffinaderijen, en ook als middel om ongewenschte gassen, oliën en verven alsmede oplossingsmiddelen te verwijderen, resp. terug te winnen. In verband met de, zij het ook voorshands langzame, industrialisatie van Indië, met name de van vele zijden krachtig ter hand genomen ontginning en metallurgische afwerking van ertsafzettingen, alsmede de eerlang te verwachten uitbreiding van de chemische productie in Indië, is het wel mogelijk, dat de actieve kool daar later nog sterker gevraagd zal zijn dan thans.
Van groote beteekenis is het daarom, te weten, dat Indië reeds thans beschikt over ruime hoeveelheden van een grondstof, welke in vele landen gebruikt wordt voor vervaardiging van dit absorbeerende middel, te weten klapperdoppen. Dit materiaal wordt over het algemeen door de bevolking als brandstof gebruikt, toch wordt het sinds kort meer op gecontroleerde manier „gecarboniseerd" en zoodoende geschikt gemaakt voor actieve kool. Naar wij vernemen, heeft het Koloniaal Instituut in Amstemdam in samenwerking met de Norit Mij. zelfs bepaalde standaards opgesteld voor uit Ned.-Indië afkomstige verkoolde klapperdoppen, waarbij gelet wordt op de gelijkmatigheid van de verkooling, de bepaalde hoeveelheid vocht, asch, de dikte enz. Klapperdoppen werden in de laatste jaren, door vooraanstaande buitenlandsche fabrikanten van actieve kool, graag gekocht, wanneer deze een passende vóórbehandeling hadden ondergaan. Men mag veronderstellen, dat kwalitatieve verbetering van dit Indische bijproduct in de hand gewerkt wordt door de bijzondere eischen van de thans zeer talrijke verbruikers in het buitenland voor bepaalde doeleinden.
Evenwel dient men er rekening mede te houden, dat in verband met de hand over hand toenemende concurrentie in de productie van actieve kool (welke ook de Nederlandsche industrie op de buitenlandsche markten ondervindt), in talrijke landen voor defensiedoeleinden ook steeds meer andere plantaardige en dierlijke grondstoffen, de klapperdoppen zullen gaan vervangen. B.v. worden thans ook gewone soorten kolen in Engeland daarvoor geprepareerd.
De mogelijkheid bestaat daarom, dat oprichting van een gasmaskerfabriek te Bandoeng zal leiden tot uitbreiding van de productie van actieve kool in Indië zelf, uit inheemsch materiaal.
(Soerabaisch Handelsblad)

F. **GROOT-DUITSCHLAND. — Joden moeten nauwkeurig hun bezit opgeven. - Een verordening van Göring. —**
Generaal-veldmaarschalk Göring heeft als gevolmachtigde voor het vierjarenplan op 27 April '38 een verordening uitgevaardigd op grond waarvan iedere Jood van Duitsche nationaliteit zijn geheele vermogen in binnen- en buitenland moet opgeven en taxeeren op de tegenwoordige basis, tenzij het vermogen niet een bedrag van Mk. 5000 overschrijdt.

Joden van vreemde nationaliteit behoeven slechts hun bezit in Duitschland op te geven.
Tegelijkertijd wordt bepaald, dat van overeenkomsten in zake verkoop of verpachting van industrieele land- of boschbouwbedrijven aan de autoriteiten mededeeling moet worden gedaan voor zoover bij deze zaak een Jood als contracteerende partij betrokken is. Evenzoo is voor de opening van een nieuw industrieel bedrijf of de vestiging van een filiaal door Joden toestemming noodig.
De verordening dient eenerzijds voor de bepaling van van het vermogen der Joden in het Duitsche rijk, doch kan anderzijds worden beschouwd als een voorbereidende maatregel voor den economischen opbouw van Oostenrijk.
De verordening zou voorts beoogen afzonderlijk optreden tegen Joodsche bezitters te verhinderen, daar alle met Joden verband houdende kwesties binnen het rijk uitsluitend langs wettelijken weg geregeld moeten worden. (Berliner Tageblatt)
(V. b. Jodenwetten 3214 D.; Vierjarenplan 3198 F.)

A. **BRITSCH-IERSCH ACCOORD. — Regeling van alle financieele en economische kwesties. - Handelsovereenkomst van 3 jaar. —**
Na langdurige besprekingen tusschen De Valera en het Foreign Office is op 25 April '38 een Britsch-Iersch accoord geteekend.
Dit accoord behelst een volledige financieele en economische regeling tusschen de twee landen. Bepaald wordt, dat Eire 10 millioen pond zal betalen vóór 30 November 1938 als definitieve vereffening van alle financieele eischen.

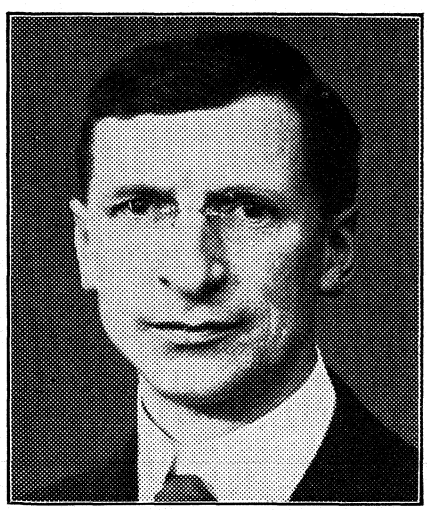

De Valera.

Ierland zal verder jaarlijks een kwart millioen pond blijven betalen voor vergoeding van schade aan eigendommen volgens de overeenkomst van Dec. 1925. Alle door Engeland als strafmaatregel geheven rechten en de overeenkomstige représaillerechten tegen Engeland worden afgeschaft.
Voorts worden in het accoord bepalingen aangetroffen aangaande overdracht van de kustverdediging aan Ierland. De havens waarin Britsche troepen en oorlogsschepen lagen, worden door Engeland onvoorwaardelijk ontruimd.
De handelsovereenkomst bepaalt, dat Iersche goederen vrij van douanerechten in Engeland mogen worden ingevoerd, met dien verstande, dat de fiscale rechten betaald moeten worden en dat zekere voorzieningen getroffen worden voor de kwantitatieve regeling van den invoer van Iersche landbouwproducten.
Een aanzienlijk aantal Britsche goederen, o.m. steenkool, zullen het recht blijven behouden van vrijen invoer in Ierland. Ierland neemt voorts op zich een invoerrecht te heffen van buitenlandsche steenkool. Tevens zal Ierland onmiddellijk de beschermende rechten op 25 producten van het Vereenigd Koninkrijk verminderen. De beschermende rechten, gericht tegen goederen van het Vereenigd Koninkrijk, zullen over het algemeen herzien en verlaagd worden, met dien verstande, dat zij toch nog een passende bescherming zullen blijven vormen voor de Iersche industrie. De bestaande marges van preferentie voor goederen uit het Vereenigd Koninkrijk worden gehandhaafd.
Het handelsverdrag heeft een looptijd van drie jaar. Daarna kan het met een termijn van zes maanden door de partijen worden opgezegd. (Times)
(Vor. ber. Britsch-Iersch accoord 3203 F.; verhouding 3218 A.)

B. **ALBANIE. — Koning Zog in het huwelijk getreden.**
Op 27 April 1938 is in het Koninklijk paleis te Tirana het burgerlijk huwelijk voltrokken tusschen koning Zog I en de Hongaarsche gravin Geraldine Apponyi.
Als getuigen van den koning traden op de Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken graaf Ciano en een zwager van den koning en als getuigen van de bruid fungeerden haar oom, graaf Anton Apponyi en de Hongaarsche gezant te Rome.
(Corriere della Sera) **(Vor. ber. Kon. Zog 3130 F.)**

C. **SURINAME. — Goudvondst. —**
Eenige arbeiders, die in Brolonko aan de Boven-Saramacca (concessie Noordberg) aan het werk waren, hebben een pépite (goudklomp) gevonden van 2,73 kilogram, ter waare van 5000 gulden. (Aneta)
(Vorig bericht goudvondst 403 C.)

D. **RECHTSZAKEN. — Wilhelm Cammans in Duitschland terechtgesteld. —**
Blijkens een bericht uit Berlijn is de op 5 Nov. '37 door het Volksgerechtshof wegens landverraad tot de doodstraf en het verlies van burgelijke eererechten veroordeelde 44-jarige Wilhelm Cammans op 26 April 1938 terechtgesteld.
Het A.N.P. meldt:
De 44-jarige Wilhelm Cammans, die op 26 April 1938 wegens landverraad in Duitschland is terechtgesteld, was een Nederlandsch ingezetene, uit Venio afkomstig. Toen hij voor zaken in Duitschland vertoefde, werd hij gearresteerd. Waarschijnlijk was Cammans van dubbele nationaliteit. Vast staat echter, dat hij ook de Duitsche nationaliteit had. Daar hij vermoedelijk ook Nederlander was, heeft de Nederlandsche regeering indertijd een verzoek tot gratie ondersteund. Dit heeft, zooals gebleken is, de terechtstelling niet kunnen voorkomen. (Telex-A.N.P.)

E. **NEDERLAND. — Raad van State. - 350-jarig bestaan. —**
Op 7 April '38 heeft H. M. de Koningin ten Paleize te Den Haag aan den Raad van State ter gelegenheid van zijn 350-jarig bestaan een diner aangeboden. Hare Majesteit gaf in een rede uiting van Hare groote waardeering voor de wijze, waarop dit College de belangen van den Staat en het Volk heeft gediend.
De vice-president van den Raad van State, Jhr. mr. F. Beelaerts van Blokland dankte H. M. de Koningin voor de woorden tot den Raad gericht.
(Het Vaderland) **(V. b. Raad van State 2993 A.)**

F. **FRANKRIJK. — Daladiers herstelprogram. —**
De eerste minister, Daladier, heeft op 25 April '38 aan de pers het volgende verklaard: „Ik heb thans de bestudeering voltooid van het plan tot economische vernieuwing en financieel herstel, dat het welzijn van ons land moet verzekeren. De grondgedachte van het plan is de productie en het goederenverkeer te doen toenemen, waartoe het rhythme en de doeltreffendheid van den Franschen arbeid moet worden aange-

wakkerd. Ondanks de valsche geruchten is de regeering met denzelfden wil bezield en huldigt dezelfde denkbeelden. Nooit is eenig meeningsverschil tusschen de ministers ontstaan. De regeering is eenstemmig over de monetaire politiek en eenstemmig in de betuiging van haar trouw aan het drievoudig accoord.
De volgende maatregelen moeten derhalve verwezenlijkt worden:
Financieele gezondmaking, herstel van het evenwicht op de begrooting door fiscale bemoeiingen, die de productie niet nadeelig beïnvloeden, vernieuwing van de technische installatie, arbeidsregeling binnen het kader der wet, met het oog op een beter rendement, hulp aan de handwerkslieden, een plan van werken, met name beoogend de opruiming van krotwoningen, ontwikkeling van het crediet voor industrie en handel, verbetering van de voorwaarden voor de betaling op de openbare markt, ontginning der koloniale rijkdommen en faciliteiten voor het toerisme als nationale industrie. (Le Temps) **(V. b. Program 3224 C.)**

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Amnestie voor politieke gevangenen. —
President Benesj heeft op 16 April '38 amnestie verleend aan 1235 Duitschers (voorn. Sudeten), 930 Tsjechen en Slowaken, 485 Hongaren, 187 Ruthenen en 30 Polen, allen politieke gevangenen.
(Prager Presse)

B. NEDERLAND. — Handelsverdrag met Tsjecho-Slowakije. —
De Regeeringspersdienst meldt:
Gedurende de maand Maart zijn te Praag besprekingen gevoerd door de gemengde Regeeringscommissie inzake de handelsbetrekkingen tusschen Nederland en Tsjecho-Slowakije.
Op 14 April is daar ter stede de uitwisseling geschied der nota's, waarbij het als resultaat der bovengenoemde besprekingen opgestelde protocol met ingang van 15 April in werking wordt gesteld.
Met instandhouding der bestaande accoorden is hierbij de aanvullende overeenkomst van Juli 1937 vervangen door een dergelijke overeenkomst, waardoor voor den duur van 1938 over en weer eenige aanvullende contingenten zijn verleend.
(Regeeringspersdienst) **(V. b. Handelsverdr. 2111 E.)**

C. CHINA. — Conflict met Japan. - Mutaties in Japansche Marine. —
Vice-admiraal Hasegawa, commandant van de Japansche vloot in de Chineesche wateren, is van zijn post ontheven en ter beschikking gesteld.
De marine-attaché, vice-admiraal Honda, vice-admiraal Ohkochi, commandant van de landingstroepen der marine, en de chef van den staf van de Japansche vloot in de Chineesche wateren, vice-admiraal Soegijama, zijn eveneens van hun post ontheven.
(Domei) **(Vor. ber. Chin.-Jap. confl. 3235 E.)**

D. SCHAKEN. — Reshevsky blijft Amerikaansch kampioen. —
De eindstand van den te New York gehouden wedstrijd voor het Amerikaansche schaakkampioenschap luidde op 26 April '38: 1. Reshevski, kampioen van Amerika 13 punten; 2. Fine 12½ punt; 3. Simonson 11 punten; 4. Horowitz 10 punten; 5. Kashdan 9½ punt; 6. en 7. Dake en Polland ieder 9 punten; 8. Kupchik 8½ pnt. (New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Schaken 3231 A.)

E. RECHTSZAKEN. — Incident „Blauwe Zand". - Ir. A. A. Mussert. - P. Melchers. - Bunning. —
Het Gerechtshof te Amsterdam heeft op 27 April '38 arrest gewezen in de zaken aangaande het incident op het „Blauwe Zand."
De rechtbank ontsloeg den leider der N.S.B., ir. A. A. Mussert, die terecht stond wegens mishandeling, van alle rechtsvervolging. De tweede hoofdfiguur in deze zaak, P. Melchers, werd toen wegens mishandeling veroordeeld tot ƒ 15 boete; de derde verdachte Bunning kreeg wegens openlijke geweldpleging een gevangenisstraf van drie maanden en drie weken met aftrek van denzelfden tijd in voorloopige hechtenis doorgebracht.
Bij de behandeling voor het Gerechtshof eischte de procureur-generaal bevestiging dezer uitspraken.
Het Hof bevestigde op 27 April '38 het vonnis ten aanzien van ir. Mussert, die dus ontslagen werd van alle rechtsvervolging.
Ten aanzien van den verdachte Melchers achtte het Hof een zwaardere straf beter in overeenstemming met den ernst van het gepleegde feit. Het Hof veroordeelde Melchers tot een gevangenisstraf voor den tijd van tien dagen.
Het vonnis tegen Bunning werd bevestigd.
(Telex-A. N. P.)

29 APRIL 1938

F. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Henleins acht punten geen grondslag voor onderhandeling met de regeering. —
De ministers van de politieke departementen hebben op 26 April '38 onder voorzitterschap van minister-president Hodzja vergaderd. Hodzja gaf een overzicht van den politieken toestand gelijk deze zich thans na de verklaringen van Henlein te Karlsbad voordoet. Over de verschillende afzonderlijke punten van Henleins uiteenzettingen is niet gedebatteerd. Eénstemmig verklaarde men van opvatting te zijn, dat de inhoud van Henleins rede geen grondslag voor onderhandeling kan vormen en dat in het bijzonder de eerste drie punten, waarin Henlein sprak van de Tsjechische historische mythe van een bolwerk tegen de zoogenaamde „Drang nach Osten", en van een koerswijziging van de Tsjechoslowaaksche buitenlandsche politiek indiscutabel zijn.
(Narodni Noveny) **(Vor. ber. Henlein 3227 A.)**

G. NEDERLAND. — Gezanten-conferentie. —
De regeeringspersdienst meldt:
Tegen Vrijdag 13 Mei heeft mr. J. A. N. Patijn, minister van Buitenlandsche Zaken, Hr. Ms. gezanten te Londen, Berlijn, Parijs en Brussel tot een conferentie te zijnen departemente bijeengeroepen, waarin algemeene onderwerpen van buitenlandsch beleid besproken zullen worden. Tot dusver zijn, in tegenstelling met het buitenland, hier te lande dergelijke samenkomsten van diplomaten niet gebruikelijk. Van de ervaring, met deze conferentie op te doen, zal eventueele herhaling afhangen. (Regeeringspersdienst)

H. GROOT-DUITSCHLAND. — Gouwleider Bürckel benoemd tot Rijkscommissaris voor de hereeniging van Oostenrijk met Duitschland. - Dr. Seyss-Inquart.
De Führer heeft gouwleider Bürckel benoemd tot Rijkscommissaris voor de hereeniging van Oostenrijk met Duitschland.
Hij wordt belast met den politieken opbouw en de staatkundige, economische en cultureele inlijving van Oostenrijk bij het Duitsche Rijk. Zijn standplaats is Weenen. Hij staat onmiddellijk onder den Führer en heeft zijn opdrachten uit te voeren tot 1 Mei 1939. Op dezen dag eindigt zijn opdracht.
De Führer heeft verder aan den Rijksstadhouder in Oostenrijk, Dr. Seyss-Inquart, een schrijven gezonden, waarin hij mededeelt, dat hij voor den tijd van een jaar den Rijkscommissaris heeft benoemd tot zijn verbindingsman, teneinde zoowel den Führer als Dr. Seyss-Inquart te helpen.
Tenslotte belooft de Führer, Seyss-Inquart, wanneer over een jaar Oostenrijk geheel bij Duitschland zal zijn ingelijfd, te benoemen tot lid van de Rijksregeering, opdat hij op deze plaats verder kan werken voor Oostenrijk in het Groot-Duitsche Rijk.
(Berliner Tageblatt)
(Vor. ber. Bürckel 3173 A.; Seyss-Inquart 3183 A.)

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Henleins eischen. - Perscommentaren. —

Uit den volledigen tekst van Henleins eischen, welke hij op 24 April te Karlsbad heeft geformuleerd, blijkt dat de belijdenis tot het nationaal-socialisme hoofdzaak is. De pers heeft hierop als volgt gereageerd:

TSJECHO-SLOWAKIJE. — De Praagsche **„Narodni Noviny"** heeft ten aanzien van de eischen van Henlein geschreven, dat inwilligen hiervan een geheele wijziging van de grondwet noodig zou maken. Zij zijn een eerste stap naar geheele afscheiding van het gegermaniseerde gebied. Het blad acht de eischen onaanvaardbaar, evenals het uiterst rechtsche blad „Pondelni List", de „AZet" en de socialistische „Pondelni Noviny".
Ook de in Duitsche taal verschijnende „Prager Montag", „Prager Montagsblatt" en de „Prager Mittag" oordeelen niet gunstig over de eischen.

ITALIE. — In de te Rome gehouden persconferentie werd op een desbetreffende vraag verklaard, dat men over de Sudeten-Duitsche kwestie niets te zeggen heeft, daar het een aangelegenheid betreft, die Italië niets aangaat.

ENGELAND. — Volgens de **„Manchester Guardian"** houdt de rede van Henlein op geen enkele wijze rekening met de reeds door de regeering van Praag gedane concessies. In antwoord daarop vraagt Henlein nog meer. Zijn „minimumeischen" zou geen enkele Tsjechische regeering kunnen inwilligen.
„Indien deze houding werkelijk de gevoelens der Sudeten-Duitschers weergeeft en de goedkeuring van Berlijn ontvangt, is de toekomst zeer zeker somber. Voor de openbare meening der wereld zal Duitschland geen enkele verontschuldiging hebben in te grijpen, indien, hetgeen waarschijnlijk lijkt, de regeering van Praag deze eischen van de hand wijst".

FRANKRIJK. — Wladimir d'Ormesson schrijft in de **„Figaro"** over de redevoering van Henlein o.m.: Duitschland wil den Staat Tsjecho-Slowakije wel in zijn onafhankelijkheid laten, doch op voorwaarde, dat het de voogdij verkrijgt en dat te Praag niets gebeurt zonder toestemming van Berlijn.
Met andere woorden: Duitschland heeft Oostenrijk opgeslokt en begint thans Midden-Europa te organiseeren. Tsjecho-Slowakije hindert het bij deze onderneming.

DUITSCHLAND. — Het programma door Henlein uiteengezet, wordt in Duitsche politieke kringen onvoorwaardelijk goedgekeurd. Men zegt: „Dit programma is logisch en redelijk. Het komt overeen met de denkbeelden, die gedurende den wereldoorlog door de stichters van den Tsjechoslowaakschen Staat ontwikkeld werden. Het staat thans aan de regeering te Praag de noodige besluiten te nemen. Het is onvermijdelijk, dat in het kader van den Tsjechoslowaakschen Staat, die in werkelijkheid een herstel van Groot-Bohemen zou moeten zijn, alle nationale groepen een groote vrijheid krijgen. Het denkbeeld om van Tsjecho-Slowakije „een tweede Zwitserland" te maken, doet weer opgeld. Men verklaart, dat het een Europeesche kwestie is, die in het belang van den vrede geregeld moet worden.

(Vor. ber. Henlein 3242 F.; Acht punten 3237 A.)

B. INCASSO-BANK N.V. IN 1937. —

Wij ontleenen aan het verslag van de Incasso-Bank over 1937 het volgende:
Het jaar 1937 heeft zich door een bij uitstek ruime geldmarkt gekenmerkt. Het wisseldisconto bleef gedurende het geheele jaar op 2% gehandhaafd. De gemiddelde prolongatie-rente bedroeg 0.789% tegen 1.875 in 1936, terwijl het privaat disconto zelfs tot ⅛% terugliep.
De behaalde resultaten zijn zeer bevredigend te achten.
Na afschrijving van *f* 400.000 (onveranderd) op de rekeningen „gebouwen" en „meubilair" bedraagt de beschikbare winst, inclusief het saldo Ao. Po., *f* 3.633.820 (3.002.617). Aan de reserve wordt *f* 400.000 (300.000) toegevoegd; de onder het hoofd „crediteuren" voorkomende rekening bijzondere reserve voor eventueele risico's" wordt met *f* 500.000 (onveranderd) gedoteerd, en het dividend over 1937 wordt bepaald op 6% (5%). (Keesings Financieel Archief)

(Vor. ber. Incasso-Bank 2768 G.)

C. ENGELAND. — De begrooting 1938-1939. —

Op 26 April '38 heeft Sir John Simon de begrooting aan het Britsche Lagerhuis voorgelegd.
Het afgeloopen jaar is gesloten met een overschot van 28.786.000 pond sterling.
De inkomsten bedroegen £ 872.580.000, 48 millioen meer dan het jaar daarvoor.
De algemeene indruk van het afgeloopen jaar is, dat de eerste helft beter was dan de tweede, hoewel ook de tweede helft goed is geweest.
De uitgaven voor de landsverdediging raamt de minister voor het komende jaar op £ 343.250.000, hierbij inbegrepen de 90 millioen, welke alreeds zijn geleend. Bij de civiele ramingen is opgenomen een bedrag voor luchtbescherming, dat 3½ millioen hooger is.
Voorts deelde Simon mede, dat men voor de plannen tot voedseldefensie de betrokken takken van handel geraadpleegd heeft, en dat de regeering in het begin van dit jaar besloten had te juister tijd voldoende voorraden tarwe, walvischtraan en suiker in te slaan, teneinde de zekerheid te hebben, dat de voorraden des lands gehandhaafd zullen worden op een peil, dat noodig is voor de behoeften der burgerbevolking in de eerste maanden en tijdens een noodtoestand. Deze aankoopen zijn thans verricht.
De totale uitgaven raamde Simon voor dit jaar — zonder de 90 millioen geleend geld, die reeds toegewezen zijn voor de defensie — op 944.398.000 pond, d.w.z. 81½ millioen meer dan op de begrooting van het vorige jaar.
Er zullen stappen gedaan worden om een einde te maken aan belastingontduiking.
Voor het loopende fiscale jaar wordt de opbrengst geraamd op een totaal van £ 914.400.000. Te dekken blijft dus nog ong. £ 30 millioen, en wel op de volgende wijze:
De standaard voor de inkomstenbelasting zal verhoogd worden met een sixpence per pond. De rechten op petroleum zullen terstond verhoogd worden van acht pence op negen pence per gallon, terwijl een gelijke verhooging wordt ingevoerd voor zware oliën, die gebruikt worden voor vervoer over den weg. Het recht op thee zal worden verhoogd met twee pence per pond. Verder zal een recht van negen pence per gallon geheven worden van stookalcohol.
Aldus komt er een overschot op de begrooting van £ 350.000.
Verwacht kan worden, dat belangrijke aanvullende begrootingen voor de defensie dit jaar bestreden zullen worden uit leeningen.
Wij mogen, aldus Simon, verwachten, dat een belangrijke, misschien zelfs aanzienlijke verlaging van den jaarlijkschen last zal ontstaan voor het einde van de vijfjaarsperiode, doch de toekomstige uitgaven voor instandhouding en vervanging moeten belangrijk hooger blijven dan in het verleden.
Niets zou zoozeer bijdragen tot een uiteindelijke vermindering van den last als een groei van den internationalen goeden wil en een algemeene vermindering der bewapeningen, die daarop volgen. Dit is het doel van de politiek, die wij nastreven, en van welker voltooiing het Britsch-Italiaansche accoord een treffenden factor vormt. Tot dit doel echter volledige bereikt is, zijn wij gehouden het herbewapeningsplan voort te zetten.
Het Lagerhuis hechtte goedkeuring aan de begrootingsbesluiten, waarbij de rechten op thee en olie verhoogd worden, evenals de inkomstenbelasting. Ook de andere begrootingsbesluiten werden goedgekeurd. (Times)

(Vor. ber. Begrooting 2689 D.)

30 APRIL 1938

D. EGYPTE. — Derde Kabinet-Mahmoed pasja. - Reconstructie. —

Het Egyptische kabinet Mahmoed pasja is gereconstrueerd. Mahmoed pasja is behalve premier, ook minister van Binnenlandsche Zaken.
Minister van Buitenlandsche Zaken is Jehia. Hassan Sabri is minister van Oorlog, Hilmi Issa van Verkeerswezen, Heikal van Onderwijs, Raschaba van Justitie, Ahmed Kamel van Handel, Moerad Wahba van Hygiëne, Sirry van Openbare Werken, Raschwan Mahfoes van Landbouw. Minister voor Religieuze Zaken is Sjeik Abd el Rasch. Loefti Sajed is minister zonder portefeuille. (Al Ahram)

(Vor. ber. Kab.-Mahmoed pasja 3219 G.)

E. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —

Amerikaansch (in het Nederlandsch): Margaret Mitchell (trilogie) — „Als een vlam in de storm." „Vuur over land." „Het zaad ontkiemt." (Zuid-Hollandsche Uitgevers Mij., Den Haag) **(V. b. 3198 E.)**

Duitsch: Max Brod — „Abenteuer in Japan." (Albert de Lange, Amsterdam)
K. Heiden — „Europäisches Schicksal." (Querido, Amsterdam) **(Vor. ber. 3232 B.)**

Engelsch: Phyllis Bentley — „Sleep in peace." (Gollancz)
Max Mindé — „In search of happiness." (An Approach to Mental Hygiene) (Muller, London)

(Vor. ber. 3232 B.)

Fransch: Pierre Benoit — „Bethsabée." (Albin Michel)
Jacques Boulenger — „Adam ou Eve." (Editions de la Nouvelle Revue Française) **(Vor. ber. 3232 B.)**

Italiaansch: L. Dei Sabelli — „Storia di Abessinia." (Ed. Roma, Roma) **(Vor. ber. 3232 B.)**

(Red. K. H. A.)

A. DONAU-GEBIED. — Nationaliteiten. —

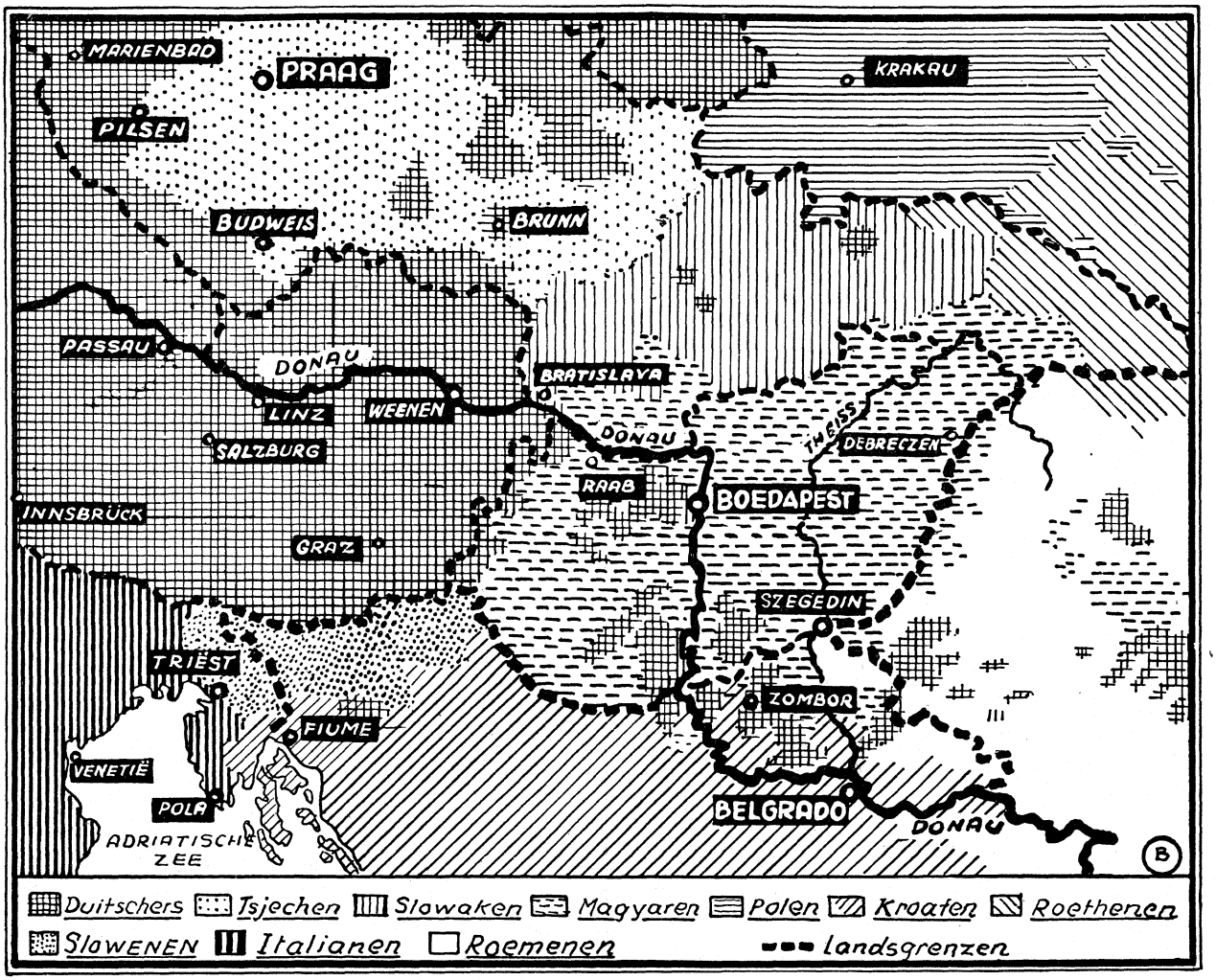

(Overname zonder bronvermelding verboden)

B. BRITSCH-FRANSCHE BESPREKINGEN. — Communiqué. —

De Fransche Minister-president, Edouard Daladier en zijn collega, de minister van Buitenlandsche Zaken, Georges Bonnet, hebben op 28 en 29 April '38 een bezoek gebracht aan Londen, ten einde besprekingen te houden met den Britschen premier Neville Chamberlain en den Britschen minister van Buitenlandsche Zaken, Lord Halifax, in zake de huidige politieke problemen.

Het communiqué, dat na afloop van de besprekingen tusschen de Fransche en Engelsche ministers te Londen is uitgegeven, luidt als volgt:

Gedurende hun verblijf te Londen hebben Daladier en Bonnet een aantal besprekingen gehad met den premier, den minister van Buitenlandsche Zaken en met andere Engelsche ministers. Gedurende deze besprekingen behandelden zij in een sfeer van wederzijdsch vertrouwen, welke voortvloeit uit de betrekkingen tusschen beide landen, de voornaamste kwesties, waarmee het behoud van den vrede in verband staat.

De Fransche ministers bespraken het resultaat van de onderhandelingen tusschen Lord Perth en den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, welke in een verdrag, dat gepubliceerd is, zijn vastgelegd.

De Fransche ministers keurden deze bijdrage tot den Europeeschen vrede goed. Van hun kant spraken de Engelsche ministers de hoop uit, dat de besprekingen, welke de Fransche regeering met die van Rome geopend heeft, tot een even bevredigend resultaat zouden leiden.

Zij waren van meening, dat de ontspanning in de Middellandsche Zee, welke uit deze overeenkomsten zal voortvloeien, zou bijdragen tot de uitvoering van de resolutie van 4 November 1937 in zake de terugtrekking van de buitenlanders, die aan den Spaanschen burgeroorlog deelnemen en tot afsluiting van overeenkomsten over terugtrekking van materiaal.

De ministers schonken alle aandacht aan den toestand in Centraal-Europa en zij waren in volkomen overeenstemming over de actie, welke waarschijnlijk het best zou kunnen worden ondernomen, ten einde te komen tot een vreedzame en rechtvaardige oplossing van de vraagstukken, welke zich in dat gebied voordoen.

De ministers hebben eveneens een aantal kwesties onderzocht betreffende den toestand in het Verre Oosten en hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt, eenige onderwerpen te bestudeeren, welke op de agenda van den Volkenbondsraad staan.

Beide regeeringen hebben besloten, het overleg tusschen hun generale staven, dat tot stand is gekomen door de regeling, welke op 19 Maart 1936 te Londen is opgesteld, zooveel als noodig zal zijn, te doen voortduren.

De ministers constateerden de gemeenschappelijkheid van belangen der beide landen. Daarom waren de ministers het er over eens, dat het van het grootste belang is, dat beide regeeringen in de huidige omstandigheden hun politiek van raadpleging en samenwerking ter verdediging, niet alleen van hun gemeenschappelijke belangen, doch ook van de nationale en internationale idealen, welke beide landen vereenigen, voortzetten.

Halifax ontvangt Grandi en Kordt. — Minister Halifax heeft den Italiaanschen ambassadeur Grandi ontvangen, wien hij op de hoogte stelde van de resultaten der besprekingen, welke tusschen de Britsche en Fransche ministers zijn gevoerd. Dezelfde inlichtingen zijn verstrekt aan den Duitschen zaakgelastigde Kordt.

Halifax heeft uiteengezet, dat het besluit tot voortzetting van de besprekingen tusschen de Fransche en Britsche generale staven slechts de verwezenlijking vormt van de overeenkomst van 1936 en geenerlei nieuwe verbintenissen van den kant van Groot-Brittannië, noch eenigerlei wijziging van zijn politiek met zich brengt. (Times)

(Vor. ber. Britsch-Fransche bespr. 3039 C.)

A. Petroleumvoorziening. — Hoe komt Engeland in tijd van oorlog aan petroleum? - Het rapport Falmouth. —

Engeland is verreweg de grootste olieverbruiker van Europa. Met zijn sterk gemotoriseerd verkeer, zijn groote industrie en zijn enorme scheepvaart heeft het meer petroleumproducten noodig dan eenig land van het continent. Een belangrijke rol speelt hierbij uit den aard zijn oorlogsvloot. Voorts zijn er het afgeloopen jaar uit strategische overwegingen bijzondere voorraden gevormd.

Welken omvang de vraag naar olie in Engeland heeft aangenomen, blijkt reeds uit de importcijfers, die in hoeveelheden van 1000 liter voor 1937 als volgt luiden: ruwe olie 1,960,608; benzine 5,017,870; petroleum 815,890; smeeroliën 449,305; gasolie 500,768; stookolie 2,609,602; totaal 11,354,043.

De totale waarde van geïmporteerde petroleumproducten beliep in 1937 rond £ 48 millioen. Wanneer men bedenkt, dat hiertegenover voor export van in Engeland geraffineerde ruwe olie en wederuitvoer van ingevoerde derivaten £ 4,780.000 in aanmerking komt, dan kan men zich eenigszins een beeld vormen van wat het Vereenigd Koninkrijk jaarlijks voor zijn auto's, zijn schepen en zijn fabrieken noodig heeft.

Al deze olie moet van overzee naar Engeland worden aangevoerd. In Schotland wordt weliswaar eenige ruwe olie uit lei gewonnen en voornamelijk tot dieselolie verwerkt. Doch deze inheemsche productie, hoewel op zichzelf niet zonder belang, is voor de reusachtige vraag vrijwel van geen beteekenis.

Ook de binnenlandsche benzolfabricage voorziet slechts in een fractie van de behoefte aan motorbrandstof. De zeeweg is dus voor Engeland ook voor zijn petroleumvoorziening van eminent belang.

Nu is het interessant om te zien, dat in dit verband de Atlantische Oceaan een eerste rol speelt en dat de Middellandsche Zee slechts van secundaire beteekenis is. De aanvoeren zijn namelijk op basis van 1937 als volgt te splitsen: Zwarte Zee en Middellandsche Zee 11%; Suez Kanaal 20%; Noord-Amerika 12%; Midden- en

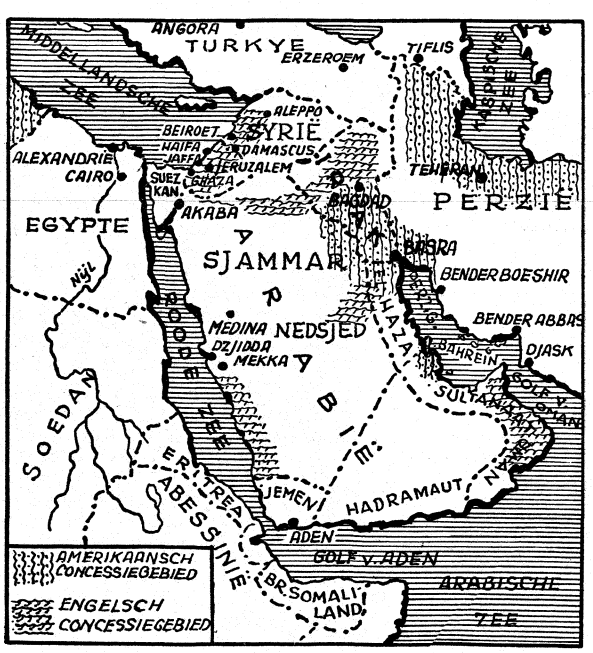

Zuid-Amerika 52%; andere herkomst 5%.

Wanneer men nu bedenkt, dat in geval van nood de olieproducten van Perzië en Borneo, die thans het Suez Kanaal passeeren, niet uitsluitend van de Middellandsche Zee afhangen, maar ook om de Kaap kunnen worden geleid, en dat alleen de verschepingen uit Roemenië en Irak in het gedrang komen — Rusland telt tegenwoordig niet meer in belangrijke mate mee — zoo treedt de vitale beteekenis van de Atlantische route voor Engelands petroleumvoorziening duidelijk naar voren.

Ofschoon nu de Atlantische route, voor een land met een vloot als Engeland bezit, ook in geval van een Europeesch conflict niet ernstig in gevaar kan komen en de aanvoeren door gebeurtenissen als in Mexico niet vitaal worden bedreigd, heeft de Engelsche regeering het toch noodig geacht, zich nader te laten voorlichten omtrent de vraag of het raadzaam moet worden geacht ook in Engeland de fabricage van petroleum, uit steenkool en andere inheemsche grondstoffen, verder uit te breiden.

Het desbetreffende rapport is thans verschenen. Naar den voorzitter van de commissie wordt het in de wandeling als het Falmouth-rapport aangeduid.

Na de bescheiden productie van olie uit leisteen in Schotland te hebben vermeld en de beperkte mogelijkheden te hebben besproken die de droge destillatie (carbonisatie) van steenkool biedt, een procédé, waarbij steenkool in cokes wordt omgezet en als nevenproducten ook vloeibare brandstoffen te voorschijn komen, staat het rapport-Falmouth uitvoerig stil bij de synthetische productie van petroleum uit steenkool en dergelijke grondstoffen.

Voor de synthetische petroleumproductie zijn op 't oogenblik twee methoden voor de praktijk van beteekenis.

Allereerst heeft men de bekende hydreering, het procédé, dat reeds voor den oorlog is uitgevonden en waaraan de naam van den Duitscher Bergius verbonden is. Fijngemalen vaste kool wordt onder hoogen druk en bij hooge temperatuur samengevoegd met waterstof en in benzine omgezet. Als grondstof kan hierbij steenkool worden gebezigd, maar ook bruinkool, koolteer, creosoot en dergelijke producten zijn bruikbaar, ja, zelfs turf schijnt daarvoor mede in aanmerking te komen.

ENGELAND

De hydreering is de synthetische methode, die bij het groote publiek het sterkst de aandacht heeft getrokken. Zij wordt in Duitschland tegenwoordig op groote schaal practisch toegepast.

In de tweede plaats komt voor de synthetische petroleumproductie in aanmerking het jongere procédé Fischer-Tropsch. Deze methode is van jongeren datum. De eerste experimenten, die met succes werden bekroond, vonden plaats in 1922 en 1923. De benzine wordt hier gewonnen uit koolmonoxyde en waterstof, dus door kunstmatige samenvoeging van twee gassen en niet van een vaste stof en een gas als bij de hydreering.

Koolmonoxyde en waterstof worden op hun beurt weer uit cokes gewonnen. De vaste kool is hier dus slechts indirect van belang. Het bedoelde procédé wordt ook wel met het woord Kogasin aangeduid. Er zijn in Duitschland de laatste paar jaren ook een aantal fabrieken in bedrijf gesteld, die volgens dit tweede beginsel werken.

In Engeland wordt de hydreeringsmethode sedert Februari 1935 op commercieele schaal toegepast in de fabriek van de Imperial Chemical Industries te Billingham, een plaatsje in het N.O. van Engeland gelegen in het kolengebied, even bezuiden New Castle. Deze fabriek heeft een capaciteit van 150,000 ton per jaar. In 1936 werd 12.000 ton benzine geproduceerd en voor 1937 is de productie te stellen op 130,000 ton. Ofschoon de fabriek oorspronkelijk was gebouwd voor de verwerking van steenkool als grondstof, is men er later ook toe overgegaan, koolteer en creosoot te verwerken.

De bouw van een tweede hydreeringfabriek met een capaciteit van 150.000 ton per jaar zou £ 8 millioen kosten (ca. *f* 71,200,000).

In Engeland heeft men nog geen fabriek, die op commercieele schaal werkt volgens het procédé Fischer-Tropsch. Men beschikt er slechts over de ervaring van het Fuel Research Station te Greenwich, waar o.m. met het procédé proeven zijn genomen en over de uitkomsten van de Synthetic Oils Ltd., die een soortgelijk procédé op semi-commercieele basis toepast. Een bezwaar aan dit procédé voor Engeland verbonden is, dat de daarvoor meest geschikte grondstof goedkoope bruinkool is en dat noch deze koolsoort, noch een equivalent daarvan in Engeland voorkomt. Voorts is een schaduwzijde van deze methode, dat de daarmede verkregen benzine van minderwaardige kwaliteit is en eerst nog door kraking veredeld moet worden.
Het kapitaal, benoodigd voor het bouwen van een fabriek volgens het procédé Fischer-Tropsch met een capaciteit van 60,000 ton (een bescheiden fabriekje dus), wordt geraamd op £ 3,100,000 (rond *f* 27 millioen). Voor de eindproducten komt de kostprijs uit op ongeveer 12¾ à 15 cent per liter. Financieel heeft dit procédé dus geen voordeelen boven de hydreering.
Behalve benzine kan ook Dieselolie en stookolie volgens beide procédé's vervaardigd worden. Of eersteklas smeerolie kan worden verkregen is nog een open vraag. Volgens de hydreerings-methode schijnt dit niet te gaan. Beweerd wordt, dat zulks met het procédé van Fischer-Tropsch wel mogelijk is. Bevredigende monsters konden evenwel tot dusverre niet worden getoond.
Wanneer men ziet, dat fabrieken met een capaciteit van 60,000 en 150,000 ton resp. ongeveer 27 millioen en 70 millioen gulden kosten, dan kan men berekenen hoeveel fabrieken er zouden moeten worden opgericht en welke formidabele kapitalen er mede gemoeid zouden zijn om langs synthetischen weg zelfs maar eenigermate te voorzien in het normale binnenlandsche verbruik van ongeveer 11 millioen ton of vijftig maal de capaciteit van de twee bovenbedoelde fabrieken samen. Om Engeland alleen maar voor benzine onafhankelijk te maken van den aanvoer van overzee zou reeds £ 252 millioen dienen te worden geïnvesteerd.

Voor degenen, die den bouw van benzinefabrieken ter bestrijding van de werkloosheid en in het belang van de kolenmijnen bepleiten, berekent de Commissie Falmouth, dat hydreeringsfabrieken met een capaciteit van in totaal 1 millioen ton motorbrandstof per jaar weliswaar aan 30,000 menschen werk zouden verschaffen in de kolenmijnen en op de installaties, maar dat alleen het belastingverschil van 8d. per gallon den fiscus reeds op £ 5.-, per tewerkgestelden arbeider zou komen te staan en dat de kapitaalinvesteering uit zou komen op £ 1.333 per man. Het zal geen verwondering baren, dat de commissie-Falmouth den bouw van benzine-fabrieken in vredestijd economisch absoluut onverantwoord acht. Van meer belang is nog, dat zij ook geen reden ziet om uit strategische overwegingen daartoe over te gaan. De geographische ligging van Engeland is geheel anders dan die van Duitschland. Boven hebben wij er reeds op gewezen, dat Engeland in geval van oorlog steeds met den Atlantischen Oceaan als open vaarwater mag rekenen. Engeland heeft dus groot belang bij een ruime tankertonnage. De bouw van binnenlandsche fabrieken op groote schaal zou echter op den aanvoer van petroleumproducten en daarmede ook op de beschikbare tankercapaciteit zeker van ongunstigen invloed zijn. Als de nood aan den man kwam, zou inheemsche productie alle elasticiteit missen en zouden groote extra aanvoeren voor oorlogsdoeleinden moeten plaats vinden. De verminderde scheepsruimte zou zich dan ongetwijfeld ernstig wreken.
Bovendien acht de Commissie in geval van oorlog het risico bij aanvoer per tanker over zee veel beter verdeeld. Hydreeringsinstallaties moeten noodzakelijkerwijze groot zijn. Zij zijn bovendien uiterst kwetsbaar. Voor aanvallen uit de lucht vormen zij een bijzonder geschikt doelwit.
In de plaats van één fabriek met een capaciteit van 150,000 ton per jaar, die het slachtoffer zou kunnen worden van één enkelen geslaagden luchtaanval, kunnen 32 groote tankschepen worden gebouwd, die matig geschat, 1,800,000 ton, dus meer dan het tienvoudige, van overzee zouden kunnen aanvoeren.
De conclusie van het rapport Falmouth is dan ook dat voor Engeland in het algemeen een petroleumpolitiek aanbeveling verdient, die steunt op een goed georganiseerden aanvoer van overzee en op behoorlijke binnenlandsche voorraden, omdat dit het meest betrouwbare en meest economische middel is om aan onverwachte omstandigheden het hoofd te bieden. De gedachte om in oorlogstijd te steunen op de productie van binnenlandsche fabrieken, die inzonderheid voor dat doel gebouwd zijn, wordt zeer uitdrukkelijk van de hand gewezen. (Times-N. Rott. Ct.)
(Vor. ber. Petroleumwinning Engeland 1692 C.)

A. **INTERNATIONAAL ARBEIDSBUREAU TE GENEVE. — Harold Butler neemt ontslag. —**
Harold Butler, die sinds het overlijden van Albert Thomas in 1932, directeur van het Internationaal Arbeidsbureau is, heeft op 28 April in de voorjaarszitting van den raad van beheer van het Internationaal Arbeidsbureau, zijn ontslag als leider van het bureau ingediend.
Butler, die thans 55 jaar oud is en die zich steeds meer tot wetenschappelijke studie dan tot actie heeft aangetrokken gevoeld, zal hoogleeraar te Oxford worden, waar een hoogleeraarszetel voor sociale studies in het leven zal worden geroepen.
(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Harold Butler 403 A.)**

B. **HELIUM. — Ver. Staten weigeren uitvoervergunning voor Duitschland te verleenen. —**
De minister van Binnenlandsche Zaken Ickes de voorzitter der commissie, welke de kwestie der helium behandelt, heeft geweigerd een uitvoervergunning voor helium naar Duitschland te verleenen.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Helium 3149 F.)**

1 MEI 1938

C. **VOLKENBOND. — Zwitsersche nota inzake neutraliteit. —**
Zwitserland heeft tot den Volkenbond een memorandum gericht betreffende de kwestie zijner neutraliteit. Het document dringt aan op handhaving der neutraliteit als leidend beginsel der Zwitsersche politiek. (De Telegraaf)

D. **OSS. — Hoofdredacteur „Nationale Dagblad" gedagvaard. —**
De officier van justitie te 's-Gravenhage heeft den hoofdredacteur van „Het Nationale Dagblad", den heer Rost van Tonningen, gedagvaard tegen Donderdag 12 Mei '38 ter zake van beleediging van minister Goseling in een artikel in het blad van 13 April, welk artikel was gewijd aan de affaire-Oss.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Oss 3230 G.)**

E. **NEDERL. OOST-INDIE. — Het Congres van het Indo-Europeesch Verbond (I.E.V.). —**
Het 19e congres van het Indo-Europeesch Verbond is met de Paaschdagen te Jogja saamgekomen.
Op stillen Zaterdag nam het congres een aanvang met een huldiging van den heer D. de Hoog, die tien jaar het voorzitterschap van het verbond heeft vervuld en wien een briljanten bondsinsigne werd aangeboden benevens een bedrag in geld, waarover hij ten behoeve van een der doeleinden van het I.E.V. kan beschikken.
Aan de rede van den voorzitter, in het verslag van

het Bat. Nwsbl. opgenomen, ontleenen wij o.a. het volgende:
De betrekking tot de regeering is het afgeloopen jaar zeer goed geweest. Aan het hoofd van de regeering staat thans iemand, die groote liefde heeft voor dit land.
Ongeacht den afloop van het conflict tusschen China en Japan, zal dit van doorslaggevende beteekenis zijn voor de ontwikkeling van dit land en een mijlpaal in zijn geschiedenis.
Wij moeten daarom achter de regeering staan en haar het beste geven, dat wij te geven hebben.
Bij besprekingen met departementshoofden konden meermalen resultaten worden bereikt, doch het moet worden gezegd, dat bij de lagere instanties niet zooveel bereidheid tot medewerking aanwezig was.
Wij hopen in de komende jaren de regeering zooveel mogelijk te kunnen steunen.
Door de afschrijving van leden als gevolg van achterstand en de noodzaak tot bezuiniging, daalde het ledental tot 9400. Thans neemt het aantal weer geregeld toe. (Bat. Nieuwsblad)
(Vor. ber. Ind. Eur. Verb. 2263 D.)

A. **OSS. — De heer Wendelaar verzoekt enquête. - De heer Rost van Tonningen vraagt interpellatie. —**
De affaire-Oss blijft de gemoederen bezig houden. Het Tweede-Kamerlid mr. Wendelaar (Lib.) heeft een verzoek ingediend tot het houden van een parlementaire enquête naar de gebeurtenissen, welke zich rondom de brigade der marechaussee te Oss en de maatregelen van minister Goseling hebben voorgedaan.
Voorts is door Rost van Tonningen (N.S.B.) verlof gevraagd, met betrekking tot deze aangelegenheid, een interpellatie te mogen houden. (Het Vaderland)
(Vorig bericht Oss 3246 D.)

B. **ITALIE. — Vlootprogram 1938. —**
De onderstaatssecretaris van marine, admiraal Cavagnari, heeft in de „Rassegna Italiana" het Italiaansch vlootprogram voor 1938 besproken.
Dit program voorziet in het op stapel zetten van twee slagschepen van 35.000 ton, van twaalf verkenners en een aanzienlijk aantal onderzeeërs.
Admiraal Cavagnari wijst er vervolgens op, dat binnen drie jaar de kern van de Italiaansche vloot zal bestaan uit vier groote, snelle, zwaar bewapende, zeer moderne schepen. Dit jaar zal de onderzeevloot bestaan uit 106 schepen, waarvan acht grooter dan 1000 ton. Binnen twee jaar zal nog een twintigtal onderzeeërs worden gebouwd.
Tenslotte verklaart admiraal Cavagnari, dat Italië door het bekend maken van zijn vlootprogram niemand schrik wil aanjagen, doch door zijn kracht ter zee zal het vrienden een waardevolle bondgenoot zijn en een macht voor hen, die het durven bedreigen. (Telegraaf) **(Vor. ber. Vloot 3205 B.)**

C. **CURAÇAO. — Vrijwillige bijdrage voor Defensie.**
Op de begrooting van Curaçao voor 1939 wordt *f* 100.000 uitgetrokken als vrijwillige bijdrage aan de rijksbegrooting in de kosten van defensie.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Curaçao 3221 G.)**

D. **POLEN. — Nationale Unie. - Splitsing. —**
Onder leiding van Jerzy Rutkowski is een scheuring ontstaan in het kamp der Nationale Unie. Veertig duizend leden van den bond Jong Polen hebben den jeugddienst, welke deel uitmaakt van het kamp der Nationale Unie, verlaten. Rutkowski heeft verklaard, dat hij trouw zal blijven aan het denkbeeld van maarschalk Smigly-Rydz, doch hij wilde zich alle vrijheid van handelen voorbehouden.
Naar aanleiding van deze verklaring van de leiding van Jong Polen, heeft de leider van het kamp der Nationale Unie, generaal Skwarczynski, een nieuw bestuur voor de jeugdorganisatie gevormd. Aan het hoofd hiervan staat majoor Galinat. De oude leden van het bestuur zijn formeel van hun functies ontheven en uit het kamp gestooten.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Nat. Unie 3102 C.)**

E. **VEREENIGDE STATEN. — Marinebegrooting. - Herziening van de Anti-trustwet. —**
Marinebegrooting. — President Roosevelt heeft op 28 April '38 goedkeuring gehecht aan de marinebegrooting voor 1939, die een bedrag van 546,866,494 dollar bereikt. Op deze begrooting zijn o.m. credieten opgenomen voor het op stapel zetten van twee pantserschepen, twee kruisers, acht torpedobootjagers, zes duikbooten, een mijnenveger en andere secundaire eenheden. Voorts zijn credieten uitgetrokken voor de voltooiing van twee pantserschepen, drie vliegtuigmoederschepen, acht kruisers, drie en veertig torpedobootjagers en zestien duikbooten. De begrooting staat los van het vlootbewapeningsprogram, dat op het oogenblik in de vlootcommissie van den Senaat besproken wordt.

Lucht- en vlootbases in de Stille Zuidzee. — De minister van Marine, Swanson, heeft den democratischen afgevaardigde Winson, voorzitter van de vlootcommissie der Kamer, een brief gezonden, waarin hij hem verzoekt zijn wetsontwerp, strekkende tot het toekennen van credieten ten bedrage van 28.751.000 dollar voor onderhoud en aanleg van vloot- en luchtbases in de Stille Zuidzee, in te dienen.

Bouw van twee slagschepen. — Pres. Roosevelt heeft het Congres verzocht, onmiddellijk $ 5 millioen te voteeren, ten einde een begin te maken met den bouw van twee slagschepen. Deze aanbouw staat los van het groote vlootuitbreidingsprogram. De 2 slagschepen worden reeds gebouwd en op de vlootbegrooting waren credieten opgenomen voor den bouw van nog 2 slagschepen.
Wanneer het Congres haar goedkeuring hieraan hecht, zou dus het aantal vervangende slagschepen op 6 gebracht worden.

Herziening van de anti-trustwet. — In een boodschap aan het Congres der Ver. Staten beveelt President Roosevelt aan, credieten uit te trekken ten bedrage van een half millioen dollar voor de bestudeering van de concentratie der economische macht in de Amerikaansche industrie en het effect van een dergelijke concentratie op den achteruitgang der concurrentie.
De lang verwachte boodschap over de herziening van de anti-trustwet bevat tevens voorstellen voor onmiddellijke wetgevende maatregelen, betreffende:
1. Doeltreffende contrôle op de werkzaamheden vàn de Bank Holding Companies.
2. Het voorkomen, dat deze direct of indirect de contrôle verwerven over nog meer banken.
3. Het voorkomen, dat de banken, die gecontroleerd worden door holding companies, nog meer filialen oprichten.
4. Het onwettig maken voor holding companies, corporaties of ondernemingen waarin een holding company financieel geïnteresseerd is, leeningen te sluiten bij, of effecten te verkoopen aan een bank, waarin zij aandeelen heeft.
Deze wetgevende maatregelen hebben ten doel een geleidelijke verwijdering der banken uit de contrôle of het eigendom van holding companies te verkrijgen.
Roosevelt verklaarde, dat dit program niet het begin vormt van een of ander slecht overwogen optreden om de trusts te vernielen, maar ten doel heeft, particuliere ondernemingen te behoeden, door ze voldoende vrij te houden om in staat te zijn, met winst gebruik te maken van alle Amerikaansche hulpbronnen aan kapitaal en arbeid.
De president voegde hieraan toe, dat de tegenwoordige bestaande concentratie van particuliere macht ongeëvenaard is in de geschiedenis. Een der lessen uit het buitenland is, dat de vrijheid van een democratie niet veilig is, wanneer het volk duldt, dat de particuliere macht zoodanig groeit, dat zij sterker wordt dan de democratische staat zelf: dat is in wezen fascisme.
(Alg. Handelsblad - Telegraaf - N. R. Crt.)
(Vorig bericht Marinebegrooting 3200 C.; Anti-trustwet 3013 C en 955 F.)

F. **KUNST. — Frits Schuurman benoemd tot dirigent Residentie-Orkest te Den Haag. —**
Tot dirigent-directeur van het Residentie-Orkest voor het seizoen 1938-1939 is benoemd de heer Frits Schuurman, directeur van de Haarlemsche Orkestvereeniging. Voorts zal als gast-dirigent gedurende een tijdvak van drie maanden optreden prof. Georg Szell.
De verdere plannen voor het komende seizoen zullen binnenkort worden bekend gemaakt.

Frits Schuurman, geboren 1898 te Nijmegen, bezocht het gymnasium te Haarlem en de Openbare Handelsschool te Amsterdam; tevens kreeg hij onderwijs in piano en compositie van Hendrik Andriessen. Na de Handelsschool studeerde Schuurman aan het Amsterdamsch Conservatorium, waar Sem Dresden hem opleidde in compositie en directie; na in 1921 voor het eindexamen cum laude geslaagd te zijn, zette hij zijn studies te Parijs voort onder leiding van Albert Roussel en maakte daarna reizen door Zuid-Europa en Noord-Afrika.
In 1927 keerde hij naar Nederland terug; hij fungeerde tot 1931 als adjunct-directeur van het Amsterdamsch Conservatorium, als dirigent van het Toonkunstkoor

te Tiel en gaf verder, vanwege de Vereeniging tot Muzikale Ontwikkeling van de Schooljeugd, muzieklessen op middelbare scholen. In 1931 werd hij benoemd tot dirigent van de Haarlemsche Orkestvereeniging en van de Kon. Liedertafel „Zang en Vriendschap"; in 1937 richtte hij het Gemengd H.O.V.-Koor op. Ook in het buitenland is Schuurman herhaaldelijk als dirigent opgetreden; verder hebben van zijn hand eenige composities (liederen, werken voor orkest en koor, muziek voor ballet) het licht gezien. (Nieuwe Rotterd. Courant)

A. BRITSCHE RIJK. — De voedselvoorziening in tijd van oorlog. —

Als onderdeel van de begrooting is een witboek verschenen over de voedselvoorziening in tijd van oorlog. Er is reeds een algemeen contrôlestelsel ingevoerd welks inrichting natuurlijk geheim moet blijven maar de algemeene bedoeling is dat groote voorraden zuivelproducten, suiker, vleesch, graan en geconserveerde groenten op zooveel plaatsen opgeslagen worden dat de verdeeling onder de geheele bevolking dadelijk bij het begin van een oorlog gewaarborgd zal zijn en geen queues van wachtenden meer zullen voorkomen. Voorts is een ingewikkeld systeem uitgedacht om het transport van levensmiddelen tegen luchtaanvallen te beveiligen. Er zijn in verscheidene plaatsen schaduw-organisaties opgericht, er komt een algemeen voedsel-controleur en molens en de veestapel zullen onder voortdurende contrôle van een centraal bureau blijven. De plannen zijn zoo gesteld dat een contrôle in den kortst mogelijken tijd gegarandeerd is. Binnen enkele uren kan volgens deze plannen de geheele voedingsmiddelenverzorging onder de contrôle van een enkelen controleur gebracht worden, die weer 15 toegevoegde controleurs in de 15 verschillende districten, waarin het land zal worden verdeeld, onder zijn bevelen heeft. De contrôle, zoo wordt gezegd, moet worden ingevoerd voordat een gebrek aan levensmiddelen ontstaat en niet daarna. De invoer van voedingsmiddelen wordt geheel en al aan den staat overgelaten en particuliere importen moeten om speculatieve manipulaties te voorkomen, verhinderd worden. De prijs zal eveneens door de regeering worden vastgesteld, alsook de verzorging van den detailhandel. De regeering heeft reeds een millioen ton tarwe aangekocht. (De Tijd)

(Vor. ber. Begrooting 3243 C.)

2 MEI 1938

B. VEREENIGDE STATEN. — Bevolking. —

De jongste schatting, die men in de Vereenigde Staten heeft gemaakt van het aantal inwoners, leert, dat dit 129.257.000 bedraagt. In dit getal zijn bijna alle rassen ter wereld vertegenwoordigd. De helft van deze menschen, ongeveer 65 millioen dus, is van Britsche afstamming, 52 millioen eveneens van Europeesche doch niet-Britsche afkomst en 13 millioen behooren tot de gekleurde rassen, voornamelijk negers. Een gedetailleerd lijstje ziet er als volgt uit:

Britsch	52	millioen
Iersch	13	„
Duitsch	20	„
Italiaansch	5	„
Zweedsch	2	„
Fransch	2	„
Andere Europeanen	23	„
Gekleurde rassen	13	„
Te zamen	130	millioen

(Telegraaf) **(Vor. ber. Bevolking 2189 C.)**

C. NEDERLAND. — Eerste Kamer - Onderwijsbegrooting aanvaard. —

De Eerste Kamer heeft op 29 April '38 de begrooting van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen z. h. s. aangenomen. De N.S.B. en de S.D.A.P. lieten aanteekenen te hebben tegengestemd.

(Alg. Handelsblad) **(V. b. Onderw.-begroot. 3067 C.)**

D. SCHAKEN. — Het tornooi te Margate. —

Het internationaal schaaktornooi te Margate is op 29 April '38 met de negende ronde geëindigd.

In het hoofdtornooi werd de wereldkampioen, dr. A. Aljechin winnaar, in het premier reserve tornooi b. behaalde de Nederlandsche kampioen Landau de overwinning, terwijl in het premier reserve tornooi c. onze landgenoot van Doesburgh te zamen met den Engelschman Meyer de eerste plaats deelde.

De eindstand in het hoofdtornooi luidt:

1. Aljechin 7 pnt.; 2. Spielmann 6 pnt.; 3. Petrov 5½ pnt.; 4. en 5. Böök en Milner Barry ieder 5 pnt.; 6. Golombek 4½ pnt.; 7. Alexander 4 pnt.; 8. Sergeant 3½ pnt.; 9. mrs. Stevenson-Menchik 3 pnt.; 10. sir G. A. Thomas 1½ pnt.

Premier reserve tornooi b: 1. Landau 7½ pnt.; 2. Koltanowski (België) 7 pnt.; 3. Prins 6½ pnt.

Premier reserve tornooi c: 1. en 2. Van Doesburgh en Meyer (Engeland) ieder 6½ pnt.; 3. Schelfhout 5½ pnt. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

(Vor. ber. Margate-tornooi 2742 B.)

E. 1 MEI-VIERING 1938. —

NEDERLAND. — De 1 Mei-viering heeft op verschillende plaatsen van ons land wederom op de gebruikelijke wijze plaats gehad. Zoo hebben in Amsterdam de verschillende organisaties, die het 1 Mei-feest herdachten, dit op de in de laatste jaren steeds meer gebruikelijk wordende wijze met massale feestbijeenkomsten en vergaderingen gedaan.

ENGELAND. — De arbeidersbetooging in het Hydepark was grooter dan ooit tevoren. In het park hadden zich 200.000 menschen verzameld, van wie 50.000 in geordende optochten. De leiders van verschillende organisaties voerden het woord van zestien spreekgestoelten.
Ook de fascisten hielden betoogingen.

FRANKRIJK. — De afdeeling Parijs van de Unie van Vakvereenigingen had in het Bosch van Vincennes een groote betooging gehouden. Het woord werd gevoerd door Raynaud, secretaris van de Unie, en Jouhaux, secretaris van de C.G.T. Raynaud somde als eischen van de arbeidersklasse op: Er moet gunstig geantwoord worden op de voorstellen van Litwinof en gestreefd worden naar eenheid in de internationale vakbeweging.
In de provincie werden vrijwel in alle steden optochten en betoogingen gehouden.

BELGIE. — Te Brussel werd de traditioneele één Mei betooging gehouden, georganiseerd door de Brusselsche federatie der Belgische werkliedenpartij. De stoet was samengesteld uit alle groepen socialisten van Brussel, die 20 minuten noodig had om voorbij te trekken. In den stoet bevonden zich groepen vrijwilligers, die uit Spanje teruggekeerd waren, en Spaansche kinderen, die in België zijn ondergebracht. De betooging had als voornaamste leuze: Hulp aan Spanje. De betoogers eischten: Kanonnen voor Spanje.
Gelijke betoogingen zijn in alle groote provinciesteden gehouden.

DUITSCHLAND. — In den loop van den nacht van 30 April op 1 Mei werd de Meiboom, een groote den uit de Oostenrijksche Alpen, door Seyss-Inquart in de Lustgarten „gewijd". In zijn toespraak zeide Seyss-Inquart dat deze boom symboliseert, dat de Oostenrijkers thans Duitschers zijn. Vervolgens werden naast den boom twee reusachtige Meivuren ontstoken.
In den ochtend zijn 150.000 leden van de Hitler-jeugd naar het Olympisch Stadion getrokken, waar Göbbels, Baldur von Schirach en Adolf Hitler het woord hebben gevoerd. De betooging stond in het teeken van „Groot Duitschland". Na de toespraken van Göbbels en Von Schirach beklom de Führer het spreekgestoelte, luid toegejuicht. Hij wees er op, dat de jeugd de hoop van het volk is. De Voorzienigheid heeft de nationaal-socialisten beloond door het schenken van de eenheid.

POLEN. — Bij de 1 Mei-viering hebben zich in Polen verscheidene incidenten voorgedaan. Op het Muranofplein te Warschau ontplofte een helsche machine op een plaats, waar een Joodsche stoet zou passeeren. Daar de weg van den optocht op het laatste oogenblik gewijzigd was, werd geen der betoogers gewond, doch twee voorbijgangers liepen verwondingen op. Te Lwow werden verscheidene personen gewond door de ontploffing van een naar een socialisten-optocht geworpen projectiel. Te Kielce raakten nationaal-democraten en socialisten slaags. Iemand kwam om het leven en zeven menschen werden gewond. Te Poznan werden bij relletjes zes personen gewond. Te Warschau betoogden 2500 menschen in volkomen kalmte. De politie was versterkt om de aangekondigde tegenbetogingen der uiterst rechtsche partijen te verhinderen.

ZWEDEN. — De betoogingen in Zweden zijn in alle orde verloopen. Men merkte op, dat de stoeten naast de roode ook de nationale vlag meevoerden.
Minister-president Hansson hield een toespraak, waarin hij aankondigde, dat binnenkort in het parlement een wetsvoorstel zal worden ingediend, waarbij een aanvullend crediet van 60 millioen kronen voor de verdediging gevraagd wordt.

SOVJET-RUSLAND. — Op het Roode Plein te Moskou is de 1 Mei-parade met de daaropvolgende betooging gehouden. Op de treden van het Mausoleum van Lenin hadden plaats genomen Stalin, Molotof, Kalinin, Kaganowitsj, Dimitrof, Jesjof en vele andere op den voorgrond tredende persoonlijkheden. De parade stond onder leiding van generaal Boedjenny. Worosjilof hield een toespraak tot de troepen, waarin hij o.m. de broederlijke groeten van het roode leger aan de Spaansche regeeringstroepen en aan de Chineesche strijdkrachten uitsprak. In korte woorden sprak Worosjilof voorts over de vernietiging van de verraders in het binnenland.

VEREENIGDE STATEN. — Uit New York wordt gemeld: Terwijl 50.000 communisten in optocht naar de Unionsquare trokken voor een één Meibetooging, juichten een millioen andere Amerikanen de repetitie van de wereldtentoonstellingsparade toe, waarbij 452 opgetuigde voertuigen door de straten reden naar het tentoonstellingsterrein op Long Island.

CHINA. — Ook in China is de internationale dag van den arbeid gevierd. Ruim 50.000 arbeiders, aldus meldt het Chineesche telegraafagentschap, hebben te Hankau een massabetooging gehouden, waar zij besloten:
1. Het Internationale Vakverbond een telegram te zenden met dankbetuiging voor den in het verleden gegeven bijstand; 2. Tsjang Kai Sjek hulde te betuigen; 3. den verdedigers des lands moed in te spreken; 4. de Chineesche arbeiders aaneen te sluiten tot steun aan de weerstandscampagne.

TSJECHO-SLOWAKIJE. — In twee groote groepen heeft de bevolking van Tsjecho-Slowakije den 1 Mei-dag gevierd. Eenerzijds waren het de Tsjechische partijen, die voor het eerst in de geschiedenis van het land te zamen betoogden voor de onafhankelijkheid der republiek.
Anderzijds waren het de Sudeten-Duitschers, wier leider Henlein een rede heeft gehouden, waarin hij zijn te Karlsbad gestelde eischen minimum- en niet maximum-aanspraken noemde, doch tevens verklaarde niets te begeeren, wat indruischt tegen de ongereptheid en souvereiniteit van de Tsjechoslowaaksche republiek.
(N. R. Crt. - Het Volk - Telegraaf - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 1 Mei-viering 2770 F.)

3 MEI 1938

A. FRANKRIJK. — Staatsfinanciën. - De herstel-decreten. —
In den ministerraad zijn op 2 Mei '38 de volgende decreten geteekend:
1o. Decreten ter bevordering van de productie: aanmoediging van huizenbouw in steden en op het platteland, opruiming van krotten, ontwikkeling van het toerisme, vermindering van lasten ten gunste van den uitvoer, maatregelen ten voordeele van handwerkers, aanbouw van schepen.
2o. Decreten voor de organisatie van den arbeid; regeling van de veertigurige werkweek.
3o. Decreten voor de organisatie en de uitbreiding van het crediet, maatregelen ter bescherming van evenwicht en eenheid der begrooting; strenge contrôle op het beheer der credieten en de uitvoering der begrooting, een buitengewone nationale bijdrage, extra-heffing op de winsten van ondernemingen, die voor de defensie werken en die, welke een concessie hebben.
In het decreet betreffende de begrooting komen drie series maatregelen voor, die ten doel hebben:
Herstel van de eenheid der begrooting;
Grootere orde en gestrengheid in het beheer der credieten;
Het vragen van een „buitengewone tijdelijke inspanning" van het land ten bate van het financieel herstel. Deze „tijdelijke inspanning" zal bestaan uit een verhooging met 8% van alle staatsbelastingen tot een totaal maximum van ongeveer 4 milliard. Dit is ongeveer het bedrag van de uitgaven, die van de buitengewone op de gewone begrooting zullen worden overgebracht.
Onder deze uitgaven vallen:
3250 millioen voor pensioenkas, spoorwegen en aanvullende openbare werken; 132 millioen voor het meest spoedeischende deel van het defensieprogram; 480 millioen aan nieuwe credieten. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Fin. Herstelprogr. 3241 F.)

B. BELGIE. — Mr. dr. Edmond Rubbens, minister van Koloniën, overleden. —
In den ouderdom van 44 jaar is op 27 April '38 in zijn geboorteplaats Zele, in het land van Waas, overleden, mr. dr. Edmond Rubbens, minister van Koloniën in de regeering-van Zeeland en in de huidige regeering-Janson.
Tevoren was hij minister van Arbeid in de regeeringen-Theunis en de Brocqueville.
De heer Rubbens was sedert 1921 katholiek Vlaamsch-democratisch kamerlid voor het arrondissement Dendermonde. Hij studeerde aan de hoogeschool te Leuven, waar hij de graden behaalde van doctor in de rechten en doctor in de maatschappelijke en politieke wetenschappen. Hij was voorzitter van den nationalen bond van christelijke arbeiders en vice-voorzitter van de katholieke unie. (De Tijd)
(Vor. ber. Kab. Janson 3030 D.)

C. ENGELAND. — Het Britsch-Italiaansch accoord door het Lagerhuis goedgekeurd. —
In het Lagerhuis is op 2 Mei '38 de motie behandeld, waarin de regeering goedkeuring verzoekt voor het tusschen Engeland en Italië gesloten accoord.
De Labour-party diende hierop een amendement in, dat als volgt luidt:
„Bereid om iederen wettigen maatregel tot ontwikkeling en versterking van de vriendschappelijke betrekkingen tusschen de volken te aanvaarden, kan het Huis niet toestemmen in de overeenkomst met een staat, welke daadwerkelijk bij den willekeurigen aanval in Spanje betrokken is, een overeenkomst, waarbij als belooning voor denkbeeldige beloften, het volk van Abessynië wordt opgeofferd, de geest van den Volkenbond wordt geschonden en het beginsel van collectieve veiligheid wordt vervangen door een politiek van bondgenootschappen en een bewapeningswedloop, hetgeen, inplaats van een algemeenen vrede te brengen, het gevaar van een wereldoorlog zal vergrooten."
De minister-president betoogde, dat zijns inziens het verschil van meening tusschen hem en de andere zijde van het Huis (Labour-party) lag en nog ligt in zijn persoonlijke opvatting, dat men de realiteit welke niet veranderd kan worden, onder de oogen moet zien en dat men daarvan moet maken wat er van te maken valt.
Door het onderteekenen van de overeenkomst is reeds een radicale wijziging in de Britsch-Italiaansche betrekkingen gekomen. De wolken van wantrouwen en van achterdocht zijn weggevaagd en beide staten zijn besloten de wederzijdsche vriendschap te bevorderen in plaats van vijandschap.
Het door de Labourparty ingediende amendement is door het Lagerhuis met 322 tegen 110 stemmen verworpen.
De motie zelf is daarna met 316 tegen 108 stemmen aanvaard. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Britsch-Ital. accoord 3225 A.)

D. BRITSCH-FRANSCHE BESPREKINGEN. - Perscommentaren. —
DUITSCHLAND. — De **Deutsche Allgemeine Ztg.** schrijft, dat uit veel van hetgeen dezer dagen te Londen geschiedt, blijkt, dat Chamberlains afwending van het collectivisme nog een anderen achtergrond had dan men tot dusver aannam, n.l. het besef dat de mislukking van het collectivisme dwong tot terugkeer tot de alliantie-politiek. Nu Engeland terugkeert tot de politiek van alliantie, neemt het blad aan, dat het de mogelijke gevolgen daarvan heeft overwogen. Wij begrijpen volkomen, zegt het blad, dat Engeland den wensch koestert zijn positie in de wereld te versterken. Aan den anderen kant echter wordt Chamberlains tweede vraagstuk, het herstel van den vrede in Europa, niet bevorderd, wanneer Engelands verlangen naar veiligheid, dat om andere redenen begrijpelijk is, wordt afgeleid op het Duitsche gevaar.

FRANKRIJK. — De **République** (rad.) geeft de algemeene opvatting weer, door als den voornaamsten bewerker van het Fransch-Engelsche accoord Hitler aan te wijzen. De inlijving van Oostenrijk moet in Engeland een dieperen indruk hebben gemaakt dan hier gedacht werd. De Franschen hebben over de ondervonden medewerking geen klagen en de Engelschen konden blijkbaar uitstekend met Daladier en Bonnet opschieten. De gastheeren moeten de hoop koesteren, dat dezen nu een tijd aanblijven.
Het **Petit Journal** (Parti Social Fr.) zegt: „Voor het eerst komen Fransche onderhandelaars niet met leege handen terug en volstaan zij niet met concessies te doen zonder dat daar iets tegenover staat".
Le Peuple (soc.) is minder optimistisch, met name ten aanzien van den weerslag van de overeenkomst op de Spaansche en Tsjechoslowaaksche vraagstukken, en de **Humanité** (comm.), hoewel verblijd met Daladiers onverzettelijkheid ten aanzien van het Fransch-Russische verdrag, schrijft: „Het werk, dat te Londen verricht is, zal onvruchtbaar of vruchtbaar blijken, naarmate de Fransche-Engelsche vriendschap zal uitloopen op een aftocht, dan wel het vredesfront zal versterken ter verdediging van de gemeenschappelijke belangen en idealen.

ITALIE. — De **Stampa** geeft een oordeel over de besprekingen te Londen. Het blad waarschuwt tegen een ontijdig optimisme en een te snelle blijdschap. De bijeenkomst te Londen is niet van den regel afgeweken. Allen zijn tevreden, allen gaven zich over aan verklaringen van overmatig vertrouwen.
Wat het Fransch-Russische verdrag betreft, zegt het blad: „Men heeft er de voorkeur aan gegeven de grootste politieke vergissing van de laatste vijf jaar, waaruit de ernstigste verwikkelingen zijn voortgekomen, niet voor het voetlicht te brengen."

VEREENIGDE STATEN. — De **New York Times** noemt de beslissing van Londen geweldig, daar zij neerkomt op veel meer dan een militaire alliantie en letterlijk een militaire unie is. De Britsche regeering is er toe overgegaan den Europeeschen toestand in handen te nemen. Het Britsche leiderschap is thans boven elken twijfel verheven. De leiding van de Europeesche zaken in tijden van crisis is thans overgegaan in Chamberlains realisme.
De **Herald Tribune** schrijft, dat het tijd werd voor deze herinnering aan het feit, dat er ook nog een democratische spil bestaat en dat haar hulpbronnen geweldig zijn. De onderhandelingen hebben Chamberlain bevorderd tot de overheerschende figuur van deze Westersche spil.

TSJECHO-SLOWAKIJE. — Het communiqué omtrent de Britsch-Fransche besprekingen te Londen, wordt in politieke kringen te Praag gunstig ontvangen. Men is van meening, dat de versterking der Fransch-Britsche samenwerking uit een politiek oogpunt een belangrijk element vormt voor het handhaven van den Europeeschen vrede. Men legt er vooral den nadruk op, dat de militaire samenwerking der beide groote mogendheden den zaak van den vrede van grooten dienst zal zijn.

ENGELAND. — De te Londen gehouden besprekingen der Britsche en Fransche ministers worden door de Engelsche bladen toegejuicht als een stap in de richting van een algemeene kalmeering in den Europeeschen toestand. Zij spreken hun voldoening uit over de hechte samenwerking tusschen de Fransche en Britsche generale staven.
Bij de opsomming der onderwerpen, welke besproken zijn, zegt de **Times**, dat het opmerkelijk is, dat de gelijkheid van opvattingen zoo snel kon worden vastgesteld. De gemeenschappelijkheid van de belangen van beide landen, is duidelijk aan het licht getreden.
De **Daily Telegraph and Morning Post**" wijst op het snelle succes, dat bij de besprekingen is bereikt. De overeenkomst zelve geeft opnieuw een verzekering tegen agressie en een onschatbare bijdrage tot de Europeesche kalmeering.
Door geen plaats te laten voor onzekerheid en misverstand, kan zij beschouwd worden als een factor in de politiek van kalmeering, welke de eerste-minster zoo krachtig heeft ter hand genomen.

(Vor. ber. Britsch-Fransche bespr. 3244 B.)

4 MEI 1938

A. NEDERLAND. — Huwelijk tusschen prins Louis Ferdinand van Hohenzollern en Groothertogin Kyra-Kirillovna van Romanoff. —

In de groote hal van Huize Doorn heeft ds. Bruno Döhring op 4 Mei '38 het huwelijk ingezegend tusschen prins Louis Ferdinand van Hohenzollern, kleinzoon van ex-keizer Wilhelm, en groothertogin Kyra-Kirillovna van Romanoff, dochter van grootvorst Kyrill, die zich in 1924 tot tsaar aller Russen proclameerde.
Ter gelegenheid van deze plechtigheid had de ex-keizer tal van hooge gasten genoodigd, o.a. Prinses Juliana en Prins Bernhard. (Alg. Handelsblad)

B. CARL VON OSSIETZKY OVERLEDEN. —

De schrijver Carl von Ossietzky, winnaar van den Nobelprijs voor den vrede, is op 4 Mei 1938 in een sanatorium te Berlijn aan hersenvliesontsteking overleden.
Von Ossietzky heeft ongeveer twee jaar in het ziekenhuis doorgebracht.
De Duitsche pacifist Carl von Ossietzky, was op 2 October 1887 te Hamburg geboren. Reeds vroeg kwam hij in contact met de vredesbeweging. De wereldoorlog, waarin hij als korporaal meestreed, versterkte hem in zijn pacifistische overtuigingen. Als assistent-hoofdredacteur werkte hij na den oorlog aan de „Deutsche Volkszeitung", terwijl hij tezamen met Berthold Jacob trachtte zijn politieke overtuigingen te belichamen in een partij: de republikeinsche partij, die echter een mislukking werd. Als pacifist bleef hij echter actief. Zelfs zag hij zich gedwongen zijn functie aan de „Deutsche Volkszeitung" neer te leggen, aangezien hij daarin niet voldoende ruimte vond voor het propageeren van zijn pacifistische ideeën. Hij was een der stichters van het blad „Nie wieder Krieg", waaraan hij sinds 1924 regelmatig medewerkte.
Zijn pacifisme leidde er toe, dat hij een krachtige actie voerde tegen de herbewapening. hetgeen oorzaak werd, dat hij in 1929 van hoogverraad werd beschuldigd, omdat hij in het links georiënteerde blad „Die Weltbühne" een artikel had gepubliceerd, waarin hij licht wierp op de zoo streng geheim gehouden militaire Duitsche activiteit op luchtvaartgebied. Het proces duurde geruimen tijd en in 1931 werd hij schuldig bevonden en veroordeeld. In December 1932 echter herkreeg hij zijn vrijheid reeds op grond van de toen afgekondigde amnestie.
Toen de nationaal-socialisten het bewind in Duitschland in handen namen, weigerde Von Ossietzky uit te wijken. In den nacht van den Rijksdagbrand werd hij dan ook gearresteerd en naar een concentratiekamp overgebracht, waar hij drie jaar zou blijven, om eerst ontslagen te worden in verband met zijn uiterst zwakken gezondheidstoestand, die opneming in een ziekenhuis te Berlijn noodzakelijk maakte. In hetzelfde jaar kende het Noorsche Comité hem den Nobelprijs voor den vrede toe, welke prijs hem door een oneerlijk vertrouwensman nog afhandig gemaakt werd. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Nobelprijs en photo 2555 D.)

C. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Naturalisatieontwerpen. —

In de eerste vergadering van de Eerste Kamer na het Paaschreces kwam een groot aantal naturalisaties aan de orde, waarbij de heer Van Vessem (N.S.B.) er over klaagde dat de Kamer niets heeft aan de zeer summiere gegevens, welke door de regeering worden verstrekt.
Na deze wetsontwerpen, waarbij ongeveer 1.000 personen zullen worden genaturaliseerd, wachten nog wetsontwerpen, waardoor opnieuw 5.000 personen in het Nederlandsch Volksverband zullen worden opgenomen. Met klem wees de heer Van Vessem er op, dat wij tegen opname van bepaalde elementen moeten waken en dat wij met name den grooten toevloed van Joodsche elementen niet zonder meer kunnen voorbijgaan, want dit probleem vraagt een oplossing.
In dit verband vroeg de heer Van Vessem om de toelating van vreemdelingen in de toekomst te beperken tot diegenen, die het Nederlandsche staatsverband verbeteren, waarbij hij een beroep deed op de leuze: wij willen ons zelf zijn en blijven.
Dit betoog vond bestrijding bij den heer Briët (a.r.), die noch in de voorgedragen naturalisaties, noch in haar aantal, een gevaar zag voor de samenstelling van ons volk. Bovendien wees de heer Briët er op, dat het Koninklijk woord: „Wij willen ons zelf zijn en blijven", een geheel andere beteekenis heeft dan de heer Van Vessem er aan gaf, aangezien het niet anders is dan een woord van verzet tegen import van levensbeschouwingen, welke niet in ons volk passen.
Ook in den heer De Zeeuw (s.d.) vond de heer Van Vessem een bestrijder van zijn betoog. De heer De Zeeuw, die van oordeel was, dat wij ons hebben te toetsen aan de nationale traditie, merkte voorts op dat de Joden steeds een nuttig element in ons volk zijn geweest en dat we in geestelijk en economisch opzicht veel aan hen hebben te danken.
In zijn antwoord merkte de Minister van Justitie op, dat het niet juist is, dat de naturalisaties de werkloosheid in gevaar brengen, zooals de heer Van Vessem ook had beweerd. Voorts gaf de Minister de verzekering, dat hij waakzaamheid blijft betrachten in zake het toelaten van vreemdelingen tot het Nederlanderschap, hetgeen trouwens wel blijkt uit het groote percentage der aanvragen, dat wordt afgewezen.
Na repliek van den heer Van Vessem werden de wetsontwerpen aangenomen. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

(Vor. ber. Naturalisatie 3058 D.)

D. FRANKRIJK. — Devaluatie van den Frank. - Engelsch commentaar. —

Op 4 Mei '38 heeft minister-president Daladier voor de radio een toespraak gehouden, waarin hij o.m. mededeelde, dat de regeering besloten heeft den frank te stabiliseeren op een basis, die de regeering in staat zal stellen hem doeltreffend te verdedigen. Dit besluit, aldus Daladier, is genomen in volledige overeenstemming met de Engelsche en Amerikaansche regeeringen, wien spreker dankzegde voor haar medewerking.
De stabilisatiekoers van den Franschen frank is op 5 Mei 1938 vastgesteld op 179 per pond sterling, dit komt overeen met 5 Nederlandsche centen.
Minister van Financiën, Marchandeau, heeft tegenover de journalisten verklaard, dat het niet een stabilisatie is, waartoe werd besloten, doch een operatie, die ten doel heeft in de eerste plaats te komen tot een feitelijke stabilisatie.
Reeds is kapitaal tot circa 5 milliard frank in het land teruggekeerd.
Het Fransche Ministerie van Binnenlandsche Zaken heeft de volgende mededeeling gepubliceerd:
„Teneinde definitief de gezondmaking van den finan-

cieelen toestand te verzekeren heeft de regeering besloten over te gaan tot stabilisatie van den frank.
Deze maatregel moet op de binnenlandsche markt en voor de nationale producten op geen enkele wijze eenige prijsverhooging teweeg brengen, doch integendeel hun eigen stabiliteit verzekeren.
Bijgevolg werden nog instructies gegeven aan alle prefecten om maatregelen te nemen, welke in staat zullen stellen op zekere en onbetwistbare wijze den verkoopprijs vast te stellen."
De „Financial News" schrijft over de nieuwe devaluatie van den Franschen frank: „Het is van het grootste belang, dat de nieuwe maatregel de goedkeuring heeft ontvangen van Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten. De driehoeksovereenkomst werd dikwerf op de proef gesteld, doch niettemin geëerbiedigd. Dit beteekent, dat de Fransche frank indien noodig, den steun zou behouden der beide andere muntsoorten".
In het Britsche Lagerhuis heeft Sir John Simon op 5 Mei '38 medegedeeld, dat de Britsche regeering op het oogenblik niet voornemens is een aanpassing van het pond sterling door te voeren.
Sir John Simon voegde hieraan toe, dat de Britsche regeering met de regeering van de Vereenigde Staten overeen is gekomen, dat de Fransche actie niet moet worden beschouwd als in tegenspraak met de drievoudige overeenkomst. De drie regeeringen zijn van oordeel dat deze overeenkomst in volle kracht blijft bestaan.
Sir John Simon deelde verder mede, dat de Fransche regeering de verzekering heeft gegeven, dat een middel zal worden gevonden om Frankrijk geen buitengewoon handelsvoordeel te verschaffen.
(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Devaluatie 2468 A.; Financiën 3249 A.)

A. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — 1 Mei. - Benesj-Hitler, Telegramwisseling. —**
Aan den vooravond van de 1 Mei-viering, die dit jaar voor het nationaal-socialisme een bijzondere wijding heeft, daar het de eerste viering zal zijn in het nieuwe Grootduitsche rijk, heeft dr. Benesj, de president van Tsjecho-Slowakije, het volgende telegram verzonden:
„Aan Z.Exc. Rijkskanselier Adolf Hitler, Berlijn. Bij gelegenheid van den nationalen feestdag bied ik Uwe Excellentie oprecht mijn beste wenschen aan.
(w.g.) Eduard Benesj."
Hitler heeft een telegram gezonden aan den Tsjechischen president Benesj, waarin hij dezen zijn „warmsten dank" betuigde voor de, ter gelegenheid van de 1-Mei-viering, gezonden gelukwenschen. (Telegraaf)
(Vor. ber. 1-Mei-viering 3248 E.; Benesj 3169 E.)

5 MEI 1938

B. **ITALIE. — Zeeëngten-overeenkomst van Montreux. - Toetreding. —**
Officieel wordt medegedeeld, dat Italië heeft verklaard toe te treden tot de zeeëngten-overeenkomst van Montreux, waar Turkije's rechten inzake de Dardanellen werden geregeld. Italië heeft slechts de reserves gemaakt, welke voortvloeien uit zijn uittreden uit den Volkenbond. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Montreux 2382 E.)

C. **KLEINE ENTENTE. — Vergadering te Sinaja. - Communiqué. —**
Na de laatste vergadering van den permanenten raad der Kleine Entente van hedenmorgen is op 5 Mei 1938 een communiqué uitgegeven, waarin o.m. wordt gezegd:
De drie ministers van Buitenlandsche Zaken (Roemenië, Joego-Slavië, Tsjecho-Slowakije) hebben gedétailleerd van gedachten gewisseld over alle problemen, die in het bijzonder van belang zijn voor de politiek der Kleine Entente. Eensgezind kwamen zij tot de conclusie, dat zij hun pogingen moeten voortzetten ten aanzien van samenwerking aan ieder kalmeeringswerk der Entente.
De permanente raad heeft in het bijzonder aandacht gewijd aan het recente Britsch-Italiaansche accoord, dat hij beschouwt als een element van hoog belang, dat bestemd is den vrede duurzaam te behouden.
Voorts heeft de raad met groote aandacht het probleem der betrekkingen van de Kleine Entente met Hongarije bestudeerd. Eensgezind blijft de raad bij zijn wensch de loopende onderhandelingen voort te zetten, welke ten doel hebben bij te dragen tot de vestiging van een regiem van overeenstemming en vertrouwen in het Donaubekken.
De Kleine Entente bevestigt voorts opnieuw de trouw harer gevoelens jegens den Volkenbond. De raad heeft geconstateerd, dat de opvattingen der staten-leden over de houding, die moet worden aangenomen door den Roemeenschen gedelegeerde, die de Kleine Entente in den raad vertegenwoordigt, overeenstemmen.
De nieuwe toestand aan den Donau werd ten aanzien van de scheepvaart met groote aandacht besproken. Men constateerde, dat de economische raad in Boekarest een steeds vruchtbaarder activiteit ontplooit en besloot te blijven streven naar versterking der economische onderlinge banden.
De volgende zitting van den permanenten raad zal te Bled bijeenkomen, tegen het einde van Augustus.
De Roemeensche minister Comnen heeft het slotcommuniqué voor de pers voorgelezen en vervolgens een verklaring afgelegd, waarin hij zeide, dat eens te meer is gebleken, dat de Kleine Entente een instelling is, welker kracht en levensvatbaarheid zich nooit verloochend hebben.
Met grooten nadruk voegde minister Comnen hieraan toe, dat de landen der Kleine Entente vastbesloten zijn die kracht uitsluitend in dienst te stellen van den vrede en de internationale samenwerking.
De Kleine Entente, aldus Comnen tenslotte, is, verre van alleen een statisch defensief instrument te zijn, in werkelijkheid een dynamisch instrument en een vredesoffensief.
Stoyadinowitsj en Krofta hebben door de radio toespraken gericht tot het Roemeensche volk. (De Tijd)
(Vor. ber. Kleine Entente 2927 G.)

D. **SUIKER. — De Internationale suikerovereenkomst.**
De Internationale Suikerraad heeft 30 April '38 besloten de suikerquota met 5% (d.w.z. met 170.050 ton) tot 3.230.950 ton te verlagen. De bestaande quota, die voor het seizoen tot 31 Aug. zouden gelden, bedroegen 3.508.500 ton. Tijdens de conferentie is bovendien nog vrijwillig van 107.500 ton afstand gedaan. De eerstvolgende vergadering zal op 5 Juli worden gehouden.
Er blijft twijfel bestaan of de verlaging met 5% voldoende zal blijken te zijn om evenwicht tusschen vraag en aanbod op de vrije markt te verkrijgen.
Bij eenige afgevaardigden bestond het verlangen de quota met 10% te verlagen. Het schijnt echter, dat de Nederlandsche gedelegeerden zich hier tegen verzet hebben en er op hebben aangedrongen rekening te houden met de aankoopen door de Engelsche regeering en met de verruiming van de Engelsche markt, die van deze aankoopen het gevolg is.
(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Suiker-overeenkomst 2781 B.)

6 MEI 1938

E. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Christopher Morley — „The Trojan Horse." (Lippincoth's, New York) **(V. b. 3243 E.)**
Duitsch: J. Malzahn — „Nymphen und Hirten tanzen nicht mehr." (Rowohlt, Berlin)
Martin Lopelmann — „Der goldene Teufel." (Universitas, Berlin 1938) **(Vor. ber. 3243 E.)**
Engelsch: K. Balbernie — „Now for the Wilderness." (Martin Seeker)
Angela Thirkell — „Pomeret Towers." (Hamish Hamilton) **(Vor. ber. 3243 E.)**
Fransch: H. Bordeaux — „L'Affaire de la rue Lepic." (Plon, Paris)
H. Poydenot — „Impasse de l'Avenir." (Plan, Paris)
(Vor. ber. 3243 E.)
Italiaansch: J. Wollemborg — „Politica estera italiana." (Edizioni Roma, Roma) **(Vor. ber. 3243 E.)**
Nederlandsch: Emile Buysse — „Vlaanderen roept." (Bosch en Keuning, Baarn)
Arthur van Schendel — „De Zomerreis." (L. J. C. Boucher, Den Haag) **(Vor. ber. 3232 B.)**
Roemeensch (in het Fransch): P. Bellu — „La Parole est à la défense." (Rieder, Paris) **(V. b. 1656 A.)**
(Red. K. H. A.)

A. SPANJE. — Burgeroorlog. - Tremp. - Barcelona.

Nog steeds blijven de rechtsche legers in Spanje oprukken, geleidelijk moeten de republikeinen wijken, al schijnen zij in het gebied van Tremp vrijwel stand te kunnen houden. De troepen, welke tot aan de Middellandsche Zee zijn doorgedrongen, hebben een zuidelijke richting ingeslagen en trachten nu Castellon te veroveren. Bij Teruel zijn de nationalisten ook weer agressief gaan optreden om den linkschen zak tusschen deze stad en de rechtschen te doen verdwijnen. De vloot van Franco werkt nauw samen met de troepen langs de kust. Een aantal schepen, waarmee linksche troepen van Barcelona naar Valencia werden overgebracht, is door de „Canarias" in den grond geboord. Te Barcelona doen zich gebeurtenissen voor, welke op het begin van een paniekstemming wijzen. Een 26-tal personen is, beschuldigd van hoogverraad, ter dood veroordeeld; verscheidene hooge functionarissen zouden gearresteerd zijn.

De rechtsche troepen vorderen echter langzaam, dat eenerzijds geweten wordt aan krachtig verzet der republikeinsche soldaten en anderzijds aan de slechte weersomstandigheden, welke het optreden der rechtsche luchtmacht bemoeilijken. Bij een luchtaanval op Barcelona zijn 40 à 50 personen om het leven gekomen. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Burgeroorlog 3231 F.)

B. CHINA. — Conflict met Japan. - Soetsjau. - Hankow. —

De Japansche minister-president, prins Konoje, heeft aangekondigd, dat de Japansche activiteit in de naaste toekomst weer versterkt aan den dag zal treden. De inzet van nieuwe troepenafdeelingen in den strijd rond Soetsjau heeft geleid tot heroovering van verschillende steden en het schijnt, dat de Japanners thans een afdoende beslissing in dezen sector willen forceeren. Minder prettig voor hen is evenwel, dat in de provincies Sjansi en Hopei, de Chineesche guerilla-benden hun leelijke klappen bezorgen, nu een deel der troepen uit deze gebieden naar Zuid-Sjantoeng is overgebracht.

Ondanks de versterkingen, welke de Japanners hebben ontvangen gaat het hen in den strijd rondom Soetsjau toch niet voor den wind. Hun offensief is vrijwel weer vastgeloopen op de versterkte stellingen der Chineezen. Van beide kanten wordt melding gemaakt van plaatselijke successen, maar groote beteekenis kan hieraan niet worden gehecht. Een hevigen luchtaanval hebben de Japanners ondernomen op Hanjang, een voorstad van Hankow. De Chineezen beweren twintig toestellen te hebben neergeschoten en de andere partij juicht vijftig Chineesche machines te hebben vernield, terwijl zij er zelf slechts twee verloor. Wat hiervan zij, verschrikkelijker is, dat tijdens het bombardement der Japanners een duizendtal personen het leven heeft verloren. Te Shanghai heeft het weer eens gespannen tusschen Engelschen en Japanners, toen laatstgenoemden de Nanking-road in de internationale nederzetting bezetten naar aanleiding van een aanslag op een vrachtauto. Zooals al meer gebeurd is bleek een conferentie het geschikte middel om tot een oplossing te komen. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Chin.-Jap. Confl. 3242 C.)

7 MEI 1938

C. ITALIE. — Het bezoek van den Führer, Adolf Hitler. —

De Duitsche Rijkskanselier en Führer, Adolf Hitler, is op 2 Mei '38 met een specialen trein uit Berlijn — waar veldmaarschalk Göring voor hem de staatszaken zal waarnemen — vertrokken om zijn reeds maanden vastgesteld bezoek aan Mussolini te brengen; hij werd vergezeld door verscheidene ministers en andere functionarissen en een lijfwacht. Op 3 Mei arriveerde Adolf Hitler en zijn staf te Rome, waar hij door koning Victor Emanuel en Mussolini werd verwelkomd. Tijdens zijn verblijf in Italië, dat een volle week zal duren, wordt Hitler onthaald op veel militair vertoon te land, ter zee en in de lucht en tusschen de bedrijven door worden politieke besprekingen gehouden. Z.H. de Paus is even voor de komst van het Duitsche staatshoofd naar zijn buitenverblijf te Castel Gandolfo vertrokken.

Tafelredevoeringen te Rome. — Hitler heeft op 7 Mei 1938 aangezeten aan een diner, dat Mussolini in het Venezia-paleis te zijner eere had laten aanrichten. Mussolini hield een tafelrede, waarin hij o.a. zeide: „Uw bezoek aan Rome voltooit en bezegelt het bondgenootschap tusschen onze beide landen. Duitschland en Italië hebben zich den laatsten tijd bevrijd van het kwaad van tweedracht zaaiende ideologiën, om het nieuwe volksrégime te scheppen, dat het kenmerk van deze eeuw is.

Wij zijn ervan overtuigd, dat de volken van Europa op deze wijze de rust en den vrede zullen vinden, die onmisbaar zijn om de grondslagen van de Europeesche cultuur te beveiligen." Mussolini besloot met zijn glas op te heffen op de gezondheid van zijn gast, op den bloei van het Duitsche rijk en op de onverbreekbare vriendschap tusschen de beide volken.

In zijn antwoord zeide Hitler o.m.:

„Duitschland en Italië hebben gelijke belangen en zijn door hun gelijke wereldbeschouwing nauw met elkaar verbonden. Daarmede is in Europa een blok ontstaan van 120 millioen menschen, die vast besloten zijn hun eeuwige levensrechten te beschermen en zich te verdedigen tegen alle krachten, die zouden pogen, zich tegen hun natuurlijke ontwikkeling te verzetten. Het is volkomen natuurlijk, dat onze beide volken deze vriendschap in voortdurende samenwerking ook voor de toekomst uitbreiden en verdiepen.

Sedert zich Romeinen en Germanen in de geschiedenis voor ons bewust voor de eerste maal ontmoetten, zijn thans twintig eeuwen verloopen. Thans verrijst de Romeinsche staat uit grauwe overleveringen tot nieuw leven. En ten Noorden van u ontstond uit talrijke stammen een nieuw Germaansch rijk. Wijzer geworden door de ervaring van twintig eeuwen, willen wij beiden, nu wij rechtstreeksche buren geworden zijn, de natuurlijke grens trekken, die de voorzienigheid en de geschiedenis duidelijk tusschen onze beide volken getrokken hebben.

Het is mijn vaste wil en mijn testament aan het Duitsche volk, dat het daarom de, door de natuur tusschen ons beide opgerichte, Alpengrens voor altijd als een onaantastbare beschouwt."

Hitler besloot met een dronk uit te brengen op het geluk en de grootheid van het Italiaansche volk.

(Telex-A. N. P.)

D. SOVJET-RUSLAND. — Goudproductie 1930-1936.

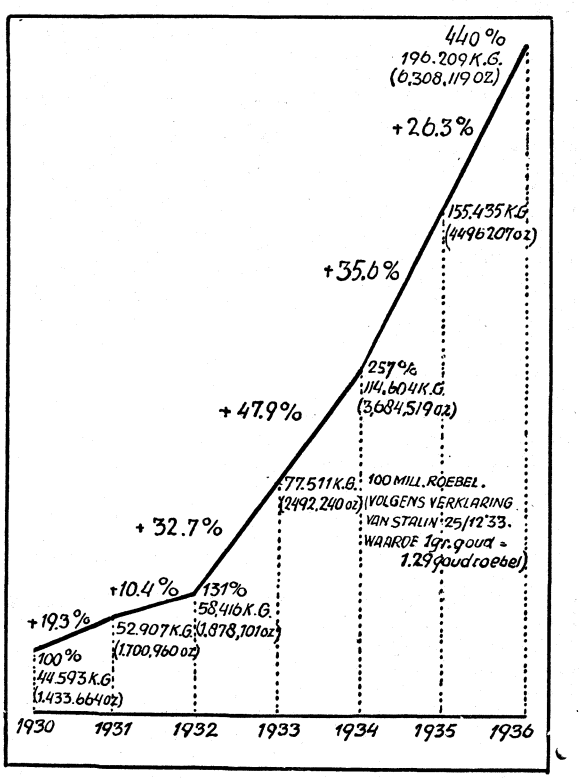

(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Goudproductie 451 D.)**

E. NEDERLAND. — Diplomatie - De nieuwe gezant van Tsjecho-Slowakije. —

De nieuwe gezant van Tsjecho-Slowakije in Den Haag, dr. Patsjek, neemt in deze dagen de functie van zijn voorganger, dr. I. Krno, over, die tot chef van de politieke afdeeling van het departement van Buitenlandsche Zaken te Praag is benoemd.

(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Diplom. 3160 A.)**

A. De Duitschers in Zuid-Jutland (Noord-Sleeswijk).

Toen het nationaal-socialisme in Duitschland de macht in handen had genomen, heeft het niet lang geduurd voor de Sleeswijksche eenheidsbeweging gelijkgericht werd. Bezuiden de grens ging dat uit den aard der zaak vrij gemakkelijk, maar aan de overzij, in het Deensche Noord-Sleeswijk — of Zuid-Jutland, zooals de Denen het noemen om de eenheid met het Koninkrijk duidelijker uit te laten komen — is er van die gelijkrichting lang niet zoo veel terecht gekomen als de nationaal-socialisten hadden gewenscht en misschien ook wel hadden verwacht. De Sleeswijksche bond werd op bevel uit Flensburg ontbonden en door de „N.S.D.A.P. Nordschleswigs" vervangen. De redactie van het orgaan der Duitsche minderheid, de „Nordschleswigsche Zeitung" richtte zich eigener beweging gelijk en volgde gehoorzamer dan sommige bladen in Duitschland de voorschriften van minister Göbbels op. Het aantal particuliere Duitsche scholen in het grensgewest werd in weinige jaren met hoofdzakelijk Duitsch geld tot het dubbele uitgebreid en zooals de nieuwe scholen met hun radio-installaties en hun weg-schuifbare muren tusschen de klaslokalen, mede bestemd waren voor het nationaal-socialistische propagandawerk onder de volwassenen, zoo waren de nieuwe Duitsche leerkrachten zeker ook ten volle voor dit werk berekend.

Maar toen de N.S.D.-A.P. de vorige week een groot congres te Haderslev hield, kon in het gebruikelijke hulde-telegram aan Hitler het aantal deelnemers niet hooger opgegeven worden dan 1600 of ongeveer 5% van de Duitschers in Zuid-Jutland en schaarden zich voor den marsch naar het monument voor de Duitsche oorlogsslachtoffers slechts 800 menschen achter de opgerolde hakenkruisvlaggen — die later tegen de nadrukkelijke voorschriften van den minister van Justitie in, op den openbaren weg ontplooid werden — hoewel dit toch de eerste openbare betooging van de Duitsche minderheid in Zuid-Jutland was en het weer in alle opzichten meewerkte en men uit de reclame voor dit congres de conclusie had kunnen trekken, dat de nationaal-socialisten het tot een soort „historischen datum" wilden maken. Waarlijk, overtuigend was dit „getuigenis van de krachtige eenheid der Duitsche volksgemeenschap in Noord-Sleeswijk" geenszins.

De Sleeswijksche bond is door de N.S.D.A.P.N. vervangen, het al-oude devies van de Sleeswijkers, „Schleswig up eewig ungedeelt", heeft thans plaats moeten maken voor het „Ein Volk, ein Reich, ein Führer" van de op Anschluss hopende Duitschers.

Maar de meerderheid van de Duitsche Noord-Sleeswijkers heeft zich niet ten volle gelijk laten schakelen. Een van de eerste beginselen van het nationaal-socialisme, het leiderbeginsel, is niet aanvaard.

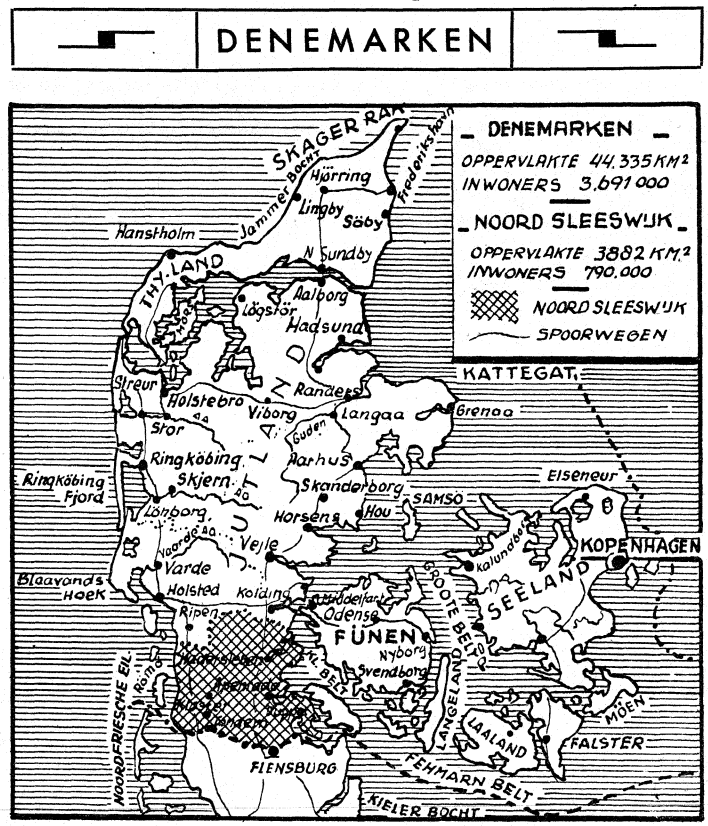

(Overname zonder bronvermelding verboden)

De Landesführer, dr. Møller, de vierde reeds in zes jaar tijds, die door de nationaal-socialistische autoriteiten bezuiden de grens erkend en gesteund wordt, heeft waarlijk geen dictatoriale macht over zijn volksgenooten, kan die ook niet uitoefenen, omdat zijn gewest geen totalitaire staat is, maar een deel van het democratische en in zijn minderheids-politiek uiterst liberale Denemarken, en omdat de nationaal-socialistische Duitschers in dit grensgewest hun vrijheid van meening niet wenschten op te geven. Zoo zijn er in deze „volksgemeenschap" duidelijk drie groote groepen te onderscheiden. de getrouwen van dr. Møller, de oppositioneele National-Sozialistische Arbeitsgemeinschaft Nordschleswig onder leiding van dr. Møller's voorganger Jep Nissen en de kerkelijken, die vrij gematigd zijn en een zoodanigen aanhang hebben, dat het hun candidaat, pastor Schmidt, was, die in 1936 — opnieuw — als eenige vertegenwoordiger van de Duitsche minderheid naar het Deensche parlement werd afgevaardigd. Deze kerkelijke groep heeft blijkbaar nogal wat geleerd van den kerkstrijd in Duitschland en het is waarschijnlijk niet onjuist haar leden evenals haar leider, pastor Schmidt, als in de eerste plaats Sleeswijkers, die hoofdzakelijk in naam nationaal-socialisten zijn, te karakteriseeren. De beide andere, zuiverder nationaal-socialistische, groepen verschillen in politiek opzicht vooral hierdoor, dat de officieele voor het behoud, de oppositioneele daarentegen voor onteigening en verkaveling in kleine boerenbedrijfjes van groote grondbezittingen is, al is het vooral de rivaliteit tusschen de leiders, die den strijd tusschen deze twee nationaal-socialistische groepen zoo fel maakt als hij zelfs tusschen lijnrecht tegenovergestelde politieke partijen elders in Denemarken niet is.

Deze verdeeldheid onder de Duitschers in Zuid-Jutland is zeker een der redenen, waarom op het oogenblik voor Berlijn de kwestie van herziening van de grensregeling van 1920 niet actueel is. In het gebied, waar toen nauwelijks 25% der stemmen tegen hereeniging met Denemarken uitgebracht werden, schommelde de laatste jaren het percentage stemmen op Duitsche lijsten tusschen 13 en 17 en het is de vraag of wel eens 15% der bevolking in dit grensgebied voor aansluiting bij het Duitsche rijk zou stemmen als er nu nogmaals een plebisciet gehouden werd.

Duitschland zal ook niet terwille van deze minderheid, die tusschen blonde en blauw-oogige „Noordsche rasgenooten" leeft en meer rechten en meer vrijheid heeft dan hoogstwaarschijnlijk één nationale minderheid elders in Europa geniet, Denemarken — en mét Denemarken Scandinavië — voor de borst willen stooten. Daarom kon de Deensche minister van Binnenlandsche Zaken, dr. Munch, nog weinige dagen geleden overtuigend de verzekering

geven, dat er voor de geruchten over Duitsche stappen inzake grenswijziging, die na de inlijving van Oostenrijk in omloop zijn gekomen, „nog niet de allerminste schim of schaduw van een grond bestaat".

Voor de zooveelste maal moeten degenen, die het aanvankelijk niet eens waren met de ten aanzien van de grensregeling van 1919—1920 door Denemarken gevolgde politiek, thans erkennen, dat die politiek de juiste is geweest. Denemarken had een veel grooter stuk van Sleeswijk, misschien heel Sleeswijk wel, kunnen krijgen, maar het wilde geen compacte, geen groote minderheid binnen zijn grenzen hebben en de minderheid van 25%, die nu bij Denemarken werd gevoegd zou nog kleiner zijn geweest, wanneer men enkele steden, met een aanmerkelijk grooter percentage Duitschers van het omringende platteland, waar het percentage Denen weer boven het gemiddelde was, af had kunnen scheiden. De grens is zoo nauwkeurig in overeenstemming met de gezindheid der bevolking uitgezet als dat in een grensstreek met gemengde bevolking maar mogelijk is.

De vergroeiing van Zuid-Jutland met Denemarken verloopt niet zonder moeilijkheden, moeilijkheden van economischen aard vooral, maar Denemarken heeft geholpen en gesteund zoo goed als het kon — de financieele steun aan Zuid-Jutland wordt in totaal op ruim een half milliard kronen of gemiddeld 2500 kronen per Zuid-Jutlander geschat! — en men heeft er steeds, niét uit angst voor Duitschland maar op grond van zijn liberale democratische overtuiging, naar gestreefd, de speciale verlangens van de Duitsche minderheid, zooveel als mogelijk is, zonder de belangen van het Deensche volk als geheel te schaden, in te willigen. Daarom kan Denemarken zich thans gerust voelen en wekt het geen onrust, wanneer de Duitsche nationaal-socialisten, gelijk zij nu op hun congres te Haderslev deden, onredelijke en onmogelijke eischen stellen — zooals tot vergoeding van schade, geleden door de Duitsche inflatie, tot erkenning van oorlogsverminkten als staatsburgers eerste klasse, tot gelijkstelling van Duitschers met Denen bij openbare werken — eischen, die in Duitschland misschien een onjuisten indruk zullen wekken en die in Denemarken, waar de staatsburgers natuurlijk gelijkgesteld zijn, niet ingewilligd kunnen worden. Daarentegen zal een redelijke wensch, zooals die tot instelling van oudercommissies voor de Duitsche scholen, een wensch, die ook van niet-Duitsche Zuid-Jutlandsche zijde is geuit, waarschijnlijk wel verhoord worden. Aan verdrukking van de nationale minderheid doen de Denen werkelijk niet. En dat weet en waardeert men ook te Berlijn. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Sleeswijk 3227 E.)

A. NEDERLAND. — De bestrijding der Werkloosheid. —

Onder het motto „Volk zonder arbeid — Land in Nood" wijdde „De Tijd" een speciaal nummer aan de bestrijding der werkloosheid (29-4-'38).

„Het vraagstuk der werkloosheid kan in ons land niet onopgelost blijven" meent het blad en "als er één regeering in staat is, de werkloosheid in ons land tot oplossing te brengen, dan is het waarschijnlijk deze, die door christelijke beginselen van menschelijkheid wordt geleid; die een hechten grondslag heeft in het volk en daarin nog sterker zal staan, zoodra zij onder deze reddende taak haar schouders zet; die tenslotte geleid wordt door een staatsman, die, meer da neenig ander, een exponent van het nationaal gevoel is."

Twee omstandigheden, ziet het blad, die het tegenwoordige tijdsgewricht bijzonder gunstig maken voor een bestrijding der werkloosheid:

De eerste is van geestelijken aard: zij bestaat in het sterke nationale besef, dat heden alle rangen van ons volk doorstroomt en dat — wij zeiden het reeds — het ook voor den grooten volksnood der werkloosheid meer dan vroeger gevoelig heeft gemaakt.

De tweede is daarentegen geheel stoffelijk: zij bestaat in de goedkoopste van het geld en den betrekkelijken overvloed van emplooi-zoekend kapitaal, waardoor het voor deze regeering mogelijk is heden tot aanmerkelijk geringeren prijs de groote kapitalen tot haar gebruik te krijgen, die voor de schepping van nieuwe arbeidsgelegenheid vereischt en daarvoor beschikbaar zijn, maar die uit eigen initiatief — wegens gebrek aan vertrouwen of om andere redenen — den weg naar den arbeid niet kunnen vinden.

Deze beide omstandigheden, waarvan men, vooral wat de tweede betreft, de duurzaamheid niet kan voorzien, dringen mede tot spoed. Maar méér dan alle toevallige omstandigheden dringt daartoe de nood zelf, de stoffelijke en zedelijke nood van meer dan een millioen „overbodig" gemerkte landgenooten, en de voortdurende slooping van onze volkskracht.

Het blad publiceert dan een aantal bijdragen van prominente figuren uit de kringen van de hoogleeraren, katholieke werkgevers, werknemers en jeugdleiders, die ieder uit hun eigen gezichtshoek aandringen éénsdeels op een planmatige bestrijding der werkloosheid, anderdeels op de invoering van een verplichten arbeidsdienst.

„De bestrijding der werkloosheid is zeker de moeilijkste krachtproef, die in deze jaren van de Regeering gevraagd wordt, schrijft de voorzitter der Alg. R.K. Werkgeversver., de heer ir. F. Guljé. Het is billijk, haar een ruimen termijn te laten om zich over het werkloosheidsbeleid te beraden. Maar dán dient zij ook met een zeer concreet plan te komen, waardoor het werkloozencijfer in ons land drastisch verminderd wordt. De troonrede 1938 lijkt ons de uiterste termijn daarvoor."

Het Kamerlid W. Andriessen voegt daaraan toe, dat de tot dusverre met de plannen van het Werkfonds bereikte resultaten onbevredigend blijven.

„De 40.000 arbeiders, welke het Kabinet Colijn van 1933 eigenlijk op vrij korten termijn tewerk wilde stellen — de vraag blijft hier buiten beschouwing, of dit cijfer niet te hoog geraamd was — zijn nu, ongeveer 4 jaren later, nog bij lange na niet bereikt.

Er zal naar middelen gezocht moeten worden, om dit aantal zeer belangrijk op te voeren."

Daartoe moeten werkobjecten aanwezig zijn en geld.

De heer H. J. Kuiper, hoofdbestuurslid van het R.K. Werkliedenverbond biedt een groot aantal werkobjecten in overweging, terwijl de redactie in een aantal „Richtlijnen" een schematisch overzicht geeft van wat er op het terrein van economie, lichaamscultuur, geestescultuur, gemeenschapscultuur en godsdienstig-zedelijk leven aan rendabele werkobjecten kan worden gevonden. Daarbij treden de volgende categoriën naar voren: landwinning, verkeersverbetering, verbetering van de outillage in het bedrijfsleven, verbetering der huisvesting, bevordering der ontspanning, verfraaiing der woonruimte, dienst aan de wetenschap, landsverdedigingsobjecten, verbetering van openbare gebouwen en kerkenbouw.

„Ter dekking van de kosten ware, meent de redactie, een speciale leening uit te geven, een „grootewerken-leening", waarvan de gelden dienen te worden ondergebracht in een afzonderlijk fonds, dat in eigen budget zijn beheer verantwoordt."

Optimisme ten aanzien van het slagen van zulk een leening spreekt uit de woorden van den heer Guljé: „De banken zijn momenteel overvoerd met geld; de beleggers weten geen raad met hun liquide middelen. De rentestand is lager dan hij in vele jaren geweest is, en het ziet er naar uit, alsof hij voorloopig geen „natuurlijke" neiging tot stijgen zal vertoonen. Waarom neemt de Regeering nu niet het initiatief om het overschot aan kapitaal en het overschot aan arbeid die in den lande aanwezig zijn,

tot elkaar te brengen door het uitschrijven van een groote leening ter financiering van een groote-werken-plan?"
Ten aanzien van de jeugdwerkloosheid vraagt de eerw. heer G. Bannenberg, secretaris der Nationale R.K. Commissie voor Jeugdwerkloozenzorg: „Voor-eerst alles wat geschiedt op gebied der jeugdwerkloosheid te coördineeren tot een planmatig geheel. Gemeentelijke jeugdregistratie, werkkampen, vakcursussen, centrale werkplaatsen en dienstbode-opleiding, dat alles is goed, doch meer wisselwerking, meer coördinatie tusschen dat alles is noodig. Is het niet mogelijk dit te verwezenlijken door in de Gemeenten, die zich met dit werk bezig houden, werkcommissies in het leven te roepen of de bestaande aldus te reorganiseeren, dat zij een weerspiegeling vormen van de Rijkscommissie van advies, die samengesteld is voor een gedeelte uit de vier zuilen, steunend op de vier levensbeschouwingen van het Nederlandsche volk? Contact der overheid eenerzijds met de particuliere instanties anderzijds werd daardoor gewaarborgd.
Vervolgens zou deelname aan dit alles voor de jonge werkloozen, die een bepaalden tijd werkloos zijn, wettelijk verplicht moeten worden. En individueel èn sociaal heeft de arbeidsdienstplicht groote voordeelen, mits principieel en confessioneel opgezet."
Professor de Quay, hoogleeraar aan de Tilburgsche Economische Hoogeschool houdt daarbij een warm pleidooi voor een arbeidsdienst in Nederland.
Vijf Kamerleden bespreken vervolgens verschillende nevenvraagstukken. De heer Henri Hermans wijst op de zinloosheid van sommige rationalisatievormen in dezen tijd; de heer H. Ruiter bespreekt de werkloosheids-moeilijkheden in den landbouw om met Dr. Kortenhorst tot de conclusie te komen, dat uitbreiding van den export dringend vereischt is; de heer Kropman belicht het vraagstuk van den kant der gemeenten en de heer Bach onderstreept nog eens de urgentie van een oplossing door deze christelijke regeering.
In een vraaggesprek met Mgr. Dr. H. Poels worden de ideologische grondslagen van de werkloosheid besproken terwijl Prof. Kors van de Nijmeegsche Universiteit het probleem stelt sub specie aeternitatis. „Al het zichtbare toch schiep God om den mensch". De mensch is dus de maat van het economisch handelen. (De Tijd)

(Vor. ber. Werkloosheid 3202 A; Werkloosheidbestrijding 2525 A.)

8 MEI 1938

A. **DUITSCHLAND. — Ambassadeur te Tokio teruggeroepen. —**
Generaal-majoor Ott, de Duitsche ambassadeur te Tokio, die, ongeveer een maand geleden in de plaats van dr. Herbert von Dirksen, den tegenwoordigen Duitschen ambassadeur te Londen, benoemd werd, is onverwachts naar Berlijn ontboden.
Er is den laatsten tijd ernstig geklaagd over het feit, dat nog steeds groote hoeveelheden oorlogsmateriaal uit Duitschland naar China worden gezonden, terwijl de Duitsche militaire adviseurs van het Chineesche leger, die nog steeds niet zijn teruggeroepen, een doorn in het oog van de Japansche legerautoriteiten zijn.
Naar verluidt, zou de vorige week over deze aangelegenheid reeds officieus geprotesteerd zijn.
(Telex-A. N.P.) **(Vor. ber. Diplomatie 3214 B.)**

B. **KUNST. — Het 50-jarig bestaan van het Concertgebouw.**
Op 6 Mei '38 is het de groote avond geworden van de herdenking van het vijftig-jarig bestaan van het Concertgebouw te Amsterdam, een feest, dat als een nationale gebeurtenis is gevierd.
Weliswaar vond reeds op 5 Mei '38 de eerste uitvoering plaats van Mahlers achtste symphonie — gezien dit concert viel binnen het kader der abonnementsconcerten en deze geheel waren uitverkocht, moest tot 6 Mei '38 worden gewacht met het galafeestconcert, dat door de aanwezigheid van een groot aantal genoodigden en eeregasten een zeer bijzonder karakter heeft gekregen.
Onder de aanwezigen bevonden zich o.a. de leden van het eerecomité, prof. dr. J. B. Slotemaker de Bruïne, minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen, de commissarissen der Koningin, in de provincie Gelderland, mr. S. baron van Heemstra, in de provincie Limburg, mr. dr. W. G. A. van Sonsbeeck, in de provincie Utrecht, jhr. mr. dr. L. H. N. Bosch ridder van Rosenthal, de burgemeester van Amsterdam, dr. W. de Vlugt, de commissaris der Koningin in de provincie Zuid-Holland, minister van staat jhr. mr. dr. H. A. van Karnebeek, alsmede een aantal vooraanstaande buitenlandsche gasten, in de eerste plaats mevr. A. M. Mahler, weduwe van den componist, en haar echtgenoot, de schrijver Franz Werfel, verder Frédéric Lamond en Hermann Scherchen.
Na afloop van het concert verzamelden de genoodigden en eeregasten zich, op verzoek van den vertegenwoordiger van de Koningin, in den z.g. Julianafoyer, waar jhr. Roëll het woord richtte tot den grijzen concertmeester van het Concertgebouworkest, den heer Louis Zimmermann en hem mededeelde, dat als blijk van waardeering voor zijn toegewijde kunst het H.M. de Koningin had behaagd hem de zilveren medaille voor Kunsten en Wetenschappen, verbonden aan de Huisorde van Oranje, te verleenen.
De aanwezigen verdrongen zich om den gelukkigen concertmeester om hem en mevrouw Zimmerman met deze bijzondere onderscheiding geluk te wenschen. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Jubileum 2970 D.)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Het Nationaal-Socialisme. —**
De „Daily Telegraph" meldt uit New-York: De campagne voor de beteugeling der activiteit van de nationaal-socialisten in de Vereenigde Staten is ingezet met de uitvaardiging van bevelen tot inhechtenisneming tegen zes leiders van het Siegfriedkamp op Long Island.
Dit kamp wordt beschouwd als de voornaamste verzamelplaats der bewonderaars van Hitler in de Vereenigde Staten.
Deze bevelschriften berusten op een zelden toegepaste wet, die in 1923 werd aangenomen en bestemd was voor den strijd tegen de Ku Klux Klan. De toenmalige burgemeester van New York, Jimmy Walker, had de aanneming dezer wet bepleit.
Op overtreding van bedoelde wet staat een geldboete van ten hoogste 10.000 dollar en gevangenisstraf voor den tijd van een jaar.
De sheriff van Suffolk County heeft de opsporing der nationaal-socialistische leiders gevraagd. Hij treft voorbereidingen om het kamp in bezit te nemen. De kampplaats is een terrein van 180.000 vierk. meter, dat in de oorlogsjaren gebruikt is als exercitieveld. In de zomermaanden komen er iederen Zondag 20.000 mannen, vrouwen en kinderen bijeen. De bezoekers marcheeren er dan in militaire formatie.
Iedereen spreekt er Duitsch en alle aanwijzingen worden er in het Duitsch gegeven. De hakenkruisvlag hangt er dan, terwijl de bezoekers elkander den Hitlergroet brengen.
(De Maasbode)

(Vor. ber. Nat. Soc. 3168 E.)

D. **SCHEEPSRAMP. — De „Lafayette" verbrand. —**
Een trotsch schip van de Fransche handelsvloot, het 25.000 ton metende motorschip „Lafayette", een van de grootste schepen van de Compagnie Générale Transatlantique, is op 5 Mei '38 totaal verbrand.
Nauwelijks teruggekeerd van een maandenlangen kruistocht en in het dok gebracht voor revisie, is het door een onbenullig ongeluk in brand geraakt.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Scheepsramp 2504 A.)**

E. **VLISSINGEN. — Borstbeeld voor Prins Hendrik onthuld. —**
Op 2 Mei 1938 heeft H. M. de Koningin een bezoek aan Vlissingen gebracht ter onthulling van een borstbeeld van wijlen Prins Hendrik. Dit beeld, bedoeld als een posthume hulde van de Nederlandsche koopvaardij in het algemeen en van de leerlingen en oud-

leerlingen der Zeevaartschool in het bijzonder, is geplaatst in den gevel van de Zeevaartschool, de voor het eerst althans na negen jaar, — maar aan „De Ruyterschool", van welke instelling Prins Hendrik gedurende 25 jaar het beschermheerschap heeft vervuld. (Telegraaf)

A. NEDERLAND. — De nieuwe sluizen te Vreeswijk in gebruik. —

Een mijlpaal in de geschiedenis van het Amsterdam-Rijnkanaal is de nieuwe schutsluis, die op 23 Maart 1938 is geopend. Dat het scheepsverkeer hier zeer omvangrijk is, bewees wel de drukte in de beide sluiskolken, die reeds bij het eerste schutten geheel met schepen gevuld waren.

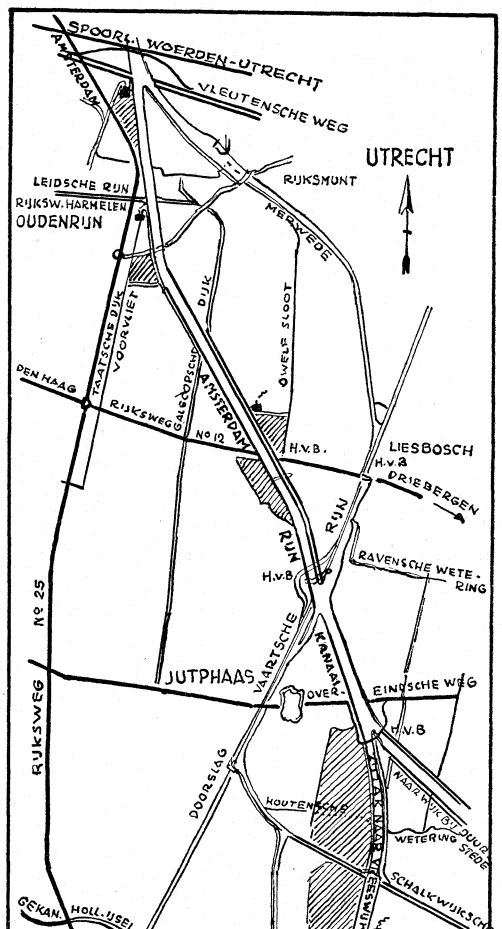

Het is, op de kaart gezien, nog maar een klein onderdeel van het groote werk van de nieuwe scheepvaartverbinding, hetwelk thans in gebruik is genomen. De kosten ervan hebben evenwel, met inbegrip van den grondaankoop, ongeveer zes millioen gulden bedragen. Dat dit gedeelte het eerst gereed kwam, vindt mede zijn oorzaak in de omstandigheid, dat de z.g. zijtak naar Vreeswijk geheel door het Rijk is bekostigd, terwijl in de kosten van het hoofdkanaal door belanghebbenden (i.c. de gemeente Amsterdam en de provinciën Noord-Holland, Utrecht en Gelderland) voor een derde gedeelte moet worden bijgedragen. De onderhandelingen, welke daartoe na het tot stand komen van de wet van 27 Maart 1931 nog moesten worden gevoerd, hebben het niet mogelijk gemaakt, dat vóór Maart 1934 met de werken van het hoofdkanaal kon worden begonnen.
(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. A'dam-Rijnkan. 1194 I.)**

9 MEI 1938

B. BRAZILIE. — Maatregelen tegen immigratie. —

Bondspresident Vargas heeft een immigratiewet uitgevaardigd, waarbij het binnenreizen van invaliden, doofstommen, blinden en zieken, evenals van twijfelachtige elementen, wordt verboden.
Immigranten onder de 18 en boven de 60 jaar moeten het bewijs overleggen, dat zij in hun onderhoud kunnen voorzien.
Uitgewezen lastige vreemdelingen mogen niet terugkeeren. Alle buitenlanders moeten volgens de nieuwe bepalingen binnen 120 dagen hun verblijf doen goedkeuren door de politie. Ook de immigrantenscholen zijn onderworpen aan de nationaliseeringsbepalingen.

Tot den veertienjarigen leeftijd der scholieren zijn vreemde talen verboden. Leerkrachten mogen alleen zij zijn, die geboren Brazilianen zijn. Voertaal van het onderwijs is alleen Portugeesch. Ook de publicatie van dagbladen in vreemde talen, evenals van geschriften en boeken, moet in den vervolge voorzien zijn van een speciale vergunning van den minister van Justitie.
Verder bepaalt de wet, dat speciale vestigingsgebieden aangewezen worden voor de groepeering van de immigranten volgens bepaalde politieke en economische gezichtspunten, vooral ten behoeve van een snellere assimilatie. De immigratiequota van 2% zal gehandhaafd worden.
In het geheele federale gebied zijn schoolinspecties gehouden. De regeering van St. Catharina heeft alle buitenlandsche onderwijzers van hun functie ontheven.

(Vaderland)

C. NEDERLAND. — Belastingen - Wijziging voor landgoedbezitters. —

Op 5 Mei '38 heeft de minister van Financiën, mr. J. A. de Wilde, de commissie geïnstalleerd, welke hem van advies zal dienen omtrent vraagstukken op belastinggebied, d.i. ter verlichting van te zware belastingen voor landgoedbezitters. Behalve de leden der commissie was bij deze installatie ook aanwezig de secretaris-generaal van het departement van Justitie, jhr. mr. A. M. C. van Asch van Wijck.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Belastingen 3216 E.)**

D. NEDERLAND. — De nieuwe spelling - Interpellatie Prof. R. H. Woltjer. —

Op 3 Mei '38 heeft prof. R. H. Woltjer in de Eerste Kamer aan den minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Prof. Slotemaker de Bruïne, vijf vragen gesteld in zake de spellingskwestie. Deze vragen werden door den minister beantwoord. Het blijkt, dat de regeering de voorkeur geeft nog gedurende korten tijd den in 1934 ingeslagen weg te bewandelen en mocht een nieuwe regeling van de spelling komen, deze volgens de wet door een nieuw Koninklijk Besluit aan te kondigen.
De Eerste Kamer verzette zich tegen een terugkeer naar de spelling De Vries en Te Winkel.
Na vele besprekingen heeft de Eerste Kamer op 4 Mei '38 een motie-De Rijk (N.S.B.), luidende: „de Eerste Kamer der Staten-Generaal acht het beleid der regeering ten aanzien van de spelling onjuist", verworpen met 32—4 stemmen (alleen N.S.B. voor).
Een tweede luidende: „De Eerste Kamer acht het gewenscht, dat de regeering in afwachting eener definitieve regeling der spelling van de Nederlandsche taal, de besluiten, waardoor bij het onderwijs een andere dan de spelling-De Vries en Te Winkel is ingevoerd, intrekke", werd verworpen met 16 tegen 21 stemmen.
Voor stemden de anti-revol., de christ.-hist., de N.S.B.,

de heer Van Rappard (lib.) en de voorzitter, baron De Vos van Steenwijk.
Een derde motie-De Rijk betreffende de schadevergoeding aan de uitgevers en het verhaal dezer schade op hen, die er voor verantwoordelijk moeten worden gesteld, werd verworpen met 33—4 stemmen (alleen de N.S.B. voor).
Bij de replieken is duidelijk uitgekomen hoe het beleid van den Minister feitelijk algemeen wordt afgekeurd. De voorstanders zoowel als de tegenstanders van de nieuwe spelling achtten de methode van handelen foutief en onhandig. (Alg. Handelsblad - Telegraaf - Nieuwsblad van het Noorden)
(Vor. ber. Nieuwe Spelling 3219 F.)

A. **EIRE (Ierland). — Dr. Hyde tot president gekozen.**
Op 4 Mei '38 werd de 78-jarige Iersche dichter en schrijver dr. Douglas Hyde tot eersten president van Ierland krachtens de nieuwe grondwet gekozen verklaard. Hij is protestant.

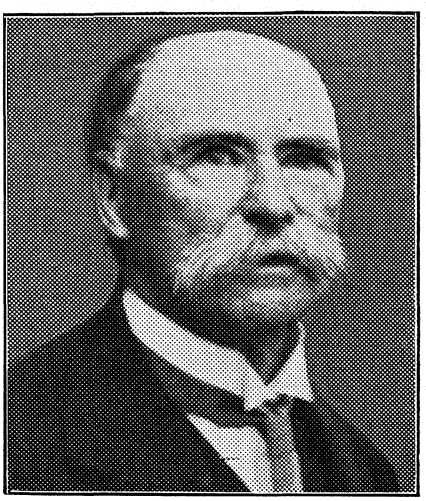

Dr. Douglas Hyde.

Dr. Hyde zal een salaris van *f* 135.000 per jaar ontvangen en zijn ambtswoning zal het voormalig paleis van den Britschen onderkoning in Ierland in het Phoenixpark te Dublin zijn.
Dr. Hyde was de overeengekomen candidaat van de regeerings- en oppositiepartijen; een tegencandidaat werd niet gesteld. Alleen de formeele aankondiging van zijn verkiezing was dus noodig. Deze vond plaats in het gouvernementsgebouw. De ambtenaar, die hiermede was belast, voegde er aan toe, zich tot dr. Hyde wendend: „Moge u nog lang leven om van uw ambt te genieten."
Dr. Hyde die in het Iersch sprak, antwoordde: „Ik aanvaard deze eer bereidwillig, doch met nederigheid. Ik zal mijn best doen, mijn taak goed te vervullen." (Telex - A. N. P.)
(Vor. ber. Presidentsverk. 3081 D.)

B. **GEESTELIJK LEVEN. — Nederl. Hervormde Predikanten-Vereeniging - 73ste vergadering. —**
Onder presidium van dr. J. Lammerts van Bueren is op 26 April '38 de Ned. Herv. Predikantenvereeniging te Utrecht tot haar 73ste vergadering bijeengekomen. Ds. M. N. W. Smit uit Zwolle hield de gebruikelijke meditatie, en wel over „wie met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien". (Ps. 126 : 6).
Hierna refereerde prof. dr W. J. Aalders uit Groningen over „De houding der Kerk tegenover onchristelijke stroomingen van dezen tijd". Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:
Spr. behandelde alleen die stroomingen, welke „concreet en reëel, universeel en totaal" zijn, en rekende daartoe: het fascisme, het nationaal-socialisme en het Russische communisme. Deze zijn wèl uitheemsch, maar er bestaan ondergrondsche verbindingen genoeg. Van deze drie gaf spr. een schets op grond van geschriften van Mussolini, Rosenberg en Lenin. Bij alle verschillen is dit hun gemeen, dat zij een aleenheid prediken, een soort van levens- en wereldeenheid, die totaal en absoluut is, en die den godsdienst welbewust uitsluit — of die hem in-sluit, maar zóó, dat zij hem wezenlijk uitsluit, omdat de godsdienst den mensch boven de wereld uitheft tot de gemeenschap met God. Vandaar de strijd, die onvermijdelijk en onverzoenlijk is. Er is niet slechts sprake van mis-verstand, maar van mis-stand. De houding der Kerk t. o. v. deze stroomingen is dus in hooge mate critisch. Zij moet zich daarbij bezinnen op haar beginsel, op de Heilige Schrift, op de oude Kerk en de Reformatie, toen dergelijke botsingen in grooten stijl voorkwamen. Deze critiek geldt niet alleen de stroomingen, doch ook de Kerk zelve. Juist als de Kerk zich bewust is van haar bovenaardsche roeping, wordt zij zich bewust ook van haar roeping ten aanzien van het aardsche leven. Haar houding mag nooit enkel onthouding zijn; zij moet ver-houding zijn. Hiertoe trok spr. eenige richtlijnen.
Aan de discussie over deze inleiding namen dr. H. Stoel, prof. ir. J. A. Cramer, dr. K. J. Brouwer, ds. A. C. G. den Hertog deel; in zijn antwoord betoogde prof. Aalders o.m., dat de geschetste stroomingen voor den mensch en voor de gemeenschap opkomen, en dus een sterken ethischen inslag hebben. Maar de christelijke ethiek bindt zich toch aan Gods geboden. Christelijke staat en christelijk land zijn onvereenigbare grootheden. Want het is onmogelijk om de eischen der chr. ethiek toe te passen op de concrete situatie in politiek, sociaal, economisch opzicht. Overigens kan afwijzing der stroomingen met liefderijke aanvaarding der personen gepaard gaan. Personen vallen niet onder onze critiek. God beslist over personen. De Kerk kan zich alleen uitspreken over beginselen.
(De Standaard)
(Vor. ber. Ned. Herv. Kerk 3110 B.)

C. **RECHTSZAKEN. — Journalist Hansen krijgt boete. —**
De Haagsche rechtbank heeft op 19 April '38 vonnis gewezen in de strafprocedure tegen den journalist C. L. Hansen en hem veroordeeld tot een boete van *f* 100. Tegen den heer Hansen werd, gelijk bekend, een strafvervolging ingesteld op grond van art. 192 wetboek van strafrecht, inhoudende: het als getuige opzettelijk niet voldoen aan de wettelijke verplichtingen, welke hij als zoodanig te vervullen heeft in strafzaken. Op 5 April j.l. werd de zaak door de rechtbank in behandeling genomen, waarbij de officier van Justitie een boete van *f* 300 subsidair 100 dagen hechtenis heeft gevorderd. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Hansen 3076 B.)

D. **OCTAVIAN GOGA OVERLEDEN. —**
De voormalige minister-president Octavian Goga, die dezer dagen door een beroerte was getroffen, is op 7 Mei 1938 te 14 uur op het kasteel Ciucea in Zevenburgen overleden.
Slechts anderhalve maand, nl. van 28 December 1937 tot 10 Februari 1938, heeft Octavian Goga aan het hoofd gestaan van de Roemeensche regeering, doch hij heeft in dien korten tijd kans gezien zijn land in opspraak te brengen met name door zijn scherpe politiek tegen de Joden. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Goga 3133 E.)

E. **CHRISTELIJK-HISTORISCHE UNIE. — Algemeene Vergadering. —**
Op 20 April '38 is te Amsterdam de Christelijk-Historische Unie in algemeene vergadering bijeengekomen. Wij ontleenen aan de openingsrede van den voorzitter, Jhr. mr. D. J. de Geer o.a. het volgende:
Wanneer wij zien de donkere machten, die thans in de wereld woeden en daarnaast de verdeeldheid, die tusschen de belijdende christenen op politiek gebied heerscht, dan is er reden tot droefheid: en bovenal tot bezinning en inkeer.
Het gesplitst zijn in twee grootere partijen is niet het ergste. Hoewel te betreuren, is dit historisch verklaarbaar en het doet in de praktijk niet heel veel kwaad, omdat die partijen elkaar niet plegen te verketteren en in de actueele politiek veelal schouder aan schouder staan. Spreker oefende echter scherpe critiek op de kleine christelijke partijen, die niet staan naast de grootere partijen als „verschillende kleuren van het eene licht", niet als naar voren brengend bepaalde kanten van de waarheid, die misschien elders te zeer in de schaduw bleven, niet waardeerend en aanvullend, maar, als regel, in bitteren en onverzoenlijken strijd tegen geloofsgenooten. Zij verabsoluteeren hun eigen visie op bepaalde vraagstukken en miskennen den ernst en de diepe overtuiging van hen die over die vraagstukken anders denken.
En laat ons de hand ook in eigen boezem steken en ons afvragen: of wij zelf steeds in voldoende mate trachten te begrijpen aspiraties die ons vreemd zijn. Spreker denkt b.v. aan de ontwapeningsdwaling van een der genoemde partijen, een dwaling die noodlottig zou worden indien er naar werd gehandeld, maar waarvan toch niet kan worden betwijfeld, dat veel leden der partij in gemoede en naar eerlijke overtuiging er in verstrikt zijn. Tegenover zulk een dwaling is het beter, op den grondslag van het gemeenschappelijk belijden te pogen verheldering te brengen, dan heil te zoeken in een aantasting van de zuiverheid der motieven.
En ook in ander opzicht kunnen wij wellicht het goede voor-

beeld geven. Als wij de eenheid willen, moeten wij ook steeds waken tegen alle exclusivisme: nooit overwegen, bindende partijbesluiten uit te lokken over kwesties, waarover men binnen de grenzen van het beginsel verschillend kan denken. Een gedachtenwisseling over zulke kwesties in ons midden kan nuttig zijn ter verheldering van inzicht, zoo mogelijk ook tot vorming van een communis opinio. Maar een reden tot uitwerping of verkettering mag verschil van zienswijze over dergelijke vraagstukken nooit vormen. Daartegen verzet zich de ruime grondslag van onze Unie: het oecumenisch beginsel op staatkundig terrein, door haar gehuldigd.
Als het waar is, dat in Christus het eenig vaste fundament is gelegen, niet alleen voor ons persoonlijk leven, maar ook voor dat van de gemeenschap, dan heeft dit woord zijn waarde ook op het politieke terrein. In dit verband bestreed spreker de opvatting als zou men als christenen daar geen gemeenschappelijke taak hebben, maar uitsluitend een individueele, naar persoonlijke inspiratie op elk gegeven moment te vervullen.
(Standaard)
(Vor. ber. Chr. Hist. Unie 2266 D.)

10 MEI 1938

A. ESTLAND. — Paets wordt president - Kabinet Eenpalu gevormd. —
Het parlement van Estland heeft op 23 April '38 Paets aangewezen tot den eenigen candidaat voor het presidentschap der Republiek.
De plaatsvervangende minister-president Kaarel Eenpalu is geslaagd in de vorming van een nieuwe regeering.
Dr. Akel, die tot nu toe minister van Buitenlandsche Zaken was, is afgetreden, evenals Müller, de minister van Justitie.
De nieuwe regeering bestaat uit:
Minister-president. Kaarel Eenpalu.
Buitenlandsche Zaken: Selter (tot nu toe minister van Economische Zaken).
Binnenlandsche Zaken: Veermaa (tot nu toe directeur der politie).
Onderwijs en opvoeding. Kolonel Jaakson.
Justitie: Assor.
Economische Zaken en Financiën: L. Sepp.
Landbouw: Tupits.
Sociale Zaken: Kaks.
Oorlog: Generaal Lill.
Verkeer. Viitak.
(De Tijd - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Kab. en Paets 789 A.)

B. DR. P. V. VAN STEIN CALLENFELS OVERLEDEN. —
Op 26 April '38 overleed te Colombo dr. Pieter Vincent van Stein Callenfels, adviseur van den Oudheidkundigen Dienst in Nederl.-Indië, officier in de orde van Oranje-Nassau, het Legioen van Eer, the Order of the British Empire, enz.
Dr. V. P. van Stein Callenfels, eerst ambtenaar, toen planter en daarna en dat was zijn grootheid, praehistoricus van wereldnaam. Er zal een groot gemis worden gevoeld om zijn heengaan, zoowel in de wetenschappelijke wereld als in het dagelijksche leven in Indië. Stein vertrok op 22-jarigen leeftijd als bestuursambtenaar naar Indië. Hij bleef er achttien jaar. Wat voor anderen een complete Indische loopbaan was, was voor hem slechts het begin van een carrière. Nadat hij het B.B., in welks banen hij zich niet tot zijn recht voelde komen, had verlaten, werd hij planter. Maar zijn eigenlijke werk begon pas toen hij inspecteur werd van den oudheidkundigen dienst. (Alg. Handelsblad)

C. NEDERLAND. — Binnenscheepvaart-Congres. —
Onder voorzitterschap van den oud-Minister van Waterstaat Jhr. Ir. O. C. A. van Lidth de Jeude werd op 20 en 21 April 1938 te Nijmegen het twaalfde Nederlandsche binnenscheepvaart-congres gehouden.
De openingszitting van het congres werd o.a. bijgewoond door de eere-voorzitters mr. dr. ir. J. A. M. van Buuren, Minister van Waterstaat en mr. S. baron van Heemstra, Commissaris der Koningin in de provincie Gelderland.
Ter inleiding van het Congres sprak de voorzitter, Jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude, een begroetingsrede uit.
De Minister van Waterstaat, mr. dr. ir. J. A. M. van Buuren, zeide als eere-voorzitter van het twaalfde Binnenscheepvaartcongres gaarne de uitnoodiging te hebben aanvaard om op dit congres het openingswoord uit te spreken.
Na de officieele opening van het congres werd onmiddellijk met de behandeling der prae-adviezen aangevangen.
Ten aanzien van de saneering van de binnenvaart werd aangedrongen op beperking van de tonnage door afvloeiïng van kleinere schepen en op afschaffing van de op de scheepvaart rustende heffingen, zooals deze voor de rijksvaarwegen reeds heeft plaats gehad en verlaging der heffingen, zoowel wegens het aanleggen en verblijven van schepen als wegens het verwerken van lading, met toepassing van het beginsel, dat de overheid van de scheepvaart geen betaling vordere voor diensten, die zij aan anderen kosteloos bewijst.
De regeering wordt verzocht te bepalen, dat door de met de goedkeuring der heffingen belaste instanties aan de georganiseerde binnenscheepvaart advies zal worden gevraagd over alle haar ter goedkeuring voorgelegde heffingen, zulks met overlegging van de gegevens omtrent de opbrengst der heffingen en de te dekken lasten.
Betreffende de coördinatie van het vervoer was het congres van oordeel, dat het welslagen dezer coördinatie zal worden bevorderd door het eigen vervoer te regelen.
Betreffende het wetsontwerp binnenvaartrecht was het congres van oordeel, dat de regeling van de aansprakelijkheid van den vervoerder in het wetsontwerp binnenvaartrecht niet mag worden ingevoerd, indien deze niet tevens aan het landvervoer wordt opgelegd.
Betreffende de uitmonding van het Zwartewater beval het congres aan, dat de verbinding Zwartewater—IJsselmeer zal worden tot stand gebracht op den grondslag van het in de prae-adviezen verdedigde ontwerp.
Betreffende de registratie van binnenschippers wordt aangedrongen op de totstandkoming van een regeling, welke de bezwaren, die binnenschippers, die slechts een formeelen band met een gemeente hebben, van den bestaanden toestand ondervinden, opheft en verklaart, dat indien de instelling van een centraal register voor binnenschippers wordt overwogen, deze regeling in elk geval de schippers niet zal mogen beletten het hebben van banden met een gemeente naar hunne keuze.
(N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Binnenscheepv. Congres 2343 D.)

D. NEDERLAND. — Nederlandsche Heide Maatschappij - Mr. J. C. A. M. van de Mortel tot voorzitter benoemd. —
In de op 29 April '38 te Arnhem gehouden vergadering van den raad van commissarissen der Nederlandsche Heide Maatschappij werd, in de vacature, ontstaan door het overlijden van den heer dr. H. J. Lovink, tot voorzitter gekozen de heer mr. J. C. A. M. van de Mortel, wethouder te Tilburg, thans ondervoorzitter. (Telegraaf)
(Vor. ber. Ned. Heide Mij. 3212 E.)

E. POLEN. — Verbod van ritueel slachten in Polen.
De Poolsche rabbijnen hebben bij wijze van protest tegen het door den landdag aangenomen wetsontwerp, waarbij het ritueel slachten in Polen wordt verboden, den dag van 31 Maart tot vastendag geproclameerd. In negentien synagogen te Warschau hebben de rabbijnen hun onderhoorigen plechtig verboden, op dien dag voedsel tot zich te nemen.
(Telex - A. N. P.) **(Vor. ber. Antisemitisme 2827 C.)**

F. BRAZILIE. — Erkenning van het Italiaansch Imperium. —
De Braziliaansche ambassadeur te Rome heeft een bezoek gebracht aan minister Ciano, wien hij mededeelde, dat zijn regeering hem als geaccrediteerd bij den Koning van Italië en Keizer van Ethiopië beschouwt. (De Tijd)
(Vor. ber. Erk. Imp. 3239 G.)

G. NEDERLAND. — Manifest van Intellectueelen. —
Dezer dagen verscheen de tweede uitgave van het manifest „Aan de intellectueelen van Nederland", dat verleden jaar is verspreid door een groep oudleden van den Vrijzinnig Christelijken Studenten Bond en leden van de Vereeniging „Woodbrokers in Holland". Aan het stuk, dat onderteekend is door een 200 personen, is thans een lijst toegevoegd met 300 adhaesie-betuigingen, evenals de oorspronkelijke onderteekeningen, afkomstig uit de kringen van hoogleeraren, predikanten, artsen, leeraren, ingenieurs, juristen, etc. Vijfhonderd intellectueelen hebben dus thans hun instemming met dit manifest betuigd.
Het stuk poneert als dubbelen eisch voor intellectueel werk: eerbied voor de te bewerken stof en eerbied voor den geest, welke eischen het van zedelijken aard noemt. De intellectueelen zijn als vertolkers van het

historisch bewustzijn verantwoordelijk voor de cultuurwaarden, die alleen bewaard kunnen worden bij behoud van de twee geestelijke goederen: vrijheid en democratie, dit laatste mede verstaan in den zin van geestesgesteldheid, insluitende: eerbied voor de persoonlijkheid, voor het recht, voor verscheidenheid van inzicht en geloof. (N. Rott. Crt.)

A. NEDERLAND. — Radio - Programma's onzer Omroepen in 1937. —

	AVRO	KRO	NCRV	VARA	VPRO
	%	%	%	%	%
Ernstige muziek . . .	18.2	17.7	32.1	9.2	8.3
Populaire muziek . .	47.9	50.6	26.6	60.2	
Jazz	9.5	1.2		4.4	
Gesproken woord . .	24.4	30.5	41.3	26.2	91.7
	100	100	100	100	100

Bovenstaand staatje bevat een door de A. V. R. O. samengesteld overzicht van de programma's van onze omroep-vereenigingen, naar hun indeeling. Van iederen omroep heeft men berekend, welk deel van zijn zendtijd hij over het jaar 1937 heeft besteed aan ernstige muziek, aan populaire muziek, aan jazz en aan het gesproken woord. Toen is men tot bovenstaand resultaat gekomen. (Avondpost)
(Vor. ber. Radio 3027 C.)

B. NEDERLAND. — De „Völkischer Beobachter" en onze democratische pers. —
De „Völkischer Beobachter" behandelt in een artikel het feit, dat de Nederlandsche Marxistische pers, in de eerste plaats „Het Volk" en de „Vooruit" sinds lang ongehinderd tegen Duitschland ophitsen, hatelijke hoofdartikelen en hatelijke leugenachtige berichten „made in England" aan den loopenden band publiceeren.
Na een opsomming van verschillende leugens, aldus het D.N.B., verklaart de „Völkischer Beobachter", dat dit alles bij elkander genomen meer dan voldoende is, om ons het recht te geven een algemeene waarschuwing te geven. Wij vreezen, indien de ophitsing niet wordt tegengegaan, voor een aanzienlijke verslechtering van de goede atmosfeer, waarin de Duitsch-Nederlandsche betrekkingen verkeeren. Wij zien het oogenblik gekomen, waarop ons geduld is uitgeput en men naar middelen moet uitzien om de Nederlandsche openbare meening het begrip bij te brengen, dat zij, noch het rijk, er mede gediend is, wanneer dit verachtelijke gedoe ongehinderd kan worden voortgezet. Dat bij den afweer van dezen aanval ook de oeconomische betrekkingen een rol zouden spelen, zou dan wel onvermijdelijk zijn.

De redactie van de s.-d. Arbeiderspers antwoordt op de critiek van den „Völkischer Beobachter", als volgt:
„Dat een directe aanval van dezen aard te eeniger tijd te verwachten was, stond reeds geruimen tijd vast. Reeds eerder hebben wij er op gewezen, dat de booze woorden, die de tegenwoordige regeerders van het Duitsche Rijk aan de democratische pers in andere landen besteedden niet uitsluitend voor binnenlandsch gebruik bedoeld konden zijn. Dat genoemde regeerders zich niet ontzagen, zich ter zake van publicaties in de vrije Engelsche pers, te wenden tot de machtige Britsche regeering, wettigde de verwachting, dat men hetzelfde bij minder machtige naburen zou probeeren. Met name signaleerden wij het streven van de Duitsche nazi-leiders om „ook buiten hun machtsgebied druk op de pers te doen uitoefenen"
Nu is de „waarschuwing" dus losgekomen, versierd met een bedreiging. De Britsche regeering heeft duidelijk te verstaan gegeven, dat zij voor den inhoud van de pers niet verantwoordelijk is en op grond van de persvrijheid geen leiding kan geven aan hetgeen de kranten wel en niet schrijven. Van een democratische regeering is, zoo haar oordeel of haar medewerking gevraagd wordt, geen ander antwoord te verwachten. Stelt men zich op dit juiste, democratische standpunt, dan kan men met 't volste recht stellen, dat publicaties van dagbladen, met de „atmosfeer, waarin de Duitsch-Nederlandsche betrekkingen verkeeren" in het geheel niets hebben uit te staan.
En het dreigement, — de verwijzing naar de oeconomische betrekkingen? Het is karakteristiek voor de pressie-methoden, die de nationaal-socialisten voor de regeling van de „betrekkingen" met het buitenland toepassen. Hier is slechts één houding mogelijk: men legt zulk een dreigement naast zich neer. Zou men anders handelen en bereidheid tot tegemoetkomen toonen, dan is het einde niet te zien. Vandaag immers schenkt men te Berlijn aandacht aan de dagbladen van „De Arbeiderspers"; mocht dit optreden ook maar eenig resultaat opleveren, dan volgen morgen de andere Nederlandsche persorganen, dagbladen, weekbladen en weldra zou geen provincie van ons openbare leven meer gevrijwaard zijn tegen buitenlandsche inmenging. Kunst en wetenschap zouden weldra aan de beurt komen en de preeken, in de protestantsche en katholieke kerken uitgesproken, zouden niet in de laatste plaats van de belangstelling van zulk een Duitsche censuur te genieten krijgen.
„Stelselmatige ophitsing", zoo schreven wij enkele weken geleden in dit verband, „heeft, waar deze ook mocht voorkomen, onze veroordeeling". Wij behoeven ons dit verwijt niet aan te trekken: — waarbij wij mogen aanteekenen, dat de scherpe critiek, die wij inderdaad uitoefenen, het nazi-bewind en niet „Duitschland" geldt. Wij hebben het Duitsche blad niet voor ons liggen en kunnen dus niets zeggen over de „leugens", die het zou „opsommen". De democratische pers, dit zij in het algemeen gezegd, is afkeerig van „leugens"; zij spant zich in, over de landen der dictatuur juiste berichten te verkrijgen, doch als somtijds een onjuist bericht wordt gepubliceerd, dan moet dit worden geweten aan de omstandigheid, dat de onderdrukking van persvrijheid én waarheid door de dictatuur het moeilijk maakt, deze waarheid te achterhalen." (Het Volk)

C. BELGIE. — Vlaamsche Wetenschappelijke Congressen. —
Op de gezamenlijke slotvergadering, die op 26 April '38 evenals de openingsvergadering in de groote promotiezaal te Leuven plaats had, werd door prof. E. Gorter, uit Leiden, een beschouwing van algemeenen aard gegeven over de ontwikkeling van de voorbehoedende kindergeneeskunde.
Prof. Gorter, die ook te Gent doceert, moest constateeren, dat de voorbehoedende kindergeneeskunde in België te weinig wordt toegepast. Het gevolg hiervan is, dat de zuigelingensterfte hier in de laatste vijftig jaar slechts tot de helft is teruggeloopen, terwijl Nederland er in geslaagd is ze tot een vierde te verlagen. In de periode 1881—1885 was inderdaad de zuigelingensterfte in België 15,6, in Nederland 18,1; in 1931—1935 waren deze cijfers resp. 8,2 voor België zijn het vooral sterfgevallen door vermijdtijden is de sterfte ongeveer gelijk aan die in Nederland, b.v. voor zuigelingen in de eerste levensmaand, terwijl er driemaal grootere sterfte bestaat voor de kinderen van 1 tot 3 maanden. De oorzaken hiervoor liggen zoowel op hygiënisch als op sociaal terrein. Men behoeft echter niet te wachten op verbetering van woningtoestanden, drinkwatervoorziening en zoo meer, om toch een groote verbetering na te streven, wat zelfs in korten tijd mogelijk is. Sommige landen maakten dezelfde periode als België door en zijn thans dit land voorbij geschoten. In Beigië zijn het vooral sterfgevallen door vermijdbare oorzaken, die zoo talrijk zijn. (Telegraaf)
(Vor. ber. Wetensch. Congr. 2271 B.)

11 MEI 1938

D. DUITSCHLAND. — Waarde van het Joodsche bezit. —
Welke waarde vertegenwoordigt het Joodsche bezit in het Duitsche Rijk? Deze vraag is in de laatste dagen in verband met de publicatie van de besproken verordening van minister Göring vaak gesteld. In de te Essen verschijnende „National Zeitung" (welk blad als Görings orgaan wordt beschouwd) wordt thans toegegeven dat geen voldoende gegevens aanwezig zijn om op deze vraag een juist antwoord te geven. Men hoort, aldus dit blad, verschillende schattingen, maar deze varieeren tusschen 4 en 9 milliard mark.
Aan de verdere beschouwing van de „National Zeitung" over de gevolgen van de nieuwe verordening, ontleenen wij o.a., dat het volgens het blad veel humaner is den Jood op legale wijze uit den stand van den actieven koopman te bannen dan hem verder handel drijven onmogelijk te maken door klanten uit de zaken te verdrijven maar tevens van hem alle tegenprestaties te vergen welke de zakenman tegenover zijn personeel en den staat moet vervullen.
De ontwikkeling moet echter verder gaan. Wat het blad noemt „de zuivering van het Duitsche volk van het Joodsche element" moet de Joden veeleer be-

wegen het Duitsche rijk te verlaten. Men kan bijvoorbeeld, voor zoover bij een aanmerkelijke verbetering van de Duitsche deviezenpositie de mogelijkheid zou ontstaan, voor het Joodsch bezit aan Duitsche leeningen eerst de renten waarvan zij kunnen leven, transfereeren, ten einde hen aldus in staat te stellen naar het buitenland te verhuizen; later zou dan een gedeelte van het Joodsche vermogen kunnen worden vrijgegeven, maar dit natuurlijk alleen in geval van een verbetering van de Duitsche deviezenpositie. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Joodsche vermogens 3240 F.)

A. **LUCHTVAART K.N.I.L.M. — Australië-lijn. —**
In Juli a.s. wordt door de Koninklijke Nederl. Indische Luchtvaart-Maatschappij de Australië-lijn geopend.
Het ligt in de bedoeling de voor Australië bestemde vliegtuigen in aansluiting op de K.L.M.-toestellen, te laten vertrekken. (Alg Handelsblad)

(Vor. ber. Australië-lijn 2967 I.)

B. **DISCONTOKOERSEN. — België. —**
De Nationale Bank heeft op 10 Mei '38 haar disconto verhoogd van 2% tot 4%.
De rentevergoeding voor niet geaccepteerde wissels en promesses is gebracht van 2½% op 4½% en voor beleeningen en voorschotten van 3% op 5%.
(Keesings Financieel Archief)

(Vor. ber. Discontokoersen 2897 B.)

C. **NEDERLAND. — Voedselvoorziening in oorlogstijd. —**
Het plan van de regeering is om defensie-voorraden van voedings- en veevoederstoffen te doen vormen door middel van een aan de importeurs collectief op te leggen en op de Landbouwcrisiswet gebaseerde verplichting, om zonder kostenvergoeding een voorraad aan te houden, gelijk aan een bepaald deel van hun normalen invoer, terwijl de kosten daarvan zouden moeten worden verhaald op de afnemers.
Globaal zal een vierde deel van den invoer in het voorafgaande kalenderjaar in voorraad moeten worden gehouden gedurende tenminste vijf jaren, natuurlijk met de mogelijkheid van verversching. Het overdragen van de verplichting, zoowel door niet zelf te blijven importeeren, als door voorraden door anderen te laten opslaan, zal zijn toegestaan. Goederen in dépôt, tellen alléén mee wanneer men er de volledige beschikking over heeft. (Alg. Handelsblad)

D. **NEDERLAND. — Verloskunde en Gynaecologie. - Internationaal Congres te Amsterdam. —**
Het internationaal congres voor verloskunde en gynaecologie, dat tot 8 Mei '38 te Amsterdam werd gehouden, werd met een plechtige zitting in de aula van het Koloniaal Instituut te Amsterdam geopend, in welke zitting tevens het vijftigjarig bestaan der Nederlandsche Gynaecologische Vereeniging werd herdacht.
Voor dit internationale congres bestond zeer veel belangstelling; 34 landen waren vertegenwoordigd.
De algemeene voorzitter van het congres, prof. P. C. T. van der Hoeven hield in de Fransche taal een welkomstrede.
De voorzitter der jubileerende Nederlandsche Gynaecologische Vereeniging prof. K. de Snoo hield een rede, waaraan wij het volgende ontleenen:
Spr. legde er den nadruk op, dat zich in de laatste jaren een nieuwe wetenschap heeft ontwikkeld, n.l. de geographische pathologie. Wij hebben meer en meer ingezien, dat klimaat, voeding, ras, levenswijze enz., een grooten invloed hebben op de ontwikkeling, het verloop en de behandeling van vele ziekten en het behoeft geen betoog, dat de studie van deze factoren op congressen, waar vertegenwoordigers van de geheele wereld bijeen zijn, het best gediend is.
Naast een geographische pathologie dienen wij — aldus spr. — een geographische physiologie en zelfs een geographische anatomie te onderscheiden.
Zeker niet in de laatste plaats onder invloed van deze nieuwe oriënteering kwam in de Nederlandsche Gynaecologische Vereeniging de wensch naar voren tot het houden van een internationaal congres. Toen dan ook de vijftigste geboortedag der vereeniging nader kwam, meenden wij een poging te moeten wagen om de gynaecologen van de geheele wereld samen te roepen; om op deze wijze het verloren gegane contact te herstellen. (N.-Rott. Ct.)

E. **SURINAME. — Begrooting 1939. —**
Te gelijk met de begrooting van Suriname voor 1939 is ingediend een reeks kleine ontwerpen, aldus „De West".
De korting op de verlofspensioenen wordt ook geheven in 1939.
De korting op de wachtgelden wordt eveneens verlengd over 1939.
De opcenten op zegels en de verhooging der vergoedingen wegens verrichtingen van den hypotheekbewaarder, worden voor twee jaren verlengd: 1939 en 1940.
De Gouverneur wil de korting op de pensioenen verlengd zien tot 1941.
Verder is er het voorstel om de 25 opcenten welke geheven worden op de invoerrechten, terug te brengen tot 15 opcenten.
(De West — Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Begrooting 2733 D.)

F. **NEDERLAND. — Werkloosheid Maart 1938. —**
Het Centraal Bureau voor de Statistiek geeft een overzicht betreffende het aantal geheel werkloozen, bij alle organen der openbare arbeidsbemiddeling als werkzoekenden ingeschreven op het eind van Maart j.l. Men neme hierbij in aanmerking, dat niet alle werkloozen in Nederland zich als werkzoekenden bij de openbare arbeidsbemiddeling laten inschrijven.
Dit aantal bedroeg eind Maart j.l. 372.433 tegen 403.365 in Maart 1937 en 420.790 in Februari 1938.
(Centraal Bureau voor de Statistiek)

(Vor. ber. Werkloosheid 3202 A.)

G. **AMSTERDAM. — Natura Artis Magistra. —**
Het Artis-Reddings-Comité deelt mede, dat de ingezamelde gelden thans het bedrag van twee ton hebben bereikt. (Telegraaf)

(Vor. ber. Reddings-comité 3098 E.)

H. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Démarches van Engeland en Frankrijk in zake de minderheden. —**
De Britsche ambassadeur te Berlijn heeft tijdens zijn bezoek aan de Wilhemstrasse, de Duitsche regeering in kennis gesteld van een op 7 Mei '38 door de Britsche regeering te Praag ondernomen stap, welke ten doel heeft een vreedzame oplossing te verkrijgen van de kwestie der Duitsche minderheid in Tsjecho-Slowakije.
De Britsche gezant, Newton en ook de Fransche gezant hebben op 7 Mei '38 een bezoek gebracht aan het ministerie van buitenlandsche zaken, en er bij minister Krofta op aangedrongen, dat het gewenscht is, dat de Tsjechoslowaaksche regeering bij haar onderhandelingen met Henlein, den leider der Sudetenduitsche partij, een maximum aan concessies doet, voorzoover vereenigbaar met de veiligheid van den staat. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Henlein en Sudeten 3243 A.)

I. **NEDERLAND. — Onze Staatsschuld. —**
Blijkens het thans verschenen Algemeen Overzicht bedroeg het totaal der Nederlandsche Staatsschuld op 31 Dec. 1937 *f* 4.058.335.974 tegen *f* 3.544.696.144 in 1936 en *f* 1.154.266.959 in 1913.
De Staatsschuld was in het afgeloopen jaar het hoogst. (De Maasbode)

(Vor. ber. Staatsschuld 2257 D.)

A. **De doopplechtigheid. —**
Op 12 Mei 1938 had de doopplechtigheid van Prinses Beatrix in de Groote- of St. Jacobskerk te Den Haag plaats.
Te kwart over elf reden de gala-calèches en de gouden koets, waarmede het Prinselijk Paar en Prinses Beatrix met het gevolg zich naar de kerk zouden begeven, aan het Paleis Noordeinde voor. De stoet begaf zich daarna ter kerke.

Prinses Juliana en Prins Bernhard werden bij de deur der kerk ontvangen door den Opperkamerheer, mr. W. J. Baron van Lynden, en door R. A. Baron van Hardenbroek van Hardenbroek, kerkvoogd der Ned. Hervormde gemeente en commissaris der Groote Kerk.
Even verder, bij den ingang der consistoriekamer, stond een commissie uit den kerkeraad om de Vorstelijke Personen te begroeten.

Ook de Koningin, de Koning der Belgen en de overige Vorstelijke Personen, die met H. M. naar de Kerk waren gereden, werden door deze commissie ontvangen en naar de consistoriekamer geleid.
De eerste Kamerheer-ceremoniemeester, jhr. A. G. Sickinghe, stelde hier den stoet op.
Toen de deuren van de consistoriekamer opengingen, schreed de Vorstelijke stoet, voorafgegaan door H. M.'s opperceremoniemeester, graaf du Monceau, langzaam de kerk binnen. Bij den preekstoel stonden kamerheeren gereed om allen naar hun zetels te geleiden.

Allereerst kwamen Z. M. Koning Leopold van België en H. M. de Koningin, daarachter Prinses Armgard, Prinses Alice en de Hertog van Mecklenburg, vervolgens de vorstin van Erbach-Schönberg, gravin Kotzebue en Prins Aschwin, daarachter de hertogin van Mecklenburg, Prinses Helena van Erbach-Schönberg en graaf Kotzebue. Prinses Juliana en Prins Bernhard sloten den stoet. Prinses Beatrix bleef in de consistoriekamer achter, toevertrouwd aan de zorgen van mevrouw Snouck Hurgronje, dame du palais van de Koningin en dienstdoend grootmeesteres van Prinses Juliana.
Ondertusschen had ds. E. H. Blaauwendraad den preekstoel beklommen. De beide dienstdoende ouderlingen, de heeren L. Slagter en F. J. G. Furda, hadden eveneens hun plaatsen ingenomen.
Het „Excelsior-koor" deed zich hooren en vol en krachtig klonken de woorden van den lofzang: „Lof zij den Heer, den Almachtigen Koning der Eere" door de kerk.

De aanvang van den Kerkdienst. —
Toen klonk de stem van den voorganger, het votum uitsprekende, gevolgd door de zegenbede:
„Genade zij U en vrede van Hem, Die is, en Die was, en Die komen zal. Amen."
Hierop verzocht ds. Blaauwendraad de gemeente het eerste vers van psalm 100 te zingen, onder welken zang tweemaal gecollecteerd werd voor de armen der gemeente en voor de kerk.
Vervolgens las de predikant voor Marcus 10 : vers 13 tot 16, een gedeelte uit het Bijbelsche verhaal, waarin de kinderen tot Jesus gebracht werden en de bekende woorden door Jesus gesproken werden: „Laat de kinderkens tot mij komen, en verhindert ze niet, want derzulken is het Koninkrijk Gods".
Toen ging de predikant voor in gebed, waarna hij zijn preek hield., naar aanleiding van 1 Joh. 4 : 8b - „God is liefde".
Na de preek volgde het voorlezen van het formulier van den Heiligen Doop, eindigende met het stellen van de gebruikelijke vragen aan de ouders van de doopelinge, waarop Prins Bernhard en Prinses Juliana met „ja" antwoordden.
Wederom zong toen de gemeente en nu gezang 219, vers 1 en 2 en gedurende dit gezang werd Prinses Beatrix binnengedragen.

PRINSES BEATRIX

Voorop ging de dienstdoend grootmeester van Prinses Juliana, Juckema van Burmania baron Rengers van Warmenhuizen.

Toen kwam mevrouw Snouck Hurgronje, dragende Prinses Beatrix en gevolgd door baron Baud en jhr. Dedel, die beiden fungeerden als kamerheeren-slippenhouders van den doopsluier.
De verpleegster van Prinses Beatrix, jonkvrouwe Feith, sloot den stoet.
Langzaam schreed de kleine groep onder gemeentegezang binnen en stelde zich ter zijde van den preekstoel op .

Ds. Welter, de hoogbejaarde oud-hofprediker, die de bediening van den Heiligen Doop zou verrichten, had inmiddels zijn plaats bij de doopvont ingenomen. Jurk, mutsje, kussen en sluier van het doopkleed van Prinses Beatrix vormen èèn geheel, bestaande uit zeer fijne en rijk bewerkte Brusselsche kant. Het doopkleed werd besteld door Koningin Emma voor den doop van Koningin Wilhelmina en ook Prinses Juliana is er in gedoopt. Prinses Beatrix is zoodoende de derde generatie, welke in dit kleed den doop ontvangt.

Nu kwam dan het oogenblik, waarop mevrouw Snouck Hurgronje haar kostbaren last aan Prinses Juliana overgaf, die met Haar kind in de armen, Haar echtgenoot naast Haar, eenige schreden naar voren ging om Haar Dochter ten doop te houden.
Ontroerd klonk de stem van den eerbiedwaardigen predikant, toen hij het water op het voorhoofd van de jonggeboren Prinses sprenkelde:
„Beatrix Wilhelmina Armgard, ik doop U in den naam des Vaders, en des Zoons en des Heiligen Geestes".
Toen breidde ds. Welter zijn handen zegenend uit over Prinses Beatrix en zeide:
„De Heere Zegene U, en behoude U.
De Heere doe Zijn aangezicht over U lichten, en zij U genadig.
De Heere verheffe Zijn aangezicht over U en geve U vrede".
Langzaam ging Prinses Juliana, Haar kind dragende, terug naar Haar zetel.
Het orgel zette de melodie van psalm 134 in en plechtig klonk de gemeentezang van de klassieke zegenbede, Prinses Beatrix door allen toegezongen:

Dat 's Heeren zegen op U daal',
Zijn gunst uit Sion U bestraal':
Hij schiep 't heelal, Zijn naam ter eer',
Looft, looft nu aller Heeren Heer.

Ds. Blaauwendraad ging daarna voor in dankgebed, waarna de plechtigheid besloten werd met den slotzang uit psalm 133: Waar liefde woont, gebiedt de Heer den zegen.

De predikant sprak ten slotte den zegen uit. Nog eenmaal klonk de koorzang van „Exselsior", nu met de woorden van het eerste en vierde vers van gezang 50.
Daarmede was de godsdienstige plechtigheid ten einde.

Na afloop van den dienst bood in de consistoriekamer ds. Dyckmeester, namens den kerkeraad, aan Prinses Juliana een kerkboek aan, in bruin leeren omslag, met een puntigen overslag en druksluiting, waarop een gouden knop was. Op dezen knop is het wapen van Prinses Beatrix gegraveerd. Het boek is in een bruin lederen étui en de binnenkant is van wit leer. Met gouden letters staat hierop:
„Aan H. K. H. Prinses Beatrix, ter gelegenheid van Haar doop, aangeboden door den kerkeraad der Ned. Hervormde Gemeente te 's-Gravenhage.
12 Mei 1938".

Den Vorstelijken gasten werden uitgeleide gedaan door de commissies, welke ook te hunner ontvangst aanwezig waren geweest. (De Standaard)

(Vor. ber. Doopplechtigheid 3201 C.)

A. ROTTERDAM. — Maastunnel. —

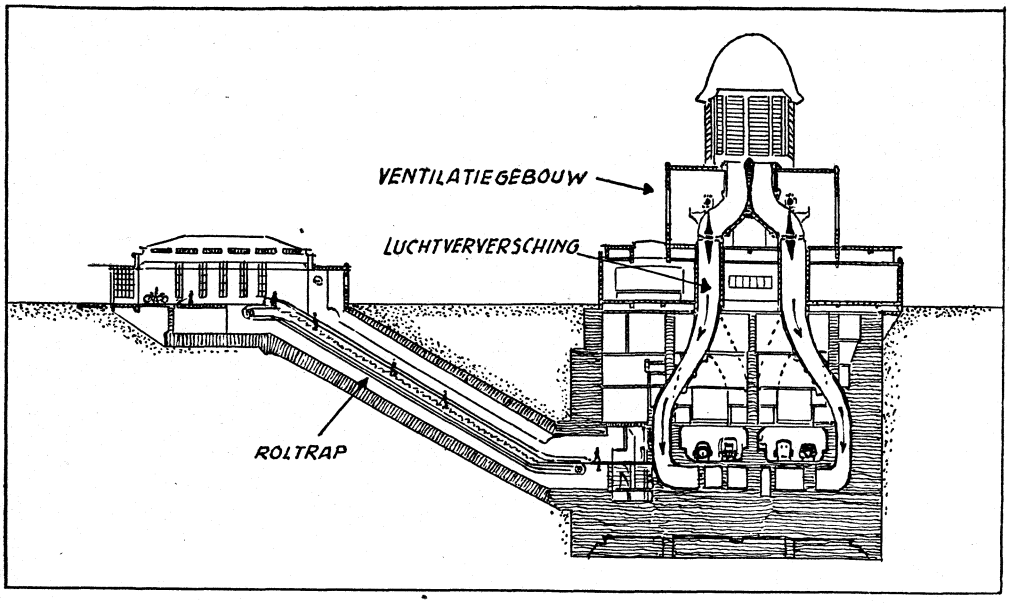

De bouw van Rotterdams groote tunnel, zal in 1940 een einde maken aan het isolement van 160.000 menschen, die het stadsdeel op den Linker-Maasoever bewonen. Op deze teekening ziet men het groote ventilatie-gebouw, waardoor voor de luchtverversching zal worden zorggedragen in beide tunnels, waardoor het verkeer van Noord naar Zuid, vice versa, zal worden geleid.
Links: een der roltrappen, waarvan zoowel voetgangers als fietsers gebruik zullen kunnen maken om den beganen grond te bereiken.
(Vor. ber. Maastunnel 2694 C.)

B. ITALIE. — Het bezoek van Adolf Hitler. - Indruk van de tafel-redevoeringen van 7 Mei 1938. —

DUITSCHLAND. — De „Völkischer Beobachter" schrijft, dat „een blok van 120 millioen menschen vastbesloten is zijn levensrechten te verdedigen". En verder: „De tafelredevoeringen hebben definitief een einde gemaakt aan het tijdvak, dat Duitschland en Italië tegenstanders waren."

ITALIE. — Virginio Gayda zet in de „Voice d'Italia" nader uiteen, wat de bedoelingen en de positie zijn van Italië en Duitschland na de aansluiting van Oostenrijk en na de Italiaansch-Britsche overeenkomst. De politieke richtsnoeren van beide landen zijn nog dezelfde als in 1936, de kracht van de spil is ten dienste gesteld van den vrede, maar van een vrede, gegrondvest op eer en recht, op gelijke moreele en materieele rechten tusschen de naties. De Anschluss neemt geen van de vitale elementen weg, welke aan de spil ten grondslag liggen.

FRANKRIJK. — „De Temps" schrijft, dat het verschil in toon van de redevoeringen, op 7 Mei '38 door Mussolini en Hitler uitgesproken, treffend is. Hitler sprak, alsof er een bondgenootschap zonder bepaald verdrag bestond. Mussolini sprak, alsof er slechts sprake is van een hechte vriendschap en van samenwerking ten dienste van gerechtigheid, veiligheid en vrede voor allen.

ENGELAND. — De „Daily Telegraph" is van meening, dat de beide dictatoren de solidariteit der beide landen duidelijk willen laten uitkomen en de voortzetting van de as Berlijn—Rome bevestigen. Er werd niet gesproken (bij de tafelredevoeringen) over Tsjecho-Slowakije, doch toch is te hopen, dat de spil Rome—Berlijn in dat gebied een vreedzamen invloed zal uitoefenen.

(Vor. ber. Tafelreden 3252 C.)

13 MEI 1938

C. GROOT-DUITSCHLAND. — Anschluss. - Confiscatie van Max Reinhardts, Prins Starhembergs en Baron Alphonse de Rothschilds bezittingen. - Emigratie der Joden. —

De „Daily Telegraph" verneemt uit Weenen, dat het door prof. Max Reinhardt sedert vele jaren verhuurde kasteel te Leopoldskron bij Salzburg, in beslag is genomen en onder toezicht geplaatst van een ambtenaar van het provinciaal bestuur.
De Weensche uitgave van den „Völkischer Beobachter" meldt, dat de dertien kasteelen en landgoederen van den vroegeren leider van het Vaderlandsche Front, Prins Starhemberg, zijn geconfisqueerd.
De Oostenrijksche bezittingen van baron Alphonse de Rothschild zijn geconfisqueerd.
De Joodsche gemeente te Weenen heeft een compromis bereikt met de nationaal-socialistische autoriteiten De gemeente wordt erkend als een half-autonome administratie voor zaken, die louter op godsdienst en liefdadigheid betrekking hebben. In ruil daarvoor is toegezegd, dat de emigratie bespoedigd zal worden en dat gedurende vier jaar 25.000 Joden per jaar het land zullen verlaten.
Anderzijds zijn in de afgeloopen dagen weer talrijke maatregelen tegen de Joden genomen. Zij mogen geen openbare badinrichtingen bezoeken en op het groote Weensche veilinggebouw, het Dorotheum, is een biljet geplakt, waarbij Joden wordt verboden het gebouw te betreden.
United Press meldt voorts, dat de Joodsche eigenaren van weekendhuisjes bij den Donau bericht hebben gekregen, dat hun eigendommen verkocht zullen worden en dat zij daarvan geen gebruik meer mogen maken.
(Telegraaf - De Tijd - Alg. Handelsblad - Avondpost)
(Vor. ber. Anschluss 3242 H.)

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Rede van dr. Schacht. Rijksbankpresident dr. Schacht heeft op 10 Mei '38 een rede gehouden, waarin hij o.m. zeide: De hoop op buitenlandsche hulp is een actief, dat ik met geen mark in mijn balans zou opnemen. Daarentegen is het vertrouwen in eigen kracht een actief, dat bij ons voor honderd procent te boek moet staan. Wat de buitenlandsche schulden betreft zeide Schacht, dat hij niet volgens het gebruikelijke deflatierecept te werk was gegaan, waarbij het Duitsche volk zou zijn verhongerd, doch den buitenlandschen crediteuren hun eigen verantwoordelijkheid voor oogen gesteld had, waardoor hun bereidwilligheid, resp. medewerking was verkregen. Zijn „nieuwe plan" was het tegendeel van de klassieke theorie geweest, doch het had een groot deel van den wereldhandel aan de Duitsche behoeften aangepast.
De veel besproken kwestie van de nationalisatie der banken noemde Schacht overbodig. Belangrijker daarentegen achtte hij de invoering van een krachtig toezicht op het credietwezen door den staat.
(Keesings Fin. Archief) **(V. b. Schacht 3197 A.)**

E. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sovjet-Rusland blijft het trouw. —

„De Sowjetunie zal nauwgezet alle verplichtingen nakomen, welke haar jegens Tsjecho-Slowakije binden", aldus heeft Kalinin gezegd aan de Tsjechoslowaakse afgevaardigden, die het Russische 1 Mei-feest bijwoonden.
Deze verklaring komt juist bijtijds om zekere geruchten, van belanghebbende zijde verspreid, te weerspreken, aldus de „Lidove Listy".

(Vor. ber. Tsjecho-Slowakije 3182 D.)

F. DUITSCHLAND. — Adolf Hitlers bezoek aan Italië. —

Op 10 Mei '38 is de Führer en Rijkskanselier Adolf Hitler, te Berlijn teruggekeerd. Fakkeldragers vormden een dubbele haag van vlammen langs de laat-

ste 17.000 meter van den spoorweg, waarlangs de trein van Hitler Berlijn is binnengekomen.
De „Daily Telegraph" meldt uit Berlijn, dat politieke kringen aldaar de resultaten der besprekingen te Rome bestudeeren en haar beteekenis nagaan. In gezaghebbende kringen wordt nogal veel optimisme aan den dag gelegd over de vooruitzichten der betrekkingen tusschen Rome en Berlijn en Parijs en Londen.
Men gelooft te Berlijn, dat, wanneer eenmaal het vraagstuk der Sudetenduitschers zal zijn opgelost, een weg zal worden gevonden om het Engelsch-Fransche verbond nader te brengen tot de spil Rome-Berlijn.
Naar verluidt, was dit een van de punten, waarover Hitler en Mussolini en de ministers van buitenlandsche zaken, Von Ribbentrop en Ciano hebben beraadslaagd. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Bezoek Italië 3262 B.)

A. **BRAZILIE. — Groenhemden (fascistische) opstand. —**
In een officieel communiqué wordt het volgende medegedeeld: Een bende gewapende groenhemden en burgers, die de uniformen droegen van politie-beambten en marine-officieren, heeft een poging gedaan eenige openbare gebouwen, o.m. het ministerie van marine en het Guanabar-paleis te bezetten.
De opstandelingen slaagden er in het ministerie van marine in hun bezit te nemen, doch om vijf uur werd dit door militairen heroverd.
De opstand heeft slechts 3½ uur geduurd.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Opstand 2242 A.)**

B. **NEDERLAND. — Radio - De nieuwe K.R.O.-studio geopend. —**
Met passenden luister is op 10 Mei 1938 de nieuwe studio van den Katholieken Radio Omroep te Hilversum door den Aartsbisschop van Utrecht ingewijd.
Des morgens droeg de voorzitter van den K.R.O., pastoor L. H. Perquin O.P. een plechtige H. Mis op tot intentie van alle weldoeners, medewerkers en luisteraars.
Van half tien af kwamen in de groote concertzaal de genoodigden bijeen, waarna de voorzitter van den K.R.O., pastoor L. H. Perquin, een woord van welkom sprak, waarin hij in het bijzonder zijn vreugde uitsprak over de aanwezigheid van de vele hooge gasten. Hij toonde zich erkentelijk voor den voortdurenden steun en medewerking, welke de Katholieke Radio Omroep te allen tijde van de geestelijkheid heeft mogen ondervinden, en ook voor de toekomst vertrouwde pastoor Perquin op dezen belangrijken steun.
Vervolgens verzocht de voorzitter van den K.R.O. den aartsbisschop van Utrecht, mgr. dr. J. de Jong, tot de plechtigheid van de inwijding te willen overgaan.
Hierop verrichtte mgr. De Jong de inzegening van alle localiteiten, waarbij slechts het dagelijksch bestuur en de directie van den K.R.O. aanwezig waren.
In de groote concertzaal teruggekeerd, sprak de aartsbisschop een kort woord, waarop pastoor Perquin antwoordde.
Daarna maakten de aanwezigen in groepen een rondgang door de nieuwe studio, om tenslotte onder het gebruik van eenige ververschingen in den foyer bijeen te blijven.
(De Maasbode - De Tijd)

C. **VATICAAN. — Adolf Hitlers bezoek aan Italië. —**
De door den Paus gesproken woorden, dat op den feestdag van het H. Kruis, in Rome een kruis wordt aangebracht, dat niet het kruis van Christus is, en waarmede de Paus kennelijk het hakenkruis bedoelt, alsmede het feit, dat de „Osservatore Romano" volkomen zwijgt over Hitlers bezoek aan Rome, en dat de musea van het Vaticaan tot den dag na Hitlers vertrek gesloten waren, toont duidelijk aan, hoe weinig het Vaticaan met het bezoek van Hitler is ingenomen. Het Nat. Socialisme, zoo zegt men, heeft aan de kerk en het katholicisme te veel kwaad gedaan, dan dat de tegenwoordigheid van zijn leider te Rome, den hoogen kerkelijken kringen aangenaam kan zijn. Integendeel, Hitlers houding wekt aldaar verbittering. Men had gehoopt, dat de leider van het nieuwe Duitschland tijdens zijn verblijf in Italië een gebaar zou hebben gemaakt, dat een gunstigen invloed zou hebben gehad op de verhouding tusschen den H. Stoel en het Duitsche Rijk. Men verwachtte dat Hitler op zijn minst den wensch had te kennen gegeven om door den Paus ontvangen te . worden. Daarvan is niets gekomen. Stellig zou een dergelijke audiëntie hebben moeten voldoen aan zekere voorwaarden, welke de gespannen verhoudingen tusschen het Vaticaan en Berlijn wettigen, doch het feit, dat zij niet werd aangevraagd, wordt in kerkelijke kringen opgevat als een beleediging van Hitler jegens den Paus. (De Maasbode)
(Vor. ber. Bezoek 3262 F.; Vaticaan 3203 A.)

D. **NEDERLAND. — Tweede Kamer - Inkomen van de Kroon. —**
Ingediend is een ontwerp van wet tot verhooging van het eerste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.
De toelichting luidt:
In verband met het huwelijk van Prinses Juliana op 7 Januari 1937 is ingevolge de toen geldende grondwettelijke bepaling — artikel 28 — haar inkomen met ingang van dien datum verhoogd van *f* 200.000 tot *f* 400.000.
Dientengevolge is op artikel 2 een tekort ontstaan van *f* 196.713. Het ontwerp van wet strekt tot aanvulling van dit tekort.
Voorts is ingediend een ontwerp van wet tot wijziging van het eerste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1938.
Ter toelichting hiervan wordt opgemerkt:
De vermindering van de artikelen 1 en 2 tezamen met *f* 321.000 alsmede de invoeging van artikel 2a houden verband met de wet van 19 Januari 1938 („Staatsblad" no. 100), tot verandering in de Grondwet, strekkende tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende het inkomen der Kroon.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Ink. Kroon 2985 C.)**

E. **BELGIE. — De begrooting - Kwestie van vertrouwen gesteld. —**
Bij het begin van de vergadering van de Belgische Kamer op 10 Mei 1938 gaf de minister van Financiën, Soudan, een uiteenzetting over den financieelen toestand. Hij deelde mede, dat de economische depressie het evenwicht van de begrooting heeft vernield door de vermindering van de belastinginkomsten.
Het tekort bedraagt 1150 millioen franc. Reeds heeft de regeering, om het evenwicht te herstellen, de uitgaven besnoeid, doch sommige kunnen niet verminderd worden en men moet dus zijn toevlucht nemen tot belastingverhooging, welke zoowel moet drukken op de rijken als op de arbeidersklasse.
Twee ontwerpen, welke door de financieele commissie van de Kamer zijn aangenomen, n.l. de crisisbelasting en het ontwerp inzake de douane en accijnzen, zouden 762 millioen moeten opbrengen en men moet dus nog 400 millioen vinden. De regeering zal met een te benoemen commissie samenwerken om de overige 400 millioen te vinden.
Minister-president Janson, wees er op, dat de industrie niet door de belastingen verpletterd mag worden. Hij verzocht de Kamer een commissie te benoemen uit parlementsleden, behoorende tot de meerderheid, gekozen op grond van hun financieele en economische bekwaamheid. Deze commissie zou de door de regeering ingediende wetsontwerpen moeten bestudeeren en de begrooting in evenwicht brengen. Ook zal een commissie van ambtenaren benoemd worden, welke belast zal zijn met het zoeken naar bezuinigingen. Spreker besloot met de kwestie van vertrouwen te stellen.
Na het financieele debat heeft de Kamer op 12 Mei 1938 met 101 tegen 76 stemmen bij 8 onthoudingen haar vertrouwen in de regeering uitgesproken. (Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Begrooting 3222 F.; Kab. Janson 3188 A.)

F. **OSLO-CONVENTIE. — Conferentie besluit de overeenkomst na 1 Juli 1938 niet te verlengen. —**
De conferentie der Oslo-staten, die gedurende drie dagen te Oslo werd gehouden, is op 11 Mei 1938 geëindigd met het resultaat, dat men besloten heeft de overeenkomst, die 28 Mei 1937 te Den Haag werd gesloten en op 1 Juli 1938 afloopt, niet te vernieuwen.
In een communiqué wordt gezegd, dat de gedelegeerden zich genoodzaakt zien te erkennen, dat de huidige economische situatie in de wereld niet toelaat in haar geheel de Haagsche overeenkomst te continueeren.
De onderteekenaars wenschen echter de gedachtenwisselingen voort te zetten volgens het Oslo-protocol van 22 December 1930, waarbij gestreefd wordt

naar een verlaging der handelsbelemmeringen zoo spoedig als de economische omstandigheden dit veroorloven. Ook bepaalde maatregelen, welke de gemeenschappelijke handelsbetrekkingen regelen, zullen gehandhaafd blijven. (Telegraaf)
(Vor. ber. Oslo-conventie 3104 F.)

14 MEI 1938

A. **DISCONTOKOERSEN. — Roemenië. —**
De Nationale Bank van Roemenië heeft op 4 Mei '38 het disconto van 4½% verlaagd tot 3½%.
(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Discontokoersen 3260 B.)

B. **CHINA. — Conflict met Japan. - De douanerechten te Shanghai. - Hirota over Sovjet-Rusland en China. - Amoy. —**
Na langdurige onderhandelingen is overeenstemming bereikt tusschen den Britschen ambassadeur en den Japanschen minister van Buitenlandsche Zaken ten aanzien van de douanerechten te Shanghai.
De desbetreffende overeenkomst is 23 April '38 geparafeerd en wordt thans naar Frankrijk, de Ver. Staten en de andere belanghebbende mogendheden gezonden die er hun goedkeuring aan zullen kunnen hechten.
Men verwacht dat de nieuwe regeering te Nanking een intendant voor de douane-rechten te Shanghai zal aanwijzen, ten tweede dat de dienst op de buitenlandsche leeningen zal worden hervat. Hierbij zal dan rekening moeten worden gehouden met het bedrag aan douane-rechten dat is ontvangen door de verschillende douanekantoren gelegen in gebieden welke nà het beeindigen van den oorlog in China onder Japansche contrôle zullen staan. Ten derde: de ontvangsten zullen worden gestort bij de Yokohama Speciebank.
Hirota, minister van Buitenlandsche Zaken, heeft op 9 Mei '38 een 50-tal buitenlandsche correspondenten ontvangen en hun de gelegenheid gegeven tal van vragen te stellen. Aan zijn antwoorden ontleenen wij het volgende:
De verhouding tot de Sovjet-Unie is ongunstig en de onderhandelingen toonen geen vooruitgang tengevolge van het groote verschil in opvatting op belangrijke punten. Japan wenscht alle hangende kwesties op te lossen, ook de visscherij-kwestie; de Sovjet-regeering wenscht zich echter te beperken tot de allervoornaamste strijdpunten. De diplomatieke relaties behoeven niet te worden afgebroken, zeide Hirota, daar dit den toestand alleen slechter zou kunnen maken en de toestand kan nauwelijks slechter zijn dan hij nu is. Op de vraag of er een grens is aan het geduld van Japan antwoordde Hirota tot vermaak der aanwezige journalisten, dat Japan zoo lang mogelijk de verslechtering in de betrekkingen zal dulden. De steun van Moskou aan China is volgens Hirota aanzienlijk, maar niet zoo groot als China wel zou wenschen.
De bedoelingen van Japan in China zijn thans voldoende bekend, zeide Hirota. Hij verwacht daarom geen nieuwe bemiddelingspogingen van neutrale zijde. „Met Tsjang Kai-sjek zal niet meer worden onderhandeld; de maarschalk heeft zijn vermogen tot verstandig oordeelen verloren. Hij is omringd door communistische raadgevers en hij kan zich niet zonder gevaar voor zijn leven uit hun greep bevrijden." Toen hem werd gevraagd hoe lang de oorlog nog zou duren, antwoordde Hirota: „Officieel zijn wij optimistisch en gelooven wij, dat er spoedig een einde zal komen aan de vijandelijkheden, maar ik vrees, dat de strijd nog lang zal duren, gezien de houding van de regeering te Hankau."
Amoy is door de Japansche troepen, na een hevig luchtbombardement, bezet. (Domei - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3252 B.)

C. **NEDERLAND. — Werkverschaffing. —**
Naar de Regeeringspersdienst meldt, heeft de minister van Sociale Zaken op 10 Mei '38 een rondschrijven aan alle gemeentebesturen gezonden, waarin bericht wordt, dat de regeering heeft besloten te bevorderen, dat door middel van productieve werkverschaffing aan een grooter aantal werkloozen dan tot nu toe het geval is geweest, nuttige arbeid wordt verschaft. Voorshands is deze uitbereiding bepaald op rond 50% van het aantal der tot nog toe tewerkgestelden, gerekend over het geheele land.
De regeering is bereid de hoogere aanspraken, die als gevolg van deze uitbreiding der werkverschaffing op gewone bijdragen uit het Werkloosheidssubsidiefonds zullen geboren worden — in verband met het verschil tusschen de kosten van steunverleening en de loonen in werkverschaffing — te aanvaarden.
Het is de bedoeling der regeering, dat deze uitbreiding mede dienstbaar wordt gemaakt aan het groote belang van het scheppen van blijvende werkgelegenheid. In de eerste plaats heeft de regeering daarom gedacht aan een krachtige bevordering van alles, wat ligt op het gebied van ontginning, bebossching en ruilverkaveling.
(De bedoeling van de ministerieele circulaire is het totaal aantal tewerkgestelden voorloopig op 75.000 te brengen, hetgeen ongeveer overeenkomt met een uitbreiding van 50%.) (Regeeringspersdienst)
(Vor. ber. Werkverschaffing 3221 D.)

D. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Harriet Hassell — „Rachel's Children." (Harper & Brothers, New York) **(3251 E.)**
Duitsch: Fritz Dehn — „Das Gespräch vom Tode." (Insel-Verlag, Leipzig)
K. J. Naef — „Hugo von Hoffmannsthals Wesen und Werk." (Max Nichans Verlag, Zürich) **(3251 E.)**
Engelsch: E. Raven — „War and the Christian." (Student Christian Movement Press)
B. T. Sidgwick — „The turn of the Wheel." (Heath Cranton, Ltd., London) **(Vor. ber. 3251 E.)**
Fransch: Georges Bernanos — „Les Grands Cimetières sous la Lune." (Plon, Paris)
Jean Martin — „Je suis un Légionnaire", préface du général Rollet. (Librairie Arthème Fayard, Paris)
(Vor. ber. 3251 E.)
Italiaansch: J, Rosina — „Genova E. Gabriele D'Annunzio." (Emiliano Degli Orfini, Genova) **(3251 E.)**
Nederlandsch: A. Den Doolaard — „De Roman van een zorgeloze Zomer." (De Salamander, E. Querido)
Dr. P. H. Ritter Jr. — „De zwerver met de tooverfluit." — De levensroman van Hans Christiaan Andersen. — (W. de Haan N.V., Utrecht) **(3251 E.)**
Poolsch (in het Nederlandsch): Zofja Kossak — „De Kruisvaarders." Vert. door S. v. Praag. (N.V. Uitg. Mij. „De Gulden Ster") **(Vor. ber. 2842 E.)**
Russisch: J. Papanin — „Desjat mjesjatsej na drejfoejoesjtsjej ldjne severnj poljus." (10 maanden op ijsschotsen in de Noordpool.) (Ogiz, Moskou)
(Vor. ber. 3232 B.)
Zweedsch: A. v. Krusenstsjerna — „Dessa lyckliga Ar." (Bonnier, Stockholm) **(Vor. ber. 3125 C.)**
(Red. K. H. A.)

E. **BELGIE. — Kabinet-Janson afgetreden. —**
Het kabinet-Janson is op 13 Mei '38 afgetreden.
Sedert het congres van het Blok van Belgische Katholieken op 24 April '38 was het duidelijk, dat de conservatieve vleugel van de katholieke partij een einde wilde stellen aan de samenwerking met de socialisten in den schoot van de regeering. Deze houding bleek uit de parlementaire besprekingen van 10 en 12 Mei '38 in zake de belastingvoorstellen, bestemd om het evenwicht van de rijksbegrooting voor 1938 te herstellen.
Nadat toen 32 katholieken in de Kamer tegen de regeering hadden gestemd, was de positie van de ministers Pierlot en Du Bus de Warnaffe, die den conservatieven vleugel van de katholieke partij vertegenwoordigden, uiterst delicaat geworden. Zij verklaarden zich dan ook bereid tot aftreden. De katholieke minister van Economische Zaken, Desmet, kon dan bezwaarlijk alleen de katholieken blijven vertegenwoordigen. Men zal zich herinneren, dat kort geleden de katholieke minister van Koloniën, Edmond Rubbens, is overleden en nog niet werd vervangen. Tot het laatste moment had Janson nog geprobeerd de medewerking van katholieke conservatieven voor zijn regeering te verkrijgen, maar hij stuitte op een formeele weigering.
De minister van Verkeerswezen, Marck, die in het kabinet de Christen-democraten vertegenwoordigde, had bovendien Janson medegedeeld, dat hij niet in de regeering kon blijven, indien zich daarin geen conservatieve katholieken zouden bevinden.
De Koning heeft Spaak belast met de samenstelling van een nieuwe regeering.
(N. R. Crt. - Telegraaf - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Kabinet-Janson 3263 E.)

A. **De huidige toestand.** —

Is de vrede in het Verre Oosten, wellicht voor véél langeren tijd dan men geneigd is aan te nemen, verstoord, in West-Azië, in het Nabije Oosten, geven regeeringen en staten blijk van goeden wil tot een samenwerking, waarvan de resultaten uiterst gelukkig kunnen worden geacht.

In dit deel van de wereld speelt de Turksche republiek, het herrezen rijk van Ataturk den „Vader der Turken", de belangrijkste rol; Ankara is het knooppunt van de goede, en zelfs zeer goede, betrekkingen, die Mohammedaansche en Christelijke staten van den Balkan en West-Azië voor het oogenblik onderhouden. Te merkwaardiger en te verheugender is dat, omdat de „zieke man" vele jaren lang een der „points névralgiques" van ons werelddeel geweest is. Daarvan is nu geen sprake meer. Wie op dit oogenblik de Turksche politiek wil definieeren, dient in de eerste plaats op te merken, dat zij in den goeden zin „Europeesch" is, en, vóór alles, naar vrede streeft met de staten, door Turkije eenmaal als „hoorigen", later als vijanden beschouwd. De Turksche Balkanpolitiek, gekristalliseerd in het Balkan-pact, dat in Februari 1934 te Athene geteekend werd, nadat Moestafa Kemal Pasja en Venizelos er in geslaagd waren de twee erfvijanden, Turkije en Griekenland, te verzoenen, heeft zonder eenigen twijfel op krachtige wijze tot de consolidatie van den vrede in den Balkan bijgedragen. Dat de Grieken, nadat het overwinnende Turksche leger in Klein-Azië alle Pan-Helleensche droombeelden vernietigd had, genoeg besef van de werkelijkheid hadden om zich niet alleen in het onvermijdelijke te schikken, maar óók om den overwinnaars de hand der verzoening te reiken, bewijst dat het den Atheenschen staatslieden van die dagen aan politieken zin niet ontbrak, evenals Kemal, van zijn kant, toonde in te zien dat een Turksch grondgebied van 762.000 vierkante kilometers voldoende was om een bevolking van 13 millioen zielen — het zijn er inmiddels 17 millioen geworden — te voeden en zelfs in welstand te doen leven. Zoo stond de nieuwe vriendschap van Griekenland en Turkije geen hinderpaal in den weg, en anderzijds hadden Joego-Slavië en Roemenië al hun nationale ambities kunnen verwezenlijken. Onder die omstandigheden konden overwinnaars en overwonnenen een nieuw accoord aangaan, het Balkan-pact, dat de veiligheid van de Balkan-grenzen van de staten van het schiereiland garandeert en in wezen een, onder de auspiciën van het Kellogg-Briand-Pact gesloten, defensieve alliantie vormt. Het derde en laatste artikel van de overeenkomst houdt de deur voor Bulgarije open en het is zeker niet uitgesloten dat dit land zich te eeniger tijd uit zijn isolement zal willen losmaken. Reeds heeft het met Joego-Slavië en Griekenland een vriendschapsverdrag gesloten en het zal dat zeker ook met Roemenië doen, zoo spoedig zekere hangende vraagstukken een bevredigende oplossing zullen hebben gekregen. Daarna belet niets Bulgarije meer tot de Balkan-Unie toe te treden, wijl van „revanche" voor dit land, onder de bestaande omstandigheden, toch geen sprake kan zijn. Maar Ankara kijkt niet alleen naar het Westen. Turkije is niet alleen een Europeesche, maar ook, en zelfs vooral, een Aziatische staat. In die laatste kwaliteit heeft het 't initiatief genomen tot onderhandelingen met Afghanistan, Irak en Iran, besprekingen, die op 8 Juli van het vorig jaar tot de teekening van het Pact van Saadabad hebben geleid.

Volgens de termen van die overeenkomst garandeeren de vier landen de onschendbaarheid hunner gemeenschappelijke grenzen. Ook dit accoord is gebaseerd op het anti-oorlogspact van Parijs. De vier landen besloten tevens gezamenlijk actie te voeren voor de bezetting van een half-permanenten zetel in den Raad van den Volkenbond. Die actie heeft niet tot het gewenschte resultaat geleid, maar dat vermindert de waarde van de overeenkomst van Saadabad, die als een Turksche overwinning op de op de Britsche diplomatie beschouwd wordt, in geen enkel opzicht. Iran (Perzië), ietwat verontrust door de nabuurschap van de machtige republiek der Sovjets, ziet in den Turkschen steun een geruststellende garantie; want wél onderhoudt de regeering te Ankara met de Sovjets zeer vriendschappelijke betrekkingen, maar dat belet haar in geenen deele tegen eventueele Russische propagandisten op de meest energieke wijze op te treden. Het is nog maar kort geleden, dat de Turksche regeering te Moskou verzocht, een secretaris van de Sovjet-ambassade te Ankara te willen terugroepen, omdat deze zich gewaagd had aan een, overigens bescheiden, poging de Stalinsche theorieën in het land van Ataturk ingang te doen vinden.

De vriendschap met Sovjet-Rusland belet Turkije trouwens geenszins ook met staten, die geen enkele

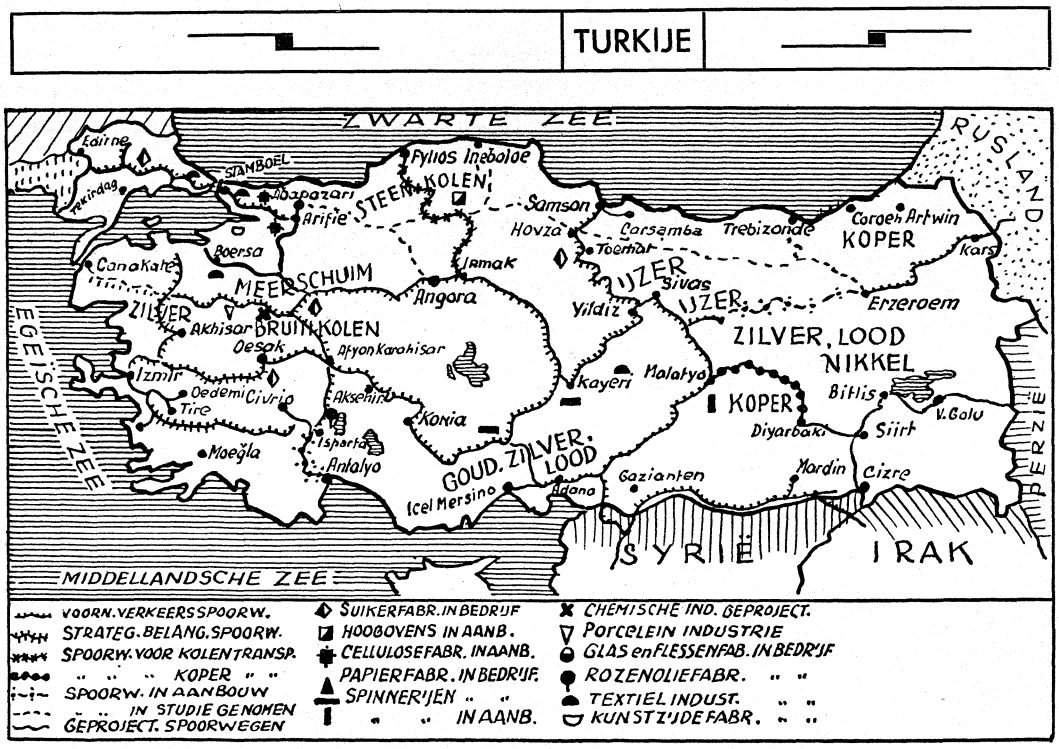

(Overname zonder bronvermelding verboden)

sympathie voor Moskou of de leer van Lenin koesteren, goede betrekkingen te onderhouden. De toenadering tusschen Turkije en Italië is, sinds de ontmoeting te Milaan tusschen Roestoe Aras en graaf Ciano, onloochenbaar.
De verhouding met Frankrijk heeft een groote verbetering ondergaan sinds de kwestie van het sandjak Alexandrette, op voor de Turken zeer bevredigende wijze, opgelost is. De Turksche pers spreekt niet meer van „een staat van oorlog, waarvoor Frankrijk de verantwoordelijkheid draagt". Dat Frankrijk ten aanzien van Syrië, waarvan de bevolking met leede oogen en niet zonder ongerustheid, den Turkschen invloed in Alexandrette sterk heeft zien toenemen, in een moeilijke positie gekomen is, kan Turkije natuurlijk maar matig interesseeren.
Voor Duitschland, aan welks zijde het in den grooten oorlog streed, voelt Turkije, politiek gesproken, geen groote sympathie meer. Verscheidene, met verantwoordelijke posities bekleede, Turken zijn het er over eens, dat de nederlaag der Centrale Mogendheden voor Turkije wellicht gelukkiger resultaten gehad heeft, dan een overwinning zou hebben meegebracht. Niettemin blijven de Turken met bewondering over de Duitsche wetenschap spreken en het kan zeker niet verbazen, dat Ankara in de eerste plaats aan Duitschland denkt, als het behoefte aan den bijstand van buitenlandsche onderwijskrachten en technici voelt. Voor de verkrijging van de noodzakelijke credieten wendt Turkije zich evenwel tot de Londensche City en financieele accoorden zijn, met garantie van de Britsche regeering, sinds lang gesloten.
Zoo heeft Turkije in het nabije Oosten een belangrijke positie. Ofschoon het er niet aan denkt de Volkenbondspolitiek en den Volkenbondsbeginselen den rug toe te keeren, heeft Ankara voldoende begrip van de werkelijkheid, om niet alles op één troef te zetten. De Turksche regeering wenscht vriendschappelijke betrekkingen met alle groote mogendheden, of zij democratisch, fascistisch dan wel communistisch zijn. Maar met nabuurstaten heeft het alliantieverdragen aangegaan, die de Turksche positie niet weinig versterkt hebben. De „zieke man" van eertijds heeft de gezondheid volkomen teruggekregen en dat komt den vrede in den Balkan en in het Nabije Oosten onmiskenbaar ten goede. (De Tijd)
(Vor. ber. Overzicht Turkije 2911 E.)

15 MEI 1938

A. **PORTUGAL. — Erkenning van Franco's bewind in Spanje. —**
De Portugeesche regeering heeft op 12 Mei 1938 Franco's bewind als de eenige Spaansche regeering erkend. (Agence Belga)
(Vor. ber. Erkenning Franco 3092 D.)

B. **HONGARIJE. — Kabinet-Daranyi afgetreden. - Kabinet-Imrédy gevormd. —**
Het kabinet-Daranyi is op 13 Mei 1938 afgetreden. Rijksbestuurder Horthy heeft Imrédy, den minister van Nationale Economie in het afgetreden kabinet, opdracht gegeven, een nieuwe regeering te vormen. Imrédy heeft den Rijksbestuurder de volgende ministerlijst voorgesteld:
Minister-president en Handel, Imrédy; minister van Buitenlandsche Zaken, von Kanya; Onderwijs en Eeredienst, graaf Paul Teleki; Landbouw, Sztranyavszky, die tot dusverre president van de Kamer was; Binnenlandsche Zaken, Keresztes-Fischer; Defensie, generaal Ratz; Justitie, Mikecz; Financiën, Remenyi-Schneller; Industrie, Bornemisza; minister zonder portefeuille, Homan.
Horthy heeft de ministerlijst van Imrédy goedgekeurd.
Over de oorzaken, welke geleid hebben tot het aftreden der regeering-Daranyi, is een officieel communiqué uitgegeven, daarin wordt o.a. gezegd, dat Daranyi, toen hij zich met de regeeringszaken belastte, zich een reeks taken had gesteld, welke thans als uitgevoerd kunnen worden beschouwd. Daartoe behoorden de constitutioneele en sociale hervormingen, de voor het handhaven van de orde noodige politiemaatregelen ten aanzien van de pers, de wet tot beveiliging van het maatschappelijke en economische evenwicht (de z.g. Jodenwet) en het groote beleggingsprogram. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Kabinet 3171 A.)

C. **DISCONTOKOERSEN. — Frankrijk. —**
De Bank van Frankrijk heeft op 12 Mei 1938 het disconto verlaagd van 3 tot 2½%,
De rente voor voorschotten op effecten wordt verlaagd van 4 tot 3½, die voor voorschotten op 30 dagen van 3 tot 2½%. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Discontokoersen 3264 A.)

D. **ITALIE. — Rede van Benito Mussolini te Genua. - De As Rome—Berlijn. —**
Op het Overwinningsplein te Genua heeft Benito Mussolini op 14 Mei 1938 een groote rede gehouden. Wij ontleenen hieraan het volgende:
Op 11 Maart — aldus Mussolini — stond Italië wederom voor een tweesprong, die een beslissing noodzakelijk maakte, welke oorlog of vrede, d.w.z. het lot van Europa beheerschte.
Doch omdat deze gebeurtenissen voorzien waren, antwoordden wij onmiddellijk. De anti-fascistische vijanden van Italië waren teleurgesteld. Zij hadden blijkbaar een botsing tusschen de totalitaire staten verlangd en bijgevolg complicaties, een oorlog zelfs niet uitgezonderd, vooral indien dit de poorten wijd had geopend voor den triomf van het bolsjewisme in Europa. Het was dus niet, zooals men heeft beweerd, de noodzakelijkheid, doch onze wil, die onze houding heeft bepaald.
Hun, die aan gene zijde van de Alpen ons herinneren aan hetgeen wij in 1934 hebben gedaan, antwoorden wij nogmaals, dat sedertdien veel water is gevloeid onder de bruggen van de Tiber, Donau, Spree, Theems en ook de Seine. En in dien tusschentijd werden tegen Italië de sancties toegepast, die wij nog niet vergeten hebben. In dien tusschentijd is al het politieke en diplomatieke overleg, dat onder den verzamelnaam Stresa bestond, begraven, en het zal, wat ons betreft, nooit weer opstaan.
Italië, zoo ging Mussolini voort, kon niet voor onbepaalden tijd de onaangename en nuttelooze taak van het oude Oostenrijk der Habsburgers en Metternichs op zich nemen en zich verzetten tegen de ontwikkeling der naties naar eenheid. Ook onze vriendschap voor Duitschland heeft ons geleid bij hetgeen wij hebben gedaan.
As Rome—Berlijn; Londen. —
Thans zijn twee werelden, de Germaansche en de Romeinsche, in rechtstreeksch contact met elkaar. De samenwerking tusschen de twee revoluties kan vruchtbaar zijn. Zonder de trouwe vriendschap van Duitschland zouden wij nooit in staat zijn geweest te doen, wat wij gedaan hebben.
De laatste rede van den Engelschen minister-president Chamberlain vormde een erkenning van de macht van Italië. Wij zijn voornemens nauwgezet de Britsch-Italiaansche overeenkomst te eerbiedigen. In geval van een ideologischen oorlog zullen, men behoort dit te weten, de autoritaire staten een blok vormen en tezamen opmarcheeren.
De as, waaraan wij trouw blijven zal ons echter niet beletten, een politiek van toenadering te voeren tot degenen, die oprecht toenadering wenschen.
Frankrijk en de burgeroorlog. —
Ge zult het mij ten goede houden, wanneer ik met betrekking tot de besprekingen met Frankrijk voorzichtig ben, want deze zijn nog aan den gang. Ik weet niet, of zij tot resultaat zullen leiden, want in de kwestie van den oorlog in Spanje staan wij ieder aan één zijde van de barricaden. Zij wenschen de overwinning van Barcelona, wij daarentegen willen de overwinning van Franco.
Gewapende vrede. —
Na verklaard te hebben, dat het streven naar autarkie met kracht zal worden voortgezet, ging Mussolini voort:
Wij willen den vrede met iedereen, en ik kan u de verzekering geven, dat het nationaal-socialistische Duitschland niet minder vurig den Europeeschen vrede wenscht. Maar de vrede moet, om veilig te zijn, gewapend zijn. Wij willen den vrede, doch wij

moeten bereid zijn hem met al onze krachten te verdedigen, vooral wanneer men redevoeringen hoort, zelfs van de andere zijde van den Oceaan, die ons tot nadenken stemmen. Het is goed dat men weet, dat ingeval van een ideologischen oorlog de totalitaire staten onmiddellijk een blok zullen vormen en tot het einde marcheeren.
(N. R. Crt. - Alg. Handelsblad - Telegraaf)
(Vor. ber. Mussolini 3252 C.)

A. **HONGARIJE. — Kabinet-Imrédy - Program. —** De nieuwe Hongaarsche minister-president, Imrédy, heeft op 14 Mei '38 voor het Huis van Afgevaardigden zijn program ontvouwd. De buitenlandsche politiek zal geen wijziging ondergaan en krachtig op den vrede zijn gericht.
Ten opzichte van Italië blijven de protocollen van Rome van kracht. De vriendschap met Duitschland zal zich verder blijven ontwikkelen. Voorts betuigde hij zijn gevoelens van vriendschap jegens Polen en zeide, dat in Engeland en Frankrijk meer begrip ontstaat voor de Midden-Europeesche vraagstukken. Hij gaf de hoop niet op, dat in het Donaubekken een vreedzame samenwerking mogelijk zal zijn.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Kabinet 3266 B.)**

B. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Henlein, leider der Sudeten-Duitschers te Londen. —**
Henleins bezoek aan Londen heeft in politieke kringen groote belangstelling gewekt. Dat dit bezoek een zuiver particulier karakter zou dragen en geenerlei politieke beteekenis zou hebben, kan men nauwelijks gelooven. Winston Churchill en Sir Archibald Sinclair, met wie Henlein op 14 Mei 1938 een lang onderhoud heeft gehad, behooren niet tot zijn oude schoolvrienden. Het mag daarom gevoeglijk worden aangenomen, dat de leider van de Sudeten-Duitsche partij niet enkel en alleen voor zijn pleizier naar Londen is gekomen. Wat de ware beweegredenen voor zijn reis zijn geweest, laat zich slechts gissen. (N. R. Crt.) **(Vor. ber. Henlein 3243 A.)**

C. **ITALIE. — Mussolini's rede te Genua - Commentaren. —**
Engeland. — De door Mussolini te Genua gehouden rede wordt in welingelichte Britsche kringen beschouwd als een officieele bevestiging van Italië's houding met betrekking tot zijn eensgezindheid met Duitschland en zijn overeenstemming met Engeland. Men toont zich voldaan over de verzekering van den duce, dat het Britsch-Italiaansche accoord strikt zal worden nageleefd, hetgeen uiteraard ook van Engeland te verwachten is.
Frankrijk. — Naar Havas uit Parijs meldt, trekt men, na een grondige bestudeering van de rede van Mussolini in bevoegde Fransche kringen geen pessimistische conclusies. Wel meent men, dat zijn verklaringen kunnen worden uitgelegd als een middel om indruk te maken op de Fransche onderhandelaars, ten einde hen tot grootere concessies te bewegen.
Duitschland. — De Duitsche avondbladen brengen de rede van Mussolini in extenso met opschriften als: „scherpe waarschuwing van den duce tegen een „kruistocht" van de democratieën", en „de weg van Duitschland en Italië". Eigen commentaren worden slechts door het „Berliner Tageblatt" en de „Nachtausgabe" gegeven. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Mussolini 3266 D.)

D. **BELGIE. — Kabinet-Spaak gevormd. —**
De heer Paul Henri Spaak heeft op 16 Mei 1938 officieel medegedeeld, dat hij er in geslaagd was, een nieuwe regeering samen te stellen.
Spaak is in de politieke geschiedenis van België de eerste socialistische minister-president.
De ministerlijst van de nieuwe regeering ziet er uit als volgt:
Dr. Paul-Henri Spaak, minister-president en minister van Buitenlandsche Zaken (soc.-democraat).
Dr. Hendrik Marck: minister van Verkeerswezen, P.T.T. en Radio (katholiek).
Dr. Octave Dierckx: minister van Openbaar Onderwijs (liberaal).
Ir. Max-Leo Gérard: minister van Financiën (extra parlementair liberaal).
Dr. Joseph Pholien: minister van Justitie (cons. katholiek).
Joseph Merlot: minister van Binnenlandsche Zaken en van Hygiëne (soc.-democraat).
Luitenant-Generaal Denis: minister van Landverdediging (onpartijdig).
Ir. Pol Heymans: minister van Economische Zaken, Middenstand en Landbouw (katholiek).
Achille Delattre: minister van Arbeid en Sociale Voorzorg (soc.-democraat).
Gust Balthazar: minister van Openbare Werken (soc.-democraat).
Prof. dr. A. de Vleeschauwer: minister van Koloniën (katholiek). (De Maasbode - Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Kabinet 3264 E.; Spaak 3180 C.)

16 MEI 1938

E. **ENGELAND. — Kabinet-Neville Chamberlain - Mutaties. —**
Belangrijke mutaties in het Britsche kabinet zijn op 16 Mei 1938 bekend gemaakt. De voornaamste hiervan komen neer op het aftreden van Lord Swinton, minister van Luchtvaart en Lord Harlech (tot voor kort Ormsby Gore), minister van Koloniën. In hun plaats zijn benoemd:
tot minister van Luchtvaart, de huidige minister voor de Volksgezondheid Sir Kingsley Wood;
tot minister van Koloniën, de huidige minister voor de Dominions, Malcolm MacDonald.
De verdere hierdoor noodig geworden benoemingen zijn:
Dominions: Lord Stanley, thans onderstaatssecretaris voor Indië.
Volksgezondheid: Walter Elliot, thans staats-secretaris voor Schotland.
Staatssecretaris voor Schotland: luitenant-kolonel John Colville, thans financieel secretaris van de schatkist.
De plaatsen in het kabinet, opengevallen door het aftreden van Lord Swinton en Lord Harlech, zullen thans dus worden ingenomen door Lord Stanley en luitenant-kolonel Colville, beiden behoorend tot de conservatieve partij, evenals de scheidende kabinetsleden.
In de partijverhoudingen van Chamberlains nationale regeering wordt dus geen wijziging gebracht. Lord Stanley's benoeming heeft ten gevolge, dat thans twee broeders in het kabinet zitting hebben, Lord Stanley's broeder, Sir Oliver Stanley, is namelijk minister van Handel.
In een brief aan Lord Swinton verklaart Neville Chamberlain, dat hij hem gaarne in het kabinet had gehouden om te voltooien wat hij begonnen was. Hij moet echter erkennen, dat het voor den minister van Luchtvaart een nadeel was, dat hij zijn beleid niet in het Lagerhuis kon verdedigen.
(Telegraaf - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Kab. Chamberlain 3154 B.)

F. **VOLKENBOND. — 101ste vergadering - China - Abessynië - Spanje - Zwitserland - Chili's uittreden.**
De Volkenbondsraad is op 9 Mei 1938 te Genève bijeengekomen. Drie voorname kwesties eischten zijn aandacht. In de eerste plaats China. Wellington Koo, de Chineesche gedelegeerde bepleitte, dat de Volkenbondsstaten hun verplichtingen inzake een aangevallen medelid nakomen. In de tweede plaats Abessynië. Hailé Selassie, de ex-negus van Abessynië heeft, onder verwijzing naar den nog heerschenden oorlogstoestand, persoonlijk geprotesteerd tegen

de erkenning-de jure van de Italiaansche verovering. In de derde plaats Spanje. De gedelegeerde van de Spaansche regeering, Alvarez del Vayo, heeft er op aangedrongen, dat de Volkenbond aan de voor de democratische regeering schadelijke niet-inmengingspolitiek een einde zou maken.
Geen van drieën hadden zij eenig succes te boeken. De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken, Lord Halifax, betoogde op 10 Mei '38, dat de overeenkomst tusschen Londen en Rome een bijdrage was tot de consolidatie van den vrede en de overige gedelegeerden waren het daarmede eens. Deze sfeer van eensgezindheid was, volgens de Nederlandsche pers, de oorzaak, dat zoowel de Chineesche, als Abessynische en Spaansche kwesties weinig gehoor vonden.

Zwitserlands Neutraliteit. — De Volkenbondsraad heeft het rapport inzake de neutraliteit van Zwitserland aangenomen met een motie, waarin o.a. gezegd wordt: de Raad neemt acte van het voornemen van Zwitserland, zich op zijn permanente neutraliteit te beroepen om niet meer deel te nemen aan de uitvoering der bepalingen van het pact betreffende sancties, en verklaart dat het niet zal worden uitgenoodigd, hieraan deel te nemen.
Chili's uittreden. — Bij de behandeling van de Chileensche kwestie heeft de Chileensche gedelegeerde Edwards den Raad medegedeeld, dat Chili zijn lidmaatschap van den Volkenbond zal opzeggen.
Edwards zeide bij de motiveering van dit besluit, dat Chili, nu zijn voorstel tot hervorming van den Bond nog steeds niet in behandeling genomen is, niet langer van het Geneefsche instituut, in zijn huidigen vorm, lid kan blijven. Er zal echter geen wijziging komen in de politiek van zijn land, die geinspireerd zal blijven door de beginselen van het Volkenbondspact. Ook zal Chili blijven deelnemen aan de werkzaamheden van het internationaal arbeidsbureau, van de technische organisaties van den Volkenbond en van het Haagsche Hof. Spr. besloot met de hoop uit te spreken, dat het pact hervormd zal zijn, voordat de opzeggingstermijn van 2 jaar voor Chili is verstreken, daar niets Chili meer voldoening zou schenken, dan lid te kunnen blijven van een instituut, waarvan het reeds 18 jaar lid is.
China. — Het hernieuwd beroep van China op den Volkenbond werd afgedaan met een resolutie, waarbij den leden nogmaals wordt verzocht, het verzoek der Chineesche regeering om individueele steunverleening in welwillende overweging te nemen. Sympathie werd uitgesproken met het lijden van het Chineesche volk, dat een heldhaftigen strijd voert om de Japansche invasie in China af te slaan.
Ten slotte werd de waarschuwing geuit, dat, indien bewezen mocht worden, dat Japan, zooals de Chineesche regeering beweert, inderdaad gifgassen gebruikt, de geheele beschaafde wereld dit zal afkeuren.
De Chineesche ambassadeur dankte den Raad met enkele woorden voor de resolutie, welke, naar hij verklaarde, overeenkwam met de maximum-verwachtingen, die hij gekoesterd had. Aldus eindigde de 101ste Raadszitting.
(De Maasbode - Het Vaderland)
(Vor. ber. Volkenbond 3246 C.)

A. VEREENIGDE STATEN. — Crisisbestrijding. - Drie milliard dollar. —
Het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden heeft op 12 Mei 1938 met 328 tegen 270 stemmen het wetsontwerp aangenomen, waarbij de regeering gemachtigd wordt, een som van 3 milliard dollar te besteden voor de bestrijding der economische depressie. Het ontwerp gaat thans naar den Senaat.

Door de besteding van dit bedrag voor de uitvoering van groote werken, hoopt Roosevelt aan millioenen werkloozen arbeid te verschaffen en zoodoende de koopkracht der bevolking in haar geheel op te voeren. Het program van 3 milliard vormt een onderdeel van een grooter program, dat in totaal, uitgaven tot een beloop van 4,5 milliard dollar vereischt.
De groote meerderheid, die het wetsontwerp in het Huis van Afgevaardigden heeft verkregen, heeft bij de regeering zeer groote voldoening gewekt. Zij duidt er op, — aldus betoogt men — dat de kloof, die binnen de democratische partij tusschen vóór- en tegenstanders van de New Deal was ontstaan, overbrugd is. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Werkloozencrediet 3223 E.)

B. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Démarches van Engeland en Frankrijk in zake de minderheden - Antwoord van Krofta. —
De Minister van Buitenlandsche Zaken Krofta heeft op 14 Mei 1938 de gezanten van Frankrijk en Engeland ontvangen en hen in kennis gesteld van het antwoord der Tsjechoslowaaksche regeering op den stap, dien zij op 7 Mei 1938 hebben ondernomen in de kwestie der Sudetenduitschers.
Krofta gaf den beiden gezanten de verzekering, dat de Tsjechoslowaaksche regeering vastbesloten is, ten behoeve van de nationaliteiten in Tsjecho-Slowakije, en met name ten behoeve van de Sudetenduitschers zoover te gaan als met de integriteit van het land in overeenstemming is te brengen.
De regeering zal zoo spoedig mogelijk de noodige maatregelen in dien zin nemen.
In de oogen van de Tsjechoslowaaksche regeering is de Britsch-Fransche stap (aldus Krofta) een bewijs van de waarde, welke deze twee democratieën hechten aan een ontspanning in Midden-Europa en aan de onafhankelijkheid van Tsjecho-Slowakije en vormt hij een kostbare bijdrage tot de handhaving van den vrede. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Eng.-Fransche démarche 3260 H.)

17 MEI 1938

C. NEDERL. OOST-INDIE. — Radio - Het nieuwe Niromgebouw. —
Onder zeer groote belangstelling heeft op 26 April '38 aan het Koningsplein-West te Batavia de officieele opening plaats gehad van het nieuwe Niromgebouw. Talrijke autoriteiten waren aanwezig, maar bovendien de meeste medewerkers van den Indischen Omroep en vele andere genoodigden.
(De Indischman)

D. SUEZ-KANAAL. — Doorvaart 1927—1937. —
Hoeveel schepen de laatste jaren van het Suez-kanaal gebruik maakten en hoeveel lading zij met zich voerden, blijkt uit het hieronder volgende overzicht:

Jaar	Aantal schepen	Inhoud (in millioen N.R. ton)	Lading (in millioen ton)
1927	5.545	28,96	29,52
1928	6.084	31,91	32,62
1929	6.274	33,47	34,52
1930	5.761	31,67	28,51
1931	5.366	30,03	25,33
1932	5.032	28,34	23,63
1933	5.423	30,68	26,92
1934	5.663	31,75	28,45
1935	5.992	32,81	26,33
1936	5.877	32,38	25,56
1937	6.635	36,49	32,78

(Vor. ber. Suez-Kanaal 3177 B.)

E. VEREENIGDE STATEN. — Nieuwe partijgroepeering. - De gebroeders La Follette. —
De „Times" behandelt in een artikel de figuren der La Follettes. Het zijn de zoons van Robert La Follette, bijgenaamd „Fightning Bob", wiens naam een legende is geworden in heel het Midden-Westen, die een nieuwe partij hebben gesticht, welke noch republikeinsch noch democratisch noch fascistisch noch socialistisch wil zijn. De stichtingsvergadering te Madison, de hoofdstad van Wisconsin, werd belegd door Philip La Follette, die nu reeds voor de derde maal gouverneur van dien staat is. Niet minder belangrijk in de nieuwe beweging is zijn oudere broeder Robert Jr., die, toen zijn vader in 1925 stierf, hem opvolgde in den „familie-zetel" in den Senaat der Vereenigde Staten. Want al sinds 1901 heeft de een of andere La Follette hetzij het gouverneurshuis te Madison bewoond of Wisconsin in den Senaat vertegenwoordigd.
In naam waren de La Follettes altijd republikeinen, maar zij waren de erkende leiders van den uitersten linkervleugel der partij en voerden fellen strijd tegen wat zij als gevaarlijke kapitaalbelangen beschouwden en ten gunste van de minder bedeelden, zooals de boeren en industrie-arbeiders. Nog maar vier jaar geleden vormden zij een onafhankelijke Progressieve Partij in hun staat, welke zij thans op nationale basis trachten te organiseeren, waarbij zij hopen op den steun van de boeren-partijen, die in sommige Westelijke staten zijn ontstaan en op de Labor Party, die onlangs te New York is gesticht.
(Telegraaf)

A. **BRAZILIE. — Groenhemden. - Verklaring van president Vargas. - Duitsch commentaar. —**
Ter gelegenheid van de herdenking van de afschaffing der slavernij in Brazilië heeft president Vargas een rede gehouden, waarin hij met nadruk verklaarde, dat vreemde mogendheden den putsch der integralisten (de „groenhemden") ondersteund hebben.
„De rebellen," aldus Vargas, „kregen van andere landen hulp. Zij wilden in Brazilië een nieuwe slavernij invoeren, welke tegen de rechten van elken staatsburger gericht zou zijn."
De president vermeed evenwel, de landen, die hij aan den opstand medeplichtig achtte, met name te noemen.
In een proclamatie aan het Braziliaansche volk heeft president Vargas gezegd, dat de opstandelingen voorbeeldig gestraft zullen worden. De regeering, aldus Vargas, zal even scherp tegen de rechtsche extremisten als tegen de communisten optreden. De ministerraad heeft reeds het besluit genomen om de gearresteerde 600 integralisten met spoed voor de rechtbank te brengen.
De minister van Oorlog, Dutra, is benoemd tot opperbevelhebber van de landstrijdkrachten en de politietroepen.
Naar uit Berlijn wordt gemeld, verklaart de „Deutsche Allgemeine Zeitung" naar aanleiding van de arrestatie van Duitschers in Brazilië, dat men te doen heeft met een weloverwogen politieke campagne, die in hoofdzaak van de Vereenigde Staten uit gevoed en door president Vargas gesteund wordt. Tot de merkwaardige geruchten, die de ronde doen, vervolgt het blad, behoort ook de groteske bewering, dat Duitschland voornemens zou zijn, vier Braziliaansche provincies, waarin het Duitsche element sterk vertegenwoordigd is, te annexeeren. Ook Vargas zelf heeft duidelijk Duitschland op het oog gehad, toen hij zeide, dat de leiders van den opstand onder invloed van buitenlandsche leerstellingen stonden en met buitenlandsche hulp de Braziliaansche souvereiniteit wilden aantasten. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Groenhemden-opstand 3263 A.)

B. **GEESTELIJK LEVEN. — De fusie in het Fransch protestantisme. —**
Aan het verslag der constitueerende vergadering van de nieuwe Fransche kerk te Lyon op 25 April ontleenen wij het volgende:
De voorafgaande godsdienstoefening werd geleid door ds. Shackleton, die in plaats van den zieken ds. Paul Gounelle optrad. In de synodezitting zijn verschenen: 60 afgevaardigden van de Eglise Réformée Evangélique, 30 van de Eglise Réformée, 9 van de Eglises Libres en 4 van de Eglises Méthodistes. Tot president werd met 83 van de 89 stemmen ds. Marc Boegner van Parijs gekozen, die de zittingen met een toespraak opende. De door de vier afzonderlijke kerken aanvaarde Déclaration de foi de l'Eglise Réformée de France (de officieele naam der vereenigde kerk) werd daarna plechtig voorgelezen en door de constitueerende vergadering opnieuw aanvaard en bevestigd. De fusie is daarmee een feit geworden.
(Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Fransch Protestantisme 2496 A.)

C. **ARGENTINIE. — Nazi-Scholen. - Scherpe contrôle. —**
President Ortiz van Argentinië heeft een decreet onderteekend, waarbij de werking van en de contrôle op alle in het land gevestigde scholen van buitenlanders worden geregeld.
Deze maatregel is het uitvloeisel van een rapport, opgesteld naar aanleiding van een onderzoek, waarbij de onthullingen van den gouverneur van La Pampa over nationaal-socialistische scholen werden bevestigd. In deze scholen wordt onderwijs gegeven op een wijze, die strijdig is met de staatsinstellingen. De bladen verzekeren, dat de regeering de nationaal-socialistische organisaties heeft uitgenoodigd zichzelf te ontbinden en alle politieke activiteit te staken. De Duitsche gezant te Buenos Aires heeft een onderhoud gehad met den minister van Buitenlandsche Zaken, Cantilo. (Telegraaf - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Argentinië 3086 A.)

18 MEI 1938

D. **NEDERL. VERBOND VAN VAKVEREENIGINGEN (N.V.V.). — 17de algemeene vergadering. —**
In de groote zaal van Krasnapolsky te Amsterdam is op 9 Mei 1938 de zeventiende algemeene vergadering van het Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen geopend. Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende.
De voorzitter, de heer E. Kupers, hield een openingsrede, waarin hij een schets gaf van den economischen toestand en o.m. de aandacht vroeg voor de teekenen die sinds Mei 1937 op een nieuwe crisis wijzen, welke, naar voorspeld wordt, hevig maar kort zal zijn.
Als voornaamste oorzaak ook van deze crisis ziet spr. de onbeheerschtheid van de productie.
Spreker noemde verschillende indexcijfers, die sterk gedaald zijn, en een aantal werkloosheidscijfers. Van September 1936 tot September 1937, na één jaar van devaluatie, daalde het aantal werkloozen van 390.000 tot 324.000, maar op 9 April '38 bedroeg het aantal ingeschreven werkloozen bij de arbeidsbeurzen 367.000; waaruit spr. concludeert dat de gunstige invloed van de devaluatie is uitgewerkt.
Vergrooting van de koopkracht van de groote massa is noodzakelijk om in de bedrijven, welke voor de binnenlandsche markt produceeren, de werkgelegenheid te bevorderen.
Op een natuurlijke opleving kan, aldus spr., daarbij niet meer, zooals vóór de devaluatie, worden gerekend. De regeering staat zelf op het standpunt, dat in het algemeen onze productiekosten niet meer boven het buitenlandsche peil liggen. Aan een te hoog kostenpeil kan dus de groote werkloosheid niet meer worden toegeschreven. Spr. maakte vervolgens eenige vergelijkingen met andere landen: In 1929 was het aantal werkloozen uitgedrukt in het percentage van het aantal in beroep of bedrijf werkzame personen in Engeland 4.7, in Zweden 1.2, in Denemarken 3.1, in Noorwegen 1.7 en in ons land 1.5; in 1937 waren deze cijfers resp. 5.7, 2.1, 5.8, 2.3 en 10.4. In deze cijfers demonstreert zich, naar spr. betoogde, het resultaat van de aanpassingspolitiek.
In dit verband wees spr. op het Plan van den Arbeid dat, naar hij zeide, een oplossing had kunnen zijn, maar dat door de politieke constellatie niet verwezenlijkt kon worden.
Voorts noemde hij de publicatie van het rapport van het N.V.V. inzake de uitvoering van openbare werken, dat opnieuw aantoont welke mogelijkheden er op dit gebied nog in ons land bestaan. Dit besef schijnt ook tot andere kringen door te dringen, aldus spr., met uitzondering van de Anti-revolutionnaire partij, wordt in alle politieke partijen ingezien, dat het zoo niet langer kan gaan.
De verhooging van het crediet voor werkverruiming met 30 millioen wordt in breede kringen als absoluut onvoldoende beschouwd, zoo vervolgde spr.
Bij de Nederlandsche Bank ligt een goudvoorraad van *f* 1466 millioen; in December 1936 was dit 670 millioen; de rentelooze saldi bij onze circulatiebank stegen van 180 millioen in December 1936 tot 820 millioen in Maart 1938.
Het wachten is op de regeering, om thans met krachtige hand aan te pakken. (Het Volk - N. R. Crt.)
(Vor. ber. N.V.V. 2990 B.)

E. **MEXICO. — Het petroleumconflict. - Mexico en Engeland roepen hun gezanten terug. —**
Het conflict tusschen Engeland en Mexico, dat in zijn huidigen scherpen vorm begon met het besluit

der Mexicaansche regeering, de buitenlandsche petroleummaatschappijen te onteigenen, en dat deze week nog vinniger werd door de Britsche aanmaning aan Mexico om den derden termijn der „revolutieschuld" te betalen, is thans uitgeloopen op een verbreking der diplomatieke betrekkingen. De Mexicaansche regeering heeft haar gezant te Londen, Primo Villa Michel, teruggeroepen, nadat zij Engeland de op 1 Jan. '38 vervallen schuld plus den opgeloopen interest, in totaal 371.737 pesos (ƒ 167.000) had betaald.
De Britsche gezant in Mexico O'Malley heeft een bezoek gebracht aan het ministerie van Buitenlandsche Zaken en een nota overhandigd, waarin wordt gezegd, dat hij in opdracht van zijn regeering Mexico verlaat met den geheelen staf van het gezantschap. (Telegraaf) **(Vor. ber. Petroleumconfl. 3199 A.)**

A. SPANJE. — Burgeroorlog. - Het Vaticaan erkent Franco's bewind. - Societeit van Jezus. —
De paus heeft op 16 Mei 1938 een nuntius, mgr. Cicognani, bij de regeering-Franco benoemd en dus het nationalistisch bewind in Spanje de facto erkend. De Societeit van Jesus mag in Franco's gebied haar werkzaamheden hervatten. (Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Erkenning 3266 A.; Jezuietenorde 185 A.)**

B. NEDERLAND. — Onderwijs. - Aantal studenten 1930—1937. —
Wij ontleenen aan de „Haagsche Post" 2 staatjes betreffende het aantal studenten, gespecificeerd naar universiteit of hoogeschool en idem naar faculteit.

	1930-31	1933-34	1936-37
Leiden	2509	2712	2340
Utrecht	2681	3051	2692
Groningen	1045	1107	933
Amsterdam (Gemeente Un.)	2295	2730	2478
Amsterdam (Vrije Un.)	494	589	620
Nijmegen	441	492	427
Delft	1734	1918	1803
Wageningen	456	454	370
Rotterdam	315	460	521
Tilburg	91	162	204
	12061	13675	12388
Godgeleerdheid	770	892	840
Rechtsgeleerdheid	1282	1415	1350
Rechten en letteren	534	480	285
Geneeskunde	3230	3761	3667
Wis- en natuurkunde	1784	2091	1706
Wiskunde en letteren	158	188	114
Letteren en wijsbegeerte	1372	1495	1213
Economische wetenschappen	588	870	944
Veeartsenijkunde	161	128	116
Rechten en econom. wetensch.	—	—	1
Techn. wetenschappen	1734	1918	1803
Landbouwkunde	456	439	370

(Vor. ber. Aantal Studenten 548 D.)

C. SCHEEPVAART. — De „Nieuw-Amsterdam" te New York. - Nieuw record op de lijn Rotterdam—New York. —
Op 16 Mei '38 is de „Nieuw-Amsterdam" op haar eerste reis in de haven van New York aangekomen. Zij heeft de reis volbracht in vijf dagen, 23 uur en 45 minuten.
Tot nu toe had men voor den overtocht ongeveer 7½ dag noodig. (Avondpost)
(Vor. ber. „Nieuw-Amsterdam" 3232 D.)

D. NEDERLAND. — Immigratie van vreemdelingen (vluchtelingen) verboden. —
De minister van Justitie heeft een rondschrijven gericht aan de procureurs-generaal bij de gerechtshoven en verschillende politieautoriteiten in zake het vluchtelingenvraagstuk.
De stand van zaken is thans zoo, aldus de minister, dat, sedert dit vraagstuk acuut werd, een vijf- of zestal jaren verstreken zijn, gedurende welke een voortdurende toevloeiing van vluchtelingen naar ons land heeft plaats gevonden. Ons land herbergt dan ook vele duizenden van deze vreemdelingen. In plaats van een geleidelijke opklaring brengt de stand van het vluchtelingenvraagstuk toenemende moeilijkheden mede. Gedurende de afgeloopen jaren is ten aanzien van de toelating van vluchtelingen hier te lande, een in het algemeen tegemoetkomend standpunt ingenomen.
De regeering is van oordeel, dat de tot nu toe gevolgde gedragslijn beëindigd moet worden. Verschillende belangen — o.a. economische belangen, en de nog steeds aanzienlijke werkloosheid hier te lande — maken het noodzakelijk, de verdere toelating van vluchtelingen tegen te gaan. Een vluchteling zal voortaan als een ongewenschte vreemdeling te beschouwen zijn. Onder vluchteling wordt verstaan iedere vreemdeling, die onder den druk der omstandigheden in het land, waar hij verblijft of gevestigd is, dit land verlaat; aan de omstandigheid, dat de vluchteling voldoende financieele middelen bezit mag geen reden ontleend worden hem hier te lande toe te laten of te laten verblijven.
Zooals bekend is, wordt de grensbewaking versterkt en uitgebreid, hetgeen betere wering ten gevolge zal hebben. Echter komt ook op de plaatselijke politie een ruimere taak van contrôle en toezicht te rusten: het is van wezenlijk belang, dat de politie voortdurende en scherpe aandacht geeft aan de opsporing en uitleiding der bedoelde vluchtelingen, opdat de nieuwe gedragslijn tot haar recht kome.
Mocht in een enkel geval aannemelijk zijn, dat werkelijk levensgevaar voor den vluchteling te duchten is bij niet-toelating of terugzending over de grens of mocht een bijzondere en gewichtige reden aanwezig zijn, die twijfel doet rijzen of niet het Nederlandsch belang toelating toch bepaald wenschelijk doet zijn, dan kan de beslissing van den minister worden ingeroepen. De aangegeven nieuwe gedragslijn geldt slechts voor nieuw aankomende vluchtelingen en degenen die sedert 1 Maart '38 ons land zijn binnengekomen.
Het normale zaken-, toeristen- en grensverkeer zal uiteraard zoo weinig mogelijk belemmerd moeten worden. (Telegraaf)
(Vor. ber. Immigratie 3236 D.)

19 MEI 1938

E. NEDERL. OOST-INDIE. — De Europeesche cultures. —
Van de suikeroogsten 1936, 1937 en 1938 waren ultimo Dec. door de NIVAS verkocht: Oogst-1936: 663.059 ton, oogst-1937: 1.136.500 ton, oogst-1938: 24.256 ton.
De gem. prijs van de verkoopen in het exporttijdvak 1937-'38 bedroeg ultimo 1937 ongeveer ƒ 5.45 per quintaal kristal, neerkomende op ƒ 5.42 per 100 kg. Superieure Hoofdsuiker en ƒ 5.23 per 100 kg. Hoofdsuiker No. 16 en hooger.
Het saneeringsproces van de Java-suiker-industrie heeft zich in 1937 verder voortgezet; van de 178 ondernemingen, welke overeenkomstig de Suikerovergangsregeling aanspraak konden maken op een productie-aandeel, hadden ult. 1937 20 ondernemingen het bedrijf definitief gestaakt.
Hoewel de verkoopen van de NIVAS gedurende 1937 (1.296.000 ton) bij die over 1936 (1.443.629 ton) ten achter bleven, gaven de exportcijfers een meer bevredigend beeld te zien. De export van Java-suiker bedroeg in 1937 (in duiz. kg. netto), naar:

Europa (bew. Suez)		Afrika	
Nederland	119.593	Britsch Oost-Afrika	3.917
Port Said/Suez	164.554	Egypte	74.796
Overig Europa	32.929	Overig Afrika	1.464
Azië		Amerika	1.553
Aden	4.795	Australië	
Britsch-Indië	29.797	Nieuw-Zeeland	61.302
Ceylon	68.997	Overig Australië	1.257
China	44 900		
Hongkong	128.123	Tot. op Europ. wijze bereide suiker	1.128.857
Japan	176.295		(v. j. 880.514)
Korea	34.214		
Penang	24.229		
Siam	27.618		
Singapore	70.509		
Overig Azië	58.015		

De thee-cultuur leverde in 1937 bevredigende resultaten op. De voorraden liepen in het begin van het jaar sterk terug, terwijl de prijzen zich gedurende het grootste deel van het jaar konden handhaven op het in het voorjaar bereikte hoogere niveau, dat algemeen een loonende exploitatie mogelijk maakte.
Ten aanzien van de thee-propaganda werd een toenemende mate van onderlinge samenwerking bereikt. Behalve in de productielanden worden thans campagnes gevoerd in Engeland, Canada, de Ver. Staten, Nederland, België, Zweden, Zuid-Afrika, Egypte en Australië.
De verschepingen van Java beliepen in 1000 kg.:
in 1936 naar Nederland 9.215; Engeland 9.861; Australiaë 12.691; Amerika 9.019; Egypte 511.3; Mesopotamië 4.296; Unie van Zuid-Afrika 1.357; Andere landen 4.326; totaal 55.878.
In 1937 naar Nederland 8.896; Engeland 7.520; Australië 12.964; Amerika 5.996; Egypte 5.053; Mesopotamië 3.561; Unie van Zuid-Afrika 1.760; andere landen 7.526; totaal 53.276.
De uitvoer van Sumatra bedroeg in 1937 13.440.000 kg. tegen 13.700.000 kg. in 1936.
Voor de **rubber**-cultuur was 1937 een zeer gunstig jaar. De uitvoercijfers van Java voor rubber waren in 1000 kg.:
in 1936 naar Nederland 4.272; Engeland 17.638; Singapore 855; Duitschland 2.942; Japan 15.021; andere landen 13.600; totaal 62.393.
In 1937 naar Nederland 9.434; Engeland 11.752; Amerika 25.496; Singapore 1.413; Duitschland 7.303; Japan 9.638; andere landen 20.385, totaal 85.421.

De **koffie-cultuur** kon slechts in zeer beperkte mate profiteeren van de algemeene verbetering op de goederenmarkten. Het beschot van den Java-oogst wordt getaxeerd op ongeveer 800.000 picols.
De uitvoer van Robusta-koffie uit Palembang bedroeg 20.388 ton tegen 22.127 ton in 1936.

De **tabaks**-oogst 1936-'37 in Oost-Java is over het algemeen niet gunstig uitgevallen, zoowel wat de kwaliteit als wat de prijzen betreft. De geoogste aanplant bedroeg in 1937 13.284 (14.922) ha.
De oogst 1937 van Deli-tabak wordt geraamd op ongeveer 150.000 pakken; de oogst 1936 leverde 141.766 pakken op. De uitvoer bedroeg in 1937 148.587 pakken tegen 145.504 pakken in 1936.

De uitvoer van **kinabast** (voor Java en Sumatra) **en kinine** bedroeg: in 1936 resp. 9.010.377 en 192.000 kg. netto; in 1937 resp. 6.344.944 en 207.796 kg. netto.
(Vor. ber. Thee, Koffie, Rubber, Tabak 3006 G.; Kinabast 1978 C.)

A. **PORTUGAL. — Marine. —**
De Portugeesche regeering heeft besloten 25 millioen Escudos beschikbaar te stellen voor het bouwen van eenige groote onderzeeërs en een groot aantal marine-vliegtuigen. (De Telegraaf)

B. **FRANKRIJK. — Staatsleening. - Defensieleening 5 milliard francs. —**
De op 16 Mei '38 geëmitteerde 5% leening voor verdedigingsdoeleinden, waartoe minister-president Daladier bij zijn optreden had besloten, was te 12 uur 's middags reeds geheel geplaatst.
(Keesings Fin. Archief) **(V. b. Staatsleening 2715 C.)**

20 MEI 1938

C. **ROEISPORT. — De Varsity. - Laga wint hoofdnummer. —**
Op Zondag 15 Mei '38 werd op de Boschbaan te Amsterdam de jaarlijksche Varsity-roeiwedstrijd gehouden. Na vele jaren heeft de Delftsche club „Laga" weer kans gezien zich aan de spits te stellen van de Nederlandsche roeisport. Niet alleen de nummers oude vier en acht, doch ook den strijd der ongestuurde vieren, wist zij op fraaie wijze te winnen.
De volledige uitslagen zijn als volgt:
Jonge vier: 1. Aegir in 7.22; 2. Laga in 7.24; 3. Triton in 7.24.5.
Overnaadsche vier: 1. Nereus in 7.26.3; 2e. Triton in 7.29.1; 3. Njord in 7.38.4; 4. Aegir; 5. Laga.
Lichte vier: 1. Triton in 7.43.7; 2. Aegir in 7.51.4; 3. Triton II in 7.57.4; 4. Njord.
Stuurmanlooze vier: 1. Laga in 7.2.2; 2. Nereus 7.12.7.
Jonge twee: 1. Triton in 8.41.2; 2. Nereus in 8.50.2; 3. Njord in 8.54.6.
Oude vier: 1. Laga in 7.10.5; 2. Triton in 7.12; 3. Nereus in 7.14.4; 4. Njord in 7.15.5; 5. Aegir in 7.20.3.
Overnaadsche twee: 1. Njord in 8.45.2; 2. Triton in 8.48.7; 3. Nereus.
Achten: 1. Laga in 6.35.4; 2. Triton in 6.39.3; 3. Aegir in 6.40.2; 4. Nereus; 5. Njord. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Varsity 2775 A.)

D. **BELGIE. — Kabinet-Spaak. - Regeeringsverklaring.**
In de regeeringsverklaring, die op 17 Mei '38 in het Belgische parlement is voorgelezen, wordt o.a. gezegd, dat de overgroote meerderheid der Belgen trouw wil blijven aan het régime der democratische vrijheden, dat verdedigd, doch tevens hervormd dient te worden. Het vraagstuk van de hervorming der instellingen is actueel. Een zekere stabiliteit der regeering moet verzekerd zijn, en de beste arbeidsmethode voor het parlement moet gevonden worden.
De regeering zal eveneens de hervorming van het geheele belastingstelsel bestudeeren en de financiën van staat, provincies en gemeenten coördineeren. Zij is ook voornemens de alhocolwet te herzien.
De Kamerfracties der socialisten, liberalen en Katholieken, die na de voorlezing der regeeringsverklaring vergaderd hebben, hebben besloten de regeering haar vertrouwen te schenken.
Na de debatten over de regeeringsverklaring heeft premier Spaak op 18 Mei '38 het woord gevoerd over het beantwoorden voor de door de oppositie naar voren gebrachte punten. Hij zeide o.m.:
De door mij afgelegde verklaring zal mij een behoorlijke meerderheid geven. Het bewijs daarvoor zie ik in de motie van vertrouwen, die is ingediend en die ik aanvaard.
De regeering zal onder leiding van een socialist staan. Ik geloof echter niet in een klassenstrijd. Ik geloof, dat er tegenstellingen zijn tusschen de enkelingen; ik geloof echter, dat er meer zaken zijn, die hen vereenigen, dan dingen, die hen scheiden.
Ik geloof dat wij meer verdeeld zijn door wat wij zeggen dan door wat wij denken en ik denk, dat de eenig mogelijke regeering een nationale regeering is.
De regeering vraagt de Kamer niets anders dan een afwachtend vertrouwen, want zij wil de contrôle der Kamer op alles, wat zij zal doen. Zij wil echter een loyale en evenwichtige contrôle.
Toen Spaak het spreekgestoelte verliet, werd hij langdurig toegejuicht op alle banken.
De Kamer heeft met 132 tegen 38 stemmen en 15 stemmen blanco haar vertrouwen uitgesproken in de regeering Spaak.
De Senaat heeft op 19 Mei '38 met 118 tegen 22 stemmen en zeven onthoudingen een motie van vertrouwen in de regeering-Spaak aangenomen.
(Het Laatste Nieuws - Agence Belga)
(Vor. ber. Kabinet-Spaak 3267 D.)

E. **MEXICO. — Dreigende opstand. — Generaal Cedillo afgezet. —**
De Mexicaansche president Cardenas is op 18 Mei '38 uit de hoofdstad aangekomen in San Luis Potosi, teneinde aldaar de rust te herstellen, welke gestoord was door aanhoudende geruchten, dat generaal Cedillo plannen koesterde voor een opstandige beweging tegen de federale regeering.
President Cardenas heeft generaal Cedillo uit zijn functies ontslagen. (Telex-A. N. P.)

F. **NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ. - Winstsaldo 1937 ƒ 3.101.874 (v. j. ƒ 2.299.647). - Dividend pref. aand.: 5% (onv.), gew. aand.: 6½% (v. j. 5%). —**
In het jaarverslag van de Nederlandsche Handel-Maatschappij, over het boekjaar 1937, wordt gezegd: Het voordeelig bedrijfsresultaat over het afgeloopen jaar is ƒ 5.122.160. Na afschrijving op vaste eigendommen en bijzondere reserveering van tezamen ƒ 2.318.431, blijft ƒ 2.803.728. Na toevoeging van de onverdeelde winst per ultimo Dec. 1936 ad ƒ 298.146 geeft de winst- en verliesrekening een winstsaldo van ƒ 3.101.874. Na aftrek van een bedrag groot ƒ 248.102, hetwelk naar de nieuwe rekening wordt overgebracht, blijft ter verdeeling ƒ 2.853.772, waarvan een dividend wordt uitgekeerd van 5% op de preferente aandeelen en 6½% op de gewone aandeelen, nadat nog ƒ 170.454 aan de reserves zijn toegevoegd.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 2828 A.)**

G. **ENGELAND. — Lagerhuis. - Mussolini's rede van 14 Mei 1938. —**
De regeering werden op 18 Mei '38 in het Lagerhuis vragen gesteld (naar aanleiding van Mussolini's rede van 14 Mei '38 die hij te Genua heeft gehouden en waarin hij op Frankrijk druk uitoefende zijn politiek ten opzichte van Spanje te wijzigen) of de Britsche regeering Frankrijk in zijn politiek zou steunen.
Onderstaatssecretaris Butler heeft hierop geantwoord, dat het Huis er zeker van kan zijn, dat de goede diensten der Britsche regeering altijd ter beschikking staan van de Fransche en de Italiaansche regeering, indien zij hier gebruik van wenschen te maken om een regeling van de Spaansche kwestie te bespoedigen.

Op de vraag of de Britsche regeering van plan is toe te laten, dat de Italiaansche regeering in de Spaansche kwestie een wig drijft tusschen de Britsche en de Fransche regeering, antwoordde Butler, dat hij deze uitlegging van Mussolini's rede niet behoefde te aanvaarden en derhalve ook de door den vrager gewenschte verzekering niet kon geven.

(Vor. ber. Rede Mussolini 3266 D.)

21 MEI 1938

A. **ZUID-AFRIKA. — Parlementsverkiezingen. —** Alle uitslagen der verkiezingen voor het parlement van Zuid-Afrika, dat 150 leden telt, werden op 20 Mei '38 gepubliceerd.
De Vereenigde Partij heeft 111 zetels behaald, de Nationalisten 27, de Dominion Party 8, Labour 3 en de Socialisten één.
Bij de ontbinding van het parlement was de sterkte der verschillende fracties als volgt: Vereenigde Partij 116 zetels, Nationalisten 21, Dominion Party 5, Labour 4, Onafhankelijken 2 en Socialisten 1.
(N. R. Crt.)

B. **NEDERLAND. — Werkloosheidsbestrijding. - Verhooging crediet Werkfonds tot ƒ 60 millioen. —** De op 20 Mei '38 verschenen Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer in zake het wetsontwerp tot verhooging van het crediet voor het Werkfonds kan in het kort in de volgende punten worden samengevat:
1. De regeering stelt zich in de M. v. A. op het standpunt, dat de werkloosheidsbestrijding allereerst moet worden gezocht binnen het kader van het bedrijfsleven door opvoering van het bedrijfsleven, doch dat, waar opvoering van het bedrijfsleven tijd vordert en bovendien niet alle arbeidskrachten zal absorbeeren, openbare werken noodig zijn.
2. Het aangevraagde crediet voor het Werkfonds wordt verhoogd met ƒ 30 millioen en gebracht op ƒ 60 millioen.
3. Gewezen wordt op de verhoogde activiteit van het Werkfonds. Terwijl in 1937 in totaal ƒ 17 millioen werd geblokkeerd, is in de eerste 4 maanden van '38 ƒ 22,5 millioen en in de eerste 5 maanden van 1938 ƒ 37,5 millioen geblokkeerd.
4. Aangekondigd wordt een reorganisatie van het Werkfonds en de werkverschaffing.
5. Aangekondigd wordt het in het leven roepen van een coördineerende instantie voor werkverruiming.
6. Medegedeeld wordt, dat maatregelen in overweging zijn om te bevorderen, dat de regeering grootere bevoegdheden krijgt ter overwinning van weerstanden bij de uitvoering van werkverruimingswerken.
7. Voorts zijn maatregelen in overweging betreffende grootere bevoegdheid der regeering op het terrein der arbeidsspreiding.
8. Een beknopt overzicht wordt gegeven van hetgeen de regeering langs verschillende wegen gedaan heeft ter bestrijding van de werkloosheid.
9. Het Werkfonds zal tevens dienstbaar worden gemaakt aan den bouw van woningen voor groote gezinnen. (Alg. Handelsblad - De Tijd - N. R. Crt.)

(Vor. ber. Werkfonds 3221 D.)

C. **VOETBAL. — Nederland - Schotland. —** Op 21 Mei '38 hebben de Nederlandsche voetballers in het Amsterdamsche Stadion strijd geleverd tegen de Schotten. Nederland heeft — nadat de rust met 0—0 was ingegaan — dezen kamp met 3—1 verloren, na een vluggen en vaak wel goeden wedstrijd.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Voetbal 3208 B.)**

D. **TSJECHO—SLOWAKIJE. — Ernstig incident te Eger. —**
Tot een zeer ernstig incident kwam het in den nacht van 20 op 21 Mei 1938 te Eger. Twee boeren, Niklas Böhm uit Oberlohma en Georg Hofmann uit Fonsau, waren per motorrijwiel op den thuisweg van Eger naar Franzenstadt. Bij de kazerne der grensjagers te Eger, waar — aldus het Deutsch. Nachrichten-Bureau — sinds geruimen tijd met geweren bewapende staatspolitie is ondergebracht, viel plotseling een schot. De beide boeren vielen van den motor; Hofmann was dadelijk dood, Böhm werd in den buik getroffen en zwaar gewond eenige meters over den grond bij de kazerne gesleurd. Op zijn hulpgeroep snelden de bewoners der naburige huizen de straat op. Zij wilden te hulp komen, doch hun werd gezegd, dat zij hun huizen niet mochten verlaten.

Lezing van Praag. — Het Havas-bureau geeft uit Praag de volgende lezing van het gebeurde: „Hedennacht halfvier wilde een grenswacht te Cheb (Eger) een motorrijwiel, waarop zich twee personen bevonden, die in de richting van Duitschland reden, aanhouden. Daar de motor niet stopte, vuurde de grenswacht en doodde beide personen op slag. Het waren twee Sudeten-Duitschers."

De jongste incidenten hebben in de Europeesche hoofdsteden een onmiskenbare spanning teweeggebracht. De reacties in de verschillende landen kunnen als volgt worden samengevat:

Tsjecho-Slowakije: — President Benesj heeft een kalmeerende radio-rede gehouden, waarin hij zeide dat de diverse nationaliteiten als „gelijken onder gelijken" zullen worden behandeld. Hij drong bij zijn landgenooten op spoedig handelen in die richting aan.
Ter handhaving van de orde zijn twee reserve-lichtingen opgeroepen.
Een officieel communiqué over het incident bij Eger betoogt, dat het niet in de bedoeling lag, de twee Duitschers te dooden.

Duitschland: — Men acht den toestand verscherpt, hetgeen tot uiting komt in de verbitterde perscommentaren over het incident te Eger. Men hoopt, dat zich geen nieuwe incidenten zullen voordoen, daar deze tot ernstige gebeurtenissen zouden kunnen leiden. In de Wilhelmstrasse wordt voortdurend geconfereerd. In het grensgebied zijn troepen geconcentreerd.

Frankrijk: — Kalm wacht men te Parijs af, hoe de gebeurtenissen zich zullen ontwikkelen. Men is verheugd, dat Engeland de „Sudeten-kwestie in handen genomen heeft." Er heerscht niettemin eenige bezorgdheid in politieke kringen, doch onder het publiek merkt men daar niets van. Men heeft vertrouwen in de bezadigdheid en het beleid van Daladier en Bonnet.

Engeland: — Er heerscht een onmiskenbare bezorgdheid in officieele kringen. De ambassadeur te Berlijn heeft opdracht gekregen op „het grootst mogelijke zelfbedwang" aan te dringen. Men acht het waarschijnlijk, dat de Duitsche troepen Tsjecho-Slowakije niet zullen binnentrekken, als Henlein door de huidige actie volledige autonomie voor de Sudeten-Duitschers verkrijgt.

Polen: — Het nieuws uit Tsjecho-Slowakije heeft zoowel in politieke kringen als in de openbare meening te Warschau ernstige ongerustheid verwekt. In gezaghebbende kringen neemt men een volkomen reserve in acht, doch men verheelt niet, dat de snelheid, waarmede de situatie zich in Tsjecho-Slowakije verergerd heeft, meer dan ooit allerwegen koelbloedigheid vereischt.
(Telegraaf - N. Rott. Ct. - Alg. Hbld. - Telex-A.N.P.)

(Vor. ber. Tsjecho-Slowakije 3268 A.)

E. **CHINA. — Conflict met Japan. - Val van Soetsjau.** Op 19 Mei '38 werd Soetsjau, na hevige gevechten, door de Japanners bezet.
Chineesche bommenwerpers hebben eenige malen boven de Japansche steden Sasebo en Osaka strooibiljetten uitgeworpen, waarin zij de sympathie voor het Japansche volk uitspreken, maar het volk aansporen tot verzet tegen de militaire kaste.
(N. R. Crt. - Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Chin.-Jap. conflict 3264 B.)

A. **De sluis voor een schuilvertrek. —**
Het maandblad „Luchtgevaar" geeft van de hand van G. A. A. P. Kloeg, Eersten Luitenant, Leeraar aan de Militaire Gasschool, een artikel over het doel van de sluis voor een schuilvertrek. Wij ontleenen hieraan het volgende:
Richt men een schuilvertrek in, dan heeft men de bedoeling gehad, hetzij voor een klein aantal personen (woonhuis), hetzij voor een grooter aantal personen (openbare schuilplaats) gelegenheid te bieden, zich te beschermen tegen scherven van bommen en strijdgas; wat dit laatste betreft geschiedt zulks door de bedoelde ruimte zoo goed mogelijk gasdicht te maken met de daarvoor in aanmerking komende middelen.
Zou men middels een deur deze gasvrije ruimte willen binnentreden of willen verlaten en dan een directe verbinding tot stand brengen met de eventueel met strijdgas bezwangerde buitenlucht, dan zou men een vrij groote hoeveelheid damp van strijdgassen in het schuilvertrek binnen laten.
Om deze directe verbinding buitenlucht—schuilvertrek te voorkomen, heeft men een afzonderlijk vertrek bestemd, waarin men zich van buitenaf eerst begeeft en pas daarna, wanneer de buitendeur is gesloten, het schuilvertrek zelf betreedt.
De hoeveelheid strijdgas, welke nu in het schuilvertrek kan dringen, is veel kleiner geworden.
Om het binnendringen van strijdgas in het schuilvertrek bij gesloten sluis te voorkomen, moeten beide toegangen van de sluis gasdicht worden gemaakt.
Het spreekt vanzelf dat men in het schuilvertrek alleen onbesmette personen mag toelaten en dus ook slechts onbesmette personen tot de sluis. De sluis toch dient slechts om de menschen te schutten; de gasconcentratie in het schuilvertrek dus zoo laag mogelijk te houden.
Laat men besmette personen het schuilvertrek binnentreden, dan bewijst men dezen menschen een slechten dienst; hoe vlugger zij zich naar een ontsmettingsinrichting begeven, des te beter voor hun gezondheid. Zou men over voldoende ruimte beschikken om bij een openbare schuilplaats een ontsmettingsinrichting in te richten, dan nog verdient het geen aanbeveling besmetten en onbesmetten door dezelfde sluis, hetzij naar de ontsmettingsinrichting, hetzij naar het schuilvertrek te schutten; de kans dat onbesmetten zich in de sluis besmetten blijft altijd bestaan.
Een betere oplossing is, zoowel voor de openbare schuilplaats als voor de ontsmettingsinrichting, een aparte sluis; wil men de personen, die in de ontsmettingsinrichting een bad hebben gehad, in de openbare schuilplaats onderbrengen, dan zou in de schuilplaats wel een deur zijn aan te brengen, welke direct toegang geeft tot die afdeeling van de ontsmettingsinrichting, waar zich de menschen bevinden, die gebaad hebben en van andere kleeding zijn voorzien.
Ook zij, die in hun huis over een tot schuilvertrek ingerichte ruimte beschikken, moeten trachten een sluis in te richten, waarvoor b.v. de keldertrap kan worden benut. Men moet zich er echter goed van bewust zijn, dat deze sluis slechts een schutruimte blijft, waardoor de gasconcentratie in het schuilvertrek zoo laag mogelijk wordt gehouden.

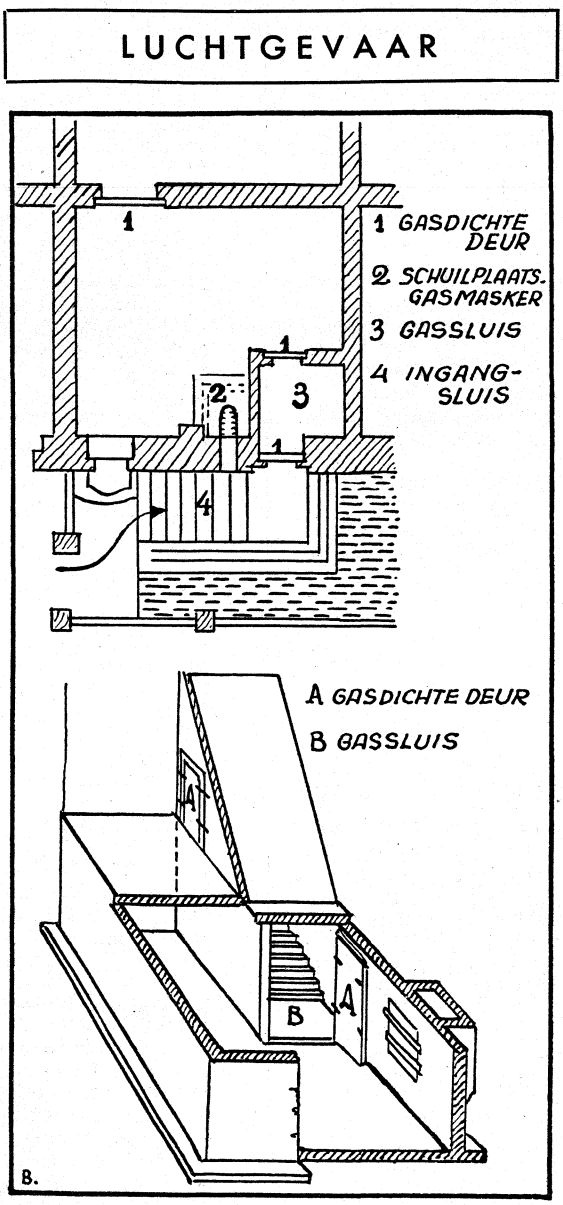

Nimmer mag een besmet persoon oorzaak worden, dat andere menschen in het schuilvertrek worden besmet; de grootste dienst, welken hij zichzelf en anderen kan bewijzen, is zich zoo snel mogelijk te begeven naar de ontsmettingsinrichting.
Het uittrekken en opbergen van besmette kleeding in een tot sluis ingerichte ruimte is een groote fout; de sluis is daarvoor niet de geschikte plaats.
Dit laatste moet natuurlijk wel geschieden in de speciaal ingerichte voorvertrekken van ontsmettingsinrichtingen, waarop in dit opstel niet nader wordt ingegaan.
Men bedenke steeds: Onbesmette personen naar het schuilvertrek, besmette personen naar de ontsmettingsinrichting.

B. **Keuze van het schuilvertrek. —**
1. Bij voorkeur daarvoor een kelder of sousterrain kiezen, wanneer deze althans niet onder water kunnen loopen en nooduitgangen aanwezig zijn.
2. Is een kelder of sousterrain niet aanwezig, dan een vertrek kiezen op de benedenverdieping.
3. De ramen van het schuilvertrek moeten klein zijn en zoo weinig mogelijk blootgesteld. Een voordeel is, wanneer het vertrek aan zachten grond grenst, omdat de luchtdruk van daarin ontploffende brisante bommen zich minder zal doen gevoelen.
4. Zoo eenigszins mogelijk moet het schuilvertrek van de heerschende windrichting afgekeerd zijn. Winddruk zal het binnendringen van gas door reten en kieren bevorderen.
5. Het aantal personen, dat gedurende eenigen tijd in een gesloten ruimte kan verblijven, welke niet van zuivere of gezuiverde lucht wordt voorzien, is minder afhankelijk van het tekort aan zuurstof of het surplus aan koolzuur dan wel van de stijging van de temperatuur en de vochtigheid van de lucht. Daarom moet de capaciteit van een schuilvertrek minder worden afgemeten naar het aantal M³. lucht, dat daarin aanwezig is, dan naar de beschikbare oppervlakte in staat om warmtestuwing en ophooping van waterdamp in de lucht tegen te gaan.

(„Luchtgevaar" Tijdschrift voor luchtbescherming)
(Vor. ber. Luchtgevaar 1462 E.)

A. GROOT-DUITSCHLAND. — Economische banden met Zuid-Oost-Europa. —

Het jongste nummer van de Londensche „Economist" bevat naar aanleiding van de „Anschluss" een zeer uitvoerige beschouwing over den politieken en vooral economischen druk van Duitschland op de vier Donaustaten, Tsjecho-Slowakije, Hongarije, Joego-Slavië en Roemenië.

De „Anschluss" heeft de economische banden tusschen Duitschland en de Donau-staten uitgebreid: de Donau-staten namen met hun vieren een dubbel zoo groot aandeel in Oostenrijks import als Duitschland:

Invoer in Oostenrijk uit:	1936 Millioen Sch.	1936 Perc. v. totalen import	1937 Millioen Sch.	1937 Perc. v. totalen import
Tsjecho-Slowakije . .	144.0	11.4	160.3	11.0
Hongarije	118.3	9.3	131.7	9.0
Joego-Slavië . . .	76.8	6.1	115.3	7.9
Roemenië	101.5	8.0	87.4	6.0
Totaal Donau-staten.	440.6	34.8	494.7	33.9
Duitschland . . .	216.5	17.1	233.6	16.0
Italië	59.0	4.7	80.3	5.5

Tsjecho-Slowakije had een zeer belangrijk aandeel in Oostenrijks import: bijna de helft van den steenkolen-invoer. De relaties tusschen de Tsjechische en Oostenrijksche textiel-industrie waren zeer nauw. Thans dreigen deze verbroken te worden ten gunste van Saksen.

De handel en het verkeer van geheel Centraal- en Zuid-Oost-Europa zijn sedert lang geconcentreerd op Weenen; Duitschland heeft thans dit transito-verkeer in handen; dit land zal voortaan bepalen, welke de lasten voor dien transito-handel zullen zijn. Onderhandelingen met Hongarije, Tsjecho-Slowakije en Joego-Slavië zijn op dit punt reeds geopend. Men wil een groote Donau-haven te Weenen aanleggen, en neemt de voltooiing van het Rijn-Main-Donau-kanaal met den grootsten spoed ter hand. En Duitschland legt een gewapende flottielje op den Donau.

Het bovenstaande, aldus de „Economist", geeft eenige aanwijzingen omtrent de beteekenis van een klein, maar economisch en geografisch belangrijk land, dat wordt opgenomen in het territoir van een Groote Macht. In dit verband is het van het grootste belang om de handelsbetrekkingen tusschen Duitschland en de Centraal-Europeesche landen na te gaan.

	Totale handel van Hongarije, Roemenië, Joego-Slavië, Bulgarije en Griekenland tezamen (in 1936 en 1937). Invoer uit:	Uitvoer naar:
Groot-Duitschland	42.3 %	36.8 %
Tsjecho-Slowakije	7.1 %	6.7 %
Italië	2.9 %	5.8 %
Engeland, Frankrijk en de Ver. Staten	16.7 %	19.4 %

Groot-Duitschlands aandeel in den invoer van deze landen is sedert 1929 sneller toegenomen dan zijn aandeel in hun export, omdat zij hun bevroren saldi in Duitschland niet konden ontdooien. Engeland, Frankrijk en de Ver. Staten zijn niet in staat geweest om het verlies voor Tsjecho-Slowakije in den handel met Duitschland weer goed te maken. Italië, dat een houvast in Centraal-Europa trachtte te krijgen, door de protocollen van Rome, is thans grootendeels afhankelijk van Groot-Duitschland, zooals ook wel blijkt uit de ontwikkeling van het handelsverkeer tusschen Duitschland en Italië (in percentages van Italië's totalen handel).

	Invoer in Italië uit Groot-Duitschland	Uitvoer van Italië naar Groot-Duitschland.
1929	14.8 %	14.8 %
1932	15.7 %	14.2 %
1934	18.3 %	18.2 %
1937	23.8 %	22.8 %

Duitschlands totale buitenlandsche handel is de laatste jaren in toenemende mate afhankelijk van de Midden- en Zuid-Europeesche staten, n.l. voor ongeveer een vijfde. Maar Duitschlands penetratie in Centraal- en Zuid-Oost-Europa heeft door de „Anschluss" veel meer het karakter gekregen van een streven tot vorming van een autarkisch Centraal- en Zuid-Oost-Europa onder politieke en economische voogdij van Groot-Duitschland. En Italië, dat economisch vier of vijfmaal meer afhankelijk van Duitschland is dan omgekeerd, staat daarnaast.

Niet, zoo concludeert de „Economist", de as-Rome—Berlijn, zooals wij die tot nu toe gekend hebben, maar de nieuwe as-Berlijn—Balkan is het, rondom welke de continentale politiek en economie spoedig nieuwe wentelingen kan doen ontstaan. Een volkomen vreemd, arbitrair, financieel en commercieel systeem is met een ongelooflijke snelheid ontstaan op het Continent: in vier jaren. Dit systeem heeft een geheele serie Europeesche landen in verschillende mate gebracht tot economische dienstbaarheid. Het systeem leidt tot een regelmatige uitdrijving uit die gebieden van bijna alle staten, wier handelspolitiek nog gevoerd wordt volgens de oude methode. Een groote mogendheid, wier eigen systeem van buitenlandschen handel een antithese is van vrijhandel, heeft een stelsel van commercieele beheersching in 4 jaar opgebouwd. Dit beteekent dat, wanneer Duitschland het wenscht, die landen aan toenemenden druk kunnen worden blootgesteld, niet slechts van politieken, doch ook van economischen aard.

(Alg. Handelsblad)

(V. b. Tsjecho-Slowakije 3209 A.; Hongarije 3217 A.)

22 MEI 1938

B. VEREENIGDE STATEN. — Niet-erkenning van het Italiaansch imperium. —

Cordell Hull heeft verklaard, dat noch de handhaving van den status quo betreffende de wapenzendingen naar Spanje, noch de Geneefsche besprekingen, die tot de algeheele erkenning van de verovering van Abessynië kunnen leiden, wijziging brengen in de grondbeginselen der Amerikaansche politiek. In de nota van 16 Juli 1937 heeft Hull onder meer gezegd, dat de Vereenigde Staten tegenstander waren „van het aanwenden van geweld en van inmenging in de binnenlandsche aangelegenheden van andere staten", dat zij „het beginsel van de veiligheid der verdragen" wenschten te handhaven, terwijl zij zich uitspraken „voor de regeling van internationale geschillen door vreedzame onderhandelingen." (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Erkenn. Imperium 3258 F.)

C. NEDERLAND. — Diplomatie. - Dr. Ph. C. Visser gezant te Ankara. —

Dr. Ph. C. Visser, vroeger consul-generaal der Nederlanden te Calcutta, is geaccrediteerd bij de regeering der Turksche republiek als Hr. Ms. buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister. Hij is reeds te Ankara aangekomen.

Dr. Visser heeft zich, buiten zijn eigenlijke werk in het belang van ons land — wij noemen hier zijn activiteit voor de bevordering van den Indischen suikerafzet — vooral naam verworven door zijn beroemde expedities naar den Karakorum. Op deze tochten werd hij vergezeld door Mevr. Visser-Hooft en hun beider verdiensten op dit gebied werden drie jaar geleden erkend door hun benoeming, wat dr. Visser betreft tot ridder in de Orde van den Ned. Leeuw en van Mevr. Visser tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. (De Telegraaf)

(Vor. ber. Diplomatie 3252 A.)

D. VEREENIGDE STATEN. — Het Joodsche bezit in Duitschland. - Protest en Duitsch commentaar. —

Het departement van Staat publiceert den tekst van een op 9 Mei '38 door den ambassadeur der Vereenigde Staten te Berlijn, Wilson, overhandigde nota, waarin de Amerikaansche regeering protesteert tegen de toepassing van het door Göring

uitgevaardigde decreet, dat bepaalt, dat Joodsche eigendommen moeten worden geregistreerd om zoo noodig te worden aangewend „in overeenstemming met de behoeften van het Duitsche bedrijfsleven".
De nota vestigt de aandacht der Duitsche regeering op deze aantasting van de verplichtingen, door de rijksregeering aangegaan bij het Duitsch-Amerikaansche verdrag van vriendschap en de consulaire overeenkomst van 8 December 1923.
„Met het oog op den inhoud en het doel van dit jongste decreet en zijn discrimineerenden aard", aldus de nota, „protesteert de regeering der Vereenigde Staten tegen zijn toepassing op burgers der Vereenigde Staten".
De regeering der Vereenigde Staten geeft uitdrukking aan de hoop, dat de rijksregeering zich na een nieuw onderzoek accoord zal verklaren met genoemde overwegingen en dat zij spoedig de verzekering zal geven, dat de onder oogen geziene maatregelen niet zullen worden toegepast op Amerikaansche staatsburgers".

Duitsch commentaar. — In verband met deze protestnota zegt het Duitsche Nieuwsbureau, dat de daarin vervatte verwijzing naar de bepalingen van het Duitsch-Amerikaansche verdrag van 8 Dec. 1923 ongegrond is, aangezien in dat verdrag bepaald wordt, dat de onderdanen van beide staten ten opzichte van de uitoefeningen van handel en bedrijf principieel gelijk gesteld zullen worden met de onderdanen van het eigen land.
Door de voorschriften der verordening worden buitenlandsche Joden echter niet in een slechter positie gebracht dan de Duitsche Joden, aldus het Duitsche Nieuwsbureau. Het D.N.B. voegt hieraan nog toe, dat de Amerikaansche opvatting in laatste instantie tot het merkwaardige resultaat zou leiden, dat het ontoelaatbaar zou zijn bij de behandeling van de onderdanen der andere verdragspartij onderscheid te maken, welke ook, ten aanzien van geslacht, leeftijd, opleiding of geschiktheid voor een beroep. (De Maasbode - Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Joodsche vermogens 3259 D.)

A. **NEDERLAND. — Eenheid door Democratie. —** Meer dan vijf duizend personen waren op 10 Mei 1938 te Amsterdam bijeen om de nationale demonstratie van de Nederlandsche beweging voor Eenheid door Democratie bij te wonen, waar mr. J. J. R. Schmal, dr. W. Banning, mr. G. A. Boon en mr. P. J. Oud het woord voerden. Hieraan ontleenen wij het volgende:
Prof. dr. J. A. Goudriaan opende de bijeenkomst. Er bestaat over het doel van de Nederlandsche beweging voor Eenheid door Democratie nog steeds zeer veel misverstand, meende Prof. Goudriaan. Men heeft wel eens gezegd, dat E.d. D. den weg baande naar een volksfront. Anderen zeggen, dat wij streven naar een samenwerking der linker partijen. Weer anderen, dat wij een eenheidskabinet propageeren op zeer breede basis. Het een, noch het ander is het geval. E. d. D. bakent haar grenzen tegenover het communisme even scherp af als tegenover het nationaal-socialisme. Zij ziet de zes groote politieke partijen van Nederland als volstrekt onmisbaar voor het zelfstandig opgroeien van de verschillende bevolkingsgroepen, elk in haar eigen sfeer. Het doel van E. d. D. is ook volstrekt niet alleen bestrijding, dus een negatief doel. Het werkelijke doel is een positieve zaak: het kweeken van een groote liefde, een groot verantwoordelijkheidsgevoel en een groote opofferingsgezindheid voor de oude Nederlandsche vrijheidsrechten, zonder welke het Nederlandsche volkskarakter niet kan bestaan. In dit doel zijn alle zes groote democratische partijen volstrekt één, ondanks verschil in beginsel, ondanks verschil in politiek inzicht. Wij zijn nog lang niet wat wij willen worden: een massabeweging, die het geheele Nederlandsche volk samenbrengt in een levend enthousiasme voor vrijheid en verdraagzaamheid. Maar deze vergadering bewijst opnieuw, dat wij op den goeden weg zijn. (De Standaard)

(Vor. ber. E. d. D. 3122 C.)

B. **NEDERLAND. — Diplomatie - Engelsche gezant.** De regeeringspersdienst meldt: in de plaats van sir Charles Hubert Montgomery zal benoemd worden tot gezant van het Britsche rijk te Den Haag, sir George Neville Maltby Bland.
De nieuwe Engelsche gezant, geboren 6 December 1886, ontving zijn opleiding te Eton en King's college, Cambridge.
In het jaar 1911 werd hij benoemd tot ambtenaar aan het departement van Buitenlandsche Zaken te Londen; was toegevoegd aan de Engelsche vredesdelegatie te Versailles in 1919 en werd in hetzelfde jaar benoemd tot particulier secretaris van den onderstaatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken.
In 1921 werd sir Neville Bland bevorderd tot 1sten secretaris, waarop in 1929 zijn benoeming volgde tot legatie-raad te Brussel.
In 1935 werd hij aan het departement van Buitenlandsche Zaken teruggeroepen, om thans hier ter stede zijn vaderland te gaan vertegenwoordigen.
De nieuwe gezant is commandeur in de „Victorian order". (Regeeringspersdienst)

(Vor. ber. Diplomatie 3274 C.)

C. **ENGELAND. — Hoogerhuis .. Debatten in zake Abessynië, Italië en Duitschland. —**
Sprekende over een door den Aartsbisschop van Canterbury tijdens de debatten aanbevolen voorstel, dat Mussolini er wellicht toe gebracht zou kunnen worden Hailé Selassie een beperkt gebied in Abessynië aan te bieden met autonomie op binnenlandsch gebied en onder souvereiniteit van Italië, verklaarde Lord Halifax in zijn antwoordrede in het Hoogerhuis op 19 Mei '38, dat dit een zaak is, welke de Italiaansche regeering en Hailé Selassie alleen zelf kunnen beslissen.
Voortgaande zette Halifax eenige der argumenten uiteen, die hij in Genève naar voren heeft gebracht, waaraan hij toevoegde, dat niets de toewijding van het Engelsche volk jegens den Volkenbond als instrument voor den vrede méér zou vernielen, dan wanneer het de gedachte zou krijgen, dat de Volkenbond een instrument was, dat Engeland waarschijnlijk in een oorlog zou verwikkelen.
„Wanneer wij zien," aldus Lord Halifax, „dat de weigering om de feiten onder oogen te zien de tegenstellingen levend houdt, moeten wij overwegen, of het juist is het wezen voor den schim te laten varen. Wij aanvaarden de Italiaansche verzekeringen en gelooven, dat zij op fatsoenlijke wijze ten uitvoer zullen worden gelegd. Wij gelooven, dat wij met de overeenkomst met Italië een begin hebben gemaakt tot den vrede en wij zijn vastbesloten van iedere gelegenheid gebruik te maken om dit begin voort te zetten en tot ontwikkeling te brengen. Hoezeer wij ons gelukkig prijzen over onze vriendschappen, wij beschouwen ze niet als op eenigerlei wijze exclusief en wij willen er naar streven haar aantal en uitgebreidheid te doen toenemen. Wij zouden gaarne alle oorzaken van wantrouwen en argwaan tusschen ons en Duitschland zien opgeheven, een opvatting, die gedeeld wordt door de meerderheid der volken in beide landen, die zoo nauwe verwantschap van taal en oorsprong hebben."
(Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Volkenbond, Abessynië 3267 F.)

D. **GEESTELIJK LEVEN. — Oecumenische Wereldraad. - Internationale Conferentie te Utrecht. —** De te Utrecht gehouden internationale oecumenische conferentie heeft tot een resultaat geleid. Op 13 Mei 1938 heeft zij een ontwerp-statuten voor den te stichten Oecumenischen Wereldraad met algemeene (75) stemmen aangenomen. De groote congressen van verleden zomer, die elk een tak der oecumenische beweging belichaamden, hadden besloten om voortaan in één organisatie, een Wereldraad, samen te gaan, welk principieel besluit nu door de conferentie te Utrecht een begin van uitvoering gekregen heeft. Zoo komt de vereeniging van Stockholm-Oxford (beweging voor Practisch Christendom) en Lausanne-Edinburg (Geloof en Kerkinrichting) tot stand.

Men zal het ontwerp binnenkort aan de Kerken voorleggen, en nadat deze het hebben aanvaard, zal de Wereldraad worden opgericht. Het ontwerp definieert dezen raad als „gemeenschap van Kerken, die onzen Heer Jezus Christus als God en Heiland belijden". Een der voornaamste doeleinden van den Wereldraad zal zijn, het werk van bovengenoemde twee organisaties voort te zetten. Hij zal de gemeenschappelijke actie door de Kerken vergemakkelijken, samenwerking bij het bestudeeren van vraagstukken bevorderen en wereld- en regionale conferenties voor bijzondere zich voordoende doeleinden bijeenroepen. Hij zal niet een voor de Kerken wetgevende macht bezitten, doch speciaal hem door de Kerken opgedragen aangelegenheden voor haar behandelen. Hij zal onderling overleg mogelijk maken en de gelegenheid scheppen om in zaken van gemeenschappelijk belang vereenigd op te treden.
De Wereldraad zal uit een vergadering van niet meer dan 450 leden bestaan, die om de vijf jaar bijeenkomen, alsmede een centraal comité van niet meer dan 90 leden, dat jaarlijks vergadert.
Totdat de Wereldraad er is, zal een voorloopig comité alle werkzaamheden verrichten.
De voorzitter van dit uit 28 personen bestaande comité is dr. W. Temple, de Anglic. aartsbisschop van York, vice-voorzitters ds. Marc Boegner te Parijs, president van den Franschen Kerkenbond, de Oost-Orth. aartsbisschop Germanos, die te Londen woont, en dr. John R. Mott te New York, president

van den Int. Zendingsraad. Dit voorloopig comité heeft weer een uitvoerend comité, waarvan ds. Boegner voorzitter zal zijn. Het voorloopige comité heeft reeds den Nederlander dr. W. A. Visser 't Hooft te Genève, algemeen secretaris van de Wereldfederatie van Christen-Studenten, als een der algemeene secretarissen en dr. H. Smith Leiper en dr. W. Paton als adjunct-secretarissen benoemd. (Nieuwe Rott. Courant)

(Vor. ber. Oecum. Wereldraad 2921 B.)

A. **ADOLF HITLER - BENITO MUSSOLINI. — Typeering van twee dictators. —**

De Parijsche correspondent van de N. R. Crt. schrijft aan zijn blad:

„Edouard Helsey geeft in het „Journal" de volgende karakterschets van de dictators te Rome in verband met hun wezen en den invloed, die daarvan op hun volken uitgaat. Als waarnemer van de ontmoeting noteerde hij:

De Führer lijkt verder van de menschen dan ooit. Als men hem ziet kost het moeite te gelooven, dat hij als wij van vleesch en bloed is. Zijn gelaatskleur, gebaren, blik, alles draagt ertoe bij hem het uiterlijk van een vreemde verschijning te geven, als door een ruit heen gadegeslagen. Van het begin af aan had hij in zijn loop iets onwezenlijks gelijk aan het automatisme van een verwonderlijken slaapwandelaar. De gewoonte van de macht en een lange reeks verbazingwekkende successen hebben dit karakter aangedikt. De geestdriftige van het begin heeft de trekken aangenomen van een profeet, die in een diepe mijmering verzonken is.

Mussolini staat met beide voeten op de aarde. De verstrakking, welke hij zich van meet af oplegde en welke een lange gewoonte eindelijk tot een tweede natuur maakte, ontspruit nochtans duidelijk uit een opzettelijke inspanning. Het legendaire uiterlijk, dat hij aangenomen heeft is het resultaat van een bewusten wil. Hij heeft verkozen te zijn wie hij is. Hitler zal zich zelf misschien nooit leeren kennen.

Helsey stelt het lijdelijke tegenover het bedrijvige genie en legt dit aldus uit:

Met hen waar te nemen begrijpt men een wezenlijk iets. Mussolini heeft Italië gemaakt tot wat het is. Duitschland daarentegen heeft Hitler gemaakt. De eerste is een oorzaak, de tweede een gevolg. Als beiden, die gewond werden, in den grooten oorlog den dood gevonden hadden, zou het lot van Italië een ingrijpende wijziging hebben ondergaan, maar in Duitschland zou onvermijdelijk een andere Hitler zijn opgestaan. Mussolini is als berekenaar en verwezenlijker ten volle een politieke aanvoerder, Hitler is een uitermate gevoelig medium. In hem ontvlamt de diepe hartstocht, die uit de Duitsche massa laait. Met Mussolini zal het altoos gemakkelijk zijn te overleggen, zijn brein onderscheidt en weegt. Met Hitler is elk woord overbodig, een collectieve ziel drijft hem aan zonder hem den tijd te laten tot het bewustzijn van zich zelf te komen." (N. R. Crt.)

23 MEI 1938

B. **TUNIS. — Destour, Neo-Destour en de Italianen.**

Op de Destour-beweging is de Neo-Destour gevolgd. Men weet, dat de eerste, welke op de onafhankelijkheidsverklaring van Tunis aanstuurt, na den oorlog verboden was. De beide mededingende fracties staan onder leiding van sjeik Thaalbi en Habib van Bourguiba In de laatste weken zijn ze elkander in de haren gevlogen, want de jongeren, in den Neo-Destour georganiseerd beschuldigden Thaalbi de vorming van één enkele partij na te streven onder toezicht der leiders van den ouden Destour. De sjeik protesteert tegen dit verwijt, zeggende geen ander doel gehad te hebben dan in de nationalistische actie een atmosfeer van eendracht wakker te roepen.

Het gros van de neo-Destouristen is op de Fransche scholen geweest. Degenen, die naderhand naar omlaag kwamen en werkloos werden, stookten de pogingen tot oproer aan. De toestand werd moeilijk, toen in 1936 de Destour weer het recht kreeg zich te organiseeren en ongestraft de punten van zijn program te ontwikkelen Ze vermenigvuldigde in de wildernis haar secties en cellen, van de communisten afgekeken, belegde meetings en andere betoogingen, bereidde stakingen voor, drukte er een aan de vreemdelingen vijandelijk stempel op, tot wie de Franschen mede gerekend worden, en zamelde openlijk gelden in ter stichting van een weerstandskas door middel van een nationale Tunesische bank. De Destour werd aldus een soort staat in den staat. Het verschil met den neo-Destour schuilt voornamelijk in de methoden tot toepassing van de beginselen.

Laval beijverde zich in 1935 te Rome aan de Italiaansche eischen tegemoet te komen, wat betreft de nationaliteit van daar gevestigde Italianen en de voor hun kinderen bestemde scholen.

Men weet, dat het aantal Italianen en dat der Franschen vrij wel precies in evenwicht is. Voor het visschen in dit gemakkelijk te vertroebelen water doen zich altijd candidaten voor. Men heeft al opgemerkt, dat de opstootjes met schokkende gebeurtenissen in de Europeesche politiek samenvielen. Zekere Duitsche en Italiaansche elementen liggen op de loer; men kent de militaire voorbereidingen van dit rijk in het aangrenzende Libye en de wisselvalligheid of zwakte van het Fransche beleid heeft de rest gedaan. Met de kastijding van de inheemsche raddraaiers had een exempel gesteld moeten zijn wegens de aansprakelijkheden, die ze niet slechts ten aanzien van het vergoten Fransche bloed op zich laadden, doch ook wegens de mohammedaansche stumpers, die zich gereedelijk door hen lieten opwinden en op sleeptouw nemen en die als kinderen toegevendheid als vrees uitleggen en den chef, die weet wat hij wil, eerbiedigen. Van die onzekerheden hebben niet alleen inheemsche leiders misbruik gemaakt, wien de woelingen in Palestina en Egypte als voorbeeld strekten. Daarbij gingen de jonge hoofdarbeiders zich „voelen". Ze begeeren medezeggenschap in de vertegenwoordigende lichamen en vrijheid van drukpers en woord, eischen, die geleidelijk vervuld zullen worden. Daarop heeft zich een pan-islamitische gisting geënt, die tot 1911 teruggaat, welke aan de behoefte van de massa aan macht en grootheid in het gevlij kwam. De economische nood heeft de boeren verarmd en tijden van droogte verergerden de ellende. Als de bewoners brood, een lapje grond, werk, vrijheid en scholen hebben, komen de andere verlangens van zelf te vervallen. De overheid heeft het in de hand door een vastberaden sociale politiek tezamen met doortastend optreden tegen rustverstoorders, de ontevredenheid te bedaren. In geen geval is de bevolking in staat zich zelf zonder hulp en raad van de Franschen te besturen. En daar het onder Fransche bescherming of Fransch bestuur staande Noord-Afrikaansche gebied, naar een verbreid geloof, in een volgenden oorlog een voornaam gevechtsterrein kan worden is het zaak, er alles na te laten, wat de orde kan verstoren. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Neo-Destour 3228 B.)

C. **AMSTERDAM. — Onderwijs - Gemeente-universiteit - Benoemingen. —**

De Amsterdamsche gemeenteraad heeft op 11 Mei 1938 na een geheime zitting, als opvolger van wijlen prof. dr. van Rooy tot gewoon hoogleeraar in de verloskunde en de leer der vrouwenziekten benoemd dr. M. A. van Bouwdijk Bastiaanse, hoofd der verloskunde-afdeeling van het Sint Franciscus-gasthuis te Rotterdam.

Prof. dr. P. J. A. Adriani werd benoemd tot gewoon hoogleeraar in het belastingrecht. Hij is hoofdinspecteur der Registratie en Domeinen en hoofd der inspectie der successie en registratie te Amsterdam.

Prof. dr. M. Valkhof tot gewoon hoogleeraar in de Romaansche philologie en buitengewoon hoogleeraar in de Fransche taal- en letterkunde na de middeleeuwen.

Prof. dr. J. B. van Tielrooy, leeraar aan het gymnasium te Zwolle, wordt buitengewoon hoogleeraar in de Fransche taal en letterkunde na de middeleeuwen.

H. J. van der Schroeff tot lector in de bedrijfshuishoudkunde.

P. Hennipan tot lector in de Staathuishoudkunde.

(De Tijd) **(Vor. ber. Prof. v. Rooy 3030 A.)**

D. **GEESTELIJK LEVEN. — Jaarvergadering van de Alg. Ned. Doopsgezinde Predikanten-Vereeniging te Amsterdam. —**

De Alg. Ned. Doopsgezinde Predikanten-Vereeniging is op 25 April 1938 in de Singelkerk te Amsterdam onder voorzitterschap van dr. H. W. toe Water uit Zwolle in jaarvergadering bijeengekomen.

Na het openingswoord van den voorzitter sprak dr. N. Westendorp Boerma, lector aan het Doopsgezind Seminarium te Amsterdam, over Heering's boek „Geloof en Openbaring". Doel van dit referaat was niet een beoordeeling, waardeering of bestrijding van prof. Heering's werk te geven, als wel naar aanleiding van dit belangrijke, stimuleerende boek een grondslag van discussie te geven voor eenige theologische problemen. Spr. vatte den inhoud van dit boek in deze vier punten samen: 1e. de transcendentie Gods; daarbij merkte hij op, dat het Openbaringsbegrip van Heering anders is dan dat van wijlen de Bussy, in wiens theologie overigens ook deze transcendentie in het middelpunt stond. 2e. De Christologie. God heeft zich bovenal in Jezus Christus geopenbaard, niet in de wereld, niet door ons, in en door Christus. Christus de levende vorm der godheid. God buiten Christus is als een vluchtige schaduw die men tevergeefs poogt vast te houden; het centrale is het kruis. Zoo ongeveer Heering, die aan het kruis zijn schoonste bladzijden wijdt; niet op één lijn te stellen met Guido Gezelle's

„Het kruis" of met Pascal's „Nacht van Gethsemane", wel er aan herinnerend. Zijn goede gedachten: dit is Christendom. 3e. Het antwoord is: het geloof heeft de waarheid in zich zelf „De rede reikt niet tot het geloof, zij kan steunen, op weg helpen, zij beslist niets. Het geloof is zichzelf genoeg door zijn onverbrekelijk verband met de kenbron van stellige waarheid." „Het geloof kent alleen het geloof." M.a.w. het geloof vraagt geen recht om er te zijn, het heeft een koninklijk recht krachtens het waarmerk dat het met zich draagt. Zijn waarheid onthult zich alleen voor wien zich binnen de geloofskring plaatst. Evenzoo ongeveer de Bussy: Er is geen ander beroep dan op de waarheid die de voorstelling zelf meebrengt. De Bussy moest niet veel hebben van het „peinzensmoede". Ja, onze God is ons een raadsel, een verborgenheid; laat ons daarover niet zuchten en peinzen, maar weenen en ons verootmoedigen." Niet door onze gebrekkige kennis, maar door onze leegte, onze armoe, onze banaliteit, onze zonde is God ons een verborgenheid. Verwantschap is er ook met Leo Schestow, den christen-wijsgeer, die onstuimig zijn leven lang de waarheid zoekt die onze evidenties niet behoeft; die haar zoekt omdat zij hem gevonden heeft. Het is steeds het specifieke van de verbinding geloof-openbaring, dat boven het denken uitgaat, niet te verifieeren toch waarheid. Waarheid, al is het een andere waarheid dan die der wetenschap, openbaringswaarheid."

Heering schijnt intusschen, aldus spr., vaak meer te bedoelen; soms is het, alsof openbaring ons een stel waarheden verschaft die wij slechts te ordenen hebben. Daarbij komt soms een rationalisme voor den dag, dat kwalijk bij zijn boek past; b.v. in de opmerking over het vijfde gebod, dat van goddelijken oorsprong zal zijn, omdat er geen motiveering bij staat. Het meeste bezwaar had spr. overigens tegen „innerlijke Godservaring" als waarmerk van geloof. Dat wordt een piëtisch mysticisme. In dàt opzicht was De Bussy wel heel anders. Bij hem niet de directe Godservaring in het geloof. Geloof ontstaat door overdracht, door opneming uit de geestelijke wereld, waarin wij leven. Hij zag de groote beteekenis der gemeenschap voor het geloofsleven. Zijn opvatting staat dichter bij ons gewone menschen, die geen geloofshelden zijn en niet zoo veel bijzondere ervaringen hebben.

4e. Ernstig bezwaar bestaat ook tegen wat Heering zegt over „autonomie", het dubbelzinnige woord, dat bij Kant past, maar niet bij Heering. Hij werpt er zijn eigen hoofdstelling mee omver. Zwak zijn ook de gedeelten die over „geweten" en „ethiek" handelen.

Het boek is een krachtige aansporing tot bezinning over den inhoud van ons geloof. Heering zegt: „Zonder dogmatiek houdt geen Kerk zich op den duur staande". Spr. verkoos den term „belijdenis" boven „dogmatiek" dan geldt het voor iedereen geloofskring. Met een citaat van De Bussy besloot spr.: „Handhaving der leer als zoodanig is niet verkeerd, als de leer levende, op het gemoed werkende waarheden inhoudt, als zij uitdrukking geeft aan of in verband staat met de nooden en bewegingen der ziel." (De Standaard)

(Vor. ber. Doopsgez. Predikanten-Ver. 2296 C.)

A. **LOOD. — Wereldproductie. —**

	(in metrieke ton) 1937	1936
Ver. Staten	443.000	362.888
Australië	227.000	200.600
Mexico	225.000	218.336
Canada	180.000	167.523
Duitschland	165.000	139.100
België	80.000	69.200
Burmah	79.000	74.332
Rusland	60.000	50.800
Italië	39.000	40.000
Frankrijk	36.000	7.213
Afrika	29.000	21.047
Engeland	20.000	16.450
Polen	17.000	15.021
Japan	10.000	9.700
Oostenrijk	9.000	8.232
Joegoslavië	7.000	6.000
Tsjecho-Slowakije	5.000	4.500
Spanje	—.—	46.579
	1.631.000	1.457.521

(Keesings Financieel Archief)

(Vor. ber. Wereldprod. Lood 589 C.)

24 MEI 1938

B. **ZUID-AMERIKA. — Het fascisme. —**

De gouverneur van La Pampa heeft den Argentijnschen minister van Binnenlandsche Zaken een brief gezonden met de klacht dat de Duitsche scholen in La Pampa, onder voorwendsel van onderwijs van taal en godsdienst, in werkelijkheid de kinderen zoo Duitsch mogelijk trachten te maken, en op die wijze een staat in den Argentijnschen staat scheppen. Het protest van Duitschland tegen de behandeling van Duitsche nazi's in Brazilië heeft eveneens de verontwaardiging opgewekt van geheel Zuid-Amerika. Hierdoor wordt namelijk een zaak opgeworpen waartegen alle onafhankelijke naties in de Nieuwe Wereld — hoe zij ook tegenover de gebeurtenissen in Europa staan — in verzet moeten komen. Het principe Jus soli tegenover dat van het Jus sanguinis vormt de groote, gemeenschappelijke basis van de Amerikaansche natie. Op dat punt is geen compromis mogelijk. Er bestaat voorloopig nog geen vrees dat Duitschland zich in dit deel van de wereld zal gaan uitbreiden, maar er bestaan vele georganiseerde Duitsche kolonies in Zuid-Amerika, in het bijzonder in Zuid-Brazilië en Chili. De theorie dat de Noord-Amerikaansche vloot en wat er nog over is van de Monroe-leer de eerste defensielinie van Zuid-Amerika zouden vormen, maakt niet veel opgang. Ondanks de toeneming van het Pan-Amerikanisme in recente jaren voelt men hier niets voor de gedachte dat de Zuid-Amerikaansche onafhankelijkheid iets verplicht zou zijn aan den grooten nabuur in het Noorden.

Het jus soli staat dus geheel vooraan. Indien Italië en Spanje ook al zouden beginnen over nationale minderheden in Zuid-Amerika, zouden er in het geheel geen Zuid-Amerikanen meer overblijven. Wat Zuid-Amerika in de eerste plaats van zijn immigranten eischt is, dat zij zich assimileeren. Men hoort tegenwoordig de opmerking maken dat de kinderen van Duitsche ouders in Zuid-Amerika op school wèl leeren „Heil Hitler" te zeggen, maar niets vernemen van San Martin, den Bevrijder. De gebeurtenissen in Brazilië hebben de aandacht gevestigd op de Duitschers, en de Argentijnsche regeering heeft een aantal Duitsche scholen gesloten. Na de Spanjaarden en de Portugeezen assimileeren de Italianen zich het gemakkelijkst, en worden daarom de meest gewenschte burgers geacht.

Afgezien van deze kwestie staan de Zuid-Amerikaansche regeeringen, de heerschende klasse en een deel van de pers vrij gunstig tegenover de totalitaire staten. Dat is het gevolg van het geloof dat het gaat om de keuze tusschen fascisme en communisme; de kerk oefent daarbij invloed uit.

In politiek opzicht heeft de democratie nooit diep wortel geslagen in Zuid-Amerika, en vertegenwoordigen de regeeringen zelden het volk. De uitslag van de parlementsverkiezingen is dikwijls misleidend. Stemmen worden gekocht of vervalscht, en de „officieele candidaat" begint met zooveel voordeel dat zijn tegenstander weinig kans op succes heeft. Toch is Zuid-Amerika trotsch op zijn democratie, echter meer in socialen dan in politieken zin. Democratie in Zuid-Amerika beteekent gelijkheid van kansen. De arme immigrant die in Europa veroordeeld is tot de klasse van zijn vader, kan zich in de Nieuwe Wereld vrij ontwikkelen. Dit geldt in Zuid-Amerika echter alleen voor Europeanen. Peru alleen is het eenige land in Zuid-Amerika waar het ras-bewustzijn zich naar buiten uit. De A.P.R.A., het revolutionair verbond van Amerikaansche volken, een politieke en rassenbeweging, is onwettig verklaard, maar zij heeft zich meester gemaakt van de verbeelding van Peru. Op ontoegankelijke plaatsen ziet men vaak deze vier letters, als een oud Indiaansch symbool. Er is ook in andere landen reclame voor gemaakt, in het bijzonder in Chili, maar dat heeft geen succes gehad. Duitschland, Italië, de beide partijen in Spanje en Engeland bieden den kranten in Zuid-Amerika gratis nieuws ter publicatie aan. Dit nieuws wordt zelden in de kranten gepubliceerd. De propagandistische waarde van de nieuwsdiensten van fascistische landen wordt meer dan opgeheven door een groot Fransch telegraafagentschap. In het algemeen krijgen de Zuid-Amerikaansche kranten hun nieuws echter van Noord-Amerikaansche nieuwsbureaux, die een goeden naam van onpartijdigheid hebben.

(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Fascisme 3086 A.)**

A. CHINA. — Giften van Nederland en Denemarken.

Bij den aanvang der openbare Raadszitting te Genève, heeft de voorzitter Munters op 11 Mei 1938 een verklaring aan den Volkenbondsraad voorgelezen, waarin hij mededeelde, dat de Nederlandsche minister van Buitenlandsche Zaken per brief aan den secretaris-generaal de bedoeling der Nederlandsche regeering heeft kenbaar gemaakt, aan den Volkenbond een gift ter waarde van 50.000 gulden, bestemd voor China, te doen toekomen. Tegelijkertijd deelde Munters mede, dat het Deensche Roode Kruis een financieele gift direct naar China heeft gestuurd. Gezien het belang dezer beide schenkingen vond de voorzitter het gewenscht, den Raad daarvan op de hoogte te stellen.

De Chineesche gedelegeerde Wellington Koo dankte in naam der Chineesche regeering zoowel de Nederlandsche regeering als het Deensche Roode Kruis voor hun belangrijke giften.

Naar wij vernemen betreft het hier een gift der Nederlandsche regeering aan den Volkenbond ter waarde van 50.000 gulden, als extra-gift boven de Volkenbondscontributie gedaan. Dit besluit heeft de Nederlandsche regeering reeds in Sept. '37 in de vierde commissie van den Volkenbond geopperd. De gift bestaat uit 25.000 gulden door Nederland en 25.000 door Nederlandsch-Indië opgebracht, welke vrijwel geheel zijn besteed voor den aankoop in Nederland van kinine. Het is dus een gift, die in waren wordt gedaan en bedoeld is voor de bestrijding van de epidemieën in China. In dien zin is ook van Japansche zijde niets tegen de schenking ingebracht, daar het bestrijden der epidemieën in China voor de Japanners van even groot belang is als voor de Chineezen aldaar.

(Telegraaf)

(Vor. ber. Hulp China 153 A.)

B. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Incident te Eger. — Tsjecho-Slowakije. — President Benesj heeft op 21 Mei '38 te Tabor in Zuid-Bohemen een rede gehouden, waarin hij o.m. zeide: „Men kan, wanneer men de verschillende politieke onderhandelingen, die op het oogenblik door eenige West-Europeesche mogendheden worden gehouden, in aanmerking neemt, met een zeker vertrouwen de ontwikkeling van den algemeenen toestand gadeslaan. Wat Tsjecho-Slowakije betreft, zou ik dit willen bevestigen, hoewel wij steeds bouwen aan ons leger en bereid zijn onze onafhankelijkheid te verdedigen tot het laatste.

Wanneer wij onze politiek in zake de nationaliteiten vergelijken met die van andere staten in Europa, dan is deze steeds ontegenzeggelijk een van de meest liberale geweest.

Het Tsjechische volk wil de nationaliteitenvraagstukken oplossen met bedachtzaamheid, met lijdzaamheid en met begrip voor de anderen, doch het verlangt, dat de andere nationaliteiten eveneens van dit begrip blijk geven. Ieder moet begrijpen, dat wij niet de belangen van den geheelen staat kunnen opofferen. De regeering is bezig met het uitwerken van hoogst belangrijke wettige maatregelen, die ons nationaliteitenstelsel zullen aanvullen, en die de werkelijke rechtsgelijkheid zullen bevestigen van alle staatsburgers en van alle nationaliteiten van den staat, hetgeen dezen hun economische en cultureele positie al naar gelang hun aantal, hun sterkte en hun verhouding zal verzekeren en hetgeen hen in staat zal stellen, te waken voor hun nationaal karakter, dit te ontwikkelen en zich te voelen als gelijken onder gelijken, die in dezen staat thuis zijn. De regeering zal deze beginselen verwerken in concrete voorstellen".

Toestand op 22 Mei 1938. —

Praag: De gemeenteraadsverkiezingen, die 22 Mei '38 in omstreeks 1000 plaatsen van Tsjecho-Slowakije gehouden zijn (29 Mei en 12 Juni wordt in de overige gemeenten gestemd), zijn, naar het Duitsche persbureau meldt, in hoofdzaak kalm verloopen.

Berlijn: Naar verluidt, heeft de Britsche ambassadeur Von Ribbentrop herinnerd aan Chamberlains verklaring betreffende de mogelijkheid van Britsche interventie. Men legt er den nadruk op, dat de Duitsche regeering zich er ten volle van bewust is, dat Engeland zich aan de zijde van Frankrijk zou kunnen stellen.

Londen: Zondagmidag vijf uur (22 Mei 1938) is het Britsche kabinet bijeen geweest om over het Tsjechoslowaaksche vraagstuk te beraadslagen. Na afloop werd bekend, dat Engeland zoowel te Berlijn als te Praag zijn kalmeerenden invloed zal blijven aanwenden. Men meende hier, mede op grond van het kalme verloop van den verkiezingsdag, een lichte ontspanning in den toestand te kunnen constateeren.

Parijs: Ook in de Fransche hoofdstad was men voldaan over het uitblijven van nieuwe incidenten, alsmede over de krachtige actie van Downing Street in de richting van een minnelijke schikking. Voor het overige neemt de Fransche regeering voorshands een afwachtende houding aan.

Toestand op 23 Mei 1938. —

Londen: In de Britsche hoofdstad was men algemeen van gevoelen, dat een lichte ontspanning was ingetreden. Men wijst met voldoening op de groote activiteit, welke de Engelsche diplomatie gedurende den Zondag (22 Mei '38) ontwikkeld heeft en is van oordeel, dat de Britsche politiek er op gericht zal blijven een vreedzame oplossing te bewerkstelligen. Hoe uitermate belangrijk men de internationale ontwikkeling voor de toekomst van den vrede achtte, blijkt wel uit het uitzonderlijke feit, dat op Zondag een kabinetszitting werd gehouden.

Parijs: In de Fransche hoofdstad, waar men de nabije toekomst eveneens met vertrouwen tegemoetziet, heeft men groote waardeering voor het optreden van de Britsche regeering, welke eenerzijds alles doet om den vrede te bewaren, doch anderzijds — men denkt daarbij aan de wijfelende houding van Londen in 1914 — niet geaarzeld heeft, de regeering te Berlijn duidelijk te maken, welk standpunt zij inneemt. Men laat te Parijs het initiatief gaarne aan de Engelschen, doch is vastbesloten, indien zulks onvermijdelijk mocht blijken, zijn verplichtingen jegens Tsjecho-Slowakije na te komen

Rome: In de hoofdstad van Duitschlands bondgenoot neemt men voorloopig de grootste reserve in acht, welke houding men in de Italiaansche pers terugvindt. Men heeft echter den indruk, dat Mussolini wenscht mede te werken aan een vreedzame regeling.

Warschau: Men is van oordeel, dat de houding van Polen — waar de algemeene ontspanning wellicht het sterkst tot uiting komt — in niet geringe mate heeft bijgedragen tot den gunstiger toestand van heden. Er schijnt geen twijfel te bestaan, dat Polen zich in geval van een gewapend conflict gebonden zou achten door de bepalingen van het Fransch-Poolsch verbond.

Men heeft voorts van de Tsjechoslowaaksche regeering mededeeling ontvangen, dat de militaire maatregelen van Praag geenszins tegen Polen gericht waren. De Tsjechoslowaaksche troepen, waarover men zich te Warschau ongerust maakte, zijn van de grens teruggetrokken. Het feit, dat minister Beck zijn reis naar Stockholm niet heeft uitgesteld, schijnt er eveneens op te wijzen, dat men in leidende kringen op het oogenblik geen verslechtering van den toestand in Centraal Europa verwacht.

Boedapest: De grens tusschen Hongarije en Tsjecho-Slowakije is op 22 Mei in den avond weer opengesteld, nadat Boedapest te Praag tegen de sluiting geprotesteerd had.

Toestand op 24 Mei 1938. —

De telegrammen uit de Europeesche hoofdsteden wijzen algemeen op een voortduren van de ontspanning in het Duitsch-Tsjechische geschil over de Sudeten-kwestie, al blijven de tegenstellingen nog zeer groot.

Praag: Henlein heeft op 23 Mei een gesprek van twee uur met den Tsjechischen premier, dr. Hodza, gehad, waarbij de mogelijkheden van een oplossing onder het oog zijn gezien. Er is nog geen bepaalde gedragslijn vastgesteld. Eerstdaags zal een tweede onderhoud plaats hebben. Henlein schijnt uit Berchtesgaden en Weenen met iets gematigder eischen te zijn teruggekeerd.

Na het onderhoud verklaarde men in Sudeten-Duitsche kringen, dat de besprekingen niet ongunstig zijn verloopen en dat Hodza zich van verzoeningsgezinde zijde heeft doen kennen.

Berlijn: Het acute gevaar voor een gewapend conflict wordt voorbij geacht, al duren de principieele moeilijkheden voort. Voorshands wacht men het resultaat van den tweeden verkiezingsdag in Tsjecho-Slowakije af. Tegenover Engeland komen twee stemmingen tot uiting: eensdeels wrevel over wat men een „alarmeerende bemoeienis" noemt, anderdeels waardeering voor het „objectiever bemiddelingsstreven".

Londen: Chamberlain heeft op 23 Mei '38 in een Lagerhuis, dat van groot zelfbedwang blijk gaf, verslag uitgebracht van Engelands vredeswerk. Hij deelde in dat verband ook mede, dat de Tsjechische regeering den Duitschen gezant te Praag heeft doen weten, dat disciplinaire maatregelen zullen worden getroffen tegen hen, die aansprakelijk zijn voor het incident bij Eger. De Tsjechische regeering heeft de Britsche medegedeeld, dat zij voornemens is, naar een snelle afdoende oplossing van het geschil te streven. Von Ribbentrop, bij wien op samenwerking in het belang van den vrede was aangedrongen, zeide dat Duitschland er volkomen naar streeft de onderhandelingen te doen slagen en de stappen van Engeland met instemming begroet. Chamberlain achtte den toestand iets minder gespannen.

Rome: Italië is in deze zaak, die Duitschland en Tsjecho-Slowakije aangaat, slechts toeschouwer.

Moskou: Men volgt kalm, maar aandachtig de gebeurtenissen aan de Tsjechoslowaaksche grens.

(Telegraaf - Telex -A N. P. - Alg. Handelsblad - N. R. Crt.)

(Vor. ber. Incident Eger 3272 D.)

25 MEI 1938

A. **VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt teekent de Vlootwet. —**
President Roosevelt heeft op 17 Mei '38 de wet tot uitbreiding der vloot geteekend.
De voorstellen op het gebied der vlootbewapening vereischen voor de volgende tien jaren een bedrag van in het geheel 1.1 milliard dollar.
De voorstellen vormen een aanvulling op de gewone begrooting voor de marine. Zij betreffen den bouw van in het geheel 46 oorlogsschepen (o.m. drie slagschepen), 26 hulpschepen (o.m. twee vliegkampschepen), 950 vliegtuigen en een luchtschip.
Geldmiddelen, noodig voor den bouw van schepen moeten volgens de voorstellen van geval tot geval door het Congres worden gevoteerd.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Marinebegrooting 3247 E.)**

B. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Gemeenteraadsverkiezingen. —**
In de hoofdstad des lands en 256 andere gemeenten in Tsjecho-Slowakije zijn op 22 Mei '38 de aangekondigde gemeenteraadsverkiezingen gehouden, welke over het algemeen een zeer kalm verloop hebben gehad.
De volgende verkiezingen zullen op 29 Mei en 12 Juni '38 plaats hebben.
Van geen enkel incident van beteekenis wordt melding gemaakt.
In 77 van de 256 gemeenten waren de kiezers het eens geworden over een eenheidslijst en de verdeeling der zetels, zoodat hier niet gestemd werd. In het algemeen kan men zeggen, dat de veranderingen in het Tsjechische kamp niet groot zijn. De nationaalgeoriënteerde socialisten hebben winst behaald, de rechtsche partijen verloren aan de nationale socialisten.
De Sudetenduitsche partij heeft de stemmencijfers van de vorige verkiezingen behaald, vermeerderd met die van de Christen-socialen en de Duitsche boeren, die onlangs in de partij zijn opgenomen.
De Slowaaksche autonomisten hebben een zware nederlaag geleden te Ruzomberok, den zetel van pater Hlinka, leider der Slowaaksche Volkspartij. De partij verloor vier zetels. De tien andere partijen hebben hier 19 zetels gekregen tegenover de achttien van Hlinka. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Parl.verk. 1819 F.)

C. **TURKIJE. — Leening van £ 16 millioen. —**
Te Londen is een crediet-overeenkomst gesloten ten behoeve van Turkije, tot een bedrag van 16 millioen Pond Sterling.
Een Turksche commissie van financieele deskundigen, die thans in Engeland vertoeft, heeft machtiging gekregen de overeenkomst te teekenen.
(Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht Crediet 3265 A.)**

D. **NEDERLAND. — Voor Volkenbond en Vrede. —**
Onder leiding van prof. mr. V. H. Rutgers is in het A.M.V.J.-gebouw op 18 Mei '38 een bijeenkomst gehouden van jongeren, die daartoe waren uitgenoodigd door de afdeeling Amsterdam van de Vereeniging „Voor Volkenbond en Vrede" in samenwerking met enkele jeugdorganisaties.
Ingeleid door prof. Rutgers, sprak allereerst jonkvrouwe C. M. van Asch van Wijck over „Internationale organisaties en de Volkenbond".
Tweede spreker was mr. M. J. van der Flier, die een uiteenzetting gaf van de werkwijze van het Permanente Hof van Internationale Justitie te 's-Gravenhage.
Na de pauze werd eerst de Volkenbondsfilm vertoond. Vervolgens sprak pater dr. R. Regout, die betoogde, dat de Volkenbond ten aanzien van zijn voornaamste doelstellingen heeft gefaald en het dus goed is zich deze realiteit voor oogen te stellen en er de noodige consequenties uit te trekken. De internationale toestand eischt op het oogenblik groote waakzaamheid. Het zou echter een verderfelijke fout zijn, in zoo sterke mate realistisch te zijn, dat het ideaal verloren raakt. De beginselen van den Volkenbond — zoo vervolgde spr. — zijn onmiskenbaar juist. Zij verdienen onze aanhankelijkheid en onze verdediging. Doch vóór alles dienen zij begrepen te worden. Wij allen doen ons best om een oorlog te voorkomen, doch ook al zullen deze pogingen geen resultaten hebben, dan nog is het onze menschelijke plicht, om over dien oorlog heen, te werken aan den herbouw dezer verscheurde wereld.
Laatste spreker was mr. J. in 't Veld. (Telegraaf)
(Vor. ber. Volkenbond en Vrede 2310 D.)

E. **PROF. DR. H. BRUGMANS. — Huldiging. —**
Op 21 Mei '38 heeft prof. dr. H. Brugmans, onder zeer groote belangstelling zijn afscheidscollege gegeven in de aula der Amsterdamsche universiteit, waarna hij ter gelegenheid van zijn aftreden als hoogleeraar is gehuldigd door het daartoe gevormde comité, dat hem een in leeren band gebonden bibliografie van zijn werken aanbood.
Prof. Brugmans had als onderwerp van zijn laatste college gekozen: „De waarde van de Fransche revolutie".
Alvorens prof. Brugmans zijn afscheidscollege aanving, nam prof. dr. H. Frijda het woord en richtte zich namens den academischen senaat, tot den scheidenden hoogleeraar.
Na deze rede voerden prof. dr. W. E. J. Kuiper en prof. mr. dr. N. W. Posthumus het woord, de laatste als voorzitter van het huldigingscomité.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Onderwijs 3276 C.)**

F. **RECHTSZAKEN. — „De Vrijdenker". —**
De redacteur van „De Vrijdenker", het orgaan van de vrijdenkersvereeniging „De Dageraad", heeft zich voor de Haarlemsche Rechtbank moeten verantwoorden wegens een door hem uit het orgaan „La libre pensée" overgenomen en vertaald artikel, getiteld „Puer nobis nascitur", waarin zeer „ironisch" werd geschreven over het maagdelijk moederschap van Maria en aanvallen gericht werden op bedevaartsplaatsen als Lourdes, Lisieux en Beauraing De redacteur ontkende de bedoeling gehad te hebben, om te beleedigen, of om God te lasteren, zooals de dagvaarding tegen hem luidde.
De officier van justitie eischte een maand gevangenisstraf.
De verdediger, mr. S. de Jong uit Amsterdam, pleitte vrijspraak.
De rechtbank heeft den redacteur veroordeeld tot twee maanden gevangenisstraf wegens smalende Godslastering en het zich op voor de godsdienstige gevoelens van anderen krenkende wijze uiten.
(De Tijd)

G. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Het Vereenigingsrecht. - Vreemdelingen. —**
Ingediend is thans een wetsontwerp tot wijziging en aanvulling van de wet van 22 April 1855, Staatsblad no. 32, tot regeling en beperking der uitoefening van het recht van vereeniging en vergadering, en van eenige daarmede verband houdende artikelen van de wetboeken van strafrecht en strafvordering.
Vrijheid van vereeniging blijft, doch strenge repressieve sancties kunnen worden genomen. Vreemdelingen mogen geen lid zijn van staatkundige vereenigingen. De burgerlijke rechter zal toetsen of vereenigingen aan de wettelijke eischen voldoen.
(De Standaard) **(Vor. ber. Vreemdelingen 3270 D.)**

A. **WERELDSCHEEPSBOUW. — Ontwikkeling 1900—1937. —**

De wereldscheepsbouw heeft de laatste jaren een geregelde stijging geboekt. In 1937 werd reeds een totaal bereikt dat, zooals wij reeds eerder aan de hand der berekeningen van Lloyd's Register of Shipping meldden, alleen nog overtroffen wordt door het gemiddelde van de jaren 1914—1920.

Het totaal cijfer voor '37 bedroeg 2.690.580 tons. Dit cijfer was het hoogste totaal sinds 1930 en beteekende een stijging met 27% (572.656 tons) t.o.v. '36 en met 106.6% (1.388.500 t.) t.o.v. 1935.

Ter toelichting publiceeren wij thans nog een grafische voorstelling van de ontwikkeling van den scheepsbouw sinds 1900.

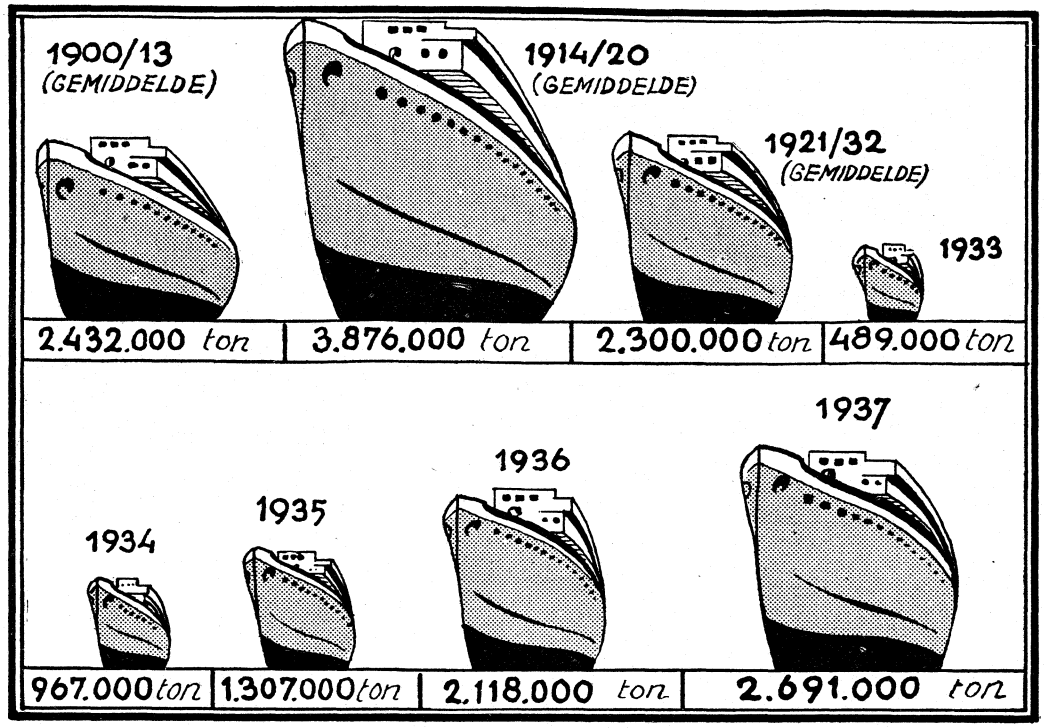

Zooals men ziet vormt in de geschiedenis van den scheepsbouw van deze eeuw het jaar 1933 een laagteniveau, dat zeer scherp afsteekt bij het gemiddelde cijfer voor de periode van 1914—1920.

De wereldoorlog heeft indertijd in Engeland en Amerika een buitengewoon groote bedrijvigheid op scheepsbouwgebied in het leven geroepen, daar niet alleen de verliezen der handelsvloot moesten worden aangevuld, maar voor vervoer van troepen en materiaal van de Vereenigde Staten naar Europa bovendien extra scheepsruimte werd vereischt.

Het jaar 1933 dat met deze periode een schril contrast vormt was het jaar waarin de internationale scheepsbouw het sterkst werd getroffen door de wereldcrisis.

Na 1934 vooral is er een vrij snelle stijging ingetreden en al werd het kolossale gemiddelde van de oorlogs- en na-oorlogsjaren nog niet bereikt, maakt het afgeloopen jaar toch een zeer goed figuur.

(De Maasbode) **(Vor. ber. Scheepsbouw 3160 E.)**

B. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Openbare werken. - Programma van een half milliard kronen aangekondigd. —**

De Tsjechoslowaaksche minister van Openbare Werken heeft op 19 Mei '38 in overeenstemming met den minister van Financiën een groot programma voorbereid voor het uitvoeren van groote werken, zooals het aanleggen van rijkswegen en -bruggen, en provinciale wegen en bruggen.

De kosten van dit programma bedragen ruim een half milliard kronen. 60 procent hiervan zal worden besteed in de gebieden met meerendeels Tsjechische bevolking, en 40 procent in de gebieden met overheerschend Duitsche bevolking. (Het Vaderland)

26 MEI 1938

C. **FRANKRIJK. — Het egalisatiefonds. —**

De regeering heeft besloten, dat het valuta-egalisatiefonds geen goud aan de Bank van Frankrijk zal cedeeren, en wel met het oog op de gevolgen, indien bij een plotselingen draai in de stemming de kort geleden teruggekeerde kapitalen weder in deviezen mochten worden omgezet. Daarom zijn wetsdecreten uitgevaardigd, die de schatkist machtigen goud te koopen van het egalisatiefonds of voorschotten aan dit fonds te verleenen. Het Steunfonds voor de Staatsleeningen, dat nog zoo ongeveer drie milliard francs liquide moet hebben, ontving dezelfde machtiging.

Volgens officieuze inlichtingen zou de schatkist op grond van het bovenstaande frs. 4 milliard tegen goud aan het egalisatiefonds verstrekt hebben; deze middelen van de schatkist zouden afkomstig zijn uit de opbrengst van in den laatsten tijd geplaatste schatkistbons.

Het egalisatiefonds zou derhalve thans voor een waarde van ongeveer frs. 10 milliard aan deviezen en goud bezitten en 4 of 5 milliard in papieren francs.

(Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht 2468 A.)**

D. **INTERNATIONAAL VAKVERBOND. — Sovjet-Unie niet toegelaten. —**

Met zestien tegen vier stemmen heeft de generale raad van het Internationaal Vakverbond, dat te Oslo op 19 Mei '38 vergaderde, een motie aangenomen, welke een verwerping beteekent van de voorwaarden, die de Sovjet-Russische vakbonden voor hun toetreding hebben gesteld.

Vervolgens werd met 14—7 stemmen een motie aangenomen, waarbij besloten werd de Russische vakbonden niet in het I. V. V. op te nemen.

(Het Vaderland) **(Vorig bericht I. V. V. 3045 A.)**

E. **VATICAAN. — „Syllabus tegen de rassenleer". —**

Het Katholiek Instituut te Parijs heeft den volledigen tekst ontvangen van den „Syllabus tegen de rassenleer", die aan alle katholieke universiteiten ter wereld is toegezonden. Het document heeft den vorm van een brief, tot de rectoren gericht door de Congregatie der Seminaria en Universiteiten, waarvan de paus de prefect is.

De brief begint met een verwijzing naar de redevoering, die de paus aan den vooravond van het Kerstfeest in 1937 heeft gehouden voor de kardinalen te Rome en waarin hij met

droefenis sprak over „de bedenkelijke vervolging die, naar heel de wereld weet, tegen de katholieke kerk in Duitschland woedt". „Edoch", zoo gaat het schrijven voort, „de voornaamste smart van den Heiligen Vader spruit hieruit voort, dat men, om zulk een groot onrecht te verontschuldigen, onbeschaamden laster te baat neemt en allerwegen de verderfelijkste leerstellingen verspreidt, valschelijk gekleurd met den naam „wetenschap" en ten doel hebbende de geesten te verderven en er de ware godsvrucht aan te ontrukken".

„Gezien dezen toestand dringt de Congregatie er bij de katholieke universiteiten op aan, al haar activiteit er op te richten, de waarheid te verdedigen tegen den stormloop der dwaling. De leeraren moeten er dan ook met al hun kracht naar streven, aan de biologie, de geschiedenis, de wijsbegeerte, de apologetica en de rechts- en moraal-wetenschap de wapenen te ontleenen om met degelijkheid en bevoegdheid de volgende beweringen te bestrijden:

1o. De menschenrassen zijn door hun onveranderlijken aard dermate onderling verschillend, dat het nederigste onder hen verder verwijderd is van het hoogste dan van de hoogste diersoort.

2o. Men moet op alle manieren de kracht van het ras en de zuiverheid van het bloed bewaren en aankweeken.

3o. Uit het bloed, als zetel van den ras-aard, komen in de eerste plaats alle geestelijke en zedelijke eigenschappen van den mensch voort.

4o. Het hoofddoel der opvoeding is de ras-eigenschappen tot ontplooiing te brengen, en de geesten te bezielen met een brandende liefde voor het eigen ras als voor het hoogste goed.

5o. De godsdienst is onderworpen aan de wet van het ras en moet daaraan worden aangepast.

6o. De hoofdbron en de opperste wet van elke rechtsorde is het rasinstinct.

7o. Er bestaat slechts de kosmos oftewel het heelal der levende wezens. Alle dingen, de mensch inbegrepen, zijn slechts verschillende vormen, die in den loop der tijden het levend heelal verruimen.

8o. Ieder mensch bestaat slechts vanwege den staat. Al wat hij van rechtswege bezit, komt slechts voort uit het feit, dat de staat het hem afstond.

Deze verfoeilijke denkbeelden zijn gemakkelijk met andere aan te vullen. De Heilige Vader, prefect van onze congregatie, is overtuigd dat gij niets achterwege zult laten om de voorschriften, in dezen brief vervat, haar volle uitwerking te doen krijgen". (De Tijd)

(Vorig bericht Rassenleer 1673 E.)

A. **NEDERLAND. — Vrouwen Vredesgang 1938. —** In verband met de viering van den Volkenbondsdag hebben op 18 Mei 1938 meer dan 15.000 vrouwen, zonder onderscheid van godsdienstige of politieke overtuiging te Den Haag uiting gegeven aan het verlangen naar den vrede, dat over heel de wereld in tallooze vormen naar voren komt, doch zich telkens opnieuw ziet geplaatst tegenover de dreiging en de verschrikking van den modernen oorlog.

Ten vijfden male ging door de straten van de residentie een zwijgzame stoet van langzaam voortschrijdende vrouwen, die der Vrouwen Vredesgang. Het groote witte spandoek met het veelzeggende woord „vrede" werd geheschen, dat tot nu toe elk jaar den wensch van deze vrouwen voor den vredesgang heeft uitgedragen, terwijl op tallooze plaatsen witte transparanten uit de vrouwenschaar omhoog werden geheven, met in zwarte letters geschilderde woorden, getuigende van het doel dezer betooging: vrede.

Twee lange minuten stonden de duizenden roerloos en zwijgend, de meesten met gebogen hoofd of de oogen strak voor zich uitgericht. Daarna zette de stoet zich in beweging, even zwijgend als hij zich had opgesteld.

Op de Regentesselaan verlieten de deputaties den stoet, die aan het Permanente Hof van Internationale Justitie en aan de regeering een adres aanboden. De deputatie naar het Permanente Hof van Internationale Justitie werd ontvangen door Sir Cecil Hurst.

Het adres aan den Volkenbond draagt een internationaal karakter en werd mede onderteekend door vele vrouwen-vredesorganisaties in tal van landen. Namens de regeering ontving Minister Patijn de deputatie van den Vredesgang.

De deputatie naar het Gemeentebestuur werd ontvangen door burgemeester de Monchy en wethouder Snoeck Henkemans.

Nadat de geheele vredesgang in den stroomenden regen ruim anderhalf uur had geduurd, werd ten besluite in de tentoonstellingshal op Houtrust een bijeenkomst gehouden waaraan alle vrouwen, de meesten staande, deelnamen.

(Centraal Vredes Bureau, Den Haag)

(Vorig bericht Vredesgang 2800 E.)

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — De Vaderlandsche Club. - Jaarvergadering. —**

De Vaderlandsche Club heeft op 8 Mei haar jaarvergadering te Bandoeng gehouden.

De voorzitter van het hoofdbestuur, de heer H. J. van Holst Pellekaan, gaf in zijn openingsrede een overzicht van het afgeloopen jaar.

Nog steeds schijnt men, aldus spr., in bepaalde kringen geen juist inzicht te hebben van wat de V. C. eigenlijk wil en wat ze zich ten doel stelt. Wij willen zijn een vereeniging op nationale basis, ongeacht de godsdienstige overtuiging van de leden. Het is waar, dat het nationale beginsel momenteel vrijwel in alle politieke partijen op den voorgrond wordt geschoven, doch even waar is het, dat de tijd nog niet zoo ver achter ons ligt, dat men in verschillende kringen daarvan nog niet overtuigd was, althans daarvan naar buiten veel te weinig liet blijken.

Naar spr.'s stellige overtuiging is er in dezen tijd geen plaats meer voor halfheid, het gaat om de handhaving van ons bestaan, nu en in de toekomst.

(Aneta)

C. **BALLONWEDSTRIJD. — J. Boesman als eerste.-** In den ballonwedstrijd om de Coupe Plançon—Ramade, waarvoor professor Piccard op 14 Mei '38 het startsein gaf, is onze landgenoot J. Boesman met den heer Jacquet en een passagier, in den ballon „Mick", die als tweede opsteeg, nummer één geworden. Mevrouw Paulette Weber, die de damesballonvaarders in Frankrijk vertegenwoordigde en het eerst gestart was, is nummer twee geworden. De heer De Vogelaer, die voor België heeft deelgenomen aan dezen wedstrijd, is als derde aangekomen. De ballon, waarin de heeren Boesman en Jacquet hadden plaats genomen, heeft een afstand van 504 K.M. afgelegd. (Telex-A. N. P.)

(Vorig bericht Ballonwedstrijd 2851 A.)

D. **NEDERLAND. — Bevroren vleesch uit Duitschland - Ruilovereenkomst. —**

Met Duitschland is een ruilovereenkomst tot stand gekomen waarbij tegen Nederlandsche levering van stroo, boter en tuinbouwproducten, Duitschland 4000 ton bevroren vleesch zal leveren. De leveringen zullen wederzijds franco grens geschieden. De clearing zal hierbij in geenen deele worden belast.

Deze 4000 ton bevroren vleesch zullen voldoende zijn, om gedurende een half jaar of iets langer in de behoeften van de distributie van vleesch voor werkloozen en daarmede gelijkgestelden te voldoen.

Met de wederzijdsche leveringen zal zoo spoedig mogelijk een begin worden gemaakt. (Telegraaf)

(Vorig bericht Handelsbetr. 3150 D.)

27 MEI 1938

E. **NEDERLAND. — Kleine wijziging voor toelating van vreemdelingen. —**

Naar verluidt werd alsnog ter bevoegder plaatse besloten de jongste regeling ten aanzien van het weren van vreemdelingen die zich in Nederland reeds gevestigd hebben of willen vestigen een kleine wijziging te doen ondergaan. En wel in zooverre, dat niet per se en niet over de geheele linie onverbiddelijk alle sinds 1 Maart j.l. hier ter vestiging binnengekomen vreemdelingen als ongewenschte vreemdelingen het land zullen moeten verlaten met uitzondering dan van hen, wie anders elders lijfsgevaar zou bedreigen. Wanneer aantoonbaar is dat de terugwerkende kracht van den jongsten maatregel extra hard zou zijn, zou de mogelijkheid bestaan daarvan af te wijken.

(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Vreemdelingen 3279 B.)**

A. NEDERLAND. — Mausoleum der Nassau's - Nadere bijzonderheden. —
Naar burgemeester B. W. Th. van Slobbe van Breda officieel mededeelt, is de commissie, welke door H. M. de Koningin was ingesteld om den inhoud van den in de Groote of O. L. Vrouwekerk te Breda blootgelegden grafkelder te onderzoeken, thans definitief tot een conclusie gekomen.
De kelder bevat inderdaad de stoffelijke resten van de grondleggers van ons Vorstenhuis. Met zekerheid is vastgesteld kunnen worden, dat twee kisten bevatten de overblijfselen van graaf Hendrik III van Nassau en van René van Châlons, prins van Oranje. Wat de beide andere kisten betreft, deze bevatten met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid de stoffelijke resten van Anna van Buren, gemalin van Prins Willem I van Oranje, en van een uit dit huwelijk geboren, doch op jeugdigen leeftijd gestorven dochtertje. (Telegraaf)
(Vor. ber. Mausoleum 3065 B.)

B. NEDERL. OOST-INDIE. — De Volksraad. - 20-jarig bestaan. —
Den 18den Mei 1938 was het 20 jaren geleden, dat te Batavia op zeer plechtige wijze en met groote staatsie de Volksraad door den gouverneur-generaal mr. J. P. graaf van Limburg Stirum werd geïnstalleerd, een gebeurtenis die voor de ontwikkeling van Indië van zeer groot belang is geweest. De rede, die de landvoogd hierbij heeft gehouden, maakte diepen indruk en tal van passages uit die rede leven nog in de herinnering voort. De Volksraad was bijeengekomen in het vroegere paleis van den legercommandant in het Hertogspark, dat nu nog steeds het college huisvest. (Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Volksraad 2704 F.)

C. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Kabinet-Hodza. - Jezek benoemd tot opvolger van Czech. —
Bij decreet van 11 Mei '38 van den president der Tsjechoslowaaksche republiek is Jezek, tot dusver minister van Staat, benoemd tot minister van Openbare Gezondheid en Lichamelijke Opvoeding. Hij is een vertegenwoordiger van de rechtsche nationale democratische partij en volgt den Duitschen sociaaldemocratischen minister Czech op, die op 9 April '38 was afgetreden. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Jezek 3191 B.; Czech 3219 C.)

D. NEDERLAND. — Algemeen Nederlandsch Verbond. - 40-jarig bestaan. —
Op 3 Mei '38 vierde te Den Haag het Algemeen Nederlandsch Verbond zijn 40-jarig jubileum. De regeering was vertegenwoordigd door den voorzitter van den raad van ministers, dr. H. Colijn, voorts waren er de chef van den generalen staf, generaal Reinders, de chef van den marinedienst, vice-admiraal J. Th. Fürstner, oud-minister mr. dr. Deckers, de oud-opperbevelhebber generaal C. J. Snijders, de oud-gouverneur-generaal mr. D. Fock, de burgemeester mr. S. J. R. de Monchy en verder vele bekende figuren uit de Nederlandsche, Zuid-Afrikaansche en Vlaamsche beweging.
De voorzitter, de heer P. J. de Kanter, sprak het welkomstwoord uit.
Dr. Japikse ving zijn rede aan met een uiting van Jan Pietersz. Coen: „Het Vereenigd Nederland met de genade Gods, die u zoo lang aangeboden is, vermag alles" Coen leefde in een tijd, waarin hij alle mogelijkheden voor Nederland zag. Vele mogelijkheden werden verwezenlijkt. Nederlands positie is in dien tijd geschapen.
Vervolgens herinnerde spr. aan het woord van wijlen koningin Emma: „Ons volk zij groot in alle dingen, waarin ook een klein volk groot kan zijn."
Er waren en er zijn nog zeer vele mogelijkheden te verwezenlijken. Nederland neemt intusschen onder invloed van een nieuwe nationale beweging een groote plaats in de wereld in.
Het is — zoo zeide spr. verder — geen bloot toeval, dat de regeering van H. M. de Koningin begint in denzelfden tijd, waarin het Algemeen Nederlandsch Verbond werd opgericht. Koningin Wilhelmina is het toonbeeld van zuivere vaderlandsliefde, en uit een dergelijk gevoel komt het A. N. V. voort.
De minister-president dr. H. Colijn sprak een slotwoord.
(De Telegraaf)

E. VEREENIGDE STATEN. — Britsche en Fransche vliegtuigaankoopen. —
Uit Washington wordt vernomen, dat vijf vliegtuigmaatschappijen zullen inschrijven bij de levering van bombardementstoestellen aan de Royal Air Force bij de Britsche luchtvaartmissie, alvorens deze uit Amerika naar Engeland vertrekt, hetgeen 25 Mei '38 zal geschieden. Men verwacht, dat Frankrijk in het geheel tusschen de 400 en 500 vliegtuigen in de Vereenigde Staten zal koopen, doch daarbij de voorkeur zal geven aan gevechtstoestellen en jachtvliegtuigen boven bombardementstoestellen. (Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Eng. luchtmacht 3071 C.; Frankrijk 3056 C.)**

F. NEDERLAND. — Eerste Kamer - Ruilverkaveling.
De Eerste Kamer heeft 19 Mei '38 haar vergadering geopend met een beraadslaging over het wetsontwerp, houdende nieuwe bepalingen omtrent ruilverkaveling. Dit wetsontwerp is met 31 tegen 2 stemmen aangenomen. Tegen: de heer Van Sasse van IJsselt (R.K.) en de voorzitter, (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 3178 D.)

G. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Incident te Eger. - Toestand op 25 Mei 1938. —
Engeland. - Verklaring van Chamberlain. — In antwoord op een vraag van Attlee in het Britsche Lagerhuis heeft minister-president Chamberlain op 24 Mei '38 een kort overzicht gegeven van de jongste gebeurtenissen in Midden-Europa. Hij verklaarde, dat de voornaamste zorg van de Britsche regeering was, al haar invloed aan te wenden, waar zij kon, in woord en daad, teneinde den weg open te houden voor vreedzame onderhandelingen tot een bevredigende regeling. Op het oogenblik schijnt de toestand minder gespannen te zijn en de verkiezingen zijn kalm, zonder ernstige incidenten, verloopen. De Britsche regeering heeft de regeering van Tsjecho-Slowakije aangespoord alle maatregelen te nemen om incidenten te voorkomen en pogingen te doen om tot een duurzame overeenkomst te geraken door onderhandelingen met de Sudeten-Duitsche partij. De regeering van Groot-Brittannië heeft de volledige medewerking van de Fransche regeering. De Tsjechische regeering heeft geantwoord, dat zij de belangstelling van de Britsche regeering waardeert en dat zij besloten was spoedig een volledige oplossing te zoeken. De Britsche regeering heeft verder de Duitsche regeering gewezen op het groote belang van het vinden van een oplossing waardoor de Europeesche vrede zou worden bewaard en zij gaf den ernstigen wensch te kennen, dat de Duitsche regeering met haar zou medewerken tot het vergemakkelijken van het tot stand komen van een overeenkomst. Tevens heeft de Britsche regeering aan Berlijn medegedeeld, welken raad zij aan de regeering te Praag had gegeven en welk antwoord hierop was ontvangen. De Duitsche minister van Buitenlandsche Zaken heeft hierop geantwoord, dat hij de pogingen van de Britsche regeering begroette en dat de Duitsche regeering eveneens verlangde, dat de onderhandelingen zouden slagen.

Duitschland. - Protest te Praag. — Von Ribbentrop, de Duitsche minister van Buitenlandsche Zaken, heeft den Duitschen gezant te Praag opdracht gegeven een scherp protest te laten hooren, tegen de nieuwe grensschendingen door Tsjechische vliegtuigen.

Praag. — De Tsjechoslowaaksche minister van Buitenlandsche Zaken, dr. Krofta, heeft uiting aan zijn leedwezen over het gebeurde gegeven, en verklaarde, dat alles gedaan zal worden om in de toekomst dergelijke incidenten te voorkomen.
Officieel wordt te Praag medegedeeld, dat — ter vermijding van nieuwe misverstanden — het Tsjechische opperbevel den Tsjechischen luchtstrijdkrachten verboden heeft, boven een strook van 5 K.M. binnen de grens te vliegen.

„Völkischer Beobachter" versus Engeland. — In een uitvoerige bespreking van de spanning inzake Tsjecho-Slowakije en in het bijzonder van de verklaring van Chamberlain, schrijft de „Völkischer Beobachter" dat het te betreuren is dat de Britsche minister-president de maatregelen in Tsjecho-Slowakije en de daar uitgeoefende terreur niet voldoende heeft gekarakteriseerd. Het Engelsche schuldconto is echter nog grooter, vervolgt het blad. De Britsche regeering heeft niet alleen ten eerste een onjuist bericht over Henleins garantie-eischen gemeld, ten tweede met dwaze herhaalde stappen te Berlijn waardevollen tijd verknoeid, in plaats van Praag energiek tot de orde te roepen, ten derde Maandag door Chamberlains gebrekkige terugblik den weg geëffend voor een geschiedenisvervalsching, maar ook ten vierde zelf tot de vergrooting van de internationale onrust bijgedragen, doordat ze den in Berlijn wonenden Engelschen den raad gaf zoo spoedig mogelijk hun vrouwen en kinderen weg te zenden. Het blad verklaart verder, dat Duitschland sinds 19 Mei '38 een der weinige landen in Europa is geweest dat het hoofd koel heeft gehouden en niet zijn toevlucht tot verdraaiing behoefde te nemen.

Polen. — Het Poolsche regeeringsblad „Illustrowany Kurjer" en verscheidene andere bladen publiceeren in antwoord op een artikel in de Londensche „Evening Standard" omtrent het redden van den vrede door Polen, de volgende klaarblijkelijk geïnspireerde aanteekening:
In welingelichte kringen te Warschau ontkent men categorisch het in de „Evening Standard" verschenen bericht. Zij verklaren, dat Polen, trouw aan zijn bondgenootschap met Frankrijk, al zijn daaruit voortvloeiende verplichtingen zal nakomen en dat het Frankrijk te hulp zal komen, wanneer het door een derde wordt aangevallen. Intusschen zijn deze kringen van oordeel, dat Polen zich niet kan laten betrekken in een conflict, waarin Frankrijk gemengd zou worden door zijn bondgenootschappen met andere staten, vooral, wanneer deze staten een politiek voeren, welke in Polen veel voorbehoud wekt.
De aanteekening besluit met de mededeeling, dat de Poolsche ambassadeur te Berlijn instructies heeft gekregen overeenkomstig deze rechtzetting.

Toestand op 26 Mei 1938. —

Tsjecho-Slowakije. - Begrafenis der slachtoffers. - Pessimistische uitingen. — Ofschoon de begrafenis van de beide slachtoffers van het grensincident bij Cheb kalm is verloopen, en de daarbij gehouden rede van Henlein vrijwel van politiek gespeend bleef, waaruit men dus eerder den indruk van een zekere binnenlandsche kalmeering zou kunnen krijgen, wordt de toestand, vooral in verband met de internationale ontwikkeling, vanavond ook in officieele kringen ongunstiger beoordeeld. Dit meer naar het pessimisme neigende standpunt is gebaseerd op de overweging, dat er geen mogelijkheid schijnt te zijn om tot een concrete oplossing te geraken. En het schijnt onwillekeurig versterkt te worden door het bewustzijn dat men weer een weekeind tegemoet gaat.
„Wanneer iemand tegenover je staat met een revolver, en hij verlangt dan dat je zelf je wapens weg zult werpen, dan zou men moeilijk aan dit verlangen kunnen voldoen" zoo moet men te Praag redeneeren tegenover den eisch dien Berlijn gesteld zou hebben om niet alleen de reservistentroepen uit het Sudetengebied terug te trekken en ook die kazernetroepen, welke de laatste weken daarheen zijn gedirigeerd, maar ook in het algemeen dien toestand te herstellen, welke voor de krachtiger maatregelen der Tsjechische regeering in dit gebied bestond. Dat wil dus zeggen, niet alleen de herroeping van de zg. mobilisatie, maar ook van instructies aan de gendarmerie, aan de politie en aan de ambtenaren, om de vroegere lankmoedigheid te laten varen, en te verlangen dat men zich stipt aan de bepalingen der wetten hield. Immers door deze maatregelen acht men de basis voor onderhandelen veranderd en men wenscht niet dat er verder onderhandeld zal worden alvorens de vroegere grondslag hersteld is. Geheel in overeenstemming hiermede is dan ook de nadruk, dien de Henleinisten er steeds weer op leggen, dat Frank en Kundt met Hodza — wanneer het thans nog zoover komt — alleen maar van gedachten zullen wisselen, of besprekingen, en, wanneer men wil, voorbesprekingen zullen houden, maar dat er van onderhandelingen geen sprake is.
Men kan op een eisch op twee manieren reageeren: men kan hem inwilligen, maar men kan ook hoogerop troeven, juist het tegengestelde doen van wat de ander verlangt. Tot het laatst schijnt men te Praag besloten te zijn. Zonder ophef, want er zijn geen nieuwe bijzondere bevelen voor noodig, maar slechts een grooter uitdeeling van oproepingsbrieven, maar toch met groote beslistheid, zal van morgen af het contingent der troepen, dat onder de wapenen is en dat in Bohemen en Moravie ongeveer 400.000 bedraagt, aanzienlijk worden verhoogd, en naar verluidt zelfs op 800.000 gebracht. Dat hierdoor de toestand niet eenvoudiger wordt is wel duidelijk. Ook de gevolgen van incidenten, die zich bij den heerschenden toestand van spanning maar al te gemakkelijk kunnen voordoen, zullen er des te gevaarlijker door moeten worden
(Telex-A. N. P. - N. R. Crt. - Telegraaf - Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht 3278 A.)

A. **ANTON LANG OVERLEDEN. —**
Anton Lang, die vele jaren lang bij de Passiespelen te Oberammergau de rol van Christus heeft vertolkt, is op 18 Mei '38 in een ziekenhuis te München aan de gevolgen van een ernstige operatie overleden.
Voor den eersten keer heeft Lang de rol van Christus in 1900 vertolkt, in 1910 voor de tweede maal. Toen in 1922 voor den eersten keer na den oorlog weer Passiespelen werden gegeven, zag hij zich opnieuw de rol toegewezen. Kort daarna reisde hij naar Amerika. Op 22 Sept. 1934 is Lang voor de laatste maal opgetreden. (De Maasbode)

B. **NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Indische en Surinaamsche begrootingen aangenomen. —**
In de op 20 Mei '38 gehouden vergadering van de Eerste Kamer in zake de Indische en Surinaamsche begrootingen heeft minister Welter o.a. het volgende verklaard:
„Wij moeten vertrouwen, alleen op ons zelf, op eigen leger en eigen vloot."
In dit verband weersprak de minister nog eens de bewering der N.S.B., als zou er een geheim militair verdrag bestaan; „er zijn géén conventies, géén contracten, er bestaat niets van dit alles."
Wat de N.S.B. betreft, moet volgehouden worden, dat deze in Indië heel anders optreedt dan hier te lande.
Wanneer de N.S.B. zich in Indië ook maar het tiende deel permitteeren zou van waarin zij zich hier misdraagt, zou haar vonnis daarginds spoedig geveld zijn. Intusschen is er binnenkort een beslissing te wachten over zekere normen bij het optreden tegenover de N.S.B.
Ten opzichte van Suriname zeide de minister:
„Emigratie van Nederlanders naar Suriname moet ik beslist ontraden. Hoe zeer ook voorstander van emigratie naar middengematigde zones (nu hier zooveel intellect en daadkracht ongebruikt blijft) wil ik geen Nederlanders daaraan wagen. Emigratie van een gematigde naar een tropische zone is nog nooit geslaagd."
Zoowel de Indische- als de Surinaamsche begrootingen werden z. h. s. aangenomen. (Nieuwe Rott. Crt. - Maasbode)
(Vor. ber. Ind. Begrooting 3239 A.; Surin. Begrooting 3260 E.)

28 MEI 1938

C. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig beoordeeld zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: H. R. Ekins & Theon Wright — „China fights for her life". (Whittlesey House, New York) **(Vorig bericht 3264 D.)**
Duitsch: P. Alverdes — „Die Verwandelten". (Langen-Müller, München)
G. Kaschnitz-Weinberg — „Marcus Antonius, Domitian, Christus". (Niemeyer, Halle) **(V. b. 3264 D.)**
Engelsch: Angela Thirkell — „Pomfret Towers". (Hamish Hamilton)
Evelyn Waugh — „Scoop". (Chapman and Hall) **(Vor. ber. 3264 D.)**
Fransch: Yves Gandon — „Le Démon du Style". (Editions Plon)
Charles Rey — „Un drôle de mort". (Larchery, exclusiveté Hachette) **(Vor. ber. 3264 D.)**
Italiaansch: E. Ciccatti — „Profilo di Augusto". (Einaudi, Torino) **(Vor. ber. 3264 D.)**
Nederlandsch: Jan en Annie Romein — „Erflaters van onze beschaving; Nederlandsche gestalten uit zes eeuwen"; deel I (Filips van Leiden, Geert Groote, Jeroen Bosch, Desiderius Erasmus, Willem van Oranje, Filips van Marnix, Johan van Oldenbarnevelt, Simon Stevin). (N.V. Em. Querido, A'dam, 1938) **(Vor. ber. 3264 D.)**
Russisch: P. O. Poloeyanof — „Oekrainskoje Narodnoje Izkoestwo" (Oekraïnische Kunst). (Gosizdat, Moskou) **(Vor. ber. 3264 D.)**
Spaansch: R. Cansinos Assens — „Los Judios en la Literatura Española". (Columna, Buenos Aires) **(Vor. ber. 3052 C.)** (Red. K. H. A.)

D. **MEXICO. — Opstand. - Generaal Cedillo tegen president Cardenas. —**
De Mexicaansche generaal Cedillo is openlijk in opstand gekomen tegen president Cardenas. Aangezien de Mexicaansche berichtgeving uitsluitend van regeeringszijde wordt verstrekt, is het niet duidelijk hoe het conflict zich op dit oogenblik ontwikkelt. Naar verluidt zouden de federale troepen de opstandelingen hebben verslagen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Opstand 3271 E.)

E. **JAPAN. — Kabinet-Konoye gewijzigd. —**
Na langdurige onderhandelingen tusschen minister-president Konoye en den raadgever der regeering,

werd op 26 Mei '38 besloten het Japansche kabinet als volgt te wijzigen:
De minister van Buitenlandsche Zaken Hirota treedt af en wordt opgevolgd door generaal Kazoesjige Oegaki.
Kaja, de minister van Financiën en Josjino (Handel en Industrie) leggen hun portefeuilles neer en worden opgevolgd door Seikin Ikeda.
Generaal Araki wordt minister van Onderwijs, terwijl Kids, die deze functie tot dusver bekleedde, tot minister van Sociale Zaken is benoemd.
Verder is de minister van Oorlog, Soegijama, door generaal Itagaki vervangen.
Na de kabinetsreorganisatie bezetten leden van leger en vloot thans vijf sleutelposities in de regeering: Buitenlandsche Zaken, Binnenlandsche Zaken, Oorlog, Marine en Opvoeding.
De nieuwe minister van Buitenlandsche Zaken, generaal Oegaki heeft verklaard: „Ik ben vastbesloten al het mogelijke te doen om te voldoen aan het vertrouwen van den keizer." Ten aanzien van de buitenlandsche politiek moet de regeering er volgens Oegaki naar streven goede betrekkingen tot stand te brengen tusschen Japan en de vreemde mogendheden.
Volgens buitenlandsche waarnemers te Tokio beteekent de wijziging van het Japansche kabinet het einde van de onzekerheid van de laatste maanden. De nieuwe regeering zal tot iederen prijs succes willen behalen in China. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht Kabinet 3068 C.)

A. **CHINA. — Conflict met Japan. - Soetsjau gevallen. - Terugroeping der Duitsche militaire adviseurs.**
De Chineezen hebben Soetsjau moeten opgeven. De Japanners hadden gehoopt heel het leger te kunnen vernietigen; daartoe hadden zij de stad van alle kanten ingesloten doch desondanks slaagden de Chineezen er in door de nauwe opening der Japansche ijzeren tang te ontsnappen. Zij hebben zich op nieuwe stellingen teruggetrokken in het merengebied van Anhwei en nu kan de strijd opnieuw beginnen. Door zoo snel mogelijk op te trekken trachten de Japanners een reorganisatie der Chineesche hoofdmacht te voorkomen, doch volgens berichten uit Chineesche bron is deze reeds tot stand gebracht.
Een groot verlies voor de Chineezen is intusschen de terugroeping door Berlijn van alle Duitsche militaire adviseurs, die tot groote ergernis der Japanners het Chineesche leger enorm versterkt hebben.
(Alg. Handelsblad - Telegraaf - Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht Chin.-Jap. Conflict 3272 E.)

B. **NEDERLAND. — Clearing-verkeer met het voormalige Oostenrijk geregeld. —**
De onderhandelingen, die tusschen Duitschland en Nederland zijn gevoerd over opneming van het Nederlandsch-Oostenrijksche economisch verkeer in de Duitsch-Nederlandsche economische verdragen, hebben tot een accoord geleid.
Het Duitsch-Nederlandsche clearing-verdrag van 18 Dec. 1937 zal reeds met ingang van 1 Juni '38 op het verkeer tusschen het land Oostenrijk en Nederland van toepassing zijn. De kwesties van het kapitaal-verkeer zullen nader worden geregeld.
(N. Rott. Crt.) **(Vor. bericht Clearing 3193 D.)**

C. **SPANJE. — Burgeroorlog. - Recapitulatie. - Alicante. —**
Zoodra de troepen van Franco er in geslaagd waren aan de grens van Catalonië het regeeringsfront te doorbreken en op te rukken tot de kust van de Middellandsche Zee, scheen de strijd in het laatste stadium te zijn gekomen. Het regeeringsleger viel in twee stukken uiteen, welke nog slechts radio-telegrafisch met elkaar in verbinding konden komen. Het staat dus vast, dat inderdaad het laatste gevechtsstadium is ingetreden, maar omtrent den tijdduur daarvan valt nog niets te zeggen. De verdediging immers wordt door de troepen van Barcelona hardnekkig volgehouden en de snelle opmarsch der Franco-legers, gelijk die eenige weken geleden werd voltrokken, kon sindsdien slechts in een aanzienlijk langzamer tempo worden voortgezet. Zelfs wisten de regeeringstroepen door tegenaanvallen in groot formaat plaatselijke voordeelen te behalen, waardoor de tegenstanders gedwongen waren hier en daar hun front achterwaarts te verleggen. Het operatieplan van Franco om door een krachtigen stoot den vijandelijken weerstand te breken kon derhalve slechts gedeeltelijk worden volvoerd. Dit doet voorzien, dat het thans bijna twee volle jaren in werking zijnde krijgsbedrijf, althans voorloopig nog niet zal worden stopgezet en nog geruimen tijd kan voortduren. Het stelsel der niet-inmenging, gelijk dat tot dusver werd toegepast, heeft nog in geen enkel opzicht aan de daaromtrent gekoesterde verwachtingen beantwoord. Beide strijdende partijen blijken nog altijd hulp uit het buitenland te krijgen en dit draagt er toe bij, dat het liquideeren van het Spaansche conflict in den zin, zooals Engeland en Frankrijk zich hadden gedacht, tot de vrome wenschen blijft behooren. Zooals de zaken thans staan, lijkt een snelle en beslissende overwinning van Franco evenmin te verwachten als het tegenovergestelde, niettegenstaande Barcelona verreweg in de ongunstigste positie is komen te verkeeren.
Wat de krijgsbedrijven der laatste dagen betreft hebben twee escadrilles rechtsche vliegtuigen een groot aantal bommen op de stad Alicante laten vallen. Dientengevolge werden 240 personen gedood en meer dan 1000 gewond, terwijl 50 huizen werden verwoest. (Avondpost)
(Vorig bericht Burgeroorlog 3252 A.)

D. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Konrad Henleins interview met Ward Price van de „Daily Mail". —**
De leider der Sudeten-Duitsche partij, Konrad Henlein, heeft op 24 Mei '38 te Eger Ward Price, van de „Daily Mail", een interview toegestaan.
Daarin verklaarde Henlein, dat wanneer uitgebreide concessies van de Tsjechische regeering uitbleven, het Sudeten-Duitsche probleem slechts zou kunnen worden opgelost door aanhechting van de Duitsch sprekende gebieden aan het Duitsche rijk.
Henlein gewaagde van drie mogelijkheden:
1. Samenwerking op basis van algeheele autonomie.
2. Een volksstemming over afscheiding.
3. Rechtstreeksche actie en dwang van Duitschland.

Volgens latere berichten van Henlein zou zijn mededeeling niet voor publicatie geweest zijn.
(Vaderland) **(Vorig bericht Henlein 3267 B.)**

E. **ROTTERDAM. — Bomaanslag. - Politieke moord.**
Een geheimzinnige explosie had op 23 Mei '38 op den Coolsingel plaats. Een man werd door een ontploffing in stukken gescheurd, twee Rotterdammers werden gewond, terwijl tal van ruiten werden vernield.
Op 28 Mei '38 heeft de commissaris van politie, chef van den justitieelen dienst aan het hoofdbureau te Rotterdam, de heer P. Roszbach, die met de heeren P. W. Schoemaker en Bontenbal, inspecteurs van dien dienst, het onderzoek heeft gehad in zake deze geheimzinnige ontploffing, de resultaten van het officieele onderzoek medegedeeld.
Uit deze mededeelingen blijkt, dat het slachtoffer de leider was van de nationalistische beweging in Oekraïne, met hoofdkwartier te Berlijn. Hij heette Eugen K. Konovalec. Hij is gedood door een tijdbom, welke hem in handen is gespeeld door een politieken tegenstander, die zoo goed als zeker deel uitmaakt van de Gepeoe en die gedurende anderhalf jaar zijn gruwelijk misdrijf heeft voorbereid. De geheimzinnige Bora, die te Rotterdam door de politie in verhoor was genomen, blijkt een medestander van Konovalec te zijn, die voor de beweging der Oekraïners veel koeriersdiensten verrichtte en die uit vrees voor de Gepeoe aanvankelijk heel geheimzinnig heeft gedaan, omdat hij dacht, dat de rechercheurs, die hem aanhielden, agenten van de geheime Russische politie waren. De dader staat bekend onder den naam van Walouc. Van hem is een vrij nauwkeurig signalement bekend. Met medewerking van diverse politie-centra in het buitenland wordt thans op dezen Walouc, die zeker in werkelijkheid anders zal heeten, jacht gemaakt. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

F. **NEDERLAND. — 4 Spaansche vluchtelingen verlaten zonder verlof ons land. —**
Dezer dagen zijn wederom 4 Spanjaarden, die Nederland vrijwillig als verbanningsoord hadden gekozen, uit het Kolpingshuis aan den Z.O. Buitensingel te Den Haag gevlucht. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Spaansche vluchtel. 3201 F.)

A. Prof. Mr. Ph. Kleintjes' afscheidsrede in zake „Herstel der Zelfbesturen in Indië." —

Prof. Mr. Ph. Kleintjes die wegens het bereiken van den 70-jarigen leeftijd zijn ambt als hoogleeraar in het volkenrecht en het staatsrecht der overzeesche gewesten aan de gemeente-universiteit van Amsterdam had neergelegd, heeft op 23 Mei '38 in de aula van genoemde universiteit onder groote belangstelling zijn afscheidscollege gehouden. Prof. Kleintjes is in den nacht van 23 op 24 Mei '38 plotseling overleden.

De scheidende hoogleeraar behandelde in zijn laatste college een onderwerp van Indisch staatsrecht, dat thans met het oog op hetgeen den laatsten tijd in Indië op staatkundig gebied geschiedt, alleszins aandacht verdient.

Aldaar is sinds het begin van deze eeuw de staatkundige organisatie van de gebiedsdeelen aan een voortdurende verandering onderhevig geweest en ondergaat nog steeds verandering.

Als gevolg van de decentralisatiewetgeving ontstonden locale ressorten, als gevolg der bestuurshervormingen, provincies en gouvernementen in nieuwen stijl. Het groote aantal gewestelijke ressorten op Java, vrucht van de decentralisatiewet, verdween om plaats te maken voor de in het leven geroepen drie provincies.

De verhouding van de inheemsche zelfbesturende landschappen tot het gouvernement, onderging feitelijk een groote wijziging doordat — behoudens enkele uitzonderingen — de lange politieke contracten verdwenen om plaats te maken voor de alles omvattende korte verklaring. Ten slotte vermeldt spr. de wedergeboorte van voormalige inheemsche rijken binnen ons staatsverband.

Over deze laatstgenoemde materie wenscht spr. enkele opmerkingen van juridischen aard te maken.

Hij wil spreken over herstel van zelfbesturen maar van een eigenlijke behandeling dezer stof kan in den beperkten tijd, waarover hij beschikt, geen sprake zijn.

NEDERL. OOST-INDIË

Het betreft hier voormalige territoriale inheemsche gemeenschappen, die door inlijving in een rechtstoestand waren gebracht, waarbij het Indische gouvernement direct gezag over land en volk ging uitoefenen. Deze ingelijfde landschappen worden nu, terwijl hun territoir Ned. Indisch gebied blijft, uit dit strakke verband los gemaakt en in een status van zelfregeering teruggebracht.

Het gaat hier dus om een renaissance van inheemsche rijken en oude vorstenregeeringen.

Spr. herinnert o.a. aan het herstel, verleden jaar, van Gowa op Zuid-Celebes. Binnenkort zal tot herstel van zelfbesturen op Bali worden overgegaan en de inlijving van voormalige landschappen bij het rechtstreeks bestuurd gebied worden te niet gedaan.

Onze zelfbestuurspolitiek heeft in den loop der tijden wel een heele verandering ondergaan. Van de beschouwingswijze, dat het zelfbestuur als een overgangsvorm moest worden aangemerkt, om te komen tot inlijving van het inheemsche rijk vindt men thans juist het tegendeel in practijk gebracht. Het gouvernement gaat er toe over streken, die nu eenmaal tot het rechtstreeks bestuurd gebied behooren, in een zelfbestuursstatus terug te brengen.

De toekomst zal moeten leeren, of het herstel van de zelfbesturen een doeltreffende politiek is ten voordeele van land en volk dan wel of men hierbij te maken heeft met een te hoog gespannen idealisme.

Spr. gaat vervolgens na, hoe zulk een herstel van zelfbestuur, van staatsrechtelijk standpunt beschouwd, in de practijk tot stand komt en neemt als voorbeeld het geval Gowa.

Bij het gouvernementsbesluit, den Raad van Indië gehoord, dus niet bij een ordonnantie, is gebied, dat rechtstreeks bestuurd werd, gebracht in een status, waarbij dit niet meer het geval is.

De vraag, die zich nu opdringt, is deze: Kan zulk een verandering van een rechtstoestand van Nederl.-Indisch territoir op deze eenvoudige wijze, met uitsluiting van den Volksraad, op wettige wijze geschieden?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden moet men zich goed voor oogen stellen het verschil in rechtstoestand, dat tusschen die beide soorten van gebied bestaat en de rechtsgevolgen, aan dezen overgang verbonden, in oogenschouw nemen.

Bij het rechtstreeks bestuurd gebied is er een algeheele onderworpenheid van de bevolking — Europeanen, inlanders en vreemde Oosterlingen — aan de algemeene verordeningen en de verordeningen uitgegaan van organen, die hun bestaan en bevoegdheid ontleenen aan de centrale landsoverheid.

Echter heeft men in de zelfbesturende landschappen tweeërlei onderhoorigen; de categorie van de landschaps- of sultansonderhoorigen naast de categorie van de lands- of gouvernementsonderhoorigen.

Wordt nu gouvernementsgebied getransformeerd in zelfbestuursgebied, dan splitsen zich automatisch de op dat territoir wonende onderdanen in genoemde twee categorieën, elk met een ander recht, dan komen er landschapsverordeningen naast landsverordeningen, zelfbestuursrechtspraak niet in naam der Koningin naast gouvernementsrechtspraak in Naam der Koningin, dan komt er een bijzonder begrootingsrecht voor het niet gecreëerde landschap, dan houdt het domein op landsdomein te zijn en wordt het zelfbestuursdomein, waarbij de uitgifte van grond niet meer door of namens het gouvernement, maar door het zelfbestuur zal geschieden onder leiding en toezicht van landsambtenaren.

Wanneer men dit alles overdenkt, dan komt men tot een nog principieeler vraag, n.l. deze: Is zulk een transformatie van rechtstoestand op zich zelve wel wettig bestaanbaar? Grondwet en wet op de staatsinrichting van Ned.-Indië zwijgen op dit stuk.

Vast staat dat ook de Indische staatsregeling den overgang van gouvernementsgebied tot zelfbestuursgebied ongeregeld heeft gelaten, dus zich met geen woord uit over de mogelijkheid en rechtsgeldigheid van herstel van inheemsche rijken, die eenmaal zijn ondergegaan, noch de macht aanwijst, die over een wedergeboorte daarvan te beslissen heeft.

Daarentegen komt deze grondslag voor in de proeve van een staatsregeling voor Ned.-Indië van de commissie-Oppenheim, alwaar een bepaling te vinden is, die aldus luidt:

„Bij landswet kunnen voormalige landschappen worden hersteld in den bij landswet te bepalen omvang", (aanvang van art. 131, lid 2).

Maar toen, om te voldoen aan den eisch der grondwet van 1922, het ontwerp van een wet op de Indische staatsinrichting moest worden gemaakt, heeft de toenmalige regeering in Nederland zich van het bestaan en nog minder van den inhoud dier proeve zoo goed als niets aangetrokken.

Door over te nemen hetgeen op dit stuk de commissie Oppenheim in haar proeve had voorgesteld, zou de rechtszekerheid ten zeerste gediend zijn.

Vooreerst zou dan vaststaan door het machtwoord des wetgevers, dat herstel van inheemsche rijken staatsrechtelijk mogelijk is en dat dit bij ordonnantie zou moeten geschieden.

Nu de wet op dit aangelegen punt het stilzwijgen bewaart, zal men als volgt kunnen redeneeren, om de rechtsgeldigheid van zulk een herstel te rechtvaardigen.

Vooreerst mag geconstateerd worden, dat de wet een dergelijke transformatie van gebiedsdeelen niet verbiedt en verder, dat het hier betreft een overbrengen van reeds onder Nederlandsch gezag staande gebiedsdeelen in een andere rechtsverhouding tot het gouvernement.

Analogische toepassing van het beginsel, dat de Indische staatsregeling kent bij het in het leven roepen van autonome gebiedsdeelen, moge hier in practijk worden gebracht. Het geldt hier, naar het mij voorkomt, inwendige aangelegenheden en de ordon-

nantiegever is dus bevoegd de bedoelde regeling te geven.
Maar, waarop steunt de bevoegdheid van den gouverneur-generaal om, den raad van Indië gehoord, buiten den Volksraad om, rechtstreeks bestuurd gebied te veranderen in zelfbestuursgebied?
Spr, kan een rechtvaardigingsgrond niet vinden en acht deze wijze van optreden onwettig.
Immers door de inlijving zijn land en volk van het geïncorporeerde gebiedsdeel in een rechtstoestand gebracht, waarbij algemeene verordeningen uit eigen kracht op een en ander van toepassing zijn en deze rechtstoestand kan daardoor niet ongedaan gemaakt worden zonder dat de macht, die algemeen bindende regels vermag te geven, zich daarover heeft uitgesproken resp. daartoe heeft gemachtigd.
De herstelde zelfbesturen komen in een rechtsverhouding tot het gouvernement te staan, welke beheerscht word door de zelfbestuursregelen van 1927, een regeling die de regeermacht der inheemsche vorsten inperkt door omschrijving van de rechten, bevoegdheden en verplichtingen van het land eenerzijds en van de landschappen onder korte verklaring anderzijds.
De vraag, die zich nu hier voordoet, is deze: was de macht, die dit samenstel van allerbelangrijkste bepalingen vaststelde, wel de daartoe aangewezene? Naar spr.'s meening is terecht in 1914 en in 1919 telkens de ordonnantiegever opgetreden als zoodanig. Hij meent voor deze opvatting steun te kunnen vinden in de genoemde wet zelve.
Niets gaat mij meer ter harte — zegt spr. — dan de ontwikkeling van het Indische staatsrecht, welks beoefening steeds mijn voorliefde heeft gehad.
Staatkundige ontwikkeling moet plaats hebben overeenkomstig de beginselen van het recht, niet in strijd daarmede.
Zoo meende hij een critisch geluid te moeten doen hooren, waar, naar zijn vaste meening, de machthebbers het goede spoor bijster zijn geraakt. Vandaar dat hij in dit tijdperk van wedergeboorte van inheemsche rijken een pleidooi hield voor herstel van zelfbesturen door de bevoegde macht en vaststelling van zelfbestuursregelen bij ordonnantie.
Mocht dit systeem gehandhaafd blijven, dan zal de wetgevende macht in Nederland door aanvulling van de Indische staatsregeling den rechten weg moeten wijzen.
Aan het slot van zijn rede nam spr. met woorden van waardeering en dank afscheid van zijn collega's en herdacht hij de overleden ambtgenooten, met wie hij in een der beide faculteiten zoo lang heeft mogen samenwerken, Van Dyck, Van Eerde, Huart, Hijmans, Molster en Nolens.
Ten slotte richtte hij zich tot zijn leerlingen, die hij herinnerde aan de woorden uit Vondels Faeton.
(N. Rott. Crt. - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Ned.-Ind. Bestuursregeling 3023 A.; Zelfbest. Bali 2759 G.; Gowa 2603 G.)

A. **NEDERLAND. — Verbond van Nederlandsche Werkgevers. - De aangevraagde verbindendverklaring van de C.A.O. in het bouwvak. —**
Onder leiding van den algemeen voorzitter, den heer H. P. Gelderman C. Mzn., heeft op 13 Mei '38 het Verbond van Ned. Werkgevers te Amsterdam een druk bezochte buitengewone ledenvergadering gehouden, ter bespreking van de aanvraag tot verbindendverklaring van de C.A.O.'s in het bouwvak.
De algemeen-voorzitter zette in zijn openingswoord uiteen, dat men hier te doen heeft met een tweede aanvrage tot verbindendverklaring van de Collectieve Arbeidsovereenkomsten in het bouwbedrijf, t.w. voor den burgerlijken en utiliteitsbouw en den water- ,spoor- en wegenbouw. De eerste aanvrage tot verbindendverklaring van deze collectieve contracten is ingetrokken, omdat de behandeling daarvan niet gereed was toen het contract inmiddels reeds was afgeloopen. Naar aanleiding van de eerste aanvrage heeft het verbond in een uitvoerig adres aan den Minister van Sociale Zaken zijn bezwaren kenbaar gemaakt.
De voorzitter concludeerde, dat uit de gevoerde discussies overduidelijk is gebleken, dat men algemeen bezwaar heeft tegen de thans ondernomen poging om via de verbindendverklaring van deze collectieve contracten arbeiders, behoorende tot industrieele ondernemingen, kunstmatig te gaan rekenen tot het bouwvak, met als gevolg doorkruising van de arbeidsvoorwaarden in een zelfde onderneming, die toch als een eenheid moet worden beschouwd.
De vergadering bleek algemeen deze conclusie te deelen en besloten werd een verslag van deze bijeenkomst toe te zenden aan den minister van Sociale Zaken. Daarbij zal er op worden aangedrongen bij een eventueele verbindendverklaring duidelijk vast te stellen, dat de betrokken C.A.O.'s uitsluitend beperkt zullen blijven tot de eigenlijke bouwbedrijven en geen betrekking zullen hebben op ondernemingen, die als zoodanig niet tot het bouwbedrijf behooren. (Het Vaderland)
(Vor. ber. C.A.O. Bouwbedrijf 3137 C.; Verbond Ned. Werkgevers 3201 H.)

29 MEI 1938

B. **NEDERLAND. — Hypothecaire schuld. —**
Vooral na den wereldoorlog tot aan de eerste crisisjaren is de ontwikkeling van het hypotheekwezen in een snel tempo gegaan. Bedroeg aan het einde van 1913 de hypothecaire schuld nog geen *f* 2½ milliard, n.l. *f* 2.368.055.000, eind 1919 was de *f* 3 milliard reeds overschreden ,waarna de periode 1920—1924 een toename van ruim *f* 1,6 milliard te zien gaf, gevolgd door een toename met ruim *f* 1,1 milliard in de periode 1925—1929.

OPENSTAANDE INSCHRIJVINGEN.

Einde der periode	Hypotheken (× *f* 1.000)	In % van 31 Dec. '80	Per hoofd der bevolking
1879 en 1880 . .	808.906	100,00	*f* 199,39
1881—1885 . .	1.011.066	124,99	234,38
1886—1890 . .	1.097.961	135,73	240,73
1891—1895 . .	1.217.121	150,47	251,57
1896—1900 . .	1.457.118	180,13	281,55
1901—1905 . .	1.827.535	225,93	328,26
1906—1909 . .	2.058.033	254,42	351,31
1910—1913 . .	2.368.055	292,75	382,52
1914—1919 . .	3.042.760	376,16	449,06
1920—1924 . .	4.684.436	579,11	640,37
1925—1929 . .	5.804.922	717,63	741,15
1930	6.038.268	746,47	760,91
1931	6.281.388	776,53	779,18
1932	6.354.664	785,59	776,53
1933	6.431.793	795,12	775,81
1934	6.420.277	793,70	765,04
1935	6.358.447	786,06	750,30
1936	6.296.550	778,40	735,84
1937	6.141.094	759,19	710,81

(De Telegraaf) **(Vor. ber. Hypotheken 2214 D.)**

C. **ENGELAND. — Premier Neville Chamberlain over de luchtmacht. —**
Bij monde van Dalton heeft de Labour-party op 25 Mei 1938 in het Lagerhuis een motie ingediend, waarin bezorgdheid wordt uitgesproken over het materieel der Britsche luchtvloot in vergelijking met de Duitsche, en een onpartijdig onderzoek wordt verlangd naar de verschillende diensten der luchtmacht.
In zijn antwoord zeide de premier, Neville Chamberlain: „Ik sta hier niet om de vertragingen en teleurstellingen te ontkennen, welke zijn voorgekomen bij de uitvoering van een program, dat al naar de behoeften van het oogenblik van tijd tot tijd is gewijzigd en uitgebreid.
Maar aan den anderen kant aarzel ik niet te zeggen, dat ons land in de luchtmacht, zooals zij er thans uitziet, een afweermiddel bezit, waarop elk land trotsch zou mogen zijn en dat, als het morgen aan den dag op de proef zou worden gesteld, een van de geduchtste strijdapparaten zou blijken.
Sprekende over de verschillende snelheden zeide de premier: „Wij hebben thans een snelheid van ruim 480 K.M. per uur bereikt en het Spitfire-toestel, dat weldra in dienst zal komen, zal het snelste gevechtstoestel ter wereld zijn."
Met betrekking tot de bommenwerpers zeide Chamberlain, dat hij den actieradius en de mee te voeren bommenlading van het laatste model niet mocht onthullen, maar, zeide hij, de toestellen die thans in gebruik zijn, zijn de snelste ter wereld.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Luchtmacht 3282 E.)**

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Henlein en zijn partij - Ontstaan en opkomst der Sudetenduitsche beweging. —

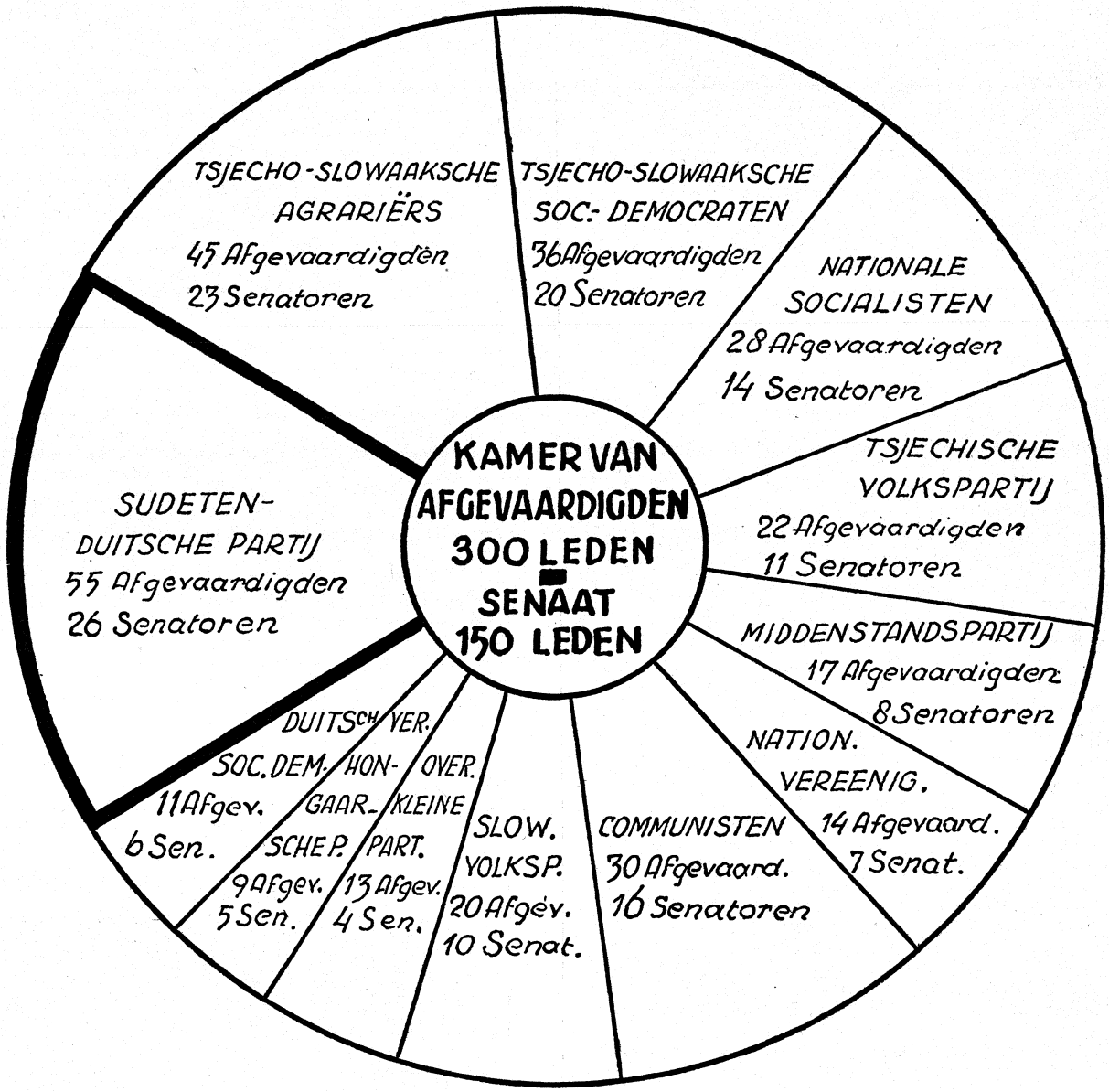

Samenstelling van het parlement sinds Mei 1935.

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Na den moord in Augustus 1933 op den Hannoveraanschen hoogleeraar Lessing, die wegens de politieke woelingen aan zijn universiteit te Marienbad een toevluchtsoord had gezocht, werd de Tsjechisch-nationaal-socialistische partij verboden en werden de leiders gearresteerd. De voorman echter, een zekere Hans Krebs, ontkwam. Hij liet zich in een kano de Elbe afzakken en zag in het veilige Duitschland zijn nationaal-socialistische actie met een Rijksdagmandaat beloond. Tevens kreeg hij den rang van gouwleider, zonder dat hem nochtans een district werd aangewezen.

In den Rijksdag zat hij tezamen met een anderen uit Tsjecho-Slowakije uitgeweken nazi, Rudolf Jung, die in 1904 in Moravie de Duitsche arbeiderspartij had gesticht, welke in 1918 herdoopt werd in nationaal-socialistische Arbeiderspartij. Deze Rudolf Jung — die met den gewezen sociaal-democratischen advocaat Riehl en Hans Knirsch de eigenlijke stichters van het nationaal-socialisme zijn geweest en die van de Baltische vrijscharen onder Von der Goltz de swastika als embleem hadden overgenomen — werkte na de ineenstorting der Donaumonarchie nauw samen met de Zuidduitsche nationaal-socialistische beweging onder Anton Drexler.

Op de contactvergaderingen, die de twee partijen geregeld belegden, trad als afgevaardigde der Drexler-beweging de voormalige Weensche huisschilder Adolf Hitler op, die daar de methode van het geweld propageerde, terwijl Riehl den parlementairen weg wilde bewandelen. Na de mislukte Hitler-putsch in November 1923 verloor de Tsjechische partij èn aan invloed èn aan energie en zij kon slechts op zeer beschelden voet doorwerken. Jung en Krebs vertegenwoordigden haar in het Praagsche parlement en eerst na de groote stembusoverwinning, die de Duitsche nazi's in 1930 behaalden, richtte de beweging zich in Tsjecho-Slowakije weer op. Het aantal harer aanhangers vermeerderde snel en haar invloed groeide. Vooral nadat in 1933 Hitler in Duitschland het bewind in handen had gekregen oefende zij een zwaren druk uit in de Sudetenduitsche gebieden, een druk die meermalen tot gewelddaden, als de in den aanvang genoemde moord op prof. Lessing leidde en die het verbod der partij ten gevolge had.

Na het vertrek van den voornaamsten leider en de arrestatie van tal van minder bekende voormannen, verrees een nieuwe ster aan den politieken hemel der nazi's: Konrad Henlein, een voormalig gymnastiekleeraar uit Asch, die als leider van de groote Duitsche gymnastiekvereeniging bekend was, doch die in nationaal-socialistische kringen nog niet op den voorgrond was getreden.

Deze jongeman, die den zesden Mei 1898 in Mattersdorf bij Reichenberg in Bohemen werd geboren en die aan de handelshoogeschool te Gablonz zijn opleiding had ontvangen, brak tijdens den wereldoorlog zijn studie af om als vrijwilliger in het Oostenrijksch-Hongaarsche leger dienst te nemen. Hoewel hij als een goed en dapper soldaat wordt beschreven en opklom tot officier, draagt hij geen enkele oorlogsonderscheiding. Aan het Italiaansche front werd hij gevangen genomen en toen hij in 1919 naar zijn land terugkeerde, trad hij als bankbediende

te Gablonz in dienst. „Der Weg Zurück" was ook voor den jongen Henlein zwaar en het eentonige, geregelde werk op de bank bevredigde hem niet na het roerige, afwisselende oorlogsbedrijf. Hij had zich als zoovelen den terugkeer anders en zeker eervoller voorgesteld. Vijf jaar hield hij het uit in het bankbedrijf, waar hij als ondergeschikte zijn gaven als organisator niet kon ontplooien en waar hij weinig gehoor vond voor zijn „volkstümliche" theorieën. Zijn vrijen tijd gebruikte hij voor turnen, gymnastiekbeoefening en wandeltochten en toen hij in 1925 de gelegenheid kreeg om instructeur van de gymnastiekvereeniging te Asch te worden, greep hij die aan. In die betrekking kon hij zijn organisatorische gaven gebruiken en hij deed dat met zooveel succes, dat hij twee jaar later tot leider van het Duitsche Turnersverbond in Tsjecho-Slowakije benoemd werd.

Deze Konrad Henlein nam in 1933, toen de Nazi-partij in Tsjecho-Slowakije werd ontbonden en geen der leiders beschikbaar was, het bestuur der politieke actie in handen. Hij stichtte het „Sudetendeutsche Heimatsfront", dat als reactie op het verbod en op den vooruitgang van het nationaal-socialisme in Duitschland een snellen opgang maakte. Ook de grieven, die de Duitsche minderheid tegen de regeering te Praag koesterde, waren op de groote uitbreiding van het ledental van invloed. Vijfduizend leden telde het Sudetendeutsche Heimatsfront toen het op 1 October 1933 werd gesticht, honderdduizend op 1 Januari 1935 en ruim vierhonderdduizend tegen het einde van dat jaar. Vooral de stembusoverwinning die Henlein in Mei 1935 behaalde, was aan die opkomst niet vreemd, want na een energieke verkiezingscampagne behaalde de S.H.F. ruim 60% der Duitsche stemmen (1.249.497), die hem 55 zetels in de Kamer en 26 zetels in den Senaat opleverde.

Henlein heeft zich echter uit tactische overwegingen buiten de parlementaire werkzaamheid gehouden.

Na die stembusoverwinning, toen het ledental met sprongen omhoog ging, de steun dien de partij uit Duitschland ontving belangrijk grooter werd en de actie dienovereenkomstig krachtiger werd, begonnen ook de incidenten die aan een dergelijke actie inhaerent zijn te vermeerderen en toen Henlein in October 1936 in een vergadering gemolesteerd werd, was een felle Duitsche perscampagne daarvan het gevolg. Die steeds duidelijker band tusschen Henlein en de Duitsche machthebbers is voor een belangrijk deel de oorzaak van de autoriteit die Henlein in de Suletengebieden bezit. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Henlein 3284 D.; Parl. verkiezing 1819 F.)

A. **AMSTERDAM. — Natura Artis Magistra - 100-jarig bestaan. —**

Op 23 Mei 1938 is het honderdjarig bestaan van „Artis" plechtig herdacht in een der groote zalen van het Genootschap „Natura Artis Magistra". De officieele belangstelling was zeer groot. Tal van autoriteiten op wetenschappelijk en ander gebied waren aanwezig, en zetten de plechtigheid luister bij. Op deze plechtige herdenking heeft de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, medegedeeld, dat het H. M. de Koningin behaagd heeft den voorzitter van het genootschap „Natura Artis Magistra", den heer Robert May, te benoemen tot ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw en den directeur, dr. Sunier, tot officier in de orde van Oranje-Nassau.

(De Telegraaf) **(Vor. ber. Artis 3260 G.)**

B. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Tweede Gemeenteraadsverkiezingen - Arrondissementsraden. —**

Evenals de eerste, is ook de tweede verkiezingsZondag (29 Mei 1938) in Tsjecho-Slowakije kalm verloopen. In 2980 gemeenten, w.o. 670 Sudeten-Duitsche, werd een nieuwe raad benoemd en de resultaten komen overeen met die van den 22sten Mei 1938.

In de Hongaarsche streken hebben de autonomisten een nederlaag geleden. De Henleinisten hebben zich gehandhaafd, doch geen winst behaald. In Sub-Karpatisch Rusland hebben de nationale socialisten en communisten gewonnen. Over het algemeen hebben de Heinleinisten het stemmenaantal van de vorige verkiezingen gekregen, vermeerderd met de stemmen van christelijk-socialen en Duitsche boeren. In belangrijke plaatsen bieden de sociaal-democraten echter tegenstand. Men kan dus niet zeggen, dat het Sudeten-Duitsche gebied totalitair is. De nationale socialisten winnen gemiddeld 25 pct., terwijl op het platteland de boerenpartij vooruitgaat. In het Poolsche gebied is geen groote verschuiving merkbaar. De autonomisten hebben wat verloren, doch in het autonomische kamp wonnen de radicalen. Alle Tsjechische partijen, behalve de communisten, zijn hier vooruitgegaan. Dit wordt verklaard, door den aanwas der Tsjechische bevolking aan de Poolsche grens.

Terwijl de vorige week de Praagsche gemeenteraad werd gekozen, hebben de inwoners der hoofdstad thans gestemd voor de arrondissementsraden. De vorige week heeft Henlein 15.556 stemmen verkregen: de stemmen, die hij ook in 1931 had verworven en die, welke van de Duitsche christen-socialisten en Duitsche boeren naar de Sudeten-Duitsche partij waren overgegaan. Nu behaalde Henlein echter niet meer dan 10.879 stemmen.

(Telex - A.N.P. - Avondpost - Vaderland)

(Vor. ber. Verkiezingen 3279 B.)

30 MEI 1938

C. **VEREENIGDE STATEN. — Cordell Hull over het Briand-Kellogg-pact en de Tsjechoslowaaksche spanning. —**

Cordell Hull, de Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, heeft op 28 Mei '38 een verklaring het licht doen zien, waarin de Europeesche landen er aan herinnerd worden, dat het Briand—Kellogg-pact heden ten dage niet minder bindend is dan toen het 10 jaar geleden werd geteekend.

De minister wil met het oog op de Duitsch—Tsjechische spanning nog eens den nadruk leggen op de gelofte geen oorlog uit te lokken, opdat geen valsche uitlegging van de politiek der Vereenigde Staten veld zal winnen.

De Amerikaansche regeering volgt de gebeurtenissen in Midden-Europa nauwlettend en met bezorgdheid. Wij kunnen — aldus Hull — onze oogen niet sluiten voor het feit, dat het uitbreken van vijandelijkheden waar dan ook, in de aangelegenheden der wereld een factor van algemeene verwarring brengt, waarvan geen mensch de uiteindelijke gevolgen kan voorzien. De thans ondernomen stap vormt een onafhankelijke actie van de Amerikaansche regeering en daaraan zijn geen besprekingen met de vertegenwoordigers van andere mogendheden vooraf gegaan.

(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Cordell Hull 3214 G.; Briand-Kellogg Pact 1561 D.; Tsjechisch-Duitsch conflict 3282 G.)**

D. **NEDERLAND. — Minister van Dijk over onze Defensie. —**

Ten departemente van Buitenlandsche Zaken heeft de minister van Defensie, J. J. C. v. Dijk, op 27 Mei 1938 in een persoonlijke persconferentie de nieuwe legerorganisatie in groote lijnen geschetst. Wij ontleenen hieraan 't volgende:

Aan den opbouw van onze weermacht, zoo ving minister J. J. C. van Dijk aan, moet dagelijks worden gewerkt. Voor allerlei vraagstukken moet een oplossing worden gezocht, die maar niet zoo uit den zadel kan worden gegeven.

Voor dien opbouw zijn enkele jaren noodig en intusschen moet worden zorg gedragen, dat verwarring wordt vermeden en elke mogelijke verbetering aanstonds aan onze defensieve kracht ten goede komt.

De internationale toestand eischte van ons versterking van de weermacht en die versterking heeft in de eerste plaats ten doel het inhalen van den bedenkelijken achterstand in zake het materieel van land- en zeemacht, en verder om een weermacht op te bouwen op den grondslag van de bestaande organisatie, door invoeging van noodzakelijke onderdeelen en versterking van de bestaande.

Jaarlijksch contingent. — Wat het contingent betreft, dit zal de eerste 5 jaar, van 1939 tot 1943, bedragen 32.000 man. Tot nu toe was dit 19.500 man. Die verhooging is verkregen door vast te stellen, dat een jaarlijksche verhooging van 4.800 man noodig is om den achterstand in te halen; een verhooging van 3200 man was noodig voor het vormen van nieuwe en voor uitbreiding van bestaande organisaties, in verband met de uitrusting der weermacht met ontbrekende moderne wapens. En ten derde een verhooging met 4.600 man om in 5 jaar tijd de sterkte van bedoelde organisaties op peil te kunnen brengen, omdat dit anders pas na 15 jaar zou kunnen worden verkregen.

De grensbeveiliging. — Wat de grensbeveiliging aangaat, deze is noodig geworden door hetgeen de geschiedenis der jongste jaren ons heeft geleerd. Oorlogsverklaringen zijn niet meer noodig. Plotseling wordt de grens overschreden en worden voorname punten bezet, die voor de defensie van groot belang zijn.

Tegen luchtaanvallen. — Over de beveiliging tegen luchtaanvallen het volgende: Scherp onderscheid dient gemaakt tusschen luchtbescherming en luchtverdediging.

Een grooter aantal vliegvelden, dan nu ter beschikking staat, is noodzakelijk. Decentralisatie der luchtstrijdkrachten is noodig om de veiligheid te verhoogen.

Dat de luchtstrijdkrachten van land- en zeemacht onder één commando komen staat niet vast. Beide hebben een verschillende oorlogstaak. Samenvoeging in één verband levert bezwaren op.

Leger-samenstelling. — Over de samenstelling van het leger deelde de minister het volgende mede:

De 4 divisiën met hulpwapens van thans blijven bestaan. Zij vormen als vredesdivisie de kern van 4 divisie-groepen. De lichte brigade bestaande uit wielrijders, motorrijders, pantserwagens, bereden artillerie, pioniers, wordt practisch gemotoriseerd.

Bevoorrading. — Belangrijk is de voorziening van volk en weermacht in oorlogstijd, in de behoefte aan voedingsmiddelen en grondstoffen. Hierbij dient de Nederlandsche industrie te worden ingeschakeld. Belangrijke vorderingen zijn op dit gebied gemaakt. Een grenzenlooze arbeid is noodig om het heele bedrijfsleven in te schakelen en ook aan onze marine wordt hier een belangrijke rol toebedeeld.

De Marine. — Ten slotte deelde de minister nog het een en ander mede over de marine:

Het Koninkrijk der Nederlanden heeft een Staatsmarine. Deze moet vanuit Nederland worden bestuurd. Hier geschieden de aanbouw en de opleiding van het personeel; hier wordt de lijn bepaald voor verschillende doeleinden.

Wat de aanschaffing van materieel betreft hebben wij ons te houden binnen de financieele perken. Onze scheepsmacht in Indië moet paraat zijn. Daarom is het noodzakelijk, dat telkens een deel in Nederland komt voor het groote onderhoud, moderniseering enz. en dat het personeel hier zoo noodig wordt geoefend voor het materieel ginds. (De Standaard)

(V. b. Defensie-reorg. 2865 D.; Voedselvoorz. 3260 C.)

31 MEI 1938

A. **ROEMENIE. — IJzeren Garde. - Codreanu tot dwangarbeid veroordeeld. —**

Het proces tegen Codreanu, den leider der IJzeren Garde, is op 27 Mei '38 geëindigd.

Na afloop dezer beraadslaging werd de uitspraak bekend gemaakt. Codreanu werd wegens verraad veroordeeld tot tien jaar dwangarbeid, wegens samenzwering met de hulp van een vreemde mogendheid, tot een gevangenisstraf van vijf jaren, tot acht jaren dwangarbeid wegens het organiseeren van gewapende groepen met het doel een opstand te verwekken, terwijl hem voor den duur van zes jaren de burgerrechten zijn ontnomen.

Aangezien de straftijden gedeeltelijk samenvallen, zal Codreanu in het totaal tien jaren dwangarbeid moeten verrichten.

Tijdens het proces tegen Codreanu had het Openbaar Ministerie geëischt den verdachte te veroordeelen wegens verraad, aanslagen op de openbare orde en het achterhouden van documenten, welke van belang waren voor de landsverdediging. De straf welke overeenkomstig dit verzoek kan worden opgelegd bedraagt maximaal 25 jaar gevangenis.

Het O.M. beschuldigde Codreanu verder uit het buitenland gelden te hebben ontvangen voor zijn organisatie. (Telex-A. N. P.) **(V. b. Codreanu 3236 A.)**

B. **GEESTELIJK LEVEN. — Het 34ste Eucharistisch Wereldcongres te Boedapest. —**

Op 25 Mei 1938 is het 34ste Eucharistische Wereldcongres met een massale samenkomst op het groote Heldenplein te Boedapest geopend; ongeveer tweehonderdduizend congresgangers namen aan deze bijeenkomst deel, waaronder o.a. mgr. Lemmens, mgr. Diepen, mgr. Huibers en 250 Nederlandsche pelgrims. Kardinaal Innitzer van Weenen en kardinaal Faulhaber van München waren om bekende redenen (verbod der Duitsche autoriteiten) niet aanwezig.

Vooraf was er voor de congressisten en „allen, waar ter wereld, die met hun hart en geest op het Eucharistisch Congres zijn", in de basiliek van St. Stephanus een pontificale mis opgedragen. Op het plein verschenen eerst de hooge geestelijken, de kardinalen onder leiding van mgr. Pacelli als afgezant van den Paus, aartsbisschoppen, bisschoppen, enz., enz.; rijksbestuurder Horthy begroette de hooge kerkelijke autoriteiten. Een militaire eerewacht met muziekcorpsen stond hierbij opgesteld, en bazuingeschal kondigde de aankomst van mgr. Pacelli aan; daarna braken de toejuichingen van de menigte los. Nadat op de gebruikelijke wijze mgr. Pacelli als legaat van den Paus was aangewezen, verwelkomde de Hongaarsche minister De Homan de congressisten uit naam van de Hongaarsche regeering; kardinaal Seredi deed desgelijks voor de r.-katholieken in Hongarije, en daarna sprak mgr. Heylen, bisschop van Namen, als voorzitter van het bestuur van het Permanente Comité van het Eucharistisch Wereldcongres.

Z.H. Paus Pius XI heeft Zondagmorgen (29 Mei '38) uit zijn particuliere bibliotheek op zijn zomerverblijf te Castel Gandolfo een korte radio-boodschap gericht tot de deelnemers aan het Eucharistisch Wereldcongres te Boedapest.

De Paus begon met zijn voldoening uit te spreken over het feit, dat hij door middel van de radio persoonlijk contact kon krijgen met de deelnemers aan het congres. Hij verklaarde daarna heel in het bijzonder de Hongaren te zegenen en sprak den wensch uit, dat het Hongaarsche volk zich niet alleen zal verheugen „in een rustige vredesatmosfeer, zonder welke de ware vrede niet mogelijk is, maar ook in een waardigen vrede, waarop dit volk recht heeft".

De Paus zei te bidden, dat de Verlosser door Zijn Goddelijke hulp de hoop op een beteren tijd zal versterken en de wolken zal verdrijven, welke doen vreezen voor nieuwe stormen. Dat Hij verder door Zijn Goddelijk licht en door Zijn genade de geesten zal bevrijden van de moeilijkheden en duisternis, welke zooveel verdriet veroorzaken.

Tijdens deze pontificale mis werd door 300 priesters de communie uitgereikt. Terzelfder tijd vereenigden de geloovige katholieken in het buitenland zich in hun kerken, ten einde door een generale communie de plechtigheid nog te verhoogen. Vooral in Duitschland hadden tal van katholieken aan dit verzoek van kardinaal Faulhaber en den bisschop van Berlijn gehoor gegeven.

Tijdens de slotplechtigheid van het Eucharistisch Congres zou de kardinaal-legaat Pacelli nog een laatste rede houden, doch er brak op dat tijdstip zulk een hevig onweer boven Boedapest los, dat de kardinaal van zijn voornemen moest afzien. De in het Duitsch gestelde rede is evenwel aan de pers ter publicatie doorgegeven. De kardinaal betoogt hierin o.m. het volgende: „De kerk moet en kan geen partij kiezen in vraagstukken, die van zuiver wereldlijken aard zijn. Anderzijds hangt het heil der wereld af van de energie, waarmee de Christenen liefde tegenover haat en vreedzame evolutie tegenover gewelddadige revolutie weten te plaatsen. Er heerscht in de wereld een crisis zonder weerga. De verwarring tusschen menschenbelangen, volken en staten wordt steeds treuriger en de vrede steeds minder zeker. Het is niet aan de kerk, de zuiver wereldlijke problemen op te lossen: ieder volk moet trachten op doeltreffende wijze zijn lot te bepalen. De kerk volgt de verschillende ontwikkeling van de verschillende naties met de liefde, die een moeder voor haar kinderen heeft, maar eischt dat de Wet Gods en het heil der menschen geëerbiedigd worden".

Het volgende Eucharistische Wereldcongres zal in het jaar 1940 te Nice gehouden worden.

(De Tijd - Maasbode)

(Vor. ber. Eucharistisch Wereldcongr. 2671 B.)

C. **JAPAN. — Kabinet-Konoye. - Verklaring. —**

Het nieuwe kabinet-Konoye moet, volgens de hier heerschende meening, beschouwd worden als een oorlogskabinet, maar geenszins als een kabinet van militaire dictatuur. In welingelichte kringen te Tokio is men van oordeel, dat de aanwezigheid van vijf militairen in het kabinet beteekent, dat het kabinet van nu af aan zijn gezag over het leger zal doen gelden en niet het leger over het kabinet. Ter staving van deze opvatting wijst men erop, dat de generaals, die in het kabinet zitten van verschillende politieke richting zijn.

Het program van het nieuwe kabinet zal bepaald worden door de volgende punten:

1. Onder het gezag van Konoye zal een groep mannen

de verschillende richtingen, welke de leidende kringen verdeelen, disciplineeren en in evenwicht houden.
2. Aan het land zal een duidelijk omlijnde militaire onderneming voor oogen worden gesteld en de imperiale aspiraties van het land zullen een concreten vorm krijgen.
3. De economische en financieele kringen van Japan zullen worden uitgenoodigd mede te werken aan de uitvoering van een uitgebreid plan tot exploitatie van China. (Telex-A. N. P.)

Vor. ber. Kabinet-Konoye 3283 E.)

A. BULGARIJE. — Kamer van Afgevaardigden na 4 jaar bijeengeroepen. —

Na een extra-parlementaire periode, welke vier jaar geduurd heeft, is de nieuwe Bulgaarsche Kamer van Afgevaardigden te Sofia door koning Boris op 23 Mei '38 geopend. Toen de koning de zaal betrad, werd hij door de leden der meerderheid toegejuicht. Voor hij de troonrede voorlas, deed zich een incident voor. Eenige oppositieleden riepen „leve de grondwet".

De buitenlandsche politiek wordt als volgt in de troonrede gedefinieerd: loyale betrekkingen met de groote mogendheden; vriendschappelijke banden en nuttige samenwerking met alle naburige landen. Wat de binnenlandsche politiek betreft, doet de koning een beroep op de vaderlandsliefde der afgevaardigden, ter verzekering van de eenheid en den vrede. Hij kondigde aan, dat hij de wetsdecreten, die sinds vier jaar zijn uitgevaardigd, ter goedkeuring zal indienen. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

(Vor. ber. Kamer v. Afgevaardigden 3132 E.)

B. NEDERLAND. — Centraal vliegveld. - Defensie koestert geen belangstelling voor Schiphol en Waalhaven. —

De wethouder voor de Handelsinlichtingen te Amsterdam, mr. G. C. J. D. Kropman, deelde op 28 Mei '38 in een persconferentie mede, dat „Defensie" aan het gemeentebestuur van Amsterdam heeft verklaard, voor Schiphol uit militair oogpunt geen belangstelling te koesteren.

Het gemeentebestuur van Rotterdam heeft in zake Waalhaven een dergelijke verklaring ontvangen. Het doel van „Defensie" is de stichting van een centraal vliegveld. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Luchtmacht 3288 D.)

1 JUNI 1938

C. DISCONTOKOERSEN. — België. —

De Belgische Nationale Bank heeft 30 Mei haar disconto verlaagd van 4 tot 3%.

(Keesings Financieel Archief)

(Vor. ber. Discontokoersen 3260 B.)

D. DOKTER SOETOMO OVERLEDEN. —

Naar Aneta uit Soerabaja meldt, is Raden Soetomo, die reeds eenige weken in de Centrale Burgerlijke Ziekeninrichting te Soerabaja ernstig ziek lag, 30 Mei '38 aldaar overleden.

Met groote deernis en met groote verslagenheid zal Indië het overlijdensbericht ontvangen hebben van den arts Raden Soetomo, leeraar aan de Nederlandsch-Indische artsenschool te Soerabaja, praktizeerend geneesheer aldaar en voorzitter van de Parindra, de grootste nationalistische partij.

Het is vooral als voorman in de Inlandsche beweging, dat hij zich groote bekendheid tot ver buiten Indië heeft verworven.

Raden Soetomo is geboren te Geneng in het Ngawische (Madioe) waar zijn vader wedono (districtshoofd) was. Hij werd leerling van de Stovia te Batavia, waar hij in 1911 het diploma van Inlandsch arts verkreeg en dadelijk in den dienst van het gouvernement werd geplaatst.

In 1920 vertrok hij met studieopdracht naar Nederland, waar hij zijn artsdiploma behaalde.

In 1923 keerde hij terug naar Indië en werd hij geplaatst te Soerabaja als leeraar aan de N.I.A.S., een functie die hij tot zijn dood toe heeft bekleed. Hij zal den leeftijd van tegen de vijftig bereikt hebben.

Als leerling van de Stovia behoorde hij in 1908 tot de oprichters van Boedi Oetomo, het allereerste begin van de z.g. Inlandsche beweging. Hij is ook eenigen tijd voorzitter geweest van de afdeeling Batavia van deze vereeniging.

Als Inlandsch (later verdoopt tot Indisch) arts is hij niet in de actieve politiek op den voorgrond getreden, maar wel trok zijn warm medeleven met zijn volk toen reeds voormannen uit de beweging naar hem toe, om hem te raadplegen.

Hij nam eerst een leidende positie in de nationalistische beweging in, toen hij in 1923 te Soerabaja kwam. Reeds dadelijk trok hij de algemeene aandacht doordat hij op een groote volksvergadering aldaar een rede hield, waarin hij betoogde, dat noncoöperatie, zoo als die toen in Britsch-Indië gepredikt werd, voor Nederlandsch-Indië niet aan te bevelen was, omdat de Britsch-Indiër op hooger peil van ontwikkeling stond.

Hij is opzichter geweest van de Indonesische Studieclub en toen zij Persatoean Bangsa Indonesia werd, werd dr. Soetomo voorzitter van de nieuwe vereeniging.

Toen in 1936 deze vereeniging samengesmolten werd met het oude Boedi Oetomo werd weder dr. Soetomo voorzitter van de nieuwe vereeniging; nu: „Parindra Partai Indonesia Raja", die zich terstond aan het werk zette. Zij staat op sterk nationalistisch maar wellicht niet extremistisch standpunt. Zij zegt in ieder geval wel te willen samenwerken met de overheid. (Aneta - N. R. Crt. - Alg. Handelsblad)

E. GROOT-DUITSCHLAND. — Economische Accoorden met Italië. - Triëst. —

Op 28 Mei '38 is te Berlijn door rijksminister von Ribbentrop en den Italiaanschen gezant Attolico een reeks economische verdragen en accoorden onderteekend, waarbij alle economische kwesties, welke uit de samensmelting van Oostenrijk met Duitschland voortvloeiden, worden geregeld. De tusschen Duitschland en Italië bestaande overeenkomsten met betrekking tot het goederen- en betalingsverkeer worden tot Oostenrijk uitgebreid. Hiermede zijn alle problemen, welke door de aansluiting van Oostenrijk bij Duitschland voor de Duitsch-Italiaansche betrekkingen zijn gerezen, definitief opgelost.

De „Deutsche diplomatisch-politische Korrespondenz" schrijft naar aanleiding hiervan: „De economische betrekkingen tusschen Duitschland en Italië zullen in de toekomst belangrijk worden geïntensiveerd. Voor Italië is het van beteekenis, dat Oostenrijk een levenskrachtig deel van de Duitsche volkshuishouding is geworden. Italië moet hiervan voordeel hebben. Aan den anderen kant is het ook voor Duitschland van belang, dat het door de vereeniging met Oostenrijk de mogelijkheid krijgt in nog grooteren omvang dan tot nog toe Italië alle goederen te leveren, die het noodig heeft, terwijl omgekeerd hetzelfde kan worden verwacht.

Het spreekt vanzelf, dat met de belangen van de Italiaansche havens aan de Adriatische Zee, met name Triëst, rekening is gehouden." (De Telegraaf)

(Vor. ber. Handelsbetrekkingen 3281 D.)

F. BELGIE. — Nationale Crisis-belasting. —

Om aan de eischen, welke de begrooting voor het komende jaar zal stellen, te kunnen voldoen, heeft de Belgische Kamer op 27 Mei '38 met 122 tegen 36 stemmen en 3 onthoudingen het wetsontwerp goedgekeurd, waarbij een nationale crisisbelasting wordt ingesteld.

Deze belasting zal progressief worden geheven op alle vergoedingen, beloonigen, pensioenen, jaargelden en toelagen. De percentages zijn als volgt:

1½% voor inkomens beneden de 15.000 francs; 2% voor inkomens van 15.000 tot 25.000 francs; 2½% voor inkomens van 25.000 tot 50.000 francs; 3% voor inkomens van 50.000 tot 150.000 francs; 4% voor inkomens van 150.000 francs en meer. Men verwacht, dat deze belasting een bedrag van ongeveer 600 millioen francs zal opleveren.

De Kamer heeft voorts nog met 119 tegen 35 stemmen en 7 onthoudingen een verhooging met 25% van den accijns op mineraalwater van inheemsche of buitenlandsche herkomst goedgekeurd, benevens een belasting op sigaretten (niet naar de waarde, maar naar de hoeveelheid). De belasting op automobielbenzine wordt van 137.50 op 160 francs per H.L. gebracht. Een

verhooging van de rechten op de goederen, waarvan de brouwerijen zich bij haar bedrijf bedienen, werd door de Kamer aangenomen doch de details hiervan zijn nog niet geregeld. Deze accijnsverhoogingen zouden in totaal een bedrag van ongeveer 200 millioen francs opleveren. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Begrooting 3263 E.)

A. CHINA. — Conflict met Japan. - Luchtaanval op Canton. - 500 dooden. —
Een Japansche vliegeraanval op Canton heeft op 28 Mei '38 verschrikkelijke gevolgen gehad. Elf Japansche machines hebben tientallen bommen laten vallen, welke o.a. terechtkwamen op de dichtbevolkte wijk van Wongsja. Het gevolg was, dat volgens een officieele raming vijfhonderd personen zijn gedood en 900 werden gewond. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Chin.-Jap. conflict 3284 A.)

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Kerkstrijd. - Evangelische Kerkenbonden. - Predikanten moeten Hitler trouw zweren. —
De strijd tusschen Staat en Kerk in Duitschland is in een acuut stadium getreden, doordat van alle voorgangers der Oud-Pruisische Unie verlangd werd, dat zij vóór 31 Mei den eed van trouw aan den Führer zouden afleggen. De uitnoodiging hiertoe ging uit van dr. Werner, de Oberkirchenrat, en aanvankelijk was het verzet tegen dezen eisch zeer sterk. Het is thans 1 Juni en op het voorbeeld van de Evangelische kerken hebben in de meeste deelen van Noordelijk Duitschland de besturen der Evangelische kerken in Würtemberg, Baden en Beieren hun dominees gelast den eed van trouw af te leggen aan Hitler en de meerderheid der Evangelische kerkbesturen in Duitschland en Oostenrijk hebben zich hierbij neergelegd. Doch daarmee is men te Berlijn niet tevreden. Naar verluidt zal thans nog aan hen die tot dusver aan dezen eisch niet hebben voldaan, een tweede „Vorladung" gezonden worden en mochten zij ook dan nog blijven weigeren, dan bestaat de kans, dat zij uit hun geestelijke waardigheid ontslagen worden. (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(V. b. Evang. Kerkenb. 3170 A.; Kerkstrijd 3138 C.)

2 JUNI 1938

C. SPANJE. — Burgeroorlog. - Luchtaanval op Granollers. - Ongeveer 500 dooden.
Op 31 Mei '38 hebben vijf vliegtuigen, die op gemiddelde hoogte vlogen, een twintigtal bommen neergeworpen op het stadje Granollers bij Barcelona. De aanval ging zoo snel in zijn werk, dat niemand tijd had dekking te zoeken in de speciale schuilplaatsen, die in het stadje zijn aangelegd. Bijna alle projectielen kwamen neer in het centrum van de bebouwde kom. Op het oogenblik van den aanval verdrong zich een groote menigte menschen op het Maisir-plein, waar de vischhal staat, om inkoopen op de markt te doen. Hier werd een ware slachting aangericht. Een der bommen trof den vischhal. Bijna alle in den hal aanwezigen werden weggemaaid. Een deel van den hal stortte in en bedolf de aanwezigen onder de puinen. De hoofdstraat van Granollers was bijna geheel vernield. Vijftien gebouwen stortten hier in. Men raamt het aantal dooden op 500.
Granollers is een stadje van 10.000 inwoners. Den laatsten tijd hadden vele vluchtelingen hier onderdak gezocht. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Burgeroorlog 3284 C.)

D. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Defensie. - Verhooging van de begrooting. —
Bij de Tweede Kamer is op 25 Mei '38 een wetsontwerp ingediend tot wijziging en verhooging van het achtste hoofdstuk der Rijksbegrooting (Defensie) voor het dienstjaar 1938.
Met het opnemen van de kosten van uitbreiding van het contingent en verlenging van den eersten oefentijd in de defensiebegrooting 1938 moest uiteraard gewacht worden tot het wetsontwerp tot wijziging van de Dienstplichtwet tot wet zou zijn verheven. Behalve met de meerdere kosten van het grootere contingent, dat in 1938 onder de wapenen komt, is in het wetsontwerp tot wijziging der begrooting 1938 eveneens rekening gehouden met verschillende uitgaven, welke reeds in 1938 moeten worden gedaan voor voorbereidende maatregelen en aanschaffingen ten behoeve van de grootere voorjaarsploeg 1939.
Op grond van het bovenstaande zou de gewone dienst verhoogd moeten worden met *f* 9.427.644. Voor verhooging van den kapitaaldienst voor kazernebouw is een bedrag van *f* 22.000.000 opgebracht.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Defensiebegr. 3239 F.)**

E. FRANKRIJK. — Daladiers pogingen tot economisch herstel. - Tweede reeks decreten. —
Premier Daladier heeft op 24 Mei '38 de volgende decreten ter teekening aan president Lebrun voorgelegd:
1. 11 milliard wordt beschikbaar gesteld, te verdeelen over twee jaar, voor openbare werken in Noord-Afrika en in de koloniale gebieden.
2. 10 milliard wordt uitgetrokken voor een plan voor tien jaar, dat voorziet in verbetering van steden en dorpen door opruiming van krotwoningen. Het gebied van Parijs zal hiervan profiteeren, het platteland door den aanleg van land- en waterwegen, door woningbouw, door verbetering van de drinkwatervoorziening, door uitbreiding van de electriciteitsvoorziening, door irrigatie en door vergrooting van de landbouwuitrusting.
3. Ten behoeve van industrie en handel is voorzien in nieuwe credietmogelijkheden tegen een laag tarief, verlaging van huren, wijziging van de tarieven ten behoeve van den export, aanpassing van de 40-urige-werkweek — 2000 uur per jaar per onderneming, faciliteiten in zake overuren en betreffende arbeid bij rouleering — organisatie van het vakonderwijs, uitbreiding van verzekeringsmogelijkheid.
4. Departementen en gemeenten zullen profiteeren van credieten ter dekking van achterstallige uitgaven en van een codificatie van de bepalingen nopens de gemeentelijke en departementale financiën. Voorts zullen de regels worden opgesteld voor de herziening van gemeentelijke contracten.
5. De koloniën zullen voordeel hebben van een versterking van de defensie, van een wijziging van het douanetarief ten behoeve van koloniale producten en van nieuwe credietmogelijkheden. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Hersteldecreten 3249 A.)

F. SPANJE. — Burgeroorlog. - Niet-Inmenging. - Vergadering. —
Op 2 Mei '38 heeft de sub-commissie van de commissie voor de niet-inmenging vergaderd. De besprekingen toonden een vooruitgang, aangezien de Russische vertegenwoordiger zich tegemoetkomender over de voorstellen in zake de terugtrekking der vrijwilligers uitliet dan tot dusver.
De vertegenwoordiger van de Sovjet-Unie heeft medegedeeld, dat zijn regeering, bezield door een geest van verzoening, bereid was een algemeene overeenkomst te vergemakkelijken en haar tegenwerpingen tegen de voorgestelde wijze van tellen van de vrijwilligers in Spanje terug te nemen en te aanvaarden, dat deze vrijwilligers worden verdeeld in vier groepen. Ook heeft de Sovjet-Unie geen bezwaar tegen den datum van het herstel der contrôle, onder voorwaarde evenwel, dat, wanneer na dertig dagen plus tien niet is begonnen met het terugtrekken van de vrijwilligers, automatisch de contrôle zal komen te vervallen en dat onder geen voorwaarde een langer uitstel zal worden toegestaan.
De Sovjet-Unie dringt er evenwel op aan, dat tegelijk een doeltreffende contrôle te land en ter zee wordt geoefend en zij handhaaft haar voorstel, dat in de Spaansche havens permanent neutrale waarnemers worden gestationneerd. Alleen onder deze voorwaarden zijn de Britsche voorstellen aanvaardbaar, aldus het beding van den Russischen woordvoerder.
Op voorstel van den voorzitter, Lord Plymouth, werd besloten den thans geschapen toestand opnieuw te bestudeeren en opnieuw bijeen te komen op 10 Juni.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Niet-Inmenging 3054 C.)**

G. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Henleins 14 punten. - Incidenten en protesten. —
Henleins 14 punten. — De tekst van de rede, welke op het congres der Sudeten-Duitschers te Karlsbad door den afgevaardigde Kundt werd gehouden, zal thans gepubliceerd worden. Zij bevatte een aantal tegenvoorstellen op het nationaliteitenstatuut der regeering. De eischen van Henleins partij worden in 14

punten opgesomd. Er werd o.a. gewezen op het feit, dat de Tsjechen hun beloften aan de Sudeten-Duitschers, noch in juridischen, noch in moreelen zin, zijn nagekomen. Van de Tsjechen wordt thans geëischt, dat zij hun woord zoo spoedig mogelijk gestand zullen doen. De Sudeten-Duitschers eischen een volkomen gelijke positie op als die welke de Tsjechen zich hebben toegeëigend. Een uitgebreide administratieve autonomie is daarvoor onontbeerlijk. De Sudeten-Duitschers komen op voor de souvereiniteit van het volk; in Tsjecho-Slowakije beteekent dit de samenwerking, op voet van gelijkheid, van de bevolkingsgroepen. Niet het stemmenaantal der burgers, maar de bevolkingsgroepen moeten over de politiek en het bewind beslissen. De Duitsche taal moet gelijkgerechtigd zijn met de Tsjechische. De minderheden moeten hun eigen geschillen volgens hun eigen wetten oplossen. Gelijke rechten worden door de minderheden geëischt in de handelspolitiek, de deviezenbepalingen en de in- en uitvoerbepalingen. De functionarissen moeten van dezelfde nationaliteit zijn als de ethnische groepen op wier gebied zij optreden. De orde in de gebieden der minderheden moet worden gehandhaafd door leden van de eigen nationaliteit. Dit geldt evenzeer voor de rechtspraak De buitenlandsche politiek moet rekening houden met de nationaliteit der minderheden.

Grensschendingen. — De Duitsche gezant is op 30 Mei '38 ingelicht over het onderzoek, ingesteld naar aanleiding van de klachten over het boven Duitschen grond vliegen van Tsjecho-slowaaksche toestellen. In alle gevallen, waarin de klachten juist bleken, zijn de vliegers gestraft. Teneinde het risico nog meer te beperken, hebben de autoriteiten de voor militaire vliegtuigen verboden grenszône vergroot van 5 tot 10 K.M. De Tsjechische regeering heeft echter gewezen op het feit, dat Duitsche vliegtuigen het Tsjechische grondgebied hebben geschonden.

Weer een incident te Eger. — Op 1 Juni '38 heeft een Tsjechisch onderofficier in een nachtcafé revolverschoten gelost op eenige Sudeten-Duitschers. Twee personen werden gewond.
De lezingen aangaande dit incident van Duitsche en Tsjechische zijde zijn uiteenloopend.
De Tsjechische onderofficier is bestraft; de bataljonscommandant is overgeplaatst.

De Duitsche pers toornt tegen Tsjecho-Slowakije. — Ondanks de berichten in de Engelsche pers, volgens welke de spanning in en ten opzichte van Tsjecho-Slowakije aan het verminderen zou zijn, maakt de Duitsche pers veel werk van de incidenten, welke heden, gelijk op alle dagen, natuurlijk hier en daar zijn voorgevallen Zij vindt daarin aanleiding tot het aanslaan van een zeer krachtige taal, waarvan de verklaring is, naar men hoort, de teleurstelling over de omstandigheid, dat Tsjecho-Slowakije nog geen aanstalten heeft gemaakt om de militaire maatregelen aan de grenzen terug te trekken.
(Telex-A. N. P. - Telegraaf - Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Congres 3237 A.; Duitsch-Tsjech. conflict 3282 G.)

A. EIRE. — De Dail ontbonden. - Verkiezingen op 17 Juni 1938. —
De Iersche Dail is op 27 Mei '38 bij regeeringsproclamatie ontbonden. Algemeene verkiezingen zijn vastgesteld voor 17 Juni a.s.
Het besluit is genomen na een lange vergadering van het Kabinet naar aanleiding van een nederlaag, door de regeering op 25 Mei '38 geleden, toen zij zich verzette tegen een motie, waarin een arbitragecommissie voor de burgerlijke ambtenaren gevraagd werd. De regeeringspartij is thans tegenover alle andere partijen tezamen, in den Dail met twee stemmen in de minderheid. De regeering hoopt echter in het nieuwe parlement een duidelijke meerderheid te hebben, omdat de overeenkomst met Engeland door de boeren gunstig wordt beoordeeld.
Wegens de ontbinding van den Dail, is de installatie van dr. Hyde als president van Eire, welke was vastgesteld op 1 Juni '38, uitgesteld (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Parlement 2857 K.; Pres. Hyde 3257 A.)

B. ITALIE. — De Begrooting 1938-'39. —
De Italiaansche Senaat heeft de begrooting van het ministerie van Financiën voor 1938-'39 goedgekeurd. Minister Thaon di Revel deelde o.a. mede, dat op 30 April '38 2.959.700.000 lire aan gemunt geld in omloop was, hetgeen tegenover het voorgaande jaar een vermeerdering van 668.700.000 lire beteekent. Voorts kondigde de minister aan, dat de nikkelen munten, zullen worden vervangen door munten van een nieuwe metaallegeering „acmonital". De uitgifte van een leening tot consolideering van de zwevende schuld wordt niet overwogen.
Senator Frederico Ricci stelde voor om ter verbetering van de handelsbalans, aan Engeland de terugstorting te vragen van de 500 millioen lire, welke Italië als waarborg voor de oorlogsschuld gestort heeft. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Begrooting 2793 F.)

3 JUNI 1938

C. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Duitsch: L. Baldass — „Die Niederländischen Maler des spätgotischen Stiles". (Schrole, Wien)
O. Flake — „Personen und Persönchen". (Fischer, Berlin) **(Vorig bericht 3283 C.)**
Engelsch: Josephine Lawrence — „Bow Down to Wood and Stone". (Cape)
A. G. Macdonell — „Autobiography of a Cad". (Macmillan) **(Vorig bericht 3283 C.)**
Fransch: O. de Bouveignes — „Entendu dans la Brousse, contes congolais." (Geuthner, Paris)
G. Tabouis — „Chantage à la guerre." (Flammarion)
(Vor. ber. 3283 C.)
Italiaansch: M. Borgese — „La contessa Lara." (Treves, Milano) **(Vor. ber. 3283 C.)**
Nederlandsch: F. K. van Casander — „Lawijt rondom Vera." (Kosmos, A'dam)
Anthonie Donker — „Onvoltooide Symphonie" (poëzie). (Van Loghum Slaterus, 1938) **(3283 C.)**
(Red. K. H. A.)

D. ZUIVERE STIKSTOF. — Wereldverbruik. —
Zooals uit bijgaande grafiek blijkt, is het wereldverbruik van stikstofverbindingen — uitgedrukt in millioenen K.G. zuivere stikstof — in de laatste elf bewerkingsjaren, die van 1 Juli loopen tot en met 30 Juni, vrijwel verdubbeld. In het jaar 1926-'27 bedroeg het verbruik n.l. rond 1.370.000 ton, in 1936-'37 rond 2.650.000 ton.
Het verbruik voor industrieele doeleinden is gering tegenover de hoeveelheid, die de landbouw jaarlijks verbruikt. Het eerst vermelde jaar nam de industrie bijna één twaalfde deel van de totale hoeveelheid stikstof af; het laatste jaar bijna één achtste. De groote bedrijvigheid in de bewapeningsindustrie van de laatste jaren zal hieraan zeker niet vreemd zijn.
Onder de verschillende stikstof-meststoffen valt wel zeer sterk op de plaats, die chilisalpeter langzamerhand in het totaal inneemt. In 1927-'28 werd nog ruim 22.5% van alle stikstof door het natuurproduct geleverd. Tien jaren later is het aandeel tot beneden de 9 % gedaald. Het verbruik van kalkstikstof, een synthetische stikstofverbinding, neemt naar verhouding eveneens af; absoluut blijft ze ongeveer op dezelfde hoogte. Ammoniak en zwavelzure ammoniak, waarbij eerstgenoemd product van weinig beteekenis is, zijn vrijwel tot de dubbele hoeveelheden gestegen. Dit zijn producten, afkomstig van de cokesovens, de gasfabrieken en van de stikstofbindingsbedrijven. Duidelijk blijkt uit de grafiek, dat zwavelzure ammoniak nog steeds de voornaamste meststof in de rij der stikstofverbindingen is.
Opmerkelijk is nu de stijgende beteekenis der „andere synthetische stikstof-meststoffen". Zooals bekend, worden daar o.a. onder begrepen: ammonsalpeter, kalkammonsalpeter, leunasalpeter, kalksalpeter, natronsalpeter en ureum. (De Maasbode)
(Vor. ber. Stikstof 448 D.)

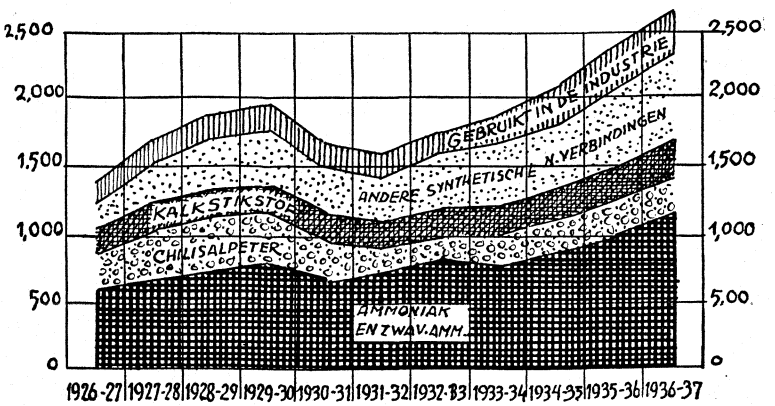

HET KALIFAAT

A. **De historie der laatste jaren. —**
Sinds 4 Maart 1924 is er 'n belangrijke positie vacant, die van „aanvoerder der geloovigen", „verdediger van de wet", „drager van den mantel van den Profeet", in één woord: die van Kalief.
Van 1520 tot 1924, dus méér dan vier honderd jaar, zijn de waardigheden van Kalief en Sultan van het Turksche Rijk in één persoon vereenigd geweest. De gebeden van drie honderd millioen Mohammedanen verhieven zich, gedurende vier eeuwen, tot Allah ten behoeve van hun hoogen aanvoerder en beschermer, vaandeldrager van de groene vlag van den Profeet. Had de Sultan van het Ottomaansche Rijk als wereldlijk monarch al een machtige positie, veel grooter nog was de invloed, die van zijn geestelijke waardigheid uitging. Abdul-Hamid, die in den aanvang van deze eeuw den troon der Sultans besteeg, heerschte over Turkije, Klein-Azië, Albanië, Macedonië, de eilanden van de Egeïsche Zee, Syrië, Palestina, Irak, de landen van de Perzische Golf, den Hedjaz, Yemen en de kusten van de Roode Zee als wereldlijk vorst, maar zijn geestelijke macht reikte van den Soedan tot de oevers van den Donau; hij had zeggenschap over de geloovigen in Noord-Afrika zoo goed als over die in het hart van Indië. Voor alle aanhangers der Islamietische leerstellingen was hij „een weerkaatsing van den Goddelijken glans" en had hij het recht en den plicht er voor te waken, dat de voorschriften van de wet in vollen omvang en in al hun strengheid gehandhaafd bleven.
Verminderde in den loop van deze eeuw de wereldlijke macht van het Sultanaat al met groote snelheid, de geestelijke heerschappij van den Kalief bleef onaangetast; maakten de Balkan-provincies van het Turksche Rijk zich in den loop der jaren meer en meer van Konstantinopel los, zij bleven voor den Kalief niettemin „grondgebied van den Islam". Den Kalief bleef het recht „den heiligen oorlog" af te kondigen, den oorlog, die gevoerd wordt tegen hen, „die de leer van den Islam weigeren te aanvaarden, nadat zij er toe uitgenoodigd zijn" en, bij uitbreiding, tegen hen, die tegenover de zonen van den Islam een vijandige houding aannemen.
Het is dan ook niet buiten Turkije dat men tegen het Kalifaat en zijn verstrekkende bevoegdheden in het krijt is getreden; de Turksche leeken-republiek zelf is het, die het een einde bereid heeft, omdat de geestelijke macht van een afstammeling der verjaagde Sultans naar het oordeel der nieuwe heerschers, met de wereldlijke van Moestafa Kemal en zijn volgelingen niet te verzoenen was.
Men kent de historie der laatste decenniën. De despotische regeering van Abdul-Hamid, den „rooden Sultan", leidde tot de ontwikkeling van de organisatie der Jonge Turken, die vooral ook steun in legerkringen vonden. Deze beweging nam zulk een omvang aan dat Abdul-Hamid in 1909 tot aftreden genoopt werd; zijn broeder volgde hem onder den naam van Mehmed V op. De toenemende agitatie in de Balkanstaten wikkelde Turkije in noodlottig-verloopende Balkan-oorlogen en de wereldoorlog, die in 1914 een aanvang nam, sleepte het rijk in de nederlaag der Centrale Mogendheden mee. Mehmed V stierf in 1918 en werd door zijn broeder Vahieddin, onder den naam van Mehmed VI opgevolgd. Deze, een zwak man, gewillige prooi van zijn omgeving, gemakkelijk te beïnvloeden, aanvaardde, zonder verzet bijna, het Verdrag van Sèvres, dat de Turksche nederlaag bezegelde. In Mei 1919 trokken de Grieksche troepen Smyrna binnen. De Sultan zag den ondergang van het eens zoo machtige rijk gelaten aan, maar generaal Moestafa Kemal, de tegenwoordige president der republiek, wist de nationale fierheid der Turken opnieuw te doen ontwaken. Ten slotte bleef de Sultan in Konstantinopel, maar Kemal organiseerde in het verre, bijna onbereikbare, Ankara een Nationale Regeering, die op 2 November 1922 decreteerde, dat „een regeeringsvorm, op persoonlijke souvereiniteit gebaseerd, voor Turkije tot het verleden behoorde." Dat beteekende het einde van het Sultanaat, en voor Mehmed VI tegelijkertijd het verlies van zijn waardigheid als Kalief, want de Nationale Vergadering had zich het recht voorbehouden tot Kalief een afstammeling van de Ottomaansche dynastie te kiezen, die er, naar de meening van het nieuwe wetgevende lichaam, het meest voor in aanmerking kwam. Op 12 November begaf Mehmed VI, onttroonde Sultan, exgebieder over 300 millioen geloovigen, zich op den weg der ballingschap.
De Nationale Vergadering koos prins Abdul-Medjid als Kalief. Op 27 November had de ceremonie, die zijn Kalifaat inluidde, te Stamboel plaats. Die ceremonie had een bescheiden karakter. De nieuwe Turksche regeering wenschte duidelijk te doen uitkomen, dat het hier alléén een geestelijke waardigheid betrof en dat alle wereldlijk gezag den Kalief onttrokken was. Dat de positie van den nieuwen Kalief in de zich laïciseerende republiek van den aanvang af een moeilijke was, laat zich begrijpen, maar zij werd onhoudbaar, toen in December 1923 drie Turksche bladen een boodschap van den Agha Khan en van Emir Ali aan den eersten minister van de Turksche republiek afdrukten, waarin deze hoogwaardigheidsbekleeders in de Mohammedaansche wereld er op aandrongen dat den Kalief, die de geestelijke chef van alle geloovigen bleef, gelegenheid en recht zou worden gegeven zijn wijdstrekkende bevoegdheden in vollen omvang uit te oefenen. Deze boodschap had een averechtsch resultaat: Moestafa Kemal riep de leden der Groote Vergadering bijeen en deze toonden zich eerder geneigd aan het Kalifaat een einde te maken dan het 'n hechtere positie te geven. Op 1 Maart 1924 kwam het einde: de waardigheid van Kalief werd opgeheven en de prinsen van den bloede moesten het land verlaten.
Vier dagen later had de laatste Kalief Turksch grondgebied verlaten.
In hetzelfde jaar deed de koning van den Hedjaz, Hussein, zich tot Kalief uitroepen, maar twee honderd dagen later moest de nieuwe „aanvoerder der geloovigen" vluchten voor de overwinnende Wahabietische troepen van Ibn Saoed, die sindsdien, met instemming van Engeland, over een groot deel van Arabië den scepter voert.
Sinds Hussein is de waardigheid van Kalief niet herleefd. Zijn er geen candidaten voor de hooge positie? Zij zijn er zeker, maar velerlei omstandigheden staan herstel van het Kalifaat in den weg. Turkije zoekt in „wereldlijke" richting zijn kracht. Het heeft met Afghanistan, Irak en Iran het defensieve Verdrag van Saadabad gesloten, het heeft de betrekkingen met Egypte verinnigd en is lid van de Balkan-Unie. In de politiek van de Turksche leekenrepubliek is voor een Kalief, die misschien een gevaar voor den huidigen regeeringsvorm zou opleveren, geen plaats meer. In Egypte heeft de rector van de Mohammedaansche Universiteit van El-Azhar onverbloemd te kennen gegeven, dat herstel van het Kalifaat een Islamietisch belang is, maar Egypte telt, op 17 millioen inwoners, 3 millioen Kopten, en de Islamietische landen, die aan de evolutie der laatste jaren in sterke mate hebben deelgenomen, hebben tegen het Kalifaat van een Egyptenaar ernstige bezwaren. Van alle Mohammedaansche heerschers komt zeker in de eerste plaats Ibn Saoed in aanmerking. Zijn orthodoxie is aan geen twijfel onderhevig en bovendien bevinden zich in zijn rijk de heilige plaatsen, Medina, Mekka, die elke Mohammedaan althans éénmaal in zijn leven hoopt te bezoeken.
Maar het vraagstuk van het herstel van het Kalifaat is niet alleen een religieus vraagstuk, noch ook een probleem, dat alleen den Islam aangaat. De rivaliseerende Christelijke groote mogendheden, waarvan Engeland en Italië zeer bepaalde en zeer groote belangen in de Mohammedaansche landen te verdedigen hebben, zijn zeker niet in beginsel tegen het herstel van het Kalifaat gekant, maar zij wenschen, elk

voor zich, een Kalief, die hun belangen eerder dient dan afbreuk doet. Reeds heeft Mussolini zich als beschermheer der Mohammedanen opgeworpen en Italië organiseert reizen naar Mekka voor alle Mohammedanen, die het nieuwe Imperium bewonen. Engeland houdt natuurlijk vast aan de positie, die het in Arabië inneemt en zal in geen geval dulden, dat Ibn Saoed een Engeland-vijandige houding aanneemt. Als heerscher over een deel van Arabië is Ibn Saoed ongevaarlijk, als Kalief, heer der geloovigen, zou hij het in hooge mate kunnen worden.
En ook Duitschland, al heeft het voorloopig over geen enkelen Mohammedaan zeggenschap, neemt zijn voorzorgen om, als de kwestie van het herstel van het Kalifaat opnieuw aan de orde komt, een woordje in het midden te kunnen brengen. Onlangs heeft Hitler aan Ibn Saoed acht tanks en twee vliegtuigen.... cadeau gegeven. De kleine geschenken onderhouden de vriendschap en Ibn Saoeds vriendschap kan in bepaalde omstandigheden van groot belang worden. (De Tijd)

(Vor. ber. Turkije 3265 A.)

A. ENGELAND. — Pacificatie in Europa. —
Alle Londensche bladen meldden op 2 Juni '38 op sensationeele wijze, dat de Britsche regeering in de naaste toekomst zal streven naar:
1. de beëindiging van den oorlog in Spanje. Zij zal beiden partijen de gedachte, toe te stemmen in een bemiddeling, doen aanvaarden.
2. met Duitschland een algemeene overeenkomst te sluiten, die met name betrekking zal hebben op de koloniale eischen.
De voorwaarde voor de verwezenlijking van dit eerste punt zou zijn de terugtrekking der vrijwilligers, de tweede voorwaarde de vreedzame en definitieve regeling van het Sudeten-Duitsche vraagstuk.
De bladen voegen hier aan toe, dat de Britsche regeering in afwachting hiervan krachtig zal optreden om een herhaling van luchtaanvallen, waarvan Britsche koopvaardijschepen nog onlangs in de Spaansche territoriale wateren het slachtoffer zijn geworden, te voorkomen. (N. Rott. Crt.)

B. ROEMENIE. — Leening voor het leger. —
Het ministerie van Financiën heeft een leening uitgeschreven voor het leger. De leening werd in vier minuten tijds volteekend. Het totale bedrag is groot 2 milliard 350 millioen Lei. (Telex - A. N. P.)

(Vor. ber. Leger 2856 I.)

C. NEDERLAND. — Onderwijs - Archaeologie - Inaugureele rede van Prof. dr. F. D. K. Bosch over „Ontwaken van het aesthetisch gevoel voor de Hindoe-Javaansche oudheid". —
Op 2 Mei '38 heeft prof. dr. F. D. K. Bosch, benoemd tot bijzonder hoogleeraar in de archaeologie en oude geschiedenis van Ned. Indië aan de rijksuniversiteit te Utrecht, zijn ambt aanvaard met een rede over „Het ontwaken van het aesthetisch gevoel voor de Hindoe-Javaansche oudheid".
Twee volle eeuwen zoo betoogde spr., heeft dit ontwakingsproces in beslag genomen. Blijkens de uitlatingen van Rogerius en Baldaeus over Indische bouw- en beeldhouwwerken is er in de 17de eeuw nog geen spoor van waardeering voor de Indische kunst aanwezig; eerst in de 18de eeuw is er eenige belangstelling voor de Hindoe-Javaansche monumenten waar te nemen, wanneer Compagniesdienaren op hun Mataramsche hofreizen, waarvan de route dicht langs Prambanan leidde, de tempelbouwvallen aldaar bezoeken en aanteekeningen van hunne vluchtige indrukken te boek stellen. De oprichting van het Bataviasch Genootschap in het jaar 1778, hoewel het mede aan de kunsten gewijd heette te zijn, heeft er slechts weinig toe bijgedragen om die belangstelling te vergrooten; het Britsche tusschenbestuur heeft baanbrekend werk verricht.
Mackenzie is hierbij voorgegaan. Hij is de eerste Europeaan, die zich voor de schoonheid der Hindoe-Javaansche kunst ontvankelijk toont. Ook Raffles laat zich niet onbetuigd; Crawfurd, de derde in de rij van Britsche oudheidkundigen, neemt als aanhanger van het neo-klassicisme een zeer critisch standpunt in. Zijn oordeel is van veel belang, omdat het in de volgende halve eeuw den toon heeft aangegeven. Na het Britsche tusschenbestuur is het met de activiteit op oudheidkundig gebied voorloopig gedaan; de generatie na 1816 heeft oprecht gemeend, dat verdere onderzoekingen overbodig waren, omdat Raffles en Crawfurd reeds nagenoeg alles ontdekt en beschreven zouden hebben.
De weinige auteurs, die in de eerste helft der eeuw een waarde-oordeel over de Hindoe-Javaansche kunst hebben uitgesproken, gevoelen zich over het algemeen meer aangetrokken tot de architectuur dan tot de beeldhouwkunst.
Bij de laatste waren er dan ook meer voor-oordeelen te overwinnen. In de critiek op de beeldhouwkunst werkten de ingewortelde Calvinistische afkeer van het heidendom samen met zijn afgodendienst en den neo-klassicistischen smaak, die al wat er op kunstgebied was en werd gewrocht aan zijn strengen norm en canon toetste. Goethe voelde slechts afschuw voor de Indische godenbeelden in diergestalte of met een onnatuurlijk aantal ledematen.
Latere auteurs nemen er vooral aanstoot aan, dat de „meeste Indische beeldwerken ongenoegzame ontleedkundige kennis verraden" (Reuvens) en de slapheid en rondheid van het niet gespierde vleesch er hinderlijk in opvallen. Anders werd het toen de romantiek aan invloed won: de romantische stemming is aan het wetenschappelijke gehalte van het oudheidkundig onderzoek over het algemeen niet ten goede gekomen, en heeft het oordeel over de Hindoe-Javaansche kunst ook niet tot een hooger peil van waardeering gebracht. Voor de romantische oudheden-minnaars waren de tempelbouwvallen niet meer dan een uitgangspunt, waaraan hun verbeelding slechts vluchtige aandacht schonk om zich aanstonds in de nevelige verten van een gedroomde werkelijkheid te verliezen.
Spr. behandelde ten slotte de merkwaardige figuur van den schilder-teekenaar H. N. Sieburgh (1799—1842), die als de meest typische vertegenwoordiger van de romantische periode in de oudheidkunde kan gelden. Na nog in het kort de beteekenis van Brumund (1814—1863) te hebben uiteengezet, schetste hij in groote lijnen de verdere ontwikkeling van het aesthetisch gevoel voor de Hindoe-Javaansche oudheid, welke met de thans geldende opvattingen eindigt. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Ambtsaanv. i. h. Onderwijs 3220 B.)

4 JUNI 1938

D. ENGELAND. — De Anglicaansche Kerken en de echtscheiding. —
Het officieele standpunt van de Anglicaansche Kerk ten aanzien van de echtscheiding is thans met bijzonder groote duidelijkheid gedefinieerd in een resolutie, welke is aangenomen door de „Convocation Canterbury", de algemeene vergadering van Engelsche waardigheidsbekleeders, die op het oogenblik te Londen bijeen is. Het huwelijk wordt als volgt gedefinieerd: „Een persoonlijke en, behalve door den dood van een der gehuwden, onontbindbare vereeniging". De resolutie voegt hieraan toe: „Hertrouwen na echtscheiding te hebben verkregen, maar terwijl de vroegere echtgenoot(e) nog in leven is, brengt altijd een werkelijke schending met zich mede van het beginsel van het huwelijk".
Tenslotte herinnert de resolutie er aan, dat de Anglicaansche Kerk weigert sanctie te verleenen aan het huwelijk van iemand, die gescheiden is en wiens (wier) vroegere echtgenoot(e) nog in leven is. (N. Rott. Crt.)

E. SAN DOMINGO. — Nieuwe president.
Het resultaat van de in San Domingo gehouden presidentieele verkiezingen is, dat Peynado tot president van de Dominicaansche Republiek is gekozen, en Troncoso de la Concha tot vice-president.
Zij zullen 16 Augustus a.s. hun ambt aanvaarden. (Telex-A. N. P.)

F. NEDERLAND. — Christelijke Boeren- en Tuindersbond - Algemeene vergadering. —
De Christelijke Boeren- en Tuindersbond hield op 24 Mei '38 zijn algemeene vergadering te Apeldoorn. De openbare algemeene vergadering werd door prof. P. A. Diepenhorst met een rede geopend. Wij ontleenen hieraan het volgende:
Het feit, dat het 7 Maart 1938 twintig jaar geleden was, dat de C.B.T.B. werd opgericht, gaf prof. Diepenhorst aanleiding in zijn openingsrede te spreken over de veranderde gestalte van het sociale leven, met name het arbeidsleven gedurende deze twintig jaren, die vrijwel geheel na den wereldoorlog liggen. Eerst gaf hij een schets van de ingrijpende hervormingen, die sinds 1918 in de regeling van den arbeid, in de arbeidswetgeving werden doorgevoerd en daarna beantwoordde hij de vraag welke principieele houding past tegenover de nieuwe plannen inzake den loonarbeid, waarbij vooral Minister Romme's voorstellen aan de orde kwamen.

In de historische schets werd uitvoerig stilgestaan bij de doorvoering der sociale verzekering, die in dit tijdvak haar beslag kreeg. Het werk van Talma en Slotemaker de Bruïne werd daarbij geloofd. Het stemt den C.B.T.B. tot groote voldoening bij de invoering van invaliditeits- en ziekteverzekering te hebben meegewerkt om haar bij de boeren- en tuindersbevolking ingang te doen vinden.
(Nieuwsbl. v. h. Noorden) **(V. b. Tuinbouw 3238 A.)**

A. **BULGARIJE. — Erkenning van het Italiaansch Imperium. —**
De Bulgaarsche gezant heeft minister Ciano op 1 Juni 1938 medegedeeld, dat zijn regeering hem beschouwt als geaccrediteerd bij den koning van Italië, keizer van Abessynië. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Erkenning 3258 F.)

B. **LUCHTVAART. — Centraal Vliegveld - Protest van Rotterdam. —**

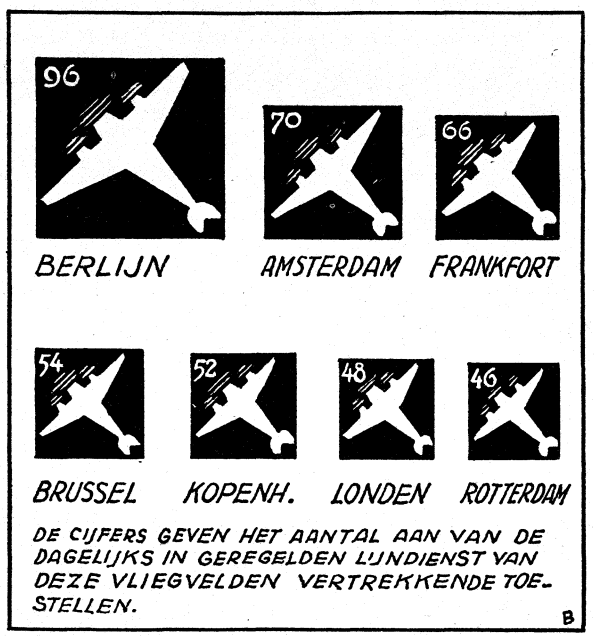

In de op 31 Mei '38 gehouden openbare vergadering van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rotterdam en Omstreken werd met algemeene stemmen besloten een adres te richten aan den voorzitter van den Raad van Ministers, Z. Exc. dr. H. Colijn, inzake het Vliegveld Waalhaven, waarin de noodzakelijkheid van dit vliegveld voor Rotterdam wordt uiteengezet zoowel voor het binnenlandsch als buitenlandsche luchtverkeer.
Ter demonstratie van de onderlinge beteekenis van Schiphol en Waalhaven, zijn ten slotte aan de pers de volgende staten verstrekt:

	SCHIPHOL		WAALHAVEN	
Buitenl. Passagiersverkeer:				
1928 . .	9.275	(3.225) *)	2.871	(—.—)
1929 . .	8.776	(3.570)	3.411	(—.—)
1930 . .	7.399	(2.975)	2.952	(304)
1931 . .	8.517	(3.780)	2.752	(114)
1932 . .	10.026	(5.525)	2.652	(38)
1933 . .	14.982	(8.744)	5.414	(379)
1934 . .	23.770	(14.550)	8.062	(718)
1935 . .	24.598	(18.247)	9.993	(444)
1936 . .	26.251	(24.818)	7.042	(106)
1937 . .	29.278	(24.530)	8.514	(2.057)

*) De cijfers, tusschen haakjes geplaatst, geven het transito-verkeer aan en zijn niet onder de cijfers begrepen.

Goederen- en Postvervoer Schiphol en Waalhaven in K.G.

Goederenvervoer:

	Schiphol van en naar (via)		Waalhaven van en naar (via)	
1928 . .	607400	(137600)	148544	(—)
1929 . .	713200	(115600)	188672	(—)
1930 . .	783900	(109100)	190895	(15584)
1931 . .	1002000	(146600)	214847	(11832)
1932 . .	744400	(134000)	133843	(5130)
1933 . .	1003800	(202800)	162979	(8078)
1934 . .	808800	(210600)	161114	(15612)
1935 . .	1027200	(448500)	195558	(18934)
1936 . .	892900	)436300)	155608	(3078)
1937 . .	875900	(395600)	171035	(82566)

Postvervoer:

van en naar (via) Schiphol		(van en naar (via) Waalhaven	
19600	(33400)	9361	(—)
42800	(40400)	12801	(—)
25500	(47500)	11392	(1378)
46000	(75400)	9241	(1644)
55000	(79000)	5844	(1208)
55600	74800)	6760	(7276)
64300	(93300)	9805	(3182)
140500	(130700)	65260	(3744)
174900	(223800)	75000	(1096)
259500	(201300)	113508	(10020)

De tusschen haakjes geplaatste cijfers geven het transito-verkeer aan en zijn niet onder de daarvoor geplaatste cijfers begrepen.
(Alg. Handelsblad - De Maasbode)
(Vor. ber. Centr. Vliegveld 3290 B.)

5 JUNI 1938

C. **DENEMARKEN. — Erkenning van het Italiaansch Imperium. —**
De gezant van Denemarken en IJsland te Rome, Kruse, heeft op 30 Mei '38 een bezoek gebracht aan den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano en heeft hem medegedeeld, dat de regeering van Denemarken en IJsland den gezant in het vervolg geaccrediteerd beschouwt bij den koning van Italië en keizer van Ethiopië. (Telex - A.N.P.)
(Vor. ber. Erkenning 3295 A.)

D. **GEESTELIJK LEVEN. — Moderne Theologen. —**
Te Amsterdam heeft dezer dagen dr. K. H. Boersema uit Leiden de vergadering der Moderne Theologen geopend. Spr. memoreerde in zijn openingsrede met een enkel woord de toekomst van het vrijzinnige protestantisme in ons land. Aan de hand van prof. Gerritsons studie over het Réveil trachtte hij duidelijk te maken, dat de opkomst der Moderne Richting negatief te danken is aan de opkomst van het Réveil, dat dwong positie te nemen. Spr. noemde drie voorbeelden: de tegenstelling en toch ook het samengaan der hoogleeraren v. d. Bergh van Eysinga en Heering, de Kerkidee, en den gezamenlijken grondslag van de Beginselverklaring van de Centrale Commissie, en de geloofsbelijdenis van het Werkverband-Roessingh, dat het Vrijzinnig Protestantisme bij den gelijken term christendom en cultuur in de toekomst meer het accent op het eerste zal leggen, dan tot nu toe het geval was.
Dr. C. J. Bleeker uit Apeldoorn, sprak daarna over „Het christendom en de andere wereldgodsdiensten".
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Moderne Theol. 2755 E.)**

E. **ITALIE. — Ciano's rede. - Trouw aan de as. - Waardeering voor Britsche staatslieden. —**
Bij de opening van het tweede congres te Milaan voor internationale politieke studie heeft de Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, op 2 Juni 1938 een rede gehouden, waarin hij o.a. verklaarde, dat het fascistische Italië trouw blijft aan de as Rome—Berlijn.

Op het oogenblik vormen de gemeenschappelijke grenzen een nieuwe reden tot goede verstandhouding. Voor het eerst is de Duitsch-Italiaansche solidariteit gebleken, toen beide landen een gelijke houding hebben aangenomen tegen den aanval van het bolsjewisme in Europa, toen het poogde in Spanje een basis te vinden voor zijn moreele en sociale vernieling.
Ten aanzien van den strijd in het Verre Oosten zeide Ciano, dat ook hier Italië en Duitschland met Japan samenwerken tegen het bolsjewisme. Het congres zal de gebeurtennissen in het Verre Oosten grondig bestudeeren, doch wel kan men thans reeds zeggen, dat de strijd zijn oorsprong vindt in de vernielende actie van het bolsjewisme, waarmede de Chineesche regeering zich op onvoorzichtige wijze heeft verbonden.
Verder besprak Ciano de verhouding van Italië met de Balkan-staten en de Donau-staten, waarbij hij wees op de nauwe vriendschap welke bestaat tusschen Italië en deze staten.
Ook wijdde spreker woorden van waardeering aan de Britsche staatslieden Neville Chamberlain en Lord Halifax. Het Italiaansch-Britsche verdrag heeft veel opheldering gebracht.
Een overeenkomst te sluiten, waarachter misverstand en wantrouwen verborgen liggen, is niet in het belang van den vrede, welke niet kan steunen op een zwakken ondergrond van politieke listen, doch erkenning eischt van de geschiedkundige positie. Dit geeft kracht aan het Italiaansch-Britsche verdrag. (Telex-A. N. P.) **(V. b. Ciano 2797 B.)**

A. **DISCONTOKOERSEN. — Overzicht. —**
De verschillende discontokoersen luiden op 4 Juni 1938 als volgt:

	Sedert			Sedert	
Argentinië . .	8- 2-36	3½%	Nederl. Bank:		
België . . .	30- 5-38	3 %	Wisseldisconto	3-12-36	2 %
Britsch-Indië .	28-11-35	3 %	Promessedisc.	3-12-36	2½%
Bulgarije . .	15- 8-35	6 %	Bel. op Eff.	3-12-36	2½%
Chili	23- 8-32	4½%	Bel. op Goed.	3-12-36	2½%
Columbia . .	18- 9-30	7 %	Voorsch. R.-C.	3-12-36	2½%
Danzig . . .	2- 1-37	4 %	Ned.-Indië . .	14- 1-37	3 %
Denemarken .	19-11-36	4 %	New York		
Duitschland .	21- 9-32	4 %	Fed. Res. B.	26- 8-37	1 %
Engeland . .	30- 6-32	2 %	Noorwegen .	5- 1-38	3½%
Estland . . .	1-10-35	4 %	Peru	1- 8-30	9 %
Finland . . .	1-12-34	4 %	Polen . . .	18-12-37	4½%
Frankrijk . .	12- 5-38	2½%	Portugal . .	11- 8-37	4 %
Griekenland .	4- 1-37	6 %	Roemenië . .	4- 5-38	3½%
Hongarije . .	28- 8-35	4 %	Spanje . . .	10- 7-35	5 %
Ierland . . .	22- 4-32	4 %	Tsjecho-Slow.	1- 1-36	3 %
Italië . . .	18- 5-36	4½%	Zuid-Afrika .	15- 5-33	3½%
Japan . . .	16- 7-37	3.29%	Zweden . .	29-11-33	2½%
Joego-Slavië .	18- 1-35	5 %	Zwitserland .	26-11-36	1½%
Letland . . .	1-11-36	5 %			
Litauen . . .	1- 7-36	5½%	(Keesings Financieel Archief)		

(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Discontokoersen 3290 C.; Overz. 2897 B.)

B. **HONGARIJE. — De Kleine Entente. —**
De Hongaarsche minister van Buitenlandsche Zaken, De Kanya, heeft in de Kamer een verklaring afgelegd, waarin hij o.m. zeide, dat de Hongaarsche regeering niet gekant is tegen de vestiging van oprechte vriendschappelijke betrekkingen met de landen der Kleine Entente.
De minister herhaalde, dat de Hongaarsch-Italiaansche vriendschap ongewijzigd blijft, evenals de Hongaarsch-Poolsche.
De Duitsche expansie, aldus De Kanya, vormt geen bedreiging van zoodanigen aard, dat Hongarije gedwongen zou zijn tot iederen prijs het bondgenootschap van de landen der Kleine Entente na te streven.
Hongarije wenscht zijn betrekkingen met de landen der Kleine Entente te normaliseeren, maar een grootere toenadering is afhankelijk van een aanmerkelijke verbetering in het lot van de Hongaarsche minderheden.
Hongarije wil afzonderlijk met elk dezer staten onderhandelen. Aan den anderen kant stelt het als voorwaarde, dat de drie afzonderlijke overeenkomsten met elkander in overeenstemming moeten zijn. Dit lijkt des te moeilijker, daar de toestand der minderheden niet dezelfde is in de drie landen. Hij is in Joego-Slavië beter, in Roemenië slechter. Tsjecho-Slowakije heeft het internationale karakter van de minderhedenkwestie erkend; de toekomstige ontwikkeling hangt af van de regeering te Praag.
Hongarije is bezield met den besten wil, maar op voorwaarde, dat de schoone woorden van de Tsjecho-slowaaksche en Roemeensche staatslieden binnenkort gevolgd worden door de daden.
Tenslotte legde spr. den nadruk er op, dat zijn regeering een vredespolitiek voert, en de landsverdediging, die zij aanzienlijk wil versterken, eveneens in dienst stelt van dit ideaal. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Hongarije-Kl. Entente 3217 A.)

C. **JAPAN. — Kabinet-Konoye - Tweede reorganisatie. —**
Uit Tokio wordt gemeld: De afgetreden minister van Oorlog, generaal Soegiyama, is benoemd tot lid van den oppersten oorlogsraad.
Het gewijzigde kabinet-Konoye ziet er thans als volgt uit:
Buitenlandsche Zaken: Admiraal Oegaki.
Binnenlandsche Zaken: Admiraal Soeyetsoegoe.
Oorlog: Luitenant-generaal Itagaki.
Minister van Oorlog ad interim: Luitenant-generaal Tojo.
Marine: Admiraal Yonai.
In politieke kringen legt men er den nadruk op, dat met de hervorming van het kabinet de eenheid van richting in de regeering is ontstaan voor het bereiken der doelstellingen in China.
Het nieuwe kabinet staat hecht achter de regeeringsverklaring van Januari, inhoudende, dat Japan niet meer met het bewind van Tsjang Kai Sjek onderhandelen wil, maar zal doorvechten tot dit bewind vernietigd is. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kabinet 3289 C.)

6 JUNI 1938

D. **LUXEMBURG. — Maatregelen tegen buitenlandsche politieke agitatie. —**
De regeering van het groothertogdom heeft bij de Kamer een wetsvoorstel ingediend, dat ten doel heeft de buitenlandsche veiligheid van den staat te waarborgen. Men wil hiermede trachten een eind te maken aan de ontoelaatbare actie van vreemdelingen in het groothertogdom, welke indruischt tegen de souvereiniteit en de veiligheid van het land.
(N. Rott. Crt.)

E. **INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE TE GENEVE. — Staatsraad mr. P. J. M. Aalberse vice-voorzitter. —**
In de Internationale Arbeidsconferentie is tot vicevoorzitter gekozen staatsraad mr. P. J. M. Aalberse, vertegenwoordiger van de Nederlandsche regeering. Voorts werden tot vice-voorzitters gekozen Knob, vertegenwoordiger voor Hongarije van de werkgevers en Hallsworth, vertegenwoordiger voor Engeland van de arbeiders. (Telex - A. N. P.)
(Vorig bericht 2840 E.)

F. **ENGELAND. — Vlootbouw. - Aanvullende begrooting. —**
Op 2 Juni '38 is het nieuwe Britsche vlootbouw-program voor 1938 bekend geworden. Het maakt een aanvullende begrooting van 2.400.000 pond sterling noodig. In dat bedrag zijn begrepen ongeveer 1.800.000 pond voor dit jaar te bouwen schepen. (Twee slagschepen, zeven kruisers, een vliegkampschip, een vliegkampschip voor de marine, dat van Australië zal worden gekocht, drie duikbooten, zeven snelvarende motorbooten, schepen voor herstelwerkzaamheden en verschillende andere marinevaartuigen).
In de memorie van toelichting wordt verklaard, dat in de oorspronkelijke begrooting geen gelden waren aangevraagd voor den bouw van nieuwe schepen, die op het program van 1938 staan. (Times)
(Vor. ber. Begrooting 3248 A.; Vloot 3161 G.)

A. **Jaarverslag 1937-'38. - Netto-winst ƒ 2.576.087 (v. j. ƒ 3.528.828). - Dividend: ƒ 30 (v. j. ƒ 42) per aandeel.**
Op 7 Juni '38 werd te Amsterdam de algemeene vergadering van aandeelhouders gehouden van de Nederlandsche Bank N.V.
In deze vergadering heeft de president, mr. L. J. A. Trip, verslag uitgebracht over het boekjaar 1937-'38, waaraan wij o.a. het volgende ontleenen:
Het jaar 1937 valt uiteen in twee scherp te onderscheiden deelen, aldus vangt de president zijn verslag aan. De eerste helft vertoonde een krachtige voortzetting van de in 1936 aangevangen opgaande lijn. Productie en handel, goederenprijzen en effectenkoersen, zeevrachten en varende tonnage van de handelsvloot, alle gaven eene, meerendeels sterke, stijging te zien. De werkloosheid kwam op een lager peil. De handelsbalansen van de onderscheidene landen ontwikkelden zich in de richting van een gezond evenwicht. De gang van zaken in de tweede helft van het jaar was in nagenoeg alle opzichten tegenovergesteld aan dien in de eerste zes maanden. In een geleidelijk toenemend aantal landen werd de lijn van den opgang omgebogen in nedergaande richting. Zulks heeft zich in de tot dusver verstreken maanden van 1938 voortgezet.
De hoogst belangrijke vraag, of het terugloopen van de conjunctuur zich zal voortzetten en tot een nieuwe crisis zal voeren dan wel na eenigen tijd zal plaats maken voor een herstel, is op dit oogenblik niet voor beantwoording vatbaar.
Hij, die de realiteit in het oog houdt, zal tot de overtuiging moeten komen, dat voor handelspolitieke regelingen en overeenkomsten met een algemeen karakter de tijd niet rijp is. Eerst geleidelijk zal, stap voor stap, en met inachtneming van hetgeen nu eenmaal in het verleden geschied is en niet zonder meer ongedaan kan worden gemaakt, naar verbetering gestreefd kunnen worden.

Het goud als basis. — Blijkens de uitlatingen der verantwoordelijke instanties in de verschillende landen, staat een terugkeer voor oogen naar een internationaal monetair systeem, gebaseerd op het goud. In de practijk acht ik deze denkbeelden verwerpelijk en niet uitvoerbaar. Zij zijn, naar mijn overtuiging, verwerpelijk omdat, zooals de ervaring der laatste jaren heeft aangetoond, deze monetaire maatregelen niet in staat zijn om het beoogde resultaat te bereiken.

Goudproductie en goudbezit. — Zooals te verwachten was, bereikte de goudproductie in 1937 een nieuw maximum. Zij steeg van 1.031.267 K.G. in 1936 tot 1.083.366 K.G. of met ruim 5 procent. Sedert het jaar 1932, toen voor het eerst de vorige recordproductie van 1915 werd overschreden, bedroeg de stijging per jaar 8.7 procent.
De Vereenigde Staten, Engeland, Frankrijk, Nederland, Zwitserland en België, bezaten einde 1937 tezamen 82.4 procent van den in totaal op 23.273.462 K.G. te schatten monetairen wereldgoudvoorraad, tegen 79.7 procent einde 1936.
Met nadruk zij er op gewezen, dat deze cijfers uitsluitend mogen gebezigd worden ter verkrijging van een indruk omtrent de bedragen, die zich tenminste in het bezit van genoemde landen bevonden. Over hetgeen boven de gepubliceerde gegevens aan de voorraden van de egalisatiefondsen toegevoegd zou kunnen zijn, geven zij geen licht. Op deze basis blijkt, dat de Vereenigde Staten, Engeland en Nederland tezamen in het afgeloopen jaar 2.228.537 K.G. hebben opgenomen, of meer dan het dubbele van de productie in datzelfde jaar.

De invloed op Nederland. — Het behoeft geen betoog, dat Nederland zich niet heeft kunnen onttrekken aan den invloed van den teruggang der wereldconjunctuur in de tweede helft van het afgeloopen kalenderjaar. De krachtige verbetering en opleving, die in het voorafgaande tijdperk te constateeren vielen, verflauwden. Dat de ontwikkeling in Nederland sedert het intreden van den meerbedoelden teruggang over het algemeen beperkt bleef tot een daling van het tempo der verbetering in vergelijking met de overeenkomstige maanden van een jaar geleden, stemt tot voldoening. Hetgeen Nederland in de naaste toekomst zal te zien geven, hangt grootendeels af van den loop der wereldconjunctuur.
Met betrekking tot den toestand en de vooruitzichten der openbare financiën kan het oordeel niet anders dan ongunstig luiden.

De taak van het Egalisatiefonds. — De werkzaamheid van de Nederlandsche Bank concentreerde zich in het afgeloopen jaar op de omvangrijke taak voor het egalisatiefonds.
De algemeene lijn van de politiek, welke door het fonds werd gevolgd, bleef gedurende het geheele jaar beheerscht door de sterke vraag naar guldens, die zich nationaal en internationaal deed gelden en in belangrijke mate het aanbod overtrof. Dat het fonds onder deze omstandigheden ingreep en aan de surplusvraag naar guldens voldeed, kan dan ook geen verwondering wekken en lag geheel binnen de grenzen van de taak, die het zich van den aanvang af zag toegewezen.
Het komt mij voor, dat de groote ruimte op de geldmarkt, die ongetwijfeld bezwaren medebrengt, niet op rekening mag gesteld worden van de sedert September 1936 gevolgde monetaire politiek. Evenzeer geldt zulks voor de daling van de kapitaalrente.

Zakelijke gegevens. — De rentetarieven van de Nederlandsche Bank ondergingen in het boekjaar geen wijziging.
Het beroep, dat in het afgeloopen boekjaar voor de verkrijging van nieuwe middelen op de Nederlandsche kapitaalmarkt werd gedaan, was iets grooter dan verleden jaar.
De ruimte op de kapitaalmarkt, die zich reeds in het boekjaar 1936-'37 had gemanifesteerd, is in het thans afgesloten boekjaar nog aanmerkelijk toegenomen.
Van de belangrijke daling van den rentestand werd op zeer ruime schaal voor conversiedoeleinden gebruik gemaakt. Verreweg het grootste gedeelte der conversies kwam voor rekening van den staat.
De bank beschikte aan het einde van 1937-38 over een metaalvoorraad van ƒ 1.479.982.772, waarvan goud ƒ 1.466.238.919 en zilver ƒ 13.743.853.
Op 31 Maart '38 waren kapitaal, reserves en pensioenfonds belegd tot een bedrag van totaal ƒ 42.778.028.
Het gemiddeld bedrag der bankbiljetten in omloop was in 1937-'38 ƒ 850.023.517.
De stijging der bankbiljettencirculatie dateert reeds van October 1936, zij hield in het boekjaar, waarover verslag wordt uitgebracht, vrijwel zonder onderbreking aan.
De saldi in rekening-courant (exclusief het tegoed van het rijk) zijn in het boekjaar 1937-'38 sterk opgeloopen. De voornaamste oorzaak hiervan is te zoeken in dezelfde factoren als waaraan de toevloeiïng van kapitaal en de buitengewone ruimte op de geld- en kapitaalmarkt hier te lande zijn toe te schrijven.
Bij het einde van het vorige boekjaar stond het pensioenfonds te boek voor ƒ 11.277.931.
De uitkomsten van het bedrijf der Bank, verkregen over het boekjaar 1937-'38, zijn opgesomd in de winst- en verliesrekening. Hieruit blijkt, dat de nettowinst vergeleken met het vorige boekjaar een daling vertoont van ƒ 3.528.828 tot ƒ 2.576.087.
De winst- en verliesrekening wijst over het boekjaar 1937-'38 een netto-winst aan van ƒ 2.576.087. Ingevolge de wet van 27 Mei 1932 komt in mindering van de vordering op den Staat der Nederlanden ƒ 1.288.043. Het overblijvende ad ƒ 1.288.043 wordt krachtens genoemde wet verdeeld.

(Jaarverslag De Nederlandsche Bank)
(Vor. ber. Jaarverslag Nederl. Bank 2806 A.)

De Nederl. Bank

7 JUNI 1938

A. SPANJE. — Praag erkent Burgos „de facto". —
De tekst is gepubliceerd van de tusschen den vertegenwoordiger van het rechtsche Spanje en den Tsjechoslowaakschen minister van Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's, krachtens welke Tsjecho-Slowakije de regeering van Franco „de facto" erkent.
In de overeenkomst wordt o.m. bepaald, dat de vertegenwoordigers wederzijds alle voorrechten van in functie zijnde diplomaten zullen genieten. De Tsjechoslowaaksche regeering verklaart nauwlettend acht te zullen slaan op den uitvoer van oorlogsmateriaal naar derde mogendheden, om te verhinderen, dat deze wapens in Spanje zullen worden gebruikt.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Erkenning 3270 A.)**

B. FRANKRIJK. — Het 35e nationale socialistencongres te Royan. - Marceau Pivert. —
Te Royan is het 35e nationale congres der Fransche socialistische partij van 4—8 Juni '38 gehouden.
Vóór het begin van het congres is het nogal stormachtig toegegaan, omdat aanhangers van Marceau Pivert en talrijke leden van de ontbonden federatie van de Seine toegang wenschten. Daar het congresbestuur den dissidenten toegang bleef weigeren, protesteerden zij luidkeels en betoogden zij, dat hun op deze wijze de mogelijkheid was ontnomen hun standpunt toe te lichten. „De beginselen van de democratie worden met de voeten getreden".
Het Congres heeft zich langdurig bezig gehouden met het geval.
Er werden 4824 stemmen uitgebracht vóór de goedkeuring van het besluit (de ontbinding van de federatie van de Seine en de uitzetting van Pivert) 3002 stemmen tegen en 353 stemmen blanco.
Het congres is op 8 Juni '38 geëindigd met de aanneming van een motie, die de ideeën van de officieele leiders der partij — Léon Blum en Paul Faure — vertolkt.
Die motie bevat in groote lijnen:
1o. rechtvaardiging van de door de ministeries onder socialistische leiding gevoerde politiek.
2o. Een definitie van de houding der partij ten aanzien van de internationale problemen.
3o. Een volmacht aan de socialistische Kamerfractie wat betreft het verleenen of het onttrekken van steun aan het gouvernement-Daladier, hetgeen practisch gesproken neerkomt op handhaving van den huidigen toestand tot op zijn minst na het parlementaire zomerreces.
Genoemde motie kreeg 4.782 stemmen, terwijl een andere, voorgesteld door den heer Zyromski — onmiddellijke oppositie tegen de regeering en agressieve politiek tegen de dictatuurstaten — 1735 stemmen op zich vereenigde. Een derde dagorder, opgesteld door de vrienden van Marceau Pivert en waarin revolutionnaire klassestrijd gepredikt wordt, behaalde 1.430 stemmen. In de commissie, die met de opstelling der moties belast was, verkregen deze dagorders resp. 18, 6 en 5 stemmen, terwijl vijf leden zich van stemming onthielden. (Telegraaf - Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht Congres 2867 C.)

C. INTERNATIONAAL BUREAU VAN ARBEID TE GENEVE. — John Winant opvolger van Butler. —
De raad van beheer van het Internationaal Bureau van Arbeid heeft op 4 Juni '38 met 28 stemmen den onderdirecteur van het bureau, John Winant, benoemd tot directeur van het bureau, in opvolging van Butler, die is afgetreden.
John Winant is een vriend van president Roosevelt.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Int. Bur. v. Arbeid 3246 A.)**

D. ENGELAND. — Dienstplicht in oorlogstijd. - Sir Thomas Inskip. - Neville Chamberlain. —
Chamberlain heeft op 1 Juni '38 in het Lagerhuis de beloofde verklaring afgelegd nopens de plannen der regeering in oorlogstijd naar aanleiding van de vragen der oppositie, die in de radiorede van Sir Thomas Inskip een aanwijzing meende gezien te hebben van invoering van algemeenen dienstplicht.
Chamberlain zeide, dat er reeds plannen bestonden van 1922 die door iedere volgende regeering vrijwel ongewijzigd waren overgenomen, over militaire dienstplicht in oorlogstijd, maar deze plannen gingen niet zoo ver als overneming van bedrijven en industrieën en het ondergeschikt maken van het heele burgerlijke leven aan het militaire opperbevel. Natuurlijk kon spreker niet in het openbaar over al die plannen spreken, maar zij zouden voor hun in werking stelling aan de goedkeuring van het Parlement onderworpen worden. Minister Inskip had bedoeld te zeggen, dat niemand in de toekomst moest denken dat hij vrij van militairen dienst zou blijven omdat hij een of andere hooge positie innam. In dat opzicht had hij van „algemeenen" dienstplicht gesproken maar ook dit zou natuurlijk aan de regeering moeten worden overgelaten die aan het bewind zou zijn als er oorlog zou komen. (Times)
(Vor. ber. Bewapening 3296 E.)

E. VEREENIGDE STATEN. — Cordell Hull over den vrede en beperking van de bewapening. —
De Amerikaansche staatssecretaris van Buitenlandsche Zaken, Cordell Hull, heeft op 3 Juni '38 te Nashville (Tennessee) een rede gehouden. Hull zette uiteen dat de werkelijke vrede alleen kan bestaan wanneer het internationale recht en de internationale verdragen gerespecteerd worden. De oorlog woedt nog tusschen de volkeren en in meer dan een gedeelte van de wereld regeert de geest van de internationale anarchie. Men verwerpt lichtvaardig verplichtingen, welke men plechtig heeft beloofd te zullen nakomen, den eerbied voor de wet en het gegeven woord is op een bijzonder laag niveau gekomen. Glorificatie van den oorlog valt nog op tal van plaatsen op den aardbol te hooren. Men gebruikt zijn legers als politiek instrument, om nationale doeleinden na te streven en agressie te plegen. En men gebruikt ze met een brutaliteit die onze menschelijke instincten tart.
Waarom moeten de Vereenigde Staten wel belangstellen in wat er buiten hun grenzen geschiedt? Er is nimmer een tijdperk geweest waarin het noodzakelijker was dat de Vereenigde Staten hun invloed uitoefenen ten gunste van het internationale recht. Nu de wereld gebukt gaat onder den voortdurend drukkender wordenden last van de bewapening zijn wij bereid om tezamen met andere naties op de meest vastbesloten wijze te werken om een doeltreffende overeenkomst nopens de beperking en de geleidelijke vermindering van de bewapening te verkrijgen. Aangezien het gebruik van de gewapende macht met een beestachtigheid geschiedt die niet eindigend leed met zich mee brengt, zijn wij bereid om samen met andere naties het werk dat twee geslachten vroeger zoo gunstig in Den Haag begonnen is, tot humaniseering van den oorlog met alle kracht weer op te nemen. Wij zijn eveneens gereed om samen met andere naties alle in aanmerking komende middelen te bestudeeren, die den geest van internationale samenwerking kunnen opwekken en versterken en om alle middelen toe te passen welke dezen geest vorm en wekelijkheid zouden kunnen geven in de tallooze vormen waarin deze met betrekking tot de internationale relaties op politiek, economisch en cultureel terrein tot uitdrukking zouden kunnen komen. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Cordell Hull 3288 C.)

8 JUNI 1938

F. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Werkfondscrediet verhoogd. - Debatten. —
Het werkloosheidsdebat is op 3 Juni '38 ten einde gekomen, na de Kamer vijf vergaderingen lang bezig gehouden te hebben.
In hoeverre de besprekingen hebben bijgedragen tot verheldering van inzicht in het ontzettend moeilijke werkloosheidsprobleem en dus tot eenige vergemakkelijking van de oplossing daarvan, — daarover zal wel heel verschillend geoordeeld worden.
Een der belangrijkste resultaten van de debatten is in ieder geval, dat het Nederlandsche volk — en vooral het werklooze deel daarvan — zal kunnen constateeren, dat het lot van den werklooze in het bijzonder en de nationale welvaart-door-arbeid èn Kamer èn Regeering zeer ter harte gaan.
Bij zijn interpellatie omtrent het beleid der regeering in zake de werkloosheidsbestrijding, heeft prof. J. van Gelderen op 27 Mei '38 een klemmend betoog gehouden voor krachtige maatregelen, waardoor het ontstellend groote aantal werkloozen aan arbeid kan worden geholpen.

De interpellant gaf in zijn betoog de wegen aan, om te geraken tot vermindering van het werkloozenaantal en verhooging van de volkswelvaart.
Namens de regeering heeft dr. H. Colijn den interpellant geantwoord, van een openbare werken-politiek geen heil te verwachten, doch de oplossing van het nijpende probleem der werkloosheid in de eerste plaats te verwachten van een natuurlijk herstel in het bedrijfsleven.
Minister-president Colijn heeft op 3 Juni '38 in tweeden termijn gesproken om niet minder dan 24 woordvoerders van antwoord te dienen.
Na 's ministers rede kwam prof. Van Gelderen (s.d.-a.p.) met twee moties, één beoogende de uitvoering der Werkfondswerken zoo te versnellen, dat in twaalf maanden tijd ƒ 150 millioen zal worden verwerkt en een andere motie, strekkende tot snellere vermindering van de werkloosheid, uit het Werkfonds niet alleen voorschotten, maar ook bedragen à fonds perdu aan de gemeenten te doen verstrekken.
Nadat minister-president dr. Colijn verklaard had, dat de Regeering geen van beide moties-Van Gelderen — zouden ze worden aangenomen — zou kunnen uitvoeren en dat de Regeering alleen haar eigen standpunt moet bepalen, heeft de Tweede Kamer beide moties verworpen. De eerste met 46 tegen 28 en de tweede met 47 tegen 27 stemmen. Voor stemden behalve de Soc.-Democraten, de Nat. Socialisten, de Communisten en de Chr. Democraten.
Het wetsontwerp tot verhooging van het werkverruimingscrediet werd vervolgens z.h.s. goedgekeurd.
(Telegraaf - Het Volk - De Tijd)
(Vorig bericht Werkfonds 3272 B.)

A. SANDJAK. — Alexandrette. - Recapitulatie van den toestand sinds 1937. —
Het is ongeveer anderhalf jaar geleden, dat een landstreek, welke aan velen onbekend was, het sandjak Alexandrette, in de politieke belangstelling kwam te staan en een bron van oneenigheid dreigde te worden tusschen Frankrijk en Turkije. Na langdurige moeizame onderhandelingen, voor een deel binnen het kader van den Volkenbond, en met krachtigen steun van Engeland, scheen het, dat deze kwestie tot een oplossing was gebracht. De berichten, welke de laatste dagen zijn ontvangen, wijzen er echter op, dat deze hoop ijdel is gebleken en dat ook deze minderhedenkwestie nog de noodige zorgen en verrassingen met zich kan brengen.

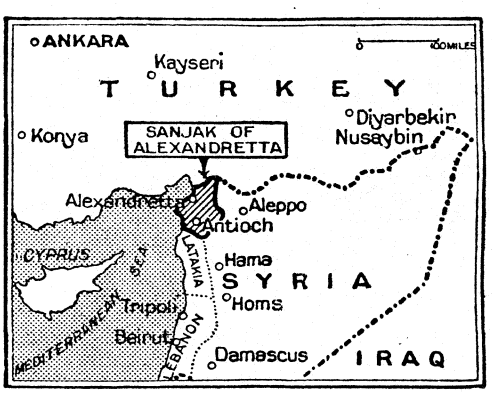

Om door te dringen tot de oorzaken van de moeilijkheden van de laatste dagen, laten wij de voorgeschiedenis in het kort nog eens de revue passeeren. Het was in September 1936, dat de kwestie Alexandrette voor het eerst aan de orde kwam. De Franschen kwamen toen tot overeenstemming met de Syriërs, waarbij den laatsten onafhankelijkheid in den geest van Irak en een Syrische eenheidsstaat in het vooruitzicht werden gesteld. Dit wekte ongerustheid op bij de Turken, die over het Fransche mandaatbestuur officieel nooit ontevreden waren geweest, maar onder een Syrisch bestuur vreesden voor de rechten, welke aan de Turksche minderheid in het sandjak waren toegekend. Bovendien vreesden de Turken, die Alexandrette om strategische redenen niet gaarne in andere handen zagen, dat de Syrische regeering op den duur niet bij machte zou blijken, een aanslag op deze kuststrook af te weren.
Toen het geschil ernstige vormen dreigde aan te nemen, hebben Frankrijk en Turkije, via Genève, gepoogd tot een regeling te komen, hetgeen inderdaad gelukt is. Ingevolge deze overeenkomst zou het sandjak wel een deel blijven uitmaken van den Syrischen staat, maar een volkomen onafhankelijkheid bezitten in binnenlandsche aangelegenheden. Het zou een nieuw statuut krijgen, met een eigen grondwet en een eigen parlement, een en ander onder waarborg van den Volkenbond, onder welks leiding statuut en grondwet werden opgesteld. Hij zou zich ook belasten met het toezicht op de verkiezingen, welke oorspronkelijk in de eerste maanden van dit jaar zouden worden gehouden. Het bijzondere van deze verkiezingen is, dat de kiezers bij het plaatsen op de kiezerslijsten hun nationaliteiten-gemeenschap zouden moeten opgeven en dat op grond van deze gegevens de verhouding tusschen de verschillende nationaliteiten in het parlement zou worden vastgelegd. Van Turksche zijde heeft men tegen het oorspronkelijke opgestelde verkiezingsreglement verschillende bezwaren ingebracht, waarom men eerst in Maart j.l. tot de vaststelling van een definitief reglement kon komen en de verkiezingen eenige maanden moesten worden uitgesteld. Naar den indruk van velen hielden deze bezwaren vooral daarmede verband, dat de Turken bang waren, dat de verhouding der nationaliteiten in het te benoemen parlement voor hen te ongunstig zou zijn. Men kreeg den indruk, dat men de verkiezings-machinerie te hunnen gunste wilde laten draaien en enkele der neutrale leden van de voorbereidingscommissie waren ontstemd, toen zooveel mogelijk aan de Turksche wenschen werd tegemoet gekomen.
Om een inzicht te hebben in de gemoedsstemming in dit gebied, dient men voorts te bedenken, dat de Syriërs over dit Fransch-Turksche accoord ten zeerste ontstemd waren. De Franschen hadden hen nl. in de voorbereiding van dit accoord niet gekend. De verkiezingen, welke inmiddels begonnen zijn, hebben een reeks incidenten met zich gebracht, in verband waarmede de Turken beweren, dat de houding der Fransche autoriteiten tegenover de Turksche bevolking in het Sandjak partijdig is. De Franschen van hun kant vonden in de ordeverstoringen een gelegenheid om hun daar aanwezige troepen te versterken, vreezende voor Turksche interventie, indien de orde niet gehandhaafd zou blijven. Naar aanleiding van de ongeregeldheden van de laatste dagen, hadden de Turken op versterking voor de veiligheid van de Turksche bevolking aangedrongen. De Fransche autoriteiten, die de spanning met Turkije wilden verminderen, zijn daar nu aan tegemoet gekomen door de afkondiging van den staat van beleg en de overdracht van het bestuur uit de handen der burgers in die der militairen.
(N. Rott Crt.)
(Vorig bericht Sandjak 2811 G.)

B. ECUADOR. — Grens-incident met Peru. —
Bij Santa Rosa (Ecuador) is het op 7 Juni '38 wegens grensgeschillen, tot een gevecht tusschen Peruaansche en Ecuadoreesche troepen gekomen. Aan de zijde der Ecuadoreezen zouden de verliezen 500 man bedragen.
Bekend is gemaakt, dat Ecuador geen algemeene mobilisatie zal afkondigen op grond van het grensgeschil met Peru, doch zal trachten het langs diplomatieken weg te regelen. (Telex-A. N. P.)

9 JUNI 1938

C. NEDERLAND. — Nationaal-Socialistische Beweging. - Hagespraak te Lunteren. —
Op Tweeden Pinksterdag (6 Juni '38) is te Lunteren de derde hagespraak van de N.S.B. gehouden. Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:
De heer van Geelkerken leidde ditmaal een vlaggenparade, bedoeld als eeresaluut aan die volken, die in een vaak harden strijd hun boeien hadden geslaakt. Ook werd de nieuwe N.S.B.-vlag geheschen, welke bestaat uit een oranjeveld met in het midden, in een witten cirkel, een lichtblauwen wolfsangel.
Voor de pauze traden als sprekers op de heeren J. H. de Bruin en G. F. Vlekke. De eerste sprak over de aftakeling van het Nederlandsche volk, de tweede over het politieke roomsch katholicisme.
Het was reeds 5 uur 's middags toen ir. Mussert zijn rede hield.
Hij betoogde, dat er een organische eenheid moet zijn, een volk, dat leeft om zijn taak te vervullen, naar den wil van zijn Schepper.
Wij zullen het huishouden van ons volk op pooten zetten, zooals een goed huisvader zijn gezin tot welvaart brengt. Daarvoor is, zoo oud als de wereld is, maar één methode: dankbaar te gebruiken de onuitputtelijke gaven van natuur en werk. Voor het zoover is, zal er echter nog veel strijd gestreden moeten worden. Het nieuwe Europa groeit, en in dat nieuwe Europa zullen de Nederlanders hun zelfstandige sterke plaats kunnen innemen als een eigen volk met eigen taal. (Avondpost - Telegraaf)
(Vorig bericht Landdag 2974 D.)

10 JUNI 1938

A. SPANJE. — Burgeroorlog. - Engelsche verliezen. - Bombardement van Britsche schepen en Fransch grondgebied. - Italiaansche hulp. - s.s. „Parklaan". —

Sinds het uitbreken der vijandelijkheden in Spanje zijn 58 Britsche schepen gebombardeerd of door duikbooten aangevallen. Zes werden tot zinken gebracht. Er zijn veertien Britsche zeelieden gedood en bijna vijftig gewond.

Behalve de Thurston, welk schip op 7 Juni '38 beneden de waterlijn werd getroffen, is nog een Britsch schip, de Thorpehaven, te Alicante door drie bommen getroffen, en ernstig beschadigd. Een Britsche ambtenaar van den non-interventiedienst werd bij de beschieting van de Fransche vrachtboot „Brisbane" gedood.

Binnen het tijdsbestek van 26 uur hebben de nationalistische vliegtuigen dertien groote en een geheele reeks kleine luchtaanvallen ondernomen op steden en dorpen aan de Spaansche Oostkust. Van 6 tot 7 Juni '38 werd Barcelona viermaal gebombardeerd, Valencia tweemaal, Alicante vijfmaal, Segorbe en Tarragona eenmaal.

Te Barcelona werd het Nederlandsche stoomschip „Parklaan" door een bom getroffen.

Tot tweemaal toe hebben groepen vliegtuigen boven het Fransche grensgebied gevlogen in de buurt van Ax-les-Thermes en daar eenige bommen uitgeworpen. Dooden vielen er niet te betreuren, de schade was ook niet groot, maar Daladier, de Fransche premier, heeft maatregelen genomen, om op een herhaling van deze vliegtochten krachtig met wapengeweld te reageeren. De Italiaansche pers maakt melding van het feit, dat het Italiaansche vliegers waren, die Barcelona bombardeerden.

(Telex-A. N. P. - Telegraaf - Agence Belga)

(Vor. ber. Burgeroorlog 3291 C.)

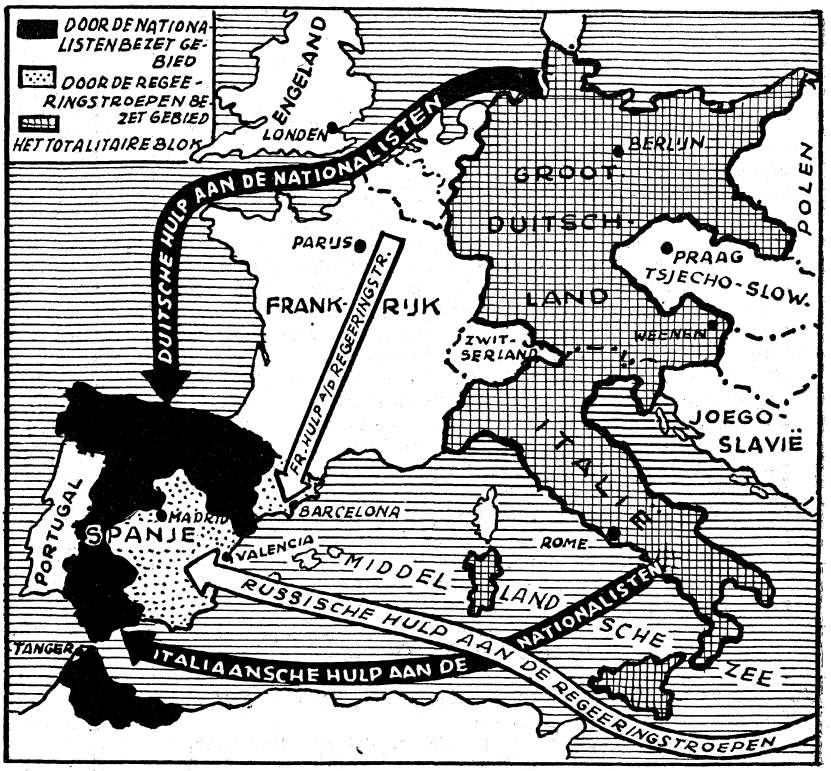

(New York Times)

11 JUNI 1938

B. AARDBEVING. — Nederland, België, Engeland, Frankrijk en Duitschland geteisterd door aardtrillingen. —

Op 11 Juni '38 om 12 u. 18 min. is in vrijwel geheel Nederland een aardtrilling waargenomen, welke in totaal, met de natrillingen er bij, ongeveer een kwartier heeft geduurd. Dit voor ons land zoo ongewone verschijnsel heeft uiteraard overal sterk de aandacht getrokken, doch degenen, die het opmerkten, constateerden meestal geen trillingen van meer dan enkele seconden.

De aardschokken werden in het Kon. Ned. Meteorologisch Instituut in De Bilt geregistreerd om twaalf uur 18 min. en 3 seconden Ned. tijd (10 uur 58 min. 3 sec. Greenwichtijd).

De richting van den oorsprong dezer tectonische aardbeving was ongeveer zuid 40 graden west, dit is iets bezuiden zuidwest. De afstand was ongeveer 200 K.M. Dit geeft als oorsprong Zuidwest-België, bij de Fransch-Belgische grens, dus in de buurt van Doornik.

Naar uit Brussel werd gemeld, is om 14 uur 8 min. Belgischen tijd opnieuw een lichte aardschok gevoeld, welke eenige seconden aanhield. De nieuwe schok werd omstreeks 14 uur 10 min. gevoeld door het personeel van het observatorium te Ukkel, alsmede te Etterbeek, Vilvorde en Koekelberg. Het epicentrum van dezen tweeden schok bevindt zich op 60 K.M. afstand van Brussel, waarschijnlijk in westelijke richting. De veronderstelling wordt geopperd, dat de oorzaak van de aardbeving toegeschreven moet worden aan een aardverschuiving in het Noordoosten van België; er bevinden zich daar grondlagen die op elkaar liggen en onderling verbonden zijn in de richting Noordwest-Zuidoost.

Nederland. — Vat men alle meldingen samen, dan kan men zeggen, dat de schokken in Nederland, in de provincie Zeeland het sterkst zijn waargenomen en daar zelfs eenige beschadigingen hebben aangericht.

België. — In België is veel schade aangericht. Eenige dooden zijn te betreuren; er waren vele branden en instortingen. Te Gent, St. Amansberg, Kortrijk, Kruisbouthem, Moeskroen, Brussel, Mechelen enz. waren de schokken het gevoeligst.

Engeland. — De aardschokken, welke aan weerszijden van het Kanaal zijn waargenomen, worden door het observatorium te Kew gekenmerkt als „een plotselinge hevige aardbeving". Te Kew werden de schokken gedurende bijna vijf minuten waargenomen. Vooral in de Londensche city schijnt men de stooten te hebben gevoeld. Er ontstond eenige opschudding onder de talrijken, die zich van hun kantoren huiswaarts begaven. In Ramsgate kwamen verscheidene schepen in beweging en in Ipswich was de telefoonverbinding eenige minuten gestoord.

Frankrijk. — In Frankrijk zijn de aardschokken gevoeld van Duinkerken tot Kamerijk. De beving was vrij sterk, want de instrumenten van het meteorologisch instituut te Rijssel werden buiten werking gesteld. In sommige wijken van Rijssel ontstonden scheuren in de muren.

Duitschland. — Te Aken werden twee tamelijk ernstige aardschokken geregistreerd. Er werd geen schade aangericht, doch in verscheidene huizen kwamen de meubelen van hun plaats.

(Vor. ber. Aardbeving 1638 D.)

C. BERGEN OP ZOOM. — 650 jarig bestaan als markiezaat. —

Bergen op Zoom heeft op 4 Juni '38 een tweeweeksche viering ingezet van zijn 650-jarig bestaan als markiezaat. Een hoogtepunt der festiviteiten vormde het bezoek van H. M. de Koningin.

(Nieuwe Rotterd. Courant)

A. **Oeroude tegenstellingen en nationalistisch ideaal.** De afgeloopen maanden hebben in Britsch-Indië een opleving te zien gegeven van de botsingen tusschen de verschillende godsdienstige gemeenschappen, in Bombay, Lucknow, Allahabad, Lahore, Patna, Calcutta en op een aantal kleine plaatsen. Processies werden met steenen en stokken aangevallen, particuliere personen op straat neergestoken, trams en auto's bestookt, verbitterde gevechten geleverd en huizen in brand gestoken. In de parlementen beschuldigden de partijen elkaar over en weer van ophitsing en dreigden zij met politie en boycott. Een atmosfeer van verbittering en wantrouwen ligt over het land. Het aantal dooden nadert langzamerhand het eerste honderdtal, dat der gewonden beloopt reeds eenige honderden, er zijn vele duizenden arrestaties en talrijke huizen zijn geplunderd of afgebrand. Het is geen nieuw verschijnsel; het vorige jaar was eerst Jammu, de winterresidentie van den maharadja van Kashmir, het tooneel geweest van in onlusten ontaardende massale Hindoe-demonstraties tegen een regeeringsmaatregel, welke een bijzonder krasse uitzonderingswet tegen het Mohammedaansche deel der bevolking zou inhouden. Twee jaar geleden vielen dooden en gewonden in Bombay en de Engelsche soldaten hadden wekenlang in de volkswijk van Byculla met pantserwagens te patrouilleeren. En zoo is het door de jaren heen gegaan sedert de opening van een democratisch tijdvak in Indië de agitatie der massa's in beweging gebracht had en daarmede de oeroude tegenstellingen had doen opleven, de reeds van eeuwen terug dateerende periodieke botsingen en moordpartijen tusschen Hindoes en Mohammedanen of de nog oudere tegenstellingen tusschen Boeddhisten, Jains en Hindoes van verscheidene richtingen.

De democratie is thans immers het groote ideaal van het Indische nationalisme; en toch kan men zich nauwelijks een land denken, dat minder voor werkelijke democratie, d.i. bereidheid tot sociale toenadering en openbare samenwerking, voorbereid was dan Indië. Alles heeft men van het Westen gecopieerd, van de coöperaties en de vakvereenigingen tot aan de partijbureaucratie. Maar buiten kleine kringen van moderne idealisten ontbreekt het werkelijke begrip voor den zin van deze instellingen en dit moet ook ontbreken in een land, waar in den loop van duizenden jaren het sociale leven slechts mogelijk is geweest in de afgeslotenheid van tallooze kleine en zeer kleine groepen en waar reeds zoovele met geestdrift aangevangen godsdienstig-sociale hervormingen op dit starre kasten- en sectenstelsel zijn gestrand.

BRITSCH-INDIË

Hindoes en Mohammedanen. — In de eerste plaats kunnen de Hindoes niet goed begrijpen, waarom Christenen en Mohammedanen zich niet door de groote meerderheid laten absorbeeren, waar er toch in het groote stelsel van het Hindoeïsme steeds plaats is geweest voor het vreedzaam samenleven van zoovele secten en leeren; zij begrijpen slechts zelden, dat het daarbij om meer gaat dan slechts om de verschillen in de rite en den naam der goden. Zij voelen zich derhalve niet slechts als vertegenwoordigers der meerderheid, die derhalve in naam der democratie het recht aan hun zijde hebben, maar ook als de onrechtvaardig vervolgde ware representanten der verdraagzaamheid, ook wanneer een zoodanige tolerantie in waarheid ganschelijk niet bestaat. Van een gewelddadige onderdrukking van andere godsdiensten en maatschappelijke groepen door de Hindoes kan ook geenszins sprake zijn, wel echter van een systeem van voortdurende assimilatiepogingen met tallooze middeltjes en listen, de strijdmethoden en rancunes van een volk, hetwelk zich duizenden jaren tegen sterke vreemde veroveraars, culturen en religies gehandhaafd heeft. Bij de onlusten te Bombay twee jaar geleden ging het om een Hindoetempel, die vlak naast een moskee was gebouwd en met zijn muziek de vrome Moslems stoorde in het gebed; het vorige jaar gaf een gelijksoortig geval in Poona zelfs afgevaardigden aanleiding tot een „satyagrahaveldtocht". Dit jaar is het de strijd om de Shahidganje-moskee te Lahore, welke door de Sikhs geannexeerd was. Verleden jaar liet de Hindoe-meerderheid van de magistratuur van Cawnpore uit „zuinigheids"overwegingen de stedelijke afwatering door een Mohammedaansch kerkhof leggen. Niet veel later kwam het tot de studentenonlusten in Rajshahi-college, omdat de regeering niet wilde toestaan, dat de Hindoe-studenten de Mohammedanen stelselmatig verdrongen. Thans wordt in Piha een speciale belasting gelegd op de Mohammedaansche religieuze stichtingen, terwijl de Hindoe-instellingen vrij blijven. En zoo talrijke gevallen meer. Het meeste leidt de tijd van het Holi- en Moharram-feest tot botsingen. Voor de Mohammedanen is de Moharram een godsdienstige treurdag, voor de Hindoes een carnaval, waarbij men alle op straat voorbijkomenden met roode of gele verf of gekleurd water onder het zingen van min of meer obscene liederen besmeurt. Een puts gekleurd water op de deelnemers van een Mohammedaansche rouwprocessie of op de uit de moskee terugkomende geloovigen is dan voldoende voor een algemeene kloppartij.

Het gaat bij dit alles niet om zuiver politieke aangelegenheden, het zijn eenvoudigweg de oude, sociale strijdmethoden van de Hindoes tegen degenen, die niet tot hun gemeenschap behooren. Deze stelselmatige, moeilijk te achterhalen aanvallen, deze eeuwige speldeprikken, deze gemaskeerde boycott enz. achter het masker van de vervolgde onschuld werken natuurlijk zeer irriteerend op de slachtoffers. Men neme verder in aanmerking, hoeveel rechtsonzekerheid er nog in de Indische maatschappij bestaat, hoezeer de onaantastbaarheid der sterken en de rechteloosheid der zwakken nog als vanzelfsprekend wordt gevoeld, hoezeer de rechtspleging door de omkoopbaarheid en onverschilligheid der lagere Indische ambtenaren, door het algemeene misbruik van meineeden en de gewetenloosheid van de zaakwaarnemers in gebreke blijft. Voorts bedenke men, hoe op den bodem van deze rechtsonzekerheid plundering en woeker tieren, hoe de Hindoe-boeren en -proletariërs door Afghaansche woekeraars uitgezogen, ja eenvoudigweg tot onderteekening van ondragelijke schuldbekentenissen worden gedwongen en hoe omgekeerd de Mohammedanen door Hindoe-woekeraars en zaakwaarnemers stelselmatig worden geruïneerd. Men vergete niet, hoeveel gespuis overal slechts op onlusten wacht om te plunderen of persoonlijke meeningsverschillen uit den weg te ruimen. Wanneer men tenslotte weet, hoe hysterisch-prikkelbaar het grootste deel van de Indische bevolking is, dan zal men begrijpen, hoe weinig ervoor noodig is om al deze licht ontvlambare stof in lichte laaie te zetten.

In de Congrespartij. — Deze vonk heeft thans weer de politiek opgewekt. De congrespartij predikt weliswaar een ultra-religieus nationaal programma en zeer zeker zijn vele van haar leiders, Pandit Jawa, Harlal Nehru, de socialistische en ook vele leden van den rechtervleugel allereerst agnostici en atheïsten. Maar hun uit Europa geïmporteerde ideologieën hebben weinig met de Indische werkelijkheid te doen en worden door de massa's niet begrepen. Hun wilde sociale agitatie heeft deze massa's echter opgezweept en thans die andere leidersgroep in de armen gedreven, die sinds het Haripura-congres de macht in handen heeft: de conservatieve Pandit Malaviya en Mahatma Gandhi. Geeft het niet te denken, dat juist Gandhi de werkelijke leidende figuur van de partij is, ondanks het feit, dat hij daar formeel buiten staat, Gandhi, de Mahatma, d.w.z. de Hindoe-

heilige? De groote meerderheid der congresafgevaardigden en der kiezers hebben derhalve de verkiezingsoverwinning van het congres ten vorige jare als een overwinning van de „Hindoe-Raj", van de Hindoe-heerschappij, gevoeld en openlijk geproclameerd. Dat Nehru tezelfder tijd met verwaarloozing van genoemd feit, ermee begon ook de Mohammedanen voor zijn nationale beweging te winnen, moest nu bij de laatsten den indruk wekken, dat het Congres het op vernietiging en assimilatie der Mohammedanen had voorzien, temeer omdat de geheele partij vervolgens begon met de ondermijning der nog bestaande Mohammedaansche ministeries in Bengalen, Assam, Sind en in de Punjab. Dat moest leiden tot een breuk met de Mohammedaansche Liga onder M. A. Jinnah, welke vervolgens na een grondige reorganisatie met een hartstochtelijken contraveldtocht ter verdediging van de Indisch-Mohammedaansche natie antwoordde. Ook aan de zijde der Hindoes leidden steeds meer krachten tot scherpe botsingen. Reeds moest Gandhi de massa's van het Congres waarschuwen, dat de tactiek van geen geweld niet slechts tegen de Engelschen gold, welke tactiek overigens geenszins zoo vreedzaam en tolerant is en slechts een moderniseering van de tegen de vanouds bekende afpersingsmethoden van de Dhurna en de Kur is. Wie de politieberichten, maar ook de uitlatingen uit Indische kringen zorgvuldig volgt, ervaart spoedig, dat achter de provocaties der Hindoes een bepaalde groep staat, n.l. de Arya Samaj, gelijk achter de gewelddaden van Mohammedaansche zijde een andere extremistische groep, die der Ahrars staat. De Arya Samaj predikt in zijn scholen en sociale instituten een alleen maar met Japan te vergelijken ultra-nationalisme en leert zelfs de meisjes vechten, paardrijden en schieten. Zij stond achter de terroristische daden gedurende de regeering van Lord Minto en achter de samenzweringen van Lala Lajpat Rai, thans staat zij in den persoon van haar leider Bhai Parmanand achter de extreme Hindoe conservatieven, de Hindoe-Sabha. De Hindoe-Sabha echter beschouwt het Congres als verrader van het Hindoeisme en tracht door opzweeping der religieuze hartstochten den rechter, thans leidenden vleugel van het Congres, van de socialisten en burgerlijke Westelijk georiënteerde ideologen af te scheuren en naar zich toe te trekken.

Zoo hebben vele factoren samengewerkt, waardoor de zege van het nationalisme juist de oude tegenstellingen der religieuze gemeenschappen opnieuw tot opvlammen moest brengen. De Engelschen hebben zich reeds in de laatste grondwet het recht voorbehouden van ingrijpen tot bescherming der minderheden; betere psychologen, die zij zijn dan de Indische ideologen, voorzagen zij reeds wat komen zou. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Br.-Indische Incidenten 2862 F.)

A. **NEDERLAND. — Calvinistische juristen. - Jaarvergadering te Amersfoort. —**

De Calvinistische Juristen-Vereeniging kwam dit jaar wederom te Amersfoort bijeen onder presidium van prof. mr. A. Anema. Het onderwerp voor zijn openingsrede had de voorzitter ontleend aan het feit, dat nu een eeuw geleden ons Burgerlijk Wetboek rechtskracht verkreeg. Het waren vooral de eenheid van recht en de daarmee nauw verwante behoefte aan rechtszekerheid, die tot de invoering van algemeene wetboeken hadden geleid. Van den aanvang af stond de gedachte der codificatie in verband met de theoretische rechtsbeschouwingen. De school van het natuurrecht of rederecht trachtte langs dien weg het historisch geworden recht terwille van de eischen van den tijdgeest op te ruimen. Hoewel wetboek en commentaar van deze opvatting vrij bleven, ontstond daardoor een valsche voorstelling, alsof het taak was van een verlichten wetgever om zonder eerbiediging van volksleven en historie van boven af het recht te hervormen naar „idées préconçues", waarom ook de historische school zich zoo tegen de codificatie verzetten, zij het niet altijd gerechtvaardigd. Toch is de codificatie van ons burgerlijk recht in 1838 een goed werk geweest. Men was bang voor verstarring, doch dat is niet gebeurd.

Het bestuur werd als volgt gekozen: prof. mr. A. Anema, voorzitter; dr. J. Donner, vice-voorzitter; dr. Joh. H. Scheurer, secretaris-penningmeester, mr. H. van Haeringen, en dr. E. J. Beumer, leden.

(De Standaard) **(Vor. ber. Calvin. congres 1549 B.)**

B. **ALBANIE. — Een nieuw kabinet. —**

Het Albaneesche kabinet heeft een hervorming ondergaan en ziet er thans als volgt uit: Justitie F'aik Schatku (v. h. minister van Onderwijs), Econ. Zaken Rok Gera, Openbare Werken Kotta (voorzitter van den ministerraad), Buitenlandsche Zaken Libohova, Binnenlandsche Zaken Juca en Financiën Thaci. De drie laatstgenoemden bekleedden dezelfde posten reeds in het vorige kabinet. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Kabinet 2538 G.)

C. **DUITSCHLAND. — Dr. Göbbels over Duitschlands vredeswil. —**

Ter gelegenheid van het Congres der Nat.-Socialistische partij te Maagdenburg Anhalt, was Hitler aldaar op 29 Mei '38 aanwezig. Hij heeft de revue gepasseerd over 50.000 partij-manschappen.

Göbbels heeft een rede uitgesproken voor tienduizenden toehoorders, waarbij hij te spreken kwam over de buitenlandsche politiek. Hij zei o.a.:

„Wij genieten den vrede in ons eigen volk, maar deze vrede is niet afhankelijk van den goeden wil der andere volkeren. Het goedgewette Duitsche zwaard is zijn beste bescherming. Wij verlaten ons niet op de phrases der pacifisten en op de instelling van Genève, maar op onze eigen kracht.

Wij hebben trouwens vrienden in de wereld. Onze oude vrienden waren huichelaars. Zij stelden zich slechts ten doel ons te plunderen. Onze vrienden van heden zijn ook vrienden in tijden van crisis. De wereld ziet dat niet met een vriendelijk oog.

Ironisch verklaarde Göbbels, dat hij heel goed begrijpt, dat de democratieën de spil Rome—Berlijn willen vernielen, maar Mussolini en Hitler zijn dapper en wijs. Wij kunnen slechts lachen, wanneer wij in de linksche pers van Frankrijk en Engeland alle veronderstellingen lezen die men uitspreekt over Hitler en Mussolini."

In felle bewoordingen keerde Göbbels zich vervolgens tegen wat hij „de oorlogsstichters" te Praag, Moskou, Parijs en Londen noemde.

Spr. protesteerde tegen de grensschendingen door militaire Tsjechoslowaaksche vliegtuigen. „Een volk van dertien millioen inwoners gedraagt zich tegen een volk van 75 millioen inwoners, alsof het zelf een volk van 75 millioen was." De berichten over de samentrekking van Duitsche troepen aan de Tsjechoslowaaksche grens hadden ten doel de bewegingen der Tsjechoslowaaksche troepen te verbergen. „Wanneer er iemand tot de orde moet worden geroepen, dan is dat niet Berlijn, maar Praag. Door het tegenovergestelde te doen, versterkt men de ontoegeeflijkheid van Praag."

Göbbels besloot zijn rede met te zeggen, dat Duitschland den vrede noodig heeft als het dagelijksch brood, aangezien het wederopbouwwerk van het nationaal-socialisme zich uitstrekt over verscheidene tientallen jaren. „Wij willen echter een vrede, waarin men ons met rust laat. Wat ik hier zeg is misschien niet zeer overeenkomstig de diplomatieke gebruiken, maar ik heb nooit verlangen gehad diplomaat te zijn. Het was misschien beter een juist woord te juister plaats uit te spreken in een periode van hoogspanning." (Völkischer Beobachter)

(Vor. ber. Göbbels 3205 E.)

D. **ITALIE. — Autarkisch program. —**

Het autarkische program van Italië kan, naar de minister van Corporaties Lantini, in een rede op 8 Juni '38 heeft medegedeeld, in drie punten worden samengevat:

1o. Niet in het buitenland koopen, wat overbodig is en wat in het binnenland vervaardigd kan worden.

2o. Aan het buitenland minstens eenzelfde hoeveelheid verkoopen als gekocht wordt, voor zoover dat noodig is voor het evenwicht der rekeningen.

3o. De productie boven en onder den grond van de grootst mogelijke hoeveelheid en de beste kwaliteit goederen.

De uitvoering van dat program, aldus de minister, zal buittengewoon gunstig zijn voor de nationale verdediging, want daardoor zal Italië in staat zijn over voorraden goederen te beschikken, waardoor het tegen elke eventualiteit beschermd is.

(Telegraaf) **(Vor. ber. Econ. toestand 3163 A.)**

A. CHINA. — Conflict met Japan. - Wat de Oorlog Japan kost. - Russische hulp aan China. - Kanton herhaalde malen uit de lucht gebombardeerd, 5000 dooden. - Lanfeng heroverd. - Opmarsch naar Hankau. —

Het Chineesche persbureau publiceert enkele door Chineesche militaire kringen bijeengebrachte cijfers betreffende de verliezen waarop Japan, na tien maanden, de oorlog met China reeds is komen te staan.

Volgens deze cijfers heeft Japan, welks staande leger 30 divisies of 600.000 man telt, 1.675.000 man gemobiliseerd. De verliezen bedroegen tot dusver 407.907 man en de oorlogsuitgaven 5.300 millioen yen. Japan verloor 35 oorlogsschepen en 629 vliegtuigen. De productie is met 22 pct. teruggeloopen, terwijl het economische verlies in China op 500 millioen becijferd wordt.

De militaire uitgaven hebben, zooals blijkt, reeds verre twee derden van de Japansche oorlogsbegrooting, welke 7.500 millioen yen bedraagt, overschreden. De totale productie van Japan bedroeg in 1936 16.300 millioen yen.

Wat de verliezen van het Japansche leger betreft, deze zijn: 277.502 gewonden en 98.259 dooden, tezamen 375.761 man. Voor de marine zijn deze cijfers 21.740 gewonden en 6.200 dooden, tezamen 28.020 man. Voor de luchtmacht 486 gewonden en 700 dooden, tezamen 1.186 man. Japan verloor 41 oudere officieren: gedood werden 1 luitenant-generaal, 4 generaals-majoor en 18 kolonels; gewond: 1 luitenant-generaal, 4 generaals-majoor en 13 kolonels.

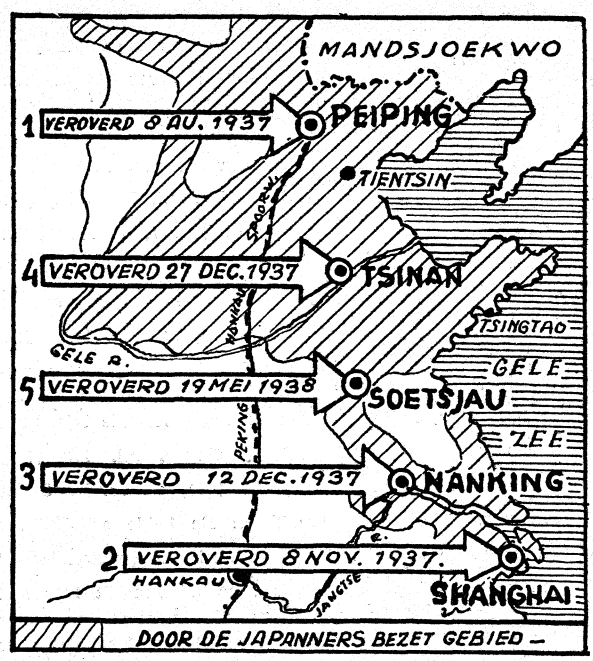

(New York Times)

Met niets ontziende onbarmhartigheid gaan de Japanners in China door dood en vernieling te verspreiden. Ondanks Fransche en Britsche protesten is Kanton ook in de afgeloopen week weer dag op dag door bommenwerpers bestookt, waarbij de projectielen lukraak op de stad werden neergeworpen. Het totaal aantal dooden wordt op 5000 geschat. En deze wreede strijdmethode zal nog scherper worden door gevoerd. De Japansche schout-bij-nacht Naokoeni Nomoera, de chef van de afdeeling speciale diensten der marine in Shanghai heeft nl. een verklaring afgelegd tijdens een persconferentie, waarin hij na een uitvoerig betoog om aan te toonen, dat de gebombardeerde Chineesche steden geen „open steden", maar „verdedigde steden" zijn, o.m. zeide: „Wij zullen voortgaan er groote zorg aan te besteden, dat een maximale nauwkeurigheid bij het doelen door onze luchtmacht wordt in acht genomen. Het is echter tevens ons voornemen de luchtaanvallen met zelfs nog grootere kracht voort te zetten, teneinde de Chineesche autoriteiten te doen begrijpen, dat hun tegenwoordig verzet nutteloos is, en om zoo spoedig mogelijk een einde te maken aan de vijandelijkheden, waarvan deze bombardementen een begeleidend onderdeel vormen."

Genoemde schout-bij-nacht verzekerde voorts, dat in den laatsten tijd een grooter aantal bommen doel missen dan vroeger, omdat de vlieger, die voorheen, op geringe hoogte vliegende, met zekerheid de beoogde objectieven konden raken, thans door het zeer versterkte afweergeschut genoodzaakt worden zeer hoog te blijven. M.a.w.: omdat de Chineezen zich tegen de luchtaanvallen verdedigen hebben zij het aan zich zelf te wijten, dat de Japanners hun bommen minder goed kunnen richten en daardoor in het wilde weg dood en verderf zaaien. Dat is de redeneering van den brutalen sterke.

Onderwijl hebben de Japanners hun opmarsch naar Hankau voortgezet. De Chineezen hebben Lanfeng weer moeten prijsgeven en ook Kaifeng is voor hen verloren gegaan. Zij houden nog stand te Tsjentsau, het knooppunt van den Loenghai-spoorweg en de lijn naar Hankau, maar lang zullen zij zich ook hier wel niet kunnen handhaven. De Chineezen zouden een overeenkomst met Moskou zijn aangegaan, waarbij Rusland in ruil voor uitbreiding van den reeds verleenden militairen steun een bevoorrechte politieke positie in China zou krijgen. Zekerheid is over dit gerucht niet te verkrijgen maar niettemin is het in geen geval onmogelijk en past het toch in het kader der reeds vroeger gegeven waarschuwingen, dat Japan door zijn actie tegen China, welke actie bestrijding van het communisme heet te zijn, dit land juist in de armen der Sovjets jaagt.

(Telex-A. N. P. - Telegraaf - Alg. Handelsblad - Nieuwe Eeuw)

(Vor. ber. Chin.-Jap. conflict 3284 A.)

12 JUNI 1938

B. GEERTRUIDA CARELSEN OVERLEDEN. —

Te Haarlem is op 4 Juni '38, 95 jaar oud, overleden mej. Anny Geertruida de Leeuw, die schreef onder het pseudoniem Geertruida Carelsen.

De oudste Nederlandsche journaliste en letterkundige is met haar heengegaan. Als jong meisje heeft zij te Londen en Berlijn gewerkt. Zeer geëmancipeerd, voor die dagen, behield zij toch altijd een frissche vrouwelijkheid en goeden smaak. Lodewijk van Deyssel heeft haar gehuldigd voor haar mooie proza en Jac. P. Thijsse voor haar groote natuurliefde. Geertruida Carelsen was ridder in de Orde van Oranje Nassau, welke onderscheiding haar verleend is toen zij 90 jaar werd. (De Tijd)

C. NEDERLAND.— Gereformeerd College te Debrecen (Hongarije). - Onderscheidingen voor 5 Nederlanders. —

Het gereformeerde college te Debrecen (Hongarije) viert 4 en 5 October a.s. zijn 400-jarig bestaan.

Tegelijkertijd viert ook de door het college gestichte universiteit van Debrecen feest en in verband hiermede werden 14 doctores honoris causa benoemd, waaronder 5 Nederlanders, n.l. minister-president dr. H. Colijn, tot doctor in de staatswetenschappen, Minister prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne tot doctor in de philosofische wetenschappen, prof. dr. H. Th. Obbink en prof .dr. J. Severijn, hoogleeraren in de theologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, tot doctor in de theologie en prof. dr. Th. L. Haitjema, kerkelijk hoogleeraar aan de Groningsche universiteit, benoemd tot professor honoris causa aan de universiteit te debrecken. (De Standaard)

D. INDO-CHINA. — Spoorweg naar Nanning (Zuid-China). —

Een groep Fransche banken zal steun verleenen aan den bouw van een spoorweg van Fransch-Indo-China naar Nanning, in de Zuid-Chineesche provincie Kwangsi. Deze spoorweg zal een uitbreiding vormen van de bestaande lijn, welke loopt van het binnenland van Indo-China naar de grens.

Afgezien van Hongkong, is de Indo-Chineesche haven Haiphong de voornaamste verkeersweg, door middel waarvan China munitie uit Europa betrekt. Thans geschiedt dit vervoer per spoorweg via de Chineesche stad Yoennan, of via Tsjennankwan, vanwaar het verder langs den weg geschiedt. De nieuwe spoorweg zou dit laatste verkeer aanzienlijk vergemakkelijken. (Le Temps)

(Vor. ber. Indo-China 1500 B.)

E. NEDERLAND. — Vestigingsverbod. —

Het tijdelijke vestigingsverbod, dat de minister van Economische Zaken krachtens de Vestigingswet kleinbedrijf voor ten hoogste twee maal zes maanden voor een bepaalden bedrijfstak kan uitvaardigen, is thans ingesteld voor het kruideniersbedrijf en voor het automobiel- en garagebedrijf.

Het is thans dus verboden zonder vergunning van dien minister een dergelijk bedrijf te openen.

(Het Vaderland) **(Vor. ber. Vestigingswet 3190 B.)**

A. NEDERLAND. — De Nationaal-Socialistische Nederl. Arbeiderspartij. —

Dezer dagen heeft het Eerste Kamerlid prof. jhr. mr. B. C. de Savornin Lohman aan de ministers van Algemeene Zaken en van Justitie schriftelijke vragen gesteld omtrent pamfletten voor een te Utrecht gehouden vergadering van de Nationaal-Socialistische Nederlandsche Arbeiderspartij, in welke pamfletten den Nederlandschen „arbeiders van het hoofd en de vuist" met verwijzing naar het voorbeeld van de „Oostenrijksche kameraden" wordt aangeraden, zich met hun „Duitsche kameraden" te verbroederen.
Genoemde ministers hebben thans hierop het volgende geantwoord.
Naar het optreden in den laatsten tijd van de „Nationaal-Socialistische Nederlandsche Arbeiderspartij, Groot-Duitsche beweging in Nederland", welke overigens een zeer geringen aanhang heeft, wordt door de justitie een nauwkeurig onderzoek ingesteld. Mocht dit onderzoek de voorloopige aanwijzingen in de richting van één of meer van de misdrijven van den eersten titel van het tweede boek van het Wetboek van Strafrecht (misdrijven tegen de veiligheid van den staat) nader bevestigen, dan zullen een strafvervolging en andere daarmede verbonden maatregelen niet achterwege blijven.
De preventieve en repressieve bevoegdheden van de overheid op dit stuk worden uitgebreid in het reeds aangekondigde ontwerp van wet tot wijziging en aanvulling van de wet van 1855 op het recht van vereeniging en vergadering, dat bereids het departement van Justitie heeft verlaten.
Ook het Eerste Kamerlid Bruineman had schriftelijke vragen ingediend omtrent bedoelde vergadering, waarop de partijleider dr. E. H. van Rappard een toespraak heeft gehouden, waarin hij een pleidooi hield voor de aansluiting van Nederland bij Duitschland.
Op deze vragen hebben de ministers hetzelfde antwoord gegeven en daaraan toegevoegd, dat „taal, als hierboven weergegeven, voor een Nederlander onwaardig en in haar strekking van hoogst bedenkelijken aard is". (Telegraaf)

(Vor. ber. N.S.N.A.P. 153 I.)

B. KONINKLIJKE NEDERL. MAATSCHAPPIJ TOT EXPLOITATIE VAN PETROLEUMBRONNEN IN NEDERLANDSCH-INDIE. — Verslag over 1937. - Netto-winst 1937 ƒ 87.617.256 (1936: ƒ 84.866.253). Dividend 4% (onv.) op de preferente en 17% (1936: 16½%) op de gewone aandeelen. —

Was de gang van zaken gedurende 1937 tot het einde toe gebleven zooals het zich de grootste helft van het jaar liet aanzien, aldus het verslag, wij zouden meer reden hebben het dankbaar te gedenken. Doch gedurende de laatste maanden openbaarde zich vrij plotseling eene inzinking van het geheele zakenleven, waarvan uit den aard der zaak ook de petroleumindustrie den terugslag ondervond. Toch valt het steeds bij zulke conjunctuur-dalingen op, dat petroleum, althans wat de consumptie betreft, minder gevoelig is voor dergelijke schommelingen dan vrijwel elk ander artikel. De verklaring van dit voor onze industrie hoopvolle verschijnsel zal wel zijn, dat het moderne leven in zoo sterke mate behoefte heeft aan hare voortbrengselen, dat zelfs in tijden van depressie de vraag in het algemeen niet vermindert. Ook het afgeloopen jaar, al beantwoordde het dan in financieel opzicht niet geheel aan de hooge verwachtingen, die het zelf had opgeroepen, bracht wat wereldproductie en vraag betreft resultaten, die nog nimmer zijn bereikt. (Keesings Financieel Archief)

(Vor. ber. Verslag 2335 F.)

C. SOVJET-RUSLAND. — De landbouwcampagne voor 1938. —

In een redevoering, welke de tegenwoordige volkscommissaris van Landbouw, Ejche, dezer dagen in het centrale comité van de Communistische partij heeft gehouden, heeft deze hieromtrent het volgende medegedeeld:
De geheele bezaaide oppervlakte zal dit jaar, voor kolchozy en eenmansboeren tezamen, 117,693,500 H.A. bedragen of 1,714,600 H.A. meer dan in 1937 werkelijk bezaaid is.
De met graan bezaaide oppervlakte wordt met 2.967.500 H.A. ingekrompen. Dit was mogelijk, verklaarde de volkscommissaris, omdat de graanopbrengst op een peil gekomen was, dat veroorlooft de aandacht voornamelijk te concentreeren op verhooging van de kwaliteit van den oogst en de invoering van een goeden wisselbouw. „Wij brengen thans zooveel graan voort, voegde de Prawda aan deze uiteenzetting toe, als het tsaristische Rusland nimmer heeft voortgebracht. De collectieve en staatslandbouwbedrijven zijn dicht toe aan de vervulling van de taak, welke Stalin hun twee jaar geleden gesteld heeft, een jaarlijksche opbrengst van 7—8 miljard poed graan. Wij hebben thans alle gelegenheid om de graanopbrengst te verhoogen door verhooging van de productiviteit en niet door uitbreiding van het met graan bezaaide oppervlak, gelijk in de beginperiode van de collectivisatie."
Uitbreiding zal voornamelijk gegeven worden aan de voor den verbouw van veevoeders bestemde oppervlakte, welke in vergelijking van het hiervoor in 1937 gebruikte oppervlak met 1.691.000 H.A. en aan het maailand, dat met 4.452.000 H.A. wordt uitgebreid.
De tuinbouw zal zich over 437.000 H.A. meer uitstrekken dan in 1937, hoofdzakelijk ter uitbreiding van de aardappelenteelt. Deze uitbreiding dient voornamelijk om de gewesten Tsjeljabinsk, Swerdlowsk en het Verre Oosten voor tuinbouwproducten onafhankelijk te maken van den aanvoer van elders.
Het voor technische cultures bestemde oppervlak wordt met 208.200 H.A. ingekrompen, voornamelijk ten koste van den vlasverbouw, die, volgens de woorden van Ejche, benadeeld is door saboteurs, die met verwaarloozing van de kwaliteit van de productie naar steeds verdere uitbreiding van het bezaaide oppervlak streefden.
De katoenverbouw zal met een kleine twee millioen H.A. worden uitgebreid, die van suikerbieten eenigszins beperkt. (Prawda)

(Vor. ber. Landbouw 661 A.)

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Bevolking. —

De totale bevolking van Duitschland na den Anschluss zou volgens het tijdschrift „Neues Volk" 73.144.233 zielen bedragen. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Bevolking 888 E.)

E. NEDERLAND. — Het Buitengewoon L. O. - Toestand einde 1937. —

De hierna volgende gegevens zijn de voorloopige cijfers betreffende de aantallen scholen, leerlingen en onderwijzers bij het buitengewoon lager onderwijs naar den toestand op 31 December 1937:
De tusschen haakjes geplaatste getallen geven de overeenkomstige cijfers naar den toestand op 31 December 1936.
Scholen voor doofstommen: Op den teldatum waren er in ons land 6 (6) scholen voor doofstommen, n.l. 1 (1) Protestantsch-Christelijke, 2 (2) Roomsch-Katholieke en 3 (3) neutrale. Aan 4 (4) dezer scholen is een internaat verbonden, de andere 2 (2) zijn zelfstandige dagscholen.
Het aantal leerlingen bedraagt 890 (951), n.l. 509 (482) jongens en 382 (369) meisjes.
Het aantal leerkrachten bedraagt 99 (93), t.w. 6 (6) hoofden en 93 (87) onderwijzers.
Scholen voor blinden: Ons land telde op 31 Dec. 1937 5 (5) scholen voor blinden, n.l. 1 (1) Protestantsch-Christelijke, 2 (2) Roomsch-Katholieke en 2 (2) neutrale. Elk der scholen heeft een internaat.
Het aantal leerlingen bedraagt 317 (307), n.l. 202 (196) jongens en 115 (111) meisjes.
Aan de scholen voor blinden zijn 28 (28) leerkrachten verbonden, t.w. 5 (5) hoofden en 23 (23) onderwijzers.
Scholen voor slechthoorenden: Het aantal dezer scholen bedraagt 3 (3) t.w. 1 (1) openbare en 2 (2) neutrale bijzondere scholen.
Zij tellen gezamenlijk 277 (260) leerlingen, n.l. 172 (178) jongens en 105 (102) meisjes.
Het aantal leerkrachten bedraagt 20 (19), waaronder 3 (3) hoofden.
Scholen voor lichamelijk gebrekkigen: De beide scholen van dit type, 1 Protestantsch-Christelijke en 1 neutraal bijzondere school, tellen gezamenlijk 51 (50) leerlingen (waaronder 26 (19) meisjes) en 5 (5) leerkrachten.
Scholen voor psychopathen: Er is 1 school van dit type met 129 (134) leerlingen (waaronder 28 (33) meisjes) en 8 (7) leerkrachten.
Scholen en klassen voor zwakzinnigen: Het aantal scholen voor zwakzinnigen steeg met 6 (7) en bedraagt thans 115 (109). Naar de richtingen verdeeld zijn er 54 (54) openbare, 14 (14) Protestantsch-Christelijke, 42 (37) Roomsch-Katholieke, 2 (2) Israëlietische en 3 (2) neutrale bijzondere scholen. (N. R. Crt.)

(Vor. ber. Buitengewoon L. O. 1241 H.)

F. VEREENIGDE STATEN. — Werkloosheid. —

Het bestuur van de Nationaal Industrial Conference heeft de volgende cijfers gepubliceerd over de werkloosheid in de Ver. Staten: 10,166,000 in April van dit jaar tegen 6,894,000 vorig jaar. Tegenover Maart van dit jaar is er echter een geringe verbetering van 230,000. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Werkloosheid 2656 C.)

13 JUNI 1938

G. NEDERLAND. — Jef Last. —

Op de vragen van het Tweede Kamerlid Van der Goes van Naters, in verband met de aanhouding van den letterkundige Jef Last, heeft de minister van Justitie geantwoord, dat aan den genoemden persoon, die, volgens het oordeel van den minister het Nederlanderschap heeft verloren en op wiens toelating en verblijf hier te lande in verband met zijn openlijke politieke activiteit van den laatsten tijd geen prijs behoefde te worden gesteld, op 9 Mei j.l. de binnenkomst in ons land is geweigerd met terugleiding naar België van waar hij gekomen was. Toen hij denzelfden dag nogmaals ons land trachte te binnen te komen en derhalve blijk gaf niet in het buitenland te willen blijven, is hij, in afwachting van de nader te zijnen aanzien als niet toegelaten vreemdeling te nemen beslissing, tijdelijk ter beschikking der politie gehouden.

Het in dit stadium der zaak ter beschikking blijven der politie, berustte op de Vreemdelingenwet van 1849. Inmiddels is, na overweging van de verschillende omstandigheden van het onderhavige geval, beslist, dat den betrokkene voorloopig verblijf in ons land wordt toegestaan, onder uitdrukkelijke voorwaarde, dat hij zich van iedere politieke activiteit dient te onthouden.
De administratie is voor tal van beslissingen gedwongen haar — aanvankelijk — standpunt te bepalen omtrent de nationaliteit van bepaalde personen. Handelen zou anders onmogelijk worden. Een redelijke eisch is, dat daarbij het onderzoek naar en de beslissing omtrent de nationaliteit met de meeste zorgvuldigheid geschieden. Ook in het geval-Last is aan dezen eisch voldaan. Te prejudicieeren op een rechterlijke uitspraak omtrent af dan niet Nederlanderschap zit daarbij uiteraard niet voor. (Het Volk)

A. **ZWITSERLAND. — 415 millioen francs voor werkverschaffing. —**
De Bondsraad heeft op 7 Juni '38 het definitieve werkverschaffingsprogram aan het parlement doen toekomen. Het program voorziet in het opnemen van een openbaar crediet ten bedrage van 415 millioen franken, waarvan 190 millioen voor doeleinden der landsverdediging zullen worden besteed.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Werkloosheid 2881 H.; Defensie 2446 B.)**

B. **PALESTINA. — Sluiting der grenzen tegen terreur.**
Vijf en tachtig kilometer prikkeldraadversperring zullen door de Palestijnsche regeering alleen reeds langs de Syrische grens worden aangelegd, zoo schrijft de correspondent te Jeruzalem van de „Times". De plannen hiervoor werden reeds verleden jaar uitgewerkt, doch in verband met de kosten, die op £ 90.000 worden geraamd, zal eerst binnenkort met de uitvoering een aanvang worden gemaakt.
De regeering van Palestina ziet zich genoodzaakt, tot een dergelijken unieken maatregel te besluiten, nu de opstandige beweging der gewapende Arabische benden nog steeds niet kan worden beteugeld. Zij schrijft dit in hoofdzaak toe aan het feit dat de invoer van wapens, die in Palestina zelf heel moeilijk, zoo niet onmogelijk is, op groote schaal via Libanon en Syrië plaats heeft. (Telegraaf)
(Vor. ber. Onlusten 3237 D.)

C. **DUITSCHLAND. — De productie van „volksauto's". —**
In tegenwoordigheid van 70,000 menschen heeft te Fallersleben Adolf Hitler den eersten steen voor de fabriek voor volksauto's gelegd. In een rede zeide dr. Ley, Reichsamtsleiter, dat om deze fabriek een nieuwe stad zal verrijzen.
Verder deelde spr. mede, dat de nieuwe volksauto een lengte zal hebben van 4.20 M. bij een hoogte van 1.55 M. Het gewicht zal 650 K.G. bedragen en de maximum snelheid zal ongeveer 100 K.M. per uur zijn. In den auto zullen vier of vijf personen kunnen zitten. De prijs van den auto zal 990 mark bedragen. (Alg. Handelsblad)

D. **BELGIE. — Nederlandsch Crediet groot *f* 35 millioen. —**
Naar wij vernemen, heeft een Nederlandsch bankierssyndicaat onder leiding van de heeren Mendelssohn & Co., Amsterdam, en de Nederlandsche Handel-Maatschappij aan de Belgische regeering een crediet verstrekt van *f* 35.000.000.
Het crediet wordt verleend in den vorm van driemaands-wissels, welke ter keuze der Belgische regeering driemaal achtereenvolgens geheel of gedeeltelijk met drie maanden kunnen worden verlengd.
De Belgische regeering heeft een soortgelijke credietovereenkomst in Zwitserland afgesloten.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Leeningen 3067 B.)**

E. **VENEZUELA. — Driejarenplan - Nationale petroleumraffinaderij. —**
De regeering van Venezuela heeft, naar wij in de „Dagelijksche mededeeling van den Economischen Voorlichtingsdienst" lezen, een plan ontworpen om van 1 Juli 1938 tot 30 Juni 1941 ruim twaalf honderd millioen bolivars te besteden aan de uitvoering van groote werken, kolonisatie e.d.
Teneinde het opdrijven van de kosten en prijzen van het levensonderhoud tegen te gaan, is de regeering voornemens, de invoerrechten op goederen, waarvan de invoer een noodzakelijk karakter draagt, te verlagen. Tevens wil zij door wettelijke maatregelen een einde maken aan buitensporige winsten door tusschenpersonen.
Het ligt voorts in de bedoeling der Venezolaansche regeering door verschillende maatregelen de handelsbalans in evenwicht te brengen en den bolivar op peil te houden: o.a. zal een compensatiesysteem in het leven worden geroepen.
In de wet op de inkomende rechten zal het enkele tarief worden vervangen door een dubbel tarief met het oog op verdragsonderhandelingen.
De belastingen, die de petroleummaatschappijen opbrengen, zullen worden verhoogd; er zal door de regeering een nationale petroleumraffinaderij worden opgericht. Ook de havenreglementen zullen worden herzien.
Onder de openbare werken zijn de belangrijkste die tot verbetering van de haven van La Guaira en die tot uitbaggering van een diepe geul door de zandbank van Maracaibo.
(Vor. ber. Venezuela, overz. 2772 H.)

F. **ZUID-AFRIKA. — Het Volkslied. —**
Het kabinet van de Unie van Z.-Afrika heeft een verklaring gepubliceerd, waarbij het Afrikaansche volkslied, „Die stem van Suid-Afrika" gelijk wordt gesteld met het Engelsche volkslied „God save the King". (Telex-A. N. P.)

G. **NEDERLAND. — Bewaking van vreemdelingen.**
Bij beschikking van den minister van Justitie zijn eenige wijzigingen gebracht in de beschikking van 21 Februari 1920 (bewakingsvoorschrift), welke laatstelijk 9 October 1935 is gewijzigd.
Thans is art. 3 van bovenbedoeld bewakingsvoorschrift als volgt vastgesteld:

1. Toegang tot de bewakingsgebieden wordt aan vreemdelingen, van buitenlands komende, slechts vergund:
a. langs een doorlaatpost, op de tijdstippen, dat deze tot het regelend optreden voor het verkeer wordt bediend, ten blijke waarvan in het identiteitspapier van de vreemdelingen door de ambtenaren, met de grensbewaking belast, een gedateerde aanteekening moet worden gesteld:
b. op vertoon aan de ambtenaren, met de grensbewaking belast, van te hunnen name afgegeven regelmatige buitenlandsche paspoorten of andere identiteitspapieren, welke voldoen aan de door den minister van Justitie gestelde voorschriften;
c. op bewijs, dat zij voldoende middelen van bestaan hebben of door werkzaamheid kunnen verkrijgen, voor zoover deze werkzaamheid kan geacht worden in overeenstemming te zijn met de wetten en voorschriften, en
d. wanneer zij niet behooren tot diegenen, te wier aanzien door de daartoe bevoegde macht is vastgesteld, dat toegang tot ons land hun niet mag worden verleend.

2. De onder a en c van het eerste lid gestelde voorwaarden gelden niet voor:
a. vreemdelingen, die een desbetreffende, en hetzij door de regeering, door een der ministers van Buitenlandsche Zaken of Justitie, hetzij door of namens den inspecteur der Koninklijke Marechaussee afgegeven, schriftelijke vrijstelling vertoonen;
b. houders van de oranje identiteitskaart, die verstrekt wordt aan diplomatieke en consulaire ambtenaren, zoomede aan de leden en den griffier van het permanente hof van internationale justitie en voor de leden der gezinnen van deze personen;
c. houders van de roode identiteitskaart, die verstrekt wordt aan de hoogere ambtenaren van het permanente hof van internationale justitie en voor de leden der gezinnen van deze personen;
d. vreemdelingen, die een pas voor de verboden strook, dan wel een pas voor grensverkeer, als bedoeld in art. 5 en 6, vertoonen;
e. vreemdelingen van Duitsche nationaliteit, die een Grenzausweis als bedoeld in art. 6, vertoonen;
f. vreemdelingen (kinderen) van Duitsche nationaliteit van 13- of 14-jarigen leeftijd, die een Kinderausweis vertoonen.

3. De onder c van het eerste lid gestelde voorwaarden gelden niet voor:
a. vreemdelingen van Duitsche nationaliteit, die een Samelliste vertoonen;
b. vreemdelingen, ten aanzien van wier doorlating door den minister van Justitie of den inspecteur der Koninklijke Marechaussee bijzondere regelen zijn gesteld.

4. De onder a, b en c van het eerste lid gestelde voorwaarden gelden niet voor vreemdelingen (kinderen) beneden den leeftijd van 13 jaren.

Ten slotte is bepaald, dat het den vreemdeling verboden is, de bewakingsgebieden te betreden zonder in het bezit te zijn van de in artikel 3, eerste lid, onder a, bedoelde aanteekening. Deze beschikking treedt met ingang van 1 Juni 1938 in werking. (De Maasbode) **(Vor. ber. Vreemdelingen 3281 E.)**

A. **ENGELAND. — Achteruitgang van het bedrijfsleven - Werkloosheid vermeerderd. —**
In de laatste weken heeft het Engelsche bedrijfsleven stellig een veel snelleren en schielijker achteruitgang vertoond dan zoowel de specialiteiten op economisch gebied als de regeeringsautoriteiten hebben willen erkennen. In toonaangevende rapporten was er reeds herhaaldelijk op gewezen, dat men van officieele zijde steeds met nadruk gewaagde van een slechts tijdelijke vertraging van de industrieele bedrijvigheid en dat men voortdurend degenen in het ongelijk stelde, die een scherpen terugslag voor onvermijdelijk hielden, ofwel beweerden, dat deze reeds was ingetreden.
De volgende tabel geeft den stand van de werkloosheid aan in de voornaamste takken van industrie. De cijfers spreken een wel zeer duidelijke taal voor wat betreft den toestand op nijverheidsgebied in zijn verschillende onderdeelen. Daarbij heeft men dan nog te bedenken, dat, zooals gezegd sedert April de toestand nog verder is achteruitgegaan.

Werkloosheid	April '38	April '37
Katoenindustrie	102,112	43,383
Wolindustrie	47,360	15,590
Linnenindustrie	24,360	12,115
IJzer-, staal- en metaalindustr.	59,119	32,509
Machinebouw	55,908	43,259
Voertuigenbouw	24,695	15,760
Scheepsbouw	35,359	40,004
Kleedingbedrijf	59,498	41,030
Bouwnijverheid	241,331	234,411

(Economist - Alg. Handelsblad - N. Rott. Crt.)
(Vor. bericht Wereldwerkloosheid 3085 D.; Werkloosheid Engeland 2342 A.)

B. **NEDERLAND. — Nederlandsche Bond van Jongelingsvereenigingen op Geref. grondslag - Het gouden jubileum. —**
Op 27 Mei '38 herdacht de Nederl. Bond van Jongelings Vereenigingen op Gereformeerden Grondslag zijn 50-jarig bestaan. Uit alle oorden des lands waren de leden der J. V. in het R.A.I.-gebouw te Amsterdam samengekomen en daar hebben 's morgens en 's middags zeer enthousiaste vergaderingen, die door ruim 14.000 personen waren bezocht, plaats gehad.
De morgenvergadering werd o.a. bijgewoond door den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, den Minister van Financiën, mr. J. A. de Wilde en den Minister van Defensie, den heer J. J. C. van Dijk.
In zijn openingsrede heeft de bondsvoorzitter, prof. dr. K. Dijk, deze hooge gasten speciaal welkom geheeten.
Minister Slotemaker de Bruïne, hierna het woord verkrijgend, deelde mede, dat de voorzitter van den bond, prof. dr. K. Dijk, is benoemd tot ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.
Voorts zei spr., dat de regeering oprechte belangstelling heeft voor den bond en zijn arbeid welker beteekenis vooral in een tijd als thans zoo groot is ook voor de volkskracht.
De minister besloot met den wensch, dat de bond ook in de toekomst zal mogen arbeiden, niet alleen tot heil van den eigen kring, doch tot zegen van het geheele Nederlandsche volk.
Op voorstel van het bondsbestuur besloot de vergadering hierna den Minister van Financiën het eere-lidmaatschap van den bond aan te bieden.
Voorts werd medegedeeld, dat bij de gehouden verkiezingen prof. dr. K. Dijk als bondsvoorzitter en de heer J. Schouten uit Rotterdam als raadsman van den bond zijn herkozen.
De middagvergadering werd behalve door de reeds vermelde hooge gasten ook bijgewoond door den minister-president dr. H. Colijn, wien bij zijn komst, ter vergadering een buitengewoon enthousiaste ontvangst ten deel viel. (De Standaard)

C. **FRANKRIJK. — Charles Maurras lid van de Académie Française. —**
Maurras een der leiders van de (royalistische) Action Française, is met 20 tegen 12 stemmen op Fernand Grekh en vier onthoudingen gekozen tot lid van de Académie Française.
Charles Maurras, die thans 71 jaar oud is, bewoog zich in zijn jonge jaren voornamelijk op literair terrein. Hij schreef critieken voor de Gazette de France en stond in nauw contact met de literatoren: Le Goffic, Moréas en Anatole France („Ecole Romane"). Later is de politiek bijna zijn geheele activiteit komen opeischen. In 1899 gaf hij de een jaar tevoren door wijlen Vaugeois gestichte anti-semietische en nationalistische organisatie bovendien een royalistisch karakter.
De invloed van Maurras is ook buiten zijn partij en buiten Frankrijk aanzienlijk. (Telex-A. N. P.)
(V. b. Acad. Française 2545 D.; Maurras 2316 C.)

14 JUNI 1938

D. **AMSTERDAM. — Uitvoering van groote werken door jeugdige werkloozen. —**
De gemeenteraad heeft op 9 Juni '38 zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd de voordracht tot het doen uitvoeren van een aantal werken door jeugdige werkloozen (o.a. den bouw van een nieuw Schinkelbad). Eveneens is aangenomen de voordracht tot voltooiing van den z.g. binnenring voor het verkeer, welke o.m. het verbreeden van den Binnen-Amstel en van de Prins Hendrikkade omvat.
De voordracht tot overbrugging van het Vondelpark kreeg drie stemmen tegen, n.l. die van de heeren Boissevain, Jansma en De Groot. (Telegraaf)
(Vor. ber. Jeugd. werkloozen 2109 F.)

E. **ENGELAND. — Sir Maurice Hankey „permanent lid" van Britsche kabinet. —**
Sir Maurice Hankey, die meer regeeringsgeheimen kent dan elke andere Engelschman, is dezer dagen afgetreden als secretaris van het Engelsche kabinet, secretaris van de Commissie voor den Geheimen Raad. Sir Maurice, die 61 jaar is en vorig jaar reeds de leeftijdsgrens voor zijn ambtelijke functies had bereikt, is directeur van de Suez-Kanaal-maatschappij geworden, een post, die hem zijn leven lang een jaar-inkomen van ongeveer 5000 pond sterling zal bezorgen. (Times)

F. **NEDERLAND. — Onze rubbernijverheid in 1937.**
Het Centraal Bureau voor de Statistiek deelt enkele voorloopige cijfers mede omtrent de voortbrenging en het verbruik in de Nederlandsche rubbernijverheid in 1937.

	1937	1936	1935	1934	'26/'30
Aant. onderneming.	17	17	17	17	10
Verbruik (× 1,000 k.g.) van:					
Ruwe rubber . .	3.080	2.953	2.912	2.549	938
Bewerkte rubber .	—	306	260	137	865
Waarde (× ƒ 1,000) van:					
Verbruikte materialen e. d. . .	5.030	3.340	2.940	2.420	3.440
De productie . .	9.500	7.250	6.310	5.620	6.950
Productie (× 1.000 stuks) van:					
Rijwielbuitenbanden	4.000	3.775	3.620	3.131	2.217
Rijwielbinnenbanden	2.500	2.633	2.304	1.852	1.205
Personeel op pl.m. 15 Sept. . . .	2.730	2.340	2.260	2.060	1.670
Primair machinevermogen op 31 Dec. in P.K. .	13.400	13.120	12.180	10.240	5.720

(Centraal Bureau v. d. Statistiek)

G. **NEDERLAND. — Bestrijding van lupus - Het jaarverslag. —**
Dezer dagen is onder voorzitterschap van den heer Ph. Mees, in het gebouw van de Vereeniging te Rotterdam de jaarlijksche vergadering gehouden van de Nederlandsche Vereeniging tot bestrijding van lupus.
Aan de in deze vergadering uitgebrachte verslagen is het volgende ontleend:
Het aantal bestralingen bedroeg in 1937 15.075 (v. j. 15.471) waarvan 1667 gratis aan inwoners van Rotterdam.
Aan patiëntengelden werd ƒ 5435 ontvangen (v. j. ƒ 5945).
Het exploitatieverlies bedraagt ƒ 4835 (v. j. ƒ 4339).
De geneesheer-directeur, dr. C. M. Kleipool, heeft in zijn verslag o.a. gezegd: Het gezamenlijke aantal patiënten was ongeveer gelijk aan dat van het vorige jaar. Het aantal nieuwe patiënten was iets hooger.

Het koolbooglichtbad, waarmee het vorige jaar werd begonnen, heeft aan de verwachtingen beantwoord. Het werd bij 35 patiënten toegepast. De bestralingsduur was driemaal per week, gedurende een uur (in sommige gevallen drie kwartier). Voor patiënten die lijden aan huid-tuberculose blijkt dit bad een goede aanwinst te zijn om den algemeenen toestand te verbeteren.
De in 1936 begonnen proef met een zoutloos dieet is voortgezet. Het lichaamsgewicht werd geregeld gecontroleerd. De toeneming was gemiddeld in een periode van 6 weken 3.4 K.G. Behandeld werden 412 patiënten, lijdende aan lupus en aanverwante ziekten.
Sedert de oprichting van de vereeniging zijn behandeld 1774 lupus-patiënten en 3017 patiënten lijdende aan uitwendige of chirurgische t.b.c. Het genezingspercentage van de lupuspatiënten bedraagt 40.7. Neemt men de genezenen en de nagenoeg genezenen — dus zij, die voor het maatschappelijk leven als genezen kunnen worden beschouwd — tezamen, dan bedraagt dit percentage ruim 70.6. (Nieuwe Rotterd. Courant)

A. ROTARY INTERNATIONAL. — 12e landdag te Amsterdam. —

Op den twaalfden landdag van het district Nederland van Rotary International, welke te Amsterdam op 14 Mei 1938 werd gehouden, hield minister J. A. N. Patijn, eerelid van de Rotaryclub te 's-Gravenhage, een rede in het Fransch, waarin hij de beteekenis van Rotary in het licht stelde.
De Rotary is geen religie. Haar principes zijn slechts een basis voor de dagelijksche betrekkingen tusschen de menschen onderling. Als zoodanig dragen zij het stempel van een veel machtiger gedachte, de gedachte van Hem, Die ons geleerd heeft onze naasten lief te hebben gelijk ons zelve. Het is misschien datgene, waaraan in deze dagen de menschheid het meest behoefte heeft.
Wat in de Rotary leeft, is kameraadschap en goede wil.
Spr. uitte den wensch, dat, onder de leiding van den aanwezigen president, den heer Duperrey, in een wereld, welke zoozeer een eenheid vormt op materieel gebied, doch tevens zoozeer vervuld is van haat en verscheurd door eerzucht tusschen rassen en volkeren onderling, Rotary International meer begrip en liefde zal kunnen verspreiden. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Landdag 1790 D.)

B. VLOEIBAAR HELIUM. — Rede van prof. dr. W. H. Keesom. —

De Vereeniging tot Bevordering van de Wetenschap onder de Katholieken in Nederland hield haar 34ste algemeene vergadering in het Kurhaus te Scheveningen.
De voorzitter, prof. dr. W. H. Keesom, hoogleeraar aan de rijksuniversiteit te Leiden, opende de vergadering met een rede over het vloeibaar helium.
Sinds de vergadering te Leuven in 1936, toen spr. de merkwaardige eigenschappen van het vloeibare helium in het licht stelde, is te Leiden en elders aan het helium-probleem hard gewerkt. Daarbij zijn eenerzijds nieuwe, nog merkwaardiger eigenschappen gevonden, anderzijds zijn wij het verstaan er van wellicht een goed eind nader gekomen.
Wanneer men helium heeft vloeibaar gemaakt en men pompt den damp snel weg, dan merkt men dat, bij een zeer bepaalde temperatuur, waar men normaal het stolpunt zou verwachten, de vloeistof andere eigenschappen verkrijgt. Boven dit punt, het lambdapuut (2.19 gr. k.) heeft men de vloeistof He I genoemd, beneden dit punt He II. Meer in het bijzonder zijn het de eigenschappen van He II, die de aandacht vragen.
Meting van de soortelijke warmte, berekening daaruit van de entropie, en vergelijking met de entropie van vast helium, hebben geleerd, dat in deze vloeistof een zekere ordening aanwezig is, te vergelijken met die van het vaste helium.
Op grond van bepaalde berekeningen stelde F. London in 1936 vast, dat het He II een soort diamantstructuur heeft, waarbij de plaatsen, die door atomen zijn bezet, afgewisseld worden met plaatsen zonder bezetting. De krachten, die het eene atoom op het andere uitoefent, zijn echter niet groot genoeg om dit rooster voldoende stevigheid te geven. Het geheel behoudt zoodoende toch de eigenschappen van een vloeistof.
Teneinde omtrent de structuur dier vloeistof meer licht te verkrijgen heeft sprekers medewerker Taconis Roentgenopnamen van He I, II en van vast helium gemaakt. Wat He II betreft bleken deze niet in overeenstemming te zijn met die, welke van een diamantrooster zouden moeten worden verwacht. Zij pasten echter wel bij een ander rooster, hetwelk dezelfde voordeelen als het diamantrooster biedt.
Doordat in dit nieuwe rooster de onbezette plaatsen, „gaten", in rijen zijn gerangschikt, is het wellicht mogelijk de groote warmtegeleiding, ca. 800 × die van koper bij gewone temperatuur, te verklaren. Een heliumatoom kan n.l. zeer gemakkelijk door zoo'n kanaal een betrekkelijk grooten afstand afleggen, en aldus zijn warmte-energie overdragen.
Ook de viscositeit, te Leiden gemeten door dr. Mac Wood, vertoont bij He II een heel ander beeld dan bij de normale vloeistoffen.
Ook van theoretischen kant wordt hard aan het He II-probleem gewerkt. (De Tijd)

(Vor. ber. Vloeibaar Helium 2340 A.)

15 JUNI 1938

C. BELGIE. — Belastingen door Kamer en Senaat goedgekeurd. —

De Senaat heeft op 9 Juni '38 evenals de Kamer de ontwerpen aangenomen, waarin de nationale crisisbelasting hersteld wordt en maatregelen opgenomen zijn betreffende de douanerechten en accijnzen. De ontwerpen werden aangenomen met 111 tegen 14 stemmen en 9 stemmen blanco. (Agence Belga)

(Vor. ber. Crisisbelasting 3290 F.)

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Rudolf Hess doet aanval op politiek van Praag. —

In aanwezigheid van Hitler heeft Rudolf Hess tijdens een betooging op 12 Juni te Stettin, die door 500.000 personen uit Pommeren werd bezocht, een rede gehouden, waarin hij o.a. zeide:

Hoe armzalig zijn de menschen daarbuiten in de wereld, die gelooven, dat Adolf Hitler zou kunnen streven naar oorlog en vernieling Hij kent den oorlog, hij weet, dat deze het einde zou beteekenen van zijn vredelievende plannen. Hij weet nog meer, nl. dat een Europeesche oorlog het einde zou beteekenen van de cultuur van Europa. Ik wilde, dat allen, die verantwoordelijke posten bezetten bij andere volken, den oorlog even goed zouden kennen als hij en er zich evenzeer van bewust zouden zijn wat een oorlog voor het lot van Europa beteekent. Zelden heeft men zoo lichtvaardig gespeeld met het lot der volken als deze laatste weken, in welker middelpunt een staat stond, die als zoodanig, aldus Hess, slechts dank zij de leugen van Versailles bestaat en dank zij de leugen de wereld in opwinding vermag te brengen. De plechtige beloften, die aan de minderheden van dien staat zijn gegeven, zijn gebroken. Steeds vreeselijker worden de minderheden ontrecht, geterroriseerd en mishandeld. Steeds weer zijn de leden van het niet-Tsjechische volksdeel verslagen, alleen omdat zij geen Tsjechen zijn.
Helder en duidelijk staat voor aller oogen: ten eerste deze staat is klaarblijkelijk niet bij machte orde en rust binnen zijn grenzen te handhaven. Ten tweede: deze staat is geworden tot een haard van gevaren voor den vrede in Europa. Het beduidt dat men den vrede in Europa bedreigt, wanneer men plotseling mobiliseert zonder het geringste motief. Maar deze staat mobiliseert niet alleen, bliksemsnel heeft hij aan de grenzen tusschen hemzelf en zijn nabuur een toestand opgeroepen, die practisch een soort oorlogstoestand is. De eene provocatie van den nabuur is op de andere gevolgd.
Als motiveering voor dit gevaarlijke optreden is de wereld bekend gemaakt, dat bij geruchte heeft verluidt, dat Duitsche troepen zich in de richting van de grens bewogen. Een niet bewezen, volkomen onwaar gerucht is dus voldoende om te spelen met een afschuwelijken oorlog.
Aan niemand anders dan aan den Führer hebben Europa en de wereld het te danken, dat dit spel niet tot een catastrofe heeft geleid. Het is slechts verwonderlijk, dat in hun angst waarschijnlijk waanzinnig geworden lieden niet zoo spoedig mogelijk tot rede zijn gebracht door staten, die invloed op hen hebben. In plaats daarvan hebben wij beleefd, dat in ieder geval in het openbaar door een groot deel der radiozenders, door communiqués in de pers enz. een stroom van laster en feitenverdraaiingen is uitgegoten over hen, aan wie alleen het te danken is, dat Europa niet in vlammen staat. Toen echter gebleken was, dat Duitschland niet reageerde op de provocaties, wilden plotseling allen buitenslands vredesengelen zijn geweest.
De volken willen zelf even weinig als ooit den oorlog. Er leven nog te veel frontsoldaten en de frontsoldaten in de geheele wereld willen den vrede. „Ik kan mij in ieder geval niet indenken, dat de werkelijke oud-strijders van andere volken goedkeuren, dat hun dapperheid en de dapperheid hunner kinderen misbruikt wordt om oorlogsopruiers hun handwerk mogelijk te maken."

Ten slotte waarschuwde Hess er tegen Duitschlands vredelievendheid voor zwakte te houden.
Na de rede van Hess sprak Hitler een enkel woord. Hij zeide o.a. dat de nationaal-socialistische staat steeds zou steunen op de nat.-soc. partij en het leger. (Algem. Handelsblad)

(V. b. Hess 2562 E.; Duitsch-Tsjech. conflict 3291 G.)

E. NEDERL. OOST-INDIE. — Nieuwe Volksraadszitting geopend. - Rede van den Gouverneur-Generaal. - Budget-positie 1938. —

In de rede, welke de Gouverneur-Generaal van Ned. Indië, jhr. mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, bij de opening van den Indischen Volksraad op 15 Juni 1938 hield, memoreerde hij in de eerste plaats het 20-jarig jubileum waarmede hij den Volksraad namens de regeering gelukwenschte. De

landvoogd bracht verder de geboorte van Prinses Beatrix en het komende regeeringsjublieum van H. M. de Koningin in herinnering.
Sedert het vorig jaar hebben de economische omstandigheden zich in ongunstigen zin gewijzigd.
De bestaande onzekerheid zal niet spoedig worden opgeheven. Er dient weerstand geboden te worden aan den natuurlijken drang om betere economische resultaten aanstonds in een hooger kost-niveau om te zetten, terwijl men dient te waken tegen afbraak bij iedere dalende conjunctuur.
Een positieve arbeid ten behoeve van de handhaving en de verbetering van de volkswelvaart past ook tegenover de nieuwe moeilijkheden.
De Gouverneur-Generaal wees op het aandeel, dat de overheid in deze taak heeft, o.a. door bevordering van den export, het bepalen van verschillende restricties, de oprichting van exportcentrales, de bevordering van de voortbrenging ten behoeve van de eigen binnenlandsche markt, alsmede een verdergaande arbeidsverdeeling.
Vervolgens verklaarde de landvoogd dat de wenschelijkheid van een meer doelmatige verspreiding der bevolking ten volle de aandacht blijft hebben, waarbij de vorming van kernen in de streken, waar ruime middelen van bestaan nieuwe kolonisten blijven aantrekken, als methode wordt gevolgd, in aansluiting waarop zich een spontane emigratie op bevredigende wijze ontwikkelt.
De economische samenwerking met het moederland gaf weinig nieuwe elementen te zien.
De invoer-contingenteeringen zullen geleidelijk worden gesplitst in die, waarvan de handhaving voor de naaste toekomst onvermijdelijk is en andere, waarvan de beëindiging in beginsel kan worden aanvaard.
Vervolgens stond de G. G. stil bij de budgetaire ontwikkeling, welke het verloop van het economische leven volgde. De toeneming voor den gewonen dienst-1937 van de ontvangsten met 44 millioen gulden boven het niveau van 1936 en 97 millioen gulden boven de oorspronkelijke raming van het betrokken jaar, is in dit opzicht sprekend. Aangezien de uitgaven voor dat jaar langzamer toenamen dan de ontvangsten, verkeerde het, aanvankelijk op 64 millioen gulden geraamde, tekort in een overschot van 29 millioen gulden.
Ook de buitengewone dienst vertoonde met een feitelijk tekort van 17 millioen gulden een aanmerkelijk betere uitkomst dan oorspronkelijk werd verwacht.
De G. G. verklaarde, dat de regeering het betreurt, dat de uitgaven voor Defensie zoo hoog zijn, doch de regeering kan geen vrijheid vinden ontwerpen van minder verre strekking voor te leggen.
Zonder den algemeenen toestand te donker te willen zien en ofschoon overtuigd, dat de maatregelen in de laatste jaren getroffen, aan de weerkracht en de paraatheid van leger en vloot reeds in aanzienlijke mate ten goede zijn gekomen, blijft de regeering niettemin een verdere versterking geboden en het brengen van zwaar wegende offers gewettigd achten.
Hierna gewaagde de G.-G. achtereenvolgens van het herstel der gezagsmiddelen, in de bezuinigingsjaren aangetast, van de instelling eener bestuursacademie, van de instelling van groepsgemeenschappen, van de gouvernementen Sumatra, Borneo en Groote Oost en van het herstel der zelfbesturende landschappen op Bali.
Nadat vervolgens de regeling van de financieele verhouding tusschen land en locale ressorten op Java in herinnering is gebracht, stond de G.-G. stil bij de verbetering van de formaties van vele scholen en bij de subsidieering daarvan, zoomede bij talrijke andere verbeteringen bij het onderwijs.
De landvoogd memoreerde tenslotte dat de arbeidsloonen bij vele ondernemingen belangrijke verhoogingen ondergingen: de aandacht blijft gevestigd op die bedrijven waar de situatie nog minder bevredigend is.
Hierna beantwoordde de voorzitter van den Volksraad, mr. Van Helsdingen, de rede van den Gouverneur-Generaal.

Financieele nota. — De financieele nota van Ned. Oost-Indië begint met de mededeeling, dat de verbetering van de budget-positie, waarvan in de nota voor 1938 wordt gewag gemaakt, geen stand hield. Reeds in de verwachting voor het loopende jaar valt een teruggang te bespeuren.
Gaf de oorspronkelijke raming voor 1938 voor den gewonen dienst een tekort van niet meer dan *f* 900.000 en kon in het financieel exposé, dat in Jan. bij den Volksraad werd ingediend, nog gerekend worden op een tekort van niet meer dan *f* 4.800.000, naar de huidige verwachting moet een nadeelig saldo tegemoet worden gezien van *f* 19.000.000, te vermeerderen met een bedrag van *f* 4.900.000 voor alsnog te boeken gevolgen van conversies, welke in 1937 geschiedden, dus een tekort van totaal *f* 23.900.000.
De voorliggende ontwerp-begrooting voor 1939 toont een verdere doorbuiging van deze ongunstige ontwikkelingslijn. De gewone dienst sluit met een tekort van omstreeks *f* 38.500.000. De buitengewone dienst vereischt in dit verband geen speciale aandacht.
De oorzaak van deze aanzienlijke verslechtering is gelegen in de ingrijpende verandering in de conjunctuur, practisch over de geheele linie, terwijl de outillage van de landhuishouding, met inbegrip van defensie, verschillende onafwijsbare maatregelen eischt. De terugslag daarvan komt tot uiting, zoowel aan de zijde der ontvangsten, als aan die der uitgaven.
Tegenover de verwachting, welke in Jan. nog gemotiveerd was, dat voor 1938 te rekenen viel met nettoontvangsten tot een bedrag van *f* 371.000.000 laten de huidige cijfers geen hoogere verwachting toe dan *f* 353.700.000, terwijl de raming voor 1939 op niet meer dan op *f* 348.100.000 gesteld kan worden.
Wat de uitgaven betreft, geeft de herziene raming voor 1938 een totaal aan zuiver gewone landsuitgaven van *f* 364.400.000. De verwachting voor het loopende jaar is *f* 372.700.000 plus *f* 4.900.000, uithoofde van den leeningdienst, dus in totaal *f* 377.600.000.
Voor 1939 beloopt de raming *f* 386.600.000 met welk bedrag het niveau der uitgaven omstreeks *f* 50.000.000 komt boven het peil van 1937.
De constellatie van het budget waarbij voor den gewonen dienst een tekort is geraamd van *f* 38.500.000 kan naar het oordeel van de regeering niet zonder meer worden aanvaard.
Geplaatst in het geëigende algemeen financieel kader, waarbij vooral een meer dan gewone onzekerheid, speciaal aan de zijde der middelen, voor de toekomst in het oog springt, vereischt het tekort over 1939 geraamd, het treffen van voorzieningen tot veilig-stelling van het budgetaire perspectief, voor zoover dit op redelijke basis mogelijk is.
Daar het uitgaven-complex zoo sober is gehouden als onder de huidige omstandigheden mogelijk is, en deze uitgaven derhalve bezwaarlijk kunnen worden teruggebracht, zullen aan de zijde der inkomsten voorzieningen moeten worden getroffen en wel door terugneming van een gedeelte der belasting-verlagingen, waartoe na September 1936 kon worden overgegaan.
Een aantal maatregelen wordt opgesomd, liggende op het gebied der inkomstenbelasting, der loonbelasting en der invoerrechten. Bij doorvoering dezer maatregelen kunnen de ontvangsten met *f* 17.700.000 worden verhoogd, zoodat het tekort alsdan *f* 20.8 millioen za bedragen. (Aneta)

(Vor. ber. Volksraad 3282 B.; Begrooting 3283 B.)

A. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging en aanvulling van onderscheidene afdeelingen der begrooting van Nederl. Oost-Indië. —**
Bij de Tweede Kamer zijn op 8 Juni '38 ingediend negentien wetsontwerpen houdende goedkeuring van besluiten van den gouverneur-generaal van Nederl.-Indië tot wijziging en aanvulling van onderscheidene afdeelingen der begrooting van Nederl.-Indië voor het dienstjaar 1938, en tot vaststelling van afdeeling VIb (Landsdrukkerij) van voornoemde begrooting.
Mede rekening houdende met vorige aanvullingsbegrootingen vertoont thans de begrooting van Nederl.-Indië voor het dienstjaar 1938 de volgende eindcijfers:

1938	Geheele dienst	Gewone dienst	Buitengew. dienst
Uitgaven .	*f* 612.257.826	*f* 521.567.240	*f* 90.690.586
Middelen .	554.976.892	502.876.198	52.100.694
Tekort . .	*f* 57.280.934	*f* 18.691.042	*f* 38.589.892

De bovenstaande eindcijfers geven echter geen getrouw beeld van den werkelijken toestand, omdat eenerzijds nog niet in de begrooting is verwerkt de hoogere raming van onderscheidene middelenposten, anderzijds nog rekening moet worden gehouden met eenige belangrijke uitgavenverhoogingen. Deze correcties aanbrengende, verkrijgt men een te verwachten tekort van *f* 48.829.843 (waarvan *f* 6.674.951 op den gewonen en *f* 42.154.892 op den buitengewonen dienst).
Ten slotte moet bij laatstgenoemde cijfers nog in aanmerking worden genomen, dat in het tekort op den buitengewonen dienst begrepen is een bedrag van *f* 27.293.960 aan bewapenings- en welvaartsuitgaven, welke uiteindelijk door het rijk aan Indië zullen worden vergoed, zoodat het eigenlijke tekort op den geheelen dienst kan worden teruggebracht tot *f* 21.535.883. (Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vor. ber. Indische begrooting 3307 E.)

B. **JAMAICA. — Onrust. - Arbeidersbeweging. —**
De toestand op Jamaica en vooral te Kingston, waar het volk zich sedert weken aan allerlei uitspattingen te buiten ging, werd als zeer ernstig beschouwd. De Britsche kruiser „Ajax" arriveerde op 25 Mei '38 te Kingston. De rust is eenigermate hersteld.
De moeilijkheden zijn ontstaan op 2 Mei '38, toen een aantal arbeiders op een suikerplantage in staking waren gegaan en een gedeelte van de plantage in brand staken om aan hun eischen kracht bij te zetten. De staking heeft zich hierna uitgebreid en omvatte thans onder meer de havenarbeiders en de beambten van de gemeentelijke reiniging.
De werkgevers weigeren de vakvereenigingen te erkennen en de loonen te verhoogen.
Jamaica, het grootste Britsche eiland in den West-Indischen Archipel, heeft een bevolking van 1.070.000 zielen. (Telegraaf)

16 JUNI 1938

C. **ZWEDEN. — De dekking van de defensie-uitgaven.**
De minister van Financiën heeft een voorstel ingediend om het geheele bedrag van 70 millioen kronen, dat de regeering gevraagd heeft voor bijzondere maatregelen ter versterking van de weermacht, onmiddellijk te dekken. Daarvoor zal, volgens het voorstel, in de eerste plaats het berekende overschot op de begrooting van 19 millioen kronen gebruikt worden. Een extra-belasting op de naamlooze vennootschappen van 3 procent van hun belastbare winst zal 21 millioen kronen opleveren. De buitengewone vermogensbelasting, die verschuldigd is door particulieren met een belastbaar vermogen van meer dan 50.000 kronen en die 15 millioen opbrengt, zal verdubbeld worden en de gewone inkomsten- en vermogensbelasting wordt met circa 6 procent verhoogd, hetgeen eveneens 15 millioen op zal brengen.
De minister acht het noodzakelijk de extra-uitgaven voor de defensie onmiddellijk te dekken, omdat de omstandigheden zoodanig zijn, dat binnen afzienbaren tijd nieuwe, onvoorziene uitgaven zich voor kunnen doen. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. defensie 3194 E.; begrooting 3221 A.)

D. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Louis Adamic — „My America 1928-1938". (Harper & Brothers, New York) **(3283 C.)**
Duitsch: Hans Franck: „Annette". Ein Droste-Roman. (Adolf Sponholtz-Verlag, Hannover)
Paul Neubauer — „Das Fehlende Kapitel." (Tiefland Verlag, Amsterdam, Leipzig) **(Vor. ber. 3292 C.)**
Engelsch: C. R. Allen — „Tales by New Zealanders". (British Authors' Press)
J. W. N. Sullivan — „Isaac Newton" (1642—1727). (Macmillan) **(Vorig bericht 3292 C.)**
Fransch: André Rousseaux — „Littérature du XXe Siècle" I. (Albin Michel)
Paul Vaillant-Couturier — „Enfance". (Aux Editions Sociales Internationales) **(Vorig bericht 3292 C.)**
Italiaansch: A. Capasso — „La lirica di Gabriele D'Annunzio" Vol. I. (Tempo Nostro, Roma) **(3292 C.)**
Nederlandsch: Ben van Eysselsteyn — „Tusschen Zuiderkruis en Poolster". (H. P. Leopold's Uitg.)
„Moeders uit ons Vorstenhuis". (door Mr. E. v. Beusekom, mej. A. W. J. Mulder, de heeren H. H. P. Ryperman en J. Steur) (Scheltens & Giltay, A'dam)
B. H. Molkenboer — „Vondel-Schetsen". (Paul Brands' Uitg. Hilversum 1938)
Ben Stroman — „Vrouwepolder". (H. P. Leopold's Uitg.) **(Vorig bericht 3293 C.)**
Noorsch (in het Nederlandsch): Kari Gløerson — „John Myhre en zijn vrouw". (D. A. Daamen's Uitg., Den Haag) **(Vor. ber. 3125 C.)** (Red. K. H. A.)

E. **GROOT-DUITSCHLAND. — De Poolsche minderheid. - Eischen afgewezen. —**
De verlangens der Poolsche minderheid in Duitschland, welke uitgingen naar meer rechten voor haar leden, zijn van de hand gewezen. In bevoegde Duitsche kringen verklaart men, dat de Duitsche wetten van beperkenden aard zijn uitgevaardigd als antwoord op soortgelijke wetten, die de Duitsche minderheden in Polen treffen, dat in Duitschland een groot aantal cursussen in de Poolsche taal worden gegeven, en dat onder de Poolsche minderheid in Duitschland geen werkeloosheid heerscht.
Het officieuse agentschap Iskra publiceert een blijkbaar geïnspireerd commentaar op de eischen der Polen in Duitschland. Iskra schrijft o.m.: „Het memorandum van den bond van Polen in Duitschland onderstreept slechts, dat de Duitsche regeering „in het kader harer souvereiniteit" niet al haar beloften heeft gehouden. Het is te hopen, dat minister Frick, die thans nauwkeurig is ingelicht omtrent de situatie en de eischen der Poolsche minderheid, de noodige maatregelen zal nemen. Het is noodig, dat verandering in den toestand komt. Zoo niet, dan zou de ontwikkeling van de betrekkingen van goede nabuurschap kunnen worden geschaad. (De Tijd)
(Vor. ber. Poolsche Minderh. 3011 D.)

F. **ENGELAND. — Nieuwe defensieleening. - Emissie van £ 80 millioen 3% obligaties à 98%. —**
De regeering heeft op 14 Juni '38 een nieuwe leening aangekondigd ten behoeve van de nationale defensie. De leening zal tachtig millioen pond sterling bedragen, drie procent rente afwerpen en uitgegeven worden tegen een koers van 98%. De leening zal afgelost worden in de jaren 1954-1958.
In totaal zal met deze leening voor de defensie geleend zijn een bedrag van £ 180 millioen, waarbij nog komt een bedrag van £ 29 millioen van de laatste begrooting. Men verwacht, dat het totaal van £ 209 millioen voldoende zal zijn voor ongeveer een jaar, ter bestrijding van de uitgaven voor de defensie met geleend geld.

De inschrijving op de nieuwe leening zal op 15 Juni 1938 openstaan.
Deze tranche, groot £ 80 millioen, is de tweede van het totale bedrag van £ 400 millioen, dat ten behoeve der defensie in den vorm van leeningen zal worden opgenomen. De eerste tranche van £ 100 millioen werd in April van het vorige jaar geëmitteerd à 99½% en had een interestvoet van 2½%. Die leening is aflosbaar in de jaren 1944—1948). (Times)
(Vor. ber. Defensieleening 2679 C.)

A. NEDERLAND. — Wateler-Vredesprijs toegekend. De Wateler-Vredesprijs voor 1938, ten bedrage van 25.000 gulden, is voor de helft toegekend aan de Oecumenische Vereeniging in Nederland, in erkenning voor het streven dezer vereeniging tot bevordering van de geestelijke toenadering der volken, en voor de helft aan de Nederlandsche jeugdherbergcentrale, op grond van de verdiensten dezer instelling voor de bevordering van de internationale verstandhouding onder de jeugd.

De Wateler-Vredesprijs is ingesteld door den heer J. G. D. Wateler, in leven directeur der Oranje-Nassau Hypotheekbank te 's-Gravenhage, die bij zijn overlijden zijn vermogen heeft vermaakt aan de Carnegie-stichting, belast met het beheer van het Vredespaleis, onder beding, dat uit het revenu jaarlijks een vredesprijs zou worden toegekend aan dengene, die op eenigerlei wijze de zaak van den vrede het beste zou hebben gediend of die zou hebben bijgedragen tot het vinden van middelen ter bestrijding van den oorlog. De toekenning geschiedt beurtelings aan een Nederlander en een buitenlander. Achtereenvolgens zijn, sinds de instelling in 1931, met den prijs begiftigd Sir Eric Drummond, secretaris-generaal van den Volkenbond (die het bedrag echter ter beschikking heeft gesteld van de Internationale Unie van Volkenbondsvereenigingen te Brussel), de vereeniging voor Volkenbond en Vrede te 's-Gravenhage, Arthur Henderson, voorzitter van de Ontwapeningsconferentie, de afdeeling Nederland van den Wereldbond voor Internationale Vriendschap door de Kerken, de Radio-Omroepdienst van het Volkenbondssecretariaat te Genève, de Academie voor Internationaal Recht te 's-Gravenhage, en Lord Baden Powell.
(Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht blz. 2859 D.)**

B. ENGELAND. — Chamberlains verklaring in zake de bombardementen van Britsche schepen in Spaansche havens. —
Premier Chamberlain heeft op 14 Juni '38 een verklaring afgelegd over de bombardementen op Britsche schepen in de Spaansche wateren. Hij deelde mee, dat twee voorstellen zijn gedaan, die, indien zij uitvoerbaar waren, ertoe zouden kunnen bijdragen deze aanvallen te doen staken:
1. Het instellen van een veiligheidszône voor de schepen in zekere havens; ofschoon dit voorstel aanzienlijke moeilijkheden bevat, is het nauwkeurig bestudeerd.
2. Een voorstel, op 4 Juni '38 van de Burgos-autoriteiten ontvangen, volgens hetwelk een haven in het Spaansche regeeringsgebied buiten de oorlogszône zou worden aangewezen, waar de Britsche schepen ongehinderd zouden kunnen binnenkomen en uitvaren.
(Manchester Guardian) **(Vor. ber. Spaansche burgeroorlog 3300 A.; Chamberlain 3298 D.)**

C. GROOT-DUITSCHLAND. — De Oostenrijksche schulden. - Dr. Funk, minister van Economische Zaken ontkent rechtsplicht tot overneming door Duitschland. —
De rijksminister van Economische Zaken, dr. Funk, heeft te Bremen op 16 Juni '38 een uitvoerige rede gehouden over de grondbeginselen der Duitsche buitenlandsche handelspolitiek en het internationale schuldenvraagstuk.
Overgaande tot de oorlogsschulden zeide Funk, dat over het algemeen wel niet één verstandig mensch gelooft, dat de oorlogsschulden, zooals Amerika die b.v. van dertien Europeesche staten eischt ooit zullen worden betaald. Elke handelsschuld — aldus de minister — zullen wij eerlijk nakomen, maar het stelsel der politieke schulden wijzen wij principeel van de hand, daar het indruischt tegen de economische opvattingen en onvereenigbaar is met de beginselen eener nationaal-socialistische staats- en bedrijfsleiding. Door de hervereeniging van Oostenrijk met Duitschland is het vraagstuk der politieke leeningen opnieuw op den voorgrond getreden.
Hoe staan de zaken? Het Duitsche Rijk is niet rechtens verplicht de juridische erfenis der Oostenrijksche bondsleeningen te erkennen.
Funk noemde een aantal gevallen, waarin een dergelijke verplichting door andere landen is afgewezen, o.a. heeft Engeland na den Boerenoorlog de schulden der Boerenrepublieken niet erkend, terwijl Frankrijk de staatsschulden van Madagaskar niet heeft overgenomen.
Volgens de praktijk van het volkenrecht kan derhalve niet geëischt worden, dat het Duitsche Rijk de Oostenrijksche bondsschulden overneemt.
Het oude staatsstelsel van Oostenrijk is niet op het Duitsche rijk overgegaan, maar als zoodanig geliquideerd en wel door vreedzaam geuiten volkswil Het Oostenrijksche regime steunde uitsluitend op buitenlandsche hulp, welke ook in financieelen vorm met zuiver politieke bedoelingen aan dit land verleend werd. Het resultaat van de buitenlandsche financieele hulp, zooals deze in den vorm der drie bondsleeningen aan Oostenrijk is verleend, is zoo verbijsterend, dat het buitenland zich er zeker niet op beroepen kan hier een productief opbouwend werk verricht te hebben. De buitenlandsche financieele hulp, welke door middel van een deflatiepolitiek verleend werd, hield in geen enkel opzicht rekening met het welzijn van het volk, maar was uitsluitend er op gericht de internationale betalingsbalans van Oostenrijk, met handhaving van den leeningsdienst, in evenwicht te houden. Het betalingsmoratorium voor Oostenrijk zou na de ineenstorting van de „Oesterreichische Creditanstalt" in 1931, onhoudbaar zijn geweest, indien niet opnieuw internationale financieele hulp had ingegrepen om het bestaande stelsel kunstmatig te verlengen. De middelen, welke Oostenrijk verkregen heeft, hebben uitsluitend er toe gediend het land, zonder rekening te houden met economische motieven, kunstmatig in een politieken toestand te houden, die langzamerhand ging gelijken op een economische worging van het Oostenrijksche volk. Wat nu de garantieverplichting der afzonderlijke staten betreft, op het oogenblik worden onderhandelingen gevoerd tot regeling van deze kwestie, teneinde den wederzijdschen belangen recht te doen. Er is te minder reden voor ongerustheid of een bedreiging tegenover Duitschland, dat de vraagstukken met succes zullen worden geregeld. Duitschland biedt thans een goede kans op herstel van een gezond internationaal economisch leven.
(Berliner Tageblatt)
(V. b. Ned. Leening 1121 F.; Intern. Leening 417 H.)

D. ITALIE. — Het eiland Leros versterkt. —
Volgens de „Daily Telegraph" is ondanks de scherpe

(Daily Telegraph and Morning Post)

censuur in Italië alle kwesties der defensie betreffende, bekend geworden, dat Italië bezig is het eiland Leros in de Middellandsche Zee, dat het na den oorlog in Libye heeft bezet, aanzienlijk te versterken. Het eiland wordt gemaakt tot een marine- en luchtbasis van den eersten rang en zou zelfs sterker gefortificeerd zijn dan Malta. Leros is een strategisch punt van groot belang en ligt op slechts 330 mijl afstand van Cyprus en 550 mijl van Haifa het einde van de Irak petroleumpijpleiding.
De bevolking van Leros is sedert 1933 gestegen van 6429 tot 13.657 zielen. Hiervan zijn 7550 Italianen.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Dodekanesos 1702 E.)**

A. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Uitslag der 3 verkiezingen. —**
De partij van Henlein verwierf op 12 Juni '38 90.9 % van alle Duitsche stemmen. Over de drie verkiezingsdagen samen heeft zij een percentage van 91.44 bereikt.
De autonomistische partij van mgr. Hlinka bereikte een percentage van 40—45 van het totaal aantal Slovaaksche stemmen. Hij heeft derhalve wel de sterkste partij, maar zijn Slowaaksche tegenstander, minister Hodza, stelt hier tegenover, dat Hlinka niet het geheele Slowaaksche volk achter zich heeft en dat de meerderheid zich achter Praag schaart.
In de overwegend Poolsche en Hongaarsche plaatsen is het aantal stemmen op de nationale partijen eveneens toegenomen, ten koste van de linksche en Tsjechische groepen.
In de Tsjechische streken hebben de regeeringspartijen zich goed weten te handhaven en is de oppositie achteruitgegaan.
De laatste verkiezing heeft zich gekenmerkt door een bijzondere kalmte in het geheele land.

De resultaten van de verkiezingen. —

De Temps geeft een overzicht van de resultaten van de op drie Zondagen gehouden verkiezingen (22 Mei—29 Mei en 12 Juni 1938).

Partij	Stemmental	Winst of verlies
Soc.-nat. partij (Benesj) . .	349.267	+ 81.934
Tsjech. soc.-dem. partij . .	267.602	+ 3.497
Communisten	225.987	+ 18.324
R.K. Tsjechoslow. partij . .	132.471	+ 15.233
Tsjechoslow. agrariërs . .	147.487	+ 18.694
Handwerkslieden en middenstand	99.685	— 14.068
Nationale democraten . . .	135.543	— 61.923
Voor de Duitsche partijen zijn de cijfers:		
Henlein	251.300	+ 30.853
Duitsche soc.-dem. partij . .	35.993	— 12.171

(De Telegraaf - Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor .ber. Verkiezingen 3288 B.)

17 JUNI 1938

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Electriciteitswet aangenomen. —**
Na een langdurig debat heeft de Tweede Kamer op 14 Juni '38 het ontwerp-electriciteitswet met 47 tegen 27 stemmen aangenomen, echter niet dan nadat een belangrijk principieel element uit het ontwerp verdwenen was. Door de aanvaarding van een amendement-De Geer werd namelijk de bevoegdheid des ministers, om de winsten der gemeentelijke electriciteitsbedrijven te limiteeren, geschrapt.
(De Telegraaf) **(Vor. ber. Tweede Kamer 3309 A.)**

C. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Na de verkiezingen. - Houding van Groot-Duitschland. - Slowaken. - Sudeten-Duitschers en hun memorandum van 8 Juni '38.**
Slowaken. - Sudeten-Duitschers. — Ook het derde en laatste deel der gemeenteraadsverkiezingen in Tsjecho-Slowakije is thans achter den rug en volgens de tot dusver bekend geworden uitslagen leverden die geen noemenswaardige verschuivingen op in vergelijking met de beide voorgaande stembusresultaten. In het Sudeten-Duitsche gebied verkreeg ook ditmaal de partij van Henlein een zeer groote meerderheid, in andere streken kregen de Slowaken, Hongaren of Roethenen de meeste stemmen; maar over het geheel bleken toch de Tsjechen verreweg de sterkste partij in het land te vormen. Het optrekken der Sudeten-Duitschers in een gesloten front achter het vaandel van Henlein kon thans geen verrassing meer baren, zoomin als de ook ditmaal aan het licht getreden verdeeldheid onder de Slowaken, die slechts voor een gering deel in de voetstappen treden van mgr. Hlinka, wiens streven naar zelfbestuur voor de Slowaken bij zijn stamgenooten allerminst algemeene instemming vindt. De meeste Slowaken spraken zich duidelijk uit ten gunste van handhaving van het Tsjechoslowaakse staatsverband. Er is dus, blijkens de stembus-uitspraak, een zeer sterke meerderheid voor de regeering-Hodza, die nu met het nationaliteiten-statuut te voorschijn zal moeten komen, opdat een algemeene regeling kan worden getroffen.

Houding van Groot-Duitschland. — In Berlijn schijnen de leidinggevende personen maar matig ingenomen te zijn met dezen gang van zaken, te oordeelen naar den heftigen toon der gelijkgeschakelde bladen, die alleen mogen publiceeren wat van hoogerhand wordt bevolen. Elk incidentje in Tsjecho-Slowakije wordt opgeblazen tot een hevig dramatische gebeurtenis, waarbij de Sudeten-Duitschers natuurlijk de lijdende rol spelen in smetteloze onschuld tegenover de bloeddorstige Tsjechen en hun medestanders. Deze perscampagne, zoomin als iets anders, vermag nochtans de kalmte van de regeering in Praag te verstoren. De noodige militaire voorzorgen zijn van dien kant genomen en voor de rest wordt voeling gehouden met de leiders der belanghebbende partijen, teneinde zoo mogelijk tot een compromis te geraken. Geweld zal echter met alle beschikbare middelen worden gekeerd, ook wanneer dit van buiten de grenzen zou komen, waarbij op Fransche hulp beslist kan worden gerekend en misschien zelfs ook op Britschen steun. Aan Duitschen kant beijvert men zich thans opnieuw betuigingen van vredelievendheid af te leggen, den klemtoon latende vallen op de Tsjechoslowaakse oorlogstoebereidselen, welke in sommige bladen aldus worden toegelicht, dat de Tsjechen voornemens zouden zijn Duitschland aan te vallen.
Memorandum van 8 Juni. — De Tsjechoslowaakse regeering heeft op een delicaat oogenblik in de verhouding tusschen haar en de Sudeten-Duitschers een gebaar gemaakt, dat in staat moet zijn voorloopig ontspanning te brengen. Juist aan den vooravond van de laatste verkiezingsronde (12 Juni '38) voor de gemeenteraden, heeft de Tsjechoslowaakse regeering bekendgemaakt, dat zij het memorandum van de Sudeten-Duitsche partij, dat op 8 Juni aan dr. Hodza werd ter hand gesteld, als basis aanvaardt voor de besprekingen met de Sudeten-Duitsche partij. De besprekingen zijn onmiddellijk na afloop van de verkiezingen begonnen Het memorandum der Sudeten-Duitschers zal echter niet, zooals wel vanzelf spreekt, den eenigen grondslag vormen voor de besprekingen, maar het door de regeering uitgewerkte Nationaliteitenstatuut naast zich op de conferentietafel vinden.
Het memorandum van 8 Juni, dat door den Kamerafgevaardigde Kundt werd opgesteld, is een nadere uitwerking van de acht fundamenteele eischen, door Henlein op 24 April '38 op het congres der Sudeten-Duitschers te Karlsbad geformuleerd. Deze eischen komen op het volgende neer: 1. Gelijkstelling van de Duitsche volksgroep met het Tsjechische volk, zoowel in rechten als rang. 2. Teneinde deze positie van rechtsgelijkheid te kunnen handhaven, erkenning van de Sudeten-Duitsche volksgroep als rechtspersoon. 3. Afbakening en erkenning van het afzonderlijke Duitsche gebied. 4. Organisatie van een Duitsch zelfbestuur in dit gebied, geldende voor alle takken van het openbare leven, waarbij de belangen van de Duitsche volksgroep zijn betrokken. 5. Beschermende wettelijke bepalingen ten behoeve van de staatsburgers, die buiten het gebied leven, waarin hun volk een gesloten geheel vormt. 6. Opheffing van het onrecht, dat den Sudeten-Duitschers sedert 1918 is aangedaan en herstel van de hierdoor berokkende schade. 7. Erkenning en toepassing van het beginsel: in het Duitsche gebied Duitsche openbare ambtenaren. 8. Onbeperkte vrijheid, zich lid van de Duitsche volksgemeenschap te noemen en de Duitsche wereldbeschouwing te belijden

Bevolking en minderheden. —
Volgens de laatste officieele volkstelling (1930) bestond de bevolking uit 14.729.536 zielen. De verdeeling is als volgt:

Tsjechoslowaken	9.688.943	66.92%
Duitschers	3.231.718	22.32%
Hongaren	692.121	4.78%
Roethenen	549.043	3.79%
Joden	186.474	1.29%
Polen	81.741	0.56%
Diversen	49.465	0.34%
Vreemdelingen	250.031	....

(Alg. Handelsblad - Telegraaf - Avondpost - Telex-A. N. P. - New York Times)
(Vor. ber. Tsjecho-Slowakije 3311 A.)

D. **ZWEDEN. — Koning Gustaaf V van Zweden 80 jaar. - Geschenk van 3.300.000 kronen voor bestrijding van kinderverlamming ter beschikking gesteld.** Op 16 Juni '38 is Koning Gustaaf V van Zweden 80 jaar geworden. De Koning werd geboren als zoon van Koning Oscar II en Prinses Sophia van Nassau. Hij genoot een zeer zorgvuldige opvoeding, militair zoowel als anderszins, terwijl hij tevens eenige jaren aan de Universiteit studeerde. Daar hij eerst op 8 December 1907 de regeering overnam, had hij als kroonprins gelegenheid te over uitgebreide reizen te maken en zoo verschillende landen en volken te leeren kennen. In dien tijd bestond er nog de Unie tusschen Noorwegen en Zweden. De laatste jaren vóór den dood van zijn vader trad kroonprins Gustaaf meermalen als regent op. Dit was ook het geval bij de scheiding tusschen Noorwegen en Zweden in 1905 en

algemeen is men thans nog van meening, dat de opofferende gezindheid van den kroonprins als van den koning, bij die gelegenheid zeer veel heeft bijgedragen tot een vreedzame oplossing van het conflict, zoodat ook na de ontbinding van de Unie een blijvende vriendschap en een groot onderling vertrouwen tusschen de beide landen is blijven bestaan. De minister-president heeft den koning ter gelegenheid van diens tachtigsten verjaardag een bedrag van 3.300.000 kronen ter hand gesteld, dat bij nationale inschrijving was verkregen en volgens den wensch van den koning bestemd zal worden voor medische doeleinden, met name voor de bestrijding der kinderverlamming.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Koning Gustaaf 3056 E.)**

18 JUNI 1938

A. **CHINA. — Conflict met Japan. - Protesten in zake bombardement Kanton. - Japansch offensief tegen Hankau. - Tsjoenking regeeringszetel. - Dijken tusschen Tsjengtau en Kaifeng doorgestoken. —**
De protesten van Washington, Londen en Parijs tegen de Japansche luchtbombardementen op Kanton hebben geen enkel resultaat opgeleverd.
Het Japansche offensief is met concentratie van alle krachten tegen Hankau ingezet: te land, te water en in de lucht. De Chineesche regeering heeft Hankau verlaten en haar zetel naar Tsjoengking overgebracht. 42 Japansche oorlogsschepen zijn de Jangtse verder opgestoomd, vergezeld door transportschepen met troepen, die hier en daar aan land worden gezet en o.a. Anking hebben ingenomen. Het offensief te land is echter weldra tot stilstand gekomen. De Chineezen hebben n.l. tusschen Tsjengtau en Kaifeng de dijken van de Gele Rivier op verscheidene plaatsen doorgestoken, waardoor de watermassa's zich over het uitgestrekte land uitstorten. Japansche patrouilles, die trachtten de gaten te stoppen, werden het slachtoffer van Chineesche guerillabenden. Als men bedenkt, dat de periode van den grooten regenval voor de deur staat, wordt het duidelijk, dat de Chineesch-Japansche oorlog thans in een phase dreigt te komen, welke voor de Japanners noodlottig kan worden. Mèt het water van de Gele Rivier spoelt een zee van oorlogsellende over de arme Chineesche aarde. Van Japansche zijde is reeds gemeld, dat meer dan 100.000 boeren zijn verdronken.
(Telegraaf - Alg. Handelsblad - Telex-A. N. P. - Agence Belga) **(V. b. Chin.-Jap. conflict 3303 A.)**

B. **SPANJE. — Burgeroorlog. - Castellon bezet. - Offensief tegen Valencia. —**
Spoediger dan verwacht is generaal Franco er in geslaagd zich van Castellon meester te maken. Dit succes van de nationalisten is het eindresultaat van een offensief, dat op 23 April '38 bij Alcaniz werd ingezet. Zij vorderden toen circa 100 k.m., doch als gevolg van de krachtige tegenaanvallen der republikeinen werd het offensief na een maand stopgezet. Den 28sten Mei '38 gingen de rechtschen opnieuw tot den aanval over, waarbij zij vooral hardnekkigen tegenstand bij Albocacer moesten overwinnen. Aanvankelijk scheen het offensief wederom dood te loopen, doch toen op 7 Juni het offensief in zijn derde phase trad, was de tegenstand der linksche troepen gebroken. In deze twee maanden hebben de nationalisten 148 dorpen veroverd, duizenden republikeinen gevangen genomen en een grooten oorlogsbuit binnengehaald.
Het eerste gedeelte van het offensief is nu ten einde. Het tweede is onmiddellijk begonnen: het gaat nu om de verovering van de Miljares en den hoofdweg Teruel—Sagunto met als uiteindelijk doel, de bezetting van Valencia. Reeds hebben de nationalisten op hun achtervolging van de retireerende republikeinen Villareal bereikt en bezet.
De rechtsche bommenwerpers hebben in de afgeloopen week hun gruwelijk bedrijf weer onafgebroken voortgezet, met dit verschil dat thans geen slachtingen onder de burgerbevolking zijn aangericht van een omvang zooals te Granollers, ofschoon ook nu zooals begrijpelijk is toch weer tientallen niet-combattanten daar het slachtoffer werden.
(Telex-A. N. P. - Het Vaderland - De Nieuwe Eeuw)
(Vor. ber. Burgeroorlog 3300 A.)

C. **AARDBEVING. — Nederland. - Nabeving op 12 Juni 1938. —**
Op den aardschok, die op 11 Juni '38 te 12 uur 18 ook in ons land werd waargenomen (pag. 3300 B.) is op 12 Juni '38 wederom een nabeving gevolgd.
Het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut te De Bilt deelt daaromtrent het volgende mede:
Op 12 Juni '38 om 14 uur 46 minuten 20 sec. werd wederom een aardbeving geregistreerd. De beving hield ongeveer drie minuten aan en was twintig maal zoo zwak als de hoofdbeving van 11 Juni '38 12.18 uur, doch driemaal zoo sterk als de nabeving van 11 Juni '38 14.10 uur. Ook 12 Juni had men wederom met een nabeving te doen.
Om kwart voor drie (12 Juni) werd in Terneuzen een ver verwijderd onderaardsch gerommel gehoord, dat gedurende ongeveer zes seconden voor het oor waarneembaar was en dat gepaard ging met een lichten aardschok. In sommige huizen begonnen de deuren en ramen te rinkelen en in verschillende straten liepen de bewoners verschrikt naar buiten, hoewel van een paniekstemming uiteraard geen sprake was. Daarvoor was zoowel het op onweersgerommel lijkende onderaardsche gedreun als de trilling te gering. De schok, die hier waargenomen werd, maakte den indruk uit de richting van Kloosterzande, dus uit het Oosten, te komen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Aardbeving 3300 B.)

A. **Positie der Joden. —**

Het „Algemeen Handelsblad" was zoo welwillend ons de publicatie van het volgende artikel, ingezonden door zijn correspondent te Berlijn op 17 Juni '38, toe te staan:

De laatste dagen en weken is het aantal verordeningen en incidenten van anti-semietisch karakter in het Duitsche Rijk zoozeer toegenomen, dat het gewenscht lijkt, de situatie der Joden in Duitschland nog eens in groote trekken te overzien.

Het principieele anti-semitisme, waarmede de Duitsche Staat sedert 1933 met steeds toenemende intensiteit zijn Joodsche burgers (en tot op zekere hoogte ook de binnen zijn grenzen wonende Joodsche buitenlanders) het leven zwaarder maakt, brengt nu eenmaal internationale consequenties met zich, die het noodzakelijk maken, van tijd tot tijd de ontwikkeling der gebeurtenissen wat nauwkeuriger onder de loupe te nemen. Men is er zich overigens in Duitschland, en wel in de eerste plaats in verantwoordelijke regeerings- en partijkringen, volkomen van bewust, dat het hier volstrekt niet alleen gaat om een campagne van binnenlandschen aard, „waarin zich het buitenland eigenlijk niet behoorde te mengen", omdat Duitschland „met zijn Joodsche staatsburgers doen kan, wat het verkiest"; maar men begrijpt volkomen, dat de geheele wereld bij deze dingen betrokken is en dat het „Joodsche vraagstuk" een rol van zeer groote beteekenis speelt in de verhouding van het Derde Rijk tot vele andere staten.

De Duitsche nationaal-socialistische strijd tegen het Jodendom is van een zoo radicaal en onverzoenlijk karakter, dat men nu langzamerhand verstandig zal doen een streep te halen door de na 1935 nog vaak genoeg gehoorde overweging „dat de Wetten van Neurenberg als een soort afsluiting van dezen strijd te beschouwen zouden zijn, dat vele Nazileiders al lang berouw hebben over dit punt van het partijprogram, dat zelfs Hitler als een blok aan het been beschouwt", en „dat vele Joden reeds terugkeerden, nu bleek, dat de actie al aan het verflauwen was".

De inlijving van Oostenrijk en het daarbij door minister Göring te Weenen aangekondigde nieuwe stadium zal nu wel alle optimisten tot zwijgen hebben gebracht. En als de berichten over de houding der Duitschers jegens de Joden in Weenen en andere Oostenrijksche steden en de heden in omloop gebrachte geruchten over anti-semietische demonstraties in het Oosten van Berlijn ook maar gedeeltelijk juist zijn, dan behoeven we daarbij nog slechts te voegen de toenemende ongerustheid in de zeer groot geworden Joodsche kolonie in de rijkshoofdstad door de nu reeds tot gewoonte geworden razzia's in koffiehuizen, die vooral door Joden worden bezocht, om de laatste twijfelaars en goedgeloovigen er van te overtuigen, dat ook de stemming der bevolking een nieuwe actie aankondigt, die — aldus meenen we uit vele informaties te mogen afleiden — lijnrecht op het einddoel aanstuurt: de volkomen uitschakeling van het Joodsche element uit de Duitsche samenleving. Dat wordt trouwens in de officieele organen der partij openlijk toegegeven. Zoo kon men onlangs in de „Schülungsbriefe", het huisorgaan der N.S.D.A.P., woordelijk lezen:

„dat het einddoel is, dat binnen weinige jaren in Duitschland geen Joden meer te ontdekken zijn."

De volkomen uitschakeling van de Joden als medebezitters van het Duitsche economische leven zal naar ik verneem nog in den loop van dezen zomer in den vorm van nieuwe wettelijke bepalingen tot uitvoering komen en men neemt aan, dat dit proces in ongeveer anderhalf jaar ten uitvoer zal zijn gebracht.

De verordening van minister Göring betreffende de registratie van alle Joodsche vermogens (waardoor waarschijnlijk ook in Duitschland wonende buitenlandsche Joden worden getroffen) was de groote voorbereidende stap. De Duitsche regeering wenscht, dat Joodsche eigenaars van bedrijven op elk gebied deze aan den Staat ten verkoop zullen aanbieden, die ze dan „ariseert" door ze over te dragen aan niet-Joodsche Duitschers, al dan niet met een in termijnen af te betalen rijksvoorschot, terwijl de Joodsche „verkooper" er zich in schikken moet, dat hem „Schatzanweisungen" in betaling worden gegeven, van welker rente hij voortaan in zijn levensonderhoud zal moeten trachten te voorzien.

De uitvoering van dit verbluffende proces beteekent de grootste transactie, die het Duitsche economische leven ooit heeft doorgemaakt. Op 15 Juni '38 liep de termijn voor de registratie der Joodsche vermogens af, en heden weet de Duitsche regeering dus om welke enorme sommen het hier gaat. Het is niet aan te nemen, dat deze resultaten zullen worden gepubliceerd en slechts de regeering zou kunnen bevestigen of ontkennen, dat de jongste schatting, die men hier kan aannemen, en die een bedrag van 10 à 12 milliard aangeeft, op waarheid berust.

Men betwijfelt in goed-ingelichte kringen ten zeerste, of een zeer groot percentage van het totaal der aangemelde vermogens tenslotte den Joodschen „verkoopers" ook werkelijk in den vorm van Staatspapieren ten goede zal komen. Weliswaar belooft de Staat, dat deze transactie ter vermijding van particuliere willekeur onder streng rijkstoezicht zal plaats hebben, maar gezien de zeer bijzondere omstandigheden en het algemeene feit, dat bij gedwongen verkoop de geschatte waarde zelden stijgt maar meestal zal dalen, is het nauwelijks aan te nemen, dat de bezitters der bedrijven, die van hun levenswerk afscheid moeten nemen, althans over den koopprijs, die met de „handelsübliche" waarde geen rekening zal houden, gerustgesteld zullen zijn.

Groot-Duitschland

Volgens de jongste berichten is nu ook door de regeering nauwkeurig omschreven, welke bedrijven, maatschappijen op aandeelen, enz. als Joodsch moeten worden beschouwd, en ligt het verder in de bedoeling, Joodsche zaken voor te schrijven, een duidelijk zichtbaar kenteeken op hun bedrijven en producten aan te brengen, met de duidelijke bedoeling, die Joodsche handeldrijvende middenstanders, industrieelen, enz., die ondanks alles zouden weigeren hun bedrijven te koop aan te bieden, het behoud hunner niet-Joodsche cliëntèle vrijwel onmogelijk te maken.

Het Rijk zal de „ariseering" door het beschikbaar stellen van groote credieten in de hand werken, waarbij het voor de rijkskas slechts overboekingen betreft en alleen de „Spanne" tusschen verkoopsprijs en verleend crediet deze kas in contanten zal toevloeien, welke sommen ter fundeering van de vlottende rijksschulden op korten termijn zullen worden gebruikt. Men schat deze voor het Rijk wel zeer welkome „Spanne" voorloopig op 3 tot 5 milliard Mark.

Herinnert men nu bovendien nog aan de groote moeilijkheden, die men den Joodschen medeburger op woninggebied in den weg wil gaan leggen door een sterken druk uit te oefenen op „arische" huiseigenaars, die aan Joden verhuren of willen verhuren, en zekere rechten aan „ariërs" te verleenen, die niet met Joden onder één dak willen wonen, dan kan ook zelfs door de meest-fanatieke „nazi's" niet worden ontkend, dat hier een actie gaande is, die neerkomt op zuiver machtsvertoon van een staat jegens een kleine minderheid van zijn burgers, met het schier onvermijdelijk gevolg van verarming en nog onoverzienbare ellende van een groot percentage dier uit te stooten minderheid.

Nu mag niet verzuimd worden, mede te deelen, dat het Duitsche Rijk ook wel inziet, dat het niet aangaat, deze groep van eenige honderdduizenden „gedwongen renteniers" volkomen aan haar lot over te laten. Zoo denkt men van overheidswege aan het stichten van een „Ausgleichskasse", die plotseling verarmden Joden ten minste nog een bestaanminimum zal moeten verzekeren. Ook wil men de moge-

lijkheid open laten, dat naast het kleine aantal Joden, dat vrije beroepen kan blijven uitoefenen, uit hun oorspronkelijke verdiensten gestooten Joodsche medeburgers als ondergeschikten aan den kost kunnen komen.
Theoretisch is dit niet onmogelijk, omdat in Duitschland geen officieele verordening bestaat, die het in dienst nemen van Joodsche werkkrachten door niet-Joodsche werkgevers, zoowel overheden als particulieren, verbiedt, en naar men mij van regeeringszijde verzekert, ligt het ook niet in de bedoeling, zulk een verordening uit te vaardigen.
Evenmin bestaat in dit verband een beperking wat betreft de getalsverhouding. Men staat in regeeringskringen verder op het standpunt, dat het feit, dat in Duitschland tegenwoordig steeds meer vraag naar arbeidskrachten is, het te werk stellen van Joodsche werknemers, wier aantal, dank zij de uitschakeling uit het economische leven, zeer zal toenemen en wier emigratie moeilijk zal blijken wegens de transferbepalingen, een gedeeltelijke oplossing der moeilijkheden zou kunnen beteekenen.
Zal er echter in de practijk van deze mogelijkheid, Joden een nieuw bestaan te bezorgen, iets terechtkomen, gezien de gelijktijdige propaganda der „Stürmer"-kringen om de Joden volkomen te isoleeren en als minderwaardige menschen in elken vorm te mijden? Wij meenen het ernstig in twijfel te moeten trekken. Neen — de koers gaat in andere richting. En het is begrijpelijk, dat de Joden, die dit nu langzamerhand wel allen moeten gaan inzien, een sterk toenemend verlangen toonen om Duitschland te verlaten, ten einde aan de ellende der proletarisatie te ontkomen.

Welke kansen hebben de Duitsche Joden bij emigratie? Volgens de volkstelling van 1925 waren 58,8 % der Joden hier werkzaam in handel en verkeer, 25,8 % in industrie en ambacht, 1,74 % in landbouw en veeteelt, 5,9 % in overheidsdienst, als jurist, in vrije beroepen, en 4,35 % op hygienisch gebied. Het overgroote deel van deze menschen beheerscht slechts de Duitsche taal. Men kan uit deze statistiek zelf afleiden, dat slechts een klein percentage beschikt over de capaciteiten en mogelijkheden om in het buitenland onmiddellijk een nieuwe existentie op te bouwen. Aangenomen dat er plaats voor hen is.

Zoo ziet de toekomst voor de Joden in Duitschland er uit. Reeds hebben velen van hen hun pas en dien van de leden van hun gezin moeten inleveren, zoodat hun ook de gelegenheid in het buitenland naar mogelijkheden van existentie te gaan rondzien is ontnomen. (Algemeen Handelsblad)

(Vor. ber. Joodsch bezit 3259 D.; Anti-Semitisme 3219 E.)

A. TIN. — Quota voor derde kwartaal verlaagd van 55 % tot 45 %. —

Het Internationale Tin Comité heeft op 2 Juni '38 besloten de exportquota voor het derde kwartaal van 1938 te verlagen van 55 % tot 45 %. In dit percentage is begrepen de hoeveelheid bestemd voor de vorming van een „bufferstock".
Voor Malakka en Ned.-Indië ondergaan de quota van 45 % een toeneming in verband met de verhooging van de standaardtonnages van deze landen met 7½ %.
Het tincomité heeft voorts in principe zijn goedkeuring gehecht aan het schema tot vorming van een bufferpool.
Het Internationaal Tin Comité heeft op 20 Juni '38 besloten om van de voor het derde kwartaal op 45 % der basistonnages vastgestelde tin-uitvoerquota een contingent van 10 % der standaardtonnages te bestemmen voor de vorming van een tin-bufferpool. Voor den vrijen export der tinrestrictie-landen wordt het uitvoerquotum dus 35 % der onlangs gewijzigde standaardtonnages.

De op de vergadering aanwezige delegaties (alle landen met uitzondering van Siam waren vertegenwoordigd) — onderteekenden de tin-bufferpooloverëenkomst. (De Telegraaf)

(Vor. ber. Tin-quota 3057 F.)

B. VEREENIGDE STATEN. — Vliegtuigindustrie. —

De totale verkoopen van de Amerikaansche maatschappijen geven van 1933 af een voortdurende stijging te zien, zooals uit het volgende staatje blijkt:

1929	ca.	$ 70	mill.
1933	„	33	„
1934	„	42	„
1935	„	45	„
1936	„	77	„
1937	„	114	„
1938	(geschat)	„ 150	„

Wat den afzet betreft neemt de export van vliegtuigen, vooral van militaire toestellen, een steeds belangrijker plaats in. In het eerste kwartaal van 1938 beliep de waarde van de uit de V.S. geëxporteerde vliegtuigen niet minder dan 45% van de totale productie. In 1937 beliep de export $ 40.000.000 of 34% van de totale productie. In 1936 bedroeg de uitvoer $ 22.000.000, in 1931 slechts $ 4.000.000.
De voornaamste oorzaak van deze toeneming moet worden gezocht in de bewapening van vrijwel alle landen ter wereld. De buitenlandsche fabrieken kunnen onmogelijk aan de vraag naar militaire vliegtuigen voldoen. Zij missen daardoor bovendien de gelegenheid zich voldoende aan de constructie van transportvliegtuigen te wijden. (Telegraaf)

(Vor. ber. Vliegtuig-ind. 3282 E.)

19 JUNI 1938

C. SOROPTIMISTCLUBS. — Beteekenis. —

Van 4—8 dezer vond te Amsterdam het vierde congres der Europeesche Federatie van Soroptimist-Clubs plaats. Voorzitster van dit congres is mej. C. M. Meyers te Amsterdam, die tevens presidente van de Europeesche Federatie is.
In een dezer dagen gehouden persconferentie gaf mej. Meyers een uiteenzetting van de werkwijze der „Soroptimist International Association", waarvan de Europeesche Federatie, evenals de Amerikaansche en de Federatie van Groot-Brittannië en Ierland een onderdeel vormt.
Vooraf deelde mej. mr. Gerda Veth, voorzitster der Amsterdamsche Soroptimist-Club een en ander mede over doel en werkmethode der Soroptimisten.
Een Soroptimist-Club is een vereeniging van werkende vrouwen, die op dezelfde leest is geschoeid als de Rotary-Club voor mannen.
De naam, een Amerikaansche vinding — in 1921 werd de eerste club te Oakland in Californië opgericht — is afgeleid van de Latijnsche woorden „soror" en „optimus". Dit kan tot misverstand aanleiding geven doch bedoelt slechts te verstaan te geven, dat de leden trachten haar beroep of bedrijf op de beste wijze te vervullen.
Uit nagenoeg ieder beroep of bedrijf worden leden gerecruteerd, met dien verstande, dat bij iedere club (Nederland telt er 12) het lidmaatschap is beperkt tot één vertegenwoordigster voor ieder beroep of bedrijf. Deze verwerft haar lidmaatschap op uitnoodiging der club, die haar kiest als waardig vertegenwoordigster van het betrokken beroep of bedrijf.
In de Nederlandsche Soroptimist-Clubs zijn nagenoeg alle beroepen en bedrijven vertegenwoordigd: bij onderwijs en bibliotheek, geneeskundige verzorging, juristen, departementsambtenaren, maatschappelijk werk, technische en wiskundige vakken, kunst, godsdienst, journalistiek, gymnastiek, land- en tuinbouw, bank- en winkeliersbedrijf, overal worden vrouwen gevonden, die toonen tegen hun taak opgewassen te zijn en die dientengevolge geacht kunnen worden het doel van het Soroptimisme na te streven en te bevorderen.

Wat beoogt het Soroptimisme?

Het wil:

het besef der waarde van alle nuttige bercepen, door vrouwen vervuld, opwekken en versterken.
den geest der dienstvaardigheid bevorderen, efficiency ontwikkelen,

onderling van gedachten wisselen, teneinde de werkvoorwaarden voor vrouwen te verbeteren.

Voorts beoogt het Soroptimisme door persoonlijken omgang met leden van andere Soroptimist-Clubs in binnen- en buitenland; de onderlinge waardeering te vergrooten, hierdoor de algemeene goede verstandhouding ook internationaal te versterken en zoodoende uiteindelijk mede te werken tot het bevorderen van den wereldvrede. (Nieuwe Rotterd. Courant)

A. CHINA. — Conflict met Japan. - De overstroomingen. - Toestand wanhopig. —

De overstrooming van de Gele Rivier kan een der ernstigste rampen worden, die in de Chineesche geschiedenis zijn voorgekomen, aldus de meening van een woordvoerder van de commissie van toezicht op de Gele Rivier te Hankau, die voorts uitdrukking gaf aan de vrees, dat de wateren der Gele Rivier de drie provinciën Noordoost Honan, Noord-Kiangsoe en Noord-Anhwei zouden kunnen overstroomen. Er bestaat ook een stellige mogelijkheid, dat de Hwai en ook de beneden-Jangtse buiten hun oevers zullen treden, tengevolge van het in deze rivieren stroomen van overstroomingswater.

De Gele Rivier is de laatste dagen vier voet gewassen en men verklaart, dat de stroom niet meer onder menschelijke contrôle staat.

Intusschen bestaat hier de vrees, dat ook de Jangtse door zijn dijken zal breken, aangezien de rivier nog steeds wast en reeds een recordniveau heeft bereikt, dat aanzienlijk hooger is dan de laag gelegen districten. De Chineesche autoriteiten zijn druk bezig met het versterken der dijken rondom de stad.

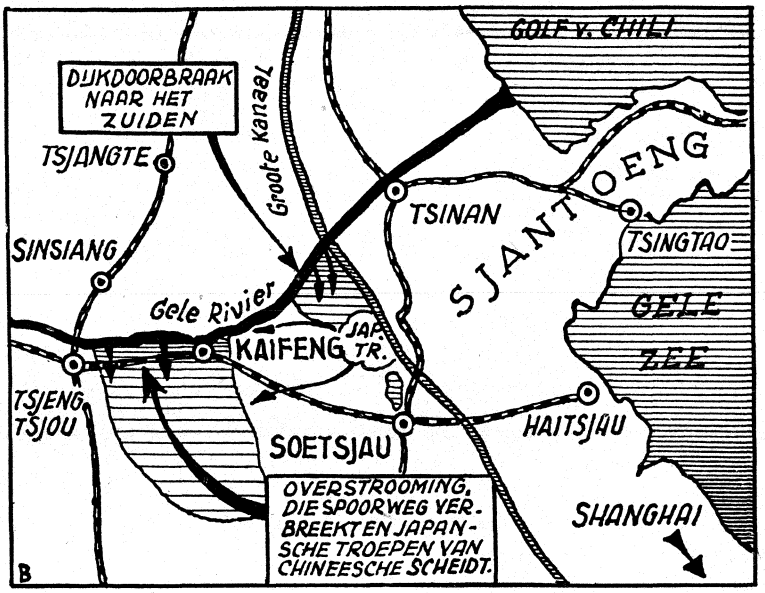

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Ter voorbereiding van een voortzetting van hun opmarsch naar Hankau bombardeerden Japansche vliegtuigen en oorlogsschepen thans de Chineesche versperring in de Jangtse beneden Kioekiang.

Ingenieurs van het Japansche leger geven thans practisch toe, dat de strijd tegen de wateren van de Gele Rivier in Noord Honan verloren is.

De toestand in Noord Honan, waar het water ruim 1000 vierkante mijlen heeft overstroomd en 2000 dorpen volkomen en 1500 gedeeltelijk onder water heeft gezet, is wanhopig. Zevenhonderdduizend Chineezen, zonder eenige have of goed, vluchten in alle richtingen. Sommigen drijven rond op ijlings aaneengebonden vlotten. Duizenden geïsoleerde dorpelingen, zoo wordt gemeld, hebben hun laatste levensmiddelen verteerd. Zij eten thans het schors van de boomen.

Van Japansche zijde wordt medegedeeld, dat nog slechts een tiende deel van de Gele Rivier in het oude bed stroomt; de rest stroomt door een dozijn nieuwe beddingen, waarvan sommige vier meter diep zijn, ongeveer parallel aan den spoorweg Hankau—Tsjengtsjau. De overstrooming heeft de stad Tsjau Ka Kau, ongeveer 150 K.M. ten Zuiden van Kaifeng, in de eerste verdedigingslinie van Hankau bereikt. De Chineezen waren gedwongen zich snel terug te trekken, doch de Japansche troepen konden de stad niet bezetten. Binnen korten tijd zullen de tegenstanders door een onoverkomelijk overstroomingsgebied van elkaar gescheiden zijn, alleen in het Jangtsegebied kan nog gestreden worden.. De Japansche vloot vaart langzaam op in de richting van Hankau, voortdurend aangevallen door de Chineesche bommenwerpers.

Men vreest evenwel, dat binnenkort door het hooge water ook de scheepvaart op de Jangtse onmogelijk zal worden.

In buitenlandsche kringen is men van meening, dat door de ontzettende overstroomingen van de Gele Rivier millioenen van hun haardsteden verdreven zullen worden, dat een reusachtige hoeveelheid eigendommen vernield zal worden en de geheele Japansche campagne in Noord-China in ernstige mate belemmerd zal worden.

De internationale commissie ter bestrijding van hongersnood vreest, dat over een maand 50.000.000 menschen dakloos zullen zijn, indien men niet tot handelen overgaat.

(Telex-A. N. P. - Telegraaf - Agence Belga)
(Vor. ber. Chin.-Jap. conflict 3312 A.)

B. NEDERLAND. — Tentoonstelling „De Weg 1938".

Onder auspiciën van het VIIIste Internationaal Wegencongres, wordt van 18 Juni tot 3 Juli '38 in het Houtrustgebouw te Den Haag en op het daaraan grenzend terrein de internationale tentoonstelling „De Weg 1938" gehouden, welke gewijd is aan wegenbouw en weggebruik.

Met den minister van Waterstaat, mr. dr. ir. J. A. M. M. van Buuren, waren op 18 Juni, bij de opening der tentoonstelling, vele autoriteiten aanwezig.

De voorzitter van de commissie van voorbereiding van het wegencongres, ir. W. G. C. Gellinck, sprak een kort woord ter inleiding en gewaagde daarbij van de gelukkige samenwerking bij de totstandkoming van deze tentoonstelling.

Daarna was het woord aan minister Van Buuren, die de openingsrede hield.

Dat „De Weg 1938" inderdaad een internationale tentoonstelling genoemd mag worden, blijkt wel uit het feit, dat de volgende landen vertegenwoordigd zijn: Ver. Staten van Amerika, België, Denemarken, Duitschland, Engeland, Frankrijk, Japan, Nederland, Noorwegen, Volkenbond, Joego-Slavië en Zwitserland.
(Maasbode) **(Vor. ber. Tentoonstellingen 3136 A.)**

20 JUNI 1938

C. PROFESSOR DR. L. K. WOLFF OVERLEDEN. —

In den ouderdom van 59 jaar is te Utrecht op 17 Juni '38 plotseling overleden prof. dr. L. K. Wolff, hoogleeraar in de gezondheidsleer bij de faculteit der geneeskunde aan de Rijksuniversiteit aldaar.

Dr. Ludwig Karl Wolff werd geboren 19 Juni 1879 te Zürich, uit Hollandsche ouders. Hij ontving gymnasiaal onderwijs te Amsterdam en studeerde aldaar geneeskunde en scheikunde. Hij deed artsexamen in 1905; was assistent van prof. Straub (oogheelkunde) en van prof. De Vries (bacteriologie) en was werkzaam aan het kankerinstituut als seroloog; vervolgens (1917—1923) assistent van prof. Saltet (gezondheidsleer) en medewerker voor bacteriologie en serologie aan het pharmaboth. laboratorium van prof. Laqueur. In 1909 had hij zich als oogarts en bacterioloog in Amsterdam gevestigd. Als oogarts was hij werkzaam aan het Ned. Isr. Ziekenhuis, het Port. Isr. Ziekenhuis en het Ziekenhuis te Zaandam. In 1929 volgde hij prof. Eykman op als hoogleeraar te Utrecht. Verschillende geschriften verschenen van zijn hand, die o.a. de Reactie van Wassermann en onderwerpen uit oogheelkunde en path. anatomie betreffen: studies over den bacteriophaag, het lipozime, bacteriocidie, het virulentie vraagstuk, behandeling van oogtuberculose, vitamine a. Groote verdiensten heeft de overledene gehad voor de verheffing van den algemeenen gezondheidstoestand in Amsterdam. Als lid van de Gezondheidscommissie heeft hij met alle kracht geijverd voor verbetering van de melkvoorziening in de hoofdstad. Door B. en W. was bij benoemd in de commissie die tot taak had, de mogelijkheid te onderzoeken in de stichting en instandhouding van een centraal gemengd melkbedrijf (in 1931). In verband met deze opdracht maakte prof. Wolff in 1932 deel uit van een commissie, die een reis maakte naar Stuttgart, Mannheim en Milaan, om in deze plaatsen studie van de aldaar bestaande melkbedrijven te maken. De gewonnen inzichten op deze reis opgedaan, werden verwerkt in het belangrijke rapport der „Melkcommissie", dat in Dec. 1932 aan B. en W. van Amsterdam ter hand werd gesteld. Een krachtig voorstander was prof. Wolff van de invoering van de gezondheidsleer als leervak bij het Middelbaar Onderwijs. (De Telegraaf)

A. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Herziene Omzetbelasting. —**
Met 59—8 stemmen heeft de Kamer op 16 Juni '38 de herziene Omzetbelasting aangenomen, na eenige verzachtingen in de heffing te hebben aangebracht ten aanzien van fruit, bokking, damestasschen, terwijl een beroepsinstantie is geschapen tusschen belastinginspecteur en minister. (De Maasbode)
(Vor. ber. Omzetbelasting 3200 F.)

B. **NEDERLAND. — Van der Hoogt-prijs voor S. Vestdijk. —**
Overeenkomstig het advies van de Commissie voor Schoone Letteren besloot de vergadering van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde den C. W. van der Hoogt-aanmoedigingsprijs toe te kennen aan den dichter, romanschrijver en criticus, S. Vestdijk te 's-Gravenhage, zulks naar aanleiding van zijn werk „Het vijfde zegel". (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. V. d. Hoogt-prijs 2837 A.)

C. **ENGELAND. — Oostenrijksche schulden. - Clearing verwacht. —**
De mededeeling van den minister van Financiën in het Lagerhuis op 16 Juni '38, dat maatregelen zijn getroffen, als gevolg waarvan de Britsche regeering de Engelsch-Duitsche betalingsovereenkomst zonder opzeggingstermijn op 30 Juni '38 kan beëindigen, tenzij er een bevredigende regeling wordt verkregen met betrekking tot de kwestie der Oostenrijksche schulden, heeft de waarschijnlijkheid versterkt, dat Engeland tot de invoering van gedwongen clearing zal overgaan indien Duitschland verder weigerachtig blijft. (Telegraaf)
(Vor. ber. Oostenr. Schulden 3310 C.)

D. **NOORWEGEN. — Het Storting voor volledige neutraliteit. — —**
Met algemeene stemmen heeft het Storting zijn goedkeuring gehecht aan de verklaring van de commissie van Buitenlandsche Zaken, waarin gezegd wordt, dat de Noorsche politiek er op gericht moet zijn het land buiten oorlogsverwikkelingen te houden en dat het Storting voor Noorwegen het recht voorbehoudt een volledige neutraliteit in acht te nemen in iederen oorlog, dien Noorwegen niet goedkeurt, zelfs indien het een actie betreft, die door den Volkenbond is op touw gezet.
Bij het debat verklaarde de minister van Buitenlandsche Zaken, Koht, dat de regeering de door de commissie voorgestelde verklaring aanvaardde. Hij zeide, dat de politiek der regeering er een is, zooals die door de kleine mogendheden wordt gevolgd.
(De Maasbode) **(Vor. ber. Storting 3221 F.)**

E. **NEDERL. OOST-INDIE. — Pendidikan Nasional Indonesia. - Huiszoekingen en arrestaties. —**
Naar Aneta verneemt, zijn te Batavia en te Soerabaja huiszoekingen verricht als maatregel tegen het hoofdbestuur van de Pendidikan Nasional Indonesia, tegen welke vereeniging de regeering reeds tweemaal maatregelen heeft getroffen.
Deze schenen aan het hoofdbestuur geen aanleiding te geven om de revolutionnaire actie te herzien.
Zoowel te Batavia als te Soerabaja werden papieren in beslag genomen, die aan een nader onderzoek zullen worden onderworpen. Te Soerabaja zijn vier leden van het hoofdbestuur en de redacteur van het blad der vereeniging gearresteerd. Te Batavia werd een contact-lid van het hoofdbestuur aangehouden. Ook in verschillende andere plaatsen, o.a. te Bandoeng en Garoet, werden huiszoekingen verricht en papieren in beslag genomen, terwijl een groot aantal personen werd verhoord, die later in vrijheid werden gesteld.

De Pendidikan Nasional Indonesia is een extremistische Inlandsche organisatie van z.g. onafhankelijke groepen van nationalisten, die behoorden tot den aanhang der voormalige Partai Nasional Indonesia en niet konden instemmen met de oprichting van de Partai Indonesia, in April 1931, door mr. R. M. Sartono.
De Partai Nasional Indonesia was nl. bij rechterlijke uitspraak tot verboden vereeniging gestempeld en werd als organisatie in April 1931 opgeheven.
De Pendidikan Nasional Indonesia — pendidikan beteekent opvoeding, bewustmaking — kwam in dat jaar onder leiding van den bekenden Mohammed Hatta, die in November 1934 naar Boven Digoel werd geïnterneerd en in Januari 1936 Banda als verblijf kreeg aangewezen.
Zij streeft naar de instelling van een republiek onder inheemsch gezag met de volkssouvereiniteit als grondslag.
Wegens ondergrondsche actie zijn de laatste jaren meer dan eens, zoowel op Java als op Sumatra, huiszoekingen verricht bij leden dezer organisatie, waarna voormannen werden gearresteerd en boeken en bescheiden in beslag werden genomen. Zoo werden de voorzitter en de propagandist van de Medansche P. N. I., in Juli 1937 ieder veroordeeld tot een boete van ƒ 250 subs. 80 dagen hechtenis ter zake van het beleggen van een vergadering te Kabandjahe — Karohoogvlakte — waar politieke propaganda voor de P. N. I. werd gemaakt. Het aantal leden der P. N. I. schijnt niet groot te zijn. Enkele jaren geleden telde zij slechts ongeveer 1000 leden. (Red.)
(Telegraaf - Aneta)

21 JUNI 1938

F. **GROOT-DUITSCHLAND. — Generaal Freiherr von Fritsch honoraire onderscheiding. —**
De „Führer" en hoogste bevelhebber van de weermacht heeft den vroegeren opperbevelhebber van het leger, overste generaal Freiherr von Fritsch, uit waardeering voor zijn groote verdiensten voor den wederopbouw van het leger in het Derde Rijk benoemd tot chef van het artillerieregiment 12 in Schwerin.
Deze benoeming is slechts een honoraire onderscheiding.
Tot dusver zijn alle geruchten, volgens welke de generaal weder in actieven dienst zou worden opgenomen, van bevoegde zijde tegengesproken.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Von Fritsch 3126 A.)**

G. **AMSTERDAM. — Onthulling van het Emma-monument. —**
Onder de plechtige tonen van het volkslied „Mein Waldeck" heeft H. M. de Koningin op 16 Juni '38 op het Emmaplein te Amsterdam het door den beeldhouwer L. Zijl vervaardigde standbeeld onthuld, dat de nagedachtenis eert van de onvergetelijke Koningin-Moeder. Prinses Juliana, Prins Bernhard, vele hoogwaardigheidsbekleeders en duizenden belangstellenden woonden de plechtigheid bij.
(Alg. Handelsblad)

H. **GROOT-DUITSCHLAND. — Britsche nota in zake de inventarisatie van Joodsch bezit. —**
In de Wilhelmstrasse is de vierde Britsche nota overhandigd in verband met den aanmeldingsplicht van het bezit van Britsche Joden in Duitschland. In deze nota wordt gezegd, dat Britsche Joden moeten worden vrijgesteld van de bepalingen der jongste Duitsche wet op het bezit van niet-Ariërs, aangezien in Groot-Brittannië geen onderscheid wordt gemaakt tusschen Ariërs en niet-Ariërs. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Joodsch bezit 3313 A.)

I. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Reservisten naar huis gezonden. - Geen driejarige diensttijd. —**
De Tsjechoslowaaksche reservisten die op 21 Mei '38 onder de wapenen zijn geroepen, zijn naar huis gezonden.
Maatregelen worden genomen om te bereiken, dat de grensbewaking hierdoor geen verzwakking ondergaat. In politieke kringen te Praag meent men, dat dit besluit in groote mate zal bijdragen tot een verbetering van den toestand.
Geen 3-jarige diensttijd. — Volgens mededeelingen uit Duitsche bron is het plan tot invoering van een 3-jarigen diensttijd voor onbepaalden tijd op zijde gelegd. De reden daarvoor moet worden gezien in de reactie van eenige buitenlandsche regeeringen, die gevaar voor den vrede vreesden. Daar Tsjecho-Slowakije onder alle omstandigheden vastbesloten is zijn bijdrage tot het behoud van den vrede te leve-

ren, is voorloopig van de uitvoering van het plan afgezien. Dit beteekent echter niet, dat het voorgoed verdwenen is, omdat de generale staf op militaire gronden rekening moet houden met de noodzakelijkheid van een 3-jarigen diensttijd.
Deze voorloopige oplossing komt tegemoet aan de wenschen van Engeland en Frankrijk.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Eger-Incident 3282 G.)**

A. **VEREENIGDE STATEN. — Oostenrijksche schulden. —**
De regeering der Ver. Staten heeft op 17 Juni '38 voor den tweeden keer tot Duitschland het verzoek gericht de verantwoordelijkheid te willen aanvaarden voor de schulden van Oostenrijk.
In een te Berlijn overhandigde nota heeft de regeering der Vereenigde Staten haar afkeuring uitgesproken over de door de rijksregeering verkondigde opvatting over haar wettelijke verantwoordelijkheden op grond van de internationale wet. De Amerikaansche nota zegt, dat indien een staat een anderen staat overneemt, hij de schulden en verplichtingen van den geannexeerden staat aanvaardt en de lasten met de baten overneemt.
Derhalve spreekt de Amerikaansche regeering de hoop uit, dat Duitschland thans de betalingen op zich zal nemen, welke op hem rusten op grond van het internationale recht en de billijkheid.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Oostenr. Schulden 3316 C.; Schulden Amerika 3219 B.)**

B. **GROOT-DUITSCHLAND. — Hitlers positie. - Exposé van minister Frank. —**
De rijksminister van Justitie, dr. Frank, heeft te Berlijn ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de „Academie voor Duitsch Recht" een redevoering gehouden over de staatsrechtelijke positie van den Führer in het Derde Rijk.
De volgende drie resultaten op het gebied van het staatsrecht zijn — volgens dr. Frank — na vijf jaar nationaal-socialistisch regeeren op te merken:
1. Aan het hoofd van het Rijk staat levenslang de Führer der nationaal-socialistische Duitsche arbeiderspartij als Führer van het Duitsche Rijk.
2. Hij is in zijn eigenschap van Führer der N.S.D.-A.P. tevens Führer van het Rijk. Als Führer van het Rijk belichaamt hij tegelijkertijd de hoogste staatsmacht en als regeeringschef de gecentraliseerde functie van het absolute bestuur van het Rijk. Hij is staatshoofd en regeeringschef in één persoon.
3. De Führer en rijkskanselier is de algemeen-gevolmachtigde, grondwet-gevende afgevaardigde van het Duitsche volk, die zonder rekening te houden met formeele omstandigheden beslist over de uitwendige vorming van het Rijk alsmede over de geheele politiek.
De staatsrechtelijke wetenschap van het Derde Rijk — aldus vervolgde minister Frank — is daarom een op het persoonlijk element van trouw van het volk jegens den door dat volk gelegitimeerden Führer gevestigd systeem van orde. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Hitler 3276 H.)

C. **NEDERLAND. — Franco-regeering weigert pyriet.**
De regeering van Franco heeft eenigen tijd geleden den uitvoer van pyriet naar Nederland, voor zoover die geschiedde uit de Spaansche gebieden, waarover Franco het bestuur uitoefent, verboden. Het moet niet uitgesloten worden geacht, dat de regeering van Franco met dezen maatregel een economisch wapen wenscht te hanteeren ter verkrijging van eenig politiek voordeel bij de verhouding tusschen Nederland en de regeering van het nationalistische Spanje.
De zwavelzuur-industrie in ons land, die pyriet bezigt, ondervindt vooralsnog van dezen Spaanschen maatregel geen hinder, aangezien in den aanvoer van pyriet tot nu toe nog wordt voorzien door invoer uit Noorwegen en Italië en van Cyprus.
Pyriet vormt de voornaamste grondstof voor de zwavelzuurbereiding. Zwavelzuur wordt in tal van Nederlandsche industrieën gebruikt, o.a. in de olie- en vetindustrie, textielindustrie, de gasbedrijven en de kunstmestindustrie.
Spanje is de belangrijkste leverancier van pyriet, hoewel deze grondstof ook door andere landen, als Noorwegen en Italië wordt uitgevoerd, zij het dat dit laatste land thans weinig levert.
In 1937 voerde Nederland totaal 361.727.248 kg. pyriet in, waarvan 209.319.896 kg. uit Spanje. Voorts o.a. uit Italië 31.8 millioen kg., uit Noorwegen 23.4 milioen kg. en uit Griekenland 33.3 millioen kg.
(Alg. Handelsblad)

D. **FRANKRIJK. — Afschaffing der Capitulaties in Egypte. - Communistische eischen. - Parlement met vacantie tot November 1938. —**
De Kamer heeft 16 Juni '38 de overeenkomst van Montreux inzake het afschaffen van de capitulaties in Egypte behandeld en het wetsontwerp dienaangaande met 541 stemmen tegen 48 aangenomen. Tijdens de debatten had de Egyptische gezant te Parijs, Fackry Pasja, op de diplomatieke tribune plaats genomen.
Bij de debatten wilde de communist Cornavin spreken over het bombardeeren van open steden in Spanje en de communistische resolutie inzake het openstellen van de Fransch-Spaansche grens. De voorzitter van de kamer, Herriot, wees erop, dat dit thans niet aan de orde was, waarop hij de vergadering schorste. Bij het hervatten van de besprekingen werd de wet inzake de capitulaties aangenomen. In antwoord op een vraag van Cornavin deelde Herriot mede, dat de communistische resolutie zal worden doorgezonden naar de desbetreffende commissie.
In de middagzitting hebben zich incidenten voorgedaan. Het debat ging over verschillende kwesties van secundair belang. Er ontstond daarbij een woordenwisseling tusschen den rechtschen afgevaardigde Tixier, Vignancourt en den communist Cornavin. Weldra werd door communisten en rechtscne afgevaardigden over en weer gescholden. President Herriot schorste toen de zitting.
In de wandelgangen raakten communisten en rechtsche afgevaardigden slaags. De Kamer werd tot 17 Juni '38 verdaagd.
De communistische Kamergroep heeft aan de delegatie der linksche Kamerfracties een motie voorgelegd, waarin geëischt wordt, dat het parlement, voor het uiteen gaat, zich zal uitspreken over de arbeiderspensioenen, de verhooging der ambtenarentractementen, vorming van een fonds voor landbouwrampen, handhaving der 40-urige werkweek, verhooging der werkloozenuitkeeringen, herstel der betrekkingen met Spanje etc.
Het parlement is op 17 Juni '38 met zomervacantie gegaan. Het sluitingsdecreet werd in de Kamer door den minister-president en in den Senaat door den heer Camille Chautemps voorgelezen. Volkomen onvoorziene en buitengewone omstandigheden voorbehouden, zal het parlement niet voor November a.s. weer bijeenkomen, zoodat de regeering van vijf maanden betrekkelijke rust verzekerd is. (Le Temps)
(Vor. ber. Montreux 3251 B.)

22 JUNI 1938

E. **DENEMARKEN. — Grondwetwijziging. - Het Landsting. -**
Wanneer de Denen het volgende jaar in de eerste dagen van Juni hun jaarlijkschen Dag van de Grondwet vieren zal de, in haar tegenwoordigen vorm van 1915 dateerende, grondwet naar alle waarschijnlijkheid eenige belangrijke wijzigingen hebben ondergaan, wijzigingen, die een vergrooting van den invloed van het volk op het landsbestuur, een versterking dus van het zelfbestuur beoogen en die in hoofdzaak neerkomen op afschaffing van de indirecte verkiezing van den senaat, verlaging van den stemgerechtigden leeftijd tot 23 jaar — tegen nu 25 voor de Tweede en 35 voor de Eerste Kamer — en instelling van het instituut van volksstemming.
In het thans bij het parlement ingediende wetsontwerp, dat na langdurige onderhandelingen tusschen de sociaal-democratische, de burgerlijk-radicale en de conservatieve partij door de regeering is opgesteld, wordt niet direct gesproken van afschaffing van het Landsting, de Eerste Kamer, al komen, gezien de ingrijpende veranderingen, die er ten aanzien van den senaat voorgesteld worden, de plannen daar wel op neer. Dat blijkt ook uit het feit, dat de, tegenwoordig onder sterken agrarischen invloed staande, oude liberale partij Venstre tot nog toe elke samenwerking

met de andere partijen betreffende de grondwetsherziening afgewezen heeft, omdat zij wat het Landsting aangaat conservatiever is dan de conservatieven en op geen enkele wijze mee wil werken aan maatregelen, die de toch al zeer verzwakte macht van het Landsting nog meer zouden verzwakken.
De voorgestelde grondwetswijzigingen, die in hoofdzaak wel ongewijzigd goedgekeurd zullen worden, houden dan in, dat voortaan alle leden van den Rijksdag tegelijkertijd voor een, voor allen gelijke, periode van vier jaren volgens het beginsel der evenredigheid gekozen zullen worden bij directe verkiezing, waaraan practisch elke man en elke vrouw van tenminste drie-en-twintig kan deelnemen. Het aantal Rijksdagleden wordt tot 205 verlaagd en hiervan worden er 170 op de gebruikelijke manier in de verschillende kieskringen gekozen en 34 op voor het geheele land geldende lijsten, terwijl tenslotte één lid door de Faerør afgevaardigd wordt. Na de verkiezing komen de 170 in de kieskringen gekozen leden bijeen om uit hun midden 34 leden aan te wijzen, die tezamen met de 34 op landelijke lijsten gekozen leden en den afgevaardigde van de Faerøer een afzonderlijke afdeeling, voorloopig — waarschijnlijk om elke gedachte aan een Eerste Kamer te verbannen — de Tweede Afdeeling genoemd, vormen. (N. R. Crt.) **(Vor. ber. Landsting 587 D.)**

A. NEDERLAND. — Congres van de Nat. R.K. Commissie - Jeugdwerkloozenzorg te Den Bosch. —
Te den Bosch is dezer dagen het tweede congres gehouden, ter bestudeering van vraagstukken betreffende de jeugdwerkloosheid, uitgaande van de nationale R.K. commissie voor jeugdwerkloozenzorg.
Het eerste prae-advies, dat ten congresse werd uitgebracht, was van den heer A. C. de Bruyn, lid van de Eerste Kamer en voorzitter van het R.K. Werkliedenverbond in Nederland.
De heer de Bruyn becijferde, dat de totale jeugdwerkloosheid van mannelijke werkloozen van 14 t/m 24 jaar op ongeveer 160.000 is te schatten. Er is een sterke toenemende werkloosheid onder de jeugd met het stijgen van den leeftijd. Vooral na den 18-jarigen leeftijd stijgen de percentages snel.
De heer de Bruyn besloot zijn prae-advies met een aantal conclusies.
Prof. dr. J. E. de Quay, hoogleeraar aan de katholieke economische hoogeschool te Tilburg, prae-adviseerde over „Arbeidsdienst voor jonge mannen".
Prof. dr. J. Schmutzer, hoogleeraar aan de rijksuniversiteit te Utrecht bracht een prae-advies uit over „Mogelijkheden tot emigratie!"
Tenslotte behandelde mr. H. van Haastert, voorzitter der R.K. Emigratievereeniging „Practische vraagstukken ten aanzien van emigratie".
(De Maasbode) **(Vor. ber. Werkloosheid 3254 A.)**

B. FRANKRJK. — Nederlandsche Kamer van Koophandel - Handel met Nederland. —
Onder leiding van haar voorzitter, den heer B. J. van Gelder, hield de Nederlandsche Kamer van Koophandel te Parijs op 31 Mei '38 haar jaarlijksche algemeene vergadering. Onder anderen waren aanwezig onze gezant, jhr. dr. J. Loudon, eerevoorzitter, en handelsraad dr. ir. A. Sevenster.
Nadat de voorzitter de vergadering had geopend, kreeg de algemeene secretaris der Kamer, de heer K. Kwantes, het woord, die een gedetailleerd overzicht gaf van de werkzaamheden der Kamer in het algemeen, en van het verloop der handelsbetrekkingen tusschen Nederland en Frankrijk in het afgeloopen jaar. Van dit laatste zeide hij onder meer:
„Het spreekt vanzelf, dat de steeds verder gaande waardevermindering van den Franschen franc den Nederlandschen invoer zeer nadeelig heeft moeten beïnvloeden. Gaf aanvankelijk het driemogendheden-accoord op monetair gebied aanleiding tot goede verwachtingen, de nieuwe devaluaties echter openden ons de somberste vooruitzichten.
Bezien wij de Franschen statistieken betreffende het handelsverkeer tusschen Nederland en Frankrijk, over het afgeloopen jaar, alsmede over 1936:

	(in mill. frcs.) 1937	1936
Nederland naar Frankrijk	1.056.2	578.9
Frankrijk naar Nederland	831.8	459.2
Overschotten van Nederland		
Uitvoer boven invoer	224.4	119.7

een toeneming dus van den Nederlandschen uitvoer met ca. 83%, tegen een groei van den Franschen invoer van 81%, waardoor ook het voordeelig overschot van ons land met 87% steeg. Het is wenschelijk bij de beoordeeling van deze cijfers rekening te houden met de omstandigheid, dat de Fransche regeering op 28 Juli j.l. den gouden standaard geheel losliet, waarop een zeer sterke koersdaling van den franc volgde.
Ook bij de beoordeeling van de door het Centraal Bureau voor de Statistiek gegeven cijfers, welke wij hieronder doen volgen, moet niet uit het oog worden verloren, dat ook deze cijfers géén volstrekt beeld geven, doordat de opgave over 1937 geheel, en die voor 1936 gedeeltelijk, uitgedrukt wordt in guldens van nà de depreciatie van September 1936.

	(in mill. glds.) 1937	1936
Invoer in Nederland uit Frankrijk	60	42
Uitvoer naar Frankrijk	76	55
Uitvoersaldi	16	13

Cijfers dus, die ons dankbaar moeten stemmen, vooral als wij overwegen hoe — door bovengemelde omstandigheden — onze handel op Frankrijk met zeer bijzondere moeilijkheden te kampen had. Wij mogen echter onze oogen niet sluiten voor het feit, dat de ontwikkeling van het verkeer tusschen Nederland en Frankrijk géén gelijken tred hield met die van den Nederlandschen handel in het algemeen:
De totale Nederlandsche uitvoer nam toe met 52.4%, de Nederlandsche uitvoer naar Frankrijk nam toe met 42.8%; de totale Nederlandsche invoer vermeerderde met 53.8%, die uit Frankrijk naar Nederland met 38.2%."
(Verslag Nederl. Kamer van Koophandel te Parijs)
(Vorig bericht 3123 B.)

C. NEDERLAND. — Tweede Kamer - Opticienswet.
De Tweede Kamer heeft zich op 17 Juni '38 bezig gehouden met het wetsontwerp tot aanvulling van art. 1 der wet van 1 Juni 1865, regelende de uitoefening der geneeskunst. Rond dit wetsontwerp is vooral onder de benaming „Opticienswet" veel gedebatteerd. Het bedoelt de grenzen aan te geven van de toegelaten activiteit van opticiens, masseurs en heilgymnasten.
Het wetsontwerp is ten slotte aangenomen met 63 tegen 9 stemmen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Geneeskunst 3165 F.)

23 JUNI 1938

D. IERSCHE VRIJSTAAT. — Verkiezingen voor den Dail. —
De definitieve uitslagen der verkiezingen voor den Ierschen Dail zijn thans bekend.
De partij van De Valera heeft 77 zetels behaald, die van Cosgrave 45, de Labourpartij verwierf 9 zetels en de onafhankelijke partij 7 zetels. Hiermede heeft De Valera een grooter aantal zetels behaald, dan alle andere partijen bijeen. (De Tijd)
(Vor. ber. Verkiezingen Dail 2857 K.)

E. SCHAKEN. — Tornooi te Noordwijk. - Eliskases winnaar. —
De eindstand van het op 22 Juni '38 te Noordwijk beëindigde schaaktornooi is als volgt:
1. Eliskases, 7½ pt.; 2. Keres, 6½ pt.; 3. Pirc, 5½ pt.; 4. Euwe, 5 pt.; 5. en 6. Landau en Bogoljubow, ieder 4½ pt.; 7. Thomas, 4 pt.; 8. 9. en 10 Spielmann, Tartakower en Schmidt, elk 2½ pt. (Telegraaf)
(Vor. ber. Schaken 3248 D.)

F. JAPAN. — Begrooting 1938-'39. —
De minister van Financiën heeft medegedeeld, dat de begrooting 1938-'39 als volgt is samengesteld: inkomsten 6.328.000.000 yen, uitgaven 6.092.000.000 yen.
Hierbij is niet inbegrepen de buitengewone begrooting voor het leger, welke 4.800.000.000 yen bedraagt.
(Domei - Alg. Handelsblad)
(V. b. Oorlogskosten 3222 G.; Begrooting 3075 C.)

G. SPANJE. — Burgeroorlog. - Niet-inmengingscommissie. - Plan tot terugtrekking van vrijwilligers met algemeene stemmen aangenomen. —
Te Londen wordt op 21 Juni '38 officieel bevestigd, dat de subcommissie der niet-inmengingscommissie met algemeene stemmen het geheele ontwerp van het plan tot terugtrekking van vrijwilligers, alsook de bepalingen in zake het verleenen van beperkte

oorlogsrechten, het herstel van de contrôle te land en ter zee en de aanwijzing van waarnemers in zekere Spaansche havens, heeft aangenomen.
Het plan zal nu voor den laatsten keer uit technisch oogpunt worden bezien en de plenaire vergadering van de niet-inmengingscommissie zal op de hoogte worden gesteld van hetgeen is tot stand gebracht.
Vervolgens zal een formeele bijeenkomst van de plenaire commissie worden gehouden om het plan goed te keuren, dat tenslotte aan beide partijen in Spanje zal worden voorgelegd.
Ten aanzien van de kwestie der financiering van het plan zullen de vertegenwoordigers der sub-commissie hun onderscheidene regeeringen raadplegen.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Niet-inmenging 3291 F.)**

A. **DE „LUTINE". — De goudschatten - Geschiedenis -**
Op 30 Mei 1938 is de „Karimata", 's werelds grootste tinbaggermolen, van de J. en K. Smits Scheepswerven te Kinderdijk, waar zij werd gebouwd, naar Terschelling gesleept om het goud van de „Lutine" naar boven te halen.
Uiterlijk 1 Augustus moet de „Karimata" de reis naar Indië aanvaarden, zal zij nog dit seizoen haar doel bereiken. Vertrekt zij niet tegen dien tijd dan moet zij een jaar hier blijven.

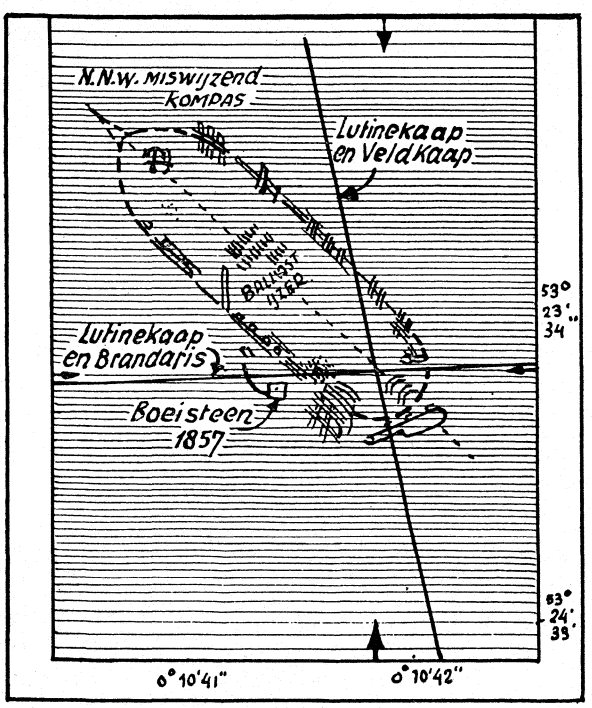

Ligging der „Lutine".

De „Lutine", naar wier lading gedolven wordt, was een Engelsch oorlogsfregat, bij welks ondergang ten noorden van Terschelling op 9 October 1799 de 400 opvarenden den dood hebben gevonden. De eenige man, die den wal bereikte, is van uitputting gestorven.
Het schip had een partij goud aan boord van Yarmouth naar Hamburg.
Over de waarde van dat goud doen nog al afwijkende verhalen de ronde. Met zekerheid weten we slechts, dat de lading bij Lloyds verzekerd was voor 900.000 pond sterling, we zouden dus zeggen *f* 10.800.000.
Verder moet er geld aan boord geweest zijn voor het uitbetalen van de troepen.
In 1857 zijn er *f* 1.2 millioen uitgehaald. Door de verplaatsing van zandbanken en gunstig weer schijnt het schip toen bijna droog gekomen te zijn.
In 1886 is er met duikers gewerkt, doch bij de gebrekkige hulpmiddelen van dien tijd kon de gelegenheid slechts op onvolkomen wijze worden benut.
Na de cijfers, die wij boven gaven, weten wij nog steeds niet nauwkeurig voor hoeveel waarde aan goud er ligt. (Alg. Handelsblad)

B. **NEDERLAND. — Enquête-voorstel-Wendelaar in zake Oss verworpen. - Mr. Rost von Tonningen voor een dag geschorst. —**
Bij de behandeling door de Tweede Kamer van het enquête-voorstel-Wendelaar in zake de kwestie van de marechaussee in Oss, heeft zich op 21 Juni '38 een incident voorgedaan.
Eerste spreker over dit onderwerp was mr. Rost van Tonningen (N.S.B.) die in heftige bewoordingen het beleid van de Kamer en den minister afkeurde. Toen hij de commissie van rapporteurs verweet, zijn beschuldigingen aan den minister van Justitie te hebben weggelaten en na het bezigen van eenige minder parlementaire uitdrukkingen ten opzichte van de Joden, heeft de voorzitter, mr. Van Schaik, hem het woord ontnomen en hem voor een dag het recht ontzegd de vergaderingen der Kamer bij te wonen.
De heer Rost van Tonningen ontstak hierover in toorn en verliet de zaal, onder het geroep: „inquisitie".
Op 22 Juni '38 hadden de stemmingen plaats. Het voorstel-Schouten (eerst stemmen over het enquête-voorstel) is door de Tweede Kamer aangenomen met 49—39 stemmen. Voor: de r.k., a.r. en c.h.
Het enquête-voorstel Wendelaar werd verworpen met 50—37 stemmen. Tegen: a.r., r.k., c.h. en n.s.b. De heeren Bakker en Rutgers van Rozenburg (beiden c.h.) hadden bij vergissing voorgestemd.
De motie Albarda-Oud betreffende het vragen aan den minister van Justitie om een nota als voorbereiding voor een nadere discussie werd aangenomen met 84—3 stemmen, tegen n.s.b.
De voorzitter stelde voor de nota, wanneer zij afkomt,in handen te stellen van een bijzondere commissie van 5 leden door hem te benoemen. Dit werd goedgekeurd.
De heer Rost van Tonningen (n.s.b.) vroeg een nieuwe interpellatie aan over de zaak-Oss. Een voorstel van den voorzitter om deze interpellatie niet toe te staan, werd aangenomen met 80 tegen 3 stemmen. Tegen de n.s.b.
(Telegraaf - Nieuwe Rott. Crt. - Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 3247 A.)

24 JUNI 1938

C. **BOKSEN. — Joe Louis—Max Schmeling. - Joe Louis wereldkampioen. - Max Schmeling binnen 2 minuten verslagen. —**
De boksmatch om het wereldkampioenschap aller gewichten tusschen den titelhouder Joe Louis en den uitdager, Max Schmeling, is op 22 Juni '38 te New York op een wijze geëindigd, zooals waarschijnlijk Louis zelf niet zou hebben kunnen droomen. Twee minuten slechts heeft Max Schmeling de kans gekregen zijn verloren titel van wereldkampioen der boksers te heroveren. Na die minuten hadden twee formidabele slagen op de rechterkaak een einde gemaakt aan al zijn illusies: Joe Louis was overwinnaar.
De titelhouders:

James Corbett	1892—1897
Bob Fitzsimmons	1897—1899
Jim Jeffries	1899—1905
Tommy Burns	1906—1908
Jack Johnson	1908—1915
Jess Willard	1915—1919
Jack Dempsey	1919—1926
Gene Tunney	1926—1929
Max Schmeling	1930—1932
Jack Sharkey	1932—1933
Primo Carnera	1933—1934
Max Baer	1934—1935
James Braddock	1935—1937
Joe Louis	1937— ?

(Telegraaf - Alg. Handelsblad - Het Volk)
(Vor. ber. Boksen 3123 E.; Schmeling 3059 G.; Louis 2930 C.)

D. **GROOT-DUITSCHLAND. — De buitenlandsche schulden. —**
Duitschland betaalt jaarlijks via clearing en betalingsovereenkomsten RM. 250 millioen op zijn schuldendienst. De totale dienst dezer schulden zou RM. 600 tot 700 millioen vereischen waarvan ongeveer RM. 200 millioen voor schulddelgingen en de rest voor rentebetaling.
De „National Soz. Deutsche Volkswirtschaft" is van

meening, dat de verplichtingen van het rijk op grond van de Dawes- en de Youngleening moeten worden herzien.
Voorts heeft dr. Eicke, directeur van de Rijksbank, verklaard, dat de buitenlandsche schulden van Duitschland niet meer bedroegen dan RM. 10 milliard tegen RM. 16 milliard in 1930. (Keesings Fin. Arch.)
(V. b. Oostenr. sch. 3310 C.; Geheime sch. 2702 A.)

A. MR. D. FOCK. — Tachtig jaar. —
Op 19 Juni '38 heeft mr. D. Fock zijn tachtigsten verjaardag bereikt. In „De Vrijheid" heeft de voorzitter van de Liberale Staatspartij een warm-gestemd artikel gewijd aan den eere-voorzitter van de partij, die, na in 1901 voor de liberalen zijn intrede in de Kamer te hebben gedaan, zulk een buitengewoon eervolle carrière heeft gemaakt, doch die nadien niet schroomde het politieke handwerk weer op te vatten, toen op hem daartoe een beroep werd gedaan.
In velerlei gewichtige functies heeft de heer Fock zijn vaderland gediend. Zijn Indische tijd vóór zijn 40ste jaar is hem bij zijn intrede in de Nederlandsche politiek zoozeer te stade gekomen, dat het ministerschap van Koloniën spoedig zijn verdiend deel werd. Het gouverneurschap van Suriname en later dat van Ned.-Indië vinden mede haar grond in de ervaring, welke de heer Fock in de eerste helft van zijn leven in de tropen heeft opgedaan. Doch bovenal dankte hij de eer van de vervulling van deze hooge ambten aan zijn karaktereigenschappen en bekwaamheden, welke hem in staat stelden velerlei moeilijkheden het hoofd te bieden.
Weinige politieke figuren zijn er aan te wijzen, die een verscheidenheid van staatkundige functies zoozeer in hun persoon hebben saamgebonden, als mr. Fock. Lid van de Provinciale Staten, lid van de Tweede Kamer, Voorzitter van de Tweede Kamer, lid van de Eerste Kamer, Minister, Gouverneur van de West, Gouverneur-Generaal van Nederl.-Indië. En in al die functies heeft hij zijn klaar intellect, zijn werkelijkheidszin, zijn aangeboren magistraatstalenten met vrucht in dienst gesteld van de nationale gemeenschap in die uitgebreide beteekenis, welke tegenwoordig met den term Rijkseenheid (Nederland in Europa en buiten Europa) wordt aangeduid.
(Nieuwe Rotterd. Crt. - Telegraaf)

B. VOETBAL. — Italië behoudt den titel van wereldkampioen. —
In den eindstrijd om het wereldkampioenschap voetballen heeft Italië op 19 Juni '38 Hongarije met 4—2 verslagen. Door Zweden met 4—2 te verslaan verzekerde Brazilië zich van de derde plaats. Nederland en Nederl.-Indië werden in de eerste ronde uitgeschakeld door resp. Tsjecho-Slowakije (3—0) en Hongarije (6—0). (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Voetbal 3208 B.)

C. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: William Corcoran — „This man Murray." (An American Love Story) (Dent, 1938)
(Vor. ber. 1335 F.)
Duitsch: Hermann Kesser — „Talleyrand und Napoleon." (Oprecht Verlag, Zürich)
Emil Ludwig — „Roosevelt." (Querido, Amsterdam)
(Vor. ber. 3309 D.)
Engelsch: Marmaduke Dixey — „Tight Little Island." (Faber, London 1938) **(Vor. ber. 3309 D.)**
Fransch-Zwitsersch: Barbey — „Le Crépuscule du Matin." (Fayard, 1938)
Chenevière — „Vallet, Dames, Roi." (Calmann-Lévy, 1938)
Maurice Kues — „Musquet." (Edit. de la Baconnière, Neuchâtel 1938) **(Vor. ber. 3309 D.)**
Italiaansch: L. Wollemborg — „Politica estera italiana. (Edizione Roma, Roma) **(V. b. 3309 D.)**
Nederlandsch: H. Hoogewerff — „Manushia." (N.V. Servire, Den Haag) **(Vor. ber. 3309 D.)**
Russisch: J. Slonimsky — „Mastera baleta XIX stoletja." (Iskoestwo, Moskwa) **(V. b. 3283 C.)**
Sanskriet (vertaald in het Engelsch): Bhagavad Gita — „The message of the Gita - as interpreted by Sri Aurobindo. Edited by Anilbaran Roy." (Allen and Unwin) **(V. b. 3032 D.)** (Red. K. H. A.)

D. SPANJE. — Burgeroorlog. - Bombardeering van Britsche schepen. - Debatten in het Lagerhuis. —
In het Britsche Lagerhuis hebben op 23 Juni '38 de debatten plaats gehad over de bombardeering van Britsche schepen. De oppositie (Attlee) was zeer scherp in haar aanvallen op Chamberlain, wien zij verweet niet krachtig genoeg op te treden ter bescherming van Britsche levens en eigendommen. Chamberlain stelde daar tegenover, dat een toegeven aan de wenschen der oppositie het begin zou beteekenen van een Europeeschen oorlog.
In de wandelgangen van het Lagerhuis was duidelijk merkbaar, dat zelfs de aanhangers der regeering zeer ontevreden zijn over de buitenlandsche politiek van minister-president Chamberlain en met name over de weigering van den premier krachtiger tegen generaal Franco op te treden.
De rede van Attlee, den leider der oppositie, en de woorden van Churchill, worden algemeen geprezen, terwijl door sommigen wordt betoogd, dat Chamberlain door zijn verklaringen het prestige van Groot-Brittannië ernstig schaadt. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Burgeroorlog 3318 G.; Verkl. Chamberlain 3310 B.)

25 JUNI 1938

E. 24ste INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE TE GENEVE. — Nieuwe Amerikaansche arbeidsconferentie in 1939. —
De 24ste internationale arbeidsconferentie is op 24 Juni '38 gesloten. Zij heeft precies drie weken geduurd.
De conferentie van 1938 had slechts over één enkel nieuw ontwerp-conventie een beslissing te nemen, over de verbetering van de statistieken van arbeidstijd en arbeidsloon. Over alle andere punten der agenda kon de conferentie van 1938 nog niets meer doen dan vragenlijsten vaststellen voor de raadpleging der regeeringen en daarna te beslissen, dat de conferentie van 1939 het onderwerp opnieuw aan de hand van een ontwerp-conventie of ontwerp-aanbeveling, door het internationale arbeidsbureau op te stellen, behandelen zou. Deze beslissingen binden natuurlijk tot niets in zake de besluiten van het volgende jaar, hetgeen verklaart dat ook de tegenstanders van een internationale regeling hieromtrent met een zekere gelijkmoedigheid aan de beraadslagingen konden deelnemen. Alleen toen de twistvraag van de 40-urige arbeidsweek aan de beurt van bespreking kwam, werden de hartstochten over en weer weder wakker, ofschoon het ook hier slechts om voorbereidende beslissingen voor de komende beraadslagingen van 1939 ging.
De ééne conventie, die aangenomen werd, heeft ten doel de statistieken nopens arbeidstijd en arbeidsloon der verschillende landen voortaan beter onderling vergelijkbaar te maken. Deze conventie, die door een bijzondere conferentie van statistiekdeskundigen was voorbereid, verkreeg de eenstemmige goedkeuring der conferentie.
Zooals te verwachten was, behaalden de voorstanders van de verkorting van den arbeidstijd op deze conferentie weder een voorloopige overwinning. De Nederlandsche regeeringsvertegenwoordigers, die tot de 92 gedelegeerden behoorden die tegenover de 27 tegenstemmende werkgevers hun stem aan het voorstel gaven, dat in 1939 ontwerp-conventies over de 40-urige arbeidsweek in de industrie en in den handel zullen worden behandeld, verklaarden althans reeds bij monde van mr. A. M. Joekes, dat deze stem voor een verdere behandeling van het vraagstuk allerminst reeds beteekent, dat zij het volgende jaar hun stem ook aan een conventie zullen geven. De Nederlandsche regeering behoudt zich haar beslissing in dezen geheel voor. Een dergelijke verklaring legde ook de Engelsche regeeringsgedelegeerde Leggett af.
Onder de verschillende resoluties, die buiten de eigenlijke agenda om nog werden aangenomen, was er één van den Nederlandschen arbeidersvertegenwoordiger H. Amelink, die op een betere eerbiediging der Christelijke en nationale feestdagen tijdens conferenties der internationale arbeidsorganisatie aandringt. Verder is nog vermeldenswaard, dat de conferentie besloten heeft in 1939 een nieuwe specifiek-Amerikaansche arbeidsconferentie in Amerika te houden, opdat de vooral in Zuid-Amerika door de conferentie van Santiago en Chili van 1936 sterk vermeerderde belangstelling voor het werk der internationale arbeidsorganisatie weder opgefrischt worde. (Journal de Genève)
(V. b. Mr. Aalberse 3296 E.; Conferentie 2840 E.)

F. FRANKRIJK. — André Maurois lid van de Académie Française. —
Maurras, Mauriac en Maurois. Men houde ze goed uit elkaar. Charles Maurras, de geniale wijsgeer met het zwaard en de vurige royalist, die onlangs tot lid van de Académie Française is gekozen. François Mauriac, een der groote voormannen in de rij der Fransche katholieke schrijvers. En ten slotte André Maurois, de romancier en biograaf, die thans ook onder de „onsterfelijken" is opgenomen, als opvolger van den kortgeleden gestorven essayist en criticus René Doumic, die sinds 1909 zitting in de Académie had gehad. Maurois, die eigenlijk Hertzog heet, is 52 jaar oud. (Alg. Handelsblad) **(V. b. Acad. Française 3306 C.)**

A. „Bezinning bij de snelle ontwikkeling der Geneeskunde." —

Bij de aanvaarding van het ambt van hoogleeraar in de geneeskunde en de propaedeutische kliniek aan de rijksuniversiteit te Utrecht, als opvolger van prof. dr. A. A. Hijmans van den Bergh, heeft op 23 Mei '38 prof. dr. C. D. de Langen in het groot-auditorium der Utrechtsche universiteit een rede uitgesproken, welke tot titel droeg: „Bezinning bij de snelle ontwikkeling der geneeskunde".

Wanneer wij de geneeskunde zien, zoo zeide spr., zooals zij in verschillende tijdsperioden zich heeft ontwikkeld, dan treft ons steeds, hoeveel van ons weten in voortdurende wisseling verkeert en hoe datgene, dat van blijvende beteekenis is geworden, zich pas langzamerhand heeft uitgekristalliseerd. Ook in de korte tijdsopname van eigen waarneming, kan men zien in welk razend tempo althans heden ten dage nieuwe theorieën en opvattingen ontstaan en geruischloos weer verdwijnen. In den korten tijd van 25 jaren heeft zich een groote ommekeer op verschillende gebieden der interne geneeskunde voltrokken. Juist in jaren van zoo snelle ontwikkeling is echter meer dan ooit bezinning geboden. Rustige zelfcritiek is in deze dagen dringend noodzakelijk, wil men uit het vele nieuwe, dat wordt geboden, slechts het goede kiezen, dat tot het werkelijk heil van onze patiënten mag worden aangewend.

Spr. nam met opzet slechts 25 jaren, omdat deze tijd juist overeenkomt met de universitaire ambtsperiode van zijn grooten voorganger Hijmans van den Bergh en het tevens den tijd weergeeft tusschen het tijdstip, dat spr. als assistent het voorrecht had onder zijn leiding te komen en het oogenblik van heden, dat hij geroepen was zijn taak over te nemen.

De grootste veranderingen in de interne kliniek zijn in deze jaren wel tot stand gekomen door de hulp, die chemie en physica ons bieden bij het onderzoek onzer patiënten. Daarbij herinnerde spr. er even aan, hoe Hijmans van den Bergh op dit alles stimuleerend heeft gewerkt en dat hij zonder twijfel mag worden beschouwd als één der grondleggers van het chemisch bloedonderzoek in de kliniek. Dit alles bracht een groote verandering in het werk van den arts en evenzoo op de instelling van den patiënt. Maar laten we met eenige bescheidenheid ons herinneren, aldus spr., dat het niet alles gloednieuw is. Betrachtte Hypocrates niet reeds de diagnostiek van de bezinkingssnelheid, wanneer hij na een aderlating het in albasten schalen opgevangen bloed beschouwde? Heeft onze groote Van Leeuwenhoek niet reeds de grootte van de roode bloedlichaampjes berekend op 8 mikron, terwijl wij nu de normale grootte op ongeveer 7.6 mikron hebben gesteld?

Bij het moderne onderzoek vinden we niet meer alleen het streven om na te gaan in welk orgaan bij bepaalde ziekten de oorzaak moet worden gezocht, maar men poogt te ontsluieren welke speciale functies van een bepaald orgaan zijn gestoord en tot welken graad deze functiestoornis reeds is voortgeschreden. Al meer en meer worden physische en chemische hulpmiddelen ontwikkeld om door te dringen in de veranderingen der levensprocessen, welke voeren tot ziekte. De grenzen tusschen gezond en ziek worden minder scherp, vloeiende overgangen van normaal tot abnormaal kunnen somtijds worden vastgesteld. Aan velen heeft dit arsenaal van hulpmiddelen een gevoel van almacht gegeven en merkwaardigerwijze gelooven onze patiënten haast nog sterker dan de medische wetenschap zelve, in de macht en onfeilbaarheid onzer laboratoriumdiagnostiek.

Ernstige bezwaren. — Deze snelle evolutie der chemische en physische hulpmiddelen heeft echter ook andere, volgens spr.'s gevoelen wel ernstige, bezwaren met zich medegebracht, die in de achter ons liggende jaren menigmaal duidelijk konden worden geconstateerd. Het laboratorium vergt veel aandacht en tijd en deze worden aan het ziekbed ontnomen. Wij dringen vaak dieper in het bloed dan in het wezen van onze patiënten door. Wij verliezen het vertrouwen in wat wij zien, hooren en voelen. Het machtigste diagnostiek-middel, de oogen, en het zoo waardevol gevoel der handen wordt minder geoefend, wordt soms zelfs geheel vergeten. Het zijn gelukkig schaduwen, die weer verdwijnen zullen, wanneer wij het juiste evenwicht tusschen dit alles weer hebben teruggevonden. Toch is het goed even tot bezinning te komen en te overwegen, dat, welke ook de verdere groote perspectieven mogen zijn, die de moderne hulpmiddelen ons nog ongetwijfeld zullen brengen, zij nooit mogen voeren tot een verzwakking van het contact tusschen den zieke en den arts. Dan zouden we weer verliezen wat aan de andere zijde gewonnen werd, want de behandeling, die op het stellen van de diagnose volgt, zal zonder dit contact nooit tot haar volle recht kunnen komen.

Maar de hulp, die chemie en physica ons brachten, bleef niet beperkt tot een intensiever onderzoek van onze patiënten. In nog grooter mate stelden deze wetenschappen hun resultaten ter beschikking van het experimenteele onderzoek. Ontzaggelijke arbeid is in de laboratoria verricht om al datgene nader te bestudeeren, dat van belang kan zijn voor onze zieken, maar ook voor den gezonden mensch.

In het laatst van de vorige en het begin van deze eeuw kwamen vraagstukken, de voeding betreffende, overal naar voren. Bij de ontwikkeling van de studie der voeding hebben de tropische landen een groote rol gespeeld en nog steeds zijn de vele waarnemingen, die daar worden verzameld, van groote beteekenis, ook voor onze inzichten in West-Europa. Door Eykman en Grijns is van ons Indië uit de impuls gegeven, welke tot een geheelen ommekeer in ons denken op dit terrein heeft gevoerd. In Weltevreden deden zij hun bewonderenswaardige studies, waaruit de tegenwoordige vitaminenleer is ontsproten. En niet alleen de leer der vitaminen, maar de leer van de macht van het kleine voor het in stand houden en gezond blijven van ons lichaam.

GENEES-
KUNDE

De studie der voeding van andere volkeren leert, dat de normen voor een volwaardige voeding, die wij hier opstellen in West-Europa, lang niet altijd in het experiment der natuur worden bevestigd. Niemand zal ontkennen hoe enorm groot de beteekenis is van een volwaardige voeding en hoe zeker bij 1500 millioen van de 2000 millioen, die de aarde bevolken, we nog verre verwijderd zijn van dit in deze 25 jaren geschapen voedingsideaal. Het is niet alleen het economische probleem, dat dit beheerscht, maar tevens onze nog totaal onvolledige kennis om daartoe te geraken. Op dit punt worden wij voor veel wijzer aangezien dan wij heden zijn, men verwacht meer van ons dan wij kunnen.

Voor den clinicus in deze jaren is de moeilijke taak weggelegd om behoedzaam den weg te vinden. Zeer veel van dit alles zal slechts een tijdelijke beteekenis hebben. Slechts rustige bezinning, nauwkeurige waarneming, eerlijke waardeering en een open oog voor al wat de natuur en de geschiedenis ons leeren, zullen het hem mogelijk maken om uit al wat het laboratorium en het dierenexperiment ons brengen, reeds tijdig te herkennen wat voor het werkelijk belang van onze patiënten blijvend zal zijn.

De internationale kliniek. —

Voor een dergelijke practische studie biedt de internationale kliniek, en speciaal die der tropische landen, ons een zeer schoon arbeidsveld. Wat in het laboratorium in het klein wordt geconstrueerd, speelt zich ten deele af als een groot experiment in het maatschappelijk leven. Maar hier zijn de onderlinge verhoudingen veel ingewikkelder en de haar beheerschende factoren laten zich niet willekeurig

regelen. De op de wereld levende volkeren verkeeren onder zeer uiteenloopende omstandigheden, de samenstelling van het voedsel varieert met land en ras, ook de hoeveelheid, bereiding en alles wat met levensgebruiken en gewoonten samenhangt, zien we in oneindige variaties voor ons. Daarnaast zien we hoe overal ter wereld de frequentie van bepaalde ziekten anders is, hoe haar symptomenbeeld veranderingen ondergaat en de internationale geneeskundige kliniek haar altijd varieerend aspect verkrijgt. De opkomst van de nieuwere begrippen in de voedingsleer hebben voor dit internationale onderzoekingsgebied een grootere belangstelling doen ontstaan. Ook de ontwikkeling van de wetenschappelijke kliniek in de tropen met haar nauwkeurige bestudeering van de ziekten der inheemsche bevolking heeft er toe bijgedragen, dat vele belangrijke gegevens konden worden verzameld. Men was in staat in verscheidene gevallen te controleeren of hetgeen een onderzoek met proefdieren in het laboratorium had geleerd, ook in de natuur bevestiging vond. In vele gevallen was zulks inderdaad het geval, maar andere waarnemingen toonden even onomstootelijk aan, dat de mensch nog iets anders is dan een rat, konijn of cavia.

De internationale kliniek heeft in deze jaren, dank zij haar intensievere bestudeering en de hulp der moderne onderzoekingsmethoden, ons nog een andere, merkwaardige, omstandigheid geleerd. En wel deze, dat in die landen, waar de voeding over het algemeen arm en sober is en waar de deficiëntieziekten juist in zeer grooten getale voorkomen, deze voor West-Europa zoo uiterst belangrijke ziekten niet of althans zeer spaarzaam worden waargenomen. Hiernaast bestaat er nog een heele lijst van stoornissen, die hier wel, maar niet in andere, speciaal tropische, landen voorkomen. Het is nu nog geenszins bewezen, dat deze verschillen geheel van de samenstelling der voeding afhankelijk zijn, want ook klimatologische en rassen-pathologische factoren kunnen voor de verklaring van deze merkwaardige verschillen in aanmerking komen. De Nederlandsche arts is in de gelukkige omstandigheid, dat Groot-Nederland hem in staat stelt zich aan deze nieuwe studierichting te kunnen wijden.

GENEES-KUNDE

Ook de hormonen demonstreeren op schitterende wijze de macht, die van het kleine uitgaat, wanneer het op de juiste wijze en op het juiste oogenblik wordt aangewend. Overigens heeft de hormonenleer nog meer punten van overeenkomst met die der vitaminen. Wel stelt men gaarne de hormonen als zuiver endogene factoren tegenover de exogene invloeden der voeding, maar dit verschilpunt is geenszins zuiver. Het dierlijk organisme is in staat bepaalde vitaminen zelf te maken, is niet te allen tijde en onder alle omstandigheden daarbij afhankelijk van den toevoer in zijn voeding. Omgekeerd worden ook met de voeding stoffen opgenomen, die in de plaats kunnen treden der in het lichaam gemaakte hormonen.

Het hoofd koel houden. — Vitaminen en hormonen werken vaak samen om het verloop der lichaamsprocessen normaal en optimaal te doen verloopen. Ook hier vinden we weer een reusachtig feitenmateriaal, ontsproten uit den onverdroten en genialen arbeid der laboratoriumwerkers en de kliniek, die hen tracht te volgen op den weg naar ongedachte perspectieven. Maar evenzeer als bij de voedingsleer past hier bezinning en moet de internist het hoofd koel houden om zich niet critiekloos over te geven aan alles, wat het laboratorium en de pharmaceutische groot-industrie hem op dit terrein brengen. Op dit groote gebied is nog zooveel, waarbij wij pas aan het begin van ons weten staan. Nauwkeurig waarnemend, met omzichtigheid probeeren, maar steeds het heil van zijn patiënten voor oogen houdende, zal de internist in de komende jaren moeten medewerken om hieruit datgene te halen, wat van werkelijke waarde is. Vóór alles is hierbij noodzakelijk een innige samenwerking tusschen den schoonen arbeid van den laboratoriumwerker en de practische toepassing door den arts. Op dit terrein een betrouwbare gids te zijn voor het komende artsengeslacht, is een dankbare, maar uiterst moeilijke taak. Niet alleen voor den zieken, maar ook voor de beoordeeling van den gezonden mensch is de hormonenleer voor den arts van belang geworden. Tegenwoordig beschouwt men wel algemeen de klieren met inwendige afscheiding als de voornaamste endogene factoren, welke medehelpen tot den opbouw van het individueele gestel. Er is wel geen enkel hoofdstuk van onze wetenschap te noemen, of de inwendige secretie speelt daarbij nu een rol. Tevens wordt steeds duidelijker hoe zij elkaar onderling helpen, aanvullen, versterken of verzwakken en tot een groot complex van mogelijke variaties voeren. En weer levert een vergelijkende medische studie met andere volkeren en rassen ons waardevolle gegevens om het spel der hormonen beter te begrijpen.

De studie der vitaminen en der hormonen bracht andere gevolgen met zich mede, welke op hun beurt weer een grooten invloed hebben uitgeoefend op de ontwikkeling der interne geneeskunde. Het intensieve chemische onderzoek vermocht door te dringen in de nauwkeurige samenstelling dezer machtige stoffen en haar in min of meer zuiveren vorm af te scheiden uit het planten- en dierenrijk. Vervolgens ging zij verder en opende de mogelijkheid deze edelstoffen ook onafhankelijk van haar voorkomen in de natuur, synthetisch in het laboratorium op te bouwen. Zoo ontstond het vraagstuk van de wetenschappelijke studie der tallooze nieuwe synthetische middelen en dat der pharmaceutische grootindustrie, welke wederom tot belangrijke veranderingen in het beeld der inwendige geneeskunde hebben geleid.

Onder de moderne Westersche synthetische geneesmiddelen van de laatste 25 jaren zijn slechts weinige van geheel onschuldigen aard. Het meerendeel bezit, naast de gewenschte hoofdeigenschap, verscheidene werkingen van toxischen aard. Deze zijn soms vrij groot, soms klein, soms bekend, soms ten deele of nog geheel onbekend; soms vertoonen zij zich na het gebruik van kleine, soms na groote hoeveelheden; soms ontwikkelen de ongewenschte verschijnselen zich reeds na enkele uren, in andere gevallen treedt de invloed der toxiteit pas na jaren te voorschijn. Zelfs het hooggeroemde salvarsan is dit lot niet bespaard gebleven. Men zal niet kunnen ontkennen, dat de snelle ontwikkeling der geneeskunde mede tot stand kwam als een gevolg van de ontwikkeling van de moderne geneesmiddelenindustrie.

De gezonde mensch. — Van de oudste tijden af heeft de geneeskunde zich vrijwel uitsluitend beziggehouden met den zieken mensch, zooals deze zich met zijn klachten en moeilijkheden aan haar vertoonde. Bij het onderzoek werd maar al te dikwijls niets gevonden, waardoor de klachten op behoorlijke wijze werden verklaard. Zij verhuisden dan in den regel naar het gebied der maladies imaginaires of in latere jaren werden zij gewoonlijk in de groep der neurosen samengevat. Bij het nauwkeuriger worden onzer onderzoekingsmethoden en een daardoor betere waardeering van het door den patiënt waargenomene, kwamen wij tot het besef, hoe dikwijls wij daarbij dien patiënt onrecht hadden aangedaan.

Een geheel ander element werd aan het werk van den arts toegevoegd, toen hem ook de vraag werd voorgelegd of een bepaald persoon als gezond mocht worden beschouwd. Niemand zal het groote belang daarvan willen ontkennen. Toch is het lang niet altijd nuttig of gewenscht, dat iemand weet, dat zijn organisme niet geheel normaal functionneert en dat er door ons bepaalde afwijkingen worden gevonden. Immers zijn er verscheidene afwijkingen, aan wier verdere ontwikkeling en beteekenis wij niets kunnen veranderen, noch door medicamenten, noch door bepaalde voorschriften omtrent levenswijze en werk.

Wie dit vraagstuk bovendien wat nader beschouwt, zal ook inzien welk een geheel andere instelling hier verlangd wordt van den arts, die met deze keuringen wordt belast.

Bij zijn opleiding is zijn geheele wezen op de pathologie ingeschakeld en concentreert zich alles op te vinden afwijkingen, die correspondeeren met de klachten, waarmede de patiënt zich tot hem heeft gewend. Weinig aandacht wordt geschonken aan heel de persoonlijkheid van den normalen mensch. Ook bij den gezonden mensch is niet alles eenvormig en gelijk. Waar ligt nu de grens tusschen het ziek zijn en het gezond zijn? In zeer veel gevallen is het zonder twijfel veel gemakkelijker de juiste diagnose te stellen bij een zieke, dan bij een keuring de verklaring af te leggen, dat de onderzochte gezond is en voor het bepaalde werk geschikt moet worden geacht. Wie jaren aan het ziekbed en in de onderzoekkamer heeft gewerkt, kent talrijke lichte afwijkingen, waarvan het hem onmogelijk is met zekerheid te zeggen, welke beteekenis deze voor het verdere leven zullen hebben. Sommigen worden er stokoud mede, bij anderen schrijdt de ontwikkeling verder en voert tot invaliditeit of tot een ontijdig einde.

Wanneer wij na het stellen van een diagnose tot een verkeerde uitspraak zijn gekomen, kan men elken dag door het verder verloop der ziekte in staat worden gesteld deze te herzien en zal ook zoo dikwerf de natuur de ziekte gunstig doen verloopen, ons misplaatst pessimisme ten spijt. Maar bij een keuring zijn we van deze natuurlijke contrôle verstoken. De fout daarbij begaan, wordt veelal niet hersteld en blijft in al zijn zwaarte rusten op hem, wien zulks treft. Goed en rechtvaardig keuren is één der moeilijkste opdrachten voor den nauwgezetten arts. Bij zijn opleiding heeft hij met deze vraagstukken in den regel nog nauwelijks kennis gemaakt, hij moet zijn weg in dezen maar zelf zoeken.

Hier past in hooge mate bezinning. In de interne kliniek der laatste jaren is aan dit moeilijke vraagstuk reeds de noodige aandacht gewijd, maar het zal nog veel arbeid en tot zoolang groote verscheidenheid vergen, alvorens wij zoover zijn, dat wij kunnen voldoen aan den eisch, dien het instituut der keuringen ons stelt. Het is onze plicht hierbij gebruik te maken van heel het apparaat der moderne onderzoekingsmethoden, zooals dit in de achter ons liggende periode stap voor stap is opgebouwd.

(N. R. C.) **(V. b. 2489 D; Ambtsaanv. Onderw. 3294 C.)**

A. LUCHTVAART. — Centraal vliegveld. - Regeeringsverklaring. - Verklaring van Wethouder Kropman voor het behoud van Schiphol. —

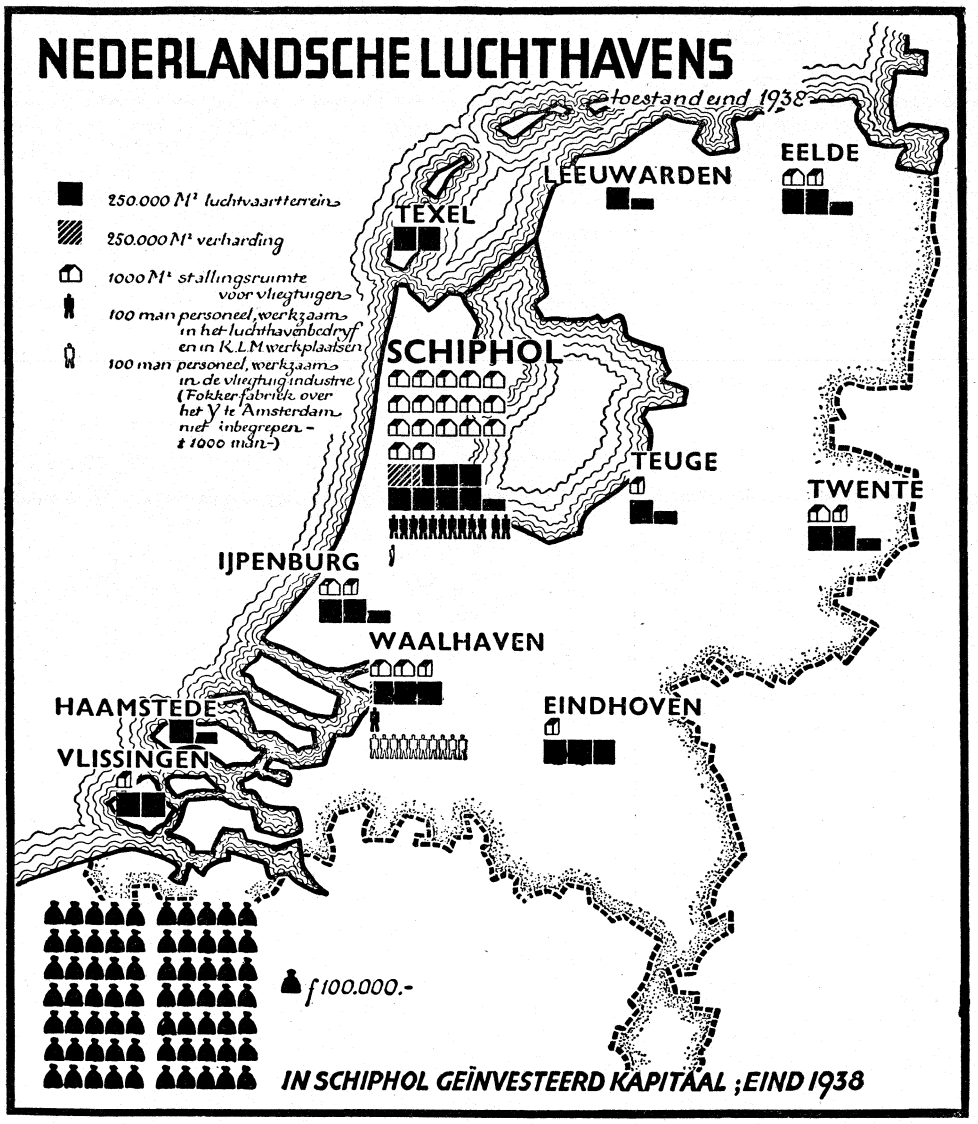

(Gemeente Handelsinrichtingen)

Centraal Vliegveld. - Regeeringsverklaring. —

Op de vragen van het Tweede Kamerlid den heer Van den Tempel in verband met de stichting van een nieuw centraal vliegveld voor de burgerlijke luchtvaart, heeft de Minister van Waterstaat, mr. dr. ir. J. A. M. van Buuren, op 13 Juni '38 o.a. als volgt geantwoord:

De regeering heeft in beginsel besloten de stichting te bevorderen van een luchtvaartterrein, dat centraal zal zijn gelegen ten opzichte van Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage en dat bedoeld is te zijn de eenige luchthaven des lands voor het groote internationale verkeer met landvliegtuigen.

Er is op den duur in een klein land als het onze geen plaats voor twee groote luchtvaartterreinen des te minder wanneer die beide luchtvaartterreinen zich bevinden op onderlingen afstand van nog geen 50 Kilometer (omstreeks 10 minuten vliegen).

De belangen van defensie zijn in dit vraagstuk secundair. Als een centraal vliegveld voor de burgerlijke luchtvaart tot stand komt en uit dien hoofde Schiphol zijn beteekenis voor de burgerlijke luchtvaart mocht verliezen, zou thans, nu de aanleg van een of meer militaire vliegvelden, als gevolg van de uitbreiding van de militaire luchtmacht, nog slechts in voorbereiding is, bij de uitwerking van de plannen met het voor militaire doeleinden beschikbaar komen van Schiphol rekening kunnen worden gehouden. Mocht het departement van Defensie zich reeds van de noodig geachte vliegvelden volledig hebben voorzien, dan zou uiteraard van aankoop van Schiphol geen sprake meer kunnen zijn.

De regeering kan niet inzien, dat de aanleg van een geheel nieuw centraal luchtvaartterrein in de plaats van de bestaande luchtvaartterreinen Waalhaven en Schiphol, wanneer die terreinen worden overgenomen door het departement van Defensie, een zeer kostbare proefneming zou beduiden. Zooals is uiteengezet, is een van de beweegredenen van de regeering bij haar besluit om in beginsel dien aanleg te bevorderen juist geweest, dat daardoor besparing zou worden bereikt en dat de mogelijkheid van rendabele exploitatie zal worden vergroot. De aan Schiphol ten koste gelegde bedragen zijn voor zoover het de waarde betreft, welke dat luchtvaartterrein voor het departement van Defensie vertegenwoordigt, bij een oplossing, als hiervoor omschreven, niet als verloren te beschouwen.

Verklaring van Wethouder Kropman. —

In het kader van de door de gemeente Amsterdam gevoerde actie voor het behoud van de vlieghaven Schiphol als burgerluchtvaartterrein is vanwege de gemeentelijke handelsinrichtingen van Amsterdam een bijeenkomst voor vertegenwoordigers van de pers op Schiphol gehouden.

In de congreszaal van het hotel der K.L.M. aan de Ringvaart, voerde wethouder Kropman het woord. Spr. vertelde een en ander van de inrichting van het vliegveld en besprak vooral de laatste stadia der uitbreiding en verbetering van de algemeene outillage, tijdens welke juist de plannen van Waterstaat kenbaar werden gemaakt. Voorts merkte spr. op, dat op 25 Juni '38 de nieuwe autosnelweg Amsterdam-Den Haag zal worden opengesteld en andere verbindingen — o.a. met het Gooi — in uitvoering zijn.

Al deze uitbreidingen en verbeteringen waren reeds in uitvoering, toen de minister van zijn plannen deed blijken, aldus wethouder Kropman.

Uit verschillende vervoercijfers, die spr. noemde en die van het stijgende belang van Schiphol als burgerluchtvaartterrein deden blijken, concludeerde spr., dat het plan tot opheffing van het vliegveld op zijn minst genomen doelloos is. De argumenten, door de regeering aangevoerd, hebben Amsterdam niet kunnen overtuigen, zeker niet waar het de concentratie van het ladingaanbod betreft, omdat dit ook op andere wijze kan worden bereikt. Overigens spreken over ladingen de Amsterdamsche vervoercijfers duidelijke taal.

Het argument van de betere ligging van Leiderdorp ten opzichte van de belangrijkste bevolkingscentra van Noord- en Zuid-Holland en Utrecht, wordt teniet gedaan door een cijferreeks, ontleend aan een artikel in Economisch-Statistische berichten, waaruit blijkt, dat waar het ligging betreft, Schiphol de voorkeur heeft.

Afgezien nog van het feit, dat Schiphol in oorlogstijd automatisch aan Defensie zou komen, is gebleken, dat Defensie op het vliegveld geen prijs stelt.

Bij de argumenten over mindere veiligheid voor het verkeer bij twee luchthavens op korten afstand van elkaar, uit te gaan van de keus tusschen het onderhouden van twee gelijkwaardige primaire luchthavens of één centraal vliegveld, achtte spr. onjuist. In Nederland is er een internationale primaire luchthaven en die is Schiphol. Daarnaast bestaat de secundaire luchthaven Waalhaven. Het aanvliegen van deze beide havens kan zonder bezwaar zoo geregeld worden, dat de veiligheid gewaarborgd blijft. (Nieuwe Rotterd. Crt. - Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. 3295 B.)

B. IERSCHE VRIJSTAAT (EIRE). — Prof. Dr. Douglas Hyde als president beëedigd. —

Op 25 Juni '38 heeft de 78-jarige prof. dr. Douglas Hyde den eed als president van den Ierschen Vrijstaat afgelegd en daarmede zal het zes maanden oude Eire feitelijk een republiek binnen het Britsche Empire zijn geworden. (Het Vaderland)

(Vor. ber. 3257 A.)

26 JUNI 1938

A. SPANJE. — Burgeroorlog. - Regeering der Republiek wenscht représaillemaatregelen tegen Franco's bombardementen. —

De regeering van het republikeinsche Spanje heeft den regeeringen van Frankrijk en Groot-Brittannië medegedeeld, dat indien de luchbombardementen op open steden, welke den dood van vele vrouwen en kinderen veroorzaken, niet gestaakt worden, zij er waarschijnlijk toe gebracht zal worden, tot représaillemaatregelen over te gaan niet slechts tegen concentraties in het gebied van Franco, maar ook tegen de steden der vreemde landen, op welke althans voor een deel de verantwoording voor deze bombardementen rust.

Na ontvangst van deze mededeeling, hebben de Fransche en ook Engelsche regeering terstond de regeering te Barcelona tot voorzichtigheid gemaand, en wel in de meest krachtige termen.

De „Giornale d'Italia" dreigt met kanonnen en niet met diplomatieke nota's te antwoorden, indien de republikeinsche regeering tot représaillemaatregelen mocht overgaan. Ook in Duitschland zou de reactie onmiddellijk en onverbiddelijk zijn.

(Telegraaf - Alg. Handelsblad - N. Rotterd. Crt.)

(Vor. ber. Burgeroorlog 3312 B.)

B. GOUD. — Wereldproductie (in 1000 oz. fijn). —

	1937	1936
Unie van Zuid-Afrika	11.735	11.336
Sovjet Unie	6.000	5.400
Ver. Staten	4.089	3.760
Canada	4.055	3.748
Australië	1.366	1.170
Mexico	840	754
Zuid-Rhodesië	804	797
Japan	720	677
Philippijnen	703	597
Korea	570	521
Goudkust	558	428
Columbia	445	389
Congo	395	384
Indië	331	333
Chili	317	257
Nieuw Guinea	250	226
Nieuw Zeeland	190	165
Peru	160	152
Zweden	140	158
Roemenië	140	138
Brazilië	140	125
Fransch Egypt. Afrika	120	116
Venezuela	110	110
Diversen	1.322	1.281
Totaal	35.500	33.022
Britsch Imperium	19.691	18.598
Britsch percentage	55.5	56.3
Zuid-Afrik. percentage	33.1	34.3

(Jaaroverzicht van Samuel Montagu)

(Vor. ber. Voorraden 3165 A.; Productie 2800 A.)

C. VOLKENBOND. — Narcotica-vraagstuk. - Scherpe beschuldiging aan het adres van Japan. —

Op 13 Juni '38 heeft in de adviescommissie voor het opiumverbod de afgevaardigde van de Vereenigde Staten, Fuller, scherpe beschuldigingen geuit aan het adres van Japan over de manier, waarop China wordt veroverd. Hij beschuldigde Japan er van opzettelijk China te overstroomen met opium en heroïne als een van de methoden, om den weerstand van de Chineezen te breken. De invoer van verdoovende middelen, welke sterk toeneemt, staat onder contrôle van het Japansche leger. Dit heeft rampzalige gevolgen voor het Chineesche volk en zal een gevaarlijken terugslag geven op den onwettigen internationalen handel.

De vertegenwoordigers van Egypte, Canada, Britsch-Indië en Engeland ondersteunden deze beschuldiging.

De Japansche vertegenwoordiger Amau verklaarde, dat zijn regeering alle mogelijke moeite deed om het gebruik van opium in de bezette gebieden te verminderen.

De Chineesche afgevaardigde Hoe Tsji-tsai verklaarde, dat de vijandelijkheden in China één voordeel hebben, namelijk dat de Japansche opiumhandelaars uit de gebieden, die nog door Chineezen waren bezet, waren verdwenen. (Agence Belga)

(Vor. ber. Narcotica 3029 A.)

D. PERMANENTE HOF VAN INTERN. JUSTITIE TE DEN HAAG. - Paraguay trekt zich terug. —

De regeering van Paraguay heeft den secretaris-generaal van den Volkenbond, Avenol, medegedeeld, dat zij besloten heeft, zich terug te trekken uit het Permanente Hof van Internationale Justitie te 's-Gravenhage.

Te Genève brengt men dit besluit in verband met den wensch van Paraguay, om de regeering van Bolivia te beletten, het Chaco-conflict voor het Permanente Hof te brengen. (A. N. P.)

E. NEDERLAND. — Luchtbescherming. - ƒ 500.000 per jaar. —

De klachten, in een verslag der Tweede Kamer uitgesproken over de geringe voortvarendheid, waarmee de regeering de zaak der luchtbescherming ter hand neemt, zijn op 17 Juni 1938 door minister Van Boeyen beantwoord.

De minister betoogt, dat voor het platteland en de kleinere steden zeker in den aanvang, in het algemeen meer de organisatie dan de technische voorziening op den voorgrond zal moeten staan. Aandacht zal daar moeten worden besteed aan het dooven van de verlichting, aan de alarmeering en aan de mogelijkheid van verzorging van gewonden.

Voor de grootere bevolkingscentra en de gemeenten uit de eerste en tweede gevarenklasse moet van Rijkswege steun worden verleend om den arbeid, o.a. van brandweer en andere hulpdiensten (verzorging gewonden), te organiseeren en te outilleeren, alsmede om in het dooven van de verlichting en de alarmeering te voorzien.

Op de basis van het bovenstaande stelt de regeering zich voor, telkenjare een bedrag van ƒ 500.000 aan te vragen om aan de luchtbescherming ten koste te leggen (de minister is voornemens een voorstel in te dienen om den post voor 1938 bij suppletoire aanvrage tot ƒ 500.000 te verhoogen) en, in de volgorde harer belangrijkheid, de verschillende voorzieningen tot stand te brengen. (Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vor. ber. Luchtbescherming 2999 A.)

27 JUNI 1938

F. GROOT-DUITSCHLAND. — Arbeidsdienstplicht voor mannen en vrouwen. - Met ingang van 1 Juli 1938. —

Generaal veldmaarschalk Göring heeft op 23 Juni '38 in zijn hoedanigheid van tenuitvoerlegger van het tweede vierjarenplan, een verordening uitgevaardigd, waarbij met ingang van 1 Juli een onvoorwaardelijke arbeidsdienstplicht voor alle Duitsche mannen en vrouwen wordt ingevoerd.

De verordening komt in hoofdzaak op de volgende punten neer:

1. Alle Duitsche mannen en vrouwen, die in staat zijn werk te verrichten, vallen in den meest uitgebreiden zin van de verordening onder den arbeidsdienstplicht en moeten zich, zoodra zij daartoe instructie ontvangen, ter beschikking van de bevoegde instantie stellen, die hun werk en plaats van arbeid zal aanwijzen.
2. Aan hen kan, of zij al dan niet reeds een werkkring hebben, een nieuwe werkkring worden toegewezen; indien zij vroeger in een bepaald beroep gespecialiseerd waren en thans een ander beroep uit-

oefenen, kan hun ook worden opgedragen, weer hun vorig beroep op te nemen.
3. Ongeschoolde arbeidskrachten kunnen, indien zij daarvoor in aanmerking komen, gedwongen worden, een opleidingscursus te volgen, waarna zij in het hun geleerde beroep te werk worden gesteld.
4. De arbeidsdienstplicht geldt voor „een bepaalde periode". Deze wordt in de verordening niet nader omschreven, doch geldt voorloopig voor een half jaar en kan telkenmale met een half jaar worden verlengd.
5. Zij, die naar een ander beroep worden overgeplaatst, zullen het tot dusver ontvangen loon behouden. Hun plaats in het vroegere bedrijf zal worden opengehouden, d.w.z. men beschouwt hen als „verlofgangers", zoodat zij na afloop van den arbeidsdiensttijd weer hun vroeger werk zullen kunnen hervatten. (Telegraaf) **(Vorig bericht 1855 H.)**

A. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Dividend- en tantièmebelasting. - Voorstel tot verlenging van de heffing van 20 opcenten. —**
Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp tot wijziging van de wet van 20 December 1935, tot heffing van opcenten op enkele belastingen ter versterking van de middelen tot dekking van de uitgaven des rijks.
Voorgesteld wordt ook de onderwerpelijke heffing van 20 opcenten thans slechts tot 1 Mei 1939 te verlengen. De heffing van alle rijksopcenten op de dividend- en tantième-belasting loopt dan gelijk af. Bij de overweging te zijner tijd in hoeverre opcentenheffing moet worden gecontinueerd, zullen dan alle opcenten tegelijk worden bezien. Ook kunnen dan eventueel ter vereenvoudiging de voorschriften worden gecombineerd. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Belastingen 3256 C.)

B. **SURINAME EN CURAÇAO. — West-Indische Kamer. - Jaarverslag 1937. —**
In het verslag over het jaar 1937 der West-Indische Kamer wordt omtrent den toestand der beide gebiedsdeelen Suriname en Curaçao o.a. het volgende vermeld:

Suriname. — Op 1 Januari 1938 bedroeg de sterkte der bevolking 150.896 zielen behalve circa 3500 Indianen en circa 17.000 boschnegers in het binnenland. De beide voornaamste bevolkingscentra, de hoofdplaats Paramaribo en Nieuw-Nickerie hadden resp. 52.705 en 3.775 inwoners.
De groote landbouw (het plantagebedrijf), de mijnbouw en de bosch-exploitatie leveren de producten voor den uitvoer. De voornaamste daarvan zijn thans koffie, suiker, rijst en in mindere mate ook vruchten. De mijnbouw levert goud en bauxiet en het voornaamste der boschproducten is balata.
De totale waarde van den uitvoer bedroeg in 1937 *f* 7.553.210 tegen *f* 5.131.299 in 1936.
Ofschoon voor de meeste ondernemingen het afgeloopen jaar geenszins bevredigend te noemen was, kwam er toch in het laatst van het jaar eenige verbetering voor de koffiecultuur.
De toestand bleef echter over het algemeen in Suriname nog onbevredigend, zoodat de jaarlijksche begrooting een geraamd bedrag aan inkomsten van *f* 3.718.863 en aan uitgaven van *f* 6.505.342, dus een nadeelig saldo van *f* 2.781.479 aanwijst, dat wederom door een bijdrage van het moederland zal moeten worden gedekt.
De voornaamste posten op de invoer-statistiek zijn voedingsmiddelen en dranken ter waarde van *f* 2.131.259 (in 1936 *f* 1.855.565), en bewerkte producten ter waarde van *f* 3.774.094 (1936: *f* 3.201.367).

Curaçao. — Wat het gebiedsdeel Curaçao betreft, kunnen gunstiger uitkomsten worden vermeld, althans, wat het hoofdeiland en wat Aruba betreft.
Dit is uitsluitend te danken aan de daar gevestigde olie-bedrijven.
Deze vergrootten in 1937 haar import en gingen over tot belangrijke uitbreiding harer installaties. In verband hiermede wezen de statistieken van in- en uitvoer wederom hoogere cijfers aan, terwijl ook het doorvoerverkeer zich in opgaande lijn bewoog.
Er is op Curaçao in 1937 een departement van Economische en Sociale Zaken opgericht, dat o.a. tot taak zal hebben, te bestudeeren, wat voor de minder begunstigde eilanden kan worden gedaan.
Dat de beide voornaamste eilanden voor het internationaal verkeer van steeds grooter belang worden, blijkt o.a. uit de uitbreiding van het luchtverkeer. (Avondpost) **(V. b. Curaçao: In- en Uitvoer 2915 A.; Suriname: In- en Uitv. 2915 A.; Begrooting 3283 B.)**

28 JUNI 1938

C. **EGYPTE. — Kabinet-Mahmoed Pasja. - Mutaties.**
De Egyptische eerste minister, Mahmoed Pasja, heeft zijn ontslag aangeboden. De koning heeft hem verzocht een nationale regeering samen te stellen. Daarin is hij reeds geslaagd.
De nieuwe regeering telt vijf Saädisten (dissidente leden van de Wafd). De overige ministers zijn dezelfden als in het vorige kabinet. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kabinet 3219 G.)

D. **LUCHTVAART. — Vliegveld te Leeuwarden. —**
Op 24 Juni '38 is het vliegveld te Leeuwarden officieel geopend, hetgeen met de noodige plechtigheden op den grond en vliegvertoon in de lucht gepaard is gegaan. (Nieuwe Rott. Crt.) **(Vor. ber. 2063 E.)**

E. **BELGIE. — Begrooting. —**
Op de buitengewone begrooting werden door den minister van Financiën amendementen ingediend, waardoor de uitgaven met frs. 157.580.000 worden verlaagd, op een totaal van frs. 2.454.858.612.
(Moniteur Belge) **(Vor. ber. Begrooting 3263 E.)**

F. **NEDERL. OOST-INDIE. — Nieuwe politieke partij. - De Vereeniging Insulinde. —**
De Vereeniging Insulinde, welke vroeger reeds heeft bestaan, is thans opnieuw te Semarang opgericht, onder voorzitterschap van den heer J. Teeuwen. De vereeniging zal actief deelnemen aan de Gemeenteraadsverkiezingen en daarbij met eigen candidaten naar voren komen. Ook te Malang en Lawang zijn reeds afdeelingen gevormd; ook uit Bandoeng en Batavia zijn bewijzen van belangstelling binnengekomen en ook daar heeft men plannen om afdeelingen op te richten. De Vereeniging Insulinde omvat hoofdzakelijk de minder-welgestelde klasse van Indo-Europeanen. (Aneta)

G. **ENGELAND. — Gravin Cecilia Strathmore and Kinghorne overleden. - Bezoek van den Koning en Koningin van Engeland aan Parijs. —**
Gravin Cecilia Strathmore and Kinghorne, de moeder van koningin Elizabeth van Engeland, is op 23 Juni '38 in den ouderdom van 76 jaar overleden in haar Londensche woning Cumberland Mansions. De Koning en de Koningin waren aan het sterfbed aanwezig.
In een officieel communiqué wordt medegedeeld, dat de president der Fransche republiek, wegens het overlijden van de moeder van de Koningin gevraagd heeft, of het den Koning en Koningin aangenamer zou kunnen zijn, hun bezoek aan Parijs uit te stellen tot de dagen van 19 tot 22 Juli. Het Engelsche Koninklijke paar waardeert de overweging, welke aan het voorstel van Lebrun ten grondslag ligt, ten zeerste en heeft dit gaarne aanvaard. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Bezoek aan Parijs 3141 G.)

H. **ITALIE. — Bezoek van Stojadinowitsj, Ministerpresident van Joego-Slavië. —**
De conferentie, die Stojadinowitsj, de premier van Joego-Slavië, dezer dagen te Venetië heeft gehad met Ciano, den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, heeft opnieuw de aandacht gevestigd op de nieuwe situatie in het Donaubekken zoowel in politiek als in economisch opzicht geschapen tengevolge van de annexatie van Oostenrijk bij het

Derde Rijk. Door deze annexatie heeft het Derde Rijk zich te Weenen in het hart van het Donaubekken genesteld en is het in staat, zoowel zijn economische belangen in de kleine staten, waar de Donau doorheen stroomt, met grooter voortvarendheid te behartigen, als zijn politieken druk te vergrooten.
Het oorlogsgevaar, dat de Groot-Duitsche politieke beweging ten aanzien van Tsjecho-Slowakije heeft opgeroepen, kan noch voor Joego-Slavië, lid van de Kleine Entente, noch voor Italië, Duitschlands asgenoot, quantité négligeable zijn. Het jongste onderhoud tusschen Stojadinowitsj en graaf Ciano is zeker symptomatisch voor de bezorgdheid wegens de snelle economische en politieke verschuivingen, die de inlijving van Oostenrijk bij Duitschland heeft veroorzaakt en wegens de perspectieven er van. Het wijst er op, dat Joego-Slavië en Italië zoeken naar tegenwichten, zooals thans ook andere mogendheden in Midden-Europa naar tegenwichten zoeken.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Stojadinowitsj 3179 A.; Bezoek aan Italië 3049 H.)**

29 JUNI 1938

A. BALTISCHE STATEN. — Conferentie. - As Polen—Finland—Roemenië. —

In Riga hebben de ministers van Buitenlandsche Zaken van de Baltische staten van 10—12 Juni '38 geconfereerd. De besluiten der vorige conferenties werden bevestigd.
De Baltische republieken Litauen, Letland en Estland hebben een moeilijke positie te verdedigen. De Sovjets, Duitschland en Polen trachten de republieken in hun invloedssfeer te betrekken. Vastberaden hebben deze republieken echter tot nu toe hun politieke en economische onafhankelijkheid weten te handhaven. Zij willen met de hen omringende groote staten in vrede leven, maar wenschen niet meegesleurd te worden in de ,,groote politiek'' en derzelver voor kleine staten dikwerf zoo pernicieuze combinaties, die gevaarlijk zijn, doodelijk gevaarlijk voor hun onafhankelijkheid. Met voldoening hebben in het begin van dit jaar Estland en Letland de verzoening tusschen Polen en Litauen gadegeslagen. De Poolsche minister van Buitenlandsche Zaken, kolonel Beck, heeft namelijk verregaande plannen. Hij tracht een neutralen statenbond te stichten, die een dam moet opwerpen tegen den Duitschen ,,Drang nach dem Osten'' en den Russischen ,,Drang nach dem Westen''. Tot dezen neutralen statenbond moeten volgens Beck's plannen niet alleen Litauen, Estland en Letland behooren. Deze vormen slechts één kern. De bond moet zich uitstrekken van Finland tot en met Roemenië. Deze bond zou dan een neutrale spil in Europa vormen, waarvan in Warschau het draaipunt moet komen. Litauen en Letland voelen weinig voor deze spilpolitiek, omdat zij er zeker van zijn, dat, treden zij toe, zij zich de vijandschap van Rusland op den hals halen, zonder dat de altijd wat problematische vriendschap van Polen een equivalent daarvoor vormt. Beck kent deze geestesgesteldheid der regeeringen van Litauen en Letland ten opzichte van zijn plannen. Hij wilde de hoofdsteden der drie Baltische landen bezoeken. Hij zag er van af en bracht alleen een bezoek aan de hoofdstad van Estland, Reval (Tallinn). Estland is namelijk de voorgenomen spilpolitiek van Beck niet ongunstig gezind, niet uit liefde voor Polen echter, maar uitsluitend en alleen omdat dit land door zijn geëxponeerde ligging het meest bedreigd wordt door Moskou. Beck is hartelijk ontvangen, maar men heeft hem niet in het onzekere er over gelaten, dat Estland geen bindende beslissingen zou aangaan, die op de solidariteit der drie Baltische republieken een minder gunstigen invloed zou uitoefenen. Uit niets blijkt dat Estland zijn tot dusver gevolgde politiek zal veranderen. (De Tijd)
(Vor. ber. Baltische Staten 2858 A.)

B. NEDERLAND. — Werkloosheid. - April—Mei 1938.

Het aantal werkloozen in Nederland bedroeg einde April '38 372.458, einde Mei '38 352.921.
(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. 3260 F.; Werkloosheid 3318 A.)

C. GROOT-DUITSCHLAND. — Anti-Semitisme. - Beurzen. - Joodsche post. —

De Duitsche rijksminister van Economische Zaken heeft per 20 Juni '38 de beursbepalingen van alle Duitsche beurzen en officieele groote markten aldus gewijzigd, dat Joden niet meer toegelaten worden. Om het voortschrijdende ariseeringsproces bij de tot den beurshandel toegelaten firma's niet te storen is tot nader order de mogelijkheid gelaten, dat de Joodsche firma's door niet-Joodsche procuratiehouders of gevolmachtigden vertegenwoordigd worden aan de beurzen en op de groote markten.
De rijksposterijen zullen voortaan geen postzendingen van commercieelen aard, die van Joodsche handelszaken afkomstig zijn, meer bezorgen, behalve indien deze zendingen voor andere Joodsche handelszaken bestemd zijn. De post zal het ,,Joodsche karakter van den afzender'' nagaan.
Overigens zullen Joodsche ondernemingen geen leerlingen meer in opleiding mogen nemen.
(Nieuwe Rott. Crt.) **(V. b. Anti-Semitisme 3219 E.)**

D. NEDERLAND. — Christelijk-Historische Landdag.

Op 18 Juni '38 werd in het Mastbosch te Breda de jaarlijksche landdag van de Christelijk-Historische Unie voor Noord-Brabant en Limburg gehouden. De voorzitter, ds. Roos uit Helvoirt, sprak een openingswoord.
Het lid der Eerste Kamer, prof. jhr. mr. B. C. de Savornin Lohman hield daarop een inleiding over ,,Onze Taak''. Spr. meende, dat onze constitutioneele vrijheden steeds meer in het gedrang komen en dat daardoor ons zelfstandig volksbestaan steeds meer wordt bedreigd. Ondanks dit alles blijven wij steunen op het Christelijk-Historisch beginsel.
Spr. vestigde de aandacht op een citaat van prof. dr. Aalders uit Groningen, die zeide: Niets is af en dat is de reden, waarom wij menschen ons werk nooit met dat van God kunnen vereenzelvigen! Door menschen werkt God echter met zijn geest en daarom mag de Unie zich Christelijk Historisch noemen, zooals ook de anti-revolutionnaire Staatspartij dat mag. Tusschen deze twee partijen bestaat slechts een verschil in nuanceering. Spr. rekende, dat hoewel de Christelijk-Historische Unie meer het universeele op het oog heeft, er een kern van waarheid ligt in het door den anti-revolutionnair Groen van Prinsterer ingenomen standpunt: ,,in het isolement ligt onze kracht''. Onze tegenwoordige minister-president dr. Colijn ziet zeer goed in, dat men in dit opzicht niet moet zien naar datgene, wat scheidt, maar naar datgene, wat bindt. De gedragslijn van dr. Colijn is positief Christelijk en werkt als zuurdeeg hervormend op ons politieke leven.
Spr. zette hierop uiteen, dat de Christelijk-Historische Unie voorstander van ontwapening is geweest, maar zij erkent in tegenstelling met de S.D.A.P. thans openlijk, dat zij zich heeft vergist en zóó wordt de ontwapeningsgedachte thans door haar bestreden, niet omdat zij deze geen Christenplicht acht, maar omdat zij in strijd is met de practijk.
Overgaande tot een bespreking van het werkloosheidsvraagstuk, meende spr., dat bij de bestrijding daarvan wel degelijk de positief christelijke grondslagen van het kabinet naar voren komen. Den regeeringspersdienst verwijt spr. echter, dat zij zoo nalatig is geweest het Nederlandsche volk niet in populairen vorm uit te leggen, wat tot nu toe in dit opzicht werd gedaan. Tenslotte kwam spr. op het Christelijk onderwijs en verklaarde, dat dit een belangrijk onderdeel uitmaakt in den strijd tegen de dictatoriale machten. (De Standaard)
(Vor. ber. Chr.-Hist. Unie 3257 E.)

E. AMSTERDAM. — Onderwijs. - Nieuwe medische Hoogleeraren. - Prof. dr. S. van Creveld en Prof. dr. J. G. G. Borst. —

In zijn op 22 Juni '38 gehouden vergadering heeft de gemeenteraad van Amsterdam dr. J. G. G. Borst tot opvolger van prof. dr. P. Ruitinga benoemd. De nieuwe hoogleeraar, die no. 1 op de voordracht stond, vereenigde 34 stemmen op zich.
Als opvolger van prof. dr. Corn. de Lange werd benoemd tot hoogleeraar in de kindergeneeskunde dr. S. van Creveld, no. 2 op de voordracht, die 24 stemmen kreeg tegen 11 op dr. J. C. Schippers, no. 1 van deze voordracht. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Onderwijs 2335 A.)

30 JUNI 1938

F. VEREENIGDE STATEN. — Politieke vluchtelingen. - Conferentie van Evian. —

Te Evian, nabij Genève zullen op 6 Juli '38 vertegenwoordigers van 27 staten bijeenkomen, ter bestudeering van het vluchtelingenvraagstuk. De regeering der Vereenigde Staten zal tot de regeeringen, die ter conferentie vertegenwoordigd zullen zijn, het verzoek richten als politieke vluchtelingen niet alleen die personen te beschouwen, die Duitschland reeds hebben verlaten, doch ook degenen, die dit land nog zouden wenschen te verlaten.
In een diplomatieke nota, welke het program dezer conferentie inhoudt, stellen de Ver. Staten aan de verschillende regeeringen ook voor vertrouwelijk alle teksten van wetten en decreten betreffende de immigratie mede te deelen.
Zij vragen bovendien, voor zoover dat mogelijk is, de aantallen en categorieën emigranten te willen opgeven, die zij zouden kunnen opnemen en de positie te willen bestudeeren van vluchtelingen zonder paspoorten.
Tenslotte stelt de Amerikaansche regeering voor in een nader aan te wijzen hoofdstad een internationale commissie te doen zetelen, welke belast zal worden met de opstelling van een plan tot verdeeling der politieke vluchtelingen over verschillende landen.
De Fransche regeering zal de functionneering dezer conferentie en het materiaal verzorgen. Jean Paul Boncour zal secretaris-

generaal dezer conferentie zijn. De Volkenbond zal alleen door Sir Neill Malcolm, den hoogen commissaris voor vluchtelingen uit Duitschland en Oostenrijk, worden vertegenwoordigd. De conferentie zal worden gepresideerd door den vertegenwoordiger der Vereenigde Staten, Myron Taylor.
Italië heeft geweigerd aan de conferentie deel te nemen, Duitschland werd niet uitgenoodigd. (De Tijd) **(V. b. 3214 G.)**

A. SCANDINAAFSCHE LANDEN. — Ministerconferentie. - Uitnoodigingen gericht tot Nederland, België, Zwitserland en Luxemburg. —
De regeeringspersdienst meldt:
De ministers van Buitenlandsche Zaken van de Scandinaafsche landen, die gewoon zijn tweemaal per jaar bijeen te komen ter bespreking van politieke vraagstukken, hebben een uitnoodiging gericht tot hun ambtgenooten van Nederland, België, Luxemburg en Zwitserland, ter bijwoning van de a.s. bespreking, welke op 22 en 23 Juli '38 te Kopenhagen zal worden gehouden.
Mr. Patijn heeft deze uitnoodiging aanvaard.
(Regeeringspersdienst) **(Vorig bericht 3222 B.)**

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Vermogens van buitenlandsche Joden. —
In een op 18 Juni '38 geteekende verordening van den rijksminister van Economische Zaken wordt het volgende medegedeeld:
De in het buitenland levende buitenlandsche Joden behoeven hun vermogen in Duitschland niet aan te melden. De in het Rijk levende buitenlandsche Joden worden op dezelfde wijze als de Duitsche Joden behandeld. Een uitzondering zal eventueel voor Italiaansche, Britsche, Fransche en Amerikaansche onderdanen worden gemaakt. (De Tijd)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 3326 C.)

C. IERLAND. — De Valera Premier van Ierland. —
De Dail heeft De Valera met 75 tegen 45 stemmen tot ministerpresident van Eire gekozen. De Labourafgevaardigden en de onafhankelijken hebben zich van stemming onthouden.
De samenstelling der regeering blijft geheel ongewijzigd. (Telex-A. N. P.) **(V. b. De Valera 3241 A.)**

D. SPANJE. — Burgeroorlog. - Generaal Franco doet concessies aan Britsche schepen. —
De Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, heeft tijdens het onderhoud van 28 Juni '38 aan den Britschen gezant te Rome, lord Perth, mededeeling gedaan van de concessies welke generaal Franco aan de Britsche scheepvaart heeft gedaan.
Volgens Gayda in een artikel in het „Giornale d'Italia" heeft generaal Franco reeds de volgende maatregelen getroffen:
1. Britsche navigeerende schepen zullen niet door nationalistische vliegtuigen aangevallen worden.
2. Piloten zullen, wanneer zulks mogelijk is, ten gunste van de Britsche vlag onderscheid maken bij het bombardeeren van Spaansche havens.
3. Er zullen op het republikeinsche grondgebied vrije havens aangewezen worden, welke toegankelijk zijn voor het internationaal scheepvaartverkeer, dat wettigen handel drijft. (Giornale d'Italia - N. R. Crt.)
(Vor. ber. 3320 D.; Burgeroorlog 3324 A.)

E. ZWITSERLAND. — Neutraliteit. - Notawisseling met Berlijn en Rome. —
De Zwitsersche regeering heeft den Duitschen Minister van Buitenlandsche Zaken in een nota mededeeling gedaan van het besluit van den Volkenbondsraad, waarbij Zwitserland bevrijd werd van deelneming aan de tenuitvoerlegging der sanctiebepalingen. In de nota wordt er de nadruk op gelegd, dat Zwitserland er naar streeft de neutraliteitspolitiek, waardoor het zich sedert langer dan vier eeuwen heeft laten leiden, voort te zetten. De Zwitsersche regeering is bevrijd van iedere verplichting, waaruit twijfel kon worden geput aan haar verlangen onder alle omstandigheden neutraal te blijven.
Deze nota is door de Duitsche regeering beantwoord met een nota, die op 21 Juni '38 door minister Von Ribbentrop aan den Zwitserschen gezant is overhandigd.
Daarin wordt gezegd: „De Duitsche regeering heeft met groote belangstelling kennis genomen van het feit, dat het de Zwitsersche regeering gelukt is zich te bevrijden van verplichtingen, die inderdaad de neutraliteit van Zwitserland in gevaar zouden kunnen brengen. De Duitsche regeering is voldaan over deze ontwikkeling, daar zij in de onvoorwaardelijke handhaving der Zwitsersche neutraliteit een gewichtig element voor het behoud van den Europeeschen vrede ziet. De Zwitsersche regeering kan er dan ook van overtuigd zijn, dat zij bij de Duitsche regeering steeds het verlangen zal vinden deze neutraliteit te erkennen en te eerbiedigen. Ik behoef slechts te wijzen op de verklaringen, waarin de Duitsche regeering haar standpunt in dit opzicht reeds duidelijk kenbaar gemaakt heeft".
De regeeringen van Zwitserland en Italië hebben overeenkomstige nota's gewisseld.
De Zwitsersche Bondsraad heeft, naar verluidt, met levendige voldoening kennis genomen van de langs diplomatieken weg verstrekte verklaringen der Duitsche en Italiaansche regeeringen ten aanzien van de Zwitsersche neutraliteit. De Raad heeft zijn vertegenwoordigers te Berlijn en Rome opgedragen dank te betuigen voor het vriendschappelijke begrip, dat in deze verklaringen tot uiting komt en voor de waardevolle verzekeringen.
(Agence Belga) **(Vorig bericht 3267 F.)**

1 JULI 1938

F. SOVJET-RUSLAND. — Litwinofs rede. - Afkeuring van de politiek der Westersche mogendheden, ten opzichte van Duitschland. —
De Russische volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken, Litwinof, heeft op 27 Juni '38 in een kiesvergadering te Leningrad een rede gehouden over den internationalen toestand. Hij zeide onder meer, dat Duitschland er reeds in geslaagd is zonder een schot te lossen bijna alle resultaten te annuleeren, waarvoor de West-Europeesche mogendheden den wereldoorlog gevoerd hebben.
Door de inlijving van Oostenrijk stelde het zich bovendien schadeloos voor het verlies van eenige provincies in 1918.
Duitschland bouwt zijn buitenlandsche politiek op op een grenzenlooze agressie, het voert openlijk een anti-Russische politiek en droomt openlijk van de Oekraine en zelfs van den Oeral.
Wijzende op de Tsjechoslowaaksche kwestie, merkte spreker op, dat het in de lijn van de algemeene vredespolitiek van de Sovjet-Unie ligt, te wenschen, dat de conflicten, welke tusschen Tsjecho-Slowakije en zijn nabuurstaten ontstaan, langs vreedzamen weg geregeld worden. Wij onthouden ons echter, aldus Litwinof, van ongevraagde raadgevingen aan de regeering te Praag, want wij gelooven in de vredelievendheid van deze regeering en zijn van oordeel, dat zij verstandig genoeg is, om bij haar concessies zoover te gaan als vereenigbaar is met het prestige, de souvereiniteit en de onafhankelijkheid van deze natie.
Litwinof besprak voorts de houding van de kleine landen. Wanneer deze landen zich neutraal verklaren, dan beteekent dit, dat zij zich losmaken van den steun van den Volkenbond en van hun vrienden en in de kaart spelen van diegenen, die zulk een klein en zwak land wenschen te overweldigen. Wanneer de agressie-landen op het oogenblik dergelijke neutraliteitsverklaringen weten af te dwingen, dan zullen zij deze landen reeds op den eersten dag na een mobilisatie dwingen hun neutraliteit te schenden en hen aan hun doeleinden dienstbaar maken.
(Tass Agentschap) **(Vor. ber. Litwinof 3048 B.)**

G. GROOT-DUITSCHLAND. — Rijkscommissaris en gouwleider Bürckels verklaring inzake de geruchten over Oostenrijk. - Verklaringen van de Times. —
Hitler's plaatsvervanger in Oostenrijk, Bürckel, heeft op 30 Juni '38 in een persconferentie verklaard, dat dr. Schuschnigg zich nog te Weenen bevindt. Volgens zijn, Bürckel's, meening zou een strafproces tegen hem aanhangig gemaakt moeten worden. Onder Schuschnigg zouden dertien mannen in strijd met de wet opgehangen zijn.
Verder verzekerde Bürckel, dat Schuschnigg niet getrouwd is.
Uit de verdere mededeelingen, die Bürckel in den loop van de persconferentie nog deed, noemen wij de voornaamste punten:
1. Alle Oostenrijksche bezittingen van de Oostenrijksche Habsburgers zijn in beslag genomen.
2. Tot nu toe zijn in het geheel 150 personen naar Dachau gezonden. De helft daarvan zijn Joden.
3. Momenteel bevinden zich in het geheel 3780 politieke arrestanten in de Oostenrijksche gevangenissen.
4. Wat betreft hun bezittingen in Oostenrijk worden de buitenlandsche Joden precies eender behandeld als de overige buitenlanders.

5. De kort geleden in Weenen aan Joodsche firma's toegezonden instructie, om hun Joodsch personeel te ontslaan, is van lagere ambtenaren uitgegaan, tegen wie reeds disciplinaire maatregelen zijn genomen. Door bevoegde autoriteiten zijn deze instructies niet gegeven.
6. Sedert de „Anschluss" is de werkloosheid met ongeveer 50 pct. verminderd.

De Times deelt echter het volgende mede:
1. Een extra-trein bevattende 700 Joden uit Oostenrijk is naar Dachau vertrokken.
2. Als gevolg van de toepassing van de verordening inzake het beroep van advocaat zijn 720 Joodsche advocaten van de Weensche balie geschrapt.
3. Joodsche zaken werden te Weenen geplunderd en Joden, zelfs Joodsche vrouwen, werden op ergerlijke wijze mishandeld.
4. Het bezoek aan Joodsche volkskeukens werd onmogelijk gemaakt.
5. De Neurenberger wetten (Jodenwetten) worden in Oostenrijk op de meest beschamende wijze toegepast.

(De Maasbode — Times) **(Vor. ber. Bürckel 3242 H.)**

2 JULI 1938

A. CHINA. — Conflict met Japan. - Het eiland Hainan - Waarschuwingen van Engeland en Frankrijk - Terugroeping van den Duitschen en Italiaanschen ambassadeur. —

Tot dusver zijn de Japanners er niet in geslaagd, het eiland Hainan te bezetten. De ligging van dit eiland tegenover de kust van Fransch-Indo-China en ten zuiden van de Engelsche haven Hongkong, langs de

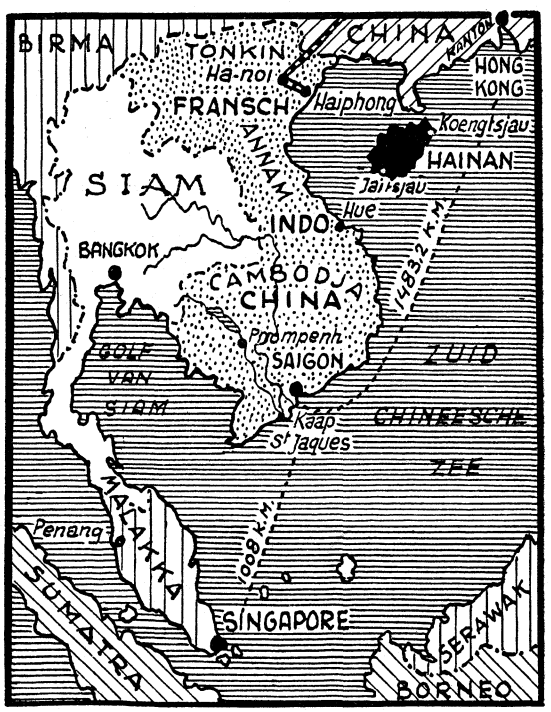

(Overname zonder bronvermelding verboden)

groote zeevaartroute naar Singapore, maakt een bezetting van dit eiland door de Japanners uitermate ongewenscht voor de Engelschen en Franschen. Vandaar, dat zoowel Londen als Parijs, nadat een Japansche woordvoerder verklaard had, dat Japan dit eiland zoo noodig zou bezetten, en daartoe reeds vergeefsche pogingen waren gedaan, Tokio voor de gevolgen van zulk een bezetting hebben gewaarschuwd. Het bovenstaande kaartje toont tevens hoeveel staten bij de verschuiving van het Chineesch-Japansch conflict naar het Zuiden moeilijkheden kunnen ondervinden.

Zoowel de Duitsche als de Italiaansche ambassadeurs zijn uit China teruggeroepen. Ook de Chineesche gezant te Berlijn zal begin Augustus zijn post verlaten.

(Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3312 A.)

B. VOETBAL. — Nederland-Nederlandsch-Indië. —

De ter gelegenheid van den zesden Olympischen Dag op 26 Juni '38 gespeelde voetbalwedstrijd Nederland-Nederlandsch-Indië is in een 9—2 overwinning voor Nederland geëindigd. Met rust was de stand reeds 5—2.

Prins Bernhard, die bij den wedstrijd aanwezig was, liet de spelers van beide elftallen aan zich voorstellen. Dit was de eerste maal, dat een dergelijke gebeurtenis in het Nederlandsche sportleven plaats vond. (Red. K. H. A.)

C. ENGELAND. — Herziening Engelsch-Duitsche betalingsovereenkomst. - Oostenrijksche leeningen gewaarborgd. —

De minister van Financiën, sir John Simon, deelde op 1 Juli '38 in het Lagerhuis mede, dat de Britsche en Duitsche delegaties, welke onderhandelingen hebben gevoerd over een herziening van de Engelsch-Duitsche betalingsovereenkomst in verband met de inlijving van Oostenrijk, tot overeenstemming zijn gekomen.

De basis der regeling is, dat zonder prejudice voor de kwestie van de wettelijke aansprakelijkheid, de Duitsche regeering den vollen dienst zal garandeeren van de Oostenrijksche gegarandeerde leeningen, die zich op 1 Juli in het bezit bevonden van Britsche houders. Verder is overeenstemming bereikt over den toekomstigen rentedienst op andere Duitsche en Oostenrijksche leeningen op langen termijn. Voor de Dawes-leening en de 7% Oostenrijksche leening 1930 bedraagt deze 5% interest en 2% toevoeging aan het amortisatiefonds en voor de Young-leening 4½% en 1% toevoeging aan het amortisatiefonds. Tot dusver bedroeg de interest op de Dawesleening 7% en op de Young-leening 5½%.

(Telegraaf) **(Vorig bericht 3316 C.)**

D. SANDJAK-ALEXANDRETTE. -- Fransch-Turksch accoord. —

Naar verluidt hebben de Fransch-Turksche besprekingen op 1 Juli '38 geleid tot het volgende:

Ten eerste: het sluiten van een verdrag van vriendschap tusschen de twee landen.

Ten tweede: een militair accoord, waarbij Frankrijk en Turkije samen de binnen- en buitenlandsche veiligheid van het sandjak Alexandrette garandeeren, op grondslag van gelijkheid tusschen de twee landen.

Ten derde: een protocol tot toepassing van dit accoord, waarbij wordt vastgesteld, dat Frankrijk en Turkije een gelijke legermacht in het sandjak zullen leggen.

Ten vierde: een verklaring inzake de Fransch-Turksche-Syrische samenwerking en een regeling van de grensvragen en van goede nabuurschap tusschen de Kemalistische republiek en het gebied onder Fransch mandaat.

Deze verklaring heeft ten doel de verhouding tusschen Frankrijk, Turkije en Syrië vast te stellen in afwachting van het sluiten van een verdrag. De bepalingen van deze verklaringen zullen zes maanden van kracht blijven en kunnen nadien wederom voor zes maanden worden verlengd. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Nieuw Statuut 3048 F.; Recapit. 3299 A.)

E. GROOT-DUITSCHLAND. — Kerkvervolging. - Ds. Niemöller een jaar in gevangenschap. —

Op 2 Juli '38 was het een jaar geleden, dat dr. Martin Niemöller gearresteerd werd. Hij zit op order van de Gestapo in het concentratiekamp Sachsenhausen. Op 2 Maart '38 werd hij tot zeven maanden gevangenisstraf veroordeeld, maar hij had dien tijd in voorarrest uitgezeten; toen hij het gerechtsgebouw uitkwam werd hij door de Gestapo opnieuw gearresteerd. In vele kerken in Duitschland en in het bijzonder in de kerk van Jesus Christus te Dahlem werden herdenkingsdiensten gehouden. (N. Rott. Crt.)

(V. b. Ds. Niemöller 3170 A.; Ev. Kerkenb. 3291 B.)

A. NEDERLAND. — Luchtbeschermingsfonds. —
De Nederl. Vereeniging van Luchtbescherming schrijft ons:

Luchtaanvallen op Kanton, op Soetsjau, op Barcelona, op .... ja, vult u zelf maar in. Op tientallen plaatsen, die in oorlogsgebieden liggen. En het resultaat? Zestienhonderd dooden, duizend dooden, achthonderd. Alsof een menschenleven geen waarde meer heeft! Protesten van heel de beschaafde wereld. Maar ondanks die protesten, ondanks pogingen om deze aanvallen slechts op militaire doeleinden te doen geschieden, blijven de bombardementen voortgaan. En ze zouden ook ons land kunnen bedreigen, als dit in een oorlog verwikkeld zou worden.

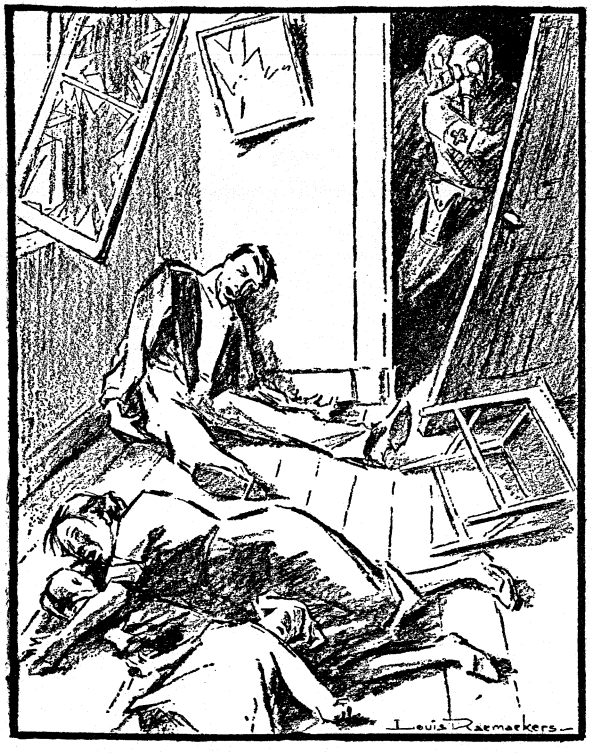

Men moet er niet aan denken, en toch ook weer .... men moet er wél aan denken. Om de eenvoudige reden, dat men ook hier te lande rekening heeft te houden met dergelijke toestanden.
Van de noodzakelijkheid van luchtbescherming is thans iedere Nederlander wel doordrongen: Luchtbescherming is zelfbescherming, is gezinsbescherming. Voor de passieve luchtbescherming wordt de laatste maanden veel, zelfs zeer veel gedaan. De eenige door de regeering op dit gebied erkende instantie, de Nederlandsche Vereeniging voor Luchtbescherming (Nassau Ouwerkerkstraat 3, Den Haag), kon dezer dagen zijn 50.000ste lid inschrijven; in September 1936 waren het er nog maar driehonderd. Deze geweldige toeneming spreekt boekdeelen; zij laat zien, dat men op den goeden weg is, dat de Vereeniging goede en ook gewenschte voorlichting geeft. Wil zij dit evenwel kunnen blijven doen, dan is de vorming van een Luchtbeschermingsfonds, waaruit de gelden voor de enorme propaganda, die op dit gebied noodig is, geput kunnen worden, eerste eisch. Van vele zijden werd daartoe reeds medewerking ondervonden, doch deze medewerking is nog ontoereikend en moet algemeen zijn.
Eén van de middelen, om dit Fonds te verstevigen, werd gevonden in twee groote loterijen (de grootste, welke in ons land ooit gehouden zijn, d.w.z. wat de prijzen betreft). Voor deze loterijen heeft dr. Louis Raemaekers welwillend een plaat geteekend, die op schrille, maar daarom niet minder juiste wijze aantoont, wat de gevolgen zijn, als men niet tijdig maatregelen neemt, om met luchtbescherming op de hoogte te komen. Een waarschuwing voor hen, die nog afzijdig bleven! (Ned. Ver. v. Luchtbescherming)
(Vor. ber. Luchtbescherming 3324 E.)

B. NEDERLAND. — Tweede Kamer - Nadere regeling tandheelkundigen. —
De minister van Sociale Zaken heeft op 29 Juni '38 ingediend een wetsontwerp tot nadere voorzieningen in zake de tandheelkunde.
Aan de Memorie van Toelichting wordt het volgende ontleend:

De wetgever heeft in 1929 aan al degenen, die vóór 10 Juni 1913 de volledige tandprothese als beroep toepasten zonder de bevoegdheid tot uitoefening der tandheelkunst te hebben verkregen, en die niet later bevoegd waren verklaard tot het uitoefenen der prothese, een kans willen geven, alsnog van hun bekwaamheid hiertoe te doen blijken. Te dien einde is een practisch examen ingesteld en afgenomen.
De opzet van het examen schijnt den minister evenwel niet zoo deugdelijk te zijn geweest als uit een oogpunt van de door den wetgever beoogde doeltreffendheid noodig ware geweest.
Een en ander leidt tot de conclusie, dat de organisatie van het examen in 1930 niet aan de bedoeling van den wetgever van 1929 recht heeft gedaan en wijst bovendien den weg aan, langs welken redres mogelijk is.
Het wetsontwerp bedoelt dit redres mogelijk te maken voor degenen, die tot het examen in 1930 zijn toegelaten en daarvoor niet zijn geslaagd, zonder onderscheid.
Het deelnemen aan een vooronderzoek wordt gesteld als voorwaarde voor het afleggen van het examen, opdat de betrokkenen in de gelegenheid zijn, zich daarvoor behoorlijk voor te bereiden. (N. R. Crt.)
(Vorig bericht Tandtechnici 1650 E.)

C. NEDERLAND. — Herberekening van pensioenen burgerlijke en militaire ambtenaren - Wetsontwerp ingetrokken. —
De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft aan de Tweede Kamer medegedeeld, mede namens zijn ambtgenooten van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Defensie en van Financiën, dat het bij Koninklijke boodschap van 15 Juni 1936 aan de Tweede Kamer aangeboden wetsontwerp, tot herberekening der pensioenen van burgerlijke en militaire ambtenaren is ingetrokken. (Alg. Handelsblad) **(V. b. 2344 A.)**

3 JULI 1938

D. SCHEEPVAART. — Rotterdam—Antwerpen - Januari—Juni 1938. —
Wij laten hieronder een vergelijkenden staat volgen van de havenbeweging van Rotterdam en Antwerpen:

1938:	Rotterdam		Antwerpen	
	sch.	netto tons	sch.	morsom tons
Januari . .	1089	1.899.509	1011	2.051.236
Februari . .	995	1.678.539	899	1.791.762
Maart . . .	1158	2.005.020	1022	2.038.541
April . . .	1109	1.855.916	909	1.898.900
Mei	1263	2.126.356	976	2.061.631
Juni	1196	2.013.549	925	1.868.149
Totaal . . .	6810	11.578.889	5742	11.710.219

De voor Antwerpen opgegeven cijfers der netto tonnenmaat zijn die volgens Belgische berekening.
Om deze gelijk te maken met de hier gebruikelijke berekening, moeten deze cijfers met 18 pct. verminderd worden.
Het totaal-cijfer voor Antwerpen wordt dan 9.602.380.
(De Maasbode) **(Vorig bericht 3089 B.)**

A. Het rassenvraagstuk. - De factoren van het ras in het huidige tijdsgewricht. —

De speciale correspondent van de Times in de Ver. Staten, bespreekt in de Times van 28 Juni 1938 het rassenvraagstuk, dat hij het meest in het oog springende, maar misschien het onbelangrijkste verschijnsel noemt van de verschillen, waaraan Amerika rijk is. In de tien jaar voor 1914 hebben ongeveer 7 millioen landverhuizers de bevolking van de Ver. Staten vermeerderd en in 1930 was nog een derde van de bevolking buiten de Staten geboren of geboren uit tenminste één vreemde ouder. Thans overtreft de emigratie de immigratie en over vijftig jaar, als er tenminste geen wijziging komt, zal de typische Amerikaan een volledig product van eigen bodem zijn. De correspondent vraagt zich nu af, of dit zal leiden tot homogeniteit, of dat, nu de aanvoer van buiten stop staat, de befaamde smeltkroes zal ophouden te werken.

Er zijn er, die het laatste veronderstellen, zulks op grond van het oplevende nationalisme van de laatste jaren, waardoor het moederland van vele emigranten nauwer contact houdt met de gemeenschappen van hun vroegere landgenooten in de Staten, die op hun beurt weer trachten hun volkskarakter zooveel mogelijk te handhaven. Zij hebben hun eigen kerken, dagbladen en schouwburgen.

Daarnaast staan nog de twee groote rasvraagstukken, het anti-semitisme, dat als sociaal verschijnsel altijd merkbaar was, is groeiende. Op enkele uitzonderingen na hebben alle universiteiten en colleges en alle maatschappelijke clubs hun geheime numerus clausus voor Joden. Er zijn hotels, die openlijk Joden weigeren en nog veel meer hotels, die het heimelijk doen. Slechts enkele rijke Joden, die op een hoogen trap van den maatschappelijken ladder staan, zijn onkwetsbaar voor dergelijke maatregelen en worden overal ontvangen.

De negers, 12 millioen zielen sterk, vormen een vraagstuk, dat telkens andere vormen aanneemt, maar niettemin steeds acuut blijft. Gedurende en na den oorlog heeft de vraag naar goedkoope werkkrachten geleid tot een grooten toeloop van negers uit het Zuiden naar het Noorden en op het oogenblik woont ongeveer een zesde van de gekleurde bevolking benoorden de Mason-Dixonlijn, waar de neger formeel volkomen met den blanke gelijk is gesteld. Dit gaat nu in maatschappelijk opzicht wel niet op, omdat hij in maatschappelijke kringen niet geduld wordt, maar slechts weinig negers ervaren dit, omdat het meerendeel tot den werkenden stand behoort. Zijn positie is echter onvergelijkelijk veel beter dan in de Zuidelijke staten; met name durft hij hier gebruik te maken van zijn stemrecht, wat hij in het Zuiden niet durft. In 1932 hebben de stemmen der negers in het Noorden voor het eerst meegeholpen aan een democratische overwinning en de democraten uit het Zuiden verwijten hun partijgenooten in het Noorden bitter hun hofmakerij aan den neger.

Van meer belang dan het politieke, is echter het economische aspect van het kleurlingenvraagstuk. Niet alleen heeft de kleurling een plaats gevonden in de fabrieken van het Noorden, maar de industrieën begeven zich zelf naar het Zuiden om goedkoope werkkrachten te vinden. De negers werken over het algemeen wel niet in dezelfde werkplaatsen, maar wel onder dezelfde voorwaarden als de arme blanken en de vakvereenigingsman kan hen niet verwaarloozen. Ten deele worden zij opgenomen in de vakvereenigingen der blanken, doch voor het meerendeel zijn zij afzonderlijk georganiseerd. Dit neemt niet weg, dat door de vakbeweging de neger uit het Zuiden langzamerhand meer politiek besef krijgt. Niettemin zijn er nog tal van plaatsen, en met name de katoenplantages, waar de neger nog in een feitelijken toestand van slavernij verkeert.

De hiërarchie van het ras. — Men zegt vaak, dat Amerika geen klassenverschil en geen maatschappelijk snobisme kent. De hiërarchie van het ras wordt echter overal stilzwijgend erkend; in het Zuiden is dat de hiërarchie van den blanke over den neger, in het Noorden, met zijn „vreemdelingen", acht de Engelschman zich verheven boven den Duitscher en den Scandinaviër, die neerzien op den Pool en den Italiaan, die op hun beurt weer boven de Grieken en Litauers staan, die neerzien op de Chineezen en de landverhuizers uit Portorico, die altijd nog min of meer boven de negers staan.

Dit rassenonderscheid is ook van invloed op de vakbeweging. Voor 1935 was de Amerikaansche federatie van arbeiders de eenige nationale arbeidersorganisatie. Zij vertegenwoordigt de belangen van de geschoolde Engelsche vakarbeiders, wier voorrechten alleen beschermd kunnen worden door onderhandelingen met den werkgever, niet door een wetgeving, welke den geheelen cosmopolitischen werkenden stand ten goede komt. Hiernaast is nu tengevolge van Roosevelts politiek de commissie voor de industrieele organisatie ontstaan, die tracht Amerika een moderne vakbeweging te geven en die haar voornaamste kracht put uit de arbeiders in de massaproductie, mijnwezen, automobiel- en textielfabrieken, welke door de federatie waren verwaarloosd.

Misschien zouden op den langen duur de economische scheidingslijnen sterker blijken dan de tegenstellingen van ras en stand. De mate van vordering tot nationale eenheid zal vooral afhangen van den economischen gang van zaken. De economische sectegeest, welke altijd sterk is geweest in de staten, zal de vordering tegenhouden, economische centralisatie haar bevorderen. De New Deal werkt in den laatsten zin, de depressie heeft in tegenovergestelden zin gewerkt.

VEREEN. STATEN

De tegenstelling Noord-Zuid. — De uitbreiding van het bondsgezag op het heele gebied van economie en sociale politiek heeft de kansen op regionale tegenstellingen aanzienlijk vermeerderd, doch de voornaamste tegenstelling blijft nog altijd die tusschen Noord en Zuid. Daar staan twee beschavingen tegenover elkaar, die slechts ten deele met elkaar verzoend zijn. De Zuidelijken zijn hun nederlaag in den burgeroorlog nog altijd niet vergeten. Zij houden vol, dat het Zuiden nooit bekomen is van de economische verwoesting, door den „oorlog" teweeggebracht. Nergens in Europa bewesten den Weichsel en benoorden de Middellandsche Zee leven menschelijke wezens in zulke krotten als in vele deelen van het Zuiden, die niet alleen tot woonplaats van negers, maar ook van arme blanken dienen, nergens is het percentage analfabeten zoo groot, nergens zijn bepaalde ziekten zoo algemeen. Dat is allemaal het gevolg van het stelsel dat uit den burgeroorlog is voortgevloeid. Het Noorden, geheel in beslag genomen door de geweldige ontwikkeling van zijn eigen beschaving, geregeerd door de Republikeinsche partij, welker traditioneele grondslag vijandigheid tegenover het Zuiden was, heeft twee generaties lang het Zuiden ten achter gesteld. En het Zuiden, welks maatschappelijke structuur en houding nog altijd in wezen feodaal zijn, was daarmede volkomen tevreden.

Hoe men echter moge denken over de tegenstellingen van ras, op economisch gebied en van streek, niemand twijfelt aan de stuwkracht tot cultureele eenheid, welke het gevolg is van de moderne uitvindingen. Meer dan wat ook maken het vliegtuig, de film en de radio de Ver. Staten tot een natie. Charlie Chaplin en kolonel Lindbergh kunnen misschien beschouwd worden als de eerste Amerikaansche nationale helden. Het vliegtuig brengt de kans op een nationale pers dichterbij; en Roosevelt is de eerste politieke leider, die op het voetspoor van pater Coughlin de gelegenheid te baat heeft genomen de natie uit te noodigen deel te nemen aan zijn overpeinzingen bij het haardvuur. (N. Rott. Crt.)

A. **HET RIJN-DONAU-KANAAL. — Constructie. —**

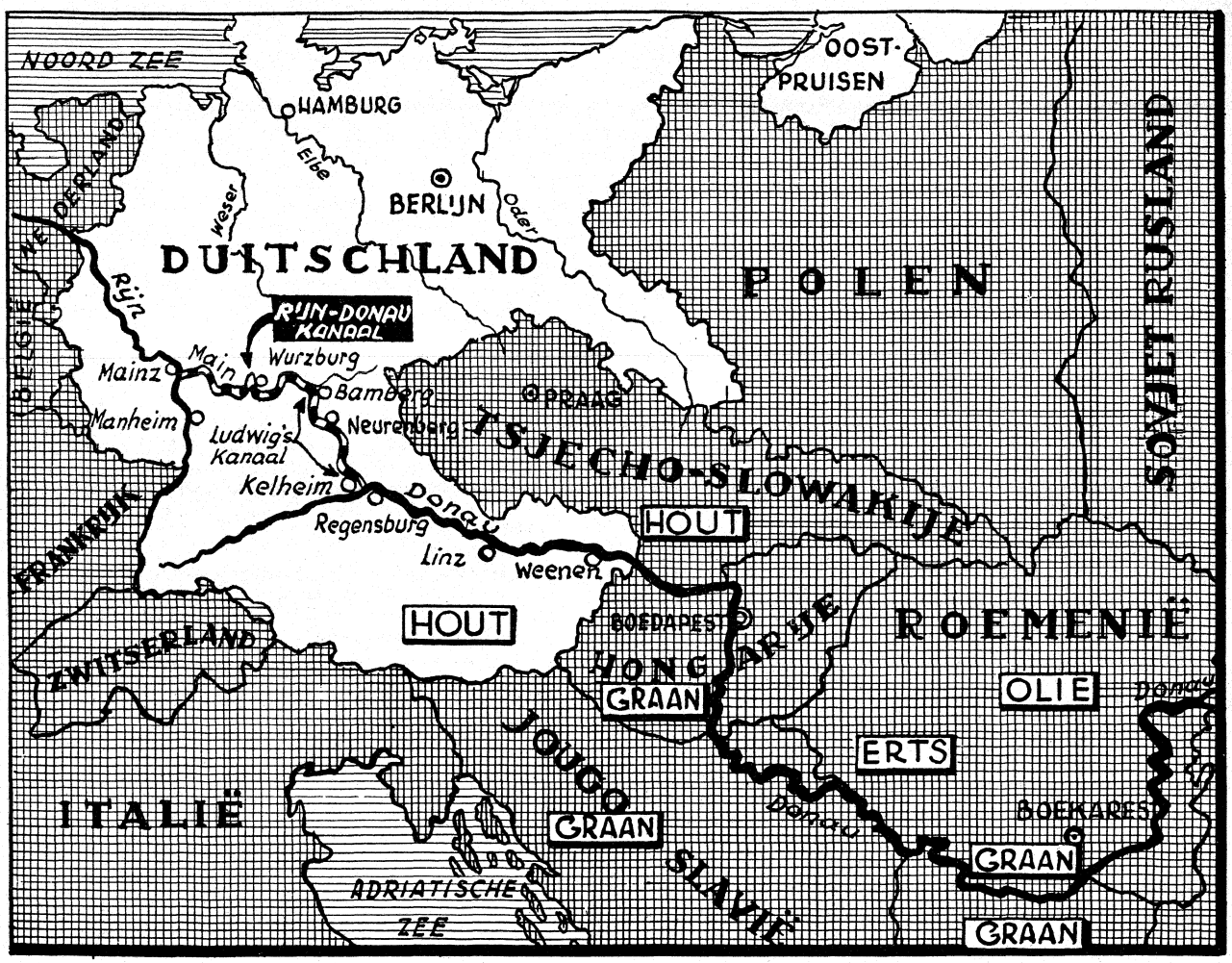

(New York Times)

Het Rijn-Donau-Kanaal, dat in 1945 gereed zal zijn verbindt de Duitsche industrieele centra met Hongarije, Roemenië en Joego-Slavië, de landen waaruit graan, olie en erts op gemakkelijke wijze naar West-Europa zouden kunnen worden verscheept. De behoefte aan een dergelijke verbinding werd door Duitschland gedurende den wereldoorlog 1914—1918 zeer tot zijn nadeel gevoeld.

---

4 JULI 1938

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Defensie-Uitvoerrecht in Ned.-Indië. —**
Tot bekrachtiging van de ordonnantie van 18 Februari 1938, waarbij de ordonnantiewetgever, met gebruikmaking van de hem bij de artikelen 93 en 183 der Indische Staatsregeling verleende bevoegdheid, een tijdelijk defensie-uitvoerrecht heeft ingesteld, is thans een wetsontwerp bij de Tweede Kamer ingediend. In de toelichting wordt er op gewezen, dat de gespannen internationale toestand en de gedurende de crisisjaren ontstane achterstand in zake de verzorging van de landsverdediging, ook voor Nederlandsch-Indië het treffen van bijzondere voorzieningen, met name voor het leger, in de naaste toekomst onafwijsbaar maken. (Telegraaf)
(Vorig bericht 3161 D.)

C. **NEDERLAND. — Graanhandel met België - Overeenkomst is bereikt. —**
De Regeeringspersdienst meldt:
Zooals bekend, is de graanhandel tusschen Nederland en België onderworpen aan bepaalde formaliteiten, welke in de betrokken kringen klachten hebben doen ontstaan.
Besprekingen te dezen aanzien, dezer dagen gevoerd, van Nederlandsche zijde door den heer Lamping, directeur van de handelsaccoorden, en van Belgische zijde door den heer Casteur, gevolmachtigd minister, werkzaam aan het Departement van Buitenlandsche Zaken te Brussel, hebben geleid tot een overeenkomst ten doel hebbende meer faciliteiten in de transacties te verzekeren. De uitvoeringsregelen van deze overeenkomst zullen binnenkort worden vastgesteld.
(Regeeringspersdienst)

D. **ITALIE. — Misoogst en de gevolgen in internationaal opzicht. —**
De Parijsche correspondent van de N. Rotterd. Crt. schrijft het volgende:
„De Epoque, welk blad niet van vooroordeel ten aanzien van Italië verdacht mag worden, gaat den slechten staat van den Italiaanschen oogst en de gevolgen daarvan na. Het gebrek aan fourage heeft vele boeren gedwongen hun beesten te verkoopen en anderen hebben, hun oogst mislukt ziende, het koren gemaaid om de dieren te voeden. Verder is de pro-

ductie van kaas, wijn, vruchten en zijde verminderd. De rijst heeft minder geleden en in het zuiden draagt het koren rijke beloften, maar dit komt vooral ter bereiding van macaroni in aanmerking en is nauwelijks economisch voor die van brood. Ten slotte is de hydro-electrische productie wegens een tekort aan waterkracht gedaald en daar de eerste proeven om voor de broodbereiding mais door het graan te mengen niet aan het doel beantwoordden, zal er niet anders op zitten dan buiten de grenzen koren te koopen, wat een netelig financieel vraagstuk stelt. Ciano en Stojadinowitsj moeten te Venetië er over gesproken hebben Zuidslavisch koren tegen Italiaansche fabrikaten te ruilen.

„Het artikel stelt in het licht, dat deze toestand hulp aan het rechtsche Spanje en de exploitatie van den Abessynischen bodem moet bemoeilijken evenals deelneming aan een Europeeschen oorlog." (N. R. C.)

(Vor. ber. Econ. Toestand 3163 A.)

A. **NEDERLAND. — Goudclausules. - De Amsterdamsche rechtbank wijst een vordering tot betaling op goudbasis af. —**

De eerste kamer van de rechtbank te Amsterdam heeft uitspraak gedaan in een goudclausuleproces van de N.V. Texel tegen de N.V. Messageries Maritimes, gevestigd te Parijs. De rechtbank heeft de vordering afgewezen. De N.V. Texel had betaling op goudbasis geëischt van obligaties, behoorende tot een in Canadeesche dollars uitgegeven leening met goudclausule van de Messageries Maritimes.

De afwijzing berust op de volgende overwegingen.

De N.V. Messageries Maritimes had aangevoerd, dat op deze leening het Canadeesche recht van toepassing is, hetwelk goudclausules heeft nietig verklaard.

De eischeres N.V. Texel had hiertegen aangevoerd, dat een gedeelte van deze obligatieleening in Nederland was geëmitteerd, dat deze leening derhalve valt in de Nederlandsche rechtssfeer en dat de goede trouw en de openbare orde zich verzetten tegen een vernietiging van overeenkomsten door een buitenlandsche wet.

Men herinnert zich, dat dit, tot voor kort, de opvatting was van den Hoogen Raad.

De rechtbank heeft nu uitgemaakt, dat sedert de invoering van de Nederlandsche goudclausulewet de opvattingen van den Nederlandschen wetgever gewijzigd zijn, in dien zin, dat hij — de Nederlandsche wetgever — dergelijke veranderingen in overeenkomsten niet meer beschouwt als in strijd met artikel 1374 van het Burgerlijk Wetboek, handelende over overeenkomsten, die te goeder trouw moeten worden uitgevoerd.

Het beroep van de N.V. Texel op de uitzondering in de Nederlandsche goudclausulewet betreffende ter beurze genoteerde buitenlandsche leeningen, verwierp de rechtbank, omdat deze uitzondering de principieele opvatting van den Nederlandschen wetgever niet aantast.

De rechtbank neemt niet meer aan, dat de vernietiging der goudclausule door de Canadeesche wet in strijd zou zijn met de goede trouw als bedoeld in genoemd wetsartikel, weshalve zij — zooals reeds gezegd — betaling op goudbasis afwijst. (N. Rott. Crt.)

(Vorig bericht Goudclausule 3136 F.)

B. **BOLIVIA-PARAGUAY. — Het Chaco Conflict. —** Uit vrees, dat het tusschen Bolivia en Paraguay opnieuw in den Chaco tot vijandelijkheden zal komen, doen de deelnemers aan de vredesconferentie te Buenos-Aires (Argentinië) hun uiterste best om Paraguay tot een meer toeschietelijke houding te bewegen. Men is algemeen van oordeel, dat de weigering van Paraguay, om concessies te doen inzake het verzoek van Bolivia, om een haven aan de Paraguayrivier te maken, afbreuk zal doen aan de onderhandelingen en tot het wederopnemen der vijandelijkheden zal leiden. Berichten uit La Paz laten duidelijk doorschemeren, dat de vijandelijke stemming tegen Paraguay steeds toeneemt. De Boliviaansche pers spreekt openlijk van het begin van een nieuwen oorlog in de „groene hel". De Boliviaansche overste Santalla zeide in een radiorede:

„Paraguay wil oorlog. Wij moeten ons er op voorbereiden, dat wij in de naaste toekomst naar de wapenen moeten grijpen".

Een dergelijke stemming heerscht ook in Paraguay. De betrekkingen tusschen de beide volken zijn sedert het einde van den Chaco-oorlog nooit zoo gespannen geweest. De gedelegeerde van Paraguay op de vredesconferentie wacht op instructies van zijn regeering betreffende de bemiddelingsvoorstellen van de andere Zuid-Amerikaansche staten.

Zoowel te La Paz (Bolivia) als te Asuncion (Paraguay) worden de berichten over militaire voorbereidselen en den aankoop van wapens tegengesproken. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Confl. Bolivia-Paraguay 2146 C.)

5 JULI 1938

C. **SOVJET-RUSLAND. — De verkiezingen voor den oppersten Sovjetraad. - Oekraïne. —**

De centrale commissie voor de verkiezingen voor den oppersten Sovjetraad heeft de telling van de verkiezingen van 26 Juni '38 vrijwel geëindigd. Alleen de uitslagen van enkele ver verwijderde districten zijn nog niet bekend.

Van in totaal 60.368.858 stemgerechtigden hebben 59.936.715 personen of 99.3 procent hun stem uitgebracht. Voor de candidaten van het blok der communisten en partijloozen stemden 59.542.993 of 99.3 procent van allen, die hun stem uitbrachten. Hiermede zijn in den oppersten Sovjet Raad 727 afgevaardigden gekozen, allen candidaten van het blok, n.l. 568 communisten en 159 partijloozen. 157 afgevaardigden zijn vrouwen.

In de Oekraine. — Volgens een mededeeling der centrale commissie in de Oekrainsche Sovjetrepubliek hebben van de 17.536.486 kiezers op 26 Juni 17.467.909 kiezers, d.w.z. 99.62 pct. hun stem uitgebracht. Voor de candidaten van het Stalin-blok van communisten en partijloozen werden uitgebracht 17.387.683 stemmen, d.w.z. 99.55 pct. van de uitgebrachte stemmen.

In den hoogsten Sovjet van de Oekrainsche Sovjetrepubliek zijn 304 afgevaardigden gekozen. Het zijn allen candidaten van het Stalin-blok. Onder de gekozenen bevinden zich Stalin, Molotof, Kaganowitsj, Worosjilof, Jesjof, Chroestshof. (Tass Agency)

(Vorig bericht Verkiezingen 3059 C.)

D. **VLOOTCONFERENTIE TE LONDEN. — Vlootverdrag van 1936. - Grootere slagschepen. —**

In het Foreign Office te Londen is op 30 Juni '38 door de vertegenwoordigers van Engeland, Frankrijk en de Vereenigde Staten het document geteekend, waarbij de garantieclausule van het vlootverdrag van 1936 voor de tonnage van slagschepen van kracht wordt. De maximumtonnage is thans van 35.000 tot 45.000 ton verhoogd, met handhaving van het maximum-kaliber van 40 c.M. voor de scheepskanonnen.

Namens Engeland werd het stuk geteekend door Alexander Cadogan, namens de V. S. door den gezantschapsraad Herschel Johnson en voor Frankrijk door den gezantschapsraad Roger Cambon.

Later is een gelijke overeenkomst geteekend tusschen de Britsche en de Duitsche regeering.

In het Lagerhuis heeft de minister van Marine, Duff Cooper, mededeeling van de onderteekening gedaan. Hij zeide, dat de Britsche regeering niet van plan is slagschepen van meer dan 40.000 ton te bouwen en vertrouwt, dat de Europeesche maritieme mogendheden een zelfde standpunt innemen. De twee Britsche slagschepen, die volgens het program van 1938 worden gebouwd, zullen dan ook niet grooter zijn dan 40.000 ton en kanonnen van 40 c.M. hebben.

Het Fransche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft ter toelichting het volgende communiqué gepubliceerd: Daar de mogendheden, die het Londensche vlootverdrag van 1936 hebben geteekend, van de Japansche regeering niet de gewenschte inlichtingen hebben verkregen over den vlootbouw in Japan, hebben zij gebruik gemaakt van de garantieclausule, om opheffing te verkrijgen van de maximumtonnage. Terstond daarop heeft Londen met de onderteekenaars van het verdrag besprekingen gevoerd om den omvang der wijzigingen tot een minimum te beperken. Deze onderhandelingen, waarbij Frankrijk alles heeft gedaan om een aanzienlijke verhooging der tonnage te voorkomen, hebben geleid tot de opstelling van een protocol, waarbij de maximumtonnage van 35.000 op 45.000 wordt bepaald.

Bijgevolg heeft de Fransche regeering het recht schepen van 45.000 ton te bouwen. Daar zij echter de bewapeningsuitgaven tot een minimum wil beperken, zal zij zich houden aan de

oude grens van 35.000 ton, zoolang geen enkele continentale Europeesche mogendheid overgaat tot den bouw van grootere schepen. Van dit standpunt is mededeeling gedaan aan alle onderteekenaars van het vlootverdrag van 1936.
Uit Washington wordt officieel medegedeeld, dat eerst nog vier slagschepen van 35.000 ton worden gebouwd, alvorens de Vereenigde Staten gebruik maken van het recht grootere schepen op stapel te zetten. Er zijn bovendien nog twee slagschepen in aanbouw.

De zaakgelastigde van Sovjet-Rusland, Kagan, heeft op 5 Juli op het Foreign Office het protocol onderteekend inzake de waarborgclausule van het Londensche vlootverdrag. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. 3134 A.; Vlootconferentie 2242 B.)

6 JULI 1938

A. SUZANNE LENGLEN OVERLEDEN. —

De bekende tennisster Suzanne Lenglen is op 4 Juli 1938 te Parijs overleden.
Suzanne Lenglen is in 1899 te Parijs geboren. Reeds vroeg legde zij zich op de tennissport toe. In 1919 won zij voor de eerste maal het damesenkelspel te Wimbledon, nauwelijks 20 jaar oud. In dat jaar behaalde zij tevens het kampioenschap in het damesdubbelspel, n.l. met de Amerikaansche speelster miss Ryan.
Jaren achtereen is Suzanne Lenglen de onbetwiste heerscheres van Wimbledon geweest. Zij was een geheel aparte figuur en van 1919 tot en met 1925 domineerde zij volkomen in het enkelspel. Intusschen heeft zij ook het Olympisch kampioenschap tijdens de spelen te Antwerpen in 1924 behaald. In 1927 ontmoette zij Helen Wills voor het eerst en een tweede partij tusschen beide tennissterren te Cannes eindigde, evenals de eerste, in het voordeel van de Fransche speelster. Daarna ging zij tot het beroepsspel over, zij maakte een tournée door de Ver. Staten en teruggekeerd in Frankrijk, stichtte zij te Parijs een tennisschool, waar zij de Parijsche jeugd in de geheimen van het mooie tennisspel inwijdde. Haar grootste ideaal was een opvolgster te kunnen kweeken, die, evenals zij, te Wimbledon in het damesenkelspel zou kunnen domineeren. Zij is daar niet in geslaagd, hetgeen wel een diepe teleurstelling voor haar moet zijn geweest.
Tenslotte zij nog vermeld, dat Suzanne Lenglen van 1919 tot met 1923 Wimbledon heeft gewonnen en in 1925 nog een maal. Met miss Ryan als partner won zij van 1919 tot en met 1923 het dubbelspel en in 1925 nogmaals. In het gemengd dubbelspel zegevierde zij driemaal, n.l. in 1920 met G. L. Patterson, in 1922 met Wood en in 1925 met Jean Borotra.
(Telex-A. N. P.)

B. ENGELAND. — Kwestie-Sandys. —

De 29-jarige Duncan Sandys, schoonzoon van Churchill, een van de meest vooraanstaande en actieve jong-conservatieven, had informaties verkregen, die op een ernstigen achterstand in Engeland's bewapening met luchtafweergeschut wijzen. Hij wilde dit ter attentie van den minister van oorlog (Hora Belisha) brengen, maar begreep, dat het tegen het openbaar belang zou kunnen zijn, de betreffende informaties zonder meer in het licht te geven door in het Lagerhuis een vraag aan den minister te stellen. Hij nam derhalve de voorzorg eerst een concept van de vraag aan den betrokken minister voor te leggen, dien zoodoende de gelegenheid werd gegeven Sandys zoo noodig te verzoeken zijn informaties niet openbaar te maken. De minister deed dit echter niet. Hij antwoordde slechts, dat hij het concept had ontvangen en kort daarop werd Sandys bij den procureur-generaal geroepen, die hem vroeg mede te deelen waar hij zijn informaties had verkregen. Toen Sandys weigerde aan dit verzoek te voldoen, werd hij er door den procureur-generaal op opmerkzaam gemaakt, dat hij zich bloot stelde aan vervolging onder de Wet op het staatsgeheim van 1920, waaronder weigering de bron van staatsgevaarlijke informaties te vermelden, strafbaar is gesteld met een gevangenisstraf van twee jaren.
De kern van het conflict ligt dan ook niet in den volkomen gewettigden wensch van den minister de schuldigen te boek te stellen, maar in de methoden waarmee hij dezen wensch heeft getracht te verwezenlijken In plaats van Sandys te verzoeken zijn staatsgevaarlijke informaties niet openbaar te maken en hem bij de opsporing van het lek behulpzaam te zijn, heeft hij hem er door den procureur-generaal op laten wijzen, dat hij zich door een weigering zijn informant te noemen, aan strafvervolging van de wet op het staatsgeheim zou kunnen blootstellen. Hij heeft druk op hem geoefend. Hij heeft hem willen dwingen zijn informant te noemen en daarmee heeft hij zich volgens velen aan een privilege van de volksvertegenwoordiging vergrepen. Men begrijpe dus goed waar Sandys en de zijnen zich tegen verzetten. Zij verzetten zich niet tegen den wensch van den minister het lek, waardoor de betreffende informaties zijn verkregen, op te sporen. Dat is zijn goed recht en zijn plicht en daarvoor biedt het onmiddellijk ingestelde krijgsgerecht de aangewezen weg. Zij verzetten zich tegen de opvatting als zou de uitvoerende macht het recht hebben een Lagerhuislid door middel van de wet op het staatsgeheim te dwingen de bron van zijn informaties te onthullen. Zij beschouwen dat als een vergrijp tegen de rechten, de onafhankelijkheid en de privileges van de volksvertegenwoordiging.
Op 30 Juni '38 werd in het Lagerhuis de motie van den eersten minister Chamberlain, strekkende tot het samenstellen eener speciale commissie van onderzoek betreffende de zaak-Sandys en de algemeene kwestie van de positie der regeeringsleden ten aanzien van de „Official Secrets Act" met algemeene stemmen aangenomen. (Alg. Handelsblad - Times)

C. ZWITSERLAND. — Referendum in zake één Wetboek van Strafrecht voor alle Zwitsers. —

Het Zwitsersche volk heeft op 3 Juli '38 bij referendum het in December '37 door het parlement goedgekeurde geunificeerde Wetboek van Strafrecht met 358.684 tegen 310.108 stemmen aangenomen. Dit wetboek komt in de plaats van de onderling verschillende wetboeken van strafrecht, die de 25 kantons er tot nog toe op nahielden. (De Telegraaf)

(Vorig bericht Referendum 3158 E.)

D. OSS. — De Koninklijke Marechaussee. - Het Ambtenarengerecht. - Regeeringsverklaring. —

Voor het ambtenarengerecht te Den Haag is de zaak behandeld van de zes onderofficieren der Koninklijke Marechaussee, die hebben behoord tot de brigade van dit wapen te Oss en eerst van hun opsporingsbevoegdheid ontheven en vervolgens overgeplaatst zijn. De klagers verzochten daarbij het ambtenarengerecht het besluit, waarbij hun tijdelijk de opsporingsbevoegdheid is ontnomen, nietig te verklaren en evenzoo het besluit van den inspecteur der Koninklijke Marechaussee tot hun overplaatsing. De uitspraak is bepaald op 16 Juli '38.

De Regeeringspersdienst meldt:

Ter zitting van het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage, gehouden in den namiddag van Zaterdag 25 Juni 1938, zijn de procedures behandeld, welke door de leden van het voormalige personeel der brigade Koninklijke Marechaussee te Oss zijn aanhangig gemaakt tegen den inspecteur Koninklijke Marechaussee ter zake van hun overplaatsing. In tegenstelling met de positie in de andere reeks procedures was in deze zaken de Minister van Justitie, noch door zijn vertegenwoordiger, noch op eenigerlei wijze door van zijnentwege voorgebrachte getuigen betrokken.
Door verslagen, zooals die in een deel der pers zijn verschenen over hetgeen op voormelde zitting zou zijn verklaard, is de indruk gewekt, dat de Minister van Justitie in de vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 7 April 1938 ten onrechte, en zelfs in strijd met de waarheid, zou hebben medegedeeld, dat reeds van 1 April af tusschen hem en zijn ambtgenoot van Defensie overeenstemming zou hebben bestaan in zake de overplaatsing van het personeel van de brigade Koninklijke Marechaussee.
De Raad van Ministers acht het niet verantwoord, dat de mogelijkheid van een indruk als vorenbedoeld blijft bestaan. Gehoord onder meer de volkomen overeenstemmende mededeelingen ter zake van den Minister van Defensie en van Justitie, stelt de Raad vast, dat het buiten elken twijfel staat, dat reeds op 1 April 1938 de Minister van Defensie zijn volle medewerking in zake overplaatsing voor zoover die medewerking krachtens de bestaande voorschriften vereischt was had toegezegd. Deze toezegging is aanstonds gegeven en is ten volle gehandhaafd. Dat de uitvoeringsmaatregelen voor de verwisseling van het personeel der brigade (waartoe ook behoorde de door den minister van Defensie te verleenen machtiging tot het overbrengen van de inboedels voor rijksrekening op voorstellen van den inspecteur van het wapen, tot wiens bevoegdheid het bevelen der verplaatsingen behoort) eerst eenige dagen later, op 6 April, zijn getroffen, hield in geen enkel opzicht verband met eenig nader beraad tusschen beide ministers omtrent de noodzakelijkheid der verplaatsingen, slechts over het tijdstip van de verplaatsingen van de marechaussees (niet-onderofficieren) is nog nader overleg gepleegd. Het overeenstemmend oordeel van beide ministers stond op 1 April vast en is onveranderd gehandhaafd gebleven.
Volkomen in overeenstemming met de vaststaande feiten kon en moest de minister van Justitie in de vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 7 April 1938 — in tegenwoordigheid van den minister van Defensie — verklaren, dat het tusschen zijn ambtgenoot van Defensie en hem geen oogenblik ontbroken heeft aan de vereischte samenwerking in volledige overeenstemming en dat hij ook overigens den minister van Defensie van niets onkundig heeft gelaten en evenmin ontijdig heeft ingelicht. (Regeeringspersdienst)

(Vorig bericht 3319 B.)

A. Zelfbestuur op Bali. —

De Volksraad heeft op 29 Maart '38 de ontwerp-ordonnantie tot opheffing van den Karangasem-raad behandeld.

(Karangasem is een van de „gouvernements-landschappen" op Bali en wordt namens het gouvernement, onder leiding van een controleur, door een stedehouder bestuurd. Dit geschiedde tot nog toe in den vorm van den Karangasem-raad, waarvan de stedehouder voorzitter is en de controleur secretaris.)

De heer Soekawati (die in den Volksraad speciaal de belangen van Bali voorstaat) voelde zich op dit historisch oogenblik, waarop het systeem van het rechtstreeksch bestuur gaat verdwijnen, niet geheel en al gerust of het nieuwe, komende bestuur beter zal zijn dan het oude, dat heengaat. Bij afweging van hetgeen voor en tegen dit rechtstreeksch bestuur is, blijft — volgens de meening van den heer Soekawati — een aanzienlijk saldo over ten gunste van het Nederlandsch bestuur, waaronder veel aandacht is besteed aan onderwijs, rechtspraak, irrigatie, hygiëne, enz. Spreker kan dus den nieuwen status van zelfbestuur niet juichend en jubelend tegemoettreden. Hoewel, volgens spr., de grondgedachte, welke hierbij heeft voorgezeten, veel aantrekkelijks heeft, kon hij niet met hart en ziel daarvoor pleiten. Hij meent, dat de opzet vaag is en alles zal afhangen van de uitvoering. Hij wilde alleen vóór de ontwerp - ordonnantie stemmen, indien de regeering zijn inzicht versterkt, dat het goede van het rechtstreeksche bestuur zal overblijven.

Op 2 April '38 heeft de regeering geantwoord op de opmerkingen, omtrent de opheffing van den Karangasem-raad en de instelling van zelfbesturen op Bali.

Ook na het herstel van het zelfbestuur zal een geregeld toezicht der regeering, door den resident van Bali, op den gang van zaken blijven bestaan. Met het oog op het democratische karakter van de Balische maatschappij bestaat geen aanleiding voor de vrees, dat het herstel van het zelfbestuur den invoer van een autocratisch bestuurstelsel beteekent. Door het zelfbestuur zal de structuur van de Balische samenleving niet worden veranderd. Alle democratische instellingen blijven bestaan. Het herstel van het zelfbestuur raaks slechts den top van de maatschappelijke structuur.

Bij gouvernementsbesluit is de resident van Bali en Lombok gemachtigd om den Anak Agoeng Poetoe Djilantik, den Anak Agoeng Bagoes Negara, Tjokorda Alit Ngoerah, Tjokorda Ngoerah Ktoet, Anak Agoeng Ngoerah Agoeng, Dewa Agoeng Oke Geg, Anak Agoeng Ktoet Ngoerah, en Anak Agoeng Bagoes Djilantik de korte verklaring te doen afleggen en te doen beëedigen als optredend zelfbestuur van respectievelijk de landschappen Boeleleng, Djembrana, Badoeng, Tabanan, Gianjar, Kloengkoeng, Bangli en Karangasem in de residentie Bali en Lombok.

Met ingang van 1 Juli '38 zijn buiten werking gesteld de besluiten, waarbij de landschappen Badoeng, Tabanan, Kloengkoeng, Gianjar, Bangli en Karangasem onder het rechtstreeksch bestuur van het Nederlandsch-Indisch gouvernement zijn gebracht.

De verhouding van de inlandsche zelfbesturende landschappen is geregeld in de politieke overeenkomsten, welke door den gouverneur-generaal met elk landschap gesloten worden. Deze worden onderscheiden in de zoogenaamde lange politieke contracten, waarin de verhouding van het landschap tot het gouvernement tot in alle détails is geregeld en de zoogenaamde korte verklaringen, waarin deze détails zijn weggelaten.

NEDERLANDSCH OOST-INDIË

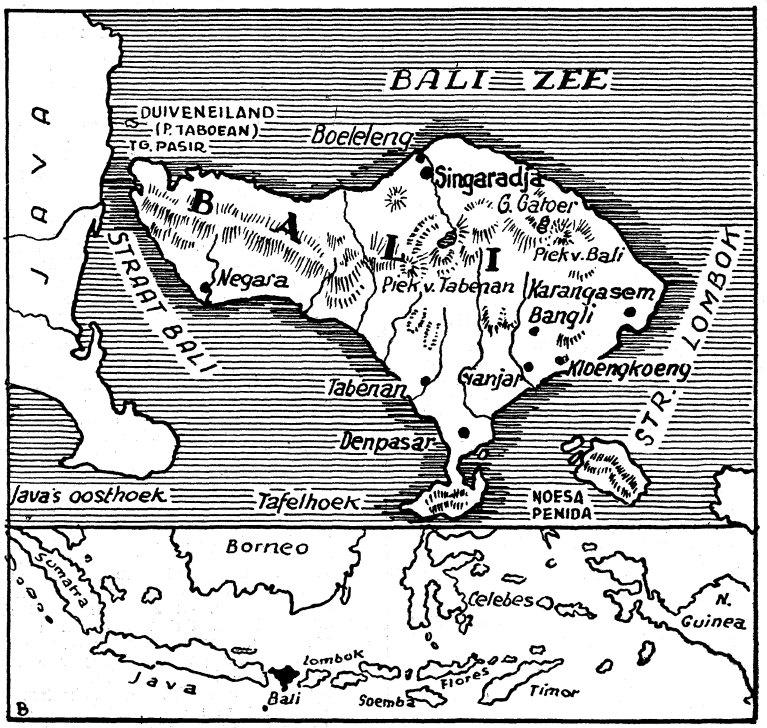

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Bali, een der Kleine Soenda-eilanden, heeft een oppervlakte van 5600 K.M.² en ongeveer 800.000 inwoners. De hoofdstad is Singa Radja met 11.000 inwoners. De bewoners belijden den ouden Hindoe-godsdienst in vele prachtige tempels. Zij zijn in 4 kasten verdeeld en wel de Brahmanen, de Ksatria's, de Wesja's en de Soedra's. De Baliërs passen lijkverbranding toe.

Inlandsche Vorsten. — Hoewel het aantal Inlandsche vorsten ten tijde van de Oost-Indische Compagnie veel grooter was dan heden ten dage, zijn er in onzen Archipel toch altijd nog een tweehonderdtal overgebleven. Het meest bekend zijn de vier Javaansche vorsten, waarvan de voornaamste, de Soenan van Soerakarta (Solo) een grondgebied bestuurt van de grootte van een Nederlandsche provincie, met een half millioen zielen.

De eerste en voornaamste plaats wordt ingenomen door Pakoe Boewono den Xen, soesoehoenan van Soerakarta, afstammeling uit het eens zoo machtige Javaansche vorstenhuis van Mataram. Hij is een van de oudste onder de Inheemsche vorsten, in Augustus van het jaar 1892 volgde hij zijn vader op. Den 4den Mei 1893 bevestigde de Regeering hem in zijn waardigheid. Hij is de kleinzoon van den na den Javaoorlog, in 1831, naar Ambon verbannen Soenan Pakoe Boewono VI, die daar later ook overleden is.

De huidige Soenan is luitenant-generaal bij de legers van Hare Majesteit, en verheugt zich in het gelukkige bezit van een ongewoon groot aantal ridderorden, zoowel buitenlandsche als Nederlandsche. Na hem komt een andere rechtstreeksche afstammeling van het Mataramsche vorstenhuis, Hamengkoe Boewono VIII, de sultan van Djogjakarta. In 1921 volgde hij zijn hoogbejaarden vader op. De jaren vóór zijn troonsbestijging waren niet van de prettigste; hij was de vierde zoon van den regeerenden sultan en

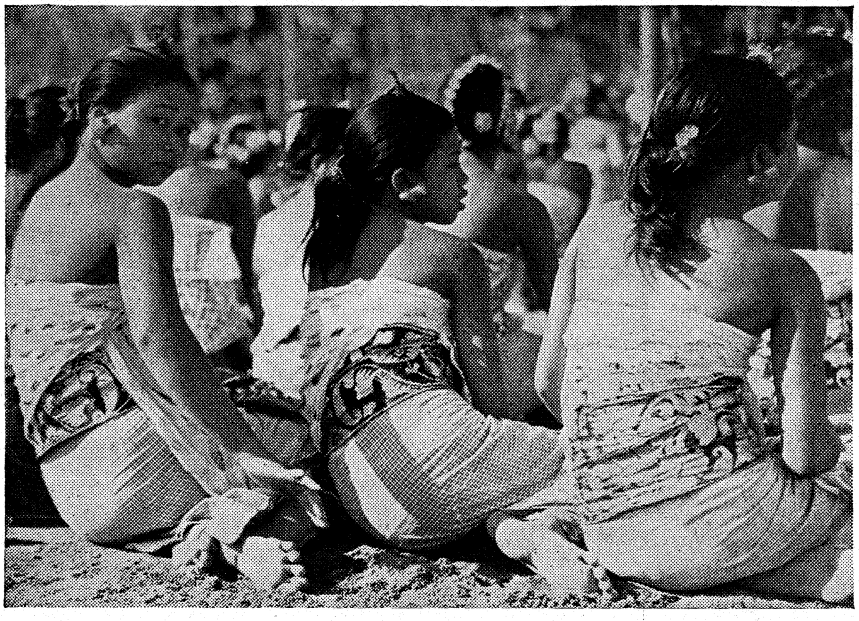

Balische vrouwen.

werd de vierde kroonprins van Djogja. De eerste toch stierf plots onder verdachte omstandigheden. De tweede werd even onverwachts krankzinnig, de derde overleed evenzoo onder onverwachte omstandigheden. Het werd toen raadzaam geacht den vierden kroonprins — den tegenwoordigen sultan — spoedig naar Nederland te doen vertrekken, om hem voor mogelijke ongevallen te beschermen.

NEDERL. OOST-INDIË

De kleinere Javaansche vorsten zijn te Solo de Pangeran Adipati Ario Mangkoe Nagoro VII, die sinds 3 Maart 1916 over het rijk Mangkoenegaran regeert en te Djogja de Pangeran Adipati Ario Praboe Soerjodilogo, het hoofd van het Pakoe Alamsche Huis, die, na de huwelijksplechtigheid van Prinses Juliana, nog in Europa vertoevend, ijlings moest terugkeeren om in April van het vorig jaar zijn overleden vader op te volgen.

Pakoe Alaman, het kleinste der 4 Javaansche staatjes, heeft onlangs zijn 125-jarig bestaan herdacht.

Op Sumatra vinden wij niet minder dan 143 zelfbesturende Landschappen, waarvan een aantal een republikeinsch karakter draagt. De nestor onder de Inlandsche vorsten is de Sultan van Serdang, Soeleiman Sarisoel Alam Sjah genaamd, die 4 Mei 1889 door de Regeering werd bevestigd en dus bijna veertig jaar lang het bestuur voert over zijn sultanaat. De voornaamste onder de Sumatraansche vorsten is de Sultan van Deli, Amaloedin Sani Perahkasa Alamsj, in 1924 als zoodanig geïnstalleerd. Ook Mahmoed Abdoe'ldjalil Rachmat Sjah, sultan van Langkat, behoort tot de bekende vorsten van Sumatra's Oostkust. Het grootste eiland van den archipel, Borneo, doch evenzeer het dunst bevolkte, telt slechts 17 vorsten. De oudste van hen is Sultan Sjarif Mohammed van Pontianak, die regeert sinds 1895. Op Celebes treffen wij eenige vrouwen als vorstinnen aan; zoo Siti Saënaba, Bestuurster van Soppeng, draagster van de kleine Gouden Ster voor Trouw en Verdienste, geïnstalleerd 19 Juli 1906, I Ba Eda, Bestuurster van Sawito, sinds 1923 en I Tjoma, Bestuurster van Batoelapa, eveneens draagster van de Kleine Gouden Ster en evenzoo geïnstalleerd op 19 Juli 1906.

Opvallend zijn in het gebied van Menado de Hollandsche namen der Inlandsche vorsten, een gevolg van hun bekeering tot het Christendom. Zoo vinden wij er den Bestuurder van Kendahe-Tahoena (Sangihe en Talaud-eilanden): A. Bastiaans, den Radja van Manganitoe: Willem Manuel Pandengsolang Mocodompis, den Bestuurder van Tagoelandang: (tijdelijk waarnemend): W. Ph. Jacobs, en den Bestuurder van de Talaud-eilanden Metusala Sario Tamawiwy. Tidore en Ternate hebben geen vorst, zij werden elk, onder toezicht van het Europeesch bestuur, bestuurd door een raad van landsgrooten, bestaande uit de waardigheidsbekleeders.

Ook op Timor vinden wij tal van vorsten met Christennamen als Nicolaas, Hendrik Arnold, Paulus Charles, enz.

Weer een ander aspect biedt Flores, waar men radja's aantreft met schoone Portugeesche namen. Zij zijn namelijk allen afstammelingen van Portugeezen. Zoo vindt men er: den waarnemend bestuurder Antonius Balantaran de Rosari, waarnemend voor den rechthebbende, n.l. één der zoons van den vorigen landschapsbestuurder Don Johannes Servus Diaz Vierra Godinko, t.w. Don Lorenzo Diaz Vierra Godinko en Don Gaspar Diaz Vierra, alsmede de vorst van Sikka en onderhoorigheden: Don Thomas da Silva. We moeten ons door het feit, dat de Inheemsche vorsten van Britsch-Indië — de maharadja's en radja's — puissant rijk zijn, niet laten verleiden tot de veronderstelling, dat dit met hun Oost-Indische collega's eveneens het geval is. Het tegendeel is echter eerder waar. Hoewel enkelen hunner zeer welvarend zijn, zoo niet rijk, verkeert het grootste deel in niet buitengewoon gunstige financieele omstandigheden en zijn er zelfs onder voor wie de toestand meer of minder zorgelijk is.

Balisch beeldhouwwerk.

(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Bali 3221 C.)**

A. Eenige opmerkingen over het wezen van het Adatrecht. —

Term. — Ten onrechte wordt de term „Adatrecht" gebruikt ter aanduiding van het voor de Inlanders en Vreemde Oosterlingen — alsmede voor de uitheemsche Indonesiërs, afkomstig b.v. uit Malakka, de Philippijnen —, geldende recht. Men wil dan met dit woord „adatrecht" een samenvatting geven van de vele uitdrukkingen die in de verordeningen voor deze materie gebruikt worden, zooals: godsdienstige wetten, volksinstellingen en gebruiken, de met hun godsdiensten en gewoonten samenhangende rechtsregelen, volksinstellingen en gebruiken enz.

Inderdaad ten onrechte, want de term adatrecht is wel in tal van inlandsche talen overgegaan, doch met geheel andere beteekenis dan „ongecodificeerd recht".

Voor alles dient men adatrecht van adat te onderscheiden. Van adat wordt gesproken in verband met zeden en gebruiken die niets met recht te maken hebben, b.v. bij omgangsvormen, ziekenbehandeling, spelen, lijkbezorging e.d. Ook de Inlanders zelf hebben geen eenheidsterm, overeenkomende met hetgeen thans algemeen „adat" genoemd wordt.

Met adatrecht bedoelt men, dat deel van de adat, waaraan rechtsgevolgen verbonden zijn, aldus moeten bepaalde formaliteiten vervuld zijn, wil een geldige koop, inpandgeving enz. tot stand zijn gekomen. Ook is het adatrecht niet geheel en al ongecodificeerd: er zijn geschreven desaregelingen en vorsten-edicten.

Adatrecht, dit woord heeft thans zoo vasten wortel geschoten, dat het zaak is, zijn terrein af te bakenen: wij kunnen dit slechts negatief doen, want onjuist is een definitie als inheemsch- of inlandsch recht. Immers:

inheemsch recht is enger; het omvat dat deel van het adatrecht, dat overblijft na aftrek van uitheemsche (godsdienstige) bestanddeelen. De term „inlandsch recht" is te ruim, want dit omvat het gecodificeerde en ongecodificeerde recht der inlanders.

NEDERL. OOST-INDIË

Bestanddeelen. — Waaruit bestaat nu dat adatrecht? Vooropgesteld dient te worden, dat het een vervlechting is van — volgens huidige terminologie — wereldlijke en godsdienstige elementen. Men houde wel in het oog, dat het recht niet den godsdienst volgt en de Heiden-inlander geen heidensch recht heeft, nòch de Hindoe-inlander hindoe-recht.

Het hoofdbestanddeel wordt gevormd door het oorspronkelijke d.w.z. het maleisch-polynesische recht. In zuiveren vorm treft men dit bijna nergens meer aan, daar het beïnvloed is door, en vermengd met vreemde wereldlijke en godsdienstige elementen.

De heidensche bestanddeelen van dat recht komen o.a. tot uiting in: de vereering van gestorven voorouders, waarvan men meent, dat zij nog aan het aardsche leven deelnemen.

Verder in het geloof aan aard- en hemelgeesten, aan welke natuurverschijnselen toegeschreven worden, zooals aardbevingen, vulkanische uitbarstingen.

Ook de vrees voor bovenaardsche wraak, waardoor bepaalde handelingen en gedragingen verplicht of verboden zijn, is als een heidensch restant te zien. Tenslotte nog de aanwezigheid van heidenpriesters; deze zijn soms mannen, elders vrouwen, wier ziel tot de goden en geesten opstijgt, of in wie zij zich manifesteeren.

Op die oorspronkelijk maleisch-polynesische kern hebben ingewerkt de wereldgodsdiensten: Hindoeïsme (8ste eeuw), Islam (14de, 15de eeuw), en het Christendom (16de eeuw).

Het Hindoeïsme heeft bijna geen sporen nagelaten; slechts op Bali en Lombok zijn er nog resten van te vinden.

De Islam heeft het adatrecht zeer sterk beïnvloed, vooral t.a.v. familie- en erfrecht.

Wat het Christendom betreft: de invloed van dezen godsdienst neemt voortdurend toe, niettegenstaande slechts circa 1 millioen van de 60 millioen zielen die Indië telt, Christenen zijn. Want, niet slechts wint het Christendom steeds meer terrein, maar elke reorganisatie en vernieuwing geschiedt vnml. op westersche d.w.z. op christelijke leest.

Naast de godsdienstige bestanddeelen heeft het adatrecht den wereldlijken invloed ondergaan van Chineezen, Arabieren (vnml. indirect door middel van het Mohammedaansche recht) en van de Europeanen.

De speciaal Europeesche kenmerken zijn duidelijk te onderscheiden b.v. in het tegengaan van de slavernij-, land- en heerendiensten, in de agrarische verordeningen, in de andere opvattingen omtrent bestraffing, vrouwen en kinderen enz.

Hoofdtrekken van het Adatrecht. — Als het meest typeerende van de adatrechtelijke organisatie trekt de aandacht het commune karakter: de individu blijft op den achtergrond, de gemeenschap is aansprakelijk, heeft de macht in handen; vooral tot uiting komend in het beschikkingsrecht over den grond. Vervolgens is opvallend in het adatrecht: de noodzaak van het visueele: het als tastbaar, zichtbaar voorstellen van alles. Vandaar, dat het tevergeefs is, naar een bepaalden regel in het adatrecht te informeeren; men weet het niet; kent het „recht" als zoodanig niet, kan niet abstract denken. De adat kan men slechts nagaan aan de hand van een concreet geval. De visueele noodzakelijkheid ziet men b.v. in het identificeeren van een persoon met diens schaduw, in het geven van een bindsom (pandjer) als blijk van het bestaan van een gesloten overeenkomst. Ook speelt een rol de traditioneele trek, die naar voren treedt bij het z.g. admodieerend optreden der volkshoofden, welke toezien op de naleving van de adat en hierbij leiding geven.

Tenslotte is zeer typisch de animistisch-magische sfeer, waardoor tal van handelingen verboden of verplicht zijn en het geheele leven en alle maatschappelijke uitingen aan een enorm aantal formaliteiten gebonden zijn.

Mede hierdoor heeft de inheemsche maatschappij zoo lang haar typeerend karakter kunnen behouden.

(Mr. Nora Tas)

B. SANDJAK-ALEXANDRETTE. — Militair accoord tusschen Frankrijk en Turkije geteekend. —

Op 3 Juli '38 is te Antiochië het accoord tusschen de Turksche en Fransche generale staven, krachtens het verdrag van 29 Mei 1937, gesloten.

Het officieele te Ankara gepubliceerde communiqué, waarin dit feit wordt aangekondigd, luidt als volgt: „De uit het garantieverdrag van het Sandjak van Mei 1937 voortvloeiende accoorden met binnen- en buitenlandsche veiligheid van het Sandjak, zijn op 3 Juli '38 te Antiochië onderteekend.

Verder zijn de onderhandelingen, die te Ankara werden gevoerd tusschen Rustu Aras, den Turkschen minister van Buitenlandsche Zaken, en Ponsot, den Franschen ambassadeur, in zake het Fransch-Turksche vriendschapsverdrag, alsmede de gemeenschappelijke verklaring betreffende de in 1926 gesloten conventie van goede nabuurschap, geëindigd."

Nader wordt gemeld, dat krachtens de Fransch-Turksche overeenkomst tot militaire samenwerking in Alexandrette, 2500 Turksche soldaten van alle wapens, de luchtmacht uitgezonderd, het Sandjak zijn binnengerukt.

Op 4 Juli '38 is op het departement van Buitenlandsche Zaken door Rustu Aras namens Turkije en door den Franschen gezant, Ponsot, namens Frankrijk, het Fransch-Turksch vriendschapsverdrag geparafeerd.

(Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 3328 D.)**

A. **LUCHTVAART. — Centraal Vliegveld. - Betooging voor het behoud van Schiphol. —**
Op 2 Juli 1938 zijn ongeveer 20.000 Amsterdammers naar Schiphol gekomen om te betoogen, dat zij de vlieghaven Schiphol niet willen missen en het niet eens zijn met de verhuizing van deze vlieghaven naar Leiderdorp. (Telegraaf)
(V. b. Centraal Vliegveld 3323 A.; Schiphol 3295 B.)

7 JULI 1938

B. **TENNIS. — De finales van Wimbledon. —**
In de eindstrijden te Wimbledon heeft Budge het heerenenkelspel van Austin gewonnen.
Het damesenkelspel werd door Helen Wills van mej. Helen Jacobs gewonnen.
Budge en Mako wonnen het heerendubbelspel van Henkel en Metaxa.
Mej. Marble en Budge wonnen het gemengde dubbelspel van mevr. Fabyan en Henkel.
In het damesdubbelspel wonnen mej. Marble en mevr. Fabyan van mevr. Matthieu en mej. York.
(Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 2866 C.)**

C. **GROOT-DUITSCHLAND. — Twaalf nazi-commissarissen uit het vroegere Oostenrijk naar Dachau. - Volgens Bürckel geen compromis in de Joodsche kwestie. —**
Gouwleider Bürckel heeft op 2 Juli te Weenen bevel gegeven tot een onderzoek naar het optreden van alle commissarissen, die aan particuliere ondernemingen toegevoegd waren. Uit dit onderzoek is gebleken, dat twaalf commissarissen de hun toevertrouwde zaken op oneerlijke wijze geleid hebben. In verband hiermede heeft Bürckel bevel gegeven, deze commissarissen te arresteeren en naar het concentratiekamp te Dachau over te brengen. In de eerstvolgende dagen zal gouwleider Bürckel overgaan tot een nieuwe regeling van het commissariswezen.
Uit een rede, welke gouwleider Bürckel op 4 Juli '38 te Graz heeft uitgesproken, blijkt dat de economische toekomst van de duizenden Joden in de tegenwoordige Ostmark, wier emigratie, zoo ooit, dan toch zeker eerst over jaren mogelijk zal zijn, voor een groot deel zal afhangen van de bereidheid van Joodsche firma's in het buitenland om zaken met hen te doen. De Joodsche kwestie, zoo zeide Bürckel, zal opgelost worden „zonder compromis". Hij verklaarde, dat den Joden, die in Oostenrijk blijven, zal worden toegestaan, zich op speciale, voor hen aangewezen gebieden te bewegen. Zoo mogen zij bijvoorbeeld in- en uitvoerhandel drijven met Joodsche firma's in de Vereenigde Staten en elders in het buitenland.
(Telex - A. N. P.)
(V. b. Bürckel 3327 G.; Anti-Semitisme 3327 B.)

D. **SPANJE. — Burgeroorlog. - Nederland en de bombardementen. —**
Onze regeeringspersdienst meldt:
De Engelsche regeering heeft bij de onze doen informeeren of deze bereid zou zijn zich met de regeeringen van Groot-Brittannië, Noorwegen en Zweden te doen vertegenwoordigen in een commissie van waarnemers, die naar Spanje zou worden uitgezonden om rapport uit te brengen over het bombardeeren van open steden.
De Nederlandsche regeering heeft hierop 28 Juni '38 geantwoord, dat zij tot mederwerking alleen bereid ware, indien het verzoek van de beide betrokken partijen kwam. (Regeeringspersdienst)
(Vor. ber. Burgeroorlog 3327 D.)

E. **MEXICO. — Nederlandsche nota. - Démarche in zake de onteigening der olievelden. —**
De regeeringspersdienst maakt bekend, dat door den tijdelijk zaakgelastigde te Mexico, in opdracht van de Nederlandsche regeering, op 29 Juni '38 aan den Mexicaanschen minister van Buitenlandsche Zaken een nota is overhandigd, waarin er aan wordt herinnerd, dat de Nederlandsche regeering zich in een op 4 April '38 overhandigde nota alle rechten had voorbehouden ten aanzien van de processen nopens de onteigening der olieterreinen in Mexico en de arbeidsgeschillen in de olie-industrie daar te lande.
In aansluiting daarop wordt er verder op gewezen, dat de uitspraak in eersten aanleg in het onteigeningsproces, welke voor Nederlandsche belanghebbenden bij de betrokken maatschappijen ongunstig was, de Nederlandsche regeering met ernstige zorg vervult, te meer, wijl reeds door de Mexicaansche regeering tot een uitvoer van petroleum werd overgegaan, voordat in deze zaak uiteindelijk een beslissing werd getroffen.
Zulks heeft der Nederlandsche regeering aanleiding gegeven om in het huidige stadium der zaak, alvorens dus nog de uiteindelijke uitspraak is gevallen, der Mexicaansche regeering dringend te verzoeken alle aandacht te schenken aan de argumenten der Nederlandsche belanghebbenden en dezen vol recht te doen wedervaren.
Tot deze démarche is de regeering overgegaan, uitsluitend geleid door de belangen van de Nederlandsche geïnteresseerden. (Regeeringspersdienst)
(Vor. ber. Onteigening Olievelden 3234 A.)

F. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Coördinatie van het goederenvervoer. —**
Minister van Buuren heeft thans de wettelijke regeling ten opzichte van het goederenvervoer in de uitoefening van eenig bedrijf, hetzij krachtens overeenkomst, hetzij als eigen vervoer, gereed. Bij de Tweede Kamer is een wetsontwerp ingediend, dit vervoer afhankelijk te stellen van een vergunning.
Aan de vergunning voor vervoer krachtens overeenkomst kunnen voorwaarden worden verbonden o.a. betreffende de tarieven, de dienstregeling, den te volgen weg, de vervoermiddelen en lading, samenwerking met anderen, dienst- en rusttijden.
Een vergunning voor eigen vervoer wordt niet geweigerd als wordt beoogd vervoer van goederen van of naar werkplaatsen, opslagplaatsen, magazijnen of winkels tot het eigen bedrijf behoorende met eigen vervoermiddelen en met eigen personeel.
Aan deze vergunning kunnen ook weer voorwaarden worden verbonden.
Ten aanzien van het vervoer te water binnenlands, voor zoover dit geen eigen vervoer is en niet in beurtvaart geschiedt, kan de Kroon regelen stellen voor een zooveel mogelijk evenredige vrachtverdeeling.
Op het tijdstip, dat dit nieuwe ontwerp wet wordt, vervalt de oude wet van 5 Mei 1933 (evenredige vrachtverdeeling).
Het wetsontwerp heeft ten doel de machtigingen te verruimen, zoodat ook het goederenvervoer van de spoor- en tramwegen en dat bij de wilde binnenvaart in het coördinatiestelsel zijn betrokken.
(Telegraaf)

G. **GROOT-DUITSCHLAND. — Werkloosheidsstatistiek. —**
Blijkens de officieele statistieken over het tot eind Maart 1937 loopende boekjaar, is het aantal ondersteunde werkloozen met 417.000 (16.9%) gedaald tot 2.057.000. Sedert Maart 1933, toen het aantal werkloozen op zijn hoogst was, zijn tot eind Dec. 1937 in totaal 3.085.700 werkloozen (63.8%) in het bedrijfsleven ingeschakeld. Van de 3.122.900 werkloozen, die eind Maart 1933 steun trokken, waren er eind Dec. 1937 nog slechts 270.200 over. (N. R. Crt.)
(Vor. ber. Werkloosheid in Duitschland 3137 B.)

H. **ENGELAND. — Premier Chamberlains rede. - Vóór alles: geen oorlog. —**
De Britsche minister-president, Chamberlain, heeft op 3 Juli '38 te Kettering (Northamptonshire) op een groote vergadering het woord gevoerd en bij die gelegenheid gezegd: „Ik acht het mijn eerste plicht

iedere zenuw in bedwang te houden, teneinde een herhaling van den wereldoorlog in Europa te voorkomen. Ik kan niet gelooven, dat iemand, die niet verblind is door partijvooroordeel, iemand, die er over nadenkt, wat een nieuwe oorlog zou beteekenen, het niet met mij eens zou zijn en niet zou wenschen, dat ik mijn pogingen zal voortzetten."
Met betrekking tot de in het Lagerhuis gevoerde debatten over de buitenlandsche politiek zeide Chamberlain, dat hij niet zal afwijken van de politiek, welke naar zijn meening de juiste is voor Groot-Brittannië, door critiek, welke hem zoowel ongegrond als verkeerd voorkomt. (Telex - A. N. P.)
(Vor. ber. Neville Chamberlain 3310 B.)

A. CHINA. — Conflict met Japan. - Balans na een jaar oorlog. - Redevoeringen van Generaal Tsjang-Kai-sjek en luit.-generaal Itagaki. - Paracel-eilanden.
Na een jaar van strijd hebben de Japansche troepen nominaal een derde deel van het Chineesche rijk in hun bezit, driehonderdduizend vierkante mijlen met een bevolking van ongeveer honderd en dertig millioen zielen. Groote deelen van dit uitgestrekte gebied zijn echter in handen van Chineesche guerillabenden.
Volgens officieele Japansche cijfers zijn tot 15 Juni '38 510.000 Chineesche soldaten gedood en 36.629 Japansche. Volgens ramingen van buitenlanders echter zijn een millioen Chineezen gedood en 300.000 Japanners. Het is onmogelijk te schatten hoeveel Chineesche burgers zijn omgekomen. Het aantal vluchtelingen bedraagt zeker ook een millioen. De schade door vernieling van eigendommen in het door de Japanners bezette gebied is evenmin te schatten.
(Domei geeft een opsomming van de door de Japanners buitgemaakte wapens e.d. Volgens deze lijst hebben de troepen 180.000 geweren, 10.000 machinegeweren en 12.000 zwaarden vermeesterd. Voorts 486 houwitsers, 300 kanonnen, 90 locomotieven, 2 millioen handgranaten etc. Er zouden 43 Chineesche oorlogsschepen zijn vernietigd, d.w.z. 60% van de totale tonnage van de Chineesche oorlogsvloot. Meer dan 1070 Chineesche vliegtuigen zouden in den strijd gebleven zijn.)
Generaal Tsjang-Kai-sjek. — Generaal Tsjang-Kai-sjek heeft nog eens bevestigd, dat China den strijd zal voortzetten. Hij richt zich tot het Japansche volk met de bede „den waanzin van zijn militarisme" te beteugelen, welke beide landen in den ondergang stort en herinnert vriendschappelijke mogendheden er aan, dat „de vrede ondeelbaar is en isolatie onmogelijk".
De Japansche commandant Hata herhaalt, dat het zijn vaste voornemen is den strijd voort te zetten totdat het regiem van Hankau ineenstort. Hij zegt, dat Japan vaak strategische voordeelen heeft prijsgegeven om de belangen van vreemde mogendheden te kunnen ontzien.
Luit.-gen. Itagaki. — Ook luit.-generaal Itagaki, de Japansche minister van oorlog, heeft ter gelegenheid van den eersten verjaardag van het uitbreken van het „Chineesche incident" een verklaring afgelegd. Hij zeide te betreuren, dat de oorspronkelijke Japansche politiek van niet-expansie na het incident van Loekoetsjau geen gunstig antwoord vond bij de regeering van Tsjang-Kai-sjek, die door nieuwe provocatie den toestand verscherpte.
Sprekende over de Japansche militaire successen, zeide Itagaki, dat Tsjang-Kai-sjek klaarblijkelijk een laatste poging doet weerstand te bieden te Hankau, waar koortsachtige pogingen in het werk worden gesteld om de verdedigingswerken te versterken. De demoralisatie der Chineesche troepen is echter zoo groot, dat een uiteenvallen nauwelijks voorkomen kan worden zonder vandalisme en wreede tuchtmaatregelen.
Voortgaande verklaarde Itagaki, dat een onmiddellijke liquidatie van het anti-Japanisme, dat in de afgeloopen twintig jaar in China opgekweekt is, wellicht onmogelijk zal zijn, maar, aldus de minister, er is slechts één oplossing voor het Chineesche incident, nl. liquidatie van het anti-Japanisme, hoe lang dit ook moge duren.
De minister eindigde met een beroep op de natie, ter medewerking aan de nationale mobilisatie. „De last der natie is op het oogenblik verre van licht en zal in de toekomst misschien nog zwaarder worden," zeide Itagaki, „maar de last dien het Japansche volk te dragen heeft is slechts een fractie van de lasten, die de oorlogvoerende naties tijdens den Europeeschen oorlog hebben gedragen."
Paracel-eilanden. — De Chineesche ambassadeur heeft den Franschen minister Bonnet gewezen op de souvereiniteit van China over de Paracel-eilanden ten zuiden van Hainan en inlichtingen gevraagd over de bezetting daarvan door Annamieten. Minister Bonnet heeft uiteengezet, dat het slechts veiligheidsmaatregelen betrof, die genomen zijn ten gunste van de scheepvaart van alle nationaliteiten.
(Alg. Handelsblad - Vaderland - Telegraaf - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3328 A.)

B. 'S-GRAVENHAGE. — Stadhuisbouw. - Plan-Luthmann aangenomen. —
Na uitvoerige debatten heeft de Gemeenteraad op 4 Juli '38 met 29—12 stemmen besloten, tot den bouw van het nieuwe Stadhuis op het Alexanderveld, naar het ontwerp van den architect J. Luthmann. Tevoren was een motie van mr. Van den Oever om de beslissing aan te houden en den architect Kropholler alsnog gelegenheid te geven, een ontwerp in te dienen, verworpen met 30—11 stemmen.
Vermoedelijk zal wel niet eerder dan in 1939 met den bouw kunnen worden begonnen, die naar schatting 6 jaar zal vorderen. (Het Vaderland)
(Vorig bericht 1899 C.)

8 JULI 1938

C. VEREENIGDE STATEN. — Rede van president Roosevelt. - De dictatuurlanden. —
President Roosevelt heeft de steenlegging verricht van het gebouw der Amerikaansche regeering op de wereldtentoonstelling te New York. Hij noemde het noodzakelijk dat de wereld de Amerikaansche politiek van goede nabuurschap zou overnemen.
Wij zijn er ons allen van bewust — aldus de president — dat de toestand in verschillende deelen der wereld min of meer waanzinnig is. Dit gaat noodzakelijkerwijze gepaard met geruchten over oorlog en wij kunnen niet afzijdig blijven, in het bijzonder, omdat wij ons verheugen in de vriendschap van vrijwel alle naties. De eindoverwinning zal echter voor de democratie zijn, die zal triumfeeren, dank zij de opvoeding, welke zij aan de volksmassa's geeft. Geen enkel volk kan in stand blijven in onwetendheid en slavernij.
Landen, waar bibliotheken werden verbrand, geleerden werden uitgestooten, universiteiten aan het wankelen gebracht, kunst en literatuur werden gecensureerd, kunnen worden beschouwd als landen, die den vooruitgang der beschaving vertragen.
De Vereenigde Staten moeten vooral de persvrijheid verdedigen en een veilig toevluchtsoord zijn voor eeuwige waarden.
Indien de vrijheidsvuren in andere landen uitgaan, moeten zij bij ons voortdurend vlammende worden gehouden. Het voordeel, dat het Amerikaansche volk er van zal trekken, het prestige, dat de Amerikaansch democratie er mede zal winnen, zullen oneindig meer waard zijn dan de bedragen, welke tot dat doel zullen worden uitgegeven. (New York Herald Tribune)
(Vor. ber. Roosevelt 3247 E.)

D. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Bijzonder invoerrecht op benzine. - Verlenging tot 1 Jan. 1944.
Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp houdende nadere voorzieningen ten aanzien van de heffing van het bijzonder invoerrecht op benzine.
Het zal wel geen betoog behoeven, aldus de Memorie van Toelichting, dat de schatkist, voor zoover thans is te voorzien in de eerste jaren de opbrengst van het bijzonder invoerrecht op benzine van meer dan *f* 32.000.000 niet kan missen.
Het hierbij aangeboden wetsontwerp strekt dan ook in de eerste plaats om artikel 20 van de wet van 19 December 1931 in dien zin te wijzigen, dat de geldigheidsduur van deze wet voorloopig met vijf jaren en dus tot 1 Januari 1944 wordt verlengd.
(Het Vaderland) **(V. b. 2349 B.; Benzine 3092 C.)**

E. NEDERLAND. — Overeenstemming tusschen Buma en omroepvereenigingen. —
De besprekingen, welke onder leiding van mr. Donner, oud-minister van Justitie en lid van den Hoogen Raad, gevoerd zijn tusschen de vier groote omroepvereenigingen en het Buma, inzake de kwestie der auteursrechten, hebben tot een goed resultaat geleid. De betrokken partijen verklaarden zich namelijk tenslotte bereid accoord te gaan met een arbitrale beslissing, waarbij de omroepvereenigingen per jaar *f* 125.000 auteursrechten aan het Buma zullen betalen.
Het Buma had oorspronkelijk plm. *f* 200.000 (volgens een bepaalde schaal) gevraagd, de omroeporganisaties bleven aanvankelijk met haar aanbod ver onder het bedrag van *f* 125.000, waarop partijen zich ten slotte in den vorm van een bindende regeling „gevonden" hebben, waarmede tevens de gevolgen van vroegere processen tusschen omroep en Buma van de baan zijn. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht Buma 2766 E.)

F. LUCHTVAART. — K. L. M. en K. N. I. L. M. - Dienst Nederland—Australië (Amsterdam-Sydney) geopend. —
In den ochtend van 28 Juni '38 om tien minuten voor zes vertrok de eerste K.L.M.-Douglas D.C. III de

„Emoe" onder leiding van commandant A. Viruly naar Ned.-Oost-Indië, waar de aansluiting gereed stond per K.N.I.L.M.-Douglas voor den verderen tocht van de luchtreis Nederland-Australië. De lijn Amsterdam-Sydney werd hiermede geopend.
Met de gewone regelmaat is de openingsvlucht in den rechtstreekschen dienst tusschen Amsterdam en Sydney in acht dagen volbracht. Het reisschema was aldus:

28 Juni Amsterdam—Athene
29 Juni Athene—Basrah
30 Juni Basrah—Jodhpur
1 Juli Jodhpur—Rangoon
2 Juli Rangoon—Singapore
3 Juli Singapore—Batavia
4 Juli Batavia—Cloncurry
5 Juli Cloncurry—Sydney.

(Alg. Handelsblad) **(V. b. 3260 A.; K.L.M. 3191 D.)**

A. **MANDSJOEKWO. — Vriendschapsverdrag met Italië. —**
In de ambassade van Mandsjoekwo te Tokio is op 5 Juli '38 door de Italiaansche en Mandsjoerijsche ambassadeurs een verdrag onderteekend, dat in een preliminaire verklaring eeuwigdurende vriendschap vastlegt en de wederzijdsche benoeming regelt van diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen.
Voorts worden in het verdrag regelingen getroffen ten aanzien van de behandeling der wederzijdsche onderdanen met betrekking tot handel en scheepvaart, waarbij de clausule der meestbegunstigde natie zal worden toegepast.
Tevens is in het verdrag een verklaring opgenomen, waarbij de beide partijen zich verbinden samen te werken ter ontwikkeling van het onderling verkeer op den grondslag van evenwicht in den ruilhandel.
Men verwacht, dat het handelsverkeer tusschen de onderteekenaars ten gevolge van deze overeenkomst een totaal van 400.000.000 lire zal bereiken, hetgeen het tienvoud van den huidigen omvang beteekent.
Dit verdrag is de eerste algemeene overeenkomst, die door Mandsjoekwo gesloten wordt met een buitenlandsche mogendheid, wanneer men tenminste Japan buiten beschouwing laat.
Bovendien werd tusschen Italië, Japan en Mandsjoekwo een economische overeenkomst gesloten, welke formeel op 5 Juli '38 door den Japanschen minister van Buitenlandsche Zaken, Oegaki, den gezant van Mandsjoekwo, Yoehan Chentoeo en den leider van de Italiaansche delegatie, senator Ettore Conti, is onderteekend. Deze overeenkomst regelt de handelsbetrekkingen tusschen Japan—Mandsjoekwo eenerzijds en Italië anderzijds, op basis van wederkeerigheid. (De Tijd)
(Vor. ber. Italië-Mandsjoekwo 3046 D.)

B. **NEDERLAND. — Verkeersongevallen Jan.—Mei 1938. —**
De thans bekende gegevens der verkeersongevallen over de eerste vijf maanden van 1938 zijn als volgt:

1938	gedood	ernstig gewond
Januari	52	306
Februari	39	287
Maart	42	331
April	69	348
Mei	49	387

(Centr. Bur. v. d. Statistiek) **(Vor. ber. 3212 D.)**

C. **GEESTELIJK LEVEN. — Ned. Herv. Kerk. - Reorganisatie-ontwerp verworpen. —**
De vergaderingen der 44 classes in de Ned. Herv. Kerk hebben aan de Synode advies uitgebracht omtrent het reorganisatievoorstel, dat door een synodale commissie was voorgesteld. Na vaak zeer uitvoerige discussies besloten 24 classes te adviseeren tot verwerping, evenals de Waalsche commissie dit deed; 19 classes adviseerden tot aanneming.
Vele classes, die tegenstemden, gaven evenwel den wensch te kennen, dat de Hervormde Kerk wel zou worden gereorganiseerd en dat een ander ontwerp aanhangig zou worden gemaakt. Het voornaamste bezwaar gold artikel 8, waarin gesproken wordt over de handhaving en hervorming der belijdenis en der belijdenisgeschriften.
Tot verwerping adviseerden de classes Nijmegen (42-24 stemmen), Tiel (23 st. tegen), Harderwijk (58-10), Gouda (49-9), Brielle (43-7), Haarlem, Alkmaar (52-12), Hoorn (44-4), Edam (27-17) — dus geheel Noord-Holland op Amsterdam na — Zierikzee, IJzendijke (34-5), Utrecht (30-19), Leeuwarden (57-23), Heerenveen (45-32), Zwolle (44-18), Deventer (59-28), Groningen (54-27), Winschoten (51-19), Winsum (36-25), Den Bosch (26-1), Maastricht (24-7), Assen (42-3), Meppel (23-13), Emmen (28-11), — dus de geheele provincie Drente.
Tot aanneming adviseerden: Arnhem (52-12), Zutphen (55-43), Bommel (23-16), Rotterdam (67-34), Leiden (61-15), Dordrecht (56-40), Amsterdam (75-17), Middelburg (33-16), Goes (50 stemmen voor), Amersfoort (32-8), Wijk (27-11), Sneek (52-9), Franeker (44-40), Dokkum (44-31), Kampen (27-13), Appingedam (48-18), Breda (27-26), Heusden (22-18), Eindhoven (18-8).
In tal van classes werden uitvoerige amendementen ingediend. (De Standaard)
(V. b. N. H. Kerk 3257 B.; Reorganisatie 3110 B.)

8 JULI 1938

D. **RECHTSZAKEN. — De wed. Becker ter dood veroordeeld. —**
In het Luiksche proces tegen de wed. Becker heeft de jury op 35 van de 38 gestelde vragen op 8 Juli '38 een bevestigend antwoord gegeven, zoodat het Assisenhof der provincie Luik de weduwe Becker ter dood heeft veroordeeld. Zij werd bovendien veroordeeld tot het betalen der kosten van het proces ten bedrage van 101.000 francs.
De weduwe Becker, oud 59 jaar, was er van beschuldigd elf vergiftigingen te hebben gepleegd, vijf maal een poging tot vergiftiging te hebben gedaan, valschheid in geschrifte en vier diefstallen te hebben gepleegd tusschen Maart 1933 en November 1936.
De doodstraf is in de laatste 70 jaar in België niet meer toegepast. (Het Laatste Nieuws)

E. **SPANJE. — Burgeroorlog. - Niet-inmenging. - Algeheele overeenstemming. —**
In de op 5 Juli '38 gehouden bijeenkomst der niet-inmengingscommissie werd algeheele overeenstemming verkregen op alle punten van het Britsche plan in zake de terugtrekking van vrijwilligers uit Spanje.
De vertegenwoordiger van Sovjet-Rusland, Kagan, maakte evenwel het voorbehoud, dat zijn regeering haar goedkeuring aan het besluit zal moeten geven.
De Sovjet-vertegenwoordiger drong er voorts op aan, dat contrôle ter zee tegelijkertijd met contrôle te land zal worden hersteld.
Het plan zal onverwijld aan beide strijdende partijen in Spanje worden toegezonden ter goedkeuring. Zoodra bericht zal zijn ontvangen, dat het plan te Burgos en te Valencia is ingediend zal het in den vorm van een witboek worden gepubliceerd. De commissie zal haar besprekingen hervatten zoodra de twee regeeringen in Spanje haar houding zullen hebben kenbaar gemaakt.
Om in de eerste financieele behoefte ter voortzetting der werkzaamheden te voldoen, hebben Groot-Brittannië, Frankrijk, Duitschland en Italië elk 12.500 pond bijgedragen.
In Londen acht men de heden bereikte overeenstemming vooral ook belangrijk, omdat het waarschijnlijk is, dat de Britsche regeering de in het plan beraamde terugtrekking van een behoorlijk aantal vrijwilligers (er wordt gesproken over de terugtrekking van op zijn minst 10.000 man van de zijde die de minste steun ontvangt en een overeenkomstig grooter aantal van de andere zijde) zal beschouwen als voldoende waarborg voor den gang van zaken in Spanje om het verdrag met Italië van kracht te verklaren.
(Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 3318 G.; Burgeroorlog 3337 D.)

F. **PALESTINA. — Ernstige toestand. - Protest van Arabische vrouwen. —**
In Palestina zal het niet eerder rustig worden, dan dat de oorzaken van de ongeregeldheden, de animositeit tusschen Joden en Arabieren zal zijn weggenomen. Dit ware woord schreef 8 Juli '38 de „News Chronicle" nog eens neer, besprekend de

jongste gebeurtenissen. Zonder twijfel zal de aankomst van een Britsch oorlogsschip de orde betrekkelijk herstellen. Dit zal evenwel de kalmte zijn van een vulkaan, welke elk oogenblik in werking kan treden. Beide partijen in Palestina, aldus genoemd blad, leggen op hun manier de beloften uit, welke de Britsche regeering tijdens den oorlog heeft gedaan. De Britsche regeering heeft thans tijd genoeg gehad om dit te zien en het is thans zaak een duidelijke politiek aan te kondigen, welke doet er niet toe, als zij maar nauwkeurig omschreven is. Men kan niet voortgaan de Joden en Arabieren onder elkaar te laten vechten, zooals sommigen aanraden. Dat kan niet, omdat de regeering de verantwoordelijkheid draagt. Het gebruik van geweld is geen oplossing, een constructieve politiek is noodzakelijk.

In Palestina blijft de toestand gespannen. De correspondent van Reuter, die per auto van Jeruzalem naar Haifa is gereisd, heeft het platteland oppervlakkig gezien zeer vreedzaam bevonden. De boeren waren bezig met den graanoogst en met hun kudden. Doch te Haifa bevond hij dat de atmosfeer electrisch geladen is. Verscheidene personen zijn gearresteerd o.m. een twaalfjarig schoolmeisje, dat volgens Arabieren een bom zou hebben geworpen.

Een algemeene stakingsbeweging vooral doet ernstige spanning ontstaan.

In het geheele land vinden oproepen, betoogingen te houden, weerklank. De transportmiddelen doen geen dienst meer. De stakers zijn in de voornaamste steden en bij de moskeeën bijeen. Engelsche marinesoldaten hebben de voornaamste punten te Haifa bezet. Uit het Noorden komen berichten binnen over aanvallen. Toen twee Britsche politiemannen per auto onderweg waren tusschen Nabloes en Jeruzalem, bleek, dat voor hen een hinderlaag was opgesteld. Er ontstond een vuurgevecht tusschen de agenten en hun vijf aanvallers, waarbij een der aanvallers gewond werd, terwijl de overige vier de heuvels in gejaagd werden. De politiemannen bleven ongedeerd, ofschoon hun auto door kogels getroffen werd.

De nervositeit is intusschen ook al naar Transjordanië overgeslagen, waar proteststakingen afgekondigd zijn. Er zijn betoogingen gehouden voor de residenties van Emir Abdallah en van den Britschen gedelegeerde, waarbij redevoeringen zijn afgestoken. Gemeld wordt, dat er belangrijke wapensmokkelarij gedreven wordt over de grenzen tusschen Transjordanië en Palestina.

Het comité van Arabische vrouwen in Palestina heeft den hoogen commissaris een krachtig protest overhandigd tegen de Joodsche aanslagen. De vrouwen eischen: 1e. een onmiddellijk en plotseling onderzoek naar wapens en springstoffen in alle Joodsche huizen en nederzettingen; 2e. dat alle vergunningen aan Joden tot het dragen van wapenen zullen worden ingetrokken; 3e. represaille-maatregelen tegen de Joodsche wijken van Haifa, Tel Aviv en Jeruzalem; 4e. verbod van organisatie voor alle verdachte Joodsche organisaties; 5e. deportatie van alle bekende agitatoren; 6e. vermeerdering van het aantal beroeps-politiemannen in de steden en afschaffing van de onverantwoordelijke hulppolitie, die meer kwaad doet dan goed; 7e. optreden van gelijke strengheid tegen de Joden als tegen de Arabieren.

Tenslotte wordt erop gewezen, dat een vrede in Palestina niet mogelijk is, wanneer de rechten van de Arabieren veracht worden. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

(Vorig bericht Onlusten 3237 D.)

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —

Amerikaansch: W. L. White — „What People said." (The Viking Press, 1938) **(Vor. ber. 3320 C.)**

Chineesch (in het Fransch): Tchiao Tch'eng Tchih — „Le théâtre chinois d'aujourd'hui." (Droz, Paris) **(Vor. ber. 3019 C.)**

Duitsch: R. Neumann — „Eine Frau hat geschrieen." (Humanitas, Zürich)

Margarete Windhorst — „Die Lichtboten." (G. Grote, Berlin) **(Vor. ber. 3320 C.)**

Engelsch: A. A. Bowman — „Studies in the philosophy of religion." (Macmillan)

Richard Hughes — „In hazard." (Chatto & Windus)

Eugene J. Young — „Looking behind the Censorships." (Lovat Dickson, London) **(Vor. ber. 3320 C.)**

Fransch: F. Strowski — „A la gloire de Montaigne." (Nouv. Rev. Critique, Paris)

Roger Vercel — „Croisière blanche." (Albin Michel, Paris) **(Vor. ber. 3309 D.)**

Italiaansch: Riccardo Bachelli — „Iride." (Treves, Milano) **(Vor. ber. 3320 C.)**

Nederlandsch: Elisabeth Augustin — „Mirjam." (Brusse N.V., Rotterdam)

Emil Buysse — „Spokenhof." (G. F. Callenbach, Nijkerk) **(Vor. ber. 3320 C.)**

Russisch: A. I. Ljaskofskij — „F. M. Dostajefskij." (Petropolis Verlag, Berlin 1938) **(Vor. ber. 3320 C.)**

(Red. K. H. A.)

9 JULI 1938

B. ALIE VAN WIJHE-SMEDING OVERLEDEN. — De romanschrijfster mevrouw Alie van Wijhe-Smeding is op 5 Juli '38, 47 jaar oud, na het ondergaan van een operatie, in het Protestantsch Ziekenhuis te 's-Hertogenbosch overleden.

Alie Smeding werd op 17 Juli 1890 geboren te Enkhuizen waar zij in de victualiën-zaak van haar vader het leven der Zuiderzeevisschers van nabij heeft leeren kennen. Zij trad in het huwelijk met ds. M. C. van Wijhe, thans predikant der Ned. Herv. Kerk te Vught.

In 1918 had zij gedebuteerd met „Tusschen de golven," een roman die spoedig gevolgd werd door „Menschen uit een stil stadje," „Stille webben," „Achter het anker" en „Het wazige land", welke tot haar beste werken kunnen worden gerekend. Haar in 1927 verschenen roman „De Zondaar" wekte sensatie door zijn kras naturalisme; haar tooneelstuk „Het prinsesje van het groene eiland" is in 1927 — met weinig succes — door het Hofstad Tooneel opgevoerd. Beter slaagde haar roman over hetzelfde onderwerp — het leven op het eiland Marken — die onder den titel „Tyne van Hilletje" een jaar later het licht zag. Voorts noemen wij hier van haar talrijke romans nog „Ontmoetingen van Briewertje Brand", „De domineesvrouw van Blankenheim", „Harlekijntje", „De naakte waarheid", „Tusschen de menschen" en het onlangs verschenen werk „De Bruggenbouwers", waarmee de aanhangers van de nieuwe Oxford-beweging worden bedoeld.

(Alg. Handelsblad)

C. NEDERLAND. — Nederlandsch-Duitsche transferbesprekingen. - Bestaande overeenkomst tot 31 Aug. verlengd. —

De regeeringspersdienst deelt mede, dat de besprekingen tusschen de Nederlandsche en de Duitsche delegaties over een nieuwe transfer-overeenkomst met Duitschland worden voortgezet.

In verband met het feit, dat nieuwe vraagstukken onder de oogen moesten worden gezien, was het nog niet mogelijk, overeenstemming te bereiken. Om die redenen werd overeengekomen de bestaande transferovereenkomst te verlengen tot 31 Augustus 1938.

De onderhandelingen vinden voortgang.

(Regeeringspersdienst)

(Vorig bericht Clearing met Duitschland 3284 B.)

D. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Het feest der Sokols. Op 8 Juli is het tiende congres der Sokols te Praag, dat samenviel met den twintigsten verjaardag van de onafhankelijkheid van het Tsjechoslowaaksche volk, beëindigd.

De Sokols vormen de tweede kern van het verdedigingsstelsel der Tsjechoslowaaksche republiek en nu de betrekkingen tusschen Berlijn en Praag wegens de Sudetenduitsche minderheidskwestie nog altijd van een zekere spanning blijk geven, stonden het congres der Sokols en de daaraan verbonden gymnastiekfeesten in de bijzondere aandacht en belangstelling van het volk van Tsjecho-Slowakije.

Ofschoon men het woord Sokols herhaaldelijk met betrekking tot Tsjecho-Slowakije is tegengekomen, is zijn beteekenis toch voor velen vermoedelijk slechts een vaag begrip gebleven. De Sokols hebben reeds bij de vrijmaking van het Tsjechoslowaaksche volk van de Duitsche overheersching in de Oostenrijksch-Hongaarsche dubbelmonarchie een rol van beteekenis gespeeld en hebben zich sedertdien ontwikkeld tot een organisatie, die in politiek opzicht innig met den staat verbonden is. De Sokols — in het Hollandsch: valken — zijn een schepping van Miroslav Tyrss, die 76 jaar geleden, tezamen met zijn schoonvader Jindrich Fügner, een groep mannen in een turnvereeniging bijeenbracht en aldus den grondslag legde voor het wijdvertakte organisme van tegenwoordig. (Alg. Handelsblad)

A. **Economische en politieke penetratie in Zuid-Oost-Europa.** —

Sedert eenigen tijd reeds wordt in toonaangevende kringen van de Londensche City de mogelijkheid besproken om den invloed van Engeland in het Zuid-Oosten van Europa te versterken. Daarbij spelen economische overwegingen stellig wel een even groote rol als politieke. De hier naar voren gebrachte denkbeelden houden ongetwijfeld in sterke mate verband met de bezetting van Oostenrijk door Duitschland en de volgens een bepaald plan doorgezette aspiraties van dat Rijk naar de hegemonie over het Zuid-Oosten van het oude werelddeel.

Reeds onmiddellijk na de verleening van het crediet van £ 16 millioen door Engeland aan Turkije, dat via het Engelsche Export Credit department verstrekt werd, heeft men er te Londen volstrekt geen geheim van gemaakt, dat bij dergelijke credietverleeningen een dubbel doel, en wel van economischen en van politieken aard werd nagestreefd, waarbij aan den eenen kant een versterking van den Engelschen uitvoer, anderzijds de strategische positie van Turkije in de Middellandsche Zee in het oog werden gehouden.

Nog niet lang geleden heeft de president van den Board of Trade Oliver Stanley, er in het Lagerhuis op gewezen, hoezeer Engeland er belang bij heeft, dat de handel met Zuid-Europa verder tot ontwikkeling wordt gebracht. Men zal zich daarbij van alle middelen bedienen, die daartoe dienstig kunnen zijn. En het lijdt wel geen twijfel, dat de Engelsche regeering dergelijke middelen aanwezig acht in de kapitaalmacht van Enland en dat het kennelijk ook geneigd is om van deze kapitaalmacht in veel sterkere mate partij te trekken dan inzonderheid sedert de opheffing van den gouden standaard in het najaar van 1931 het geval is geweest. Met andere woorden: de regeering ziet in het tot nieuw leven wekken van den kapitaalexport blijkbaar het beste middel om den uitvoer te bevorderen, al heeft zij daarbij ongetwijfeld ook ernstige politieke bijbedoelingen.

Na de verleening van het crediet aan Turkije hebben er reeds verschillende andere transacties van gelijken aard plaats gevonden. Deze zijn er blijkbaar tegelijkertijd op gericht om van het gebrek aan deviezen, dat er in verschillende landen van Zuid-Europa bestaat, op bewuste wijze partij te trekken. In dit verband dienen allereerst de onlangs te Londen gevoerde onderhandelingen met den vroegeren Roemeenschen minister-president, den tegenwoordigen voorzitter van den door Koning Carol ingestelden Kroonraad, Tatarescu te worden genoemd. Bij het bezoek van Tatarescu ging het om belangrijke voorbereidende besprekingen, die vermoedelijk nog wel door veel verdergaande onderhandelingen gevolgd zullen worden.

ENGELAND

CIJFERS betreffende het percentage van den in- en uitvoer van Groot-Duitschland, Italië, Gr.-Brittannië-Frankrijk-U.S.A.

	Imp. uit Groot-Duitschland	Exp. naar Groot-Duitschland	Imp. uit Italië	Exp. naar Italië	Imp. uit Gr.-Britt. Frankr.-U.S.A.	Exp. naar Gr.-Britt. Frankr.-U.S.A.
1) Hongarije:						
1929	33.2	42.1	4.7	9.7	9.7	5.9
1932	38.0	45.3	15.6	7.8	12.7	12.5
1937	44.2	41.0	7.3	15.9	11.3	11.3
2) Roemenië:						
1929	36.6	37.0	6.9	7.7	18.9	11.0
1932	28.6	18.7	11.0	10.6	28.3	27.3
1937	38.0	26.9	4.4	7.4	21.0	16.4
3) Joego-Slavië:						
1929	33.0	24.1	10.8	24.9	14.3	6.9
1932	31.1	33.4	12.7	23.1	16.3	5.7
1937	42.7	35.2	8.2	9.4	15.5	17.4
4) Bulgarije:						
1929	29.8	42.4	10.7	10.5	20.4	8.4
1932	31.9	41.0	15.6	12.5	18.8	6.0
1937	58.2	47.1	5.0	4.2	10.0	19.3
5) Griekenland:						
1929	10.6	25.6	5.6	18.3	35.0	33.8
1932	11.9	18.7	5.7	16.5	32.4	38.5
1937	29.6	32.2	3.0	6.0	16.7	28.2
6) Tsjecho-Slowakije:						
1929	46.2	37.9	3.6	3.8	13.4	15.7
1932	40.8	33.5	3.7	3.4	19.4	17.3
1937	19.7	21.0	2.3	3.9	20.4	21.7
7) Turkije:						
1929	17.5	13.8	12.5	21.8	29.3	32.1
1932	25.3	15.1	12.9	16.2	23.4	29.5
1937	43.6	38.5	5.3	5.2	22.3	24.7

Intusschen valt er toch nu reeds wel het een en ander te vertellen over het doel, waar naar gestreefd wordt en over de vooruitzichten, die er door geopend worden. Zeer ernstig schijnt wel de kwestie van een Britsch crediet ten behoeve van een betere en zorgvuldiger exploitatie van de Roemeensche petroleumterreinen naar voren te zijn gebracht. Verschillende andere plannen, gedeeltelijk aansluitende bij de Engelsch-Roemeensche betalings- en clearingovereenkomst, die overigens geenszins tot wederzijdsche tevredenheid werkt, zijn eveneens aan de orde gekomen. Blijkbaar ligt het in de bedoeling om al deze dingen zooveel mogelijk onder te brengen in een Export Credit Department-transactie, op gelijke wijze als die met Turkije is gesloten.

Intusschen acht men het waarschijnlijk, dat ook met andere landen in Zuid-Oost-Europa onderhandelingen gevoerd zullen worden. Griekenland en Hongarije worden daarbij in de eerste plaats genoemd, doch blijkbaar is men in dat opzicht nog niet veel verder gekomen dan zeer voorloopige besprekingen, die slechts ten doel hadden om poolshoogte te nemen. In elk geval bestaat echter de wensch om met Griekenland tot een of andere transactie te komen. Tegelijkertijd verliest men echter allerminst uit het oog, dat van alle Balkanstaten Griekenland wel de slechtste buitenlandsche debiteur is gebleken. Het gedeeltelijke uitstel van betaling voor de Grieksche buitenlandsche leeningen heeft hier reeds sedert geruimen tijd een bepaald ongunstigen indruk gemaakt, en het zal ongetwijfeld eerst op een of andere manier tot een regeling van de Grieksche schulden met langen looptijd moeten komen, vóór dat men hier tot nieuwe transacties met Griekenland zal willen overgaan. Wat Hongarije betreft valt op het oogenblik nauwelijks meer te zeggen dan dat de Hongaarsche regeering zelf den laatsten tijd nog zeer duidelijk te verstaan heeft gegeven, hoezeer zij op een uitbreiding van de handelsbetrekkingen met Engeland prijs stelt. Afgescheiden echter van Hongarije zal er den Engelschen in de eerste plaats wel veel aan gelegen zijn om tot een betere ontginning van de schatten van den bodem op den Balkan te geraken. Dat blijkt wel uit de plannen voor het verleenen van petroleumcredieten aan Roemenië, alsmede uit het Turksche crediet en uit de belegging van Engelsch kapitaal in de Bulgaarsche goudwinning, of uit de Engelsche contrôle over de ontginning van ertsbeddingen in Zuid-Slavië. Wat laatstgenoemd land betreft, valt echter op te merken, dat de Engelsche politiek te dien opzichte wat terughoudender is geworden om niet al te zeer de aspiraties van Italië te weerstreven. Alles bijeengenomen dient overigens in aanmerking te worden genomen, dat de voornaamste exportgoederen uit de landen van het Zuid-Oosten van Europa, met name tarwe, tabak, hout en petroleum, een nogal sterke concurrentie aandoen aan de soortgelijke producten

van de Britsche Dominions en niet in de laatste plaats van de Vereenigde Staten. Derhalve zal Engeland, afgescheiden dan wat betreft de exploitatie van de schatten van den bodem, het streven naar uitbreiding van den buitenlandschen handel met de landen van Zuid-Europa, in overeenstemming moeten zien te brengen met de thans aan de orde zijnde herziening van de handelsbetrekkingen, zoowel met de Vereenigde Staten als met de verschillende deelen van het Britsche Rijk. (N. Rott. Crt. - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Zuid-Oost-Europa 3274 A.)

10 JULI 1938

A. **NEDERLAND. — Kunstzijde-Industrie. - Feiten en cijfers. —**
De kunstzijde-industrie is nauwelijks 25 jaar oud en heeft een uitzonderlijk snelle ontwikkeling doorgemaakt, zooals blijkt uit onderstaande cijfers.
Wereldproductie in mill. K.G.: 1912 9, 1917 15, 1922 35, 1927 134, 1932 234, 1937 541.

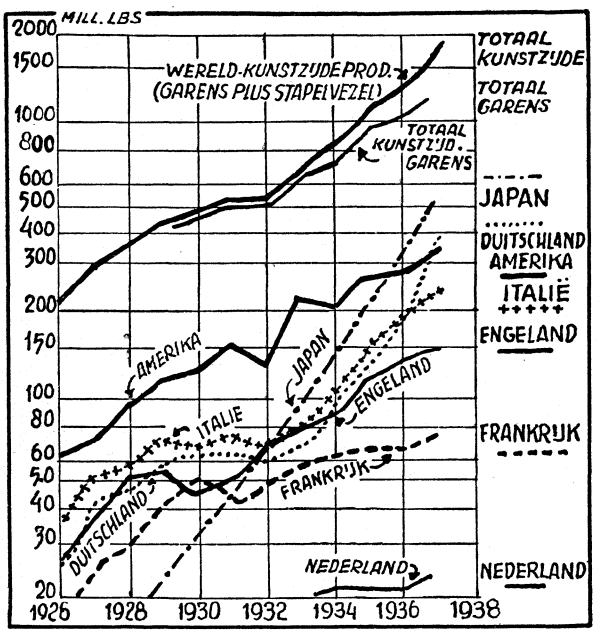

De verhouding van kunstzijde tot andere textielproducten in het wereldproduct is voor 1936 ongeveer als volgt:
Kunstzijde 5.8 pct., natuurzijde 0.7 pct., katoen 81 pct., wol 11 pct., stapelvezel 1.5 pct.
Kunstzijde wordt volgens drie hoofdprocédé's vervaardigd. Het aandeel, dat elk dezer procédé's thans in de wereldproductie heeft is als volgt:
Viscose procédé 87.2 pct., Acetaat procédé 9.5 pct., Koper procédé 3.3 pct.
In Nederland wordt alleen het Viscose procédé toegepast.
De ontwikkeling der kunstzijde-industrie heeft in hooge mate stimuleerend gewerkt op bepaalde gedeelten der chemische en mechanische technologie en op de toepassing van corrosiebestendige materialen.
Er werd en wordt nog steeds enorm veel researchwerk verricht — veelal op chemisch gebied — teneinde de toepassingsmogelijkheden uit te breiden en de kwaliteit verder op te voeren.
De productie van kunstzijde-garens in Nederland heeft zich — wat de hoeveelheden betreft — tot 1930 snel ontwikkeld en is — als gemiddelde van de laatste 4 jaar ongeveer 10 millioen k.g. per jaar.
Ca. 80 pct. van deze productie wordt geëxporteerd (pl.m. 8.000.000 k.g.), terwijl anderzijds 1.200.000 k.g. kunstzijde-garens werden geïmporteerd (1937).

jaar	kunstzijde-garens in millioen k.g. productie	export	import
1922	0.7	—	—
1927	5.8	—	—
1932	9.0	8.2	0.6
1937	10.7	8.1	1.2

Het merkwaardige verschijnsel doet zich voor dat — gerekend per hoofd van de bevolking — Nederland de op een na grootste producent van kunstzij-garens is (Japan is No. 1; na Nederland komen Italië en Engeland).
Wat de verwerking van kunstzijde-garens door de Nederlandsche textielindustrie betreft komt ons land echter — gerekend per hoofd van de bevolking — vrijwel achteraan, alhoewel het verbruik van kunstzijden goederen normaal is te noemen t. o. v. andere landen.
De oorzaak hiervan schuilt in een overmatige import van kunstzijden goederen en goederen waarin kunstzijde verwerkt is (weefsels, kousen en tricotage — naar schatting ruim 5 millioen k.g.) ten nadeele van de binnenlandsche textielindustrie, die daardoor niet voldoende tot ontwikkeling kan komen.
Waar steeds méér landen de productie van kunstzijde-garens zelf ter hand nemen — en tevens de verwerking daarvan — zullen vermoedelijk de exportmogelijkheden afnemen — reden waarom het van zeer groot belang is om de Nederlandsche kunstzijde-industrie te beschermen door de verwerking van kunstzijde in eigen land te bevorderen; hier ligt ongetwijfeld een taak voor de Regeering en de Economisch-Technologische Instituten.
De waarde van den Nederlandschen kunstzijde-garenexport bedroeg in 1937 ca. *f* 17.000.000.—.
De waarde van den import (1937) van garens en stoffen, die hoofdzakelijk uit kunstzijde bestaan, ongeveer *f* 25.000.000.—.
De kunstzijdefabriek te Breda (H. K. I.) behoort tot de groote industrieën van de zuidelijke provincies.
Te Arnhem en Ede werden op 10 Juni '38 de jubileumfeesten der Algemeene Kunstzijde Unie (A. K. U.) gevierd. Inderdaad was er reden tot feestvieren, nu het feit wordt herdacht, dat voor vijf en twintig jaar de eerste bruikbare kunstzijden draad werd gesponnen, en dit bedrijfje in den loop der jaren is uitgegroeid tot twee reusachtige fabriekscomplexen, waar niet minder dan 3200 arbeiders werk vinden.
(De Tijd - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Nederland 2637 A.; Wereldprod. 2227 A.)

B. **GEESTELIJK LEVEN. — De Kathedraal van Reims ingewijd. —**
De kathedraal van Reims door Duitsche kanonnen in den wereldoorlog 1914—1918 verwoest, is op 10 Juli '38 plechtig ingewijd. De president der republiek en de kardinaal legaat hadden bij deze gelegenheid plaats genomen op twee tronen, die even hoog waren opgesteld. In het schip der kerk stond een standaard, die geheel gelijk was aan dien, welke Jeanne d'Arc droeg bij de kroningsplechtigheid van Karel VII in 1429. De standaard is een geschenk van Groot-Brittannië aan de kathedraal. Voorts waren aanwezig zeven kardinalen, eenige ministers, maarschalk Pétain en generaal Gouraud. De legaat celebreerde een groote mis, en gaf den pauselijken zegen aan de aanwezige geloovigen, die binnen en buiten de kerk geknield lagen.
De feestelijkheden ter gelegenheid van de inwijding zijn geëindigd met een groote processie, waarin meer dan 500 priesters, gemijterde abte, prelaten, protonotarii, 40 bisschoppen, 12 aartsbisschoppen en 8 kardinalen medegingen.
De inauguratie van de herstelde kathedraal van Reims vormt één van de grootste Katholieke plechtigheden, die Frankrijk sinds lang heeft gekend.
De kathedraal van St. Rémy is van ouds die, waar de Koningen van Frankrijk gezalfd werden. Clovis was de eerste, die op deze plaats, zij het nog niet

in deze kathedraal, die uit de dertiende eeuw dagteekent, in 496 uit de handen van St. Rémy zelf den doop ontving. En sindsdien zijn ontelbare koningen er gewijd met de heilige olie, die volgens de overlevering voor dit doel uit den hemel was neergedaald. De laatste, die er, naar de oude gewoonte met geweldige praal het oliesel ontving was Karel X in 1825.
De grootste herinnering echter, die het machtige bolwerk bewaart, is die van de consecratie van Karel VII, den 17den Juli 1429, toen Jeanne d'Arc, die er door haar overwinning te Orleans op de Engelschen, bewerkster van was geweest, hem in diepe aandoening voor de voeten viel en getuigde, dat zij haar goddelijke missie had volbracht.
In de jaren, die sinds den oorlog verloopen zijn, werden dank zij de ruime giften van Rockefeller en de opbrengst van een internationale inzameling, de ruïnes, door het Duitsche bombardement aangericht, voor een groot deel hersteld. In September van het vorige jaar, kon de kathedraal weer in gebruik genomen worden. (De Maasbode - De Tijd) **(2986 F.)**

A. GROOT-DUITSCHLAND. — Streichers aanval op Schuschnigg. —
In een speciaal nummer over de Oostenrijksche Joden valt het anti-semietische blad „Der Stürmer" Schuschnigg heftig aan. De vroegere bondskanselier wordt er van beschuldigd „Oostenrijk te hebben overgeleverd aan de Joden". „Zelfs" zou hij behoeftige Joden hebben ondersteund. Ook oud-president Miklas wordt aangevallen, omdat hij met zijn naam de terreur van Dollfuss en de gerechtelijke moorden van Schuschnigg heeft gedekt. (De Tijd)
(Vor. ber. Schuschnigg 3197 A.)

B. NEDERLAND. — Handelsovereenkomst Zweden. - 1 Juli in werking getreden. —
De regeeringspersdienst meldt:
Te 's-Gravenhage is een overeenkomst gesloten tusschen de regeeringen van Nederland en Zweden ter voortzetting van de regeling der handelsbetrekkingen tusschen beide landen.
Deze overeenkomst is met ingang van 1 Juli in werking getreden. (Regeeringspersdienst)

C. ROEMENIE. — Drie maanden persoonlijk bewind van Koning Carol. —
De Roemeensche regeering heeft een proclamatie tot het volk gericht, waarin zij hetgeen in de eerste drie maanden van het persoonlijk bewind van den koning tot stand is gekomen, de revue laat passeeren. De constitutie van den 20sten Februari, aldus het document, werd door de geheele natie toegejuicht wegens de verdwijning der politieke partijen. De proclamatie wijst dan op het evenwicht in de begrooting, dat onder koning Carol is hersteld, en kondigt voorts nieuwe regeeringsmaatregelen aan, die zullen bestaan uit een hervorming der administratie, den aanleg van verkeers- en spoorwegen, waarvoor in totaal een bedrag van 1.8 milliard lei beschikbaar zal worden gesteld, en uit een hervorming der arbeidstoestanden op corporatieve basis. De proclamatie brengt tenslotte de noodzakelijkheid van een versterking van het leger en de marine naar voren. (De Telegraaf) **(Vor. ber. Koning Carol 3133 E.)**

D. NEDERLAND. — Onderwijs - Gynaecologie - Inaugureele rede van Prof. M. A. v. Bouwdijk Bastiaanse over „Enkele beschouwingen naar aanleiding van het Onderwijs in de verloskunde en gynaecologie."
Op 27 Juni '38 heeft prof. M. A. van Bouwdijk Bastiaanse, benoemd hoogleeraar in de verloskunde en gynaecologie aan de Gemeente-Universiteit van Amsterdam, zijn ambt aanvaard met het uitspreken van een rede, getiteld: „Enkele beschouwingen naar aanleiding van het onderwijs in de verloskunde en gynaecologie". Hieraan is het volgende ontleend:
Het algemeene sterftecijfer is sedert pl.m. 1875 zeer sterk gedaald. Voor 1900 was dit eveneens het geval met de sterfte in verband met de baring, welke daling vrijwel uitsluitend te danken was aan de vermindering van het aantal infecties. Het is merkwaardig, dat na 1900 deze daling zich niet verder heeft voortgezet. Toch zijn onze cijfers nog zeer gunstig in verhouding tot andere landen. Voor enkele jaren is in Engeland een commissie gevormd met het doel een verklaring voor deze verschillen te vinden, en met name t.o. van het verschil tegenover het zoo gunstig afstekende Nederland.
Deze commissie meent als belangrijkste reden te moeten opgeven het in Nederland vasthouden aan het zoo veel mogelijk bevorderen van een natuurlijken afloop van de baring in tegenstelling met vele andere landen, waar het aantal kunstverlossingen steeds toeneemt.
Toch kan ook Nederland niet tevreden zijn. Op verschillende gronden is de praenatale zorg warm aan te bevelen, teneinde verbetering te verkrijgen. Omdat het aantal bevallingen in de ziekenhuizen en kraaminrichtingen steeds toeneemt, wordt de inrichting van en de werkwijze in deze huizen van steeds meer beteekenis. Vooral is een zeer scherpe scheiding van een septische en aseptische afdeeling belangrijk, tevens een verpleging uitsluitend door gediplomeerde kraamverpleegsters of kraamverzorgsters, eventueel geassisteerd door in opleiding zijnde krachten. Wordt aan deze voorwaarden voldaan, dan zijn de resultaten gunstig. Dit is ook in overeenstemming met mijn eigen ervaring: van de 3600 reeds in de zwangerschap bij het St. Franciscusgasthuis te Rotterdam onder contrôle zijnde vrouwen, die vanaf de opening der nieuwe afdeeling in 1932 tot 1 Juni 1938 in dit huis bevielen, is slechts één vrouw overleden, en wel aan eclampsie. Infectie had dus geen enkel sterfgeval veroorzaakt.
Vooral de z.g. particuliere kraaminrichtingen, die in de laatste jaren zonder eenig toezicht in groot aantal worden opgericht, zullen zeer vaak niet aan redelijke eischen voldoen, zoodat hierin een groot gevaar schuilt.
Ook de verpleging aan huis laat vaak nog veel te wenschen. In vermoedelijk meer dan 50 pct. der gevallen geschiedt dat nog door onbevoegden. Vooral voor de wijkkraamverpleging is goede hulp noodzakelijk. Toch schijnen er zelfs nog vereenigingen te zijn die, niettegenstaande en de Inspectie voor de volksgezondheid en de Commissie inzake kraamhulp alleen gediplomeerde kraamverpleegsters en gediplomeerde kraamverzorgsters daartoe geschikt acht, nog aan bakers wijkkraamverpleging opdragen.
Het is van groot belang te voorkomen, dat ook bij ons een te actieve leiding bij de baring ingang vindt. Hier berust een belangrijke taak bij het onderwijs. De aanstaande artsen moeten vooral ook voldoende ervaring opdoen van geheel normaal verloopende baringen. In verband met het steeds toenemend aantal studenten is het zeer gewenscht, dat een groot aantal bevallingen uit de stad ter beschikking zal worden gesteld.
Wat het kind betreft, praenatale zorg is ook in zijn belang zeer aan te bevelen.
Tot heden is de aandacht der clinici bijna uitsluitend gevestigd geweest op het belang van het individu. In verband met verschillende zijden van het bevolkingsvraagstuk is de vraag ernstig onder oogen te zien, of heden ook niet meer aan de toekomstige generaties gedacht moet worden.
Tot slot wijdde de hoogleeraar nog enkele woorden aan het uiterst belangrijke onderdeel der geneeskundige wetenschap: de leer der hormonen, waarna hij nog even noemde die onderdeelen der gynaecologie, die zeer in het bijzonder de belangstelling verdienen. (De Tijd)
(V. b. 3276 C.; Ambtsaanv. in het Onderwijs 3321 A.)

11 JULI 1938

E. NEDERLAND. — De schrijfwijze der Nederl. taal - Commissie van advies ingesteld.
De minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen heeft thans ingesteld de eenigen tijd geleden aangekondigde commissie van advies in zake de schrijfwijze van de Nederlandsche taal.
Aan deze commissie is opgedragen advies uit te brengen nopens enkele bepaalde vraagpunten betreffende de schrijfwijze der Nederlandsche taal.
In de commissie zijn benoemd tot lid en voorzitter: dr. J. P. Fockema Andreae, oud-commissaris der Koningin in de provincie Groningen, te Bilthoven.
Tot leden: drs. E. Boekman, wethouder voor het onderwijs en de kunstzaken der gemeente Amsterdam; Anton F. Coolen, letterkundige, te Waalre; mr. dr. J. Donner, raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden, te 's-Gravenhage; mgr. prof. dr. F. Féron, president van het Groot-Seminarie, te Roermond; dr. C. B. van Haeringen, leeraar aan een gemeentelijke H.B.S. te 's-Gravenhage; prof. dr. G. van der Leeuw, voorzitter van den liturgischen kring, te Groningen; dr. E. H. Renkema, inspecteur der gymnasia, te 's-Gravenhage; prof. dr. F. Sassen, hoogleeraar aan de R.K. Universiteit, te Nijmegen; L. Welling, hoofdinspecteur van het lager onderwijs, te Groningen en C. J. J. Westermann, lid der redactie van het „Algem. Handelsblad", te Hilversum.
Tot secretaris is benoemd dr. H. E. Buiskool, te Leiden.
(De Standaard) **(Vor. ber. Nieuwe Spelling 3256 D.)**

F. NEDERLAND. — Het Ziekenfondswezen op 1 Januari 1938. —
In de 5e aflevering van het maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek is een overzicht opgenomen van den stand van het ziekenfondswezen op 1 Januari 1938. Op dezen datum waren 3.747.100

personen bij ziekenfondsen aangesloten, d.i. 43.4% van de Nederlandsche bevolking.
Gedurende het jaar 1937 nam het ledental met ruim 5% toe.
In onderstaand staatje vindt men het aantal aangesloten personen op 1 Januari 1938 in de verschillende provinciën, benevens het aantal aangesloten personen per 1000 inwoners.

	Totaal	Per 1000 inw.
Noord-Brabant	318.825	317
Gelderland	306.391	338
Zuid-Holland	1.141.649	540
Noord-Holland	960.008	583
Zeeland	70.492	278
Utrecht	212.992	456
Friesland	57.099	136
Overijssel	295.593	523
Groningen	104.440	249
Drente	62.251	256
Limburg	217.360	364

Teven heeft het bureau bij een aantal fondsen een onderzoek ingesteld naar het aantal personen, dat een tegemoetkoming in de premie ontving in de eerste week van Januari 1938. In deze week werden meer dan 300.000 personen gesteund met een tegemoetkoming in de premie.
(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 2506 A.)**

A. NEDERLAND. — Haringvisscherij - Conflict opgelost. —
De partijen betrokken bij het conflict in het haringvisscherijbedrijf te Scheveningen, Vlaardingen en Katwijk, hebben op 9 Juli '38 de nieuwe voorstellen van den rijksbemiddelaar, prof. mr. A. C. Josephus Jitta, aanvaard.
Op 11 Juli '38 werd in de drie plaatsen het werk hervat. Het ging bij de laatste onderhandelingen voor wat Scheveningen betreft nog alleen over de verdeeling van den vrijen tijd. Deze wordt thans door de aanvaarde voorstellen als volgt geregeld:
De bemanning heeft tusschen 2 reizen recht op 42 uur vrij met ten hoogste één onderbreking. Van groot belang is, dat men is overeengekomen, dat de bemanning alleen verplicht is de haring te lossen en het zout te laden. De vleet behoeft de bemanning niet meer van boord te halen en aan boord te brengen. Ook de leege tonnen zal zij niet meer behoeven te laden.
De arbeid bij het binnenliggen wordt dus beperkt tot het lossen van de haring en het laden van het zout.
Hierdoor wordt de arbeid bij het binnenliggen ongeveer tot de helft teruggebracht. Van de 42 uur binnen, worden, direct na aankomst, 6 uur onafgebroken vrij gegeven, behoudens in die gevallen, dat het schip binnenkomt tusschen 5 en 9 uur in den morgen. In die gevallen wordt 3 uur vrij gegeven direct na aankomst.
Daarna krijgt de bemanning 39 uur onafgebroken rust.
Verder zal de bemanning tusschen 19 en 7 uur niet verplicht kunnen worden los- of laadwerk te verrichten. (Avondpost)
(Vor. ber. Haringwet 2308 G.)

B. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Engelsch-Fransche stappen in zake het nationaliteiten-statuut. —
De Britsche gezant te Praag, Sir Basil Newton, heeft op 2 Juli '38 een onderhoud gehad met den Tsjechischen premier Hodza, waarbij hij opnieuw den nadruk legde op de wenschelijkheid, dat voortgang wordt gemaakt met de uitwerking van het nationaliteiten-statuut. Deze stap volgde in aansluiting op een onderhoud, dat de secretaris-generaal van het ministerie van Buitenlandsche Zaken, sir Alexander Cadogan, op 1 Juli '38 met den Tsjechischen gezant te Londen, Masaryk, gevoerd heeft. Een soortgelijke stap is ook door den Franschen gezant, de Lacroix, ondernomen.
De Britsche regeering is van oordeel, dat indien de Tsjechische regeering niet spoedig ingrijpende maatregelen neemt ten einde een oplossing in de hand te werken, een zekere mate van rechtvaardiging zal worden verleend aan het ongeduld van de Sudeten-Duitschers. (Telegraaf)
(Vor. ber. 3204 A.; Sudeten-Duitschers 3311 C.)

C. NEDERL. OOST-INDIE. — De begrooting voor 1939. —
In de memorie van antwoord op de algemeene beschouwingen van den volksraad op de begrooting voor 1939, wijst de regeering verschillende financieele suggesties af, die in het afdeelingsverslag naar voren zijn gebracht. Ook een ruimere leening-politiek, zooals werd bepleit, kan niet uitvoerbaar worden geacht.
Ten aanzien van het begrootingsaspect wijst de regeering er op, dat nog steeds onzekerheid bestaat, speciaal wat de middelen betreft, welke onzekerheid zelfs grooter is dan in minder bewogen tijden.
De ontwerp-begrooting 1939, in dit tijdsbestek opgesteld, sluit voor den gewonen dienst met een tekort van niet minder dan bijna *f* 39.000.000. De mogelijkheid, dat dit tekort bij een eventueele opleving, geheel zal worden ingehaald, acht de regeering uiterst gering. De regeering staat eveneens afwijzend tegenover de verlaging van den post bezoldigingen.
Inderdaad zou een belangrijke vermindering van dezen post tot uitbreiding van de overheidszorg op ander terrein kunnen leiden. Dit kan echter geen aanleiding zijn tot salarisverlaging. De regeering is van oordeel, dat de salarisregelingen thans juist zijn opgezet en deze een bevredigende regeling van inkomsten voor alle groepen van het landspersoneel waarborgen.
In verband met de ongunstige wending in de financieele omstandigheden van het land, acht de regeering invoering van een verbetering van pensioenen thans niet mogelijk. Voor een abnormalen maatregel als wederinvoering van de korting op oude pensioenen is echter voorshands evenmin aanleiding. (Aneta)
(Vor. ber. Begrooting 3309 A.)

12 JULI 1938

D. PERMANENTE HOF VAN INTERNATIONALE JUSTITIE TE DEN HAAG. — De phosphaten van Marokko. - Het hof verklaart Italië niet-ontvankelijk.
Het Permanente Hof van Internationale Justitie heeft op 14 Juni '38 arrest gewezen in de zaak betreffende de phosphaten van Marokko, welke zaak was ingeleid door een verzoek van de Italiaansche regeering gericht tegen de Fransche regeering, en welk arrest betrekking heeft op de preliminaire excepties, die van de zijde van de Fransche regeering waren voorgesteld. Uitspraak doende over deze excepties heeft het hof het verzoek van de Italiaansche regeering niet-ontvankelijk verklaard. Het arrest van het hof is gewezen met 11 stemmen tegen 1. De tegenstemmer was de rechter jhr. van Eysinga, die aan het arrest een uiteenzetting van zijn persoonlijke meening heeft toegevoegd. Een der andere rechters, de heer Tsjeng tien-hsi, die het eens is met de uitspraak zelve, heeft omtrent bepaalde punten der motiveering eveneens een uiteenzetting van zijn persoonlijke meening gegeven.
Het verzoek van de Italiaansche regeering had betrekking op een geschil, dat tusschen de Italiaansche en de Fransche regeering was ontstaan, naar aanleiding van maatregelen, die door de Fransche autoriteiten waren genomen ter zake van de opsporing en exploitatie van de phosphaten in Marokko. De Italiaansche regeering verzocht het hof te verklaren, dat deze maatregelen in strijd waren met de internationale verplichtingen van Marokko en Frankrijk, zooals deze voortvloeien uit de algemeene acte van Algeciras van 7 April 1906 en van de Fransch-Duitsche overeenkomst van 4 November 1911 (waarbij ook de Italiaansche regeering zich heeft aangesloten) en dat daarom deze maatregelen behoorden te worden geannuleerd. Subsidiair werd gesteld, dat sommige dezer maatregelen niet vereenigbaar waren met de internationale verplichting, die zoowel op Marokko als op Frankrijk rust, om de verkregen rechten van de Italiaansche onderdanen te eerbiedigen.
Wat de preliminaire Fransche excepties aangaat, brengen wij in herinnering, dat één dier excepties, welke op het geheele verzoek betrekking had, ten grondslag had, dat het geschil, waarin de Italiaansche regeering zich tot het hof had gericht, ontstaan was omtrent toestanden en feiten, die vooraf gingen aan het tijdstip, waarop Frankrijk de verplichte jurisdictie van het hof had aanvaard, en dat de rechtsmacht van het hof zich daarom niet tot dit geschil uitstrekte. In zijn arrest heeft het hof het eerst deze exceptie onderzocht en is daarbij tot de conclusie gekomen, dat die exceptie gegrond is. Zonder verder in te gaan op de overige Fransche excepties heeft het hof derhalve Italië niet-ontvankelijk verklaard. (N. Rott. Crt.)

E. GROOT-DUITSCHLAND. — De gelijkschakeling in Oostenrijk. —
De Duitsche autoriteiten hebben een aantal maatregelen genomen tot gelijkschakeling van het voormalige Oostenrijk. Zoo zijn de 174 Oostenrijksche oud-strijders-vereenigingen ontbonden en de leden ingelijfd bij de nationaal-socialistische oudstrijdersvereeniging, den Kyffhaeuserbund. Verder is het vermogen van de Tiroolsche schuttersvereeniging Absam, welke herhaaldelijk monarchistische tendenzen

heeft getoond, in beslag genomen. 37 vereenigingen van politie-personeel en gendarmen zijn ontbonden en de leden zijn ingelijfd bij den Duitschen bond van politiepersoneel.
Bovendien zijn talrijke kranten opgeheven of omgevormd tot nationaal-socialistische bladen, o.a. het Linzer Volksblatt en de Arbeitersturm, vroegere katholieke bladen, die thans nationaal-socialistisch zijn. De Kölnische Zeitung deelt mede, dat het Volksblatt tot aan de Anschluss een krachtig tegenstander is geweest van het nationaal-socialisme. Het blad gold als het orgaan van den bisschop van Linz. Bovendien is te Innsbruck een nationaal-socialistisch blad opgericht door samensmelting van twee Duitschnationale bladen.
Na de „zuivering" van de Weensche balie, waar 730 joodsche advocaten werden geschrapt, zullen thans ook de middelbare meisjesscholen „arisch" worden gemaakt en zullen ook nationaal-socialistische eenheidsscholen worden opgericht, welke de confessioneele scholen zullen moeten vervangen. (N. R. Crt.)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 3337 C.)

A. BELGIE. — Bezuinigingen op de buitengewone begrooting. —
De minister van Financiën, gevolg gevend aan den wensch van het parlement, de uitgaven, voorzien op de buitengewone begrooting, zooveel doenlijk in te krimpen, heeft een aantal amendementen ingediend, waarbij deze uitgaven op 2.454.858.612 frs. worden teruggebracht. Zoodoende wordt een bedrag bezuinigd van 157.508.000 francs. De minister heeft echter ook een paar nieuwe credieten op de begrooting gebracht. Daaronder is er een van 4 millioen francs voor het nieuwe gezantschapsgebouw in Den Haag. Op de uitgaven, bestemd voor de bescherming tegen het luchtgevaar, wordt 14½ millioen francs bezuinigd. Op de universiteitsbibliotheek te Gent 3 millioen, de veeartsenijschool aldaar 1½ millioen, het instituut voor machinebouw te Luik 2 millioen, de landbouwhoogeschool te Gent 2 millioen, het academisch ziekenhuis te Gent 8 millioen, de universiteitsbibliotheek te Luik 2 millioen, de permanente verdediging van het grondgebied 35 millioen, de Nationale maatschappij voor goedkoope woningen 25 millioen, steunverleening aan den scheepsbouw 6 millioen, de gebouwen voor het departement van P.T.T. 6 millioen, enz. De regeering verwacht dat het parlement deze poging tot besnoeiing der Rijksuitgaven zeer op prijs zal stellen. (Telex-A. N. P.) **(3325 E.)**

B. NEDERLAND. — Stichting „Nationaal Centrum".
Een aantal vooraanstaande Nederlanders heeft het initiatief genomen tot een stap van groot gewicht voor de verhooging van het nationale bewustzijn van het Nederlandsche volk. Zij hebben besloten tot het in het leven roepen van de stichting „Nationaal Centrum" — een lichaam, dat gedacht is als een organisatie ter overkoepeling van de vele nationale vereenigingen in ons land en dat bovendien actief zal deelnemen aan het werk tot versterking van het nationaal bewustzijn. Deze stichting heeft haar hoofdkwartier in het buiten „Schoonoord" te Zeist, dat mevrouw J. D. van Romondt Vis—geb. baronesse Quarles de Quarles voor dat doel heeft afgestaan.

De raad van bijstand van deze stichting heeft van jhr. mr. F. Beelaerts van Blokland, vice-president van den Raad van State, de toezegging mogen ontvangen, dat hij als eere-voorzitter zal optreden. Bovendien hebben er zitting in: R. A. baron van Hardenbroek van Hardenbroek, groot-officier van H. M. de Koningin, jhr. mr. A. M. C. van Asch van Wijck, secretaris-generaal van de departementen van Algemeene Zaken en Financiën, mr. A. J. A. A. baron van Heemstra, oud-gouverneur van Suriname, en luit.-generaal J. J. G. baron van Voorst tot Voorst, commandant van het veldleger.
Het dagelijksch bestuur van de stichting heeft als president benoemd dr. R. F. C. baron Bentinck, opperstalmeester van H. M. de Koningin, en als vice-presidente mevrouw J. D. van Romondt Vis—baronesse Quarles de Quarles, Penningmeesteresse is mevrouw J. C. A. van Asch van Wijck—baronesse van Hogendorp en als secretaris treedt op de heer E. Raams.
Het dagelijksch bestuur bestaat uit: A. Blussé van Oud Alblas, luitenant-kolonel der huzaren b. d., J. E. Boddens Hosang, burgemeester van Naarden, notaris A. ten Noever de Brauw, mr. dr. W. F. J. Frowein, vice-directeur der Staatsmijnen in Limburg, mevrouw S. A. baronesse van Hogendorp—van Burmania, baronesse Rengers, ir. J. E. F. de Kok, jhr. mr. G. C. J. van Reenen, burgemeester van Baarn en mevrouw A. van Reigersberg Versluys—baronesse Schimmelpenninck van der Oye, dame du palais van H. M. de Koningin.

Doel en werkwijze. — Op een conferentie op het buiten „Schoonoord" heeft de secretaris van het bestuur, de heer E. Raams, in tegenwoordigheid van een groot aantal leden van het bestuur en den raad van bijstand, een uiteenzetting gegeven van de overwegingen, welke de oprichters van de stichting tot hun initiatief hebben bewogen en van de middelen waarvan de stichting zich zal bedienen om haar doeleinden te bereiken.
„In dezen chaotischen tijd, waarin de maatschappelijke grondvesten worden aangetast" — zoo zeide de heer Raams ongeveer — „dient het volk van Nederland terug te keeren tot God en Oranje. Het zou onhistorisch, on-Nederlandsch, liefdeloos en ondankbaar zijn, het hart te verpanden aan nieuwe leiders. Ook nu kan alleen Oranje het volk leiden naar een betere toekomst. Daarom moeten wij gezamenlijk, katholieken, Joden en protestanten, het nationale front versterken en een federatief verband scheppen om het nationaal bewustzijn te versterken. Wij moeten" — zoo ging de heer Raams voort — „bouwen aan een muur, die rotsvast staat rond den troon van Oranje." (Telex-A. N. P.)

C. NEDERLAND. — Kon. Nederl. Vereeniging „Onze Vloot" - Algemeene vergadering te Haarlem. —
De Koninklijke Nederlandsche Vereeniging „Onze Vloot" heeft op 22 Juni '38 te Haarlem haar algemeene vergadering gehouden onder leiding van haar voorzitter, den heer N. van Zalinge. In zijn openingsrede besprak de voorzitter de a.s. vlootuitbreiding. Wij zijn nog steeds van meening — aldus spr. — dat niet kan worden volstaan met het noodzakelijk halve minimum, en dat de positie van ons land als zeevarende mogendheid met een groot koloniaal rijk, ons verplicht in de naaste toekomst totaal te moeten kunnen beschikken over 6 kruisers, 2 flottieljeleiders, 24 torpedojagers, 32 onderzeebooten en 200 groote zeevliegtuigen, afgezien van het kleiner materieel als mijnenleggers, kanonneerbooten en torpedomotorbooten.
Op het in het Orgaan naar voren gebrachte denkbeeld van een vlootleening, groot 250 millioen tegen zeer lage rente, ontvingen wij vele adhaesiebetuigingen.
Wij mogen ten opzichte van de defensievraagstukken gelukkig vertrouwen stellen in onze huidige regeering. Vooral de benoeming van den heer Van Dijk tot minister van Defensie hebben wij hartelijk toegejuicht en hij heeft ons niet teleurgesteld.
Uit het jaarverslag bleek, dat het ledental met 935 gestegen is, zoodat het op 31 Dec. 6923 bedroeg en thans de 7000 heeft overschreden. De financieele toestand der vereeniging is echter minder bevredigend, doordat de exploitatie in 1937 een nadeelig verschil van ƒ 1154.43 opleverde, zoodat het voordeelig saldo op 31 Dec. 1937 slechts ƒ 311.54 bedroeg.
Rekening en verantwoording over 1937 werden goedgekeurd. Tot lid van het hoofdbestuur werd gekozen de heer B. Braat M.Czn. Herkozen werden de heeren P. S. van 't Haaff, C. J. van Kempen en E. G. Wesselink.
Tot leden van den Algemeenen Raad werden gekozen de heeren mr. J. Smit en P. van Leeuwen Boomkamp. (Het Vaderland)

13 JULI 1938

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Een nieuwe huwelijkswetgeving in het voormalige Oostenrijk. —
Met ingang van 1 Augustus 1938 zal een nieuwe huwelijkswetgeving worden ingevoerd, waardoor in het bijzonder de „misstanden", die in het land Oostenrijk uit de starre dogmatisch-kerkelijke bepalingen van het daar geldend huwelijksrecht waren voortgekomen, tegengegaan worden. Door de bepaling, dat staatsrechtelijk alleen de verbinding in den echt door den burgerlijken stand geldig is, wordt in de Ostmark een einde gemaakt aan den toestand, dat het meerendeel der huwelijken zonder eenige medewerking van den staat als den vertegenwoordiger van de volksgemeenschap, alleen door den priester werd voltrokken en dat al naar het kerkgenootschap, waartoe de echtelieden behoorden, verschillende voorschriften voor de verbintenis in den echt golden.

Onder de huwelijksverboden nemen verschil van bloed en ongeschiktheid voor het huwelijk de eerste plaats in.
Voorts wordt een uniform echtscheidingsrecht ingevoerd, waarbij de tot dusver voor Oostenrijk geldende onontbindbaarheid van katholiek-kerkelijke huwelijken wordt opgeheven. Het nieuwe echtscheidingsrecht gaat uit van het beginsel, dat slechts die huwelijken ontbonden kunnen worden, die voor het volk in zijn geheel waardeloos geworden zijn, en dat gelijktijdig door de praktijk der echtscheiding de achting voor het huwelijk versterkt wordt. Een nieuwe grond voor echtscheiding is o.a. hardnekkige weigering der voortplanting. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Oostenrijk, Huwelijksrecht 1767 B.)

A. VOLKENBOND. — Venezuela verlaat den Bond. - 9 Zuidamerikaansche staten verlieten reeds Genève. - Nog 11 Zuidamerikaansche staten over. —
De regeering van Venezuela heeft aan het secretariaat van den Volkenbond op 12 Juli '38 getelegrafeerd, dat zij den Volkenbond verlaat.
In haar telegram geeft de regeering geen enkel motief aan, dat haar tot dit besluit bewogen heeft. Zij deelt slechts het feit mede en verklaart, dat Venezuela altijd trouw zal blijven aan het ideaal, dat men bij de stichting van den Volkenbond voor oogen had. Zij zal zich ook bij haar buitenlandsche politiek door dit ideaal laten leiden.
De motieven van het besluit vindt men echter reeds in een boodschap, die de minister van Buitenlandsche Zaken, Gil Borges, op 19 April '38 aan het Congres van Venezuela richtte. De minister constateerde daarbij, dat het geloof der volken in den Volkenbond en in de doeltreffendheid van het pact verminderd was en verklaarde, dat de regeering niet de verantwoordelijkheid kon blijven dragen van de verplichtingen die uit het Volkenbondspact voortvloeien.
Venezuela is de negende Zuid-Amerikaansche republiek, die zich uit den Volkenbond terugtrekt. Brazilië, Chili, Costa Rica, Guatemala, Honduras, Nicaragua, Paraguay en Salvador hadden reeds eerder dit besluit genomen. Van Latijnsch Amerika zijn nu nog de volgende staten lid gebleven: Argentinië, Bolivia, Columbia, Cuba, de Dominicaansche republiek, Ecuador, Haiti, Mexico, Panama, Peru en Uruguay. De meeste Zuid-Amerikaansche staten, die den Volkenbond verlieten, zijn evenwel lid gebleven van het Internationaal Arbeidsbureau. (Telex-A. N. P.)

B. SPANJE. — Burgeroorlog. - Het Spaansche geld blijft bij de Banque de France. —
De Eerste Kamer van het Parijsche gerechtshof heeft op 6 Juli '38 uitspraak gedaan in de bekende kwestie van het gouddepot der Bank van Spanje bij de Banque de France. Eerstgenoemde d.i. de regeering van het republikeinsche Spanje, verlangde teruggave van dit depot, groot ongeveer frs. 1.400 millioen, waartegen van andere zijde verzet aangeteekend was. Het hof heeft thans het gouvernement van Barcelona niet-ontvankelijk verklaard in zijn eisch, zoodat het edel metaal tot nader order blijft waar het is, t.w. in de kelders van het Fransche emissie-instituut. (Telex-A. N. P.) **(2564 E.)**

C. SPANJE. — Burgeroorlog. - Niet-inmenging. - Terugtrekking van de vrijwilligers. - Witboek. —
In het Britsche plan betreffende de terugtrekking der buitenlandsche vrijwilligers uit Spanje, dat op 11 Juli '38 te Londen in den vorm van een Witboek is gepubliceerd, worden de volgende havens voorgeschreven voor het ontschepen van vrijwilligers: Londen, Hamburg, Marseille, Lissabon en Genua.
De buitenlandsche vrijwilligers, die te Londen zullen worden ontscheept omvatten hen, die gerepatrieerd zullen worden naar Engeland, België, Denemarken, Estland, Finland, Letland, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Polen en Zweden. De buitenlandsche vrijwilligers zullen geëvacueerd worden naar gebieden, die zullen worden bepaald in de nabijheid der havens Palamos, Carthagena, Malaga en Cadiz. Er zullen 2000 vrijwilligers per dag geëvacueerd worden, wanneer in de beide deelen van Spanje een gelijk aantal vrijwilligers is. Wanneer het aantal ongelijk is, zal de partij met het kleinste aantal dagelijks 1000 vrijwilligers uitleveren en de partij met het grootste aantal vrijwilligers een aantal, dat verhoudingsgewijze grooter is. De inscheping van de eerste groepen vrijwilligers moet beginnen op den 51sten dag na de aanvaarding van de resolutie door de internationale commissie en de evacuatie moet voltooid zijn 100 dagen nadien. Nog 35 dagen extra zijn toegestaan voor de evacuatie van zieken, gewonden, krijgsgevangenen en vrouwen.
Het Britsche plan tot terugtrekking der vrijwilligers voorziet verder in een verbod voor personen om zich naar Spanje te begeven, teneinde propaganda te gaan maken voor een van beide partijen. Voorts is een verbod opgenomen voor schepen, die varen onder de vlag van één der onderteekende mogendheden om oorlogsmateriaal te vervoeren naar Spaansche havens.
Hamburg zal de ontschepingshaven zijn voor vrijwilligers, die naar Duitschland gerepatrieerd zullen worden en voor een deel van de vrijwilligers, die in Cadiz en Malaga ingescheept zijn voor repatrieering naar België, Denemarken, Estland, Finland, Letland, Litauen, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Polen en Zweden.
Vrijwilligers en krijgsgevangenen die te Cadiz en Malaga ingescheept zijn voor bovengenoemde landen, zullen eveneens ten deele te Londen ontscheept worden. Alleen vrijwilligers en krijgsgevangenen, die naar Portugal gerepatrieerd worden, zullen te Lissabon worden ontscheept.
Marseille zal de ontschepingshaven zijn voor alle vrijwilligers, die naar Frankrijk gerepatrieerd worden en eveneens voor een deel der vrijwilligers, die te Palamos en Carthagena ingescheept zijn voor repatrieering naar Albanië, Bulgarije, Tsjecho-Slowakije, Griekenland, Hongarije, Roemenië, Turkije, Rusland en Joego-Slavië. Tevens zullen hier ontscheept worden de krijgsgevangenen voor bovengenoemde landen, welke te Cadiz en Malaga ingescheept zullen worden.
Te Genua worden ontscheept alle vrijwilligers, die gerepatrieerd worden naar Italië en een deel der vrijwilligers die te Cadiz en Malaga ingescheept worden voor repatrieering naar Albanië, Bulgarije, Tsjecho-Slowakije, Griekenland, Hongarije, Roemenië, Turkije en Joego-Slavië, benevens de krijgsgevangenen voor die landen, ingescheept te Palamos en Carthagena.
De havens waar speciale niet-inmengingsposten geplaatst zullen worden, zijn Bilbao, Huelva, Cadiz, Malaga, Carthagena, Alicante, Valencia en Barcelona.
Men is van meening, dat in verband met de omvangrijkheid en ingewikkeldheid van dit plan het wel een maand zal duren, voor de antwoorden der Spaansche partijen (Burgos en Valencia) verwacht kunnen worden. Zoodra deze partijen toestemming hebben gegeven zal de volledige niet-inmengingscommissie bijeenkomen, teneinde het plan definitief aan te nemen. Deze definitieve aanvaarding zal den datum aangeven, wanneer de terugtrekking beginnen zal. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 3339 E.)

14 JULI 1938

D. NEDERLAND. — Cultuurband Nederland-Zuid-Afrika. - Adviescommissie geïnstalleerd. —
De minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne heeft op 20 Juni '38 geïnstalleerd de commissie van advies voor de cultureele betrekkingen tusschen Nederland en Zuid-Afrika.
De minister betuigde zijn erkentelijkheid, dat de leden der commissie zich bereid hebben verklaard, de regeering van voorlichting te dienen bij het bevorderen van de cultureele betrekkingen tusschen Nederland en Zuid-Afrika. (Het Vaderland)

E. NEDERLAND. — Leger, Vloot en Luchtmacht. - Het zilveren feest van de L. V. A. te Soesterberg. —
De viering van het zilveren jubileum van de luchtvaartafdeeling te Soesterberg werd op 1 Juli '38 in tegenwoordigheid van Z.K.H. Prins Bernhard ingezet met een intieme plechtigheid bij het monument der gevallen kameraden, terwijl er later gelegenheid bestond den commandant der luchtvaartafdeeling geluk te wenschen, waarbij o.a. de minister van Defensie, de heer J. J. C. van Dijk, zijn opwachting kwam maken.
Het vliegkamp was in feestgewaad gestoken.
(Het Vliegveld) **(V. b. 3204 E.; Luchtmacht 2864 B.)**

F. GROOT-DUITSCHLAND. — Kerkstrijd. - Evangelische Kerkenbonden. - Eed van trouw aan Hitler. - Resumé. —
De zaak van de eedsaflegging door de pedikanten in Duitschland is — na vele verwarde berichten erover — nu zoover tot klaarheid gekomen, dat het mogelijk is de groote lijnen te onderscheiden. Dr. Werner, de president van den Evangelischen Oberkirchenrat, wilde oorspronkelijk Hitler deze eedsaflegging aan zijn persoon als een verjaardagsgeschenk, dus tegen 20 April,

aanbieden; deze Oberkirchenrat is eigenlijk een centrale Kerkvoogdij, die in geestelijke zaken geen gezag heeft, en geldt bovendien als een instrument van minister Kerrl, die nog altijd de kerkelijke aangelegenheden onder zijn leiding heeft.
De (Duitsch-christelijke) besturen van eenige kleinere landskerken (Thüringen, Mecklenburg e.a.) hadden dezen eisch reeds eerder aan hun predikanten gesteld. De ambtenarenwet verleent den kerkbesturen dit recht. Dr. Werner dreigde ieder die dezen eed niet voor 31 Mei zou hebben afgelegd, met ontslag. Inhoud en strekking van den eed heeft dr. Werner zoo verklaard, dat de predikanten aan het Derde Rijk en zijn Leider niet alleen gehoorzaamheid, maar ook de innigste toewijding moeten betoonen.
De belijdenisbeweging ziet hierin een capitulatie voor den totalitairen staat. Daar komt bij, dat zij den Evang. Oberkirchenrat, een staatsinstrument, niet wil erkennen. Of, zoo redeneert men, de staat zelf eischt den eed, hetgeen dan duidelijk moet worden uitgesproken, óf de Oberkirchenrat handelt hier op eigen initiatief, dus is hij onwettig. Ook afgezien daarvan mag de Kerk naar het inzicht van de belijdenisbeweging zelf nooit een eed eischen, omdat Christus gezegd heeft: „Zweert ganschelijk niet." De Kerk mag alleen tegenover den staat den eed van trouw afleggen, en dan nog alleen onder de uitdrukkelijke restrictie dat deze trouw begrensd wordt door den plicht om onbegrensd het volle evangelie te verkondigen.
Dr. Koch, de praeses der bijna geheel tot de belijdenisbeweging behoorende Westfaalsche Kerk, heeft namens de predikanten dezer Kerk aan den Oberkirchenrat geschreven, dat zij slechts dan tot de eedsaflegging bereid waren, wanneer de eed op kerkelijk-juiste wijze werd gesteld. Ook in Pruisen hebben vele predikanten deze houding aangenomen. Daar waren onder de belijdenisbeweging echter ook predikanten, die den eed voor onschuldig hielden en hem terstond aflegden. Het antwoord van den Oberkirchenrat aan dr. Koch hield in, dat met den eisch niets onkerkelijks was bedoeld, en dat in Duitschland, waar volk en Kerk zoo nauw verbonden zijn, een geheel andere toestand heerscht dan die welken Paulus in Romeinen 13 bedoelt.
Inmiddels bleek door allerlei ervaringen, vooral te Bremen, dat de eisch tot eedsaflegging niet van de staat was uitgegaan. De E. O. K. poogde n.l. op zijn wijze de Kerk in het Derde Rijk te redden door een massale eedzwering, om zoodoende den staat gunstiger voor de Kerk te stemmen. Maar de staat en de nat.-soc. partij wilden dit resultaat niet, daar dan het propagandamiddel van de politieke verdachtmaking der belijdenispredikanten onbruikbaar zou worden. Daarom vond de Oberkirchenrat bij den staat geen noemenswaardige medewerking. Nu de poging als mislukt is te beschouwen, wordt ze van staatswege wel als belangrijk beschouwd. De getallen bieden een goed houvast ter beoordeeling van de sterkte der belijdenisoppositie. Intusschen is ook door verdere correspondentie tusschen dr. Koch en den Oberkirchenrat, bij de belijdenisbeweging steeds meer de overtuiging gerezen, dat de aflegging van den eed, hoe men hem interpreteert, de onderwerping zou beteekenen aan een onwettig Kerkbestuur en de absolute binding aan dezen absolutistischen staat. Ook het verzoek aan den staat om zelf den eed te laten zweren, werd als onjuist gevoeld; een dergelijk verzoek kan nooit van de kerk uitgaan.
Inmiddels heeft de belijdenisbeweging in Juni te Essen, te Bochum en te Berlijn bijeenkomsten gehouden. Zoo goed als eenparig was overal het besluit: dezen eed op deze wijze door dit kerkbestuur geëischt, kunnen wij niet afleggen. De meerderheid der Pruisische belijdenisbeweging heeft zich daaraan gehouden. Ook achtte men de wijze, waarop de Oberkirchenrat den predikant tot de eedsaflegging tracht te brengen, zeer onwaarachtig.
De juiste getallen zijn inmiddels bekend geworden. Tot de belijdenisbeweging in Pruisen behoort naar schatting ongeveer de helft der pl.m. 7000 predikanten dezer landskerk. Van hen hebben 2200 geweigerd den eed af te leggen. In Westfalen hebben bijna alle predikanten (pl.m. 600) geweigerd, in Rijnland 380 van de 800, in de Mark Brandenburg (Berlijn en omgeving) 270 van de 751, in Oost-Pruisen eerst 250 en na een herhaalden oproep 150 van de 440, in Schlesien (waar de belijdeniskerk zeer verdeeld is) 80 van de 900.
De onder bisschoppen staande Evang. Kerken in Hannover, Württemberg en Beieren, hebben haar predikanten gelast den eed af te leggen. Sommigen van hen (ook predikanten in voormalig Oostenrijk) hebben getracht eraan te ontkomen, door niet van een eed maar van een gelofte (Gelöbnis) te spreken. Dit typeert de kerkpolitiek dezer landen. Intusschen schijnt de principieele bezinning, die steeds de Pruisische Kerk heeft gekenmerkt, den bisschoppen van Württemberg (Wurm) en Beieren (Meiser) tot waarschuwing te zijn geweest; zij hebben den eisch tot eedsaflegging voorloopig tenminste opgeschort. De neutrale besturen der Geref. (Hervormde) landskerken in Hannover en Lippe hebben dezen eisch niet kunnen stellen wegens de scherpe oppositie der belijdenispredikanten in hun gebieden. Nu is alom in den strijd over den eed een pauze ingetreden. Geen enkel predikant is nog wegens weigering uit zijn ambt ontzet. Het groote aantal maakt dit practisch onuitvoerbaar. Algemeen verwacht men in Pruisen, dat dr. Werner nu nieuwe middelen zal zoeken om den eed af te dwingen of op andere wijze de Kerk in den totalitairen staat in te schakelen.
(Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 3291 B.; Evang. Kerkenbond 3328 E.)

A. DISCONTOKOERSEN. — Litauen. —
De Bank van Litauen heeft met ingang van 1 Juli '38 het disconto verlaagd van 5½% tot 5%.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. 2369 B.; Overzicht 3296 A.)**

B. SOVJET-RUSLAND. — Vlootversterking. - Rede van Kalinin. —
De president van het Centrale Uitvoerende Comité, Kalinin, heeft op 19 Juni, volgens de „Prawda", in een rede het volgende gezegd:
„Niemand heeft ooit het kapitalistische Engeland in scheepsbouw overtroffen. Wij moeten het doen, want wij zijn het sterkste socialistische land." (Prawda)
(Vor. ber. 3108 G.; Leger, Vloot en Luchtm. 3159 A.)

C. NEDERLAND. — Rijksmuseum Kröller-Müller te Otterlo geopend. —
Te midden van vele genoodigden heeft de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, op 13 Juli '38 het rijksmuseum Kröller-Müller te Otterlo officieel geopend. De minister kon daarbij de vertolker zijn van hooge waardeering voor het genereuze gebaar van mevrouw Kröller-Müller en den onuitputtelijken ijver van den voorzitter der stichting Het Nationale Park „De Hooge Veluwe", oud-minister H. P. Marchant. Het heeft H.M. de Koningin behaagd, zoo deelde de minister in zijn openingsrede mede, den oud-minister van Onderwijs, mr. H. P. Marchant, te bevorderen tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau en mevrouw Kröller-Müller te benoemen tot Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.
Het reusachtige landgoed van den heer en mevrouw Kröller-Müller is indertijd met medewerking van de regeering aangekocht door de stichting Het Nationale Park „De Hooge Veluwe" en sedert dien is het onder het voortreffelijke beheer van de stichting, voor het publiek opengesteld. (De Telegraaf)

D. NEDERLAND. — Tentoonstelling „Honderd jaar Fransche kunst". —
Onder zeer groote belangstelling had op 2 Juli '38 de opening plaats van de tentoonstelling „Honderd jaar Fransche kunst" in het Stedelijk Museum te Amsterdam. Bij ontstentenis van den burgemeester heette wethouder Boekman de aanwezigen namens het gemeentebestuur welkom.
Hij begroette speciaal baron De Vitrolles, den Franschen gezant, en den heer Georges Huisman, directeur-generaal van Schoone Kunsten, die speciaal uit Parijs was overgekomen om deze plechtigheid bij te wonen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Tentoonstelling 3315 B.)

E. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Schijnakten. —
Ingediend is op 13 Juli '38 een wetsontwerp tot aanvulling van artikel 667 aan het Burgerlijk Wetboek en wijziging van de artikelen 43 en 45 der Faillissementswet.
Dit ontwerp van wet heeft ten doel de bestrijding van het euvel der zoogenaamde schijnakten.
Onder „schijnakte" wordt in dit verband verstaan een akte, waarbij iemand fingeert zijn roerende goederen, die hij overigens, als houder voor den verkrijger, onder zich houdt, aan een ander — „constituto possessorio" — in eigendom te hebben overgedragen ten einde deze goederen aldus te onttrekken aan het algemeene verhaalsrecht, dat zijn schuldeischers krachtens artikel 1177 B. W. daarop hebben.
(Nieuwe Rotterd. Courant)

F. OLYMPISCHE SPELEN 1940. — Geen Olympische Spelen te Tokio. —
Naar het agentschap „Domei" op 14 Juli '38 meldt, heeft de Japansche minister van Eerediensten, Kido, het besluit van de regeering bekendgemaakt, om de organisatie der Olympische Spelen, die voor 1940 aan Tokio was toegekend, aan het Internationaal Olympisch Comité terug te geven.
De Olympische Spelen 1940 zullen dus niet te Tokio plaats hebben. (Telegraaf - Domei)
(Vorig bericht 3193 C.)

A. CHINA. — Economische toestand 1937-'38. — Blijkens de gepubliceerde gegevens in zake de handelsbeweging van China over 1937 vertegenwoordigde de uitvoer in dat jaar een waarde van $ 838.000.000 (v. j. $ 706.000.000), terwijl de invoer $ 953.000.000 (v. j. $ 942.000.000) bedroeg.
Het totaal der handelsbeweging steeg derhalve met $ 143.000.000, terwijl het invoeroverschot daalde van $ 236.000.000 tot $ 115.000.000. Dit gunstige resultaat is toe te schrijven aan de belangrijke toeneming van China's buitenlandschen handel in de maanden voorafgaande aan den oorlogstoestand. Zoo bedroeg het totaal der handelsbeweging gedurende de eerste 7 maanden van 1937 $ 1.301.000.000 tegen $ 927.000.000 in de overeenkomstige periode van het voorafgaande jaar. De daling in de overige maanden van 1937 heeft zich in 1938 voortgezet, gelijk blijkt uit onderstaande cijfers:

	Januari 1937	Januari 1938
Invoer geheel China	$ 77.026.000	$ 59.089.000
Uitvoer „ „	82.206.000	43.098.000
	$ 159.232.000	$ 102.187.000

Japan zag zijn aandeel in de handelsbeweging dalen van $ 27.492.000 in Januari 1937 tot $ 6.315.000 in Januari 1938.
De douane-inkomsten bedroegen gedurende 1937 totaal $ 342.000.000 (v. j. $ 324.000.000), waarvan een bedrag groot $ 86.000.000 vereischt werd ten behoeve van den dienst der buitenlandsche leeningen van China, waarvan de richtige betaling door de douane-inkomsten is gegarandeerd.
Met betrekking tot het geldwezen valt te vermelden, dat in Noord-China een nieuwe circulatiebank, de Federated Reserve Bank of China, is opgericht, welke op 9 Maart '38 haar werkzaamheden te Peking is begonnen. In het kapitaal groot Yuan 50.000.000 zal het voorloopige bewind van Noord-China deelnemen voor de helft, terwijl het restant door enkele Chineesche en Japansche bankinstellingen zal worden verschaft. De nieuwe circulatiebank zal een reserve van minstens 30 % van haar circulatie hetzij in goud en zilver, hetzij in vreemde valuta's aanhouden. Het in omloop zijnde National dollar bankpapier zal eventueel à pari tegen het bankpapier der nieuwe circulatiebank worden ingewisseld.
Zooals verwacht kon worden vertoont de bankbiljettencirculatie in China den laatsten tijd een gestadige stijging. Zij bedroeg:

	Ult. Dec. 1936	Ult. Juni 1937	Ult. Dec. 1937
	(in millioenen $)		
Central Bank of China . .	326	376	431
Bank of China	459	510	607
Bank of Communications .	295	313	371
Farmers Bank	142	208	231
7 Commercial Banks . . .	89	70	80
	1.311	1.477	1.720

Hiertegen was de volgende dekking (inclusief gouvernementsobligaties) aanwezig:

	Ult. Dec. 1936	Ult. Juni 1937	Ult. Dec. 1937
	(in millioenen $)		
Central Bank of China . .	212	243	278
Bank of China	284	313	399
Bank of Communications .	179	192	223
Farmers Bank	†)	166	145
	675	914	1.045

†) Niet gepubliceerd. (Nederl. Handel-Maatschappij)

(Vor. ber. In- en Uitvoer 3078 A.; Econ. Toestand 2303 A.; Chin.-Jap. Confl. 3338 A.)

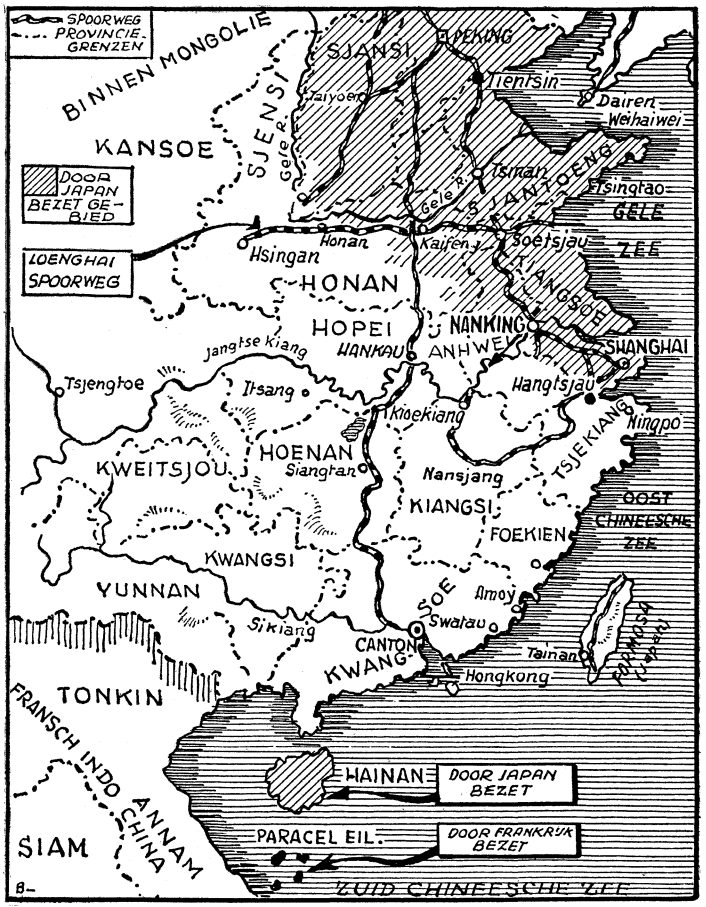

Japansche penetratie in China na één jaar strijd.

15 JULI 1938

B. VLUCHTELINGEN-CONFERENTIE TE EVIAN. - Resoluties. —
De conferentie van Evian voor de vluchtelingen, die in den bescheidener naam van regeeringscommissie voor de vluchtelingen is herdoopt, werd op 7 Juli '38 door den vertegenwoordiger der Fransche regeering, senator Bérenger, geopend.
Gedelegeerden van 32 staten n.l. Argentinië, Australië, België, Bolivia, Brazilië, Canada, Chili, Columbia, Costa Rica, Cuba, Denemarken, de Dominicaansche Republiek, Ecuador, Engeland, Frankrijk, Guatemala, Haiti, Honduras, Ierland, Mexico, Nederland (Mr. Beucker Andreae), Nicaragua, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Panama, Paraguay, Peru, Uruguay, Venezuela, de Vereenigde Staten van Amerika, Zweden en Zwitserland nemen aan de conferentie deel. Van de uitgenoodigde staten heeft alleen Italië de uitnoodiging van de hand gewezen. Duitschland werd niet uitgenoodigd.

Nadat senator Bérenger de aanwezigen namens de Fransche regeering had welkom geheeten en president Roosevelt voor zijn initiatief had bedankt, legde de vertegenwoordiger van de Amerikaansche regeering, Taylor, een verklaring af, waaruit bleek, dat naar de meening van de Amerikaansche regeering deze bijeenkomst slechts het begin zal zijn van een samenwerking tusschen de staten, die vluchtelingen willen opnemen en dat deze samenwerking later regelmatig op soortgelijke commissie-bijeenkomsten van regeeringsgedelegeerden zal moeten worden voortgezet.
Taylor hoopte, dat de Fransche regeering zou goedvinden, dat de toekomstige besprekingen van deze regeeringscommissie steeds te Parijs zouden gehouden worden. Taylor gaf in overweging, dat op deze eerste bijeenkomst de regeeringsvertegenwoordigers strikt vertrouwelijk aan elkaar zouden mededeelen hoeveel politieke vluchtelingen zij bereid zouden zijn in hun land op te nemen en eventueel in welk gedeelte van hun gebied dezen zouden gehuisvest kunnen worden. Ook zou deze bijeen-

komst het zeer moeilijke vraagstuk van de financiering der landverhuizing in bespreking hebben te nemen.
Na Taylor spraken Lord Winterton namens de Engelsche regeering, senator Bérenger namens de Fransche regeering en Michael Hansson, de directeur van het Volkenbondsbureau voor de Russische vluchtelingen als vertegenwoordiger der Noorsche regeering.
Na de afgelegde verklaring bleek duidelijk, dat het de bedoeling is, dat deze commissie-zitting zich slechts met de politieke vluchtelingen uit Duitschland en uit het vroegere Oostenrijk zal bezighouden en niet met vluchtelingen uit andere landen. Lord Winterton wees er nog op, dat het vraagstuk van de Joodsche vluchtelingen uit Duitschland niet zal kunnen worden opgelost, indien niet ook Duitschland bereid zou zijn eenige offers hiervoor te brengen. Uit de verklaring bleek voorts nog dat het niet de bedoeling is, dat de nieuwe regeeringscommissie voor de vluchtelingen de Volkenbondsorganen voor de hulp aan vluchtelingen overbodig zal maken. Integendeel, deze instellingen zullen zoo nauw mogelijk met elkaar moeten samenwerken. Dit was ook de wensch van den Amerikaanschen regeeringsgedelegeerde.
Op 14 Juli '38 heeft de conferentie den tekst der resolutie, die een resumé van haar arbeid geeft, met algemeene stemmen goedgekeurd. Ook het rapport en de ontwerp-resolutie der technische ondercommissie, die de uiteenzettingen der leden over de immigratiewetgeving en -politiek hunner regeeringen heeft aangehoord, werden goedgekeurd.
In de resolutie wordt geconstateerd, dat op grond van het rapport der ondercommissie op grooter schaal toelating van vluchtelingen kan worden overwogen. Tevens wordt vastgesteld, dat zekere landen den wensch te kennen hebben gegeven, plannen tot vestiging van vluchtelingen in overweging te nemen, wanneer plannen van dien aard door officieele of particuliere lichamen naar voren worden gebracht. Erkend wordt, dat de aan Duitschland en Oostenrijk grenzende landen thans niet in staat zijn meer voor de vluchtelingen te doen, doch de hoop wordt uitgesproken, dat deze landen aan de oplossing van het vraagstuk zullen medewerken door faciliteiten toe te staan voor de technische en landbouwkundige vorming van vluchtelingen, die daar tijdelijk onderdak zullen vinden.
In de resolutie van de conferentie wordt aanbevolen, dat de intergouvernementeele commissie competent is ten aanzien van de personen, die hun land van oorsprong, Duitschland of Oostenrijk, nog niet hebben verlaten, maar tot vertrekken gedwongen zijn wegens hun politieke of godsdienstige overtuiging of hun ras en personen, die reeds geëmigreerd zijn, maar zich nog niet blijvend ergens hebben gevestigd.
Verder wordt aanbevolen, dat de regeeringen inlichtingen blijven verstrekken aangaande het aantal vluchtelingen, dat zij zouden willen opnemen.
Als gevolmachtigde van de commissie zal een vooraanstaand onderdaan der Vereenigde Staten optreden, die reeds door president Roosevelt aangewezen, doch wiens identiteit nog niet bekend is. Deze gevolmachtigde zal tot taak hebben, met de Duitsche regeering te onderhandelen, ten einde in het vervolg een ,,ordelijke emigratie" mogelijk te maken van allen, die het Duitsche rijk wenschen te verlaten. Ook zal hij besprekingen voeren met de regeeringen der landen, die bereid zijn vluchtelingen op te nemen, omtrent de definitieve vestiging der immigranten. (N. Rott. Crt. - De Tijd - Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht 3326 F.)

A. **SCHAKEN. — Dr. Max Euwe kampioen van Nederland. —**
De eindstand van het tournooi om het kampioenschap van Nederland luidt als volgt:
1. Dr. M. Euwe, 9 pnt. (kampioen van Nederland); 2. N. Cortlever, 8 pnt.; 3. jhr. mr. dr. J. H. O. van den Bosch, 7½ pnt.; 4. A. D. de Groot, 6½ pnt.; 5. en 6. S. Landau en T. D. van Scheltinga, elk 6 pnt.; 7. E. Mulder, 5½ pnt.; 8. Lod. Prins, 5 pnt.; 9. G. R. D. van Doesburgh, 3½ pnt.; 10. 11. en 12. J. H. C. Fontein, S. van Mindeno en J. Muilwijk, allen 3 punten. (Telex-A. N. P.)
(V. b. Ned. Kampioensch. 2373 D.; Dr. Euwe 3060 A.)

B. **SPANJE. — Burgeroorlog. - Twee jaar oorlog. - Almeria. —**
De bloedige broederoorlog in Spanje beleeft zijn tweeden verjaardag. Op 17 Juli 1936 kwamen de Spaansche garnizoenen in Marokko in opstand, nadat vijf dagen daarvoor de moord op Calvo Sotelo, den leider der monarchisten in het Spaansche parlement, te Madrid had plaats gehad. 18 Juli kwamen de garnizoenen in Spanje zelf in verzet tegen het linksche bewind. Twee jaren van verbitterden kamp, van reusachtige vernielingen en duizenden dooden zijn over Spanje gegaan, en nog steeds zijn er geen aanwijzingen, welke wijzen op een spoedig einde van den storm.
In de afgeloopen week zijn de troepen van Franco weer een stap dichter tot Sagunto genaderd door de verovering van Nules. Met groote hardnekkigheid betwisten de regeeringstroepen iederen voet grond aan hun tegenstanders en de nationalisten komen slechts langzaam vooruit. De strijd blijft beperkt tot het gebied tusschen Teruel en de kust. In de lucht zijn de rechtsche vliegtuigen heer en meester, zij bestoken de steden der regeering voortdurend met bommen; Valencia en Carthagena hebben weer herhaaldelijk bezoek van bommenwerpers gekregen, waarbij in sommige gevallen het afweergeschut de aanvallers wel deed afdeinzen, maar waarbij niettemin toch ook weer tientallen dooden vielen.
Franco is het nog steeds niet eens geworden met Londen over het aanwijzen van Almeria als eenige neutrale haven in het door de republikeinsche regeering beheerschte gebied.
(De Nieuwe Eeuw) **(Vor. ber. Burgeroorlog 3346 C.)**

C. **PALESTINA. — Onlusten. - Terreur. —**
Steeds ernstiger wordt de terreur der Arabische benden in Palestina. Er gaat geen dag meer voorbij of er vallen een of meer dooden. Bomaanslagen zijn schering en inslag. Bij een bomaanslag, gevolgd door een vuurgevecht, werden te Haifa 27 personen gedood. De verhouding tusschen Arabieren en Joden neemt een uiterst verbitterd karakter aan en in verband daarmee heeft de moord op den iman van de Omarmoskee te Jeruzalem de hartstochten tot het kookpunt gebracht.
De Britsche autoriteiten treden zeer krachtig op, doch dat schrikt den terroristen niet af, die herhaaldelijk met politie en soldaten den strijd aanbinden; in een gevecht in de vallei van Esdralon werden acht Arabieren gedood. Hoe ernstig de situatie is wordt wel het scherpst gekarakteriseerd door het feit, dat twee bataljons uit Egypte naar Palestina zijn gezonden en de kruiser „Repulse" voor Haifa voor anker is gegaan. De militaire rechtbank te Jeruzalem heeft vier Arabieren ter dood veroordeeld wegens poging tot brandstichting.
Op 14 Juli werd een bomaanslag in een Arabische wijk te Jeruzalem gepleegd. Officieel wordt medegedeeld, dat 10 Arabieren werden gedood en 29 gewond.
(Telex-A. N. P. - De Nieuwe Eeuw) **(3339 F.)**

D. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Louis Adamic — „My America." (Harpers) **(Vor. ber. 3340 A.)**
Duitsch: Olga Hatzinger — „Alles für Andere. Roman aus Pestalozzis Leben." („Das Bergland-Buch", Salzburg)
Gustav Renker — „Das Dorf ohne Bauer." („Das Bergland-Buch", Salzburg) **(Vor. ber. 3340 A.)**
Engelsch: Douglas Reed — „Insanity Fair." (Cape)
Hugh Walpole — „The Joyful Delaneys." (Macmillan)
F. Winthrop Woodruff — „Roger Bacon (his place in history)". (Clarke) **(Vor. ber. 3340 A.)**
Esperanto: Artur Domènech — „Poemoj". (La Renaixença, Barcelona) **(Vor. ber. 3172 D.)**
Fransch: Pierre Dominique — „Colère sur Paris". (Aux Editions Flammarion)
Jacques et Raïssa Maritain — „Situation de la Poésie". (Desclee de Brouwer) **(Vor. ber. 3340 A.)**
Nederlandsch: Dr. Felix Rutten — „De tocht naar Morgenland". (Het Portiersfonds, Eindhoven)
Jo Ypma — „Boven de polder de hemel". (Bosch & Keuning, Baarn) **(V. b. 3340 A.)** (Red. K. H. A.)

16 JULI 1938

E. **OSS. — De Marechaussee. - Uitspraak van het Ambtenarengerecht. —**
Op 16 Juli '38 heeft het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage uitspraak gedaan in de zaak van de zes onderofficieren van de marechaussee, die tot de vroegere brigade van dit wapen te Oss hebben behoord, en onder de in het algemeen bekende omstandigheden, eerst van hun opsporingsbevoegdheid ontheven en vervolgens overgeplaatst zijn.
De klagers hadden het Ambtenarengerecht verzocht, het besluit, waarbij hun tijdelijk de opsporingsbevoegdheid was ontnomen, nietig te verklaren en evenzoo het besluit van den Inspecteur van de Koninklijke marechaussee tot hun overplaatsing.
Uitspraak doende, heeft het Ambtenarengerecht de beroepen van de leden van de voormalige brigade-Oss, voor zoover betreft de ontneming der opsporingsbevoegdheid, ongegrond verklaard.
Het Ambtenarengerecht heeft tevens ongegrond verklaard het beroep van de onderofficieren, voor zoover betreft de overplaatsing. (N. R. Crt.) **(V. b. 3333 D.)**

A. LUCHTVAART. — Wereldvlucht van Howard Hughes en zijn metgezellen. —

De Lockheed „New York World's Fair 1939" heeft haar vlucht om de wereld voltooid: Hughes en zijn bemanning: de radiotelegrafist Richard Stoddard, luitenant Thomas Thurlow (navigator), luitenant H. P. M. Conor (navigator), Edward Lund (mécanicien), zijn op 14 Juli '38 te 18.34 (G.M.T.) op het vliegveld Floyd Bennett bij New York aangekomen, vanwaar zij 3 dagen, 19 uur, 14 minuten en 10 sec. tevoren waren opgestegen. Het record van Wiley Post (1933), dat toen reeds de wereld verbaasde, is met 3 dagen, 23 uur en 35 minuten verbeterd bij een ongeveer gelijken afgelegden afstand. Zonder eenige hapering van beteekenis is de wereldvlucht volbracht.

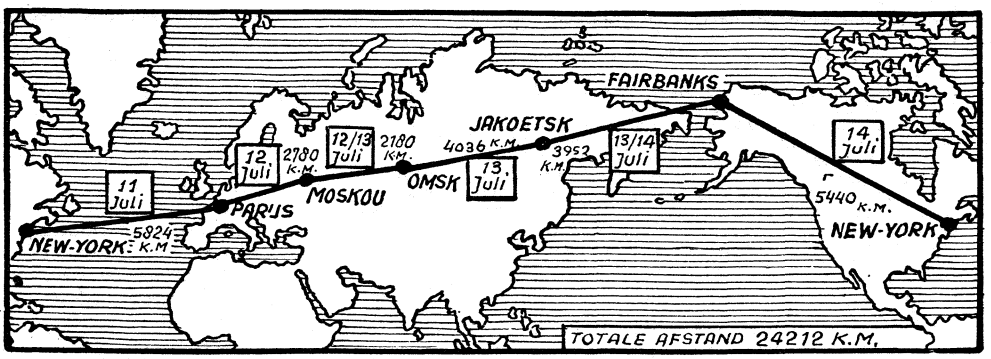

De vierdaagsche vlucht van Hughes en zijn metgezellen was aldus:

	km.
11 Juli: New York—Parijs	5824
12 Juli: Parijs—Moskou	2780
12/13 Juli: Moskou—Omsk	2180
13 Juli: Omsk—Jakoetsk	4036
13/14 Juli: Jakoetsk—Fairb.	3952
14 Juli: Fairbanks—N. York	5440
Totaal	24212

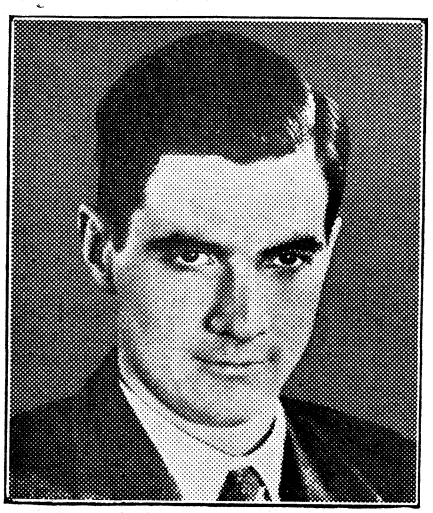

Howard Hughes.

Wiley Post en Harold Gatty hebben in 1931 bijna negen dagen noodig gehad voor hun vlucht om de wereld. De vlucht van wijlen Wiley Post in 1933 verliep als volgt:

	km.
1ste dag New York—Berlijn	6400
2de dag naar Koningsbergen	640
3de dag naar Moskou	960
4de dag naar Irkoetsk	4480
5de dag naar Roechlowo	1600
6de dag naar Chabarofsk	640
7de dag naar Edmonton	6320
8ste dag naar New York	3360
Totaal	24400

(Alg. Handelsblad - Telegraaf)
(Vorig ber. Wiley Post 1914 B.)

B. ITALIE. — Rassenleer. - Zuiver biologisch oogpunt.

In een artikel, getiteld: „Fascisme en rasvraagstukken", meldt de „Giornale d'Italia", dat een groep Italiaansche geleerden, die docenten aan Italiaansche universiteiten zijn, het standpunt van het fascisme ten aanzien van de rasvraagstukken in 10 punten heeft vastgeseld.

In het rapport van deze geleerden wordt gezegd, dat de menschenrassen bestaan als stoffelijke realiteit, dat er groote en kleine rassen zijn. De Italiaansche bevolking is in haar groote meerderheid arisch en haar beschaving is arisch. Dit volk bewoont sedert verscheidene duizenden jaren het schiereiland en van de beschaving der prae-arische bevolkingen is vrijwel niets overgebleven.

Het Italiaansche volk stamt in hoofdzaak van de elementen dierzelfde rassen, die het voortdurend levende weefsel van Europa vormen en hebben gevormd.

Terwijl de samenstelling van het ras van andere volken aanzienlijk gewijzigd is, zelfs in moderne tijden, is de samenstelling van het Italiaansche volk thans dezelfde als die van duizend jaar geleden: de 44 millioen Italianen stammen dus in groote meerderheid af van families, die minstens sedert duizend jaar in Italië wonen. Deze oude zuiverheid van het bloed is de grootste adeltitel van het Italiaansche volk.

Het is dus tijd, dat de Italianen zich openlijk voorstanders van de rassentheorie verklaren.

Het rassenvraagstuk moet in Italië uit zuiver biologisch oogpunt bezien worden, zonder philosophische of godsdienstige bedoelingen. De Italiaansche rasopvatting moet zuiver Italiaansch zijn. Dat wil niet zeggen, dat in Italië de theorieën van het Duitsche racisme moeten worden ingevoerd: het wil slechts den Italianen het physieke en vooral het psychologische model voorbehouden van een menschenras van zuiver Europeesch karakter. Het rapport zegt verder, dat de Joden niet tot het Italiaansche ras behooren. De Semieten, die in den loop der eeuwen in Italië zijn gekomen, hebben niets van hun volksaard verloren. De herinnering aan de bezetting van Sicilië door Arabieren bestaat ook nog slechts in enkele namen: het proces van assimilatie is in Italië altijd zeer snel verloopen. De Joden vormen het eenige deel der bevolking, dat zich nooit in Italië geassimileerd heeft, omdat het bestaat uit elementen van niet-Europeesche rassen, die verschillen van de elementen, waaruit het Italiaansche volk is ontstaan.

(Giornale d'Italia - Telex-A. N. P. - Stefani)
(Vorig bericht 996 C.)

C. FRANKRIJK. — Daladier erkent Duitschlands vredelievendheid. —

Aan een maaltijd, aangericht door vereenigingen uit de Provence en Languedoc, heeft de Fransche minister-president Daladier op 13 Juli '38 o.m. het volgende gezegd: „Eenige weken geleden scheen het, dat de gebeurtenissen in Midden-Europa zouden moeten leiden tot een geduchte beproeving van den vrede; niettemin kon een verbreking van het evenwicht worden voorkomen door de samenwerking van allen van goeden wil, waarbij de vredelievende gezindheid van Engeland en Frankrijk dezelfde gezindheid bij andere landen ontmoette, in het bijzonder — het is mijn plicht het te zeggen — bij Duitschland. Bij die gebeurtenis wilde Frankrijk vertrouwen stellen in de vredelievende verklaringen, die steeds door den rijkskanselier geuit waren. Frankrijks bijdrage tot de verzoening was te oprechter, omdat onze plechtige overeenkomsten met Tsjecho-Slowakije voor ons heilig zijn. Volk en regeering hebben twee even sterke gevoelens: den wensch, dat wij onze verbintenis tegenover Tsjecho-Slowakije nooit in werking zullen behoeven te doen treden, en dien om ons woord steeds gestand te doen. Ik heb nooit geloofd aan de onafwendbaarheid van een oorlog. Wij kunnen nu vertrouwen in de toekomst hebben. Hetgeen eens mogelijk is gebleken, kan tot de eindregeling van het vraagstuk mogelijk blijven. De volken, die elkander op het slagveld hebben leeren waardeeren, kunnen hun krachten beter gebruiken in een gezamenlijk streven naar wederzijdsch begrip en organisatie van den vrede." (Le Temps)

(Vor. ber. Daladier 3241 F.)

A. **Slagschepenwedloop hervat. —**
Ondanks het feit, dat het slagschip meer risico loopt om in den grond geboord te worden dan in de jaren 1914—1918, toen alleen nog maar rekening moest worden gehouden met treffers van granaat, mijn en torpedo, heeft het drijvende fort, dat nog steeds de kern der groote oorlogsvloten vormt, zich weten te handhaven. Men moet niet denken, dat de Britsche regeering over een nacht ijs is gegaan toen zij de beslissing nam een nieuwe serie van 5 slagschepen van 35.000 t. op stapel te zetten die met elkaar ± 360.000.000 gulden zullen kosten . . . ! Zij liet eerst de kwetsbaarheid van slagschepen — vooral voor vliegtuigbommen — grondig onderzoeken door een speciale commissie. In het door deze commissie uitgebrachte rapport kan men lezen, dat de Britsche admiraliteit reeds in 1920 is begonnen met het nemen van proeven ten einde de uitwerking van bommen op schepen na te gaan. Niet alleen werd onderzocht welke pantserdikte door een bom kan worden doorboord, doch tevens werden de invloed van nabijtreffers en de schade van direct bij het treffen van het dek ontploffende bommen vastgesteld.
De admiraliteit en het ministerie van luchtvaart bleken het volkomen eens te zijn met elkaar over het trefferpercentage der bommenwerpers bij oefeningen, doch de psychologische invloed van goed gericht vuur uit de anti-luchtbatterijen werd door de Admiraliteit veel hooger geschat. De grootte van dezen invloed kan nimmer met juistheid worden gemeten, doch het valt niet tegen te spreken, dat moderne slagschepen een enorme batterij a.l. geschut in werking kunnen stellen en de lessen van den Spaanschen zoowel als van den Japansch-Chineeschen oorlog pleiten er wel voor, dat de werking van modern a.l. geschut voor vliegtuigen buitengemeen gevaarlijk is.
Het moderne slagschip moet natuurlijk evengoed tegen luchtaanvallen zijn beschermd als tegen treffers van torpedo's, granaten en mijnen en voor dit doel krijgen de nieuwe Britsche slagschepen der „King George V"-klasse een dekpantser van ± 20 cm. dikte, terwijl meer zorg dan ooit wordt besteed aan de indeeling in waterdichte compartimenten. Het motief van de Britsche regeering om tot den bouw van slagschepen over te gaan, is begrijpelijk genoeg: indien Engeland niet over slagschepen beschikte, zouden slagschepen van een eventueelen tegenstander ernstige schade kunnen berokkenen aan de Britsche handelsscheepvaart. En het bewijs, dat slagschepen door luchtstrijdkrachten tot zinken kunnen worden gebracht, is nog steeds niet geleverd.
Zoo worden er dus overal weer monsterschepen op stapel gezet, die fabelachtige bedragen kosten. De „North Carolina" en „Washington", die voor de Amerikaansche vloot in aanbouw zijn, zouden bijv. niet minder dan 60 millioen dollar per schip kosten. . . .
En de grens is nog niet bereikt, nu de pogingen mislukt zijn om de maximum grootte te beperken tot 35.000 ton en het geschutkaliber op 40.6 cm.
Overeenkomstig de bepalingen van het Volkenbondshandvest heeft de Britsche regeering een nota gezonden naar Genève waarin mededeeling wordt gedaan van het voornemen, af te wijken van de in het Londensche vlootverdrag van 1936, zoomede in het Engelsch-Duitsche (1935) en Engelsch-Russische (1937) vlootverdrag vastgestelde limieten voor waterverplaatsing en geschutkaliber van slagschepen. Als reden wordt opgegeven, dat Japan geweigerd heeft een bevredigend antwoord te geven op de vraag of het zich aan deze limieten zou houden. Het Britsche weermachtsorgaan de „United Service Review" van 19 Mei j.l. vroeg zich af waarom het noodig was zooveel publiciteit aan deze zaak te geven en de schuld te geven aan Japans zwijgzaamheid. Het is immers nog steeds niet met zekerheid bekend of Japan inderdaad grootere en zwaarder bewapende slagschepen op stapel heeft staan en het is zéér waarschijnlijk, dat een vriendschappelijke poging om van Japan te vernemen wat er nu werkelijk op stapel staat, meer succes zou hebben gehad. Japans gevoeligheid wat prestige betreft, is bekend en de wijze waarop men thans de Japansche regeering uit haar tent trachtte te lokken, was zeker niet tactvol. De ietwat overhaaste actie van den Amerikaanschen Senaat (die er n.l. op aandringt onmiddellijk 3 slagschepen van 45.000 ton op stapel te zetten) zal zeker geen kalmeerenden invloed op Tokio hebben gehad.

BEWAPENING

De teerling is echter geworpen en er is al heel weinig kans op, dat de slagschepenwedstrijd voorloopig wordt stopgezet, ondanks de enorme kosten, die deze bouwwedloop met zich medebrengt. Het is zeer onwaarschijnlijk, dat Japan een dergelijken kostbaren wedstrijd zou kunnen volhouden, maar men moet niet

OP STAPEL STAANDE EN IN AANBOUW ZIJNDE SLAGSCHEPEN.

	Naam	Waterverpl.	Max. snelh. in zeemijlen	Afmetingen in m.	Bewapening	Pantser
Engeland	„Anson"	35.000 ton	30	225×31.4×8.5	12 kns v. 35.6 cm. 15 kns v. 15 cm. 8 kns v. 12 cm. a.l. 2 catapulten 4 vliegtuigen	Vermoedelijke dikte gordelpantser 40.5 cm.
	„Beatty"	id.	id.	id.		
	„Jellicoe"	id.	id.	id.		
	„King George V"	id.	id.	id.		
	„Prince of Wales"	id.	id.	id.		
Ver. Staten	„Washington"	35.000 ton	27	?	o.a. 9 kanons van 40.6 cm.	?
	„North Carolina"	id.				
Frankrijk	„Jean Bart"	35.000 ton	33 (?)	244×33.1×8.1	8 kns v. 38.1 cm. 16 kns v. 13 cm. 8 kns v. 3.7 cm. a.l. 2 catap., 4 vliegt.	Pantsergewicht 15.000 ton
	„Richelieu"	id.	id. „	id.		
	„Strasbourg"	26.500 ton	31.5	214×31.0×8.6	8 kns v. 33 cm. 16 kns v. 13 cm., 8 kns v. 3.7 cm. a.l. 32 mitr., 1 catap., 4 vliegtuigen	Pantsergewicht 11.000 ton
Italië	„Vittorio Veneto"	35.000 ton	30	230×31.6×8.5	9 kns v. 38.1 cm. 12 kns v. 15.2 cm. 12 kns v. 9 cm. a.l., 20 mitr., 1 catap., 4 vliegtuigen	?
	„Littorio"	id.	id.	id.		
	„Impero"	id	31.5	?	Vermoedelijk ook 9 kns v. 38.1 cm. enz.	?
	„Roma"	id.	id.	id.		
Duitschland	„G"	35.000 ton	?	241×36.0×7.9	8 kns v. 38 cm. 12 kns v. 15 cm. 9 kns v. 28 cm. 12 kns v. 15 cm.	?
	„F"	id.	?	id.		
	„Gneisenau"	26.000 ton	?	226×30×7.5		
	„Scharnhorst"	id.	?	id.		

uit het oog verliezen, dat er ook andere landen zijn, die den bouw van slagschepen hervatten en dat het voor Engeland moeilijk zal zijn een voldoende overwicht aan „capital ships" te behouden indien ook Duitschland en Italië aan den wedstrijd gaan meedoen. Vandaar, dat de Britsche Admiraliteit er bitter weinig voor voelt slagschepen te bouwen, die grooter zijn dan 35.000 ton, omdat zij dan natuurlijk nog duurder worden! Ook de vergrooting van het geschutkaliber brengt bezwaren met zich mede. De 5 schepen der King George V klasse krijgen elk 12 kanons van 35.6 cm. als hoofdbewapening en voorts 12 kns. van 15 cm., 8 van 12 cm. anti-lucht en diverse lichtere a. l. kanons. Brug en geschuttorens worden gasdicht, er komen 2 catapulten aan boord met 4 vliegtuigen. De maximum-snelheid zal ± 30 zeemijl p. u. bedragen en aan pantser is een groot percentage (40%) van het gewicht besteed. De onder-waterbescherming eischt bijv. reeds 5% van het gewicht op; de horizontale bescherming 16.2%. . . . Indien het geschutkaliber werd opgevoerd tot 40.6 cm. zou een dergelijke batterij van 9 kanons 40% meer wegen dan de 12 kns. van 35.6 cm. van de „King George's". Wil men nu dezelfde mate van bescherming geven en dezelfde vaart bereiken, dan moet ook de waterverplaatsing vergroot worden. Op de slagschepen der „Nelson"-klasse eischte de batterij 21% van het totale gewicht op. Op een nieuw te bouwen slagschip kan dit aandeel niet meer dan 17% bedragen, wil men aan alle eischen van bescherming en vaart tegemoet komen. Dit beteekent een deplacementsverhooging van 5000 ton. . . . Zoo zal de waterverplaatsing dus inderdaad de 40.000 à 42.000 ton gaan naderen.

Het gewicht van een granaat van 35.6 cm. bedraagt 700 kg. en dat van een 40.6 cm. granaat 1000 kg., 9 kanons van 40.6 kunnen dus 9000 kg. staal het luchtruim inslingeren en dit is meer dan de 12 kanons van 35.6 cm. kunnen doen. Maar de vuursnelheid van het minder zware geschut is aanzienlijk grooter en als men nu weet, dat het vuurbereik van het 35.6 cm. geschut 40.000 m. is en een gevecht op zee toch eerst mogelijk is als de schepen elkaar zien (dus op een afstand van pl.m. 20.000 m.), wordt de tegenzin van de Britsche Admiraliteit om het kaliber te vergrooten, wel begrijpelijk, te meer daar de schepen der King George V klasse afdoende gepantserd worden tegen granaten van 40.6 cm. De dikte van het pantser der vitale deelen zou nl. pl.m. 40 cm. bedragen! Het zou ons dan ook wel verbazen indien de volgende vijf slagschepen, die na de King George V klasse zullen worden gebouwd, geschut kregen van 40.6 cm. Waarschijnlijk lijkt het ons, dat het kaliber tot 38.1 cm. beperkt zal blijven. Men kan den gang van zaken en met name den zeer kostbaren slagschepenwedstrijd ernstig betreuren, doch het moet worden erkend, dat de dreiging van het nieuwe gevaar uit de lucht dwingt tot grootere bescherming, zoowel actieve, in den vorm van a.l. batterijen als passieve, in den vorm van pantser. En deze bescherming eischt meer en meer gewicht, zoodat men om aan de eischen van „onzinkbaarheid" te voldoen, wel gedwongen wordt, het deplacement te vergrooten. . . .

De kans op verdwijnen van de „slagschepen" uit de oorlogsvloten der wereld lijkt kleiner dan ooit en alles wijst er op, dat het luchtwapen den oorlog ter zee voorloopig niet ingrijpend zal kunnen veranderen. Het gevaar uit de lucht is alleen een gevaar méér voor de schepen, doch het kanon heeft nog immer het laatste woord.

Van Japans plannen zal voorloopig nog wel niet veel naders bekend worden en hoe het met de pogingen van Sovjet Rusland staat om zijn vloot met slagschepen uit te breiden, is evenmin bekend.

(Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Bewapening 3205 A; Vlootbouw 2919 A; Maximum tonnage 3332 D.)

17 JULI 1938

A. NEDERLAND. — De Troelstra-beweging. - Congres. —

De Troelstra-beweging in Nederland heeft dezer dagen te Amsterdam een congres gehouden, tijdens hetwelk de organisatorische en financieele grondslagen der partij zijn gelegd, terwijl de politieke beginselen nauwkeuriger zijn omlijnd.

De bijeenkomst stond onder leiding van den heer H. Wassing. De heer Paul Kiès trad als secretaris op.

Het volgende werd vastgesteld:

dat zich in de grootste partij der Nederlandsche arbeidsklasse, de S.D.A.P., althans in de bovenlaag dier partij, steeds sterker het verschijnsel openbaart om de werkelijkheid te ontvluchten en burgerlijke vormen en gedachten te aanvaarden;

dat het deze neiging dier bovenlaag is, welke een conflict in die partij heeft veroorzaakt en tot een breuk heeft verscherpt, waaruit de Troelstra-beweging is geboren;

dat het N.V.V., noch een zijner organisaties eenige schuld aan dit conflict heeft en dus op geen enkele wijze daarvan schade mag ondervinden, zoodat de houding op het gebied der vakbeweging voor de T.B.N. geen andere mag zijn dan die van eensgezindheid in en naast het N.V.V.;

dat evenmin vijandschap mag worden gekoesterd tegen de sociaal-democratie of strijd worden aangebonden tegen de S.D.-A.P. als partij, doch uitsluitend tegen de leiding dier partij, wegens de richting en de methoden dier leiding;

dat de natuurlijke plaats der Troelstra-beweging is op den linkervleugel der sociaal-democratie en dat haar natuurlijke taak is een rem te zijn naar rechts en een brug naar links.

Het congres besloot voorts, het beginselprogram der S.D.A.P., zonder dit op ieder onderdeel toe te juichen of volledig te achten, als het beginselprogram der T.B.N. te aanvaarden en het hoofdbestuur op te dragen de politieke vraagstukken, waarin de T.B.N. een andere practische politiek wenscht dan die der bovenlaag der S.D.A.P., tegen het volgend congres te onderzoeken en daaromtrent te rapporteeren.

Eveneens werden voorloopig de statuten en het huishoudelijk reglement der S.D.A.P. overgenomen, zij het met eenige wijzigingen van ondergeschikten aard. Er werden daaraan eenige bepalingen verbonden, die dienen moeten om al te groote verstarring en al te gemakkelijke royeering tegen te gaan. Ook werd besloten dezelfde contributie te heffen.

(Nieuwsblad v. h. Noorden)

(Vor. ber. Troelstra-Beweging 3238 C.)

B. RUITERSPORT. — Concours Hippique te Amsterdam. —

In het vierdaagsche concours hippique te Amsterdam, is het hoofdnummer, de landenwedstrijd, door Duitschland (16 fouten) gewonnen. Nederland werd tweede (20 fouten), Ierland derde (24 fouten) en België vierde (147 fouten). (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. 2847 F.)

C. NEDERLAND. — De „Bellamy-gedachte". - Landdag te Amersfoort. —

Ruim 9000 personen uit alle deelen des lands, alsmede een deputatie uit België hebben op 25 Juni '38 den landdag van de Internationale Vereeniging „Bellamy" te Amersfoort bijgewoond.

Des morgens kwamen de deelnemers op het landgoed tegenover „Birkhoven" bijeen, waar de heer Zwier uit Voorburg een kort welkomstwoord sprak. Na de lunch werd de landdag officieel geopend door den president der vereeniging, mr. dr. P. IJssel de Schepper uit 's-Gravenhage. De toestand van heden, zei spr., is geen crisis van voorbijgaanden aard, maar een voor goed vastloopen van het systeem, dat slachtoffers maakt in alle lagen van de bevolking. Er is een alom heerschende demoralisatie, want tegelijk met overvloed is er gebrek, met rijke oogsten is er hongersnood, vele handen vragen om werk. „Bellamy" voorspelde het, dat de geweldige ontwikkeling van de techniek den chaotischen toestand tengevolge moest hebben. Een nieuwe wereld zal moeten komen, willen wij uit dezen chaos geraken. Het zal een wereld moeten zijn met een economisch stelsel, dat logisch is van begrip en dat bevrediging geeft aan materieele verlangens en tegelijk volkomen in harmonie is met onze ethische begrippen. De Bellamyanen willen de synthese van het elkander de hand reiken. Zij durven de ellende van de wereld te zien, omdat zij het geneesmiddel bezitten om deze ellende te bestrijden. Alleen de echte en ware broederschap zal de menschheid kunnen verbeteren. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Bellamy-gedachte 2213 H.)

A. **BOLIVIA-PARAGUAY. — Het Chaco-conflict geregeld. —**
De ministers van Buitenlandsche Zaken van Bolivia en Paraguay hebben op 9 Juli '38 te Buenos Aires een ontwerp geparafeerd voor een arbitrage-overeenkomst in zake het Chaco-conflict. Hierdoor is een einde gekomen aan de spanning van de laatste veertien dagen, toen gevreesd werd, dat de vijandelijkheden weer zouden kunnen uitbreken.
Drie jaar lang hebben de vertegenwoordigers ter Chaco-conferentie, t.w. gedelegeerden van Argentinië, Brazilië, Chili, Uruguay, Peru en de Ver. Staten gewerkt om de thans bereikte overeenkomst tot stand te brengen.

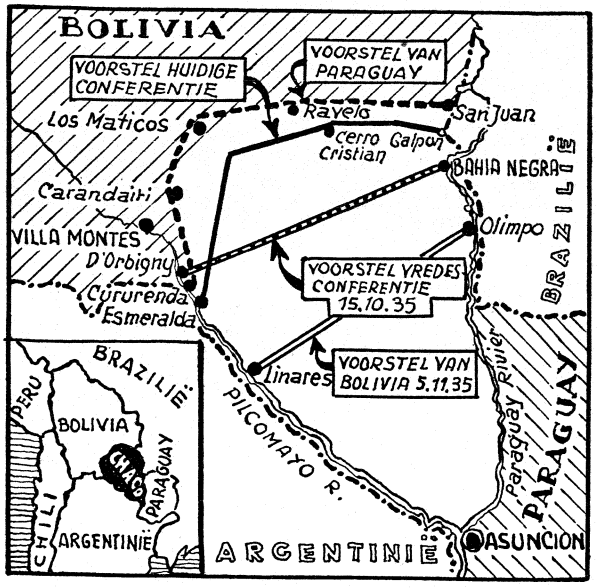

De tekst van het verdrag omvat elf artikelen, waarin wordt gezegd, dat de grens in den Chaco zal worden vastgesteld door arbitrage van de presidenten van de Ver. Staten, Argentinië, Brazilië, Chili, Peru en Uruguay. De arbitrage zal geschieden over de verdeeling van het Noorden van den Chaco overeenkomstig de lijn welke is voorgesteld op de conferentie van 27 Mei, uitgaande van den meridiaan 61 5 gr. Westerlengte tot de Oostelijke grens van de zone ten Zuiden van de monding van de Rio Negro, met uitzondering van den oever van de Paraguay. De arbitrage zal geschieden twee maanden na het onderteekenen van het verdrag, waarna Bolivia en Paraguay vertegenwoordigers zullen benoemen te Lapaz en Assuncion. Paraguay zal verder vrijen doorgang verleenen aan koopwaren door het gebied Puerto Casado, waarbij Bolivia het recht heeft douaneposten op te richten. Beide landen verbinden zich af te zien van alle aanspraken, welke voortvloeien uit het vraagstuk der verantwoordelijkheid voor den oorlog. Het verdrag zal geratificeerd worden door de wetgevende vergadering van Bolivia en door een volksstemming in Paraguay, 20 dagen na onderteekening.
(Telex-A. N. P. - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 3332 B.)

B. **SAMUEL INSULL OVERLEDEN. —**
De Amerikaansche financier Samuel Insull is op 16 Juli 1938 te Parijs overleden. Hij was in 1859 te Londen geboren en op 20-jarigen leeftijd werd hij eerste secretaris van Edison en tien jaar later mededirecteur van de General Electric Cy. Nu richtte hij verscheidene groote openbare nutsbedrijven in de Unie op, voornamelijk gas, water en electriciteit, maar door de crisis van 1929 gingen zijn ondernemingen ten gronde en Insull werd aangeklaagd wegens bedrog en verduistering op groote schaal. Hij vluchtte naar Griekenland, dat weigerde hem uit te leveren en zijn avonturen waren een tijdlang te New York het gesprek van den dag. Nadat zijn advocaten het terrein zorgvuldig hadden voorbereid en hij in 1934 naar New York was teruggekeerd, werd het proces tegen hem gevoerd, dat niet minder dan 53 dagen duurde en eindigde met zijn vrijspraak. Op bijna 75-jarigen leeftijd begon hij onmiddellijk met nieuwe ondernemingen op radiogebied en hij had een serie zendstations die het Midden-Westen van nieuws- en advertentieberichten voorzag. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Samuel Insull 1601 C.)

C. **SUIKER. — Quota met 5% verlaagd. —**
De Internationale Suikerraad, in vergadering bijeen te Londen, heeft een communiqué uitgegeven, waarin een verlaging van de suiker-quota met 5 pct. wordt aangekondigd.
Deze verlaging brengt een totale vermindering van den toevoer op de vrije markt van niet minder dan 432.500 ton, waartoe het Britsche rijk als „gebaar" met 20.000 ton heeft bijgedragen. Java's opoffering is 24.000 ton boven de statutaire verlaging van 5 pct., waarmede 52.500 ton zijn gemoeid.
In totaal zal de uitvoer, voor wat Nederland betreft, met 76.500 ton worden verminderd, tot 973.000 ton. Cuba's verlaging bedraagt 85.000 ton, tot 855.000 ton. Alle landen hebben pondsgewijs tot dit belangrijke resultaat bijgedragen. (Telex-A. N. P.) **(3251 D.)**

D. **NEDERLAND. — Regeling der Weerkorpsen. —**
In het op 14 Juli '38 verschenen Staatsblad is gepubliceerd een Algemeene Maatregel van Bestuur van 2 Juli 1938, houdende bepalingen tot uitvoering van de wet op de weerkorpsen.
Als organisaties, voor welke het verbod van het eerste lid van artikel 1 der wet op de weerkorpsen niet geldt, worden toegelaten:
de „bijzondere vrijwillige landstorm", mits deze organisatie voldoet aan de bepalingen van paragraaf II van het besluit;
de organisaties, bekend als „vrijwillige burgerwachten", zoolang zij als zoodanig op den voet van het bepaalde in de derde paragraaf van dit besluit door den Minister van Binnenlandsche Zaken zijn erkend;
weerbaarheidsvereenigingen en schietvereenigingen, zoolang zij op den voet van het bepaalde in de vierde paragraaf van dit besluit door den Minister van Defensie zijn erkend.
Voorts kunnen op den voet van het in de vijfde paragraaf bepaalde particuliere bewakingsdiensten door den Minister van Justitie worden toegelaten.
(Staatsblad) **(Vor. ber. Weerkorpsen 2443 E.)**

E. **ENGELAND. — Luchtvloot. - Bestelling van 1000 vliegtuigen bij lord Nuffield. —**
De Britsche minister van luchtvaart, sir Kingsley Wood, heeft te Birmingham medegedeeld, dat het ministerie bij de nieuwe fabriek van Lord Nuffield een order voor den bouw van duizend gevechtsvliegtuigen van groote snelheid heeft geplaatst.
De minister deed deze mededeling, nadat hij de eerste spade in den grond gestoken had voor den bouw van de nieuwe fabriek van Lord Nuffield te Castle Bromwich bij Birmingham. Binnen een jaar moet deze fabriek gereed zijn.
De opdracht aan Lord Nuffield betreft duizend Spitfires, de snelste kleine bommenwerpers van het nieuwe program.
Lord Nuffield heeft 3 millioen pond voor de oprichting der fabriek uitgetrokken en er zullen 12 tot 15.000 arbeiders geregeld werk vinden.
(Daily Telegraph) **(Vor. ber. 3286 C.; Leger, Vl. en Luchtm. 3309 F.; Lord Nuffield 2912 B.)**

F. **JAPAN. — Economische toestand. —**
De Japansche minister van Financiën, die tegelijkertijd de portefeuille van Handel en Nijverheid beheert, heeft op 11 Juli '38 uitdrukking gegeven aan zijn ontevredenheid over den opmerke-

lijken achteruitgang van den Japanschen uitvoer. Hij verklaarde, dat de Japansche exporten in den tijd van Januari tot Mei, beide maanden inbegrepen, in totaal hebben bedragen 1.068 millioen yen, zijnde een achteruitgang van 18 pct. vergeleken met dezelfde periode van 1937.
Wanneer men den uitvoer van het z.g. yenblok, met inbegrip van het Kwantoeng-pachtgebied in Mandsjoekwo, Noord- en Centraal-China, daarna aftrekt, aldus de minister, blijft slechts een uitvoer van 583 millioen yen, d.w.z. een export, die 35 pct. minder is dan in dezelfde periode van 1937.
De minister verklaarde dit verschijnsel met de moeilijkheden in den aankoop van grondstoffen, de hooge prijzen der goederen, de handelsdepressie in het buitenland en de anti-Japansche gevoelens in het buitenland. Deze factoren moeten worden overwonnen. Spr. beloofde faciliteit voor den invoer van grondstoffen voor de fabrieken, die voor den uitvoer werken. Hij legde den nadruk op de noodzakelijkheid van een gedegen contrôle op fabricage, verdeeling, verkoop en verbruik van de belangrijkste goederen ten behoeve van een met succes voortzetten van de militaire actie in China en kondigde de organisatie aan van een economische politiek voor dit doel. Tevens zegde hij werkloozensteun toe, welke voortvloeit uit de staatscontrôle op de fabricage, verdeeling, verkoop en verbruik van de belangrijkste goederen. (Het Vaderland)
(V. b. In- en Uitvoer 3107 A.; Econ. Toest. 2303 A.)

18 JULI 1938

A. **GROOT-DUITSCHLAND. — Lezing van Von Reichenau inzake Engelands positie in Portugal. - Duitsche tegenspraak. —**
De Londensche News Chronicle heeft dezer dagen een bericht gepubliceerd, hetwelk het blad een sensatie van de eerste grootte noemde en volgens hetwelk een hooggeplaatst Duitsch officier, Von Reichenau, voor leiders der N.S.D.A.P. een lezing had gehouden over de doeleinden, welke Duitschland in Spanje nastreeft. Hij zou verklaard hebben, dat het er voor Duitschland om ging in Spanje een belangrijke positie te veroveren, welke ook tegen Portugal gericht zou zijn en tegen de Portugeesch-Britsche betrekkingen. Na uiteengezet te hebben, dat Engeland zijn machtige positie in de Middellandsche Zee verloren had door de toegenomen Italiaansche kracht, zou de spreker verklaard hebben, dat Spanje en de spil Rome-Berlijn Duitschland de kans gegeven hebben om deel te nemen aan dezen historischen strijd. De Duitsche pers komt met zeer veel kracht op tegen het bericht. De Völkischer Beobachter acht het een ongelooflijke hetze tegen Duitschland en het blad is van meening, dat dergelijke artikelen weinig spreken van de eensgezindheid, die men in de Spaansche kwestie zou willen nastreven. (Telex-A. N. P.)

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — Het Maleisch in den Volksraad. —**
In antwoord op de mededeeling van den Voorzitter van den Volksraad, inzake het voornemen van verscheidene leden om voortaan bij de algemeene beschouwingen de Maleische taal te gebruiken, deelt de Algemeene Secretaris in een brief aan den Voorzitter mede, dat bereids maatregelen getroffen zijn voor vertaling van de betrokken speeches, ten behoeve van de bewerking dier redevoeringen voor de Regeeringsgemachtigden en hun medewerkers.
„Deze maatregelen", zoo schrijft de Algemeene Secretaris verder, „zullen evenwel de practische bezwaren, verbonden aan een veelvuldig gebruik van het Maleisch in den Volksraad, slechts zeer ten deele vermogen te ondervangen. Naast bezwaren, die zich in den boezem van het College kunnen doen gevoelen, en waarop stellig Uwe aandacht reeds gevestigd is, zullen moeilijkheden voor Regeeringsgemachtigden komen te bestaan, die - naar te voorzien is - op den vlotten gang van zaken en het overleg belemmerend zullen werken, hetgeen de Regeering zou betreuren".
(Aneta) **(Vor. ber. Volksraad 3307 E.)**

C. **NEDERLAND. — De 400e sterfdag van Karel van Egmond, Hertog van Gilze. - Herdenking te Arnhem.**
Op 30 Juni '38 waren in de Groote Kerk te Arnhem samengekomen de besturen van „Gelre, vereeniging tot beoefening van Geldersche geschiedenis, oudheidkunde en recht" en van het Arnhemsche Genootschap van Oudheidkunde voor een eenvoudige herdenking van den 400en sterfdag van Karel van Egmond, Hertog van Gelre.
Ook verschillende autoriteiten, onder wie de Commissaris der Koningin, mr. S. Baron van Heemstra, woonden de plechtigheid bij.
Men vereenigde zich bij het praalgraf van den Hertog. Daar heeft de voorzitter van Gelre, jhr. mr. A. M. Martens van Sevenhoven, een rede uitgesproken, waarin hij de krijgshaftige figuur van Gelre's voorlaatsten Hertog schetste en er op wees, dat wij, die 400 jaar later leven, nog in de gedachte, die Hertog Karel bezield heeft, gelooven. Wij zijn nog altijd het volk, dat Hertog Karel heeft zien geboren worden, dat met hem heeft gestreden, dat hem met eerbetoon heeft begraven, het volk, dat aan zijn zelfstandig bestaan boven alles gehecht is.
Spr. legde daarna een grooten krans bij het grafmonument; ook de heer J. G. A. van Hogerlenden legde een krans neer namens het Arnhemsche Genootschap van Oudheidkunde, waarvan hij voorzitter is.
Allen begaven zich vervolgens naar het Gemeente Museum om de tentoonstelling in een der zalen aan Hertog Karel gewijd, in oogenschouw te nemen.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)

D. **GROOT-DUITSCHLAND. — Een anti-Maginot-linie aan de Fransche grens. —**
Vele Duitschers zijn opgeroepen, op grond van de laatste arbeidsdienstwet, om in het Rijnland te werken aan de „anti-Maginot-linie" van Duitschland.
In tegenstelling tot den Franschen vestinggordel wordt de Duitsche linie geen samenhangend geheel van met elkaar in verbinding staande forten, Duitschland bouwt op zich zelf staande, kleine forten, die zwaar gewapend zijn.
Ook worden plaatsen, waar later kanonnen kunnen worden geplaatst, voor dit doel geschikt gemaakt.
(Agence Belga) **(V. b. Leger, Vloot en Luchtmacht 3210 D.; Maginot-linie 2638 F.)**

E. **NEDERLAND. — D. A. Thieme-prijs voor A. Roland Holst. —**
In de algemeene vergadering van de Vereeniging ter Bevordering van de Belangen des Boekhandels te Zandvoort gehouden, zijn als bestuursleden gekozen de heeren W. J. Lubbers en J. I. Noothoven van Goor.
De D. A. Thieme-prijs, welke om de zes jaar wordt uitgereikt aan den auteur van een oorspronkelijk Nederlandsch Letterkundig werk, werd op voorstel van de jury — gevormd door mevr. Top van Rhijn—Naeff en de heeren Dirk Coster, mr. M. Nijhoff, Victor A. van Vriesland, A. B. van Hoekema, J. C. Tjeenk Willink en mr. A. Loosjes — toegekend aan den dichter A. Roland Holst voor zijn bundel „Winter aan zee".
Bij acclamatie benoemde de vergadering tot eereleden: de heeren A. B. van Holkema en Paul Nijhoff.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Letterkunde 3316 B.)**

F. **NEDERLAND. — Ontslag ir. Bakhoven blijft gehandhaafd. —**
Op 14 Juli '38 heeft de Centrale Raad van Beroep te Utrecht uitspraak gedaan in zake het door het college van B. en W. van Amsterdam ingestelde beroep tegen de beslissing van het Ambtenarengerecht te Amsterdam, betreffende het ontslag van ir. Bakhoven, hoofdambtenaar bij den Gemeentelijken Woningdienst te Amsterdam.
De Centrale Raad verklaarde het beroep van het college van B. en W. gegrond. Afgezien van de feiten, welke bij deze uitspraak buiten beschouwing werden gelaten, was de Centrale Raad v. Beroep van oordeel, dat het ontslag van ir. Bakhoven geheel regelmatig is geschied volgens artikel 16, 2 g van het Ambtenarenreglement in de gemeente Amsterdam.
Volgens dit artikel kunnen B. en W. ambtenaren

ontslaan, indien naar hun meening om andere redenen dan ongeschiktheid of onbekwaamheid, de gemeentebelangen dringend eischen, dat de door den ambtenaar vervulde betrekking op andere wijze wordt waargenomen dan door hem geschiedt. (De Telegraaf)

A. ZUID-AMERIKA. — Nazi-propaganda. - Groeiend nationalisme. —

In Argentinië, Brazilië en Chili heeft men de laatste jaren volop den Duitschen propagandistischen invloed kunnen merken. De reactie is geweest, dat men er een versterking van den nationalen geest heeft kunnen bespeuren. Doch ieder dier landen had en heeft overwegingen op ht gebied van handel en bevolking, die er toe leiden, dat het internationaal antagonisme gematigd wordt.

Brazilië's reactie viel het meest in het oog. Van een betrekkelijk los federaal staatssysteem ging het land over tot een régime, dat zekere gelijkenis vertoont met het totalitaire gezag. Doch de nationale geest en het nationale streven werden op den voorgrond geschoven en duidelijk werd, dat het land zijn verbondenheid met en zijn broederschap tot de Amerikaansche republieken wilde bewaren. Duizenden Duitschers zijn naar Duitschland teruggekeerd, omdat zij niet langer in Brazilië kunnen werken.

Argentinië heeft sedert den wereldoorlog een enorme immigratie beleefd. Merkwaardig is, dat er een blijkbare vijandige stemming tegen de nationaal-socialistische Duitsche denkbeelden heerscht. Tusschen de Vereenigde Staten en Argentinië bestaat een, versterkte, samenwerking op het gebied van de marine en de luchtmacht en parallel daarmee is een algemeene belangstelling voor het democratisch republikeinsche regeeringssysteem waar te nemen. De Argentijnsche pers is een der belangrijkste verdedigsters van vrijheid en democratie.

Ook in Chili verwacht men geen sympathie voor de Duitsche denkbeelden. Dit is wel eenigszins verwonderlijk, daar zich in dit land een belangrijke Duitsche volksgroep bevindt, vooral in het Zuiden.

In het algemeen kan men zeggen, dat de groepen Duitschers, die in de verschillende landen geïmmigreerd zijn, belangrijk genoeg zijn om het probleem de belangstelling waard te maken. Doch de zin voor aansluiting aan het stelsel der Amerikaansche staten, de broederschap van het Westelijk halfrond, is onder de bevolking van al deze landen groot. En zoo mag men voorzien, dat deze nieuwe elementen opgenomen zullen worden. Vooral in Argentinië voorziet men de noodzaak daarvan, doch ook de verwezenlijking. (Avondpost)

(Vor. ber. Fascisme 3277 B.)

B. NEDERLAND. — De Vrije Universiteit. - Jaarvergadering te Assen. - Eere-doctoraat aan den minister van Defensie, J. J. C. van Dijk. —

Op 14 Juli '38 heeft de Vrije Universiteit („Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Geref. Grondslag"), te Assen haar jaarvergadering gehouden, onder presidium van den rector-magnificus, prof. dr. G. J. Sizoo.

In zijn openingsrede memoreerde deze de Kuyperherdenking op 28 October 1937 en de ontvangst van het kapitaal der „busjesactie", waardoor aanstelling van drie nieuwe lectoren in de wis- en natuurkundige faculteit mogelijk is gemaakt. Den toestand van deze faculteit overziende, concludeerde spr., dat haar bestaansrecht en bestaansmogelijkheid thans door de practijk zijn bewezen, en dat verdere uitbreiding, door toevoeging van nieuwe afdeelingen, noodzakelijk is. Spr. herinnerde verder nog o.m. aan de benoeming van dr. J. H. Bavinck tot zendingshoogleeraar aan de Theologische School te Kampen en aan de Vrije Universiteit.

De voorzitter der vergadering deelde voorts mede, dat de senaat der Vrije Universiteit aan H.M. de Koningin machtiging heeft verzocht tot het verleenen van den graad van doctor in de rechtsgeleerdheid honoris causa aan Zijne Excellentie J. J. C. van Dijk, minister van Defensie, op grond van zijn langdurigen en gewichtigen arbeid in dienst van het recht, en in het bijzonder wegens zijn verdienste ten aanzien van het millitaire recht. Het ligt in de bedoeling, deze promotie op den eerstvolgenden dies der Vrije Universiteit (20 October) te voltrekken. (Standaard)

(Vor. ber. J. J. C. van Dijk 3288 D.)

C. MEXICO. — President Cardenas over de oliemaatschappijen. - Een interview. —

De Washington Star publiceert een interview met den Mexicaanschen president, Cardenas.

Deze beschuldigde de Amerikaansche en Engelsche Petroleumfirma's er van sinds jaren de samenwerking met de Mexicaansche regeering en met de werknemers te hebben geweigerd.

Wanneer het in hun politieke spel te pas kwam, hebben zij revoluties op touw gezet. Reeds voor de onteigening hadden de oliefirma's al hun bankdeposito opgenomen, teneinde een paniek te veroorzaken en de financieele souvereiniteit der Mexicaansche regeering te schokken.

De president zeide verder te hebben moeten kiezen tusschen de economische crisis en het behoud van de volledige autoriteit der regeering of den politieken chaos, waarnaar de petroleumfirma's streefden. De olievelden zullen niet teruggegeven worden. Principieel is de president bereid tot een schadevergoeding. Aangezien echter het uitschrijven van een leening daartoe het land ondragelijke lasten zou opleggen, heeft hij besloten alleen de winsten uit de olie-industrie daarvoor te gebruiken. Ten aanzien van de in de Amerikaansche pers op hem gerichte aanvallen verklaarde Cardenas, dat hij het betreurt, wanneer de ruil van petroleum tegen machines, welke met Duitschland geschieden zal, den uitvoer der Vereenigde Staten zal benadeelen. Het belang van Mexico gaat voor hem echter voor en hij kan het zich niet permitteeren voor een voorkeur aan Noord-Amerika een te hoogen prijs te betalen.

(Washington Star - De Tijd)

(V. b. Cardenas 2919 B.; Petroleum-mijen. 3337 E.)

19 JULI 1938

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Anti-semitisme. - Een zuiver Joodsch concentratiekamp nabij Weimar. —

Het Londensche blad Daily Telegraph and Morning Post verneemt uit Berlijn, dat slechts een klein percentage van de Joden, die gearresteerd zijn tijdens de recente razzia's in Duitschland, op vrije voeten zijn gesteld. Ongeveer 1200 hunner bevinden zich nog in het nieuwe concentratiekamp te Buchfahrt nabij Weimar. Hier bevinden zich ook te Weenen gearresteerde Joden. Het is het eenige zuiver Joodsche concentratiekamp in Duitschland. De bewaking geschiedt door de „doodshoofdbrigade" der S.S. De gevangenen moeten boomen vellen, wegen aanleggen en barakken bouwen.

Te Berlijn gaat men nog steeds voort met de „zuivering" der Joden. De gearresteerden worden op het hoofdbureau van politie ondervraagd en dan of naar Buchfahrt gezonden, òf wel vrijgelaten. Dagelijks worden 40 tot 50 gevallen behandeld. Honderden Joden wachten nog op een beslissing over hun lot. Over enkele maanden, wanneer de tegenwoordige bouwwerkzaamheden gereed zijn, zal het kamp ongeveer 6000 Joden herbergen.

(Daily Telegraph and Morning Post)

(Vor. ber. Anti-Semitisme 3344 E.)

E. BELGIE. — De begrooting-1939. - Een deficit van 901 millioen francs. —

De Belgische minister van Financiën heeft op 16 Juli '38 bij den Senaat een ontwerp ingediend, waarbij zekere credieten de begrooting-1939 bekorten, zoodat het deficit thans geraamd wordt op 901 millioen.

In het ontwerp voor de begrooting-1939 deelt de minister mede, dat aanvullende credieten noodig zullen zijn, o.a. van 150 millioen francs wegens loonsverhoogingen als gevolg van de stijging van den prijzenindex. Volgens den minister zal het jaar 1939 uit begrootingsoogpunt minder gunstig zijn dan het voorgaande dienstjaar. Aangezien de belastingen niet kunnen worden verhoogd, zal er gedurende zekeren tijd minder moeten worden uitgegeven. De laatste jaren zijn de uitgaven te hoog geweest, en daarom zal men zich thans bepaalde opofferingen moeten getroosten. (Agence Belga)

(Vor. ber. Begrooting 3345 A.)

A. KONINGIN-MOEDER VAN ROEMENIE OVERLEDEN. —
Koningin-moeder Maria van Roemenië is op 18 Juli 1938 te Sinaja overleden.
Koning Carol, Kroonprins Michael en prinses Elisabeth bevonden zich aan het sterfbed der Koningin-moeder. Ook de meeste leden der regeering, onder leiding van den minister-president, patriarch Miron Cristea, bevonden zich in Sinaja.
Koningin-moeder Maria van Roemenië werd 29 Oct. 1875 in Eastwell Park in Kent geboren, als oudste dochter van hertog Alfred van Saksen Coburg en Gotha, den hertog van Edinburgh, tweeden zoon van koningin Victoria. In 1893 trad zij in het huwelijk met prins Ferdinand van Hohenzollern-Sigmaringen, den neef van koning Carol den Eersten van Roemenië, toenmaals kroonprins van Roemenië. Haar gemaal besteeg in 1914, als Ferdinand de Eerste, den Roemeenschen troon. Op 20 Juli 1927 overleed hij. Uit hun huwelijk werden zes kinderen geboren, van wie vijf nog in leven zijn. De oudste zoon is de thans regeerende koning Carol. (Telex-A. N. P.)

B. RADIUM. — Hoeveel radium is er op de wereld?
Een der voornaamste hulpmiddelen bij de bestrijding van den kanker is de bestraling met radium.
Het is daarom voor de volksgezondheid een vraagstuk van den eersten rang, dat over de geheele wereld de klinieken en ziekenhuizen over een zoo groot mogelijke hoeveelheid van deze kostbare stof beschikken. Volgens de laatste enquête bestaat de wereldvoorraad radium echter uit slechts 600 gram.
Deze betrekkelijk kleine hoeveelheid lijkt ons nog heel wat, wanneer men bedenkt, dat toen veertig jaar geleden het geleerde echtpaar Curie met ontzaggelijke moeite de eerste zuivere radium produceerde, het gewicht van deze voor de geneeskunde zoo waardevolle stof in milligrammen berekend werd.
Toch is de hoeveelheid van 600 gram zeer onvoldoende te noemen in vergelijking met de gevaarlijke verspreiding van den kanker en van die ziekten, welke het meest afdoend met radium-bestraling zijn te genezen of tot stilstand te brengen. In de meeste landen is tot dusver de beschikbare radium-hoeveelheid veel te klein om op alle daarvoor in aanmerking komende patiënten een bestraling met radium te kunnen toepassen.
Volgens professor Forsell zou men eerst dan van een voldoende hoeveelheid kunnen spreken, als er per millioen menschen minstens 2½ gram radium beschikbaar zou zijn en dit is nog bij lange na niet het geval.
In Duitschland valt op elk millioen inwoners 0.3, in Frankrijk 1.2, in Denemarken 1.7, in Engeland 1.7, in Zweden 1.8, in de Ver. Staten 1 en in Tsjecho-Slowakije, waar de rijkste radiummijnen gevonden worden, 1.6 gram radium. Derhalve is zelfs niet in de cultuurstaten een hoeveelheid beschikbaar, die aan den minimum-eisch voldoet. (Lancet)
(Vor. ber. Radium 1420 C.)

C. HONGARIJE. — Het nationaal-socialisme. —
De Hongaarsche minister-president Imrédy heeft dezer dagen in een rede te Debreczen, die door 40.000 personen werd aangehoord, het standpunt der regeering tegenover de nationaal-socialistische propaganda uiteengezet. Het zou, zoo verklaarde de premier o.a., gemakkelijker geweest zijn, het nationale erfdeel te beheeren, indien er geen valsche profeten tusschen waren gekomen. Het Hongaarsche volk begreep hun eischen-programma niet bijster goed, want zij bedienden zich van een vocabulaire, vertaald uit een vreemde taal, en waarvan de diepere beteekenis onduidelijk bleef. Den laatsten tijd is de atmosfeer opgeklaard en zij zal volkomen helder zijn, wanneer allen, die iets te zeggen hebben, het openlijk zullen zeggen en er de verantwoordelijkheid voor aanvaarden.
Verder heeft de onderstaatssecretaris van Justitie in een rede voor een groep Duitsche journalisten, die voor een studiereis te Boedapest vertoeven, er o.a. op gewezen, dat Hongarije het bolsjewisme slechts met succes zou kunnen bestrijden, indien het tegenover het buitenland zijn onafhankelijkheid en in het binnenland zijn vrijheid kan behouden. Hij verklaarde ervan overtuigd te zijn, dat Duitschland Hongarije zal helpen bij het verdedigen van zijn onafhankelijkheid en zijn belangen. (Nieuwe Rott. Courant)
(Vor. ber. Fascisme 3207 G.; Imrédy 3267 A.)

D. LUCHTVAART. — Douglas Corrigan's vlucht over den Atlantischen Oceaan. —
Douglas Corrigan, een Amerikaansch vlieger, die geheel alleen op 17 Juli '38 te 9.17 'smorgens van het vliegveld Floyd Bennett bij New York is opgestegen om, zooals hij beweerde, naar Los Angeles te gaan, is op 18 Juli te half drie Greenwich-tijd te Baldonnel in Ierland geland. De vlucht over den Oceaan heeft 28 uur en 13 minuten geduurd.
Zijn toestel, dat 900 dollar heeft gekost, is voorzien van een motor van 175 P.K. (hetzelfde type waarmede Lindbergh zijn Oceaanvlucht heeft gemaakt) en kan een kruissnelheid van 150 K.M. per uur bereiken. Hij had 1280 liter benzine en 65 liter olie meegenomen. Het toestel had geen radio. (Times)
(Vor. ber. Oceaanvluchten 3122 D.)

20 JULI 1938

E. OLYMPISCHE SPELEN IN 1940. — Finland organiseert spelen.
Graaf de Baillet-Latour, de voorzitter van het I.O.C., heeft op 19 Juli '38 uit Helsingfors de officieele mededeeling van de Finsche regeering ontvangen, dat zij bereid is de Olympische Spelen te Helsingfors te organiseeren. Zij zou zich er toe beperken, alleen de traditioneele Grieksche spelen te doen plaats hebben, met uitsluiting derhalve van de moderne spelen.
(Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 3347 F.)**

F. VLUCHTELINGEN-CONFERENTIE TE EVIAN. — Slotresolutie. —
Tijdens de slotvergadering van de vluchtelingen-conferentie te Evian heeft op 15 Juli '38 de voorzitter, Myron Taylor, nog een laatste redevoering gehouden. De Amerikaansche afgevaardigde wees er op, dat het vluchtelingenvraagstuk te gecompliceerd is, om in een enkele zittingsperiode te kunnen worden afgehandeld. Het werk, dat te Evian verricht is, vormt nog slechts een begin en men kan slechts hopen, dat het werk van voorbereiding ook resultaten zal afwerpen. (Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 3348 B.)**

G. GROOT-DUITSCHLAND. — Kunsttentoonstelling te München. - Rede van Hitler. —
Rijkskanselier Hitler heeft dezer dagen te München de ,,groote Duitsche Kunsttentoonstelling 1938", in tegenwoordigheid van talrijke vertegenwoordigers van staat, partij, weermacht enz., benevens van talrijke kunstenaars geopend. Ook het corps diplomatique was vertegenwoordigd, terwijl een delegatie der fascistische militie zich onder de eeregasten bevond. De stad was ter gelegenheid van het ,,feest der Duitsche Kunst" rijk versierd. Hitler hield een rede, waarin hij o.m. zei, dat men niet weten kon of niet, gelijk op economisch terrein, ook op het gebied der cultuur-politiek in andere landen een herwaardeering der begrippen zal beginnen, waarmede dan gepaard zou gaan een geringere waardeering voor de producten van een zekere periode, waarin alle wetten van het schoone en fatsoenlijke omgekeerd werden, en waarin bedrog en dwaasheid orgiën hebben gevierd. Verder zei Hitler o.m.: Misschien is nog nooit in Duitschland in zoo korten tijd een ontzaggelijk cultureel werk begonnen en deels ook reeds opgelost als in de laatste jaren. Eenige jaren geleden twijfelde men of men een tentoonstelling houden zou, thans had men moeite alle goede schilderijen en beeldhouwwerken onder te brengen. Spr. eindigde met de woorden: ,,Op deze tentoonstelling bevindt zich geen schilderij, dat een bedenkelijk bezit zou zijn of zelfs later eens misschien als onmogelijk gevoeld zou kunnen worden".
Een groote feestelijke optocht werd gehouden, onder het motto ,,tweeduizend jaar Duitsche cultuur". Langs den weg waren 75 tribunes opgericht. Op een daarvan had Hitler plaats genomen. (D. N. B.)
(Vor. ber. Hitler 3317 B.; Kunst-zuivering 2896 C.)

A. FRANKRIJK. — Het Koloniale Rijk. —

Dezer dagen heeft prof. George Henri Bousquet, hoogleeraar aan de Universiteit te Algiers voor de leden van de Alliance Française te Batavia en genoodigden een lezing gehouden onder den titel „Les deux empires coloniaux de la France".

Prof. Bousquet achtte het interessant om eens het licht te laten vallen op de rivaliteit op koloniaal gebied, welke gedurende zulk een groot deel der wereldhistorie tusschen Engeland en Frankrijk heeft geheerscht.

Eenmaal heeft in dien fellen concurrentiestrijd Frankrijk voor eenige jaren de eerste plaats bekleed, daarna kwam een tijd van totale inzinking en thans staat Frankrijk, dank zij onvermoeiden ijver en energie op koloniaal gebied weer op de tweede plaats.

Voornamelijk in het midden der 18de eeuw, aldus prof. George H. Bousquet, hebben de Franschen getracht, buiten de kleine koloniale vestingen, welke zij hadden (met name de Antillen, Réunion en een paar nederzettingen in Sénégal en Guana) ook in Noord-Amerika en in Voor-Indië grootere koloniën te stichten.

In Canada dateerden deze pogingen reeds van het begin der 16de eeuw met Cartier aan het hoofd, terwijl zij in het begin van de 17e eeuw voortgezet werden met Champlain.

Zoo ontstonden er Fransche nederzettingen en een Fransch koloniaal gebied. Langzamerhand geraakte het geheele achterland, tusschen de Golf van Mexico, de Mississippi-vallei en het dal van de Ohio aan den eenen tot in de buurt van Canada aan den anderen kant geheel in Fransche handen. De Engelsche nederzettingen aan den Atlantischen Oceaan waren zoodoende geheel door Fransch gebied omsingeld.

In Canada zelf woonden toen reeds meerdere tienduizenden Fransche kolonisten.

Zoo werd in eenige tientallen jaren een Fransch koloniaal gebied gesticht, dat zich uitstrekte vanaf de Antillen tot Canada. Voor-Indië, voornamelijk het zuidelijk deel, kwam ongeveer tusschen 1745 en 1755 onder Fransche heerschappij.

De Fransche Oost-Indische Compagnie had er toen veel meer gezag dan de Engelsche. Zoo wisten de Franschen zich meester te maken van de Engelsche stad Madras, terwijl de Engelschen er daarentegen niet in slaagden om Pondicherry, dat in Fransche handen was, te nemen.

Het was voornamelijk Dupleix, die hier de politiek begon, welke de Engelschen later aangenomen hebben om zich van de heerschappij over Indië te verzekeren, de politiek namelijk om zich de vriendschap der Indische vorsten te verwerven en het politieke evenwicht te bewaren door den invloed dezer vorsten tegenover elkander te stellen.

Ongeveer in 1750 stond vrijwel geheel Zuid-Indië onder Franschen invloed en zoo kon het geschieden, dat in Hyderabad de Franschman De Bussy een soort protectoraat uitoefende over den Inlandschen staat.

Met den zevenjarigen oorlog (van 1756 tot 1763) is deze Fransche invloed echter geheel verdwenen.

In dien tijd had Frankrijk het in Europa zelf heel moeilijk en de Fransche regeering was van meening, dat „wanneer het huis brandt, men zich maar niet met de stallen moet bemoeien". Met het verdrag van Parijs van 1763 werd practisch alles wat Frankrijk aan koloniaal bezit en kolonialen invloed had, opgegeven.

Het tweede koloniale Rijk. — Thans overgaande tot een bespreking van het tweede Fransche koloniale rijk wees prof. Bousquet erop, hoe niettegenstaande alle tegenslagen, die het verleden gebracht had, de koloniale idee in Frankrijk niet verloren ging. En van 1830 af werd er opnieuw met groote kracht gewerkt aan den opbouw van het koloniale rijk.

Zoo is tusschen 1830 het jaar van de inname van Algiers en 1919, toen de vrede van Versailles geteekend werd, het nieuwe Fransche koloniale rijk opgebouwd.

In Amerika heeft Frankrijk niets meer gedaan.

In het gebied van den Indischen Oceaan is men langzaam aan het werk gegaan en zoo ontstond aan het einde van de 19de eeuw het Fransche koloniale gebied in Madagaskar; terwijl in Oceanië van 1840 af verschillende eilanden, waaronder Tahiti en Nieuw-Caledonië, werden gekoloniseerd.

Tusschen 1859 en 1885 kwam Indo-China aan de beurt en eindelijk het geheele gebied in Noord- en West-Afrika, dat thans een aaneengesloten geheel vormt.

Eerst kwam de verovering van Algiers in 1830, Tunis kwam in 1881 aan Frankrijk en Marokko werd langzamerhand, namelijk tusschen 1907 en 1934 bezet en gepacificeerd.

In West- en Centraal-Afrika geschiedde de kolonisatie eerst aan de kust en langzamerhand in het binnenland, totdat tegen 1900 drie verschillende expeditions, een van het Zuiden naar het Noorden, een van het Noorden naar het Zuiden en een van het Westen naar het Oosten bij het Tschadmeer bij elkander kwamen als de symbolische vestiging van het Fransche gezag.

In de richting van de Golf van Aden, waar Frankrijk in het bezit is van Djibouti, heeft men niets gedaan. Hier stuitte men op de Britsche invloedssfeer en deed zich de Faschoda-kwestie voor.

Na den Oorlog. — Dit (tweede) Fransche koloniale rijk is na den oorlog nog iets grooter geworden door de toevoeging van het grootste deel van Duitsch Kameroen en Togo en verder door de toewijzing van het mandaat over Syrië en de Libanon aan Frankrijk.

Een feit is het voorts, dat men thans in Frankrijk meer „koloniaal gezind" is dan vroeger. (De Indischman)

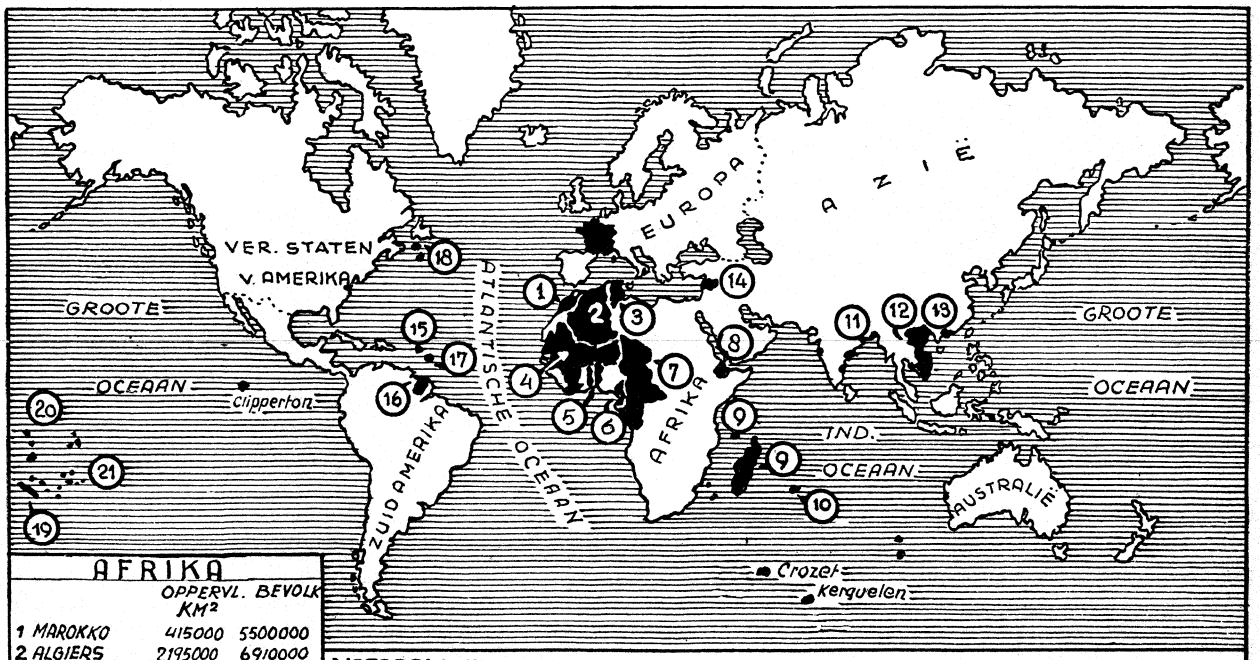

AFRIKA	OPPERVL. KM²	BEVOLK
1 MAROKKO	415000	5500000
2 ALGIERS	2195000	6910000
3 TUNIS	125000	2500000
4 WEST AFRIKA	4660000	14400000
5 MAND. TOGO	52000	750000
6 - " CAMEROEN	431000	1879000
7 EQUAT. AFR.	2370000	3192000
8 FR. SOMALIL.	22000	69000
9 MADAGASCAR } COMORE	616000	3702000
10 REUNION	2400	198000

MOEDERLAND 550986 KM² 42.000000 INW. ■ FRANSCHE WERELDRIJK.

AZIË	OPPERVL. KM²	BEVOLK
11 FR. INDIË	500	286000
12 INDO CHINA	741000	22250000
13 KWANGTSJOEWAN	800	250000
14 SYRIË & LIBANON	200000	2832000

AMERIKA	OPPERVL. KM²	BEVOLK.
15 GUADELOUPE	1800	267000
16 FR. GUIANA	90000	22000
17 MARTINIQUE	1100	235000
18 ST PIERRE & MIQ.	200	4000

OCEANIË	OPPERVL. KM²	BEVOLK
19 NIEUW CALEDONIË	19000	57000
20 NIEUWE HEBRIDEN	4000	36000
21 EN OV. FR. OCEANIË		

TOTAAL ± 11000000 KM² OPPERVL. ± 109000000 INW.

(Vrij ontleend aan de „New York Times")

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Eischen der Sudeten-Duitschers. - Het Nationaliteiten-Statuut. - Memorandum. —

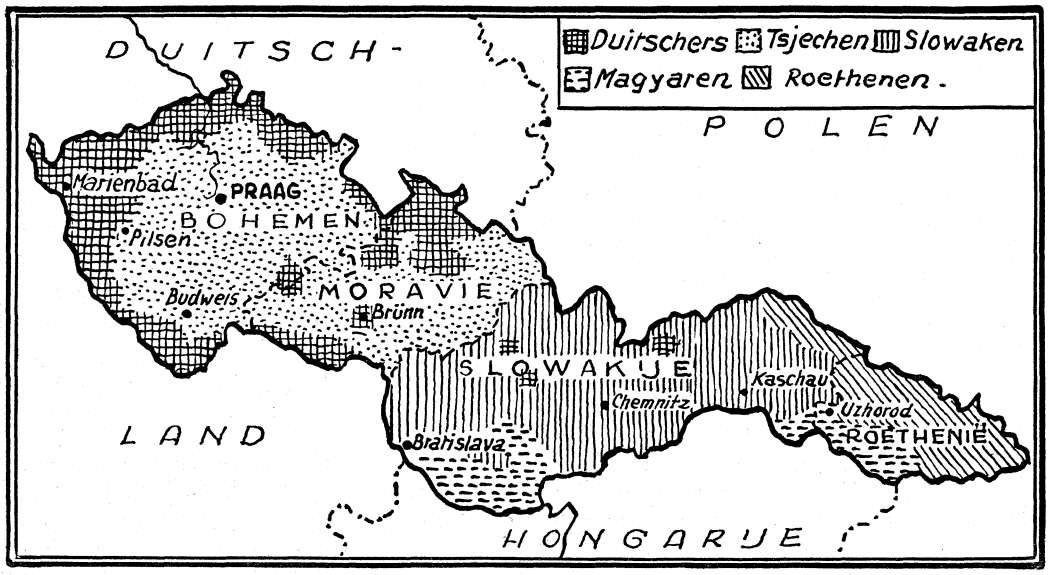

(Overname zonder bronvermelding verboden)

De Sudeten-Duitsche partij heeft op 19 Juli '38 den volledigen tekst gepubliceerd van 't memorandum, dat zij op 7 Juni aan de Tsjechische regeering heeft doen toekomen.

Punt 1 van het memorandum constateert, dat de rechtsgeldigheid in den staat individueel noch voor de volksgroepen tot stand is gekomen.

Punt 2 stelt vast, dat het principe der volkssouvereiniteit slechts kan worden gewaarborgd door erkenning van de rechtspersoonlijkheid der volkeren en der volksgroepen.

Punt 3: ter verwerkelijking van deze beginselen moet het staatsgebied gereorganiseerd worden in den zin van een regionale decentralisatie naar de naties en een indeeling van het staatsgebied in Tsjechisch, Duitsch, Slowaaksch enz. volksgebied. Voor de vaststelling der volksgrenzen wordt herstel van de aan de Sudeten-Duitschers toegebrachte schade, rekening houdende met den stand in 1918, geëischt.

Punt 4 eischt verdeeling van wetgeving en bestuur over organen van den staat en organen van het zelfbestuur der volkeren en volksgroepen en het herstel van het zelfstandige arbeidsgebied der gemeenten.

Punt 5 behandelt de indeeling van de wetgevende macht in een nationale vergadering en in de volksvertegenwoordiging. In de nationale vergadering, die gekozen moet worden op grond van algemeen, direct en geheim kiesrecht, moeten de leden, die tot eenzelfde volk behooren, nationale groepen vormen, die de rechtspersoonlijkheid van hun volken en volksgroepen vertegenwoordigen.

Punt 6 behandelt de reorganisatie van de uitvoerende macht. Geëischt wordt, dat de voorzitters van de zelfbesturen als leden der regeering in de regeering worden opgenomen en onafhankelijk zullen zijn van het vertrouwen der nationale vergadering.

Punt 7: reorganisatie van het bestuur. Binnen het staatsbestuur moeten de ministeries voor onderwijs, sociale voorzieningen en gezondsheidswezen afgeschaft worden, aangezien hun zaken overgaan op het zelfbestuur. In de overige ministeries moeten nationale afdeelingen worden opgericht, echter niet in het ministerie voor landsverdediging, in dat van buitenlandsche zaken en dat van financiën.

Punt 8 regelt de hervorming van het ambtenarenrecht. Als principe wordt daarbij aangenomen, dat naast de staatsambtenaren er ook autonome ambtenaren zijn, die dienst doen bij het zelfbestuur.

Punt 9 eischt reorganisatie der rechtspraak en opnieuw afbakening van de grenzen der ressorten volgens volksgebieden.

Punt 10 stelt de volgende beginselen op voor het talenrecht: De staat spreekt de taal van zijn burgers. De hoogere autoriteiten spreken de taal van de lagere autoriteiten. In rang gelijke autoriteiten gebruiken hun eigen taal.

Punt 11 eischt hervorming van een reeks inrichtingen volgens deze beginselen.

Punt 12 eischt uitvaardiging van een financieele wet volgens bepaalde beginselen. De begrooting moet volgens een vastgesteld schema op nationale wijze ingedeeld worden.

Punt 13 behelst, dat de reorganisatie van den staat door een uitgebreid wetgevend werk aldus moet worden verankerd, dat een wijziging bij meerderheid van stemmen onmogelijk wordt.

Punt 14 bepaalt, dat bijzondere maatregelen ten uitvoer moeten worden gelegd tot herstel van de schade, die voor de Duitsche volksgroep ontstaan is in het bijzonder op het gebied der bodemhervorming, school- en hoogeschoolwezen, op het gebied van de saneering der banken, wetten betreffende de legionnairs, enz. (Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 3344 B.)**

---

21 JULI 1938

B. ROTTERDAM. — Begrooting 1938. - Tekort 3 millioen gulden. —

Ten behoeve van de vaststelling van het aan de gemeente Rotterdam voor 1938 uit het Werkfonds te verstrekken bedrag, hebben de regeering en Gedeputeerde Staten aan B. en W. van Rotterdam verzocht een becijfering op te maken van het tekort, dat de gewone dienst van de begrooting 1938 naar de nieuwste gegevens zal opleveren. Uit deze becijferingen is gebleken, dat dit tekort niet, zooals aanvankelijk geraamd *f* 1 millioen zal bedragen, doch dat het belangrijk hooger zal zijn, n.l. *f* 3.272.000. (N. R. Crt.)

(Vor. ber. Begrooting 2304 G.)

C. ITALIE. — Bezoek van den Hongaarschen premier Imrédy en van den minister van Buitenlandsche Zaken, Von Kanya, aan Rome. —

Een versteviging van de diplomatieke en economische betrekkingen tusschen Italië en Hongarije, die na de annexatie van Oostenrijk beide aan Duitschland zijn komen te grenzen, is het resultaat van de besprekingen, welke de Hongaarsche premier Imrédy en zijn minister van Buitenlandsche Zaken, von Kanya, dezer dagen hebben gevoerd met Mussolini en graaf Ciano. Nu Oostenrijk vervallen is als derde partij bij de protocollen van Rome, hebben de twee overige partijen verklaard, dat haar doeleinden onveranderd zijn gebleven.

Het officieele communiqué van 21 Juli '38 zegt: „De lange gesprekken tusschen de vier staatslieden verliepen in de hartelijkheid, welke de betrekkingen tusschen Italië en Hongarije kenmerkt. Men heeft in details de verschillende aspecten besproken van de betrekkingen tusschen beide landen en andere naties, en vooral met die van het Donau-bekken. De twee regeeringen kwamen tot de slotsom, dat haar opvattingen volkomen overeenstemden. De vertegenwoordigers van Hongarije en Italië waren het er volkomen over eens, dat de protocollen van Rome, voorzoover het hun beide landen betreft, in politiek en economisch opzicht hun volle waarde behouden. De doeleinden der Italiaansche en Hongaarsche politiek zijn vrede en gerechtigheid, zulks in overeenstemming met de as Rome—Berlijn; dit vormt den grondslag voor een breede, actieve samenwerking op internationaal gebied, welke open staat voor allen, die oprecht willen medewerken aan den arbeid van orde en vrede". (Telegraaf)

(Vor. ber. Imrédy 3356 C.; Von Kanya 3296 B.)

D. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Troepenbewegingen aan de grens. —

Volgens het Duitsche Nieuwsbureau hebben sinds eenige dagen troepenbewegingen van het Tsjechische leger plaats langs de Tsjechisch-Duitsche grens. Het Tsjechoslowaaksche officieele persbureau (Ceteka) heeft deze berichten van het D. N. B. herhaaldelijk en met klem tegengesproken. (Telex-A. N. P.)

A. SPANJE. — Burgeroorlog. - Twee jaar strijd. —

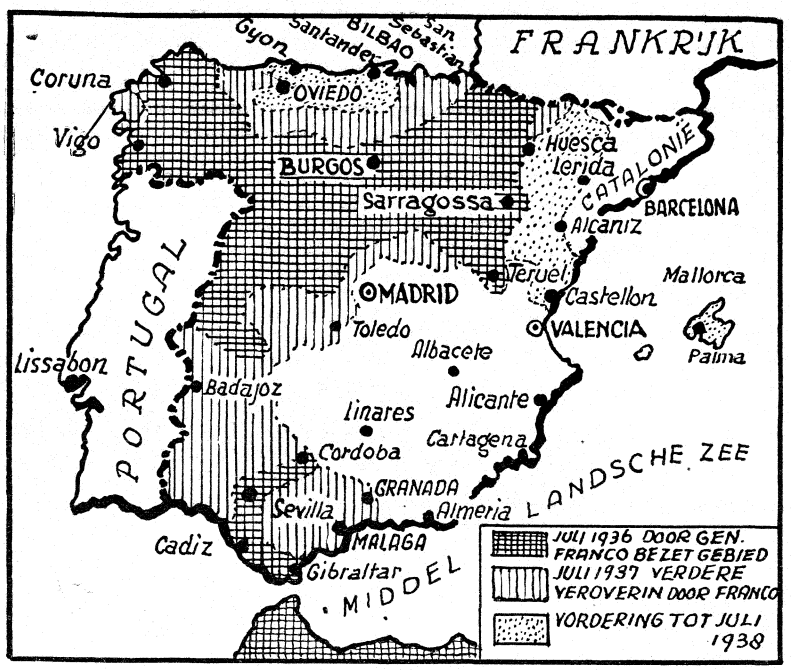

Na een verbitterden strijd van twee jaar was de toestand in Spanje op 18 Juli '38, den tweeden verjaardag, als volgt:
De Spaansche regeering houdt 181.500 vierkante kilometer, of meer dan een derde van de geheele oppervlakte van Spanje, bezet. Van de vijftig provincies, welke het land telt, zijn negen geheel in het bezit van de regeering, vijf bijna of vijf gedeeltelijk.
De bevolking in het door de regeeringstroepen bezette deel van het land bedraagt acht en een half millioen op een totaal van 23 millioen. De drie grootste steden: Madrid, Barcelona en Valencia, zijn in handen van de republikeinsche regeering. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. 3349 B.; Kaartje 3208 A.)

(Overname zonder bronvermelding verboden)

22 JULI 1938

B. FRANKRIJK. — Het bezoek van het Engelsche Koningspaar. —
Uitbundiger dan het in hun eigen land mogelijk ware zijn Koning George VI en Koningin Elizabeth door het Fransche volk verwelkomd toen zij op 19 Juli '38 te Boulogne voet op Franschen bodem zetten. Van hier ging het per trein naar de Fransche hoofdstad, waar de vorstelijke gasten met groote hartelijkheid en geestdrift werden ontvangen.
Dit officieele bezoek, in de huidige periode van politieke hoogspanning, wordt een zeer hooge waarde toegekend. En niet alleen de Franschman, doch heel Europa ziet in deze gebeurtenis een bevestiging en versterking van het samengaan van twee volkeren, een samengaan voor het behoud van den vrede langs den weg van vriendschappelijk overleg, maar zoo noodig ook een samengaan steunend op de kracht van beider machtsontplooiing ter verdediging van den vaderlandschen grond.
De politieke besprekingen, welke met het vorstelijk bezoek parallel zijn gegaan, geven hiervan duidelijk blijk. De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken, Lord Halifax, is in gezelschap van den Koning het Kanaal overgestoken en werd te Boulogne ontvangen door zijn Franschen collega, Georges Bonnet, die de hooge bezoekers verder naar de hoofdstad vergezelde. Van te voren had tusschen de beide premiers, Chamberlain en Daladier, een briefwisseling plaats gehad, welke niet voor publicatie bestemd was.
Vóór het vertrek van Lord Halifax naar Parijs heeft hij te Londen een ontmoeting gehad met Hitlers adjudant, Wiedemann, naar het heette, van particulieren aard.
In de eerste tafel-redevoeringen, welke te Parijs zijn gehouden, hebben zoowel de Engelsche koning als de Fransche president gesproken van de gemeenschap der beide landen. „Een langdurige en nauwe samenwerking heeft bewezen," zoo sprak George VI, „dat wij bezield worden door hetzelfde ideaal, dat onze volken dezelfde gehechtheid koesteren aan de democratische beginselen en dat wij hetzelfde geloof bezitten in de voordeelen van de individueele vrijheid."
President Lebrun zeide: „In den toestand van moreele ontreddering, waarin de wereld zich bevindt, rusten groote verplichtingen op onze beide naties, die gelijkelijk streven naar vooruitgang van de menschheid."
Op 22 Juli heeft het Engelsche Koningspaar afscheid van Parijs genomen. Het vervulde nog een laatste plechtigheid op Franschen bodem: te Villers-Bretonneux werd het monument voor de Australiërs, die in den wereldoorlog op Franschen bodem zijn gevallen en daar werden begraven, door hen onthuld.
(De Nieuwe Eeuw - Nieuwe Rotterd. Crt. - Telegraaf - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Engelsch Koningspaar 3325 G.; Lord Halifax 3180 A.)

C. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: Mary Roberts Rinehart — „The Wall." (Farrer & Rinehart, New York) **(3349 D.)**
Duitsch: A. Doeblin — „Der blaue Tiger." (Querido, A'dam)
W. Schneefuss — „Gefahrenzonen des Britischen Weltreiches." (Goldmann, Leipzig) **(V. b. 3349 D.)**
Engelsch: H. B. Acton — „The alleged fascism of Plato." (Macmillan)
Eric Linklater — „The unpregnable Women." (Cape)
W. S. Shears — „This England." (Hutchinson)
(Vor. ber. 3349 D.)
Fransch: L. Reynaud — „La Démocratie en France." (Flammarion)
A. Thérive — „La fin des haricots." (Grasset)
(Vor. ber. 3349 D.)
Italiaansch: E. Pea — „La Maremmana." (Vallecchi, Firenze) **(Vor. ber. 3340 A.)**
Nederlandsch: E. Raed-de Canter — „De Vreemdeling in Uwe poorten." (A. W. Bouma & Zns., Utrecht)
Elisabeth Zernike — „Morgen weer licht." (Querido, A'dam) **(Vor. ber. 3349 D.)**
Russisch (in het Nederlandsch): Alja Rachmanowa — „Kruisweg der liefde." (Teulings Uitg. Mij., 's-Hertogenbosch '38) **(Vor. ber. 3340 A.)**
(Red. K. H. A.)

D. NEDERLAND. — Beroepsarbeid door gehuwde vrouwen. - De Hooge Raad van Arbeid tegen het ontwerp-Romme. —
De Hooge Raad van Arbeid heeft in zijn dezer dagen gehouden vergadering zijn advies vastgesteld inzake het voor-ontwerp van wet houdende beperkende bepalingen inzake arbeid van gehuwde vrouwen. Daar-

bij heeft de raad zich met 25 tegen 15 stemmen uitgesproken tegen het systeem van het voorontwerp, n.l. een algemeen verbod van arbeid voor gehuwde vrouwen met uitzonderingen. Vóór de doelmatigheid van het voor-ontwerp hebben zich uitgesproken 6 leden en er tegen 25 leden.
Met 29 tegen 10 stemmen heeft de Raad zich uitgesproken vóór de wenschelijkheid, dat alvorens een wetsontwerp tot regeling der onderhavige materie bij de Staten-Generaal aanhangig wordt gemaakt, een onderzoek wordt ingesteld naar

1. den omvang van het verschijnsel in de verschillende bedrijven;

2. de motieven, op grond waarvan deze gehuwde vrouwen in die bedrijven werkzaam zijn;

3. de vraag, of op grond van de aldus verkregen gegevens, een algemeene, dan wel een regeling bedrijfsgewijze, de voorkeur verdient.

(Het Vaderland) **(Vorig bericht 3140 C.)**

A. DR. L. HEYERMANS OVERLEDEN. —
De oud-directeur van den Gemeentelijken Geneeskundigen en Gezondheidsdienst te Amsterdam, dokter L. Heyermans, is op 22 Juli '38, na een ziekte van vele weken overleden.
De heer Heyermans, een broer van wijlen den schrijver Herman en de schilderes Marie Heyermans en van de schrijfster Ida en de voorvechtster voor het Nijverheidsonderwijs Len Heyermans, heeft op 1 Januari van dit jaar zijn taak als directeur van den G. G. G. D. neergelegd ingevolge het bekende raadsbesluit omtrent de vervroegde pensionneering van hoofden van gemeentelijke diensten.
Louis Heyermans werd op 22 December 1873 te Rotterdam geboren. Hij studeerde aan de gemeentelijke universiteit te Amsterdam en heeft, nadat hij in 1900 het artsdiploma verwierf, zijn werkzaam leven in de hoofdstad doorgebracht.

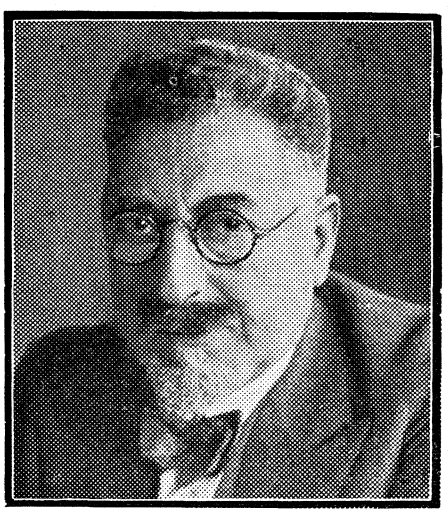

Dr. L. Heyermans.

In 1903, toen de heer Heyermans drie jaar als medicus aan het Ned. Israëlitisch Ziekenhuis verbonden was, is hij benoemd tot gemeente-arts en kwam hij aan het hoofd van de gemeentelijke polikliniek in Amsterdam-Oost. De aldaar opgedane ervaringen brachten hem tot de studie van beroepsziekten en sociale geneeskunde, waarover in 1907, als resultaat van deze studie zijn Handleiding tot de kennis der beroepsziekten verscheen en in 1931 de belangrijk uitgebreide tweede druk. Ook zijn andere publicaties op medisch, sociaal-hygiënisch en toxicologisch gebied vestigden de aandacht op den jongen bekwamen hygiënist. De Delftsche Hoogeschool noodigde hem uit voor de studenten een cursus over beroepsziekten en bedrijfshygiëne te geven, en de Amsterdamsche universiteit liet hem toe als privaat-docent.
Op 1 Januari 1919 werd de heer Heyermans als opvolger van dr. J. L. C. Wortman benoemd tot directeur van den geneeskundigen dienst. Hij vond dezen nog geheel zooals hij destijds door dr. Menno Huizinga, den eersten directeur, onder wethouder Gerritsen opgezet was, als bezuinigingsmaatregel tegen de te gemakkelijke opneming van gemeente-patiënten in de ziekenhuizen, waardoor een nijpend tekort aan ziekenhuisruimte ontstaan was.
Heyermans heeft het werk, door deze beiden begonnen, voortgezet en niet alleen uitgebreid, doch tevens is hij er in geslaagd de G. G. D., waar publiek en artsen min of meer achterdochtig tegenover stonden in den aanvang, populair te maken in Amsterdam. Zijn onvermoeide werkkracht en zijn organisatietalent zijn hem daarbij, evenzeer als zijn groote kennis der sociale geneeskunde en van maatschappelijke vraagstukken, te stade gekomen. Aan den arbeid, dien hij buiten zijn werk voor den G. G. D. verrichtte, willen wij echter nog eenige woorden wijden.
Het spreekt vanzelf, dat zijn bemoeienis lag op sociaalmedisch gebied, hij schreef op dit gebied geregeld artikelen en behandelde verschillende belangrijke onderwerpen, en als gedelegeerde van tal van geneeskundige en sociale lichamen, waarin hij qualitate qua of uit persoonlijke belangstelling lid was, gaf hij blijk van zijn groote ervaring. Zijn woord was steeds levendig en interessant, zooals zijn geest steeds onvermoeid en scherp critisch bleek.
Ook in de S.D.A.P., waarvoor dokter Heyermans eenige jaren zitting had in de Provinciale Staten van Noord-Holland, werden zijn suggesties met belangstelling gehoord.
En de vertegenwoordigers der pers van alle richtingen, feitelijk waren zij allen, vooral de ouderen onder hen, mèt hem in zijn belangrijke functies opgegroeid, waren zijn speciale vrienden. Hij, zoon van den vermaarden verslaggever van de „Nieuwe Rotterdamsche Courant", wijlen den heer Herman Heyermans, wiens kinderen diens groote gaven hebben geërfd, wist het journalistieke werk te waardeeren en stond de persmenschen bij iedere gebeurtenis, liggende op zijn terrein, trouw ter zijde.
En als de laatste kwart eeuw de geneeskundige verzorging der Amsterdamsche bevolking voor geen enkele groote stad in binnen- en buitenland onderdoet, ja zelfs in menig opzicht vooraan staat, heeft Lou Heyermans daarin ruimschoots zijn deel gehad.

(Alg. Handelsblad - De Telegraaf)
(Vor. ber. Dr. L. Heyermans 3078 H.)

23 JULI 1938

B. NEDERLAND. — Duitsche Transferregeling verlengd. —
De Vereeniging voor den Effectenhandel herinnert er aan, dat de Nederlandsch-Duitsche Transferovereenkomst tot 31 Augustus 1938 is verlengd. Deze overeenkomst heeft thans betrekking op de renten, dividenden, huren, pachten en dergelijke opbrengsten van vorderingen op Duitsche debiteuren, voor zoover de coupons, dividenden, enz. zijn vervallen en betaalbaargesteld 1 Juli 1936 tot en met 31 Aug. 1938, de tegenwaarde der coupons, dividenden enz. 1 Juli 1937 tot en met 31 Aug. 1938 bij de Konversionskasse für deutsche Auslandsschulden te Berlijn is gestort en de vorderingen eigendom zijn van „Nederlandsche schuldeischers" in den zin van het bovengenoemde Transferprotocol. (Keesings Financieel Archief)
(Vorig bericht 3340 C.)

C. SOVJET-RUSLAND. — Spanning in zake den heuvel bij Tsjangkoefeng. —
Er heerscht sterke spanning tusschen Moskou en Tokio. De Russen volharden in hun bezetting van den heuvel bij Tsjangkoefeng in Mandsjoekwo, die volgens de Japansche autoriteiten tot Mandsjoekwo, dus ook aan Japan, behoort. De Japansche gezant te Moskou, Sjigemitsoe en Litwinof voeren besprekingen, welke tot nu toe geen oplossing hebben gebracht.
(Telex-A. N. P.)

A. **Het Fransche Bankwezen. —**
De volgende beschouwing over het Fransche bankwezen ontleenen wij aan de „Telegraaf" van 2 Juli '38:
Het Fransche bankwezen heeft alle storingen op monetair gebied uitstekend doorstaan en zelfs in menig opzicht zijn positie kunnen verbeteren. De financieele instellingen kunnen in twee groote groepen: de z.g. deposito-banken of „établissements de crédit" en de industrie-banken of „banques d'affaires", worden verdeeld. De eerste categorie komt, wat werkwijze en organisatie betreft, overeen met de Nederlandsche banken; zij maakt haar bedrijf van het aannemen van gelden in deposito of rekening-courant en zet deze uit door het disconteeren van wissels of het verleenen van voorschotten. De „banques d'affaires" daarentegen, alhoewel zij natuurlijk ook en met graagte vreemde gelden accepteeren, maken haar specialiteit van het oprichten en financieren van ondernemingen. Zij zijn dus uiteraard veel gevoeliger voor de fluctuaties van de conjunctuur dan eerstgenoemde. In tijden van groote algemeene bedrijvigheid behalen zij in den regel zeer belangrijke winsten in verhouding tot haar aandeelenkapitaal; een crisis-periode tast echter haar bedrijfsresultaten veel sterker aan dan die van de „établissements de crédit".

Deposito-banken. — De zes instellingen, die als het ware de Fransche „big six" vormen, zijn, in alfabetische volgorde: de Banque Nationale pour le Commerce et l'Industrie (voortzetting van de in 1931 in déconfiture geraakte Banque Nationale de Crédit), de Comptoir National d'Escompte de Paris, de Crédit Commercial de France, de Société Générale de Crédit Industriel et Commercial, de Crédit Lyonnais en de Société Générale pour favoriser le développement du commerce et de l'Industrie en France.
De onderlinge belangrijkheid dezer banken treedt naar voren uit de volgende opstelling, die de voornaamste balansposten van iedere instelling in pCt. van het totaal aangeeft.

CIJFERS VAN 31 DECEMBER 1937.

	Kas en Wissels	Debiteuren	Crediteuren	Kap. en Res.
B. N. C. I.	10.3	8.8	10.4	4.6
C. N. E. P.	21.8	20.2	20.9	24.1
C. C. F.	6.9	8.4	6.9	12.0
C. I. C.	5.3	4.8	5.8	3.5
Crédit Lyonnais	31.1	32.3	31.0	34.9
Soc. Générale	24.6	25.5	25.0	20.9
	100.0	100.0	100.0	100.0

Uit een en ander blijkt, dat de drie „mastodonten" van het Fransche bankwezen: de Crédit Lyonnais, de Comptoir National d'Escompte en de Société Générale 75 à 80 % der totaal-cijfers van de „big six" voor hun rekening nemen, waarvan eerstgenoemde alléén bijna een derde.
Hoe de voornaamste balansposten zich tijdens de laatste jaren bewogen hebben, blijkt uit onderstaande tabel, waarin de gecombineerde cijfers der zes groote deposito-banken opgenomen zijn. De cijfers van 1913, die van 1926 (eerste na-oorlogsche devaluatie van den frank) alsmede die van 1931 (vooravond van de later ingetreden crisis-periode) zijn hieraan toegevoegd.
Indien men nagaat hoe het thans met de goudwaarde der verschillende balansposten is gesteld, doet men onmiddellijk de zeker niet opwekkende ontdekking, dat eind 1937 de goudwaarde der crediteurensaldi — evenals trouwens van de andere posten — belangrijk lager was dan in 1913. Hierbij kan echter worden opgemerkt, dat de bankdeposito's in tijden van devaluatie nooit zoo sterk stijgen als de munteenheid daalt en dat het aldus verstoorde evenwicht vrij snel pleegt te worden hersteld, wanneer de monetaire situatie maar weer eenmaal gezond geworden is. Dit neemt niet weg, dat de balanscijfers duidelijk de door een te sterke muntontwaarding teweeggebrachte algemeene verarming demonstreeren, waarbij voor het oogenblik nog als bezwarende omstandigheid geldt, dat de goudwaarde aan het eind van het vorig jaar ook lager was dan in 1926.
Hieronder volgen de cijfers van 1913, 1931 en 1937. Voor de laatste twee jaar zijn zij omgerekend in voor-oorlogsche goudfranken, waarbij de frank van 1931 ruw aangenomen is op 20 % en die van 1937 op 10.3% van de oude pariteit.

FRANKRIJK

BALANSPOSTEN IN VOOR-OORLOGSCHE GOUDFRANKEN.
(In millioenen.)

Debet:	1913	1931	1937
Kasmiddelen	698	2.668	983
Wisselportef.	3.952	4.335	2.222
Debiteuren	3.112	2.861	1.037
Diversen	123	89	75
Totaal	7.885	9.953	4.317
Credit:			
Kapitaal en Res.	1.174	753	361
Crediteuren	6.673	9.118	3.899
Diversen	38	82	57
Totaal	7.885	9.953	4.317

GECOMBINEERDE BALANSEN DER ZES GROOTE FRANSCHE DEPOSITO-BANKEN.
(In millioenen franken.)

Debet:	1913	1926	1931	1933	1934	1935	1936	1937
Kasmiddelen	698	4.870	13.343	8.722	8.773	7.499	7.645	9.545
B. D. N. *) en Wissels	3.952	18.952	21.675	22.957	21.209	18.697	20.408	21.574
Debiteuren	3.112	7.141	14.304	10.652	10.328	10.194	9.832	10.067
Diversen	123	423	445	345	387	638	659	726
Totaal	7.885	31.386	49.767	42.676	40.697	37.028	38.544	41.912
Credit:								
Kapitaal en Reserves	1.174	1.780	3.767	3.458	3.464	3.473	3.478	3.503
Crediteuren	6.673	29.225	45.592	38.869	36.924	33.211	34.735	37.859
Diversen	38	381	408	349	309	344	331	550
Totaal	7.885	31.386	49.767	42.676	40.697	37.028	38.544	41.912

*) Bons de la Défense Nationale.

DIVIDENDEN DER ZES GROOTE FRANSCHE DEPOSITO-BANKEN.

	1913	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
B. N. C. I.	5	—	—	—	4	4	4	6
C. N. E. P.	8	10	10	10	10	10	8	10
C. C. F.	6½	10	10	10	8	8	7	7.6
C. I. C.	13	10¾	9	8	8	6½	6	7½
Crédit Lyonnais	13	20	20	20	20	20	20	20
Société Générale	8	18	18	18	18	18	16	16

In goudwaarde berekend, beliepen dus de crediteurensaldi eind 1937 ca. 58% van die van 1913 en ca. 43% van die van 1931. Zonder twijfel is die verhouding thans iets ongunstiger, aangezien het betaalmiddel thans nog slechts ca. 8½% — tegen 10,3% eind 1937 — van de vroegere goudpariteit vertegenwoordigt en het zeer onwaarschijnlijk mag heeten, dat de in Mei '38 geconstateerde stijging der vreemde middelen bij de banken omgekeerd evenredig aan de daling van den frank geweest is.
De hierboven uitgevoerde herleiding op goudbasis stelt voorts in het licht, dat de huidige balansen belangrijke stille reserves moeten verbergen.
Men kan n.l. niet anders dan als vaststaand aannemen, dat een zeker deel van de activa sedert 1913 in goud gerekend, zoo niet gestegen, dan toch ten minste gelijk gebleven is. Er zitten dus in de gepubliceerde cijfers veel en veel te lage waardeeringen, zonder dat men echter eenige aanwijzing heeft, waar zij zich bevinden. Dit schijnt ook ten deele het bezwaar op te heffen, dat het kapitaal en de zichtbare reserves der zes groote Fransche deposito-banken thans nog slechts 31% van de voor-oorlogsche cijfers vertegenwoordigen.

Banques d'Affaires. — Het verschil, dat men onmiddellijk constateert tusschen deze soort en de depositobanken is vooral gelegen in de intensiteit der veranderingen, welke plaats gegrepen hebben. De Banque de Paris et des Pays-Bas en de Banque de l'Union Parisienne, die de twee groote Fransche industrie-banken zijn, hebben sedert eenige jaren in veel sterker mate dan haar zusterinstellingen geprofiteerd van de ingetreden verbetering.
Het meest verheugende verschijnsel bij de industriebanken is ongetwijfeld het plotselinge herstel van de rentabiliteit. Drie jaar achtereen had de Banque de Paris het dividend gepasseerd en zes jaar lang kon de Banque de l'Union Parisienne niet tot een winstuitkeering overgaan. Over 1937 hebben beide echter weer voor het eerst een dividend gedeclareerd.
Winstuitkeeringen over de laatste jaren:

	Banque de Paris et des Pays-Bas	Banque de l'Union Parisienne
1913	15%	10%
1926	17%	11%
1931	12%	——
1932	10%	——
1933	10%	——
1934	——	——
1935	——	——
1936	——	——
1937	5%	5%

De toekomstige ontwikkeling der industriebanken zal natuurlijk voor een groot deel afhangen van de manier, waarop het Fransche bedrijfsleven zich zal weten te herstellen. Voor het oogenblik laat dit herstel nog veel te wenschen over, maar een compensatie wordt gevormd door de omstandigheid, dat de „banques d'affaires" zeer internationaal georiënteerd zijn en dus, althans tot in den herfst van 1937, geprofiteerd hebben van de sterk verbeterde wereldconjunctuur. (De Telegraaf)

(Vorig bericht Banken 2914 A.)

24 JULI 1938

A. VEREENIGDE STATEN. — Betalingsbalans. — Aan een beschouwing van „Econ. Voorlichting" over de betalingsbalans der V. S. ontleenen wij:
De betalingsbalans der V. S. pleegt steeds groote belangstelling te wekken. In de laatste jaren was dit zelfs in bijzondere mate het geval, aangezien de structuur dezer balans in 1936 een belangrijke kentering had vertoond. Vóórdien had bedoelde structuur zich gekenmerkt door een zekere tegenstelling: Als crediteurstaat moesten aan de V. S. aanzienlijke bedragen uit het buitenland toevloeien uit hoofde van rentebetalingen en aflossingen, welke uiteindelijk in goederen moesten worden voldaan, maar desondanks gaf de handelsbalans — als eenige handelsbalans van de crediteurstaten — telkenjare een uitvoer-overschot te zien.
Tegenover dit actieve saldo stonden weliswaar passieve saldi, die uit te betalen scheepsvrachten, toeristenuitgaven en immigrantenremises voortvloeiden, doch als uitkomst hiervan resulteerde in de laatste jaren óf een actief saldo, óf een passief saldo dat geringer was dan de ontvangsten uit rentevorderingen. Hieruit viel de conclusie te trekken, dat de V. St. een deel van hun vorderingen in goud betaald kregen; blijkbaar konden deze niet worden vereffend door het zenden van goederen of het verleenen van diensten, maar moest, ter afwikkeling dier posten, goud naar de V. S. worden gezonden. Inderdaad blijkt uit de desbetreffende gegevens, dat de V. S. in de meeste na-oorlogsjaren aanmerkelijke bedragen aan goud ontvingen — in de periode 1934—1937 naar rato van 1 tot 1¾ milliard dollar per jaar — hetgeen een weerspiegeling is van den in die jaren naar de V. S. gerichten kapitaalstroom.
Het jaar 1936 evenwel bracht in die positie een kentering; de balans der loopende posten (beweging van goederen en diensten) gaf, voor het eerst sinds den wereldoorlog een werkelijk passief saldo aan. Uiteraard rees toen de vraag, of die ontwikkeling zich in de volgende jaren zou voortzetten en of het jaar 1936 dus moest worden beschouwd als een jaar, dat een nieuwe periode had ingeluid.
De onlangs door het U.S. Department of Commerce gepubliceerde voorloopige cijfers van de betalingsbalans over 1937 geven op deze interessante vraag nog geen definitief antwoord. Neemt men in aanmerking, dat de Amerikaansche invoer in de eerste maanden van 1938 aanmerkelijk is verminderd, ter wijl de uitvoer zelfs nog in niet onbelangrijke mate is toegenomen, dan moet men zeker rekening houden met de mogelijkheid, dat de betalingsbalans in 1938 haar oude structuur zal herkrijgen.
In onderstaande opstelling trekt verder vooral de aandacht de vermindering van den kapitaalinvoer, waarmede overigens een tendens wordt voortgezet, die zich reeds in het jaar tevoren begon af te teekenen. Daarentegen is de goudinvoer aanzienlijk toegenomen, al is het peil van 1935 nog lang niet bereikt. De zilveraankoopen zijn sinds 1935 elk jaar met ongeveer 50% verminderd.

Betalingsbalans der Ver. Staten over de jaren 1934-1937.

	1934	1935	1936	1937
	(in millioen dollar)			
Goederenuitvoer	+ 2.133	+ 2.283	+ 2.456	+ 3.345
Goedereninvoer	— 1.655	— 2.047	— 2.423	— 3.084
Uitvoeroverschot	+ 478	+ 236	+ 33	+ 261
Scheepsvrachten	— 35	— 36	— 61	— 110
Toeristenuitgaven	— 245	— 292	— 364	— 455
Immigrantenremises enz.	— 131	— 115	— 180	— 175
Interesten en div.	+ 461	+ 330	+ 330	+ 345
Diversen	+ 33	+ 60	+ 82	+ 85
Saldo loopende posten	+ 561	+ 183	— 160	— 49
Saldo kapitaalsbeweging op langen termijn	+ 202	+ 462	+ 773	+ 512
Saldo idem op korten termijn	+ 184	+ 1.075	+ 404	+ 290
Saldo kap. balans	+ 386	+ 1.537	+ 1.177	+ 802
Goudbeweging	— 1.217	— 1.739	— 1.030	— 1.386
Zilveraankoopen	— 86	— 336	— 174	— 83

(Econ. Voorlichting) **(V. b. Econ. Toestand 3103 A.)**

B. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Eischen Poolsche minderheid grootendeels ingewilligd. —
Eenigen tijd geleden heeft de Poolsche minderheid in Tsjecho-Slowakije minister-president Hodza een memorandum overhandigd, waarin in 85 punten de eischen van deze minderheid waren samengevat.
De „Slovenski Hlan", welk blad in nauwe betrekking tot den minister-president staat, schrijft thans, dat de regeering er in heeft toegestemd de meeste van

deze eischen in te willigen. In het bijzonder zal de schoolkwestie tot volle tevredenheid van de Polen worden opgelost. Verder zal bij de spoorwegen het tweetalen-systeem worden ingevoerd in die gebieden, welke overwegend Poolsch zijn. De minister van Landsverdediging heeft voorts verklaard er geen bezwaar tegen te hebben, wanneer de militaire opleiding van Poolsche recruten door Polen wordt verzorgd.
Andere eischen van de Poolsche minderheid worden nog bestudeerd. (Slovenski Hlan - Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht 3210 E.)

A. OSLO-STATEN. — Bijeenkomst te Kopenhagen. - Resolutie. —
Het ministerie van Buitenlandsche Zaken te Kopenhagen deelt mede:
De ministers van Buitenlandsche Zaken van België (Spaak), Denemarken (Munch), Finland (Holsti), Luxemburg (Bech), Nederland (Patijn), Noorwegen (Koht) en Zweden (Sandler), die op 23 en 24 Juli te Kopenhagen hebben vergaderd, hebben den internationalen toestand aan een bestudeering onderworpen. Zij erkennen, dat de toestand eenige reden tot ongerustheid geeft, doch zij blijven vol vertrouwen in de hoop, dat de volken en staatslieden het noodige zullen doen om voor de ernstige problemen van het oogenblik een oplossing te vinden. De te Kopenhagen vertegenwoordigde landen zijn bereid, actief mede te werken aan ieder internationaal streven naar verzoening in een geest van onpartijdigheid en onafhankelijkheid ten opzichte van de verschillende mogendhedengroepen. Zich bewust van de gevaren van een bewapeningswedloop zijn de ministers het er over eens, dat alle mogelijkheden bestudeerd moeten worden om te komen tot een internationaal accoord, dat een einde zal maken aan den bewapeningswedloop. Zij zijn o.a. vastbesloten elk initiatief te steunen, dat de totstandkoming van een conventie inzake luchtbombardementen beoogt.
De ministers zijn er van overtuigd, dat hun landen de deelname aan het werk van den Volkenbond moeten voortzetten. Zij stellen vast, dat hun onderscheidene regeeringen vastbesloten zijn, de uitgestippelde gedragslijn te blijven volgen, en dat zij van meening zijn, dat het sanctiestelsel onder de tegenwoordige omstandigheden en na de praktijk der laatste jaren, een niet-verplichtend karakter heeft gekregen.
De ministers kwamen overeen, de tusschen hen gesloten accoorden inzake bestudeering van kwesties van gemeenschappelijk belang te handhaven. Zij zullen ter gelegenheid van de volgende Volkenbondsvergadering te Genève bijeenkomen.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Oslo-Conventie 3263 F.)**

B. BULGARIJE. — Einde van de censuur. - Nieuwe perswet. —
De minister van Justitie heeft in de Kamer een wetsontwerp ingediend, dat ten doel heeft een einde te maken aan de censuur, welke was ingesteld na den staatsgreep van 19 Mei 1934. Wel zal een zekere contrôle uitgeoefend worden in bepaalde gevallen of wanneer de belangen van het land worden bedreigd. Persdelicten worden met strenge straffen bedreigd.
(Agence Belga)

25 JULI 1938

C. VEREENIGDE STATEN. — Het tekort op de begrooting. —
De door president Roosevelt gepubliceerde herziene begrooting toont aan, dat de uitgaven een record beteekenen voor vredestijd. Het bruto tekort wordt geraamd op 4.084.000.000 dollar en is het op een na grootste tekort sinds den wereldoorlog.
De president heeft berekend, dat het Congres waarschijnlijk gedwongen zal zijn nog 500 millioen dollar toe te kennen voor de „Works progress administration". De uitgaven voor defensie-doeleinden zullen waarschijnlijk met 76 millioen dollar stijgen tot het na-oorlogsche record van 1.050.000.000 dollar. Rekening houdende met het door de schatkist verkregen saldo uit de goud-sterilisatie, en de inkomens uit andere bronnen, is Roosevelt van meening, dat slechts 2.805.000.000 dollar geleend behoeft te worden om in het tekort te voorzien. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Begrooting 3279 A.; Tekort 2856 F.; Overzicht 3083 A.)

D. BRAZILIE. — Economische toestand. - Schuldendienst - Handel met Nederland. —
Uit de diverse gegevens, verstrekt door Economische Voorlichting, en mededeelingen door den tijdelijken zaakgelastigde te Rio de Janeiro, mr. Eschauzier, blijkt, dat, sedert het tijdstip van afkondiging van een moratorium in de laatste helft van 1937, diverse plannen in werking zijn gesteld, waardoor de financieele toestand, die door verschillende exportmaatregelen o.a. betreffende koffie, op losse schroeven was komen te staan, drastisch gesaneerd wordt. In dit verband vermelden wij o.a. de projecten, die beoogen het voor Brazilië zoo nijpende transportprobleem tot een althans gedeeltelijke oplossing te brengen, de instelling van een uniforme omzetbelasting van 1¼ %, en de afschaffing van tusschenstaatsche belastingen en exportheffingen.
Een bevredigend verschijnsel is het stijgende aandeel dat andere producten dan koffie in den export innemen. Van 1933 op 1937 is het aandeel van den koffie-export in den totalen uitvoer gedaald van 73.10 % tot 42.05 %. Daarentegen is het aandeel van den katoenexport gestegen van 1.03 tot 18.85 %, en dat van andere producten van 25.87 tot 39.10 %.
Met betrekking tot den handel met Nederland dienen de volgende cijfers:

Uitvoer naar Nederland	£ 1.410 millioen goud
Invoer uit Nederland	£ 436 millioen goud
Saldo import in Nederland	£ 974 millioen goud

Wat de vooruitzichten van de twee voornaamste exportproducten koffie en katoen betreft diene het volgende:
Koffie: Na 3 Nov. 1937 — het tijdstip van de nieuwe koffiepolitiek — heeft zich de export gunstig ontwikkeld.

November	868.000 balen
December	1.417.000 balen
Januari	1.562.000 balen
Februari	1.298.000 balen
Maart	1.388.000 balen

De prijzen zijn in deze periode echter gedaald van 11¼ dollar tot 7¾ dollar. Wanneer Brazilië zijn export tot 15 millioen balen kan opvoeren (verleden jaar 12 millioen), zal het verlies, dat uit deze prijsdaling is ontstaan, worden opgeheven.
Katoen: De export van katoen steeg èn naar hoeveelheid èn naar waarde:

		millioen goud
in 1936	200.313 ton	waarde £ 746
in 1937	236.181 ton	waarde £ 802

Naar schatting uit betrouwbare bron zijn Nederlanders bezitters van ca. $ 1.800.000 hier genoteerde en ca. £ 5.000.000 directe staatsleeningen, waarop volgens het Aranha-plan in 1937 nog betaald werd aan rente ca. $ 56.600 en £ 148.000, zoodat zeer zeker een Nederlandsch belang beschermd zou worden bij het doen voortzetten van den gedeeltelijken rentedienst.
Dat de naaste toekomst er ook gunstiger uitziet, blijkt ook uit een mededeeling waarin de aandacht gevestigd wordt op de teleurstelling, die Brazilië heeft ondervonden met zijn compensatiehandel met Duitschland en dezen handel thans vrijwel stopgezet heeft. Het gevolg is zeer zeker dat het naar een betere verstandhouding met Amerika en Engeland zal streven en dit wellicht ook van eenigen invloed zal kunnen zijn op de houding van de Braziliaansche regeering ten opzichte van de buitenlandsche schulden. (Econ. Voorlichting)
(Vor. ber. Fin. 1817 F.; Handel m. Nederl. 3018 B.)

E. NEDERLAND. — Criminaliteit. —
Blijkens de zoo juist verschenen gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek, waarin vergelijkende tabellen zijn opgenomen, is de criminaliteit stijgende. Het totaal aantal onherroepelijke veroordeelingen van strafrechtelijk meerderjarigen bedroeg in het eerste kwartaal van 1938 5676 tegen 5251 in het overeenkomstige kwartaal van het vorige jaar of 425 meer dan in 1937. Behalve die tegen openbare orde, het openbaar gezag en bedelarij, geven alle misdrijf-rubrieken over de eerste kwartalen een stijging te zien.

Misdrijven:	1e kw. 1938	1e kw. 1937
openbare orde	479	531
bedelarij, enz.	139	144
zedenmisdrijven	429	330
econ. misdrijven	2819	2569
tegen het leven	1438	1332
ruwheidsmisdrijven	279	226

Het totaal aantal onherroepelijke veroordeelingen van strafrechtelijk minderjarigen vertoont over het eerste kwartaal een stijging met 17, van 786 in 1937 naar 803 in 1938. Deze toeneming is uitsluitend veroorzaakt door stijging van het aantal economische misdrijven (van 589 op 637); belangrijk lager was in het eerste kwartaal van 1938 het getal veroordeelingen wegens misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag, te weten 5 (1ste kwartaal 1937: 15) en ruwheidsmisdrijven: 44 (was 1ste kwartaal 1937: 57).
De gunstige afneming van misdrijven tegen openbare orde en gezag komt ook duidelijk tot uiting in de totaalcijfers over de jaren 1934 tot en met 1937. De cijfers over die jaren voor de groepen zedenmisdrijven en economische misdrijven zijn echter voortdurend stijgende; zij zijn thans hooger dan in de jaren 1911 tot en met 1913. (Centr. Bureau v. d. Statistiek)
(Vorig bericht 3130 E.)

A. BELGIE. — Conscience-Herdenking. —
Er is in België nooit een schrijver geweest, die zoowel tijdens als na zijn leven zóó dikwijls en telkens op zóó grootsche wijze is herdacht en gevierd geworden, als Hendrik Conscience, de man waarvan men zegt, „dat hij zijn volk leerde lezen". Nu weer wordt Conscience gevierd, omdat het op 31 December 1938 juist honderd jaar geleden zal zijn, dat zijn meesterwerk „De Leeuw van Vlaanderen" werd geschreven.

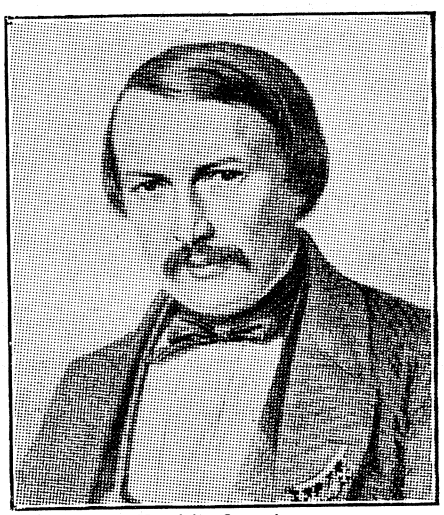
Hendrik Conscience.

Van de meer dan honderd boeken, die Conscience heeft voortgebracht, staat dit werk aan de spits der belangstelling, niet alleen in het oeuvre van Conscience zelf, maar in de geheele lectuur van het Vlaamsche volk van heden, dat nog altijd de frissche, zij het dan ook romantische literatuur van dezen grooten Antwerpenaar leest. (Het Laatste Nieuws)
(Vorig bericht 1076 C.)

26 JULI 1938

B. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging van de Ziektewet. —
Ingediend is op 21 Juli '38 een wetsontwerp tot wijziging der Ziektewet.
Aan de Memorie van Toelichting ontleenen wij het volgende:
Ingevolge het bepaalde onder letters a en b van het eerste lid van artikel 53 der Ziektewet is de Raad van Arbeid, onderscheidenlijk de Bedrijfsvereeniging, welke het risico der verzekering draagt, bevoegd de uitkeering van ziekengeld, onderscheidenlijk de uitkeering wegens zwangerschap of bevalling, te weigeren, indien de ongeschiktheid tot werken bestond op het tijdstip, dat de verzekering een aanvang nam, onderscheidenlijk indien de zwangerschap is ontstaan vóór den dag, waarop de verzekering een aanvang nam, of de bevalling is geschied binnen zes maanden na genoemden dag.
Tevens wordt voorgesteld om aaneensluitende verzekeringen bij verschillende uitvoeringsorganen als één onafgebroken verzekering te doen gelden.
(De Telegraaf) **(Vor. ber. Ziektewet 2664 H.)**

C. TIN. — Tinbufferpool opgericht. —
Bijzonderheden zijn gepubliceerd over de tinbufferpool, waarvan de voornaamste wel is, dat men zich ten doel stelt den tinprijs op een bevredigend niveau te handhaven en de prijsfluctuaties beperkt te houden tusschen 200 en 230 pond sterling.
De voorraad van de pool is voorloopig vastgesteld op ongeveer 10.000 ton tin. Deze hoeveelheid kan verhoogd worden bij besluit van het Intern. Tin Committee tot max. ongeveer 15.000 ton.
Het comité zal van tijd tot tijd speciale hoeveelheden vaststellen, waaruit de pool gevormd zal worden.
Elk aan het tinrestrictie-schema deelnemend land is gerechtigd om aan de vorming van de pool bij te dragen in de verhouding tot de haar toegewezen standaard-tonnages.
Van de aan de pool toegekende hoeveelheid zal 50 % uiterlijk 31 Oct. 1938 en de rest uiterlijk 31 Jan. 1939 moeten zijn geleverd.
Alle aan de bufferpool toegewezen voorraden, zullen zoo spoedig mogelijk in de statistiek der zichtbare voorraden, door het International Tin Committee worden opgenomen.
De organisatie van het beheer van de pool is als volgt samengesteld:
Een executief comité zal worden benoemd en bestaan uit een directeur en een assistent-directeur, die beiden onafhankelijk van de tin-industrie moeten zijn. Naast dit comité zal een kantoor te Londen worden opgericht.
Een sub-commissie, bestaande uit den voorzitter en den vicevoorzitter van het Intern. Tin Committee zullen, met den vertegenwoordiger van de Boliviaansche delegatie, dit executief comité benoemen.
Indien de kas-saldi van de pool te eeniger tijd de £ 2½ millioen overschrijden, zal het saldo onmiddellijk worden uitgekeerd aan de deelnemende landen naar verhouding tot hun bijdragen in den poolvoorraad.
De pool zal blijven bestaan, zoolang het internationale restrictieschema van kracht blijft. (Keesings Financieel Archief)
(Vorig bericht Tin 3314 A.)

D. ITALIE. — Rassenleer. - Veroordeeling door Z.H. den Paus. —
De Paus heeft in een te Castel Gandolfo gehouden toespraak tot 200 jeugdige geestelijken der Italiaansche katholieke actie zijn veroordeeling van de rassenleer uitgesproken. Hij zeide o.a.: „Men zou waarlijk zeggen, dat men het artikel van het credo: „credo in ecclesiam catholicam" heeft vergeten. Katholiek en universeel, en niet racistisch, noch nationalistisch, noch separatistisch, maar katholiek. Men moet den belangrijksten geest, den geest des geloofs, overal uitdragen. Er bestaat niets verfoeilijkers dan die geest van separatisme, van overdreven nationalisme, die juist omdat hij niet christelijk is, tenslotte ook ophoudt menschelijk te zijn". (De Maasbode)
(Vor. ber. 3350 B.; Z.H. Paus Pius XI 3072 A.)

E. MALTA. — Status der Italiaansche bevolking. —
Sinds het Italiaansch-Britsche accoord werd gesloten, heeft de Romeinsche pers zich er van onthouden eenige toespeling op de kwestie van den status der Italiaansche bevolking op Malta te maken. Op 22 Juli '38 evenwel publiceert de „Tribuna" een artikel, waarin het blad terugkomt op de „Italiaansche grieven" tegen het Britsche bestuur op genoemd eiland. Met name keert het zich tegen sir Harry Luke, den oud-gouverneur, die gedurende ruim acht jaar „het ijverigste instrument van de anti-Italiaansche politiek der regeering te Londen" is geweest.
Na eenige „anti-Italiaansche" incidenten te hebben opgesomd, besluit de „Tribuna": „De vernederingen, die de bewoners van Malta hebben moeten verduren, maar waarin zij nooit zullen berusten, vormen een der hinderpalen voor een entente tusschen de twee groote bewakers van de Middellandsche Zee. De Engelsch-Italiaansche betrekkingen worden er door bemoeilijkt, de atmosfeer bedorven".
(Tribuna - Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht Grondwet 2465 E.)

A. FRANKRIJK. — Het bezoek van het Engelsche koningspaar aan Parijs. - Duitsch commentaar. —

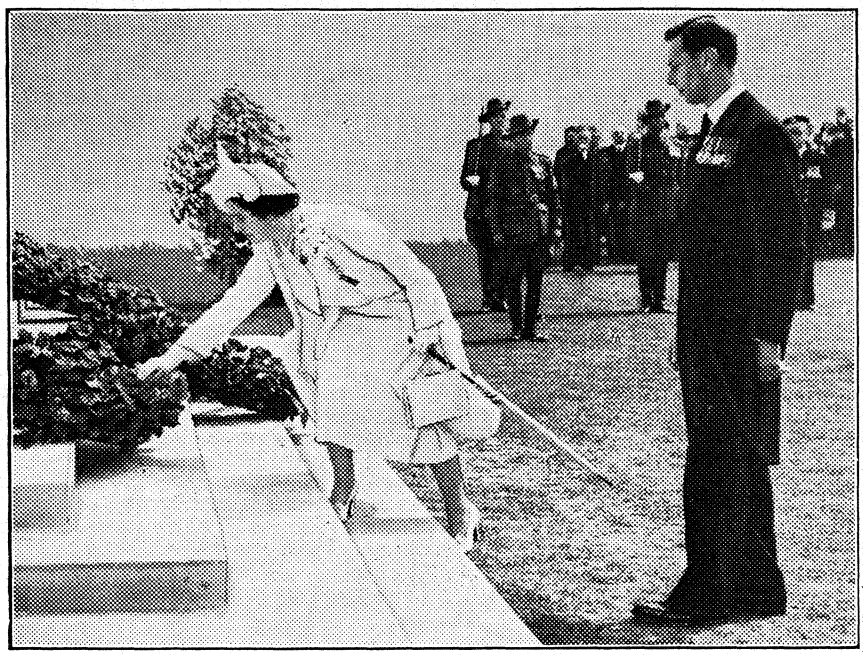

Alvorens afscheid te nemen van Frankrijk, onthulde het Engelsche koningspaar op 22 Juli '38 te Villers-Bretonneux het monument voor de Australiërs, die in den wereldoorlog op Franschen bodem zijn gevallen en daar werden begraven.

Het Duitsche hoofdorgaan der regeering, de „Völkischer Beobachter", wijdde op 24 Juli '38 een hoofdartikel aan dit bezoek, onder den veelzeggenden titel: „Het succes van Parijs". Daarin wordt er al dadelijk op gewezen, dat het blad reeds in de dagen, welke aan de komst van de hooge Engelsche gasten vooraf gingen, had betoogd, dat men in Duitschland hoopte, dat door deze feestelijke ontmoeting Frankrijk moreel gesterkt zou worden en dat deze terugkeer van het Fransche gevoel van veiligheid tot de algemeene ontspanning zou bijdragen.

„Deze verwachting is vervuld", schrijft het Duitsche blad „het bezoek aan Parijs is als een schrede voorwaarts te beschouwen".

(Alg. Handelsblad) **(V. b. 3359 B.)**

B. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Britsch adviseur, lord Runciman, naar Praag. —

Naar te Praag officieel wordt medegedeeld, zal de Britsche oud-minister, lord Runciman, naar de Tsjechische hoofdstad gezonden worden om de regeering aldaar van advies te dienen bij haar onderhandelingen met de Sudeten-Duitschers en haar behulpzaam te zijn bij een regeling van deze kwestie. De regeering te Praag heeft zich accoord verklaard met dit aanbod van de Britsche regeering, die op deze wijze wenscht te voorkomen, dat de besprekingen tusschen dr. Hodza en Henlein in een impasse geraken. Te Berlijn heeft men met groote voldoening kennisgenomen van dezen stap der Engelsche regeering.

(Telegraaf) **(Vor. ber. Sudeten-Duitschers 3358 A.)**

C. BELGIE. — Monument voor Koning Albert onthuld. —

In tegenwoordigheid van koning Leopold, zijn moeder koningin Elisabeth, zijn broer prins Karel, kroonprins Boudewijn, prinses Joséphine-Charlotte, vertegenwoordigers van de vroegere geallieerde legers, het corps diplomatique en tal van andere autoriteiten, werd op 24 Juli '38 het grootsche monument onthuld, dat de Belgische oud-strijders hebben opgericht voor koning Albert, hun opperbevelhebber uit den wereldoorlog.

Als plaats voor het monument is de vlakte bij den Yzer gekozen, aan de grens van het Belgische gebied, waar de Belgische soldaten tot het einde van den oorlog zoo moedig hebben standgehouden, om het laatste onbezette stukje grond te verdedigen.

Leem van de slagvelden heeft gediend voor den bouw, die in hoofdzaak door oud-strijders is uitgevoerd, die ook het benoodigde geld hebben bijeengebracht.

Drie millioen francs werden bij openbare inschrijving verkregen. De veteraan Karel Aubroeck maakte het standbeeld, zijn wapenbroeder De Ridder ontwierp het monument en het speciale Vlaamsche gedicht is van August van Cauwelaert.

De baksteen is vervaardigd van klei van de beroemde slagvelden in Vlaanderen: Steenstraete, Reigersvliet enz.

Frankrijk had maarschalk Pétain afgevaardigd, Engeland Sir Robert Wighham, de Vereenigde Staten luit.-kolonel Fuller, terwijl de Italiaansche ambassadeur Preziosi speciaal afvaardigd was door de dochter van koning Albert, Italië's kroonprinses Marie-José, en haar gemaal prins Umberto. (Het Laatste Nieuws)

(Vorig bericht Koning Albert 1658 D.)

27 JULI 1938

D. ENGELAND. — Burger-luchtwacht. —

De Britsche minister van Luchtvaart, Kingsley Wood heeft op 25 Juli '38 in een belangrijke verklaring tegenover vertegenwoordigers van de pers aangekondigd, dat een nieuwe nationale organisatie in het leven zal worden geroepen onder den naam burgerluchtwacht, met het doel voor de militaire luchtvaart in tijd van oorlog uitgebreide vrijwillige reserves op te leiden.

De oud-minister van Luchtvaart, Lord Londonderry, zal aan het hoofd der organisatie staan met den titel van „eerste commissaris".

Het plan zal op 1 October in werking treden.

De luchtvaartredacteur van de Sunday Times schrijft, dat te oordeelen naar den huidigen toestand gezegd kan worden, dat de capaciteit der vliegtuigindustrie over twee jaar ongeveer 25.000 toestellen per jaar zal bedragen. Het „plan F" van het ministerie voor Luchtvaart, dat voorziet in den bouw van 1750 eerste-linie-toestellen tegen Maart 1939, is op weg uitgevoerd te worden. De algemeene grondslagen van het plan (2750 eerste-linie-toestellen in 1940) zijn gelegd en wanneer dit plan eenmaal uitgevoerd zal zijn, is voorzien in een versnelde toeneming.

(Times - Sunday Times) **(V. b. Luchtmacht 3353 E.)**

E. ENGELAND. — 35 millioen gasmaskers voor de burgerbevolking. —

In elf opslagplaatsen van het ministerie van binnenlandsche zaken zijn in totaal 35 millioen gasmaskers opgeborgen, welke binnenkort ter beschikking zullen worden gesteld van plaatselijke autoriteiten. De gasmaskers zullen nooit verder dan 30 K.M. buiten het bereik van de gemeenten met 5000 of meer zielen worden opgeslagen. (Times)

A. NEDERLAND. — De Mijnindustrie 1936-1937. —

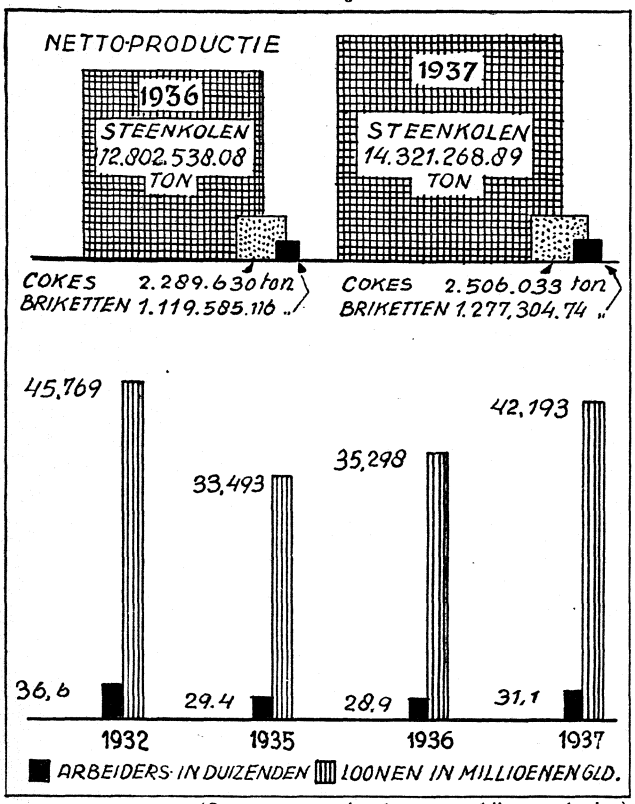

(Overname zonder bronvermelding verboden)
(Vorig bericht 2647 H.; Mijnbedrijf 2767 B.)

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Rudolf Hess' rede te Klagenfurt. - Hitlers vredelievendheid. —

Ter gedachtenis aan hen, die hun leven gegeven hebben voor Groot-Duitschland, en onder wie Planetta en Holzweber, die indertijd wegens den moord op Dollfuss terecht zijn gesteld, een groote plaats innemen, is te Klagenfurt op 25 Juli '38 een betooging gehouden, waarbij de plaatsvervanger van Hitler, Rudolf Hess, een redevoering heeft uitgesproken. Volgens het niet-officieele verslag van het Duitsche nieuwsbureau heeft Hess o.m. de bewering van de hand gewezen, volgens welke materieele overwegingen de aansluiting van Oostenrijk bij Duitschland veroorzaakt hadden. Ook heeft Duitschland Oostenrijk niet overwonnen. De in de Oostmark gevallenen zijn gevallen voor hun volk. Dit volk eischt van de wereld niets anders dan het recht op zijn bestaan. Ook thans denkt het Duitsche rijk er niet aan met geweld vreemde volken in te lijven bij het Duitsche. Het wil echter geen Duitschers meer verliezen.

Steeds weer, aldus Hess verder, wordt op misdadige wijze de gedachte aan een nieuwen oorlog onder de vredelievende volkeren gebracht. Hoe meer Duitschland rustig opbouwt en werken des vredes volbrengt, hoe minder het zelf aan een oorlog denkt, des te meer voorwendsels ze verzinnen om over een dreigenden oorlog te schreeuwen. Het is een geluk voor de menschheid, dat de verantwoordelijken der volkeren meer verantwoordelijkheidsbewustzijn en verstand schijnen te hebben dan die landen. Het is vooral een geluk voor de volkeren, dat Hitler zich niet laat provoceeren.

In souvereine rust doet Hitler, wat hij voor zijn volk doen moet. Men liegt, als men zegt, dat Hitler den vrede bedreigt en tegelijk ziet men zwijgend toe, hoe kleine staten bewust den vrede bedreigen. Wat voor lichtvaardig spel wordt met den vrede in Europa en de geheele wereld gespeeld?

Duitschland heeft echter het geloof, dat het ook aan dit onverantwoordelijke drijven van den laatsten tijd niet zal lukken den vrede te verbreken. Duitschland gelooft aan een hoogere gerechtigheid, die niet kan toelaten, dat opnieuw een oorlog uitbreekt, die als eenigen overwinnaar het bolsjewisme zou kunnen hebben. Duitschland hoopt, dat ook verder nog zooveel verstand ter wereld heerscht, dat dit zal worden verhinderd. De wereld echter weet, dat Duitschlands vrede door een weermacht sterker dan ooit beveiligd is. (D. N. B. - N. Rott. Crt.)

(Vorig bericht Rudolf Hess 3307 D.)

C. SOVJET-RUSLAND. — De eerste zitting van den oppersten raad der R.S.F.S.R. - De samenstelling van de regeering. —

In de slotvergadering der eerste zitting van den oppersten raad der R.S.F.S.R. heeft Boelganin een rede gehouden over de samenstelling van den raad van volkscommissarissen der R.S.F.S.R. Hij verklaarde in die rede o.m., dat de regeering der R.S.F.S.R. in haar optreden onveranderlijk de politiek zal volgen van de partij van Lenin en Stalin, onder leiding en met medewerking van de regeering der U.d.S.S.R., gepresideerd door Molotow. De regeering der R.S.F.S.R. zal met alle middelen hulp verleenen aan den maarschalk der U.d.S.S.R., Worosjilow, bij de versterking van de weermacht der U.d.S.S.R.

Met algemeene stemmen werd tenslotte goedkeuring gehecht aan de samenstelling van den raad van volkscommissarissen, zooals die door Boelganin werd voorgesteld.

De raad van volkscommissarissen van de R.S.F.S.R. ziet er thans als volgt uit:

Voorzitter: Boelganin; ondervoorzitter: Kabanow; voorzitter van de staatsplancommissie: Tsjadajew; volkscommissaris van de levensmiddelenindustrie: Smirnow; lichte industrie: Loekin; boschbouw: Koedrjasjew; landbouw: Lonabow; staatslandbouwbedrijven: Stoekow; financiën: Popow; handel: Ljoebimow; justitie: Dmitrijew; volksgezondheid: Belooesow; onderwijs: Tjoerkin; plaatselijke industrieën: Wachroesjew; gemeente-huishouding: Pamfilow; sociale verzekering: Sjaboerowa; voorzitter van de commissie voor kunstaangelegenheden: Bespalow, voorzitter van het centrale wegenbestuur: Fedorow.

(N. R. C. - Prawda) **(Vor. ber. Opperste Sovjetraad 3332 C; Raad van Volkscommissarissen 3103 E.)**

28 JULI 1938

D. NEDERLAND. — Regeling met Franco-Regeering.

De regeeringspersdienst deelt het volgende mede:

In aanmerking nemende, dat het gezag van generaal Franco zich thans uitstrekt over het grootste gedeelte van Spanje, heeft de Nederlandsche regeering met diens bewind een regeling getroffen, inzake wederzijdsche vertegenwoordigers in dier voege, dat elk van beiden een agent zal benoemen, teneinde de belangen van zijn landgenooten te kunnen behartigen. Bovendien zullen in een aantal nader overeen te komen plaatsen sub-agenten kunnen worden benoemd, die werkzaamheden zullen verrichten, vergelijkbaar met die van consulaire ambtenaren.

Een erkenning, hetzij de jure, hetzij de facto, houdt deze regeling niet in. (Regeeringspersdienst)

(Vor. ber. 2922 B.; Pyriet uit Spanje 3317 C.)

E. SPANJE. — Burgeroorlog. - Terugtrekking der vrijwilligers door regeering aanvaard. - Offensief der regeeringstroepen. —

Het derde jaar van den burgeroorlog begon voorspoedig voor de nationalisten. Het offensief tegen Sagunto en Valencia verloopt voor hen gunstig en aan dit front begint de situatie voor de regeering netelig te worden. De weg van Teruel naar Sagunto is vrijwel geheel in handen der rechtschen en vormt thans de as van het offensief tegen Valencia. Volgens betrouwbare mededeelingen strijden hier 40.000 Italianen tegen de regeeringstroepen.

Met levendige voldoening heeft men te Londen vernomen, dat Barcelona het plan tot terugtrekking der vrijwilligers heeft aanvaard. Men hoopt, dat Burgos niet zal talmen tot een gelijk besluit te komen, maar tot dusverre is te Londen nog geen enkele aanwijzing ontvangen, dat een spoedige aanvaarding door Burgos zou doen verwachten.

Officieel wordt medegedeeld door het republikeinsche ministerie van Landsverdediging, dat de regeeringstroepen op 24 Juli '38 in den sector van de Ebro tot den aanval zijn overgegaan, waarbij zij vorderingen gemaakt hebben.

Het offensief kwam voor de rechtsche troepen geheel onverwacht. De republikeinen wisten in den sector van Mora de Ebro (boven Tortosa) op drie punten de Ebro over te steken en drongen over een afstand van 28 K.M. het door de nationalisten bezette gebied binnen. Zij ontmoetten slechts geringen tegenstand,

maakten veel oorlogsmaterieel buit en namen 4000 nationalisten gevangen.
(Telex-A. N. P. - Alg. Handelsblad - N. Rott. Crt.)
(V. b. Burgeroorlog 3359 A.; Niet-inmenging 3346 C.)

A. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Lucht- en Zeemacht in Ned.-Indië. - Aanvullingsbegrooting. —
Bij de Tweede Kamer is ingediend een aanvullingsbegrooting voor 1938 van het departement van Koloniën inzake de verdeeling der Indische vlootkosten over de Rijks- en Indische begrooting.
Het aanbouwplan-1936 omvatte o.a. een 33-tal bommenwerpers voor de landmacht. Terugkeerende tot de traditie, dat Indië zijn leger-uitgaven zelf betaalt, meent de regeering van de gelegenheid, dat nieuwe richtlijnen worden getrokken, gebruik te moeten maken om de bekostiging van deze vliegtuigen ten laste van Indië te laten. Als gevolg hiervan kan het betreffende artikel met *f* 1.326.000 worden verlaagd.
Ten aanzien van de vraag, of met betrekking tot de vlootkosten voor 1938 behoefte bestaat aan toepassing van het correctief, gelegen in de toekenning van een bijdrage van het eene gebiedsdeel aan het andere, is de regeering te rade geworden, dat laatstgenoemd gebiedsdeel een bijdrage in de bedrijfskosten niet kan ontberen. Zij meent deze bijdrage te moeten stellen op *f* 5.000.000, welk bedrag in het wetsontwerp wordt uitgetrokken. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht Begrooting 3344 C.)

B. BERGSPORT. — Noordwand van Eiger bestegen.
Vier Duitsche bergbeklimmers zijn er in geslaagd op 22 Juli '38 den noordelijken wand van den Eiger te beklimmen.
Dit is de eerste keer, dat deze berg aan deze zijde is bestegen.
Bij de bestijging van dezen meer dan 4300 m. hoogen top hebben de laatste jaren 13 Alpinisten het leven verloren. Beklimming was feitelijk verboden.
De vier beklimmers waren Toerg en Heckmeier uit München en Harrer en Kasparek uit Weenen.
De vier Duitschers hadden verschillende uitgangspunten. Twee gingen uit Grindelwald en twee van den Kleine Scheidegg. (Telex-A. N. P.)

C. ENGELAND. — Lord Halifax over de Britsche belangen in China. —
De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken, lord Halifax, heeft op 28 Juli '38 in het Hoogerhuis, sprekende over Engelands belangen in China, o.a. het volgende gezegd:
Ik kan het Huis verzekeren, dat wij volkomen bereid zijn tot en in feite reeds bezig zijn met het overwegen van een mogelijk voor ons open staande actie in Oost-Azië, indien wij niet een behoorlijke erkenning krijgen van de belangen, die wij het recht hebben in China te beschermen. (Times)
(Vorig bericht Lord Halifax 3359 B.)

D. NEDERL. OOST-INDIE. — Nieuw-Guinea. - Oprichting van de N.V. Nederlandsche Maatschappij voor Nieuw-Guinea. —
Te Amsterdam is thans opgericht de „N.V. Nederlandsche Maatschappij voor Nieuw-Guinea". Mr. E. J. F. van Dunné is tot directeur in Indië benoemd, in verband waarmede hij binnenkort als landsadvocaat te Batavia zal aftreden. Het Indische kantoor van de maatschappij zal te Batavia worden gevestigd.
Oprichters zijn: de H.V.A., Rubbercultuurmij. Amsterdam, Borneo-Sumatra-Handelmaatschappij, J.C.-J.L., Koloniale Bank, K.P.M., Lindeteves Stokvis, Maintz & Co., Stoomvaartmij. „Nederland", Ned. Handel-Mij., Escompto, N. I. Gasmij., Handelsbank, Internatio en de Rotterdamsche Lloyd.
Het maatschappelijk kapitaal is *f* 2.100.000, bestaande uit 100 preferente en 2000 gewone aandeelen van *f* 1000, waarvan er resp. 45 en 450 geplaatst zijn.
Het doel der maatschappij is: het verzamelen en bestudeeren van gegevens betreffende Ned. Nieuw-Guinea, teneinde er landbouw- en nijverheidsondernemingen te verkrijgen en te exploiteeren; het winnen, bewerken, verwerken en verhandelen van de producten van Ned. Nieuw-Guinea, uitgezonderd goud en aardolieproducten; het optreden als directrice van ondernemingen, alsmede het deelnemen in andere vennootschappen, ondernemingen en consoria.
(De Indischman) **(V. b. Nieuw-Guinea 3046 A.)**

29 JULI 1938

E. ENGELAND. — Bankwezen. - Winsten van de „Big Five" in 1937. —
Onderstaand staatje geeft een overzicht van de winsten en dividenden over de laatste jaren. Het laagterecord voor de depressie heeft niet op eenzelfde jaar betrekking. Bij drie banken werd het laagterecord bereikt in 1933 en bij twee in 1932. De tusschen haakjes geplaatste cijfers hebben betrekking op het dividend in procenten.

	1937	1936	1935	Laagte-record v. d. depressie	Hoogte record 1929
			(In duizenden £)		
Barclays . .	2.133	1.894	1.783	1.554§)	2.331
	(14)	(14)	(14)	(14)	(14)
Lloyds . . .	1.832	1.743	1.642	1.438§)	2.542
	(12)	(12)	(12)	(12)	(16$^2/_3$)
Midland . .	2.508	2.467	2.353	2.019ø)	2.665
	(16)	(16)	(18 *)	(16)	(18)
Nat. Prov.**)	1.874	1.770	1.665	1.593ø)	2.189
	(15)	(15)	(15)	(15)	(18)
Westminster .	1.750	1.731	1.402†)	1.464§)	2.160
	(20)	(18)	(20 *)	(18)	(20)

) Winst vóór belasting op dividend; §) Cijfers van 1933; ø) Cijfers van 1932; *) Inclusief eeuwfeestbonus van 2 %; †) Na verrekening van niet gespecificeerd bedrag voor eeuwfeestbonus aan het personeel. (The Economist) **(Vor. ber. 2664 A.)

F. CHINA. — Conflict met Japan. - Kioekiang bezet. - Kanton. - Hankau. - Hergroepeering van de Chineesche legers. —
Practisch valt er niet veel te vermelden van het verloop van den oorlog. Kioekiang is in Japansche handen. In de lucht is de activiteit grooter geworden. De Chineezen spreken daarbij een stevig woordje mee en zij beweren ettelijke Japansche schepen op de Jangtse tot zinken te hebben gebracht of zoodanig beschadigd, dat zij onbruikbaar zijn geworden. Van den anderen kant melden de Japanners tientallen Chineesche vliegtuigen te hebben vernield. Kanton is wederom door bommenwerpers bestookt, waarbij een 150 dooden en 500 gewonden zouden zijn gevallen. Een grootsche aanval op Hankau had nog erger gevolgen: hierbij zouden honderden burgers — de schattingen varieeren van 500 tot 1500 — om het leven zijn gekomen.
Volgens een Domei-bericht uit Tokio concentreert maarschalk Tsjang Kai-sjek ongeveer 200.000 man troepen langs het Westelijk deel van den Koengahaispoorweg van Tsjeng-tsjau tot Toengkwan om den „rooden weg", waarlangs wapens en munitie uit de Sovjet-Unie naar China gevoerd worden, te beschermen. In Langtsjou, Sian, Toengkwan en Lojang zouden sterke garnizoenen liggen. Tsjang Kai-sjek zou ook probeeren het Zuidelijk deel van Sjansi, waar de Japanners successen hebben behaald, terug te veroveren, omdat mogelijk uit Sjansi een aanval gedaan kan worden op het Westelijk deel van den Loenghaispoorweg.
Tsjang Kai-sjek zou voorts provinciale troepen naar Hankau hebben gehaald om de stad te verdedigen en groote hoeveelheden troepen die eerst bij Hankau geconcentreerd waren, naar de Zuidwestelijke provincies Szetsjoean, Hoenan, Kwangsi en Yoenan gezonden hebben.
De jongste bewegingen zouden ten doel hebben in de eerste plaats den weg naar de Sovjet-Unie te behouden (en de in Sjansi opererende Japansche troepen vrijelijk in den rug te laten bestoken door de roode troepen van het achtste leger) en voorts het voortduren van den oorlog te verzekeren met de Zuidwestelijke provincies na den val van Hankau.
(Domei - Nieuwe Eeuw - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3348 A.)

G. GRIEKENLAND. — Opstand op Kreta. —
Op het eiland Kreta is een opstand uitgebroken onder leiding van een zekeren Mitsotakis, een neef van den overleden Venizelos.
Mitsotakis heeft met 500 man Kanea en het radiostation bezet en den gouverneur tezamen met de andere autoriteiten van het eiland gevangen genomen.
De regeering heeft onmiddellijk twee regimenten

naar Kreta gezonden om den opstand te onderdrukken.
De laatste opstand tegen het regeeringsgezag brak op 2 Maart 1935 uit. Hoewel toen ook op het vasteland de troepen zich tegen de regeering verzetten, was het centrum van verzet toch Kreta, waar zich de oud-premier Venizelos bevond, die achter de revolutionnaire beweging stond en zich later daarbij openlijk aansloot. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht Opstand 1791 F.)

A. **ENGELAND. — Verklaring van Chamberlain in het Lagerhuis. —**
In het Lagerhuis is op 26 Juli '38 het laatste debat over de buitenlandsche politiek vóór het zomerreces gehouden. Chamberlain legde een lange verklaring af, die hij begon met de opmerking, dat hoezeer de politiek der regeering ook gericht was op vrede en verzoening, daaraan nimmer de Britsche eer of de Britsche vitale belangen zouden worden opgeofferd.

Engelsche bewapening. — Doelende op de enorm versterkte Engelsche bewapening, zeide de eerste minister, dat het een goed ding was over groote kracht te beschikken, maar dat het tyranniek was, daarvan misbruik te maken.

Koninklijk bezoek aan Parijs. — Het koninklijke bezoek aan Parijs was aanleiding geweest tot een zeldzame eensgezindheid tusschen alle klassen en alle partijen in Frankrijk. Bij de diplomatieke besprekingen waren alle aangelegenheden van gemeenschappelijk belang aan de orde gekomen en algemeene en volledige overeenstemming was daaromtrent bereikt.

Spanje. — Na zijn leedwezen te hebben uitgesproken over de voortduring van het conflict in Spanje, zeide de eerste minister, dat het oogenblik om met succes te bemiddelen nog niet was aangebroken. Uit Burgos was nog geen antwoord ontvangen inzake het door de non-interventie-commissie aanvaarde plan tot terugtrekking van de vrijwilligers.

Engelsch-Italiaansch accoord. — Wat het Engelsch-Italiaansche accoord betrof, de Britsche regeering kon haar standpunt nopens een regeling van de Spaansche kwestie niet opgeven. Het was Italië's noch Engelands schuld, dat deze voorwaarde nog niet vervuld was. Wanneer de vrijwilligers teruggetrokken waren, zou de regeering zien, of Spanje opgehouden had een bedreiging te zijn voor den Europeeschen vrede, hetwelk beschouwd kon worden als een regeling van de Spaansche kwestie.

Sudeten-Duitschers. — Toen het twijfelachtig begon te worden of de Sudeten-Duitschers en de Tsjechische regeering tot een overeenstemming zouden komen, had de Engelsche regeering in overeenstemming met een verzoek van de Tsjechische regeering voorgesteld een waarnemer en bemiddelaar te zenden. Deze zou zoowel onafhankelijk van de Britsche regeering als van alle andere regeeringen optreden en geen arbiter zijn. Dit behoefde niet noodzakelijk tot een oplossing te leiden, maar de kwestie, die tot nu toe in het geheel niet uit den weg te ruimen scheen, werd er in ieder geval minder ongenaakbaar door.

Duitschland. — Chamberlain noemde het Engelsch-Duitsche vlootaccoord een voorbeeld van de mogelijkheid eener volledige overeenkomst tusschen een democratischen en een totalitairen staat. Hitler had daarmede een belangrijke practische bijdrage tot den vrede geleverd.

Vereenigde Staten, Volkenbond en China. — De premier bracht tenslotte nog de Engelsch-Amerikaansche handelsbesprekingen, het conflict in China en uitdrukkelijk den Volkenbond ter sprake, waarvan hij den huidigen toestand als tijdelijk wilde beschouwen. Ook wanneer de Bond tijdelijk moest afzien van het gebruik van krachtmiddelen, bleef hem nog een ruim gebied van handeling over. Chamberlain besloot zijn rede, met vast te stellen, dat de atmosfeer in Europa was opgeklaard, waartoe de politiek van de Engelsche regeering ongetwijfeld had bijgedragen.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Neville Chamberlain 3337 H.; Buitenlandsche Politiek 3212 B.)**

B. **NEDERLAND. — Protest tegen de Mexicaansche olie-politiek. —**
De regeeringspersdienst meldt:
De Nederlandsche tijdelijk zaakgelastigde te Mexico City is, in aansluiting op zijn stap bij de Mexicaansche regeering van 29 Juni '38 overgegaan tot de overhandiging aan den Mexicaanschen minister van Buitenlandsche Zaken van een memorandum, opgesteld door de Nederlandsche belanghebbenden bij de Mexicaansche petroleummaatschappijen, waarin deze hun standpunt volledig hebben uiteengezet en gewezen hebben op:
1. De ongrondwettigheid van de Mexicaansche Onteigeningswet van 23 Nov. 1936.
2. De onwettigheid van het Mexicaansche onteigeningsbesluit van 18 Maart 1938.
3. De ongeldigheid van de uitspraak van den Mexicaanschen arbeidersraad van 18 Maart '38, waarin wordt verklaard, dat het arbeidscontract, dat geldig is krachtens het besluit van 18 Dec. 1937, is beëindigd. (Regeeringspersdienst)
(Vor. ber. 3337 E.; Petroleum 3355 C.)

30 JULI 1938

C. **ENGELAND. — Bedreiging van Gibraltar wordt niet gevreesd. —**
In het Britsche Lagerhuis heeft de Labour-afgevaardigde Henderson de kwestie ter sprake gebracht van de kanonnen, die opgesteld zijn in de nabijheid van Gibraltar en te Ceuta, en die een bedreiging van Gibraltar en de straat van Gibraltar zouden kunnen vormen.
Minister Hore-Belisha gaf ten antwoord, dat de batterijen aan den kant van Gibraltar, indien zij krachtig genoeg zijn, Gibraltar zouden kunnen beschieten, doch het vuur dezer kanonnen zou ook met succes beantwoord kunnen worden, en zoo zei de minister, wij maken ons er niet in het minst bezorgd over. Wat de kanonnen aan den kant van Ceuta betreft, aldus Hore-Belisha, deze vormen, zooals alle kanonnen, een machtige bedreiging, doch het is een bedreiging, die door de ons ten dienste staande middelen kan worden afgewend. (Times)
(Vor. ber. Photo buiten tekst 2908a)

D. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**

Amerikaansch: Mary Sullivan — „My double life, the story of a New York Policewoman". (Farrar & Rinehart, New York) **(Vorig bericht 3359 C.)**

Duitsch: H. E. Jacob — „Johann Strauss und das neunzehnte Jahrhundert". (Querido, A'dam)
W. Weyrauch — „Strudel und Quelle". (Rohwohlt, Berlin) **(Vorig bericht 3359 C.)**

Engelsch: J. A. Cole — „A stranger myself". (Faber and Faber)
Lee Thayer — „Last Trump". (Hurst & Blackett Ltd., London) **(Vorig bericht 3359 C.)**

Fransch: Maurice Magre — „Le trésor des Albigeos", roman du XVIe siècle à Toulouse. (Fasquelle, Paris)
André Maurois — „Conseils à un jeune Français partant pour l'Angleterre". (Grasset, Paris) **(3359 C.)**

Italiaansch: N. Enriques — „La Voce di Allah". (La Palestina resterà Araba?) (La Prora, Milano)
(Vorig bericht 3359 C.)

Nederlandsch: P. van Bussel — „Signalen". (Universeele Bibliotheek, Helmond)
Diet Kramer — „Karakters en gebeurtenissen". Uitg. Holland, A'dam) **(3359 C.)** (Red. K. H. A.)

RASSEN-LEER

A. Wie is Ariër?

Wij ontleenen het volgende artikel aan de Maasbode van 30 Juli 1938 — waarin Dr. A. v. d. Wey O. Carm. over het Wespennest der Rassenleer schrijft:

De naam „Ariër" was de betiteling voor de Indo-Iraniërs, Perzen, Meden en Indiërs ter onderscheiding van de oerbevolking van die streken, de Wedda's en Drawida's van Voor-Indië. Daar hun taal, het Sanskrit verwant is met de Germaansche taal, heeft Max Müller alle volken, die Indogermaansche talen spreken — afgezien van hun rassamenstelling — „Ariërs" genoemd. Later heeft men geen acht geslagen op de zuiver taalkundige beteekenis van het woord en ging men spreken van het Arische „ras". Nog dwazer was het, dat men voor korten tijd[1]) alle niet-Joden van verschillend rasgehalte ook met den naam Ariërs betitelde. Hitler heeft zich hieraan vooral schuldig gemaakt. Hij spreekt doorloopend van Arisch „ras", zonder ooit een nauwkeurige begripsbepaling te geven. Het blijkt evenwel, dat hij met Ariër elken blanke (niet-Jood) bedoelt. Minister Frick zegt droogweg: „Ariër = Indogermane", wat voor hem practisch beteekent „de niet-Joodsche leden van alle Europeesche volken" [2]).

Men ziet dus, hoe een onwetenschappelijke verwarring van taal- en rasgroep heeft geleid tot het spreken van Arisch, Indogermaansch, Romaansch, Germaansch, Slavisch ras. Op raskundig gebied moet men deze betiteling volkomen laten varen. „Dit zijn taalkundige onderscheidingen, die bovendien niet eens diep ingrijpend zijn, omdat dit alles tot het Indogermaansche behoort", schrijft Waardenburg.

Een andere, even fatale verwarring, bestaat in de vereenzelving van ras, volk en natie. Wanneer men deze drie dingen niet onderscheidt geraakt men in een labyrinth van misverstanden. Immers dan gaat men met gerust hart spreken van Duitsch, Fransch, Italiaansch, Nederlandsch ras, enz. Welnu, zoo kwistig is de natuur in de rasformaties toch niet geweest!

De rassenkunde onderscheidt met zorg deze drie dingen. Onder ras verstaat ze met Von Eickstedt een „bloed-verwante lichaamsvorm-groep", onder volk een „bloed-verwante cultuurvorm-groep" en onder natie een „staatsvorm-groep" of zooals Waardenburg het uitdrukt: Ras wordt genomen „als biologische eenheid, volk als cultureele eenheid en natie als politieke eenheid".

Ernstige rasvorschers komen tot de conclusie, dat alle volken een bonte rasmengeling vertoonen en dat er geen sprake meer is van gesloten zuivere rassen. Over dit belangrijk feit schrijft de bekende Von Eickstedt: „Daarom bestaan er tegenwoordig onder ons enkel nog zuivere rastypen in grooter of geringer aantal, doch geen gesloten zuivere rassen . . . maar nakomelingen van verschillende rassen, doch met gelijke cultuur, taal en traditie. Deze nieuwe cultuurgemeenschappen betitelen wij nu verder als volken . . . .

. . . Dit is een hoogst belangrijk feit: de oorspronkelijke bloedgemeenschap van het ras, van de „erbbildgleichen" individuen in een „Heimatraum" is vervangen door een nieuwe bloedgemeenschap van het volk, van de „erbbildverschiedenen" individuen in dezelfde „Heimatraum" [3]).

Hieruit volgt, dat de nu bestaande volken en naties een bonte rasmengeling vertoonen, waarbij men hoogstens nog kan zeggen, dat deze of gene rasinslag domineert.

Na deze onderscheidingen lijkt ons de weg geëffend om in het kort en bevattelijk iets te vertellen van de tegenwoordig bestaande rassen.

Algemeen onderscheidt men tegenwoordig drie hoofdvormen: Het blanke of Europide, het gele of Mongolide en het zwarte of Negride ras. Als nevenvormen van het Europide beschouwt men de Polynesiërs en als zijn primitieven vorm de Drawida's en Wedda's in Voor-Indië.

Nevenvorm van het Mongoolsche zijn de Indianen, terwijl de Eskimo's waarschijnlijk den primitieven vorm vertegenwoordigen en de Aino's in Noord-Japan een tusschenvorm van blank en geel.

De Papoea's en Melanesiërs gelden als nevenvorm van het Negride ras, de Negri-Pygmaeën als primitieve vorm en de Bosjesmannen en Hottentotten als tusschenvorm van Mongolide en Negride.

Verder spreekt men van oud-Mongoliden in Z.O.-Azië en onzen archipel (Maleiers) en van jong-Mongoliden (Chineezen en Japanneezen, zelfs Sinide ras genoemd).

Op verdere indeelingen en menig omstreden punt gaan wij hier niet in. Slechts zullen we even het Europide ras in zijn vertakkingen nader bespreken.

Het Europide ras valt uiteen in Noordsch, Oostbaltisch, Alpine, Dinarisch, Voor-Aziatisch en Middellandsch ras, terwijl sommigen ook spreken van Sudetisch ras (Günther), van Toeraniërs (Turkestan) met licht Mongoolschen inslag en van het Indideras (Hindoestan).

Het Noordsche ras typeert zich door een lichte haar- en oogkleur, is slank van gelaat en gestalte. In Noord-Europa heeft het zijn hoofdzetel, namelijk Scandinavië (vooral Zweden), Denemarken, N.-Duitschland en N.-Polen, Holland en Engeland.

Het Dalische type (men spreekt zelfs van ras) van het Noorderras heeft een meer gedrongen postuur en korter schedel (Hindenburg, Stresemann en Bismarck rekent men hiertoe); vooral in Westfalen treft men dit Noordsche onderras aan (ook „fälisch" genoemd).

Het Oostbaltische ras kenmerkt zich door korte gestalte, breede onderkaken en gezicht, vaak concave neus, waterig-blauwe of grijze oogen en vaalblond haar. Of het een apart ras is of een kruising van Noordsch en Mongoolsch wordt nog omstreden. Het komt vooral voor in Finland, Rusland en Midden-Polen.

Het Alpine is van kleine ronde gedaante, met donkere oogen, rond gezicht en kin, met eenigszins dito neus. De Alpinen bevinden zich vooral in het midden van West-Europa, in het alpengebied, in Midden-Italië, in Centraal-Frankrijk, Zwitserland, in Hongarije, Tsjecho-Slowakije en Zuid-Duitschland.

Het Dinarische ras valt op door zijn sterken adelaarsneus, kort achterhoofd en groot donkere gestalte. Zijn heimat is vooral de Balkan.

Het Voor-Aziatische of Armenoide ras kenmerkt zich door een sterk gebogen vleezigen neus, terugwijkende kin met bijna ontbrekend achterhoofd. Men vindt het in Voor-Azië en Armenië.

Het Middellandsche of Mediterrane ras is een donker type van korte nogal slanke gestalte. Rond het Westen der Middellandsche Zee. Ook geheel N.-Afrika, Spanje en Portugal, Z.-Frankrijk en Z.-Italië, rekent Von Eickstedt tot zijn woonplaats. Waardenburg onderscheidt nog het Orientalische, doch practisch biedt dit weinig verschil met het Mediterrane. Hier zij nog opgemerkt, dat de Joden geen apart ras vormen, doch een volk met gemengde rastrekken (vooral Armenisch).

Dit is het summiere beeld van het Europide-ras en zijn woontenten. Natuurlijk vindt men bovendien nog rasmengsels en treft men zelfs in het Noorden het Alpine en Mediterrane ras aan. Wij zullen nu enkele landen afzonderlijk beschouwen:

In Nederland vindt men het Noordsche ras, doch bovendien het Alpine en het Dalische.

In Engeland overheerscht het Noordsche, doch aan de Westkust het Mediterrane. Ierland is overwegend Mediterraan. Scandinavië is primair Noordsch, doch met Alpine gebieden en Oostbaltisch-Lappisch. In Frankrijk overheerscht het Mediterrane, terwijl het centrum Alpine is en het Noorden Noordsch. In Spanje en Portugal hoofdzakelijk Mediterraan.

Duitschland mag zeker „Nordisch bestimmt" heeten, doch de enthousiaste apostel van de Noordsche gedachte, Hans Günther, schat den Noordschen inslag

op slechts 45—50%! In Z.-Duitschland overheerscht het Alpine, terwijl ook een aanmerkelijke Dinarische inslag waarneembaar is. In N.-O.-Duitschland treft men een sterke Oost-Baltische laag aan en in het Duitsch-Poolsche taalgebied vindt men een Mongoolschen inslag. In Oostenrijk treft men eveneens een mengelmoes aan en weinig zuiver Noordsche typen. Günther spreekt zelfs van het „rassenmenggebied van Weenen!"
Men zal het nu wel roerend eens zijn met Waardenburgs opinie, dat er van de oorspronkelijke raszuiverheid der Noorderlingen niet veel overblijft.
Tenslotte Italië. Als men afgaat op de voorloopige publicatie der tien stellingen, dan staat men versteld over het onwetenschappelijke van enkele punten. „De bevolking van het huidige Italië is van Arische origine en haar beschaving is Arisch" vertelt punt 4. De gesignaleerde begripsverwarring breekt hier fel door! „Er bestaat een zuiver Italiaansch ras", zegt punt zes. Wat men hiervan moet denken, zal iedereen nu wel weten; ras met volk verward!
Italië vormt werkelijk een bont rasmengsel. Het Alpine en Mediterrane overheerschen volkomen. Wel treft men Noordschen inslag aan in N.-Italië, doch in 1910 verkondigde reeds de bekende rastheoretiker Eugen Fischer, dat het „Germanenbloed, het Noordsche ras in Italië . . . . reeds geëlimineerd is".[4])
Wij weten niet, hoe de rasbeweging in Italië zich gaat ontwikkelen, doch nu reeds geeft ze blijk van elementair misverstand. Wij willen hopen, dat Mussolini's nuchtere geest ook hier rampen zal weten te voorkomen. Het mooiste is nog, dat Günther en Rosenberg een zeer ongunstig zielebeeld ontwerpen van het Alpine en Mediterrane ras. En nu bestaat het Italiaansche volk nog wel hoofdzakelijk uit deze rasbestanddeelen. Alleen eigen belang maakt het al geraden niet slaafsch de nationaal-socialistische rastheoretici na te volgen. Niet erg vleiend voor Italië is wat Günther schrijft: „Vanuit Afrika heeft Zuid-Europa een licht negride inslag gekregen". „De overbrengers van zulk een inslag zijn b.v. de Italiaansche arbeiders of kooplieden".[5])

Dr. A. v. d. Wey, O.Carm.

---

1) Waardenburg, Het Rassenvraagstuk in onzen Tijd, Arnhem 1937, p. 59.

2) Frick, Die Rassengesetzgebung des Dritten Reichs, München 1934, p. 12.

3) Von Eickstedt, Die rassischen Grundlagen des deutschen Volkes, Keulen 1934 p. 10 v.

4) Uit een voordracht, geciteerd door H. Günther, Kleine Rassenkunde des deutschen Volkes, München 1937 (166—185ste duizendtal), p. 143.

5) Ibid, p. 48 v.

Het rassisme in Italie. —
Een aantal fascistische intellectueelen heeft, zooals wij reeds vroeger meldden, tien richtlijnen voor den Italiaanschen rassist opgesteld, richtlijnen, welke de goedkeuring wegdragen van het Italiaansche ministerie van volkscultuur. Wij laten ze hier volgen:
1. De menschelijke rassen bestaan.
2. Er bestaan groote en kleine rassen.
3. Het ras-begrip is een zuiver biologisch begrip.
4. De bevolking van het huidige Italië is van Arische origine en haar beschaving is Arisch.
5. Het is een legende, dat er in historische tijden een invasie van een ontzaggelijke menschenmassa zou hebben plaats gevonden.
6. Er bestaat heden een zuiver Italiaansch ras.
7. Het is tijd, dat de Italianen zich vrijmoedig tot rassisten proclameeren.
8. Het is noodig een nauwkeurig onderscheid te maken tusschen Middellandsch Europa eenerzijds (Westerlingen) en de Oosterlingen en Afrikanen anderzijds.
9. De Joden behooren niet tot het Italiaansche ras.
10. Het physieke en psychologische, zuiver Europeesche karakter van de Italianen mag op geen enkele wijze veranderd worden.

(Vorig bericht Rassenleer 3281 E.; Arisch Dogma 1466 B.; Italië 3364 D.)

31 JULI 1938

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Poolsche nota.
De Poolsche regeering heeft een nota gezonden aan de regeering te Praag over de anti-Poolsche activiteit van communisten in Tsjecho-Slowakije. De eerste nota dienaangaande is gezonden op 22 Maart en de Tsjechische regeering antwoordde op 7 Mei en 1 Juli. In het laatste antwoord heeft de Tsjechische regeering een aantal maatregelen opgesomd, welke genomen waren om aan de Poolsche eischen te voldoen. Deze worden door Polen niet voldoende geacht.
(Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Polen—Tsjecho-Slowakije 3362 B.)

B. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging der Indische begrooting. —
Een wetsontwerp is op 29 Juli ingediend houdende goedkeuring van besluiten van den gouverneur-generaal tot wijziging van eenige afdeelingen der Indische begrooting voor 1938.
De overdracht aan de groepsgemeenschappen Minangkabau en Bandjar van een gedeelte van de landszorg voor openbare werken, landbouw, tuinbouw en binnenvisscherij, onderwijs, volksgezondheid en op veeartsenijkundig gebied, zoomede de gelijktijdige overdracht van onderwijs- en gezondheidszorg aan de stadsgemeenten Padang, Fort de Kock en Bandjermasin, maken het mogelijk de uitgavenramingen op de daarbij betrokken afdeelingen van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1938 met in totaal ƒ 1.137.588 te verminderen, waartegenover staat een vermindering van de raming van ontvangsten tot een totaal van ƒ 249.836. Het verschil tusschen deze twee bedragen, zijnde ƒ 887.752, komt in aanmerking om ter beschikking van bovengenoemde gemeenschappen te worden gesteld voor de bekostiging van de over te dragen overheidszorg.
De werkelijke kosten voor het land van de nieuwe regeling der financieele verhouding zullen bedragen ƒ 6.345.007.
Een wijziging in de begrooting betreft nog een verhooging van den post „burgerlijke luchtvaart" met ƒ 165.000 voor voorzieningen aan landingsterreinen in verband met de doortrekking der Britsche vliegbootverbinding Engeland—Singapore naar Australië.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Begrooting 3367 A.)**

C. WANDELSPORT. — De Vierdaagsche. - Resultaten. —
Aan de jaarlijksche afstandsmarschen, met als plaats van vertrek en aankomst Nijmegen, hebben dit jaar 4570 wandelaars deelgenomen. Gedurende de vier dagen vielen er slechts 93 deelnemers uit. Evenals verleden jaar werden vele bekroningen uitgereikt.
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht 2891 C.)**

D. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Naturalisatie. - Wijziging wet Nederlanderschap. —
Bij de Tweede Kamer is op 29 Juli ingediend een wetsontwerp tot nadere wijziging der wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap.
Krachtens artikel 3 der wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap wordt als een der voorwaarden voor naturalisatie gesteld, dat een zekere som is betaald, welker grootte nader wordt bepaald door het belastbaar inkomen van den verzoeker.
Met zijn ambtgenoot van financiën, met wien in dezen overleg werd gepleegd, is de Minister van Justitie van meening, dat ook zij, wier verzoeken tot naturalisatie worden afgewezen of die achteraf hun verzoeken intrekken, in bovenbedoelde kosten behooren bij te dragen, daar toch ook te hunnen behoeve,

zij het met negatief resultaat, een zelfde onderzoek wordt ingesteld.
De minister is van meening, dat vaststelling van dit percentage op vijf en twintig als juist kan worden beschouwd. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Naturalisatie 3250 C.)

A. **BULGARIJE. — Herbewapening. - Accoord met de Balkan-Entente. —**
De Grieksche premier Metaxas, ook optredend namens de andere staten der Balkan-Entente, eenerzijds, en de premier van Bulgarije, Kjosseiwanof, anderzijds hebben op 31 Juli '38 te Saloniki een gemeenschappelijke verklaring geteekend, waarbij de clausules van het vredesverdrag van Neuilly betreffende de beperking van de bewapening van Bulgarije worden ingetrokken en Bulgarije op het gebied der bewapening gelijke rechten krijgt als de andere mogendheden.

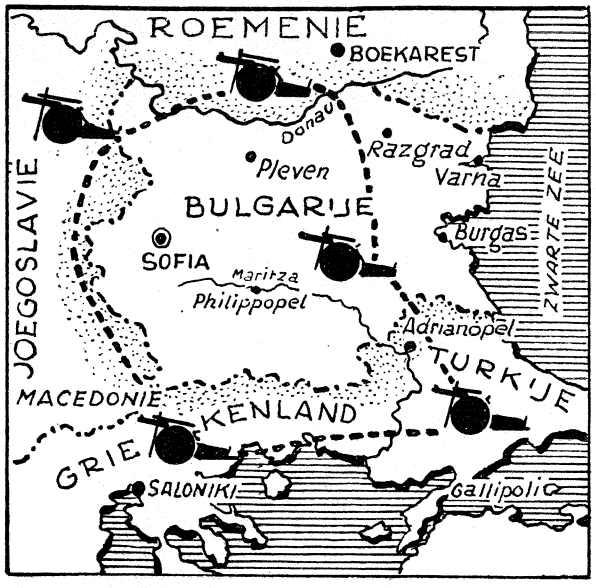

(Overname zonder bronvermelding verboden)

De tekst van de gemeenschappelijke verklaring luidt als volgt:

„Overwegende, dat Bulgarije streeft naar een politiek ter versterking van den vrede op den Balkan en dat het met de Balkanstaten betrekkingen van goede nabuurschap en vertrouwelijke samenwerking wenscht te onderhouden, terwijl de staten van de Balkan-Entente ten aanzien van Bulgarije bezield zijn met een geest van vredelievendheid en samenwerking,

verklaren Metaxas, premier en minister van Buitenlandsche Zaken van Griekenland, in zijn hoedanigheid van voorzitter van den permanenten raad der Balkan-Entente en optredend namens de leden van de Balkan-Entente eenerzijds,

en Kjosseiwanof, premier en minister van Buitenlandsche Zaken van Bulgarije anderzijds,

dat de staten, die zij vertegenwoordigen, zich verplichten, zich bij hun wederzijdsche betrekkingen te zullen onthouden van het gebruik van geweld, overeenkomstig de accoorden, die elk der staten in zake de non-agressie heeft onderteekend;

zij komen overeen, afstand te doen van de toepassing der bepalingen, opgenomen in deel 4 — de militaire, maritieme en luchtvaartbepalingen — van het verdrag van Neuilly, alsmede van de bepalingen, opgenomen in de conventie betreffende de grens van Thracië, geteekend te Lausanne op 24 Juli 1923."
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Balkan-Entente 3161 A.)**

B. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Meening van drie ministers inzake het nationaliteiten-vraagstuk. —**
Drie Tsjechoslowaaksche ministers hebben op 31 Juli '38 hun standpunt ten aanzien van het nationaliteiten-vraagstuk uiteengezet.
De minister van Lichamelijke Opvoeding, Zezek, die in de regeering de nationale eenheid vertegenwoordigt, verklaarde te Nachod o.a.:
„Iedere oorlog in Midden-Europa zou een totalen wereldoorlog beteekenen. De demagogie, de leugenachtige propaganda en de onbesuisdheid hebben in Europa een zoodanige situatie geschapen, dat het doen van een onvoorzichtigen stap voldoende is om een conflict te doen uitbreken. In dit geval zijn wij echter bereid onze Republiek tot den laatsten druppel bloeds te verdedigen.
Niemand, aldus de minister, heeft aan zijn nationaliteiten zooveel rechten gegeven als wij. Allereerst het kiesrecht en de evenredige vertegenwoordiging. Vervolgens hebben wij haar meer scholen gegeven dan aan het Tsjecho-Slowaaksche volk zelf.
Wij kunnen overleg plegen, doch de grenzen, de eenheid, de souvereiniteit en de onafhankelijkheid van onzen staat moeten onaangetast blijven. Alle loyale burgers van dezen staat moeten eveneens al hun verplichtingen hebben".
De nationale socialistische minister van P.T.T., Tuckny, zeide in een te Hlinski gehouden rede o.a.: „Wij zijn bereid voor den Europeeschen vrede de grootst mogelijke offers te brengen. In het statuut geven wij den Duitschers wat hun op grond van hun getalssterkte toekomt. Doch het voornaamste punt van de eischen van Karlsbad, de territoriale autonomie, kunnen wij tot geen enkelen prijs verleenen, zelfs niet indien onze buitenlandsche vrienden en onze bondgenooten dit zouden verzoeken.
Indien iemand ons aanvalt, zouden wij niet langer de duif zijn, die bereid is, zich door een wild beest te laten verslinden".
De socialistische minister Necas verklaarde te Velke Mezirici: „Het gaat niet om capitulatie, het gaat er om, te komen tot een accoord, doch een tweezijdig accoord. Hoe tevredener de burgers van onzen staat zijn, des te sterker zal de Republiek zijn". (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Minderheden 3311 C.; Sudeten-Duitschers 3365 B.)

1 AUGUSTUS 1938

C. **GROOT-DUITSCHLAND. — Nieuwe Joodsche Federatie. —**
Onder leiding van opperrabbijn dr. Leo Bäck is een nieuwe Joodsche federatie opgericht, welke alle Joodsche organisaties zal omvatten en de goedkeuring van de regeering heeft gekregen, op wier initiatief de oprichting ook zou zijn geschied.
In de proclamatie van de nieuwe federatie wordt het volgende gezegd: „Wij staan voor de ernstigste problemen. In een toestand, welke nauwelijks zijn gelijke heeft in den droeve historie van ons volk, hebben wij, niet zonder succes, getracht den dreigenden chaos te vermijden. Wij hebben op het ontnemen van onze bestaansmiddelen geantwoord met opleiding en voorbereiding voor de overplaatsing naar gebieden, waar opbouwend werk kan worden verricht. Wij hebben in onze rangen orde geschapen en nieuwe methodes vastgesteld voor materieele en moreele zelf-hulp. De federatie zal al het mogelijke doen, om op dien weg verder te gaan en verdere mogelijkheden te vinden. De mogelijkheden van ons bestaan worden steeds kleiner. Doordat wij uitgesloten worden van de beroepen en het zakenleven worden de Joden in Duitschland met permanente werkloosheid bedreigd. Onze krachten dreigen te bezwijken. Wij mogen echter verwachten, dat de grenzen geopend zullen worden voor menschelijke wezens, voor een geregelde immigratie en dat een plan opgesteld zal worden voor de stichting van tijdelijke kolonies voor menschen, die in staat zijn te werken".
(Jüdische Rundschau - Telegraaf - Times)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 3355 D.)

D. **BELGIE. — Minister-president Spaak over zijn arbeid. —**
De Belgische minister-president Spaak heeft op 29 Juli voor de radio een redevoering uitgesproken, waarin hij uiteenzette, dat zijn regeering minstens op vier gebieden reeds belangrijke resultaten heeft behaald, n.l. op financieel, sociaal, taalkundig gebied en op het gebied der bestuurshervorming.
Het saldo van het deficit zal opgeheven worden. De regeering zal het evenwicht op de gewone begrooting

tot stand brengen, o.m. door bezuinigingen en door opheffing van zekere misbruiken.
De buitengewone begrooting zal worden beperkt tot leeningsmogelijkheden. De regeering zal desniettemin trachten de economische bedrijvigheid te bevorderen en zoo min mogelijk de directe staatslasten te verzwaren.
De Kamer zal waarschijnlijk in het begin van October bijeenkomen. Zij zal dan zoo snel mogelijk de gewone en de buitengewone begrootingen moeten behandelen. Het parlement zal een wetsontwerp voorgelegd krijgen, waarop de verkoop van alcohol wordt geregeld en een wetsontwerp, dat het statuut en de productie en distributie van electriciteit regelt.
Aan den anderen kant moet de internationale toestand ons niet bovenmate verontrusten, aldus Spaak. Men moet hopen op de wijsheid der volkeren, en van hen, die hen leiden. De regeering heeft dezer dagen de gelegenheid gehad wederom een bevestiging te geven van haar internationale politiek van onafhankelijkheid, onpartijdigheid en evenwicht.
Zij voert die politiek uit in een geest van begrip en verzoening; zij baseert die politiek op het leger, dat nooit zoo sterk is geweest als vandaag.
Wat de coalitie-regeering wenscht, is de eenheid der Belgen tot stand te brengen tegenover de groote problemen, die zich voordoen. (Agence Belga)
(Vor. ber. Minister Spaak 3180 C.)

A. MOTORSPORT. —T.T.-races te Assen. —
Op 30 Juli '38 werden wederom te Assen de T.T.-races verreden. De uitslagen luiden als volgt:
250 c.c. categorie: 1. Kluge (Duitschland) (D.K.W.) 108 min. 28.4 sec., gemiddeld: 128.2 K.M.; 2. Petruschke (Duitschland) (D.K.W.) 109 min. 28.2 sec., gemiddeld 127 K.M.; 3. Gablenz Duitschland) (D.K.W.), 4. Van Dinter (Nederland) (D.K.W.), 5. Sontag (Duitschland) (D.K.W.), 6. Kohfink (Duitschland) (D.K.W.), 7. Hierl (Duitschland) (D.K.W.) allen op 1 ronde; 8. Corfield (Engeland) (O. K. Suprême), 9. Casagranda (Italië) (Motosacoche) beiden op 2 ronden.
350 c.c. categorie: 1. Mellors (Engeland) (Velocette) 134 min. 40.3 sec., gem. 132.7 K.M.; 2. v. Gent (Nederland) (Velocette) 141 min. 44 sec., gemiddeld 125.9 K.M.; 3. Binder (Velocette) 143 min. 13.3 sec., 124.7 K.M.; 4. Pokora (Duitschland) (Norton); 5. Hänni (Zwitserland) (Norton); 6. Sörensen (Denemarken) (Excelsior); 7. Van Wijngaarden (Nederland) (Norton); 8. Didier (België (Velocette); 9. Lehmann (Duitschland) (Norton), allen op 1 ronde; 10. Ahlswede (Duitschland) (Velocette); 11. Link (Duitschland) (Norton); 12. Anderson (Engeland) (N.S.U.); 13. Thorn Prikker (Duitschland) (Velocette); 14. Jensen (Denemarken) (Velocette) allen op 2 ronden; 15. Andersson (Zweden) (Husqvarna); 16. Somerkorpi (Finland) (Norton) op drie ronden.
500 c.c. categorie: 1. Meier (Duitschland) (B.M.W.) 134 min. 34 sec., gemiddeld 147.5 K.M.; 2. Van Hamersveld (Nederland) (B.M.W.) 135 min. 51 sec., gemiddeld 145.9 K.M.; 3. Serafini (Italië) (Gilera) op 1 ronde; 4. Vaasen (Duitschland) (Norton); 5. Pope (Engeland) (Norton); 6. Zwolle (Nederland) (Norton) op 2 ronden; 7. Beevers (Engeland) (Norton); 8. Mijers (Engeland) (Norton) op 3 ronden. (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vorig bericht 2847 C.)

B. ITALIE. — De rassenleer. - Veroordeeling door Z. H. den Paus. - Mussolini's antwoord. —
Voor de derde maal en met een indrukwekkenden overvloed van bijzonderheden en uitweidingen heeft de Paus zijn veroordeeling uitgesproken over de rassenleer, het separatisme en het overdreven nationalisme. Bij een ontvangst van leerlingen van een college der „Propaganda Fide" sprak de Paus n.l. een zeer lange redevoering uit, waarin hij hen waarschuwde tegen de nieuwe theorieën.
Allereerst preciseerde de Paus den zin van universaliteit der Kerk, waarover hij in een vorige redevoering had gesproken. Fel keerde hij zich tegen het begin der campagne, welke ten doel heeft de Katholieke Actie te treffen, welke er van wordt beschuldigd, anti-racistisch en dus anti-fascistisch te zijn.
De Katholieke Actie, aldus de Paus, heeft slechts reden van bestaan voor zoover zij tot de Kerk behoort. Zij behoeft niets anders te zijn dan katholiek en daarom sprak de Paus de volgende waarschuwing uit:
„Let goed op, ik beveel u aan de Katholieke Actie niet te treffen. Ik raad u dit aan, ik verzoek het u om uw bestwil, want wie de Katholieke Actie slaat, slaat den Paus, en wie den Paus slaat sterft. Dit is een waarheid en de geschiedenis bewijst die waarheid."
Voortgaande, betreurde de Paus het, dat Italië Duitschland heeft meenen te moeten navolgen. Hij herinnerde eraan, dat de oude Italianen, wanneer zij over ras spraken, de woorden „schooner, sympathieker, minder barbaarsch gebruikten over de lieden „van Italiaansche afkomst".
De Paus besloot zijn rede met te doen opmerken, dat men de ware rassenleer in den boezem van de „Propaganda Fide" vond, waar leerlingen van 35 naties vereenigd zijn. „Allen zonen van dezelfde Moeder, van dezelfde familie en opgevoed aan dezelfde tafel van dezelfde Waarheid en dezelfde gaven."
Op 30 Juli heeft Mussolini, na een bezoek gebracht te hebben aan het fascistische jeugdkamp te Forli, dat nabij zijn zomerverblijf gelegen is, letterlijk het volgende gezegd:
„Weet wel, en dat iedereen het wete, dat wij ook met het rassenvraagstuk voortgang zullen blijven maken. Te zeggen, dat het fascisme iemand of iets heeft nagebootst, is eenvoudig absurd".
Men merkt op, dat de duce zich hierbij van dezelfde uitdrukking, t. w. „noi tireremo diritto" (wij gaan recht door) bediende, als hij gebruikte tijdens den veldtoch in Abessynië, en die het wachtwoord was, waarop de Italiaansche weerstand steunde tegen de sancties.
Onder le leiders, die den duce omringden, bevonden zich alle federale secretarissen van Noord-Oostelijk Italië, t. w. Triest, Gorizia, Udine, Modena en Bolzano. (Agence Belga)
(Vor. ber. 3364 D.; Rassenleer 3369 A.)

2 AUGUSTUS 1938

C. ZWEMSPORT. — Jenny Kammersgard zwemt over de Oostzee. —
Jenny Kammersgard, de 17-jarige Deensche langeafstandszwemster, bijgenaamd „Jenny Kattegat" is er op 28 Juli '38 in geslaagd over de Oostzee, tusschen Gjedser (aan de Zuidkust van Denemarken) en Warnemünde (Duitschland), te zwemmen. Voor den afstand van ongeveer 56 K.M. had zij 40 uur 19 minuten noodig, hetgeen in verband met het ongunstige weer een zeer goede prestatie is. (Telex-A.N.P.)

D. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wetsconflicten bij het huwelijk. - Nederlanders in Duitschland dienen van hinderlijke regeling bevrijd te worden. —
Ingediend is een wetsontwerp tot aanvulling der wet van 7 Juli 1906, tot uitvoering van enkele bepalingen der op 12 Juni 1902 te 's-Gravenhage gesloten verdragen:
1. Tot regeling der wetsconflicten met betrekking tot het huwelijk;
2. tot regeling der voogdij van minderjarigen en tot wijziging en aanvulling, in verband daarmede, van eenige voorschriften van het Burgerlijk Wetboek.
Aan de Memorie van Toelichting ontleenen wij het volgende:
Nederlanders, die in een der landen, partij bij het op 12 Juni 1902 te 's-Gravenhage gesloten verdrag tot regeling der wetsconflicten met betrekking tot het huwelijk, een echtverbintenis willen aangaan, dienen hun huwelijksbevoegdheid te bewijzen.
Ingevolge de in Duitschland algemeen geldende bepalingen, waarvan de invoering, gelet op art. 4 van het Haagsche huwelijksverdrag, vrijstond, wordt van vreemdelingen, die in Duitschland een huwelijk willen sluiten, ten bewijze van hun huwelijksbevoegdheid overlegging verlangd van een certificaat, afgegeven door een in hun eigen land gevestigde autoriteit. Voor zooveel Nederlanders aangaat, die nimmer binnen het Rijk in Europa hebben gewoond, is hiertoe echter op het oogenblik geen in Nederland zetelende autoriteit bevoegd, ten gevolge waarvan de betrokken Nederlanders bij huwelijkssluiting in Duitschland niet in de gelegenheid zijn zich het vereischte bewijs te verschaffen. Dientengevolge is deze groep Nederlanders aangewezen op het verkrijgen van vrijstelling van de Duitsche autoriteiten, aan welke vrijstelling, zoo zij althans wordt verleend, voorwaarden kunnen worden verbonden, waaraan belanghebbenden zich anders niet zouden behoeven te onderwerpen. Hiervan wordt veel hinder ondervonden, aangezien ingevolge de nieuwe Duitsche huwelijksbepalingen een huwelijk nu eerst zal kunnen worden voltrokken, nadat aan min of meer omslachtige formaliteiten is voldaan.
De betrokken groep Nederlanders — wier aantal niet onaanzienlijk is — van dezen hinder te bevrijden, is de strekking van het onderhavige wetsontwerp. Hiertoe wordt voorgesteld de mogelijkheid te openen, de verklaring van huwelijksbevoegdheid ook door bij Algemeenen Maatregel van Bestuur aan te wijzen ambtenaren van den burgerlijken stand te doen afgeven. (De Tijd).

E. PALESTINA. — Terreur houdt aan. —
De toestand in Palestina wordt van week tot week dreigender. De nieuwe spanningen vinden hun oorzaak niet alleen in de houding der Arabische, maar nu ook in die van de Joodsche bevolking. Twee jaar lang heeft deze laatste haar kalmte bewaard en noch op de provoceerende houding der Arabieren, noch op de tallooze relletjes waarbij Joodsche slachtoffers vielen, antwoord gegeven. Bij het uitbreken van de nieuwe reeks incidenten heeft de leiding der Joodsche beweging den volgelingen aangeraden, geen daden van weerwraak te begaan. Het schijnt echter, dat zij haar volgelingen steeds minder in haar macht heeft en dat de Joodsche fascisten, de z.g. revisionisten, die practisch altijd voorstanders van een geweldspolitiek tegen de Arabieren zijn geweest, meer invloed krijgen. De gevolgen zijn niet uitgebleven. Veertien dagen ge-

leden verloren elf Arabieren te Jeruzalem het leven ten gevolge van een bomaanslag. Eenige dagen geleden werden er drie-en-veertig te Haifa op gelijke wijze gedood. Het is natuurlijk niet geheel zeker of zij het slachtoffer van een Joodschen, dan wel van een Arabischen bomaanslag waren. Er is den laatsten tijd veel aan gelegen, den toestand op de spits te drijven. Onafgebroken woedt, al drie weken lang, de terreur der Arabieren op het platteland, tegen de Joodsche kolonies. Merkwaardig is intusschen, dat in tegenstelling met wat bij terreurgolven in vorige jaren het geval was, geen Joodsch kolonist of stadsbewoner er aan denkt, het „Beloofde Land" te verlaten.
In de maand Juli zijn in het geheel 148 Arabieren en 60 Joden in Palestina gedood. Dit vormt een record. Er zijn verder in het geheel 256 Arabieren en 201 Joden gewond. De Britsche troepen hebben zes gewonden en twee dooden te betreuren, terwijl drie Britsche politiebeambten gewond werden.
(De Groene - Telex-A.N.P.) **(Vor. ber. 3349 C.)**

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Lord Runciman's missie. - Open brief van Kundt aan premier Hodza. —
Lord Runciman is op 2 Augustus naar Praag vertrokken.
Hij werd vergezeld door Geoffrey Peto, een oud-parlementslid, terwijl de chef van het departement van economische relaties van het Foreign Office, benevens R. J. Stoford en Ian Henderson van den consulairen dienst, zijn particuliere secretaris en een stenograaf reeds naar Praag waren vertrokken.

Lord Runciman

Runciman brengt uiteraard geen enkel speciaal „plan" mede. De eerste phase van zijn werkzaamheden zal daarin bestaan zich van den toestand op de hoogte te stellen. Daarna zal hij een aantal voorstellen uitwerken, welke hij later aan de regeering en aan de leiders der Sudetenduitschers zal voorleggen.

Open brief van Kundt. — Inmiddels heeft de afgevaardigde van de Sudetenduitsche partij, Kundt, een open brief gericht tot premier Hodza, waarin hij vijf vragen stelt, waarop hij antwoord verzoekt.
Het persbureau van de partij van Henlein heeft naar aanleiding hiervan het volgende communiqué gepubliceerd:

Als gevolg van de officieele mededeeling van het Tsjechoslowaaksche persbureau van 28 Juli '38 en van verschillende dagbladberichten zijn onduidelijkheden ontstaan over de vraag, of de tot dusverre officieel aan de Sudetenduitsche partij overhandigde voorstellen nog van kracht zijn en hoe de regeering zich den verderen gang van zaken voorstelt. Naar aanleiding hiervan heeft de afgevaardigde Kundt zich in een uitvoerig schrijven tot Hodza gewend om beantwoording van de volgende vragen:

1. Handhaaft de regeering ook verder de grondslagen van het nationale bewind, welke neergelegd zijn in het gedeelte van het nationaliteitenstatuut, dat op 30 Juni officieel aan de Sudetenduitsche partij overhandigd werd, alsmede de grondslagen van het taalrecht, die men de partij op denzelfden dag deed toekomen in den vorm van een wetsontwerp?

2. Is het op 28 Juli door dr. Krejoi aan de Sudetenduitsche partij overhandigde deel van twee wetsontwerpen over de autonomie thans definitief? Wanneer kan de partij het nog volgende deel tegemoet zien?

3. Wanneer kan de Sudetenduitsche partij rekenen op de ontvangst van den definitieven tekst van alle voorstellen van de zijde der regeering?

4. Wanneer kan de Sudetenduitsche partij de overhandiging tegemoet zien van het op schrift gezette standpunt van de regeering ten aanzien van het Sudetenduitsche memorandum van 7 Juni?

5. Blijven de bedoelingen omtrent het verdere verloop der besprekingen, welke gebleken zijn tijdens de tot dusverre gehouden conferenties, verder gehandhaafd of acht gij deze voornemens en plannen door de komst van lord Runciman achterhaald?
(Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 3365 B.)**

B. NEDERLAND. — Onze textielindustrie. - Werkgelegenheid. —
De werkgelegenheid heeft zich niet geheel tot het peil van 1929 kunnen herstellen. De volgende statistiek van de werkgelegenheid geeft dit duidelijk weer:

Jan. 1929	43,100	arbeiders
Juni 1932	28,600	„
Juni 1933	24,100	„
Jan. 1934	24,900	„
Jan. 1935	24,900	„
Jan. 1936	27,100	„
Jan. 1937	32,000	„
April 1937	35,200	„
Juni 1937	36,700	„
Oct. 1937	35,800	„
Jan. 1938	33,800	„
Mrt. 1938	33,900	„

(De Tijd) **(Vor. ber. Textielindustrie 3090 A.)**

C. LUCHTVAART. — De „Mercury" vliegt over den Oceaan en terug. —
Het Engelsche dubbelvliegtuig „Mercury" heeft thans een oceaanvlucht volbracht. Door het moedervliegtuig „Maia" bij Foynes (Limerick) op groote hoogte, op 21 Juli losgelaten vloog de machine in 20 uur 23 min. naar Montreal, vanwaar enkele uren later naar New York werd doorgevlogen.
Op 27 Juli arriveerde het van zijn terugvlucht te Southampton. In het geheel heeft de „Mercury" 8000 mijlen of ong. 13000 kilometer afgelegd. Het aantal vlieguren naar Amerika en terug bedroeg 48.
(Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Mercury 3079 A.; Oceaanvluchten 3356 D.)

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Binnenlandsche pas.
Het Duitsche rijkswettenblad van 26 Juli publiceert een verordening op de invoering van een algemeen politie-legitimatiebewijs voor het binnenland, dat „Kennkarte" genoemd zal worden en op 1 October wordt ingevoerd. Op de „Kennkarte" zullen pasfoto, vingerafdrukken en een signalement van den houder voorkomen. Houders kunnen zijn Duitsche onderdanen, die in het Rijksgebied wonen of regelmatig verblijf houden, na hun vijftiende jaar.
De minister van Binnenlandsche Zaken zal bepalen, welke groepen van onderdanen en in welken omvang verplicht zullen zijn een „Kennkarte" te dragen.
(Berliner Tageblatt)

3 AUGUSTUS 1938

E. NEDERLAND. —Tweede Kamer. - Ontwerp Pensioenwet voor officieren der Koninklijke Marinereserve. —
Ingediend is een ontwerp voor een Pensioenwet voor officieren der Koninklijke Marinereserve, die zich — ter aanvulling van een bij de Koninklijke Marine bestaand tekort aan beroepsofficieren — krachtens een daartoe door hen gesloten vrijwillige verbintenis voor onbepaalden tijd in actieven dienst bevinden, alsmede voor hun weduwen en weezen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Pensioenen 3329 C.)

A. **WIELERSPORT. — Tour de France - Resultaten.** Het eindklassement van den 32sten „Tour de France" luidt als volgt:
1. Bartali (Italië) 148 uur, 29 min., 12 sec.; 2. Vervaecke (België) 148.47.39; 3. Cosson (Frankrijk) 148.58.38; 4. Vissers (België) 149.4.20; 5. M. Clemens (Luxemburg) 149.11.20; 6. Vicini (Italië) 149.14.11; 7. Lowie (België) 149.18.8; 8. Magne (Frankrijk) 149.18.12; 9. Kint (België) 149.28.1; 10. Gianello (Frankrijk) 149.35.59. De Nederlanders Middelkamp, Van Schendel en Hellemons werden resp. 43 met 151.31.57, 50 met 152.1.36 en 55 met 154.31.45.
Het landenklassement luidt:
1. België, 447.10.7; 2. Frankrijk A, 447.53.36; 3. Italië, 447.54.16; 4. Luxemburg—Zwitserland, 450.13.6; 5. Frankrijk B, 450.18.53; 6. Nederland—Spanje, 450.25.35; 7. Frankrijk C, 451.14.56; 8. Duitschland, 454.16.23. (L'Auto) **(Vorig bericht 2882 B.)**

B. **CATHARINA VAN RENNES. — Tachtig jaar. —** De bekende Nederlandsche componiste, paedagoge en dirigente, Catharina van Rennes, heeft op 2 Augustus haar tachtigsten geboortedag gevierd.
Door haar muzikale opvoeding van honderden leerlingen werden de liedjes van Van Rennes door geheel het land verspreid en gezongen. Onder haar talrijke leerlingen telde zij gedurende vijf jaar H.K.H. Prinses Juliana en verscheidene thans in de muziekwereld bekende persoonlijkheden.
Van de talrijke composities van Catharina van Rennes willen wij hier slechts noemen: één- meerstemmige kinderliederen, klaviervertellingen en concertliederen, duetten, kwartetten, cantates, gemengde koren enz. (Het Vaderland) **(Vor. ber. 921 I.)**

C. **CHINA. — Conflict met Japan. - Chineesche verliezen. —**
Dr. Arthur J. Allen, die sedert vele jaren missie-werk verricht in Midden-China en zich thans in het bijzonder bezig houdt met hulpverleening aan gewonde militairen, heeft volgens een mededeeling van het Chineesche persbureau, verklaard, dat de Chineezen in minder dan een jaar meer dan de helft van het aantal dooden en gewonden, dan het geheele Britsche rijk gedurende de vier jaren van den wereldoorlog heeft verloren, (3.089.757) te betreuren heeft.
Volgens dr. Allen was de wereldoorlog een strijd van staal tegen staal, doch China is weinig meer dan een muur van menschen, welke tegenstand moet bieden aan de meest moderne wapenen, die worden bediend door manschappen, die langdurig zijn geoefend, zoodat de resultaten niet verrassend zijn.
Dr. Allen herinnerde er aan, dat volgens onlangs gepubliceerde gegevens 250.000 Chineezen om het leven zijn gekomen bij den strijd om Shanghai, waartegenover Japansche verliezen stonden van slechts 27.000 man. Deze verhouding — van tien tegen een ongeveer — is bij de gevechten welke in een later stadium van den oorlog werden geleverd, niet zoo ongunstig meer geweest, doch de Chineezen hebben toch in ieder geval veel zwaarder verliezen geleden dan de Japanners. Indien de laatste schattingen der Japansche verliezen — meer dan 400.000 dooden en gewonden — juist zijn, moeten de Chineezen reeds meer dan 2 millioen dooden en gewonden te betreuren hebben. (Chineesch Persbureau - Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3367 F.)

D. **FRANKRIJK. — Economisch accoord met Duitschland - Regeling van de Oostenrijksche schulden. —** De Fransch-Duitsche economische onderhandelingen hebben op 2 Augustus geleid tot een overeenkomst, waarvan de teksten te Berlijn zijn onderteekend.
Het accoord omvat een herziening en vernieuwing voor den tijd van een jaar van het verdrag van 10 Juli 1937, een uitbreiding tot Oostenrijk van de economische en financieele conventies tusschen Frankrijk en Duitschland, een regeling der Oostenrijksche schulden betreffende de waarborgen van 1933 en 1934 en verschillende andere leeningen, een herziening van den rentevoet der Dawes- en Youngleeningen, welker rente verlaagd werd, terwijl het verschil voor aflossing zal worden besteed.
Wat de Youngleening betreft krijgt Frankrijk een behandeling, die op zijn minst gelijkwaardig zal zijn aan die, welke kortgeleden aan Engeland is toegekend. Tenslotte hebben de onderhandelingen geleid tot een gunstige oplossing van verschillende bijkomstige kwesties, zooals de ontdooiing van bevroren Fransche bezittingen in Duitschland en de regeling van de economische betrekkingen tusschen Duitschland en de Fransche koloniën. (Agence Belga)
(Vor. ber. Frankrijk—Groot-Duitschland 3211 B.)

E. **GRIEKENLAND. — Opstand op Kreta mislukt. —** De opstand op het Grieksche eiland Kreta in de Middellandsche Zee behoort weer tot het verleden. Nadat 7000 soldaten en gendarmes door vier torpedojagers en 25 vliegtuigen aan land waren gezet, was het pleit van den leider van den opstand, Venizelos' neef Mitsokasis en zijn 500 volgelingen spoedig beslecht. Mitsokasis was eertijds minister in het kabinet van Kondilis. Markellos, de prefect van Kandia, is voorloopig benoemd tot gouverneur-generaal van Kreta ter vervanging van Spakianakis, die op het oogenblik in Kanea wordt vastgehouden.
De opstand kon zoo spoedig bedwongen worden, omdat de inwoners zich niet bij de opstandelingen aansloten, doch zich aan de zijde der regeering schaarden. (Telex-A.N.P.) **(Vorig bericht 3367 G.)**

F. **NEDERLAND. — Marine - Schout-bij-nacht Jolles in functie. —**
Op 1 Augustus werd door den vice-admiraal T. L. Kruys zijn functie van commandant van de marine te Willemsoord overgedragen aan zijn opvolger, schout-bij-nacht H. Jolles, tot dusverre commandant der maritieme middelen te Amsterdam.
(Het Vaderland)
(Vor. ber. 1416 I.; Leger, Vloot & Luchtm. 3346 E.)

4 AUGUSTUS 1938

G. **LIECHTENSTEIN. — Vorst Frans I overleden. —** Vorst Frans I van Liechtenstein, die reeds in Maart van dit jaar zijn neef prins Frans Jozef belast had met de regeering van het vorstendom, is op 25 Juli in den ouderdom van 85 jaar op slot Feldberg overleden. (Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. 3210 B.)**

H. **SOVJET-RUSLAND. — Grensincidenten bij Tsjangkoefeng. —**
Aan de grenzen van de Sovjet-Unie en Mandsjoekwo, niet ver van de grens van Korea, is sedert 11 Juli tusschen Russen en Japanners een locale schermutseling gaande. Op genoemden datum hebben de Russen bij verrassing een strategisch-gelegen heuvel bezet in de nabijheid van Tsjangkoefeng, zoodat zij zoo noodig, de Koreaansche havenstad Rjasin kunnen beheerschen. De Japanners protesteerden tegen deze bezetting, omdat de heuvel volgens hen krachtens een verdrag van 1886 tot het territoir van Mandsjoerije behoort, en eischten derhalve ontruiming. Zij verklaarden zich nochtans bereid om, zoodra de ontruiming had plaats gehad, onderhandelingen te openen over een grensafbakening, die onaangename verrassingen in de toekomst zou kunnen voorkomen. De Russen echter kwamen met kaarten aandragen, waaruit volgens hen zonneklaar kon blijken, dat zij en zij alleen recht hadden op den heuvel van Tsjangkoefeng, en verklaarden er te blijven. De Japanners gaven uiting aan hun verbazing over het feit, dat de kaarten, waarop de Russen zich beriepen, voor het eerst in de geschiedenis van het betwiste gebied werden geproduceerd: zij gaven indirect te verstaan, dat zij aan vervalsching dachten. Zij dreigden aanvankelijk, tenzij zij voldoening kregen, met militair geweld, maar krabbelden later terug en verklaarden te gelooven in uiteindelijke vredelievende regeling van het grensincident.
De Russen gingen onverstoorbaar over tot versterking van den heuvel, teneinde eventueele pogingen der Japanners om hem te heroveren, te verijdelen en legden er een sterke bezetting in de buurt. Zij hebben bij deze versterking ook naar het schijnt gepoogd, een anderen heuvel te bezetten, dien van Sjatsaoping, eveneens liggende op gebied, dat volgens de Japanners aan Mandsjoekwo toebehoort. Om het bezit van dit terrein hebben zich tusschen de Russen en Japanners sedert den 11den Juli schermutselingen afgespeeld, waarbij het succes nu eens aan de eene, dan weer aan de andere zijde was. Partijen vergrootten voortdurend het aantal manschappen en het materieel. Het Japansche leger in Korea maakte op 31 Juli be-

kend, dat de Japanners de Russen weder zoowel uit het gebied van Sjatsaoping als van den heuvel van Tsjangkoefeng verdreven hebben en dat zij daar thans weder de baas zijn. Sedert Mei 1934 hebben zich niet minder dan 56 grensincidenten voorgedaan. Aanvankelijk hebben de Russen bij de Japanners aangedrongen op een behoorlijke afbakening van de wederzijdsche grenzen. Ook hebben zij Tokio herhaaldelijk voorgesteld een pact van nonaggressie te sluiten. Japan, overtuigd van zijn militaire kracht, is op het eerste noch op het tweede voorstel ooit ingegaan. Thans is het Tokio, dat, bezorgd over den langen duur van den oorlog met China, ook over zijn wassende economische moeilijkheden, er naar verlangt, door een vredelievende regeling aan gevaarlijke grensincidenten den pas af te snijden. Op zijn beurt weigert Moskou, overtuigd van de precaire politieke en economische positie, waarin Japan zich bevindt en er op speculeerend, dat deze op den duur hachelijk wordt, de grenzen af te baken.

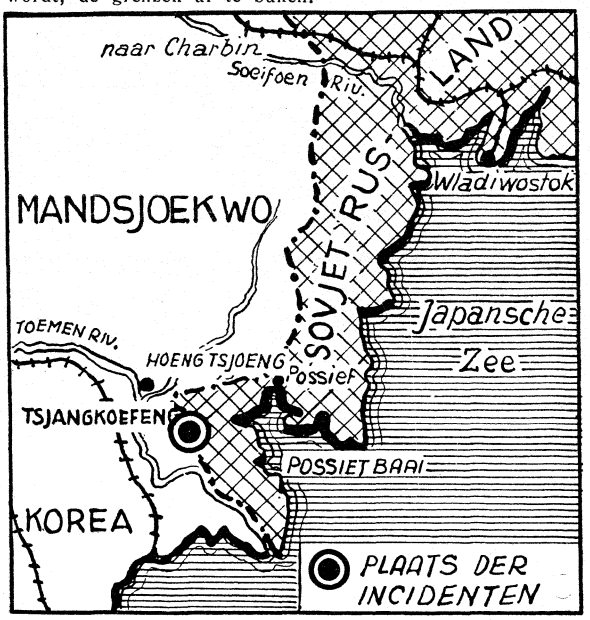

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Volgens berichten uit Keijo (Korea) hebben Sovjet-Russische bombardementsvliegtuigen op 1 en 2 Augustus verscheidene aanvallen op Koreaansch gebied ten uitvoer gelegd.
In het grensgebied werden spoorwegen en bruggen bij Keijo getroffen. De Japansche regeering heeft Keijo doen ontruimen.
De Japansche ambassadeur Sjigemitsoe, heeft op 4 Augustus een bezoek gebracht aan den volkscommissaris van buitenlandsche zaken, Litwinof.
Sjigemitsoe zette het standpunt van zijn regeering uiteen, volgens hetwelk het conflict langs vreedzamen weg kan worden opgelost. Hij herhaalde de voorstellen, die den Sovjet-Russischen zaakgelastigde in Tokio zijn gedaan.
Litwinof stond er op, dat voor het openen van onderhandelingen de Japansche troepen achter de lijn teruggetrokken zouden moeten worden, die de aan het verdrag van Hoentsjoen toegevoegde kaart als grens aangeeft.
Litwinof zeide, dat Rusland onmiddellijk de vijandelijkheden zou staken zoodra de Japanners het Russische grondgebied zouden hebben verlaten.
(Prawda - Telex-A. N. P. - Domei - Agence Belga)
(Vorig bericht 3360 C.)

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Lord Runciman's verklaring voor de pers. —
Lord Runciman, de Engelsche bemiddelaar in de Sudeten-duitsche kwestie, is op 3 Augustus te Praag aangekomen.
Officieel waren te zijner verwelkoming aanwezig de chef van het protocol van het ministerie van Buitenlandsche Zaken, de kabinetschefs van den minister-president en den minister van Buitenlandsche Zaken, vertegenwoordigers van den Praagschen burgemeester, alsmede Kundt en Sebekowsky van de Sudeten-Duitsche partij.
In zijn hotel heeft lord Runciman de journalisten ontvangen. In het Engelsch las hij hun een geschreven verklaring voor, waarin hij zeide:
„Allereerst ben ik een rechtzetting verschuldigd. Ik heb niet zelf gevraagd den taak, die mij hier wacht, te mogen vervullen. Ik heb daartoe nooit den wensch uitgesproken. Maar voor mijn vertrek uit Londen zijn de Sudeten-Duitschers en de Tsjecho-Slowaaksche regeering het er over eens geworden, dat ik hierheen zou komen.
Ik moet hun beide dankzeggen voor de goede, mij bereide ontvangst. Ik ben 40 jaar in de politiek werkzaam geweest. In den loop van die lange periode heb ik begrepen, dat een permanente vrede slechts verzekerd kan worden door wederzijdsche concessies.
Ik ben een vriend voor allen en een vijand van niemand".
Vervolgens deed Runciman een beroep op de pers om hem haar steun te verleenen bij den zwaren taak, die hem wacht. Runciman wisselde nog eenige woorden met de journalisten, maar weigerde iets aan zijn verklaring toe te voegen. (Het Vaderland)
(Vorig bericht 3373 A.)

B. VENEZUELA. — Kabinetswijziging. —
Op 2 Augustus werd een nieuw kabinet gevormd, dat als volgt is samengesteld:
Binnenlandsche Zaken: dr. Luis G. Pietri.
Buitenlandsche Zaken: dr. Esteban Gil-Borges.
Financiën: dr. Francisco J. Parra.
Oorlog en Marine: kolonel Isaias Medina.
Mijnwezen, Handel en Industrie: dr. Manuel R. Egana.
Openbare Werken: Ir. Enrique Jorge Aguerrevero.
Onderwijs: dr. Enrique Tejera.
Gezondheid en Sociale Hulp: dr. Julio Garcia-Alvarez.
Landbouw: dr. A. Rangel-Lamus.
Arbeid en Verkeer: dr. Hector Cuenca.
Gouverneur van het federale district: generaal E. Midelli.
Secretaris van de Republiek: dr. Alfonso Mejia.
(Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht Kabinet 2693 D.)**

C. INTERNATIONALE VREDESBEWEGING. — Conferentie te Parijs. —
Op 23 en 24 Juli heeft te Parijs een vredes-conferentie plaats gehad van ongeveer 1000 gedelegeerden uit 30 landen. Eenige resoluties werden aangenomen waarin het betreurd wordt, dat de huidige wereldpolitiek er op uit is de gemaakte verdragen te schenden. Zij dringt er op aan tot de Volkenbondsbepalingen terug te keeren, gelden beschikbaar te stellen voor landen, die aangevallen worden, voornamelijk voor aankoop van afweergeschut tegen luchtaanvallen, de evacuatie van de burgerbevolking in Spanje en China, die door luchtaanvallen geteisterd wordt, een embargo op petroleum en metaal voor aanvallende landen en nog andere bepalingen.
De conferentie stond onder leiding van lord Robert Cecil. (Le Temps) **(Vorig bericht 2290 E.)**

5 AUGUSTUS 1938

D. PORTUGAL. — Erkenning van het Italiaansch Imperium. —
De Portugeesche regeering heeft op 24 Juli haar gezant te Rome, José Lobo d'Avil a Lima, geaccrediteerd als gezant bij het Italiaansch Imperium.
(O Seculo) **(Vor. ber. Erkenning 3295 C.)**

E. BULGARIJE. — Fransche leening van 375 millioen francs. —
De minister van Financiën van Bulgarije heeft een contract afgesloten met een Fransche bank waarbij de regeering van Bulgarije een leening wordt verstrekt van 375 millioen francs, aflosbaar in twaalf jaarlijksche termijnen, rentende 5½%.
Op de leening kan alleen in Frankrijk worden ingeschreven. (Agence Belga)

F. SPANJE. — Burgeroorlog. - Offensief der regeeringstroepen. - Deensch waarnemer gedood. —
Het is nu wel duidelijk, dat het offensief, dat door de Spaansche regeeringstroepen aan de Ebro werd ingezet, zeer krachtig is geweest. De stad Gandesa liep groot gevaar door de regeeringstroepen te worden genomen. Franço moest in allerlijl troepen aan het front voor Sagunto en Valencia onttrekken om den linkschen opmarsch te stuiten. Het rechtsche offensief tegen genoemde steden kwam tot stilstand, zoodat de regeeringstroepen gelegenheid kregen hun stellingen te versterken en zelfs tot tegenaanvallen over te gaan. De wederzijdsche posities zijn thans weer min of meer geconsolideerd.
Bij een luchtaanval op Valencia werden twee Britsche schepen door bommen getroffen. Een Deensche waarnemer, die zich aan boord van een der schepen bevond, werd gedood. (Telex-A. N. P. - N. R. C.)
(Vorig bericht 3366 E.)

A. **PATER L. H. PERQUIN O.P. OVERLEDEN. —** Op 4 Augustus is pater L. H. Perquin O.P., voorzitter van den Katholieken Radio-Omroep, in het St. Franciscus-Ziekenhuis te Rotterdam overleden.
Pastoor L. H. Perquin werd 15 Juli 1865 te Voorburg geboren. Op 23 September 1884 werd hij opgenomen in de Dominicanenorde en 23 Sept. 1885 geprofest in het klooster te Huissen. Na voleinding van zijn studies werd hij 15 Augustus 1891 tot priester gewijd door mgr. Suickers. Achtereenvolgens was hij werkzaam als kapelaan te Schiedam, rector van de Rozenkranskerk te Rotterdam en jarenlang pastoor van de St. Dominicusparochie in de hoofdstad.

Pater L. H. Perquin O.P.

De immer werkzame pastoor publiceerde op 4 Februari 1925 zijn eerste persartikel over de noodzakelijkheid van een katholieken radio-omroep. Acht maanden later werd voor het eerst een Hoogmis uitgezonden.
In Mei 1925 verscheen het eerste nummer van den K.R.O.-gids, als effectief propagandamiddel elke veertien dagen verschijnend; een jaar later werd het orgaan weekblad.
De eerste uitzending van het K.R.O.-programma leidde pastoor Perquin in met propagandaspeechen voor de N.S.F.-microfoon op 2, 9 en 16 November 1925. 24 November van dat jaar werd te Hilversum de eerste officieele K.R.O.-avond gegeven.
In Mei 1926 werd hij gekozen tot voorzitter van de Katholieke Radio-Omroep-Stichting in Nederland, terwijl in Juni 1928 zijn benoeming volgde tot president van het Internationale Katholieke Radiobureau (I.K.R.). (De Tijd)
(Vor. ber. Pater L. H. Perquin O.P. 3263 B.)

B. **ENGELAND. — De Britsche troepen in Egypte. —** Het Britsche departement van Buitenlandsche Zaken publiceert op 4 Augustus het volgende communiqué over de Engelsch-Egyptische besprekingen, die te Londen zijn gevoerd:
De met den Egyptischen premier (Mahmoed Pasja) gevoerde besprekingen betroffen zekere financieele clausules van het Engelsch-Egyptische bondgenootschapsverdrag van 1936. De Egyptische premier legde er daarbij den nadruk op, dat de kosten voor Egypte van het onderbrengen der gewapende troepen, zooals voorzien in het verdrag, verre de bij de onderteekening opgestelde ramingen te boven gingen. Thans is een accoord geparafeerd, welks voornaamste resultaat is, dat de Britsche regeering er in toestemt haar bijdrage te verhoogen tot de helft van de kosten van den bouw van kazernes voor land- en luchtstrijdkrachten, water- en electriciteitsvoorziening, verschillende inrichtingen en een kamp voor herstellenden, benevens van het onderhoud van het burgerlijk personeel, dat de Britsche troepen vergezelt. (Times)
(Vor. ber. Engeland-Egypte 3018 H.)

C. **ROEMENIE. — De minderheden. —** Bij koninklijk decreet zijn de richtlijnen vastgesteld voor de houding van de autoriteiten tegenover de nationale minderheden. Deze maken in Roemenië ongeveer een derde van de bevolking uit. De voornaamste groepen zijn de Hongaren (7.8%), de Duitschers (4.3%) en de Joden (6%). Deze directieven herinneren aan het beginsel, dat in de nieuwe Grondwet geschreven staat, zeggende, dat „alle Roemeensche onderdanen, zonder onderscheid van ras, geloof of taal, de zelfde burgerlijke en politieke rechten en waarborgen genieten". Dienovereenkomstig wordt den nationalen minderheden het gebruik van hun taal in zaken van eeredienst en pers, in hun persoonlijke betrekkingen, het zakenleven en hun openbare vergaderingen toegestaan. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Minderheden 3140 A.)

D. **FRANKRIJK. — Olieleiding. - Pijpleiding van de Atlantische kust naar het centrum. —**
Het Parijsche blad Le Figaro meldt, dat de Fransche brandstoffencommissie — een tien leden tellende commissie, die op 30 Juni gevormd werd en onder defensie ressorteert — heeft besloten tot den aanleg van een pijpleiding van 450 kilometer lengte voor het vervoer van benzine van de Atlantische kust naar het centrum van Frankrijk. Men raamt de kosten op 150 millioen francs.
Deze leiding zal voorzien in de onmiddellijke behoeften bij een mobilisatie, en zonder vertraging of onderbreking de ravitailleering van het leger en de luchtmacht verzekeren. De olieleiding zal ondergronds aangelegd worden, ten einde haar niet bloot te stellen aan vernieling. Zij zal loopen van Donges, 15 kilometer van St. Nazaire, naar de omgeving van Montargis. De leiding zal vertakkingen krijgen en nog verlengd worden. (Le Figaro)

6 AUGUSTUS 1938

E. **HET VLUCHTELINGENVRAAGSTUK. — Conferentie te Londen. - Mr. George Rublee, tot directeur benoemd.**
De intergouvernementeele vluchtelingencommissie heeft op 4 Augustus in het Foreign Office te Londen onder voorzitterschap van Lord Winterton haar laatste bijeenkomst gehouden.
Na afloop der debatten verklaarde Lord Winterton, dat de commissie opnieuw bijeen zal worden geroepen in het najaar, zoodra de directeur van het bureau, George Rublee (op 3 Augustus als zoodanig benoemd) in staat zal zijn, verslag uit te brengen, na zich met de minderheden in Duitschland in verbinding te hebben gesteld.
Na de vergadering der vluchtelingencommissie is een communiqué uitgegeven, waarin o.m. gezegd wordt, dat de commissie ten einde samenwerking te verzekeren met de vluchtelingendiensten van den Volkenbond en met het Internationaal Arbeidsbureau, den hoogen commissaris voor de vluchtelingen zal uitnoodigen, wanneer hij uit Duitschland terugkeert, zich te doen vertegenwoordigen bij de vergaderingen van de commissie, waarin kwesties betreffende toelating van onvrijwillige emigranten in toevluchtslanden besproken worden.
Voorts besloot de commissie, dat de directeur van het Internationaal Arbeidsbureau uitgenoodigd zal worden zich te doen vertegenwoordigen in de vergaderingen, wanneer landverhuizingsproblemen besproken worden. De leden der commissie gaan voort inlichtingen uit te wisselen ten opzichte van de bijdragen, die zij kunnen leveren bij het streven in samenwerking naar een oplossing van het probleem. De commissie is verdaagd, nadat den voorzitter opdracht was gegeven een datum vast te stellen voor de volgende voltallige vergadering. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Politieke Vluchtelingen 3356 F.)

F. **NOORWEGEN. — Bezoek van den Poolschen minister van Buitenlandsche Zaken, Beck. —**
De Poolsche minister van Buitenlandsche Zaken, Beck, heeft na een officieel bezoek van drie dagen Noorwegen op 3 Augustus verlaten. Hij verklaarde aan de pers, dat hij tot zijn voldoening had vastgesteld, dat de houding van Noorwegen tegenover den Volkenbond dezelfde is als de houding van Polen. Hij bracht hulde aan den zin voor werkelijkheid van de Noordelijke landen en aan hun verlangen overeenkomstig deze werkelijkheid te handelen.
Vervolgens sprak hij zijn twijfel uit over de toekomst van den Volkenbond. Zelfs verwacht hij van diepgaande wijzigingen, welke naar men meende noodzakelijkerwijze moeten worden toegepast, niet veel. Beck blijft pessimistisch ten aanzien van den Bond. (Telex-A. N. P.) **(V. b. Minister Beck 3091 B.)**

A. NEDERLAND. — Overzicht der op 1 Juli 1938 met het buitenland bestaande verdragen. —

(De vetgedrukte verwijzingen hebben betrekking op de reeds in Keesings Historisch Archief geplaatste artikelen)

Naam van het land	Aard van het verdrag	Aanteekeningen	Geldigheidsduur	Termijn van opzegging
Argentinië . . .	1. Voorloopige handelsovereenkomst van 31 Januari 1934 (Stbl. 1934 no. 209).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Tot definitief verdrag in werking treedt.	3 maanden
	2. Deviezenovereenkomst van 31 Januari 1934 (Stbl. 1934 no. 209).	—	1 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging	1 maand
	3. Notawisseling van 3 en 5 Februari 1937 (Stbl. 1937 no. 27).	Betaling tegen officieelen koers van dividenden en obligaties van niet-Nederlandsche ondernemingen in Argentinië.	Onbepaald.	
			(Vor. ber. Handelsverdrag 2752 D.)	
Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie	1. Handels- en scheepvaartverdrag van 12 Mei 1863 (Stbl. 1863 no. 119).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	10 jaar (nà 11 Juli 1863) met stilzwijgende verlenging	1 jaar
	2. Aanvullingsverdrag van 7 December 1865 (Stbl. 1866 no. 79).	Idem.	Als 1.	Als 1
	3. Verdrag ter regeling van belastingaangelegenheden van 20 Februari 1933 (Stbl. 1935 no. 214).	Geldt alleen voor België.	Onbepaald.	8 maanden vóór het einde van het kalenderjaar
	4. Vestigings- en arbeidsverdrag van 20 Februari 1933 (Stbl. 1936 no. 83).	Geldt alleen voor België.	Onbepaald.	1 jaar
	5. Overeenkomst van 9 Juni 1937 inzake de leurders (Stbl. 1937 no. 29).	—	Tot 1 Juli 1938 met onbepaalde stilzwijgende verlenging	3 maanden
	6. Vestigings- en arbeidsverdrag van 1 April 1933 (Stbl. 1937 no. 21).	Geldt alleen voor Luxemburg.	Onbepaald.	1 jaar
	7. Voorloopige overeenkomst in zake betaald personen- en goederenvervoer per auto van 31 December 1937 (Stbl. 1938 no. 22).	Geldt alleen voor België.	Onbepaald.	
	8. Verklaring van 15 Mei 1938 tusschen de Oslostaten (zie Economische Voorlichting van 20 Mei 1938 no. 20).	—	Onbepaald.	6 maanden
	9. Andere afspraken inzake contingenteering e. d.	—	—	
			(Vor. ber. Handelsverdrag 1708 G.; Contingenteerings-Overeenkomst 2856 H.; Oslo-Conventie 3263 F.; Vestigingsverdrag 2161 E.; Belasting-Overeenkomst 1483 F.)	
Belgische Congo . .	1. Handelsverdrag van 27 December 1884 met de Internationale Vereeniging van den Congo (Stbl. 1885 no. 75).	Meestbegunstiging in de bezittingen van de Vereeniging.	Onbepaald.	
	2. Algemeene akte der conferentie van Berlijn van 26 Februari 1885 (Stbl. 1886 no. 101).	Vrijheid van handel in de Congo, postverkeer, scheepvaart e. a.	Onbepaald.	
	3. Algemeene akte van Brussel van 2 Juli 1890 (Stbl. 1892 no. 92).	Bepalingen betreffende den slavenhandel.	Onbepaald.	
Bolivia	Handelsverdrag van 30 Mei 1929 (Stbl. 1932 no. 409).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	5 jaar met stilzwijgende verlenging van telkens 5 jaar	6 maanden
Brazilië	1. Voorloopige handelsovereenkomst van 15 Maart 1937 (Stbl. 1937 no. 26).	Idem.	Tot definitief verdrag in werking treedt.	60 dagen
	2. Overeenkomst tot liquidatie van achterstallige Nederlandsche handelsvorderingen van 15 Maart 1937 (Stbl. 1937 no. 26).	—	Onbepaald.	
			(Vor. ber. Handelsverdrag 2722 D.)	
Bulgarije	1. Voorloopige handelsovereenkomst bij notawisseling van 1 en 9 Maart 1922 (Oranjeboek van Mei 1921 tot October 1922, blz. 65-66).	Idem.	Onbepaald	3 maanden
	2. Compensatie- en clearingovereenkomst van 23 September 1935 (Stbl. 1936 no. 81).	Handelsverkeer op compensatiebasis.	Onbepaald.	14 dagen
	3. Andere afspraken inzake contingenteering e. d.	—	—	
			(Vor. ber. Clearing-Verdrag 1976 H.)	
Canada	1. Douaneverdrag van 11 Juli 1924 (Stbl. 1925 no. 439).	Meestbegunstiging.	4 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging	1 jaar
	2. Notawisseling van 23 September 1929 (Stbl. 1929 no. 495).	Regelen ter voorkoming wederzijds van het heffen van dubbele inkomstenbelasting t.a.v. winsten uit het scheepvaartbedrijf.	Onbepaald.	1 jaar
Chili	1. Clearingverdrag van 1 Juni 1934 (Stbl. 1934 no. 612).	Regeling van het betalingsverkeer en van achterstallige vorderingen.	1 jaar met stilzwijgende verlenging	3 maanden
	2. Aanvullende notawisseling van 6 Juli 1934 (Stbl. 1934 no. 612).	Betreft Chilisalpeter, Chileensche wol en petroleum	—	
	3. Voorloopige handelsovereenkomst bij notawisseling van 30 December 1936 (St.bl. 1937 no. 10).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Tot definitief verdrag in werking treedt	30 dagen
	4. Notawisseling van 5 Mei 1937 bevattende een overeenkomst tot nadere regeling van de handelsbetrekkingen en notawisseling betreffende openbare werken in Chili (Stbl. 1937 no. 35).	Contingenteerings- en tariefbepalingen.	Tot 31 December 1938.	
			(Vor. ber. Handelsverdrag 2778 F.; Clearing-Verdrag 1335 A.)	

Naam van het land	Aard van het verdrag	Aanteekeningen	Geldigheidsduur	Termijn van opzegging
China	Douaneverdrag van 19 December 1928 (Stbl. 1930 no. 468).	Meestbegunstiging. Erkenning van de Chineesche tariefautonomie.	Onbepaald.	
Columbia	Tractaat van vriendschap, scheepvaart en handel van 1 Mei 1829 (Stbl. 1830 no. 6).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	12 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging	1 jaar
Danzig (zie Polen).				
Denemarken . . .	1. Handelsovereenkomst van 15 Juni 1701.	Meestbegunstiging.	Onbepaald.	
	2. Tariefovereenkomst van 29 Juni 1937.	Nederland verleent tariefverlaging voor vleesch, Denemarken fixeert het recht op bloembollen.	1 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging	1 maand
	3. Overeenkomst van 8 November 1930 (Stbl. 1930 no. 463).	Belasting van bepaalde voordeelen, voortvloeiende uit het zeescheepvaartbedrijf.	Onbepaald.	6 maanden
	4. Verklaring van 15 Mei 1938 tusschen de Oslo-staten (zie Economische Voorlichting van 20 Mei 1938 no. 20).	—	Onbepaald.	6 maanden
	5. Andere afspraken inzake contingenteering e. d.			
	(Vor. ber. Handelsverdrag 1412 B.; Oslo-Conventie 3263 F.)			
Duitschland . . .	1. Handelsovereenkomst van 31 December 1851 (Stbl. 1852 no. 104).	Meestbegunstiging t. a. v. Duitsche waren en Nederlandsche visscherijproducten en alle producten van Nederlandsche koloniën.	Tot 1 Januari 1854 met onbepaalde stilzwijgende verlenging.	12 maanden
	2. Wijzigingsverdrag (op het verdrag van 1851) van 3 Juni 1923 (Stbl. 1924 no. 408).	—	Als basisverdrag.	
	3. Aanvullend verdrag op het verdrag van 1851, van 26 November 1925 (Stbl. 1926 no. 348).	Uitbreiding van de meestbegunstiging.	Als basisverdrag.	
	4. Crediet- en steenkolenverdrag van 11 Mei 1920 (Stbl. 1920 no. 681).	—	17 jaar (steenkolen tot 1954).	
	5. Douane- en credietverdrag van 26 November 1925 (Stbl. 1926 no. 348).	Nadere regeling inzake het crediet van 11 Mei 1920. Tariefbindingen van bepaalde Nederlandsche producten in Duitschland.	Tot 31 December 1932 voor tariefbindingen; verder als no. 4.	
	6. Wijziging douane- en credietverdrag van 26 November 1925 van 27 April 1933 (Stbl. no. 612).	Verlaging van den rentevoet.	—	
	7. Tweede verdrag tot wijziging van het douane- en credietverdrag 1925 van 6 Juni 1934 (Stbl. 1936 no. 99 N).	Betreffende den looptijd van het crediet.	—	
	8. Derde verdrag tot wijziging van het douane- en credietverdrag 1925 van 30 April 1937 (Stbl. 1938 no. 19).	—	—	
	9. Verdrag tot regeling van het goederenverkeer van 19 Maart 1938.	Tarief- en andere bepalingen t.a.v. verschillende goederen.	Tot 31 December 1938, indien niet vóór 30 November 1938 opgezegd, dan verlengd tot 31 Maart 1939.	In bijzondere omstandigheden 14 dagen vóór het einde van een kalendermaand
	10. Clearingverdrag van 18 December 1937. (Bijlagen Handelingen IIde Kamer St. Gen. 1937—1938 no. 417).	Regeling van het betalingsverkeer.	Tot 31 December 1938.	3 maanden c.q. 14 dagen
	11. Overeenkomst betreffende het goederenverkeer tusschen Nederlandsch-Indië en Duitschland van 30 Juni 1937 (Stbl. 1938 no. 21).	—	Tot 30 Juni 1940.	
	12. Verdrag tot wederzijdsche erkenning van naamlooze vennootschappen enz., van 11 Februari 1907 (Stbl. 1908 no. 96).	—	Onbepaald.	1 jaar
	13. Vestigingsverdrag van 17 December 1904 (Stbl. 1906 no. 279) met notawisseling van 29 October 1906 ter aanvulling en van 2 Juli 1912 ter wijziging (Stbl. 1912 no. 175).	—	Onbepaald.	
	14. Overeenkomst van 25 Mei 1938 over de opname van het Nederlandsch-Oostenrijksch economisch verkeer in de Nederlandsch-Duitsche economische verdragen.	—	—	
	15. Andere afspraken inzake contingenteering e. d.	—	—	
	(Vor. ber. Handelsverdrag 3193 D.; Clearing-Verdrag 3340 C.)			
Ecuador	Handels- en scheepvaartverdrag van 27 Mei 1937 (nog niet geratificeerd).	Meestbegunstiging. Toekenning preferentieel tarief in Ecuador. Tariefbepalingen.	1 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging	3 maanden
	(Vor. ber. Handelsverdrag 2819 C.)			
Egypte	Voorloopige handelsovereenkomst bij notawisseling van 17 Maart 1930 (Stbl. 1930 no. 269).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Onbepaald.	3 maanden
Estland	Voorloopige handelsovereenkomst van 22 Juli 1924 (Stbl. 1926 no. 157).	Beperkte meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Onbepaald.	3 maanden

Naam van het land	Aard van het verdrag	Aanteekeningen	Geldigheidsduur	Termijn van opzegging
Finland	1. Voorloopige regeling bij notawisseling van 29 October en 1 November 1923 en een nota van 24 Mei 1923 (Stbl. 1924 no. 395).	Beperkte meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Tot definitief verdrag in werking is getreden.	3 maanden
	2. Verklaring van 15 Mei 1938 tusschen de Oslo-staten (zie Economische Voorlichting van 20 Mei 1938 no. 20).	—	—	6 maanden
				(Vor. ber. Oslo-Conventie 3263 F.)
Frankrijk	1. Handels- en scheepvaartverdrag van 28 Mei 1935 (Stbl. 1936 no. 92).	Meestbegunstiging; minimumtarief voor het meerendeel der producten.	2 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging.	3 maanden
	2. Notawisseling van 15 en 28 Februari 1930 (Stbl. 1930 no. 142).	Belasting van winsten voortvloeiend uit het scheepvaartbedrijf.	Onbepaald.	
	3. Andere afspraken inzake contingenteering e. d.	—	—	
				(Vor. ber. Handelsverdrag 1820 C.)
Griekenland . . .	1. Handelsovereenkomst van 12 Mei 1926 (Stbl. 1927 no. 59).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	1 jaar met stilzwijgende verlenging van telkens 1 jaar	6 maanden
	2. Overeenkomst van 5 December 1930 inzake belastingen (Stbl. 1931 no. 149).	Belasting van winsten voortvloeiend uit het zeescheepvaartbedrijf.	Onbepaald.	6 maanden
Groot-Brittannië .	1. Conventie over de vaart en handel op de West-Indische volkplantingen van 12 Augustus 1815 (Stbl. 1815 no. 56).		Onbepaald.	
	2. Tractaat tot regeling der belangen en rechten in Indië van 17 Maart 1824 (Stbl. 1824 no. 39).		Onbepaald.	
	3. Tractaat van handel en scheepvaart van 27 October 1837 (Stbl. 1837 no. 64).	Meestbegunstiging.	10 jaar met stilzwijgende verlenging	1 jaar
	4. Overeenkomst van 27 Maart 1851 tot aanvulling van het tractaat van 27 October 1837 (Stbl. 1851 no. 22).	Gelijkstelling met de nationale scheepvaart.		Onder bepaalde omstandigheden kan het aanvullingsverdrag met een termijn van 6 weken worden opgezegd
	5. Wijziging op het tractaat van 27 October 1837 van 15 Augustus 1889 (Stbl. 1891 no. 105).		Als 2.	
	6. Overeenkomst van 25 Februari 1871 wegens den afstand aan Groot-Brittannië en Ierland van de Nederlandsche bezittingen ter kuste van Guinea (Stbl. 1872 no. 17).	Nationale behandeling voor Nederlandsche onderdanen en goederen.	Onbepaald.	
	7. Overeenkomst van 2 November 1871 (Stbl. 1872 no. 18).	Nationale behandeling van personen en goederen op Sumatra.	Onbepaald.	
	8. Voorloopige handelsovereenkomst, bij notawisseling van 20 en 30 Juli 1934 (Stbl. 1934 no. 594).	Contingenteeringsbepalingen	Onbepaald.	3 maanden
	9. Overeenkomst van 20 Mei 1926 inzake belastingen (Stbl. 1926 no. 214c).	Belasting van winsten voortvloeiend uit het scheepvaartbedrijf.	Onbepaald.	
	10. Verdrag nopens vrijstelling van belastingen in speciale gevallen van 6 Juni 1935 (Stbl. 1936 no. 95).	—	Onbepaald.	6 maanden
	11. Notawisseling betreffende de handelsbetrekkingen tusschen Nederland en New-Foundland, de Britsche koloniën, Protectoraten en Mandaatgebieden van 18 December 1935 (Stbl. 1936 no. 91).	Contingenteeringsbepalingen	Onbepaald.	3 maanden
				(Vor. ber. Handelsverdrag 1398 D.; Belasting-Verdrag 1860 B.)
Guatemala . . .	Handelsverdrag van 12 Mei 1927 (Stbl. 1928 no. 505).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	1 jaar (van 17 Dec. 1928 af) met stilzwijgende verlenging van telkens 1 jaar.	6 maanden
Haïti	Handelsovereenkomst van 7 September 1926 (Stbl. 1928 no. 25).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Onbepaald.	1 jaar
Hongarije	1. Handelsovereenkomst met 3 notawisselingen van 9 December 1924 en 12 en 13 Januari 1925 (Stbl. 1926 no. 36).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	1 jaar met stilzwijgende verlenging van telkens 1 jaar	6 maanden
	2. Andere afspraken inzake contingenteering e. d.			
				(Vor. ber. Handelsverdrag 2398 A.)
Ierland . . . . (Zie ook Groot-Brittannië)	Afspraken inzake contingenteering e. d.	—	—	
				(Vor. ber. Handelsverdrag 2401 B.)
Iran	Voorloopige handelsovereenkomst bij notawisseling van 20 Juni 1928 (Stbl. 1928 no. 357).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Tot 10 Mei 1929 met onbepaalde stilzwijgende verlenging.	30 dagen

Naam van het land	Aard van het verdrag	Aanteekeningen	Geldigheidsduur	Termijn van opzegging
Italië	1. Tractaat van handel en scheepvaart van 24 November 1863 (Stbl. 1864 no. 106).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	10 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging	1 jaar
	2. Overeenkomst van 11 April 1868 tot regeling van den toestand der naamlooze en andere vennootschappen van het eene in het andere land (Stbl. 1869 no. 71).	—	—	
	3. Handelsovereenkomst van 1 Maart 1934 met aanvullende notawisseling van 14 November 1934 (Stbl. 1935 no. 386).	Tariefbepalingen, vaststelling verdragscontingenten.	Tot 31 Maart 1935 met stilzwijgende verlenging voor telkens 3 maanden	2 maanden
	4. Overeenkomst betreffende den invoer van Nederlandsch bier in Italië van 1 December 1934.	—	Als 3.	Als 3
	5. Clearingverdrag van 1 Januari 1937 (Stbl. 1937 no. 19) met protocollen van 31 December 1937.	Regeling der betalingen voortvloeiende uit het handelsverkeer.	Tot 31 December 1938 met stilzwijgende verlenging voor telkens 6 maanden.	3 maanden
	6. Andere afspraken inzake contingenteering e. d.	—		
		(Vor. ber. Handelsverdrag 2993 E.; Clearing-Verdrag 1895 B.)		
Japan	1. Handelsovereenkomst van 6 Juli 1912 (Stbl. 1913 no. 389).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Onbepaald.	12 maanden
	2. Overeenkomst tot uitsluiting van dubbele belasting op inkomsten en winsten uit het internationale scheepvaartbedrijf van 26 Januari 1933 (Stbl. 1933 no. 219).	—	Eindigt indien in een der landen de vrijstelling buiten werking wordt gesteld.	
		(Vor. ber. Handelsverdrag 2791 D.)		
Jemen	Verdrag van vriendschap van 12 Maart 1933 (Stbl. 1934 no. 54).	Wederzijdsche meestbegunstiging; instelling diplomatieke betrekkingen: (Geldt uitsluitend voor het Rijk in Europa).	Voor vijf jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging	6 maanden
Letland	Handelsovereenkomst van 2 Juli 1924 (Stbl. 1925 No. 403).	Beperkte meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	1 jaar van 2 October 1925 af met stilzwijgende verlenging van telkens 1 jaar.	6 maanden
Liberia	Tractaat van vriendschap, handel en scheepvaart van 20 December 1862 (Stbl. 1864 no. 77).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	10 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging.	12 maanden
Liechtenstein . . (Zie Zwitserland)				
Litauen	1. Voorloopige regeling bij notawisseling van 10 Juni 1924 (Stbl. 1925 no. 169).	Beperkte meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Tot definitief verdrag in werking treedt.	3 maanden
	2. Andere afspraken inzake contingenteering e. d.			
Luxemburg . . . (Zie België)				
Marokko	1. Verklaring tot regeling handelsbetrekkingen van 18 Mei 1858 (Stbl. 1859 no. 9).	Meestbegunstiging ten behoeve van onderdanen voor personen en goederen, handel, scheepvaart en den consulairen dienst	Onbepaald.	
	2. Algemeene overeenkomsten van Algeciras van 7 April 1906 (Stbl. 1907 no. 15) en van 4 November 1911 tusschen Frankrijk en Duitschland, tot welke Nederland is toegetreden op 13 Maart 1913 (Stbl. 1913 no. 115).	—	Onbepaald.	
	3. Conventie nopens het statuut van de zône van Tanger van 18 December 1923 tusschen Frankrijk, Engeland en Spanje, waartoe Nederland is toegetreden op 23 Juni 1925 (Stbl. 1925 no. 252).	Spaansche zône.	Onbepaald.	
	4. Overeenkomst van Parijs van 25 Juli 1928 tot wijziging van de conventie van 18 December 1923 waartoe Nederland is toegetreden (Stbl. 1929 no. 371).		Onbepaald.	
Mascate	Verklaring betreffende de handelsbetrekkingen van 7 April 1877 en 27 Augustus 1877 (Stct. 1877 no. 259).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Onbepaald.	
Nieuw-Zeeland . .	Notawisseling van 22 December 1937 en 14 Januari 1938 tot regeling der handelsbetrekkingen. (Bijlagen Hand. IIe Kamer St. Gen. 1937—1938 no. 457).	Beperkte meestbegunstiging; contingenteerings- en tariefsbepalingen	Onbepaald.	3 maanden
		(Vor. ber. Handelsverdrag 3121 C.)		
Noorwegen . . .	1. Verdrag van handel en scheepvaart van 20 Mei 1912 (Stbl. 1913 no. 263).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	1 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging.	12 maanden
	2. Overeenkomst van 11 Januari 1929 inzake belastingen (Stbl. 1929 no. 52).	Belasting van winsten voortvloeiend uit het zeescheepvaartbedrijf.	Onbepaald.	6 maanden
	3. Verklaring van 15 Mei 1938 tusschen de Oslo-staten (zie Economische Voorlichting van 20 Mei 1938 no. 20).	—	Onbepaald.	6 maanden
	4. Andere afspraken inzake contingenteering e. d.	—	—	
		(Vor. ber. Oslo-Conventie 3263 F.)		

Naam van het land	Aard van het verdrag	Aanteekeningen	Geldigheidsduur	Termijn van opzegging
Oostenrijk	1. Handels- en scheepvaartverdrag van 28 Maart 1929 (Stbl. 1930 no. 375).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	1 jaar met stilzwijgende verlenging telkens voor 1 jaar	3 maanden
	2. Notawisseling inzake kaas van 3 Juni 1926 en 4 Augustus 1926 (Stbl. 1926 no. 379).	Invoerrechten op Edammer en Goudsche kaas.		
	Zie verder Duitschland.			
Panama	Verdrag van handel en scheepvaart van 2 Juli 1932 (Stbl. 1933 no. 383) met aanvullend protocol van 16 November 1934 (Stbl. 1935 no. 568).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Nog niet in werking getreden.	
Polen (ook Danzig) .	1. Verdrag van handel en scheepvaart van 30 Mei 1924 (Stbl. 1925 no. 198).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	1 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging.	3 maanden
	2. Verklaring der Poolsche regeering betreffende Danzig van 2 Juni 1924 (Bijl. Hand. IIe Kamer St. Gen. 1924-1925 no. 218).	Verdrag van 30 Mei 1924 voor Danzig van toepassing verklaard.	—	
	3. Tariefverdrag van 9 April 1936 (Stbl. 1937 no. 11).	Tariefsverlagingen in Polen tegenover consolidaties van invoerrechten in Nederland	Tot 31 Maart 1937 met onbepaalde stilzwijgende verlenging.	3 maanden
	4. Andere afspraken inzake contingenteering e. d.			
	(Vor. ber. Handelsverdrag 2438 B.; Tariefverdrag 1643 F.)			
Portugal	Verdrag van handel en scheepvaart van 28 Juni 1934 met aanvullend protocol en protocol van onderteekening (Stbl. 1935 no. 675).	Opheffing Portugeesche vlagbevoorrechting, wederzijdsche beperkte meestbegunstiging. Bescherming van Portugeesche wijnen.	1 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging.	3 maanden
	(Vor. ber. Handelsverdrag 1922 E.)			
Roemenië	1. Voorloopige handelsovereenkomst van 29 Augustus 1930 (Stbl. 1930 no. 394).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Tot definitief verdrag in werking treedt.	1 maand
	2. Overeenkomst betreffende het goederenverkeer van 10 Februari 1935 (Bijvoegsel Handelsberichten van 14 Februari 1935 no. 7).	Wederzijdsche contingenten.	1 jaar met stilzwijgende verlenging.	3 maanden
	3. Clearingverdrag van 28 Augustus 1936 (Stbl. 1937 no. 34).	—	Tot 1 Augustus 1938	1 maand
	4. Modus-vivendi van 21 Augustus 1937 inzake het betalingsverkeer met notawisseling van 28 December 1937 (Stbl. 1938 no. 16).			
	(Vor. ber. Handelsverdrag 2702 H.; Clearing-Verdrag 2702 H.)			
Siam	Op 1 Februari 1938 is een verdrag van vriendschap, handel en scheepvaart geteekend, hetwelk intusschen nog niet in werking is getreden.			
	(Vor. ber. Handelsverdrag 3160 D.)			
Spanje	Handels- en scheepvaartverdrag van 16 Juni 1934 (Stbl. 1936 no. 93).	Beperkte meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief. Tariefsbepalingen.	1 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging.	3 maanden
	(Vor. ber. Handelsverdrag 1922 E.)			
Tsjecho-Slowakije .	1. Handelsverdrag van 20 Januari 1923 met protocol (Stbl. 1924 no. 514).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	1 jaar met stilzwijgende verlenging telkens voor 1 jaar	6 maanden
	2. Avenant van 9 April 1934 op het handelsverdrag van 1923 (Stbl. 1935 no. 819).	Tariefsverlagingen voor enkele groentensoorten; buiten werking stelling van het protocol van 20 Januari 1923.	Als 1.	Als 1.
	3. Andere afspraken inzake contingenteering e. d.			
	(Vor. ber. Handelsverdrag 3242 B.)			
Turkije	1. Notawisseling ter voorloopige regeling der handelsbetrekkingen van 21 November 1929 (Stbl. 1930 no. 5).	Beperkte meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Onbepaald.	
	2. Handelsovereenkomst van 19 Maart 1937. (Ec. Voorl. 7 Mei 1937 no. 18).	Wederzijdsche vaststelling van contingenten.	1 jaar (van 1 Maart 1937 af) met stilzwijgende verlenging telkens met 12 maanden	2 maanden
	3. Clearingovereenkomst van 27 Februari 1937 met protocol inzake speciale werken en leveringen (Stbl. 1937 no. 31).		12 maanden van 1 Maart 1937 af met stilzwijgende verlenging telkens van 1 jaar.	2 maanden
	(Vor. ber. Handelsverdrag 2702 H.; Clearing-Verdrag 2702 H.)			
Uruguay . . .	Handels- en scheepvaartverdrag van 29 Januari 1934 (Stbl. 1936 no. 84).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	1 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging.	3 maanden
	(Vor. ber. Handelsverdrag 1809 B.)			
Venezuela . . .	Verdrag tot herstel der diplomatieke betrekkingen van 11 Mei 1920 (Stbl. 1921 no. 301).	Voorwaardelijke meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	Tot een handelsverdrag gesloten is; overigens met stilzwijgende verlenging telkens van 1 jaar.	3 maanden

Naam van het land	Aard van het verdrag	Aanteekeningen	Geldigheidsduur	Termijn van opzegging
Vereenigde Staten van Amerika . .	1. Overeenkomst inzake gelijkstelling vlaggen van 26 Augustus 1852 (Stbl. 1853 no. 16).		2 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging.	12 maanden
	2. Handelsverdrag van 20 December 1935 met notawisseling betreffende de omschrijving van Edammer en Goudsche kaas (Stbl. 1937 no. 18).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief. Contingenteerings- en tariefsbepalingen.	3 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging.	6 maanden
			(Vor. ber. Handelsverdrag 2292 F.)	
Unie van Zuid-Afrika	Voorloopige overeenkomst van 20 Februari 1935 (Stbl. 1935 no. 332).	Meestbegunstiging; tusschentarief.	1 jaar met onbepaalde stilzwijgende verlenging.	3 maanden
			(Vor. ber. Handelsverdrag 1695 I.)	
Zuid-Slavië . . .	1. Handels- en Scheepvaartverdrag van 28 Mei 1930 (Stbl. 1932 no. 163).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	3 jaar met stilzwijgende onbepaalde verlenging.	6 maanden (in bijzondere gevallen 1 maand)
	2. Andere afspraken inzake contingenteering e. d.			
			(Vor. ber. Handelsverdrag 2722 B.)	
Zweden	1. Verdrag van handel en scheepvaart van 25 September 1847 met bijbehoorende verklaring (Stbl. 1847 no. 71).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief. (Geldt alleen voor het Rijk in Europa).	5 jaren met stilzwijgende verlenging telkens voor 1 jaar	12 maanden
	2. Kustvaartverklaring van 29 November 1856 (Stbl. 1856 no. 128).	Wederzijdsche toelating tot de kustvaart.	Onbepaald.	—
	3. Aanvullend handelsverdrag van 15 December 1908 en protocol van 20 Augustus 1909 (Stbl. 1910 no. 78).	Uitbreiding van de wederzijdsche meestbegunstiging.	Onbepaald.	1 jaar
	4. Belastingverdrag van 21 Maart 1935 (Stbl. 1935 no. 282).	Regelen ter voorkoming van dubbele belasting.	Onbepaald.	8 maanden
	5. Verklaring van 15 Mei 1938 tusschen de Oslo-staten (zie Economische Voorlichting van 20 Mei 1938 no. 20).	—	Onbepaald.	6 maanden
			(Vor. ber. Handelsverdrag 3343 B.; Oslo-Conventie 3263 F.)	
Zwitserland . . . (ook Liechtenstein)	1. Tractaat van vriendschap en vestiging en handel van 19 Augustus 1875 met additioneel protocol van 24 April 1877 (Stbl. 1878 no. 137).	Meestbegunstiging o.a. voor het douanetarief.	10 jaar met stilzwijgende verlenging voor telkens 1 jaar	1 jaar
	2. Andere afspraken inzake contingenteering e. d.	—	—	
			(Vor. ber. Handelsverdrag 677 C.) (Ontleend aan Economische Voorlichting)	

A. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Donald Moffat — „The Mott Family in France". (Avonturen van een Amerikaansche familie in Frankrijk) (Faber) **(Vorig bericht 3368 D.)**
Chineesch (in het Engelsch): „Fung Yu lan". A history of Chinese philosophy (Allen & Unwin) **(3340 A)**
Deensch (in het Nederlandsch): Johannes Buchholtz — „De Komedie Komt". (Bigot & v. Rossum, A'dam) **(Vorig bericht 3223 D.)**
Duitsch: O. Benesch — „Die Spätmeister des japanischen Holzschnitts Sharaku - Hokusai - Hiroshige". (Lorenz, Wien)
R. Seitz — „Wenn die Lampe herunterbrennt". (Zsolnay, Wien) **(Vorig bericht 3368 D.)**
Engelsch: Frances Parkinson Keyes — „The Ambassadress". (Eyre and Spottiswoode)
F. A. Voigt — „Upto Caesar". (Constable & Co.) **(Vorig bericht 3368 D.)**
Fransch: Pierre Devinoy — „Peintures Romanes des Eglises de France". (Aux Editions Paul Hartmann)
Marcel Dupont — „Le tragique destin du Duc d'Enghien". (Hachette) **(Vorig bericht 3368 D.)**
Nederlandsch: Albert Helman — „'s Menschen heenen terugweg". (Nygh & v. Ditmar)
S. Vestdijk — „Narcissus op vrije voeten". (Nijgh & v. Ditmar) **(Vorig bericht 3368 D.)** (Red. K. H. A.)

B. **NEDERLAND. — Goudembargo opgeheven. - Geen herstel van den gouden standaard. —**
De staatscourant van 6 Augustus bevat het volgende Koninklijke Besluit:
Wij Wilhelmina, enz., overwegende, dat het algemeen belang de handhaving van het uitvoerverbod van gouden munt en goud-muntmateriaal, uitgevaardigd bij Ons besluit van 26 September 1936, waaraan wettelijke grondslag is verleend bij de wet van 30 September 1936, niet langer vordert, hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:
Ons besluit van 26 September 1936, houdende verbod van uitvoer van gouden munt en goudmuntmateriaal, waaraan kracht van wet is verleend bij de wet van 30 September 1936, wordt ingetrokken.
Dit besluit treedt in werking met ingang van 7 Augustus 1938.
Ingediend is een wetsontwerp, houdende wijziging van de wet van 30 September 1936 inzake het verbod van uitvoer van gouden munt en goud-muntmateriaal. (Staatscourant)
(Vor. ber. Goudembargo 2829 B.)

C. **JAPAN. — Buitenlandsche Handel. —**

	Invoer	Uitvoer	Invoersaldo
	(in millioenen Yen)		
1e halfjaar 1938 . . .	1483	1287	196
1e halfjaar 1937 . . .	2146	1528	618

(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 3107 A.)**

D. **CHINA. — Conflict met Japan. - Hankau gebombardeerd. —**
Het vliegveld van Hankau is door 26 Japansche bommenwerpers en 27 jagers bestookt. In een nabijgelegen dorp braken verscheidene branden uit en men vreest, dat velen daarbij het leven hebben verloren.
De berichten van het Chineesch-Japansche front zijn tegenstrijdig. Volgens de Chineesche berichten zouden de Chineesche troepen ten Oosten van Kioekiang vorderingen maken. De Japansche berichten luiden echter, dat hun troepen langzaam maar gestadig in de richting van Hankau oprukken. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3374 C.)

A. Bestaansmogelijkheden der bevolking. - Grensregeling. —

Verblijfplaats van den Gouverneur te Paramaribo.

Suriname heeft voor zijn ontwikkeling vermeerdering van bevolking noodig. Dat is een algemeen erkende waarheid. Het aantal inwoners bedroeg zonder Boschnegers en Indianen: in 1914: 85.536, in 1930: 133.651, en in 1936: 148.971. In de laatste 6 jaren was er dus een zeer bevredigende stijging met 15.320 zielen.
De natuurlijke bevolkingsaanwas is gunstig.
Zij bedroeg in

	1935	1936
Geboorten	4806	4536
Sterfte	1734	1916
Geboorte-overschot	3072	2620

Deze aanwas is des te verblijdender, als men overweegt, dat in de periode 1850—1884 in de geheele kolonie 58.879 geboorten en 69.357 sterfgevallen plaats hadden. Er was toen dus een gemiddelde grootere sterfte van 296 in het jaar.
Waar bevolkingsvermeerdering absolute voorwaarde voor de ontwikkeling der kolonie is, is het merkwaardig, dat men met den natuurlijken bevolkingsaanwas geen raad weet. De nood en armoede onder de lagere bevolkingsklassen van Paramaribo neemt steeds toe.
Tot weinig tientallen jaren geleden was Suriname in hoofdzaak een plantagekolonie, die werkgelegenheid door loonarbeid in den dienst van het meestal buitenlandsche kapitaal bood. De economische beteekenis der plantages voor het land is verminderd. Het aantal arbeiders op de plantages is van eind 1931 tot eind 1935: op de koffieplantages gestegen van 6.167 tot 10.314 en op de suikerplantages gedaald van 7.421 tot 4.142, dus in totaal gestegen van 13.588 tot 14.456. Daarbij moet echter in aanmerking worden genomen, dat eind 1931 nog 6.292 arbeiders onder contract verbonden waren en eind 1935 nog maar 33. De arbeiderscijfers van de suikerplantages, waar de op de onderneming gevestigde arbeiders geregeld werk krijgen, geven den werkelijken toestand weer; daarentegen moeten de koffieplantages zich reeds sinds jaren beperken tot het oogsten en bereiden van het product en het noodzakelijkste onderhoud, wat bij den huidigen koffieprijs zelfs niet meer mogelijk is. De arbeiders krijgen nu op de koffie-ondernemingen slechts ongeregeld werk en moeten zelf zien, hoe zij zich door eigen aanplant, of op andere wijze door het leven slaan. De plantages bieden dus absoluut en relatief niet meer werkgelegenheid dan vroeger, zooals uit de statistische arbeidersgetallen geconcludeerd zou moeten worden, maar minder.

SURINAME

Dan zijn er de mijn- en boschbedrijven.
In 1937 is ongeveer 400 K.G. goud gewonnen. Vergelijkt men daarbij de goudproductie van 1911, die 1209 K.G. bedroeg, dan is het duidelijk, dat de goudexploitatie nu aan veel minder menschen een bestaan biedt dan vroeger.
Eind 1936 waren 449 werkkrachten bij de exploitatie werkzaam. Al wordt dit aantal nog wat grooter, toch kan niet verwacht worden, dat deze bedrijfstak een wezenlijk deel van den grondslag van het economische leven der kolonie zal vormen.
Van balata werd in 1935 87 ton en in 1936 121 ton gewonnen tegen 1145 ton in 1911. Ook in dit bedrijf vinden nu veel minder menschen een bestaan dan vroeger.
De houtontginning werkt nagenoeg geheel voor binnenlandsch verbruik en is in hoofdzaak een nevenbedrijf van Boschnegers, Indianen en Creolen, die den kleinen landbouw uitoefenen en daarnaast hout vellen. Uitgevoerd wordt slechts een klein percentage der productie.
De plantages en de mijn- en boschbedrijven beschouwde men vroeger als de takken van bedrijf, waarvan de kolonie economisch afhankelijk was. Kenschetsend voor den huidigen toestand is, dat deze takken nu veel minder werkgelegenheid bieden dan vroeger, terwijl de bevolking in de laatste 25 jaren met ruim 60 pct. is toegenomen en het jaarlijksche geboorteoverschot thans ongeveer 3000 bedraagt. Het aantal arbeiders, waaraan de plantages, de mijn- en boschbedrijven nu werkgelegenheid bieden, is nauwelijks gelijk aan de toeneming van de bevolking van de laatste zes jaren en er is eerder kans, dat de totale

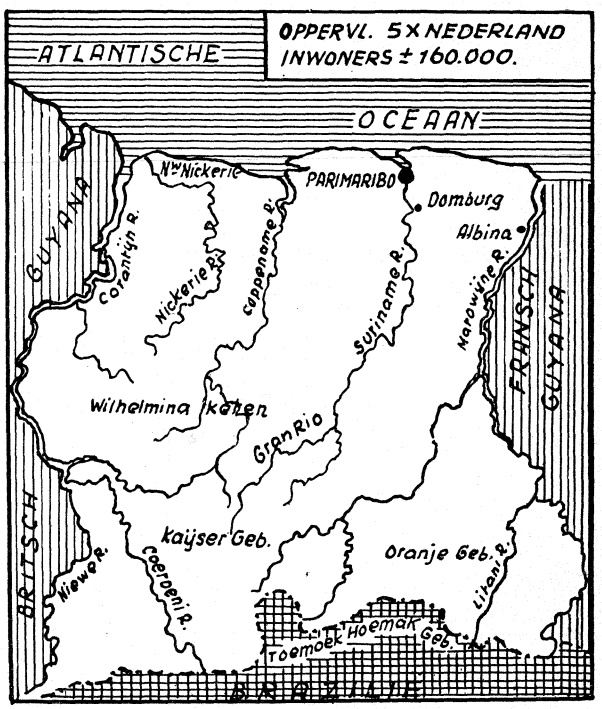

(Overname zonder bronvermelding verboden)

werkgelegenheid in genoemde takken nog geringer zal worden, dan dat zij zal toenemen.
En ieder jaar moeten eenige duizenden jonge menschen in het bedrijfsleven opgenomen worden! Een groot deel zoekt in Paramaribo werk. Menigeen heeft zich al afgevraagd, zonder een afdoend antwoord te vinden: Waar leven de ruim 50.000 menschen in Paramaribo eigenlijk van? Het bestaan van zulk een stad zonder voldoende achterland of andere bronnen van bestaan zou geheel onmogelijk zijn, indien niet een groot deel van de koloniale middelen en de regeeringssubsidie in Paramaribo uitgegeven — direct of indirect — aan de stadsbevolking ten goede kwam. Een gezonde toestand is dit zeker niet.
Wat zijn nu de bestaansmogelijkheden van de bevolking van Paramaribo in het bijzonder?
Het spreekt vanzelf, dat slechts een zeer beperkt aantal menschen in intellectueele beroepen een bestaan kan vinden. Niet allen kunnen ambtenaren, geneesheeren, tandartsen, apothekers en onderwijzers worden.
Van den handel willen veel meer menschen leven, dan er feitelijk een bestaan in kunnen vinden. Daardoor is de onderlinge concurrentie overmatig groot, wat nog erger wordt doordat vreemdelingen, vooral Chineezen en Britsch-Indiërs zich in Suriname komen vestigen alleen met het doel, om handel te drijven.
Voor een industrie, die ook voor het buitenland kan werken, ontbreken de onmisbare voorwaarden.
De aandrang tot deze vakken, de locale nijverheid en de ambachten, die haast alle overvoerd zijn, is zeer groot. De werkgelegenheid is echter beperkt, omdat alleen voor de locale markt gewerkt kan worden. Als er in een ambacht voor 300 vaklieden werk is en er willen er 1000 van leven, dan moet dat tot ongezonde toestanden leiden. Van behoorlijke vakopleiding is dan geen sprake, vakorganisatie niet mogelijk en er heerscht een ware chaos.
Dan zijn er nog de sjouwers, karrelieden, losse werklieden, marktvrouwen, waschvrouwen, huisbedienden enz. Ook in deze beroepen heerscht een noodlottig overcompleet, terwijl slechts een beperkt aantal personen een behoorlijk bestaan er in kan vinden.
Van de voor het buitenlandsche kapitaal werkende plantage-, mijn-, en boschbedrijven is geen uitkomst voor de stadsbevolking te verwachten. Er is slechts één enkel arbeidsgebied in Suriname, dat aan een nog onbegrensd aantal menschen werk en bestaan biedt: Dat is de landbouw, echter niet op de plantages, maar de kleine landbouw.
Nuchter en zakelijk moet men zich voor oogen stellen, dat er ook van sociaal-economisch standpunt bezien inderdaad geen andere mogelijkheid is, de bevolking op werkelijk ruime schaal te helpen dan door middel van den kleinen landbouw.
Een kleine landbouwer moet een stuk land hebben in pacht of in eigendom, hij moet een dak boven zijn hoofd hebben, hij moet door eigen aanplant in zijn voedselbehoefte kunnen voorzien en hij moet zooveel contant kunnen verdienen, dat hij aan zijn financieele verplichtingen kan voldoen en koopen kan, wat hij niet zelf kan produceeren. Dat is in Suriname voor een ieder bereikbaar.
Suriname is economisch niet geholpen door de oprichting van enkele groote buitenlandsche ondernemingen. Het belang van Suriname eischt, dat alle krachten er op gericht zijn, de bevolking tot verhoogden productieven arbeid te leiden. De eenige weg daartoe is bevordering van den kleinen landbouw. Bezwaren en belemmeringen moeten zooveel mogelijk uit den weg worden geruimd.
Het gaat hierbij niet om groote kapitaalkwesties, maar veel meer hierom, de in de kolonie aanwezige bevolking tot productieven arbeid te brengen en te voorkomen, dat een groot deel van het jonge geslacht, de toekomst en het grootste activum van het land, lichamelijk en moreel verwaarloost.

Grensregeling. — In de eerste dagen van Mei hebben de twee laatste leden der Nederlandsch-Braziliaansche grensexpeditie Suriname weder verlaten, nadat zij drie jaren aan de uitvoering van de hun gegeven opdracht hadden gewerkt. Tusschen de grenscommissies der betrokken landen is volledige overeenstemming bereikt, die nu nog door de verschillende regeeringen geratificeerd moet worden.
In 1935 begonnen, op het drielandenpunt tusschen Suriname, Brazilië en Britsch Guyana, werd het werk eind 1937 afgesloten bij het drielandenpunt tusschen Suriname, Brazilië en Fransch Guyana.
Tusschen deze beide hoeksteenen van Suriname's zuidgrens liggen 593 km. 640 m., geheel met het meetlint opgemeten.
Gedurende de laatste expeditie hebben de Nederlanders ongeveer 165 kilometer grens bepaald.
(De Maasbode - N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Bevolking 3325 B.; In- en Uitvoer 2915 A.; Econ. Toestand 3325 B.; Grensregeling 1710 E.)

7 AUGUSTUS 1938

A. **NEDERLAND. — Kon. Ned. Middenstandsbond. - Desiderata. —**
De Kon. Ned. Middenstandsbond heeft dezer dagen zijn jaarvergadering te Zeist gehouden.
De heer Ed. G. Schürmann, voorzitter, opende deze bijeenkomst met een rede, waaraan het volgende is ontleend:
Van groot belang zoowel voor den handeldrijvenden als voor den industrieelen middenstand is de inwerkingtreding der vestigingswet kleinbedrijf, die de taak der middenstandsorganisatie niet alleen heeft gewijzigd, maar ook belangrijker heeft gemaakt. Eenerzijds door de bevoegdheid tot het aanvragen van vestigingseischen uitsluitend toe te kennen aan de georganiseerde ondernemers in den betrokken bedrijfstak en aan de vakorganisaties de verzorging van vakopleiding en -examens toe te vertrouwen. Anderzijds door de oprichting van het instituut voor middenstandsontwikkeling ter verkrijging van het diploma algemeene handelskennis, bij welke opleiding de standsorganisaties een belangrijke rol kunnen spelen.
Onder de nog niet bereikte desiderata is in de eerste plaats de wensch tot verlaging der vaste lasten. Juist in moeilijke tijden, met te geringe koopkracht van het publiek, drukken deze vaste lasten loodzwaar op het bedrijfsleven.
Het cadeaustelsel, waartegen onze organisatie reeds jaren lang strijd voert, werkt nog steeds op volle kracht, ofschoon, indien niet alle voorteekenen bedriegen, het inzicht hieromtrent van den middenstand langzamerhand veld wint bij de regeering en ook zelfs bij de z.g. gevers van cadeaux. Op den duur zal het cadeaustelsel moeten verdwijnen.
Een spoedige herziening van de wet inzake het uitverkoopen en opruimen en een in het leven roepen van een wettelijke regeling van 't veilingwezen zijn van het grootste belang voor het middenstandsbedrijfsleven.
Volle aandacht verdient in de naaste toekomst het werkloosheidsvraagstuk, daar het den middenstand niet onverschillig kan zijn, dat zoo talrijke verbruikers inkomsten uit eigen arbeid moeten ontberen en daardoor in plaats van de koopkrachtige vraag te versterken en de bedrijvigheid in de distributie te verhoogen, gedoemd zijn om ten koste van de gemeenschap te leven.
De behandeling der omzetbelastingwet in de Tweede Kamer heeft niet gebracht de vervulling van al onze wenschen. Het daarbij aangekondigde voornemen van den minister van financiën om het heffingspercentage van 4 op 5 te verhoogen, beteekent een bedreiging met nieuwe verzwaring van lasten, daar het in de practijk onmogelijk is gebleken deze belasting in voldoende mate op het publiek te verhalen.
Het voornemen van denzelfden minister om de personeele belasting te verhoogen, hangt ons als een niet minder dreigend gevaar boven het hoofd.
Ook de behandeling in de Tweede Kamer van de electriciteitswet heeft groote teleurstelling in onze kringen teweeggebracht. Zoo ooit, dan is het in dezen critieken tijd geboden het organisatieleven zoo krachtig mogelijk te versterken.
(Mededeeling v. d. Kon. Ned. Middenstandsbond)
(Vor. ber. Kon. Ned. Middenstandsbond 3202 E.)

B. **GROOT-DUITSCHLAND. — Het katholicisme. - Een rapport van den aartsbisschop van Freiburg. —** De „Osservatore Romano" publiceert een bespreking van een document, afkomstig van Conrad Groeber, aartsbisschop van Freiburg in Breisgau, waarin een overzicht wordt gegeven van den godsdienstigen toestand in Duitschland na vijf jaar nationaal-socialistisch bewind.
Het blad merkt op, dat het door den bisschop opgehangen sombere beeld in alle streken van Duitschland teruggevonden kan worden.
Het eerste deel van het document behandelt de antigodsdienstige propaganda, de anti-christelijke denk-

beelden van Rosenberg en de zedenprocessen: Het zegt, dat verzaking van den godsdienst vooral bij onderwijzers en ambtenaren wordt aangemoedigd. In Freiburg zijn in 1937 3374 menschen afgevallen. Het tweede deel maakt melding van het vernielen en bezoedelen van kruisen enz. In het derde hoofdstuk wordt beschreven hoe de uitoefening van den godsdienst belemmerd wordt. Men verhindert, aldus het document, ambtenaren de diensten bij te wonen. De Roomsch-Katholieke „Volksverein", 30.000 leden tellende, werd ontbonden, het concordaat ten spijt. Sportvereenigingen zijn niet meer geoorloofd. Ook andere confessioneele vereenigingen ondervinden veel moeilijkheden.
Het vierde hoofdstuk beschrijft de belemmeringen, die de prediking in den weg worden gelegd. Vliegende blaadjes van godsdienstigen aard zijn verboden. In Baden zijn 22 Roomsche bladen verdwenen, verscheidene Roomsch-Katholieke boeken zijn verboden. In het vijfde hoofdstuk behandelt de bisschop de belemmering van het onderwijs. Bijbelsch onderricht is overal afgeschaft. Ambtenaren kunnen hun kinderen practisch niet naar Roomsche scholen zenden. De laatste hoofdstukken behandelen de Katholieke vereenigingen, werken van barmhartigheid enz.
(Osservatore Romano - N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Kerkstrijd 3138 C.)

A. **MR. DR. M. POLAK OVERLEDEN. —**
In den ouderdom van 72 jaar is na een korte ongesteldheid op 4 Aug. '38 te Den Haag overleden mr. dr. M. Polak, oud-raadsheer in den Hoogen Raad.
Wijlen M. Polak is 6 November 1865 te Veendam geboren. Hij bezocht de H. B. S. in zijn geboorteplaats, deed daar eindexamen en ook eindexamen gymnasium. Aan de Groningsche Universiteit studeerde hij rechts- en staatswetenschap en in 1891 behaalde hij de doctorsbul op een dissertatie over „de verplichting van den verkooper tot eigendomsverschaffing". Na van 1892 tot 1896 commies-redacteur ter gemeente-secretarie van Groningen te zijn geweest, werd hij in 1896 benoemd tot rentmeester der stadsbezittingen.
Zijn rechterlijke loopbaan begon in 1904, toen hij benoemd werd tot rechter in de Rotterdamsche rechtbank, van welk college hij in 1915 vice-president werd. In 1918 benoemd tot raadsheer in het gerechtshof te Amsterdam, aanvaardde hij twee jaren later dezelfde functie in het Haagsche gerechtshof, Raadsheer in den Hoogen Raad werd mr. Polak in 1925.
In 1935 nam hij — wegens het bereiken van de leeftijdsgrens — afscheid van ons hoogste rechtscollege en in een plechtige plenaire zitting hebben de president en de procureur-generaal daarbij mr. Polak zeer waardeerende woorden toegevoegd.
Van de notarieele examen-commissie is mr. Polak gedurende een lange reeks van jaren, tot zijn overlijden, voorzitter geweest. Zijn „Handboek van het Nederlandsch Handels- en Faillissementsrecht" beleefde in 1935 een vijfden druk.
De thans overledene was Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw en Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Mr. Dr. M. Polak 2753 A.; Afscheid van den Hoogen Raad 2071 C.)

B. **SOVJET-RUSLAND. — De strijd tegen de Kerk. -**
De nieuwe golf van godsdienstvervolging in de Sovjet-Unie, heeft thans ook het laatste protestantsche bedehuis te Moskou, de Duitsche Petrus- en Pauluskerk, getroffen. De laatste evangelische geestelijke was reeds twee jaar geleden gearresteerd, doch de gemeenteleden kwamen nog iederen Zondag in de kerk bijeen. Op 7 Augustus vonden zij de deuren gesloten. Voor de kerk stonden vrachtauto's van de Gepeoe voor het wegvoeren van de inrichting van het bedehuis.
In den laatsten tijd zijn ook de laatste Poolsche R. K. kerk en een der groote Russische kerken te Moskou gesloten. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kerkelijk Leven 2670 A.)

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — De Indische vloot. —**
Bij de inspectie van het volledig personeel der geheele marine in Ned.-Indië op 16 Juli, releveerde de commandant van de zeemacht wat voor den opbouw van de marine is gedaan. In de eerste plaats herinnerde spreker aan het feit, dat de personeels-organisatie in de afgeloopen 2½ jaar haar beslag heeft gekregen. Tot enkele bijzondere maatregelen, om in meer dringende behoeften te voorzien, behoort de toelating van reserve-officieren, die daarvoor in aanmerking komen, welke officieren een afzonderlijk corps vormen, waarin de rang van kapitein-luitenant-ter-zee kan worden bereikt.
De vredessterkte van zes torpedojagers en acht onderzeebooten kan in 1938 nog niet worden bereikt, doch valt wel in 1939 te verwachten. Voor het laatste kwartaal van 1938 is de uitzending van Hr. Ms. O 16 en van de eerste onderzeeboot-mijnenlegger K. XIX naar de Indische wateren toegezegd.
De flottille-leider „Tromp" zal in de laatste helft van 1939, vermoedelijk via Amerika, naar Indië komen. Twintig nieuwe Dorniers kunnen voor 1 Januari 1939 worden verwacht.
In de jaren 1939-1940 zullen nog elf torpedo-motorbooten op het marine-etablissement te Soerabaja worden gebouwd. Voorts zal binnen enkele weken het torpedo-werkschip „Serdang" gereed zijn.
Het „Zuiderkruis" wordt tot tankschip voor het eskader verbouwd.
De vraag of de opbouw van de marine niet sneller en niet in een vlugger tempo kan geschieden, beantwoordde spreker met de opmerking, dat zulks bij de huidige financieele politiek niet wel mogelijk lijkt. Spreker eindigde met zijn vertrouwen uit te spreken in de toekomst van de Koninklijke Marine.
(Java-Bode) **(V. b. 2908 A.; Leger en Vloot 3140 D.)**

D. **ITALIE. — De rassenleer. - Tijdschrift „Diffesa della Razza" opgericht. —**
Het Italiaansche tijdschrift Diffesa della Razza, welks eerste nummer op 6 Augustus is verschenen, heeft de goedkeuring verworven van Mussolini, die den directeur van het nieuwe tijdschrift, Telesio Interlandi, heeft ontvangen en zijn levendige voldoening heeft uitgesproken over de wijze waarop het blad is samengesteld. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Rassenleer 3372 B.)

E. **NEDERL. OOST-INDIE. — Onderwijs. - Islamietische Hoogeschool. —**
In de societeit Habiprojo te Solo heeft dezer dagen de vergadering plaats gehad van het comité van de Pesantren-Loehoer ter bespreking van de oprichting van een Islamietische hoogeschool te Solo. De belangstellling van Inlandsche zijde was zeer groot.
De voorzitter van het comité, dr. Saliman, heeft het heele plan van de op te richten hoogeschool uiteengezet. (Aneta) **(Vor. ber. Onderwijs 2927 F.)**

8 AUGUSTUS 1938

F. **NEDERL. OOST-INDIE. — Nat. Socialistische Beweging. - Audiëntie afgewezen. —**
De Gouverneur-Generaal heeft, naar Aneta op 8 Aug. officieel meldt, het verzoek van de leden der N.S.B.-delegatie naar Nederl.-Indië, den heer v. Geelkerken en graaf De Marchant et d'Ansembourgh, om hun audiëntie te verleenen, afgewezen. (Aneta)
(Vor. ber. N.S.B.: Indië 2463 A.; Nederland 3299 C.)

G. **NEDERLAND. — De Tollens-Prijs. - Herman de Man. —**
Bestuurders van het Tollens-Fonds, gevestigd te Amsterdam, hebben den Tollens-prijs toegekend aan den schrijver Herman de Man, van wiens hand laatstelijk zijn verschenen „De barre winter van negentig", „De scheepswerf de kroonprinses" en „De koets".
Ingevolge de statuten van het fonds, dat in 1850 gesticht is bij gelegenheid van den 70-sten verjaardag van den volksdichter Hendrik Tollens Czn., wordt er om de vijf jaren „eene gratificatie aangeboden aan een of meer onzer vaderlandsche schrijvers of dichters, wier werken in proza of poëzie, gedurende genoemd tijdsverloop uitgegeven, naar het gevoelen van bevoegde beoordeelaren, zich deze onderscheiding hebben waardig gemaakt". (Het Vaderland)
(Vor. ber. Letterkunde 3354 E.)

A. FRANKRIJK. — In- en Uitvoer der voornaamste producten in 1937. —

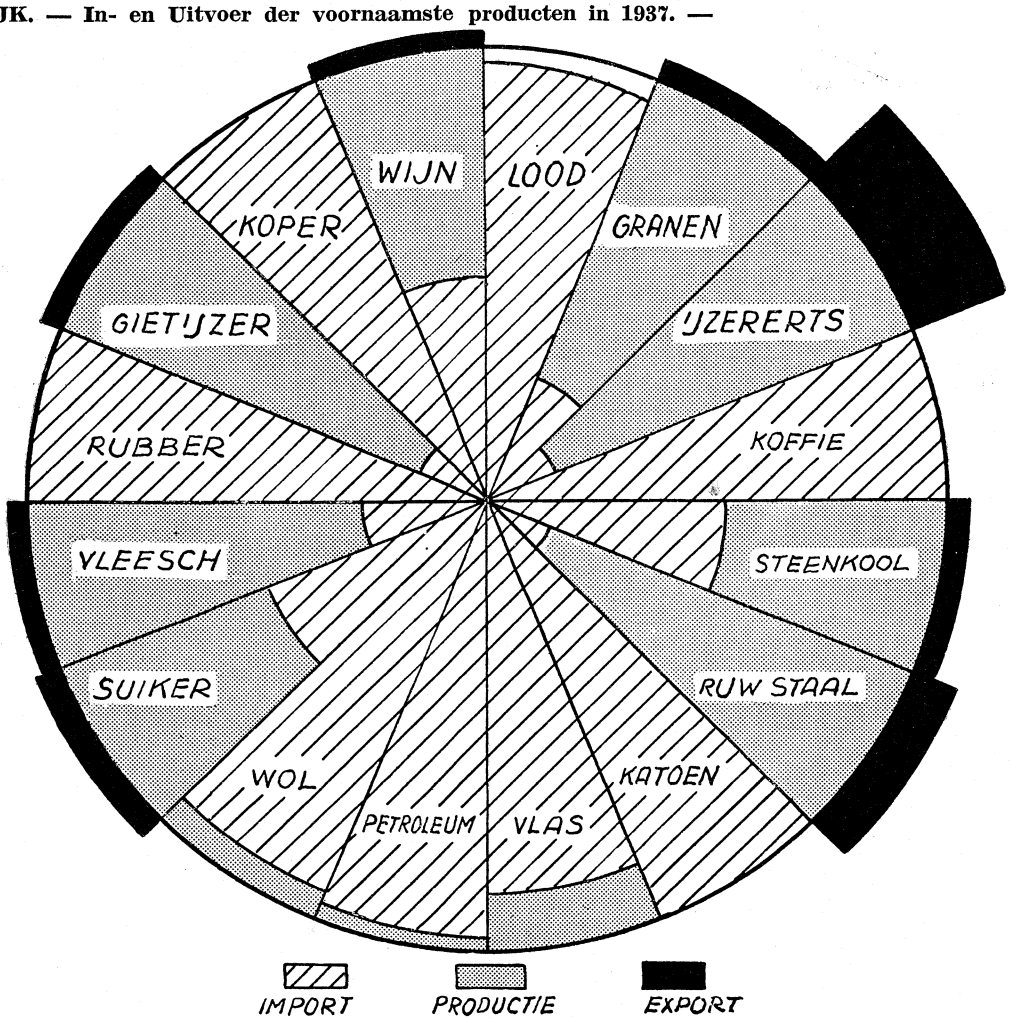

		IMPORT	PRODUC.	EXPORT
LOOD	(1,000 ton)	75	4	—
GRANEN	"	14,584	132,756	1,525
IJZERERTS	"	921	37,769	19,321
KOFFIE	"	186	—	—
STEENKOOL	"	24,616	76,170	1,033
RUW STAAL	"	101	7,903	1,594
KATOEN	"	313	—	—
VLAS	"	37	19	—

		IMPORT	PRODUC.	EXPORT
PETROLEUM	(1,000 ton)	7,756	70	—
WOL	"	213	20	—
SUIKER	"	387	894	201
VLEESCH	"	87	1,478	8
RUBBER	"	72	—	—
GIETIJZER	"	136	7,917	421
KOPER	"	140	-	—
WIJN	H.L.	14,314	51,375	991

(Bulletin d'Information Economique)

(Vor. ber. In- en Uitvoer 3122 A.)

B. PALESTINA. — De Hooge Commissaris vraagt geduld. - Nieuwe daden van terreur. —

De Britsche Hooge Commissaris in Palestina heeft op 8 Augustus in een radiorede een beroep gedaan op alle bevolkingsgroepen hun uiterste best te doen, dat de vrede zal worden hersteld.

Hij zeide: „Zij die geweld aanwenden om kracht bij te zetten aan hun eischen, doen het slechtste wat zij kunnen doen om de zaak, welke hun ter harte gaat te dienen en zij bewijzen de wereld slechts, dat zij ongeschikt tot besturen zijn, hetgeen de regeering noopt, niet toe te geven."

De Hooge Commissaris zette uiteen, dat verscheiden maanden zullen verloopen aleer verandering in de politiek kan komen. Hij deed dit beroep op het geduld als een stap in de richting van den vrede, waarom allen bidden.

Na de radiorede van den Hoogen Commissaris zijn weer nieuwe daden van terreur gepleegd. In de oude stad van Jeruzalem is een Arabier vermoord. In de heuvels ten Oosten van Nabloes zijn vier bandieten gevangen genomen, in een gevecht tusschen militairen en een gewapende bende. In het gebied tusschen Tel Aviv en Jaffa is een Jood ernstig en een Arabier licht gewond. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Onlusten 3372 E.)

9 AUGUSTUS 1938

C. NEDERLAND. — De uitspraak van onze taal. - Gramofoonplaten. —

Hoe moet het Nederlandsch worden uitgesproken? Ziedaar een vraag, die veel moeilijker te beantwoorden is dan men oogenschijnlijk en bij oppervlakkige beschouwing zou denken.

De commissie voor de uitspraak van het Nederlandsch, bestaande uit prof. dr. J. van Ginneken, G. van Bolkestein, mej. dr. L. Kaiser, P. J. Meertens, H. D. Bouman en K. Veldkamp, heeft ter beantwoording van deze vraag een reeks van zes gramofoon-

platen laten vervaardigen. Elk van deze platen doet een bijzonder aspect van de uitspraak uitkomen, hoewel zij ook alle noodzakelijkerwijze een voorbeeld zijn van de volledige uitspraak van het Nederlandsch. De platen zijn in den handel gebracht. Zij zijn wel in de eerste plaats bedoeld als leidraad bij het onderwijs op scholen.
Aan H.M. de Koningin, aan Koning Leopold III van België en aan den minister van Onderwijs, K. en W., prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, is een reeks platen aangeboden. (Het Vaderland)

A. **GEESTELIJK LEVEN. — Algemeene Synode Ned. Herv. Kerk. - Het reorganisatie-ontwerp verworpen.-** De commissie voor het Reorganisatie-ontwerp adviseert in haar rapport, eenparig gehoord de consideratiën der Kerk, die wel — zij het op verschillende gronden — er op wijzen, dat een meerderheid een niet nader bepaalde reorganisatie wenscht, maar tevens dat de meerderheid het in het onderhavige ontwerp vervatte niet wil, het Ontwerp Januari 1938 niet vast te stellen, maar te besluiten, de zaak der reorganisatie over te brengen bij de Algemeene Synodale Commissie, opdat deze in overleg met de gezamenlijke kerkelijke hoogleeraren beraadslage wat te doen zij om de in de consideratiën der Kerk over het Ontwerp 1938 tot uiting gebrachte inzichten en wenschen het best tot hun recht te doen komen.
Met 14 tegen 5 stemmen heeft de Synode in haar 19de zitting op 10 Aug. '38 deze conclusie aangenomen. Ook prof. Haitjema prae-adviseerde tegen.
Deze 5 leden verzochten aanteekening, dat hun tegenstemmen enkel bedoelde de conclusie, in den geest van prof. Haitjema, gewijzigd aangenomen te krijgen. Deze stelde namelijk voor, na „een meerderheid" te lezen: „een reorganisatie wenscht, die het karakter der Kerk in haar kerkorde doet uitkomen" en ten tweede aan het slot der conclusie na de woorden „inzichten en wenschen" nog in te voegen: „onder versterking van het begrip der kerk het best tot haar recht te doen komen." (N. Rott. Crt.)
(Vorig bericht 3339 C.)

B. **FILMKUNST. — Warner Oland overleden. —** Warner Oland, de filmacteur, wiens faam verbonden zal blijven met zijn creaties van Fu Manchu en Charlie Chan, is te Stockholm op 58 jarigen leeftijd aan de gevolgen van longonsteking overleden.
(Telex-A. N. P.)

C. **RUBBER. — Restrictie met 5 jaar verlengd. —** Het Internationaal Rubber Reguleerings Comité deelt mee, dat alle tot de in 1934 ingestelde rubberrestrictie toegetreden landen er in hebben toegestemd de rubberrestrictie voor een verdere periode van vijf jaar, te beginnen met 31 December 1938, te verlengen.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 3200 A.)**

D. **HONGARIJE. — Fusie van Nat.-Soc. Partijen. -** De leider van de Hongaarsche nationaal-socialistische partij graaf Sandor Festetits, en Kalman Hubay de partij-voorzitter van de Hongaristische beweging der Hongaarsche nationaal-socialisten, hebben op 2 Augustus een overeenkomst onderteekend, waardoor de onder hun leiding staande partijen worden vereenigd. De naam van de vereenigde nieuwe partij is „Hongaarsche nationaal-socialistische partij — Hongaristische beweging".
Als partijprogram geldt het door Hubay opgestelde program. Daar Hubay en Festetits afgevaardigden zijn, is de partij dus in het parlement vertegenwoordigd.
Voorzitter der nieuwe partij is Hubay.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Nat.-Socialisme 3356 C.)**

E. **KONSTANTIN STANISLAWSKI OVERLEDEN.**
Op 75-jarigen leeftijd is, 7 Augustus 1938, te Moskou de bekende tooneelspeler en regisseur Konstantin Stanislawski, één der stichters van het theater te Moskou, overleden.
Met Stanislawski is een der oudere Russische kunstenaars heengegaan, die — hoewel zij niet hun kunst zonder meer in dienst stelden van de bolsjewistische propaganda — ook onder het nieuwe regime geëerd bleven.
Konstantin Sergewitsch Alexejew, zooals zijn eigenlijke naam was, werd den 18den Januari 1863 in Moskou geboren als zoon van een welvarend koopman. Zijn vader was een echte Rus, terwijl zijn moeder de dochter was van een Rus en de in haar tijd beroemde Fransche tooneelspeelster Varley.
Het jaar 1897 bracht Stanislawski een gebeurtenis, welke van beslissenden invloed op zijn leven is geweest. Hij ontmoette toen dien anderen grooten Russischen dramaticus, Danschenko, en uit hun uitwisseling van gedachten ontstond het wereldberoemd geworden Moskouer Kunstenaarstheater.

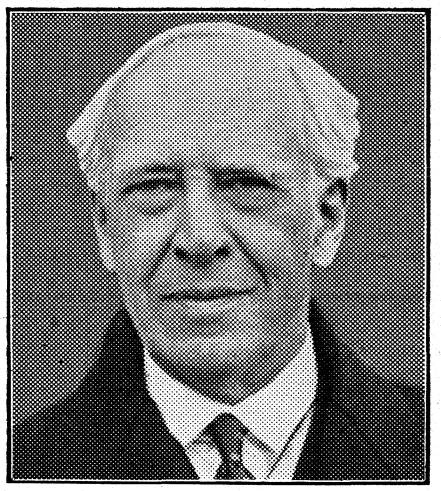

Konstantin Stanislawski.

Zooals Reinhardt in Duitschland, Graig in Engeland en Antoine in Frankrijk, zoo hebben Stanislawski en Danschenko in Rusland een hervormenden en zuiverenden invloed gehad op het tooneel in hun land. Stanislawski was geïnspireerd door het voorbeeld der Meiningers. De door hem geregisseerde voorstellingen waren doortrokken van een naar waarheid dorstend realisme, zij benaderden de werkelijkheid zooveel mogelijk, soms haast angstwekkend zooals in de opvoeringen van „Nachtasyl" en „Oom Wanja". Niet alleen Russische schrijvers werden gespeeld maar ook uit de wereldlitteratuur werd geput bij de opvoering van stukken van Ibsen, Maeterlinck en Hauptman.
Bij het 30-jarig bestaan van zijn theater is hij op indrukwekkende wijze gehuldigd en hij zoowel als Danschenko ontvingen van de Sovjet-regeering levenslang een jaargeld.
De naam van Stanislawski zal blijven voortleven in de herinnering als die van een der grootste tooneelhervormers, wiens kunst doortrokken was van een diepen eerbied voor den mensch en de menschheid, die zelfs bij een zoo groote omwenteling als in Rusland plaats vond, onaangetast en geëerbiedigd bleef. Rusland verliest in hem een van de grootste kunstenaars, die het heeft gehad. (Telex-A. N. P. - Prawda)

10 AUGUSTUS 1938.

F. **GROOT-DUITSCHLAND. — „Sperrgebiete". —** Het „Reichsgesetzblatt" publiceerde op 2 Augustus de verordening over de zoogenaamde „Sperrgebiete", de streken, waar niemand zich zonder pas mag ophouden en waar in het geheel geen buitenlandsche militairen in actieven dienst mogen verblijven. Daarbij worden o.a. de volgende streken aangeduid: het geheele grensgebied ten Zuiden van Lobith aan Duitsche zijde, tal van groote steden zooals Darmstadt, Stuttgart, Koningsbergen, Breslau, Kiel, benevens een reeks badplaatsen aan de Noordzee- en Oostzeekust.
(Reichsgesetzblatt)

G. **MALTA. — Nieuwe grondwet. —** Malcolm MacDonald heeft op 29 Juli in het Lagerhuis medegedeeld, dat de regeering voornemens is binnenkort een aantal voorstellen in te dienen voor een nieuwe grondwet voor Malta, welke in overeenstemming zijn met het toenemen der bevolking en het deelnemen van de bevolking aan de regeering. Er zal evenwel geen sprake van zijn dat een verantwoordelijke regeering wordt ingesteld en binnen afzienbaren tijd wordt dit ook niet verwacht.
De nieuwe voorstellen zullen voorzien in een wet-

geving, waarbij de bevolking vertegenwoordigd zal zijn, door gekozen afgevaardigden, in de regeering. De wetgevende vergadering zal bestaan uit acht officieele leden, twee niet-officieele leden, benoemd door den gouverneur en tien gekozen leden. De gouverneur zal voorzitter zijn en zal, wanneer het algemeen belang dit eischt, het recht van spreken kunnen beperken. Het taalvraagstuk zal niet besproken mogen worden. (Times) **(Vorig bericht 2465 E.)**

A. GROOT-DUITSCHLAND. — Anti-semitisme. - Joodsche geneesheeren mogen met ingang van 1 October 1938 geen praktijk meer uitoefenen. —

Het Duitsche Reichsgesetzblatt publiceert de vierde verordening op de wet op het rijksburgerschap. Op grond daarvan worden de approbaties der joodsche artsen op 30 September ingetrokken.

De rijksminister van Binnenlandsche Zaken kan de uitoefening van het artsenberoep tot wederopzegging toestaan, doch slechts aan Joden. Joden, die aan het front hebben gestaan zullen in geval zij in behoeftige omstandigheden verkeeren steunuitkeering ontvangen, indien zij daartoe waardig worden geacht.

(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. 3098 G.; Anti-Semitisme 3371 C.)**

B. PALESTINA. — Bezoek van minister MacDonald.

De Britsche minister van koloniën Malcolm MacDonald is op 7 Augustus incognito per vliegtuig te Jeruzalem aangekomen. Hij had daarna een conferentie met den Britschen Hoogen Commissaris, Mac Michael, evenals met den bevelhebber der troepen en den inspecteur der politie.

Op 8 Augustus vertrok MacDonald per vliegtuig naar Malta. Kort daarvoor liet hij de volgende verklaring publiceeren. „Wij en vele anderen streven er naar ons deel te hebben in het herstel van den vrede in Palestina op den grondslag van rechtvaardigheid jegens beide volken, die daar hun tehuis hebben en in de toekomst zal dit ons voortdurend streven zijn". (Times)

(V. b. Min. MacDonald 2171 C.; Onlusten 3386 B.)

C. NEDERLAND. — Faillissementsstatistiek. —

Een goede conjunctuurindice is het aantal faillissementen. Hier volgen de cijfers voor Nederland:

Uitgesproken faillissementen.

	1938	1937	1936	1935
Januari	237	287	427	427
Februari	233	265	393	382
Maart	248	297	352	388
April	258	305	329	412
Mei	192	262	396	394
Juni	209	279	417	437
Juli	—	262	375	349
Augustus	—	207	317	321
September	—	276	388	407
October	—	289	356	426
November	—	220	343	398
December	—	232	403	347
Totaal	1.377	3.181	4.496	4.688

De totalen bedroegen in halfjaren:

1935 I	2440	1937 I	1695
1935 II	2248	1937 II	1486
1936 I	2314	1938 I	1377
1936 II	2182		

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 3096 A.)**

D. BRITSCH-INDIE. — Bescherming van de Hindoevrouw. - Vakvereeniging. —

Op 10 Augustus is de najaarszitting geopend van de centrale wetgevende vergadering in Britsch-Indië. Mevrouw Radabhai Subaroyan heeft een wetsontwerp ingediend om polymagie onder de Hindoes te verbieden. De reden voor deze indiening is, naar haar zeggen, voornamelijk, dat de uitbreiding van de ontwikkeling, in plaats van de polygamie te verminderen, helaas een nieuwen vorm heeft te weeg gebracht. Deze nieuwe vorm is vooral wreed voor de eerste vrouw, die door haar vroege huwelijk niet in staat is geweest de charmes te onderhouden van een rijp jong vrouwenleven. Dank zij deze charmes weten moderne jonge vrouwen de mannen gemakkelijk van hun eenvoudig, rustig, ingetogen vrouwtje af te trekken. Er is nog een initiatief-voorstel ingediend, dat betrekking heeft op de vrouw en het huwelijk. Dit ontwerp is van dr. G. V. Deshmukh, een bekende chirurg te Bombay, die onder bepaalde omstandigheden aan Hindoe-vrouwen het recht van echtscheiding wil toekennen.

Een socialistisch lid heeft een wetsontwerp ingediend nopens de verplichte erkenning van officieel erkende vakvereenigingen door de werkgevers. Voorts verdient nog vermelding een motie van een Mohammedaansch lid tot afkeuring van de politiek van onderdrukking der Arabieren in Palestina. (N.R.Ct.)

11 AUGUSTUS 1938.

E. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Mededeeling van lord Runciman. —

Het secretariaat van Runciman publiceerde op 9 Augustus het volgende communiqué:

Runciman heeft verschillende documenten ontvangen betreffende de ontwerpen van de Tsjechoslowaaksche regeering, welke documenten hij eenigen tijd heeft bestudeerd. Hij heeft een bezoek gebracht aan Hodzja, met wien hij zich onderhield over den toestand op den grondslag van de hem verschafte inlichtingen. Hij besprak met Hodzja de in samenwerking met de regeering te treffen schikkingen ter opheldering van den toestand. Later heeft Runciman leden der Sudeten-Duitsche partij ontvangen en met hen de besprekingen voortgezet op de basis van de hem overhandigde memoranda.

Van Sudeten-Duitsche zijde namen Kundt, Peters, Rosche en Schiketanz aan de bespreking deel.

(Times) **(Vorig bericht 3375 A.)**

F. SPANJE. — Burgeroorlog. - Barcelona-regeering is optimistisch. - Offensief der regeeringstroepen. - Burgos en de vrijwilligers. —

In een bijeenkomst van de permanente deputatie van de Cortes hebben Negrin en Del Vayo op 9 Aug. '38 een uiteenzetting gegeven van den militairen en buitenlandsch-politieken toestand. De deputatie verleende haar goedkeuring aan het werk der regeering. Men meent voorts te weten, dat een der belangrijkste verklaringen van Negrin, tijdens een uiteenzetting voor het nationale comité der socialistische partij, was, dat het parlement optimistisch gestemd is ten aanzien van de voortzetting van den oorlog. Negrin zou de verzekering hebben gegeven, dat alle maatregelen genomen zijn voor een voortzetting van den strijd gedurende den winter en zelfs gedurende het voorjaar.

Het offensief der regeeringstroepen aan gene zijde van den Ebro is tot staan gekomen. Ondanks de krachtige ondersteuning door Italiaansche en Duitsche bommenwerpers is het Franco niet gelukt de regeeringstroepen terug te jagen. In Noord-Catalonië wordt door de regeeringstroepen een nieuw offensief voorbereid, dat inmiddels met succes is ingezet, ook ten Westen van Teruel.

De Britsche regeering is ontstemd over het uitblijven van Franco's of liever Burgos' antwoord in zake de terugtrekking der vrijwilligers, waartoe Barcelona reeds eenige weken geleden zich accoord heeft verklaard. De Britsche zaakgelastigde te Rome heeft inlichtingen gevraagd over nieuwe Italiaansche troepenzendingen naar Spanje. Frankrijk wordt beschuldigd (door Rome-Berlijn) vèrgaande faciliteiten aan het Republikeinsche Spanje te verstrekken.

(Agence Belga - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Burgeroorlog 3375 F.)

A. **BOLIVIA—PARAGUAY. — Het Chaco-verdrag geratificeerd. —**
Het Chaco-conflict tusschen Bolivia en Paraguay behoort thans, naar men hoopt, definitief tot het verleden. Beide staten hebben op 11 Aug. '38 het verdrag geratificeerd.
In Paraguay geschiedde de ratificatie door middel van een volksstemming. Dit plebisciet gaf een overweldigende meerderheid voor het vredesverdrag n.l. 113.309 stemmen voor en slechts 11.825 tegen.
In Bolivia sprak het parlement zich eveneens met groote meerderheid (102 tegen 9 stemmen) voor de ratificatie van het verdrag uit. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 3353 A.)

B. **LUCHTVAART. — K.N.I.L.M. - 10-jarig bestaan. - Haar ontwikkeling. —**
De K.N.I.L.M. heeft op 16 Juli haar tienjarig bestaan herdacht. De jarenlang gekoesterde wensch: een dienst op Australië, is juist in vervulling gegaan; de verbinding Batavia—Singapore—Saigon, ook reeds jaren op het verlanglijstje, zal op 30 Augustus '38 een werkelijkheid worden. Ook voor Manilla zijn de kansen gunstig en volgend jaar komt er een dienst op Nieuw-Guinea.
Sterk weerspiegelen zich Indië's moeilijke jaren in de bedrijfsresultaten der K.N.I.L.M. De mooie vooruitgang der vervoercijfers van 1936 en 1937 zijn redenen om goede verwachtingen voor de toekomst te koesteren. Een overzicht van passagiers-, post-, en vrachtvervoer vertoont het volgende beeld:
(I. jaar; II. pasagiers; III K.G. vracht; IV. K.G. luchtpost; V. aantal gevlogen K.M.)

I		II	III	IV	V
1928	(2 mnd)	2.107	3.588	208	60.320
1929	. . . . .	14.457	63.793	2.232	489.000
1930	. . . . .	18.248	119.927	9.372	802.000
1931	. . . . .	17.212	92.160	18.818	919.794
1932	. . . . .	18.666	65.986	19.470	858.358
1933	. . . . .	13.078	69.068	24.279	863.698
1934	. . . . .	17.630	74.708	27.564	956.466
1935	. . . . .	14.145	69.563	22.909	986.894
1936	. . . . .	15.226	71.077	25.520	1.100.000
1937	. . . . .	21.152	77.278	29.657	1.537.000

(Het Vliegveld) **(Vor. ber. K.N.I.L.M. 3338 F.)**

C. **LUCHTVAART. — Oceaanvlucht. - Berlijn—New York. —**
Het viermotorige Focke-Wulf-vliegtuig F.W. 200 „Condor", dat op 10 Aug. '38 met een bemanning van vier personen van het vliegveld Staaken bij Berlijn was opgestegen voor een vlucht zonder tusschenlandingen naar de Vereenigde Staten, is na een vlotte reis op 11 Augustus om 21.24 uur (Ned. zomertijd) op het New Yorksche vliegveld Floyd Bennett geland. De afstand Berlijn—New York (7700 K.M.) werd afgelegd met een gemiddelde uursnelheid van 313 K.M. De tijd tusschen het vertrek uit Staaken en het oogenblik dat de Condor boven Floyd Bennett verscheen, bedraagt 24 uur 54 minuten.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Oceaanvluchten 3373 C.)**

D. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — De Sudeten-Duitschers en de moeilijkheden van lord Runciman. —**
Prof. mr. A. C. Josephus Jitta schrijft aan de N. Rotterd. Courant:
Lord Runciman heeft de zware taak aanvaard als bemiddelaar op te treden in Tsjecho-Slowakije tusschen de regeering en de Sudeten-Duitschers. Die taak is dubbel zwaar, omdat het hier een uiterst moeilijk nationaal conflict betreft, dat zeer gemakkelijk tot internationale moeilijkheden met onmetelijke gevolgen aanleiding kan geven. Dat nationale geschil schijnt onoplosbaar. De Henleinpartij wenscht in Tsjecho-Slowakije te leven overeenkomstig haar nationaal-socialistische beginselen. Men weet, wat dat beteekent. De regeering wenscht echter in ieder geval, hoever haar concessies ook mogen reiken, haar souvereiniteit en de democratische structuur van haar staat onaangetast te laten. Die beide denkbeelden zijn onverzoenlijk. Toch moet dit geschil en zal het ook in ieder geval worden opgelost. Gaat het niet in vriendschap, dan met geweld. De netelige taak van lord Runciman is met overreding de oplossing te bereiken, die anders met geweld, naar zelfs te vreezen valt met een wereldoorlog, zal worden uitgevochten.
(Nieuwe Rotterd. Crt.) **(Vor ber. 3388 E.; Prof. Mr. A. C. Josephus Jitta 2441 F.)**

12 AUGUSTUS 1938

E. **NEDERLAND. — Protest tegen de Mexicaansche Olie-politiek. - Antwoord der Mexicaansche regeering.**
De Mexicaansche minister van Buitenlandsche Zaken heeft den Nederlandschen zaakgelastigde te Mexico op 12 Augustus het anwoord overhandigd op de kortelings tot de Mexicaansche regeering gerichte Nederlandsche nota. Zooals men zich herinneren zal, bepleitte deze Nederlandsche nota het standpunt van de Nederlandsche aandeelhouders der onteigende Mexican Eagle Cy.
Naar verluidt, is het Mexicaansch antwoord in vriendschappelijken toon gesteld en herhaalt het de bereidheid van Mexico tot betaling van een schadeloosstelling aan de aandeelhouders. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 3368 B.)

F. **SOVJET-RUSLAND. — Grensincidenten bij Tsjangkoefeng. - Wapenstilstand met Japan gesloten. - Aantal dooden en gewonden 4.000. —**
Op 11 Aug. '38 te twaalf uur plaatselijken tijd, heeft het Japansche commando bij Tsjangkoefeng het signaal „vuur staken" doen blazen.
Te voren was officieel uit Moskou gemeld, dat de volkscommissaris voor buitenlandsche zaken der Sovjet-Unie, Litwinof, en de ambassadeur van Japan te Moskou, Sjigemitsoe, over de voorwaarden voor een wapenstilstand tot overeenstemming waren gekomen.
Omtrent het sluiten van den wapenstilstand wordt nader gemeld, dat de Japansche ambassadeur op 10 Augustus opnieuw een bezoek heeft gebracht aan Litwinof. Na een gedachtenwisseling deed de volkscommissaris van buitenlandsche zaken de volgende voorstellen:
1. De Japansche- en Sovjet-Russische troepen staken alle militaire actie te twaalf uur in den middag plaatselijken tijd op 11 Augustus. De beide regeeringen zullen onmiddellijk bevel dienaangaande geven.
2. Zoowel de Sovjet-Russische als de Japansche troepen blijven in de stellingen, welke zij bezet hielden op 10 Augustus te middernacht plaatselijken tijd.
3. Een gemengde commissie van twee vertegenwoordigers van de Sovjet-Unie en twee vertegenwoordigers van Japan-Mandsjoekwo, met een scheidsrechter voor beide partijen tezamen gekozen uit de burgers van een derden staat, zal worden gevormd tot het regelen van de grens in de omstreden sector.
4. De commissie zal werken op grond van de overeenkomsten en kaarten, welke de handteekening dragen van de gevolmachtigde vertegenwoordigers van Rusland en China.
De beide eerste punten van het Russische voorstel werden door Sjigemitsoe onmiddellijk aangenomen. Hij verwierp in het derde punt evenwel de functie van scheidsrechter. Litwinof zette uiteen, dat de aanwezigheid van een niet belanghebbend scheidsrechter in de commissie de beste garantie zou zijn voor een succes van de regeling, doch hij wilde, ten aanzien van de tegenwerpingen van den ambassadeur, hier niet op aandringen. Hiermede was dus ook het derde punt geregeld.
Geen overeenstemming werd aanvankelijk bereikt ten aanzien van het vierde punt. Sjigemitsoe had voorgesteld ook ander kaartmateriaal te gebruiken, dat tot nu toe nog niet was gezien door de regeering van de Sovjet-Unie en waarvan deze geen kennis had. Sjigemitsoe beloofde evenwel, dat hij zijn regeering zou raadplegen. Dit overleg is zeker gunstig afgeloopen, want intusschen is overeenstemming bereikt.
Het Japansche ministerie van Oorlog heeft in een communiqué van 12 Augustus medegedeeld, dat de Japansche kolonel Tsjo en de Sovjet-generaal Sjoetern, na de bij Tsjangkoefeng gevoerde besprekingen de volgende overeenkomst hebben gesloten:
„De troepen van beide mogendheden staken onmiddellijk alle militaire operaties en blijven in de stellingen, die zij thans innemen. De tusschen de stellingen liggende gesneuvelden worden door speciale afdeelingen begraven".
Volgens Japansche berichten zou het aantal dooden en gewonden aan Sovjet-Russische zijde 3000 bedragen. De Japansche verliezen worden geraamd op 300 dooden en 600 gewonden.
Het Japansche ministerie van Oorlog meldt tevens, dat de Russische en Japansche onderhandelaars het volgende overeen zijn gekomen:
1. Nauwkeurige berichten over den huidigen toestand aan het front van Tsjangkoefeng zullen verstrekt worden aan beide regeeringen;
2. Beide commando's zullen maatregelen nemen, om nieuwe moeilijkheden te voorkomen.

3. Met ingang van 12 Augustus om 20 uur zouden aan beide zijden de troepen ongeveer 80 meter teruggetrokken worden. Beide partijen zullen de nieuwe stellingen in kaart brengen. Een gemeenschappelijk vaststellen van de frontlijn heeft aangetoond, dat de hoogten van Tsjangkoefeng bij het ingaan van den wapenstilstand in handen der Japanners waren. Naderhand hebben zij deze stellingen echter ontruimd. (Telex-A. N. P. - Domei)

(Vorig bericht 3374 H.)

A. HOE ONTSTAAT HET ONWEER?

Deze vraag is niet met een paar woorden te beantwoorden. Jarenlang hebben de geleerden naar de oplossing van dit vraagstuk gezocht. Eerst in de laatste eeuwen hebben de onafgebroken onderzoekingen van de meteorologen het moeilijke probleem van de onweerselectriciteit, dat ook technisch van zoo groot belang is, kunnen oplossen. De wolken, evenals trouwens de mist, bestaan uit waterdruppeltjes, die tengevolge van hun gering gewicht in de lucht zweven of door een opstijgenden luchtstroom in zwevenden toestand gehouden worden. De regen zelf ontstaat door de vereeniging van druppeltjes tot druppels, die dan door hun eigen zwaarte naar beneden vallen. De wolkendruppels zijn echter uit gasvormigen waterdamp ontstaan, welke bij het verdampen van water door de lucht opgenomen en in de bovenste lagen gecondenseerd wordt.

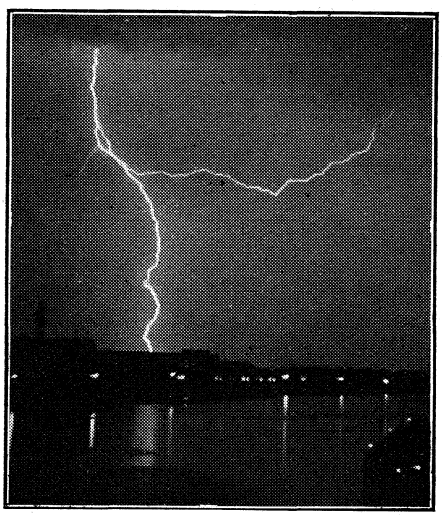

Zeer interessant waren van oudsher de proeven, om lucht, die zeer rijk aan waterdamp is, in een glazen buisje aan bepaalde bestralingen bloot te stellen. Hierbij kwamen duidelijk verschillen voor den dag, wanneer deze lucht meer of minder door de zon bestraald werd. Het bleek spoedig, dat het het ultra-violette deel van de zonnestralen was, dat de vorming van druppels in hooge mate bevorderde; hiertoe behooren ook de Kathode- en Röntgenstralen. Verder werd de lucht door deze bestraling buitengewoon geleidbaar, doordat zich ionen, moleculen en moleculen-groepen vormden, die van den niet-electrischen in den electrischen toestand overgingen en positief of negatief geladen werden. Uit deze feiten hebben de weer-onderzoekers gevolgtrekkingen gemaakt en het ontstaan van wolken met de lucht-ionen in verband gebracht. De electrisch geladen luchtdeeltjes trekken den gasvormigen waterdamp aan, verdichten dezen tot kleine druppeltjes en laten deze, bij versterking van dit proces, op aarde neerdalen.

Het electrisch proces bij een onweer is precies hetzelfde als bij een regenbui, alleen in sterker mate. Wanneer warme en tegelijkertijd waterdamprijke lucht met een bepaalde snelheid omhoog stijgt, en daarbij met koude lucht in aanraking komt, kunnen daarbij groote hoeveelheden electriciteit ontstaan. Wanneer nu de regen de eerste negatieve lading electriciteit naar de aarde afgevoerd heeft, dan verzamelen zich in de wolken de positief geladen lucht-ionen, die in den vorm van een bliksemstraal de negatief geladen ionen van de aarde en het water zoeken. Daar iedere vereeniging van ongelijknamige ionen den electrischen toestand vermindert hadden de regenbuien en het onweer al lang een electrisch neutrale atmosfeer teweeg moeten brengen, wanneer er niet andere krachten aanwezig waren, die steeds voor nieuwe lucht-ionen zorgen. Wij spraken hier reeds van den invloed van de zon. En het is te begrijpen, dat deze invloed vooral 's zomers merkbaar is. De stralen kunnen den samenhang tusschen de electronen en atoomkernen verbreken en daardoor electrische krachten tot stand brengen.

Er komt evenwel nog iets anders bij. Men heeft ingezien, dat de zon ons ook langs directen weg electrische ladingen brengt. Men stelde zich de zonnevlekken als electro-magnetische krachtvelden voor, die electronen in de wereldruimte verspreiden. Maar nog in hooger mate zijn de waterstof-uitbarstingen in de omgeving van de zonnevlekken in staat, negatief geladen electronen en ook positief geladen atoomkernen in de wereldruimte te slingeren. De jongste onderzoekingen met radio-kortegolven hebben in ieder geval bewezen, dat de electrische ladingen, die van de zon komen, in een hoogere laag van de stratosfeer blijven steken. Daar bouwen ze de zoogenaamde ionen-sfeer op, die grooten invloed heeft op de electrische toestanden van de zich daaronder bevindende wolken. Het is waarschijnlijk, dat lucht-ionen uit deze ionen-sfeer langzaam dalen en daardoor den waterdamp de voor de wolkvorming noodzakelijke kernen verschaffen. Wanneer men de feiten zoo beschouwt, dan blijkt tenslotte de zon de krachtbron voor den vreeselijken bliksem te zijn. (Red. K. H. A.)

13 AUGUSTUS 1938.

B. FRANSCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — Toeristenverkeer tusschen beide landen stopgezet. — Met ingang van 5 Aug. '38 heeft de regeering te Rome het Italiaansche toeristenverkeer naar Frankrijk gestaakt, zonder opgave van redenen. De Fransche regeering heeft zich eveneens genoodzaakt gezien denzelfden maatregel tegenover Italië toe te passen. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Frankrijk-Italië 3235 C.)

C. CHINA - Conflict met Japan. - Strijd aan de Jangtse. - Japansche provocateurs. - Kathedraal te Canton. —

De krijgstoestand aan de Jangtse blijft zich ten gunste van de Chineezen ontwikkelen. De Japanners worden overal met zware verliezen teruggeslagen en de Chineezen vallen thans Soesoeng aan. De terugtocht der Japanners uit deze ommuurde stad is reeds afgesneden, daar de weg Soesoeng—Taihoe onder Chineesche contrôle staat.

Verder wordt gestreden om de heuvels Hoeangfoesjan en Pingtingsjan ten Noorden van Joeitsjan en ten Westen van Kioekiang, welke door de Chineezen heroverd zijn.

Aan het front van Tsjiensjan in West-Anhwei naderen de Chineezen Tsiensjan, om het bezit van welke stad thans gevochten wordt.

In de afgeloopen week zijn eenige buitendistricten van Canton door de Japansche bommenwerpers bijna geheel vernield. Het aantal dooden wordt op 800 à 1000 geschat.

Negen Japansche bommenwerpers hebben Hankau opnieuw bestookt, waarbij 2 bommen op het vliegveld vielen.

Ter gelegenheid van den verjaardag van het begin der vijandelijkheden bij Shanghai hebben Japansche vliegtuigen boven de internationale nederzetting gevlogen en vlugschriften omlaag geworpen, waarin de Chineezen worden aangespoord, zich tezamen met de Japanners te verzetten tegen het Britsche en Fransche imperialisme in Azië.

Provocateurs poogden Chineezen in de internationale nederzetting op te zetten tot terreur. Bij arrestatie bleken het Japansche officieren te zijn, die ter beschikking der Japansche autoriteiten gesteld zijn.

Een gemeenschappelijke verklaring is opgemaakt van de Fransch, Amerikaansche en Engelsche autoriteiten te Shanhai waarin gezegd wordt, dat het intimideerende optreden der Japanners de handhaving van de rust bij den verjaardag van het conflict in gevaar brengt.

De Japansche consul, te Hongkong zal den Franschen autoriteiten een bedrag van vier millioen francs (ƒ 200.000) doen toekomen voor het herstel van de Fransche kathedraal te Canton, die bij den voorlaatsten luchtaanval zwaar gehavend werd. (Telex-A. N. P. - Agence Belga)

(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3382 D.)

D. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn - Onze wekelijksche opgave. —

Duitsch: Josef Maria Frank — „Mexico ist anders". (Universitas Verlag)
Anna Reiner — „Manja, ein Roman um fünf Kinder". (Querido, A'dam) **(Vor. ber. 3382 A.)**

Engelsch: H. R. Ekins and Theon Wright — „China fights for her Life". (McGraw-Hill)
A. A. Francis — „Babette and Others". (C. W. Daniel) **(Vor. ber. 3382 A.)**

Fransch: Paul Ferdonnet — „La Crise Tschèque". (Editions Baudinière, Paris)
Jacques Spitz — „L'Homme Elastique - La Guerre des Mouches - L'Agonie du Globe - Les Evadés de l'an 4000". (N. R. F., Paris) **(Vor. ber. 3382 A.)**

Nederlandsch: Melis Stoke — „De Revolutie van mijnheer Stalperswaard". (Bigot & v. Rossum) **(Vor. ber. 3382 A.)**

Portugeesch: „Cantares do Povo Portugues". (Radney Gallop, Lisbôa) **(Vor. ber. 2752 B.)**

Russisch: S. Gessen — „Poeskjin w wospominjag Sowremennikof". (Poeskjin in de herinneringen van zijn tijdgenooten) (Moskou 1937) **(V. b. 3359 C.)**

(Red. K. H. A.)

A. **De Vloot groeit. —**

Al is het tempo, waarin onze vloot groeit, ook naar verhouding bij lange na niet gelijk aan het tempo, waarin de Britsche, Italiaansche of Duitsche vloten worden uitgebreid, het is een feit, dat nu althans ernst wordt gemaakt met het inhalen van den in den loop der bezuinigingsjaren ontstanen achterstand. Moge het streven niet meer ontijdig verslappen!

Van de 21 schepen, die thans in aanbouw zijn (waarbij ook de flottieljeleider „Tromp" kan worden gerekend, zoolang dit schip nog niet officieel in dienst is gesteld*), of althans op papier bestaan, doch waarvoor de eerste aanbouwtermijnen reeds zijn goedgekeurd, geven wij hierbij de silhouetten, alle volgens dezelfde schaal geteekend om een overzichtelijk beeld te krijgen. Wel zal het nog geruimen tijd duren, vóór deze 21 schepen alle in dienst zullen zijn gesteld, doch in de eerstvolgende twee tot drie jaren zal dit programma toch wel grootendeels worden afgewerkt.

De kruiser, een zwaardere uitgave van Hr. Ms. „De Ruyter", wordt een schip, dat den toets van vergelijking met buitenlandsche soortgenooten glansrijk zal kunnen doorstaan. Deze nieuwste aanwinst voor de vloot . . . staat echter nog niet op stapel. Met het maken van de plannen is blijkbaar zeer veel tijd gemoeid, hetgeen wel te verklaren valt, daar het hier een geheel nieuw ontwerp betreft. Vergelijkt men de eigenschappen van de „De Ruyter" met die van den nieuwen kruiser, dan is het duidelijk, dat het nieuwe schip méér gevechtswaarde heeft. De lengte is grooter: 185 m.; Hr. Ms. „De Ruyter" is 171 m. lang. In plaats van 7 kanons van 15 cm., krijgt het schip er 10, en wel opgesteld in twee drieling- en twee dubbeltorens. De drielingtorens doen hiermede voor het eerst hun intrede op onze vloot. Ook de anti-lucht-batterij is aanzienlijk zwaarder, n.l. twee zelfstandige batterijen van 6 luchtafweer-mitrailleurs van 40 mm. (Hr. Ms. „De Ruyter" heeft één zulk een batterij, bestaande uit 10 mitrailleurs van 40 mm.). En dan komen er twee catapulten en bovendien 6 torpedolanceerbuizen. Als maximumvaart wordt 32 zeemijl per uur opgegeven, doch vermoedelijk zal de proeftochtsnelheid wel belangrijk hooger zijn.

Deze goed gepantserde en bewapende kruiser zal dus een goede aanwinst voor de vloot zijn; het is alleen maar jammer, dat er niet tegelijkertijd twee schepen van dit type worden gebouwd. Wij hopen nog steeds, dat op de defensiebegrooting 1939 een eerste termijn voor zulk een derden modernen kruiser zal worden gebracht, doch de kans hierop schijnt niet groot te zijn. En toch is het veel economischer, om twee kruisers van hetzelfde type op stapel te zetten dan „series" van één schip te bouwen met enkele jaren tusschenruimte!

De flottieljeleider „Tromp" wordt binnenkort in dienst gesteld. Hoewel de benaming „lichte kruiser" veel juister zou zijn dan die van flottieljeleider (de „Tromp" zal immers geen flottielje te leiden krijgen, doch zuivere kruiserdiensten verrichten), moet niet uit het oog worden verloren, dat er tuschen de „Tromp" en de „De Ruyter" een veel grooter verschil aan gevechtswaarde bestaat dan zou zijn af te leiden uit de bewapeningen, die elkaar niet veel ontloopen. Het „inkasseervermogen" van de veel beter beschermde „De Ruyter" is echter aanzienlijk grooter, en ook zijn de kanons van de „Tromp" niet in pantsertorens opgesteld, doch staan achter schilden, die alleen bescherming geven tegen scherfwerking. De „Tromp" en het zusterschip, dat thans op stapel wordt gezet, mogen dus wel zeer bruikbare aanwinsten heeten voor onze zeemacht, maar goedgepantserde, volwaardige kruisers zijn zij niet, en het eenige voordeel van het bouwen van een tweede schip van dit type is, dat er geen tijd verloren behoeft te gaan met het maken van nieuwe ontwerpen.

De 4 in aanbouw zijnde torpedobootjagers van de begrootingen 1937 en 1938 worden grooter en zwaarder bewapend dan de 8 jagers van de „Admiralen-klasse", die thans in Oost-Indische wateren dienst doen. Het heeft lang geduurd alvorens deze jagers konden worden besteld; er moesten echter nieuwe plannen worden gemaakt. Dit heeft intusschen het voordeel, dat zij niet zullen onderdoen voor de jagers, welke voor buitenlandsche marines in aanbouw zijn.

Een nieuw scheepstype voor onze vloot, waarvan er binnenkort 3 in aanbouw zullen worden gegeven, is de motorkanonneerboot, bestemd voor locale defensie (verdediging van mijnversperringen bijv.), doch tevens zeer geschikt voor bescherming van koopvaardijschepen tegen jager-, onderzeeboot- of vliegtuigaanvallen. Deze schepen zijn n.l. gepantserd en worden bewapend met 4 kanons van 12 cm., 4 luchtafweermitrailleurs van 40 mm. en dieptebommenwerpers, terwijl de maximum vaart 18 zeemijl per uur zal bedragen.

NEDERLAND

Met het artillerie-instructieschip „Van Kinsbergen", dat in 1940 de taak van Hr. Ms. „Gelderland" zal overnemen, krijgt de marine er voor het eerst een speciaal voor dat doel ontworpen schip bij, dat echter ook zeer bruikbaar zal zijn als bewakingsvaartuig of „escorteur" van koopvaardijschepen. De „Van Kinsbergen" is n.l. gepantserd en krijgt een zeer behoorlijke snelheid: 25.5 zeemijl per uur!

De mijnenlegger „Willem van der Zaan", groot 1300 ton, zal tevens als opleidingsschip voor adelborsten worden gebruikt. Het wordt de eerste mijnenlegger voor de Nederlandsche maritieme defensie die een vliegtuig aan boord krijgt. Met de beide onderzeebooten K XIX en K XX, die bijna gereed zijn (de bouw heeft lang geduurd, doch het betreft hier een geheel nieuw type), verschijnen de eerste onderzeeboot-mijnenleggers in de vloot. Zij voeren 40 mijnen mee, die gelanceerd kunnen worden, doch bovendien hebben zij, evenals alle K-booten, die na 1932 werden gebouwd, 8 torpedolanceerbuizen. De onderzeebooten

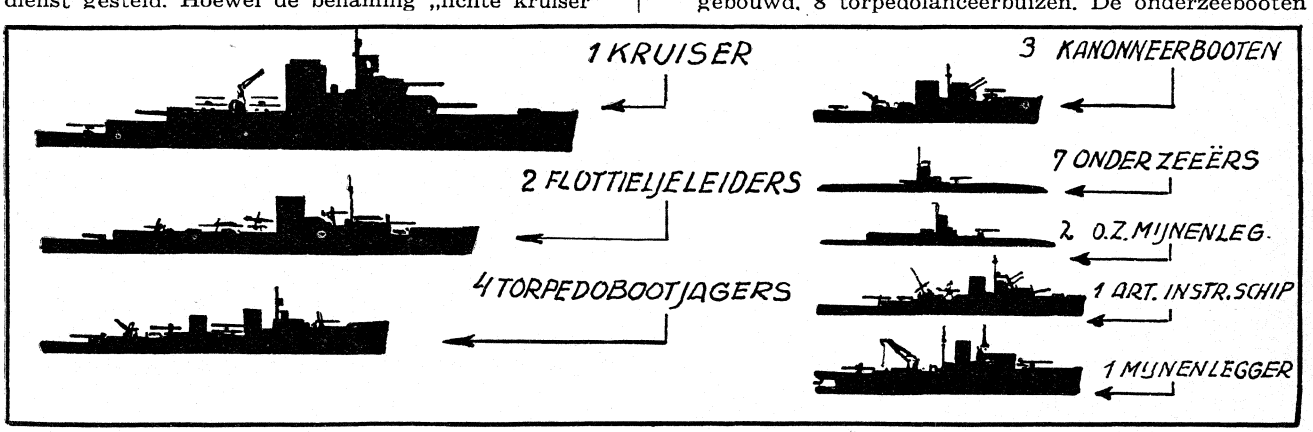

De in aanbouw of ontworpen zijnde schepen der Marine.

K XXI t/m XXVII worden weer iets grooter dan de booten der serie K XVII—K XVIII, hetgeen vooral den actie-radius en de bovenwatervaart ten goede komt.

Behalve met de hiergenoemde schepen wordt de vloot in de eerstvolgende jaren bovendien versterkt met 48 zeer zeewaardige drie-motorige Dorniervliegbooten. Deze Dorniers, die zelfs bij ruwe zee kunnen landen en starten, en een zeer grooten actie-radius hebben, verhoogen de gevechtswaarde onzer vloot in aanzienlijke mate. In den Indischen archipel kunnen zij uitmuntende verkennings- en bewakingsdiensten verrichten, terwijl zij tevens als bommenwerpers kunnen worden gebruikt.

Hoe de verdere aanbouwplannen er zullen uitzien, is nog niet bekend, doch het zou ons niet verbazen indien in de naaste toekomst ook de uitbreiding van de sterkte aan motor-torpedobooten ter hand zal worden genomen.

(Marine-medewerker van het Alg. Handelsblad)

*) Hr. Ms. Tromp is inmiddels in dienst gesteld.

(V. b. 2908 A.; Leger, Vloot en Luchtmacht 3374 F.)

A. PROF. DR. LEO FROBENIUS OVERLEDEN. —

De wereldvermaarde Duitsche geleerde en ontdekkingsreiziger prof. dr. Leo Frobenius is op 9 Augustus in zijn landhuis aan het Lago Maggiore op ruim 65-jarigen leeftijd overleden.

Frobenius, die deelgenomen heeft aan twaalf expedities naar Afrika, was sinds 1932 hoogleeraar aan de universiteit van Frankfort en sinds 1934 directeur van het ethnografisch museum aldaar. Hij begon zijn loopbaan als assistent aan de musea voor Volkenkunde in Bremen, Bazel en Leipzig, en dit heeft zijn richting in de ethnologie bepaald. Van zijn vele reizen noemen wij speciaal die van 1904-'6 door den Congo. 1907-'9 in den West-Soedan, 1910 en 1912-'14 langs de Roode Zee, 1926 in de Nubische woestijn, 1928-'29 in Zuid-Afrika, en daartusschen Tripolitanië, Algiers en Marokko, Turkije en Noord-Abessynië.

Van zijn hand is verschenen:
Der Ursprung der Kultur I. Ursprung der afrikanischen Kulturen (1898); Die Weltanschauung der Naturvölker (1898); Die Masken und Geheimbünde Afrikas (1898); Probleme der Kultur (1900); Völkerkunde in Charakterbildern (1902); Weltgeschichte des Krieges (1903); Das Zeitalter des Sonnengottes (1904); Im Schatten des Kongostaates (1907); Kulturtypen aus dem Westsudan (1910); Auf dem Wege nach Atlantis (1911); Der schwarze Dekameron. Belege und Aktenstücke über Liebe, Witz und Heldentum in Innerafrika (1910); Auf den Trümmern des klassischen Atlantis (1912); Schwarze Seelen, afrik. Tag- und Nachtleben (1913); Und Afrika sprach (1913); Paideuma, Umrisse einer Kultur- und Seelenlehre (1921); Atlas afrikanus (1921); Atlantis, Volksmärchen und Volksdichtungen Afrikas (12 dln., Jena 1921—1928); Das sterbende Afrika (1923); Das unbekannte Afrika (1923); Hadschra Maktuba (1925); Erlebte Erdteile (7 dln., 1925—1929); Erythräa (Berlijn-Zürich 1931); Kulturgeschichte Afrikas (Zürich 1933). (De Telegraaf)

14 AUGUSTUS 1938.

B. SINGAPORE. — Verdachte Japansche Visschers.

De activiteit der Japansche visschersbooten, die ook de autoriteiten in Nederlandsch Oost-Indië reeds herhaaldelijk tot optreden gedwongen heeft, is in de wateren rond Singapore dermate toegenomen, dat de marinepolitie aldaar besloten heeft nieuwe snelle motorbooten aan te schaffen om daarmede meer dan tot dusver langs de kusten te patrouilleeren.

Reeds verscheidene malen zijn Japansche visschersbooten, die niet in het bezit van een vischvergunning waren, aangehouden, doch zonder veel resultaat, daar de schepen met veranderde namen weer terugkwamen en opnieuw begonnen hun bedrijf uit te oefenen. De aangehouden booten hebben steeds zeer gedetailleerde kaarten van de Maleische en Oost-Indische wateren aan boord, kaarten die soms beter zijn dan die, welke de Britsche kustvaartuigen bezitten.

Het optreden der Japansche visschers komt den Britschen autoriteiten hog te verdachter voor, daar hun visscherij nauwelijks loonend kan zijn. Men vermoedt, dat zij er geregeld geld op toe moeten leggen. (De Indischman) **(V. b. Singapore 3145 A.)**

C. PALESTINA. — Radiorede van Minister Mac Donald. - Telefonische en telegrafische verbindingen verbroken. —

Minister MacDonald heeft op 11 Augustus te Londen een radiorede gehouden over zijn bezoek aan Palestina. De Britsche Hooge Commissaris en de Britsche militaire bevelhebber in Palestina zien zich geplaatst tegenover een uiterst moeilijke taak, een taak zoo lastig als sinds het einde van den oorlog vrijwel nergens aan de Britsche autoriteiten gesteld is. Hun samenwerking wekt echter vertrouwen. „De Britsche regeering", aldus de minister, „vervult haar taak op een grondslag van rechtvaardigheid, tusschen eenerzijds de Joden, die thans eindelijk hun nationaal tehuis oprichten, en anderzijds de Arabieren, wier recht op hun geboorteland onbetwistbaar is. Soms schijnt het, alsof 's menschen vermogen tot verzoening en opbouw ontoereikend is, doch de geest is een machtige factor in Palestina en met Gods hulp, aldus MacDonald zal de vrede in het Heilige Land hersteld worden."

De minister voegde er aan toe, dat het werk der technische commissie, die thans een onderzoek insteld naar de bijzonderheden van het verdeelingsplan, nog verscheidene weken zou vereischen. Dan echter moeten er met zoo weinig mogelijk vertraging besluiten worden genomen.

De taak der Britsche autoriteiten wat betreft het herstellen der orde, zal geruimen tijd vergen, besloot de minister. „Het zou wel eens kunnen blijken, dat die taak niet ten volle vervuld kan worden zoolang de definitieve politiek ten aanzien van Palestina niet vastgesteld en ten uitvoer gelegd is."

Sedert 12 Augustus zijn alle telefonische en telegrafische verbindingen tusschen Palestina, Egypte en Syrië verbroken, daar de draden vernield zijn. (Times)

(V. b. Min. MacDonald 3388 B.; Onlusten 3386 B.)

D. AMSTERDAM. — Begrooting 1939. —

Op 11 Augustus '38 is de Amsterdamsche gemeentebegrooting voor 1939 verschenen, waaruit blijkt, dat volgens de ramingen voor dit jaar de ontvangsten ƒ 6.593.000 minder zullen zijn dan de uitgaven. Voor genoemd bedrag zijn geen normale dekkingsmiddelen aanwezig. Niettemin heeft men de begrooting sluitend weten te maken door den gemeenteraad voor te stellen genoemd bedrag te vinden door vermindering van het vrije kapitaal van het grondbedrijf, welke maatregel het gemeentebestuur slechts ziet als een middel tot overbrugging van een periode, waarin het bereiken van een normaal sluitend budget onmogelijk is.

In de toelichting verklaren B. en W., dat niet te verwachten is, dat een normaal evenwicht kan worden bereikt zonder ingrijpende herziening van de financieele verhouding tusschen rijk en gemeenten.

(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Begrooting 3046 B.)**

E. GROOT-DUITSCHLAND. — Kerkstrijd in het voormalige Oostenrijk. —

Op 8 Augustus is aangekondigd, dat de particuliere scholen in Oostenrijk langzamerhand zullen worden opgeheven. Dit is weer een nieuw bewijs van den strijd, welken de nationaal-socialisten tegen de katholieke kerk voeren. Het gaat hierbij immers voornamelijk om katholieke parochiale scholen.

In het begin van deze maand zijn de katholieke bewaarscholen reeds onttrokken aan het toezicht van katholieke nonnen en overgedragen aan staatsonderwijzeressen. Thans zijn de lagere scholen aan de beurt. In September begint het nieuwe schooljaar, en particuliere scholen zullen dan geen nieuwe leerlingen meer mogen aannemen, tenzij daarvoor speciale vergunning wordt verleend, wat wel nooit zal gebeuren. Elk jaar zal er dan een klasse minder komen, en na een paar jaar moet de school vanzelf wel ophouden te bestaan. Er zullen halfjaarlijksche examens worden afgenomen door staatsonderwijzers. De leerlingen van particuliere scholen zullen natuurlijk slechte cijfers behalen in vakken van nazi-wetenschap.

Aangekondigd wordt voorts, dat de katholieke nonnen, die overbodig zijn geworden, naar Zuid-Amerika zullen worden gezonden, in het bijzonder naar Brazilië. Katholieke nonnen in de Weensche hospitalen worden langzamerhand vervangen door nazi-pleegzusters.

De strijd over de verdeeling van gezag tusschen Kerk en Staat heeft de katholieken in drie groepen verdeeld. De eerste is de „oude garde", die volhoudt, dat de Paus altijd gelijk heeft, en hij, die het daarmede niet eens is, ongelijk heeft. Scherp daartegenover staan de Duitsche nationalisten, die trouw hebben beloofd aan Hitler en die, wanneer zij voor de keuze worden gesteld, de Kerk zullen verlaten. De derde groep gelooft, dat kardinaal Innitzer in staat zal zijn de goedkeuring van het Vaticaan te verkrijgen op een compromis, en die haar best in die richting doet.

(De Maasbode - Alg. Handelsblad - De Tijd)

(Vor. ber. Kerkstrijd 3384 B.)

F. NEDERLAND. — Protestantsch Hulpcomité voor Uitgewekenen. —

Prof. mr. V. H. Rutgers, voorzitter van het Protestantsch Hulpcomité voor Uitgewekenen om Ras of Geloof, schrijft:

„Bij velen vindt de vreemdelingenpolitiek der regeering geen

bijval. Men acht het sluiten onzer grenzen voor den stroom van vluchtelingen in strijd met de eeuwenoude traditie van Nederland van te zijn een toevluchtsoord voor vervolgden en verdrukten.
Een toevluchtsoord! Duizenden zijn reeds van alles beroofd over onze grens gekomen. Wat vinden zij hier?
Niet een blijvende woonplaats, maar de gelegenheid om uit te zien naar een land, waar zij een nieuw leven kunnen beginnen. Wanneer een land hen wil toelaten, moet passage worden betaald, moet in uitgaven gedurende de eerste weken na aankomst worden voorzien. In afwachting van emigratie moet er levensonderhoud zijn. Sommigen zijn langen tijd van ondersteuning afhankelijk.
Verschillende comité's trachten van Nederland waarlijk een tijdelijk toevluchtsoord te maken voor uitgewekenen, die zich hier bevinden. Het Joodsche comité heeft eerbiedwaardig werk verricht. Maar de Jodenvervolging treft ook christenen, protestanten en roomschen. Joden, die zich lieten doopen of die reeds als kind door een christenvader of -moeder ten doop gehouden werden. Ook Christenen, die met Joden zijn gehuwd. Dezen zijn niet op de inderdaad milde Joodsche, maar op de Christelijke barmhartigheid aangewezen.
Het Protestantsche Hulpcomité wil tegenover Protestantsche uitgewekenen die barmhartigheid betoonen. Velen konden reeds met zijn hulp emigreeren. Meerderen wachten nog op de gelegenheid daartoe. Maar het comité heeft voortdurend te kampen met de ontoereikendheid zijner middelen. Wanneer het niet ruimer wordt gesteund, zou het zijn werk moeten staken. Gezinnen, die met tijdelijke hulp kunnen emigreeren, zouden dan aan diepe ellende ten prooi vallen. Bejaarden en zieken zouden geheel hulpeloos zijn.
Wat wij voor deze schipbreukelingen doen kunnen is niet veel vergeleken bij wat zij verloren hebben. Bijdragen kunnen worden gestort of overgeschreven op postrekening 278600 van den penningmeester van het Protestantsch Hulpcomité voor Uitgewekenen om Ras of Geloof. (H. P. Doodeheefver, Hilversum, kantoor Prinsengracht 730/6, Amsterdam)." (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Toelating van Vreemdelingen 3281 E.)

15 AUGUSTUS 1938

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Resumé der laatste week. —

Het beste, wat gezegd kan worden van de afgeloopen week in Tsjecho-Slowakije is, dat wederom een week voorbijgegaan is, zonder dat het tot een breuk tusschen Praag en de Sudeten-Duitschers is gekomen. Men is echter geen stap dichter gekomen tot een overbrugging van de kloof.
De aanwezigheid van Runciman heeft tot dusver gewerkt als een rem op de extremisten van beide kanten. Er zijn echter aanwijzingen, dat Berlijn ongeduldig wordt en dat de Tsjechische nationalistische gevoelens eenigszins de overhand beginnen te krijgen. Aan Sudeten-Duitschen kant is er niet de minste neiging tot matiging van de eischen, en wanneer de Sudeten-Duitschers niet opzettelijk provoceerend zijn opgetreden, hebben hun vrienden in Duitschland in hun plaats hun gevoelens gelucht door een perscampagne van de uiterste heftigheid. Onder deze omstandigheden is de atmosfeer verre van gunstig voor onderhandelingen en kan de tijd een factor vormen, die in gunstigen of ongunstigen zin kan werken, al naar de ver van Praag werkende invloeden.
(Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 3389 D.)**

B. SPANJE. — Burgeroorlog. - Generaal Miaja's oordeel over den strijd. - De Matallana-linie. —

Generaal Miaja heeft ten aanzien van den strijd in de oostelijke provincies aan de pers verklaard, dat de tegenstander hier in den aanval was, evenals bij Madrid, doch dat hij een leger tegenover zich vond, dat zich bewust was van zijn historische taak en dat tegenover de bommen en de kanonnen van de Italianen en de Duitschers grooten moed stelde. Deze moed is geboren uit de overtuiging, dat de aanvaller overwonnen zal worden. Niettegenstaande de Italiaansche strijdmacht, welke hun strategische reserve vormt, worden de rechtschen in bedwang gehouden.
General Miaja noemde de verdedigingslijn de „Matallana-linie", naar den chef van den staf van de legergroep, die dezen muur, welke niet verbroken kan worden, heeft gevormd. Wederom staan Italianen en Spanjaarden tegenover elkaar en de Spanjaarden hebben den vijand getoond, dat zijn pogen vruchteloos is en duizenden menschenlevens eischt. 60.000 man hebben dag en nacht gewerkt om deze verdedigingslinie tot stand te brengen en op het oogenblik herhaalt generaal Miaja voor Valencia, wat hij heeft gezegd voor Madrid: „Nooit zullen Valencia's straten den vijand anders zien dan als overwonnen".
De strijd aan den Ebro heeft de veiligheid van de oostelijke provincies nog vergroot. Het volk van Valencia moet evenwel zijn werk voortzetten teneinde de eindoverwinning te behalen.
(Agence Belga)

(Vor. ber. 3388 F.; Generaal Miaja 3231 F.)

C. NEDERLAND. — Contingenteeringsovereenkomst met België. —

De Regeeringspersdienst meldt:
Te Brussel is op 13 Augustus een contingenteeringsovereenkomst tusschen Nederland en de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie geteekend.
De onderteekening geschiedde van Nederlandsche zijde door den heer A. Th. Lamping, directeur van de handelsaccoorden te 's-Gravenhage en van Belgische zijde door den heer M. Suetens, directeur-generaal van den buitenlandschen handel te Brussel.
De overeenkomst berust op dezelfde grondslagen als de op 1 Juli afgeloopen overeenkomst en bestaat uit een contingenteeringsovereenkomst met protocol en een steenkolenovereenkomst. Zij treedt met terugwerkende kracht in werking vanaf 1 Mei 1938 en loopt tot 30 April 1939 met stilzwijgende verlenging voor telkens drie maanden. (Regeeringspersdienst)

(Vor. ber. 2856 H.; Alg. Overzicht 3377 A.)

D. NEDERLAND. — Nationaal Centrum. - Zetel en eerste steunpunt geopend. —

In tegenwoordigheid van Z. K. H. Prins Bernhard en vele genoodigden, heeft de minister van Sociale Zaken, prof. mr. C. P. M. Romme op 12 Augustus den zetel der stichting „Nationaal Centrum", Huize „Schoonoord" te Zeist, geopend.
In den namiddag werd het eerste steunpunt der stichting, het kasteel Hardenbroek te Driebergen door den Commissaris der Koningin in de provincie Utrecht, Jhr. mr. L. H. N. Bosch Ridder van Rosenthal, in tegenwoordigheid van Z. K. H. Prins Bernhard, geopend.
R. F. C. baron Bentinck, opperstalmeester van H. M. de Koningin, voorzitter van de Stichting hield te Zeist een rede waaraan wij o.a. het volgende ontleenen:
Wanneer men de jeugd ten goede wil beïnvloeden kan men niet volstaan met het bestrijden van een denkwijze of van illusies, die indien vervuld, een ramp voor ons Volk en Vaderland zouden beteekenen, maar het is noodzakelijk voor hetgeen men ontneemt of tracht te ontnemen iets anders in de plaats te geven. Dat andere moet in dit geval zijn, godsdienstzin en liefde voor Volk, Vaderland en Vorstenhuis en die liefde moet opgewekt en aangevuurd worden door de jeugd er op te wijzen, welk een onschatbaar voorrecht het is Nederlander te zijn en geregeerd te worden door een Afstammelinge uit het Huis van Oranje.
De jeugd moet ervan doordrongen worden, dat de vrijheid van godsdienst en de geestelijke vrijheid op allerlei terrein zeer kostbare goederen zijn en dat het ondenkbaar is, dat het Nederlandsche volk het dulden zou om in deze dingen geknot te worden.
En dan moet ook met alle macht gestreden worden tegen dat minderwaardigheidsgevoel, dat zich uit door te zeggen „wij kunnen toch niets doen als het er op aan komt" en alles wat buitenlandsch is hooger aan te slaan en beter te vinden dan de Nederlandsche prestaties of producten. Uit de geschiedenis moet aangetoond worden, dat Nederland — zoolang het tenminste trouw bleef aan het Huis van Oranje — tot groote daden in staat was en dat er met Nederland wel degelijk rekening gehouden moest worden.
We moeten de jeugd er aan herinneren hoe ontzaggelijk veel het Nederlandsche Volk aan het Huis van Oranje te danken heeft. Van de waarheid, dat ons Vorstenhuis wel een heel kostbaar bezit is, kan het Nederlandsche Volk niet genoeg doordrongen worden.
Natuurlijk rijst thans de vraag waar en hoe moet dat alles geschieden? Welnu de heer Raams is op het idee gekomen om dit te doen in oude, door de eigenaars niet meer bewoonde kasteelen, de zoogenaamde steunpunten. Voor zooverre dit voor het doel noodig is, moeten deze dan gerestaureerd en onderhouden worden. De bedoeling is dit alles te doen verrichten door werkloozen, die daartoe in werkkampen in de bijgebouwen worden ondergebracht. Daar het mogelijk moet zijn in deze steunpunten aanschouwelijk onderwijs te geven, is het gewenscht in verschillende kamers modellen te brengen op het gebied van luchtvaart, scheepvaart, defensie, enz.
In dit verband bracht spr. hartelijken dank aan baron Van Hardenbroek van Hardenbroek, die de groote vriendelijkheid gehad heeft, het oude familieslot als steunpunt ter beschikking van de stichting te stellen. Eenzelfde woord van hartelijken dank richtte spr. tot de familie Taets van Amerongen die het kasteel Renswoude heeft willen beschikbaar stellen en tot den heer Ankersmit te Deventer, die zulks met het kasteel Nijenhuis gedaan heeft.
Naar deze steunpunten moeten dan komen, scholen, jeugdorganisaties, afdeelingen van het leger, reisgezelschappen enz. die daar leerzaam bezig gehouden dienen te worden en waarbij dan voordracht, film of spel dienstbaar gemaakt moeten worden om de bezoekers te wijzen op de genoemde groote ideëele dingen. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Nationaal Centrum 3345 B.)

E. DE CODEX SINAITICUS. — Geheel gerestaureerd.

De beroemde bijbelcodex, de Codex Sinaïticus, dien het Britsch Museum van de Sovjetregeering heeft gekocht, is thans geheel gerestaureerd en de tekst

zoo volledig mogelijk in orde gebracht. Het onderzoek van dit 1600 jaar oude document bracht aan het licht, dat vier personen het geschreven hebben en dat het veeleer door dictaat dan door overschrijven moet zijn ontstaan. Dit laatste bleek o.a. uit de verschillen in spelling van dezelfde woorden en het verschil in uitspraak van het Grieksch, dat deze vier gekenmerkt moet hebben. Men heeft voorts vastgesteld, dat de Codex in de derde eeuw in de buurt van Caesarea moet zijn gemaakt. (Alg. Handelsblad)

(Vorig bericht 1102 D.)

16 AUGUSTUS 1938

A. NEDERLAND. — Verbruik van Sigaren, Sigaretten en Tabak in 1937. —

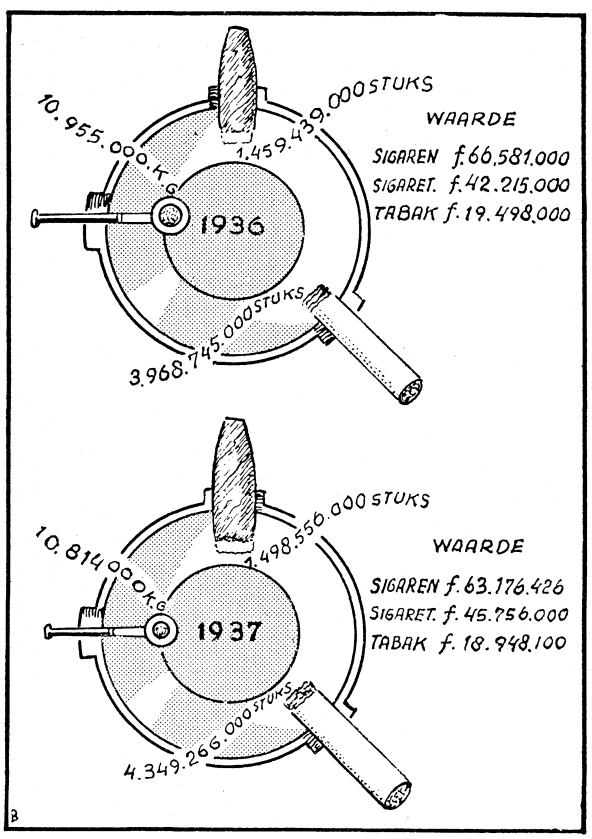

(Overname zonder bronvermelding verboden)

(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht 2939 A.)**

B. INTERNATIONAAL AARDRIJKSKUNDIG CONGRES. — Bijeenkomst te Amsterdam van 18—28 Juli 1938. —

Hij vijftiende Internationaal Aardrijkskundig Congres werd van 18—28 Juli '38 in het Koloniaal Instituut te Amsterdam gehouden.

Deze congressen, die om de 4 jaar plaats vinden, worden uitgeschreven door de Union Géographique Internationale, waarbij 29 landen zijn aangesloten, wier officieele vertegenwoordigers naar het congres worden afgevaardigd. Aan het onderhavige congres hebben 1200 gedelegeerden deelgenomen. Hun studies en onderzoekingen waren neergelegd in ruim 400 mededeelingen, welke op het congres werden besproken. Het congres was verdeeld in 9 secties, en wel: Kartografie, Natuurkundige Aardrijkskunde, Oceanografie, Aardrijkskunde des Menschen, Economische Aardrijkskunde, Koloniale Aardrijkskunde, Geschiedkundige Aardrijkskunde, Geschiedenis der Aardrijkskunde en Aardrijkskundig Onderwijs.

(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht 1453 E.)**

C. VOLKENBOND. — Polen maakt banden losser. —

Naar uit goede bron wordt vernomen, heeft de Poolsche regeering besloten de candidatuur van Polen voor verlenging van het lidmaatschap van den Raad bij de komende zitting in te trekken. Polen beschikt over een semi-permanenten raadszetel, die het zich om de drie jaar opnieuw kan laten toewijzen door de Volkenbondsvergadering. Polen wenscht afstand te doen van dit voorrecht. Bovendien zal Polen zich op de a.s. zitting niet weer door een permanente delegatie laten vertegenwoordigen, doch slechts door den consul-generaal te Genève. Deze houding beteekent echter geen terugtrekking van Polen uit den Volkenbond. (Telex-A. N. P.)

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Legeroefeningen op groote schaal. —

Op 15 Augustus zijn de groote Duitsche manoeuvres, of beter uitgedrukt, legeroefeningen, waarover dezer dagen in de Engelsche en Fransche pers te doen is geweest, begonnen. De legeroefeningen zijn de grootste, welke in Duitschland sedert den oorlog ooit gehouden zijn. De Führer woonde het begin dezer manoeuvres, wat het Berlijnsche district aangaat, te Jüterborg bij.

Dat deze legeroefeningen, gezien den onverwacht grooten omvang, dien zij aannemen, in het buitenland opzien hebben gebaard, is begrijpelijk. (Telegraaf)

(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3354 D.)

E. CHINA. — Conflict met Japan. - Boodschap van Tsjang Kai-sjek aan de bevolking der door Japan veroverde gebieden. —

In een boodschap aan de Chineesche bevolking der door de Japanners bezette gebieden heeft maarschalk Tsjang Kai-sjek de verzekering gegeven, dat China den oorlog zal winnen. De generalissimus sprak zijn diepe bezorgdheid uit over het welzijn van de bevolking in die gebieden, zeggende, dat de door de Japanners gepleegde wreedheden de barbaarschheden van Mongolen en Mandsjoes aan het einde der Soeng-dynastie te boven gingen. Door een politiek van bedwelmende middelen en slavernij wil Japan niet alleen China veroveren, maar tegelijk het Chineesche ras uitroeien. In Mandsjoekwo en overal, waar hun invloed zich uitbreidt, bevorderen de Japanners den verkoop van opium, heroïne, morfine en andere giftige narcotica. „Nooit", aldus Tsjang Kai-sjek, „is er opzettelijker poging gedaan door een land om de gezondheid van de bevolking van een ander land te ondermijnen".

Er zijn tal van redenen, zoo gaat de boodschap verder, waarom China overwinnend uit den strijd te voorschijn zal treden. Japan kan in staat zijn steden te bezetten, doch het eenige, dat het in handen krijgt, is verschroeiden grond en de vervloeking van een vredelievend volk. De Japanners zijn er niet in geslaagd een snelle, beslissende overwinning te behalen; zij hebben gefaald in hun pogingen om de eene groep Chineezen van de andere te vervreemden; zij hebben gefaald in hun streven om de Chineezen te demoraliseeren en China's positie onder de volkeren te ondermijnen. De generalissimus vertrouwt, dat de Japanners bij hun opmarsch langs de Jangtse naar Woehan tenslotte in den val zullen loopen. De Chineesche soldaten zullen alles in het werk stellen om Woehan te verdedigen en zij vertrouwen in staat te zullen zijn de Japansche pogingen, om dit gebied te veroveren, te verijdelen. (Telex-A.N.P.)

(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3390 C.; Tsjang Kai-sjek 3338 A.)

F. SCHEEPVAART. — De „Queen Mary" herovert den Blauwen Wimpel. —

De „Queen Mary" heeft op 14 Augustus 1938 den blauwen wimpel van den Atlantischen Oceaan op de „Normandie" heroverd.

Het schip keerde huiswaarts met vijf records:

1. Den blauwen wimpel.
2. Het record voor de hoogste gemiddelde snelheid op de uitreis.
3. Idem voor de thuisreis.
4. Den snelsten overtocht op elke reis.
5. De snelste reis over één dag.

De overtocht van Oost naar West werd voltooid in den tijd van 3 dagen 21 uur 48 minuten, of 1 uur en 14 minuten minder dan het record van de „Normandie". De gemiddelde snelheid was 30.99 mijl per uur tegen 30.58 mijl van de „Normandie". Het 2938 mijl lange traject van West naar Oost werd afgelegd met een gemiddelde snelheid van 31.69 mijl per uur, tegen 31.20 mijl van de „Normandie". De „Queen

Mary" deed 3 dagen 20 uur 42 minuten over dit traject, dat is 1 uur 25 minuten minder dan de „Normandie". De langste en snelste reis op één dag was die tusschen 5 Augustus te 12 uur des middags en 6 Augustus 12 uur, waarin 790 mijl werd afgelegd. De snelste reis van de „Normandie" op het Oost-West-traject was 781 mijl per dag. In beide gevallen duurde de dag 25 uur, daar een extra uur werd toegevoegd in verband met het lengteverschil.
(De Telegraaf - Telex-A. N. P.)
(V. b. Blauwe Wimpel 2891 A.; Queen Mary 2432 A.)

A. **SOVJET-RUSLAND. — De Begrooting voor 1938.**
De beide Kamers der Opperste Sovjets hebben een gemeenschappelijke vergadering gehouden, waarbij ook Stalin aanwezig was.
Zvieref, de Volkscommissaris van Financiën, heeft verslag uitgebracht over de staatsbegrooting. De begrooting voor 1938 bedraagt aanzienlijk meer dan die voor 1937. De ontvangsten bedragen 125 milliard roebel, de uitgaven 123.700 millioen roebel.
De voornaamste artikelen van dit hoofdstuk zijn:
1. De financiering van het nationale bedrijfsleven ad 47.200 millioen;
2. De cultureele uitgaven ad 31 milliard;
3. De nationale verdediging en de oorlogsmarine ad 27 milliard, d.i. 7 milliard meer dan verleden jaar. Dit cijfer omvat echter niet de begrooting van het volkscommissariaat voor de industrieën der landsverdediging, d.w.z. de vliegtuigfabrieken, artillerie-inrichtingen en de werven, waarvoor 7.500 millioen is uitgetrokken, waarschijnlijk bestemd voor de uitbreiding van fabrieken die voor de landsverdediging werken, met het doel het tempo der fabricatie te versnellen. (Agence Belga)
(Vor. ber. Begrooting 2626 E.)

17 AUGUSTUS 1938.

B. **GROOT-DUITSCHLAND. — Tuinbouwcongres. - Nederlandsche invoer. —**
Ter gelegenheid van het 12de Internationale tuinbouwcongres, dat op 12 Augustus 1938 te Berlijn geopend is, werden er voor het eerst volledige cijfers gepubliceerd betreffende de productie in Duitschland zelf alsmede den invoer uit het buitenland van groenten, fruit en zuidvruchten.
Uit deze cijfers blijkt, ten eerste, dat Duitschland zich in steeds sterkere mate onafhankelijk maakt van den buitenlandschen import, en ten tweede, dat de rol, die Nederland speelt in de groenten- en fruitleverantie aan Duitschland, steeds meer een zeer ondergeschikte dreigt te worden.
Tijdens de laatste jaren heeft Duitschland gemiddeld een netto consumptie van 3.4 millioen ton fruit en zuidvruchten en 3.8 millioen ton groenten gehad.
Vorig jaar bedroeg de fruitoogst 4.9 millioen ton, en de groentenoogst 4.4 millioen ton.
Dat de groententeelt in Duitschland zulk een hooge vlucht heeft genomen, moet in de eerste plaats worden toegeschreven aan de beschermende maatregelen der nationaal socialistische beweging.
De tuinders kunnen produceeren wat zij willen, daar de vraag te allen tijde grooter is dan het aanbod. Voor de prijzen behoeven zij niet bang te zijn, daar die officieel worden vastgesteld, en in alle opzichten loonend genoemd kunnen worden. Risico hebben zij practisch niet, daar bij gebrek aan sterkere buitenlandsche concurrentie ook de mindere kwaliteiten vlot van de hand gaan, en de industrie ook den afval vrijwel geheel weet te verwerken.
Of de fruitcultuur in dezelfde mate vooruitgaat als de groententeelt, zal eerst later kunnen blijken, daar hier het resultaat langer op zich laat wachten, dan bij de groententeelt.
De tuinbouw is in de laatste jaren een der belangrijkste takken van het Duitsche boerenbedrijf geworden. De waarde van de totaalproductie van de groententeelt en fruitcultuur bedraagt rond een milliard mark.
De invoer van buitenlandsche groenten is sinds 1932 met bijna de helft verminderd en teruggeloopen van 8.9 tot 6.1% der totale consumptie. Aangemoedigd door dit succes, schrikt men er reeds niet meer voor terug te verkondigen, dat Duitschland heel goed den invoer van buitenlandsche groenten zou kunnen stopzetten. Dat het nog niet zoo ver gekomen is, zoo verklaart men, vloeit eenvoudig voort uit het feit, dat de invoer van groenten geen deviezen kost en den afzet van Duitsche waren naar het buitenland bevordert, daar de groenten- en natuurlijk ook de fruit-import betaald worden volgens het systeem der verrekening. De invoer van fruit is veel aanzienlijker dan die van groenten, doch verminderde sinds 1932 eveneens tot ongeveer de helft, nl. van 35.4 tot 17.8% der totale consumptie.
Duitschland voerde de laatste jaren gemiddeld voor 282 millioen aan groenten, fruit en zuidvruchten in.
De graanimport, waaraan zoo groote behoefte bestaat, bedroeg in dezelfde jaren voor rond 100 millioen mark minder. Na Engeland is Duitschland de grootste Europeesche afnemer van tuinbouwproducten. Het voert deze voornamelijk in uit het zuiden en het zuidoosten. Bulgarije levert 86% van zijn tuinbouwproducten aan Duitschland, Hongarije 56%, Joego-Slavië 53%, Roemenië 40%. Ook voor Italië en Turkije is Duitschland de belangrijkste consument van tuinbouwproducten. Een ten opzichte van deze staten zeer kleine rol spelen Nederland, België en Spanje, de Canarische eilanden en Midden- en Zuid-Amerika.
(Alg. Handelsblad)

C. **MGR. HLINKA OVERLEDEN. —**
Mgr. Hlinka, de leider der Slowaaksche autonomisten, is op 16 Augustus '38 overleden.
Andreas Hlinka werd in September 1864 te Cerno in Slowakije geboren, waar zijn vader het boerenbedrijf uitoefende. Hij is dus bijna 74 jaar oud geworden. Hlinka studeerde voor geestelijke en werd in 1889 tot priester gewijd.
In politiek opzicht kan Hlinka worden beschouwd als degene, die het nationale bewustzijn der Slowaken nieuw leven heeft ingeblazen. Wegens zijn actie, waarmede hij reeds in het oude Hongarije was begonnen, werd hij tot talrijke gevangenisstraffen en boeten veroordeeld.

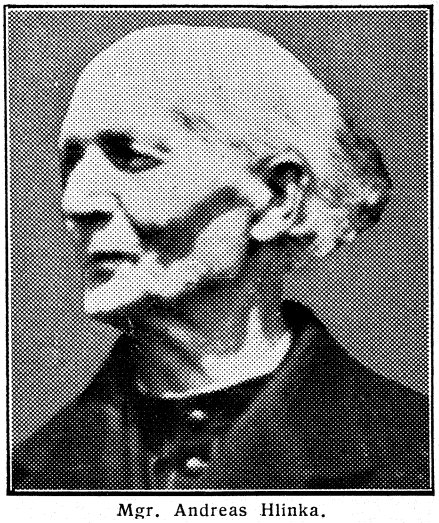
Mgr. Andreas Hlinka.

In den nieuwen staat van Masaryk werd Hlinka tot leider der Slowaaksche Volkspartij gekozen en als zoodanig had hij tot zijn dood zitting in de Nationale Vergadering te Praag. Zijn partij werkte nu eens met de regeering samen, dan weer stond zij in scherpe oppositie.
Tijdens de vredesonderhandelingen vertoefde Hlinka te Parijs, waar hij op grond van het in Mei 1918 door Masaryk onderteekende z.g. Pittsburger verdrag, autonomie voor Slowakije eischte.
In Februari '38 opende Hlinka opnieuw een fellen strijd tegen de regeering. Hij beriep zich daarbij wederom op het Pittsburger verdrag, dat in verband met de autonomistische actie en de politieke gebeurtenissen uit Amerika naar Tsjecho-Slowakije werd overgebracht.
Of genoemde actie op den duur succes zal hebben valt niet te voorzien. Hlinka heeft het slagen of de mislukking er van niet meer beleefd, wel echter de tegenslagen zijner partij bij de jongste gemeenteraadsverkiezingen. (Alg. Handelsblad)

D. **VEREENIGDE STATEN. — Duitschers en Nationaal-Socialisten. —**
De parlementaire commissie, welke een onderzoek instelt naar de gedragingen van niet-Amerikanen in de Vereenigde Staten, heeft op 12 Augustus den detective Metcalfe gehoord, die op last van de commissie een onderzoek heeft ingesteld.
Hij heeft onthuld, dat de vroegere Duitsche ambas-

sadeur te Washington, Luther, naar Duitschland werd teruggeroepen, omdat hij niet voldoende samenwerkte met den „German American Bund", de vereeniging van Duitschers in de Vereenigde Staten. Hij is teruggeroepen op verzoek van den leider van dezen bond, Fritz Kuhn.
Metcalfe wees er verder op, dat het voornaamste doel van de nationaal-socialisten in de Vereenigde Staten is, in de eerste plaats te New York een uitgebreid spionnagenet te weven en in de tweede plaats een sabotagemacht te vormen. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 3255 C.)

A. LUCHTVAART. — Oceaanvlucht. - New York-Berlijn. —
Het Duitsche viermotorige verkeersvliegtuig Brandenburg (type Condor van Focke Wulf te Bremen), dat op 10 Augustus in recordtijd van Berlijn naar New York vloog en op 13 Augustus om 2 uur 's middags al weer van het vliegveld Floyd—Bennett opsteeg voor de retourvlucht, is op 14 Augustus om 10 uur 1 op het vliegveld Tempelhof bij Berlijn geland. De vlucht is opnieuw zonder tusschenlanding gemaakt. New York—Berlijn werd gevlogen in den zeer korten tijd van 19 uur 55 minuten, een prachtige prestatie. Bij de vlucht van het Westen naar het Oosten hebben de vliegers meer voordeel van den wind gehad dan op de heenreis.
Het is de eerste maal, dat een heen- en weervlucht Berlijn—New York is gemaakt. (N. Rott. Ct.)
(Vorig bericht 3389 C.)

B. NEDERLAND. — Dr. Fentener van Vlissingen pleit voor handelsvrijheid. —
Dr. F. H. Fentener van Vlissingen, eere-voorzitter van de Internationale Kamer van Koophandel, wijst in het orgaan van deze organisatie „World Trade" op de noodzakelijkheid, definitieve stappen te doen in de richting van grootere vrijheid op handelsgebied. Verleden jaar zomer, aldus verklaart dr. Fentener van Vlissingen, schenen de kansen voor een dergelijk initiatief gunstig, doch de gelegenheid duurde niet lang.
Er zijn echter, zoo vervolgt hij, op het oogenblik enkele welkome teekenen, welke er op wijzen, dat het getij weder keert. Het is nog veel te vroeg om zelfs maar te raden naar den loop der komende economische ontwikkeling. Doch zoodra deze voorteekenen juist blijken te zijn en wij ons wederom bevinden in een tijdperk van toenemende productie en handel met zelfs maar de geringste verslapping in de politieke spanning, moeten de naties dezen keer waar zij maar kunnen, de gelegenheid aangrijpen en op zijn minst een begin maken met een volledige en openhartige bespreking van de vele mogelijkheden tot ontwikkeling van den handel, die uiteengezet zijn in de bewonderenswaardige plannen en aanbevelingen, die de laatste paar jaren zijn opgesteld. (Alg. Handelsblad)
(V. b. Dr. F. H. Fentener van Vlissingen 2170 C.)

18 AUGUSTUS 1938.

C. GROOT-DUITSCHLAND. — Generaal Von Fritsch gerehabiliteerd. —
Op 15 Augustus heeft te Berlijn de overdracht plaats gehad van het commando van het 12e regiment artillerie aan generaal Von Fritsch. De opperbevelhebber van het leger, generaal Von Brauchitsch, heeft dit commando aan Von Fritsch overgedragen.
Hitler heeft naar aanleiding van deze gebeurtenis aan Von Fritsch een schrijven gericht, waarin hij hem onder dankbetuiging voor de vele diensten aan het vaderland bewezen, in het bijzonder ten aanzien van den opbouw van de weermacht, gelukwenscht. Gelijk men zich zal herinneren heeft Von Fritsch begin Februari 1938 zijn ontslag als opperbevelhebber gekregen, omdat hij verdacht werd bij de militaire revolte betrokken te zijn. Von Fritsch heeft dat altijd ontkend. Zijn benoeming tot commandant van het 12e regiment artillerie is als een rehabilitatie te beschouwen. (Het Vaderland)
(Vorig bericht 3316 F.)

D. ITALIE. — Rassenpolitiek. - Vijf hoofdpunten vastgesteld. —
De secretaris der fascistische partij heeft op 12 Augustus de fundamenteele punten der Italiaansche rassenpolitiek vastgelegd. De verdere onderzoekingen in deze materie zijn opgedragen aan een speciaal instituut, dat zich met de volgende vijf vragen zal bezighouden:
1. Het bepalen van de typisch Italiaansche raseigenschappen, van het Romeinsche keizerrijk tot op den huidigen dag.
2. Welk standpunt de fascistische regeering dient in te nemen bij de voortgezette verdediging der raszuiverheid.
3. Welke nieuwe en belangrijke aspecten zijn geopend door de jongste veroveringen.
4. Hoe het rassenprobleem moet worden bezien in verhouding tot de „geestelijke autarkie" van het Italiaansche volk.
5. De kwestie der Joden, zoowel in de geheele wereld als in Italië. (Agence Belga)
(Vorig bericht 3385 D.)

E. ARGENTINIE. — Nederlandsche ondernemingen. - Kolonisatiemogelijkheden. —
Tusschen de regeering van de Argentijnsche provincie Buenos Aires en een Nederlandsche groep van financiers en uitvoerders is op 16 Augustus overeenstemming bereikt inzake het in studie nemen van een omvangrijk project, hetwelk, zoowel uit een oogpunt van werkverruiming als ook wegens de daarop aansluitende gelegenheid tot kolonisatie met Nederlandsche boeren, voor onze volksgemeenschap van groote beteekenis mag worden geacht.
Het betreft een uitgestrekt aanslibbingsgebied langs den benedenloop van de Parana-rivier, den hoofdstroom van den Rio de La Plata. Deze zgn. „delta" kan in menig opzicht vergeleken worden met ons eigen rivierenland en eilandengebied.
Hier zullen thans onder de auspiciën van de N.V. Grondverbetering- en Ontginning-Mij. (Grontmij.) twee Nederl. vaklieden, ter plaatse een volledig onderzoek gaan instellen, hetwelk in geval van gunstige bevindingen zal worden uitgewerkt tot een programma van tenuitvoerlegging. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Argentinië-Nederland 2759 A.)

F. JAPAN. — Conflict met China. - Kabinetsraad. —
De Japansche Kabinetsraad heeft op 16 Aug. '38 het besluit van de conferentie der vijf ministers tot voortzetten van den strijd in China goedgekeurd. De regeering zal de materieele en geestelijke mobilisatie op elk gebied onvoorwaardelijk doorvoeren, teneinde de operaties te doen slagen. Het doel is het omverwerpen van de huidige Chineesche regeering, waardoor een einde zal komen aan het conflict en het herstel van China met medewerking van Japan tot stand zal kunnen worden gebracht. (Domei)
(Vorig bericht Chin.-Jap. Conflict 3394 E.)

G. ITALIE. — Publicatie van een brief van Bismarck over de hegemonie in de Middellandsche Zee. —
Onder den titel „de Middellandsche Zee de zee van Italië" publiceert op 16 Aug. '38 de „Tribuna" een nog niet uitgegeven brief, in 1868 door Bismarck gezonden aan den Duitschen ambassadeur te Florence, die het schrijven moest overhandigen aan den Italiaanschen patriot Guiseppe Mazzini.
Het blad schrijft, dat deze brief Italië den voorrang in de Middellandsche Zee toekent, dien door het fascisme wordt geëischt, en dat het schrijven op het oogenblik van groot belang is, zoodat publicatie gewenscht is. In den brief wordt gezegd, dat Frankrijk

en Italië in de Middellandsche Zee altijd rivalen zullen zijn.
Frankrijk benijdt Italië zijn mooie kust en zijn vele goede havens, en Italië mag niet toestaan, dat Frankrijk meester in de Middellandsche Zee wordt. Het keizerrijk aan de Middellandsche Zee, aldus het document, moet de voortdurende gedachte van Italië zijn. (Stefani)
(V. b. Middell. Zee, Strategische Punten 2991 A.)

19 AUGUSTUS 1938

A. JOEGO-SLAVIE. — De Kroatenleider Matsjek te Belgrado. - Vereenigde Oppositie-partijen. —
Met het bezoek aan Belgrado van Matsjek, den leider der Kroatische boerenpartij, dat dezer dagen plaats had, is klaarblijkelijk een nieuwe fase ingeluid in de Zuid-Slavische binnenlandsche politiek. Dit houdt verband met het oprichten van het zoogenaamde accoordblok op 8 October 1937, dat alle Zuid-Slavische oppositie-partijen omvat en zich als voornaamste doel stelt een einde te maken aan de verkapte dictatuur, welke reeds jarenlang in Zuid-Slavië wordt uitgeoefend. Herstel der democratische instellingen, overeenkomstig de bepalingen der op 3 September 1931 afgekondigde Grondwet, daarop is het streven der oppositie gericht. De geschiedenis van het koninkrijk der Serven, Kroaten en Slovenen, dat na den wereldoorlog ontstond door samenvoeging van de genoemde volken onder het gezag van Belgrado, bevat tal van dramatische momenten. Van het eerste oogenblik dezer samenvoeging af, verzetten zich zoowel de Kroaten als de Slovenen, tegen het dragen van het opgelegde Servische juk en demonstreerden het verlangen naar zelfbestuur, zoo mogelijk zelfs naar volkomen onafhankelijkheid, op dikwijls drastische wijze. De inwendige beroering vond een hoogtepunt, toen de Kroatenleider Raditsj in de Kamer door een politieken tegenstander werd doodgeschoten (1927).

Voor koning Alexander, die later (9 Oct. 1934) te Marseille om het leven werd gebracht, vormde de binnenlandsche onrust een aanleiding voor het instellen eener koninklijke dictatuur en hij slaagde er inderdaad in de sterk verhitte gemoederen te kalmeeren. Nadat de rust althans uiterlijk was teruggekeerd, hoewel ondergronds nog een heftige agitatie werd gevoerd, besloot de vorst in 1931 de grondwettelijke rechten te herstellen, meenende daardoor de in bepaalde kringen voortbestaande ontevredenheid te kunnen wegnemen. Het was zijn voornemen een geleidelijke overgang van de dictatuur naar den democratischen staatsvorm te bewerkstelligen en hij zou daarin ongetwijfeld ook zijn geslaagd, indien, als gezegd, de dood niet ontijdig had ingegrepen. De troonopvolger, de toen 11-jarige Peter II, kwam aan de regeering onder regentschap van zijn oom, prins Paul, die den koers volgde, door het kabinet aangewezen. Op 24 Juni 1935 trad Stojadinowitsj op als minister-president en bleef tot op den huidigen dag aan het bewind. Zijn politiek wekte evenwel in breeden kring groot misnoegen, ook bij de kerkelijke autoriteiten, nadat hij met het Vaticaan een (nog steeds niet geratificeerd) concordaat had gesloten, dat bij de Grieksch-orthodoxe bevolking op verbitterden tegenstand stuitte en zelfs oorzaak was van onlusten.

Onder deze omstandigheden komen thans de samenwerkende oppositie-partijen openlijk met het plan voor den dag het kabinet-Stojadinowitsj, dat ook wegens zijn buitenlandsche politiek heftige verontwaardiging heeft opgewekt, ten val te brengen. De mogelijkheid is allerminst uitgesloten, dat het daarbij hard tegen hard zal gaan. (Avondpost)
(Vor. ber. Oppositie-Blok 2948 E.; Kabinet 2967 F.)

B. VEREENIGDE STATEN. — Cordell Hull waarschuwt de autoritaire staten. —
In een radiotoespraak heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, Cordell Hull, op 17 Aug. '38 o.a. verklaard, dat het in de nabije toekomst voor de mogendheden niet meer mogelijk zal zijn om den weg te kiezen, welken zij willen gaan, de één den weg van het geweld en de ander den weg van den vrede. Allen moeten één enkelen weg volgen.
Hull wees er op, dat het Amerikaansche volk het gevaar van den huidigen toestand begrijpt, want indien de huidige gang naar den chaos voortgaat, zal het gevaar nog verontrustender worden en zal de wereld worden meegesleurd in een woest conflict op economisch, politiek en militair gebied.
Ten slotte waarschuwde Hull de autoritaire staten: „Het wordt steeds meer duidelijk, dat de groote meerderheid van de menschheid heeft besloten te leven in een wereld, waar geen anarchie wordt geduld, waar de wet zal heerschen en waar de economische, cultureele en vreedzame betrekkingen niet verontrust zullen worden. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Cordell Hull 3298 E.)

C. VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelts rede te Kingston - Monroe-leer. —
President Roosevelt werd op 18 Augustus in de universiteit te Kingston honoris causa gepromoveerd tot doctor. Bij deze gelegenheid heeft hij een redevoering uitgesproken, waarin hij o.m. zeide:
„De Ver. Staten zullen niet werkeloos terzijde staan, wanneer een overheersching van Canadeesch grondgebied door eenig ander rijk mocht dreigen". De president zeide voorts „wij kunnen onze menschen niet verhinderen opvattingen te hebben ten opzichte van woeste gewelddadigheid, ondemocratische straffe organisatie, ellende toegebracht aan hulpelooze volkeren en schendingen van aanvaarde individueele rechten. Uiteindelijk beheerschen deze opvattingen de politiek des lands."
Sprekende over de recente oorlogsangst, en de uitwerking daarvan op de geheele wereld, zeide pres. Roosevelt: „Wij in Amerika leven niet langer op een verafgelegen continent, waarheen de geluiden van overzeesche controversen geen belang of nadeel kunnen voeren. Wij zijn in Noord- en Zuid-Amerika een voorwerp van overweging geworden voor ieder propagandabureau en voor iederen generalen staf aan den anderen kant van de Oceaan. De groote uitgebreidheid onzer hulpbronnen, de kracht van onzen handel en de kracht onzer menschen hebben ons gemaakt tot een factor van levensbelang in den wereldvrede, of wij dit willen of niet. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. President Roosevelt 3338 C.)

D. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Minister president Hodza bij Lord Runciman - Duitschers bij de posterijen. —
De Tsjecho-Slowaaksche minister-president Hodza heeft op 19 Augustus '38 te Praag een bezoek gebracht aan lord Runciman. Ongetwijfeld is Runciman's onderhoud met Henlein behandeld, en heeft Runciman de regeering aangespoord haar pogingen om een overeenkomst tot stand te brengen tot een maximum op te voeren. In welingelichte kringen is men van meening, dat de regeering een weinig verder kan gaan in detailkwesties, zooals het vraagstuk van de taal en de macht der plaatselijke autoriteiten. Men kan evenwel niet goed zien, hoe de kloof kan worden overbrugd zonder tegemoetkoming van de Sudeten-Duitschers, waarvan tot nu toe nog niets te merken is.

In Duitsche kringen wordt gesproken over een mogelijke conferentie van de groote mogendheden.
Hodza heeft Runciman medegedeeld, dat binnen 14 dagen zeven belangrijke functies bij de posterijen in het Sudeten-Duitsche gebied bezet zullen worden door Sudeten-Duitschers. Ook andere belangrijke posten zullen binnenkort aan Sudeten-Duitschers worden toevertrouwd, o.a. de functies van gouverneur van Asch en Falkenau en voorzitter van de districtsrechtbank van Eger. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. 3389 D.; Lord Runciman 3388 E.)

A. SPANJE. — Burgeroorlog - Regeering-Negrin - Mutaties. - Engelsch-Italiaansch accoord wacht op regeling der vrijwilligers. —
Op 17 Augustus is een nieuwe regeering gevormd onder leiding van minister-president Negrin. De minister van Arbeid, Ayguade, en de minister der republiek, Irujo, zijn afgetreden en vervangen door Noix Regas, lid van de Catalaansche socialistische partij en Thomas Bilbao Hospitalet, minister zonder portefeuille, lid van de Spaansche socialistische partij.
De regeering heeft een nota gepubliceerd, waarin zij zegt verheugd te zijn, dat de Catalanen en Basken in de nieuwe regeering vertegenwoordigd blijven, waardoor de regeering haar karakter van nationale regeering handhaaft.
Het uitblijven van minister Ciano's antwoord op het Britsche verzoek om inlichtingen over beweerde nieuwe Italiaansche interventie in Spanje wordt te Londen betreurd. Men is echter niet van oordeel, dat daardoor nieuwe verwikkelingen zullen ontstaan, welke de inwerkingstelling van het Britsch-Italiaansche accoord zullen beletten. Men is te Londen van oordeel, dat zoolang deze beweringen niet zijn ontzenuwd, geen verdere pogingen kunnen worden gedaan om het accoord van kracht te doen worden. Daar niets er op wijst, dat de Spaansche kwestie spoedig geregeld kan worden door de overwinning van de eene of de andere partij, hangt een regeling af van het terugtrekken der vrijwilligers.
(Agence Belga - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kabinet 3214 F.; Burgeroorlog 3393 B.)

B. LETLAND. — Geen werkloosheid. —
Alle staats- en gemeente-ambtenaren in Letland, die zelf land bezitten of familieleden willen helpen bij het binnenhalen van den oogst, krijgen extra-vacantie, aangezien er een tekort aan werkkrachten is. Letland kent n.l. geen werkloosheid en ieder jaar komen duizenden landarbeiders uit Polen en Litauen in den zomer naar de Letsche republiek om op het land te werken. (Telex-A. N. P.)

C. ECUADOR. — Nieuwe Regeering.
Na het aftreden van generaal Enriquez en zijn kabinet, is in de Zuid-Amerikaansche republiek Ecuador een nieuwe regeering gevormd onder leiding van dr. Manuel Maria Borrero, die reeds was benoemd tot voorloopig president der republiek. Op den conservatieven minister van Buitenlandsche Zaken na zijn alle leden van het kabinet liberaal. De socialisten hebben geweigerd aan de regeering deel te nemen.
(Telex-A. N. P.)

D. NEDERLAND. — Haringexport. - Invoervergunning voor België noodig. —
Naar verluidt heeft de Belgische regeering bij K. B. van 10 Aug. '38 den invoer van gedroogde, gerookte of gezouten haring afhankelijk gesteld van een invoervergunning. Dat dit besluit zeer nadeelig voor de Nederlandsche haringvisscherij is, is duidelijk, want tot nu toe was de Nederlandsche invoer geheel vrij. Reeds zijn verschillende auto's, die haring naar België vervoerden, aan de Nederlandsch-Belgische grens aangehouden en teruggestuurd, wanneer geen vergunning kon worden getoond. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Haringvisscherij 3344 A.)

20 AUGUSTUS 1938

E. VUURVASTE WOL. —
Kwartsglas, dat eerst bij 2000 graden smelt, kan volgens een nieuw Duitsch procédé in een soort wol van buitengewoon zachte, watachtige kwaliteit worden omgezet. Elk draadje van deze „wol" heeft een „dikte" van slechts 4 à 5 duizendste millimeter en is maar half zoo dik als de dunste draad glaswol, dien men tot nog toe kon maken.
De nieuwe wol gaat eerst bij verbazend hooge temperatuur gloeien en dan nog zonder te beschadigen. Deze eigenschap maakt het nieuwe materiaal geschikt, om nog bij een temperatuur van bijna 1200 graden voor isolatiedoeleinden gebruikt te worden. De gewone glaswol daarentegen gaat reeds bij ongeveer 400 graden in druppeltoestand over.
Een tweede voordeel van de nieuwe kwartsglaswol is, dat zij een zeer hoog weerstandsvermogen heeft tegen de inwerking van chemische stoffen. Al deze eigenschappen maken haar geschikt, om in vele gevallen asbest te vervangen. (Technische Rundschau)
(Vor. ber. Glaswol 3128 B.)

F. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —

Amerikaansch (in het Nederlandsch): Ferdinand Lundberg — „Amerika's 60 Familiën." (Allert de Lange) **(Vor. ber. 3382 A.)**

Duitsch: A. Koester — „Spanisches Testament." (Europa-Verlag)
T. Litt — „Die Selbsterkenntnis des Menschen." (Meiner, Leipzig) **(Vor. ber. 3390 D.)**

Engelsch: Marjorie Bowen — „God and the Wedding dress." (Hutchinson, London)
F. C. Happold — „This Modern Age." (Christophers) **(Vor. ber. 3390 D.)**

Fransch: P. Frondaie — „Le Volontaire." (Plon)
L. Mandin — „Histoire des Révolutions. De Cromwell à Franco." (Nouv. Revue Franç.) **(V. b. 3390 D.)**

Italiaansch: P. A. Quaranetti Gambini — „La rosa rossa." (Treves, Milano) **(Vor. ber. 3368 D.)**

Nederlandsch (Oost-Indië): Joh. W. A. Naber — „Onbetreden paden van ons koloniaal verleden, 1816—1873." (P. N. v. Kampen & Zn.)
Augusta van Slooten — „Waar het bamboe ruischt." (Scheltens & Giltay) **(Vor. ber. 3390 D.)**
(Red. K. H. A.)

G. MR. C. RIDDER VAN RAPPARD OVERLEDEN.
De Nederlandsche gezant te Berlijn, mr. C. Ridder van Rappard, die van verlof in ons land, naar de Duitsche hoofdstad terugkeerde, is op den weg tusschen Bückeburg en Minden met zijn auto in botsing gekomen met een vrachtauto en op 19 Aug. '38 aan de bekomen verwondingen overleden.
Mr. Carel Ridder van Rappard werd 19 October 1874 te Assen geboren. Hij doorliep het gymnasium te 's-Gravenhage en studeerde vervolgens aan de universiteit te Utrecht rechtswetenschappen, waarna hij zich als advocaat te Den Haag vestigde. In 1916 werd hij benoemd tot chef van de afdeeling Bescherming bij het Departement van Buitenlandsche Zaken. In 1917 volgde zijn benoeming tot minister-resident, leider van de Britsche afdeeling aan het Nederlandsche gezantschap te Berlijn. In 1920 werd hij aldaar gezantschapsraad. Daarna volgde, in 1925, zijn benoeming tot gezant en gevolmachtigd minister te Rio de Janeiro, welke functie hij vier jaar later te Boekarest bekleedde, terwijl hij van 1933 af, tevens gezant was bij het Hof van Zuid-Slavië. In 1934 werd hij gezant te Bern en tevens permanent vertegenwoordiger van Nederland bij den Volkenbond.
In 1937 werd de thans overledene benoemd tot gezant te Berlijn. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Mr. C. Ridder van Rappard 2565 E.)

A. **Grondoorzaken der economische moeilijkheden.** — Het Alg. Handelsblad van 21 Augustus schrijft het volgende:

De gebeurtenissen op de Berlijnsche beurs in de laatste weken hebben internationaal sterk de aandacht getrokken; de scherpe koersdaling en het geringe weerstandsvermogen van de Duitsche centrale effectenbeurs hebben overal verbazing gewekt en velen meenden in die daling een aanwijzing van een aanstaande „ineenstorting" van het Duitsche economische leven te kunnen zien.

Dit laatste nu is echter geenszins het geval; de fondsenmarkt moge in een land met een vrij verkeer een zeer belangrijke barometer zijn voor het economische leven, de Berlijnsche beurs was zulks allang niet meer; internationaal is zij al sedert een jaar of zeven van hoegenaamd geen beteekenis, maar ook als binnenlandschen barometer deugde zij niet langer. In de jongste uitgave van die Wirtschaftskurve van de „Fr. Ztg." komt een artikel voor over de Duitsche „beurseilanden", waarin er op gewezen wordt, dat de Duitsche beurzen sedert 1932 vrijwel onafgebroken koersstijgingen te zien hebben gegeven — wat van Duitsche zijde de laatste jaren herhaaldelijk met trots is gesteld tegenover de groote koersschommelingen op andere beurzen — en dat de Duitsche beurzen een getrouw spiegelbeeld geven van de economische bijzondere positie van Duitschland tusschen de andere landen.

Indien dit inderdaad het geval is, dan zou men uit de jongste koersdaling kunnen concludeeren, dat die economische positie dan toch plotseling wel heel sterk verslechterd is! In werkelijkheid zijn het evenwel niets anders dan toevallig thans juist samentreffende factoren geweest, meest van technischen aard, welke het Duitsche publiek hun vertrouwen in de al sedert 1914 vrijwel steeds als „Sachwert" begeerde aandeelen hebben doen verliezen.

Die factoren zijn: de zwaardere belastingen, de nieuwe financieringspolitiek van het Rijk, welke niet meer die aangename inflationistische stimulans geeft voor het zakenleven en liquidaties voor „niet-Arische" rekening, waarbij mogelijk ook als psychologischen factor de internationale gespannen toestand het zijne heeft bijgedragen. Wanneer men evenwel ziet, dat de buitengewoon groote politieke spanning, welke door den „Anschluss" en de Tsjechische kwestie in Maart en April is veroorzaakt, de Berlijnsche beurs vrijwel volkomen onberoerd heeft gelaten, dan kan men niet aannemen, dat die politieke factor thans van zoo'n beteekenis zou zijn.

De koersdaling moet dan ook worden beschouwd in het licht van de algemeene economische situatie van Duitschland. Terwijl tot nu toe van overheidswege openlijke of bedekte maatregelen moesten worden genomen om buitenlanders en Duitschers te beletten in „Sachwerte" te vluchten, hebben de aandeelen thans blijkbaar hun attractie geheel verloren.

De jongste belastingverhooging welke, alleen al wat de directe belastingen betreft, meer dan de helft van de zuivere winst der vennootschappen eischt (n.l. 52 %) en de toenemende druk van de Duitsche overheid om de ondernemingen te nopen al hun beschikbare middelen te investeeren in de onrendabele productie van allerlei Ersatz-producten in het kader van het Vierjaren-Plan, benemen de Duitsche industrieele ondernemingen in toenemende mate elke reëele winstmogelijkheid.

Wat thans zoo duidelijk wordt bij de ondernemingen kan men eveneens waarnemen in het geheele productieproces. Het steeds grooter wordende gebrek aan arbeidskrachten, de steeds nijpender moeilijkheden om zelfs slechts naar den uiterlijken schijn en met behulp van allerlei „Ersatz"-producten het welvaartsniveau van het Duitsche volk op te houden, zijn de symptomen van de hoe langer hoe verder gaande verarming van het Duitsche volk. Wij hebben hierop reeds meermalen gewezen en het zal ieder thans duidelijk zijn, dat Duitschland zich thans veel meer moet inspannen om eenzelfde product te verkrijgen, wanneer het dit product zelf wil maken en niet veel goedkooper op de internationale markt wil of kan koopen. Wanneer het b.v. in plaats van rubber (prijs op de wereldmarkt ca. 30 cts. per pond) zelf „buna" (productiekosten ongeveer ƒ 1.25 per pond) wil maken, dan beteekent dit, dat het Duitsche volk zich ongeveer 4 maal zoo veel moet inspannen om in zijn behoefte aan rubber te voorzien en met andere „Ersatz"-producten is het mutatis mutandis hetzelfde geval.

Het gevolg is dan ook, dat Duitschland thans handen te kort komt, om de productie op peil te houden en in zijn behoefte aan basische producten en grondstoffen te voorzien. De werkloosheid is reeds geheel verdwenen. Op zich zelf is dit natuurlijk een zeer gewenschte toestand, mits zij niet andere euvelen meebrengt, die de volkskracht op den duur nog sterker zullen verminderen.

Practisch gesproken, bestaat de 8-urige werkdag al niet meer, want permanent worden in de industrieën, waar dit noodig is, (de textielindustrie kan b.v. soms niet doorwerken ten gevolge van gebrek aan grondstoffen) verlenging van arbeidsduur toegestaan en de invoering van den officieelen, 10-urigen, arbeidsdag wordt overwogen. Daarnaast heeft men reeds alle andere arbeidsreserves ingezet: de gehuwde vrouw, de gepensionneerden; men heeft maatregelen genomen om afvloeiing van vakarbeiders naar andere industrieën te voorkomen, men heeft de arbeidsconscriptie dit jaar ingevoerd (wel te onderscheiden van de reeds sedert 1935 georganiseerde „Reichsarbeitsdienst", welke 250 à 300.000 jonge mannen gedurende een half jaar te werk stelt op het land, bij wegenaanleg, boschbouw, kolonisatie en dergelijke openbare werken, benevens den verplichten arbeidsdienst voor de vrouwelijke jeugd, welke ongeveer 30.000, meest studeerende meisjes verplicht tot huishoudelijke of landarbeid) en op het oogenblik gaat men er zelfs toe over, om den leertijd te verkorten van 4 tot 3 jaren, hetgeen beteekent, dat reeds 17-jarigen als volledige arbeiders dienst moeten doen! Dat onder dit alles de kwaliteit van de arbeidsprestatie lijdt, is duidelijk en eveneens, dat de geregeld voor 100 % belaste machines zeer sterk aan slijtage onderhevig zijn en dat door de hooge belastingen en door de gedwongen investeeringen in de economisch onrendabele objecten van het Vierjaren-Plan, het Duitsche economische leven geen middelen uit zichzelf meer beschikbaar heeft voor de noodige afschrijvingen en voorzieningen, om het productie-apparaat op peil te houden.

Groot-Duitschland

Hieruit volgt, dat langzaam aan roofbouw wordt gepleegd op het geheele productie-apparaat. Indien men de huidige economische politiek wil volhouden, zal de economische productie, welke het Duitsche volk voor consumptie beschikbaar heeft, steeds geringer of kwalitatief slechter worden, niettegenstaande het Duitsche volk steeds langer en harder zal gaan moeten werken.

Wij achten arbeidslust en arbeidsgelegenheid een zegen voor het volk, mits dit tot resultaat hebbe een toeneming van welvaart en volkskracht. Wij vreezen echter, dat deze krachtsinspanning van het nijvere Duitsche volk, te veel wordt beheerscht door het verlangen tot versterking van uiterlijke macht en dat dit streven tenslotte zal gaan ten koste van de volkswelvaart.

Het Derde Rijk legt hoe langer hoe meer beslag op zijn onderdanen: de 20.7 millioen, thans aan den arbeid zijnde Duitschers omvatten volgens het „Berl. Tageblatt" de laatste arbeidsreserves, welke thans gemobiliseerd zijn; in vele gevallen worden de beschikbare arbeiders verdeeld in rangorde van de noodzakelijkheid. Naast tien-urigen arbeidsdag en

verplichten arbeid leggen Rijk en Partij echter nog beslag op vrijen tijd voor het volgen van cursussen tot verdere ontwikkeling in de nationaal-socialistische leerstellingen; het Arbeitsfront geeft cursussen; dit jaar worden extra-cursussen gehouden om de groente- en fruitteelt door de arbeiders in hun volkstuintjes te bevorderen, daar er ook aan groenten en fruit gebrek bestaat enz.
Bij dit alles komen nog de lasten der herbewapening, welke waarschijnlijk beslag legt op ongeveer 20 % van het nationale inkomen van Duitschland, in den vorm van onttrekking van arbeidskracht, voor den militairen dienst, fabricage van kanonnen, munitie en vliegtuigen, enz. Het deel van de Duitsche nationale productie, hetwelk zoodoende voor werkelijke consumptie van het Duitsche volk beschikbaar blijft, wordt — ook al door de gedwongen investeering voor het Vierjaren-Plan, waarvan de economische rentabiliteit minst genomen twijfelachtig is — hoe langer hoe kleiner en hoe langer hoe slechter van kwaliteit; vandaar de geregelde schaarschte aan voedingsmiddelen, aan veevoeder, vandaar de gedwongen overgang tot allerlei „Ersatz" kleedingstukken; de vervanging van duurzame ijzeren gebruiksvoorwerpen door artikelen van allerlei „Press-stoffen" (al brengt dit wel eens nuttige toepassingen mede), tenslotte zelfs de schoensmeer in kartonnen doosjes, welke weer zorgvuldig moeten worden verzameld: „Neugestaltung im Verpackungswesen zur Förderung unserer Nationalwirtschaft" noemt de „Völk. Beobachter" zulks dan! (Algemeen Handelsblad)
(Vor. ber. Econ. Toestand 3177 G.)

A. **FRANKRIJK. — Rede van Minister-President Daladier. - De Franc. - 40-urige werkweek. —**
Premier Daladier heeft op 20 Aug. '38 een radiorede gehouden, waarin hij o.m. het volgende zeide: Ik ben sterk gekant tegen iedere nieuwe devaluatie of contrôle van den wisselkoers. Iedere crisis op dit gebied zou worden beschouwd als een gunstige omstandigheid door hen die den oorlog willen.
De Franc is uit een traditioneel technisch oogpunt een der sterkste muntsoorten ter wereld. Tal van feiten, zooals de terugkeer van verscheiden milliarden aan kapitaal, onthullen overigens het vertrouwen, dat Frankrijk in zijn lot heeft. Het nationale inkomen moet echter vergroot worden. Eerst moet de 40 urenwet worden aangepast wegens de nationale behoeften met het oog op den algemeenen toestand in Europa. Zoolang de internationale toestand zoo delicaat zal zijn moet meer dan 40 uur en tot 48 uur kunnen worden gewerkt in ondernemingen, die voor de landsverdediging werken. In andere bedrijven zal een stelsel van betaalde overuren volgens een redelijk tarief moeten worden toegepast.
Na verklaard te hebben, dat ook van de werkgevers offers zullen worden geëischt, deelde Daladier mede, dat de regeering een wetsontwerp in voorbereiding heeft, dat beoogt de buitengewone fiscale lasten, welke op de productie drukken, te verlichten. De staat wenscht aan het particuliere bedrijfsleven een ruimer deel in de inkomsten des lands te laten dan in het verleden het geval was. (Le Temps)
(Vor. ber. Daladier 3350 C.)

21 AUGUSTUS 1938

B. **FRANKRIJK. — Kabinet-Daladier. - Mutaties. —**
Naar aanleiding van de radio-rede van 20 Aug. '38 van minister-president Daladier, hebben de minister van Openbare Werken, Louis Frossard, en de minister van Arbeid, Paul Ramadier, hun ontslag ingediend. Zij waren niet geraadpleegd over de woorden, welke de minister-president heeft gesproken in zake de 40-urige werkweek.
Beide ministers zijn lid van de Union Socialiste Républicaine.
Daladier heeft de benoeming van De Monzie en Pomaret in de plaats van de afgetreden ministers Frossard en Ramadier ter goedkeuring voorgelegd aan den president der republiek, Lebrun.
De crisis, ontstaan door het aftreden van Frossard en Ramadier, is dus opgelost door een kabinetshervorming, waarbij de politieke samenstelling van het kabinet onveranderd blijft, aangezien de nieuwe ministers tot dezelfde partij behooren als de afgetreden. (Figaro) **(V. b. Kabinet 3224 C.; Daladier 3400 A.)**

C. **SPANJE. — Burgeroorlog - Niet-Inmenging - Generaal Franco's antwoord - Perscommentaren. —**
In zijn antwoord van 20 Aug. '38 op de nota van de niet-inmengingscommissie verklaart generaal Franco o.m., dat hij in beginsel de terugtrekking aanvaardt van buitenlandsche vrijwilligers. Zijn regeering is bereid het aantal direct terug te trekken buitenlandsche vrijwilligers tot 10.000 uit te breiden, op voorwaarde, dat passende en redelijke maatregelen worden genomen, dat dit zal geschieden op de basis van wederkeerigheid van de zijde der Republikeinsche regeering, en op stellige waarborgen, dat zij niet naar Spanje zullen terugkeeren.
Tevoren zouden echter aan Franco de rechten van oorlogvoerende moeten worden toegekend.
De Nationalistische Spaansche regeering biedt voorts aan de instelling te eerbiedigen van twee veiligheidshavens in de vijandelijke zone, één in het gebied van Catalonië, de andere in het kustgebied van de Middellandsche Zee, om den aanvoer van levensmiddelen onder passende waarborgen mogelijk te maken. De regeering biedt aan samen te werken, bij de bepaling, wat verstaan moet worden onder militair doel bij luchtbombardementen.
Franco's regeering kan er niet in toestemmen, dat oorlogsrechten zouden worden toegekend in den voorgestelden vorm. Zij eischt, dat deze volledig worden toegekend en niet onderhevig zullen zijn aan voorwaarden.
Wat betreft de terugtrekking van vrijwilligers is de nota van meening, dat de voorgestelde evenredige terugtrekking moeilijkheden biedt, die het voorstel zouden kunnen verzwakken en te niet doen.
De regeering van Franco stelt de terugtrekking voor aan beide zijden van een gelijk aantal buitenlandsche vrijwilligers.
De nota besluit met de opmerking, dat de Rechtsche regeering nimmer zal toestemmen in de kleinste hypotheek op den grond van Spanje of het bedrijfsleven en verklaart, dat zij altijd het grondgebied, de protectoraten en koloniën zal verdedigen, indien daar eenige aanval op zou worden ondernomen.
(Telex-A. N. P.)

De indruk te Berlijn. — Het antwoord van generaal Franco is te Berlijn met levendige voldoening ontvangen.
In het algemeen gelooft men het antwoord te kunnen beschouwen als basis voor een bevredigende overeenkomst.

De indruk te Londen. — De algemeene indruk in Engeland is, dat er veel vindingrijkheid noodig zal zijn om een brug te slaan over de kloof tusschen de eischen van Franco en de grenzen, waartoe zekere leden der commissie zouden willen gaan.

De Fransche pers. — In het commentaar op het antwoord van Franco schrijft de „Petit Parisien" dat Franco krachtig heeft verklaard de onafhankelijkheid van Spanje niet te laten aantasten, het belang hiervan kan niet worden ontkend en volgens George Ruetz in de „Jour" kunnen de onderhandelingen tot een goed einde worden gevoerd, want de meeste regeeringen, behalve Rusland, erkennen de wettigheid van het verlangen van Franco.
„L'Ordre" is van oordeel, dat het antwoord geen voldoening geeft; Franco toont volgens dit blad zulk een minachting voor de Britsche voorstellen, dat hij wel erg zeker moet zijn van zijn bondgenooten.
Rosenfeld schrijft in de „Populaire", dat noch Frankrijk noch Engeland kunnen goedkeuren in den vernederenden toestand te blijven waarin zij zijn geplaatst door het antwoord van Franco. De regeering heeft niet langer het recht zich te verzetten tegen het onmiddelijk openstellen van de Pyreneeën grens.

Rome. — Te Rome is men van oordeel, dat Franco blijk heeft gegeven, tot een accoord te willen komen. Een geleidelijke terugtrekking van de buitenlandsche vrijwilligers acht men onmogelijk, te meer, zoo betoogt men, omdat de republikeinen in de laatste twee maanden krachtige versterkingen uit Frankrijk hebben ontvangen. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 3398 A.)

A. CONFLICTEN IN EUROPA, AZIE EN AFRIKA. — Toestand op 21 Augustus 1938. —

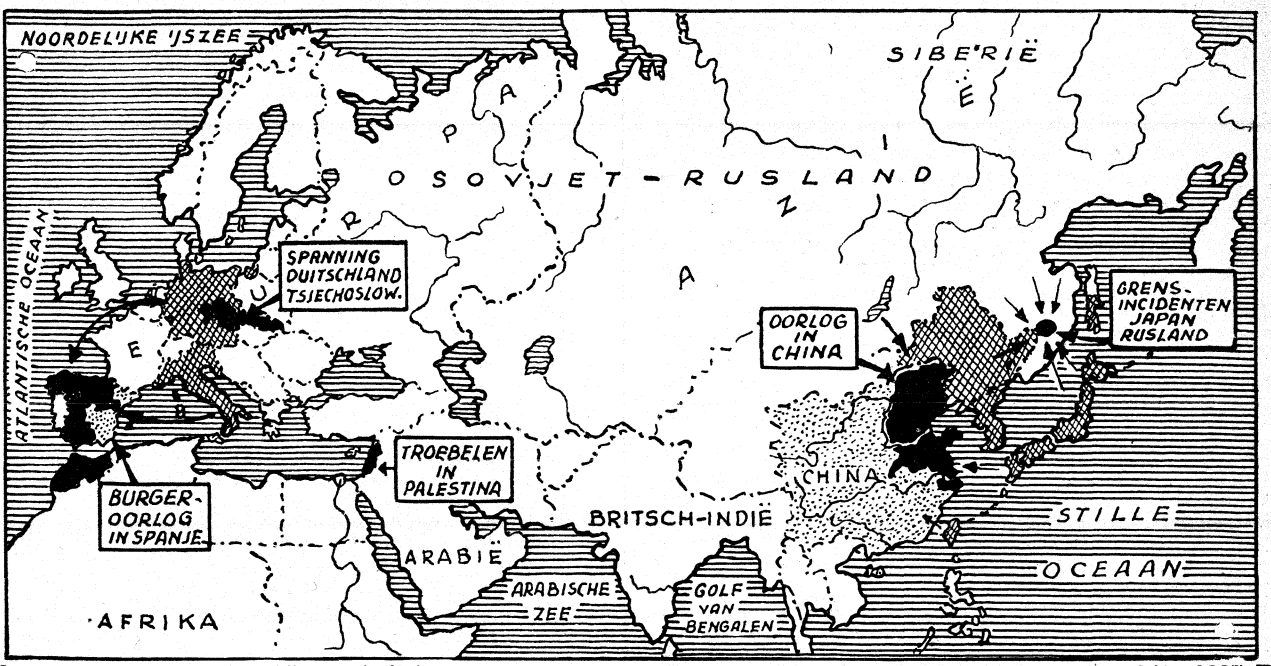

(Overname zonder bronvermelding verboden)

(Vor. ber. Spanje 3400 C.; Tsjecho-Slowakije 3397 D.; Palestina 3392 C.; China-Japan 3396 F.; Sovjet-Rusland—Japan 3389 F.)

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Bezoek van generaal Vuillemin, Chef van den Franschen vliegdienst. —

Tijdens het banket, dat generaal Göring op zijn landgoed Karinhall den Franschen generaal Vuillemin heeft aangeboden, ontving hij van Vuillemin de eereteekenen van „piloot der Fransche luchtmacht". Generaal Göring heeft daarop zijn gast de eereteekenen van „piloot der Duitsche luchtmacht" overhandigd.

(Agence Belga)

C. SPANJE. — Burgeroorlog - Niet-Inmenging - Engelsche démarches - Italië ontkent het opnieuw zenden van oorlogsmateriaal naar Spanje. —

Ciano heeft op 20 Aug. '38 den Britschen zaakgelastigde het antwoord van Italië gegeven op de beweringen, dat Italië opnieuw oorlogsmateriaal naar Spanje zou sturen.

Het verluidt, dat Ciano heeft verklaard, dat de geuite beschuldigingen niet bewezen zijn.

Naar verluidt zou het antwoord van Ciano drie punten bevatten:

1. De z.g. ravitailleering zou slechts op goedkoope beweringen berusten en er zou geen bewijs voor zijn.
2. Indien er ravitailleering van Italiaansche zijde zou zijn, kan slechts sprake zijn van materiaal, bestemd om Italiaansche vrijwilligers in staat te stellen hun missie te vervullen.
3. Voor Italië kan er slechts sprake van zijn vrijwilligers uit Spanje terug te roepen voor zoover andere mogendheden, dat evenzeer gedaan zullen hebben. (Agence Belga)

(Vorig bericht 3400 C.)

22 AUGUSTUS 1938

D. PALESTINA. — Terreur. - Hebron in staat van beleg. —

De stad Hebron is het doelwit geweest van systematische aanvallen der opstandelingen, zoodat daar de staat van beleg is afgekondigd.

Een sterke gewapende bende drong de stad binnen en deed een inval in het bijkantoor van de Barclaybank. Militairen werden tegen de bandieten in het veld gestuurd. Aan het gevecht werd deelgenomen door 80 vechtwagens en verscheidene vliegtuigen.

(Telex-A.N.P.) **(Vorig bericht 3392 C.)**

E. GROOT-DUITSCHLAND. — Rede van Minister Funk in zake den economischen toestand. —

Ter gelegenheid van de opening der „Deutsche Ostmesse" op 21 Aug. '38 heeft de minister van Economische Zaken, Funk, een rede gehouden, waarin hij er o.m. op wees, dat Duitschland tegenwoordig wat de industrieele productie der wereld betreft, op de tweede plaats na de Vereenigde Staten komt.

Met betrekking tot de daling der beurskoersen verklaarde de minister o.m., dat de daling allereerst is terug te voeren tot den verkoop van geldswaardige papieren door Joodsche bezitters, die ten onrechte van meening waren, dat Joden in de toekomst geen Duitsche geldswaardige papieren meer mochten bezitten. Bovendien heeft het economische leven door een verdere productie-uitbereiding een groote behoefte aan geld gekregen. (D.N.B.)

(V. b. Walther Funk 3310 C.; Econ. Toestand 3399 A.)

F. NEDERLAND. — Het Levensverzekeringsbedrijf in 1937. —

Voor het beoordeelen der resultaten is een overzicht ter vergelijking met vorige jaren onmisbaar.

	(In ƒ 1000)			Netto vooruitgang in 0/00 v. d.		
	Beginstand	Bij	Af	in guldens	begin-stand	Eind-stand
1932	3.792.988	407.779	375.220	32.559	8.58	3.825.547
1933	3.813.775	418.757	363.141	55.616	14.58	3.869.391
1934	3.875.926	492.090	404.492	87.598	22.60	3.963.524
1935	3.963.524	496.108	436.242	59.866	15.10	4.023.390
1936	4.023.390	537.350	389.926	147.424	36.64	4.170.814
1937	4.148.223	648.097	351.625	296.472	71.47	4.444.695

Dat blijkens het staatje de beginstand voor eenig jaar niet steeds overeenkomt met den eindstand van het voorafgaande, is een gevolg van achteraf aangebrachte, gewoonlijk weinig belangrijke, correcties in de in de jaarverslagen gepubliceerde gegevens en ook van achteraf aangebrachte veranderingen in de groepeering, wat speciaal bij portefeuille-overnemingen voorkomt.

Onder „Bij" voor 1937 is een bedrag van ƒ 23.201.031 begrepen, voortgekomen uit overgenomen portefeuilles. Veel maakt dit niet uit op een productie van ruim 648 millioen en de productie blijft, zelfs al trekt men het bedrag der overnemingen er af, in vergelijking tot die van vorige jaren, hoog.

Het verval daarentegen is, in absolute cijfers, lager dan het sinds 1931 geweest is. Relatief is het cijfer dus wel heel fraai, want de groote uitzetting van het

in totaal verzekerde bedrag moet onvermijdelijk een grooter verval meebrengen.
De betrekkelijk groote productie en het betrekkelijk geringe verval hebben geleid tot een netto-vooruitgang, hooger dan sinds 1930 bereikt werd, zoowel wat het absolute bedrag als wat de verhouding tot den beginstand betreft. (Verzekeringsbode)
(Vor. ber. 2787 A.; Levensverzekering 3149 A.)

A. GROOT-DUITSCHLAND. — Oud-bondskanselier Schuschnigg en vroegere Oostenrijksche autoriteiten zullen terecht staan. —
In het Reichsgesetzblatt van 20 Aug. '38 is een wet over „de verantwoordelijkheid van leden van vroegere Oostenrijksche Bonds- en Landsregeeringen en hun helpers" afgekondigd.
Daarin wordt onder meer uiteengezet, dat leden van vroegere Oostenrijksche Bondsregeeringen, die zich bij hun werkzaamheden in het openbare leven hebben schuldig gemaakt aan een rechtsschending of een handeling, vijandig tegenover het volk, voor een staatsgerecht te Weenen ter verantwoording kunnen worden geroepen. Hetzelfde geldt voor de leden der vroegere landsregeeringen, burgemeesters der stad Weenen en hun helpers.
Het staatsgerecht te Weenen zal vaststellen, of een rechtsschending of een handeling, vijandig tegenover het volk begaan is.
Dit decreet zou niet van toepassing zijn op oud-bondspresident Miklas, die thans een pensioen geniet.
De gewezen bondskanselier Schuschnigg wordt thans vastgehouden in hotel Metropole te Weenen, den zetel der Gestapo. Zeer zeker zal Schuschnigg onder bedoelde wet vallen. Voorts zullen zich moeten verantwoorden dr. Schmitz, de vroegere burgemeester van Weenen, dr. Ludwig, gewezen chef van het bondspersbureau, kolonel Adam, chef van het Vaderlandsche Front, Bahr Bärenfeld, oud-gezant te Boedapest en vele anderen. (Reichsgesetzblatt)
(Vor. ber. Schuschnigg 3343 A.)

B. SOVJET-RUSLAND. — Staatsburgerschap. - Nieuw wetsontwerp. —
In den hoogsten Sovjet heeft Boelganin verslag uitgebracht over het wetsontwerp betreffende het staatsburgerschap der Sovjet-Unie. Ieder burger van een Sovjet-republiek is volgens dit ontwerp burger der U.S.S.R. Burgers der U.S.S.R. zijn voorts allen, die op 7 November 1917 onderdanen van het Russische rijk waren en het Sovjet-staatsburgerschap niet verloren hebben, alsmede allen, die dit staatsburgerschap langs wettelijken weg verkregen hebben. Aan buitenlanders wordt onafhankelijk van hun nationaliteit of ras, op hun verzoek het staatsburgerschap toegekend door het presidium van den hoogsten Sovjet.
Het staatsburgerschap van iemand, man of vrouw, die in het huwelijk treedt met een persoon, die het staatsburgerschap niet bezit, verandert niet. Bij verandering van de nationaliteit der ouders wijzigt zich eveneens die der kinderen tot den leeftijd van 14 jaar. De nationaliteit van kinderen boven 14 jaar kan slechts met hun toestemming gewijzigd worden. Personen, die in het gebied der Sovjet-Unie wonen, zonder staatsburger te zijn en zonder bewijzen van een andere nationaliteit te bezitten, worden als statenloos beschouwd. (Prawda)

C. NEDERLAND. — Tentoonstelling. - Veertig jaar Kunst. - „Arti et Amicitiae". —
Bij „Arti et Amicitiae" te Amsterdam is op 13 Aug. 1938 een tentoonstelling geopend van werken door Nederlandsche kunstenaressen, die zich in de laatste 40 jaren hebben onderscheiden. De tentoonstelling is door het bestuur der maatschappij en door de commissie van beheer over de kunstzalen opgedragen aan de Hooge Beschermvrouwe van „Arti et Amicitiae", H.M. de Koningin met een opdracht, waarin er op gewezen wordt hoe gelukkig vooral de schilderkunstbeoefening in Nederland is geweest, sinds in de tweede helft der negentiende eeuw de Haagsche en Amsterdamsche scholen schilders hebben gegroepeerd, wier werken door de wereld als belangrijk en als waardige voortzetting van den arbeid van een groot voorgeslacht zijn gewaardeerd. Is men er echter wel genoeg van doordrongen, dat de schilderessen in die scholen, in dien tijd, zeer belangrijk bijdroegen tot de vermaardheid van de Hollandsche schilderkunst?
Teneinde dit in den ruimsten kring bekendheid te geven heeft de maatschappij „Arti et Amicitiae" deze tentoonstelling ingericht, waarvoor een keuze gemaakt werd uit het beste werk, dat vrouwen onder de zegenrijke regeering van H.M. de Koningin op het gebied van schilder- en beeldhouwkunst tot stand brachten. (De Maasbode)
(Vor. ber. Tentoonstelling 3347 D.)

D. ZWITSERLAND. — De Vluchtelingen. —
Het Zwitsersche departement van Justitie en Politie deelt mede, dat op 18 Aug. '38 opnieuw groepen vluchtelingen uit Oostenrijk de Oostelijke grens van Zwitserland zijn gepasseerd. Zij blijven ook in het Noorden het land binnenkomen. Daar de conferentie van leiders der kantonnale departementen en de politie echter heeft vastgesteld, dat Zwitserland niet meer in staat is nieuwe vluchtelingen toe te laten, hebben de agenten der grenscontrôle opdracht ontvangen alle uit Duitschland komende personen, die zonder papieren het land willen binnenkomen, te weigeren. De douanebeambten en de grensdiensten zijn evenwel niet voldoende sterk voor deze taak. Derhalve is de contrôle uitgebreid met vrijwilligerscompagniën.
De Oostenrijksche Joden, die de laatste weken op onwettige wijze Zwitserland zijn binnengekomen, mogen voorloopig blijven op voorwaarde, niets te doen, wat hun geld zou kunnen opleveren, doch zullen zoo spoedig mogelijk naar een ander land moeten verhuizen. Indien nog meer Oostenrijksche Joden illegaal over de grens komen, zullen zij naar Duitschland worden teruggestuurd. (Neue Zürcher Ztg.)

E. NEDERLAND. — Tentoonstelling. - Jubileumtentoonstelling in het Koloniaal Instituut te Amsterdam.
Ter gelegenheid van het 40-jarig regeeringsjubileum van H.M. de Koningin is onder auspiciën van het huldigingscomité in het Koloniaal Museum een tentoonstelling ingericht, welke een beeld geeft van de ontwikkeling, die Nederland en de overzeesche gewesten gedurende de 40-jarige regeeringsperiode van Koningin Wilhelmina hebben doorgemaakt.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Tentoonstelling 3402 C.)**

F. NEDERLAND. — Het voorzitterschap van de Liberale Staatspartij. —
Naar „De Vrijheid" mededeelt, is bij den secretaris der afdeeling Leiden van de Liberale Staatspartij een verklaring ingekomen van prof. mr. B. M. Telders aldaar volgens welke deze zich bereid verklaart een candidatuur voor het voorzitterschap van de partij in de komende vacature-mr. W. C. Wendelaar te aanvaarden. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht 3210 H.)

G. NEDERLAND. — Invaliditeitswet en Ouderdomswet. —
Op 1 Juli '38 werden 39.765 weduwenrenten en 14.263 weezenrenten krachtens de invaliditeitswet genoten, terwijl op genoemden datum krachtens artikel 373 dier wet 121.756 personen in het genot waren van een als vrucht hunner verzekering verkregen ouderdomsrente van drie gulden per week.
Voorts genoten 57.390 personen een invaliditeitsrente, als bedoeld in artikel 71 dier wet.
Krachtens artikel 24 der Ouderdomswet 1919 waren op vorengenoemden datum 112.589 personen in het genot van een als vrucht hunner verzekering ver-

kregen ouderdomsrente van drie gulden per week. Het aantal renten, voortvloeiende uit krachtens artikel 10 van genoemde wet gesloten verzekeringen (self-supporting verzekeringen) met rentebedragen van drie tot twintig gulden per week, bedroeg 5088.
(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. 2413 B.; Ouderdomsverz. 3082 E.)

23 AUGUSTUS 1938

A. Dr. M. B. MENDES DA COSTA OVERLEDEN. —
In den ouderdom van 87 jaar is 19 Augustus te Amsterdam overleden de klassicus en tooneelkenner dr. M. B. Mendes da Costa.
De heer Mendes da Costa werd op 16 Mei 1851 te Amsterdam geboren. Hij bezocht een gymnasium en studeerde, na het behalen van het einddiploma, klassieke letteren. In 1898 promoveerde hij tot doctor in de klassieke letteren, honoris causa. Tot 1911 was dr. Mendes da Costa als privé-leeraar werkzaam. Daarna werd hij benoemd tot conservator voor de handschriften aan de universiteitsbibliotheek te Amsterdam.
Hij regisseerde verschillende opvoeringen van klassieke tooneelspelen en publiceerde diverse romans, uitgaven van klassieke werken en technische bijdragen. (Alg. Handelsblad.)

B. CHINA. — Conflict met Japan. - Gevechten tusschen Kioekiang en Hankau. —
De toestand aan het front van Kioekiang ontwikkelt zich volgens het Chineesche Telegraafagentschap snel ten gunste van de Chineezen. Het station Sjaho aan de spoorlijn is heroverd. De Chineesche troepen zijn door die plaats heengetrokken en bereikten de buitenwijken van Kioekiang, waar zij den strijd aanbonden met het Japansche garnizoen, maar trokken terug, toen — aldus het Chineesche bureau — de Japanners gebruik maakten van gifgassen. Het station Sjaho is echter nog in Chineesche handen.
De Japanners geven hun poging, op te rukken langs den Zuidelijken oever van de Jangtse, op en trekken troepen samen aan den Noordelijken oever om een aanval naar het Westen in te zetten.
Bloedig wordt gestreden op de grens tusschen Sjantoeng en Hopei, evenals in de buitenwijken van Soetsjau.
In Zuid-Sjansi hebben de Japanners Mitingtsjen veroverd, na een Chineesche divisie op de vlucht te hebben gedreven. Zij rukken thans op naar Mautsingfoe aan den oever der Gele Rivier.
(Domei — Chineesch Telegraafagentschap.)
(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3396 F.)

C. VEREENIGDE STATEN. — Numerus Clausus voor blanken in Harlem. —
In het begin van het jaar hebben zich in Harlem, de negerwijk van New York, ernstige ongeregeldheden voorgedaan, omdat de negers in kantoorbetrekkingen e.d. zich achteruitgezet voelden. Aan de wenschen der zwarte „white collar workers" is thans tegemoet gekomen door een actie die uitgaat van de Kamer van Koophandel in deze stadswijk en van een organisatie waarbij 200 groepen van negerarbeiders zijn aangesloten. Men is overeengekomen, dat op zijn minst een derde van de kantoorbetrekkingen door negers vervuld moeten worden. Men hoopt hierdoor de rust te herstellen.
De blanken, die boven het bepaalde kwantum betrekkingen in Harlem hebben, zullen niet onmiddellijk ontslagen worden, doch zij zullen successievelijk worden vervangen. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Negers 369 H.)

D. FILMKUNST. — Nederlandsche films. - Nationale film „Veertig Jaren". —
Vrijdag 2 September vindt de première plaats van de Nationale Film „Veertig Jaren", vervaardigd met steun van Regeeringszijde en met financieele medewerking van tal van ondernemingen en personen hier te lande. De film wordt dien dag gelijktijdig vertoond in 51 theaters en wel in Amsterdam (3 theaters), Rotterdam (3 theaters), 's-Gravenhage (5 theaters), Groningen (3 theaters), Haarlem (3 theaters), Utrecht (3 theaters), Leiden (3 theaters), Nijmegen (3 theaters), Hilversum (2 theaters), Hengelo (2 theaters), Delft (2 theaters), Amersfoort, Arnhem, Breda, Bussum, Deventer, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Den Helder, Enschedé, Helmond, 's-Hertogenbosch, Leeuwarden, Maastricht, Middelburg, Sneek, Tilburg, Vlissingen en Winschoten. Tevens zijn 10 copieën van de film per K.L.M. naar Indië verzonden, waar de première op Dinsdag 6 September in tien theaters gelijktijdig zal plaats vinden.
Een zoo groot aantal copieën van een Nederlandsche film is een unicum. Het grootste aantal tot nu toe in ons land in roulatie gebracht bedroeg 16.
De Nationale Film „Veertig Jaren" heeft een lengte van circa 2300 meter en een vertooningsduur van 85 minuten. De Centrale Commissie voor de Filmkeuring verklaarde hem toelaatbaar voor personen van iederen leeftijd en gaf de film bovendien nog een speciale aanbeveling.
Door den Minister van Binnenlandsche Zaken werd de aandacht van de gemeentebesturen op deze film gevestigd en in tal van gemeenten is reeds besloten om van de vertooningen van de Nationale Film geen vermakelijkheidsbelasting te heffen. De organisatie der distributie is opgedragen aan de N.V. Loet C. Barnstijn's Standaardfilms te 's-Gravenhage. Met inbegrip van vertooningen voor vereenigingen, patronaten enz., omvat het gebied van deze distributie ongeveer 40.000 voorstellingen.
(Red. K.H.A.) **(Vorig bericht 3240 C.)**

E. NEDERL. OOST-INDIE. — Gemeenteraadsverkiezingen. —
De verkiezingen voor den gemeenteraad te Batavia brachten in zooverre een verrassing, dat het I.E.V. meer en de I.K.P. minder zetels verkreeg dan men had verwacht. De uitslag was voor de Vaderlandsche Club vrij bevredigend. De zetelverdeeling is thans als volgt: I.E.V. 8 zetels, Vad. Club 5 zetels, I.K.P. 2 zetels, C.S.P. 1 zetel en Pensioenbond 1 zetel. Noch de democratische concentratie, noch de ambtenarengroep, die beide candidaten stelden, hebben een zetel verkregen.
Thans zijn alle uitslagen bekend, behalve die uit Semarang en uit Menado.
Uit deze uitslagen blijkt, dat het Indo-Europeesch verbond ruim 16 en de Vad. Club ruim 15 procent verlies boekten. De C.S.P. bleef gelijk; de Indische katholieke partij ging niet minder dan 147 procent vooruit. Het totaal in de 23 van de 25 gemeenten is als volgt: I.E.V. 110 zetels (vroeger 131), V. C. thans 39 (vroeger 46), I. K. P. thans 37 (vroeger 15) en C. S. P. evenals vroeger 11 zetels. (Aneta.)

F. VOLKENBOND. — Commissie voor Intellectueele Samenwerking - Zitting voor 1938. —
De volkenbondscommissie voor Intellectueele samenwerking is in Juli '38 wederom te Genève bijeengekomen. Zij heeft haar drukbezochte twintigste zitting gehouden. Professor Gilbert Murray, die na het overlijden van onzen landgenoot Lorentz tot voorzitter der commissie van Intellectueele samenwerking gekozen was, behield ook dit jaar weder de leiding. Tot ondervoorzitters werden gekozen onze landgenoot prof. dr. Huizinga en de Zwitsersche hoogleeraar professor G. de Reynold, evenals prof. Huizinga hoogleeraar in de geschiedenis.
Onder de aanwezigen bevonden zich voorts Edouard Herriot, de Fransche oud-minister-president en kamervoorzitter, het bekende lid van het „Institut de France" Paul Valery, professoren uit Brazilië, China, Denemarken, Hongarije, Japan, Roemenië, Spanje, Tsjecho-Slowakije en de Vereenigde Staten van Amerika als leden der volkenbondscommissie, vertegenwoordigers van de nationale commissies voor Intellectueele samenwerking uit Chili en Letland (ieder jaar worden beurtelings een paar nationale commissies uitgenoodigd zich te doen vertegenwoordigen) en natuurlijk de directeur van het Parijsche volkenbondsinstituut Henri Bonnet.
Een onderwerp, dat vrijwel ieder jaar op de agenda staat en ook thans weder is besproken, is dat van de herziening der schoolboeken.
Een zeer sympathiek onderdeel van den arbeid der commissie is het uitgeven van vertalingen van letterkundige werken, die niet in één der drie groote moderne talen (Duitsch, Engelsch en Fransch) geschreven zijn, om daardoor de kennis der letterkunde der volkeren met een minder bekende taal beter in de intellectueele kringen der wereld te verbreiden. (N. Rott. C.)
(Vorig bericht 2397 A.)

G. NEDERL. OOST-INDIE. — P.T.T. - Overzicht over het jaar 1937. —
Na den in het laatste kwartaal van 1936 geconstateerden aanzienlijken vooruitgang van nagenoeg alle onderdeelen van den P.T.T.-dienst, bleef het bedrijf zich gedurende 1937 in gunstigen zin ontwikkelen.

Het totaal der baten overtrof dat van 1936 met rond *f* 1.586.000. Waar verder de lasten, niettegenstaande een verhooging der personeelsuitgaven, bijna *f* 359.000 minder bedroegen dan in het voorgaande jaar, vertoont de bedrijfsrekening een gunstiger saldo van ongeveer *f* 1.945.000.
Mede op grond van de te verwachten betere geldelijke uitkomsten kon in 1937 tot verschillende tariefsverlagingen worden overgegaan. Van deze maatregelen was de verlaging van het binnenlandsche briefport de voornaamste. Hoewel de verlagingen nog niet in die mate hebben doorgewerkt, dat de daaruit voortvloeiende financieele consequenties reeds geheel zijn te overzien, valt in meerdere gevallen een stimuleerende werking op het verkeer waar te nemen.
Een en ander had tot gevolg, dat de bruto-geldomzet der post- en telegraafkantoren van 753 millioen in 1936 steeg tot rond 1.083.000.000 in 1937.
(De Indischman) **(Vor. ber. P.T.T. 2463 C.)**

A. JAPAN. — Staatsleening. —
Het ministerie van financiën maakt bekend, dat een 3½% leening wordt uitgeschreven in verband met het „Chineesche incident" ten bedrage van 397 millioen yen.
De emissie heeft op 22 Augustus plaats gehad.
(Keesings Financieel Archief.)

B. FRANKRIJK. — Kabinet-Daladier. - Mutaties. - Perscommentaren. —
De „Matin", de „Journal", de „Jour", de „Ordre" en de „Petit Journal" verheugen zich over het krachtige optreden van den minister-president en sporen hem aan op den ingeslagen weg voort te gaan.
„L'Oeuvre" is meer gereserveerd en is van meening, dat zij, die vreezen dat de uitleg, welke door de afgetreden ministers aan de rede van Daladier is gegeven juist is, gerust gesteld moeten worden. Het blad is verder van meening, dat de rede van Daladier moet worden verstaan als een beroep, zooals men in andere tijden een beroep doet op het leger en niet als een bedreiging van de rechten, welke de arbeidersklasse heeft verworven.
Oud-minister-president Léon Blum schrijft in de „Populaire": „Vergeefs poogt men te verbergen, dat een slag is toegebracht, welke kan leiden tot een grootelijks afwijken van de gedragslijn, welke tot nu toe zoo goed en kwaad als het ging is gevolgd sedert het begin van deze regeering. Wat den minister-president vooral heeft getroffen is de fluctuatie van den franc in de afgeloopen week; doch ziet hij niet, dat het Frankrijk, dat meer doeltreffend kan optreden in de internationale crisis, het Frankrijk van het Volksfront is, waar de republikeinsche geest en de sociale rechtvaardigheid, een nauw verbond vormen met de patriotische plicht?" **(Vorig bericht 3400 B.)**

C. NEDERLAND. — Verhooging der monopolieheffing op graan - Graanbeurzen 3 dagen gesloten. —
De regeering heeft op 22 Augustus besloten de monopolieheffingen op granen met 50 cts. per 100 K.G. te verhoogen, welke verhoogde heffingen onmiddellijk zullen ingaan. Dit besluit heeft in den graanhandel een storm van verontwaardiging ontketend. Overeengekomen werd in Rotterdam op 22, 23 en 24 Augustus de graanbeurzen niet te bezoeken. De graanhandel is door het regeeringsbesluit volkomen lamgelegd.
Het bestuur van de Ver. Amsterdamsche Graanbeurs heeft adhaesie betuigd met het aan den minister van Economische Zaken door het Comité van Graanhandelaren verzonden protesttelegram, waarin o.a. aan de regeering wordt kennis gegeven, dat gedurende drie dagen de graanbeurs niet zal worden bezocht. Wat Amsterdam betreft, verzocht het bestuur van V. A. G. haar leden tot en met 24 Augustus de graanbeurs niet te bezoeken. (Alg. Handelsblad - Telegr.)
(Vor. ber. Granen 2738 F.)

D. ANGLO-EGYPTISCHE SOEDAN. — Import - Export. - Handel met Nederland en Ned. Oost-Indië. -
Hieronder volgen eenige gegevens over den Anglo-Egyptischen Soedan.
Het geheele gebied heeft een oppervlakte van ± 2.600.000 km² (ongeveer 76 maal Nederland).
Sedert 1899 is het land een Britsch-Egyptisch condominium. Het wordt bestuurd door een Gouverneur-Generaal, die door Egypte, met toestemming van Engeland, wordt benoemd en ter zijde wordt gestaan door een Raad. Alle ordonnanties, wetten en reglementen worden door den Gouverneur-Generaal, in samenwerking met den Raad, uitgevaardigd. Het gebied is verdeeld in negen provincies, welke een Provincialen Gouverneur aan het hoofd hebben.

Wegens het groote aantal nomaden is de grootte der bevolking zeer moeilijk vast te stellen. Zij wordt momenteel geschat op ± 6 millioen zielen. Gedeeltelijk zijn de inwoners Arabieren, gedeeltelijk negers, gedeeltelijk Nubiërs met gemengd Arabisch negerbloed, terwijl voorts nog enkele duizenden buitenlanders, bestaande uit Engelschen, Egyptenaren, Grieken, Italianen, Syriërs, enz. in het land woonachtig zijn. De Engelsche bevolking bestaat grootendeels uit ambtenaren en militairen, terwijl de andere nationaliteiten hoofdzakelijk in den handel werkzaam zijn.
De hoofdstad is Khartoem met ± 50.000 inwoners. De stad met de grootste bevolking is Omdoerman (± 110.000). Andere belangrijke steden zijn Khartoem North, Wad Medani, Kassala, Atbara en Port Soedan.
In het buitenlandsche handelsverkeer wordt gebruik gemaakt van het metrieke stelsel.
De munteenheid is het Egyptische Pond (£ E; thans ± *f* 9), hetwelk verdeeld is in 100 piasters (P.T.) of 1000 millièmes (m/ms).
De voornaamste banken zijn Barclays Bank en de National Bank of Egypt.

Buitenlandsche handel. — De buitenlandsche handel heeft in de laatste jaren een zeer gunstige ontwikkeling doorgemaakt. Dit blijkt uit de volgende cijfers (in £ E 1000):

	1937	1936	1935
Invoer (incl. gouvernements-invoer)	6.283	5.375	5.186
Uitvoer (incl. weder-uitvoer)	8.717	6.415	4.511
Invoersaldo	—.—	—.—	675
Uitvoersaldo	2.434	1.040	—.—

Katoen is het belangrijkste exportartikel. De exportwaarde van katoen bedroeg in de jaren 1935, 1936 en 1937 resp. £ 2.75, £ 3.66 en £ 5.91 millioen £E.
De andere voornaamste exportartikelen zijn Arabische gom, sesamzaad, gierst, huiden en vellen.

De voornaamste afnemers zijn Groot-Brittanië, en Britsch-Indië.
In den invoer is de gouvernementsimport begrepen. Hoewel het aandeel daarvan in den totalen import afneemt (in 1937: 24%, in 1936: ruim 27%, in 1935: ruim 31%), is de gouvernementsinvoer toch nog vrij belangrijk. De voornaamste hieronder vallende artikelen waren geraffineerde suiker, steenkolen en cokes, hout en spoorwegdwarsleggers, wapens en ontplofbare stoffen.
Van den invoer door particulieren waren de volgende artikelen het belangrijkst (in £ E 1000):

	1937	1936	1935
Katoenen stukgoederen . . .	1106	961	970
Metalen en metaalwaren . .	483	260	226
Thee	352	244	182
Koffie	216	273	119
Tarwemeel	214	111	155
Motorrijtuigen en banden . .	204	205	165
Machines	183	122	88
Tabak en sigaretten	183	171	130
Zakken	124	116	133
Cement	28	81	110

In verhouding tot de grootte der bevolking is de invoer niet aanzienlijk. Dit moet worden toegeschreven aan den lagen levensstandaard der inboorlingen.
De voornaamste leverende landen zijn Groot-Brittannië, Egypte en Japan.
De markt van den Soedan wordt, evenals die van Egypte, door Groot-Brittannië beheerscht, hoewel het aandeel van den import uit dit land geen gelijken tred houdt met de uitbreiding van den handel.
In 1937 was Japan de grootste concurrent van Gr.-Brittannië. In verband met de verwikkelingen in het Verre Oosten zijn echter aan de Japansche expansie grenzen gesteld, zoodat niet alleen voor Engeland, maar ook voor andere landen groote mogelijkheden bestaan om den afzet van verschillende artikelen te vergrooten, hetgeen in het bijzonder geldt met betrekking tot katoenen goederen.
De handelsbalans van Nederland met den Anglo-Egyptischen Soedan luidde als volgt (in duizenden guldens):

	1937	1936	1935
Invoer uit A. E. Soedan . . .	671	438	292
Uitvoer naar A. E. Soedan .	117	50	111
Invoersaldo	554	388	181

De voornaamste in Nederland ingevoerde artikelen waren gommen, ongepelde grondnoten, granen n.a.g., ongesponnen katoen, sesamzaad, sesamkoeken en meel daarvan, ruwe kapok, bijen- en andere insectenwas. De voornaamste naar Soedan uitgevoerde artikelen zijn bier; fijn aardewerk, gekleurd, gedecoreerd of bedrukt; plantaardige oliën; papier en papierwaren; verfwaren, kleurstoffen, lakken en vernissen; chemische producten; ijzer, staal en werken daarvan.
De invoer uit Nederlandsch-Indië bedroeg in de jaren 1935 en 1936 resp. £ E 137.460 en £ E 199.296. Cijfers van den uitvoer naar Nederlandsch-Indië zijn in de statistiek van den Soedan niet gepubliceerd; de uitvoer is nl. zeer onbeteekenend. De import bestaat hoofdzakelijk uit thee (£ E 122.590 in 1935 en £ E 194.170 in 1936); verder koffie, peper en benzine. In 1936 werd slechts gom ter waarde van £ E 1031 (v. j. £ E 766) naar Nederlandsch-Indië geexporteerd. (Economische Voorlichting).

A. JAPAN. — Wijziging der buitenlandsche politiek.
De Japansche bladen kondigen aan, dat de Japansche buitenlandsche politiek een ingrijpende wijziging zal ondergaan, die voornamelijk de betrekkingen tusschen Tokio en de in het Verre Oosten geïnteresseerde groote mogendheden zal betreffen.
Men neemt aan, dat dit nieuws van hoogerhand is geïnspireerd. De huidige minister van Buitenlandsche Zaken, Oegaki, zou hebben laten blijken, dat hij aan de gespannen verhoudingen met sommige groote mogendheden een einde wenscht te maken. Generaal Oegaki wenscht den grooten mogendheden de bescherming van hare belangen in China te garandeeren, op voorwaarde, dat zij China niet in den huidigen strijd zullen steunen. In deze richting ook bewegen zich de besprekingen, die op het oogenblik tusschen den minister van Buitenlandsche Zaken en den Engelschen ambassadeur gehouden worden.
(Domei - Telegraaf) **(Vor. ber. Btl. Politiek 2703 E.)**

B. BOLIVIA. — Nieuwe regeering. —
De regeering van Bolivia is afgetreden om den president der republiek in de gelegenheid te stellen een nieuwe regeering te vormen, nu het geschil met Paraguay tot een oplossing is gekomen.
De nieuwe regeering is reeds gevormd. Hierin heeft Diez Medina de portefeuille van buitenlandsche zaken en Gabriel Gonsalvez de portefeuille voor binnenlandsche zaken. Minister van financiën is Mendoza Lopez, minister van landsverdediging generaal Rivera, van openbaar onderwijs Navajas Trigo, verkeersmiddelen Walter Henzer, mijnwezen Dionisio Foyanini, arbeid Alberto Zelada. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kabinet 2870 A.)

C. ITALIE. — De Katholieke Actie. - Overeenstemming met de Fascistische partij. —
De betrekkingen tusschen de Katholieke Actie en de Fascistische partij in Italië zijn opnieuw besproken in een onderhoud tusschen den partij-secretaris en den voorzitter van het centraal bureau der Italiaansche Katholieke Actie, waar zij besloten, dat de betrekkingen tusschen partij en Katholieke Actie geregeld zouden blijven volgens de accoorden van September 1931.
Deze accoorden bepalen, dat de voorzitters der afdeelingen der Katholieke Actie niet kunnen worden gekozen uit vroegere leden van politieke partijen, die vijandig staan tegenover de fascistische regeering. Het optreden der Katholieke Actie moet uitsluitend religieus en geestelijk zijn. De vlaggen en vanen zijn driekleurig. Jeugdclubs moeten zich onthouden van alle sport en politiek, en zich houden aan godsdienstig onderwijs en ontspanning.
(De Tijd) **(V. b. Fascisme—Kath. Kerk 3092 A.)**

D. BELGIE. — Vlaanderen's negentiende IJzerbedevaart. —
Dit jaar is een speciale plechtigheid aan den gedenkdag verbonden geweest. Op de wanden van de crypte van het IJzermonument zijn de eerste tienduizend namen der gesneuvelde Vlaamsche jongens, gegroepeerd naar hun gemeente, voor altijd opgeschreven. Op 21 Aug. zijn deze wandplaten, ten overstaan der duizendkoppige menigte, door Prof. Daels ingehuldigd. Plechtig werden de namen der gemeenten die deze piëteitsvolle hulde mogelijk maakten, door den programmaleider, Juliaan Plateau, afgeroepen.
Een der sprekers, dr. De Pillecijn, verklaarde:
„Met meer nadruk dan ooit herhalen wij hier, dat het Vlaamsche volk zich met uiterste kracht zal verzetten tegen het inschakelen van onze buitenlandsche politiek in een blok van ideeën of in een militaire groepeering. Wij willen er buiten blijven, wij willen zelfstandig blijven. De tijd van vasaliteit is onherroepelijk voorbij."
Na hem zeide de voorzitter van het Bedevaartcomité, prof. Daels:
„Wij hebben van niemand lessen te ontvangen, tenzij van U, Vlaamsche dooden! Wij hebben aan niemand rekening te geven, tenzij aan U, Vlaamsche dooden! Wij zijn hier jaarlijks gekomen en zullen hier blijven komen om in het licht van uw positieve leering te onderzoeken ons eigen gedrag en het gedrag van hen, die over onze Vlaamsche gemeenschap heerschen." (Het Laatste Nieuws.)
(Vor. ber. IJzerbedevaart 1919 G.)

24 AUGUSTUS 1938

A. NEDERLAND. — Internationaal Katholiek Vredescongres. —

De eerste zitting van het Internationaal Katholiek Vredescongres is op 20 Augustus in huize Katwijk te Den Haag geopend met een korte rede van prof. mag. dr. J. B. Kors O.P., nadat op 19 Augustus in hotel De Wittebrug een begroetingsavond had plaats gehad.

Op 22 Augustus is te 's-Gravenhage de slotzitting gehouden. Te voren waren aangenomen een resolutie aangaande de politieke oorzaken der internationale wanorde en middelen tot herstel; een resolutie aangaande de organisatie der internationale maatschappij, waarin o.m. wordt gezegd, dat het congres iedere ideologie en ieder politiek systeem, dat berust op de basis van totalitair nationalisme, afwijst en de verplichting erkent voor alle staten om hun loyale medewerking te verleenen om te komen tot verwezenlijking van dit algemeen welzijn. Het congres erkent verder de noodzakelijkheid van sancties tegen de staten, die zouden weigeren hun rechtvaardige en sociale verplichtingen te vervullen ten opzichte van het algemeen welzijn, of tegen staten, die de orde en den internationalen vrede zouden verstoren.

Het congres spoort alle katholieken aan hun internationale plichten te vervullen, de pogingen van den Volkenbond op haar waarde te schatten en zich te onthouden van iedere negatieve critiek.

In de resolutie aangaande de economische oorzaken der internationale wanorde en middelen tot herstel, verklaart het congres o.a., dat het gewenscht is, dat de katholieken zoo krachtig mogelijk reageeren tegen de ideologieën, welke ontstaan uit een opgezweept nationalisme.

Nadat het congres deze resolutie had aangenomen, werd de slotzitting gehouden. Tijdens deze zitting sprak de voorzitter van het congres, prof. J. B. Kors O.P. een rede uit, waarin hij constateerde, dat het congres gedurende de zittingdagen gekomen was tot zeer belangrijke besluiten aangaande het internationale leven, en ten slotte dank bracht aan allen, die aan het welslagen van dit congres hadden medegewerkt.

Spr. besloot met de bede, dat „Christus moge heerschen als de vorst van den waren vrede: „pax Christi in regno Christi". (De Maasbode - De Tijd)

B. KLEINE ENTENTE. — Non-agressie accoorden met Hongarije. —

Na afloop van de conferentie der Kleine Entente te Bled, is op 20 Augustus het volgende communiqué gepubliceerd: „De vier ministers Krofta (Tsjecho-Slowakije), Petrescu Comnen (Roemenië) en Stojadinowitsj (Joego-Slavië), hebben een gedetailleerd onderzoek ingesteld naar den algemeenen toestand en naar alle vraagstukken van de buitenlandsche politiek, die in het bijzonder de statenleden van de Kleine Entente interesseeren. Tijdens dit onderzoek hebben zij met voldoening geconstateerd, dat er bepaalde gunstige symptomen zijn en gaven zij uiting aan hun hoop, dat deze gunstige elementen nog ontwikkeld en versterkt zullen worden door de geduldige en voortgezette pogingen van alle geïnteresseerde landen.

De permanente raad van de Kleine Entente, die een overtuigde aanhanger is van vreedzame methodes, wenscht de Balkanentente en Bulgarije geluk met het tot stand komen van het gelukkige accoord van Saloniki, door hetwelk deze staten niet alleen een nieuw tijperk van eendracht, consolidatie en welzijn in den Balkan bevestigd hebben, maar evenzeer een nieuwe bijdrage geleverd hebben tot het zeer kostbare werk van den algemeenen vrede.

De permanente raad constateerde met voldoening, dat de onderhandelingen, die sinds een jaar met Hongarije gevoerd worden, tot accoorden geleid hebben, die behelzen, dat men wederkeerig er van afziet om tusschen Hongarije en de statenleden der Kleine Entente zijn toevlucht tot geweld te nemen en dat de drie staten Hongarije's rechtsgelijkheid in zake de bewapening erkennen.

Eenige andere vraagstukken, die nog besproken worden met het doel, het terrein te effenen voor het vestigen van de betrekkingen van goede nabuurschap tusschen Hongarije en de Kleine Entente-staten, konden nog niet worden opgelost, zoodat de publicatie van deze accoorden nog niet plaats kon hebben.

Er is evenwel zoowel door den permanenten raad der Kleine Entente te Bled als door de Hongaarsche regeering te Boedapest tegelijkertijd een communiqué gepubliceerd, waarin de huidige staat van onderhandelingen, waarvan hierboven sprake is, wordt aangegeven. De raad uit zijn vreugde over de behaalde resultaten en geeft uiting aan zijn hoop, dat dank zij den geest van wederkeerig begrip, die niet alleen rekening houdt met de belangen van de landen in kwestie, maar ook met die van het geheele Donaubekken, een algeheel accoord weldra verwerkelijkt zal worden.

De permanente raad geeft er zich ten volle rekenschap van, zoo vervolgt het communiqué, dat de Volkenbond in de huidige situatie niet geheel kan beantwoorden aan de taak, die hem is toevertrouwd door de auteurs van het Volkenbondspact. De drie staten der Kleine Entente zijn evenwel eenparig van verlangen, met de Geneefsche instellingen samen te werken en haar hun medewerking te verleenen binnen de limieten van de huidige mogelijkheden. Wat de kwesties aangaat, die op de agenda van de aanstaande Volkenbondsvergadering geplaatst zijn, hebben de drie ministers besloten, dat de gedelegeerden van hun staten evenals in het verleden voort zullen gaan, met elkaar blijvend contact te houden, ten einde op elk oogenblik met elkander overleg te kunnen plegen voor het aannemen van eenzelfde houding.

De raad constateert met voldoening, dat de discussie, welke van 9 tot 14 Mei door den Volkenbond te Genève gevoerd is, naar aanleiding van de door de Britsche regeering ter sprake gebrachte kwestie der gevolgen van de huidige situatie in Abessynië, de algemeene oplossing heeft mogelijk gemaakt van een probleem, dat een der oorzaken was van de in Europa bestaande spanning."

Ten slotte behandelt het communiqué de Donaukwestie. Verklaard wordt, dat technische deskundigen der drie regeeringen spoedig te Belgrado bijeen zullen komen om dit vraagstuk in bijzonderheden te behandelen.

De volgende zitting van den Raad der Kleine Entente zal in September te Genève worden gehouden.

(Telex-A.N.P. - Telegraaf) **(Vorig bericht 3296 B.)**

C. UITVINDINGEN. — Auto zonder versnellingsbak.

Prof. F. C. Lea, van de Technische Hoogeschool van Sheffield, heeft op 22 Augustus '38 de uitvinding van den Italiaanschen ingenieur Piero Salerni, nl. een auto, voor welker voortbeweging geen inschakeling in versnellingen met kamraderen of anderszins noodig is, te Cambridge gedemonstreerd, aan de technische afdeeling van de British Association, de vereeniging van wetenschappen, welke aldaar haar jaarlijksch congres houdt.

Prof. Lea legde uit hoe de uitvinding de turbine en de centrifugale pomp combineert in een machine-onderdeel, dat fungeert als overbrenging van de kracht van den motor op de as. De proeven werden genomen met een gewone 21 P.K. auto, en de prof. bracht vrijwel den geheelen middag door met rondrijden door de straten van Cambridge, om de inzittenden in de auto te laten zien, hoe hij zonder overschakelen en met een enkele beweging, de auto van stilstand aan het rijden kon krijgen en de snelheid gaandeweg opvoeren.

Het nieuwe systeem zal zeer zuinig zijn, en een gallon zou 21 mijl duren. De slijtage van den motor zou er door verminderen. Na twee uur rijden was de motor altijd nog koud. Het systeem is voornamelijk bedoeld voor auto's, maar het kan ook op alle mogelijke andere motoren worden toegepast, ook op groote schepen.

Commendatore Salerni en zijn staf hebben jarenlang te Londen met in acht neming van de grootste geheimhouding gewerkt en niemand had er eenig idee van, wat er gaande was, zelfs niet de groote autofabrikanten. De auto, waarmede de proeven zijn genomen, heeft met het nieuwe onderdeel 65.000 mijl afgelegd en is ook onderworpen aan proefnemingen met belasting met passagiers. De snelheid kan zoo hoog opgevoerd worden, als men zelf wil.

Bij de demonstraties van 22 Augustus in Cambridge werd gereden met een gemiddelde snelheid van 40 mijl per uur. De uitvinder heeft verklaard, dat hij geen patent zal nemen op zijn uitvinding en er geen monopolie van zal maken. Het systeem zal beschikbaar worden gesteld aan de geheele transport-industrie. (Alg. Handelsblad)

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Verordening over de voornamen van Joden. —

In de Staatscourant is een verordening verschenen, waarbij het dragen van voornamen door Joden geregeld wordt. Zij bepaalt, dat aan Joden die Duitsche onderdanen of statenloos zijn, in het vervolg nog slechts die voornamen gegeven mogen worden, welke in overeenstemming zijn met de richtsnoeren, die door den rijksminister van Binnenlandsche Zaken opgesteld zijn. Deze voorschriften behelzen slechts voornamen, die door het Duitsche volk als typisch Joodsch worden beschouwd.

Joden, die een buitenlandsche nationaliteit bezitten, vallen niet

onder dit voorschrift. Voorzoover Joden op het oogenblik voornamen dragen, die niet opgenomen zijn in de voorschriften, moeten zij van 1 Januari 1939 af een nieuwen voornaam hebben en wel mannelijke personen den voornaam Israël en vrouwelijke, den voornaam Sara.
Hiervan moeten zij voor 31 Januari 1939 schriftelijk den burgerlijken stand in kennis stellen. Overtredingen worden bestraft met gevangenisstraffen en boeten. Afgezien van deze bijzondere voorschriften omtrent de voornamen van Joden mogen kinderen van Duitsche onderdanen in het vervolg principieel slechts Duitsche of in Duitschland sinds lang ingeburgerde voornamen dragen. Niet-Duitsche voornamen zullen slechts dan worden toegelaten, wanneer een bijzondere reden dat rechtvaardigt. B.v. wanneer men behoort tot een niet-Duitsch volk, wanneer familietraditie of familiebetrekkingen daartoe aanleiding geven. (Nw. Rotterd. Crt.)

(Vor. ber. Anti-Semitisme 3388 A.)

25 AUGUSTUS 1938

A. VEREENIGDE STATEN. — Tentoonstelling te New York in 1939. - Nederlandsche deelneming. - Verhooging van subsidie. —

De regeering acht het noodzakelijk het Rijkssubsidie ten behoeve van de Nederlandsche deelneming aan de wereldtentoonstelling te New York te verdubbelen en dus te brengen op bijna 1½ millioen gulden.
Gebleken is, dat met het reeds gevoteerde bedrag ad *f* 750.000, waarvan *f* 500.000 ten laste van Nederland komt, niet zal kunnen worden volstaan. Naar schatting zal de bouwprijs van het paviljoen reeds *f* 600.000 vorderen. Op grond van berekeningen van den commissaris-generaal wordt het noodig geacht het subsidie van het rijk met *f* 740.000 te verhoogen, waarvan *f* 240.000 door de overzeesche gebiedsdeelen zal worden bijgedragen.
Te dien einde is thans een ontwerp ingediend tot suppletie van den betreffenden post op de begrooting 1938 van Economische Zaken. (Telegraaf.)

(Vor. ber. 3222 A.; Wereldtentoonstelling 3236 E.)

B. NEDERLAND. — Eenheid door Democratie. —

Op 20 Augustus 1938 heeft de Nederlandsche Beweging voor Eenheid door Democratie in de Kurzaal te Scheveningen haar provinciale zomerbijeenkomst gehouden. De opkomst van leden en belangstellenden voor deze vergadering was zeer groot, zoodat de groote zaal van het Kurhaus geheel gevuld was.
Na een korte openingsrede van den heer Weiss, voorzitter van de Haagsche afdeeling, was het woord aan den heer D. Hans.
De heer Hans wees er op, dat het Nederlandsche volk van Willem van Oranje een erfenis heeft gekregen, welke ongeschonden bewaard moet blijven. Men neme juist in deze dagen, welke aan het regeeringsjubileum van de Koningin voorafgaan, een voorbeeld aan onze vorstin, die Oranje's erfenis met zich mede draagt.
Spr. constateerde, dat ons volk in de historie twee groote beweegkrachten kent en wel zijn godsdienstzin en zijn vrijheidszin. Deze gedachten moeten wij bewaren. Oranje liet ons zijn stamhuis na en wij, democraten, dienen dit Huis te beschermen, zooals Geerten Gossaert kort geleden in verzen zeide: „Houdt vast, volk van Nederland".
Mr. J. J. R. Schmal memoreerde vervolgens, dat wij leven in het stormcentrum dat Europa heet. Spr. wees op de wantoestanden in de dictatoriaal geregeerde landen. „Het gaat thans", zoo riep spr. uit, „om het geweten van Europa; het gaat om de vraag of wij menschen zijn en blijven".
Spr. eindigde zijn rede met te zeggen, dat de menschen den goeden weg moeten vinden met hun hart, hun geloof en hun God.
Na een korte pauze was het woord aan mr. P. J. Oud.
Spr. behandelde in korte trekken de voordeelen van het partijstelsel waarin de politieke strijd niet verarmt, doch verrijkt, waarin men eerbied moet hebben voor de opvattingen van den andersdenkende. Men moet steeds uitgaan van den goeden trouw van een tegenstander.
De vierde en laatste spreker was de heer W. H. Vliegen, die op zijn beurt constateerde, dat ons volk een vrij volk is, dat door zichzelf geregeerd wil worden. Hij eindigde met den wensch, dat alle tegenstellingen mogen verdwijnen, omdat wij willen streven naar welvaart voor allen door democratie.
(Alg. Hbld. - Telegraaf - Nieuwsbl. v. h. Noorden.)

(Vor. ber. Eenheid door Democratie 3275 A.)

C. NEDERLAND. — De werkloosheid. - Overzicht van 1934 tot Juli 1938. —

In De Vrijzinnig-Democraat vonden wij onderstaande belangrijke tabel omtrent het verloop der werkloosheid in ons land van 1934 tot Juli 1938.
Men ziet daaruit duidelijk, dat de stijging, die er vroeger regelmatig was in de tweede helft der periode heeft plaatsgemaakt voor een regelmatige daling.

Eind	1934	1935	verschil
Januari	387.200	432.400	+45.200
Februari	358.000	417.600	+59.600
Maart	329.900	384.200	+54.300
April	309.900	368.183	+58.283
Mei	294.900	355.200	+60.300
Juni	291.900	333.600	+41.700
Juli	297.700	336.900	+39.200
Augustus	302.100	353.100	+51.000
September	309.600	366.000	+56.400
October	328.900	381.900	+53.000
November	365.600	415.180	+49.580
December	414.300	471.924	+57.624

Eind	1935	1936	verschil	verschil met '34
Jan.	432.400	475.900	+43.500	+ 88.700
Febr.	417.600	465.463	+47.863	+107.400
Maart	384.200	429.046	+44.846	+ 99.100
April	368.183	415.743	+47.560	+105.800
Mei	355.200	392.884	+37.684	+ 98.000
Juni	333.600	378.796	+45.196	+ 87.000
Juli	336.900	375.674	+38.774	+ 77.800
Aug.	353.100	381.429	+28.329	+ 79.300
Sept.	366.000	390.091	+24.091	+ 80.500
Oct.	381.936	394.444	+12.508	+ 65.500
Nov.	415.180	419.480	+ 4.300	+ 53.900
Dec.	471.924	455.209	—16.715	+ 40.900

Eind	1936	1937	verschil	verschil met '35
Jan.	475.900	466.242	— 9.658	+ 33.800
Febr.	465.463	439.553	—25.910	+ 20.900
Maart	429.046	403.365	—25.681	+ 19.200
April	415.743	359.726	—56.017	— 8.400
Mei	392.884	328.537	—64.347	— 26.700
Juni	378.796	310.616	—68.180	— 23.000
Juli	375.674	312.907	—62.767	— 24.000
Aug.	381.429	317.812	—63.617	— 35.300
Sept.	390.091	324.300	—65.791	— 41.700
Oct.	394.444	340.400	—54.044	— 41.500
Nov.	419.480	386.000	—33.480	— 34.400
Dec.	455.209	437.500	—17.709	— 34.400

Eind	1937	1938	verschil	verschil met '36
Jan.	466.242	439.300	—26.942	— 36.600
Febr.	439.553	420.800	—18.753	— 44.600
Maart	403.365	372.433	—30.932	— 56.613
April	359.726	354.700	— 5.026	— 61.043
Mei	328.537	332.000	+ 3.463	— 60.884
Juni	310.616	311.000	+ 384	— 67.796
Juli	312.907	301.600	—11.307	— 74.074

De daling van de werkloosheid gaat dus sinds eind 1936 regelmatig voort. Na een aarzeling in Mei en Juni van dit jaar vertoont het cijfer van eind Juli 1938 weer een goede verbetering. Het aantal werkloozen is, vergeleken met eind Juli 1936, 19.7 pct. gedaald. (Vrijzinnig-Democraat)

(Vor. ber. Werkloosheid 3326 B.)

A. **SOVJET-RUSLAND. — Het parlement. - Nieuwe volkscommissarissen. —**
Op voorstel van den secretaris van den oppersten Sovjet, Gorkin, heeft de raad de door het presidium uitgevaardigde decreten goedgekeurd, betreffende de viering van den twintigsten verjaardag van het Roode Leger, het afzetten van de volkscommissarissen Bakoelin, Pachomof, Popof, Bruskin en Gilinski, de benoeming van Wasar Kaganowitsj tot plaatsvervangend voorzitter van den raad van volkscommissarissen en volkscommissaris voor het verkeerswezen en zware industrie, de benoeming van Jeshof tot volkscommissaris van machinebouw en van Kabanof tot volkscommissaris van de levensmiddelenindustrie.
Hiermede was de tweede zitting van den oppersten Sovjet ten einde. (Izwestija) **(Vor. ber. 3366 C.)**

B. **SOVJET-RUSLAND. — Begrooting 1938 gepubliceerd. —**
De door den oppersten Sovjet aangenomen begrooting 1938 voor de U.S.S.R. is gepubliceerd. De inkomsten bedragen 132.657.993.000 roebel, de uitgaven 131.137.993.000 roebel, het batig saldo is dus 1.520 millioen roebel. (Tass-Agentschap) **(V. b. 3395 A.)**

C. **NEDERLAND. — Roode Kruis. - 10.000 helpsters gevraagd. —**
Het Nederlandsche Roode Kruis vraagt 10.000 helpsters.
Dit is de kern van een gesprek, dat de verslaggever van de Maasbode heeft gehad met dr. H. K. Offerhaus, lid van het dagelijksch bestuur van het Ned. Roode Kruis en hoofd van het ziekenhuiswezen.
Het Roode Kruis doet een dringend beroep op alle welgezinde, valide jonge vrouwen boven de achttien jaar, om zich voor het volgen van een opleidingscursus tot Roode Kruishelpster op te geven.
(De Maasbode) **(Vor. ber. Roode Kruis 2073 A.)**

D. **NEDERLAND. — Mexicaansche petroleum. - Vervoer naar en afzet in Nederland. —**
Op desbetreffende vragen van den heer Schouten heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, mede namens den minister van Economische Zaken, op 24 Aug. '38 geantwoord, dat juist zijn de geruchten, dat voor Mexicaansche olie en daaruit vervaardigde producten getracht wordt in Nederland een afzetgebied te vinden en dat, mede door Nederlandsche reederijen, Mexicaansche olie en daaruit vervaardigde producten naar Nederland worden vervoerd.
De regeering acht onder de gegeven omstandigheden afzet dezer olie en daaruit vervaardigde producten in Nederland, alsmede het vervoer er van naar Nederland ongewenscht en ziet deze derhalve ongaarne.
Zij onderzoekt de vraag, in hoeverre de genoemde feiten aanleiding geven ter zake nadere voorzieningen te treffen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Nota-wisseling met Mexico 3389 E.)

E. **FRANKRIJK. — Verklaring van Premier Daladier voor het bestuur van de Radicaal-Socialistische partij in zake de veertig-urenweek. —**
In een redevoering voor het bestuur van de Radicaal-Socialistische Partij heeft Daladier op 25 Aug '38 o.m. commentaar geleverd op zijn jongste radio-rede. Hij gaf bijzonderheden over de militaire voorbereidingen in Duitschland en noemde cijfers van de effectieven, die zich thans onder de wapenen bevinden. Voorts toonde hij aan, dat aan de overzijde van den Rijn de oorlogsindustrie in versneld tempo werkt. Hij vergeleek deze cijfers met die welke Frankrijk betreffen, waaruit hij concludeerde, dat het dringend noodzakelijk is het potentieel van Frankrijk te vergrooten.
Opnieuw zette Daladier met kracht uiteen, dat het hem er niet om te doen is terug te komen op het beginsel der veertig-urenweek, noch op andere sociale wetten, die sedert Juni 1936 zijn ingevoerd. De productie moet vergroot worden, met name in alle industrieën, die voor de landsverdediging e.d. werken. De handhaving van den vrede eischt, dat Frankrijk sterk is zonder dralen en niet over zes maanden of een jaar. Daarom is er geen andere oplossing om dit plan te verwezenlijken, dan een verzachting van de wet op de veertig-urenweek. (Le Temps)
(Vor. ber. Daladier 3404 B.; Radio-rede 3400 A.)

26 AUGUSTUS 1938

F. **HONGARIJE. — De Stephanusfeesten. —**
Op 20 Aug. '38 was het de 167ste keer, dat de heilige rechterhand van St. Stephanus, welke relikwie in 1764 in een kerk te Ragusa herontdekt werd, in plechtige processie door de straten der oude vesting werd gedragen. Buitendien was ditmaal ook het gouden hoofdbekleedsel van den heilige uit zijn oude residentie Székesfehérvár naar de tegenwoordige hoofdstad overgebracht om den volke eveneens te worden getoond.
De optocht had een buitengewoon kleurrijk aanzien.
's Middags geschiedde voorts de telkenjare op dezen datum wederkeerende feestelijke beëediging der jonge officieren in de Ludovika-academie, gevolgd door het verrijden van den traditioneelen St. Stephanus-prijs, welke ditmaal een record bezoek voor de nieuwe renbaan bracht. Rijksbestuurder Horthy, bekend om zijn paardenliefhebberij, was met zijn familie eveneens aanwezig.
Tegelijkertijd had nog een plechtige herdenking plaats op het Vrijheidsplein, waar de nationale standaard sedert den vrede van Trianon halfstok hangt, vier beeldhouwwerken de afgenomen gebieden symboliseeren en een bloembed de landkaart van groot-Hongarije aanschouwelijk voorstelt, omgeven door de bekende woorden: „neen, neen, nooit" (zullen wij daarin berusten), terwijl voor deze gelegenheid ook de wapenschilden der verloren provincies met rouwfloers waren omhuld.
(Nieuwe Rott. Crt. - De Maasbode)

G. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Lord Runciman bij Benesj. —**
Het secretariaat der missie-Runciman heeft op 23 Aug. '38 een communiqué van den volgenden inhoud uitgegeven:
„De president der republiek, Benesj, heeft vanmorgen om 11 uur Lord Runciman ontvangen. Vanmiddag om 4 uur hebben de leden der missie-Runciman een bespreking gevoerd met de vertegenwoordigers der parlementaire commissie van zes en zetten zij de bestudeering voort, die de vorige week begonnen is van de tegenwoordige grondwet van Tsjecho-Slowakije. De commissie van zes werd vertegenwoordigd door Malypetr, dr. Meissner, dr. Klapka, dr. Rasin en Heidrich van het ministerie van Buitenlandsche Zaken. De leden van de missie-Runciman waren: Ashton G. Watkin, Stopford en John Henderson." (Vaderland)
(Vorig bericht 3397 D.)

H. **FRANKRIJK. — Actie der voorstanders van het Volksfront. —**
Het nationaal Volksfrontcomité is op 25 Aug. '38 bijeengekomen. Na de vergadering las Victor Basch, de voorzitter van de Liga voor de Rechten van den Mensch, het volgende communiqué voor:
„De besprekingen, welke zijn gehouden, hebben doen blijken, dat het nationale comité eensgezind blijft in zijn wil tot handhaving van het Volksfront tegen de reactie en tegen het fascisme. Het wil de onaantastbaarheid handhaven van de sociale wetten, welke zijn aangenomen door de republikeinsche meerderheid, en voorzien in de behoeften der landsverdediging en in de onafhankelijkheid des lands. Het nationaal comité heeft besloten een delegatie te zenden naar den minister-president."
Het politieke bureau der communistische partij heeft een resolutie aangenomen, waarin alle democraten worden opgeroepen „zich krachtiger dan ooit aaneen te sluiten om eerbied voor de republikeinsche wet af te dwingen", en waarin o.m. bijeenroeping van het parlement wordt gevraagd, alsmede een plechtige bevestiging van de onaantastbaarheid der wet op de veertig-urenweek en van de sociale wetten en een veroordeeling van iedere neiging tot persoonlijke macht. De resolutie eindigt met een pleidooi ten gunste van versteviging van het Volksfront.
(L'Intransigeant) **(Vor. ber. Daladier 3408 E.)**

A. SOVJET-RUSLAND. — Grenscommissie. - Japansche voorstellen. - Grensincidenten. —
De Japansche ambassadeur te Moskou, Sjigemitsoe, heeft op 21 Aug. '38 den Sovjet-Russischen volkscommissaris voor Buitenlandsche Zaken, Litwinof, de voorstellen der Japansche regeering overhandigd voor de vorming eener gemengde commissie, die zich belasten zal met de vaststelling en afbakening der grenzen in het Tsjangkoefeng-gebied.
Tijdens het onderhoud is men tot overeenstemming gekomen omtrent een aantal bijzonderheden, o.m. de personen-kwestie. Litwinof handhaaft echter zijn standpunt, dat uitsluitend gebruik zal worden gemaakt van het verdrag van Hoentsjoeng en de daarbij gevoegde kaarten van het jaar 1866, terwijl Sjigemitsoe de meening is toegedaan, dat de commissie behalve deze stukken bovendien nog het materiaal zal onderzoeken, dat de Japansche en Mandsjoerijsche regeeringen in zake deze kwestie aan de commissie zouden willen voorleggen.
De onderhandelingen zullen worden voortgezet.
In aansluiting aan deze bespreking protesteerde de Japansche ambassadeur nog tegen het overvliegen van Mandsjoerijsch en Koreaansch gebied door Sovjet-Russische verkenningsvliegtuigen. Litwinof antwoordde hierop met een protest tegen een beweerde grensschending van Japansch-Mandsjoerijsche zijde.
De woordvoerder van het ministerie van Oorlog te Tokio heeft medegedeeld, dat de Russische verkenningsvluchten boven Mandsjoekwo-Koreaansch gebied, die na den wapenstilstand zijn volbracht, een uitdaging beteekenen, waartegen Japan te Moskou zal protesteeren.
Het is niet de eerste keer, zoo zeide hij, dat Russische vliegtuigen de grens schenden. Vóór het incident bij Tsjangkoefeng was het een bijna dagelijksche gebeurtenis. (Prawda - Domei)
(Vorig bericht 3389 F.)

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Mgr. Sproll verbannen uit Wurtemberg. —
Naar de Duitsche bladen melden, is tegen den bisschop van Rottenburg, mgr. Sproll, een verbod uitgevaardigd, langer in Wurtemberg te blijven.
Deze maatregel is noodzakelijk geworden, doordat de bisschop als eenige staatsburger in zijn district niet heeft deelgenomen aan de verkiezingen op 10 April van dit jaar. Dit is aanleiding geweest voor talrijke betoogingen van de opgewonden bevolking tegen den bisschop.
De bladen wijzen er verder op, dat het verbod is uitgevaardigd om de orde en rust te herstellen. En voorts omdat een bisschop, die zijn plichten als staatsburger in ernstige mate niet nakomt, niet in zijn diocees langer kan worden geduld.
De bisschop heeft geweigerd zijn diocees vrijwillig te verlaten. (D.N.B.) **(V. b. Kerkstrijd 3392 E.)**

C. ZUID-AFRIKA. — Verklaring van generaal Smuts in zake hulp aan Engeland in tijd van oorlog. —
Generaal Smuts heeft op 25 Aug. '38 in het Zuid-Afrikaansche parlement een rede uitgesproken, waarin hij o.m. zeide, dat naar zijn meening Zuid-Afrika Engeland zou moeten bijstaan, wanneer dit in gevaar verkeerde of werd aangevallen in tijd van oorlog.
Smuts voegde hieraan toe, dat het een aanslag op eigen leven zou zijn, wanneer men toestond, dat Engeland ten onder ging, zoolang het nog de behoeder is der onafhankelijkheid der Unie. Wanneer hij, generaal Smuts, lid was der regeering, die het parlement van advies moest dienen in dergelijke omstandigheden, zou hij er met klem bij Zuid-Afrika op aandringen samen te gaan met Engeland. (Times)
(Vor. ber. Generaal Smuts 2984 B.)

D. SPANJE. — Burgeroorlog. - Onbesliste worsteling aan den Ebro. —
Meer dan een maand geleden deed het republikeinsche leger een uitval over den Ebro. Duizenden dooden zijn gevallen, maar de strijd blijft onbeslist. De krachtige tegenstand van Franco's troepen is echter voor de republikeinsche troepen op dit oogenblik niet al te gevaarlijk, daar de regeering over voldoende materiaal en geoefende mannen beschikt.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. 3388 F.; Burgeroorlog 3401 C.)**

E. CHINA. — Conflict met Japan. - Jioetsjang door de Japanners ingenomen. —
De Japansche troepen hebben op 25 Aug. '38 Jioetsjang ten Westen van Kioekiang veroverd. Op 24 Augustus was het de Japansche voorhoede gelukt, na een krachtige voorbereiding door artillerie en vliegtuigen, tot de buitenwijken van de stad door te dringen.
In Japansche militaire kringen wordt de inneming van deze stad als de belangrijkste gebeurtenis tot dusver aan het front van Hankau beschouwd, want daarmede zijn de Japanners door het centrum van de Chineesche stellingen heengebroken en is de verbinding tusschen de Chineesche troepen ten Zuiden en ten Noorden van den Jangtse doorgesneden.
(Domei) **(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3403 B.)**

F. JOEGO-SLAVIE. — Kabinet-Stojadinowitsj. - Mutaties. —
Generaal Milan Neditsj van Joego-Slavië, chef van den generalen staf, is tot minister van Oorlog en Marine benoemd in de plaats van generaal Lioebomir Maritsj. De afgevaardigde Nikola Kabalin is minister van Handel geworden en vervangt Milan Verbanitsj als zoodanig. Tenslotte is Miletitsj als minister van Lichamelijke Opvoeding vervangen door Mirko Boeitsj, burgemeester van Split.
De nieuwe minister Kabalin is Kroaat en voorstander van de onverbreekbare eenheid van Zuid-Slavië. Boeitsj behoort tot de groep, die onlangs van de partij van Matsjek naar de regeeringspartij is overgegaan. (Telex-A. N. P.) **(V. b. Kabinet 3397 A.)**

G. ZWEMSPORT. — Mevr. Wendell zwemt over het Kanaal. —
De Duitsche zwemster mevr. Wendell heeft het Kanaal overgezwommen in den tijd van 15 uur 25 min. De zwemster is 24 Aug. '38 van Kaap Griz Nez gestart en bereikte na een tocht, welke door gunstigen wind en stroom vlot verliep, de andere zijde. Zij is in de visschersboot, welke haar op haar zwemtocht begeleidde, reeds weer naar Calais teruggekeerd.
Zij is thans de 24ste, die over het Kanaal gezwommen is. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kanaalovertochten 2892 A.)

H. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: Lewis Browne — „Oh say, can you see!" (Cape) **(Vorig bericht 3398 F.)**

Duitsch: Ernst Wiechert — „Alti der Bestmann, Tobias. - Zwei Erzählungen." (Grote's Verlag, Berlin 1938) **(Vorig bericht 3398 F.)**

Engelsch: James Hill — „No victory for the soldier." (Collins)
Walter Starkie — „Don Gypsy". (John Murray)
(Vorig bericht 3398 F.)

Fransch: Henri Duvernois — „Le vieux drame." (Grasset '38) **(Vorig bericht 3398 F.)**

Italiaansch: Arrigo Benedetti — „La figlia del Capitano." (Parenti-Firenze) **(Vorig bericht 3398 F.)**

Nederlandsch: Jacob Hiegentlich — „Schipbreuk te Luik". (A. G. Schoonderbeek, Laren)
Dr. Anne H. Mulder — „Geschiedenis van Oranje doorluchtig verteld. Met afbeeldingen naar oude prenten en moderne foto's". (Kosmos) **(3398 F.)**
(Red. K. H. A.)

27 AUGUSTUS 1938

I. ENGELAND. — Sir John Simon's rede in zake de Britsche buitenlandsche politiek. - De politiek van Chamberlain, op 24 Maart uiteengezet, blijft intact.
De hoofdpunten van de rede, die Sir John Simon op 27 Aug. '38 te Lanark heeft gehouden, kunnen als volgt worden samengevat:
1. De houding van Engeland tegenover de mogelijkheid van een conflict in Centraal Europa is nauwkeurig en volledig uiteengezet in Chamberlain's verklaring in het Lagerhuis op 24 Maart. Die verklaring

blijft geldig. Er is niets aan toe te voegen en niets in te wijzigen.

2. Wij zijn ervan overtuigd, dat in het algemeen duurzame oplossingen niet gevonden kunnen worden door het gebruik van geweld. Geweldmaatregelen zouden onder zekere omstandigheden gemakkelijk ook anderen er in kunnen verwikkelen dan zij, die er oorspronkelijk bij betrokken zijn. En wie kan zeggen, waar dit proces, wanneer het eenmaal is begonnen, zal eindigen?

3. Wij zullen te allen tijde het heele gewicht van onzen invloed laten gelden om het uitbreken van oorlog in eenig deel der wereld te voorkomen.

4. Er is geen limiet aan de reacties van oorlog. Gij zult de treffende rede van den heer Cordell Hull gelezen hebben, waarin hij den nadruk legde op de vèr strekkende reacties van oorlog.

5. Lord Runciman is naar Tsjecho-Slowakije gegaan, niet als scheidsrechter of rechter maar als bemiddelaar en vriend. Hij is in geenen deele een vertegenwoordiger van de Britsche regeering.

6. Ik ben ervan overtuigd, dat alle redelijke menschen in elk land wenschen hem te helpen inplaats van hem te hinderen bij zijn poging een rechtvaardige oplossing te bevorderen. Het is niet alleen onze plicht maar ook die van anderen alles te vermijden wat den vrede in gevaar zou kunnen brengen.

7. Wij zijn ervan overtuigd, dat er met den goeden wil van beide partijen een oplossing kan worden gevonden, die alle wettige belangen recht doet wedervaren.

8. Er zijn groote mogendheden in Europa, die er een regeeringsvorm op na houden, welke geen onzer, die in de traditie van de parlementaire democratie zijn opgevoed, zou kunnen aanvaarden, maar dat is geen reden om ons buitenlandsch beleid in te richten alsof vriendschap met deze zoo geheel anders geregeerde landen onmogelijk zou zijn. Ik persoonlijk verwerp ten eenen male de opvatting, dat de oorlog onvermijdelijk is, en dat zekere landen onverbiddelijk onze vijanden moeten zijn.

9. Ik geloof, dat, net zooals het volk van Engeland een diepe en duurzame liefde voor den vrede heeft, ook de volken van alle andere landen even vredelievend zijn. Ik geloof, dat de „man in the street" overal zijn leven in rust en veiligheid wenscht te leven, genietende van de goede dingen van het leven en vol haat en vrees voor de vreeselijke gevolgen van den modernen oorlog.

10. De mannen en vrouwen in vele Europeesche landen zijn verontrust door de gedachte, dat van hen verwacht wordt, dat zij zich voorbereiden op de gevaren en verschrikkingen van den luchtoorlog. Het feit dat zij verontrust zijn geeft echter hoop, want nergens zou een regeering zoo onverschillig voor de gedachten en meeningen van het volk kunnen zijn, dat het zijn gevoelen, dat deze dingen vermeden moeten worden, zou durven negeeren. Waarlijk, er zou een groote verantwoordelijkheid rusten op dengene die door zijn toedoen de menschheid in het onheil van een oorlog zou storten. (Nieuwe Rott. Courant)
(Vor. ber. Sir John Simon 2819 F.; Chamberlain's rede van 24 Maart 3196 D.; Buitenl. Politiek 3368 A.)

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. -
De bemiddelingspogingen van lord Runciman werden deze week voortgezet. De jongste proclamatie van Henlein, dat voortaan alle Sudeten-Duitschers van het „zelfverdedigingsrecht" mogen gebruik maken, heeft in de democratische landen in Europa en Amerika een slechten indruk gemaakt.
Sir Neville Henderson, de Engelsche Ambassadeur te Praag, is op 27 Aug. naar Londen ontboden en per vliegtuig vertrokken. (Telex-A. N. P.) **(3408 G.)**

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Nieuwe bepalingen voor buitenlanders. —
In het „Reichsgesetzblatt" wordt een „politieverordening voor buitenlanders" gepubliceerd, die alle nog bestaande regelingen der Duitsche landen afschaft. Het verblijf op rijksgebied is buitenlanders toegestaan, die in persoonlijkheid en doel van hun verblijf den waarborg bieden, dat zij de hun verleende gastvrijheid waardig zijn.
De nieuwe regeling, die op 1 October '38 van kracht wordt, moet de politie in staat stellen, maatregelen te nemen tegen de buitenlanders, die aan die voorwaarden niet voldoen. Een speciale verblijfsvergunning der politie is noodig voor buitenlanders, die langer dan drie maanden blijven en voor hen, die speciale werkzaamheden willen verrichten.
(Reichsgesetzblatt) **(V. b. Buitenlanders 2769 D.)**

C. GROOT-DUITSCHLAND. — Officieel bezoek van Admiraal Horthy, den Hongaarschen Rijksbestuurder.
Tegelijkertijd dat te Bled de Kleine Entente confereerde, reisde de Hongaarsche Rijksbestuurder, admiraal Horthy, vergezeld door zijn ministers Imredy, de Kayna en generaal Ratz naar Duitschland voor een officieel bezoek. De Hongaarsche gasten zijn daar met alle honneurs ontvangen. Hitler onthaalde den Rijksbestuurder op een vlootrevue te Kiel, bij welke gelegenheid tevens een nieuwe oorlogsbodem te water werd gelaten; voorts werd o.a. een bezoek gebracht aan de fortificaties op Helgoland.

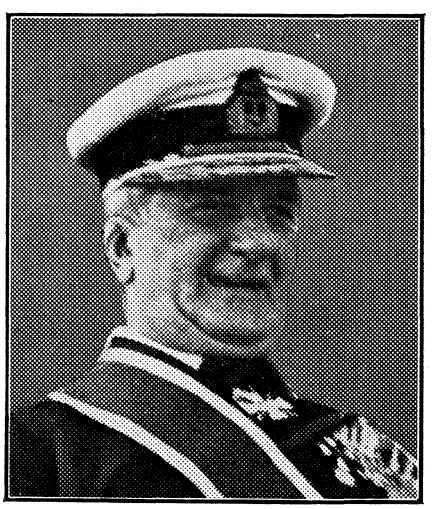

Admiraal Nicolaas Horthy von Nagybanya.

Tijdens het diner, dat Hitler op 24 Aug. '38 ter eere van Horthy en diens echtgenoote had aangericht, hield Hitler een rede, waarin hij uiteenzette, dat de betrekkingen tusschen Hongarije en Duitschland veelzijdig waren. Deze betrekkingen bestonden reeds ten tijde van koning Stephan. De strijd, dien Duitschland en Hongarije na den oorlog voor hun bestaan hebben moeten voeren, aldus Hitler, heeft de vriendschapsbanden nauwer aangehaald. De nauwe samenwerking tusschen Hongarije en Duitschland tezamen met het bevriende Italië, zal van groote beteekenis zijn voor den vrede. Ik hoop — aldus Hitler — dat u zich tijdens uw verblijf in Duitschland zult kunnen overtuigen van de sympathie, die het Duitsche volk voor u en uw land koestert. Duitschland volgt den nationalen wederopbouw van uw land met oprechte sympathie.
De Führer bracht ten slotte een dronk uit op den Rijksbestuurder en op het Hongaarsche volk.
In zijn antwoord bracht Horthy den Führer dank voor zijn woorden en voor de hartelijke ontvangst die Duitschland hem had bereid. Indien wij de Duitsche grens overschrijden, aldus Horthy, hebben wij nooit het gevoel op vreemden bodem te staan. Vervolgens wees Horthy op de banden die Duitschland en Hongarije binden. Wij heben vaak voor dezelfde idealen gestreden.
De Rijksbestuurder zeide verder groote bewondering te hebben voor den vasten wil van het Duitsche Rijk om zich weer te verheffen. Hij wees op het feit, dat zoowel Duitschland als Hongarije zeer vriendschappelijke betrekkingen met Italië onderhouden. Ten slotte bracht Horthy een dronk uit op Hitler en het Duitsche volk.
Horthy is op 26 Augustus uit Berlijn vertrokken en via Neurenberg naar Budapest teruggekeerd. (Telex-A. N. P. - Agence Belga - Alg. Handelsblad - Nieuwe Rott. Crt. - De Tijd)
(V. b. Horthy 3207 G.; Hitler 3356 G.)

H. M. KONINGIN WILHELMINA

VEERTIG-JARIG REGEERINGSJUBILEUM

1898-1938

Het was op 30 Augustus 1898, dat Koningin Emma, Regentes van het Koninkrijk der Nederlanden en de Overzeesche gewesten de volgende proclamatie afkondigde:

Landgenooten!

De taak, die mij in 1890 werd toevertrouwd, is weldra geëindigd. Mij valt het onwaardeerbaar voorrecht ten deel Mijne beminde Dochter den leeftijd te zien bereiken, waarop Zij naar het voorschrift der Grondwet tot de regeering wordt geroepen. In dagen van smart en rouw trad ik op als Regentes van het Koninkrijk, thans schaart zich het geheele Volk in vreugde om den troon zijner jonge Koningin. God heeft Mij in deze jaren gesteund. Mijn dierbaarste wensch is vervuld.

Aan allen, die Mij met raad en daad hebben ter zijde gestaan en die Mij gesteund hebben door hunne liefde en gehechtheid, breng Ik Mijnen dank.

Moge het ons Land met zijne Bezittingen en Koloniën onder de regeering van Koningin Wilhelmina wel gaan! Het zij groot in alles waarin ook een klein volk groot kan zijn!

Ik treed af van de hooge plaats, die Ik in ons Staatswezen heb bekleed, met den diepgevoelden wensch, dat op Koningin en Volk te zamen, door de nauwste banden vereenigd, Gods zegen blijve rusten.

Lasten en bevelen, dat deze proclamatie in de Staatscourant en het Staatsblad opgenomen en ter plaatse, waar zulks gebruikelijk is, aangeplakt zal worden.

Gedaan te 's-Gravenhage, op heden den 30sten Augustus 1898.

EMMA.

Haar Dochter, Prinses Wilhelmina, werd op 31 Augustus 1898 meerderjarig en aanvaardde de regeering onder den naam van Koningin Wilhelmina. Haar proclamatie van 31 Augustus 1898 luidde als volgt:

„Wij Wilhelmina, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz.

Aan Mijn Volk!

Op dezen voor U en Mij gewichtigen dag gevoel Ik Mij gedwongen eenige woorden tot U te richten.

Allereerst een woord van warme dankbaarheid! Sedert Mijne vroegste jeugd hebt Gij Mij omgeven met Uwe liefde. Uit alle deelen van het Koninkrijk, uit alle kringen der maatschappij, van ouden en jongen ontving Ik steeds de treffendste blijken van gehechtheid. Nadat Mijn beminde Vader Mij was ontvallen, werd al Uwe aanhankelijkheid aan Mijn Stamhuis op Mij overgebracht. Thans, nu Ik gereed sta de schoone, doch zware taak, waartoe Ik geroepen ben, te aanvaarden, gevoel Ik Mij als gedragen door Uw trouw.

Ontvangt Mijnen Dank! Hetgeen Ik tot dusver mocht ondervinden liet onuitwischbare indrukken bij Mij na. Het is Mij een waarborg voor de toekomst. Mijn innig geliefde Moeder, aan wie Ik onuitsprekelijk veel verschuldigd ben, gaf Mij het voorbeeld van een edele en verhevene opvatting der plichten, die nu op Mij rusten.

Ik stel Mij tot levensdoel, dat voorbeeld na te volgen, te regeeren zooals van een Vorstin uit het Huis van Oranje wordt verwacht.

Aan de Grondwet getrouw wensch Ik den eerbied voor den Nederlandschen naam en de Nederlandsche vlag te bevestigen, Ik wensch bij het opperbestuur over de Bezittingen en Koloniën in Oost en West rechtvaardigheid te betrachten en naar Mijn vermogen bij te dragen tot verhooging van Uw geestelijk en stoffelijk welzijn.

Ik hoop en verwacht, dat Uw aller steun, in welken ambtelijken of maatschappelijken werkkring binnen of buiten het Koninkrijk Gij zijt geplaatst, Mij daarbij nooit ontbreken zal.

Op God vertrouwende en met de bede, dat Hij Mij sterke, aanvaard Ik de Regeering.

WILHELMINA".

Den 6den September 1898 had de plechtige inhuldiging in de Nieuwe Kerk te Amsterdam plaats. Na het afleggen van den inhuldigingseed sprak H.M. de Koningin de volgende woorden:

„Mijne Heeren Leden der Staten Generaal,

Reeds op jeugdigen leeftijd heeft God Mij door het overlijden van Mijn onvergetelijken Vader tot den Troon geroepen, dien Ik onder het zoo wijze en zegenrijke Regentschap Mijner innig geliefde Moeder beklom.

Na de vervulling van Mijn achttiende levensjaar heb Ik de regeering aanvaard. Mijn proclamatie heeft dit aan Mijn dierbaar Volk bekend gemaakt.

Thans is de ure gekomen, waarin Ik Mij te midden van Mijn trouwe Staten-Generaal onder aanroeping van Gods Heiligen Naam, zal verbinden aan het Nederlandsche Volk tot instandhouding van zijn dierbaarste rechten en vrijheden.

DE GEBOORTE VAN PRINSES WILHELMINA

Mededeeling van Koning Willem III aan het Parlement op 31 Augustus 1880

„Het is voor Ons een groote vreugde, U de blijde tijding te kunnen mededeelen, dat Hare Majesteit de Koningin, Onze beminde gemalin, hedennamiddag bevallen is van een Prinses. Wij zijn overtuigd, dat de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal van harte deelen in de gevoelens, die deze heuglijke gebeurtenis bij Ons opwekt en met Ons dankbaar den zegen erkennen, die door den Allerhoogsten aan Ons Huis en het Vaderland is geschonken".

Koningin Emma.

Zoo bevestig Ik heden den hechten band, die tusschen Mij en Mijn Volk bestaat en wordt het aloude verbond tusschen Nederland en Oranje opnieuw bezegeld. Hoog is Mijn roeping, schoon de taak, die God op Mijn schouders gelegd heeft. Ik ben gelukkig en dankbaar het Volk van Nederland te mogen regeeren, een Volk klein in zielental, doch groot in deugden, krachtig van aard en karakter.
Ik acht het een groot voorrecht, dat het Mijn levenstaak en plicht is al Mijn krachten te wijden aan het welzijn en den bloei van Mijn dierbaar vaderland. De woorden van Mijn beminden Vader maak Ik tot de Mijne: „Oranje kan nooit, ja nooit genoeg voor Nederland doen".
Bij de vervulling van Mijn taak heb Ik Uwe hulp en medewerking noodig. Mijne Heeren Leden der Volksvertegenwoordiging, Ik ben overtuigd, dat Gij Mij die in ruime mate zult verleenen. Laat ons samen arbeiden voor het geluk en den voorspoed van het Nederlandsche Volk. Dat zij ons aller levensdoel!
God zegene Uwen en Mijnen arbeid, dat Hij strekke tot heil van ons Vaderland".
Hierna volgde de eed door H.M. de Koningin met heldere, duidelijke stem uitgesproken:
„Ik zweer aan het Nederlandsche Volk, dat Ik de Grondwet steeds zal onderhouden en handhaven.
Ik zweer, dat Ik de onafhankelijkheid en het grensgebied des Rijks met al Mijn vermogen zal verdedigen en bewaren; dat Ik de algemeene vrijheid en rechten van al Mijn onderdanen zal beschermen en tot instandhouding en bevordering van de algemeene en bijzondere welvaart alle middelen zal aanwenden, welke de wetten te Mijner beschikking stellen, zooals een goede Koning schuldig is te doen.
Zoo waarlijk helpe Mij God Almachtig!"

Den 16den October 1900 verscheen de volgende proclamatie van Koningin Wilhelmina:

„Het is Mij een behoefte aan het Nederlandsche Volk, van welke levendige belangstelling in het geluk van Mij en Mijn Huis, Ik diep ben overtuigd, persoonlijk mededeeling te doen van Mijne verloving met Zijne Hoogheid Hertog Hendrik van Mecklenburg-Schwerin.
Moge deze gebeurtenis, onder Gods zegen, bevorderlijk zijn aan het welzijn van ons Land".

Het huwelijk van H.M. de Koningin met Z.K.H. Prins Hendrik, Prins der Nederlanden, had op 7 Februari 1901 in de Groote of St. Jacobskerk te 's-Gravenhage plaats en werd door Ds. van der Flier ingezegend. Het Vorstelijk Bruidspaar reed in de Gouden Koets, die H.M. op 7 September 1898 door de stad Amsterdam ten geschenke was gegeven, ter kerke.

Een jaar na het huwelijk moest H.M. de Koningin een zware ziekte doormaken. De berichten klonken eerst somber en ernstig, de Koningin verkeerde in levensgevaar. Spoedig echter gaven de bulletins hoop op herstel en kort daarna kon Zij Haar taak weder vervullen.

Het was met groote dankbaarheid, dat het Nederlandsche Volk, na jaren van wachten, op 30 April 1909 de blijde mare vernam, dat de Koningin Moeder was geworden. Een Prinsesje was geboren, dat op 5 Juni 1909 gedoopt, den naam van Juliana Louise Emma Marie Wilhelmina ontving.

In 1923 werd het Zilveren Regeeringsjubileum gevierd, kort gevolgd door het feest der Zilveren Bruiloft van het Koninklijk Echtpaar.

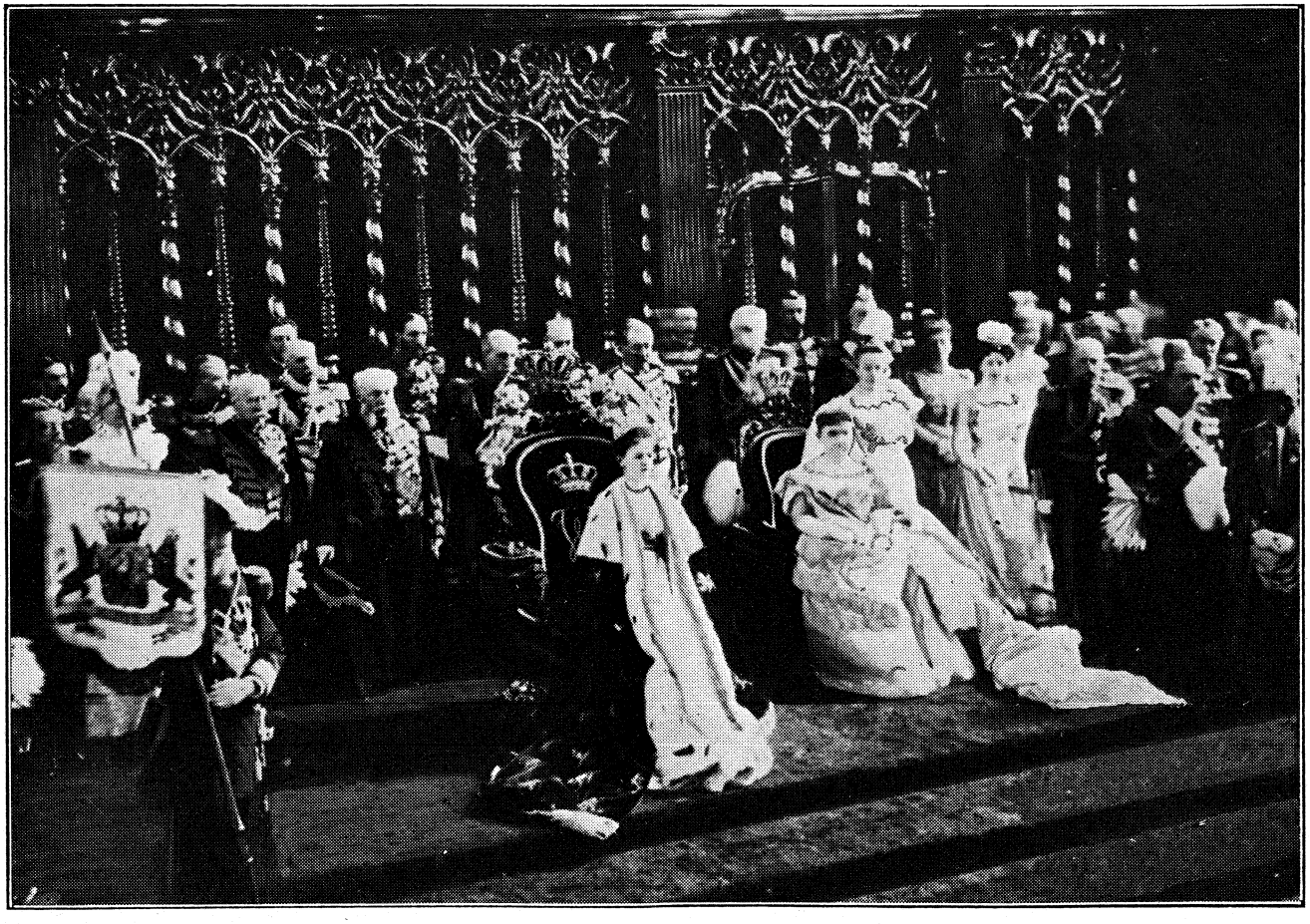

Inhuldiging van H. M. Koningin Wilhelmina in de Nieuwe Kerk te Amsterdam op 6 September 1898.

Het jaar 1934 was voor het Koninklijk Huis een jaar van groote droefheid. Den 20sten Maart 1934 overleed Koningin Emma, de zoo beminde en geliefde Koningin-Moeder. Meer dan 50 jaren had Zij in ons land gewoond en geleefd, eerst als Koningin, dan als Koningin-Regentes en ten slotte als Koningin-Moeder. Nog geen vier maanden later, den 3den Juli ontsliep de Prins-Gemaal, Prins Hendrik. De positie van den Prins-Gemaal is allerminst gemakkelijk geweest, maar wat de Prins deed voor het Nederlandsche Reddingswezen, voor het Roode Kruis en voor de Padvinderij, bezorgde Hem de vriendschap en genegenheid van de overgroote meerderheid onzer bevolking. Na dagen van rouw, braken dagen van groote vreugde voor H.M. de Koningin aan. Den 8sten September 1936 verloofde zich Prinses Juliana met Prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld. Op 7 Januari 1937 werd het huwelijk van het Prinselijk Paar te 's-Gravenhage — in de Groote of St. Jacobskerk — voltrokken en het eerste kleinkind van onze Koningin, Prinses Beatrix, zag op 31 Januari 1938 te Soestdijk het levenslicht.

Geen Nederlandsch Staatshoofd heeft, sedert het herstellen van onze onafhankelijkheid een zoo belangrijken en bewogen, maar ook zoo uiterst moeilijken tijd beleefd als Koningin Wilhelmina:

Drie Grondwetsherzieningen, een revolutionnaire staking, een wereldoorlog, die vier jaar duurde, met herhaalde gevaren voor ons land, een revolutionnaire poging van den sociaal-democratischen leider Troelstra, nieuwe buitenlandsche dreigingen, een wereldcrisis, die alle financieele, economische en moreele waarden in het verkeer der volken omverwierp, de Zeven Provinciën, het verval en het herleven van ons nationaal besef, het omwentelen, dichtbij en veraf, van oude staatsvormen en -begrippen, en het verrijzen van geheel nieuwe, de Boerenoorlog, oorlog in Abessynië, Burgeroorlog in Spanje, Japansche penetratie in China . . . maar daartegenover het behoud van onze onafhankelijkheid, het gespaard blijven voor de hel van den oorlog en de in alle opzichten groote ontwikkeling van Nederlandsch Oost-Indië.

Koningin Wilhelmina en Prins Hendrik in 1902.

De regeering van H.M. de Koningin zou men in 5 tijdperken kunnen indeelen:

1. 1898—1901, de laatste jaren van de liberale regeering onder Goeman Borgesius;
2. 1901—1913, de bloeitijd van Kuypers Anthitese met een klein vrijzinnig intermezzo van het ministerie—De Meester;
3. 1913—1918, de nationale concentratie van de eerste oorlogsjaren (na 1914) en de pacificatie op onderwijs- en kiesrechtgebied onder Cort v. d. Linden;
4. 1918—1935, gematigde rechtsche kabinetten met Ruys de Beerenbrouck als voornaamste figuur en met een overgangsperiode, daarin, van 1925—1935, waarin de leiding allengs van de Katholieken naar de Anti-Revolutionnairen overgaat;
5. de Christelijk-Nationale periode onder Colijn.

Mannen, die tot onze grootste politieke figuren hebben behoord o.a. Kuyper, Lohman, Nolens, Cort v. d. Linden, Treub, Loudon, Colijn zijn gekomen en op de twee laatsten na reeds weer van ons heengegaan, politieke inzichten zijn verkruimeld en opnieuw gevormd, maar de kracht van de constitutioneele monarchie op haar best is, in de figuur van Koningin Wilhelmina sprekend gedemonstreerd en bewaard gebleven.

Het moet H.M. veel smart hebben berokkend, dat de prikkelbaarheid, veroorzaakt door de jarenlange mobilisatie (1914—1918), door distributie en noodmaatregelen op allerlei gebied, zich hier en daar ook richtte tegen Haar persoon. De revolutie, die in Duitschland na den wapenstilstand triomfeerde, werd in November 1918 ook in ons land door een groep radicalen aangekondigd. Het verzet van de Regeering tegen deze revolutie (Troelstra's vergissing) ging gepaard met grootsche betoogingen van aanhankelijkheid aan ons Koninklijk Huis. Onder veel geestdrift reden de soldaten, die de paarden hadden afgespannen van het Koninklijk rijtuig, waarin de Koningin en de Prins met het Prinsesje waren gezeten, de Koninklijke Familie, het Malieveld te 's-Gravenhage rond.

H.M. dankte rechtopstaande in het rijtuig de betoogers: „Ik dank U allen hartelijk voor de onvergetelijke uren, die Ik heden met U heb beleefd. Ik stel Uw trouw en Uw aanhankelijkheid op zeer hoogen prijs en zal dezen dag nooit vergeten".

H.M. kondigde op 20 November 1918 de volgende proclamatie af:

Aan Mijn Volk!

Ik voel Mij gedrongen, na hetgeen wij in de bange oorlogsjaren en in de laatste dagen met elkander hebben doorleefd, een woord tot U, Mijn Volk, te spreken.

De oorlog spoedt ten einde; onze onafhankelijkheid is bewaard. Ik breng Mijnen hartelijken dank aan de mannen van leger en vloot, die onvermoeid de wacht hebben betrokken en hun krachten en tijd hebben ten offer gebracht, en niet minder aan U allen, mannen en vrouwen, die met geduld en volharding de ontbering, door den krijg veroorzaakt, hebt gedragen.

De toon van dank voor ons behoud verstomde korten tijd. Want onder den indruk van de geweldige beroeringen in de volken van Europa is ook in ons Vaderland de staatsorde een oogenblik bedreigd. Het antwoord daarop door U met overweldigende meerderheid gegeven, heeft op Mij een diepen indruk gemaakt. Ik dank U daarvoor uit den grond van Mijn hart. Getrouw aan de traditie van Mijn Voorvaderen, heb Ik nooit anders gewild dan Mijn Volk te dienen door handhaving van het recht en bevestiging zijner vrijheden, door verzekering van ieders rechtmatige aanspraken op geestelijk en stoffelijk gebied. Gedragen door Uwe liefde en trouw, zie ik Mij in die roeping bevestigd.

Het grondwettig gewaarborgd recht van het volk om langs wettigen weg, niet onder den druk van dreigement, zijn verlangens over zijn lot te doen kennen, is gehandhaafd en het parlementaire overleg kan worden voortgezet. Het is Mijn verlangen, de voor-

Koningin Wilhelmina, Prins Hendrik en Prinses Juliana in 1909.

genomen hervormingen door te zetten en aan te vullen met de snelheid, die past bij den polsslag van dezen tijd. Reactie zij uitgesloten; wij moeten vooruit.
Het is Mijn begeerte, dat de nood van het Volk in al zijn diepte worde gepeild, en naar de mate van de kracht der Overheid door deze worde bestreden.
Het is Mijn wil om steeds in nauwe aanraking te zijn met den volksgeest en om te regeeren in overleg met de vertegenwoordiging van het geheele volk.
Ik heb verstaan, dat gij Mij daarin steunt en met liefde en vertrouwen tegemoet treedt.
Met liefde en vertrouwen aanvaard Ik dien steun.
God zegene en behoede ons dierbaar Vaderland!

WILHELMINA.

Wat Indië betreft, dit prachtige land is gedurende de regeering van H.M. de Koningin aanmerkelijk vooruitgegaan. Het is H.M. niet gegeven geweest in persoon naar Insulinde te vertrekken. De ontwikkeling van de inlandsche bevolking heeft echter de bijzondere aandacht van H.M.'s regeering gehad. Het zijn vooral Zending en Missie, en ook de medische Zending, die hier grootsch werk hebben verricht.
Generaal Von Heutsz (1904—1909) maakte een definitief einde aan den Atjeh-oorlog en versterkte in Indië het regeeringsgezag. Het streven naar zelfstandigheid van vele Inlandsche vorsten werd in legale banen geleid. In 1916 werd de Volksraad opgericht, eerst als adviseerend lichaam, doch in 1925 kreeg de Raad ook het recht van initiatief en amendement en geeft de Gouverneur-Generaal sindsdien zijn ordonnantiën in overleg met den Volksraad. De Grondwet van 1922 voerde de benaming in „Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao" in plaats van het oude „Koloniën en Bezittingen".

Suriname baart onze regeering nog steeds vele zorgen. In 1923 werd te Paramaribo ter gelegenheid van het 25-jarig regeeringsjubileum een standbeeld voor Koningin Wilhelmina onthuld.

Curaçao is de laatste decenniën economisch enorm vooruitgegaan.

Onze buitenlandsche politiek is gedurende H.M.'s 40-jarige regeering dezelfde gebleven: Een van strikte neutraliteit. De sympathieke daad van Koningin Wilhelmina om President Paul Kruger „De Gelderland" ter beschikking te stellen en hem naar Nederland te brengen werd alom toegejuicht. De uitlevering van den voormaligen Duitschen keizer, die in ons land een toevlucht had gevonden, werd geweigerd. De annexatie-lust van België werd langs diplomatieken weg beslecht.
Op de vraag van President Roosevelt, die zich tot de staatshoofden had gewend om hem hun meening te zeggen over ontwapening en regeling van economische kwesties, was Koningin Wilhelmina de eerste, die antwoordde en o.a. liet weten: „Dit Volk, uit naam waarvan Ik spreek, verafschuwt den oorlog. Evenzeer als het uittarting en aanval tusschen burgers veroordeelt, veroordeelt het uittarting en aanval tusschen volken. Mij is geen reden bekend, waarom vreedzame regeling niet de uitsluitende methode zou zijn om internationale geschillen te beslechten".
Nederland trad tot den Volkenbond toe en het Permanente Hof van Internationale Justitie werd te 's-Gravenhage gevestigd.

Een werk van de allergrootste beteekenis werd onder H.M.'s regeering volbracht:
De droogmaking van de Zuiderzee. Op 28 Mei 1932 werd de laatste opening in den afsluitdijk gesloten en de Zuiderzee werd een binnenzee: het IJselmeer. Nog 4 polders moeten drooggemaakt worden en Nederland zal zijn twaalfde provincie hebben.

De verdiensten van H.M. op wetenschappelijk gebied blijken uit de aanbieding van twee eere-doctoraten, die van de Hoogescholen te Groningen en te Leiden. De groote belangstelling, die Koningin Wilhelmina voor de schilderkunst koestert, is algemeen bekend.
Ouderen van dagen in de onmiddellijke nabijheid van 't Loo, zullen zich de jonge Vorstin, nog een kind, goed herinneren, zooals Zij er met schildersdoos gewapend, op uittrok, om zich op een rustig, mooi plekje aan de kunst te wijden. Toen droeg Haar Moeder, de Koningin-Regentes nog de plichten der regeering, maar ook later, als de Vorstin zelf tot die taak geroepen is, wijdt Zij zich in de dagen Harer vacantie, als Zij in Noorwegen of elders vertoeft, aan het schilderen van de mooie berglandschappen en slechts enkelen uit Haar onmiddellijke nabijheid was het gegund deze aquarellen en teekeningen te mogen zien.
Er kwam echter een tijd, dat de ontwrichting der financiën, de ontreddering in handel en nijverheid

Koningin Wilhelmina en Prinses Juliana in 1913.

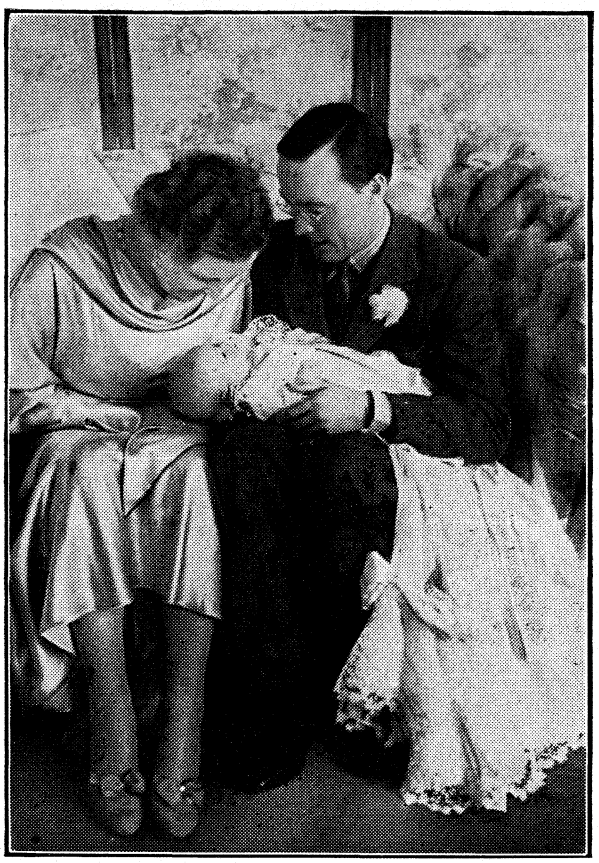

Prinses Juliana, Prins Bernhard en Prinses Beatrix.

de uiterste zuinigheid geboden en dat cultureele belangen verwaarloosd werden, zoodat de kunstenaar ook den druk der tijden aan den lijve gevoelde. Zoo werd hulp gebiedend noodzakelijk voor den noodlijdenden geestelijken werker en werden er tentoonstellingen en verlotingen georganiseerd om de eerste nooddruft te helpen lenigen. Toen stond onze Vorstin ruimte af in Haar Paleis te Amsterdam en in Haar verblijf het Loo om een groote verkooptentoonstellingen van kunstwerken te organiseeren, waarvan de baten voor steunverleening gebruikt werden. Het was in deze tijden, dat Zij toestemming gaf om Haar werk te exposeeren, waarbij de opbrengst van entrée's en verkoop geheel afgestaan werd om de noodlijdende kunstenaars te helpen. Zoo hielp de verkoop van een keurig uitgegeven boek met litho's naar Haar werk voor hetzelfde doel. Haar daad werd op prijs gesteld, werkte inspireerend en wekte op tot hulpverleening op een of andere wijze. Het was in het jaar 1932, dat onze Koningin werkend lid werd van het schilderkundig genootschap Pulchri Studio terwijl Zij in Mei 1933 voor het eerst mede-inzond.

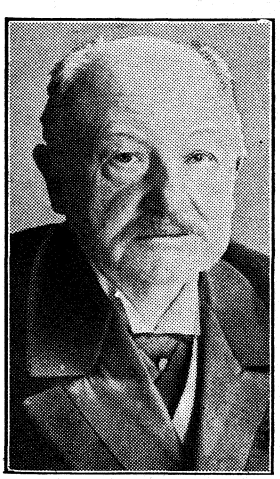

Mr. H. Goeman Borgesius.

Dr. A. Kuyper.

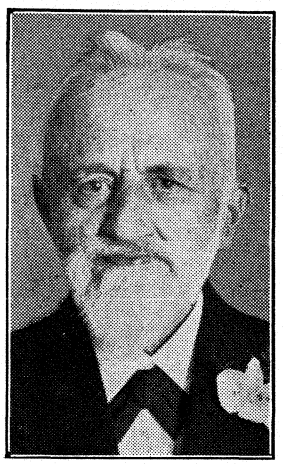

Mr. P. W. A. Cort van der Linden.

Jhr. Mr. Ch. J. M. Ruys de Beerenbrouck.

Tijdens het ministerie Ruys de Beerenbrouck begon een opleving van nationaal besef. De herdenkingsfeesten ter eere van Willem van Oranje in 1933 gaven hiertoe aanleiding. Op de Markt te Delft werd de eed van trouw aan Oranje hernieuwd. Na deze herdenkingsfeesten eindigde H.M. haar toespraak tot het Nederlandsche Volk aldus:
„Ik voel de bezieling en de kracht die er van dit verleden uitgaat, om ons door aanpassen, taaie volharding en eensgezindheid, den greep van den tijd te doen trotseeren en met den ijver en de wilskracht, die de omstandigheden gebieden, de handen ineen te slaan en allen te zamen te offeren en te arbeiden, voor wat, wat God geve, eenmaal een betere toekomst zal zijn. Moge de viering die achter ons ligt en de daarbij opnieuw aan den dag getreden aanhankelijkheid aan de figuur van den Vader des Vaderlands en aan het werk, dat hij heeft mogen tot stand brengen, blijken een zegen voor ons allen te zijn geweest".

Jhr. Mr. D. J. de Geer.

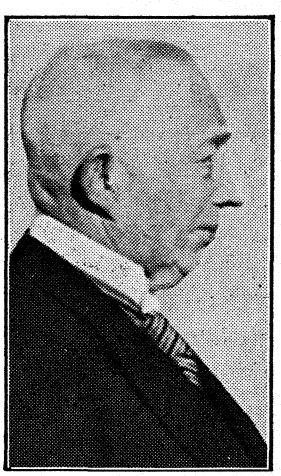

Dr. H. Colijn.

Het economische en financieele leven van 1898 tot 1938 toont onvergelijkbare toestanden. Gedurende den wereldoorlog waren vele noodmaatregelen noodzakelijk en wij herinneren slechts aan de werkzaam-

heden van de N. O. T. Na korten opbloei werd ons land, evenals de geheele wereld, door een tot dusver ongekende crisis en werkloosheid geteisterd. Wij staan nu voor een groot probleem en wel hoe ons bedrijfsleven en onze handelspolitiek aan den huidigen stand van zaken aan te passen.
Tijdens de regeering van onze Vorstin is de op de zeehavens ingeklaarde tonnenmaat verdrievoudigd. Nieuwe kanalen werden gegraven en het Amsterdam-Rijn-kanaal is in wording. Groote ondernemingen als de Koninklijke, Philips, de Aku en de Unilever kwamen tot ongekenden bloei. De detailhandel nam een groote vlucht. Warenhuizen van groote afmetingen en het filiaalbedrijf verhoogden aanzienlijk de bedrijvigheid. Ons bankwezen wist, met eenige uitzondering, de groote gevaren der crisis te trotseeren. Het is alleen de werkloosheid waardoor het geduld van velen op groote proef wordt gesteld.

Wat de ontwikkeling der techniek betreft, Nederland heeft in de laatste veertig jaren in menig opzicht fraaie prestaties geleverd. Wij memoreeren slechts onzen vliegtuigbouw.
Tengevolge van het algemeen gebruik van de fiets en de motorisatie van het wegenverkeer, werd het wegennet gemoderniseerd met den daaraan verbonden enormen bruggenbouw, het summum van prestatie onzer ingenieurs.
Haar regeeringsjaren zijn niet als een zonnige weg over louter rozen geweest, zooals Haar eerste blijde opgang scheen te beloven.
Een eenzame jeugd als kind met durende inspanning om op tijd berekend te zijn en voorbereid voor de zware taak, die Haar zoo spoedig op de jonge schouders zou worden gelegd.
Koningin van achttien jaren, een leeftijd, waarop elk ander jong meisje de wereld vol verwachtingen voor zich ziet open liggen, werd Zij geroepen tot de hoogste en meest verantwoordelijke functie van den Staat.
Van Haar werd wijsheid en beleid gevraagd.

Eens een Koningin van achttien jaren is Zij nu een vrouw geworden, wier ernstige wezen door een trek van beproefde levenservaring is geteekend.
Persoonlijk leed en tegenspoed zijn Haar gedurende die veertig jaren op velerlei wijze niet gespaard gebleven.
Koningin Wilhelmina regeerde zooals van een Vorstin uit het Huis van Oranje te verwachten viel, d.w.z. Zij regeerde constitutioneel, handhavend „de onafhankelijkheid en het grondgebied des Rijks en beschermend de algemeene en bijzondere vrijheid en de rechten van alle Mijne onderdanen", zooals de Grondwettelijke formule luidt, doch Zij deed nog meer ook. Haar toewijding en plichtsbetrachting, Haar komen tot ons volk in dagen van spanning, rouw en vreugde, droeg een sterk persoonlijken inslag, zoodat de banden tusschen volk en Koningin nog werden versterkt. Als Koningin won Zij eerbied en hoogachting van schier geheel ons volk.
Het is Dr. Colijn, die in het Officieel Gedenkboek dit als volgt formuleert:

„De oudsten onder ons moeten het erkennen, dat de volkswaardeering jegens het Hoofd van den Staat in bijna de halve eeuw die verstreek sinds het overlijden van onzen laatsten Koning, metterdaad een wijziging ten goede heeft ondergaan.
De oorzaken daarvan zijn gecompliceerd. Er zijn redenen, die verband houden met wijzigingen in de Staatkundige opvattingen nopens de verhouding tusschen Kroon en Volk. Er zijn ook oorzaken die daarbuiten vallen. En een er van is zeker de wijze, waarop onze Koningin een voorbeeld is voor het geheele Nederlandsche volk in plichtsbetrachting en levenswijze."

De bekende Fransche romanschrijfster Marcelle Tinayre vergelijkt Koningin Wilhelmina met Koningin Victoria van Engeland: beiden hadden het hoogste begrip van haar koninklijken en vrouwelijken plicht. In haar particuliere leven zoowel als in haar carrière als souvereine verdienen zij ten voorbeeld te worden gesteld.
De schrijfster laat de figuur van eenige vorstinnen uit de wereldgeschiedenis de revue passeeren en besluit haar artikel met de woorden, dat Koningin Wilhelmina, die zoo ernstig, zoo wijs en zoo werkzaam is, vrouw en moeder kon zijn en alle gezinsvreugden en smarten heeft leeren kennen. Haar volk, welks rechten Zij zoo goed beschermt en welks vrijheden Zij eerbiedigt, betuigt Haar heden zijn dank. Gedurende veertig jaren heeft Zij Haar beroep schitterend vervuld. Moge Zij er thans de rechtmatige belooning voor ontvangen.

Het is algemeen bekend en ook algemeen erkend, dat Koningin Wilhelmina Haar taak als Constitutioneel-parlementair Vorstin bewonderenswaardig heeft vervuld. Zij staat geheel boven en los van de partijen. En zoo kan men constateeren, dat er in deze geweldige veertig jaren, waarin de wereldgebeurtenissen ook ons land hebben bestormd, één figuur door alle momenten heen, ook de moeilijkste en de dreigendste, onwrikbaar stand is blijven houden: Koningin Wilhelmina. (Red. K. H. A.)

Gedenkpenning vervaardigd door de Koninklijke Begeer te Voorschoten, ter gelegenheid van het veertig-jarig Regeeringsjubileum van H. M. de Koningin.

29 AUGUSTUS 1938

A. Grepen uit de geschiedenis.—

In de laatste maanden is Tsjecho-Slowakije, meer dan reeds gewoon was, in het middenpunt der belangstelling komen staan.

Onze lezers zullen omtrent dezen, nog zoo betrekkelijk nieuwen, Staat wel wat meer willen vernemen (zie ook pag. 3209 A.).

De Republiek Tsjecho-Slowakije is een schepping van Prof. dr. G. Masaryk, die bij de Entente groote verdiensten verwierf door zijn actie (en door die van de Tsjecho-Slowaaksche legioenen, welke aan de zijde der Entente streden) en die den 14den Nov. 1918 tot President van de Republiek werd gekozen. Telkens werd hij, voor een tijdvak van 7 jaren, herkozen (1920-'27, 1927-'34, 1934-'41). Evenwel trad hij op 14 Dec. 1935 af. De Nationale Vergadering benoemde den toenmaligen Minister van Buitenlandsche Zaken, Dr. Eduard Benesj, tot President.

Prof. Masaryk overleed 19 Sept. 1937.

En door zijn ligging èn door zijn cultuur heeft Tsjecho-Slowakije (het oude koninkrijk Bohemen) gedurende verscheidene eeuwen een belangrijke rol in de historie gespeeld. Zulks zoowel op godsdienstig en cultureel als op staatkundig gebied. Zijn koningen waren, in de tijden van de groote bewegingen in Midden-Europa, zeer aanzienlijke en invloedrijke vorsten.

De terechtstelling van Johann Hus (omstreeks 1400 Professor, daarna Rector van de Praagsche Universiteit), over wien — wegens zijn theologische theoriën — de banvloek werd uitgesproken en die — onder belofte van vrijgeleide, voor de Kerkvergadering te Konstanz verschenen — werd gevangen genomen en als ketter verbrand, gaf aanleiding tot groote opwinding bij de Boheemsche Tsjechen, tot een opstand te Praag (waarna de Koning zijn land moest verlaten). De opstandigheid breidde zich zelfs uit tot een godsdienstkrijg (den Hussisten-oorlog, 1419—1436), waarin de Tsjechen met afwisselend succes tegen de legers van het Duitsche Rijk streden; totdat het Concilie van Konstanz met de Hussisten een overeenkomst sloot.

TSJECHO-SLOWAKIJE

Bijna 250 jaar na Hus heeft een andere geleerde Tsjech van zich doen spreken. Wij, Nederlanders, hebben aan hem een zeer recente herinnering. Comenius, de theoloog en paedagoog, die, om der wille van zijn overtuiging, zijn vaderland moest verlaten, vond in ons gastvrij land een veilige toevlucht en de vrijheid zijn meeningen ronduit uit te spreken. In 1670 stierf hij, na een 15-jarig verblijf hier te lande, te Naarden, alwaar, door de samenwerking tusschen onze en de Tsjecho-Slowaaksche Regeering, een mausoleum werd opgericht en 7 Mei 1937 officieel ingewijd. Op 3 April 1938 had aldaar een plechtige herdenking, door Tsjechische en Nederlandsche vereerders, van Comenius' geboortedag plaats. Omtrent de Staatkundige beteekenis van Bohemen enkele bijzonderheden.

Reeds in den aanvangstijd van de Habsburgsche glorie (einde 13e eeuw) was Bohemen de krachtigste mogendheid in Midden-Europa. De macht van den Boheemschen Koning breidde zich uit over Oostenrijk, Stiermarken, Karinthië en Kraïn; zelfs (midden 14e eeuw) over de Neder-Lausitz (N.W. van Dresden) en Silezië. Toen was de Koning van Bohemen één van de 7 kiesgerechtigden voor de verkiezing van den Romeinschen Keizer (Duitsch Keizer). Tot dat kiescollege behoorden verder de Aartsbisschoppen van Mainz, Trier en Keulen, de Paltsgraaf „bei Rhein", de Hertog van Saksen-Wittenburg en de Markgraaf van Brandenburg.

Gedurende geruimen tijd was Bohemen met Hongarije vereenigd (1490—1620), waardoor de (door de overwinning bij Belgrado bevochten) veiligheid van Midden-Europa tegen de bedreigingen der Turken verzekerd was.

Bohemen was overwegend protestantsch. Met de overwegend Roomsch Keizerlijke regeering leidde zulks tot wrijvingen, welke kenschetsend waren voor het karakter der eerste periode (1618—1623) van den dertigjarigen oorlog. De Bohemers zetten den Keizer (Ferdinand II) als Koning der Bohemen af en kozen als zoodanig den jongen Keurvorst van de Palts, die als Frederik V tot koning van Bohemen werd gekroond. Zijn glorie duurde echter slechts kort.

De slag op den Wittenberg (Nov. 1620), waarin de nieuw gekozen Koning werd verslagen, maakte feitelijk aan de groote macht van Bohemen een einde. Frederik werd door den Keizer afgezet, in den Rijksban gedaan, vluchtte naar de Nederlanden, van waar hij — ten behoeve van den strijd voor het protestantisme — herhaaldelijk steun had ontvangen.

Na den vrede van Praag (1635) verminderde de beteekenis van Bohemen voor Midden-Europa. Van een toonaangevende mogendheid werd Bohemen de volgboot van een, steeds grooter wordend staatsschip: het werd hoe langer hoe meer aan Oostenrijk getrokken en kwam in de zich vormende federatieve monarchie op een lagere plaats. Daarentegen nam de beteekenis van Polen sterk toe; ook in den strijd tegen de Turken, waarin de Poolsche Koning Johann Sobiesky door (en na) het ontzet van Weenen (1683) een tijdlang de leiding had.

Terloops zij hier vermeld, dat ook Polen's glorie taande en dat dit land, hetwelk zoozeer de Fransche belangstelling had getrokken (Lodewijk XV wist zijn schoonzoon, Stanislaus Laszinski, tot Koning van Polen te doen verkiezen) onderging in de voortdurende oorlogen, welke Oost-Europa teisterden tijdens het opkomen van de macht van Rusland en Pruisen en de liquidatie van den Zweedschen invloed (na den dood van Karel XII).

Bij een eerste (1772), een tweede (1793) en een derde (1795) deeling van Polen werd het eens zoo aanzienlijke rijk tusschen Rusland, Oostenrijk en Pruisen verdeeld, waarbij het grootste deel (2/3 van de oppervlakte, ½ van het inwonertal) aan Rusland kwam. Bij den vrede van Tilsit (1807) werd door Napoleon I een klein gedeelte zelfstandig gemaakt als „Hertogdom Warschau", aan hetwelk Oostenrijk, bij den vrede van Weenen (1809) West-Galicië moest afstaan. Doch dit hertogdom Warschau verdween als zoodanig weer van de kaart van Europa, toen [bij het Verdrag van Weenen (1815)] het grootste deel als een „Koninkrijk Polen" aan Rusland werd toegewezen.

De pogingen van de Polen om het Russische juk af te schudden (de revoluties van 1830—'32 en in 1863) werden door de Russen met klem en groote wreedheid onderdrukt.

Aldus bleef de toestand in het gebied der Tsjechen en der Polen, totdat, na het einde van den grooten wereldoorlog, die beide staten weder als zelfstandige republieken in de rij der mogendheden werden herplaatst.

Wat nu verder Tsjecho-Slowakije betreft, willen wij wijzen op de moeilijkheden tusschen de Tsjechen en de Duitschsprekenden, welke intusschen niet van heden of gister zijn!

De invloeden van den strijd om de macht in het Duitsche Rijk tusschen de Habsburgers en de Beiersche Dynastie en ook nog andere invloeden hebben niet nagelaten de Tsjechen te treffen. In algemeenen zin genomen, bleef de toestand deze, dat zij (hoewel de Keizer van Oostenrijk den titel van Koning van Bohemen bleef voeren) als overwonnenen een onderdeel van den nationaliteitenstaat Oostenrijk bleven en ook daarvan den druk ondervonden. Eerst door de stichting van de Republiek in 1918 kwamen de Tsjechen onder dien druk uit.

Met die stichting is in dat deel van Midden-Europa een toestand ontstaan, welke zeer typeerend is voor zulke omwentelingssituaties.

(„Ik Zal Handhaven") **(Vorig bericht 3209 A.)**

A. **ENGELAND. — Sir John Simon's rede van 27 Augustus '38. - Commentaren. —**
Parijs: Te Parijs is men zeer blij met de rede van Simon. Men had overigens niets anders verwacht. Het Fransche ministerie van Buitenlandsche Zaken was vooruit ingelicht over den inhoud van de rede.

Praag: De rede van Simon heeft een uitstekenden indruk gemaakt. In politieke kringen ziet men er een bewijs in, dat Engeland zijn werk tot bevestiging van den vrede blijft voortzetten. Men is het ook eens over wat hij over de persoonlijkheid van Runciman gezegd heeft.

Berlijn: Onder den titel „Simon voor een vredelievende oplossing", schrijft de Deutsch Allgemeine, dat de rede nogmaals heeft onderstreept, dat de buitenlandsche politiek van Chamberlain op het behoud van den vrede gericht is en dat zij weer met nadruk herhaalt, dat oorlog nooit geheel onvermijdelijk is.
De pers heeft over 't algemeen een sarcastischen toon aangeslagen.

Rome: Te Rome is men zeer onder den indruk van de vredelievende rede van Simon. Men hecht vooral groote beteekenis aan wat Simon zeide omtrent Engelands houding in geval het tot een conflict mocht komen over de Tsjechische quaestie en verheugt zich over de wijze waarop Engeland, bij monde van zijn minister, nogmaals zeide geen bezwaar te hebben tegen een vriendschappelijke betrekking met die staten, welke een volkomen andere binnenlandsche politiek voeren. **(Vorig bericht 3409 I.)**

B. **TOONEEL. — Openluchtspel op Elswout - „Eenheid door Oranje". —**
Op het mooie landgoed Elswout, aan de grens van Haarlem, werd in den avond van 26 Augustus de eerste uitvoering gegeven van dr. Ludwig Berger's historisch openluchtspel „Eenheid door Oranje", waarvoor dr. Anton van Duinkerken de prologen en den epiloog schreef. Voor deze tooneelgebeurtenis, die verband houdt met de viering van het veertigjarig regeeringsjubileum van onze Koningin en die door het Bloemendaalsche Oranjecomité uitmuntend werd voorbereid, bestond groote belangstelling, o.a. door den Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland, mr. dr. A. baron Röell en den burgemeester van Bloemendaal, jhr. mr. C. J. A. den Tex.
Het spel stond onder leiding van Eduard Verkade.
Een groep uitgezochte acteurs en actrices, bijgestaan door een rijke figuratie, welke door verschillende vereenigingen van Bloemendaal, Overveen en Aerdenhout werd geleverd, vertolkte levendig en kunstzinnig het verhaal van Holland in nood, van den admiraalszoon Engel de Ruyter en freule Marie Anne van Beverweert, die elkanders liefde wonnen, en van de stoere rivalen Tromp en De Ruyter, die elkaar na hevige vijandschap de vriendenhand reikten. De epiloog, die het verleden aan Wilhelmina's roemrijk jubileum verbindt, maakte een diepen indruk.
(De Tijd) **(Vor. ber. Tooneel 2815 A.)**

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — Vreemdelingen. - Toelatingsbesluit gewijzigd. —**
Op 27 Aug. '38 is een Koninklijk Besluit afgekondigd, waarbij het toelatingsbesluit voor Nederlandsch-Indië is gewijzigd. Hierdoor kan een vergunning tot ontscheping worden geweigerd aan die vreemdelingen, van wie niet vaststaat, dat zij naar hun geboorteland of land van herkomst kunnen terugkeeren.
(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Vreemdelingen 3049 C.)**

D. **VEREENIGDE STATEN. — Een boodschap van Cordell Hull. —**
Cordell Hull heeft een verklaring gepubliceerd, waarin hij de aandacht vestigt op den tienden verjaardag van het Briand-Kellogg pact. Hij noemt alle onderteekenaars, ook Duitschland, Italië en Japan. Verder verklaart hij, dat het zeer tragisch is, dat, hoewel de ondervinding heeft geleerd, dat zelfs geen overwinnaar iets in een oorlog kan winnen, toch in sommige deelen van de wereld wordt gestreden en conflicten onzegbare ellende brengen aan millioenen, terwijl in andere deelen van de wereld de oorlogsgeest wordt geëerd. Van het al of niet nakomen van de plechtige beloften van tien jaar geleden hangt het bewaren van alles wat waarde heeft af.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Cordell Hull 3397 B.)**

E. **GROOT-DUITSCHLAND. — Schuld gestegen. —**
De totale schuld van het Duitsche rijk bedroeg ult. Juni (zonder RM. 61.2 millioen „Anleihe-ablösungsschuld" zonder uitlotingsrecht) RM. 22.45 milliard tegen RM. 21.59 milliard einde Mei en RM. 20.74 milliard einde April.
De buitenlandsche schulden verminderden door de maandelijksche aflossingen op de Dawes- en Youngleening en door de nieuwe verzwakking van buitenlandsche valuta in totaal met RM. 5.3 tot RM. 1304.1 millioen. (Berl. Börsen Ztg - Keesings Fin. Archief)
(Vorig bericht 3319 D.)

F. **AUTOMOBILISME. — Het wereldsnelheidsrecord van Kapt. Eyston. —**
Op schitterende wijze is de Engelsche coureur kapt. G. E. Eyston te Bonneville er in geslaagd op 28 Aug. '38 het absolute snelheidsrecord voor automobielen, hetwelk hij reeds in November 1937 met een gemiddelde snelheid van 502.1 km. had gevestigd te verbeteren en te brengen op 556.010 km. per uur.
Reeds op 24 Augustus had hij een poging gedaan. Hij had toen met zijn 6000 pk. Thunderbolt een gemiddelde snelheid van 558.606 km. gemaakt, maar, kapt. Eyston had geweldigen tegenslag, toen bleek, dat op den terugweg het electrische tijdopnemersapparaat niet had gefunctionneerd, zoodat het record niet kon worden erkend. (Telex-A. N. P.) **(1944 B.)**

30 AUGUSTUS 1938

G. **NEDERLAND. — Het 20-jarig bestaan van den Bijzonderen Vrijwilligen Landstorm. —**
In de zalen van den Dierentuin te Den Haag is op 27 Augustus een groote herdenkingssamenkomst gehouden van den Bijzonderen Vrijwilligen Landstorm, een huldigingssamenkomst in verband met het 20-jarig bestaan van den B.V.L.
Het woord werd achtereenvolgens gevoerd door minister dr. H. Colijn, den eerevoorzitter van de Nationale Landstorm Commissie; prof. mr. P. J. M. Aalberse, oud-minister van Arbeid in het Eerste Kabinet-Ruys de Beerenbrouck, dat den stoot gaf tot oprichting van den Bijzonderen Vrijwilligen Landstorm; minister H. van Boeijen, minister dr. J. J. C. van Dijk, jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude, oud-minister van Waterstaat en den inspecteur van den B.V.L. den generaal H. de Iongh.
De verschillende sprekers gaven een overzicht van het ontstaan van den Bijzonderen Vrijwilligen Landstorm, van het optreden en van het doel en streven.
De heer Aalberse ging in gedachten terug naar de zorgvolle week van 10—17 November 1918, toen een beroep op den B.V.L. gedaan moest worden, hij herinnerde aan de huldiging van de Koningin op 18 November van dat jaar en sprak daarna over het huidige regeeringsjubileum.
Jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude memoreerde de paraatheid van den B.V.L. om in tijden van gevaar pal te staan voor H. M. de Koningin, onder de leuze: „Ik zal handhaven".
De generaal-majoor De Iongh hield als inspecteur een toespraak, waarin hij zei, dat de B.V.L. heeft te voorkomen, dat de grondslagen, waarop ons volk berust, worden ondermijnd. De B.V.L. is en blijft paraat tot heil van Koningin en Vaderland.
In den middag had het defilé van den B.V.L. voor H.M. de Koningin plaats. (Het Vaderland) **(3102 G.)**

A. LUCHTVAART. — Engeland. - Nieuw verkeersvliegtuig. —

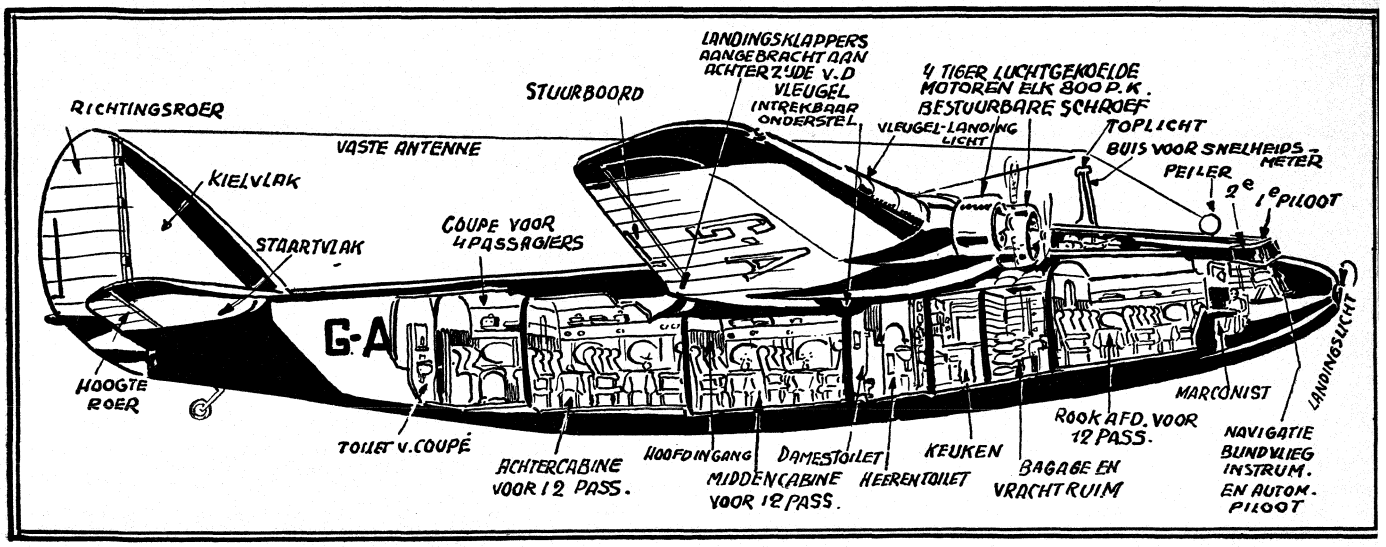

Doorsnee-teekening van de „Ensign", het nieuwe luxueuze Engelsche verkeersvliegtuig.

B. ITALIE. — Financieele en Monetaire toestand. - Granen. —

Van het Italiaansche Consulaat te Amsterdam ontvingen wij een exposé over den huidigen monetairen en financieelen toestand van Italië.

De goudreserve bedraagt thans 4 milliard lire. Erkend wordt, dat dit geen groot cijfer is, maar dat het geruststellend werkt. In het exposé worden verder met kracht de geruchten tegengesproken, dat tot een nieuwe devaluatie zou moeten worden overgegaan. De vroegere koersdaling van de lire wordt geheel toegeschreven aan invloeden van buiten af, n.l. door het mislukken van het z.g. goudblok. Opgemerkt wordt, dat na 18 maanden de kosten van levensonderhoud nauwelijks met de helft der waarde zijn gestegen, dan overeenkomt met de koersdaling van de lire. In werkelijkheid is de waarde van de lire met 41% gedaald, maar daartegenover zijn de prijzen slechts met ongeveer 20% gestegen.

Herinnerd wordt aan de verandering, die er 3 maanden geleden in de toeristenlire heeft plaats gevonden. Om 100 lire te koopen, is n.l. thans een geringer aantal Fransche of Belgische francs, ponden of marken noodig. Zulks is als het eenige middel te beschouwen om de begunstiging van het toeristenverkeer onveranderd te handhaven. Er dient echter te worden vastgesteld, dat deze bepaling van den lageren koers der toeristenlire in geen enkel opzicht verband houdt met de waarde van de valuta op zich zelf.

Wat de geldcirculatie betreft, deelt de Groote Fascistische Raad, die de hierboven bedoelde inlichtingen heeft verschaft, mede, dat deze thans lire 16½ milliard bedraagt. Niettegenstaande in October 1936 de lire met 41% in verhouding tot het goud is gedaald, is dus de circulatie in veel geringere mate gestegen, hetgeen dan ook volgens het exposé blijkt uit de vergelijking met het cijfer dateerende uit den tijd voor de inneming van Abessynië. Ofschoon er tot nu toe geen positieve cijfers daaromtrent beschikbaar zijn, meent men niet ver van de waarheid af te zijn, indien men de circulatie van toenmaals schat op 13 à 14 milliard lire.

Omtrent de inkomsten van den Staat wordt opgemerkt, dat deze in het tijdvak van Februari 1937 tot Februari 1938 met 17% zijn gestegen vergeleken met hetzelfde tijdvak van het voorafgaande jaar. Men ziet hierin een aanwijzing, dat het economische leven van het land een impuls heeft gekregen, maar er wordt aan toegevoegd, dat eenige belastingen zijn verhoogd. In dit verband worden de zegelrechten genoemd.

In herinnering wordt gebracht, dat de uitgaven voor den oorlog werden besteed uit de kapitaalafgifte van 10% en uit een verplichte leening van 5% van het kapitaal der reserves van maatschappijen. Het exposé besluit met de vaststelling, dat het critieke punt thans reeds is overwonnen.

Granen. — Productie en import (× 100.000 K.G.):

	1936	1937	1938
Productie	61.000	76.000	60.000
Import	5.000	1.500	—

(Consulaat v. Italië) **(Vor. ber. Financiën 2990 E.; Econ. Toestand 3331 D.; Devaluatie 2484 C.)**

C. VEREENIGDE STATEN. — Nota aan Mexico. —

Het departement van Buitenlandsche Zaken heeft den tekst van de nota gepubliceerd, welke de regeering der Ver. Staten 22 Aug. '38 heeft gezonden aan de regeering van Mexico in zake de onteigening van de landbouwterreinen, welke het eigendom waren van Amerikaansche staatsburgers.

In deze nota ontzenuwt Cordell Hull van internationaal standpunt gezien de argumenten, welke in de nota van Mexico naar voren werden gebracht. Vervolgens stelt hij voor door een gemengde commissie de hoogte van de schadeloosstelling te doen schatten. In geval van meeningsverschil moet de zaak worden voorgelegd aan een onpartijdig scheidsgerecht.

(Telex-A. N. P.)

D. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers - Plannen tot indeeling in Kantons - President Benesj ontvangt Sudeten-Duitsche afgevaardigden. —

Ondanks alle moeite, welke men zich vooral van Engelschen kant getroost om een minnelijke regeling te treffen in zake het minderhedenprobleem in Tsjecho-Slowakije, stijgt daar de spanning tot een bedenkelijke hoogte. Terwijl lord Runciman en zijn medewerkers druk confereeren, teneinde een basis te vinden voor een vergelijk, worden de tot dat doel aangewende pogingen sterk gedwarsboomd door de houding der Duitschers.

De Tsjechoslowaaksche regeering heeft het plan opgevat het land in Kantons of Joepa's in te deelen. De historische grenzen, welke de republiek verdeelden in Bohemen, Silezië, Moravië, Slowakije en Karpathen-Rusland, zullen daardoor vervallen en het land zou worden verdeeld in 25 kantons, over welker grenzen onderhandeld zal worden tusschen de verschillende bevolkingsgroepen.

Reeds thans kan worden gezegd, dat acht kantons een groote Duitsche meerderheid zullen hebben, en drie daarvan zelfs een vrijwel uitsluitend Duitsche bevolking. Drie kantons hebben een Hongaarsche meerderheid, één een Poolsche en één een Roetheensche. De andere 12 worden tusschen de Tsjechen (in Bohemen en Moravië) en de Slowaken verdeeld, in de verhouding van 7 : 5.

De Duitsche bevolking op Tsjechisch gebied en anderzijds de Tsjechische bevolking op Duitsch gebied krijgen de garanties, welke in het reeds bekende minderhedenstatuut zijn neergelegd, de kantons krijgen een vèr-gaand zelfbestuur, en de benoeming der ambtenaren in de verschillende kantons geschiedt in verhouding tot de bevolkingsgroepen, zoodat bijvoorbeeld in de geheel Duitsche kantons uitsluitend Duitsche ambtenaren worden benoemd.

Op 30 Augustus heeft president Benesj afgevaardigden van de Sudeten-Duitsche partij, n.l. Kundt en

Sebekovsky, bij zich ontvangen. Het is geen gewoon verschijnsel, dat de president der republiek zich zoo direct met de onderhandelingen inlaat. Ongetwijfeld kan men er bewijzen in zien voor den ernst van den toestand. Tegelijkertijd geeft dit onderhoud reden tot hoop — ingrijpen van Benesj is reeds meermalen met succes bekroond.
(Telex-A.N.P. - Telegraaf - N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. 3410 A.; Benesj 3278 B.)

31 AUGUSTUS 1938

A. ENGELAND. — Kabinetsraad - Tsjechische kwestie. —
De Engelsche regeering heeft op 30 Augustus in een speciaal bijeengeroepen vergadering, waarbij achttien van de twee-en-twintig kabinetsleden aanwezig waren, belangrijke besluiten betreffende haar beleid in de Tsjechische kwestie genomen. Tengevolge daarvan kan de volgende ontwikkeling tegemoet worden gezien:
1. Sir Nevile Henderson, de Britsche gezant, zal op 31 Augustus naar Berlijn (wij gaven op pag. 3410 A abusievelijk als standplaats Praag in plaats van Berlijn) terugkeeren, in het bezit van nieuwe instructies;
2. Hij zal geen onderhoud met Hitler zoeken, noch hem eenig document overhandigen, maar afwachten of er nieuwe onderhandelingen tusschen Praag en de Sudeten-Duitschers worden aangeknoopt en of de Sudeten-Duitschers bij die onderhandelingen een meer tegemoetkomende houding aannemen;
3. Komt het niet tot onderhandelingen of blijkt het der Engelsche regeering, dat de houding der Sudeten-Duitschers geen hoop op een oplossing biedt, dan zal de Britsche gezant opdracht krijgen zijn in petto gehouden instructies uit te voeren;
4. De gezant zal dan naar alle waarschijnlijkheid de Duitsche autoriteiten en wellicht Hitler persoonlijk nogmaals, en dezen keer op onmiskenbare wijze, op de gevolgen van een gewelddadig ingrijpen attent maken. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Sudeten-Duitschers 3419 D.; Lord Runciman 3410 A.)

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Kerkstrijd - Herderlijke brief in Katholieke kerken voorgelezen. —
Op 28 Augustus is in alle Katholieke kerken in Duitschland een herderlijke brief voorgelezen, die op de conferentie der bisschoppen te Fulda is opgesteld. Na een opsomming te hebben gegeven van alle aanvallen, waarvan de Katholieke kerk en de Katholieke godsdienst in het Derde Rijk doelwit zijn, besluit de brief met te eischen, dat deze strijd tegen het Christendom een einde neemt.
In den brief wordt verklaard, dat de aanvallen op de kerk vijandiger en heviger zijn dan ooit. De oogmerken, die met deze aanvallen worden nagestreefd, aldus gaat het schrijven voort, zijn de Katholieke kerk te verdrukken, haar te verzwakken en het volk er van af te keeren, en vooral het christendom uit te roeien en een geloof ingang te doen vinden, dat niets gemeen heeft met het geloof aan God en het eeuwige leven.
Met een toespeling op de kwestie met mgr. Sproll, den bisschop van Rottenburg, vervolgt de brief, dat men van een Duitsch bisschop durfde eischen, dat hij zijn bisdom verliet. Daar hij teruggekeerd was, hield men bijeenkomsten tegen hem en werden daden van geweld gepleegd, die ongehoord laag waren. De Duitsche bisschoppen moeten duchten in de naaste toekomst te worden overgeleverd aan aldus stelselmatig opgehitste massa's. Men vreesde niet op een grievende wijze de persoonlijke eer van den H. Vader aan te tasten. Wij Duitsche bisschoppen, zullen onze rijen meer en meer aaneensluiten, getrouw geschaard rond dengene, die wegens ons lijdt.
De Duitsche bisschoppen verdedigen zich tegen het verwijt, dat de nationaal-socialisten tot hen richten, dat zij zich zouden onttrekken aan de nationale gemeenschap, dat zij zich zelf buiten deze gemeenschap sluiten. Zij betoogen, dat zij haar tenvolle erkennen, evenals den staat in zijn nieuwen vorm, maar voegen hieraan toe, dat zij nooit zullen toestemmen in het geweld aandoen aan hun geloofsovertuiging, aan beperkingen der rechten van de kerk, of aanvallen op hun moed en karaktervastheid om een wit voetje te krijgen, of eenvoudig geduld te worden. (De Maasbode - Tijd)
(Vor. ber. Kerkstrijd 3409 B.)

C. ENGELAND. — Slot van de zaak-Sandys. —
De voorzitter van het Lagerhuis heeft 18 Juli '38 zijn beslissing meegedeeld nopens de door overste Heneage en Winston Churchill ingebrachte bezwaren tegen het oordeel der commissie, die geconstateerd had, dat door het dagvaarden van den afgevaardigde Sandys het speciale militaire tribunaal een inbreuk had gemaakt op de privileges van het Huis. De voorzitter zeide, dat uit de nieuwe inlichtingen, die genoemde afgevaardigden hem hadden verstrekt inderdaad gebleken was, dat de leden van het militaire tribunaal noch afzonderlijk noch collectief iets van de dagvaarding van den afgevaardigde Sandys hadden geweten. Aangezien in het oordeel der commissie echter geen enkele blaam was uitgesproken over iemand afzonderlijk, had spr. besloten, dat het beste was om de zaak te laten zooals zij was, omdat klaarblijkelijk een ander hooggeplaatst officier, die geen lid was geweest van het tribunaal, op eigen houtje den voorbereidenden maatregel had genomen om Sandys te dagvaarden.
Chamberlain zeide, dat aan deze betrekkelijk onschuldige zaak nu wel genoeg nationalen tijd verdaan was, zoodat hij het Huis verzocht zich bij het oordeel van den voorzitter neer te leggen. Sir Archibald Sinclair nam hiermee genoegen, maar Atlee en andere arbeidersafgevaardigden kwamen er tegen op en Atlee stelde voor het rapport aan de commissie terug te zenden omdat er in elk geval geconstateerd was, dat door een militair tribunaal een fout was begaan, terwijl nu bleek, dat de leden er part noch deel aan hadden gehad en het Huis in de motiveering van de aanneming van het rapport dus misleid was.
Het Huis heeft hierna de zaak voorloopig laten rusten.
(N. Rott. Crt.) **(Vorig bericht 3333 B.)**

D. NEDERLAND. — Koninklijke onderscheidingen. —
Ter gelegenheid van den verjaardag van H. M. de Koningin zijn ook dit jaar vele onderscheidingen verleend, o.a.:
Mr. W. L. Baron de Vos van Steenwijk, voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal te 's-Gravenhage heeft de hoogste onderscheiding van het jaar verkregen.
Hem is n.l. het Grootkruis in de Orde van den Nederlandschen Leeuw verleend.
Bevorderd zijn tot commandeur in de Orde van den Nederlandschen Leeuw:
Prof. mr. P. J. M. Aalberse, minister van Staat, oud-minister van Arbeid en van Arbeid, Handel en Nijverheid, lid van den Raad van State;
Jhr. mr. D. J. de Geer, minister van Staat, oud-minister van Financiën en van Binnenlandsche Zaken, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal;
Dr. F. E. Posthuma, oud-minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, voorzitter van het Centraal Instituut tot bevordering van het Normale Handelsverkeer tusschen Nederland en andere landen;
Jhr. mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië en
Mr. L. J. A. Trip, president van De Nederlandsche Bank N.V. te Amsterdam. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. 2923 A.; Onderscheidingen 3166 B.)

E. 's-GRAVENHAGE. — Begrooting 1939. —
In de op 25 Augustus verschenen ontwerp-gemeentebegrooting voor 1939 deelen B. en W. van 's-Gravenhage aan den gemeenteraad mede, dat zij er in geslaagd zijn een sluitende begrooting te kunnen aanbieden, zonder belastingverhooging en zonder gebruik te maken van reserves. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Begrooting 1939 E.)

F. GROOT-DUITSCHLAND. — De Oekraine - Benoeming van een Führer. —
Alfred Rosenberg, die zich voor de Oekraine zeer interesseert, heeft besloten voor dit gebied een „Führer" te benoemen. Voorloopig zal deze Führer te Berlijn blijven. Hij wordt uit de te Berlijn aanwezige Oekrainers gekozen. (Telex-A.N.P.)

G. FRANKRIJK. — Ministerraad keurt Arbeidswet goed. —
De ministerraad was op 30 Augustus bijeen. Na afloop werd een communiqué gepubliceerd. Hierin wordt gezegd, dat de heer Georges Bonnet allereerst een uiteenzetting gegeven heeft over den internationalen toestand, alsmede van de aan de Fransche diplomatieke vertegenwoordigers in het buitenland gezonden instructies. Een en ander werd door alle leden der regeering eenstemmig goedgekeurd.
Voorts heeft de president van de republiek een decreet onderteekend, waaronder alle ministers tevens hun handteekening hebben geplaatst, en dat betrekking heeft op de wijziging in het arbeidsregime. In dit verband mag worden opgemerkt, dat het decreet in

kwestie eigenlijk niet meer dan een ministerieel besluit is, aangezien de periode, gedurende welke de regeering krachtens de volmachtenwet met decreten mocht regeeren, sedert 31 Juli j.l. is beëindigd.

Art. 1 bepaalt, dat de regeering in alle bedrijven, die voor de nationale verdediging of de openbare diensten werken, overuren mag laten verrichten, waarvan het aantal door den minister van Arbeid wordt vastgesteld.
Het gouvernement zegt besloten te zijn, van dit recht ten volle gebruik te zullen maken. Of hieronder ook enkele groote bedrijven, zooals b.v. de spoorwegen, zullen vallen, is vooralsnog niet bekend, doch lijkt niet onwaarschijnlijk.
In art. 2 wordt gezegd, dat in alle andere bedrijven, dus die niet voor de nationale verdediging werken, de minister van Arbeid de overuren, die reeds bij vroeger genomen decreten waren toegestaan, nog met een contingent van 100 uur per jaar kan verhoogen, onder voorwaarde echter, dat er geen voldoende werklooze vakarbeiders gevonden kunnen worden om aan de behoeften der bedrijven tegemoet te komen. Dit decreet treedt onmiddellijk in werking.
Een ander besluit, dat de diverse formaliteiten, verbonden aan het verkrijgen eener vergunning voor het maken van overuren vereenvoudigt en conform aan de bestaande wetgeving eerst aan den nationalen economischen raad alsmede aan de patroons- en werknemersorganisaties voor advies moet worden voorgelegd, zal eerst over circa vijf weken van kracht kunnen worden.
Ten slotte is besloten wat betreft de door Daladier aangekondigde vergoeding voor de overuren een wetsontwerp bij het parlement in te dienen, aangezien slechts door een wet de desbetreffende bepalingen in de collectieve arbeidscontracten, gewijzigd kunnen worden. (Telegraaf)

(Vor. ber. Arbeidswet 3162 C.; Werktijden 3408 E.)

A. **DANZIG. — Poolsche minderheid. —**
Danzig heeft de laatste dagen weer eens de aandacht gevraagd door de incidenten, welke er plaats vinden tengevolge van de onderdrukking van de Poolsche minderheid, zich o.m. uitend in het verbod van zeven Poolsche dagbladen. Aanleiding hiertoe werd genoemd gebleken vijandigheid ten opzichte van leiders en figuren van Danzig.
Te Gdynia en andere Poolsche steden is het tot groote demonstraties gekomen, waarin tegen de Nazileiders in Danzig zeer felle resoluties werden aangenomen en waarin zelfs geëischt werd, dat zoo noodig de Poolsche regeering zou ingrijpen.
Van Duitsche zijde is reeds krachtig geprotesteerd tegen de Poolsche actie en de Danziger senaatspresident Greisner heeft verklaard, dat de berichten over mishandeling van Polen niet met de werkelijkheid zouden overeenstemmen. Maar van Poolsche zijde denkt men er anders over en de Commissaris-Generaal van Polen heeft van den Senaat van Danzig geëischt, dat de schuldigen zullen worden gestraft en dat de Poolsche bevolking in Danzig een veiligheid zal worden verzekerd, welke de basis zal vormen voor een gunstige ontwikkeling der Poolsch-Danzigsche betrekkingen.
(N. Rott. Crt. - N. v. h. Noorden - Telex-A.N.P.)

(Vor. ber. Danzig-Polen 2544 C.)

B. **ITALIE. — De Fascistische Partij en de Katholieke Actie. —**
De overeenkomst tusschen den secretaris der fascistische partij en den voorzitter der Katholieke Actie schijnt geen einde te hebben gemaakt aan het meeningsverschil over de rassenkwestie tusschen zekere fascistische kringen en de Katholieke Actie.
De „Regime Fascista" schrijft in een hoofdartikel: „Men heeft gezegd, dat wij, indien wij ware Katholieken zijn, zonder bespreking moeten aanvaarden wat de Paus over het rassenvraagstuk zegt. Wij herhalen, dat dit vraagstuk niet religieus, maar politiek is en in politieke zaken gehoorzamen wij den Duce, die een voortdurende verantwoordelijkheid en een gezag heeft, die anderen niet bezitten".
(Regime Fascista - De Tijd)

(Vor. ber. 3405 C.; Rassenkwestie 3396 D.)

C. **CHINA. — Conflict met Japan. - Veldslag aan de Jangtse. —**
Fel wordt er gevochten aan het front van de Jangtse. De slag, die wellicht voor Hankau van beslissende beteekenis zal zijn, is thans in volle hevigheid ontbrand. Een troepenmacht van 400.000 Chineezen verzet zich krachtig tegen 100.000 Japansche soldaten, die van verschillende punten naar Hankau oprukken. De Chineezen hebben verscheidene tegenaanvallen ondernomen, doch van een beslissing in dezen strijd is op het oogenblik nog geen sprake. De Japanners blijken inmiddels wel aanmerkelijke vorderingen gemaakt te hebben, want van Chineesche zijde geeft men toe, dat de verbindingen tusschen Hankau en Honkong, zoowel per trein al per vliegtuig, verbroken zijn.
Het verwoedst wordt er gevochten bij de 800 meter hooge Loesjanbergen (ten Westen van Kioekiang), waar de Japansche strijdkrachten de Chineezen van drie zijden aanvallen. (Telex-A.N.P.)

(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3409 E.)

1 SEPTEMBER 1938

D. **PALESTINA. — Terreur - Bomaanslag te Jaffa.**
Officieel wordt medegedeeld, dat bij een bomaanslag te Jaffa zestien Arabieren om het leven gekomen en dertig andere gewond zijn. Na den aanslag werd geschoten en met steenen gegooid. De woedende Arabieren deden aanvallen op den politiepost en de banken. Een Arabier werd doodgeschoten, toen de politie vuurde op een menigte, die een bankgebouw wilde bestormen. Troepen patrouilleeren door de stad, om plundering te voorkomen.
De toestand is iets rustiger geworden, doch men vreest nieuwe onlusten. Winkels en banken zijn voorloopig gesloten. (Telex-A. N. P.) **(V. b. 3401 D.)**

E. **SPANJE. — Burgeroorlog - Zeeslag in de Straat van Gibraltar - Regeeringstorpedojager zwaar beschadigd. —**
De José Luiz Diez, een torpedojager der Spaansche regeering, die eenige dagen geleden uit Le Havre was vertrokken, na daar gerepareerd te zijn, is op 27 Augustus de haven van Gibraltar binnengeloopen na een verwoed gevecht van twee en een half uur met oorlogsschepen der nationalisten in de Straat van Gibraltar.
Twintig man aan boord van de José Luiz Diez zijn gedood, terwijl 14 gewonden in het ziekenhuis van Gibraltar moesten worden opgenomen. De meeste slachtoffers zijn in het voorschip verdronken.
Het schip is klaarblijkelijk aangevallen door den kruiser Canarias en drie jagers der nationalisten, die voor de kust ter hoogte van Alicante zijn gesignaleerd. (Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Burgeroorlog 3409 D.)**

F. **FRANKRIJK. — Fransche boeren uit Italië uitgewezen. —**
De Italiaansche autoriteiten hebben op 27 Aug. '38 den burgemeester van Isola, een kleine grensgemeente in het departement der Zee-Alex Alpen, er van in kennis gesteld, dat de Fransche onderdanen, die in het Italiaansche deel van het dal van Chastillon grond bezitten, hun landerijen en boerderijen, die aan gene zijde van de grens zijn gelegen, binnen 48 uur onvoorwaardelijk moeten verlaten. Er is hun een termijn van een maand gesteld om te verhuizen, hun vee weg te voeren en den oogst binnen te halen. Indien binnen dezen termijn niet aan het bevel is voldaan, zullen de militaire autoriteiten het gebied bezetten.
De bevolking van Isola heeft een protest onderteekend, gericht aan den minister van Binnenlandsche Zaken, waarin de steun der regeering wordt geëischt. (Stefani) **(Vor. ber. Frankrijk-Italië 3390 B.)**

G. **HONGARIJE. — Szálassy, leider der Nationaal-Socialisten tot dwangarbeid veroordeeld. —**
Het Hof van Cassatie te Boedapest heeft op 24 Augustus het vonnis, dat tegen majoor Szálassy is uitgesproken, bevestigd. De leider van de Hongaarsche nationaal-socialisten zal dus drie jaar dwangarbeid moeten verrichten. (Agence Belga)

(Vor. ber. Nat.-Socialisten 3387 D.)

A. Dankwoord. —

H.M. de Koningin heeft op 31 Augustus 1938 de navolgende rede gehouden, welke door alle Nederlandsche zenders is uitgezonden:

Op den dag, waarop Ik voor 40 jaar krachtens de Grondwet na volbrenging van Mijn 18de levensjaar, de teugels van het bewind overnam van Mijne dierbare Moeder, die als Regentes tijdens Mijne minderjarigheid met zooveel staatsmanschap en wijsheid het schip van staat gestuurd had, gevoel Ik Mij gedrongen Mij rechtstreeks tot Mijn volk te wenden, teneinde het te danken voor het vertrouwen, dat het Mij geschonken heeft in die lange reeks van jaren, en voor de steeds over nieuw betoonde liefde en aanhankelijkheid.

Beide zijn Mij een bron van kracht geweest, vooral in bewogen tijden en in dagen van zorg en spanning. Zonder deze ware het Mij niet mogelijk geweest, Mijn taak te volbrengen.

Na het overlijden van Mijnen onvergetelijken Vader, toen Ik reeds als kind tot den Troon geroepen werd, gingen al spoedig Mijne oogen open voor de groote verantwoordelijkheid en de veel omvattende plichten, die Mij wachtten, en voor de hooge eischen, die aan Mijn ambt gesteld worden.

Op dien indrukwekkenden en nimmer door Mij te vergeten gang naar de Nieuwe Kerk in Amsterdam, alwaar Ik beëedigd en ingehuldigd werd, was Ik diep doordrongen van het tekort schieten van menschelijke wijsheid en van menschelijk willen en kunnen, en overtuigd dat in dit tekort niet anders dan door God zelf kon worden voorzien.

Het zij Ons gegeven de 40 jaar, die thans achter Ons liggen, in het licht van Zijn leiding te zien.

Dan welt als vanzelf een danktoon op uit Ons hart, voor uitkomst in zorgvolle tijden, voor onverwachte wending van ongunstige omstandigheden, voor zooveel, dat Ons bespaard bleef, naast het goede dat Ons deel werd.

H. M. DE KONINGIN

Op een dag als deze denk Ik meer dan ooit met dankbaarheid en weemoed terug aan den steun, welken Ik tijdens Ons huwelijk van de zijde van Mijn geliefden Echtgenoot bij de vervulling van Mijn taak mocht ondervinden, en tevens aan de hartelijke en onverflauwde belangstelling van Mijne Moeder en haar begrijpen van Mij met Mijne plichten en moeilijkheden, in één woord, van al wat Ik tot Haar bracht.

Met erkentelijkheid en waardeering gedenk Ik de bekwaamheid en toewijding van de raadslieden der Kroon, die in ernstige ja soms benarde tijden tot het bewind werden geroepen, die zich voor zulk een moeilijke en veel omvattende taak geplaatst zagen en ook heden nog zien. Ook gaat Mijn dank uit naar allen, die in trouwe plichtsbetrachting het Moederland of Nederland onder de keerkringen dienen of eertijds hun krachten aan dien dienst gaven. Onverschillig of zij een vooraanstaande dan wel een meer bescheiden plaats in den staatsdienst hebben ingenomen of nog innemen, zij waren en zijn allen van nabij of uit de verte Mijn medewerkers en hebben, ieder op zijne wijze, bijgedragen tot het welzijn van den Staat in het afgeloopen tijdperk.

Ongetwijfeld herinneren zich de ouderen onder Mijne toehoorders de rust en den toenemenden voorspoed, zoo hier als over zee, welke den tijd van het regentschap Mijner Moeder kenmerkten, gunstige omstandigheden, die voortduurden tot het uitbreken van den wereldoorlog, doch welke door deze gebeurtenis een plotseling einde namen.

De zorgvolle jaren van den wereldbrand, te midden waarvan ons gebied onzijdige maar daarom niet onbedreigde eilanden vormde, blijven steeds in het geheugen van hen, die ze medemaakten, voortleven. Nog altijd ondervinden de volken de gevolgen van dien noodlottigen strijd, niet het minst in het economisch leven, dat met zooveel bezwaren te kampen heeft bij zijn pogingen zich te herstellen.

Toch vormen deze gevolgen geen onoverkomelijken hinderpaal, die niet in de toekomst met bereidwilligheid en vereende krachten zou kunnen worden weggeruimd, opdat de zoo noodige rust en het vertrouwen terugkeeren en economische ontplooiing, gepaard gaande met verbetering van sociale omstandigheden, tot stand kome.

Mijn gedachten en warme deelneming gaan uit naar de velen, die door den nood der tijden zwaar getroffen zijn en wier geduld op zoo groote proef wordt gesteld.

Intusschen is het niemand gegeven met zekerheid in de toekomst te zien. Ik wil Mij hier dan ook beperken tot een woord, dat Ik wensch te richten tot de jongeren, die geroepen zullen worden in een volgend tijdperk op ieder gebied der maatschappij opbouwend werk te verrichten, onverschillig in welk deel van het Rijk.

Ik wensch hen te wijzen op de groote verantwoordelijkheid, die op hen rust, want van hun karakter, flinkheid, voortvarendheid, aanpassingsvermogen en helder inzicht, zal de terugkeer tot betere tijden in hooge mate afhankelijk zijn. Hun zal waarschijnlijk een zeldzame kans geboden worden te toonen wat hun vernuft en noeste arbeid vermogen voort te brengen.

De grondslagen waarop ons staatsbestel rust, en de hoogste en heiligste goederen, die door de eeuwen heen het onvervreemdbaar eigendom van ons volk zijn geweest, vormen een hechten bodem om die toekomst op te doen verrijzen.

Niet behoorend tot een omlijnden of afgesloten tijdkring, zijn zij evenzeer het erfdeel dier jongeren gelijk zij dat geweest zijn van de opeenvolgende geslachten die hun voorafgingen. Mits met vertrouwen en met oordeel toegepast, kunnen zij zich steeds verjongen en aanpassen aan de behoefte van den tijd, gelijken tred houdend met de ontwikkeling en ontplooiing van ons volk.

Met gerustheid in dit opzicht zie Ik in onze toekomst, nu Ik menigmaal getuige mocht zijn van de bereidwilligheid, den ernst en de geestdrift die het jongere geslacht bezielen voor de groote taak die het wacht.

Op het onafzienbare arbeidsveld, dat zal moeten worden ontgonnen, zie Ik in gedachten Mijne kinderen, ieder op eigen gebied, aan die taak medewerken, de idealen van hun tijdgenooten deelende, hen begrijpende en door hen begrepen.

Moge het Mijner Dochter gegeven zijn, wanneer Zij eenmaal tot den Troon geroepen wordt, met raad en daad door hen gesteund en door hun liefde en vertrouwen gedragen, Mijn geliefd Volk met wijsheid en beleid naar een gelukkige en voorspoedige toekomst te leiden.

U allen dankend voor Uw medeleven met Mij op dit hoogtij, onverschillig of gij in het Moederland, in Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao woont, dan wel in het buitenland toeft, besluit Ik met den wensch, dat deze herdenking het besef van ons aller samenhoorigheid moge verlevendigen en dat Wij ons bewust mogen zijn één te zijn in willen, streven en offervaardigheid waar het geldt de hoogste belangen van Volk en Rijk.

Dat God daartoe Uw en Mijn gemeenschappelijk streven met Zijn zegen krone!

(Vor. ber. Veertig-jarig Regeeringsjubileum pag. 3411—3416.)

De twee bronzen plaquetten (37 cm. diam.) aan de binnenzijde afgebeeld, zijn ontworpen en gemodeleerd door onze landgenoote, de beeldhouwster Connie Elsbach en worden het Gemeentebestuur van Amsterdam, ter plaatsing in het Raadhuis, aangeboden door Keesings Historisch Archief en Kunsthandel Fetter.

Plaat 1 stelt voor:

„Het schip van Staat", dat steeds koers houdt op de woelige baren, met in randschrift de lijfspreuk van den Vader des Vaderlands: „Saevis tranquillus in undis". Als allegorische voorstelling vindt men tusschen de woorden geplaatst: de zon, de sterren, het anker, het logboek en den zeekijker, symbolen van ons zeevaardersvolk.

Plaat 2 stelt voor:

De beeltenis van H. M. de Koningin. Op het fond: het Nederlandsche wapen. Randschrift: „Veertig jaren wijs beleid 1898—1938".

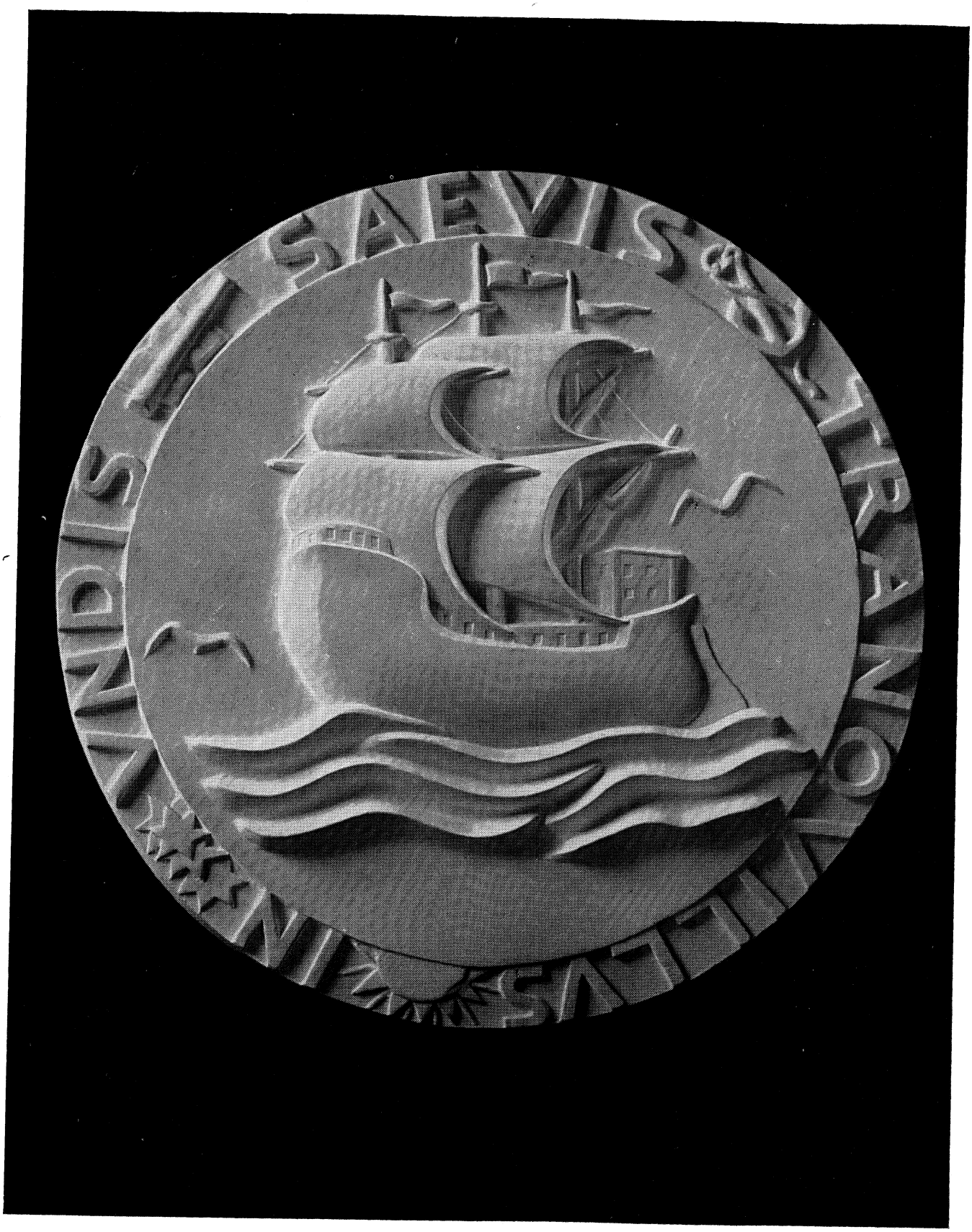
SOCIETE DES NATIONS

KONINGIN WILHELMINA 1898-1938 VEERTIG JAREN REGEERING
C. ELSBACH

A. **Algemeene gegevens. - Handelsrelaties.** —
Hieronder volgen eenige gegevens over Mandsjoekwo, die voor exporteurs naar dat land van belang kunnen zijn.

Land en Volk. —
Mandsjoekwo is gelegen in het Noord-Oostelijk gedeelte van het Aziatisch Continent. Het wordt begrensd door Mongolië in het Westen, Sovjet-Rusland en Korea in het Noorden en Oosten, en China, alsmede de golf van Liaotung en de baai van Korea, uitloopende in de Gele Zee, in het Zuiden. De oppervlakte bedraagt ruim 1.3 millioen km².
Het land wordt bestuurd door een Keizer, bijgestaan door eenige Raden, waaronder de Wetgevende Raad. De leden van dit lichaam worden éénmaal in het jaar voor den duur van één maand bijeengeroepen.
De bevolking telt rond 33 millioen zielen en bestaat hoofdzakelijk uit Chineezen. Verder treft men er Koreanen, Japanners, Russen en Mongolen.
Het volk belijdt verschillende Oostersche godsdiensten. Missies van de Roomsch-Katholieke, Engelsche en Deensche kerken werken er op bescheiden schaal.
De hoofdstad Hsinking telt thans 228.000 inwoners. Andere groote steden zijn Moekden (526.000), Harbin (419.000), Dairen (372.000), Antung (194.000), Kirin (143.000), Yingkow (140.000), Tsitsikar (96.000) en Fushun (89.000). In de zakenwereld bedient men zich van de Engelsche taal.

MANDSJOEKWO

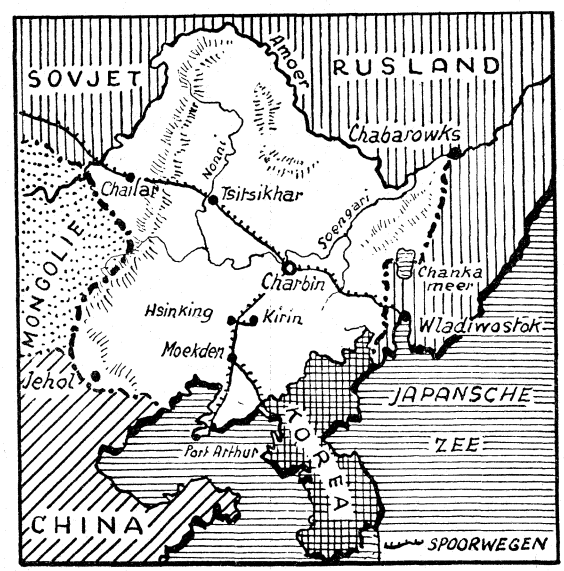

Maten, munt- en bankwezen.
Hoewel het oorspronkelijke maten- en gewichten-stelsel nog vaak in het binnenland wordt gebruikt, vindt in het buitenlandsch handelsverkeer het metrieke stelsel algemeen toepassing. Voor textielgoederen worden dikwijls Engelsche maten aangewend.
De munteenheid is de zilveren Mandsjoekwo Yen of Dollar, ter waarde van *f* 0.53, practisch vastgekoppeld aan de Japansche Yen en onderverdeeld in 10 Chiao, 100 Fen en 1000 Li. Er zijn bankbiljetten van M$ 100, 10, 5 en 1 benevens van 5 Chiao. Verder kent men nikkelen munten van 1 Chiao en 5 Fen en kopergeld ter waarde van 1 Fen en 5 Li.
De Centrale Bank van Mandsjoekwo is Staatsbank; zij treedt op als circulatiebank. De deviezenhandel geschiedt door particuliere bankinstellingen als de Yokohama Specie Bank, de Hongkong en Shanghai Banking Corporation, de National City Bank of New York en de Banque Franco-Asiatique.

Buitenlandsche handel. —
De handelsbalans is gedurende de laatste twee jaren in toenemende mate passief en vertoont het volgende beeld (cijfers in millioenen M$):

	1937	1936
Invoer	887	692
Uitvoer	645	603
Invoersaldo	242	89

De vermeerdering van het invoersaldo is voor een deel het gevolg van de grootere koopkracht van de boerenbevolking, die goede prijzen voor haar landbouwproducten behaalde, en voor een deel ook van de materialen, benoodigd voor den economischen en industrieelen opbouw van het land, benevens voor militaire doeleinden. Het laat zich aanzien, dat ingrijpende invoerrestricties tot een meer evenwichtige handelsbalans in het jaar 1938 zullen leiden.
De invoer betreft voornamelijk katoenen stukgoederen, ijzer en staal, machines en gereedschappen, voertuigen en schepen, ruwe katoen, electrische artikelen, katoenen manufacturen, wollen stukgoederen en jutezakken.
Verreweg het belangrijkste uitvoerproduct zijn soyaboonen. De uitvoer van dit product met inbegrip van soyakoeken en soya-olie beliep in 1937 meer dan 55 % van den totalen export. In het algemeen gesproken spelen de landbouwvoortbrengselen een groote rol in den uitvoer. Behalve de genoemde koeken en olie kunnen vermeld worden granen, grondnoten, andere boonen dan soyaboonen, steenkool, ijzer- en staalfabrikaten.
Japan is de grootste leverancier en tevens de grootste afnemer van de verschillende producten; zijn aandeel in den invoer bedraagt ruim 70 %, in den uitvoer ca. 40 % van het totaal. Andere belangrijke leveranciers zijn de Vereenigde Staten van Amerika, Britsch-Indië, China, Korea, Duitschland en Groot-Brittannië.
De uitvoer richt zich, na Japan, voornamelijk naar China, Duitschland, Korea, Vereenigde Staten van Amerika, Nederland en Groot-Brittannië.
Het handelsverkeer met Nederland vindt uitdrukking in de volgende cijfers:

(in duizenden M$)

	1937	1936
Invoer uit Nederland	1.527	631
Uitvoer naar Nederland	16.570	7.072
Uitvoersaldo	15.043	6.441

Nederland levert in hoofdzaak oliën, hars, gecondenseerde melk, geneesmiddelen, cacaoboter, chemische producten, papier en papierwaren.
Daarentegen betrekt Nederland soya-olie, soyaboonen, grondnoten en soortgelijke producten.
Nederlandsch-Indië levert in hoofdzaak suiker. Doordat de Mandsjoekwosche Regeering de bietencultuur krachtig bevordert, is een daling van den invoer van Indische suiker waarschijnlijk. Verder betrekt het land aardolieproducten. Het visscherijbedrijf in Dairen is gemechaniseerd en is een goede afnemer van petroleumproducten geworden.

Bepalingen betreffende den invoer. —
De Regeering past een uniform douanetarief toe met gelijke rechten voor goederen van alle herkomsten; het is systematisch ingedeeld in 12 hoofdstukken en omvat 1230 tariefposten. De rechten worden veelal geheven naar de waarde en varieeren doorgaans van 10 tot 40 %. Op verschillende goederen worden echter specifieke rechten geheven. Naast het gewone invoerrecht wordt nog een extra belasting geheven in den vorm van een „Flood Relief Surtax" ten bedrage van 5 % van het invoerrecht. Contingenteeringen in den gewonen zin des woords kent het land niet, doch de invoer wordt beperkt door deviezenrestricties, welke overeenkomen met die van Japan.

Handelsgebruiken. —
Offertes zijn bij voorkeur te maken c.i.f. Dairen in

Sterling of Amerikaansche $. Betalingen geschieden meestal contant tegen overgave van documenten.

Verkeer. —
Afgezien van de buitenlandsche scheepvaartondernemingen, onderhouden de Holland Oost-Azië Lijn van Rotterdam uit, en de Java-China-Japan Lijn in het Verre Oosten, een geregelden dienst op Dairen.
De snelste verbinding met Europa gaat over de Trans-Siberische Spoorwegen.
Het luchtvaartverkeer is, mede tengevolge van het Chineesch-Japansche conflict, practisch van geen beteekenis.

Consulaire ambtenaren. —
In Harbin is een Consulaat gevestigd, in Dairen een Vice-Consulaat. (Economische Voorlichting)
(Vor. ber. Bevolking 2270 C.; Bestuur 1631 B.; In- en Uitvoer 3239 I.)

2 SEPTEMBER 1938

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Henlein bij Hitler. —
Het Duitsche Nieuwsbureau meldt uit Berchtesgaden: De Fuehrer en von Ribbentrop hebben op 2 September op den Obersalzberg den leider der Sudeten-Duitschers Konrad Henlein ontvangen, die hen op verlangen van Lord Runciman op de hoogte moest stellen van den stand der onderhandelingen met de regeering te Praag. De Fuehrer nam met belangstelling van de uiteenzetting kennis. Er bleek in de beoordeeling van den toestand volkomen overeenstemming te bestaan.
Konrad Henlein, die nog den middagmaaltijd met den Fuehrer gebruikte, verliet in den namiddag den Berghof. (D. N. B.)
(Vor. ber. 3420 A.; Henlein 3291 G.)

B. TSJECHO-SLOWAKIJE. — De ontwikkeling der Sudetenduitsche kwestie. —
Nu er wat klaarheid is gekomen in de besprekingen over de positie der Sudeten-Duitschers, is het mogelijk een overzicht te geven van de verschillende stadia, welke in de afgeloopen weken werden doorloopen. Deze kunnen als volgt gerangschikt worden:
1e. De onderhandelingen tusschen de Sudeten en de regeering zijn vastgeloopen.
2e. Van drie kanten worden voelhorens uitgestoken. Runciman spreekt met de regeering en met Henlein's vertegenwoordigers, en ook de regeering stelt zich met hen in verbinding.
3e. Ashton Gwatkin gaat naar Londen en bespreekt er internationale, politieke en economische kwesties, verband houdend met het nieuwe minderhedenplan.
4e. President Benesj biedt het nieuwe plan aan, dat min of meer een schema van algemeene beginselen is en eenige denkbeelden van Runciman behelst.
5e. Kundt deelt mede, dat zijn partij dat plan niet kan aanvaarden, met het gevolg, dat het ook niet in een definitieven tekst wordt opgesteld en gepubliceerd.
6e. Kundt doet tegenvoorstellen.
7e. Henlein keert naar Tsjecho-Slowakije terug en weet, in hoever hij op steun van Duitschland kan rekenen voor zijn acht eischen. (Telegraaf)
(Vorig bericht 3424 A.)

C. ITALIE. — Joden van de scholen geweerd. —
De Italiaansche ministerraad heeft een decreet aangenomen, waarbij wordt verboden, dat Joden les geven aan scholen, welke op eenigerlei wijze onder contrôle van den staat vallen. Ook mogen deze scholen geen Joodsche leerlingen hebben.
De telling der Joden in Italië is bijna geeindigd. Tot nu toe zijn 84.000 Joden geïdentificeerd en men schat het totale aantal op ruim 85.000. Naar schatting zijn sedert 1919 20.000 Joden Italië binnengekomen en zij zullen dus volgens de nieuwe decreten Italië binnen zes maanden moeten verlaten. De meesten van hen zijn Poolsche Joden, anderen zijn Duitschers, Hongaren en Oostenrijkers. De meeste Joden, die het land zullen moeten verlaten, zijn werkzaam in den handel, op banken en in de vrije beroepen.
(Telex-A. N. P. - De Tijd)
(V. b. Anti-Semitisme 3144 C.; Rassenleer 3396 D.)

D. ITALIE. — Maatregelen tegen de buitenlandsche Joden. — Opperste raad voor demografie en ras ingesteld. — Promotie alleen voor gehuwde ambtenaren. Uniformen voor ambtenaren. — Commissie voor oorlogsrecht. —
De positie van buitenlanders van Joodsch ras, die zich na 1 Januari 1919 in Italië of zijn koloniën hebben gevestigd, zal bij decreet worden geregeld.
Na het afkondigen van dit decreet mogen zich geen Joodsche vreemdelingen meer vestigen in Italië of zijn koloniën. Als Jood wordt beschouwd ieder, die geboren is uit twee Joodsche ouders, ook indien hij een anderen godsdienst belijdt. Naturalisaties van Joden na 1919 worden herroepen. Joodsche vreemdelingen, die zich na 1919 in Italië of koloniën hebben gevestigd, moeten binnen zes maanden vertrekken.
De ministerraad, die 1 September onder voorzitterschap van Mussolini is gehouden en waarbij tot dit decreet werd besloten, heeft voorts bepaald, dat aan het ministerie van Binnenlandsche Zaken een opperste raad voor demografie en ras zal worden verbonden. Deze zal tot taak hebben, adviezen uit te brengen over aangelegenheden betreffende de ontwikkeling van de bevolking en de verdediging van het ras.
Andere genomen maatregelen zijn: de gehuwde staat is voorwaarde voor promotie voor de hoogere ambtenaren.
Het aantal vrouwen in overheidsdienst mag niet hooger zijn dan 10 pCt. van het totale personeel.
Voor het mannelijke personeel in overheidsdienst is een uniform ingesteld.
Verder is een decreet aangenomen, waarbij de regeering wordt gemachtigd in geval van geheele of gedeeltelijke mobilisatie geheel of gedeeltelijk die instellingen te militariseeren, welke voor het leger gebruikt kunnen worden. Bovendien is een permanente raadgevende commissie voor oorlogsrecht ingesteld.
(Alg. Handelsblad)
(V. b. Anti-Semitisme 3424 C.; Rassenleer 3396 D.)

E. SPANJE. — Burgeroorlog. — Rapport van de Britsche commissie in zake de luchtbombardementen. —
In het rapport der Britsche commissie, die een onderzoek heeft ingesteld naar de bombardementen uit de lucht in Spanje, wordt o.m. gezegd, dat van de 46 aanvallen op Alicante 41 waren gericht op de haven en de spoorwegen, benevens 2 op de woonwijken der stad.
De aanval op Torrevieja van 25 Augustus was, volgens de commissie, een weloverwogen aanval op de weerlooze burgerbevolking, evenals de aanval op Alicante van 25 Mei, waarbij 273 dooden en 224 gewonden vielen.
De commissie is tegenwoordig geweest bij het bombardement op Barcelona van 19 Augustus, waarbij 24 personen gedood en 80 gewond werden. Zij is van meening, dat dit ofwel een weloverwogen aanval is geweest op de woonwijken der stad, ofwel een aanval van ongeoefenden, die zeer slecht op de havenwijken richtten. (Telex-A.N.P.)
(Vorig bericht Burgeroorlog 3421 E.)

F. CHINA. — Conflict met Japan. — Amerikaansche démarches in zake de beschieting van een Amerikaansch-Chineesch verkeersvliegtuig door de Japanners. —
De Japansche antwoordnota op een protest der Ver. Staten tegen de beschieting van een verkeersvliegtuig der Amerikaansch-Chineesche verkeers-Mij. door Ja-

pansche vliegers binnen de Zuid-Chineesche oorlogszone, waardoor tien personen werden gedood, is gepubliceerd.
Japan wijst iedere verantwoordelijkheid voor dit incident van de hand.
Op grond van Japansche informaties wordt in het bijzonder de Amerikaansche voorstelling der feiten van de hand gewezen, volgens welke de Japansche vliegers op de passagiers van het vliegtuig hebben geschoten, nadat dit tot landen gedwongen was.
(Telex-A.N.P.) **(V. b. Chin.-Jap. Conflict 3421 C.)**

3 SEPTEMBER 1938

A. GEERTRUIDENBERG. — 725-jarige herdenkingsfeesten. —
Op 27 Augustus zijn de herdenkingsfeesten van Geertruidenberg 725 jaar stad officiëel geopend. Tot degenen, die dit gebeuren met hun aanwezigheid opluisterden behoorde de vertegenwoordiger van H. M. de Koningin, Kamerheer in buitengewonen dienst, S. J. baron Van Tuyll van Serooskerken van Heeze en Leende. (Dagblad v. N.-Brabant)

B. NEDERLAND. — Bevolking op 1 Januari 1938. —

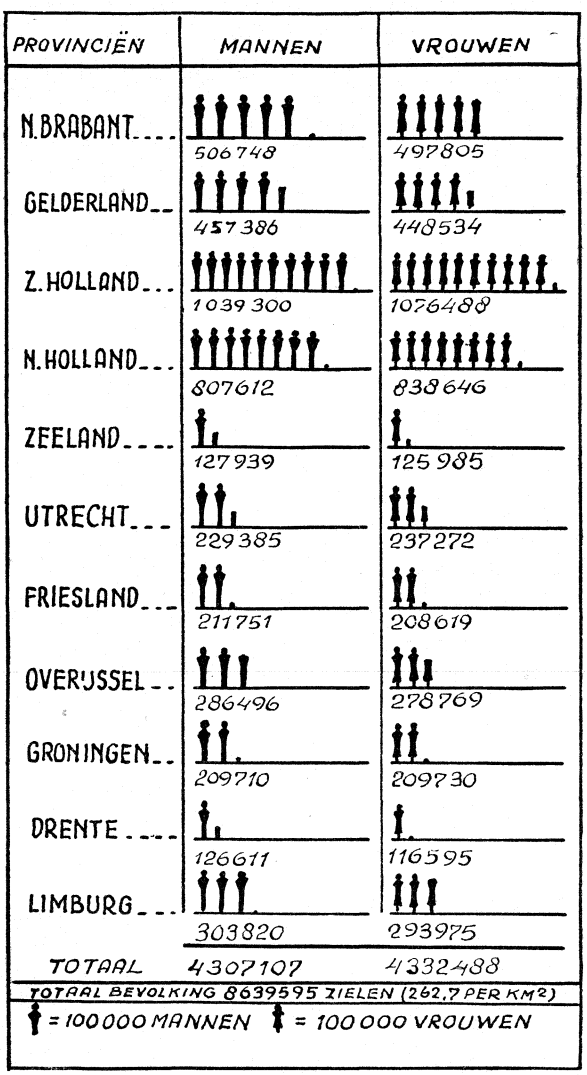

(Overname zonder bronvermelding verboden)
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht Bevolking 3025 A.)**

C. ITALIAANSCH OOST-AFRIKA. — Bestuurszetel veranderd. —
De ministerraad heeft een decreet goedgekeurd, waarbij de regeering te Addis Abeba wordt vervangen door de regeering van Tsjoa, waaronder behalve het oude gebied van Addis Abeba ook ressorteeren een deel van Amhara, Galla en Sidama. De regeering van Tsjoa is het zesde Italiaansche bestuur in Oost-Afrika. De regeering heeft verder besloten tot de oprichting van een fascistische academie voor Italiaansch-Afrika, ter opleiding van ambtenaren, bestemd voor den dienst in het keizerrijk. De academie heeft een militair karakter. (Stefani)
(Vor. ber. Abessynië 3083 B.)

D. ZUID-AFRIKA. — De strijd om het volkslied. —
Het Huis van Afgevaardigden van de Unie heeft zijn goedkeuring gehecht aan de verklaring van Hertzog, dat de Unie geen officieel volkslied zal hebben, zoolang de Engelsche en Afrikaansche deelen van de bevolking het niet over een geschikt lied eens zijn geworden. (Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. 3305 F.)**

E. NEDERLAND. — Dr. Colijn en de graanhandel. —
Op uitdrukkelijk verlangen van dr. Colijn wordt door de organisaties géén perscommuniqué of andere mededeeling verstrekt van het onderhoud, dat heeft plaats gehad tusschen den minister-president en een delegatie uit den graanhandel. Aan de leden der delegatie is verzocht, zich niet over het onderhoud uit te laten.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Granen 3404 C.)**

F. CHINA. — Conflict met Japan. - Verklaring van minister Itagaki. - De Japansche doeleinden. —
De Japansche minister van Oorlog heeft tegenover vertegenwoordigers van de Japansche pers wederom verklaard, dat Japan den oorlog zal voortzetten tot de onderwerping van Tsjang Kai-sjek. Zelfs wanneer Tsjang Kai-sjek zich zou onderwerpen, zou de regeering van Hankau een reeks voorwaarden moeten worden gesteld.
In de eerste plaats zou de regeering van Hankau moeten opgaan in de nieuwe Chineesche regeeringen en moeten medewerken aan den opbouw van een nieuw China. „Wij kunnen in geen geval onderhandelen met het door Tsjang Kai-sjek geleide regiem", aldus de minister. „Wanneer dit regiem echter zich zonder Tsjang Kai-sjek aan Japan wil overgeven, zullen wij het oproepen, zich aan te sluiten bij de anti-communistische en pro-Japansche nieuwe regeeringen."
Verder verklaarde Itagaki, dat men na de oplossing van het conflict met China niet onmiddellijk de materieele problemen, zooals een oorlogsschadeloosstelling zou opwerpen. De dringendste taak is het herstel van een samenwerking tusschen Japan en Mandsjoekwo aan den eenen en China aan den anderen kant. Wanneer China zich bezint op deze gemeenschappelijke taak, kan Oost-Azië vereenigd en gestabiliseerd worden in een economisch blok.
Over de economische vraagstukken sprekend, legde Itagaki er den nadruk op, dat een door den staat gecontroleerde zware industrie de basis moet vormen voor de toekomstige economische ontwikkeling van Japan. Het conflict met China beteekent in deze ontwikkeling een keerpunt in de richting van staatseconomie, welke weermacht en productiekrachten in zich vereenigt.
Wat een nieuwe centrale regeering in China betreft, merkte de minister op, dat allereerst een verbinding tusschen de regeeringen van Nanking, Peking en Kalgan tot stand moet worden gebracht. Op het juiste tijdstip zal Japan steun verleenen aan de vorming van een nieuwe regeering.
Tenslotte verklaarde Itagaki, dat de eerstvolgende begrooting van Japan nog grootere eischen zal stellen aan het volk. Zelfs na het einde van den oorlog zouden belangrijke strijdkrachten voor geruimen tijd mobiel gehouden moeten worden. Bovendien moet, gelijk het incident van Tsjangkoefeng heeft aangetoond, Mandsjoekwo sterker beveiligd worden dan tot dusverre. Tenslotte is een uitbreiding van de luchtstrijdkrachten een der dringendste problemen. (Domei)
(Vor. ber. 3338 A.; Chin.-Jap. Conflict 3424 F.)

G. NEDERLAND. — Gratieverleening. —
In verband met het 40-jarig regeeringsjubileum van H.M. de Koningin wordt aan een aantal veroordeelden vermindering, verwisseling of kwijtschelding van straf verleend. (De Telegraaf)

H. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - De Zuiderzeesteunwet. - Uitkeering in eens aan de oudere kuilvisschers. —
Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1937.
Voorgesteld wordt de genoemde begrooting te verhoogen met *f* 95.000, welk bedrag is gedekt door een verhooging van de inkomsten van het fonds als gevolg van de verhooging met gelijk bedrag van artikel

97 van de Waterstaatsbegrooting betreffende den uitkeeringspost aan het Zuiderzeefonds tot dekking der uitgaven ter uitvoering van de Zuiderzee-steunwet en de uitkeering in eens aan de oudere kuilvisschers.
(Avondpost) **(Vor. ber. Zuiderzeefonds 2099 D.)**

4 SEPTEMBER 1938

A. MEVROUW A. NOORDEWIER—REDDINGIUS 70 JAAR. —
Op 1 Sept. '38 werd Aaltje Noordewier-Reddingius 70 jaar, en dit feit was voor talloozen in den lande aanleiding, opnieuw met groote dankbaarheid het vele te gedenken, dat mevrouw Noordewier een gansche generatie aan muzikale schoonheid heeft gegeven. Het is niet slechts de prachtige sopraanstem geweest die in oratoria en liederen zoovelen verrukt heeft; het was vooral haar sterke en rijpe persoonlijkheid, waaraan deze kunstenares haar macht over de menschen ontleende. De zuiverheid en de diepte, de vervoering en de bezonkenheid van haar zingen hebben vooral de muziek van Bach tot duizenden en duizenden muziekliefhebbers, ook buiten onze grenzen, doen spreken. Haar medewerking in de Matthäus-Passion is ongeëvenaard gebleven, haar duet- en liederenavonden — vroeger met Pauline de Haan-Manifarges en Anton Verhey, later met verschillende organisten en haar diep-betreurden zoon, den fluitist M. Noordewier Jr. — zijn voor hen, die er getuigen van zijn geweest, onvergetelijk geworden.

Mevrouw A. Noordewier—Reddingius.

Toen mevrouw Noordewier, nog op het toppunt van haar kunnen, het besluit nam, zich als zangeres uit het openbaar terug te trekken, was haar muzikale loopbaan allerminst ten einde. Als paedagoge heeft zij een werkzaam aandeel in den Nederlandschen concertzang, welke nog voor een belangrijk deel op haar eminente kunstenaarschap en haar kostbare ervaring steunt. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

B. CHINA. — Conflict met Japan. - Japansche aanval op Hankau. - Gifgassen. —
Oprukkend van de posities ten Westen van Kioekiang en van het Pojangmeer hebben de Japanners, gesteund door de vloot op de Jangtse, een zwaar offensief in de richting van Hankau ingezet. Tegelijkertijd zijn Japansche afdeelingen ten Noorden van de Jangtse in de streek van Loetsjau naar het Zuidwesten opgerukt, eveneens met Hankau als doel. De Japanners hebben Joeitsjang ten Zuidwesten van Kioekiang genomen. De Japanners beweren daarmee door het centrum van de Chineesche stellingen te zijn heengebroken en de verbinding tusschen de Chineezen ten Noorden en ten Zuiden van de Jangtse te hebben afgesneden. Ondanks het moedig verzet der Chineezen begint het er nu donker voor Hankau uit te zien. Weliswaar is deze stad nog niet verloren en zullen daarmee nog wel eenige weken gemoeid zijn, doch het ziet er naar uit, dat de Chineezen tegen dit Japansche offensief niet bestand zullen zijn. Waar de Japanners op hechte stellingen stuiten gaan zij deze uit den weg om ze met omsingelingsmanoeuvres tot capitulatie te dwingen. De Chineezen beschuldigen de Japanners weer eens van het gebruik van gifgassen, doch volgens Tokio is daar geen woord van waar en zijn het juist de Chineezen, die gifgassen aanwenden.
(Telex-A. N. P. - De Nieuwe Eeuw)
(V. b. Hankau 3390 C.; Chin.-Jap. Conflict 3425 F.)

C. POLEN. — Een Vierjarenplan. —
Het eerste gedeelte van het vierjarenplan zal op 31 Maart 1939 voltooid zijn. In totaal zijn hiervoor 1 milliard zloty uitgegeven. Voor het tweede gedeelte zal een bedrag van 800 millioen zloty worden uitgetrokken. (Polska Agencia Telegraficzna)

D. BELGIE. — De Economische Toestand. —
Het Instituut voor Economisch Onderzoek aan de Universiteit te Leuven deelde onder dagteekening van 23 Juli '38 het volgende mede aan het Centraal Bureau voor de Statistiek:
Het laatste conjunctuuroverzicht van België van eind April wees op een algemeenen achteruitgang met alle daarmee gepaard gaande klassieke reacties. Sindsdien is de toestand over het algemeen stationnair gebleven, met weinig verandering hetzij in gunstigen of in ongunstigen zin.
De speculatieve aanval op den Belgischen franc ten tijde van de Fransche devaluatie in Mei verdient echter vermelding; de Nationale Bank heeft tijdens den aanval ongeveer 4 milliard aan goud en deviezen moeten afstaan.
Deze omvangrijke vraag naar vreemde deviezen is gestuit door enkele maatregelen van oogenblikkelijke credietbeperking en door de klassieke of liever psychologische werking van het disconto, dat van 2 op 4% verhoogd werd om vervolgens tot het nu geldende percentage van 3% te dalen. In den loop van Juni en Juli vindt sindsdien een gematigde maar aanhoudende terugvloeiing van goud plaats en geeft de Belga blijk van een vaste houding op de wisselmarkt.
De effectenmarkt bevindt zich, na fluctuaties in verschillende richtingen in de afgeloopen 3 maanden, weer op het peil van Mei, zooals aangegeven wordt door het indexcijfer van de beurs te Brussel, dat 38, 36 en 38 bedraagt voor respectievelijk Mei, Juni en Juli (1 Jan. 1928 = 100). De rentestanden op de geldmarkt zijn stijgende in overeenstemming met het officieele disconto. De geldruimte is trouwens in Mei sterk ingekrompen, maar dit was slechts van voorbijgaanden aard; thans vindt een aanzienlijke ontspanning plaats.
De groothandelsprijzen zijn tot in Juni matig blijven dalen; het officieele indexcijfer (1914 = 100) daalde van 644 in Maart tot 629 in Juni. In Juli is deze beweging in een stijging overgegaan, althans voor de grondstoffen.
Het indexcijfer der kleinhandelsprijzen is, na een lichte daling in het voorjaar, in Mei en Juni weer gestegen, maar deze stijging, die men ook in andere landen waarneemt, wordt veroorzaakt door de onverwachte prijsstijging over de geheele wereld van de prijzen van aardappelen en melkproducten.
De productie en de werkloosheid toonen sinds drie maanden nauwelijks eenige verandering. De bedrijvigheid in de metaal- en textielindustrie neemt langzaam af. De productie-index van het Instituut bedraagt 94.1 in Maart, 93 in April en 93.6 in Mei.
De buitenlandsche handel en het verkeer weerspiegelen den algemeenen toestand en zijn sinds 6 maanden sterk achteruitgeloopen.
Ten slotte kan in België, dat door zijn economische structuur sterk afhankelijk is van het buitenland, slechts een aanmerkelijke en blijvende opleving verwacht worden, naarmate de wereldconjunctuur zich zal verbeteren.
(Instituut voor Econ. Onderzoek aan de Universiteit te Leuven)
(Vor. ber. Econ. Toestand 3151 C.)

E. GROOT-DUITSCHLAND. — Militaire maatregelen langs den Rijn. —
Uit Berlijn wordt aan „Le Journal" gemeld, dat de militaire voorbereidingen van Duitschland aan de Fransche grens dag en nacht voortduren. Alle plaatsen langs den Rijn zijn vol troepen en uit alle gebieden van Duitschland komen vrachtwagens met oorlogsmateriaal. Het werk aan de vestingwerken wordt met koortsachtige haast voortgezet. In de laatste dagen hebben tallooze Duitschers hun mobilisatiebevel thuis gekregen.
De regimenten uit Noord-Duitschland en Mecklenburg zijn met spoed naar de Fransche grens gezonden. In West-Duitschland is de laatste dagen op verscheidene groote wegen het verkeer gestremd geweest om militaire redenen. (Le Journal - Agence Belga)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3394 D.)

F. NEDERLAND. — Ingesloten Duitsche vluchtelingen. - Pogingen tot zelfmoord. —
Op de vragen van het Tweede Kamerlid den heer Donker, betreffende het plegen van zelfmoord of het aanwenden van pogingen daartoe van eenige zich hier te lande in arrest bevindende Duitsche vluchtelingen, luidt het antwoord van den heer Goseling, minister van Justitie:
Sinds 1 Juli 1937 hebben twee Duitsche vluchtelingen, die in afwachting van de te hunnen aanzien te nemen maatregelen als passant in het Huis van Bewaring waren ingesloten, zelfmoord

gepleegd. Op het eene geval hadden betrekking de vragen van het lid der Kamer den heer De Visser, in het antwoord waarop reeds eerder enkele inlichtingen werden verstrekt.
In het andere geval heeft de vreemdeling zich met een van zijn ondergoed afgescheurde strook geworgd. Ook ten aanzien van laatstgenoemden vreemdeling, die zich in het Huis van Bewaring zeer goed gedroeg en altijd rustig was bestond geen enkele aanwijzing, dat hij plannen tot zelfmoord koesterde.
Uit het bovenstaande moge blijken, dat de voorgekomen, ook door den minister betreurde, wanhoopsdaden zeker niet in verband mogen worden gebracht met een minder nauwgezette behandeling van vluchtelingen-gevallen.
De vraag, of de minister van meening is, dat de methode van onderzoek en de tot dusver gevolgde wijze van beoordeeling van de vraag, of tot uitleiding moet worden overgegaan, voldoende waarborgen voor het leven van vluchtelingen, die naar Duitschland worden uitgeleid, biedt, kan bevestigend worden beantwoord. (Het Vaderland)

5 SEPTEMBER 1938

A. **ENGELAND. — De Amerikaansche Ambassadeur Kennedy spreekt over vrijheid van godsdienst. —**
De Amerikaansche ambassadeur te Londen, Kennedy, heeft 2 September het woord gevoerd tijdens een herdenkingsdienst in de kathedraal te Aberdeen. Hij zeide o.a., dat vrijheid van godsdienst wellicht de voornaamste pijler van het gebouw der democratie is. Het vuur van het geloof, aldus Kennedy, en de geestelijke moed, die steeds de menschen met juisten blik in de wereldgeschiedenis hebben bezield, moeten opnieuw worden aangewakkerd, en de jeugd moet iets anders worden geschonken om er haar vertrouwen op te stellen, dan een kort leven met een geweer bij zich.
Het moet aan het menschelijk verstand mogelijk zijn door geloof, geestelijken moed, rechtvaardigheid en gezond verstand die ramp te voorkomen, die thans ieder schijnt te vreezen. (Times)
(Vorig bericht Kennedy 3110 F.)

B. **ITALIE. — Verdragen met Groot-Duitschland. —**
De Italiaansche Staatscourant publiceerde op 2 September een aantal decreten over het in werking treden van verdragen tusschen Duitschland en Italië, welke in Mei 1938 zijn geteekend in zake het betalingsverkeer tusschen Duitschland en de Italiaansche koloniën, het douane-systeem tusschen Duitschland, het voormalige Oostenrijk en Italië en de regeling van betalingen in zake verzekeringen. (Tijd)
(Vor. ber. Duitschland—Italië 2639 E.)

C. **SOVJET-RUSLAND. — Zuiveringsactie. - Tien Admiraals gefusilleerd. —**
De „Times" bevat een bericht van haar correspondent uit Riga, dat voor het eerst het volkscommissariaat van Marine te Moskou heeft toegegeven, dat de voornaamste Russische generaals en vlootdeskundigen eenige maanden geleden zijn gefusilleerd.
Bijzonderheden worden niet gegeven, maar volgens officieele mededeelingen zijn de volgende admiraals doodgeschoten:
Admiraal Orlov, opperbevelhebber van de roode vloot; hij vertegenwoordigde Sovjet-Rusland bij de Britsche kroningsfeesten.
Admiraal Siwkov, commandant van de Oostzee-vloot.
Admiraal Loedry, hoofd van de vlootacademie.
Andere admiraals en hooge officieren, die als „verraders" of „vijanden van het volk" verdwenen zijn en grootendeels hetzelfde lot ondergingen als de drie bovengenoemde admiraals zijn:
Admiraal Iwanov, commandant van het oorlogsschip „Marat", dat bij de kroningsfeesten deelnam aan de vlootrevue.
Admiraal Victoriov, die Orlov als opperbevelhebber van de roode vloot opvolgde.
Admiraal Moeklewitsj, chef van de afdeeling vlootbouw.
Admiraal Kozanov, commandant van de Zwarte Zee-vloot.
Admiraal Kirejev, commandant van het Stille Oceaan-eskader.
Admiraal Disjenov, commandant van het Noordelijke eskader.
Admiraal Kadatski, commandant van de Amoer-flottielje in het Verre Oosten.
De professoren Zerve en Petrov van de vlootacademie te Leningrad en nog verscheiden anderen.
Het ministerie van Marine verklaart, dat de admiraals en deskundigen zijn gefusilleerd, omdat zij er naar streefden Sovjet-Rusland een defensieve vloot te bezorgen, terwijl Rusland juist een offensieve vloot noodig heeft. (Times - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Zuiveringsactie 3230 C.)

D. **FRANKRIJK. — Mededeelingen van minister-president Daladier in de Legercommissie. —**
De Fransche minister-president, Daladier, heeft in de legercommissie der Kamer een uiteenzetting gegeven van den internationalen toestand en inlichtingen verstrekt over de militaire bedrijvigheid der voornaamste mogendheden, alsmede over den omvang van haar voorraden, arbeidskrachten en voornaamste industrieën.
Den internationalen toestand noemde spr. ernstig; hij wilde de openbare meening noch verontrusten, noch haar in slaap sussen. Vervolgens vergeleek hij den staat der bewapeningen in Europa: hij noemde de sterkte der onder de wapenen zijnde troepen en de capaciteit der wapenindustrie in Duitschland, Italië en Hongarije en gaf een schatting van de strijdkrachten, waarover men in geval van een aanval zou kunnen beschikken, niet alleen voor Frankrijk, maar ook voor Engeland, Rusland en Tsjecho-Slowakije. Tenslotte gaf spr. een uiteenzetting van de Fransche wapenfabricage en de tot dusverre verkregen resultaten bij de uitvoering der programma's van regeering en parlement.
Toen de communist Cornavin heftig tegen de beschikkingen der regeering ten aanzien van de wet op de 40-urige werkweek protesteerde, antwoordde de minister-president: Is het niet merkwaardig, dat degenen, die van mij een Don-Quichotte politiek verlangen, mij het recht ontzeggen, van de arbeiders overuren te vragen, die op het oogenblik misschien nuttiger voor den vrede zijn dan diplomatieke nota's? (Le Journal) **(Vor. ber. Daladier 3408 E.)**

E. **INTERPARLEMENTAIRE UNIE. — 34e Conferentie te 's-Gravenhage. —**
Minister-President dr. H. Colijn heeft op 22 Augustus in de Ridderzaal te Den Haag de 34e Interparlementaire conferentie geopend. 450 gedelegeerden uit 35 verschillende landen waren aanwezig.
In de op 23 Augustus onder voorzitterschap van ir. M. C. E. Bongaerts te Den Haag voortgezette zitting werd een aanvang gemaakt met de behandeling van het grondstoffenvraagstuk. Dit vraagstuk is in verschillende permanente studiecommissies der Unie behandeld en namens deze commissies heeft onze landgenoot, de heer P. J. S. Serrarens, lid van de Tweede Kamer, rapport uitgebracht. Aan dit rapport heeft de heer Serrarens een resolutie verbonden, waarin de conferentie als haar meening weergeeft, dat het mogelijk is maatregelen te overwegen, die aan alle landen een daadwerkelijke deelneming aan de exploitatie van grondstoffen in koloniale gebieden vergemakkelijkt onder waarborging van de belangen der inheemsche bevolkingsgroepen.
De conferentie beveelt in deze resolutie de economische gelijkheid van alle landen in koloniale gebieden aan, met name de progressieve restrictie van privileges en andere voordeelen, welke de onderdanen van het moederland bij het koopen van grondstoffen genieten.
De conferentie legt den nadruk op de noodzakelijkheid, dat landen, die geen koloniën bezitten, koloniale concessies verkrijgen om hen in staat te stellen daar met eigen kapitaal en arbeidskracht te werken zonder aantasting van de souvereiniteit van het moederland.
Voorts overweegt zij het gebruik maken van de Bank voor Internationale Betalingen, althans van een dergelijk orgaan, voor de ontwikkeling van koloniale gebieden in het bijzonder voor wat betreft financieele en commercieele transacties.
Getrouw aan de beginselen van internationale samenwerking verklaart de Unie tenslotte verzekerd te zijn, dat het gemeenschappelijke nut van natuurlijke koloniale bronnen en de internationale economische samenwerking factoren van eenheid en eendracht zullen worden tusschen de staten onderling, aldus bijdragende tot de beperking der bewapening. (Het Vaderland)

F. **FRANKRIJK. — De veertigurige werkweek - Vakvereenigingen keeren zich tegen ministerieel besluit.**
De Bond van Vakvereenigingen van Parijs heeft een resolutie aangenomen, waarin wordt verklaard, dat het besluit van den ministerraad van 1 September een onwettige schending vormt van de veertigurige werkweek. De arbeidersklasse moet zich hiertegen verzetten. (Le Temps) **(Vorig bericht 3420 G.)**

G. **LUCHTVAART. — K.N.I.L.M. - Lijn op Saigon geopend. —**
De PK—AFJ van de K. N. I . L. M. is op 30 Augustus van Tjililitan vertrokken voor het maken van de eerste vlucht op de nieuwe lijn naar Saigon.
(Telex-A.N.P.) **(Vor. ber. K.N.I.L.M. 3389 B.)**

H. **ZUID-AFRIKA. — Financiën - Rede van minister Havenga. —**
Hoewel de rekening van het afgeloopen jaar in Zuid-Afrika sluit met een overschot van 4.352.000 pond

sterling, heeft minister Havenga voor het komende jaar een tekort geraamd van 1.052.000 pond. In zijn millioenenrede heeft hij er voor gewaarschuwd, dat sinds de vorige begrooting het toppunt van bloei voor den handel is overschreden en dat verschillende landen zich thans in een positie bevinden, welke ligt tusschen een lichten achteruitgang en een ernstige depressie, al lijkt het ook niet waarschijnlijk, dat er weer een ramp als in 1929 voor de deur staat. In Zuid-Afrika is het tij maar amper gekeerd, doch men dient voorzichtig te zijn. Het is niet noodig op drastische wijze zeil te minderen, maar nieuwe verplichtingen mogen niet dan na een extra nauwgezet onderzoek worden toegestaan.
In 1937 heeft de Unie het hoogste importcijfer van zijn geschiedenis bereikt met een waarde van meer dan 100 millioen pond. Deze geweldige aankoopen zijn niet geheel gezond geweest en hebben geleid tot een nadeelig verschil in de betalingsbalans van 7 millioen pond. De huidige achteruitgang van den import is een gezonde terugkeer tot normale omstandigheden. (Die Stem)

6 SEPTEMBER 1938

A. NEDERLAND. — Indienststelling Schoolschip Koningin Wilhelmina. —
Op 2 September heeft de minister van Onderwijs, K. en W., prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, het schoolschip Koningin Wilhelmina van het Onderwijsfonds voor de scheepvaart te Amsterdam, waarop de eerste dagnijverheidsschool voor schipjongens Oranje Nassau gevestigd wordt, officieel in dienst gesteld. (N. R. Crt.) **(Vor. ber. Scheepsbouw 3232 D.)**

B. NEDERLAND. — Tweede Kamer - Wijziging en verhooging van de begrooting van het Verkeersfonds 1937. —
Bij de Staten Generaal is ingediend een wetsontwerp tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1937.
De gewone dienst wordt verhoogd met *f* 3.187.040 en verminderd met *f* 2.566.046, zoodat de verhooging per saldo bedraagt *f* 620.994. (N. Rott. Crt.)
(Vorig bericht 3064 B.)

C. NEDERLAND. — Het Werkfonds. - Verslag. —
Verschenen is het dertiende verslag van het Werkfonds 1934, loopende van 1 October 1937 tot 1 April 1938.
Aan dit verslag is het volgende ontleend:
1 April 1938 waren reeds in totaal 220 plannen uitgevoerd, welke kunnen worden verdeeld in: 108 rijkswaterstaatswerken en 112 werken van andere publiekrechtelijke organen en particulieren.
Van de op 1 April opgeleverde rijkswaterstaatswerken waren 78 plannen voor de tweede maal opgeleverd en geheel afgerekend, terwijl van de overige werken 57 plannen geheel zijn afgerekend.
Voor alle op 1 April '38 opgeleverde plannen bedroeg het geblokkeerde bedrag in totaal *f* 20.294.790,91, terwijl op 1 October 1937 een bedrag was vastgelegd van *f* 15.676.691,94.
Deze bedragen zijn te splitsen voor

	1 October 1937	1 April 1938
Rijkswaterstaatsw.	*f* 10.055.002,37	*f* 11.588.452,98
Overige werken	*f* 5.621.689,57	*f* 8.706.337,93

(Verslag v. h. Werkfonds) **(V. b. Werkfonds 3298 F.)**

D. WIELERSPORT. — Wereldkampioenschappen te Amsterdam en Valkenburg. —
De eindresultaten van de wedstrijden om de wereldkampioenschappen wielrennen, welke te Amsterdam in het Olympisch Stadion en wat de wegwedstrijden betreft te Valkenburg, werden gehouden, luiden als volgt:
Sprint-amateurs: 1. Van der Vijver (Nederland); 2. Loatti (Italië); 3. Derksen (Nederland); 4. Ooms (Nederland).
Sprint-profs: 1. Van Vliet (Nederland); 2. Scherens (België); 3. Richter (Duitschland); 4. Gérardin (Frankrijk).
Stayers: 1. Metze (Duitschland); 2. Lohmann (Duitschland); 3. Severgnini (Italië); 4. Wals (Nederland).
Weg-amateurs: 1. Knecht (Zwitserland); 2. Wagner (Zwitserland); 3. Demmenie (Nederland); 4. Bruneel (België).
Weg-profs: 1. Kint (België); 2. Egli (Zwitserland); 3. Amberg (Zwitserland); 4. Van Nek (Nederland).
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht 2923 B.)**

E. NEDERL. OOST-INDIE. — In- en Uitvoer. —
Onderstaande tabel toont de voornaamste landen waarheen de Nederlandsch-Indische uitvoer zich richt (cijfers van 1937).

Land:	In *f* 1000	% van totaal
Nederland	190.923	20.09
Singapore	178.874	18.83
Ver. Staten	177.825	17.72
Gr. Britt. en Ierland	50.211	5.29
Japan	42.252	4.45
Egypte	30.161	3.17
Australië	29.530	3.11
Duitschland	27.983	2.95
Frankrijk	23.963	2.52
Denemarken	18.356	1.93
Hongkong	15.494	1.63
China (excl. Macao)	13.348	1.40
Italië	12.914	1.36
Penang	11.717	1.23
N.-Zeeland	7.809	0.82
België en Luxemburg	7.236	0.76
Noorwegen	7.234	0.76
Unie v. Z.-Afrika	6.807	0.72
Britsch-Indië en Burma	6.156	0.65
Philippijnen	6.053	0.64
Z.-Amerika	4.793	0.50
Totaal (incl. andere landen)	950.172	100.—

De voornaamste landen, die naar Nederlandsch-Indië uitvoeren zijn de volgende (cijfers over 1937).

Land:	In *f* 1000	% van totaal
Japan	124.438	25.39
Nederland	93.820	19.14
Ver. Staten	49.926	10.19
Duitschland	41.822	8.53
Gr. Britt. en Ierland	40.868	8.34
Singapore	36.289	7.41
België en Luxemburg	15.466	3.16
Br.-Indië en Burma	12.882	2.63
Australië (zonder N. Zeel.)	12.124	2.47
China (zonder Macao)	8.725	1.78
Frankrijk	7.190	1.47
Hongkong	6.702	1.37
Italië	4.592	0.94
Oostenrijk en Tsjechosl.	4.574	0.93
Penang	3.531	0.72
Zweden	3.357	0.69
Canada	3.051	0.62
Zwitserland	2.753	0.56
Br. Oost-Afrika	2.553	0.52
Br. Borneo	1.775	0.36
Siam	1.498	0.31
Totaal (incl. andere landen)	490.100	100.—

(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 2833 A.)

F. INTERNATIONAL LAW ASSOCIATION. — Congres te Amsterdam. - Diverse resoluties aangenomen.
Op 29 Augustus is in het Koloniaal Instituut te Amsterdam onder groote belangstelling het Internationaal Law Congres, de veertigste conferentie van de International Law Association, door Z. K. H. Prins Bernhard geopend.

De bijeenkomst werd geopend door den president van de International Law Association, professor A. de Geouffre de la Pradelle, die Prins Bernhard dankte voor Zijn aanwezigheid en voor Zijn bereidheid het woord te voeren.
Prof. mr. J. A. van Hamel aanvaardde het voorzitterschap.
Z. K. H. Prins Bernhard hield in het Engelsch de openingsrede.
De plenaire zitting heeft op 2 September de volgende resoluties harer diverse sectievergaderingen aangenomen:
Internationale leeningen. Dit onderwerp is ter verdere bestudeering verwezen naar de reeds bestaande commissie in zake de goudclausule.
Wederzijdsche handelsverdragen. Aan de „executive council" is verzocht, een commissie te benoemen, welke tot taak heeft, een rapport samen te stellen, inhoudende voorstellen ter bevordering van den internationalen handel door grootere wettelijke bescherming in het buitenland van de belanghebbenden.
Internationale handelsarbitrage. T.a.v. dit punt werd accoord gegaan met de bovengenoemde gedachte, een commissie te benoemen, ter unificatie van de op dit congres aan de vergadering voorgelegde systemen van internationale arbitrageregelen.
Arbitrageclausule in contracten tusschen particulieren en staten. Het rapport van deze commissie is in beginsel aangenomen, hetgeen beteekent, dat de I. L. A. de wenschelijkheid heeft uitgesproken om te voorzien in arbitrage voor geschillen, voortvloeiende uit overeenkomsten tusschen de onderdanen van een staat eenerzijds en een vreemden staat anderzijds.
Bescherming der burgerbevolking tegen modern oorlogstuig. Het Nederlandsche rapport te dezer zake is in beginsel goedgekeurd en de commissie is verzocht, haar werk voort te zetten.
De vergadering nam acte van de resultaten, welke reeds op dit gebied bereikt waren, dank zij het initiatief van het Internationale Comité voor militaire geneeskunde en van den vorst van Monaco. Zij wenschte de regeering van het groothertogdom Luxemburg geluk met hetgeen zij heeft bijgedragen tot de oprichting van het comité van inlichtingen en actie, ter bescherming van de burgerbevolking in oorlogstijd. Besloten werd, met dit comité te blijven samenwerken.
Neutraliteit. De vergadering aanvaardde de volgende punten:
1. Art. 16 van het Volkenbondspact blijkt heden ten dage niet meer van kracht te zijn.
2. De rechten en verplichtingen van neutrale landen moeten bezien worden in het licht van het veroordeelen van den oorlog in het Pact van Parijs (Briand-Kellogg-pact).
3. Neutraliteit bestaat nog steeds tusschen niet-leden van den Volkenbond ten opzichte van leden en niet-leden.
4. Gezien de practijk der volkeren, is neutraliteit zelfs tusschen leden van den Volkenbond niet afgeschaft.
5. Aan het volgende congres zal het ontwerp eener neutraliteitsconventie worden voorgelegd.

(De Tijd - Alg. Hbld. - N. Rott. Crt. - Telegraaf - Vaderland)
(Vor. ber. International Law Association 1487 E.)

7 SEPTEMBER 1938

A. **FRANKRIJK. — Rede van den Amerikaanschen ambassadeur Bullitt - Antwoord van minister Bonnet.**
De Amerikaansche ambassadeur, Bullitt, heeft op 4 September '38 te Pont Grave bij de inwijding van het monument voor Lafayette een rede gehouden waarin hij o.a. zeide: „Wij eeren de nagedachtenis van de Franschen, die ons bijgestaan hebben bij het veroveren van onze vrijheid en de Amerikanen, die medegeholpen hebben, de vrijheid van Frankrijk en de wereld te behouden. Tusschen de Vereenigde Staten en Frankrijk bestaat op het oogenblik een innige en vertrouwensvolle vriendschap, een wederzijdsche verknochtheid aan de idealen van vrijheid, democratie en vrede, en volkomen overeenstemming over de essentieele beginselen van het menschelijk leven. De Amerikanen en Franschen weten, dat men gelukkiger leeft als vrij mensch dan als slaaf. De geschiedenis moge dan al kundige dictatoren hebben gekend, toch is een regeering door het volk en voor het volk beter."
De Fransche minister van Buitenlandsche Zaken, die vervolgens het woord voerde, zei o.a., zich tot Bullitt wendend: „Tusschen ons zijn geen overeenkomsten en pacten, die in de geheimzinnigheid der kanselarijen zijn gesloten, noodig. Dezelfde beginselen, die ons reeds twee maal hebben vereenigd, hebben niets van hun kracht ingeboet."
Voortgaande zei Bonnet: „Wij verheelen ons niet den ernst van het Tsjecho-Slowaaksche vraagstuk, doch wij hopen, dat dank zij het hooge bewustzijn, dat de regeeringen te Berlijn en te Praag haar internationale verantwoordelijkheid moeten aanvaarden, dank zij de nauwe en loyale samenwerking tusschen Engeland en Frankrijk, de ernstige dreigingen die Europa drukken, bezworen zullen worden. Frankrijk zal in elk geval trouw blijven aan de verplichtingen, die het op zich heeft genomen." (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Min. Bonnet 3074 D.)

B. **FRANKRIJK. — Reservisten opgeroepen. —**
Berichten van verschillende zijden maken melding van Fransche militaire voorzorgsmaatregelen in verband met de Duitsche toepenbewegingen in het Rijngebied, die van Duitschen kant overigens slechts aangemerkt worden als een deel van de algemeene manoeuvres. Gedurende de laatste dagen zouden n.l. Duitsche troepen-afdeelingen de thans gereed gekomen versterkingen langs den Rijn hebben bezet. Afgaande op de in onderdeelen uiteenloopende berichten valt te melden, dat de Fransche militaire autoriteiten met inbegrip van vele officieren, die met verlof van meer dan 24 uur afwezig zijn uit hun garnizoenen in het grensgebied, teruggeroepen zijn en dat troepenafdeelingen, die gewoonlijk beschouwd worden als reserves, dichter naar de grens zijn gebracht. Zeker is, dat de bezetting van de Maginot-linie op volle sterkte is gebracht.
Nader wordt gemeld, dat, in verband met den internationalen toestand, de Fransche officieren en manschappen, die met verlof waren, order gekregen hebben zich naar hun garnizoensplaatsen te begeven. Reservisten van de Maginot-linie zijn onder de wapenen geroepen. (Agence Belga - N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3153 C.)

C. **ITALIE. — Joodsche professoren ontslagen. —**
Volgens de nieuwe ministerieele decreten zijn aan de universiteit van Turijn vijftig, aan de universiteit van Florence veertig en aan de universiteit van Milaan twintig professoren ontslagen. Zij namen bijna allen vooraanstaande plaatsen in. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 3424 D.)

D. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers - Het nieuwe Tsjechische voorstel. —**
Het nieuwe aanbod der Tsjechoslowaaksche regeering werd door Ashton Gwatkin (medewerker van lord Runciman) uiteengezet aan de leiders der Sudeten-Duitsche partij, Kundt en Rosche. Vernomen wordt, dat het resultaat gunstig was.
Runciman was ook aanwezig en heeft aan de besprekingen, die van langen duur waren, deelgenomen.
De voornaamste punten van het nieuwe voorstel der regeering te Praag zijn:
1. De aanbeveling van beginselen voor een evenredige tewerkstelling van ambtenaren in overeenstemming met de sterkte der bevolkingsgroepen;
2. Tewerkstelling van ambtenaren in hun eigen nationale districten;
3. De verschillende gebiedsdeelen zullen politie krijgen van de eigen nationaliteit;
4. Een nieuwe taalwet zal worden gemaakt, gebaseerd op de volkomen gelijkheid der talen;
5. Aan industrieën in Duitsche districten, die door de crisis het meest getroffen werden, zal hulp worden verleend, in het bijzonder door een leening van 700 millioen kronen, welke op voordeelige voorwaarden zal worden verstrekt;
6. Erkenning van de gelijkheid van den nationalen status op den grondslag van een nationale autonomie. Dit zal worden tot stand gebracht door de invoering van het kantonale systeem, waarbij personen van Duitsche nationaliteit zelfbestuur zullen krijgen, binnen de territoriale grenzen, in die streken, waarin de meerderheid Duitsch is.
Alle kwesties, die niet die nationale eenheid betreffen zullen plaatselijk behandeld worden. De onaantastbaarheid van de grens en de eenheid van den Tsjechischen staat zullen echter doeltreffende waarborgen krijgen;
7. In alle centrale bestuurslichamen zullen speciale afdeelingen worden in het leven geroepen, waar aangelegenheden de nationaliteit betreffende door leden dier nationale groep zullen worden behandeld;
8. De nationale rechten der burgers worden beschermd door speciale wetten (tegen denationaliseering) en gekozen vertegenwoordigers van de verschillende nationaliteiten in de verschillende vertegenwoordigende lichamen zullen het recht hebben bezwaar te maken tegen eenige inmenging in de rechten of belangen van hun speciale volksgroep. Voor iedere nationaliteit zullen speciale registers worden ingesteld;
9. Er zullen direct maatregelen worden genomen op de punten, die geen wetgevende maatregelen vereischen.
Ten aanzien van de noodzakelijkheid van nieuwe wetten wordt bepaald, dat de regeering deze zal voorbereiden in samenwerking met de Sudeten-Duitsche partij en deze bij het parlement zal indienen. Zij zullen zoo spoedig mogelijk in werking treden.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. 3424 B.)**

E. **GROOT-DUITSCHLAND. — Het Partijcongres te Neurenberg. —**
Gouwleider Wagner heeft op 6 September, op den Partijdag, de proclamatie van den Fuehrer voorge-

lezen: Hij wees er op, dat het nat. social. rijk nieuwe Duitsche volksgenooten heeft opgenomen en de beteekenis, die de partij heeft voor de selectie der leiders. Ook schetste hij den strijd der nationaal-socialistische beweging tegen het internationale Jodendom.
Voorts bestreed de Fuehrer de geruchten, dat hij op den partijdag met een nieuw pact voor den dag had willen komen. Vervolgens behandelde Adolf Hitler den economischen toestand van Duitschland. Aan het slot wijdde hij waardeerende woorden aan de fascistische beweging.
Na een defilé van 40.000 leden van den arbeidsdienst langs Hitler, hield de chef van den arbeidsdienst Hierl, op 7 September, een redevoering, waarin hij o.m. er op wees, dat voor het eerst Oostenrijksche delegaties aanwezig waren. Spr. beloofde Hitler een onontbindbare gemeenschap van alle Duitschers, met de toevoeging: Wij zullen die gemeenschap als arbeiders en zoo noodig als strijders dienen.
Vervolgens gaf Hierl een definitie van de idealistische arbeidsopvatting. Arbeid — zoo zeide hij — is een diep religieuze daad.
Daarna voerde Hitler het woord. Voor de eerste maal — aldus de Fuehrer — kan ik onder u mannen van den arbeidsdienst uit mijn geboorteland begroeten. Niet symbolisch, maar werkelijk zijt gij in het nationale Duitsche gemeenschapsfront getreden. De spade, die gij draagt, vormt het embleem van onze gemeenschap, schept nieuwe landen en waarborgt ons oude gebied.
Overal, in het Noorden, Oosten en Zuiden — en na een pauze voegde Hitler daar met krachtige stem aan toe — en zelfs in het Westen zijt gij aanwezig om de veiligheid van het Rijk te verdedigen.
Gij vertegenwoordigt het edelste devies, dat wij kennen: Mensch help u zelf, dan zal God u helpen.
(D. N. B.) **(Vor. ber. Partijcongres te Neurenberg 2938 F.; Hitler 3410 C.)**

8 SEPTEMBER 1938

A. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Voorstellen van 6 September als basis aanvaard, maar besprekingen wegens incidenten onderbroken.**
De Sudeten-Duitsche partij heeft de nieuwe voorstellen der Tsjechoslowaaksche regeering als basis der onderhandelingen aanvaard, maar tegelijkertijd besloten, de verdere besprekingen te onderbreken, omdat op 7 September te Moravisch Ostrau incidenten zijn voorgekomen, waaruit zou blijken, dat de regeering niet meer voldoende meester van den toestand is om de onderhandelingen met vrucht te kunnen voortzetten. De partijleiders hebben een desbetreffend communiqué aan den premier Hodza overhandigd, die daarop een streng onderzoek en eventueele bestrafing der schuldigen toegezegd heeft.
Het communiqué doelt op botsingen tusschen de politie en burgers, waarbij hardhandig zou zijn opgetreden en o.a. de Sudeten-Duitsche afgevaardigde May door een bereden agent met een rijzweep werd mishandeld. Van Sudeten-Duitsche zijde wordt nog van andere incidenten melding gemaakt.
(Telex-A. N. P. - Telegraaf) **(Vor. ber. 3429 D.)**

B. **Mr. P. DROOGLEEVER FORTUYN OVERLEDEN.**
In den nacht van 6 September '38, is te 's-Gravenhage Mr. P. Droogleever Fortuyn, burgemeester van Rotterdam, overleden.
Hij bereikte den leeftijd van bijna 70 jaar.
Mr. Pieter Droogleever Fortuyn, werd den 28sten December 1868 te Rotterdam geboren. Na zijn promotie vestigde hij zich in 1894 als advocaat te 's-Gravenhage. In 1912 werd hij lid van den Haagschen Raad en reeds het volgend jaar tot wethouder gekozen. De portefeuille van financiën der Residentie werd aan zijn handen toevertrouwd. Gedurende de oorlogsjaren was hij belast met de distributie zaken. Na den oorlog, in 1919, verwisselde hij van portefeuille en kwamen de afdeelingen Openbare Werken, Stadsontwikkeling en Volkshuisvesting onder zijn leiding te staan.
In 1923 stelde hij zich niet meer als wethouder herkiesbaar en maakte het volgend jaar een studiereis naar Indië, Oost-Azië en Amerika.
Weer teruggekeerd in het vaderland, werd hij in 1925 tot lid van de Tweede Kamer gekozen. In hetzelfde jaar werd hij door den Volkenbond benoemd tot lid van de commissie voor onderzoek en beslissing van conflicten tusschen Griekenland en Bulgarije.
In 1928 werd hij als opvolger van Mr. Dr. J. Wytema benoemd tot Burgemeester van Rotterdam, in verband met welke benoeming hij het volgend jaar aftrad als lid van de Tweede Kamer.

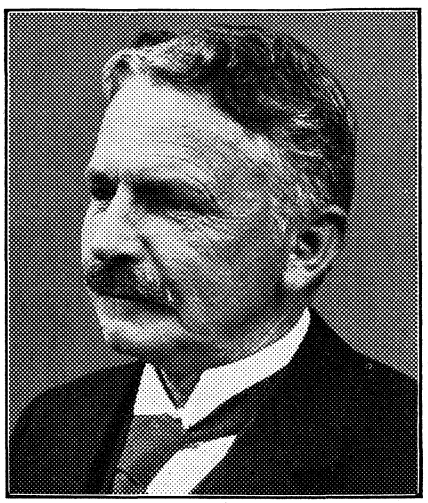

Mr. P. Droogleever Fortuyn.

Tot de voornaamste openbare functies welke Mr. Droogleever Fortuyn behalve zijn burgemeesterschap van Nederland's eerste havenstad bekleedde, behoorde zijn voorzitterschap van de Vereeniging van Nederlandsche Gemeente, terwijl hij bij de Bank voor Nederlandsche Gemeenten de functie van regeeringscommissaris waarnam. Verder was hij o.m. curator van de Nederlandsche Handels-Hoogeschool en niet-militair lid van den Raad van Defensie.
De Kroon erkende zijn verdiensten door hem het vorige jaar te benoemen tot commandeur in de orde van Oranje-Nassau.
(N. Rott. Crt. - Maasbode - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Mr. P. Droogleever Fortuyn 2628 B.)

C. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: William Faulkner — „The Unvanquished." (Random House, New York)
Esther Shepherd — „Walt Whitman's Pose." (George Harrap) **(Vor. ber. 3409 H.)**
Belgisch-Fransch: Jean Tousseul — „Le Cahier de François Stienon," Roman. (Les Editions de Belgique, Brussel 1938) **(Vor. ber. 3216 D.)**
Duitsch: Paul Neubauer — „Das Fehlende Kapitel." (Tiefland-Verlag, Amsterdam) **(Vor. ber. 3409 H.)**
Engelsch: James Bridie — „The King of Nowhere, and Other Plays." (Constable) **(Vor. ber. 3409 H.)**
Fransch: Marcel Arland — „Terre Natale." (Nouvelle Revue Française, Paris)
Albéric Cahuet — „La femme aux images." (Fasquelle, Paris) **(Vor. ber. 3409 H.)**
Nederlandsch: U. G. Dorhout — „Jelle Heerema." (v. Holkema & Warendorff)
Pieter van Steen — „Revue der dagen." (Nijgh & v. Ditmar, R'dam) **(Vor. ber. 3409 H.)**
Turksch (in het Nederlandsch): Yakup Kadri Kazaosmanoglu — „Ankara". (Wereldbibliotheek, A'dam)
(Red. K. H. A.)

H. M. KONINGIN WILHELMINA
VEERTIG-JARIG REGEERINGSJUBILEUM
1898-1938

Het Veertigjarig Regeeringsjubileum van H.M. Koningin Wilhelmina is alom in den lande, evenals in Nederl Oost-Indië, Suriname en Curaçao, op ongekend grootsche en prachtige wijze, in de volmaaktste orde en volle vrijheid, herdacht.

Het brandpunt der feestviering, die op 6 September begon, lag vanzelfsprekend in de hoofdstad des lands, waarheen uit alle provincies deputaties waren gekomen om de aanhankelijkheid van het Nederlandsche Volk voor het Oranjehuis ondubbelzinnig te betuigen.

Reeds op 29 Augustus had te 's-Gravenhage een groot leger-defilé voor H.M. de Koningin plaats.

Aan dezen wapenschouw namen deel: 659 officieren, 12.631 onderofficieren, korporaals en manschappen, 1817 paarden, 115 kanonnen, veertig caissons, 245 personen- en vrachtauto's en dertig pantserwagens en pantserrupsauto's.

De Zeevaartdag, op 3 September te Scheveningen gehouden, is tot een overweldigend succes voor onze Marine uitgegroeid en werd bijgewoond door een menschenmenigte, die in de honderdduizenden liep. Klokslag vier uur kwamen de in kielinie varende schepen in zicht. Vooraf twee kleine torpedobooten, de Z 6 en de Z 7, dan vier nieuwe mijnenvegers, Hr. Ms. Willem van Ewijck, Pieter Florisz, Jan van Gelder en Abraham van der Hulst, vervolgens de oude kanonneerboot Brinio, de mijnenleggers Douwe Aukes en Hydra, vier onderzeebooten, de O 16, 13, 12 en 9 en tenslotte de fonkelnieuwe flottieljeleider Tromp en de kruiser Sumatra.

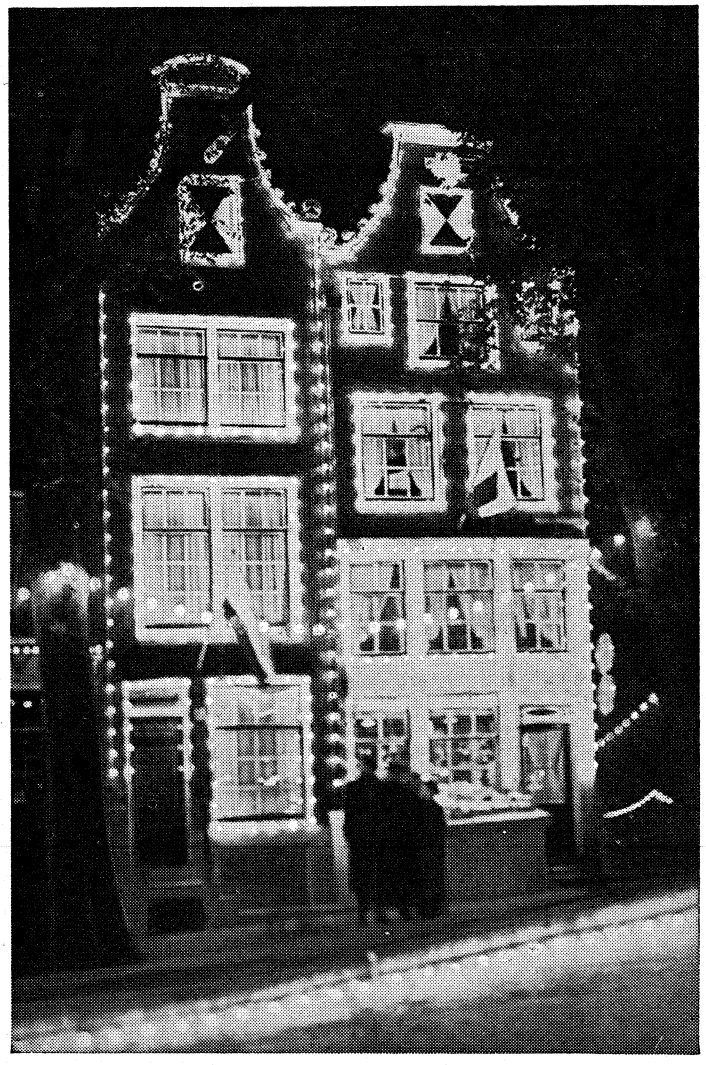

Twee verlichte oud-Hollandsche geveltjes op de Reguliersgracht te Amsterdam.

Radio-rede van den Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië. —

De Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië, Jhr. mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, heeft via de Nirom op 4 September de volgende rede uitgesproken:

Luisteraars,

Aan den vooravond van den dag, waarop de volkeren van dit Koninkrijk het 40-jarig regeeringsjubileum van hunne Koningin gedenken, vraag ik uwe aandacht voor de beteekenis van deze even zeldzame als heuglijke viering. In de laatste twee jaren heeft de gelegenheid niet ontbroken, om te getuigen van onze trouw en aanhankelijkheid aan het Koningshuis. Was het de vreugdevolle onderkenning van nieuw verschiet, de verwijding van den horizont, die ons toen tot geestdrift bracht, thans richten wij ons bovenal naar het verleden om dankbaar ons bewust te worden, wat deze veertig jaren van regeeringsdaden zijn geweest voor land en volk.

Menig geschiedkundig gebeuren, dat de natie raakt, is dezer dagen opnieuw te boek gesteld; feiten zijn voor den belangstellenden lezer uitgestald, divers belicht en in verband gebracht, veelvuldig en verscheiden zooals de veelzijdigheid van het leven van het Koninkrijk voor een veelomvattend beeld vereischt. Aldus wordt de natie in die veertig jaren geteekend in haar intern bestaan en als lid van het gezin der volkeren, zelfstandig handelend en zich ontplooiend naar eigen aard, nochtans niet gesloten, doch rekenend met wat om haar heen geschiedt, ontvankelijk voor den invloed van het wereldgebeuren, open voor nieuw denken en streven, haar plaats behoudend in de eerste gelederen van een menschheid, die verder schrijdt.

Het zijn veertig jaren van vrede met de ons omringende volkeren geweest. Er was wisseling van voor- en tegenspoed, soms diepe depressie, maar voor de zwaarste rampen, die anderen troffen, bleef het Koninkrijk in al zijn deelen gespaard. Zijn staatkundig leven, schoon verre van onbewogen, droeg het kenmerk van de vaderlandsche deugden van maat en evenwicht.

Het bestuur in deze gewesten heeft gestaan in het teeken van de proclamatie, waarmede de Vorstin zich bij de aanvaarding der regeering wendde tot Haar volk en waarin wij lezen dit door ernst en eenvoud treffend woord: „Ik wensch bij het opperbestuur over

de bezittingen en koloniën in Oost en West rechtvaardigheid te betrachten en naar Mijn vermogen bij te dragen tot verhooging van Uw geestelijk en stoffelijk welzijn". Een waarlijk Koninklijke aanwijzing, richting gevend en arbeid van hoogen standaard eischend, getrouwelijk en met overtuiging nageleefd door de landvoogden, die sindsdien in den naam van Hare Majesteit Nederlandsch-Indië hebben bestuurd.

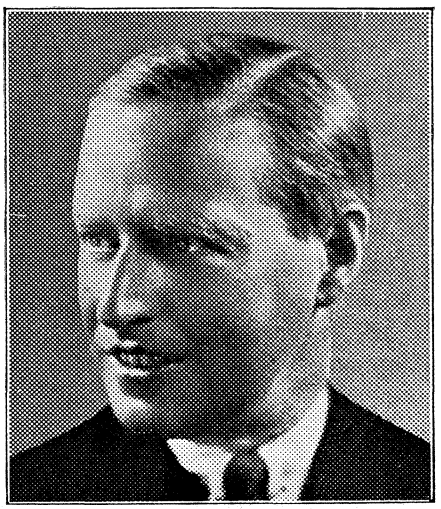

Jhr. Mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer.

Degenen onder U, luisteraars, die, hier woonachtig, bij den aanvang van dit bewind reeds gekomen waren tot het oordeel des onderscheids en de herinnering bewaard hebben aan staat en maatschappij zooals die toen ter tijde waren, weten door eigen waarneming hoezeer deze veranderd zijn. Tot hen zal de ontwikkeling die heeft plaats gegrepen, méér nog spreken dan tot de anderen onder U voor wie zij niet is zelfbeleefde, maar onmiddellijk verkregen wetenschap. Die ontwikkeling was treffend op elk gebied: staatsinrichting, bestuur, economie, verkeer, volksgezondheid, onderwijs en wetenschap. Op elk dezer terreinen gold het — in den zin der rechtvaardigheid, die het Koninklijk woord vereischte — de gemeenschap te dienen in haar bonte samenstelling, geestelijken en stoffelijken welstand te verbreiden in zoo wijd mogelijken kring, in stijgende mate met medewerking van de bevolking zelve. Klaar treedt bij den terugblik het verheugend feit naar voren, dat ook deze samenleving koerst op den stroom der tijden, kracht ontleenend aan hun vaart. De beteekenis van den loop der dingen zal, naar aard en instelling van den beoordeelaar, verschillend worden geschat. Naast sommigen, die wellicht in menigerlei opzicht gaarne behouden hadden wat vroeger was, staan — grooter in getale — zij, die den gang sneller hadden gewild. In het midden lag ook ten dezen het meest verkieslijk pad. Er kan waardigheid zijn in gehechtheid aan het oude, bekoring in vernieuwingsdrang, waardigheid en bekoring zijn er beide in beheerscht en gestadig voorwaarts gaan.
Zaken van staat zijn ons aller belang; zij kunnen niet zonder gedruisch en gerucht verloopen. Veranderingen, als in de afgeloopen veertig jaren zijn tot stand gekomen, voltrekken zich niet dan na botsing van oordeel en verschillend streven, tegenstellingen en strijd. Van onschatbare waarde was het in het verleden en blijft het voor de toekomst te weten, dat te allen tijde het hoogste staatsgezag verheven boven den kamp der groepen staat. Niet door gunst van tijdelijken aard, maar uit kracht van erfrecht en de dierbaarste volkstradities tot haar plaats geroepen, kan de draagster van de Kroon der Nederlanden het onaantastbaar voorwerp van ons aller eerbied en vertrouwen zijn. In het woelig en veelsoortig gebeuren van den cyclus dezer veertig jaren is de Troon de vaste stee gebleven, waarom de natie zich vereenigd wist. Zeldzaam in zijn rijken zegen was de invloed, die van de Kroon is uitgegaan. Het is de zin der viering van den dag van morgen dit te gedenken, luisteraars, in dankbare aanhankelijkheid aan de Souvereine, die onnavolgbaar in toewijding en met beschikbaarstelling van heel Haar hooge gaven, het bewind ook over deze landen heeft gevoerd. Het moge Gode behagen Haar lang te bewaren voor Haar Gezin en voor Haar volk.

Vreugdevuren. —
Als onderdeel van de Nationale Jeugdhulde werden in den avond van 5 September langs de geheele grens van Nederland, alsmede langs de zeekust en in de provinciale hoofdsteden, over een afstand telkens van pl.m. 8 K.M., groote vreugdevuren ontstoken.

Amsterdam. —
Op 5 September is H.M. de Koningin te Amsterdam aangekomen. De intocht was overweldigend.
Na aankomst aan het Haarlemmermeerstation in de hoofdstad, zong het Toonkunstkoor onder leiding van prof. dr. Willem Mengelberg de Hooge Gast een welkomstlied toe.

Rede Dr. De Vlugt. —
Nadat de Koningin op den daartoe bestemden zetel had plaats genomen en allen zich in een grooten kring daaromheen hadden geschaard, heette de burgemeester van Amsterdam, dr. W. de Vlugt, H.M. hartelijk welkom. Spr. dankte de Koningin, dat zij in deze periode de hoofdstad met een bezoek had willen vereeren.
Ons welkom is dientengevolge hooger gestemd, dieper en nog warmer van toon, overmits zich daarin een gevoel van groote en oprechte dankbaarheid mengt voor het voorrecht gedurende zoovele jaren aan Uwe Majesteit en aan ons Volk geschonken. In dat gevoel, in die groote en oprechte dankbaarheid deelt de Burgerij met ongekende hartelijkheid en staat zij gereed Uwe Majesteit dit straks te doen blijken, aldus spr. Uwe Majesteit vergunne mij te volstaan met te constateeren, dat in geheel onze historie moeilijk een regeeringsperiode van even langen duur is aan te wijzen, waarin zóó belangrijke veranderingen op schier elk gebied plaats vonden. En nog zijn deze niet tot staan gekomen. Nog duurt de verwarring in de wereld rondom ons voort. Nog werpt zij nieuwe problemen op, die de zorg en de moeite Uwer Majesteits Regeering vergrooten, de taak der plaatselijke besturen in niet geringe mate verzwaren en een groot deel van ons volk het uitzicht op soulaas ontnemen. Drukken deze omstandigheden haar stempel op deze jubileumsdagen en geschiedt dan ook overeenkomstig den wensch van Uwe Majesteit de herdenking in soberheid, toch is en blijft er reden tot vreugde en dank. Daartoe stemt aanstonds eene vergelijking met den toestand elders, met hetgeen in zoovele landen van Europa plaats greep.
Daartoe stemt ook de omstandigheid, dat wij — dank God's goedheid — nog zijn die wij zijn, een vrij volk, welks onafhankelijk bestaan niet alleen ongerept bleef, maar dat ver buiten onze grenzen aan achting en beteekenis won.
Doch daartoe stemt vooral, dat wij ons mogen verheugen in het bezit van Uwe Majesteit, die, na veertig uiterst moeilijke en zorgvolle regeeringsjaren, nog onverzwakt den scepter voert, telkens opnieuw het belang van land en volk dienende en in onbezweken trouw de woorden van Uwen Koninklijken Vader, voor veertig jaren ook tot de Hare gemaakt, toepassende: „Oranje kan nooit, ja nooit genoeg doen voor Nederland".
Nederland en Oranje! Symbool van een groote meesleepende kracht! Symbool van een kracht, die zich ook in de blijde dagen dezer herdenking manifesteert in een saamhoorigheid en in een eenheid rondom den

Troon, welke even grootsch is als bewonderenswaardig.
Dr. de Vlugt eindigde met de bede, dat de Almachtige H. M. lang èn voor Haar Huis èn voor ons Vaderland moge sparen, rijkelijk omringe met Zijn gunst en geve dat Nederland — hier als overzee — onder Haar regeering weder vele jaren beleven moge, waarin welvaart en bloei zich aan breede geestelijke ontwikkeling zullen paren.

Antwoord der Koningin. —
Mijnheer de Burgemeester,
Voor de gevoelvolle woorden, waarmede u Mij heden begroet namens het gemeentebestuur en de ingezetenen van Amsterdam, op het oogenblik van Mijne intrede binnen de hoofdstad des Rijks, voor de herdenking van Mijne plechtige inhuldiging voor veertig jaren, betuig Ik u Mijnen hartgrondigen dank.
Het verheugt Mij bijzonder, deze gebeurtenis temidden van de bevolking dezer stad te kunnen vieren en op denzelfden kalenderdag binnen te trekken waarop Ik dit in 1898 deed.
Met groote erkentelijkheid zie Ik terug op die lange reeks van jaren, waarin Ik zoovele ondubbelzinnige en treffende blijken van warm medeleven en aanhankelijkheid in lief en leed van hare zijde mocht ondervinden.
Ook thans ben Ik zeer gevoelig voor de algemeene belangstelling in deze herdenking, en bovenal voor de ongekende hartelijkheid bij de ontvangst, waarop u Mij voorbereidt.
Ik zelf heb steeds met even warme en onverflauwde belangstelling in het afgeloopen tijdperk den arbeid en het streven van Amsterdam, alles wat hier gewrocht is, gevolgd.
Zeker niet in de laatste plaats gaat Mijn volle aandacht uit naar den huidigen toestand op economisch gebied, welke zoo talloos velen in moeilijke en kommervolle omstandigheden heeft gebracht en de plaatselijke overheid met zorg vervult en voor zware problemen stelt. Dat ondanks den nood der tijden zooveel geestdrift en eene zoo groote eensgezindheid en saamhoorigheid in deze dagen tot uiting komen, geeft aan deze herdenking eene geheel bijzondere beteekenis.
Het is aan onze oud-vaderlandsche degelijkheid en wilskracht te danken, dat ons land tot heden toe ook ernstige moeilijkheden te boven is gekomen en in het afgeloopen tijdperk zelfs op menigerlei gebied belangrijke vorderingen kan boeken.
Voor ons allen is dit een verblijdend teeken voor de toekomst.
Het is Mijn uit het hart komende wensch, dat het Amsterdam gegeven moge zijn door werk, vlijt en volharding en steunend op den naam, dien ons vaderland zich verworven heeft, als betere tijden aanbreken, onder Gods zegen samen met Nederland hier en overzee eene gelukkige toekomst tegemoet te gaan.

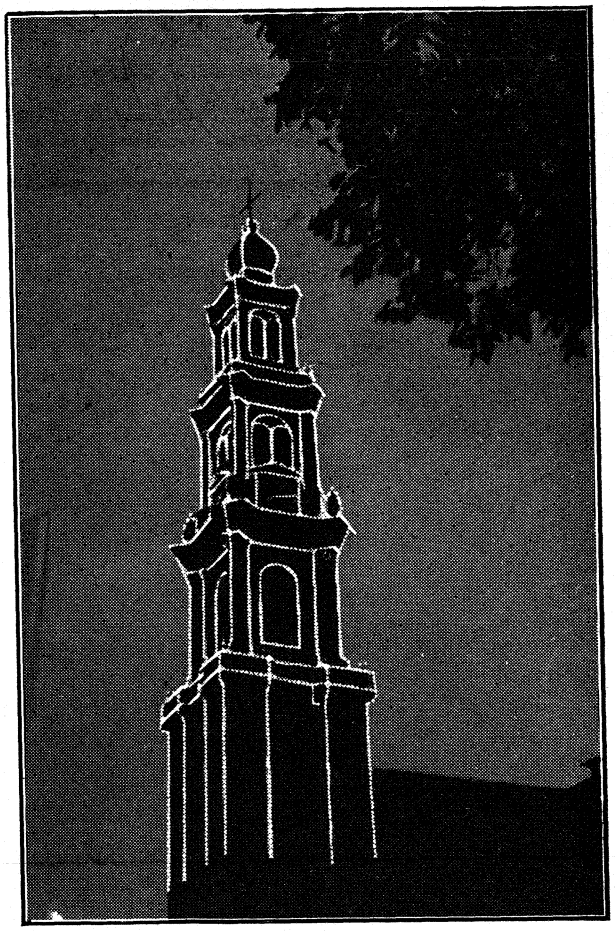

De verlichte Westertoren te Amsterdam.

Toen de Koningin was uitgesproken riep de burgemeester „Leve de Koningin!", waarmede de aanwezigen instemden met een driewerf hoera. Hierna begaf H. M. zich, gevolgd door het overige gezelschap, naar buiten.

Galamaaltijd. — Prinses Juliana spreekt tot Haar moeder. —
Tijdens den galamaaltijd van 5 September in het paleis te Amsterdam, heeft H. K. H. Prinses Juliana H. M. de Koningin toegesproken. De Prinses zeide: „Excellenties, dames en heeren.
Ik stel u voor zoo dadelijk een heildronk uit te brengen op de Koningin, die in deze dagen Haar 40-jarig jubileum mag vieren. Ik zou hierbij den nadruk willen leggen op de dankbaarheid, die wij gevoelen, ditmaal niet tegenover de representatieve Koningin, maar — vooral in dezen kring van de meest vooraanstaanden in het Rijk en omdat het hier Haar eigen kind is dat spreekt — in het bijzonder ten aanzien van de stille werker, die men niet kent, van de persoonlijkheid, die niemand ten volle weet, en bij onze dankbaarheid voegen wij onzen wensch voor het geluk, dat Haar arbeid Haar in de toekomst moge schenken."
Aan het einde van het diner heeft H. M. de Koningin Haar Dochter dankgezegd voor deze woorden.
De galamaaltijd had plaats in de groote Burgerzaal ten paleize. Daaraan zaten met H. M. de Koningin, H. K. H. Prinses Juliana en Z. K. H. Prins Bernhard aan de voorzitters van de Eerste en de Tweede Kamer, de leden der regeering en de ministers van Staat, alsmede de Indische vorsten en delegaties met hun familieleden, waaronder Z. H. de Sultan van Langkat en Z. H. de Sultan van Deli. Voorts verschillende hooge civiele en militaire autoriteiten in den lande, o.m. de commissarissen der Koningin van de verschillende provincies en het college van B. en W. van Amsterdam. Tot de gasten behoorden ook de leden van het uitvoerend comité van de Huldigingscommissie en de oudcadetten en adelborsten, die in 1898 de eerewacht naar de Nieuwe Kerk vormden.

De Nationale Gedachtenisviering in de Nieuwe Kerk te Amsterdam. —
Den 6den September 1938 was de officieele gedenkdag van het veertigjarig regeeringsjubileum van H. M. de Koningin. De Nationale Gedachtenisviering had om 11 uur 's morgens plaats in de geheel gerestaureerde Nieuwe Kerk te Amsterdam.
De eerewacht voor den ingang van de Kerk werd betrokken door 42 oud-adelborsten en cadetten, die op 6 September 1898 deel hebben uitgemaakt van de eerewacht voor het Koninklijk Paleis bij de inhuldiging van de Koningin.
De Vorstin, Prinses Juliana en Prins Bernhard be-

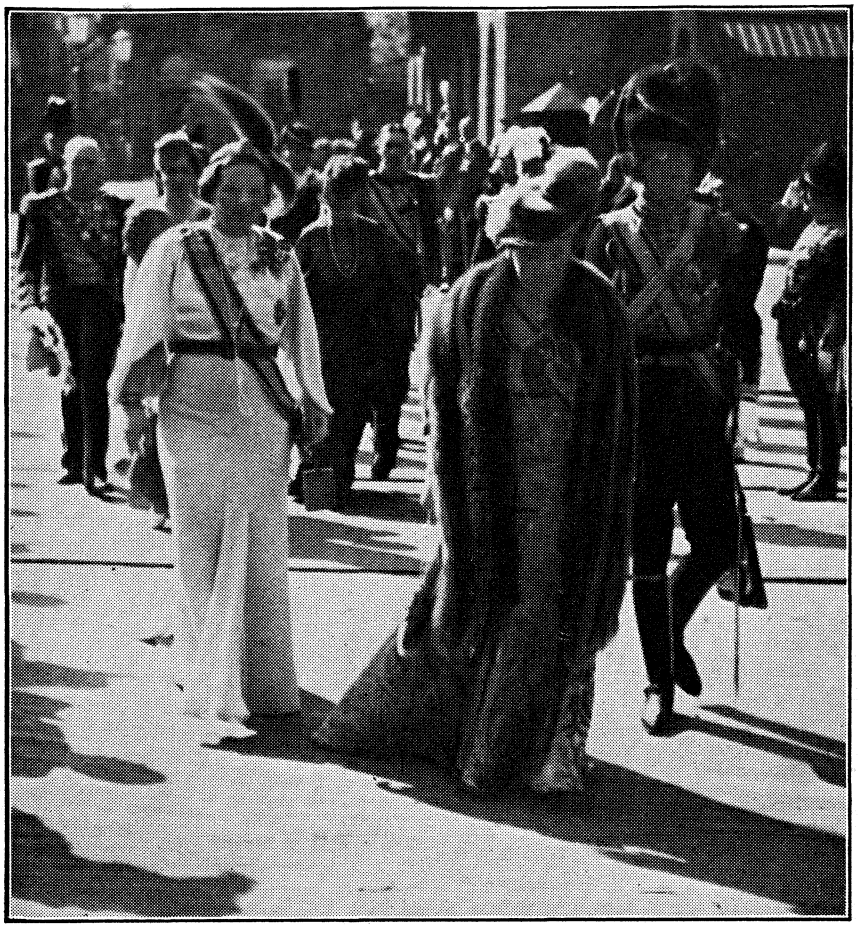

Gedachtenisviering: De Koninklijke Familie begeeft zich naar de Nieuwe Kerk te Amsterdam.

gaven zich met het gevolg van het Paleis te voet naar de Kerk.
Toen de Koninklijke familie gezeten was zong Toonkunst à capella het eerste en het veertiende couplet van het Wilhelmus, waarna ds. P. J. de Jong van den kansel (het kunstwerk van Vinckebrink) het gebed uitsprak, waarin hij God dankte, dat Hij onze Koningin al die jaren heeft gedragen bij zon en stormgetij door Zijn liefde, geschraagd door Zijn kracht, omringd met Zijn trouw. Dat Hij Haar voor land en volk tot een veelvoudigen zegen heeft willen stellen en dat liefde en recht, mededoogen en vroomheid in Haar gestalte heeft aangenomen, dat Haar regeeren een dienen is geweest.
Aan het slot van het dankgebed smeekte de prediker, dat het God moge behagen onze geëerde Landsvorstin te sparen nog menig jaar. Wil Haar en Haar Huis, zoo bad ds. de Jong, omringen met Uw heil, wil Haar voor land en volk ten rijken zegen blijven stellen.

Zie in liefd' op Neerland neer
En blijf het trouw beveil'gen.
Maar wil vooral, Uw naam ter eer
Ons volk in Christus heil'gen.

Amen.

En daarna weerklonk het koraal voor koor uit Cantate no. 192 van J. S. Bach, op woorden van Nic. Beets, dat veertig jaar geleden op deze zelfde plaats weerklonken heeft. Prof. dr. Willem Mengelberg had de muzikale leiding.
Vervolgens zijn drie adressen voorgelezen, aangeboden in de eerste plaats door de Eerste en door de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en voorts door de commissarissen der Koningin in de verschillende provinciën gezamenlijk.

Adres van de Eerste Kamer. —
Het adres van de Eerste Kamer, voorgelezen door den voorzitter, mr. W. L. baron de Vos van Steenwijk, luidde als volgt:

Mevrouw,

Bij de heuglijke herdenking van den dag, waarop Uwe Majesteit, 40 jaar geleden, de Regeering heeft aanvaard, is het voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal een onschatbaar voorrecht den Troon van Neêrlands verheven Vorstin te mogen naderen, en Haar, onder aanbieding van diep eerbiedige wenschen, te huldigen.
Te huldigen voor alles wat Zij, den traditiën van Hare roemruchte voorzaten getrouw, Zich één betoonende met Haar volk, gedurende dat aan zegeningen rijke, maar dikwerf ook zoo zorgenvolle tijdperk, in hooge plichtsopvatting dat volk voorgaande, met inzet van Hare geheele persoonlijkheid, onafgebroken ten bate van het Vaderland en de Overzeesche gewesten heeft gewrocht; bovenal met groote nauwgezetheid rechtsstaat en volksvrijheden handhavende, en mede deswege Neêrlands naam onder de natiën hooghoudende.
Gedenkt de Kamer met dankbare aandoening hoezeer Uwe Majesteit daardoor de banden, die het Doorluchtige Stamhuis van Oranje met het Nederlandsche volk sedert eeuwen vereenigen, kon het zijn, nog nauwer heeft saamgetrokken, op dit plechtig oogenblik bevestigt de Kamer den eed, door haar afgelegd bij Uwe Majesteits inhuldiging:
„Uwe onschendbaarheid en de rechten Uwer Kroon (te) zullen handhaven".
Van ganscher harte bidt de Eerste Kamer der Staten-Generaal Uwer Majesteit eene langdurige en voorspoedige Regeering toe, waarbij Godes mildste zegen op Haar en Haar Huis moge rusten.

Adres van de Tweede Kamer. —
Het adres van de Tweede Kamer, eveneens voorgelezen door den voorzitter, in dit geval, mr. van Schaik, had den volgenden inhoud:

Mevrouw,

De Tweede Kamer der Staten-Generaal acht het een voorrecht, aan Uwe Majesteit haar eerbiedigen gelukwensch te mogen bieden ter gelegenheid van het feit, dat veertig jaren zijn voorbijgegaan sinds Zij de regeering over het Koninkrijk der Nederlanden heeft aanvaard.
Hecht waren in die veertig jaren de banden tusschen Kroon en Volk.
In voorspoed en in tegenslag leeft Uwe Majesteit mede met het Nederlandsche Volk, en het Volk met Haar in dagen van geluk en niet minder in de donkere uren, waarin rouw viel over het Koninklijk Huis.
Die banden zijn door liefde gelegd: liefde van Oranje voor Nederland, liefde van Nederland voor Oranje.
Verstevigd werden zij door de wijze, waarop Uwe Majesteit, gesteund door Haar raadslieden, in samenwerking met de vertegenwoordiging des volks, Zich

aan de belangen des lands heeft gewijd, verlicht door de wijsheid Haar door God geschonken.
Bij Hare plechtige inhuldiging, op 6 September 1898, heeft Uwe Majesteit willen verklaren, dat Zij gelukkig en dankbaar was, het volk van Nederland te mogen regeeren.
In deze dagen van herdenking is dat volk van Nederland zich meer dan ooit bewust, hoe gelukkig en dankbaar het is, dat de regeering in de handen van Uwe Majesteit rust.
Het gedenkt dankbaar het vele goede, dat in de afgeloopen veertig jaren tot stand is gebracht.
Het is gelukkig, omdat het onder de leiding van Oranje mag blijven hopen op de handhaving van zijn aloude vrijheden, onmisbare voorwaarde voor rust en orde, vrede en welvaart.
God zegene Uwe Majesteit en zegene Nederland in Haar en Haar Doorluchtig Huis.

Het adres van de commissarissen der Koningin. — De commissaris der Koningin in de provincie Friesland, mr. P. A. V. Baron van Harinxma thoe Slooten, sprak als oudste namens alle commissarissen van de Koningin en zeide:
Wij, Uwe commissarissen in de elf provinciën des lands, achten het een voorrecht, op dezen luisterrijken dag der viering van Uwer Majesteits veertigjarig regeeringsjubileum uiting te mogen geven aan de gevoelens, die ons bezielen. Wij verzoeken Uwer Majesteit wel te willen aanvaarden onze betuigingen van dankbaarheid, de betooning onzer hulde en onze eerbiedige en oprechte gelukwenschen.
Wie dank betuigt, staat met den blik naar het verleden gericht. Veertig jaar lang heeft Uwe Majesteit de hooge taak, die God haar heeft opgelegd, in den vasten gang eener nimmer weifelende plichtsbetrachting vervuld, ook gedurende de voor land en volk zorgelijke en gevaarvolle jaren, welke niet gering in aantal zijn gebleven. De leiding, door Uwe Majesteit aan 's lands zaken gegeven, heeft er, onder Gods voorzienig bestel, in zeer hooge mate toe mogen bijdragen, dat ons land behoed is gebleven voor ramp en ongeval van destructieven omvang en dat ons volk nog verkeert in omstandigheden, die, vergelijkenderwijze, in menig opzicht gunstig mogen worden genoemd. Ons vaderland heeft aan Uwe Majesteit zeer veel te danken. Het devies „voor Nederland nooit genoeg te kunnen doen", door Uwe Majesteit op zoo uitnemende wijze verstaan en toegepast, moet, naar wij meenen, op een dag als deze weerklank vinden in de betuiging eener dankbaarheid, die weet, dat zij harerzijds nooit genoeg tot uiting zal kunnen komen.
Wij willen heden Uwe Majesteit ook onze hulde betoonen. Onder „hulde" verstaan wij daarbij niet: dank- of eerbetoon in verheven stijl, maar, naar ouden trant, betuiging van aanhankelijkheid en verknochtheid voor toekomende jaren, die gedragen wordt door het beginsel der trouw. Deze huldebetooning als belofte van trouw kan zoo spontaan zijn wijl zij gepaard gaat met een diep vertrouwen, onzerzijds. Zij beteekent voor ons dit, dat wij, de vertegenwoordigers van Uwe Majesteit in de gewesten des lands, ons heden mede komen scharen rond de vorstelijke persoon van U, onze Landsvrouwe, daardoor te kennen gevende ons vast voornemen, om ook in de toekomst, met Gods hulp, alles te doen wat in ons vermogen ligt, teneinde de belangen, die ons door U zijn toevertrouwd, te beveiligen en te bevorderen en alzoo goede en ge-

Gedachtenisviering: De Koninklijke Familie tijdens de plechtigheid in de Nieuwe Kerk.

trouwe lasthebbers van Uwe Majesteit te worden bevonden.
Wanneer wij voorts onze geëerbiedigde en oprechte gelukwenschen aanbieden, dan geven wij daarmede uitdrukking aan de hoop, dat God Uwe Majesteit in de toekomst veel, zeer veel geluk moge schenken. Nadat donkere schaduwen op den persoonlijken levensweg van Uwe Majesteit waren gevallen, is de zon van het familiegeluk opnieuw door de wolken gebroken en mag Uwe Majesteit zich thans mede verheugen in het jonge geluk van het prinselijke gezin en in het bezit — wij mogen het zoo wel zeggen — van een schat van een kleinkind. Moge dit kostbare bezit door Gods goedheid worden bewaard en gespaard voor de vorstelijke ouders, voor Uwe Majesteit, voor ons land en ons volk. Moge de geestdrift, de genegenheid, het is geoorloofd ook te spreken van ontroering en van teederheid, die bij de feestelijke gebeurtenissen der laatste jaren telkens weer als golven door de nuchtere Nederlandsche volksziel zijn gegaan, Uwe Majesteit ook in de toekomst blijdschap en geluk schenken, omdat zij een onweerlegbaar getuigenis zijn van het feit, dat ons volk zijn geluk vindt in het bezit en in het geluk van dit ons Koninklijk Huis, in het bezit en in het geluk van deze onze Koningin.
Uwe commissarissen in de onderscheidene provinciën hebben gemeend, datgene wat hun op dezen dag op het hart ligt niet alleen bij monde van mij, Uwen oudsten commissaris in dienstjaren, aan Uwe Majesteit kenbaar te moeten maken, maar ook te moeten neerleggen in een gezamenlijk adres, dat ik mij veroorloof hierbij hoogst eerbiedig aan Uwe Majesteit ter hand te stellen.

Herdenkingsrede van minister-president Dr. Colijn.

Majesteit.

Koninklijke Hoogheden.

Het woord van den Psalmist, waarin wordt gewaagd van gedachten, die zich binnen in ons vermenigvuldigen, geeft wellicht beter dan iets anders uitdrukking aan de gevoelens, die ons in deze dagen vervullen.
Veertig jaar is het geleden, dat in ditzelfde kerkgebouw een 18-jarige vorstin, onder inroeping van de hulpe van den Almachtigen God, het verbond tusschen Oranje-Nederland plechtiglijk kwam vernieuwen. Een verbond dat, naar zijn vorm van dezen tijd, in wezen nochtans bogen kan op een bestaan van niet veel minder dan vier eeuwen. Een band, die in den loop dier eeuwen af en toe verbroken scheen, maar die juist daarna in hechtheid bleek te zijn toegenomen.
Is het dan te verwonderen, dat wij in deze dagen bij die geschiedenis van eeuwen verwijlen, dat wij in onze historie de wondere wegen Gods trachten te zien en met name, dat we de gebeurtenissen der laatste 40 jaren in onzen geest laten voorbijtrekken? Om dàn ook onzerzijds te zeggen: de gedachten vermenigvuldigen binnen in ons en we kunnen er slechts op onbeholpen wijze uitdrukking aan geven.

Tegenstellingen. — Als we in deze ure de regeeringsjaren sinds 1898 trachten te overzien, dan worden we wel het meest getroffen door de tegenstellingen tusschen het begin en het einde dezer 40-jarige periode. Tegenstellingen op bijna elk terrein van het leven, maar wellicht het meest opzienbarend op internationaal gebied.
Ongetwijfeld, ook tegen het einde der 19e eeuw waren er allerlei moeilijkheden in de wereld, maar als we in een vergelijking treden tusschen den algemeenen wereldtoestand in 1898 en dien van het jaar 1938, dan kan men de kleuren op zijn palet voor 1898 bijna niet licht genoeg en op dat voor 1938 nauwelijks donker genoeg nemen om de tegenstellingen naar waarde te doen uitkomen.
Al had ook de 19e eeuw haar kleinere en grootere botsingen gekend, toen zij ten einde neigde was er een opmerkelijk streven naar bevordering van internationale samenwerking merkbaar; waartegenover in onze dagen, ondanks eene met groot vertrouwen begroete opzettelijke organisatie dier samenwerking, van nagenoeg niets dan mislukking valt te gewagen.
Is 1898 een jaar waarin de vredesklanken overheerschend waren, 1938 geeft ons een wereld te zien, die vervuld is van oorlogsrumoer en oorlogsvrees.
In 1898 over het algemeen nog een vrij bevredigende vrijheid van goederenverkeer, welke zooveel heeft bijgedragen tot bevordering van de welvaart der volken; in 1938 al sinds jaren een ononderbroken strijd op economisch terrein met daaraan gepaarde bemoeilijking van het goederenverkeer en daaruit voortvloeiende welvaartsvermindering der volken.
Niet minder trokken de staatkundige veranderingen, met name in Europa, de aandacht. Staten, die hun bestaan met eeuwen berekenden, werden uiteengescheurd; nieuwe staatkundige eenheden ontstonden. Vorstenhuizen, welker naam ons de eeuwen door tegenklonk, werden terzijde gesteld. De monarchale regeeringsvorm, in 1898 in Europa nog vrij algemeen, maakte sindsdien in een aantal landen plaats voor den republikeinschen.
Het parlementaire stelsel, dat vooral sinds het midden der 19e eeuw opgeld deed, was in 1898, hoewel hier en daar reeds zwakke plekken toonend, nog onaangevochten; in 1938 heeft het in onderscheiden landen zijn plaats moeten ruimen voor een meer autoritairen regeeringsvorm. Alleen de werkelijk constitutioneele monarchie heeft den stormloop op het parlementaire systeem ten volle kunnen weerstaan.
Ook in de algemeene geestelijke gesteldheid der menschheid steekt het einde dezer 40-jarige periode niet gunstig af tegen het jaar 1898. Al was ook destijds afwijking van de in een Christelijke levensbeschouwing gefundeerde begrippen niet zeldzaam, de traditie hield toen ten minste nog veel staande, dat thans zonder bedenken ter zijde wordt gesteld. De geweldige vierjarige volkerenworsteling, die de scheiding bracht tusschen het betrekkelijk rustig verleden van voor 1914, met zijn vrij goed geordende internationale verhoudingen, en de na-oorlogsche verwarring op bijna elk terrein van het leven, werkt nog dagelijks na in de daling van het peil der internationale moraal. Door den samenhang der volken is ook Nederland niet vrij gebleven van den invloed dezer schokkende gebeurtenissen en het is een schrale troost, dat niet wij de krachten ontketend hebben, die verantwoordelijk gesteld moeten worden voor de ontwikkeling der toestanden zooals die in den loop der laatste kwart eeuw zijn geworden.
Indien men zich op een dag als deze uitsluitend zou moeten beperken tot een vergelijkende schets van den algemeenen toestand in de wereld van heden met dien aan het einde der 19e eeuw, dan zou metterdaad getuigd moeten worden, dat het slot van de 40-jarige regeeringsperiode van Uwe Majesteit met wolken en donkerheid omgeven was; althans indien we dat slot zien in den betrekkelijk nog lichtenden glans van het jaar 1898.
Maar gelukkig is er plaats voor een andere visie. We willen heden onze feestelijke stemming niet laten beïnvloeden door alleen maar te letten op wat de wereld om ons heen te zien geeft; we willen ook acht slaan op de plaats die Nederland temidden der volkeren inneemt.

Koninklijk woord in vervulling gegaan. — En dan herinneren wij ons allereerst het woord uit Uwer Majesteits proclamatie bij de troonsbestijging geuit, dat Zij den eerbied voor den Nederlandschen naam en de Nederlandsche vlag begeerde te beves-

tigen, om er dan onmiddellijk met innige verheuging op te wijzen, dat dit Koninklijk woord ten volle in vervulling is gegaan.
Nog is de wereld de kloeke daad niet vergeten om den bejaarden President Krüger, toen een langer verblijf in zijn strijdend vaderland voor hem niet meer mogelijk was, door een Nederlandsch oorlogsschip naar Europa te doen overbrengen. En evenmin behoeven we er het oog voor te sluiten, dat het de Nederlandsche Regeering was, die in die dagen ten slotte het initiatief genomen heeft, om, langs den weg van bemiddeling, aan het stamverwante volk den vrede te brengen, toen elk uitzicht op handhaving der onafhankelijkheid moest worden prijsgegeven.
Ook de correcte houding van Nederland tijdens den wereldoorlog heeft, na de bekoeling van de hartstochten, de waardeering gevonden, die zij verdiende. De Nederlandsche naam en eer van het land werden, in die zoo bijzonder moeilijke tijden, ongerept gehandhaafd.
Het valt wat moeilijker te spreken over onze eigen dagen, maar dit mag toch gezegd dat bevoegde beoordeelaars in het buitenland, kennende de moeilijkheden waarmede wij te worstelen hebben, steeds met lof gewagen van de taaie vasthoudendheid van ons volk in dagen van tegenspoed en zijn gezond inzicht in de middelen om aan dien tegenspoed het hoofd te bieden, prijzen. Er is dan ook geen twijfel mogelijk over het antwoord op de vraag of de eerbied voor den Nederlandschen naam en de Nederlandsche vlag door Uwe Majesteit metterdaad bevestigd is geworden. Zoo ooit, dan is hier het „Je Maintiendrai" in vervulling gegaan.
Hiermede houdt ook verband de bijzondere belangstelling door Uwe Majesteit steeds aan den dag gelegd voor de weermacht van den Staat. De grondwettelijke eed bij de inhuldiging afgelegd, gewaagt van de bewaring en verdediging van de onafhankelijkheid en het grondgebied van het Rijk. Met name in onze dagen vordert zulks de instandhouding van een weermacht, die van de persoonlijke en geldelijke kracht der natie het uiterste verlangt wat zij geven kan. Ook daarmede is de eerbied voor den Nederlandschen naam en de Nederlandsche vlag op het nauwst verbonden. Dat we eerlang in staat zullen zijn aan onze verplichtingen te dien aanzien te voldoen, danken we mede aan Uwer Majesteits onverflauwde belangstelling in alles wat de eer van het land vordert.
Zoo is er dan, ondanks alle verwarring en moeilijkheid in de wereld, zelfs internationaal reden tot bijzondere voldoening indien we de plaats van Nederland te midden der volken in dit tijdsgewricht in beschouwing nemen. Wat ook op internationaal gebied veranderd moge zijn, de eerbied voor den Nederlandschen naam en voor de Nederlandsche vlag zijn in deze 40 jaren bevestigd geworden en het is, voor zooveel de buitenlandsche waardeering betreft, zelfs geoorloofd aan 1938, in vergelijking met 1898, den eerepalm toe te kennen.

Vooruitgang binnen het Koninkrijk. — De voldoening die we mogen koesteren, aldus vervolgde Dr. Colijn, als men let op de plaats van Nederland in het internationale verband, gaat over in stille bewondering, indien men den blik laat gaan over den vooruitgang, die in deze 40 jaren binnen het Koninkrijk viel waar te nemen.
Allereerst eene in de Westersche landen ongeëvenaarde groei der bevolking[1]), bevorderd door een voortreffelijke zorg voor de volksgezondheid[2]) en gedragen door een even voorbeeldige zorg voor de volkswelvaart.
De belangstelling voor den landbouw riep een sterke verhooging van de bodemproductie in het leven.[3])
Op industrieel terrein valt in deze 40 jaren bewonderenswaardige vooruitgang te vermelden. Talrijke belangrijke ondernemingen zijn ontstaan; andere groeiden uit tot tevoren ongekende afmetingen. Deze industrieele bedrijvigheid heeft ertoe geleid, dat thans het aantal industriearbeiders in ons land ruim dubbel zoo groot is als 40 jaren geleden.
Van den bloei van den handel getuigt het feit, dat de totale goederenverplaatsing over de grens — te water èn te land — van 1898 tot 1937 is gestegen van bijna 40 tot tennaastenbij 150 millioen ton.
Opmerkelijk is ook de zorg voor het verkeerswezen geweest. Aan verbetering onzer rivieren, aan kanalen en kanalisatie is in deze 40 jaren alleen door het rijk een bedrag van rond 300 millioen gulden besteed geworden. En hoewel, zooals ieder Nederlander dagelijks kan waarnemen, de ontwikkeling van het wegennet nog steeds voortgang heeft, hebben de openbare lichamen, hoofdzakelijk gedurende de laatste jaren, aan landwegen en bruggenbouw reeds niet minder dan rond 350 millioen ten koste gelegd. Dat dit ook voor het verkeer te water en te land van

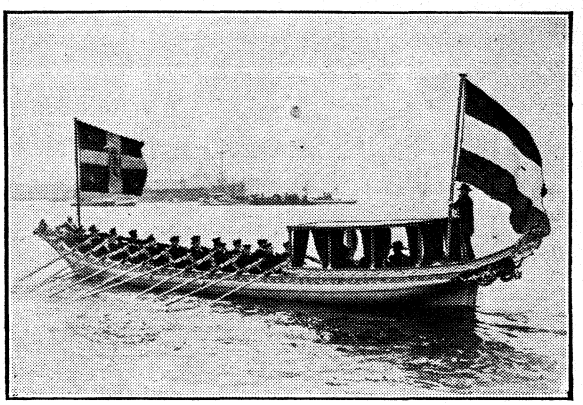

De Koningssloep.

ongemeene beteekenis is geweest, blijkt o.m. uit het feit, dat onze zeegaande vloot, ofschoon gedurende de crisisjaren niet onbelangrijk ingekrompen, thans nog ongeveer 5 maal zoo groot is als bij de troonsbestijging in 1898. Het blijkt mede uit de ontwikkeling van het motorverkeer op den weg.[4])
Wie over het verkeerswezen spreekt, kan bezwaarlijk zwijgen over de lucht, dus over de radio en het vliegwezen.
Het is alweer het jaar der troonsbestijging, dat de eerste beginselen te zien gaf van de ontwikkeling van het radioverkeer. Het was in dat jaar, dat Marconi zijn eerste permanente stations bouwde en daarmee een afstand van nog geen 25 K.M. overbrugde. En thans telefoneeren we met Indië en hooren we in onze huiskamers — er zijn niet minder dan 700.000 ontvangapparaten aangegeven — de meeste zendstations der wereld.
Eenzelfde tot verbazing stemmende ontwikkeling zien we bij de luchtvaart. In het begin van Uwer Majesteits Regeering legden de gebroeders Wright in een vliegtuig, voorzien van een benzinemotor, in 12 seconden 50 meter af, overeenkomende met een snelheid van 15 K.M. per uur. Thans hooren we van vliegtuigen die een snelheid van meer dan 600 K.M. per

---

1) De bevolking nam sinds 1898 met ongeveer 75% toe; ze steeg van even 5 tot ongeveer 8.7 millioen en neemt ook thans, ondanks de daling van het geboortecijfer, per jaar nog met bijna 100.000 toe.
2) In 1898 bedroeg het algemeen sterftecijfer 18 per 1000; in 1938 bedroeg het 8.8. Voor de kinderen beneden 1 jaar zijn de cijfers resp. 155 en 38.
3) Tarwe, rogge en suikerbieten met rond 50% per H.A., aardappelen zelfs met 75%.
4) In het jaar van de troonsbestijging bedroeg de geheele automobielproductie in de Vereenigde Staten nog maar 600 stuks en waren er in Nederland niet meer dan 68 motorvoertuigen. In 1938 loopt dit aantal bij ons tegen de 200.000.

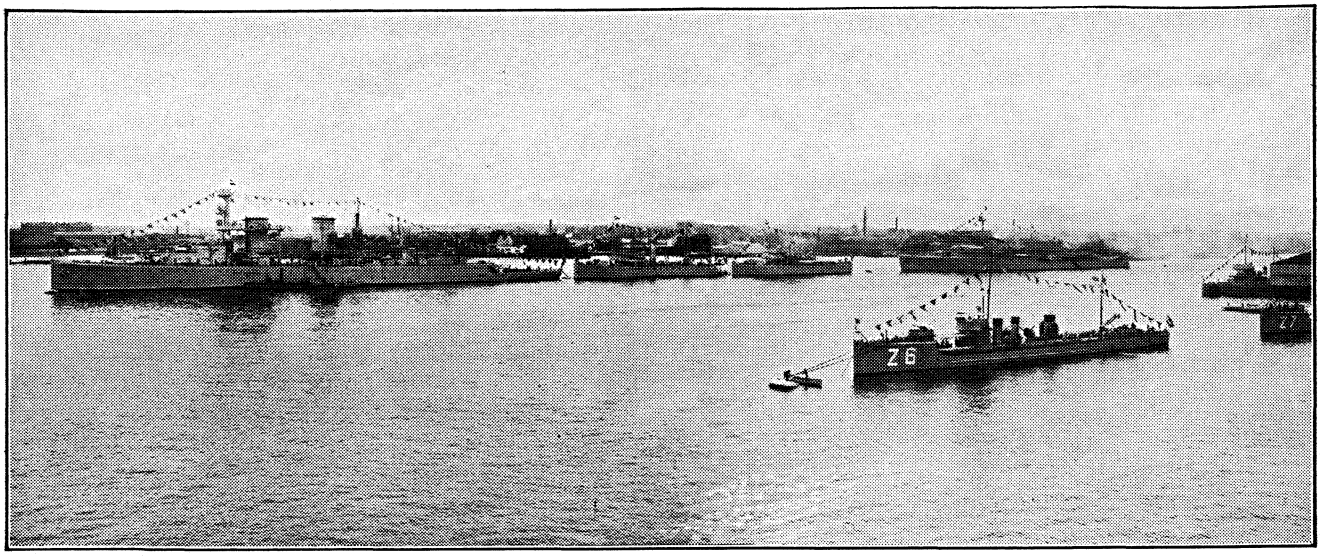

De Vlootrevue op het IJ.

uur ontwikkelen, lezen we van vluchten rond de aarde in ruim 3 dagen en onderhouden wij zelf van Nederland uit een geregelde luchtverbinding met Batavia en Australië.
Tot nog toe stipte ik een en ander aan van wat op commercieel en technisch gebied in de verloopen 40 jaar het belangrijkst mag worden geacht, maar ik zou te kort schieten in de mij zelf gestelde taak indien ik ook niet gewaagde van heuglijke feiten en voorzieningen op ander terrein. Indien ik b.v. naliet erop te wijzen, dat Nederlandsche wetenschap en kunst bij herhaling door het buitenland werden geëerd; indien ik verzuimde te gewagen van den groei eener in den regel op hoog peil staande dagbladpers; indien ik naliet melding te maken van de werken der barmhartigheid, die in deze jaren in aantal en beteekenis zoo wonderbaarlijk zijn gegroeid, of indien ik zweeg van alles wat gedaan werd in het belang van de jeugdvorming.

Beslechting van den Schoolstrijd. — En waar ik dit laatste noem, gaan onze gedachten tevens uit naar het gewichtig gebeuren onder Uwer Majesteits Regeering, toen het einde werd gezien van een anderen 80-jarigen oorlog dan die waarvan onze historiebladen gewagen. Ik denk hierbij aan de beslechting van den schoolstrijd, die van ongeveer 1840 tot 1920 tot zulke voortdurende politieke spanningen heeft geleid en op de structuur van het parlementaire leven in ons land zulk een beslissenden invloed heeft gehad. Hierbij den vredespalm aan het Nederlandsche volk te hebben kunnen uitreiken, is een daad van Uwer Majesteits Regeering geweest, waarvan de beteekenis eerst in later tijd ten volle zal worden gewaardeerd.
Van niet minder beteekenis moet worden geacht de bevordering van betere toestanden in de wereld van den arbeid. In de jaren negentig van de vorige eeuw lieten de sociale toestanden en verhoudingen ook bij ons nog veel te wenschen over. Laag waren de loonen; lang de werktijden. In de jaren negentig was de arbeidsduur voor vrouwen, in enkele bedrijven althans, nog 16 uur per dag. De woningtoestanden waren slecht. Werkloosheid was er veel en de hulp was zeer gering. De sociale verzekeringen ontbraken geheel.
Deze toestanden riepen om verbetering en het is niet de minste eere van Uwer Majesteits Regeering in deze 40 jaren, dat hierin geleidelijk belangrijke verbetering is opgetreden.
Te zeggen, dat thans alle euvelen uit den weg zijn geruimd zou te ver gaan, maar een getuigenis, dat de toestand aan het eind van deze 40-jarige Regeeringsperiode buitengewoon gunstig afsteekt tegen dien in 1898, mag op een dag als deze niet achterwege blijven.

Het rijk overzee. — In gelijken zin mag ik mij uiten als we den blik richten naar de deelen van het Rijk overzee. In cijfers uitgedrukt komt dit voor Nederlandsch-Indië al dadelijk tot uitdrukking in de bedragen die toen en thans werden besteed in het belang van de inheemsche bevolking.
Een enkele blik in de begrooting van Nederlandsch-Indië over de jaren 1898 en 1938 leert, dat, dooreengenomen, de bedragen, ten behoeve van de inheemsche bevolking uitgetrokken, tot een aanzienlijk veelvoud gestegen zijn van wat in 1898 voor dezelfde doeleinden uitgegeven werd.
Ook de cijfers van den gezamenlijken in- en uitvoer wijzen op een verblijdende ontwikkeling. Tegenover een totaalbedrag, aan in- en uitvoer saam, van nog geen 400 millioen gulden in 1898, wijst 1937 een cijfer aan van ruim 1400 millioen.
Voor Suriname mag van een verdubbeling van den in- en uitvoer worden gewaagd, terwijl Curaçao, door bijzondere oorzaken, wijzen kan op zeer uitzonderlijken vooruitgang.
Naast dit alles mag niet worden verzuimd melding te maken van de meest ingrijpende wijzigingen, die in het bestuur over Nederlandsch-Indië hebben plaats gegrepen. Omtrent den tijd van Uwer Majesteits troonbestijging werd de richting van ons beleid ten aanzien van de eilanden buiten Java en Madoera in radicalen zin gewijzigd. Met de staatkunde van zooveel mogelijk onthouding van bestuursbemoeienis, zooals die na 1816 gepredikt, doch nooit geheel vol te houden bleek, werd toen ook in beginsel gebroken en daardoor in de eerste 10 jaren na 1898 de weg gebaand tot de daadwerkelijke uitoefening van ons gezag over den geheelen archipel en de daarmee samenhangende mogelijkheid de zegeningen van ons bestuur te brengen tot in de verste uithoeken van dit deel van het Koninkrijk.
Mede is in deze 40 jaren een aanvang gemaakt met het betrekken van de bevolking bij het bestuur over het Land. Zeer onlangs herdacht de Volksraad zijn 20-jarig bestaan en reeds vóór 1918, n.l. in 1903, in het begin van Uwer Majesteits Regeering, was aan kleinere locale gemeenschappen een beperkte mate van autonomie toegekend. Dit groeiproces in de richting van autonomie en zelfbestuur brengt zijn bezwaren en moeilijkheden mee, maar het is niet te gewaagd te voorspellen, dat de historieschrijver van

later tijd — al zal hij ongetwijfeld op fouten bij de uitvoering kunnen wijzen — een testimonium van vooruitziend regeeringsbeleid zal uitreiken aan Uwer Majesteits regeering voor het tijdig en op voorzichtige wijze rekening houden met de behoeften van een nieuwen tijd en met nieuwe gezindheden.

Tot de meest gezegende periodes. — Wie nu onbevangen, vrij van elke neiging tot Byzantinisme, de verloopen 40 jaren overziet; wie daarbij het feit niet veronachtzaamt, dat bijna 25 van die 40 jaren doorleefd zijn onder omstandigheden, die het woord van den Psalmist zoo begrijpelijk maken als hij gewaagt van „moeiten en verdriet"; wie voorts eenig begrip heeft van de krachten, die weerstaan moesten worden om te kunnen blijven wat we waren, om te behouden en te verwerven wat we thans als natie ons geestelijk en stoffelijk bezit mogen noemen, die zal — ook al houdt hij rekening met schaduwen, die b.v. in den vorm van financieele zorgen en ernstige werkloosheid, over de laatste jaren vallen — moeten toegeven, dat deze 40-jarige regeeringsperiode tot de meest gezegende uit onze rijke historie behoort; die wordt ook gedwongen tot de erkenning, dat zij de vergelijking met wat elders, onder vergelijkbare voorwaarden en omstandigheden, geboekstaafd kan worden, met glans kan doorstaan. De uitkomsten van het regeeringsbeleid dezer 40 jaren mogen elders wellicht geëvenaard worden, wanneer men het geheele veld en het geheele tijdvak overziet, worden ze nergens overtroffen.
Dit te kunnen zeggen, ter plaatse waar Uwe Majesteit zich voor nu 40 jaren met een plechtigen eed aan Haar Volk verbond, is voor heel Nederland — Nederland hier en Nederland overzee — oorzaak, dat ons hart overvloeit van eerbiedigen dank. Dank aan Uwe Majesteit, dat Zij al Haar krachten in dienst van het Vaderland heeft gesteld, maar bovenal dank aan den Almachtigen God, Die U begenadigde met alles, wat noodig was om Uwe hooge roeping te vervullen op de wijze, als zij vervuld werd.

Nederland en Oranje. — Onder de zegeningen dezer 40 jaren, die in een rede als deze niet eens alle maar slechts aangestipt kunnen worden, is er nochtans één, waarover men kan, noch mag zwijgen.
Het is het heuglijk verschijnsel van de groeiende gehechtheid van ons Volk aan het Oranjehuis.
Terwijl in verscheidene landen de volken den band met hun eeuwenoude vorstenhuizen verbraken, werden het Nederlandsche Volk en Oranje in deze 40 jaren steeds nauwer saamgesnoerd. De roerselen, die het hart van een volk bewegen, zijn niet altijd gemakkelijk te analyseeren, maar in dit geval behoeft men niet zoekend rond te tasten. Dat ook de persoon van den Vorst hierbij niet zonder beteekenis is, behoeft niet nadrukkelijk te worden gezegd, maar kan thans blijven rusten om ons te bepalen tot de algemeene oorzaken eener verdiepte waardeering.

Nationaal Vorstenhuis. — Ons regeerend vorstenhuis is in zijn oorsprong zuiver nationaal. Het wortelt in denzelfden bodem waaruit ook onze nationale zelfstandigheid opkwam. Het Huis van Oranje leverde in den eersten Willem den grondlegger van die zelfstandigheid en de latere loten van den stam hebben haar, onder vaak onzegbaar groote moeilijkheden, op een enkele uitzondering van korten duur na, weten te bewaren. Vorstenhuis en volk stoelen op denzelfden

De eere-promotie van H.M. de Koningin tot doctor in de economische wetenschappen aan de Gemeente Universiteit van Amsterdam.

wortel van nationaal besef. Daaruit vloeit dan de wisselwerking voort tusschen den groei van het nationaal besef en de waardeering voor het Vorstenhuis, daarin wortelt het inniger worden van den samenhang tusschen Volk en Vorst.
Maar uit die eenheid in den wortel vloeit nog iets anders voort. Daaruit resulteert ook het grondig begrip van wat het regeeringsbeleid voor het Nederlandsche volk vordert.
Keizer Karel V, die dit volk ook kende, heeft eens gezegd, dat er geen volk ter wereld is hetwelk, mits vaderlijk geleid, meer geneigd is de wenschen van zijn vorst te volgen dan het Nederlandsche, ofschoon er ook geen volk is dat meer afkeerig is van dienstbaarheid. Eerbied wordt bij het Nederlandsche volk, zoo ging hij voort, niet ingeboezemd door het verwekken van vrees; het is eer geneigd tot stijfhoofdig verzet tegen willekeurig krachtsvertoon; het is meegaand als het met verstand behandeld wordt en zijn rechten en vrijheden worden gewaarborgd.
Onder de moderne verhoudingen is door Uwe Majesteit aan deze zelfde gedachte uiting gegeven bij de eedsaflegging, toen Zij bezwoer de algemeene en bijzondere vrijheid en de rechten van Hare onderdanen te zullen beschermen.
En in de proclamatie van den 20sten November 1918 klinkt het met stoere overtuiging:

„Getrouw aan de traditie van Mijn Voorvaderen, heb „Ik nooit anders gewild dan Mijn Volk te dienen door „handhaving van het recht en bevestiging zijner vrij„heden, door verzekering van ieders rechtmatige „aanspraken op geestelijk en stoffelijk gebied. Ge„dragen door Uw liefde en trouw, zie Ik Mij in die „roeping bevestigd".

Een met het volk. — Dat kan een Vorst zeggen, die zich één weet met zijn volk; een vorst, die de bijzondere eigenschappen van dat volk niet maar kent, doch ze ook deelt, die ook in dit opzicht de eerste Nederlander is.
Getrouw aan de traditie van Mijn Voorvaderen! Dat juist is het, waarom het volk het onweerstaanbaar geloof bezit, dat zijne rechten en vrijheden nergens veiliger zijn dan in de handen van Uwe Majesteit, als persoon en als draagster van de beste Oranjetradities.
Deze gelegenheid leent zich niet tot uitweiding over deze verhoudingen, maar dit mag toch gezegd, dat het overgroote deel des Volks uit den diepsten grond des harten God dankt voor het voorrecht, die rechten en vrijheden zóó veilig bewaard te weten. Ook daarom staat het volk van Nederland met zulk een ongeschokt vertrouwen vóór, achter, rondom den troon der Oranjes.
Oók daarom. Maar niet alleen daarom. Want, Majesteit, aan U wordt, naast achting en eerbied, ook de liefde van Uw volk toegebracht. Het is zoo duidelijk gebleken bij de zware slagen die U in de laatste jaren hebben getroffen. Tweemaal moest de Koninklijke grafkelder te Delft worden geopend om een geliefde Moeder en een diep betreurden echtgenoot ten grave te dragen. Het volk in al zijn lagen heeft toen met U meegeleefd en meegeleden.
Ook heeft het, soms tot uitbundigheid toe, zich met U verheugd toen onze allerwege beminde Kroonprinses zich met Prins Bernhard in den echt verbond. En het hart van alle Nederlanders in binnen- en buitenland heeft getrild van blijdschap toen Uwe kleindochter het levenslicht aanschouwde. Die vreugde stond wel niet los van zorg en hoop voor de toekomst, maar ze gold vooral niet minder het persoonlijke geluk van het Koninklijk Huis.
Die hart-ontroerende blijken van meeleven zijn wellicht het schoonste merkteeken voor de plaats, die Uwe Majesteit en Haar Huis onder ons innemen.
Gebruikmakend van de woorden, aldus besloot spr., die de Apostel in een zijner brieven aan de gemeente te Corinthe tot een bekende trits verbond, moge ik hier, mij wetend te spreken namens het Volk van Nederland, ten slotte alles samenvatten in de getuigenis van ons onwrikbaar Geloof in de heilzame werking van het voortbestaan van den band tusschen Nederland en Oranje, in de uiting onzer vurige Hoop, dat de Almachtige God ook in dat opzicht Zijne gunst over Land en Volk bestendige en in de verzekering, met diepe overtuiging uitgesproken, dat het volk van Nederland, óók in de toekomst, U zal blijven omringen met zijn warme liefde en zijn ongebroken trouw.

Dankwoord van H. M. de Koningin.
Leden van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal,
Ik wensch u Mijne erkentelijkheid te betuigen voor de gevoelvolle woorden, die gij in uwe adressen, als vertegenwoordigers van het Nederlandsche volk, in deze plechtige ure tot Mij gericht hebt.
Deze historische plaats van samenkomst, alwaar Mijne vaderen en Ik den eed aflegden op de Grondwet en door de Staten-Generaal werden ingehuldigd, verhoogt nog hiervan de beteekenis.
Met voldoening en waardeering zie Ik terug op de thans achter ons liggende veertig jaren als een tijdperk van ononderbroken goede en vruchtbare samenwerking tusschen Volksvertegenwoordiging en Kroon, die een niet te overschatten beteekenis heeft gehad voor ons volksbestaan en allen die 's rijks gebieden bewonen.
In alles een met Mijn volk, in denken en voelen, in liefde voor zijne vrijheid en rechten en voor zijne onafhankelijkheid, behoud Ik van de afgeloopen veertig jaren een blijde herinnering.
In zorgvolle en benarde omstandigheden, in beproeving, maar ook in dagen van vreugde zijn Wij nog nauwer saamgegroeid en heb Ik Mij gedragen geweten door de liefde en het vertrouwen van Mijn volk. Dank zij zijn vlijt, taaiheid en uithoudingsvermogen en zijn vasten wil zijn bestaan en onafhankelijkheid te allen tijde met Gods hulp te handhaven, kunnen wij den druk der tijden ten spijt op vooruitgang en ontwikkeling bogen, hetgeen ons aanzien bij de andere volken ten goede is gekomen en hun vertrouwen in ons nog heeft versterkt.
U, mijnheer de voorzitter van den ministerraad en minister van Staat breng Ik Mijn dank voor uwe rede en voor de beteekenisvolle woorden tot Mijn volk en Mij gericht. Zij zullen, van u komende, ongetwijfeld een diepen indruk achter laten.
Dien dank betuig Ik ook voor uw uit het hart komend adres, mijne heeren Commissarissen, waarin Ik moge zien de vertegenwoordigers der elf provinciën, die samen dit ondeelbaar land vormen. Mogen uw arbeid en streven steeds tot heil van de u toevertrouwde gewesten blijven strekken.
De zon schijnt niet zonder schaduwen te werpen, die ook over Ons heen gaan.
Als Wij arbeiden is het Onze plicht de werkelijkheid niet te verbloemen, maar haar te zien, zooals zij is, en wat zij meebrengt onvervaard en kloek aan te durven en met een groot en sterk vertrouwen en opgeheven hoofde de komende tijden tegemoet te gaan.

Hierna zong Jo Vincent met begeleiding van het strijkorkest, gevormd door leden van het Concertgebouworkest, Bach's Cantate „Jauchzet Gott in allen Landen", waarbij Marinus Komst de trompet-solo blies.
Ds. de Jong sprak hierna van den kansel het dankgebed uit en nadat het koor nog het „Hallelujah" uit Händel's „Messias" had gezongen, werd deze herdenkingsdienst besloten met het door alle aanwezigen gezongen „Mijn schilt en de betrouwen".
Terwijl Henk Loohuys het „Grand Choeur" van Guilmant ten gehoore bracht, verliet de Koninklijke familie, uitgeleide gedaan door de Commissie van de Nationale Gedachtenisviering, het kerkgebouw en keerde naar het Paleis terug.

H.M. verricht de tewaterlating van de „Oranje". — Voor den Amsterdamschen scheepsbouw en voor de scheepvaart van de hoofdstad is op 8 September opnieuw een groote dag aangebroken nu H.M. de Koningin op de werf van de Nederlandsche Scheepsbouw Mij. „Nederland", het motor-passagiersschip „Oranje" dat het grootste en snelste zal zijn in de vaart naar Oost-Indië, te water heeft gelaten.
De „Oranje" heeft een bruto-tonnenmaat van 20.000 ton, is 200 meter lang en 24.45 meter breed. In totaal zal het schip 1096 opvarenden kunnen vervoeren.
De Koningssloep onder bevel van Luitenant ter Zee 2e kl., D. T. baron Mackay, bracht de Vorstin, Prinses Juliana en Prins Bernhard naar de werf van den Nederlandschen Scheepsbouw Mij. „Nederland". De sloep passeerde talrijke bodems onzer Marine. Van de oorlogsschepen daverde elke minuut een saluutschot.

Eere-promotie van H. M. de Koningin. —
Uit erkentelijkheid voor de onverflauwde belangstelling, die de Koningin in heel de periode Harer regeering aan den dag heeft gelegd voor de economische zorgen en eischen des lands en doordrongen van het bewustzijn, met welk een diep besef Hare Majesteit steeds de belangrijke en uiterst moeilijke problemen der economische structuur heeft behandeld, heeft de senaat der universiteit van Amsterdam aan onze Vorstin het eere-doctoraat in de economische wetenschappen verleend.
Deze eere-promotie heeft op 9 September '38 in de aula der Universiteit plaats gehad.
De rector magnificus, prof. mr. dr. Frijda, als hoogste academische autoriteit hield de promotie-rede.
Na de uitreiking van de doctorsbul richtte H. M. de Koningin een dankwoord tot den rector magnificus.

Doctorsbul voor H. M. de Koningin. —
De doctorsbul luidt als volgt:
„Rector en Senaat der Universiteit van Amsterdam gevoelen zich deel van het Nederlandsche volk in zijn vreugde bij de herdenking van den dag waarop, voor veertig jaren, de regeering door H. M. de Koningin werd aanvaard; zij gevoelen zich deel van het volk ook in zijn erkentelijkheid voor hetgeen in die veertig jaren door Hare Majesteit voor het land is gedaan.
Zij hebben zich in het bijzonder rekenschap gegeven van hetgeen Hare Majesteit voor Haar land geweest is in de tijden dat zijn economisch leven, door den oorlog eerst en door een hevige crisis later, in ernstige mate werd verstoord en zijn welvaart werd bedreigd.
Voor de vele economische vraagstukken, van de grootste samengesteldheid vaak, die toen om oplossing vroegen, heeft Hare Majesteit steeds een gespannen belangstelling gehad. Vol besef van hun gewicht, vol besef ook van hun omvang en hun diepte, heeft Zij aan die vraagstukken steeds Haar aandacht gewijd en daarbij getoond doordrongen te zijn van de beteekenis, die voor de behandeling van economische problemen aan de economische wetenschap moet worden toegekend.
Op deze gronden hebben Rector en Senaat gemeend een passenden vorm voor hun dankbaarheid jegens Hare Majesteit te kunnen vinden in de verleening van een doctoraat honoris causa, de hoogste eer, waarover zij beschikken, en hebben zij besloten aan

H.M. WILHELMINA HELENA PAULINE MARIA,
KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN
ORANJE NASSAU ENZ. ENZ. ENZ.

het doctoraat in de Economische Wetenschappen honoris causa te verleenen en Haar alle rechten toe te kennen, die door wet of gewoonte aan dat doctoraat zijn verbonden. Ten bewijze waarvan deze oorkonde strekt, houdende de bevestiging van dat Senaatsbesluit, door Rector en Secretaris van den Senaat onderteekend en met het grootzegel der Universiteit bekrachtigd.
Gedaan te Amsterdam den negenden September des jaars onzes Heeren MDCCCCXXXVIII."

Optocht en Ballet in het stadion te Amsterdam. —
Een historische optocht, mooi en kleurrijk als Amsterdam nog nimmer zag, die onder leiding van Johan de Meester stond en een ballet, onder leiding van Yvonne Georgi, waren de hoogtepunten van het feest van 10 September in het stampvolle Stadion, waar zestigduizend toeschouwers geboeid naar de kleuren en de gracieuze bewegingen der dansers op het groene grastapijt keken. H. M. de Koningin betuigde Haar groote tevredenheid met het schouwspel.

Het Nationale feest in Ned. Oost-Indië. —
De verschillende groepen der bevolking van de hoofdstad wedijverden in de versieringskunst, terwijl de verlichting in alle deelen der stad uitermate aantrekkelijk was. Met name mag worden genoemd de prachtige toegangspoort tot het Chineesche marktplein in oud-Batavia, het „bankenkwartier" met het kantoor van de factory der Nederlandsche Handel-Mij. als middenstuk.
Een zelfde beeld als de hoofdstad in deze dagen vertoont, werd bericht uit tallooze andere plaatsen. Allerwegen vonden huldebetoogingen plaats, werden dankdiensten gehouden en zijn zeer uitgebreide feestelijkheden georganiseerd. Te Ampenan werd o.a. een krans gelegd op het Lombok-monument. Ongeveer 5000 schoolkinderen uit de Minahassa brachten een aubade aan den resident van Menado, terwijl te Medan 3000 schoolkinderen voor den gouverneur van Sumatra zongen.
Uit alle berichten blijkt wel hoe werd gewedijverd om de intense belangstelling en deelneming van de zijde van alle kringen der samenleving in Nederlandsch-Indië tot uiting te brengen. De Indische archipel toonde in deze dagen een groote eenheid.
Ook van de zijde der pers, zoowel door de Europeesche als de Inheemsche en Chineesch-Maleische bladen, werd zeer groote belangstelling aan den dag gelegd voor het regeeringsjubileum. Bijna alle bladen hebben geheele frontpagina's gewijd aan artikelen over de afgeloopen regeeringsperiode van H. M. de Koningin, terwijl verschillende dagbladen met extra-edities uitkwamen.

De Gouverneur-Generaal heeft aan H. M. het volgende telegram gezonden:
„Op dezen, voor de dynastie en het Koninkrijk, zoo heuglijken herdenkingsdag, moge ik bij Uwe Majesteit de tolk zijn van de bij Hare onderdanen in deze gewesten levende gevoelens van verknochtheid aan het Huis van Oranje en van den innigen dank voor den onschatbaren zegen, welke die gewesten in Uwe Majesteits 40-jarige regeering beschoren werd. De meest oprechte wensch der ingezetenen vindt uitdrukking in de bede, dat het God moge behagen Uwe Majesteit nog vele jaren te bewaren tot heil ook van deze landen. (w. g.) Van Starkenborgh."

Het Nationale feest te Suriname en Curaçao. —
De jubileumfeesten werden met algemeene deelneming der bevolking gevierd. Overal zijn zeer geanimeerde volksfeesten gehouden.

Het officieele bezoek van H. M. de Koningin geëindigd. —
Op 12 September heeft H. M. de Koningin officieel op het Centraal Station te Amsterdam afscheid genomen van de Amsterdamsche autoriteiten, waarmede Haar officieel bezoek was geëindigd, hoewel Zij nog eenige dagen binnen de stad zal blijven vertoeven om Prinses Juliana gezelschap te houden, die, wegens een lichte ongesteldheid, voorloopig in Amsterdam zal blijven.

(Vor. ber. Historische Terugblik pag. 3411—3416, Dankrede pag. 3422)

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Radiorede van President Benesj. —

In een door de radio verspreide toespraak op 10 September '38 maant Benesj, de President van Tsjecho-Slowakije, de bevolking kalm te blijven.

De President besloot zijn toespraak met de volgende woorden: „Ik ben nooit bang voor mijn leven geweest. Ik was altijd optimistisch en mijn optimisme is vandaag sterker dan ooit. Ik heb een onschokbaar vertrouwen in onzen Staat, in zijn weerstandsvermogen, in zijn prachtig leger, in zijn ontembaren geest en in de toewijding van zijn geheele volk. Ik weet, dat ons land als overwinnaar uit de tegenwoordige moeilijkheden zal komen. Laten wij dus allen krachtig zijn in het vertrouwen, dat wij deze tijden te boven zullen komen. Laten wij onze kalmte bewaren. Laat ons vertrouwen hebben in onszelf, in onzen Staat en zijn voorspoedige ontwikkeling. Laat ons bereid zijn opofferingen te doen, maar laat ons optimistisch zijn zelfs in de moeilijkste tijden."

(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Dr. Benesj 3419 D.)**

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Het Partijcongres te Neurenberg. - Rede van Adolf Hitler in zake de Sudeten-Duitsche kwestie. —

De in de geheele wereld met groote spanning verwachte rede van Adolf Hitler te Neurenberg werd op 12 September '38 gehouden.

Zooals gebruikelijk begon de oratie met een lange inleiding over de opkomst en beteekenis van het nationaal-socialisme, felle aanvallen tegen het marxisme, bolsjewisme en jodendom en de democratie.

Hitler zeide o.a. het volgende:

De democratieën beleedigen ons, maar ik moet bekennen, liever te worden beleedigd door iemand, die mij niet kan uitplunderen, dan te worden uitgeschud door iemand, die mij daarvoor prijst. Wij worden beleedigd, maar wij zijn gelukkig in staat een nieuwe gewelddadige plundering van Duitschland te verhinderen. De staat voor ons werd bijna 15 jaar lang geplunderd, maar kreeg daardoor de lofspraak, een brave en democratische staat te zijn geweest.

Onhoudbaar, aldus spreker, wordt deze mentaliteit op dat oogenblik, wanneer in een land, waar een groot deel van ons volk naar het schijnt, weerloos aan mishandelingen is overgeleverd een vloed van democratische frasen tegen onze volksgenooten als dreiging wordt geuit.

Ik spreek van Tsjecho-Slowakije.

Deze staat is een democratie, d.w.z. hij werd gesticht volgens democratische beginselen, doordat men de overwegende meerderheid der bewoners zonder meer dwong de constructie van Versailles te aanvaarden en zich in dien staat te voegen.

Als echte „democraten" begon men daarop in den staat de meerderheid der bewoners te onderdrukken, te mishandelen en van hun levensrechten te berooven. Men trachtte de wereld gegeleidelijk de opvatting op te dringen, dat deze staat een speciale politieke en militaire missie te vervullen heeft.

Men gaat niet uit van volksrechten, maar van politieke doelmatigheden voor de onderdrukkers. Wie zich daartegen verzet, wordt beschouwd als staatsvijand.

Onder de meerderheid der onderdrukte nationaliteiten bevinden zich 3½ millioen Duitschers, ongeveer evenveel in aantal als de bewoners van Denemarken. Zij zijn schepsels van den Almachtige en deze heeft hen niet geschapen om hen aan een vreemde macht te zien overgeleverd. Hij heeft de zeven millioen Tsjechen niet geschapen, opdat zij de 3½ millioen Duitschers zouden bevoogden, controleeren en kwellen.

De ellende der Sudeten-Duitschers, aldus Hitler, is nameloos. Men wil de Sudeten-Duitschers vernietigen.

Ik kan, aldus Hitler, den democratischen staten slechts zeggen, dat dit alles ons niet onverschillig is. Aan de rechteloosheid der Sudeten-Duitschers moet een einde komen. Ik heb dat reeds in mijn rede van 22 Februari van dit jaar gezegd.

Ik verzoek den buitenlandschen staten er van overtuigd te zijn, dat mijn verklaring geen frase was, toen ik indertijd zeide, dat het Duitsche Rijk de vervolging van Duitschers niet meer eenvoudig wil aanvaarden.

Het rijk heeft voor den Europeeschen vrede reeds vele offers gebracht.

Het heeft van Elzas-Lotharingen afgezien alleen om den Europeeschen vrede een dienst te bewijzen en een einde te maken aan den eeuwigen twist met Frankrijk.

Ook aan andere grenzen heeft het rijk offers gebracht om den weg te effenen voor de verzoening der volken. Hitler stipte daarbij het vlootverdrag met Engeland aan en verklaarde, dat de Duitsche overeenkomsten met Polen van meer belang zijn dan alle gepraat over den vrede.

Ik zou den staatslieden te Parijs en Londen de verzekering willen geven, dat er ook Duitsche belangen zijn, die wij zullen behartigen, en wel onder alle omstandigheden.

Op 28 Mei heb ik tot zeer ernstige maatregelen besloten:

1. De aangekondigde versterkingen van leger en luchtmacht werden op mijn bevel onverwijld buitengewoon uitgebreid en oogenblikkelijk ten uitvoer gelegd.

2. Ik heb het bevel gegeven tot de onmiddellijke uitbreiding van onze vestingwerken in het Westen.

3. Ik kan u de verzekering geven, dat daar sedert 28 Mei de meest gigantische vestingwerken van alle tijden worden gebouwd.

Dr. Todt heeft daar een der grootste prestaties volbracht. Aan de vestingwerken in het Westen, waarmede men sedert twee jaar bezig is, werken thans 278.000 arbeiders, verder 84.000 gespecialiseerde arbeiders en 100.000 man van den arbeidsdienst, talrijke bataljons pioniers en infanteriedivisies. Afgezien van het materiaal, dat door andere transportmiddelen aangevoerd wordt, brengen alleen de Duitsche spoorwegen bijna 8000 wagonladingen aan. Het totale grintverbruik bedraagt dagelijks ruim 100.000 ton. De vestingwerken aan de Westelijke grens zullen voor het invallen van den winter geheel voltooid zijn. Na hun voltooiing zullen de werken meer dan 17.000 pantser- en betonwerken omvatten. Achter dit front van staal en beton, dat, gedeeltelijk in drie en vaak vier linies, tot 50 km breed is, staat het Duitsche volk gewapend. Ik heb deze inspanning, de geweldigste van alle tijden, op mij genomen om den vrede van nut te zijn. Onder geen omstandigheden zal ik echter bereid zijn, werkeloos te blijven toezien bij een verdere onderdrukking der Duitsche volksgenooten in Tsjecho-Slowakije.

De heer Benesj beoefent de tactiek. Hij praat en wil onderhandelingen organiseeren naar Geneefsch voorbeeld, de procedure kwesties ophelderen en kleine geschenken geven om te kalmeeren. Zoo gaat het op den duur niet. Het gaat hier niet om frasen, maar om recht, en wel geschonden recht. Wat de Duitschers eischen is het zelfbeschikkingsrecht, dat ieder ander volk bezit.

De heer Benesj behoeft dezen Sudeten-Duitschers geen geschenken te geven. Zij hebben het recht op een eigen leven als ieder ander volk. Indien de democratieën echter van meening zouden zijn, dat zij in dat geval de onderdrukking der Duitschers moeten verdedigen, dan zal dit ernstige gevolgen hebben. Ik geloof den vrede beter te dienen als ik daarover geen twijfel laat bestaan. Ik heb niet den eisch gesteld, dat Duitschland 3½ millioen Franschen of Engelschen mag onderdrukken, maar den eisch, dat een einde komt aan de onderdrukking der 3½ millioen Duitschers in Tsjecho-Slowakije en dat daarvoor het zelfbeschikkingsrecht in de plaats treedt. Het zou ons leed doen, als daardoor onze betrekkingen tot andere Europeesche staten slechter zouden worden, maar niet wij zouden daarvoor verantwoordelijk zijn.

Het is de zaak der Tsjechoslowaaksche regeering zich te verstaan met de gevolmachtigde vertegenwoordigers der Sudeten-Duitschers en tot een overeenkomst te komen. Mijn zaak en dien van ons allen is het echter, er voor te zorgen, dat hier niet uit recht onrecht wordt, want het betreft Duitsche volksgenooten. Ik ben ook geenszins bereid, midden in het hart van Europa door het optreden van andere staatslieden een tweede Palestina te laten ontstaan. De Duitschers in Tsjecho-Slowakije zijn noch weerloos, noch aan hun lot overgelaten. Wij zouden het niet waardig zijn, Duitschers te heeten, indien wij niet bereid waren, die houding aan te nemen en de gevolgen daarvan onder alle omstandigheden te dragen, aldus Hitler. (Telex-A. N. P.)

(Vorig bericht 3429 E.)

13 SEPTEMBER 1938

A. Hitler's groote rede van 12 September te Neurenberg. - Indrukken en perscommentaren. —

Indrukken. —

Praag. — De deur is niet gesloten voor de mogelijkheid tot voortzetting der onderhandelingen. Hitler heeft geen volksstemming verlangd. Hij heeft de Sudeten aangespoord er één te eischen, maar de hoop om te komen tot een niet-bloedige oplossing blijft bestaan.

Washington — De bijtende en agressieve toon wekte een zekere mate van geruststelling. Men gelooft hier, dat de werkelijke mate van bedreiging in de rede omgekeerd evenredig was aan den krachtigen toon van de stem van den Führer, die met groote duidelijkheid was te hooren. „Het blaffen was onrustbarend, doch het bijten is ten minste uitgesteld", aldus kan zoo ongeveer de meening worden weergegeven. Europa heeft respijt gekregen van de ongerustheid der laatste weken.

Londen. — Wat men tevoren verwacht had, is geschied. Hitler heeft geen nieuwe eischen gesteld en niet met onmiddellijk optreden gedreigd. Gewend als men is aan zijn hoogdravenden toon, noodig om zijn aanhang in het gareel te houden, hecht men weinig waarde aan zijn geschimp aan het adres van Engeland, dat het initiatief nam om Tsjechen en Sudeten tot elkaar te brengen met Runciman als bemiddelaar. Evenwel kan geen nuchtere beoordeelaar van den toestand zich verhelen, dat de vrede van Europa voorloopig nog bedreigd blijft. Zoolang de toon der Duitsche pers niet gematigder wordt en de groote manoeuvres niet achter den rug zijn, blijft de lont nog te dicht bij het kruitvat, daar de Sudeten-Duitschers zich bij de onderhandelingen, te zeer gesteund zullen voelen door het machtige Duitsche Rijk.

Parijs. — Over het algemeen beschouwt men hier Hitler's rede als een betrekkelijke heraademing na een nachtmerrie, die dreigde onaangename proporties aan te nemen. Zeker voelden de Franschen zich eensgezind gold het de veiligheid van eigen land. De door een vorige regeering vastgelegde verplichtingen om te moeten vechten voor anderen, zonder dat „la patrie" bedreigd werd stuitte op tegenstand van velerlei groepen der bevolking. Niettemin verliep de zeer gedeeltelijke mobilisatie der keurtroepen voor de Maginot-linie uiterst vlot. Niemand ontbrak op het appel.
Met instemming werd hier vernomen, dat Hitler er niet aan dacht tegen Frankrijk in het geweer te komen, woorden die zelfs te Neurenberg goedkeuring oogstten.
Inmiddels is men overtuigd, dat het zaak zal zijn, de onderhandelingen zoo mogelijk, spoedig tot een goed einde te brengen.
Dat Hitler's herhaalde verzekering, dat hij achter de Sudeten-Duitschers blijft staan, dezen tot volharden in overdreven eischen zal stijven, en de oplossing van het geschil zal bemoeilijken, wordt duidelijk ingezien.

Warschau. — De deur is opengelaten voor latere onderhandelingen, zoowel met het rijk als met de Sudeten-Duitschers.
Poolsche kringen verklaren, dat het de eerste keer is, dat Hitler in een officieele verklaring de volkomen onschendbaarheid vaststelt der Duitsche Oostgrens en aldus afziet van elke territoriale herziening met betrekking tot Polen. Thans komt alle verantwoordelijkheid voor den toestand voor rekening van Praag.

Rome. — De eerste indruk is, dat Hitler's rede geen wijziging heeft gebracht in den internationalen toestand, noch in de factoren van het Sudenten-Duitsche probleem, doch dat de deur open is gelaten voor onderhandelingen. Dit versterkt de overtuiging, dat het Tsjechoslowaaksche probleem langs vreedzamen weg kan worden opgelost. (Telex-A. N. P. - N. Rott. Crt. - Alg. Handelsblad - De Maasbode)

Perscommentaren. —

Tsjecho-Slowakije. — De eerste editie van het **Prager Tageblatt** is in beslag genomen, omdat daarin een bericht uit Engelsche bron afgedrukt zou zijn, dat luidde dat de Tsjechische gezant te Londen aan de Engelsche regeering een nota overhandigd had, waarin geprotesteerd werd tegen den eisch van een eventueel plebisciet.
De reactie van **Ceske Slovo** is gematigd. Men meent, dat Hitler deze woorden niet gesproken zou hebben wanneer hij door zijn omgeving goed was ingelicht. Voorts polemiseert men over Hitler's uitlating, dat een minderheid de meerderheid zou onderdrukken.
Ook de **Venkov** bestrijdt deze opvatting.
Het blad **Narodny Listy** verklaart in het hoofdartikel, dat men meer dan ooit overtuigd is, dat Hitler geen oorlog wil. Men vertrouwt dat de vrede bewaard zal blijven. Hitler is populair, omdat hij geen bloed heeft vergoten. Men acht het naïef, dat Duitschland gemeend heeft Engeland te kunnen koopen met een vlootovereenkomst.
Van de Ochtendbladen veroordeelt de **Lidove Noviny** (links onafh.) de „beleedigingen" door Hitler aan Benesj en de regeering gericht.
De **Bohemia** (onafh.) schrijft: „Men moet constateeren, dat Hitler alleen heeft geëischt, dat de regeering te Praag onverwijld een accoord met de Sudeten-Duitschers sluit."
De **Narodni Noviny** schrijft: „De crisis duurt voort, Hitler bedreigt Tsjecho-Slowakije, maar is het ermede eens, dat de onderhandelingen tusschen de Sudeten en de regeering worden voortgezet."
Het **Prager Tageblatt** (Duitsch onafh.) is van meening, dat zich niets nieuws heeft voorgedaan, en voegt hieraan toe: „Hitler wil geen volksstemming, omdat hij de onderhandelingen tusschen de Sudeten en de regeering heeft goedgekeurd."
Ten slotte merkt de socialistische **Pravo Lidu** op: „De heftigheid der rede zal een bron worden van nieuwe incidenten. Hitler heeft niets nieuws gezegd, en de redevoering heeft den toestand niet doen opklaren."

Groot-Duitschland

De **Venkow**, het orgaan der republikeinsche boerenpartij, schrijft: Hitler ontweek zijn meening uit te spreken over den loop van zaken. Het was een redevoering eerder bestemd voor het binnenland dan een redevoering van den woordvoerder van het naburige Duitschland tot Tsjecho-Slowakije. De rijkskanselier maakte ternauwernood een toespeling op de besprekingen der Tsjechoslowaaksche regeering met de Sudeten-Duitschers. Voor Tsjecho-Slowakije is de toestand uit internationaal oogpunt bezien niet veranderd. Het is moeilijk op de meer dan krachtige woorden te antwoorden met nog grooter woorden. De verantwoordelijkheid voor de verdere ontwikkeling ligt vooral bij de nationaliteiten in Tsjecho-Slowakije. De redevoering van Hitler heeft onze Duitschers niet van de verantwoordelijkheid ontheven, doch deze nog vergroot.
De nationale **Narodni Listy** schrijft, dat de met spanning verwachte redevoering van Hitler in geen enkele richting opheldering heeft gegeven.
De **Narodni Politika,** het orgaan der rechterzijde, verklaart, dat de redevoering van Hitler het culminatiepunt van het congres te Neurenberg is. Ondanks de bedreigingen is de weg voor nieuwe onderhandelingen met de vertegenwoordigers der Sudeten niet gesloten. De regeering van Tsjecho-Slowakije moet thans vastberaden en streng zijn ten aanzien van de inachtneming der wetten en de handhaving der orde en aldus een hechte basis geven aan alle latere onderhandelingen.

Frankrijk. — „Het ergste is niet gebeurd, maar de toekomst blijft dreigend". Aldus de eenstemmige reactie der Fransche bladen ten aanzien van Hitler's redevoering.
Petit Parisien (onafh.): Hitler heeft de deur voor besprekingen niet gesloten. Het gaat erom, of hij de onderhandelingen normaal zal laten verloopen, en of de Gestapo in het Sudetenland geen nieuwe ernstige incidenten zal verwekken, waarin Duitschland een aanleiding vindt om zijn bedreigingen uit te voeren.
Journal (onafh.): Hitler heeft niets gezegd, dat als een bedreiging, zich te willen meester maken van het Sudetengebied, kan worden opgevat. Op één voorwaarde evenwel, dat weldra tusschen de Tsjechen en de Sudeten-Duitschers een regeling tot stand komt".
Epoque (cons. nation.): De deur blijft open voor onderhandelingen, maar als Duitschland niet bevredigd wordt, blijft de weg ook vrij voor het gebruik van geweld. Er is een hechte Fransch-Engelsche solidariteit noodig. Alle Franschen moeten zich broederlijk vereenigen, want het land is in gevaar. Het is onze laatste kans om den vrede te redden.
Humanité (comm.): Het vredesfront kan en moet Duitschland dwingen af te zien van eenige onderneming in Midden-Europa. Het vredesfront heeft zijn veto uitgesproken, dat in den meest uitgebreiden zin moet worden toegepast.
In de **Populaire** schrijft Leon Blum: Het Tsjechische vraagstuk schijnt thans ter zijde gesteld. Hitler gaat thans over tot een inwendige insluiping en ontbinding. De wolk die voorbijgedreven is dreigt met eenzelfde hevigheid terug te keeren.
L'Ordre herinnert er aan, dat de rede zeer veel weg heeft van die, welke gehouden werd op 20 April vóór den „An-

schluss": dezelfde toon van iemand, die onrecht herstelt en den tegenstander beleedigt, dezelfde bedreigingen van iemand, die zich bewust is van zijn almacht en zijn goddelijke zending, dezelfde uitbarstingen van heilige woede. Het eenige nieuwe element is de toon van rancune, die thans tot uiting komt.
Wat hij ten aanzien van Praag en de democratieën zeide is de taal van iemand, die het échec van 21 Mei niet verkropt heeft en zich vast heeft voorgenomen het uit te wisschen. Dit alles bewijst, volgens het blad, dat Hitler den „Anschluss" van het Sudetenland voorbereidt en van een compromis met Praag niet weten wil. En het artikel herinnert er aan, dat op 21 Mei 1935 Hitler verklaarde niet de bedoeling te hebben zich in de Oostenrijksche inwendige aangelegenheden te mengen en in geen enkelen vorm aan een aansluiting dacht. . . .
De **Petit Bleu** oordeelt dat „het vage in de uiteenzetting van Hitler, ook al is het geweld, op zijn minst even verontrustend is als het stilzwijgen, waarin de meester des rijks zich tot dusver had gehuld". Het blad beschouwt de rede, die bij het aanhooren zoo heftig en overdreven leek, als een „chef-d'oeuvre de prudence".
Marcel Pays **(Excelsior)** verheugt zich er over, dat de dreiging van de Neurenbergsche rede te duidelijk is dan dat de Fransche en Engelsche regeeringen niet zouden inzien hoe gevaarlijk oneenigheid thans zou zijn.
De **Figaro** is pijnlijk getroffen, doordat Hitler niet zinspeelde op de onderhandelingen tusschen Praag en de Sudeten-Duitschers, en hoopt dat Henlein eindelijk vrijuit zal mogen spreken. Dit blad vat zijn meening aldus samen: Alles wat met de eer vereenigbaar is moet beproefd worden om een vreedzame oplossing te vinden. Duitschland heeft het recht zich het lot van de Duitsche minderheid in Tsjecho-Slowakije aan te trekken. Niemand wil het vernederen. Wij verlangen den vrede uit alle macht, maar wij vreezen niets.

Engeland. — De **Times** schrijft: Hoewel niet geruststellend, was de rede niet sterk verontrustend. Het doel van Hitler's woorden was blijkbaar den last der regeling op de Tsjechoslowaaksche regeering te leggen.
Hitler zeide: 7 millioen Tsjechen kwellen 3½ millioen Duitschers. Dit is een absurd verdraaien van de waarheid, waardoor zijn eigen toegewijde gehoor zich nauwelijks zal kunnen laten beetnemen. Het is werkelijk betreurenswaardig, dat het hoofd van een grooten staat als Duitschland zulk een onzin spreekt.
Waardeerende woorden heeft het blad voor Hitler's opmerking inzake het pact met Polen, het vlootverdrag met Engeland en den definitieven afstand van Elzas-Lotharingen.
De **Daily Telegraph** zegt: Het is een onaangename gedachte, dat Europa wellicht nog maanden lang in spanning zit, wachtend op het oogenblik, dat Hitler het resultaat der onderhandelingen goed- of afkeurt.
De **News Chronicle** is van meening, dat de rede, verre van de crisis op te helderen, de ongerustheid aanwakkert. Engeland, Frankrijk en Rusland moeten alle voorzorgsmaatregelen treffen en ten nauwste samenwerken, wil de vrede bewaard blijven.

Groot-Duitschland

De **Daily Herald** (arb. p.) zegt, dat het verkeerd zou zijn blind te zijn voor de gevaren, welke aan Hitler's woorden kleven.
De **Daily Mail** (Lord Rothermere) zegt, dat de vrede altijd in gevaar zal verkeeren, zoolang de grieven der Duitsche minderheid niet zijn weggenomen en de **Daily Express** (Lord Beaverbrook) verwacht een verder tijdperk van onrust en onzekerheid, een verlengd tijdperk van onderhandelingen en van nieuwe bezorgdheid voor den vrede in Europa.
De gezaghebbende **Yorkshire Post,** welke meestal wat men hier noemt de politiek van Anthony Eden volgt, schrijft een opvallend fel artikel en eindigt met de conclusie: „Wij moeten de rede beschouwen als aggressief en provocatief."
„De voornaamste karakteristiek van de rede was boosheid," schrijft de **Manchester Guardian.** „Het is duidelijk, dat Hitler vol wrok is tegen hen, die zich tegen zijn plannen verzetten. Hitler zeide dat de indruk werd gewekt, dat Duitschland geweken was voor de dreigementen van Engeland en Frankrijk. Geen groot land kan zulk een ondragelijk incident voor de tweede maal over zijn kant laten gaan. Hierop liet Hitler de beschrijving volgen van de reusachtige vestingwerken aan de westgrens, „welke voor den winter gereed zullen zijn".

België. — De **Nation Belge** constateert, dat de rede van den Duitschen rijkskanselier een nieuw ultimatum beteekent aan het adres van Benesj, maar een ultimatum zonder bepaling van een vervaldag. Deze nuance mag niet uit het oog worden verloren. Wat het lot van de Sudeten-Duitschers betreft, dat Hitler voor hen het zelfbeschikkingsrecht opeischt, beteekent het recht zich bij Duitschland aan te sluiten. Misschien zal hij hen wel een periode van autonomie laten doormaken, maar tenslotte komt het toch neer op aansluiting bij Duitschland.
De katholieke **Vlaamsche Standaard** schrijft: Het is geen vredesrede geweest. Er blijft echter nog een afstand, alvorens de oorlogstoestand zou ontstaan. De Standaard vat de rede samen als volgt: aansluiting bij Duitschland met of zonder geweld. Er kan echter nog onderhandeld worden met Praag. Ook volgens Hitler. Deze onderhandelingen staan thans onder den druk van Duitsche wapenen, en blijven beperkt tot besprekingen over den vorm waarin de Sudeten-Duitschers hun nationaal statuut willen organiseeren. De sabels van het nationaal-socialisme rinkelen rondom de groene tafel te Praag. Men moet den onderhandelaars grooten moed en groot vernuft toewenschen, en een groote verbeelding, om het middel te vinden, dat de eer van Praag en het Duitsche prestige kunnen verzoenen.
De socialistische **Peuple** constateert, dat de rede van den Führer vol dubbelzinnigheden en donkere dreiging is voor den vrede van Europa. Hitler was vooral dubbelzinnig, toen hij zeide, dat zekere grenzen van het Duitsche Rijk niet onveranderlijk zijn. Deze volzin mag wellicht verduidelijkt worden in het belang van de internationale veiligheid.
Het Vlaamsch-nationalistische blad **Vooruit** zegt, dat Hitler den knoop niet heeft doorgehakt, en geen volksstemming heeft durven eischen. Feitelijk is hij teruggeweken voor de ernstige waarschuwing van Londen. Daaruit kan worden besloten, dat de besprekingen te Praag zullen worden voortgezet en de vrede toch bewaard kan worden.

Duitschland. — De redevoering van den Führer wordt in de Duitsche bladen groot opgemaakt weergegeven.
De **Völkischer Beobachter** meldt over de geheele breedte eener pagina: „De Duitsche eisch voor de Sudeten-Duitschers is zelfbeschikkingsrecht". Het **Berliner Tageblatt** gebruikt als opschrift: „Hitler vereffent een rekening met Praag". Over het algemeen verheerlijken de bladen langdurig de „ondubbelzinnige, maar vredelievende taal van Hitler". In enkele zinnen, aldus de **Völkischer Beobachter,** heeft de Führer zijn besluit kenbaar gemaakt de onderdrukking der Sudeten-Duitschers niet langer te dulden. Het is de taak van Benesj en zijn regeering met dezen eisch rekening te houden en met de Sudeten tot een regeling te komen, welke Hitler's eischen bevredigt. De leugens en kuiperijen, als van 21 Mei, zullen een tweede maal niet ongestraft blijven. De wereld moet er van overtuigd zijn, dat een gewapend volk zich bezig is achter een front van staal en beton te verheffen.

Italië. — Uit den tekst van den commentaar der officieuze Italiaansche **Informazione Diplomatica:** Tsjecho-Slowakije is een paradoxale schepping van de diplomatie van Versailles, die na het oude Oostenrijk te hebben afgebroken, de behoefte had een nieuw te scheppen met Praag als hoofdstad. De minderheden, die in dien staat bestaan en die onlangs een eenheidsfront hebben gevormd, vormen een grooter aantal dan dat der Tsjechen. Het gaat hier niet om een te verwaarloozen minderheid tegenover homogene meerderheid. Het gaat hier om minderheden, die indrukwekkend zijn door hun grootte en hun nationaal bewustzijn binnen een staat, die ternauwernood twintig jaar oud is. Onder die omstandigheden zou Benesj er goed aan gedaan hebben als hij onmiddellijk intregraal de befaamde punten van Karlsbad aanvaard had. Hij heeft zulks niet gedaan, omdat hij de voornaamste erfgenaam is van het oude Oostenrijk, dat steeds met een gedachte een uur te laat was. Na de rede van Hitler heeft de kwestie zich verplaatst naar het concrete gebied van het zelfbeschikkingsrecht, dat den Sudeten-Duitschers niet ontzegd kan worden vooral niet door hen die zich beschouwen als kampioenen van het recht.
Volgens de **Giornale d'Italia** beteekent de rede van Hitler een laatste, zeer duidelijk beroep tot regeling van het Tsjechoslowaaksche probleem. De scherpe maar oprechte verklaringen van Hitler hebben het Duitsche standpunt duidelijk uiteengezet: zij hebben de deur niet gesloten en geen bedreigingen bevat, maar zij hebben zeer sterk den nadruk gelegd op het nationale recht der Duitschers. Als basis voor genoegdoening der Sudeten-Duitschers heeft Hitler het zelfbeschikkingsrecht genoemd.

Ver. Staten. — De **New York Times** schrijft: Hitler heeft niet den oorlog verklaard, maar niemand, die geluisterd heeft naar die duidelijke, scherpe, uitbarstende stem, kreeg de geruststelling, dat hij den vrede bedoelde.
Met betrekking tot Hitler's belofte de Sudeten-Duitschers te steunen, schrijft het blad: Dergelijke gewelddadige, onverantwoordelijke eischen en bedreigingen hebben de vrije volken zich met hun sympathie achter Tsjecho-Slowakije doen scharen. Tegen deze uitbreiding van het regiem van het geweld, onder den schijn van orde, verzet de wereld zich.
Onder het opschrift: „Het geweer nog aan den voet", schrijft de **Herald-Tribune:** Hitler heeft geen oorlog verklaard en geen vrede afgekondigd. Hij deed geen poging een kalmeerende of verzoenende zinsnede te laten vallen in de brandende kwestie van den Tsjechoslowaakschen staat.

Japan. — Volgens de **Times** nam de tekst van Hitler's rede de geheele frontpagina van de Japansche bladen in beslag. De **Nitsji Nitsji** schrijft dat Japan sympathie heeft voor Hitler's uiting van ontevredenheid omtrent de politiek van Engeland en Frankrijk, welke er op gericht is den status quo te handhaven. Japan is evenals Duitschland van meening, dat dit de zaak van den wereldvrede schaadt. De **Kokumin** schrijft echter: „Het Tsjecho-slowaaksche geschil heeft niets uit te staan mest het anti-Komintern-front, zelfs als de zaak zich zou uitbreiden zal dit slechts iets voor de spil Berlijn—Rome en voor Europa zijn en zouden wij er niets mee te maken hebben."

Sovjet-Rusland. — Moskou is de hoofdstad, welke het langzaamst is met commentaar op de rede van Hitler. Het Russische publiek zal er pas van hooren in de kranten, die op 14 Sept. '38 verschijnen. De kranten plaatsen wel het nieuws van Tsjecho-Slowakije op de voorpagina, maar de manier waarop Moskou de situatie behandelt geeft het publiek zeker niet den indruk, dat het om een conflict gaat, waar Rusland dieper in verwikkeld zou kunnen worden dan in Spanje of China. Wel wordt door de **Prawda** geschreven: de eenige manier om den vrede te redden is dat Tsjecho-Slowakije weerstand biedt aan Duitschland.

Zwitserland. — **Journal de Genève:** Na afloop der bijeenkomst van den Bondsraad werd verklaard, dat geen nieuwe redenen tot ongerustheid aanwezig zijn. Gezien deze feiten komt de Bondsraad tot de conclusie, dat geen andere maatregelen noodig zijn dan die, welke reeds getroffen werden.

(V. b. Hitler's Rede 3442 B.; Sud.-Duitschers 3430 A.)

14 SEPTEMBER 1938

A. **NEDERLAND. — Veertig-jarig regeeringsjubileum. - H. M. de Koningin dankt Amsterdam. —**
De Burgemeester van Amsterdam heeft op 13 September '38 het volgende telegram van H. M. de Koningin ontvangen:

„Bij het einde van de viering ter herdenking van Mijn 40-jarige regeering, wensch Ik u, mijnheer de Burgemeester, te verzoeken, Mijn diepgevoelde erkentelijkheid en dank te betuigen aan de bevolking van Amsterdam voor de ontvangst, zoo vol geestdrift en uit het hart komend, die zij Mij heeft bereid. Wil dien dank ook overbrengen aan de huldigingscommissie en aan allen, die onder hare bezielende leiding en in voortreffelijke samenwerking zich zooveel moeite hebben getroost en er zoo bijzonder in geslaagd zijn, om deze week van Mijn verblijf te maken tot een aaneenschakeling van luisterrijke plechtigheden en feesten, die, in de schoone omlijsting van de versiering en verlichting der hoofdstad, tot een niet te vergeten schouwspel geworden zijn, en Mij het treffend bewijs zijn geweest van de liefde en eensgezinde aanhankelijkheid van Amsterdam voor Mij en Mijn huis. (w.g.) Wilhelmina".
(Vor. ber. Regeeringsjubileum pag. 3431—3441.)

B. **IRAN. — Voltooiing spoorweg Perzische Golf—Kaspische Zee. —**
De inwijding heeft plaats gehad van den spoorweg, die dwars door Iran de Kaspische Zee met de Perzische Golf verbindt.

De spoorlijn heeft een lengte van ongeveer 1400 km. en loopt voor een groot deel door bergachtig terrein hetgeen den aanleg zeer bemoeilijkte.
In de jaren 1927—1936 was van deze baan ongeveer 400 km. voltooid. De regeering van Iran sloot in Mei 1933 een contract voor den verderen aanleg, dus ongeveer 1000 km., met de firma Kampsax, bestaande uit de Deensche ingenieursfirma's Kampmann, Kierulff & Saxild en J. Saabye & O. Lerche samen met de Zweedsche locomotievenfabriek Nydgvist & Holm. Het contract behelsde dat Kampsax de Noordelijke lijn (van de Kaspische Zee tot Teheran) na 4 jaar zou hebben voltooid; de geheele overige lijn moest na nog 2 jaar voltooid zijn, hetgeen beteekende dat de geheele baan voor Mei 1939 gereed moest zijn. De firma is dus 8 maanden eerder dan geaccordeerd was met haar arbeid gereed gekomen.
Het maximum aantal arbeiders dat bij dezen aanleg is werkzaam geweest heeft 40 à 50.000 bedragen, waarvan 10 % buitenlandsche vakarbeiders en de rest Iraneezen.
De kosten van het door Kampsax aangelegde deel hebben ongeveer £ 20 millioen bedragen.
(Alg. Handelsblad)

C. **KINDERVERLAMMING. — Statistiek. —**

	(Bevolking in mill.)	1934	1935	1936	1937	tot 1/8 1938
België	8.1	47	43	22	160	11
Denemarken .	3.5	4711	381	77	1241	29
Duitschland .	66.0	1701	2084	2268	2737	592
Engeland . .	40.0	672	700	576	861	237
Finland . . .	3.6	437	228	126	225	42
Frankrijk . .	42.0	487	542	360	592	177
Hongarije . .	8.7	152	305	529	160	115
Italië	41.0	932	782	2071	2207	?
Nederland . .	8.0	197	52	101	60	54
Oostenrijk . .	6.7	127	183	764	775	98
Polen	32.0	83	69	253	165	50
Tsjecho-Slow. .	15.0	63	203	275	213	25
Zweden . . .	6.1	1100	1036	3041	1931	225
Zwitserland .	4.0	80	245	1346	1491	97

(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Kinderverlamming 1602 H.)**

D. **ATHLETIEK. — Europeesche kampioenschappen.**
De Nederlanders hebben bij de Europeesche kampioenschappen te Parijs de volgende resultaten behaald:
Osendarp werd Europeesch kampioen op de 100 en 200 meter; Van Beveren 4de op de 100 meter; Brasser 3de op de 110 meter horden; K. Baumgarten 2de op de 400 meter en Bouman 4de op de 800 meter.
De estafette-ploeg (4 × 100 m.) werd in den eindstrijd uitgeschakeld, doordat Van Beveren bij het overnemen den wisselstok liet vallen. (L'Auto)
(Vorig bericht 1474 B.)

E. **ITALIE. — Handelsverdrag met Mandsjoekwo. —**
Het Italiaansche staatsblad publiceert den tekst van een handels- en betalingsverdrag tusschen Italië, Japan en Mandsjoekwo. Het verdrag is niet van toepassing op de koloniën en bezittingen van Italië, wel op die van Japan en op het geheele gebied van Mandsjoekwo. (Popolo d'Italia) **(Vor. ber. 3339 A.)**

F. **ROEMENIE. — Nieuwe Bestuurswetgeving. —**
Koning Carol heeft in het paleis op plechtige wijze een nieuwe wet op de bestuursregeling afgekondigd, waarbij de administratie gedecentraliseerd wordt en beter toezicht wordt uitgeoefend op de plaatselijke autoriteiten. Deze wet is een uitvoering van de grondwet van 20 Febr. '38 na den val van Goga. Het land wordt verdeeld in tien districten, waarover een koninklijk resident wordt aangesteld. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Grondwet 3158 H.)

G. **SANDJAK-ALEXANDRETTE. — Staatshoofd gekozen. - Teyssour Bey Kokmen, voorvechter van de Turksche beweging. —**
Op 2 Sept. '38 heeft de eerste wetgevende vergadering van het Sandjak Alexandretta haar eerste zitting gehouden.
Tot president van het Sandjak werd gekozen Teyssour Bey Kokmen, oud afgevaardigde in het Turksche parlement, die dus thans staatshoofd is geworden.
Tot voorzitter van de wetgevende vergadering werd gekozen de Turksche afgevaardigde van Antiochië, Abdulghani Turkman. Hij sprak een rede uit, waarin hij hulde bracht aan Ataturk en aan de Fransche regeering, die met wijsheid het moeilijke probleem van het Sandjak hebben opgelost.
Teyssour Bey Kokmen is een groot landeigenaar in het district Amouk en de voornaamste voorvechter van de Turksche beweging in het Sandjak. Hij is persoonlijk bevriend met Ataturk en heeft de laatste vijf jaar in Turkije gewoond. (Agence Belga)
(Vor. ber. Sandjak-Alexandrette 3336 B.)

15 SEPTEMBER 1938

A. HONGARIJE. — Militaire dienstplicht. - Agrarische politiek. - Duitschland en Italië. —
In een toespraak in de provincie heeft de Hongaarsche minister-president Imrédy op 5 Sept. '38 medegedeeld, dat in dit najaar in Hongarije de militaire dienstplicht zal worden ingevoerd.
De sportorganisaties zullen worden veranderd in organisaties voor verplichte militaire voorbereiding en de soldaten, die aan hun dienstplicht hebben voldaan, zullen in schietvereenigingen worden opgenomen.
Speciale wetten zullen voorts worden gewijd aan een stelsel, analoog aan de „dopo lavoro" en het onderzoek voor het huwelijk.
Uit goede bron wordt verder vernomen, dat de regeering besloten heeft tot een agrarische hervorming, die voor een oppervlakte van 57.000 H.A. per jaar zal gelden. Een derde deel van de onvervreemdbare bezittingen van meer dan 160 H.A. en een vierde van de vervreemdbare bezittingen van meer dan 270 H.A. zullen in kleine stukken worden verkaveld.
Ten aanzien van de buitenlandsche politiek zeide Imrédy, dat de betrekkingen met Duitschland en Italië nauwer aangehaald worden en dat Hongarije zijn verhouding tot de Kleine Entente wil normaliseeren.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Dienstplicht 2790 F.; Imrédy 3358 C.)**

B. NEDERLAND. — Geen Vreemdelingen in de Balie na 1 Januari 1942. —
In Staatsblad 251 van 30 Aug. '38 is een K.B. verschenen, waarin wordt bepaald, dat vreemdelingen, die vóór 1 September 1938 als advocaat waren ingeschreven, of als procureur waren toegelaten, tot 1 Januari 1942 de bevoegdheid, als zoodanig te fungeeren, behouden. Na dien datum worden ze door het O.M. geschrapt.
Tevens is het sedert 1 Sept. '38 onmogelijk geworden rechtsgeleerden toe te laten als lid van eenige Nederlandsche balie, ook al zouden zij — gelijk art. 2 van het betrokken reglement luidt — aan een rijks- of daarmede gelijkgestelde Nederlandsche universiteit hebben verkregen, hetzij den graad van doctor in de rechtswetenschap, hetzij den graad van doctor in de rechtgeleerdheid of de hoedanigheid van meester in de rechten.
Het Koninklijk besluit lascht namelijk de woorden in: „en geen vreemdeling is", waardoor de bevoegdheid tot uitoefening van de rechtspraktijk zoowel aan het bezit van een Nederlandsch radicaal alsook aan het bezit van het Nederlandsche staatsburgerschap is vastgekoppeld.
Door dit K.B. is het streven tot vorming van een nationale balie hier te lande, verwezenlijkt.
(Staatsblad) **(Vor. ber. Vreemdelingen 3305 G.)**

C. SCHEIKUNDE. — Radioactiviteit. - Kunstmatige toepassing. —
Het is nog niet zoo lang geleden dat de wereld verbaasd werd met de ontdekking van het zoo merkwaardige verschijnsel der radioactiviteit. Een stof, die onafgebroken een straling uitzendt en tengevolge van deze uitzending langzaam uiteenvalt in een andere, ziedaar een nieuwe openbaring van het wezen der stof, waarvan men alle geheimen ontsluierd meende te hebben.
De radioactiviteit leerde men kennen als een verschijnsel, dat men aantrof bij de zwaarste atoomsoorten en dat men als een uitsluitend kenmerk van deze ging beschouwen. Deze veronderstelling en alle gevolgtrekkingen daaruit bleken echter onjuist te zijn. De eerste aanwijzing in deze richting ontving men uit het feit, dat er ook onder de lichtere elementen atoomsoorten waren, die het verschijnsel der radioactiviteit vertoonen. Zoo bleek dit het geval te zijn bij de elementen kalium, rubidium en samarium, die duidelijk radioactief waren, al was het dan zeer zwak.
Haar volledige bevestiging heeft de meening, dat ook bij de lichte elementen radioactiviteit mogelijk was, gekregen voor een drietal jaren, toen het verschijnsel der kunstmatige radioactiviteit werd ontdekt door het echtpaar Joliot—Curie. Onze kennis van dit verschijnsel bevindt zich nog in haar volle ontwikkeling, doch reeds kunnen wij met voldoening terugzien op den afgelegden weg. Op het oogenblik kennen wij reeds evenveel of nog meer kunstmatige radioactieve atoomsoorten als er natuurlijk-radioactieve stoffen bekend zijn, en wel meer dan veertig, terwijl het aantal natuurlijke 38 bedraagt. Deze natuurlijk-radioactieve stoffen bezitten door den band atoomgewichten tusschen 207 en 238.
Hun halveeringstijden, d.i. de tijden, waarin de helft van de stof uiteenvalt en tengevolge daarvan ook de sterkte van de straling tot de helft vermindert, loopen zeer uiteen. Ze varieeren tusschen een honderdmillioenste seconde en een billioen jaren: ze kunnen seconden, minuten, dagen, jaren, eeuwen en duizenden jaren zijn.
De kunstmatig-radioactieve stoffen vindt men niet bij voorkeur onder de zwaardere atoomsoorten, doch zij komen evengoed bij de lichtere voor. De lichtste onder de kunstmatig-radioactieve stoffen, het radioactieve helium, kan zich beroemen op een atoomgewicht van slechts 6. En het vormt niet een uitzonderingsgeval, want zelfs vijftien van de 40 bekende kunstmatig-radioactieve stoffen hebben atoomgewichten beneden 30. Opvallend is daarentegen, dat hun halveeringstijden veel en veel minder sterk uiteenloopen dan dit bij de natuurlijk-radioactieve stoffen het geval is. De het kortst bestaande onder hen, het radioactieve borium, valt voor de helft uiteen in een vijftigste seconde, de het langst bestaande, een radioactieve fosfor, reeds in dertien dagen. Dit wil echter niet zeggen, dat het onmogelijk is, langer of korter levende radioactieve stoffen te doen ontstaan.
De kwestie is echter, dat men bij de vervaardiging van kunstmatig-radioactieve stoffen slechts werken kan met uiterst geringe hoeveelheden materie. Dientengevolge is men met de huidige hulpmiddelen nog niet in staat stoffen, die sneller uiteenvallen dan in zoo ongeveer een honderdste seconde, of langzamer dan ongeveer in enkele weken, aan te toonen.
Zooals men ziet heeft de wetenschap zich met ijver geworpen op de belangrijke ontdekking van het echtpaar Joliot—Curie, dat men gewone elementen tot radioactiviteit kan dwingen.
(De Tijd)

D. FRANKRIJK. — Rede van minister Sarraut. —
Bij de inwijding van een monument heeft de minister van Binnenlandsche Zaken, Albert Sarraut, op 11 Sept. '38 een rede gehouden, waarin hij o.m. zeide: „Als het volk zich in dienst van de grootheid van het land wil stellen, is in Frankrijk niets onmogelijk. Als morgen het uur van gevaar zou komen, zou Frankrijk onmiddellijk weer even eensgezind zijn als het was in vroeger jaren, wanneer een buitenlandsch gevaar dreigde. Laat het buitenland zich daarin niet vergissen. De handhaving van den vrede vraagt van alle Franschen stoffelijke offers of doctrinaire offers. Wij moeten eensgezinder dan ooit rondom de regeering van Nationale Verdediging staan.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Sarraut 2993 C.)**

E. GROOT-DUITSCHLAND. — Het Partijcongres te Neurenberg. - Göring en de Tsjechische kwestie. - Het economische leven. —
In een voor het Arbeidsfront gehouden redevoering heeft Göring op 10 Sept. '38 o.m. verklaard:
„Wij wachten de onvermijdelijke dingen af. Wij hebben gedaan wat wij konden om het rijk eer en veiligheid te geven. Ondanks alles is de as Rome-Berlijn hechter dan ooit. Duitschland is verzekerd tegen iedere blokkade; de luchtmacht, het landleger en de vloot zijn bezield door een onschokbaar vertrouwen in de overwinning."
Na den Tsjechen te hebben verweten zonder ophouden de Sudeten-Duitschers te molesteeren, beschuldigde Göring Moskou en de Joden. „Wij weten, wie achter deze belachelijke dwergen van Praag staan: Moskou en de eeuwige Joodsche ophitsing".
Duitschland is steeds bereid zijn krachten te geven voor de veiligheid van de natie, hetzij met werkgereedschap, hetzij met het geweer.
In zake de daling der koersen aan de beurs verklaarde Göring:
In het nationaal-socialistische economische leven heeft de beurs geen enkel belang meer.
Wanneer iemand zijn rijksleeningpapieren verkoopt, wil dat zeggen, dat hij bereid is al wat goed aan het rijk is te aanvaarden, maar dat hij het geen enkel vertrouwen wil geven. Er zijn lieden, die bankbiljetten oppotten. Ik zal dat van zeer nabij gaan gadeslaan, opdat het rijk er niet onder lijde.
Het zou kunnen gebeuren, dat degenen, die bankbiljetten oppotten, zouden kunnen constateeren, dat deze biljetten van den eenen dag op den anderen aan de circulatie zijn onttrokken. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Partijcongres 3443 A.; Goering 3198 F.)

A. **NEDERLAND — Onze voedselvoorziening in oorlogstijd. —**
Bij Koninklijke boodschap van 12 Sept. is ingediend een ontwerp van wet ten behoeve van voedselvoorziening in tijden van oorlog, oorlogsgevaar en andere buitengewone omstandigheden en de voorbereiding daarvan.
Aan de considerans ontleenen wij: dat het noodzakelijk moet worden geacht, in afwachting van een nadere wettelijke regeling, de mogelijkheid te openen tot het treffen van voorloopige maatregelen te dezer zake.
De drie artikelen, waaruit het ontwerp van wet is samengesteld, luiden als volgt:
Artikel 1. Van de bevoegdheden, bij of krachtens de Landbouw-crisiswet 1933 aan Ons en aan Onzen met de zaken van den landbouw belasten minister verleend, kan mede worden gebruik gemaakt ten behoeve van de voorbereiding van de voedselvoorziening en de voedselvoorziening zelve in tijden van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden.
Artikel 2. Uitgaven, welke strekken ter uitvoering en handhaving van uit deze wet voortvloeiende maatregelen en voorschriften, komen niet ten laste van het Landbouw-crisisfonds, bedoeld in artikel 2 van de Landbouw-crisiswet 1933.
Artikel 3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging en zal door Ons op een nader door Ons te bepalen tijdstip, doch uiterlijk op 31 December 1939, worden ingetrokken.
(Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 3260 C.)**

B. **NEDERLAND. — Radio. - K.R.O. - Pater Dito voorzitter. —**
In de vergadering van het Hoofdbestuur van den K.R.O., op 12 Sept. '38 te Hilversum gehouden, werd met algemeene stemmen tot voorzitter gekozen Pater Lector J. Dito O.P., ter voorziening in de vacature, ontstaan door het overlijden van Pastoor L. H. Perquin O.P. (De Tijd) **(Vor. ber. K. R. O. 3263 B.)**

C. **VOLKENBOND. — 19de Volkenbondsvergadering. - Rede van onzen minister van Buitenlandsche Zaken, Mr. Patijn, in zake artikel 16. —**
De 19de Volkenbondsvergadering is op 12 Sept. '38 onder voorzitterschap van De Valera met de algemeene beschouwingen over het jaarverslag van den secretaris-generaal begonnen. Bij deze algemeene beschouwingen bleef men steeds den algeheelen politieken toestand onder oogen zien.
De eerste twee sprekers op 12 Sept. waren de ministers van Buitenlandsche Zaken van twee tot de Oslogroep behoorende staten, n.l. de Zweedsche minister Sandler en de Nederlandsche minister Patijn. Beide sprekers hebben herhaald, dat huns inziens art. 16 van het Volkenbondsverdrag nog slechts facultatieve beteekenis heeft en dat dus ook ten aanzien van economische en financieele sancties geen verplichtingen voor de Volkenbondsstaten meer bestaan, die voorschrijven deze sancties toe te passen. Minister Patijn heeft in zijn rede de volgende punten naar voren gebracht:
1) de kleine staten maken de meest nadrukkelijke voorbehouden ten opzichte van deelneming aan gemeenschappelijke acties;
2) alle sancties hebben voortaan hetzelfde facultatieve karakter, zoodat ons land zich het recht voorbehoudt voor elk geval over al dan niet deelneming te beslissen;
3) Nederland erkent niet een algemeene verplichting om deel te nemen aan een gemeenschappelijke actie of om den doortocht van vreemde troepen toe te staan;
4) ons land keert terug tot zijn traditioneele vóóroorlogsche politiek van zelfstandigheid;
5) het stelsel der collectieve veiligheid moet tijdelijk worden losgelaten, onder verklaring evenwel dat ons land — trouw blijvend aan den Volkenbond — altijd bereid zal zijn tot dit stelsel terug te keeren, als de internationale verhoudingen dit mogelijk maken.
(Telex-A. N. P. - N. R. Crt. - Telegraaf)
(Vor. ber. Min. Patijn 3074 C.)

D. **BOKSEN. — Van Klaveren officieel Europeesch kampioen middengewicht. —**
Het Comité d'Urgence van de I.B.U. heeft besloten, dat Beb van Klaveren officieel Europeesch kampioen middengewicht is. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Boksen 3319 C.)

16 SEPTEMBER 1938

E. **CHILI. — Opstand. - Mededeeling der Regeering.**
De Chileensche legatie te Parijs ontving van het departement van Buitenlandsche Zaken te Santiago een telegram, waarin o.m. het volgende werd gemeld:
Nationaal-socialistische elementen en groepen Ibanisten (aanhangers van Ibanez) bezetten bij verrassing eenige gebouwen in de nabijheid van het regeeringspaleis en de universiteit. Hierbij zaten revolutionnaire bedoelingen voor. De regeering trof onmiddellijk maatregelen om hen de bezette gebouwen te doen ontruimen. Troepen en karabiniers slaagden er binnen twee uren in den toestand volkomen te beheerschen. In het geheele land heerscht thans rust.
(Le Temps) **(Vor. ber. Opstand 383 E.; Nat. Socialisten 1496 A.)**

F. **ENGELAND. — Versterking der Britsch-Indische Defensie. —**
De Britsche regeering is voornemens, met het doel de verdedigingsorganisatie van Indië op een meer bevredigenden grondslag te plaatsen, de volgende maatregelen te nemen:
Het jaarlijksche defensiecrediet wordt met ingang van 1 April 1939 met een half millioen p.st. verhoogd tot 2 millioen. Een bedrag van vijf millioen p.st. wordt beschikbaar gesteld voor aanvulling en vernieuwing van de uitrusting van eenige Britsche en Indische eenheden in Indië.
Vliegtuigen zullen naar Indië gezonden worden ter aanvulling van eenige escadrilles van de luchtmacht.
Een deskundige commissie van onderzoek zal zich zoo spoedig mogelijk naar Indië begeven om de financieele en militaire zijden van het probleem te bestudeeren. (Times)

G. **ASTRONOMIE. — Twee nieuwe satellieten van Jupiter.—**
Op het Mt. Wilson-observatorium in Pasadena (Californië) heeft dr. Weth Nicholson, die twee maanden lang de planeet Jupiter heeft geobserveerd door den telescoop van 2.53 m. middellijn, twee nieuwe satellieten ontdekt van deze planeet, de grootste der buitenplaneten. De nieuwe satellieten zijn nummer 10 en 11.
De eerste satellieten, ten getale van 4, zijn vrijwel gelijktijdig ontdekt in 1610, door Galilei te Padua en door Marius te Neurenberg. Barnard ontdekte in 1892 den vijfden satelliet, aan het Lick-observatorium op Mt. Hamilton, waar eveneens, door Perrine, in 1904 en 1905 6 en 7 zijn gevonden. Melotte te Greenwich ontdekte in 1908 No. 8 en Nicholson in 1916 aan de Lick-sterrenwacht wederom No. 9.
(Alg. Handelsblad)

H. **GROOT-DUITSCHLAND. — De Poolsche minderheid. —**
Het Poolsche „Persagentschap van het Westen", de spreekbuis van de Poolsche minderheid in Duitschland, keert zich tegen de kortelings door de Duitsche regeering afgekondigde maatregelen, die een onderscheid maken tusschen Duitsche voornamen en andere. Het persagentschap verklaart, dat dit wederom een middel is tot verduitsching der Poolsche bevol-

king in Duitschland. Op dit oogenblik, zoo schrijft het, komt het vaak voor, dat Duitsche ambtenaren van den burgerlijken stand weigeren op de geboorteregisters de Slavische voornamen in te schrijven van Poolsche kinderen, en dat zij die namen slechts in den Duitschen vorm aanvaarden. (De Tijd)
(Vor. ber. Poolsche Minderheid 3309 E.)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Vliegvelden. —** Naar het Amerikaansche luchtverkeersbureau mededeelt, beschikt Amerika — met inbegrip van Alaska — op het oogenblik over 2363 vliegvelden en landingsterreinen. Hiervan bezitten er 715 een complete of gedeeltelijke installatie die het opstijgen en dalen bij nacht mogelijk maken. (Agence Belga)

B. **FINLAND. — Verdediging der Aland-eilanden. - Overeenstemming met Zweden. —**
De Zweedsche minister van Buitenlandsche Zaken, Sandler, heeft op 8 Sept. '38 zijn aangekondigde uiteenzetting gegeven van den stand van zaken ten aanzien van de verdediging van de aan Finland toebehoorende Aland-eilanden.
In 1921 is onder auspiciën van den Volkenbond een conventie gesloten in zake de niet-versterking en de neutraliseering van deze aan den ingang van de Bothnische Golf gelegen eilandengroep.
Uit de mededeelingen van minister Sandler bleek, dat er tusschen Finland en Zweden besprekingen zijn gevoerd, welke er toe hebben geleid, dat overeenstemming is bereikt tusschen deze twee landen omtrent een versterking van de maatregelen welke Finland op grond van de conventie van 1921 moet nemen tot handhaving van de neutraliteit dezer eilanden.
Met dit doel is een plan beraamd om de Zuidelijke grens van de gedemilitariseerde zone wat meer naar het Noorden te verplaatsen, waardoor Finland in de gelegenheid wordt gesteld aan den Zweedschen en aan den Finschen kant versterkingen aan te leggen. Voorts zou aan Finland worden toegestaan tijdelijk een troepenafdeeling te leggen op de eilanden, welke zou bestaan uit Alanders, aangevuld met Zweedsch-sprekende soldaten van het vasteland van Finland, dit laatste om tegemoet te komen aan het bezwaar van de Zweedsch-sprekende bevolking der eilanden. Sandler deed uitkomen, dat het plan slechts ten doel heeft, grooter effect te geven aan de conventie van 1921 en dat het denkbeeld van de besprekingen is uitgegaan van Finland. Er heerscht ook overeenstemming tusschen de twee regeeringen over de vraag wat zij onder de heerschende omstandigheden onmiddellijk zouden kunnen doen om de veiligheid van de Aland-eilanden te verzekeren.
De minister zeide er van overtuigd te zijn, dat de Alanders, die, zooals men weet, vrijgesteld zijn van dienstplicht, zich hierop niet zullen beroepen en aldus de zorg voor hun bescherming aan troepen uit andere streken overlaten.
De Aland-eilanden, zoo besloot Sandler zijn uiteenzetting, vormen heden ten dage een luchtledig, dat een gevaar kan worden voor twee Scandinaafsche landen. Zij kunnen zonder haar eigen bevoorrechte uitzonderingspositie te verliezen, een kracht worden voor de verdediging van de neutraliteit van beide landen.
Zoo kan dit gebied, dat niet zoo heel lang geleden een twistappel was tusschen twee buurlanden, in plaats daarvan een brug worden voor beter wederzijdsch begrip.
De premier van Finland, Cajander, heeft denzelfden dag een rede gehouden in een geest volkomen gelijk aan die van Sandler. (Svenska Dagbladet - Nieuwe Rotterd. Courant)

C. **SPANJE. — De Graaf van Covadonga verongelukt.** De graaf van Covadonga, oudste zoon van den vroegeren koning van Spanje, Alfonso XIII, heeft op 6 Sept. '38 in de buurt van Miami (Florida) een autoongeluk gehad, aan de gevolgen waarvan hij is overleden. (Telex-A. N. P.)

D. **NEDERLAND. — Verbond van Nederlandsche Werkgevers. - Jaarverslag. —**
In het slotwoord van het dezer dagen verschenen jaarverslag van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers wordt er op gewezen, dat de perspectieven voor de toekomst niet bijzonder gunstig lijken. Het werkloosheidsprobleem is het centrale vraagstuk, waarop de aandacht gevestigd zal moeten blijven. De hoop wordt uitgesproken, dat vooral de minister van Sociale Zaken meer dan tot dusver een open oog zal hebben voor de nooden van het bedrijfsleven. Naast nauw contact van het Verbond met de regeeringsinstanties, zal het streven gericht blijven op het handhaven van een goede verstandhouding met de georganiseerde arbeidersbeweging, omdat beseft wordt, dat ook hier vertrouwen en wederzijdsch begrip de beste waarborgen zijn voor een harmonische ontplooiing van het bedrijfsleven. Onnoodige strijd moet worden voorkomen: Gezamenlijke opbouw blijve ons doel, zoo eindigt het verslag.
(Jaarverslag Verbond van Nederl. Werkgevers)
(Vor. ber. 2926 C.; Verb. v. Ned. Werkgevers 3286 A.)

E. **ITALIE. — Buitenlandsche Joden moeten heengaan.** In het Staatsblad is thans een wet gepubliceerd betreffende het onlangs door den ministerraad genomen besluit, dat de sinds 1919 in Italië gevestigde buitenlandsche Joden het land moeten verlaten. De wet is op 12 September van kracht geworden.
Alle Joden, die onder dezen maatregel vallen, zullen vóór 12 Maart 1939 Italië, Lybië en de Italiaansche bezittingen in de Aegeïsche Zee moeten verlaten.
(Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 3424 D.; Anti-Semitisme 3429 C.)

F. **NEDERL. OOST-INDIE. — Regeeringsjubileum van H.M. de Koningin. —**

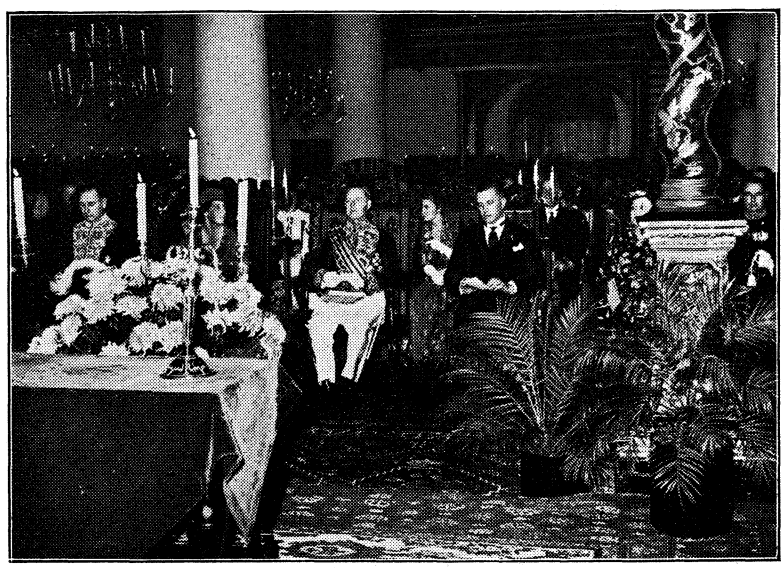

Dankdienst in de Portugeesche Kerk te Batavia; vooraan v. l. n. r. de Alg. Secretaris J. M. Kiveron, Mevr. Van Starkenborgh en de Gouverneur-Generaal.
(V. b. Herdenking en Feestelijkheden pag. 3431—3441.)

G. **FRANKRIJK. — Uitvoerverbod van reeks producten. —**
Naar aanleiding van den huidigen internationalen toestand heeft de Fransche regeering besloten den uitvoer te verbieden van bepaalde producten die voor de nationale verdediging van belang kunnen zijn. Hieronder vallen huiden in elken vorm, wol, ruwe zijde benevens zijden garens (al of niet gemengd) en zijden naaigaren, katoenafval, hennep, vlas, jute, sisal, kokosvezel, papierafval, vodden, ijzerafval en staal.
Deze maatregelen, die uitsluitend een tijdelijk karakter dragen, zijn niet in de staatscourant gepubliceerd. Aan de grens zijn reeds alle goederenzendingen van dezen aard vastgehouden. (Le Temps)

H. **POLEN. — Het parlement ontbonden. - Nieuwe Kamer- en Senaat-verkiezingen op resp. 6 en 12 November 1938. —**
De president van de Poolsche Republiek heeft op 12 Sept. '38 een decreet uitgevaardigd, krachtens hetwelk het parlement wordt ontbonden.
De datum der komende verkiezingen is reeds vast-

gesteld, daar volgens de grondwet de president verplicht is, binnen dertig dagen, volgende op de ontbinding, nieuwe verkiezingen uit te schrijven, welke binnen de daarop volgende zestig dagen moeten worden gehouden.
De ontbinding van het parlement wordt in het decreet van den staatspresident gemotiveerd met de aanzienlijke wijzigingen, welke zich in het binnenlandsche politieke leven sedert de laatste verkiezingen hebben voorgedaan en door de in breede lagen der bevolking steeds sterker gevoelde noodzakelijkheid, dat actiever wordt deelgenomen aan den arbeid voor den staat.
De president verklaarde: „Ik achtte mij verplicht de Kamers te vernieuwen, opdat het nieuwe parlement een betere weerspiegeling kan zijn van de stroomingen in het land."
Het nieuwe parlement zal zich over de nieuwe kieswet moeten uitspreken.
De verkiezingen voor de Kamer zullen worden gehouden op 6 November, die voor den Senaat op 12 November. (Polska Agencia Telegraficzna)

A. NEDERL. OOST-INDIE. — Regeeringsjubileum van H.M. de Koningin. —

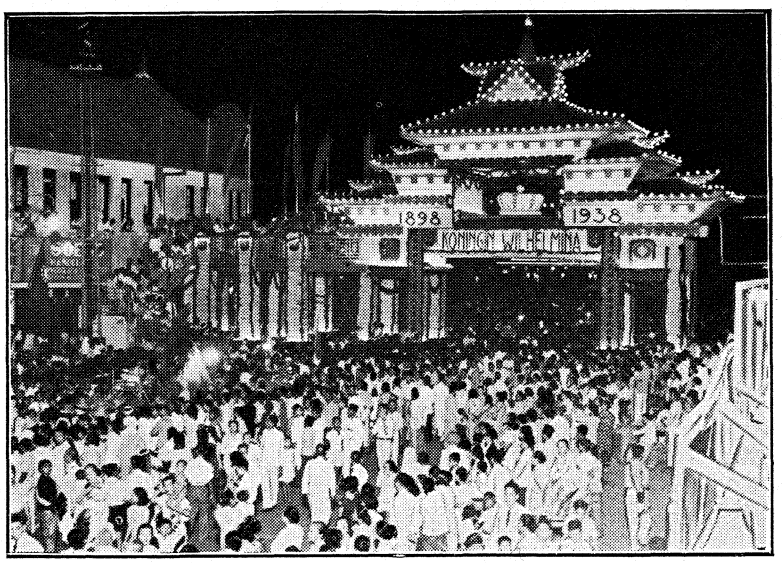

De verlichte Pasar Baroe te Batavia.
(V. b. Herdenking en Feestelijkheden pag. 3431—3441.)

B. NEDERLAND. — Omzetbelasting. - Herziening treedt 1 October 1938 in werking. —
In het Staatsblad no. 482 is een Kon. Besluit opgenomen, waarin wordt bepaald, dat de wet van 23 Augustus 1938 tot herziening der Omzetbelastingwet 1933 en wijziging der algemeene wet van 26 Aug. 1922, in werking treedt met ingang van 1 October '38 met uitzondering echter van het eerste lid van art. XII der wet van 23 Augustus '38 (betreffende het bijzonder invoerrecht). (Staatsblad No. 482)
(Vor. ber. Omzetbelasting 3316 A.)

C. ZUID-AFRIKA. — Minister-president Hertzog belooft geen steun aan Engeland in geval van oorlog.
Minister-president Hertzog heeft in het parlement verklaard, dat de regeering van de Unie van Zuid-Afrika noch met de Engelsche regeering van gedachten heeft gewisseld, noch haar geconsulteerd heeft over de eventueel door Groot-Brittannië met betrekking tot het Tsjechoslowaaksche probleem te volgen politiek, zoodat de Unie zich bijgevolg ook niet bereid heeft verklaard, Engeland in geval van oorlog te steunen, zooals in sommige buitenlandsche bladen is medegedeeld. (Daily Telegr. and Morning Post)
(Vor. ber. Hertzog 3168 B.)

D. VEREENIGDE STATEN. — Het vlootprogram voor 1939. —
Het departement van Marine deelt mede, dat het vlootprogramma voor 1939 den bouw zal bevatten van ten minste 18 eenheden, n.l. 2 pantserkruisers, 2 kruisers, 8 torpedobootjagers, 6 duikbooten en wellicht een vliegtuigmoederschip. Men overweegt voorts uitbreiding van de effectieven van het marineleger met 2 tot 5000 man. Al deze uitbreidingen worden in verband gebracht met het artikel, waarin Woodring, de minister van Oorlog, in het orgaan van leger en vloot uitbreiding heeft aanbevolen van de nationale garde van 195.000 tot 210.000 man, benevens de instelling van een militaire luchtmacht van 2320 vliegtuigen en moderniseering van de defensiemiddelen aan de kust. (New York Herald Tribune)
(Vorig bericht 3279 A.)

E. NEDERLAND. — Wijziging van het Rijksambtenarenreglement. - S.D.A.P. en N.V.V. geen verboden vereenigingen meer. —
Het Staatsblad van 12 Sept. '38 bevat een Kon. Besluit tot wijziging van het Rijksambtenarenreglement.
In aansluiting bij dit Kon. Besluit heeft de voorzitter van den raad van ministers een beschikking gegeven tot wijziging van de lijsten van verboden vereenigingen, in welke beschikking de S.D.A.P. en het N.V.V. worden geschrapt van de lijst der voor militairen en defensie-ambtenaren verboden vereenigingen.
(Staatsblad) **(Vorig bericht 3027 E.)**

F. NEDERLAND. — Het Nederlandsch-Duitsche betalingsverkeer. - Een nieuwe transferovereenkomst tot 30 Juni 1941. —
De regeeringspersdienst meldt:
De onderhandelingen tusschen de Nederlandsche en Duitsche commissie, welke in Den Haag aangevangen zijn, werden sinds 5 September te Wiesbaden voortgezet en hebben op 13 Sept. '38 geleid tot overeenstemming over de volgende punten:
Een nieuwe transfer-overeenkomst, welke een looptijd tot 30 Juni 1941 heeft, kwam tot stand. Daarbij werd tevens geregeld de rentebetaling op de kapitaalvorderingen van Nederland op het voormalige Oostenrijk.
De bestaande clearing-overeenkomst, welke een looptijd had tot 31 Dec. 1938, werd verlengd tot 31 December 1939.
Voorts werden betalingscontingenten voor den uitvoer van Nederlandsche en Ned.-Indische producten naar Duitschland vastgesteld voor de periode van 1 October 1938 tot 31 Maart 1939.
Nadere bijzonderheden ten aanzien van deze overeenkomsten zullen dezer dagen worden bekend gemaakt.
(Regeeringspersdienst) **(Vorig bericht 3360 B.)**

G. UTRECHT. — 39ste Jaarbeurs. —
De Jaarbeurs te Utrecht is op 7 Sept. '38 geopend. Eenige vluchtige indrukken samenvattend zij o.m. vermeld, dat de stallen van het stamboekvee dit keer geen rundvee zullen bergen; een voorzorgsmaatregel in verband met het heerschende mond- en klauwzeer.
Tusschen de beide gebouwen-complexen voor den ingang van de Beatrix-hal heeft de groenten- en vruchtenveiling Utrecht en omstreken als nieuwigheid een magnifieken fruitstand ingericht. Daarnaast werd eveneens als novum een schitterende bloemenstand verzorgd door de Westlandsche snijbloemenveiling.
In de Beatrix-hal vinden de enorme oogst-machines o.a. van Krupp en van Nederlandsche en Engelsche fabrikaten een plaats, daarnaast toont Werkspoor zijn nieuwste apparaten op allerlei gebied.

Bij koloniën trekt allereerst een groote stand van de Phohi met modellen van den gerichten zender P.C.J. de aandacht. Op een wereldkaart op den achtergrond draait een verkleind model van dezen zender, terwijl een verlichte sector telkens het gebied aanwijst, dat door deze golflengte wordt bestreken. (Maasbode)
(Vor. ber. Jaarbeurs 3181 D.)

17 SEPTEMBER 1938

A. **ITALIE. — Het versterkte eiland Pantelleria. —** Men weet, dat Italië van het eiland Pantelleria tusschen Sicilië en Afrika af den zeeweg naar Indië en het Verre Oosten bewaakt. „Le Temps" bevestigt uit Rome, dat in de loodrecht afdalende rotswanden holen voor zware olie alsmede nesten voor duikbooten en vliegtuigen gegraven worden en erboven het geschut is opgesteld. In tegenstelling met de rest van de pers spreekt de „Gazette del Popolo" over het mijnenveld, dat in de wateren tusschen het eiland en Sicilië met diepten van 9 tot 20 M. in geval van een oorlog kan worden aangelegd. Blijft over de doortocht tusschen Pantelleria en Tunis, 76 K.M. breed en ten deele onder het vuur van het eiland. De Italiaansche duikbooten kunnen ze gemakkelijk ontoegankelijk maken, waarmee alle andere landen behalve Italië gehinderd worden, want dit laatste beschikt over de Straat van Messina. Bizerte ligt op een half uur vliegens, Malta op minder dan een uur, beide vallen dus onder de werkingssfeer van dat eiland. (Le Temps)

B. **LUCHTVAART. — Nederlandsch Hoogterecord verbeterd met een Fokker D. 21. —**
Op 3 Sept. '38 deed de heer H. Leegstra, een van de fabrieksvliegers van Fokker, een poging om het Nederlandsche hoogterecord te verbeteren. Sinds 18 Januari 1935 stond dit record ten name van luitenant-vlieger jhr. mr. R. Wittert van Hoogland, die met een Fokker D. 17-jager een hoogte van 10.180 meter bereikte.
Nu de ingewikkelde correctie-berekeningen, welke als resultaat de zuiver bereikte hoogte in standaard-atmosfeer opleverden, zijn afgesloten, is gebleken dat de heer Leegstra het record op fraaie wijze heeft verbeterd.
Hij bereikte met een één-persoons-jager Fokker D. 21, uitgerust met een Bristol Mercury VIII motor van 830 P.K. een hoogte van 11.353 meter in standaard-atmosfeer.
Deze recordverbetering heeft voor onze militaire luchtvaart een bijzondere waarde, omdat daarbij gebruik werd gemaakt van een normale dienstmachine zonder speciale voorzieningen en omdat de vlucht werd uitgevoerd met volledige belasting als militair vliegtuig. Gewoonlijk wordt namelijk bij dergelijke recordpogingen met een zoo gering mogelijke belasting gevlogen. (Avondpost) **(Vorig bericht 1655 E.)**

C. **TIN. — Restrictie. - Quotum voor het vierde kwartaal blijft onveranderd op 35 %. —**
Het Internationaal Tin-Comité vergaderde op 14 September '38 ten kantore van de Gemeenschappelijke Mijnbouw Maatschappij Billiton te 's-Gravenhage. Het comité heeft het quotum voor het laatste kwartaal van 1938 vastgesteld op 35% van de standaardtonnages. Het quotum van den bufferstock werd voor het laatste kwartaal 1938 vastgesteld op 10 % van de laatstelijk overeengekomen standaardtonnages. Dit wil derhalve zeggen, dat de percentages van het derde kwartaal gehandhaafd zijn. (Het Vaderland)
(Vor. ber. 3314 A.; Tin 3364 C.)

D. **ITALIE. — Tsjechische kwestie. - Mussolini bepleit een volksstemming. —**
De „Popolo d'Italia" van 15 Sept. publiceert onder het opschrift: „Brief aan Runciman" een artikel van Mussolini, waarin deze o.a. zegt: „Ik ben ervan overtuigd, dat gij in Uw hart reeds tot de volgende conclusie zijt gekomen: Daar er geen Tsjechoslowaaksche natie is, kan er ook geen Tsjechoslowaaksche staat zijn.
De grondelementen van de Tsjechoslowaaksche familie zijn van verschillend ras en kunnen elkaar niet uitstaan. Gij moet eenvoudig aan den heer Benesj de volksstemming voorstellen, niet slechts voor de Sudeten-Duitschers, doch voor alle nationaliteiten, die zulks zullen verlangen. Er zijn geheele gebieden, waar de volksstemming eenvoudig zal leiden tot aansluiting bij het broedervolk. Er zijn echter ook gebieden, waar de verschillende rassen sterk vermengd zijn, en een scheidingslijn zonder meer niet mogelijk is.
Hier zou het systeem van de „zoogenaamde gelijkgerechtigde kantoniseering" of iets dergelijks kunnen worden toegepast.
Het toezicht op de volksstemmingen zou een internationaal toezicht kunnen zijn, dat bij de stemming in het Saargebied zijn nut heeft bewezen."
(Popolo d'Italia - Telex-A.N.P.)
(V. b. Mussolini 3276 A.; Sudeten-Duitschers 3443 A.)

18 SEPTEMBER 1938.

E. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Incidenten. - Standrecht. - Groote spanning. —**
De spanning in het Sudeten-gebied is na de rede van Hitler van 12 September tot ontlading gekomen in een aantal incidenten; vechtpartijen en vuurgevechten in verschillende plaatsen hebben voorzoover thans bekend aan negen menschen het leven gekost; talrijke personen, zoowel Tsjechen als Duitschers, zijn gewond.
De regeering te Praag heeft op 13 September over deze gebeurtenissen beraadslaagd; daar zij geen beslissing wilde nemen zonder overleg met de verantwoordelijke Sudeten-leiders heeft Hodza Kundt en Rosche ontvangen.
Besloten werd in acht districten van het land den staat van beleg af te kondigen. Overwogen wordt in het Sudeten-gebied een uniformverbod af te kondigen, zoowel voor Duitschers als Tsjechen.
Majoor Sutton Pratt, lid der missie van lord Runciman, zal te Eger en Karlsbad een onderzoek instellen en er aan Londen rapport over uit brengen.
De berichten over de toedracht der incidenten loopen sterk uiteen. Volgens mededeelingen uit Duitsche bron vielen de Tsjechen te Schönpriesen, waar het ernstigste incident voorkwam, demonstreerende Duitschers aan, ofschoon de betoogingen een volkomen rustig verloop hadden. Volgens de berichten uit Tsjechische bron daarentegen, sloegen de Duitschers ruiten stuk van gebouwen, scholen en een ziekenhuis, zoodat er ingegrepen moest worden.

Ultimatum aan Hodza niet ingewilligd. — De Sudetenduitsche partij heeft op 14 September, toen de spanning in Tsjecho-Slowakije hoog steeg ten gevolge dezer incidenten, een ultimatum gesteld aan de Tsjechoslowaaksche regeering, waarin een termijn van 6 uur gegeven werd om te beslissen. Dit ultimatum kreeg geen bevredigend antwoord, met als onmiddellijk gevolg, dat Konrad Henlein de voorwaarden voor een voortzetting der onderhandelingen in den geest van de vroegere opdracht niet meer aanwezig achtte en de Sudetenduitsche delegatie van haar opdracht onthief.
Reeds tevoren was in het Sudetenduitsche hoofdkwartier verklaard, dat de acht punten van Karlsbad niet langer als grondslag voor onderhandelingen dienst konden doen.
De eischen der Sudetenduitsche partij luidden:

1. De afkondiging van het standrecht dient onmiddellijk te worden ingetrokken.

2. Uit alle districten, waar de Duitsche bevolking over een meerderheid beschikt, wordt de staatspolitie teruggetrokken. De uitoefening van het politioneel beheer wordt overgedragen aan de burgemeesters en gemeentelijke bestuurders, die ook te zorgen hebben voor het in het leven roepen van dienovereenkomstige vervangingsorganen ter handhaving van rust en orde.

3. De gendarmerie en alle overige organen dienen teruggebracht te worden op hun normale functies en hun normalen stand. Zij hebben tegelijkertijd met de terugtrekking der staatspolitie het overleg met de burgemeesters en de gemeentebestuurders te herstellen om verder bloedvergieten te vermijden.

4. Alle militaire formaties dienen in haar eigen gebouwen en in zuiver militaire objecten te worden gekazerneerd. Men dient haar verre te houden van de burgerbevolking.

Volksstemming. — Reeds wordt gezegd, dat thans nog slechts een volksstemming de Sudetenduitsche bevolking tevreden kan stellen.

Slowaken. — Het bestuur van de Slowaaksche volkspartij heeft op 13 Sept. onder voorzitterschap van den vice-voorzitter, dr. Tiso, vergaderd, en als zijn meening geuit, dat de Tsjechische regeering ook thans niet tot oplossing van het Slowaaksche vraagstuk wil overgaan. Het bestuur eischte voor Slowakije zelfbestuur en besloot een delegatie naar president Benesj te zenden, om hem de eischen der partij voor te leggen.

Mededeeling van het secretariaat van Runciman. — De missie van Runciman deelde op 13 September mede:

„De leden der missie van Runciman werden door Henlein ontvangen. Henlein deelde hun mede, dat de officieele delegatie der Sudetenduitsche partij, is ontbonden, omdat naar zijn meening ten gevolge van de gebeurtenissen in de laatste 48 uur de noodzakelijke voorwaarden voor de voortzetting der onderhandelingen overeenkomstig het eerste mandaat niet meer bestaan."

Sociaal-Democraten achter de regeering te Praag. — De vertegenwoordigers der Duitsche sociaal-democratische partij, die 13 Sept. te Praag een bezoek aan het stadhuis hebben gebracht, hebben zich daarbij ter beschikking van de autoriteiten gesteld voor iederen veiligheidsmaatregel.

De Tsjechische sociaal-democratische fractie constateert in een motie, dat de Sudetenduitsche partij de wereld naar een catastrophe tracht te leiden, ondanks de verzoeningsgezindheid der regeering. De regeeringsmaatregelen werden goedgekeurd.

Het bestuur van de Tsjechische Volkspartij heeft eenstemmig besloten, dat de partij moet blijven streven naar de bescherming van de souvereiniteit, de onschendbaarheid en de eenheid van de republiek.

Tekst van Henlein's proclamatie. — De leider der Sudetenduitsche partij, Konrad Henlein, heeft op 15 September de volgende proclamatie uitgevaardigd:

„Mijne volksgenooten, als drager van uw vertrouwen en in het bewustzijn van mijn verantwoordelijkheid stel ik voor de geheele openbare meening der wereld vast, dat het onderdrukkingssysteem van het Tsjechische volk met het inzetten van machinegeweren, pantserwagens en tanks tegen het weerlooze „Sudeten-Deutschtum" zijn hoogtepunt bereikt.

Daardoor heeft het Tsjechische volk voor de oogen der geheele wereld laten zien, dat een samenleving in één staat definitief onmogelijk is geworden.

De ervaringen van een twintigjarige heerschappij van geweld en vooral de zware bloedoffers der laatste dagen verplichten mij te verklaren:

1o. In 1919 werden wij, met onthouding van het ons plechtig toegezegde recht op zelfbeschikking, tegen onzen wil in den Tsjechischen staat gedwongen.

2o. Zonder ooit te hebben afgezien van het recht op zelfbeschikking, hebben wij onder de zwaarste offers alles geprobeerd om in den Tsjechischen staat ons bestaan te verzekeren.

3o. Alle bemoeiingen, het Tsjechische volk en de dragers van zijn verantwoordelijkheid te bewegen tot een eerlijk en rechtvaardig vergelijk, zijn mislukt door een onverzoenlijken wil tot vernietiging.

In dit uur van Sudetenduitschen nood wend ik mij tot u, het Duitsche volk en de geheele beschaafde wereld, en verklaar: Wij willen als vrije Duitsche menschen leven. Wij willen weer vrede en arbeid in ons vaderland. Wij willen in het Rijk opgenomen worden. God zegene ons en onzen gerechtvaardigden strijd."

De reactie in de hoofdsteden van Europa. — Te Berlijn achten ingewijde kringen den toestand in Sudeten-Duitschland van dien aard, dat aansluiting bij Duitschland (zonder bloedvergieten) dient te geschieden.

In Bohemen eischt de overheid inlevering van alle wapenen door de Sudeten-Duitschers binnen 24 uur.

Te Londen geven regeeringskringen uiteenloopende verklaringen omtrent het vertrek van Chamberlain uit Berchtesgaden. Velen zien het als een hoopvol teeken, anderen als een falen van Chamberlains pogen.

Te Parijs meent men, dat Hitler opzettelijk de gebeurtenissen forceert en Henlein zijn proclamatie heeft doen publiceeren juist vóór Chamberlains komst.

Ontbinding der Sudeten-partij gelast. — De Tsjecho-slowaaksche regeering heeft op 16 September bevel gegeven tot ontbinding van de Sudetenduitsche partij.

Sudetenduitsche leiders sporen aan tot kalmte. — De Sudetenduitsche leiders hebben hun volgelingen den raad gegeven kalm te blijven en een vreedzame houding aan te nemen.

De algemeene toestand was 16 September veel minder gespannen en er wordt geen melding gemaakt van ernstige incidenten.

Lord Runciman naar Londen. — Lord Runciman en zijn medewerker F. J. A. Ashton-Gwatkin, die zich op verzoek van Neville Chamberlain naar Londen hebben begeven, zijn aldaar op 16 September aangekomen.

Vluchtelingen - Sudeten-legioen - proclamatie van Henlein. — Uit alle grensplaatsen komen berichten binnen, dat groote groepen vrouwen, kinderen en grijsaards uit Tsjecho-Slowakije gevlucht zijn. Zij deelen — aldus deze Duitsche lezing — mede, dat de mannen in Sudeten-land in gevangenen-transporten naar het binnenland overgebracht worden.

De sterkte van het Sudeten-legioen, dat als antwoord op de ontbinding van de Sudetenduitsche partij door de regeering te Praag in Duitschland werd gevormd, is op 50.000 man gebracht; het legioen is in vier divisies verdeeld. Het plan zou bestaan de sterkte op 100.000 man te brengen.

Inmiddels heeft Konrad Henlein de volgende proclamatie uitgevaardigd:

„Sudeten-Duitschers! Nog drukt op u de terreur van de Hussistisch-bolsjewistische misdadigers te Praag. Met machinegeweren, tanks en kanonnen pogen de Tsjechische machthebbers de vrijheid der Sudeten-Duitschers te onderdrukken. Onzegbaar leed is er het gevolg van. Doch het uur der bevrijding nadert. Versaagt dus niet, doch houdt stand. Stelt verzet tegenover verzet. Honderdduizenden Sudetenduitsche volksgenooten stroomen de gelederen van het vrijwilligerslegioen binnen. Zij zijn bereid hun bloed en hun leven te geven voor de bevrijding van het vaderland van het Tsjechische juk."

(w.g.) Het commando van het Sudeten-Duitsche legioen."

Radiorede van premier Hodza. — De Tsjechoslowaaksche premier Hodza heeft op 18 September een radio-redevoering gehouden, waarin hij o.a. het volgende verklaarde:

Dank zij het afkondigen van den staat van beleg wisten wij het ergste te vermijden. De door de regeering genomen uitzonderingsmaatregelen zullen van kracht blijven, zoo lang zij noodzakelijk zijn.

Tweeërlei verantwoordelijkheid rust op de politiek der regeering: eenerzijds moet zij het staatsgezag handhaven, anderzijds moet zij rekening houden met alle gevolgen, welke kunnen voortvloeien uit het feit, dat het Duitsche vraagstuk niet opgelost is. Daarom willen wij onderhandelen. Het feit, dat de wereld een juist begrip toont voor onze verzoeningsgezindheid in sommige kwesties en onze vastberadenheid in andere opzichten, maakt het ons mogelijk, onze binnen- en buitenlandsche politiek op een hechten grondslag op te bouwen. Tsjecho-Slowakije vervult al zijn plichten; de andere landen dienen hetzelfde te doen.

De betrekkingen tusschen Tsjechen en Duitschers mogen niet tot nieuwe twisten leiden. Een plebisciet zou geenerlei oplossing beteekenen. In dat opzicht zijn wij allen dezelfde meening toegedaan. Daar, waar een plebisciet van nut kon zijn, heeft het reeds plaats gehad. Ware een volksstemming voor Tsjecho-Slowakije noodig geweest, dan zou de vredesconferentie daartoe besloten hebben. Maar een plebisciet in Tsjecho-Slowakije is onaanvaardbaar, want het zou nieuwe problemen scheppen analoog aan die, welke thans bestaan. Tsjecho-Slowakije streeft, te midden van de huidige spanning, naar vrede."

Hodza deed dan ook een beroep op de openbare meening in zijn land, opdat het volk kalm zou blijven en de orde zou bewaren. In weerwil van het feit, aldus de premier, dat Henlein geweigerd heeft met de Tsjechoslowaaksche regeering tot een accoord te komen over de oplossing der nationaliteiten-vraagstukken en in weerwil van de poging tot opstand, wijzigt de regeering, in haar vastberaden verdediging van de volledige staatsintegriteit, in geen enkel opzicht de politiek, welke zij tot dusver heeft gevolgd, n.l. overeenstemming met de verschillende nationaliteiten en in het bijzonder met de Sudeten-Duitschers, op een grondslag van de jongste plannen der regeering. Ter verwezenlijking van dit accoord heeft de regeering thans Henlein evenmin noodig als de gevluchte leiders, want de te onzent voorgevallen gebeurtenissen en het mislukken van den opstand vormen het beste bewijs, dat de regeering zich gesteld ziet tegenover een massa van het Sudetenduitsche volk, die in haar groote meerderheid verlangt naar een accoord en naar verzoening der nationaliteiten.

De regeering, zoo ging Hodza voort, zal geenerlei politiek van weerwraak en onderdrukking toepassen. Zij dient echter te zorgen voor de eerbiediging en de handhaving van wet, rust en orde. Wat de rust en de openbare orde betreft, kan zij geen concessies doen, want slechts bij handhaving van rust en orde is het haar mogelijk een volledig en redelijk accoord te waarborgen.

Al strevende naar het accoord met de Duitschers, zoo zeide de premier, mogen wij de vraagstukken van binnenlandsche politiek, welke zich voordoen, niet uit het oog verliezen. Men poogt onzen staat te ondermijnen. Men wil een paniek in het binnenland zaaien en aantoonen, dat onze staat niet bij machte is den samenhang tusschen de verschillende nationaliteiten in stand te houden. Om die reden is de regeering begonnen met onderhandelen en heeft de president der republiek op een afdoende oplossing aangedrongen. De regeering wilde den vrede. Anderen echter wilden moeilijkheden. De partij der oppositioneele Slowaken dwaalde in zooverre af, dat zij bij het parlement dezelfde eischen heeft ingediend als de andere nationaliteiten. Men kan zeggen, dat de toekenning van zelfbestuur in Slowakije en Sub-Karpatisch Rusland reeds haar verwezenlijking nadert. Er moet echter nog een stap gedaan worden, opdat de trouw van deze beide staten aan de republiek gewaarborgd zal zijn. Dit zal, te midden van de huidige crisis, een opmerkelijk resultaat zijn.

(Telex-A. N. P. - Nieuwe Rott. Crt. - Prager Presse - Agence Belga - Berliner Tageblatt - Manchester Guardian - Le Temps)

(Vor. ber. 3450 D.; Hodza 3204 A.)

19 SEPTEMBER 1938

A. ITALIE. — Mussolini's rede te Triëst in zake de Tsjechische kwestie. —

Op 18 September heeft Mussolini te Triëst een rede gehouden, waarin hij het volgende verklaarde:

„Er zijn in het leven der volken oogenblikken, waarin de mannen, die deze volken leiden, niet voor hun verantwoordelijkheid mogen terugdeinzen, doch deze daarentegen in vollen omvang moeten aanvaarden.

Wat ik u thans ga zeggen, is niet slechts gedicteerd door de politiek der as Berlijn—Rome, die haar historische rechtvaardiging gevonden heeft, noch uitsluitend door de gevoelens van vriendschap, die ons verbinden met de Hongaren, de Polen en de andere nationaliteiten in het land, dat men als „mozaiekstaat no. 2" zou kunnen bestempelen. Hetgeen ik u zeg, wordt gedicteerd door een verantwoordelijkheidsgevoel, dat ik niet zoozeer Italiaansch als wel Europeesch zou willen noemen. Wanneer de problemen, gesteld door de historie, tot stormachtige complicaties hebben geleid, dan dringt zich de eenvoudigste, meest logische en meest afdoende oplossing aan ons op.

Voor het probleem, dat in deze dagen de wereld in ademlooze spanning houdt, draagt de oplossing slechts één naam: volksstemmingen. Volksstemmingen voor alle nationaliteiten, die onder dwang zijn toegevoegd aan den staat, die het groote Tsjecho-Slowakije zijn wilde en die zich thans in zijn volle organische onhoudbaarheid openbaart.

Er moet echter ook nog iets anders gezegd worden: n.l. dat op een gegeven oogenblik de gebeurtenissen het razende tempo van een lawine aannemen. Daarom moet men snel handelen, wanneer men wanordelijkheden en complicaties vermijden wil. De Engelsche premier, die zich als vredesbode van Londen naar München begaf, moet begrepen hebben, dat men snel moet handelen, omdat ieder uitstel der oplossing niet baat, doch de noodlottige botsing ongetwijfeld naderbij doet komen. De oplossing van het vraagstuk begint zich in weerwil van de campagne van Moskou baan te breken in de harten der Europeesche volken.

Wij wenschen in deze laatste uren, dat een vreedzame oplossing zal worden bereikt. Wij wenschen, dat, wanneer zij niet mogelijk is, het eventueele conflict begrensd en gelocaliseerd zal worden. Zou dat echter niet gebeuren, zou het voor of tegen Praag tot een opmarsch van algemeenen aard komen, dan dient men te weten, dat Italië reeds zijn standpunt gekozen heeft."

In den loop van zijn rede roerde Mussolini ook nog het Joodsche vraagstuk aan en verzekerde, dat hij de „noodzakelijke maatregelen" zou nemen. „Degenen," aldus de Duce, „die beweren, dat Italië op dit gebied aan buitenlandsche inblazingen gehoor geeft, zijn armen van geest, want het wereldjodendom is reeds sinds zestien jaar onze onverzoenlijke vijand."
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Mussolini 3450 D.; Tsjechische kwestie 3450 E.)**

B. ENGELAND. — Tsjechische kwestie. - Premier Neville Chamberlain naar Hitler. - Conferentie met Fransche Ministers te Londen. —

Neville Chamberlain naar Hitler. — Op 15 September is de Engelsche minister-president, Neville Chamberlain, om 8.55 (Ned. tijd) van het vliegveld Heston vertrokken, om zijn historische vlucht naar Berchtesgaden, de verblijfplaats van den Führer en Rijkskanselier Adolf Hitler, te aanvaarden. Hij werd vergezeld door sir Horace Wilson, den industrieelen adviseur van de Engelsche regeering en door William Strang, die aan het hoofd staat van de Westeuropeesche afdeeling van het ministerie van Buitenlandsche Zaken.

Deze plotselinge reis werd in een communiqué, dat op 14 September om 9 uur 's avonds in Downing street No. 10 (het Engelsche ministerie van Buitenlandsche zaken) was uitgegeven, aangekondigd.

De Britsche premier Chamberlain had den Führer en Rijkskanselier Hitler door bemiddeling van den Engelschen gezant te Berlijn, Nevile Henderson, de volgende mededeeling doen toekomen:

„Met het oog op den steeds kritieker wordenden toestand stel ik u voor, onmiddellijk tot u te komen om te trachten een vreedzame oplossing te vinden. Ik stel voor per vliegtuig te komen en ben morgen gereed om te vertrekken. U gelieve mij het vroegste tijdstip, waarop en de plaats waar gij mij kunt ontvangen, mede te deelen. Gij zoudt mij ten zeerste verplichten door een zeer spoedig antwoord."

w.g. Neville Chamberlain.

De Führer en Rijkskanselier heeft daarop geantwoord, dat hij gaarne bereid is den Britschen minister-president op 15 September te ontvangen.

Minister-president Daladier heeft naar aanleiding van de reis van Chamberlain naar Duitschland, verklaard, dat hij 14 Sept. in den namiddag het initiatief had genomen om persoonlijk en rechtstreeks contact met Chamberlain tot stand te brengen. Dit, ten einde met hem de mogelijkheid te bespreken of kon worden overgegaan tot een buitengewone procedure, welke het mogelijk zou maken, met Duitschland te overleggen over de meest doeltreffende middelen ter verzekering van een minnelijke regeling van het geschil, dat de Sudeten-Duitschers en de regeering te Praag scheidt.

Hoe de wereld reageerde op Chamberlain's bezoek aan Hitler. — Uit de hoofdsteden:

Londen: Men schept nieuwe hoop.
Parijs: Verbaasd en verheugd tegelijkertijd.
Berlijn: Voldaan en opgelucht.
Praag: Verheugd, doch met reserves.
Washington: Ongelooflijk.
Genève: Sceptisch.

Terugkeer van Neville Chamberlain. — Neville Chamberlain is op 16 September om 17.45 te Londen teruggekeerd. Hij legde de volgende verklaring af:

„Ik ben feitelijk vroeger teruggekeerd dan ik zelf had gedacht. Ik zou nog meer van de reis genoten hebben, indien ik niet zooveel aan mijn hoofd had gehad. Gistermiddag had ik een langdurig gesprek met den heer Hitler; het was een zeer openhartig gesprek doch ook een vriendschappelijk gesprek en het is mij een groote voldoening te weten, dat elk onzer thans precies weet, wat de ander voor heeft. Gij zult natuurlijk niet van mij vergen, dat ik thans met u van gedachten wissel over het resultaat van ons gesprek. Dit moet ik thans gaan doen met mijn collega's van het kabinet en ik zou u willen verzoeken, geen voorbarig of niet-geautoriseerd verslag te aanvaarden omtrent hetgeen tijdens dit onderhoud heeft plaats gevonden. Maar ik zal dit zelf bespreken met mijn collega's en in het bijzonder met lord Runciman. Later, wellicht reeds binnen enkele dagen, zal ik wederom met den heer Hitler confereeren."

Fransche ministers confereeren met Engelsche ministers te Londen. — Op uitnoodiging van het Britsche kabinet zijn de Fransche minister-president, Daladier, en de minister van Buitenlandsche Zaken, Bonnet, op 18 September om 8 uur 's morgens per vliegtuig naar Londen vertrokken ten einde met het Britsche kabinet te confereeren.

Aan deze conferentie, die Zondag 18 September tot 1 uur 's nachts duurde namen deel: Minister Chamberlain, Lord Halifax, Sir John Simon, Sir Samuel Hoare, Sir Alexander Cadogan, Sir Robert Vansittart en andere deskundigen. De Franschen waren vertegenwoordigd door Daladier, Bonnet, den chef van het ministerie van Buitenlandsche Zaken, Léger, den Franschen ambassadeur Corbin en deskundigen.

Waarschuwing van Tsjecho-Slowakije. — Terwijl de Fransch-Engelsche besprekingen plaats vonden, kwam er een boodschap binnen van Jan Masaryk, den Tsjechischen gezant in Londen, waarin werd gezegd, dat de Tsjechische regeering aannam, dat zij zou worden geraadpleegd, voordat beslissingen zouden worden genomen en dat zij geen verantwoordelijkheid zou kunnen aanvaarden voor besluiten, die buiten haar om tot stand zouden zijn gekomen.

Slot-communiqué der Conferentie. — Om één uur in de afgeloopen nacht (19 September) heeft de Fransche delegatie Downingstreet verlaten. Het volgende communiqué werd verstrekt:

„Na een volledige discussie over de huidige internationale situatie zijn de vertegenwoordigers der Britsche en Fransche regeeringen tot volledige overeenstemming gekomen aangaande de politiek, welke ter bevordering van een vreedzame oplossing van de Tsjechoslowaaksche kwestie moet worden gevolgd. De beide regeeringen hopen, dat het hierna mogelijk zal zijn, een algemeener regeling in het belang van den Europeeschen vrede onder het oog te zien."

Fransch Kabinet gaat accoord met Britsche ministers. — De Fransche ministerraad is op 19 Sept. '38 op het Elysée onder voorzitterschap van Lebrun, den president der republiek, in vergadering bijeen geweest.
Na afloop der vergadering heeft minister Sarraut den persvertegenwoordigers het volgende communiqué voorgelezen:
Daladier en Bonnet, die heden uit Engeland zijn teruggekeerd, hebben verslag uitgebracht van de onderhandelingen, die zij te Londen hebben gevoerd en van de voorwaarden, waarop met de Engelsche regeering een overeenkomst werd bereikt.
De raad heeft met algemeene stemmen de verklaringen over de houding van Daladier en Bonnet en de in overeenstemming met de Britsche regeering voorgestelde oplossingen goedgekeurd.

Advies aan Praag. — De Britsche en Fransche regeeringen zouden Praag adviseeren in te stemmen met een accoord waarbij het gebied, waar de Sudeten-Duitschers de groote meerderheid der bevolking uitmaken, aan Duitschland wordt afgestaan. Als compensatie zouden Frankrijk en Engeland de grenzen van Tsjecho-Slowakije, zooals die na dit accoord zouden worden, garandeeren.

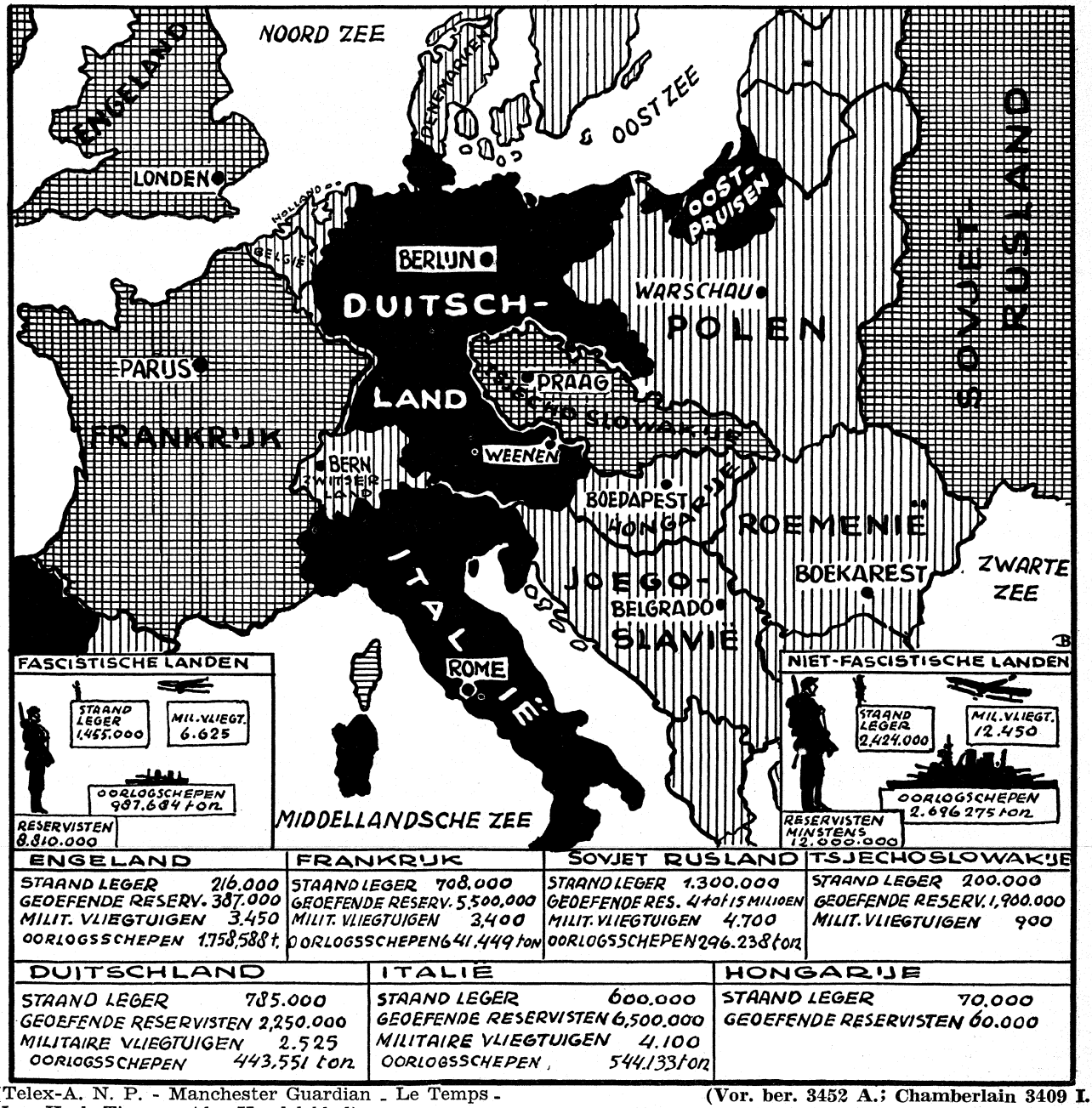

ENGELAND	FRANKRIJK	SOVJET RUSLAND	TSJECHOSLOWAKIJE
STAAND LEGER 216.000	STAAND LEGER 708.000	STAAND LEGER 1.300.000	STAAND LEGER 200.000
GEOEFENDE RESERV. 387.000	GEOEFENDE RESERV. 5.500.000	GEOEFENDE RES. 4 tot 15 MILJOEN	GEOEFENDE RESERV. 1,900.000
MILIT. VLIEGTUIGEN 3.450	MILIT. VLIEGTUIGEN 3,400	MILIT. VLIEGTUIGEN 4.700	MILIT. VLIEGTUIGEN 900
OORLOGSSCHEPEN 1.758,588 t.	OORLOGSSCHEPEN 641,449 ton	OORLOGSSCHEPEN 296.238 ton	

DUITSCHLAND	ITALIË	HONGARIJE
STAAND LEGER 785.000	STAAND LEGER 600.000	STAAND LEGER 70.000
GEOEFENDE RESERVISTEN 2,250.000	GEOEFENDE RESERVISTEN 6,500.000	GEOEFENDE RESERVISTEN 60.000
MILITAIRE VLIEGTUIGEN 2.525	MILITAIRE VLIEGTUIGEN 4.100	
OORLOGSSCHEPEN 443,551 ton	OORLOGSSCHEPEN 544.133 ton	

(Telex-A. N. P. - Manchester Guardian - Le Temps - New York Times - Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. 3452 A.; Chamberlain 3409 I.; Daladier 3427 D.; Bonnet 3429 A.)

A. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**

Duitsch: Karl Brandi — „Kaiser Karl V". (F. Bruckmann, München) **(Vor. ber. 3430 C.)**

Engelsch: J. Middleton Murry — „Heaven and Earth". (Cape)
Edith Olivier — „Without Knowing Mr. Walkley". (Faber and Faber) **(Vor. ber. 3430 C.)**

Fransch: Jean Giono — „Batailles dans la montagne". (Edit. de la Nouvelle Rev. Franç.)
Ignace Legrand — „Virginia" (Roman). (Edit. de la Nouvelle Rev. Franç.) **(Vor. ber. 3430 C.)**

Italiaansch: Cesare Zavattini — „I poveri Matti". (Bompiani, Milano) **(Vor. ber. 3409 H.)**

Nederlandsch: Lode Heuvinck — „Jef Trap", sportroman, Vlaamsche uitgave. (Het Kompas, Antwerpen) **(Vor. ber. 3430 C.)** (Red. K. H. A.)

20 SEPTEMBER 1938

A. NEDERLAND. — Troonrede. —

H.M. de Koningin heeft op 20 Sept. '38 de nieuwe zitting der Staten-Generaal geopend met de volgende rede:

Leden der Staten-Generaal,

Bij den aanvang van het zittingjaar tot hervatting Uwer werkzaamheden gevoel Ik allereerst behoefte uitdrukking te geven aan Mijne gevoelens van diepe erkentelijkheid voor de in de afgeloopen weken uit alle lagen van Mijn Volk ontvangen bewijzen van gehechtheid aan Mij en Mijn Huis. De herinnering daaraan zal bij Mij onvergetelijk zijn.

Kon Ik ten vorigen jare in Uw midden gewagen van hoop op verbetering in den economischen toestand des lands, de gang van zaken sinds dat tijdstip heeft deze hoop niet in vervulling doen gaan. Wel is de werkloosheid sinds dat tijdstip nog eenigszins afgenomen, maar over het algemeen zijn de economische vooruitzichten minder gunstig dan destijds het geval was.

Deze toestand plaatst de Regeering opnieuw voor de vraag wat gedaan kan worden tot verlevendiging van het bedrijfsleven en de daarmede saamhangende werkgelegenheid voor groote groepen van ons volk.

Met het oog hierop zullen bijzondere voorzieningen worden getroffen ter bevordering van den uitvoer onzer producten, terwijl voor bepaalde bedrijven tariefsmaatregelen van matig beschermenden aard in voorbereiding zijn. Ook zal aan de verdere ontplooiing onzer nationale nijverheid en aan de belangen der scheepvaart bij voortduring aandacht worden geschonken.

Mag worden gehoopt, dat van deze voorzieningen een gunstige invloed op de werkgelegenheid zal uitgaan, daarnevens zal worden voortgegaan met het treffen van bijzondere maatregelen tot bestrijding der werkloosheid. Inzonderheid zal belangrijke uitbreiding worden gegeven aan de uitvoering van die werken, welke bijdragen tot verhooging van het voortbrengingsvermogen van den bodem en daardoor leiden tot het ontstaan van blijvende werkgelegenheid. De verdere uitvoering van de drooglegging van den Noord-Oostpolder en de voorbereiding van de overige inpolderingen in het IJsselmeer, zullen krachtig worden voortgezet.

Teneinde remmende invloeden op de uitvoering van werken tot bestrijding der werkloosheid zooveel mogelijk uit den weg te ruimen, zullen voorstellen van wetgevenden aard U eerlang bereiken.

De werkloosheid onder de jeugd heeft de bijzondere aandacht der Regeering. Maatregelen tot krachtiger bestrijding worden voorbereid.

Tot voldoening stemt, dat in deze bewogen tijden de betrekkingen van Nederland tot de andere Mogendheden haar vriendschappelijk karakter onveranderd hebben mogen behouden. De Regeering blijft er op bedacht, de positie van Nederland door onze even zorgvuldig als bestendig gevolgde politiek van zelfstandigheid te bevestigen en te versterken. Daartoe blijft de verdere uitvoering der voorgenomen maatregelen tot versterking van 's lands weermacht onontbeerlijk.

De toestand van de openbare financiën blijft in zeer bijzondere mate zorg vereischen en noopt mitsdien tot een zoo groot mogelijke beperking der uitgaven. Dit is te meer geboden omdat de offers, welke in de huidige omstandigheden gebracht moeten worden voor de defensie, alsmede die, welke nu reeds gedurende een reeks van jaren gevorderd worden voor de bestrijding der werkloosheid en de leniging van haar gevolgen, zeer zware eischen aan de publieke kassen stellen.

Grooter offers zullen echter nog noodig zijn om in deze voor ons volksbestaan zoo eminente belangen op de juiste wijze te blijven voorzien.

Voorstellen, welke er op gericht zijn het geheele volk zooveel mogelijk in deze nationale offers te doen deelen, zullen U in dit zittingsjaar worden aangeboden.

Het ligt in het voornemen hiermede gepaard te doen gaan voorstellen tot belastingherziening, teneinde een meer rechtvaardige verdeeling van den druk te verkrijgen en de in bepaalde belastingen gelegen belemmeringen tegen verruiming van de werkgelegenheid zooveel mogelijk weg te nemen.

In verband met het feit, dat de wijzigingen in de economische verhoudingen op het gebied van den landbouw meer en meer van blijvenden aard blijken te zijn, is het gewenscht, dat aan de genomen maatregelen een organisatie ten grondslag wordt gelegd, waarbij in het bijzonder gelet zal worden op de handhaving der bij het landbouwbedrijfsleven behoorende eigen verantwoordelijkheid.

Blijft Curaçao zich verheugen in een gestadige ontwikkeling en vertoont de financieele toestand van Suriname een lichte verbetering, de in het vorig jaar ingetreden terugval in de conjunctuur heeft niet nagelaten een ongunstigen invloed uit te oefenen op den algemeenen economischen en financieelen toestand van Nederlandsch-Indië.

Hoewel een voorzichtig financieel beleid terughouding eischt bij het beramen van maatregelen met geldelijke gevolgen, zal niettemin worden voortgegaan met het streven naar verbreeding van de economische basis des lands.

De doelmatige inrichting van de verdediging van Nederlandsch-Indië te land en ter zee, welke van de Schatkist zware offers eischt, heeft de voortdurende aandacht der Regeering.

Met erkentelijkheid maak Ik gewag van de toewijding waarmede Leger en Vloot, zoomede de ambtenaren in burgerlijken dienst in het geheele Koninkrijk hunne taak vervullen.

Ook in het komende zittingsjaar zal weer veel arbeid en toewijding van Regeering en Staten-Generaal worden gevorderd.

In het vertrouwen, dat die arbeid verricht zal kunnen worden in hartelijke saamwerking en met de innige bede, dat de Almachtige God ons allen de noodige kracht en wijsheid schenke, verklaar Ik de gewone zitting der Staten-Generaal geopend.

(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Troonrede 2942 A.; Persstemmen 2950 C.; Koningin Wilhelmina 3445 A.)**

B. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Poolsche en Hongaarsche minderheden. - Zelfbeschikkingsrecht. —

Het presidium van het kamp der nationale eenheid in Polen heeft, onder voorzitterschap van zijn leider, generaal Sksarszynski, een resolutie aangenomen, waarin voor de Polen in Tsjecho-Slowakije het zelfbeschikkingsrecht wordt geëischt.

De officieuze „Gazeta Polska" schrijft: „Het is onmogelijk de verschillende nationaliteiten door geweld in de grenzen van Tsjecho-Slowakije te handhaven. Alle hebben zij het recht over haar lot te beschikken en voor de oplossing der moeilijkheden in het Sudeten-gebied en in Teschen moeten dezelfde methoden gevolgd worden".

Heeft Hongarije tot dusverre ten aanzien van de Tsjechoslowaaksche minderhedenkwestie een kalme en afwachtende houding aangenomen, thans bemerkt men een wijziging in deze houding.

Dit bleek om te beginnen uit een krachtig protest, dat de Hongaarsche regeering te Praag deed hooren tegen de militaire maatregelen, welke door de Tsjechen aan de Hongaarsche grens getroffen werden. Het bleek ook uit de wijziging in den toon van de officieuze organen. In de „Pester Lloyd" is een klaarblijkelijk geïnspireerd artikel verschenen, waarin verklaard wordt, dat de Hongaarsche minderheid zich — in geval van een discrimineerende behandeling — met alle middelen zou verzetten en zou strijden voor de verwezenlijking van zijn gerechtvaardigde eischen. **(Vor. ber. Minderheden, Aantallen 3311 C.; Polen 3362 B.; Sudeten-Duitschers 3452 B.)**

A. NEDERLAND. — Rijksbegrooting 1939. —

De minister van Financiën, mr. J. A. de Wilde, heeft op 20 September 1938 de Rijksbegrooting 1939 bij de Staten-Generaal ingediend.

Dienstjaar 1935.

Definitieve cijfers, opgenomen in de rijksrekening voor het dienstjaar 1935:

Gewone dienst:

Uitgaven	ƒ	687.279.579
Middelen		614.371.997
Nadeelig saldo	ƒ	72.907.582

Kapitaaldienst:

Uitgaven	ƒ	124.960.868
Middelen		55.468.210
Nadeelig saldo	ƒ	69.392.658

Dienstjaar 1936.

De cijfers van het dienstjaar 1936 zijn als volgt:

Gewone dienst:

Uitgaven	ƒ	656.043.345
Middelen		618.443.325
Nadeelig saldo	ƒ	37.600.020

Kapitaaldienst:

Uitgaven	ƒ	112.920.953
Middelen		88.939.714
Nadeelig saldo	ƒ	23.981.239

In de vorige nota werden de gewone uitgaven op ƒ 654.784.650, de gewone middelen op ƒ 618.081.728 geraamd.
De uitgaven blijken thans ƒ 1.258.695 hooger, de ontvangsten ƒ 361.597 hooger te zijn.
Het nadeelig saldo op den kapitaaldienst werd in de vorige nota gesteld op ƒ 32.477.496. Thans blijkt dit te zijn ƒ 23.981.239, derhalve ƒ 8.496.257 lager en wel tengevolge van lagere uitgaven tot ƒ 7.281.830 en hoogere middelen ad ƒ 1.214.427. Wat de uitgaven betreft is dit in hoofdzaak het gevolg van een lager benoodigd bedrag wegens voorschot aan het verkeersfonds en aan de Mij. tot Behartiging van de Nationale Scheepvaartbelangen N.V., wegens geldleeningen aan de N.V. Mij. voor Industriefinanciering en wegens kosten van openbare rijkswerken, uitgevoerd in het belang der werkverruiming.

Dienstjaar 1937.

De voorloopige gegevens van het dienstjaar 1937 leveren de volgende uitkomsten op:

Gewone dienst:

Uitgaven	ƒ	665.350.864
Middelen		703.019.588
Voordeelig saldo	ƒ	37.668.724

Kapitaaldienst:

Uitgaven	ƒ	158.231.043
Middelen		50.143.133
Nadeelig saldo	ƒ	108.087.910

Blijkens de aanvankelijk toegestane begrootingen werd aan gewone uitgaven geraamd ƒ 664.109.083 en aan gewone middelen ƒ 610.059.022; verwacht nadeelig saldo: ƒ 54.050.061

Het totaal van de middelen gewone dienst 1937, werd nader gesteld op	ƒ	630.859.022
Volgens de voorloopige cijfers hebben de middelen opgebracht		703.019.588
Derhalve meer	ƒ	72.160.566

De hoogere opbrengsten voor vrijwel alle belastingen moeten op rekening van de conjunctuurverbetering tezamen met de in September 1936 genomen monetaire maatregelen worden gesteld.

Dienstjaar 1938.

De begrooting van het loopende dienstjaar 1938 is vastgesteld als volgt:

Gewone dienst:

Uitgaven	ƒ	703.590.115
Inkomsten		689.950.275
Nadeelig saldo	ƒ	13.639.840

Kapitaaldienst:

Uitgaven	ƒ	180.072.453
Inkomsten		24.239.950
Nadeelig saldo	ƒ	155.832.503

Dienstjaar 1939.

De begrooting voor het dienstjaar 1939 vermeldt de volgende totaalcijfers:

Gewone dienst:

Uitgaven	ƒ	744.830.033
Inkomsten		602.153.493
Nadeelig saldo	ƒ	142.676.540

Kapitaaldienst:

Uitgaven	ƒ	263.910.005
Inkomsten		25.350.150
Nadeelig saldo	ƒ	238.559.855

Ter toelichting op het eindresultaat van den gewonen dienst diene het volgende:
Indien men tot uitgangspunt de vastgestelde begrooting 1938 kiest, treedt duidelijk aan het licht in welke mate het budgetaire beeld, sedert de begrooting voor het dienstjaar 1938 werd vastgesteld, is gewijzigd.

Gewone dienst.

Nadeelig saldo van de begrooting voor 1938	ƒ	13.639.840
Voor 1939 worden de uitgaven hooger geraamd dan voor 1938		41.239.918
Voor 1939 worden de inkomsten lager geraamd		87.796.782
Zoodat het nadeelig saldo voor 1939 moet worden gesteld op	ƒ	142.676.540

Verlenging van eindigende heffingen.

In de raming van de middelen voor 1939 kon een aantal heffingen niet of slechts tot een belangrijk lager bedrag worden begrepen, dan voor 1938, omdat de wetten, waarop deze heffingen steunen, met ingang van 1 Jan. 1939, c.q. 1 Mei 1939, zullen vervallen.
Een wetsontwerp tot verlenging dezer heffingen wordt thans den Staten-Generaal mede aangeboden.
Wanneer deze verlenging kracht van wet zal verkrijgen, zal de raming der volgende heffingen als volgt kunnen worden verhoogd:

Grondbelasting (20 opc. gebouwde eigendommen)	ƒ	4.090.000
Inkomstenbelasting (70—88 opcenten)		23.000.000
Vermogensbelasting (75 opcenten)		6.000.000
Verdedigingsbelasting I		7.000.000
Dividend- en tantièmebelasting (20 opcenten)		2.700.000
Invoerrechten (bijzonder invoerrecht op benzine)		32.000.000
Accijns op wijn (20 opcenten)		375.000
Accijns op gedistilleerd (10 opcenten)		2.550.000
Accijns op suiker (10 opcenten)		5.100.000
Accijns op tabak (verhooging van het tarief)		10.500.000
Zegelrechten (20 opc. op de evenredige rechten)		3.000.000
Registratierechten (20 opcenten)		2.750.000
Successierechten (20 opcenten)		8.000.000
terwijl zou moeten worden geraamd wegens:		
Doode hand belasting		2.000.000
Couponbelasting		5.500.000
zoodat dan in totaal meer zou kunnen worden geraamd	ƒ	114.565.000

Van het bedrag, waarmede de opbrengst der inkomsten- en der omzetbelasting, resp. ƒ 45.5 millioen en ƒ 70 millioen overtreft, behoort de helft te worden afgestaan aan het invaliditeits- en onderwijsfonds.
Wanneer zoowel met de verlenging van de heffingen als met de wijziging van de bepalingen der wet tot verlaging der openbare uitgaven met betrekking tot de storting in de sociale verzekeringsfondsen, rekening wordt gehouden, kunnen de verschillen tusschen de eindcijfers van de ontwerp-begrooting 1939 en de begrooting 1938 als volgt worden opgesteld:

1. berekend tekort 1938	ƒ	13.639.840
2. hoogere raming der uitgaven 1939 in vergelijking met 1938		38.739.918
	ƒ	52.379.758
3. hoogere raming der middelen 1939 in vergelijking met 1938		26.768.218
Nadeelig saldo voor 1939	ƒ	25.611.540

Het reëele tekort op den Gewonen Dienst.

Het reëele tekort op den Gewonen dienst 1938 moest na een periode van 7 jaren, waarin — het jaar 1937 buiten beschouwing gelaten — het evenwicht in steeds ernstiger mate was verstoord, gesteld worden op ƒ 84,7 millioen.
In de jaren 1931 tot en met 1936 hebben de gewone diensten niet alleen een tekort opgeleverd van circa ƒ 234 millioen (na aftrek dan nog van overschotten van 1929 en 1930), doch in diezelfde periode zijn tal van uitgaven buiten de begrooting van den gewonen dienst gesteld en derhalve ongedekt gebleven.
In dit verband wordt de aandacht gevestigd op de tekorten op de begrootingen van het werkloosheidssubsidiefonds, op tal van naar hun aard gewone uitgaven, welke ten laste van den kapitaaldienst werden gebracht, alsmede op de nagelaten stortingen in de sociale verzekeringsfondsen en het spoorwegpensioenfonds ter dekking van de op die fondsen gelegde verplichtingen.
Voor een deel demonstreerde zich deze gang van zaken in een aanzienlijke stijging van de Nederlandsche staatsschuld, welke stijging van eind 1930 tot eind 1936 — na aftrek van de stijging van de schuldvordering op Nederl.-Indië — niet minder beliep dan circa ƒ 700 millioen, d.i. een toeneming in die periode met circa 30%, in het verdwijnen uit de begrooting van de reserves, welke daarin voorheen aanwezig waren en in het ontstaan van zeer hooge schuldverplichtingen aan de fondsen.
Onder deze omstandigheden — een budget met een groot deficit en een door intering sterk gestegen nationale schuld, waarbij dan nog bovendien te bedenken valt, dat vele gemeenten, waaronder verschillende groote, in een toestand van groote financieele moeilijkheden waren komen te verkeeren — was het noodig om vele millioenen beschikbaar te stellen voor de defensie.
Er deden zich evenwel twee omstandigheden voor, welke eenig perspectief op een langzaam herstel konden openen:
1. De middelenopbrengsten konden voor 1938 aanmerkelijk hooger worden geraamd dan voor 1937 en
2. Er was aanleiding voor de verwachting, dat de ingetreden afneming der werkloosheid zich zou voortzetten.

Uit de cijfers der thans aangeboden ontwerp-begrooting blijkt, dat het middelenaccres, waarop thans uitzicht bestaat, betrekkelijk gering is en geheel onvoldoende voor dekking van het accres der uitgaven.
Op de tweede verwachting, welke vorig jaar werd gekoesterd, — de vermindering van de lasten der werkloosheid, en als gevolg daarvan de saneering van de precaire positie van het werkloosheidssubsidiefonds en van de gemeenten — kan evenmin langer worden gebouwd.

Het ligt evenwel in het voornemen van den minister de wijzigingen daarin te bevorderen, welke noodig zijn om tot een reëele begrootingsopstelling te komen.
Daartoe heeft hij de verschillende maatregelen, in afgeloopen jaren tot ontlasting van de gewone begrooting genomen, opnieuw getoetst, speciaal met het oog op de vraag, of intrekking daarvan in feite tot reservevorming zou leiden, dan wel, dat een onmisbaar bestanddeel van het gewone budget zou worden hersteld.
Het is voor een juiste beoordeeling van de financieele positie van het Rijk wel van belang nauwlettend in het oog te vatten de mate, waarin de reserves zijn aangetast, omdat herstel daarvan op den duur noodig zal zijn, voor en aleer weder van gezonde financiën sprake kan zijn, doch in de huidige omstandigheden behoort zelfs bij een reëelen opzet de begrooting geen posten wegens herstel van reserves te bevatten.

Het resultaat van zijn overweging laat hij hier volgen; de z.g. onvolkomenheden worden daarbij vermeld met de bedragen, waarop deze voor 1939 dienen te worden gesteld:

1e. Stopzetting van de reserveering voor de staatsbedrijven *f* 7.720.000.
Zoolang de toestand van het budget geen reservevorming toelaat, kan in deze stopzetting worden berust.

2e. Stopzetting van de reserveering ten aanzien van woningbouwvoorschotten *f* 2.500.000.

3e. Overbrenging van uitgaven van het verkeersfonds van den Gewonen dienst naar den Kapitaaldienst.
Naar den Kapitaaldienst zijn de volgende uitgaven overgebracht (zij volgen hier met de daarbij voor 1939 behoorende bedragen):
Uitgaven voor algemeen beheer met betrekking tot den aanleg van water- en landwegen *f* 2.388.700.
Bijdragen aan de provincie Groningen in de kosten van aanleg van een gedeelte van het Kanaal van Groningen naar het IJsselmeer *f* 100.000.
Uitkeeringen voor onderhoud en verbetering van bij anderen dan het Rijk in beheer en onderhoud zijnde wegen *f* 2.125.000.
Deze uitgaaf kan op den Kapitaaldienst blijven, omdat daarmede bij de opstelling van het financieringsplan voor de wegen rekening is gehouden.
Bedrag voor wegenaanleg, enz., op den gewonen dienst minder uitgetrokken dan het wettelijk minimum *f* 1.529.000.
Plaatsing van dit bedrag op den Kapitaaldienst is in geen enkel opzicht te verdedigen.
Met het herstel van deze onvolkomenheid is inmiddels in de begrooting van hoofdstuk II rekening gehouden.

4e. Overbrenging van uitgaven van sociale zaken van den Gewonen dienst naar den Kapitaaldienst *f* 3.500.000.
Deze post betreft den aankoop van gronden en de stichting van boerderijen. Er is aanleiding in dezen tijd bedoelde aankoopen, welke ten dienste van de werkverschaffing geschieden en een zekere blijvende waarde creëeren, ten laste van den Kapitaaldienst te brengen.

5e. Tekort op de begrooting van het werkloosheidssubsidiefonds voor 1939, met terzijdestelling van het nadeelig beginsaldo berekend op *f* 21.599.000.

Bovendien zijn de ongedekte tekorten op den gewonen dienst van de afgeloopen jaren en van het nog loopende jaar tot een zeer belangrijk bedrag opgeloopen.
Deze onvolkomenheid behoort feitelijk niet geheel voor rekening van het Rijk te komen, omdat de werkloosheidslasten door rijk en gemeenten gemeenschappelijk worden gedragen. Is er derhalve een tekort, dan zal ook dit tusschen beide verdeeld moeten worden. Daar het vrijwel onmogelijk kan worden geacht de gemeenten thans zwaarder te belasten, zal bedoeld tekort, indien de saneering thans ter hand wordt genomen, tot het reëele tekort van het rijk moeten worden gerekend.
Het is dan in de eerste plaats noodzakelijk, dat gebroken wordt met het stelsel, uit dit fonds naast de gewone bijdragen in de werkloosheidsuitgaven der gemeenten ook bijdragen te betalen in de begrootingstekorten van de gemeenten.
Daar de gewone bijdragen, nauwkeurig op draagkracht en omvang der werkloosheid zijn afgestemd, kan in de laatste niet anders worden gezien dan bijzondere tegemoetkomingen aan verschillende gemeenten, noodig als gevolg van den noodlijdenden budgetairen toestand dier gemeenten.
Deze zeer sterk van elkander verschillende voorzieningen door middel van een en hetzelfde fonds veroorzaken, dat het inzicht in de positie van het fonds zoowel als van de gemeenten, welke, in feite noodlijdend, uit dit fonds bijdragen ontvangen, worden vertroebeld.
Wanneer tot saneering van het fonds wordt overgegaan, dan zal niet langer het tweeslachtige karakter van algemeen bijdragefonds en steunfonds voor in feite noodlijdende gemeenten gehandhaafd kunnen blijven, doch zal het als algemeen bijdragefonds jaarlijks niet meer moeten verdeelen dan het toevloeit.
De steun aan de gemeenten ter voorziening in de begrootingstekorten zou dan rechtstreeks op den post voor steun aan noodlijdende gemeenten op de begrooting van Binnenlandsche Zaken behooren te drukken.
Een saneering van de begrooting van het fonds volgens het hier uiteengezette beginsel zal budgetair tot gevolg hebben, dat de post van steun aan noodlijdende gemeenten op de begrooting van Binnenlandsche Zaken een verhooging met *f* 26.25 millioen ondergaat.
Met dit bedrag zou de begrooting van het werkloosheidssubsidiefonds worden ontlast. De begrooting van het fonds zal na deze ontlasting — indien het nadeelig beginsaldo terzijde wordt gesteld — een overschot vertoonen van *f* 4.651.000, welk bedrag kan worden gekort op de bijdrage van *f* 53 millioen of op de belastingopbrengst, welke vanwege het rijk in het fonds wordt gestort.
Het eindresultaat voor het rijksbudget zou dan zijn een verhooging van uitgaven met *f* 26.250.000 en een verlaging met *f* 4.651.000, derhalve netto een verhooging met *f* 21.599.000.

6e. Stopzetting storting annuïteit spoorwegpensioenfonds *f* 9.000.000.
Naar de financiering van de spoorwegpensioenen wordt thans een onderzoek ingesteld. De jaarlijksche bijdrage, welke ten laste van de begrooting zal moeten worden betaald, moet als een op het gewone budget liggende verplichting worden aangemerkt. Voorshands wordt in afwachting van het resultaat van het onderzoek, de bijdrage gehandhaafd op het bedrag, dat daarvoor de laatste jaren is aangenomen.

7e. Lagere raming als gevolg van het niet volledig betalen der storting in de sociale verzekeringsfondsen ongeveer *f* 25.500.000.

8e. Overbrenging van rente der beleggingen van het Nederlandsch muntfonds van den Kapitaaldienst naar den Gewonen dienst *f* 2.880.000.
Met het oog op het saldo van het muntfonds kan de rente voorshands zonder bezwaar den Gewonen dienst ten goede komen.

9e. Als onvolkomenheid, hoewel vorig jaar niet in de millioenennota genoemd, moet toch ook aangemerkt worden de betaling uit den Kapitaaldienst (werkfonds) van *f* 1.8 millioen wegens bijdragen van het rijk voor de cultureele zorg van werkloozen.
Met het herstel van deze onvolkomenheid is inmiddels in de begrooting van hoofdstuk II bereids rekening gehouden.
Het reëele tekort op de begrooting 1939, waarin voorziening noodig is, is derhalve te stellen op *f* 25.611.540 + *f* 30.599.000 = *f* 56.210.540.
Het zal voorts noodig zijn in het belang van de saneering der gemeentelijke financiën nog rond *f* 5 millioen aan de begrooting toe te voegen. Het reëele tekort wordt dan verhoogd tot *f* 61.210.540.
De stijging van het nadeelig saldo van de thans aangeboden begrooting ten opzichte van de primitieve begrooting voor 1938, bedraagt *f* 24.6 millioen.

Deze stijging is de resultante van:
een stijging der inkomsten met *f* 26.8 millioen.
een stijging der uitgaven met *f* 51.4 millioen.

Bij de beoordeeling hiervan neme men in de eerste plaats in aanmerking, dat de defensie-uitgaven, welke voor de uitbreiding van het contingent en voor de verlenging van den eersten oefeningstijd moeten worden gedaan, wel in de ontwerp-begrooting voor 1939, niet echter in de primitieve begrooting voor 1938 waren verwerkt. Daartegenover zijn echter in de ontwerp-begrooting voor 1939 ook reeds verwerkt de opbrengsten van de in dit jaar ingevoerde opcenten R.I.B., opcenten div.- en tant.-bel. en wijziging van de omzetbelasting, welke met het doel dekking voor de defensie-uitgaven te verkrijgen, zijn voorgesteld.
De stijging van de defensie-uitgaven beloopt *f* 24,5 millioen, welk bedrag voor *f* 15,4 millioen gedekt wordt door de genoemde nieuwe belastingopbrengsten. In dit verband moge de minister opmerken, dat de heroriëntatie ten aanzien van het financieel beleid, waartoe hij door den loop der omstandigheden gedwongen werd, de noodzakelijkheid heeft aangetoond van een zeer spoedig herstel van het budgetair evenwicht. In deze omstandigheden bestaat er evenwel geen aanleiding meer gevolg te geven aan het voornemen door middel van een Nationaal Defensiefonds een jaarlijksch evenwicht tot stand te brengen tusschen de uitgaven, welke voor de nieuwe defensie-maatregelen moeten worden gedaan en de daarvoor gecreëerde inkomsten.
Ten aanzien van de samenstelling van het overig accres der uitgaven ad *f* 26,9 millioen kan het volgende worden opgemerkt:
Dit accres is beïnvloed als gevolg van de omstandigheid, dat in de vorige begrooting eenige uitgaven waren opgenomen, waarmede thans niet of niet meer in dezelfde mate gerekend behoeft te worden. Deze zijn:

Kosten deelneming wereldtentoonstelling New-York	*f*	500.000
Uitgaven voor de spoorwegen		11.400.000
Van de reorganisatie mocht voor de begrooting 1939 ten opzichte van 1938 een voordeel worden verwacht tot het vermelde bedrag. Hoewel deze besparing voor een deel weder door minder gunstige exploitatie-uitkomsten teniet is gegaan, behoort in deze opstelling van cijfers van het verwachte besparingsbedrag te worden uitgegaan.		
Perspectiefbesparingen, thans gerealiseerd tot ...	*f*	800.000
Bijdragen voor de noodlijdende gemeenten		500.000
Deze kunnen thans *f* 500.000 lager worden uitgetrokken (hierbij uiteraard afgezien van de verhooging van dezen post als gevolg van de plannen tot saneering van het werkloosheidssubsidiefonds).		
Totaal	*f*	13.200.000

Het bedrag voor nieuwe of hoogere uitgaven is, afgezien van het defensie-accres, derhalve te stellen op *f* 26,9 millioen plus *f* 13,2 millioen, is *f* 40,1 millioen.

In dit accres is echter begrepen:

wegens hoogere storting in de sociale verzekeringsfondsen, welke hoogere storting voortvloeit uit de wettelijke bepalingen	*f*	5.850.000
wegens uitgaven voor de saneering van het werkloosheidssubsidiefonds en van de gemeentefinanciën		18.100.000
wegens uitgaven in verband met de wijziging van de verdeeling der vlootkosten tusschen Nederland en Ned.-Indië, ongeveer		4.700.000
Totaal	*f*	28.650.000

zoodat overigens het accres van uitgaven op de hoofdstukken der begrooting, weder met uitzondering van het defensie-hoofdstuk, beloopt circa *f* 11,3 millioen.

De Kapitaaldienst voor 1939.

Wat den Kapitaaldienst betreft, zijn voor 1939 de volgende uitgaven ten laste van dezen dienst gebracht, waarbij buiten beschouwing zijn gelaten de kapitaalsuitgaven voor de staatsbedrijven, alsmede de voorschotten aan derden, welke zullen worden terugontvangen.

	1939 (raming)
Bedijking met bijbehoorende werken, Landaanw. werken, enz.	*f* 1.227.000
Bouw van boerderijen op van de ontginningsmijen overgenomen gronden	450.000
Voorschot aan het Verkeersfonds	46.066.449
Verstrekking van kapitaal aan het Zuiderzeefonds	28.279.800
Voorschotten credietverleening Zuiderzeesteunwet	425.000
Kapitaalsuitgaven voor de defensie	72.988.859
Verbetering van de rivier de Maas, afkoop van onderhoudsplicht, enz.	2.202.070
Uitkeering aan het Zuiderzeefonds voor den Afsluitdijk	3.566.000
Aankoop van gronden en stichting van boerderijen ten behoeve van de werkverschaffing	3.500.000
Diversen	728.000

In de uitgaven voor de defensie is niet begrepen *f* 24 millioen, voor welk bedrag in 1939 vermoedelijk wel contracten zullen worden afgesloten, doch over welk bedrag, naar wordt aangenomen, eerst in 1940 zal worden beschikt.
Deze bedragen zullen nog moeten worden vermeerderd met de uitgaven voor het werkfonds.
Beliep de Nationale Schuld in 1913 nog *f* 1154 millioen, in 1929 was zij tot *f* 2468 millioen en in 1937 tot 3698 millioen (inbegrepen de leening ten behoeve van de spoorwegen ad *f* 430 millioen) gestegen.
Het bedrag van de schuldaflossing blijft, hoewel de laatste conversie de gelegenheid bood tot verhooging over te gaan, bij het bedrag van de nieuwe kapitaalsuitgaven der laatste jaren ver ten achter. Dit beloopt voor 1939, eveneens zonder de aflossing op de schuld der staatsbedrijven, *f* 58.4 millioen.

Voorziening in het tekort op den Gewonen Dienst.

Voor het jaar 1939 wordt een begrooting aangeboden, welke geen enkele reserve bevat en evenmin eenig herstel brengt van de enorme schade, welke het Rijk ten aanzien van zijn financieele positie in een reeks van oorlogs- en crisisjaren heeft geleden.
Deze begrooting vertoont een reëel tekort van circa *f* 61 millioen op den Gewonen Dienst. De Kapitaaldienst geeft, wanneer de kapitaalverstrekkingen aan de staatsbedrijven alsmede de voorschotten aan derden, welke zullen worden terugontvangen, terzijde worden gesteld, een totaal aan nieuwe kapitaalsuitgaven aan van rond *f* 159 millioen. De nationale schuld zal dus uit hoofde van deze verplichtingen met dit bedrag toenemen, terwijl daartegenover *f* 58.4 millioen (ook weer zonder te rekenen met de aflossing van de in de staatsbedrijven geïnvesteerde kapitalen) zal worden afgelost. Dit is de begrootingspositie voor 1939 op zichzelf bezien.

Vergrooting der Belastingopbrengst.

Een aanmerkelijke verbetering kan alleen komen van een vergrooting der belastingopbrengst, gepaard met een verlaging van de uitgaven voor de werkloosheidsvoorziening. Deze verbetering kan alleen van een opleving van het bedrijfsleven worden verwacht. De huidige situatie op economisch terrein laat echter niet toe met zoodanige opleving bij het vormen van een oordeel over de resultaten van de eerstvolgende begrootingsjaren rekening te houden. Het is thans stellig niet te pessimistisch van een gelijkblijvenden toestand uit te gaan. Men zal dan in acht hebben te nemen, dat in de volgende twee jaren, 1940 en 1941 wederom nieuwe lasten op het gewone budget zullen drukken. Voor de defensie zal in 1940 circa *f* 8 millioen meer noodig zijn dan in 1939, terwijl 1941 opnieuw een stijging met *f* 5 millioen zal laten zien.

Nieuw complex van belastingmaatregelen.

De regeering stelt dan ook voor een complex van nieuwe belastingmaatregelen aanhangig te maken, waardoor eenerzijds een aanzienlijke verhooging van de totale opbrengst van de belastingen zal worden verkregen, doch waarbij anderzijds naar een betere verdeeling van den belastingdruk wordt gestreefd.

Nationale inkomsten- en winstbelasting.

Zoo stelt de minister zich voor de indiening te bevorderen van een ontwerp van wet tot het heffen van een nationale inkomsten- en winstbelasting, waaraan, naar proportioneele tarieven, zullen worden onderworpen alle binnen het rijk wonende natuurlijke personen en alle binnen het rijk gevestigde rechtspersonen, alsmede natuurlijke personen en rechtspersonen, die niet binnen het rijk wonen of gevestigd zijn, voor hun Nederlandsche inkomsten. Deze belasting zal zooveel mogelijk bij de bron worden geheven, dat wil zeggen, dat, voor zoover dit doenlijk is, op den schuldenaar van huren, pachten, renten, loonen en pensioenen de verplichting wordt gelegd, het bedrag van de door den verhuurder, verpachter, schuldeischer, werknemer of gepensionneerde verschuldigde belasting dadelijk bij de uitbetaling van hetgeen door hem moet worden betaald, in te houden en aan den fiscus af te dragen. Daartoe dient dan deze belasting te worden gesplitst in een vijftal betrekkelijk zelfstandige onderdeelen, te weten in een huurbelasting, een rentebelasting, een loonbelasting en een winstbelasting, die te zamen alle soorten opbrengsten treffen naar een tarief van 2%, terwijl als vijfde onderdeel hieraan zal worden toegevoegd een bijzondere winstbelasting van rechtspersonen, die, naast de winstbelasting naar het tarief van 2%, waaraan zoowel de natuurlijke personen als de rechtspersonen zijn onderworpen, naar een tarief van 8% wordt geheven van de hier te lande door rechtspersonen gemaakte bedrijfswinsten.
Met het oog op de aanzienlijke kapitaalsuitgaven, welke thans en in de eerstvolgende jaren moeten worden gedaan, is het waarschijnlijk te achten, dat consolidatie van vlottende schuld per jaar, dus in 1940 en wederom in 1941, een vermeerdering van uitgaven mee zal brengen van circa *f* 8 millioen. Ook zal in aanmerking moeten worden genomen, dat de mogelijkheid aanwezig is, dat de *f* 9 millioen wegens bijdrage aan het spoorwegpensioenfonds in de berekening van het reëele tekort op de begrooting voor 1939 begrepen, niet voldoende zal blijken om de positie van dit fonds te saneeren en voorts zou niet buiten beschouwing mogen worden gelaten het normale accres van uitgaven, hetwelk voor elk jaar is te stellen op circa *f* 10 millioen. De regeering stelt zich echter op het standpunt, dat het ongunstige begrootingsbeeld en de niet minder ongunstige perspectieven haar den plicht oplegt in elk geval dit accres voor de eerstvolgende jaren geheeel door beperking van uitgaven op te vangen.
Men zou, indien met al deze omstandigheden rekening wordt gehouden, een stijging van het tekort tot circa *f* 84 millioen in 1940 en tot circa *f* 97 millioen in 1941 moeten verwachten. De mogelijkheid van een normaal middelenaccres is hierbij echter buiten beschouwing gebleven en ook overigens kunnen zich tal van omstandigheden voordoen, welke deze berekening volkomen kunnen wijzigen.
In de opgestelde berekening van het tekort voor 1940 en 1941 is het herstel van de stortingen in de sociale verzekeringsfondsen niet begrepen.
Ten slotte is bij de beschouwing van al deze cijfers in acht te nemen, dat de staatsschuld sedert den aanvang der crisis aanzienlijk is toegenomen.
Het is naar het oordeel van de Regeering ten eenenmale niet verantwoord nog langer in afwachting van een economisch herstel toe te zien, dat de jaarlijksche uitgaven aanzienlijk de jaarlijksche inkomsten overtreffen.
Het accres van de uitgaven voor 1939 ten opzichte van 1938 is daarom door de regeering, zooveel zulks thans mogelijk was, beperkt.
Deze heffingen zullen, voorzoover dit mogelijk is, een persoonlijk karakter dragen. Zoo zal er o.a., zij het op indirecte wijze, plaats zijn voor „kinderaftrek".
De hoogere belastingopbrengst, welke een gevolg zal zijn van de invoering van de inkomsten- en winstbelasting, wordt geraamd op netto *f* 90 millioen.
Maatregelen zullen echter worden voorgesteld om in verband met den druk van accijnzen, omzetbelasting en crisisheffingen tegemoet te komen aan de nooden van de groote gezinnen. De kosten van deze tegemoetkoming worden ruw geraamd op *f* 11 millioen, waarvan het grootste gedeelte ten laste van het landbouwcrisisfonds kan komen. Verder zal het noodig zijn wijzigingen aan te brengen in de accijnswetgeving; ten eerste wegens den druk, welke wordt geoefend op de minstdraagkrachtigen, en ten tweede om tegemoet te komen aan gemotiveerde klachten van het bedrijfsleven. Ook zal de wet op de omzetbelasting wellicht nog eenige wijziging moeten ondergaan.
Naar ruwe raming zal voor een en ander een bedrag van *f* 18 millioen beschikbaar moeten worden gesteld.
Ook de tarieven van de wetten op de vermogensbelasting en de verdedigingsbelasting I zullen niet ongewijzigd kunnen blijven. Om aan de ergste bezwaren tegemoet te komen, zal zeker een bedrag van *f* 8 millioen noodig zijn.
Ten slotte vraagt de wet op de personeele belasting in dit verband om herziening. Wil deze herziening vooral in het licht van de remmende werking, welke deze wet op het bedrijfsleven heeft, eenig resultaat opleveren, dan zal hiermede ruw gerekend ongeveer *f* 10 millioen gemoeid zijn. Aangezien de opbrengst van de personeele belasting voor gemeentelijke doeleinden bestemd is, zal dit bedrag derhalve ter compensatie van het nadeel voor de gemeenten moeten worden gebruikt.
In totaal zal dus de opbrengst van de inkomsten- en winstbelasting, zeer globaal geraamd op 90 millioen, moeten worden verminderd met *f* 40 millioen, zoodat *f* 50 millioen ter dekking van het tekort op de begrooting beschikbaar zal zijn.
Langs dezen weg vertrouwt de regeering, dat de verzwaring door de nieuwe belastingwetten voldoende zal worden opgevangen voor diegenen, die te zwaar zouden worden getroffen, terwijl anderzijds mag worden verwacht, dat kan worden bijgedragen tot althans eenige stimuleering van het bedrijfsleven.

Verhooging van bepaalde invoerrechten.

Overigens zal van de verhooging van invoerrechten voor bepaalde groepen van goederen in het belang van de stimuleering van het bedrijfsleven, waartoe de regeering het initiatief hoopt te nemen, een meerdere opbrengst van circa *f* 5 millioen kunnen worden verwacht.
Tegenover het berekende tekort van *f* 62 millioen zal derhalve een gedeelte van de opbrengst der nieuwe belastingen kunnen worden gesteld. Welk gedeelte dit zal kunnen zijn, zal afhangen van den datum, waarop de nieuwe heffingen in werking kunnen treden.
Tenzij een conjunctuurverbetering de voorwaarde mocht scheppen voor een beter budgetair beeld in 1940 en 1941, dan thans mag worden verwacht, zal het evenwicht in die jaren langs den weg van verdergaande uitgavenbeperking moeten worden verkregen.

Behoud en versterking van het particuliere bedrijfsleven.

De Regeering is tot de conclusie gekomen, dat met betrekking tot de te volgen economische politiek nieuwe maatregelen onvermijdelijk zijn geworden. Zij meent, dat daarbij voorop

moet staan behoud en versterking van het particuliere bedrijfsleven. Naast de bestaande maatregelen zullen derhalve eenige nieuwe voorzieningen getroffen moeten worden, waardoor een complex van maatregelen tot schraging van het particuliere bedrijfsleven tot stand komt, dat doelmatig geacht kan worden. Alhoewel niet ontkend kan worden, dat de internationale structuur van het economische leven van Nederland ons land uitermate gevoelig doet zijn voor de ontwikkeling in het buitenland, zoo acht de regeering het toch noodzakelijk naar meer stabiliteit op de binnenlandsche markt te streven.

Steun aan binnenlandsche markt.

De regeering is voornemens zeer binnenkort voorstellen bij de Staten-Generaal in te dienen voor de verhooging van invoerrechten van eenige groepen van artikelen. Daarmede zal een meer blijvende steun gegeven worden aan eenige bedrijfstakken, die voor de binnenlandsche markt van Nederland van veel beteekenis zijn. Geen specifieke rechten zullen worden voorgesteld, doch de waarderechten zullen verhoogd worden. Voor volledige eindfabrikaten zal daarbij 200% als de maximumgrens zijn te stellen. Deze verhooging zal slechts op een deel van het bestaande tarief worden voorgesteld. Zonder vooruit te loopen op de in te dienen ontwerpen zou de regeering willen verklaren, dat zij veel waarde hecht aan stabiele verhoudingen op tariefgebied.

Exportpolitiek.

Naast gezonde marktverhoudingen in het binnenland wenscht de Regeering echter hare exportpolitiek niet alleen te handhaven, doch zoo mogelijk te versterken. De Regeering stelt zich voor het instituut der exportcredietverzekering nog meer dan tot dusverre in te schakelen. Zij denkt daarbij onder andere ook aan garanties voor een langer tijdvak dan tot dusver werd toegestaan. De werkverruiming blijft hier echter het leidende beginsel. De grootere faciliteiten zal zij echter verband laten houden met de mate, waarin het bedrijfsleven zelf aan de risico's wenscht deel te nemen. Zij meent hier samenwerking in het bedrijfsleven te moeten stimuleeren.
De Regeering heeft overwogen, in hoeverre de export nog op andere wijze bevorderd kan worden. Zij houdt daartoe haar aandacht gevestigd op de bediening van nieuwe en de herovering van ten gevolge van abnormale, vreemde concurrentie, verloren gegane markten. Ook staat verruiming der werkgelegenheid op den voorgrond. Ten einde ongewenschte concurrentieverhoudingen te voorkomen, zal het noodzakelijk zijn, dat ook hier samenwerking van bedrijfsgenooten tot stand komt.

Crediet voor kleine nijveren en ambachtslieden.

Ook wijst de minister er op, dat de regeering heeft opgenomen een aanvullende credietmogelijkheid voor kleine nijveren en ambachtslieden. Bedoelde personen zullen langloopende credieten kunnen verkrijgen tot een maximum van ƒ 5000 voor het aanschaffen van machines en het verbeteren hunner outillage in het algemeen.

Verhooging van het aantal tewerkgestelden.

Naar de mogelijkheden, een belangrijke uitbreiding te geven aan de uitvoering van die werken, welke bijdragen tot verhooging van het voortbrengingsvermogen van den bodem en daardoor leiden tot het ontstaan van blijvende werkgelegenheid, is een omstandig onderzoek ten einde gebracht, waarvan het resultaat binnenkort zal worden gepubliceerd. Op den grondslag hiervan is besloten tot verdere geleidelijke opvoering van de tewerkstelling bij dit soort objecten, met als einddoel, de werkverschaffing zoo mogelijk te brengen op een peil van 90.000 à 100.000 man. De uitvoering van dit plan zal gedurende eenige jaren belangrijke bedragen vorderen. Het grootste gedeelte daarvan zal gefinancierd kunnen worden uit de gelden, die reeds op den Gewonen dienst beschikbaar zijn, terwijl een ander gedeelte, voor 1939 geschat op ƒ 20 millioen, ten laste van den Kapitaaldienst zal komen, hetgeen in verband met de te verwachten verbetering van den bodem en het ontstaan van blijvende werkgelegenheid, in de huidige omstandigheden verantwoord wordt geacht.
De uitvoering van dit plan zal meebrengen, dat aan de werkverschaffing het huidige karakter van leniging der werkloosheidsgevolgen wordt ontnomen en dat zij wordt bestrijding der werkloosheid zelf.

De Jeugdwerkloosheid.

Met het oog op den omvang en den duur van het euvel der jeugdwerkloosheid is de regeering van oordeel, dat het in het belang van de handhaving der volkskracht onvermijdelijk is, te komen tot nieuwe maatregelen van tijdelijk karakter, welke kunnen bijdragen tot krachtiger bestrijding van dit kwaad. De regeering meent, de beschikbaarstelling van een belangrijke verhooging, boven hetgeen tot nog toe aan de bestrijding der jeugdwerkloosheid werd ten koste gelegd, te moeten bevorderen.

De positie der gemeenten.

Ook voor de gemeenten geldt de noodzaak van een ernstige, voortgezette bezuiniging.
Uit het medegedeelde omtrent de voorgenomen verandering van de wijze van verleening van de bijdragen in de begrootingstekorten van de gemeenten zal gebleken zijn, dat de regeering het voornemen koestert voor te stellen, dat deze bijdragen voortaan rechtstreeks uit 's rijks kas volledig à fonds perdu zullen worden verstrekt.
Indien dit voorstel wordt gevolgd, zal dus van de nieuwe belastingmiddelen, tot uitvoering waarvan het voorstel wordt gedaan, ƒ 21,6 millioen dienen ter verstrekking van bijdragen à fonds perdu aan de gemeenten ter vervanging van rentelooze voorschotten.

De wijziging is van groot belang voor de gemeenten.
Hiermede zijn de gemeenten evenwel in haar financieel beleid nog niet zelfstandig geworden; wil men tot die zelfstandigheid geraken, dan zal het noodig zijn er naar te streven voor de toe te kennen bijdragen objectieve normen te vinden, waarvan de consequentie echter niet mag zijn, dat in meerdere of mindere mate aan tal van gemeenten, die de bijdragen niet noodig hebben, eveneens nieuwe middelen toevallen. Intusschen maakt de thans gegroeide toestand van bijpassing van tekorten in zoovele gemeenten het gevaar geenszins denkbeeldig, dat het verantwoordelijkheidsgevoel voor het financieele beleid verslapt. Aangezien het streven naar de vaststelling van objectieve normen stellig ten gevolge zal hebben, dat een kleine verruiming van de voor 1939 strikt noodige bijdragen moet plaats hebben, heeft de minister termen gevonden in de opstelling van het reëele budgetaire tekort ƒ 5 millioen op te nemen voor de saneering van de gemeentelijke financiën.

Streven naar beperking van den Kapitaaldienst.

Het voor 1939 gevorderde bedrag zal voor het plan tot ontginning en herontginning van gronden nog met ƒ 20 millioen dienen te worden verhoogd.
Al ziet de regeering voorhands geen kans het totaalbedrag van de geraamde uitgaven voor 1939 te verminderen, omdat zich daaronder verschillende uitgaven bevinden, welke in nauw verband staan met de primaire belangen, welke de regeering thans heeft te behartigen, blijft zij voor de naaste toekomst op beperking haar aandacht richten. Immers van saneering van de financieele positie kan geen sprake zijn, zoolang tusschen het bedrag voor nieuwe voor een deel improductieve of slechts ten deele productieve kapitaalsuitgaven, hetwelk voor 1939, afgezien van de kapitaalsverstrekkingen aan de bedrijven, de voorschotten aan derden, alsmede van de zooeven genoemde ƒ 20 millioen, op rond ƒ 159 millioen moet worden gesteld, en het bedrag der schuldaflossing, hetwelk voor 1939, afgezien van de aflossing op de schuld van de staatsbedrijven, ƒ 58,9 millioen beloopt, zulk een wanverhouding bestaat als thans het geval is.

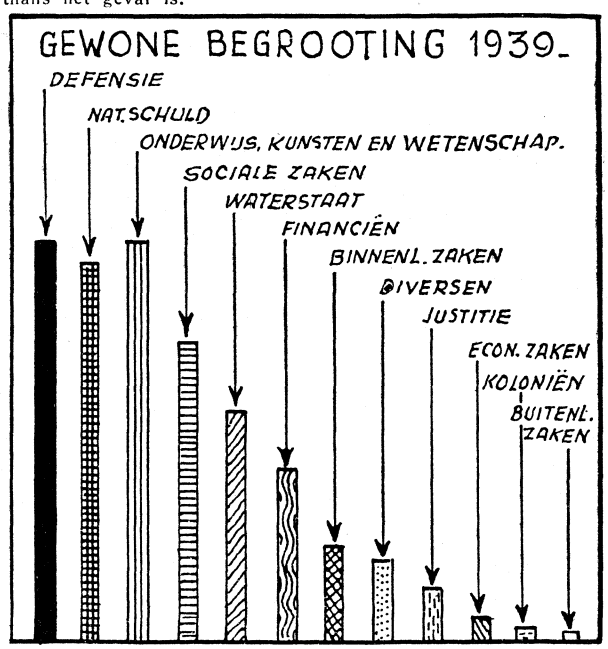

Raming der belastingen.

	1939	1938
Grondbelasting	ƒ 6.613.000	ƒ 10.600.000
Inkomstenbelasting	59.500.000	75.000.000
Vermogensbelasting	15.000.000	20.000.000
Verdedigingsbelasting I	3.500.000	9.000.000
Belasting van de doode hand	——	1.800.000
Dividend- en tantièmebelasting	24.300.000	21.000.000
Invoerrechten	64.000.000	98.000.000
Statistiekrecht	2.500.000	2.500.000
Accijns op zout	2.000.000	2.000.000
Accijns op geslacht	7.500.000	7.200.000
Accijns op wijn	1.875.000	2.200.000
Accijns op gedistilleerd	25.500.000	28.000.000
Accijns op bier	8.000.000	7.000.000
Accijns op suiker	51.000.000	55.000.000
Accijns op tabak	25.500.000	35.000.000
Bel. op goud en zilv. werken	575.000	575.000
Omzetbelasting	82.000.000	75.000.000
Couponbelasting	——	6.000.000
Rechten en boeten v. zegel	20.000.000	26.000.000
Rechten en boeten v. registr.	13.750.000	17.000.000
Rechten en boeten v. successie	40.000.000	46.000.000
Totaal belastingen	ƒ 453.113.000	ƒ 544.875.000
Over. midd. betr. Financiën	56.864.294	52.597.181
Totaal	ƒ 509.977.294	ƒ 597.472.181

ALGEMEENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1939.

Gewone Dienst (Titel A.)

Omschrijving.	Geraamd voor 1939.	Toegestane uitgaven en geraamde Middelen voor 1938.
Uitgaven.		
Totalen der titels A van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven.		
Hoofdstuk		
I. Huis der Koningin	ƒ 1.560.000	ƒ 1.760.000
II. Hooge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin ...	1.873.287	1.940.195
IIa. Algemeene Zaken	92.914	83.544
III. Buitenlandsche Zaken ...	3.803.785	3.710.573
IV. Justitie	27.569.697	26.360.786
V. Binnenlandsche Zaken ...	32.992.742	33.529.868
VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	146.026.570	142.361.033
VIIa. Nationale Schuld	148.009.743	150.567.958
VIIb. Financiën	64.192.870	63.263.280
VIII. Defensie	134.858.170	110.359.238
IX. Waterstaat	48.583.981	50.255.348
X. Economische Zaken	14.510.354	13.948.113
XI. Sociale Zaken	107.378.013	97.040.622
XII. Koloniën	13.347.907	8.379.557
XIII. Onvoorziene Uitgaven ...	30.000	30.000
	ƒ 744.830.033	ƒ 703.590.115
Middelen.		
Totaal v. d. ramingstaat (titel A)	602.153.493	689.950.275
Nadeelig saldo	ƒ 142.676.540	ƒ 13.639.840

Kapitaaldienst (Titel B.)

Omschrijving.	Geraamd voor 1939.	Toegestane uitgaven en geraamde Middelen voor 1938.
Uitgaven.		
Totalen der titels B van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven.		
Hoofdstuk		
V. Binnenlandsche Zaken ...	ƒ 21.197.656	ƒ 15.072.567
VIIa. Nationale Schuld	11.000.000	11.000.000
VIIb. Financiën	113.167.429	98.462.686
VIII. Defensie	98.838.850	41.620.200
IX. Waterstaat	14.978.070	11.918.000
X. Economische Zaken	1.228.000	174.000
XI. Sociale Zaken	3.500.000	1.825.000
XII. Koloniën	—	—
Middelen.	ƒ 263.910.005	ƒ 180.072.453
Totaal v. d. ramingstaat (titel B)	25.350.150	24.239.950
Nadeelig saldo	ƒ 238.559.855	ƒ 155.832.503

Geheele Dienst.

Saldi.	Geraamd voor 1939.	Vastgestelde begr. 1938
Nadeelig saldo titel A	ƒ 142.676.540	ƒ 13.639.840
Nadeelig saldo titel B	238.559.855	155.832.503
Nadeelig saldo geheelen dienst ...	ƒ 381.236.395	ƒ 169.472.343

(Vor. ber. Overzicht 2943 D.; Begrooting 3428 B.)

A. GEESTELIJK LEVEN. — Calvinistisch studentencongres. —

Van 22 tot 27 Augustus werd dit jaar te Lunteren het 21e Calvinistisch Studentencongres gehouden. Dit congres bracht samen studenten van alle inrichtingen voor hooger onderwijs in Nederland. Behalve door studenten werd dit congres ook bijgewoond door gasten uit alle kringen van de maatschappij. Dit jaar viel als bijzonder feit te noteeren, dat Zijnde Excellentie minister mr. J. A. de Wilde en het Tweede-Kamerlid de heer J. Schouten het congres eenigen tijd als gast bijwoonden.

Drie hoofdreferaten stonden op het programma. Het eerste werd gehouden door dr. L. G. W. Scholten van Utrecht over „Jezus Christus en het staatkundige leven".

Den tweeden conferentiedag werd een debat gehouden tusschen drs. H. van der Leek, van Amsterdam, een vertegenwoordiger van de dialectische richting, en prof. dr. H. Dooyeweerd, hoogleeraar aan de Vrije Universiteit, die het Calvinistisch wetenschapsideaal verdedigde.

Als derde spreker trad op ir. Ter Brugge van Almelo over het onderwerp „Sociale Gerechtigheid".

(Standaard) **(Vor. ber. 1475 G.)**

21 SEPTEMBER 1938

B. 8e INTERN. CONGRES VOOR HISTORISCHE WETENSCHAPPEN. — Bijeenkomst te Zürich. —

Te Zürich heeft onder zeer groote belangstelling het achtste Internationale Congres voor Historische Wetenschappen plaats gehad. Meer dan 40 landen waren op dit Congres vertegenwoordigd; in 14 afdeelingen zijn de meest uiteenloopende onderwerpen uit het gebied van de geschiedenis en haar hulpwetenschappen in bespreking gebracht.

Vraagstukken, die op dit Congres meer dan andere de aandacht trokken, waren o.m. die van den overgang tusschen Oudheid en Middeleeuwen, van de crisis in het Romeinsche Rijk en het contact tusschen Romeinen en Barbaren, van de staatsgedachte in Rome en in het Rijk der Karolingers, van het begrip der souvereiniteit in de Middeleeuwen, van den oorsprong van het nationaliteits-bewustzijn in Catalonië, Polen, Litauen, Finland, Roemenië, Luxemburg, Zwitserland en van dien van het vertegenwoordigend stelsel in verschillende landen, van het Jansenisme buiten Frankrijk en de Nederlanden, ten slotte van de methode van de geschiedenis der wijsbegeerte. Uit de talrijke opkomst en de levendige debatten bleek, dat voor deze onderwerpen bijzondere belangstelling bestond.

Door een twintigtal Nederlanders is aan het Congres deelgenomen. Vier van hen hadden zich als sprekers doen inschrijven, doch slechts twee daarvan zijn opgekomen, n.l. dr. H. Enthoven (Die deutsche Politik in der Agadirkrise) en dr. J. Fransen (Le théâtre français en Hollande pendant la domination française). De Regeering was vertegenwoordigd door prof. dr. H. Brugmans en prof. dr. N. Krom.

(De Maasbode)

C. GEESTELIJK LEVEN. — Wereldbond der Kerken. - Gebed voor het behoud van den vrede. —

In verband met Chamberlain's reis naar Hitler werd kort geleden aan de kerkeraden en kerkelijke besturen in Nederland het volgend schrijven verzonden:

„Weleerwaarde en Eerwaarde Heeren,

In den huidigen critieken toestand der verhoudingen tusschen de volkeren richt het hoofdbestuur van de Nederlandsche afdeeling van den Wereldbond voor internationale vriendschap door de kerken een dringend verzoek tot U.

Reeds op de vergadering van zijn internationaal comité, van 23—29 Augustus j.l. te Larvik in Noorwegen gehouden, heeft de Wereldbond zijn leden opgeroepen om voortdurend voor de Kerk van Christus en den vrede in de wereld te bidden.

Nadien zijn de verhoudingen zoozeer verscherpt en is het gevaar voor een nieuwen wereldoorlog zoo dreigend geworden, dat het internationaal hoofdbestuur telegrafisch zijn nationale afdeelingen opriep om den kerken dringend te verzoeken, in kerkdiensten Gods zegen over de besprekingen tusschen den Engelschen minister-president Chamberlain en den Duitschen Rijkskanselier Adolf Hitler te vragen.

Het hoofdbestuur van de Nederlandsche afdeeling van den Wereldbond besloot dit verzoek aan alle kerkraden en kerkelijke besturen door te geven en vraagt U thans met den grootsten aandrang om de gemeenteleden op te roepen om gezamenlijk in de kerkdiensten van aanstaanden Zondag en persoonlijk in hun dagelijksche gebeden zich voor God te verootmoedigen en den Vader in onzen Heere Jezus Christus te smeeken om alle besprekingen van de verantwoordelijke staatslieden, inzonderheid die tusschen den Engelschen minister-president en den Duitschen Rijkskanselier, te willen leiden tot het bewaren van den vrede en om ook daar, waar in de wereld de strijd woedt, in de harten de verzoeningsgezindheid te laten werken, opdat „de goedertierenheid en waarheid elkaar zullen ontmoeten, de gerechtigheid en vrede elkander zullen kussen" (Psalm 85 : 11). Over de geheele wereld gaan thans in de kerken gebeden omhoog. Vereenigt U met deze wereldgemeenschap in gebed tot Hem die de harten leidt als waterbeken en op wiens genadige verhooring onze eenige hoop is gesteld.

Wij vertrouwen, dat U aan ons dringend verzoek zult willen voldoen. In geloofsverbondenheid,

Prof. dr. F. M. Th. Böhl, Dr. J. C. Wissing, G. Ph. De Willigen, Prof. dr. A. J. van den Bergh, Ds. J. Dijkema, Dr. R. Miedema, Dr. J. A. Rust, Ds. G. Ubbink.

De Bilt, 16 September 1938."

(Vor. ber. Wereldbond der Kerken 1935 I.)

D. NEDERLAND. — Onderwijs. - Overdracht der Rectoraten. —

Aan de verschillende Universiteiten en Hoogescholen heeft op 19 September 1938 de gebruikelijke overdracht van het rectoraat plaats gehad:

Aan de Rijksuniversiteit te Leiden geschiedde dit door prof. dr. J. A. J. Barge aan prof. dr. P. C. Flu; door prof. dr. J. Boeke aan prof. mr. Th. M. van Leeuwen; aan de Rijksuniversiteit te Groningen door prof. dr. K. Sneyders de Vogel aan prof. dr. F. Zernike; aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam door prof. mr. dr. H. Frijda aan prof. mr. P. A. J. Losecaat Vermeer; aan de Technische Hoogeschool te Delft door prof. dr. ir. C. B. Biezeno aan prof. dr. J. A. Schouten; aan de Handelshoogeschool te Rotterdam door prof. dr. N. J. Polak aan prof. dr. Z. W. Sneller; aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen door prof. ir. C. Broekema aan prof. dr. J. Jeswiet; aan de R. K. Universiteit te Nijmegen door prof. dr. L. Bellon aan prof. dr. D. Franses O.F.M.; aan de R. K. Econ. Hoogeschool te Tilburg door prof. dr. M. J. H. Cobbenhagen aan prof. dr. J. E. de Quay; aan de Vrije Universiteit te Amsterdam door prof. dr. G. J. Sizoo aan prof. dr. J. F. Koksma. **(Vor. ber. 2957 B; Rectoraten 3066 C.)**

A. LUCHTVAART. — Centraal vliegveld. - Schiphol komt in aanmerking. —
De regeering heeft haar plan tot stichting van een centraal vliegveld bij Leiderdorp laten varen.
De regeeringspersdienst meldt dienaangaande op 19 September '38:
„De regeering blijft na nadere overweging van haar voornemens met betrekking tot de stichting van een centraal luchtvaartterrein, van oordeel, dat het met het oog op de positie van Nederland in het luchtverkeer noodzakelijk is, het groote internationale luchtverkeer op één enkel luchtvaartterrein te concentreeren.
Is daarvoor in eerste instantie gedacht aan een nieuw aan te leggen terrein beoosten Leiden, de loop der omstandigheden heeft de regeering aanleiding gegeven tot de overweging in hoeverre, met behoud van den eisch van een nationaal luchtvaartterrein voor het internationale verkeer, in plaats van tot den aanleg van een terrein beoosten Leiden, zou kunnen worden besloten tot een in de tweede plaats mogelijke oplossing, namelijk het bestemmen van het luchtvaartterrein Schiphol tot nationaal luchtvaartterrein met deelneming door het Rijk in de verdere inrichting en de exploitatie daarvan.
Dienaangaande worden thans onderhandelingen gevoerd tusschen den minister van Waterstaat en het gemeentebestuur van Amsterdam."
(Regeeringspersdienst) **(Vor. ber. 3337 A.)**

B. VOLKENBOND. — De 102de zitting van den Volkenbondsraad. - Toepassing van art. 17 van het Volkenbondsverdrag op Japan. —
De Volkenbondsraad is 19 September onder voorzitterschap van Jordan, Nieuw-Zeeland, begonnen met de toepassing van art. 17, dat sancties voorziet tegen niet-Volkenbondsleden, die tot den oorlog overgaan, tegen Japan. Wellington Koo had in allen vorm tot den Volkenbondsraad het verzoek gericht artikel 17 toe te passen en de raadsleden waren in voorafgegane onderlinge besprekingen tot de slotsom gekomen, dat het onmogelijk was aan het Chineesche verzoek niet een eerste gevolg te geven. Zonder eenige discussie besloot de raad dan ook op voorstel van raadsvoorzitter Jordan een telegram aan de Japansche regeering te zenden, waarbij Japan werd uitgenoodigd voor den Volkenbondsraad te verschijnen voor een bespreking van de Chineesche aanklachten.
Japan heeft geweigerd aan het telegram van den Volkenbondsraad gehoor te geven. (Telex - A. N. P.) **(Vor. ber. Volkenbondsraad 3267 F; Japan 1738 C.)**

C. GEESTELIJK LEVEN. — Oxford-groep. - Bijeenkomst te Interlaken. —
In een te Interlaken gehouden bijeenkomst van twee duizend menschen, vertegenwoordigende 42 landen, en behoorende tot de Oxford-groep-beweging voor geestelijke herbewapening der volkeren, heeft de leider dezer beweging, dr. Frank Buchman in een lange rede o.m. betoogd, dat — nu de wereld op een tweesprong staat — de ineenstorting van onze stelsels nog zou kunnen worden afgewend door een staatkundige leiding.
Spreker betoogde, dat men voor de keuze staat leiding of kanon. Wij moeten luisteren naar leiding, of wij zullen moeten luisteren naar het kanon. Wij moeten den gedachtengang van de volkeren veranderen en hebben niet alleen iets noodig tegen een onmiddellijke crisis maar tegen steeds terugkeerende spanningen. **(Vor. ber. Oxford-Groep 2897 F.)**

D. VOLKENBOND. — De 19e Volkenbondsvergadering. - Rede van Del Vayo, afgevaardigde van de Spaansche regeering. —
Voor de voortzetting van de algemeene politieke beschouwingen waren op 19 September zes sprekers aangemeld. De meeste belangstelling bestond voor de redevoering van den vertegenwoordiger van de Spaansche regeering, Del Vayo, die voor den derden keer in de Volkenbondsvergadering de leden van den Volkenbond er van beschuldigde, dat zij hun verplichtingen volgens het Volkenbondsverdrag tegenover Spanje niet hebben vervuld. Met het oog op de gebeurtenissen betreffende Tsjecho-Slowakije werd de rede van Del Vayo natuurlijk met dubbel groote belangstelling aangehoord.
Nooit in de geheele geschiedenis, zoo merkte Del Vayo op, heeft de Volkenbondsvergadering beraadslaagd in een zoo pijnlijke atmosfeer van machteloosheid. Men schijnt de gedelegeerden te willen verlagen tot toeschouwers, die slechts van den afloop van het treurspel hebben kennis te nemen. De Spaansche regeerinsgedelegeerden willen echter niet stilzwijgend de nieuwe tragedie afwachten, die zich gaat afspelen. Zij zullen de leden van de Volkenbondsvergadering op hun verplichtingen volgens het Volkenbondsverdrag blijven wijzen. Del Vayo ging ditmaal niet zooals vroeger op alle bijzonderheden inzake den oorlog in Spanje in. Dit punt zal deze week nog in de zesde, de politieke commissie meer uitvoerig worden behandeld. Del Vayo hield een beschouwing over de algemeene internationale politiek, waarbij hij echter telkens even op gebeurtenissen in Spanje terugkwam. Zijn hoofdbetoog was, dat de Volkenbondsstaten door het opzij schuiven van het Volkenbondsverdrag en door concessie na concessie aan de aanvallers te doen, den oorlog voor hun onmiddellijke deur hebben gebracht. Niemand, zoo verklaarde Del Vayo, heeft meer gedaan om den oorlog nabij te brengen dan juist zij, wier taak het was den vrede te handhaven. China is aan zijn lot overgelaten. De verdwijning van Oostenrijk van de lijst van onafhankelijke staten wordt in het rapport van den secretaris-generaal van den Volkenbond zelfs niet met een enkel woord herdacht. Het is niet te verwonderen, dat diegenen, voor wie onbeperkt geweld de eenige internationale realiteit is, zich voortdurend aangemoedigd voelen telkens opnieuw met geweld voort te gaan. De grootste verantwoordelijkheid voor den tegenwoordigen toestand ligt volgens Del Vayo niet zoozeer bij de aanvallers zelf, die immers slechts de eigen wetten van hun bestaan volgen, doch bij de landen, die voortdurend den mond vol hebben over vrede en over eerbiediging van de souvereiniteit der staten, doch niets hebben gedaan om hun plichten als Volkenbondslid eeniger mate te vervullen.
(N. Rott. Cour.) **(Vor. ber. 3447 C.)**

22 SEPTEMBER 1938.

E. MANDSJOEKWO. — Proclamatie van Tsjang Kai-sjek. —
Aan den vooravond van den zevenden verjaardag van het incident te Moekden, dat leidde tot de bezetting van Mandsjoekwo door Japan heeft maarschalk Tsjang Kai-sjek op 17 September een oproep gericht tot de in Mandsjoekwo wonende Chineezen, zich als één man te verheffen.
De Japanners, aldus Tsjang, zijn op het oogenblik aan het eind van hun krachten en ons uur is thans gekomen. Gij moet u niet tevreden stellen met aanvallen op Japansche munitiedepôts, vliegvelden en spoorwegen, maar actief deelnemen aan den strijd voor China's vrijheid en onafhankelijkheid.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Tsjang Kai-sjek 3394 E.)**

F. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Suppletoire begrooting 1938. - ƒ 500.000 voor luchtbescherming. - Ten einde spoed te betrachten met het treffen van de noodige voorzieningen voor de luchtbescherming, heeft de minister van Binnenlandsche Zaken op 20 September een suppletoire begrooting over 1938 bij de Tweede Kamer ingediend, waarbij de aanvankelijk voor dit doel uitgetrokken post van ƒ 175.000 wordt verhoogd tot ƒ 500.000. (Het Vaderland) **(Vor. ber. 3324 E.)**

A. **Algemeene gegevens. - Handelsrelaties.** — Hieronder volgen eenige gegevens over Britsch-Malaya, die voor exporteurs naar dat land van belang kunnen zijn.

Land en Volk. — Britsch-Malaya omvat de volgende gebiedsdeelen:

A. De Straits Settlements. Aan het hoofd van deze Engelsche Kroonkolonie staat een Gouverneur-Generaal. Zij heeft een totale oppervlakte van 4.145 km² en bestaat uit het eiland Singapore (hoofdstad Singapore), het eiland Penang (hoofdstad Georgetown), vervolgens de provincie Wellesley op het vasteland, de eilanden Dindings, het eiland Labuan en de Cocos- en Christmas-eilanden.

Van het totaal aantal inwoners van 1.144.000 zijn 687.000 Chineezen, 292.000 Maleiers, 12.100 Europeanen en ongeveer 129.000 Indiërs.

B. De Gefedereerde Maleische Staten bestaan uit Perak, Selangor, Negri Sembilan en Pahang. De Gouverneur van de Straits Settlements is tevens Hooge Commissaris van genoemde staten.

De oppervlakte bedraagt 71.608 km².

De gezamenlijke staten tellen in totaal 1,7 millioen inwoners, waarvan 440.000 Maleiers, 712.000 Chineezen, 380.000 Indiërs.

De grootste steden zijn de hoofdstad Kuala Lumper en de havenstad Selangor; verder vallen nog te noemen Port Swettenham en Impoh.

C. De Niet-Gefedereerde Staten zijn 5 in getal, n.l. Johore, Perlis, Kelantan, Trenggaun, en Kedah.

Deze staten zijn Britsche Protectoraten. Ook hier vervult de gouverneur der Straits Settlements tevens de functie van Hoogen Commissaris.

De Vorsten worden bijgestaan door raadslieden, welke door het Britsche Gouvernement worden benoemd.

De oppervlakte bedraagt 61.447 km².

Van de 1½ millioen inwoners zijn 950.000 Maleiers, 330.000 Chineezen en 110.000 Indiërs.

BRITSCH-MALAYA

Munt, maten en gewichten. — De valuta van Britsch-Malaya is de Straits Dollar = 100 cents, welke op het oogenblik een waarde heeft van ongeveer *f* 1,05. Naast de Nederlandsche Handelsbank en de Nederlandsche Handelmaatschappij zijn een 7-tal buitenlandsche bankondernemingen in Britsch-Malaya werkzaam.

De Engelsche en eenige Aziatische maten en gewichten zijn in gebruik, waarvan de belangrijkste zijn: de Imperial Yard = 91,44 cm; het Imperial Pound = 453,6 gram; de Imperial Gallon = 4,54 liter; 1 katty = 1⅓ lbs = 0,605 kg; 1 picol = 100 katties = 113⅓ lbs = 60,475 kg; 1 koyan = 40 picols = 5333½ lbs = 2419,16 kg.

Buitenlandsche Handel. — Onderstaande cijfers geven een overzicht van den buitenlandschen handel van Britsch-Malaya in 1937, vergeleken met het jaar 1936 (in millioenen Str. $, excl. goud en zilver):

	1937	1936
Invoer	686	508
Uitvoer	899	629

De voornaamste invoerproducten waren (in duizenden Str. $):

	1937
Rubber	143.476
Aardolieproducten	84.831
Rijst	53.371
Tinerts	42.630
Katoenen manufacturen	22.025
Sigaretten	17.179
Copra	13.586
Automobielen en vrachtwagens	12.293
Melk, alle soorten	10.721

Voor den uitvoer waren de volgende artikelen het belangrijkst (in duizenden Str. $):

	1937
Rubber	484.661
Tin in blokken	190.419
Aardolieproducten	55.774
Copra	22.794
Betelnoten	10.579
Rijst	10.039

Voor den invoer is Nederl.-Indië, voor den uitvoer de Vereenigde Staten van Amerika het belangrijkste land.

De handelsbalans met Nederlandsch-Indië luidde als volgt (in millioenen Str. $):

	1937
Invoer uit Ned.-Indië	220
Uitvoer naar Ned.-Indië	35

Uit Nederlandsch-Indië werd onder meer ingevoerd: rubber (93 millioen Str. $ in 1937 tegen 58,7 in 1936), benzine (39,9 tegen 26,7), stookolie (19,1 tegen 15,7), copra (12,0 tegen 9,4), kerosine (9,8 tegen 11,2), suiker (6,2 tegen 5,3), betelnoten (5,7 tegen 4,1) en voorts peper, koffie, terpentijn, steenkolen, sagomeel, varkens, hout, rotting en katoenen sarongs met importwaarden varieerend tusschen 1½ en 2 millioen Str. $. Naar Nederl.-Indië werd o.m. uitgevoerd: rijst, jutezakken, gedroogde en gezouten visch, cocosolie, katoenen manufacturen en uien.

De handelsbalans van Nederland met Britsch-Malaya luidde volgens de Nederlandsche statistiek in het jaar 1937 als volgt (in duizenden guldens):

	1937
Invoer uit Britsch-Malaya	848,2
Uitvoer naar Britsch-Malaya	4.784,5
Uitvoersaldo	3.936,3

De belangrijkste in Nederland ingevoerde producten waren in 1937 (cijfers in *f* 1000): ruwe rubber (302), ananas, ingelegd (112), copra (61), zaden, n.a.g. (54), tin in blokken (50), onbewerkte rottan of rotting (37), sagomeel en fabrikaten daarvan (37), niet geharde plantaardige oliën (26), catechu (22), drogerijen (21), palmpitten (20), huiden en vellen (16); damar (13) en gezaagd en ander teakhout (11).

De uitvoer uit Nederland naar Britsch-Malaya bestond in 1937 onder meer uit: gecondenseerde melk (2737), chemische producten (320), manufacturen, stoffen en weefsels (291), werktuigen, toestellen, enz. (263), ijzer, staal en werken daarvan (160), cacaopoeder zonder suiker (157), garens (93), papier en papierwaren (78), geneesmiddelen (64), margarine (49) en verfwaren, kleurstoffen, lakken en vernissen (38).

Bepalingen betreffende den invoer. — Ten aanzien van douaneaangelegenheden wordt Britsch-Malaya gesplitst in:

1. Straits Settlements.
2. Federal Malay States.
3. Unfederated Malay States.

De Niet-Gefedereerde Maleische Staten, te weten Johore, Kedah, Kelantan, Perlis en Trenggaun, hebben ieder een eigen douaneregiem.

Handelsgebruiken. — De invoer geschiedt meestal door de groote Europeesche, Amerikaansche of Chineesche importhuizen. Offertes moeten worden gemaakt in de Engelsche taal, c.i.f. Singapore, Penang of een andere invoerhaven. De te bezigen valuta is het Engelsche pond. De leveringsvoorwaarden zijn bijna uitsluitend betaling tegen documenten of betaling tegen accept met 30 of 120 dagen zicht.

Consulaire Vertegenwoordiging. — Te Singapore is een Consulaat-Generaal, een Consulaat en een Vice-Consulaat gevestigd. Verder is een Consulaat gevestigd te Penang. (Economische Voorlichting)

A. NEDERLAND. — Troonrede. - Perscommentaren. -

De Nieuwe Rott. Crt. (lib.) acht den inhoud van de rede dit jaar al bijzonder troosteloos, terwijl zoo goed als geen concrete maatregelen worden aangekondigd. Het is of de regeering geheel in het defensief is gedrongen.
Het lijkt er wel eens op, alsof wij teruggezonken zijn in de verslapping van den volksgeest der achttiende eeuw. Wij schijnen ons nog slechts te kunnen beperken tot een zooveel mogelijk conserveeren, tot het stand-op-houden van bepaalde groepen onzer bevolking, voor wie het „zalig zijn de bezitters" geldt.

De Telegraaf constateert de aankondiging van nieuwe protectionistische rechten en verhoogde belastingen.
Men kondigt bijzondere voorzieningen ter bevordering van den uitvoer van onze producten aan en stelt ons verhoogde beschermende rechten in het vooruitzicht. Waar dit op neerkomt hebben wij gezien bij de dezer dagen afgesloten Duitsch-Nederlandsche overeenkomst. De kleine kapitalist betaalt het gelag, hetzij door vermindering van inkomsten, hetzij door hoogere prijzen voor gebruiksartikelen. De Brabantsche koers heeft voorloopig de overhand. Daar doet weinig aan af, dat blijkbaar ook eenige aandacht besteed zal worden aan ons meest nationale bedrijf: de scheepvaart.
Als tegenprestatie heeft dr. Colijn blijkbaar gedaan kunnen krijgen, dat aan het inpolderingswerk en verdere maatregelen tot verbetering van de bodemgesteldheid, een nieuwe impuls zal worden gegeven. Volkomen terecht merkt de Troonrede op, dat dit soort maatregelen blijvende werkgelegenheid schept, wat men niet kan zeggen van het kunstmatig door protectionistische rechten aankweeken van nieuwe fabriekjes.
Alles tezamen genomen noemt het blad de Troonrede een dor en weinig bemoedigend document. Het stuk hangt van compromissen aan elkaar.

De Tijd (r. k.): „Hoe vaag de bewoordingen van de Troonrede nu ook zijn, duidelijk genoeg toonen zij ten eerste, dat de regeering geen plannen voor een radicale werkloosheidspolitiek koestert, en ten tweede, dat de beperkte plannen, die haar in den zin liggen, niet gereed zijn.
Wat de Regeering aan degenen, die om een verlossend woord hebben gevraagd, aanbiedt, is dus practisch een leege enveloppe, omtrent welks na-te-leveren inhoud men geen hooge verwachtingen kan koesteren.
De vraag moet ons dan ook van het hart, of het voor de katholieke politiek nog wel wenschelijk geacht mag worden, dat vier van de jongste en actiefste katholieke politici, dat wil zeggen een groot deel van de beschikbare manschap, een wagen blijven medebesturen, waarop blijkbaar de handrem aanstaat, en hun krachten en prestige verslijten in een politieken arbeid van zoo beperkt perspectief."

Het Handelsblad (lib.) vangt de beschouwing aldus aan: De tweede troonrede welke uitgesproken wordt sedert het vierde ministerie-Colijn optrad, is een uiterst sobere boodschap, die in wezen niet veel verschilt van de vorige, behalve dan dat de inmiddels weer ten ongunste gekeerde wereldconjunctuur nu niet meer veroorlooft om, zooals toen, in de overwegende mineurklanken een vroolijker motief te verwerken. De in- en exportpolitiek van de regeering besprekende, zegt het blad o.a.:
Dat daarbij hier en daar vormen van bindende coördinatie hun intrede zullen doen, en dat de overheid haar handelspolitiek wapenarsenaal in een economisch zwaar gewapende wereld up to date moet houden, is eveneens begrijpelijk. De vraag is echter of men met dit alles wil aansturen op een definitieve koerswijziging in de richting van een steeds meer gebonden en naar totaliteit strevende nationale economie (die, dat leert het buitenland, ook op politiek terrein gevaarlijke totalitaire neigingen aanwakkert) dan wel, of men met deze middelen min of meer ad hoc wil manoeuvreeren om de sterke krachten welke in ons volk en in onze volkshuishouding juist door vrije ontplooiing tot wasdom en weerstandsvermogen zijn gekomen, voor de toekomst zooveel mogelijk te bewaren.

De Maasbode (r. k.). Over de werkloosheidsbestrijding merkt het blad op:
„Dat verplichte arbeidsdienst niet verwacht behoefde te worden van een kabinet, waarin de leider van de anti-revolutionnaire partij de president is, kan ingewijden niet bevreemden. Intusschen, de werkloosheid onder de jeugd is een euvel, dat het kabinet terecht met „krachtiger bestrijding" dan tot dusver tegemoet wil treden. Wij stellen de vraag, of, zoo er van verbetering der leerlingenschaal niets komt, via de bestrijding der jeugdwerkloosheid hier althans geen sociale taak der regeering ligt?"
Het blad juicht over de maatregelen t.a.v. de groote gezinnen en over het herzien van belastingen, welke het bedrijfsleven belemmeren en het gewone leven überhaupt.

Het Volk (soc.-dem.). „De economische vooruitzichten, zoo heet het, zijn minder gunstig dan een jaar geleden. In de wereldconjunctuur zijn echter duidelijke teekenen van herstel waar te nemen; de sombere voorspelling van de regeering geldt dan ook in het bijzonder voor Nederland en de vraag dringt zich op, in hoeverre het beleid van de regeering zelve den toestand ten ongunste heeft beïnvloed. Eenerzijds zijn op veel te bescheiden schaal gelden voor werkverruiming beschikbaar gesteld; doch anderzijds nam de „zuinige huismoeder" De Wilde maatregelen, die de economische activiteit moesten remmen. Dezelfde tweeslachtigheid vinden wij in de Troonrede van dit jaar. Opnieuw immers preekt het kabinet-Colijn „een zoo groot mogelijke beperking der uitgaven."
De Troonrede spreekt bij de werkverruiming van „belangrijke uitbreiding". Dus toch het verlossende woord?
„Men zij niet te haastig! Bij het jongste werkloosheidsdebat bleek, dat dit kabinet reeds „belangrijk" acht, wat door vele anderen volstrekt onvoldoende wordt geoordeeld."

De Standaard (a.r.) wijst er op, dat de zware taak van de regeering in het afgeloopen jaar nog verzwaard is.
„De regeering wil trachten het bedrijfsleven te verlevendigen, waardoor het natuurlijk gevolg, vermindering der werkloosheid, in het leven zal worden geroepen.
Maar hier komt nu de tegenstelling.
Zij wil den uitvoer onzer producten bevorderen, en tevens de binnenlandsche markt door tariefmaatregelen voor bepaalde bedrijven versterken. Het een zou het ander kunnen keeren.
Wordt de afzet der binnenlandsche nijverheid grooter, zal dit niet moeten leiden tot het dalen van den import?
De regeering ziet dit natuurlijk niet voorbij. En het is stellig daarom dat zij gewaagt van bijzondere voorzieningen.
Wij hopen, dat een goede synthese mogelijk blijkt."

Het Volksdagblad (comm.) zegt, dat „het verlossende woord" tot een hoon is geworden.
„De Troonrede brengt geen bestrijding van de werkloosheid door werkverruiming op groote schaal. De Troonrede brengt geen cent steunverhooging voor de werkloozen! De Troonrede brengt geen uitkomst voor de jeugd! De Troonrede kondigt verzwaring van de lasten aan, die op de werkende bevolking drukken, en verscherpte aanpassing. De Troonrede kondigt geen ruimere hulp aan voor de noodlijdende plattelandsbevolking."

Het Nat. Dagblad (nat. soc.) meent, dat deze Troonrede zich dit jaar al door een bijzonder gebrek aan inhoud kenmerkt.
„In het geheele stuk is als ondertoon een pessimistische stemming merkbaar, die wel zeer afsteekt bij de zelfverzekerdheid, waarmede dit kabinet, zijn loopbaan aanving. Van deze zelfverzekerdheid der zegevierende democratie is niet veel overgebleven.
Ten aanzien der werkloosheid klinkt een zwak en timide geluid."
De zinsnede, dat „het geheele volk" zooveel mogelijk in de te brengen nationale offers zal deelen, duidt, naar het blad meent, vermoedelijk op het voornemen, den kleinen man een extra last op te leggen. **(Vor. ber. 3454 A.)**

B. NEDERLAND. — Rijksbegrooting - Perscommentaren. —

Het **Alg. Handelsblad** (lib.) schrijft o.m.:
De minister heeft er ernstig naar gestreefd om een eerlijk en onopgesmukt en ongecamoufleerd beeld van den financieelen toestand des lands te geven.
Het blad juicht voorts de herziening van enkele heffingen toe. Het vreest echter, dat deze herziening van ons belastingstelsel nog te partieel, te incidenteel is en men op den duur met een nog ingrijpender wijziging zal moeten komen. Wij mogen echter tevreden zijn, dat de minister haar althans ter hand heeft genomen!
Over de Nationale Inkomsten- en Winstbelasting merkt het blad op:
Vooral de winstbelasting is een ruwe heffing, welke de innerlijke, voor het bedrijfsleven noodzakelijke reserve-vorming ernstig kan benadeelen — tot schade voor de uitbreiding der werkgelegenheid! dus juist wat de minister zegt niet te willen. Maar in dezen tijd moeten wij maar niet te zeer klagen over het feit, dat, nu een verdere opvoering van onze theoretisch wel heel zuiver en fraai uitgesponnen Rijksinkomstenbelasting, niet mogelijk is, wij het roer radicaal omgooien. Er moeten nieuwe middelen zijn voor oogenblikkelijke eischen. Wij zullen dus deze nieuwe zware inkomstenbelasting en winstbelasting op N.V. wel moeten accepteeren, maar een dergelijke hooge heffing van 8% van de behaalde winsten naast een uitdeelingsbelasting (de dividend- en tantièmebelasting, welke als basistarief 5% bedraagt, maar door een opcenten-trits — van 48 + 20 + 73 — al is gebracht op 12.05%) zal al meteen als het maximum moeten worden beschouwd, dat daaruit zonder ernstige economische schade kan worden gehaald.

Het blad besluit: Nog beschikt ons volk, dank zij zijn spaarzaamheid en vlijt, over voldoende reserves, welke het ter beschikking van den Staat kan stellen tot dekking der aanhoudende deficits. Maar de vooruitzichten voor ons bedrijfsleven zijn thans niet langer zoodanig, dat men op een ongestoorde continuïteit van dit spaarvermogen zal mogen blijven rekenen.

De **Maasbode** (r.-k.) heeft de Troonrede, samengesteld als zij is onder den drukkenden invloed van de crisis op internationaal politiek en economisch terrein, gekarakteriseerd als een sub umbra geschreven stuk; de Millioenennota voor 1939 mag veilig een crisisproduct heeten, ook afgescheiden van de altijd disputabele vraag, of de door haar toegepaste scheiding tusschen gewone en kapitaalsuitgaven juist is.
Ook wie bezwaren tegen haar inhoud heeft zal erkennen, dat deze Nota een moedig stuk is, in zooverre de beheerder van 's lands financiën over twee fundamenteele punten van financieel beleid geen twijfel laat: zijn streven naar een sluitende begrooting en zijn afschuw voor lichtvaardige leeningspolitiek. Men moet in elk geval, om het standpunt van minister De Wilde recht te doen, deze twee punten goed vasthouden, tenzij men lust heeft het financieele moeras van het nieuwe socialisme — het „ware socialisme" van den nieuwen tijd met zijn leen maar raak-politiek, spoliatie, al of niet in belastingvorm en ongepubliceerde begrootingen inbegrepen — binnen te stappen.
In financieel opzicht beschouwd acht het blad de Nota meer dan solide en biedt zij volstrekt geen reden tot pessimisme, want onze financieele positie is sterk.

Nieuwe Rott. Crt. (lib.). — De Millioenennota van den a.-r. minister De Wilde vertoont een zeker eigen karakter, wat zich voornamelijk hierin uitspreekt, dat, op een paar uitzonderingen na, het reeds jaren durende proces van intering en uitholling van onze financieele positie een halt wordt toegeroepen. Imponeeren kan de wijze, waarop dit geschiedt echter niet, zoowel vanwege de middelen, die daartoe worden aangewend (belastingverhoogingen), als vanwege het onvolledige resultaat, dat er door wordt verkregen.
Het is alleen erg jammer, dat de minister van Financiën bij den eersten stap naar een meer reëel begrootingsbeleid noch de z.g. „onvolkomenheden" voor 100% heeft kunnen wegwerken, noch zelfs een sluitend budget heeft kunnen ontwerpen, noch er in geslaagd is de lasten voortspruitende uit een reëelere behandeling van de begrootingspositie benevens de lasten van een gedeelte der defensiemaatregelen op andere wijze te vinden dan uitsluitend door belastingverzwaring.

Het Volk (s.d.) — Het bereiken eener sluitende begrooting, aldus het blad, ziet de regeering thans als haar heilig ideaal.
Dit oogmerk zal moeten worden verkregen, eenerzijds door bezuiniging, anderzijds door verzwaring van belastingdruk.
Sterken nadruk legt de regeering op den eisch van verder gaande versobering. Reeds nu wordt het parlement daarom er op voorbereid, dat bijzondere bezuinigingsmaatregelen noodig kunnen blijken, die zijn goedkeuring zullen vereischen. Over den inhoud daarvan zwijgt de minister geheimzinnig. Weet hij het zelf wellicht nog niet, of acht hij het raadzamer ten deze stuksgewijze te werk te gaan? Deze laatste methode heeft het voordeel der onopvallendheid en van afmatting der tegenstanders.
Het blad heeft den indruk, dat de minister bij zijn nieuwe belastingtechniek de Katholieken tracht te paaien door voor de groote gezinnen hier het een en ander te doen.
De werkloosheidsparagraaf noemt het blad duister en weinig beloovend.
Volgens het blad buigt men de knie voor het afgodsbeeld der bezuiniging.

De Telegraaf zegt o.m., dat minister De Wilde zich er toe gezet heeft licht te laten vallen op verschillende posten, die tot dusver in de schaduw bleven. De Millioenennota ademt dan ook een sfeer van waarachtigheid.
Betreffende de voorstellen tot heffing van nieuwe belastingen schrijft het blad:
„De eerste vraag, welke zich voordoet, is, waarom niet eenvoudig de inkomstenbelasting verhoogd is. Wij kunnen hiervoor geen andere reden zien dan de verklaring der regeering, dat „de bestaande belastingen weinig geschikt zijn om te worden verhoogd" en dat daarvan een „sterk remmende invloed op de bedrijvigheid hier te lande het gevolg zou zijn".
Vandaar, dat thans een voor allen geldende gelijke heffing van 2% op loonen, huren, pensioenen en winsten wordt ingesteld."
Het blad stelt vervolgens de vraag, op wien de druk van de nieuwe belasting uiteindelijk zal komen te liggen:
„Zal de arbeider inderdaad zijn loon met 2% zien verminderen, of zal de last in den loop van den tijd toch weer op de schouders van den ondernemer worden afgewenteld?"
„Mocht de belasting per saldo op den werknemer worden afgewenteld, dan is moeilijk in te zien, hoe deze belasting de bedrijvigheid kan aanmoedigen. Dezelfde overwegingen zijn, mutatis mutandis, van toepassing op de winst-, huur-, rente- en pensioenbelasting, waarvan de consequenties nog niet zijn te beoordeelen".
„De vraag betreffende de bevordering der bedrijvigheid stelt men zich ook ten aanzien van de belasting van niet minder dan 8% op winsten van rechtspersonen, hetgeen een formidabele verzwaring van de reeds zoo drukkende belastingen der ondernemingen beteekent."
De regeering — aldus besluit het blad — komt de lof toe meer licht te hebben verspreid over de financieele situatie des lands en nieuwe wegen — waaronder een zeer juiste in zake de financieele verhouding tot de gemeenten — te hebben aangeduid.

De Standaard (a.r.) — De mededeelingen en beschouwingen van de regeering zijn wel geschikt om den ernst van den financieelen toestand te doen inzien en om het besef te wekken, of te versterken, dat het zich te weer stellen tegen bezuinigingen, het aandringen op en bepleiten van allerlei nieuwe uitgaven, niet alleen hoogst onaangename, maar tegelijkertijd uiterst bezwaarlijke en zeer gevaarlijke consequenties met zich brengt.
Over de door de regeering aangekondigde maatregelen kan eerst een oordeel worden gevormd, als de daarop betrekking hebbende concrete wetsontwerpen zijn ingediend. Wel mag er thans op gewezen worden, dat een herziening van het tarief van invoerrechten, welke, althans voor een aantal artikelen, het maximum belastingpercentage op 20 zal brengen — nu is dit 12 — vele bezwaren zal ontmoeten, en dat een verhooging van de op ons volk drukkende lasten met ƒ 50 millioen per jaar uitermate moeilijk te aanvaarden is, nu reeds jaren lang, ook door de regeering, is uitgesproken, dat die lasten reeds te zwaar zijn, en in menig opzicht in den weg staan aan het economisch herstel.

De **Nederlander** (c.h.) noemt de Millioenennota een somber stuk.
Het éénige lichtpunt, dat er in vermeld wordt, is een groote overschrijding van de middelenraming in 1937.
De belastingen hebben in dat jaar liefst 72 millioen méér opgebracht dan de raming.
In het najaar 1937 sloeg de wereldconjunctuur echter om, en een uitvloeisel daarvan was, dat ook ons snelle middelenaccres weer tot staan kwam.
Ook aan de verwachting, dat de werkloosheidsuitgaven aanzienlijk zouden dalen, werd hierdoor de bodem ingeslagen. Daarbij kwamen dan de nieuwe defensieuitgaven, waarvan het eindpunt nog niet is bereikt.

De **Rotterdammer** (a.-r.) meent, dat voorop kan worden gesteld, dat de minister van Financiën in overeenstemming met al zijn ambtgenooten een forsche poging wil doen om te komen tot een sluitend budget. Daarop is alles gericht, al wordt nadrukkelijk verzekerd, dat de groote problemen: defensie en werkloosheid, geen oogenblik uit het oog worden verloren.
Al met al hangt, volgens het blad, het Nederlandsche volk heel wat boven het hoofd. Het zal echter te dragen zijn, indien de regeeringsmaatregelen het bedrijfsleven kunnen vrijmaken uit de remmen, welke nu de ontplooiing tegenhouden.

Het Volksdagblad (comm.) gaat uitvoerig na, hoe door de nieuwe belastingmaatregelen ƒ 50 millioen beschikbaar komen tot dekking van het tekort op de begrooting.
Waar dit bedrag voor een groot deel afhankelijk is van loonen en huren, is hier een nieuwen vorm gevonden om het geld te halen waar het niet is, terwijl de belastingverlichting gedeeltelijk den rijken ten goede komt.

Het Nationale Dagblad (nat.-soc.) is er vast van overtuigd, dat de Nederlandsche financiën weldra de hoogste toppen van een ongebreidelde schuldenpolitiek zullen hebben bereikt. In zoover volgt Nederland met democratische meesterschap het voorbeeld der Fransche volksfrontregeering. De Regeering probeert natuurlijk afstand te bewaren van het Fransche staatsbankroet, doch zij heeft zich met de begrooting 1939 zoo vastberaden op de glijbaan naar den financieelen afgrond gewaagd, dat een reddingspoging welhaast ondoenlijk lijkt.

(Vor. ber. 3455 A.)

23 SEPTEMBER 1938.

A. **BELGIE. — Handhaving der neutraliteitspolitiek.** - Men heeft er de laatste dagen van verschillende zijden bij de Belgische regeering op aangedrongen, dat zij de Kamer of de commissie van Buitenlandsche Zaken zou bijeenroepen of een verklaring over de buitenlandsche politiek zou afleggen.
De regeering is van meening, dat een vervroegd bijeenkomen van het parlement niet noodig is en dat er ook geen reden bestaat voor het bijeenroepen der commissies.
Bovendien is de regeering vastbesloten zich met onwankelbare kracht te houden aan de beginselen der onafhankelijkheidspolitiek, die niet alleen zal bijdragen tot het behoud van den vrede, maar ook de grootste kans biedt, dat België aan het gevaar van oorlog ontkomt. (Agence Belga)

(Vor. ber. Onafhankelijkheid 2977 A.)

B. **ITALIE. — Mussolini spreekt te Udine.** —
Staande op het balkon van het regeeringspaleis, hield Mussolini op 20 September een toespraak, waarin hij een schets gaf van de Italiaansche geschiedenis der laatste decennia. Hij zeide o.a.: „Onze grenzen zijn beveiligd, wij hebben Libye heroverd, wij hebben de diplomatieke kwesties geliquideerd, die hangende waren gebleven. Wij zijn machtig te land, ter zee en in de lucht. Wij geven er de voorkeur aan, dat men ons vreest".
„In de laatste zestien jaar, aldus zeide de duce, hebben andere volken crises gekend, doch het Italiaansche

volk heeft zijn kalmte niet verloren, want twintig jaar strijd en een fascistische revolutie hebben van de Italiaansche ziel een blok metaal gemaakt. Als het volk morgen weer voor een vuurproef zou worden geroepen, zou het geen minuut aarzelen". (Stefani) **(Vor. ber. Mussolini 3452 A.)**

A. **NEDERL. OOST-INDIE. — Werkloosheid. - Kosten der steunverleening sedert 1934 geregeld gedaald. —**
Den Indischen Volksraad is aangeboden een samenvattend overzicht betreffende den stand van het vraagstuk der werkloosheidsbestrijding in Nederlandsch-Indië.
Het volgende is eraan ontleend:
Zooals bekend, is thans de steunverleening aan werkloozen wat betreft de crisis-werkloosheid, geheel getreden in het teeken van de liquidatie. De kosten der steunverleening zijn sedert 1934, toen de top bereikt werd met een bedrag van ƒ 1.900.000, regelmatig gedaald en indien de verwachtingen worden vervuld, zal over 1938 slechts een bedrag van p.l.m. 7 ton voor dit doel benoodigd zijn. Waarschijnlijk zal in den loop van 1938 dit bedrag nog verder dalen — indien althans de conjunctuur geen ongunstige wending neemt — in welk geval met een blijvende uitgave voor de steunverleening voor de eerstvolgende jaren van ƒ 5 à 600.000 zal moeten worden rekening gehouden.
Deze steunverleening zal dan omvatten eenerzijds de groep blijvende steuntrekkers, afkomstig uit de crisisjaren, welke naar verwacht mag worden ongeveer 1500 Europeesche werkloozen zal omvatten, en anderzijds een groep zoogenaamde „nieuwe werkloozen", onder wie dan verstaan worden zij, die onder de thans als normaal te beschouwen arbeidsverhoudingen buiten hun schuld ontslagen worden.
Er moet nog steeds mede gerekend worden, dat er minstens 3000, misschien nog wel 4000, jeugdige werkloozen op de Indische arbeidsmarkt aanwezig zijn en dat derhalve de toestand op dit gebied nog vrijwel even ongunstig is als in de crisisjaren.
Dat zulks inderdaad het geval is, komt telkens weder aan het licht, wanneer door een van de landsdiensten oproepingen geplaatst worden voor ambtelijke betrekkingen. Aanmeldingen van 1000 en meer sollicitanten zijn dan geen uitzondering.
(Java Bode) **(Vor. ber. Werkloosheid 2474 A.)**

B. **ZWEDEN. — Verkiezingen voor de Provinciale Landdagen. - Gemeenteraad van Stockholm. —**
Bij de verkiezingen voor de Provinciale landdagen, op 18 September in geheel Zweden gehouden, hebben de sociaal-democraten, op enkele uitzonderingen na, in alle landdagen de meerderheid der zetels veroverd en reeds bestaande meerderheden aanzienlijk vergroot.
De totale zetelverdeeling in alle landdagen ziet er aldus uit:

sociaal-democraten	636	zetels	(128 gewonnen)
conservatieven	194	„	(84 verloren)
boerenpartij	175	„	(37 verloren)
volkspartij (liberalen)	127	„	(7 gewonnen)
(links)-socialisten	1	„	(11 verloren)
communisten	15	„	(6 gewonnen)
nationaal-socialisten	0	„	(2 verloren)

In totaal: 636 sociaal-democratische zetels tegenover 512 andere.

In Stockholm waar gemeenteraadsverkiezingen zijn gehouden, is de uitslag:

sociaal-democraten	55	zetels	(10 gewonnen)
conservatieven	26	„	(7 verloren)
volkspartij	14	„	(gelijk gebleven)
(links)-socialisten	2	„	(5 verloren)
communisten	3	„	(2 gewonnen)

In totaal: 55 sociaal-democraten tegenover 45 andere.
(Het Volk) **(Vor. ber. Verkiezingen 2460 F.; Stockholm 1726 B.)**

C. **NEDERLAND. — Voorzitter Eerste Kamer. —**
Bij K. B. van 12 September is benoemd tot voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal gedurende de zitting, welke zal aanvangen op den derden Dinsdag in September 1938: de heer mr. W. L. baron de Vos van Steenwijk, lid van die Kamer.
(Nwe. Rott. Crt.) **(Vorig bericht 2814 B.)**

D. **VOLKENBOND. — Polen verlaat den Volkenbondsraad. —**
De Poolsche volkenbondsgedelegeerde, Komarnicki, heeft op 17 September den voorzitter namens zijn regeering medegedeeld, dat Polen niet voornemens is zich als lid van den Volkenbondsraad te doen herkiezen. Polen bezet den semi-permanenten zetel in den raad sinds 1926. De zetel van Polen zal dan worden ingenomen door Griekenland, dat de staten van de Balkan Entente zal vertegenwoordigen.
(Polska Agencia Telegraficsna) **(Vor. ber. 3394 C.)**

E. **SANDJAK-ALEXANDRETTE. — Voortaan „Hatay". —**
Het Sandjak-Alexandrette zal voortaan den naam „Hatay" dragen (afkomstig van de Hethieten). Het zal een eigen vlag voeren: een roode halve maan, een roode ster, beide wit omrand op rood doek.
(Avondpost) **(V. b. Sandjak-Alexandrette 3445 G.)**

F. **AUTOMOBILISME. — Eyston bereikt een snelheid van 575,347 K.M. —**
Het wereldsnelheidsrecord, dat op 15 September door John Cobb werd verbeterd, heeft niet langer dan 24 uur op zijn naam gestaan, want op 16 September verbeterde capt. Eyston het wederom en bracht het op 575,347 K.M. per uur over de gemeten mijl, hetgeen dus meer dan 11½ K.M. per uur sneller is dan het oude record van Cobb. Het feit, dat een wereldsnelheidsrecord te land reeds in 24 uur werd verbeterd, is een unicum in de historie van dit record.
(Telegraaf) **(Vorig bericht 3418 F.)**

G. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Engelsch-Fransche voorstellen zonder voorbehoud aanvaard. —**
Op 21 September is het Tsjechoslowaaksche antwoord op de Britsch-Fransche voorstellen bekend geworden en het blijkt, dat de regeering te Praag het Londensche plan aanvaardt zonder voorbehoud, doch in het vertrouwen, dat Frankrijk en Engeland Tsjecho-Slowakije te hulp zullen komen, als het mocht worden aangevallen. Het antwoord werd door Krofta om 5 uur 's middags aan de gezanten van Frankrijk en Engeland te Praag overhandigd en beteekent het begin der onderhandelingen over de formeele procedure voor de concrete regeling der ontwerpen, die de regeeringen van Frankrijk en Engeland hebben noodig gevonden aan de Tsjechoslowaaksche regeering voor te leggen.

Radiomededeeling aan het volk. — De regeering heeft op 21 September voor de radio de redenen uiteengezet, welke haar hebben genoopt, de besluiten van Londen te aanvaarden.
Na twintig jaren rust bevond de staat zich bedreigd door het dynamisme van een naburigen staat, aldus wordt gezegd. De Europeesche crisis is van zoodanigen omvang, dat vrienden ons den raad gaven de orde en den vrede te koopen met territoriale concessies, daar zij ons niet te hulp konden komen. De door Benesj en de regeering geuite wensch om door arbitrage de zaak tot oplossing te brengen, werd niet in overweging genomen.
De vertegenwoordigers van Frankrijk en Engeland lieten ons overigens weten, dat een dergelijke oplossing het conflict niet zou afwenden.
Wij bevonden ons voor een oorlogsbedreiging, welke zelfs het nationaal bestaan der Tsjechen en Slowaken zou kunnen doen wankelen.
De regeering is vastbesloten, wat er ook gebeure, de onafhankelijkheid der natie te verdedigen onder den nieuwen toestand, die is ontstaan.
President en regeering, geplaatst voor den eisch der groote mogendheden, konden niet anders doen dan het plan aanvaarden. Wij stonden alleen.
Het kabinet zal den staat onder nieuwe omstandigheden regeeren en het verwacht, dat de Nationale Vergadering, welke het daartoe zal bijeenroepen, wanneer deze de tragische redenen verneemt, uit naam der bevolking het ernstige besluit der regeering zal bekrachtigen.
De regeering zal de onafhankelijkheid van ons geliefde vaderland binnen de grenzen verdedigen. Indien het volstrekt noodzakelijk is zullen wij ons leven en ons goed in de weegschaal werpen om het volk en den staat te redden.

Betoogingen te Praag. — Zoodra te Praag bekend was geworden dat de regeering de Britsch-Fransche voorstellen had aanvaard, werden in de stad betoogingen gehouden.
Het verkeer moest door sterke afdeelingen politie worden geregeld.
Duizenden personen, onder wie vele vrouwen, demonstreerden op het hoofdplein van Praag en voor de buitenlandsche gezantschappen. Er werd „Leve het leger" geroepen, en „Wij willen

een militaire dictatuur. Wij willen geen duim grond afstaan". Ook werd de kreet gehoord „Weg met Frankrijk en Engeland". Nu en dan werd het volkslied gezongen.

Sovjet-Russische verklaring. — Litwinof heeft in een rede van 21 September waarin hij een fellen aanval op den Volkenbond deed, omdat deze volgens hem gefaald heeft zijn leden te beschermen, de Assemblée medegedeeld, dat Rusland twee dagen geleden Praag heeft geantwoord bereid te zijn onmiddellijk doeltreffende hulp te verleenen, op grond van de Russisch-Tsjechische verdragen.

Henlein naar Duitschland. — Het staat nu wel vast, dat de Sudetenduitsche leider Henlein naar Duitschis vertrokken en zich met de leiding der Sudetenduitsche legioenen welke op Duitsch gebied zijn gelegerd, bezighoudt.

Hongaarsche en Poolsche eischen. - Troepen aan de Tsjechische grens. — Behalve de Duitsche eischen moeten ook alle verzoeken van Polen en Hongarije worden ingewilligd, anders zullen Polen en Hongarije den Tsjechoslowaakschen staat geen waarborg verleenen. De Hongaarsche gezant te Praag heeft Krofta een nota overhandigd, waarin voor de Hongaarsche minderheid dezelfde voorwaarden worden geëscht als aan de Sudetenduitschers zijn toegestaan.
Bovendien heeft de Poolsche gezant te Praag, Papee, aan den Tsjechoslowaakschen minister van Buitenlandsche Zaken een nota overhandigd, waarin de Poolsche regeering de verwachting uitspreekt, dat de Tsjechoslowaaksche regeering voor de door de Poolsche minderheden bevolkte gebieden eenzelfde regeling zal toepassen als voor de gebieden met Duitsche bevolking.
In de nota wordt verder vastgesteld, dat de bepalingen van de Poolsch-Tsjechische conventie van 1925 betreffende de positie der Poolsche bevolking nutteloos geworden zijn, zoodat de Poolsche regeering de conventie opzegt.
Zoowel Poolsche als Hongaarsche troepen zijn bij de Tsjechisch-Slowaaksche grenzen geconcentreerd.

Ontstemming bij de Tsjechische socialisten. — De Tsjechische Socialistische parlementsfractie bleek ten zeerste ontstemd over het besluit der regeering. Zij heeft een motie aangenomen, waarin zij verklaart zich niet te kunnen vereenigen met een diplomatiek beleid, „dat er toe geleid heeft, dat aan een staat, zonder dat deze geraadpleegd is en onder bedreiging met agressie de opoffering van zijn onafhankelijkheid is opgelegd, dat de regimes van geweld, materieel en moreel versterkt zijn, dat Tsjecho-Slowakije geïsoleerd wordt, dat de bewapeningswedloop verhaast en het oorlogsgevaar daardoor grooter wordt."

Hakenkruisvlaggen en incidenten in het Sudetengebied. — In het Sudetengebied, was nauwelijks het antwoord der Tsjechische regeering bekend of de nationaal-socialistische vlaggen verschenen aan de huizen. Daarbij is het ook hier tot ernstige incidenten gekomen. Te Eger viel een opgewonden menigte het douanekantoor aan, ontwapende de douanebeambten en voerde dezen naar Duitschland, terwijl verder het politiebureau door de Henleinisten ingenomen werd.

Kabinet-Hodza afgetreden; Kabinet-Syrovy gevormd. De burgemeester van Praag, Zenkel, verklaarde op 22 September in een rede, die door de radio werd uitgezonden, dat het kabinet-Hodza is afgetreden. Een nieuw kabinet van nationale concentratie, waarin alle partijen vertegenwoordigd zullen zijn, evenals het leger, werd voorbereid.
Nog op den dag van het aftreden van de regeering van dr. Hodza heeft de Tsjechoslowaaksche republiek haar nieuw kabinet gekregen. Aan het hoofd van deze regeering staat generaal Syrovy, de op het oogenblik zoo populaire inspecteur-generaal van het leger, die tevens de portefeuille van Oorlog beheert. Het nieuwe kabinet, waarin o.a. de oud-ministers dr. Krofta, dr. Kalfus en dr. Cerny zijn opgenomen, bestaat geheel uit technici en hoofdambtenaren. Geen enkele minister is op den voorgrond gekomen door zijn politieke activiteit.
Daarnaast is er een politieke adviseerende commissie gevormd onder voorzitterschap van oud-premier dr. Hodza, die het contact met de partijen der regeeringscoalitie zal handhaven. De oud-ministers Bechyne en Franke en mgr. Sramek maken er deel van uit.
De volledige ministerlijst van het nieuwe Tsjechoslowaaksche kabinet ziet er als volgt uit:

Premier en Defensie: Generaal Syrovy.
Buitenlandsche Zaken: Dr. Krofta.
Binnenlandsche Zaken: Cerny.
Verkeerswezen: Kamenicky.
Financiën: Kalfus.
Onderwijs: Sebert.
Openbare Werken: Generaal Usarek, sous-chef van den generalen staf.
Posterijen: Dunovsky, directeur-generaal van de P.T.T.
Handel: Janasek.
Landbouw: Reich.
Sociale Zaken: Horak.
Openbare Gezondheid: Dr. Mendl.
Justitie: Fajnor.

Ministers zonder portefeuille: Vavrecka, Zenkl, Bukovsky, voorzitter van de Sokol-federatie. Een vierde ministerzetel zonder portefeuille wordt gereserveerd voor een lid van de Slowaaksche Volkspartij.

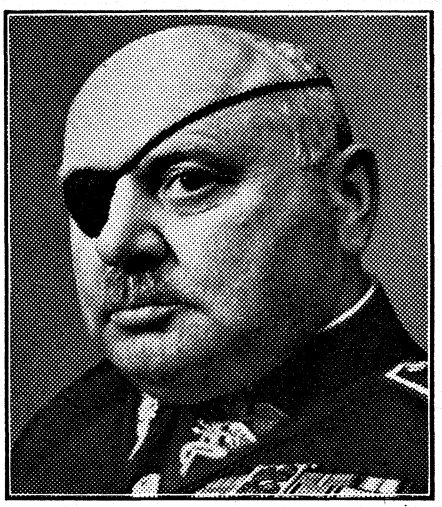

Generaal Syrovy

Mobilisatie van het Tsjechische leger. - Groote militaire bedrijvigheid in Duitschland. —
President Benesj heeft, na beëediging van het kabinet, de algemeene mobilisatie gelast. Binnen zes uur moeten officieren en manschappen der reserves tot den leeftijd van 40 jaar opkomen.
Het mobilisatiedecreet werd op 23 September des avonds om 10.40 door radio-Praag uitgezonden, eerst in het Tsjechisch, daarna in het Duitsch, Hongaarsch, Roetheensch en Slowaaksch. Er wordt in gezegd, dat alle dienstplichtigen zich terstond en in het snelste tempo naar hun mobilisatie-bestemming moeten begeven. Paarden, wagens, auto's en particuliere vliegtuigen worden gerequireerd. Alle civiele luchtvervoer is verboden. Militaire berichten zijn onderworpen aan strenge censuur.
De proclamatie eindigde met den volgenden oproep: „Burgers! Een beslissend oogenblik nadert. Het welslagen hangt van ieder af. Laat ieder al zijn krachten in dienst van het vaderland stellen. Weest dapper en trouw. Onze strijd is een strijd voor gerechtigheid en vrijheid. Leve Tsjecho-Slowakije.!"
Het Italiaansche Stefani-agentschap bericht, dat de militaire bedrijvigheid in Beieren 23 Sept. een versneld tempo heeft aangenomen; zoowel te land als in de lucht was groote activiteit te constateeren. Onophoudelijk trokken troepen in de richting van de Tsjechoslowaaksche grens; met tusschenpoozen van tien minuten gingen afdeelingen legervliegtuigen, verkenners en groote bommenwerpers naar de grens.

Tsjechen weer in Sudetenland. — In het grootste deel van Egerland zijn de Tsjechische troepen, veldwachters en politieagenten, die zich op 22 September tot achter Marienbad hadden teruggetrokken of hun dienst aan de vrijwillige organisaties der Sudetenduitsche partij hadden overgedragen, teruggekeerd. De gewapende Sudeten-Duitschers zijn van de straten, de hakenkruisvlaggen zijn van de huizen verdwenen en begrijpelijkerwijs heeft ook de stemming onder de Duitsche bevolking onder deze voor haar zoo teleurstellende veranderingen aanmerkelijk geleden. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. 3452 B.; Hongaarsche en Poolsche minderheden 3454 B.; Kabinet 3282 C.)

A. CHINA. — Commissie benoemd voor de leiding der Republiek. —

Naar van officieele zijde wordt medegedeeld, is een gemeenschappelijke commissie voor de leiding der Chineesche republiek door de voorloopige regeering in Peking en de nieuwe regeering van Nanking gevormd.
De vorming van deze commissie is bedoeld als overgangsmaatregel ter vorming van een nieuwe centrale Chineesche regeering. Secretaris-generaal der commissie is Tsjenloe die tot 1927 Chineesch gezant in Frankrijk was. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. 3058 B.)

B. Spanje. — Burgeroorlog. - Regeering zendt alle vrijwilligers weg. - Commentaar van Burgos. —

De Spaansche premier prof. Negrin heeft op 21 September in de Volkenbondsvergadering medegedeeld, dat de Spaansche regeering besloten heeft de onverwijlde terugtrekking onder internationale contrôle te gelasten van alle niet-Spaansche combattanten, die aan de zijde der regeering vechten. Dit besluit is van toepassing op alle buitenlanders, zonder onderscheid van nationaliteit, ook diegenen inbegrepen, die sedert het uitbreken van den burgeroorlog het Spaansche staatsburgerschap hebben verkregen.
Negrin verklaarde dat zijns inziens een politiek van nationale verzoening, in toepassing gebracht onder leiding van een gezaghebbende regeering, het herstel van den vrede in Spanje mogelijk zou maken.

Commentaar van Burgos. — In de uitzending van Radio Nationaal is het volgende commentaar geleverd op de verklaring van Negrin te Genève:
De houding van Negrin is volkomen begrijpelijk, want enkele dagen geleden heeft Negrin aan een correspondent van de buitenlandsche pers verklaard: Indien er geen Europeesche oorlog uitbreekt, zijn wij verloren. Nu de oorlogsdreiging afgewend schijnt, begint Negrin met andere wapens te strijden en zoekt hij bemiddeling. Dit is een nieuwe manoeuvre. Doch Negrin dient niet te vergeten, dat er slechts één vrede is, slechts één overwinning: de vrede en de overwinning van Franco.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Burgeroorlog 3424 E.)**

24 SEPTEMBER 1938

C. ENGELAND. — Tsjechische kwestie. - Neville Chamberlain's tweede bezoek aan Hitler. - Ontmoeting te Godesberg aan den Rijn. —

Op 22 September klokslag tien uur is Rijkskanselier Hitler met zijn gevolg, o.a. den rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, en den rijkspropagandaminister dr. Göbbels per extra-trein te Godesberg aangekomen, terwijl de Britsche premier, Neville Chamberlain, 's middags om twee uur het Hotel Petersburg bereikte. Hij was vergezeld van Nevile Henderson, den Britschen ambassadeur te Berlijn, en zijn staf van het Foreign Office.
Voordat Chamberlain op het vliegveld Heston in het vliegtuig stapte, dat hem naar Keulen bracht, zeide hij, dat een vreedzame oplossing van het Tsjechische probleem een essentieele voorbereidende stap is tot een beter begrip tusschen de volken van Engeland en Duitschland. Dat is op zijn beurt onontbeerlijk voor de vestiging van den Europeeschen vrede. De Europeesche vrede is wat ik nastreef, voegde de premier hieraan toe, en ik hoop dat deze dag den weg daartoe opent.

Verklaring van Neville Chamberlain te Godesberg. — Na de bespreking van Chamberlain en Hitler van 22 September werd namens Chamberlain de volgende verklaring aan de pers verstrekt:

„De eerste-minister heeft een onderhoud met den Duitschen Führer gehad, dat om vier uur begon en tot kort na zeven uur duurde. Het is de bedoeling de besprekingen morgenochtend voort te zetten. Intusschen is het naar de meening van den eerste-minister van het grootste belang, dat alle betrokken partijen vastbesloten zijn er voor te zorgen, dat de plaatselijke toestanden in Tsjecho-Slowakije van dien aard zijn, dat zij op geen enkele wijze den voortgang der besprekingen belemmeren.
De eerste-minister doet dan ook een zeer ernstig beroep op iedereen om er toe bij te dragen, dat een toestand van ordelijkheid wordt gehandhaafd, en om zich te onthouden van elk optreden, dat tot incidenten zou kunnen leiden."

Correspondentie tusschen Neville Chamberlain en Hitler. — Het onderhoud tusschen Chamberlain en Hitler, hetwelk op 23 September om elf uur 's morgens zou plaats hebben, is niet doorgegaan.
In stede daarvan heeft de Britsche premier aan Hitler een brief gezonden; van den inhoud van Hitler's antwoord zal het, naar de Britsche delegatie te Godesberg meent, afhangen of en wanneer de conferentie tusschen Chamberlain en Hitler wordt voortgezet.
Na uren van groote spanning in de geheele wereld werd medegedeeld, dat Hitler's antwoord om half zes 's middags in Chamberlain's hotel was gearriveerd. Chamberlain's bedoeling was het Duitsche standpunt schriftelijk te ontvangen.
De inhoud dezer correspondentie is onbekend.

Afscheidsbezoek van Neville Chamberlain aan Hitler. - Communiqué - 23 September. — Officieel werd te Godesberg medegedeeld, dat de Britsche premier Chamberlain en de overige leden van de Engelsche delegatie op 24 September 's morgens vroeg naar Londen zouden terugkeeren.
Tevens werd bekend gemaakt, dat de Britsche premier des avonds nog een afscheidsbezoek aan Hitler zou brengen.
Hiervoor is Chamberlain tegen halfelf naar Godesberg overgevaren. Tot halftwee, dus drie uur lang, was hij met Hitler in conferentie. In groote spanning wachtte men op dat uur af, of deze nieuwe bespreking wellicht nog een gunstigen keer zou brengen in een situatie, die kritiek geacht werd.

Gemeenschappelijk communiqué. — Na afloop van de nachtelijke conferentie tusschen Hitler en Chamberlain, werd het volgende communiqué uitgegeven:
„De in vriendschappelijken geest gevoerde besprekingen tusschen den Führer en den Engelschen minister-president zijn thans met de overhandiging van een Duitsch memorandum, dat de definitieve houding van Duitschland ten opzichte van de situatie in het Sudetenland behelst, beëindigd. De Britsche eerste minister heeft op zich genomen, dit memorandum aan de regeering van Tsjecho-Slowakije te doen toekomen.
Chamberlain bracht hedenavond in gezelschap van den Engelschen gezant te Berlijn, sir Nevile Henderson, en Sir Horace Wilson, den Führer en Rijkskanselier in aanwezigheid van den Duitschen rijksminister van Buitenlandsche Zaken een bezoek, om afscheid van hem te nemen. De Führer bracht den Britschen eerste-minister en de Britsche regeering bij deze gelegenheid den oprechten dank over namens zichzelf en uit naam van het Duitsche volk voor zijn streven om te komen tot een vreedzame oplossing van de Sudetenduitsche kwestie. De Britsche eerste-minister, zoo besluit het communiqué zal morgenochtend vroeg Duitschland per vliegtuig verlaten om naar Engeland terug te keeren." (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. 3452 B.; Tsjechische kwestie 3464 G.)

D. NEDERLAND. — Onze regeering waakzaam. —

Het Alg. Handelsblad meldt:
Van bevoegde zijde wordt vernomen, dat de regeering met het oog op den internationalen toestand ook nu nog een politiek van waakzame afwachting volgt. De huidige phase van dien toestand geeft haar echter nog geen aanleiding tot andere maatregelen dan de bewapening van onze grenzen, zooals die reeds eenige weken geleden heeft plaats gehad.

(Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3391 A.)

NEDERLAND

A. Bedrijfsleven in 1937. —

In haar beursbericht van 16 Sept. '38 heeft de Amsterdamsche Bank het resultaat opgenomen van een onderzoek, dat zij heeft ingesteld naar de financieele uitkomsten in 1937 van 361 Nederlandsche maatschappijen, waaronder de Koninklijke. Bij de bespreking van de resultaten echter heeft de Bank de cijfers dier onderneming buiten beschouwing gelaten. Hiervoor bestaan twee redenen. Ten eerste neemt de Koninklijke met haar geweldig aandeelenkapitaal — weinig minder bedragend dan 1/3 van het totaal van de andere 360 ondernemingen — een zoo overheerschende positie in, dat een berekening, waarin de cijfers der Koninklijke zonder commentaar zouden zijn opgenomen, een onjuist beeld zou geven van de ontwikkeling van de Nederlandsche en Nederlandsch-Indische ondernemingen. Ten tweede heeft de maatschappij in 1936 een aanzienlijke depreciatiewinst behaald. Deze werd weliswaar gereserveerd, doch daar de Bank in haar overzicht als winst heeft beschouwd het saldo der winst- en verliesrekening na afschrijvingen en na eventueele voorzieningen voor te betalen belastingen, doch voor reserveering, is deze depreciatiewinst in de winstcijfers begrepen. Het op deze wijze berekende winstsaldo van de Koninklijke heeft in 1937 een zoo belangrijke vermindering ondergaan, dat het totale winstcijfer van de 361 maatschappijen — dus inclusief de Koninklijke — zelfs iets kleiner is dan dat van 1936, hetgeen een verkeerde voorstelling geeft van de ontwikkeling van de winsten van Nederlandsche maatschappijen in het algemeen.

Deze ontwikkeling moge dan ten gevolge van de scherpe reactie in de laatste maanden van 1937 niet zoo gunstig zijn geworden als aanvankelijk was verwacht, uit de cijfers kan desondanks een aanzienlijke verbetering ten opzichte van 1936 worden vastgesteld.

De netto-winst van de 360 ondernemingen heeft een belangrijke uitbreiding ondergaan, n.l. van *f* 156.22 millioen tot *f* 214.04 millioen of met 37 %. De mate van stijging is sterk verdeeld, het geringst is zij bij de banken, n.l. slechts 2.8 %.

De gestegen bedrijvigheid ter beurze en op de emissiemarkt is blijkbaar een niet zeer belangrijke compensatie geweest voor de vermindering der rentebaten. Het winstsaldo der industrieele ondernemingen stelt teleur. In een vroegere berekening der winsten over 1937 — gemaakt in Mei 1938 — bedroeg de stijging 106 %, thans slechts ruim 8 %. De achteruitgang van het percentage der toeneming moet voornamelijk op rekening worden gesteld van de onbevredigende resultaten van Philips' Gloeilampenfabrieken. Schakelen wij deze n.l. uit, dan zien wij, dat de winst van de industrieele ondernemingen met pl.m. 50 % is toegenomen.

De handels- en mijnbouw-ondernemingen hebben een goed jaar achter den rug met een gemiddelde stijging van de winsten met resp. 40.9 en 42.5 %. Een aanzienlijke verbetering vertoonen de rubberaandeelen met een stijging van de netto-winst met 198,3 %, doch zij worden nog overtroffen door de scheepvaartmaatschappijen, welker winstsaldo steeg met 262.7 %. Ook het resultaat van de suikerondernemingen, dat een verbetering van 122.4 % onderging, is opmerkelijk. De overige cultuurondernemingen hebben in 1937 eveneens een belangrijke toeneming van de winst vertoond. Bij de tabaksmaatschappijen echter bleef de verbetering ten achter bij de gemiddelde toeneming. Het winstsaldo der spoorwegondernemingen vertoont een stijging van niet minder dan 162.8 %, doch het vergelijkingsmateriaal is beperkt en heeft daarom weinig waarde.

Het beste resultaat van de verschillende groepen vertoonen de rubber-, thee- en spoorwegondernemingen. Daarna volgen de scheepvaart- en suikerondernemingen met ieder een onderneming waarvan de winst daalde. Van de 74 industrieele ondernemingen gaven 17, van de 35 „diverse" maatschappijen 16 een achteruitgang te zien.

Opmerkelijk is voorts het groote percentage van bank- en credietinstellingen, waarvan de resultaten in 1937 minder gunstig waren dan in 1936. Van de 25 desbetreffende maatschappijen was bij 8 de winst kleiner dan in 1936.

De netto-winst in pCt. van het aandeelenkapitaal is het hoogst bij de suikerondernemingen (26.3 %), gevolgd door de mijnbouwondernemingen (26.1%). Daarna komen de rubberaandeelen met 17.5 % en de thee-ondernemingen met 15.7 %. Indien wij de tramwegondernemingen buiten beschouwing laten (0.3 % verlies), dan hebben de spoorwegondernemingen het geringste rendement op het aandeelenkapitaal verkregen, n.l. 5 %.

De netto-winst vertoont een stijging van *f* 57.8 millioen of 37 %, doch de dividenduitkeeringen zijn toegenomen met *f* 39.6 millioen of 51.1 %. Van de winst werd in 1936 49.6 % tot uitkeering op de gewone aandeelen gebracht, in 1937 54.7 %.

Het gemiddelde dividend van de in aanmerking genomen 360 maatschappijen is belangrijk gestegen, n.l. van 4.9 % in 1936 tot 7.4 % in 1937. Gezien de koersrisico's is dit dividend ongetwijfeld nog niet bijzonder hoog.

	Gepl. gew. kapitaal in *f* 1000 Per ultimo		Netto-winst in *f* 1000		Toeneming der netto-winst in %	Netto-winst in % van gepl. gew. kap.		Divid. in % van gepl. gew. kap.	
	laatste boekjaar	voorlaatste boekjaar	laatste boekj.	voorl. boekj.		laatste boekj.	voorl. boekj.	laatste boekj.	voorl. boekj.
25 bank- en credietinstellingen .	331.313	330.036	34.916	33.961	2.8	10.5	10.3	5.8	5.0
103 industr. ondernemingen . .	533.438	546.070	75.474	69.760	8.2	14.1	12.8	6.7	5.1
6 gas-, electr.- en waterl.mijen	39.221	33.605	4.499	4.141	8.6	11.5	12.3	8.9	9.1
24 handelsondernemingen . . .	75.615	62.810	9.158	6.499	40.9	12.1	10.4	7.0	5.4
6 mijnbouwondernemingen . .	22.632	26.232	5.898	4.139	42.5	26.1	15.8	20.4	13.2
7 petroleumondernemingen . .	12.882	12.882	827	827	—	6.4	6.4	4.8	4.9
50 rubberondernemingen . . .	99.188	104.104	17.346	5.816	198.3	17.5	5.6	9.6	3.8
21 scheepvaartondernemingen .	167.530	150.790	23.420	6.458	262.7	14.0	4.3	6.9	2.0
17 suikerondernemingen . . .	84.081	87.274	22.092	9.935	122.4	26.3	11.4	15.0	8.0
9 tabaksondernemingen . . .	56.684	56.684	7.728	6.400	20.8	13.6	11.3	11.3	7.9
24 thee-ondernemingen	19.448	18.498	3.060	1.892	61.7	15.7	10.2	10.7	7.0
21 diverse cultuur ondern. . .	30.352	31.077	3.241	1.928	68.2	10.7	6.2	7.4	5.0
35 „diverse" maatschappijen . .	59.085	56.561	4.297	3.643	17.9	7.3	6.4	3.9	2.3
2 spoorwegmaatschappijen . .	42.750	36.500	2.139	814	162.8	5.0	2.2	3.4	0.9
10 tramwegondernemingen . . .	14.224	14.024	V. 51*)	11	—	V. 0.3*)	0.1	1.2	0.6
360 ondernemingen	1.588.443	1.567.147	214.044	156.224	37.0	13.5	10.0	7.4	4.9
Koninklijke Petroleum Mij. .	503.624	503.624	85.761	143.829	39.1§)	17.4	28.6	17.0	7.8
361 ondernemingen	2.092.067	2.070.771	299.805	300.053	0.1§)	14.4	14.5	9.7	7.8

*) V. = Verlies. §) Vermindering der netto-winst.

Het overzicht komt tot de volgende conclusies:
1. Het aandeelenkapitaal van de Nederlandsche ondernemingen, dat in de voorafgaande jaren ten gevolge van de geleden verliezen is verminderd, voortoont weer een toeneming.
2. Deze uitbreiding van kapitaal werd in de hand gewerkt door een belangrijke toeneming van de winsten. Deze toeneming is evenwel niet algemeen: bij 19 % van de in aanmerking genomen maatschappijen deed zich n.l. nog een achteruitgang voor.
3. De gemiddelde netto-winst in pCt. van het geplaatste gewone aandeelenkapitaal is bevredigend.
4. De gemiddelde dividenduitkeering op de gewone aandeelen is in verbeterde verhouding gebracht tot de risico's, welke het bezit van aandeelen medebrengt.
5. Bij vele ondernemingen treedt de wensch aan den dag, de beschikbare winsten in de eerste plaats te gebruiken voor versterking van de reserves, hetgeen hieruit blijkt, dat bij 292 ondernemingen een verbetering der resultaten is ingetreden, waartegenover het aantal verbeteringen van het dividend (hervattingen en verhoogingen) slechts 210 bedroeg.
(Beursoverzicht Amsterdamsche Bank)
(Vorig bericht 1725 A.)

25 SEPTEMBER 1938

A. BOERHAAVE. — Herdenking. —

Bij de herdenking van Boerhaave, welke op 23 Sept. '38 in de aula van het Academisch Ziekenhuis te Leiden heeft plaats gehad, hebben de buitenlandsche sprekers, prof. P. Diepgen uit Berlijn, prof. J. D. Comrie uit Edinburgh en prof. H. E. Sigerish uit Baltimore uitvoerig uiteengezet, hoe en door wie de Boerhaaviaansche geneesmethode naar de verschillende buitenlandsche universiteiten is overgebracht. Verschillende leerlingen van Boerhaave, zoowel landgenooten als vreemdelingen, hebben hun invloed op het medisch onderwijs in het buitenland doen gelden. Behalve door den voorzitter van de Ned. Mij. tot bevordering der Geneeskunst, dr. C. Fehmers, is ook een krans aan den voet van het standbeeld gelegd door prof. Diepgen en door dr. Voorthuyzen namens den Bond van geneeskundigen in Ned. Oost-Indië. Een groot aantal der aanwezigen begaf zich hierna naar de Sint Pieterskerk te Leiden, waar zich het graf van Boerhaave onmiddellijk links van den hoofdingang bevindt en dat gedekt is met een fraai in marmer uitgevoerd monument. Daar nam de decaan van de medische faculteit, prof. dr. E. Gorter, het woord, die o.m. zeide, dat de medische faculteit er behoefte aan heeft gevoeld om hier ter plaatse uiting te geven aan de gevoelens van hoogachting en van bewondering van dezen grooten voorganger. Er zou een oogenblik aan gedacht kunnen worden om aan de Leidsche medische faculteit den naam van Boerhaave-faculteit te geven; indien een faculteit daartoe gerechtigd zou zijn, is het zeker de medische faculteit te Leiden. Maar naast de groote bewondering, welke uit deze naamgeving zou blijken, zou een Boerhaave-faculteit ook groote drukkende verantwoordelijkheid voor de hoogleeraren meebrengen, wier plicht het zou zijn aan deze faculteit van Boerhaave steeds grooteren luister bij te zetten. (Het Vaderland)

B. ROTTERDAM. — Havendag. —

Op 16 September is in Rotterdam, de eerste havenstad des lands, een Havendag gehouden. Deze ving aan met een ontvangst der genoodigden in de Doelen aan den Coolsingel.
Mr. Jacq. Dutilh begroette, namens het departement Rotterdam van de Ned. Mij. voor Nijverheid en Handel en namens de stichting „Havenbelangen" de talrijke aanwezige Duitsche, Engelsche, Fransche, Belgische, Scandinaafsche, Italiaansche en Zwitsersche gasten. Spr. wees daarbij op het feit, dat het internationaal karakter van de Rotterdamsche haven al in de 17e eeuw bestond.
Vervolgens werd de film „De haven van Rotterdam" vertoond, na afloop waarvan het gezelschap zich naar het raadhuis begaf, waar in de burgerzaal een noenmaal was aangericht.
Minister-president dr. H. Colijn sprak een groote rede uit inzake de gevolgen van den oorlog en zeide o.a. het volgende van de Nederlandsche scheepvaart.
In het algemeen heeft de Nederlandsche scheepvaart in de afgeloopen jaren den roep der tijden verstaan. Toen de excessieve tonnage besnoeiing noodig maakte en dientengevolge de wereldtonnage met 4½ procent daalde reduceerde Nederland zijn handelsvloot met meer dan drie keer zoo veel: met 14½ procent en paste zich daardoor op groote schaal bij de veranderde omstandigheden aan. Daarbij moge intusschen worden opgemerkt, dat de groei van onze handelsvloot in den loop der jaren zeer aanzienlijk was geweest, want zelfs na het reduceeren der scheepsruimte is zij nog vijf maal zoo groot als bij het begin dezer eeuw.
Onze positie is, wat de leeftijden der schepen betreft, minder gunstig. Immers, als spr. juist is ingelicht, bestaat slechts veertig procent van de vloot uit schepen, jonger dan tien jaar. Onze eerste taak is het dus niet naar uitbreiding der scheepsruimte, maar naar vernieuwing te streven overeenkomstig den eisch des tijds. In sommige gevallen heeft de regeering haar steun aan den bouw van nieuwe schepen niet onthouden en spr. is overtuigd, dat zij ook in de toekomst — binnen de perken van het mogelijke — op dit stuk niet in gebreke zal blijven.
Voor het overige kan geen enkel land afzonderlijk de wereldsitutatie veranderen. Samenwerking tusschen de scheepvaartmaatschappijen kan intusschen eenige verbetering veroorzaken en het siert de leiders van de Nederlandsche scheepvaartconcerns, dat zij tot samenwerking in dit opzicht steeds bereid zijn gevonden.
Tenslotte deed spr. een beroep op zijn hoorders om de gedachte van den internationalen vrijen handel steeds te blijven uitdragen. (N. Rott. Crt.)

C. NATIONALE MINDERHEDEN. — Congres te Stockholm. —

Op dit congres van vertegenwoordigers van nationale minderheden in Europa, dat dezer dagen te Stockholm werd gehouden, werd waarlijk niet gelachen.
Telkens en telkens weer constateerden de sprekers, dat de nationaliteitenpolitiek schipbreuk geleden heeft, dat minoriteitenproblemen Europa opnieuw naar een oorlog dreigen te voeren, dat een nieuwe regeling, een goede oplossing noodzakelijk is, niet in het belang van de minoriteiten alleen, maar ook van de majoriteiten, in het belang van den vrede in Europa.
En telkens opnieuw bij den aanvang van een zitting las president Wilfan brieven en telegrammen voor van afgevaardigden, die niet konden komen, — sommigen omdat zij geen pas konden krijgen, enkele anderen, zooals Henlein's rechterhand Kundt, omdat hun plicht hen elders riep. Geen brieven waren er van vertegenwoordigers van de Zuid-Tirolers of van de Deensche, Litausche, Poolsche en Wendische minderheden in Duitschland, die zijn niet aangesloten, evenmin als de Joden, die, zooals dr. Wilfan het uitdrukte, in 1933 hun gewaardeerde medewerking opgezegd en het congres verlaten hebben, omdat zij zich wilden beklagen over een bepaalden staat en het reglement onder geen voorwaarde aanklachten tegen bepaalde, met name te noemen staten toelaat. De stoelen van de Catalanen, de Basken, van de Roethenen en van verscheidene Oekraïners stonden leeg. Maar eenige tientallen millioenen van de rond veertig millioen zielen tellende minderheden in Europa waren dan vertegenwoordigd, uit twaalf staten beoosten de as Berlijn—Rome en uit één staat ten Westen daarvan — Denemarken — zijn zoo'n stuk of vijftig afgevaardigden naar het wel heel neutrale Stockholm gekomen om er de gemeenschappelijke problemen van nationale minderheden te bespreken en opnieuw de aandacht van de wereld te vestigen op de feitelijke rechteloosheid, waarin die verkeeren. Maar zij waren, zooals het in het reglement heet, zoowel tegenover den staat, waarin zij wonen en welks onderdanen zij zijn, als tegenover het volk, waartoe zij behooren, verantwoording verschuldigd, zij mochten zich niet mengen in de interne aangelegenheden van andere staten, zij mochten geen bepaalde staten noemen als zij misstanden critiseeren wilden. Daardoor moesten zij vaak in algemeenheden spreken en kregen de verhandelingen licht een zeer academisch tintje. Had men die beperkingen niet, dan zou dit congres ongetwijfeld veel interressanter zijn geweest dan het nu is — en dan zou Zweden het ook niet binnen zijn grenzen hebben kunnen dulden. Nu volgde het eene referaat na het andere, zakelijk rustig werd er een enkele maal van gedachten gewisseld, men is het over het algemeen roerend met elkaar eens, zóó eens, dat verscheidene sprekers niet anders konden dan vrijwel hetzelfde vertellen (N. Rott. Crt.)
(Vorig bericht 2895 A.)

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Kerkstrijd. - Protest van Graaf Von Preysing tegen het verbieden van zijn weekblad. —

In alle R.K. kerken van Berlijn is op 25 Sept. '38 een manifest van mgr. Von Preysing, den bisschop van Berlijn, voorgelezen, waarin deze protesteert tegen den maatregel van de regeering, waarbij de publicatie van het diocesane weekblad verboden is. Het rijk heeft dit verbod uitgevaardigd, omdat het blad een artikel bevatte, waarin de oude kwestie van Kerk en Staat werd behandeld. Voorts verklaarde mgr. Von

Preysing zijn recht tot het uitgeven van een orgaan voor het bisdom niet te zullen opgeven. In de kathedrale St. Hedwigskerk te Berlijn heeft de prediker op 25 Sept. opnieuw de moeilijkheden, die de Roomsch-Katholieken in Duitschland bij het belijden van hun geloof ondervinden, in het licht gesteld.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Kerkstrijd 3420 B.)**

26 SEPTEMBER 1938

A. NEDERLAND. — Pachtwet 1 November 1938 in werking. —
Op 26 Sept. is afgekondigd het K. B. van 25 Sept. '38 (Staatsblad no. 285), waarbij de dag van inwerkingtreding van de Pachtwet is vastgesteld op 1 November 1938.
Het pachtbureaubesluit (Staatsblad 1938, no. 657) en het Koninklijk Besluit van 25 Juli 1938 (Staatsblad no. 248), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van artikel 58 der Pachtwet, treden daarmee tegelijkertijd in werking.
(Staatsblad No. 285) **(Vorig bericht 2802 C.)**

B. VEREENIGDE STATEN. — De wet op de sociale verzekering. - De na een drie-jarig bestaan bereikte resultaten. —
President Roosevelt heeft naar aanleiding van het drie-jarig bestaan der wet op de sociale verzekering een radiorede gehouden, waarin hij er op wees, dat reeds vroeger de Amerikaansche wetgever er op bedacht was, om de bedrijfszekerheid van den Amerikaansche industrieel, bankier en financier te waarborgen, doch dat het aan zijn regeering was voorbehouden geweest, deze ook voor de groote massa des volks tot stand te brengen. Hij verklaarde dat 40 millioen aanvragen van mannen en vrouwen voor deelneming aan de ouderdomsverzekering waren binnengekomen en dat 27.500.000 arbeiders betrokken waren bij de werkloosheidsverzekering, dat 2.300.000 behoeftigen, waaronder 1.700.000 ouden van dagen, 60.000 minderjarige kinderen en 40.000 blinden krachtens de wet uitkeeringen ontvingen. Een weinig politiek was wel in zijn rede te lezen toen hij daarin openlijk de vooruitstrevende congresleden David J. Lewis van Maryland, Roughton van Noord Carolinië en de senatoren Robert Wagner van New York en Harrison van Mississippi prees voor hun arbeid bij de totstandkoming van de wet.
Hij vond de wet een stap in de goede richting, doch achtte haar allerminst volmaakt.
(N. Y. Herald Trib.) **(V. b. 1914 A.; Roosevelt 3397 C.)**

C. NEDERLAND. — Onderwijs. - Inaugureele rede van Prof. G. A. Ph. Weyer over „Welvaartszorg in Nederl.-Indië". —
Op 26 Sept. '38 heeft prof. G. A. Ph. Weyer het ambt van bijzonder hoogleeraar in de tropische staathuishoudkunde aan de rijksuniversiteit te Utrecht, waartoe hij werd benoemd door het Fonds ten behoeve van Indologische Studiën, aanvaard met het uitspreken van een rede over: „Welvaartszorg in Nederl.-Indië". Spreker ving zijn rede aan met te schetsen het verschil tusschen de crisis-politiek en de normale welvaartszorg, die van alle tijden is. De eerste is spontaan, zij reageert paraat op het dynamische wereldgebeuren, zij is incidenteel en toegespitst op economische rationaliteit. De normale welvaartszorg van de overheid voltrekt zich in een veel langzamer en bedachtzamer tempo, zij houdt rekening met den zeer geleidelijken groei in de samenleving, zij bestrijkt een breeder terrein, is principieeler en graaft diep in de samenleving. In crisis-jaren geniet zij nauwelijks de aandacht van het publiek, doordat het accent verlegd wordt naar de bijzondere zorgen van den dag. Als gevolg daarvan heeft bij sommigen de meening post gevat als zoude de regeering tot 1930 eigenlijk geen economische politiek hebben gevoerd en geen systematische leidende rol hebben gespeeld in de economische ontwikkeling. Eerst in de crisis-jaren zou zij haar standpunt aanmerkelijk hebben veranderd.
Spreker betwist de juistheid dezer meening. Hij geeft daartoe een fragmentarisch overzicht van de stellingen die in het begin dezer eeuw over de verminderde en verminderende welvaart der inheemsche bevolking zijn geponeerd en van de aanbevelingen die ter zake aan de regeering zijn gedaan. Van verschillende welvaartsonderzoekingen wordt melding gemaakt, onderzoekingen, die breed waren opgezet en die diep ingingen op de omstandigheden, geldend in de inheemsche maatschappij. Deze onderzoekingen hebben niet aangetoond, dat omstreeks 1900 inderdaad ten rechte gesproken kan worden van een verminderende welvaart der maatschappij. De onderzoekers constateerden op vele belangrijke punten grooten vooruitgang. Vervolgens wordt met behulp van verschillende cijfers nagegaan in hoeverre de verlangens bevredigd zijn, die aan het begin dezer eeuw ten aanzien van de welvaartsdiensten der overheid werden geuit. Het oordeel kan, naar sprekers meening, niet anders zijn dan dat de werkzaamheden der regeering en de resultaten daarvan op schier ieder gebied de stoutste verwachtingen hebben overtroffen. De crisis vond Nederlandsch-Indië dus uitstekend voorbereid. Hoe groot derhalve onze bewondering voor de specifieke crisispolitiek moet zijn, daarnevens moeten wij ervan doordrongen zijn dat ook lang voor de crisis de regeering heeft gevoerd een zeer doelbewuste en tevens doelmatige welvaartspolitiek. Zij is het, die de crisispolitiek heeft mogelijk gemaakt.
(Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 3343 D.)

D. NEDERLAND. — Rotterdamsche Verzekerings Societeiten R. V. S. - 100-jarig bestaan. —
Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de N.V. Rotterdamsche Verzekerings Societeiten R. V. S. heeft op 24 Sept. '38 een bijeenkomst plaats gehad in de groote Doelezaal te Rotterdam van de commissarissen, directie en het volledige personeel van de verschillende kantoren. De zaal was geheel bezet.
(Nieuwe Rotterd. Courant)

E. OXFORD-GROEP. — Bijeenkomst te Genève. —
Na de bijeenkomsten van de Oxford-Groep-beweging te Interlaken zijn de deelnemers naar Genève vertrokken, waar de heeren W. J. Jordan uit Nieuw-Zeeland, voorzitter van den Raad van den Volkenbond, dr. J. A. N. Patijn, onze minister van Buitenlandsche Zaken, C. J. Hambro, voorzitter der Noorsche Volksvertegenwoordiging, en V. V. Pella, Roemeensch gezant te 's-Gravenhage, met den leider der Groep, dr. Frank Buchman, op 17 Sept. '38 het noenmaal hebben gebruikt. Het doel van deze bijeenkomst was, dr. Buchman en anderen in de gelegenheid te stellen hun diepe overtuiging uit te spreken, dat men kiezen moet tusschen moreele herbewapening der volken en Gods leiding in de internationale politiek of een nieuwen oorlog.
De heer Hambro sprak een openingswoord, waarna hij het woord aan dr. Buchman gaf. Deze lied eerst het lied „On sure foundations build we Gods new nations" ten gehoore brengen, waarna hij de sprekers en spreeksters introduceerde. Als eerste spreekster trad daarbij op baronesse de Watteville uit Parijs, na haar spraken de heer Roger Francq, eveneens uit Frankrijk, Kenneth Belden uit Oxford en mej. Marie Clarkson als vertegenwoordigers van de vrouwen van de universiteit te Oxford, de heer Pella, minister Patijn, die vertelde, dat zijn deelneming aan de Oxford-Groep hem ertoe gebracht had tijdens een onlangs voorgekomen periode van diplomatieke spanning, het andere land geluk te wenschen met zijn overwinning in een kwestie voor het Internationale Hof te Den Haag; vervolgens baron Eugène von Teuber, een neef van een der leiders der Sudeten-Duitschers en zelf een Sudeten-Duitscher, die besloot met een beroep op alle aanwezige staatslieden om, al was het te elfder ure, toch hun geheele prestige te mobiliseeren voor moreele herbewapening, omdat dit naar zijn overtuiging is: „de eenige weg, die ons in Tsjecho-Slowakije en in de wereld in het algemeen, kan leiden naar een duurzamen vrede". De vergadering beantwoordde spr's rede met langdurig applaus.
Ten slotte voerden nog het woord mgr. Logan Roots, anglic. bisschop van Hankow, en de heer J. H. Kasai, lid van het Japansche Huis van Afgevaardigden, die eveneens op een moreele herbewapening aandrong en een telegram van den Japanschen minister-president, Prins Konoye, voorlas, dat als volgt luidde: „Ik geloof in de noodzakelijkheid van moreele herbewapening als oplossing voor problemen der wereld. Wensch uw nobele beweging van harte succes toe."
Onder de verdere sprekers bevonden zich mevrouw Camperio uit Milaan, stichtster van het Italiaansche Roode Kruis voor Vrouwen, generaal Peter Winser, Engeland, mevrouw Patijn, Nederland, en Surya Sena, Ceylon. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Oxford-Groep 3460 C.)

F. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Mr. J. R. H. van Schaik herbenoemd tot Voorzitter. —
Bij Koninklijk Besluit is benoemd tot voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor het tijdvak der tegenwoordige zitting mr. J. R. H. van Schaik, lid van die Kamer. (Het Vaderland)
(Vorig bericht 3012 C.)

G. SPANJE. — Burgeroorlog. - Bulgarije erkent Franco. —
Bulgarije heeft het bewind van Franco officieel erkend. De regeering heeft een communiqué gepubliceerd, waarin gezegd wordt: „Tusschen beide regeeringen is een overeenkomst gesloten, die bepaalt, dat de landen bij elkander vertegenwoordigd zullen zijn door algemeene agenten, die dezelfde rechten zullen hebben als de chefs der diplomatieke missies".
(Agence Belga) **(Vor. ber. Burgeroorlog 3424 E.; Erkenning Franco 3298 A.)**

27 SEPTEMBER 1938

A. Ir. A. HELDRING OVERLEDEN. —

Op 21 Sept. '38 is ir. A. Heldring, directeur van het „Algemeen Handelsblad" te Amsterdam, overleden. Alexander Heldring werd 25 Mei 1874 in Amsterdam geboren. Na aldaar het lager onderwijs en de H. B. S. te hebben gevolgd, studeerde hij in de scheikunde aan de toenmalige Polytechnische School te Delft, waar hij in 1896 slaagde voor technoloog. Hij zette zijn studies in dezelfde wetenschap nog voort aan de universiteit te Heidelberg.

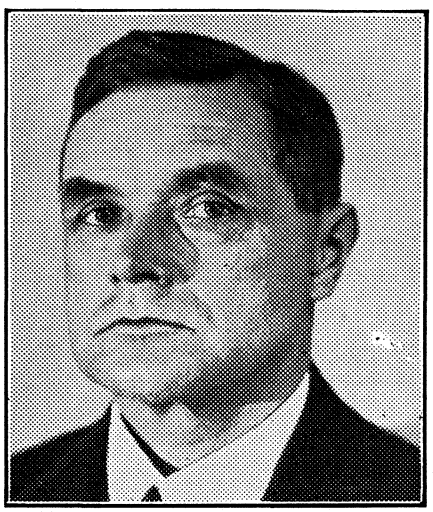

Ir. A. Heldring.

Van 1898 tot 1905 was hij verbonden als ingenieur aan de Ripolinfabriek te Hilversum, daarna werd hij benoemd tot secretaris van de directie van „Werkspoor" te Amsterdam, welke functie hij tot 1912 bekleedde. Vervolgens trad hij op als adviseerend ingenieur totdat hij in 1922 bij den dood van den heer Boissevain werd benoemd tot gedelegeerd-commissaris van het „Algemeen Handelsblad". Kort daarop werd hij tot directeur van dit blad benoemd.
Ir. Heldring heeft zitting gehad in het hoofdbestuur van de Maatschappij van Nijverheid en was voorzitter van het departement Amsterdam dier maatschappij.
In Amsterdam was ir. Heldring een algemeen geziene figuur, maar daarnaast ook in de perswereld in den lande, waar men groote waardeering had voor zijn vakkennis en inzicht in het perswezen.
Door zijn aangename en prettige persoonlijkheid heeft hij zich vele vrienden en groote sympathie weten te verwerven. (Red. K. H. A.)

B. NEDERLAND. — Internationale toestand. - Geen verlof of bewegingsvrijheid voor militairen. —

Naar wij vernemen wordt onder de huidige omstandigheden, aan militairen geen verlof of bewegingsvrijheid meer verleend. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht 3466 D.)

C. NEDERLAND. — De Nassau's te Breda. - Grafkelder gesloten. —

In het gerestaureerde gedeelte van de Groote of Onze Lieve Vrouwe-kerk op de Markt te Breda heeft op 14 Sept. '38 een bijzondere plechtigheid plaats gehad. De grafkelder van de laatste leden der geslachten van Nassau en Oranje-Nassau is in tegenwoordigheid van verschillende autoriteiten gesloten met een nieuwen sluitsteen, welke thans duidelijk de plaats aangeeft, waar de stoffelijke resten van de laatste Nassau's zijn bijgezet.
Op dezen steen staat als opschrift:
Sluitsteen van den grafkelder van de laatste leden der geslachten van Nassau en van Oranje-Nassau, die te Breda zijn bijgezet.
Hendrik III, Graaf van Nassau enz. enz. († 1538).
Renee van Chalon, Prins van Oranje, graaf van Nassau († 1544).
Anna van Egmond, gravin van Buren, eerste gemalin van Prins Willem I († 1558).
Maria, eerste jong gestorven kind van Prins Willem I.
Deze grafsteen werd aangebracht 14 September 1938.
(Het Vaderland) **(Vorig bericht 3282 A.)**

D. NEDERLAND. — Maatregelen ter versterking Defensie. - ƒ 24.498.000. - Vloot. —

De begrooting van den Gewonen dienst 1939 van het departement van Defensie wordt aangeboden met een eindcijfer, dat ƒ 24.498.332 hooger is dan dat van het dienstjaar 1938.
Ter verklaring van deze verhooging wordt in de Memorie van Toelichting het volgende aangeteekend:
De uitgaven, welke uit de maatregelen betreffende de vergrooting van het contingent en de verlenging van den eersten oefeningstijd voortvloeien beloopen een bedrag van rond ƒ 17.5 millioen.
Voorts is in het kader van het aanbouwplan voor de zeemacht jaarlijks gemiddeld een bedrag van 1.5 millioen meer benoodigd dan op de begrooting voor 1938 voor dit doel was uitgetrokken, terwijl de kosten voor exploitatie e.d. van de weermacht naar schatting uiteindelijk met rond ƒ 15.8 millioen zullen stijgen.
De invoering voor een nieuwe kostenverdeeling voor de zeemacht, voor zoover niet in de Defensiebegrooting 1938 tot uitdrukking gebracht, zal naar raming jaarlijks bovendien nog een hoogere uitgave vorderen van gemiddeld circa ƒ 0.50 millioen.
De stijging van het eindcijfer van den Gewonen dienst 1939 is ruimschoots gebleven beneden het totaal van de hierboven genoemde bedragen, hetgeen een gevolg is van de omstandigheid, dat de uiteindelijke stijging der exploitatie-uitgaven zich uiteraard geleidelijk zal voltrekken.
Wat betreft de voorgestelde maatregelen ter versterking van de defensie, o.a. uitbreiding van de oorlogsvloot, organisatie van het leger en inrichting van nieuwe vliegvelden, te financieren uit één kapitaaldienst, stelt de regeering zich het volgende voor:
Boven hetgeen volgens de reeds bestaande aanbouwplannen aan nieuw materieel voor de zeemacht beschikbaar zal komen, acht de regeering, voornamelijk tot bescherming van de handelsvloot in oorlogstijd, een versterking van de lichte strijdkrachten der marine noodzakelijk. In verband daarmee en mede ten behoeve van de vloot in Ned.-Indië wordt bij de begrooting van Defensie voorgesteld over te gaan tot den bouw van:
19 motortorpedobooten (waarvan 8 voor Indië),
22 torpedowatervliegtuigen (12 voor Indië),
6 convoyeurs, tevens mijnenvegers,
1 kanonneerboot,
1 tankschip, voor Indië bestemd.
Met den bouw en uitrusting van dit materieel zal rond ƒ 20 millioen gemoeid zijn, waarvan op deze begrooting een eerste termijn van ƒ 10.8 millioen is uitgetrokken.
Voorts zal — zooals reeds aangekondigd — de vijfde kruiser, die zal dienen tot vervanging van Hr. Ms. „Java", reeds in het aanstaande jaar op stapel worden gezet in plaats van in 1942, zooals het aanvankelijk opgestelde aanbouwschema aangaf.
Ten slotte is een post uitgetrokken voor den bouw van zes groote zeeverkenners.
Wat de landmacht aangaat wordt medegedeeld, dat zal worden overgegaan tot de vorming van vier, in plaats van twee regimenten motor-artillerie. In het belang van de grensbeveiliging zullen drie nieuwe compagnieën motordienst worden opgericht.
Tevens is de aanleg van meer militaire vliegvelden dan aanvankelijk in het voornemen lag, noodzakelijk.
Een bedrag van vier ton wordt aangevraagd voor de bewapening van enkele handelsschepen.
In 1939 en volgende jaren zullen de dienstplichtigen van drie lichtingen, niet bestemd voor de grensbeveiliging, voor herhalingsoefeningen in werkelijken dienst worden opgeroepen.
(Alg. Handelsblad - De Telegraaf)
(V. b. Begrooting 3455 A.; Begr. v. Defensie 3291 D.; Leger, Vloot en Luchtmacht 3391 A.)

E. NEDERLAND. — Oproep tot geestelijke herbewapening. —

De heeren prof. mr. P. J. M. Aalberse, lid van den Raad van State; jhr. mr. F. Beelaerts van Blokland, vice-president van den Raad van State; jhr. mr. Rh. Feith, president van den Hoogen Raad; vice-admiraal J. Th. Fürstner, chef van den Marinestaf; jhr. mr. B. C. de Jonge, oud-gouverneur-generaal van Ned.-Indië; mr. D. A. P. N. Koolen, lid van den Raad van State; jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude, oud-minister van Waterstaat; jhr. ir. H. Loudon, president-commissaris van de Koninklijke; mr. P. J. Oud, oud-minister van Financiën; dr. A. A. L. Rutgers, lid van den Raad van State en luit.-generaal J. J. G. baron van Voorst tot Voorst, commandant van het Veldleger, hebben een oproep inzake geestelijke herbewapening gepubliceerd, waaraan wij het volgende ontleenen:
In de Times van 10 September 1938 is een oproep verschenen, die niet alleen wegens de hooge autoriteit van hen, die dit stuk onderteekenen, maar ook door zijn inhoud de diepe aandacht eischt van allen, die prijs stellen op het behoud van onze geestelijke goederen, van onze Europeesche cultuur. In dezen brief toch wordt gewezen op het falen van alle tot dusver aangewende pogingen, het hoofd te bieden aan de moeilijkheden,

waarmede Europa te kampen heeft en die thans den vrede in hoogst ernstige mate onmiddellijk bedreigen. De gevaarlijke crisis, die de wereld doormaakt, is in haar diepsten grond een moreele crisis. Genezing, die meer is dan een bestrijding van de symptomen, kan alleen op moreel gebied gevonden worden. Moreele herbewapening is volgens de schrijvers de eenige, maar dan ook de afdoende oplossing. Elk ander middel kan de dreigende catastrophe ten hoogste vertragen.
Diep doordrongen van de waarheid van deze stelling, achten wij het onzen plicht den oproep van lord Baldwin en de zijnen in het volle licht te stellen.
Verder wordt gezegd:
De eisch van het oogenblik is moreele en geestelijke herbewapening. Een steeds toenemend aantal menschen, hier en in het buitenland, stelt zich deze herbewapening ten doel. Alle mannen en vrouwen van alle landen en van alle rassen worden geroepen om aan dit werk deel te nemen en zijn in staat te helpen. Als wij, met onze medemenschen overal ter wereld te zamen, alle wilskracht en vindingrijkheid, die wij thans aan de nationale verdediging moeten besteden, in dienst stelden van deze taak, dan zou de vrede voor de wereld verzekerd zijn. Gods levende geest, die elk volk en elk mensch tot zijn hoogste bestemming roept, werpt ook de muren neer van vrees en hebzucht, van achterdocht en haat. Deze geest kan de onderling strijdende politieke stelsels overspannen, orde en vrijheid verzoenen, waarachtige vaderlandsliefde wekken, alle burgers vereenigen in dienst van hun land en alle landen in dienst van het menschdom.
„Uw wil geschiede op aarde" is niet slechts het gebed om leiding, maar een oproep tot de daad. Want Zijn wil is onze vrede.
Het is onze innige overtuiging, dat Nederland dat op zoo wonderbare wijze te midden van den wereldbrand gespaard bleef, in de aangegeven taak een hoogst belangrijk aandeel heeft. Als de oorlogsramp ook ons land zou treffen, zal elk Nederlander, zonder onderscheid van kerkgenootschap, partij of klasse, geroepen worden alle zelfzucht en vooroordeel op zij te zetten en alles voor het vaderland te offeren. Bijna zonder uitzondering zullen alle Nederlanders dan bereid zijn voor hun land den dood onder de oogen te zien. Het is echter thans het oogenblik zich geheel voor het groote doel in te zetten en zoo mede te werken aan de poging, de naderende ramp te voorkomen. Ieder Nederlander individueel kan hiertoe medewerken, heeft hierbij een plicht te vervullen.
In Nederland zijn groote zedelijke krachten aanwezig. Wij zijn overtuigd, dat bij onderkenning van de grootte der belangen, die op het spel staan, en van den diepen ernst van den toestand, Nederland zich aan de taak der moreele en geesteelijke herbewapening zal zetten met Nederlandsche vastberadenheid en die taak zal voortzetten met Nederlandsche vasthoudendheid.

A. NEDERLAND. — Tweede Kamer - Verdrag met Siam. —
Een wetsontwerp is ingediend houdende goedkeuring van het op 1 Februari 1938 te Bangkok tusschen Nederland en Siam gesloten verdrag van vriendschap, handel en scheepvaart met bijbehoorende nota's.
Volgens gegevens ontleend aan de Nederlandsche statistiek bedroeg de waarde van den invoer uit Siam in 1937: *f* 2.488.213, die van den uitvoer naar Siam in hetzelfde jaar: *f* 2.835.709. Voor Nederlandsch-Indië bedroegen deze cijfers in 1937 resp. *f* 1.499.000 en *f* 2.639.000.
Het belangrijkste uitvoerproduct van Nederlandsch-Indië naar Siam is suiker; gepelde rijst is daarentegen het voor Siam belangrijkste uitvoerproduct naar Nederl.-Indië. (Het Vaderland) **(3160 D.)**

B. FRANKRIJK. — Fransche boeren uit Italië teruggekeerd. —
De boeren van Isola, die sedert eenige weken op hun landerijen in het Italiaansche deel van het dal van Chastillon vertoefden, zijn begonnen met naar hun woonsteden in Frankrijk terug te keeren. Vijftig gezinnen, wier bezittingen door de Italiaansche militaire autoriteiten zijn onteigend, keeren in een ononderbroken stroom terug met hun vee en hun muildieren, volgeladen met voortbrengselen van het land en met het huisraad, dat zij konden meenemen. Allen verklaren, dat de Italiaansche autoriteiten zeer vast besloten, doch beleefd en vaak voorkomend waren. Er hebben zich geen incidenten voorgedaan.
(Le Temps) **(Vorig bericht 3421 F.)**

28—30 SEPTEMBER 1938

C. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. —
De Tsjechoslowaaksche radio heeft op 25 September een mededeeling van het Tsjechische persbureau Ceteka verspreid. In deze mededeeling werd herinnerd aan de omstandigheden, welke Tsjecho-Slowakije er toe hadden gebracht de cessie van zekere gebieden aan het rijk in te willigen. Met deze door Tsjecho-Slowakije tegen haar zin en om den vrede te redden gegeven instemming had Chamberlain zich naar Godesberg begeven.
Te Godesberg legden de Duitschers Chamberlain nieuwe voorstellen voor, welke verder gaan dan de regeering van Tsjecho-Slowakije had ingewilligd.
Deze nieuwe voorstellen waren vervat in een memorandum, dat Chamberlain slechts als bemiddelaar aan de regeering van Tsjecho-Slowakije heeft doen toekomen.
Dit memorandum werd op 26 September aan de regeering van Tsjecho-Slowakije overhandigd.
Voor dit memorandum werd overhandigd, hebben de gezanten van Frankrijk en Groot-Brittannië de regeering van Tsjecho-Slowakije er van in kennis gesteld, dat dit memorandum haar zou worden overhandigd, met de mededeeling, dat, aangezien de voorwaarden, welke in het memorandum worden gesteld, veel verder gaan dan de voorwaarden welke waren aanvaard Chamberlain later namens de beide regeeringen aan Hitler heeft doen weten, voor zijn vertrek uit Godesberg, dat hij aan de regeering van Tsjecho-Slowakije de aanvaarding dezer nieuwe voorwaarden niet zou kunnen aanbevelen.
Onder deze omstandigheden, na dezen stap der beide gezanten bij de regeering van Tsjecho-Slowakije, is de regeering 23 September bijeengekomen en heeft zij besloten tot een algemeene mobilisatie.

Een Engelsche correctie. — In een van officieele zijde gepubliceerde Britsche mededeeling wordt verklaard, dat de door de radio te Praag verspreide verklaring, dat de mobilisatie in Tsjecho-Slowakije geschied zou zijn op advies en met goedkeuring van de Britsche regeering, niet geheel in overeenstemming is met de feiten.

Polen. — Sovjet-Ruslands waarschuwing en antwoord daarop. —
De waarnemend volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken, Potemkin, heeft den Poolschen zaakgelastigde een nota overhandigd, waarin de Poolsche regeering er van in kennis wordt gesteld, dat de Sovjet-regeering het Sovjet—Poolsche niet-aanvalspact zou opzeggen, ingeval de Poolsche regeering troepen op Tsjechisch gebied zou laten opmarcheeren.
De Poolsche regeering heeft daarop aan haar zaakgelastigde in de Sovjet-hoofdstad instructie gegeven het volgende te verklaren:
1. Maatregelen in verband met de verdediging van den staat kunnen slechts getroffen worden door de Poolsche regeering, die daarvoor aan niemand uitleg verschuldigd is.
2. De Poolsche regeering kent precies den tekst van de accoorden, welke door haar gesloten zijn. Zij weet derhalve ook, dat in het Poolsch-Russische pact van 1932 bepaald wordt, dat het pact automatisch ophoudt te bestaan, zoodra een der contractanten de positie van aanvaller gaat innemen. De mededeeling van Sovjet-Russische zijde acht men derhalve allerminst op haar plaats.
De regeering te Warschau heeft voorts aan haar zaakgelastigde instructie gegeven uiting te geven aan haar verbazing over de houding van de Sovjet-Unie, aangezien van Poolsche zijde geen enkele speciale maatregel is getroffen.

Regeering te Praag bereid te onderhandelen over Teschen. —
Officieel werd op 25 September '38 te Warschau meegedeeld, dat in antwoord op de herinnering, dat de Poolsche regeering nog op antwoord wachtte op haar nota van 21 dezer, den secretaris van de Poolsche legatie te Praag is meegedeeld, dat dit antwoord zou worden gegeven en dat de Tsjechoslowaaksche regeering bereid was om met de Poolsche te onderhandelen over haar aanspraken op Silezisch Teschen.

Kleine Entente.
Naar verluidt zou te Boedapest Joegoslavisch-Roemeensche stappen zijn ondernomen, om de Hongaarsche regeering er van in kennis te stellen, dat Joego-Slavië en Roemenië in geval van een niet-uitgelokten aanval op Tsjechoslowaaksch grondgebied verplicht zouden zijn, de verbintenissen, die zij als lid van de Kleine Entente jegens Tsjecho-Slowakije hebben aangegaan, na te komen.

De Hongaarsche minderheid. — De Tsjechoslowaaksche minister van Buitenlandsche Zaken, Krofta, heeft op 25 September den Hongaarschen gezant te Praag het antwoord overhandigd op den diplomatieken stap, dien Hongarije 22 September te Praag heeft ondernomen.

In dit antwoord wordt o.a. gezegd: ofschoon de jongste onderhandelingen met de Fransche en de Britsche regeering op anderen grondslag zijn gevoerd, dan destijds met de in Tsjecho-Slowakije wonende nationaliteiten, is de regeering van Tsjecho-Slowakije bereid, met de Hongaarsche regeering vriendschappelijke onderhandelingen aan te knoopen.

District Asch afgesneden van Tsjecho-Slowakije. — Naar verluidt is het district Asch in het Sudetenland geheel van Tsjecho-Slowakije afgesneden.

Generaal Krejci tot generalissimus benoemd. — Generaal Krejci, de chef van den Tsjechoslowaakschen generalen staf, is op 25 September tot generalissimus over de troepen benoemd.

Jan Syrovy. — Jan Syrovy, de nieuwe minister-president, is op 24 Januari 1888 te Trebitsj in Moravië geboren. Hij studeerde aan het Technicum te Brünn en begaf zich vervolgens naar Rusland voor verdere technische studie. In het Oostenrijksch-Hongaarsche leger heeft hij dienst gedaan als z.g. „einjähriger" en werd hij reserve-officier.
Toen de oorlog uitbrak, was hij een der eerste Tsjechische vrijwilligers in het Russische leger en vocht tegen Oostenrijk. Op 12 Juni 1920 keerde Syrovy in zijn land terug en in Augustus van dat jaar werd hij benoemd tot militair commandant van Bohemen. Op 10 Januari 1922 volgde zijn benoeming tot divisie-commandant en in Januari 1924 tot souschef van den generalen staf. Vervolgens was hij chef van den generalen staf, gedurende korten tijd in 1926 minister van Oorlog, totdat hij 1 December 1933 aftrad als chef van den staf, waarop op 31 December '33 zijn benoeming volgde tot inspecteur-generaal van de Tsjechoslowaaksche weermacht.

Afwijzend antwoord op Hitlers memorandum van Godesberg van 26 September. — In de nota die op 25 September door den Tsjechoslowaakschen gezant aan Halifax is overhandigd, zegt de Tsjechoslowaaksche regeering, dat de eischen van Hitler in hun tegenwoordigen vorm volkomen en onvoorwaardelijk onaanvaardbaar zijn. „Tegen deze nieuwe en wreede eischen," aldus de nota, „gevoelt mijn regeering zich genoopt tot den uitersten tegenstand. Wij zullen ons verzetten en God moge ons helpen. Tsjecho-Slowakije vertrouwt, dat de twee groote Westelijke democratieën het zullen bijstaan.

In een door de radio omgeroepen communiqué op 26 September, wordt de inhoud weergegeven van het Tsjechoslowaaksche antwoord op het Duitsche memorandum. In dit antwoord verklaart de Tsjechoslowaaksche regeering o.a., dat de nieuwe eischen van Hitler iedere bestaansmogelijkheid voor een vrij Tsjecho-Slowakije goeddeels vernietigen. De Tsjechoslowaaksche republiek zou in industrieel, economisch en militair opzicht volkomen verlamd worden. Zij zou bovendien in drie stukken worden gedeeld.
De aanvaarding van het Duitsche memorandum zal geheel West-Tsjecho-Slowakije, geheel Bohemen en geheel Moravië aan de genade van Duitschland overleveren. Deze poging om den Tsjechoslowaakschen staat te verlammen zou de suprematie van Duitschland in Europa voorbereiden. In het Tsjechische antwoord wordt er aan herinnerd, dat de regeering te Praag blijk heeft gegeven van haar bereidwilligheid, het Sudetenduitsche vraagstuk op te lossen. Zij is tot de grens van haar concessies gegaan, toen zij het Fransch-Britsche plan als basis voor overeenstemming aanvaardde. De nieuwe regeering onder leiding van Generaal Syrovy is bezield van denzelfden onwrikbaren wil als de vorige regeering. Zij is er van overtuigd, dat men tot een werkelijk accoord kan komen en den vrede handhaven, indien Frankrijk en Engeland hun ontwerp van Berchtesgaden zooals dat op 19 September aan de Tsjechoslowaaksche regeering is voorgelegd, en dat door haar aanvaard is, handhaven.

Steun van Slowakije. — Sidor, een bekend afgevaardigde en tot dusverre een der radicaalste Slowaaksche autonomisten, schrijft in het orgaan der Slowaaksche volkspartij:
„Weest gereed om het vaderland, dat God ons gaf, te verdedigen, evenals de moreele en stoffelijke goederen, die wij met inspanning en bloed betaald hebben."

Benesj's brief aan den Poolschen president. — Op 26 September is te Warschau een bijzondere boodschapper aangekomen met een persoonlijken brief van Benesj voor president Moscicki.
De gezant van Tsjecho-Slowakije heeft dezen brief in een bijzondere audiëntie overhandigd.

Het Poolsche antwoord aan Praag. — Het Poolsche Telegraafagentschap deelt op 28 September officieel mede, dat het antwoord van President Moscicki op het eigenhandige schrijven van Benesj naar Praag is gebracht in een speciaal vliegtuig, dat reeds is aangekomen. Het antwoord ging vergezeld van een nota der Poolsche regeering met een concreet ontwerp voor de regeling der vraagstukken. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Sudeten-Duitschers 3466 C.; Polen 3464 G.; Hongaren 3464 G.; Gen. Syrovy 3464 G.)

A. SOVJET-RUSLAND. — Tsjechische kwestie. - Houding - Machtsvertoon aan de Poolsche grens. —
Er is geen officieel commentaar te krijgen ten aanzien van het Duitsche memorandum. De woordvoerders van de regeering bewaren het strikte stilzwijgen, dat karakteristiek voor de houding van de Sovjet-Unie hangende het conflict is.
Uit goed ingelichte kringen is men echter ingenomen met hetgeen beschouwd wordt als een door Engeland en Frankrijk aangenomen krachtiger houding.
De oorlogszuchtige toon, welke Moskou sinds kort in de Tsjechoslowaaksche kwestie heeft aangenomen, aldus de correspondent van de Times te Riga, wordt thans op Polen geconcentreerd. Zeker is, dat Rusland thans reeds een geweldige macht aan de Poolsche grens heeft staan, welke numeriek sterker is dan het geheele Poolsche leger in vredestijd. Deze troepen zijn goed uitgerust en ondanks de „zuivering" van het officierencorps waarschijnlijk nog zeer goed in staat Polen voor de grootste moeilijkheden te stellen. Aan de Poolsch-Russische grens zouden niet minder dan 30 divisies infanterie staan, alles bijeen ongeveer 350.000 man met ongeveer 3000 vliegtuigen van het nieuwste type. Verder staan bij deze grens op zijn minst 50.000 man cavalerie van wie 10.000 kozakken en 2000 tanks. In geval van oorlog zullen de tanks een weg open leggen door Zuid-Polen, zooals Boedeny en Worosjilow in 1920 met zooveel succes hebben gedaan. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Tsjechische kwestie 3471 C.)

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Tsjechische kwestie. - Respijt tot 1 October. - Rede van Adolf Hitler. —
Adolf Hitler heeft op 26 September in het Berlijnsche Sportpaleis het volgende verklaard:
1. Alle twijfel moet thans uit de wereld worden geholpen.
2. De kwestie, waarom het thans gaat, is eigenlijk niet Tsjecho-Slowakije, maar meneer Benesj.
3. Wij hebben thans een bewapening voltooid, die de wereld nog niet heeft gezien en waarvoor ik — dat moet het Duitsche volk thans weten — milliarden heb uitgegeven.
4. Ik wilde mijn volk een oorlog besparen, maar zal dat met over vrede bazelende, van bloed druipende democratieën mogelijk zijn?
5. Mussolini is een zeldzaam groot man, het geluk van het Italiaansche volk.
6. Na oplossing van een aantal vraagstukken, die met Polen, Engeland, Frankrijk, Italië en in Oostenrijk voor goed zijn opgelost, is er één in Europa overgebleven, het allerlaatste, dat opgelost moet worden en zàl worden.
7. De Tsjechoslowaaksche staat begon met een leugen, waarvan Benesj de vader was: het „bestaan" van een Tsjechoslowaaksche natie.
8. Ik spreek natuurlijk hier alléén over het lot van de 3½ millioen Duitschers in dezen Tsjechoslowaakschen staat.
9. Mijn jongste memorandum aan Praag is definitief mijn laatste voorstel.
Dit is de laatste territoriale eisch, welken ik in Europa stel, doch ik zal dezen niet prijsgeven.
10. Thans zal Benesj voor de eerste maal aan zijn woord worden gehouden. Op 1 October zal hij van de Duitsche gebieden afstand moeten doen.
11. Nu staan twee mannen tegenover elkaar, meneer Benesj en ik. In den wereldoorlog was hij samenzweerder, ik frontsoldaat. Dat ben ik thans weer.
12. Mijn geduld in zake het Sudetengebied is ten einde. Benesj heeft in zijn hand: vrede of oorlog. Hij zal den Duitschers de beloofde vrijheid geven, of wij zullen deze vrijheid halen.
13. Wij hebben onze beslissing genomen — Herr Benesj neme de zijne!

De rede bevatte nog twee passages, die niet in het memorandum van Godesberg waren vermeld.

1. Het aanbod om in plaats van een bezetting der opgeëischte gebieden door Duitsche troepen, het „Britsche legioen" met deze taak te belasten ter handhaving van de orde en veiligheid.
2. De toezegging, dat Duitschland, nadat Praag alle minderhedenproblemen zal hebben opgelost, bereid is het resteerende gebied te garandeeren.

Indrukken van Hitler's rede. —

Londen. — Zoolang er leven is, is er hoop. De rede is oorlogszuchtig, maar zij laat nog eenige kostbare dagen tijd voor verdere vredespogingen.

Parijs. — Geen stap nader tot den vrede. Maar er is nog altijd eenige hoop op een oplossing vóór Zaterdag.

Berlijn. — Thans rust op Praag de volle verantwoordelijkheid.

Genève. — De rede heeft de situatie niet slechter gemaakt dan zij reeds was.

Praag. — Geen officieel commentaar. Jan Masaryk, Tsjechoslowaaksche gezant in Londen: „Ongelooflijk onbeschaamd en schokkend." (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Tsjechische kwestie 3472 A.; Hitler 3443 A.; 3466 C.)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Tsjechische kwestie. - President Roosevelt's oproep voor den vrede tot Hitler, Benesj, Frankrijk en Engeland. —**
President Roosevelt heeft op 26 September 1938 een telegrafischen oproep voor den vrede gericht tot Hitler, Benesj, Frankrijk en Engeland.

Het telegram luidde:

„In naam van de 130 millioen inwoners van de Vereenigde Staten en in naam der menschheid doe ik een dringend beroep op u, de onderhandelingen niet af te breken maar een vreedzame, eerlijke en opbouwende oplossing van de moeilijkheden te betrachten. Ik herhaal, dat zoo lang de onderhandelingen voortduren, het meeningsverschil nog kan worden bijgelegd. Als zij eenmaal afgebroken zijn, is de redelijkheid verbannen en doet het geweld zich gelden. En geweld brengt geen beslissing die het toekomstige welzijn der menschheid zal ten gevolge hebben."

Verder schilderde het telegram het vreeselijke beeld van den oorlog, die millioenen levens van mannen en vrouwen van elk land zou eischen, en misschien volkomen vernietiging van maatschappelijke stelsels ten gevolge zou hebben.
Roosevelt voegde er aan toe, dat ook het Amerikaansche volk voor het feit geplaatst is, dat geen land de gevolgen van zulk een ramp eenigermate kan ontgaan.
Verder zegt hij, dat de traditioneele politiek van de Vereenigde Staten altijd de bevordering van een vreedzame oplossing van internationale geschillen is geweest.
Hij verklaart er van overtuigd te zijn, dat er geen probleem is, al is het nog zoo moeilijk en dringend, dat niet billijk door redelijkheid beter dan door geweld kan worden opgelost.

Antwoord van Engeland. — De woorden van den president kunnen slechts al diegenen aanmoedigen, die oprecht willen medewerken bij dit streven. Harerzijds geeft de Britsche regeering in alle oprechtheid en zonder voorbehoud gevolg aan den oproep van den president en zij hoopt van harte, dat de andere regeeringen, tot wie de oproep is gericht, hetzelfde zullen doen.

Antwoord van Frankrijk. — Onzerzijds blijven wij trouw aan nert er aan, dat het reeds een arbitrageverdrag met Duitschvolharding, welke zich door geen enkele moeilijkheid zal laten ontmoedigen, zetten wij ons streven voort, om een procedure te vinden ter verkrijging van formeele accoorden, welke in overeenstemming zijn met de waardigheid en de levensbelangen van de betrokken partijen. Wij vertrouwen op die manier tot het einde toe, het ideaal van rechtvaardigheid en vrede te dienen, dat steeds onze twee volken heeft vereenigd.

Antwoord van Tsjecho-Slowakije. — Tsjecho-Slowakije herinnert er aan, dat het reeds een arbitrageverdrag met Duitschland heeft gesloten en dat het heeft voorgesteld dit conflict aan arbitrage te onderwerpen. Het is bereid dat voorstel te herhalen.

Antwoord van Hitler. — Weest overtuigd, dat ik de edele bedoeling, van welke uwe uiteenzettingen uitgaan naar waarde weet te schatten en dat ik uwe opvatting, betreffende de onafzienbare gevolgen van een Europeeschen oorlog in alle opzichten deel. Juist daarom, echter, kan en moet ik iedere verantwoordelijkheid van het Duitsche volk en zijn leiding in deze aangelegenheid van de hand wijzen, indien de verdere loop van zaken, niettegenstaande alles wat ik tot dusver heb gedaan, toch tot vijandelijkheden mocht leiden.

Nieuwe boodschap van president Roosevelt. — President Roosevelt heeft in den nacht van 28 September (om 3 uur 's morgens) opnieuw een telegram aan Hitler verzonden, waarin hij een bijeenkomst voorstelt aan de mogendheden, die bij het huidige Tsjechische conflict betrokken zijn. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Tsjechische kwestie 3472 B.; President Roosevelt 3469 B.)

B. **BELGIE. — Tsjechische kwestie. - Radiorede van Minister Spaak. —**
In een radiorede, die de Belgische minister van Buitenlandsche Zaken, Spaak, op 27 September gehouden heeft, zeide hij o.m.:
President Roosevelt heeft een prachtige boodschap van vrede en verzoening de wereld ingezonden. De 8 millioen Belgen scharen zich bij de 130 millioen Amerikanen.
In deze weken van ernstige internationale spanning, heeft België zich steeds aan zijn onafhankelijkheidspolitiek gehouden en deze versterkt. Onze groote naburen hebben onze politiek begrepen en haar goedgekeurd. Alle inlichtingen, die wij den laatsten tijd ontvangen hebben stellen ons in staat, te zeggen, dat de verplichtingen, die zij op zich genomen hebben, zullen worden nagekomen.
Van onzen kant zijn wij vastbesloten ons grondgebied tegen iederen aanval te verdedigen en niet toe te staan, dat het een doorgangsweg wordt. Ons prachtig leger is op het oogenblik werkelijk het bolwerk van onze onafhankelijkheid, zoowel als onze vredeskans. (Telex-A. N. P.) **(V. b. Tsjechische kwestie 3473 A.; Min. Spaak 3371 D.)**

C. **NEDERLAND. — Tsjechische kwestie. - Rede van minister-president Dr. H. Colijn. - „Nederland handhaaft onder alle omstandigheden zijn onzijdigheid." - Militaire en economische maatregelen. —**
Minister Colijn heeft op 28 September voor de radio de volgende rede uitgesproken:
Wat tot voor kort door zeer velen in den lande en daarbuiten in de wereld niet meer denkbaar werd geacht, hangt ons thans dreigend boven het hoofd. Weer pakken de oorlogswolken in Europa zich saam; weer moet de vrees worden gekoeserd, dat de bloem van Europa's jeugd en van mannen van middelbaren leeftijd op groote schaal aan vernietiging zal worden prijs gegeven, om maar niet te gewagen van het gevaar, dat ook vrouwen en kinderen uit de lucht bedreigen kan.
Aangezien wij buiten het geschil staan, dat tot dezen toestand aanleiding heeft gegeven, en wij er ook buiten willen blijven, ligt het niet op mijn weg, u bezig te houden met beschouwingen over de vraag, op wien de verantwoordelijkheid rust voor het ontstaan van den gespannen toestand, waarin wij thans verkeeren. Dit standpunt sluit tevens in, dat wij onzerzijds zoo bitter weinig kunnen doen om invloed ten goede uit te oefenen.
Wel mag ook onzerzijds dit worden gezegd, dat het haast ongelooflijk moet worden geacht, dat de nog bestaande verschillen gedurende de dagen, die ons nog van den fatalen dag van 1 October scheiden, niet te overbruggen zouden zijn.
Aan die hoop houd ik dan ook nog vast, tegen allen schijn van het tegendeel in. Immers, de volken begeeren den oorlog niet, zij willen vrede. Dan kan het niet volstrekt onmogelijk zijn, dat de leiders der volken, zij het te elfder ure, den uitweg vinden, die ons den vrede bewaart.
Intusschen eischt het verstand van het Nederlandsche volk en de Nederlandsche regeering beide, dat er rekening worde gehouden met het tegendeel; dat we ons dus indenken in den toestand, dat er in Centraal Europa tot wapengeweld zal worden overgegaan en dat de groote mogendheden in het Westen bij het conflict betrokken kunnen worden.
De toestand is dan niet dezelfde als in 1914. Toen richtte het aanvallende leger zich naar het Westen en ontstond er dus voor Nederland een direct gevaar, in den oorlog betrokken te worden en wel reeds in het begin er van.

Thans is dat gevaar naar mijn meening niet aanwezig. De gewapende actie, als men er toe overgaat, richt zich thans in Oostelijke richting, en dit vermindert voor ons althans het onmiddellijk gevaar. Dit verschil neemt echter de noodzaak van voorzorgsmaatregelen niet weg, al dragen ze een ietwat ander karakter dan in 1914. We behoeven, naar mijn vaste overtuiging, thans in eerste instantie geen schending van ons grondgebied te duchten, maar wat wij wel hebben te doen is, een practische onderstreping te geven van het standpunt der Nederlandsche regeering, zooals dit o.a. laatstelijk te Genève door minister Patijn is uiteengezet. Dit komt in het kort hierop neer, dat we het voornemen hebben, onder alle omstandigheden onze onzijdigheid te handhaven en dus ook aan geen enkel leger doortocht door ons land zullen verleenen, terwijl, gelijk vanzelf spreekt, elke aanval op ons grondgebied zal worden geweerd.
Van dit gezichtspunt uit moeten de maatregelen, door de Nederlandsche regeering reeds genomen of nog te nemen, worden beoordeeld.
Andere mededeelingen heb ik u thans niet te doen. Ik zou u nog hebben kunnen aanraden vooral de noodige kalmte niet te verliezen, die juist in spannende dagen zoo noodig is. Maar ik laat dit na uit vrees, uw goeden naam te na te komen.
De toestand in de wereld is ongetwijfeld niet zonder ernstige gevaren, maar de pogingen om tot een vreedzame oplossing te komen worden voortgezet en de laatste uitnoodiging van president Roosevelt, zoomede de laatste stap van Hitler, inhoudende de uitnoodiging aan Chamberlain, Daladier en Mussolini om te München een onderhoud met hem te hebben, kan stellig leiden tot opklaring van den toestand en behoud van den vrede. Daarom kan er, ook zonder aansporing mijnerzijds, bij u een rustig vertrouwen aanwezig zijn.
En laat voorts ons gebed uitgaan tot den Koning der Koningen, dat Hij de harten van de leidslieden der volken neige tot het behoud van den vrede, die ons allen, de regeering en u, zoo zeer ter harte gaat. De hoop daarop is weer verlevendigd, waarvoor gij met mij den eersten minister van Groot-Brittannië dank zult weten. Hij deed den eersten stap, waarvan wij allen hopen, dat deze morgen zijn bekroning vinden zal. Dit doet mij dit korte woord besluiten met denzelfden wensch, waarmede Chamberlain gisteravond eindigde: „Goeden nacht".

Militaire maatregelen. — Intusschen heeft de regeering rekening te houden met de mogelijkheid dat een gewapend conflict uitbreekt, al behoeft Nederland, naar dr. Colijn's vaste overtuiging, ook dan in eerste instantie geen schending van zijn grondgebied te duchten. De regeering zal echter onder alle omstandigheden onze onzijdigheid handhaven. Ten einde dit standpunt een practische onderstreping te geven, zijn de volgende voorzorgsmaatregelen genomen:

1. De dienstplichtigen, ingedeeld bij de zestien grensbataljons, zijn in werkelijken dienst geroepen ter versterking van de grensbeveiliging.

2. Tenzij een ontspanning in den politieken toestand mocht intreden, zal heden de z.g. vóór-mobilisatie worden afgekondigd. De waarschuwingen daarvoor zijn gisteren verzonden.

3. Ten einde de noodige wettelijke maatregelen te kunnen toepassen is de „toestand van oorlogsgevaar" geproclameerd.

Economische maatregelen. — Om een einde te maken aan het volkomen overbodige „hamsteren", zullen voorts heden twee wetsontwerpen bij de Tweede Kamer worden ingediend, die betrekking hebben op de distributie van levensmiddelen en de prijsregeling er van.
Behalve deze door dr. Colijn bekendgemaakte maatregelen, zijn nog enkele voorzieningen getroffen, die eveneens met de bijzondere omstandigheden in verband staan.

a. Uitvoerverboden zijn uitgevaardigd voor een reeks artikelen.

b. Een economische defensieraad is ingesteld, wiens taak het zal zijn de economische maatregelen voor te bereiden, die met het oog op den nieuwen toestand noodzakelijk zijn.

c. Heden zal een aantal wetsontwerpen worden ingediend, o.a.: een vorderingswet tot het opvorderen van goederen, een schepenuitvoerwet, een schepenvorderingswet, een oorlogszee- en luchtverzekeringswet en een bodemproductiewet. (Telex-A.N.P.)

(Vor. ber. Tsjechische kwestie 3473 B.; Maatregelen in Nederl. 3470 B.; Dr. H. Colijn 3201 B.)

A. JAPAN. — Tsjechische kwestie. - Houding. —
In antwoord op de vraag van een buitenlandschen journalist heeft de woordvoerder van het departement van Buitenlandsche Zaken te Tokio, volgens Domei verklaard, dat er geen onderhandelingen gaande zijn tusschen Japan, Duitschland en Italië betreffende de organisatie van een gemeenschappelijk front ten aanzien van de Sudetenduitsche kwestie.
Intusschen meent men in goed ingelichte kringen te Tokio volgens hetzelfde telegraafagentschap wel, dat alle minderhedenkwesties in Tsjecho-Slowakije het beste kunnen worden opgelost, door toepassing van het zelfbeschikkingsrecht.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Tsjechische kwestie 3473 C.)**

B. ENGELAND. — Tsjechische kwestie. —
Na de besprekingen te Godesberg met Hitler is de Britsche premier Neville Chamberlain op 24 September naar Londen teruggekeerd. Op 25 September zijn de Fransche premier Daladier en de minister van Buitenlandsche Zaken, Bonnet, tot overleg met het Britsche kabinet te Londen aangekomen. Op 26 September werd het volgende communiqué door Downing Street uitgegeven:
„Vanochtend is door de Britsche en Fransche ministers een nieuwe conferentie gehouden, waarin op alle punten volledige overeenstemming werd bereikt."
Generaal Gamelin, chef van den Franschen generalen staf, die voor speciale beraadslagingen naar Londen was geroepen, heeft een bezoek aan den Britschen minister-president gebracht en vervolgens met den minister van de coördinatie der verdediging, Inskip, een onderhoud gehad.

De Duitsche eischen en het Londensche plan. — Tot goed begrip van de tegenstellingen, welke op het oogenblik den internationalen toestand beheerschen, geven wij hieronder naast elkaar weer het memorandum van Hitler en het Engelsch-Fransche plan, met welk laatste Tsjecho-Slowakije, zij het noode, zijn instemming had betuigd.

Het Engelsch-Fransche plan. — Van gezaghebbende zijde van Berchtesgaden wordt vernomen, dat in het Britsch-Fransche plan een regeling op den volgenden grondslag werd beoogd:
Overdracht zonder volksstemming van het gebied met een Sudetenduitsche bevolking van meer dan 50%, met dien verstande, dat de afbakening van de grens door onderhandeling zou moeten worden geregeld, en, waar de omstandigheden dit noodig maken, door een internationaal lichaam, waarin een Tsjechische vertegenwoordiger zitting zou hebben.
Mogelijke uitwisseling van bevolking op den grondslag van vrije opteering binnen een nader aangegeven tijdslimiet.
Indien de Tsjechische regeering bereid was geweest in te stemmen met deze maatregelen, die neerkomen op ingrijpende wijzigingen in het staatsbestel, zou zij gerechtigd geweest zijn, verzekeringen te vragen voor haar veiligheid in de toekomst.
Een algemeene internationale waarborg ter bescherming van Tsjecho-Slowakije tegen alle mogelijke aanvallen, is derhalve opgenomen in het plan, dat in de plaats had moeten komen van de bestaande verdragen van wederkeerig en militair karakter. De Britsche regeering heeft zich bereid verklaard, deel te nemen aan deze internationale waarborging van de nieuwe grenzen van den Tsjechischen staat tegen een niet-uitgelokten aanval.
Het Britsch-Fransche plan hield ook de openhartige erkenning van de Britsche en de Fransche regeering in, hoe groot het offer was, dat aldus van de Tsjecho-slowaakse regeering in het belang van den vrede werd gevraagd. De beide regeeringen legden er den nadruk op, dat dit belang er een is zoowel van Europa in het algemeen, als van Tsjecho-Slowakije in het bijzonder.

Het Memorandum van Godesberg. — De hoofdpunten van Hitler's eischen, vervat in het Duitsche memorandum, zijn de volgende:
Terugtrekking van alle Tsjechische strijdkrachten, politie, gendarmerie, douanebeambten en pers uit de te ontruimen gebieden, zooals deze aangegeven zijn op de bij het memorandum gevoegde landkaart.
Dit gebied moet op 1 October aan Duitschland worden overgedragen in zijn tegenwoordigen toestand, d.w.z. zonder dat de militaire, economische of verkeersinrichtingen, met inbegrip van de grondorgani-

satie van den luchtdienst en alle radiostations, vernield of onbruikbaar gemaakt zijn. Het rollend materiaal van het spoorwegnet in het gebied moet in onbeschadigden staat worden overgedragen.
De Duitsche regeering gaat er mede accoord, dat een gevolmachtigde vertegenwoordiger van de Tsjechoslowaaksche regeering of van het Tsjechoslowaaksche leger wordt toegevoegd aan het hoofdkwartier van de Duitsche militaire strijdkrachten, om de bijzonderheden van de wijze van uitvoering der evacuatie te regelen.

De mededeeling legt er verder den nadruk op, dat wat Hitler eischt in werkelijkheid geen regeling van het vraagstuk der Sudeten-Duitschers is, doch de bezetting van militaire en strategische punten in Tsjecho-Slowakije.
Het bovenstaande heeft Masaryk, de Tsjechoslowaaksche gezant, aan Chamberlain en Halifax meegedeeld. Het moet niet beschouwd worden als het definitieve antwoord van de Tsjechoslowaaksche regeering.

Frankrijk. - Voorbereiding tot den oorlog. — De Fransche regeering heeft met de groote meerderheid van de publieke opinie

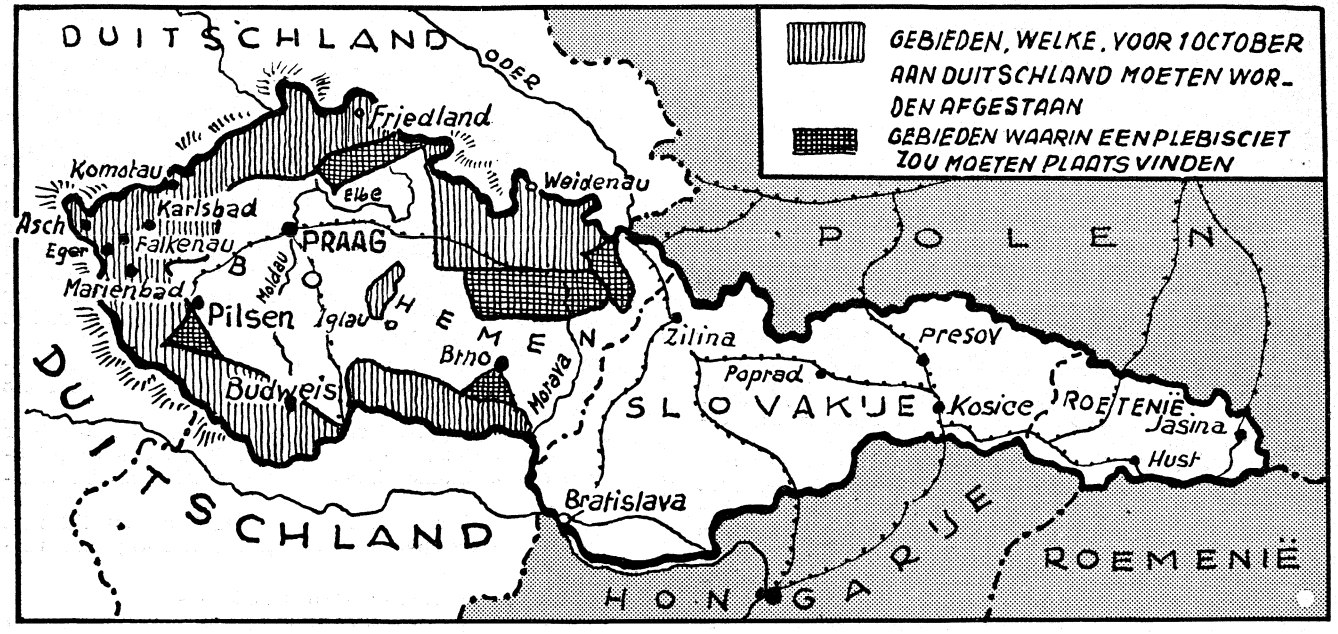

Tsjecho-Slowakije: Kaartje volgens het Memorandum van Godesberg.

De Tsjechoslowaaksche regeering moet onmiddellijk alle Sudeten-Duitschers die waar dan ook op het gebied van den Tsjechoslowaakschen staat dienst doen bij de militaire strijdkrachten of bij de politie, ontslaan en toestaan huiswaarts te keeren. Zij moet alle politieke gevangenen van Duitschen stam vrijlaten.
De Duitsche regeering is bereid toe te staan, dat vóór 25 November uiterlijk een volksstemming wordt gehouden in nog nader vast te stellen gebieden. Deze volksstemming moet geschieden onder toezicht van een internationale commissie.
Het memorandum van Godesberg werd de Tsjechische regeering overhandigd zonder eenige pressie van Fransche of Engelsche zijde. Een kaart waarop de eischen van Hitler zijn aangegeven, was bij dit memorandum gevoegd.

Het Tsjechoslowaaksche antwoord aan Londen. — Naar het Tsjechoslowaaksche persbureau meldt, laat een voorloopig Tsjechoslowaaksch antwoord, dat op 25 September te Londen is meegedeeld, de verschillen tusschen de Fransch-Engelsche voorstellen en het memorandum van Hitler als volgt uitkomen:
1) De Fransch-Engelsche voorstellen bevatten slechts een idee, waarvan de modaliteiten door een neutrale internationale commissie moeten worden vastgesteld. Hitler wenscht zijn plan zelf te verwezenlijken, op de wijze zooals hij dat wenscht en dit op de kaart aangeeft en preciseert.
2) De Fransch-Engelsche voorstellen voorzagen slechts dat de Tsjechen geen enkel gebied zouden ontruimen zoolang de internationale commissie geen besluit zou hebben genomen. Hitler daarentegen eischt, dat de Tsjechen, die het gebied, dat hij voor den 1sten October zou willen bezetten, zouden willen verlaten en al hun goederen en bezittingen zouden achterlaten.

achter zich, besloten, dat het Duitsche memorandum niet kan worden aanvaard. Dat is de boodschap, welke minister-president Daladier en de minister van Buitenlandsche Zaken, Bonnet, op 25 September hebben meegekregen naar Londen na een ministervergadering, welke niet meer deed dan de meening van de natie in haar geheel weerspiegelen.
Frankrijk bereidt zich thans met kalmte en vastberadenheid op den oorlog voor. De atmosfeer, die hier thans heerscht, is veel indrukwekkender dan de opgewondenheid van 1914, die uit onwetendheid voortkwam. Het Oosterstation was vol soldaten, die geduldig op hun treinen wachtten. Vaak waren zij in gezelschap van hun vrouwen, die deels geen spier vertrokken, deels snikten. Nergens kan men echter een teeken zien van angst voor de noodzakelijkheid.

Een Duitsch oordeel over de Tsjechische mobilisatie. — Van semi-officieele zijde wordt uit Berlijn door het A.N.P. gemeld: De door Praag verspreide mededeeling, dat de mobilisatie van Tsjecho-Slowakije op aanraden van de Britsche en de Fransche regeeringen is geschied, wordt in politieke kringen alhier ongeloofwaardig geacht. Men schijnt hier te verwachten, dat, nadat van Tsjechische zijde een dergelijke bewering in de wereld gezonden is, thans van officieele Engelsche zijde een verklaring volgt.

Engelsche indrukken. — Alle bladen zijn het er op 26 September over eens, dat het memorandum van Godesberg onaannemelijk is. Het wordt algemeen als een ultimatum beschouwd, dat Praag niet zou kunnen aannemen zonder nationalen zelfmoord te plegen. De Duitsche voorstellen, als zou het memorandum geen nieuwe eischen inhouden, wordt dan ook als onhoudbaar van de hand gewezen.
Het Engelsch-Fransche plan, zoo zegt men, was bedoeld als de basis voor een vriendschappelijke regeling van de Sudetenduitsche kwestie langs den weg van directe onderhandelingen. Om de drastische operatie, welke het plan, waar Praag reeds in had toegestemd, inhield, tot een goed einde te brengen, waren vóór alles tijd en kalmte noodig. Tallooze détails zouden moeten worden geregeld en dat zou alleen mogelijk zijn in een atmosfeer van vriendschappelijke besprekingen.
Het memorandum van Godesberg heeft nu echter getoond, dat Duitschland van een dergelijke uitvoering van het plan niets wil weten. Het stelt eischen, die ver boven het Engelsch—Fransche plan uitgaan en duidelijk schijnen te toonen, dat het Duitschland om een onvoorwaardelijke capitulatie van Praag te doen is. Het memorandum wordt dan ook allerwege beschouwd als een bewijs, dat Duitschland ten lange leste zijn kaarten op tafel heeft gelegd. Er blijkt uit, dat Duitschland in werkelijkheid de Sudetenduitsche kwestie van het begin af aan slechts heeft gebruikt als een voorwendsel voor zijn uiteindelijke be-

doeling, den Tsjechischen staat als een bolwerk tegen den Duitschen „Drang nach Osten" uit den weg te ruimen.
„Het masker is afgerukt", schrijft de Yorkshire Post; er is geen enkele twijfel meer mogelijk, dat de eischen gericht zijn op de algeheele vernietiging van Tsjecho-Slowakije, waar de Nazipers al zoolang op heeft aangedrongen".
In denzelfden zin schrijft de Daily Telegraph, wanneer het blad verklaart, dat „de verdenking, dat al de onrust is verwekt met het vaste doel een excuus voor gewelddadig ingrijpen te verkrijgen, nu boven allen twijfel bewezen is gegrond te zijn."

Critiek van Eden en Winston Churchill. — Oud-minister Eden heeft op 21 September te Stratford-on-Avon een rede gehouden, waarin hij verklaarde, dat de internationale toestand nog steeds slechter wordt. Hij zeide: Ongetwijfeld is het Engelsche volk zeer ongerust over den gang van zaken. De overtuiging wint veld, dat een voortdurend terugwijken slechts kan leiden tot een groeiende verwarring.
Het is nog niet te laat voor het brengen van verandering in de opvattingen, om, volgens de woorden van Hull, te begrijpen, dat alle volken een groot belang hebben bij een vrede met gerechtigheid, bij economischen voorspoed en stabiliteit en bij een toestand van orde en recht. Indien men deze waarheid geweld blijft aandoen, zal men niet kunnen ontkomen aan de uiteindelijke ramp en het is de hoogste taak der staatslieden, die ramp af te wenden.
Winston Churchill verklaarde aan een vertegenwoordiger van Reuter het volgende: De verdeeling van Tsjecho-Slowakije onder Engelsch-Franschen druk draagt bij tot de algeheele overgave der Westersche democratieën aan de machtsbedreiging der nazi's. De weg naar de Zwarte Zee is wijd geopend voor het triomfeerende Nazisme. Het aanvaarden van Hitler's eischen beteekent een buigen voor de nazi-macht, die hiervan ongetwijfeld het volle voordeel zal trekken. Niet alleen Tsjecho-Slowakije wordt bedreigd, maar de zaak van vrijheid en democratie in elk land. De opvatting dat de veiligheid kan worden gekocht door een klein land voor de wolven te werpen is fataal zelfbedrog. Zal de vrede op een duurzame basis worden gehandhaafd, dan kan dit alleen door het samenwerken van alle krachten, wier overtuigingen en vitale belangen tegengesteld zijn aan de nazi-overheersching.

Neville Chamberlain's persoonlijke mededeeling aan Hilter. — Chamberlain heeft op 26 September met volledige goedkeuring van Daladier en Bonnet besloten een persoonlijke mededeeling aan Hitler te doen. (Vóór het begin van zijn rede van dien dag.) Sir Horace Wilson is te dien einde op 26 September naar Berlijn vertrokken.
Chamberlain's brief werd Hitler tegen halfzes 's morgens in tegenwoordigheid van von Ribbentrop en Sir Nevile Henderson overhandigd.

Chamberlain's verklaring na Hitler's rede van 26 September. — „Ik heb de rede van den Duitschen rijkskanselier gelezen en ik waardeer hetgeen hij gezegd heeft over de pogingen, die ik gedaan heb om den vrede te redden.
„Ik kan deze pogingen niet opgeven, aangezien het mij ongelooflijk voorkomt, dat de Europeesche volken, die geen oorlog met elkaar willen, in een bloedigen strijd zouden kunnen worden gewikkeld over een kwestie, waaromtrent reeds in aanzienlijke mate overeenstemming is bereikt.
„Het schijnt, dat de rijkskanselier er geen vertrouwen in heeft, dat de gedane beloften zullen worden nagekomen. Deze beloften werden niet rechtstreeks aan de Duitsche regeering gedaan, doch in de eerste instantie aan de Britsche en de Fransche regeering.
„Uit naam van de Britsche regeering verklaar ik, dat wij ons moreel verplicht achten er op toe te zien, dat de beloften eerlijk en volledig worden nagekomen, en wij zijn bereid er voor te zorgen, dat zij op dusdanige wijze met allen redelijken spoed worden uitgevoerd, mits de Duitsche regeering toestemt in een regeling van de voorwaarden der gebiedsoverdracht door onderhandeling en niet door geweld.
„Ik vertrouw, dat de rijkskanselier dit voorstel, dat gedaan wordt in denzelfden geest van vriendschap als waarin ik in Duitschland werd ontvangen, en dat, indien het wordt aanvaard, in overeenstemming zal zijn met den Duitschen wensch tot aansluiting van de Sudeten-Duitschers bij het Duitsche rijk, zonder dat in eenig deel van Europa bloed wordt vergoten, niet zal verwerpen."

Waarschuwing van Foreign Office aan Hitler. — Vanwege het Foreign Office is op 26 September de volgende verklaring gepubliceerd:
In officieele kringen wordt verklaard, dat Chamberlain de vorige week heeft getracht met den Duitschen rijkskanselier een vreedzame oplossing voor het Tsjechoslowaaksche vraagstuk te vinden.
Het is nog steeds mogelijk, dit door onderhandelingen te doen.
In den Duitschen eisch in zake overdracht van de Sudetenduitsche gebieden is reeds toegestemd door de Fransche, de Britsche en Tsjechoslowaaksche regeering.
Indien echter ondanks alle pogingen, die door den Britschen minister-president zijn aangewend, door Duitschland een aanval wordt gedaan op Tsjecho-Slowakije, moet het onmiddellijk gevolg zijn, dat Frankrijk verplicht zal zijn, laatstgenoemd land te hulp te komen en Engeland en de Sovjet-Unie zullen Frankrijk zeker steunen.
Het is niet te laat om deze groote tragedie te doen eindigen en voor de volken van alle landen om aan te dringen op een regeling door vrije onderhandeling.

Italië. — Mussolini. —
Mussolini heeft te Trevico en Belluno redevoeringen gehouden waarin hij aan een vreedzame oplossing van het Tsjechische conflict gelooft. Italië heeft tot dusverre niet gemobiliseerd.

Chamberlain's rede. - Waarschuwing. — Minister Chamberlain heeft op 27 September in een radiorede onder meer verklaard, dat hij den toestand zeer somber inziet.
„Men zal toegeven", aldus spr., „dat ik alles wat één man kan doen heb gedaan om den vrede te redden. Toen ik na mijn eerste bezoek aan Berchtesgaden Hitler in Godesberg sprak, was ik zeer verrast door de onredelijke houding der Duitsche regeering, die mij mededeelde, dat zij het betrokken gebied onverwijld wenschte te bezetten, zonder waarborgen voor degenen, die geen Duitschers zijn en die niet in het Duitsche Rijk wenschen te worden opgenomen.
Ik zou niet aarzelen voor de derde maal naar Duitschland te gaan, maar voor het oogenblik zie ik niets wat ik doen kan.
Met alle sympathie voor een kleine natie, die door een grooten buurman wordt bedreigd, zouden wij Engeland niet kunnen inzetten wanneer het alleen daarom ging.
Wanneer echter een natie probeert de wereld met geweld te overheerschen, dan moeten wij ons verzetten."

Indrukken op Chamberlain's rede. —
Berlijn. — Chamberlain wil een oorlog wegens een ongegronde vrees.
Praag. — Een allerlaatste poging tot behoud van den vrede.
Parijs. — De Parijsche pers wijst op de algeheele verantwoordelijkheid van Hitler.
Washington. — Welk een verschil tusschen de uitbarstingen van woede uit Duitschland en de rede uit Downing Street.
Rome. — Groote waardeering.
Genève. — Krachtig en duidelijk.
Londen. — Dankbaarheid van pers en publiek jegens Chamberlain voor zijn onvermoeide pogingen den vrede te bewaren.

Hitler weigert concessies. — Op 27 Sept. is Chamberlains afgezant nogmaals door Hitler ontvangen, die hem te verstaan gaf, dat indien hij op 28 September om 2 uur nog geen bevredigend antwoord van Praag zou hebben ontvangen, „hij zich voorbehield, de noodige maatregelen te nemen".

Fransche en Engelsche stappen te Berlijn. — De Fransche ambassadeur te Berlijn, François-Poncet, is op 28 September om 11.15 door Hitler ontvangen. Hij heeft dezen nieuwe denkbeelden van de Fransche regeering overgebracht met het oog op een vreedzame regeling van het Duitsch—Tsjechoslowaaksch conflict. Nevile Henderson, de Britsche ambassadeur, werd onmiddellijk na het bezoek van François-Poncet, eveneens door den Führer ontvangen.

Volgens een officieel communiqué heeft de Britsche ambassadeur op 28 September den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken een „belangrijke mededeeling gedaan vanwege de regeering te Londen in verband met de dreiging van een Duitsch-Tsjechoslowaaksch conflict."

Mussolini telefoneert Hitler. — Mussolini heeft op 28 September zich persoonlijk met Hitler in telefonische verbinding gesteld na tusschenkomst van den Britschen gezant bij het Paleis Chigi. In welingelichte kringen verzekert men, dat Chamberlain zou gevraagd hebben, dat men hem ten spoedigste het Duitsche antwoord zou mededeelen, opdat hij daarvan gebruik zou kunnen maken bij zijn verklaring voor het Parlement.

Vier-mogendheden conferentie te München. — Aan het eind van zijn rede op 28 September in het Lagerhuis gehouden, heeft Chamberlain aangekondigd, dat als gevolg van een laatste beroep, dat hij dien morgen op Hitler heeft gedaan, deze er in heeft toege-

stemd de mobilisatie in Duitschland voor 24 uur uit te stellen. Voorts heeft Hitler Chamberlain uitgenoodigd, om hem op 29 September te München te ontmoeten, te zamen met Mussolini en Daladier. Mussolini heeft reeds deze uitnoodiging aanvaard; Daladier ook.
„Ge kunt begrijpen", voegde Chamberlain er aan toe, „wat mijn antwoord zal zijn." Deze mededeeling werd met een uitbundig gejuich ontvangen.

Omtrent het verloop van de Lagerhuiszitting van 28 September nog het volgende:
Voor de Britsche regeering waren drie wegen te volgen, aldus Chamberlain.
Wij zouden gedreigd kunnen hebben in oorlog te gaan met Duitschland, indien het Tsjecho-Slowakije zou aanvallen;
of wij zouden afzijdig hebben kunnen staan en hebben toegelaten, dat de zaken hun beloop zouden nemen;
of tenslotte wij zouden hebben kunnen probeeren een vreedzame oplossing tot stand te brengen door den weg van bemiddeling.
De eerste richting werd afgewezen.
Wij hadden geen verdragsverplichtingen met Tsjecho-Slowakije en hebben steeds geweigerd dergelijke verplichtingen op ons te nemen.
Het tweede alternatief was ook weerzinwekkend voor ons.
Daarom hebben wij ons tot de derde mogelijkheid gewend, n.l. de bemiddelingstaak.
Chamberlain bracht in dit verband hulde aan Runciman en zeide, dat, indien lord Runciman ten slotte niet geslaagd is, dat niet zijn schuld was en niet alleen wij, maar geheel Europa moet hem en zijn staf steeds dankbaar zijn voor zijn langdurige en onvermoeide pogingen ten behoeve van den vrede. Zij hebben daarmede de achting en het vertrouwen van beide zijden gewonnen.
Begin Augustus kreeg de Britsche regeering mededeelingen over Duitsche militaire voorbereidingen op groote schaal. Na bijzonderheden te hebben gegeven over deze Duitsche actie, voegde Chamberlain er aan toe, dat de Britsche ambassadeur te Berlijn onder deze omstandigheden opdracht kreeg, omstreeks half Augustus, de Duitsche regeering uiteen te zetten, dat deze buitengewone maatregelen in het buitenland ongetwijfeld zouden worden beschouwd als een dreigend gevaar ten aanzien van Tsjecho-Slowakije en het gevoel van spanning zouden vergrooten.
Minister-president Chamberlain verklaarde verder, dat einde Augustus de toestand zich verscherpte.
Naar aanleiding van inlichtingen over verplaatsing van verscheidene Duitsche divisies nam de Fransche regeering voorzorgsmaatregelen, reservisten werden onder de wapenen geroepen en de Maginot-linie werd bezet. Op 31 Augustus deed de Britsche ambassadeur te Berlijn, Henderson, de Wilhelmstrasse een krachtige persoonlijke waarschuwing toekomen over de mogelijke houding van de Britsche regeering in geval van een aanval van Duitschland op Tsjecho-Slowakije, in het bijzonder wanneer Frankrijk genoopt zou zijn in te grijpen.
Een van de voornaamste moeilijkheden om met een totalitaire regeering te onderhandelen is het gebrek aan middelen om in contact te treden met de personen, in wier handen de eindbeslissing ligt.
Ik besloot derhalve persoonlijk naar Duitschland te gaan om een onderhoud te hebben met Hitler en in een persoonlijk gesprek te zien of er hoop was op het behoud van den vrede. Niettegenstaande alle kans op kritiek, voelde ik, dat millioenen menschelijke wezens op het spel stonden en dat overwegingen over kritiek niet konden worden toegelaten.

Waarschuwing en bedreiging. — De minister-president kreeg zoo sterk den indruk, dat Hitler overwoog onmiddellijk een inval te doen in Tsjecho-Slowakije, dat hij vroeg of Hitler hem die reis had laten maken om zijn tijd te verspillen. Hitler antwoordde hierop, dat indien Chamberlain hem verzekerde, dat de Britsche regeering het beginsel van zelfbestemming goedkeurde, hij bereid was te spreken over wegen en middelen om tot een oplossing te komen.
Sprekende over het bezoek aan Godesberg verklaarde Chamberlain, dat hij hartelijk werd verwelkomd in de straten, waar hij door reed. Hieruit bleek hem, dat het Duitsche volk den vrede wenscht.
Ik geloof, dat ik hieraan toe moet voegen, aldus merkte Chamberlain op, dat ik, alvorens afscheid van Hitler te nemen, vertrouwelijk enkele woorden met hem heb gewisseld, die naar mijn meening niet van belang ontbloot zijn.
Hitler herhaalde tegenover mij, met den grootsten ernst, hetgeen hij reeds te Berchtesgaden had gezegd, namelijk, dat dit het laatste van zijn territoriale verlangens in Europa was. In de tweede plaats zeide Hitler nogmaals in allen ernst, dat hij met Engeland bevriend wilde zijn, en dat, indien maar eenmaal deze Sudeten-Duitsche kwestie van de baan was, hij de besprekingen zou hervatten. Er was, dit gaf hij toe, nog een netelige kwestie, namelijk die der koloniën, doch dit was niet een zaak om oorlog over te voeren.

Militaire voorzorgsmaatregelen van 27 September af.
Frankrijk: Gedeeltelijke mobilisatie.
Engeland: Vlootmobilisatie. - Leger en Luchtvloot paraat.
Zweden: Dienstplichtigen blijven onder de wapenen.
Joego-Slavië: Voorzorgsmaatregelen genomen.
Zwitserland: Speciale grensbewaking.
Noorwegen: Marine-recruten geen verlof.
Nederland: Speciale grenstroepen opgeroepen. - Voor-mobilisatie gedecreteerd, maar niet uitgevoerd.
Sovjet-Rusland: Troepenconcentratie aan de Poolsche grens.
België: ± 300.000 man gemobiliseerd.
Duitschland: Troepenconcentratie in Beieren en aan de grens van Tsjecho-Slowakije.
Tsjecho-Slowakije: Algeheele mobilisatie.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Tsjechische kwestie 3474 A.; Memorandum v. Godesberg 3471 C.; Mobilisatie 3464 G.; Chamberlain 3466 C.; Mussolini 3463 B.; Hitler 3472 B.)**

A. **VIERMOGENDHEDEN-CONFERENTIE TE MUENCHEN. — Tsjechische kwestie. —**
Op 29 September heeft te München een conferentie plaats gehad tusschen de vertegenwoordigers van Duitschland, Italië, Engeland en Frankrijk, die om 12.45 n.m. begon en met eenige tusschenpoozen om 0.28 in den nacht van 30 September met een volledig accoord eindigde.
Duitschland was vertegenwoordigd door Adolf Hitler, maarschalk Göring en den minister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, en vele anderen.
Mussolini en zijn schoonzoon, tevens minister van Buitenlandsche Zaken, Ciano, vertegenwoordigden Italië.
Premier Neville Chamberlain, Horace Wilson, Malkin, Gwatkin, Strang, Engeland.
Premier Edouard Daladier, Clapier, directeur van zijn kabinet, Leger en Rochat van het ministerie van Buitenlandsche Zaken, Frankrijk.
Deze conferentie, die een vredesconferentie wordt genoemd, werd besloten met de onderteekening van een protocol ter regeling van het Sudeten-probleem.

De tekst der overeenkomst. —
Duitschland, het Vereenigd Koninkrijk, Frankrijk en Italië zijn, rekening houdende met de overeenstemming, die ten aanzien van den afstand van het Sudetenduitsche gebied reeds principieel werd bereikt, ten opzichte van de volgende voorwaarden en modaliteiten van dezen afstand en de daartoe te nemen maatregelen, tot overeenstemming gekomen en verklaren zich door deze overeenkomst elk afzonderlijk verantwoordelijk voor de ter verzekering hiervan noodzakelijke stappen.
1. De ontruiming begint op den eersten October.
2. Het Ver. Koninkrijk, Frankrijk en Italië komen overeen, dat de ontruiming van het gebied vóór 10 October voltrokken wordt en wel zonder vernieling van welke bestaande inrichtingen ook, en dat de Tsjechoslowaaksche regeering er de verantwoordelijkheid voor draagt, dat de ontruiming der aangeduide inrichtingen ten uitvoer wordt gelegd.
3. De modaliteiten der ontruiming worden in bijzonderheden vastgelegd door een internationale commissie, die samengesteld is uit vertegenwoordigers van Duitschland, het Vereenigd Koninkrijk, Frankrijk, Italië en Tsjecho-Slowakije.
4. De étappegewijze bezetting van het overwegend Duitsche gebied door Duitsche troepen begint op den eersten October. De vier op een bijgevoegde kaart aangegeven gebiedssectoren worden in 7 dagen in opeenvolgende sectoren door de Duitsche troepen bezet. Het overblijvende gebied van overwegend Duitschen aard zal zonder verwijl door de bovengenoemde internationale commissie bepaald en vóór den tienden October bezet worden.
5. De onder 3. genoemde internationale commissie zal de gebieden bepalen, waarin een volksstemming moet worden gehouden. Deze gebieden zullen vóór het einde der volksstemming door internationale troepen worden bezet. Dezelfde commissie zal de modaliteiten vastleggen, waaronder de volksstemming ten uitvoer moet worden gelegd, waarbij de modaliteiten van het Saarplebisciet als grondslag moeten worden beschouwd. De commissie zal eveneens den dag bepalen, waarop de volksstemming plaats vindt: deze

dag mag echter niet later dan einde November liggen.
6. De definitieve bepaling der grenzen zal geschieden door de internationale commissie. Deze commissie is gerechtigd, den vier mogendheden Duitschland, het Vereenigd Koninkrijk, Frankrijk en Italië, in bepaalde uitzonderingsgevallen geringe afwijkingen van de streng ethnografische bepaling der zonder volksstemming over te dragen zônes aan te bevelen.
7. Er wordt een recht van optie voor het verhuizen naar de afgestane gebieden en voor het vertrekken uit deze gebieden vastgelegd. De optie moet binnen zes maanden, te rekenen van het tijdstip der afsluiting van deze overeenkomst, uitgeoefend worden. Een Duitsch-Tsjechoslowaaksche commissie zal de bijzonderheden der optie vastleggen, procedures ter vergemakkelijking van de uitwisseling der bevolking overwegen en principieele problemen ophelderen, welke voortvloeien uit deze uitwisseling.
8. De Tsjechoslowaaksche regeering zal binnen een termijn van vier weken, te rekenen van den dag van afsluiting dezer overeenkomst, alle Sudeten-Duitschers ontslaan uit hun militaire- en politie-organisaties, voor zoover zij dit ontslag wenschen. Binnen denzelfden termijn zal de Tsjechoslowaaksche regeering Sudetenduitsche gevangenen ontslaan, die wegens politieke delicten vrijheidsstraffen ondergaan.

De Poolsche en Hongaarsche minderheden. —
De regeeringshoofden der vier mogendheden verklaren, dat het probleem der Poolsche en Hongaarsche minderheden in Tsjecho-Slowakije, voorzoover het niet binnen drie maanden door een overeenkomst tusschen de betrokken regeeringen geregeld wordt, het voorwerp vormen zal van een verdere bijeenkomst der hier aanwezige regeeringshoofden der vier mogendheden.

De waarborgen der nieuwe grenzen. —
Z.M. regeering in het Vereenigd Koninkrijk Groot-Brittannië en de Fransche regeering hebben zich aangesloten bij bovenstaande overeenkomst, met dien verstande, dat zij het aanbod handhaven, dat vervat is in paragraaf 6 van de Engelsch-Fransche voorstellen van 19 September, betreffende de internationale garantie der nieuwe grenzen van den Tsjechoslowaakschen staat tegen een niet uitgelokten aanval.
Zoodra de kwestie van de Poolsche en Hongaarsche minderheden in Tsjecho-Slowakije geregeld is zullen Duitschland en Italië van hun kant Tsjecho-Slowakije een garantie geven.

De Internationale Commissie. —
De vier aanwezige regeeringshoofden zijn overeengekomen, dat de in de gesloten overeenkomst vastgestelde commissie bestaan zal uit den Duitschen onderstaatssecretaris van Buitenlandsche Zaken, de te Berlijn geaccrediteerde ambassadeurs van Engeland, Frankrijk en Italië, en een door de Tsjechoslowaaksche regeering te benoemen lid.
Alle kwesties, die voortvloeien uit de gebiedsoverdracht, worden gerekend te behooren tot de bevoegdheid van de internationale commissie.

De genomen besluiten zijn terstond aan de Tsjechische regeering toegezonden.

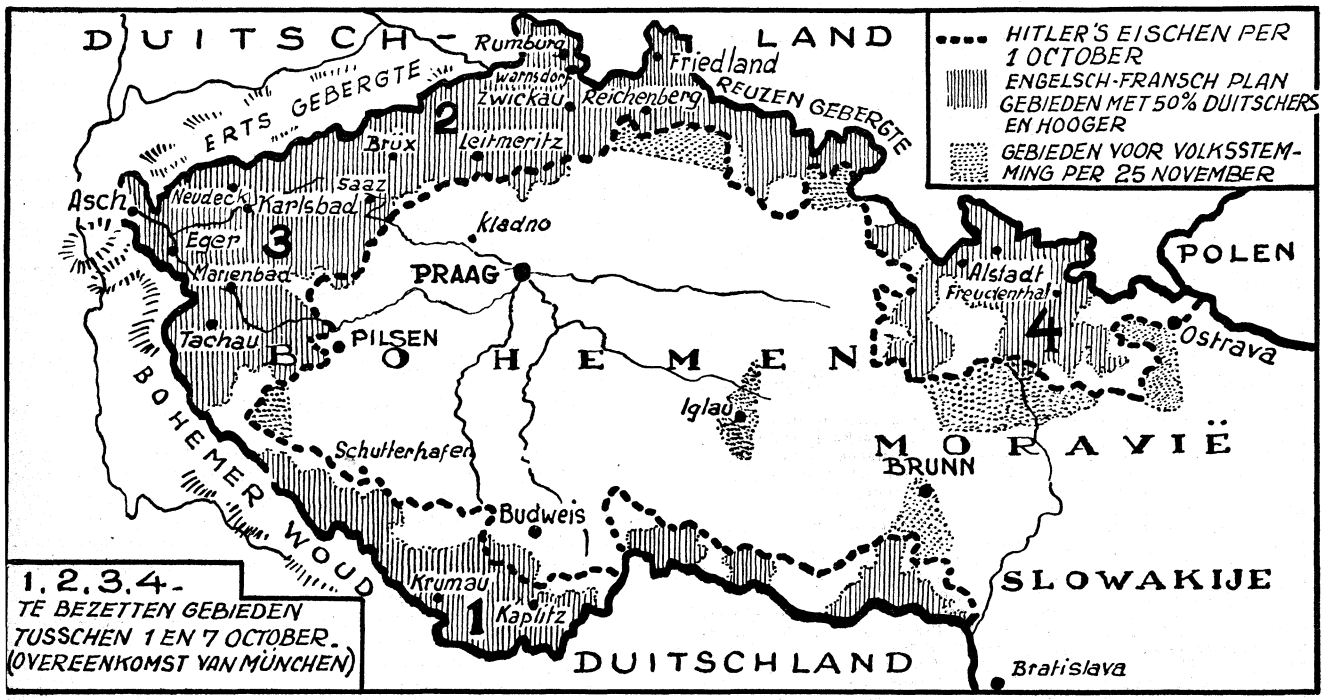

Tsjecho-Slowakije: Kaartje volgens overeenkomst van München.

Punt vier van de in München gesloten overeenkomst geeft de gebieden aan, die in de volgende volgorde door de Duitsche troepen zullen worden bezet:
1. Op 1 October: De zuidwestelijke grens van Tsjecho-Slowakije in het zuidelijk deel van het Boheemsche Woud, resp. aan de grens van het vroegere Oostenrijk en het Sudetengebied, dus ten Noorden van Passau en Linz. Dit gebied omvat als groote plaatsen Wallern en Hohenfurth en nog vele kleinere plaatsen, in het bijzonder langs de Moldau.
2. Op 2 en 3 October: De noordwestelijke grens van Tsjecho-Slowakije, bevattende o.m. de plaatsen als Bodenbach, Tetschen, Friedland, Schönlinde, Gross-Schönau, Schluckenau, Rumburg en Warnsdorf.
3. Op 3, 4 en 5 October: verreweg het grootste deel, omvattende het bekende Egerland met de groote steden als Eger, Karlsbad, St. Joachimstal, Marienbad, Tachau, Franzensbad, Neumarkt, Hostau en vele andere plaatsen.
4. Op 6 en 7 October: De noordoostelijke Silezische grens van Tsjecho-Slowakije, omvattende plaatsen als Jägerndorf, Freudenthal, Freiwaldau, Altstadt en Jauernig.

Praag aanvaardt Britsch plan in beginsel. —
Officieel werd op 29 September medegedeeld, dat de Tsjechoslowaaksche regeering in beginsel, onder voorbehoud van zekere reserves, het Britsche plan heeft aanvaard, dat was ingediend in den vorm van een nota, voor de uitvoering van de Engelsch-Fransche voorstellen ter regeling van het Sudetenduitsche probleem.
Een nota, behelzend het besluit van de regeering van Praag, was vóór de opening der conferentie van 29 September aan de Britsche regeering toegezonden.
Officieel wordt medegedeeld, dat de Tsjechoslowaaksche regeering van den Britschen gezant Newton te Praag een boodschap van Chamberlain heeft ontvangen, dat hij het Tsjechoslowaaksche antwoord op de besluiten van München tegen 12 uur 's middags op 30 September verwacht. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. 3474 B.; Kaartje 3474 B.; Hongaarsche Minderheid 3471 C.; Poolsche Minderheid 3472 A.; Engelsch-Fransch plan 3474 B.)

A. **VIERMOGENDHEDEN-CONFERENTIE. — Tsjecho-Slowakije aanvaardt Münchener overeenkomst. —**
De Tsjechische regeering heeft op 30 September '38 medegedeeld, dat zij, na de zonder haar en tegen haar te München genomen beslissing onder de oogen te hebben gezien, tot de overtuiging was gekomen, dat haar geen andere weg meer open stond, dan de overeenkomst te aanvaarden.

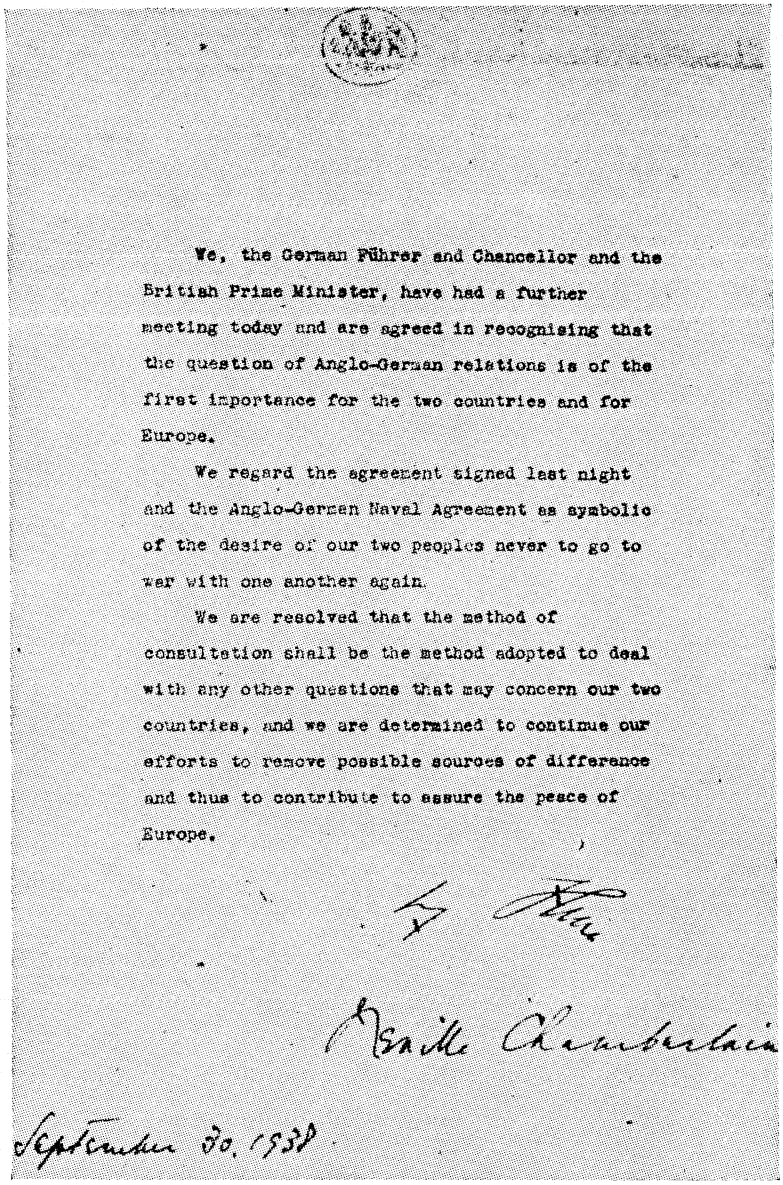

We, the German Führer and Chancellor and the British Prime Minister, have had a further meeting today and are agreed in recognising that the question of Anglo-German relations is of the first importance for the two countries and for Europe.

We regard the agreement signed last night and the Anglo-German Naval Agreement as symbolic of the desire of our two peoples never to go to war with one another again.

We are resolved that the method of consultation shall be the method adopted to deal with any other questions that may concern our two countries, and we are determined to continue our efforts to remove possible sources of difference and thus to contribute to assure the peace of Europe.

Adolf Hitler

Neville Chamberlain

September 30, 1938

Facsimile van het door Hitler en Chamberlain onderteekende document.

Chamberlain bij Hitler. - Particulier onderhoud. —
De Britsche minister-president Chamberlain heeft op 30 September vóór zijn vertrek naar Londen om 11.50 uur een bezoek gebracht aan Hitler in diens particuliere woning in de Prinz Regentenstrasse te München. Chamberlain was vergezeld van lord Douglas; alleen de tolk dr. Schmidt was bij het onderhoud tegenwoordig.

Gemeenschappelijke verklaring. - Communiqué na het onderhoud. —
Na beëindiging van het onderhoud tusschen den Führer en minister-president Chamberlain werd de volgende verklaring gepubliceerd:

„Wij hebben vandaag een verdere bespreking gehad en zijn het met elkaar eens, dat de kwestie der Duitsch-Engelsche betrekkingen van de allergrootste beteekenis is voor beide landen en voor Europa.
Wij beschouwen het gisteravond (29 September) onderteekende verdrag en het Duitsch-Engelsche vlootverdrag als symbolisch voor den wensch van onze beide volken, nooit weer oorlog tegen elkander te voeren.

Wij zijn vastbesloten, ook andere vraagstukken, die onze beide landen aangaan, te behandelen volgens de methode van overleg en er verder naar te streven, eventueele oorzaken van meeningsverschillen uit den weg te ruimen, teneinde op deze wijze bij te dragen tot de verzekering van den vrede van Europa.

(w.g.) Adolf Hitler.
Neville Chamberlain.

Huldiging van Neville Chamberlain, Daladier en Mussolini. —
Met een ontzaglijke geestdrift is Chamberlain ontvangen toen hij zijn hôtel te München betrad na het accoord te hebben geteekend.
Ook Daladier werd hulde gebracht door de Münchener bevolking.
Mussolini werd overal luid toegejuicht.
Neville Chamberlain werd bij zijn terugkeer in Londen op 30 September geestdriftig toegejuicht. Hij werd onmiddellijk door den Koning ontvangen.
Daladier werd te Parijs een ovatie gebracht.
Mussolini, die reeds in den nacht van 29 op 30 September naar Rome was teruggekeerd, wordt in Italië als „Redder van den Vrede" beschouwd.

Indrukken. —
Duitschland. — „Men heeft te München niet slechts een uitweg uit een moeilijke crisis gevonden. De besluiten beteekenen de beveiliging van den Europeeschen vrede. Het Duitsche volk dankt op dit uur den Führer van ganscher harte."
Kardinaal Bertram heeft Hitler het volgende telegram gezonden:
De groote daad der waarborging van den vrede onder de volken geeft het Duitsche episcopaat aanleiding u uit naam van de diocesanen van alle diocesen in Duitschland allereerbiedigst zijn gelukwenschen aan te bieden en zijn dank te betuigen, alsmede plechtig klokgelui op Zondag te gelasten.
In opdracht van de kardinalen van Duitschland.
(w.g.) Aartsbisschop kardinaal Bertram.
Hitler ontving verder o.a. nog telegrammen van Horthy, Konoje, von Imrédy, Flandin, lord Rothermere, aartshertog Joseph te Boedapest en den vorst van Liechtenstein.

Italië. — „Messaggero" merkt op, dat de vertegenwoordigers der staten, die het Italiaansche keizerrijk nog niet erkend hebben, elkander ontmoet hebben op deze historische conferentie en wel met den stichter van dat keizerrijk, den duce, wiens verstandige en beslissende rol ten gunste van het behoud van den vrede men heeft kunnen waardeeren.

Frankrijk. — In Fransche kringen was het volkomen duidelijk, dat Daladier en de Fransche delegatie er niet aan twijfelden, of hun land heeft bij de gebeurtenissen van den laatsten tijd veel aan prestige ingeboet. Het schijnt wel, dat de Franschen duidelijk inzien, dat de behandeling van de Tsjechen door Frankrijk en Engeland veel te wenschen overlaat. Doch de wil tot den vrede is sterker geweest dan alle politieke overwegingen.

Engeland. — De „News Chronicle" merkt het volgende op: De gesloten overeenkomst bevat enkele bijzonderheden, welke beschouwd kunnen worden als grove fouten en die in ons land ernstige critiek zullen uitlokken. De overeenstemming is bereikt zonder dat Tsjecho-Slowakije gehoord werd en er is niet over gesproken, dat Sovjet-Rusland een der garanten zal zijn, evenmin trouwens is Duitschlands garantie onvoorwaardelijk; integendeel, deze is afhankelijk van een verdere verdeeling van het land. Hoewel de overeenkomst naar den vorm een compromis is tusschen het plan van Hitler en dat der democratieën, blijkt het, dat in werkelijkheid nog grooter concessies gedaan zijn aan

de bedreiging met geweld. De gedachten van het Britsche volk gaan in sympathie — zij het met een gevoel van vernedering — uit naar het volk van het moedige land, dat verminkt zal worden. De sterke eerste verdedigingslinie zal dit land onbeschadigd moeten afstaan, en er zal geen tijd zijn om een nieuwe linie daarvoor in de plaats te bouwen.
De Daily Herald schrijft: Als het eerste allesoverheerschende gevoel van opluchting voorbij is, zal de publieke opinie in Engeland diep geschokt blijken door de gedachte, dat het land die opluchting heeft gekocht tegen den prijs: een nog verder in den steek laten van dat kleine, moedige democratische land.

Vereenigde Staten. — De Amerikaansche pers juicht de overeenkomst van München toe, doch maakt zekere reserves. De „Washington Post" schrijft, dat alle partijen, ook Hitler, concessies hebben gedaan. Het blad betreurt het, dat Rusland van de conferentie was uitgesloten en zegt, dat dit niet zoo moet blijven. Noodig is de verzekering, dat de garanties voor de Tsjechen betrouwbaar en duurzaam zijn. Dit moet een compensatie zijn voor het offer, dat dit sympathieke volk ten behoeve van den vrede heeft gebracht.
De „New York Times" zegt: Laat niemand beweren, dat de vrede tegen te hoogen prijs gekocht is, tenzij hij bereid is in een oorlog het leven van degenen, die hem lief zijn, te wagen. Echter zal niemand, die zichzelf respecteert, beweren, dat geen hooge prijs betaald is.
De „New York Times" zegt o.a. nog het volgende: Niemand is wijs genoeg om te weten, of de prijs, die voor den vrede is betaald, te hoog was. De dictator, die gaarne de laatste overblijfselen der democratie in Europa had vernietigd, kan met recht zeggen, dat hij op de democratieën de grootste overwinning van dezen tijd heeft behaald en dat hij door een enkel ultimatum heeft bereikt, wat Bismarck met zijn legers niet heeft kunnen bereiken.

Genève. — Het feit, dat een Europeesche oorlog niet langer een onmiddellijke bedreiging is, wordt in de kringen van den Volkenbond te Genève met vreugde begroet; doch algemeen is de ontsteltenis over de wijze, waarop dit tot stand is gebracht. In de wandelgangen hoort men overal tevredenheidsbetuigingen, doch tevens de opmerking, dat wat Tsjecho-Slowakije is opgelegd, even wreed is als wat men, na een oorlog pleegt op te leggen aan een overwonnen vijand.
Vooral onder de kleine landen bestaat groote ongerustheid over het vormen van een directorium van de vier groote mogendheden, die over het lot van den Tsjechischen staat beslist hebben, vrijwel zonder de Tsjechen te raadplegen. Tot nu toe hebben de kleine staten de gelegenheid gehad hun stem te doen hooren in den Bond, die weliswaar zwak was, doch hun in ieder geval eenige bescherming bood en als een rem werkte bij het optreden der groote mogendheden. Thans echter vreezen deze kleine staten, dat Europa terug zal keeren tot de methoden van voor den oorlog en dat het lot van de kleine staten uitsluitend bepaald zal worden door de groote.
In Russische kringen bewaart men het stilzwijgen.

(Vor. ber. 3477 A.; Chamberlain 3474 B.)

A. **VATICAAN. — Vredeswoord van Z. H. den Paus.** Op 29 September om 7.50 uur Ned. tijd heeft Z. H. de Paus voor den Vaticaanschen zender een vredeswoord uitgesproken, dat als volgt luidde:
Terwijl millioenen menschen, nu het oorlogsgevaar en de ongekende vernietiging van levens en goederen dreigen, in angstige spanning leven, voelen Wij in ons vaderhart de bange zorg van al onze kinderen. Wij noodigen bisschoppen, geestelijkheid, religieuzen en geloovigen zich met ons te vereenigen in een vertrouwvol en vurig gebed voor het behoud van den vrede in gerechtigheid en liefde. Het geloovige volk moge tot deze zoo onkrijgshaftige maar onoverwinnelijke macht van het gebed nog eenmaal zijn toevlucht nemen opdat God, Die het lot der wereld in Zijn handen draagt, in de staatsbestuurders het vertrouwen moge bewaren, om een vreedzamen weg in eerlijke onderhandelingen te vinden, en hun eensgezindheid in die handelingen moge ingeven, welke ertoe strekken den vrede te bevorderen en dezen op grondslag van het ware recht en het woord van het H. Evangelie te vestigen.
Onuitsprekelijk dankbaar voor de gebeden van alle geloovigen die voor ons leven worden en werden gestort, offeren Wij dit leven op uit geheel ons hart. Wij offeren Hem dit leven, dat Hij ons op voorspraak van zoovele gebeden als genadegaven opnieuw heeft geschonken. Wij offeren het Hem op voor het heil en den vrede van de wereld. De Heer van leven en dood moge aldus naar Zijn wil ofwel ons thans het onschatbare en ons reeds zoo lang toevertrouwde leven ontnemen, ofwel den arbeidsdag van het met smarten beladen, moede lichaam door arbeid nog meer verlengen. Onze opoffering geschiedt met tevens meer vertrouwen op God, omdat zij gedaan wordt op den liturgischen feestdag van den heldhaftigen, maar zachtmoedigen martelaar Wenceslaus.
Evenzeer wordt ons vertrouwen gesterkt door het feit, dat het Rozenkransfeest, die roemrijke dag van gebed en de Rozenkransmaand naderen. Met dankbaarheid kunnen Wij thans zien, hoe geheel de katholieke wereld met ijver deelneemt aan deze devotie, die in het verleden het ingrijpen bewerkt heeft van de Allerheiligste Maagd in de groote lotgevallen der menschheid. En met het volle vertrouwen, hetwelk deze herinnering aan het verleden ons schenkt, geven Wij geheel de katholieke familie en den wereldburgers onzen vaderlijken zegen. De zegen van den Vader en den Zoon en den H. Geest moge over U neerdalen en altijd blijven. Amen.

(Vor. ber. 3479 A.; Z. H. Paus Pius XI 3372 B.)

1—2 OCTOBER 1938

B. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Na de verdeeling. - Radio-rede van den Minister-president Gen. Syrovy.** Dit was het moeilijkste oogenblik van mijn leven, aldus de Tsjechoslowaaksche minister-president, generaal Syrovy, in een radio-rede op 30 September tot de bevolking. Ik heb tenslotte de beslissing genomen, het leven des volks te redden en het leven van onzen staat. Overmacht dwong ons. Het was mijn plicht, alles nauwkeurig te wikken en te wegen. Wij hadden de keus tusschen den dood der natie en het afstand doen van zekere gebieden, de keuze tusschen een hopeloozen strijd en offers.
Als soldaat koos ik den vrede. Ons volk zal sterker zijn voortaan door eendracht.
Ik behoor tot degenen, die gehoorzamen aan discipline en weten, dat uit eendracht een sterk leger wordt opgebouwd. Mijn vrienden hebben hun leven geofferd voor het land. Als soldaat en minister-president moest ik er evenwel op bedacht zijn, het leven van allen te sparen. Als legerleider was ik mij bewust, dat men stond tegenover een macht, welke grooter was dan de eigen strijdkracht en ik moest dienovereenkomstig handelen. Het was mijn plicht het land te redden.
Onze voorouders, die ons deze wilsbeschikking hebben nagelaten, hebben een harder lot verduurd.
De minister-president verklaarde verder, dat hij alles heeft afgewogen en hij is tot de overtuiging gekomen, dat de gekozen weg de eenig juiste is.
De vertegenwoordigers van de vier mogendheden, welke te München bijeen waren, hebben ons verzocht nieuwe grenzen te aanvaarden. Ik stond voor een alternatief: of wel een wanhopige verdediging met opoffering van het geheele volk, vrouwen en kinderen, meegerekend, ofwel het aannemen van voorwaarden, welke eenig zijn in de geschiedenis. Tsjecho-Slowakije werd aan zijn lot overgelaten. Het is alleen gebleven. Alle buren waren gewapend en onze toestand was gelijk aan die van een belegerd kasteel. Omringd waren we door een overweldigende meerderheid.
Het was plicht het land te laten voortbestaan om niet verzwakt te worden en zich te kunnen herstellen.
De minister-president dankte vervolgens het leger, dat tenslotte door zijn paraatheid toch het leven van het land heeft gered. Het is niet onteerend den raad van vrienden te aanvaarden en te buigen voor het overweldigende.
Vervolgens deed de minister-president een beroep op het geheele land om kalm en eensgezind te blijven.
„Het leger," zoo ging hij voort, „zal onzen staat blijven verdedigen. Deze staat zal gezond zijn. Met hulp van u allen zullen we dit bereiken. Wij rekenen op u. Hebt gij vertrouwen in ons".
Na deze rede van den minister-president volgde een

oproep van den opperbevelhebber van het leger Krejci.
Een ontelbare menigte luisterde in de straten naar beide oproepen. Vervolgens werden vaderlandslievende betoogingen georganiseerd. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. 3480 A.; Gen. Syrovy 3471 C.)

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Polen's ultimatum in zake Silezisch Teschen. —

Officieel wordt op 30 September uit Warschau medegedeeld:
Het Tsjechische antwoord op de Poolsche nota van 27 dezer is, in strijd met officieele mededeelingen, die herhaalde malen gedaan zijn en afkomstig waren van de hoogste Tsjechische autoriteiten, niet overhandigd in den avond van 29 September, noch hedenmorgen.
Pas vanmiddag om 1 uur heeft men den Poolschen gezant te Praag een nota overhandigd, die onmiddellijk per vliegtuig naar Warschau is verzonden.
Het verbazingwekkende en met het oog op den ernst van den toestand van heden onverwachte feit doet zich voor, dat de nota helaas beperkt is tot algemeenheden, waarmede de Tsjechische regeering klaarblijkelijk tracht de dingen sleepende te houden en een uitvoering der voorafgaande verklaringen te ontwijken.
Het is betreurenswaardig, dat Praag bij een probleem van zóó wijde strekking de kalme actie der Poolsche regeering zichtbaar heeft uitgebuit en de duidelijk en categorisch gestelde Poolsche eischen veronachtzaamt.
Deze onverwachte reactie van de Tsjechische regeering heeft de Poolsche regeering doen besluiten onmiddellijk te antwoorden en op scherpomlijnde wijze de uitvoering te verlangen van de gewettigde en gefundeerde Poolsche eischen ten aanzien van Silezisch Teschen.
De verantwoordelijkheid voor het uitblijven eener regeling zal uitsluitend bij de Praagsche regeering berusten.
De Poolsche nota is met een speciaal vliegtuig verzonden, dat op 30 September om 22 uur te Praag is aangekomen; zij is terstond aan de Tsjechische regeering overhandigd.

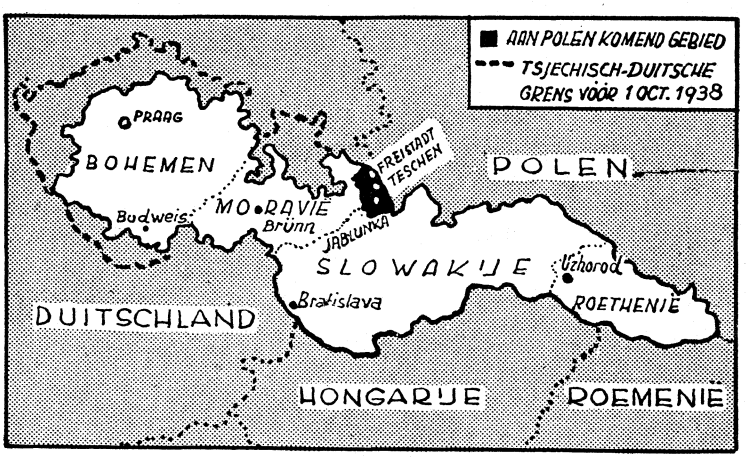

Tsjechische regeering aanvaardt Poolsche eischen. — De Tsjechoslowaaksche regeering heeft op 1 October een communiqué het licht doen zien, waarin zij de aanvaarding van de Poolsche eischen bevestigde.
Het communiqué luidde als volgt:
„De regeering van de republiek is hedenmorgen onder voorzitterschap van den president der republiek te Praag bijeengekomen. Tijdens deze bijeenkomst werd zorgvuldig de nota bestudeerd, welke d.d. 30 September van de Poolsche regeering was ontvangen en die een ultimatum bevatte voor de overdracht van een gedeelte van het grondgebied van Teschen. Na uitvoerig over deze eischen te hebben beraadslaagd, daarbij de moeilijkheden in de internationale situatie in oogenschouw nemend, en onder den dwang van de omstandigheden, welke voortvloeien uit het besluit van München, kon de regeering niet anders doen dan de Poolsche voorstellen aanvaarden. De regeering heeft dit moeilijke besluit genomen in volledige overeenstemming met de verantwoordelijke persoonlijkheden van de politieke partijen. Zij heeft haar beslissing genomen, zich bewust van het feit, dat elk ander besluit nieuwe complicaties in het leven zou hebben geroepen".

Poolsch communiqué. — Het Poolsche officieele communiqué nopens de overdracht luidt als volgt:
„De Poolsche nota van 30 Sept., waarin met name de eischen worden gepreciseerd van de Poolsche regeering met betrekking tot de teruggave van Silezisch Teschen aan Polen, is vandaag in vollen omvang geaccepteerd door de regeering van de Tsjechoslowaaksche republiek. Overeenkomstig de strekking van de Poolsche nota zal het gebied van Teschen op 2 October om 14 uur aan de Poolsche militaire autoriteiten worden overgedragen.
De evacuatie en de overdracht aan de militaire autoriteiten van de gebieden van het district Teschen, alsmede van het district Freistadt, zullen geschieden in een tijdsbestek van tien dagen.
De vraagstukken, de afbakening van de andere gebieden en de procedure van het plebisciet betreffende, en de kwestie van de financieele transacties, voortvloeiende uit de overdracht, zullen in overeenstemming met de Tsjechoslowaaksche regeering geregeld worden.
De Tsjechoslowaaksche regeering zal onmiddellijk maatregelen treffen voor de uitschakeling van Polen uit het Tsjechoslowaaksche leger, alsmede ten behoeve van de vrijlating van politieke gevangenen van Poolschen afkomst. De Poolsche regeering is zeer verheugd over het einde van een pijnlijk conflict tusschen twee naties, welk conflict zijn oplossing heeft gevonden overeenkomstig de vredelievende bedoelingen van het Poolsche volk."

Hongarije's eischen. —

De Hongaarsche premier Imrédy heeft op 1 October een radiorede gehouden waarin hij o.a. zeide:
„De vertegenwoordigers der vier mogendheden hebben zich te München groote verdiensten verworven, doordat zij binnen weinige uren een werkelijk vreedzame oplossing gevonden hebben, welke tevens een bijdrage vormt tot de gerechtigheid. Hongarije deelt de oprechte vreugde van alle naties over het behoud van den vrede. Hongarije stelt echter in de eerste plaats belang in die punten van de te München gesloten overeenkomst, welke het lot van Hongarije raken en men moet zich dus afvragen, of het accoord van München resultaten voor ons land heeft afgeworpen en of ons volk met deze resultaten tevreden kan zijn.
Welnu, de besluiten van München beteekenen voor Hongarije inderdaad een groot succes. Vier mogendheden hebben de gerechtvaardigde belangen van Hongarije vastgesteld en met haar handteekeningen bekrachtigd. Het Hongaarsche volk mag dit niet onderschatten, doch moet dit integendeel ten volle appreciëeren. Dit succes is het gevolg van Hongarije's buitenlandsche politiek, dank zij welke wij twee machtige vrienden voor ons hebben kunnen winnen. Hongarije's oprechte dank gaat thans uit naar de leiders van deze beide bevriende mogendheden, die persoonlijk voor de verdediging van onze belangen in de bres zijn gesprongen.
Het antwoord op de vraag, of wij tevreden kunnen zijn, luidt: Hongarije is niet tevreden, zoolang het recht niet ten volle gezegevierd heeft waar het Hongarije's standpunt in zake de rechtsgelijkheid en het zelfbeschikkingsrecht betreft. Iedereen dient er kennis van te nemen, dat Hongarije er niet voor terug zal deinzen met alle ten dienste staande middelen gerechtigheid te verkrijgen.
De Hongaarsche regeering streeft naar het voeren van een vreedzame politiek. Op den smallen weg van deze vreedzame politiek zal zij verder schrijden zonder zich van de wijs te laten brengen. Deze weg is moeilijk, omdat zij tusschen twee afgronden leidt, t.w. die van het onverantwoordelijke avontuur en die van het laffe verzaken."
Imrédy besloot zijn rede met een oproep tot het geheele Hongaarsche volk om nauwe samenwerking en eensgezindheid te betrachten in de komende moeilijke tijden waarin gestreden zal moeten worden voor de verwezenlijking van het groote doel, dat de natie zich gesteld heeft.

Praag aanvaardt zelfbeschikkingsrecht voor Hongarije.

In een officieel communiqué van het Tsjechoslowaaksche telegraafagentschap wordt op 2 October gezegd, dat Tsjecho-Slowakije den eisch in zake zelfbeschikking voor de Hongaren in dat land aanvaardt en dat een uit vertegenwoordigers van beide landen bestaande commissie binnenkort de onderhandelingen zal beginnen.

Praag doet beroep op Londen.

De Tsjechoslowaaksche regeering heeft op 1 October de aandacht van de Britsche regeering gevestigd op de economische moeilijkheden, welke uit het accoord van München voortspruiten voor het gebied, dat van Tsjecho-Slowakije overblijft. De regeering te Praag, beveelt dit aspect van de huidige situatie dringend aan in de aandacht van de Britsche regeering.
Verder merkt Praag op, dat het accoord van München aandringt op een vrijwel onmiddellijke vrijlating van alle Sudetenduitsche politieke gevangenen; met geen woord wordt echter gerept over de

Tsjechische douanebeambten, die naar Duitschland ontvoerd werden.

Radio-beroep op de Sudeten-Duitschers. — Het Tsjechoslowaaksche radio-station Melnik, dat in de Duitsche taal uitzendt, heeft op 30 September een beroep gedaan op de Sudeten-Duitschers waarin o.a. gezegd werd:
„Tsjecho-Slowakije heeft voor den wereldvrede het grootste offer aanvaard dat de geschiedenis kent. Het heeft gebieden prijsgegeven die meer dan 1000 jaar tot Bohemen en Moravië hebben behoord. De regeering heeft aldus ook aan u, Sudeten-Duitschers, het offer van menschenlevens willen besparen, dat een oorlog zou hebben veroorzaakt.
Sudeten-Duitschers! Toont dat gij als mannen de smart weet te eeren van een tegenstander, die zijn vaderland evenzeer lief heeft als gij het uwe!"

Oproep van Duitsche sociaal-democraten. — De „Sozial Demokrat", het orgaan van de partij der Duitsche socialisten, publiceert op 1 October een oproep van de Duitsche sociaal-democratische partij, waarin o.a. wordt gezegd: „Wij zijn de slachtoffers van het besluit der vier mogendheden. Wij hebben dapper gestreden zoolang wij konden; nu kunnen wij dat niet meer. Daarom wordt van heden af de arbeid der Duitsche sociaal-democratische partij in de streken die aan Duitschland moeten worden afgestaan gestaakt.
„Het bestuur van deze partij zal voortgaan te arbeiden om het leven en de eigendommen van de partijleden in de Sudetenduitsche gebieden te verzekeren en zal hen die hun vaderland hebben verloren een nieuw verschaffen." (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Sudeten-Duitschers 3480 B.; Poolsche Minderh. 3477 A.; Hongaarsche Minderh. 3477 A.; Kaartje 3477 A.; Soc. Democraten 3464 G.)

3 OCTOBER 1938

A. NEDERLAND. — Tsjechische kwestie. - Maatregelen der regeering. - Buitengewoon crediet van 120 millioen gulden. - Tegenmaatregelen. —

Ter bestrijding van de kosten der in verband met de buitengewone omstandigheden te treffen maatregelen heeft de regeering op de defensiebegrooting een buitengewoon crediet aangevraagd van 100 millioen gulden en op de begrooting van financiën een bedrag van *f* 20 millioen.
Deze credieten werden aangevraagd bij wetsontwerp tot wijziging en verhooging van het achtste hoofdstuk der rijksbegrooting voor het dienstjaar 1938. (Buitengewoon crediet.)

Hamsteren. - Oproep tot beteugeling. —

Wilt gij door daden helpen opbouwen? Toont dan nu, dat gij bereid zijt het beste te geven, wat in u is. Helpt mede, de gemeenschap op peil te houden en onder welken zwaren druk ook hooger op te voeren. Maakt uzelf sterk door voor anderen te denken. Denkt niet alleen aan eigen heil! Weest een voorbeeld van beheersching voor hen, die zwakker zijn dan u, zoowel geestelijk als economisch en vernedert u niet door uzelf toe te eigenen, wat ons allen toebehoort!
Vrouwen, tracht u los te maken van den angst en de onzekerheid van het bestaan van u en de uwen en neemt als motto:
„Ik wil mij en de mijnen niet bevoorrechten ten koste van anderen! dus . . . niet hamsteren!"
Mevr. Dr. H. Colijn, 's-Gravenhage; Mej. Joha. Westerman, presidente Nationale Vrouwenraad van Nederland; Freule J. Repelaer van Driel, vice-pres. Internationale Vrouwenbond voor vrede en vrijheid; Mevr. M. Moolhuyzen—Harthoorn, vice-pres. Ned. Christ. Vrouwenbond; Mevr. E. C. M. de Block—Regout, pres. R.K. Vrouwenbond, afdeeling 's-Gravenhage; Mevr. E. Kann—Gerson, pres. Joodsche Vrouwenraad, afd. 's-Gravenhage; Mevr. B Dettmeyer—Wessel, pres. Ned. Vereeniging voor Huisvrouwen, afd. 's-Gravenhage.

Oorlogsgevaar. — Op 28 Sept. is afgekondigd het Koninklijk Besluit van 27 September 1938 (Staatsblad no. 182) houdende bepaling, dat oorlogsgevaar in den zin, waarin dit woord in 's lands wetten voorkomt, aanwezig is.
Hierbij zij aangeteekend, dat de Minister-President dit Koninklijk Besluit in zijn radio-rede reeds had aangekondigd, er daarbij op wijzende, dat dit niet beteekent, dat een werkelijk gevaar voor oorlog reeds aanwezig is, doch dat dit noodig is gebleken om de noodige wettelijke maatregelen te kunnen toepassen.

Economische Defensie-raad ingesteld. — In verband met de buitengewone gebeurtenissen heeft de minister van Economische Zaken besloten een Economische Defensie-Raad in te stellen. De taak van dezen raad zal zijn de economische maatregelen voor te bereiden, die in verband met den nieuwen toestand noodzakelijk zijn.

Nederland's Militaire maatregelen. - De voormobilisatie gaat niet door.

In verband met den verbeterden internationaal-politieken toestand, heeft de Nederlandsche Regeering op 30 September besloten de voormobilisatie niet te doen plaats hebben.
Regelingen zullen worden getroffen om de voorbereidende maatregelen, die ten behoeve van een vlot verloop der voormobilisatie zijn genomen, geleidelijk op te heffen.
De genomen maatregelen met betrekking tot de grensbeveiling worden tot nader order gehandhaafd.
Het ligt in de bedoeling bij voortgaande ontspanning in de internationale omstandigheden te zijner tijd ook deze maatregelen geleidelijk in te trekken.

Dagorder Chef van den Generalen Staf. —

De chef van den Generalen Staf, luitenant-generaal I. H. Reynders, heeft de volgende dagorder uitgevaardigd:

Nu tengevolge van de verbetering in de buitenlandsche verhoudingen het oogenblik is aangebroken, waarop de door de regeering noodig geachte militaire voorzorgsmaatregelen geleidelijk kunnen worden ingetrokken, voel ik mij gedrongen U — officieren, onder-officieren, korporaals en manschappen, ingedeeld bij de grensbeveiliging, de kustbeveiliging en de luchtverdediging — mijn bijzondere waardeering te betuigen voor de snelle en doeltreffende wijze, waarop de bevelen tot het innemen der oorlogsopstellingen ten uitvoer zijn gebracht.
Het door de regeering beoogde doel — de beveiliging van 's lands grenzen en de dekking van een mogelijke algemeene mobilisatie — is volkomen bereikt. Ongetwijfeld zal het U allen tot voldoening strekken te weten, dat de vlotte uitvoering der maatregelen zoowel op de hoogere commandanten als op de burgerbevolking een uitstekenden indruk heeft gemaakt.
In het bijzonder gaat mijn dank uit naar het personeel van het Korps Politietroepen en naar dat van de IIde bataljons, welke met opgewektheid en buitengewone toewijding gedurende eenige weken hun zeer zware diensten hebben verricht.
Over enkele dagen reeds zullen de opgeroepen dienstplichtigen met groot verlof kunnen vertrekken en vervolgens de IIde bataljons naar hun garnizoenen terugkeeren. Ik vertrouw, dat ook gedurende deze dagen de ijver en plichtsbetrachting geen oogenblik zullen verflauwen en dat het vertrek met groot verlof een even rustig en ordelijk verloop zal hebben als de opkomst onder de wapenen.
Van allen is gedurende de afgeloopen dagen bijzondere inspanning gevraagd en velen Uwer hebben zich, door de oproeping in werkelijken dienst, groote opofferingen moeten getroosten.
U allen kunt ervan overtuigd zijn, dat het Nederlandsche volk in breede kringen de wijze, waarop de militaire voorzorgsmaatregelen tot stand zijn gekomen, waardeert en U dankbaar is voor het aandeel, hetwelk gij hierin hebt gehad.

Buitenwerkingstelling uitvoerverboden. —

In verband met de in den internationalen toestand ingetreden ontspanning heeft de Nederlandsche regeering besloten de op 28 Sept. '38 afgekondigde uitvoerverboden, in afwachting van een definitieve intrekking hiervan, die binnenkort te verwachten is, voorloopig buiten werking te stellen. Dientengevolge is bij beschikking van den minister van Economische Zaken van 1 Oct. algemeene dispensatie verleend van alle uitvoerverboden, afgekondigd in de buitengewone Nederlandsche Staatscourant van 28 Sept. '38. Alle onder die verboden vallende goederen kunnen van het tijdstip dezer bekendmaking af derhalve zonder vergunning worden uitgevoerd.

(Vor. ber. 3473 C.; Tsjech. kwestie 3481 A.)

B. ENGELAND. — Witboek in zake lord Runciman's verblijf in Tsjecho-Slowakije. —

De brief van lord Runciman aan Chamberlain, waarin hij verslag uitbrengt omtrent zijn werkzaamheden als bemiddelaar in Tsjecho-Slowakije, is thans in het Witboek gepubliceerd.

Lord Runciman schrijft o.a. het volgende:

Naar mijn meening — en ik geloof eveneens naar de meening van de Sudetenleiders met wat meer verantwoordelijkheidsgevoel — belichaamde het plan van Karlsbad bijna alle eischen en had het met eenige verduidelijking en uitbreiding deze in hun geheel kunnen dekken. De onderhandelingen hadden op dezen gunstigen, hoopvollen grondslag dadelijk hervat moeten worden. Doch voor mijn besef bestaat er weinig twijfel, dat het incident, hetwelk te Moravisch Ostrau ontstond uit een bezoek van zekere Sudetenduitsche deputaties, die een onderzoek wilden instellen naar de arrestatie van enkele personen wegens wapensmokkelarij, benut werd als voorwendsel voor schorsing of zelfs voor afbreking der onderhandelingen.
(Times)

(Vor. ber. Tsjech. kwestie 3482 A.; Lord Runciman 3450 E.; Witboek 2213 D.)

4 OCTOBER 1938

A. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Beschouwing in zake de overeenkomst van München. —**
Wij ontleenen aan de Avondpost van 3 October '38:
Nu de eerste vreugde over het vermijden van een Europeeschen oorlog door middel van het accoord van München voorbij is, komt de critiek los. Die richt zich op de eerste plaats tegen het feit, dat deze overeenkomst is gesloten, geheel ten koste van Tsjecho-Slowakije, welk land het gelag moet betalen voor de vreugderoes van overig Europa. Terwijl alle andere landen daveren van het gejuich, heerscht in Praag en omgeving diepe rouw. Van verschillende kanten wordt de opmerking gemaakt, dat Engeland en Frankrijk hun veiligheid en die van anderen hebben gekocht voor rekening van de Tsjechen, over wier lot is beslist, zonder hun zelfs stem in het kapittel te geven. Nederland vindt een overeenkomstige ervaring in zijn eigen geschiedenis en wel bij het binnenrukken der Fransche troepen in 1795, waarbij als we ons niet vergissen, generaal Pichegru, de befaamde woorden bezigde, dat over ons lot zou worden beslist „bij u, over u en zonder u". De geschiedenis herhaalt zich, ofschoon telkens in gewijzigden vorm. Ditmaal wordt de prijs voor den Europeeschen vrede betaald door Tsjecho-Slowakije en de twistvraag rijst nu, of deze prijs al dan niet te hoog is. Daarover loopen de meeningen sterk uiteen. Londen en Parijs hebben in elk geval het spreekwoord in toepassing gebracht, waarin gezegd wordt, dat het van andermans leer goed riemen snijden is en Duitschland gaat met de winst strijken. Het zwaartepunt is natuurlijk hierin gelegen, dat Europa tot dusver gespaard is gebleven voor een alles vernietigenden oorlog. Dat is de bevredigende factor geweest voor alle volken, behalve de Tsjechen, die ondanks alle beloften van te bieden steun aan hun lot zijn overgelaten. Het gekwetste rechtsgevoel komt daar tegen op. Het is gemakkelijk genoeg — aldus redeneeren zij, die zich met de getroffen regeling niet kunnen vereenigen — den vrede te bewaren door vrijwel alle eischen in te willigen van hen, die met geweld dreigen.
Dit standpunt vindt in breeden kring aanhang, zoowel in Engeland en Frankrijk als elders. Het argument, dat Europa dan reeds sinds 30 Sept. in een oorlog zou zijn gewikkeld is niet in staat die meening te doen wankelen. (Avondpost)
(Vor. ber. 3479 A.; Tsjech. kwestie 3482 B.)

B. **KONING GEORGE VI VAN ENGELAND ZEGT DANK AAN GOD EN VOLK. —**
De koning van Engeland heeft op 2 October uit het Buckingham paleis de volgende boodschap tot zijn volk gericht:
„De tijd van angst is voorbij en wij zijn vandaag in staat, onzen dank uit te spreken tot den Almachtige voor Zijn gunst, dat Hij ons de verschrikkingen van den oorlog heeft willen besparen.
Ik moge nu ook mijn dank betuigen aan de mannen en vrouwen van dit land voor hun kalmte en vastberadenheid gedurende deze kritieke dagen en voor de bereidwilligheid, waarmede zij voldaan hebben aan hetgeen van hen geëischt is.
Na het schitterende werk van den eersten minister vóór de zaak van den vrede is het mijn vurige hoop, dat er een nieuw tijdperk van vriendschap en welzijn zal aanbreken onder de volken der wereld."
(Times) **(Vor. ber. Koning George VI 3365 A.)**

C. **ENGELAND. — Minister van Marine, Duff Cooper, afgetreden. —**
Dat Chamberlain het met zijn politiek niet gemakkelijk zal hebben, werd reeds heden, nu de triomfkreten, bij zijn terugkeer uit München aangeheven, nauwelijks zijn verstorven, duidelijk. De minister van Marine, Duff Cooper, is op 1 October afgetreden en dit feit doet scherp uitkomen, dat ook onder de conservatieve volgelingen van den premier diepgaande meeningsverschillen bestaan omtrent diens beleid. In zijn schrijven aan Chamberlain heeft Duff Cooper het over zijn „diep wantrouwen" in de politiek van den eersten minister. Dit wantrouwen geldt in de eerste plaats de politiek van concessies aan de dictators. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kabinet 3267 E.; Duff Cooper 2356 F.)

D. **ENGELAND. — Witboek in zake Tsjecho-Slowakije. - Eischen van Hitler te München teruggebracht.**
In den vorm van een Witboek zijn op 3 October een aantal documenten betreffende Tsjecho-Slowakije gepubliceerd Hierbij zijn twee kaarten, waaruit blijkt hoe de eischen van Hitler tijdens de conferentie te München werden gewijzigd.
Ook zijn in het Witboek opgenomen persoonlijke brieven van Chamberlain aan Hitler en Mussolini, waarin de premier verzocht heeft een derde conferentie te beleggen.
De eerste kaart is gevoegd bij de overeenkomst van München en geeft een overzicht van de bezetting, zooals deze thans geschiedt; de tweede kaart is gevoegd bij de eischen, welke Hitler op 23 September te Godesberg aan Chamberlain heeft overhandigd.
Langs de geheele noordgrens verlangde de Führer een breede strook; vooral in het oosten was deze strook zeer breed. Dit is te München teruggebracht tot twee betrekkelijk kleine gebieden in het noordoosten en het noordwesten.
Aan de westelijke grens gingen de eischen van Hitler bijna tot Laun en in het zuiden tot Pilsen. Het gebied, dat op 3, 4 en 5 October zal worden bezet, omvat ongeveer de helft van dezen eisch.
In het zuiden eischte Hitler een strook langs de geheele grens, doch hetgeen op 1 en 2 October is bezet, is ongeveer een vierde deel hiervan. (Times)
(Vor. ber. Tsjech. kwestie 3483 A.; Witboek 3482 B.)

E. **GROOT-DUITSCHLAND. — Duitsche troepen in het Sudetenland. - Konrad Henlein tot rijkscommissaris voor Sudetenland benoemd. —**
Het Duitsche leger heeft op 2 October de beide eerste zônes van het Sudetenland bezet. De bevolking van de dorpen wuift de soldaten toe. De klokken van de kerken luiden.
De Tsjechen zijn niet alleen in de eerste zône, maar overal teruggetrokken. De woningen van de Tsjechische beambten zijn verlaten. Over een afstand van twintig kilometer dringen zware Duitsche troepenformaties in volledige oorlogsopstellingen het door Tsjecho-Slowakije afgestane gebied binnen.
Konrad Henlein bezocht op 2 October Asch.
Adolf Hitler bezocht op 3 October het Egerland.
De bezetting van de overblijvende zônes gaat met groote regelmaat voort. Incidenten hebben niet plaats gehad.
Konrad Henlein rijkscommissaris voor Sudetenland.
Rijkskanselier Hitler heeft Konrad Henlein benoemd tot rijkscommissaris voor het Sudetenland.
(Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Tsjech. kwestie 3483 D.; Henlein 3450 E.)

F. **PALESTINA. — Troebelen. - Ruim 50 dooden. —**
Volgens te Jeruzalem ontvangen berichten is het gedurende het weekeinde tot twee hevige gevechten tusschen Britsche troepen en opstandelingen gekomen, waarbij meer dan vijftig dooden zijn gevallen. Bij Ramallah vond op 1 October een treffen plaats tusschen een gewapende bende en Britsche politietroepen, die werden ondersteund door vliegtuigen. Hierbij werden minstens 40 rebellen gedood en drie gevangen genomen; aan de andere zijde werd een Britsch officier gedood en twee soldaten gewond. Het tweede gevecht speelde zich af in de omgeving van Haifa; twaalf opstandelingen werden hierbij gedood. In beide gevallen maakten de Britsche troepen wapens buit. (Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. 3421 D.)**

G. **NEDERLAND. — Het Burgerlijk wetboek honderd jaar. —**
Het honderdjarig bestaan van het Burgerlijk wetboek was de aanleiding tot een bijeenkomst, op 1 October in de Ridderzaal te Den Haag gehouden. Aanwezig waren de president en verscheidene leden van het Permanente Hof van Internationale Justitie, de ministers Colijn, Patijn, Van Dijk, Steenberghe en Welter,

leden van den Raad van State en de rechterlijke macht en verscheidene andere officieele persoonlijkheden.
De minister van Justitie, Goseling, sprak de openingsrede uit. Na een samenvatting van de totstandkoming der codificatie te hebben gegeven schetste spreker de beteekenis van de burgerlijke wetgeving voor ons staatsbestel. Rechtsgoederen van groote waarde zijn gewaarborgd: eenheid en zooveel mogelijk zekerheid van rechtspleging en rechtsbedeeling op den grondslag eener nationale wetgeving. Men kan de burgerlijke wetgeving beschouwen als een verworven nationaal bezit. (Het Vaderland)

5 OCTOBER 1938

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Sudeten-Duitschers. - Een maand van spanning. - Recapitulatie. —

De thans voorloopig geëindigde crisis begon haar ernstig karakter te vertoonen, toen op 14 Augustus de Duitsche manoeuvres aanvingen, waarbij naar gangbare schattingen meer dan anderhalf millioen man betrokken zijn. Er kwamen berichten, dat abnormale maatregelen genomen, 750.000 reservisten opgeroepen, de normale diensttijden verlengd en requisities geschied waren van voedsel, paarden en motorrijwielen, enz.

Sindsdien heeft de toestand zich als volgt ontwikkeld:

31 Augustus. — De Tsjechische regeering geeft haar toestemming tot een stelsel van zelfregeering volgens kantons voor de minderheden.
2 September. — Henlein ontmoet Hitler te Berchtesgaden.
4 September. — Fransche militaire maatregelen, intrekking van verloven.
5 September. — De Tsjechoslowaaksche regeering doet nog verdere concessies. In Frankrijk worden reservisten opgeroepen tot volledige bezetting van de Maginot-linie.
7 September. — De Sudeten-Duitschers onderbreken de onderhandelingen met Praag onder voorwendsel van ongeregeldheden te Ostrau.
9 September. — De Britsche admiraliteit laat mijnenvegers, -leggers en torpedobootjagers in gereedheid brengen.
10 September. — Göring doet in een rede te Neurenberg een fellen aanval op Praag.
12 September. — Hitler's rede op het congres te Neurenberg, waar hij den Sudeten-Duitschers hulp belooft.
13 September. — Het Sudetenduitsche ultimatum, waarbij van de Tsjechoslowaaksche regeering intrekking van alle bijzondere maatregelen wordt geëischt. Henlein ontbindt zijn delegatie voor de onderhandelingen. Italië en Japan scharen zich achter Duitschland.
14 September. — Chamberlain stelt Hitler voor naar Duitschland te komen om te trachten een vreedzame oplossing te vinden. Mussolini bepleit een volksstemming voor alle streken in Tsjecho-Slowakije met een minderheid.
15 September. — Chamberlain verneemt te Berchtesgaden Hitler's eischen. Henlein proclameert de afscheiding van het Sudetenland.
16 September. — Chamberlain keert terug en ontbiedt Runciman en Ashton Gwatkin te Londen.
17 September. — Het Britsche kabinet vergadert en besluit de Fransche ministers te raadplegen.
18 September. — Daladier en Bonnet komen te Londen en stellen met de Engelschen een plan op tot afstand van de streken met een overwegend Duitsche bevolking.
19 September. — In Duitschland wordt een vrijcorps van 40.000 Sudeten-Duitschers opgericht. Hodzja wijst een volksstemming van de hand.
20 September. — Praag aanvaardt in principe het Engelsch-Fransche voorstel.
21 September. — De Hongaren bepleiten hun zaak bij Hitler, die verklaart de Hongaarsche en Poolsche eischen te zullen steunen. Praag aanvaardt definitief het voorstel, doch de Duitsche eischen gaan al weer verder.
22 September. — Chamberlain ontmoet Hitler ten tweeden male te Godesberg. Hodzja's ministerie maakt plaats voor een nationale concentratie onder generaal Syrovy. De Tsjechische overheid begint het Sudetenland te ontruimen.
23 September. — Praag besluit tot mobilisatie en stuurt zijn troepen naar het Sudetenland. Chamberlain keert onverrichterzake uit Godesberg terug. Troepenbewegingen in Duitschland. Litwinof verklaart, dat Rusland bereid is Tsjecho-Slowakije te helpen.
24 September. — Het blijkt, dat Hitler gedreigd heeft 1 October het Sudetenland te bezetten. Frankrijk breidt zijn partieele mobilisatie uit. Engeland neemt verdere voorzorgsmaatregelen. België mobiliseert zijn technische troepen.
25 September. — Daladier en Bonnet begeven zich opnieuw naar London. De Tsjechoslowaaksche regeering wijst de Duitsche eischen van de hand.
26 September. — Na overleg met de Fransche ministers zendt Chamberlain Sir Horace Wilson met een persoonlijke boodschap naar Hitler. Roosevelt doet een beroep op Hitler en Benesj. Hitler spreekt voor de radio en handhaaft zijn ultimatum van 1 October. Engeland waarschuwt, dat Frankrijk gehouden is Tsjecho-Slowakije te hulp te komen en dat Engeland en Rusland Frankrijk zullen steunen.
27 September. — Chamberlain stelt zich garant voor een snellen afstand van het Sudetenland, mits geen geweld wordt gebruikt. Wilson brengt Hitler's antwoord over, dat nog slechts een kleine kans laat op een regeling. Te Berlijn loopt het gerucht, dat Duitschland, als den volgenden dag om 2 uur geen bevredigend antwoord uit Praag is binnengekomen, bevel zal geven tot mobilisatie en den 29en het Sudetenland zal binnenrukken. De Engelsche vloot wordt gemobiliseerd. Chamberlain verklaart in een radiorede, dat Duitschland's houding onredelijk is, en waarschuwt voor de gevolgen van een oorlog.
28 September. — Engeland en Frankrijk wenden zich opnieuw tot Hitler met denkbeelden voor een vreedzame regeling van het Duitsch-Tsjechoslowaaksche conflict. Engeland doet een beroep tot steun op Mussolini. Roosevelt wendt zich nogmaals tot Hitler. Hitler noodigt Mussolini, Chamberlain en Daladier uit tot een bespreking te München.
29 September. — De vier staatslieden komen te München tot overeenstemming. (N. R. Crt.) **(Vor. ber. 3483 E.)**

B. GEESTELIJK LEVEN. — Ned.-Hervormde Gemeente te Amsterdam. - Dr. K. H. Miskotte doet intrede. —

Op 25 September heeft ds. J. P. van Bruggen, voorzitter van den kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente te Amsterdam, in een plechtigen dienst in de Westerkerk den nieuwen predikant dr. K. H. Miskotte tot zijn dienstwerk ingeleid.
Tot tekst had ds. Van Bruggen, 2 Cor. 3:5-8 gekozen (.... die ons bekwaam gemaakt heeft om te zijn dienaars des nieuwen testaments, niet der letter, maar des Geestes; want de letter doodt, maar de Geest maakt levend .... enz.). (Alg. Handelsblad)

C. GROOT-DUITSCHLAND. — Emissie van R.M. 1,5 milliard. —

Op 1 October heeft de Duitsche regeering besloten over te gaan tot de emissie van een nieuwe rijksleening van R.M. 1,5 milliard. Deze leening dient ter consolideering van kortloopende leeningen, aangegaan ten behoeve van de uitvoering van het vierjarenplan en de betaling van andere uitgaven.
De emissiekoers der tusschen 1953 en 1958 af te lossen schatkistwissels bedraagt 98¾%. Door de banken en verzekeringsmaatschappijen is reeds R.M. 550 millioen overgenomen. Door deze nieuwe leening zal het totaal der in 1938 door de Duitsche regeering aangegane leeningen worden gebracht op R.M. 5.680.000.000. (Telegraaf) **(V. b. Leeningen 3212 C.)**

D. VOLKENBOND. — 19e Volkenbondsvergadering. - Artikel 16 op Japan toegepast maar niet van kracht.

De 19e Volkenbondsvergadering, die op 12 September in zeer gedrukte stemming werd geopend, wegens de toenemende internationale spanning, is op 30 September met heel wat grooter toekomstvertrouwen uiteen gegaan.
De Volkenbondsvergadering wilde art. 16 van het Volkenbondsverdrag niet schrappen, doch ook voor het oogenblik niet toepassen. In het beroep van China op het Volkenbondspact tegen Japan is dit weer duidelijk gebleken. Japan nam een dreigende houding aan en het artikel zal niet worden toegepast. Zoo heeft men ook in zake Tsjecho-Slowakije de Volkenbondsvergadering nog niet willen laten optreden, doch de hoop op een voor de politieke actie van den Volkenbond betere toekomst laat zich blijkbaar door niets dooden. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 3460 D.; Japan 3460 B.)

E. NEDERLAND. — H. M. de Koningin dankt Haar Volk. —

H. M. de Koningin, zeer getroffen door de buitengewoon groote belangstelling en het medeleven bij de herdenking van het 40-jarig Regeeringsjubileum, wenscht aan alle instellingen, vereenigingen en particuliere persoen zoowel hier te lande, als in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, alsmede in het buitenland Haar oprechten dank te betuigen voor de aangeboden gelukwenschen, aangezien het uitermate groote aantal het niet mogelijk maakt voor alle gelukwenschen afzonderlijk Harer Majesteits dank over te brengen. **(Vor. ber. Regeeringsjubileum 3449 A.; Koningin Wilhelmina 3462 A.)**

A. **DISCONTOKOERSEN. — Frankrijk. —**
De Bank van Frankrijk heeft op 27 September het disconto verhoogd van 2½% tot 3%. De rentevoet voor beleeningen is gebracht van 3½% op 4% en voor voorschotten van 2½% op 3%. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. 3266 C.; 3012 D.)

B. **GROOT-DUITSCHLAND. — Jodenwetten. - Laatste artsen uit hun ambt gestooten. —**
Op 1 October zijn de Joodsche artsen, die tot dusver hun praktijk nog konden uitoefenen niet meer daartoe bevoegd en worden uit hun ambt gestooten. De vierde verordening der Neurenberger wetten is alsdan in werking getreden. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. 3388 A.; Anti-Semitisme 3406 D.)

C. **JAPAN. — Kabinet - Konoye. - Mutaties - Konoye vervangt Oegaki voor Buitenlandsche Zaken. —**
De Japansche minister van Buitenlandsche Zaken, Oegaki, is op 29 September afgetreden.
Het blijkt, dat het tusschen den minister en het leger tot een openlijk meeningsverschil is gekomen over de kwestie van het vormen van een bureau van Chineesche aangelegenheden. De minister heeft zich tegen de vorming van dit bureau verzet, omdat volgens de meening van den minister het leger daardoor feitelijk de overhand zou krijgen in alle diplomatieke kwesties, die op China betrekking hebben. Daarenboven werd den minister in den laatsten tijd vooral door de nationalisten en de jongere officieren verweten, dat hij een te zwakke houding aannam ten opzichte van Engeland, de mogendheden ontzag, die in China belangen hebben, te slap was ten opzichte van de versterking van het Kominternpact en een overwegende rol in het kabinet trachtte te spelen.
Onmiddellijk nadat Oegaki was afgetreden waren de leden van het kabinet bijeengekomen. Er volgde een langdurige conferentie, na afloop waarvan het besluit van Konoye om zich met de leiding van het ministerie van Buitenlandsche Zaken te belasten werd medegedeeld.
Naar verluidt zou de verwijdering van Oegaki uit de Japansche regeering ernstige gevolgen hebben voor Japan's buitenlandsche politiek. De positie van de regeering ten opzichte van het leger moet thans als zwak worden aangemerkt. Aan de houding van gematigdheid waartoe het leger bij de regeeringshervorming van 26 Mei besloten had, schijnt een einde gekomen te zijn en goed ingelichte kringen verwachten van de nieuwe situatie een aanmerkelijk minder gematigde politiek tegenover de Westelijke mogendheden, in het bijzonder Engeland.
(Domei - Telex-A.N.P. - Agence Belga)
(Vor. ber. Kabinet 3296 C.)

6 OCTOBER 1938

D. **CHINA. — Conflict met Japan. - Verdediging en val van Tienkiatsjen en Foetsjikau. - Tang Sjao-ji-gedood. —**
Naar Japansche schattingen van 3 October is het totaal aantal gevallenen aan Chineesche zijde gedurende de laatste twee weken van de wanhopige verdediging van Tienkiatsjen ten Zuidwesten van Kwangtsj op den Noordelijken Jangste-oever meer dan 30.000.
Bovendien namen de Japanners 500 Chineezen gevangen. Zij maakten een aantal zware en lichte kanonnen buit en voorts een groote hoeveelheid munitie.
Met den val van Tienkiatsjen en Foetsjikau zijn twee der sterkste verdedigingswerken aan beide oevers van de Jangste-rivier in Japansche handen gevallen. Daardoor zijn de militaire operaties der Japanners langs de rivier naar Hankau in een nieuw stadium gekomen. De hardnekkige verdediging ten spijt, waarmee de Chineesche troepen den Japanschen opmarsch langs de Woesjoeen, Tienkitsjen en Jangsi lijn tegenhouden, bezetten de Japanners verscheidene belangrijke punten tusschen Foetsjikau en de Jangtse, 304 km ten Westen van Tienkiatsjen.
De Chineesche troepen hebben, volgens een bericht van het Chineesche persbureau uit Lojang, op 29 September het op 75 Km. ten Zuiden van Soetsjau gelegen Sjoehsjen veroverd en het Zuidelijk gedeelte van den spoorweg van Tientsin naar Poekau afgesneden. Ten Noorden en ten Zuiden van Sjoehsjen zijn de rails over langen afstand losgeschroefd, om te verhinderen, dat Japanners versterkingen laten aanrukken.
Tang Sjao-ji. — Tang Sjao-ji, die de eerste minister-president van de Chineesche Republiek is geweest, een man van 78 jaar, werd dezer dagen met bijlslagen gedood. Hij zou bereid geweest zijn de leiding te nemen van een Chineesche regeering onder Japansche contrôle. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3426 B.)

E. **GROOT-DUITSCHLAND. — Evangelische Kerkenbond. - De gevangenhouding van ds. Niemöller. —**
Tijdens een dienst in de evangelische kerk te Berlijn—Dahlem heeft de predikant medegedeeld, dat ds. Niemöller, die sedert ruim een jaar gevangen wordt gehouden, heeft geweigerd zijn vrijheid te herkrijgen ten koste van het teekenen van een stuk, dat hem het betreden zijner parochie onmogelijk zou maken. In een brief heeft Niemöller, aldus deelde de predikant verder mede, de leden der belijdeniskerk aangespoord krachtig te blijven, en gezegd, dat hij, als hij eens de gevangenis zal verlaten, dat niet zal doen als gebroken man.
Wederom zijn eenige predikanten der belijdeniskerk in hechtenis genomen. Vier leden der kerk te Dortmund werden in vrijheid gesteld, nadat zij een verklaring hadden onderteekend, waarbij zij uit de kerkelijke gemeente worden gesloten. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. 3328 E.; Evang. Kerkenbond 3346 F.)

F. **BELGIE. — Van legatie tot ambassade. - De Belgisch-Duitsche diplomatieke betrekkingen. —**
De verheffing tot den rang van ambassade, van de Belgische legatie te Berlijn en het Duitsche gezantschap te Brussel, is officieel bekend gemaakt.
(Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vor. ber. Diplomatie: Duitschland 3255 A.)

G. **NEDERLAND. — 100 jaar Hooge Raad. —**
Bij de ingebruikneming van het gerestaureerde gebouw van den Hoogen Raad der Nederlanden zeide de president van den Hoogen Raad, jhr. mr. Rh. Feith, op 1 October o.a. het volgende:
Twee omstandigheden maken den dag van heden voor den Hoogen Raad tot een dag van buitengewone beteekenis. Vooreerst zal het met klokslag van middernacht 100 jaar geleden zijn, dat het college zijn rechtsprekende taak aanving, en vervolgens wordt de Hooge Raad, na een afwezigheid van bijna 2½ jaar, thans weder in het bezit gesteld van zijn eigen, gerestaureerde en gemoderniseerde, gebouw.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Hooge Raad 3213 A.)**

H. **NEDERLAND. — Regeling van een oud geschil met de Vereenigde Staten nopens de schadeloosstelling voor in 1917 door de Ver. Staten gevorderde Nederlandsche militaire voorraden. —**
De minister van Buitenlandsche Zaken heeft aan de Kamer doen toekomen den tekst van de op 18 Maart te Washington tusschen Nederland en de Vereenigde Staten van Amerika gesloten overeenkomst betreffende de vriendschappelijke regeling, zoo noodig door arbitrage, van een geschil nopens de schadeloosstelling ter zake van de opvordering van 1917 door de regeering van de Vereenigde Staten van Amerika van bepaalde militaire voorraden, toebehoorende aan de Nederlandsche regeering.
De akten van bekrachtiging van vermelde overeenkomst zijn op 2 Augustus te Washington uitgewisseld.
De overeenkomst is onmiddellijk na de uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden in werking getreden.
(Nieuwe Rotterd. Courant)

I. **NEDERLAND. — Volksgasmaskers zijn in aanmaak. —**
Het Algemeen Handelsblad schrijft:
In verband met de groote vraag naar volksgasmaskers, deelt de directie der Artillerie-inrichtingen (Lange Voorhout 102, 's-Gravenhage) ons mede, dat momenteel niet over voldoende voorraad volksgasmaskers van het type „artillerie-inrichtingen" voor verstrekking aan particulieren wordt beschikt.

De fabricage is weliswaar in vollen gang, doch voorloopig uitsluitend ten behoeve van den inspecteur voor de bescherming van de burgerbevolking tegen luchtaanvallen (voor de gemeentelijke hulpdiensten dus. — Red. Hbld.).
De aflevering aan particulieren wordt in overleg met genoemden inspecteur nader geregeld en het noodige zal daaromtrent in de dagbladen worden bekend gemaakt. Hoewel de prijs nog niet met zekerheid kan worden vastgesteld, zal deze op ongeveer *f* 5 worden bepaald. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Luchtbescherming 3460 F.)

7 OCTOBER 1938

A. GEESTELIJK LEVEN. — Remonstrantsche Kerk. - Bevestiging en intrede ds. J. F. van Royen te Amsterdam. —
In een dienst in de oude Remonstrantsche kerk aan de Keizersgracht te Amsterdam heeft op 25 September dr. K. F. Sparnaay, emeritus predikant der Amsterdamsche Remonstrantsche Gemeente, zijn opvolger, ds. J. F. van Royen, die uit Rotterdam naar de hoofdstad is overgekomen, in het ambt bevestigd. De belangstelling voor deze plechtigheid was zeer groot.
(Alg. Handelsblad)

B. NEDERLAND. — Spoorwegen - Afscheid Mr. H. van Manen. - Nieuwe president en twee directeuren benoemd. —
Het door mr. H. van Manen tegen 1 October '38 gevraagd ontslag als directeur der N. V. Nederlandsche Spoorwegen werd hem in de te Utrecht gehouden algemeene vergadering op de meest eervolle wijze verleend met dankbetuiging voor de vele en gewichtige aan het bedrijf bewezen diensten.
Mr. Van Manen is bevorderd tot groot-officier in de orde van Oranje-Nassau.
Tot president werd benoemd prof. dr. ir. J. Goudriaan Jr. en tot directeuren de heeren ir. W. Hupkes, chef van den dienst van tractie en materieel, en ir. W. F. H. van Rijckevorsel, chef van den dienst van vervoer en handelszaken der maatschappij.
(Telex-A.N.P.) **(V. b. 3196 B.; Spoorwegen 3227 B.)**

C. NEDERLAND. — „Fryske Akademy" te Leeuwarden geopend. —
In de Friesche Statenzaal te Leeuwarden heeft op 10 September de commissaris der Koningin in de provincie Friesland, mr. P. A. V. baron van Harinxma thoe Slooten, in tegenwoordigheid van een groot aantal autoriteiten en belangstellenden, de „Fryske Akademy" officieel geopend.
De voorzitter der Fryske Akademy, de heer P. Sipma, lector in de Friesche taal en letterkunde aan de universiteit te Groningen, richtte in zijn openingsrede een bijzonder woord van welkom tot den commissaris der Koningin, de heeren S. W. de Jong, G. Boelens en mr. A. W. Haan, leden van Gedeputeerde Staten van Friesland, de heeren mr. J. Algra en H. Posthuma, leden der Tweede Kamer, het Eerste-Kamerlid Sikkes, de burgemeesters van Leeuwarden en Franeker, mevrouw Buisman, wethouder van Onderwijs te Leeuwarden, de hoogleeraren dr. Titus Brandsma te Nijmegen, dr. G. S. Overdiep te Groningen, dr. G, Gosses te 's-Gravenhage en dr. G. Kloeke te Leiden, voorts dr. Eduard van Welderen baron Rengers, curator van de universiteit te Groningen, prof. De Vries te Leiden en de buitenlanders prof. dr. Campbell te Oxford, dr. Lay te Aurich en vele anderen.
Het bestuur der academie werd als volgt samengesteld: lector P. Sipma, voorzitter, J. H. Brouwer, secretaris, beiden te Leeuwarden, prof. dr. G. Gosses, prof. dr. J. M. N. Kapteyn, prof. dr. J. F. Koksma, prof. dr. G. S. Overdiep en dr. G. A. Wumkes.
(Nieuwsblad van het Noorden)

D. FRANKRIJK. — Tsjechische kwestie. - Daladier's verklaring aan het Fransche parlement. —
Daladier heeft op 4 October in de Fransche kamer, Chautemps in den Senaat, verantwoording afgelegd van het regeeringsbeleid gedurende de achter ons liggende weken van internationale spanning.
Daladier heeft de kwestie van vertrouwen gesteld en de kamer heeft met 535 tegen 75 stemmen bij drie onthoudingen toegestemd in verdaging van de interpellatie van Chichery.
Tegenstemmers waren de communisten, de socialist Bloch en de Kerillis.

De volgende verklaring van de regeering werd zoowel in de Kamer als in den Senaat voorgelezen:
„In de afgeloopen week heeft de wereld zich met angst af kunnen vragen of zij niet in een oorlog gewikkeld zou worden. Op het oogenblik komen wij u rekenschap afleggen van onze werkzaamheid en wij kunnen u zeggen, dat wij den vrede hebben gered."
De minister-president zette in zijn verklaring vervolgens uiteen, dat het Sudetenduitsche probleem reeds bestond, toen de huidige Fransche regeering aan het bewind kwam. De regeering was bezield door twee gevoelens: zich niet te mengen in een militaire actie en haar woord niet te breken. Einde April stelde de Fransche regeering met voldoening vast, dat de Britsche regeering op een gelijk standpunt stond. Daardoor kon bij de crisis van 21 Mei onmiddellijk gemeenschappelijk worden gehandeld. Na een wapenstilstand laaiden de hartstochten in het Sudetengebied wederom op, hetgeen leidde tot de gebeurtenissen in September. Daladier heeft toen de Tsjechische regeering aangeraden om den Sudeten snel belangrijke en rechtvaardige concessies te doen binnen het kader van den staat. De Britsche regeering trad op gelijke wijze op en de zending van Lord Runciman naar Praag deed hoop ontstaan door het onmiddellijk contact tusschen de regeering van Praag en de leiders van de Sudeten-Duitschers.
De voorstellen van de Tsjechische regeering gingen steeds verder en de eischen van de Sudeten werden steeds belangrijker. De eischen van Duitschland bleken duidelijk op het congres te Neurenberg, zij waren gegrondvest op het zelfbestemmingsrecht der volken.
Daladier verklaarde vervolgens, dat hij er niet aan heeft gedacht het land over te geven aan het blinde noodlot. In den nacht van 13 op 14 September heeft hij zich in contact gesteld met Chamberlain en gewezen op het nut van persoonlijk contact tusschen de leidende personen. Chamberlain was het hiermee eens en hij begaf zich naar Berchtesgaden. Chamberlain heeft hierdoor groote verdiensten verzameld door het handhaven van de vrede.

Daladier herinnerde er vervolgens aan, dat de bijzonderheden van de besprekingen in een boek gepubliceerd zijn, misschien voor het eerst in de geschiedenis. Dat de vrede tenslotte gered is, is te danken aan het feit, dat men niet zijn toevlucht heeft genomen tot de geheime diplomatie, doch onder het oog der volken besprekingen heeft gevoerd. Men stond voor een alternatief: ofwel neen te zeggen tot de Sudeten en te komen tot een gewapend conflict, dat zou hebben geleid tot de vernietiging van Tsjecho-Slowakije, ofwel men moest zoeken naar een compromis. Men heeft den vrede gekozen, de Tsjechische regeering heeft het Fransch-Britsche plan heldhaftig aangenomen.

Te Godesberg heeft Hitler evenwel nieuwe eischen geformuleerd; hierdoor dreigde een verbreking van de onderhandelingen.
Daladier zette vervolgens den toestand uiteen, zooals deze was bij het vertek van Chamberlain uit Godesberg.
Op 28 Sept. werd de conferentie te München gehouden. In den nacht van 27 op 28 September kreeg de Fransche ambassadeur te Berlijn opdracht zich persoonlijk tot Hitler te wenden, en de ambassadeur te Londen kreeg opdracht Lord Halifax te vragen door middel van den Britschen ambassadeur te Rome den Duce te verzoeken het denkbeeld van een bijeenkomst te steunen. Het gevolg hiervan was een uitstel van 24 uur van de Duitsche mobilisatie en de uitnoodiging tot de bijeenkomst te München.
De Fransche minister-president heeft deze uitnoodiging aangenomen. Er was geen sprake van een formule of van voorstellen, doch er was sprake van het redden van den vrede. Daladier heeft geen spijt van zijn handelswijze. Liever zou hij gezien hebben, dat alle betrokken mogendheden aanwezig waren geweest, doch er was geen tijd voor uitstel. De uitslag van de besprekingen te München is bekend.
De minister-president verklaarde verder, dat de leiders van Tsjecho-Slowakije, president Benesj, Hodza en generaal Syrovy, een hooge opvatting hadden van hun plicht jegens hun vaderland en jegens de menschheid. Door het aannemen van de overeenkomst van München heeft generaal Syrovy bewezen, dat hij wist, dat het zijn plicht was het leven van het land te redden om een herstel mogelijk te maken. Daladier heeft een groote bewondering hiervoor.
Bij zijn aankomst te Le Bourget heeft de minister-president

gevoeld, dat de vrede nog niet definitief heeft overwonnen, doch iederen dag weer verdedigd moet worden.
De eerste plicht van allen is te werken met alle kracht op de plaats waar zij zijn gesteld. De vrede zal slechts gehandhaafd blijven, wanneer als gelijke kan worden gesproken met de omringende landen, wanneer de financiën gezond zijn en de begrooting in evenwicht en indien men kan rekenen op alle hulpmiddelen van het land. De vrede kan slechts gehandhaafd blijven, wanneer in Europa en de geheele wereld nieuwe beginselen worden uitgewerkt en overal, waar nog een oorlog woedt, een regeling wordt getroffen. Alles wat haat opwekt en Franschen tegen Franschen ophitst moet worden beschouwd als verraad. Het land moet een moreelen ommekeer ondergaan. Tijdens de dagen van de mobilisatie is de eenheid hersteld en men moet zich niet verliezen in nieuwe twisten. Om dit tot stand te brengen moet de regeering kunnen handelen en derhalve heeft zij besloten het parlement te verzoeken haar de middelen hiertoe in de hand te geven. „Het is aan u ons deze middelen te geven, of ze te weigeren", zoo besloot Daladier zijn verklaring, „doch weet wel, dat het gaat om het belang en zelfs het leven van het vaderland".

Op 5 October, na een in menig opzicht gedenkwaardigen politieken dag, heeft de kamer de door de regeering ingediende volmachtenwet met 331 tegen 78 stemmen en een kleine 200 onthoudingen, goedgekeurd. Ook de Senaat heeft de volmachten met 286 tegen 4 stemmen goedgekeurd. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Tsjech. kwestie 3484 A.; Daladier 3479 A.; Volmachten 2849 A.)

A. **ITALIE. — Frankrijk zal te Rome een Ambassadeur benoemen - Erkenning van het Imperium. —** Het Italiaansche persbureau Stefani meldde op 4 October '38 uit Parijs:
Op 4 October, kort voor den aanvang van de buitengewone zitting van het Fransche parlement, heeft minister-president Daladier den Italiaanschen zaakgelastigde bij zich ontboden, om dezen er van in kennis te stellen, dat de ministerraad met algemeene stemmen besloten heeft, aan Mussolini de gevoelens van groote dankbaarheid van de Fransche regeering en van het Fransche volk te doen overbrengen voor het groote bemiddelings- en vredeswerk, dat hij te München heeft verricht. Voorts om hem in kennis te stellen van den wil van Frankrijk zonder verwijl de diplomatieke betrekkingen tusschen de beide landen te normaliseeren, en daartoe zonder meer over te gaan tot de benoeming van een ambassadeur bij de regeering van Z. M. den Koning-Keizer Victor Emanuel III. (Stefani)

(Vor. ber. Erkenning Imperium 3375 D.)

B. **ROTTERDAM. — Oud-minister Mr. P. J. Oud benoemd tot burgemeester. —**
De Regeeringspersdienst meldt op 6 October '38:
Dezer dagen is de publicatie te verwachten van het Koninklijk Besluit, waarbij mr. P. J. Oud, oud-minister van Financiën, lid der 2de Kamer, met ingang van 15 Oct. '38 is benoemd tot burgemeester van Rotterdam.
De nieuwbenoemde burgemeester van Rotterdam is 5 December 1886 te Purmerend geboren. Hij werd in 1907 candidaat-notaris en in 1909 surnumerair der registratie en domeinen.
In 1912 deed de heer Oud het staatsexamen voor toelating tot de universiteit en in 1917 werd hij aan de gemeentelijke universiteit te Amsterdam bevorderd tot doctor in de rechtswetenschap.
Als surnumerair der registratie en domeinen was de heer Oud van 1909 tot 1912 gedetacheerd aan het departement van Financiën, waarna hij als ontvanger bij dat dienstvak te Texel en Ommen werkzaam was. Na 1921 was mr. Oud inspecteur der registratie en domeinen op non-activiteit.
In de laatste twintig jaar heeft mr. Oud in het Nederlandsche politieke leven een belangrijke rol vervuld. Van zijn verkiezing in 1917 tot Tweede Kamerlid tot zijn benoeming als minister van Financiën in het kabinet Colijn 1933, is hij ononderbroken lid der Tweede Kamer geweest. Hij is lid van het Hoofdbestuur van den Vrijzinnig Democratischen Bond, waarvan hij secretaris-penningmeester is geweest. Hij was redacteur van de Vrijzinnig-Democratische organen „De Opbouw" en „De Vrijzinnig-Democraat". In de Tweede Kamer is hij sinds het optreden van het tegenwoordige kabinet leider van de Vrijzinnig-Democratische fractie. In de volksvertegenwoordiging is hij een figuur van gezag, die de onderwerpen, waarover hij het woord voert, volkomen beheerscht. Zijn redevoeringen kenmerken zich door een helderen betoogtrant.
Hij pleegt vooral het woord te voeren over vraagstukken van financieelen aard en over zaken die de algemeene regeeringspolitiek betreffen. Als Minister van Financiën heeft mr. Oud voor de zeer zware taak gestaan de crisis-financiën te saneeren en de begrooting zoo goed mogelijk sluitend te maken. In zijn ambtsperiode deden o.m. de omzetbelasting, de couponbelasting en de doodehandbelasting haar intrede, evenals de technische wijziging der tariefwet. Uit deze periode stamt ook de herziening van de financieele verhouding tusschen rijk en gemeente en de instelling van het werkloosheidssubsidiefonds, benevens de instelling van het verkeersfonds. Voorts herinnert ieder zich de monetaire maatregelen van September 1936.
Mr. Oud is Commandeur in de Orde van den Nederlandschen Leeuw. (Regeer.persdienst - Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Mr. P. J. Oud 2559 A.)

C. **VIERMOGENDHEDEN-CONFERENTIE TE MUENCHEN. — Waarom Moskou geen uitnoodiging ontving. —**
Lord Halifax, de Engelsche minister van Buitenlandsche Zaken, verklaarde in het Hoogerhuis op 3 October het volgende:
Men zal mij vragen, waarom de Sovjet-Unie niet bij de besprekingen te München betrokken was geweest. Spreker was zoo vrij, te herhalen wat hij een paar dagen geleden hieromtrent tegen den Russischen ambassadeur had gezegd. Het was, wilde men een oorlog vermijden, van het grootste belang, dat een basis voor onderhandelingen zou worden gevonden en het was daarbij noodzakelijk snel te handelen. De regeering was echter gedwongen te erkennen, dat de hoofden van de Duitsche en de Italiaansche regeering vrijwel zeker zouden weigeren te onderhandelen in een conferentie, waarop de Russische regeering vertegenwoordigd zou zijn. (Times)

(Vor. ber. 3483 D.; Tsjech. kwestie 3486 D.)

D. **POLEN. — Teschen wordt Poolsch. —**
De bezetting van Teschen door de Poolsche troepen eindigt haar voltooiing. De troepen zijn de steden Frysztat en Karwina (belangrijke industrie-centra) binnengerukt. Overal werden de troepen met gejuich begroet.
Reeds zijn Poolsche ingenieurs uitgezonden om de leiding van de industrieën en van de steenkoolmijnen van de Tsjechen over te nemen.
Voorloopig is in het door de Poolsche troepen bezette gebied zoowel de Tsjechische kroon als de Poolsche zloty betaalmiddel.
De commandant van de Poolsche bezettingstroepen, generaal Bortnowski, heeft een proclamatie doen aanplakken, waarin de Poolsche bevolking wordt aangespoord zich waardig en kalm te gedragen en een ridderlijken geest te toonen jegens de overwonnenen. (Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 3481 A.)**

E. **ENGELAND. — Tsjechische kwestie. - Brief van Neville Chamberlain aan Edouard Daladier. —**
Wij laten den brief volgen, dien Neville Chamberlain, premier van Engeland, aan Edouard Daladier, premier van Frankrijk, op 2 October '38 heeft toegezonden:
„Bij mijn terugkeer te Londen wensch ik u, mijnheer den minister-president, mijn warme erkentelijkheid te betuigen voor uw loyale hulp en medewerking gedurende de jongste periode van angstige spanning, alsmede mijn bewondering voor den moed en de waardigheid, waarmede gij uw groote natie vertegenwoordigd hebt. In de verklaring, welke de Duitsche rijkskanselier en ik gisteren geteekend hebben, hebben wij gemeenschappelijk erkend, dat onze beide volken vereend zijn in hun wil tot vrede en tot een vriendschappelijke gedachtenwisseling over alle geschillen, welke zich kunnen voordoen. De

harten van onze beide volken zijn zoo nauw verbonden, dat ik weet, dat die gevoelens niet minder die van uw volk dan van het mijne zijn. Ik zie in de toekomst een hernieuwde en voortdurende samenwerking met u, tot uitdrukking komend in nieuwe pogingen om den Europeeschen vrede te consolideeren, dank zij de ontwikkeling van den goeden wil en van het vertrouwen, die op zoo gelukkige manier aan de betrekkingen tusschen onze beide naties ten grondslag liggen."

Daladiers antwoord aan Chamberlain. — Minister-president Daladier heeft zijn Britschen collega Chamberlain in antwoord op diens brief de volgende boodschap doen toekomen:

„Ik dank u voor uw boodschap, die het Fransche volk diep getroffen heeft. De gevoelens, waaraan gij uiting geeft, komen overeen met die van het Fransche volk, Frankrijk heeft gedurende deze crisis gevoeld, dat de banden van hartelijke vriendschap, die het aan de Britsche natie binden, zijn versterkt. Evenals al mijn landgenooten heb ik uw grooten vredeswil en uw mooi en sterk begrip voor de levensbelangen van onze beide landen en de bijzondere verplichtingen van Frankrijk bewonderd. Onze samenwerking sluit geen enkele andere vriendschap uit. Ik ben er van overtuigd, dat zij het zekerste pand van den vrede zal blijven." (Times - Le Journal)

(Vor. ber. Chamberlain 3479 A.; Daladier 3486 D.; Tsjech. kwestie 3487 C.)

A. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Tweede kabinet-Syrovy gevormd. - Hongaarsche eischen. —**

De Tsjechoslowaaksche regeering is op 4 October afgetreden.

De Slowaaksche minister Czermak heeft de bedreiging, welke hij op 3 October heeft geuit om af te treden tenzij de Slowaaksche autonomistische eischen binnen 24 uur aanvaard worden, uitgevoerd en is afgetreden.

Er is een nieuwe regeering gevormd, eveneens onder leiding van generaal Syrovy.

De nieuwe regeering is als volgt samengesteld:

Minister-president en minister van Landsverdediging: generaal Syrovy.
Minister van Buitenlandsche Zaken: Chvalkovsky.
Minister van Binnenlandsche Zaken: Czerny.
Minister van Financiën: Kalfus.
Minister van Justitie: Fajnor.
Minister van Handel: Karvas.
Minister van Spoorwegen: Kajdos.
Minister van Openbare Werken: Husarek.
Minister van Landbouw: Feierabend.
Minister van Sociale Zaken: Zenkl.
Ministers zonder Portefeuille: Bukowsky, de voorzitter der sokols, Vavrecka en Parkanyi.

Uit de samenstelling van het nieuwe ministerie blijkt, dat de voornaamste wijziging is, dat Krofta als minister van Buitenlandsche Zaken is vervangen. Met Syrovy bekleedden Czerny, Kalfus, Fajnor, Bukowsky en Vavrecka dezelfde functie in de vorige regeering. Zenkl, de burgemeester van Praag, thans minister van Sociale Zaken, was minister zonder portefeuille in het vorige kabinet, evenals de nieuwe minister van Handel, Karvas.

Instelling ministerie voor Slowakije. — Naast de benoeming van twee Slowaaksche ministers (Karvas en Kajdos) zal er zeer binnenkort een speciaal ministerie voor Slowakije worden ingesteld.

Hongarije stelt eischen. — De Hongaarsche regeering heeft op 3 October de Tsjechoslowaaksche uitgenoodigd de volgende maatregelen te nemen:

1e. Invrijheidstelling van alle Hongaarsche politieke gevangenen.
2e. Onmiddellijk met verlof zenden van alle Hongaarsche soldaten, die in het Tsjechische leger dienen.
3e. Organisatie van detachementen onder gemengde bevelvoering voor de handhaving van de orde in de Hongaarsche gebieden in Tsjecho-Slowakije.
4e. Bezetting van twee grenssteden door Hongaarsche troepen als „symbool" voor de aan Hongarije af te stane gebieden.

De Hongaarsche regeering heeft voorgesteld de onderhandelingen op 6 October te Komarom te beginnen. De Hongaarsche delegatie zal gepresideerd worden door Von Kanya, den minister van Buitenlandsche Zaken.

Verder wordt gemeld, dat Hongarije in bovengenoemde nota nog geëischt heeft, dat op zijn minst de zuiver Hongaarsche districten in Tsjecho-Slowakije onmiddellijk aan Hongarije worden afgestaan als teeken van den „goeden wil van de Tsjechen."

Slowakije en Subkarpathisch Rusland. — De ministerraad heeft op 3 October zijn gewone zitting gehouden. De arbeid van de interministerieele commissie voor de onmiddellijke liquidatie der vraagstukken, welke een uitvloeisel zijn van de internationale wijzigingen en den buitengewonen toestand, werd goedgekeurd. Een wetsontwerp tot beperking van de reizen naar het buitenland werd goedgekeurd.

Verder werd besloten, dat tot nader order de benoemingen en mutaties in het ambtenarencorps, voorzoover de departementen daartoe bevoegd zijn, in Slowakije slechts kunnen worden vastgesteld in overleg met de Slowaaksche ministers.

De gouverneur van Subkarpathisch Rusland is op 4 October door minister-president Syrovy ontvangen. Hij eischte onmiddellijke verwezenlijking van de grootst mogelijke territoriale autonomie voor Subkarpathisch Rusland.

Nieuwe regeering bijeen. - Czerny plaatsvervangend premier. — De nieuwe regeering heeft op 5 October den eersten ministerraad gehouden. Zij koos den minister van Binnenlandsche Zaken, Czerny, tot plaatsvervangend premier. Voorts hechtte zij haar goedkeuring aan de regeeringsverklaring over het nieuwe program der regeering. Verder is goedkeuring gehecht aan de instelling van een hooggerechtshof voor Karpaten-Rusland in Uzhorod.

Slowaaksche partijen. - Roethenen. — Volgens ontvangen inlichtingen zijn de vertegenwoordigers van alle Slowaaksche politieke partijen, met inbegrip van de volkspartij en de communisten, in vergadering te Zilina bijeen, het eens geworden over een plan, dat door den oud-premier Hodza (zelf een Slowaak) is opgesteld.

Het plan behelst de volgende punten:
1. Erkenning der nationale individualiteit van het Slowaaksche volk.
2. Erkenning van de Slowaaksche taal als officieele taal voor Slowakije.
3. Instelling van een wetgevende Slowaakschen landdag, welks bevoegdheid en betrekkingen met de regeering en het parlement later zullen worden vastgesteld.

(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Kabinet 3464 G.; Hongaarsche Minderh. 3481 A.; Slowaken 3471 C.; Gen. Syrovy 3480 B.)**

B. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — President Benesj neemt ontslag - Rede van generaal Syrovy, voorloopig president. —**

President Benesj heeft op 5 October 1938 zijn ontslag als president van Tsjecho-Slowakije genomen. Hij heeft van zijn aftreden mededeeling gedaan in den volgenden brief aan den premier, generaal Syrovy:

„De drie jaren, rijk aan gebeurtenissen, gedurende welke ik president ben geweest, culmineerden in de droeve gebeurtenissen van de laatste dagen. Deze drukken zwaar op onze geesten en onze harten, doch zij hebben ons geloof, noch onze idealen jegens ons volk gebroken.

De omstandigheden zijn zoodanig gewijzigd, dat ik gevoel, dat mijn in functie blijven een hinderpaal zou kunnen vormen voor de nieuwe toestanden, waarvoor de staat thans is geplaatst. Vooral in verband met den internationalen toestand en met het oog op een snelle ontwikkeling van de samenwerking met onze buren hebben wij een nieuwe regeering gevormd, welke een regeering zal zijn van kalmte en orde, economische krachtsinspanning en sociale reconstructie. Zij zal voornamelijk streven naar ontwikkeling op binnenlandsch gebied en ik ben overtuigd, dat zij hierin zal slagen.

Daarom leg ik mijn ontslag in uw handen, mijnheer de minister-president, opdat u de noodzakelijke stappen kunt doen, welke de toestand eischt.

Ik dank u en uw collega's voor uw samenwerking en ik wensch u alle succes. Ik ben overtuigd, dat ons thans een betere tijd te wachten staat, een tijd van succesrijken arbeid en welvaart voor den nieuwen staat en voor het geheele Tsjechoslowaaksche volk."

In een radiotoespraak tot het volk heeft Benesj de redenen van zijn aftreden uiteengezet. Hij zeide o.m.: „Ik was van plan na de totstandkoming van het accoord van München af

te treden, doch achtte het raadzaam te wachten totdat een sterke regeering was gevormd. De vier groote mogendheden hebben besluiten genomen zonder dat wij geraadpleegd zijn. Ik zal geen woord van critiek of blaam uiten. De geschiedenis zal oordeelen, doch ik zal blijven zeggen dat de offers, die men van ons verlangd heeft, onrechtvaardig waren. Ik wil de belangen van mijn land niet in den weg staan. Als overtuigd democraat voel ik dat mij niets anders overblijft dan af te treden. De staat zal zichzelf opnieuw moeten vinden. Ik bedoel niet, dat wij onze oude bondgenootschappen moeten prijsgeven en nieuwe aangaan, doch dat wij onze politiek moeten hervormen. Er is thans geen reden tot conflict met onze naburen. Onze nieuwe staat zal in de toekomst meer homogeen zijn en grootere moreele kracht hebben. Wij moeten niet bij de pakken neerzitten.

Tenslotte wil ik uiting geven aan mijn volledig vertrouwen in de toekomst van mijn land. Ik verlaat geen schip in den storm, doch het is noodig, dat ik dit offer breng."

Benesj deed een beroep op de eensgezindheid der natie en zeide: „Het is vóór alles noodig ons met de Slowaken te verstaan. Zij verkeeren ook in gevaar. Thans doet deze of gene concessie er weinig toe. Wij moeten overal waar dit noodig is, wederzijds toegeven." Hij sprak verder nog zijn dank uit jegens alle Tsjechische vertegenwoordigers, die hun best voor hun land hebben gedaan.

Rede van Minister-president Generaal Syrovy. — Minister-president generaal Syrovy heeft een rede uitgesproken voor de radio, waarin hij o.a. heeft gezegd, dat de eerste taak van de regeering was, den staat te reconstrueeren. Een nieuw Tsjecho-Slowakije zal worden opgebouwd. De regeering wil loyaal de beslissing van de vier mogendheden te München uitvoeren. De beginselen van de buitenlandsche politiek zijn duidelijk: vriendschappelijke betrekkingen met iedereen en in het bijzonder met de buurstaten, want indien Tsjecho-Slowakije in vrede wil leven, moeten wij met hen samenwerken. Zelfs op het beperkte grondgebied zal er plaats zijn voor allen, het land moet alleen politiek gereorganiseerd worden, alsook economisch en sociaal. Orde en rust moeten verzekerd zijn.

Vervolgens kondigde de minister-president een wijziging van het openbare bestuur aan, waaronder de regeering den steun zal genieten van alle deelen der bevolking. Met name in Slowakije en Subkarpathisch Rusland zal worden overgegaan tot een doeltreffende decentralisatie en zullen autonome besturen worden gevestigd.

Ons programma is het volgende: brood en werk voor allen. Door het stabiliseeren van de munt zal het economische leven op een hechten grondslag worden geplaatst. Evenwicht zal worden geschapen tusschen de landbouwproductie en de industrie; nieuwe takken van industrie zullen in het leven worden geroepen; het wegennet zal worden voltooid. In het vervolg zullen wij de drie beginselen volgen: werk, orde en discipline.

Hierna zweeg de minister-president eenige minuten en vervolgens zeide hij: „Met alle smart, welke een oud-legionnair, die heeft medegewerkt aan het oprichten van dezen staat, kan gevoelen, vervul ik hier de moeilijkste taak die er is, door mede te deelen, dat de president der republiek, Eduard Benesj, is afgetreden. Hij is aldus met inbegrip van deze daad een stralend voorbeeld van zelfverloochening gebleven. Dit besluit van den president is voor ons zoo smartvol, dat woorden slechts een zwakke afschaduwing zouden geven van onze gevoelens".

Hierna las generaal Syrovy den brief voor, waarin president Benesj zijn aftreden heeft medegedeeld.

Generaal Syrovy voorloopig president. — Generaal Syrovy zal voorloopig optreden als president der republiek tot een opvolger van Benesj zal zijn gekozen. Deze verkiezing moet geschieden door de nationale vergadering, namelijk Kamer en Senaat tezamen. De nationale vergadering moet binnen 14 dagen worden bijeengeroepen. De functie van president wordt in dien tusschentijd uitgeoefend door den ministerraad, of (zooals thans) door den premier, daartoe door den ministerraad gedelegeerd. De verkiezing heeft plaats op den burcht te Praag. De president wordt voor den tijd van 7 jaar gekozen.

Voor verkiezing bij eerste en tweede stemming is $^3/_5$ der stemmen noodig; indien een derde stemming noodig is, is daarvoor de gewone meerderheid voldoende.

De vlag van den president is nog op 5 October verwijderd van den burcht en geheschen op het paleis Kolovrat, den zetel van het presidium van den ministerraad. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Dr. Ed. Benesj 3442 A., Photo buiten tekst 2100a; Gen. Syrovy 3488 A.; Tsjech. kwestie 3487 E.)

A. ENGELAND. — Tsjechische kwestie. - Zitting van het Lagerhuis - Leening aan Praag. —

Op 3 October is het Engelsche Lagerhuis bijeengekomen.

De „prime-minister" Neville Chamberlain werd, toen hij de zaal binnenkwam, met een ovatie van het Huis begroet.

Duff Cooper. — Duff Cooper werd door de oppositie toegejuicht, toen hij het woord nam om te spreken, over wat hij noemde, een zeer pijnlijke en delicate zaak.

Uitvoerig zette hij de redenen uiteen, die hem er toe hadden gebracht, ontslag te nemen als minister.

Duff Cooper zei o.a.: „Wij werden van dag tot dag naar een oorlog met Duitschland gedreven. Wij hebben pas op het laatste oogenblik en dan nog op een onzekere manier gezegd, dat wij bereid waren te vechten. Nu weten wij, dat een bericht van tegengestelde uitwerking den Duitschen leiders in de ooren werd gefluisterd. De Britsche regeering heeft niet de taal gebruikt, welke dictatoren verstaan".

„De minister-president heeft het Britsche standpunt te Berchtesgaden of Godesberg niet duidelijk gemaakt".

Duff Cooper gaf een uitlegging voor zijn aftreden. Het was onprettig voor hem de regeering eenig nadeel te berokkenen, te meer, daar de premier meer populair was dan ooit.

Hij verklaarde, dat toen Hitler ten slotte teekenen begon te vertoonen van een gematigder houding, hij reeds wist van een mobilisatie der Britsche vloot.

Chamberlain was uit Godesberg teruggekeerd met niets anders dan een ultimatum, met voorwaarden, welke slechts een wreede wraakzuchtige vijand zou dicteeren aan een verslagen vijand, na een langen oorlog.

Cooper veroordeelde ook de voorwaarden van München. Hij voegde hier aan toe: „Daar de Duitschers hun man onder hebben, zullen zij niet het genoegen missen hem te slaan en het Duitsche leger zal zijn buit niet missen".

Hij critiseerde, dat Chamberlain de Engelsch-Duitsche verklaring had onderteekend zonder overleg te plegen met het kabinet, de bondgenooten of de dominions.

Dit is niet de manier, waarop de buitenlandsche aangelegenheden van het Britsche rijk moeten worden geleid. Als resultaat van München, aldus Cooper, heeft Groot-Brittannië nu voor den eersten keer op zich genomen een grens in Midden Europa te verdedigen. Daarom zouden wij nu een leger op de basis van het Europeesche vasteland moeten op de been houden en onze herbewapening versnellen.

Duff Cooper zei nog, dat de minister-president geloofde tot een redelijke regeling te kunnen komen van alle open kwesties. „Hij kan gelijk hebben. Ik hoop en bid, dat hij gelijk heeft, doch daar ik dat niet kan gelooven, is het beter, dat ik ga".

Neville Chamberlain. — De Britsche premier Chamberlain heeft in het Lagerhuis de te München gesloten accoorden uiteengezet. Deze rede was er in hoofdzaak op gericht, begrijpelijk te maken, wat het groote verschil is tusschen het Duitsche memorandum van Godesberg en het in de Viermogendheden-conferentie bereikte resultaat.

De voornaamste verschillen waren, volgens Chamberlain, de volgende:

Het Duitsche memorandum was in feite een ultimatum en dus onaanvaardbaar voor Tsjecho-Slowakije; het accoord van München draagt geen ultimatief karakter.

De kaart van Godesberg dient niet als grondslag voor den gebiedsafstand. De definitieve grenzen worden door de internationale commissie geregeld. Niet Duitschland bepaalt, waar volksstemmingen moeten worden gehouden, doch de commissie en de aangewezen plaatsen worden niet door Duitsche, maar door internationale troepen bezet. Godesberg stelde niet vast, hoe de volksstemming zou worden gehouden. München schrijft het Saarstatuut voor.

De economische voorwaarden zijn voor Tsjecho-Slowakije veel gunstiger.

Voorts verklaarde Chamberlain, dat de Britsche regeering overweegt, de garantie te verleenen voor een leening van 30 millioen pond sterling ten behoeve van Tsjecho-Slowakije.

Sir John Simon heeft de Bank of England gevraagd een crediet van 10 millioen pond te willen verleenen.

In November zullen de noodzakelijke wetsvoorstellen daartoe worden ingediend.

Aan het slot van zijn rede verklaarde Chamberlain de mogelijkheid aanwezig te achten tot het opnieuw ter hand nemen van het ontwapeningsvraagstuk.

Na Chamberlain voerden verschillende leden van de oppositie, w.o. Attlee, Eden en Morrison het woord, waarbij zij op het regeeringsbeleid critiek uitoefenden.

Sir Samuel Hoare beantwoordde de sprekers.

Londen wenscht geen exclusief Viermogendhedenpact. - Verklaring van Sir John Simon. — Sir John Simon, de Engelsche minister van Financiën, heeft op 5 October in het Lagerhuis de motie van vertrouwen in de politiek van de regeering ingediend. Hij besprak daarbij de houding van Chamberlain en eenige kwesties, die de afgeloopen dagen tijdens het debat in het Lagerhuis zijn opgeworpen.
In antwoord op de reeds eerder in het debat door Eden gestelde vraag, of de conferentie van München zou leiden tot een Viermogendhedenpact, zeide Simon: „Indien de vraag is, of wij bereid zijn gezamenlijk met Frankrijk, Italië en Duitschland in vriendschappelijk overleg te treden, over de Europeesche problemen, dan moet ik met den meesten nadruk verklaren, dat wij zulk een overleg geenszins uitsluiten. Het is een der voornaamste doelstellingen van de regeering geweest, te zien of het mogelijk is om, in plaats van tusschen de democratieën en dictaturen een voor hen en ons onoverbrugbare kloof te handhaven, in het belang van den vrede in Europa naast elkaar te leven.

Doch indien daarentegen de vraag is, of wij denken over een exclusief Viermogendhedenpact met uitsluiting van andere staten, groot of klein, om dit zijn wil aan Europa te doen opleggen, dan zeg ik namens de regeering met allen nadruk, dat dit niet de politiek der regeering is en ook nooit geweest is".
Hij sprak de hoop uit, dat Rusland bereid zal zijn, zich aan te sluiten bij de garantie voor Tsjecho-Slowakije, en voegde hieraan toe, dat het niet in de bedoeling ligt, Rusland uit te sluiten van eenige regeling in Europa. Indien de hangende geschillen moeten worden opgelost, dient dit te geschieden op basis van vrije onderhandeling met alle Europeesche mogendheden.
„Het is belangrijk, de medewerking te verkrijgen van de kleinere staten in Europa, die steeds waardevolle bondgenooten voor den vrede zijn geweest".

Hoewel Simon toegaf, dat er in de voorgaande stappen van het nationaal-socialistische Duitschland of in Mein Kampf niets was dat een vertrouwend optimisme rechtvaardigde, achtte hij het evenzeer verkeerd, zich op het wanhopige standpunt te stellen, dat de dingen blijven zooals zij waren. Voor het eerst had Hitler een concessie gedaan. „Het moet moeilijk zijn voor het hoofd van een totalitairen staat, terug te gaan — precies als een auto, die geen versnelling achteruit heeft". Er was een wereld van verschil tusschen Berlijn, dat voor den wereldoorlog schreeuwde: „Gott strafe England" en het Berlijn, dat den naam van den Britschen minister-president zegende. Simon geloofde, dat de minister-president een beweging had ontketend, die ontzaglijke gevolgen zou kunnen hebben, „en die, naar wij hopen en bidden, de wereld den vrede zal brengen".

Scherpe critiek van Winston Churchill. — Winston Churchill heeft op 5 October in het Lagerhuis het woord gevoerd. Hij begon met de verklaring, dat Engeland een totale en niet te verzachten nederlaag had behaald, en dat Frankrijk nog meer had geleden. Het uiterste, dat de minister-president voor Tsjecho-Slowakije heeft kunnen bereiken was, dat de Duitsche dictator in plaats van zijn eten van de tafel weg te grissen, zich ermede vergenoegd had, dat het hem gang voor gang werd opgediend.
Indien aan Tsjecho-Slowakije was medegedeeld, dat het geen hulp van de West-Europeesche mogendheden behoefde te verwachten, zou het in den afgeloopen zomer betere voorwaarden hebben kunnen verkrijgen. De kans is thans groot, dat Tsjecho-Slowakije door het nazi-bewind zal worden verzwolgen. „Wij staan hier voor een ramp van de eerste grootte, die Engeland en Frankrijk is overkomen. Wat ik onverdraaglijk vind is, dat dit land onder de macht en den invloed van het nationaal-socialistische Duitschland komt. Ik voorzie, dat de politiek van onderwerping zal leiden tot beperking van de vrijheid van het woord in het parlement, op het spreekgestoelte en in de pers."
Tenslotte verklaarde spreker: „Het volk moet weten, dat in de landsverdediging grove nalatigheid en tekortkomingen zijn begaan, dat wij zonder oorlog een nederlaag hebben geleden, waarvan wij nog lang de gevolgen zullen ondervinden, dat het geheele evenwicht van Europa in gevaar is gebracht en dat voorloopig een vreeselijk woord tegen de Westersche democratieën is uitgesproken: „gewogen en te licht bevonden." Churchill's rede werd door de oppositie luide toegejuicht.

Moties. — De motie der regeering tot verdaging van het Lagerhuis tot 1 November werd op 6 October met 313 tegen 150 stemmen aangenomen.
Met 366 tegen 144 stemmen heeft het Lagerhuis zijn vertrouwen in de regeeringspolitiek uitgesproken.
Het door de Labour-oppositie ingediende amendement op de motie van vertrouwen in het beleid van de regeering werd met 369 tegen 150 stemmen verworpen. (Telex-A. N. P.)
(V. b. Duff Cooper 3483 C.; Nev. Chamberlain 3487 E.; Sir John Simon 3418 A.; Winston Churchill 2314 G.; Tsjech. kwestie 3487 E.)

8 OCTOBER 1938

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: Stella Gibbons — „Nightingale Wood." (Longmans, Green & Co., New York, 1938) **(Vor. ber. 3430 C.)**
Duitsch: Paul Simon — „Besinnliche Reise." (Verlag Anton Pustet, Salzburg)
Bernard Wieman — „Von Dalmatien und sechs Küssen." (Verlag Anton Pustet, Salzburg) **(3453 A.)**
Engelsch: Amy Cruse — „After the Victorians." (Allen and Unwin, London 1938)
Graham Greene — „Brighton Rock." (William Heinemann Ltd., London) **(Vor. ber. 3453 A.)**
Fransch: Claire et Line Droze — „Ma Charmante." (Plon, Paris 1938)
Robert Francis — „La jeune fille secrète." (Gallimard, Paris) **(Vor. ber. 3453 A.)**
Italiaansch: Corrado Alvaro — „L'Uomo è forte." (Bompiani, Milano) **(Vor. ber. 3453 A.)**
Nederlandsch: Siegfried E. van Praag — „Jongensdroom." (Em. Querido, A'dam 1938)
Eline van Stuwe (Jacqueline Reyneke van Stuwe) — „Film" (roman). (P. N. v. Kampen & Zn. N.V., Uitg.) **(Vor. ber. 3453 A.)** (Red. K. H. A.)

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Expansie: 1914—1919—1938. —

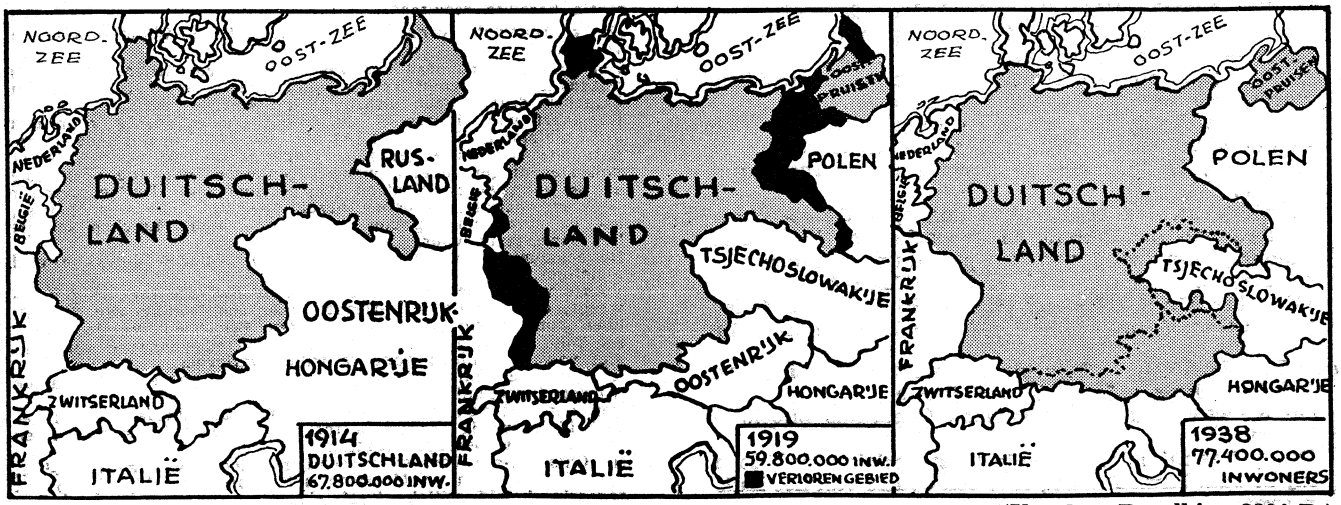

(Vrij ontleend aan de „New York Times")

(Vor. ber. Bevolking 3304 D.)

A. **Algemeene gegevens. - Handelsrelaties.** — Hieronder volgen eenige gegevens over Birma, welke voor den exporteur naar dat land van belang kunnen zijn.

Land en Volk. — Birma wordt in het Westen begrensd door Bengalen en de Golf van Bengalen, in het Zuiden door de Golf van Martaban en Siam, ten Oosten door Siam, Tonkin en China en ten Noorden door Tibet.

Het klimaat van dit gebied is warm. De gemiddelde jaarlijksche temperatuur is 27,2° C. April is de warmste, Januari de koudste maand. De jaarlijksche regenval is zeer ongelijk, doch in de kuststreken aanzienlijk. Langs de kust van Akyab tot Mergoeï stijgt hij tot boven de 500 cM. per jaar.

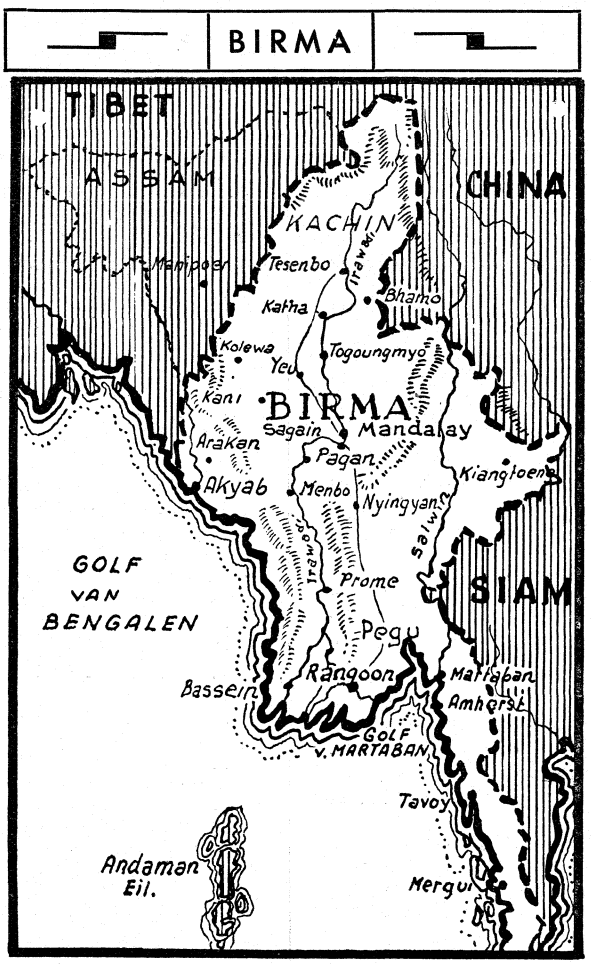

Het land beslaat een oppervlakte van 605.277 km.²; het totaal aantal inwoners bedroeg volgens de volkstelling van 1931 14.652.000. De Birmanen vertegenwoordigen de grootste groep der bevolking (circa 9 millioen). Voorts wonen er één millioen Britsch-Indiërs, 1.4 millioen Karens, 1 millioen Shans en nog een aantal andere rassen. In tegenstelling met Britsch-Indië zijn in Birma tamelijk veel Chineezen gevestigd (ongeveer 200.000). Het aantal daar te lande levende Europeanen en „Anglo-Indians" samen bedraagt slechts ongeveer 30.000. Ruim 84 % van de bevolking belijdt den Boedhistischen godsdienst; 4 % zijn Mohammedanen, 3.9 % Hindoes en 2.3 % Christenen. Van de vele talen wordt Burmeesch het meest gesproken. Engelsch is de handelstaal.

Op 1 April 1937 vond de afscheiding van Britsch-Indië plaats en van dien datum af is Birma een soort Kroon-Kolonie, onder een Gouverneur, die door den Engelschen Koning wordt benoemd. Den Gouverneur staat een Uitvoerende Raad terzijde, welke bestaat uit 10 leden, en een Wetgevende Raad, welke 36 senatoren en 132 afgevaardigden telt.

De zetel van het Gouvernement is gevestigd te Rangoon (aantal inwoners ongeveer 400.000). Andere belangrijke steden zijn onder meer Mandalay, Bassein, Moelmein, Akyab en Bhamo. Slechts circa 10 % van de bevolking leeft in de steden.

Maten, Munt- en Bankwezen. — In den importhandel wordt in het algemeen het Engelsche stelsel van maten en gewichten gebezigd. De voornaamste maten en gewichten in den exporthandel gebruikelijk zijn: Tola = 180 grains troy; Seer (Standard or Railway or Indian) = 2.057 lbs; Seer (Factory) = 1 lbs 13,5 oz.; Viss = 3,60 lbs; Maund (Standard or 40 seers Railway or Indian) = 82 lbs 4 oz. 9 dr.; en Maund (Factory) = 74 lbs 10 oz. 11 dr.

De munteenheid is de rupee = 1 sh. 6 d. (circa *f* 0.67), zij is onderverdeeld in 16 annas à 4 pice à 3 pies; 100.000 rupees = 1 lakh; 100 lakhs = 1 crore.

De Reserve Bank of India treedt op als circulatie bank. De Nederlandsche Handel-Maatschappij N.V. heeft een kantoor in Rangoon. Andere aldaar gevestigde banken zijn: National City Bank of New York; Central Bank of India; Allahabad Bank; Chartered Bank of India, Australia & China; Hong Kong & Shanghai Banking Corporation; Imperial Bank of India; Mercantile Bank of India; National Bank of India; Lloyd's Bank; Thos. Cook & Son, Bankers (Ltd.).

Bepalingen betreffende den Invoer. — Bij de afscheiding van Britsch-Indië is het douanetarief vrijwel ongewijzigd van dit land overgenomen.

Het douanetarief is verdeeld in 22 secties, welke tezamen 87 tariefposten omvatten, die op hun beurt veelal weer sterk onderverdeeld zijn.

Naast de algemeene rechten, welke gelden voor producten van niet-Britsche herkomst, bestaan voor talrijke producten preferentieele rechten. Deze laatste gelden, hetzij voor goederen afkomstig uit Groot-Brittannië en Noord-Ierland, hetzij voor goederen uit een Britsche Kolonie, of in sommige gevallen van beide herkomsten.

De meeste rechten worden geheven naar de waarde (c.i.f. waarde); deze varieeren in het algemeene tarief meest tusschen 25 en 35 %; de rechten in het preferentieele tarief zijn gewoonlijk 10 % lager.

Voor talrijke goederen is de waarde, waarover de invoerrechten worden berekend, ambtelijk vastgesteld, zoodat feitelijk sprake is van specifieke rechten.

Handelsusances. — Practisch is de geheele invoerhandel van Birma geconcentreerd in Rangoon. De tusschenhandel is grootendeels in handen van Chineezen.

Een algemeene betalingsusance bestaat in Birma niet. In elk geval afzonderlijk dient men derhalve na te gaan, welke credietfaciliteiten aan den debiteur zijn te verleenen. Men betrachte hierbij echter de grootste voorzichtigheid, aangezien de credietwaardigheid van de inheemsche kooplieden niet stabiel is.

Men leide zijn zaken bij voorkeur via een daar te lande goed bekend staanden, liefst Europeeschen, vertegenwoordiger.

Offertes luiden gewoonlijk in ponden sterling c.i.f. Rangoon.

Buitenlandsche Handel. — De ontwikkeling van den buitenlandschen handel van Birma blijkt uit de volgende cijfers (in millioenen rupees):

	1934-*) 1935	1935- 1936	1/4-30/11 1936	1/4-30/11 1937
Invoer	204,5	208,1	138,0	156,0
Uitvoer	506,5	540,5	308,0	335,0
Uitvoersaldo . .	302,0	332,4	170,0	179,0

Het aandeel van Britsch-Indië in den in- en uitvoer van Birma is zeer belangrijk. Er valt evenwel een

*) Het statistiekjaar loopt van 1 April tot en met 31 Maart.

geringe stijging ten gunste van de andere landen waar te nemen. Onderstaande percentages geven daarvan een beeld:

	1933-1934	1934-1935	1935-1936	1/4-30/11 1936	1/4-30/11 1937
Invoer in Birma:					
Uit Britsch-Indië .	51,2	51,9	47,8	50,0	48,1
Uit overige landen	47,9	48,1	52,2	50,0	51,9
Uitvoer uit Birma:					
Naar Britsch-Indië	62,9	65,8	63,1	60,1	50,1
Naar over. landen.	37,1	34,2	36,9	39,9	49,9

De Nederlandsche statistiek is, na de afscheiding van Birma, met ingang van 1 Januari 1938 er toe overgegaan afzonderlijke cijfers voor Birma te publiceeren. Voor het tijdvak Januari tot en met Juli 1938 luidde de handelsbalans van Nederland met Birma als volgt (in duizenden guldens):

Invoer uit Birma	6288
Uitvoer naar Birma	1317
Invoersaldo	4971

De invoer in Nederland uit Birma bestond over het tijdvak Januari tot en met Juli 1938 voornamelijk uit de volgende artikelen (tusschen haakjes invoer in duizenden guldens): ongepelde rijst (5564); gepelde rijst (392); djati- of teakhout (185); paraffine (64); catechu (40).
De voornaamste naar Birma uitgevoerde artikelen waren: gecondenseerde melk (1054), ijzer- en staalwerk, n.a.g. (42), gebleekte manufacturen van katoen (41), geverfde manufacturen van katoen (51).

Verkeer. — Reeds van het begin der Indië-vluchten af vormt Birma een belangrijke schakel in het luchtverkeer tusschen Europa en het Verre Oosten.
Behalve de Nederlandsche vliegtuigen van den driemaal wekelijkschen dienst Amsterdam-Batavia, doen ook de Imperial Airways Rangoon driemaal per week aan; de toestellen van de Air France landen er éénmaal per week. Deze beide Europeesche luchtvaartmaatschappijen maken eveneens een tusschenlanding te Akyab.
Het binnenlandsche luchtverkeer in Birma wordt door de Irrawaddy Flotilla and Airways Ltd. onderhouden. Alleen de Noorsche reederij Wilhelm Wilhelmsen onderhoudt een rechtstreeksche geregelde scheepvaartverbinding met Rangoon, via Rotterdam. Agent van deze reederij is Cornelder's Scheepvaart Mij. N.V. te Rotterdam.
Het handelsverkeer in Birma heeft voornamelijk langs de goed bevaarbare rivieren plaats; de Irrawaddy wordt door stoombooten van de Irrawaddy Flotilla Company tot Bhamo bevaren, vanwaar karavaanwegen naar China voeren.
Het spoorwegnet in Birma is meer dan 3500 km lang.

Consulaire posten. — Te Rangoon is een Consulaat gevestigd. (Economische Voorlichting)
(Vor. ber. Birma 2732 D.)

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Slowaken vormen autonome regeering. - Mgr. dr. Tisso, de opvolger van Mgr. Hlinka, leider dezer regeering. - Een nieuwe Slowaaksche hoofdstad. —
De minister voor Slowaaksche Zaken, Tisso, heeft op 7 October den minister-president Syrovy mededeeling gedaan van de vorming der eerste autonome Slowaaksche regeering. Deze regeering bestaat uit Tisso als leider, Durcansky als minister van Binnenlandsche Zaken, Carnak als minister van Onderwijs, Teplansky als minister van Economische Zaken en Lichner als minister van Financiën.
Alle leden der autonome regeering zullen deel uitmaken van de centrale Tsjechoslowaaksche regeering. De autonome regeering zal haar zetel hebben te Zilina, St. Martin of Banskabystrice, omdat Bratislava, de tegenwoordige hoofdstad van Slowakije, aan de Duitsche grens komt te liggen.
Minister-president Syrovy heeft de delegatie der Slowaaksche partijen, die te Zilina een accoord hebben geteekend, ontvangen. De leider, minister Tisso, deelde mede, dat de partijen tot definitieve overeenstemming waren gekomen ten aanzien van de positie van Slowakije in het kader van den Tsjechoslowaakschen staat. Grondslag van die overeenstemming is een ontwerpwet over de autonomie van Slowakije, door de volkspartij bij het parlement ingediend. Tisso drong er op aan, dat aan de wenschen zoo spoedig mogelijk en volledig gevolg zal worden gegeven. Hij vroeg zoo spoedig mogelijke benoeming van nog vier Slowaaksche ministers ter geruststelling van het Slowaaksche publiek.
Syrovy verklaarde kennis te nemen van het besluit der Slowaken en oprecht te hopen, dat de Slowaaksche kwestie definitief opgelost zal worden. Hij gaf de verzekering, dat de regeering vastbesloten is een gemeenschappelijken staat te bouwen op den grondslag van volkomen toegepaste gelijkheid voor Tsjechen, Slowaken en Subkarpathische Russen.
Een vertegenwoordiger van de Tsjechoslowaaksche Sociaal-Democratische Partij heeft eveneens een bezoek aan Syrovy gebracht om hem mede te deelen, dat de partij zich zonder voorbehoud aansluit bij het accoord der Slowaaksche groepen.
(Telex-A.N.P.) **(Vor. ber. 3488 A.)**

9 OCTOBER 1938

B. BELGIE. — Uitgifte van een leening groot 1 milliard frank. —
Met het oog op de behoeften van de buitengewone begrooting en de gunstige stemming van publiek en financieele markt heeft de regeering besloten met ingang van 17 Oct. een geconsolideerde leening met uitlotingen van een milliard frank uit te geven. De rente wordt vastgesteld op 3½% voor de eerste tien jaar en 4% daarna. Ontheffing van belasting en rechten zal worden verleend voor rente, uitlotingen en uitgiftepremie. (Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Leeningen 3305 D.)

C. ITALIE. — Rassenpolitiek. - Besluiten van den Grooten Fascistischen Raad. - Anti-Joodsche bepalingen. —
De Groote Fascistische Raad heeft op 7 October beraadslaagd over het rassenvraagstuk en den buitenlandschen toestand.
Binnen het kader der rassenpolitiek heeft de Groote Fascistische Raad de volgende besluiten genomen:

1. Het is Italiaanschen mannen en vrouwen verboden huwelijken aan te gaan met elementen, behoorende tot het chamietische, semietische of een ander niet-arisch ras;
2. Het is burgerlijken en militairen ambtenaren verboden buitenlandsche vrouwen te huwen, tot welk ras deze ook behooren;
3. Italiaansche vrouwen en mannen, die met vreemdelingen willen trouwen, moeten tevoren toestemming verzoeken aan het ministerie van Binnenlandsche Zaken. Deze bepaling geldt ook, wanneer bedoelde vreemdelingen arisch zijn.

Voorts wordt buitenlandschen Joden verboden Italië binnen te komen, terwijl tevens bepaald is, dat ongewenschte elementen zullen worden verwijderd. Als Joden worden beschouwd: kinderen, geboren uit twee Joodsche ouders, kinderen, geboren uit een Joodschen vader en een buitenlandsche vrouw, alsmede uit een gemengd huwelijk geboren mannen, die den Joodschen godsdienst belijden.

Uitzonderingsbepalingen. — Wat het onderwijs aan de Joden in Italië betreft, is het volgende bepaald:
Joodsche kinderen behoeven de scholen niet te verlaten indien hun vader:
1. In een van de 4 laatste oorlogen (Lybië, wereldoorlog, Abessynië, Spanje), gevallen is;
2. Zich voor een van voornoemde oorlogen vrijwillig voor den dienst aan het front heeft gemeld;
3. Zich onderscheiden heeft wegens zijn dapperheid tegenover den vijand;
4. Gedurende de fascistische revolutie is gevallen;
5. Gedurende den strijd der fascisten om het bewind werd gewond;
6. voor 1922 lid was van de fascistische partij of aan de bezetting van Fiume heeft deelgenomen.

Andere uitzonderingen in bijzondere gevallen zullen door een daartoe te vormen commissie worden beoordeeld.

Economische positie. — Joden, die niet onder de hierboven opgesomde punten vallen, kunnen geen lid van de fascistische partij zijn. Ook mogen zij niet meer dan 50 H.A. grond be-

zitten en kunnen zij geen eigenaars of bestuurders zijn van firma's of industrieele ondernemingen, waarin meer dan 100 personen arbeiden. Van den militairen dienst zijn zij, zoowel in vredes- als in oorlogstijd, buitengesloten.
De Joden zullen uit openbare bedieningen worden gezet, doch de uitoefening van hun godsdienst zal hun volkomen worden gewaarborgd.
De groote Raad heeft de mogelijkheid van emigratie naar Abessynië onder oogen gezien, doch onder voorbehoud van een zekere contrôle.

Uitwijzingen. — Het besluit betreffende het uitwijzen van de in de laatste jaren geïmmigreerde Joden heeft een verandering ondergaan, in dien zin, dat Joden, die ouder dan 60 jaar zijn, en die, welke met Italiaansche vrouwen gehuwd zijn, het land niet behoeven te verlaten. (Telex-A.N.P.)

(Vor. ber. Anti-Semitisme 3448 E.; Rassenpolitiek 3424 D.)

A. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Dr. Chvalkovsky, de nieuwe Tjechische minister van Buitenlandsche Zaken naar Duitschland. —**
Dr. Chvalkovsky, de vroegere gezant van Tsjecho-Slowakije te Rome, Berlijn en Tokio, thans minister van Buitenlandsche Zaken, zal, volgens de Messaggero, als handig diplomaat toenadering tot Duitschland en Italië zoeken. Hij heeft zich naar Berlijn begeven om besprekingen inzake de toekomstige verhoudingen tusschen het Rijk en Tsjecho-Slowakije te houden. (Telex-A.N.P.)

(Vor. ber. Kabinet 3488 A.)

B. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Dr. Eduard Benesj. - Levensbeschrijving. - Persstemmen. —**
De korte levensbeschrijving van den op 5 October afgetreden president der Tsjechoslowaaksche republiek is als volgt:

Dr. Eduard Benesj.

Dr. Eduard Benesj is 28 Mei 1884 in het dorp Kozlany geboren. Zijn ouders waren arme boeren, maar toch wisten zij hem een goede opvoeding te geven. Hij studeerde aan de Universiteit van Praag, aan de Sorbonne en de Ecole des Sciences Politiques te Parijs en te Dijon, waar hij in 1908 promoveerde in de rechtsgeleerdheid.
Toen de wereldoorlog uitbrak, was hij reeds een der leiders van de Tsjechische Nationalisten en korten tijd later werd hij de rechterhand van Masaryk. In 1915 begaf hij zich naar Parijs om als journalist en diplomaat te werken voor de bevrijding van de Tsjechen.
Bij de oprichting van den nieuwen staat Tsjecho-Slowakije in 1918 werd dr. Benesj minister van Buitenlandsche Zaken, welke functie hij tot 1935 bekleedde.
In 1935, bij het aftreden van Masaryk als president van de republiek, werd Benesj tot zijn opvolger gekozen.

Persstemmen. —

Duitschland. — De Duitsche pers stelt het aftreden van Benesj voor als de verdwijning van een hinderpaal voor het vestigen van normale betrekkingen tusschen Duitschland en Tsjecho-Slowakije.

Frankrijk. — Bourgues in de Petit Parisien schrijft: „Het heengaan van Benesj, onzen trouwen vriend van immer, is een gebeurtenis, die door alle Franschen met groote droefheid vernomen zal worden. Zijn verdwijnen van het politieke tooneel van Europa is ten minste zoo pijnlijk als de smartelijke offers, die zijn land heeft gebracht. Een groot Europeaan gaat heen. De tijd zal hem den schoonsten titel geven door hem te plaatsen bij de redders van den vrede".

Engeland. — De Times zegt, dat Benesj te zeer geïdentificeerd werd met het Tsjecho-Slowakije van Versailles, dan dat hij zich kon veranderen in den echten leider van het toekomstige Tsjecho-Slowakije. Benesj heeft, hoewel hij het voorwerp was van lage, gemeene scheldpartijen, een voorbeeld van waardigheid en kracht gegeven. Zijn heengaan zal vrijwel zeker de regeling met de buurstaten en de Slowaken vergemakkelijken.

Wereldpers. — Vele bladen zouden gaarne Benesj den Nobelprijs voor den Vrede zien toegekend.

(Vor. ber. Dr. Benesj 3488 B.)

C. **ENGELAND. — Neville Chamberlain's politiek inzake de Tsjechische kwestie. - Commentaren op de Lagerhuisdebatten van 3—6 October '38. —**
De Times, welker politiek door Chamberlain gevolgd is, jubelt, dat de meerderheid van 222 stemmen, waarmee de motie van vertrouwen werd aangenomen, veel hooger is dan de gewone meerderheid. Thans sprak het huis zich met meer dan twee tegen één stem voor de regeering uit. Volgens het blad zijn Chamberlain, Halifax en Simon erin geslaagd een samenhangende en deugdelijke politiek te ontvouwen en te verdedigen. Zij hebben terecht alle voordeelen getoond, welke, in de politiek zoowel als elders, voortvloeien uit een positieve houding.
De Daily Telegraph (cons.) begrijpt, dat Chamberlains overtuiging, dat hij den oorlog heeft voorkomen, hem helpt zijn daad voor zijn geweten te verantwoorden. Voor hem is dit een rechtvaardiging, welke geen critiek op zijn politiek kan aantasten, maar daarmee zijn niet alle twijfel en wantrouwen weggenomen, welke voor Engeland en Europa onafscheidelijk verbonden zijn met den nieuw geschapen toestand. Aller oogen zijn thans op de toekomst gericht en men kan niet voorgeven, dat alle wegen naar de toekomst wegen des vredes zijn. Het zou wel weer eens kunnen blijken, dat de toekomst alleen een herhaling is van het verleden, bereikt door een andere deur.
De News Chronicle (lib.) erkent, dat de regeering naar het getal zich een gemakkelijke vrijspraak heeft verworven, maar dat, wat kwaliteit van woorden en kracht van betoog betreft, de critici het onbetwistbaar gewonnen hebben. Wanneer de winst wordt opgewogen tegen het verlies, slaat de schaal verre door naar den kant van Hitler. Binnen enkele weken zullen wij zien, of Chamberlains hoop op vrede in Europa eenigen grond heeft gehad.
De Daily Herald (arb.p.) blijft van meening, dat de beste politiek gelegen is in collectief verzet tegen aggressie, gecombineerd met collectieve bereidheid tot het bewerken van die vreedzame veranderingen, welke door het recht worden vereischt
De Daily Mail (Rothermere) zegt, dat de eerste minister uit het debat oprijst als een overheerschende nationale figuur, een onbetwist leider, tot wien het volk zich keert met een vertrouwen, dat zijn dankbaarheid evenaart.

(Vorig bericht 3489 A.)

10 OCTOBER 1938

D. **GROOT-DUITSCHLAND. — Adolf Hitler's rede in het Sportpaleis te Berlijn. - Tsjechische kwestie. —**
In een bijeenkomst in het Berlijnsche Sportpaleis, waarmede de campagne voor de Winterhulp werd geopend, sprak Adolf Hitler op 8 Oct. '38 een rede uit. Hij zeide o.a.:

Op 28 Mei '38 heb ik mij een groot doel gesteld. Ik heb aan de verwezenlijking daarvan slechts kunnen gelooven, omdat ik wist, dat achter mij het geheele Duitsche volk stond, bereid om alles te geven. De laatste maanden en weken heb ik ongetwijfeld een grooten buitenlandschen steun gehad. Spr. zeide vervolgens dat hij reeds in een vroegere rede den man gedankt heeft, die zich als een trouw en groot vriend achter Duitschland gesteld heeft: Benito Mussolini. Hij heeft zijn geheele macht in de waagschaal van een rechtvaardige oplossing geworpen. Ook aan de beide andere staatslieden (bedoeld worden Neville Chamberlain en Daladier) moest Hitler dank brengen, daar zij het mede mogelijk gemaakt hebben, dat het Tsjechoslowaaksche probleem op vreedzame wijze is opgelost. Doch voor alles gold zijn dank het Duitsche volk, dat achter hem gestaan heeft. Het heeft in deze kritieke dagen nooit zijn vertrouwen verloren. Geen bank behoefde te worden gesloten.
Binnen enkele dagen zullen wij, aldus spr., het probleem der laatste weken hebben opgelost. Op den 10den October zullen wij alle Duitsche gebieden bezet hebben, die ons toebehooren. Daarmede is een der ernstigste crises in Europa beëindigd en allen, niet slechts in Duitschland, doch ook daarbuiten, kunnen zich werkelijk op het Kerstfeest verheugen. Het moet inderdaad voor allen een feest des vredes zijn. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Hitler 3479 A.; Tsjech. kwestie 3493 C.)

A. NEDERLAND. — Het Nederlandsch-Duitsch betalingsverkeer. - De nieuwe transferovereenkomst tot 30 Juni 1941. - Schematisch overzicht. —

TRANSFEROVEREENKOMST.		CLEARINGOVEREENKOMST.
OUDE BEPALINGEN.	NIEUWE BEPALINGEN. (Geldig tot 30-6-1941).	
Obligaties, hypotheken, langloopende leeningen.		Het op 31 December 1938 afloopende clearingverdrag onveranderd verlengd tot 31 December 1939.
Rente contant 3½%	Rente contant . . . . 3 %	**Betalingscontingenten.**
Saldo in Holland-Marken 2 %	Saldo in Holland-Marken 1½%	Voor 3e kwartaal 1938 geldende contingenten onveranderd gehandhaafd voor 4e kwartaal 1938 en 1e kwartaal 1939.
Aandeelen.		
Dividenden contant . . 3½%	Dividenden contant . . 3 %	**Extra-contingenten.**
In Holland-Marken . . 2 %	Maximaal 3½%	Vrijkomend importprovenu, niet benoodigd voor transfer, wordt besteed voor verruiming contingenten van o.a. kaas, boter, druiven, boomkweekerijproducten en Indische tabak.
	In Holland-Marken . . nihil	
Winstaandeelen. (Zonder nom. waarde).		
In contanten . . . . . 50 %	In contanten . . . . . 50 %	
Huren en pachten.		
In contanten . . . . . 80 %	In contanten . . . . . 70 %	
In Holland-Marken . . . 20 %	In Holland-Marken . . nihil	
Oostenrijksche leeningen. Geen regeling.	Regeling als voor de Duitsche schulden. Holland B. Mark vervalt.	

(De Telegraaf)

(Vorig bericht 3449 F.)

B. ENGELAND. — Bewapening. - Geen dienstplicht in vredestijd. —

Neville Chamberlain verklaarde in de Lagerhuiszitting van 3—6 October nog het volgende:

Ten aanzien van het denkbeeld der arbeiderspartij tot het houden van een wereldconferentie, wees de premier op de noodzaak van voorbereiding, teneinde er zeker van te zijn, dat een dergelijke conferentie niet een mislukking wordt. Hij verklaarde o.a.:

„De opgedane ervaring heeft maar al te duidelijk getoond, dat zwakte in bewapening zwakte in de diplomatie beteekent. Ik geloof, dat wij niet onzen plicht zouden hebben gedaan, indien wij niet reeds opdracht hadden gegeven tot het onmiddellijk instellen van een grondig onderzoek inzake onze voorbereidingen van militairen en civielen aard, om te zien welke maatregelen nog noodig zijn, om binnen den kortst mogelijken tijd onze defensie in orde te brengen."

Op een vraag van den Onafhankelijken Arbeidersafgevaardigde, Mogovern, die wilde weten, of de regeering zich zou houden aan haar belofte geen militairen dienstplicht te zullen invoeren, antwoordde Chamberlain, dat in vredestijd geen dienstplicht zou worden ingevoerd. (Times)

(V. b. Chamberlain 3493 C.; Bewapening 3196 D.)

C. PERMANENTE HOF VAN INTERNATIONALE JUSTITIE TE DEN HAAG. — Nieuwe rechter. —

Dr. Rafael Erich (Finland) werd op 23 September tot rechter in het Permanente Hof van Internationale Justitie benoemd ter vervanging van Ake Hammarskjöld, die op 7 Juli '38 is overleden. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Benoemingen 2554 D.)

D. BELGIE. — Rede van Minister-president Spaak in de Kamer. —

Op 4 October is de Belgische Kamer, die door de regeering in buitengewone zitting bijeen is geroepen, bijeengekomen. Het presidium van de oude Kamer is voor deze buitengewone zitting herkozen.

De voorzitter, Huysmans, verklaarde in zijn openingsrede o.a.: Hoe gelukkig wij ook zijn, dat wij aan het gevaar ontsnapt zijn, er is nog een duister punt, dat hun, die nog willen nadenken, reden tot bezorgdheid geeft. De Britsche minister-president heeft er in zijn pathetische rede in het Lagerhuis op gezinspeeld. Wij hopen, dat, indien zich morgen weer zulk een probleem zou voordoen, de oplossing ervan niet geformuleerd en opgelegd zal worden ten nadeele van de kleine naties, die tegen het gebruik van geweld gekant zijn.

Minister-president Spaak betoogde in een rede, dat de onafhankelijkheidspolitiek, die België sedert twee jaar heeft gevoerd, in de angstige uren, die achter den rug liggen, alleszins vrucht heeft afgeworpen. „De ernstige maatregelen, die wij hebben moeten nemen, hadden geen ander doel dan het beeld van een onafhankelijk en sterk België werkelijkheid te doen worden, en zoowel in binnen- als buitenland schijnt men dit begrepen te hebben."

Spaak bracht vervolgens hulde aan de waardigheid van Tsjecho-Slowakije.

Hij wees op de offers, die aan den vrede gebracht zijn en herinnerde aan de pogingen der staatslieden, die over de geheele wereld alles gedaan hebben om een oorlog te voorkomen en aan de roerende oproepen van Roosevelt.

De premier sprak vervolgens zijn vreugde uit over de eenheid tusschen de Vlamingen en Walen in de uren der beproeving en constateerde, dat het leger zich voor zijn taak berekend heeft getoond. Hij besloot met hulde te brengen aan den Koning, aan wien België veel te danken heeft en sprak den wensch uit, dat de eensgezindheid in België zal voortduren, opdat de problemen, die nog te regelen zijn, opgelost kunnen worden. (Agence Belga)

(Vor. ber. Min. Spaak 3473 B.)

E. GROOT-DUITSCHLAND. — Sudetenland. - Staatsschuld wordt niet overgenomen. —

De Duitsche pers verwerpt het denkbeeld, dat Duitschland door de bezetting van het Sudetenland, verplicht zou zijn een deel der staatsschuld van Tsjecho-Slowakije over te nemen.

De „National Zeitung", die naar men aanneemt, de meening van Göring vertolkt, schrijft daaromtrent, dat het Rijk slechts de juridische opvolger is in het Sudetenland en niet in de plaats treedt van het verdrag van Versailles, zoodat de verplichting tot schadevergoeding daardoor vanzelf vervalt. Den schuldeischers wordt verzocht de schuld maar te schrappen, zooals zij ook wel de spons moesten halen over de schulden van het bewind Dollfuss—Schuschnigg.

In financieele kringen van Duitschland heeft het de aandacht getrokken, dat de spaarbanken in het Sudetenland voor ruim zes milliard Tsjechische staatsleeningen moesten nemen en men laat doorschemeren, dat het Rijk de noodige belangstelling daarvoor toont. (National Zeitung)

(Vor. ber. Bezetting Sudetenland 3483 E.)

F. NEDERLAND. — Convooidiensten in de Straat van Gibraltar stopgezet. —

De Nederlandsche regeering heeft in verband met de gewijzigde omstandigheden besloten de convooidiensten in de Straat van Gibraltar voorloopig stop te zetten. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Burgeroorlog in Spanje 3469 G.; Ned. Schepen 2733 C.)

11 OCTOBER 1938

A. NEDERLAND. — Persoonlijk woord van de Koningin. - De moreele en geestelijke herbewapening. — H.M. de Koningin heeft in verband met het streven naar moreele en geestelijke herbewapening, dat sedert eenigen tijd tot uiting komt, de volgende boodschap tot ons volk gericht:

„Met instemming nam ik kennis ook van het vervolg van den oproep voor moreele en geestelijke herbewapening.

Nu de beklemmende dagen achter ons liggen, waarin het dreigend gevaar ons zoo duidelijk voor oogen stond, nu voor het oogenblik de mogelijkheid van de algeheele vernietiging onzer beschaving is afgewend, is het een verheffende gedachte ons allen vervuld te weten van denzelfden wensch: den zegen van den vrede te bewaren.

Die begeerte naar vrede vormt een band tusschen alle volken. Toch is deze, gepaard aan de versteviging onzer weermacht, nog niet genoeg — wil die vrede duurzaam zijn, zoo moet hij gedragen worden door de gedachte, gegrondvest in den oproep. Allen zonder onderscheid kunnen wij persoonlijk bijdragen tot den groei en de ontplooiïng van die gedachte, door van heeler harte mede te werken tot de moreele en geestelijke herbewapening: dien innerlijken drang, welke ook uitwendigen ommekeer te weeg brengt en tot gevolg heeft dat eerlijkheid, vertrouwen en liefde richtsnoer worden tusschen personen en volken.

Behoef ik u te verzekeren dat, hoe dieper onze overtuiging is en hoe meer ons eigen leven zelf die uitdraagt en verder geeft in eigen kring en daarbuiten, des te grooter de kans wordt op het verwezenlijken van een betere toekomst.

Wie de teekenen des tijds begrijpt, weet dat thans van ons gevraagd wordt eene daad van vertrouwen, van zelfopoffering en zedelijken moed, en van geloof."

Wilhelmina

(Vor. ber. Koningin Wilhelmina 3484 E.; Geestelijke Herbewapening 3470 E.)

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Adolf Hitler's rede te Saarbrücken. - Nieuwe vestingwerken in de gebieden van Aken en Saarbrücken. - Reservisten naar huis. — Op het ,,Veld der Bevrijding" te Saarbrücken is op 9 October een groote volksbetooging gehouden, waaraan ongeveer 200.000 Duitschers deelnamen. Hitler heeft hier een rede gehouden, waarin hij o.a. zeide, in den aanvang van dit jaar te hebben besloten, de 10 millioen Duitschers, die zich nog buiten het Rijk bevonden, tot Duitschland terug te brengen. De internationale wereldburgers hebben, zeide hij, wel medelijden met den eersten den besten spitsboef, die in Duitschland ter verantwoording wordt geroepen, doch zij zijn doof geweest voor het leed van tien millioen menschen. Deze wereld is ook thans nog doordrenkt van den geest van Versailles.

De voorwaarden voor het tot stand brengen van een regeling waren, naar Hitler verklaarde, de volgende geweest:

1. De innerlijke geslotenheid van het Duitsche volk. Ik weet, wat wellicht velen in de rest der wereld en enkelen in Duitschland nog niet schijnen te weten, dat het volk van 1938 niet het volk van 1918 is.
2. De nationale bewapening, waarvoor ik spoedig reeds zes jaar lang heb gestreden.
3. De beveiliging van het Rijk. Geen mogendheid ter wereld zal het gelukken, ooit dezen muur te doorbreken.
4. Wij hebben ook buitenlandsch-politieke vrienden gewonnen. De as, waarover men in het buitenland zoo dikwijls heeft meenen te kunnen spotten, heeft bewezen, dat zij ook in de ernstigste uren stand houdt.

Wanneer ik, aldus Hitler, de hulp van andere staatslieden bij deze vreedzame regeling vermeld, moet ik steeds weer onzen werkelijken eenigen vriend, dien wij heden bezitten, Benito Mussolini, aan het hoofd stellen. Ik weet, dat gij u bewust zijt van hetgeen wij dezen man te danken hebben. Ik wil ook de beide andere staatslieden noemen, die ernaar gestreefd hebben, een weg naar den vrede te vinden.

De ervaringen der laatste acht maanden moeten Duitschland sterken in den wil, voorzichtig te zijn en nooit iets na te laten, dat tot bescherming van het Rijk moet worden gedaan.

Duitschland staat tegenover staatslieden, die eveneens den vrede willen. Alleen regeeren zij in landen, welker innerlijke opbouw het mogelijk maakt, dat deze staatslieden te allen tijde afgelost kunnen worden door anderen, die vrede niet zoo zeer op het oog hebben. In Engeland zou na een Chamberlain slechts Duff Cooper, Eden of Churchill behoeven te komen, om vast te doen staan, dat het doel dezer mannen zou zijn, direct een wereldoorlog te beginnen. Hierdoor wordt Duitschland genoodzaakt, waakzaam en op verdediging bedacht te zijn.

Hitler noemde voorts den ,,Joodsch-internationalen wereldvijand, die in het bolsjewisme zijn uitdrukking gevonden heeft", en de macht van ,,een internationale pers, die slechts van leugen en laster leeft", die Duitschland noopten om voorzichtig te zijn.

Ik heb derhalve besloten, vervolgde de Führer, de uitbreiding van onze versterkingswerken in het Westen, zooals ik in mijn rede te Neurenberg heb aangekondigd, met verhoogde energie voort te zetten, en ik zal thans de beide groote gebieden, die tot dusver vóór onze versterkingswerken lagen, namelijk het groote gebied van Aken en het gebied van Saarbrücken, in deze versterkingen betrekken.

Hitler verklaarde verder zich erover te verheugen, dat hij reeds in de komende dagen de maatregelen kon opheffen, die in de kritieke maanden en weken waren genomen, en dat honderdduizenden mannen weer naar huis konden gaan. (Telex-A.N.P.)

(Vor. ber. Hitler 3493 D.)

C. BEWAPENING. — Wat reeds de „voorzorgsmaatregelen" gekost hebben. —

De Brusselsche „Courant" meldt: De kosten van de militaire voorzorgsmaatregelen in België zijn geraamd op 300 tot 350 millioen franken.

Pas echter wanneer men nagaat, dat de zeventien dagen van Europeesche crisis in het geheel 16 milliard 150 millioen franken (ongeveer één milliard Nederl. guldens) hebben verzwolgen, kan men zich duidelijker rekenschap geven van de financieele gevolgen, welke een moderne oorlog zou hebben gehad.

Nu reeds heeft het in de verschillende betrokken landen ruim 969 millioen franken (ongeveer 60 millioen gulden) gekost om eenvoudige voorzorgsmaatregelen te nemen.

Engeland heeft de grootste uitgaven moeten doen, in totaal n.l. 6 milliard 460 millioen franken (400 millioen gulden), daarop volgt Duitschland met een uitgave van 4 milliard 199 millioen franken (250 millioen gulden).

Hierin zijn evenwel, aldus het blad, de kosten verrekend van de groote manoeuvres, die anderhalve maand hebben geduurd, de betaling van 270.000 arbeiders, die gewerkt hebben aan de versterkingen van de Siegfriedlinie en de ondersteuning van de 250.000 vluchtelingen uit de Sudetenduitsche gebieden.

Frankrijk van zijn kant, heeft een extra-uitgave moeten doen van 1 milliard 873 millioen 400.000 franken of 121 millioen 125.000 franken per dag (8 millioen gulden per dag), terwijl Italië slechts een half millioen franken (30.000 gulden) heeft uitgegeven.

(De Brusselsche „Courant")

(Vor. ber. 3474 B.; Tsjech. Kwestie 3493 D.)

D. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Subkarpathisch-Rusland. - Een autonome regeering gevormd. —

De vertegenwoordigers van de Roetheensche autonomistische partijen zijn op 8 October te Uzhorod in Subkarpathisch-Rusland bijeengekomen. Zij hebben besloten het vraagstuk der autonomie op gelijke wijze te regelen als de Slowaken, d.w.z., dat de Roethenen het denkbeeld van een volksstemming prijsgeven.

Het besluit van de parlementaire vertegenwoordigers van Subkarpathisch-Rusland beteekent, dat dit gebied binnen Tsjecho-Slowakije wil blijven, zulks tegen de wenschen van Polen en Hongarije in. Alle partijen van Subkarpathisch-Rusland waren ten aanzien van het genomen besluit dezelfde meening toegedaan.

Parkany, minister zonder portefeuille, die in Subkarpathisch-Rusland is geboren, woonde de vergadering bij. Een delegatie is benoemd om het genomen besluit aan de regeering te Praag mee te deelen.

Het verluidt, dat evenals in Slowakije is geschied, het bestuur van de Subkarpathisch-Russische aangelegenheden aan vijf gedelegeerden, Fencik, Brody, Revay, Volosy en Racinsky zal worden opgedragen.

Volgens het D.N.B. is al een regeering gevormd.

Het bureau vermeldt, behalve de vijf genoemde gedelegeerden, nog Pjescak als minister.

Verkiezingen voor den landdag zouden spoedig worden uitgeschreven.

(Telex-A.N.P. - Agence Belga - Dt. Nachr. Bur.)

(Vorig bericht 3488 A.)

12 OCTOBER 1938

A. GROOT-DUITSCHLAND. — Duitsche troepen in Sudetenland. - Bezetting van de vijfde zone. —
Op grond van de door de Internationale commissie genomen besluiten, waarbij voor 10 October de gebieden zullen worden bezet, waar de Duitsche bevolking sterker is dan 51 pct., hebben de Duitsche troepen tusschen 7 en 10 October de volgende gebieden in Bohemen en Moravië bezet:

1. Aan de grens van de gouw Neder-Donau: op 8 October na 12 uur het gebied bij Nikolsbrug en tusschen Frain en Neu-Bistritz; op 9 October na 10 uur het gebied rondom Znaim en Moravisch Krumau; op 10 October na 12 uur het gebied ten Westen van Neuhaus en het bruggehoofd ten Zuiden van Pressburg;
2. Aan de grens van de gouw Opper-Donau en in het Bohemerwoud: op 8 October na 12 uur het gebied, dat zich uitstrekt tot aan de linie Steinbach-Böhm-Krumau-Winterberg-Waldmünchen, de genoemde plaatsen inbegrepen;
3. Aan de Noordoostelijke Beiersche en Saksische grenzen: op 8 October na 12 uur het gebied rondom Reichenberg en Gablonz; op 9 October na 12 uur het gebied, dat zich uitstrekt tot aan de linie Bischof Teinitz-Wacherau-Ost, Luditz, Podersam-Saaz, Brüx-Aussig-Auschaa-Leipa-Wartenberg; op 10 October na 12 uur het gebied ten Zuidwesten van Pilsen en het gebied tot aan de linie Apostelberg-Leitmeritz-Liboch-Aiche.
4. Aan de Silezische grenzen: op 8 October na 12 uur, het gebied rondom Hohenlebe en Trautenau, het Braunauer land, het gebied rondom Moravisch Schönberg, het gebied ten Zuiden van Freudenthal en Troppau met inbegrip van het district Hultschin; op 9 October na 12 uur het gebied ten Zuiden en ten Oosten van Trautenau, de gebieden rondom Schildberg, Moravisch Neustadt en Bärn en ten Zuiden van Troppau; op 10 October na 10 resp. 12 uur, het gebied van het Adlergebergte en de gebieden rondom Zwittau, Moravisch Trübau, Bodenstadt en Neu-Titschein.

Deze bezetting komt vrijwel overeen met gebied, dat Hitler te Godesberg heeft geëischt. De Duitschers eischen verder nog een volksstemming in eenige streken, die nader zullen worden bepaald. Er blijven ong. 800.000 Tsjechen onder het Duitsche bestuur.
Op 7 October hebben de Duitschers het Westelijk gedeelte der formidabele Tsjechische verdedigingslinie bezet. Deze versterkingswerken zijn onder toezicht van Fransche militairen gebouwd, en vertoonen vele kenmerken van de Maginot-linie.
(Telex-A.N.P. - N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Bezetting 3483 E.; Sudetenland 3494 E.)

B. ITALIE. — Groote Fascistische Raad houdt zijn Tweede Zitting. - Kamer van Afgevaardigden door Kamer van Fasces en Corporaties vervangen. —
De Groote Fascistische Raad heeft op 8 October onder voorzitterschap van den Duce zijn tweede zitting gehouden.
In het communiqué, dat na de zitting is gepubliceerd, wordt gezegd, dat de Groote Raad het wetsontwerp tot vervanging van de Kamer van Afgevaardigden door een Kamer van Fasces en Corporaties, in Maart 1939, heeft goedgekeurd, evenals een wetsontwerp tot hervorming van den Nationalen Raad voor de Corporaties.

Het wetsontwerp op de instelling van een Kamer van Fasces en Corporaties bevat 21 artikelen, waarin onder meer wordt bepaald:
De Senaat en de Kamer der Fasces werken met de regeering samen bij de uitwerking der wetten. De Kamer van Fasces en Corporaties, waarvan de Duce rechtens deel uitmaakt, bestaat uit leden van den nationalen raad der fascistische partij, en van den nationalen raad der corporaties. De zittingsperioden van Senaat en Kamer worden verdeeld in wetgevende perioden, waarvan een koninklijk decreet op voorstel van den Duce het einde bepaalt. Ook de datum van bijeenroeping wordt bij decreet vastgesteld. De wetgevende periode wordt geopend met het voorlezen van de Troonrede. Voorzitter en ondervoorzitters van de Kamer worden bij decreet benoemd. De stemming geschiedt steeds in het openbaar. De door Senaat en Kamer goedgekeurde wetsontwerpen worden overhandigd aan den Duce, die ze ter teekening aan den Koning voorlegt en ze doet afkondigen volgens de wet. In geval van nood kunnen bij oorlogsgevaar of om dringende redenen maatregelen van financieelen aard bij koninklijk decreet zonder andere formaliteit worden genomen.
Het ontwerp zal op 7 November aan den ministerraad worden voorgelegd. (Stefani)
(Vor. ber. Groote Fascistische Raad 3492 C.)

C. GROOT-DUITSCHLAND. - Jodenwetten. - Nieuwe passen. —
De Duitsche rijksminister van Binnenlandsche Zaken heeft op 8 October een nieuwe verordering uitgevaardigd betreffende de paspoorten van Joden. Op grond van deze verordening, welke onmiddellijk in werking treedt, worden alle Duitsche paspoorten van Joden, voor zoover zij van Duitsche nationaliteit zijn, ongeldig verklaard. Duitsche Joden, die in het Rijk wonen, moeten hun paspoort binnen veertien dagen bij de bevoegde instanties afgeven. In het buitenland wonende Duitsche Joden moeten hun paspoort binnen twee weken nadat zij weer in het Rijk zijn teruggekeerd, inleveren. Die zijn pas niet, of te laat inlevert, is strafbaar.
De aldus ingeleverde paspoorten worden weer geldig, nadat zij van een door het Rijksministerie van Binnenlandsche Zaken bepaalden stempel zijn voorzien. In den tusschentijd beschikken de Duitsche Joden over de zoogenaamde „Kennkarte", welke in Juli van dit jaar als legitimatie is ingevoerd. (Telegraaf)
(V. b. Anti-Semitisme 3485 B.; Kennkarte 3373 D.)

D. NEDERLAND. — In- en uitvoer in de maand September 1938 tijdens de politieke wereldcrisis. —
Het Centraal Bureau voor de Statistiek deelt de voorloopige cijfers mede omtrent den buitenlandschen handel van Nederland in September 1938. Het blijkt, dat ten opzichte van September 1937 een daling is ingetreden.

	Sept. 1937	Sept. 1938	Jan./Sept. 1937	Jan./Sept. 1938	Aug. 1938
	waarde zonder goud en zilver. (in mill. guldens)				
Invoer totaal	130	117	1.145	1.053	116
waarvan uit:					
Duitschland	30	26	242	221	26
België en Luxemburg	16	14	136	117	12
Groot-Brittannië	10	10	99	84	9
Frankrijk	5	5	44	46	6
Ned.-Indië	11	8	91	81	6
Ver. Staten	11	9	94	118	12
Uitvoer totaal	113	101	846	767	90
waarvan naar:					
Duitschland	17	13	129	116	13
België en Luxemburg	12	10	92	78	8
Groot-Brittannië	25	27	184	180	23
Frankrijk	7	5	56	44	5
Ned.-Indië	8	7	66	76	8
Ver. Staten	7	6	47	26	4
% invoer, gedekt door uitvoer	87,0	86,7	73,9	72,9	77,5

(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 3188 E.)

E. POLEN. — Tsjechische kwestie. - De bezetting van Teschen (Cieszyn) voltooid. - Grootte van het gebied. - Beck onderscheiden. —
In overeenstemming met het schema hebben de Poolsche troepen op 10 Oct. '38 de stad Karwina, het centrum van een rijk steenkolenbekken, bezet. Teschen is nu geheel Poolsch.
Het gebied van Cieszyn bestaat uit het district Cieszyn met 53.976 inwoners, waarvan 76.2 % Polen en het district Jablonkow met 31.358 inwoners, waarvan 95.8 % Polen. Het gebied van Frysztat bestaat uit het district Bogoemin (Bohumin) met 51.011 inwoners, waarvan 47.3 % Polen en het district Frysztat met 91.054 inwoners, waarvan 68.7 % Polen.

Tezamen 227.400 inwoners met gemiddeld 72 % Polen, aldus 197.000.
De president der republiek heeft den minister van Buitenlandsche zaken, Beck, de orde van den Witten Adelaar verleend voor de groote diensten den lande bewezen. De orde is de hoogste Poolsche onderscheiding. (Polska Agencia Telegraficzna)
(Vor. ber. 3487 D.; Min. Beck 3376 F.)

A. **GROOT-DUITSCHLAND. — Kerkstrijd - Demonstraties tegen Kardinaal Innitzer te Weenen - Berlijn belooft straffen - Critiek op de afschaffing van het verplichte godsdienst-onderwijs. —**
Op 7 October hebben te Weenen kerkgangers betoogd na den dienst in de Kathedraal. Ongeveer tienduizend mannen, vrouwen en kinderen, kwamen uit de kathedraal, waar kardinaal Innitzer een preek had gehouden en bleven op het plein staan, psalmen zingend en roepend: „Onze godsdienst", „Onze God", „Heil Jezus Christus" en „Heil Innitzer, onzen bisschop".
Spoedig daagde een troep nazi's in uniform op, die de katholieken uiteen joeg onder het uiten van kreten als: „Sieg heil, Sieg Hitler", en „Onze godsdienst is Duitschland". Velen van de katholieken, die tegenstand boden, werden gearresteerd en gevankelijk weggevoerd.
De stemming onder de katholieken is sinds korten tijd slechter geworden als gevolg van de order waarbij heropening van katholieke scholen in Oostenrijk is verboden.
In zijn preek richtte kardinaal Innitzer — die, indertijd zijn hoorders heeft aangespoord te stemmen voor den „Anschluss" — zich voornamelijk tot de jeugd, tegen wie hij zei, dat zij heden voor veel moeilijkheden stond en verplicht was „zich op plaatsen te bevinden waar priesters geen toegang hadden".
Aan het einde van zijn preek zeide hij: „Aan het begin van dit schooljaar ondervinden wij allerlei moeilijkheden. Het is bewezen dat veel ouders en kinderen de voorkeur geven aan den godsdienst. Wij danken hen en wij willen hopen, dat anderen, die van ons weggerukt zijn, in den schoot van de kerk zullen terugkeeren."

Op 8 October werden opnieuw betoogingen gehouden tegen Kardinaal Innitzer. De ruiten van het paleis van den kardinaal werden ingegooid, het werd bestormd en meubelen werden op straat gegooid, de bibliotheek werd grootendeels vernield. Verscheidene volgelingen van den kardinaal werden mishandeld. Een zestigjarige priester werd uit een venster van het paleis op straat geworpen en werd ernstig gewond.
Rijkscommissaris Bürckel is onmiddellijk met het onderzoek belast en is een verklaring omtrent het resultaat van dit onderzoek binnenkort te verwachten. (Maasbode)
(Vor. ber. Kerkstrijd 3468 D.)

B. **CHINA. — Conflict met Japan - Groote Chineesche overwinning in Wang Tsjia Ling - Troepenontscheping in de Biasbaai. —**
Het Chineesche Persbureau bericht, dat de Chineesche troepen op 9 October '38 in het gebied van Wang Tsjia Ling een overwinning hebben behaald, welke grooter is dan de overwinning van Tajertsjwang in April van dit jaar. Twee Japansche divisies, ten getale van 20.000 man, zijn in de pan gehakt.
Dit bericht is door de Japansche legerautoriteiten bevestigd.
In de Biasbaai is op 12 October een Japansche troepenontscheping op grooten schaal begonnen. In totaal zou reeds 50.000 man zijn ontscheept, zonder eenigen Chineeschen tegenstand. Ondertusschen kruisten Japansche torpedobooten voortdurend voor de kust, terwijl de hoofdmacht van ongeveer 30 slagschepen, vliegtuigschepen, torpedobootjagers, transportschepen etc. tusschen Hongkong en Swatau liggen.
De kusten van de in de nabijheid der Biasbaai gelegen eilanden zijn gebombardeerd, terwijl de landingstroepen oprukten naar den spoorweg Kanton—Kauloeng om de verbinding tusschen Hongkong en Kanton af te snijden en, naar men gelooft, ook om de monding van de Kantonrivier te beheerschen.
De landing vond plaats op 50 K.M. ten Noorden van de grens van Hongkong, zoodat de Japanners deze stad dicht genaderd zijn. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Chin.-Jap. Confl. 3485 D.)

C. **SPANJE. — Burgeroorlog - Terugtrekking der vrijwilligers door Burgos en Barcelona. —**
De diplomatieke medewerker van de „Evening Standard" schrijft, dat Engeland, Frankrijk en Italië op het punt staan een overeenkomst te sluiten inzake de Spaansche kwestie. Dit zou het gevolg zijn van besprekingen, welke te München gevoerd zijn tusschen Chamberlain, Daladier en Mussolini. Deze overeenkomst, waarbij zich ook Duitschland zal aansluiten, is volgens genoemden medewerker gegrondvest op de volgende beginselen:
1e. Beide partijen in den burgeroorlog zullen den strijd voortzetten zonder hulp uit het buitenland;
2e. Binnenkort moeten alle buitenlandsche vrijwilligers teruggetrokken worden. Aanzienlijke contingenten vrijwilligers zullen onmiddellijk Spanje moeten verlaten als bewijs van goeden wil;
3e. Beide strijdende partijen in Spanje zullen in het vervolg geen manschappen, wapens of munitie uit het buitenland meer ontvangen.
Regeering. — Overeenkomstig de voorstellen van Negrin te Genève worden de strijders van de internationale brigaden van het front teruggetrokken en, volgens de nationaliteiten gegroepeerd, in kampen achter het front ondergebracht. Zij worden als gedemobiliseerd beschouwd.
Reeds eenigen tijd worden voorts geregeld gewonden naar de grenzen getransporteerd.
Italianen bij Franco's leger. — Officieel wordt op 11 October uit Burgos medegedeeld, dat het aantal Italiaansche manschappen, dat uit Spanje zal worden teruggetrokken de 10.000 overschrijdt; vermoedelijk zullen 12.000 man worden gerepatrieerd. Zij worden op 20 October te Napels terugverwacht. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. 3466 B.; Burgeroorlog 3494 F.)

D. **GROOT-DUITSCHLAND. — Sudetengebied - Mark en kroon thans wettig betaalmiddel. —**
De gevolmachtigde voor de uitvoering van het vierjarenplan, Göring, heeft bepaald, dat in het Sudetengebied van 11 October af, zoowel de Tsjechische kroon als de rijksmark wettig betaalmiddel zullen zijn.
De verhouding van de Tsjechische kroon tot de mark zal zijn: 1 kroon gelijk aan 12 pfennig.
Prijsstijgingen zullen door de nieuwe verhouding worden vermeden, de koopkracht van loontrekkenden en gesalarieerden daardoor behouden en de spaarder tegen een waardevermindering van zijn tegoed beschermd.
Tot vóór de aansluiting was de koersverhouding: een kroon: 8.7 pfennig. (Dt. Nachr. Bureau)
(Vor. ber. Sudetenland 3496 A.)

13 OCTOBER 1938

E. **SCHEEPSRAMP. — De logger Sch. 102 op de Noorderpier te Scheveningen geslagen, drie dooden.**
Thuiskomend van de haringvangst is de Scheveningsche Logger Sch. 102 van de N.V. Reederij v.h. Frank Vrolijk, schipper Pieter van der Zwan, op 9 October omstreeks één uur bij het binnenloopen van de Scheveningsche haven op de Noorderpier geworpen en wrak geslagen.
Het schip dat onwrikbaar tusschen de zware basaltblokken van de zeewering kwam te liggen, kreeg hooge zeeën over, waardoor het in nood kwam te verkeeren.
Inmiddels was de bemanning van de reddingboot Zeemanshoop gealarmeerd. Weldra voer deze onder leiding van schipper M. Bruin uit.
De uit 14 koppen bestaande bemanning van de Sch. 102 was voor het meerendeel in de beide masten geklommen, terwijl enkelen over boord sprongen om te trachten zwemmend het strand te bereiken. Elf opvarenden werden gered, drie zijn omgekomen, t.w.: J. Bruin, 47 jaar, diens zoon Corn. Bruin, 14 jaar en H. Roeleveld, 16 jaar. Eenige geredden waren deerlijk verwond. (Avondpost)

F. **PALESTINA. — Irak's voorstel inzake de verdeeling - Joden weigeren minderheidspositie - Britsche versterkingen. —**
De Hooge Commissaris in Palestina, Sir Harold MacMichael is te Londen aangekomen.
Sajid Tawfik al Soewaidi, de minister van Oorlog van Irak, heeft op 8 October te Londen een aantal besprekingen gevoerd met Britsche ministers, o.a. Halifax, Hore Belisha, Delawarr en MacDonald.
Met laatstgenoemde heeft hij over Palestina gesproken; ook Dr. Weizmann, president der Zionistische wereldorganisatie.
Soewadi heeft uitvoerig het standpunt van Irak ten aanzien van den ernstigen toestand in Palestina uiteengezet. Hij zou er met nadruk op gewezen hebben, dat een spoedige verklaring, waarin uiteengezet wordt, dat de Balfour-verklaring niet beoogde een Joodsche meerderheid in Palestina te scheppen,

noch een Joodschen staat in het leven te roepen, doch slechts ten doel had een geestelijk nationaal tehuis voor de Joden aan te wijzen, reeds veel zou bijdragen tot kalmeering van den tegenwoordigen onrustigen toestand.
Het bestuur van het Joodsche agentschap voor Palestina te Londen verklaart op ondubbelzinnige wijze, dat het Joodsche volk iedere oplossing verwerpt, die het tot den status van een minderheid in Palestina veroordeelt. Betoogd wordt, dat het recht der Joden, in hun historisch land weder een nationaal tehuis op te bouwen, door Engeland, de Vereenigde Staten en de geheele beschaafde wereld plechtig is erkend.
Niettegenstaande de voortdurende terreur van de laatste twee en een half jaar blijft het Joodsche volk bereid, met de Arabieren samen te werken voor het algemeen welzijn van het land, doch het kan niet de oplegging van den status van minderheid, noch een willekeurige beperking van zijn onvervreemdbaar recht om naar zijn geboorteland terug te keeren, in overweging nemen.
Het Britsche ministerie van Koloniën meldt, dat verdere militaire versterkingen naar Palestina zullen worden gezonden. Binnen enkele weken zullen nog 4 bataljons infanterie met artillerie en eenige pantserwagens met bedienend personeel in Palestina aankomen. Hierdoor zal de totale militaire sterkte bedragen: 17 bataljons infanterie, 2 regimenten cavalerie, artillerie en pantserwagens.
Voorts worden op groote schaal oudstrijders aangeworven voor het verrichten van politiediensten in Palestina. (Times)
(Vor. ber. Verdeelingsplan 3236 G.; Onlusten 3483 F.)

A. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Walter D. Edmonds — „Drums Along the Mohawk." (Little, Brown & Co., Boston, '38)
John Steinbeck — „The Long Valley." (The Viking Press, New York, '38) **(Vor. ber. 3490 A.)**
Duitsch: Emma Henn—Schüttermaier — „Wie „sie" es sehen." (Gotthardt Peschko, Darmstadt)
Odön von Horvath — „Ein Kind unserer Zeit." (Allert de Lange, Amsterdam) **(Vor. ber. 3490 A.)**
Engelsch: E. M. Aldemingen — „The Lion of the North." (Constable & Co., '38)
Martin Hare — „English Rue." (Heinemann, London) **(Vor. ber. 3490 A.)**
Esperanto: Ismaël Gomes Braga — „Veterano?" (Gazeto de Ameriko, Rio de Janeiro) **(V. b. 3349 D.)**
Fransch: Lucie Delarue—Mardrus — „Mes Mémoires." (Gallimard, Paris) **(Vor. ber. 3490 A.)**
Nederlandsch: K. van der Geest — „Thuisreis." (Roman) (H. P. Leopold's Uitg., Den Haag, '38)
Dr. G. Stuiveling — „De briefwisseling Vosmaer—Perk." (Holkema & Warendorf, '38) **(V. b. 3490 A.)**
(Red. K. H. A.)

B. **LUCHTVAART. — Vliegongelukken - Het Belgische verkeersvliegtuig O.O.—A.G.T. van de lijn Brussel—Berlijn verongelukt - 20 dooden. —**
Een verkeersvliegtuig van de Belgische luchtvaartmaatschappij Sabena is bij Soest in Westfalen — ongeveer 50 K.M. ten Oosten van Dortmund gelegen — verongelukt.
Er zijn twintig personen om het leven gekomen, n.l. zestien passagiers en de vier leden van de bemanning.
Het verongelukte Belgische vliegtuig, geregistreerd onder de letters O.O.—A.G.T., van de lijn Brussel—Dusseldorp—Berlijn, was op 10 October om half elf van het vliegveld Haren bij Brussel vertrokken.
De bemanning bestond uit den gezagvoerder Van den Eynde, den tweeden bestuurder, Moulin, den marconist Baus en den werktuigkundige Delleuse.
De zestien passagiers zouden allen van Duitsche nationaliteit zijn. (Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Vliegongelukken 3152 A.)

C. **PALESTINA. — Pan-Arabisch Congres te Caïro. - Resolutie - Tegen de verdeeling van Palestina. —**
In de slotzitting van het Pan-Arabisch Congres dat van 7—11 October te Caïro werd gehouden, is eenstemmig een resolutie aangenomen, waarin o.m. verklaard wordt, dat:
1e. De Balfour-verklaring inzake het scheppen van een Joodsch Nationaal Tehuis in Palestina van nul en geener waarde is.
2e. Een verdeeling van Palestina, onverschillig op welke wijze, wordt verworpen.
Voorts worden de volgende eischen gesteld:
1e. In Palestina moet een constitutioneele regeering worden ingesteld, terwijl tusschen Engeland en de Arabieren een verdrag moet worden onderteekend.
2e. De Joodsche immigratie in Palestina moet onmiddellijk worden stopgezet.
3e. Algemeene amnestie voor politieke gevangenen en invrijheidstelling van de gearresteerde leiders.
In de resolutie wordt verder verklaard, dat de eenig mogelijke oplossing van het vraagstuk is bovengenoemde eischen te aanvaarden. Gebeurt dit niet, dan zal het geheele Arabische volk worden gevraagd de Britten en de Joden als vijanden te beschouwen, met alle sociale, politieke en economische gevolgen daarvan.
Den regeeringen van alle Arabische landen wordt verzocht bovenstaanden eisch te ondersteunen en dezen mede te deelen aan Groot-Brittannië en aan den Volkenbond.
Tenslotte wordt voorgesteld een permanente commissie in te stellen, met zetel te Caïro, teneinde toe te zien op de uitvoering van de besluiten.
In de inleiding tot de resolutie wordt gezegd, dat het congres, als teeken van goeden wil, er mede accoord gaat, dat de Joden, die reeds in Palestina zijn, volledige burgerrechten genieten. (Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 3497 F.)**

14 OCTOBER 1938

D. **MAGINOT- EN NIEUWE SIEGFRIED-LINIE. —**

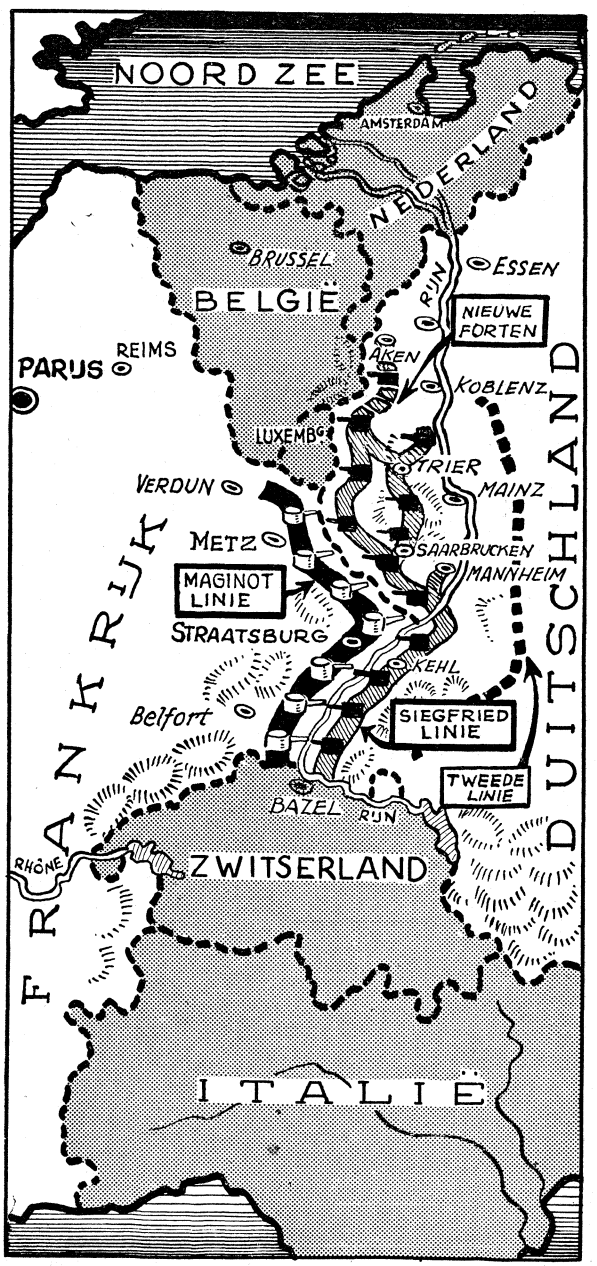

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Adolf Hitler heeft in zijn rede van 9 Oct. '38 te Saarbrücken het bouwen van nieuwe versterkingswerken te Aken en Saarbrücken aangekondigd. Wij geven hierboven een kaartje van de ligging van de Fransche Maginot-linie en de Duitsche Eerste en Tweede Siegfried-linie van Bazel tot de demarcatielijn Koblenz—Aken.
(V. b. Maginot-Linie 2241 B.; Siegfried-Linie 3354 D.)

A. **BULGARIJE. — Generaal-majoor Pejef, chef van den staf en kolonel Stojanof vermoord. —**
De chef van den Bulgaarschen generalen staf, generaal-majoor Pejef en kolonel Stojanof zijn voor het ministerie van Justitie door een pas uit de gevangenis ontslagen man vermoord. De dader heeft daarna de hand aan zichzelf geslagen.
De officieren bevonden zich op weg naar het ministerie van Oorlog en waren al eenigen tijd door een man gevolgd. Voor het ministerie van Justitie trok hij een revolver en loste tal van schoten op de twee officieren, die doodelijk werden getroffen. Daarna haalde de man een tweede revolver te voorschijn en bracht zichzelf een doodelijk schot toe. Het bleek een zekere Kirof te zijn, die evenals de generaal te Stanimaka is geboren. Hij was drie weken geleden uit de gevangenis ontslagen, waarin hij wegens een moord was opgesloten. (Telegraaf)

B. **GROOT-DUITSCHLAND. — Duitsche credieten aan Balkan-landen. - Reis van Minister Funk. —**
De Duitsche minister van Economische Zaken, Funk, is van zijn reis naar Turkije, Joego-Slavië en Bulgarije te Berlijn teruggekeerd.
In een verklaring aan de pers heeft Funk gezegd, dat Duitschland voornemens is, den Balkan-landen credieten op langen termijn te verstrekken, ten einde deze landen te helpen bij de exploitatie van hun natuurlijke hulpbronnen. Hij deelde mede, dat Duitschland in staat is, de landen van den Balkan behulpzaam te zijn bij de ontwikkeling van hun land- en mijnbouw.
Funk wees er voorts op, dat het niet de bedoeling van zijn reis is, de Balkan-landen van Duitschland afhankelijk te maken. Duitschland wenscht de andere landen, wat den handel betreft, niet van den Balkan te verdrijven. De suprematie van den Duitschen handel is echter reeds van dien aard, dat geen enkel ander land met Duitschland kan wedijveren, wat zijn commercieele relaties met den Balkan betreft.
Omtrent de onderhandelingen van Funk, den rijksminister voor Economische Zaken, met den Turkschen minister voor Economische Zaken, Kesebir, werd te Ankara het volgende communiqué uitgegeven:
Bij de besprekingen, welke de laatste dagen tusschen den Duitschen rijksminister voor Economische Zaken en den Turkschen minister van Economische Zaken zijn gevoerd, zijn de grondslagen vastgelegd voor een door Duitschland aan Turkije te verleenen crediet ten bedrage van 150 millioen rijksmark.
Dit crediet zal worden gebruikt voor de betaling van opdrachten van industrieelen en militairen aard, benevens voor bestellingen op het gebied van openbare werken, e.d. De voor de uitvoering van een dergelijk verdrag noodige bijzondere bepalingen zullen in overleg tusschen de beide regeeringen worden vastgesteld. (Telex-A. N. P. - Telegraaf)
(Vor. ber. Min. Funk 3401 E.; Turkije, Leen. 3279 C.)

C. **FRANKRIJK. — Het bezoek van Koning Leopold III aan Parijs. - Monument voor Koning Albert I van België onthuld. —**
De president der Fransche Republiek en mevrouw Lebrun hebben op 12 October op het Elysée ter eere van den Koning der Belgen, die vergezeld was van zijn zuster, de prinses van Piémont, en zijn broer, den graaf van Vlaanderen, een noenmaal aangeboden.
Voorts hebben aan dit noenmaal aangezeten de Belgische minister Spaak, graaf Louis Cornet de Ways Ruart, opperhofmaarschalk, Pol le Tellier, de Belgische ambassadeur te Parijs, en van Fransche zijde de ministers Daladier, Chautemps, Bonnet, Campinchi, Guy la Chamber, Champetier de Ribes, maarschalk Pétain, Jean Mistler, de weduwe van maarschalk Lyautey en Léger, de secretaris-generaal van Buitenlandsche Zaken.
President Lebrun heeft bij gelegenheid van de onthulling van het monument ter eere van Koning Albert een toespraak gehouden, waarin hij met name verklaarde:
„Frankrijk blijft onverminderd trouw aan de herinnering aan Z. M. Koning Albert I. Door dit gedenkteeken op te richten, wilde Frankrijk een luisterrijke hulde brengen aan een bevrienden souverein wiens leven een voorbeeld was van rechtschapenheid, wijsheid en eer. Frankrijk wenschte de beeltenis van hem, dien het lief had wegens zijn getrouwheid en edel karakter als een diamant te bewaren."
President Lebrun schetste vervolgens de beteekenis van Koning Albert. Hij betrok Koningin Elisabeth in deze hulde en dankte Koning Leopold, Koningin Elisabeth, de prinses van Piémont en den graaf van Vlaanderen voor hun aanwezigheid. Ten slotte sprak hij zijn beste wenschen uit voor de regeering.
Nadat president Lebrun het woord had gevoerd, besteeg Koning Leopold het spreekgestoelte. Hij zeide o.a., dat Frankrijk door een monument op te richten voor Koning Albert, een gebaar heeft gemaakt, dat gaat recht naar het hart van België. België zal dit nooit vergeten. Vervolgens dankte de Koning Frankrijk namens zijn familie en hij dankte president Lebrun voor de schildering, welke hij van zijn vader heeft gegeven. Hij wees er verder op, hoe zijn vader den ridderlijken geest van Frankrijk wist te waardeeren. Koning Leopold verklaarde deze gevoelens te deelen.
Koning Leopold zeide in zijn antwoord o.a. verder, dat de taak van België in West-Europa is: vrede en bemiddelen. Opdat het Belgische volk deze taak kan vervullen, moet het zijn volledige onafhankelijkheid bewaren; dit is evenwel geen politiek van isolement. België vergeet het verleden niet, evenmin de beproevingen, welke dapper gemeenschappelijk zijn gedragen. België zal trouw blijven aan het gegeven woord.
In de hoop op een betere toekomst zeide Koning Leopold vervolgens, dat de mensch moet werken in vrede; er moet tusschen de staten eendracht en vriendschap heerschen. Dit is het ideaal, waarnaar men moet streven.
Na een receptie in de Belgische Ambassade is Koning Leopold naar Brussel teruggekeerd. (Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Koning Albert I 3365 C.; Koning Leopold III 2880 B.)

D. **GROOT-DUITSCHLAND. — Bezetting Sudetenduitsch gebied op 10 October voltooid. —**
De Duitsche pers legt den nadruk op het feit, dat de bezetting van het Sudetenduitsche gebied thans overeenkomstig het plan is voltooid.
De „Völkischer Beobachter" schrijft: Sinds 10 October staat het geheele Sudetenland onder de krachtige bescherming van de Duitsche weermacht. Daarmede is werkelijkheid geworden, wat nog voor nauwelijks 14 dagen een vraag scheen te zijn. De Sudeten-Duitschers zijn uit een twintigjarige knechtschap teruggekeerd naar de vrijheid van het Groot-Duitsche Rijk.
Met de voltooiing van de bezetting, welke den 10en October, de door de internationale commissie vastgestelde voorloopige grens bereikte, is een land bij het rijk ingelijfd, dat van oudsher Duitsche menschen herbergde en van nu af aan een onvervreemdbaar en ondeelbaar kleinood van dit rijk zal vormen.
(Vor. ber. 3496 A.; Sudetenland 3497 D.)

15 OCTOBER 1938

E. **ITALIE. — Nieuw parlement. - Geen Kamerleden, maar Nationale Raadgevers. - Rassenwetten. - 99 Joodsche professoren leggen hun ambt neer. - Commissie voor Autarkie. —**
De nieuwe wet, waarbij een Kamer van fasces en corporaties wordt ingesteld, zal door de huidige Kamer van Afgevaardigden worden goedgekeurd in een zitting op 30 November en door den Senaat op 12 December.
Op 23 Maart 1939, ter gelegenheid van den 20sten jaardag der oprichting van de Italiaansche strijdbare fasces, zal de nieuwe wetgevende periode op plechtige wijze worden geopend door den Koning-Keizer, in tegenwoordigheid van de Senatoren en leden der Kamer, die dan niet meer afgevaardigden zullen heeten, maar „nationale raadgevers".
Het aantal leden zal 650 bedragen.

Joodsche professoren. — De „Vita Universitaria", het officieele orgaan van de Staatsuniversiteit te Rome, publiceert een lijst van 99 Joodsche hoogleeraren, die tot nu toe aan 21 Italiaansche universiteiten doceerden en over enkele dagen, als gevolg van de rassenwetten, het onderwijs zullen verlaten. Elf van hen waren aan de universiteit van Bologna verbonden.
Tot de meest bekende ontslagen professoren behooren: Gustavo del Vecchio, hoogleeraar in de staathuishoudkunde aan de universiteit van Bologna, Federico Cammeo, hoogleeraar in het administratieve recht aan de universiteit van Florence, Mario Donati,

verbonden aan de chirurgische kliniek te Milaan, Giorgio Mortatra, hoogleeraar in de statistiek te Milaan, Marco Fanno, hoogleeraar in de staathuishoudkunde te Padua, Allessandro della Seta, hoogleeraar in de archaeologie te Rome, Roberto Almagia, hoogleeraar in de geographie te Rome, Giono Arias, hoogleeraar in de staathuishoudkunde te Rome, Tullio Levi Civitavecchia, hoogleeraar in de mechanica te Rome, Amadeo Herlitzka, hoogleeraar in de physiologie aan de universiteit van Turijn.

De commissie voor de autarkie. — De opper-commissie voor de autarkie is op 14 Oct. in tweede zitting bijeengekomen. Mussolini opende de vergadering en stelde terstond de bespreking van de celluloseproductie aan de orde, waarna het Kamerlid Amicucci een uiteenzetting gaf van de resultaten, die bereikt zijn met de installaties, volgens het plan voor de papier-cellulose. Verschillende sprekers voerden hierover het woord waarna Mussolini de cellulose voor textieldoeleinden ter tafel bracht. De sprekers zetten ten aanzien hiervan uiteen dat het technisch-economische vraagstuk reeds is opgelost, waarna Mussolini vaststelde, dat 12,000 H.A. voor de verbouwing van riet voor cellulose voldoende zijn voor de autarkieplannen. Vijftig procent dezer plannen is reeds verwerkelijkt.
Het lanital vormde het volgende punt der besprekingen. Geconstateerd werd, dat dit een essentieel product is, welks verbruik den invoer aanmerkelijk kan verminderen.
Ten aanzien van andere goederen, zooals zijde, jute, katoen, enz. zal men de autarkie voor ten minste 60 pct. kunnen verwezenlijken. Voor wol is het percentage nationale vezels gesteden van 68 pct. tot 76 pct.
Tenslotte vatte Mussolini de besprekingen samen en stelde een motie voor van den volgenden inhoud: de opper-commissie voor de autarkie, acte nemende van de tot dusver bereikte autarkische verwezenlijkingen, verklaart het voor de textielindustrie noodzakelijk, dat een verplicht gebruik in een vast te stellen verhouding gemaakt wordt van nationale textielvezels in alle weefsels, welke bestemd zijn voor binnenlandsch gebruik. Deze motie werd aangenomen, waarna de vergadering werd gesloten. (Telex-A. N. P. - Stefani)

(Vor. ber. Kamer van Fasces en Corpor. 3496 B.; Joodsche Professoren 3429 C.; Anti-Semit. 3492 C.; Autarkie 3302 D.)

A. NEDERLAND. — De K.E.M.A. - Nieuwe laboratoria officieel geopend. —
Op 14 Oct. '38 heeft in tegenwoordigheid van een groot aantal binnen- en buitenlandsche genoodigden Prins Bernhard de nieuwe laboratoria van de N.V. tot Keuring van Electrotechnische Materialen te Arnhem (K.E.M.A.) officieel geopend.
Onder de aanwezigen waren de ministers dr. H. Colijn, mr. dr. ir. J. A. M. van Buuren en prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, vertegenwoordigers van de ministers van Economische en van Sociale Zaken, vertegenwoordigers der provinciale en gemeentelijke besturen, afgevaardigden van de universiteiten en hoogescholen en de delegaties van de vereenigingen en instellingen, welke zich op electrotechnisch of aanverwant gebied bewegen, w.o. die van het Koninklijk instituut van ingenieurs, zoomede vertegenwoordigers van buitenlandsche zusterinstellingen. (N. R. Crt.)

B. DENEMARKEN. — Grondwetswijziging ingediend.
Op 5 Oct. '38 heeft de premier, Stauning, in het Folketing het ontwerp ingediend voor een grondwetswijziging. De beraadslaging hierover is een der belangrijkste onderwerpen van de winterzitting van het parlement. Het onderwerp behelst verlaging van den kiesgerechtigden leeftijd tot 23 jaar, wijziging van het tot dusverre bestaande tweekamerstelsel door instelling van een rijksdag met twee afdeelingen en invoering van de mogelijkheid van een volksstemming.
Voor het sluiten der zitting werd door den minister van Landbouw een voorstel ingediend in zake een menggebod. In November moet op zijn minst 40 % en van December of op zijn minst 50 % Deensche tarwe door het meel verwerkt worden. Voorts is een voorstel ingediend om den minister van Landbouw te machtigen ook voor Deensche rogge een menggebod in te voeren. (Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. 3317 E.)**

C. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Accoord tusschen Praag en Berlijn. - Geen volksstemming. —
In een officieel communiqué van de internationale commissie tot regeling van het Sudetenduitsche vraagstuk wordt medegedeeld, dat in het Sudetenduitsche gebied geen volksstemming zal worden gehouden.
De commissie is, naar medegedeeld wordt, in de op 13 Oct. '38 gehouden bijeenkomst eenstemmig tot dit besluit gekomen, daar zij bericht had ontvangen, dat de Duitsche en de Tsjechische regeering tot overeenstemming waren gekomen. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Tsjechische kwestie 3495 C.; Bezetting Sudetenland 3499 D.)

D. NEDERL. OOST-INDIE. — Bali's zelfbestuur. - Installatie van de Paroeman Agoeng. —
Op 3 Oct. '38 is te Singaradja plechtig door den gouverneur der Groote Oost geïnstalleerd de Paroeman Agoeng, vergadering van rijksgrooten, het college van samenwerking tusschen de acht zelfbestuurders van Bali onder voorzitterschap van den resident van Bali en Lombok.
Dit college voor geheel Bali bestaat uit de acht zelfbestuurders en zestien andere leden, tot een aantal van twee per landschap, die door den resident worden benoemd. Deze zestien leden hebben slechts adviseerende stem. Aan den Paroeman Agoeng is opgedragen de instandhouding en verzorging van de Besakihgroep, het ceremonieel, dat daarmede in verband staat, enz. (De Besakih-groep is een groep Balische poeras, tempels, godenverblijven, van de zes klassieke rijkstempelgroepen voor geheel Bali.)
Verder het kastewezen, de leprabestrijding, de krankzinnigenzorg, het onderhoud der verkeerswegen, het onderhoud en de zorg voor de herbebossching en de verzorging van de inwendige aangelegenheden van het land, samenhangende met de pond-pondsgewijze dekking van tekorten van een of meer landschapskassen uit overschotten van andere.
Het college heeft dus de zorg voor datgene wat aan alle acht Balische landschappen gemeen is. De interne aangelegenheden van elk der zelfbesturen worden door die besturen zelf geregeld. (Java Bode)

(Vorig bericht 3334 A.)

16 OCTOBER 1938

E. TSJECHO-SLOWAKIJE. — De Hongaarsche eischen. - Bijeenkomst te Komarom afgebroken. —
De Tsjechoslowaaksche en Hongaarsche gedelegeerden, die op 13 Oct. '38 te Komarom opnieuw in vergadering bijeenkwamen, ten einde over de Slowaaksche tegenvoorstellen in zake Roethenië te onderhandelen, hebben de besprekingen afgebroken. De bijeenkomst heeft slechts vijf minuten geduurd.
De Hongaarsche delegatie is naar Boedapest teruggekeerd.
De onderhandelingen met Hongarije worden door de Slowaaksche regeering in haar kwaliteit als autonome staat, gevoerd. Hongarije wenscht gebiedsafstand van Slowakije. De Tsjechische regeering houdt zich derhalve buiten de besprekingen.
De toestand is volgens Durcansky, lid van de Slowaaksche autonome regeering, als volgt:

„De Hongaarsche delegatie heeft een plan voorgelegd volgens hetwelk Slowakije 11.268 vierk. K.M. van zijn gebied met 1.120.000 inwoners zou moeten afstaan. Subkarpathisch-Rusland zou volgens dit plan Hongarije 1.982 vierk. K.M. met 218.000 inwoners moeten afstaan. Onder deze omstandigheden zouden Slowakije en Subkarpathisch-Rusland door aan Hongarije 670.000 Hongaren terug te geven, meer dan 650.000 bewoners van het Slavische ras verliezen.
De Slowaaksche delegatie heeft harerzijds voorgesteld aan Hongarije 5.784 vierk K.M. met 395.000 inwoners af te staan, waarvan 45.000 Slowaken. De 300.000 Hongaren, die in Slowakije zouden moeten blijven, zouden de 300.000 Slowaken van Hongarije compenseeren.
De Hongaarsche delegatie weigerde op deze basis te onderhandelen, hoewel wij zeiden, dat het slechts een

plan was en wij bereid waren over zekere concrete punten te onderhandelen. Ik herhaal, aldus Durcansky, wij willen ons met de Hongaren verstaan, doch wij aanvaarden geen dictaat."
Het Hongaarsche regeeringsblad „Esti Ujsag" bericht ten aanzien van de afgebroken besprekingen te Komarom, dat Hongarije op grond van de overeenkomst van München van Tsjecho-Slowakije opeischte 12.940 vierk. K.M. met 1.030.000 inwoners. De Slowaken boden aan 1838 vierk. K.M. met 105.000 inwoners, dus een zevende van het opgeëischte gebied en een negende van de geëischte inwoners.
De Hongaarsche regeering heeft 5 lichtingen gemobiliseerd.
(Telex-A. N. P. - Prager Tageblatt - Esti Ujsag)
(Vorig bericht 3488 A.)

A. JOEGO-SLAVIE. — Parlement ontbonden. - Versterking der regeerings-Coalitie. —
De Joegoslavische regentschapsraad heeft op 10 Oct. besloten het parlement te ontbinden. Op 11 December worden verkiezingen gehouden.
In het desbetreffende decreet wordt tevens mededeeling gedaan van een reorganisatie der regeering-Stojadinowitsj. De Kroatische afgevaardigde Mastrowitsj is minister voor Lichamelijke Opvoeding geworden, de leider der Joegoslavische Volkspartij, Hodzjera, minister zonder portefeuille.
De Volkspartij zal bij de verkiezingen één lijst opstellen met de regeeringspartij, die daardoor naar men aanneemt, een 200.000-tal stemmen zal winnen. Dit is een belangrijke gebeurtenis in het politieke leven van Joego-Slavië. De toetreding van deze fractie tot de groepen, die zich om Stojadinowitsj geschaard hebben, is een bevestiging van het streven naar een unitair regime en van den wil, krachtig te strijden tegen iedere oppositie, die federalisme wil.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Kabinet 3409 F.; Parlement 1825 G.)**

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Adolf Hitler's rede te Saarbrücken. - Engelsche ontnuchtering. - Mussolini accoord. —
De aanhangers van de regeering in het Lagerhuis, die thans tot taak hebben, in de districten en de provincie de kiezers te overtuigen van de juistheid van Chamberlains verzoeningspolitiek, zijn op 9 Oct. '38 door Hitlers rede te Saarbrücken leelijk ontnuchterd. Chamberlain had zoo duidelijk te verstaan gegeven, dat Hitler thans vriendschappelijker voor Engeland voelde, dat een zoo tartende houding niet werd verwacht. Een speciale raad aan het adres van Engeland, om niet langer kinderjuffrouw te spelen, zich niet met Duitschlands zaken te bemoeien, daar dit niet meer zal worden geduld, gevolgd door een totaal onnoodig schampere opmerking over Palestina, welke braaf den lachlust moet hebben opgewekt, dit alles heeft in Engeland de uitwerking van een koud bad.
De „Informazione Diplomatica" geeft . . . . den Joden daarvan de schuld en zegt: Nu het nog tijd is, heeft de Führer de aandacht gevestigd van het Duitsche volk en van de wereld op de activiteit van deze groepen en partijen, welke gunsig staan tegenover een preventieven oorlog tegen Duitschland en Italië; hij heeft duidelijk gemaakt, dat Duitschland zich niet zal laten benevelen. Ook Italië zal zich dit niet laten doen.
Tot degenen, die den oorlog willen, zegt de „Informazione Diplomatica", dat een oorlog het hoogste risico voor hen met zich zou brengen. Tegen het Italiaansch-Duitsche blok van 125 millioen man, dat elk jaar met een millioen man toeneemt; tegen dit blok, dat heden over verbazingwekkende krachten en over een gunstig geografische en strategische positie te land, ter zee en in de lucht beschikt, tegen dit blok van moreele en materieele hulpbronnen is niets meer te beginnen. Er kan slechts één ding worden gedaan, dat is vrede maken, werkelijke vrede naar het voorbeeld van München.
(Manchester Guardian - Informazione Diplomatica)
(Vorig bericht 3495 B.)

C. FILMKUNST. — Nederlandsche Films. - Vadertje Langbeen. —
Op 6 Oct. '38 vond de première plaats van de Nederlandsche film „Vadertje Langbeen", naar het bekende boek van Jean Webster. De film werd door de Neerlandia Film-Productie N.V. vervaardigd in de Cinetone-Studio's te Amsterdam en wordt in roulatie gebracht door N.V. Filmex.
Regie: Friedrich Zelnik; Productieleiding: Rudolf Meyer; Camera: Bryan Langley; Montage: C. J. Theunissen; Muziek: Max Tak; geluidsingenieur: J. Citroen.
In de hoofdrollen: Lily Boumeester, Paul Storm, Emma Morel, Gusta Chrispijn-Mulder, Sara Heyblom, Heleen Pimentel, Lies de Wind, Jan Retel, Lau Ezerman, Aaf Bouber, Herman Bouber, Joke Busch, Const. van Kerckhoven en Peronne Hosang.
De plaats der handeling van het oorspronkelijk in Amerika spelende verhaal is bij de bewerking voor de film overgeplaatst naar ons land. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Nederl. Films 3403 D.)

17 OCTOBER 1938

D. NEDERLAND. — Onderwijs. - Inaugureele rede van Prof. Dr. J. B. Tielrooy over „Van - l'art pour l'art - tot - poésie pure." —
Dezer dagen heeft de nieuwbenoemde buitengewone hoogleeraar in de Fransche taal- en letterkunde na de middeleeuwen dr. J. B. Tielrooy — als schrijver bekend onder den naam Johannes Tielrooy — in de aula van de universiteit van Amsterdam zijn ambt aanvaard met het uitspreken van een rede, getiteld: „Van - l'art pour l'art - tot - poésie pure". Wij ontleenen hieraan het volgende:
Dichters, zeide spr., hebben dit met philosofen gemeen, dat hun werken steeds een philosophische portee hebben, maar zij verschillen van de philosophen, doordat zij die portee niet in formule brengen en haar ook niet opzettelijk in hun werk leggen. Dichters willen niets dan beelden scheppen. De portee spreekt uit die beelden vanzelf, doordat deze voortkomen uit een innerlijk waarin o.m. ook philosophische bedoelingen en gedachten leven.
Het feit dat elk gedicht, behalve een aesthetische en een realistische, ook een wijsgeerige waarde heeft, wordt te veel veronachtzaamd. Hiervoor is de Fransche literaire beweging „l'art pour l'art" ten deele verantwoordelijk. In hoofdzaak heeft „l'art pour l'art" betoogd, dat het aesthetisch gevoel van den dichter de voornaamste oorzaak van zijn werk is; dat moreele strekkingen en weergaaf van de waarheid omtrent het menschelijk leven daarentegen niet anders dan gevolgen van het dichten zijn te noemen en dat in poëzie de inhoud en de vorm-elementen samenvloeien tot een nieuwe eenheid, waarbinnen zij, om hun volle beteekenis voor ons te verkrijgen, op elkander zijn aangewezen. Eenerzijds heeft deze leer uitstekend gewerkt door het waandenkbeeld eener opzettelijke portee te bestrijden; maar anderzijds hebben vele uitingen van haar woordvoerders door onduidelijkheid en oppervlakkigheid aanleiding gegeven tot de dwaling dat een portee ook niet noodig zou zijn.
Dit verklaart o.a. dat de Nederlandsche beweging van 1880 in haar critiek te uitsluitend aesthetisch geweest is en dat bij een goed deel van het publiek een ondoordacht „mooi vinden" het eenige criterium werd bij de beoordeeling van gelezen boeken. De leer van „l'art pour l'art" is echter, zonder dat dit behoorlijk tot Nederland doordrong, belangrijk uitgebreid en verdiept door Baudelaire, Mallarmé, Valéry en Brémond.
Spr. acht de uitbreiding die door deze vier schrijvers aan de theorie van „l'art pour l'art" is gegeven, van groote waarde. Valéry echter verwijt hij, het proza te miskennen en hij prijst Brémond omdat deze, met anderen, tegenover Valéry de beteekenis van het zieleleven voor het ontstaan van poëzie heeft volgehouden. Brémond's opvattingen omtrent het „bezwerend" karakter der poëzie beschouwt hij als onvruchtbaar. De „bezwering" is niet te isoleeren. Even goed zou men „de koude" van het ijs als een afzonderlijke substantie kunnen willen vertoonen.
Poëzie is volgens spr. een „harmonische en meer in het bijzonder rhythmische verbinding in taal van beelden en portee", is deze verbinding geslaagd, dan werkt zij bezwerend. Of zij het bovenzinnelijke doet kennen, zal volgens spr. wel altijd een vraag blijven. Haar hoogste werking is katharsis, welke ontstaat door het aanschouwen van een waarheid en ons daardoor in staat stelt, ons tijdelijk boven het lot te verheffen. Maar is de „waarheid", zooals poëzie ons haar doet kennen, van bovenzinnelijken aard? Wij weten het niet. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 3469 C.)

E. SOVJET-RUSLAND. — Na de conferentie van München. - Een beschouwing. —
In haar internationale overzicht wijst de „Prawda" erop, dat na de conferentie van München de Fransche politiek zich steeds meer op een accoord met de aanvallers oriënteert. Het onthaal, dat Rome het besluit van de Frasnche regeering om de annexatie van Abessynië de facto te erkennen bereid heeft, is een welsprekende aanwijzing van de vermindering van het prestige als gevolg van de noodlottige buitenlandsche politiek van de regeering-Daladier. Zelfs Italië, dat zich na zijn militaire avonturen aan den rand van een financieel en economisch bankroet bevindt en op zoek is naar credieten te Londen en Parijs, acht het mogelijk om de uiterste geringschatting ten aanzien van Daladier aan den dag te leggen. Ook

ditmaal blijven de fascisten hun politiek van chantage en bluf getrouw. Mussolini tracht uit alle macht de troeven uit te spelen, welke hij als gevolg van de conferentie te München in handen heeft gekregen, om van Engeland en Frankrijk nieuwe concessies in het Spaansche vraagstuk te verkrijgen. Het plan tot verstikking van de Spaansche republiek, dat de imperialisten hebben opgesteld, is een groot gevaar voor de nationale belangen van Frankrijk. De uitvoering van dit plan zal een voortdurende bedreiging met een fascistischen aanval in den rug van de Fransche republiek vormen. Na de conferentie te München zijn de pretenties van de fascistische mogendheden nog toegenomen en dientengevolge gaan Engeland en Frankrijk verder op den weg van concessies aan den aanvaller en het streven naar een accoord met dezen. (N. R. Crt.) **(V. b. 3487 C.; Tsjech. kwestie 3500 C.)**

A. VEREENIGDE STATEN. — Amerikaansch Vakverbond zet boycot-actie voort. - Green tot voorzitter herkozen. —
Het congres van het Amerikaansche Vakverbond heeft het voorstel om een gemeenschappelijke actie van de werelddemocratieën tegen aanvallerslanden te steunen, verworpen.
Het congres heeft echter besloten tot voortzetting van den boycot van in Duitschland vervaardigde goederen.
Het Vakverbond heeft tenslotte Green tot voorzitter herkozen. (Het Volk) **(Vor. ber. Vakvereen. 3049 E.)**

B. JAPAN. — Staatsleeningen. —
Het Japansche ministerie van Financiën heeft per 1 October '38 een nieuwe emissie van 400 millioen yen obligaties aangekondigd ter bestrijding van de kosten van den Chineeschen veldtocht. De emissie-koers dezer 3½% leening, welke in 11 jaar zal worden afgelost, bedraagt 98½%. (Financial News)
(Vor. ber. Leeningen 3404 A.)

C. ENGELAND. — Reorganisatie van het Leger. —
In een tafelrede, op 10 October '38 uitgesproken in het Mansion House, heeft Hore Belisha, de minister van Landsverdediging, een algeheele reorganisatie van het z.g. territoriale veldleger aangekondigd. (Times) **(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtm. 3494 B.)**

D. NEDERLAND. — Werkloosheid in September 1938.
Op 10 September 1938 waren bij de organen der openbare arbeidsbemiddeling ingeschreven 320.404 werkzoekenden, waarvan er 302.884 werkloos waren (n.l. 289.469 mannen en 13.415 vrouwen).
(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. Werkloosheid 3407 C.)

E. GROOT-DUITSCHLAND. — Reactie op de Britsche bewapening. —
Onder het opschrift „Bedenkelijke Engelsche bewapeningspropaganda" schrijft de „Deutsche Allgemeine Zeitung": „Er valt niet meer aan te twijfelen, dat in Groot-Brittannië, ondanks München, een regelrechte bewapeningspropaganda aan den gang is, waaraan behalve de pers ook leden van het Engelsche kabinet deelnemen."
Het blad noemt in dit verband Lord Winterton en den minister voor de Luchtvaart, Kingsley Wood, en vervolgt dan: „In Duitschland volgt men met groeiende belangstelling deze Engelsche bewapeningspropaganda. Men zal hier op den duur niet werkeloos kunnen toezien want daardoor zou een wanverhouding op bewapeningsgebied kunnen ontstaan. Wij verwonderen ons er echter over, dat het democratische Engeland zich zoozeer onderwerpt aan den invloed van oorlogsstichters van het slag Eden, Churchill en Duff Cooper, wier houding in het Lagerhuis en elders — zooals de Führer in zijn rede te Saarbrücken opmerkte — niet verdoezelt waarom zij bewapenen willen: Hun doel is oorlog." (D.N.B.) **(Vor. ber. Eng. Bewap. 3494 B.)**

F. GROOT-DUITSCHLAND. — Kerkstrijd. - Kardinaal Innitzer. —
Op 11 October '38 werden te Weenen strooibiljetten verspreid, onderteekend door kardinaal Innitzer en gedateerd 24 September, waarin de kardinaal critiek oefent op de nieuwe wet voor de Ostmark, waardoor het verplichte godsdienstonderwijs wordt afgeschaft. Ouders worden aangespoord hun kinderen naar de catechisatielessen te zenden. Het geschrift eindigt met de volgende tien regels:

1. Alle ouders dragen voor God de verantwoordelijkheid voor de ziel van hun kinderen: laat uw kinderen daarom godsdienstonderwijs genieten;
2. voedt uw kinderen als Christenen op;
3. bidt voor en met uw kinderen;
4. schenkt dagelijks aandacht aan het geloof van uw kinderen;
5. bedenkt dat God u de ziel van uw kinderen heeft toevertrouwd en ze weer van u zal terug vragen;
6. kinderen zijn een heiligdom van God;
7. komt elken Zondag met uw kinderen in de kerk;
8. voedt uw kinderen thuis op in werkelijk Katholieken geest;
9. weest niet onverschillig maar waak goed over uw kinderen;
10. ouders beschermt uw kinderen in naam van God, beschermt hen tegen alle gevaar, ook dat voor hun ziel.

Rijkscommissaris Bürckel heeft een heftige rede gehouden tegen het politieke Katholicisme. Deze rede werd niet in de Duitsche bladen gepubliceerd. Hij beschuldigt Joden en Tsjechen van de relletjes, die op 7 en 8 October te Weenen voor het bisschoppelijk paleis hebben plaats gehad.
Tenslotte verklaarde Bürckel de discussies en onderhandelingen met den clerus voor definitief beëindigd en kondigde een reeks maatregelen aan. (Telex-A. N. P. - Maasbode)
(Vor. ber. 3497 A.; Bürckel 3337 C.)

18 OCTOBER 1938

G. ROEMENIE. — Politiek blijft ongewijzigd. - De IJzeren Garde. —
De Roemeensche minister van Binnenlandsche Zaken, Calinescu, heeft een rede gehouden, waarin hij o.m. de maatregelen tegen de IJzeren Garde besprak. Hun, die meenen dat de regeering, gedwongen door de internationale politiek, behoort terug te komen van deze maatregelen, antwoordde de minister, dat de regeering voornemens is te volharden in de politiek, welke de kalmte kan doen terugkeeren in een land, dat door drijvers in een buitengewoon gevaarlijken toestand was gebracht.
Onze politiek van handhaving der orde in het binnenland — aldus Calinescu — blijft onveranderd. Als iemand mocht denken, dat ons standpunt veranderd is of zal veranderen, dan raad ik hem aan toch niet de proef te nemen. (Telex-A. N. P.)
(V. b. Binnenl. Politiek 2766 A.; IJz. Garde 3289 A.)

H. ROEMENIE. — Herbewapening. - Mutaties in het Kabinet-Miron Christea. —
In een interministerieele conferentie onder voorzitterschap van koning Carol heeft men te Boekarest een nieuw richtsnoer voor de herbewapening van het land vastgesteld. Generaal Argeseanu, de minister van Nationale Verdediging, is afgetreden. Ook generaal Glatz, onderstaatssecretaris aan dat departement, heeft zijn ontslag genomen.
De redenen van het aftreden van Argeseanu en Glatz zijn nog niet officieel bekend, doch in welingelichte kringen merkt men op, dat het aftreden samenvalt met het einde van een reeks ministerieele besprekingen, welke gewijd waren aan een diepgaand onderzoek van de wapening van het land. Na de conferentie van 12 October te Sinaia kwam de mededeeling, dat men een nieuwen grondslag had vastgesteld voor de ontwikkeling der wapening en de uitrusting van het leger. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kabinet 3207 A.; Bewapening 3294 B.)

I. NIEUW-ZEELAND. — Verkiezingen. —
De verkiezingen in Nieuw-Zeeland hebben tot resultaat gehad dat de arbeiderspartij onder leiding van minister-president Savage haar meerderheid van 30 stemmen precies behouden heeft. Zij verwierf 55 zetels tegen de nationalisten 23 en de onafhankelijken 2. De nationalisten hebben vier zetels op de onafhankelijken gewonnen en van de arbeiderspartij drie. Doch zij verloren drie andere zetels aan de arbeiderspartij. (Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 2078 F.)**

A. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Italië steunt de Hongaarsche eischen. —**
De „Informazione Diplomatica" publiceert op 17 Oct. het volgende communiqué: De door de regeering te Boedapest genomen militaire maatregelen worden in Romeinsche verantwoordelijke kringen volkomen gerechtvaardigd geacht. Men heeft hier te doen met een partieele mobilisatie uit voorzorg, welke noodzakelijk is gebleken doordat Tsjecho-Slowakije nog niet heeft gedemobiliseerd, zoodat Hongarije zich in de minderheid bevond. (Informazione Diplomatica)
(Vorig bericht 3500 E.)

B. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Duitsch staatssecretaris in Slowakije benoemd. —**
De Slowaaksche ministerraad heeft op 14 Oct. '38 ter behartiging van de belangen der Duitsche volksgroep in Slowakije een staatssecretaris benoemd, n.l. dr. Karmasin, de leider van de Duitsche partij in Slowakije.
Ook voor de Hongaarsche volksgroep is een staatssecretariaat in het leven geroepen.
Op voorstel van dr. Karmasin heeft de regeering van Slowakije het verbod van Adolf Hitlers boek „Mein Kampf" en vijf Duitsche kranten opgeheven. Ook twee Poolsche kranten en tot nu toe verboden Italiaansche kranten mogen weer worden gelezen.
(D.N.B.) **(Vor. ber. Slowaken 3492 A.)**

C. **DENEMARKEN. — Eischen van Duitschers. —**
Volgens de „Politiken" heeft Schmidt, Duitsch afgevaardigde van Noord-Sleeswijk, op 13 Oct. '38 in het Folketing verklaard, dat de Duitsche bevolkingsgroep haar eigen cultureel beheer moest hebben naast een moratorium in verband met economische moeilijkheden, terwijl maatregelen behooren te worden genomen, opdat de Duitschers hun eigendom kunnen behouden. Alle nationale problemen, aldus zeide hij, kunnen niet worden geregeld als in Oostenrijk en het Sudetenduitsche gebied, maar het cultureele zelfbeheer kan verwezenlijkt worden. Deze kwestie en die van een nieuwe wetgeving voor den grond zijn zoo belangrijk, dat — aldus Schmidt — men zou afzien van het indienen van andere eischen der Duitsche minderheid. (Politiken) **(Vorig bericht 3253 A.)**

D. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Het Britsche Legioen niet meer noodig. —**
Het bestuur van het Britsche legioen is er officieel van in kennis gesteld, dat de diensten van het legioen thans niet meer in Tsjecho-Slowakije noodig zijn in verband met het te Berlijn genomen besluit om geen volksstemming te houden. De leden van het legioen kunnen dus naar huis gaan, maar inmiddels heeft hun samenroeping de Britsche regeering *f* 90.000 per dag gekost. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Sudetenkwestie 3501 E.)

E. **GROOT-DUITSCHLAND. — Ambtenaren geen lid van confessioneele beroepsvereenigingen. —**
In een decreet van den minister van Binnenlandsche Zaken wordt ambtenaren verboden lid te zijn van confessioneele beroepsvereenigingen.
Indien zij hiervan lid zijn, moeten zij hun lidmaatschap onmiddellijk opzeggen. Deze bepaling geldt niet voor geestelijken, die ambtenaar zijn en lid van een beroepsvereeniging voor geestelijken.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Ambtenaren 2817 A.)**

F. **GROOT-DUITSCHLAND. — Diplomatiek geschil met Brazilië. —**
Over het diplomatiek conflict tusschen Duitschland en Brazilië meldt het Duitsche Nieuwsbureau uit Berlijn:
De Braziliaansche regeering heeft het noodig geacht de Duitsche regeering mede te deelen, dat de terugkeer van den Duitschen ambassadeur in Brazilië haar ongewenscht voorkomt. De Duitsche regeering heeft daarop aan de Braziliaansche regeering uiting gegeven van haar groote verwondering over dezen ongemotiveerden stap en verlangd, dat de Braziliaansche ambassadeur te Berlijn zijn post verlaat. De Duitsche ambassadeur te Rio de Janeiro wordt in het ministerie van Buitenlandsche Zaken voor bijzondere diensten beschikbaar gehouden.
Tot het vertrek van den Braziliaanschen ambassadeur uit Berlijn was overigens reeds sinds eenigen tijd beslist. Ook wist men te Berlijn, dat Ritter, de Duitsche ambassadeur in Rio de Janeiro niet terug zou keeren. Ritter zou, al wordt dit van Duitsche zijde ontkend, in nauw contact hebben gestaan met de fascistische beweging in Brazilië en deswege aldaar persona non grata zijn. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Duitschland-Brazilië 3269 A.)

19 OCTOBER 1938

G. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Chvalkovsky's onderhoud met Hitler. —**
Chvalkovsky, de Tsjechoslowaaksche minister van Buitenlandsche Zaken, heeft op 14 Oct. '38 een onderhoud met Adolf Hitler gehad te München.
Het Duitsche Nieuwsbureau heeft het volgende communiqué uitgegeven:
De Führer heeft vandaag in het bijzijn van den rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, den Tsjechoslowaakschen minister van Buitenlandsche Zaken, Chvalkovsky, ontvangen.
De Tsjechische minister gaf den Führer de verzekering, dat Tsjecho-Slowakije tegenover Duitschland een loyale houding zal aannemen.
De Führer heeft daarvan met voldoening kennis genomen.
De Führer gaf tegenover den Tsjechoslowaakschen minister van Buitenlandsche Zaken uitdrukking aan zijn leedwezen, dat in de kwestie der Hongaarsche minderheden nog geen oplossing is gevonden. Hij sprak de hoop uit, dat het gelukken moge ook in deze kwestie zoo spoedig mogelijk een bevredigende oplossing te vinden. (D. N. B.)
(Vor. ber. Chvalkovsky 3493 A.; Hitler 3501 B.)

H. **ENGELAND. — Lord Stanley overleden. —**
Lord Stanley, minister van Dominions en erfgenaam van lord Derby, is op 16 Oct. '38 in den ouderdom van 44 jaren in een Londensch ziekenhuis overleden.
(Times)

I. **POLEN. — Rede van den minister van Financiën, Kwiatkowski. - „Geen politieke vriendschap". —**
De Poolsche vice-premier en minister van Financiën, Kwiatkowski, heeft op 16 Oct. '38 te Kattowitz een groote rede gehouden, welke in hoofdzaak van belang is omdat hij daarin met den grootsten nadruk op de volkomen onafhankelijke positie van Polen wijst en zich zeer geringschattend uitlaat over de waarde van politieke vriendschapsbanden tusschen de volken. Het eenige land, dat hij niet met name noemt, is Italië, dat hij huldigt wegens de houding, tijdens het sanctieconflict aangenomen. (Polksa Agencia Telegraficzna)

K. **KARL KAUTSKY OVERLEDEN. —**
Karl Kautsky is op 17 Oct. '38 te Amsterdam overleden. Kautsky, die reeds eenige weken ernstig ziek was, was op 16 October juist 84 jaar oud geworden.
Karl Johann Kautsky was te Praag geboren. Van 1874 tot 1878 studeerde hij te Weenen geschiedenis en wijsbegeerte, waarna hij zich twee jaar later te Zürich als schrijver vestigde. Daar verbleef hij hoofdzakelijk om studies te schrijven over het wetenschappelijke en practische socialisme.
In 1833 richtte hij de socialistische revue „Die Neue Zeit" op, welke te Stuttgart verscheen en door Kautsky enkele jaren te Londen en later te Berlijn werd geredigeerd.
Karl Kautsky heeft zich vooral naam gemaakt als vurig volgeling van Karl Marx, met wien hij bevriend was, en Friedrich Engels.

Reeds als student sloot hij zich bij de sociaal-democratie aan. Hij kantte zich scherp tegen het revisionisme van Bernstein. Na den grooten oorlog, in 1919, werd Kautsky als Duitsch staatssecretaris belast met een onderzoek naar de oorzaken van den wereldoorlog.
Bij de opkomst van het nationaal-socialisme in 1931 verliet Kautsky de Duitsche hoofdstad om zich te Weenen te vestigen. De aansluiting van Oostenrijk bij Duitschland in Maart van dit jaar was oorzaak, dat Kautsky ook Weenen vaarwel zegde.
Kautsky heeft de socialistische lectuur met een groot aantal wetenschappelijke werken verrijkt.
Te Weenen was hij begonnen aan zijn gedenkschriften te werken, welken arbeid hij te Amsterdam voortzette.

Van de hand van Kautsky zagen de volgende werken het licht: Der Einflusz der Volksvermehrung auf den Fortschritt der Gesellschaft (Weenen 1880); Thomas More und seine Utopie (Stuttgart 1887); Der Parlementarismus, die Volksgezetzgebung und die Sozialdemokratie (Stuttgart 1893); Die Agrarfrage (Stuttgart 1899); Handelspolitik und Sozialdemokratie (Stuttgart 1901); Die soziale Revolution (Berlijn 1903); Wie der Weltkrieg entstand (1919); Terrorismus und Kommunismus (1919); Materialistische Geschichtsauffassung (1927). Verder uitgave van Marx' Theorien über den Mehrwert (3 dln, Stuttgart 1905—1910).
(Nieuwe Rotterd. Crt. - Het Volk)

A. KUNST. — Nieuwe Opera's van Richard Strauss. - Eerste opvoeringen van „Daphne" en „Der Friedenstag" te Dresden. —

Over de première van Richard Strauss' jongste opera „Daphne" te Dresden schrijft de Berlijnsche pers van 17 October met veel waardeering. De tekst is van Joseph Gregor en wijkt niet al te veel af van die van Heinrich Schütz en Martin Opitz, — de eerste Duitsche Opera, waarvan de muziek door brand verloren is geraakt. Strauss heeft de bekende mythologische sage vooral in de monologen en duetten dankbaar behandeld en in hoofdzaak muziek geschreven om de hoofdfiguren in „Daphne" te karakteriseeren.
Op deze nieuwe opera volgde nog de première van een andere in één bedrijf van Strauss, „Der Friedenstag" genaamd, die door de Duitsche pers een „rauhe Kriegernovelle mit glücklichem Ausgang" wordt genoemd en een wat al te grove tegenstelling met het voorafgegane „Daphne". (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Opera 1684 G.)

B. FRANKRIJK. — Financieele positie. - Nieuwe credieten voor landsverdediging. - Volksfront. - Groep Flandin. - Benoeming van Poncet te Rome. —

De internationaal-politieke gebeurtenissen in de tweede helft van September hebben in Frankrijk buitengewoon groote uitgaven medegebracht. De omvang daarvan kan op dit oogenblik nog moeilijk met zekerheid worden bepaald, daar de uiteindelijke rekeningen niet zijn opgemaakt. Dat kan nog wel twee à drie maanden duren. Het bedrag van fr. 15 milliard, dat is genoemd als kosten van de Fransche mobilisatie, lijkt geenszins overdreven.
De jongste weekstaat der Bank van Frankrijk (per 29 September) draagt ten deele de sporen van die buitengewone uitgaven. Tusschen 22 en 29 September zijn de voorschotten aan den Staat met fr. 5.5 milliard opgeloopen, waardoor het nog beschikbare saldo tot fr. 1950 mill. is gedaald. Daar sedert 29 September verder op de betrokken rekening gedisponeerd is, zij het in minder krachtige mate, kan men wel aannemen, dat het voorschot thans in totaal opgenomen is.

Nieuwe credieten voor de landsverdediging. —
Daladier heeft bij den ministerraad een decreet ingediend, waarbij het ministerie van oorlog gemachtigd wordt voor 1938 verplichtingen aan te gaan voor de verschillende diensten der landsverdediging tot 1420 millioen boven de reeds verleende credieten. De minister van marine, Campinchi, heeft een decreet doen onderteekenen, waarbij het ministerie van marine gemachtigd wordt extra uitgaven van 887 millioen te dekken.
Deze geteekende decreten vallen buiten het door de regeering voorbereide plan tot economisch en financieel herstel des lands.

Volksfront. — Het hoofdbestuur van de radicale partij heeft op 13 October met op 3 na algemeene stemmen een motie aangenomen, die een groote politieke beteekenis heeft.
De motie behelst twee voorname punten. Ten eerste een openlijke en definitieve breuk met de communisten. Ten tweede een oproep en bereidverklaring tot een nationale eenheid, waarbij echter uitdrukkelijk een uitzondering gemaakt wordt voor den heer Pierre Etienne Flandin, wiens houding tijdens de laatste crisis en een telegramwisseling met Adolf Hitler voldoende bekend zijn.
Het hoofdbestuur zegt o.m. in de aangenomen resolutie:
„De oproep tot eenheid, welke de radicale partij reeds verscheiden malen gelanceerd heeft, wordt thans door haar herhaald op een oogenblik, dat de natie, die haar vredeswil duidelijk bewezen heeft, haar materieele en moreele kracht moet bewijzen, ten einde het behoud van dien vrede te verzekeren. Maar die eenheid kan niet in dubbelzinnigheid tot stand komen. Zij is niet mogelijk met al die personen, die zich van hun verantwoordelijkheid niet bewust zijn, en die, zooals een oudminister-president, in direct contact met buitenlandsche regeeringen geweest zijn en blijven, en met behulp van alle middelen getracht hebben, de maatregelen ten behoeve van de nationale verdediging tegen te werken op een oogenblik, dat de regeering zeer moeilijke onderhandelingen voerde, met het uitsluitend doel de Fransche belangen te verdedigen."

Groep-Flandin. — De Fransche minister van Justitie, Paul-Reynaud, heeft aan den voorzitter der „Alliance Démocratique", oud-premier Flandin, een schrijven gericht, waarin hij bedankt voor het lidmaatschap der groep, welker vice-voorzitter hij was. Deze stap is een gevolg van het meeningsverschil, dat tusschen beiden gerezen is met betrekking tot de buitenlandsche politiek.

François-Poncet naar Rome. — De Italiaansche regeering heeft haar agrément verleend tot de benoeming van François Poncet, ambassadeur te Berlijn, tot ambassadeur van Frankrijk te Rome. Tegelijkertijd, dat de Fransche regeering het agrément van de Italiaansche regeering verzocht voor de benoeming van François-Poncet, heeft de Italiaansche regeering aan de Fransche medegedeeld, dat zij binnenkort het agrément verzoeken zou voor de benoeming van een Italiaansch ambassadeur te Parijs.
(Le Temps - N. R. Crt. - Telex-A. N. P. - L'Intransigeant)
(Vor. ber. Financiën 3291 E.; Defensie 3197 B.; Volksfront 3408 H.; Flandin-Reynaud 3157 A.; Diplomatie 3487 A.)

20 OCTOBER 1938

C. BELGIE. — Begrootingen 1938 en 1939. —

De Belgische minister van Financiën heeft medegedeeld, dat de begrooting voor het dienstjaar 1938 waarschijnlijk een tekort van 754 millioen francs te zien zal geven. Voor 1939 worden de ontvangsten geschat op 11.700 millioen en de uitgaven op 11.583 millioen, d.i. een overschot van 117 millioen, waarvan evenwel direct ongeveer 17 millioen afgaat voor voorzieningen van salarissen, tractementen en pensioenen op grond van het indexcijfer.
Er zullen ongeveer 100 millioen moeten worden gevonden uit nieuwe heffingen.
De regeering zal de belasting op deelneming aan voetbal-pools brengen van 4.4 pct. op 15 pct., de belasting op radiotoestellen van 60 op 78 francs. De porto op brieven zal met 5 centimes worden verhoogd, evenals de porto voor briefkaarten, terwijl voorts belastingen op invoervergunningen zullen worden geheven. De buitengewone begrooting, welke in 1938 ongeveer 2573 millioen beliep, zal voor 1939 worden teruggebracht tot 1610 millioen francs.
(Het Laatste Nieuws)
(V. b. Begrootingen: 1938 3345 A.; 1939 3355 E.)

D. IERLAND. — De Valera eischt: Een onverdeeld Ierland. —

In een interview met een bijzonderen correspondent van de „Evening Standard" heeft De Valera, de eerste-minister van Ierland, op 17 October verklaard, dat de huidige scheiding tusschen Noord- en Zuid-Ierland een gevaarlijk anachronisme is, waaraan een eind dient te worden gemaakt.
„Deze kunstmatige grens van 300 mijl, welke het Noorden (Ulster) van de rest van Ierland scheidt", ging de Valera voort, „is de diepste wond, welke het Engelsche volk het Iersche volk heeft toegebracht, een wonde, die oude antagonismen levend houdt tusschen de Engelschen, die zedelijk verantwoordelijk zijn voor het voortbestaan van deze scheiding en de overwegende meerderheid van het Iersche ras."
De Valera bood Ulster autonomie in interne aangelegenheden aan, waarbij hij alleen garanties voor de nationalistische minderheid in dit gebied vroeg.
Zoolang de scheiding voortduurde, aldus voegde De Valera hieraan nog toe, zijn de kansen, dat Ierland in geval van een Europeeschen oorlog met Groot-Brittannië zal samenwerken zeer gering.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. De Valera 3327 C.)**

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Financieele hulp. —
Met de Tsjechoslowaaksche financieele missie, die op 17 October van Londen naar Praag is teruggekeerd, is een bevredigende regeling tot stand gekomen omtrent het Britsche voorschot van 10 millioen pond sterling en het gebruik, waartoe het zal worden bestemd. Het Tsjechoslowaaksche verzoek om nog meer financieele hulp, dat, naar men meent te weten, het onderwerp zou vormen van memoranda, die de missie bij de Britsche en de Fransche regeering heeft achtergelaten, is eveneens besproken, doch hieromtrent kon men het niet zoo spoedig eens worden.
Frankrijk heeft zich op het standpunt gesteld, dat Frankrijk's eigen behoefte voorloopig de mogelijkheid van het verleenen van bijstand aan Tsjecho-Slowakije uitsloten, in verband waarmede Engeland zich niet bereid zou hebben verklaard de last alleen te dragen. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Beroep op Londen 3481 A.)

B. BELGIE. — Gemeenteraadsverkiezingen. —
De officieele uitslagen van de op 16 October gehouden gemeenteraadsverkiezingen luiden voor Brussel-stad en Antwerpen als volgt:

In Brussel-stad verloren de katholieken 1 zetel, de liberalen 2, de socialisten 3, de rexisten wonnen er 4, de communisten 2. De nieuwe raad zal dus bestaan uit 13 liberalen, 12 katholieken, 9 socialisten, 4 rexisten, 3 communisten. Het college van B. en W. was tot dusver liberaal en katholiek.
Te Antwerpen verloren de katholieken 3 zetels, de liberalen ook 3, de socialisten en de Vlaamsche nationalisten verloren er ieder 1.
De Antwerpsche gemeenteraad is thans samengesteld uit 13 socialisten, 9 liberalen, 12 katholieken, 2 rexisten, 1 Vlaamsch-nationalist en 6 van de partij-Frenssen. Het liberaal-socialistische bestuur zal dus tezamen over 22 zetels beschikken.
(Het Laatste Nieuws) **(V. b. Verkiezingen 2749 B.)**

C. EUCHARISTISCH-CONGRES TE N. ORLEANS. - Radiorede van Z. H. den Paus. —
Uit Castel Gandolfo heeft op 18 October de Paus een radiorede gehouden tot het Amerikaansche episcopaat en de geloovigen, die verzameld waren op het nationaal eucharistisch congres der Vereenigde Staten te New Orleans. Na zijn droefheid te hebben uitgesproken over de vervolging, waaraan de kerk blootstaat, verklaarde de Paus, dat men kan hopen op betere tijden voor de kerk, aangezien bij de meeste volken een verlevendiging van de godsvrucht merkbaar is. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Euchar. Congres. 3289 B.; Paus Pius XI 3480 A.)

21 OCTOBER 1938

D. CHINA. — Conflict met Japan. - Recapitulatie. - Honkong. —
Na ruim vijftien maanden van oorlog in China is het wapengeweld feller en driftiger geworden, dan het nog ooit in dezen bloedigen strijd geweest is. Op vele plaatsen zijn de Japansche troepen het wijde China binnengedrongen en in den tijd van ruim een jaar zijn zij diep het land ingetrokken. Garnizoenen lieten zij achter op de plaatsen, die zij op de Chineezen veroverden en met hun groote troepenmacht rukten zij voorwaarts en leverden slag op slag tegen de Chineesche legers. Na Shanghai viel Nanking, na Nanking, Soetsjau en thans moet Hankau vallen. Hoe grooter en zwijgender het vraagteeken is van het „na Hankau?" des te grooter beteekenis krijgt de val van die stad en hoe langer het verzet van de Chineesche verdedigers duurt, zooveel te beklemmender en te grimmiger wordt de worsteling om het bezit.
Niet ver van Canton is een zware slag geleverd, waarin de Chineezen het onderspit dolven tegen een Japansche troepenmacht, die nog slechts sedert enkele dagen in schepen uit Japan is aangevoerd en aan de Biasbaai aan land gezet. De ring om Hankau in Midden-China wordt nauwer toegehaald door Japansche successen Noordelijk en Zuidelijk van de Jangste en in Noord-China, het gebied dat het eerst door de Japanners is „veroverd", vechten Chineesche guerrilla strijders met succes tegen de te kleine Japansche garnizoenen en slagen zij er in stukken van dit gebied terug te „veroveren".
Na vijftien maanden van een oorlog, waarvan men verondersteld dat hij Japan in een korten tijd zou uitputten, blijkt Japan in staat tot een geweldige krachtsinspanning.
De Japansche voorhoede heeft inmiddels de voorsteden van Canton bereikt en het wachten is alleen op de hoofdmacht om de stad verder binnen te rukken.

De beteekenis van Hongkong. — De voormalige hoofdredacteur van de Hongkong Daily Press, R. T. Barrett, geeft in de Daily Telegraph and Morning Post eenige bijzonderheden over Hongkong, waaraan wij het volgende ontleenen:
Groot-Brittannië moet Hongkong houden. Valt Hongkong, dan is in China de baan vrij voor Japan en Rusland. Hongkong is n.l. niet enkel de marine- en de handelsbasis van Engeland in China, maar het is een van de grootste prestaties van het Britsche ras. Voor Zuid-China is Hongkong wat Carthago in de oudheid placht te zijn voor Afrika. Er wonen een millioen Chineezen in Hongkong en de voordeelen plukkende van de politieke veiligheid, die zij er genieten, hebben zij in Hongkong een nieuwe beschaving gesticht, die afwijkt van de oude Chineesche beschaving, doch ook niet Europeesch is, maar die in Canton navolging heeft gevonden en het model is geworden voor de stedelijke reconstructie in plaatsen van Zuid-China.
(Telex-A.N.P. - N. Rott. Crt. - Daily Telegr. and Morningpost)
(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3497 B.)

E. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Het vluchtelingenvraagstuk. —
Generaal Syrovy heeft aan de Volkenbondscommissaris voor vluchtelingen, Neill Malcolm, medegedeeld, dat de Tsjechische regeering bereid is te overwegen, in hoeverre zij kan bijdragen tot een oplossing der vluchtelingenkwestie. Zij moet echter vasthouden aan het beginsel, dat degenen, die uit de Sudetengebieden zijn gevlucht, daarheen terugkeeren, zooals zij er ook de voorkeur aan blijft geven, dat vluchtelingen uit het Duitsche rijk en Oostenrijk naar hun vaderland teruggaan. (Telegraaf)

F. VEREENIGDE STATEN. — Herziening van de eischen der landsverdediging noodzakelijk geacht. —
President Roosevelt heeft op 14 October in een persconferentie medegedeeld, dat hij bezig is, de eischen van de landsverdediging opnieuw te onderzoeken. Hij kan dan ook geen begrootingscijfers voor het volgende jaar noemen, zoolang dit onderzoek niet is geëindigd.
De president zette voorts uiteen, dat het onderzoek vooral op de technische ontwikkeling der landsverdediging betrekking heeft. O.a. wordt een studie gemaakt van de mogelijkheid tot uitbreiding der massaproductie van oorlogsmateriaal, in het bijzonder wat de vliegtuig-productie betreft.
De noodzakelijkheid van een herziening der verdedigingsbehoeften, aldus voegde Roosevelt er aan toe, bestond het vorige jaar reeds, doch de vorige maand is gebleken, dat dit vraagstuk thans urgent is.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Leger, Vl. en Luchtm. 3449 D.)**

G. GROOT-DUITSCHLAND. — Crediet van 120 millioen Zloty aan Polen. —
De Duitsche regeering heeft, in voortzetting van haar politiek in Midden- en Z. O.-Europa, een crediet van 120 millioen zloty ter beschikking van Polen gesteld. De bedoeling is, dat Polen door uitbreiding en moderniseering van zijn industrie in economisch opzicht meer voor Duitschland zal gaan beteekenen. Ook heeft dit laatste land behoefte aan graan en hout, waarvan zijn Oostelijke nabuur groote voorraden bezit.
Tenslotte hoopt Duitschland de Poolsche klandizie, welke het vroegere Tsjechoslowaaksche Sudetengebied genoot, te behouden.
Duitschland verschaft Polen geen geld, doch goederen en zal ook uitsluitend hierin worden terugbetaald.
(Polska Agencia Telegraficzna)

H. GROOT-DUITSCHLAND. — Kerkstrijd. - Geen salarissen voor politiek onbetrouwbare priesters en predikanten. —
Op 20 October is een financieel decreet van den minister voor kerkelijke zaken gepubliceerd, dat herinnert aan het bestaan van een conflict met de kerk in Duitschland en waarvan het doel is het verzet in de katholieke en de protestantsche kerk tegen de geheime staatspolitie te breken. Het decreet, dat

geldt voor Pruisen, Silezië en het Saargebied, maakt een eind aan staatssubsidies voor de salarissen en pensioenen van priesters en predikanten, die niet als politiek betrouwbaar worden beschouwd. De bedragen, welke voorkomen op de begrootingen, mogen voortaan alleen maar uitbetaald worden voor salarissen en pensioenen van hen, die „waardig gekeurd zijn hulp van den staat te ontvangen." (N. Rott. Ct.)
(Vor. ber. Kerkstrijd 3502 F.; Evangelische Kerkenbond 3485 E.)

A. GROOT-DUITSCHLAND. — Confiscatie van Kerkelijke goederen in het vroegere Oostenrijk. —
Het Vaticaansche blad Osservatore Romano meldt, dat in Oostenrijk een aantal kerkelijke goederen door den staat zijn geconfiskeerd, o.a. de Admontabdij, waarvan het beheer is toevertrouwd aan een regeeringscommissaris. De Sankt Lambrecht-abdij is door S.S.-mannen bezet, nadat de religieuzen verdreven waren. De goederen van de Duitsche Orde zijn eveneens onder staatsbeheer geplaatst en aan aartshertog Eugenius, den grootmeester der orde, is verzocht het land te verlaten. (Osservatore Romano)
(Vor. ber. Kerkstrijd 3505 H.)

B. ENGELAND. — Sir Samuel Hoare beantwoordt Adolf Hitlers rede van 9 October. —
In een rede op 20 October te Clacton-on-Sea gehouden, heeft de minister van Binnenlandsche Zaken, Sir Samuel Hoare, hulde gebracht aan het „moedige, vooruitziende en krachtige leiderschap van Chamberlain tijdens de jongste crisis". Hoare antwoordde vervolgens op de rede, die Hitler op 9 Oct. '38 te Saarbrücken heeft gehouden en op de door de Duitsche bladen geoefende kritiek op de Britsche bewapeningspolitiek.
Na te hebben verklaard, dat hij geloofde in Hitlers vredesbetuigingen, herinnerde spr. aan hetgeen de Führer te Saarbrücken heeft gezegd over mogelijke opvolgers van Chamberlain. Hitler, aldus Hoare, gelooft in het verlangen naar vrede van Chamberlain, doch hij vreest een mogelijke opvolger in diens ambt. Ik geloof in Hitlers verlangen naar den vrede, doch evenals Hitler moet ik voorbereid zijn op een opvolger, die zijn zienswijze niet deelt. „Ik ben het ook met hem eens wanneer hij zegt, dat wij als een sterke staat te allen tijde bereid kunnen zijn tot het voeren van een politiek van overeenstemming met de omliggende staten. Een essentieele voorwaarde voor den vrede is een krachtig Engeland. Geen vredelievende natie behoeft voor de Britsche bewapening bevreesd te zijn." (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Sir Samuel Hoare 2481 A; Hitler's Rede van 9 October 3495 B.)

C. NEDERLAND. — Eere-promotie van Minister J. J. C. van Dijk. —
In tegenwoordigheid van eenige honderden genoodigden heeft op 20 October in de groote aula van het Koloniaal instituut te Amsterdam de promotie plaats gehad van den minister van defensie, den heer J. J. C. van Dijk, tot doctor honoris causa in de rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit. Deze bijzondere plechtigheid viel samen met de herdenking van den 58sten dies natalis van de Vrije Universiteit.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. 3355 B.)**

D. ROTTERDAM. — Officieele installatie van den nieuwen burgemeester, mr. P. J. Oud. —
Op 20 October is de nieuwe burgemeester van Rotterdam, mr. P. J. Oud, in een officieele raadszitting, welke werd bijgewoond door een groot aantal genoodigden, plechtig geïnstalleerd door den loco-burgemeester, wethouder A. B. de Zeeuw.
In een rede heeft mr. P. J. Oud den raad en daarmede ook de burgerij mededeeling gedaan van de opvatting van zijn moeilijke taak. (Nwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. 3487 B.)

E. POLEN. — Minister Beck's bezoek aan Roemenië.
Beck, de Poolsche minister van Buitenlandsche Zaken, vergezeld van Raczinsky, den Poolschen ambassadeur te Boekarest en Framasovici, den Roemeeschen ambassadeur te Warschau, heeft op 19 October een bezoek aan Koning Carol van Roemenië te Galatz gebracht.
Het schijnt, dat Beck aan Koning Carol een plan heeft voorgelegd tot een Poolsch-Hongaarsch-Roemeensche samenwerking onder bescherming van Italië, en waarbij een gebiedsvergrooting van Roemenië werd ter sprake gebracht.
Naar verluidt heeft het onderhoud niet tot tastbare resultaten geleid. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Minister Beck 3496 E.)

22 OCTOBER 1938

F. PALESTINA. — Onlusten. - Recapitulatie. —
1917 — Balfour-verklaring inzake de stichting van een Nationaal Tehuis voor de Joden in Palestina.
1919 — De Volkenbond verleent het mandaat over Palestina aan Groot-Brittannië.
1920 — Sir Herbert Samuel wordt de eerste Hooge Commissaris.
1930 — Na onlusten beveelt de Britsche (Arbeiders-) regeering in een Witboek een politiek van overplaatsing van bevolkingsdeelen aan.
1936 — Botsingen tusschen Arabieren en Joden; de Peel-commissie wordt benoemd.

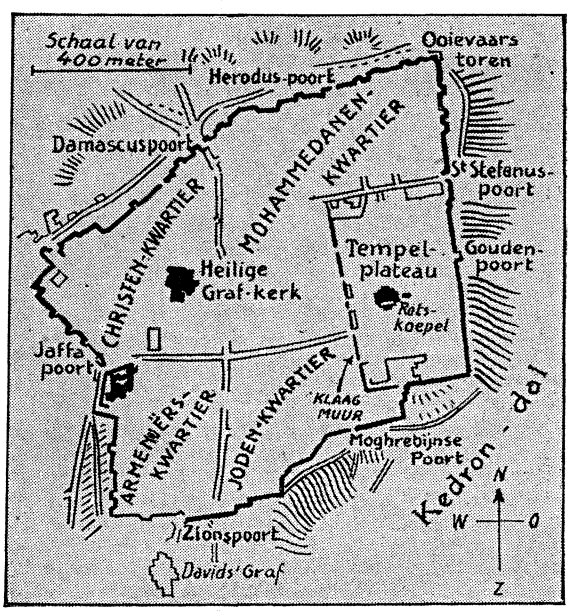

Jeruzalem.

1937, 7 Juli — De Peel-commissie beveelt in haar rapport beeindiging van het Britsche mandaat aan en de verdeeling van Palestina in drie zelfstandige deelen: een Arabischen staat, een Joodschen staat en een klein Britsch mandaat. Het Engelsche parlement aanvaardt dit plan.
17 Augustus — De mandaat-commissie van den Volkenbond spreekt zich ten gunste van het verdeelingsplan uit.
1938, Maart — De Woodhead-commissie voor een onderzoek naar de details van de verdeeling benoemd.
Juli — Verergering van den toestand in Palestina. Britsche troepenversterkingen.
10 October — Nieuwe Britsche versterkingen aangekondigd, waardoor de Britsche militaire macht op 25000 man wordt gebracht, met inbegrip van de politie en de Joodsche wachten.
19 October — De zuivering van oud-Jeruzalem wordt ingezet.
21 October — Oud-Jeruzalem door Britsche troepen heroverd.
(Het Volk - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Onlusten 3497 F.)

G. GROOT-DUITSCHLAND. — Demobilisatie. —
Op 18 October is een aanvang gemaakt met de demobilisatie van honderdduizenden reservisten, die tijdens de internationale crisis onder de wapenen waren geroepen en van de soldaten, die na hun diensttijd van 2 jaar tijdelijk in dienst waren gehouden.
(Berl. Tageblatt) **(Vor. ber. 3426 E.)**

A. **De nieuwe electronenmicroscoop.** —
De uitvinding van den microscoop was zeker een der belangrijkste uit de geschiedenis der wetenschap. Dit instrument deed reeds in den eenvoudigen vorm van een bolgeslepen lensje, zooals onze landgenoot Van Leeuwenhoek in de zeventiende eeuw vervaardigde en gebruikte, de geheele beschaafde wereld verbaasd staan over onvermoede wonderen uit de wereld van het kleine. Kon men niet in den dunnen huidzoom langs den staart van een jongen aal de bloedbolletjes zien voortstroomen langs een fijnvertakt netwerk van uiterst dunne vaten en bleek niet hoe een druppel gewoon slootwater de merkwaardigste gedrochten bevatte?
De sterkste vergrooting, die de Delftenaar met zijn lenzen bereikte, bedroeg 270 maal lineair. In 1740 sleep Wilson glazen, die 400 maal vergrootten, en zoo vorderde de microscopische techniek voortdurend. Door het gebruik van betere lenzen en ingewikkelde stelsels daarvan, door donkerveldbelichting en olie-immersie werd de vergrooting ten slotte op 2000 x lineair gebracht. Wat dit beteekent zal men beter kunnen begrijpen wanneer men weet, dat de roode bloedbolletjes, die met het bloote oog en ook met een goede loupe onmogelijk gezien kunnen worden, bij deze vergrooting ruim anderhalven centimeter middellijn verkrijgen in het beeld, dat ons oog aanschouwt. Men was dus met de microscopische techniek al ver gevorderd. Maar niet ver genoeg — want het bleek, dat er bijvoorbeeld nog vele ziekteverwekkende bacillen waren, die men zelfs zoo niet zichtbaar maken kon. Hieronder waren ernstige vijanden van den mensch, zooals de verwekkers van griep, mazelen, hondsdolheid en mond- en klauwzeer.
De moderne physica heeft nieuwe perspectieven geopend. De Broglic toonde namelijk aan, dat de beweging van electronen gepaard gaat met golfverschijnselen, met een voor ons oog onzichtbaar „electronenlicht". De golflengte dezer stralen bedraagt ongeveer het duizendste deel, soms zelfs het tienduizendste deel van die, welke zichtbare lichtstralen bezitten. En aangezien in de microtechniek de te bereiken vergrooting des te beter wordt, naarmate de golflengte der gebruikte stralen kleiner is, was theoretisch de mogelijkheid van veel sterker vergrootingen dan de bestaande aangetoond.
Het kwam nu nog aan op de practische uitvoering. Gewone lenzen kan men voor electronenstralen niet gebruiken; daarom werd een andere weg ingeslagen. Men maakte gebruik van het feit, dat de snelheid en de richting der electronenstralen worden beïnvloed door een magnetisch veld. Nadat men deze als zgn. „koude stralen" aan de fijne spits van een metaaldraad of in een met gas gevulde ontladingsbuis heeft opgewekt, wordt een bundel daarvan geleid tusschen een electromagnetischen inductieklos door. Deze wekt spanningen op van 60.000 tot 80.000 volt, en buigt daardoor de stralen af, juist zooals een lens dit bij gewone lichtstralen doet. Men spreekt dan ook van een „electromagnetische lens", en door daarvan enkele te combineeren kunnen sterke vergrootingen worden verkregen. Men vindt een en ander op onderstaande figuur afgebeeld.
De eerste electronenmicroscoop, volgens deze beginselen gebouwd, werd door Ruska in het jaar 1933 geconstrueerd. In een bekend Berlijnsch laboratorium slaagde men er sindsdien in, aan den electronenmicroscoop een meer bruikbaren vorm te geven.
Het blijft echter een omvangrijk instrument, dat zeker niet door studenten aan de hand kan worden meegedragen. Bovendien vraagt het gebruik daarvan, zooals reeds vermeld werd, spanningen van 60.000 à 80.000 volt.
Overigens echter bezit hij groote overeenkomst met een lichtmicroscoop, door de aanwezigheid van een lichtbron, een condensor en een objectief. Het oculair is vervangen door een projectiespoel, die het eenmaal vergroote beeld tot de volledige grootte bewerkt. En een groot voordeel is, dat de zichtbaar gemaakte electron-straalbeelden door meerderen tegelijk bekeken kunnen worden.
Wel brengt het gebruik van deze nieuwe microscoop nog eigenaardige moeilijkheden met zich mee. Zoo moet het te doorlichten voorwerp zich in een vacuum bevinden, waardoor vooral het verwisselen daarvan door een ander de noodige voorzorgen vraagt. Door de constructie van een „vacuumsluis" werden deze bezwaren echter grootendeels ondervangen. Een voordeel is, dat de electronenstralen een groot doordringend vermogen bezitten, en bijvoorbeeld door dunne metaalplaatjes heendringen, waardoor dus de fijnere structuur kan worden onderzocht. Organische objecten echter, zooals levende cellen of bacteriën, verkolen of veranderen sterk in dit eigenaardige „licht". Men slaagde er evenwel naderhand in om de stralingstechniek zóó te verbeteren, dat onderzoek ook van levende organismen en weefsels mogelijk geworden is. En daarmede werden voor biologisch en medisch onderzoek onafzienbare perspectieven geopend.
Want de bereikte vergrooting overtreft verre wat een gewone microscoop kan presteeren; in theorie zal men zelfs 10.000 x sterker kunnen vergrooten; practisch is dit echter thans honderdmaal. Men verkreeg al zeer goede beelden van objecten, die 30.000 x vergroot waren! Voorwerpen ter lengte van 5 millioenste millimeter, die dus even groot zijn als een zetmeel-molecuul, werden voor dit nieuwe argusoog zichtbaar.
Merkwaardig is, dat de electronenmicroscoop alles „in een ander licht" vertoont, door de andere wijze, waarop de stralen hier gebogen werden. Een juist inzicht over den bouw van vele objecten zal dus pas worden verkregen, als men het „electronenbeeld" met het „lichtbeeld" combineert. Dit levert dan een „stereoscopisch perspectief", dat voor een juist begrip van den fijneren bouw in allerlei voorwerpen van het grootste belang kan blijken te zijn.
De electronenmicroscoop zal zeker in de toekomst een zeer belangrijke rol gaan spelen. Hij zal de wetenschap verrijken met onschatbare gegevens over den bouw der doode stof en der levende wezens. De medische wetenschap zal hem ook leeren benutten, niet het minst om den strijd tegen tot nu toe onzichtbare ziekteverwekkers met meer succes te kunnen voeren. (De Tijd - Red. K. H. A.)

PHYSICA

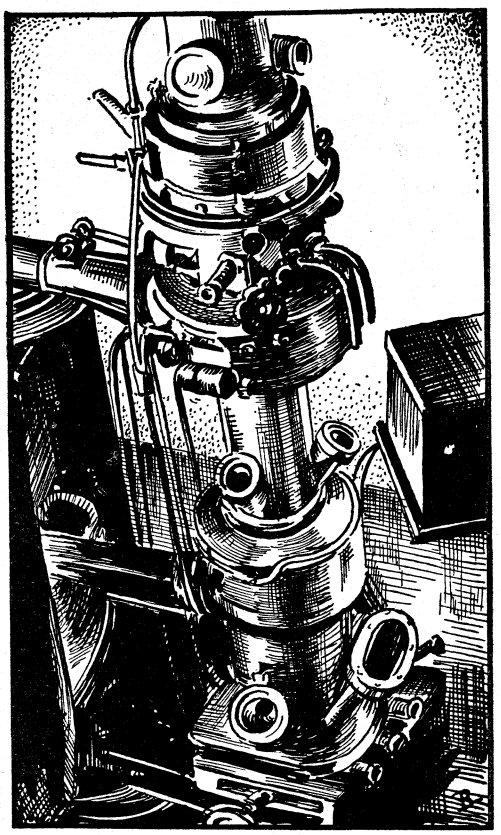

De nieuwe electronenmicroscoop

A. SPANJE. — Burgeroorlog. - Terugkeer der Italiaansche vrijwilligers. - Italiaansche verliezen. —
De vier mailbooten, met aan boord de 10.000 Italiaansche vrijwilligers, die van het Spaansche oorlogsfront terugkeeren, zijn op 20 October de haven van Napels binnengeloopen.
Sedert den aanvang der operaties in Spanje hebben de Italiaansche troepen tot 10 October '38 de volgende verliezen geleden: 227 officieren gedood en 697 gewond, 3 officieren en 351 legionarissen werden gevangen genomen. Door dienstoorzaken overleden 278 legionarissen. Van de gewonden zijn er ongeveer 2.000 verminkt en invalide. Het totaal der verliezen bedraagt 12.147 man. (Popolo d'Italia)
(Vorig bericht 3497 C.)

B. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Alliantie met Sovjet-Rusland niet verder gewenscht. —
De minister van Buitenlandsche Zaken, Chvalkovsky, heeft den Sovjetgezant te Praag, Alexandrowsky, op 21 October ontvangen. Van officieele zijde wordt medegedeeld, dat Chvalkovsky Alexandrowsky zou hebben gezegd dat Tsjecho-Slowakije niet langer meer geinteresseerd is bij een Sovjet-Tsjechische defensieve alliantie. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Tsjech.-Russisch Pact 2927 G.)

C. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Een nieuwe koers der buitenlandsche politiek. —
Sedert 30 September is de geheele Tsjechoslowaaksche pers, de Linksche zoowel als de Rechtsche, het eens geworden over de noodzakelijkheid van een wijziging der buitenlandsche politiek des lands.
Zoo schrijft het tijdschrift ,,Pritomnost'', vroeger de vurigste voorvechter van een Fransch-Engelsche orienteering en de verbetenste tegenstander van het Duitsch nationaal-socialisme: ,,Onze vroegere bondgenooten hebben ons iedere mogelijkheid ontnomen om hun politiek te voeren. Wij zullen die politiek dan ook niet voeren. Onze buitenlandsche politiek zal zich aanpassen aan den nieuwen toestand en wij zullen steun verleenen aan wie het ook zij, die die nieuwe politiek zal uitvoeren, omdat hij dat in ons belang zal doen''.
In een ander artikel, schrijft hetzelfde tijdschrift: ,,Slechts een ding blijft over voor het Tsjechoslowaaksche volk, de neutraliteit; een oprechte en absolute neutraliteit, zonder uitvluchten. Duitschland is onze machtigste nabuur, daarom zullen wij daar een modus vivendi mee moeten vinden. Na de opgedane ervaringen van den rampspoedigen maand September hebben wij niet den minsten lust ons in een front te scharen, dat om politieke redenen anti-Duitsch is''. Na verder gewezen te hebben op de nauwe economische banden, die in den vervolge Tsjecho-Slowakije en Duitschland zullen vereenigen, vervolgt het tijdschrift: ,,Tsjecho-Slowakije zal moeten samenwerken met Duitschland als producent en als consument''.
(Vorig bericht 3493 A.)

D. JAPAN. — Luitenant-generaal Doihara over den „beschavenden oorlog". —
Luitenant-generaal Kenoei Doihara, de ,,Japansche Lawrence'', heeft een artikel geschreven over den ,,beschavenden oorlog'' welke Japan in China voert tegen de democratie.
Japan is het eenige land, dat de plundering en verovering van de Westersche mogendheden in het Verre Oosten heeft overleefd en de principieele vijand van deze beschaving is de democratie. Deze voert de wereld naar den afgrond. De taak van Japan is niet alleen het Oosten te redden van de wanorde, doch de wereld een nieuwen vrede en een nieuwe orde te geven. Alleen Japan kan het Oosten ontwikkelen, omdat alleen Japan heeft weten te profiteeren van de techniek van het Westen zonder het Oosten te verraden. De leiders in China hebben dit niet begrepen.
Tsjang Kai Sjek heeft getracht China te redden door de democratie, en hierdoor werd een oorlog met Japan onvermijdelijk. Volgens Doihara tracht verder het Westen, dat gegrondvest is op materialisme en individualisme, zich te herstellen door het instellen van totalitaire regeeringen, gegrondvest op grond, gezin en opoffering. Doihara brengt hulde aan den beschavenden oorlog, en verklaart, dat, indien Japan dien oorlog niet wint, het Oosten verloren is. (Domei)

E. NEDERLAND. — Mond- en klauwzeersterfte. —
Sedert half September van het vorige jaar, toen de ziekte uitbrak, zijn nu reeds 14.000 dieren aan het mond- en klauwzeer gestorven, nl. 4603 runderen, 5005 kalveren, 3968 varkens en biggen, 317 schapen en 74 geiten.
In de week van 9 tot 16 October '38 zijn alleen al gestorven 274 runderen, 214 kalveren, 104 varkens en biggen, 12 schapen en 3 geiten, dat is dus ruim 600 dieren in één week. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht 3082 D.)

23 OCTOBER 1938

F. ESTLAND. — Handelsverdrag met Nederland. —
Het Estlandsch Telegraaf Agentschap meldt uit Tallinn, dat aldaar op 21 October een handelsverdrag tusschen Estland en Nederland geparafeerd is.
(Estl. Telegraaf Agentschap) **(Vor. ber. 3377 A.)**

G. DIPLOMATIE. — Jhr. mr. H. M. van Haersma de With, gezant te Berlijn. - Dr. A. Loudon naar Washington. —
De Regeeringspersdienst meldt:
Naar wij vernemen zal jhr. mr. H. M. van Haersma de With, thans Harer Majesteits gezant in Washington, in dezelfde hoedanigheid benoemd worden in Berlijn. Dr. A Loudon wordt gezant te Washington. Jhr. mr. Van Haersma de With, die door H. M. de Koningin tot gezant in Berlijn benoemd zal worden, komt in de plaats van wijlen mr. C. Ridder van Rappard, die eenige maanden geleden tengevolge van een auto-ongeluk om het leven is gekomen.
(Regeeringspersdienst) **(V. b. Diplomatie 3275 B.)**

H. ENGELAND. — Radio-rede van Winston Churchill. - Beroep op Amerika. —
De Britsche oud-minister Winston Churchill heeft op 17 October een radio-rede gehouden, die in Amerika werd uitgezonden en die als antwoord bedoeld was op de critiek, welke Hitler op hemzelf, Eden en Duff Cooper had uitgeoefend in zijn redevoering te Saarbrücken.
,,Ik weet niet'', aldus begon Churchill, ,,hoe lang vrijheden als deze radio-rede nog veroorloofd zullen zijn. Nog is het tijd voor hen, voor wie de parlementaire vrijheid iets beteekent, om gezamenlijk overleg te plegen''.
Na een critiek op de jongste Tsjechische gebeurtenissen, richtte hij zich tot de Vereenigde Staten, tot hen, die verre toeschouwers zijn van de tragedies en misdaden. Niemand twijfelt er aan, naar welke zijde Amerika's sympathie uitgaat. ,,Wilt gij wachten'', aldus Churchill, ,,tot de Britsche vrijheid en onafhankelijkheid het onderspit hebben gedolven en pas dan de zaak ter hand nemen, wanneer zij voor driekwart verloren is? De overblijvende krachten der beschaving zijn verpletterd. Wanneer zij vereenigd worden in een gemeenschappelijke opvatting van recht en plicht, zal er geen oorlog zijn. Integendeel, het vlijtige en dappere Duitsche volk zou, bevrijd van de nachtmerrie, een eervolle plaats innemen en aan de spits onzer samenleving gaan''.
Churchill verklaarde, dat Engeland zou gaan bewapenen en zijn nationalen dienstplicht organiseeren, doch daaraan dient de macht van de idee te worden toegevoegd, want dictatoren zijn bang voor woorden, die in het buitenland gesproken worden en in het binnenland de gedachten bezighouden.
,,Is dit een kreet om oorlog?'' zoo vroeg Churchill. En hij antwoordde hierop: ,,Ik verklaar, dat het de eenige waarborg voor den vrede zal zijn: de snelle en vastberaden concentratie van krachten om het hoofd te bieden aan militaire en moreele agressie, de vastberaden aanvaarding van hun plicht door de Engelsch-sprekende volken en door alle naties — groot of klein — die met hun wenschen mee te gaan''. (Times)
(Vor. ber. Winston Churchill 3489 A.)

I. VOETBAL. — Denemarken—Nederland. —
De op 23 October te Kopenhagen gespeelde voetbalwedstrijd Denemarken—Nederland is in een gelijk spel (2—2) geëindigd. De stand was met de rust 2—1 voor Nederland. Het spel van de Nederlandsche voorhoede was over het algemeen teleurstellend.
(Red. K. H. A.) **(Vorig bericht 2030 B.)**

K. KAAS. — Wereldhandel 1933—1937.
Gedurende de laatste jaren heeft de uitvoer van kaas van de belangrijkste exporteerende landen het volgende verloop gehad (in tonnen):

	1937	1936	1935	1934	1933
N.-Zeeland .	83.685	84.240	87.763	100.816	100.737
Nederland .	62.616	56.840	61.052	61.186	63.912
Canada . .	40.349	37.145	25.273	27.745	33.642
Italië . . .	24.384	19.433	27.770	25.077	23.940
Zwitserland .	17.651	18.478	18.255	17.756	20.569
Frankrijk .	11.176	10.590	11.171	11.781	11.355
Denemarken	9.374	9.527	6.663	6.301	10.079
Australië .	8.477	5.923	7.259	5.638	4.942
Finland . .	6.611	4.928	4.248	3.866	4.176
Totaal . .	264.323	247.104	249.454	260.166	273.352
Werelduitvoer	285.000	269.082	271.431	280.642	292.873

(Internationaal Landbouw-Instituut te Rome)

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Productie. —

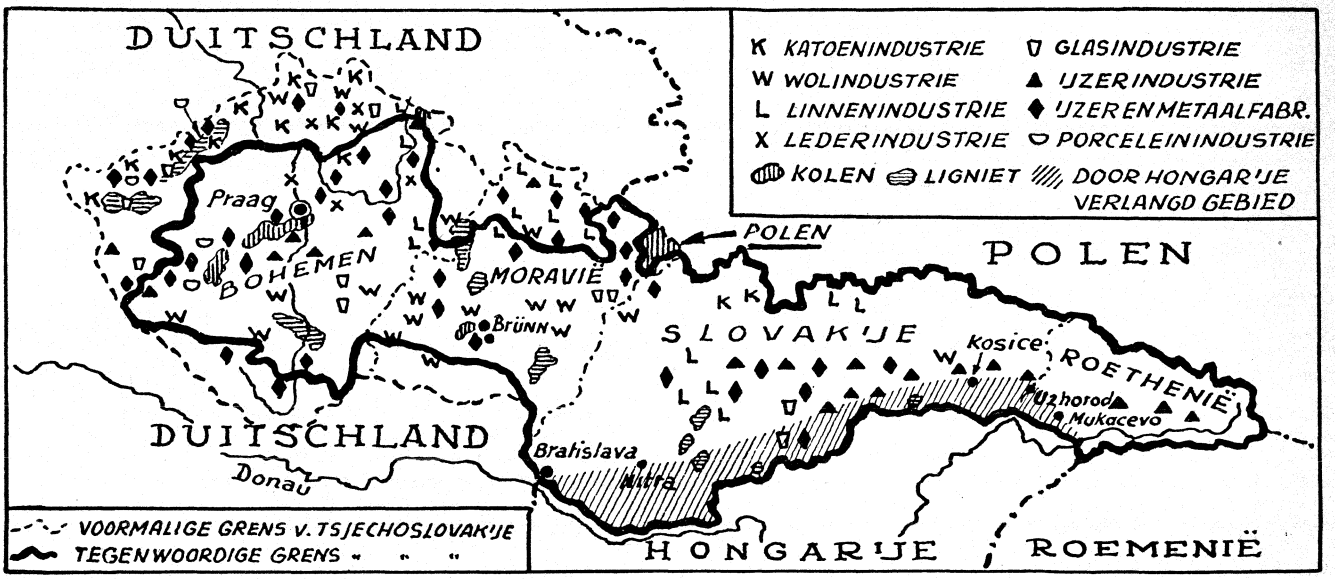

(Overname zonder bronvermelding verboden)

B. PARAGUAY. — Nieuwe regeering. —
Er is een nieuwe regeering van Paraguay samengesteld, waarin Argana minister van buitenlandsche zaken is, kolonel Paredes minister van binnenlandsche zaken, Esculier min. van financiën, Recaide min. van justitie, kolonel Delgado min. van oorlog en marine, Bozzano min. van economische zaken en Buogermini min. voor volksgezondheid.
(Telex-A. N. P.)

24 OCTOBER 1938

C. JAPAN. — Een totalitaire partij. —
Konoye heeft zijn toestemming gegeven tot de stichting van een totalitaire partij, tegen welker totstandkoming hij zich steeds had verzet. De minister voor de verkeersmiddelen en de minister van spoorwegen hebben zich voor het plan uitgesproken. Onderhandelingen van invloedrijke leden der liberale Minseito-partij, der conservatieve Seijoekai-partij, van de partij der sociale massa en de fascistische groep hebben het mogelijk gemaakt een gemeenschappelijke basis te vinden, hetgeen de spoedige stichting der totalitaire partij mogelijk schijnt te maken. Het parlementaire vraagstuk is reeds behandeld in het superkabinet, dat bestaat uit de ministers Konoye, Itagaki, Ikeda en Jonai.
In politieke kringen is men van oordeel, dat de idee van een eenheidspartij definitief zal worden verwezenlijkt, en alles laat verwachten, dat spoedig de oude politieke formules zullen worden overboord gezet, teneinde te komen tot een verjonging van het openbare leven. Hierbij zal gestreefd worden naar navolging van de totalitaire staten. Dit wordt in het bijzonder noodig geacht, wijl het moet komen tot een versteviging van de nationale discipline, wil men in China een definitieve overwinning behalen. (Domei)

D. GROOT-DUITSCHLAND. — De schulden in vijf jaar verdubbeld. —
Het bedrag der Duitsche geconsolideerde schuld is tijdens de bewindsperiode van het huidige regiem bijna verdubbeld. Thans gepubliceerde cijfers, welke betrekking hebben op den toestand van einde Augustus geven aan, dat het totaal 23.941.800.000 mark bedraagt, tegen 12.805.600.000 mark einde Januari 1933, toen de nationaal-socialistische partij aan de regeering kwam.
De buitenlandsche schuld, welke in het totaalbedrag is opgenomen, is in deze 5-jarige periode gedaald van 3.556.300.000 tot 1.389.100.000 mark.
Duitschlands binnenlandsche schuld is in dezelfde periode echter van 9.249.300.000 mark toegenomen tot 22.552.700.000 mark.
De cijfers over Augustus, welke ontleend zijn aan Wirtschaft und Statistik, hebben slechts betrekking op de geconsolideerde rijksschuld en sluiten niet in de rijksleeningen op korten termijn voor de financiering van bewapening, wegenaanleg, enz.
(Wirtschaft und Statistik - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Schulden 3418 E.)

E. GROOT-DUITSCHLAND. — Delegatie der Deensche Minderheid bij Hitler. —
Een delegatie van de Deensche minderheid in Duitsch-Sleeswijk heeft aan Hitler een protest van deze minderheid overhandigd tegen de ongelijke behandeling waarvan zij het voorwerp is van de zijde van de nationaal-socialistische autoriteiten met name wat betreft den socialen steun.
De gedelegeerden hebben voorts gevraagd later door den rijkskanselier in audiëntie te worden ontvangen, om hem uiteen te zetten, dat de beginselen van den eerbied voor de minderheden, herhaaldelijk door hem verkondigd, niet worden in acht genomen ten aanzien van de Deensche minderheid in Sleeswijk.
(Politiken) **(V. b. Minderh. in Duitschland 3447 H.)**

F. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Tariefsmachtigingswet goedgekeurd. —
Bij den aanvang der vergadering van de Tweede Kamer op 21 October heeft de heer De Geer een amendement voorgesteld op art. 1 van de Tariefsmachtigingswet 1934.
Bij dit amendement werd de mogelijkheid geopperd, dat de regeering óók ter voorbereiding van een tariefsherziening in matig-beschermenden zin, gebruik zou kunnen maken van de haar bij art. 1 toegekende bevoegdheid tot onmiddellijke invoering van een bij de Kamer ingediende tariefsherziening. Het amendement beoogde een zelfstandige beslissing mogelijk te maken over de toepassing van art. 1, los van de beslissing over art. 2.
Een voorstel van den heer Joekes om dit amendement naar de afdeelingen te verzenden, werd verworpen met 47 tegen 36 stemmen.
Na discussies werd het amendement-De Geer aangenomen met 44 tegen 41 stemmen.
Daardoor is er een principieele beslissing gevallen over een wijziging van onze handelspolitiek.
Vóór het amendement hebben gestemd de drie rechtsche groepen, behalve een vijftal anti-revolutionnairen.
Daarna is ook het wetsontwerp tot wijziging van de Tariefsmachtigingswet met 44 tegen 41 stemmen door de Tweede Kamer aangenomen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Tariefwet 2880 E.)

A. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging der Tabakswet. —**
In de op 18 October gehouden zitting der Tweede Kamer werd het wetsontwerp tot wijziging der Tabakswet met 60 tegen 3 stemmen (N.S.B.) aangenomen. (Nieuwe Rotterd. Crt.) **(V. b. 3169 A.)**

B. **ITALIE. — Ritueel slachten verboden - Geen Joden op de beurs. —**
De Gazeta del Popolo bericht, dat de regeering alle prefecturen van het koninkrijk telegrafisch heeft doen weten, dat met ingang van 19 October het slachten volgens Joodsch ritueel verboden is. Het blad voegt hieraan toe, dat de bond van dierenbescherming te Turijn en gezondheidsbureaux de aandacht van de regeering op deze afschuwwekkende handelwijze hadden gevestigd.
Gevolg gevende aan de hun dezer dagen toegezonden uitnoodiging hebben de wisselmakelaars van Joodsch ras op 15 October hun ontslag genomen. Aan Joodsche commissionnairs en zaakwaarnemers, die ter beurze waren toegelaten, is de toegangskaart ontnomen. (Stefani) **(V. b. Anti-Semitisme 3499 E.)**

25 OCTOBER 1938

C. **ZWITSERLAND. — Oproep voor zedelijke herbewapening. —**
Ook in Zwitserland hebben thans een aantal in algemeen aanzien staande personen een oproep voor „zedelijke herbewapening", zooals de Oxford-beweging ten doel heeft, tot hun landgenooten gericht. De oproep is o.a. onderteekend door den oud-president van Zwitserland E. Chuard.
In den oproep wordt er aan herinnerd, dat aan de wereld thans tijd en hoop geschonken zijn dank zij de geweldige krachtsinspanning van eenige staatslieden en den offermoed van hun volkeren. „In tijden van nood wenden zich velen tot God. Zoodra het gevaar echter voorbij is, vergeten zij God weder. Uit de tegenwoordige crisis moeten de individuen en de volkeren leeren, wat wij in den wereldoorlog niet geleerd hebben. Slechts dan kunnen wij aan de verschrikkelijke les van een laatste niet meer goed te maken wereldramp ontkomen." (Telex-A. N. P.)

D. **CURAÇAO. — Een nieuw kiesreglement bij de Staten ingediend. —**
De gouverneur van Curaçao heeft bij de staten een ontwerp-landsverordening ingediend tot nadere regeling van het kiesrecht voor de staten.
Bij de opening van de zitting der staten is aangekondigd de indiening van een ontwerp-landsverordening tot nadere regeling van het kiesrecht voor de staten.
Als doeleinden der herziening werden daarbij aangegeven:
I. uitbreiding van het kiesrecht;
II. vereenvoudiging van de formaliteiten voor het bekwaamheidskiesrecht;
III. invoering van een ander stelsel van kiesrecht (lijstenstelsel);
IV. technische herziening van het kiesreglement.
Bij het opmaken van de ontwerp-landsverordening is getracht deze doeleinden te verwezenlijken.
(De West)

E. **MEMEL. — Het Statuut van Memel - Staat van beleg opgeheven. —**
Het Litausche parlement heeft in beginsel 2 wetten voor de veiligheid van den staat goedgekeurd, welke den staat van beleg, die in Litauen 18 jaar lang van kracht is geweest, zullen vervangen. Krachtens deze wetten zullen de Litausche minister van Binnenlandsche Zaken en de Litausche gouverneur voor het Memelgebied bijna dezelfde bevoegdheden bezitten als de militaire commandanten tot dusver hadden. Slechts 3 Duitsche parlementsleden van het Memelgebied hebben tegen de wetten gestemd. Op hun bezwaren antwoordde Leonas, de minister van Binnenlandsche Zaken, dat de regeering slechts den wensch van het volk van Memel vervult. De staat van beleg wordt opgeheven en vervangen door een wettelijken burgerlijken staat, zonder dat hiermede aan de autonomie van Memel wordt geraakt.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Memelgebied 3063 A.)**

F. **SPANJE. — Burgeroorlog. - Radio-rede van Negrin. - Rassenpolitiek gelaakt. —**
Te Barcelona heeft minister-president Negrin een rede gehouden, welke door de radio naar Amerika is uitgezonden. Na verklaard te hebben, dat zich onder de Spanjaarden het bewustzijn begint te verbreiden, dat de eerste plicht is, Spanje te dienen, ging de premier voort: Het ras wordt niet alleen bepaald door de kleur, den bouw of het haar en evenmin door het overheerschen van bepaalde bloedgroepen. Deze wijze van beoordeeling van het ras mag van nut zijn voor paardenfokkers, doch het is nooit die geweest, welke de leiders van dit tijdperk in de geschiedenis tot richtsnoer heeft gediend. De wedergeboorte van Spanje zal de wereld den katholieken en universeelen geest toonen, welke door bepaalde menschen bedorven is, met bedreiging van den vrede.
(Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Negrin 3208 A.; Burgeroorlog 3508 A.)

G. **NEDERLAND. — De psychopathenwetgeving. —**
Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging van de wet van 21 April 1933, waarbij bepaald is, dat het ter beschikking van de regeering stellen van personen, bij wie tijdens het begaan van een strafbaar feit gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke storing der geestvermogens bestond, voorloopig ten aanzien van bepaalde, hoofdzakelijk economische delicten, niet zal worden toegepast.
Oorspronkelijk zou de termijn, binnen welken in deze gevallen geen terbeschikkingstelling mogelijk zou zijn 1 Januari 1936 afloopen. Bij de Bezuinigingswet van 1935 werd de termijn echter verlengd tot 1 Januari 1939.
Thans wordt voorgesteld den termijn tot 1 Januari 1942 te verlengen. (N. Rott. Crt.)
(Vorig bericht 777 D.)

H. **VEREENIGDE STATEN. — De Arbeidswet van kracht. - Loonsverhooging en verkorting van den werktijd. —**
Op 24 October is de wet tot regeling van de loonen en arbeidstijden in werking getreden. Het loon van ongeveer 750.000 arbeiders zal dientengevolge worden verhoogd en de arbeidstijd van een dubbel aantal worden verkort.
De wet regelt de loonen en arbeidstijd als volgt:
Eerste jaar: minimum-loon van 25 dollarcent per uur. Maximum-werktijd 44 uur per week.
Volgende zes jaren: loon 30 dollarcent. Maximum-werktijd verkort van 42 tot 40 uur.
Zevende jaar: loon van 40 dollarcent.
Arbeid door kinderen beneden de veertien jaar wordt verboden; voor sommige industrieën is de leeftijdsgrens op 16 en 18 jaar gesteld. (Het Volk)

I. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Verhooging van invoerrechten in Nederl. Oost-Indië. —**
Ingediend is een wetsontwerp, houdende maatregelen ten aanzien van de invoerrechten in Nederlandsch-Indië:
1e. Terugkeering tot de basisrechten van 6 en 8 pct. op 10 en 12 pct.
2e. Verdubbeling van opcenten op de waarderechten van 25 tot 50. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Invoerrechten 2631 B.)

K. **GROOTVORST CYRILLUS OVERLEDEN. —**
Groothertog Cyrillus van Rusland, pretendent van den Russischen tsarentroon, is op 13 October, 62 jaar oud, te Neuilly overleden. (Le Matin)

A. **POLEN. — Duitsche minderheid. —**
De leiders der Duitsche minderheid in Polen, de senatoren Wiesner en Hasbach, zijn op 14 October door den minister-president ontvangen.
Zij stelden hem op de hoogte van de eischen der Duitsche minderheid ten opzichte van kwesties betreffende onderwijs, arbeid en het religieuze vraagstuk. De premier zeide toe deze eischen in overweging te zullen nemen.
Het voornaamste motief van deze démarche schijnt gelegen te zijn in het feit, dat kort geleden drie protestantsche Duitsche predikanten, Poolsche staatsburgers uit de grenszone zijn gezet en dat Duitsche arbeiders, die in Poolsche industrieën in Oppersilezië werkten, ontslagen zijn. (Agence Belga)
(Vor. ber. 3011 D.)

26 OCTOBER 1938

B. **NEDERLAND. — Spoorwegpensioenen. - Tweede Kamer verzet zich tegen korting. —**
Gelijk hij had aangekondigd heeft minister mr. dr. ir. J. A. M. van Buuren op 19 October aanhouding gevraagd van de verdere behandeling van het wetsontwerp tot wijziging van de wet op de spoorwegpensioenen, toen de Tweede Kamer met groote meerderheid het amendement-Van Braambeek, om de korting op de pensioenen ongedaan te maken, welk amendement de minister sterk had bestreden, had aangenomen.
Tegen het amendement hebben alleen gestemd de a.r. en de r.k. M. L. F. Bajetto, dr. L. J. C. Beaufort, en dr. H. W. E. Moller. (Telegraaf)
(Vor. ber. 3240 A.)

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — In- en Uitvoer. - Exportconjunctuur. —**
De korte opleving in 1936 en 1937 heeft duidelijk getoond, dat Nederlandsch-Indië paraat is om van elke verbetering op de markten voor grondstoffen en genotmiddelen voor de verschillende uitvoerproducten van het land ten volle profijt te trekken, aldus een overzicht samengesteld in overleg met het Centr. Bureau voor de Statistiek te 's-Gravenhage, waaraan wij een en ander ontleenen:
Vrijwel zonder uitzondering zijn de Indische ondernemingen — en in het bijzonder de Indische exportcultures — door drastische rationalisatie in de bedrijfsvoering er in geslaagd hun concurrentiepositie aanzienlijk te versterken. Bij prijzen, die zich in dat jaar bewogen om en nabij de helft der gemiddelde noteeringen van de periode van 1927/'29 heeft men, niettegenstaande de depreciatie eenige nominale kostenverhooging met zich heeft gebracht toch in 1937 redelijke winsten gemaakt.
De ontwikkeling van de behoeftevoorziening der wereld met de voornaamste producten, die Ned.-Indië met de relatief geringste kosten kan voortbrengen, blijft bezorgdheid wekken. De belangrijkste uitvoerproducten zijn voor hun afzet en prijsvorming aangewezen op de wereldmarkt. Zelfs een nauwere economische samenwerking met het moederland kan hierin slechts weinig verandering brengen.
Van de belangrijkste Indische uitvoerproducten neemt Nederland slechts een gering percentage op *) (zie vierde kolom van onderstaande tabel).

Handelsbeweging tusschen Nederland en Nederl.-Indië.

I.	II.	III.	IV.	V.
Copra	497.338	39.926	8,0	86,1
Palmolie	197.147	26.527	13,5	88,4
Cocosolie	12.960	12.798	45,7	97,9
Cocoskoeken	79.465	29.769	37,7	91,9
Kinabast	6.345	6.877	100	93,1
Tinerts	37.000	31.772	85,6	78,9
Thee	66.716	10.127	15,1	84,1
Peper	31.000	641	2,1	96,9
Suiker n.a.g.	1.142.000	83.805	7,3	54,7
Rubber	438.577	3.663	0,8	76,7

I. = Product. II. = Uitvoer van Ned.-Indië in tonnen in 1937. III. = Nederl. import uit Indië in 1937 in tonnen. IV. = Percentage van Nederl. import van totaal Ind. export in 1937. V. = Percentage totaal import in Nederland van de betrokken goederen in 1937.

*) In de tabel is petroleum, in 1937 het tweede exportproduct, niet opgegeven. De invoer van Indische petroleum in Nederland is practisch van geen beteekenis.

De Nederl.-Indische exportproducten kunnen dus in betrekkelijk geringe mate rekenen op uitbreiding van het afzetgebied in Nederland en zijn daardoor aangewezen op en voor hun prijsvorming afhankelijk van de situatie op de wereldmarkt. Het totale uitvoergewicht van Nederlandsch-Indië gaf in het eerste halfjaar van 1938 t.o.v. dezelfde periode in 1937 eenigen teruggang te zien, welke in hoofdzaak moet worden toegeschreven aan den geringeren export in het eerste kwartaal.

Uitvoergewicht van enkele belangrijke exportproducten in 1000 ton (netto).

	1e halfjaar 1937	1938	Meer (+) of minder (—) in 1938 t.o.v. 1937 in pct. van '37
Suiker en -residu	622	470	—23,0
Rubber	216	163	—24,5
Aardolieproducten	2.885	2.928	+ 1,5
Thee	33	37	+12,1
Koffie (bruto)	12	10	—16,7
Copra	224	264	+17,9
Palmolie	75	88	+17,3
Cassave producten	201	95	—52,7
N.a.g. grondstoffen en halffabr. van minerale herkomst (bruto)	77	127	+65,0
Maïs	130	34	—73,8

De sterkste export-achteruitgang treedt op bij suiker, rubber, maïs en cassave.
Bij de uitvoerwaarde komt de invloed van de daling der prijzen op de wereldgrondstoffenmarkten tot uiting. Evenals in de vorige depressie het geval was, ligt dus ook in de huidige omstandigheden het zwaartepunt bij de prijzen. Deze prijsval, die in Maart 1937 inzette, bereikte in Mei 1938 haar diepste punt.

Uitvoerwaarde van Nederlandsch-Indië in millioenen gld. (excl. uitvoerrechten).

	1937	1938
1e kwartaal	216,5	193,3
2e „	249,7	167,7
1e halfjaar	466,2	361,0

De index van Indische uitvoerproducten, berekend door het Nederl. Economisch Instituut, daalde in deze periode (1927—29 = 100) van 65.1 tot 37.5 of met ruim 42%. Daarna steeg dit cijfer weer tot 44.7 voor Augustus jl., terwijl in September nog een verdere stijging (tot 45.5) plaats vond.

Uitvoerwaarde van enkele belangrijke exportproducten in millioenen guldens.

1e halfjaar	1937	1938	1938 meer (+) of minder (—) dan 1937 in pct. v. 1937
Tin + tinerts	34,3	20,3	—40.8
Thee	24,5	28,6	+16,7
Rubber 1)	160,1	91,2	—43,0
Aardolieproducten	78,2	84,2	+ 7,7
Suiker + suik.resid.	21,4	20,3	— 5,1
Koffie	9,5	5,8	—38,9
Cassaveproducten	9,1	3,6	—60,4
Copra	32,4	23,4	—27,8
Palmolie	11,2	7,6	—32,1
Peper	2,2	2,6	+18,2
Vezels	12,6	6,9	—45,2
Maïs	5,6	6,9	—45,2

1) Inclusief uitvoerrechten.

De import van Nederl.-Indië geeft wat de waarde betreft over het eerste halfjaar van 1938 t.o.v. het overeenkomstige tijdvak van 1937 nog een kleine stijging te zien.

Invoerwaarde van Nederlandsch-Indië in millioenen guldens.

	1937	1938
1e kwartaal	96,9	120,1
2e „	130,5	111,9
1e halfjaar	227,4	232,0

Het invoergewicht vertoont over het eerste halfjaar van 1938 een geringere achteruitgang t.o.v. dezelfde periode van 1937. Een verdeeling van den invoer naar landen van herkomst toont duidelijk aan, dat de invoer van Japan en China sterk achteruitgaat. (Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 3428 E.; Handel met Nederland 3130 G.)

D. **CHINA. — Conflict met Japan. - De val van Canton. —**
Wat niemand had kunnen voorzien en wat niemand had durven voorspellen, is geschied: binnen tien dagen na de eerste landing van Japansche troepen op 12 October aan de kust van Kwantoeng, aan de Biasbaai, is Canton gevallen. Men verkeerde, op grond van desbetreffende berichten, die herhaaldelijk terugkeerden, in de stellige overtuiging, dat de Chineezen Canton, de groote havenstad van Zuid-China, met man en macht, met een leger van enkele honderdduizenden mannen, hardnekkig zouden verdedigen, zooals zij achtereenvolgens Shanghai, Soetsjaufoe, Nanking hebben verdedigd en Hankau nog verdedigen. De Chineezen hebben voor den zorgvuldig-voorbereiden convergeerenden opmarsch der Japan-

sche troepen feitelijk zonder slag of stoot gecapituleerd. Nog voordat de Japansche troepen Canton hadden bereikt, hebben de Chineesche legers de stad ontruimd, zich er toe beperkend haar in brand te steken, zoodat zij als een vuurzee in de hander der Japanners overgaat. (Telex-A. N. P.) **(V. b. 3505 D.)**

A. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Communisme wordt verboden. —**
Het pad voor de samenwerking tusschen Duitschland en Tsjecho-Slowakije is geëffend door de formeele ontbinding op 20 October van de communistische partij in de drie Tsjechische provincies Bohemen, Moravië en Silezië. Het communistische hoofdkwartier is door de politie bezet. Dit beteekent, dat het communisme in geheel Tsjecho-Slowakije onwettig is, daar het in Slowakije en Roethenië reeds is verboden. (Telex-A. N. P.)

27 OCTOBER 1938

B. **ENGELAND. — Moreele herbewapening. - Oproep van de leiders der Britsche arbeidersbeweging. —**
De Engelsche pers publiceert een manifest van de leiders der Britsche arbeiderspartij, waarin een practische vredespolitiek wordt aanbevolen, en dat de handteekeningen draagt van 16 vooraanstaande figuren, o.w. zes leden van het Lagerhuis (o.a. Arthur Henderson en P. J. Noel Baker), voorts van den voorzitter en den oud-voorzitter van het congres van vakvereenigingen (Herbert H. Elvin en Allan A. H. Findlay), en leiders van vakvereenigingen, die millioenen Engelsche arbeiders vertegenwoordigen.
Wij zijn er diep van doordrongen — aldus het manifest — dat van de oude grondgedachte der arbeidersbeweging niet alleen het geluk van iedereen in die beweging afhankelijk is, maar ook dat van de geheele menschheid. Wij zijn overtuigd, dat iedereen van goeden wille geen grooter dienst zou kunnen bewijzen aan een radelooze beschaving, dan door te trachten niet slechts nationaal maar ook internationaal uitdrukking te geven aan deze grondgedachte in haar oorspronkelijken eenvoud. En wij gelooven ook vast, dat die onweerlegbare krachten in het heelal, die werkzaam zijn voor het geluk van de menschheid, zich op onweerstaanbare wijze tenslotte achter deze poging zullen scharen. (Telex-A. N. P.)

C. **PALESTINA. — Opstand. - Eischen der rebellen. - Engeland eischt orde-herstel. —**
Het Britsche leger, dat de oude stad van Jeruzalem van rebellen heeft gezuiverd, richt zijn streven thans in de richting van Jaffa. De opstandelingen schijnen hun tegenstand te willen voortzetten, totdat wat de arabische zaak betreft voldoende toezeggingen zijn gedaan.
Zij verklaren terstond de troebelen te zullen doen ophouden, zoodra de volgende eischen zijn ingewilligd:
1. Van het verdeelingsplan moet worden afgezien.
2. De Joodsche immigratie wordt stopgezet.
3. Transacties in grond worden verboden.
4. Vorming van een constitutioneele binnenlandsche regeering.
5. Sluiten van een alliantie-verdrag met Engeland.

De Britsche regeering heeft laten weten, dat de orde hersteld moet worden, alvorens de kwestie grondig kan worden geregeld. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. 3506 F.)

D. **FRANKRIJK. — Vliegtuigindustrie. - 45-urige werkweek. —**
Op de nationale conferentie van afgevaardigden van arbeiders en technici in de vliegtuigindustrie is een resolutie aangenomen, welke goedkeurt, dat zoo noodig in de vliegtuigindustrie 45 uur in plaats van 40 uur per week wordt gewerkt. (Le Temps)
(Vor. ber. Werktijden 3427 F.; Vliegtuigindustrie 2474 H.)

E. **CHINA. — Conflict met Japan. - Hankau door de Japanners veroverd. - Zetel der Chineesche regeering te Tsjoenking. —**
Gemotoriseerde Japansche afdeelingen zijn op 25 October Hankau binnengerukt en hebben de noordelijke en westelijke buitenwijken der stad bezet. De Chineesche legerleiding had tevoren bevel gegeven voor den terugtocht der daar gelegerde troepen. De Chineezen hebben de stad op 10 punten in brand gestoken.
Met den val van Hankau hebben de Chineezen de laatste groote stad verloren, welke zij nog bezaten. Als gevolg hiervan moest andermaal de zetel der regeering worden verlegd, thans naar Tsjoenking in de westelijke provincie Szetsjoean. (Telex-A. N. P.)
(V. b. Hankau 3505 D.; Chin.-Jap. Conflict 3511 D.)

F. **FRANKRIJK. — Senaatsverkiezingen. —**
Op 23 October zijn in Frankrijk verkiezingen gehouden voor het vernieuwen van een derde gedeelte van den Senaat. Er moesten 97 zetels worden bezet. De resultaten geven een duidelijke verschuiving naar rechts te zien sedert de vorige, in 1929 gehouden, verkiezingen.
Het ministerie van Binnenlandsche Zaken deelt omtrent de Senaatsverkiezingen de volgende resultaten mede:
Republikeinsch Democratische Unie 27 zetels, Linksch Republikeinen 10, Onafhankelijk Radicalen 9, Radicaal Socialisten 41, Republikeinsche Socialisten 4, Rep. Soc. Unie 2, SFIO (Section Française de l'Internationale Ouvrière) 4.
De volgende winst- en verlieslijst kan opgemaakt worden ten aanzien van de Senaatsverkiezingen:
De Republikeinen hebben acht zetels gewonnen, de Linksch Republikeinen twee, de Socialistische en Republikeinsche Unie twee en de SFIO één. De Onafhankelijk Radicalen hebben zeven zetels verloren, de Onafhankelijk Socialisten twee en de Radicaal Socialisten vier.
De uitslag van Guadeloupe in de Senaatsverkiezingen luidt: Henri Bérenger, voorzitter der Senaatscommissie voor Buitenlandsche Zaken, Radicaal Socialist, is bij eerste verkiezing herkozen. (Le Temps)
(Vor. ber. 2011 B.; Verkiezingen 2980 F.)

G. **FRANKRIJK. — Robert Coulondre, ambassadeur te Berlijn. —**
De Fransche regeering heeft het agrément ontvangen van de Duitsche regeering voor de benoeming van Robert Coulondre tot Fransch ambassadeur te Berlijn.
Coulondre is thans ambassadeur te Moskou.
(Agence Belga) **(Ver. ber. Diplomatie 3504 B.)**

H. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging wet tot steun aan noodlijdende gemeenten. - Forensenbelasting. —**
Ingediend zijn twee ontwerpen van wet tot:
1. Wijziging van de wet van 22 December 1933 tot steun aan noodlijdende gemeenten;
2. Nadere wijziging van de wet van 15 Juli 1929 houdende herziening van de financieele verhouding tusschen het rijk en de gemeenten en wijziging van artikel 283 van de gemeentewet.
Het doel van deze ontwerpen is de gemeenten zooveel mogelijk weder (financieel) zelfstandig te doen worden. Om dit te bereiken wordt o.m. voorgesteld de invoering van een forensenbelasting en andere extra-belasting-bevoegdheden voor noodlijdende gemeenten. (Maasbode)
(V. b. Belastingen 3325 A.; Gemeenten, steun 1434 C.)

I. **ENGELAND. — Lord Halifax over de Tsjechische kwestie. —**
In een te Edingburgh gehouden rede op 24 October, heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, lord Halifax, nog eens een terugblik geworpen op de jongste Tsjechoslowaaksche crisis en daarbij de Brit-

sche politiek te München en daarna uiteengezet en verdedigd.
Er was, aldus Halifax, slechts de keuze tusschen twee alternatieven, waarvan het eene oorlog en voor Tsjecho-Slowakije de vernietiging beteekende, en het andere de ons bekende voorwaarden, welke Tsjecho-Slowakije heeft aanvaard.
Het heeft thans geen zin de vraag op te werpen, of al dan niet zekere dingen hadden kunnen worden vermeden, indien de leiders van Tsjecho-Slowakije een andere politiek gevolgd en meer vooruitziendheid hadden getoond. Dit kan waar zijn. Het voornaamste gevoel echter, dat ons thans bezielt, is een gevoel van medelijden met dat volk. De ramp, die over Tsjecho-Slowakije is gekomen, treft over het algemeen slechts staten, die in een oorlog overwonnen zijn.
Wat de Engelsche bewapening betreft, zeide lord Halifax:

„Om een snelleren voortgang te maken met de herbewapening van alle takken van onze verdediging, is het noodzakelijk, dat allen bereid zijn om groote offers te brengen.
Voor sommigen zullen deze offers bestaan in het verstrekken van geld, van anderen zal het noodzakelijk zijn, offers in een anderen vorm te vragen, doch niets van dit alles kan worden volbracht, indien er niet in de geheele natie ware eenheid van geest is.
(Times) **(Vor. ber. Lord Halifax 3367 C.; Tsjech. kwestie 3503 D.)**

A. GROOT-DUITSCHLAND. — Kerkstrijd. - Verweer van Kardinaal Innitzer. —
In alle Roomsch-katholieke kerken van Weenen is op 23 October naar de „Times" meldt, een verklaring voorgelezen van kardinaal Innitzer, den aartsbisschop van Weenen.
„Het Duitsche nieuwsbureau heeft gisteren het verlangen geuit, zoo begint de verklaring, dat ik mijn houding aan het katholieke volk zou verklaren. Daarom verklaar ik bij dezen:
1. De bekende verklaringen der Oostenrijksche bisschoppen van 18 Maart werden afgelegd met de beste bedoelingen, ten einde te komen tot een minnelijk accoord met de huidige autoriteiten van het land. De loop der gebeurtenissen heeft ongelukkige maatregelen gebracht, welke het katholieke volk gedwongen was te aanvaarden, zooals reeds gezegd in den pastoralen brief der Oostenrijksche bisschoppen van 4 September.
2. Met geen enkel woord — zoo gaat kardinaal Innitzer's verklaring verder — heb ik in mijn preek voor de katholieke jeugd op 7 October, den Führer aangevallen en ik heb ook niet aangespoord tot haat jegens hem, den staat of de partij. De demonstratie van jonge menschen na de godsdienstoefening was noch voorzien noch bedoeld. Het is ook onwaar, dat de katholieke jeugd deze gelegenheid heeft benut om politieke liederen te zingen.
3. Men heeft mij de woorden in den mond gelegd: „Ik heb besloten te strijden en ben bereid leiding te geven." Ik heb dit niet gezegd op de bisschopsconferentie, noch op eenige bijeenkomst van priesters.
4. Het verbod voor priesters om deel te nemen aan de „Arbeidersorganisatie voor godsdienstvrede" is niet alleen door mij uitgevaardigd, maar is het gevolg van een eenparig besluit der bisschopsconferentie; dit besluit is niet genomen om politieke redenen, maar om redenen van kerkelijke tucht.
5. Ik ben nooit in gebreke gebleven de historische beteekenis te appreciëeren van het uur, waarop mijn geboorteland (het Sudetenland) terugkeerde tot het groote Duitsche vaderland. Samen met andere Duitsche kardinaals heb ik den Führer dank gebracht, de geheele Oostmark in die dankbetuiging betrokken en het luiden der kerkklokken gelast. Ik verdedig mijzelf tegen het beleedigende verwijt, dat ik mijzelf zou hebben opgeworpen als tegenstander van Führer en volk."
Het voorlezen van deze boodschap werd in de kerken kalm ontvangen. Te voren had men den geloovigen verzocht af te zien van demonstraties ten gunste van den kardinaal.
(Times - De Tijd)
(Vor. ber. 3502 F.; Kerkstrijd 3506 A.)

B. NEDERL. OOST-INDIE. — Bestuursacademie geopend. —
In het gebouw van de Rechtshoogeschool te Batavia werd op 24 October door den gouverneur-generaal op plechtige wijze de bestuursacademie geopend. Vele autoriteiten woonden deze plechtigheid bij, o.a. ook vertegenwoordigers van de zelfbesturen. Voorts waren aanwezig vele vooraanstaande particulieren, consulaire ambtenaren, vertegenwoordigers van de geestelijkheid en de eerste 15 studenten-bestuursambtenaren. (Aneta) **(Vor. ber. 2927 F.)**

C. VEREENIGDE STATEN. — De Nederlandsche zuivel belast. —
Het departement van Financiën maakt bekend, dat het compenseerende rechten zal heffen op uit Nederland ingevoerde boter, verduurzaamde ondermelk, verduurzaamde karnemelk, caseïne, Edammer kaas, gecondenseerde zoete melk en volle-melkpoeder, daar op deze producten in Nederland uitvoerpremies verstrekt worden; de compenseerende rechten zullen gelijk zijn aan de uitvoerpremies. (Telex-A. N. P.)

D. EGYPTE. — Kleine vloot wordt gebouwd. —
De Egyptische raad van defensie heeft onder voorzitterschap van den minister-president beraadslaagd over de oprichting van een kleine oorlogsvloot, een vliegtuigfabriek, een munitiefabriek, en een fabriek voor militaire vrachtauto's. De bouw hiervan zal 3 à 5 jaar duren en de kosten zullen 70 millioen pond sterling (ruim 600 millioen gulden) bedragen.
Koning Faroek heeft bij de opening van de vastenmaand een radio-rede gehouden, waarin hij wees op de noodzaak Egypte te versterken om het land met eigen kracht te verdedigen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Defensie 2848 G.)

28 OCTOBER 1938.

E. VEREENIGDE STATEN. — Nota aan Japan. - Benadeeling der burgerrechten van Amerikaansche burgers in China. —
Het departement van Buitenlandsche Zaken te Washington publiceert een op 6 Oct. '38 gedateerde nota, welke door den Amerikaanschen ambassadeur te Tokio aan den Japanschen minister-president is overhandigd. De nota dringt aan op de volgende maatregelen:
1. Een einde maken aan de discrimineerende contrôle op de wisselmarkt en andere maatregelen, afgekondigd in het door de Japanners beheerschte gebied in China en gericht tegen Amerikaansche ondernemingen.
2. Een einde maken aan de monopolie(-) en de voorkeurbehandeling, welke de Amerikaansche burgers berooven van hun wettige handelsrechten.
3. Een einde maken aan de Japansche bemoeienissen met Amerikaansche eigendommen en andere Amerikaansche rechten. Onder deze bemoeienissen worden genoemd de censuur op Amerikaansche brieven en telegrammen, beperkingen voor reis en verblijf van Amerikaansche burgers, alsmede beperkingen voor Amerikaanschen handel en scheepvaart.
(Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Chin.—Jap. Conflict 3512 E.)

F. FRANKRIJK. — Het Congres der Radicaal-Socialisten te Marseille. - Openingsrede van premier Daladier. —
Op 26 Oct. '38 is te Marseille het congres der radicaal-socialisten geopend. De eerste dag was gewijd aan landbouwvraagstukken; er zijn verschillende commissies benoemd.
Op het congres heeft de minister van Handel, Gentin, een rede gehouden, waarin hij het deficit van de handelsbalans heeft besproken.
Het hoogtepunt van de zitting van 27 October vormde uiteraard de met spanning verbeide openingsrede van minister-president Daladier. Indien men deze rede — die meer dan vijf kwartier duurde — zou willen samenvatten, komt men tot de opstelling van de volgende punten:
1) De herstelmaatregelen zullen tot iederen prijs worden genomen en uitgevoerd.
2) Het accoord van München was geen capitulatie, maar het beste middel om de Fransche, de Europeesche en zelfs de Tsjechoslowaaksche belangen te dienen.
3) Frankrijk is bereid tot het onderhouden van vriendschappelijke betrekkingen met Duitschland en noodigt Hitler uit een stap in die richting te doen.

4) Alle nog hangende internationale problemen zullen door onderhandelingen en op vreedzame wijze worden opgelost.
5) De financieele lasten moeten belangrijk verminderd en de productie opgevoerd worden, om het begrootingsevenwicht te herstellen en het op peil brengen van Frankrijks weermacht mogelijk te maken.
6) Elke buitenlandsche inmenging in de Fransche binnenlandsche aangelegenheden zal met kracht worden tegengegaan.
7) Zonder dat de 40-urenwet wordt ingetrokken, moet zij in elk afzonderlijk geval, waar dit noodig mocht blijken, gewijzigd kunnen worden, zonder noodelooze formaliteiten.
8) Het nationaal-socialistische Duitschland, het fascistische Italië en het communistische Rusland dulden op hun gebied geen democratische propaganda. Dit is hun goed recht, doch de Fransche republiek, welker geduld misschien grooter is geweest, zal er in het vervolg voor waken, dat hier geen onderneming meer ontstaat, welke niet ontsproten is uit Franschen bodem.
9) Hij constateerde, dat de lasten voor de schatkist in 1939 geraamd zijn op 102 milliard francs aan uitgaven en 66 milliard aan inkomsten, dus een tekort. Het nationale inkomen wordt geraamd op 220 milliard. Hij weer er op, dat dit niet kan voortduren.
(Telegraaf - Telex-A. N. P. - Le Temps)
(V. b. Daladier 3487 E.; Rad. Soc. Partij 3002 D.)

A. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Engelsch: John Masefield — „Dead Ned". (Heinemann)
Patry Williams — „Am Canute". (Faber)
(Vor. ber. 3498 A.)
Fransch: Daniel-Rops — „La Maladie des Sentiments". (Plon)
Juliette Pary — „Mes 126 Gosses". (Flammarion)
Raymond Lefèvre — „Les Musiciens du Ciel". (Gallimard)
Martin J. Premsela — „Hans a seize ans" (avant-propos par André Maurois) (Editions du Parc, 40 Avenue Quentin-Matsys Anvers) **(Vor. ber. 3498 A.)**
Nederlandsch: Clare Lennart — „De blauwe horizon". (A. W. Bruna & Zoons)
Jan H. de Groot — „Fir". (G. F. Callenbach, Nijkerk) **(Vor. ber. 3498 A.)** (Red. K.H.A.)

B. DAMMEN. — Wereldkampioenschap. - Raichenbach—Keller. —
Voor de vierde maal heeft de Franschman Raichenbach zijn titel van wereldkampioen dammen met succes tegen een Nederlandschen uitdager verdedigd. Hij wist in 1934 een wedstrijd van tien partijen tegen den Nederlandschen kampioen, R. C. Keller, met 13—7 te winnen, in 1936 won hij een wedstrijd van J. H. Vos, die op 20 partijen was vastgesteld, met 25—15, in 1937 speelde hij een wedstrijd van 25 partijen tegen B. Springer en won met 26—24. In 1938 trad Raichenbach voor den tweeden keer tegen den Nederlandschen kampioen, R. C. Keller, in het strijdperk voor een wedstrijd van 16 partijen. De wereldkampioen wist 1 partij te winnen, de overige 15 partijen eindigden in remise, zoodat met de eindcijfers 17—15 de titel weer door hem behouden werd. (Red. K. H. A.) **(Vorig bericht 2852 E.)**

C. ENGELAND. — Chamberlains politiek door Lloyd George afgekeurd. —
In zijn op 27 Oct. '38 te Londen gehouden rede, welke naar de Vereenigde Staten werd uitgezonden, zeide Lloyd George o.a., dat de opluchting, welke was ontstaan na de overeenkomst van München, thans vermengd begint te worden met een gevoel van schaamte, daar de vrede gekocht is ten koste van eer en geweten. Ten aanzien van Tsjecho-Slowakije zeide spr., dat deze kleine democratische staat in Midden-Europa in de Union Jack werd gewikkeld en dat de Engelsche vlag werd overhandigd aan een meedoogenloozen dictator, die Tsjechen en Duitschers hun vrijheid wil ontzeggen.
Herinnerende aan de gebeurtenissen in China, Abessynië, Spanje en Tsjecho-Slowakije, zeide spr.: Wij zijn de laatste jaren de ladder der eer trede voor trede afgedaald en hebben gevraagd, of wij hiermede nog langer zouden kunnen doorgaan. Zwakkere naties gaan niet naar Parijs of Groot-Brittannië om hulp, maar wenden zich tot Berchtesgaden, om den Duitschen dictator te vragen, hen te beschermen. (Times)
(Vor. ber. Lloyd George 2462 A.)

29 OCTOBER 1938

D. VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt over de kansen van den vrede. —
President Roosevelt heeft op 26 Oct. '38 een radiorede gehouden over de buitenlandsche politiek, waarin hij pleitte voor ontwapening in de geheele wereld, doch tevens verklaarde, dat de Ver. Staten onder de bestaande omstandigheden hun bewapening moeten voortzetten.
President Roosevelt zeide o.m.:
„Er kan geen vrede zijn, als de heerschappij van het recht vervangen moet worden door een steeds terugkeerende verheerlijking van het zuivere geweld. Er kan geen vrede zijn, als een nationale politiek de bedreiging met oorlog wel-overwogen als werktuig aanvaardt. Er kan geen vrede zijn, als een nationale politiek de verspreiding over de geheele wereld van millioenen hulpelooze en vervolgde menschen, die geen plaats vinden om hun hoofd neer te leggen, weloverwogen als werktuig aanvaardt. Er kan geen vrede zijn, als de economische hulpbronnen, die behooren te worden gebruikt ten dienste van den socialen en economischen herbouw, zullen worden geëxploiteerd voor een versterkten wapeningswedloop, welke de verdenkingen en de vrees slechts kan vermeerderen en de economische welvaart van iederen mensch en ieder volk bedreigt.
De Vereenigde Staten trachten reeds sedert twaalf jaar tot ontwapening te komen, doch Amerika noch eenig ander land kan ontwapening aanvaarden, als zijn buren zich tot de tanden wapenen. Niettemin blijven wij van meening, dat een wapeningswedloop tusschen de landen een dwaasheid is, tenzij men nieuw gebied of een nieuwe machtspositie begeert. Wij willen bewijzen door feiten, bij voorbeeld door besprekingen, die tot werkelijke ontwapening leiden, anders kunnen wij ons niet bevrijd achten van de noodzakelijkheid, onze militaire kracht te vergrooten."
President Roosevelt besloot zijn rede met een oproep tot grootere eenheid voor den vrede tusschen de volken en ook in het binnenland, „opdat, indien de vuurproef ooit mocht komen, wij den eendrachtigen wil hebben, waarmede de democratie zich met succes tegenover haar vijanden kan stellen." (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. President Roosevelt 3473 A.)

E. ENGELAND. — Kabinet-Chamberlain. - Mutaties.
Lord Stanhope, de tegenwoordige minister van onderwijs, is op 27 October '38 benoemd tot minister van marine als opvolger van Duff Cooper, die op 1 October aftrad.
Lord De la Warr, tot dusver „Lord Privy Seal", tevens leider der National Labour Party in het Hoogerhuis, zal Lord Stanhope als minister van Onderwijs opvolgen.
Wat de partij-verhoudingen betreft, heeft de regeering geen wijziging ondergaan. (Times)
(Vor. ber. Kabinet 3483 C.)

F. SOVJET-RUSLAND. — Instelling van een „Niemandsland" als grenszone. —
In diplomatieke kringen zijn berichten ontvangen, dat de Sovjet-Unie de schepping bespoedigt van een uitgebreid kunstmatig Niemandsland langs haar Westelijke grens, als eerste verdedigingslinie tegen Duitschland. Ook aan de grenzen van Finland, Iran en Afghanistan zullen dergelijke zones worden ingericht.
De Sovjets, die de mislukking zien van hun pogingen een internationale barricade te smeden aan de Oostzijde van Duitschland, hebben volgens de inlichtingen feitelijk al het andere prijsgegeven ter bescherming van de graan- en kolenvelden van de Oekraïne tegen invasies. (Telex-A. N. P.)

G. JAPAN. — Kabinet-Konoye. - Hatsjiro Arita tot minister van Buitenlandsche Zaken benoemd. —
Officieel wordt uit Tokio medegedeeld, dat de portefeuille van Buitenlandsche Zaken, die door prins Konoye werd waargenomen, is overgedragen aan Hatsjiro Arita. Josniaki Hatta is minister van Koloniën geworden. (Domei)
(Vor. ber. Kabinet 3485 C.)

VEREENIGDE STATEN

A. **Algemeene gegevens. - Handelsrelaties.** — Hieronder volgen eenige gegevens over de Vereenigde Staten van Amerika, die voor exporteurs naar dat land van belang kunnen zijn.

Land en Volk. — De Vereenigde Staten vormen een bond van 48 staten, zonder het bondsdistrict van Columbia en de territoria Alaska en Hawaï. De oppervlakte van den eigenlijken Statenbond bedraagt 7.839.100 km². De totale bevolking telt 130 millioen zielen, waarvan ± 12 millioen negers. Van de bevolking woont ruim 33 % in de steden met meer dan 100.000 inwoners; alleen reeds 13 % woont in de millioenensteden New York (7,5 millioen), Chicago (3,6 millioen), Philadelphia (2,4 millioen), Detroit (1,8 millioen) en Los Angeles (1,5 millioen). Andere groote Amerikaansche steden zijn Cleveland, Sint Louis, Baltimore, Boston, Pittsburgh, San Francisco, Washington, Milwaukee, en Buffalo; het aantal inwoners dezer steden varieert van ½ tot 1 millioen. Vier en twintig steden hebben tusschen ½ en ¼ millioen inwoners.
De uitvoerende macht berust bij den President, die voor den tijd van vier jaar wordt gekozen, de wetgevende macht bij het Congres, dat uit twee Kamers bestaat: een Senaat en een Volksvertegenwoordiging. De eerste telt 96 leden, 2 uit elken staat, de laatste 435 leden, bij algemeen kiesrecht gekozen. De afzonderlijke staten hebben hun eigen wetgevende vergadering en een ver strekkend zelfbestuur.

Munten, Maten en Gewichten. — De munteenheid is de dollar, onderverdeeld in 100 cents; zijn waarde bedraagt thans circa ƒ 1,83.
Het Engelsche stelsel van maten en gewichten is er in gebruik. Een afwijking is echter de hundredweight. Deze telt niet 112 doch 100 lbs. De „short" ton komt in gewicht overeen met 2000 lbs (± 971 kg), de „long" ton met 2240 lbs (± 1016 kg). Het metrieke stelsel is evenwel toegelaten.

Middelen van bestaan. — De Vereenigde Staten van Amerika hebben zich in de laatste decenniën van een agrarisch tot een industrieel land ontwikkeld. De belangrijkste landbouwgewassen zijn maïs, tarwe, haver, gerst en katoen. Voorts rogge, lijnzaad, rijst, aardappelen, suikerbieten en tabak. De tuinbouwbedrijven leveren veel fruit.
In den z.g. katoengordel (Texas, Oklahoma, Louisiana, Arkansas, Tennessee, Mississippi, Alabama, Georgië, Noord- en Zuid-Carolina) wordt ± 50 % van den geheelen wereldoogst gewonnen. Zoo bedroeg de wereldproductie in 1937 8,26 millioen ton, waarvan in de Vereenigde Staten 4,11 millioen ton (1936 resp. 6,83 en 2,69 millioen ton). Aan de kusten van de staten Georgië, Zuid-Carolina en Florida, alsmede op de daarvóór gelegen eilanden, wordt het beste, het z.g. „Sea-island" katoen verbouwd. De katoenhandel concentreert zich op de groote katoenbeurzen in New York en New Orleans. De noteering geschiedt in Amerikaansche centen per Engelsch pond.
Door de uitbreiding van den landbouw, verplaatst de veeteelt zich meer en meer naar het Westen. In 1936 bestond de veestapel uit 56.884.000 stuks rundvee, 42.541.000 varkens en 51.690.000 schapen.
De wolproductie, vooral van de staten in de Rocky Mountains, is groot (1936: 426 millioen pond). De uitvoer van boter en kaas is, evenals die van levende dieren, zeer belangrijk. Verder moet de teelt van gevolgelte worden genoemd.
De vischvangst wordt intensief uitgeoefend.

De voor boschbouw gebruikte oppervlakte wordt op 494.898.000 acres geschat. Door nieuwe aanplantingen tracht men den houtrijkdom op peil te houden.
Met betrekking tot den mijnbouw valt op te merken, dat de bodem alle belangrijke mijnbouwproducten bevat behalve tin en nikkel. De Vereenigde Staten nemen in de productie van steenkolen, ijzer, koper, lood, zink en petroleum de eerste plaats in. Steenkolen worden gevonden in Pennsylvanië, Alabama, Indiana en Illinois; ijzererts komt vooral voor in het Boven-Meer gebied, Minnesota en Michigan. De belangrijkste petroleumvelden liggen in Californië, Oklahoma, Kansas en Texas. Pijpleidingen voeren het product naar de kusten. Zink en lood worden voornamelijk in het Joplin-district, aan de grenzen van Missouri, Oklahoma en Kansas gewonnen; koper in de staten Nevada, Montana, Arizona en Utah. De plaats, die de Vereenigde Staten als producent van bovengenoemde mijnbouwproducten innemen, kan worden geïllustreerd door de volgende cijfers betreffende hun aandeel in de wereldproductie in 1937:

Steenkolen . .	34,2 %	Lood	26,7 %
IJzererts . . .	28,6 %	Zink	31,9 %
Ruw ijzer . .	37,9 %	Petroleum . .	62,1 %
Koper	42,5 %		

In de productie van goud en zilver neemt de Statenbond de tweede plaats in. De belangrijkste goudmijnen bevinden zich in Californië, Alaska, Zuid-Dakota, Colorado en Arizona. De productie, welke in 1936 3.714.000 onzen fijn bedroeg, is in 1937 tot 4.089.000 onzen gestegen, hetgeen neerkomt op 11,5 % van de wereldproductie.
De zilverproductie bedroeg in 1937 68,4 millioen onzen fijn (24,7 % van de wereldproductie) tegen 63 millioen in 1936. De voornaamste vindplaatsen zijn gelegen in Idaho, Utah, Arizona, Montana, New Mexico en Colorado.

Voorts zijn de Vereenigde Staten nog belangrijke producenten van zwavel.
Door den rijkdom aan delfstoffen en agrarische grondstoffen en de groote verscheidenheid daarvan, werd de grondslag gelegd voor de industrie.

Buitenlandsche handel. — De handelsbalans vertoont over de laatste jaren het volgende beeld (in millioenen $):

	Januari t/m Maart			
	1937	1936	1938	1937
Invoer	3.084	2.423	507	826
Uitvoer	3.345	2.456	828	712
Invoersaldo	—	—	—	114
Uitvoersaldo	261	33	321	—

De handelsbalans met Nederland en met zijn Overzeesche Gewesten vertoont, volgens de Amerikaansche statistiek, het volgende beeld (in millioenen $):

Landen	1937		1936	
	Invoer uit	Uitvoer naar	Invoer uit	Uitvoer naar
Nederland . . .	53,3	94,1	50,0	53,3
Nederl.-Indië . .	115,2	25,1	69,8	13,8
Suriname . . .	3,0	0,7	2,1	0,6
Curaçao	19,5	34,2	15,0	14,2

De voornaamste door Nederland uit de Vereenigde Staten in 1937 ingevoerde artikelen zijn ongesponnen katoen, tarwe, benzine, petroleum, meel en bloem van tarwe, gasolie, lijnkoeken en meel daarvan, automobielen, vertind blik en blikwerk, en vliegmachines. De uitvoer uit Nederland naar de Vereenigde Staten heeft voornamelijk betrekking op tin in blokken, bloembollen, grondnotenolie, sesamolie, gebroken rijst, palmpittenolie, kabels, touw en één- en meerdraadsgarens, zwavelzure kinine, maïsolie, vleesch in blik, soya-olie en kinabast.

Bepalingen betreffende den invoer. — In het douanetarief van de Vereenigde Staten, dat berust op de tariefwet van 18 Juni 1930, de z.g. „Smoot Hawley Act", zijn de artikelen ondergebracht in 1815 paragrafen, waarvan de 215 laatste op de vrije lijst staan. De 1815 paragrafen zijn systematisch verdeeld over 16 lijsten of „schedules".
Het tarief vermeldt zoowel specifieke- als waarderechten. De rechten zijn meerendeels zeer hoog; rechten van 50—70 % van de waarde behooren geenszins tot de uitzonderingen en zelfs komen rechten van 90 % voor.

In 1934 kreeg President Roosevelt bij de „Reciprocal Trade Agreement Act", ook wel „Tariff Bargaining Act" genoemd, de bevoegdheid bij handelsverdrag aan het buitenland tariefsverlagingen toe te staan tot een maximum van 50 % van de in de wet van 1930 vermelde rechten. Van deze machtiging is een veelvuldig gebruik gemaakt; sedert 1934 zijn op grond hiervan 17 handelsverdragen gesloten, waarin voor een groot aantal goederen de rechten dikwijls tot de maximum grens van 50 % verlaagd zijn.
Ook met Nederland kwam op 20 December 1935 een dergelijk verdrag tot stand, waarin naast diverse tariefverlagingen de onbeperkte en onvoorwaardelijke meestbegunstiging werd neergelegd.
Daar de verdragsrechten overigens op practisch alle landen van toepassing verklaard zijn, kan het Amerikaansche tarief een uniform tarief worden genoemd.
Ingevolge diverse „Revenue Acts" worden op eenige goederen, behalve het invoerrecht, nog accijnzen en z.g. „processing taxes" geheven. Dit geldt o.m. voor petroleum-producten, koper, verschillende dierlijke en plantaardige oliën, toiletartikelen en bontwerken.
Voor goederenzendingen met een waarde van meer dan $ 100 is een consulaire factuur in vijfvoud noodig, waarvoor een consulair recht wordt berekend van $ 2.50.

Handelsgebruiken. — Het belangrijkste handelscentrum is New-York City, waarover 50% van de totalen invoer loopt. De groote importhuizen in de Vereenigde Staten zijn in New York gevestigd en bewerken door een wijdvertakte verkooporganisatie het geheele land.
Offerten „af fabriek" en andere condities zijn niet aan te belandsch courant c.i.f. Amerikaansche havens of f.o.b. Rotterdam. Offerten „af fabriek" en andere condities zijn niet aan te bevelen. Het openen van een accreditief ten gunste van verkoopers in den handel met de Vereenigde Staten is gebruikelijk.

Verkeer. — De groote ontplooiing van het verkeer heeft alle deelen van het uitgestrekte land nauw aan elkaar verbonden.
De spoorwegmaatschappijen exploiteeren een spoorwegnet, hetwelk omstreeks 400.000 km. lang is.
Er wordt een intensief luchtverkeer onderhouden door tal van maatschappijen, waarvan de grootste zijn: United Airlines, American Airlines, Transcontinental & Western Airlines, en Eastern Airlines. De drie eerste onderhouden de bekende „coast to coast services", luchtdiensten, die de Amerikaansche West- en Oostkust in regelmatig verkeer, zoowel overdag als 's nachts, verbinden. De Eastern Airlines werkt langs de Oostkust met als voornaamste luchtlijn de verbinding van New York met Miami. Een twintigtal maatschappijen verzorgen verder het lokale luchtverkeer tusschen de verschillende Noord-Amerikaansche staten. De luchtverbindingen met het buitenland worden onderhouden door de Pan American Airways. Behalve de verbinding met Zuid-Amerika onderhoudt de „Panair" den Clipperdienst op Manilla en Hongkong, uitgaande van San Francisco. Zij houdt zich actief bezig met de voorbereidingen tot het oceaanverkeer. De Holland-Amerika Lijn onderhoudt geregelde rechtstreeksche scheepvaartverbindingen van Nederland met de Oost- en Westkust. Aan de Oostkust worden aangedaan: New York, Boston, Philadelphia, Baltimore, Newport News, Norfolk, New-Orleans, Galveston en Houston. Aan de Westkust: Los Angeles, San Francisco, Seattle en Portland.

Diplomatieke en Consulaire Ambtenaren. — De diplomatieke vertegenwoordiging van Nederland berust bij Hr. Ms. Gezantschap te Washington.
Consulaten-Generaal zijn gevestigd te Chicago, New York en San Francisco; consulaten in Baltimore, Boston, Charleston, Denver, Detroit, Galveston, Grand-Rapids, Kansas, Los Angeles, St. Louis, New-Orleans, Norfolk, Philadelphia, Port Arthur en Seattle. Voorts zijn in eenige steden Vice-Consulaten gevestigd. Te Washington is een Rijkslandbouwconsulent.
(Economische Voorlichting) **(Vor. ber. Bevolking 3248 B.; Handel met Nederl. 3240 D.; Invoerrechten 3513 C.)**

A. **AUSTRALIE. — De Hertog van Kent tot Gouverneur-generaal benoemd. —**
Officieel wordt medegedeeld, dat de Hertog van Kent, een broer van den Koning van Engeland, is benoemd tot gouverneur-generaal van Australië als opvolger van Lord Gowrie. De Hertog zal zijn nieuwe functie in November 1939 aanvaarden. (Times)
(Vor. ber. Hertog van Kent 2368 G.)

B. **IERLAND. — Ulsters antwoord aan De Valera. —**
Burggraaf Craigavon, minister-president van Noord-Ierland heeft op 22 October te Belfast in een onderhoud met den correspondent van de „Sunday Chronicle" medegedeeld, dat hij de Valera's voorstel om een parlement voor geheel Ierland te vormen onvoorwaardelijk afwijst. „Al wordt de Valera zoo oud als Methusalem, dan zal hij nog Ulster niet onder zich krijgen. Op dat punt is ons volk vastbesloten", zeide hij, „wij zullen onze beginselen nooit opgeven. Zuid-Ierland moet erkennen, dat Ulster het recht heeft zijn eigen leven te leiden en zijn eigen toekomst binnen het Vereenigd Koninkrijk te scheppen, zonder inmenging van anderen. Onze idealen zijn geheel verschillend van die van Zuid-Ierland, wij zijn trotsch op onze verbintenis met Groot-Brittannië en toegewijd en loyaal aan den Koning. In het Zuiden is dat precies andersom". (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht 3504 D.)

C. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Duitsch-Staatssecretaris te Praag. —**
Ernst Kundt, de vroegere afgevaardigde van de Sudetenduitsche partij, is benoemd tot Duitsch-staatssecretaris te Praag. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kundt 3373 A.)

30 OCTOBER 1938

D. **GROOT-DUITSCHLAND. — Mittelland-kanaal geopend. - Rijn en Elbe verbonden. —**
In tegenwoordigheid van Rudolf Hess, den plaatsvervanger van den Führer, de rijksministers Dorpmüller en Seldte, is op 30 October het Mittellandkanaal, dat een verbinding tusschen Rijn en Elbe vormt, plechtig geopend.
Van den Rijn kan dan langs Rijn—Herne Kanaal, Eems—Wezerkanaal en Mittelland-kanaal de Elbe bereikt worden. Daar voorbij voeren kanalen naar Haval, Spree en Oder, in het geheel 560 km scheepvaartweg van West naar Oost met 12 sluizen. Het Rijngebied krijgt zoo een verbinding met Berlijn en met Bremen en Hamburg, zoomede met de gebieden, die stroomopwaarts in Zuidelijke richting aan Wezer en Elbe liggen. (Alg. Handelsblad)

E. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Hongaarsche kwestie. - Praag vraagt om arbitrage. —**
De Tsjechoslowaaksche regeering heeft op 28 Oct. '38 aan de Duitsche en Italiaansche regeeringen een nota gezonden, waarin zij haar verzoekt arbitrage te verleenen in de kwestie der bepaling der grenzen tusschen Hongarije en Tsjecho-Slowakije. Tezelfdertijd werd mededeeling gedaan van deze aanvraag aan de Italiaansche en Duitsche legaties te Praag.
Het verzoek om arbitrage heeft betrekking op het geheel der omstreden gebieden. Hongarije had den wensch geuit, dat de gebieden, welke Tsjecho-Slowakije toegestemd had af te staan, onmiddellijk overgedragen zouden worden, terwijl de arbitrage voor het overige gebied zou worden gegeven. De regeering te Praag wijst in haar voorstel opnieuw een plebisciet af. (Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 3503 A.)**

F. **NEDERLAND. — Luchtverdediging. - Generaal-Majoor P. W. Best tot commandant benoemd. —**
Blijkens een zoo juist afgekondigd Kon. Besluit wordt op 1 November '38 het commando over de luchtverdediging ingesteld. De generaal-majoor P. W. Best zal als eerste met dat commando belast zijn.
(Nieuwe Rotterd. Courant)

G. **NEDERLAND. — Het handels- en betalingsverkeer met het Sudetengebied. —**
Tusschen de Nederlandsche en de Duitsche regeering is overeenstemming verkregen over een voorloopige regeling van den in- en uitvoer tusschen het z.g. Sudetengebied en Nederland en Overzeesche Gewesten. Deze overeenkomst geldt voor het 4de kwartaal van het jaar 1938.
In beginsel zullen in- en uitvoermogelijkheden worden gegeven in denzelfden omvang als in het 4de kwartaal van 1937 het geval was.
Het betalingsverkeer tusschen Nederland en het Sudetengebied werd met ingang van 27 October '38 geregeld volgens de bepalingen van de Nederlandsch-Duitsche clearing-overeenkomst. Deze overeenkomst vindt toepassing op alle na 9 October vervallen verplichtingen, tenzij deze reeds op een andere wijze tot afwikkeling zijn gekomen. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Sudetenland 3500 C.)

A. **CHINA. — Conflict met Japan. - Boodschap van Tsjang Kai-sjek. - Nieuwe Chineesche regeering te Hankau. —**

Het Chineesche persbureau bericht, dat op 28 Oct. '38 te Tsjoengking de politieke raad van China bijeen is gekomen. Deze raad telt 111 leden.

Maarschalk Tsjang Kai-sjek woonde de vergadering van den raad niet bij, aangezien zijn militaire plichten hem noodzaakten elders te vertoeven. Hij heeft evenwel een boodschap gezonden, waarin hij de strategische plannen uiteenzet. Hij wees er hierin op, dat de moeilijkheden voor China grooter schijnen te zijn geworden door den Japanschen inval in het Zuiden, doch in werkelijkheid zal dit den val van Japan verhaasten. Verder verklaarde Tsjang Kai-sjek, dat de Japanners in den strijd aan de Yangtse meer dan driehonderdduizend man hebben verloren.

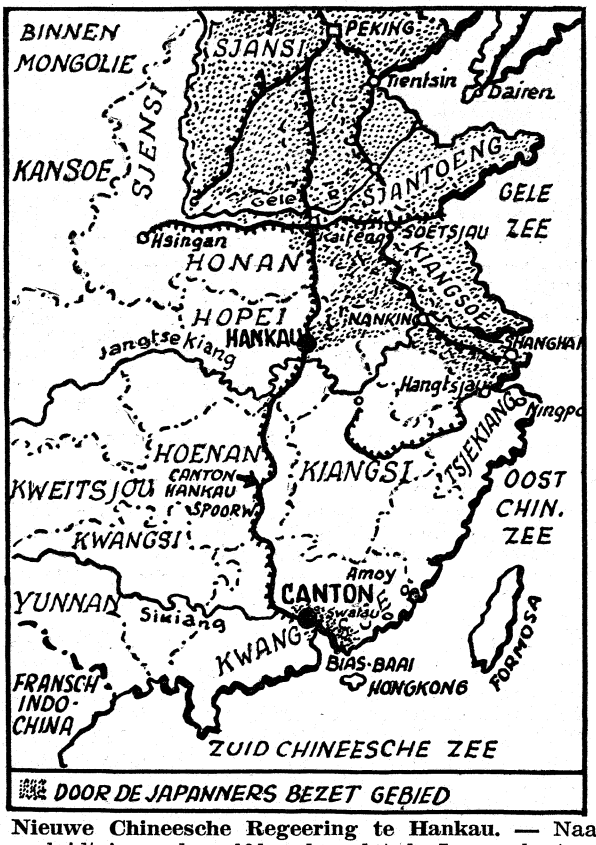

Nieuwe Chineesche Regeering te Hankau. — Naar verluidt is op denzelfden dag, dat de Japansche troepen Hankau zijn binnengerukt, een nieuwe voorloopige Chineesche regeering gevormd, waarvan de meeste leden Noord-Chineezen zijn. President van deze nieuwe regeering is een luitenant van generaal Oe Pei foe.

Volgens sommigen zouden de drie voorloopige regeeringen in China, welke onder Japanschen invloed zijn gevormd, n.l. de regeeringen van Peking, Nanking en Hankau, binnenkort vereenigd worden en zal Japan dan vredesonderhandelingen gaan voeren met deze nieuwe regeering. (Chin. Persbureau - Domei)

(Vor. ber. Tsjang Kai-sjek 3460 E.; Chin.-Jap. Conflict 3513 E.; Kaartje 3348 A.)

B. **NEDERLAND. — Lijst van verboden vereenigingen.**

Bij beschikking van den voorzitter van den Raad van Ministers is beslist, dat de hierna onder de rubrieken A., B., C. en D. vermelde vereenigingen om de doeleinden, die zij nastreven of de middelen, die zij aanwenden, de behoorlijke vervulling door den ambtenaar in 's Rijksdienst van zijn plicht als ambtenaar kunnen in gevaar brengen of schaden:

A. de Communistische Partij-Nederland (C.P.N.), de groep Intern. Communisten (G.I.C.), de werkgroep van Raden-Communisten (G.I.C.) en de werkgroep van revolutionnaire arbeiders, de Revolutionnair Socialistische Arbeiders Partij (R.S.A.P.), de Lenistische jeugdgarde, Het Nationaal Arbeids Secretariaat (N.A.S.), met aangesloten vakgroepen, Het Internationaal Solidariteits Fonds (I.S.F.), de Vereenigingen voor Volksontwikkeling (V.V.V.O.) en de Vereenigingen voor Socialistische Ontwikkeling (V.V.S.O.), de Groep van Bolsjewiki-Lenisten en de Jonge Bolsjewiki-Lenisten, de Bond van Revolutionnair-Socialisten (B.R.S.) en het Onafhankelijk Socialistisch Jeugdverbond (O.S.J.V.), de Landelijke bond van plaatselijke vereenigingen van Overheids- en semie-overheidspersoneel, de Synthetische Orde, de Socialistische Liga en Anti Oorlogs Strijders (S.L.A.O.S.), de Vrijdenkersvereeniging De Dageraad, de Vrije Jeugd Organisatie, de Perhimpuan Indonesia, alle anarchistische groepen, waaronder de groep rond „De Arbeider", de groepen rond „De Vrije Socialist", de ver. Anarchistische Uitgeverij, de Bond van Anarcho-Socialisten, het Nederlandsch-Syndicalistisch Vakverbond, de Syndicalistische Vrouwenbeweging, de Landelijke Jeugdraad met aangesloten organisaties, het Fonds voor Intern. Solidariteit, de Federatie van Anarchisten in Nederland, de Intern. Militaristische Aaneensluiting, 't Intern. Militaristisch Bureau, de Intern. Anti Militaristische Vereeniging en het Comité voor Actie Dienstweigeraars „Mobliseeren".

B. De Nationaal Socialistische Beweging (N.S.B), de Nationaal Socialistische Arbeiders Partij (groep Kruyt), idem van groep Van Rappard, het Nederlandsche Volksfascisme „Zwart Front", de Nederlandsche Volkspartij (N.V.P.).

Mantelorganisaties. —

C. Z.g. Mantelorganisaties van een der bovenvermelde organisaties, waarbij onder mantelorganisaties zijn te verstaan: organisaties van welke — hoewel wordt voorgegeven, dat zij boven de staatkundige partijen staan en zich met uitschakeling van politieke oogmerken, bepalen tot het nastreven van sociale, cultureele of humanitaire doeleinden of wel tot de beoefening van lichaamsontwikkeling en sport — moet worden aangenomen — b.v. omdat de leiding geheel of overwegend in handen is van leden van een bepaalde politieke groep — dat zij in werkelijkheid zijn opgericht of in stand worden gehouden met het doel om middellijk, en op bedekte wijze de oogmerken van die groep te bevorderen met name door niet tot die groep behoorende personen binnen haar bereik te brengen; in dezen zin kunnen als communistische mantelorganisaties worden aangemerkt onder andere: de vereenigingen voor cultuurontwikkeling en ontspanning en andere plaatselijke jeugdvereenigingen met overeenkomstig doel onder diverse namen als Tempo, Raak, Fit, Voorwaarts, enz. de Vereeniging van Vrienden van de Sovjet-Unie, de Centrale voor Volkscultuur en aangesloten vereenigingen, de Nederlandsche Roode Hulp, het Wereld Vrouwen Comité tegen Oorlog en Fascisme (afd. Nederland), de Studentenvereeniging voor Vrijheid en Cultuur, de Bond van Kunstenaars ter Verdediging van Kultureele Rechten, enz.

en als Nationaal-Socialistische mantelorganisaties, onder andere: de Nationale Jeugdstorm, de Nederlandsche Werknemers Vereeniging met aangesloten vak- en ontspanningsgroepen, de Nationale Reisvereeniging enz.

D. Kerk en Vrede, Algemeen Nederlandsche Vrouwen Vredesbond, de Internationale Vrouwenbond voor Vrede en Vrijheid, sectie Nederland, Jongeren Vredesactie, Algemeene Nederlandsche Vredes Actie, Katholieke Jongeren Vredesactie, Nederlandsche Sectie van de „War Resisters International", Vrienden van India.

(Vorig bericht 3449 E.)

31 OCTOBER 1938

C **NEDERLAND. — Jeugdwerkloosheid. - Plannen van minister Romme. —**

In de vergadering van de rijkscommissie van advies in zake het vraagstuk van de werkloosheid onder de jeugd, heeft de minister van Sociale Zaken, mr. C. P. M. Romme, op 29 October '38 mededeeling gedaan van de voornemens der regeering in zake een doeltreffender bestrijding der jeugdwerkloosheid. Deze voornemens zijn:

Een verbod voor jongens beneden de 15 jaar om ondernemingsarbeid te verrichten (behalve in den landbouw). Meisjes van 14 en 15 jaar zullen uit ondernemingsarbeid worden geweerd.

Uitbreiding van de verschillende soorten cultureele zorg, kampwerk, centrale werkplaatsen e.d. De regeering wil ruimer geldmiddelen beschikbaar stellen.

Ter stimuleering van de deelneming aan deze cultureele zorg, welke deelneming thans veel te wenschen overlaat, wil de regeering de invoering voorstellen van een staat-van-dienst-boekje voor elken minderjarigen leerplicht-vrijen jongen.

In dit boekje zal aangeteekend worden aan welke voorziening de jongen heeft deelgenomen, resp. waarom niet. Dit boekje kan naar het oordeel der regeering een belangrijk document worden bij de beslissing over indienstneming.

De jeugdregistratie zal over het geheele land worden uitgebreid.

Aan het departement van Sociale Zaken komt een nieuwe crisisdienst voor de werklooze jeugd, onder

leiding van den heer G. W. F. van Hoeven, thans hoofdinspecteur voor de steunverleening. Hem zal t.z.t. een raad van beheer uit de bij de jeugdvoorzieningen betrokken kringen worden toegevoegd. De heer M. de Vries zal zich alleen bezighouden met de bestrijding der werkloosheid voor volwassenen.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Jeugdwerkloosheid 2032 A.; Werkloosheid 3502 D.)**

A. NEDERLAND. — Rijksbegrooting 1939. - Adres van negen financiers tot de Regeering in zake den toestand van 's Lands financiën. —

Negen vooraanstaande Nederlanders n.l. de heeren:
Mr. D. Crena de Iongh, pres. van de Nederl. Handel-Mij.,
Gottfr. H. Crone, voorz. der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam,
Mr. Dr. A. van Doorninck, oud-thesaurier-generaal,
F. H. Fentener van Vlissingen, oud-voorz. der Intern. Kamer van Koophandel; pres. der Algemeene Kunstzijde Unie,
J. B. van der Houven van Oordt, voorz. van den Raad van Beheer der Ver. Nederl. Scheepvaart Mij.,
Mr. W. G. F. Jongejan, voorz. van den Ondernemersraad,
Mr. K. P. van der Mandele, dir. van de Rotterd. Bankver.
Mr. L. J. A. Trip, pres. van de Nederlandsche Bank, en
C. J. Ph. Zaalberg, dir. van de B.E.N.A.S.,
hebben een zeer uitvoerig adres gezonden aan den voorz. van den Raad van Ministers, dr. H. Colijn, waarin zij, kennis genomen hebbende van de Millioenennota, uiting geven aan hun groote bezorgdheid over den toestand en de vooruitzichten der publieke financiën hier te lande.
In dit stuk zetten adressanten uiteen, dat ondanks een korte opleving in 1937, het met de openbare financiën in steeds sneller tempo bergafwaarts is gegaan.
Toen de aanvankelijk in het budget nog aanwezige reserves ten volle waren opgeteerd, heeft de voortgaande stijging der uitgaven een verhooging van de uit belastingen te verkrijgen inkomsten noodig gemaakt, welke verhooging dubbel zwaar drukte daar tegelijkertijd het belastbaar inkomen een belangrijke daling onderging.
Nadat de wet van 1935 een poging heeft gedaan om het peil der publieke uitgaven te verlagen, zijn verdere pogingen van dezen aard achterwege gebleven.
De uiteenzettingen welke de Regeering in de Millioenennota 1939 heeft gegeven, zoowel als de maatregelen welke zij zich voorstelt, in verband met den budgetairen toestand, te nemen, hebben adressanten ten zeerste verontrust.
Zij opperen bedenkingen met betrekking tot:
a. de inrichting en de samenstelling der begrooting en de wijze van berekening der tekorten;
b. de grootte van de werkelijke tekorten; en
c. den aard der maatregelen om deze tekorten te verminderen.

Zoo zal — om van de vroegere jaren niet te spreken — het dienstjaar 1937 volgens de officieele Rijksrekening een batig saldo op den gewonen dienst opleveren van *f* 37.7 millioen, terwijl volgens de reconstructie, welke de Minister in zijn nota van dit saldo geeft, in plaats van een batig saldo dit dienstjaar een nadeelig saldo heeft van *f* 32.4 millioen.
De Rijksbegrooting voor 1938 heeft een officieel tekort op den gewonen dienst van *f* 13.6 millioen, welk tekort volgens de toelichting in de Millioenennota 1938 in werkelijkheid bedraagt *f* 84.7 millioen.
Uit het bovenstaande blijkt reeds, dat het ondanks de uitvoerige uiteenzettingen der Millioenennota niet mogelijk is het werkelijke tekort op de Rijksbegrooting voor 1939 onder cijfers te brengen.
Om tot een juister berekening van het werkelijke tekort te komen moet het bedrag in elk geval worden verhoogd:

1o wegens onvoldoende aflossing van de zichtbare Staatsschuld, waarvoor — bij het overwegend improductieve karakter dier schuld — een looptijd van 40 jaren toch zeker als een maximum moet beschouwd worden, met	*f* 26 millioen
2o wegens een annuïteit van de onzichtbare schuld van den Staat aan verzekeringsfondsen van ten minste *f* 1,2 milliard, bij een rentevoet van 3½% en een looptijd van 75 jaren — welke rentevoet en looptijd als uitersten zijn te beschouwen — met	*f* 45 millioen
3o wegens thans op den kapitaaldienst gebrachte uitgaven, die bij een goed beheer op den gewonen dienst thuis behooren, met een onbekend bedrag, dat echter ten minste is te stellen op	*f* 60 millioen
4o wegens de te lage becijfering van de annuïteit ten behoeve van het Spoorwegpensioenfonds ...	*f* 6 millioen
Totaal ...	*f* 137 millioen

Volgens deze cijfers zou het werkelijke tekort, in plaats van *f* 61 millioen, *f* 137 millioen meer of in totaal ten minste *f* 198 millioen bedragen.
De zichtbare Staatsschuld steeg, blijkens de mededeeling van den Minister van Financiën, over het tijdvak 1930—1936, met *f* 700 millioen of met 30%. In deze *f* 700 millioen zijn *f* 500 millioen begrepen ter bestrijding van uitgaven, voor welke naar juiste beginselen niet mag worden geleend. De gemeenteschuld steeg daarnaast in dezelfde periode met *f* 500 millioen. Hierbij komt de schuldvermeerdering over de jaren 1937, 1938 en 1939. Voor den Staat beloopt deze vermeerdering in 1937, afgescheiden van dat deel der door den Staat overgenomen spoorwegschuld, waarover het spoorwegbedrijf rente en aflossing moet opbrengen, *f* 230 millioen. Voor de jaren 1938 en 1939 moet als minimum gerekend worden op een toeneming van *f* 450 millioen. Alleen voor den Staat leiden deze cijfers tot een, overwegend improductieve, schuldvermeerdering in negen jaren tijds van *f* 700 millioen + *f* 230 millioen + *f* 450 millioen = *f* 1.380.000.000.
Houdt men voorts rekening met de belangrijke toeneming van de onzichtbare schuld van den Staat aan verzekerings- en pensioenfondsen, dan overschrijdt de schuldtoeneming ten laste van den Staat in bovenbedoeld negenjarig tijdvak het bedrag van *f* 1.5 milliard.
Adressanten zijn van oordeel, dat begonnen moet worden met het opmaken van de Rijksbegrooting in een zoodanigen vorm, dat daarin de kosten van elk onderdeel der Rijkshuishouding alsook de reëele tekorten duidelijk en volledig tot uitdrukking worden gebracht met vermijding van lastenverschuiving naar de toekomst en van financieringsmethoden, welke aan de duidelijkheid en de overzichtelijkheid van het geheel te kort doen.
De alsdan blijkende reëele tekorten zullen beslissend moeten zijn voor de maatregelen welke ter voorkoming van verderen achteruitgang en tot versterking van de voorwaarden eener wederopleving getroffen moeten worden.
Allerlei op zichzelf begeerenswaardige voorzieningen zullen moeten worden ingeperkt; vele in beginsel verdedigbare maatregelen van Overheidssteun zullen aan het particulier initiatief moeten worden overgelaten; talrijke kostbare openbare werken, welker productiviteit in geen verhouding staat tot de kosten, zullen achterwege moeten blijven; kortom, het geheele overheidsbeleid, dat thans veelal is gericht op een kunstmatige welvaartsvermeerdering, zal omgezet moeten worden in een beleid dat in de eerste plaats er op gericht is de productiekosten te verlagen en de bestaansvoorwaarden van het particuliere bedrijfsleven te versterken ten einde een natuurlijke verruiming van de werkgelegenheid te verkrijgen.
Het Nederlandsche volk, in al zijn geledingen, leeft op een te hoogen voet. Het is niet doordrongen van de onevenwichtigheid, welke bestaat tusschen dien levensvoet en de ongunstige ontwikkeling van de economische en financieele wereldomstandigheden.
Komt het niet tot dit besef en wordt het door zijn leiders niet overtuigd van de noodzakelijkheid om de handen ineen te slaan tot het weder rendabel maken van zijn productie-apparaat en tot het gezond maken van de publieke financiën, zoowel van den Staat als van de Gemeenten, dan zullen de te brengen offers onvergelijkbaar zwaarder worden en zullen de zwakste groepen der bevolking het ernstigst getroffen worden.
Adressanten zijn overtuigd, dat, in het licht van de onloochenbare feiten, het nemen van doortastende maatregelen niet langer mag worden uitgesteld.
(Vor. ber. Begrooting 1939 3455 A.)

B. FRANKRIJK. — Het Congres der Radicaal-Socialisten te Marseille geëindigd. - Slotmotie. - Critiek op de Communisten. - Minister-president Daladier herkozen tot voorzitter der partij. —

Het congres der radicaal-socialistische partij heeft op 29 Oct. '38 bij acclamatie minister-president Daladier herkozen tot voorzitter van de paritj.
De motie in zake de algemeene politiek werd aangenomen met slechts twaalf stemmen tegen.
In deze motie wordt gezegd, dat, na de tragische gebeurtenissen, het congres haar volledig vertrouwen uitspreekt in den minister-president en de regeering.
De buitenlandsche politiek wordt volledig aanvaard, evenals de binnenlandsche politiek.
De partij betreurt voorts, dat het werk voor den vrede en den arbeid, welke noodig is tot heil van het land, bemoeilijkt is door het optreden van de communistische partij en door de heftige aanvallen van de verklaarde tegenstanders van de republiek. De partij stelt vast, dat de communistische partij, door de agitatie, welke zij in het geheele land heeft gevoerd, door de moeilijkheden, welke zij de regeering heeft bereid, alsmede door haar agressieve oppositie van de laatste maanden de solidariteit heeft gebroken, welke haar met de overige partijen van het Volksfront verbond. De partij heeft haar afgevaardigden in de nationale commissie volmacht gegeven, hier nota van te nemen.
De partij vertrouwt op de regeering om de noodzakelijke maatregelen te nemen tot herstel van de economische en financieele positie van het land. Zij vertrouwt, dat deze maatregelen bezield zullen zijn door een democratischen geest en zij doet een beroep op alle burgers. Zij is overtuigd, dat alle bewoners van steden en dorpen hieraan gevolg zullen geven en met moed het werk van de landsverdediging en het nationaal herstel zullen steunen.
Het congres werd toen gesloten.
De Fransche minister van Buitenlandsche Zaken, Bonnet, heeft op het radicaal-socialistische congres

een redevoering uitgesproken, waarin hij de buitenlandsche politiek heeft uiteengezet.
Hij zeide hierin o.a.: Wij gelooven noch aan de fataliteit van een oorlog, noch aan de fataliteit van den vrede. De leerstelling van onze partij is alle veiligheidsmaatregelen te nemen om het vaderland te beschermen en geen enkele kans, hoe klein ook, te laten voorbijgaan voor het behoud en de bevestiging van den vrede.
Ook Herriot hield een redevoering. Hij zeide o.a. te betreuren, dat de politiek van collectieve veiligheid schipbreuk leed en dat de Volkenbond op het oogenblik geen kracht bezit. Hij betreurde voorts, dat het Negenmogendhedenverdrag, dat aan China territoriale onschendbaarheid waarborgt, niet geëerbiedigd wordt. Wij staan hiermede voor een moreele internationale schipbreuk, welke ons toeschijnt den vrede te moeten waarborgen. Herriot drong aan op het recht van Frankrijk om verdragen te bezitten met Rusland. (Le Temps - Telex-A. N. P. - N. R. Crt.)
(Vor. ber. 3513 F.; Daladier 3513 F.; Bonnet 3452 B.; Herriot 2637 B.)

A. ENGELAND. — Manifest der Britsche Arbeiderspartij. - Ontwikkeling politiek standpunt. —
De nationale uitvoerende raad van de Britsche arbeiderspartij heeft een manifest gepubliceerd, waarvan het eerste gedeelte felle critiek inhoudt op de politiek der regeering, en het tweede de politiek uitstippelt, welke niet onder de tegenwoordige regeering zou kunnen worden gevoerd en die gebaseerd moet zijn op rechtvaardigheid en verzoeningsgezindheid.
Het manifest omvat de volgende punten:
Zorgen voor een bewapening, welke noodig is voor de verdediging van het land en om de verplichtingen als lid van den Volkenbond en van het Britsche gemeenebest te kunnen nakomen;
beveiliging tegen luchtaanvallen en groote vermeerdering van het aantal gevechtsvliegtuigen;
organisatie van 's lands hulpbronnen en menschenmateriaal, o.a. het gebruik van werkloozen, doch geen dienstplicht;
vorming van een ministerie van Binnenlandsche Verdediging en Voorraden;
overleg met de vakvereenigingen;
offers te brengen door hen, die deze het best kunnen dragen;
volledige uitbuiting van de hulpbronnen des lands, volgens een nationaal plan op socialistische grondslagen;
uitbreiding van den handel, in het bijzonder met het Britsche gemeenebest, de Vereenigde Staten en democratische en bevriende landen;
het teniet doen van de gevolgen van den oorlog;
de oorlog moet niet als onvermijdelijk worden beschouwd;
besprekingen met alle naties, doch niet onder bedreiging van wapengeweld, voor het uit den weg ruimen van werkelijke grieven;
regeling van het koloniale vraagstuk door toepassing op alle koloniën, die niet rijp zijn voor zelfbestuur, van het principe van internationaal beheer;
regeling van den toegang tot de grondstoffen door zich bereid te verklaren, alle naties, die bereid zijn, af te zien van agressie en in vrede te leven, in overvloed van de wereld te laten deelen. (Daily Herald)
(Vor. ber. Labour-Party 3212 B.)

B. NEDERL. OOST-INDIE. — Raad van Nederl.-Indië. - Mr. H. J. Spit tot vice-president benoemd. -
Met ingang van den datum van vertrek van den heer C. van den Bussche, den tegenwoordigen vicepresident, is bij Kon. Besluit van 24 October benoemd tot vice-president van den Raad van Nederlandsch-Indië mr. H. J. Spit, thans lid van dien raad.
Voorts is tot lid van den Raad benoemd de heer G. F. de Bruyn Kops.
De nieuw benoemde vice-president van den Raad van Indië, mr. H. J. Spit, is in 1886 te 's-Gravenhage geboren. In 1911 werd hij uitgezonden naar Indië als rechterlijk ambtenaar. Nadat hij bij Inlandsche rechtbanken op de griffie van het hooggerechtshof was werkzaam geweest, kwam hij in 1917 als waarnemend referendaris op het departement van justitie. In 1924 werd hij secretaris van het departement, in 1928 tijdelijk belast met de functie van directeur van justitie en in 1929 definitief als zoodanig benoemd. Nadat hij in datzelfde jaar met verlof naar Europa was gegaan, werd hij in 1930 hoofdambtenaar voor de wetgeving op dat departement. In 1933 werd hij voorzitter van den Volksraad en in 1935 lid van den Raad van Indië.
Mr. Spit is gedurende lange jaren voorzitter geweest van de commissie voor herziening van het vooronderzoek en de strafvordering voor inlanders en van die voor herziening van het agrarisch recht in verband met de kwestie van rechten op den grond voor Indo-Europeanen. Beide commissies hebben uitvoerige rapporten ingediend, die evenwel nog niet tot regeeringsvoorstellen geleid hebben.
Mr. Spit heeft ook tijdelijk aan de rechtshoogeschool strafrecht en criminologie gedoceerd. Hij is ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Raad van Nederl.-Indië 2318 H.; Mr. H. J. Spit 1698 G.)

C. GROOT-DUITSCHLAND. — Het bezoek van Von Ribbentrop aan Rome. —
Mussolini heeft op 29 October in tegenwoordigheid van den minister van Buitenlandsche Zaken, Ciano, von Ribbentrop — den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken — opnieuw ontvangen. Vervolgens begaf von Ribbentrop zich naar graaf Ciano in het Palazzo Chigi om afscheid te nemen.
Omtrent het bezoek meldt het D.N.B. nader, dat von Ribbentrop in de Duitsche ambassade een onderhoud heeft gehad met den Duitschen ambassadeur bij den Heiligen Stoel, von Bergen.
In Italiaansche kringen verluidt, dat het bezoek van den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken aan Rome heeft uitgewezen, dat tusschen de Duitsche regeering en de Italiaansche geen meeningsverschillen bestaan aangaande de bestaande vraagstukken. Op het oogenblik zijn evenwel geen definitieve besluiten genomen, hoewel die later kunnen volgen. (D. N. B.) **(Vor. ber. Von Ribbentrop 3126 A.)**

1 NOVEMBER 1938

D. MEMEL. — Duitschers eischen zelfbestuur. —
In het Memelgebied, aan de Oostzee, dat na het sluiten der vredesverdragen van Duitschland werd afgescheiden en in 1923 onder Litausch beheer werd gebracht, heerscht door de steeds algemeener gestelde eischen tot het verkrijgen van zelfbestuur (autonomie) voor de in meerderheid Duitsche bevolking, een groeiende spanning. De Duitsche leiders hebben in een speciaal daartoe belegde bijeenkomst van den Landdag de autonomie-eischen officieel naar voren gebracht.
Na de zitting van 29 October '38 kwam het tot een demonstratie voor den Duitschen consul-generaal, Saucker, die met uitroepen als „Eén rijk, één volk, één Führer". „Sieg Heil" en „Weg met de Joden", werd begroet. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Memelgebied 3510 E.)

E. CHILI. — Presidentsverkiezing - Pedro Aguirre Cerda gekozen. —
Volgens een mededeeling van het Chileensche ministerie van Binnenlandsche Zaken over de presidentsverkiezing, heeft Aguirre, de candidaat van het volksfront, 220.802 stemmen verkregen, tegen de rechtsche candidaat 213.521 stemmen.
In een toespraak voor de radicale club heeft Aguirre gezegd: „Wij moeten eendrachtig de kalmte bewaren bij de overwinning van het volk. De volksfrontregeering zal voor niemand een bedreiging zijn. Wij zullen een programma van sociale gerechtigheid ten uitvoer leggen, strevende naar vrede en rust".
(Telex-A. N. P.)

F. NEDERLAND. — Efficiency-Tentoonstelling te Amsterdam. —
Eens in de drie jaren organiseert de Nederl. Vereeniging van importeurs en fabrikanten van kantoormachines, een Efficiency-tentoonstelling, waar dan het allerbeste en -nieuwste bijeengebracht wordt op het gebied van administratieve hulpmiddelen voor fabrieks- en kantoororganisatie. Ditmaal is de tentoonstelling ingericht in de groote Apollohal te Amsterdam en zij komt daar uitstekend tot haar recht. Niet minder dan 29 firma's hebben er een stand en wie niet dagelijks met kantoormachines te maken heeft, staat verbaasd van hetgeen er in deze veel omvattende branche tegenwoordig geboden wordt. De eene uitvinding is al weer knapper en listiger dan de andere en alles is er op berekend administraties en contrôles zoo scherp en zoo voordeelig mogelijk te voeren. (Alg. Handelsblad) **(V. b. Tentoonstellingen 3402 E.)**

A. ZUID-AFRIKA. — Mijn- en boschbouw. - Buitenlandsche handel 1938. —

De totale productiewaarde van den Zuidafrikaanschen mijnbouw beliep in 1937 ruim £ 94¼ millioen tegen ongeveer £ 84½ millioen in 1936.

Verreweg het belangrijkste mijnbouwproduct is goud, met een productiewaarde van ruim £ 82¼ millioen tegen nog geen £ 79½ millioen in 1936 .Verder levert de Zuidafrikaansche mijnbouw nog een groote verscheidenheid van delfstoffen, waarvan de productiewaarde in 1937 echter alleen voor een vijftal producten (steenkool, diamant, kalk en kalksteen, koper, en mangaan) meer dan £ 500.000 beliep. De productiewaarde van elk dezer vijf mineralen vertoonde een meer of minder groote stijging, zooals onderstaande cijfers (in millioenen £) nader aantoonen.

Productiewaarde van:	1937	1936
Steenkool	4.21	3.95
Diamant	3.44	2.13
Kalk en kalksteen	0.80	0.74
Koper	0.61	0.39
Mangaan	0.60	0.26

De Unie-Regeering heeft een Commissie ingesteld, die zal hebben na te gaan op welke wijze de ontginning van onedele metalen in Zuid-Afrika kan worden bevorderd en welke middelen moeten worden aangewend om tot een zoo groot en zoo economisch mogelijke exploitatie te komen; mede zal in studie worden genomen de uitbreiding der toepassingen van onedele mineralen, ook in eigen land.

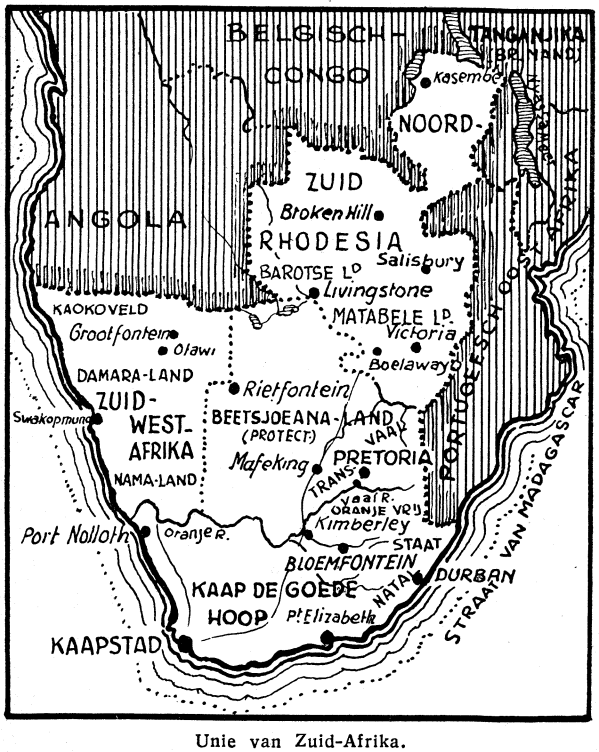

Unie van Zuid-Afrika.

Voorts zal de marktpositie van steenkool, zoowel in het binnenland als in het buitenland, aan een onderzoek worden onderworpen.

De genoemde Commissie heeft haar zetel te Johannesburg.

Met betrekking tot den boschbouw kan worden vermeld, dat de Unie-Regeering een gebied, ter grootte van 4.000 acres en gelegen aan den voet van het Drakengebergte, bestemd heeft als proefterrein voor het bestudeeren van den invloed van boschaanplant op grondgesteldheid, grondverschuiving, regenval en grondwater. Dit gebied wordt speciaal gunstig geacht voor een dergelijke proefneming, wijl het doorsneden wordt door een twintigtal kleine rivieren. De boschaanplant zal voor een groot gedeelte uit naaldhout bestaan; het ligt echter in de bedoeling het onderzoek over een dusdanig lang tijdvak uit te strekken, dat de invloed van diverse boomsoorten op eenzelfde gebied zal kunnen worden nagegaan.

Buitenlandsche handel in 1938. — Blijkens het maandverslag van de commissie voor den Nederlandsch-Zuid-Afrikaanschen handel, bedroeg de invoer van Zuid-Afrika in het eerste halfjaar 1938 £ 43.734.962 (v. j. £ 45.148.476) en de uitvoer £ 49.324.076 (v. j. £ 56.156.184), incl. de waarde van den uitvoer van staafgoud en diamant, welke samen resp. £ 38.823.628 en £ 37.353.794 bedroeg.

Het uitvoer-overschot bedroeg dus in deze periode £ 5.589.114 (v. j. £ 11.007.708).

(Econ. Voorlichting - Keesings Financieel Archief)

(Vor. ber. In- en Uitvoer 2589 C.)

B. PHYSICA. — Natuurconstanten. - Lezing prof. Sir A. S. Eddington te Amsterdam. —

Op 4 October sprak in het natuurkundig laboratorium te Amsterdam, door bemiddeling van de afdeeling Natuurkunde der Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen en de Committee for intellectual intercourse van de Anglo-Batavian Society, prof. Sir A. S. Eddington, hoogleeraar in de sterrenkunde aan de universiteit van Cambridge over: „The constants of nature".

Nadat prof. J. Clay uit naam van den rector-magnificus van de universiteit van Amsterdam prof. Eddington had verwelkomd, ving deze zijn lezing aan.

Op het oogenblik onderscheidt men in de natuurkunde een zevental fundamenteele constanten, de z.g. natuurconstanten, n.l. de lading van het electron, de massa van het electron, de massa van het proton, de z.g. constante van Planck, de lichtsnelheid, de gravitatie constante en de cosmische constante.

Men beschouwt deze getallen als door de natuur gegeven en niet voor berekening vatbaar. Ze zijn slechts met behulp van het experiment te bepalen.

Naast deze natuurconstanten zijn er nog vele constanten die echter niet als fundamenteel beschouwd moeten worden, zooals om een enkel voorbeeld te noemen het getal pi, de verhouding tusschen middellijn en omtrek van een cirkel, een getal dat wiskundig berekend kan worden en wel veel nauwkeuriger dan experimenten het ons ooit zouden kunnen leveren.

Wel zou men 80 jaar geleden het getal V, dit is de verhouding tusschen de electromagnetische- en electrostatische eenheid van electriciteit onder de natuurconstanten hebben gerangschikt.

Men kan dit getal experimenteel bepalen en kwam op een bedrag gelijk aan 1.02 maal de lichtsnelheid. Toen Maxwell echter in 1870 zijn beroemde electromagnetische lichttheorie opstelde, bleek dat de verhouding V tusschen de electromagnetische en electrostatische eenheid van electriciteit niet anders was dan de lichtsnelheid en dat het gevonden verschil van 2 pct. aan experimenteele fouten geweten moest worden. Het aantal natuurconstanten was dus door de ontwikkeling der theorie met één verminderd.

De vraag doet zich voor of de zeven natuurconstanten, die we thans aannemen, wel onafhankelijk zijn.

Prof. Eddington liet zien, dat dit niet het geval is. Door combinatie van de zeven constanten kan men zeven andere getallen verkrijgen, die men met evenveel recht als de fundamenteele constanten der natuur kan beschouwen. Twee ervan zijn het getal f, de verhouding tusschen electrische en gravitatiekracht en het getal n, het aantal protonen en electronen in het heelal. Tusschen deze twee getallen f. en n. blijkt nu zooals uit de relativiteitstheorie en de golfmechanica volgt, verband te bestaan. Het lijkt op het eerste gezicht vreemd dat de verhouding tusschen de electrische- en gravitatiekracht, die men in het laboratorium kan meten, afhankelijk zou zijn van het aantal electronen en protonen, dat zich in het heelal bevindt. Men moet evenwel het probleem eenigszins anders stellen.

Evenmin als men kan zeggen, dat de temperatuur van een kamer afhangt van den stand van den zich daarin bevindenden thermometer moet men zeggen dat g maal f afhangt van n.

Physisch gesproken hangt omgekeerd n juist van f af. Was n.l. de verhouding tusschen electrische- en gravitatiekracht eens anders dan zij in werkelijkheid is, dan zou ook het aantal electronen en protonen in het heelal — zooals uit de uiteenzetting van prof. Eddington bleek —, anders moeten zijn.

Nadat men tot het inzicht is gekomen, dat er een verband tusschen f en n bestaat, is het aantal onafhankelijke natuurconstanten dus reeds tot 6 gereduceerd en het zou geen verwondering wekken als dit aantal in de toekomst nog verder, tenslotte zelfs tot één zou worden verminderd.

De laatste werkelijke fundamenteele constante zou dan het getal n, het aantal protonen en electronen in het heelal, moeten zijn.

In tegenstelling tot de opvatting van anderen, dat deze laatste constante altijd zal blijven bestaan en slechts door het experiment, hetzij direct of indirect zal kunnen worden bepaald, beweert prof. Eddington, dat ook deze laatste constante voor theoretische berekening toegankelijk is. Hij gaf zelfs de waarde van dit getal van 68 cijfers nauwkeurig op.

In principe is daarmee dus het experiment in de natuurkunde overbodig geworden. (Red. K. H. A.)

2 NOVEMBER 1938

A. ITALIE. — Lybië bij Italië's nationale grondgebied.
De Groote Fascistische Raad die op 25 Oct. '38 te Rome vergaderd heeft onder voorzitterschap van Mussolini, heeft eenige moties aangenomen, o.a.:
De Groote Raad besluit, dat de vier Lybische provinciën voortaan deel uitmaken van het nationale grondgebied en dat bij wetgevenden maatregel het nieuwe statuut der Lybische bevolking zal worden vastgesteld. Die maatregel zal bestudeerd worden in de eerstvolgende bijeenkomst van den Grooten Raad. In de motiveering wordt gezegd, dat zestien jaar fascistische actie een algeheele verandering hebben gebracht in de geestelijke, politieke en economische omstandigheden van Lybië. (Stefani)
(Vor. ber. Lybië 2978 A.)

B. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Motorrijtuigenbelastingwet. - Dubbele belasting op Dieselauto's. —
Bij de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp tot wijziging van de Motorrijtuigenbelastingwet, waarin o.a. wordt voorgesteld de belasting te verdubbelen voor alle motorrijtuigen, die voorzien zijn van andere dan benzinemotoren. (N. Rott. Crt.)
(Vorig bericht 2594 F.)

C. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Electriciteitsvoorzieningsontwerp goedgekeurd. —
De Eerste Kamer heeft op 21 October het wetsontwerp tot het regelen van de electriciteitsvoorziening met 32—5 stemmen goedgekeurd. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Electriciteitswet 3311 B.)

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Bevolking. —
Volgens „Wirtschaft und Statistik" het orgaan van het departement voor Statistiek, is, nu het Sudetenland een deel van het Duitsche Rijk is geworden, de bevolking van Duitschland met 3.6 mill. tot 78.7 millioen inwoners gestegen. De bevolking van het Sudetenduitsche gebied is hierbij aangenomen volgens de gegevens van de volkstelling van 1930.
De oppervlakte van het Duitsche Rijk is met 28.380 K.M². vermeerderd, zoodat de totale oppervlakte thans 588.240 K.M². bedraagt.
(Wirtschaft und Statistik) **(Vorig bericht 3490 B.)**

E. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Dr. Brody, premier van Roethenië (Sub-Karpathisch-Rusland) wegens hoogverraad gearresteerd - Partijen ontbonden. —
Dr. Brody werd op 26 October door de Praagsche regeering, na veertien dagen zijn ambt bekleed te hebben, afgezet als minister-president van den nieuwen autonomen staat Roethenië. Hij is gearresteerd, op aanklacht van hoogverraad.
Dr. Brody zou particuliere verbintenissen met politieke kringen in Boedapest gehad hebben, die niet te vereenigen waren met zijn positie als minister-president van een land, dat zich in een conflict met Hongarije bevindt.
Alle partijen in Roethenië zijn ontbonden.
(Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 3495 D.)**

F. ENGELAND. — Radiorede van Lord Halifax tot de Vereenigde Staten. —
De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken, Lord Halifax, heeft op 27 October '38 een radiorede tot de Vereenigde Staten gehouden. Hij begon met te zeggen, dat Roosevelt's bijdrage tijdens de jongste crisis van ontzaglijk veel nut was geweest.
Met betrekking tot de houding van Amerika tegenover de internationale aangelegenheden, zeide spr.: Wij trekken niet de motieven in twijfel, die aan uw neutraliteitswetten ten grondslag liggen, en niemand hier verwacht, dat gij iets zult doen, waarvan wij weten, dat het onmogelijk is; doch tegelijkertijd is het ons niet ontgaan, dat gij met diepe belangstelling en bezorgdheid den loop der gebeurtenissen in Europa hebt gadegeslagen. Wij weten, dat gij, met uw diepgeworteld geloof in de vrijheid, met een bezorgdheid, die niet geringer was dan de onze, den invloed hebt gadegeslagen, die deze gebeurtenissen zouden kunnen uitoefenen op de rechten der menschen, die zoowel gij als wij baseeren op de hoogste eeuwige waarde van het individueele leven.
In al deze zaken kan ik, daar ben ik zeker van, een verwantschap vaststellen tusschen het Amerikaansche en het Britsche volk.
Na een opsomming te hebben gegeven van de verschillende overwegingen, welke geleid hebben tot de besluiten, die de regeering tijdens de jongste crisis heeft genomen, ging spr. voort: Gij zult zeggen: ja, maar waar zal dit alles eindigen? Waarop ik dan zou willen antwoorden: wij zijn ons niet minder dan gij bewust van het feit, dat geen ware vrede kan bestaan, zoolang de naties het er niet over eens zijn, dat het recht en niet het geweld de wereld moet regeeren. De eenige grondslag voor zulk een vrede is onderling begrip, en de eerste étappe op dezen weg is, dat de naties, die dezelfde idealen koesteren, bereid zijn, samen te werken. Voor landen als het uwe en het mijne, die in het verleden zoo begunstigd zijn door de geschiedenis en de omstandigheden, aldus besloot spr., bestaat de zware verantwoordelijkheid om al onze krachten te gebruiken, om onze medemenschen naar een toekomst, die ons allen kan dienen, te leiden. (Times)
(Vor. ber. Lord Halifax 3512 I.)

G. BAUXIET. — Wereldproductie. —
In een voorloopig overzicht schrijft het Aluminium Information Bureau, dat vrijwel de geheele wereldbauxietvoorraad in 10 landen wordt geproduceerd, t.w. Frankrijk, Hongarije, de Ver. Staten, Suriname, Britsch-Guyana, Italië, Joego-Slavië, Rusland, Ned.-Indië en Griekenland. De beide laatste landen zijn nieuwe producenten, want hun productie was vóór 1935 te verwaarloozen.
Uit de volgende tabel, ontleend aan door de Metallgesellschaft uitgegeven statistieken, blijkt dat de productie in alle bauxiet-produceerende landen sedert 1935 aanmerkelijk is gestegen.

(Productie in metrieke tons)

	1937	1936	1935
Frankrijk	688.200	649.500	512.900
Hongarije	510.000	368.900	245.600
Vereenigde Staten .	425.000	378.000	237.700
Suriname	392.300	233.900	115.200
Britsch-Guyana . .	305.600	172.200	113.000
Italië	370.400	262.200	170.100
Joego-Slavië . . .	357.800	278.600	216.200
Rusland	230.000	200.000	130.000
Ned.-Indië	199.000	133.700	9.900
Griekenland . . .	122.300	129.900	9.500
Duitschland	18.000	12.600	8.300
Andere landen . . .	34.800	14.000	16.000
Wereldproductie . .	3.653.400	2.833.500	1.784.400

Hoewel Frankrijk de grootste producent is, toont de productie er de geringste stijging; zij was in 1937 34 % hooger dan in 1935. De productie van Suriname steeg bijna 3½ maal, die in Britsch-Guyana meer dan 2½ maal. De productie is meer dan verdubbeld in Hongarije en in Italië.
Na de Vereenigde Staten is Duitschland de grootste producent en verbruiker van aluminium. De binnenlandsche bauxietproductie is echter gering. De grondstof voor de Duitsche aluminiumproductie wordt ingevoerd uit Hongarije, Joego-Slavië, Frankrijk en Italië. (Aluminium Information Bureau)
(Vorig bericht 2562 A.)

H. JAPAN. — Protest te Parijs wegens wapenuitvoer uit Fransch Indo-China. —
De Japansche regeering heeft op 28 Oct. '38 haar ambassadeur te Parijs, Soegimoera, opdracht gegeven bij de Fransche regeering te protesteeren en haar te verzoeken onmiddellijk stappen te nemen om het vervoer van wapens en munitie uit Fransch Indo-China naar China te stoppen. De ambassadeur heeft voorts opdracht gekregen de Fransche regeering mede te deelen, dat in geval de Fransche regeering in gebreke zou blijven zoodanige maatregelen te nemen, de regeering te Tokio uit zelfverdediging genoodzaakt zou kunnen zijn de stappen te doen welke haar door de omstandigheden worden opgelegd. De Japansche minister van Buitenlandsche Zaken a.i., prins Konoye, heeft den Franschen ambassadeur te Tokio bij zich geroepen en hem een brief van de Japansche regeering overhandigd waarin het standpunt van de Japansche regeering als boven beschreven is uiteengezet.
(Domei) **(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3517 A.)**

A. DISCONTOKOERSEN. — België. —
De Nationale Bank van België heeft op 26 October '38 haar disconto verlaagd van 3 % tot 2½ %.
(Op 10 Mei 1938, toen in verband met de devaluatie van den Franschen franc de Belga onder sterke pressie stond, verhoogde de Nationale Bank haar disconto, dat sedert 15 Mei 1935 onveranderd 2 % had bedragen, tot 4 %. Twintig dagen later kon echter weder een verlaging plaats vinden tot 3 %. Thans is het disconto dus nog ½ % hooger dan voor den laatsten grooten aanval op den Belga.) (De Telegraaf)
(Vorig bericht 3290 C.)

B. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Het verlies van Sudetenland. —
In de „R.K. Werkgever" becijfert dr. K. wat Tsjecho-Slowakije van zijn economische basis heeft ingeboet en welken terugslag dit kan hebben op de Nederlandsch—Tsjechoslowaaksche handelsrelaties.
Volgens globale schattingen, zooals die in verschillende publicaties worden aangetroffen, verliest Tsjecho-Slowakije door de afscheiding van Sudetenland:

90 % van de productie der porselein-industrie,
70 % van de textielindustrie,
60 % van de glasindustrie,
40 % van de aardewerkindustrie,
35 % van de chemische industrie,
25 % van de leer-, confectie- en de papierindustrie,
20 % van de metaalnijverheid,
90 % van de bruinkoolwinning,
20 % van de steenkoolproductie.

(R.K. Werkgever) **(Vor. ber. Sudetenland 3516 G.)**

C. MEXICO. — Onteigening der olievelden. —
Het Mexicaansche departement van Nationale Economie geeft kennis van de verwerping van een door de buitenlandsche oliemaatschappijen tot president Cardenas gericht verzoek om herroeping van het besluit tot onteigening harer bezittingen.
Dit verzoek was een krachtens de grondwet door de oliemijen ondernomen stap, onafhankelijk van de juridische middelen, welke haar ten dienste staan. De verwerping ervan beteekent, dat de maatschappijen thans moeten wachten tot het Hooggerechtshof definitief een beslissing neemt omtrent de wettigheid van de onteigening harer bezittingen.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 3389 E.)**

D. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Nieuwe richting der Socialisten. —
Het centraal uitvoerend comité van de Tsjechoslowaaksche sociaal-democratische partij heeft het voorstel van het secretariaat om de Socialistische Internationale te verlaten, aangenomen. Het comité heeft verder besloten onmiddellijk besprekingen te openen met de andere partijen, teneinde te komen tot een nieuwe politieke formatie, waarin het geheele werkende volk van Tsjecho-Slowakije zal zijn vereenigd, gegrondvest op een nieuwe politiek. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 3204 D.)

E. TSJECHO-SLOWAKIJE. — De nieuwe Grondwet.
Het Duitsche Nieuwsbureau meldt uit Praag:
De „Narodny Listy" publiceert de beginselen van de nieuwe Tsjechoslowaaksche grondwet.
Het ontwerp der grondwet beveelt de handhaving van den republikeinschen staatsvorm en het parlementaire regiem aan voor den reorganiseerenden Tsjechoslowaakschen staat.
Overwogen wordt in plaats van den langen en moeilijk bruikbaren naam „Tsjecho-Slowaaksch-Karpato-Russische republiek" de benaming „Midden-Slavië" of „West-Slavië" te kiezen.
De verdeeling van drie machten in uitvoerende, wetgevende en rechtsprekende macht blijft evenzeer gehandhaafd als het parlementaire regiem op de basis van het algemeene kiesrecht en de grondgedachte der democratie. Dragers van het regeeringsgezag en der uitvoerende macht blijven de president der republiek en de regeering.
De regeering zal bestaan uit: minister-president, plaatsvervanger van den minister-president, drie gemeenschappelijke ministers (voor Buitenlandsche Zaken, Landsverdediging en Financiën), acht ministers voor Bohemen en Moravië, vijf voor Slowakije en drie voor Karpatho-Rusland.
De regeering van Bohemen en Moravië zal behalve het bestuur over de landsaangelegenheden ook zekere bevoegdheden hebben ten aanzien van het bestuur over den geheelen staat.
Voorts zal er een gemeenschappelijk wetgevend parlement komen. Bovendien wordt een tweede Kamer (Senaat) ingesteld, welke slechts uit 24 leden zal bestaan. Van deze 24 leden zullen 8 door elk land worden afgevaardigd. Het lijstenstelsel wordt afgeschaft. De afgevaardigden zullen door de districten worden afgevaardigd en bij meerderheid van stemmen worden gekozen.
Het opperste gerechtshof, het opperste bestuursrecht, en het opperste militaire gerechtshof zullen voor den geheelen staat dienst doen.
De zetel van een dezer opperste gerechtshoven zal naar Bratislava worden verlegd. (D. N. B.)

3 NOVEMBER 1938

F. NEDERLAND. — Onderwijs. - Zoölogie. - Inaugureele rede van Prof. dr. Chr. P. Raven over „Het kennen en het begrijpen in de morphologie". —
Prof. dr. Chr. P. Raven, benoemd hoogleeraar in de zoölogie, de dierengeographie en de vergelijkende anatomie aan de universiteit te Utrecht, heeft op 17 October '38 zijn ambt aanvaard met het houden van een rede over „het kennen en het begrijpen in de morphologie". Wij ontleenen hieraan het volgende:
Op het eerste gezicht, zeide spr., vertoont het dierenrijk een chaotischen vormenrijkdom. Om tot kennis van de organische vormen te komen is het eerst noodzakelijk deze menigvuldigheid van vormen te ordenen. Het is nu eenmaal een eigenaardigheid van den menschelijken geest, dat deze niet of nauwelijks in staat is chaotische indrukken in zich op te nemen en vast te houden. Al onze kennis is geordende kennis. De eerste taak van de morphologie is dus een ordenende, zij tracht orde te brengen in de menigvuldigheid der organische vormen door toepassing van de methode der vergelijking. Door vergelijking worden de overeenkomsten en de verschillen tusschen de dierlijke vormen vastgesteld. Op grond van deze overeenkomsten en verschillen worden de dieren geclassificeerd en de dierlijke vormen in rubrieken ingedeeld. Daarbij is het noodzakelijk, de bestudeerde vormverschijnselen nauwkeurig te beschrijven; de morphologie is in dit stadium zuiver beschrijvend, descriptief. Daarbij kunnen nog twee richtingen worden onderscheiden, al naar gelang bij het vergelijken der organische vormen het accent meer op de verschillen of op de overeenkomsten valt. Spr. stond hierbij uitvoerig stil.
De beschrijvende morphologie in haar tweeledigheid van systematiek en typologie leert ons de veelheid der dierlijke vormen kennen; zij is een kennende morphologie. Het einddoel van alle wetenschap is echter niet slechts het kennen; kennis, zij moge veel waard en volgens het spreekwoord macht zijn, kan nooit de uiteindelijke bevrediging schenken, waarnaar het wetenschappelijk gemoed streeft. Aan de kennis moet zich daartoe het inzicht, het begrijpen, paren.
Zoo kunnen wij dan naast en tegenover de beschrijvende of kennende morphologie de begrijpende of verklarende morphologie stellen. Daarin kunnen drie hoofdrichtingen onderscheiden worden, welke zich laten terugvoeren op drie fundamenteele zijden van den menschelijken geest. De drang naar inzicht, naar begrijpen, die door de aanschouwing van een onbekend feit of gebeuren wordt en welke in laatste instantie de drijfkracht van alle wetenschappelijke werkzaamheid is, kristalliseert zich veelal in drie vragen: hoe is dit zoo geworden? waardoor is het zoo? en waartoe is het zoo?
Deze drie vragen zijn op drieërlei wijze van verklaring gericht: de historische verklaring, die den gang der gebeurtenissen, welke tot het betreffende feit geleid hebben, belicht, de causale verklaring, die de oorzaken aangeeft, welke het tot stand hebben gebracht en in stand houden, en de finale verklaring, welke het doel of den zin van het gebeuren duidelijk maakt. Zoo kunnen we dan de verklarende morphologie indeelen in de historische, de causale en de finale morphologie.
Spr. zette de beteekenis van elk dezer onderdeelen nader uiteen, waarna hij ten slotte opmerkte, dat de verklarende morphologie in haar drieledigheid van historische, causale en finale morphologie den bovenbouw en de bekroning vormt van het gebouw der morphologie. Eerst zij verheft de morphologie tot den rang eener wetenschap in de volle en rijke beteekenis van het woord.
In zijn slotwoord gaf spr. o.m. uiting aan zijn groote dankbaarheid jegens zijn leermeester prof. Woerdeman, wiens assistent hij gedurende tien volle jaren is geweest. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 3501 D.)

A. VEREENIGDE STATEN. — Kapitaalbeweging uit effectentransacties met het buitenland 1927—1938. —

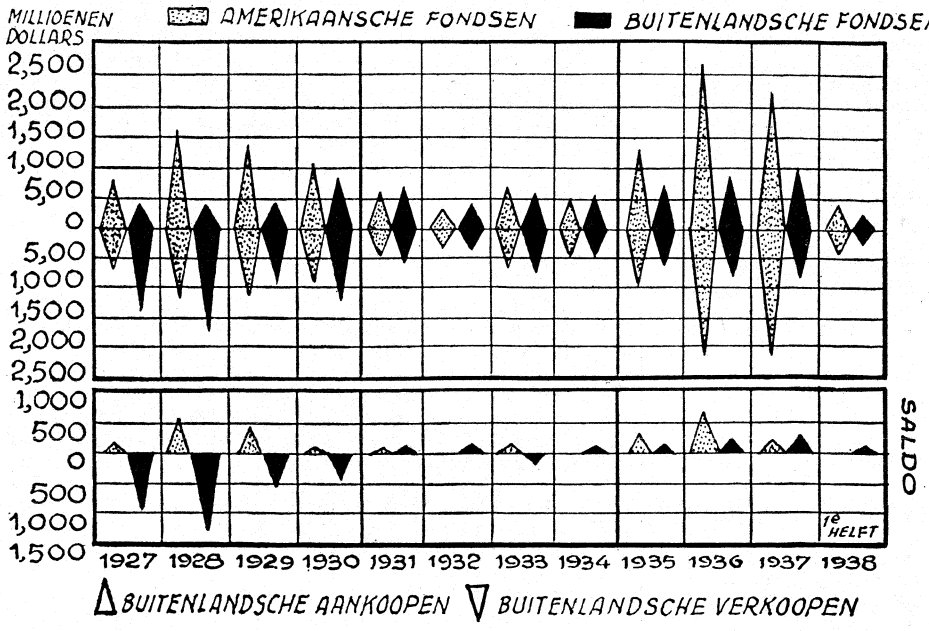

De kapitaalbeweging op langen termijn tusschen de Vereenigde Staten en andere landen als gevolg van effectentransacties op de effectenbeurzen wordt weergegeven in bovenstaande grafiek op jaarbasis, beginnende met het jaar 1927. Voor 1938 zijn slechts de gegevens voor zes maanden beschikbaar. De gegevens betreffende de jaren 1927—'34 zijn verstrekt door de United States Department of Commerce en elk jaar gepubliceerd in „The Balance of International Payments", uitgegeven door genoemd departement. De meer recente gegevens zijn opgesteld door het United States Treasury Department en hebben betrekking op de periode na 2 Januari 1935. Zij zijn gepubliceerd in de „Statistics of Capital Movements between the United States and Foreign Countries". In het bovenste gedeelte van de grafiek vertegenwoordigen de kolommen boven de 0-lijn de waarde der effecten aangekocht voor buitenlandsche rekening. De kolommen onder de 0-lijn hebben daarentegen betrekking op de waarde der effecten verkocht voor buitenlandsche rekening. Voor elk jaar zijn er twee soorten kolommen. De geaceerde kolommen hebben betrekking op transacties, welke plaats vonden in Amerikaansche effecten en de zwarte kolommen op transacties welke in buitenlandsche effecten plaats vonden.

In het onderste gedeelte van de grafiek is het saldo van aankoopen en verkoopen van de beide soorten effecten weergegeven voor elk jaar. Voor de eerste vier jaren van de periode waren de buitenlandsche verkoopen van buitenlandsche fondsen aanmerkelijk hooger dan de buitenlandsche aankoopen van buitenlandsche fondsen. Dit was hoofdzakelijk toe te schrijven aan de nieuwe buitenlandsche kapitaaluitgiften, welke in genoemde periode plaats vonden. In de laatste jaren zijn deze emissies echter onbeteekenend geweest. Wat de Amerikaansche fondsen betreft, hiervoor overtroffen de buitenlandsche aankoopen steeds de buitenlandsche verkoopen. De grootste netto-aankoopen vonden plaats in het jaar 1936, toen het netto saldo $ 600 millioen bedroeg. In 1932 en gedurende de eerste zes maanden van 1938 echter overtroffen de buitenlandsche verkoopen van Amerikaansche fondsen de aankoopen met een gering bedrag.

Indien de transacties in zoowel Amerikaansche als buitenlandsche fondsen als geheel worden genomen, was er een netto kapitaalexport in de jaren 1927—'30 en een netto kapitaalimport in de volgende jaren.

B. VOLKENBOND. — Japan geheel los van den Bond.
De speciale commissie uit den Japanschen geheimen raad, heeft op 27 Oct. '38 den door het ministerie van Buitenlandsche Zaken voorgestelden maatregel om Japan geheel los te maken van den Volkenbond, goedgekeurd. Japan zal dus in de toekomst niet meer deelnemen aan eenigerlei werkzaamheid van den Bond, noch op politiek noch op ander terrein. Het besluit van de commissie zal in de voltallige zitting van den geheimen raad op 2 November worden bevestigd. (Domei) **(Vorig bericht 3484 D.)**

C. GROOT-DUITSCHLAND. — Leger- en Vlootleiding. - Mutaties en promoties. —
Met ingang van 1 November zijn bevorderd:
Tot kolonel-generaal de generaal der vliegers, Milch, staatssecretaris van het ministerie van luchtvaart.
Tot generaal der vliegers luitenant-generaal Stumpf, chef van den generalen staf van het luchtwapen.
Tot luitenant-generaal generaal-majoor Udet van het rijksministerie van luchtvaart.
De Führer heeft voorts den chef van den generalen staf van het leger, generaal der artillerie Beck, op diens verzoek uit den actieven dienst ontslagen met ingang van 31 October '38. Tot zijn opvolger als chef van den generalen staf van het leger heeft de Führer den generaal der artillerie, Halder, benoemd.
Hitler heeft den chef van het oppercommando der weermacht, den generaal der artillerie Keitel, tot generaal-veldmaarschalk bevorderd.
De commandeerende admiraal van het marinestation der Noordzee, admiraal Böhm, neemt met ingang van 31 Oct. '38 de functie van vlootchef over. (D. N. B.)
(Vor. ber. 3164 C.; Leger, Vloot en Luchtm. 3506 G.)

D. ENGELAND. — Kabinet-Chamberlain. —
De verwachte verdere wijzigingen in de regeering zijn op 31 October '38 officieel bevestigd. Lord Runciman volgt Lord Hailsham op als Lord President van den Raad en Sir John Anderson, oud-gouverneur van Bengalen en eertijds onder-minister van Binnenlandsche Zaken, wordt Lord Privy Seal. Malcolm Macdonald zal voortaan zoowel het departement van Koloniën en Mandaatgebieden als dat van Dominions beheeren. Hij had reeds de tijdelijke leiding van dit laatste departement sedert de reis naar Canada van Lord Stanley, die kort geleden is overleden. (Times)
(Vorig bericht 3514 E.)

E. VOLKENBOND. — Marcel Hoden, kabinetschef van Avenol, heeft zijn ambt verlaten. —
Op 1 November '38 heeft de kabinetschef van Avenol, zijn landgenoot Marcel Hoden, den dienst van het Volkenbondssecretariaat verlaten, waaraan hij van de oprichting af verbonden is geweest, eerst als lid der informatie-afdeeling, daarna als medewerker van den onder-secretaris-generaal Avenol en ten slotte, toen Avenol in 1933 Sir Eric Drummond als secretaris-generaal opvolgde, als diens kabinetschef.
(Telex-A. N. P.)

A. **NEDERLAND. — Tentoonstelling Lubeta-1938. - Luchtbescherming. —**
Onder zeer groote belangstelling is in het voormalig Tesselschadeziekenhuis te Amsterdam door Z. Exc. den minister van Binnenlandsche Zaken, mr. H. van Boeijen, de luchtbeschermingstentoonstelling Amsterdam 1938 „Lubeta" geopend.
De tentoonstelling, die tot en met Zaterdag 12 November '38 voor het publiek toegankelijk zal zijn, biedt een vrij volledig en overzichtelijk beeld van alles, wat met de luchtbescherming samenhangt en van de activiteit van den Amsterdamschen Luchtbeschermingsdienst. (De Tijd)
(Vor. ber. Tentoonstellingen 3519 F.)
Luchtbescherming 3485 I.)

B. **ITALIE. — De oorlogsvloot. - Sterke uitbreiding.**
De Italiaansche pers geeft een overzicht van de Italiaansche oorlogsvloot aan het begin van het 17e jaar van de fascistische jaartelling. Het totaal tonnage van deze vloot bedraagt 549.880 ton. Onder het fascistisch bewind zijn gebouwd: 2 slagschepen van tezamen 50.000 ton, 19 kruisers van 146.802 ton, 32 torpedobooten van tezamen 21.354 ton, 102 onderzeeërs met tezamen 70.000 ton en 82 hulpbooten van tezamen 37.348 ton.
Bovendien staan nog op stapel 4 slagschepen, 12 kruisers, verscheidene onderzeeërs en andere schepen.
(Stefani) **(Vorig bericht 3247 B.)**

C. **BULGARIJE. — Bezoek van den minister-president aan Joego-Slavië. —**
De Bulgaarsche minister-president Kjosseiwanof is op 31 Oct. '38 onverwacht te Nisj aangekomen en heeft in de nabijgelegen badplaats Nisjka Banja besprekingen gevoerd met den Joegoslavischen premier, Stojadinowitsj.
Kjosseiwanof verklaarde bij zijn aankomst op het station te Nisj, dat het hem bijzonder veel genoegen deed juist op dit oogenblik met Stojadinowitsj te kunnen werken aan een versteviging van het vriendschapspact van 24 Januari 1937. In de toekomst zullen de betrekkingen tusschen de beide naties nog versterkt en verbeterd worden. (Telex-A. N. P.)

D. **NEDERLAND. — Onze Koloniën. - Mededeeling aan de Tweede Kamer. —**
De regeering heeft, naar zij aan de Tweede Kamer heeft medegedeeld, geen enkele reden om aan te nemen, dat geruchten nopens een internationale conferentie tot herverdeeling van koloniaal gebied, waarbij ook Nederland zou worden betrokken, eenigen grond van waarheid hebben. Het standpunt der regeering ten aanzien van zoodanige conferentie zou zijn, dat Nederland, niet belast zijnde met het beheer van eenige voormalige Duitsche kolonie, geen reden zou hebben aan een conferentie als hier bedoeld deel te nemen. (De Tijd) **(Vorig bericht 2186 C.)**

4 NOVEMBER 1938

E. **FRANKRIJK. — Kabinet-Daladier. - Mutaties. —**
Na afloop van den Franschen kabinetsraad, heeft de minister van Binnenlandsche Zaken den persvertegenwoordigers op 1 Nov. '38 het volgende communiqué voorgelezen.
Tijdens de gedachtenwisselingen in de op 1 en 2 November gehouden bijeenkomsten van den kabinetsraad heeft Marchandeau, de minister van Financiën, den wensch uitgesproken de taak, welke hij op zich had genomen, neer te leggen. Op aandrang van minister-president Daladier, waarbij de ministers zich unaniem aansloten, heeft Marchandeau er in toegestemd zijn medewerking aan de regeering van Daladier voort te zetten in de functie van grootzegelbewaarder in de plaats van Paul Reynaud, die de leiding van het ministerie van Financiën heeft aanvaard.
De nieuwe minister van Financiën heeft tegenover de pers nog verklaard, dat hij zijn taak had aanvaard in den geestesstaat, die op het oogenblik alle Franschen bezield: ieder moet dienen. Mijn eerste werk zal zijn een balans op te maken van den financieelen en economischen toestand van Frankrijk. Hiervoor heb ik vijf dagen noodig. (Le Temps)
(Vor. ber. Kabinet 3404 B.)

F. **GROOT-DUITSCHLAND. — Gouw Sudetenland ingesteld. - Gouwleider Konrad Henlein. —**
Rijkskanselier Hitler heeft bij decreet bepaald, dat met ingang van 1 November '38 de gouw Sudetenland der N.S.D.A.P. wordt ingesteld met als zetel Reichenberg. Gouwleider zal zijn Konrad Henlein, terwijl tot plaatsvervangend gouwleider Karl Hermann Frank is benoemd.
Henlein zal volgens de instructies van den plaatsvervanger van den leider de overheveling der Sudeten-Duitsche partij in de N.S.D.A.P., zoomede de organisatie der N.S.D.A.P., haar geledingen en aangesloten bonden voorbereiden.
De plaatsvervanger van den leider heeft bepaald, dat de Sudetenduitsche partij op 5 Nov. '38 in de N.S.D.-A.P. zal worden opgenomen. (Deutsch Nachr. Bur.)
(Vor. ber. Sudetenland 3522 B.)

G. **FRANKRIJK. — Vreemdelingen op 1 Januari 1938.**
De minister van Binnenlandsche Zaken, Sarraut, heeft in April het vreemdelingenvraagstuk ter sprake gebracht en in verband daarmede werden op 2 Mei in den ministerraad eenige decreten uitgevaardigd, die ten doel hadden de immigratie te beperken.
De „L'Intransigeant" van 29 Oct. '38 geeft een officieele statistiek van het aantal vreemdelingen in Frankrijk, die op 1 Januari 1938 hun identiteitskaart hadden aangevraagd en verkregen:

Amerikanen . .	11.000	Spanjaarden . .	410.000
Armeniërs . .	50.000	Portugeezen . .	32.500
Belgen	211.000	Roemenen . .	25.000
Duitschers . .	49.000	Russen	63.000
Engelschen . .	35.000	Tsjechen . . .	41.500
Grieken . . .	21.000	Turken	18.000
Hongaren . . .	30.000	Zuidslaven . .	25.000
Italianen . . .	888.000	Zwitsers . . .	58.000
Nederlanders .	22.000		
Oostenrijkers .	18.000		2.471.000
Polen	463.000		

In de laatste 5 jaren zijn vele z.g. statenloozen en Joodsche vluchtelingen naar Frankrijk gekomen en ook velen, die zich bij de politie niet gemeld hebben. De „L'Intransigeant" schat het aantal vreemdelingen, dat op dit oogenblik in Frankrijk verblijf houdt, op ± 2.700.000. (L'Intransigeant)
(Vor. ber. Vreemdelingen 3238 G.)

H. **BELGIE. — Vreemdelingenstatistiek. —**
Volgens een zoo pas verschenen mededeeling van den centralen dienst voor de statistiek bedroeg het aantal in België verblijvende vreemdelingen op 30 Juni '38 339.799, wat 40.6 is per 1000 inwoners. De mannen waren talrijker dan de vrouwen: 179.621 tegen 160.178. Ruim 282.000 vreemdelingen waren in het bezit van een definitief verblijfsbewijs en ingeschreven in de bevolkingsregisters. Men telde ook 12.515 „heimatlosen", Franschen 71.322, Nederlanders 68.014, Polen 61.809, Italianen 37.134, Tsjecho-Slowaken 16.230, Duitschers 14.472, Luxemburgers 11.185, Engelschen en Noord-Ieren 9.161, Hongaren 6.063 en Zuidslaven 5.917. (N. R. Crt.) **(V. b. 1427 H.)**

I. **PORTUGAL. — Verkiezing voor de Nationale Vergadering. - Regeeringspartij. —**
De eenheidslijst, welke was ingediend door de Nationale Unie, het onder voorzitterschap van minister-president Salazar staande propaganda-organisme der regeering, is op 30 October '38 met 90 zetels in de Nationale Vergadering gekozen.
Volgens een verklaring van den minister van Binnenlandsche Zaken was hier meer sprake van een volks-

stemming dan van werkelijke verkiezingen, daar voor het moederland en de koloniën in het geheel slechts één lijst was ingediend.
De nieuwe Nationale Vergadering, die voor vier jaar is gekozen, heeft tot taak, wetten te interpreteeren, op te schorten of in te trekken, doch de regeering is niet verplicht de wetsdecreten, welke zij uitvaardigt, door deze vergadering te doen ratificeeren.
(O Seculo) **(Vorig bericht 1620 A.)**

A. ENGELAND. — Het accoord Londen-Rome door het Lager- en Hoogerhuis bekrachtigd. - Verklaring van premier Neville Chamberlain. - Eden's oppositie.
Na het reces van het Lagerhuis, in de eerste zitting op 1 Nov. '38, heeft de Britsche premier Chamberlain medegedeeld, dat hij een motie zal indienen, waarbij het Huis het voornemen der regeering goedkeurt om het Britsch-Italiaansche pact van kracht te verklaren. Het ligt in de bedoeling der regeering, dit pact zoo spoedig mogelijk in werking te doen treden.
Punt voor punt heeft Chamberlain verder de scherpe critiek, door den Labour-leider Attlee geoefend op het accoord van München en de gevolgen daarvan voor Tsjecho-Slowakije, beantwoord.
De premier heeft daarbij o.a. gezegd:
1) Het accoord van München was geen nederlaag der democratieën. Diegenen, die daarop critiek oefenen, zien over het hoofd, dat de eenige andere mogelijkheid oorlog was.
2) Bij de beoordeeling van hetgeen er na München is gebeurd, vergeet men de door Hitler en Chamberlain geteekende verklaring, die kans biedt op vrede in Europa.
3) De handel in Europa moet niet gericht zijn op uitsluiting van bepaalde landen, doch op samenwerking tusschen de verschillende mogendheden.
4) De nieuwe lord-geheimzegelbewaarder sir John Anderson wordt speciaal belast met de verdediging der burgerbevolking.
5) Chamberlain blijft streven naar beperking der bewapening door accoorden; „algeheele afschaffing der wapens zal ik niet meer beleven", zeide hij.
6) Democratieën en dictaturen moeten samenwerken.

Op 2 November vervolgde de premier zijn rede en verklaarde o.a. het volgende:

1) De resteerende Italiaansche strijdkrachten van alle categoriën zullen uit Spanje worden teruggetrokken, wanneer het non-interventie-plan wordt uitgevoerd.
2) Verder zullen geen Italiaansche troepen naar Spanje worden gezonden.
3) De Italiaansche regeering heeft nooit ook maar voor een oogenblik de gedachte gehad bij wijze van compensatie voor de thans teruggetrokken infanterie, luchtstrijdkrachten naar Spanje te zenden.
Deze drie verzekeringen, tezamen met de feitelijke terugtrekking van een groot aantal manschappen, vormen naar zijn oordeel een kostbaar pand voor de goede voornemens der Italiaansche regeering.
In de middagzitting van het Lagerhuis heeft minister-president Chamberlain op de vraag, of stappen waren gedaan om een internationale conferentie, met inbegrip van de Vereenigde Staten en Rusland, bijeen te doen komen ter bespreking van de wegen en middelen om den vrede, die te München verkregen is, te handhaven, geantwoord: „Neen, ik heb geen reden om te veronderstellen, dat de bijeenroeping van zoo een conferentie in het huidige tijdsgewricht doeltreffend zou blijken voor de handhaving van den te München verkregen vrede".
Nadat verschillende sprekers het woord hadden gevoerd zeide o.a. oud-minister Eden:
Zoolang Italië zijn luchtleger in Spanje heeft, kan zeker niet gezegd worden, dat zijn inmenging werkelijk beperkt is. De waarheid is, dat de belangrijkste voorwaarde, die de regeering gesteld heeft, niet is vervuld.
Wij hebben gewankeld en niets kan dat voor de wereld verborgen houden. Men weet, dat onze politiek de mogelijke oorlogsoorzaken wil verwijderen, doch die politiek kan slechts toegepast worden, indien alle belanghebbenden hun zuiver nationale belangen ondergeschikt willen maken aan het algemeen welzijn. De regeering heeft zeer verstrekkende concessies gedaan in het oprechte verlangen de algemeene atmosfeer te verbeteren. Is er eenzelfde geest bij zekere andere staten? Wij geven steeds en zij nemen steeds.
Indien de pacificatiepolitiek nog langer door verschillende staten op verschillende wijze wordt uitgelegd, bestaat de kans, dat onze belangen en onze positie in groot gevaar worden gebracht. Ik zou, aldus besloot Eden, verbetering in de betrekkingen met Italië hartelijk toejuichen, maar ik kan niet gelooven, dat het in het belang van ons land is, deze overeenkomst onder de bestaande omstandigheden in werking te stellen. Ik kan deze politiek niet steunen.

Het Lagerhuis heeft vervolgens de motie in zake het in werking treden van de Britsch-Italiaansche overeenkomst aangenomen met 345 tegen 138 stemmen. De oppositioneele liberalen hadden hun amendement, waarin gezegd werd, dat het land de overeenkomst met Italië niet kan goedkeuren, zoolang Italië zijn niet-inmengingsplichten niet geheel is nagekomen, ingetrokken.

Lord Halifax heeft op 3 Nov. '38 in het Hoogerhuis de regeeringsmotie ingediend, waarin het voornemen der regeering om de overeenkomst met Italië van kracht te doen worden, wordt toegejuicht.
De motie der regeering werd vervolgens aangenomen met 55 tegen 6 stemmen. (Times - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Eng.-Ital. Accoord 3249 C.; Chamberlain 3494 B.; Eden 3146 A.)

5 NOVEMBER 1938

B. GROOT-DUITSCHLAND. — De Poolsche Joden slachtoffer der internationale politiek. —
De Poolsche Joden in Duitschland zijn in deze dagen het slachtoffer der internationale politiek. In Duitschland wonen ongeveer 150.000 Polen. Een belangrijk deel van deze buitenlandsche kolonie wordt gevormd door menschen, die zich niet in de gunst hunner eigen regeering, noch in die der Duitsche vreemdelingenpolitie mogen verheugen. Van Poolsche officieele zijde nu had men eenige maanden geleden maatregelen getroffen, die kennelijk het doel hebben van deze staatsburgers, in hoofdzaak Joden, van wie er velen reeds sedert 1919 in Duitschland wonen en een Poolschen pas bezitten, maar met Polen niet de minste relatie hebben en zich ook niet meer bij de Poolsche consulaten in Duitschland aanmelden, te worden bevrijd. De Poolsche regeering stelde n.l. den eisch, dat alle Poolsche staatsburgers, die in het buitenland wonen en passen bezitten, welke door de buitenlandsche consulaten zijn verstrekt, die passen uiterlijk 29 October '38 moesten inleveren, ten einde ze van een speciaal stempel te doen voorzien. Wie geen stempel krijgt of niet verschijnt, zoo werd aangekondigd, wordt door den Poolschen staat van 1 November af, als „staatloos" beschouwd en zal niet meer in Polen worden toegelaten.
In de practijk kwam dit dus voor Duitschland hierop neer, dat duizenden Joden van Poolsche nationaliteit ten laste van den Duitschen staat zouden komen. Dat liet men te Berlijn niet op zich zitten. De Duitsche regeering is van oordeel, dat men niet van haar mag verlangen, dat zij, daar zij zelf vele „ongewenschte" Duitsche staatsburgers geregeld in grooten getale van hun nationaliteit vervallen verklaart en, op grond van haar beginselen, op Joodsche medeburgers geen prijs stelt, duizenden door Polen in den steek gelaten Joodsche personen verblijfsvergunning verleent. Zij is daartoe te minder geneigd, daar tijdige Duitsche voorstellen aan Polen om tot een schikking ten bate van de staatloozen te komen, door Warschau niet werden aanvaard. Daarom bleef de Duitsche regeering niets anders over dan het gedwongen vervoer dezer duizenden voormalige Polen naar de Poolsche grens. Er werden in de grootste steden razzia's gehouden, die dramatische gebeurtenissen tengevolge hadden. Vaak werden alleen Poolsche mannen gearresteerd, in de veronderstelling, dat de vrouwen en kinderen dan wel spoedig zouden volgen.
In spanning wordt afgewacht, hoe de Poolsch-Duitsche onderhandelingen verder verloopen. Duizenden menschen, vaak van alles beroofd — zij mochten slechts 10 RM. meenemen — wachten in spanning op de beslissing over hun lot.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Poolsche Minderheid 3447 H.)

C. JAPAN. — Verklaring van den premier, prins Konoje, in zake den toestand in China na de verovering van Canton en Hankau. —
De Japansche regeering heeft op 2 Nov. '38 de verklaring gepubliceerd, waarin zij een uiteenzetting geeft van haar politiek in verband met den toestand in China na de verovering van Canton en Hankau. In deze verklaring wordt gezegd:
„De Kwomintang-regeering bestaat nog slechts als zuiver plaatselijk bewind. Zoolang zij echter volhardt in haar anti-Japansche en pro-communistische politiek zal ons land de wapenen niet neerleggen, alvorens het bewind vernietigd is. Japan streeft naar de vestiging van een nieuwe orde, die in Oost-Azië een blijvende stabiliteit zal verzekeren. Dat is het laatste doel van onze militaire actie. Hoofddoel dezer nieuwe orde zijn een wederkeerige hulpverleening en coördinatie tusschen Japan, Mandsjoekwo en China op politiek, economisch, cultureel en ander gebied.

Zelfs de deelneming van de Kwomintang-regeering zou niet worden afgewezen, indien deze regeering de politiek, die zij in het verleden gevoerd heeft, zou laten varen en door personeele veranderingen tot een wedergeboorte zou komen. (Domei)
(V. b. Konoje 3107 B.; Chin.-Jap. Conflict 3521 H.)

A. **LUCHTVAART. — Tien jaar luchtverkeer der K.N.I.L.M. —**
Het tienjarig bestaan van de Kon. Nederl.-Indische Luchtvaart-Maatschappij werd op 1 Nov. '38 op feestelijke wijze herdacht met een receptie door den raad van bestuur van de K.N.I.L.M., gevolgd door een herdenkingsbijeenkomst in het Koloniaal Instituut te Amsterdam, welke ook door Z. K. H. Prins Bernhard werd bijgewoond.

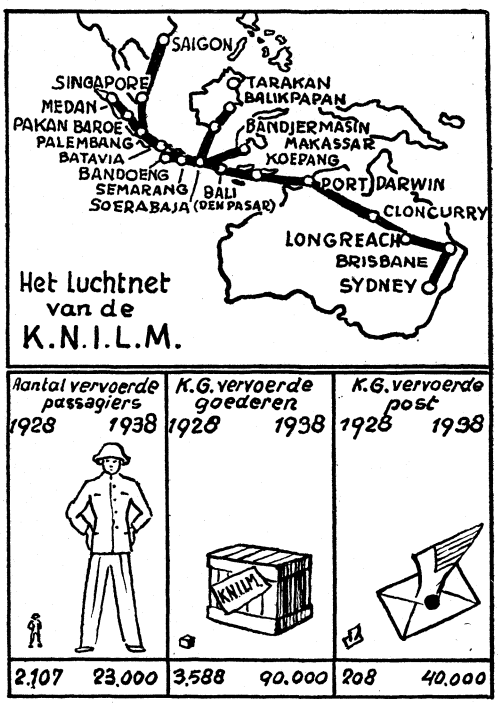

Ontwikkeling der K.N.I.L.M. 1928—1938.

(N. R. Crt.) **(V. b. 3389 B.; K.N.I.L.M. 3427 G.)**

B. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Hongaarsche kwestie. - Duitsch-Italiaansche arbitrale beslissing in zake de grens. —**
Op 2 Nov. '38 is de Duitsch-Italiaansche arbitrale uitspraak in zake de toekomstige grenzen van Hongarije en Tsjecho-Slowakije onderteekend.
Het belangrijkste resultaat is wel, dat geen gevolg is gegeven aan de wenschen van Polen en Hongarije betreffende een gemeenschappelijke grens door den afstand van Karpathisch Oekraine aan laatstgenoemd land. Anderzijds is echter in zeer ruime mate aan de wenschen van Hongarije tegemoet gekomen, daar dat land de volgende belangrijke districten toegewezen krijgt: Ersekujvar, Levice, Lucenec, Kosice, Uzhorod (Ungvar), Munkacs en Rimaszombat. Aan Tsjecho-Slowakije blijven de hoofdstad van Slowakije Bratislava, de oude bisschopsstad Nitra en Sevljus met de omliggende gemeenten.
De totale oppervlakte van het aan Hongarije afgestane gebied is ca. 12.000 vierk. km., bewoond door een bevolking van 800 tot 900 duizend zielen.
(Telegraaf) **(Vor. ber. 3516 E.)**

C. **ITALIE. — Aantal Joden. - Uitzonderingen op de anti-Joodsche maatregelen toegepast op 3522 gezinnen. —**
Volgens een op 22 Augustus gepubliceerde mededeeling der Italiaansche regeering waren op dien datum in geheel Italië 57.422 Joden, waarvan te Rome 12.799, te Milaan 10.249 en te Triëst 6.085.
Het aantal Joodsche gezinnen in Italië, dat niet zal vallen onder de kortelings door den Grooten Fascistischen Raad uitgevaardigde anti-Joodsche maatregelen, bedraagt 3.522, in totaal 15.000 personen, aldus meldt „Stefani" op 5 November '38.
Van deze gezinnen zijn er 406 van gevallenen tijdens den wereldoorlog, 721 van vrijwilligers uit den wereldoorlog, 1.597 van gedecoreerden met het kruis van verdienste, drie van gevallenen in den strijd voor het fascisme, 20 van verminkten in dien strijd, en 51 van deelnemers aan de expeditie naar Fiume. Voorts behooren tot deze categorie de gezinnen dergenen, die reeds voor den opmarsch naar Rome, of in de tweede helft van 1924 lid waren van de fascistische partij. Hun aantal bedraagt 724. (Stefani - Popolo d'Italia)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 3510 B.)

D. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Wat het land sinds de overeenkomst van München heeft verloren. - Een derde van zijn oppervlakte en 5 millioen inwoners. —**
Tsjecho-Slowakije heeft volgens de laatste berichten ongeveer een derde deel van zijn grondgebied en van zijn bevolking verloren. Van de 15 millioen inwoners gaan er 5 millioen naar andere landen over namelijk 3.6 millioen naar Duitschland, 240.000 naar Polen en meer dan een millioen naar Hongarije. 1¼ millioen Tsjechen, Slowaken en Roethenen zullen als minderheden in het buitenland komen, namelijk 720.000 Tsjechen in Duitschland, 130.000 in Polen en 400.000 Slowaken en Roethenen in Hongarije.
Van de 140.500 vierk. km. van het oude Tsjecho-slowaaksche grondgebied zijn 42.700 km. afgestaan namelijk 28.380 aan Duitschland, 2.000 aan Polen en 12.700 aan Hongarije.
De uitslag van de conferentie van Weenen heeft hier natuurlijk de grootste bitterheid veroorzaakt. De kranten schrijven, dat thans duidelijker dan ooit is, in welke richting de buitenlandsche politiek van Tsjecho-Slowakije zich moet gaan bewegen. Het is de buitenlandsche politiek van Benesj geweest, welke het land naar den ondergang heeft geleid.

Karpathische Oekraine. — Dit is de nieuwe naam voor Karpatho-Rusland, Karpathenland of Roethenië. Nu Uzhorod, de hoofdstad van Roethenië, aan de Hongaren is toegewezen, zal de zetel van de regeering van Roethenië naar Chust worden overgebracht, dat 50 kilometer Oostelijker ligt. (Balkan Herald)
(V. b. Verliezen 3522 B.; Subkarpath. Rusland 3521 E.)

6 NOVEMBER 1938

E. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Anne Morrow Lindbergh — „Listen! The Wind." (Chatto & Windus, London) **(3498 A.)**
Duitsch: Erich Kästner — „Georg und die Zwischenfälle." (Atrium Verlag, 1938)
Elisabeth Schucht — „Der Weg in eine andere Welt." (Piper, München, 1938) **(Vor. ber. 3498 A.)**
Engelsch: „The English Genius. By various writers. Edited by Hugh Kingsmill." (Eyre and Spottiswoode)
Beryl de Zoete and Walter Spies — „Dance and Drama in Bali." (Faber & Faber) **(V. b. 3514 A.)**
Fransch: André Du Dognon — „Les Etrangers." (Flammarion)
François Mauriac — „Asmodée." (Grasset)
(Vor. ber. 3514 A.)
Italiaansch: Enrico Pea — „Il forestiero." (Valecchi, Firenze) **(Vor. ber. 3490 A.)**
Nederlandsch: Joh. van Hulzen — „Witte de With." Historische roman. (v. Holkema & Warendorf)
Willem de Geus — „Piet Heyn." (H. P. Leopold's Uitg. Mij.)
Gerard Walschap — „Sibylle." (Nygh & v. Ditmar, Vlaamsche Uitgave) **(Vor. ber. 3514 A.)**
(Red. K. H. A.)

A. **„Eenige problemen uit de algemeene pathologie van den Kinderleeftijd." —**
Op 24 October heeft prof. dr. S. van Creveld het ambt van hoogleeraar in de kindergeneeskunde aan de universiteit van Amsterdam aanvaard met het uitspreken van een rede over: „Eenige problemen uit de algemeene pathologie van den kinderleeftijd". In zijn rede behandelde spr. de volgende drie problemen:
a. den invloed van de voeding der moeder op het vraagstuk der vroeggeboorte en op ziekte van het kind;
b. den invloed van een deficiente voeding van het kind op het ontstaan van bepaalde ziektetoestanden;
c. den invloed van resorptie en intermediaire stofwisseling van het geresorbeerde voedsel op den groei van het kind.
Alvorens tot de bespreking hiervan over te gaan, behandelde spr. de belangrijke plaats, die het wetenschappelijke onderzoek tegenwoordig in de kindergeneeskunde inneemt. De vooruitgang in ons kennen en kunnen in de paediatrie is voor een groot deel te danken aan een vermeerdering van kennis van gebieden, die tot de pathologische physiologie van den kinderleeftijd behooren. Spr. noemde de verschillen tusschen kindergeneeskunde en geneeskunde der volwassenen, doch ging tevens dieper in op het vele, dat interne geneeskunde en kindergeneeskunde bij haar ontwikkeling aan elkaar te danken hebben gehad.
Overgaande tot de bespreking van het eerstgenoemde probleem, stelde spr. de beteekenis in het licht van doelmatige voeding der moeder tijdens graviditeit en lactatieperiode voor de moeder en voor het kind. De vraag, aan welke eischen het dieet tijdens zwangerschap en lactatie moet voldoen, behoort heden ten dage tot de belangrijkste voedingsproblemen. Het besef, dat van de beantwoording dezer vraag de gezondheidstoestand van de komende geslachten voor een belangrijk deel afhankelijk is, is nimmer zoo levendig geweest als juist tegenwoordig.

GENEES-
KUNDE

De uitvoerigste onderzoekingen met betrekking tot dit probleem zijn tot dusverre gewijd aan de minerale stofwisseling, aan de beteekenis van het vitamine D tijdens zwangerschap en lactatie en aan hun beteekenis voor moeder en kind.
Een bijzondere plaats nemen de vroeg geboren kinderen hier in vooral wat hun verhoogde dispositie voor rachitis en andere afwijkingen betreft. Het is echter tegenwoordig niet slechts de vraag of bekende, uitgesproken deficientieziekten bij den zuigeling of toestanden, die als voorstadiën hiervan te beschouwen zijn, het gevolg zijn van een onvoldoenden voedingstoestand van de moeder; ook wordt steeds meer de vraag gesteld in hoeverre de algemeene hygiënische toestand en vooral de samenstelling van het voedsel van de moeder tijdens de zwangerschap in oorzakelijk verband met geheel andere aandoeningen kunnen staan. Spr. noemde hier de onderzoekingen van Uthein Toverud te Oslo.
Hoewel de ziekte- en sterftecijfers voor den zuigelingenleeftijd in Nederland, en speciaal in Amsterdam in de laatste decenniën een belangrijke daling hebben ondergaan, is deze daling der cijfers voor de z.g. mortinaliteit en voor de sterfte in de eerste levensweken slechts betrekkelijk gering geweest.
Van de ziekten en ziekteverschijnselen van den pasgeborene en van den jongen zuigeling, die in de laatste jaren vaak in verband werden gebracht met een minder goeden voedings- en gezondheidstoestand van de moeder tijdens de zwangerschap, werden vooral genoemd de hersenbloedingen en bloedingen op andere plaatsen van het lichaam, de anaemieën van den kinderleeftijd en de congenitale pylorushypertrophie. Voorts werd er op gewezen, dat men bij de beoordeeling van ziekten van den pasgeborene steeds meer dient te overwegen, in hoeverre het (chronische) gebruik van bepaalde geneesmiddelen of van geringe hoeveelheden van bepaalde vergiften door de zwangere vrouw of de zoogende moeder bij het kind tot ernstige stoornissen aanleiding gaf.
Hiervan werden verschillende voorbeelden gegeven. De ziekelijke verschijnselen bij het kind behoeven in deze gevallen niet door duidelijke stoornissen bij de moeder vergezeld te worden.
Wat den invloed van een deficiente voeding van het kind op het ontstaan van bepaalde ziektetoestanden betreft, werd allereerst stil gestaan bij de nieuwere inzichten aangaande de beteekenis, die de eiwitten van ons voedsel hebben voor het ontstaan van ziekten. Dit werd toegelicht aan de hand van een voor den kinderleeftijd belangrijk voorbeeld, n.l. door de bespreking van de rol van het eiwit bij het ontstaan van oedemen. Terwijl het aantal der gevallen van uitgesproken deficientieziekten in den kinderleeftijd hier te lande gedurende de laatste 25 jaren zeer belangrijk is afgenomen, staan toch heden ten dage van de alimentaire factoren de vitamines in het centrum der belangstelling. Wat de afneming van het aantal dezer uitgesproken deficientieziekten in den kinderleeftijd betreft, make men bijv. een vergelijking tusschen het aantal gevallen van infantiel scorbuut en van zware rachitis, dat 25 jaren geleden in een kinderkliniek werd verpleegd, en het uiterst geringe aantal, dat thans ter observatie komt. De praeventieve geneeskunde heeft hier triomfen gevierd. Het methodische onderzoek der vitamine-huishouding van de laatste jaren heeft echter geleerd, dat latente deficienties ook in den kinderleeftijd lang niet zeldzaam zijn. Op verschillende moderne klinische problemen, die met dit onderzoek samenhangen, werd nader ingegaan.
Behalve de genoemde uitwendige factoren blijken ook inwendige factoren voor den voedingstoestand van het kind van overwegend belang te zijn. Dit bracht spr. tot zijn derde punt; daarbij handelde hij over de beteekenis eener gestoorde resorptie in den kinderleeftijd. In de kindergeneeskunde moet bijzonder rekening worden gehouden met de uitkomsten van het moderne onderzoek over de resorptie van vitamines. Geheel nieuw is daarbij ook het inzicht, dat de lever een grooten invloed heeft bij het ontstaan van deficientieziekten in den kinderleeftijd, evenals bij volwassenen.
Van essentieel belang voor den kinderleeftijd zijn voorts de toestanden, waarbij het dieet volwaardig is, de resorptie normaal verloopt, maar de omzetting der geresorbeerde producten, de z.g. intermediaire stofwisseling, gestoord is. Hun paediatrische beteekenis ontleenen deze toestanden vooral aan de bijzondere ziektebeelden, die hierdoor ontstaan en aan de groeistoornissen, die hiermede gepaard gaan. — Na eenige beschouwingen over de pathologie van den groei en vermelding van een aantal eigenaardigheden van de stofwisseling van het kind, werd dieper ingegaan op een bespreking der z.g. verbruiksstoornissen. Als voorbeeld hiervan koos spr. de glycogeenziekte. In het kort werden de eigen ervaringen, opgedaan bij de bestudeering dezer ziekte, medegedeeld, en naar aanleiding daarvan wees spr. op tal van aspecten, die de bestudeering van een dergelijke verbruiksstoornis als bij deze ziekte bestaat, oplevert voor het inzicht in vele problemen der paediatrie.
Bij het waarnemen van ziekten of ziektenverschijnselen, die met het ontbreken van een voedingsfactor in verband zouden kunnen staan, is het steeds noodzakelijk, na te gaan, of de oorzaak in het dieet, in hygiënische verhoudingen, dan wel in een gestoorde resorptie of in een gestoord verbruik gezocht moet worden. Omgekeerd is een dergelijk onderzoek vaak noodzakelijk om het bestaan van een oorzakelijk verband tusschen bepaalde ziekteverschijnselen en een voedselfactor na te gaan, gelijk spr. uitvoerig toelichtte.

Niet zelden ontmoeten wij ziektegevallen waarbij, alhoewel de oorzaak als bekend wordt aangenomen, desondanks nog vele raadselachtige punten ten aanzien der aetiologie blijken te bestaan; wij moeten dan voorloopig onze toevlucht nemen tot hypothesen; zoo bijv. de z.g. refractaire rachitis. Nadere analyse van dergelijke ziektegevallen is ook daarom wenschelijk, omdat wij in den kinderleeftijd eenerzijds vele beenziekten kennen, waarvan de aetiologie nog volkomen duister is, terwijl anderzijds de onderscheiding van echte rachitis en pseudo-rachitische skeletafwijkingen niet zelden uiterst moeilijk is.

(Algemeen Handelsblad - Red. K. H. A.)

(V. b. 3321 A.; Ambtsaanv. in het Onderwijs 3522 F.; (Prof. dr. S. v. Creveld 326 E.)

A. **CEYLON. — Algemeene gegevens. - Handelsrelaties. —**

Hieronder volgen, ontleend aan Economische Voorlichting, eenige gegevens over Ceylon, die voor exporteurs naar dat land van belang kunnen zijn.

Land en Volk. — Ceylon is een Britsche bezitting, gelegen in den Indischen Oceaan, aan de Z.O.-zijde van de punt van Voor-Indië.

Het eiland beslaat een oppervlakte van 65.608 km². (2 × Nederland). Behalve in het N.W., waar de kusten laag zijn, is het eiland aan alle zijden voor de grootste schepen toegankelijk. De beste haven heeft Trincomali; hierop volgt die van Point de Galle, terwijl van de reede van Colombo door groote dammen een havenbekken is afgescheiden.

Ceylon telt naar schatting 5.617.000 inwoners, waarvan 17.000 blanken. De hoofdstad en tevens zetel der Regeering is Colombo met 284.000 inwoners (1931). Andere belangrijke plaatsen zijn Jaffna (46.000), Galle (38.000), Kandy (37.000) en Maratuwa (32.000). Het eiland vormt een Kroonkolonie, het bestuur is in handen van een door den Koning van Engeland benoemden Gouverneur. Hij wordt bijgestaan door een „State-Council".

Munten, maten en gewichten. — De munteenheid is de zilveren rupy, onderverdeeld in 100 cents. De waarde van de rupy, welke gekoppeld is aan het Engelsche £, bedraagt thans circa *f* 0,66.

Middelen van bestaan. — Het Z.W. deel van Ceylon is het dichtstbevolkt en vormt ook het voornaamste landbouwgebied. De belangrijkste cultuurplant is de theestruik, die in het bergland in uitgestrekte plantages wordt verbouwd tot 2000 m. hoogte toe. De met thee bebouwde oppervlakte bedraagt 557.000 acres (222.800 ha.). Sinds de in Mei 1933 ingestelde internationale theerestrictie berust het toezicht op den export bij de „Colombo Tea Traders Association", bij welke instelling alle plantages van eenig belang zijn aangesloten.

Naast thee is in de laatste jaren op groote schaal rubber aangeplant (in het bijzonder de Braziliaansche hevea), waaraan echter, als gevolg van de aansluiting bij de internationale rubberrestrictie, geen verdere uitbreiding kan worden gegeven. De met rubberboomen beplante oppervlakte bedraagt 600.000 acres (240.000 ha.) en bevindt zich voornamelijk in het Zuid-Westelijk deel van het eiland.

De onafzienbare bosschen van cocospalmen langs de kusten leveren veel copra, terwijl voorts de rijstvelden van groot belang zijn voor de voeding van de bevolking. Van de overige landbouwproducten dienen nog te worden genoemd cacao, kina en tabak.

Berust dus de grondslag van het economische leven in de eerste plaats op de bodemcultuur, het eiland bevat ook eenige delfstoffen, waarvan graphiet en edelgesteenten de belangrijkste zijn.

Buitenlandsche handel. — De handelsbalans vertoont over de laatste jaren het volgende beeld (in millioenen Rupees):

	1937	1936	1935
Uitvoer	332	268	253
Invoer	243	214	228
Uitvoersaldo	89	54	25

De voornaamste importartikelen zijn rijst, katoenen goederen, minerale oliën, visch, suiker en steenkolen. Met betrekking tot den uitvoer kan worden opgemerkt, dat Groot-Brittannië de belangrijkste afnemer is, gevolgd door de Vereenigde Staten van Amerika. Canada neemt de derde plaats in. In den uitvoer staan de voortbrengselen van den landbouw (thee, rubber, cocosnootproducten en cacao) vooraan. Onderstaande tabel geeft een overzicht betreffende den uitvoer van deze producten gedurende de jaren 1934 t/m 1937 (in millioenen Rupees):

	1937	1936	1935	1934
Totaal	332	268,5	253,1	263,9
Waarvan:				
Thee	170,1	153,4	145,8	144,9
Rubber	80,0	46,8	38,4	56,6
Cocosnootproducten	48,0	32,8	35,5	28,5
Cacao	2,6	2,0	1,3	1,8

De thee-export is voornamelijk op Engeland gericht, die van rubber op de Vereenigde Staten en Engeland. De Philippijnen, Engeland en Canada zijn de voornaamste afnemers van cacao.

De handelsbalans met Nederland vertoont, volgens de Nederlandsche statistiek, het volgende beeld (in 1000 guldens):

	1937	1936	1935	1934
Invoer uit Ceylon	766	619	540	592
Uitvoer naar Ceylon	900	455	514	479
Uitvoersaldo	134	—	—	—
Invoersaldo	—	164	26	113

De voornaamste door Nederland uit Ceylon in 1937 ingevoerde artikelen zijn rubber en balata, gedroogde vruchten en andere plantaardige voortbrengselen, voedings- en genotmiddelen. De uitvoer uit Nederland naar Ceylon heeft voornamelijk betrekking op melk en melkproducten, plantaardige oliën, gedistilleerd, papier en papierwaren.

Bepalingen betreffende den invoer. — Het douanetarief, dat van December 1936 dateert, is verdeeld in 5 klassen, die onderverdeeld zijn in groepen, subgroepen en tariefposten.

Handelsgebruiken. — Het belangrijkste handelscentrum is Colombo, waarover dan ook de totale invoer loopt. Offerten voor export naar Ceylon zijn te calculeeren in Rupees cif Colombo.

Gezien het feit, dat het debiteurenrisico van inheemsche handelaren moeilijk te overzien is, verdient het

aanbeveling slechts op gedekte basis met dezen zaken te doen.

Diplomatieke en Consulaire ambtenaren. — Te Colombo is een Nederlandsch consulaat gevestigd.
(Economische Voorlichting)

7 NOVEMBER 1938

A. **FRANKRIJK. — Werkloosheid. —**
De werkloosheid in Frankrijk is in September 1938 in vergelijking met September 1937 gestegen. Het aantal werkloozen bedraagt respectievelijk 337.932 in 1938 tegen 305.341 in 1937. (Le Temps)
(Vorig bericht 3122 A.)

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — De Indische Defensie. - Verklaring van de Regeering. —**
De regeering heeft een uitvoerige verklaring uitgegeven naar aanleiding van de motie-Verboom c.s., waarin de regeering wordt uitgenoodigd een becijfering op te stellen van de kosten, welke gemoeid zullen zijn met opvoering van de defensie tot een zoodanig peil als de regeering onder de huidige omstandigheden geboden acht en op basis daarvan met den Volksraad in overleg te treden omtrent de wijze, waarop deze uitgaven zullen moeten worden gefinancierd.
In deze uitvoerige verklaring deelt de regeering mede, dat zij het gewenscht acht het overleg met den Volksraad terzake van de voor 1940 en volgende jaren ten opzichte van de financiering der defensie te treffen bijzondere voorzieningen, uit te stellen tot de eerste gewone zitting 1939-'40, bij de behandeling van de begrooting voor 1940.
De verklaring wijst er op, dat, behalve de reeds eerder uiteengezette plannen met betrekking tot leger en vloot, nog voorzieningen ten aanzien van de Indische defensie in overweging zijn, omtrent welker noodzaak en aanvang nog geen duidelijk inzicht is verkregen.
(Aneta) **(Vor. ber. Leger en Vloot 3385 C.)**

C. **ZIJDE. — Wereldproductie van Natuurzijde. —**
De „Union des Marchands de Soie" van Lyon verstrekt de volgende statistische gegevens omtrent de wereldproductie van coconzijde over de laatste drie jaren (in duizenden K.G.):

	1935	1936	1937
Japan	28.833	31.313	27.313
China (Shanghai)	3.388	3.096	1.148
„ (Canton)	1.035	1.138	1.218
Italië	1.600	3.100	2.900
Frankrijk	52	53	50
Spanje	34	40	21
Hongarije, Tsjecho-Slowakije, Zuid-Slavië, Roemenië, Bulgarije	188	218	214
Griekenland	198	226	250
Turkije	215	201	180
Syrië en Cyprus	70	80	130
Rusland en Iran	1.610	1.850	2.070
Brazilië	50	50	25
Totaal	37.273	41.365	35.519

(Union des Marchands de Soie de Lyon)

D. **FRANKRIJK. — Catastrophale brand te Marseille.**
De warenhuisbrand, welke op 23 October tijdens het Congres der Radicaal-Socialisten, te Marseille uitbrak, blijkt een zoo groote catastrophe te zijn geworden, dat men het uitgesloten achtte, dat zich, in vredestijd, in een stad van een modern en georganiseerd land een dergelijke ramp zou kunnen voordoen.
Het aantal doodelijke slachtoffers, dat zij heeft gemaakt, bedraagt 80, waarvan het twijfelachtig is, of zelfs de helft in identificeerbaren toestand zal worden teruggevonden. De slachtoffers zijn enkele werklieden, enkele bezoekers en verder mannelijke, zoowel als vrouwelijke employé's van de „Nouvelles Galeries".
De brandweer was voor haar taak niet berekend.
(Le Temps)

E. **HONGARIJE. — De economische beteekenis van de nieuwe gebieden. —**

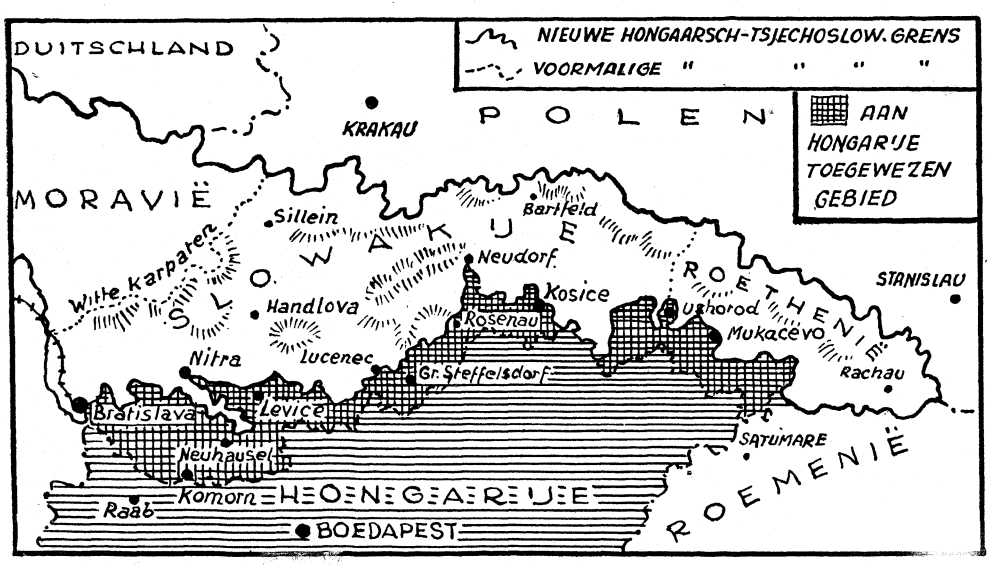

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Wat den belangrijksten economischen kant van den gebiedsaanwas voor het Hongaarsche koninkrijk betreft, kan worden geconstateerd, dat de binnenlandsche markt vergroot wordt, waardoor aan het productievermogen een breedere basis is verzekerd. Het in te lijven land is evenwel niet slechts als afnemer doch ook als producent te waardeeren. Het westelijke deel hiervan bestaat uit zeer vruchtbaar landbouwterrein, welks producten niet alleen uit graan, doch ook uit rogge, suikerbieten en maïs bestaan. Bij Ipoly en omgeving worden tevens veel gerst en aardappelen verbouwd. Het land wordt zoowel met grondstoffen als industrieën verrijkt, van welke eerste ertsen en hout als belangrijkste factoren kunnen worden genoemd. Vooral het hout, dat tot dusverre grootendeels uit het land Oostenrijk werd ingevoerd, zal de Hongaarsche papierindustrie ten goede komen. Aan industrieën verwerft het moederland bierbrouwerijen, electrische bedrijven, houtzagerijen, suiker-, glas-, textiel-, leder- en chemische fabrieken, evenals metaal- en machine-industrieën.
Verder verneemt men, dat te Presburg een vrijhaven voor Duitschland, Hongarije en Polen zal worden ingericht. De bevolkingsaanwas bedraagt, zooals uit de laatste gegevens blijkt, 1.1 millioen zielen, waarvan een groot gedeelte Joden zijn. De plattelandsbevolking is vrij onontwikkeld en primitief.
(Nieuwe Rotterd. Courant) **(Vorig bericht 3526 B.)**

8 NOVEMBER 1938

A. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging van de wet houdende nadere regeling van de belegging van gelden van rijksfondsen en -instellingen. —

Op 1 Nov. '38 is ingediend een wetsontwerp tot wijziging van de wet houdende nadere regeling van de belegging van gelden van rijksfondsen en -instellingen. De belangrijkste wijziging betreft de vraag of wijziging van de grenzen van het terrein der beleggingen wenschelijk is te achten.

De regeering beantwoordt deze vraag bevestigend en zij doet het voorstel aan de beleggingen, voor rijksfondsen en -instellingen geoorloofd, toe te voegen: schuldbrieven van volgens de Nederlandsche wet opgerichte en in Nederland gevestigde maatschappijen. Dewijl eenerzijds de thans reeds vermelde beleggingswijzen geen voldoende beleggingsmogelijkheid bieden, terwijl er anderzijds Nederlandsche maatschappijen zijn, in wier credietwaardigheid ten volle vertrouwen kan worden gesteld en wier schuldbrieven derhalve een geschikte belegging vormen, bestaat er volgens de regeering reden de beleggingsmogelijkheid tot deze fondsen uit te breiden. (De Telegraaf)

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Hitler's rede te Weimar. - Aanval op Winston Churchill en Greenwood. - Repliek van Winston Churchill. —

De Führer heeft op 6 Nov. '38 in het Stadion te Weimar gesproken ter gelegenheid van den gouwdag voor Thüringen en daarbij o.m. verklaard:

Als vredelievend man heb ik er naar gestreefd, het Duitsche volk thans die weermacht en die wapens te verschaffen, welke geschikt zijn ook anderen tot vrede te overtuigen. Nu zijn er lieden, die den egel beschimpen, omdat hij stekels heeft. Zij behoeven alleen maar niet in de buurt van dit dier te komen en het met rust te laten. Nog geen enkele egel heeft een ander dier aangevallen, behalve wanneer hij werd bedreigd.

Men moet ons niet te na komen. Wij wenschen niets anders dan onze rust en onze arbeidsmogelijkheid en het levensrecht voor ons volk en wel hetzelfde recht dat anderen ook voor zich opeischen.

Verder zeide Hitler o.a. nog het volgende:

Er zijn op de wereld z.g. autoritaire en democratische staten. In de autoritaire staten is het vanzelfsprekend, dat daar niet over vreemde volken wordt beslist, dat men hen vooral niet belastert, dat men niet over hen liegt en dat men niet tot oorlog ophitst.

In de democratische landen echter mag dat gebeuren. In de autoritaire landen is een oorlogsophitsing natuurlijk niet toelaatbaar, aangezien deze regeeringen immers verplicht zijn er voor te zorgen, dat er bij hun volken geen oorlogsophitsing is. In de democratische landen hebben de regeeringen slechts één plicht: de democratie te handhaven, d.w.z. de vrijheid zoo noodig ook tot oorlog te mogen ophitsen.

De heer Winston Churchill heeft zeer openlijk verklaard van meening te zijn, dat men het huidige regiem in Duitschland uit den weg moet ruimen, met gebruikmaking van Duitsche binnenlandsche krachten. Wanneer Winston Churchill minder zou verkeeren met emigrantenkringen, d.w.z. met door het buitenland betaalde landverraders, maar meer met Duitschers, zou hij den geheelen waanzin van zijn gepraat inzien. „Ik kan dezen heer, die op de maan schijnt te leven, echter één ding verzekeren: zoo een kracht, die zich tegen het tegenwoordige regiem keert, bestaat in Duitschland niet.

Er is in Duitschland slechts één kracht: de kracht der Duitsche natie, in leiding, in volgelingen en in metalen wapenen.

Duitschland heeft natuurlijk niet het recht te eischen, dat de andere landen hun grondwetten veranderen. Ik heb slechts den plicht als leider der Duitschers rekening te houden met deze grondwetten en de mogelijkheden, die daaruit voortvloeien. Wanneer eenige dagen geleden de plaatsvervanger van den leider der Engelsche oppositie in het Lagerhuis (Greenwood) heeft verklaard, dat hij wenscht, dat Italië en Duitschland zouden worden vernietigd, kan natuurlijk niet worden verhinderd, dat deze man wellicht op grond van de democratische spelregels van zijn partij, inderdaad over een of twee jaren aan de regeering komt.

Dit echter kan ik hem verzekeren: ik zal verhinderen, dat hij Duitschland vernietigt. Juist zooals ik er van overtuigd ben, dat het Duitsche volk er voor zal zorgen, dat dezen heeren hun plannen niet gelukken, zoo — dit weet ik — zal het Italiaansche volk er voor zorgen, dat zij niet gelukken."

In een rede te München op 8 November heeft Hitler opnieuw critiek op Churchill c.s. uitgeoefend.

Winston Churchill's repliek. — In een interview met een vertegenwoordiger van Reuter naar aanleiding van hetgeen Hitler over hem heeft gezegd, heeft Winston Churchill verklaard, dat Hitler zich vergist wanneer hij veronderstelt, dat Eden, Duff Cooper en hijzelf, alsmede de leiders van de Liberale partij en de Labourparty naar oorlog drijven. Niet een van hen heeft ooit gedroomd van een aanval tegen Duitschland. Wij verlangen alleen, dat Engeland behoorlijk wordt verdedigd. Ook vergist Hitler zich, aldus Churchill, wanneer hij denkt, dat ik geen vertegenwoordigers van het nationaal-socialistische regiem ontmoet als ze naar Engeland komen. Nog dit jaar heb ik op hun verzoek Henlein en den gouwleider Bohle ontvangen. Zij weten allen dat ik, evenals het grootste deel van het Engelsche volk niets liever zou zien dan een gelukkig en vreedzaam Duitschland in de voorhoede van Europa.

„Laat deze groot man zijn eigen hart en geweten onderzoeken, alvorens hij iemand er van beschuldigt naar oorlog te drijven. Het geheele volk van het Britsche Rijk en van de Fransche Republiek wenscht ernstig in vrede te leven naast de Duitsche natie, doch ook zij zijn besloten zich in staat te stellen hun rechten en sedert lang verworven beschaving te verdedigen."

(Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Hitler 3501 B.; Winston Churchill 3508 H.)

C. ENGELAND. — Gemeenteraadsverkiezingen. - Conservatieve winst. —

De gemeenteraadsverkiezingen, die op 1 November in Engeland en Wales werden gehouden, hebben het volgende resultaat opgeleverd:

Conservatieven: gewonnen 57, verloren 37, winst 20.
Labour Party: gewonnen 62, verloren 79, verlies 17.
Liberalen: gewonnen 14, verloren 16, verlies 2.
Onafhankelijken: gewonnen 40, verloren 41, verlies 1.

Met inbegrip van de zetels, waarvoor geen stemming noodig was, zijn de definitieve cijfers thans: Conservatieven 406 zetels, Liberalen 85, Labour 407, Onafhankelijken 203, andere partijen 84. (Times)

(Vorig bericht 3003 F.)

D. PALESTINA. — Immigratie. —

Er zullen 4870 vreemdelingen, grootendeels Joden, tot op 31 Maart 1939 in Palestina worden toegelaten en wel ongeveer 2000 personen met een minimumkapitaal van £ 1000, en de rest arbeidskrachten zonder kapitaal.

In 1935 emigreerden naar Palestina 61.854 Joden, in 1936 29.727 en in 1937 10.536. (Le Temps)

(Vor. ber. Immigratie 3001 F.)

E. TSJECHO-SLOWAKIJE. — As Rome—Berlijn als richtsnoer. —

Chvalkovsky, de Tsjechoslowaaksche minister van Buitenlandsche Zaken, heeft op 3 Nov. '38 tegenover Gayda een verklaring afgelegd over de buitenlandsche politiek van Tsjecho-Slowakije. Volgens deze verklaring, welke Gayda in de „Giornale d'Italia" publiceert, zal het nieuwe Tsjecho-Slowakije zich voortaan richten naar de as Rome—Berlijn. (Giornale d'Italia)

(Vorig bericht 3508 C.)

F. NEDERLAND. — Telexdienst. —

In het fraaie 17e eeuwsche particiërshuis aan de Heerengracht 576 te Amsterdam, heeft op 3 November het Algemeen Nederlandsch Persbureau (A.N.P.), in tegenwoordigheid van talrijke autoriteiten, o.w. Hunnen Excellenties dr. H. Colijn, mr. J. A. de Wilde en de heer Ch. J. I. M. Welter, alsmede dr. ir. M. H. Damme, die den minister van Binnenlandsche Zaken vertegenwoordigde en mr. G. C. J. D. Kropman, waarnemend burgemeester van Amsterdam, zijn voortreffelijke nieuwe behuizing officieel en plechtig ingewijd. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Telexdienst 2677 B.)

G. NEDERLAND. — Sociale Verzekering. —

Ter bespreking van een rapport, dat een commissie uit S.D.A.P. en N.V.V. heeft uitgebracht en in welk rapport zijn samengesteld nieuwe, op de situatie van dezen tijd gerichte, conclusies ten aanzien van de grondslagen, waarop de sociale verzekering verder behoort te rusten, kwamen op 5 November te Amsterdam circa 500 afgevaardigden van partij en vakbeweging bijeen.

Een aantal gasten woonde het congres bij. Onder hen waren de minister van Soicale Zaken, prof. mr. dr. C. P. M. Romme, bestuursleden van de Federatie van bedrijfsvereenigingen, dr. H. Z. van Duyl, voorzitter van de Rijksverzekeringsbank, dr. baron Wittert van Hoogland, voorzitter van de vereeniging Raden van Arbeid en afgevaardigden van de Maatschappij tot bevordering der geneeskunst.

Het congres stond onder leiding van den heer E. Kupers, die in zijn openingswoord o.m. uiteenzette, dat het rapport in groote trekken aangeeft, op welke wijze een goed sluitend systeem van sociale verzekering in ons land kan worden gevormd.

Het rapport wil niet uitsluitend sociale verzekering voor loon-

arbeiders, maar wenscht haar te zien uitgebreid tot de kleine zelfstandigheden en de kleine boeren.
De eerste inleider, mr. S. Mok, vroeg de aandacht voor de organisatie der sociale verzekering, zooals deze in het rapport is neergelegd.
Namens de sub-commissie, die zich in het bijzonder heeft bezig gehouden met het vraagstuk van de ziekenzorg en het ziekenfondswezen, sprak de heer F. S. Noordhof.
Alvorens werd gepauzeerd, sprak de minister van Sociale Zaken. Hij wenschte het congres geluk met het feit, dat het de zoo belangrijke zaak der sociale verzekering aan de orde heeft gesteld en zeide, dat uit zijn aanwezigheid moge blijken, dat ook de regeering en in het bijzonder de minister van Sociale Zaken groote belangstelling hebben voor hetgeen hier behandeld wordt.
In zijn openingswoord — zoo ging de minister verder — heeft de voorzitter reeds opgemerkt, dat ook al zouden de economische omstandigheden en de politieke verhoudingen het niet mogelijk maken, dat het plan in de naaste toekomst wordt verwezenlijkt, het toch zijn beteekenis heeft als compas. Voor zoover de afstand op het terrein der politiek niet groot is, kan over onderscheidene onderdeelen van het rapport van gedachten worden gewisseld, zoo zeide de minister.
Hij merkte daarbij op, dat deze gedachtenwisseling binnen niet al te langen tijd in de Staten-Generaal ook wel zal gebeuren.
Hij had groote bewondering voor het onderdeel, waarin de benauwende kwestie der sociale verzekeringsfondsen is uiteengezet.
Voor de binnenkort te benoemen staatscommissie, die de regeering over deze kwestie van advies zal moeten dienen, is dit onderdeel van het rapport zeker van groote waarde.
De minister gaf uiting aan zijn vaste overtuiging, dat een goede oplossing van de sociale problemen slechts is te verkrijgen door een samenwerking tusschen overheid en maatschappelijke krachten.
Na de pauze heeft dr. J. v. d. Tempel een inleiding gehouden over „Middenstandsverzekering en Staatspensioen", waarna de laatste inleider, de heer J. v. d. Kieft, een uiteenzetting gaf van de „financiering der sociale verzekering".
(Het Volk - De Tijd)
(Vor. ber. Sociale Verzekering 2686 A.)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Recordgoudinvoer. - Import in September 1938 $ 600 millioen. —**

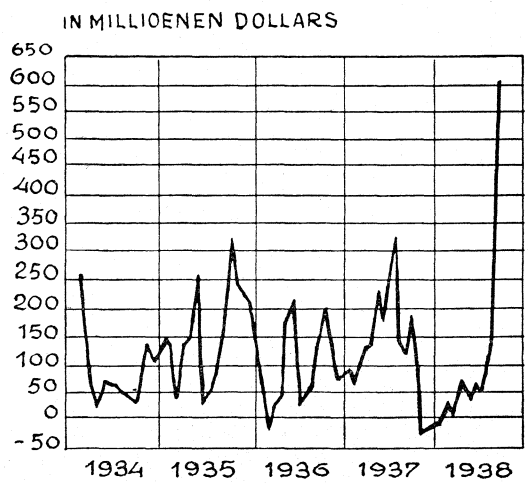

Bovenstaande grafiek toont aan, dat de toeneming met $ 600 millioen, die de goudvoorraad der Ver. Staten in September onderging, de grootste was sedert Februari 1934, toen de goudvoorraad opnieuw gewaardeerd werd op basis van $ 35 per ounce.
De Amerikaansche banken, die het goud importeerden, hebben het gele metaal aan de Amerikaansche schatkist verkocht. De betaling van dit goud heeft geleid tot een toeneming der surplus-middelen van de Amerikaansche banken. De surplus-reserves van alle bij het Federal Reserve-systeem aangesloten banken stegen op 14 September reeds tot $ 3.130 millioen, dichtbij het hoogste punt, dat bereikt werd sedert de verscherping der dekkingsvoorschriften in Augustus 1936 werd afgekondigd.
(Fed. Reserve Bank of New York)
(Vor. ber. Goudvoorraad 3165 A.)

9 NOVEMBER 1938

B. **NEDERLAND. — Onstemming over het beleid van minister Slotemaker de Bruïne inzake het Onderwijs.**
Aan het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer inzake de begrooting van Onderwijs voor 1939 is het volgende ontleend.
Van vele zijden gaf men uiting aan zijn toenemende ontstemming over het beleid van den minister, die, naar men meende, te weinig opbouwend werk verricht. Veel wat reeds lang hangende is, of waarvan de regeling reeds meermalen is gevraagd, of zelfs toegezegd, wacht nog altijd op regeling. Het had zeer vele leden teleurgesteld, dat de minister het niet noodig heeft gevonden, de Kamer op de hoogte te brengen van zijn inzichten omtrent althans de voornaamste van de vele vraagstukken, naar welker oplossing men in en buiten de Kamer met gespannen aandacht uitziet.
Diep betreurden sommige andere leden, dat de minister, die toch deel uitmaakt van een kabinet op positief-christelijken grondslag, feitelijk geheel afwijzend staat tegenover de subsidieering van het bijzonder hooger onderwijs, ja zelfs niet met de Kamer hieromtrent in debat wil treden.
Voor zeer vele leden was de voornaamste grief tegen 's ministers beleid, dat hij de leerlingenschalen zoowel bij het Lager- als bij het Middelbaar en Voorbereidend Hooger Onderwijs ongewijzigd laat. Hier doet zich pijnlijker dan elders gevoelen, dat aan het hoofd van dit departement een minister staat, van wien geen krachtige leiding uitgaat. (Nwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Min. Slotemaker de Bruïne 3123 F.)

C. **NEDERLAND. — Onderwijs - Wiskunde - Inaugureele rede van prof. dr. D. van Dantzig over „Vragen en schijnvragen over tijd en ruimte". —**
Prof. dr. D. van Dantzig, benoemd tot buitengewoon hoogleeraar aan de Techn. Hoogeschool om onderwijs te geven in de zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica heeft op 28 October zijn ambt aanvaard met het houden van een openbare rede over: „Vragen en schijnvragen over ruimte en tijd".
Prof. Dantzig behandelde uitvoerig het ruimte- en tijdprobleem en sprak als zijn verwachting uit, dat de reeds door verschillende quantum-theoretici bij herhaling gewenschte en door enkelen beproefde grondige herziening van onze ruimte- en tijdvoorstellingen zich in den zin van het volgende programma zal voltrekken.
1e. Eleminatie van alle metrische relaties uit de mikrophysica en reductie van de makrophysische metriek tot een functie van elementaire physische grootheden. 2e. Vervanging van de hypothese van het continue voortbestaan der materieele deeltjes en photonen in den tijd door de (nader te preciseeren) flitsentheorie. 3e. Eleminatie van het ruimte-tijdcontinuum door invoering van een discrete ruimte en tijd en identificatie daarvan met het flash-systeem.
Prof. Dantzig sprak voorts over den mathemateuzen denkvorm, welke zich ook op tallooze andere gebieden laat toepassen, die met de onmiddellijke realiteit van ons dagelijksch leven in rechtstreeksch verband staan.
We hebben al te zeer verzuimd onze afweermiddelen tegen overtuigings- en suggestiepogingen van anderen (reclame, adverteeren e.d.) te versterken door verbetering van onze denktechniek.
Onophoudelijk worden wij door pers, film en radio van alle zijden gebombardeerd met woorden, groote en zware woorden, brisantwoorden en gifwoorden, maar ook liefelijke en schoonschijnende narcose-woorden. Maar waar zijn onze pantserplaten en antidota daartegen?
Denken wij nog zooals wij vroeger dachten? En willen wij nog wat wij vroeger wilden? En hoe zullen wij in de toekomst denken en willen?
In dit warnet van vragen en schijnvragen kunnen wij in de begrippenanalyse, gedemonstreerd in den wiskundigen denkvorm, een gids vinden. Tegen al deze geweten en ongeweten psychische invloeden kunnen wij in verbetering van onze denktechniek een wapen smeden. En dat een dergelijke wapening van onzen geest noodig, dringend noodig is, is spr.'s diepste overtuiging.
(Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 3527 A.)

D. **GRONINGEN. — Bezoek van H. M. de Koningin. - Gedenkraam. - Het Van Starkenborgh-Kanaal. —**
Bijna tien jaar is het geleden, sedert de Koningin, in 1929, het laatste bezoek bracht aan de stad Groningen, en het is dus begrijpelijk, dat de Groningers in spanning en opgewekte stemming het bezoek tegemoet hebben gezien, dat H. M. op 4 en 5 November aan stad en provincie heeft gebracht.
Twee gebeurtenissen kenmerkten dit bezoek: de aanbieding van het gedenkraam, dat H. M. aan de rijksuniversiteit aldaar heeft geschonken en de onthulling van een gedenksteen bij de Oostersluis in het nieuwe Van Starkenborgh-kanaal, waardoor dit kanaal, van zooveel beteekenis als binnenscheepvaartweg voor de Noordelijke provincies, tevens als gedoopt werd beschouwd. (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. H.M. Koningin Wilhelmina 3495 A.)

D. **LUCHTVAART. — Recordvlucht van drie Engelsche bommenwerpers. - Ismailia—Post Darwin. —**
Twee van de drie Britsche bombardementsvliegtuigen, die op 5 November voor een recordvlucht waren opgestegen, zijn onderscheidenlijk om 4.02 en 4.05 te Port Darwin gelaṅd.

De beide te Port Darwin gelande bommenwerpers zijn na het vertrek van Ismailia (Egypte) ruim 48 uur in de lucht geweest. Zij hebben zonder tusschenlanding 11.460 K.M. afgelegd en daarmede het Russische record van 9.658 K.M. (Moskou—San-Jacinto, Californië) verbeterd.
Het derde toestel is te Koepang op Timor geland en, na benzine te hebben ingenomen, om 17.10 plaatselijken tijd te Port Darwin aangekomen. (Times)
(Vorig bericht 2866 D.)

A. **CHINA. — Conflict met Japan. - Volksraad te Tsjoenking. —**
De politieke volksraad van China, die te Tsjoenking tien dagen vergaderd heeft ,is op 6 November uiteengegaan, na eenstemmig een resolutie te hebben aangenomen, waarin onvoorwaardelijk steun aan Tsjang Kai-sjek wordt toegezegd.
Daar de raad bestaat uit vertegenwoordigers van verschillende politieke partijen en beroepen kan de resolutie, volgens het Chineesche persbureau, worden beschouwd als een volledig vertrouwen in den maarschalk. (Chineesch Persbureau)
(Vor. ber. 3512 E.; Chin.-Jap. Conflict 3525 C.)

B. **BELGIE. — Het Belgische Werkliedenpartij-Congres. - Minister Spaak's politiek goedgekeurd. - Vandervelde treedt als partij-voorzitter af. —**
Na een dag van vele debatten is het congres van de Belgische Werkliedenpartij op 7 Nov. '38 uiteengegaan.
Het congres nam over de drie hoofdkwesties: de alcohol-wet, de binnenlandsche politiek en de buitenlandsche politiek drie moties aan. Het sprak zijn afkeuring uit over het wetsontwerp inzake den terugkeer tot het stelsel van den gecontroleerden verkoop van sterke dranken. Het sprak zijn vertrouwen in de socialistische ministers uit inzake een verzekering van het evenwicht der begrooting zonder dat de sociale wetten in het gedrang zouden komen. Het keurde in groote meerderheid Spaak's buitenlandsche politiek goed.
Over de buitenlandsche politiek waren twee resoluties voor handen: één van Spaak zelf, die goedkeuring van het buitenlandsche beleid eischte zonder meer, de andere van de Congres-commissie, die alleen goedkeuring in beginsel inhield. Spaak's resolutie werd met 386.046 tegen 132.492 bij 34.185 onthoudingen aangenomen.
Vandervelde verklaarde na deze stemming, van zijn mandaat als voorzitter van de partij geen vernieuwing te zullen vragen. (Het Volk)
(V. b. Min. Spaak 3494 D.; Werkliedenpartij 2697 A.)

10 NOVEMBER 1938

C. **LUCHTVAART. — Gordon-Bennett-Race. —**
Op 11 September heeft het vertrek van de deelnemers aan de Gordon-Bennett-race te Luik plaats gehad. De uitslagen zijn de volgende:
1. „L. O. P. P.", Janusz en Janik (Polen), te Trojan (Bulgarije), 1,650 kilometers.
2. „Warszawa II", Kryszowski en Aanckuki (Polen), te Catunelle (Roemenië), 1,470 kilometers.
3. „S. 11", Thonnard en Vanderschueren (Belgen), te Vidin (Bulgarije), 1,450 kilometers.
4. „Maurice Mallet", Dollfus en Jacquet (Franschen), te Mraconia (Roemenië), 1,400 kilometers.
5. „Polonia II", Koblanski en Pantalan (Polen), te Pojenicza (Roemenië), 1,390 kilometers.
6. „Belgica", Demuyter en Hofmans (Belgen), te Szilagy (Roemenië), 1,350 kilometers.
7. „Wallonie", Quersin en Van Schelle (Belgen), te Paks (Hongarije), 1,100 kilometers.
8. „Flandre", Crombez en Goez (Franschen), te Bratislava (Tsjecho-Slowakije), 900 kilometers.
9. „Zurich III", Tilgenkamp en Schaetth (Zwitsers), te Raasdorf (Oostenrijk), 850 kilometers.

(Agence Belga) **(Vorig bericht 2851 A.)**

E. **POLEN. — Parlementsverkiezing. - Uitslagen. —**
Volgens de officieele cijfers van 7 November '38, hebben 11.844.704 van op 17.585.385 stemgerechtigden hun stem uitgebracht voor de verkiezingen voor het parlement.
De gemiddelde deelneming is sedert de vorige verkiezingen met 21 procent gestegen. Van de 208 gekozene zijn 161 lid van het kamp der nationale eenheid.
De Oekrainsche minderheid heeft 19 zetels veroverd, de Joodsche 5. De Duitsche minderheid heeft haar stemmen op de regeeringscandidaten uitgebracht.
Hoewel verscheidene candidaten van het kamp der nationale eenheid een nederlaag hebben geleden, beteekenen de verkiezingen in haar geheel een succes voor de regeering. Het is echter moeilijk conclusies te trekken, daar de oppositie-partijen niet aan de verkiezingen hebben deelgenomen. Men zal bij de gemeenteraadsverkiezingen in December de politieke verhouding beter kunnen beoordeelen.
De uitslagen zullen op 18 November officieel worden gepubliceerd. Volgens de nieuwe grondwet zal de Kamer op zijn laatst dertig dagen na die publicatie bijeenkomen. (Polska Agencia Telegraficzna)
(Vor. ber. Parlement 3448 H.)

F. **SPANJE. — Burgeroorlog. - De „Nadir" - Rechtsch Offensief. —**
Nadir. — Op 2 November heeft op de Noordzee ter hoogte van Cromer in het graafschap Norfolk, tusschen een hulpkruiser, behoorende aan Generaal Franco's strijdmacht, en een koopvaarder van de regeering, de „Nadir" (5649 br. reg.ton), een gevecht plaats gehad. Aan boord van de Nadir bevonden zich 37 personen. Het schip is in den grond geboord. Alle opvarenden werden door Engelsche reddingsbooten gered.

Rechtsch offensief. — Franco's troepen aan het Ebro-front ondernemen, gesteund door een sterke luchtmacht, voor de 7e maal een offensief om de republikeinen daar uit hun stellingen te verdrijven. De gevechten worden thans gevoerd ten zuiden van den weg van Gandesa naar Mora de Ebro, in de Sierra de los Caballos. De rechtschen hebben hier op 31 October zes heuvels veroverd, hoewel de republikeinen beweren er in den nacht daarop drie te hebben heroverd.

Madrid. — Op 7 November is het derde jaar van de belegering der stad ingegaan.
Tijdens het beleg zijn in totaal 1.176 burgers door bommen en granaten gedood.
Ten naaste bij tweevijfden van alle gebouwen in Madrid zijn volkomen verwoest, waarvan 15.000 in de militaire zone en 5.100 elders. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Burgeroorlog 3510 F.)

G. **FRANKRIJK. — Congres der Socialistische partij te Parijs. - Motie van Léon Blum in zake de instandhouding van het Volksfront. —**
Van 5—6 Nov. '38 heeft een partij-congres te Parijs plaats gehad. Een motie, welke door Léon Blum bij den nationalen raad der S.F.I.O. is ingediend en welke ook is aangenomen, bevestigt, dat de partij al haar verplichtingen jegens het Volksfront zal vervullen en zij vraagt den overigen partijen van dit front de noodzakelijke offers te brengen om de eenheid te handhaven.
De motie gaat verder met te verklaren, dat de S.F.I.O. bereid is deel te nemen aan de regeering tot verdediging van de democratie en de sociale hervormingen tegen de aanvallen van het fascisme. De partij is overtuigd, dat een zoo samengestelde regeering Frankrijk in staat zal stellen groot nationaal en internationaal initiatief te nemen, welke noodig zijn voor de veiligheid des lands en te werken aan het organiseeren van den vrede.
Deze tekst werd met 6745 stemmen aangenomen. In een door Zyromski voorgestelden tekst, waarop 1241 stemmen werden uitgebracht, wordt gezegd, dat de regeering-Daladier niet moet rekenen op den steun van de S.F.I.O. en wordt geëischt, dat een regeering zal worden samengesteld, welke alle proletarische, democratische en nationale krachten vereenigt en welke bereid is tegen het binnen- en buitenlandsch fascisme de democratische vrijheden der arbeiders en de veiligheid van Frankrijk te verdedigen.
(Agence Belga) **(Vorig bericht 3298 B.)**

A. **ITALIE. — Lybië. - 20.000 Italiaansche kolonisten.** Twintig duizend Italiaansche kolonisten zijn op 3 November te Tripolis aangekomen en met groote eerbewijzen door de militaire, civiele en partij-autoriteiten ontvangen. In tegenwoordigheid van maarschalk Balbo knielden de kolonisten om 11 uur in volmaakte orde neer voor een dankgebed en om bescherming af te smeeken voor hun werk. Vervolgens werd een ruiterstandbeeld van Mussolini onthuld, dat den Duce met opgeheven Islamzwaard voorstelt. Balbo sprak een luid toegejuichte redevoering uit.
(Stefani) **(Vor. ber. Lybië 3521 A.)**

B. **SOVJET-RUSLAND. — Verjaardag der October-revolutie gevierd. - Rede van Molotof. —**
In den grooten schouwburg van Moskou is de 21ste verjaardag van de October-revolutie gevierd in tegenwoordigheid van Stalin, Kalinin, Andrejev, Kaganowitsj, Molotof, Mikojan, Worosjilov, Boedjenny en Dimitrof.
De voorzitter van den raad van volkscommissarissen, Molotof, hield een rede, waarin hij mededeelde, dat de industrieele productie in den loop van het jaar met 12% is toegenomen. Ten aanzien van de buitenlandsche politiek zeide hij, dat „de tweede imperialistische oorlog reeds was begonnen van Gibraltar tot Shanghai. De democratische landen beweren zwak te staan tegen den aanvaller, maar in werkelijkheid wenschen zij niet ernstig te intervenieeren tegen den aanvaller, want zij vreezen de arbeidersbeweging nog meer. Alleen de Unie van Sovjet-republieken heeft zich krachtig tegen den aanval gekeerd."
Na te hebben verklaard, dat het incident bij het Khassan-meer werd uitgelokt door het Duitsche fascisme, dat de kracht van het Sovjet-leger wilde beproeven, herinnerde Molotof aan de gebeurtenissen in Tsjecho-Slowakije. Hier heeft alleen de Sovjet-Unie zich trouw aan de overeenkomsten getoond. De regeeringen van Frankrijk en Engeland willen de wereld doen gelooven, dat te München de vrede heeft overwonnen. In werkelijkheid is er sprake van een overwinning eerst van Engeland en Duitschland op Frankrijk, dat er toe werd gebracht niet te voldoen aan zijn verplichtingen tegenover Tsjecho-Slowakije en vervolgens van een overwinning van de vier machtige kapitalistische landen, Duitschland, Engeland, Frankrijk en Italië op Tsjecho-Slowakije.
Vervolgens zeide Molotof, dat de Sovjet-Unie vastbesloten is tot den laatsten man de spionnen, provocateurs en andere buitenlandsche agenten uit te roeien. In deze richting is reeds heel wat gedaan. (Prawda)
(Vor. ber. Molotof 3131 C.; October-revolutie 3011 B.)

C. **ZUID-AFRIKA. — Kabinetswijzigingen. —**
In het kabinet van de Zuidafrikaansche Unie hebben zich eenige wijzigingen voorgedaan. Pirow is benoemd tot minister van Handel en Industrie, Wells behoudt de portefeuille van Defensie, terwijl het ministerie van Spoorwegen, dat tot nu toe onder leiding van Pirow stond, thans zal worden beheerd door senator A. P. J. Fourie, den demissionnairen minister van Handel en Industrie, wiens benoeming tot senator aanleiding tot de kabinetscrisis was. Kolonel Reitz, minister voor het Mijnwezen, wordt opvolger van minister Hofmeyr, die is afgetreden, terwijl W. R. Collins de portefeuille van Reitz zal overnemen. Ten slotte is R. H. Henderson benoemd tot minister zonder portefeuille in de plaats van Surrock.
(Telex-A. N. P.)

11 NOVEMBER 1938

D. **NEDERLAND. — Wijziging Pensioenwet Spoorwegambtenaren. - Het wetsontwerp ingetrokken. —**
De minister van Waterstaat heeft aan de Tweede Kamer mede namens zijn ambtsgenooten van Binnenlandsche Zaken en Financiën op 7 November medegedeeld, dat het bij Koninklijke boodschap op 13 April 1938 aangeboden wetsontwerp tot wijziging van de pensioenwet voor de spoorwegambtenaren 1925 is ingetrokken. (Nwe Rott. Crt.)
(Vorig bericht 3511 B.)

E. **FRANSCH-ITALIAANSCH CONFLICT. — Toeristenverkeer hersteld. —**
In verband met de benoeming van André Français-Poncet als ambassadeur te Rome werd op 7 Nov. '38 het toeristenverkeer naar Frankrijk, dat door de Italiaansche regeering op 5 Augustus was stopgezet, hersteld. (Stefani)
(Vor. ber. 3390 B.; Frankrijk—Italië 3504 B.)

F. **KEMAL ATATURK OVERLEDEN. —**
De president der Turksche republiek is op 10 November '38 te Istanboel op 57-jarigen leeftijd overleden.

Data uit zijn leven. —

1881 Moestafa Kemal (later Kemal Ataturk) wordt te Saloniki geboren.
1906 Kemal, als jong officier, voert revolutionnaire actie te Saloniki.
1914—18 Moestafa Kemal blinkt uit als militair leider aan de fronten, vooral als verdediger der Dardanellen. Hij wordt kolonel en later generaal.
1919 Moestafa Kemal proclameert een onafhankelijke regeering te Sivas.
1921—22 Oorlog met Griekenland, dat verpletterend wordt verslagen.
1922 Op 17 November wordt het Sultanaat in Turkije afgeschaft.
1923 Kemal sluit te Lausanne een niet gedicteerden vrede met de geallieerde mogendheden uit den wereldoorlog. Hij wordt president der Turksche republiek.
1923 Op 14 October wordt Angora (Ankara) hoofdstad en zetel der Turksche regeering.
1926 De fez wordt verboden. Kemal verwestert de republiek.
1928 Het Latijnsche alfabet wordt ingevoerd. De Koran wordt in het Turksch vertaald.
1930 Er ontstaat een oppositie-beweging.
1931 De oppositie onderdrukt. Kemal wordt onbeperkt alleenheerscher over Turkije.

Ataturk noemde hij zich zelf, toen titels en erfelijke rangen werden afgeschaft en familienamen moesten worden aangenomen. Vader der Turken beteekent die naam, die met den kinderloozen dictator — hij bezat alleen een aangenomen dochter — weer uitsterft. Hij is voor de Turken een hardvochtig vader geweest; en een die met dien anderen dictator Peter den Groote de fout gemeen had, dat hij meende de historie te kunnen dwingen, zooals hij zichzelf gedwongen heeft geen acht te slaan op de pijnen, waarmee de kwaal, die zijn gezondheid sloopte, hem voortdurend martelde. Hij vergat ze in toomelooze actie en in woeste drinkgelagen.
Medelijden met, noch trouw aan personen kende hij; zijn besten vriend, den eenigen met wien hij ooit vertrouwelijk was, liet hij doodschieten en op dienzelfden tijd organiseerde hij een ontvangst van diplomaten en hoogwaardigheidsbekleeders, waar hij zich bijzonder geanimeerd gedroeg. Zijn vrouw, Latifa Hanoem, die hem trachtte te remmen in zijn dictatoriale neigingen, verstiet hij, kort nadat ze met veel opofferingen zijn moeder twee jaar verpleegd had. Hard en wraakzuchtig, zich niet gebonden voelend aan moraal en zonder werkelijke vrienden ging hij zijn weg. Zijn wilskracht en zijn scherp verstand slechts wijdend aan het volk, in welks toekomst hij geloofde met alle kracht van zijn toomeloos temperament.
Zijn dood is zoowel voor den politieken toestand op den Balkan als voor dien van Europa van groote beteekenis, omdat Kemal Ataturk zich in de laatste jaren meer en meer van Rusland losgemaakt had en toenadering tot Engeland zocht.
(Algemeen Handelsblad - Het Volk - De Telegraaf)
(Vor. ber. Kemal Ataturk 1703 H.)

G. **FRANKRIJK. — Aanslag op den Duitschen derden legatie-secretaris te Parijs, Ernst von Rath. - Het slachtoffer overleden. —**
Op 7 Nov. '38 heeft een zeventienjarige Joodsche emigrant een aanslag gepleegd op den derden legatie-secretaris van de Duitsche legatie te Parijs, Ernst von Rath. De dader, Grynzpan, een Poolsch onderdaan, kreeg bericht, dat zijn ouders, die dertig jaar lang in Duitschland hebben gewerkt, op transport waren gesteld naar Polen (zie pag. 3525 B.) met twintigduizend andere Joden van Poolsche nationaliteit en ergens aan de grens tusschen Polen en Duitschland in honger en kou kampeeren. Uit wraak over deze behandeling pleegde Grynzpan den aanslag op Von Rath, op wien hij twee revolverschoten loste. Von Rath werd ernstig verwond.
De Duitsche ambassadeur deelde den Franschen minister Bonnet mede, dat de dader na den aanslag door den ambassadeur is verhoord. Hij heeft verklaard een Poolsche vluchteling te zijn, die naar de ambassade was gekomen met het doel iemand te dooden.
De Fransche regeering heeft den Duitschen ambas-

sadeur te Parijs haar diep leedwezen betuigd over den aanslag.
Hoewel Adolf Hitler zijn eigen geneesheeren naar Parijs had gezonden, kon Von Rath niet worden gered. Hij overleed op 9 November in de kliniek der universiteit aan de bekomen verwondingen. Von Rath was 30 jaar oud. Zijn vader en moeder waren aan het sterfbed. (Telex-A. N. P.)

A. **WAPENSTILSTANDSDAG. — 11 November 1918 —11 November 1938. - Recapitulatie der voornaamste gebeurtenissen. —**

1918 11 Nov. Wapenstilstand.
1919 28 Juni. Vredesverdrag van Versailles (Duitschland) en St. Germain (Oostenrijk).
Nov. Vrede van Neuilly (Bulgarije).
1920 Juni. Vrede van Trianon (Hongarije).
1921 Febr. Kleine Entente gesticht door Tsjecho-Slowakije en Roemenië.
Nov. Vlootconferentie van Washington; Negen-Mogendheden-verdrag in zake China.
1922 Febr. Duitsch-Russisch verdrag van Rapallo.
1923 Jan. Bezetting van het Roergebied.
Aug. Vrede van Lausanne (Turkije).
1924 Jan. Eerste Arbeidersregeering in Engeland.
Oct. Protocol van Genève.
1925 Oct. Verdragen van Locarno.
1926 Sept. Duitschland lid van den Volkenbond.
1927 Juni. Mislukte vlootconferentie te Genève.
1928 Aug. Kellogg-pact.
1929 Oct. Begin van de wereldcrisis in Wallstreet.
Dec. Chaco-oorlog in Zuid-Amerika.
1930 Juli. Definitieve ontruiming van het Rijnland.
1931 April. Spaansche republiek uitgeroepen.
Sept. Japansche overval op Mandsjoekwo.
1932 Febr. Ontwapeningsconferentie in Genève.
1933 Jan. Hitler aan de macht.
Maart. Roosevelt tot President gekozen.
Oct. Duitschland verlaat den Volkenbond.
1934 Jan. Tienjarenpact tusschen Duitschland en Polen.
Febr. Burgeroorlog in Oostenrijk.
30 Juni. Oppositie in Duitschland. Leiders doodgeschoten.
Juli. Dollfuss vermoord.
Sept. Sovjet-Rusland lid van den Volkenbond.
Oct. Koning Alexander van Joego-Slavië en Barthou in Marseille vermoord.
1935 Jan. Volksstemming in het Saargebied.
Maart. Duitschland voert den dienstplicht in.
Oct. Italiaansche overval op Abessynië; de Volkenbond past sancties toe.
Dec. Vredesvoorstel Laval—Hoare.
1936 Maart. Duitsche troepen bezetten het Rijngebied.
Mei. De Negus verlaat Abessynië.
Juni. Eerste Volksfront-regeering in Frankrijk.
Juli. Begin van den Spaanschen burgeroorlog.
1937 Juli. Begin van den Japansch-Chineeschen oorlog.
1938 Maart. Duitschland annexeert Oostenrijk.
Sept. Vier-Mogendheden-accoord van München.
Oct. Duitschland annexeert het Sudetenland. Polen annexeert Teschen.
Nov. Hongarije annexeert een deel van Slowakije.
Nov. 10. Pogroms in geheel Duitschland.

(Vorig bericht 1568 E.)

C. **GROOT-DUITSCHLAND. — Terreur. - Joodsche zaken vernield. - Joden gearresteerd. - Vele zelfmoorden. —**
Rijksminister Goebbels heeft op 10 Nov. '38 de volgende proclamatie uitgevaardigd:

„De gerechtvaardigde en begrijpelijke verontwaardiging van het Duitsche volk over den laffen Joodschen sluipmoord op een Duitsch diplomaat (von Rath) te Parijs heeft zich in den afgeloopen nacht op groote schaal geuit. In talrijke steden en dorpen zijn daden van vergelding tegen Joodsche gebouwen en zaken gepleegd.
Aan de geheele bevolking wordt thans de strenge eisch gesteld, dat van alle verdere demonstraties en acties tegen de Joden onmiddellijk moet worden afgezien. Het definitieve antwoord op den Joodschen aanslag te Parijs zal den Joden gegeven worden langs den weg van wetgeving en verordening."

Onmiddellijk na den dood van Von Rath is over geheel Duitschland op 10 November om klokslag half drie in den morgen, een georganiseerd pogrom uitgebroken, die duizenden treft en de Joodsche bedehuizen over geheel Duitschland in vlammen deed opgaan. In Berlijn, Keulen, München enz. zijn alle Joodsche winkels door jonge lieden, gewapend met steenen en knuppels, vernield. De nog bestaande Joodsche organisaties zijn practisch opgeheven, hun bladen zijn verboden. Alle Joden hebben hun wapens moeten inleveren. Alle mannelijke Joden zijn te München van hun bed gelicht en in barakken opgesloten. Alleen reeds te Weenen zijn 5.000 Joden gearresteerd en vele Joden hebben zelfmoord gepleegd. Ook zijn vele Joden mishandeld.
Een ambtenaar van het ministerie van Propaganda te Berlijn heeft de pers het volgende medegedeeld:
„Het is juist, dat het ministerie van Propaganda de verantwoordelijkheid voor de gebeurtenissen op zich genomen heeft. Het aantal Joden, die voor hun eigen veiligheid in hechtenis genomen zijn, is niet bekend, het zal later gepubliceerd worden. De politie is bij de spontane betoogingen tegen de Joodsche winkels niet tusschenbeide gekomen."
Vooraanstaande leden der regeering o.m. Hitler, Göring, Hess, Goebbels en Von Ribbentrop zijn bijeengekomen om maatregelen te beramen, welke tegen de Joden zullen worden genomen.
(Telegraaf - Telex-A. N. P. - Alg. Handelsbl. - D.N.B.)

(Vor. ber. 3533 G.; Anti-Semitisme 3496 C.)

D. **PALESTINA. — Verdeeling opgegeven. - Uitnoodiging tot Ronde-Tafel-conferentie. —**
De Engelsche regeering heeft op 9 Nov. '38 het plan tot verdeeling van Palestina in een Arabischen en een Joodschen staat opgegeven en wenscht een Ronde Tafel-conferentie te Londen.
Te dien einde stelt de regeering zich voor onmiddellijk vertegenwoordigers van de Arabieren in Palestina en van de naburige staten eenerzijds en van de „Jewish Agency" anderzijds uit te noodigen, ten einde met hen zoo spoedig mogelijk in Londen een bespreking te houden over de toekomstige politiek, inclusief over het vraagstuk van de immigratie in Palestina. Zij hecht er evenwel groot gewicht aan, dat er spoedig een beslissing wordt bereikt. Daarom zal de regeering indien de besprekingen te Londen binnen een redelijk tijdsverloop geen overeenstemming zouden opleveren, haar eigen besluit nemen in het licht van haar onderzoek van het probleem op grond van de besprekingen te Londen en de politieke aankondigingen welke zij voornemens is te volgen. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Verdeelingsplan 3498 C.)

12 NOVEMBER 1938

E. **GROOT-DUITSCHLAND. — Terreur. - Oordeel van de Engelsche Pers. —**
De meeste Engelsche bladen uiten op 11 November in hoofdartikelen hun verontwaardiging over de antisemitische uitspattingen in Duitschland.
De „Times" is van oordeel, „dat geen buitenlandsche propagandist, die erop uit is, Duitschland zwart te maken voor het oog der wereld, de beschrijving van de brandstichtingen, mishandelingen en laaghartige aanvallen op een weerloos en onschuldig volk zou kunnen overtreffen. Millioenen Duitschers moeten afschuw hebben voor de oneer, die hun naam op 10 Nov. is aangedaan en de verantwoordelijkheid, waarin men hen heeft laten deelen".
„Duitschland gaf zich over aan een orgie van woestheid, welke door de geheele beschaafde wereld een rilling van afgrijzen zal doen gaan," schrijft de „Daily Telegraph" in een hoofdaritkel. Het blad constateert dat de pogrom het stempel draagt van zorgvuldige organisatie en ook van officieele vergoelijking. Anders zou het onmogelijk zijn, om het gelijktijdig uitbreken ervan voor het geheele land op het eigenaardige uur van half drie in den nacht te verklaren. „Het eenige lichtpunt in de geheele afschuwelijke affaire, vervolgt de „Daily Telegraph" is, dat het leven der Joden gespaard werd, doch niets anders is hun gelaten; zooals het relaas der zelfmoorden aantoont, kozen sommigen hunner den dood als het minst kwade."

(Vorig bericht 3534 C.)

A. De vorming van het luchtrecht. —

Bij de aanvaarding van het ambt van privaat-docent voor het luchtrecht aan de rijksuniversiteit te Leiden heeft op 19 October '38 mr. D. Goedhuis een openbare les gehouden over: De vorming van het luchtrecht. Aan zijn betoog is het volgende ontleend:

Er zijn drie factoren, welke het speciale karakter van de luchtvaart bepalen:

a. de mogelijkheid elk willekeurig punt der aarde van ieder ander willekeurig punt langs den kortsten weg te bereiken. Terwijl het landverkeer als verkeersweg is aangewezen op de eendimensionale spoorlijn, autoweg enz., en het zeeverkeer de tweedimensionale zee-oppervlakte als verkeersweg bezit, beweegt het luchtverkeer zich in de driedimensionale ruimte. Horizontaal zoowel als verticaal is zijn verkeersweg practisch onbegrensd en daardoor onafhankelijk van de natuurlijke obstakels, zooals bergen, woestijnen, zeeën en moerassen.

Hoe sterk ook in bepaalde opzichten het lucht- en het zeeverkeer aan elkaar zijn verwant, het principieele onderscheid, dat in verband met het verschil in milieu waarin zij zich bewegen, te maken valt, dient nooit uit het oog te worden verloren;

b. daar de luchtoceaan overal en op elk tijdstip te gebruiken is, kan luchtverkeer op ieder oogenblik ingesteld en beëindigd worden;

c. Als derde factor is de snelheid te noemen. Wat deze factor beteekent, wordt duidelijk als men bedenkt, dat de afstand tusschen de twee op den aardbol verst verwijderde punten reeds nu in drie dagen per luchtvaartuig kan worden overbrugd.

De bovengenoemde eigenschappen maken het luchtverkeer tot het eenige verkeersmiddel, dat in staat is geheel op eigen kracht wereldverkeer in den ruimsten zin van het woord te bewerkstelligen.

Spr. lichtte zulks met enkele cijfers toe.

Eenige maanden geleden werd door de Conference Aeropostale Européenne een besluit genomen, dat vèrstrekkende gevolgen op het gebied van het postvervoer zal hebben. Er werd n.l. besloten, dat van 1 Augustus 1939 af alle Europeesche postadministraties de briefpost zonder bijslag door de lucht zullen doen vervoeren. Dank zij de luchtvaart zullen b.v. de landen aan de Westkust van Zuid-Amerika twintig tot dertig jaar van hun ontwikkeling overspringen.

In Siberië, Noord-Canada, Nieuw-Guinea en Perzië zijn door middel van de luchtvaart goud-, tin- en radiummijnen tot ontwikkeling gebracht, waarvan de exploitatie zonder de luchtvaart een absolute onmogelijkheid zou zijn geweest.

De luchtphotografie is voor de geologische wetenschap van onschatbare waarde.

Ten slotte dient te worden gewezen op de uitkomst welke de luchtvaart brengt in gevallen waar het bestaande vervoer door andere middelen onmogelijk is geworden, hetzij door natuurrampen, overstroomingen b.v., hetzij door andere omstandigheden als het bevriezen van rivieren of zeeën.

Een geheel nieuwe phase in de ontwikkeling van de luchtvaart zal aanbreken met de opening van de geregelde luchtdiensten over den Atlantischen Oceaan.

Onlangs is een artikel van den heer A. Plesman verschenen over de luchtvaart ten dienste van de emigratie. Daarin merkt hij op, dat de gebondenheid aan den bodem, één van de voornaamste eigenschappen van den mensch welke de emigratie hebben belet, geneutraliseerd wordt door de luchtvaart, daar het gevoel van afstand van het geboorteland verdwijnt.

Uit de voorafgaande beschouwingen over de beteekenis van de luchtvaart zijn de volgende conclusies te trekken. Met de ontwikkeling van de luchtvaart is een eminent sociaal belang gediend. Deze ontwikkeling kan slechts haar vollen omvang bereiken, wanneer er voldoende waarborgen voor het bereiken van het wereldverkeer bestaan. De historie heeft geleerd, dat door de toeneming in belangrijkheid van het verkeer de economische factoren de zuiver politieke op den achtergrond dringen. Deze gang van zaken zal zich in de luchtvaart herhalen en het proces zal versneld worden zoodra de overtuiging begint door te dringen, dat slechts door het zwaartepunt van de luchtvaart in het economisch belang te zoeken, de voor de luchtvaart onontbeerlijke universaliteit kan worden bereikt.

Het luchtverkeer heeft, door meer dan eenige andere menschelijke uitvinding de nominale grootte van den aardbol te verkleinen, de objectieve solidariteit krachtig versterkt. Maar bestaat er reeds in de luchtvaart een subjectieve solidariteit welke positief haar pogingen richt op het bereiken van collectiviteit? Of, om deze vraag anders te stellen, is de betrekking tusschen degenen die het luchtverkeer uitoefenen gebaseerd op het idee van onderlinge afhankelijkheid?

Op de volgende gronden meent spr. deze vraag bevestigend te kunnen beantwoorden. In de eerste plaats is te wijzen op de rol welke de „International Air Traffic Association" — afgekort I.A.T.A. — in het bereiken van de collectiviteit speelt. Deze organisatie, welke het brengen van eenheid in de exploitatie van luchtlijnen van internationaal belang beoogt; omvat, met een enkele uitzondering, alle belangrijke luchtvaartmaatschappijen welke het internationale vervoer over de geheele wereld bewerkstelligen.

In de tweede plaats verdienen de bijzonder belangrijke Poolovereenkomsten vermelding, welke tusschen het meerendeel der Europeesche luchtvaartmaatschappeijen bestaan en krachtens welke de inkomsten op een luchtlijn welke door meerdere maatschappijen wordt bevlogen, volgens bepaalde regelen worden verdeeld.

Het Luchtrecht

In de derde plaats is te wijzen op de overeenkomst welke tusschen de Air France en de Deutsche Lufthansa betreffende het luchtverkeer over den Zuid- en Noord-Atlantischen Oceaan in Juli 1937 is gesloten. Behalve bepalingen betreffende samenwerking op commercieel gebied, houdt deze overeenkomst in „un appui mutuel, pour obtenir des autorisations de survol".

Het constateeren van het feit, dat luchtverkeer beteekent wereldverkeer, leidt tot het stellen van den eisch, dat de vorming van het luchtrecht op een wereldbasis moet geschieden. Dit wil niet zeggen, dat men reeds nu moet trachten een wereldcode te scheppen, maar het wil wel zeggen, dat zij, die met de vorming van het luchtrecht zijn belast, na dienen te gaan of de wegen, welke zij bij die vorming volgen, uiteindelijk zullen leiden tot het bereiken van het ideaal van een wereldluchtrecht.

Uit het constateeren van het feit, dat met de ontwikkeling van de luchtvaart een eminent sociaal belang wordt gediend, volgt, dat de op het gebied van de luchtvaart te stellen regelen de ontwikkeling van het luchtverkeer zooveel mogelijk dient te worden bevorderd.

Dit beteekent wat het publiekrecht betreft, dat rekening moet worden gehouden met de leering, welke kan worden getrokken uit de historische ontwikkeling der andere verkeersmiddelen, n.l., dat door de economische pressie de politieke invloeden, welke bij elk verkeersmiddel een min of meer groote rol spelen, worden teruggedrongen.

Ten slotte het privaatluchtrecht.

Op de eerste internationale conferentie voor privaatluchtrecht, in 1925 bijeengeroepen op initiatief der Fransche regeering, werd een lijst van punten op luchtvaartrechtelijk gebied opgesteld, welke naar de meening van de conferentie o.m. bestudeerd dienden te worden. Verder werd besloten tot de vorming van een speciale commissie van experts, belast met het zorgdragen voor de voortzetting van de werkzaamheden der conferentie. Deze commissie, gedoopt met den wereldschen naam „Comité International Tech-

nique d'Experts Juridiques Aériens" —afgekort „Citeja" —, is voor de eerste maal in Mei 1926 te Parijs bijeengekomen.

Allereerst dient er op gewezen, dat de „Citeja" geen wetgevende macht bezit. Haar taak is het voorbereiden van door diplomatieke conferenties aan te nemen verdragen. Dit systeem biedt het groote voordeel, dat, daar de „Citeja" is samengesteld uit experts welke hun regeeringen niet rechtstreeks kunnen binden, deze bij hun werkzaamheden zich kunnen laten leiden door uitsluitend wetenschappelijke overwegingen. In het algemeen gesproken is dit in de praktijk ook inderdaad het geval geweest.
De grondslagen, waarop de „Citeja" de noodazkelijke eenvormigheid van regelen in het privaatluchtrecht wil opbouwen, zijn juist.
Er zijn twee factoren, welke krachitg zullen medewerken tot het verkrijgen van eenvormigheid in de toepassing der luchtvaartverdragen.
In de eerste plaats is te wijzen op een door de „Citeja" aanvaard ontwerpverdrag betreffende de medewerking van de „Citeja" aan de interpretatie en de uitvoering van de internationale verdragen van privaatluchtrecht.
In de tweede plaats heeft spr. reeds de meening uitgesproken, dat in verband met de onmogelijkheid, verschillen tusschen nationale en internationale luchtrechtsregelen te handhaven, de nationale luchtvaartwetgeving in alle landen op den duur in overeenstemming zal worden gebracht met de internationale.
Het wereldkarakter van het luchtverkeer eischt een wereldluchtrecht. De rechtsvorming zooals deze tot nu toe is geschied, oriënteert zich in deze richting. Wanneer in de naaste toekomst een geregeld luchtverkeer over den Atlantischen Oceaan zal zijn ingesteld, zullen de factoren welke reeds nu de rechtsvorming in de gewenschte richting leiden een steeds krachtiger aandrang gaan uitoefenen.
De internationale codificatie van het luchtrecht is een symbool van de internationale eenheid in de luchtvaart. De op een wereldbasis berustende juridische ontwikkeling zal krachtig medewerken tot het bereiken van een internationale solidariteit, welke onontbeerlijk is voor de rol welke het luchtverkeer ten behoeve der gemeenschap bestemd is te vervullen.
(Nwe Rott. Courant)

(Vor. ber. Rechtswetenschap 2902 B.; Ambtsaanv. in het Onderwijs 3531 C.)

A. VOLKENBOND. — Protocol in zake het Verdrag van Versailles. - Losmaking van dit verdrag. —
Hr. Ms. gezant te Bern, tevens permanent vertegenwoordiger van Nederland bij den Volkenbond, dr. A. Loudon, is op 4 November overgegaan tot onderteekening van het protocol, houdende de wijzigingen in het Volkenbondsverdrag, welke op 30 September '38 zijn aangenomen door de negentiende Volkenbondsvergadering.
Bedoelde wijzigingen beoogen het zoogenaamde losmaken van het Volkenbondsverdrag van het vredesverdrag van Versailles en de overeenkomstige vredesverdragen, die na den wereldoorlog zijn gesloten.
Deze wijzigingen zijn reeds onderteekend door: Afghanistan, Argentinië, België, Bolivia, Britsch-Indië, Bulgarije, Canada, China, Columbia, Cuba, Dominicaansche republiek, Ecuador, Egypte, Frankrijk, Griekenland, Gr.-Brittannië, Haiti, Hongarije, Ierland, Irak, Iran, Mexico, Noorwegen, Panama, Peru, Portugal, Spanje en Uruguay. Voor het in werking treden van de wijzigingen is noodig, dat deze worden bekrachtigd door alle staten, die zitting hebben in den raad, en tevens door de meerderheid van de staten, die lid zijn van den bond. (Telex-A.N.P.)

(Vorig bericht 3484 D.)

B. KARPATHISCHE OEKRAINE. — Volosin volgt dr. Brody op. —
Dr. Brody, de vroegere premier van Roethenië, is wegens hoogverraad tot 20 jaar gevangenisstraf veroodeeld. Volosin, een Katholiek priester, volgt hem als premier op. (Nowa Swoboda)

(Vor. ber. Dr. Brody 3521 E.)

C. BELGIE. — „Kongo is Belgisch en het zal dit blijven". - Rede van minister De Vleeschauwer. —
De veertigste verjaardag van de overwinning der troepen van den onafhankelijken Kongostaat op de slavenjagers, is op 31 October '38 met een banket gevierd.
Volgens de „Nation Belge" heeft de minister van koloniën, De Vleeschauwer, in een bij deze gelegenheid gehouden rede o.m. verklaard: Het land is trotsch op zijn verrichtingen op koloniaal gebied. Kongo is aan niemand ontstolen. Wij danken het aan een Koning, die een groot Koning was, en aan diens prachtige medewerkers. Wij hebben hem aan niemand ontstolen, niemand zal hem ons ontnemen.
Minister De Vleeschauwer voegde hier nog aan toe: Ik zou het over uw hoofden aan België en aan degenen over onze grenzen willen toeroepen, Kongo is Belgisch en zal Belgisch blijven. (Nation Belge)

13 NOVEMBER 1938

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Adolf Hitler spreekt te München over de Koloniën. —
Ter gelegenheid van de jaarlijksche bijeenkomst der oude nationaal-socialistische strijders heeft de Duitsche Rijkskanselier in den Bürgerbräukeller te München, op 8 November een redevoering gehouden, waarin hij o.m. teruggave der oude Duitsche koloniën eischte.
Wij hebben meer dan eens verklaard, dat wij van deze landen heelemaal niets willen, behalve de teruggave der ons eens onder wederrechtelijke voorspiegelingen afgenomen koloniën. Ik heb steeds verzekerd, dat dat natuurlijk heelemaal geen kwestie van oorlog is, het is slechts een kwestie, laat ons zeggen, van gerechtigheid en van de werkelijke bedoeling een samenleving van volken mogelijk te maken.
Overigens hebben wij van deze landen heelemaal niets te eischen. Wij verlangen van hen niets, integendeel, wij moeten met hen slechts zaken doen, d.w.z. wij willen met hen handel drijven. (D. N. B.)

(Vor. ber. Koloniën 3221 E.; Hitler 3530 B.)

E. GROOT-DUITSCHLAND. — Kerkstrijd. - Pleidooi van mgr. Faulhaber voor de handhaving der persoonlijkheid. —

Kardinaal Faulhaber heeft op 6 November, op den Zondag na Allerheiligen, zijn gebruikelijke predikatie gehouden in de Liebfrauenkirche te München, waarin een vijfduizend menschen verzameld waren. De kardinaal verdedigde de Chr. beginselen tegen de theorieën van het nationaal-socialisme. Hij keerde zich scherp tegen het verloren gaan van de persoonlijkheid van het individu in het Derde Rijk, en pleitte voor de rechten van het individu en zette de plichten van het individu jegens den Staat uiteen. De bestaande spanning tusschen Kerk en Staat kan slechts worden opgeheven door het uitwegen van rechten en plichten. De burgers kunnen niet alleen plichten hebben; wanneer zij hun plicht hebben vervuld jegens den Staat, moeten zij ook rechten hebben. De Kerk moet zich er tegen verzetten, dat de eenling een niets is.
Na de plichten van het individu jegens den Staat uiteen gezet te hebben, verklaarde de kardinaal, dat de staatsburger vier rechten heeft, n.l.:
1e. Het recht in God te gelooven, waarbij de kardinaal de opmerking maakte in deze dagen verplicht te zijn den nadruk op dit recht te leggen.
2e. Het recht voor dit geloof uit te komen: men mag het individu niet beletten deel te nemen aan godsdienstoefeningen, met het dreigement te worden uitgesloten van de nationale gemeenschap.
3e. Het recht de stem van geweten en karakter te volgen.
4e. Het recht met den Staat mede te werken; deze samenwerking aan het nationale leven mag niet onmogelijk worden gemaakt. (De Maasbode)

(V. b. Kard. Faulhaber 2676 B.; Kerkstrijd 3513 A.)

F. FRANKRIJK. — „Comité van Groot-Frankrijk". —
Onder leiding van maarschalk Franchet d'Esperey heeft zich een „Comité van groot-Frankrijk" gevormd, waarin vooraanstaande personen, die belangstelling koesteren voor de overzeesche bezittingen, hebben zitting genomen. Het comité heeft een oproep tot het land uitgevaardigd, waarin wordt gezegd: „groot-Frankrijk is uw heilig erfdeel. Laat het niet verminderen". (Le Temps)

G. ENGELAND. — Troonrede van den Koning. —
In de rede, waarmede de Engelsche Koning op 8 November de nieuwe parlementszitting geopend heeft, zegt hij o.a.:
Mijn betrekkingen met het buitenland blijven vriendschappelijk en mijn regeering zal al het mogelijke doen om de ontwikkeling van de goede verstandhouding in den geest van de gemeenschappelijke Britsch-Duitsche verklaring van München van 30 September 1938 te bevorderen. (Times)

(Vor. ber. Troonrede 3002 C.; Koning George VI 3483 B.)

A. GROOT-DUITSCHLAND. — Economische expansie in Zuid-Oost-Europa. —

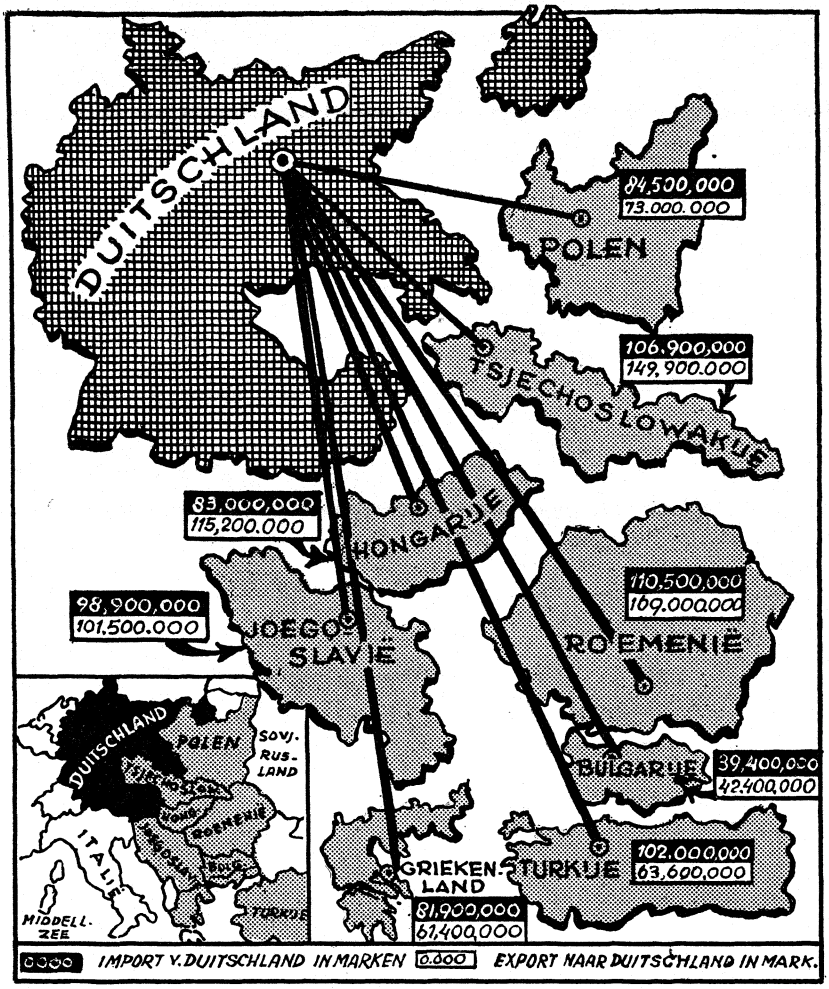

Nevenstaande kaart, welke wij aan de New York Times hebben ontleend, geeft een duidelijk overzicht van het Duitsche handelsverkeer met Zuid-oost-Europa.

(Vor. ber. Expansie 3490 B.)

B. GROOT-DUITSCHLAND. — Terreur - Dr. Göbbels en de buitenlandsche pers - Nederlandsche eigendommen - Joden uit bedrijfsleven gestooten en boete van één milliard mark opgelegd - Schade voor rekening van de getroffenen - Rede van Wagner en Jury - Katholieken bedreigd. —

Göbbels en buitenlandsche pers. — Rijksminister, dr. Göbbels, had op 11 November aan alle vertegenwoordigers der buitenlandsche pers te Berlijn verzocht in zijn departement kennis te komen nemen van het standpunt der Duitsche regeering in zake de anti-semietische demonstraties in het Duitsche Rijk. Göbbels wees er op, dat nationaal socialisme en antisemitisme één zijn.

„De Joodsche kwestie," zoo zeide de minister, „zal in de eerstvolgende dagen en weken geregeld worden langs den weg van de wet. Wij zullen trachten de kwestie op onze wijze te regelen, deze oplossing moet echter komen, want het gaat om een actueel probleem".

Voortgaande verklaarde Göbbels, dat er tusschen het Duitsche volk en de Joden zoo'n tegenstelling bestaat, dat de regeering tusschenbeide moet komen, omdat de politieke leiders niet willen dat het vraagstuk door het volk geregeld wordt. De regeering zal zich baseeren op de uit het volk voortkomende gevoelens en zal zich door niemand laten beïnvloeden.

Göbbels ontkende, dat de rijksregeering het voornemen heeft om van het Joodsche probleem een internationale kwestie te maken. Zij twijfelt er echter niet aan, dat het probleem ten slotte op het internationale gebied moet worden geregeld.

Nederlandsche eigendommen. — Ook zaken van Nederlandsche Joden in Berlijn en elders hebben zware schade opgeloopen. In vier gevallen hebben Joodsche Nederlanders in Berlijn de hulp van het gezantschap ingeroepen, en in een dier gevallen is gebleken, dat de inboedel volkomen is vernield. Natuurlijk hebben gezantschap en consulaat-generaal zich reeds dadelijk na telefonisch te hulp geroepen te zijn, opgemaakt om tusschenbeide te komen. Een verzoek van ons gezantschap aan de Berlijnsche politie, hulp aan de Nederlanders te verleenen, had in de meeste gevallen succes. Dezen hebben zich ook onmiddellijk moeite gegeven de bij de Nederlandsche onderdanen aangerichte schade door de politie te laten opnemen. Hierbij hebben zij de wel zeer interessante ervaring moeten opdoen, dat de politie niet bereid bleek zich om schade te bekommeren, omdat naar zij zelf verklaarde: „De actie van hoogerhand was bevolen".

Joden uit bedrijfsleven gestooten - Boete van één milliard mark opgelegd - Schade voor rekening van de getroffenen. — Het Duitsche Nieuwsbureau meldde op 12 November uit Berlijn:

Onder voorzitterschap van den gevolmachtigde voor het vierjarenplan, generaal-veldmaarschalk Göring, is op 12 November een bespreking gevoerd, waaraan de rijksministers dr. Frick, dr. Göbbels, dr. Gürtner, graaf Krosigk en dr. Funk deelnamen om over de dringend noodig geworden oplossing van het Joden-vraagstuk te beraadslagen. Een reeks van zeer ingrijpende maatregelen werd tot oplossing van de Jodenkwestie besproken en voor een deel reeds aangenomen.

De gevolmachtigde voor het vierjarenplan, generaal-veldmaarschalk Göring, heeft een verordening uitgevaardigd, krachtens welke Joden van 1 Januari 1939 af verboden wordt, een détailhandel te drijven, verzendhuizen of bestelkantoren te hebben, of zelfstandig een handwerk uit te oefenen. Evenzeer kan, volgens deze verordening, een Jood van 1 Januari 1939 af geen bedrijfsleider meer zijn, in den zin van de wet tot ordening van den nationalen arbeid van 1 Januari 1934. Is een Jood in een leidende betrekking in een handelsonderneming werkzaam, zonder bedrijfsleider te zijn, dan kan de bedrijfsleider hem met een termijn van zes weken opzeggen.

Voorts heeft de gevolmachtigde voor het vierjarenplan

een verordening uitgevaardigd, krachtens welke de geheele schade, welke door de verontwaardiging van het volk over de ophitsing door het internationale Jodendom tegen het nat. socialistische Duitschland, op 8, 9 en 10 November 1938 aan Joodsche zaken en woningen is aangericht, door de Joodsche eigenaars, resp. door de Joodsche handeldrijvenden, terstond moet worden hersteld. De kosten van het herstel komen voor rekening van den eigenaar der betrokken Joodsche handelszaken, resp. woonhuizen. Aanspraken op verzekeringsuitkeeringen van Joden van Duitsche nationaliteit, worden ten gunste van het rijk in beslag genomen.

De verdere ingrijpende maatregelen, dienende om het Jodendom uit het Duitsche bedrijfsleven uit te schakelen en een eind te maken aan provoceerende toestanden, zullen zeer binnenkort in verordeningen en wetten worden vastgelegd.

In het bijzonder is nog het besluit genomen, om de Duitsche Joden, in hun geheel, in den vorm eener geldboete ten bedrage van een milliard rijksmark, te straffen voor den snooden moord in Parijs. Dit bedrag komt volledig ten goede aan het Rijk. De gevolmachtigde voor het vierjarenplan heeft reeds een dienovereenkomstige verordening uitgevaardigd.

Katholieken bedreigd. — Onder den indruk van de felle rede, door den gouwleider Wagner gehouden, trok een groote menigte naar het paleis van kardinaal Faulhaber. Een aantal ruiten van de residentie van den kardinaal werden ingeworpen waarna de menigte verdween.

De politie verrichtte geen arrestaties.

In zijn bedoelde rede was Wagner met groote felheid te keer gegaan tegen het „wereldjodendom en zijn roode en zwarte beschermheeren".

Wagner verweet vooral de Katholieke Kerk, dat zij de verdediging der Joden op zich nam.

In een rede te Gaenserdorf heeft Jury, gouwleider voor beneden-Oostenrijk, verklaard: „Wij zullen het vraagstuk van het politieke katholicisme oplossen op dezelfde wijze als het Joodsche vraagstuk."

Na de afgekondigde wet, waarbij het Joden voortaan verboden is wapens te bezitten (ook sierwapenen vallen hieronder), heeft dr. Göbbels in zijn hoedanigheid van voorzitter van de Reichskulturkammer met ingang van heden allen schouwburgdirecteuren, organisatoren van concerten en lezingen, bioscoopdirecteuren, organisatoren van dansavonden en tentoonstellingen op cultureel gebied verboden, aan Joden toegang te verleenen. In geval van overtreding worden strenge straffen opgelegd, inzonderheid aan de Joden.

Minister Göbbels heeft voorts verordend, dat het den eigenaars van café's en restaurants „aan hun eigen smaak en inzicht" wordt overgelaten of zij al dan niet Joden in hun bedrijven zullen toelaten.

Door de nieuwe verordening is den Joden ieder leven buiten den huiselijken kring onmogelijk gemaakt, daar reeds drie dagen geleden de Joodsche cultuurvereenigingen opgeheven werden, welke voorzagen in het organiseeren van tooneelvoorstellingen, concerten en filmvoorstellingen voor niet-„Ariërs" in Duitschland. (Telex-A. N. P. - D. N. B.)

(Vor. ber. Anti-Semitisme 3534 E.; Göbbels 3302 C.)

14 NOVEMBER 1938

A. GROOT-DUITSCHLAND. — Evangelische Kerkbonden. - Salaris wordt ingehouden. —

De Duitsche rijksminister voor kerkelijke aangelegenheden heeft met inhouding van het geheele salaris een disciplinair optreden bevolen tegen de leden der „voorloopige leiding der Duitsche Evangelische kerk" met het doel te komen tot hun ontslag. Deze maatregel is later uitgebreid tot de personen, die als verantwoordelijk voor de z.g.n. broederraden van verschillende landskerken hun handteekening plaatsen en die zich in de aangelegenheid van zekere circulaires achter de voorloopige kerkleiding hebben geplaats. (D. N. B.) **(Vorig bericht 3505 H.)**

B. FRANKRIJK. — Herstelplan en decreten van den Minister van Financiën, Reynaud. - Loterij wordt afgeschaft. —

De kabinetsraad heeft 12 November de door Reynaud, minister van Financiën, ingediende ontwerpen van wetsdecreten goedgekeurd.

Het doel, dat de minister van Financiën nastreeft, is een saneering der staatsfinanciën alsmede een opvoering der productie. Dit laatste is niet alleen een doel op zichzelf maar moet tevens dienen om het eerstgenoemde te bereiken. Desniettegenstaande wacht de minister van Financiën er niet op, dat de verhoogde productie het nationaal inkomen zoodanig doet toenemen, dat de saneering der staatsfinanciën als vanzelf een feit wordt.

De verbetering van de financieele situatie moet worden bereikt met behulp van een aantal onmiddellijk door te voeren maatregelen, die frs. 20 milliard per jaar zullen moeten opleveren en waarvan de voornaamste zijn:

a. opvoering van een aantal indirecte belastingen en verhooging van het briefport;
b. verhooging van de inkomstenbelasting;
c. een buitengewone nationale belasting van 2% op alle inkomsten, zonder dat een bepaald minimum-inkomen hiervan wordt vrijgesteld;
d. verhooging van de couponbelasting op binnen- en buitenlandsche effecten;
e. verhooging van de productiebelasting;
f. beperking van de aanstelling van nieuwe ambtenaren;
g. afvloeiing van 40.000 spoorwegbeambten in 1939;
h. wijziging van de berekening van den aanslag in de inkomstenbelasting;

Ten behoeve van de productie zullen de volgende maatregelen worden genomen:

A. Credietfaciliteiten aan de industrie, speciaal voor nieuwe ondernemingen.
B. Verlenging van den werktijd, die voortaan over zes of ten minste vijf en een halven dag, in plaats van vijf dagen moet zijn verdeeld. Alle werkgevers krijgen een voorloopig „crediet" van 50 uur, hetgeen echter kan worden uitgebreid na verzoek aan het ministerie van Arbeid.
C. Regeling van een aantal hangende kwesties, zooals het uitroepen van stakingen, de verkiezing van arbeidersgedelegeerden, wijziging in de arbitrageprocedures, sancties op het weigeren van het verrichten van overuren, het verdeelen der vacanties over een bepaalde periode, etc. etc.

Meer in het bijzonder ten behoeve van de verdediging van het betaalmiddel en de saneering van de positie van de schatkist, vaardigt de regeering decreten uit, betrekking hebbende op:

1e. een herwaardeering van den goudvoorraad der Banque de France op basis van een koers van frs. 170 voor een Pond Sterling;
2e. een gedeeltelijke aflossing der ongedekte voorschotten van de Banque de France aan den staat met behulp van de uit de herwaardeering te verkrijgen boekwinst;
3e. ontwijking van iedere credietoperatie op de open markt gedurende een periode van zes maanden;
4e. verplichting van alle publiekrechtelijke lichamen om hun emissies te doen plaats hebben tegen een koers, die zoo dicht mogelijk bij den pari-koers ligt.

Van de andere decreten kan nog dàt genoemd worden, hetwelk een stijging van het geboortecijfer nastreeft. Voorts worden de ambtenaarssalarissen verhoogd, waarvoor een bedrag ad frs. 1.700 millioen beschikbaar is gesteld. Het decreet tot instelling eener ouderdomsrente moet echter nog het voorwerp van nadere besprekingen tusschen den minister van Financiën en zijn ambtgenoot van Arbeid uitmaken. De nationale loterij wordt afgeschaft. (Telegraaf)

(Vorig bericht 3504 B.)

C. NEDERLAND. — Onderwijs - Nederlandsche Handelshoogeschool - 25-jarig bestaan herdacht. —

Op 8 November is in een openbare vergadering van den Senaat het 25-jarig bestaan der Hoogeschool herdacht. In deze plechtige bijeenkomst, die door een zeer groot aantal aanwezigen werd bijgewoond, waaronder tal van autoriteiten, spraken achtereenvolgens de president-curator, mr. Th. A. Fruin, de rector-magnificus, prof. dr. Z. W. Sneller, die de eigenlijke herdenkingsrede hield en daarin zeer uitvoerig de geschiedenis der Hoogeschool schetste, verder de Minister van Onderwijs, K. en W., prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, de Minister van Economische Zaken, mr. M. P. L. Steenberghe, en de Burgemeester van Rotterdam, mr. P. J. Oud.

Voorts spraken nog vele afgevaardigden woorden van hartelijken gelukwensch. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Onderwijs 3459 D.)

D. NOBELPRIJZEN. — Letterkunde en Natuurkunde, resp. Pearl Buck en Enrico Fermi. —

De Nobelprijs voor letterkunde is toegekend aan de Amerikaansche schrijfster Pearl Buck, wier werken voor het meerendeel in China spelen. De schrijfster, dochter van een Amerikaanschen zendeling, is uit eigen aanschouwing voortreffelijk op de hoogte met de Chineesche toestanden, die zij o.m. beschreven heeft in den bekenden, ook verfilmden roman „De Goede Aarde".

De Nobelprijs voor natuurkunde 1938 is toegekend aan den Italiaanschen professor Enrico Fermi voor zijn werkzaamheden op het gebied van nieuwe radioactieve elementen. (Telex-A. N. P.) **(V. b. 3016 A.)**

15 NOVEMBER 1938

A. **TURKIJE. — Generaal Ismet Inönü tot president gekozen. —**
General Ismet Inónü is op 11 Novem. '38 tot president van Turkije gekozen.
De nieuwe president, wiens Turksche naam oorspronkelijk luidt Mustapha Ismet Pasja, werd in September 1884 te Smyrna in Klein Azië geboren. Hij werd militair en was reeds op 22-jarigen leeftijd hoofd van den Generalen Staf. Ook nam hij deel aan de revolutie van 1908, waarbij de jonge Turken den Sultan Abdoel Hamid onttroonden. Aan alle volgende oorlogen nam hij deel en speelde daarin een leidende rol. Gedurende den Dardanellen-veldtocht was hij hoofd der operatie-afdeeling in het Turksche hoofdkwartier; in 1915 voerde hij het bevel in den Kaukasus en in 1917 in Palestina.

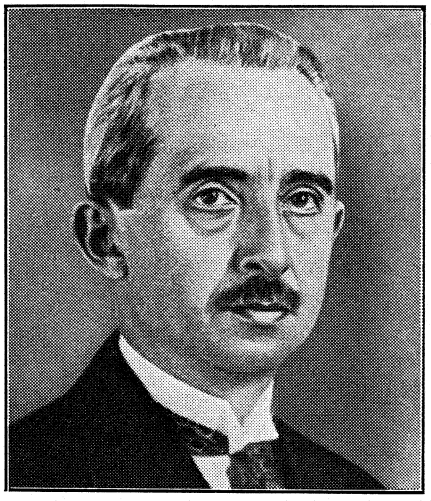

Generaal Ismet Inönü.

Na den oorlog werd hij naast Kemal Ataturk een der voornaamste aanvoerders der nationalistische Turksche beweging in Klein-Azië. De Nationale Vergadering te Ankara koos hem tot hoofd van den Generalen Staf. Hij reorganiseerde het leger, waarmee hij in 1921—1922 de Grieken versloeg, die in Klein Azië waren binnengedrongen.
Daarna speelde hij als diplomaat een rol bij de vredesonderhandelingen van Lausanne, nadat de Nationale Vergadering hem tot minister van Buitenlandsche Zaken had benoemd. Zijn vasthoudendheid en bekwaamheid verschaften aan Turkije successen, die in het Lausanner verdrag van 7 November 1922 tot uiting kwamen. Het was geen wonder dat hij na zijn terugkeer te Angora tot minister-president gekozen werd.
Hij speelde verder een belangrijke rol bij het totstandkomen van het Balkanpact in 1934, waarin de grenzen tusschen Joego-Slavië, Griekenland, Roemenië en Turkije werden gegarandeerd en de grondslag voor nauwere samenwerking tusschen de Balkanstaten gelegd. Ook met Italië werden sterkere vriendschapsbanden aangeknoopt.
Toen in 1934 in Turkije de familienamen werden ingevoerd, verkreeg Mustapha Ismet Pasja den naam van Ismet Inönü om te herinneren aan de overwinning bij Inönü gedurende den bevrijdingsoorlog.
Ruim een jaar geleden legde hij zijn ambt neer, omdat — naar men zeide — president Ataturk ontevreden was over te nauwe betrekkingen, die met Rusland waren aangeknoopt. (Telex-A.N.P.)

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Beschouwingen. - Scherpere strafbepalingen tegen de anti-semietische aantijgingen in overweging genomen. —**
Bij de algemeene beschouwingen over de rijksbegrooting op 10 November in de Tweede Kamer, heeft minister-president Colijn meegedeeld, dat minister Goseling de vraag overweegt, of een verscherping mogelijk is van de strafbepalingen, betrekking hebbende op de anti-semietische aantijgingen van sommige bladen, daar de tegenwoordige bepalingen geen materieele beleedigingen van volksgroepen betreffen en hierdoor slechts weinig veroordeelingen ten gevolge hebben.
Een ontwerp-Echtscheidingswet heeft het departement van Justitie verlaten.
Aan een wijziging der Begrafeniswet wordt de allerlaatste hand gelegd.
De regeering meent, dat aan een nieuwe Zondagswet waarschijnlijk niet zal zijn te ontkomen, maar in den loop van dit jaar zal zij nog niet worden ingediend.
De kabinetsleider deelde voorts mede, dat het plan-Westhoff slechts de basis is, waarop de regeering haar eigen voorstellen zal ontwerpen. Over het werkfonds zal zij niet vóór het einde des jaars een beslissing nemen. De regeeringsplannen, ook die betreffende de jeugdwerkloosheid, zullen, alvorens in werking te treden, aan de Kamer worden meegedeeld.
(Telex-A.N.P.)

C. **ITALIE. — Jodenwetten - Wien de wet als Jood beschouwt. —**
De Italiaansche ministerraad heeft kracht van wet verleend aan de bepalingen van den grooten Fascistischen Raad betreffende het Joodsche ras.
Als Joden worden beschouwd Italianen die geboren zijn uit een Joodschen vader en Joodsche moeder, ook wanneer zij niet den Joodschen godsdienst belijden. Als Jood wordt ook beschouwd het kind van een Jodin en een onbekenden vader en van ouders, van wien één van Joodsch ras is, den Joodschen godsdienst belijdt of ingeschreven is in een Joodsche gemeente. Voorts is aan de gevallen, die door den Grooten Raad vastgesteld zijn, toegevoegd het geval, waarin een van de ouders Joodsch en de tweede van buitenlandsche nationaliteit is. Kinderen uit dergelijke huwelijken worden als Joodsch beschouwd. Niet als Joodsch wordt beschouwd een kind van ouders, die de Italiaansche nationaliteit bezitten, wanneer een der ouders van Joodsch ras is en als het kind op 1 October '38 tot een anderen dan den Joodschen godsdienst behoorde. Wanneer men tot het Joodsche ras behoort moet dit aangeteekend worden in de registers van den burgerlijken stand en in het bevolkingsregister.
De ministerraad heeft verder besloten huwelijken te verbieden tusschen Italiaansche onderdanen van Arisch ras met personen van een ander ras. Huwelijken met personen van buitenlandsche nationaliteit moeten door het ministerie van Binnenlandsche Zaken worden goedgekeurd.
Niet voldoen aan deze laatste bepaling is strafbaar met straffen tot 3 maanden gevangenis en boeten tot 10.000 Lire. Er zal geen vergunning worden verleend aan personen, die in dienst zijn bij burgerlijk of militair bestuur van den staat, om te huwen met personen van buitenlandsche nationaliteit. Ook Italianen buiten het land zijn onderworpen aan deze bepalingen.
Een groot aantal bedrijven zal voortaan voor Joden gesloten zijn. Zij zullen niet meer in burgerlijke en militaire betrekkingen werkzaam kunnen zijn, noch in de fascistische partij of in de organisaties, welke daarvan afhankelijk zijn, noch in het algemeen in nationale ondernemingen of bij vakvereenigingen e.d., die onder contrôle of toezicht van den Staat staan. Joden zullen evenmin deel kunnen uitmaken van de leiding van banken, die nationale beteekenis hebben, en van particuliere verzekeringsondernemingen.
Buitenlandsche Joden hebben niet meer het recht een vaste verblijfplaats te hebben binnen het koninkrijk, in Libye of de Italiaansche bezittingen in de Aegeïsche zee. Zij, die zich na 1 Januari 1919 hebben gevestigd, zullen deze gebieden binnen drie maanden moeten verlaten.
Dezelfde maatregel zal worden toegepast op Joden wien na dezen datum de Italiaansche nationaliteit werd toegekend en tegenover wie deze concessies zullen worden herroepen.
(Corriere della Sera - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 3526 C.)

D. **NEDERLAND. — Systeem van heffing van de omzetbelasting. —**
Het wordt van belang geacht de aandacht van hen, die voor de heffing van de omzetbelasting als fabrikant worden aangemerkt, te vestigen op de met ingang van 1 October '38 in werking getreden wijziging in het systeem van heffing van die belasting.
De bedoelde wijziging bestaat hierin, dat in het algemeen in de gevallen, waarin voorheen door den in-

specteur der accijnzen een aanslag werd opgelegd, voortaan de fabrikant uit eigen beweging voor de voldoening van de door hem verschuldigde belasting moet zorg dragen. De fabrikant dient nl. reeds op het aangifteformulier omzetbelastingzegels te hechten tot het bedrag van de verschuldigde belasting en het eerst daarna in te leveren bij den plaatselijken inspecteur of ontvanger der accijnzen. De fabrikant kan de volgens het aangifteformulier verschuldigde belasting ook voldoen door betaling in contanten bij den ontvanger der accijnzen of door het verschuldigde bedrag op de postrekening van dien ontvanger te doen overschrijven. In beide gevallen ontvangt de fabrikant van den ontvanger een bewijs van betaling, hetwelk hij, in de plaats van omzetbelastingzegels, aan het aangifteformulier moet hechten.
Voor de fabrikanten, die per maand betalen, vindt de hierboven geschetste nieuwe wijze van betaling voor de eerste maal toepassing over de maand October. Fabrikanten, die niet een aangifteformulier van den inspecteur hebben ontvangen, kunnen kosteloos een exemplaar ter inspectie verkrijgen. Omtrent de wijze, waarop het moet worden gebruikt, bevat overigens het formulier de noodige aanwijzingen.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Omzetbelasting 3449 B.)**

A. PALESTINA. — Onlusten - Jericho door Engelschen bezet. —
Op 13 November zijn de „Coldstream Guards" Jericho binnengetrokken, nadat zij eerst de stad hadden omsingeld. Tot nu toe hebben zij geen tegenstand ontmoet. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Onlusten 3512 C.)

B. VATICAAN. — Veroordeeling van de Ariërparagraaf in Italië. —
De nieuwe Italiaansche wet, waarbij het huwelijk tusschen een Italiaansch burger van arisch ras met een persoon van een ander ras wordt verboden, wordt door het Vaticaan streng veroordeeld. De wet heeft groote afkeer verwekt — de Heilige Stoel beschouwt deze wet in strijd met het concordaat te zijn en heeft besloten bij de fascistische regeering te protesteeren.
(Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 3539 C.)**

16 NOVEMBER 1938

C. NEDERLAND. — Crediet van 100 millioen gulden aan Frankrijk. —
De fa. Mendelssohn & Co. te Amsterdam en de Nederlandsche Handel-Maatschappij hebben, met medeweten, doch zonder medewerking van de Nederlandsche Bank, *f* 100.000.000 schatkistbiljetten van den Franschen staat overgenomen. Deze schatkistbiljetten hebben een looptijd van drie maanden en kunnen naar keuze van de Fransche regeering, viermaal, telkens voor drie maanden, worden verlengd. De biljetten luiden in guldens. De terugbetaling zal, naar keuze van den houder, geschieden in guldens of in goud. (Telegraaf) **(Vorig bericht 1500 C.)**

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Terreur - Perscommentaren. —
NEDERLAND: Wij doen een greep uit de Nederlandsche pers:
N. Rott. Crt.: Onder het hoofd „Barbaarsche manieren" schrijft de Nieuwe Rott. Crt. o.a. het volgende:
Toen Göbbels eenige dagen geleden aankondigde, dat het verbranden, vernielen en plunderen van Joodsche eigendommen, welke actie „spontaan" maar niettemin onder verantwoordelijkheid van de Duitsche regeering was ingezet, onmiddellijk gestaakt moest worden, omdat de regeering wettelijke maatregelen zou nemen, kon de wereld al weinig optimistisch zijn omtrent het lot, dat den Joodsche burgers en inwoners van het Duitsche rijk wachtte. De vrees, welke wij toen allen gevoeld hebben, is inmiddels bewaarheid geworden, nu de eerste van deze aangekondigde maatregelen van de Duitsche regeering bekend zijn geworden. Wij allen beseften al wel, dat bij de stemming, welke op het oogenblik in Duitsche regeeringskringen ten aanzien van het Jodenvraagstuk heerscht, deze maatregelen niet zachtzinnig zouden zijn. Maar datgene, wat ons nu — helaas moet men hier nog aan toevoegen, tot dusverre — bekend geworden is, overtreft in hardheid nog de verwachtingen. De ongelukkige moordaanslag te Parijs is aanleiding geworden om een reeks van de etappes, welke nog op het program stonden, ineens uit te voeren. Hier kan nauwelijks meer van maatregelen tegen de Joden worden gesproken. Een andere benaming is hierop beter van toepassing: Jodenverdelging.
Duitschland houdt onder de Joden huis als waren het de ratten in een pakhuis. Maar voor velen der gemartelden zal de snelle rattenverdelging te prefereeren zijn boven het martelende en uitzichtlooze lijden, het langzame sterven, dat een regime uit de twintigste eeuw voor hen heeft uitgedacht.

Alg. Handelsblad: De speciale correspondent van het Algemeen Handelsblad schrijft o.a. over de gruweldaden te Emmerik:
Hier heeft zich een weerzinwekkend drama voorgedaan. In het holst van den nacht verscheen een tierende bende jongelieden voor een bazar, die de groote spiegelruiten met steenen en ijzeren staven vernielden. Daarna drongen zij binnen en begonnen alles kort en klein te slaan.
Op de bovenverdieping bevonden zich twee bejaarde vrouwen. De bende drong deze kamer binnen en stak haar in brand. Zij belette de vrouwen zich in veiligheid te stellen. Daarna stichtten zij ook brand op de andere verdiepingen, waarop weldra het geheele groote pand in vlammen stond.
In doodsangst verschenen de vrouwen voor het raam van haar kamer en maakten aanstalten naar beneden te springen, hetgeen een zekeren dood zou beteekenen. Dit werd één der toeschouwers te machtig. De man slaagde er in zich met levensgevaar in het pand te begeven en de vrouwen in veiligheid te stellen.
Een schokkende gebeurtenis vertelde ons nog een der vluchtelingen, die tot ons land was toegelaten en nog in Zevenaar verblijf hield.
In een dorpje bij Oberhausen bevond zich een Joodsch weeshuis. In den nacht van de pogroms was er een woeste bende binnengedrongen, de kinderen werden naar buiten gejaagd en het gebouw in brand gestoken. Wat er van de weezen terecht is gekomen, wist de man niet. Vermoedelijk zwerven zij door het land.

De Tijd: Doch de telkens herhaalde geweldcampagnes tegen de Joden vervullen blijkbaar ook een functie in de binnenlandsche politiek van het Derde Rijk. Naast „kracht door vreugde" heeft men blijkbaar nog behoefte aan sterkere prikkels, om den breeden zelfkant van de nationaal-socialistische partij onder spanning te houden onder het motto: „Kracht door haat". Die prikkels leveren de Joden; en dit zou de van tijd tot tijd herhaalde losbarstingen van wilde en barbaarsche pogroms, die met de gewone Duitsche systematiek onvereenigbaar lijken, toch in een systeem brengen. Een systeem, waarin voor de meest elementaire menschelijkheid, laat staan Christelijkheid, geen plaats is. Ook de rassentheorie zelf rechtvaardigt deze gruwelen niet, die de beweerde superioriteit van het ras, dat ze bedrijft, tegenover het ras dat ze ondergaat, te schande maken voor geheel de beschaafde wereld.

Nieuwsblad van het Noorden: Vorige week hebben wij eenige malen met diepen afschuw gewezen op de terreur over de Joden in Duitschland. Minister Göbbels heeft toen de houding der Duitsche regeering trachten te rechtvaardigen, maar het heeft geen zin over het al of niet spontane, het al of niet georganiseerde der actie te discussieeren met de Duitsche autoriteiten. Trouwens de feiten spreken zulk een duidelijke taal, het systeem ligt zoo open en bloot in de gebeurtenissen uitgestippeld, dat het slechts verloren tijd zal zijn zich met de tegenspraken bezig te houden.

ENGELAND: De verontwaardiging over de Jodenvervolgingen in Duitschland vindt in Engeland nog steeds openbare uitdrukking. De aartsbisschop van Canterbury schrijft een ingezonden stuk in de Times, dat als volgt luidt: „Ik geloof, dat ik spreek namens de christelijke bevolking van dit land door onmiddellijk uitdrukking te geven aan de gevoelens van verontwaardiging over hetgeen wij gelezen hebben nopens de daden van wreedheid en vernieling, welke Donderdag in Duitschland en Oostenrijk zijn voorgekomen. Welke provocatie ook opgeleverd moge zijn door de betreurenswaardigen daad van een enkelen onverantwoordelijken Joodschen jongeling, représailles op zulk een schaal zoo wreed en wraakzuchtig, kunnen met geen mogelijkheid gerechtvaardigd worden.
Van onheilspellende beteekenis is het feit, dat de politie zich er bij heeft neergelegd, of onmachtig is geweest zich er tegen te verzetten. Het is afschuwelijk deze woorden te moeten schrijven op een oogenblik, dat in Engeland de algemeene wensch bestaat om tot vriendschappelijke betrekkingen te komen met Duitschland, maar er zijn oogenblikken, dat de zuivere instincten der menschelijkheid stilzwijgen onmogelijk maken. Konden de regeerders in Duitschland zich er toch maar van doordringen, dat dergelijke excessen van kwaadaardigheid en haar de vriendschap, welke wij genegen zijn hen aan te bieden, ten zeerste op de proef stellen!
Ik vertrouw dat in onze kerken op Zondag en daarna in onze gebeden degenen zullen worden herdacht, die onder deze nieuwe vervolging hebben geleden en wier toekomst zoo donker en hopeloos schijnt."

FRANKRIJK: Wat de Fransche bladen betreft, veroordeelt de Kerillis in de „Epoque" in de eerste plaats de daad van den jongen Jood. Er bestaat echter geenerlei verhouding tusschen de daad van dezen enkeling en de golf van haat, die zich over de Duitsche Joden heeft uitgestort.
De „Petit Parisien" bespreekt de te verwachten Jodenwetten en zegt, dat na de brute terreur de systematische onderdrukking zal komen, die al evenmin de eer van Duitschland zal ten goede komen.
In de „Oeuvre" wordt gezegd, dat Berlijn Frankrijk er van wil overtuigen, dat het Joodsche probleem een internationaal vraagstuk is geworden. Verbeeldt de Wilhelmstrasse zich werkelijk, aldus vraagt het blad, dat de Fransch-Duitsche toenadering, hoe wenschelijk ook, gebaseerd kan zijn op de Duitsche anti-semietische campagne?

VER. STATEN: Voor de radio hebben de officier van Justitie, Dewey, en de oud-gouverneur van New York, Al. Smith, het woord gevoerd.
Dewey zeide o.a.: „Ik wil een beroep op de openbare meening in de geheele wereld doen, om haar afkeuring uit te spreken over de krankzinnig geworden dictatuur. Wij zijn ontsteld over hetgeen er in Duitschland gebeurt. Geen verklaring van den Duitschen minister van Propaganda kan hieraan iets veranderen". Smith sprak als zijn oordeel uit, dat Hitler's uitdaging niet alleen gericht is tegen het Joodsche volk, maar tegen de katholieken, protestanten en ieder ander.
De bisschop van de episcopaalsche kerk in Oregon, mgr. Paddock, zeide: „De bestiale bruutheid van de nationaal-socialistische vervolgingen is zoo groot, dat geen beschaafd mensch kan nalaten uiting te geven aan zijn haat tegen het fascisme". De „New York Times" stelt vast, dat de tegenwoordige leiders van Duitschland niets hebben geleerd van het lot, dat hun voorgangers twintig jaar geleden heeft getroffen. Er waren menschen, die Duitschland op den weg der verzoening halfweg, of zelfs geheel wilden tegemoet gaan. Thans is alle goede wil vernietigd, die door München kan zijn verkregen.

ITALIE: De „Tribuna" keurt de Jodenvervolging in Duitschland goed. **(Vorig bericht 3537 B.)**

17 NOVEMBER 1938

A. LUCHTVAART. — Vliegongelukken. - K.L.M.-vliegtuig „IJsvogel" verongelukt. —
Een ontzettend vliegongeluk is op 14 Nov. '38 tegen 7 uur n.m. op drie kilometer afstand van Schiphol geschied: de „IJsvogel", de PH-A R Y van de K.L.M., heeft, komende van Berlijn, vermoedelijk bij een poging om een mistbank te ontwijken en koers op de lichtbakens te nemen, den bodem van den Riekerpolder geraakt. Nog eenige honderden meters schoof het toestel over de weilanden; motoren, schroefbladen en wielen knapten af en vlogen in het rond, de cabine brak middendoor. Een geweldige ravage. Dwars over een sloot bleef de „IJsvogel" steken, terwijl de stuurhut met het voorste gedeelte van het passagiersverblijf volkomen werden vernield.
Volgens de laatste berichten zijn zes slachtoffers te betreuren, n.l. vier leden der bemanning, gezagvoerder Jan Duimelaar, 2e bestuurder kapt. W. van Geemeren, mecanicien W. J. v. Huut, marconist C. J. W. Surber en twee Duitsche dames, mevr. Schneider en mevr. Weidemann. De steward, D. Eys, kreeg lichte verwondingen. Van de passagiers werden elf personen verwond, waaronder eenigen zeer ernstig.
Er bevonden zich aan boord 19 personen, 14 passagiers en 5 leden der bemanning. Van de 14 passagiers waren er 4 voor Amsterdam en 10 voor Engeland bestemd. Nederlanders waren er niet onder, wel 9 Duitschers, 3 Engelschen en 2 Tsjechen.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Vliegongelukken 3498 B.)**

B. NEDERLAND. — Terreur in Duitschland. - Maatregelen onzer regeering en van Amsterdam. —
In de Tweede Kamer heeft de minister-president Dr. H. Colijn op 15 Nov. '38 medegedeeld:
1e. Dat de Regeering zich in verbinding heeft gesteld met de regeeringen van Engeland, Frankrijk, België, Denemarken en Zwitserland, teneinde de vraag te overwegen, of er in gemeen overleg hulp kan worden verleend aan Duitsche Joden, die hun vaderland verlaten.
2e. De Regeering zal in ons land 2 barakkenkampen inrichten teneinde althans aan enkele duizenden vluchtelingen onderdak te verleenen.
De Regeering heeft als noodhulp reeds verschillende groepen Joodsche kinderen toegelaten. Het onderzoek van de vragen om toelating wordt bespoedigd.
De minister-president wees er echter met nadruk op, dat Nederland slechts in beperkte mate hulp zal kunnen verleenen.
De ambtelijke berichten uit andere landen, die de Regeering ontvangen heeft toonen aan, dat al die landen hun grenzen potdicht houden.
Het vluchtelingen-vraagstuk is alleen op te lossen, wanneer alle landen samenwerken, want er zijn in Duitschland nog 600.000 Joden en het spreekt vanzelf, dat wij hier te lande er zelfs geen 100.000 kunnen toelaten.
De vraag wordt overwogen hoever wij moeten en kunnen gaan.

Met algemeene stemmen nam de Gemeenteraad van Amsterdam op 15 Nov. '38 het navolgende voorstel aan: „De Gemeenteraad van Amsterdam noodigt B. en W. uit, te bevorderen, dat, zoodra de Regeering besluit tot toelating van Joodsche vluchtelingen, op groote schaal huisvesting te verschaffen o.a. in gemeentegebouwen en met behulp van de burgerij in het eerst noodige voor deze vluchtelingen te voorzien.

De Regeeringspersdienst meldt:
Ten onrechte blijkt hier en daar in het buitenland de meening te hebben post gevat, dat Nederland zijn grenzen voor Joodsche vluchtelingen zou hebben opengesteld. Vanzelfsprekend is dit niet het geval. Zooals reeds werd bekend gemaakt, zal slechts een zeer beperkt aantal vluchtelingen in Nederland kunnen worden toegelaten. Voor elken persoon en voor elk geval afzonderlijk is een speciale beslissing van den minister van Justitie noodig. Elke binnenkomst zonder voorafgegane vergunning moet dan ook worden geweigerd.
Mogelijk mede als gevolg van de verspreiding van geruchten in het buitenland als zouden Joodsche vluchtelingen op groote schaal hier worden toegelaten wordt thans zoodanige druk op onze grens uitgeoefend, dat het noodig is gebleken de grensbewaking opnieuw te versterken.
Afgekeurd moet worden het gedrag van Nederlanders, die per auto of trein Joodsche kinderen naar Nederland pogen over te brengen. Een dergelijke ongeordende aanvoer van vluchtelingen kan uiteraard niet worden geduld.
Alleen een geordende toevoer is toelaatbaar en dan nog in zeer beperkte mate. (Telegraaf - Regeeringspersdienst)
(Vor. ber. Terreur Duitschland 3537 B.; persstemmen 3540 D.)

C. BRITSCH-ITALIAANSCH ACCOORD. — Bekrachtiging van de Overeenkomst van 16 April 1938. - Erkenning van het Italiaansche Imperium. —
Op 16 November 1938 is door den Britschen ambassadeur, Lord Perth, en graaf Ciano, den Italiaanschen minister van buitenlandsche zaken, in het Palazzo Chigi te Rome, de verklaring onderteekend, waarbij het Britsch-Italiaansche accoord van 16 April 1938 van kracht wordt. Deze verklaring luidt als volgt:
Angezien op 16 April 1938 door de regeeringen van Italië en Groot-Brittannië en Noord-Ierland een protocol is geteekend met betrekking tot de vraagstukken, waarbij beide regeeringen belang hebben, aangezien op dien datum bij dit protocol behoorende accoorden en verklaringen zijn geteekend door de gevolmachtigden van beide regeeringen, aangezien het protocol vermeldt, dat deze overeenkomsten in werking zullen treden op den datum, dien beide regeeringen gemeenschappelijk vaststellen, verklaren ondergeteekenden, die op regelmatige wijze door hun regeeringen gemachtigd zijn, dat de overeenkomsten en verklaringen van het protocol heden in werking treden.
Lord Perth, de Britsche ambassadeur, heeft op 16 November 1938 te Rome zijn geloofsbrieven aan den Koning van Italië en Keizer van Abessynië overhandigd. (Times - Corriere della Sera)
(V. b. Britsch-Ital. accoord 3525 A.; tekst 3225 A.)

D. ENGELAND. — Premier Neville Chamberlain en de Duitsche pogroms. —
De minister-president heeft op 15 November in het Lagerhuis een groot aantal vragen te beantwoorden gehad over de Jodenvervolging in Duitschland en over de kwestie van de vroegere Duitsche kolonies.
Den arbeidersafgevaardigde Noel Baker deelde hij mede, tot zijn leedwezen te moeten verklaren, dat hetgeen in de pers was gemeld over de in Duitschland tegen de Joden genomen maatregelen in hoofdzaak juist was gebleken.
Niemand zal den onzinnigen moord op den heer Vom Rath gepleegd, willen verdedigen, maar er bestaat diep medegevoel voor hen die ervoor moeten lijden.
Den Britschen zaakgelastigde te Berlijn is opgedragen ten sterkste te protesteeren tegen het koppelen van de namen van Britsche oud-ministers en leden van het Lagerhuis met den moord. (Times)
(Vor. ber. Terreur 3537 B.; pogroms 3534 E.; Chamberlain 3493 C.)

18 NOVEMBER 1938

A. TURKIJE. — Kabinet-Djelal Bayar. - Nieuwe regeering. —
De eerste minister van Turkije Djelal Bayar heeft in overeenstemming met de grondwet den nieuwen president der republiek het ontslag van het kabinet aangeboden. Deze verzocht hem de loopende zaken af te handelen en belastte hem ermede een nieuw kabinet te vormen.
Djelal Bayar heeft direct daarna de nieuwe regeering gevormd. Met uitzondering van den minister van Buitenlandsche Zaken, Rustü Aras, en den minister van Binnenlandsche Zaken, Soekroe Kaja, hebben alle leden van het oude kabinet zitting in de nieuwe regeering. Rustü Aras is vervangen door Saradjogloe, die tot dusverre minister van Justitie was.
(Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Nwe. President 3539 A.; Kabinet 2987 C.)

B. VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt en de Duitsche pogroms. —
In krachtige bewoordingen heeft president Roosevelt op 15 November '38 een veroordeeling over het optreden der Duitsche regeering tegen de Joden uitgesproken.
„Ik heb den minister van Buitenlandsche Zaken opdracht gegeven den Amerikaanschen ambassadeur te Berlijn, Hugh Wilson, onmiddellijk naar Washington te ontbieden ten einde zijn rapport te vernemen en met hem te beraadslagen."
Toen den president om een uitvoerige uiteenzetting van zijn standpunt werd gevraagd, merkte hij op, dat deze verklaring reeds voor zichzelf sprak. Hij stond den journalisten echter toe zijn meening als volgt weer te geven:
„De berichten, welke de laatste dagen uit Duitschland worden ontvangen, hebben de openbare meening in de Vereenigde Staten diep geschokt. Dergelijke berichten, onverschillig uit welk deel der wereld ontvangen, zouden onvermijdelijk eenzelfde reactie onder het Amerikaansche volk in al zijn geledingen teweeggebracht hebben.
Ikzelf achtte het nauwelijks mogelijk, dat dergelijke dingen in de twintigste eeuw zouden kunnen gebeuren."
President Roosevelt pleitte ook voor de Katholieken.
(Telex-A. N. P.) **(Prev. rep. Terreur 3534 C.; Pogroms 3537 B.; Roosevelt 3514 D.)**

C. PHYSICA. — Fermi's ontdekking. —
De Nobelprijswinnaar voor natuurkunde, de Italiaansche natuurkundige, prof. Enrico Fermi, hoogleeraar te Rome, heeft de interessante gedachte gehad, voor het bombardement geen alphadeeltjes of andere electrisch geladen deeltjes te gebruiken, maar neutrale, ongeladen, deeltjes. Deze vond hij in de kort tevoren door Chadwick ontdekte neutronen. Dit zijn eveneens kleine elementaire deeltjes, die tot de belangrijke bestanddeelen der atomen behooren. Fermi slaagde er in, aan deze neutronen eveneens een groote snelheid te geven, zoodat zij op de atomen van een of ander element konden worden afgeschoten. Reeds het eerste resultaat van zijn experimenten was overweldigend. Een geheele reeks van elementen, waaronder ook de zwaardere, werden door Fermi langs dezen weg in radio-actieve elementen omgezet. Ook op het uranium, het 92ste element dus, heeft hij toen een bombardement beproefd, wat tot een merkwaardig resultaat voerde. Eerst werd het neutron door de uranium-kern „ingevangen", waarna dit conglomeraat een negatief electron van zich wegslingerde. Verlies van één negatieve lading komt op hetzelfde neer als toeneming der positieve lading met één. En dit beteekent dus, dat de kernlading gestegen is van 92 tot 93. Er was daarmede dus een geheel nieuw element gevormd, voorheen op aarde onbekend, een trans-uranisch element! Lang heeft de nieuweling niet geleefd, want het was, gelijk ook te verwachten bij zoo'n zwaar element, radio-actief; na 13 minuten was de helft ervan reeds spontaan uiteengevallen.
De nadere analyse van deze experimenten en de herhaling ervan door Lise Meitner en O. Hahn in het Berlijnsche laboratorium hebben uitgewezen, dat in feite vier nieuwe elementen gevormd moeten zijn, die dus resp. de nummers 93, 94, 95 en 96 moeten dragen. Uit natuurkundig en scheikundig oogpunt is dit resultaat natuurlijk bijzonder interessant. De beschieting met neutronen heeft bovendien belangrijke nieuwe inzichten in de structuur der atomen geleverd. En voorts heeft Fermi's onderzoek de mogelijkheid geleverd, op vrij gemakkelijke wijze kunstmatig lichte radio-actieve stoffen te bereiden, wat behalve voor de natuurkunde ook van groote beteekenis is voor de geneeskunde. (Nwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Nobelprijs 3538 D.; Physica 3520 B.)

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Duitsche ambassadeur te Washington naar Berlijn ontboden. —
De Duitsche ambassadeur te Washington, dr. Hans Dieckhoff, is naar Berlijn ontboden om rapport uit te brengen.
De ambassadeur zal, zoo meldt het Duitsche Bureau, den rijksminister van Buitenlandsche Zaken grondig inlichten over de stemming in de Vereenigde Staten en de eigenaardige houding tegenover de Duitsche binnenlandsche gebeurtenissen, waarvan eenige verklaringen van Roosevelt en andere gezaghebbende persoonlijkheden in de Vereenigde Staten blijk geven.
(Deutsch Nachr. Bur.) **(Vorig bericht 3542 B.)**

E. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig zijn besproken. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: Richard E. Byrd — „Alone" (His Antarctic Isolation.) (G. P. Putnam's Sons, New York) **(Vorig bericht 3526 E.)**
Belgisch-Fransch: Jean Milo — „L'Etang de Malbourg". (Ed. Labor, Brussel) **(Vor. ber. 3430 C.)**
Duitsch: Arnold Zweig — „Versunkene Tage". (Querido) **(Vorig bericht 3526 E.)**
Engelsch: Lt.-Col. P. G. Elgood — „The Ptolemies of Egypt". (Arrowsmith)
L. MacNeill — „The Tragedy of Ramsay MacDonald". (Secker and Warburg) **(Vorig bericht 3526 E.)**
Fransch: Marcel Arland — „Terre Natale". (Gallimard)
Jean Guirec — „L'Enchantement de la nuit". (Albin Michel) **(Vorig bericht 3526 E.)**
Nederlandsch: „Menschen in de Schaduw". Medewerkers H. Th. de Booy, enz. (D. A. Daamen's Uitg. Mij.)
François Pauwels — „Het Duel". (Em. Querido)
Gerard Walschap — „Sibylle". Nijgh & v. Ditmar) (Vlaamsche Uitgave) **(Vorig bericht 3526 E.)**
Zweedsch (in het Nederlandsch): Olof Enckell — „Ons Hart". (Vårt hjärta) (Stam, Haarlem)
(Vorig bericht 3264 D.) (Red. K. H. A.)

19 NOVEMBER 1938

F. DANZIG. — Pogroms. —
Gouwleider Forster heeft in het openbaar medegedeeld, dat binnenkort de wetten van Neurenberg ook in de vrije stad Danzig zullen worden ingevoerd.
Op het oogenblik worden de bezittingen van Joden, die de vrije stad verlaten, in beslag genomen.
In de week van 10—17 November zijn Joodsche zaken vernield, Joden gewond en uit hun huizen verjaagd. Moorden en zelfmoorden, een getrouw beeld van de Duitsche pogroms, hebben zich te Danzig afgespeeld. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 2990 F.)

G. NEDERLAND. — Terreur in Duitschland. - Nederlandsche regeering ontvangt f1.000.000 bankgarantie voor Joodsche vluchtelingen. —
Het Comité voor bijzondere Joodsche belangen deelt ons mede:
Dank zij de bijna ongekende offervaardigheid van Nederlanders van alle gezindten en richting, heeft het Comité voor bijzondere Joodsche belangen Vrijdag 18 November aan de Nederlandsche regeering een bankgarantie kunnen doen toekomen van een millioen gulden, als eerste storting voor de kosten van de huisvesting en het onderhoud van vluchtelingen, die in Nederland zullen worden opgenomen.
Daar deze kosten en die, welke verband houden met emigratie en verdere hulp zonder twijfel veel grooter zullen zijn, zal de actie voor de geldinzameling met verdubbelde kracht worden voortgezet. **(3541 B.)**

H. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Begrooting van Justitie aangenomen. —
De begrooting van het Departement van Justitie werd op 18 November z.h.s. aangenomen, met aanteekening van tegenstemmen van de N.S.B.
Een wijziging van de wet op het Nederlanderschap van 1892 werd z.h.s. aangenomen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Justitie 3156 D.)

A. **Algemeene gegevens. - Handelsrelaties.** — Hieronder volgen eenige gegevens over België-Luxemburg.

Land en Volk. — België telt ongeveer 8,4 millioen inwoners op een oppervlakte van ruim 30.000 km². Dit beteekent 272 bewoners per km². (Nederland: 226, Engeland: 194, Duitschland: 135, Italië: 131, Zwitserland: 95, Frankrijk: 76). De voornaamste steden zijn: Brussel (1.000.000 inwoners), Antwerpen (500.000), Luik (250.000), Gent (215.000), Charleroi (210.000), Bergen (170.000).

In Luxemburg wonen op 2600 km². ongeveer 300.000 zielen, waarvan 55.000 in de gelijknamige hoofdstad. Tusschen het Koninkrijk België en het Groot-Hertogdom Luxemburg bestaat een tolunie op grond van een verdrag van 25 Juli 1921; dit verdrag geldt, behoudens de mogelijkheid van verlenging, voor den tijd van 50 jaren, gerekend van 1 Mei 1922 af. Hetzelfde douanetarief en dezelfde douane- en invoerbepalingen gelden voor beide landen; de douanegrens tusschen beide landen is afgeschaft.

BELGIË-LUXEMBURG

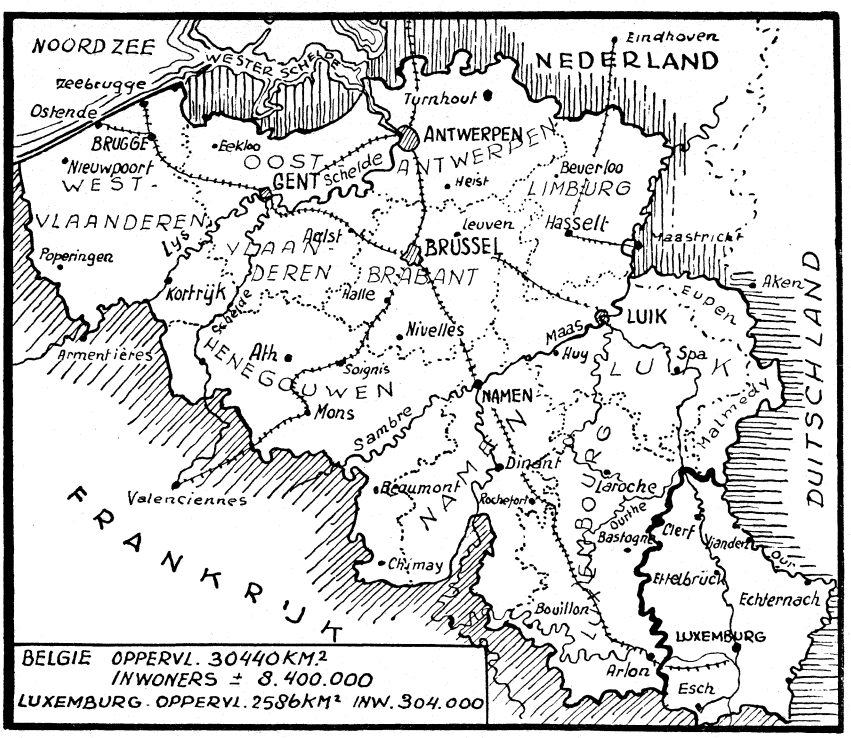

Munten, Maten en Gewichten. — De munteenheid is de franc van 100 centimes. Ter vergemakkelijking van het betalingsverkeer met het buitenland is evenwel indertijd de belga geschapen, welke gelijk is aan 5 Belgische francs. Beursnoteeringen hebben plaats in belga's.

Tot de devaluatie waren de Belgische en de Luxemburgsche franc van gelijke waarde. Aangezien de Belgische franc in 1935 devalueerde met 28%, de Luxemburgsche slechts met 10%, kent de tolunie thans 2 valuta's, welke tot elkaar staan in de vaste verhouding: 125 Belg. francs = 100 Lux. francs. De waarde van de belga is thans ongeveer 31 ct. en de waarde van den Belgischen franc ongeveer 6,2 cent. Ten aanzien van de maten en gewichten is het metrieke stelsel algemeen in gebruik.

Middelen van bestaan. — België is — evenals Nederland — zeer dicht bevolkt en mede daardoor sterk op het buitenland georiënteerd; dit komt tot uiting in de belangrijkheid van het goederenverkeer met het buitenland (in hoofdzaak een gevolg van het ontbreken van grondstoffen, met uitzondering van steenkolen), van het doorvoerverkeer, van den tusschenhandel en van de banden met de internationale kapitaalmarkt.

België is in de eerste plaats een industrieland; industrieele producten maken dan ook het grootste gedeelte van den export uit. Vóór de crisis werd ongeveer $^2/_5$ van de totale industrieele productie uitgevoerd. De landbouw vindt zijn afzet voornamelijk op de binnenlandsche markt, doch is niet in staat in de behoeften van deze markt volledig te voorzien.

Ongeveer 55% van het arbeidende deel der bevolking is werkzaam in de industrie, ongeveer 17% in den land- en boschbouw en ongeveer 15% in den handel.

De belangrijkste Belgische industrie is de metaalnijverheid, die haar producten voor een groot deel in het buitenland afzet, evenals de textielindustrie. Andere op den voorgrond tredende takken van industrie zijn nog de cementindustrie, de glasindustrie, de chemische industrie en de steenkolenmijnbouw.

Het toeristenverkeer is zeer omvangrijk.

Buitenlandsche handel. — De buitenlandsche handel heeft over de jaren 1936 en 1937 en de tijdvakken Jan. tot en met Juni 1937 en 1938 voortdurend een invoersaldo vertoond, zooals blijkt uit de volgende cijfers (in millioenen francs, zonder gouden en zilveren munt en muntmateriaal):

			Januari tot en met Juni	
	1937	1936	1938	1937
Invoer . .	27.257	21.299	11.614	13.803
Uitvoer . .	25.394	19.525	10.528	12.627
Invoersaldo	1.863	1.774	1.086	1.176

De volgende cijfers (in millioenen francs) geven een beeld van de belangrijkste groepen van invoer-producten:

	1937	1936
Plantaardige producten . . .	7.139	5.876
Minerale producten	5.616	3.914
Levende dieren en dierlijke producten	3.574	3.020
Metalen en metaalwaren . .	2.798	1.683
Machines	1.339	1.065
Voertuigen, behalve voor spoorwegen	857	557

De uitvoer is als volgt over de voornaamste groepen van goederen verdeeld (cijfers in millioenen francs):

	1937	1936
Metalen en metaalwaren	7.462	4.763
Textielproducten	3.097	2.546
Minerale producten	2.792	2.436
Levende dieren en dierlijke producten	2.435	2.029
Plantaardige producten	2.025	1.531
Chemische en pharmaceutische producten . . .	1.602	1.288
Machines	1.173	817

De voornaamste landen van herkomst voor den Belgisch-Luxemburgschen import zijn Frankrijk, Duitschland, de Vereenigde Staten, Groot-Brittannië, Belgisch Congo, Nederland en Argentinië.

Als landen van bestemming nemen Frankrijk, Groot-Brittannië, Nederland, Duitschland en de Vereenigde Staten een overheerschende positie in.

De handelsbalans van Nederland met België-Luxemburg vertoonde, volgens de Nederlandsche statistiek het volgende beeld (in millioenen guldens):

	1937	1936	Januari tot en met Juni 1938	1937
Invoer uit België-Luxemburg . .	179,6	118,9	77,6	89,8
Uitvoer naar België-Luxemburg .	125,9	85,6	53,0	59,5
Invoersaldo	53,7	33,3	24,6	30,3

De voornaamste in het eerste halfjaar van 1938 uit België-Luxemburg in Nederland ingevoerde artikelen waren de volgende:
IJzer, staal en fabrikaten daarvan, rij- en voertuigen, garens, werktuigen, toestellen enz., manufacturen, stoffen en weefsels, steenkolen, cokes en briketten, chemische producten, huiden en vellen, thomasphosphaat, kalk, tras, cement en krijt, ongesponne katoen en afval daarvan, alsmede linters, watten en verbandstoffen.
De uitvoer uit Nederland naar België-Luxemburg bestond in het tijdvak Januari tot en met Juni 1938 o.m. uit: kolen, cokes en briketten, kaas, hennep, vlas, jute en andere spinbare plantenvezels, plantaardige oliën, ijzer, staal en fabrikaten daarvan, visch, schaal- en schelpdieren, zemelen en ander afval van granen en zaden en huiden en vellen.

Bepalingen betreffende den invoer. — Practisch is het douanetarief van de Belgisch-Luxemburgsche Unie een één-kolommen-tarief. In den regel wordt namelijk, hoewel feitelijk minimum- en maximumtarieven bestaan, alleen het minimumtarief toegepast. De maximumtarieven, die het drievoudige bedragen van de minimumrechten, worden slechts gehanteerd tegenover landen, die zich in België schuldig maken aan „valuta-dumping", of ten ongunste van België in hun handelspolitiek discrimineeren, dan wel de vitale belangen v. d. Belgischen export schaden. De verlagingen, die bij verdrag aan een bepaald land worden toegekend, worden in het minimumtarief opgenomen, zoodat zij automatisch aan alle landen ten goede komen, zelfs aan het geringe aantal staten, ten aanzien waarvan geen meestbegunstiging krachtens verdrag bestaat.
De goederen, afkomstig uit den Belgischen Congo en onder Belgisch mandaat geplaatste Afrikaansche gebieden zijn bij invoer in België vrij van invoerrechten.

Handelsgebruiken. — Gegeven het feit, dat België aan Nederland grenst, is het onderhouden van persoonlijk contact met de afnemers, of eventueele afnemers of vertegenwoordiger(s) aldaar, meer dan ooit de aangewezen vorm bij het ontwikkelen van nieuwe of uitbreiden van bestaande relaties.
De handelstaal is over het algemeen het Fransch, alleen in het Noordelijk deel van België wordt ook het Nederlandsch gebezigd. In Luxemburg is naast het Fransch ook het Duitsch gebruikelijk.

Verkeer. — Behalve dat verschillende buitenlandsche scheepvaartondernemingen zoowel Amsterdam en/of Rotterdam als Antwerpen in het reisplan van hun schepen hebben opgenomen, doen de volgende Nederlandsche reederijen Antwerpen ook in geregelde diensten aan:
Stoomvaart Maatschappij Nederland, Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij, Holland-Afrika Lijn, Rotterdamsche Lloyd, Holland Amerika Lijn, Holland-Oost-Azië Lijn, Holland-Britsch-Indië Lijn, Holland Australië Lijn, Gebr. van Uden's Scheepvaart en Agentuur Maatschappij.

Diplomatieke en Consulaire Ambtenaren. — De diplomatieke vertegenwoordiging van Nederland berust bij Hr. Ms. Gezantschap te Brussel.
Consulaten-Generaal zijn gevestigd te Brussel en Antwerpen; Consulaten te Brugge, Gent, Leuven en Luik; Vice-Consulaten te Charleroi, Hasselt en Oostende.
De Consul-Generaal te Brussel is tevens hoofd der handelsafdeeling van Hr. Ms. Gezantschap.
(Economische Voorlichting)
(Vor. ber. België: Bevolking 3025 A.; In- en Uitvoer 2912 D.; Handelsbetrekk. met Nederland 1704 C.)

20 NOVEMBER 1938.

A. **NOBELPRIJZEN. — Vrede. - Nansen-Bureau te Genève. —**
De Nobelprijs voor den Vrede voor 1938 is toegekend aan het Nansen-Bureau voor Vluchtelingen te Genève. (Telex-A.N.P.) **(Vorig bericht 3025 E.)**

B. **LITAUEN. — Smetona als President herkozen. —**
President Smetona is voor den tijd van zeven jaar herkozen.
De minister van Buitenlandsche Zaken, Lozoraitis, heeft verklaard, dat Litauen steeds het Duitsche standpunt in de kwestie betreffende Memel zal eerbiedigen. De voornaamste taak der regeering was volgens den minister, zoo vriendschappelijk mogelijke betrekkingen te onderhouden met de buurlanden Duitschland en Polen. (Telex-A. N. P.)

C. **ITALIE. — Belasting op het kapitaal. —**
In den Ministerraad van 7 Nov. '38 is een maatregel goedgekeurd, waarbij een buitengewone belasting geheven wordt op het in industrieele- en handelsondernemingen door particulieren gestoken kapitaal, zoomede het kapitaal van maatschappijen zonder aandeel, welke den staat ongeveer 1.200 millioen lire zal opbrengen. (Corriere della Sera)

D. **BRITSCH-AMERIKAANSCHE EN AMERIKAANSCH-CANADEESCHE HANDELSOVEREENKOMSTEN. — Onderteekening. —**
Op 17 Nov. '38 is op het Witte Huis te Washington, in tegenwoordigheid van president Roosevelt, de Engelsch—Amerikaansche handelsovereenkomst onderteekend, dat van 1 Januari 1939 af voor 3 jaar van kracht zal zijn.
De Vereenigde Staten en Canada hebben tezelfdertijd een nieuwe handelsovereenkomst onderteekend ter vervanging van de einde van dit jaar afloopende overeenkomst, eveneens voor 3 jaar.
De Britsche ambassadeur Lindsay, en Overton, de tweede secretaris van het ministerie van Handel, teekenden voor Groot-Brittannië, en Hull voor de Vereenigde Staten.
Minister-president Mackenzie King heeft de Amerikaansch—Canadeesche overeenkomst onderteekend.
De onderteekende handelsovereenkomst versterkt niet alleen de Engelsch—Amerikaansche handelsbetrekkingen, doch is in mindere mate van invloed op de economische regelingen in het geheele Britsche rijk.
De Vereenigde Staten staan b.v. vermindering van rechten toe op de Britsche textielgoederen, welke voor het overgroote deel naar Amerika worden uitgevoerd en een waarde vertegenwoordigen van meer dan tien millioen pond. Vrij van rechten zijn Britsche artikelen ter waarde van 9½ millioen pond. Op Britsche goederen ter waarde van 23 millioen, waarop rechten worden geheven, wordt een vermindering dezer rechten verleend over een waarde van 11 millioen, terwijl de huidige Amerikaansche rechten zoo blijven op een uitvoer ter waarde van zes millioen.
De vermindering der Amerikaansche invoerrechten bedraagt meerendeels 30 tot 40 %. De rechten op Britsche whiskey blijven onveranderd. Amerika doet concessies voor 600 artikelen.
De Britsche concessies behelzen, dat het tegenwoordige voorkeursrecht op uit het Britsche rijk afkomstige tabak niet zal worden verhoogd. Groot-Brittannië zal den bestaanden vrijen invoer van ruwe katoen en maïs handhaven. De rechten op tarwe, sommige vruchtensoorten en zacht hout worden verminderd. De rechten op in de Ver. Staten vervaardigde goederen worden algemeen met 20 tot 15 % verlaagd.
Tegen de verwachting in zal het invoerrecht voor Amerikaansche automobielen niet worden verlaagd.
De koloniën genieten dezelfde algemeene voordeelen en gaan dezelfde algemeene verplichtingen aan als het Vereenigd Koninkrijk.
Wat de Amerikaansch—Canadeesche overeenkomst

betreft, wordt verklaard, dat een vermindering van 2½ tot 10 % wordt toegestaan op de door Groot-Brittannië gegarandeerde voorkeur. Deze overeenkomst zal een geldigheidsduur hebben van drie jaren, te rekenen van 1 Januari 1939. De voornaamste bepalingen zijn, dat de Vereenigde Staten en Canada elkander onvoorwaardelijk op den voet van meest begunstigde mogendheid zullen behandelen, met uitzondering van speciale handelsvoordeelen in het verkeer tusschen Canada en het Britsche Rijk en tusschen de Vereenigde Staten en Cuba. (Times)

(Vor. ber. Handelsverdrag met Engeland 3029 C.; Canada 2051 F.)

21 NOVEMBER 1938

A. NEDERLAND. — Onderwijs - Staatsrecht en administratiefrecht - Inaugureele rede van Prof. Mr. de Block over „Toeneming van de macht der Kroon".

Op 24 October heeft mr. A. L. de Block, buitengewoon hoogleeraar in het Nederlandsch Staatsrecht en het Administratiefrecht aan de Katholieke Economische Hoogeschool te Tilburg, zijn ambt aanvaard met een rede in het auditorium van het Conservatorium der R.K. Leergangen: welke tot titel had: „Toeneming van de macht der Kroon".

Vermindering van den directen invloed der volksvertegenwoordiging op de wetgeving is, aldus spr., een verschijnsel, dat in tal van landen, waarin nochtans het parlement een der pijlers is gebleven, waarop het staatgebouw rust, in toenemende mate voorkomt. In tweeërlei opzicht is die vermindering merkbaar.

In de eerste plaats ziet men een streven, legislatieven arbeid op te dragen aan andere lichamen, uit hunnen aard op speciaal gebied daartoe bekwaam te achten, bij voorbeeld bedrijfsschappen.

Bedoeld verschijnsel komt echter ook op andere wijze tot uiting en wel in dier voege, dat de volksvertegenwoordiging formeel haar aandeel in de wetgevende macht behoudt, doch dat de eingenlijke regeling van een bepaald onderwerp wordt toevertrouwd aan die macht in den staat, die in onderscheidene constituties, die hare terminologie ten deele ontleenen aan in de achttiende eeuw sterk levende begrippen, de „uitvoerende" heet, hetgeen veelal beteekent de Regeering, d.w.z. te onzent: Kroon en Ministers.

Vervolgens werd behandeld, ter oorzake waarvan laatstbedoeld verschijnsel zich sedert het uitbreken van den wereldoorlog zoo veelvuldig heeft voorgedaan.

Een en ander werd met voorbeelden, ontleend aan de buitenlandsche wetgeving, geadstrueerd.

Daarna volgde een bespreking van het verschijnsel in Nederland, waarbij uitvoerig werden besproken de talrijke machtigingen, aan de Kroon in de laatste jaren verleend.

Ook werd de aandacht gevestigd op de toeneming van de zoogenaamde provisoire wetgeving, waarbij een wet aan de Kroon bevoegdheden verleent tot het nemen van maatregelen in afwachting van een nadere beslissing te dier zake van de wetgevende macht.

De Crisiswetgeving van de laatste jaren geeft hiervan enkele voorbeelden.

Deze evolutie te remmen, het zou geen zin hebben, het ware een „chasser la nature".

Moge dan de invloed van de volksvertegenwoordiging in zeker opzicht zijn verminderd, hij bleef bestaan ten opzichte van dat uiterst omvangrijke gebied van wetgeving, dat in bedachtzaam gemeen overleg kan worden tot stand gebracht, hij vermeerderde op het stuk der contrôle, namelijk bij de behandeling van de begrooting.

Spr. bepleitte terugkeer tot het stelsel van vóór 1887, toen nog zelfstandige algemeene maatregelen van bestuur, door straffen te handhaven, konden worden uitgevaardigd, een denkbeeld, indertijd door prof. van der Pot in 1916 krachtig verdedigd.

Spr. bleek van meening, dat zulks den rechtsstaat niet in gevaar zou brengen, nòch het gebied van den wetgever aanmerkelijk zou beperken, dit laatste te minder, daar nog tal van onderwerpen overblijven, die ingevolge de Grondwet bij de wet zullen moeten worden geregeld of welker regeling in den loop der jaren de wetgever aan zich had getrokken. Zijns inziens was nochtans aan uitbreiding van de bevoegdheid der Overheid behoefte.

De rede eindigde met de gebruikelijke toespraken. (De Tijd)

(V. b. 2476 A.; Ambtsaanv. in het Onderw. 3535 A.)

B. FRANKRIJK. — Gouverneur-Generaal Van Vollenhoven geëerd. —

President Lebrun heeft 6 November de onthulling bijgewoond van het te Longpont aangebrachte monument, dat is opgericht als hulde aan de nagedachtenis van den gouverneur-generaal van Fransch West-Afrika, Van Vollenhoven. Van Vollenhoven is tijdens den oorlog aan het front in Frankrijk gesneuveld.

(Ter herinnering diene, dat Joost van Vollenhoven, Nederlander van oorsprong, zijn opvoeding in Frankrijk genoot en zich geheel met zijn nieuwe vaderland vereenzelvigde. Hij bezocht de Koloniale School en toonde op jeugdigen leeftijd reeds bijzondere gaven op het gebied der kolonisatie. Toen Doumergue, de latere president der republiek, nog minister van Koloniën was, bekleedde hij belangrijke posten, eerst in West-Afrika, daarna in Fransch-Guyana, vervolgens in Kongo. In 1914, even vóór het uitbreken van den Wereldoorlog, werd hij tot gouverneur benoemd. Hij keerde naar Frankrijk terug, streed aan het front, doch werd door Maginot naar West-Afrika gezonden, belast met de recruteering van de koloniale troepen aldaar. Als gouverneur-generaal deed hij voortreffelijk werk en bleek een kolonisator van groote allure te zijn. Een meeningsverschil met de regeering te Parijs leidde er toe, dat hij aftrad en weer in actieven dienst ging. Den 19en Juli 1918 sneuvelde hij bij Longpont, in de nabijheid van Villers-Cotterets, aan het hoofd van zijn bataljon koloniale infanterie.—Red.) (Alg. Handelsbl.)

C. NEDERLAND. — Vreemdelingen mogen alleen met Ministrieele vergunning Handelsagent zijn. —

De Regeeringspersdienst meldt:

Aan de beroepen en bedrijven, welke niet door vreemdelingen zelfstandig mogen worden uitgeoefend zonder een vergunning van den minister van Economische Zaken, is thans toegevoegd het beroep van handelsagent.

Het te dier zake krachtens de wet van 22 April 1937, Staatsblad no. 628, uitgevaardigd Koninklijk Besluit van 27 October 1938, no. 38, is in de Nederlandsche Staatscourant gepubliceerd.

Ingevolge dit besluit zal het met ingang van 17 November '38 aan vreemdelingen niet geoorloofd zijn, zich zelfstandig als handelsagent te vestigen, zonder schriftelijke vergunning van vorengenoemden minister.

Daarnaast zullen degenen, die op 16 November reeds als agent zelfstandig werkzaam waren, op 1 Maart '39 van een zoodanige vergunning voorzien moeten zijn. (Regeeringspersdienst)

(Vor. ber. Vreemdelingen 3446 B.)

D. ZWITSERLAND. — De actie tegen de Nationaal-Socialisten. —

Op 11 Nov. '38 is in den Zwitserschen nationalen raad de actie van de politie tegen het nationaal-socialisme besproken. De president van den Bondsstaat, Baumann, heeft als hoofd van het departement van politie en justitie een uiteenzetting gegeven, waarin hij zeide, dat tot nu toe nog niets is gebleken van inmenging in de Zwitsersche zaken door Duitsche nationaal-socialistische groepen. Wel heeft de politie vastgesteld, dat Zwitsersche nationaal-socialistische groepen buitenlandsche denkbeelden koesterden en dat in sommige gevallen persoonlijke relaties met Duitschland worden onderhouden. Uit de actie van de politie te Zürich is gebleken, dat tenminste een van de groepen verdachte betrekkingen onderhield met het buitenland.

De president verklaarde niets te willen zeggen over het nationaal-socialisme in Duitschland. Ieder volk is vrij zijn eigen regiem te kiezen. Hij is evenwel van meening, dat het nationaal-socialisme in Zwitserland ongewenscht is en hij merkt met voldoening op, dat het algemeen door het volk en autoriteiten wordt verworpen. De president verklaarde de anti-democratische beweging des te gevaarlijker te achten, wanneer in de pers de fundamenteele instellingen van de democratie belachelijk worden gemaakt en hij deelde mede, dat de extremistische bladen Schweizer Volk en de Angriff te Zürich in beslag zijn genomen. Verder kondigde hij aan, dat de federale raad binnenkort andere maatregelen zal treffen tegen staatsgevaarlijke actie, waarbij het lidmaatschap van vereenigingen, welke betrekkingen met het buitenland onderhouden en gevaarlijk zijn voor de binnen- en buitenlandsche veiligheid van den staat, strafbaar wordt gesteld, evenals het opwekken van haat tegen bevolkingsgroepen om redenen van ras of godsdienst. De federale raad zal persorganen, welke zich hieraan schuldig maken, kunnen verbieden en vereenigingen kunnen ontbinden en iedere politieke activiteit kunnen verbieden.

Tenslotte verklaarde Baumann, dat Zwitserland „de veiligheid van zijn huis" wil verzekeren en tegelijkertijd goede betrekkingen wil onderhouden met alle mogendheden. De federale raad zal voor niemand wijken en vreest niemand.

(Neue Zürcher Zeitung)

(Vor. ber. Nationaal-Socialisten 2214 C.)

E. GROOT-DUITSCHLAND. — Terreur. - Arbeidsfront neemt Joodsche huizen over. - 179 Joodsche bedehuizen in brand gestoken. —

Joden, die huizen bezitten, moesten te Neurenberg voor het Arbeidsfront verschijnen. Hier legde men hun ter onderteekening een document voor, waarbij zij hun bezit aan het Arbeidsfront overdragen. Van de getaxeerde waarde van het pand behoudt het Arbeidsfront 90 procent, terwijl de eigenaars 10 procent ontvangen.

De Joodsche perscommissie heeft een lijst van 179 synagogen en bedehuizen samengesteld, die, volgens mededeelingen in de Duitsche pers, de groote buitenlandsche bladen en van betrouwbare ooggetuigen, in brand zijn gestoken. Deze lijst, aldus de commissie,

is verre van volledig, daar met name uit de kleine plaatsen geen berichten zijn ontvangen. Bij de branden werden de heilige voorwerpen en wetsrollen op alle mogelijke manieren ontwijd. Wanneer zij niet aan het vuur ten offer vielen, werden zij kapotgeslagen of verscheurd. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. 3540 D.; 3542 B.)

A. **ITALIE. — Rassenleer. - De Aartsbisschop van Milaan veroordeelt deze leer. —**
De Aartsbisschop van Milaan, Kardinaal Schuster, heeft in een preek, gehouden in den Dom van Milaan, de overdreven rassenleer zeer streng veroordeeld.
„Dit soort van ketterij", aldus de kardinaal, „is in het buitenland geboren en begint overal een weinig door te dringen. Het is een ketterij, die niet alleen een aanslag beteekent op de bovennatuurlijke leerstellingen der Kerk, maar tevens, door de geestelijke opvattingen over individu, natie en vaderland in het menschelijke bloed te vermaterialiseeren, aan de menschheid elke andere geestelijke waarde ontkent en zoodoende een internationaal gevaar vormt, dat niet minder ernstig is dan het bolsjewisme zelf."
Hij eindigde de preek met de hoop uit te spreken, dat „God door den geest, die het Italiaansche volk bezielt en door de wijsheid zijner regeering bewogen moge worden, Zijn genade te verleenen, opdat het vaderland van deze nieuwe ketterij uit het Noorden gespaard zal blijven". (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. 3540 B.; Rassenleer 3492 C.)

B. **CHINA. — Conflict met Japan. - Japansche opbouw van China. - Japansch antwoord op Amerikaansche nota. - Canton. —**
In de Japansche kabinetszitting van 18 Nov. '38 is formeel goedkeuring gehecht aan de oprichting van een centrale instelling ter behandeling van Chineesche zaken, onder den naam van Raad voor Oost-Aziatische aangelegenheden. Het desbetreffende besluit gaat thans naar den Geheimen Raad om goedgekeurd te worden.
Het doel van deze organisatie is „de leiding op langen termijn van herstel en wederopbouw van China door mobilisatie en coördinatie van de nationale hulpbronnen, teneinde het Chineesche volk de onmisbaarheid en redelijkheid te doen begrijpen van samenwerking met Japan in een gemeenschappelijk streven naar vestiging van den vrede in Oost-Azië".
De Japansche regeering weerlegt in haar nota van 18 Nov. '38 de Amerikaansche argumenten van 6 October. In deze nota komt de moeilijke positie van het ministerie van Buitenlandsche Zaken tot uiting. Het wil eenerzijds de openbare meening in de Vereenigde Staten ontzien en anderzijds tegemoet komen aan de verlangens van de Japansche kringen, die een algeheele herziening der Japansche diplomatie tegenover de mogendheden wenschen.
Canton wordt door de Chineesche troepen bedreigd. De Japanners hebben de stad in staat van verdediging gebracht. (Telex-A. N. P.)
(V. b. Amer. Nota 3513 E.; Chin.-Jap. Confl. 3532 A.)

C. **ENGELAND. — Begrooting der Luchtmacht £ 200.000.000. —**
Tijdens zijn rede in het Lagerhuis op 17 Nov. '38 heeft minister-president Chamberlain medegedeeld, dat de begrooting van de luchtmacht is gestegen van 27 millioen Pond in 1935 tot 200 millioen in 1939.
In Mei van het volgende jaar zal de luchtmacht twee tot drie keer zoo sterk zijn als in Mei van dit jaar, en in Mei 1940 zal de luchtmacht vier keer zoo sterk zijn. Maatregelen zullen worden genomen tot verdere versterking.
Voorts heeft Chamberlain in het Lagerhuis bekend gemaakt, dat over de motie der Labourparty ten aanzien van sommige religieuse, politieke en rassenminderheden in Europa op 21 Nov. '38 debatten zullen worden gehouden.
Voorts wordt gemeld, dat 225 tot de regeeringsmeerderheid behoorende Lagerhuisafgevaardigden de volgende resolutie hebben aangenomen:
„Het Lagerhuis geeft den minister-president de verzekering van zijn onvoorwaardelijken steun voor het welslagen van zijn vastberaden pogen om den vrede te bewaren en voor zijn streven de defensie te versterken en den nationalen levensstandaard te verbeteren." (Times) **(Vor. ber. Begrooting 3296 F.; Luchtmacht 3365 D.; Leger, Vl. en Luchtm. 3502 E.)**

D. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Eerste parlementszitting. - Verklaring van premier Generaal Syrovy. - Autonomie van Slowakije. - Partij van Nationale Eenheid. —**
Het parlement der tweede Tsjechoslowaaksche republiek is op 17 Nov. '38 voor het eerst bijeengekomen. Generaal Syrovy, de premier, nam het woord om de regeeringsverklaring voor te lezen. Hij betoogde, dat de gedurende twintig jaren in het werk gestelde pogingen tot verzoening der nationaliteiten in Tsjecho-Slowakije geen resultaat hadden opgeleverd, „doordat thans de gedachte van de staten met één nationaliteit de wereld beheerscht". „Wij willen — aldus vervolgde de premier — in vrede met al onze buren leven. Dat geldt in de eerste plaats voor onzen grootsten buur, Duitschland. Met erkentelijkheid herinneren wij ons alle uitingen van sympathie en in het bijzonder de bewijzen van vriendschap, getoond door Roemenië en Joego-Slavië. Wij zullen er naar streven, dat nationaliteitenvraagstukken geen oorzaken van wrijving in Midden-Europa meer zullen zijn, en zijn er van overtuigd, dat andere staten met datzelfde streven bezield zijn".
Syrovy deed een beroep op het land, dat het hem zou helpen bij de vervulling van zijn taak en verzocht het parlement daarna een aanvang te maken met de behandeling van de constitutioneele wet, die aan Slowakije en de Karpathische Oekraine autonomie toekent tot de nieuwe grondwet zal zijn afgekondigd. Bovendien vroeg hij het parlement de regeering volmachten te verleenen. „De snelle ontwikkeling der gebeurtenissen — aldus zeide hij — maakt het noodig, dat de centrale regeering en de regeering van Slowakije en de Karpathische Oekraine beschikken over voldoende volmachten, opdat zij spoedig de beslissingen kunnen nemen, die voor het land noodzakelijk zijn. Die volmachten zijn onmisbaar, indien men wil, dat de regeering onmiddellijk de met andere staten gesloten overeenkomsten ten uitvoer kan leggen".

De autonomie van Slowakije. — De voornaamste bepalingen der constitutioneele wet op de autonomie in Slowakije, welke in het parlement zijn behandeld, behelzen het volgende:
Slowakije vormt een autonoom deel der Tsjechoslowaaksche republiek. De uitvoerende macht in Slowakije wordt uitgeoefend door een regeering van vijf leden, die verantwoordelijk zijn jegens den autonomen Slowaakschen Landdag. De Slowaaksche regeering wordt benoemd door den president der Republiek op voorstel van den president van den Slowaakschen Landdag.
Het Slowaaksch is de officieele taal in Slowakije. Slowaaksche burgers van niet-Slavische nationaliteit zullen genieten van de taalwetten, die door het verdrag van St. Germain aan de minderheden werden gegeven.

De nieuwe partij van Nationale Eenheid. — Op 17 Nov. '38 is te Praag de Partij der Nationale Eenheid gevormd. In de verklaring die door de opgerichte partij per radio is omgeroepen, is o.m. nog bekend gemaakt, dat de volgende partijen ontbonden en samengevat worden in de Nationale Eenheidspartij: de Tsjechische Agrarische partij, de Tsjechische Volkssocialisten, de Gewerbepartei, de Nationale Vereeniging, de Nationale Liga en de Tsjechische Clericalen in Bohemen. In de partij der clericalen is dus een scheuring ontstaan. De Moravische vleugel blijft zelfstandig.
Na de aaneensluiting der partijen is de Kamer van Afgevaardigden als volgt samengesteld: Staatspartij der Nationale Eenheid 106 zetels, Slowaaksche Club 34, Nationale Arbeiderspartij 29, Communisten 25, Tsjechische Volkspartij 11, Roetheensche Eenheidspartij 5, Duitsche Nationaal-socialisten 5, Slowaaksche Nationale Arbeiderspartij 4, Duitsche Sociaaldemocraten 4, Onafhankelijken 4.
De communistische fractie blijft bestaan, daar de Communistische Partij niet ontbonden, doch slechts geschorst is.
De agrarische afgevaardigde dr. Cerny is benoemd tot rapporteur voor de voorloopige grondwet.
(Prager Presse - Telex-A. N. P. - Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Gen. Syrovy 3488 B.; Slowaken 3503 B.)

22 NOVEMBER 1938

A. ANGOLA. — Algemeene bijzonderheden. —

Land en Volk. — Angola, gelegen aan de Westkust van Afrika, grenst in het Noorden aan Belgisch-Congo, in het Oosten aan Belgisch-Congo en Rhodesië, in het Zuiden aan Bechuanaland en het voormalig Duitsch Zuid-West Afrika en in het Westen aan den Atlantischen Oceaan. De oppervlakte van het land bedraagt 1.263.700 km². en de kustlijn is ruim 1600 km. lang. Het binnenland is over het algemeen bergachtig. Door de uitgestrektheid van het land en het aanzienlijk verschil in hoogte tusschen de kuststreken en het achterland zijn er groote verschillen in het klimaat tusschen het noordelijk en het zuidelijk gedeelte, alsmede tusschen de kust en het binnenland. In de laagvlakte van Loanda duurt de regentijd van October tot Januari en van April tot Juni. In het Noorden en in de nabijheid van de kuststreken zijn de regenbuien heviger en de hitte is aldaar als gevolg van de vochtigheid drukkend. In het Zuiden daarentegen overheerscht de droogte evenals aan de kust, waar de Westenwind een laag vochtigheidsgehalte heeft.
Het land telt ruim 4 millioen inwoners, waarvan ongeveer 4 millioen inboorlingen en 60.000 Europeanen. De bevolking hangt meerendeels heidensche godsdiensten aan; verder wordt ook de Mohammedaansche en de Christelijke godsdienst beleden.
De voornaamste havensteden zijn: (Sao Paulo de) Loanda, Lobito, Benguella en Mossamedes. In het binnenland zijn onder meer gelegen Malange, Bailundo, Huilla en Humpata.

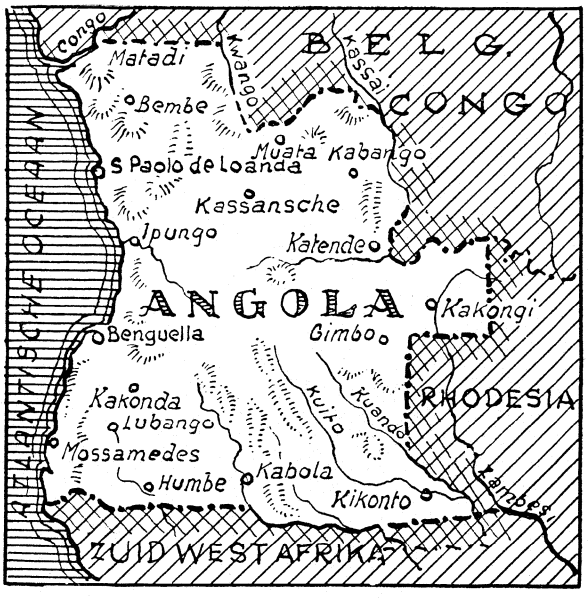

Angola is een Portugeesche kolonie. Zij wordt bestuurd door een Gouverneur-Generaal, wonende in Loanda, bijgestaan door een Raad met adviseerende bevoegdheid, bestaande uit de provinciale secretarissen en enkele afgevaardigden. In handelskringen wordt vrijwel uitsluitend Portugeesch gesproken.

Munt, Maten en Gewichten. — De munteenheid is de Angolar, in waarde gelijk staande met de Portugeesche Escudo (circa *f* 0,08). Een Angolar bestaat uit 100 Centavos en 1000 Angolares zijn gelijk aan 1 Conto. De Banco de Angola treedt op als circulatiebank. De Banco de Comercio e do Ultramar Ltd. te Lissabon heeft bijkantoren in Loanda en Lobito.
Het metrieke stelsel vindt algemeen toepassing. Daarnaast bedient men zich van een speciaal gewicht van 15 kg., genaamd de aroba.

Natuurlijke rijkdommen en middelen van bestaan. — De bodem levert verscheidene mineralen op. Het belangrijkste product is diamant. Verder treft men aan koper, steenkool, ijzererts, mangaanerts, lood, asphalt, zwavel, oker, kips, marmer en kalksteen. Angola is echter overwegend een agrarisch land. Begunstigd door een vruchtbaren bodem en een warm klimaat is de beoefening van den landbouw zeer verbreid. Tot de landbouwvoortbrengselen behooren koffie (Arabica en Robusta), maïs, tarwe, was, sisal, suiker, katoen, palmpitten en kokosnoot.
Vruchten als sinaasappelen, bananen, appels, peren, aardbeien en mango zijn vrijwel uitsluitend voor de binnenlandsche markt bestemd. De bosschen leveren mahonie- en ebbenhout, alsmede rubber. De veestapel wordt geschat op ruim 4 millioen stuks, waaronder 2 millioen runderen en verder talrijke schapen, varkens, paarden en geiten.
De industrieele bedrijvigheid is nog niet groot. De diamantindustrie is de meest belangrijke tak van nijverheid. Daarnaast treft men eenige fabrieken aan, die zich toeleggen op de vervaardiging van suiker, palmolie, zeep en lucifers, benevens op het verwerken van vezel, tabak, visch en zeezout.

Buitenlandsche handel. — De handelsbalans is de laatste jaren in sterke mate actief, zooals uit onderstaande tabel blijkt:

(cijfers in millioenen Angolares)

	1937	1936	1935
Invoer	215	148	165
Uitvoer	344	308	222
Uitvoersaldo	129	160	57

De voornaamste invoerproducten zijn: katoenen goederen, spoorwegmateriaal, ijzer en staal, machines en gereedschappen, voedingsmiddelen en dranken, automobielen, voer- en vaartuigen, meel, jute zakken, steenkool, aardolie, wapenen en munitie, chemische en pharmaceutische producten, hout, papier en papierwaren, cement en kleedingstukken.
Uitgevoerd worden in hoofdzaak ruwe diamanten, koffie, suiker, maïs, graan, was, gedroogde visch en visch in blik, honig, gedroogde huiden, sisal, katoen, palmolie en palmpitten, kokosnoot, grondnoten, sesamzaad, vee en hout.
Portugal neemt onder de importeerende landen de voornaamste plaats in en is tevens de grootste afnemer van Angola.
Andere landen, waarmede Angola handelsbetrekkingen onderhoudt, zijn Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten van Amerika, Duitschland, Japan en België. Het aandeel, dat Nederland in dit handelsverkeer heeft, is zeer gering. De invoer uit ons land bedraagt rond 1 % van den totalen import en de uitvoer uit Angola naar Nederland ruim 3 % van 's lands export. Nederland levert in hoofdzaak kinine, gecondenseerde melk, gepelde rijst, katoenen manufacturen en chemische producten, en betrekt uit Angola voornamelijk maïs en koffie. (Econ. Voorlichting)

B. NEDERLAND. — Verkeersongevallen. - Mei—September 1938. —

De door het Centraal Bureau voor de Statistiek geregeld gepubliceerde cijfers, omtrent het aantal verkeersongevallen, toonen sinds Mei van dit jaar een weinig gunstig beeld.
Voor de laatste vijf maanden zijn de cijfers als volgt (tusschen haakjes de cijfers van 1937):

	gedood		ernstig gewond	
Mei	49	(61)	387	(446)
Juni	66	(41)	384	(453)
Juli	71	(47)	401	(390)
Augustus	68	(64)	429	(471)
September	68	(61)	452	(471)

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. 3339 B.)**

C. SPANJE. — Burgeroorlog. - Ebro scheidslijn tusschen strijdende partijen. —

De strijd om den Westelijken oever van de Ebro, welke meer dan drie maanden lang heeft geduurd, is op 17 Nov. '38 geëindigd. De Ebro is weer de scheidslijn tusschen de strijdende partijen in Oost-Spanje geworden. Beide zijden erkennen het resultaat van den strijd, maar geven de meest uiteenloopende cijfers van het aantal dooden, gevangenen en veroverd materiaal. Volgens de nationalisten hebben de republikeinen 75.000 dooden en gewonden verloren en 20.000 krijgsgevangenen. Er zijn 18 Russische tanks veroverd en 17 vernield, 242 republikeinsche vliegtuigen zijn neergehaald en wellicht nog 94 meer. Volgens de republikeinen hebben de nationalisten 80.000 dooden en gewonden verloren en 214 vliegtuigen. Zooveel is zeker, dat beide partijen in die drie maanden van verbitterden oorlog zware verliezen hebben geleden. Volgens inlichtingen uit betrouwbare bronnen, hebben de partijen elk meer dan 40.000 man verloren. De overweldigende meerderheid van vliegtuigen, kanonnen en tanks die de infanterie van generaal Franco steunden, heeft de beslissing gebracht. Dikwijls kon men 200 vliegtuigen tegelijk in de lucht tellen, die hun bommen lieten vallen op een betrekkelijk klein slagveld. Vaak genoeg vielen per dag gemiddeld 10.000 bommen op de republikeinsche linies. Alleen in moderne, diepe loopgraven met bomvrije schuilplaatsen zou een leger het vernietigend vuur langer dan drie maanden hebben kunnen weerstaan. Ondanks deze massale bombardementen hebben de nationalisten het eene bataljon infanterie na het andere verloren bij

aanvallen onder den doodelijken hagel van republikeinsche machinegeweerkogels.
Wat zal generaal Franco nu doen? De algemeene militaire situatie is dezelfde als op 25 Juli, den dag dat de republikeinen de Ebro overstaken. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 3532 F.)

A. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Onteigening van „De Abdij" te Middelburg. —
De Tweede Kamer heeft op 17 Nov. '38 met 48 tegen 31 stemmen het wetsontwerp tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van Hotel „de Abdij" te Middelburg aangenomen. (Alg. Handelsblad)

B. NEDERLAND. — Rijksbegrooting 1939. - Adres van 14 Nederlanders versus adres van 9 financiers. —
Veertien vooraanstaande Nederlanders, hoogleeraren en prominente figuren uit het zakenleven, kennis genomen hebbende van het adres betreffende den toestand der publieke financiën hier te lande, op 26 October '38 door de heeren Crena de Iongh c.s. tot den voorzitter van den Raad van Ministers gericht, publiceeren thans een open brief aan dr. H. Colijn, waarin zij verklaren, dat zij zich gedrongen gevoelen om uiting te geven aan hun bedenkingen tegen de strekking van een groot deel van genoemd adres.
De namen der onderteekenaars zijn: Prof. Th. Limperg Jr., Amsterdam; Prof. ir. D. Dresden, Utrecht; Prof. mr. H. Frijda, Amsterdam; Prof. dr. J. Goudriaan, Utrecht; Prof. H. A. Kaag, Tilburg; Ir. G. A. Kessler, Velsen; Mr. H. F. van Leeuwen, Laren; Prof. mr. P. Lieftinck, Rotterdam; Ir. A. Plate, Rotterdam; Mr. dr. L. F. H. Regout, Meerssen; P. E. Tegelberg, Baarn; Prof. mr. F. de Vries, Rotterdam; E. D. van Walree, Baarn en Ir. J. van der Waerden, Amsterdam.
De bedenkingen der onderteekenaars gelden vooral den aard der maatregelen, welke in het adres worden aanbevolen ter verkrijging van de door adressanten bepleite vermindering der tekorten op den gewonen dienst der staatsfinanciën.
De onderteekenaars stemmen in met elke poging, welke gericht is op het verkrijgen van een helder inzicht in den toestand der staatsfinanciën. Maar er rijzen bedenkingen tegen de wijze, waarop de adressanten bij de verbetering van het beeld te werk gaan.
Het adres wekt den indruk, alsof de regeering, welke voor het ontwerp der begrooting 1939 verantwoordelijk is, niet zelve is doordrongen geweest van de noodzakelijkheid om het juiste inzicht in den toestand der financiën te verschaffen.
Het meest fundamenteele bezwaar tegen het adres achten de onderteekenaars, dat het geen aandacht schenkt aan de economische schade uit hoofde van het gederfde inkomen van hen, wier arbeid zal worden uitgespaard of lager zal worden beloond: elke uitgaaf van den staat in het binnenland vindt haar tegenhanger in een inkomen van een grooter of kleiner aantal ingezetenen, al is daarmede niet gezegd, dat elke vermeerdering van inkomen langs dezen weg gerechtvaardigd is.
De onderteekenaars zijn van oordeel, dat de in het adres aangeprezen doortastende maatregelen niet geschikt zijn om het gestelde doel, de verbetering der voorwaarden voor een wederopleving te bereiken en dat die maatregelen integendeel ertoe zullen leiden, dat hetgeen wij aan bedrijvigheid hebben behouden nog verder zal inschrompelen.
(Nieuwe Rotterd. Crt. - Telegraaf - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 3518 A.; Begrooting 3542 H.)

C. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Indische Begrooting 1939. - Versterking Defensie. —
Bij de Tweede Kamer is op 17 Nov. '38 ingediend de Indische Begrooting voor 1939.
De onderscheidene begrootingsafdeelingen zijn door den Gouverneur-Generaal vastgesteld bij besluiten van 9 Sept. 1938. Tot goedkeuring van deze gouvernementsbesluiten, die reeds in den Volksraad zijn behandeld, worden 28 wetsontwerpen aangeboden.
De hoofdbegrooting vertoont de volgende eindcijfers: geheele dienst uitgaven *f* 621.761.376, middelen *f* 578.435.182, tekort *f* 43.326.194; gewone dienst resp. *f* 562.040.911, *f* 539.377.914 en *f* 21.662.997; buitengewone dienst resp. *f* 60.720.465, *f* 39.057.268 en *f* 21.663.197.
De beperking van het tekort voor 1939 tot rond *f* 21.7 millioen, is alleen mogelijk gebleken door de na September 1936 ingevoerde belastingverlagingen grootendeels ongedaan te maken. Zonder dezen maatregel zou het tekort *f* 17.7 millioen hooger zijn geweest.
De versterking van het leger, waarmede in 1936 een begin is gemaakt, zal in 1939 worden voortgezet.
Nieuwe maatregelen op materieel gebied, welke noodzakelijk worden geacht en waarvoor credieten zijn opgebracht, zijn a) de aanschaffing van vechtwagens; b) de aanleg van eenige verdedigingswerken; c) de uitbreiding van het aantal automatische wapenen, in het bijzonder ten behoeve van de troepen in de buitengewesten en van de uitrusting van den troep met stalen helmen; d) de vermeerdering van oorlogsvoorraden.
Bij wijze van proef zal een begin worden gemaakt met de aanwerving, voor het leger, van vrijwilligers met kort verband, die zich verplichten tot het doorloopen van herhalingsoefeningen.
Aan den afbouw van het vlootplan, omvattende drie kruisers, 2 flottieljeleiders, 12 jagers, 18 onderzeebooten en (voorloopig) 72 groote zeevliegtuigen wordt met voortvarendheid gewerkt. (N. Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Begrooting 3370 B.)

23 NOVEMBER 1938

D. ENGELAND. — Koloniale kwestie. - Geen gebiedsafstand. —
In het Britsche Lagerhuis heeft minister MacDonald op 16 Nov. '38 in antwoord op een gestelde vraag bevestigd, dat de gouverneur van Tanganyika gemachtigd is bekend te maken, dat Chamberlain op een desbetreffende vraag heeft geantwoord, dat de Britsche regeering geen overdracht overweegt van eenig onder Britsch bestuur staand gebied. (Times)
(Vor. ber. Koloniale Kwestie 3536 D.)

E. BULGARIJE. — Kabinet-Kiosseiwanof gereorganiseerd. —
Nadat het kabinet was ontbonden, heeft de Koning Kiosseiwanof belast met de vorming van een nieuwe regeering; hij heeft deze als volgt samengesteld:
Kiosseiwanof, Premier en Buitenlandsche Zaken; Gen. Daskalov, Oorlog; Ganev, Openbare Werken; Krasnowski, Binnenlandsche Zaken; Bojilov, Financiën; Prof. Filov, Onderwijs; Kojoe Charov, Handel; Bagrianov, Landbouw; Gen. Nejev, Spoorwegen; Jolov, Verkeer. (D. N. B.)
(Vor. ber. Kabinet 3123 D.)

F. ENGELAND. — Het bezoek van den Roemeenschen Koning Carol. —
Het bezoek van den Roemeenschen koning Carol aan Londen moet worden verklaard uit de vastbeslotenheid van Groot-Brittannië om zijn invloed op den Balkan te handhaven met gelijktijdige voortzetting van zijn verzoeningspolitiek jegens Duitschland en Italië. Koning Carol is van zijn kant vastbesloten de politieke onafhankelijkheid van zijn land tegenover het Duitsche opdringen in den Balkan te handhaven en de natuurlijke hulpbronnen van Roemenië tot ontwikkeling te brengen. Nu heeft hij daartoe de Britsche vriendschap en het Britsche geld noodig. Te Londen zal men de laatste bijzonderheden regelen van een crediet van £ 15 millioen, dat bestemd is voor de ontwikkeling van Roemenië en dat dit land in staat zal stellen machinerieën en artikelen in Groot-Brittannië te koopen. Men zal maatregelen nemen tot regeling van de geschillen tusschen de Britsche en Roemeensche petroleummijen.
Gegeven het levendige verlangen van Koning Carol om zijn vriendschap met Engeland te verstevigen, hebben de besprekingen, die kortelings gevoerd zijn tusschen dezen vorst en Prins Regent Paul van Zuid-Slavië een bijzondere beteekenis.
Koning Carol, die vergezeld is van zijn zoon, Kroonprins Michael, verliet 18 November Londen, om Brussel, Parijs en Berchtesgaden te bezoeken alvorens naar Roemenië terug te keeren. (Sunday Dispatch - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Koning Carol 3343 C.)

G. FRANKRIJK. — Koloniale Kwestie. - Geen gebiedsafstand. —
Minister-president Daladier heeft op 16 November Taittinger, in diens kwaliteit van vice-voorzitter der Kamercommissie voor de koloniën ontvangen. Taittinger wisselde van gedachten met den minister-president over zijn plannen met betrekking tot de koloniale kwestie o.m. in verband met de redevoering van Hitler. In dit verband heeft Daladier een communiqué uitgegeven van den volgenden inhoud:
De regeering heeft de campagne niet afgewacht, welke wordt voortgezet ten aanzien van de koloniale problemen, om haar standpunt te doen kennen ten opzichte van dit probleem. Reeds verscheidene weken geleden heeft zij bekend gemaakt, dat Frankrijk zich zou verzetten tegen iederen aanslag op het koloniale rijk en dat het vastberaden de onaantastbaar-

heid zou handhaven van zijn bezittingen zooals die zijn gevormd aan het einde van den wereldoorlog. Geen enkele afstand is ooit onder oogen gezien. De regeering hernieuwt de tegenspraak, die zij reeds heeft gesteld tegenover de onjuiste berichten, die wilden doen gelooven, dat de koloniale kwestie ter sprake zou komen bij de aanstaande Fransch-Engelsche besprekingen. (Le Temps)

(Vorig bericht Koloniale Kwestie 3548 D.)

A. **ENGELAND. — Terreur in Duitschland. —** Lord Zetland, de Engelsche minister voor Indië, Sir John Simon, de minister van financiën en Lord Mounttemple hebben in felle bewoordingen hun afkeer tegen de Duitsche pogroms uitgesproken. (Times) **(Vorig bericht 3545 E.)**

B. **EGYPTE. — Versterkt zijn Defensie. —** De Hooge Defensieraad heeft zijn goedkeuring gehecht aan het door den minister van oorlog ingediende defensieplan, dat zich over een periode van vijf jaren uitstrekt en waarvan de kosten op 50 millioen pond worden geraamd.
Behalve de vorming van een vloot beoogt het plan de vorming van een territoriaal leger, de aanschaffing van een flink aantal vliegtuigen, den aanleg van vliegvelden en den aankoop van wapens en munitie. Binnenkort zullen voorbereidingen worden getroffen voor de vergrooting van de haven van Alexandrië, dat een belangrijke vlootbasis zal worden. Ook de haven van Marsa Matroeh zal versterkt worden. (Manchester Guardian)

(Vor. ber. 2982 C.; Leger, Vloot en Luchtm. 3513 D.)

C. **UNIE VAN ZUID-AFRIKA. — Erkenning van het Italiaansch Imperium. —** De regeering der Zuid-Afrikaansche Unie zal de souvereiniteit van Italië over Abessynië erkennen, wanneer te Rome een nieuwe gezant wordt benoemd, hetgeen geschieden zal, wanneer de tegenwoordige gezant, Heymans, binnenkort zal aftreden. De nieuwe gezant zal worden geaccrediteerd bij den koning van Italië en keizer van Abessynië. (Telex-A.N.P.)

(Vor. ber. Erkenning Imperium 3487 A.)

D. **ITALIE. — Aantal Italianen in het buitenland. —** Naar „Stefani" meldt, blijkt uit de statistieken, dat het aantal Italianen (mannen, vrouwen en kinderen) in het buitenland ongeveer 9.500.000 bedraagt, van wie 1.200.000 boeren of menschen, die in het landbouwbedrijf werkzaam zijn, 1.770.000 arbeiders in de industrie, den handel en het transportbedrijf en 150.000, die vrije beroepen uitoefenen.
In Amerika is het meerendeel dezer Italianen gevestigd: in Noord-Amerika 41 % van het totaal, in Zuid-Amerika bijna 40 %, in Europa 16 %, in Afrika 2 % en 1 % in Azië, Centraal-Amerika en Australië.
Het is duidelijk, dat deze 9½ millioen Italianen niet allen, op grond van de jongste actie tot vestiging in Italië of zijn imperium, naar Italië zullen terugkeeren, daar velen van hen sedert lang hun gezinnen en belangen hebben in de landen, waar zij zich hebben gevestigd, doch zij, die naar het moederland zullen terugkeeren, zullen een ontzaglijke meerderheid vormen, met het gevolg, dat de demografische kracht van Italië in aanzienlijke mate zal toenemen. (Stefani)

E. **HONGARIJE. — Kabinet-Imrédy. - Mutaties. —** Minister-president Imrédy heeft op 16 Nov. '38 een nieuwe regeering gevormd, welke gelijk is aan de vorige regeering met de volgende wijzigingen: de minister van Handel, Kundler, zal ook de leiding van het ministerie van Industrie op zich nemen, ter vervanging van den afgetreden minister Bornemisza.
Graaf Michael Telecky zal minister Sztranyavszky opvolgen in het ministerie van Landbouw, de minister van Justitie, Mikecz, zal worden opgevolgd door Tasnady, in het ministerie van Landsverdediging zal generaal Ratz vervangen worden door generaal Bartha.
Verder zal de leider van de Hongaarsche partij in het bij Hongarije gevoegde deel van Tsjecho-Slowakije, Jaross, als minister zonder portefeuille in het kabinet zitting krijgen.
De Kanya blijft minister van Buitenlandsche Zaken. (Pester Lloyd) **(Vor. ber. Kabinet 3267 A.)**

F. **NEDERL. OOST-INDIE. — Rubberquota. —** Voorstellen zijn bij den Volksraad ingediend tot vaststelling van een nieuwe verhouding tusschen ondernemings- en bevolkingsrubber. De voorgestelde percentages zijn resp. 50,3 en 49,7 % voor de periode 1 Jan. 1939 tot 31 Dec. 1943 tegen resp. 52,4 en 47,6 voor de periode van 1 Jan. 1936 tot 31 Dec. 1938 en resp. 58,3 en 41,7 voor de periode 1 Juni 1934 tot 31 Dec. 1935. Aan den Volksraad is verzocht voor 3 Dec. een beslissing te nemen. De vastgestelde standaardquota zijn (in tons):

Jaar	Totaal	Ondern.	Bevolk.
1939	641.634	323.064	318.570
1940	650.271	329.737	320.534
1941	655.859	333.931	321.928
1942	660.431	337.299	323.132
1943	661.447	338.010	323.437

Onder de nieuwe regeling zal de regeering na 1 Jan. '39 de gelegenheid geven voor nieuwe aanplantingen over een oppervlakte van 65.049 H.A., n.l. 30.633 H.A. voor de ondernemingen en 34.416 H.A. voor de bevolking. Van dit totaal worden 1000 H.A. gereserveerd voor de oprichting van een rubberonderneming op Nieuw-Guinea en 300 H.A. voor speciale uitbreiding van de aanplantingen van bevolkingsrubber op de Westkust van Atjeh.

Het Internationale Rubbercomité heeft het uitvoerpercentage voor het eerste kwartaal 1939 op 50 % der standaardquota gebracht.
Daar het uitvoerpercentage over het derde en vierde kwartaal 1938 45 % bedroeg zal het dus over het eerste kwartaal 1939 5 % meer bedragen. (Nwe Rott. Crt.) **(Vor. ber. Rubber 3270 E.)**

24 NOVEMBER 1938

G. **VEREENIGDE STATEN. — Narcissen-embargo opgeheven. - Per 15 Augustus 1939. —** De Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur te Haarlem heeft uit Amerika het volgende telegram ontvangen:
„Ingaande 15 Augustus 1939 wordt narcissen-embargo opgeheven. Geen speciale behandeling voorgeschreven. Narcissen kunnen op dezelfde wijze als tulpen en hyacinthen worden geïmporteerd. (Telex-A.N.P.)

(Vor. ber. 2599 A.; Nederland, Bloembollen 3148 A.)

H. **BRITSCH-ITALIAANSCH VLOOTVERDRAG. — Accoord op 17 November 1938. —** De Italiaansche ambassade te Londen heeft op 17 Nov. '38 aan het Foreign Office medegedeeld, dat de Italiaansche regeering toetreedt tot het Vlootverdrag van Londen van 1936 tot kwalitatieve beperking der bewapeningen ter zee. Italië heeft zich eveneens vereenigd met de verklaringen, waarmede de ondertekenaars van het verdrag in Juni 1938 een beroep deden op de veiligheidsclausule, waardoor zij in staat werden gesteld slagschepen en slagkruisers met een grooter tonnage dan de tot dat oogenblik geldende limiet van 35.000 ton te bouwen. (Times)

(Vor. ber. Engeland-Italië 3541 C.; Vlootverdrag van Londen 3332 D.)

I. **JOEGO-SLAVIE. — Stojadinowitsj's rede in zake grenzen en minderheden. —** Op 13 November heeft Stojadinowitsj, de Joegoslavische minister-president, in een verkiezingsvergadering te Novi Sad, een redevoering gehouden, waarin hij zeide: „Wij behoeven met geen onzer buren te spreken over de kwesties onzer grenzen. Daarom leven wij en wenschen wij te leven in de beste en meest correcte betrekkingen met al onze buren. Gij hebt zeer onlangs gezien hoe de grenzen van zekere landen in 24 uur werden veranderd. Doch wij zijn geen staat, die geschapen is rondom een groene tafel waarbij sigaretten werden gerookt. De geheele wereld weet, dat de grenzen van Joego-Slavië geteekend

zijn met bloed, afgebakend met het zwaard en geconsolideerd met het gebeente onzer helden. Deze grenzen kunnen niet met andere middelen worden veranderd."
Stojadinowitsj betoogde vervolgens, dat Joego-Slavië aan de door hem sinds drie jaren gevoerde buitenlandsche politiek te danken heeft, dat zijn onschendbaarheid werd geëerbiedigd.
Sprekende over de kwestie der minderheden verklaarde de minister-president „gelijkheid van alle godsdiensten en nationaliteiten is het beginsel van mijn politiek. In de kwestie der minderheden kan ons volk slechts een houding aannemen, welke in overeenstemming is met zijn verleden en met zijn gevoelens van rechtvaardigheid. Deze gevoelens zijn de beste waarborg voor de minderheden, wier taal, geloof en cultuur bij ons de noodzakelijke bescherming zullen genieten. Van hun kant verwachten wij loyaliteit voor rechtvaardigheid, trouw voor gelijkheid." (Agence Belga)
(Vor. ber. Stojadinowitsj 3325 H.)

A. JAPAN. — Bevolking. —
De bevolking van het eigenlijke Japan telde op 1 October '38 ruim 72 millioen (72.222.700) zielen. Zij is in het afgeloopen jaar toegenomen met 969.000 zielen. Tokio heeft 6.457.600 en Osaka 3.320.000 inwoners. (Nitsji Nitsji)
(Vorig bericht 3141 C.)

B. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Begrooting van Financiën aangenomen. —
De Tweede Kamer heeft op 17 November de begrooting van Financiën zonder hoofdelijke stemming aangenomen. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht 3138 A.; Begrooting 3548 B.)

C. JOODSCH WERELDCONGRES TE GENEVE. — Protest tegen de Duitsche terreur. —
Het Joodsche wereldcongres te Genève heeft een communiqué gepubliceerd, waarin wordt medegedeeld, dat het, terwijl het den aanslag met doodelijken afloop, welken een jeugdige Poolsche Jood heeft gepleegd, op een lid der Duitsche ambassade te Parijs, betreurt, zich verplicht acht, met kracht te protesteeren tegen de hevige beschuldigingen, welke door de Duitsche pers tegen het geheele Jodendom worden geuit en vooral tegen de vergeldingsmaatregelen, welke thans genomen worden tegen de Duitsche Joden.
Na er aan te hebben herinnerd, dat tal van Joden tijdens de vervolgingen der laatste jaren werden gedood, betoogt het congres, dat de werkelijke verantwoordelijke personen voor de misdaad te Parijs degenen zijn, die deze vervolgingen verheerlijken, door niet op te houden te prediken, dat geweld boven recht gaat. (Neue Zürcher Zeitung)
(Vor. ber. Joodsch Wereldcongres 3099 D.; Duitsche Terreur 3549 A.)

D. HONGARIJE. — Omwisseling Tsjechische Kroon in Pengö. —
De Nationale Bank van Hongarije zal de Tsjechische kroon in de aan Hongarije afgestane gebieden in de verhouding van 100 pengö = 700 Tsjechische kronen omwisselen. (Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Nieuwe gebieden 3529 E.)

E. NEDERLAND. — Terreur in Duitschland. - Een Commentaar van de Maasbode. —
In een soort sprakelooze ontzetting staart de beschaafde wereld naar hetgeen er zich de laaste dagen in Duitschland heeft afgespeeld.
Men was heel wat gewoon, maar wat we thans moesten aanschouwen had toch nauwelijks iemand mogelijk geacht.
Als iedere Duitsche Jood, geen enkele uitgezonderd, vrouwen en kinderen inbegrepen, persoonlijk zich aan den gruwelijksten misgreep tegenover den staat had schuldig gemaakt, dan had men zich geen vreeselijker strafgericht kunnen indenken.
En toch.... àl die mannen, vrouwen en kinderen, die op zoo onmenschelijk harde wijze worden mishandeld, boeten voor de misdaad van één knaap, een zeventienjarigen jongen, die, als verbijsterd door het leed, zijn ouders aangedaan, een wanhoopsdaad beging, die, hoe veroordeelenswaardig ook, het zelfs den meest onhandigen advocaat, door leeftijd van den dader en omstandigheden van het misdrijf, zoo uiterst gemakkelijk zou maken, verzachtende omstandigheden te pleiten en zelfs de vraag te doen stellen: is de dader volledig toerekeningsvatbaar, of althans: was hij dit op het moment, toen hij zijn daad stelde? (Maasbode)
(Vorig bericht 3550 C.)

F. NEDERLAND. — 125 jaar onafhankelijkheid. —
Den Haag heeft op 17 Nov. 38 op bescheiden manier het jubileum van onze onafhankelijkheid gevierd.
Omstreeks 12 uur begaf het comité voor de volksfeesten zich naar het Onafhankelijkheidsmonument op Plein 1813. Hier stond een muziekkorps opgesteld, dat het Wilhelmus en andere Vaderlandsche liederen ten gehoore bracht. Het comité legde eerst een krans aan de eene zijde van het monument, n.l. daar, waar Van Hogendorp en graaf Van Limburg Stirum staan afgebeeld, een andere krans legde het aan den voet van Willem Frederik, Prins van Oranje.
Zooals men weet is de 17e November een der meest gedenkwaardige dagen van onze onafhankelijkheid, omdat in 1813 Gijsbert Karel van Hogendorp zich openlijk met Oranje getooid op straat vertoonde.
(Avondpost)

25 NOVEMBER 1938

G. PALESTINA. — De Britsche Politiek. —
Het witboek over Palestina heeft groote teleurstelling gewekt, zoowel in Arabische als Joodsche kringen te Londen, omdat Groot-Brittannië het bepalen van een welomschreven politiek ontwijkt, in het bijzonder ten opzichte van de immigratie.
In Arabische kringen verluidt, dat het niet waarschijnlijk is, dat zij zullen aanvaarden wat practisch neerkomt op een rondetafelconferentie, aangezien dit gelijk zou staan met een erkenning van de Joodsche rechten in Palestina, die de Arabieren nooit toegegeven hebben. De Joden op hun beurt keuren de deelneming van vertegenwoordigers uit naburige staten af. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Onlusten 3540 A.)

H. ZWITSERLAND. — Defensie - Credieten goedgekeurd. —
De Zwitsersche Stendenraad heeft op 11 November met algemeene stemmen de reeds door den Nationalen Raad aangenomen credieten voor defensie en werkverschaffing tot een bedrag van 70 millioen francs (30 millioen gulden) goedgekeurd. Ten aanzien van de werkverschaffingsplannen beteekent dit een gedeeltelijke maatregel; het groote programma op dit gebied voorziet in een crediet van 400 millioen francs (120 millioen gulden). Dit is nog niet in behandeling genomen in verband met het vraagstuk der dekking.
In antwoord op interpellaties in zake de militaire voorbereidingen van Zwitserland heeft Minger, het hoofd van het militaire departement, o.a. verklaard: Men mag niet vergeten, dat al onze buren er groot belang bij hebben, onze neutraliteit in stand te houden. Doch tevens moet ons vermogen om tegenstand te bieden, iederen aanvaller den lust ontnemen om onze grenzen te schenden. In het komende voorjaar zullen alle versterkingswerken voltooid zijn, doch hetgeen wij tot nu toe gebouwd hebben, heeft reeds onze weerbaarheid aanzienlijk vergroot. (Neue Zürcher Zeitung)
(Vorig bericht 2489 E.)

I. FINLAND. — Nieuwe minister van Buitenlandsche Zaken. —
Dr. Holsti, de minister van Buitenlandsche Zaken, is onder druk van Duitschland, afgetreden. Hij wordt opgevolgd door Väinö Voionmaa.
(Times - Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Kabinet 2710 D.)

A. **HET BEZOEK VAN Z. M. KONING LEOPOLD III VAN BELGIE AAN NEDERLAND. —**
De aankomst van Koning Leopold III der Belgen op Nederlandschen bodem heeft op 21 November 1938 te Roosendaal aanleiding gegeven tot tooneelen van ongekend enthousiasme, die den vorst bewezen zullen hebben, met welke gevoelens van vriendschap en sympathie hij hier in Nederland ontvangen werd.
Tegen twee uur arriveerde de Koninklijke trein te Rotterdam, waar prins Bernhard den Belgischen Koning hartelijk verwelkomde en de reis met hem naar Amsterdam aanvaardde. Om 3 uur stoomde de trein het Centraalstation te Amsterdam binnen. H. M. de Koningin was ter begroeting van den Belgischen vorst aanwezig en trad hem met uitgestrekte hand tegemoet. Een korte handdruk, eenige welkomstwoorden werden gewisseld en nadat H. M. de Koningin de aanwezige autoriteiten had voorgesteld, werd naar het Koninklijk paleis gereden. Met een hartelijkheid als wel zelden een buitenlandschen bezoeker ten deel is gevallen, heeft de bevolking van de hoofdstad den Koning der Belgen ingehaald. Gedurende den korten rit van het Centraal Station naar het Koninklijk paleis op den Dam heeft zij hem een ontvangst bereid, waarin tot uiting zijn gekomen alle gevoelens van goede nabuurschap, welke bij het Nederlandsche volk ten aanzien van het zoo verwante en bevriende Belgische volk leven, maar vooral ook de gevoelens van persoonlijke sympathie, welke men koestert voor den jeugdigen Belgischen vorst, die steeds een zoo groote belangstelling voor ons land, onze koloniën en onze moedertaal heeft getoond.
Koning Leopold werd vergezeld van den Belgischen minister-president P. H. Spaak en vele hoogwaardigheidsbekleeders.
H. K. H. prinses Juliana en prinses Beatrix waren om 3 uur per auto uit Soestdijk in de hoofdstad aangekomen.
Een gala-diner ter eere van het vorstelijk bezoek werd op Maandagavond, 21 November, in de Burgerzaal van het Koninklijk Paleis te Amsterdam gegeven.
Tegen acht uur waren in de zaal, in ambtsgewaad al de leden van het corps diplomatique vereenigd, met in hun midden de deken van het corps, de Zwitsersche gezant, Arthur de Pury. De ministers waren er, de leden van den Raad van State, de burgemeester en wethouders van Amsterdam, de heeren, die den Koning in Roosendaal hadden verwelkomd, leden van de twee hofhoudingen en het Belgische en Nederlandsche gevolg, aan Koning Leopold toegewijd, de Commissaris van de Koningin in Noord-Holland, de commandant van het veldleger, de bevelhebber van de vierde militaire afdeeling, de aartsbisschop van Utrecht, de kamerheeren van de Koningin, dienstdoende in Amsterdam. Onder de zeer weinige vrouwelijke gasten waren de dames du Palais, dienstdoende in Amsterdam, mevr. de douairière Th. N. van Loon, geb. Egidus, en mevr. M. baronesse Van Harinxma thoe Slooten, geb. barones Van Harinxma thoe Slooten.

Z. M. Koning Leopold III van België. (Foto F. Ziegler)

Welkomstrede van H. M. de Koningin. —
Aan den gala-maaltijd heeft H. M. de Koningin de volgende rede uitgesproken.

Sire,
Het is Mij een groote vreugde, Uwe Majesteit te dezer plaatse welkom te mogen heeten.
Deze woorden sprekend, weet Ik, dat zij de gevoelens vertolken waermede geheel Nederland, en wel niet alleen in Europa, maar bijzonderlijk ook onder de keerkringen, zich verheugt over het bezoek dat Uwe Majesteit Mij heeft willen brengen. Mijn volk acht zich met Mij gelukkig, zich door hare komst in staat te

zien gesteld, uiting te geven aan zijn warme waardeering voor de zoo talrijke persoonlijke bewijzen van vriendschap, aan Nederland door Uwe Majesteit betoond, alsmede voor de zoo groote belangstelling in Nederlandsch-Indië waarvan Zij bij herhaling blijk gaf.
Nederland en België zijn gelijkelijk gehecht aan de burgerlijke vrijheden, die, tezamen met zin voor orde en goed bestuur, den onvervreemdbaren grondslag vormen van hun staatkundig leven. Voor beide mocht de prijs van moeite en worsteling zijn een regeeringsvorm die, rekening houdend met het karakter hunner samenstellende elementen ruimte laat voor door eigen kracht verstandig geleiden groei en ontwikkeling.
De positie, die elk Onzer landen in West-Europa door natuurlijke ligging en eigen staatkundig inzicht heden ten dage inneemt, vertoont overwegende overeenstemming met die van het andere. Niemands volgeling en niemands belager, zijn beide evenzeer gehecht aan de bevordering, waar mogelijk, van goede internationale verhoudingen.
Zoo kon het niet anders of tusschen Nederland en België moest, ofschoon elk zijn eigen leven wil leiden, een gezindheid ontstaan van werkelijke toenadering. En mogen al tusschen hen belangenverschillen bestaan — bij naburen kan waarlijk niet anders worden verwacht — Ik ken er geene die niet door vergelijk of langs andere wegen des vredes tot oplossing kunnen worden gebracht. Te eerder moet dat mogelijk zijn, daar er, niet het minst op het gebied van handel en verkeer, zoovele gemeenschappelijke belangen bestaan, ook tegenover een mededingende buitenwereld. Ik hef mijn glas op, Uwer Majesteit ter eere, en wensch tevens dezen dronk te wijden aan Haar huis, zoomede aan den voorspoed van een gelukkig België.

Dankwoord van Z. M. Koning Leopold. —
Z. M. Koning Leopold heeft daarna de volgende rede gehouden:

Mevrouw,
In de eerste plaats betuig Ik Uwe Majesteit Mijn innigsten dank voor de zoo vleiende woorden die Zij tot Mij heeft gericht.
Het onthaal, dat Ik van de Nederlandsche bevolking mocht ontvangen, is Mij naar het hart gegaan. Ik zal het met ontroerende erkentelijkheid gedenken, want uitermate dierbaar is Mij de vriendschap van het Nederlandsche volk.
Het verheugt Mij dat Mijn bezoek zoo kort na de jubileumfeesten kon geschieden, die in het aanschijn van de wereld Nederlands verknochtheid aan zijn vereerde Koningin hebben bevestigd.
Op indrukwekkende wijze is het liefdevol vertrouwen van Uwe onderdanen in het Vorstenhuis gebleken. Hierdoor werd plechtig het helder inzicht van Uw verheven zending erkend, en met hoop en trots mocht Nederland de geboorte van Prinses Beatrix begroeten.
Ik heb meermaals Uw land bezocht. Ik had het voorrecht vele Uwer medeburgers te ontmoeten. Bij talrijke gelegenheden heb Ik de geestelijke en moreele deugden van het Nederlandsche volk ondervonden en op prijs gesteld: de vastheid van zijn oordeelkundige nuchterheid, door een zoo liefderijken eerbied voor de natuur gemilderd. Het openbaar leven is in haar heelen omvang doordrongen van deze sterke persoonlijkheid.
Mijn mooiste reizen waren in Nederlandsch-Indië. Ik heb Uw Koloniaal Rijk met buitengewone belangstelling doorkruist. Ik heb Uwe onderlegde beheerders aan het werk gezien en de wetenschappelijke voorlichting bewonderd die hun arbeid bevrucht. Vaak denk Ik aan Mijne beide Indische tochten terug en herzie Ik in gedachten die heerlijke gewesten met de wonderen der schepping bedeeld.
Alleen een volk met een hoogstaand kultuurleven kan een zulkdanig gebied behoorlijk beheeren. De Nederlandsche universiteiten, met haar onfeilbare wetenschappelijke traditiën, zijn een geestelijk sieraad van de beschaafde wereld. Negen Nobelprijzen werden door Hollandsche geleerden onder de regeering van Uwe Majesteit behaald en hebben Nederlands gezag ver over zijn grenzen uitgebreid. Uwe schrijvers en dichters, zoo nauw met de Onze verwant, stonden meermaals aan de spits van de Europeesche letteren, terwijl Uwe schilders een eereplaats in al de musea hebben veroverd.
Aan grootsche ondernemingen heeft zich de Nederlandsche techniek beproefd. Daarvan getuigt de volmaaktheid van Uwe wegen en waterstraten, de toerusting van Uwe scheepvaart en de vermetelheid van dat ontzaglijke werk aan de Zuiderzee, waar Uw volk zegevierend een nieuw grondgebied aan den oceaan betwist.
Mevrouw,
Met den dag voelen de kleine volkeren de noodwendigheid van toenadering en wederzijdsch hulpbetoon, willen zij niet in conflicten worden betrokken, waar hun eigen belangen niet mede zijn gemoeid.
De angstige dagen die Onze beide volkeren onlangs moesten beleven, hebben de doelmatigheid doen blijken van een politiek die tegelijk vrede en onafhankelijkheid nastreeft.
Nederland, zei Uwe Majesteit, wil zichzelf blijven.
Heerlijke en fiere leus, die Nederland al lang heeft toegepast en die toeliet dat het ongedeerd de tragische crises kon ontwijken, die zijne naburen geteisterd hebben. De toenadering van kleine staten verruimt de sfeer van hun actie en van hun gezag. Een solidaire houding kan den oorlog buiten onze grenzen weren. Maar, en Uwe Majesteit heeft het op een verheven plan toegelicht: de vrede om duurzaam te zijn, moet op den grondslag van moreele en geestelijke bewapening worden opgebouwd.
In dienst van dit edel ideaal hoop Ik dat de toenadering en de samenwerking van onze beide natiën zich zullen ontwikkelen, en toenemen in hechtheid en in kracht.
Terwijl Ik Mijn beker hef, wensch Ik Uwe Majesteit, en Prinses Juliana, en Prins Bernhard, en Mijn geliefd petekind, Prinses Beatrix, uit ganscher harte, geluk en goede gezondheid toe. Ik drink op den roem van het Huis van Oranje, op de welvaart en voorspoed van het Nederlandsche Volk en op den luister van zijn overzeesche rijksgebieden.

Bezoek aan het Prinsenhof. —
Het Prinsenhof, zetel van het gemeentebestuur der hoofdstad, genoot op 22 November de groote eer door den Koning der Belgen, Z. M. Leopold III, door diens gastvrouwe H. M. de Koningin vergezeld, te worden bezocht. De Belgische minister-president P. H. Spaak en onze minister van Buitenlandsche Zaken, mr. J. A. N. Patijn, waren aanwezig.
De burgemeester, dr. W. de Vlugt, hield een redevoering tot den Koning der Belgen, die door Zijne Majesteit op hartelijke wijze werd beantwoord. Hierna onderhield zich de Koning met de wethouders en raadsleden. H. M. de Koningin gaf blijk van waardeering voor de ontvangst van den Koning.

Belgen-monument te Amersfoort. —
In den namiddag bezochten de Koning der Belgen en H. M. de Koningin het Belgen-monument te Amersfoort. Dit monument is door de Belgen, die hier in de oorlogsjaren 1914—'18, gastvrijheid hebben genoten, aan Nederland opgedragen. De Koning onthulde twee plaquetten, die in een gedenksteen zijn aangebracht, waarna Z. M. een grooten krans voor het monumentale hoofdgebouw van het gedenkteeken neerlegde.

Rijksmuseum en Concertgebouw. —
Koning Leopold, begeleid door dr. Schmidt Degener, hoofddirecteur van het Rijksmuseum te Amsterdam, heeft Rembrandt's „Nachtwacht" bezichtigd in de zaal, welke oorspronkelijk door dr. P. J. H. Cuypers voor dit meesterwerk werd gebouwd. H. M. de Koningin werd door den minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Z. Exc. Slotemaker de Bruïne, vergezeld. In den avond heeft het Koninklijk gezelschap een gala-concert onder leiding van Prof. dr. Willem Mengelberg, in het Concertgebouw bijgewoond. Den volgenden ochtend bezocht de Koning de Fokkerfabrieken.

Vertrek uit Amsterdam en aankomst te 's-Gravenhage. —
Op 23 November te 2.45 u. verliet Koning Leopold, vergezeld van H. M. de Koningin, het Koninklijk Paleis op den Dam. Een geweldige menschenmassa deed H. H. M. M. onder groot enthousiasme uitgeleide.
Tegen 4 uur arriveerde de Koninklijke stoet te 's-Gravenhage. Nadat Zij het Paleis Noordeinde waren binnengetreden — waar de Prinses hen verwelkomde — verschenen H. H. M. M. onder donderende toejuichingen op het balcon.
Op ondubbelzinnige wijze hebben de Hagenaars blijk gegeven Koning Leopold een warm hart toe te dragen. 's Avonds had een gala-diner in het Belgische gezantschap plaats, waarbij behalve onze Koninklijke Familie en Koning Leopold, ongeveer 60 gasten aanzaten.

Vertrek. —
Het vierdaagsche bezoek, dat de Koning der Belgen, Leopold III, aan ons land heeft gebracht, eindigde op 24 November. De Haagsche bevolking deed den Vorst, die vergezeld was van onze Koninklijke Familie, een enthousiast uitgeleide. De Koning is te 13.15 te Laeken aangekomen.

Officieele verklaring. —
De Regeeringspersdienst bericht:
Op 23 November hebben ten paleize te Amsterdam aan het noenmaal van Hunne Majesteiten mede aangezeten de voorzitter van den Nederlandschen raad van ministers, de Nederlandsche en de Belgische ministers van Buitenlandsche Zaken en de wederzijdsche gezanten. Aldus was de gelegenheid bij uitstek geschikt voor de bespreking van een aantal internationale problemen, waarbij zoowel Nederland als België geïnteresseerd zijn.

Gemeld wordt, dat in den loop der bespreking bleek van volledig begrip voor elkanders standpunt en, in ruime mate, van overeenstemmend inzicht, terwijl gelijkheid van gezindheid werd vastgesteld wat betreft vraagstukken van internationale organisatie, handel en verkeer.

Telegrammen van Z. M. Koning Leopold III en H. M. de Koningin. —
Bij zijn vertrek van Nederlandschen bodem heeft Koning Leopold aan onze Koningin een telegram gericht, waarin hij nogmaals zijn dankbaarheid betuigt voor de ondervonden gastvrijheid. „Ik ben diep ontroerd door de hartelijke ontvangst, die Mij door Uwe Majesteit en het Nederlandsche volk werd bezorgd. Het zal Mijn volk en Mij verheugen bij een toekomstig bezoek van Uwe Majesteit Onze gevoelens van erkentelijkheid te mogen uiten", aldus besluit het telegram.
De Koningin heeft hierop geantwoord, dat het bezoek van Koning Leopold voor Haar en Haar volk een oorzaak van bijzondere vreugde is geweest. „Ik verheug Mij", aldus besluit het telegram, „bij voorbaat erop Uwe Majesteit eerlang een bezoek in Brussel te brengen".
Verder wordt gemeld, dat H. M. de Koningin in het voorjaar van 1939 een bezoek aan België zal brengen.
(Telex-A.N.P. - Regeeringspersdienst)
(Vor. ber. Koningin Wilhelmina 3531 D.; Koning Leopold III 3499 C.)

A. **I. GANS OVERLEDEN. —**
De heer I. Gans, directeur van de stichting De Joodsche Invalide, is op 22 November '38 op 48-jarigen leeftijd plotseling overleden.
Met den heer Gans is de stuwkracht dezer vereeniging, welke eenig in haar soort, baanbrekend werk heeft verricht op het gebied der verzorging van invaliden, heengegaan.
De verpleegden der inrichting, wier laatste levensdagen door zijn werk werden verlicht, zullen het verlies innig betreuren.
De Regeering heeft de verdiensten van den heer Gans, die naast zijn functie van directeur der J. I. zitting had in het bestuur van verscheidene Joodsche vereenigingen en instellingen erkend, door hem te benoemen tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Joodsche Invalide 2951 B.)**

B. **KONINGIN MAUD VAN NOORWEGEN OVERLEDEN. —**
Koningin Maud van Noorwegen, die op 20 November '38 in een ziekenhuis te Londen is overleden, waar zij op 16 November een operatie had ondergaan, was in 1869 in Marlborough House geboren.
Zij was een dochter van koning Eduard VII en was in 1896 in het huwelijk getreden met prins Karel van Denemarken, die in 1905 koning van Noorwegen werd onder den naam Haakon VII. Uit dezen echt werd prins Olaf geboren, die in 1929 in het huwelijk trad met prinses Martha van Zweden. (Aftenposten)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Verkiezingen voor het geheele Huis van Afgevaardigden, een derde deel van den Senaat en 33 van de 48 gouverneursposten. - De Republikeinen boeken vooruitgang. —**
Op 8 November '38 werden de verkiezingen gehouden voor het geheele Huis van Afgevaardigden, een derde deel van den Senaat en 33 van de 48 gouverneursposten. De uitslagen zijn de volgende:

	Huis van Afgevaardigden		Senaat	
	Democraten	Republikeinen	Democraten	Republikeinen
1938 .	262	170	69	23
1936 .	333	89	76	15
1934 .	322	103	69	25
1932 .	313	117	59	36
1930 .	214	220	47	48
1928 .	167	267	39	56

De nieuwe Senaat bevat 2 Landbouwers, 1 Progessieve en 1 Onafhankelijke.
Het nieuwe Huis van Afgevaardigden heeft de volgende politieke samenstelling: 60% Democraten, 39% Republikeinen en 1% diversen. De oude samenstelling was: 77% Democraten, 21% Republikeinen en 2% diversen.
De Senaat is na de verkiezing als volgt: 72% Democraten, 24% Republikeinen, 4% diversen; vóór de verkiezing: 79% Democraten, 16% Republikeinen en 5% diversen.
Het resultaat der gouverneurs-verkiezingen in de 33 Staten was: 18 Republikeinen en 15 Democraten.
(New York Times) **(Vor. ber. Verkiezingen 1565 E.)**

D. **ITALIE. — De Fransche ambassadeur te Rome overhandigt zijn geloofsbrieven. —**
De heer François-Poncet heeft op 19 November in het Quirinaal aan den Koning van Italië, Keizer van Abessynië, zijn geloofsbrieven overhandigd.
(Corriere della Sera)
(Vor. ber. 3504 B.; Italië-Frankrijk 3533 E.)

26 NOVEMBER 1938

E. **GROOT-DUITSCHLAND. — De Fransche gezant overhandigt zijn geloofsbrieven. —**
Rijkskanselier Hitler heeft op 22 November in den Berghof op den Obersalzberg den nieuwen Franschen ambassadeur, Robert Coulondre, ontvangen, die hem zijn geloofsbrieven kwam overhandigen.
(D. N. B.) **(Vorig bericht 3512 G.)**

F. **HONGARIJE. — Kabinet-Imrédy démissionnair. —**
De regeering-Imrédy heeft op 22 November in het parlement een nederlaag geleden.
In de zitting van het parlement stelde Imrédy de kwestie van vertrouwen over de volgende motie:
1. Opneming in de Kamer van de Hongaarsche afgevaardigden, die de Tsjechoslowaaksche bevolking vertegenwoordigen van de aan Hongarije afgestane gebieden;
2. een bespreking van de wetsontwerpen der regeering.
Het resultaat van de eerste stemming was:
115 stemmen tegen en 85 voor de regeering. De motie van Imrédy zou den nieuwen Hongaarschen afgevaardigden uit de teruggewonnen gebieden hebben toegestaan aan de debatten deel te nemen en te stemmen. De oud-minister van Landbouw, Marshall, die de woordvoerder is van de grootgrondbezitters, sprak evenwel zijn wantrouwen jegens de regeering uit en stelde voor de motie van den minister-president te verwerpen. Hierop bleef Imrédy in de hiervoor vermelde minderheid; een tweede stemming gaf den uitslag 95 vóór en 115 tegen aan.
Naar verluidt zou Imrédy onder druk van Duitschland hebben gehandeld.

Terstond nadat de uitslag van de stemming bekend was geworden is de ministerraad in vergadering bijeen gekomen.
Na den ministerraad heeft Imrédy zich naar den rijksbestuurder Horthy begeven, die besloten heeft de debatten tot 1 December te verdagen. Het kabinet-Imrédy zal tot dien datum de leiding houden.
57 van de 170 afgevaardigden zijn uit de regeeringspartij getreden. De oorzaak ligt hoofdzakelijk aan het anti-semitische en nationaal-socialistische streven van Imrédy — waarmede zijn partijgenooten zich niet kunnen vereenigen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kabinet 3549 E.)

G. **ITALIE. — Cultureele overeenkomst met Duitschland. —**
De Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano en de Duitsche ambassadeur Von Mackensen hebben op 23 Nov. '38 in het Palazzo Chigi in het bijzijn van den Italiaanschen minister van Onderwijs, Bottai en den minister voor Volkscultuur, Alfieri, de Duitsch-Italiaansche cultuurovereenkomst onderteekend.
Als tegenhanger van het Italiaansche instituut tot bestudeering van de Duitsche geschiedenis in Rome

zal in Berlijn een Duitsch instituut voor de bestudeering der Italiaansche geschiedenis worden opgericht, terwijl in Milaan een tegenhanger gesticht zal worden van het in Keulen bestaande Duitsch-Italiaansche cultuurinstituut. Vooral zal het contact der jeugd in beide landen worden uitgebreid. (Giornale d'Italia)
(Vor. ber. Verdragen 3427 B.)

A. **FRANKRIJK. — Premier Daladier's voorloopige overwinning in de Kamercommissie van Financiën. —** De zitting van de Kamercommissie voor de Financiën, waar Daladier en Paul Reynaud hun eersten parlementairen veldslag moesten leveren voor de hersteldecreten, heeft een sensationeel verloop gehad. Dank zij een krachtige verklaring van Daladier, heeft de regeering een belangrijke, zij het zeer krappe overwinning behaald, die haar twee weken respijt geeft. Met 20 tegen 18 stemmen en 5 onthoudingen is namelijk de socialistische motie van afkeuring verworpen.
Vervolgens is een motie, welke was ingediend door den radicaal-socialist Paul Bernier, welke door de regeering was aanvaard, aangenomen met 25 stemmen tegen 16.
Overeenkomstig deze motie zal onmiddellijk worden gesproken over de budgetaire credieten, terwijl de studie over de financieele wet en de eventueele wijzigingen welke gebracht kunnen worden in de decreten, opnieuw ter hand zal worden genomen.

De zitting begon met een urenlange uiteenzetting van Paul Reynaud, die zijn decreten verdedigde. Hij vestigde er o.m. den aandacht op, dat de fiscale maatregelen vooral ten doel hadden, het tekort op de gewone begrooting te dekken, dat aanvankelijk frs. 8.500 millioen beliep. Aangezien echter de regeering besloten heeft frs. 1.800 millioen voor de ambtenaren beschikbaar te stellen is dit tekort inmiddels tot frs. 10.300 millioen gestegen. De totale opbrengst der diverse fiscale maatregelen schatte de minister op frs. 9.800 millioen, terwijl hij tevens inkomstenverhooging van frs. 500 millioen als gevolg van het herstel der economische bedrijvigheid verwachtte.
Wat betreft de behoeften van de schatkist, zeide de minister van Financiën, dat tot de maand Maart 1939 deze behoeften geschat kunnen worden op circa frs. 22 milliard.
Op den huidigen dag beschikt de schatkist reeds over voldoende reserves om aan al deze verplichtingen het hoofd te kunnen bieden. De minister verklaarde voorts, dat de reserves van het egalisatiefonds intact zijn gebleven. (Le Temps)
(Vor. ber. Kabinet 3524 E.; Decreten 3538 B.)

B. **FRANKRIJK. — Nieuwe decreten in zake de vreemdelingen. —**
Op 14 November werden eenige decreten gepubliceerd van den volgenden inhoud:

Vreemdelingen, ook zij die reeds in Frankrijk wonen, mogen slechts in Frankrijk verblijf houden, indien zij een officieele verblijfsvergunning voor den duur van een jaar bezitten. Een genaturaliseerd Franschman heeft slechts kiesrecht, 5 jaar na zijn naturalisatie, mits hij intusschen zijn militairen dienst in het Fransche leger heeft volbracht. (Le Journal)
(Vor. ber. Vreemdelingen 3524 G.)

C. **DISCONTOKOERSEN. — Frankrijk. —**
De Fransche Bank heeft op 24 November het disconto van 3% op 2½% verlaagd.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 3485 A.)**

D. **GROOT-DUITSCHLAND. — Verklaring in zake de goede nabuurschap met Frankrijk. —**

In zake de kwestie der Fransch—Duitsche betrekkingen wordt op 24 November '38 het volgende vernomen.
De Führer en rijkskanselier heeft in de laatste jaren dikwijls de gelegenheid te baat genomen, om te verklaren, dat tusschen Frankrijk en Duitschland geen problemen bestaan, die principieel een vriendschappelijke nabuurschap belemmeren. Na het accoord van München is beiderzijds de wensch uitgesproken, op concrete wijze uitdrukking te geven aan het streven naar een dergelijke verhouding.
De voorwaarden voor een overeenkomst tusschen Duitschland en Frankrijk, in den geest van het te München tusschen Duitschland en Engeland gesloten accoord, zijn in de afgeloopen weken veel gunstiger geworden. De Duitsche en de Fransche regeering bestudeeren daarom wederzijds een gemeenschappelijk voorbereide verklaring betreffende de onderlinge nabuurverhouding der beide staten. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Frankrijk—Groot-Duitschland 3374 D.)

E. **FRANKRIJK. — Communiqué der besprekingen tusschen de Britsche en Fransche ministers te Parijs.** Het bezoek van den Engelschen premier, Neville Chamberlain, en den Engelschen minister van Buitenlandsche Zaken, lord Halifax, aan hun Fransche collega's te Parijs, heeft op 24 November tot het volgende officieele communiqué geleid:
„Het bezoek van den Britschen minister-president en den Britschen minister van Buitenlandsche Zaken heeft den Franschen ministers Daladier en Bonnet, de gelegenheid gegeven tot een gedachtenwisseling met hun Britsche collega's over de belangrijkste kwesties van gemeenschappelijk belang.
Tot die kwesties behooren de nationale verdediging en de diplomatieke actie. Uit de besprekingen van heden is eens te meer gebleken, dat beide landen ten aanzien van de algemeene politieke oriëntatie een volkomen gelijke opvatting koesteren, die geïnspireerd wordt door het verlangen naar behoud en versterking van den vrede."
In een verklaring ten aanzien van de Fransch-Britsche besprekingen heeft minister-president Chamberlain medegedeeld, dat van gedachten is gewisseld over vraagstukken, welke beide landen betreffen. Men is eensgezind gebleken. „Onze politiek is een politiek van het handhaven van den vrede en wij zullen alle stappen doen, welke hiervoor noodig zijn."
De minister-president voegde hieraan toe, dat tot dit doel vooral is gesproken over vraagstukken van landsverdediging en algemeene diplomatie.
Chamberlain verklaarde verder voldaan te zijn over de overeenkomst tusschen Duitschland en Frankrijk, welke dezelfde strekking heeft als de overeenkomst, welke hijzelf heeft onderteekend met Hitler. Vervolgens wees de Britsche premier op het belang van persoonlijke besprekingen tusschen regeeringen in den steeds wisselenden toestand. (Times - Le Temps)
(Vor. ber. Frankrijk—Engeland 3249 D.)

27 NOVEMBER 1938

F. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Upton Sinclair — „Little Steel." (Werner, London 1938)
James M. Cain (in het Nederlandsch) — „Serenade." (Querido, Amsterdam) **(Vor. ber. 3542 E.)**
Belgisch-Fransch: Horace van Offel — „Confessions Littéraires." (Nouvelle Soc. d'Editions, Bruxelles) **(Vor. ber. 3542 E.)**
Duitsch: Josef Wenter — „Situtunga", Roman eines Wildpferdes. (Verlag R. Piper & Co., München) **(Vor. ber. 3542 E.)**
Engelsch: „The Best Short Stories of 1938." Edited by E. J. O'Brien (Cape).
E. O. James — „Comparative Religion." (Methuen) **(Vor. ber. 3542 E.)**
Fransch: Dominique Auvergne — „Regards catholiques sur le Monde." (Desclée de Brouwer)
Jules Benda — „Un Régulier dans le Siècle." (Gallimard) **(Vor. ber. 3542 E.)**
Nederlandsch: Johan Fabricius — „Kasteel in Karinthië." (H. P. Leopold's Uitg. Mij.)
Guido Gezelle — „Vlaamsche Volksvertelsels." (Bigot en Van Rossum, A'dam) **(Vor. ber. 3542 E.)**
(Red. K. H. A.)

G. **POLEN. — Senaatsverkiezing. —**
Op 13 November heeft de Senaatsverkiezing plaats gehad. Het tweederde gedeelte van den Senaat, 64 Senatoren, werd door een commissie, die uit mannen bestaat met „bijzondere aan den lande bewezen diensten", gekozen. De overige 32 Senatoren worden door den President van de Poolsche republiek benoemd. (Le Jour)
(Vor. ber. Senaat 1973 A.; Verkiezingen 3532 E.)

A. SCHAKEN. — Wereld-Schaaktornooi. - Interview met den heer Fine. —

De uitslag van het van 6 tot 27 November '38 gehouden tornooi, dat door de A.V.R.O. werd georganiseerd, luidt als volgt: 1. en 2. Keres (Estland) en Fine (V. S.), ieder met 8½ punt; 3. Botwinnik (U.S.S.R.) met 7½ punt; 4., 5. en 6. dr. Aljechin (Frankrijk), dr. Euwe (Nederland) en Reshevsky (V. S.), allen met 7 punten; 7. Capablanca (Cuba) met 6 punten; 8. Flohr (Tsjecho-Slowakije) met 4½ punt. Daar de organisatoren van dit tornooi den hoogst-geplaatste in staat wilden stellen den wereldkampioen dr. A. Aljechin voor een wedstrijd om den titel uit te dagen. werd het Sonnerborn-Berger systeem toegepast. Volgens dit stelsel verkreeg Keres het hoogst aantal punten en op dit oogenblik worden er onderhandelingen gevoerd om een wedstrijd Aljechin—Keres tot stand te brengen onder auspiciën van de A.V.R.O.

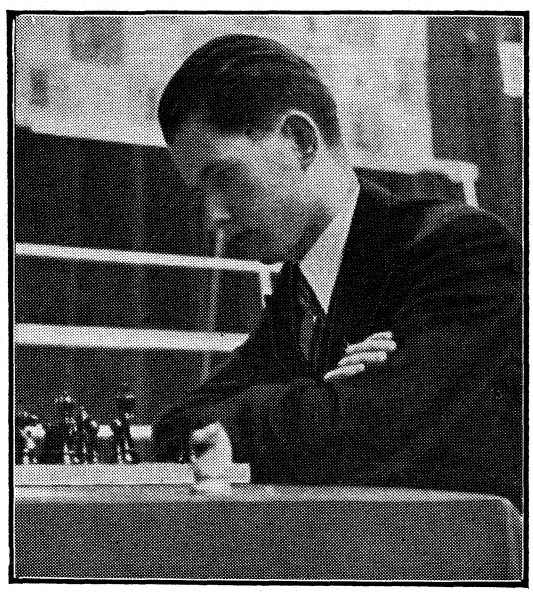

Paul Keres.

Paul Keres werd 7 Januari 1916 te Narwa (in het tegenwoordige Estland) geboren. Reeds vroeg verwierf hij een groote reputatie als correspondentiespeler. In 1935 nam hij voor het eerst deel aan een belangrijk tornooi, n.l. aan den landenwedstrijd te Warschau, waar hij een fraai succes boekte. Hij nam hierna geregeld aan internationale wedstrijden deel met afwisselende resultaten. In het tornooi te Margate, 1937, deelde hij met Fine den eersten prijs, waardoor hij als grootmeester werd erkend. Meer overwinningen volgden; hij veroverde achtereenvolgens in 1937 den eersten prijs te Oostende (samen met Grob en Fine), Praag, Weenen en in het elitetornooi te Semmering-Baden. Zijn overwinning in het A.V.R.O.-tornooi overtreft echter alle andere. Hij is geen beroepsschaker meer, daar hij in September van dit jaar zijn wiskunde-studie heeft hervat.

Reuben Fine werd te New York op 11 October 1914 geboren. Reeds op jeugdigen leeftijd nam hij deel aan Amerikaansche tornooien. In Folkestone (1933) speelde hij voor het eerst in Europa, maar zijn eerste succes in de Oude Wereld boekte hij te Hastings (1935-'36). Te Zandvoort (1936) won hij den eersten prijs en in het groote tornooi te Nottingham deelde hij den derden, vierden en vijfden prijs met dr. Euwe en Reshevsky, waarna hij als grootmeester erkend werd. Te Semmering-Baden werd hij tweede achter Keres en dezelfde plaats bezette hij in het Amerikaansch kampioenschapstornooi achter Reshevsky. Voor hem, evenals voor Keres, is echter het succes in het A.V.R.O.-tornooi het hoogste wat hij tot nu toe heeft bereikt.

Het is zeer merkwaardig, dat de beide overwinnaars hun stijl voor dit tornooi nagenoeg geheel veranderden. Ofschoon Keres als aanvalsspeler beroemd was, speelde hij hier zeer voorzichtig, won weliswaar slechts drie partijen, maar was ook de eenige, die geen enkele verloor. Fine werd algemeen als remisespeler beschouwd, maar maakte hier het kleinste aantal remises en won de meeste partijen, n.l. 6.

Van de 56 partijen werden 32, oftewel 57%, remise, hetgeen veel minder is dan men had verwacht. Van de overige partijen heeft wit 17 en zwart slechts 7 gewonnen. Het beste resultaat in de eerste helft haalde Fine (5½ uit 7) in de tweede helft Euwe (5 uit 7). Het tornooi wordt algemeen als het sterkste aller tijden beschouwd en hiertoe is alle reden, daar de acht sterkste spelers van het oogenblik in een dubbelrondigen kamp, zonder outsiders, elkaar moesten bestrijden, waardoor o.a. de factor geluk zooveel mogelijk uitgeschakeld werd. Daar de drie jongste spelers de hoogste plaatsen hebben bezet, mag men de hegemonie van de oudere garde als definitief verbroken beschouwen, hetgeen zeer zeker een keerpunt in de schaakgeschiedenis genoemd mag worden.

De vraag, die de schaakwereld zich nu stelt is hoe lang Aljechin de stormloop van de jongere generatie zal kunnen weerstaan. In een eventueele match Aljechin—Keres moeten de papieren van den Est zeer zeker hoog worden aangeslagen, terwijl ook andere jonge spelers gevaarlijk voor den wereldkampioen kunnen worden in de naaste toekomst.

Hieronder volgt de partij uit de zevende ronde tusschen de twee prijswinnaars.

Wit: R. Fine. Zwart: P. Keres.

Spaansche partij.

1. e4, e5; 2. Pf3, Pc6; 3. Rb5, a6; 4. Ra4, Pf6; 5. 0-0, Re7; 6. De2, b5; 7. Rb3, d6; 8. c3, Rg4; 9. a4, 0-0 (een bekend pion-offer, dat hier zeer goed de proef doorstaat); 10. ab5:, ab5:; 11. Ta8:, Da8:; 12. Db5:, Pa7! (een nieuwe zet, die veel beter is dan de tot nu toe gebruikelijke voortzetting 12. .... Pa5; 13. Rc2, Pe4:, (waarna wit met 14. Pe5: duidelijk voordeel verkrijgt); 13. De2 (bittere nood. Op 13. Da6 volgt Pe4:; terwijl na Da5 of Da4 zwart met De4: het betere spel verkrijgt), De4:; 14. De4:, Pe4:; 15. d4, Rf3:;

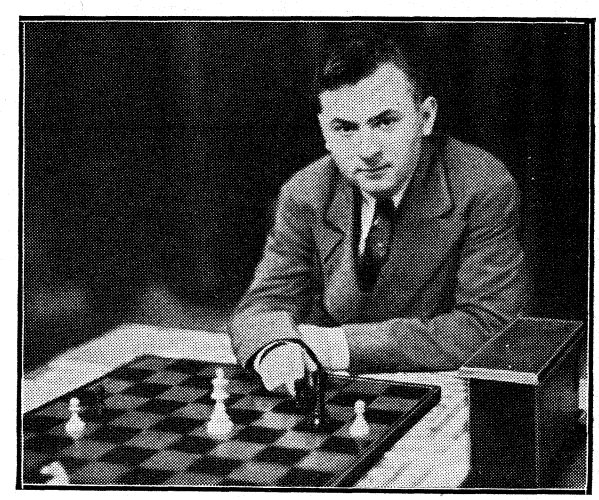

Reuben Fine.

16. gf3:, Pg5; 17. Kg2, Tb8; 18. Rc4, ed4: (de witte pionnenstelling is nu volkomen uit elkander geslagen, hetgeen het gevolg is van het vroegtijdige uitstapje met de dame); 19. cd4:, Pe6; 20. d5 (in de hoop om tegenspel tegen den zwarten c-pion te verkrijgen), Pc5; 21. Pc3, Pc8; 22. Te1, Kf8; 23. Te2, f5 (Tb4

ware nauwkeuriger geweest); 24. Pb5? (juist was Tc2, waarna wit zich nog goed kan verdedigen), Pb6; 25. b3, Pd5:; 26. Pd4, Pb4; 27. Rd2 (een verdere onnauwkeurigheid. Pf5: was nog de beste kans), d5! (een geniaal antwoord); 28. Rb4:, Tb4:; 29. Pc6, dc4:! (de pointe. Zwart verkrijgt twee machtige vrijpionnen voor de kwaliteit); 30. Pb4:, cb3:; 31. Pd5, Pd3:! (wederom prachtig gespeeld. Op 32. Te7: beslist b2, terwijl na 32. Pe7: Pf4† wint); 32. Td2, b2; 33. Td1, c5; 34. Tb1, c4; 35. Kf1, Rc5; 36. Ke2, Rf2: (eenvoudig en krachtig); 37. Pe3, c3!; 38. Pc2, Pe1!!; 39. Pa3, Rc5; 40. Ke1: (een betere kans ware Te1:), Ra3:; 41. Kd1, Rd6; 42. Kc2, Rh2:; 43. Th1, Re5 (veel eenvoudiger ware Rf4 en indien Th7:, Rd2); 44. Th7:, Kf7; 45. Th1, g5; 46. Te1, Kf6; 47. Tg1, Kg6; 48. Te1, Rf6; 49. Tg1, g4! (de beslissende wending); 50. fg4:, f4; 51. g5, Rd4; 52. Td1, Re3; 53. Kc3:, Rc1; 54. Td6†, Kg5:; 55. Tb6, f3; 56. Kd3, Kf4; 57. Tb8, Kg3. Wit geeft op. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Schaaktornooien 3248 D.)

A. EGYPTE. — Erkenning van het Italiaansch Imperium. —

Het Egyptische kabinet heeft op 13 November '38 besloten den Egyptischen gezant te Rome te machtigen de Italiaansche regeering mede te deelen, dat hij moet worden beschouwd als zijnde geaccrediteerd bij den Koning van Italië en Keizer van Abessynië. (Telex-A.N.P.) **(V. b. Erkenning Imperium 3549 C.)**

B. NEDERLAND. — Het plan-Westhoff toegelicht door den heer J. Th. Westhoff. —

De heer J. Th. Westhoff sprak op 24 November '38 in een vergadering van het Christelijk Nationaal Vakverbond te Utrecht over „het plan-Westhoff".

Hij betoogde, dat de mechanisatie van het arbeidsproces wel een van de belangrijkste factoren van de werkloosheid is, naast het verloren gaan van groote afzetgebieden als Rusland en Japan. De situatie wordt thans beheerscht door een snel voltooid, gemechaniseerd, kapitaal-intensief productie-apparaat.

In een aantal landen is men er toe overgegaan om deze kapitaalintensieve industrieën te steunen met exportpremies. Het gevolg daarvan is geweest het ontstaan van een schijnbaren wereldmarktprijs, die echter geen regulator van de productie meer is. Daardoor ontstond een chaos, waarbij de overheid wel maatregelen moet treffen.

De periode van den vrijhandel is voorbij — wij bevinden ons in het tijdvak van de beheerschte economie. En spreker denkt dan verder het allereerst aan onzen bodem. Het eerste wat ons te doen staat, is uitbreiding van onzen cultuurgrond door ontginning, inpoldering en verhooging van het productievermogen. Voor dat werk is een groot aantal arbeiders beschikbaar.

Er is zooveel te doen, dat dit werk gedurende tien jaar aan 100.000 arbeiders arbeid kan leveren. Gezwegen dan nog van de secundaire werkverruiming door de toenemende vraag naar verbruiksgoederen. Spreker berekende, dat er jaarlijks woon- en werkgelegenheid is voor 38.000 plattelanders (boeren, landarbeiders en hun gezinnen). Het bevolkingsoverschot van het platteland is op te vangen en de trek naar de steden kan tot staan gebracht worden. Daartoe is het noodig, dat er gedurende 20 jaar arbeid voor 1 millioen arbeiders is.

Nederland is aangewezen op den landbouw, de scheepvaart met annex de metaalnijverheid. Op dit gebied zoeke men de oplossing en men zij voorzichitg met industrialisatie. Daarom wil spreker bestrijding van de werkloosheid door bodemverbetering. Tegenover de uitgaven, die dit van de overheid vergt, staan baten.

Ten slotte zette spreker nogmaals uiteen, hoe hij zich de inrichting van een voor dit doel op te richten maatschappij tot het bevorderen van uitvoering van werken ter bestrijding van de werkloosheid had gedacht, dat volgens hem de eenige manier is om deze soort werkloosheidsbestrijding te leiden. (Het Volk)

(Vor. ber. Werkloosheid 3502 D.)

C. GROOT-DUITSCHLAND. — Terreur. - Boetebetaling in 4 termijnen. - Buitenlandsche Joden vrijgesteld. —

Het „Reichsgesetzblatt" publiceert een door den rijksminister van Financiën onderteekende uitvoeringsverordening in zake de aan de Joden opgelegde boete. Volgens deze verordening wordt de cijns van een milliard mark als heffing van het vermogen van de Joden die Duitsch onderdaan zijn en van Joden die statenloos zijn, geïnd.

Verplicht tot de heffing bij te dragen is iedere Jood, die, volgens de verordening in zake de aanmelding van het vermogen van Joden van 26 April 1938, zijn geheele binnen- en buitenlandsche vermogen moest aanmelden en schatten.

Joden, die buitenlandsch onderdaan zijn, vallen niet onder de verplichting tot betaling aan de heffing.

De heffing wordt niet toegepast wanneer de totale waarde van het vermogen na aftrek van de verplichtingen een bedrag van 5.000 RM. niet te boven gaat.

De heffing bedraagt in totaal 20 % van het vermogen en moet in 4 termijnen worden betaald.

Betalingen op grond van verzekeringsaanspraken van Joden, die Duitsch onderdaan zijn en van statenlooze Joden (verordening tot herstel van het straatbeeld bij Joodsche zaken van 12 November 1938) moeten onverwijld bij het betrokken belastingkantoor geschieden.

Met deze betalingen wordt rekening gehouden bij de heffing van den Jood, die recht heeft op de verzekering. Verzekeringssommen, die het bedrag van de heffing van 20 % van den betrokkene te boven gaan, vervallen aan den staat. (D. N. B.) **(V. b. 3550 E.)**

28 NOVEMBER 1938

D. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Nieuwe afbakening der grenzen. - Duitsche autoweg. - Verbindingskanaal tusschen Donau en Oder. —

Na weken van onderhandelingen is de grens opnieuw afgebakend en wel zeer ten gunste van Berlijn. Van het nog betwiste gebied komen 70 dorpen aan Berlijn, terwijl 27 dorpen aan Tsjecho-Slowakije worden teruggegeven; daarbij is de ethnografische grens volkomen opgeofferd aan economische en strategische belangen van Duitschland. Voorts zijn Berlijn en Praag een overeenkomst aangegaan over een op Tsjechisch gebied aan te leggen autoweg, welke een rechtstreeksche verbinding zal vormen tusschen Silezië en Oostmark, alsmede een overeenkomst over den aanleg van een verbindingskanaal tusschen den Donau en den Oder. Door de Tjschoslowaaksche republiek komt een Duitsche autoweg, welke ook door de Tsjechen mag worden bereden. De Tsjechoslowaaksche regeering heeft er zich toe verplicht den grond ter beschikking te stellen. De weg zal het eigendom der (Duitsche) rijks-autoweg-maatschappij worden. De verkeerspolitie zal Duitsch zijn en Duitschers kunnen zonder tolformaliteiten van Silezië naar Weenen rijden. De autoweg zal via Brno loopen en in feite een Duitsche corridor met Duitsche politie en Duitsche douanekantoren op alle kruispunten zijn. De kosten draagt het Duitsche rijk. De arbeiders en technici zullen overwegend Tsjechen zijn, al zullen ook Duitschers er aan deelnemen.

Met de binnenlandsche reorganisatie van Tsjecho-Slowakije is men thans een heel stuk gevorderd. De Kamer van afgevaardigden heeft de wetten betreffende de autonomie van Slowakije en Karpatisch-Oekraine aangenomen. Hierin zijn de rechten der beide landen vastgelegd en tevens de rechten en bevoegdheden der centrale regeering.

(Telex-A. N. P. - Agence Belga - Nieuwe Eeuw)

(Vor. ber. 3500 C.; Sudetenland 3524 F.)

E. VATICAAN. — Apostolisch Gedelegeerde in Engeland. —

Officieel wordt op 23 Nov. '38 medegedeeld, dat mgr. William Godfrey, rector van het British College te Rome, tot apostolisch gedelegeerde in Groot-Brittannië en tevens titulair aartsbisschop van Clio is benoemd.

Deze apostolische gedelegeerde bekleedt een zuiver kerkelijke functie en treedt op als vriendschappelijk tusschenpersoon tusschen het Vaticaan en de R.K. Kerk in Engeland. (Osservatore Romano)

A. **NEDERLAND. — Terreur in Duitschland. - Het probleem der Joodsche vluchtelingen. —**
Wij ontleenen het volgende aan het Alg. Handelsblad:
De manier waarop ons volk in breede lagen reageert op de Jodenvervolgingen in Duitschland, is op zichzelf een treffend bewijs van den zin voor menschelijkheid en verdraagzaamheid, waarvan het in zijn diepste wezen is doortrokken. Het moge dan veelal zijn kracht versplinteren in overdreven schotjesgeest en overdreven particularismen, maar wanneer er werkelijk levensnood heerscht, dan toont het zich hulpvaardig voor andersdenkenden, andersgeloovenden, onafhankelijk van ras of afkomst, „zonder aanzien des persoons".
Ook ditmaal reageert het zoo. Van alle kanten wordt particuliere hulp geboden, groote sommen gelds zijn bijeengebracht uit vrijwillige gaven, huizen en gebouwen beschikbaar gesteld, bankgaranties gestort, hulpcomité's gevormd. De regeering behoeft de deur aan de grens slechts te openen, en het particuliere initiatief doet de rest, zoo denken velen, die in hun hart tot berstens geroerd zijn door het ontzaglijke leed, dat aan gene zijde van onze Oostgrens door weerlooze menschen wordt geleden. En in de prachtige opwelling van naastenliefde voor vertrapten en verdrukten, vragen zij van onze regeering om desnoods groote risico's te nemen en de vluchtelingen in massa toe te laten, op hoop van zegen.
Maar voor de regeering, die de uiteindelijke verantwoordelijkheid moet dragen voor haar daden, ook nadat over eenigen tijd de hevigste ontroeringen in de openbare meening (en dàn ook de offervaardigheid) zullen zijn verzacht en gekalmeerd door den tijd, die, naar het spreekwoord zegt, immers alles heelt, kunnen niet uitsluitend gevoelsoverwegingen gelden. Het Comité voor Bijzondere Joodsche Belangen te Amsterdam, dat in nauwe samenwerking met de regeering in Den Haag handelt, heeft zelf dezer dagen openlijk erkend, dat „ongebreidelde illegale immigratie noodlottig ware". Met den besten wil kunnen niet alle vluchtelingen, die onze grens probeeren te overschrijden, worden toegelaten.
Zelfs de hartverscheurende tooneelen, die zich bij weigering of terugzending soms in de grensstations afspelen, en waartegenover men in eerste menschelijke opwelling zoo gaarne zou willen uitroepen: Laat deze stakkers toch tot elken prijs toe!, kunnen de verantwoordelijke overheid niet uit het oog doen verliezen, dat van overigens vergeeflijke en begrijpelijke zwakheid onzerzijds heel gemakkelijk misbruik zou kunnen worden gemaakt. Met zeer bedenkelijke gevolgen voor onszelven.
Men moet aannemen, dat Duitschland er thans op uit is om bepaalde categorieën Joden, die niet langer in de termen vallen om nog verder gebrandschat of practisch onteigend te worden, en waarvan dus niets meer te „halen" is, kwijt te raken. Zou de Nederlandsche grens op, uit pure menschelijkheid, zwak geworden plekken „doorbreekbaar" blijken te zijn voor „illegale emigranten", d.w.z. voor diegenen, die niet in het bezit zijn van de papieren en garanties, die een tijdelijk verblijf in Nederland mogelijk maken, dan zou zich de stroom van zulke vluchtelingen al spoedig in hoofdzaak op Nederland richten, en van Duitsche zijde zou men dit waarschijnlijk eer bevorderen dan tegengaan.
De Nederlandsche regeering moet dus paal en perk stellen, hoe hard het haar als regeering, en als menschen, ongetwijfeld zal vallen. Dat er ondanks die noodzakelijkheid tòch gevallen zullen voorkomen van vluchtelingen, die in onmiddellijk levensgevaar verkeeren en aan wie asyl zal worden verleend, ook al zijn zij „illegaal" over de grens gekomen, heeft de practijk reeds aangetoond. Maar regel kan dit met den besten wil niet worden. De taak der grens-beambten om in eersten aanleg uit te maken wie onder de scharen van angstige en veelal wanhopige vluchtelingen in die uitzonderings-categorie vallen en wie niet, zal niemand hun benijden. Zelden zullen menschen zoodanig beklemd raken tusschen hun plicht en hun menschelijk gevoel, als zij, die in deze tragische materie beslissingen moeten nemen. Intusschen worden er vluchtelingen toegelaten. Op het departement van Justitie worden, volgens minister Goseling, 300 gevallen per dag behandeld, maar het proces gaat langzaam en de getallen zijn klein, wanneer men ze plaatst tegenover den ontzettenden nood die gelenigd moet worden. Het internationale overleg gaat echter nòg langzamer. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht Terreur 3556 C.)

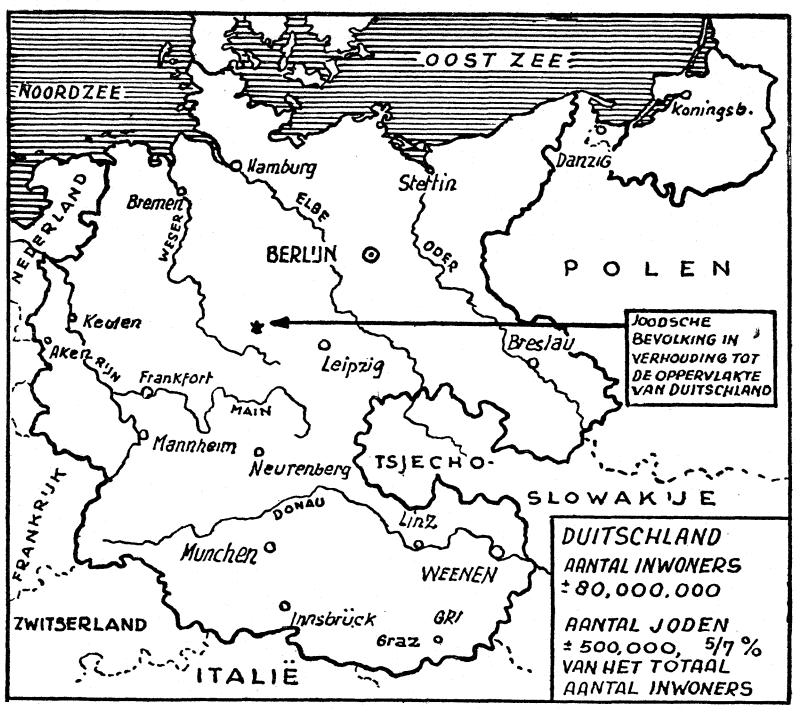

B. **HET BEZOEK VAN Z.M. KONING LEOPOLD III VAN BELGIE AAN NEDERLAND. — Onderscheidingen. —**
Zijne Majesteit Koning Leopold heeft ter gelegenheid van zijn bezoek aan Nederland het Grootkruis van de Leopoldsorde verleend aan den minister-president dr. H. Colijn, en aan den minister van Buitenlandsche Zaken, mr. J. A. N. Patijn.
Voorts heeft Zijne Majesteit het Grootkruis der Kroonorde toegekend aan den minister van Justitie, mr. C. M. J. F. Goseling en den minister van Waterstaat, mr. dr. ir. J. A. M. van Buuren, onder wier beleid ressorteeren resp. de politie, die voor 's Konings veiligheid zorg heeft gedragen, en de Ned. Spoorwegen, waarmee Z. M. naar Amsterdam gereisd is.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Onderscheidingen 3420 D.; Koning Leopold 3551 A.)**

C. **GROOT-DUITSCHLAND. — Economische politiek. - Remming van het geforceerde tempo. —**
De staatssecretaris voor Economische Zaken, Brinckmann, heeft in een te Dresden gehouden rede voor de Kamer van Koophandel voor Saksen de noodzaak voor Duitschland, meer uit te voeren, in het licht

gesteld en de uitvoering van groote werken, door het Derde Rijk ondernomen, eenigszins te matigen, doch er zorgvuldig voor te waken, dat aan de behoeften van het volk wordt voldaan.
Wij kunnen, ging hij voort, de economische evolutie niet aan zichzelf overlaten, wij moeten die dan ook eveneens met zorg controleeren. Slechts dienen wij te bestellen wat werkelijk noodig is. De prestatie van den Duitschen arbeider prees hij, doch hij wees anderzijds er op, dat het noodig is, het geforceerde tempo, dat op bepaalde tijdstippen onvermijdelijk was, eenigszins te remmen en te vermijden, dat het van blijvenden aard zou worden.
Brinckmann bevestigde, dat de economische politiek van Duitschland meer dan ooit van streven naar inflatie is verwijderd. (D. N. B.)
(Vorig bericht Economische Toestand 3401 E.)

A. **GROOT-DUITSCHLAND. — Terreur. - Reactie in het buitenland. —**
Engeland. — Op 22 November presideerde lord Samuel een vergadering van een speciaal hiervoor in het leven geroepen comité, waarin de leidende figuren van het Britsche Jodendom zitting hebben en dat kortweg Lord Samuel's Comité wordt genoemd.
Men raamt het aantal kinderen, dat voor overbrenging naar Groot-Brittannië in aanmerking zal komen, op ongeveer 60.000. Men hoopt maatregelen te treffen, waardoor in de eerstvolgende maanden reeds vele duizenden kinderen een tijdelijk tehuis in Engeland zullen kunnen vinden.
De verklaring van minister-president Chamberlain over de kolonisatie van Joodsche vluchtelingen in Tanganjika is in Engelsche kringen in Tanganjika gunstig opgenomen. Vooraanstaande personen voorspellen een algemeene verbetering van den toestand des lands, naarmate meer gebiedsdeelen zullen worden ontwikkeld.
In het zuidelijke heuvelgebied, in de vruchtbare Kilombero-vallei in het Westen, is veel grond voor bebouwing door kleine boeren, zooals dit in Palestina reeds door de Joden geschiedt, geschikt. De gouverneur van Tanganjika zal de kwestie zoo spoedig mogelijk met den wetgevenden raad bespreken.
België. — Tijdens het vluchtelingendebat van 22 Nov. '38 in de Belgische Kamer is gebleken, dat de Belgische regeering in dezen hetzelfde standpunt inneemt, als de Nederlandsche en bereid is uit Duitschland verjaagden Joden tijdelijk onderdak te verleenen, indien Engeland en de Vereenigde Staten maatregelen nemen voor hun definitieve vestiging.
Aan het einde der debatten hebben de liberale burgemeester van Brussel, Adolphe Max, de katholiek Carton de Wiart, en de socialist Vandervelde een motie ingediend, waarbij zij de regeering verzoeken de conventies met Nederland en Frankrijk in zake den doortocht van buitenlanders te herzien en mede te werken aan internationale maatregelen ter hulpverleening aan de Joden.
Palestina. — Het Joodsch Agentschap voor Palestina heeft een verklaring uitgegeven, welke het voorstel inhoudt 100.000 Duitsche Joden naar Palestina te zenden als eerste groep.
Ver. Staten. — Het staatsdepartement te Washington deelt mee, dat de zaakgelastigde der Ver. Staten te Berlijn aan de Duitsche regeering een nota heeft overhandigd, waarbij geprotesteerd wordt tegen de behandeling door Duitschland van Amerikaansche Joden. De nota wijst er op, dat Göbbels in zijn rede van 12 November heeft gezegd, dat de Duitsche anti-semietische wetten niet van toepassing zullen zijn op buitenlandsche Joden. De zaakgelastigde verzocht de formeele verzekering te mogen ontvangen, dat de nieuwe wetten, welke 1 Januari van kracht worden, niet op Amerikaansche Joden zullen worden toegepast.
Canada. — In Canada zijn 32 vergaderingen gehouden, aan welke werd deelgenomen door katholieken, protestanten en Joden en waarin geprotesteerd werd tegen de anti-semietische vervolgingen in Duitschland.
De voorzitter der te Montreal gehouden vergadering zeide, dat de beweging niet gericht is tegen Duitschland, doch tegen de bedrijvers der wreedheden en onmenschelijke daden jegens lieden, die onbetwistbaar vreedzaam zijn.
De heftigheid der aanvallen in de nationaal-socialistische pers, in antwoord op zekere hoofdartikelen in Canadeesche bladen, heeft de Canadeesche openbare meening verrast.
Een plan tot opneming van een contingent Duitsche Joden wordt bestudeerd. De regeering schijnt er gunstig tegenover te staan, op voorwaarde, dat de vluchtelingen de noodige middelen hebben voor den eersten tijd van hun huisvesting. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 3557 A.)

29 NOVEMBER 1938

B. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Leerlingenschaal. - Spelling. —**
Minister Slotemaker de Bruïne heeft medegedeeld, dat van den wensch tot herziening der leerlingenschaal moet worden afgezien.
De regeering heeft besloten de nieuwe schrijfwijze zelf te gaan toepassen nadat over eenige nog bestaande onzekerheden zal zijn beslist.
(Alg. Handelsblad - Telegraaf)
(V. b. Leerl.schaal 3067 C.; Nwe. Spelling 3343 E.)

C. **ZWITSERLAND. — Plebisciet over de financieele kwesties. - Plebisciet in Bazel in zake communisme.**
Het op 28 November in Zwitserland gehouden plebisciet over wettelijke maatregelen ter verzekering van het evenwicht op de begrooting voor 1939—'41, welke voorziet in besparingen ten bedrage van 108 millioen, en nieuwe ontvangsten tot een bedrag van 132 millioen, is aangenomen met 507.000—194.000 stemmen. 21 kantons stemden voor, één tegen.
Het financieele compromis, dat aan de kiezers werd voorgelegd, bestaat hierin, dat gedurende drie jaar, tot 1941, in plaats van het tegenwoordige regiem van dringende verordeningen een regiem gesteld zal worden, dat, al is het voorloopig, toch een constitutioneel karakter zal dragen en de geheele bevolking de verantwoordelijkheid zal opleggen voor de door de regeering afgekondigde maatregelen.
In het gebied van het kanton Bazel (stad) is een belangrijke volksstemming gehouden over de wet op het verbod voor gemeentepersoneel lid te zijn van de communistische partij of van een andere staatsgevaarlijke partij of organisatie.
Het voorstel werd bestreden door de beide partijen van links en de kleine Evangelische volkspartij. Het werd aangenomen met 15.363 tegen 13.964 stemmen. (Neue Zürcher Zeitung) **(V. b. Referendum 3333 C.)**

D. **HONGARIJE. — Kabinet-Imrédy blijft aan. —**
De regeering van Imrédy blijft in haar oude samenstelling de Hongaarsche staatszaken leiden.
Slechts aan het hoofd van het ministerie van Buitenlandsche Zaken zal in de plaats van Von Kanya een andere functionnaris komen.
De rijksregent heeft op 26 November in een zeer hartelijk eigenhandig schrijven aan minister-president Imrédy verklaard, dat hij na het raadplegen van politieke persoonlijkheden tot de overtuiging is gekomen, dat eigenlijk geen tegenstelling bestaat tusschen de opvattingen van den minister-president en de meerderheid van het parlement in zake de hervorming ter bespoediging van de parlements-procedure en dat het land zonder twijfel verwacht, dat Imrédy zijn hervormingen door zal voeren.
In verband met het vertrouwen, hetwelk het geheele land in Imrédy heeft gesteld tijdens de jongste buitenlandsch-politieke campagne, weigert de rijksregent het verzoek van Imrédy om af te treden te aanvaarden. (Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. 3553 F.)**

A. NEDERLAND. — Aanbestedingen voor Openbare werken 1930—1937. —

Het Centraal Bureau voor de Statistiek publiceert nevenstaande grafieken van de aanbestedingen voor openbare werken in 1930, 1935 en 1937.

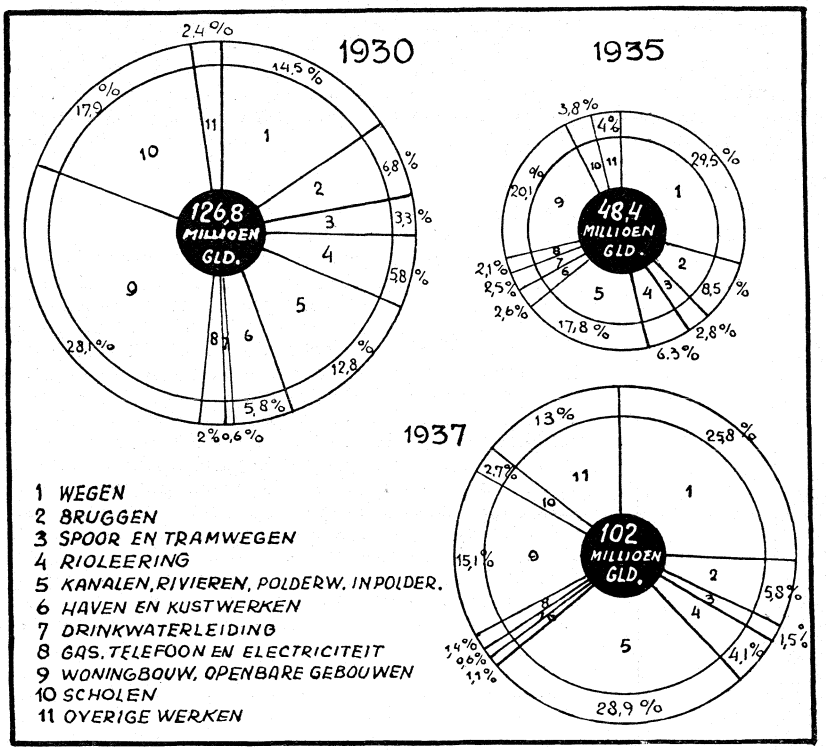

B. POLEN. — Bevolking moet haar buitenlandsch bezit opgeven. —

Op grond van een beschikking van het ministerie van financiën is ieder in Polen gedomicilieerd persoon verplicht bij de Bank van Polen een opgave te doen van ieder bezit in het buitenland, waarvan de globale waarde de 5000 zloty te boven gaat.

In het bijzonder moet worden aangegeven het bezit aan buitenlandsch geld of de waarde van coupons en van alle schuldvorderingen op het buitenland zoomede van alle onroerende goederen. Het decreet is niet van toepassing op vreemdelingen afkomstig uit landen, die geen overeenkomstige verplichting hebben opgelegd of deze niet toepassen op Poolsche staatsburgers.

(Keesings Financieel Archief)

C. NEDERLAND. — Werkloosheid in November 1938.

Op 12 November 1938 waren bij de organen der openbare arbeidsbemiddeling ingeschreven 346.379 werkzoekenden, waarvan er 328.961 werkloos waren (n.l. 314.715 mannen en 14.246 vrouwen).

(Centraal Bur. v. d. Statistiek) **(Vor. ber. 3502 D.)**

30 NOVEMBER 1938

D. CHINA. — Conflict met Japan. - Canton. - Tsjangtsja. - Japan installeert speciaal orgaan Chineesche zaken. —

De Japanners zijn nog altijd heer en meester van Canton al hebben zij versterkingen moeten laten aanrukken. Vermoedelijk bestaan de tegen de stad opereerende legers slechts uit guerillabenden, welke het den invallers zeer lastig maken. Een geweldige brand heeft Tsjangtsja, de hoofdstad van de provincie Hoenan verwoest; twee duizend personen zouden daarbij den dood hebben gevonden. Tsjang-kai-sjek heeft strenge straffen tegen de autoriteiten toegepast, aan wier nalatigheid de ramp te wijten zou zijn. Tokio heeft een speciaal orgaan ingesteld ter behandeling van de Chineesche zaken; het zal de organisatie in China op allerlei gebied ter hand nemen, wat een duidelijke aanwijzing is, dat de Japanners niet van plan zijn zich uit China terug te trekken.

(Telex-A.N.P. - Domei) **(Vor. ber. 3546 B.)**

E. COLUMBIA. — Gezant te Berlijn teruggeroepen.

De regeering van Columbia heeft op 25 November besloten haar gezant te Berlijn, Jaime Jaramillo Arango, die zijn geloofsbrieven nog niet had overhandigd, terug te trekken.

Deze maatregel wordt gemotiveerd met het feit, dat de Columbiaansche legatie nog geen verontschuldigingen heeft ontvangen betreffende het incident, waarvan de nieuwe gezant, van den kant der Duitsche politie, het slachtoffer was geworden, ondanks zijn diplomatieke immuniteit, tijdens de anti-semietische troebelen te Berlijn op 10 November '38.

De gezant wordt voorloopig niet vervangen.

De secretaris der legatie, Raphael Rochaschloss, die de functies van zaakgelastigde uitoefende, zal aan het einde van de maand uit Berlijn vertrekken naar Kopenhagen. (Telex-A. N. P.)

F. GROOT-DUITSCHLAND. — Terreur. - Volslagen vernietiging der Joden.

Het Schwarze Korps schrijft:

Ons programma is duidelijk: volledige afscheiding. Dat beduidt niet alleen uitschakeling der Joden uit het economische leven, het beduidt ook, dat de Joden uit onze woonhuizen en woonwijken moeten worden gejaagd en worden ondergebracht in straten en huizenblokken, waarin zij zoo weinig mogelijk met Duitschers in aanraking komen.

„Men moet de Joden kenteekenen." Geen Jood mag in Duitschland grond of huizen bezitten.

Eenmaal geïsoleerd, zullen de Joden echter verarmen. Dientengevolge zullen zij allen, in overeenstemming met hun aanleg, zegt het Schwarze Korps, tot criminaliteit vervallen. Als dat proces zich heeft voltooid, zouden wij genoodzaakt zijn hen te vuur en te zwaard uit te roeien. „Het resultaat ware het einde van het Jodendom in Duitschland, zijn volslagen vernietiging." **(Vorig bericht 3558 A.)**

G. SOVJET-RUSLAND. — Komsomol-leider van zijn functie ontheven. —

Alexander Kosarev, de 35-jarige leider van de communistische jeugdorganisatie, de Komsomol, is van

politieke misdrijven beschuldigd en van zijn functie ontheven.
Kosarev, die als Stalin's plaatsvervanger fungeerde, had de leiding over een jeugdorganisatie, die alleen al in Rusland minstens vijf millioen leden telde.
(Prawda) **(Vor. ber. Zuiveringsactie 3427 C.)**

A. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Dr. Emil Hacha tot president gekozen. —**
Dr. Emil Hacha is op 30 Nov. '38 met 272 van de 308 stemmen gekozen tot president van de Tsjecho-Slowaaksche republiek. De overige 36 stemmen waren blanco.

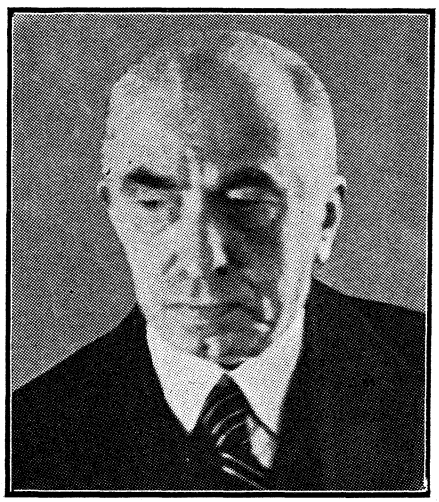

Dr. Emil Hacha.

Hacha is in 1872 in Zuid-Bohemen geboren. Hij studeerde te Praag en Weenen in de rechten en bracht voorts een gedeelte van zijn studietijd in Engeland door. Hij is een kenner van administratief- en constitutioneel recht en heeft als wetenschappelijk werker een goeden naam, o.a. in Duitschland. Hij heeft studie gemaakt van de rechtstoestanden in Frankrijk, Italië, Engeland en Duitschland en kent vele talen. Reeds in 1924 is hij president van het opperste administratieve gerechtshof te Praag geworden, welke functie hij thans nog bekleedde.
Hacha is lid van de katholieke kerk, behoort echter niet tot een politieke partij.
De „Times" merkte in een hoofdartikel over het nieuwe Tsjecho-Slowakije op, dat dr. Hacha uitstekende eigenschappen bezit voor zijn post, welke zeker geen sinecure zal zijn. Hij heeft zelf meegewerkt aan het opstellen van de grondwet, welke hij zal hebben te handhaven en waarbij een autonoom bewind wordt toegekend aan Bohemen, Slowakije en Roethenië en in zeker opzicht ook aan de kleine groepen Duitschers en Hongaren.
Hacha is in de eerste plaats geleerde, maar zijn onmiddellijke taak zal vermoedelijk allerminst academisch zijn.
De „Times" herinnert er aan, dat men eerst aan Chvalkovsky heeft gedacht als president, maar de ontdekking, dat hij een Joodsche grootmoeder heeft gehad, schijnt zijn kansen bedorven te hebben — een bewijs hoezeer het nieuwe Tsjecho-Slowakije zich gedrongen voelt zijn opvattingen in overeenstemming te brengen met die van den grooten buurman, die het van drie kanten insluit. (Ceské Slovo - Times)
(Vor. ber. President 3493 B.)

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Begrooting van Defensie goedgekeurd. —**
Zonder hoofdelijke stemming keurde de Kamer op 30 Nov. '38 de begrooting van Defensie goed, welke minister Van Dijk verdedigd had, benevens eenige kleine militaire ontwerpen. Zij verklaarde zich vóór den bouw van een tweeden, vervangenden kruiser en tegen een commissoriaal onderzoek van het vraagstuk der oud-gepensionneerden. (Maasbode)
(Vor. ber. 3470 D.; Begrooting 3550 B.)

C. **ENGELAND. — Anthony Eden waarschuwt tegen nieuwe onderhandelingen met Duitschland. —**
In een rede te Leicester heeft de vroegere minister van Buitenlandsche Zaken, Eden, op 21 November gezegd, dat in de huidige omstandigheden iedere poging om met Duitschland onderhandelingen aan te knoopen niet alleen zou uitloopen op een mislukking, doch bovendien op een vernedering. De gebeurtenissen van de afgeloopen veertien dagen hebben de waarschuwing versterkt, dat, terwijl het juist was te verlangen naar een verbetering van de betrekkingen met andere mogendheden, het niet alleen voorzichtig, doch zelfs noodzakelijk was goed te letten op de omstandigheden, waaronder de besprekingen werden gevoerd.
(Times) **(Vorig bericht Eden 3525 A.)**

1 DECEMBER 1938

D. **PALESTINA. — Verklaring van den Britschen minister van Koloniën, MacDonald. —**
In een rede heeft de Britsche minister van Koloniën, MacDonald, op 24 Nov. '38 in het Lagerhuis alle aspecten van het Palestina-probleem behandeld. Hij toonde begrip zoowel voor de Joodsche als voor de Arabische wenschen, schetste de voordeelen van de Balfour-declaratie voor beide bevolkingsgroepen, en verdedigde krachtig het Britsche bewind in Palestina. Groot-Brittannië zal de verantwoordelijkheid voor dat bewind op zich blijven nemen; het zal, ondanks de vele moeilijkheden, door besprekingen met de Arabieren en Joden streven naar een accoord, dat een vreedzame samenleving der bewoners en een grootere ontwikkeling van Palestina mogelijk moet maken. Slaagt men daarin niet, dan zal de Britsche regeering zelf besluiten nemen om die doeleinden te bereiken. Het probleem van Palestina is echter niet van militairen, doch van politieken aard. Onze troepen kunnen wel de orde, maar niet den vrede herstellen. Dat moeten regeering en Lagerhuis doen.
Hoewel Palestina slechts een klein land is, is het in geestelijk opzicht groot. Twee duizend jaar geleden was het het tehuis der Joden en in de laatste twintig jaar zijn vele Joden, nadat Palestina een mandaatgebied was geworden, met spoed er heen teruggekeerd. In die jaren is Groot-Brittannië trouw zijn verplichting nagekomen, de immigratie van Joden te vergemakkelijken. Sedert 1922 zijn 250.000 Joden het land binnengekomen en hebben zich daar gevestigd. Wat zij daar tot stand hebben gebracht is bewonderenswaardig. De Joden worden niet in Palestina geduld, zij hebben er recht op, daar te zijn.
Onder den drang der vervolgingen in Centraal-Europa is hun terugkeer naar het oude tehuis honderdvoudig vermeerderd. De tragedie van een volk, dat geen land heeft, is nooit zoo groot geweest, als in deze week het geval was.
Ik hoop echter, dat wij er niet toe zullen overgaan uit afschuw wegens de beproeving, waaraan dat volk is blootgesteld, af te zien van een koel oordeel over het moeilijke Palestina-probleem. (Times)
(Vorig bericht MacDonald 3392 C.)

E. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Accoord met Berlijn over staatsburgerschap. —**
De Duitsch-Tsjechoslowaaksche overeenkomst ten aanzien van het staatsburgerschap en het recht van optie bepaalt o.a., dat de Duitsche regeering tot 10 Juli 1939 personen, die niet tot het Duitsche volk behooren en die zich na 1 Januari 1910 in de aan het Duitsche Rijk afgestane gebieden hebben gevestigd, alsmede hun nakomelingen, die de Tsjechoslowaaksche nationaliteit bezitten, binnen een termijn van drie maanden kan uitwijzen. De Tsjechoslowaaksche republiek moet deze personen binnen hare grenzen opnemen.
Omgekeerd is eenzelfde regeling getroffen. Personen, die niet tot het Duitsche volk behooren, kunnen tot 29 Maart 1939 voor de Tsjechoslowaaksche nationaliteit opteeren, evenals personen, die wel tot het Duitsche volk behooren en die Tsjechoslowaaksch onderdaan blijven.
Ieder, die den achttienjarigen leeftijd heeft bereikt, kan een schriftelijke optie-verklaring inleveren. Zij, die tot 31 Maart 1940 verhuizen naar den staat, waarvoor zij hebben geopteerd, mogen al hun onroerende goederen medenemen en behoeven hiervoor geen rechten te betalen. Hiervan zijn uitgezonderd baar geld, effecten en verzamelingen, die voor het land, waar de betrokkene aanvankelijk woonde, van bijzondere historische of cultureele beteekenis zijn. De behandeling van deze kwesties zal apart worden geregeld.
Tot onderzoek en behandeling van alle vraagstukken, welke zich bij de uitvoering der overeenkomst zullen voordoen, wordt een gemengde commissie gevormd, waarin Duitschland en Tsjecho-Slowakije een gelijk aantal gedelegeerden zullen hebben.
De overeenkomst is 26 November in werking getreden. (D. N. B.)
(Vor. ber. Tsjecho-Slowakije—Duitschland 3556 D.)

A. **GEESTELIJK LEVEN. — Radio-rede van Dr. Frank Buchman, leider der Oxford-groep-beweging, over Moreele en Geestelijke Herbewapening. —**
De uitwerking, die de persoonlijke oproep tot moreele en geestelijke herbewapening van H.M. de Koningin over de geheele wereld heeft gehad, werd op 27 Nov. gedemonstreerd in de radio-rede, die door dr. Frank Buchman, leider der Oxford-groep-beweging, voor het Engelsche nationale programma werd gehouden.
In zijn rede, die werd gerelayeerd of in de landstaal uitgezonden in de Vereenigde Staten, Canada, Zwitserland, Denemarken, Finland en Palestina, en die ook in het programma van de A.V.R.O. en over den korte-golf-zender Phohi werd uitgezonden, citeerde hij den oproep van H.M. de Koningin, welken hij een moedigen oproep tot Haar land noemde, waarin Zij de overtuiging van de eenvoudigste onderdanen in elken staat heeft vertolkt. Sprekende tot Haar volk, sprak H.M. tegelijk tot de wereld.
Dr. Buchman zei voorts:
„En ik ben zeker, dat gij luisteraars, met elk woord zult instemmen. Deze woorden van de Koningin der Nederlanden zullen voortleven. Alleen een groote geestelijke ervaring van de leiders der volken uit alle partijen, klassen en overtuigingen, zal ooit van eenigerlei conferentie of van eenigen Volkenbond een bruikbare basis voor den vrede kunnen maken. Zulk streven moet door God geleid zijn. Let wel, er is geen andere mogelijkheid."
Volgens hem is „nieuwe menschen, nieuwe landen, een nieuwe wereld" het eenige programma in staat een wereldcrisis het hoofd te bieden en een mensch, een gezin, een industrie, een land te veranderen. Godsdienstige ervaring moet tot grooter daden dan ooit tevoren leiden, daden niet begrensd door onze vooroordeelen, ver verheven boven onze persoonlijke opvattingen en zoo machtig en overtuigend, dat wij allen er onmiddellijk de oplossing van al onze moeilijkheden in zullen zien. Zooals president Roosevelt zei: „Ik betwijfel of er een probleem bestaat — sociaal, politiek of economisch — dat niet zou verdwijnen voor het vuur van een geestelijk ontwaken".
Hij vroeg zich af, hoe wij dezen geest, die de wereld zal veranderen, kunnen terugwinnen.
Wij laten ons tegenwoordig met den stroom meedrijven in plaats van de ervaring te doen ontstaan, die het getij zal doen keeren. Slechts langzaam dringt het tot de wereld door, dat het geestelijke sterker is dan het materieele.
Het antwoord moet komen van het huisgezin, dat den grondslag vormt voor het leven van een volk. De vraag is of ons eigen gezin geregeerd wordt door democratie of dictatuur. Maar al te veel vurige voorvechters der democratie reserveeren voor zichzelf het recht in hun eigen gezin dictators te zijn. Zelfzuchtig als zij zijn in hun gezin, hebben zij geen opbouwend program voor een zelfzuchtige wereld.
Er zijn overal ontelbare gezinnen, die naar vrede in de wereld hunkeren, maar zelf een privé-oorlog voeren en daardoor hun land berooven van eensgezindheid en als gevolg daarvan heeft ook de democratie in de praktijk geen ervaring van wat een door God geleid volk is.
Een volk, door God geleid, kan een revolutie teweeg brengen.
Een machtige verandering op een kolossale schaal is de eenige hoop, die overgebleven is en om dit te bereiken moet de godsdienstige ervaring van mannen en vrouwen, de eenheden die staten vormen, een optrekkend strijdende wereldkracht worden.
Het zal een revolutie zijn, een revolutie bij acclamatie. Maar het zal de revolutie zijn die de wedergeboorte der volkeren zal brengen. Ja, de grootste revolutie van alle tijden, waardoor het Kruis van Christus de wereld zal herscheppen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Koningin Wilhelmina 3495 A.; Oxford-groep 3469 E.)

B. **VEREENIGDE STATEN. — Geen gezant naar Duitschland alvorens de verdrukking der minderheden ophoudt. —**
Na zijn aankomst te Washington heeft de teruggeroepen gezant van de Vereenigde Staten te Berlijn, Wilson, onmiddellijk een onderhoud gehad met den onderstaatssecretaris van Buitenlandsche Zaken, Sumner Welles.
Wilson zal voorloopig te Washington blijven als adviseur voor Duitsche aangelegenheden. Naar verluidt zal geen diplomatieke vertegenwoordiger naar Berlijn worden gezonden alvorens de verdrukking der minderheden in Duitschland ophoudt. (New York Times)
(Vorig bericht 3542 D.)

C. **BRITSCH-AMERIKAANSCHE OVEREENKOMST. — Duitschland wordt van de voordeelen uitgesloten.**
President Roosevelt heeft medegedeeld, dat Duitschland zal worden uitgesloten van de voordeelen, die de meestbegunstigingsclausule in de handelsverdragen van Amerika met Engeland en Canada aan dat land eventueel zouden opleveren, wat verlaging van invoerrechten betreft.
Minister Morgenthau heeft verklaard, dat de toestand zoo is, dat de handel van Amerika met Duitschland niet op gelijken voet behandeld kan worden als die met andere landen. (De Maasbode)
(Vorig bericht 3544 D.)

D. **AUGUST KIEHL OVERLEDEN. —**
De bekende acteur August T. C. Kiehl is op 24 November te Amsterdam op 84-jarigen leeftijd overleden.
Met August Kiehl is de laatste der drie K.'s — Kiehl, Kelly, Kreeft, — heengegaan, de laatste van een trio, waaraan oud-Amsterdam dankbare herinneringen heeft behouden, want zelden heeft het uitgaand publiek zich zóó vermaakt als in den tijd, toen deze humoristen in de operette triomfen vierden.
Kiehl is ruim vierentachtig jaar geworden en hij is tot het allerlaatst actief geweest; hij is met zijn tijd meegegaan en heeft, op hoogen leeftijd, voor de rolprent gedebuteerd — zij het dan niet in het humoristische genre — hij heeft zich welhaast tot zijn dood gehandhaafd als de artist van ras, al moet het hem den laatsten tijd wel zwaar gevallen zijn.
Aug. T. C. Kiehl behoorde tot het geslacht der Sablairolles. Hij had zeeofficier willen worden, maar zijn gestel was niet sterk genoeg, hij werd afgekeurd. Ondanks die z.g. zwakke gezondheid heeft hij zich op de planken tot op hoogen leeftijd gehandhaafd en toen hij, 26 October 1934, zijn tachtigsten verjaardag vierde heeft het hem aan hartelijkgezinde bewonderaars uit den ouden tijd niet ontbroken. Een jaar daarna is hij wederom gehuldigd, bij de première van de film „De Kribbebijter", en het was toen juist zestig jaar geleden, dat hij, als de knecht in „De vrek" van Molière voor het eerst voor het voetlicht verscheen. Dat was bij Valois, in Den Haag, een gezelschap waartoe ook Spoor, Rosier Faassen en Chrispijn Sr. behoorden. Het duurde echter niet lang of Kiehl verbond zich aan de operette en in de operette heeft hij te Amsterdam naam gemaakt. Hij kreeg engagement bij Prot en Kistemaker in Frascati, en daarna heeft hij nog tal van directies gediend. Zijn beste tijd viel in de negen jaar van 1883 tot 1892, de tijd van samenwerking met Kelly en Kreeft. Toen dit driemanschap verbroken werd zocht Kiehl emploi bij Stoel en Spree, korten tijd later bij de gebr. Van Lier. Daarna kwam Kiehl bij Bouber en ging hij met „De Jantjes" op tournée.
Men zal zich Kiehl kunnen herinneren als Gaspard in „De klokken van Corneville", als prof. Moriarty in „Sherlock Holmes". Zijn creaties in de „Mascotte", zijn krantenjongen in „Het model", zijn gouverneur in „De vice-admiraal" trokken veel publiek. Als Gaspard heeft hij in 1915 zijn veertig-jarig jubileum gevierd en in November 1924 in dezelfde rol zijn vijftigjarig jubileum. Ter gelegenheid van zijn vijfenzeventigsten verjaardag, heeft het luiden der klokken opnieuw geklonken.
Kiehl is ook als auteur werkzaam geweest. Hij schreef het libretto voor een operette: „De parel van Zaandam", muziek van Jan Renard, en ook dat werk heeft succes gehad. Bij de opening van den Artis-schouwburg — tegenwoordig de Hollandsche Schouwburg — is een cantate van hem gezongen en hij heeft talrijke „Nieuwjaarswenschen" gedicht. Enkele dagen voor zijn dood heeft Oome Guus, zooals hij in de wandeling werd genoemd, nog het woord gevoerd bij de huldiging van den schrijver Henvo.
Kiehl, de tot op hoogen leeftijd werkzaam gebleven tooneelkunstenaar, is een comédien geweest van den ouden stempel, een artist van ras. (Alg. Handelsblad)

E. **POLEN. — Slowaaksche gebieden Zdiar en Javorina bezet. —**
De Poolsche troepen zijn op 27 Nov. '38 de laatste door Slowakije aan Polen afgestane gebieden binnengerukt.
Er hebben zich ernstige incidenten voorgedaan tij-

dens de bezetting door Poolsche troepen van de Slowaaksche gebieden Zdiar (Saar) en Javorina, die door Tsjecho-Slowakije aan Polen zijn afgestaan.
(Polska Agencia Telegraficzna) **(Vor. ber. 3496 E.)**

2 DECEMBER 1938

A. HONGARIJE. — Eischen van de nationaal-socialistische Duitschers in Hongarije. —
Radicale leden der Duitsche minderheid hebben een nieuwe vereeniging opgericht „Volksbond van Duitschers in Hongarije", welke naar den zin der leiders, bestemd is om de cultureele en zoo noodig de politieke leiding der Duitsche minderheid in Hongarije over te nemen. Deze radicalen zijn drie jaar geleden wegens hun groot-Duitsche actie uit de Duitsche vereeniging voor volksopvoeding gezet, de eenige Duitsche organisatie, welke tot dusver in Hongarije werd geduld en welke onder toezicht der regeering stond.
De regeering heeft toestemming verleend aan deze organisatie, waarvan dr. Franz Basch, de president, drie jaren geleden tot drie maanden gevangenisstraf werd veroordeeld wegens smaad van de Hongaarsche natie.
De volksbond heeft eischen gesteld, welke analoog zijn aan die, onlangs door de Duitschers in Slowakije en in Roemenië gesteld. Zij eischen n.l. de erkenning van de Duitsche volksgroep, cultureele autonomie onder uitsluitende leiding van Duitschers, stichting van Duitsche scholen in alle gemeenten, waar de Duitschers meer dan 50 pct. der bevolking uitmaken. In streken, waar zij de minderheid uitmaken, eischen zij het recht uit eigen middelen scholen in te richten.
(Agence Belga)

B. ROEMENIE. — Overzicht financieele situatie. —
Mircea Cancicov, de minister van Financiën, heeft voor persvertegenwoordigers een overzicht gegeven van den stand der openbare financiën van Roemenië. De begrooting 1938-'39 beloopt 29.8 milliard lei en is 4.6 milliard hooger dan de vorige. In de eerste zes maanden van dit jaar waren de inkomsten geraamd op 14.4 milliard lei, in werkelijkheid bedroegen de ontvangsten 14.6 milliard of 200 millioen lei meer. Hierbij kwam de ontvangst van achterstallige vorderingen ten bedrage van 632 millioen lei, in plaats van de geraamde 560 millioen, zoodat de inkomsten in totaal 15.231 millioen lei bedroegen. Vergeleken met de ontvangsten van het vorige jaar, beteekent dit een verhooging van 20.1 %.
Ten aanzien van de bewapeningsbegrooting deelde de minister mede, dat de tot dusver binnengekomen ontvangsten 1846 millioen lei bedroegen of, vergeleken met dezelfde periode van het vorig jaar, 442 millioen lei meer. De ontvangsten waren iets lager dan de raming, n.l. 7 %, doch aangenomen wordt, dat deze daling in de volgende maanden zal worden ingehaald, zoodat de bewapeningsbegrooting geheel zal sluiten. Den algemeenen economischen toestand noemde de minister gunstig. De standvastige, financieele politiek heeft de openbare financiën en het staatscrediet verbeterd. Als richtsnoer voor het openbare en particuliere bedrijfsleven beval de minister aan: voorzichtigheid zonder angst, optimisme zonder overdrijving.
(Telex-A. N. P.) **(Vorig bericht 1479 F.)**

C. VEREENIGDE STATEN. — Bewapening. —
Woodring, de Amerikaansche minister van Oorlog, heeft in zijn jaarlijksch rapport aan den President de verklaring afgelegd, dat het Panamakanaal onneembaar moet worden gemaakt. Alle sluizen en dammen in dat kanaal moeten onaantastbaar worden gemaakt voor bombardementen en de mogelijkheid, dat de bemanningen van schepen, die door het kanaal varen, sabotage plegen, moet worden uitgeschakeld. Daarom moeten de luchtstrijdkrachten en het anti-luchtvaartgeschut worden uitgebreid.
Het departement van Marine te Washington heeft het regeeringsprogram voor de nationale verdediging der Vereenigde Staten ten bedrage van vele milliarden dollars, in werking gesteld, door de inschrijving te openen op 3 slagschepen van 35.000 ton elk, welke naar raming in totaal *f* 450 millioen zullen kosten.
De „New York Times" verneemt uit Washington, dat in beginsel het besluit is genomen om de Amerikaansche luchtmacht in twee jaar tijds met 12.000 vliegtuigen uit te breiden, waarvan 9000 voor het departement van Oorlog, en 3000 voor het departement van Marine. (New York Times - Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 3505 F.)

D. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Kabinet-Syrovy afgetreden. - Kabinet-Beran gevormd. —
Bij de benoeming van den nieuwen president van Tsjecho-Slowakije, dr. Emil Hacha, is, zooals wordt voorgeschreven, het kabinet afgetreden. De president heeft op 30 November den voorzitter der Tsjechische Nationale Eenheidspartij, Rudolf Beran, belast met de vorming van een nieuw ministerie, waarin hij geslaagd is. De samenstelling van het nieuwe ministerie is als volgt:
Minister-president: Beran; Vice-minister-president: Sidor (Slowaak); Oorlog: generaal Elias; Buitenlandsche Zaken: Chwalkowsky; Financiën: Kalfus; Handel: Sadek; Sociale Zaken: Klumpar; Onderwijs: Kapras; Verkeer: Kaminicky; Economie: Hodac; Landbouw: Feierabend; Justitie: Havelka; Binnenlandsche Zaken: Fiser.
In het kabinet zit geen enkele aanhanger van Benesj en geen socialist. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 3488 A.)

E. FRANKRIJK. — Algemeene staking mislukt. —
De algemeene staking van 24 uur, die het Fransche Vakverbond (Confédération Générale du Travail) voor 30 Nov. '38 had geproclameerd als protest tegen de decreten van Reynaud, den minister van Financiën, is mislukt. Deze decreten zijn de volgende:

1. De 40-urenweek wordt in principe gehandhaafd, maar de vijf-dagen-week wordt afgeschaft. Betaling voor overwerk wordt beperkt; personen, die weigeren overwerk te verrichten in defensie-industrieën, kunnen worden ontslagen.
2. De belasting op alle verdiende inkomsten wordt verhoogd tot twee procent; belastingen op petroleum, tabak, suiker en wijn worden verhoogd; de post- en telefoontarieven worden verhoogd.
3. De loonuitgaven voor de spoorwegmaatschappijen worden verlaagd en de ontslagen arbeiders (ongeveer 40.000) naar de defensie-werken overgebracht.

De stakingsleiding heeft niet kunnen verhinderen, dat de openbare diensten normaal functionneerden. De socialistische fractie onder leiding van Jouhaux had, in de verwachting dat de staking een succes zou worden, de parlementsleden tegen 2 December bijeengeroepen, met de bedoeling een parlementszitting te houden en een oordeel over het gebeurde te vellen, over de hoofden der ministers heen. Een beroep van Léon Blum op de ministers heeft geen resultaat gehad. De mislukking der staking heeft het prestige van Daladier, die uitgebreide voorzorgsmaatregelen had genomen, aanzienlijk verhoogd. (Le Temps - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Stakingen 3236 B.)

F. ROEMENIE. — Activiteit der IJzeren Garde. - Aanslagen. - Codreanu, leider der garde, neergeschoten. - Generaal Antonescu ontheven van zijn commando. —
De IJzeren Garde (nationaal-socialist) heeft een terroristische campagne op touw gezet. Vele aanslagen zijn reeds gepleegd, o.a. op prof. Goanga, rector van de universiteit van Cluj (Klausenburg). Hij werd zeer ernstig gewond.
Codreanu, de eider der Roemeensche IJzeren Garde en 13 aanhangers, zijn op 30 Nov. '38 met geweerschoten neergelegd door hun bewakers, toen zij een poging ondernamen om uit de gevangenis, waarin zij zaten opgesloten, te ontvluchten.
De Koninklijke resident te Cernauti, Alessianu, en de leider van het militaire gerechtshof in dezelfde stad, hebben brieven ontvangen, onderteekend door den leider „van het bataljon des

doods" van de IJzeren Garde, waarin wordt medegedeeld, dat zij tusschen 1 en 15 Januari vermoord zullen worden.
De vroegere minister van Oorlog, generaal Antonescu, is ontheven van zijn commando over het derde legercorps. In een officieel communiqué wordt medegedeeld, dat de generaal een politieke houding heeft aangenomen welke niet toelaatbaar is.
Er is een belooning van 50.000 lei uitgeloofd voor aanwijzing van dengene, die den aanslag op den rector van de universiteit van Cluj heeft gepleegd.
De Roemeensche ministerraad is op 30 Nov. '38 bijeengekomen, ten einde de situatie te bespreken, ontstaan door de agitatie der IJzeren Garde, en te beramen, welke maatregelen moeten worden genomen, indien het neerschieten van Codreanu en de dertien andere leiders van de Garde tot botsingen mocht leiden.
In buitenlandsche kringen is men er van overtuigd, dat de schoten, die een einde hebben gemaakt aan het leven van Codreanu en zijn volgelingen, het signaal zijn voor den eindstrijd tusschen de regeering en de Gardisten.
Het eerste resultaat der ministerieele besprekingen was, dat de geheele gendarmerie zeer strenge orders kreeg. Tot elken prijs moet de orde gehandhaafd en tegen terroristen moet zelfs zonder voorafgaande sommatie worden opgetreden.
(Telex-A. N. P. - Telegraaf)
(Vor. ber. IJzeren Garde 3502 G.; Codreanu 3289 A.)

3 DECEMBER 1938

A. **POLEN. — Toenadering tot Sovjet-Rusland. —** Het volgende officieele communiqué is op 26 Nov. '38 te Warschau gepubliceerd:
Een reeks besprekingen, welke de laatste dagen zijn gehouden tusschen Litwinof, den volkcommissaris van buitenlandsche zaken der U.S.S.R., en Grzybowski, den Poolschen ambassadeur te Moskou, zijn besloten met het constateeren der volgende feiten:
1e. Alle bestaande Poolsch-Russische overeenkomsten met inbegrip van het non-agressiepact van 25 Juli 1932, blijven in haar geheelen omvang de basis vormen van de betrekkingen tusschen Polen en de Sovjet-Unie.
Het non-agressiepact, voor vijf jaar gesloten en op 5 Mei 1934 verlengd tot 31 December 1945, biedt een voldoenden breeden grondslag voor de waarborging van de onschendbaarheid der vreedzame betrekkingen tusschen de twee landen.
2e. De twee regeeringen begroeten met instemming de uitbreiding van de handelsbetrekkingen der twee landen.
3e. De twee regeeringen gaan met elkaar accoord omtrent de noodzakelijkheid eener positieve regeling van een reeks kwesties, in verband staande met de contractueele betrekkingen en speciaal wat betreft de liquidatie der jongste grensincidenten.
Te Moskou is blijkens een telegram van het officieele agentschap Tass hetzelfde communiqué gepubliceerd.
Het communiqué der regeering luidt een periode van betere betrekkingen tusschen Polen en Rusland in.
Politici beschouwen dezen stap als het antwoord van Beck op de intransigente houding van Duitschland ten aanzien van den Poolschen en Hongaarschen wensch inzake een gemeenschappelijke grens in Roethenië.
De Poolsch-Duitsche betrekkingen zijn niet alleen slechter geworden als gevolg van dit meeningsverschil, maar ook wegens het mislukken der onderhandelingen om een overeenkomst te bereiken nopens de Poolsche Joden, die uit Duitschland zijn gezet.
Een andere bron van wrijving en wellicht een der redenen voor de nieuwe solidariteit tusschen Warschau en Moskou is de vrees voor Duitsche propaganda voor een onafhankelijk Oekraine. Men weet, dat Polen onlangs tweemaal heeft geklaagd over Duitsche radiouitzendingen in de Oekrainsche taal.
De Sovjet-Russisch-Poolsche besprekingen zijn op Poolsch initiatief begonnen. In welingelichte kringen in Moskou ziet men in het communiqué den voorbode van aanzienlijke uitbreidingen van de handelsbetrekkingen tusschen de twee landen en ook een verbetering in de politieke betrekkingen wordt mogelijk geacht.
In Sovjetkringen gelooft men, dat Polen is verontrust door het verlies der Fransche vriendschap en thans, alleen staande tegenover Duitschland, toenadering zoekt tot de Sovjet-Unie.
(Telegraaf - Polska Agencia Telegraficzna)

B. **UNIE VAN ZUID-AFRIKA. — Het bezoek van den Minister van Defensie, Pirow, aan Europa. —** Malcolm Macdonald, de minister van de Dominions en de Koloniën, heeft in het Lagerhuis verklaard, dat het doel van het bezoek van Pirow aan Groot-Brittannië was geweest met de bevoegde autoriteiten zekere technische zijden van het verdedigingsprogram van Zuid-Afrika te bespreken. Deze kwesties zijn geregeld.
Op een verdere vraag deelde Macdonald mede, dat Pirow te Londen geen machtiging van de Britsche regeering heeft gekregen Groot-Brittannië te betrekken in besprekingen, welke hij met de Duitsche regeering zou voeren over de Duitsche koloniale eischen.
Pirow heeft ook Berlijn en andere steden bezocht.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Pirow 1676 B.)**

C. **SOVJET-RUSLAND. — Productie. - Coöperaties. - Bevloeiingswerken. —**
In de productie-coöperaties werken meer dan anderhalf millioen handwerkers. — Op dit moment zijn er in de Sovjet-Unie meer dan 80.000 middelbare en kleinere productie-coöperaties, waar meer dan 1½ millioen handwerkers werkzaam zijn. In de laatste jaren hebben deze productie-coöperaties talrijke nieuwe werkplaatsen ingericht. Zij krijgen van den staat alle denkbare ondersteuning en worden door haar van de grondstoffen, credieten en werkplaatsen voorzien, die ze voor hun arbeid noodig hebben.
In het jaar 1932 brachten zij de meest verschillende goederen voort ter waarde van 5 milliard 763 millioen roebel en in het jaar 1937 bereikte hun arbeid intusschen de waarde van 13 milliard 178 millioen roebel. Dit jaar worden aan de verbruikers van de coöperaties de meest verschillende voortbrengselen geleverd, zooals mooie tapijten, tricotage-goederen, schoenen, meubels enz.

De bevloeiingswerken. — Met de overgave van den grond aan de collectieve boerenbedrijven in onvervreemdbaar en eeuwigdurend gebruik, heeft de staat hun tegelijkertijd ook alle bevloeiingswerken ter beschikking gesteld. Katoen, suikerbieten en de subtropische cultuur eischen zooals bekend een rijkelijke bevloeiing. Vroeger bevond het water zich — het voor midden-Azië zoo waardevolle productiemiddel — in het bezit van grondbezitters en vorsten, terwijl de arme boeren niet in aanmerking kwamen voor het gebruik der bevloeiingswerken. De Sovjet-Unie nam van het tsaristische regiem in totaal 1.780.000 H.A. bevloeide landerijen over. Gedurende de twee vijfjaarsplannen werden alle bevloeiingswerken volkomen veranderd en gemechaniseerd en de oppervlakte van de bevloeide landerijen tot 5.600.000 H.A. vergroot.
Zooals bekend is het steppengebied aan den Wolga een van de vruchtbaarste gebieden, maar tegelijkertijd een gebied in de Sovjet-Unie, dat het armst is aan regenval. Op het oogenblik wordt daar een nieuw irrigatie-systeem aangelegd en reeds in de komende jaren zullen 1 millioen H.A. bevloeid worden.
(F.S.U. News Service)

D. **LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Gwyn Jones — „Garland of Bays." (The Macmillan Company, New York) **(3554 F.)**
Duitsch: „Das Buch der Erzählungen." (S. Fischer, Berlin)
Karl Kobald — „Beethoven." (Amalthea-Verlag, Wien) **(Vor. ber. 3554 F.)**
Engelsch: Edward MacCurdy — „The Notebooks of Leonardo da Vinci." (Cape)
Jean Ross — „Flowers without sun." (Butterworth) **(Vor. ber. 3554 F.)**
Fransch: Jacques Maritain — „Questions de conscience. Essais et Allocutions." (Desclée de Brouwer, Paris) **(Vor. ber. 3554 F.)**
Italiaansch: Renzo Sertoli Salis — „Storia Politica Coloniale Italiana (1869-1937)." (Principato, Milano) **(Vor. ber. 3526 E.)**
Nederlandsch: Antoon Coolen — „Herberg In 't Misverstand." (Nijgh & v. Ditmar)
Dr. Hendrik Willem van Loon — „De Mens en zijn Kunst." Ingeleid door dr. C. P. Gunning. (Servire, Den Haag) **(Vor. ber. 3554 F.)**
Russisch: A. Malisjkin — „Ljoedi iz zacholoestja." (Menschen uit de wildernis.) (Sovjetski Pisatjel, Moskou) **(Vor. ber. 3390 D.)** (Red. K. H. A.)

A. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Situatie op 2 December 1938. —

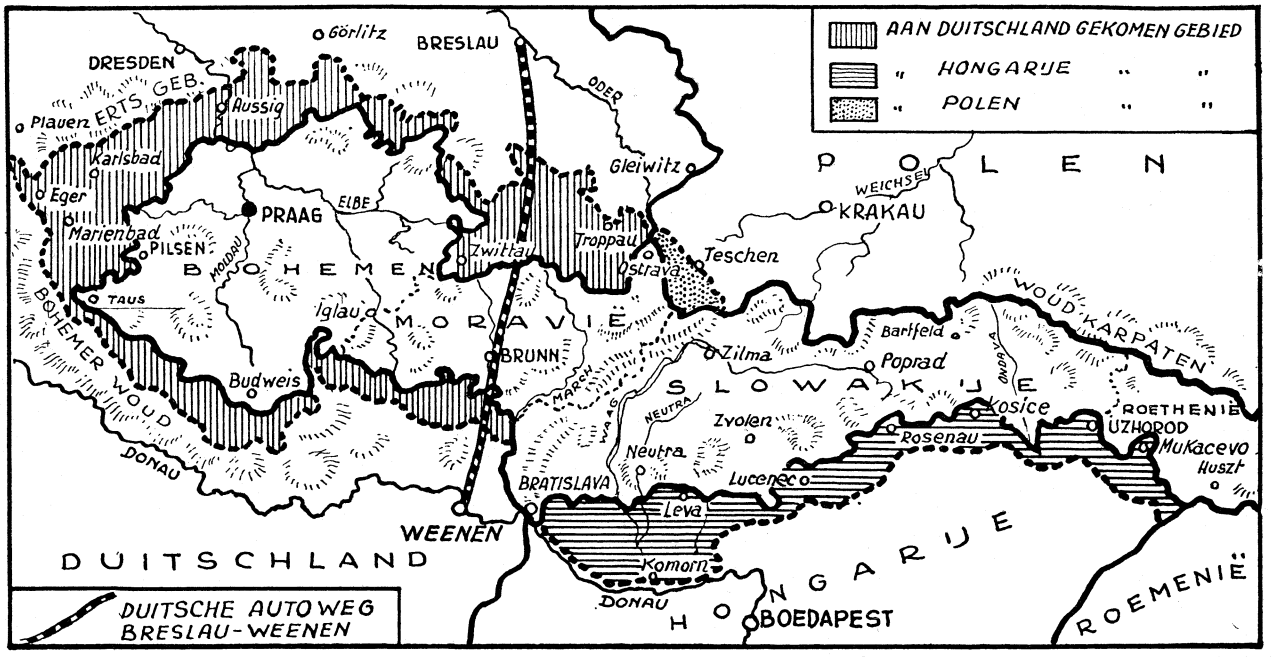

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Staten	Vóór 30 Sept. 1938 Oppervl. in K.M.²	Bevolking	Na 10 Nov. 1938 Oppervl. in K.M.²	Bevolking
Tsjecho-Slowakije ...	140.490	14.729.500	99.201	9.800.400
Duitschland	552.654	74.351.200	580.963	78.003.400
Hongarije	93.073	8.943.500	105.082	9.985.000
Polen	388.634	32.107.300	389.605	32.342.700

Tsjecho-Slowakije heeft in totaal 41.289 K.M.² met 4.929.100 inwoners verloren, als volgt verdeeld:
Aan Duitschland: 28.309 K.M.² en 3.652.200 inwoners.
„ Hongarije : 12.009 „ „ 1.041.500 „
„ Polen : 971 „ „ 235.400 „
De oude grens van Tsjecho-Slowakije is op het kaartje met een gestippelde lijn aangegeven. (Geopress)
(Vor. ber. 3556 D.; Kaartje 3509 A.)

B. ITALIE. — Rede van Ciano, den minister van Buitenlandsche Zaken. - Demonstraties tegen Frankrijk. - Tunis, Corsica, Nice opgeëischt. —
In de vergadering van de Fascistische Kamer te Rome heeft op 30 Nov. '38 de Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Ciano, de omstandigheden, welke aanleiding zijn geweest tot het ontstaan der Tsjechoslowaaksche crisis en de houding van Italië in die dagen, uiteengezet.
Volgens Ciano zou Italië op 28 September — tijdens de Tsjechoslowaaksche crisis — ongeveer een half millioen man gemobiliseerd hebben om Duitschland te helpen.
Wat het Italiaansch-Engelsche verdrag betreft, dit beteekent in geen enkel opzicht een terugkeer tot de traditioneele vriendschap. Het gaat integendeel om een complex van overeenkomsten welke rekening houden met de nieuwe realiteiten in Europa, in de Middellandsche Zee en in Afrika.
De groote sensatie van Ciano's rede was een van tevoren in elkaar gezette demonstratie van de Kamerleden. Toen Ciano sprak over de nationale verlangens van Italië, stonden onmiddellijk alle Kamerleden op en schreeuwden: „Tunis, Corsica en Nice!" Deze demonstratie duurde eenige minuten.
Voordat de zitting begon, waren de Kamerleden bijeengeroepen en hadden bevel gekregen op deze wijze te demonstreeren. Dezelfde tooneelen herhaalden zich buiten het parlement en op de Piazza Venezia, waar Mussolini van een balcon af het woord voerde.
(Telex-A. N. P. - Telegraaf) **(V. b. Ciano 3295 E.; Italië—Frankrijk 3553 D.)**

C. LUCHTVAART. — Recordvlucht van de „Condor". - Berlijn—Tokio in 46½ uur. —
Het vliegtuig „Condor", dat op 28 November van Berlijn was vertrokken, met vijf man personeel en een passagier, is op 30 November op het vliegveld Tachikawa (op 30 K.M. ten Westen van Tokio) aangekomen. Het heeft den afstand van 14.000 K.M. in 46½ uur afgelegd, waarvan het 42 uur in de lucht is geweest. De gemiddelde vliegsnelheid heeft 330 K.M. bedragen. Bij de internationale luchtvaartfederatie zal homologatie worden gevraagd van de records voor de trajecten Berlijn—Hanoi en Berlijn—Tokio. (Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Records 3531 E.)**

D. JAPAN. — De Begrooting 1939-'40. —
Op 2 December werd de begrooting van Japan bij het Kabinet ingediend.
Domei verneemt, dat de minister van Financiën, Ikeda, de uitgaven op de gewone begrooting voor het dienstjaar 1939-'40 heeft vastgesteld op 3.694 millioen yen, d.i. 477 millioen hooger dan verleden jaar. Dit is de hoogste begrooting, die ooit in Japan werd ingediend. (Domei) **(Vor. ber. Begrooting 3222 G.)**

E. SOVJET-RUSLAND. — De Russische Pers. —
Het centraal comité van de communistische partij te Moskou heeft besloten de departementen van Pers, Propaganda en Agitatie samen te voegen in een departement van Propaganda en Agitatie (mondeling en gedrukt). Tot leider van dit departement is benoemd de secretaris van het centraal comité, Zjdanoe. (Prawda)

4 DECEMBER 1938

F. VEREENIGDE STATEN. — Een Amerikaansche vlootbasis op Porto Rico. —
Het ministerie van marine der Vereenigde Staten te Washington heeft zijn goedkeuring gehecht aan de begrooting van vier millioen dollar voor den bouw van een nieuwe vlootbasis op het Isla Grande in de baai van de haven van San Juan (Porto Rico). Aan de regeering van Porto Rico is verzocht, het eiland, waarop de stad San Juan oorspronkelijk een vliegveld wilde aanleggen, over te laten aan het Amerikaansche ministerie van marine. (New York Times)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3562 C.)

A. Algemeene gegevens - Handelsrelaties. —

Land en Volk. — Britsch-Indië omvat dat gedeelte van het groote Indische schiereiland, dat, met uitzondering van Birma, direct of indirect onder Britsche heerschappij of bescherming staat.

Het heeft een oppervlakte van 1.570.000 vierkante mijl, waarvan 712.000 vierkante mijl worden ingenomen door de Indische Vorstendommen.

Het klimaat is tropisch. De moesson met tropische regens duurt van Juni tot September. De warmste tijd is van Maart tot Juni. Tengevolge van de uitgestrektheid van het land komen groote temperatuurverschillen voor.

De bevolking bedroeg volgens de volkstelling van 1931 rond 336 millioen, waarvan ongeveer 80 millioen in de vorstendommen. Verreweg het grootste gedeelte hiervan leeft buiten de steden; slechts 10% leeft in de steden. De grootste dezer zijn de havensteden Calcutta met bijna 1.500.000 inwoners, Bombay met ruim 1.150.000 en Madras met 650.000. Steden van tusschen de 500 en 200.000 inwoners zijn Hyderabad, Delhi, Lahore, Ahmedabad, Bengalore, Ducknow, Amritsar, Karachi, Poona, Cawnpore, Agra, Nagpore en Benares.

De totale blanke bevolking bedraagt 135.000, waarvan 60.000 militairen.

Twee derden der bevolking zijn Hindoes, en een kwart Mohammedanen. De overigen zijn Christenen, Sikhs en verschillende soorten animisten.

Van de vele talen en ontelbare dialecten wordt Hindustani het meest gesproken. De in den handel gebruikte taal is uitsluitend Engelsch.

De tegenwoordige regeeringsvorm van Britsch-Indië is vastgelegd in de „Government of India Act" van 1915, laatstelijk gewijzigd in 1935.

Vertegenwoordiger van de Kroon is de Gouverneur-Generaal (Vice-Roy), die, met eenige Ministers, door de Kroon benoemd, de uitvoerende macht uitoefent. De wetgevende macht berust bij den Gouverneur-Generaal en twee Kamers, de „Council of State" en de „Legislative Assembly", bestaande uit resp. 60 en 145 leden. De zetel van het Gouvernement is New Delhi.

Het land is verdeeld in 16 administratieve eenheden, waarvan 11 onder een „Governor" en 5 onder een „Chief Commissioner" staan.

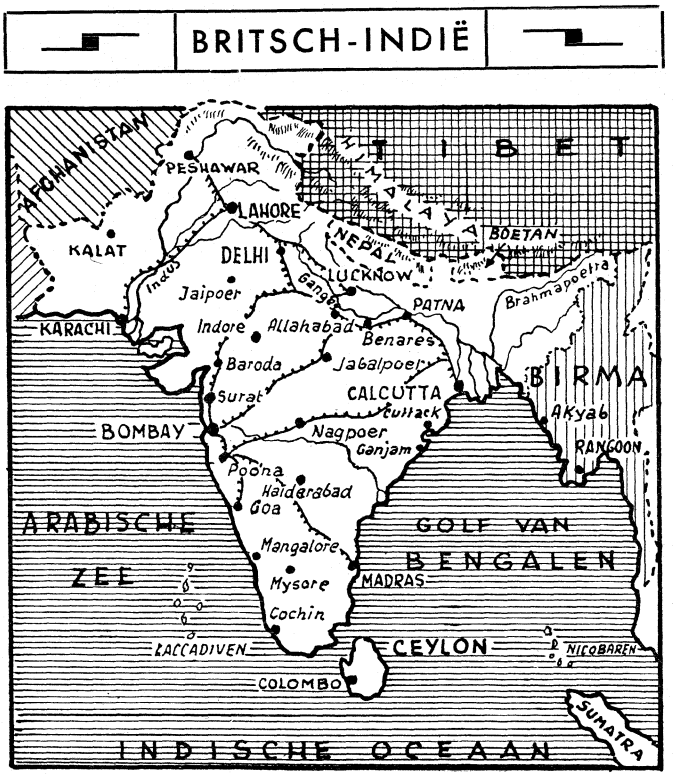

Maten, Munt- en Bankwezen. — In den importhandel wordt in het algemeen het Engelsche stelsel gebezigd. De voornaamste maten en gewichten in den exporthandel gebruikelijk, zijn: Tola = 180 grains troy, Seer (Standard or Railway or Indian) = 2.057 lbs., Seer (Factory) = 1 lb. 13,5 oz., Viss = 3,60 lbs., Maund (Standard or 40 seers Railway or Indian) = 82 lbs. 4 oz. 9 dr., en Maund (Factory) = 74 lbs. 10 oz. 11 dr.

De munteenheid is de rupee = 1 sh. 6d. (± *f* 0.67); zij is onderverdeeld in 16 annas à 4 pices à 3 pies; 100.000 rupees = 1 lakh; 100 lakhs = 1 crore.

De Staatsbank is de Imperial Bank of India met ± 160 filialen. De voornaamste Engelsche banken, welke in Britsch-Indië zijn gevestigd, zijn de National Bank of India Ltd.; Chartered Bank of India, Australia and China; Hongkong and Shanghai Banking Corporation; Eastern Bank Ltd.; Mercantile Bank of India Ltd.; Lloyds Bank Ltd.; en de P. & O. Banking Corporation. Voorts zijn de Nederlandsche Handel-Maatschappij en de Nederlandsch-Indische Handelsbank gevestigd te Calcutta en Bombay. Verder zijn er eenige Amerikaansche en Japansche Banken, o.a. de National City Bank of New-York, de Yokohama Specie Bank Ltd. en de Bank of Taiwan Ltd.

Middelen van bestaan. — Verreweg het grootste gedeelte van de bevolking houdt zich met landbouw en veeteelt bezig. De voornaamste voortbrengselen zijn katoen, jute, thee, huiden en vellen, tarwe, suikerriet, lijnzaad en andere oliehoudende zaden, tabak en specerijen.

De minerale rijkdommen bestaan o.a. uit ijzer, lood, koper, zink, mangaan en wolframerts.

De beide hoofdindustrieën zijn de katoen- en de jute-industrie. Eerstgenoemde industrie is voornamelijk in het Bombay-Presidentschap gevestigd, laatstgenoemde uitsluitend in Bengalen.

Voorts speelt de ijzer- en staalindustrie een belangrijke rol (de Tata Iron and Steel Cy.). Verder zijn van belang de suiker-, cement-, olie-, papier- en lucifer-industrieën. Kleine bedrijven voor de vervaardiging van bijna alle verbruiksartikelen zijn over het geheele land verspreid. Er bestaat een uitgesproken tendens tot verdere industrialisatie voorzoover het de vervaardiging van verbruiksartikelen e.d. betreft.

Buitenlandsche handel. — De handelsbalans over de — van 1 April tot 31 Maart loopende — fiscale jaren 1937-'38 en 1936-'37 vertoonen het volgende beeld:

(in millioenen Rupees)

	1937-'38	1936-'37
Invoer	1.734,5	1.252,4
Uitvoer (incl. wederuitvoer)	1.892,0	2.023,6
Uitvoersaldo	157,5	771.2

Volgens de Nederlandsche statistiek waren de cijfers voor de kalenderjaren 1936 en 1937 aldus (in duizenden guldens):

	1937	1936
Invoer uit Br.-Indië	34.373	16.572
Uitvoer naar Br.-Indië	12.466	6.656
Invoersaldo	21.907	9.916

In 1937 waren de belangrijkste uit Britsch-Indië ingevoerde artikelen: grondnoten, ongepelde rijst, ongesponnen katoen, ruwe en halfbewerkte jute, cocosgarens, grondnotenkoeken en meel daarvan, en nieuwe jute zakken. Nederland voerde o.m. naar Britsch-Indië uit: gecondenseerde melk, papier en papier-

waren, aardappelmeel, bier, werktuigen en toestellen, en chemische producten.

Bepalingen betreffende den invoer. — Het douanetarief is verdeeld in 22 secties, welke tezamen 87 tariefposten omvatten, die op hun beurt veelal weer sterk onderverdeeld zijn.

Invoerhandel. — De invoerhandel in Britsch-Indië concentreert zich in de 4 voornaamste havensteden, t.w. Calcutta, Bombay, Madras, en Karachi, hoewel den laatsten tijd ook door firma's in binnenlandsche distributiecentra, zooals Ahmedabad, Amritsar, Lahore en Delhi, in toenemende mate rechtstreeks wordt geïmporteerd.

Consulaire Ambtenaren. — Een Consulaat-Generaal is gevestigd te Calcutta. Verder treft men consulaten aan te Bombay, Karachi en Madras.
(Economische Voorlichting) **(V. b. Bestuur 3159 B.; Bevolking 983 C.; Kaartje 2732 D.)**

A. **EENHEIDSPRIJZENWINKELS.** —
In het maandschrift „Economie" heeft drs. M. H. Snel een beschouwing gewijd aan de ontwikkeling en organisatie van de Eenheidsprijzenwinkels. Wij doen hieruit eenige grepen.

De verklaring voor de opkomst en den snellen bloei van de eenheidsprijzenwinkels op het Europeesche vasteland, moet vooral gezocht worden in de omstandigheid, dat er ten aanzien van de distributie van massa-verbruiksartikelen een lacune in het grootdistributiebedrijf was ontstaan. Gedurende het eerste ontwikkelingsstadium had het warenhuis zich vooral ingesteld op de voorziening van de behoeften aan dagelijksche gebruiksartikelen van de lagere klassen der bevolking. Langzamerhand waren de warenhuizen er in geslaagd om hun clientèle uit te breiden tot de betere klassen en gingen zij zich meer toeleggen op het voeren van kwaliteitsartikelen, waarbij zij de afnemers met geringe koopkracht grootendeels verloren. Door die opschuiving in den aard van goederen ontstond, van de zijde van het grootbedrijf bezien, een lacune in het distributieproces, en het zijn de eenheidsprijzenwinkels, waaraan de rol toeviel de ontstane leemte aan te vullen.
Op grond van de lagere inkoopsprijzen en verkoopskosten zijn de eenheidsprijzenwinkels zonder eenigen twijfel in staat om de artikelen, die binnen de door hen gevoerde prijsklassen zijn gelegen, tegen lagere prijzen te leveren, dan zulks door de gewone distributiebedrijven kan geschieden. Men verlieze echter niet uit het oog, dat het hier een eenzijdige behoefte-voorziening betreft. De betreffende distributievorm leent zich niet voor een alzijdige verzorging van de behoeften van den consument.
Het is niet uitgesloten, dat de consument mettertijd de overige goederen, die geen massa-artikelen zijn, tegen hoogere prijzen zal moeten koopen dan voorheen.
Immers gaat voor de zaken, die tot nog toe allerlei goederen, waaronder massa-artikelen, verkochten een gedeelte van den afzet aan de eenheidsprijszaken verloren, dan bestaat er kans op, dat de vaste kosten van de eerstgenoemde zaken, over een kleineren omzet moeten worden omgeslagen, hetgeen voor de niet gestandaardiseerde artikelen een hoogeren prijs zal beteekenen. (Economie)

B. **VEREENIGDE STATEN. — C. I. O. wordt permanente organisatie.** —
Op het congres van het C. I. O. (Committee for Industrial Organization), waarvan John Lewis voorzitter is, is op 16 November besloten het C. I. O., dat thans 42 vakvereenigingen omvat, tot een permanente organisatie te maken, waarvan het doel is de arbeiders te organiseeren volgens de beroepen. De organisatie zal voortaan „Congres van Industrieele Organisaties" heeten en haar zetel te New York hebben. Binnenkort zullen een president, twee vicepresidenten en een secretaris worden benoemd.
Het congres keurde het principe van eenheid der arbeiders goed. Het legde er nochtans den nadruk op, dat geen enkel compronis mogelijk is met de A. F. L. (American Federation of Labor), zoolang deze niet het recht van het C. I. O. erkent om de arbeiders volgens de beroepen te organiseeren.
(New York Times)
(Vor. ber. Vakvereenigingen 3502 A.)

C. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Minister-president Beran licht zijn politiek program toe.** —
Beran, de minister-president, heeft op 3 December in een rede voor alle zenders de richtlijnen van de nieuwe politiek uiteengezet. De Tsjechen, Slowaken en Karpaten-Oekrainers hebben zich hun eigen staatkundig leven gewaarborgd, zeide hij. De nationale idealen der Slowaken en Karpaten-Oekrainers zijn vervuld. Niemand heeft thans het recht de zending der Tsjecho-Slowaaksche republiek te betwisten. Dezer dagen zal de regeering met een actueel werkprogram voor den dag komen.
Beran verklaarde, dat Praag, Bratislawa en Chust het eens zijn over de nieuwe buitenlandsche politiek, zooals deze is uiteengezet door Chvalkowsky, den minister van Buitenlandsche Zaken. De nieuwe regeering heeft besloten met alle buurstaten samen te werken, speciaal met den grootsten nabuur, het Duitsche Rijk. Joego-Slavië en Roemenië hebben hun volledige sympathie ten aanzien van Tsjecho-Slowakije gehandhaafd. De rede van Ciano, den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, heeft bewezen, dat de elementen voor een algemeenen Europeeschen vrede aanwezig zijn. De bescherming der arbeidende bevolking zal de eerste plicht der regeering zijn. De economische samenwerking met alle landen zal worden verstevigd. De weermacht zal het verbindingsmiddel vormen tusschen autonome deelen der republiek. De eerstvolgende taak zal zijn de uitvoering der demobilisatie. De kwestie der buitenlandsche immigranten zal met kracht worden aangepakt. Het vraagstuk der nationale minderheden zal zóó worden opgelost, dat deze minderheden zich in Tsjecho-Slowakije thuis zullen voelen. (D. N. B.)
(Vor. ber. Beran 3562 D; Btl. Politiek 3530 E.)

D. **NEDERLAND. — Het mysterieuze Oera Linda Boek.** —
Het mysterieuze handschrift, waarover zooveel geesten en pennen, binnenlandsche zoowel als in het buitenland, in beroering zijn geweest en waaromheen nog altijd een strijd van geleerden gaande is, doet opnieuw van zich spreken. Door de schenking van den heer C. Over de Linden te Amsterdam is dezer dagen het vermaarde origineele handschrift van Thet Oera Linda Bôk in eigendom overgegaan aan de provincie Friesland, zoodat het voortaan in de Provinciale Bibliotheek te Leeuwarden zal worden bewaard en vereenigd met de belangrijke collectie brieven en geschriften, die op genoemd document betrekking heeft. De catalogus van deze unieke verzameling, die enkele honderden nummers telt, is reeds in bewerking.
Thet Oera Linda Bôk zou een der merkwaardigste geschriften zijn, die de Friesche geest heeft gewrocht. De echtheid wordt echter betwist.
(N. Rott. Crt. - Red. K. H. A.)

5 DECEMBER 1938

E. **NEDERLAND. — „Naar de nieuwe gemeenschap".- Vergadering van Katholiek Nederland.** —
Het R. K. Werkliedenverbond heeft enkele maanden geleden besloten een bedrag van *f* 150.000.— uit te trekken voor een propaganda-actie, die drie jaar zal duren. De actie heeft ten doel het versterken van het ledental der aangesloten bonden en vergrooting van de deelneming aan de verschillende instellingen der katholieke arbeidersbeweging. Het R. K. Werkliedenverbond heeft voor deze actie een veel-omvattende leuze opgesteld: naar de nieuwe gemeenschap.
Teneinde alle instellingen van katholieken huize voor de actie in beweging te brengen, vond op 30 November een „vergadering van katholiek Nederland" plaats in het gebouw „Bellevue" te Amsterdam, waar tallooze katholieke vereenigingen en standsorganisaties, zoowel van werknemers als werkgevers, vertegenwoordigd waren, benevens vele katholieke hoogwaardigheidsbekleeders, met mgr. dr. J. de Jong, aartsbisschop van Utrecht voorop. Ook minister C. Romme vertoefde enkele minuten in de vergadering.
De voorzitter, A. C. de Bruyn, opende de vergadering met een korte inleiding, waarin hij verklaarde, dat deze vergadering tot doel heeft: de hervorming van ons maatschappelijk leven in christelijken zin, zooals de Paus in zijn Encycliek Quadragesimo Anno wenscht. De bedoeling van de actie is niet om Nederland „roomsch" te maken — wij weten, dat wij een minderheid in het volk vormen en ons dus een zekere bescheidenheid past. De katholieken willen echter in nauwe samenwerking met het geheele volk streven naar hetgeen het geheele volk zoo gelukkig mogelijk maakt. (Het Volk - De Maasbode - De Tijd)
(Vor. ber. R. K. Werkliedenverbond 2112 F.)

A. CHINA. — Japansche expansie sinds 1895. —

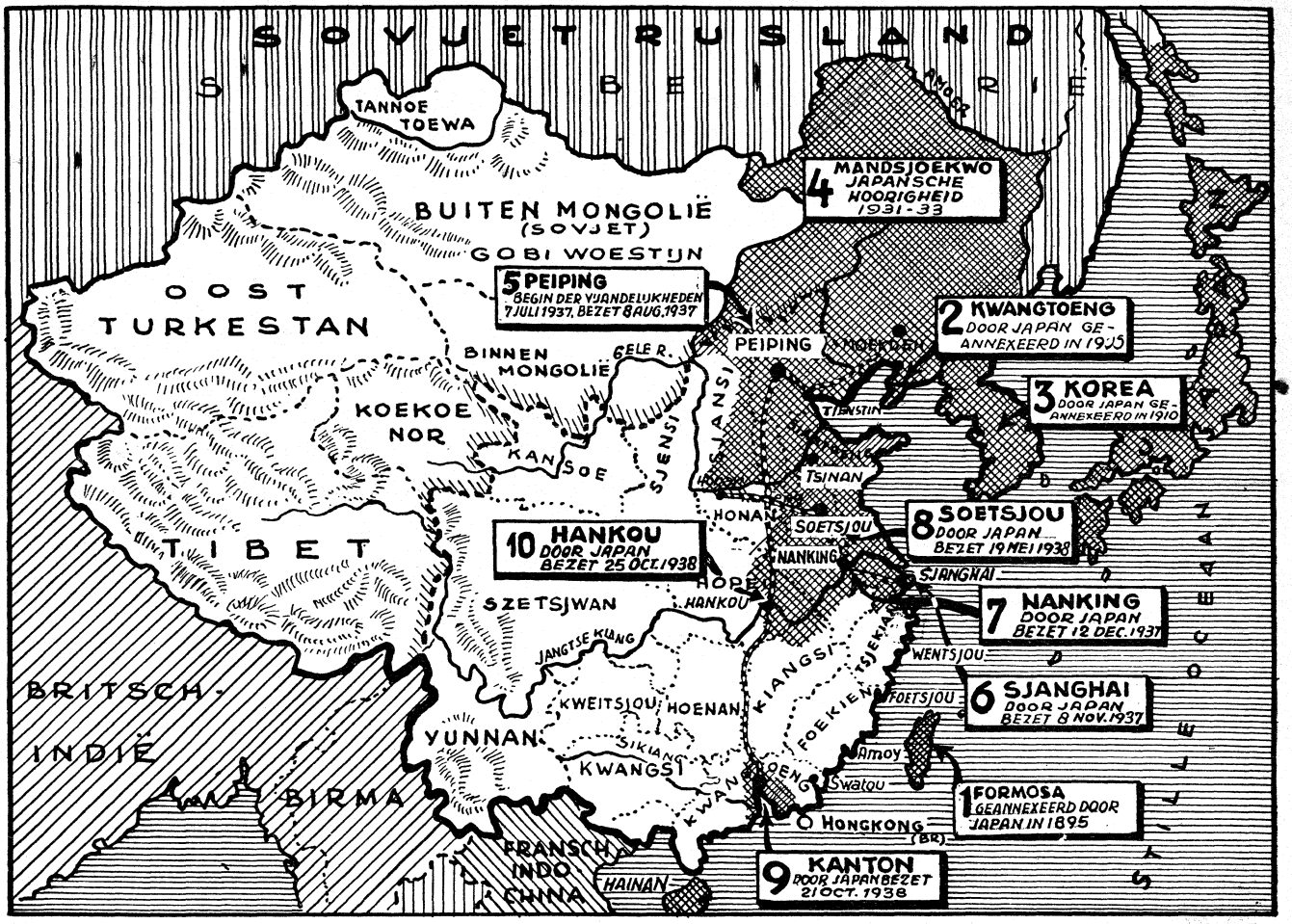

(Vrij ontleend aan de New York Times)

De Japansche expansie in China begon bij de annexatie van Formosa in 1895, hierop volgden Korea, Kwantoeng, Mandsjoekwo, Peiping, Shanghai, Nanking, Soetsjou, Kanton, Hankau en vele andere steden en gebieden.

(V. b. Chin.-Jap. Conflict 3559 D.; Kaartje 3517 A.)

B. NEDERL. OOST-INDIE. — Madoera's welvaart. - Werken in 1939 uit te voeren. —

De begrooting-1939 van het Madoera-Welvaartsfonds is thans in een te Soerabaja gehouden vergadering van het bestuur dezer instelling vastgesteld.

Bepaald is, dat in het volgend jaar op Madoera een groot aantal welvaartswerken zullen worden uitgevoerd, waardoor een bedrag van *f* 572.000 is uitgetrokken, waarbij is inbegrepen de afkoopsom voor de zoutlanden ad *f* 375.000.

Een groot aantal incidenteele maatregelen zal worden genomen om de bevolking op Madoera zooveel mogelijk tegemoet te komen. Zoo zullen in 1939 bijv. irrigatie-werken worden aangelegd, diverse visschershavens zullen worden verbeterd, de wegenaanleg zal ter hand worden genomen, de veestapel zal worden verbeterd (o.m. door het verstrekken van nieuw fokmateriaal), handelsvoorlichting zal worden gegeven, men zal zaadproeven nemen enz. (Javabode)

C. AMSTERDAM. — De Stadsschouwburg. - Drie eeuwen tooneel. —

Driehonderd en één jaar bestaat thans de instelling van den Amsterdamschen Stadsschouwburg. Op tweeden Kerstdag van het jaar 1637 zou de eerste vaste schouwburg aan de Keizersgracht, ter plaatse van het tegenwoordige R. K. Oude Armenkantoor, met Vondels Kerststuk „Gysbreght van Aemstel" geopend worden. Door verzet der predikanten is deze opening uitgesteld tot 3 Jan. 1638. Met een feestelijke vertooning van de „Gysbreght" is reeds Maandag 27 December 1937 dit derde eeuwfeest herdacht. Maar toen was alle aandacht gewijd aan Vondel. Het stadsbestuur en de nieuwe „vaste bespeler" meenden, dat nog afzonderlijk het eeuwfeest van den schouwburg zelf diende te worden gevierd. Zoo kwam de avond van 1 December tot stand, welke door een speciale commissie onder wethouder Boekman met den vasten bespeler, den heer Cor van der Lugt Melsert, is voorbereid. Er was vorstelijke belangstelling door de aanwezigheid van Prinses Juliana en Prins Bernhard, terwijl nu ook, in tegenstelling met 27 Dec. 1937, burgemeester dr. W. de Vlugt aanwezig was. Opgevoerd werden: het vijfde bedrijf van Vondels „Gysbreght", „De Wiskunstenaar" van Pieter Langendijk, „Het Kind" van Herm. Heijermans en „Hun eerste Thuis" van Frans Mijnssen.

(De Tijd - Red. K. H. A.)

D. POLEN. — De verdediging van den staat. —

Op 27 November is, in de Poolsche Staatscourant een decreet opgenomen tot bescherming van den staat. Hierbij wordt het aansporen tot algemeene staking bedreigd met straffen tot vijf jaar gevangenisstraf, het verspreiden van valsche geruchten schadelijk voor den staat wordt gestraft met twee jaar gevange-

nis. Zij, die geruchten verspreiden, welke de stabiliteit van de munt in gevaar brengen, kunnen worden gestraft met drie jaar gevangenis, evenals zij, die slechte goederen aan het buitenland leveren. Ook is verboden te luisteren naar zekere buitenlandsche radiozenders.
Verder heeft de Staatscourant een decreet gepubliceerd waarbij alle vrijmetselaarsloges zijn ontbonden en hun bezittingen in beslag genomen en zullen worden verkocht. De opbrengst wordt voor liefdadige doeleinden bestemd. (Polska Agencia Telegraficzna)

A. IJSLAND. — Twintig jaar een vrije staat. —
De maand November van het jaar 1918, welke zoovele staten heeft zien ontstaan, was ook getuige van de geboorte van een staat in het hooge Noorden: IJsland, de vijfde van de „Noordsche broeders", Denemarken, Zweden, Noorwegen en Finland. Den 30en November 1918 werd door Koning Christiaan een wet onderteekend, volgens welke IJsland met Denemarken in een personeele unie werd verbonden, maar tevens tot een vrijen souvereinen staat werd gemaakt. Den eersten December, den dag van de inwerkingtreding van deze wet, welke eigenlijk geen wet maar een verdrag is tusschen twee gelijkgerechtigde staten, vieren de IJslanders sindsdien als den dag van hun bevrijding.
Is IJsland echter, ondanks zijn bevrijding tòch niet een stuk Denemarken, een annex, een kolonie — in ieder geval iets nietgelijkgerechtigds?
IJsland wàs langen tijd feitelijk slechts een Deensche kolonie. Het heeft in de eerste tien eeuwen van Christus een glansperiode zonder weerga beleefd, ondanks, of misschien juist, omdat het zoo geïsoleerd, hoog in het Noorden tusschen Europa en Amerika in, is gelegen en vrijwel geheel op zich zelf was aangewezen. Het is de oudste democratie: het had reeds in het jaar 930 een parlement, het Alting. Het had liederen, die thans wereldliteratuur zijn. En het waren IJslandsche zeelieden, die 500 jaar vóór Christus eerst Groenland en daarna Amerika ontdekt hebben. In de 14e eeuw echter viel IJsland onder de heerschappij van de Deensche Koningen. De taal bleef bewaard, de oude traditie behouden, doch overigens was het in alle uiterlijke dingen een tijd van verval, totdat in het midden der vorige eeuw een taaie strijd begon om de verloren zelfstandigheid terug te winnen. In dezen strijd kwamen verschillende phasen voor; ten slotte werd de kwestie op vredelievende wijze opgelost door de onderteekening van de wet of het verdrag van 1918.
Dit verdrag bepaalt, dat IJsland en Denemarken twee vrije, geheel gelijkgerechtigde staten zijn met elkander verbonden door een gemeenschappelijken koning. Verder bestaat er eigenlijk geen gerechtelijke band. Wel genieten de burgers van beide staten door dit verdrag wederkeerig zekere voorrechten; zoo heeft een Deen op IJsland precies dezelfde rechten als een IJslander en omgekeerd.
Een zeer belangrijke en interessante verdragsbepaling is, dat Denemarken in de buitenlandsche politiek IJsland vertegenwoordigt, d.w.z. aan IJsland zijn geheele diplomatieke apparaat ter beschikking stelt. Op het ministerie van Buitenlandsche Zaken te Kopenhagen bevindt zich derhalve een bijzonder gevolmachtigde voor IJslandsche aangelegenheden. Deze regeling beteekent voor IJsland een besparing, geen afhankelijkheid. Want ten eerste zijn de IJslanders gerechtigd, bij de bestaande Deensche gezantschappen en consulaten eigen attaché's te benoemen en in bijzondere aangelegenheden door eigen delegaties onderhandelingen te laten voeren en ten tweede geldt een internationaal verdrag, dat Denemarken sluit, geenszins automatisch ook voor IJsland. Dit geschiedt pas, wanneer de regeering te Reijkjavik er haar goedkeuring aan gehecht heeft.

Geen leger, geen vloot, — eeuwig neutraal. — In vele kwesties volgt IJsland natuurlijk de lijn der Deensche buitenlandsche politiek — maar toch niet steeds. Na de inwerkingtreding van het verdrag van 1918 verklaarde IJsland aan de groote mogendheden, dat het te allen tijde neutraal wilde blijven en indien het mocht worden aangevallen, niet op een verdediging voorbereid was. IJsland heeft geen leger, geen vloot, geen luchtwapen. Men beschouwt elke bewapening als belachelijk voor een zoo klein volk.
Na deze verklaring van zijn eeuwige neutraliteit vond IJsland het overbodig lid van den Volkenbond te worden. Dit had o.a. tengevolge, dat IJsland in het voorjaar van 1936, toen de sancties in werking waren getreden en Denemarken hierdoor gebonden was, zelfstandig een handelsverdrag met Italië sloot. Dit is een duidelijk bewijs, dat IJsland ook in de buitenlandsche politiek de vrije hand heeft.
De bestaande band tusschen Denemarken en IJsland kan worden verbroken. Van eind 1940 af kan elk van de parlementen van beide landen een revisie van het verdrag eischen en komt binnen drie jaar geen nieuwe overeenkomst tot stand, dan kan het parlement het verdrag opzeggen.
Van de 49 zetels in het Alting heeft de onafhankelijkheidspartij er thans 17. Het is mogelijk, dat zij in de revisie-kwestie door andere partijen wordt gesteund en dat derhalve het Alting in 1941 een herziening van het verdrag zal eischen, want er zijn in IJsland autonomisten, die ook den schijn, dat het land afhankelijk zou zijn, willen zien verdwijnen.
De schijn, want feitelijk bestaat er geen afhankelijkheid. De staats- en volkenrechtelijke positie van IJsland is van een heel bijzonderen, maar toch van zoodanigen aard, dat zijn souvereiniteit volkomen is. IJsland is niet „een stuk Denemarken."

Jaarlijks 2315 K.G. visch per hoofd. — Men heeft geleerd, dat de IJslanders visschers zijn. Ten deele is dit juist. Terwijl in Duitschland jaarlijks 7 K.G. visch per inwoner, in Engeland 20, in Noorwegen 370 wordt gevangen, vangt iedere IJslander gemiddeld 2315 K.G. per jaar — en er zijn slechts 7000 visschers! Bij de visscherij wordt volgens de modernste methoden gewerkt. Meer dan een derde van de IJslandsche bevolking leeft van de veeteelt. Akkerbouw is natuurlijk, ondanks den warmen golfstroom, die het klimaat van IJsland zachter maakt dan met zijn ligging in overeenstemming is — nauwelijks mogelijk. De laatste jaren speelt de veeteelt (vooral schapen) een belangrijke rol; een zoo belangrijke rol, dat IJsland zelfs kaas een eieren exporteert.
Den allerlaatsten tijd heeft de tuinbouw, dus de teelt van fruit, groente, bloemen, een bijna fantastische vlucht genomen. Men kwam namelijk op het idee van de talrijke warme bronnen gebruik te maken. De resultaten zijn verbluffend; men kan op deze wijze in het hooge Noorden zuidvruchten en tropische bloemen laten rijp worden en tot bloei brengen.
Reeds thans gebruikt men in bijna alle huizen der hoofdstad de in buizen geleide heete bronnen als een natuurlijke en goedkoope centrale verwarming. De geisers hebben opgehouden slechts een attractie voor de touristen te zijn. IJsland is een door en door modern land, dat mag men vooral niet vergeten. Het heeft geen spoorwegen — maar de IJslanders zeggen, dat zij het ouderwetsch spoorwegstadium eenvoudig overslaan en voortaan gebruik maken van autobus en vliegtuig. En ze zijn reeds op den goeden weg. IJsland heeft de laatste 20 jaar 25 millioen kronen voor wegenaanleg uitgegeven. IJsland heeft een eigen kortegolfzender. IJsland heeft een automatisch telefoonnet, waarbij de verst verwijderde boerderij nog is aangesloten. Twintig jaar geleden was er op IJsland geen enkel ziekenhuis; thans zijn er eenige zeer moderne ziekenhuizen en elke inwoner van de stad is verplicht een ziekteverzekering te sluiten. De sterfte onder de kinderen, welke vroeger buitengewoon groot was, is thans tot een zeer laag cijfer teruggebracht. Er zijn geen analfabeten op het eiland; men vindt er talrijke scholen en ook een universiteit. De scholen worden voornamelijk in de nabijheid van de warme bronnen gebouwd en beschikken bijna altijd over een eigen prachtig zwembassin. Dit zijn eenige feiten, waarop IJsland kan wijzen bij de twintigste herdenking van zijn zelfstandigheid. (De Tijd)
(Vor. ber. Gebruik van warme bronnen 933 E.)

6 DECEMBER 1938

B. NEDERLAND. — Tweede Kamer - Onderwijsbegrooting aangenomen. —
De onderwijsbegrooting werd op 2 December met 61 tegen 30 stemmen goedgekeurd.
Tegen: de s.d., n.s.b., communisten en chr. democraten.
De heer Moller (r.k.) verklaarde, dat zijn fractie, aangezien uit de schriftelijke stukken de bijna algeheele lijdelijkheid van den minister was gebleken, overtuigd was, dat het nutteloos was het overleg met den minister voort te zetten. Niettemin zal de fractie in de huidige omstandigheden om zeer belangrijke redenen haar stem aan de begrooting niet onthouden.
De heer Albarda (s.d.) verklaarde, dat zijn fractie, evenals verleden jaar, zal tegenstemmen wegens het niet wijzigen der leerlingenschaal. Evenwel is deze stem een afkeuring voor het heele kabinet.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. 3248 C.; Begrooting 3560 B.)**

C. ROEMENIE. — De IJzeren Garde. —
Ionescu, oud-directeur van de „Cuvantul", het orgaan van de IJzeren Garde", waarvan hij moreel leider is, heeft tot de Roemeensche regeering een formule tot onderwerping gericht. (Agence Belga)
(Vor. ber. IJzeren Garde 3562 F.)

D. PHILIPPIJNEN. — Regeling toekomstige betrekkingen met Ver. Staten. —
Het ministerie van Buitenlandsche Zaken publiceerde op 29 November het rapport van de gemengde Amerikaansch-Philippijnsche commissie inzake de reorganisatie van het stelsel der commercieele, financieele en juridische betrekkingen, welke de onafhankelijkheid der Philippijnen moet voorbereiden.
In een openbare boodschap heeft Roosevelt de aanbevelingen van de commissie goedgekeurd.
De inhoud van het rapport is in groote trekken de volgende:
1e. De onafhankelijkheid der Philippijnen zal, zooals overeengekomen is, op 4 Juli 1946 een feit worden.
2e. Het preferentieele handelsregime tusschen beide landen zal 15 jaar duren, te rekenen van 4 Juli 1946 af.

3e. Geleidelijke aanpassing van de in- en uitvoerrechten op Amerikaansche en Philippijnsche producten, zoodanig, dat het preferentieele regime wordt uitgeschakeld met 5 procent per jaar en op 31 December 1960 geheel zal zijn verdwenen.
4e. Aanpassing van de burgerrechten der beide landen.
In beide landen zal het congres wetten in dezen zin invoeren. (New York Times)
(Vor. ber. Onafhankelijkheid 3181 B.)

A. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging van de wet van 1 Nov. 1933, waardoor de Bataafsche ook in Zuid-Holland en Utrecht ongestoord proefboringen zal kunnen verrichten. - Petroleum. —**
Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging van de wet van 1 November 1933 tot tijdelijke beperking van de vrijheid van opsporing van delfstoffen door boringen.
Aan de Memorie van Toelichting worden o.m. ontleend:
De wet van 1 Nov. 1933 stelt gedurende tien jaren het doen van boringen tot het opsporen van delfstoffen in de provinciën Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel en Gelderland afhankelijk van een ministerieele vergunning.
De Bataafsche heeft thans medegedeeld, dat, hoewel de onderzoekingen nog gaande zijn, het niet uitgesloten moet worden geacht, dat hetgeen zij destijds ten aanzien van de Noordelijke provincies verwachtte, wellicht zich ook zal voordoen in de provincies Zuid-Holland en Utrecht.
Aangezien het toe te juichen is, dat een groote onderneming als de Bataafsche Petroleum Maatschappij, een der weinige, die zulk een kostbaar en omvangrijk onderzoek kan verrichten, daarvoor belangstelling toont, meent de minister van Waterstaat, dat er alle aanleiding is om het verzoek in te willigen, hetgeen door de voorgestelde wijziging kan worden bereikt.
(Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Petroleum 3408 D.; Bat. Petr. Mij. 2224 E.)

B. **JAPAN. — Cultureel accoord met Duitschland. —**
Op 28 Nov. '38, den tweeden verjaardag van het antikominternpact, is te Tokio het Duitsch-Japansche cultureele accoord geteekend krachtens hetwelk beide staten er naar zullen streven haar cultureele betrekkingen op een vasten grondslag te plaatsen en te bevorderen en wel in wetenschap en kunst, muziek en letterkunde, film en radio, jeugdbeweging en sport. (Domei) **(V. b. Duitsch-Japansch Verdr. 2557 A.)**

C. **ZWITSERLAND. — Bepalingen ontwerp op militaire dienstplicht. —**
De voornaamste bepalingen van het wetsontwerp op den militairen dienstplicht in Zwitserland, waarbij de leeftijd voor den militairen dienst wordt bepaald op 18 tot 60 jaar, zijn de volgende:
Iedere Zwitser is verplicht militairen dienst te vervullen. Deze dienst omvat zoowel de gewapende dienst, als het vervullen van een taak bij de hulpdiensten.
De mannen, die zijn afgekeurd voor den dienst en nog in den leeftijd zijn om gewapenden dienst te vervullen, zullen in 1939 opnieuw gekeurd worden.
In geval van oorlogsgevaar kan de federale raad alle mannen, die van militairen dienst zijn vrijgesteld, voor het in werking treden van deze wet, bij de hulpdiensten inlijven.
Verder zal het vraagstuk om op onbepaalde posten in het binnenland vrouwen vrijwillig de plaats van mannen te doen innemen worden bestudeerd, tezamen met het vraagstuk van de industrieele mobilisatie en de economische oorlogs-organisatie.
(Neue Zürcher Zeitung)
(Vor. ber. Leger en Luchtmacht 3550 H.)

D. **FRANSCH-DUITSCHE VERKLARING. — Onderteekening. —**
Op 6 Dec. '38 is tijdens het bezoek van den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken, Joachim von Ribbentrop, aan Parijs, in den Salon de l'Horloge aan den Quai d'Orsay, de Fransch-Duitsche verklaring onderteekend. Deze verklaring luidt als volgt:

Georges Bonnet, minister van Buitenlandsche Zaken der Fransche republiek, en Joachim von Ribbentrop, minister van Buitenlandsche Zaken van het Duitsche Rijk, zijn, optredende namens en in opdracht van hun regeeringen, bij hun samenkomst op 6 December 1938 het volgende overeengekomen:

Von Ribbentrop (links) en Bonnet (rechts) tijdens de onderteekening van de Fransch-Duitsche verklaring.

Ten eerste: De Fransche en Duitsche regeeringen deelen volkomen de overtuiging, dat vreedzame betrekkingen en goede nabuurschap tusschen Frankrijk en Duitschland een der belangrijkste elementen voor de consolidatie van den toestand in Europa en voor de handhaving van den algemeenen vrede vormen. Beide regeeringen verbinden zich derhalve met al hun kracht de ontwikkeling der wederzijdsche betrekkingen in dezen zin te verzekeren.
Ten tweede: De beide regeeringen constateeren, dat tusschen hun landen geen enkele kwestie van territorialen aard bestaat en erkennen de grens tusschen hun landen, zooals die thans getrokken, als definitief.
Ten derde: Beide regeeringen zijn vastbesloten, onverminderd hun bijzondere betrekkingen met derde mogendheden, over alle vraagstukken, waarbij beide belang hebben, in contact te blijven en overleg te plegen in geval de latere ontwikkeling dezer vraagstukken wellicht tot internationale moeilijkheden zou kunnen leiden.
Tot staving hiervan hebben de vertegenwoordigers van beide regeeringen deze verklaring geteekend, die onmiddellijk van kracht wordt. De verklaring is opgemaakt in duplo, in de Fransche en de Duitsche taal.
(Telex-A. N. P. - Le Temps)
(Vor. ber. Frankrijk—Groot-Duitschland 3554 D.; Von Ribbentrop 3519 C.)

7 DECEMBER 1938

E. **AUSTRALIE. — Snelle en krachtige versterking van de Australische defensie. —**
Een grootsche en snelle uitbreiding van de Australische defensie, waarmede uitgaven van meer dan 20 millioen pond sterling gemoeid zullen zijn, wordt door het Australische kabinet in overweging genomen.
De sterkte van de militie zou worden gebracht op 70.000 man en die van de permanente troepen op meer dan 20.000 man. Om dit te vergemakkelijken is de militaire academie te Sydney aanzienlijk uitgebreid, de staf is versterkt door overplaatsingen van de koninklijke militaire academie van Duntroon.
Bijzondere aandacht wordt geschonken aan de verdediging van de havens aan de kust en er zal een groote hoeveelheid 9.2 duims kanonnen worden geplaatst.
Verder zijn er voorstellen om Darwin te versterken tot een krachtige vlootbasis, die samen met Singa-

pore en Trincomali het Britsche systeem zou kunnen versterken. Verder zal worden voorgesteld om de voorziening met gemechaniseerde eenheden, luchtbeschermingsinstallaties en maatregelen tot verhooging van de veiligheid van het vliegen in snel tempo uit te breiden.
Voorts zullen nieuwe vliegvelden worden aangelegd en zal de luchtmacht worden uitgebreid. Het volgend jaar zullen Wirrawee-opleidingstoestellen aankomen, alsmede een eerste serie van 50 Lockheed-bombardementstoestellen, besteld in Amerika, en de Avro-Anson-toestellen, besteld in Engeland. Hiervoor zal het vliegend personeel aanzienlijk moeten worden uitgebreid. (Times) **(Vorig bericht 2930 H.)**

A. NEDERLAND. — Uitgewekenen wegens ras of geloof. - Minister-president Dr. H. Colijn doet beroep op naastenliefde. —

Op 1 December '38 heeft de minister-president, dr. H. Colijn, over beide zenders een opwekking tot steun aan de Nationale collecte op 3 December uitgesproken.

De minister-president sprak als volgt:

De drie bekende comité's die zich het lot hebben aangetrokken van de uitgewekenen wegens ras of geloof, hebben mij verzocht een kort woord van aanbeveling te willen spreken voor de nationale collecte, die a.s. Zaterdag (3 Dec. '38) gehouden staat te worden.
Ik heb aan dit verzoek gaarne voldaan.
Aan den goeden wil van ons volk om hulp te bieden aan wie in diepen nood verkeeren, behoeft niet getwijfeld te worden. Die wil is aanwezig.
Maar wat wellicht nog niet aan allen duidelijk is, is de omvang van dien nood, gevolg van het groote aantal personen, dat sinds de eerste Novemberdagen hier te lande een schuilplaats heeft gezocht. Aan den avond van den dag, waarop de collecte zal worden gehouden, zal het aantal vluchtelingen, aan wie de laatste weken vergund is naar Nederland te komen, tegen de vierduizend loopen. Rekent men de kosten per dag en per persoon voor huisvesting, voeding en kleeding op ongeveer ƒ 1.50, dan zou dit, indien deze vierduizend toegelatenen allen voor rekening der gemeenschappelijke liefdadigheid kwamen, per jaar een bedrag van ruim twee millioen gulden vorderen.
Nu is dit tot nog toe niet het geval. Voorloopig hebben gelukkig zeer velen onderdak gevonden bij familie of bij vrienden. Die komen dus niet of niet geheel voor rekening van de gemeenschappelijke liefdadigheid, maar daar staat tegenover, dat we Zaterdag de deur nog niet kunnen sluiten. Er komen er nog meer en niemand kan zeggen, wat ons op dat gebied nog te wachten staat. Er is dus veel geld noodig, om onzen plicht van barmhartigheid te vervullen en dit vooral, omdat we niet weten, welke mogelijkheden er zijn om de hier toegelatenen naar andere landen door te geven. Tot nog toe zijn de vooruitzichten daarop althans voor de volwassenen niet gunstig, eer zelfs ongunstig te noemen. We moeten dus rekenen op een groot getal menschen, dat gedurende geruimen tijd onderhouden zal moeten worden. Dat nu is het, wat ik nog eens onder uw aandacht heb willen brengen met het oog op de collecte. Het gaat hier niet om leniging van nood voor enkele dagen of om grootere of kleinere hulp voor eenmaal. Maar het gaat om bestendige hulp aan een groot aantal menschen, gedurende geruimen tijd. Die kennis van den toestand, die moet Zaterdag de gulheid van uw hart en de vaardigheid van uw hand besturen om mildelijk te geven. Wij herinneren ons allen, dat Koninklijke woord om groot te kunnen zijn in alles, waarin ook een klein volk groot kan zijn. Die grootheid kunnen we ook toonen in onze milddadigheid tegenover hen, die in zwaren druk verkeeren.
En we volbrengen dan tevens het Goddelijk gebod tegenover den naaste, want al is er ook in eigen land veel nood te lenigen, en op allerlei gebied veel te verzorgen, hier in dit geval is thans te voorzien in het leed, dat veel dieper in het leven snijdt, dan wat wij bij ons zelf kennen.
Toone de Zaterdagcollecte daarom, dat ons volk den roep verstaat, die thans tot ons komt. Ook omdat we daardoor wellicht anderen nog bewegen kunnen met ons samen de hand aan den ploeg te slaan.

(Vor. ber. 3557 A.; Dr. H. Colijn 3541 B.)

B. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Duitsche raadsman in Karpathisch-Oekraïne. —

In Karpathisch-Oekraïne zal een Duitsche officier worden benoemd als raadsman der regeering. (Agence Belga) **(Vor. ber. Karp.-Oekraïne 3526 D.)**

C. VEREENIGDE STATEN. — Spionnageproces. - Straffen. —

Op 2 Dec. '38 is te New York uitspraak gedaan in het groote spionnage-proces. Johanna Hofmann, de vroegere kapster van de „Europa", is veroordeeld tot 4 jaar gevangenisstraf, Otto Voss, die werkzaam was in de Seversky-vliegtuigfabrieken, tot 6 jaar, Glaser en Rumrich tot 2 jaar. Alle veroordeelden hebben in dienst gestaan van Duitschland.
Rechter Knox zeide, dat de uitspraak tot aan de grens van de groote toegeeflijkheid ging. Waren de veroordeelden voor een overeenkomstig feit binnen de grenzen van het Duitsche Rijk gearresteerd, dan zou hun lot veel erger zijn geweest. Nu de agenten der totalitaire staten de genade der democratie ontvangen, zal er geen zaagsel worden gestrooid op een gevangenisplein. Dit laatste was blijkbaar een toespeling op de Duitsche wijze van executeeren met de handbijl. (Telex-A. N. P.)

8 DECEMBER 1938

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Jodenwetten. - Jodenban afgekondigd. - Geen rijbewijzen. - Ont-Joodsching van het economische leven. - Effecten moeten gedeponeerd worden. - Geen grondtransacties. - Gele rozet als Joodsch herkenningsteeken. —

De politiepresident van Berlijn heeft een verordening uitgevaardigd, inzake het instellen van „Jodendistricten" in de rijkshoofdstad, welke op 6 dezer van kracht werd.
Straten, pleinen, inrichtingen en gebouwen, waarover de Jodenban is afgekondigd, mogen door Joden van Duitsche nationaliteit en staatlooze Joden niet worden betreden. Voorzoover Joden bij het van kracht worden van de verordering nog binnen een dictrict wonen, waarover de Jodenban is afgekondigd, hebben zij voor het passeeren van de bangrens een vergunning van de politie noodig.
Tot bandistricten worden verklaard: alle schouwburgen, bioscopen, concertzalen, musea, de Deutschlandhalle, het Sportpaleis, het Rijkssportveld, alle sportvelden en alle openbare en particuliere badinrichtingen. Verder de Wilhelmstrasse van de Leipzigerstrasse tot de Linden, en het plein van het Reichsehrenmal.
De chef der Duitsche politie, Himmler, heeft een verordening uitgevaardigd over de onttrekking van rijbewijzen aan Joden. De verordening luidt o.a.: De laffe moord van den Jood Grynszpan, welke gericht was tegen het geheele Duitsche volk, laat zien dat Joden onbetrouwbaar en ongeschikt zijn om auto's te bezittten en te besturen.
Funk, de rijksminister van Economische Zaken, heeft een verordening over „de totale ont-Joodsching van het Duitsche economische leven, van het Duitsche grondbezit en andere gewichtige bestanddeelen van het volksvermogen" uitgevaardigd. (Speciaal voor het oude Oostenrijk).
In de verordening worden de hoogere bestuursautoriteiten gemachtigd een Jood te gelasten, tot vervreemding of liquidatie van zijn onderneming of tot vervreemding van zijn grondbezit en andere vermogensbestanddeelen over te gaan. Voor het voorloopig beheer van Joodsch vermogen kunnen lasthebbers worden aangesteld.
Verder bepaalt de verordening, dat Joden in het vervolg geen grond of rechten op den grond in Duitschland kunnen verwerven. Voor vervreemding van grond door een Jood moet toestemming verleend worden.
Joden moeten hun papieren van waarde, aldus wordt in een ander deel der verordening bepaald, op de banken deponeeren. Duitsche en staatlooze Joden mogen geen voorwerpen van goud, zilver of platina, edelsteenen en paarlen verwerven, verpanden of vrij vervreemden. Slechts bijzondere officieele instanties mogen dergelijke voorwerpen uit Joodsch bezit verwerven.
Tegen beschikkingen op grond van deze verordening kan binnen twee weken bezwaar worden ingediend.
Ten einde de contrôle te vergemakkelijken heeft de nationaalsocialistische partij een voorstel ingediend, om de Joden voortaan een kenteeken in den vorm van een gele rozet op de jas te laten dragen. (Deutsche Nachrichten Büro)

(Vorig bericht 3559 F.)

E. GROOT-DUITSCHLAND. — Aanvullende verkiezingen voor het Sudetenland. - 41 zetels in Rijksdag. -

Op 5 December was de uitslag bekend van de aanvullende verkiezingen voor den Rijksdag, met inbegrip van het „Oude Rijk" en Oostenrijk. Het resultaat is als volgt:

Totaal aantal stemgerechtigden 2.525.346.
Totaal aantal geldige stemmen 2.491.920.
Geldige ja-stemmen 2.464.494.
Geldige neen-stemmen 27.426.

Dit beteekent, dat 98.90 procent ja-stemmen en 1.10 procent neen-stemmen zijn uitgebracht.
De Figaro meldt uit Reichenberg, dat bij de verkiezingen in het Sudetenland de Tsjechen hebben moeten stemmen op een speciaal groen biljet, waarvan de tekst ook eenigszins afwijkend was. Dit feit is volgens het blad zorgvuldig voor het Duitsche publiek en de buitenlandsche pers verborgen gehouden en zelfs scheen het niet bekend te zijn aan de meeste bewoners van het Sudetenland. Ook de Daily Tele-

graph meldt dit en voegt er aan toe, dat de groene biljetten afzonderlijk geteld zouden worden.
Het aantal zetels in den Rijksdag wordt door deze verkiezing met 41 verhoogd.
(Deutsche Nachrichten-Büro - Figaro)
(Vor. ber. Sudetenland 3556 D.)

A. **LITAUEN. — Kabinetswijziging. —**
Na de herkiezing van den president werd het Kabinet op 5 December als volgt gereorganiseerd.
Mironias: minister-president;
Joseph Urbsyd: buitenlandsche zaken;
Silvestras Leonas: binnenlandsche zaken;
Brigade-generaal Kazys Musteikis: oorlog;
Jonas Gudauskis: justitie;
Julius Indisiunas: financiën;
Jonas Skaisgiris: landbouw;
Joseph Tonkunas: onderwijs;
ir. Kazys Germanis: verkeer.
Tot vice-president is benoemd Balutes, tot nog toe Litausch gezant te Londen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kabinet 3198 A.)

B. **VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt verdedigt zijn politiek. —**
Behalve de verklaring, dat de buitenlandsche politiek van de Vereenigde Staten gericht was op den vrede en sterker dan ooit gericht was op het zelfbehoud van de democratieën door de verzekering van den vrede, heeft Roosevelt in zijn op 5 December te Chapel Hill in Noord Carolina gehouden rede geen belangrijke mededeelingen gedaan.
De rede van den president was voor het grootste deel gewijd aan de verdediging van zijn politiek en behandelde hoofdzakelijk binnenlandsche aangelegenheden.
Slechts tegen het einde van zijn rede begaf Roosevelt zich op buitenlandsch-politiek terrein, toen hij verklaarde:
„Er mogen in de wereld menschen zijn, die meenen, dat een gedrild volk, waarvan alle gedachten en daden geleid worden door één man, sommigen de soort van veiligheid zal geven, die hun bevalt, doch, welke overtuigingen ik ook ben toegedaan, geen is sterker dan mijn vast geloof, dat de veiligheid en het welzijn van het Amerikaansche volk het best gediend kunnen worden door de democratische beginselen, welke het land sterk en groot hebben gemaakt.
Wat Amerika in de komende jaren doet of nalaat te doen, zal nog eeuwen lang van veel grooteren invloed op de geschiedenis van het menschdom zijn dan de meesten van ons, die hier thans bijeen zijn, ooit zullen beseffen.
Wij zijn niet slechts de grootste en machtigste democratie in de geheele wereld, doch vele andere democratieën verwachten van ons, dat wij de leiding zullen nemen, opdat de wereld er weer bovenop moge komen.
In het kort komt de rede van Roosevelt neer op de mededeeling aan het land, dat hij met zijn liberale programma zal doorgaan, ondanks het verzet, dat bij de verkiezingen tegen den New Deal tot uiting is gekomen, en ondanks de critiek, die op hemzelf in de pers en elders is uitgeoefend. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. President Roosevelt 3542 B.)

C. **NEDERLAND. — Duitschland verbreekt de sportbetrekkingen met ons land. —**
Het bestuur van den Koninklijken Nederlandschen Voetbalbond had op 29 Nov. '38 den volgenden brief van den burgemeester van Rotterdam ontvangen:
„De burgemeester van Rotterdam, overwegend, dat het ter voorkoming van verstoring der openbare orde gewenscht is, dat de voetbalwedstrijd Nederland—Duitschland, op Zondag 11 December a.s. niet doorgaat,
gelet op art. 221 2de lid van de gemeentewet,
besluit het houden van gemelden wedstrijd te verbieden."
Duitschland heeft hierop als volgt gereageerd:
De rijkssportleider von Tschammer und Osten heeft op 8 Dec. '38 het besluit genomen, dat de sportbetrekkingen met Nederland voor onbepaalden tijd zullen worden verbroken.
Dit besluit houdt verband met het verbod, dat burgemeester Oud op 29 Nov. '38 heeft uitgevaardigd in zake den voetbalwedstrijd Nederland—Duitschland te Rotterdam.
Het besluit van den Duitschen sportleider heeft betrekking op alle takken van sport en ook op die ontmoetingen, welke reeds waren vastgesteld.
De maatregelen van den burgemeester van Rotterdam waren genomen om anti-Duitsche manifestaties wegens de Jodenvervolgingen en het pogrom van 9 en 10 November in Duitschland, te voorkomen.
(Nieuwe Rotterd. Courant)

9 DECEMBER 1938

D. **FRANKRIJK. — Italiaansche aspiraties. - Tunis, Corsica, Djiboeti en ook Nice. —**
De betooging in Italië, waarbij voorloopig Tunis, Corsica en Djiboeti opgeëischt zijn, heeft in de betrokken gebieden enorme beweging gewekt. In Tunis en op Corsica hebben overal groote betoogingen plaats gehad, waarbij geprotesteerd werd tegen de Italiaansche eischen en aanhankelijkheid aan Frankrijk werd uitgesproken.
François-Poncet, de Fransche ambassadeur te Rome, heeft op 2 Dec. '38 bij Ciano een proteststap ondernomen wegens de betoogingen, die zich hebben voorgedaan in de Fascistische Kamer, waar afgevaardigden kreten hebben geuit zooals: „Tunis", aldus de passage der verklaringen van Ciano in zake de „natuurlijke aspiraties van het Italiaansche volk" onderstrepend.
Ciano heeft alle verantwoordelijkheid voor de anti-Fransche en annexionistische manifestaties te Rome en elders in Italië, afgewezen.

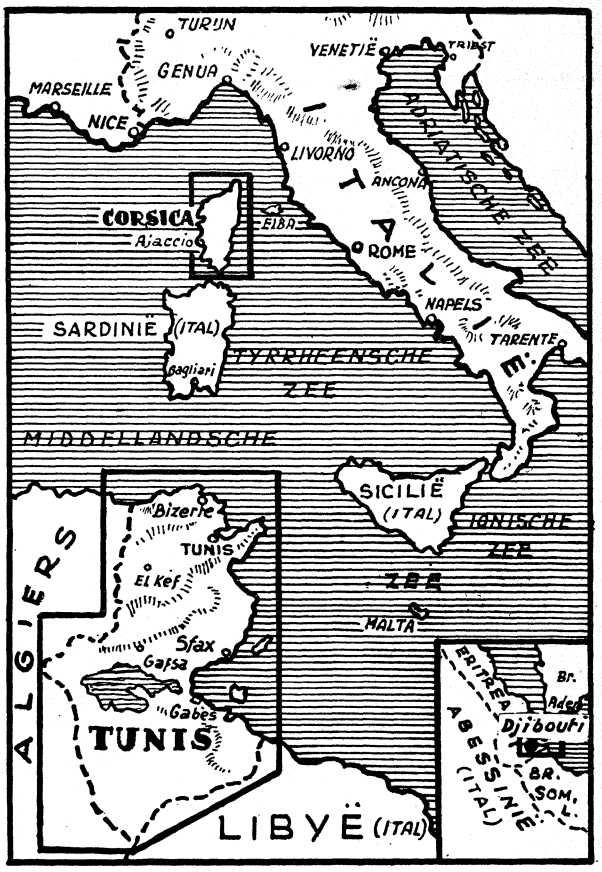

De omlijnde Fransche gebieden worden door Italië opgeëischt.

In antwoord op een desbetreffende vraag heeft minister-president Chamberlain in het Lagerhuis op 5 Dec. '38 verklaard, dat de Britsch-Italiaansche overeenkomst van 16 Nov. '38 op geen enkele wijze inbreuk maakt op de Britsche verplichtingen jegens Frankrijk.
De minister verklaarde verder, dat, hoewel Tunis, Corsica en Nice niet met zooveel woorden genoemd zijn bij de onderhandelingen, welke aan de overeenkomst voorafgingen, zij vallen onder het eerste bijvoegsel dier overeenkomst, dat spreekt over de handhaving van den status quo in het Middellandsche-zeegebied.

Krachtige toon der Fransche pers. — In een commentaar op de rede van Ciano en de daarop gevolgde incidenten in de Fascistische Kamer, schrijft de „Intransigeant": „Men moet in het buitenland weten, dat Frankrijk één is en dat moederland en overzeesche gewesten een geheel vormen, waarop wij nooit een aanslag zullen dulden. Indien het buitenland gemeend heeft te kunnen rekenen op onze binnenlandsche oneenigheden, indien het geloofd heeft, dat wij werden ondermijnd door het virus der revolutie, dan heeft de 30ste November een duidelijk beeld te zien gegeven. Frankrijk zal zijn eensgezindheid hervinden om de veiligheid van zijn grenzen en van al zijn grenzen te verzekeren".

De „Paris Soir" vraagt: „Wat wil Italië?" Heeft het werkelijk territoriale eischen? Dan is het antwoord van Frankrijk zeer duidelijk: een „neen" zonder omwegen. Is in Januari 1934 geen verdrag geteekend? Of is er sprake van een onderhandelingsmanoeuvre? Dan is dat een soort conversatie waarvoor Frankrijk geen belangstelling heeft. Als de Italianen ons iets te zeggen hebben, laten zij dat dan doen".
De „Liberté" schrijft: „Tunis, Djiboeti, Corsica, dat alles zal Fransch blijven. Het Fransche publiek stelt er prijs op, dat men dat weet. Het is bovendien geen geheim, dat het demografische argument, dat de Italianen zoo vaak gebruiken, ten aanzien van Tunis in het voordeel van Frankrijk is".
Volgens de „Journal des Débats" kan deze beginnende campagne slechts een nauwe eenheid tusschen Frankrijk en Engeland tengevolge hebben. Hun volkomen verzet tegen ontoelaatbare aanmatigingen zal den vrede handhaven.
(Vorig bericht 3564 B.)

A. BELGIE. — Kabinet-Spaak. - Verwikkelingen over Burgos en Financiën. - Motie van vertrouwen. —
Het kabinet-Spaak heeft in ernstig gevaar verkeerd. De minister van Financiën, Gérard (lib.) is agetreden, aangezien hij zich niet kon vereenigen met de politiek der regeering. Hij werd door Ch. Jansen (kath.) vervangen. Ook de minister van Econ. Zaken, Middenstandsbelangen en Landbouw, Heymans, is afgetreden. Daarna heeft minister Spaak moeilijkheden met het congres van zijn partij gekregen, dat met groote meerderheid het uitzenden van een handelsvertegenwoordiger naar de Spaansche regeering van Franco heeft veroordeeld.
Barcelona, de linksche regeering, heeft hierop eveneens geantwoord en haar ambassadeur te Brussel teruggeroepen. Spaak wilde echter niet wijken voor het votum van partij-instanties.
De door Van Cauwelaert, Carton de Wiart en Poncelet in de Kamer ingediende motie van vertrouwen in de regeering werd aangenomen met 110 tegen 49 stemmen, bij 21 onthoudingen.
De motie werd aangenomen met de stemmen der katholieken, liberalen en Rexisten; tegen stemden de socialisten, op drie-en-twintig uitzonderingen na, vier liberalen en de communisten.
De Vlaamsch-nationalisten hebben zich van stemming onthouden.
De regeering-Spaak blijft voorloopig aan het bewind.
(Telex-A. N. P. - Het Laatste Nieuws)
(Vor. ber. Kabinet 3271 D.)

B. FRANKRIJK. — Monetaire toestand. —
Frankrijks monetaire toestand is thans zeer duidelijk. Na de herwaardeering is de goudvoorraad geboekt in (theoretische) francs van 27.5 milligram goud (gehalte 900/1000 fijn) voor een bedrag van frs. 87.264 mill. Deze som vertegenwoordigt 2160 ton fijn goud en komt overeen met 36.641 mill. francs „Poincaré", volgens de pariteit van 1928 in francs van 65.5 milligram goud van 900/1000.
Hoe sterk de goudvoorraad van de circulatiebank achteruitgeloopen is, blijkt uit het volgende staatje:

Tijdstip	In mill. francs „Poincaré"	Tonnen fijn goud
Dec. 1932 (maximum)	83.359	4.914
eind 1933	77.000	4.545
eind 1934	82.120	4.840
eind 1935	66.300	3.908
eind 1936	45.157	2.662
eind 1937	38.695	2.380
17/11 1938	36.641	2.160

(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Financiën 3504 B.)**

C. LUCHTVAART. — Vliegongelukken. - Botsing tusschen twee militaire vliegtuigen boven Andir (Ned. Oost-Indië). - 4 dooden. —
Boven het vliegveld Andir zijn op 3 Dec. om 8.15 u. 's morgens twee militaire vliegtuigen, Koolhoven-toestellen de K-14 en K-16, met elkaar in botsing gekomen en neergestort. De vier inzittenden, drie officieren en een sergeant, kwamen om het leven. Een van hen trachtte zich door een sprong met een parachute in veiligheid te brengen, doch wegens de geringe hoogte, waarop de botsing geschiedde, faalde zijn poging en viel hij te pletter.
De slachtoffers zijn de 25-jarige eerste-luitenant der artillerie A. Benthem, de reserve-eerste-luitenant der artillerie jhr. A. van Benthem van den Bergh, de 29-jarige eerste-luitenant der artillerie K. Schmid, officier-waarnemer, en de 23-jarige sergeant-monteur J. Hoevenberg. Luitenant Van Benthem van den Bergh was een zoogenaamde adspirant-kort-verband-vlieger; hij is vroeger waarnemer geweest te Soesterberg. (Aneta) **(V. b. Vliegongelukken 3541 A.)**

10 DECEMBER 1938

D. LUCHTVAART. — Vliegongelukken. - K.L.M. - De Lockheed 14 „Ekster" verongelukt. —
Op 9 December is om 11.20 uur in den ochtend het K.L.M.-toestel Lockheed 14 „Ekster" op twee kilometer van Schiphol verongelukt. Het vliegtuig sloeg tegen den grond en vloog onmiddellijk in brand. De vier inzittenden kwamen in de vlammen om; het zijn de instructeur van de K.L.M. A. van der Sijde, de piloot C. M. Schrey, de marconist A. Becking en de mecanicien K. L. H. Jaedicke.
De vlucht met de Lockheed geschiedde, om de bemanning te oefenen op deze machine. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Vliegongelukken 3572 C.)

E. TARWE. — Wereldhandel - 1935—1938 - Uitvoer - Invoer. —

In millioenen quintalen

Uitvoer uit:	1937-'38	1936-'37	1935-'36
Canada	22,6	56,9	66,6
Ver. Staten van Amerika	30,6	—	—
Argentinië	19,4	43,7	18,9
Australië	33,3	26,7	27,3
Roemenië	8,7	10,2	1,6
Hongarije	2,4	6,8	4,7
Andere Europ. landen	3,4	8,5	2,9
Noord-Afrika	4,0	1,6	5,2
Britsch-Indië	5,0	5,2	0,5
Sovjet-Rusland	12,0	1,2	7,8
Andere landen	2,3	4,2	2,1
Totaal	143,7	165,0	137,6

In millioenen quintalen

Invoer in:	1937-'38	1936-'37	1935-'36
Groot-Brittannië	52,7	53,9	55,7
Ierland	3,6	3,4	4,1
België	10,1	10,7	10,6
Nederland	6,5	5,7	5,9
Duitschland	10,3	8,6	0,1
Frankrijk	4,5	2,2	2,2
Zwitserland	4,1	4,8	4,6
Griekenland	5,0	5,9	4,0
Italië	1,3	15,8	1,6
Scandinavische en Baltische landen	4,6	5,4	4,7
Andere Europ. landen	7,1	2,8	2,3
Totaal	109,8	119,2	95,8

(Internationaal Landbouw-Instituut te Rome)

F. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig zijn besproken. - Onze wekelijksche opgave. —
Chineesch (in het Duitsch): Mao Tun — „Schanghai im Zwielicht". (Heyne, Dresden) **(Vor. ber. 3382 A.)**
Engelsch: Francis Carey Slater — „The Trek". (Macmillan)
Rich. M. Titmuss — „Poverty and Population". (Macmillan) **(Vorig bericht 3563 D.)**
Fransch: Yves Gandon — „Le Démon du Style". (Plon)
Paul Morand — „L'heure qu'il est". (Grasset)
(Vorig bericht 3563 D.)
Japansch (in het Duitsch): Juzo Yamamoto — „Wellen". (Cotta, Stuttgart) **(Vorig bericht 2786 B.)**
Nederlandsch: M. S. van IJsselstein — „In den doolhof". (Leidsche Uitgeversmaatschappij)
Anke Servaes — „Moeder Liesbeth". (Hollandia-Drukkerij) **(Vor. ber. 3563 D.)** (Red. K. H. A.)

A. Karpathische Oekraïne. - Poolsche Oekraïne. - Sovjet-Oekraïne. —

De Duitsche regeering heeft aan de regeering van Roethenië, de nieuwe autonome republiek in Tsjecho-Slowaaksch verband, aangeboden, militaire waarnemers naar de grens te zenden, ten einde te helpen bij het tegengaan van eventueele invasies door Polen en Hongaren. Duitschland staat er op, dat de arbitrale uitspraak, welke aan Hongarije en Polen een gemeenschappelijke grens in dit gebied ontzegde, strikt wordt nageleefd en dat Roethenië blijft bestaan. Dit besluit vormt een onderdeel van een uitgebreider Duitsch plan. Er zal te Chust (Roethenië) een Duitsch consulaat komen. Hitler heeft een groot bedrag beschikbaar gesteld voor noodlijdende Roethenen, maar de achtergrond van dit alles zou zijn Duitschlands wensch, om Roethenië te gebruiken als springplank voor de Oekraïne.

Roethenië zou, volgens dat plan, de meest Westelijke provincie moeten worden van een groote Ooekraïnsche republiek, met een bevolking van bijna 43 millioen zielen, die onder Duitsche bescherming zou staan. Deze republiek zou omvatten de 700.000 inwoners van Roethenië, de 7 millioen Oekraïners, die nu in Polen wonen, de 1 millioen Oekraïners die op Roemeensch grondgebied rondom Cernauti hun woonplaats hebben en voorts natuurlijk vooral de ruim 34 millioen Oekraïners in Sovjet-Rusland.

In afwachting der verwezenlijking van dezen Duitschen „drang naar het Oosten" zouden vele Oekraïners reeds uit Polen vluchten naar Chust, waar de blauw-gele vlag waait van Roethenië, die, naar zij hopen, eens de vlag zal zijn van een onafhankelijk Oekraïne. Hiermede wordt ook in verband gebracht het besluit der Oekraïnsche afgevaardigden in het Poolsche parlement, om een wetsvoorstel in te dienen, dat voor de Oekraïners in Polen zelfbestuur schept.

De Sovjet-Oekraïne behoort tot de economisch-belangrijkste Sovjet-Republieken, en aan haar verdere ontwikkeling is dan ook in de laatste jaren door Moskou sterke aandacht geschonken.

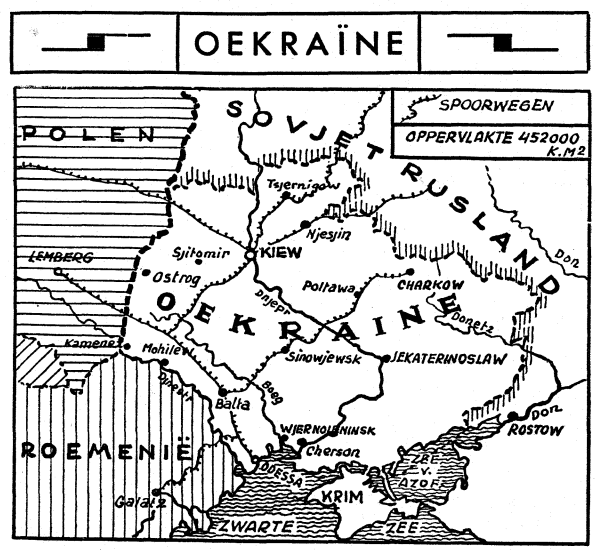

De landbouw en de veeteelt vormen nog altijd voor ongeveer 75% van de Oekraïnsche bevolking de voornaamste bedrijfstakken, al heeft dit percentage in de laatste jaren een voortdurende daling ondergaan.

Ook de mechanisatie van den landbouw heeft in de Oekraïne sterken voortgang gemaakt. Van de rond 380.000 tractoren, die thans in den Russischen landbouw in gebruik zijn, vallen niet minder dan 81.000 of ruim 20% op de Oekraïne; voor de maai-dorschmachines is dit aandeel zelfs ruim 50% (27.000 van de 52.500).

In 1937 beliep de totaal beteelde oppervlakte der Oekraïne ruim 27 millioen H.A.; voor geheel Sovjet-Rusland was dit aantal ongeveer 140 millioen H.A., zoodat de Oekraïne rond 20% voor zijn rekening neemt. Van de genoemde 27 millioen H.A. valt circa 20 millioen op granen, verder 1 milioen op suikerbieten en de rest is verdeeld over hennep, vlas, planten met oliehoudende zaden, fruit, aardappelen, tabak en katoen. De aanbouw van fruit en katoen is in het uiterste Zuiden (Odessa en Nikolajev), waar de zomers lang, heet en droog zijn, ter hand genomen.

De totale in de Sovjet-Unie met graan beteelde oppervlakte omvatte in 1937 ongeveer 105 millioen H.A., waarvan dus bijna 20% op rekening kwam van de Oekraïne. Voor suikerbieten is de beteekenis der Oekraïne relatief nog veel grooter: van de totale met dit product beteelde oppervlakte, ad ongeveer 1½ millioen H.A., beloopt haar aandeel rond twee derden.

Ook de veeteelt is van beteekenis. Weliswaar neemt zij niet zoo een vooraanstaande plaats in als de landbouw, doch de totale veestapel omvat toch nog altijd tusschen de 40 en 50 millioen stuks, waaronder runderen het meest op den voorgrond treden; verder nog paarden en varkens.

Wat de minerale rijkdommen van de Oekraïne betreft, kan het volgende worden opgemerkt.

De kolenmijnbouw behoort reeds lang tot de meest vitale deelen van het economisch leven der Oekraïne. Zoo leverde in 1929 de Oekraïne nog 78% van de totale kolenproductie, doch dit percentage was in 1937 gedaald tot 52% bij een stijging der productie in de Sovjet-Unie tot niet minder dan 152½ millioen ton.

Ten opzichte van de ijzerertswinning, waarvan het centrum in Krivoirog ligt, geldt practisch hetzelfde als met betrekking tot steenkolen is opgemerkt: sterke toeneming van den omvang der productie gepaard met een zeer scherpe daling van het aandeel in de totale Russische productie, doordat andere streken van ijzerertswinning nog sterker dan de Oekraïne in beteekenis zijn toegenomen. De volgende cijfers illustreeren dit: de Oekraïnsche ijzerertswinning steeg van 5 millioen ton in 1913 tot 17½ millioen ton in 1937; in 1929 beliep het aandeel der Oekraïne nog 75%, doch in 1937 was het gedaald tot ongeveer 50% (17½ van de 34 millioen ton). Behalve steenkolen en ijzererts bevat de Oekraïnsche bodem nog allerlei andere waardevolle mineralen, zooals mangaanerts, zink, kwikzilver, bauxiet, asbest, zwavel en kaolin.

De industrieele ontwikkeling van de Oekraïne heeft in de laatste jaren een snellen groei doorgemaakt, zoodat thans reeds tusschen de 7 en 8% der bevolking in de nijverheid werkzaam is. De waarde der totale industrieele productie is gestegen van 2⅛ milliard roebel in 1913 tot ruim 14½ milliard roebel in 1937, waarbij, ten einde vergelijking mogelijk te maken, de koopkracht van den roebel in de jaren 1926 en 1927 als maatstaf is genomen.

De Oekraïnsche industrie is begonnen met de verwerking van de voornaamste twee agrarische grondstoffen die de bodem voortbrengt, te weten tarwe en suikerbieten, tot de industrieele producten meel en suiker. Hierop is een voedings- en genotmiddelenindustrie gebouwd, die vóór den oorlog ruim 40 % van de totale industrieele voortbrenging voor haar rekening nam. De relatieve beteekenis van dezen industrietak is echter in de laatste jaren sterk achteruitgeloopen; thans omvat hij nog slechts 12 % van het totaal, doordat speciaal de zware industrie (ijzer, staal en machines) een enorme uitbreiding heeft ondergaan.

Naast meel en suiker levert de voedings- en genotmiddelenindustrie thans bovendien — hoewel nog slechts in bescheiden mate — vleeschconserven, suikerwaren, plantaardige oliën, bacon, boter en tabakswaren. (Economische Voorlichting)

(Vor. ber. Karpathische Oekraïne 3570 B.; Poolsche Oekraïne 193 I.; Sovjet-Oekraïne 1182 A.)

A. ITALIE. — Aspiraties. - Tunis, Djiboeti, Suez-Kanaal. —
In het „Giornale d'Italia" van 9 Dec. '38 schrijft Gayda, dat de Italiaansche eischen vooral betrekking hebben op Tunis, het Suez-kanaal en Djiboeti.
Thans is de regeling van de Fransch-Italiaansche betrekkingen aan de orde gesteld, aldus schrijver. Zij zullen geregeld moeten worden. Dat is een juridische en politieke werkelijkheid, waaraan geen enkele polemiek iets zal kunnen veranderen. Het Italiaansche keizerrijk is een werkelijkheid. Het heeft nieuwe groote belangen geschapen aan de Roode Zee en aan den weg, die er heen leidt. De loop der Italiaansche belangen heeft o.a. betrekking op Tunis, Suez en Djiboeti. (Giornale d'Italia) **(Vor. ber. 3571 D.)**

B. ZWITSERLAND. — „Integrale neutraliteit" van de pers. —
De „Baseler National Zeitung" protesteert tegen een recent artikel in de „Völkischer Beobachter", waarin de „integrale neutraliteit" wordt geëischt van de pers in de Scandinavische landen, in Nederland, België en Zwitserland.
Het Zwitsersche blad schrijft: „Voor ons bestaat slechts één antwoord: een even kalme als vastberaden verklaring: tot hier toe en niet verder.
Wij laten ons niet neutraliseeren.
Dergelijke intimidatiemethoden moeten stuiten op den gezamenlijken tegenstand van regeering, volk en pers. Want indien wij een klein deeltje onzer vrijheden opofferen, zullen wij alles te verliezen hebben. Al etende komt de eetlust".
(Baseler National Zeitung)

C. NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Defensie. - Ruim ƒ 9 millioen aangevraagd. —
Op 8 Dec. '38 is een wetsontwerp ingediend, waarin worden aangevraagd de gelden, benoodigd voor de uitvoering van maatregelen als gevolg van de door de Regeering genomen beslissing tot verlenging van den duur der eerste oefening van de onbereden dienstplichtigen der lichting 1938 en de daarmede verband houdende reorganisatie en dislocatie van het leger.
Bij het onderhavige wetsontwerp is op den gewonen dienst voor 1938 ƒ 9.39 millioen aangevraagd.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Defensie 3470 D.)**

D. TUNIS. — Maginot-linie. —
In Tunis wordt op het oogenblik de laatste hand gelegd aan de „Maginot-linie van de woestijn", op ongeveer 12 K.M. van de Libysche grens.
Over een afstand van 400 K.M. zijn betonnen schuilplaatsen en mitrailleur-nesten in den rotsachtigen woestijngrond gebouwd, en door onderaardsche gangen, in de rots uitgehouwen, met elkaar verbonden. In deze gangen liggen waterleidingen, welke in de woestijn even noodzakelijk zijn als munitie.
Achter deze eerste linie, zijn batterijen geschut ingebouwd, en op alle belangrijke strategische punten zijn vallen voor tanks en „anti-tank-tanden" aangebracht, die elken aanval van gemotoriseerde troepen onmogelijk maken.
Er werd drie jaar aan het aanleggen van deze linie gewerkt. Thans worden achter deze linie strategische wegen aangelegd om de Fransche troepen zoo snel mogelijk op de bedreigde punten te kunnen samentrekken.
Op het oogenblik bedraagt de sterkte van de Fransche troepen in Tunis 20.000 man. (Times)

E. NEDERLAND. — Veiligheidswet. - In-werkingtreding 1 Januari 1939. —
Verschenen is een Koninklijk Besluit van 19 November 1938, waarbij bepaald wordt, dat de Veiligheidswet 1934 met ingang van 1 Januari 1939 in werking treedt met uitzondering van de artikelen 9, 10, 12 tot en met 19, 21 tweede en derde lid en 22 en van artikel 11, voorzoover dit artikel betrekking heeft op arbeid in een onderneming van landbouw, tuinbouw, boschbouw of veehouderij.
Daarnaast is verschenen een Algemeene Maatregel van Bestuur, waarbij de soorten van arbeid worden aangewezen, welke bedoeld zijn in artikel 24 lid 2.
Ook zijn verschenen een „Veiligheidsbesluit voor veenderijen 1938", een „Electrotechnisch veiligheidsbesluit 1938" en een „Veiligheidsbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1938".
Ook deze besluiten, waarin op grond van de Veiligheidswet voorschriften ter bevordering van de veiligheid worden gegeven — twee laatstgenoemde besluiten zijn boekdeeltjes — treden in werking op 1 Januari 1939. (De Standaard)

11 DECEMBER 1938

F. FRANKRIJK. — Premier Daladier voor de Kamer. - Motie van vertrouwen. —
Op 9 December heeft minister-president Daladier ter beantwoording van vele gemaakte opmerkingen in de Fransche Kamer het woord genomen.
Hij zeide onder meer: „op dit oogenblik is ruwe openhartigheid meer waard dan alle huichelarij. Ik geloof, dat vandaag beslist moet worden, of ik omvergeworpen moet worden, dan wel of ik mijn arbeid zal kunnen voortzetten. Ik ben de gevangene van geen enkele partij en van niemand.
De algemeene staking was in haar opzet een staking met een politiek karakter om te protesteeren tegen de buitenlandsche politiek der regeering. Op een socialistische interruptie zei Daladier, dat de juistheid van deze woorden blijkt uit affiches, welke in fabrieken zijn aangeplakt.
Reeds op 23 November, aldus Daladier, heeft de secretaris der Parijsche vakvereenigingen gezegd, dat met de regeering moest worden afgerekend en dat men zelfs de C.G.T. moest vragen, indien de eerste actie niet doeltreffend zou zijn, een opstandige staking af te kondigen voor de vestiging van een regeering der vakvereenigingen.
Daladier zeide zich te hebben verheugd over de voldoening, waarmede de democratische pers in het buitenland, vooral de Times en de New York Times, melding maakte van de mislukking der algemeene staking. Ook de Duitsche pers, aldus de minister, verklaarde zich voldaan, maar gelooft ge, dat zij teleurgesteld zou zijn geweest, als uw beweging geslaagd was? De regeering is bereid den mantel der vergetelheid over de afdwalingen te werpen, doch zij wil de drijvers vervolgen.
Daladier oefende vervolgens critiek op het communistische standpunt betreffende de buitenlandsche politiek. Ik kan, aldus zeide hij, niet toestaan, dat men spreekt van een politiek van capitulatie, maar ik stel er prijs op te verklaren, dat de politiek der communisten tot oorlog leidt. Sarcastische opmerkingen aan het adres van Chamberlain, „dien grooten ouden man, die zich wijdde aan de redding van den vrede", leiden tot niets. Evenmin hebben overeenkomstige opmerkingen over de Fransch-Duitsche verklaring zin. Ik wil vrede met Duitschland, aldus Daladier. Alle oud-strijders willen vrede met Duitschland. Dat alles is geen kwestie van redevoeringen of betoogingen, maar van arbeid. Als het land sterk is, kan het verhinderen, dat men zijn gebied aantast. Als het land niet harder wil werken — wat thans noodig is — richten redevoeringen niets uit.
Zonder binnenlandschen vrede kan er geen buitenlandsche vrede zijn. Ik zal mijn arbeid voortzetten, in het belang van de republikeinsche orde, zonder door iemand indruk op mij te laten maken.
Daladier verklaarde, dat hij niet wilde terugkomen op de rede van Reynaud. Als er onjuistheden voorkomen in de wetsdecreten, laat de financieele commissie daar dan verandering in brengen. Daladier zeide er de voorkeur aan te geven nog dezen avond te worden omvergeworpen, dan te worden afgebroken in duistere debatten.
Komende tot de kwestie van de meerderheid zeide Daladier, dat noch dreigementen noch uitnoodigingen „den man, die hier sedert twintig jaar zit" vooral bij de huidige internationale situatie, van zijn weg kunnen afbrengen.
Staande hebben de Kamerleden van rechts, centrum en links (radicalen) Daladier toegejuicht.
Bij de stemming in de Kamer heeft de Fransche regeering de meerderheid behaald. 315 afgevaardigden stemden voor de regeering, 241 tegen en 53 onthielden zich van stemming.
De socialisten en communisten waren in de opposite. Enkele leden van de socialistisch-republikeinsche unie en zelfs van de radicale fractie voegden zich bij hen. (Le Temps)
(Vor. ber. Daladier 3518 B.; Kabinet 3554 A.)

G. ZWEDEN. — Rede van den minister van Buitenlandsche Zaken, Sandler. - Voogdij van de groote mogendheden afgewezen. —
De Zweedsche minister van Buitenlandsche Zaken, Sandler, heeft te Gothenburg een rede gehouden, waarin hij verschillende vraagstukken van de buitenlandsche politiek bezag.
Hij zeide, dat de kleine Europeesche mogendheden haar onafhankelijkheid beslist willen behouden. Zij willen, aldus Sandler, haar zaken zelf regelen zonder

zich te plaatsen onder de economische of politieke hegemonie van een of andere grooten staat. De staten van de Balkan-entente en de Oostzeestaten hebben verklaard een neutraliteitspolitiek te willen volgen, die analoog is aan die der Noordsche staten. Al deze landen, met inbegrip van Nederland, België en Zwitserland, zien zich genoodzaakt steeds meer aandacht te wijden aan het verzet tegen de neiging der groote mogendheden, die een ongepasten invloed op hen willen uitoefenen, tegelijkertijd streven zij er naar normale en vriendschappelijke betrekkingen met alle groote mogendheden te onderhouden. Onpartijdigheid en gematigdheid zijn daarbij noodig.
Sandler keerde zich tegen inmengingen en pogingen tot beïnvloeding van buitenaf van de meening in een vrij land en sprak uitvoerig over „zekere pogingen der Duitsche autoriteiten om buiten de Duitsche grenzen een ariseering tot stand te brengen".
Ten aanzien van de beslissing van de Zweedsche regeering een agent naar Burgos te zenden stelde spreker vast, dat de regeering zich alleen liet leiden door de belangen van Zweden en niets anders inhoudt dan de erkenning, dat Franco meester is in het grootste deel van Spanje.
Ten slotte behandelde Sandler nog het vraagstuk van de beperking der bewapening en in verband hiermede deelde hij mede, dat er reden is om aan te nemen, dat binnenkort de onderteekening zal volgen van een vlootverdrag tusschen Groot-Brittannië en de Scandinavische Staten. (Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Sandler 2697 C.)

A. **UNIE VAN ZUID-AFRIKA. — Verklaring van Pirow, minister van Oorlog, in zake den Europeeschen toestand. —**
Pirow, de minister van Oorlog der Unie van Zuid-Afrika, die teruggekeerd is van een reis naar Duitschland, Nederland, België en Italië, heeft op 5 December te Londen een verklaring afgelegd over den Europeeschen toestand.
Hij zeide, dat Europa in de richting van een oorlog drijft, een oorlog, welken geen enkele natie wenscht, doch waarop iedere regeering zich voorbereidt. Tenzij er in de volgende maanden een volledige wijziging in de vooruitzichten komt, zal de internationale spanning volgens Pirow in het a.s. voorjaar haar hoogtepunt bereiken. Het tragische van den toestand is, dat sinds de regeling der Tsjecho-Slowaaksche kwestie geen vraagstuk aan de orde is, dat een oorlog zou verontschuldigen, laat staan onvermijdelijk maken. Het drijven naar oorlog wordt volgens Pirow veroorzaakt door zuiver psychologische factoren. (Times) **(Vor. ber. Pirow 3563 B.)**

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer - Begrooting Binnenlandsche Zaken goedgekeurd. —**
De Tweede Kamer heeft op 7 December de begrooting van Binnenlandsche Zaken zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd. (Nwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. 3141 F.; Begrooting 3568 B.)

C. **LUCHTVAART. — Vliegongelukken. - De „Condor" verongelukt. —**
Het Duitsche vliegtuig „Condor", dat op de thuisreis was van Tokio naar Duitschland, heeft op 6 December, wegens een defect, op zee moeten dalen en is daarbij gezonken.
Het toestel kwam op nog geen 200 meter van de kust ter hoogte van Kaap Rosario in de baai van Manilla terecht. De bemanning werd gered. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Condor 3564 C.; Vliegongelukken 3572 D.)

D. **ENGELAND. — Lord Baldwin bepleit hulp voor de Joodsche vluchtelingen. —**
In een korte toespraak voor de Engelsche radio heeft Lord Baldwin op 7 December medegedeeld, dat hij het voorzitterschap had aanvaard van een commissie, die een fonds van 5 tot 6 millioen hoopt bijeen te brengen voor hulp aan de Joodsche en andere niet-arische vluchtelingen uit Duitschland. Lord Baldwin zeide, dat hij sprak als een gewoon staatsburger, die getroffen was zooals vrijwel iedereen in de geheele wereld door het lot van ongeveer 600.000 menschen, die vervolgd werden uitsluitend omdat zij tot een ander ras en ander geloof behoorden. De Joden van de geheele wereld hadden met karakteristieke naastenliefde gedaan wat zij konden om hun rasgenooten uit Duitschland te helpen, maar het was duidelijk, dat deze taak te zwaar was en daarom moesten alle Christenen meehelpen, te meer waar zeker 100.000 slachtoffers het Christelijk geloof reeds beleden, maar uitgestooten werden omdat zij een Joodschen vader of grootvader gehad hadden. Het allereerst moesten de 50.000 kinderen gered worden, maar daarvoor was veel geld noodig, want men wist, dat de Duitsche regeering de Joden niet veroorloofde, hun bezittingen mee te nemen of vooraf te gelde te maken.
Spr. vertelde, dat de Ver. Staten, Nederland en België reeds prachtige voorbeelden hadden gegeven van menschlievendheid en dan mocht en kon het Engelsche volk niet achter blijven. Het hulpcomité was in onderhandeling met verschillende regeeringen om de uitgestootenen op te nemen, maar voor het zoover was, moest het geld er zijn.
Spr. hoopte, dat de Duitsche regeering, hoe ook haar opvatting van haar binnenlandsche politiek tegenover de niet-ariërs zou zijn, ten slotte overtuigd zou kunnen worden, dat het in haar eigen belang was, dat de menschen die geen mogelijkheid van bestaan meer in Duitschland hadden, dit land zouden kunnen verlaten. Maar al deze dingen waren van betrekkelijk latere zorg. Het eerste en voornaamste was, dat de noodige geldmiddelen zouden worden gevonden en daarom had spr. gaarne het verzoek aanvaard om als voorzitter van het fonds, dat zijn naam zou dragen, op te treden. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Baldwin 2817 D.)

12 DECEMBER 1938

E. **HONGARIJE. — Toenadering tot de as. - Verklaring van Czaky, den nieuwen minister van Buitenlandsche Zaken. —**
Graaf Czaky, die zoojuist tot minister van Buitenlandsche Zaken in Hongarije benoemd is, heeft op 10 December tegenover een medewerker van de „Berliner Börsenzeitung" verklaard, dat de Hongaarsche regeering vast besloten is, „de banden tusschen Boedapest, Rome en Berlijn nog nauwer aan te halen". De minister sprak over de misverstanden, die na de scheidsrechterlijke uitspraak van Weenen tusschen Berlijn en Boedapest zijn ontstaan en onderstreepte den dringenden wensch der Hongaarsche regeering, niet slechts deze misverstanden uit den weg te ruimen, doch ook nieuwe elementen te scheppen voor een politiek van vriendschap en vertrouwen tusschen Hongarije en Duitschland. (Pester Lloyd)
(Vor. ber. Buitenl. Politiek 3446 A.)

F. **ENGELAND. — Koloniale Kwestie. - Duitsch Commentaar. —**
In het Lagerhuis is op 7 December opnieuw de koloniale kwestie ter sprake gebracht. Minister MacDonald verklaarde bij deze gelegenheid nogmaals, dat de regeering geen afstand van Britsch gebied zal bespreken of zal overwegen.
De aanleiding voor MacDonalds verklaring was een motie van Noel Baker (Labour), waarin wordt gezegd, dat geen herverdeeling van koloniaal of mandaatgebied mag plaats hebben zonder de toestemming der bewoners.
De „Völkischer Beobachter", de verklaringen van MacDonald, over het koloniale vraagstuk, besprekend, schrijft: de redenen van MacDonald om de vroegere koloniën niet aan Duitschland terug te geven, zijn niet steekhoudend.
De Britsche regeering — aldus het blad — heeft niets „af te staan", want zij en de Britsche Dominions bezitten de koloniën niet, doch besturen ze slechts. Duitschland beschouwt zijn oude koloniën als zijn rechtmatig bezit. Het is Duitschland overigens onverschillig of „andere landen" bij de koloniale kwestie betrokken zijn.
Duitschland eischt elk zjiner koloniën terug van het land, dat deze op het oogenblik bestuurt. De „vrijwillige meening der inlanders", waaraan men thans aandacht wil schenken, is niet gevraagd, toen zij onder de overwinnende landen versjacherd zijn. In 1919 zouden zij zich, indien zulk een volksstemming al mogelijk ware geweest, stellig voor Duitschland hebben uitgesproken. (Times - Völk. Beobachter)
(Vorig bericht 3548 D.)

A. ITALIE. — Bewapening. - 7.023.857.246 lire voor oorlogsmateriaal. —

Het blijkt, dat de uitgaven voor de nationale defensie verhoogd zullen worden met een bedrag, dat ongeveer 20 procent is van het gewone budget 1938-1939. Doordat de Duce nog 1¼ milliard lire aan het gewone budget heeft toegevoegd, zijn de uitgaven voor de Italiaansche defensie gebracht op tot. 7.023.857.246 lire, hetgeen ongeveer 28 procent van de totale uitgaven van de regeering in het belastingjaar 1938-1939 uitmaakt.

Bijna twee-derden van deze additioneele uitgaven zijn voor de marine bestemd voor den aankoop van constructie-materiaal en olie.

Marine-experts melden, dat Italië thans vier slagschepen van 35.000 ton bouwt, twee zware kruisers ombouwt en 12 lichte kruisers, 12 torpedobooten en 20 à 30 nieuwe onderzeeërs in constructie heeft, waarvan verscheiden, volgens het zeggen, van het groote oceaantype zijn. (Corriere della Sera)

(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3524 B.)

B. VEREENIGDE STATEN. — Luchtvaart. —

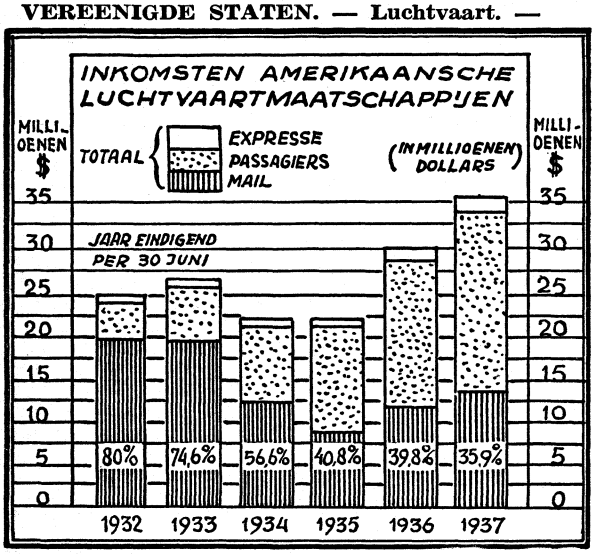

(Overname zonder bronvermelding verboden)

(Vor. ber. Luchtvaart, Ver. Staten 2032 G.)

C. GROOT-DUITSCHLAND. — Italiaansche aspiraties. - Tunis. - Corsica. —

Op denzelfden dag, waarop von Ribbentrop uit Parijs terugkeerde, openden de Duitsche bladen een perscampagne, waarin de Italiaansche aspiraties in zake Tunis, Corsica en Nice volledige moreele ondersteuning vinden. Het officieele partij-orgaan, de „Völkischer Beobachter", spreekt zelfs in een hoofdartikel getiteld: „Tunis, Tunis" van „den Italiaanschen Corsicaan Bonaparte, die nog niet zoo heel lang geleden keizer van Frankrijk was."

De Duitsche bladen maken op 9 December voor het eerst gewag van de voorvallen in de Italiaansche Kamer, welke als „spontane demonstratie" worden gekenmerkt; terwijl de reactie daarop van de Fransche bevolking in Tunis en op Corsica gebrandmerkt wordt als „Joodsche, marxistische terreur"; ernstige verwijten worden aan het adres der Fransche regeering gericht, dat zij „dergelijke uitspattingen" duldt. (Telegraaf)

(Vorig bericht 3574 A.)

D. GEESTELIJK LEVEN. — Nieuwe liederenschat der Ned. Hervormde Kerk - 10 jaar voorbereiding. —

Op 10 December '38 werd door de Algemeene Synodale Commissie der Ned. Herv. Kerk aan de gemeenten in deze Kerk de nieuwe gezangenbundel aangeboden, vrucht van den arbeid der commissie, die sedert 1928 aan de samenstelling daarvan gearbeid heeft.

Deze commissie bestond uit de heeren dr. J. Riemens te Leiden, voorzitter, ds. B. J. Aris, ds. C. B. Burger en dr. L. D. Terlaak Poot, secretarissen, mr. H. de Bie, ds. A. J. P. Boeke, ds. H. W. Creutzberg, Adr. Engels, ds. H. de Groot, prof. dr. G. v. d. Leeuw, ds. A. B. te Winkel en dr. Joh. Wagenaar. Gedurende den arbeid der Commissie stierf een tweetal leden: mej. S. M. Woensel—Kooy en de heer C. de Wolf.

Bij de samenstelling van den bundel heeft de commissie zich laten leiden door de eischen der kerkelijke praktijk, hetgeen haar arbeid niet gemakkelijker gemaakt heeft. Er zijn kerkelijke weerstanden, welke zeer moeilijk of in het geheel niet gebroken kunnen worden, terwijl ook hier geldt, dat het allen menschen naar den zin te maken onmogelijk is. Men zal in het kerkelijk gebruik ook aan dezen bundel moeten wennen en eerst over een tiental jaren zal men kunnen zeggen of de commissie inderdaad met haar arbeid geslaagd is.

De Synodale Commissie mist het recht dezen bundel de gemeente dwingend in handen te geven, zij biedt dien dan ook aan, zij wil hem, naar zij in het voorwoord schrijft, niet opdringen. Maar de aanbieding beteekent een aanbeveling.

Deze nieuwe bundel is een verschijning van beteekenis in het leven der Ned. Hervormde Kerk hier te lande. Reeds lang werd van meer dan één zijde gevraagd om een bundel welke meer met de geestelijke behoeften van dezen tijd overeenstemt dan die tot dusverre gebruikt werd. Aan deze vraag werd gevolg gegeven en al zal men aanstonds niet alom dezen bundel met geestdrift begroeten, althans is deze bundel waard, dat men hem bestudeert. Zeer zeker zal hij ook de wijze van zingen in verschillende gemeenten ten goede komen.

De commissie heeft veel arbeid verzet, veel moeilijkheden overwonnen en aan de Ned. Hervormde Kerk een gezangbundel gegeven, die haar geestelijk leven ten goede kan komen. (Telegraaf)

(Vor. ber. Ned. Herv. Kerk 3387 A.)

13 DECEMBER 1938

E. PROF. DR. A. H. DE HARTOG OVERLEDEN. —

Op 69-jarigen leeftijd is na een langdurig lijden in het Lutherhuis overleden, prof. dr. A. H. de Hartog, de bekende wijsgeer-theoloog, die als prediker en apologeet breede volksscharen binnen en buiten de kerk wist te trekken.

Door zijn welsprekend woord en indrukwekkende getuigenisernst, door zijn theologischen arbeid, die het dogmatisch inzicht in sterke mate bevrucht heeft en door zijn wijsgeerige bezinning heeft hij op veelzijdige wijze invloed op het geestelijk leven in ons land uitgeoefend. Vooral de Ned. Herv. Gemeente te Amsterdam, die hem steeds gaarne op haar kansels zag optreden, zal dit overlijden als een smartelijk verlies gevoelen. (Telegraaf)

F. GROOT-DUITSCHLAND. — Uit Duitschland gezette Joden kampeeren nog steeds bij de grens. —

De Joden, die onlangs uit Duitschland naar Polen zijn teruggezonden, hebben het nog altijd ellendig. In het geheel zijn het er 15.000, van wie 2000 beneden de 17 jaar. Niemand weet nog wat er met hen moet gebeuren. Zij houden zich nog altijd bij de grens op, en de autoriteiten zijn niet van plan hen zoo maar in het land toe te laten. (Telex-A. N. P.)

(Vorig bericht 3525 B.)

G. ENGELAND. — Minister De la Warr keert zich tegen Duitschland. —

De minster van Onderwijs, Lord De la Warr, heeft op 4 December te Bradford een rede gehouden, waarin hij o.a. heeft gezegd: Er is een diep en groeiend gevoel, dat wij niets kunnen doen om Duitschland te bevredigen, dat vriendelijke daden worden aangezien voor lafhartigheid en dat alleen bewapening het doeltreffende antwoord kan geven. Wij beseffen zeer goed, dat wij ons niet met zijn binnenlandsche aangelegenheden moeten bemoeien. „Wij vragen niet de les gelezen te worden. Ik doe dat ook niet," zeide De la Warr. „Ik constateer feiten. Het is nauwelijks twee maanden geleden, dat ons land een zwaren prijs — een zeer zwaren prijs — heeft betaald, teneinde de wereld te redden van een rampspoedigen oorlog. Wij hadden toen gelijk met te streven naar een politiek van bevrediging. Welk antwoord heeft het uitgelokt? Binnen veertien dagen na München werden wij op de ergst mogelijke manier uitgescholden, werden dusdanige aanvallen gedaan op onze politiek, dat het veel weg heeft van een zich mengen in onze binnenlandsche aangelegenheden, en worden de Joden behandeld op een manier, welke elk begrip van beschaving met voeten treedt, en mede verontwaardiging en verslagenheid heeft verwekt in elk deel van de wereld.

In September was elke man en elke vrouw in Groot-Brittannië gereed. Als wij moeten vechten, zal onze zaak zegepralen, niet omdat wij de dictatoriale methoden van regeeren hebben aangenomen, maar omdat wij een beroep doen op de menschen die worden geïnspireerd door den wil, welke ontspruit uit vrijheid en overtuiging." (Times)

H. NEDERL. OOST-INDIE. — Nat. Soc. Beweging. - Het weekblad geschorst. —

Bij gouvernementsbesluit is het drukken, uitgeven en verspreiden van het te Batavia verschijnend na-

tionaal-socialistische weekblad Het Nationale Weekblad, voorheen genaamd Indië Hou-Zee voor den duur van drie weken.
In de considerans van dit besluit, waarbij de tweede phase van den breidel op genoemd tijdschrift wordt toegepast, wordt, aldus het Bat. Nbl., overwogen, dat in het op 5 November 1938 verschenen nummer 24 van dit weekblad een artikel is gepubliceerd, getiteld: De Leider spreekt, waarin wederom uitingen voorkomen, welke de kennelijke bedoeling hebben gevoelens van minachting op te wekken en stemming te maken tegen het in Nederland gevestigde gezag en de aldaar gestelde machten. Voorts dat deze uitingen schadelijk moeten worden geacht ook voor de openbare orde in Indië.
De eerste phase van den persbreidel, (het plaatsen op de lijst van bladen en periodieken welker verschijning zonder verdere waarschuwing voor eenigen tijd kan worden verboden) is geschied in het begin van het jaar, naar aanleiding van de bekende landdagrede van ir. Van der Laaken.
De naamsverandering na het toepassen van de eerste phase van den persbreidel (toen ir. Van der Laaken zijn rede hield, heette het blad nog Indië Hou-Zee), heeft dus niet uitgewerkt, dat de ten opzichte van Indië Hou-Zee getroffen maatregel niet van toepassing werd gacht op het blad van de N.S.B. onder zijn nieuwen naam. (Aneta - Bat. Nieuwsblad - N. Rotterd. Crt.) **(Vor. ber. N.S.B. 3385 F.)**

A. **MEXICO. — Levering van petroleum naar Duitschland. - Contracten van $ 25 millioen. —**
Volgens een telegram uit Mexico aan de „New York Times" heeft de Mexicaansche regeering twee overeenkomsten geteekend, op grond waarvan in 1939 voor $ 25 mill. aan onteigende olie naar Duitschland zal worden verscheept.
Omtrent den verkoop van olie aan Duitschland meldt de „New York Times" nog, dat de eerste overeenkomst betrekking heeft op den aankoop — deels contant — voor een waarde van $ 8 mill. voor de Duitsche marine, terwijl krachtens de tweede overeenkomst olie tot een bedrag van $ 17 mill. zal worden geruild voor Duitsche machinerieën en andere goederen. Men meent te weten, dat de prijs aanzienlijk beneden den wereldmarktprijs ligt.
(New York Times) **(Vor. ber. Petroleum 3522 C.)**

B. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Scheikunde. - Inaugureele rede van prof. dr. P. E. Verkade over „Organische chemie en industrie". —**
Op 21 October heeft dr. ir. P. E. Verkade het ambt van hoogleeraar in de organische scheikunde aan de Technische Hoogeschool te Delft aanvaardt met een rede over „Organische chemie en industrie".
Spr. citeerde eerst het vernietigende oordeel van een hoogleeraar in de microbiologie over de organische chemie in Sinclair Lewis' boek „Arrow Smith". In werkelijkheid kan de beteekenis der organische chemie nauwelijks te hoog worden aangeslagen.
In de organisch-chemische industrie voltrekt zich sedert den wereldoorlog een hoogst belangwekkende structuurverandering en wel in dezen zin, dat zij zich in sterk toenemende mate gaat bezighouden met de synthese van aliphatische producten uit eenvoudige grondstoffen. Geoordeeld naar de geproduceerde hoeveelheden heeft in Amerika de synthetisch-alipathische industrie de klassieke industrie der teerproducten reeds verre overvleugeld. Sedert Berthelot de organische chemie tot de chemie der koolstofverbindingen maakte, zijn tal van in de levende natuur gevormde verbindingen — naast honderdduizenden daarin niet voorkomende — in het laboratorium gesynthetiseerd. Dit geschiedde dan echter op een wijze, die eigenlijk reeds volkomen afweek van de in het levende organisme gevolgde opbouwmethode. Wij kunnen het levende organisme evenaren, soms ook wel eens overtreffen, nog niet echter in zijn fabricatiemethoden. Tusschen de opbouw- en de afbraakprocessen in het levende organisme en die in het laboratorium of de fabriek, bestaat geen kwaliteitsverschil; het is alles zuivere chemie der koolstofverbindingen.
Prof. Verkade besprak hierna in het kort het gebruik van positieve en negatieve katalysatoren van reactie-versnellers en reactie-vertragers in de organische chemie en de daarop steunende industrie. De toepassing van positieve katalysatoren is reeds van ouden datum, doch heeft in de laatst verloopen decennia een geweldige vlucht genomen en tot het ontstaan van tal van nieuwe industrieën geleid. Spr. wees in dit verband o.a. op de voor de spijsvetindustrie zoo uiterst belangrijke harding van vetten door behandeling met waterstof bij geringeren overdruk en verhoogde temperatuur in tegenwoordigheid van fijnverdeeld nikkel als katalysator. Het bestek van spr.'s rede liet niet toe beschouwingen te wijden aan het wezen der katalytische verschijnselen. Hij noemde het belangrijke werk, dat zijn voorganger, prof. Böeseken, op dit gebied heeft verricht. Alleen naarstig voortgezet onderzoek zal ons op den duur kunnen bevrijden van de zuivere empirie en de mogelijkheid kunnen openen van een doelbewuste keuze van den katalysator.
Spr., die tot dusver zijn voorbeelden vrijwel uitsluitend aan de chemie der acyclische verbindingen ontleende, betrok vervolgens ook de cyclische verbindingen in zijn betoog, als aanknoopingspunt kiezende het werk van Ruzicka over de constitutie van de in de natuur voorkomende reukstoffen van het muscustype.
In de eerste decennia der vorige eeuw hebben de „organici" zich alleen met de studie van in het plantaardige of dierlijke organisme gevormde verbindingen bezig gehouden; in den laatsten tijd beleven wij tot op zekere hoogte een terugkeer tot deze kinderjaren der organische chemie, en wel in zooverre als het onderzoek van zulke natuurproducten weer zeer sterk naar voren gekomen is. Onze kennis op het gebied van enzymen, vitaminen, hormonen, groeistoffen, sterolen, glazuren, karatinoïden, enz., is in luttele jaren geweldig vermeerderd en toch is dit alles zonder twijfel nog maar een voorproefje van hetgeen ons te wachten staat. Reeds verscheidene industrieën houden zich bezig met de bereiding van vitaminen, hormonen, groeistoffen, enz. Het gaat hier allerminst om massa-artikelen, waaruit men niet moet concludeeren, dat de betreffende industrieën in financieel opzicht van geen belang kunnen zijn. De stoffen waarom het hier gaat, zijn veelal kostbaar: in een recente prijscourant staan b.v. de geslachtshormonen oestron en oestradiol en het vitamine B2 met respectievelijk 500, 2000 en 200 Zwitsersche francs per gram genoteerd. (Alg. Hbld.)
(Vor. ber. Ambtsaanv. in het Onderwijs 3545 A.)

14 DECEMBER 1938

C. **ZWITSERLAND. — Bescherming van de democratie. —**
De Zwitsersche Bondsraad heeft op 9 December maatregelen genomen ter bescherming van de democratie. De desbetreffende wet heeft het oog op revolutionnaire propaganda in het algemeen, persdelicten, optochten en stoeten.
Hij, die in het openbaar de democratische beginselen door het slijk sleurt of met dit doel bewust onjuiste berichten verspreidt; hij die zekere bevolkingsgroepen aanzet tot haat tegen eenig ras of belijders van eenigen godsdienst en hij die buitenlandsche propaganda bevordert met het doel de wetten van het gemeenebest of van een kanton aan te tasten, zal worden gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en een geldboete.
De Bondsraad krijgt het recht groepen die de binnen- of buitenlandsche veiligheid van het land in gevaar brengen te ontbinden of hun politieke activiteit te beperken en te verbieden en ten slotte eenige tegen de politieke en cultureele grondslagen van Zwtserland gerichte propagandavormen te verbieden.
Bladen kunnen worden geschorst en worden verboden in geval van herhaling.
De kantonale regeeringen moeten betoogingen en optochten, welke indruischen tegen den geest dezer bepalingen verbieden.
Artikel 5 bedreigt groepeeringen van totalitaire strekking, in het bijzonder nationaal-socialistische en communistische, met ontbinding.
(Neue Zürcher Zeitung)

D. **ENGELAND. — Defensie. - Organisatie van den nationalen vrijwilligen dienst. —**
De Lord Privy Seal, sir John Anderson, heeft in het Britsche Lagerhuis een verklaring afgelegd betreffende den nationalen vrijwilligen dienst.
De regeering, aldus spr., is tot het besluit gekomen, dat een gedwongen registreering op het oogenblik niet noodig of gewenscht is. De eerste stap zal zijn, de publicatie van een gids, welke bijzonderheden bevat omtrent alle diensten, waarvoor vrijwilligers voor de defensie, zoowel de militaire als de civiele, noodig zijn.
Een lijst zal ter beschikking worden gesteld van alle maatregelen, welke van essentieel belang zijn in geval van mobilisatie. Degenen, die onder deze maatregelen vallen, zullen den staat het best kunnen

dienen door te blijven bij het werk, waarvoor zij zijn opgeleid. Bovendien zal de regeering recruten werven voor de defensiediensten.
Het ligt in het voornemen der regeering om een exemplaar van deze lijst aan alle gezinnen in het geheele land toe te zenden. Voorts zullen stappen worden gedaan om onmiddellijk een organisatie van den nationalen dienst op te bouwen, met plaatselijke comité's. (Times)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3546 C.)

A. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Bestrijding van den Coloradokever. —**
Ingediend is bij de Tweede Kamer een wetsontwerp houdende wijziging en verhooging van het tiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.
Op de begrooting voor 1937 werd o.m. een memoriepost gebracht voor de bestrijding van den Coloradokever in verband met de omstandigheid, dat dit insect in 1936 in België op zeer korten afstand van onze zuidelijke landsgrens werd waargenomen en het derhalve noodzakelijk werd geacht de noodige voorbereidingsmaatregelen te treffen om bij eventueele verschijning op Nederlandsch gebied tot onmiddellijke bestrijding te kunnen overgaan. In den loop van 1937 werd de kever voor het eerst op enkele plaatsen in het zuiden van ons land aangetroffen. (Alg. Hbld.)
(vorig bericht 2859 B.)

B. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging van de Ongevallenwetten. —**
Bij de Tweede Kamer zijn op 9 December ingediend twee wetsontwerpen tot wijziging van de Ongevallenwet en van de Land- en Tuinbouwongevallenwet.
Zooals de ongevallenwetten thans luiden, heeft een arbeider, die tengevolge van oorlogsdaden wordt getroffen gedurende het verrichten van zijn werkzaamheden of op den gang van zijn huis naar zijn werk of omgekeerd, aanspraak op schadeloosstelling overeenkomstig die wetten.
De mogelijkheid van verliezen onder de burgerbevolking, en derhalve ook onder de arbeiders, kan in een modernen oorlog zóó groot worden, dat de ongevallenpremie te zwaar zou gaan drukken op de verzekeringsplichtige bedrijven. Ook is het duidelijk, dat dit risico niet kan worden beschouwd als een risico, verbonden aan het werkzaam zijn in een bepaald bedrijf. Daarom schijnt het den minister noodig, dat de werking der beide ongevallenwetten wordt beperkt tot schaden, ontstaan uit anderen hoofde dan uit gewelddadigheden, gepleegd in een gewapend conflict. Deze beperking behoort, naar het hem wil voorkomen, niet slechts te gelden voor het geval van een gewapend conflict, waarin ons land als partij is betrokken, maar zij behoort algemeen te gelden, derhalve bij elk gewapend conflict, waarin Nederland al of niet als partij is betrokken. (Nwe Rott. Crt.)
(Vorig bericht 3080 B.)

C. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Begrooting van Waterstaat goedgekeurd. —**
De Tweede Kamer heeft op 8 December de begrooting van Waterstaat zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd. (Nwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. 2574 D.; Begrooting 3575 B.)

D. **ROTTERDAM. — Groote tentoonstelling in 1941.**
B. en W. van Rotterdam hebben aan den gemeenteraad voorgesteld in 1941, ter gelegenheid van de opening van de tunnel van de Nieuwe Maas en het gereedkomen van een aantal andere belangrijke werken, een tentoonstelling met daaraan verbonden congressen te organiseeren.
Deze tentoonstelling zal worden gehouden in een te bouwen tentoonstellingshal in Dijkzigt.
Het ligt in de bedoeling, van de permanente gebouwen, te stichten voor deze tentoonstelling, een deel te bestemmen voor het Technisch scheepvaartkundig instituut en maritiem museum en een ander deel voor de Economische hoogeschool.
Het motto voor de tentoonstelling is voorloopig: Rotterdam 1941, het water als bondgenoot en vijand.
De kosten van het geheel worden geraamd op ƒ 4.500.000. De verdeeling daarvan is gedacht als volgt: ƒ 500.000 deelneming door de burgerij; premieleening ƒ 3.350.000 en bijdrage van het rijk ƒ 650.000.
De ƒ 500.000 wegens deelneming uit de burgerij zijn gedacht als aandeelen in een op te richten N.V. Rotterdam 1941, welke tevens de beschikking zal krijgen over het door leening te verkrijgen kapitaal en de bijdrage van het Rijk.
De Raad van Rotterdam heeft op 8 December de tentoonstellingsplannen aanvaard. (Nwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Tentoonstelling 3054 A.)

E. **SOVJET-RUSLAND. — Jesjof niet langer Gepoeleider. —**
Volgens een officieel communiqué, dat door alle bladen is gepubliceerd, heeft de volkscommissaris voor Binnenlandsche Zaken en leider van de Gepoe Nikolai Jesjof, op eigen verzoek zijn functie neergelegd. Hij zal voortaan nog slechts het eveneens onder zijn leiding staande, doch uit politiek oogpunt onbeteekenende volkscommissariaat voor vervoer te water beheeren.
Tot zijn opvolger is de vroegere Georgische partijvoorzitter, Lawrentij Berija, een vriend en landgenoot van Stalin, benoemd. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Gepoe 1305 F.)

F. **AMSTERDAM. — Volksgasmaskers. - Syndicaat gesticht. —**
Te Amsterdam is een bankiers-syndicaat gesticht, (Singel 548) dat zich den verkoop en distributie van volksgasmaskers, zonder het maken van winst, ten doel stelt. Het benoodigde kapitaal hebben een aantal banken, zonder rentevergoeding, beschikbaar gesteld. Voor ƒ 5 kan een ieder zich nu van een goed masker voorzien. De verkoop is uitsluitend voor Amsterdam. (Telegraaf) **(Vor. ber. Gasmaskers 3485 I.; Luchtbescherming 3524 A.)**

15 DECEMBER 1938

G. **POLEN. — Oekraïners eischen autonomie. —**
De Oekaïnsche afgevaardigden en vertegenwoordigers der bevolking van Wolhynië hebben in de Poolsche Sejm een motie ingediend, welke groote sensatie heeft gewekt.
Zij eischen n.l. autonomie voor de door Oekraïners bewoonde gebieden, welker bevolking ca. 7.000.000 zielen bedraagt.
De motie behelst een ontwerp-grondwet voor deze gebieden, met name inhoudende de instelling van een autonome regeering en een landdag. Het hoofd der regeering en de voornaamste ministers zouden deel uitmaken van de centrale regeering te Warschau. (Agence Belga) **(Vorig bericht 3573 A.)**

H. **ITALIE. — Anti-Fransche betoogingen verboden.**
Naar verluidt heeft de Italiaansche minister van Binnenlandsche Zaken gelast, dat de anti-Fransche betoogingen gestaakt worden. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Koloniale eischen 3576 C.)

I. **AMSTERDAM. — Gemeentebegrooting 1939 goedgekeurd. —**
De gemeenteraad van Amsterdam heeft op 7 December de ontwerp-Begrooting voor het dienstjaar-1939, in uitgaven en inkomsten gaande over een bedrag groot ƒ 134.297.255 en een Kapitaaldienst over een som van ƒ 21.466.059, aangenomen met 40 tegen één stem, die van den heer Kitsz (R.S.A.P.).
(Algem. Handelsblad) **(Vorig bericht 3392 D.)**

K. **FRANKRIJK. — Jouhaux van een zijner functies ontheven. —**
De Staatscourant bevat een decreet van den minister van Financiën, waarin wordt medegedeeld, dat Léon Jouhaux, secretaris-generaal van de C.G.T., wordt ontslagen als lid van den Raad van Beheer van de Banque de France.
(De aanleiding hiervan is de uitroeping van de algemeene staking van 30 November.) (Moniteur)
(Vor. ber. Jouhaux 2814 C.; Staking 3562 E.)

A. JOEGO-SLAVIE. — Verkiezingen. —
De officieele uitslag der verkiezingen, welke op 11 December voor geheel Joego-Slavië werden gehouden, luidt: lijst-Stoyadinowitsj (regeering) 1.666.519 stemmen, d.w.z. 58.9 pct.; lijst-Matchek 1.370.823 stemmen, d.w.z. 40.21 pct.; lijst-Liotitsj 30.310 stemmen of 0,89 pct.
In 1935, den laatsten keer, dat er verkiezingen zijn gehouden, kreeg de lijst van de toenmalige regeering onder Jeftitsj 1.764.982 stemmen, of 60.6 pct., de lijst-Matchek 1.075.389 stemmen of 37.32 pct., de lijst-Liotitsj 25.705 stemmen of 0.89 pct., de lijst-Maximwitsj 32.797 stemmen of 1.14 pct.
Naar verluidt, noteerden de staatspapieren en de aandeelen van de groote concerns gisteren op de beurzen van Belgrado en Zagreb (Agram) van drie tot twaalf punten hooger tengevolge van de overwinning van de regeering. Men verwacht, dat zij met haar werk van economisch herstel des lands zal voortgaan.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Verkiezingen 1787 E.)**

B. PAN-AMERIKAANSCHE CONFERENTIE. — Opening op 9 December 1938. - Verklaring van Cordell Hull. —
In tegenwoordigheid van het diplomatieke corps en de delegaties van 21 Staten heeft te Lima de president van Peru, generaal Benavides, op plechtige wijze de achtste Pan-Amerikaansche conferentie geopend.
In zijn openingsrede wees Benavides op de moreele eenheid, het hoogste goed van Amerika, dat sterk wil zijn om geacht te worden. Doch, zoo zei hij, deze vastbesloten wil mag nóch in politiek en economisch, nóch in geestelijk opzicht tot een continentaal imperialisme leiden. De wereld, aldus besloot spr., kan de besluiten van het congres onbezorgd tegemoet zien. De taak van Amerika is de waarborging, niet een scheiding van de gemeenschappelijke belangen.
Na een onderhoud, dat Cordell Hull, de Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, voor het begin der conferentie heeft gehad met een aantal afgevaardigden, heeft men het idee, dat het denkbeeld van een „moreele alliantie" tusschen alle staten van Amerika aanvaardbaar is, zonder evenwel deze alliantie het aanzien van een verdrag of van een orgaan van permanent karakter te geven. Voorts schijnt het, dat de Vereenigde Staten met de Staten in de nabijheid van het Panama-kanaal en aan de kust van de Caraibische Zee, verdragen van wederkeerigen bijstand zullen sluiten.
De commissie van deskundigen, welke door de conferentie te Montevideo in 1933 was ingesteld, heeft haar werkzaamheden beëindigd. Het resultaat er van zal aan de conferentie van Lima worden voorgelegd. De commissie hield zich meer in het bijzonder met de volgende onderwerpen bezig: 1. De organisatie van den vrede, d.w.z. de harmonie tusschen de verschillende Pan-Amerikaansche verdragen en vredespacten, die de laatste vijftien jaar geteekend zijn, en die verscheidene landen niet geratificeerd hebben. 2. De codificatie van het internationale recht. 3. De achterstand in de betaling van schulden, die de staat aan particulieren schuldig is.
Voor den staatsradiozender van Peru heeft Hull in een rede verklaard: Het schijnt, dat er drie soorten belangrijke vraagstukken zijn, ten aanzien waarvan deze conferentie kan hopen, het reeds tot stand gebrachte werk te verstevigen en vooruit te brengen. De een heeft betrekking op de pogingen, die ondernomen zijn om den wereldvrede te verzekeren, en waarmede samenhangt het behoud van onze Amerikaansche instellingen en ons stelsel van internationale betrekkingen, gebaseerd op vreedzame regeling van alle internationale geschillen. De andere, waarmede wij ons bezig moeten houden, is de economische samenwerking, met het doel het welzijn van alle volken der beide Amerika's te verzekeren. Mijn meening, die zich elken dag versterkt, is, dat economische ontwapening een essentieele voorwaarde is voor politieke stabiliteit en voor terugkeer naar internationale betrekkingen, gebaseerd op eerbiediging van de wet, orde en contracten. De Amerikaansche republieken zoeken geen regionale oplossing voor economische problemen. Zij erkennen de onderlinge afhankelijkheid van alle naties in deze fundamenteele kwesties en zouden door alle landen ter wereld de beginselen, waaraan zij zich houden, aanvaard willen zien.
(New York Herald Tribune - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. 2600 E.; Cordell Hull 3418 D.)

C. CURAÇAO. — Economische toestand in 1937. —
In het verslag over 1937 der Curaçaosche Bank wordt o.m. het volgende omtrent den economischen toestand medegedeeld:
Door de toenemende verbetering in den economischen toestand nam de koopkracht van de bevolking over het algemeen toe, waardoor ook de opleving van den handel blijft toenemen.
De handel in bouwmaterialen zoowel op Curaçao als op Aruba ondervond de gunstige gevolgen van het bouwen van nieuwe woningen.
De waarde van den totalen invoer van Curaçao en Aruba bedroeg resp. *f* 139.559.499 en *f* 158.729, waaronder echter begrepen *f* 110.641.268 en *f* 141.657.694 aan invoer van olieproducten en materialen ten behoeve van oliebedrijven.
De waarde van uitgevoerde olieproducten uit Curaçao en uit Aruba bedroeg resp. *f* 117.561.600 en *f* 150.076.614.
Het aandeel van Nederland in den in- en uitvoer van Curaçao en van Aruba bedroeg resp. *f* 7.953.661, *f* 859.906 en *f* 17.587.968, *f* 9.911.854.
Grootere bedrijvigheid in de olie-industrie had een levendiger scheepvaart tot gevolg.
(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. 3325 B.; In- en Uitvoer 2915 A.)

16 DECEMBER 1938

D. FRANKRIJK. — Het „Collège Neerlandais" geopend. —
Op 2 Dec. '38 is in de Cité Universitaire het Nederlandsche studentenhuis, het „Collège neerlandais" (Julianahuis), plechtig geopend in tegenwoordigheid van den president der republiek, Lebrun, den minister van Buitenlandsche Zaken, Bonnet, den minister van Onderwijs, Jean Zay, en den rector der academie van Parijs, Roussy, terwijl van Nederlandsche zijde aanwezig waren prof. Van Poelje als vertegenwoordiger van minister Slotemaker de Bruïne en de Nederlandsche gezant, jhr. mr. J. Loudon.
Jhr. Loudon sprak de openingsredevoering uit. Hij herinnerde aan de banden, die van oudsher de intellectueelen beider landen vereenigen. (Telex-A. N. P.)
(Vorig bericht 1021 B.)

E. JAPAN. — De Vlootbouw. —
Aan de Novemberaflevering van de „Rivista Marittima" ontleenen wij een en ander omtrent de Japansche vloot en haar aanbouw-plannen.
Aan het einde van 1937 was de positie van de Japansche vloot als volgt: De eenheden beneden de leeftijdsgrens zijn samengesteld uit: 10 slagschepen, met inbegrip van de Hiyei, welke schoolschip was, maar thans herbewapend is; 5 vliegtuigmoederschepen, 12 kruisers met 20,3 cM. geschut; 14 kruisers met 15 cM. geschut, 79 torpedobootjagers en 41 onderzeebooten. Boven de leeftijdsgrens 5 groote kruisers thans geklassificeerd als kustverdedigingsschepen, 8 lichte kruisers (gem. 7000 ton), 26 torpedobootjagers en 16 onderzeebooten.
De schepen, welke in afbouw zijn of gevoteerd zijn, zijn samengesteld uit een vliegtuigmoederschip (ruim 10.000 ton), 2 kruisers van 8500 ton, 6 torpedobootjagers (gem. 1500 ton) en 3 onderzeebooten (gem. 1600 ton).
Het aantal van deze eenheden en de tonnage, welke hierboven zijn genoemd, voor iedere categorie zijn minder dan het nu bestaande. Daarin is niet begrepen het vijfjarenplan voor de versterking van de vloot, begonnen op 1 April 1937. Zooals vernomen wordt, zou dit programma omvatten: 3 slagschepen van vermoedelijk 46.000 ton met 40.6 cM. geschut, 5 transportschepen voor zeevliegtuigen, 7 kruisers met 15.5 cM. geschut, 43 torpedobootjagers en 8 groote onderzeebooten, bestemd voor Oceaangebruik. (Rivista Marittima)
(Vor. ber. 3134 A.)

F. ITALIE. — Jodenwetten. - Geen „Arisch" dienstpersoneel. - Geen Joodsche correspondenten. —
Op 4 Dec. '38 is in heel Italië het decreet van kracht geworden, dat Joden verbiedt er „arisch" dienstpersoneel op na te houden. Tot het dienstpersoneel wordt iedereen gerekend, die handarbeid verricht, in dienst van het gezin of een van zijn leden, welke functie zij ook hebben. Slechts in geval van een gemengd huwelijk kan de politie ontheffing van deze bepaling verleenen. Niet-Joodsche zuigelingen in zulk een gezin mogen „arische" voedsters hebben. In zeer speciale gevallen mogen de Joodsche gezinnen „arisch" verplegend personeel houden.
Joden mogen geen correspondenten van binnen- of buitenlandsche bladen zijn. (Giornale d'Italia)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 3546 A.)

G. SPANJE. — Burgeroorlog. - Barcelona. - Fransche oorlogsschepen. - Graanschepen. - Nederl. Vrijwilligers. - Niet-inmenging. —
Barcelona. — Deze stad is sinds 24 November tienmaal door Franco's vliegtuigen gebombardeerd. Er zijn ongeveer 100 doo-den en eenige honderden gewonden.

Fransche oorlogsschepen. — In verband met de stelselmatige aanhouding van Fransche koopvaardijschepen door rechtsche oorlogsschepen heeft de Fransche minister van marine besloten, dat van nu af aan in de Straat van Gibraltar een Fransche torpedobootjager zal patrouilleeren, die elk schip dat hulp vraagt, zal bijstaan.

Graanschepen. — De Britsche regeering heeft bevestiging ontvangen van het bericht, dat de door Franco in beslag genomen vier Grieksche schepen, die graan vervoerden van Constanza naar Londen, thans vrijgelaten zijn.
Hodgson, de Britsche agent te Burgos, heeft bij de rechtsche autoriteiten stappen ondernomen in verband met het in beslag nemen van het Russische s.s. Zurupa, dat eveneens graan vervoerde naar Engeland. Het schip was naar Malaga opgebracht.

Nederland - Vrijwilligers. — Op 6 December zijn te Roosendaal gearriveerd 115 Nederlandsche vrijwilligers, die aan de zijde van de Spaansche regeering hebben gestreden. Voor het meerendeel waren het mannen tusschen 20 en 25 jaar.
Na afloop der formaliteiten werd aan ieder van hen medegedeeld, welke maatregelen de regeering te hunnen opzichte had genomen, n.l., dat zij niet van steun zullen zijn uitgesloten, niet zullen worden belemmerd in het zoeken naar een werkkring hier te lande, doch wel vervallen zijn verklaard van hun staatsburgerschap en bijgevolg zich van elke politieke activiteit moeten onthouden.

Niet-inmenging. — De Zweedsche regeering heeft haar gezant te Londen, die haar vertegenwoordiger in de niet-inmengingscommissie is, opgedragen, zijn mandaat als lid dezer commissie ter beschikking van lord Plymouth te stellen.
De onlangs door den gezant verstrekte inlichtingen laten haar geen gelegenheid, verder deel te nemen aan de werkzaamheden der sub-commissie.
Vice-admiraal Van Dulm, de voorzitter van de Contrôlecommissie, heeft als zoodanig aan lord Plymouth, den voorzitter van de Niet-Inmengingscommissie, zijn ontslag aangeboden.
Het bedanken van vice-admiraal Van Dulm zou om zuiver persoonlijke redenen geschied zijn en er is geen sprake van oneenigheid in de commissie. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Burgeroorlog 3547 C.; Vrijwilligers 3508 A.; Buitenl. Inmenging 3401 C.)

A. ENGELAND. — Minister-president Neville Chamberlain's rede voor de buitenlandsche pers. — Neville Chamberlain, de Britsche premier, heeft op 13 Dec. '38 op het jubileumbanket van de Foreign Press Association voor een uitgelezen gezelschap van ministers, diplomaten en journalisten, en daarbuiten de luisteraars van twee werelddeelen, zijn met spanning verbeide rede over de internationale politiek gehouden.
De voornaamste inhoud van Chamberlain's rede kan als volgt worden samengevat:

1. Toen ik aan het bewind kwam stond ik voor een situatie van constant slechter wordende betrekkingen met Italië en Duitschland. Twee alternatieven stonden open. Wij hadden kunnen besluiten, dat oorlog onvermijdelijk was en dientengevolge alle krachten kunnen aanwenden om ons op dien oorlog voor te bereiden, of wij konden een poging doen de oorzaken van den oorlog op te heffen en de methode van persoonlijk contact en discussie te beproeven, zonder daarbij echter de noodzakelijk geworden herbewapening te verwaarloozen. Sommigen zijn van meening, dat wij tot het eerste alternatief hadden moeten besluiten. Maar de moderne oorlog verschilt van zijn voorgangers doordat hij honderdmaal destructiever is en geen oplossing voor de internationale problemen brengt. Daarom koos ik het tweede alternatief.

2. **Geen misplaatst pessimisme.** — Wanneer ik terugzie op het afgeloopen jaar, sta ik versteld over het pessimisme van sommigen onzer critici. Wij zijn actief geweest in ons streven naar verzoening en wij kunnen daarbij op zekere successen bogen. Vijf internationale overeenkomsten toonen den vooruitgang, dien wij hebben gemaakt: het Engelsch-Ierssche accoord, het Engelsch-Italiaansche accoord, de overeenkomst van München, de daaropvolgende Engelsch-Duitsche verklaring en het Engelsch-Amerikaansche handelsverdrag.

3. Ik betreur den tegenwoordigen toon van de Duitsche pers, welke er niet voor teruggeschrokken is een van onze meest beminde staatslieden (bedoeld wordt Lord Baldwin) met smaad te overladen en slechts zelden blijk geeft mijn standpunt te willen begrijpen. Desondanks ben ik er van overtuigd, dat het verlangen van onze twee volken, nooit meer oorlog met elkaar te voeren, even sterk blijft als toen daar in de verklaring van München uiting aan werd gegeven.

4. Persoonlijk contact is onmisbaar voor het wederzijdsch begrip. Lord Halifax en ik gaan de volgende maand naar Rome, in de hoop, dat een persoonlijke gedachtenwisseling het wederzijdsche begrip zal bevorderen en, door een grooter vertrouwen te scheppen, samenwerking voor de vestiging van een gevoel van stabiliteit en veiligheid mogelijk te maken.

5. Ik ben geen voorstander van fascisme, maar het schijnt mij nutteloos en onwenschelijk anderen te critiseeren, omdat zij er andere staatkundige ideeën op nahouden dan wij. De geschiedenis leert bovendien dat geen regeeringsvorm altijd onveranderd blijft. Wij moeten er derhalve voor zorgen ons niet geheel af te sluiten van een land uit afkeer van een regeeringsvorm, die in den loop van den tijd sterk zou kunnen veranderen.

6. Met het oog op de veranderde omstandigheden is ons oorspronkelijke bewapeningsprogramma uitgebreid en het tempo van de bewapening opgevoerd. Het volk heeft getoond tot nóg grootere krachtsinspanningen en opofferingen bereid te zijn, als die noodig zouden worden. Dat is geen bewijs van oorlogszuchtigheid. Wij hopen, dat wij de wapens nooit zullen behoeven te gebruiken, maar zoolang wij zooveel hooren praten over de voordeelen van geweld, zoolang anderen machtsmiddelen opeenstapelen en ongevoelig blijven voor alle voorstellen van ontwapening, zijn wij verplicht de tekorten in onze defensie aan te vullen.
Wij zijn te allen tijde bereid naar rede te luisteren, maar niet naar geweld. Wij hebben bovendien onze verplichtingen tegenover ons eigen volk, het Britsche rijk en onze bondgenooten. Onze voorbereidingen zijn nu zoover gevorderd, dat ik met vertrouwen kan verklaren, dat wij die verplichtingen ten volle zullen nakomen. Intusschen blijf ik er van overtuigd, dat niets de wereld meer tot voordeel zou strekken dan een internationale overeenkomst voor de beperking of vermindering van de bewapening.

7. De geschiedenis leert, dat pogingen tot overheersching nooit lang succes hebben gehad en de volken, die het beproefd hebben, nooit gelukkiger hebben gemaakt. De menschen moeten het geluk in andere richtingen zoeken en ik doe daarom een beroep op alle volken achterdocht en vooroordeel terzijde te leggen en niet langer naar geschilpunten te zoeken maar in plaats daarvan naar punten van overeenkomst.

8. Onze betrekkingen met Frankrijk zijn zóó nauw, dat zij verder gaan dan juridische verplichtingen alleen. Zij zijn gebaseerd op een belangengemeenschap.

De Duitschers niet bij het diner. — In een officieele mededeeling van de Duitsche ambassade te Londen wordt verklaard: „de Duitsche ambassadeur, de leden van de ambassade en de Duitsche journalisten betreuren ten zeerste, dat zij, met het oog op zekere zinsneden in de redevoering van den minister-president, niet het diner zullen bijwonen, dat de buitenlandsche persvereeniging te Londen aanricht."
Teneinde het den aanzittenden persvertegenwoordigers gemakkelijk te maken was de rede van tevoren vertrouwelijk aan hen bekend gemaakt. Hiervan hebben de Duitschers blijkbaar gebruik gemaakt om het bovenvermelde besluit te nemen.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Chamberlain 3541 D.)**

17 DECEMBER 1938

B. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Amerikaansch: Elliot Paul — „Concert Pitch". (Random House, New York) **(Vor. ber. 3563 D.)**
Duitsch: Gertrud Bänner — „Der Berg des Königs". (Bruckmann, München)
Ina Seidel — „Lennacker: Das Buch einer Heimkehr". (Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart) **(Vor. ber. 3563 D.)**
Engelsch: J. A. Hobson — „Imperialism". (Allen & Unwin)
E. B. Worthington — „Science in Africa". (Oxford University Press) **(Vor. ber. 3572 F.)**
Fransch: Camille Mayran — „Dame en Noir". (Grasset)
C. F. Ramuz — „Besoin de grandeur". (Grasset) (Zwitsersch-Fransch) **(Vor. ber. 3572 F.)**
Italiaansch: Rudolf Graziani — „Il Fronte Sud" (voorrede van Mussolini). (Mondadori, Milano) **(Vor. ber. 3563 D.)**
Nederlandsch: Cor Bruyn — „De Overgang van Dieuwertje". (C. A. J. v. Dishoeck)
A. Viruly — „Sneeuw". (Andries Blitz) **(3572 F.)**
Russisch: L. Pasynkow — „Goloeboj Tswetok" (de blauwe bloem). (Sovietski Pisatjel, Moskou)
(Vor. ber. 3563 D.) (Red. K. H. A.)

A. Indeeling. —
De chemische strijdmiddelen, gewoonlijk „gifgassen" genoemd, worden als volgt verdeeld:
1) Traangassen. Deze leiden reeds in geringe concentratie tot zeer heftige bindvliesontsteking en maken het zien onmogelijk. Eenige voorbeelden hiervan zijn: bromaceton, bromacetophenon, brombenzylcanide, chloracetophenon.
2) Neus en strottenhoofd prikkelende stoffen zooals diphenylarsinchloride, ook Clark of Clark II genoemd en diphenylaminarsinchloride ook adamsiet genaamd. Deze organische arseenverbindingen veroorzaken eerst hevig hoesten, versterkte afscheiding uit den neus en speekselvloed; vervolgens worden ook de bijholten aangedaan en geven een drukgevoel en pijn in het hoofd, de kaken, ooren en tanden. Hierbij sluiten zich, naarmate de prikkelende stof voortschrijdt, pijn onder het borstbeen, benauwdheid en beklemmingsgevoel aan en ten slotte bewusteloosheid en sufheid door resorptie.
Het eerstgenoemde gif heette in den oorlog „maskenbrecher", omdat de ultramicroscopisch fijne stof door de gasmaskers heendrong en de soldaten dwong het masker af te rukken, zoodat zij daardoor aan de inwerking van andere strijdmiddelen werden prijsgegeven.
3) Verstikkende stoffen. (Longgiften). De voornaamste soorten hiervan zijn: chloor, phosgeen (C O Cl_2) disphosgeen (Cl—COO—CCl_3) en chloorpikrine (Cl_3—C—No_2). Het meest gevaarlijk van deze is het phosgeen, dat voornamelijk op de kleinere luchtwegen en longblaasjes werkt.
Phosgeen valt, wanneer het met water wordt samen gebracht, snel uiteen in zoutzuur en koolzuur, het beschadigt de aveolen en veroorzaakt heftig longoedeem. Bij inademing van sterk geconcentreerd phosgeen volgt een plotselinge verstikkingsdood.
Een middelmatig zware phosgeenvergiftiging biedt het volgende beeld: eerst hoestprikkel, braken en duizeligheid, waarop een latente periode van relatief welbevinden volgt, die eenige uren duurt. Daarna wordt de patient blauwrood en benauwd en geeft schuimend geel tot zwartbruine fluimen op. Nog drie dagen na de vergiftiging kan de dood aan hartverlamming volgen.
4) Etsende stoffen. (Huidvergiften). Hiervan kunnen worden genoemd: mosterdgas (yperit), verder levisiet (Tau des Todes), dick (eathylarsindichloride). Mosterdgas is een celgif, het beschadigt de slijmvliezen der ademhalingswegen, oogen en huid. Het hoogtepunt der werking valt pas in de tweede week na de vergiftiging.
Luchtpijp en strottenhoofd worden met dyphterieachtige beslagen bedekt, er ontstaat een bronchopneumonie met verettering van longweefsel, doch in tegenstelling met phosgeenvergiftiging geen longoedeem.
De oogbeschadiging bestaat in bindvliesontsteking en bij veretsing met de vloeibare gifstof bovendien in troebeling en verettering van het hoornvlies, die tot blindheid leidt. Op de huid ontstaan roodheid en vochtophooping, die in blaasjes en diepe ulceraties overgaan. De huidbeschadiging bepaalt zich niet tot de veretste plaatsen, maar breidt zich uit en vertoont geen neiging tot genezing.
5) Verdoovende en bloed-giften. Voorbeelden zijn blauwzuur, kooloxyde en nitreuse gassen.
Het blauwzuur is te vluchtig om in het open veld te gebruiken, doch is wel bruikbaar in gesloten ruimten. De werking van kooloxyde is voldoende bekend: het is bijzonder verradelijk, daar het kleur- en reukloos is.
Wat de eerste hulp- en verdere behandeling betreft bij gasvergiftiging, kan de volgende gedragslijn worden aangegeven:
1) Bij traangassen: de getroffenen zoo snel mogelijk buiten het bereik van het gas brengen; het bindvlies met alkalische oplossing afspoelen (30% bicarbonasnatricus). Verder een zalf met 2% bicarb.natr. door middel van een glasstaafje in het oog strijken.
2) Bij de prikkelende gassen van de tweede groep moet men de pat. waterdamp laten inhaleeren, laten gorgelen en de neus en het strottenhoofd spoelen met boorwater en keukenzout-oplossing.
3) Bij vergiftiging met chloor, phosgeen of nitreuse verbindingen mag ook bij schijnbaar goeden algemeenen toestand de getroffene nooit loopen of zich inspannen, doch deze moet in elk geval worden gedragen. Zelfs spreken moet men streng verbieden. Daarna moet men den patiënt warm toedekken en doodstil laten liggen.
Men mag zuurstof toevoeren, doch niet onder overdruk. Kunstmatige ademhaling is uit den booze wegens het gevaar voor longscheur. Men late inhaleeren of spoelen met 1% keukenzout, of 1% Ka. permanganaat hetzij met 3% bicarb. natr.
Indien er longoedeem is ga men over tot een ruime aderlating, als regel 500cc, bij zeer krachtige lieden tot 800 cc, doch met onderbrekingen. Alvorens deze aderlating toe te passen, geeft men inspuiting in de ader van ½ mgr. strophantine. Hierna kan men nog eventueel een infuus van physiologische zoutoplossing geven. Bij dreigenden ademstilstand is lobeline op zijn plaats. Bij hartzwakte en collabs passe men geen aderlating toe doch zijn hartmiddelen (strophantine, coffeine, cardiazol) noodzakelijk.
Bij opwindingstoestanden of heftige pijn mag men geen narcotica geven, hoogstens broom- of valeriaanpreparaten.
4) Bij de vergiftiging met etsende stoffen moet men de ademhalingswegen behandelen als bij phosgeenvergiftiging; bij sterke slijmvlieszwelling kan men eventueel penseelen met een cocaine-adrenalineoplossing.
Bij oogbeschadiging moet men de oogen laten tranen om de resten weg te spoelen, b.v. door den patiënt een citroen voor te houden, daarna spoelingen en oogzalven, zooals bij phosgeenvergiftiging is aangegeven.
Zoolang nog geen zichtbare verschijnselen aanwezig zijn kan men bij huidbeschadeging wasschen met chloorkalk of chloramine, eventueel met water en zeep.
Voor den arts en de verplegers bestaat hier het gevaar van contactinfectie, en zijn dus het gebruik van gummihandschoenen en wasschingen met chloorkalk noodzakelijk. Blaasjes moeten worden doorgeprikt, doch de omgeving wordt daarbij afgedekt met in chloorkalk gedrenkte tampons, daar de inhoud van de blaasjes gevaarlijk is. Groote wonden worden begoten met 1 à 2% chloramine, 0,1% rivanol of Ka. permanganaat. Ter afwisseling zijn verbanden met steriele vaseline aan te raden, terwijl bij hevige pijn anaesthesine of perhydrolzalf gewenscht is.
Tegen het lastige jeuken der litteekens helpt wasschen met benzylalcohol.
5) Wat de vijfde groep betreft (bloedgiften) komen bij behandeling in aanmerking: zuurstoftoevoer, zweetkuren, aderlating. In ieder geval moet men veel vocht toevoeren; lobeline-injecties kunnen goede resultaten geven doch in geen enkel geval is morphine toegestaan. (Joh. Steiner. Wiener Med. Wochenschrift, 5 Nov. 1938, bldz. 1174)
(Uit Keesings Medisch Archief)
(Vor. ber. Mosterdgas 2004 E.; Chem. oorlog 2371 A.)

CHEMISCHE STRIJDMIDDELEN

B. BEWAPENING. — Vliegtuig-mijnenleggers. —
In de aflevering 1939 van de „Nauticus", het officieele jaarboek der Duitsche Admiraliteit, wordt medegedeeld, dat sommige typen vliegtuigen uitgerust zijn voor het leggen van mijnen. De mijnen worden van geringe hoogte in zee geworpen.
(Nauticus)
(Vor. ber. Bewapening 3452 B.)

18 DECEMBER 1938

A. ZWITSERLAND. — Nieuwe president. —
Tijdens de op 5 December beginnende zittingsperiode van het Zwitsersche parlement, is bondsraad Philipp Etter, leider van het ministerie van Binnenlandsche Zaken, bondspresident voor het komende jaar gekozen.
De zeven leden van den bondsraad worden om de beurt tot president gekozen, zoodat verrassingen bij de verkiezingen zijn uitgesloten. De president neemt geen hoogere positie in dan zijn collega's, doch is veeleer de „primus inter pares". Hij heeft tot taak de besprekingen van den bondsraad in te leiden en Zwitserland in het binnenland en tegenover het buitenland te vertegenwoordigen. Hij blijft overigens aan het hoofd van zijn ministerie.
De president voor 1939, Philipp Etter, is op 21 December 1891 te Menzingen (kanton Zug) geboren. Hij studeerde in de rechten aan de universiteit van Zürich, was advocaat te Zug, lid van de cantonale regeering en sedert 1930 lid van den stendenraad. Op 28 Maart 1934 werd hij tot lid van den bondsraad gekozen. Hij behoort tot de conservatief-katholieken en is vader van tien kinderen.
(Neue Zürcher Ztg.) **(V. b. Bondspresident 3072 F.)**

B. TUNIS — CORSICA — DJIBOETI — NICE. — Eenige historische mededeelingen. —
Tunis. — Dit gebied is sinds 1881 in het bezit der Franschen. In 1574 werd Tunis door den Turkschen admiraal Sinan Pasja veroverd, die het land in leen kreeg. Twee eeuwen waren de Turken er aan het bewind, maar na de veroveringen van Algiers door de Franschen zag Tunis zich gedwongen tot een verdrag waarin het de afschaffing van de slavernij en de zeerooverij alsmede de afstand van het eiland Tabarka beloofde. De Joden-vervolging in het jaar 1857 bracht Tunis voor het eerst in verbinding met Europa, dat hierin tusschenbeide kwam. Wederom moesten verschillende Europeesche landen ingrijpen, toen het land diep in de schulden kwam te zitten. Toen het binnenlandsch bestuur steeds slechter werd en de Italianen meer en meer macht in Tunis begonnen te krijgen, nam Frankrijk een inval van roofzuchtige stammen te baat, om Tunis in bezit te nemen. Bij het Bardo-verdrag van 1881 werd Tunis een Fransch protectoraat.
Tunis heeft een oppervlakte van ± 125.130 K.M.², 2.200.000 inwoners waaronder 190.000 Europeanen, waarvan meer dan de helft Franschen zijn.

Corsica. — Herhaalde malen werd dit eiland door burgeroorlogen geteisterd, totdat in 1735 een zekere baron von Neuhoff zooveel invloed wist te verkrijgen, dat hij zich als koning liet uitroepen. Fransche troepen joegen den koning echter weg en sinds 1768 werd het eiland aan den Koning van Frankrijk afgestaan. Napoleon werd op Corsica geboren. Het eiland heeft ± 8722 K.M.² en ongeveer 300.000 inwoners.

Djiboeti. — Deze stad is de voornaamste haven en sedert 1896 de hoofdplaats van het Fransche Somaliland met ± 10.000 inwoners. Zij is het uitgangspunt van den spoorweg naar Addis Abeba (Abessynië).

Nice. — Stad aan de Fransche Riviera met ong. 190.000 inwoners. Na vele strubbelingen was Nice van 1814-1860 met Savoye vereenigd. Daarna kwam zij definitief aan Frankrijk. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Ital. Kolon. Eischen 3578 H.)

C. ITALIE. — Laatste bijeenkomst der Kamer. - Parlementaire stelsel verdwenen. —
In tegenwoordigheid van Mussolini is op 14 Dec. de 29ste wetgevende periode van de Kamer van Afgevaardigden in een plechtige bijeenkomst gesloten. Daarmede zijn de laatste overblijfselen van het parlementaire stelsel in Italië verdwenen.
De Kamer stemde er bij acclamatie in toe, dat de laatste decreten der regeering betreffende de raspolitiek en het decreet over de instelling van een Kamer van Fasces en Corporaties tot wet worden verheven. De Kamer van Afgevaardigden wordt thans daardoor vervangen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kamer van Fasces en Corporaties 3499 E.)

D. GROOT-DUITSCHLAND. — Jodenwetten. - Buitenlandsche Joden getroffen door nieuwe maatregelen. —
De „Frankfurter Zeitung" meldt nog omtrent de nieuwe maatregelen tegen de Joden betreffende den gedwongen verkoop van onroerend goed en de noodzakelijke toestemming van de autoriteiten voor het verwerven van roerende goederen van Joden, dat deze voor alle Joden gelden. Voor buitenlandsche Joden zal de Duitsche minister van Economische Zaken echter van te voren moeten worden geraadpleegd. In overeenstemming met de betrokken autoriteiten zal dan een beslissing worden genomen.
(Frankfurter Ztg.) **(V. b. Anti-Semitisme 3570 D.)**

E. FINLAND. — Verbod van de Vaderlandsche Volksbeweging door den rechter geweigerd. —
Het ministerie van Binnenlandsche Zaken had besloten de werkzaamheid van de „Vaderlandsche Volksbeweging", de I. K. L. (afkorting van den Finschen naam) benevens de verdere uitgaaf van haar bladen tot nader order te verbieden. Het besluit werd aan den Finschen rechter voorgelegd, die den maatregel van den minister kan bekrachtigen of tot intrekking er van kan besluiten.
In de motiveering wordt gezegd, dat de I. K. L. de voortzetting is van de in 1932 verboden Lappo-beweging.
(De „Vaderlandsche Volksbeweging" is evenals haar voorgangster de Lappo-beweging, nationaal-socialistisch getint. Zij bezet in den Rijksdag 14 van de 200 zetels).
De rechter heeft echter besloten, dat het verbod dezer Volksbeweging onwettig is. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Lappo-Beweging 1309 C.)

F. ZWEDEN. — Kabinet Hansson. - Nieuwe Minister van Defensie benoemd. —
Tot opvolger van den overleden minister van defensie Janne Nilsson, die tot de boerenpartij behoorde, is op 14 Dec. benoemd de sociaal-democraat Sköld, die tot dusver minister van handel was. In zijn plaats komt zijn partijgenoot Möller, tot dusver minister van sociale zaken, die vervangen wordt door den sociaal-democraat Forslund tot nu toe minister van verkeer. In diens plaats is het lid van de Tweede Kamer Stridlund benoemd, die tot de boerenpartij behoort. De nieuwe minister van defensie is een zeer bekende figuur in Zweden, beroemd wegens zijn energie en zijn bekwaamheid. Men beschouwt hem in vele kringen als den „coming man" wanneer de premier Hansson zich uit het politieke leven zou terugtrekken.
(Svenska Dagbladet) **(Vor. ber. Kabinet 2476 C.)**

19 DECEMBER 1938

G. INTERNATIONAL JEWISH COLONISATION SOCIETY. — De onderhandelingen met den heer Ruskin. —
De International Jewish Colonisation Society deelt over de onderhandelingen met den heer Ruskin uit Chicago o.m. het volgende mede:
De heer Ruskin heeft als zijn standpunt uiteengezet, dat elk plan, wil het succes hebben, ervan moet uitgaan, dat Palestina beschouwd moet worden als het permanente nationale tehuis en het geestelijke centrum van het Joodsche volk en dat de vestiging van Joden in andere deelen van de wereld moet aansluiten bij voortdurende pogingen voor den opbouw van het nationale tehuis. (Alg. Handelsblad)

A. **ZUID-AFRIKA. — De herdenking van den „Grooten Trek". —**
Het was op 16 Dec. '38 een historische dag voor de Zuid-Afrikaners. Honderd jaar is het geleden dat de Voortrekkers de overwinning behaalden op de geweldige troepenmacht van den Zoeloekoning Dingaan en dat een vrij en moedig volk den weg van lijden en overwinning betrad. Vreugde heerscht er onder het volk van Zuid-Afrika, dat nu, een eeuw later, den symbolischen ossenwagentrek, welke in 138 dagen van Kaapstad naar Pretoria is getrokken langs alle historische plaatsen waar de voorouders heben geleefd en gestreden, met onbeschrijfelijke geestdrift heeft verwelkomd en met ontroering dezen dag den eersten steen heeft zien leggen voor het Voortrekkers-gedenkteeken, dat in het vaderland zal oprijzen als een hulde aan de groote pioniers, die hun leven veil hadden voor de hunnen.

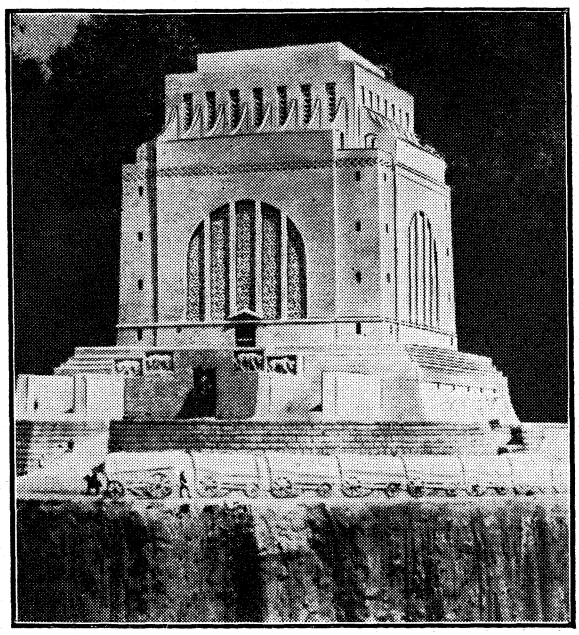

Maquette van het Voortrekkersmonument, waarvan op 16 December 1938 te Pretoria de eerste steen werd gelegd. Het gedenkteeken wordt 35 M. in omtrek en 42 M. hoog.

Ook hier in Nederland herdenkt men den Dingaansdag en in het A.M.V.J.-gebouw te Amsterdam is zelfs een tentoonstelling, die spreekt van de grootheid der Voortrekkers en die den band tusschen Zuid-Afrikaners en Nederlanders ongetwijfeld zal verstevigen. Buitendien vertrok het K.L.M.-vliegtuig „Reiger" op 6 December van Schiphol voor een speciale vlucht naar Zuid-Afrika in verband met deze honderdste herdenking. Jhr. mr. F. Beelaerts van Blokland, officieel vertegenwoordiger van onze regeering, maakte de reis mee. Het vliegtuig kwam op 11 December te Johannesburg aan. Voor de officieele ontvangst van jhr. Beelaerts van Blokland waren tal van autoriteiten aanwezig.
Voor vele belangstellende leden van het Algemeen Nederlandsch Verbond, het Koninklijk Nederlandsche Aardrijkskundig Genootschap en de Nederlandsch-Zuidafrikaansche vereeniging, heeft de buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister van de Unie van Zuid-Afrika, dr. H. D. van Broekhuizen, op 30 Nov. in het gebouw van de Nederlandsche Handelshoogeschool te Rotterdam gesproken over „De Groote Trek".
Dr. H. D. van Broekhuizen behandelde in zijn rede allereerst de geschiedenis van de boeren vóór den slag bij de Bloedrivier op 16 Dec. 1838. In 1806 ging de Kaapprovincie van Nederland aan Engeland verloren. Zij werd niet „verkocht", zooals er enkelen denken. Engeland hield zijn belofte van handhaving der taal, godsdiensten en zeden der boeren niet. Men moest o.a. in het Engelsch preeken. Spr. wees er bij zijn overzicht van de bevolking op, dat er in de Kaapprovincie geen kaffers woonden. Zij waren ten Noorden van de Zambesi gevestigd. Het is niet waar, dat de Boeren het land van de Kaffers genomen hebben. De Kaffers vielen de Boeren aan en toen begon de trek naar het Noorden. Het was de zucht naar vrijheid, die bij de boeren sprak. Zij trokken naar het land van Dingaan en probeerden met hem een overeenkomst te sluiten. Het tractaat werd geteekend, doch den dag daarop werden Piet Retief en 69 anderen laaghartig door Dingaan's krijgers gedood. Deze moord, een der vreeselijkste gebeurtenissen in de Afrikaansche geschiedenis, werd vooral door den aandrang der Boerenvrouwen gewroken.
460 man kwamen er in Natal bijeen en versloegen aan de Bloedrivier Dingaan en zijn vele krijgers. Elk jaar wordt thans de overwinning gevierd, daar men dit vóór den strijd aan God had beloofd, als dank voor een overwinning.
Minister Colijn heeft op 16 December, 100 jaar na den slag aan de Bloedrivier, door de radio gesproken.
Op 16 December is te Pretoria in aanwezigheid van ruim honderdduizend belangstellenden, de plechtigheid op de plaats van het Voortrekkersmonument, het hoogtepunt der eeuwfeesten, gehouden. Onder de eeregasten bevond zich o.m. de Nederlandsche „vredesgezant", jhr. Beelaerts van Blokland. De voorzitter van de eeuwfeestcommissie, Jansen, las een speciale boodschap van H. M. Koningin Wilhelmina voor. Tevens werd een boodschap van den Britschen minister voor de Dominions, MacDonald, voorgelezen, waarin bewondering tot uitdrukking gebracht wordt voor den moed en volharding der voortrekkers bij hun historische onderneming.
In 1938 wonen in Zuid-Afrika 2 millioen blanken, van wie er 1.200.000 Afrikaansch spreken, dat is ongeveer 60 procent. (De Tijd - Telex-A. N. P. - Alg. Handelsblad - Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Photo Buiten Tekst 3580a)

B. **ENGELAND. — Premier Chamberlain's verdediging zijner politiek. - Motie van wantrouwen verworpen. —**
„Ik wacht nog steeds op een teeken van hen, die voor het Duitsche volk spreken, dat zij ons verlangen deelen om samen te werken ten einde de oorlogsdreiging weg te nemen."
Met deze woorden, in een passage van groote beteekenis, richtte de Britsche premier Neville Chamberlain zich dezer dagen in het Lagerhuis tot Duitschland. In deze redevoering verdedigde hij het buitenlandsch beleid der Britsche regeering tegen de aanvallen der oppositie, die een motie van wantrouwen tegen dit beleid had ingediend. Deze motie werd aan het eind der debatten met 340 tegen 143 stemmen verworpen.
De premier wees er in zijn rede op, dat het een tragische blunder zou zijn, Groot-Brittannië's vredesverlangen als zwakheid uit te leggen. „Doch", zeide hij, „ik zal nimmer de ontzettende verantwoordelijkheid voor een oorlog op mijn schouders laden, als de waanzin van anderen mij niet hiertoe dwingt."
Ten aanzien van de betrekkingen met Frankrijk zeide de premier, dat verklaringen zooals die in de afgeloopen week door woordvoerders van beide regeeringen zijn afgelegd, belangrijker zijn dan de geschreven teksten van verdragen. De bedoeling der regeeringen is van meer gewicht dan woorden.
Wat Italië's hulp aan Franco betreft, meent Chamberlain, dat Italië hiermede niet de bij de onderhandelingen over het Britsch—Italiaansche pact gegeven verzekeringen heeft geschonden. Nopens Spanje blijft de Britsche regeering vasthouden aan de principes, waardoor zij zich tot dusver heeft laten leiden.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Chamberlain 3580 A.)**

A. ZIONISME. — Palestina als Joodsch Nationaal Tehuis. - Manifest der Nederlandsche Zionisten. —
Op de algemeene vergadering van den Nederlandschen Zionistenbond is op 10 December het volgende manifest tot alle Nederlanders gericht naar aanleiding van de vervolging der Joden in Duitschland en Italië:
„Men zoekt thans naar andere landen voor Joodsche immigratie. Men zoekt er reeds tientallen jaren naar. Vergeefs! Zij zijn er niet. Een Joodsch nationaal tehuis kan bovendien alleen gevonden worden in het historisch vaderland van het Joodsche volk.
Wij twijfelen er geen oogenblik aan, of wij zullen erin slagen ons groot vredeswerk in vriendschap met de Arabieren te volbrengen. Zouden wij daaraan twijfelen, dan zou dat een twijfel beteekenen aan de menschheid en al hare idealen.
Wij hebben echter voor het bereiken van ons doel de medewerking en sympathie van alle menschen, die als wij nog aan een waardig menschelijke toekomst gelooven, noodig.
Wij doen daarom een beroep op u en vragen u ons te steunen met uw belangstelling, met uw hart en uw geest.
Gij hebt onze vluchtelingen geholpen. Wij zijn daar dankbaar voor. Wij willen echter geen bedelaars zijn, maar op eigen krachten medewerken aan het geluk van de wereld. Steunt waar gij kunt onze eischen".
(De Telegraaf) **(Vor. ber. Zionisme 2899 C.)**

B. ENGELAND. — De rol der financieele hulpbronnen in geval van conflict met Duitschland. —
Neville Chamberlain heeft op 15 December '38 een redevoering uitgesproken tijdens een noenmaal, dat werd aangeboden ter eere van lord Bicester, den vroegeren bankier Hugh Smit, die zitting heeft gekregen door zijn verheffing in den adelstand in het Hoogerhuis.
Chamberlain zeide in zijn redevoering o.m.:
„Wij mogen aannemen, dat, wanneer de Duitsche staatslieden — ik wil niet zeggen het Duitsche volk — nadenken over de mogelijke consequenties van een conflict wanneer er ooit een conflict mocht ontstaan tusschen beide landen, zij niet alleen denken aan onze bewapeningen, maar ook aan onze groote financieele hulpbronnen, die in een oorlog van langen duur wel eens een beslissende factor zouden kunnen blijken te zijn".
Chamberlain voegde hieraan toe: „Dit besef is altijd bij ons aanwezig en ik ben er zeker van, dat het zelfs een zeer belangrijken invloed vormt tot het behoud van den wereldvrede".
Zijn redevoering besluitende, zeide de premier, dat de City van Londen een der grootste invloeden en der grootste hulpbronnen des lands vormt, welke hun gewicht ook in het buitenland doen gevoelen.
(Times) **(Vor. ber. Chamberlain 3583 B.)**

20 DECEMBER 1938

C. CHINA. — Japansch Conflict. - Kweilin. - Canton. - Japansche aspiraties. —
Kweilin. — De Chineesche ambassade te Londen deelt mede een telegram uit Tsjoengking te hebben ontvangen, volgens hetwelk bij een Japanschen luchtaanval op Kweilin, in Noordelijk Kwangsi, 5000 burgers zijn gedood of gewond.

Canton. — Medegedeeld wordt, dat het Japansche expeditieleger in Zuid-China Kaukong (Tsjoetsjiang) in de deltastreek ten zuiden van Canton geheel bezet heeft. Kaukong is strategisch een belangrijk punt, met de bezetting waarvan munitieleveringen aan Tsjang Kai-sjek worden afgesneden en een poging tot tegenaanval op Canton wordt verijdeld.

Japansche aspiraties. — Het onderhoud, dat de Japansche minister van buitenlandsche zaken, Arita, op 8 December met den Britschen ambassadeur te Tokio, Craigie, en den Amerikaanschen ambassadeur, Grew, heeft gehad, had volgens den woordvoerder van het Japansche departement van buitenlandsche zaken tot onderwerp: Japans nationale aspiratie, het scheppen van een nieuw Oost-Azië, Arita had den Engelschen en Amerikaanschen ambassadeur afzonderlijk uitgenoodigd om hun inlichtingen te geven nopens den tegenwoordigen toestand in het Verre Oosten. Arita zette Craigie en Grew uiteen, dat het scheppen van een nieuwe orde in Oost-Azië de nationale aspiratie van Japan is geworden, opdat dit land zijn nationale defensie kan beveiligen en zijn nationale bestaan kan verzekeren.
(Domei - Telex-A. N. P. - Times)
(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 3567 A.)

D. FRANKRIJK. — De minister van buitenlandsche zaken, Bonnet, en Italië. - Geen duimbreed grond wordt afgestaan. - Een artikel van Le Temps. —
De Fransche Senaatscommissie voor Buitenlandsche aangelegenheden heeft op 18 December geluisterd naar een uiteenzetting van minister Bonnet over de geheele buitenlandsche politiek van Frankrijk.
Bonnet hernieuwde de mededeeling, reeds in de Kamercommissie gedaan, dat Frankrijk geen duimbreed grond in zijn overzeesche gebieden zou afstaan. Deze verklaring werd unaniem goedgekeurd.

„Le Temps" behandelde op 16 December in het hoofdartikel de anti-Fransche campagne der Italiaansche pers en schrijft, dat deze „meestal gewaagde gevolgtrekkingen maakt, ontleend aan niet bestaande of verkeerd uitgelegde feiten".
Ten aanzien van Djiboeti schrijft het blad:
„Aan de andere zijde van de Alpen zou men willen doen gelooven, dat Italië herhaalde malen heeft geprobeerd met Frankrijk te onderhandelen ten einde een economische samenwerking tot nut der beide landen tot stand te brengen, doch dat men daarbij steeds gestuit zou zijn op een slechten wil van de zijde van Frankrijk en nooit iets zou hebben verkregen. Toch moet men te Rome weten, dat er besprekingen zijn gehouden, waarbij Cerruti, de gewezen ambassadeur van Italië te Parijs, een belangrijk aandeel heeft gehad en die hebben geleid tot de uitwerking van een plan, waaraan geen gevolg is gegeven, omdat Italië van meening was veranderd en dacht de haven van Djiboeti en den spoorweg, welke den voornaamsten toegangsweg tot Abessynië vormt, te kunnen voorbijgaan.
Betreffende Tunis doet het blad opmerken, dat in 1881 het aantal Franschen 700 bedroeg en dat der Italianen 11.200. Bij de vijfjaarlijksche volkstelling van 1936 bedroeg het aantal Franschen 108.000 en dat der Italianen 94.000. De Italiaansche bevolking is verdeeld over het geheele gebied. Het Italiaansche onroerende bezit beslaat 77.000 ha. en het Fransche bezit 63.000 ha. De Fransche en de Italiaansche scholen hebben ongeveer evenveel leerlingen van Italiaansche afkomst. In totaal zijn er op de lagere scholen 38.000 leerlingen en op de middelbare minder dan 15.000. (Le Temps)
(Vor. ber. 3582 B.; Min. Bonnet 3569 D.)

E. ROEMENIE. — Een politieke eenheidspartij onder leiding van den koning. —
Te Boekarest kondigt men een Front tot wederopbouw van Roemenië aan, hetwelk onder leiding van koning Karel de eenige partij van het land zal vormen. Alle andere politieke activiteit in Roemenië zal worden beschouwd als te zijn clandestien en de bedrijvers zullen worden gestraft met verlies of vermindering van burgerrechten. (Telex-A. N. P.)

F. GROOT-DUITSCHLAND. — De vloot. —
Volgens het Duitsche marinejaarboek van Weyer heeft Duitschland op het oogenblik twee linieschepen van 35,000 ton op stapel staan en bestaan plannen voor den bouw van een derde. Een linieschip van 26,000 ton, „Gneisenau", is reeds in dienst, terwijl een tweede, de „Scharnhorst" op het oogenblik voltooid wordt.
Volgens het jaarboek zal Duitschland binnenkort de beschikking hebben over drie zware kruisers van 10,000 ton; de in Augustus te water gelaten Prinz Eugen en de in aanbouw zijnde Blücher en Admiral Hipper. Behalve de zes bestaande lichte kruisers van 6000 ton zijn er twee van 10,000 ton te water gelaten. Plannen worden ontworpen voor vier lichte kruisers van 7000 ton. De marine beschikt over 43 duikboten. Het onlangs te Kiel te water gelaten vliegtuigmoederschip Graf Zeppelin zal gevolgd worden door een tweede, dat thans nog op stapel staat. (Weyer)
(Vor. ber. 3064 G.; Leger, Vloot en Luchtm. 3523 C.)

G. NEDERLAND. — Diplomatie. - Nieuwe gezant van Canada. —
De heer Jeanbesy, kanselier van de Canadeesche Legatie te Parijs, is benoemd tot gezant van Canada bij het Belgische en Nederlandsche hof.
(Agence Belga) **(Vor. ber. Diplomatie 3508 G.)**

A. **SUEZ-KANAAL. — Verlaging der rechten van 72 tot 69 pence per ton. —**
Met ingang van 15 December zijn de Suez-kanaalrechten verlaagd van 72 tot 69 pence per ton.
Een hooge ambtenaar van de Suez-maatschapij legde er den nadruk op, dat deze verlaging in geen enkel opzicht verband houdt met de in de Italiaansche pers naar voren gebrachte eischen. Er was reeds toe besloten in de vergadering van den raad van beheer, welke begin September is gehouden. Hij verklaarde voorts dat, als Italië zijn eischen eerder had laten hooren, wellicht het besluit genomen zou zijn, de tarieven niet te verlagen om elk misverstand te voorkomen. (Le Temps) **(Vor. ber Suez-Kanaal 3268 D.)**

B. **LUCHTVAART. — Vliegongelukken. - Luchtvaartafdeeling Semarang. —**
Een bericht uit Semarang meldt, aldus Aneta, dat daar op 16 December een Glenn Martintoestel van de Luchtvaartafdeeling is verongelukt en in brand gevlogen.
Bij dit ongeluk verloor de bestuurder sergeant-vlieger K. S. Kossen het leven en werden beide andere inzittenden sergt.-maj. monteur Thoonsen en burgerhelper Tutuarima licht gewond. (Aneta)
(Vor. ber. Vliegongelukken 3575 C.)

C. **EUROPEESCHE SCHULDEN AAN AMERIKA. — Finland afbetaald. - Engeland. - Hongarije. —**
Het was wederom vervaldag voor de betaling der oorlogsschulden. Finland stortte het gebruikelijke halfjaarlijksche bedrag, groot 232.935 dollar, en heeft daarmede zijn laatsten termijn betaald. De oude oorlogsschulden zullen niet meer op dit land drukken.
De verschuldigde termijnen der overige landen bedragen in totaal 167 millioen dollar, terwijl de reeds vervallen onbetaalde termijnen 1.891 millioen dollar beloopen. De Britsche termijn, welke 15 Dec. verviel, bedroeg 122 millioen; de vroegere onbetaalde termijnen bedragen voor dat land in totaal 1.080 millioen dollar.
Hongarije heeft het Amerikaansche departement van Buitenlandsche Zaken er van verwittigd, dat het 9828 dollar bij de Fed. Reserve Bank gestort heeft, ter gedeeltelijke afdoening van den termijn van 515.755 dollar. (New York Herald Tribune)
(Vorig bericht 1620 G.)

21 DECEMBER 1938

D. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Begrooting. - Economische Zaken. —**
Behalve de drie communisten en de vier nationaalsocialisten hebben de overige Kamerleden het economisch en agrarisch beleid van minister Steenberghe goedgekeurd. Zonder hoofdelijke stemming werden zijn begrootingen op 15 December aanvaard.
(De Maasbode) **(V. b. 3083 D.; Begrooting 3578 C.)**

E. **GROOT-DUITSCHLAND. — Boete van een milliard mark. - Joden betalen eersten termijn. —**
Op 15 December is het de dag geweest, waarop de eerste termijn van 250 millioen mark verviel van de boete van een milliard mark, die den Joden is opgelegd; en de banken werken dan ook onder hoogen druk om Joodsche vermogensbestanddeelen over te schrijven op de Pruisische Staatsbank. Immers rechtstreeksche stortingen bij die bank vinden vrijwel niet plaats. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Terreur 3559 F.; Anti-Semitisme 3582 D.)

F. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Kinderbijslagverzekering. —**
Bij de Tweede Kamer is op 14 December een wetsvoorstel ingediend tot wettelijke regelingen voor kinderbijslagverzekering, uitsluitend betrekking hebbende op loontrekkenden.
Krachtens artikel 25 van het ontwerp zal de kinderbijslag per arbeidsdag bedragen *f* 0.10, *f* 0.15, *f* 0.20 of *f* 0.25, zulks naar gelang van de hoogte van het loon van den arbeider. Gemiddeld komt een kinderbijslag neer op ongeveer 3 pct. van het verdiende loon.

De letterlijke tekst van het voorgestelde art. 25 luidt:

1. Voor arbeiders met een loon:
a. per maand van *f* 100 of minder,
b. per week van *f* 24 of minder,
c. per dag van *f* 4 of minder,
bedraagt een kinderbijslag *f* 0.10.

2. Voor arbeiders met een loon:
a. per maand van meer dan *f* 100, doch niet meer dan *f* 150,
b. per week van meer dan *f* 24, doch niet meer dan *f* 36,
c. per dag van meer dan *f* 4, doch niet meer dan *f* 6,
bedraagt een kinderbijslag *f* 0.15.

3. Voor arbeiders met een loon:
a. per maand van meer dan *f* 150, doch niet meer dan *f* 200,
b. per week van meer dan *f* 36, doch niet meer dan *f* 48,
c. per dag van meer dan *f* 6, doch niet meer dan *f* 8,
bedraagt een kinderbijslag *f* 0.20.

4. Voor arbeiders met een loon:
a. per maand van meer dan *f* 200,
b. per week van meer dan *f* 48,
c. per dag van meer dan *f* 8,
bedraagt een kinderbijslag *f* 0.25.

5. De kinderbijslag wordt uitgekeerd over iederen dag, waarop de arbeider heeft gewerkt. Dagen, waarop niet gearbeid is, maar waarover de arbeider van zijn werkgever loon heeft ontvangen, worden mede als arbeidsdagen beschouwd. Over zeven achtereenvolgende dagen wordt den arbeider echter nooit meer uitgekeerd dan zesmaal het hem per arbeidsdag aan kinderbijslag toekomende bedrag.

6. De uitbetaling van den kinderbijslag geschiedt tenminste eenmaal in de drie maanden. (De Maasbode)

G. **ITALIE. — Maatregelen betreffende eigendom Italiaansche Joden. - Onroerend bezit. —**
De ministerraad is op 16 December bijeengekomen onder voorzitterschap van Mussolini. Er werden belangrijke besluiten genomen, o.m. betreffende Italiaansche burgers van Joodschen bloede.
De ministerraad besloot, dat deze burgers al hun onroerend bezit en de ondernemingen, waarvan zij eigenaar zijn, moeten aangeven.
Het deel der onroerende goederen, dat grooter is dan de limiet, welke Joden, jegens wie geen uitzonderingsbepalingen bestaan, is toegestaan, moet worden afgestaan aan een instelling, welke onverwijld in het leven zal worden geroepen en ten doel zal hebben de genoemde onroerende goederen aan te koopen, te beheeren en geleidelijk te verkoopen. De Joodsche eigenaars zullen in betaling voor de waarde der bezittingen speciale effecten ontvangen, welke door de genoemde instelling zullen worden uitgegeven en die 4% rente zullen dragen. Het beheer van ondernemingen, welke van belang zijn voor de defensie van den staat of waar honderd of meer personen werkzaam zijn, zal staan onder speciaal toezicht. (Giornale d'Italia)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 3579 F.)

H. **SPANJE. — Koning Alfonso herkrijgt het Spaansche burgerrecht van de Franco-regeering. —**
De Spaansche ministerraad, die op 15 December onder voorzitterschap van generaal Franco te Burgos is bijeengekomen, heeft een decreet uitgevaardigd, waarbij ex-koning Alfonso volledig in zijn burgerrechten wordt hersteld.
Krachtens dit wetsontwerp moet den koning ook zijn particulier bezit, dat bij het uitroepen van de Spaansche republiek in beslag is genomen, worden teruggegeven. Voorts wordt den koning weder het verbijf in Spanje toegestaan. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Koning Alfonso 2583 A.)

I. **BELGIE. — Organisatie van de luchtverdediging. -**
De ministerraad heeft op 16 December zijn goedkeuring gehecht aan een wetsontwerp, waarbij de regeering volmacht wordt gegeven de noodige maatregelen te treffen voor de organisatie van de luchtverdediging.
Er is voorzien in een crediet van 600 millioen francs.
De regeering zal op 30 April rekenschap moeten afleggen van het tot stand gebrachte werk. Het crediet zal in de eerste plaats worden besteed voor de aanschaffing van luchtafweerkanonnen.
Tevens heeft de ministerraad zijn goedkeuring gehecht aan het ontwerp van een koninklijk besluit, betreffende het heffen van een speciaal recht, ter hoogte van 2 pct., op invoervergunningen.
(Agence Belga)

A. ARABIE. — Invloed van den Islam. —

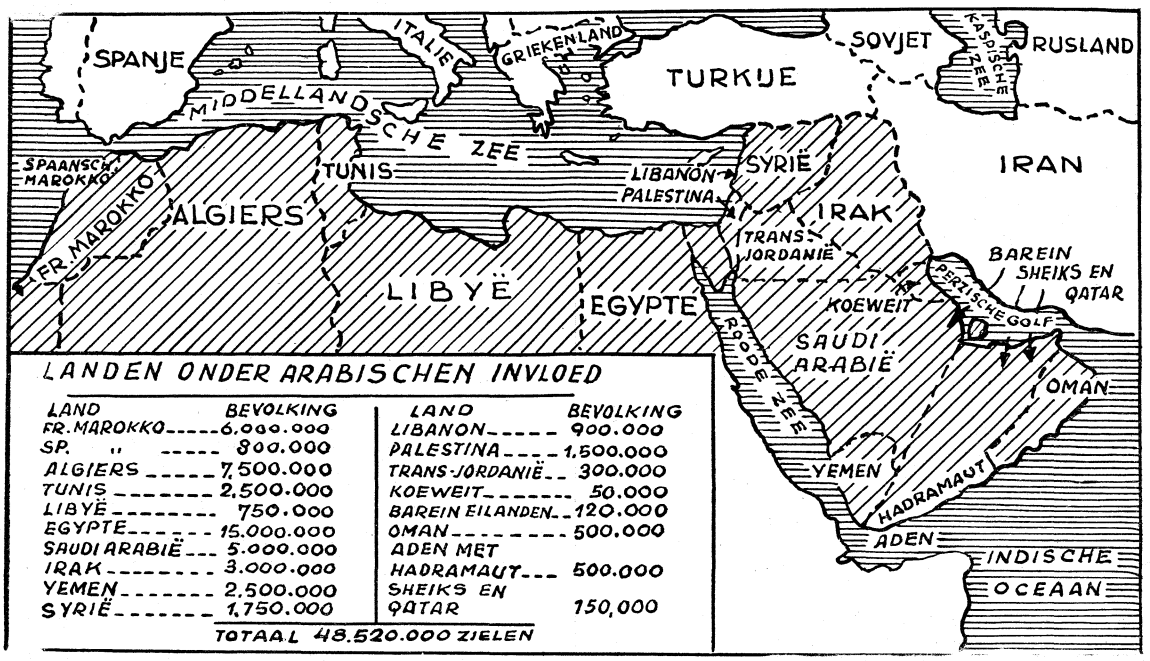

LANDEN ONDER ARABISCHEN INVLOED

LAND	BEVOLKING	LAND	BEVOLKING
FR. MAROKKO	6.000.000	LIBANON	900.000
SP. "	800.000	PALESTINA	1.500.000
ALGIERS	7.500.000	TRANS-JORDANIË	300.000
TUNIS	2.500.000	KOEWEIT	50.000
LIBYË	750.000	BAREIN EILANDEN	120.000
EGYPTE	15.000.000	OMAN	500.000
SAUDI ARABIË	5.000.000	ADEN MET	
IRAK	3.000.000	HADRAMAUT	500.000
YEMEN	2.500.000	SHEIKS EN	
SYRIË	1.750.000	QATAR	150.000
	TOTAAL 48.520.000 ZIELEN		

(Vrij ontleend aan de „New York Times")

B. DINA APPELDOORN OVERLEDEN. —

Op 5 December is te 's-Gravenhage overleden de componiste Dina Appeldoorn.

Dina Appeldoorn werd geboren 26 Februari 1884 te Delft en ontving haar muzikale opleiding aan het Koninklijk Conservatorium te 's-Gravenhage, waar zij het solistendiploma voor piano behaalde. Inmiddels was zij zich ook op de compositie gaan toeleggen; hierin kreeg zij onderricht achtereenvolgens van Henri Viotta, F. E. A. Koeberg en Johan Wagenaar. Een der eersten, die de aandacht van het publiek op haar vestigde was Wouter Hutschenruyter, die als dirigent van het Utrechtsch Stedelijk Orchest steeds er op uit was, de belangen van jongere Nederlandsche componisten te behartigen en hun arbeid te lanceeren. In 1923 vestigde zij in nog ruimeren kring de aandacht op zich door haar Jubileumslied, dat den eersten prijs verwierf in een wedstrijd bij gelegenheid van het zilveren regeeringsjubileum van H. M. de Koningin. Verder schreef zij programmatische orkestwerken, o.a. „Pêcheurs d'Islande", De Noordzee, Waldsproken; liederen en stukken voor piano; ook koorwerken, waarvan verscheidene zijn uitgevoerd door „Die Hage Sanghers'. Haar laatste compositie, „De Kalkoen", is onlangs ten gehoore gebracht door „Rotte's Mannenkoor", aan welk ensemble zij dit werk had opgedragen. (Alg. Handelsblad)

22 DECEMBER 1938

C. SUEZ-KANAAL. — Historisch Overzicht. - Italiaansche eischen. —

Italië eischt, dat het vertegenwoordigd wordt in het bestuur van het Suez-Kanaal en het eischt tevens, dat de tarieven verlaagd worden tot een minimum waarbij een redelijk bedrag tot onderhoud van het Kanaal ter beschikking blijft. Onafhankelijk van dezen laatsten eisch zijn de tarieven reeds verlaagd. Toen Ferdinand de Lesseps zijn grootsche plannen tot doorgraving van de landengte van Suez in daden wilde omzetten, vertrouwde hij, dat alle landen, die belang hadden bij het verkorten van den zeeweg naar Indië — Engeland dus in de eerste plaats — daadwerkelijke, financieele belangstelling zouden toonen. Niets was minder waar. Alleen Frankrijk toonde interesse en het kapitaal der Suez-maatschappij werd voor het grootste gedeelte in Frankrijk geplaatst. De aanlegkosten waren geraamd op 200 millioen francs, bedroegen echter in werkelijkheid 432 millioen francs.

Het niet-geplaatste gedeelte werd opgenomen door den Khedive van Egypte, die zijn pakket aandeelen (ongeveer uitkomende op 44 pct. van het totale kapitaal) overdeed aan Disraëli, den genialen Engelschen staatsman, die voorzag, dat Engeland „a finger in the pie" moest hebben.

Het bedrag, dat Disraëli den Khedive betaalde, was £ 4.000.000 en zelden heeft een investeering een zoo fraai rendement opgeleverd; in de halve eeuw na deze transactie ontving Engeland aan dividenden een bedrag van £ 36.000.000, hetgeen gemiddeld neerkomt op een dividend van 18 pct. per jaar.

En daarmede raakt men tevens de groote kwestie, waarom het, vooral de laatste decennium, steeds blijkt te gaan: de al of niet overdreven winsten, die door de Suezkanaal maatschappij betaald werden. In 1937 tijdens den Abessynischen oorlog moest Italië aan de Maatschappij niet minder dan 175 millioen lire betalen, als doorgangsrecht voor de talrijke schepen, die, over en weer, den weg aflegden tusschen Italië en het nieuwe deel van het Italiaansche rijk. En toen begon de belangstelling van Italië, die, méér nog dan van financieelen, van politieken aard is. Italië wil nl. beletten, dat het Suezkanaal in handen blijft van menschen, die, in een mogelijk conflict, onder den invloed zouden staan van de as Londen-Parijs, inplaats van de as Berlijn-Rome.

De verdeeling naar nationaliteiten van de schepen, die door het Suez-Kanaal stoomden, was in de eerste helft van 1938 de volgende:

1. Engeland	49.78%
2. Italië	13.70%
3. Duitschland	9.18%
4. Nederland	8.67%
5. Frankrijk	5.05%

(Telegraaf - Telex-A. N. P. - Stefani - Agence Belga)

(Vor. ber. Suez-Kanaal 3585 A.; Doorvaart 3268 D.)

D. ENGELAND. — De Dominions en de Rijksverdediging. —

Bij alle voorzorgen tegen aanvallen uit de lucht en bij alle maatregelen om het hart van het Britsche Rijk te beveiligen,

blijft toch de heerschappij ter zee en vooral de beheersching der handelswegen van overwegend belang.
In dit verband wijst de marine-medewerker van de „Daily Tel." er op, dat, nu de mogelijkheid van gecoördineerde actie der „driehoek"-mogendheden in den Atlantischen Oceaan, de Middellandsche Zee en den Grooten Oceaan bestaat, de Britsche slagvloot in Europa zou kunnen worden vastgehouden en geen eskader voor den dienst in de overige deelen van het Britsche Rijk zou kunnen afzonderen. Wanneer de vijf nieuwe slagschepen van de „King George V"-klasse vóór Maart 1941 in dienst zijn gesteld, het daarop volgende jaar de „Lion" en de „Temeraire" en in 1943 wellicht nog drie slagschepen, dan zou het mogelijk zijn een eskader van vijf slagschepen naar het Verre Oosten te zenden.
En hoewel de kolonel-brigadecommandant Street, de Australische minister van Defensie, kort geleden verklaarde dat de Australische regeering goede gronden had om er van verzekerd te zijn, dat in geval van nood een voldoende sterke vloot te Singapore zal worden gestationneerd, zullen de Britsche Rijksdeelen in het Verre Oosten toch de eerste jaren (zoolang de nieuwe slagschepen nog niet zijn voltooid) op zichzelf zijn aangewezen.
Australië zal zijn driejarig defensieprogram verder uitbreiden, hetgeen de kosten met £ 19 millioen tot £ 63 millioen zal doen stijgen. Van deze £ 63 millioen is £ 20.5 millioen bestemd voor de vloot, die zal worden uitgebreid met twee torpedojagers van de „Volksstammen-klasse", die ieder £ 925.000 zullen kosten en twaalf torpedomotorbooten.
Voorts bestaan plannen voor een slagschepen-dok in Sydney, dat £ 3 millioen zal kosten. De luchtmacht zal in 1941 212 vliegtuigen in de eerste linie en 636 reserve-toestellen omvatten. Ook het Noorden des lands zal thans een vliegtuigbasis krijgen en wel te Townsville (Queensland).
Nieuw-Zeeland levert eveneens zijn bijdrage tot de verdediging des Rijks, zij het op bescheidener schaal. Dit dominion onderhoudt op eigen kosten twee kruisers van de Koninklijke Marine („Achilles" en „Leander"), benevens eenige hulpschepen. De vlootuitgaven bedragen bijna £ 670.000.
Wat de overige dominions betreft, neemt **Canada** een zeer speciale positie in. Geografisch ligt dit dominion ver verwijderd van iederen potentieelen vijand, maar bovendien heeft men in Washington te verstaan gegeven, dat iedere aanval op Canada automatisch de weermacht der Vereenigde Staten in actie zou brengen tegen den aanvaller. Deze omstandigheden verklaren wellicht het lage marinebudget, dat minder dan £ 1 millioen bedraagt, en waaruit een aantal torpedobootjagers wordt onderhouden.
Zuid-Afrika is het eenige dominion, dat practisch over geen vlootstrijdkrachten beschikt, des te merkwaardiger, omdat het bestaan van het land geheel afhangt van de beheersching der zee. Het eenige, dat op marinegebied is gedaan, is de beschikbaarstelling van de vlootbasis Simonsstad voor de Britsche Koninklijke Marine.
Wat de algemeene vlootverhoudingen betreft, kan nog worden opgemerkt, dat de Britsche vloot in de Middellandsche Zee altijd gesteund kan worden door de Fransche vloot. Voorts hebben de Vereenigde Staten groote vlootplannen en het is niet waarschijnlijk, dat dit land een heftige verstoring van het evenwicht door een Aziatischen aanvaller gelijkmoedig zou aanvaarden. Ten slotte zal Japan ook rekening moeten houden met de krachtige onderzeebootvloot en luchtvloot, welke de Russen te Wladiwostok concentreeren. (Daily Telegraph)

(Vor. ber. Engeland 3577 D.; Australië 3569 E.; Zuid-Afrika 2692 D.)

23 DECEMBER 1938

A. **CHINA. — Een Amerikaansche crediet. —**
De Chineesche regeering heeft van de Federale Bank voor In- en Uitvoer een crediet van $ 25.000.000 ontvangen voor den aankoop van Amerikaansche voortbrengselen, voornamelijk vrachtauto's.
Minister Morgenthau heeft, na mededeeling te hebben gedaan van de financieele overeenkomst met China, tegenover de pers verklaard, dat de monetaire overeenkomst van 9 Juli 1937 na 31 Dec. zal worden verlengd. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Monetaire Overeenkomst 2862 D.)

B. **SOVJET-RUSLAND. — Huwelijk en gezin. —**
In Bolsjewik, het orgaan van het centrale comité van de Communistische Partij, bespreekt W. Swetlow het wezen van huwelijk en gezin in de sovjetmaatschappij. Het huwelijk wordt in de sovjetwetgeving van ouds omschreven als een vrije overeenstemming van de huwenden zelf, wanneer zij meerderjarig zijn en afgezien van hun nationaliteit of onderdaanschap. Registratie van het huwelijk bij de staatsorganen is niet noodzakelijk, een niet-geregistreerd huwelijk staat gelijk met een juridisch, maar een kerkelijke voltrekking geldt niet als een juridische handeling. Het begrip „buitenechtelijk kind" is de sovjetgemeenschap vreemd. De echtgenooten zijn volkomen gelijkgerechtigd. Ieder heeft het recht zijn eigen beroep te kiezen.
Verandering van woonplaats van den eenen echtgenoot dwingt de andere niet dezen te volgen. Swetlow omschrijft het huwelijk in de sovjetmaatschappij als een vrije vereeniging van een gelijkgerechtigden man en vrouw, onderling vereenigd door liefde, wederkeerige hoogachting, vriendschap, de opvoeding van de kinderen en de algemeene zorg voor het welzijn des lands. Uitdrukkelijk wordt gezegd, dat het sovjethuwelijk eerst dan echt en werkelijk hecht wordt, wanneer het kinderen heeft, deze liefderijk verzorgd en in den communistischen geest opvoedt. Zonder het geluk van het vader- en moederschap heeft de persoonlijkheid voor de maatschappij niet haar volle waarde. (Bolsjewik - N. Rott. Crt.)

C. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - Wijziging van de Echtscheidingsprocedure. —**
Minister Goseling heeft op 19 Dec. '38 een ontwerp tot nadere regeling van het echtscheidingsrecht ingediend, dat beoogt een einde te maken aan de heerschende procespractijk, waarbij feitelijk huwelijken door onderlinge toestemming ontbonden worden, niettegenstaande de wet dit uitdrukkelijk verbiedt.
De minister tracht voornamelijk langs proces-rechtelijken weg verbetering te bereiken. Volgens het ontwerp zal in de echtscheidingsprocedure aan den president der rechtbank een belangrijke taak worden toebedeeld, doordat tijdens het voor-proces, waarin de president een poging doet de echtelieden met elkaar te verzoenen, een soort civielrechtelijk voor-onderzoek zal plaats vinden.
Van belang is o.a. ook, dat de termijn van vijf jaren, gedurende welken thans een scheiding van tafel en bed moet hebben stand gehouden om grond voor geheele ontbinding van het huwelijk te kunnen zijn, tot drie jaar zal worden verkort. (De Telegraaf)

(Vorig bericht 3035 B.)

D. **AMSTERDAM. — Dr. W. de Vlugt vraagt eervol ontslag als burgemeester. —**
De burgemeester van Amsterdam, dr. W. de Vlugt, wiens derde ambtsperiode 20 Juni 1939 eindigt, heeft aan H.M. de Koningin tegen het einde van April 1939 eervol ontslag uit zijn hooge ambt gevraagd.
De desbetreffende missive, einde der vorige week bij het kabinet der Koningin gearriveerd, is reeds doorgezonden naar den minister van Binnenlandsche Zaken.

Burgemeesters van Amsterdam. —
Jhr. mr. F. van de Poll: 1828—1836.
Mr. W. D. Cramer: 1836—1842.
Jhr. P. Huydekoper: 1842—1849.
Mr. G. C. J. van Reenen: 1850—1853.
Mr. H. Provo Kluit: 1853—in hetzelfde jaar afgetreden.
Mr. C. H. B. Boot: 1855—1858.
Mr. J. M. van Vollenhoven: 1858—1866.
Mr. C. Fock: 1866—1868.
Jhr. mr. C. J. A. Den Tex: 1868—eind 1879.
Mr. G. van Tienhoven: 1880—1891.
Mr. S. A. Vening Meinesz: 1891—1901.
Mr. W. F. van Leeuwen: 1901—1909.
Jhr. mr. dr. A. Röell: 1909—1915.
Ir. J. W. C. Tellegen: 1915—1921.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Dr. W. de Vlugt 832 C.)**

E. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Rede van premier Beran. - Nationale politiek op Duitschland gericht - Het Joodsche vraagstuk. —**
„Boven alles zullen wij onze betrekkingen met Duitschland aanpassen", aldus verklaarde op 13 December de Tsjecho-Slowaaksche minister-president Beran bij de opening van het parlement.
Wij zijn verder verplicht openlijk te verklaren, dat buitenlandsche emigranten niet kunnen verwachten, dat zij zich blijvend hier kunnen vestigen. Onze enge levensruimte legt ons de verplichting op, hen te waarschuwen dat zij blijvend onderdak zullen moeten zoeken in landen met betere economische voorwaarden.
Wij zullen het Joodsche vraagstuk oplossen. De houding van ons land ten opzichte van de Joden zal niet onvriendschappelijk zijn, mits zij hier reeds lang wonen en hun houding jegens de natie ook vriendschappelijk is.

In het gedeelte zijner regeeringsverklaring, dat op de ontwikkeling van den binnenlandschen toestand na de laatste gebeurtenissen betrekking heeft, verklaarde Beran o.a.:
„Wij waren hartstochtelijke aanhangers geworden van ideologische leerstellingen, die ons van elkander verwijderden. Alleen de schok van buiten heeft ons in staat gesteld definitief te breken met het systeem, dat in beginsel een vooroorlogsche erfenis vormde. De nationale gedachte maakte zich vrij van de cosmopolitische netten en buitenlandsche ideologieën, triumfeerde over den kleinzieligen klassegeest en stelde in staat nieuwe machtige politieke stroomingen te wekken. Wij kunnen de politieke verbrokkeling onzer nationaliteiten niet meer dulden, evenmin als de politieke bewegingen, wier wortels niet vastzitten in den vaderlandschen grond".
De „Prager Zeitung Dienst", het orgaan van den Duitschen afgevaardigde Kundt, meldt, dat in Tsjecho-Slowakije een Duitsche nationaal-socialistische partij zal worden opgericht naar het voorbeeld van Duitschland. Er zullen dan een arbeidsfront, een organisatie voor de Hitler-jeugd en waarschijnlijk een S.S.-afdeeling komen. Het blad voegt hier aan toe, dat den laatsten tijd onderhandelingen tusschen Duitsche en Tsjechische politici over dit onderwerp gevoerd zijn. De Duitsche wenschen werden in beginsel door de Tsjechen gewettigd geacht, doch opgemerkt werd, dat het Tsjechische volk lijdt aan „psychologische remmingen", die eerst overwonnen moeten worden. Het blad is van meening, dat de kwestie niet voortdurend kan worden uitgesteld. (Prager Zeitung - Telex-A. N. P.)
(Ver. ber. Beran 3566 C.)

A. MEMELGEBIED. — Verkiezingen voor den Landdag. —
Bij de verkiezingen voor den Landdag van Memel, die op 11 December hebben plaats gehad, zijn in 214 van de 228 kiesdistricten in totaal uitgebracht: 1.613.737 stemmen op de lijst der Memel-Duitschers en 256.209 stemmen op de Litausche lijst.

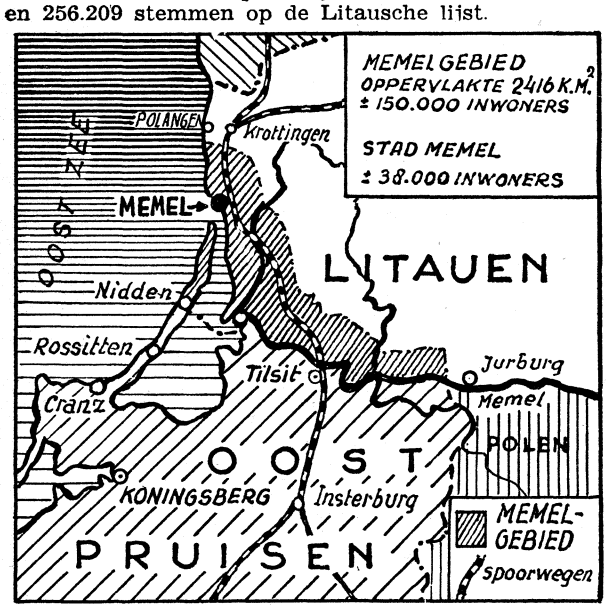

De Memel-Duitschers, waarvan dr. Neumann de leider is en die volledige autonomie eischen, hebben dus 86.3% verkregen. Deze autonomie heeft een gelijkenis met die van het vroegere Sudetenland in Tsjecho-Slowakije. Over het algemeen wordt verwacht, dat Memelland zich bij Duitschland zal aansluiten. Later wordt gemeld, dat blijkens den officieelen uitslag de Memel-Duitschers 25 zetels hebben behaald, tegen 4 voor de Litauers. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Memelgebied 3519 D.)

B. ITALIE. — Begrooting 1939-'40. - 10 milliard lire voor bewapening. —
Onder voorzitterschap van Mussolini is op 14 December de ministerraad bijeengekomen ter bespreking en goedkeuring van de begrooting voor 1939-1940. De uitgaven worden geraamd op 29.316 millioen en de ontvangsten op 24.561 millioen, hetgeen een deficit zou beteekenen van 4755 millioen lire. Een bedrag van 10 milliard is uitgetrokken voor de ontwikkeling en versnelling der bewapeningen, noodig geworden door den internationalen toestand.
De totale uitgaven voor militaire zaken zullen bedragen 8275 millioen, hetgeen vergeleken met het begrootingsjaar 1938-1939 een stijging beteekent van 2476 millioen.
Voorts zijn de uitgetrokken credieten gestegen ten behoeve van openbare werken, bouw van koopvaardijschepen, ontginningswerken, enz. deel uitmakende van het autarkieplan.
Er wordt door het Stef. Ag. aan toegevoegd dat de 10 milliard lire, die op de begrooting zijn uitgetrokken voor de ontwikkeling der bewapeningen, verdeeld zullen worden over verschillende begrootingen. De eerste tranche, ten bedrage van 2466 millioen, zal worden toegevoegd aan de gewone credieten der begrooting van 1939-1940, zoodat de totale uitgaven van de ministeries van oorlog, marine en luchtmacht voor dat begrootingsjaar omstreeks 8275 millioen bedragen. (Stefani)
(Vor. ber. Begrooting 3292 B.)

C. BELGIE. — Overeenkomst met Nederland in zake hypothecaire leeningen. —
Minister-president en minister van Buitenlandsche Zaken Spaak en de Nederlandsche gezant baron Van Harinxma thoe Slooten hebben op 17 December een speciale overeenkomst in zake hypothecaire leeningen onderteekend. (Agence Belga)
(Vor. ber. België-Nederland 3331 C.)

D. NEDERL. OOST-INDIE. — Defensie. - Vaderlandsche Club eischt 6 Kruisers. —
Op 11 December is een buitengewone algemeene vergadering gehouden van de Vaderlandsche Club. De internationale situatie en de defensie waren hoofdpunten van bespreking.
Er bestond groote belangstelling voor de redevoering van den voorzitter den heer Van Holst Pellekaan, die verklaarde, dat weliswaar in de laatste jaren ernstig gewerkt wordt aan de weerbaarmaking van Nederlandsch-Indië, doch dat het tempo te langzaam is en de schaal waarop zij geschiedt, te klein.
De heer Quispel, hoofd van den propagandadienst van het departement der Marine, verklaarde het volgende:
„Ik weet mij de tolk van de geheele Koninklijke Marine, van de hoogste tot de laagste, zoowel hier als overzee, als ik u zeg dat wij zes kruisers moeten hebben". Spr. verklaarde verder nog ervan overtuigd te zijn, dat de regeering een open oog heeft voor de gevaren rondom den Pacific. „Maar ik weet tevens, dat deze regeering het leven zou laten, indien zij met een kloek uitbreidingsplan voor het voetlicht zou treden." (Aneta)
(Vor. ber. Vaderlandsche Club 3281 B; Leger, Vloot en Luchtmacht 3529 B.)

E. ENGELAND. — Kankerwet in tweede lezing aangenomen. —
Het Lagerhuis heeft op 12 Dec. '38 in tweede lezing de door de regeering ingediende kankerwet eenstemmig aangenomen. Deze wet voorziet in een meer doeltreffende behandeling van kanker, welke ziekte, naar de minister van Gezondheid mededeelde, de tweede plaats inneemt op de lijst van doodsoorzaken. Verleden jaar zijn tengevolge van kanker 74.000 personen overleden. (Times Weekly)

24 DECEMBER 1938

F. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Duitsch: Artur Müller — „Traumherz". (Rowohlt, Berlin) **(Vor. ber. 3580 B.)**
Engelsch: R. S. Lambert — „Art in England". (Penguin Books)
John Macmurray — „The clue to History". (S. C. M. Press, London) **(Vor. ber. 3580 B.)**
Fransch: Maurice Kues — „Musquet". (Ed. de la Baconnière, Genève) (Zwitsersch Fransch) **(3580 B.)**
Nederlandsch: J. Huizinga — „Homo ludens". Proeve eener bepaling van het spel-element der Cultuur. (Tjeenk Willink, Haarlem 1938) **(V. b. 3580 B.)**
(Red. K. H. A.)

G. MEMELGEBIED. — Verklaring van Hitler. —
In een schriftelijk antwoord aan den liberalen afgevaardigde Mander verklaart Chamberlain: „Hitler heeft mij medegedeeld, niet te München doch te Berchtesgaden, dat hij gaarne het gebied van Memel in zijn huidigen staat zou laten, zoolang de Litausche regeering zich aan het statuut houdt." (Times)
(Vor. ber. Memelgebied 3588 A; Hitler 3536 D.)

A. **Algemeene gegevens - Handelsbelangen.** —
Land en volk. — Algerië, aan de noordkust van Afrika, wordt in het Noorden begrensd door de Middellandsche Zee, in het Westen door Marokko, in het Oosten door Tunis, en in het Zuiden door de Sahara. De oppervlakte bedraagt 2.195.000 km². De bodem is bergachtig. Parallel aan de kust loopt de Tell-Atlas, een gebergte welks toppen de 1500 m. niet overschrijden. Hierachter liggen de Hauts Plateaux met een hoogte van gemiddeld 800—1000 m.; zij worden van de Sahara gescheiden door de Sahara-Atlas.
Het land telt 7.235.000 inwoners, waarvan ongeveer 1 millioen Europeanen. Het meerendeel der inheemsche bevolking belijdt den Mohammedaanschen godsdienst; de Europeanen zijn meest Roomsch-Katholiek. De voornaamste steden zijn Algiers, Oran, Constantine, Bône, Philippeville en Sidi-Bel-Abbès.
Algerië staat sinds 1830 onder Fransch beheer. De hoogste autoriteit is de Gouverneur-Generaal met zetel te Algiers. Met uitzondering van de Diensten van Justitie, Onderwijs, Godsdienst en Financiën, welke onder de desbetreffende ministeries te Parijs ressorteeren, staan alle andere diensten onder zijn onmiddellijk toezicht.
De gebruikelijke handelstaal is het Fransch.
Munt- en Bankwezen. — De munteenheid is de Fransche franc. Het bankpapier in circulatie is bijna uitsluitend afkomstig van de Banque d'Algérie; Fransch bankpapier is echter ook wettig betaalmiddel. De Banque d'Algérie is de nationale bank. Hiernaast zijn verscheidene bankinstellingen werkzaam.
Natuurlijke rijkdommen. Evenals in Tunis en Marokko, is de Algerijnsche bodem rijk aan grondstoffen De belangrijkste zijn phosphaten en ijzererts. Lood-, zink en antimonium-ertsen worden in toenemende mate gedolven; koper, kolen en petroleum zijn van minder belang.
Als de meest op den voorgrond tredende phosphaatmijnen kunnen worden genoemd M'Zaïta, Tocqueville, Bordj-R-dir en Djebel Kouif, welke zijn gelegen ten Zuiden en ten Noorden van de Hauts Plateaux in het Departement van Constantine. De mijnstreek van Djebel Kouif levert meer dan de helft der totale productie, welke in 1935, 1936 en 1937 resp. 604.000, 531.000 en 631.000 ton bedroeg. Ook superphosphaten worden in groote hoeveelheden gefabriceerd. Een overeenkomst, welke in 1934 tusschen The Phosphates Export Association of the U. S. A., de Algerijnsche phosphaatondernemingen (Cie des Phosphates de Constantine en de Cie Minière de M'Zaïta) en de Moroccan Phosphates Marketing Board is getroffen, regelt den afzet van meergenoemd mineraal. De voornaamste uitvoerhavens zijn Bougie en Bône.
IJzerertsen worden in hoofdzaak gevonden in de departementen Constantine en Algiers. Het grootste gedeelte der productie is afkomstig van de mijn van Ouenza, welke is gelegen tusschen Souk-Ahras en Tebessa, in de nabijheid der Tunesische grens. De exploitatie maakte den aanleg van een spoorweg tusschen Tebessa en Bône noodzakelijk.
Ook de mijnen ten Z. W. van Oran en ten Westen van de hoofdstad zijn van groeiende beteekenis. Algerië leverde in 1935, 1936 en 1937 resp. 907.000, 1.020.000 en 1.265.000 ton ijzererts.
De lood-zink mijnen liggen min of meer verspreid. In 1935, 1936 en 1937 bedroeg de productie van lood resp. 1300, 2700 en 4600 ton; van zink 3200, 2900 en 8500 ton.
De belangstelling voor antimonium is in den loop der laatste jaren sterk gestegen. In 1936 werden 2600 t. geproduceerd. De export is echter nog gering als een gevolg der lage prijzen op de wereldmarkt.
Ten slotte kan nog worden vermeld, dat de vervaardiging van kalk en cement en de ontginning der marmer- en kiezelgoer-lagen een voorname plaats in het economisch leven van Algerië innemen.
Middelen van bestaan. — Algerië is een bij uitstek agrarisch land. Vooral de graanbouw is zeer ontwikkeld.
De wijnbouw heeft in den loop der laatste jaren een groote vlucht genomen. In totaal zijn ± 400.000 ha met den wijnstruik beplant.
Olijfboomen worden in groote hoeveelheden gecultiveerd. In 1937 bedroeg de totale met die boomen beplante oppervlakte 82.000 ha.

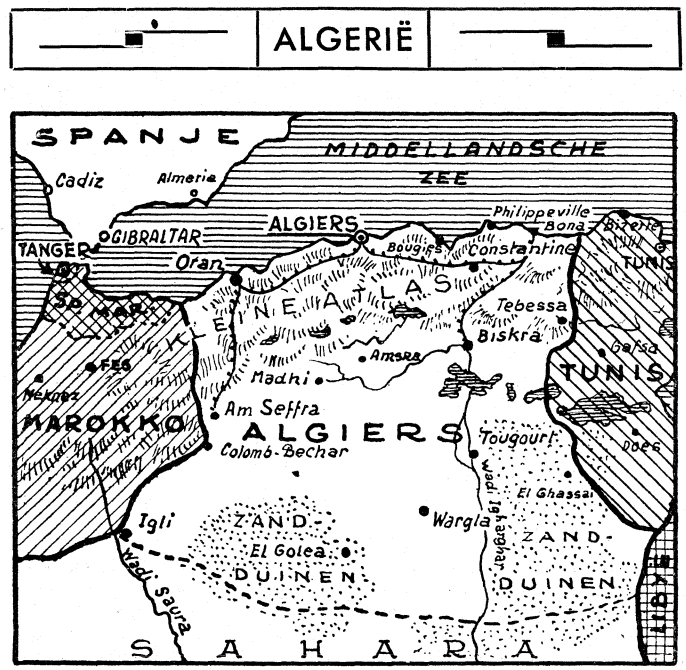

Buitenlandsche handel. — De gunstige ontwikkeling van den buitenlandschen handel in de laatste jaren heeft zich in 1937 voortgezet.
De invoer uit Frankrijk beliep in 1937 frs. 3045 millioen tegen frs. 2602 millioen in 1936; voor den uitvoer naar Frankrijk waren de cijfers resp. frs. 3591 en frs. 3003 millioen. Behalve met Frankrijk is de handel met Groot-Brittannië, Duitschland, de Vereenigde Staten van Amerika, België en Italië van belang.
Algerië is hoofdzakelijk leverancier van voedingsmiddelen en grondstoffen en heeft een levendigen handel met de Europeesche industrielanden. Behalve petroleum, steenkolen en hout behoeft het land geen grondstoffen uit het buitenland te betrekken. De invoer bestaat dan ook hoofdzakelijk uit eindfabrikaten, waarvan Frankrijk verreweg de voornaamste leverancier is.

De cijfers zijn als volgt (in mill. frs.):

	1937	1936	1935
Invoer	3.900	3.234	2.844
Uitvoer	4.185	3.469	2.613
Uitvoersaldo	285	235	—
Invoersaldo	—	—	231

De belangrijkste uitvoerproducten zijn, wat voedingsmiddelen betreft, wijn, granen, olijfolie, visschconserven, groenten, aardappelen en vruchten, en wat grondstoffen betreft, phosphaten, ijzererts, alfa, tabak, kurk, plantenhaar, ruwe huiden, ruwe wol en kiezelgoer.
De handelsbalans met Nederland luidde, volgens de Nederlandsche statistiek, in de jaren 1935, 1936 en 1937 als volgt (in duizenden guldens):

	1937	1936	1935
Invoer uit Algerië	658,7	645,2	475,5
Uitvoer naar Algerië	1.846,7	1.415,8	1.097,5
Uitvoersaldo	1.188,0	770,6	622,0

Onze invoer uit Algerië betreft o.m. ijzererts, ruw phosphaat, huiden en vellen, zinkerts, wijn en chemische producten. Onze uitvoer naar Algerië bestaat o.m. uit plantaardige oliën, vaartuigen, touw en touwwerk, steenkolen, melk en melkproducten, en chemische artikelen. (Economische Voorlichting)

A. ITALIE. — Fransch-Italiaansche overeenkomst van 1935 ongeldig verklaard. —

De minister van Buitenlandsche Zaken, Ciano, heeft den Franschen Ambassadeur te Rome laten weten, dat zijn regeering de Fransch-Italiaansche overeenkomsten van 1935, die niet meer in overeenstemming zijn met den tegenwoordigen toestand, niet meer als geldig beschouwt.

Deze opvatting der Italiaansche regeering wordt in Fransche politieke kringen niet gedeeld; men is er van meening, dat, indien bij een uitblijven der uitwisseling der ratificatie-oorkonden de overeenkomst van 1935 niet van kracht is geworden, deze toch de liquidatie beteekent van alle tusschen Frankrijk en Italië hangende geschillen. Men is van meening, dat Frankrijk door deze overeenkomsten, zich getrouw heeft betoond aan den geest en letter van het verdrag van Londen van 1935 en dat het toegestemd heeft in belangrijke concessies ter wille van een herstel der Fransch-Italiaansche vriendschap.

De overeenkomst van 1935 is in beide parlementen geratificeerd, maar deze ratificatie was tot dusver niet langs diplomatieken weg ter kennis van de andere partij gebracht. Dit louter formeele feit dient thans als voorwendsel voor Rome om er de verklaring op te baseeren, dat de Italiaansche regeering zich er niet langer aan wenscht te houden.

Van Fransche zijde is men niet van meening, dat Italië zich op deze wijze van de gemaakte regeling zal kunnen losmaken om meer te eischen. De accoorden van Januari 1935 betreffen het statuut van de Italianen in Tunis, een rectificatie van de grens tusschen Lybië en Tunis en van die tusschen Fransch Somaliland en Erythrea, de erkenning van de Italiaansche suzereiniteit op het eiland Ras Doemeira en een deelneming van Italië in het kapitaal van den spoorweg tusschen Djiboeti en Addis Abeba. (Giornale d'Italia - Temps)

(Vor. ber. 1744 C.; Frankrijk-Italië 3584 D.)

B. NEDERLAND. — Eerste Kamer. - Wijziging van de Tariefsmachtigingswet goedgekeurd. —

De Eerste Kamer heeft op 22 Dec. na verdediging door de ministers De Wilde, Steenberghe en Colijn, het wetsontwerp tot wijziging van de Tariefsmachtigingswet, welke ten doel heeft Nederland voorgoed tot het beschermende stelsel te brengen, goedgekeurd met 26 tegen 22 stemmen.

Tegen de soc.-democraten, vrijz.-democraten, nationaal-socialisten en de christelijk-historischen Ter Haar en Pollema.

Minister Colijn heeft o.m. verklaard, dat de thans aangekondigde wijziging der tarievenpolitiek een uitvloeisel is van een programpunt, dat bij de kabinetsformatie van 1937 op zijn initiatief in het program van het ministerie is opgenomen.

(Alg. Handelsblad - Telegraaf) **(Vor. ber. 3509 F.)**

25 DECEMBER 1938

C. VEREENIGDE STATEN. — Harold Ickes, de minister van binnenlandsche zaken valt de dictaturen aan. - Geen verontschuldiging aan Duitschland. - Nog een verklaring van Pittman. —

Summer Welles, de onderminister van buitenlandsche zaken, heeft op 22 December bekend gemaakt, dat de Ver. Staten den Duitschen eisch, dat officieele verontschuldigingen worden aangeboden voor de door Harold Ickes, minister van binnenlandsche zaken, te Cleveland, op een Zionistische vergadering gehouden rede, waarin hij de dictaturen aanviel, hebben afgewezen.

Aan Thomson, den Duitschen zaakgelastigde, heeft Sumner Welles medegedeeld, dat de opmerkingen van Ickes de meening vertolken van de overgroote meerderheid van het Amerikaansche volk, dat diep geschokt is door de jongste gebeurtenissen in Duitschland.

De verklaring van Welles aan Thomson was gesteld in krachtige en onverzoenlijke bewoordingen, zooals de Vereenigde Staten in diplomatieke besprekingen met een bevriende regeering zelden gebruiken. Welles waarschuwde Thomsen, dat uitingen van publieke verontwaardiging zooals van Ickes onvermijdelijk waren. Hij zeide verder, dat zoolang de aanvallen op Amerikaansche autoriteiten voortduren, Duitschland en de Duitsche regeering niet het recht hebben te veronderstellen, dat aanvallen van denzelfden aard in de Vereenigde Staten niet zouden voortduren.

De radiorede, die Harold Ickes, de Amerikaansche minister van Binnenlandsche Zaken, op 18 Dec. te Cleveland heeft gehouden, luidde o.a. als volgt:

„Om een goede vergelijking met de tegenwoordige toestanden in totalitaire staten te vinden, moeten wij teruggaan tot de tijden, toen de menschen nog niet konden lezen en schrijven, toen zij nog als wilde dieren leefden. In eenige deelen van Europa zijn de menschelijke natuur en het verstand zonder spoor na te laten, in het ondoordringbare duister van het primitieve verleden verdwenen. De afgodendienst is weder ten troon verheven. Moderne dictators hebben zich tot hoogepriesters van een wreedere, zij het ook geraffineerde Voodoo-cultus geproclameerd. Hoe kan een Amerikaan, die het Christendom aanhangt, een onderscheiding aannemen uit de hand van een bruten dictator, die met dezelfde hand duizenden zijner medemenschen pijnigt en plundert?"

Pittman, de voorzitter van de senaatscommissie van buitenlandsche zaken, heeft de volgende verklaring gepubliceerd:

1. Het volk der Vereenigde Staten houdt niet van de regeering van Japan.
2. Het volk der Vereenigde Staten houdt niet van de regeering van Duitschland.
3. Het volk der Vereenigde Staten is naar ik meen tegen iederen vorm van dictatoriaal bewind, hetzij communistisch of fascistisch.
4. Het volk der Vereenigde Staten heeft het recht en de macht, de moraliteit en de rechtvaardigheid in overeenstemming met de met ons gesloten vredesverdragen te doen eerbiedigen en het zal dit ook doen.

Onze regeering behoeft geen militair geweld te gebruiken en zij zal dit ook niet doen als het niet noodig is.

Pittman heeft zijn verklaring niet onmiddellijk verduidelijkt, doch later verklaarde hij tegenover de verslaggevers, dat zijn opmerkingen werden aangeboden als een „nuttige vaststelling van de feiten". Zij geven zijn eigen persoonlijke inzichten weer; hij heeft ze niet geuit in zijn hoedanigheid van voorzitter van de senaatscommissie van buitenlandsche zaken. Pittman voegde hier nog aan toe, dat zijn opmerkingen niet waren ingegeven door eenige bijzondere internationale gebeurtenis.

In een blijkbaar geïnspireerd artikel van den „Deutsche Dienst" wordt senator Pittman, lid van den Senaat der Vereenigde Staten, een struikroover genoemd. Zijn verklaring inzake het anti-fascistische gevoel van Amerika wordt een „knap uitgedachte, brutale verstoring van den Kerstvrede" genoemd.

(Telex-A. N. P. - Alg. Hbld. - New York Herald Tribune)

(Vor. ber. H. Ickes 3055 E.; Sumner Welles 2859 A.; Pittman 2170 F.)

D. GRIEKENLAND. — Een interview met koning George van Griekenland. —

Koning George van Griekenland heeft tijdens zijn verblijf te Londen een interview toegestaan aan Madol van de Intransigeant. Na er aan herinnerd te hebben, dat het Balkanschiereiland langen tijd doorging voor een voortdurend gevaar voor den vrede, deed de koning uitkomen, dat de Balkanlanden thans uit vele gezichtspunten ten voorbeeld zouden kunnen dienen. Hebben wij onze problemen en conflicten niet op een geheel vreedzame wijze opgelost? Ik kan zeggen, aldus vervolgde de koning, dat onze grens met Turkije zelfs niet militair bewaakt wordt. Nog meer: wij zijn er in geslaagd ons met de Bulgaren te verstaan. De overeenkomst van Saloniki maakt een einde aan deze periode van officieele vijandigheid, welke sinds den oorlog duurde. En wat zekere kringen onmogelijk achtten, is thans verwezenlijkt.

In de jongste crisis hebben wij laten zien, dat wij op het schiereiland, het allen eens zijn. Wij zijn een enkele natie van 70 millioen inwoners en wanneer aan oorlog gedacht zou moeten worden, zouden wij een leger van vijf millioen man op de been kunnen brengen.

Met een toespeling op het lot van de Joodsche minderheid in Griekenland zeide de koning: Er is in Griekenland geen Joodsch vraagstuk. De Israëlieten, die eertijds uit Spanje zijn gekomen en die voor een groot deel tamelijk arm zijn, zijn boerenarbeiders

of bootwerkers in de haven van Saloniki. Zij worden als Grieken beschouwd. Persoonlijk onderhoud ik vriendschappelijke betrekkingen met den opperrabbijn, een grijsaard van bij de honderd, zooals ook mijn grootvader deed. (Intransigeant)

(Vor. ber. Koning George II 2202 B.)

A. VEREENIGDE STATEN. — Olie-export. —

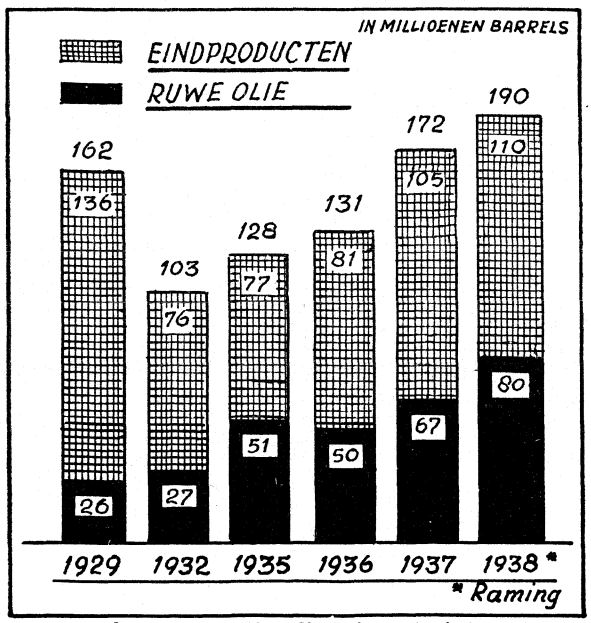

(Ontleend aan New York Journal of Commerce)

(Vor. ber. Petroleum 1013 A.)

B. HONGARIJE. — Jodenwetten. —

De regeering heeft op 22 Dec. '38 in een bijeenkomst der regeeringspartij het wetsontwerp tot verscherping der Jodenwetten, gebaseerd op het rasbeginsel, voorgelegd. Volgens dit ontwerp wordt als niet-Jood beschouwd ieder, die voor ten hoogste een kwart Joodsch bloed in de aderen heeft. Van de toepassing der Jodenwetten worden uitgezonderd de Joden, die in den wereldoorlog gedecoreerd zijn of voor ten minste 50 procent invalide zijn. De minister van Binnenlandsche Zaken kan hun die de Hongaarsche nationaliteit na 1914 hebben verkregen, die nationaliteit ontnemen, tenzij de betreffende personen door „bestaansomstandigheden" gedwongen zijn in Hongarije te leven.

Er zal een afzonderlijk kiesrecht komen voor de verkiezing van Joodsche afgevaardigden, die hoogstens 6 procent van het aantal afgevaardigden mogen uitmaken. Joden kunnen geen betrekking in de administratie van openbare ondernemingen krijgen, geen medewerking aan belangrijke dagbladen verleenen, geen directeur van schouwburg of bioscoop zijn, geen staatsmonopolie beheeren. In de intellectueele beroepen kunnen Joden slechts 6 procent der betrekkingen bezetten. In de particuliere ondernemingen is de numerus clausus gesteld op 12 procent plus drie procent voor de Joden, die in den oorlog gedecoreerd zijn. Joden kunnen geen arbeiders- of patroonsorganisaties besturen. De wet zal volgens het ontwerp in vijf jaar ten uitvoer gelegd moeten zijn.

Nader wordt gemeld: De Hongaarsche minister van Justitie heeft op 23 December op het bureau van de Kamer het wetsontwerp in zake de verscherping der tegen de Joden gerichte wetten gedeponeerd. De indiening van dit ontwerp heeft hevige interpellaties uitgelokt van de sociaal-democraten en de liberalen.

De linksche afgevaardigden riepen: „Dat is barbarisme, dat is een Duitsche geest, leve de rechtsgelijkheid." Hierop antwoordden de regeeringsafgevaardigden met applaus jegens het ministerie. Na een korte vergadering werd de Kamer verdaagd tot 12 Januari. (Telex-A. N. P. - Agence Belga)

(Vor. ber. Anti-Semitisme 2065 F.)

26 DECEMBER 1938

C. TSJECHO-SLOWAKIJE. — Verkiezingen in Slowakije. - Hlinka-Garde. - Anti-Semitisme. —

Het blijkt, dat 95% der stemgerechtigden op 18 Dec. 1938 aan de verkiezingen in Slowakije heben deelgenomen ter verkiezing van de eerste zelfstandige wetgevende vergadering. Te Bratislava is door 66.127 personen met „ja" gestemd, door 3.359 met „neen". Er was slechts één lijst met de namen van honderd candidaten, die van Hongaren en Duitschers inbegrepen. Op het stembiljet stond gedrukt: „Zijt gij voorstander van een nieuw vrij Slowakije? ja of neen?".

De eerste Slowaaksche wetgevende vergadering zal bestaan uit 63 afgevaardigden, gekozen door 1.263.000 kiezers. Zooals men weet is er een afgevaardigde voor 20.000 uitgebrachte stemmen. Zij die „neen" gestemd hebben, zullen in den Slowaakschen landdag niet worden vertegenwoordigd.

De Slowaaksche afgevaardigden in het Tsjecho-Slowaaksche parlement en in den Slowaakschen autonomen Landdag zullen een zwarte uniform dragen: de uniform van de Hlinka-Garde.

Nu de Tsjecho-Slowaaksche gymnasten vereenigingen ontbonden zijn, zal de Hlinka-garde een nationale organisatie worden. Karol Sidor, Minister van Staat, heeft verklaard, dat de geheele bevolking tusschen zes en zestig jaar, mannen zoowel als vrouwen, deel van de garde moeten uitmaken. Er komen drie afdeelingen, n.l. voor kinderen tusschen zes en elf jaar, voor jongelieden tusschen elf en negentien en voor personen tusschen negentien en zestig jaar.

Ieder zal een uniform dragen. Men wil door deze organisatie de lichamelijke en moreele gesteldheid van het Slowaaksche volk verbeteren.

Te Trnava in Zuid-Slowakije, waar het anti-semitisme sterk toeneemt, zijn op 13 Dec. '38 twee synagogen in brand gestoken.

Te Bratislava verstrekt het gemeentebestuur aan de winkeliers papieren met het opschrift: „arische zaak", teneinde hen tegen betoogingen te beschermen. De spoorwegmaatschappij heeft de Joodsche artsen van de sociale verzekering ontslagen. Het ministerie van Binnenlandsche Zaken heeft den Joden verboden Kerstgeschenken te verkoopen. (Telex-A.N.P.)

(Vorig bericht Slowakije 3546 D.)

D. ROEMENIE. — Een nieuwe minister van Buitenlandsche Zaken. —

Gregorius Grafenco heeft op 21 Dec. '38 Petrescu-Commen als minister van Buitenlandsche Zaken vervangen. Grafenco is de leider van de Nationale Boerenpartij, oprichter en hoofdredacteur van de „Timpul". Hij was vroeger reeds onder-secretaris van Buitenlandsche Zaken. (Agence Belga)

(Vorig bericht Kabinet 3502 H.)

E. BRITSCH-ITALIAANSCH VLOOTVERDRAG. — Accoord op 2 December 1938. —

Italië heeft zich op 2 December formeel aangesloten bij het Londensche Vlootverdrag van 1936. Dit beteekent, dat Italië beperkingen betreffende de typen van oorlogsschepen aanvaardt en zich verbindt geregeld inlichtingen over de bouwplannen uit te wisselen met Groot-Brittannië, de Dominions, de Vereenigde Staten en Frankrijk. Graaf Grandi, de Italiaansche ambassadeur te Londen, heeft de vereischte documenten, krachtens welke Italië tot het verdrag toetreedt, op het Foreign Office geteekend. Daarmee is dan de laatste formeele daad verricht voor het completeeren van de Britsch-Italiaansche overeenkomst, welke op 16 April werd geteekend.

(Corriere della Sera - Times)

(Vorig bericht 3549 H.)

F. PALESTINA. — Bevolking op 30 Juni 1938. —

De bevolking van Palestina werd 30 Juni 1938 geschat op 1.418.619 inwoners: o.a.

Mohammedanen	895.159	of	63.1 %
Joden	399.808	„	28.2 „
Christenen	111.796	„	7.9 „
Anderen	11.856	„	0.8 „

(The Crown Colonist) **(Vorig bericht 2206 C.)**

G. SOVJET-RUSLAND. — Visscherij-overeenkomsten met Japan. - Strubbelingen. —

Het Sovjet-telegraafagentschap meldt uit Moskou:

Op 15, 17, 20 en 23 Dec. '38 heeft Togo, de Japansche ambassadeur te Moskou, opnieuw besprekingen met Litwinof gehad over de visscherijovereenkomst in de zee van Ochotsk en de Beringzee (Noordoost-Azië).

Daar tijdens de eerste drie besprekingen de Japansche ambassadeur geen concrete voorstellen deed en slechts de vroeger aangevoerde argumenten ten gunste van het aanvankelijke standpunt van de Japansche regeering herhaalde, schoten de onderhandelingen niet op.
Op 23 December stemde Togo er uit naam van zijn regeering in toe, dat twaalf perceelen van het aantal, dat thans door Japanners geëxploiteerd wordt, ingetrokken worden, die echter vervangen moesten worden door andere door hemzelf in dezelfde gebieden aangewezen perceelen. Tegelijkertijd bleef hij bezwaar maken tegen het voorstel van veiling.
Litwinof verwierp dit voorstel en stelde op zijn beurt als uiterste concessie voor, dat van de veertig perceelen, die aangewezen zijn om uit de exploitatie genomen te worden, drie perceelen in de Japansche zee en nog zeven perceelen in veiling zullen worden gebracht.
In geval de Japanners deze perceelen bij veiling verwerven, zullen slechts dertig perceelen bij voorbaat aan de exploitatie onttrokken zijn.
Het beginsel van veiling moet echter als onmisbare voorwaarde gehandhaafd blijven.
De Japansche ambassadeur heeft dit voorstel verworpen.
Domei meldt uit Tokio, dat er thans geen hoop meer bestaat, dat nog voor 31 December, als de tijdelijke overeenkomst afloopt, een modus vivendi zal zijn bereikt. (Sovjettelegraafagentsch. - Domei)
(Vorig bericht 3075 F.)

A. **PHOTOGRAPHIE. — Een millioenste seconde. - Photographische Opname. —**

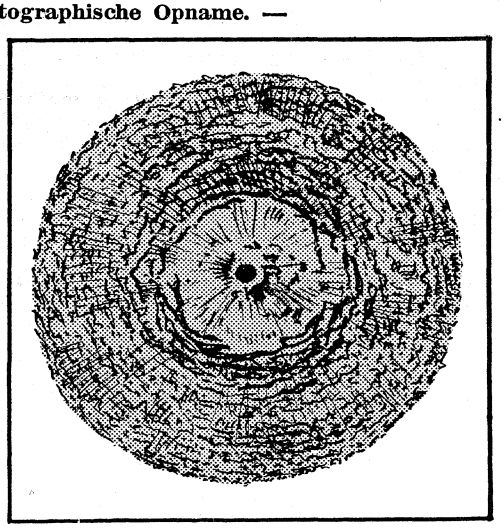

In 1/1.000.000 seconde werd deze merkwaardige opname belicht. Zij werd gemaakt door Frederic L. Barstow en prefessor Harold E. Edgerton en geeft het oogenblik weer waarop een plaat gehard glas door den slag van een metalen pin wordt geraakt. De duizenden barsten, die zich van uit het centrum naar alle zijden verspreidden, bewogen zich met een snelheid van 550 km per uur. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Photographie 1767 E.)

27 DECEMBER 1938

B. **TSJECHO-SLOWAKIJE. — Jeugdorganisaties. - Jodenwetten. —**
De jeugdorganisatie van de partij der nationale unie, waarvan president Beran de leider is, heeft haar politiek programma gepubliceerd, dat als volgt luidt:
De staat moet worden opgebouwd op den volgenden grondslag: gemeenschappelijke nationaliteit, sociale rechtvaardigheid, corporaties, christelijke moraal en opvoeding in nationalen en Christelijken zin.
De staat is de nationale staat, welke de drie Slavische volken: Tsjechen, Slowaken en Karpatho-Russen omvat.
De natie is een natuurlijk product, geschapen door bloed, taal en bodem. Daarom worden Joden, zelfs wanneer zij Slavische talen spreken, beschouwd als een minderheid en niet als een deel van de Tsjecho-Slowaaksche natie. De Joden zullen worden uitgesloten van openbare diensten en ontroofd van hun invloed op de opvoeding van het land.
Op ander gebied zal de numerus clausus worden ingevoerd.
Alle Joden, die zich na 26 Juni 1914 in Tsjecho-Slowakije hebben gevestigd, zullen worden uitgewezen.
Alle burgers, zonder onderscheid van nationaliteit, zullen een jaar arbeidsdienst moeten verrichten alvorens zij een betrekking zullen kunnen bekleeden.
Voor Joden zal de militaire dienst worden vervangen door een arbeidsdienst. (Agence Belga)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 3591 C.)

C. **JURIDISCHE FACULTEITEN. — 101 Universiteiten protesteeren tegen vervolgingen om reden van geloof, ras of overtuiging. —**
Men verzoekt ons publicatie van het volgende beroep der juridische faculteiten van 101 universiteiten:
De Juridische facultiteiten van de honderd en een Universiteiten hieronder vermeld, met droefheid en ontsteltenis constateerende, dat in sommige landen talloozen worden vervolgd en gekweld om reden van geloof, ras of overtuiging, en met name in de zoogenaamde concentratiekampen onschuldig, zonder eenige veroordeeling, zijn onderworpen aan een onmensche behandeling,
overwegende, dat hierdoor de grondbeginselen van het recht op onduldbare wijze worden geschonden;
Protesteeren, steunende op hun roeping de jeugd op te voeden en de menschheid voor te gaan in eerbied voor het recht, tegen deze rechtsschennis, doen een beroep op het geweten der menschheid ter ondersteuning van dit protest
en besluiten deze resolutie openbaar te maken en ter kennis te brengen van hare Regeeringen.

Aabo (Finland), Aberdeen, Amsterdam (Gem. U.), Amsterdam (Vrije U.), Angers (R.K. Fac.), Arizona (Tucson), Auckland (N.-Zeeland), Austin (Texas), Batavia (Rechtshoogeschool), Besançon, Bombay, Brussel, Buffalo, Calcutta, Californië (te Berkeley), Californië (te Los Angeles), Carolina (Noord-Carolina te Chapel Hill), Carolina (Zuid-Carol, te Columbia), Katholieke Universiteit van Amerika, Washington, Chicago, Cleveland (Ohio), Colorado (Boulder), Columbia, Universiteit New York, Cork (Ierland), Cornell, Univ. te Ithaca (N. Y.), Cacca (Bengalen), Dakota, Detroit, Drake Universiteit (Iowa), Dublin, Duke Universiteit te Durham, Emory Univ., Exeter, Gent, Georgetown Univ. Washington, Georgia, Grahamstown (Z.-A.), Grenoble, Groningen, Hull, Idaho, Illinois, Indiana, Iowa-City, Johannesburg (Transvaal), Kentucky, Liverpool, Louisiana, Lucknow (Br.-Indië), Lyon (R.K. Fac.), Malta, Manilla, Michigan, Minnesota, Mississipi, Missouri, Montpellier, Natal, Nebraska, New York (Univ. van), Oklahoma, Oregon, Parijs (R.K. Univ.), Patna (Br.-Indië), Perth (Australië), Pittsburgh, Pretoria (Z.-A.), Rijssel (R.K. Univ.), Saint Louis (Miss.), Saskatchewan (Canada), Stanford Univ. (Calif.), Straatsburg, Sydney (Australië), Tulane Univ. (New-Orleans), Utah Univ. van Utah te Salt Lake City, Van der Bilt Univ. te Nashville (Tenn.), Virginië, Washington, Univ. te Saint Louis (Miss.), Washington (Univ. van Washington te Seattle), Wyoming, Yale Univ. te New Haven (Conn.).
De faculteiten der navolgende universiteiten kunnen, om redenen van formeelen aard, deze resolutie niet als collectiviteit onderteekenen, maar haar individueele leden sluiten zich, hetzij allen, hetzij in meerderheid, van ganscher harte bij de resolutie aan.
Agra (Br.-Indië), Aix-en-Province, Alberta (Univ. van Alberta, Edmonton, Canada), Algiers, Belfast, Birmingham, Boston (Mass.), Cambridge (Engeland), Harvard Univ. te Cambridge (Mass.), Cincinnati (Ohio), Leiden, Londen, Londen (School of Economics), Melbourne (Australië), Montreal (McGill Univ., Canada), Noord-Westelijke Univ. Evanston-Chicago (Ill.), Parijs, Toulouse, Virginië (Univ. van Virginië te Charlottesville), Wisconsin (Univ. van Wisconsin te Madison), Illinois.

D. **NEDERL. OOST-INDIE. — Onderzoek naar Koelie-budget op Java. —**
Tusschen de regeering en de besturen der ondernemers-organisaties is in principe overeenstemming bereikt ten aanzien van de richtlijnen, volgens welke een onderzoek zal worden ingesteld naar het koelie-budget op Java.
De ondernemers-organisaties zegden thans ter zake

haar medewerking toe, terwijl binnenkort een informeele commissie zal worden gevormd, waarin vertegenwoordigers zoowel van het gouvernement als van de ondernemers zitting zullen hebben, ten einde den opzet uit te werken.
De bedoeling is, een onderzoek in te stellen naar de kosten van levensonderhoud en het loonpeil in de cultures, waarbij vooral rekening zal worden gehouden met de schommelingen in de conjunctuur en de in bepaalde streken geheel verschillende toestanden.
Eerst zullen steekproeven worden genomen om het systeem, dat moet worden gevolgd, te toetsen.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Koelie-Ordonnantie 2305 A.)**

A. **NEDERLAND. — Perhimpunan Indonesia. - Dertigjarig bestaan. —**
In de groote zaal van het A.M.V.J.-gebouw te Amsterdam heeft de „Perhimpunan Indonesia" op 10 December ter gelegenheid van het dertigjarig bestaan van deze vereeniging van Indonesische studenten een zeer druk bezochte feestelijke bijeenkomst gehouden.
De voorzitter van de P.I. de heer P. Loebis gaf in zijn openingswoord uiting aan zijn vreugde over de toenemende waardeering en belangstelling, die de P.I. ook hier te lande geniet; een belangstelling, die, bezien tegen den achtergrond van de huidige politieke wereldsituatie, buitengewoon belangrijk mag worden genoemd.
Spr. memoreerde, hoe de nationale bewustwording van het Indonesische volk en de politieke gebeurtenissen in Indonesia, weerslag hebben gevonden bij de Indonesische studenten in Nederland. Het gevolg was, dat in 1923 de gezelligheid in de studentenvereeniging plaats moest maken voor de politiek.
Dat niet te rechtvaardigen aantijgingen, als zou de P.I. vijandig staan tegenover Nederland en het Nederlandsche volk als geheel, hier te lande weerklank hebben kunnen vinden, ligt voornamelijk aan de onvoldoende en onjuiste voorlichting over de verhoudingen in Indië. Deze onjuiste voorlichting, bewust of onbewust gegeven, beteekent in de huidige omstandigheden het in de kaart spelen van de fascistische machten, wier agressieve bedoelingen niet onbekend zijn en derhalve geen nadere aanduiding behoeven.
Het Indonesische nationalisme is niet gebaseerd op rassen-tegenstellingen. Het streeft naar de verheffing van het Indonesische volk: politiek, economisch, sociaal en cultureel.
Het beoogt de erkenning van het recht van zelfbeschikking, dat aan het Indonesische volk een plaats inruimt tusschen de andere volkeren, in onderlinge vriendschap en samenwerking. (Het Volk)

28 DECEMBER 1938

B. **ENGELAND. — Embargo op buitenlandsche leeningen weder verscherpt. —**
De Engelsche minister van Financiën, sir John Simon, heeft op 21 December in het Lagerhuis verklaard, dat de tijdelijke verzachting van het embargo op buitenlandsche leeningen, welke in Februari werd ingevoerd, is ingetrokken.
De verzachtingen die hier bedoeld zijn, betroffen het opnemen van nieuw geld aan de Londensche markt op langen termijn, ten behoeve van Britsche geldopnemers, met het doel om activa te verwerven of ondernemingen te ontwikkelen in vreemde landen en transacties in groote posten fondsen, die zich in buitenlandsch bezit bevinden. Sedertdien is een aantal aandeelenposten te New York gekocht en te Londen geplaatst. Ongetwijfeld is de reden voor de wederinvoering van het verbod dezelfde als die voor zijn oorspronkelijke invoering, n.l. onnoodige pressie op het pond sterling te vermijden.
(Keesings Financieel Archief)

C. **ENGELAND. — Verplichtingen jegens Frankrijk.**
Op vragen betreffende Britschen steun ter verdediging van Frankrijk ingeval van een niet uitgelokten aanval, heeft Chamberlain op 21 December in het Britsche Lagerhuis geantwoord: De situatie is in verklaringen, die den laatsten tijd in het openbaar zijn afgelegd, duidelijk gemaakt en ik zou het Huis willen verwijzen naar de verklaring, die ik tijdens het Lagerhuis-debat op 19 dezer over de Britsch-Fransche betrekkingen heb afgelegd.
Toen daarop gevraagd werd of „wij Frankrijk niet dezelfde edelmoedige en ondubbelzinnige verzekering zouden kunnen geven als die, welke onlangs door Bonnet herhaald is, dat alle Fransche strijdkrachten ter zee, te land en in de lucht ingeval van een niet-uitgelokten aanval onmiddellijk en ongevraagd gebruikt zouden worden voor de verdediging van Engeland" zei Chamberlain: ik geloof, dat de Fransche regeering volkomen tevreden is. (De Times)
(Vor. ber. Engeland-Frankrijk 3554 E.)

D. **OEKRAINISCHE KWESTIE. — Andrzej Mylnik tot opvolger van Konovalec gekozen. - Organisatie der Oekraïners in het buitenland. —**
In Oekraïnsche kringen te Londen volgt men met belangstelling de ontwikkeling van de organisatie der Oekraïners in het buitenland.
Na een reis van den opvolger van Konovalec, die te Rotterdam is vermoord, kolonel Andrzej Mylnik, naar Londen, Parijs en Berlijn, heeft de Oekraïnsche Nationalistische Organisatie O.U.N., twee bureaux opgericht, een te Weenen, belast met de vraagstukken, welke vooral Oost-Galicië, de Karpathische Oekraïne en Roemenië betreffen en een te Rome, voor de vraagstukken op cultureel en politiek gebied van meer algemeenen aard.
De eerste daad van kolonel Andrzej Mylnik als leider van de O.U.N. was om alle aanhangers van Konovalec te gelasten het gebied van de Karpathische Oekraïne te verlaten. Tezelfder tijd verbood hij ook alle daden van terreur.
Verder is het vroegere „huis van de regeering van Petljoera" te Berlijn in handen gekomen van de Duitsche regeering, nadat de vorige eigenaar, een Poolsche Jood, was uitgewezen. De Duitsche autoriteiten hebben thans het gebouw weer de oude bestemming van centraal bureau voor inlichtingen voor de Oekraïners in Duitschland gegeven. Hier werden de vragenlijsten opgesteld, welke de Oekraïners in Duitschland moeten invullen.
Te Praag zijn alle Oekraïnische partijen samengevoegd onder den naam „Sojusz Ukraincow Patriotow" (Bond van Oekraïnsche patriotten). Van deze organisatie is Prokopowitsj de leider. Deze activiteit te Praag bleef niet zonder invloed op de eenheidsstroomingen onder de Oekraïners in Polen, die, zij het dan nog in mindere mate dan elders, sinds Roethenië autonoom werd, naar een grootere eenheid streven.
(De Tijd - Agence Belga) **(Vor. ber. Konovalec 3284 E.)**

E. **GROOT-DUITSCHLAND. — Gebrek aan technici. - Studietijd verkort. —**
Minister-president Hermann Goering heeft, als gevolmachtigde voor het vierjarenplan op voorstel van den minister van Economische Zaken, den studietijd aan de technische hoogescholen en mijnbouwkundige hoogescholen tot drie jaar verkort en den studietijd aan de technische vakscholen tot twee jaar.
De reden is het steeds meer merkbare gebrek aan technici en ingenieurs.
Verder is de mogelijkheid geschapen voor kosteloos studeeren tot een totaal aantal studenten van 30 pct. van de beschikbare plaatsen.
(Deutsche Nachrichten-Büro)

F. **NEDERLAND. — „Wilde bussen" - Noodwet door Tweede Kamer aangenomen. - Geen onttrekking aan de wet door middel eener naaml. vennootschap. —**
De Tweede Kamer heeft zich op 23 December bezig gehouden met de kwestie der wilde busdiensten.
De Tweede Kamer heeft n.l. met 64—5 stemmen het noodwetje op de „wilde" busdiensten aangenomen.
Tegen stemden de N.S.B. en de heer Kersten (Staatk. Ger.).
Tevoren waren twee amendementen op dit ontwerp goedgekeurd:
1e. Een amendement, strekkende om te voorkomen, dat naamlooze vennootschappen zich aan de werking der wet zouden weten te onttrekken met 53 tegen 16 stemmen (tegen de N.S.B. en van de R.-Katholie-

ken de heeren Van Poll, Hermans, Van Maarseveen, Kuiper, Mes, Sweens, Groen, Ruys de Beerenbrouck, Teulings, Beaufort, Bachg en Bajetto);
2e. een amendement om de werking der noodwet tot 16 Augustus 1939 te doen gelden en niet gedurende twee jaren, n.l. tot 1 Januari 1941, zooals de minister het voorstelt. Dit werd z. h. s. goedgekeurd.
(Alg. Handelsblad)

A. **NEDERLAND. — Verboden Voetbalwedstrijd Nederland—Duitschland. - Besluit van burgemeester van Rotterdam heeft volledige instemming der regeering. —**
Op vragen van het Eerste Kamerlid den heer Van Vessem, o.a. naar aanleiding van den verboden voetbalwedstrijd Nederland—Duitschland, heeft de regeering geantwoord, dat het besluit van den Burgemeester van Rotterdam de volledige goedkeuring der Regeering heeft. (Nwe Rott. Crt.)
(Vorig bericht 3571 C.)

B. **NEDERLAND. — Onze zelfstandigheidspolitiek weerspiegeld in de dislocatie van de weermacht. —**
De Regeeringspersdienst meldt:
Naar aanleiding van in de Duitsche pers verschenen beschouwingen over de vraag ot de dislocatie der Nederlandsche strijdkrachten moet leiden tot de opvatting der Nederland zijn Zuidgrens en met name zijn Westgrens min of meer ongedekt laat, terwijl het een onevenredig groote troepenmacht aan de Oostgrens gereed zou houden, wordt van bevoegde zijde het volgende medegedeeld:
In dagen van internationale spanning worden langs onze kust opgesteld niet één batalion (gelijk in Duitsche bladen op gezag van een publicatie van een Nederlandsch oud-opperofficier was vermeld), doch verscheidene bataljons, nog afgezien van de kust-artillerie. In normale tijden zijn deze meer in het centrum des lands gelegen. Bovendien moet bij een beoordeeling dezer dislocatie er mede rekening worden gehouden dat onze Westgrens een zeegrens is, en dus een natuurlijke belemmering vormt voor een aanvaller. Vooral echter moet gelet worden op het feit, dat de kustverdediging niet alleen — en zelfs niet in de eerste plaats — aan de bovenbedoelde troepen der landmacht is toevertrouwd, doch bovenal aan de Koninklijke marine, die daarvoor de beschikking heeft over het noodige varend materieel en doode weermiddelen als mijn-versperringen.
Wat de Zuidgrens betreft, zij er op gewezen dat deze korter is dan de Oostgrens.
Voor de zooveelste maal moge uit het voorgaande blijken, dat het der regeering ernst is met de toepassing harer zelfstandigheidspolitiek naar alle zijden. (Regeeringspersdienst)

29 DECEMBER 1938

C. **VEREENIGDE STATEN. — Minister van Handel. - Mutaties. —**
President Roosevelt heeft Hopkins, den administrateur van de „Work Progress Administration" benoemd tot opvolger van Roper, den afgetreden minister van Handel. Hopkins zal worden opgevolgd door kolonel Harrington. De W. P. A. is de federale instantie, welke belast is met de sociale voorzorg.
(New York Herald Tribune) **(V. b. Kabinet 1108 C.)**

D. **POLEN. — Gemeenteraadsverkiezingen. —**
De uitslag der gemeenteraadsverkiezingen van 18 December is thans bekend en luidt als volgt:

Nat.-dem. Nationale Partij	407	zetels
Kamp der Nat. Unie (regeeringspartij) .	383	„
Socialistische partij	174	„
Arbeidspartij van gen. Haller	53	„
Joodsche partijen	56	„
Duitsche eenheidslijst	16	„
Div. kleine partijen	77	„

Beschouwt men alleen de zuiver Poolsche partijen, dan blijkt dat tegenover de 383 mandaten van het kamp der Nationale Unie 639 mandaten van de Poolsche oppositiepartijen staan. (Deutsche Nachr.-Büro)
(Vor. ber. Verkiezingen 3554 G.)

E. **ITALIE. — Mussolini wijdt de nieuwe stad Carbonia in. —**
Mussolini heeft op 18 December de nieuwe stad Carbonia in het steenkoolgebied van Bacuabis, nabij Cagliari, op Sardinië ingewijd. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Nieuwe Steden 3006 H.)

F. **LUCHTVAART. — Centraal vliegveld - Rotterdam komt ook in aanmerking. —**
De Tweede Kamer heeft op 22 December de motie-Van der Waerden, luidende:
„De Kamer, erkennende, dat de regeeringsbemoeiing met het luchtverkeer tusschen Nederland en het buitenland noodzakelijk is,
van oordeel, dat, naast Amsterdam, ook Rotterdam behoefte heeft aan een vliegveld, passend in het internationale luchtverkeer,
spreekt het vertrouwen uit, dat de regeering bij hare luchtvaartpolitiek ten volle rekening zal houden met de internationale beteekenis der beide economische centra,
gaat over tot de orde van den dag",
met 72 tegen 14 stemmen aangenomen. (Telegraaf)
(Vorig bericht 3460 A.)

G. **FRANKRIJK. — Premier Daladier's meerderheid in zake budget 1939, 2% loonkwestie en vertrouwen.**
De Fransche Kamer heeft met 291 tegen 284 stemmen art. 2 van de begrooting, waarbij de kwestie van vertrouwen was gesteld, aangenomen.
De ratificatie der wetsdecreten werd dus verkregen met een meerderheid van zeven stemmen, doch zij vormde in feite de goedkeuring der Kamer van de fiscale maatregelen der regeering ter verzekering van het evenwicht op de begrooting.
Bij de stemming over het artikel betreffende de buitengewone nationale bijdrage van twee procent der loonen en salarissen, bleef de regeering andermaal in de meerderheid. Vóór stemden 322, tegen 265 afgevaardigden, terwijl 23 zich van stemming onthielden. Het kabinet had slechts een amendement aangenomen, waarbij de laagste loonen uitgezonderd worden. Aan het einde van de Kamerzitting heeft de regeering opnieuw de kwestie van vertrouwen gesteld over de totale begrooting. Toen bleef het kabinet met 366 tegen 229 stemmen in de meerderheid. (Le Temps)
(Vor. ber. Kabinet 3574 F.; Begrooting 3137 F.; Financ. Decreten 3554 A.)

H. **JOEGO-SLAVIE. — Kabinet-Stojadinowitsj. - Wijziging. —**
De Joego-Slavische premier, Stojadinowitsj, heeft, overeenkomstig de parlementaire gewoonte na gehouden verkiezingen, prins Paul het collectieve ontslag van het kabinet aangeboden. Daar de premier in tweederden van de kiesdistricten de absolute meerderheid heeft behaald, heeft op 21 Dec. '38 de prins-regent Stojadinowitsj opnieuw met de vorming eener regeering belast.
De ministerlijst van het tweede kabinet-Stojadinowitsj is spoedig daarna gepubliceerd. Stojadinowitsj bekleedt de functies van premier en minister van Buitenlandsche Zaken, minister van Binnenlandsche Zaken is Milan Atsjoenowitsj (laatstelijk politiepresident van Belgrado), van Oorlog generaal Neditsj, van Financiën Letica. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Kabinet 3501 A.)

I. **OSS. — De Marechaussee. - Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. —**
Op 22 Dec. '38 heeft de Centrale Raad van Beroep te Utrecht onder presidium van mr. E. J. Beumer, uitspraak gedaan in de klacht van de zes wachtmarechaussees uit Oss, aan wie de opsporingsbevoegdheid was ontnomen.
De uitspraak van het Ambtenarengerecht werd bevestigd en het beroep tegen deze uitspraak ongegrond verklaard. (De uitspraak hield, naar men weet, in, dat de klacht ongegrond was verklaard.)
Uit de motiveering stippen wij nog aan:
De Centrale Raad, van oordeel, dat de minister van Justitie niet in strijd heeft gehandeld met eenig artikel uit de reglementen, regelende de bevoegdheden der Kon. Nederlandsche marechaussee, noch ook in strijd met eenig door klagers aangevoerd artikel uit

het Wetboek van Strafvordering, heeft mitsdien de uitspraak van het Haagsche Ambtenarengerecht bevestigd, tevens op grond van zijn meening, dat de minister geen misbruik heeft gemaakt van zijn bevoegdheid, toen hij de brigade verplaatste en haar een deel der opsporingsbevoegdheid ontnam.
(Nieuwe Rott. Crt.) **(Vorig bericht 3349 E.)**

A. **GROOT-DUITSCHLAND. — Het bezoek van Dr. Hjalmar Schacht naar Londen. - Emigreerende Duitsche Joden. —**

Volgens de Financial News heeft dr. Schacht, de president van de Duitsche Rijksbank, die de gast was van den gouverneur van de Bank van Engeland, aan de inter-gouvernementeele commissie voor de vluchtelingen-kwestie een plan doen toekomen. Het Duitsche plan zou het volgende inhouden:

De deelnemende regeeringen zullen haar aankoopen van Duitsche goederen uitbreiden. Deze aankoopen zouden dan als een aanvullenden export beschouwd moeten worden en dientengevolge buiten het mechanisme vallen van de bestaande clearing-overeenkomsten en in vrije deviezen betaald worden. Een bepaald percentage — naar men meent niet meer dan 30 pct. van deze deviezen — zou worden toegewezen voor de transfer van Joodsch kapitaal, dat de emigranten met zich mee mogen nemen. Het resteerende bedrag van 70 pct. der vrije deviezen zou ten bate van Duitschland komen en derhalve dienovereenkomstig de Duitsche buitenlandsche reserves versterken.
Het plan, dat natuurlijk alleen door de betrokken regeeringen verworpen of aanvaard kan worden, is door de intergouvernementeele commissie aan de regeeringen der Vereenigde Staten, Frankrijk en Engeland toegezonden.
Het blad schrijft, dat er omtrent de officieele houding ten opzichte van het schema geen aanwijzingen voorhanden zijn. Volgens de niet-officieele opinie van goed ingelichte kringen echter is het plan absoluut onaannemelijk. Men acht het onredelijk, dat Duitschland in staat zou zijn, de vervolging van de Joden te gebruiken om zijn deviezenpositie te versterken. Het uiterste, waartoe men redelijkerwijze zou kunnen gaan, zoo meent men, is, dat Duitschland alleen vrije deviezen krijgt tot een bedrag, gelijk aan het getransfereerde kapitaal. Ook in dit geval zou Duitschland het voordeel hebben van een extra-uitvoer.
(Financial News)
(Vor. ber. Dr. Hjalmar Schacht 3262 D.)

B. **NEDERLAND. — Vluchtelingen. - Minister Goseling stelt een limiet van 7000 personen vast. —**

Op de vragen van het Tweede-Kamer-lid den heer Albarda, betreffende snellere afdoening van verzoeken om toelating van Duitsche vluchtelingen hier te lande en het aantal toegelaten vluchtelingen, heeft de minister van Justitie op 23 December o.a. het volgende geantwoord:
Het aantal gevallen, waarin door den minister sinds 7 November 1938 toestemming is verleend tot toelating in ons land van vluchtelingen voor opneming in gezinnen, kampen en koloniehuizen, zal zeer binnenkort zijn gestegen tot 7000. Op deze wijze is in de daarvoor het meest in aanmerking komende gevallen, binnen de grenzen van hetgeen voor ons land mogelijk is, hulp verleend geworden. Verdere toelating van de groote aantallen vluchtelingen (voor de toelating van kinderen bestaat nog eenige ruimte) acht de regeering niet verantwoord. Na afwikkeling van de nog in behandeling zijnde verzoeken zal zij er tot haar leedwezen toe moeten overgaan, terug te keeren tot het stelsel, dat slechts in zeer bijzondere omstandigheden toestemming tot binnenkomst hier te lande wordt gegeven. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht 3570 A.)

C. **TURKIJE. — Onteigening van Buitenlandsche Concessies. —**

De Turksche regeering heeft besloten, alle diensten van openbaar nut te nationaliseeren, door onmiddellijk de thans nog bestaande buitenlandsche concessies over te nemen.
Deze beslissing heeft betrekking op Fransche, Italiaansche, Duitsche en Belgische ondernemingen.
De buitenlandsche ondernemingen, welke worden getroffen door dit regeeringsbesluit, bezitten concessies voor de tram, den ondergrondschen spoorweg en de gasverlichting van Istanboel, de electriciteits- en watervoorziening van Smyrna en de electrische centrales in Brussa en het binnenland van Anatolië.
De onderhandelingen tusschen de regeering en het Belgische concern S.O.F.I.N.A. voor de onteigening van de tram en den ondergrondschen spoorweg van Istanboel zijn afgebroken, aangezien verschil van meening bestaat over het bedrag, dat door de Turksche regeering betaald moet worden.
De concessie voor de electrische stroomvoorziening in Istanboel is reeds door de Belgen aan de regeering overgedaan. (Avondpost)

30 DECEMBER 1938

D. **FRANKRIJK. — Italiaansche Ongeldigverklaring der overeenkomst van 1935. - Fransch antwoord. - Radio-rede van den Minister van Financiën, Reynaud. - Groote Emissie Nederlandsche tranche ƒ 100 millioen. —**

Op grond van de mededeeling van 17 December, waarbij de fascistische regeering de Fransche regeering er van in kennis heeft gesteld, dat zij de Fransch—Italiaansche overeenkomsten van Januari 1935 niet langer als geldig beschouwde, heeft op 27 December François Poncet graaf Ciano een nota ter hand gesteld, waarin het Fransche standpunt in deze aangelegenheid wordt uiteengezet.
Sedert de sluiting der overeenkomsten door Mussolini en Laval, aldus de nota, had Italië tot den laatsten tijd toe nimmer haar geldigheid betwist. Thans werpt zij het feit op, dat nimmer een uitwisseling van ratificatie-oorkonden is geschied, dat Frankrijk zou hebben nagelaten te onderhandelen over een conventie, welke op grond van het verdrag van 1935 de handels- en vestigingsverdragen van 1896 ten aanzien van Tunis moest vervangen en, daarenboven, dat Frankrijk den geest dezer verdragen zou hebben geschonden door de toepassing van sancties tegen Italië, welke door den Volkenbond waren afgekondigd. Indien er dan geen ratificatie-oorkonden zijn gewisseld, ligt hiervoor niet de schuld bij Frankrijk, dat de overeenkomsten heeft bekrachtigd bij een stemming in het parlement. Overigens hadden zij een begin van uitvoering door het feit, dat Italië 250.000 aandeelen van den spoorweg Djibouti-Addis Abeba werden aangeboden, welke Italië heeft geaccepteerd. Ten aanzien van de conventie inzake Tunis is de vertraging niet slechts door Frankrijk veroorzaakt. Wat de houding van Frankrijk tegenover Italië gedurende het Italiaansch-Abessynische conflict betreft, deze was nooit in strijd met de letter noch met den geest der overeenkomsten van Mussolini en Laval. Frankrijk heeft de sancties slechts toegepast op grond van een Volkenbondsbesluit, dat genomen was ter verdediging van een zijner leden tegen een aanvallenden staat.

Radio-rede van den minister van Financiën. — Paul Reynaud, de Fransche minister van Financiën, heeft op 27 December voor de radio een redevoering uitgesproken, waarin hij o.m. zeide, dat ook hij een nieuw feit had mede te deelen, een feit, dat belangrijk is voor het openbare crediet. Het zoo bespiede, zoo benijde Frankrijk, zal morgen krachtiger zijn dan vandaag, omdat het crediet van een groot land een essentieel element van zijn kracht uitmaakt.
Niet alleen in Frankrijk is het crediet des lands verbeterd. Op alle markten, waar effecten, welke de handteekening van den Franschen staat dragen, genoteerd worden, heeft zich een opmerkelijke stijging voorgedaan. In Amsterdam b.v. zijn obligaties van de spoorwegen in den Midi, die in Fransche francs luiden, gestegen van 19½ tot 37⅞. Eenige dagen geleden heeft men reeds de eerste vruchten kunnen plukken van deze resultaten.
De leening, welke Poincaré in 1926 in November, in Nederland had geplaatst voor de Marokkaansche spoorwegmaatschappij, onder garantie van den Franschen staat, is geconverteerd in een vijf-procents-leening. Thans echter gaat het om nog iets heel anders. Wij hebben zoo juist, aldus spr., met buitenlandsche bankgroepen een operatie afgesloten, welke door haar omvang weergaloos is. Spr. bedoelde hiermede de leeningen, welke met een Nederlandsche en Zwitsersche bankgroep zijn gesloten tot een totaal bedrag van 175 millioen gulden.

Groote Emissie ƒ 175 millioen. — De Fransche regeering heeft met een Nederlandsche en Zwitsersche bankgroep onder leiding van de heeren Mendelssohn & Co. te Amsterdam, de Nederlandsche Handel-Mij., de Schweizerische Kreditanstalt en de Schweizerischer Bankverein, een 4% leening van den Franschen staat afgesloten, aflosbaar in 30 jaar en uit te geven tegen den koers van 95%. Het bedrag dezer leening beloopt ƒ 175.000.000, waarvan een gedeelte van ƒ 100.000.000 in Nederland zal worden geplaatst en een gedeelte van ƒ 75.000.000 in Zwitserland. De oblig. zullen luiden in guldens en in Zwitsersche franken tegen een vasten omrekeningskoers, terwijl de coupons en lossingen ter keuze van de houders, betaalbaar zullen zijn in een dezer muntsoorten.
De uitgifte in Nederland zal slechts tot een beloop van ƒ 70.000.000 geschieden, aangezien het restant van ƒ 30.000.000 reeds vooraf is geplaatst.
De Fransche staat zal het recht hebben om de leening na 3 jaar vervroegd af te lossen.
De leening is bestemd ter aflossing van verschillende in het buitenland geplaatste leeningen van de Grands Réseaux de Chemins de fer français. (Le Temps - La Journée Industrielle)
(Vor. ber. Ongeldigverkl. Overeenk 1935, 3590 A.; Reynaud 3538 B.; Nederl. crediet 3540 C.)

A. EMILE VANDERVELDE OVERLEDEN. —
Op 27 December is Emile Vandervelde, de leider der Belgische werkliedenpartij en een der groote figuren van de Tweede Internationale in zijn woning te Brussel ten gevolge van een beroerte overleden.
Emile Vandervelde werd 25 Juni 1866 te Brussel geboren. Hoewel van gegoede familie, trad hij reeds op 16-jarigen leeftijd tot de arbeidersbeweging toe. Sindsdien is hij steeds gematigd socialist gebleven. In 1885 behoorde hij tot de oprichters van de Belgische Werklieden Partij. Hij beëindigde weliswaar zijn studie in de rechten, maar trad zelden als advocaat op.
In 1894 werd hij lid van het parlement, aanvankelijk voor Charleroi, later voor Brussel.
In 1916 werd hij minister zonder portefeuille en minister voor de Levensmiddelenvoorziening. In 1917 en 1918 was hij lid van den Raad van Oorlog.

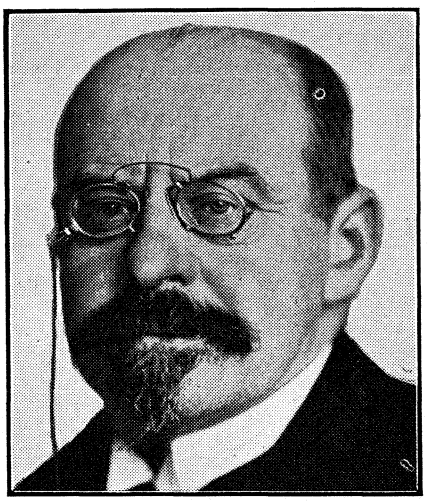

Emile Vandervelde

Later werd hij, met zijn partijgenooten, om hun pacifistisch streven, uit het ministerie-Carton de Wiart gestooten. Hij volgde Ramsay MacDonald op als president van de Socialistische Internationale, welke functie hij jarenlang vervulde. Van 1925—1927 was hij minister van Buitenlandsche Zaken in het kabinet-Poullet en het coalitie-kabinet-Jaspar. In den zomer van 1927 scheen hij wel geneigd tot een onpartijdig onderzoek van de kwestie der franc-tireurs (wereldoorlog 1914—1918), maar op aandringen van Frankrijk zag hij daarvan af.
In 1928 sprak Vandervelde zich voor de ontruiming van het Rijnland uit. Daarna betitelde hij het Verdrag van Versailles steeds als een dictaat; ook verklaarde hij zich tegen de regeling der oorlogsschulden, en vóór een wijziging der verdragen, alsmede een vèrgaande ontwapening.
Op de ontwapenings-conferentie van 1932 te Genève zette hij de eischen van de Tweede Internationale uiteen: Opheffing van het onderscheid tusschen overwinnaars en overwonnenen, en een algemeene ontwapening onder internationale contrôle.
Van 1928 tot 1937 maakte hij deel uit van de regeering, laatstelijk als minister van Volksgezondheid in het Kabinet-Van Zeeland.
Hij was hoogleeraar aan de Universiteit van Brussel. Van zijn hand verschenen verschillende werken op juridisch gebied. (Het Laatste Nieuws - Telex-A.N.P)
(Vor. ber. Emile Vandervelde 3532 B.)

B. BELGIE. — Luchtdefensie aangenomen. —
Nadat om spoedbehandeling verzocht was, heeft de senaat op 21 December met 105 tegen 3 stemmen en één onthouding, het wetsontwerp der regeering, waarbij de verdediging van het grondgebied tegen luchtaanvallen georganiseerd wordt, aangenomen.
Generaal Denis, de minister van landsverdediging, verklaarde, dat het ontwerp sedert verscheidene weken gereed is. Dat wij, zeide hij, thans om spoedbehandeling hebben verzocht, komt omdat de internationale toestand zich meer en meer ontwikkelt in een richting, die voor ons niet gunstig is.
Verder heeft de minister nog verklaard, dat hij reeds, zonder de goedkeuring van den senaat af te wachten, maatregelen had genomen, om snel de beschikking te hebben over materiaal voor de luchtverdediging. (Agence Belga)
(Vorig bericht 3585 I.)

C. FRANKRIJK. — Socialistisch partijcongres in zake buitenlandsche politiek. - Motie Blum-Zyromski-Lebas meerderheid. —
De commissie voor de resoluties van het socialistisch partijcongres is er niet in geslaagd, een accoord over de buitenlandsche politiek tot stand te brengen tusschen de groep-Blum en de groep-Faure. Beide groepen handhaven haar standpunt, zoodat het congres in zake de buitenlandsche politiek, welke de partij zal volgen, een keuze tusschen de twee moties zal moeten doen. In de commissie kreeg op 26 December de motie Blum-Zyromski-Lebas (tegen de politiek van München) 18 stemmen. De motie van Paul Faure, welke voortzetting van de vredespolitiek van München beoogt, kreeg 11 stemmen. Vier commissieleden hebben zich onthouden. (De Telegraaf)
(Vorig bericht 3532 G.)

31 DECEMBER 1938

D. CHINA. — Conflict met Japan. - Verklaring van den premier, prins Konoje, in zake diplomatieke betrekkingen tusschen Mandsjoekwo en China. - Afwijzing van Tsjang-Kai-sjek. —
In zijn verklaring ter gelegenheid van het instellen van de volledige diplomatieke betrekkingen tusschen Mandsjoekwo en China en het sluiten van een anti-komintern-verdrag tusschen China en Japan, heeft de Japansche premier Konoje op 22 Dec. 1938 gezegd, dat Japan en het nieuwe China op voet van gelijkheid naast elkaar zullen leven. De Japansche regeering is evenwel vastbesloten de militaire operaties door te zetten tot de anti-Japansche Kwo-Min-Tang vernietigd is.
Tezamen met de vooruitziende Chineezen zal evenwel gewerkt worden aan een nieuwe orde in Oost-Azië. Japan, het nieuwe China en Mandsjoekwo, zullen tezamen strijden tegen het communisme en zij zullen op economisch gebied samenwerken.
Onder de huidige omstandigheden verlangt Japan evenwel, dat Jaapnsche troepen in China blijven als anti-communistische maatregel en dat Binnen-Mongolië zal worden aangewezen als buitengewoon anti-communistisch gebied.
Verder is Japan niet voornemens een economisch monopolie in China uit te oefenen, noch zal het China vragen de belangen van derde mogendheden te korten; alleen verlangt Japan, dat gegrond op het beginsel van gelijke rechten tusschen beide landen de Japansche onderdanen vrij kunnen wonen en handeldrijven in China.
Japan zoekt in China geen gebiedsuitbreiding of vergoeding van de kosten der militaire operaties, doch het verlangt slechts een minimum garantie, dat China de plichten van deelgenoot bij het instellen van de nieuwe orde zal nakomen. Japan zal niet alleen de souvereiniteit van China erkennen, doch is zelfs bereid afstand te doen van de rechten van exterritorialiteit en concessie.
Tsjang-Kai-sjek heeft verklaard, dat de vredesvoorwaarden van prins Konoje, zooals deze uiteengezet zijn in de verklaring van 22 Dec. '38, geheel onaanvaardbaar zijn. Hij voegde hieraan toe, dat dit een volledige overgave van China zou beteekenen. (Domei - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Chin.-Jap. Confl. 3584 C.; Konoje 3525 C.)

E. LETTEREN. — Boeken die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —
Duitsch: Hilda Torthofer — „Der Schicksalsberg". (Verlag Kösel-Pustet, München)
Anton Zischka — „Brot für zwei Milliarden Menschen". (Wilhelm Goldmann Verlag, Leipzig)
(Vor. ber. 3588 F.)
Engelsch: H. G. Wells — „Apropos of Dolores." (Cape) **(Vorig bericht 3588 F.)**
Nederlandsch: C. J. Kelk — „Rondom tien gestalten". (A. W. Bruns & Zn's Uitg. Mij.)
Jeanne van Schaik-Willing — „Uitgestelde Vlucht". (Em. Querido Uitg. Mij.) **(Vor. ber. 3588 F.)**
Zweedsch (in het Nederlandsch): Elisabeth Bergstrand-Poulsen — „Het groote Weefsel". (Meulenhoff, Amsterdam) **(Vor. ber. 3542 E.)**
(Red. K. H. A.)